Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
13 C
23
Digitized by Google

12. 13. C. 23

Articella nuperrime impreſſa cũ ꝗ̃plurimis tractatib' priſtine impreſſioni ſuperadditis: vt patet in pagina ſequẽti.

✠

Petri pomarij Ualentini Hiſpani ad lectorez Hexaſtychon

Parua lz: nõ ſunt ſpernenda volumina lector
Quiſquis es: infixo lumine ſiſte gradum.
Inuenies medici varias vel Apollinis artes:
Crede mihi ſacro eſt charta referta ſale.
Cãdide Neruoſe lector cui cura ſalutis:
Non parcas auro: Ditius iſtud opus.

Cum priuilegio.

138

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Capuccinorum Romae

Dyſagoge Joannitij. folio.ij.
Phylaretus de pulſibus. fo.ix.
Theophilus de vrinis. fo.xj.
Hyppocrates de lege: qui et introductorius dicitur. fo.xviij.
Iuſiurandum Hyppocratis. fo.xviij.
Eiuſdem pronoſtica. fo.xix.
Eiuſdem Aphoriſmi Antiqua tranſlatione. fo.xxiiij.
Eiuſdem Aphoriſmi Theodoro Gaza interprete. fo.xxxiij.
Eiuſdem collectio Aphoriſmorū ad vnanquamq; egritudinem pertinentium. fo.xlij.
Regimen Acutorum eiuſdem additum. fo.lj.
Eiuſdem liber Epydimiarum additus. fo.lxiij.
Eiuſdem de natura fetus additus. fo.lxx.
Eiuſdem liber ſecretorum additus. fo.lxxvij.
Eiuſdem pronoſtica ſecundum lunam addita. fo.lxxviij.
Eiuſdem capſula Eburnea. fo.lxxxij.
Eiuſdem de Humana natura additus. fo.lxxxiij.
Eiuſdem de aere ꝛ aqua ꝛ regionibus additus. fo.lxxxv.
Eiuſdem de Pharmacijs additus. fo.xc.
Eiuſdem de inſomnijs additus. fo.xcj.
Aphoriſmi Joannis Damaſceni. fo.xciij.
Floſculi medicinales ex Cornelio Celſo extracti. fo.xcvij.
Parabole Arnaldi de Villa Noua addite. fo.c.
Libri Tres Tegni Galeni Antique tranſlationis. fo.cxvij.
Libri Tres Tegni Galeni tranſlatione Laurentij Laurentiani. fo.cxxxvj.
Textus duarum primarum Fen primi canonis Auicenne. fo.cliij.
Textus Fen quarte primi canonis Eiuſdem Auicenne. fo.cxcij.
Textus Fen prime Quarti canonis eiuſdē q̄ eſt de febrib'. fo.ccxviij.
Textus tertie: quarte: quinte Fen quarti Canonis eiuſdem in Chirurgia. fo.ccxcij.
Cantica Auicenne. fo.cccxxxix.
Textus noui ad Almanſorem qui eſt de egritudinibus a capite vſq; ad pedes. fo.ccclxj.
Summula Jacobi de partib' ſup antidotario Meſue. fo.ccclxxxix.
Deſcriptio ponderum medicinalium menſurarum ꝛ doſium ex breuiario Aliſar. fo.ccccliij.

¶ Incipiunt Hyſagoge Ioannitij in medicina.

MEdicina diuiditur ĩ duas partes: ſcilꝫ in theoricã ⁊ practicã. Quarũ theorica ĩ tria diuidit̃: ſcꝫ in ꝯtemplationẽ rerũ naturaliũ: et nõ naturaliũ: ⁊ earũ que ſunt ꝯtra naturã: ex q̃bus egritudis: ⁊ ſanitatis et neutralitatis: et ſuarum cauſarum et ſignificationum ſcientia procedit: quando extra curſum naturalem q̃tuoꝛ humoꝛes excreſcunt: ex qua occaſione vel ex qua ſignificatione egritudo habeatur.

¶ De rebus naturalibus.

REs ṽo naturales ſunt ſeptẽ ſcꝫ elemẽta: ꝯmixtiones: ꝯpoſitiones: mẽbꝛa: ṽtutes: operatões: ⁊ ſpiritꝰ. Et alij addiderũt his alia q̃ttuoꝛ ſcꝫ etates: coloꝛes: figuras: ⁊ diſtantiã inter maſculũ ⁊ feminam.

¶ De quattuoꝛ elementis.

ELementa ſunt q̃ttuoꝛ ſcilicet: ignis: aer; aqua: ⁊ terra. Ignis calidus ⁊ ſiccus. Aer calidus ⁊ humidus. Aqua frigida ⁊ humida. Terra frigida ⁊ ſicca.

¶ De cõmixtionibus.

COmmixtiones ſunt nouẽ: octo inequales: ⁊ vna equalis. De inequalibꝰ ṽo q̃ttuoꝛ ſunt ſimplices: hoc ẽ calidũ: ⁊ frigidũ: ⁊ humidũ ⁊ ſiccũ. Et q̃ttuoꝛ ex his ꝯpoſite. ſ. calidũ ⁊ hũidũ: calidũ et ſiccũ: frigidũ ⁊ hũidũ: frigidũ ⁊ ſiccũ. Equalis ṽo eſt quãdo cũ moderatione coꝛpus incolume ducitur.

¶ De humoꝛibus.

COmpoſitiões ſunt q̃ttuoꝛ. ſ. ſanguis: flegma: colera rubea: ⁊ colera nigra. Sanguis ẽ calidꝰ et hũidꝰ. Flegma frigidũ ⁊ hũidũ. Colera rubea calida ⁊ ſicca. Colera nigra frigida ⁊ ſicca.

¶ De flegmate. Flegmatis aũt q̃nq; ſunt modi. Eſt aũt flegma ſalſuꝫ calidiꝰ ⁊ ſicciꝰ ceteris: infectũ hũoꝛe colerico. Et eſt flegma dulce ꝑtinẽs ad caliditatẽ ⁊ humectationẽ: ĩfectũ hũoꝛe ſanguineo. Eſt ⁊ acre ꝑtinẽs ad frigiditatẽ ⁊ ſiccitatẽ: infectũ melãcolico. Eſt etiã flegma vitreũ qḋ naſcit̃ ex magna frigiditate ⁊ coagulatiõe: ſicut in ſenibꝰ naturali caloꝛe deſtitutis. Et eſt aliḋ frigidũ ⁊ hũidũ: illḋ ṽo ſapoꝛẽ nõ habet: ſed ꝓpꝛiam retinet frigiditatem ⁊ humiditatem.

¶ De colera rubea. ¶ Colera rubea quinq; modis conſtat. Eſt colera rubea clara vel pura naturaliter ⁊ ſubſtantialiter calida: cuiꝰ oꝛigo eſt ab epate. Alia eſt citrina: cuiꝰ exoꝛdiũ ẽ a ꝯpoſitiõe aquoſi flegmatis ⁊ colere rubee pure: ideoq; eſt calida minus. Alia eſt vitellina ſimilis vitellis ouoꝛũ: que naſcitur ex commixtione flegmatis coagulati ⁊ colere rubee clare: que eſt minus calida. Alia eſt colera praſſina ad modũ praſſij viridis: cuius oꝛigo magis eſt a ſtomacho q̃ ab epate. Eſt ⁊ alia eruginoſa ad modũ viridis eris: ⁊ exit ĩ modũ

veneni: que naſcitur ex nimia aduſtione que proprium habet colorē: propriamq; eius virtutem ꝛ malitiam. ¶ De colera nigra. Colera nigra duobus modis conſtat. Uno modo eſt naturalis in modum fecis ſanguinis: ꝛ eiuſdem perturbationis: ꝛ cognoſcitur eſſe a coloribus nigris cū inferius vel ſuperius extra manat: ꝛ iſte modus eſt veraciter frigidus ꝛ ſiccus. Eſt ꝛ alius modus extra naturalem curſum: cuius origo eſt de vſtione colerice commixtionis: ꝛ hic veraciter appellat̄ niger: ꝛ eſt calidior et leuior a ſuperiori modo habens in ſe impetum pernecabilem: ꝛ qualitatem pnitioſam.

¶ De modis membrorum.

Membrorum modi ſunt quattuor. Eorum enim ſunt quedam principalia: ꝛ ſunt quaſi materia ꝛ fundamenta: ſcilicet cerebrum: cor: epar: ꝛ teſticuli. ¶ Et ſunt alia quedā que predictis principalibus deſeruiūt: vt ſunt nerui qui cerebro miniſtrant. Arterie q̄ deſeruiunt cordi. Uene que deſeruiunt epati. Et vaſa ſpermatica q̄ deſeruiunt teſticulis: ꝛ illis ſperma miniſtrant. ¶ Sunt vero de mēbris aliam propriam virtutem habentia: vnde eadem mēbra regūtur ꝛ eorum qualitas conſtat: vt ſunt oſſa: ꝛ cartilagines: ꝛ mēbrane: que ſunt inter corium ꝛ carnem: et muſculi: ꝛ pinguedo: et caro. ¶ Alia ſunt que propria virtute eniꝛa; tamen principium habent ꝛ vigorem a principalibus fundamentis: vt eſt ſtomachus: renes: inteſtina: omneſq; lacerti: hec enim ſua virtute propria appetunt cibum ꝛ mutant: ꝛ operantur ſuos actus ſm naturam: habēt ꝛ alias proprias virtutes decurrentes a principalibus fundamentis: de q̄bus principalib⁹ cōſtat ſenſus ꝛ vita cum voluntario motu.

¶ De numero virtutum ꝛ diuiſione.

Uirtutis itaq; trina fit partitio. Eſt virtus animalis. Et ſpiritualis. Et naturalis.

¶ De virtute naturali. Uirtus ſiquidem naturalis vna eſt q̄ miniſtrat: altera cui miniſtratur. Sed naturalis virtus cui miniſtratur modo generat: modo nutrit: modo paſcit. Uirtus autem que miniſtrat ꝛ non miniſtratur ei modo appetit: et retinet: et digerit: et expellit que deſeruiunt paſcenti virtuti: quemadmodum paſcens virtus nutribili. Et generanti virtuti deſeruiunt alie due. Una que immutat cibum: altera que informat: que in ſe differunt. Nam prior virtus immutat cibum ꝛ miniſtrat virtuti generanti ſine informatione. Secunda vero immutat et miniſtrat generanti virtuti cum informatione. Sed informatiue virtutis operationes ſunt quinque. Aſſimilatiua: concaua: perforabilis: aſpera: et lenis.

¶ De v̄tute ſpirituali. De v̄tute ſpirituali duo pcedunt. Unū operatiuū: aliō ab h̄ operatū. Operatiua v̄t⁹ ē q̄ cor dilatat ꝛ arterias iterum conſtringit. Ab operata hec naſcūtur: ira: indignatio. vi

ctoria:dominatio:aſtutia:⁊ ſollicitudo.
¶De virtute animali.zodiaca virtus tria ꝯplectit̄.Eſt vna virtus
animalis q̄ ordinat ⁊ ꝯponit ⁊ diſcernit.Scd̄a q̄ mouet̄ voluntario
motu.Tertia que ſenſibilis vocat̄.De ordinatiua ⁊ diſcretiua ⁊ cō
poſitiua virtute hec ꝓcedūt.Fantaſia in fronte. Cogitatio vel rō
in cerebro.Memoria in occipitio.Uirtꝰ vero voluntarie mobilis
lacertos qbꝰ cetera mēbra mouent̄ mouet:q̄ voluntario motu mo
uent̄.Uirtꝰ itaq̄ ſenſibilis ꝯſtat viſu:auditu:guſtu:tactu: ⁊ odora
tu. ¶De operationibus.

Operatiōes duobus modis ſunt.Sunt operatiōes quaꝝ vna
queq̄ ſingulariter qđ ſuū eſt perficit.Ut eſt cibi appetitꝰ ꝑ ca
liditatē ⁊ ſiccitatē.Digeſtio per caliditatē ⁊ humectationē.Reten
tio per frigiditatē ⁊ ſiccitatē.Expulſio per illud qđ eſt frigidū ⁊ hu
midū.Sunt ⁊ ꝯpoſite q̄ a duobꝰ ꝯponūtur:vt eſt deſideriū:⁊ depor
tatio.Nā deſideriū virtute duplici ꝯponitur.Quarū vna eſt que ap
petit:altera q̄ ſentit.Stomachus em̄ ſuam manſionē ſentit.Depor
tatio vero duplici virtute vel amplius componit̄.Una q̄ expellit:al
tera q̄ attrahit vel ſentit:altera q̄ appetit.

¶De ſpiritibus.

Spiritus igit̄ ſunt tres.Primus naturalis qui ſumit princi
piū ab epate.Scd̄s vitalis a corde.Tertius aīalis a cerebro.
Hoꝝ primꝰ ab epate per venas q̄ nō hn̄t pulſuꝫ in totū corpꝰ diffū
ditur.Scd̄s a corde per arterias in totū corpꝰ dirigit̄.Tertiꝰ vero
per neruos in totū corpꝰ a cerebro dirigit̄:q̄ in ſeptima parte reruꝫ
naturaliū.i.in ſpiritu cognoſcūtur.

¶De numero etatum.

Quattuor ſunt etates.ſ.adoleſcētia:iuuentus:ſenectꝰ:⁊ ſeniū.
¶Adoleſcentia ꝯplexionis videlicet calide ⁊ humide eſt:in
qua creſcit ⁊ auget̄ corpꝰ vſq̄ ad.xxv.vel.xxx.ꝑuenient̄s annū.¶Hāc
iuuētꝰ ſequit̄ q̄ calida eſt ⁊ ſicca:ꝑfectū ſine diminutiōe viriū corꝰ
ꝯſeruās.q̄.xxxv.vel.xl.āno finit̄.¶Huic ſuccedit ſenectꝰ frigida ⁊ ſic
ca:in qua quidē minui ⁊ decreſcere corpꝰ incipit:tm̄ virtꝰ non defi
cit:quinquageſimoquinto anno vel ſexageſimo perſiſtens.¶Huic
ſuccedit ſeniū collectiōe flegmatis humoris frigidi ⁊ hūidi:in quo
virtutis appet defectus:qđ ſuos annos vite termino metit̄.

¶De colore cutis ⁊ diuiſione.

Color cutis duobus modis fit.Aut em̄ hūc interiora ſubmini
ſtrāt.Aut exteriora deducunt.
¶Ab interioribus aūt duobꝰ modis accidit.Uel ex abundantia.
Seu ab equalitate humorū.Ab equalitate eſt ille q̄ eſt ꝯpoſitus ex
albedine ⁊ rubore.Ab inequalitate vero ꝓcedūt niger:citrinꝰ:ru
beus:glaucus:⁊ albus color.Color nāq̄ rubeus:⁊ niger ⁊ citrinꝰ ſi
gnificant hūorē corpi dominātē.Citrinus vero ſolus ſignificat co

lerã rubeam. Niger vero ſol' colerã nigrã. Rube' ſolus abũdantiã ſanguinis. Alb' namq̃ꝫ glaucus abundãtẽ frigiditatẽ corpi domi nãtẽ. Sed glaucus ex melãcolia: alb' ex flegmate ſui cauſas habe⸗ re ſigt. ¶ Ab exteriorib' nẽpe colores aduenĩũt: ſicut ex frigore ſco tis: ꝛ ex calore ethiopib': ꝛ ex alijs multis accidẽtib'. ¶ Sunt ꝛ alij ſpeciales vel ſpirituales colores: aut ex timore: aut ex ira: aut ex tri ſtitia; vel alijs animi motibus.

¶ De coloribus capillorũ.

Capillorꝫ colores ſunt q̃ttuor. ſ. niger: rube': glauc': ꝛ canicies. Niger fit ex abũdãtia colerici incenſi vel ꝯbuſtione multa ſan guinis. Rube' a nimietate caloris nõ aduſti: vñ ſemper fiũt rubei capilli. Glauc' ex abũdãtia melãcolie. Canicies vero fit ex nimia de fectiõe caloris naturalis: ꝛ ex effectu putridi flegmatis; hoc pluri⸗ mũ fit in ſenib'.

¶ De tunicis oculorꝫ.

Oculorꝫ tunice ſunt ſeptẽ: ꝛ humores tres. Prĩa tunica dicit̃ re tina. Scõa ſecũdina. Tertia ſcliros. Quarta tela arãee. Qui ta vuea. Sexta cornea. Septima cõiũctiua. ¶ Hũorꝫ ṽo prim' eſt vitre'. Scõs criſtallin'. Et terti' albugine' q̃ eſt ante vueã tunicã.

¶ De colorib' oculorum.

Oculorũ colores ſunt quattuor. ſ. niger: ſubalbid': vari': ꝛ glau cus. ¶ Nigredo fit ex defectu viſibilis ſpũs: vel ex perturbatio ne ipſi': aut ex penuria criſtallini hũoris: vel q: plurimũ recedit in⸗ terius ipſe criſtallin' humor: aut ex hũorꝫ abundantia: q̃ eſt ſimilis albugini oui: aut ex ꝑtubatione ipſi': aut ex abundãtia qualitatis vuei humoris. ¶ Subalbedo fit ex ſeptẽ rebus ſuperioribus cõtra⸗ rijs. i. ex abundantia ſpũs viſibilis: vel claritate ipſius: aut ex ma⸗ gnitudine criſtallini hũoris ꝛ eminentia ipſi': aut ex minorãtia al⸗ buginei hũoris ꝛ claritate ipſi': ꝛ defectiõe qualitatis vuei hũoris. ¶ Vari' vero color ꝛ glaucus fit: ſi cõueniunt cũ rebus q̃ accidunt nigredini ꝛ ſubalbedini. ¶ Varius ṽo color ſignificat ſpiritũ viſibi lem magis abundare ꝛ clareſcere in ſua varietate.

¶ Glaucus vero color ſignificat ſpiritũ viſibilẽ magis abundare et ſubnigreſcere in ſua glaucedine.

¶ De modis qualitatũ corporis.

Modi qualitatis corpis quinq̃ꝫ ſunt ſcꝫ craſſitudo nimia: ꝛ ex tenuata macies: ſinthcſis: ſqualiditas: ꝛ equalitas.

¶ Craſſitudinis due ſunt ſpecies. ſ. abundãtia carnis: ꝛ pinguedo. Abundãtia carnis fit ex abundãtia caloris humorũ. Pĩguedo fit ex friditate ꝛ hũiditate itẽſa. ¶ Pĩguedis diminutio vl' extenuata ma cies fit. ex caliditate ꝛ ſiccitate itẽſa. ¶ Sithcſis fit ex frigiditate ꝛ ſic citate intenſa. ¶ Squaliditas nẽpe fit ex frigiditate: ꝛ intenſa hũi ditate: aut ſimul vtriſq̃ꝫ intenſis. ¶ Equalitas itaq̃ꝫ fit ex humorũ equalitate. Corporis he ſunt forme.

¶ De diſtantia inter maſculũ ꝛ feminam.

MAſculus a femina differt in eo quod hic calidior ⁊ ſiccior eſt:
illa vero eſt econtrario frigidior ⁊ humidior.

¶ Incipit tractatus reruꝫ nõ naturaliũ.
Et primo de aeris mutatione.

AEris mutatio fit quinqꝫ modis: aut eñi fit ex anni tem-
poribꝰ: ⁊ ex ortu ſtellaꝝ: ⁊ occaſu: vẽtis: terris ⁊ eaꝝ fumo
ſitatibus. ¶ De temporibus anni.

ANni tẽpora ſunt quatuor. ſ. Uer equale calidũ et
humidũ. Eſtas calida ⁊ ſicca. Autũnus frigidꝰ et
ſiccꝰ. Et hyẽs frigida ⁊ humida. Ex ſtellis immutat̃ aeris natura.
Nã cũ appropinquauerit ſol ſtellis vel ipſe illi. calidior fit aer. His
ꝗdẽ a ſe ſeparatis frigiditas aeris mutat̃. ſ. aut auget̃: aut minuit̃

¶ De numero ventorum ⁊ eorum qualitatibus.

UEnti quatuor ſunt. ſ. ſubſolanꝰ: fauonius: ſeptẽtrio: ⁊ auſter:
Quorum vnus habet virtutem frigidam ⁊ ſiccam. Alter ca-
lidam ⁊ humidã. Ceteri vo duo equalis virtutis ſunt. Quoꝝ vni. ſ.
ſubſolano caliditas ⁊ ſiccitas. Alteri vo fauonio frigiditas ⁊ humi
ditas attribuunt̃. Et auſter paulo calidior ⁊ humidior. Septẽtrio
vo frigidior ⁊ ſiccior. ¶ De modis terrarũ ⁊ earũ qualitatibus.

TErrarum modi ſunt quatuor: altitudo: profunditas: vicini-
tas montiũ ⁊ maris: equalitas terrarũ ſeu locorũ quibus ter-
re a ſe differũt. Altitudine ⁊ pfunditate: qm̃ altitudo frigiditatem
pfunditas huic cõtrariũ reddit. Propinquitate mõtiũ eueniunt
hec: qm̃ ſi ipſi fuerint a parte meridiana terra erit frigida. Nã mõ
tes calidis meridiani obſtãt vẽtis: ſeptẽtrionales vẽti frigidis eam
petũt flatibus: ſi vo ſeptẽtrio mõtes habuerit: ſuperiori terre cõtra
ria erit. Uicinitate maris: qm̃ meridies calidã ⁊ ſiccã: ſeptẽtrio fri-
gidã ⁊ ſiccã terrã prebet. Preterea terre ſui natura inter ſe differũt
Nã ſi fuerit terra petroſa: frigida ⁊ ſicca. ſi vo pinguis ⁊ craſſa: ca-
lida ⁊ hũida: lutea autem frigida ⁊ humida erit. Immutatur quoqꝫ
aer fumoſitate videlicet paludum ſiue putredinis alicuius; vnde
fiunt morbi ac peſtes in hominibus.

¶ De exercitio corporis.

EXercitiũ immutat corpꝰ. Quia qñ equale eſt: equalẽ pſtat ca
lorẽ. Cũ vo amplius fit: magis calefacit: ſꝫ poſtea infrigidat ⁊
deſiccat. Ocioſitate corpus immutatur: qr ſi inequalis eſt: ⁊ frigidi
tatem facit ⁊ humectationem inequalem: ſi vero equalis equaliter.

¶ De diuiſione balnei.

BAlnea auteꝫ dulcis ſunt aq̃: aut nõ dulcis. Sꝫ dulcis aq̃ bal
neum remollit: calidũ calefacit: ⁊ frigidũ infrigidat. Nõ dul
cis vero aque balneum deſiccat corpus. Quod ſi ex aqua ſalſa vel
amara ſiue ſulphurea fuerit calefacit ⁊ deſiccat. Si vero alumino
ſa ⁊ gipſea infrigidat et deſiccat.

¶ De modis ciborum.

MOdi ciborum ſunt duo. Eſt enim cibus bonus qui bonū gignit humorem. Et eſt malus q̄ malū gignit humorē. Bonū autem gignit qui bonum ſanguinē creat: ⁊ equalē in cōmixtione et opere: vt eſt panis mundus ⁊ recens ⁊ fermentatus: ⁊ caro animalis agni ⁊ hedullina. Malus aūt cōtraria operatur: vt eſt panis opir⁹ non recens ⁊ bouina ⁊ hyrcina caro vetuſta. Preterea bonū maliq̄ humorē creantiū ciborum duo ſunt modi: grauis atq̄ leuis. Grauis eſt caro porcina ⁊ bouina. Leuis pulloꝝ vel piſciū: caro mediocrium magis mobiliū ⁊ minus pinguiū ⁊ ſquamoſoꝝ. Eſt ⁊ aliud genus qđ malū generat humorē. ſ. colerā rubeā: vt naſturtiū ſinapis ⁊ alliū. Sunt q̄ generāt melancholiā: ſicut lens: caulis: caro caprina vet⁹ ⁊ bubulina. Et ſunt q̄ generāt flegma: vt ē caro porcelloꝝ: ⁊ agnoꝝ portulaca: ⁊ attriplex. Preterea grauis cib⁹ gignit flegma ⁊ colerā nigrā. Cibus leuis coleram rubeam: ⁊ vterq̄ malus.

¶ De modis potationum.

MOdi potationū ſunt tres. Eſt potus q̄ nihil aliud eſt q̄ pot⁹ vt aqua. Eſt ⁊ alius q̄ eſt potus ⁊ cibus: vt vinum. Et eſt alius potus duob⁹ pertinēs ſuperioribus: vt potio q̄ daī cōtra morbi vitium aliquod: vt mellicratū: vel mulſa: vel conditū. Cibus vero huius vtilitatis ē q̄ reparat integritatē corporis recto ordine. Pot⁹ vero hāc vtilitatē pſtat q̄ reportat cibū p corpus. Sꝫ illi⁹ pot⁹ quē potioni diximus pertinere: corporis naturam ad ſe conuertit.

¶ De ſomno.

SOmnus corporis naturā immutat. Primo q̄ infrigidat exterius: ⁊ calefacit interius. Qui ſi prolixus fuerit: infrigidat et humectat. Vigilijs quoq̄ immutatur corpus: quia extrinſec⁹ calefaciunt: intrinſecus autem infrigidant et exiccant.

¶ De coitu.

COitus hoc preſtat corpori. ſiccat corpus: ⁊ minuit naturalē virtutē: ideoq̄ infrigidat: multotiens vero ex multa cōcuſſiōe corpus calefacit.

¶ De accidentibus anime.

SUnt q̄dā accn̄tia aīe q̄ faciūt intra corp⁹ aliqđ: ſicut q̄ cōmouent naturalē calorē ab interiori parte ad ſuperiorē ſeu ſuperficiē cutis. Aut impetuoſe: vt ira. Aut leuiter cū ſuauitate: vt delitie et gaudiū. Sunt aūt q̄ ad caliditatē contrahūt ⁊ celāt. Aut impetuoſe vt terror vel timor. Aut leuiter vt anguſtia. Et ſunt que cōmouent naturalē virtutē intus ⁊ extra: vt eſt triſticia.

¶ Incipit tractatus rerum contra naturam.

TRia ergo contra naturā ſunt: morbus: morbi cauſa: et accidētia morbū ſequentia. Morbus eſt qui principaliter corpori nocet nullo mediatore q̄ eū adiuuet: vt calor in febre ſuccedente.

¶ De febribus.

FEbris eſt calor innaturalis:curſum ſupergrediēs nature:pro
cedēs a corde in arterias:ſuoqꝫ ledēs effectu. Cuiꝰ ſunt tria
genera. Unuz in anima:⁊ dicitur ephimera. Aliud de humoribus
qui putreſcunt ⁊ putrida nuncupatur. Tertium ledit membra ſoli
da:⁊ ipſa eſt ethica. Quartuz ephimera naſcitur ab accidenti occa
ſione. Putrida quoqꝫ a putridis rebus:cuiuſmodi ſunt ſimplices
atqꝫ ſingulares:⁊ ſunt quatuor. Primus modus eſt qui fit de putre
dine ſanguinis comburens vtramqꝫ partem interiorē ⁊ exteriorez
vt eſt ſinochus. Secundus qui fit de putredine colere rubee:vt ē tri
theus. Tertius fit ex putredine flegmatis:vt eſt quotidianꝰ. Quar
tus vero qui fit ex putredine melācholie:qui intermiſſis duobꝰ die
bus affligit infirmum:⁊ dicitur quartanus.

¶ De modis ⁊ ſpeciebus febrium.

MOdi preterea febrium ex putredine accidentium tres ſunt.
Eſt febrisque quotidie minuitur vt peraugmaſticus ideſt de
creſcēs. Et eſt q̄ augetur vt augmaſticꝰ donec recedat. Eſt qui in eo
dem ſtatu permanet donec iteruz recedat vt homothenꝰ. Cōtinua
febris de putredine venarum fit declinans quidem extra venas in
aliquibus corporis partibus. Horripilatio fit in febribus ex infu
ſione putredinis in ſenſibilibꝰ mēbris mordēs ⁊ infrigidās. Ideoqꝫ
horripilatio fit in febribus illis que habent aneſim.i. interpollatio
nem:quia putredines extra venas ſunt.

¶ De modis apoſtematum.

APoſtematum autem quattuor ſunt modi ſimplices. Aut eni
fiunt ex ſanguine ⁊ dicuntur flegmones. Aut ex colera rubea
⁊ dicuntur heriſipile. Aut ex flegmate quod eſt coagulatum:⁊ dicū
tur vndimie vel cimiie ideſt tumor. Aut ex colera nigra:⁊ dicūtur cā
cri flegmonum. ¶ Ex ſanguine ſigna ſunt hec:rubor:duritia pul
ſus:dolor:calor:⁊ tumor. ¶ Ex colera flegmonum ſigna ſunt hec:
calor:rubor mixtus citrino colori:magnitudo doloris cū punctiōe
et velox augmentatio. ¶ Ex flegmate flegmonis ſigna ſunt hec:al
bedo:mollities:vt ſi digitum impreſſeris:quaſi ſignum facit fora
minis:⁊ eſt ſine dolore. ¶ Ex colera nigra flegmonis ſigna ſunt hec
durities ingens cum nigredine abſqꝫ ſenſu.

¶ De re naturali in humano corpore.

IN humano corpore vnaqueqꝫ res naturalis ſi propriā natu
ram retinuerit facit ſanitatē. Si vero eam dimiſerit:aut fa
cit egritudinem:aut neutrum.

¶ De generibus egritudinum.

GEnera egritudinū ſunt tria.ſ.conſimile:officiale:⁊ vniuerſale
¶ Eſt quidē egritudo ꝯſimilis ſiſibus mēbris ꝯtingēs que ſi
milia ſortiunt vocabula cū eadē paſſione:vt eſt caput dolēs. ¶ Et
eſt officialis egritudo q̄ accidit officialibꝰ mēbris:ſicut ſunt pedes
manus lingua dentes ⁊c. Que noīa ſibi ſumūt ex ſibi accidēte infir

mitate:vt podagra pedi:⁊ ciragra manui. Uel q̄ noīa ſumūt ex mē
bris q̄b⁹ accidūt vt ciragra ⁊podagra. ¶Et eſt deniq̄ vniuerſalis
egritudo q̄ ſociať ſupradictis duab⁹:vt ē mēbroꝝ ſeiūctio ⁊palyſis.

¶De egritudinibus ſimilibus membris.

EGritudines ergo que partiū habent ſimilitudineȝ octo ſunt:
quatuor ſimplices:⁊quatuor ꝯpoſite. Simplices ſunt aut ex
ſola caliditate:aut ex hūiditate:aut frigiditate:aut ſiccitate. Ex
his inter ſe iūctisſunt q̄tuor ꝯpoſite.ſ.fri.⁊humi.fri.⁊ſic.ca.⁊humi
dū.ca.⁊ſic. ¶Harū octo per ſingulas duo modi ſunt egritudinis.
Aut eni͡ fit ex qualitate ſimplici. Aut ex humoris alteri⁹ ꝯmixtiōe.
Ex ſimplici ꝟo qualitate cōtingit infirmitas q̄ ſolidis accidit mē
bris q̄ grece ethica dr̄. Egritudo calida q̄ ex humore accidit:eſt fe
bris ex putredine: vt ſuperi⁹ dictū eſt. Egritudo frigida q̄ ſine aliq̄
hūore accidit:eſt vt algor ex nimia frigiditate aerisſeu niuis. Et ē
egritudo q̄ cū aliquo humore frigido accidit:vt palyſis q̄ fit in to
to corpore:aut in parte. Mod⁹ humectati morbi eſt q̄ fit proprie vt
non indigeat alterius humoꝝ admixtiōe:vt eſt frigidū vuln⁹: vel
vacuū:vel fetidiſſimū cū tabiditate corporis: quēadmodū inflata
caro hydropicorum vacuo ſqualore torpens. Morbus vero humi
dus eſt alios trahens ad ſe humores:vt hydropiſis. Morbus ſicc⁹
eſt cum humore:vt cancer durus ⁊ ſiccus.

¶De morbis in officialibus membris.

MOrbi in officialib⁹ mēbris accidētes q̄tuor ſunt. Ipſi ſunt
q̄ accidūt in plaſmatiōe.i.forma creature:⁊in quātitate mē
broꝝ:⁊in naturalis numeri ſuperfluitate:⁊in mēbrorū poſitione.
¶De morbis in plaſmatione. Morbi officialium in forma homi
nis quinq̄ modis fiunt. Membroruȝ inconuenientia:vt eſt feda ca
pitis longitudo. In cōcauitatibus:vt ſi manuum pedumq̄ conca
uitas carne repletur. In poris:vt eorum ſtrictura:aut largitas. In
aſperitate:vt gutturis:aut pulmonis canaliū aſperitas. In lenita
te:veluti matricis lenitas vel ſtomachi.
¶De morbis in quantitate membrorū. Morbi in quātitate mem
brorum fiunt ex abundantia ſpermatis cū mēbra creſcūt amplius
q̄̄ decet. Sicut videm⁹ fieri in magno capite:⁊in līgua groſſa. Aut
vltima paruitate ⁊ indecenti:vt paruum caput: ſtomach⁹ ⁊ epar.
¶De morbis in nūero mēbroꝝ. Morbi in nūero mēbroꝝ fiunt:aut
ex augmēto: aut ex diminutiōe. Scđ̄ȝ augmētū quidē:aut ex curſu
nature:vt ſuperflu⁹ digit⁹. Aut extra curſuȝ:vt lumbrici:aſcarides
verruce:⁊acrocordines ideſt magne carnis additiones:vel verru
ce magis late:vel pori. Secundū diminutionem ꝟo aut vniuerſali
ter vt omnium digitorū abſciſſo. Aut particulariter vt vn⁹ digit⁹
¶De morbis in ſitu mēbroꝝ. In poſitiōe mēbroꝝ fiūt morbi:q̄t ꝓ
pter mēbri motionē de loco ſuo:q̄t ex diſpoſitiōe vicini membri:vt
ſunt digiti ⁊labia:q̄ cōglutinanť:vel adherēt ⁊ nō ſeparanť:aut q̄

ſeparātur ⁊ non conglutinantur. Sed ſeparatio adherētis mēbrī
vniuerſaliter fit: aut in mēbris ꝯſilib⁹: aut officialib⁹. Cōſilib⁹ mem
bris vt oſſibus. ⁊ neruis: carne: venis lacertis: ⁊ cute. Qꝺ ſi acciderit
oſſi: fractura dicit̄. Si carni ex recenti tpe: plaga dicit̄. Si vero ex
veteri: non tātum plaga ſed putrida plaga nuncupatur. Qꝺ ſi ve
nis: neruis: ⁊ arterijs alio atq; alio nomine nuncupat̄. Si aūt euene
rit medijs lacertis: contuſio ſiue cōtritio nūcupat̄. Si vero in cute:
excoriatio dr̄. Que ſi inueterauerit putrida plaga nūcupat̄. In offi
cialib⁹ ꝟo mēbris ꝑpetua fit ſeꝑatio: vt eſt man⁹ vel pedis abſciſio.

¶ De qualitatibus corporum.

Corporis qualitates ſunt tres ſcʒ ſanitas: egritudo: ⁊ neutra
litas. ¶ Sanitas eſt tꝑamētū perficiēs vel cuſtodiēs res natu
rales ſ̄m curſuʒ nature. ¶ Infirmitas eſt intēperātia extra curſuʒ
nature naturā ledens: vnde fit leſionis effect⁹ ſenſibilis. ¶ Neutrū
q̄dē eſt qꝺ nec ſanū nec infirmū dicit̄. ¶ Sed neutralis q̄litas trib⁹
modis ꝯſtat. Ut ſi in vno corꝑe ſimul cōueniāt infirmitas ⁊ ſanitas
In diuerſis mēbris: vt eſt in corꝑe ceci ⁊ claudi: ſiue in corꝑe ſenis:
cui nec vnū membrū remanet qꝺ non malū fiat ⁊ patiat̄. Et ſi corp⁹
hois aliquib⁹ horis ſanū fuerit: alijs vero infirmū: vt eoꝝ q̄ eſtate in
firmant̄: hyeme ſani ſunt. Qui aūt frigidioris nature fuerint: hye
me infirmātur: eſtate ſani ſunt. Et q̄ humidā naturā habuerint: in
pueritia infirmātur: in iuuentute ⁊ ſenectute ſanantur. Qui vero
ſiccā habuerit naturā: in pueritia ſani ſunt in iuuentute aūt ⁊ ſene
ctute infirmantur. ¶ In trib⁹ inuenitur rebus ſanitas ⁊ infirmitas
⁊ neutrū. Aūt in corpore in quo trium qualitatū vnaqueq; reperit̄.
Aut in cauſa faciente illas: ⁊ regēte: ⁊ cōſeruāte. Aut in ſignifica-
tionib⁹ eas ſignificantibus.

¶ De modis occaſionum.

Occaſionis ꝟo duo ſunt genera: vnū eſt naturale: ⁊ eſt aliud ex
tra curſum nature. Occaſiones aūt naturales: aut faciūt ſa-
nitatē: aut ꝯſeruāt. Occaſiones conſeruātes ꝑtinent ad ſanitatem
Facientes vero pertinēt ad infirmitatē expellēdā. Occaſiōes nō na
turales aut q̄ vltra naturā procedūt: alie pertinēt ad infirmitateʒ:
alie ad neutralitatē. Sed egre occaſiōes faciunt infirmitatē: ⁊ ſunt
res eaſdē infirmitates ꝯſeruātes. Ille vero q̄ pertinēt nec ad ſanita
tē nec ad infirmitatē: ꝯſtituūt neutrū atq; ꝯſeruāt.

¶ De occaſionib⁹ ſanitatis ⁊ egritudinis vel infirmitatis.

Omniū occaſionū ſocietatē habentiū cū ſanitate ⁊ infirmitate
ſex modi ſunt. Quoꝝ vnus eſt aer: qui hūanū corp⁹ circūdat.
Cibus ⁊ pot⁹. Et motus: ⁊ quies. Somnus: ⁊ vigilie. Inanitio: ⁊ re
pletio. Et accidentia anime. Que oīa ſi cū moderatiōe decenti fue-
rint: ⁊ in quātitate: qualitate: tpe: opere: ⁊ ordine: cuſtodiūt ſanita-
tē ab accidentibus. Quod ſi cōtra hoc aliquid fuerit: accidūt infir
mitates: ⁊ permanent.

¶ Modi occaſionũ infirmitatē facientiũ ſunt tres. Nã alie ſunt q̄ vocãtur primitiue q̄ exterius accidũt corpori vt calor ⁊ frig⁹. Sunt ⁊ accidẽtia q̄ admouẽtur intrinſecus in corpe: vt repletio: ⁊ inanitio. Sunt ⁊ alie q̄ vocanꝭ ꝯiuncte: q̄ cum adſunt: adeſt infirmitas: ⁊ abeuntib⁹ his infirmitas abeſt vt putredo in febribus.

¶ De diuerſitate egritudinũ.

Egritudinũ ſ'm aliam diuiſionē modi ſunt duo. Cõiter aut ꝓprie. Que cõiter accidũt aut accidẽtaliter: vt percuſſio: cõbuſtio: morſus: deceptio: ⁊ cetere res nociue. Aut neceſſario: vt alia ſuperi⁹ memorata q̄ vt dictũ eſt ſunt ſocia ſanitati ⁊ infirmitati. Que vero ꝓprie ſunt egritudines: aut ſunt in ꝯſimilib⁹ mẽbris ⁊ ꝯſeruãt egritudinē: aut officialib⁹: aut in continua diuiſione.

¶ De modis morboꝝ ex caliditate ꝓcedentium.

Modi morboꝝ ex caliditate procedentiũ quinqꝫ ſunt. ¶ Primus fit ex cõmotione ſpirit⁹: aut ex cõmotione corporis. Ex cõmotione ſpiritus vt ira. Ex cõmotione corporis vt labor vel ſuperbia. ¶ Scd̃s vt eſt concurſus viſibilis caliditatis cũ effectu: vt hypantb aſis. i. expoſitio ad ſolem.
¶ Tertius ex caliditate corpi aduenientē cum poteſtate q̄n̄ recipit caliditatē ex vſu acruminũ. ¶ Quart⁹ fit ex interclūſiõe poroꝝ. vt ex frigiditate hyemis. Quĩt⁹ fit ex putredine humoꝝ: vt in febrib⁹.

¶ De cauſis frigidoꝝ morborum.

Occaſiones frigidorũ morboꝝ octo ſunt. ¶ Prima eſt occurſus frigoris viſibilis cũ effectu: vt frigiditas niuis. ¶ Scd̃a vt frigiditas opij adueniens fortiter humano corpi. ¶ Tertia ex abũdantia ciboꝝ corpori adueniente atqꝫ replente ⁊ extinguẽte naturalem calorē. ¶ Quarta ex paruitate ciboꝝ: vnde calor naturalis extinguiꝭ. ¶ Quinta vero ex abundãtia frigoris vel humoris frigidi poros obturantis: vnde naturalis calor minuitur. ¶ Sexta ex diſſolutiõe ⁊ apertiõe corporũ ad diſſoluẽdũ ⁊ euacuãdũ naturalē calorē. ¶ Septima ex cõmotiõe ⁊ exercitio nimio: vnde fit multa diſſolutio humoꝝ ⁊ euacuatio ⁊ ſudor: vnde corp⁹ attenuaꝭ.
¶ Octaua fit ex requie ⁊ occaſione multa.

¶ De cauſis ſiccoruꝫ morborum.

Siccorum morboꝝ occaſiones ſunt quattuor. ¶ Prima eſt occurſus aliene ſiccitatis viſibilis ac manifeſte cũ effectu: vt veneni ſiccitas. ¶ Scd̃a ṽo ex aduẽtu ſicce rei in corpe cũ fortitudine vt acetũ ſal ſinapis. ¶ Tertia paruitas cibi ⁊ pot⁹. ¶ Quarta ꝯmotio nimia ⁊ exercitiũ.

¶ De cauſis morboꝝ humidoꝝ.

Occaſiões morboꝝ hũidoꝝ quattuor ſunt. ¶ Pri̇a vt occurſ⁹ rei afferẽtis hũorē cũ effectu: vt balneũ. ¶ Scd̃a vt ingreſſio rei afferẽtis hũorē cũ virtute in corpe: vt recẽtes piſces. ¶ Tertia aũt vt nimietas cibi ⁊ pot⁹. ¶ Quarta ſicut requies ⁊ ocium.

¶De modis morboꝝ.

MOdi morboꝝ ex innaturali malitia cū aliquo hūore decurrentium ad infirma loca quatuor ſunt. ¶Prim⁹ eſt ꝟt⁹ mēbri impellētis ꝛ debilitas mēbri ſuſtinētis. ¶Secūd⁹ multitudo humoris. ¶Tertius debilitas virtutis nutrientis. ¶Quartus largitas vie pororum.

¶De malitia egritudinis.

MAlitia egritudinis ingredit̄ ꝛ ſuꝑuenit in ꝯſimile mēbrū naturale q̄nq; modis. Aut ꝯtigit in vtero materno. Aut in tēpore natiuitatis. Aut cū ꝯſtrigit̄ faſcia. Aut ex malo nutrimēto: ſiue ex aliqua infirmitate adueniēte in ꝑdictis tēporib⁹ vł poſtea. Si tēpore ꝯceptionis in vtero debilitat̄ aliqđ ꝯſimile mēbrū fit ex abundātia ſpermatis: aut ex paruitate ꝛ indigētia ꝯueniētis q̄litatis ſpermatis: vt ſi fuerit groſſuz ꝛ pingue: vel aquoſuz: ꝛ tenue. ¶Quādo ꝟo naſcit̄ infans debilitat̄ aliqđ in eo mēbrū ſi egreſſ⁹ fuerit nō eq̄ ſed mala egreſſione vt ſupin⁹: aut ſuꝑ genua incuruus. ¶Cū igitur faſcia ꝯſtringit̄ i ncōuenienti ꝯſtrictiōe duplicat⁹ debilitat̄. ¶Quādo aūt nutrit̄ male ꝛ incōueniēter lac: ſuggendo vel accipiēdo debilitat̄. ¶His vero temporibus vel poſtea infirmitate accidēte egritudinis malitia conſimili mēbro ſuperuenit ex cuiuſlibet nerui inciſione. Et ſi paſſus fuerit, ex aliquo accidenti: ſiue debilitatem ſeu vulnus: vel apoſtema.

¶De egritudinibus mēbroꝝ cōſimiliū.

INgredit̄ egritudo ꝯſimile mēbrū naturale ſeptē modis. Aut ex obſtetrice ſi culpam habuerit cū tenet infantē. Uel ſi ꝑmiſerit ābulare añ debitū tēpus ſeu ꝯgruū. Uel ex medico: ſi ꝯtrafacta ꝛ colliſa mēbra ignoranter conſtituerit: et ꝯſtrinxerit. Ex infirmo ſi ea ꝯmouerit a medico ꝯpoſita anteq̄ ſolident̄ et firma ſint. Ex fractura: vt ſi ſuper muſculuz vertebri qđ in femore eſt, contorqueatur coxa. Aut ex concuſſione: vt ſi comprimatur naſus ꝛ accidet vt fiat chimus. Aut ex malo humore qui accidit leproſis: ſiue ex paruitate humoris accidentis ptiſicis.

¶De modis conſtrictionis: et largitatis pororū: lenitatis ꝛ aſperitatis.

COnſtrictio pororum fit trib⁹ modis vel occaſionib⁹. Aut ex ꝯſtrictione attenuatoria. Aut ex carnoſitate. Siue ex coartatione. ¶Cōſtrictio ꝟo fit: aut ex nimietate ꝟtutis retinentis. Aut ex debilitate ꝟtutis expellentis. Aut ex abundātia frigoris. Aut ex abūdāti ꝯſtrictione ꝯprimente aliquā partē loci: vt ſepe fit ex ligatura ꝯſtricta. Aut ex abūdantia ſiccitatis. ¶Ex carnoſitate ꝟo cōſtringuntur pori: vt ſi acciderit aliqđ apoſtema: et fiat carnoſitas: aut ſi prius euenerit aliquod vulnus. ¶Ex coartatione vero cum deciderit aliquid in poris: vt humor ſiue lapis ſeu coagulatus ſanguis: aut aliqđ latitās in eis: vt ſuꝑflua caro ꝛ ſcabies. ¶Largitas

quoqꝫ pororū ꝗttuor fit modis. Aut ex multa ꝯmotione impellentis
ꝟtutis. Aut ex debilitate retinentis. Aut ex abundātia colorū ⁊ hu
morū. Aut ex medicamentis aperientibꝰ. ¶ Lenitas accidit duobus
modis: videlꝫ de intꝰ: ⁊ deforis. Sed intꝰ ex humore viſcoſo lique‑
facto. Foris ꝟo ex cera liquefacta cū vnguento. ¶ Aſperitas autem
duobꝰ modis fit: de intꝰ: ⁊ de foris. Intꝰ nāqꝫ ex ſuꝑfluo hūore ⁊ acu
to. Foris ꝟo ex fumo ⁊ puluere. ¶ De ſuꝑfluitate mēbroꝝ ī numero.

Superfluitas mēbrorum in numero accidit duobꝰ modis. Nā
ſuperfluitas ſi fuerit naturalis erit ex ſuperfluo humore natu
rali ⁊ bono: vel ex abundantia virtutis informatiue. Que ſi fuerit
extra curſum naturalem erit ex humore nō naturali ⁊ incōuenienti
aut ex abundantia virtutis vel debilitate.

¶ De diminutione membroꝝ.

Diminutio mēbroꝝ in numero duobꝰ ſimilit̄ fit modis: aut
interiꝰ: aut exteriꝰ. Interiꝰ ꝓpter diminutionē humorū. Ex
teriꝰ ex ꝯbuſtiōe ignis: aut ex frigore ſiue putredie: ſiue inciſiōe. Pu
tredo aūt accidit: aut ex potiōe mortificante: aut putredinē faciēte
aut ex cōſtrictione ⁊ retentione illiꝰ humoris qui ſoluitur.

¶ De magnitudine membroꝝ.

Magnitudo mēbroꝝ tribꝰ modis fit. Aut ex multitudine hūo‑
rū. Aut ex abundātia ꝟtutis. Aut ex ꝯmixtione vtrorumqꝫ.
¶ Paruitas fit tribus modis ſimiliter. Aut ex debilitate ꝟtutis:
Aut ex inciſione. Vel ꝯbuſtione ignis: vel ex frigore niuis.

¶ De cōmotione membri.

Commotio membri de ſuo loco duobꝰ modis fit. Aut ex cōmo
tione voluntaria. Aut ex humore vicino equitati diſſoluenti
mēbruꝫ ⁊ lubricū facienti. ¶ Mēbrum vel os egredit̄ a ſua iunctu‑
ra ⁊ mutat̄ duobꝰ modis ſimiliter. Aut ex iunctura ī qua nō ꝯuenit
ſeparatio. Aut ex ſeparatione vbi nō cōuenit iunctura. Si ex con‑
iunctione hoc fuerit ſine ſeparatione: aut erit ex humore acuto pa‑
tientis: aut ex accidenti vulnere: aut ſpaſmo. Si ꝟo fuerit ex ſepara
tione vbi nō conuenit cōiunctio: aut ex groſſo humore: aut ex acci‑
denti vulnere: aut ex ſpaſmo.

¶ De ſeparatione iuncture.

Sepatio iūcture duobꝰ modis fit: aut intrinſecꝰ. aut extrinſecꝰ.
¶ Intrinſecꝰ ꝟo fit: aut ex hūore acuto ⁊ incidenti. Aut ex vē‑
toſitate pingui diſtendēte vel diſſipante. ¶ Extrinſecꝰ ꝟo fit: aut cū
ſciſſura: aut fractione. aut exercito nimio: aut inciſione vt enſis: aut
qđ diſtendit vt funis: aut qđ contundit vt lapis.

¶ De modis ⁊ numero ſignificationū.

Genera ſignificationū ſunt tria. Alia enim ſignificāt ſanitatē.
Alia egritudinē. Alia neutrū. ¶ Quarū ſignificationū vnū qđ‑
qꝫ genꝰ ī duo partit̄. Sūt eñ ꝗ ſignificāt de officialibꝰ mēbris. Et
ſunt ꝗ ſignificātur de conſimilibus mēbris. ¶ Conſimiliū ꝯtiū ſignī

ficationū duo ſunt modi. Alie eñ ſunt ſubſtātiales. Alie accidētales Subſtātiales vero ut eſt calor: frigiditas: ſiccitas: ꝛ humectatio. Accidētales aūt q̄dā ſignificāt: aut ꝑ tactū vt durū: molle. q̄dā ꝑviſum vt coloratū. quedam per perfectionem virtutū: vt ſunt operationes plene ꝛ perfecte.

De ſignis officialium membrorum.

Significationū mēbroꝝ egritudinis officialiū duo ſunt mōi ſimiliter: ſcꝫ ſubſtātiales: ꝛ accidētales. Subſtantiales ſignificationes q̄tuor ſunt ars: modꝰ: numerꝰ: ꝛ poſitio. Accidētales ſignificationes ſimiliter quatuor ſunt: bonū: malū: perfectum: ꝛ imperfectum.

De generibus ſignificationum.

Genera ſignificationū ꝑficiētiū ſuū genꝰ tria ſunt. Quedā ſunt q̄ ſignificāt ꝑteritā rē qiā abijt: ꝛ dicunt̄ cognitiua: vel agnitiua vt vidētes corpꝰ humidū agnoſcimꝰ q: ſudor ꝑceſſit. Alia ſignificāt preſentia q̄ a Galeno dicunt̄ demōſtratiua: ꝛ agnoſcunt̄ ꝑ ſignificatiōes veluti cū iuenit̄ pulſus magnꝰ ꝛ citatꝰ. intelligimꝰ q̄d ſignificat calorē ſuperātē. Sunt ꝛ alia q̄ ſignificāt futurū ꝛ antecedit agnitio: vt cū viderimꝰ labiū īferiꝰ citari ꝑcipimꝰ vomitū accidere: q̄ poſtq̄ acciderit vocat̄ preceſſio ſignificatiua. Sed inter ſignificatiōes ꝛ accidētia diſtat: q̄ñ eſt diuiſio cū augmēto inter eas. Q̄d ſi vnāquamq; diniſionū ſcrutari volueris: vnā habet habitudinē: ſꝫ infirmo hec ſunt accidentia: medico autem ſignificationes.

De ſignis accidentium ꝛ numero.

Accidētia ergo ſignificatiua tria ſunt. Aliḋ eñ eſt virtꝰ operatiua mutata: ſicut indigeſtio. Aliud aūt corꝑis qualitas mutata: vt icteritia. Aliud exiens a copore: vt nigra vrina.

De virtutis operatiue immutatione.

Virtutis operatiue immutatio triplex eſt. Aut eñ ex toto eſt: ſicut indigeſtio. Aut ex parte: ſicut oculoꝝ obſcuritas vel tarda digeſtio. Aut de qualitate in qualitatē. velut de bona digeſtione in fumoſam vel acidā vel quaſi ſicut muſca: vel ligna in oculis apparētia: aut ex ꝑteviſus vel obſcuritas.

De modis mutationis qualitatis.

Qualitatis mutate corꝑis ſignificatio q̄tuor mōis fit. Aut eñ ꝑviſuꝫ ſicut icteritia vel morphea: ꝛ nigredo ſiguerſiſia. Aut ꝑ odoratū: vt anhelitꝰ fetidꝰ vł ſudor: vł polipꝰ: vel hyrcꝰ: ꝛ fiſſa. Aut per guſtū: vt ſalſum: amarū: vel acidū. Aut ꝑ tactū: vt molle ꝛ duruꝫ.

De exeuntibus a corpore.

Exiens a corpore biꝑtita eſt ſignificatio: vna cū ſonitu: altera ſine ſonitu. Cū ſonitu vt oris ructꝰ: vel inteſtinoꝝ rugitꝰ: vel ꝑ anū ventus. Eius vero q̄ eſt ſine ſonitu innaturali tripliciter habet̄. Alia quantitate: vt lienteria. Alia q̄litate vt vrina nigra. Alia vtraq; vt ſanguinis fluxus.

De motione membrorum.

MEmbroꝝ mutatoꝝ ſignificatio bifarie diuidit: intrinſec⁹ vel extrinſec⁹. ❡ Intrinſec⁹ ſex mōis. Alia eñi a mutatiōe opatiue v̄tutis in mēbro. Alia ab exeūtib⁹ a corpe. Alia ex dolore in mēbro vicino ptinēti. Alia ex pprio loco. Alia ex innaturali ſemotione de loco. Alia ex patiētis iudicio. ❡ Extrinſec⁹ fit trib⁹ mōis. Aut per viſu: vt albū vel nigrū. Aut p tactū vt durū ꝛ molle: calidū ꝛ frigidū. Aut p vtrumq̄: vt magnum vel paruū: plus vel minus.

❡ De occaſionibus egritudinum.

OCcaſiones egritudinū ſunt tres. Nature mutatio. Officialis membri inconueniens habitudo. Juncture ſeparatio.

❡ De operatione medicine.

OPeratio medicine h꞉ triplicē effectū. Aut eñi cuſtodit ſanitatem ſecundum multitudinem ſuam. Aut ex infirmitate facit ſanitatem. Aut econtrario.

❡ De regimine ſanitatis.

REgēdoꝝ ſanoꝝ triplex eſt mod⁹. Egrotare parati. Incipiētes infirmari. Et defecti. ❡ Infirmari paratos ſupradictoꝝ ſex cōpetēti moderatiōe regim⁹. Incipiētib⁹ infirmari duplicē curā adhibemus. Aut eñi cbimi ſupabūdātiā trahim⁹. Aut nature ꝯfectionē reparando: ꝑdictoꝝ ſex q̄ ſunt neceſſaria adhiberi ꝑcipim⁹. Defectorum alij infantes: alij ſenes: alij ex infirmitate conualeſcentes.

❡ De diuiſione medicine in generali.

OMnis medicina aut eſt vl'is: aut ꝑticularis. Vl'is eſt ſex ꝓcedētiū recta ordinatio. Particularis p ꝯtrariū fit triplex. Alia eñi in ꝯſil'ib⁹ mēbris. Alia in officialib⁹ mēbris. Alia in iūcturaꝝ ſeparatiōe. [illegible]tina mēbra mutata reddim⁹ ſilitudini ꝛ in ſua q̄litate ſtare colligādo cōpeſcim⁹. ❡ Cōcaua ſi ꝓter modū ampliata fuerint ad ſui modū ꝯſtringim⁹ ꝛ q̄etē inducim⁹. Si min⁹: cōtrariū. In largis aūt ſimiliter addito cōtrario cauſe: vñ vitiū acciderit: foramina ſtrictiora ſuo mō facim⁹. Si defectu ꝯtētiue v̄tutis ꝯtigerit fomētis ꝛ cataplaſmate mollim⁹. Q̄ ſi de expulſiue eſt defectu: dyaforeticis ꝛ cōfortatiuis. Si de ſtiptica cā: mollificatiōe. Si de ſicca: humectatiōe. Si de cōſtrictiōe: ſolutiōe. Ea v̄o q̄ de naturali diſpoſitiōe fuerint mutata: ſuo loco reſtituim⁹. Si de apoſtemate apoſtema maturādo ſanam⁹. Si de naturali iūctura: eā aut aperitiuo medicamine: aut chirurgia diſiūgim⁹. Si de qualibet naſcētia: ip̄am delemus. Si de aſperitate: lenitate. Si de lenitate: aſperitate.

❡ De ablatione ſuperfluitatis.

SUperfluitatē in numero aut tollemus ex parte: vt ſcrophulas Aut ex toto: vt cācrū. Separationē in numero ſanamus. Si ex abūdātia ſanguinis fit: in omni etate tollim⁹. Si ex ſpermate in pueritia tñi ſanam⁹. Paruitatē membroꝝ motibus ꝛ fomētis admodū augmentamus. Magnitudinem vero comprimendo quiete mutamus et minuimus.

¶ De mutatione membrorum.

MUtationē mēbri de ſuo loco reddimꝰ loco ꝓprio duobꝰ mōis Aut eñ ſeparatū iūgimꝰ. Aut iūctū ſeparamꝰ. ¶ Neceſſaria ad ſeparatoꝝ iūcturā quattuor ſunt. Separata iūgere. Iūcturā cuſtodire. Ne reſcindatur defendere. Naturam loci cuſtodire.

¶ De ſufficientia ⁊ diuiſione medicine.

OMnis eñ medicina eſt: aut eoꝝ ſex modis q̄ ſupra diximꝰ tēperata exhibitio. Aut potio. Aut chyrurgia. ¶ Operatio medicīe hꝫ triplicē effectū. Intus vt ea q̄ ore: aut naribꝰ: auribꝰ: ſiue ano: ſiue vulua ītromittamꝰ. Foris vt epithima: cataplaſma: ēplaſtra: ⁊ ſīlia q̄ foris opanť. ¶ Medicine īterioris opatio in tria diuidiť. Aut eñ ſoluit vt farmacia. Aut ꝯprimit: vt coctana. Aut mutat q̄litatē: vt aq̄ frigida ī febribꝰ. ¶ Eiꝰ aūt effectꝰ q̄druplex eſt. Aut eñ minuit abūdātiam vt farmacia. Aut replet inopiā: vt caro vel ſanguis. Aut conſtringit ſolutum: vt ſtipticuꝫ. Aut mutat qualitatē: vt frigida aqua in febribus.

¶ De chyrurgia.

CHyrurgia duplex eſt: in carne: ⁊ oſſe. In carne: vt īcidere: ſuere coquere. In oſſe: vt ſolidare: aut innectere: aut radere.

¶ De ſpecierum cognitione.

SPecieꝝ cognitio quinqꝫ modis fit: qualitatis: quantitatis: tēporis: ordinis: boni mali ve diſcretio.

¶ Libri Hyſagogarum Ioannitij cum dei laude

Finis.

Articella.

¶ Incipit liber philareti de pulſibus.

INtētionē habemꝰ in p̄ſenti cōſcriptiōe de pulſuū negocio ꝯpēdioſam exponere traditionē ⁊ dicere ꝑmum q̄d ſit pulſus: ⁊ q̄ vtilitas pulſus: ⁊ q̄d eſt arteria: ⁊ quare dicatur arteria: ⁊ vnde exoritur.

¶ Quid eſt pulſus.

INcipiēdū a ꝑmo. Pulſus eſt motio cordis ⁊ arteriaꝝ q̄ fꝫ diaſtolē ⁊ ſiſtolē ſit ad infrigidationē caloris innati: ⁊ egeſtionē vel eiectionem fumoſaꝝ ſuperfluitatum.

¶ Quot ſunt efficientia pulſuum.

EFficiētia pulſuū ſunt tria: virtꝰ faciēs motionē: vtilitas īducēs ⁊ inſtrumentum obediens.

¶ Quid eſt arteria.

ARteria eſt corpꝰ oblōgū rotūdū ad inſtar canalis: duabꝰ tunicis ꝯſiſtēs: a corde incipiēs: ⁊ in oē corpꝰ diuiſum: aerē ⁊ ſpiritū vitalem continens.

¶ Unde dicitur arteria.

ARteria dicitur a para topyr: ideſt ſeruare aerem vitalem.

¶ Unde oritur arteria.

Hec vō a ſiniſtra auricula cordis q̄ dr̄ adorti exorit: q̄ ſcindit dupliciter. Et hec q̄dē fert deorſuʒ p̄ interiora: ꝛ diuidit in dextrā ꝛ ſiniſtrā: ad coxas ꝛ vſqꝫ ad pedes ꝛ digitos. Altera vō rurſus fertur ſurſum: ꝛ diuidit ſimiliter in dextrā ꝛ ſiniſtrā: in manꝰ ꝛ caput. Et q̄ q̄dē ad caput fert: facit arterias q̄ dicunt parotide. Que vero in dextrā ꝛ ſiniſtrā itrinſecꝰ fert tēdit ad brachia: ꝛ cubitos: ꝛ vſqꝫ ad extremos mannū digitos. Intētionē vō hʒ preſens ↄſcriptio: ad pulſuum motionem ꝛ cognitiones ꝛ cauſas exponere.

¶ Quotiens mutatur pulſus.

Tripliciter ab his eſt q̄ ſm naturā: ꝛ q̄ cōtra naturā: ꝛ q̄ non natura: velut craſibus virorum et mulierū: ꝛ etatibus ꝛ alijs cōiugatis. Hominum enim hi quideʒ mares he vero femine. Et horū ipſorum hi quidem calidiores ſm craſim: hi vero frigidiores. ꝛ hi quidē graciles natura: hi vero pingues ꝛ carnoſi. Et viri quidē mulieribꝰ oīno calidiores et fortiores ſecūdū naturā ſunt. Merito igitur pulſus in eis velociores et vehementiores ſunt: mulierum vt frigidarum tardiores et leuiores. In vtriſqꝫ vero horum: dico autem viris et mulieribus intenſa craſi intendit et pulſus. ¶ In calidiori quidem maiores et velociores ſunt. calidūʒ enīʒ velociter mobile. In frigidiore vero minores et tardiores: frigidū enim tarde mobile. ¶ Habitudines vero in vtriſqꝫ inueniuntur: velut gracile et carnoſum. In gracilioribus enim multum ſubiacent tactui pulſus: in pinguibus vero et carnoſis humiliores. ¶ Conſiderandum ergo eſt ad coniugata velut regiones et tempora: et etates particulares cōſtitutiones: et eſt dicere in temporibus quattuor anni quidem exiſtentibus: vere: eſtate: autumno ꝛ hyeme. Horum duo ſunt bene temperata: ver et autumnus: diſtemperata vero hyems et eſtas. Merito ergo vere et autumno pulſus ſunt magni et fortes valde propter temperamentum qualitatis: manifeſtum eſt quoniam ſecunduʒ etates proportionantur. In eſtate enim velociores et ſpiſſiores ſunt ſecundum vnamquamqꝫ etatem neceſſitatem inducente: propter continentis nos exterius caliditatem aeris. In hyeme vero rariores et tardiores pulſus fiunt propter aeris continentis frigiditatem aut conſtrictionem. ¶ Similiter autē ꝛ in vnaquaqꝫ regione ſm illiꝰ craſim et pulſus commutatur. Calidior ſiquideʒ magnos et veloces facit pulſus. Frigidior eſt econtrario. ¶ Dicamus autem de etatibus Si igitur etates differentes ſunt: et pulſus earum differentes mouebuntur. Puerorum ſiquidem pulſus veloces ſunt et leues ꝛ ſpiſſi: ſecūdū vero magnitudinem ꝛ fortitudinem medij: veloces quidē quoniam ſm ſubſtantiam abundat in eis naturalis calor: ſpiſſi propter abūdantē in eis ſm quantitatem caliditatē. leues vō qm̄ imꝑfecte ſunt in eis virtutes. Dicimꝰ eīm qm̄ leues ex imbecillitate virtutū fiūt Senum vero econtrario tardiores ꝛ rariores: quantum ad pueros ꝓpter imbecillitatem ꝛ frigiditatem que in eis eſt. Augumaſticorū

vo magni ⁊ fortiſſimi eo ꝙ fortes in eis magis vtutes ſunt. Similiſ aũt ⁊ ſm tēporis q̃litatē ↄmutãt craſes ⁊ pulſ⁹. ſicut enim p̃dictũ eſt ↄtinens mutat ↄtentũ ad ꝓpꝛiam ei⁹ craſim. In p̃gnantib⁹ vo mulierib⁹ ſunt parui: ſpiſſi. ⁊ veloces. parui vo eo ꝙ grauat vtus ex fetu. ſpiſſi vo ⁊ veloces ꝓpter inducentē neceſſitatē p̃gnantis et fet⁹. In ſõno vo ſunt pulſ⁹ minoꝛes ⁊ leuioꝛes: manifeſtũ eſt: quoniã fit naturali caloꝛe ingrediēte ꝓfundũ. In ſupuenientib⁹ vo craſib⁹ ad ſupuenientia mutãtur ⁊ pulſ⁹. Similiſ aũt ⁊ in gracilib⁹: vt q̃n ſm naturã vt⁹ patiſ: aut ſm ſubſtãtiã alicu⁹ p̃ncipalis partis: aut ab aliquo faciente vel grauãte eã. ¶ Ueniam⁹ igiſ ad ea q̃ nõ natura. Hec vo ſunt gymnaſia: balnea: cibi: multi vini potio: ⁊ aque multe potatio. ¶ Similiſ in his q̃ p̃ter naturã hoc eſt cauſis egritudinib⁹: ⁊ accidentib⁹ ſimiliter ſm p̃dicta ↄſiderare opoꝛtet. Sciẽdũ enim quoniã que ſm naturã ⁊ que non natura: ſi immoderate fiãt: in id quod pꝛeter naturam eſt vertuntur pulſus.

¶ Quot ſunt obſeruanda in cognitione pulſus.

Cum ergo ad egrotũ ingredieris quē nũq̃ vidiſti: attende p⁹ quidē ſi maſculus aut femina eſt. Et ſi maſcul⁹ ↄſidera pulſũ maſculi. ſi vo femina: femine. Deinde naturã laboꝛãtis ⁊ etatē eius Et poſt hoc tēp⁹ anni ⁊ regionē. Et ↄparãs oĩa ⁊ ↄiectãs q̃lē pulſũ laboꝛãtē habere opoꝛtuit q̃n ſan⁹ erat: tunc cognoſces diligenter magnitudinem pꝛeter naturam facte conuerſionis pulſus.

¶ Quot ſunt genera pulſuum.

Genera pulſuũ ſunt decē. ¶ Pꝛimũ gen⁹ ſm q̃ntitatē triũ dimēſionũ ↄſideraſ: ſcilicet ſm lõgitudinē: latitudinē ⁊ ꝓfunditatē. Conueniēter igiſ iſte augumētat⁹ ſm tres dimēſiones tranſcendēs modũ diciſ magn⁹ pulſus. ¶ Secundũ genus pulſuũ eſt ſm quantitatē motionis arterie diaſtolis ⁊ ſiſtolis. in quo ↄſideraſ velox, tardus et mediocris. ¶ Tertiũ genus pulſuũ ſm genus vtutis: in quo ↄſideraſ foꝛtis debilis et mediocris. frequentia enĩ accipiēs magnitudinē facit validũ. q̃n vo dominaſ vtus cãrũ: tũc magis fit validus pulſ⁹: et econtrario. ¶ Quartũ gen⁹ pulſuũ ſm ↄſiſtentiã arterie coꝛpoꝛis. Dico aũt arterie coꝛpoꝛis: in quo ↄſideraſ dur⁹: mollis et mediocris. ¶ Quintũ gen⁹ pulſuum ſcḋm quantitatē q̇etis: in q̃ ſpiſſ⁹ ⁊ rarus ↄſideraſ. Breue enim tēpus quietis ſignificat ſpiſſuꝫ: longũ vo rarũ. ¶ Sextũ genus pulſuũ ꝓpter equalitatē et inequalitatem que ↄſideraſ in vno pulſu vel in plurib⁹. In vno quidē vt in capꝛizante. Que vero in pluribus fit dicitur cõſiſtens inequalitas vbi vero inequalitas: ibi fit inoꝛdinatio vt in omnibus. aut enim decidit vna percuſſio: aut incidit. ⁊ hoc fit grauata et afflicta virtute aliqua cauſa. ¶ Septimum genus ſecundum plenam oꝛdinatiõnē et inoꝛdinationē eſt. Inciſio enĩ ab eq̃li pulſu facit inequalē inequalis ſm piodos oꝛdinat⁹ fit: ⁊ iſterurſ⁹ ↄſideraſ ſm vnaꝫ per

cuſſionem ꝛ ſm plures reditiones. ¶ Octauum genus pulſuū ſecū dum plenum ꝛ vacuum: hoc eſt ſecunduꝫ arterie figurā. omne enim vas: aut plenum: aut vacuum. ¶ Nonum genus pulſuum ſecundū concordiam in quo menſuratur proportio tēporis ad tempus. vn̄ cognoſcuntur deficientes ꝛ incidentes. ¶ Decimum genus pulſuū conſideratur ſm calorem qui redditur per totū corpus arterie in quo conſideratur qualitas ſuppoſite materie corporis per tactum veluti diſtemperata ꝛ mordax.

¶ De cauſis ꝛ differentijs pulſuum.

Dictis ergo decem generibus pulſuum dicamꝰ breuiter paucas cauſas ꝛ differentias eorum. Si quis enim ad diligentiam eorum peruenire voluerit: ſciat q̄ .xvj. libri ſunt de pulſuū negocio. Ego em̄ longitudini parcens in paucis capitulis paucas q̄ſdam differentias ꝛ cauſas pulſuum in breui dicam.

¶ Propter quam cauſam pulſant arterie.

Pulſant arterie vt ſeruetur moderatus ſm naturā calor cordi et omnibus partibus.

¶ Quid differt ſaltus a pulſu.

Saltꝰ a pulſu differt: q̄m q̄dē ꝑpter incidētē ſp̄m fit ſaltꝰ in oī corpore: pulſꝰ ꝟo in operatiōe ꝟtutis mouet ꝛ in ſolis arterijs.

¶ Quid differt pulſus magnus a valido.

Pulſus magnus a valido differt: quoniā quidem ſecundum tres dimenſiones magnus conſideratur: validus vero ſecundum motionem: tenorem em̄ virtutis ſignificat.

¶ Quid differt pulſus ſpiſſus a veloci.

Pulſus ſpiſſus a veloci differt ſm ꝯtinuum ꝛ diſcretū. Spiſſū enim continuum dicimus: velocē ꝟo diſcretum veluti ſi currat aliquis velocius et ſtet.

¶ Quid differt rarus pulſus a tardo.

Rarus pulſꝰ a tardo differt: quoniā rarꝰ ex infirmiore magis ꝟtute fit. Rari enim pulſꝰ difficiliores. Tardꝰ ex ſolo defectu fieri poteſt caloris. Rarꝰ aūt maiorē defectum ſignificat virtutis.

¶ Quot differentie pulſuum fiunt in dyaſtole.

Octo ſunt pulſꝰ differētie ī dyaſtole: ſcilicet magnitudo: puitas validitudo: debilitas: velocitas: tarditas: duritia: ꝛ mollicies.

¶ Quot ſunt iudicatiua pulſus.

Duo: Intellectus: ꝛ ſenſus. Senſus quidem iudicat preſentia. Intellectus facta et futura.

¶ Quot ſunt efficientes cauſe pulſus.

Due. Uirtus faciens et mouens corpus vaſis. Et vtilitas ppter quam mouetur.

Quot modis ꝯſideraī moderatꝰ ꝛ immoderatus pulſus.

Quadrupliciter: ſecundum magnitudinem: ſm velocitatem: ſm validitudinem: et ſecundum ſpiſſitudinem.

¶ Quid differt pulſus inequalis ab immoderato.

Quoniam inequalis quidem in vno pulſu cōſideratur: et in pluribus: aut enim ſm vnā dyaſtolē et ſiſtolē aut ſm plura ꝯgregata: q̄ dicit̄ cōſiſtens inequalitas in multitudine pulſuū conſiderata. Immoderatus vero fit ſm ritbmū: id eſt numerū: vt ſi poſt tres magnos et vnū paruū ſequātur duo magni.

¶ Quid differūt deficiētes pulſus ab incidētibus.

Quia deficiētes ex infirmiori magis virtute fiūt: aggrauata eſt et deficiēte deficiūt. Incidētes vero pugnāte et reſiſtēte: cōtinet enim ſeipſa et virtus excitās volēs repellere ꝯtria. Et videnē eſſe contrarij deficiētes incidentibus. ¶ Quid differt ſpamoſus a ramoſo.

Quoniā in ſpamoſo q̄dē tendit̄ arteria ad inſtar chorde tēſe. In ramoſo vero transfert̄ dextra in ſiniſtrā.

¶ Quomodo fiunt fluctuātes pulſus.

Ex abūdantia contenti magis humoris infundētis corpus arterie: ſicut hypoſarca in hydropiſi.

¶ Quid differt caprizans a biſpulſante.

Secūdū q capriʒās quidē in vna dyaſtole differēter motiones facit: vt capra ſurſum saliēs bis ſaltat pedibus in vere hic vero fit coacta virtute grauata ab aliqua cauſa tribulāte eā. biſpulſans vero bis: et ſm idē pulſat percuſſionē hic vero fit ppter duritiē corpis arterie: repercutiēte enim et rurſus currente violenter ſpū in ſecūdam venit percuſſionē: vt in incude malleus.

¶ Quid differt vermiculoſus a formicāte.

Quoniā vermiculoſus quidē plurimū cōuertit̄ et venit ad melius: et manifeſtā magis habet inequalitatē. Formicās vero nō cōtenta iā virtute: ſed diſſoluta et deleta fit et mortē ſignificat. Et hec vobis de pulſu ad preſens ſufficiāt.

¶ Explicit liber pulſuum Phylareti.

¶ Incipit liber vrinarum Theophili.

De vrinarum differētia negociū multi veterum medicorum aggreſſi ſunt ſcribere. Quorum primus oim fuit Hypo. chous: cuius libris inſueuimus. Poſt hmōi vero tēpora Galie. mirabilis medicus aggreſſus eſt et ſcripſit. Dehinc poſt hūc magnus medicus ſophiſta. Hi ergo viri laudibus digni ſunt: qm̄ primi ſtuduerūt aliq̄d vtile inuenire in vita. Nullus tn̄ horum virorum pfectā et nō diminutam doctrinā fecit. Nā hyppocrates chous de vrinis expōnēs aliud alibi in ſuis tractatibus ſparſim tāgēs gn̄a et ſpecies et differētias vrinarum: et ex eis cognitiōes in futuris ptiū diſpōnibus preter naturā: et in ſanis corpibus: et in acutis egritudinibus minus habentē doctrinā reliquit. Et ſimiliter etiā poſt eū Galie. in tractatu ſuo per hycriſeos ꝯponēs et docēs valde multa et indeter

minata ꝛ obſcura relinquit ſm gña ꝛ ſpecies: ꝛ differẽtias. Conſequenter his ſuperueniẽs magnꝰ medicꝰ rõe: inexpertus vero rẽ aggreſſus eſt: ꝛ ipſe de his artẽ ſm diuiſionẽ incipiẽs: ꝛ differẽtias earũ ꝛ ſpecies conſcribere: ꝛ pronoſtica ſigna q̄ ex eis fiunt: aut futura ſunt fieri multa pretermittens: imperfectã ꝛ ipſe diſciplinã tradidit ita vt multa queranť ab his q̇ poſtea facti ſunt medici: ꝛ nullo mõ ſolutionẽ valẽtes inuenire: querere coguntur aliã doctrinã ꝛ nõ vane q: ex his q̄ didicerũt diſcernũt obſeruare ꝛ autumare vel coniicere ex ipſis manifeſtis obſcuras res ꝛ intellectus. Nã vrinarũ apta inſpectio manifeſta facta non apparẽtes ꝛ patiẽtes locos cognoſcit: ꝛ quõ diſpoſiti ſunt. ꝛ ſm qualẽ craſim eoꝝ ſingulũ: aut ſm naturã diſpoſiti ſint: aut pter naturã ꝯſtituti ſint: aut diſpoſiti extra naturã. Eiꝰ enĩ q̄ ſanguinẽ opať virtutis quõlꝫ ſꝫ opꝰ ꝓpriũ ipeditenuncius nõ fallat vrinaꝝ diligẽs inſpectio nata eſt eſſe. ¶ Igiť optimuꝫ nobis eſt de vrinis volẽtibꝰ tractare inuocare Xp̄ꝫ dñꝫ nſm reꝫ adiutorẽ ꝛ ducẽ fieri in hm̃oi doctrina: vt mereamur nõ diminutã ꝛ indefraudatã hãc perficere. ¶ Opꝫ igiť nõ diffinire q̇d eſt ip̄a vrina. Deinde manifeſtare locũ in quo naſciť. Dehĩc locũ in q̄ diſcerniť. Et deĩde ſic incipere doctrinã ſm gña ꝛ ſpecies ꝛ differẽtias earuꝫ.

¶ Diffinitio vrine.

VRina eſt colamentũ ſanguinis ꝛ alioꝝ hũoꝝ. Hãc aũt alij ſuperfluitatẽ ſero ſimilẽ vocauerũt. Alij aquoſam. Alij putredinẽ ſanguinis. De nominibꝰ ergo nulla ſit contentio.

¶ De loco in quo naſciť vrina.

NAſciť igiť vrina in ramoſa vena circa ſimã epatis expãſa: in qua ſanguinẽ virtꝰ faciẽs opus ſuũ perficit. ¶ Eſt aũt gñatio eiꝰ talis. Sanguine formato ꝛ perturbatione facta in eo quodcunq; quidem leue eſt ſuperiora petẽs q̇ð ex colera rubea ſuperfluitas natum eſt eſſe. Accipit illõ ſuſceptrix chiſtis fellis per ſuũ meatum poſita ꝓpe epar. Terrenũ aũt velut fecẽ ſanguinis trahit ſplen per ſuum meatũ. Relinquiť ergo aquoſa ſuperfluitas cũ ſanguine: hanc accipiẽtes rhenes ꝑ mediã chilim. i. profundã venã ꝛ formãt illud in vrine cõſtitutionẽ. Dicit aũt aliquis ꝛ merito: vt q̇d fellis receptaculo: ꝛ ſplene ex ſimis epatis recipientibus ſanguinis ſuperfluitates: nonne ꝛ lumbi prope poſiti acceperunt aquoſi ſuperfluitatẽ. Et dicimus propter magnã neceſſitatẽ: hoc natura retinuit. Nam ramoſa vena q̄ ſanguinẽ operatur in ſima epatis poſita cõfert per ramos ſuos chili vene iuxta curuaturas epatis explicate per quoſdã meatus anguſtos ꝛ rotũdos. Sanguine ergo ſm ꝯſtitutionẽ pingui exiſtente: ꝛ nõ valẽte anguſtas ſine ĩpedimẽto vias pertrãſire: opꝰ fuit adeſſe cũ ea aquoſam ſuperfluitatẽ: vt ſubtilitate aquoſe ſupfluitatis facile cũ ea trãſiret ſanguis ad chilim venã qñ dum impelliť aquoſa ſuperfluitas ad ramũ chilis vene que adiacet ſpine dorſi a ſurſum vſq; deorſum: ꝛ per ipſum: ꝛ per meatus

lumboꝛum: ⁊ dexter ⁊ ſiniſter ẜm labdã litterã grecoꝛ poſiti in impo
ſitione ſua trahũt ꝑ ipſos meatus a chili vena lumbi huius ſuper
fluitatē. Deiñ ſic foꝛmãtes illã: ⁊ in vꝛine eſſentiã trãſmutãtes per
vꝛinales meat⁹ trãſmittũt ad vꝛine ſuſceptricē chiſtim. Et ſi quidē
ſincer⁹ ⁊ pur⁹ ſanguis ⁊ ꝑfect⁹ fuerit: manifeſtũ eſt q̄m ⁊ eius ſupflui
tas talis erit. Si v̾o ẜm aliquē caſuꝫ ſanguinis operãs v̾tus impe
dita fuerit op⁹ ſuũ ꝑficere: hmõi fit aquoſa ſupfluitas quã ⁊ vꝛinã
vocamus. Propter hoc ergo aliqñ quidē ſubtiles vꝛine ⁊ albe ap-
parēt. Aliqñ aũt pingues ⁊ albe crudioꝛe ſanguine facto: ⁊ imperfe
cta ſanguinem operante digeſtione facta ⁊ veluti crudioꝛe. Alia au
tē ſuperincenſo ⁊ velut feruēte ſanguine talis ⁊ eius ſupfluitas fiat
Itaqꝫ ꝑpter huiuſmodi cauſas ⁊ vꝛine ẜm ſpecies immutantur.

¶ De notificatione naturalis vꝛine.

Dicamus igitur de ea q̄ eſt ẜm naturã vꝛina q̄ eſt ex ꝑfecta cã
ratione ſanguinis facta qualē opoꝛteat eſſe. Et diffiniam⁹
bonã vꝛinã: que ⁊ ẜm naturã exiſtens noiatur: ⁊ excedentē. Hãc au
tem minus habentem: non ẜm naturam: ſed pꝛeter naturam repu-
temus. ¶ Eſt ergo ei⁹ diffinitio talis. Que eſt ẜm naturã vꝛina bo
na: Eſt ſicut dicit Hyppocrates: albã ⁊ planã ⁊ equalē hypoſtaſim
habens. Manifeſtum quidem eſt quoniam conſequente ſubſtãtia
moderata ⁊ coloꝛe oppoꝛtuno: q̄ ſit diffinitio diffiniens perfecta.

¶ De ſubſtantia vꝛine.

Vrina eſt bona: ſubſtantia quidem moderata: hypoſtaſi vero
alba ⁊ plana ⁊ equali: coloꝛe vero ruffa: aut ſubruffa: ⁊ ruboꝛis
paululum participans propter limpitudinē ⁊ tēpus ſimiliter conſe
quens. Galienus quidem ſubruffam ⁊ ſubrubeam bonam eſſe dicit
Magnus vero ruffam ⁊ ſubruffam. Nos autem ex contemperantia
vtroꝛumqꝫ fecimus. Quecunqꝫ autem ẜm aliquod iſtoꝛũ quatuoꝛ
aut abundat: aut minus habet: hanc ẜm naturã dicimus non eſſe.
De coloꝛibus ergo ⁊ hypoſtaſibus non pꝛeſentis eſt dicere tēpoꝛis:
pꝛocedens enim ſermo docebit. Scḋm vero pꝛeſens tempus dicam⁹
de effuſione quoniã omnis vꝛina ẜm ſubſtantiam ipſam effuſio eſt.
ſubſtantia enim vꝛine humiditas eſt: hanc humiditatem multi ſa-
pientum medicoꝛum effuſionē vocauerunt: quoniã quid in mēbꝛis
effuſum eſt in ea inſpicitur: vel percipitur. ¶ Huiuſmodi autē effu-
ſionis differentie pꝛime due ſunt: ſubtilitas: ⁊ pinguedo: ⁊ ex his mix
tis eſt contēperantia: ipſa autē contēperantia q̄ ẜm naturã eſt non
diuiditur. ¶ Subtilis igitur aut mingitur tenuis ⁊ manet tenuis.
Aut mingitur tenuis: ⁊ fit luculenta ⁊ pinguis: ⁊ eſt pꝛioꝛ quidē indi
geſta vltime: luculēta v̾o facta ⁊ in pinguedinē trãſmutata digō-
nis pꝛincipiũ ſignificat accipere. Siſr aũt ⁊ pinguis diuidit̾ duplici
ter. Aut mĩgitur pinguis ⁊ manet talis. Aut mingit̾ quidē pinguis
reſidens vero fit tenuis. ¶ Et monſtrat quidē pꝛioꝛ perturbationē
in coꝛpoꝛe factã validam humoꝛum: ſecundario turbationē quidē

determinari: ſanguinis vero operationis digeſtionem reſurgere.
¶ Jungamus igitur colori ſubſtantiam ⁊ determinemus ea que ex
ipſis fiunt complexionis ſigna: ⁊ in ſanis hominibus: ⁊ quomodoli-
bet egrotãtibus. Et qm̃ albus color p̃cedit alios colores: ⁊ tenuis
effuſio precedit alias in effuſione qualitates: componamus prius
tenuem ⁊ albam ſubſtantiam.

¶ De tenui ⁊ alba vrina: vel de vrĩa cũ tenui ſubſtãtia: ⁊ albo colore

TEnuis ergo ⁊ alba ſubſtãtia vrine multa ſignificat. ¶ Urina
ergo veniẽs multũ tenuis ⁊ alba in ſanis hoĩbus: multã pota-
tionẽ ſignificat cũ largo cibo: ⁊ maxie ſi eſt vinum exile ⁊ leue. ¶ Uri-
na vero talis in pueris mala: nã vrine aquoſe in pueris peſſime ſunt.
¶ Urina talis veniẽs ſignificat debilitatẽ virtutis: vt in ſenectute q̃
eſt ſm naturã: ſignificat ⁊ debilitatẽ ex diuturna egritudine q̃ ap-
pellata eſt a ſapiẽtibus medicoꝝ ex egritudine ſenect⁹. ¶ Urina te-
nuis ⁊ alba ⁊ multũ micta ⁊ ſimilis dyabetem ſignificat quã ſapien-
tes medicorũ ſanidã vocauerũt: ⁊ quidã ſapientũ maxim⁹ in vrinis
dyariã vocauit. Alij aũt diplation nõ ſm naturã hñte ſe homine
ſꝫ p̃ter naturã diſpõ apparet ſm calidã diſtẽperantiã lũboꝝ. Infi-
nita ergo attractione lũboꝝ p̃ter naturã diſpoſitoꝝ talis vrina ve-
nit. ¶ Urina tenuis ⁊ alba multũ micta in febribus amphimerinis
deficiẽtẽ febrẽ ſignificat ꝑ hmõi humorẽ: ⁊ in ea q̃ ſm naturã frigi-
ditatis diſtẽperantiã epatis tenues ⁊ albe minguntur vrine: ⁊ ꝓpter
emphraxim veniũt ſiles vt in nefreticis: ⁊ vt in quartanis in princi-
pijs. ¶ Urina tenuis ⁊ alba in hydropicis venit ꝓpter abũdantẽ
cauſã. ¶ Urina tenuis ⁊ alba in leſis collũ ⁊ caput ⁊ humeros graua-
tis: ſcotoſim ⁊ lipothomiã ſignificat. Significare aũt in futuro tꝑe
hipoſta. ⁊ in p̃terito ſicut dicit vtiſ. Sudor mult⁹ ex ſomno ſine ma-
nifeſta cã fact⁹ ſignificat qm̃ corp⁹ plurimo cibo vtiſ. ¶ Urĩa mul-
ta in febrib⁹ acutis tenuis ⁊ alba veniẽs quietẽ ſignificat. ¶ Urina
tenuis ⁊ alba veniẽs in fine eaꝝ q̃ valde acuunt febriũ diſceſſuꝫ fore
ſignificat: in eas q̃ ſunt ſub frenibus partes. ¶ Urina ſimiliter ve-
niens in cauſon febris ſignificat freneſim. Nã cauſon febris a mul-
titudine rubei fellis facta vrina nõ colorata ſuperius lata fellea ſu-
perfluitate exiſtẽte excelſuꝫ locũ capitis occupauit. Et ſi quidem in
anteriore cerebri loco flegmonẽ faciẽs: in his q̃ in eo ſunt miringis
freneſim facit. Et ſi quidẽ ꝓpter aliquã cauſaꝫ: vt in fluxu ſangui-
nis ꝑ nares: aut ꝓpter ſudorẽ multũ in capite factũ vrina ſubtili ⁊
alba veniẽtẽ quietẽ ſignificat. Si eñ talis exiſtẽs vrina adeſt ⁊ fre-
neſis ꝑmanet: ita diſpoſit⁹ moriẽ. Tẽpus igitur eſt enarrare de co-
lorum differentia: ⁊ dicere quot ſunt ⁊ quales ⁊ cum quali effuſione
poſſunt compleri: aut omnes: aut quidam.

¶ De coloribus vrinarum ſignificantibus indigeſtionẽ.

EST igitur de coloribus primus albus ⁊ huius latitudo in eo
cõtenta eſt Chriſtallus eñ ⁊ nix ⁊ calx ⁊ aqua puriſſima quidẽ.

alba ſunt: ſꝫ nõ in ſummo oĩa. Imperfectior aũt his color lacteus qualis eſt ex ipſa denominatiõe. Deinde remiſſior hoc glaucus: vt cornu lucidũ autictidon es .i. cornee tunice oculoꝝ. Deiñ hoc glauco adhuc remiſſior haropos qualia cameloꝝ vellera ſubalbida: ãt vt lapis onichinus: hi ergo colores albi ſm qualitatẽ ⁊ ſm magis ⁊ minus ſunt. Si ꝟo infectionẽ aliquaꝫ recipiat fellis alba vrina: ſm primã quidẽ rõneꝫ ſubpallida fit vt decoctio ſemicrude carnis. Si vero ꝑmaneat tꝑe aliquo decoctio: infectionẽ maiorẽ faciens ꝑficit colorẽ pallidũ: ſignificãs abũdantiꝰ fel priore aquoſaꝫ vrinã ſuſcepiſſe. ¶ Poſt hũc aũt ponit ſubruffus ſiliſauro a celtica venienti. Deinde ꝟo ruffus vt eſt ſm veritatẽ chriſon aurũ. Deiñ ſubruffꝰ remiſſior parũ. Deiñ rubeꝰ ꝙ aſſimilat ꝟo croco. Deiñ hyperiterõ factũ ab ipſo aquoſo ſanguine vt ex albo colore ſplẽdore aduenien te quẽ tinctores flãmeũ nominãt: ꝙ ꝟo ſm Galienũ finicon dr: ideſt ſimilis dactiloꝝ colori maturoꝝ. Supponere eñi vel ꝓponere ſuppoſitionẽ in coloribꝰ oĩbus non oẽs ꝯſueuerũt ſimiliter arbitrari. Alij tñ ꝓponũt: alij ſupponũt. Eridũ ꝟo ſicut ipſe ſanguis purꝰ ⁊ ſine dolo. Nã intẽſior hoc ⁊ remiſſior nõ ẽ ſanus ſꝫ notus. Inoposautem vt vinũ nigrũ: aut ꝓfundior vt purpureꝰ ſanguis: ſicut eſt color epatis. Kyanos vt putrefactꝰ ſanguis ex felle rubeo: ⁊ ſuperaduſtus ⁊ in colore vt garus ⁊ ictericoꝝ vrine. Regula aũt hyani talis ẽ colori ſm Galienũ albo ſplendidũ aduenies ⁊ in nigrũ plurimũ incidẽs kyanon facit. Fuſcus ꝟo ex albo ⁊ nigro cõiunctis inuicẽ fit ſicut roiſgadia. Cloron vero ideſt color viridis vt caulis virẽs ⁊ vt gramẽ latitudo aũt in eo ꝯſideraẗ. Nã violaceꝰ ⁊ ſmaragdinꝰ ⁊ hyſothodis: oĩa ſunt clora ideſt viridia ſm magis ⁊ minus. Hec oĩa a calore plurimo facta ſunt. ¶ Pelithinon ꝟo ꝓfundius eſt fuſco vt plumbũ: ⁊ ꝙ ſunt ex accidẽtibus plagis corpori: ⁊ ꝙ ex caſſationibus nigrãtes colores. Hic aũt aut a frigore fit: aut a plaga. Poſt hunc aũt magis iudicãs aliqñ quidẽ frigiditatẽ: aliqñ calorẽ. ſi ꝟo ex viridi ꝓcedẽte calorẽ. ſi ꝟo ex liuido: frigiditatẽ. Eſt aũt nigredo ſup illa genera oĩm colorũ: ⁊ nigredo latitudinẽ multũ habẽs ſm magis ⁊ minus: multa eñi nigra alijs intenſiora diſſimilia ſunt. Et de coloribus quidẽ ſufficiẽs doctrina ẽ collecta a diſciplinis antiquorum philoſophoꝝ ⁊ medicoꝝ. Hoꝝ ꝟo coloꝝ ꝙ poſſunt ꝯiungi cum pingui effuſiõe ⁊ tenui: ⁊ ꝙ ex his ſignata ſiue in ſanis corporibus: ſiue in egrotãtibꝰ ꝓcedẽs ſermo docebit. Qm̃ aũt de coloribus docẽtes ꝓdiximus ab albo nudiſſimo diſtãtiã: ⁊ lacteũ: ⁊ glaucũ: ⁊ karopos: nõ vt aliquẽ coloꝝ incõiugatũ pretermittamus cũ tenui effuſione cõiungamus: ⁊ ea quid ſignificant exponamus.

¶ Tenuis lactea ⁊ alba vrina.

IN principijs febrium huiuſmodi veniens mala: qm̃ cronicitatẽ febrium ſeu egritudinis ſignificat. In declinationibus vero ſi multa: ſolutionem ſignificat.

Tenuis glauca et karopos vrina.

Quoniā igit̄ tenuis ſubſtātia: et alba indigeſta eſt: manifeſtū eſt ex his q̄ ante nos fuerūt ſapientib⁹. Colores aūt hi conuenientes ei q̄ primi ſunt albo et ipſi indigeſtionē ſignificāt: nō enī colorati ſunt aliqua imbecillitate naturalis coloris. Igitur tenuis cum his coloribus conſiſtens indigeſtionē ſignificat.

¶ Tenuis pallida et ſubpallida vrina.

Principiū digeſtionis huiuſmodi vrine ſignificant. Nam ſubſtantiam quaſi difficiliorē naturalis calor nō potuit denſare Colorem vō quaſi faciliorē in principio digeſtionis mutauit.

¶ Tenuis ſubruffa et ruffa vrina.

Hec melior a priori. ſignificat enī hmōi vrina naturalē calorē qua luſſe eo qđ p̄l'm colorē vrine cōceſſit: q̄m non potuit materiā denſare: vocamus et hanc indigeſtam. Et vrina talis veniens in hydropicis periculoſa eſt quemadmodum aquoſa vtilis.

¶ Tenuis hypoxanthos et xantos. i. ſubrubea et rubea.

Esto tenuis quidē vt ponebat̄ ſʒ hypoxātos: aut xāthos: hę tales ſ̄m ſubſtātiā qu idē indigeſte: ſ̄m colores nō ſolū extra naturā extiterūt ſʒ et materie indigētiā demōſtrāt. abſtinēte enī aliquo adoleſcēte ſ̄m naturā ſ̄m etatē pter indigentiā materiei vrine apparēt hypoxāthe aut xāthe: eo qđ abūdet in pfundo calor q̄ dem preter naturam abundantiā fellis generās: q̄m multo calore in fel mutat̄ ſanguis: et maxime plongat̄ cauſa in tpe eſtiuo in quo et tertiane plurimū ſuperueniunt etenim eo℞ vrine xanthe ſunt ppter has cauſas: et vigilie et ſolicitudo et labor rubeas oſtendūt. Et de cōplexionib⁹ tenuis ſubſtātie cū quib⁹ colorib⁹ poſſit cōponi: ſufficiāt q̄ dicta ſunt. Reliquū eſt vt in deſcriptione ppter manifeſtationē exponamus eas ſic. Tenuis enī alba. Tenuis lactea. Tenuis glauca. Tenuis karopos. Tenuis hypoxanthos. Tenuis xanthos. Tenuis pallida. Tenuis ſubpallida. Tenuis ruffa. Tenuis ſubruffa.

¶ De colorībus vrine cum groſſa ſubſtantia.

Quoniā aūt oēs cōplexiones tenuis ſubſtantie cū quib⁹ poſſunt cōiungi coloribus ſufficiēter fecimus: et q̄d ſignificēt diximus: et deſcriptione eas expoſuim⁹: trāſeam⁹ ad cōplexiones pinguis ſubſtātie: et dicamus cū quibus coloribus poſſunt coniungi.

¶ De pingui alba.

Talis cōplexio cōſtat et mōſtrat crudū humorē p̄l'm abūdare in vaſis: et diuerſas differētias flegmatis: vt eſt vitreū flegma: et ſalſū: et ſine q̄litate. Hui⁹ vrina pinguis multa et alba veniēs in egritudinibus acutis liberat a pāta in articulis nata: his q̄ dolebāt eos et his q̄ quodāmodo in egritudine erāt: his q̄ diu fuerāt in multitudine pinguiū humorum. ¶ De vrina pingui et lactea.

Et huiuſmodi conſtat. Et ſi in fine talis venit: lithiaſim veſice aut renum ſignificat.

¶ De pingui haropos ⁊ glauca vrina.

HEc complexio conſtat. Et ſi inturbata manet demonſtrat ta
les hũores multos in corpe eſſe. Si vero turbate hmõi vrīe fue
rint quales ſubiugali ũ: demonſtrant capitis dolorē: aut preſentez
aut fututum. Quõ aũt apparent: ſi turbate iã ſunt ⁊ clare reſiden
tes manifeſtãtur exteriori igne pbate. Calefacte eī ampullas in ſu
perficie demonſtrabũt. Aliter aũt pinguis exiſtēs eadē ſubſtãtia ſi
accidit febrib' trumbos eſſe: hāc ſequēs multitudo vrine tenuis ſo
lutionem febris ſignificat.

¶ De pingui ſubrubea vrina.

TAlis ɔſtat. Et ſi eſt hypoſtaſis hmõi diuturniorē egritudinē
declarat ⁊ laudabilē vel ſanabilem.

¶ De pingui rubea vrina.

TAlis ɔſtat ⁊ declarat multũ humorē ſanguineũ eſſe in corpore
quēadmodũ in ſinochis: ⁊ in acutis febrib'. Talis paulatī mi
cta periculũ ſignificat. Siſr aũt hmõi vrina. In talibus febribus ſi
turbēta micta eſt cũ ſurditate ⁊ capitis ⁊ colli ⁊ hyppocũdrioꝝ dolo
re: ictericũ fore ante ſeptē dies ſignificat.

¶ De pingui inopos vrina.

ET hmõi conſtat. Et ſi euenerit in febre cauſon capite dolente
⁊ circundolēte fit criſis ⁊ fert criſim.

¶ De vrina pingui hianos.

TAlis conſtat. Et in ſanis ſuperueniēs ſignificat laborem vie
aut curſuz multũ ſiēt factũ eſſe. Seniorib' vero ſuperueniens
quib' ex multo tpe tales fiũt a malis humoribus immutari veſicā
vt in pluribus ſignificat. In fine vero ſi tales facte: in litbia ſi ɔſtituũ
tur: ſtrāguriam ſignificāt futuram.

¶ De vrina pingui viridi.

Talis cõſtat. Et in fine febris hmõi veniēs icteritiam ſignificat.

¶ Pinguis liuida vrina.

TAlis vrina in febrib' ⁊ nõ reſidēs per acruſticũ .i. mente alienа
tũ ſignificat. Significat ⁊ aliud: in febre eſſi cauſon talis vrina
apparens ſtranguriā futurā ſignificat.

¶ Pinguis nigra vrina.

ET ea cõplexio cõſtat ⁊ declarat purgationē melancolici humo
ris vt in declinatiõe q̃rtanarij: ⁊ ſolutiõe melācolie: ⁊ ꝑpter
frigiditatē veniunt tales ⁊ ꝑp exuſtionē ſanguinis. A talib' vo cau
ſis denſata ſubſtãtia ſignificat tales colores cũ denſitate ſubſtãtie
fieri. Qm̃ vero vera eſt ratio ꝙ tres differētie nigre vrine pinguio
res ſunt ea q̃ ſm naturā eſt vrina ſm ſubſtãtiā ⁊ hinc manifeſtũ eſt
ꝙ quartanario ſoluto ⁊ melācolico hũore per vrinas exeũte: vrine
pingues apparēt ⁊ nigre. Siſr ⁊ duz egritudo melācolica ſoluit. Et
per vrinas exit cauſa quē fecerat melācoliam: quoniam vero melā
colicus humor terrenus ⁊ pinguis ⁊ niger eſt: ꝑpter hoc ⁊ vrinas

facit ꝛ nigras ꝛ pingues. Similiter ꝛ q̄ ex aduſtiōe ſanguinis facit nigre ſunt quēadmodū predictū eſt: denſitatē poſſederūt ſubſtātie eo ꝙ eā q̄ in vaſis ex hūiditate exhaurit aduſtio ꝛ frigiditas manifeſte dēſat materiā rōne cōſtrictiōis. ¶ Significāt aūt tales vrine in febre ſpaſmum ex ſiccitate. ¶ Significant autem tales ꝛ aliud in febribus eſſi ꝑacutis tales veniētes cū ſudore capitis ꝛ colli ꝛ dorſi ꝛ cū ſuſpirio male ſant: propter exuſtionē. ¶ Significāt aūt et aliud. tales eſſi veniētes in febribus acutis cū fetore nihil mali bñte veſica: mortē ſignificāt. ¶ De ꝯplexionibꝰ ergo tenuis ſubſtantie cū quibꝰ colorибꝰ pñt ꝯſtare preſcripſimus: ꝛ ſignificata eaꝝ diximꝰ ꝛ cauſas ꝑpter quas facta ſunt manifeſtauimꝰ: ꝛ in deſcriptiōe eas expoſuimꝰ hoc modo. ꝛ in pingui ſubſtātia cōponētes ꝛ ꝯiungētes eos q̄ cū ea pñt colores cōuenire cōueniēter ſcripſimus: ꝛ ſignificata eoꝝ diligētius inquiſiuimꝰ: ꝛ cauſas eoꝝ enarrauimꝰ. Reliquum vero eſt vt per deſcriptionem eas apponamus.

¶ Pinguis alba: pinguis lactea: pinguis glauca: ꝛ karopos: pinguis ſubruffa: pinguis viridis: pinguis liuida: pinguis nigra: pinguis kyanos.

Relinquiť ergo de mediocri ſubſtātia dicere: ꝛ manifeſtare cū q̄bꝰ colorіbꝰ poſſit ꝯuenire. Ea ei eſt ſm naturā ſubſtantia: cū hac igiť ſubſtātia vt Galie. dicit in peryeriſeon. ſubruffū ꝛ ſubrubeū ꝯſiſtūt. magnꝰ vero ruffū: ꝛ ſubruffum. Nos aūt viros tātos ꝛ tales reprehēdere veremur: tñ ab vtriſq ꝓtermiſſa cōiungētes ꝯplexibꝰ: cōuenientēq mixtionē mediocri ſubſtātie ꝯmiſceamꝰ ita: q̄ſi cū mediocri ſubſtātia pōt aliđs coloꝝ ꝯuenire exceptis ſubruffo ꝛ ſubrubeo in medio habentibꝰ ruffū. ¶ Iſti ergo colores ſunt mediocris ſubſtātie: ſcꝫ ſubrubeus ruffus ꝛ rubicūđꝰ. Et vt ſit manifeſta ratio reliquū eſt: vt in deſcriptiōe exponamus ita hoc.

¶ Pinguis albus: pinguis lacteus: karopos pinguis ſubrubeus: pinguis inopos: pinguis kyanos: pinguis viridis: pinguis liuidus.

Cum hic ergo ꝯueniēter expoſuerimꝰ: ꝛ ꝯueniētē ordinē in his q̄ ſcripta ſunt ſeruauerimꝰ: ꝛ in deſcriptiōe ea manifeſtauerimꝰ: ꝛ clara oībꝰ diſcētibꝰ fecerimꝰ: de hypoſtaſibꝰ diſputemꝰ oſtēdētes q̄ bona hypoſtaſis: ꝛ q̄ eſt ab hac ſiue intēſa: ſiue remiſſa: ꝛ q̄ ꝑiculoſe ꝛ minores harum: et que ex ea aut ex eis pñt perfici: ꝛ q̄ ad ſanitatē conuenientes hic cōpoſituri: ꝛ hypoſtaſim ꝛ ſubſtantie ꝛ coloribus ꝛ mixtas vt ꝑfectū terminū aſſignemꝰ: inuocemus Chriſtū verum deū noſtrū ducem fieri vt huius cōmixtiōis nihil pretermittamus. ¶ Hic determinat de hypoſtaſi in generali.

Incipiamꝰ igiť bone hypoſtaſeos ex expoſitiōe: meliꝰ aūt a ſapiētiſſimo Hyp. hāc dicere. ꝛ neq adiectionē: neq ablationem aliquā faciamꝰ: appoſitio eſſi ꝛ defectꝰ nō ſm naturā. Eſt ergo dictio ſapiētis Hyp. de ea q̄ ſm naturam hypoſtaſi.

¶ Hic determinat de hypoſtaſi in ſpeciali.

VRina aūt bona eſt qñ ⁊ alba hypoſtaſis fuerit: ⁊ leuis: ⁊ eq̄lis ſm omne tempꝰ. Et ita vir ſapiēs ⁊ amicꝰ breuitatis exiſtens ex ꝯtento diffinitionem ꝓtulit: ꝯtēnens ſubſtātias ⁊ colorē q̄ſi particularia. Nos aūt ab eo ꝑtermiſſa apponamꝰ vt oēs appropinquātes littere nō q̄lecūq; habeāt gaudiū: multoꝝ enim intellectꝰ nō perfectā diffinitionē audientes ⁊ q̄ſi inſipiētē ſummū expoſitorē opinātur. Eſt ergo ꝑfecta diffinitio eius ſm naturam vrine talis.

¶ Hic ponit diffinitionem completam hypoſtaſis: ⁊ de hypoſt. alba leui ⁊ equali.

VRina bona eſt ⁊ laudabilis cum alba hypoſtaſis fuerit ⁊ leuis ⁊ equalis per omne tēpus: ſm ſubſtātiam vero moderatam: colore ruffo ⁊ ſubruffo ⁊ parum aliquid participās ruboris. Et q2 diffinitio ita ſignificauit: inſpicere oportet in vrina hec q̄tuor: hypoſtaſim: colorē: ſubſtātiā: ⁊ tempus. Dicamus autem vnūquodq; in vnoquoq; eoꝝ quale oportet eſſe.

¶ Hic declarat hypoſtaſim naturalē penes ſuas ꝯditiones.

QUe quidē ergo ſm naturā hypoſtaſis habet albū colorem et inferiorem locum ⁊ eſt leuis ⁊ indiuiſa et equalis in multos dies talis permanens: hoc enim eſt equale in tēpore ſeruatū. Quecunq; ergo ex his quattuor huiuſmodi quidē que ſm naturā ſediminis ꝯuertuntur in ꝯtrarium: ſiue vnum: ſiue duo: hoc tale nō ſm naturā. Quemadmodum ante compoſitionem ſuperius de ſubſtātijs ⁊ coloribus fecimus: ⁊ ſic nūc omnia cum hypoſtaſi componentes exordiri habeamus. Conuertamus autem ex his que obſeruātur in hypoſtaſi omnium vltimum quod eſt equale: et tribus ſm naturam manentibus in equale ſit quartum.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis ⁊ cōtinua ⁊ inequalis.

HUiuſmodi infirmitatē virtutis digeſtiue ſignificat. Non enī omnino potuit digerere natura: ſed reliquit vnum indigeſtum eo quod omnibus diebus digeſtio non fit: ſed aliquando quidem digeſtum ſedimen: aliquando vero indigeſtum. ¶ Rurſus igit̄ conuertamus et continuum: vt ſint conuerſa illa duo in vnū: vt nō ſit hypoſtaſis continua: neq; equalis.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis ⁊ nō ꝯtinua ⁊ nō equalis.

HEc priori minus digeſta ⁊ deficientibus ſm digeſtionem duobus: non ſolum enim equale amiſit: ſ3 et leue: vt non ſit continua ſed diſcreta. Incidit autem continuum ſedimen ſpiritus indigens pinguis: et nō dimittens illud eſſe equale: propter has igitur cauſas reliquum ſedimen ab his duobus minus digeſtum vnoeſt. Uertamus autem rurſus in principio quod conceſſum eſt.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis nō ꝯtinua ⁊ equalis.

ESt ſedimē nō leue ſed diuulſū: eq̄le vo. hoc tale malū: eo ꝙ nullꝰ ſpūs ſit: ⁊ nō poſſit a natura dyaforeſi3 habere vt ſit digeſtꝰ.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis nõ ↄtinua ⁊ nõ eq̃lis

Urſus autẽ eſt vrina nõ ↄtinua ⁊ inequalis hic melior priore nõ enim quotidie diſſipatur queadmodũ equalis: aliquãdo tamen diſpergitur: aliquando vero nõ: ⁊ ꝓpterea declarat minorẽ eſſe ſpiritũ diuellentem continuitatem. ¶ Hoc autem oſtẽdamus in exemplo deficientis pulſus. ſi enim deficiens pulſus vſq; ad multos dies idem permanet: maius malum eſt: q̃ quotidie permutari. hoc enĩ eſt inequale. igiẽ meli⁹ eſt diuulſũ inequale diuulſo equali: et q̃ ſtupor eſt audiẽtib⁹. Et de hac quidem ↄpletione tãta ſufficiãt.

¶ Quid ſignificat cõtinuum eneorima.

Sit igiẽ ſedimẽ albũ quidẽ: trãſmuteẽ aũt a loco ſuo vt ſit in medio qd vocaẽ eneorima a potu yenormiẽ qd eſt pẽdere. Eſt vero ⁊ cõtinuũ ⁊ equale hoc mediocriter indigeſtũ nõ valuit eũ natura digerere vt inferiorẽ acciperet locũ. hoc enim eſt digeſtũ: ſed participatione alicui⁹ ſpirit⁹ incidẽtis eleuaẽ illd circa mediam regionem.

¶ Quid ſignificat alba nubes: ⁊ ↄtinua: ⁊ equalis.

Si vero multus ſpirit⁹ fuerit: impellit ſedimẽ ⁊ ſup mediã fertur regionẽ occupãs ſuperiorẽ ſuperficiem ⁊ vocat nubes: quaſi a metaphora nubiũ. ¶ Ea nubes que ſuperiorẽ locũ occupat alba exiſtẽs in feb. acutis ſpumoſis colericos humores ſignificat. Et aliter. Si in febre continua alba vrina nubes ſpumoſas habens malum valde: ſignificat enim dextrum hypocun. dolere. Si in febre cauſon nigras nubes hẽ: in quartanariũ trãſmutari ſignificat. Si vero nõ omnino fuerit ſpiritus ac inferiorem accipit locũ: ⁊ demõſtrat ꝑfectam digeſtionẽ que eſt ſm naturam. ¶ Hypoſtaſis itaq; ⁊ quecunq; de hypoſtaſi dicta ſunt: totidem de eneorimate: ⁊ de nube dicta oportet arbitrari: huiuſmodi enim poſitiõe ſola tantũ differentia. ¶ Itaq; manifeſtum eſt: quoniam ex loco amplius nihil dicemus q̃ menſura m ſignatorum ⁊ ſignificatorum. Permutatur igitur albus color ex hypoſtaſi ⁊ fit niger.

¶ Quid ſignificat alba hypoſtaſis nõ ↄtinua ⁊ equalis hoc docet cognitionẽ malã hypoſt. ſm magis ⁊ minus.

Hoc tale malũ ſi fuerit q̃dẽ in nube nigrũ: min⁹ maluz. Si vero in eneorimate: mai⁹ malũ. Si vero in hypoſtaſi: ꝑfecte malũ.

¶ Quid ſignificat alba nubes nõ ↄtinua ⁊ inequalis.

Similiter ⁊ in alba Si enim alba ⁊ continuum et equale fuerit hypoſtaſis bonum. Si vero nubes maius bonum. Si vero eneorima manifeſtum: ⁊ melius bonum. Et de trium quidem poſitione ſufficienter dictum eſt.

¶ Notificatio hypoſtaſis a parte coloris.

Quoniam aũt diximus de tempore ⁊ ſubſtantia ⁊ loco: reliquum apponamus de colore. Erat aũt ſecundum naturam color ſed minus albus. hoc igiẽ nõ fit album: ſed nigrum: aut liuidum: aut pallidum: aut ſubruffum: aut rubeum: aut viride.

¶ Quid ſignificat rubeum aut ſubruffum ſedimen.

Subrubeū ergo ab aquoſo ſanguine fit vt ſuperius dictum eſt: et ſignificat indigeſtionē ſed non mortem. Rubeū vero factū a ſincero ſanguine ſignificat digeſtionē: et ſiquidem fuerit moderatus: neq abūdātiā habēs: neq indigentiā: ſine periculo eſt maxime. Quā igit neq ſubrubeū adducit periculū materie familiare eſt: ppriū vo materie aquoſi ſanguinis proximi exiſtēs ſanguini vt amicū corpori nō adducit periculū. Quā vo indigeſtiões ſignificat ꝑpter hoc tēpus expectare opz. Et hoc manifeſtū eſt qđ ſequitur tempus humorū. hi qdē ſanguine ſūt prius: vt flegma et liquor. hi vo poſt ſanguinē vt colera et melācolicus humor: ſincerus vo ſanguis in medio amborū eſt. Quādo igit ſubruffa apparet vrina ſignificat ab aquoſo ſanguine habere colorem. Aquoſus vero ſanguis prior eſt ſincero ſanguine et ꝑpter hoc indigeſtionē ſignificat. Non enī ꝑfectū appoſuit natura aquoſum colorē: manifeſtū eſt igit qm nequaꝗ digeſtus eſt. Indiget ergo tempore natura ad digeſtionē aquoſi ſanguinis. Rubeū vo ſedimē et criſim futurā in. vij. die ſignificat. Si enim in quarta die ſuperius nubem habet vrina rubea et alia digeſtionis ſigna. vij. die manifeſtū quoniā egritudo iudicabitur. Quod ergo ſignificat ſubruffum et rubeum dictum eſt.

¶ Quid ſignificat ſedimen liuidum.

Frigiditatē et mortificationē manifeſtat virtutis. Eſt aūt dicere taliter. in acutis enī febribus vrina liuidā hypoſtaſim habēs in ſuperuenienti die non ſine periculo.

¶ Quid ſignificat ſedimen viride.

Viride vo ſignificat calorē plurimū: et cacboeticū egritudinis.

¶ Quid ſignificat ſedimen ſubnigrum.

Subnigra vrina deficiat a ꝑfecto nigro. In febre enī cauſon vrina ſubnigra eneorimata hñs excelſa inſaniā ſignificat: et ōēs fluxus ſanguinis plurimum ſuperueniens criſis cū rigore et ſudore.

¶ Quid ſignificat ſedimen nigrum.

Nigrum aliquando quidem indicat frigiditatem: aliquando vero calorem: determinemus illud ita. Siquidem precefferit liuidū: deinde ſic factū eſt nigrū: frigidā habet ſignificationē. Si vo viride precefferit: ſecutum autem eſt nigrum: manifeſtū eſt quoniā a calore factum.

¶ Hic docet quandam cautelam.

Quoniam autem albus color bone hypoſtaſis creditur eſſe ſignum: noſſe oportet quoniam calor multotiens deludit artificem quaſi alba hypoſtaſis bona ſit: cum non ſit: ſed crudus humor albus in ſedimine apparet: et poſt album decipit artificem quaſi alba hypoſtaſis bona ſit. Sed hoc quidem odore diſcernitur: fetidum enim eſt. Sed et lūbis vlceratis et veſica: aut epate: aut aliqua particula per vrinas euacuatis: pus emittit: quēadmodū dicit Hyp-

pocrates. Si ſanguinē migit q̊s: aut pꝰ: lūboꝝ: aut rbenū: aut veſice
vlcerationē ſignificat. Et rurſuz. Quibuſcūq; in vꝛinali virga puſtu
le naſcunt: bis ſanie facta ⁊ erupta ſolutio fit.

¶ De ſedimine crudi humoꝛis.

MAnifeſtū q̄ſi ſanies ꝑ eandem viā euacuata eſt: crudꝰ vero hūoꝛ
ex inequali ſubſtātia determinat ſediminis. nō eſt eſt ꝯtinuū
ipſm ſedimē crudi humoꝛis: ſed velut diſſolutū in minima velut hare
na. Hec quidē dicta ſunt: vt nō decipiat medicꝰ coloꝛe: ſed diſcernat
hypoſtaſim ꝛa ſanie ⁊ a crudo humoꝛe. Si eſt ſanguinē ⁊ pus mingat
⁊ ſquamas: ⁊ odoꝛ grauis eſt: aut lūboꝝ: aut rhenū: aut veſice vlcera
tionem ſignificat. Hec q̄dē dicimꝰ vt nō decipiat artifex. Sed ⁊ hare
noſa in vꝛinis ſedimina ⁊ diuturna: veſicā aut lūbos litbiaſim habe
re ſignificant. Et aliter. Si ſanguinē mingat: lumboꝝ ⁊ veſice ſignifi
cat vlcerationē. Hoc quidē dicimꝰ vt nō decipiat artifex inſpectione
ſediminis facti ⁊ a ſanie ⁊ a crudo humoꝛe. Et quattuoꝛ quidem diffe
rentias ſediminis expoſuimꝰ: ⁊ colorē. ⁊ locum. ⁊ ſubſtantiā. ⁊ tempꝰ.
Et reliquum eſt vt hoc ſecundum quatuoꝛ partes demonſtremus in
deſcriptione ſic.

Alba hypoſtaſis continua equalis.
Alba hypoſtaſis continua inequalis.
Alba hypoſtaſis non continua equalis.
Alba hypoſtaſis non continua inequalis.

HEc ſunt quattuoꝛ differētie deſcriptiōis ſediminis. Q̄ſi autē
ſedimē dicimꝰ tres habere locos: ⁊ ſignificata eoꝝ diximꝰ: ⁊ in
deſcriptiōe eiꝰ quēadmodū ⁊ apparēs ratio manifeſtat. Aut eſt infe
rioꝛem locum habet ⁊ hypoſtaſis nominat. Aut mediū ⁊ eneoꝛima di
citur. Aut ſuperioꝛem ⁊ nephilis vocabit. Et cauſas omnium pro
pter quas acceperunt locos ⁊ ſigna vel ſignificata eoꝛum diximus: et
deſcriptionem eius q̄ inferioꝛē locum acceperit hypoſtaſis. Differē
tias expoſuimus ad eundem modum: ⁊ in media hypoſtaſi que eneo
rima vocatur faciamus eiuſdem differentias. In deſcriptione dica
mus ita.

¶ Articella.

Album eneoꝛima continuum equale.
Album eneoꝛima continuum inequale.
Album eneoꝛima non continuum inequale.
Album eneoꝛima non continuum equale.

ISte ergo eneoꝛimatis differētie ſunt quas ⁊ in deſcriptiōe ex
poſuimus. Procedens ſermo docebit ſignificata vniuſcuiſq;
differentie quid ſignificent. Secundum vero tertiam differentiā ſe
diminis ſuperioꝛem locū tenentis que ⁊ nubes nominat: ⁊ huiꝰ diffe
rētias in deſcriptione exponamus: ⁊ quid ſignificent ſubſequenti ra
tione dicemus: ⁊ ſignificata huiuſmodi non pꝛetermittemus. Eſt igi
tur ⁊ eius deſcriptio ſic.

Alba nubes non continua equalis.
Alba nubes non continua inequalis.
Alba nubes continua equalis.
Alba nubes continua inequalis.

Et de cõplexionibus quidẽ differẽtiarũ triũ hypoſtaſeon dixi mus nihil ꝑtermittentes: et in deſcriptione expoſuimus.

¶ Diuerſitas vrine a parte corporis.

Quoniã humanũ corpus ex trib⁹ cõſiſtit: ſcȝ ex ſpiritibus: hu moribus: et ex terreis. i. firmis partib⁹. Humida vero corp⁹ cõſtituẽtia ſunt humores et eorũ ſuꝑfluitates: quecũq; quidẽ ex pu trefactis humorib⁹ ꝑ vrinas exeũt ſufficiẽter expoſuim⁹. Dicam⁹ igitur nũc que ex ipſis ꝑtibus firmis corporis mingunt: vt pfecta et nõ minus habens de vrinis doctrina fiat. Et eſſi earum partiũ melio res quedã ſunt liquefacte ĩ olei ſubſtãtiã: aut in aliquã aliã formã aſſimilant. Omnium ergo pinguedo et caro molliora firmarũ partium ſunt et humidiora. Primũ quidẽ reſoluit pinguedinẽ et olm firma rum partium ſolubiliorẽ: deinde carnem. Pinguedine ergo lique facta in olei ſubſtãtiã trãſmutat calidum. Et quoniam eadeȝ non ſimul reſoluitur: ſed habet quoddam principium reſolutionis et aſcenſum et ſtatum temporum: eius cognitionem dicamus.

Quid ſignificat vrina oleaginoſa: et õ differẽtijs oleaginarum vrinarum.

Principiũ quidẽ oleaginarum vrinarum eſt cũ olei colorẽ hñtes: au gmẽtũ vero apparẽtes vt oleũ. ſtatus vero eſt: qȝ ſunt oleagi ne. ¶ Ergo olei colorẽ hñtes principiũ liquefactionis declarantes quaſi aquoſe apparẽt. Que vero apparẽt vbi oleũ tpis augmento facte mixtionẽ ꝑfectiorẽ olei ad vrinã habẽt. Oleagine⁹ vero facte que in ſtatu ſunt vrine tote olno: et in colore et in ſubſtãtia velut oleũ ſunt. Urina in febre oleagina ſubnigra veniẽs incẽſionẽ ex ſpaſmo et mortem ſignificat. ¶ Quoniam aũt pinguedo vniuerſalis eſt ſm plures diuiditur partes. Aut enim ſecundum lumbos et circunuol uitur: et quaſi operit. i. cooperit eos. Aut ſm omnes corporis par tes circa lũbos pinguedine reſoluta et per vrinas exeũte magis ſi mul exitus fiet ꝙ ea que in toto corpore eſt pinguedine: eo ꝙ hec qui dem prope vrianles meatus ſit. Hec vero lõge ab his. Hipocra. ve ro diſcrete cõſiderãs ſcripſit ita in aphoriſmis. Quibuſcunq; pin gue ſedimẽ et multũ: his nefreticã ſignificat. manifeſtũ quoniã lum borum pinguedine reſoluta. Et aliter. Urina in cauſon pinguẽ hypo ſtaſim habẽs: mortẽ ſignificat. Sine febre vero ſenibus hoc tale fa ctuȝ peraplıgiã ſignificat. i. ſolutionẽ ptis. ¶ Et de oleaginis quidẽ vrinis ex liquefactiõe pinguedinis factis ſufficiãt que dicta ſunt.

¶ Quid ſignificant petaloides in vrina.

Quoniam igitur ſolide partes corporis habent in ſeipſis ex longitudine: et latitudine et profunditate. Quecunq; vero in latitudine dilacerantur vel in ſuꝑficie raduntur: quaſi quedam

petala in vrinis apparentia: veſice vitij talia ſunt demonſtratiua: denominationē autē habent ex his que ſunt ſimilia petalis: que ex detritis triticis ſunt. Scdm vero ſupradictū modū et ex lūbis determinant. Si eñi fuerit febris et vrina petaloides ſubſtātiam habēs: totū patit corpus. Si vero nō ſit febris veſice paſſio eſt. Hec ꝑ digeſtionē τ indigeſtionē terminant. Si eñi cū indigeſtione totius corpis malū eſt. Si vero ſit digeſtio veſice malum eſt.

¶ Quid ſignificant furfuree hypoſtaſes.

Quando vero febris occupat corpus ſm ꝓfunda vaſorum hypoſtaſes furfuree fiūt τ groſſiores: de petaloidibus ſunt. Et tales igitur vrine predictis hypoſtaſibus ſm eundū modū ſignificatiue ſunt et veſice paſſionē eſſe τ totius corporis. Si eñi adſit febris: totius corporis malū. Si vero nō: veſice. Et ſi quid indigeſtuz ſit: totius. Si vero digeſtū: veſice: ſicut hypocra. dicit. Quibuſcūqȝ in pingui vrina furfurea cōueniunt: his veſica ſcabit.

¶ Quid ſignificent crinoides.

Si v̄o occupet febris ſm tres dimēſiones corpis. ſ. lōgitudinē latitudinē τ ꝓfunditatē: hmōi furfureis groſſioris fiūt τ vocātur crinoides. Scias aūt tale hoc fieri ſi aliqs ſubleuās molā triticum molentē in groſſiores ptes tritici opat tales groſſiores partes tritici crinoides nolant. ex his igit τ q̄ in vrina apparēt denomīationē acceperūt. ¶ Sūt aūt hmōi crinoides vrine: aut ꝓpter liquefactionē ſolidorū vehementē: aut ꝓpter exuſtionē ſanguinis. Sed ſiquidē albe fuerit: ſolidorū eſt paſſio. Si v̄o rubee ſanguinis: quēadmodū dicit hyppocrates. In febribus acutis vrina colerica crinoides τ albā hypoſtaſim habens malū. Et aliter. In febribus diuturnis vrina crinoidē hypoſtaſim hñs alijs ſalutarib⁹ exiſtētibus diſceſſuz ſignificat. Urina in febribus eneorima crinoidem habēs diuturnā ſignificat egritudinē. ¶ Et de groſſioribus quidem hypoſtaſibus que in vrinis ſunt τ apparent ſufficiāt premiſſa.

¶ Quid ſignificent fetide vrine τ diuerſe.

Fetida vero vrina differētias ſignificat. Urina mali odoris τ mordax: humorū putredinē ſignificat. Et rurſum. In febribus vrina aquoſa et alba τ multa cuz albis eneorimatibus fetida peracopin ſedat id eſt maniā. Et aliter. Urina ī acutis febrib⁹ pinguis nigra et fetida: veſica nihil mali habente mortem ſignificat: ſignificat vero putredinem: et mortificationē nature. ¶ Et de huiuſmodi quidem vrinis ſufficiant que dicta ſunt.

¶ De ſediminibus τ coloribus τ ſubſtātijs ſimul coniunctis.

Quoniam autem prius et ſubſtantie tenuis τ pinguis cū coloribus cōpoſitiones fecimus: nunc cōiugam⁹ effuſionē τ ſedimen cū cōpetentib⁹ coloribus: τ quod ſignificat horū ſingulum apponamus. Et quoniam ſedimen ſm ſubſtantiā eſt pingue manifeſtū aūt qñ a digeſtione tale factū eſt: aut ex abundātia pinguiuz

et crudorum humorum. Ceterum ſedimen hoc cum tenui ſubſtantia co͂uenire no͂ pōt. Iungam⁹ igit̃ ipſam effuſionē pinguē cū hypoſtaſi cū colore rubeo ꝛ ſubrubeo. In cōpoſitionibus eſt͞n his indigeſtionem ſignificantes colores conuenire non poſſunt. Incipiamus ergo cōpoſitionē facere cum ſubrubeo colore: quoniã hoc ab aquoſo ſanguine fit: hic vero ex perfecto. Oportet autem cognoſcere qm̄ quidam colores coniuncti in ſubſtantijs effuſionis: ipſi etiam in hypoſtaſibus non tamen perfecti quidam in ſubſtantijs fiunt: ſed in hypoſtaſibus imperfecti.

¶ Quid ſigt̄ ſedimen pingue ſubrubeū cū pingui ſubſtātia vrine.

Hec compoſitio cōſtat queadmodū ſuperi⁹ dictū eſt: ꝛ ſignificat lōgitudinē egritudinis velut ſi ſit vrina ſubrubea ꝛ hypoſtaſis ſubrubea ꝛ cōtinua ꝛ equalis: ſedimen pingue ꝛ rubeum cum pingui ſubſtantia vrine.

¶ De ſedimine pingui nigro cum pingui ſubſtātia vrine ꝛ nigra.

Et ea ꝯſtat ꝯpoſitio: ꝛ ſignificat multitudinē ſanguinis: ꝛ ex ſubſtantia ꝛ ex ſedimine.

¶ De ſedimine nigro ꝛ pingui cum ſubſtantia pingui.

Et hec cōpoſitio conſtat ꝛ monſtrat aduſtionem: ꝛ ſm̄ ſubſtantiam ꝛ ſedimen. Similiter autem ꝛ cū coloribus contingentibus cōiungi ſubſtantie ꝛ ſedimini eadem ſignificata declarant ſuperfluitatis ꝛ indigentie excepta mediocritate vtriuſqꝫ ſubſtantie et ſediminis cū ſecundum naturam coloribus ſcilicet cuꝫ ruffo ꝛ ſubruffo: etenim hec ſignificant perfectam digeſtionem: et in ſubſtantia: ꝛ in ſedimine: et in colore. ¶ Et de vrinarum quidem diſciplina et ſecundum genera et ſpecies et differentias conuenienter expoſuim⁹.

¶ Explctus eſt liber vrinarum Theophili.

¶ Liber hyppocratis de lege q̄ introductorius dicit̃ traductus per Arnaldum de villa noua de greco in latinum.

Medicina artiū p̄clariſſima ꝛ excellētiſſima ꝑpter indiſciplinā vtētiū ꝛ idicātiū talis vana in defectu eſt vtiqꝫ magis oībus artibus: hoꝝ aūt peccatū maxime mihi videt̃ habere cauſam hanc: qꝛ ꝯtra meritū medicine ſolius in ciuitatib⁹ nullū determinatum eſt preter ingloriationē. hoc aūt nō vulnerat compoſitos ex ea. ſimillimi eñ iſti ſunt introductis in tragedia: etenim illi figurā ꝛ indumētū ꝛ faciē ꝛ ſpeciē hyppocrite habēt nō ſunt aūt hypocrite. ſic aūt ꝛ medici noīe q̄dē multi: ope aūt valde pauci. cōgruit eñ ꝛ ſi q̄s dꝫ medicinalē ſciētiā vere doceri hoꝝ ꝑticipē eſſe nature diſcipline doctrine loci altitudinis laboris ꝛ tp̄is. Primum q̄dem opus eſt natura: ſup oīa habeat hanc: hac eñ cōtra operāte vana ſunt omnia. natu-

ra ꝟo introducta ars doctrinalis fit: quã cũ ſapiẽtia facere opꝫ diſciplinatũ factũ in hoc loco ꝙ aptꝰ natꝰ fuerit ad diſciplinã: amplꝰ aũt inducere laborẽ in tẽpore multo curãdo ꝗtenꝰ diſciplina in naturã cõuerſa apte⁊ bene creſcat ⁊ fructꝰ afferat. ꝗlis aũt eſt ſpeculatio vegetabiliũ ꝙ ſunt in terra talis eſt ⁊ medicine diſciplina: nr̃a eſt natura eſt ꝗlis eſt regio: doctrine aũt docẽtiũ ꝗlia ſemina: diſciplina aũt ꝙ ipſa cadat in terrã cultã ſm tẽpꝰ. locꝰ in ꝙ eſt diſciplina eſt ꝗle nutrimẽtũ qđ eſt ex cõuenienti aere factũ vegetabilibꝰ: labor aũt cultura. tẽpꝰ aũt corroborauit oĩa ⁊ fecit nutriri ꝑfecte. Hec aũt ꝗbꝰ indigẽt medicine artẽ addiſcẽtes ⁊ vere ipiꝰ noticiã accipiẽtes ita ꝑ ciuitates eũtes: nõ ꝟbo ſꝫ ope medicos reputari faciũt: ignorãtia autẽ eſt malꝰ theſaurꝰ ⁊ mala repoſitio habẽtibꝰ ipam ⁊ ſomnium ⁊ viſio hilaritatis ⁊ gaudij expˀs: timiditatis ⁊ audacie nutritio: timiditas infirmitatẽ ſignificat: audacia ꝟo inartificialitatẽ: duoꝝ enim hoc ꝗdẽ ſcire facit: alteꝝ ꝟo neſcire: opinio aũt ignorare. ſacre autẽ res exiſtẽtes ſacris hominibus oſtenduntur: prauis autẽ nequaꝗ̃ priuſꝗ̃ perficiatur ſecretis ſcientia.

Incipit iuſiurandum Hyppocratis.

Testor Apollinẽ ⁊ Eſculapiũ Higineꝗ ⁊ Pãnacẽ Eſculapij filias ⁊ deos ⁊ deas oẽs: me ꝗtũ in me erit ⁊ ꝗtũ ingeniũ meũ valebit: hec oĩa obſeruatuꝝ: ꝙ hoc iureiurando atꝗ; his tabulis cõtinent. Tributurũ me ꝑceptori meo a ꝙ hãc artẽ ſum edoctꝰ nõ minꝰ ꝗ̃ parẽti a ꝙ ſum genitꝰ. Uitã cũ eo cõmunicatuꝝ. Res oẽs ꝗs illi neceſſarias eſſe intelligã ꝓ viribꝰ meis ſubminiſtratuꝝ. Progeniẽ eiꝰ fratrũ loco habiturũ. Hãc artẽ ſine mercede ⁊ ſine pactionibꝰ edoctuꝝ. Precepta oĩa libẽter ⁊ fideliter tradituꝝ meis ⁊ ꝑceptoribꝰ meis liberis ceteriſꝗ; diſcipulis ꝙ ſe legibꝰ medicine aſtrinxerit atꝗ; iurati fuerint: alij ꝑterea nemini. In curãdis egrotis ꝓ viribꝰ: ⁊ ꝓ ingenio meo neceſſarijs rebꝰ vſuꝝ. Nemini egritudinẽ dilatuꝝ. Nihil ꝑ iniuriã factuꝝ. Rogatũ mortale venenũ nemini datuꝝ: neꝗ; id cuiꝗ̃ cõſultuꝝ. Neꝗ; ꝑgnãti mulieri ad iterficiẽdũ cõceptũ fetũ potionẽ porrectuꝝ. Uitã meã atꝗ; artẽ meã purã atꝗ; integrã ſeruatuꝝ. Laboranti lapillo haud queꝗ̃ exciſurũ: ſꝫ expertis eiꝰ artis hoc negociũ ꝑmiſſuꝝ. Quãcũꝗ̃ domũ ingreſſꝰ fuero dũtaxat liberãdis egrotis operã datuꝝ. Oẽm iniuriã: oẽꝫ corruptelã: oẽ genꝰ turpitudinis: res ẽt venereas ſpõte mea euitatuꝝ. Siue muliebria corpa curauero ſiue virilia: ſiue hominis liberi: ſiue ſerui: ꝙ inter curãdũ vel videro vel audiero vl' ẽt extra curã in vita hominũ cognouero: ꝙ reticẽda eſſe itelligã: nemini aꝑituꝝ: ſꝫ intemeratã taciturnitatẽ ſeruatuꝝ. Preſens igit̃ iuſiurãdũ integre atꝗ; incorrupte ſeruãti mihi oĩa tã in vita ꝗ̃ in arte mea ꝓſpera feliciaꝗ; ſuccedãt ⁊ gloria ĩ eternũ parata ſit. Trãſgrediẽti ꝟo atꝗ; ꝑiuro ꝯ̃tria oĩa eueniãt. Iuriſiurãdi dñi Hyppocratis finis.

Incipit Primus liber pronoſticorum.

Omnis qui medicine artis ſtudio ſeu gloriā: ſeu delectabilē amicoꝝ copiā cōſequi deſiderat: adeo prudētum regulis rationem ſuam muniat. 2.

Ut in ſingulis valitudinibꝰ ꝑterita pñtia ⁊ futura cognoſcat. Et egro reuelet q̄ de iſpo eger minime ꝯſenſerat. Si eīn ſe ꝑ cognoſcat: totū ſe illi certiꝰ ꝯmittet. 3.

Finiſq; medicine laudabilis exiſtit: cū actor futura in ſingulis perpendit q̄buis oēs minime curare poſſit. 4.

Quod ſi poſſet: iam non futuri preuiſor: ſed diuinis ꝓphetis diceretur nobilior. 5.

Verū q̄ vix acumīe egritudinis hūc repēte mori ſubito ꝯtigit aliū vō medicine appatꝰ ꝑuenit: ⁊ vix dieculā vite adijcit. 6.

Intereſt artificis vt vires egri atq; egritudinis bene ꝓpēdat. 7.

Est etiā quoddā celeſte in quo opꝫ iſpm medicū ꝓuidere: cuiꝰ ſi tāta ſit prudētia: mirabilis eſt nimiumq; ſtupēda. Nōne illius eſt vt futuꝝ periculū vel oīno ꝓhibeat: vel cōpetēti adminiculo tolerabiliꝰ fiat. Et ſi morituro finē: alij vero ſalutē ꝓnunciet: nūquid acuſationem in altero meretur? 8.

Opꝫ ergo te circa acutas egritudīes ſollicitū fieri. Prio etenī faciē egri pernotabis. Utrū ſit ſimilis ſano. Et etiā ſi ſibi ſano ſimilis ſit: qđ optimū eſt. Si vero contrarium: peſſimū eſt. 9.

Et ſi nares acute. 10.

Oculi concaui: tēpora plana: aures frigide ꝯtracte: ⁊ pulpe earū inuerſe: frons arida ⁊ tenſa: ⁊ totus faciei color viridis ſeu niger aut pallidꝰ aut plumbeus. 11.

Que ſi ſic fuerint in principio egritudinis: opꝫ inq̄ri an vigilie precesserint: aut vētris ſolutiōes: aut ieiunij labores priꝰ affuerit. Et ſi aliq̄d hoꝝ cognoueris ꝓceſſiſſe: minꝰ ꝑiculoſuꝫ vereberis. Qđ ſi die ac nocte ꝓcedētibꝰ q̄cq̄ hoꝝ ſubſtinuerit: nō mltū ꝑiculoſuꝫ ſꝑabis. Si vō nihil hoꝝ cognoueris: mortꝭ ſignū ſperabis. 12.

Et ſi hmōi egritudo triduana fuerit qui precesserunt labores nō minus perſcrutaueris: ⁊ oīa que ſunt inquirenda circa corpus: perquirere debes etiaꝫ circa oculos. 13.

Et ſi lumen effugerint nolenteſq; lachrymas effuderit: atq; foras tanq̄ in ſuffocato ꝓminuerint: aut alter altero minor appuerit: ⁊ alba eoꝝ ſanguinea ꝯmutata fuerit: ⁊ tāq̄ vene nigrioris vel palloꝛ: intꝰ i ſe fuerint: ⁊ lippitudinē habeāt: ⁊ iſtabiles aut tremuli fuerit: aut extra nimis extiterit: aut intꝰ multū delituerit: ⁊ tota facies horribilꝭ appuerit: oīa ꝑiculoſa ⁊ mortalia īdicabis. 14.

Opꝫ etiā te videre q̄d de oculis in ſomno videat: ſi ei ſola alba videāt ſubcluſis palpebris: nec ſolutio: aut ꝑ ſe: aut ꝑ catarticū ꝓceſſerit: neq; ex ꝯſuetudīe hoc euenerit: mortꝭ ſigna timebis. 15

ET ſi palpebre inuerſe fuerint aut liuide: ſiue labia ſimr fuerint liuida: aut nares diſtorte: his ſignis ſiue ſolis: ſiue cum predictis: mortē proximā indicabis. 16.

BOnum eſt egrum inuenire iacentem in latere dextro aut ſiniſtro: ⁊ man⁹ ⁊ pedes ⁊ ceruicē nō vt in ſpaſmo diſtēſa: ⁊ totuꝫ corp⁹ in ſua poſitiōe flexibile: ⁊ minime rigidū: q̄ habitudo ſanis eſt familiaris ⁊ amica: ⁊ iacere in modū ſani eſt melius. 17.

QUia non eſt ſignum laudabile egrum ſupino corpore iacere brachijs rigidis ⁊ pedibus. 18.

Et ſi repente ſe a capite lecti ad pedes iactauerit: malum eſſe non dubitabis. 19.

ET ſi pedes nudos ⁊ tepidos iueneris: ⁊ inordinate cū labore ceruicē atq; pedes iactauerit: eſt peſſimū ⁊ anguſtie ſignū. 20.

ET ſi eger iacuerit deiecta ceruice ⁊ aperto ore. 21.

ET reiecta ceruice: pedibuſq; tortis. 22.

ET ſi ſuper ventrē preter ſolitū iacuerit malū eſt ⁊ alienationē ſignificat ſiue dolorem ventris. 23.

ET ſi i augmēto egritudinis repēte ſurgēs ſteterit: malū in oī acuta egritudine ⁊ peſſimū eſt in peripleumonia. 24.

STrīdere dētib⁹ in febrib⁹ preter ſolitū: neq; a pueritia mortē vl' maniā ſignificat. Qđ ſi ſtrīdat cū iſania mors ſeq̄t vicia. 25.

SI in egro corpe fuerit ātrax: aut carbūculus: ſiue p̄ceſſerit: ſiue egritudini ſuperuenerit: opus eſt attendere. Quod ſi exiccatus fuerit ⁊ colorem viridem vel citrinum vel liuidū pertulerit: mortem dicit proximam. 26.

MAnuū mobilitatis ſigna ſic pernotabis in febre acuta: in peripleumonia: ⁊ in freneſi nō vera: ⁊ in capitis dolore: ſi man⁹ ad faciē tulerit tanq̄ quidlꝫ poſitur⁹: vel quaſi collectur⁹ aliquid hac illac queſierit: vel de veſtib⁹ quaſi pilos euulſerit: vel quaſi feſtucas de pariete decerpſerit: peſſimū eſt ⁊ mortale. 27.

SPiritus ſi frequēs ſit ſignificat dolorem ⁊ ſucceſſionē in his q̄ ſunt ſuper dyafragma. Quod ſi magn⁹ ⁊ cum intermiſſione ſignificat alleuiationem.

Et ſi idem per os ⁊ nares frigidus exierit mortale. 28.

SPiritus vero bonus cognoſcit ordine ſuo proprio: ⁊ hꝫ euidentem ſalutis oſtenſionē in acuta egritudine: q̄ cuꝫ febre eſt cuius termin⁹ eſt in quadraginta diebus. 29.

SUdor bon⁹ ⁊ laudabilis exiſtit in oī acuta egritudīe: q̄ ī die cretica fit ⁊ egrū liberat. Eſt aūt bon⁹ q̄ fit ī toto corpe: ⁊ eger ex eo ſuauior ⁊ fortior efficit. Qui vo nihil boꝝ fecerit: his ē iutilis. Frigid⁹ aūt mal⁹: peior ſi ī ceruice ⁊ in capite ſolo: q̄ q̄dē ī acuta febre ſignificāt mortē. Cū lenta vo prolixitatē ſignificat egritudinis. 30.

IN hyppocūdrijs ſi ſine dolore fuerint: ſi mollia: ſi bñ ꝯpoſita: hic ⁊ inde bonū ſit erit. Si vo feruētia: aut dolētia vl' que

dā ſpaſmo diſtēta: aut inter ſe diſſimilia in his ꝯſiderādū eſt. 31.
Si enim in aliqua parte earum pulſus fuerit: anguſtiā vel alienationē ſignificat. 32.
Oculi tñ ſunt i hac egritudine intuēdi: ꝙ ſi velociter mobiles apparuerint: maniam ſignificant. 33.
Acuta exiſtente paſſione collectio ſi eſfuerit in hyppocūdrijs cū tumore ꝛ dolore malū eſt: cū ambas cōplectit. Si ꝟo in altera earū que in ſiniſtra eſt: melior eſt. 34.
Que collectio ſi in principio ſubitā mortē nō intulerit. 35.
Et ſi vſq; in diē vigeſimū ꝑmāſerit: neq; febris deciderit: neq; dolor defecerit: in pus conuertetur. 36.
Solet huic acute egritudini infra ſeptē dies ſanguinis fluxus ex naribus vtiliter ſuperuenire. Perquirendū eſt aūt an dolor adſit frōti: ꝛ ſcotomia: q̄ ſi affuerint: ſanguis fluxū ex narib⁹ nūciabis. 37
In his tñ quibus etas. 35. annorum eſt. 38.
Apoſtemate ꝟo molli exñte ſine dolore ꝛ ſub tactu mutabili: contingit egritudinē terminari: in predictis tamē ſepius. 39.
Qd ſi vſq; in diē. 40. ſic manſerit febre nō deficiēte: in pus cōuertet: ꝛ oē apa circa ventrē ad hunc modū dijudicabitur. 40.
Apoſtema ꝟo ſolidū cū dolore horrēdū eſt: ꝛ cito mortiferum. Qd aūt molle ſine dolore ꝛ ſub tactu curſile: tardius. 41.
Apoſtema ꝟo circa ventrē minus colligit humorē ꝙ qd in hyppocundrijs. Minime omniū qd ſub vmbilico eſt. 42.
Elegantius oībus ſignis ſignū eſt ſanguinis effuſio ex his apoſtematibus que inſunt in prenotatis locis. 43.
Omne apa diuturnū in predictis locis in pus vertetur. 44.
Oportet ergo te eē attentū in his q̄ cū putruerūt ſm hmōi diſciplinam. Quod eminet ꝛ oīno extra eſt: ꝛ intus minus eſt ꝛ pacutū: laudabile. Quod ꝟo ſpacioſum ꝛ minime acutū: peſſimū. 45
Horū aūt q̄ intus crepuerūt: ſi qua quidē exterius apparent: peſſimū. Quorū ꝟo nihil ſigni eſt extra: meliora. 46.
Putredo ea laudat: q̄ alba eſt ꝛ equaliter ꝑ totū: neq; in ſuperficie inequalis: neq; mali odoris. Que ꝟo cōtraria peſſima.

¶ Explicit liber Primus pronoſticorum.

¶ Incipit Secundus liber pronoſticorum.

Omnis hydrops in acuta egritudine malū. Infeſtatur eñ febre ꝛ grauedine mēbrorum ꝛ dolore. Cōſurgit aūt ex lūbis ꝛ hylijs ꝛ epate. 2.
Conſurgens ex lūbis ꝛ hylijs ſignificat ex pedū inflatione: ꝛ diuturna vētris effuſione: nō tñ cū defectu doloris: ſeu ventris tumoris. 3.
Cuius vero origo ē ab epate fit cū tuſſicula: nec ꝓijciūt q̄cq̄ ꝛ tumēt pedes: nec egerūt niſi modicū ꝛ cū āguſtia: ꝛ circa vētrē

fiunt aſpata: nõ cõtinue extra manãtia ſʒ qñq̃ veluti fugiẽtia. 4.

Et ſi caput ⁊ plãte pedũ ⁊ vole manuũ frigide fuerint: vẽter vero et latera ⁊ mãdibule caluerint: malum eſt. 5.

Bonũ ẽ aũt egrũ ex toto calere ⁊ mollẽ ⁊ ſuauẽ cõuenienter eſſe. 6.

Bonũ eſt modeſte ſe habere ⁊ nõ laborioſe: ⁊ non repente eundem latera cõmutare: ⁊ ſi ſibi leuis videatur. 7.

Grauis vero ſi fuerit manus q̃ crura põderoſa: horrẽdũ. 8.

Quod ſi liuor admixtus viridi vnguibus digitiſq̃ affuerit: mortẽ aduentare non dubitabis. 9

Et ſi color hic vngues nõ infecerit ʒ cetera mẽbra corripuerit: ſpei loc⁹ nõ deerit. Proderit vero cũcta ſigna ppẽdere. Qđ ſi egrũ ſufficientem videris: ⁊ vna boni ſignificatio affuerit: termin⁹ tibi promittet cuʒ quolibet exteriori apoſtemate ⁊ futura ſalute: ſʒ caloris in predictis locis pericula non deerunt. 10.

Si teſtes ⁊ virga p̃ter ſolitũ diminui cõtrahiq̃ apparuerit: aut minui: doloris aut mortis aduentuʒ pnũciabis. 11.

Somnus vt moris eſt cõueniens ⁊ naturalis vt noctẽ non effugiat ⁊ diẽ nõ impediat: laudabilis. Cõtrarius vero improbandus minus tamen ſi a mane vſq̃ ad tertiam tenuerit. 12.

Peſſimum eſt autem non dormire: aut eñi magnitudinẽ doloris ſignificat: aut alienationem. 13.

Stercoris egeſtio ſi neq̃ exſiccata: neq̃ liuida oĩno: ſʒ iuncta ⁊ hora ſolita: ſignũ ẽ ea q̄ ſunt ſub dyafragmate eẽ ſalubria. 14.

Si liquida: bona eſt ſi ſine ſonitu vẽtoſo fuerit: nec inordinate manauerit. Si enim frequẽter manat: egrũ maximo labore ac vigilijs afficit: ⁊ in defectum adducit. 15.

Utile ẽ ſterc⁹ ſʒ q̃titatẽ ciborũ aſſumptorũ euenire: ⁊ bis vel ter i die In nocte vero ſemel ⁊ iã luce prima: aut ſolito more contingere. 16.

Utile ẽ ẽt appropinquãte iã termino egritudis idẽ ſterc⁹ dẽſari. 17

Et colore ſubcitrino fieri: nec in ſolidũ denſari. 18

Bonũ eſt etiã ſi lumbricos admixtos habuerit. 19.

In omni acuta egritudine ventrẽ nõ plenũ ſʒ vt vacuũ tractari: ⁊ nõ tenuẽ ſed carnoſum inueniri: bonum. 20.

Aquoſum vero ſtercus ⁊ liquidũ ſiue album: aut nimis citrinũ: aut ſpumoſum: malum eſt. 21.

Item modicũ ſtercus ⁊ viſcoſum ⁊ leue ſiue album ſeu citrinuʒ aut ſpumoſum: malum. 22.

Peſſimũ aũt ⁊ mortale ẽ viſcoſum nigrũ fetidũ ⁊ viride. 23.

Uariũ vero pductionẽ ſignificat egritudinis: neq̃ minus ſignũ eſt mortis q̃ qđ loturam inteſtinorũ pfert: aut coloreʒ porrorũ ſiue nigrũ. Cõtingit ẽt colores iſtos ſimul euenire. 24.

Uentoſitas ſine ſonitu laudabilior eſt. Que vero cũ ſono melior q̃ illa que intus clauditur: ſignificat tñ amentẽ aut dolore laborantem: niſi ſit voluntarie. 25.

DOlor ſub hyppocūdriis hāc ꝓprietatē hꝫ: ſi recēs ⁊ ſine calore fuerit: ſi rugitus ſuperuenerit ⁊ cū egeſtione vel vrina erũperit: ſoluitur: alioquin ad inferiora trāſmittitur. 26.

VRina laudabilis eſt q̄ hyppoſtaſim albā ſubſidentē ⁊ equalē et continuam atq; leuem habebit. Et ſi permanēs vſq; in criſim erit. eſt enim fidelis nuncia ſalutis: ⁊ ſignificat breuitatē egritudinis. Quod ſi modo cum hyppoſtaſi predicta: modo vero ſine ea fuerit: diuturnitatem ſignificat egritudinis: neq; omnino fidelis eſt. 27.

VRina rubea nimis cū ſua ſimili hyppoſtaſi: egritudinē magis ſuperioribus diuturnam dicit: eſt tñ nūcia certa ⁊ fidelis ſperande ſalutis. 28.

Sed ſi eadem hyppoſtaſis furfurea fuerit: mala eſt. Peſſima vo ſi ſpumoſa. Alba autē ⁊ liquida ⁊ leuis mala. Peior tñ que dicta eſt furfurea. 29.

Nebula pendēs in vrina ſi alba bona eſt: nigra vero mala. 30.

Cū fuerit vrina citrina clara indigeſta: egritudinē ſignificat. 31.

Timēdus ergo eſt infirmi defectus. 32.

VRina mortis ſignificatiua fidelis ⁊ certa ē aquoſa: aut fetēs: aut nigra: aut lutoſa. 33.

In vtroq; ſexu nigra peſſima ē: ⁊ in pueris vo aquoſa malum. 34.

VRina cruda clara ⁊ diuturna cū aliis ſignis bonis: certum ē apoſtema futurū ſub dyafragmate. 35.

CRaſſicies vt aranee tela ſupernatans in vrina vituperanda eſt: ſignificat eñi liquari egrum. 36.

RAtionis vero eſt ⁊ ordinem in nebula non negligere vtruꝫ ſupremum aut medium teneat locum: ſimiliter ⁊ coloreꝫ. Que etenim media eſt cum predicto colore laudabili laudabilis: ſuprema vero ⁊ nigra vituperabilis. 37.

CAuendum eſt tamen ne veſicce vitio capiaris: vt qđ ab ea eſt alienum diiudices. 38.

LAudabilis ē vomitꝰ cui flegma admixtū coloribꝰ fuerit: neq; nimis viſcoſꝰ q̃to vo a ſiplicitate remotior: tāto ſuſpectior. 39

VOmitus ſi ſit ſicut ſuccus porri: aut viridis: aut plumbeus: aut niger: malus eſt. 40.

SI omnibus his infectus fuerit: eſt nuncius mortis: ⁊ infirmꝰ morti eſt contiguus. 41.

Qđ ſi vomat hōvnꝰ oēs iſtos colores: tūc illđ erit mortale valde. 42

Omnis odor malus in quocunq; vomitu malum eſt. 43.

Sputum in egritudine pulmonis ſeu coſte eſt vtile: ſi ſit velox: ſi facile ſine labore. 44.

Si ſubrubeum ⁊ ſano ſputo admixtum. 45.

SI vo tardū in doloris principio: ⁊ rubeū: aut citrinū: neq; ſano ſputo admixtum: ⁊ cum laborioſa tuſſi: maluꝫ nūciat. 49

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMANUELE ROMA

Et rubeū oīno moleſtū ⁊ albū viſco ſuʒ globo ſuʒ inutile eſt. 47.
Uiride ſpumoſum: malum. 48.
Si nigruʒ eſt: mortale eſt. 49.
Si in pulmōe coherēs ſonuerit: nec ꝗcꝗ inde exierit malū ē. Ster
nutatio cū reumate in oī egritudine pulmonis ⁊ coſte maluʒ eſt: ſi
ue eñ illa ſternutatio ꝑcedat: ſiue coequa ſit egritudini malū ē. 50
Sternutatio vͦo ſine reumate in oī acuta egritudine bonū eſt. 51.
Sputū ſubſanguineū clarū in pulmonis valitudine in principio
nullo colore turbatū: ſalutē ſignificat. Sʒ ſi vſqꝫ in diē ſeptimū aut
amplius idem ſputum manſerit ſuſpectum eſt.
Omne ſputū ꝑſeuerāte dolore malum eſt. Sputū nigrū peſſimum 52.
eſt. Et oē ſputū cū doloris diminutione bonum.
Oīs dolor predictoꝝ locoꝝ ſi ſuꝑueniēte ſputo: vel ſolutiōe vētris 53.
vel flobothomia adhibito: vel quolibet cōpetēti medicamine non
fuerit diminutus: pus ibi futurū denunciat.
Putredo colerica ſputo admixta: ⁊ ſine ſputo malū eſt. 54.
Si tamē a die ſeptimo contigerit. 56.
Ortē nāqꝫ in quartodecimo nūciabis: niſi ſignū quodlibet 56.
aliud ſperāde ſalutis adeſſe cōſideraueris.
Uod ſi hmōi eſt robur ⁊ cōſtantia egri ⁊ bonus ſpiritus ⁊ fa 57.
cilis proiectio putredinis cum tuſſi: ⁊ equalitas totius cor
poris in habitudine caloris ⁊ multitudinis: nec ſitierit: ⁊ ſi vrina et
ſtercus: ⁊ ſudor ⁊ ſomnus bene ſe habuerint: q̄ ſi bene ſe ſunt haben
tia vitā ſunt pollicētia: ex quibꝰ ſi plura defuerint: poſt diē. 14. mor
tē futurā ꝓnūciabis. Et cōtrariū quidē quod eſt mortis ſignū hu
iuſmodi eſt. ſ. debilitas egri: ſpiritus anxius magnꝰ ⁊ dēſus: dolor
ꝑmanēs: ꝓiectio cū laborioſa tuſſi: ſitis perſeuerās: corporis circa
calorē inequalitas: vētris ⁊ laterū calor magnus ſʒ ⁊ frōtis ⁊ manuū
⁊ pedū rigor: ⁊ vrina ⁊ ſtercus ⁊ ſudor ⁊ ſomnus vt diximus ſunt mi
nātia mortē. hec ſi predicte proiectioni colerice putredinis ſuperue
nerint: mortē futurā ante diē. 14. non dubitabis: vel in. 9. vel in. 11.
Ex hac ergo conſideratione ſputum dices eſſe mortale. Et ſi vita
lia mortiſqꝫ ſigna cognoueris: pronoſticorum rectitudine inoffen
ſe progredieris.
Et illa ſigna ſunt laudabilia ſcilicet: robur: ⁊ conſiſtentia egri: et 58.
bonus ſpiritus.
Aꝑata q̄daʒ in. 20. q̄dā in. 40. q̄dā in. 60. rupturā differūt. 59.
Oportet ergo medicū diē principij nō ignorare ⁊ in qua hora cor 60.
pus primū habuerit calere: aut rigere: aut ꝑ infirmum cognoſcere
qñ incepit in eodē loco dolere: ⁊ ꝓpūctiones ſentire. hec eñ ſunt pri
ma collectionū indicia. Ex quo erunt tibi dies cōputādi: ⁊ inde eru
ptionem expectabis in predicta tempora.
Et ſi hec collectio ī vno latere ꝯtigerit aut ambobus euenerit vt iſ ꝑ 61.
ꝑcunctaberis. Et ſi ī altero magis caluerit: dehinc iacere ſuꝑ alteꝝ

videbis. Et ſi pondus in altero ſentiat: iterrogabis. Et ex hoc apo
ſtema in altero latere ꝛ non ambob⁹ eſſe dijudicabis. 62.

ET ex ſignis hmõi que ſunt putribilia coniecturabis: febris
eſſi indeficiẽs erit: ſed in die modica: in nocte vero magis ac
cenſa: ꝛ ſudor mult⁹: ꝛ in tuſſiẽdo falſa quies: ꝛ oculoꝝ reductio: at
ꝙ i coꝝ ãgulis rubor: ꝛ vnguiũ cõſtrictio: ꝛ digitoꝝ calefactio. Am
plius tamẽ in eorũdem digitorum ſummitatibus: ꝛ in pedibus fiũt
ꝛ recedũt minuta apoſtemata: faſtidiũ patiunt: ꝛ ꝑ corp⁹ eoꝝ veſice
naſcunt: ꝛ nõ morant. Illi empici fiũt in qͥbus hec ſigna ſunt. 63.

QUi vero velocius empici fiũt: vtrumqꝫ ex eis q̃ dicta ſunt aliͥ
qͥd ꝯtigerit: ꝯſiderabis an ſpũs ſit frequẽs ꝛ ſputũ cum tuſſi
indeficiente: ꝛ vtrum cum excreare ceperit dolor fiat amplius: ꝛ in
talibus rupturam ante. 20. diem expectabis. 64.

HEc quos febris in die rupture dimiſerit: eos euaſuros enũcia
bis: tũc ipſi cibũ appetũt: ꝛ non ſitiunt: ꝛ modicũ atqꝫ cõiun
ctũ eſt quod egerunt: pus quod eijciũt albũ eſt ꝛ leue. ꝛ per totũ equa
le ꝛ ſine labore: ꝛ cum modica tuſſi ꝛ in breui ſanantur. Prope hos
ſunt qui proxima ſigna his ſignis habuere eoꝝ. Quos aũt febris
in apoſtematis ruptura nõ deſerit: ꝛ quaſi furtiua poſtmodum in
uaſerit: ꝛ afficiuntur ſiti ꝛ faſtidio cibi: ꝛ egerunt molle: ꝛ poſt qđ
iactãt liuet ꝛ viret flegmati admixtũ atqꝫ ſpumoſum his ſignis ꝓ
tracta tis: perituros non dubitabis. 65.

QUi vero quedã hoꝝ ꝛ non oĩa habuerint: eorũ quidẽ hi mo
riunt: hi etiã in vita manebũt: vtriqꝫ tamẽ difficilem exituꝫ
ꝯſequũtur: hi tamen tuo prouidẽti iudicio diſcernũtur. 66.

QUib⁹ ꝑiplemonicis ſupra aurẽ vl' infra: apoſtema ꝯtigit ꝛ pu
tredinẽ fecerit: ꝛ cũ crepuerit: fiſtulã parit ꝛ ſic euadit. 67.

INtereſt aũt tua diligenter ſm hec precepta perpendere quã
do febris ꝑmanet: neqꝫ dolor minuit: ꝛ ſputũ eſt incõueniẽs:
ꝛ egeſtio nõ eſt colerica: neqꝫ liquida: vrina modica cũ hypoſtaſi plu
rima ꝛ alia cuncta ſigna: boni ſunt nuncia: tunc ſub aure vt dixim⁹
apoſtema futurũ expectabis. 68.

SEpius innaſcitur apoſtema hoc his quibus dolor aut calor
eſt ſub hyppocũdrijs. Quib⁹ vero periplemonicis hyppocun
dria neqꝫ dolent: neqꝫ calẽt: ꝛ ſpirit⁹ eſt denſus ſine cauſa manifeſta
his apoſtema ſuper aurẽ naſcitur. 69.

APoſtema vel veſica in pede natũ periplemonicis ſalutem pro
mittit: meli⁹ tamen ſi in principio ſputi proiectio ex rubeo in
albũ mutat quia his ſignis certa ſalus ꝓmittitur. Sed quod reij
citur nõ eſt vt opꝫ neqꝫ in vrina eſt hypoſtaſis: timẽdũ eſt ei mem
bro cui ſuperuenit apoſtema periculum. 70.

QUod ſi idem apoſtema euanuerit: atqꝫ ſputũ putredinis nõ
euenerit: neqꝫ febris defecerit: malũ eſt: ꝛ egro amẽtiã mor
tis preuiã expectabis. 71.

PLures ex his qui grandeui ſunt: periplemonica deperēūt collectione. Alij vero alijs collectionibus magis. 72.

ACutis febribus exiſtētibus: ſi dolor a lumbis ⁊ femore ad dyafragma aſcenderit: mortale eſt. Alijs tamen ſignis preuiſis: ex quorum pluralitate ſiue paucitate dijudicabis. 73.

VEſicca dolens atqꝫ frigida febribus non deficientibus malū pronūciat: magis tamē cum ventris ſtrictura. 74.

Sed ſi peruenerit vrina ſicut pus cum hypoſtaſi: dolor ſoluit. 75.

SI vero vrina nō ſic fuerit: ⁊ veſica nō molleſcit: neqꝫ febris deciderit: mors in prima peryodo aderit. 76.

HEc autem morbi ſpecies amplius pueris a ſeptimo anno vſqꝫ in decimū quintum euenire conſueuit.

Explicit Secundus pronoſticorum.

Incipit Tertius liber pronoſticorum.

IN febribus idem terminꝰ quibuſdā ad vitam: quibuſdam ad mortem. 2.

ILla dies idē in quibus ex hominibus ſaluatur qui ſaluatur: ⁊ perijt qui perijt. 3.

In quibus febribus ſi cūcta ſigna bene proceſſerit: ⁊ ſpes mali in quodā nō beſerit: in die quarta aut priꝰ terminū vite iudicabis. Sed in quibꝰ cūcta ſigna male peruenerit: neqꝫ boni ſpes vlla affuerit: i quarta die vel ante mortē obibit. 4.

PRima periodꝰ hoc numero cōtinet: ſcda in ſeptio: tertia in vndecio: quarta in quartodecio: quinta in decioſeptio: ſexta in vigeſimo. Qui numerꝰ p quaternariū augumētādo in acuta egritudine vſqꝫ in vigeſimū diē decurrit: neqꝫ eſt ꝯputari in cōpleto nūero dierū: quēadmodū neqꝫ anni: neqꝫ menſes: ad quorū formā tres ſeptimanas in viginti dierū ſpacio terminamꝰ. 5.

Et periodus prima ex periodis earū apud hoc peruenit. 6.

DEinde ſm hāc rationē augmenti euenit prima periodꝰ in vigeſimo die: ſcda in quadrageſimo: ⁊ tertia in ſexageſimo. 7.

IN quibꝰ valitudinibꝰ determīatio eſt tarda: pnoſtica in illis in initio ſunt latentia: earū eñi pncipia ꝯfuſa ſunt: iccirco cautiꝰ inuigilādū eſt: ⁊ in ſingulis quaternis diebꝰ ſtudioſiꝰ intuendū:

Eqꝺ ſi feceris aut vix aut nunqꝫ falleris. 8.

ET finis quartane huiuſmodi eſt. 9.

QUe vero in breui finiuntur: facilꝰ cognoſcūtur. Differētia eñi illarū eſt euidētiſſima. Euaſuris quidē ſpūs ſuauis: neqꝫ dolor aliqͥs nimiꝰ: ⁊ nocturna quies naturalis; ⁊ reliqua ſigna cuncta boni ordinis: vt diximus. Morituris vero ſpiritꝰ anxiꝰ: ⁊ turbatus animꝰ: vigiliarū inſtātia: ⁊ oīs ſignificatio mali nuncia. 10.

COnſiderabis igitur augmēti tempora vſqꝫ in ſtatū: an ſint vt ſupra diſpoſuimus. 11.

SEcundũ hanc quoqꝫ rationẽ ꝛ in parientib⁹ cautus eris: ꝛ nõ parientibus ſimiliter. 12.

SI dolor in capite acutiſſim⁹ cũ febre fuerit: ꝛ ſignũ aliqḋ mortis apparuerit: mors cito aderit. Et ſi ſignũ mali nõ affuerit: ꝛ dolor vſqꝫ in. xx. diẽ ꝑmanſerit: neqꝫ febris abierit: ſanguinẽ de narib⁹ expectabis: aut aliqḋ apa in inferiorib⁹ partib⁹ corpis. Sꝫ dolore adhuc reſtãte: ſanguinẽ de narib⁹ expectabis: aut apa expectabis magis tñ dolore frõtẽ ac tẽpora nõ relinquẽte. 13.

ET ſanguinẽ ſperabis pl⁹ in illis q̃ ſunt min⁹. 35. annoꝝ: apa ṽo magis in his qui ſunt amplioris etatis. 14.

AUrium dolor acut⁹ cũ acuta febre ꝑmanẽte malũ eſt. Expectabis in eo alienationẽ ꝛ mortẽ graue eñi eſt ꝛ moleſtũ. Intereſt ergo tua bene omnia a principio egritudinis perſcrutari ꝛ attende re ſignat 15.

IUuenes eñi q̃ ſunt in hac paſſiõe: in die ſeptimo vel pri⁹ ꝑeunt. Senes ṽo tardi⁹ q2 febres ꝛ alienatio min⁹ eis q̃ȝ iuuenib⁹ cõtingũt: atqꝫ aures eoꝝ erũpunt ꝛ pus emittũt. In ſenili tñ etate valitudo reſurgit ꝛ interimit. Iuuenes ṽo anteq̃ȝ rũpat apoſtema ꝑeũt. Quod ſi crepuerit: ꝛ ſignum quodlibet apparuerit boni: aliquid boni ſperabis. 16.

APoſtema ĩ gutture cũ acuta febre malũ ẽ. Et ſi aliḋ mali ſignũ ex iam dictis viſum fuerit: mortale eſt. 17.

SQuinãtia peſſima ꝛ cito mortifera ẽ q̃ ĩ gutture nõ apparet nec extat in ceruice cũ rubẽti tumore: dolore tñ acutiſſimo exiſtẽte ꝛ ſpiritu orthomie. 18.

HEc mali ſpecies in ꝑma die ſuffocat: aut ſcḋa: aut tertia: aut q̃rta. Altera hui⁹ mali ſpẽs eſt cũ in gutture apa rubet: ꝛ ipa mortifera eſt: tñ pigrior eſt prima. 19.

TErtia vero in qua ceruix et guttur rubent ꝑ̃orib⁹ diuturnior eſt: ꝛ niſi tumor ad interiora redierit: ſpei locus omnino non reſiſtit. 20.

ET ſi delituerit: nõ tñ ipa die cretica: neqꝫ ꝑpter aliqḋ apa rubẽtẽ tumorẽ alio trãſduxerit: neqꝫ putredinẽ patiẽs expuerit: vel ad modicũ defecerit: ꝛ ſi dolor requiẽ mẽtiť: mortẽ ad iteratiõis laborem promittit. 21.

BOnum eſt autem tumorem ꝛ ruborem foras ꝑmineri: qḋ apoſtema ſi ad pulmonẽ intus lapſum fuerit: pus ibi efficit ꝛ amẽtem reddit. 22.

QUam tumidã ꝛ rubẽtẽ incidere timẽdũ eſt: q2 vel ſanies inde ſequiť. vel ſanguinis flux⁹ nimi⁹. Laborabis igĩ ad aliã curã cõfugere. Et ſi neqꝫ ſic poteris inciſionẽ effugere: ꝛ ampli⁹ creſcit ꝛ liueſcit: ꝛ ſi qḋ palato adheret ſubtiliatur: tũc inde: ſed ꝑus totũ corpus feſtinabis purgare: tempore fauente: ꝛ ſuffocationis timore minime reluctante. 23.

QUorũ febris ꝑ modicũ lẽteſcit: nec ſignũ ſiniẽde egritudinis habuerint: nec febris defect⁹ in die cretica fuerit: iteratiõẽ egritudinis habebis. 24.

QUib⁹ febrib⁹ ꝑmanet: neqꝫ labore grauãt: neqꝫ mltũ moleſtãtur vue dolore: his aꝑa futuꝝ ẽ i iũcturis iferioꝝ ptiũ poſt diẽ 20. Quib⁹ febres lõge: his puſtule aut i articlis dolores fiunt. 25.

TRanſactis. 20. dieb⁹ poſt febrẽ opꝫt expectet exitura cũ ptrãſit egritudo vigeſimum diem. 26.

Hoc aũt aꝑa min⁹ euenit illisquoꝝ etas eſt inferior a. 35. anno. 27.

Quib⁹ ṽo etas eſt plixior: fiet aꝑa febribus manentibus. 28.

FEbrib⁹ ṽo inordinate vagãtib⁹ quartane ſunt future: certi⁹ tamen circa autumnum. 29.

ET ſicut illis qͣs ꝑdixim⁹ aꝑa oriẽ: ſic q̃. 35. annũ preterierunt quartanarij efficiuntur. 30.

OMne aꝑa magis in hyeme q̃ in aliis tẽporib⁹ euenit: τ ampli⁹ moratur: τ ſi ſanatur non reciprocatur. 31.

QUib⁹ adſunt febres nõ mortifere: atteſtanẽ in capite dolores τ patiẽtes aũ ſe putãt tãq̃ muſcas volitare: vl̃ aliq̃ nigra. Et ſi dolor in vitalib⁹ ſupuenerit: rubeã colerã vomituros ſperabis. Et ſi rigor vel frig⁹ affuerit: τ ſub hyppocũdrijs frigidũ ſentiẽ: certiorẽ τ ſubitũ vomitũ ſperabis: τ ſi cibũ aſſumunt reijciunt. 32.

QUib⁹ ille dolor a ꝑmordio febris in capite eſt τ dolor q̃rta die aut q̃nta augeẽ in ſeptia euadũt. Quib⁹ ṽo die tertia dolor iceperit τ creſcit vſqꝫ i q̃ntã τ ſeptimã finiẽ i nona vl̃ vndecima. Si ṽo cõtingat in decima τ vrina ꝑori ſiſiſeſt: in q̃rtadecia die liberanẽ. 33.

QUe ṽo dixim⁹ tertianarijs eueniũt eq̃liter viris τ mulierib⁹. Iunioib⁹ ṽo eueniũt in febrib⁹ diuturnis τ in veris tertianij. 34.

IN febrib⁹ ſi ẽ dolor capitis neqꝫ aũ oclos q̃buſlibet nigris apparẽtib⁹: ſꝫ veluti ſlãma lãpadib⁹ τ ſub hyppocundria dextra vel ſiniſtra ſunt tenſiões τ tumores τ tetani ſine dolore his ſanguis fluxur⁹ eſt de naribus. 35.

PUeris in acuta febre ſpaſm⁹ cõtingit: maxie aũt ſi vẽtres cõſtipati ſunt τ vigilẽt τ expaueãt τ plãgãt τ colorẽ variẽt: vt mõ citrĩni: mõ rubei: mõ liuidi: mõ virides ſiãt. hec eueniũt pueris vſqꝫ in ſeptimũ annũ: maiorib⁹ ṽo his τ iuuenib⁹ ſpaſm⁹ in febrib⁹ nõ cõtingit niſi magnis exiſtẽtib⁹ infirmitatib⁹ vt eſt freneſis. 36.

INtereſt ꝑ tua vt mlto ſtudio ꝑeũtes τ euaſuros ſiue pueros ſiue iuuenes diſcernas: nec i q̃lib; egritudie te negligẽt offeras. 37

HOneſtũ q̃ꝫ illõ eſt q̃ ſanitatẽ huic vult ꝑmittere: illi ṽo mortẽ vult ꝑnũciare. Et in breuiτ in plixa egritudine vẽs vt dixim⁹ ſignificatiões opꝫ dignoſcere τ eq̃ rõne ꝑpẽdere atqꝫ vires eaꝝ cõferre: cautius tñ hec in vrinis τ ſputis facere. 38.

ET hec eſt nr̃a doctrina in acutis paſſiõib⁹ τ in epidimicis egritudinib⁹. i. lõgis τ in cãcroꝝ ſimilib⁹ ꝑiculis: ne torpeas τ tpa

preſenteſq; morbos attendas. 39

SCito oēs valitudines poſſe euenire oīb⁹ tēporibus quaſdā tn̄ q̄buſdā magis eſt euenire r q̄rū ſigna mala ſunt mala eſſe. q̄rū vero bona ſunt econtra ſe habere. 40.

ADbuc ſignificatiōes quas diximus in ethiopia r heſperia r ſeptētione experti ſumus. 41.

NEc deſperatio aliq̄ te c̄turbet: q: locupleti⁹ q̄ ex iſtimes tibi arridebit ſignoꝝ ſeries ſi vt monuimus nr̄e rōni inuigiles. 42.

Neq; ad alias egritudines r alias p̄ceptiōes ab hac preceptiōe velis diffundere q: q̄cūq; determinant noſtro numero certo dieꝝ creticoꝝ nr̄o quoq; ſint expoſite ordine preceptorum.

¶ Explicit liber tertius pronoſticorum Hyppocratis.

¶ Incipit liber Primus aphoriſmorum dn̄i Hyppocratis ſcd̄m antiquā tranſlationem.

VIta breuis. Ars vero longa. Tempus autē acutū. Experimētū fallax. Judiciū aūt difficile. ¶ Opz aūt nō ſolū ſeipſum p̄bere facientē q̄ oportet: ſz ēt egrotātē r preſentes et ea que extrinſecus ſunt. 2.

In p̄turbatiōib⁹ vētris r vomitib⁹ q̄ ſpōte fiūt: ſi q̄dē qualia opz purgari purgent: r confert: r bene ferunt. Si vero non: cōtrarium. ¶ Sic r inanitio ſiquidem qualem oportet fieri fiat: r cōfert r bn̄ fert. Si vero nō: cōtrariū. ¶ Cōtēplari igit opz r tp̄s et regionē: etates: r egritudines: in quibus opz aut non. 3.

In exercitantibus ad ſummum bone habitudines ſunt fallaces ſi in vltimo fuerint. Nō eñ poſſunt manere in eodē: neq; quieſcere Qui vero non quieſcūt: nequaq̄ poſſu nt in melius addere: relinquitur ergo ad peius. Horum igitur cauſa bonam habitudinē ſoluere confert: r nō tarde: vt rurſus principiū nutrimenti accipiat corpus. Neq; cōpreſſiones ad vltimū ducere: fallax enim eſt Sed qualis natura fuerit ſuſtinentis ad hoc ducere. Similiter r inanitiones ad vltimum ducentes ſunt fallaces. Et iterum reſumptiones in vltimo exiſtentes fallaces. 4.

Tenues r certe diete in diuturnis ſp̄ paſſionib⁹ r in acutis egritudinib⁹ q̄b⁹ nō c̄ueniūt: difficiles. Ad vltimū tenuitatis q̄ adducunt diete difficiles. Et iterū reſūptiōes in vltimo exn̄tes difficiles. 5.

In tenuib⁹ dietis peccāt egrotātes: r iō magis ledunt. Oē eñ peccatū quātūcūq; ſit magnū ſit magis in tenuib⁹ dietis q̄ ī groſſiorib⁹. Propter hoc r in ſanis fallaces ſunt valde certe r cōſtitute diete: qm̄ peccātia difficilius ferunt. Propter hoc igitur tenues et certe diete fallaces ſunt amplius parum ſolidioribus. 6.

Ad vltimas egritudines vltime curationes ad perfectionem ſunt potentes. 7.

Ubi ꝟo ſcōꝫ acumē egritudo ꝯtinuos ⁊ vltimos laboꝛes hꝫ vltia ⁊
tenuiſſima dieta neceſſariū eſt vti. vbi aūt nō: nō ſꝫ ꝯuenit groſſiꝰ
reficere: ⁊ tm̄ ſubcōdeſcēdere q̄ꝫtū egritudo mollioꝛ fuerit vltis. 8.

Qñ in ſtatu eſt egritudo: tūc tenuiſſima dieta neceſſariū eſt vti. 9.

Contemplari opoꝛtet igitur egrotātem ſi ſufficiat dieta ad ſtatuꝫ
egritudinis: ⁊ vtrū ille deficiat pꝛius et non ſufficiat dieta: aut
egritudo deficiat ⁊ obtundatur. 10.

Quibus ergo cōtinuꝰ eſt ſtatꝰ cōtinuo et tenuiter reficere opꝫ. Qui
bus vero poſterioꝛ ſtatus ad id et ante id parū afferendū. Pꝛius
vero vberius reficiendum: vt ſufficiat egrotās. 11.

In paroxiſmis ſubtrahere cibū opꝫ apponere eniꝫ leſio ē. Et q̄cūq̄ꝫ
ſm circuitus exacuunt: in exacerbationibꝰ ſubtrahere opꝫ. 12.

Paroxiſmos ꝟo ⁊ cōſiſtētias declarāt egritudines: et tēpoꝛa ānj:
⁊ circuitnū adinuicē incremēta: ſiue quotidie: ſiue ꝑter diē: ſiue ꝑ
ampliꝰ tp̄s fiāt. Sꝫ ex poſt apparētibꝰ: quēadmodū in pleuretico
ſputū ſubꝛubeū ſi continuo appareat incboātē quidē abbꝛeuiat
ſi vero poſterius appareat pꝛolōgat. Et vrine egeſtiones ⁊ ſudo
res et deſcriptas ⁊ eucritas longas ⁊ bꝛeues egritudines appa-
rentia declarant. 13

Senes facillime ferunt ieiunium Secundo conſiſtentes. Minꝰ ve-
ro pueri. Hoꝛum vero omniū maxime infantes. Hoꝛū vero ipſo
rum quicunq̄ꝫ ſunt animoſioꝛes exiſtentes. 14.

Qui creſcunt plurimū habent innatū caloꝛē: plurimoꝰ igitur indi-
gent nutrimento. Si vero nō cōſumitur coꝛpꝰ. Senibꝰ vero par-
uus caloꝛ ineſt: pꝛopter hoc igitꝛ paucis fomētis indigent: a mul
tis cibis eñ extinguitꝛ caloꝛ. Pꝛopter hoc igitur ⁊ febꝛes ſenibꝰ
non ſimiliter acute fiunt: frigidū enim coꝛpus habent. 15.

Uētres hyeme ⁊ ꝟe calidiſſimi ſunt natura: ⁊ ſomni longiſſimi. In
his ergo tempoꝛibꝰ oblatiōes plures dāde ſunt. Etñ innatus
caloꝛ eſt multꝰ: nutrimento igitꝛ amplioꝛi indigent. Signum et
etates ⁊ athlete. 16.

Humide diete omnibꝰ febꝛicitātibus cōferunt: maxime vero pue-
ris: ⁊ alijs ſic aſſuetis refici. 17.

Quibus ſemel: aut bis: aut amplius: aut minꝰ: aut ſm partē. Dan
dū ꝟo eſt aliq̄d tp̄i: ⁊ hoꝛe: ⁊ regioni: ⁊ etati: ⁊ ꝯſuetudini. 18

Eſtate vero: et autūno cibos grauiſſime ferūt. In hyeme vero faci-
le. Uere vero ſecundo. 19.

His qui in circuitibus exacuuntur: nihil dare: neq̄ꝫ cogere: ſed au-
ferri ex appoſitis ante criſim. 20.

Ea quoꝝ criſis fit: ⁊ quoꝛū facta eſt equaliter: nō mouere: neq̄ꝫ no-
uū facere: neq̄ꝫ farmacijs: neq̄ꝫ alijs ꝓuocatiōibꝰ vti: ſꝫ ſinere. 21.

Que ducere opoꝛtet vndecūq̄ꝫ natura maxime repit: inde ducere ꝑ
cōuenientes regiones. 22.

Digeſta medicari; ⁊ mouere nō cruda; neq̄ꝫ in pꝛincipijs: niſi ſint

furioſa: multa vero nõ ſunt furioſa. 23.
Que egerunt nõ multitudinẽ cõſiderare opʒ: ſʒ quõ egerunt. Et ſi qualia opʒ purgari purgent: ⁊ cõfert: ⁊ bene ferunt. Et vbi opʒ vſq̄ ad defectionem ducere: ⁊ hoc facere ſi ſufficiat egrotãs. 24.
In peracutis paſſionib⁹ raro ⁊ in principijs farmacijs vti. Et hoc prius bene dijudicantes facere. 25.
Si qualia opoꝛtet purgari purgentur: et confert: et bene ferũt. Si vero contrarium impoꝛtune. 26.

¶ Explicit liber pꝛimus aphoꝛiſmoꝛũ Hyppocratis.

¶ Incipit liber Secundus aphoꝛiſmoꝛum.

In quo moꝛbo ſomnus laboꝛem pꝛeſtat: moꝛtale. Si vero ſomnus iuuerit: non moꝛtale. 2.
Ubi deſipientiã ſomnus ſedat: bonum. vbi vero pſtat: malum. 3.
Somnus ⁊ vigilie: vtraq̄ modo magis facta: malum. 4.
Non plenitudo: nõ indigentia: neq̄ aliud qđcũq̄ magis natura fuerit nihil bonũ. 5. Laboꝛes ſpõtanei narrãt moꝛbos. 6.
Quicũq̄ dolentes aliqđ coꝛpoꝛis: plurimũ doloꝛem non ſentiunt: his mens egrotat. 7.
Quecũq̄ multo tempoꝛe extenuantur coꝛpoꝛa: tarde reuerti conſueuerunt. Que vero modico modice. 8.
Si ex egritudine cibum accipiẽs quis nõ conualeſcat ſignũ eſt q̄ coꝛpus plurimo cibo vtitur. Si vero nõ accipienti hoc fit: ſignificat quoniam coꝛpus inanitione indiget. 9.
Coꝛpoꝛa vbi quis vult purgare: opoꝛtet fluxa facere. 10
Non pura coꝛpoꝛa quãtũcũq̄ nutries magis ledes 11.
Facilius eſt repleri potu q̄ cibo. 12.
Que relinquuntur in moꝛbis poſt criſim: ſubuerſiones facere cõſueuerunt. 13.
Quibuſcunq̄ criſis fit: his nox difficilis eſt ante acumen. ſuperueniens vero leuioꝛ: vt in pluribus. 14.
In ventris fluxibus mutationes egeſtionũ iuuant ſi non ad mala tranſmutantur. 15.
Ubi fauces egrotant aut puſtule in coꝛpoꝛe naſcunt: conſiderare opoꝛtet egeſtiones. Si enim colerice fuerint: coꝛpus egrotat. Si vero ſanis ſimiles: certum eſt coꝛpus nutriri. 16.
Ubi indigentia non opoꝛtet laboꝛare. 17.
Ubicunq̄ cibus pter naturã intrat: hic egritudinem facit. Manifeſtat vero ſanatio. 18
Coꝛũ que nutriunt copioſe ⁊ velociter: veloces ſeceſſus fiunt. 19.
Acutoꝛũ moꝛboꝝ non omnino certe ſunt ſanitatis pnũciationes neq̄ moꝛtis. 20.
Quibuſcunq̄ iuuenibus exiſtentibus ventres fiunt humidi: his ſeneſcentibus exſiccantur. Quibus vẽtres iuuenibus fiunt ſicci his ſenioꝛibus factis humectantur. 21.

24

Potus indigentiam ſoluit. 22.
Ex plenitudine quecūqꝫ egritudines fiūt euacuatio ſanat. Et quecūqꝫ ab euacuatione plenitudo. Et aliorum cōtrarietas 23.
Acute egritudines i quatuordecim diebus iudicātur. 24.
Septime quarta eſt indicatiua: et alterius hebdomade octaua ē principiū. Cōtēplaria vero vndecima: hec eſt enim quarta ſecūde hebdomade. Cōtēplaria ꝟo rurſ⁹ ſeptimadecima: hec eſt enī quarta a quarta: decimaſeptima ꝟo ab vndecima. 25.
Eſtiue vero quarta ne vt multū fiūt breues. Autūnales vero lōge. Maxime vero que ad hyemē cōiūgūtur. 26.
Febrē ī ſpaſmo melius eſt fieri: ꝙ̄ ſpaſmū in febre. 27.
Non ſm̄ rationē alleuiatis nō opꝫ credere: neqꝫ vereri valde mala ꝙ̄ fiūt irrationabiliter. Multa enim taliū incerta ſunt et nō valde ꝑmanere neqꝫ morari conſueuerūt. 28.
Febricitātib⁹ nō fortiter: neqꝫ oīo in ſuꝑficie ꝑmanere ⁊ nihil' minuere corpus: aut tabeſcere magis eo qḋ ſm̄ rōem ſit malum eſt: hoc eniꝫ longitudinē egritudinis ſignificat: hoc aūt ībecillitatē virtutis ſignificat 29.
Incohoātibus morbis ſi ꝗd videt̄ mouere moue. In ſtatu ꝟo habere ſilentium meli⁹ eſt. 30.
Circa pricipia ⁊ fines oīa ībecilliora. Circa ꝟo ſtat⁹ oīa fortiora. 31.
Ex egritudine ꝟo bn̄ reficiēti ⁊ nihil addere corpus malum. 32.
Plerūqꝫ oēs male ſe habētes ſm̄ principia quidē bene recipiētes ⁊ nihil addētes ī fine rurſus abſtinēt. Scd̄ꝫ pricipia ꝗdē abſtinētes fortiter. Poſterius vero bene reficiētes meli⁹ cōmutant. 33.
In oī egritudine cōfortari mēte: ⁊ bene ſe habere ad oblatiōes bonum. Contrarium vero malū. 34.
In morbis minus periclitātur egrotātes. Quibꝰſcūqꝫ ꝓprie nature: et etatis: ⁊ habitudinis: tēporis ⁊ regionis: v' hore egritudo ineſt magis ꝗ̄ quib⁹ nō ꝓpria ſm̄ aliꝗd horū ineſt. 35.
In oīb⁹ morbis ea ꝗ̄ circa vmbilicū ⁊ pectinē ſunt ſpiſſitudinem habere melius eſt. Nimis vero tenue et tabefactū maluꝫ. Fallax enim hmōi ad inferiores purgationes. 36.
Sana habentes corpora farmacijs purgati exoluūtur. Celeri⁹ ꝟo malo cibo vtentes. 37
Sana habentes corpora farmacijs vti difficile eſt. 38.
Parum deterior cibus ⁊ potus delectabilior vero meliorib⁹ quidē in delectabilibus magis appetendus. 39.
Senes iuuenibus plerunqꝫ egrotant minus. Quecūqꝫ ꝟo egritudines eis cronice ſint: multotiens commoriūtur. 40
Branchi ⁊ corrizei valde ſenib⁹ nō maturātur. 41.
Qui exoluuntur frequenter et fortiter ſine manifeſta occaſione: repente moriuntur. 42.
Appolexiam ſoluere fortē īpoſſibile eſt. Debilē vero nō facile. 43

Strāgulatoꝝ ⁊ diſſolutoꝝ nondum moꝛtuoꝝ: nō referūt quibuſcūq̄ ſpuma fuerit circa os. 44.

Craſſi valde ſm naturā cito moꝛiunt̄ magis gracilibus. 45.

Epilēticoꝝ iuuenib⁹ alterationē mutatiões maxime etatis: hoꝛarū locoꝛum: faciunt ⁊ vitarum. 46.

Duoꝛum doloꝝ qui ſimul fiunt: non ſm eundem locum: maioꝛ denigrat alterum. 47.

Circa generationem ſaniei doloꝛes ⁊ febꝛes accidunt magis ꝙ̄ facta ſanie. 47.

In oī motiōe coꝛpoꝛis cū ceperit quis dolere: quieſcere ſtatī remedium eſt. 49.

Aſſueti aſſuetos laboꝛes ferre: ⁊ ſi fuerint imbecilles aut ſenes: inſuetis ⁊ foꝛtibus ⁊ iuuenibus facilius ferunt. 50.

Ex multo tp̄e cōſueta: ⁊ ſi fuerint deterioꝛa inſuetis: min⁹ moleſtare conſueuerunt. Opoꝛtet igit̄ ad incōſueta trāſmittere. 51.

Scđm multū ⁊ repēte euacuare: aut replere: aut calefacere: aut infrigidare: aut aliter quomodolibet coꝛpus mouere: fallax eſt: ⁊ oīno nature inimicū. Paulatim vero certū. Et ex alio ad aliud tranſire decet: non aliter. 52.

Omnia ſm rōnē facienti: ⁊ nō euenienti ſ3 rōnē nō op3 trāſire ad aliud manente eo quod viſum eſt a pꝛincipio. 53.

Quicūq̄ vētres habēt hūidos iuuenes q̄dē exiſtētes: ſiccos habētibus meli⁹ cōmutāt. In ſenectute vo deteri⁹ cōmutāt: ſiccant̄ eñ vt in pluribus ſeneſcentibus. 54.

In magnitudine vo coꝛpoꝛis iuueneſcere q̄dē decēs eſt: ⁊ nō inſuaue. Seneſcere vo inutile: ⁊ peius minoꝛibus.

¶ Explicit liber ſecundus.

¶ Incipit liber Tertius aphoꝛiſmoꝛum.

Mutatiōes tempoꝝ maxime generāt moꝛbos. Et in hoꝛis magne mutationes aut frigiditatis: aut eſt⁹. Et alia ſm rationem ſic. 2.

Naturaꝝ hec q̄dē ad eſtatē: hec vo ad hyemē: bene aut male nate ſunt. 3.

Egritudinum alie ad alias bn̄ aut male nate ſunt. 4.

Etates q̄dā ad regiōes: ⁊ hoꝛas: ⁊ dietas bn̄ aut male nate ſunt. 5.

In hoꝛis qn̄ eadē die: aliqn̄ q̄dē eſtus: aliqn̄ vero frigus: autūnales egritudines expectare opoꝛtet. 6.

Auſtrini flat⁹ grauāt auditū: caliginoſi caput grauātes: pigri diſſoluentes. Si vo boꝛeas fuerit: tuſſes: faringes: vētres duri: diſſurie: hoꝛroꝛes: doloꝛes: ⁊ pectoꝝ ⁊ laterū: quando iſti pꝛeualuerint talia in moꝛbis expectare opoꝛtet. 7.

Cū eſtas fit veri ſiīlis: ſudoꝛes multos in febꝛib⁹ expectare op3. 8.

In ſiccis tempoꝛibus febꝛes acute fiunt. Et ſiquidem annus talis exiſtens amplius fuerit: qualem cōſtitutionem fecerit in plurib⁹:

et tales egritudines qñ iſti ꝑualẽt talia in moꝛbis patiunt̃ egrotã
tes expectare opoꝛtet. 9.
In moderatis tẽpoꝛibꝰ ſi tẽpoꝛaliter tẽpoꝛa ſe reddiderint: boni ſta
tꝰ ⁊ bone egritudinis determinatiões fiũt. In imoderatis ꝟo ma
xime immoderate: ⁊ difficiles determinationes. 10.
In autũno acutiſſime fiũt egritudines: ⁊ maxie moꝛtifere: vt in pluri
bꝰ. Ver vero ſaniſſimum: ⁊ minime moꝛtiferum. 11.
Autumnus ptiſicis malus. 12.
De tẽpoꝛibꝰ: ſiquidẽ hyẽs ſicca ⁊ boꝛealis fuerit: ver ꝟo pluuioſuz ⁊
auſtrinũ neceſſe eſt eſtate febꝛes acutas ⁊ obtalmias: ⁊ diſſinterias
fieri: maxime mulieribus: ⁊ humidis natura. 13.
Si ꝟo auſtrina hyẽs ⁊ pluuioſa ⁊ trãqlla fiat: ver ꝟo ſiccũ ⁊ boꝛale:
mulieres ſiq̃dẽ q̃bꝰ ꝑtꝰ ad ver ieſt: ex oi occaſiõe aboꝛtiunt̃. Si ꝟo
genuerint: moꝛbidos pueros ⁊ imbecilles pariũt: vt aut ſtatim re
ſoluãt aut moꝛbidi ⁊ tenues viuãt exiſtẽtes. Alijs ꝟo iunioꝛibꝰ q̃dẽ
diſſintirie: ⁊ obtalmie ſicce fiunt. Senioꝛibus ꝟo catarri celeriter
diſſoluentes. 14.
Si ꝟo eſtas ſicca ⁊ boꝛealis fiat: autũnus ꝟo pluuioſus auſtrinꝰ ca
pitis doloꝛes in hyeme: tuſſes: bꝛanchi: ⁊ coꝛize fiunt: quibuſdã ve
ro et ptiſis. 15.
Si ꝟo autũnꝰ boꝛealis fuerit ⁊ inaquoſus: hũidis natura ⁊ mulieribꝰ
cõfert. Reliq̃s ꝟo obtalmie fiũt ſicci: ⁊ febꝛes acute: ⁊ coꝛrize diutur
ne. Quibuſdã ꝟo ⁊ melancolie. 16.
Cõſtitutiões anni ꝟo omnino q̃dem ſicce pluuialibꝰ ſunt ſanioꝛes
et minus moꝛtifere. 17.
Egritudines ꝟo in pluuialibꝰ vt multũ fiũt: ⁊ febꝛes lõge ⁊ vẽtris flu
xus ⁊ putredines: ⁊ epilepſia: ⁊ appoplexia: ⁊ ſquinãtes. In ſiccis ꝟo
cõſumptiões: ptiſis ⁊ obtalmie: artetice: ſtãgurie. ⁊ diſſinterie. 18.
Quotidiane ꝟo cõſtitutiões boꝛeales coꝛpa cõſtituũt q̃dẽ foꝛtio
ra ⁊ bñ mobilia: ⁊ bñ coloꝛata ⁊ meliꝰ audiẽtia faciũt: ⁊ vẽtres ſic
cant: ⁊ oculos moꝛdẽt ⁊ circa thoꝛacẽ doloꝛẽ faciũt: ⁊ ſiq̃dem pꝛiꝰ eſt
dolendum magis dolet. 19.
Auſtrine ꝟo coꝛpoꝛa diſſoluũt ⁊ humectãt: ⁊ capitis ⁊ auditꝰ graui
tates faciũt: ⁊ vertigines in oculis ⁊ coꝛpoꝛe difficilem motum et
ventres humectant. 20.
Scd̃m hoꝛã q̃dẽ veris ⁊ extreme eſtatis pueri ⁊ eoꝝ affines etatibꝰ ⁊
bñ degũt ⁊ maxie ſani ſunt. Eſtate ⁊ autũno vſq; ad aliq̃ q̃dẽ ſenes.
Reliquo ꝟo autũno ⁊ hyeme medij etate. 21.
Egritudines q̃dã oẽs in oibꝰ hoꝛis fiũt: q̃dã ꝟo maxime ſm quedã
earum fiunt ⁊ exacuuntur. 22.
Vere ſiq̃dẽ manie: ⁊ melancholie: ⁊ epilepſie: ſanguis fluxꝰ: ſq̃nãtes
coꝛrize: bꝛãchi: tuſſes: lepꝛe: lichineis: alphi: ruboꝛes vlceroſi pluri
mi: puſtule: ⁊ artetice. 23.
Eſtate ꝟo quedã hoꝝ ⁊ febꝛes cõtinue: ⁊ cauſon: ⁊ tertiane plurime: et

vomitus:⁊ dyarie:⁊ oculoꝝ ⁊ aurium dolores:oris vlcerationes:⁊ pudendorū putredines:⁊ diſſudationes. 24.

Autūno ꝟo ⁊ eſtiuoꝝ multa ⁊ febres quartane:⁊ errātes:⁊ ſplenes ⁊ hydropes:⁊ ptiſis:⁊ vlcerationes:⁊ ſtrāgurie:⁊ liēterie:⁊ ſciades ⁊ ſquinātes:⁊ ābdit⁹ ⁊ hylei:⁊ epilepſie:⁊ manie ⁊ melācbolie. 25.

Hyeme pleuretides:peripleumonie:corize:brācbi tuſſes : dolores pectoꝝ:lateꝝ ⁊ lumboꝝ:dolor capitis:vertigines ⁊ apoplexie. 26.

In etatib⁹ vero talia accidunt. Pueris quidē ⁊ nouiter genitis vlcerationes oris:vomit⁹:tuſſes:faringes vmbilici flegmones : vigilie.tumores:⁊ auriū humiditates. 27.

Cum vero dentes ꝓducūt:gingiuaꝝ prurit⁹:febres:ſpaſmi:dyarie ⁊ maxime qn̄ producūt caninos dentes:⁊ pinguiſſimis pueroꝝ ⁊ duros ventres habentibus. 28.

Senioribus vero factis perithimia ſpondilis ſm collū intus īpulſiones:aſmata:litbiaſes:lumbrici rotundi:aſcarides:acrocordines:ſatbiriaſis.ſcrophule ⁊ alie puſtule. 29.

Seniorib⁹ vero ⁊ ad iuuentutē accedentib⁹.⁊ horū multa. ⁊ febres diuturne magis:⁊ ex naribus ſanguinis fluxus. 30.

Plurime vero pueris paſſiones terminantur.hec quidē in quadraginta diebus.hec vero in ſeptē mēſib⁹:hec ꝟo in ſeptē annis.hec vero ad iuuētutē accedūt:quecūꝗ vero permanent pueris ⁊ non ſoluunt circa iuuentutē: aut feminis circa menſtruoꝝ eruptiones.veteraſcere conſueuerunt. 31.

Adoleſcentibus vero ſanguinis ſputa:ptiſis:febres acute:epilepſie ⁊ alie egritudines:⁊ maxime predicte. 32.

Ultra ꝟo hāc etatē aſmata:pleuretides:peripleumonia: litargie: freneſis:cauſon.dyarie diuturne:colere:diſſinterie : lienterie : et emorroydes. 33.

Senioribus diſnie:catarri cū tuſſi:ſtrāgurie:diſſurie : articuloꝝ dolores:nefreſes:vertigines:appoplexie: caceſie:prurit⁹ totius corpis: melācolie:vigilie:vētris ⁊ nariū hūiditates:oculoꝝ hebetudo:glaucoſitas:⁊ grauitas auditus.

Explicit tertius liber aphoriſmorum.

Incipit liber Quartus aphoriſmorum.

PRegnātes ſi ꝯuenit purgare:a.iiij.mēſe vſq ad ſeptiū Minus ꝟo has. Minora vero ⁊ ſeniora vereri opꝫ. 2.

In farmacijs talia ducere ex corpe qualia ſpōte veniētia ſunt vtilia. Que ꝟo ꝯtraria veniētia quieſcere. 3.

Si qualia opꝫ purgari purgentur:⁊ confert.⁊ bene ferunt. Cōtraria vero grauiter. 4.

Purgare quidem eſtate ſuperiora:hyeme vero inferiora. 5.

Sub cane:⁊ ante canem moleſte ſunt purgationes. 6.

Graciles ⁊ facile vomētes purgare ſuperius:timētes hyemem. 7.

Difficile ꝟo vomētes ⁊ medie carnoſos inferius:timētes eſtatē. 8.

Ptiſicos vero metuentes ad ſuperiores farmacias. 9.
Melācolicis ꝟo ī feri⁹ eadē rōne vehemēti⁹ ɔtraria apponētes. 10.
Medicari ī valde acutis ſi expedit eadē die: differre ēi ī talib⁹ malū ē.
Quibuſcūq; torſiōes: ⁊ circa vmbilicū dolores ⁊ lūbos ⁊ dolor (11.
nō ſolut⁹ ſit: neq; farmacijs: neq; alit in hydropē ſiccā pficit. 12.
Quib⁹ vētres lienterici hyeme ſuperi⁹ medicari malū. 13.
Ad elleboros his q̄ nō facile ſurſum purgātur: ante bibitionē opꝫ
prehumectare corpora plurimo nutrimēto ⁊ requie. 14.
Cum biberit quis elleborum ad motiones quidē corp⁹ magis opꝫ
ducere. Ad ſomnos vero ⁊ immobilitates min⁹. Declarat autē
nauigatio: q̄m mot⁹ corpa turbat. 15
Cum volueris magis ducere elleborum moue corpus. Cū vero ſta
tuere: fac ſomnum ⁊ noli mouere. 16.
Elleborus piculoſus eſt ſanas carnes hn̄tib⁹: ſpaſmū effi facit. 17.
Non febricitātib⁹ exiſtētib⁹ ſi fiat faſtidiū ⁊ cordis morſus ⁊ tene
broſitas oculoꝝ ⁊ os amaricatū: ſurſuꝫ farmacia īdigere ſigt. 18.
Supra dyafragma dolores ſurſuꝫ farmacia īdigere ſigt. Quicūq;
vero inferi⁹: ſignificāt inferi⁹. 19.
Quicūq; ī farmacijs nō ſitiūt cū purgāt: nō q̄ſcāt: donec ſitiāt. 20
Non febricitātib⁹ exn̄tibus ſi fiat ſtrophus: vel genuū grauitas ⁊
lumboꝝ dolor deorſum farmacia indigere ſignificat. 21.
Egeſtiōes nigre vel q̄lis ſanguis ſpōte venietes: ⁊ cū febre ⁊ ſine fe
bre peſſime. Et quātūcūq; fuerint colores plures malū. Cū pbar
maco ꝟo meli⁹. Et quāto plures fuerint colores nō malū. 22.
Egritudinib⁹ q̄buſcūq; incipiētib⁹: ſi fel nigrū: aut ſurſum: aut de
orſuꝫ exierit mortale. 23.
Quibuſcūq; ex egritudinib⁹ acutis: aut multi tpis: aut abortibus
aut aliter extenuatis ſi fel nigrū exierit: aut qualis ſanguis ni
ger ſequēti die morientur. 24.
Diſſinteria ſi a felle nigro inceperit mortale. 25.
Sāguis ſurſuꝫ q̄dē qualiſcūq; malū: deorſū ꝟo ſi niger exierit bo
nū. 26. Nigre egeſtiones ſi a diſſinteria habito: vt inteſtinoꝝ
carnes egerant mortale. 27.
Quibuſcūq; in febrib⁹ ſanguinis fluit multitudo: vndecūq; i reſum
ptionibus ventres his humectātur. 28.
Quibuſcūq; fellee egeſtiōes ſūt: ſurditate ſupueniēte q̄ſcūt. Et qui
buſcūq; ſurditas felleis egeſtionib⁹ ſupueniētib⁹ quieſcūt. 29.
Quibuſcūq; in febrib⁹ ſextanis exn̄tib⁹ rigores fiūt diſcriti ſūt. 30.
Quibuſcunq; exacerbatiōes fiūt ſi qua hora febris acceperit: i cra
ſtinū eadē hora incipiūt diſcrita. 31
Laborioſis in febrib⁹ circa articulos ⁊ circa maxillas maxie apo
ſtaſes fiunt. 32.
Quibuſcūq; reſurgentibus ex morbis ſi aliquid doluerit: ibi apo
ſtaſes fiunt. 33.

Si vero prius doluerit: aliquid ante egritudinem: illic confirmatur egritudo. 34.
Si a febre habito tumore nō exiſtente in faucibus ſuffocatio repente ſuperuenerit mortale. 35.
Si a febre habito collū cōuertatur vt vix poſſit deglutire: tumore nō exiſtente in collo: mortale. 36.
Febricitāti ſi ceperit ſudores boni ſunt terti ani: q̄ntani: ſepteni: et q̄ nono die. 7. 11. z. 14. z. 17. z. 20. z. 21. z. 24. z. 27. z. 30. z. 31. z. 34. z. 37. z. 40. Iſti em̄ ſudores egritudies indicāt. Qui vero ita non fiūt: dolorē ſignificāt z lōgitudinē egritudinis z cōuerſionē. 37.
Frigidi ſudores cū febre acuta quidē facti mortē ſignificāt. Cum molliori vero febre longitudinē egritudinis ſignificant. 38.
Et vbi in corpore ſudor: ibi egritudinē narrat. 39.
Et vbi in corpore calidum vel frigidū: ibi egritudo regnat. 40.
Et vbi in toto corpore mutationes: z ſi corpus: aut infrigidatur: aut ſtatim calidū fit: aut calor alter ex altero fit: ſignificant longitudinem egritudinis. 41.
Sudor multus ex ſōno ſine aliqua manifeſta cauſa factus ſignificat quoniā corpus plurimo cibo vtitur. Si vero cibū nō accipiēti hoc fiat: ſignificat quoniam indiget euacuatione. 42.
Sudor multus frigidus vel calidus ſp̄ fluens: frigidus maiorē: calidus vero minorem egritudinem ſignificat. 43.
Febres quecūq; nō deficiētes tertia die fortiores fiūt piculoſe. Que cūq; vero ſic defecerint: ſignificant q̄ſi non periculoſe. 44.
Quibuſcūq; febres lōge ſūt: bis dolores: z puſtule fiūt ī articulis. 45
Quibuſcūq; ex febribus reſurgētibus aut puſtule: aut dolores fiūt in articulis: bis amplioribus cibis vtuntur. 46.
Si rigor inciderit febre non deficiente: iam debili exiſtente virtute mortale. 47
Excreationes ſi in febribus nō deficientibus liuide: vel ſanguinee z fetide: z fellee ſint: omnes male ſunt. Egeſte vero bene: bone ſunt z ſm̄ seceſſum: z ſm̄ vrinas. Si vero nō aliquid vtiliū egrediatur per hec loca: malum eſt. 48.
In nō deficiētibus febribus: ſi quedā extra frigida fuerint: que vero intus ardeant z ſitim habeant: mortale. 49.
In nō deficiētibus vero febribus: ſi labiū: aut oculus: aut ſuperciliū: āt naſus diſtorqueatur: aut nō videat: aut nō audiat: iā debili exiſtēte corpore: quodcūq; horū fiat prope mors eſt. 50.
Ubi febre nō deficiēte diſnia ſupuenerit: z deſipiētia mortale ē. 51.
In febribus apoſtema nō ſolutū ad primas criſes: lōgitudinē egritudinis ſignificat. 52.
Quibuſcūq; i febribus āt ī alijs egritudinibus volūtarie oculi lacrymantur: nihil ī cōueniēs. Quibuſcūq; vero nō ſm̄ voluntatem inconueniens. 53.

Quibus in dentibus in febꝛibus limoſitates fiūt foꝛtioꝛes ⁊ diutur nioꝛes fiunt febꝛes. 54.
Quibus pleruncꝫ tuſſes ſicce ⁊ modice ꝓuocate in febꝛibus ⁊ vrentibus: non valde ſitientes ſunt. 55.
In bubonibꝰ febꝛes facte oēs male: exceptis ephimeris. 56.
Febꝛicitāti ſudoꝛ ſuperueniēs nō deficiēte febꝛe malū: ꝓlongatur eñ moꝛbꝰ ⁊ humoꝛē plurimū ſignificat. 57.
A ſpaſmo ⁊ tetano habito febꝛis ſupueniens ſoluit egritudinē. 58.
A cauſone habito rigoꝛe ſuperueniente ſolutio fit. 59.
Tertiana ꝟo ſi nō iudicat̃ in ſeptē periodis: longiſſima erit. 60.
Quibuſcūcꝫ aures in febꝛibus ſurdeſcunt: ſanguis ex naribꝰ fluēs aut vēter turbatur: ſoluit egritudinem. 61.
Que iudicantur in paribus diebus diſcrita ſunt: ⁊ amica conuerſionis. 62.
Quibuſcuncꝫ in febꝛibus quotidie rigoꝛes fiunt: quotidie febꝛes ſoluuntur. 63.
Quibuſcūcꝫ in febꝛibꝰ icteritia ſupuenerit an̄.7.diē malū. 64.
Quibuſcūcꝫ i febꝛibꝰ i.7.āt.6.āt.11.āt.14.die icteritia ſupuenerit bonū ſi nō dextrū hyppocūdriū durū fiat: ſi ꝟo ſit nō bonū. 65.
In febꝛibꝰ circa ventrē cauma foꝛte ⁊ coꝛdis moꝛſus malum. 66.
In febꝛibꝰ ex ſomnis timoꝛes aut ſpaſmi malum. 67.
In febꝛibus ſpiritus offendens malū: ſpaſmū eñ ſignificat. 68.
In febꝛibꝰ acutis ſpaſmi: ⁊ circa viſcera doloꝛes foꝛtes malū. 69.
Quibꝰ vrine groſſe: globoſe: pauce: nō ſine febꝛibus multitudo veniens: ex his tenuis iuuat: maxie ꝟo talia veniūt: quibus ex principio aut celerius hyppoſtaſes fiunt. 70.
Quibus vrine in febꝛibus cōturbate ⁊ cōuerſe velut ſubiugalium: his capitis doloꝛes: aut adſunt: aut aderunt. 71.
Quibus in ſeptima terminantur: his nubē hꝫ quarta dies vrinā rubeam vel alia ſm rationem. 72.
Quibꝰ vrine lipide aut albe male: maxie ſi i freneticis appareāt. 73.
Quibꝰ hyppocūdria ſuſpēſa ſunt ⁊ ſubꝛugiētia lūbi doloꝛe ſuperueniente: ventres his humectātur ſi nō vētoſitates erūpāt: aut vrine multitudo ſuperueniat: in febꝛibus vero fiunt hec. 74.
Quibus ſpes ad articulos aꝑa conuerti eruet ab apoſtemate: vrina groſſa ⁊ multa ⁊ alba facta velut in laboꝛioſis febꝛibus. ⁊ maxime ſi quartanis quibuſdā incipit fieri. Si ꝟo ſanguis ex naribus fluat valde ⁊ celeriter ſoluitur. 75
Si ſanguinem aut pus minxerit: rhenum aut veſice vlcerationem ſignificat. 76.
Quibuſcuncꝫ in vrina groſſa: quaſi carnium fruſta: vel ſicut pili ſunt: his de rhenibus exeunt. 77.
Quibꝰ in vrina pingui exñte furfura migunt̃: his veſica ſcabit. 78
Quicuncꝫ ſanguinem ſponte mingunt: his de rhenibus vene ru

pturam ſignificant. 79.
Quibuſcunq; in vrinis harenoſa ſubſtãt ſedimina: his veſica aũt rhenes lithiaſim habent. 80.
Si ſanguinẽ mingũt: aut trũbos ⁊ ſtrãguriã hñt: ⁊ dolor incidit in pectinẽ: ⁊ ſub vẽtre: ⁊ perithoneõ circa veſicã: dolorẽ ſignificat. 81.
Si ſanguinẽ aut pus mingunt: aut ſquamas: ⁊ odor grauis veſice vlcerationem ſignificat. 82.
Quib⁹ i vrinali via puſtule naſcunt: ſanie facta ⁊ erupta ſolutio fit morbi. 83.
Urina multa facta noctu: modicũ ſeceſſum ſignificat: ⁊ ecõuerſo.

¶ Explicit liber quartus aphoriſmorum.

¶ Incipit Quintus liber aphoriſmorum domini Hyppocratis.

Spaſmus ex elleboro mortale. 2.
In vulnere ſpaſmus ſuperueniens mortale. 3.
Sãguie mlto fluẽte ſpaſm⁹ innat⁹ aut ſingult⁹ malũ. 4.
Spaſm⁹ inat⁹ ⁊ ſingult⁹ poſt nimiã inanitionẽ malũ. 5
In imoderata purgatõe ſpaſm⁹ ãt ſingult⁹ inat⁹ malũ. 6
Si inebriat⁹ aliqs repẽte ſine voce fiat: ſpaſmo innato morit: ſi nõ febri acceperit eũ: ãt añ horã ꝯ ꝗ quã crapule ſoluũt locut⁹ fuerit. 7
Quicũq; a tetano apprehenduntur: in quatuor dieb⁹ moriũtur. 8.
Si vero hos effugerint: ſalui fiunt. 8.
Epilepſie qb⁹ ante iuuẽtutẽ naſcuntur mutationẽ hñt: qb⁹ ꝟo poſt vigeſimũ quintũ annum cõmoriuntur vt plurimum. 9.
Quicũq; pleuretici fcti i. 14. dieb⁹ nõ purgãt hi i ẽpima traſeũt. 10
Ptiſis fit maxie in etatib⁹ a. 18. annis vſq; ad. 25. annum. 11.
Quicũq; ſquinãtiã effugiũt: ⁊ ad pulmonẽ eis conuertit: in ſeptem diebus moriunt. Si ꝟo hos effugerint: empici fiunt. 12.
Qui a ptiſi moleſtantur ſi ſputũ qualecũq; expuũt graue fetet ſup carbones effuſum ⁊ capilli a capite defluunt: mortale. 13.
Quibuſcũq; ptiſicis capilli defluũt: dyaria ſupueniẽte moriũt. 14.
Quicũq; ſanguinẽ ſpumoſuz expuũt: his ex pulmõe eductio fit. 15.
Ptiſi habito diaria ſuperueniente mortale. 16.
Quicũq; ex pleuretide ẽpici fiunt: ſi purgẽtur in. 40. dieb⁹ a qua die ruptura fit qeſcunt. ſi ꝟo nõ: in ptiſim tranſeũt. 17.
Calidũ nocet hoc frequẽter vtẽtibus carniũ effeminationẽ facit: neruorũ incõtinentiã: mentis ſtuporẽ: fluxũ ſanguinis: ⁊ defectiones ſpiritus: quibuſdam vero ⁊ mors ſequitur. 18.
Frigidũ ꝟo ... ſpaſmos ⁊ tetanos ⁊ nigrores ⁊ febriũ rigores. 19.
Frigidũ inimicũ neruis oſſibus dẽtib⁹ cerebro ſpinali medulle. Calidum vero vtile ⁊ amicum. 20.
Quecũq; infrigidata ſunt: recalefacere opz: exceptis quibuſcunq; ſanguinem manare futurum eſt. 21.

Ulceribus frigidū mordax: cutē indurat: dolorē ſine ſanie facit: ni-groꝛes: rigoꝛes: ſpaſmos: tetanos: ⁊ febꝛes. 22.

Eſt aūt vbi i tetano ſine vulnere iuuene bñ carnoſo eſtate media a q̄ frigide mlta ifuſio: caloꝛ reuocationē facit: caloꝛ ṽo h̄ liberat. 23.

Calidū ſaniē faciens in oī vulnere maximū ſignū ad certitudinem cutem mollit ⁊ attenuat ſine doloꝛe: rigoꝛ: tetanoꝛū ⁊ ſpaſmoꝛū mitigatoꝛium eſt. Eoꝝ vero q̄ in capite ſunt ſoluit grauedinem. Plurimum confert oſſiū fracturis: magis vero denudatis. Hoꝛum aūt maxie in capite vulnera habētib⁹: ⁊ q̄cūq; a frigiditate oꝛiūtur: aut vulnerātur: ⁊ herpetis vulneribus comedentibus: ano pudēdo: veſice: ⁊ matrici. Calidum quidē determinās ⁊ amicum. Frigidum ṽo cōtrarium: ⁊ occidens. 24.

In his ṽo opꝫ frigido vti vñ ſanguis fluere futurus eſt: non ſuper loca ſed circa ea. Et quecūq; flegmones: aut inflāmatiōes in rubeū aut ſubſanguineum coloꝛē ſunt tendētes ex recēti ſanguine quoniā veterata denigrat: ⁊ iuuat heriſipilā nō vulneratā quoniam vulnerate nocet. 25.

Frigida velut nix vel chꝛiſtallus pectoꝛi inimica: tuſſes cōmouētia ſanguinē fluere facientia: ⁊ catarros. 26.

In articulis doloꝛes ⁊ tumoꝛes ſine vlceratione podagrā ⁊ ſpaſmū ⁊ hoꝛum plurima frigida aqua infuſa refrigerat ⁊ attenuat ⁊ doloꝛē ſoluit. Stupoꝛ em̄ mediocris doloꝛem minuit. 27.

Aqua que cito calefit ⁊ cito infrigidatur: leuiſſima eſt. 28

Quibuſcūq; bibere deſiderium eſt noctu valde ſitiētibus: ſi ſuper-doꝛmierint bonum. 29.

Muliebꝛia educit calefactio ex aromatibus. Multotiens ṽo ⁊ ad alia vtilis eſſet ſi non grauedinem capitis faceret. 30.

Mulier in vtero habens flobothomata aboꝛtuꝫ facit: ſꝫ magis cu-ius maioꝛ eſt fetus. 31.

Mulieri in vtero hñti ab aliq̄ acuta egritudinū accipi moꝛtale. 32

Mulieri ſanguinē vomēti mēſtruis ſupuenietib⁹ ſolutio fit. 33.

Mulieri mēſtruis deficiētib⁹ ſanguinē ex narib⁹ fluere bonū ē. 34.

Mulieri i vtero hñti: ſi vēter mltū fluat: piculū eſt aboꝛtiendi. 35.

Mulieri que a matrice moleſtat̄: aut difficile generanti ſternuta-tio ſuperueniens bonum. 36.

Mulieri mēſtrua habenti ſine coloꝛe ꝓpꝛio ⁊ non ſ̄m ſe ſemper fa-cta: purgatione indigere ſignificat. 37.

Mulieri i vtero hñti: ſi ſubito mā̄mille graciles fiāt aboꝛtit. 38.

Mulieri in vtero habēti: ſi altera māmilla gracilis fiat: geminos hñti: alteruꝫ aboꝛtiet. Et ſi quidē dextra gracilis fiat maſculum ſi vero ſiniſtra feminam. 39.

Similiter que neq; pꝛegnās neq; generauit lac hꝫ: huius menſtrua defecerunt. 40

Mulierib⁹ qb⁹ ad mā̄millas ſanguis ↄuertit̄: maniā ſignificat. 41

Mulierē ſi vis ſcire ſi ꝯcepit: mellicratū qñ dormitura ē: da biberē ei: ⁊ ſi quidē torſiões habuerit circa vētrē ꝯcepit: ſi ꝟo nō minie. 42.

Mulier ſiquidē maſculū ꝯcepit: bene colorata eſt: ſi vero feminā: diſ colorata. 44.

Si mulieri pregnanti heriſipila fit in matrice: mortale. 44.

Que ꝓt naturā tenues exñtes ꝯcipiūt: abortiūt anq̄ groſſeſcāt. 4

Quecūq̄ corpa moderate hñtes abortiūt ſcdo mēſe: aut tertio. ſine oſſi occaſiōe manifeſta: his cotilidones mucillaginib⁹ pleni ſunt: ⁊ non pñt pre grauedine tenere fetū: ſed abrūpuntur. 46.

Quecūq̄ exñtes preter naturā craſſe nō cōcipiūt: his piguedo os matricis obturat: ⁊ priuſq̄ extenuentur nō cōcipiūt. 47.

Si matrix invertebro poſita fecerit ſaniē: neceſſe ē ꝯmotū fieri. 48.

Fet⁹ maris quidē in dextris: femine vero in ſiniſtris magis. 49.

Ad matricis ꝓcipitatiões obtalmicū apponēs ap ꝓhēde os ⁊ nares.

Mulieri in vtero habēti tenaſmō innat⁹ abortire facit. 51. (50.

Mulieri mēſtrua ſi velꝫ retinere: ſitiā maiorē ad mām̄illas appone

Quecūq̄ in vtero hñt his ꝯcluditur os matricis. 53. (52.

Mulieri in vtero hñti lac ex mām̄illis multū fluēs: fetū ſignificat debilē. Si vero vbera dura fuerint ſanū fetū ſignificat. 54.

Quecūq̄ corrupture ſunt fet⁹: his vbera gracilia fiūt. Si vero rurſus dura fiunt. Et ſi dolor eſt in vberib⁹ aut ī vertebris: aut ī genibus: aut in oculis nō corrumpunt. 55.

Quibuſcūq̄ os matricis durū ē: his neceſſe ē os matricū ꝯcludi. 56

Quecūq̄ ī vtero hñtes a febrib⁹ accipiūt: ⁊ fortit calefiūt ſine occaſione manifeſta: generant pericloſe ⁊ difficulter: aut abortiunt periclitantes. 57.

In fluxu muliebri ſpaſm⁹ ⁊ animi defectio ſi ſuperueniat: malū. 58.

Menſtruis plurimis euenietibus accidūt egritudines: ⁊ nō venietibus a matrice: accidunt egritudines. 59.

In ano flegmones patienti: ⁊ matrice flegmonē hñte: ſtrāguria ſuperuit. In epate vero flegmones patiēti ſingult⁹ ſuperuenit. Et in rhenib⁹ habentib⁹ saniē: ſtrāguria accidit. 60.

Mulier ſi nō cōceperit: velis aūt ſcire ſi ꝯcipiet: cōtegens veſtimētis ſuffumiga deorſum: ⁊ ſi quidē trāſire videatur odor ꝑ corpus ad os ⁊ nares: cognoſce q̄m ea nō propter ſe nō generat. 61.

Mulieri ī vtero hñti ſi purgatiōes exeūt īpoſſibile ē fetū ſanū eſſe.

Si mulieri purgatiōes nō exeūt: neq̄ febre: neq̄ rigore ſuperuenīēte: anguſtie vero: abhominationes: defectiones animi ei acciderint: reputa hanc in vtero habere. (62. 63.

Quecunq̄ frigidas ⁊ dēſas matrices hñt: nō ꝯcipiēt. Et q̄cūq̄ humidas hñt matrices nō ꝯcipiunt: extinguit eñi in eis ſemen. Et q̄cūq̄ ſiccas ⁊ magis ardētes: nō ꝯcipiūt: indigentia eñi nutrimēti corrumpit ſemē. Et quecūq̄ ex vtriſq̄ tēperiem hñt moderate fiunt huiuſmodi generātes: anxietates: abhominatio. 64.

Similiter ⁊ in maribus: aut eni ꝑpter raritatē corporis ſp̄us extra fertur vt nō incidat ſemen: aut propter debilitatē humidū diffunditur extra: aut propter frigidū nō caleſit: ita vt ꝯgreget ad hunc locū: aut propter caliditatem ipſum hoc fit. 65.
Lac dare caput dolentibꝰ malū eſt. Malū vero ⁊ febricitātibus: ⁊ quibuſcunqꝫ hyppocundria ſuſpēſa rugiūt: ⁊ ſiticuloſis. Malū vero quibꝰ fellei ſeceſſus: ⁊ in acutis febribus: ⁊ in quibꝰ ſanguinis multa egeſtio facta eſt. Conuenit vero ptiſicis non valde febricitātibꝰ. Dare vero et in febribus longis nullo predictoꝝ ſignorū preſente: ⁊ extra rationē tabefactis. 66.
Quibus tumores in vulneribꝰ apparent nō valde ſpaſinātur: neqꝫ inſaniūt. His vero non apparentibꝰ repente: quibꝰ quidē retro ſpaſmi ⁊ tetani fiant. Quibꝰ vero in priori parte: mania ⁊ dolor lateris acutꝰ: aut empima aut diſſinteria ſi rubei fiūt tumores. 67
Si in vulneribus malis ⁊ fortibꝰ exiſtentibus tumor nō appareat: magnum malū: laxa bona cruda mala. 68.
Poſteriora capitis dolētia: in fronte recta vena inciſa iuuat. 69.
Rigores mulieribus incipiūt ex lumbis magis: ⁊ per dorſuꝫ ad caput ⁊ viris retro magisqꝫ in priori parte corpis: velut cubitoruꝫ coxarū: ⁊ propter cutē raram: declarat pilus. 70.
A quartanis habiti nō valde a ſpaſmis apprehēdunt. ſi vero apprehendunt prius ⁊ ſuperueniat quartana: ſoluūtur. 71.
Quibus circūtendit cutis dura ⁊ ſicca ſine ſudore finiēt. Quibus vero laxa ⁊ rara cum ſudore finient. 72.
Icterici non valde fiunt inflati.

Explicit liber quintus aphoriſmorum.

Incipit liber Sextus aphoriſmorum.

IN diuturnis lienterijs oxiremia ſuperueniens prius nō erāſ bonum ſignum. 2.
Quibus nares humide naturaliter: ⁊ ſemē humidū cito infirmant. Quibus vero cōtraria ſalubrius. 3.
In diuturnis diſſinterijs abſtinētia malū: ⁊ cum febre peius. 4.
Circunfluentia vlcera male conſuetudinis: malum. 5.
Dolores in lateribus ⁊ pectoribꝰ: ⁊ in alijs corpis partibꝰ: ſi multū differunt ad diſcernendum: mali ſunt. 6.
Nefretici ⁊ circa veſiccā dolores laborioſe ſanant in ſenibus. 7.
Dolores ⁊ tumores ſm ventrem exiſtentes: ſuperiores quidē leuiores: inferiores fortiores. 8.
Hydropicis que vulnera in corpore naſcūtur: nō facile ſanātur. 9
Late puſtule nō valde pruriginoſe ſunt. 10.
Caput dolēti vel circūdolēti: ſanies aut aqua: aut ſanguis defluēs ſm aures ⁊ nares ſoluūt egritudines. 11.
Melancolicis ⁊ freneticis emorroydes in nate bonum. 12.

Emorroydas ſanāti antiq̄s ſi nō vna fuerit relicta:periculū eſt fieri hydropē:aut ptiſiȝ:aut maniam. 13.

A ſingultu habito ſternutatio ſupueniēs ſoluit egritudinem. 14.

Ab hydrope habito ſm venas in vētrē aq̄ fluēte ſolutio fit. 15.

A dyaria habito diuturna ſpōtaneus vomitus ſuperueniēs ſoluit egritudinem. 16.

A pleuretide habito ⁊ peripleumonia dyaria ſupueniēs malū. 17.

In oculis patiētem dyaria accipē bonum. 18.

Veſicā inciſam:aut cerebrū:aut cor:aut dyafragma:aut epar:aut vētrē:aut renes:aut inteſtinoꝝ aliqđ gracilū mortale. 19.

Qn̄ inciſum fuerit os:aut cartillago:aut neru⁹:aut maxille tenues aut ꝑputiū:neq; creſcit:neq; conglutinatur. 20.

Si in vētrē ſanguis fluat ꝑter naturā neceſſe eſt in ſaniē cōuerti. 21.

Maniacis emorroydib⁹ aut varicib⁹ innatis:manie ſolutio fit. 22.

Quibuſcūq; dolores a dorſo in cubitos trāſeūt:flōmia ſoluit. 23.

Si timor ⁊ puſillanimitas multū habeāt tēp⁹:habētē melancholicū perficiunt. 24.

Inteſtinoꝝ ſi incidaꝫ aliqđ graciliū:nō cōglutinatur. 25.

Heriſipilam extrinſec⁹ factā:intus cōuerti nō bonū:intrinſecus vō extra bonum. 26.

Quibuſcūq; in cauſone tremores fiūt:alienatio ſoluit. 27.

Quicūq; empici aut hydropici vrunꝫ:aut incidūꝫ:his effluēte ſanie aut aqua multa ⁊ repente omnino pereunt. 28.

Eunuchi non podagrizant:neq; calui fiunt. 29.

Mulier nō podagrizat:ſi mēſtrua nō defecerūt in ea. 30.

Puer nō podagrizat ante affrodiſiam. 31.

Dolores oculoꝝ meri potio aut lauacrū aut pyria aut flobothomia aut farmacia ſoluit. 32.

Trauli a dyaria maxime capiuntur longa. 33.

Acidū ructantes nō valde pleuretici fiunt. 34.

Quicūq; calui fiūt:his varices nō naſcunꝫ magne. Quibuſcūq; vō innaſcuntur rurſus capillati fiunt. 35.

Hydropicis tuſſis ſupueniēs malū. Preexiſtēs vō ſine malo. 36.

Diſſuriam flobothomia ſoluit: incidere vero venam que intus in talo eſt. 37.

A ſquināte habito tumorē fieri in gutture bonum. Extra enim conuertitur morbus. 38.

Quibuſcūq; abſcōditi cācri fiūt:nō curare meli⁹ ē. Curati eñ pereūt citius:non curati multū tēp⁹ perficiunt. 39.

Spaſm⁹ fit ex plenitudine aut euacuatiōe. Ita ſingultus. 40.

Quibuſcūq; dolor circa hyppocūdria ſine flegmone:his ſupueniēs febris ſoluit dolorem. 41.

Quibuſcūq; ſanies facta in corpe nō manifeſtaꝫ:his ꝑpter ſpiſſitudinē ſanici aut loci groſſitudinē non manifeſtatur. 42.

Ictericis ſi epar durum fiat malum. 43.
Quicūꝙ ſplenetici a diſſinteria capiunt: his ſuperueniēte lōga diſſinteria hydrops naſcit aut lienteria: ⁊ pereunt. 44.
Quibuſcūꝙ ex ſtrāguria ileos innaſcit: hi in ſeptē dieb⁹ ꝑeūt: ſi non febre ſuperueniente multa vꝛina fluxerit. 45.
Vulnera q̄cūꝙ annua fuerint vel lōgi⁹ tēp⁹ habēt: os neceſſe eſt emittir cicatrices fieri concauas. 46.
Quibuſcunꝙ gibbi ex aſmate fiunt aut tuſſi ante iuuentutem pereunt. 47.
Quibuſcūꝙ flebothomia aut farmacia cōfert: hos vere flobothomare aut farmaciā dare conuenit. 48.
Spleneticis ſuperueniens diſſinteria: bonum. 49.
Quibuſcūꝙ tumoꝛes podagrici fiunt in quadraginta dieb⁹ deferuelcentes reſident. 50.
Quibuſcūꝙ cerebrū ſurſum cōcutit: neceſſe eſt febꝛem ⁊ fellis vomitum ſuperuenire. 51.
Quibuſcūꝙ ſanis doloꝛes repēte fiūt in capite: ⁊ ꝯtinuo ſine voce fiūt ⁊ ſtertūt pereūt in ſeptem dieb⁹: ſi nō eos accipiat febꝛis. 52.
Attēdere opꝫ ⁊ iudiciū oculoꝝ in ſomnis. Si eñi q̄d alibi appareat cōmiſſis palpebꝛis: nō ex dyaria exiſtēte aut farmacie potiōe malum ſignum: ⁊ moꝛtale valde. 53.
Deſipientie cum riſu quidem facte ſecurioꝛes. Cum triſtitia vero moleſte. 54.
In acutis paſſiōib⁹ cū febꝛe luctuoſa ſuſpiria malum. 55.
Podagrica ⁊ maniaca vere ⁊ autūno mouent vt in pluribus. 56.
In melācolicis egritudinib⁹ ꝑiculoſe eruptiōes: aut apoplexiā: aut epilepſiā: aut ſpaſmū aut cecitatē: aut maniā ſignificant. 57.
Apopletici maxime fiunt etatib⁹ a quadraginta annis vſꝙ ad ſexaginta vel ſeptuaginta. 58.
Si omentum eruperit neceſſe eſt putrefieri.. 59.
Quibuſcūꝙ a ſciatica moleſtatis v̄tebꝛū reſilit foꝛas ⁊ rurſus incidat in locū ſuū: his muſcilagines facte ſunt. 60.
Quibuſcūꝙ a ſciatica moleſtatis vertebꝛū reſilit foꝛas: his tabeſcit crus ⁊ claudicant ſi non vꝛantur.

¶ Explicit liber ſextus aphoꝛiſmoꝛum.

¶ Incipit liber ſeptimus aphoꝛiſmoꝛum.

In acutis moꝛbis frigiditas extremitatū malū. In oſſe egrotāti caro liuida malum. 2.
In vomitu ſingult⁹ ⁊ oculi rubei malum. 3.
In ſudoꝛe rigoꝛ malum. 4.
In mania diſſinteria aut hydrops aut extaſis bonū. 5.
In egritudine diuturna: abſtinentia ⁊ egeſtiones colerice malū. 6.
Ex multa potiōe rigoꝛ ⁊ deſipientia malum. 7.
Ex apoſtematis int⁹ ruptura: diſſolutio vomit⁹: ⁊ defectio ai fit. 8.
In ſanguinis fluxu deſipiētia aut ſpaſmus; malum. 9.

In hyleon vomitus:ſingultus:ſpaſmꝰ ⁊ deſipiētia:malū. 10.
In pleuretide peripleumonia malū. 11.
In periplemonia freneſis malum. 12.
In vulneribus fortibus:ſpaſmus:aut tetbanus malū. 13.
In percuſſione in capite ſtupor aut deſipientia malū. 14.
In ſanguinis ſputo: saniei ſputum malū. 15.
In ſaniei ſputo ptiſis ⁊ fluxꝰ malū:vbi ꝟo ſaliua tenet:moriūt. 16.
In flegmone epatis ſingultus:malum. 17.
In vigilia ſpaſmus aut deſipientia malū. 18.
In oſſis denudatione beriſipila malum 19.
In beriſipila putredo aut ſanies malum. 20.
In litargico tremor malum. 21.
In forti pulſu in vulneribus emoroſagia malum 22.
In dolore diuturno circa ventrem ſanies malum. 23.
In colerico ſeceſſu diſſinteria malum. 24.
In oſſis fractura deſipientia ſi in vacuum acceperit malū. 25.
In farmacie potione ſpaſmus mortalis. 26.
In dolore forti circa ventrem frigiditas extremitatum malū. 27.
In vtero habenti tenaſmus ſuperueniens abortit. 28.
Quibuſcūqꝫ os aut cartilago inciſū fuerit ī corpore nō augetur. 29.
Si ab albo flegmate habito dyaria ſupuenerit fortis ſoluit egritudinem. 30.
Quibuſcūqꝫ ſpūoſe egeſtōes i dyaria:his a capite flegma ōfluit. 31.
Quibuſcūqꝫ ī febribꝰ ī vrinis crinoides hypoſtaſes fiūt:lōgā egritudinem ſignificat. 32.
Quibuſcūqꝫ cholerice hypoſtaſes fiunt ſupiꝰ ꝟo tenues acutā egrinem ſignificat 33.
Quibuſcūqꝫ vrine diſtātes fiūt:his ī corpe turbatio fit fortis. 34.
Quibuſcūqꝫ ī vrinis ampulle ſupnatāt:nefreticā ſignificāt:⁊ lōgā egritudinem fore 35
Quibuſcūqꝫ pinguis hypoſtaſis ⁊ cōglobata:his nefreticā et acutā egritudinē fore. 36.
Quibuſcūqꝫ nefreticis exiſtētibꝰ pdicta ſigna accidūt ⁊ dolores acuti circa muſculos ſpinales fiūt ſiqdē circa extrinſecos locos fuerint:apoſtema futurꝫ expecta extriſecꝰ. Si ꝟo dolores magis circa interiores locos apoſtema futurū expecta magis ītus. 37.
Quicūqꝫ ſanguinē vomūt ſiquidē ſine febribꝰ ſalubre. Curātur ꝟo ſipticis ⁊ ifrigidātibꝰ. Si ꝟo ex febre:perniciosum eſt. 38.
Catarri in ſupiori ventre:in ſaniē cōuertūtur in viginti diebꝰ 39.
Si ſanguinē ⁊ trūbos mīgit ⁊ ſtrāguriā hꝫ:⁊ dolor icidit ī pitoneō ⁊ ſub vētrē ⁊ pectinē:ea q̄ circa veſicā ſunt egrotare ſigt. 40.
Si ligua intemperata repēte fiat aut appoleticū aliquid corpis vl melancolicum hmōi efficit. 41.
Si ī ſuperpurgato ſeniori ſingultus ſupueniat nō bonū. 42

Si febris nõ a colera bẽatur: aq̃ multa calida infuſa a capite ſolutio fit febris. 43. Mulier vtraſq; dextras bñs nõ fit. 44.
Quicũq; empici vrunt aut incidunt: ſi quidẽ ſanies pura fluxerit et alba euadunt. Si vero cenulenta et male olens pereunt. 45.
Quecunq; in epate ꝓpter ſaniem vruntur: ſi quidẽ ſanies pura fluxerit et alba euadũt. In tunica enim illius ſanies eſt. Si vero velut amurca fluxerit pereunt. 46
Oculorum dolores: meri potio ⁊ lauacrũ ⁊ flobotbomia ſoluit. 47
Hydropicus ſi tuſſim habeat: deſperatus fit. 48.
Stranguriã et diſſuriã vini potio ⁊ flobotbomia ſoluit. Incidere vero venã que intus in talo eſt bonum. 49.
Squinante babito tumor et rubor in pectore ſuperueniens bonũ: foras enĩ conuertitur egritudo. 50.
Quicũq; ſpacbilon in cerebro patiunt: in tribus diebus pereunt. Si vero hos effugerint: ſani fiunt. 51.
Sternutatio fit a capite ex cerebro calefacto ⁊ humectato: qd̃ eſt in capite vacuo: aere deſcẽdente in illud vacuũ ⁊ faciente ſonitũ: quoniam exitus eſt ei per anguſtum. 52.
Quicũq; circa epar dolẽt: his febri ſuꝑueniẽs: ſoluit egritudinẽ. 53
Quibuſcunq; conuenit ſanguinẽ auferre ex venis: hos oportet flobotbomare in vere. 54.
Quibuſcũq; inter rhenes ⁊ ventrẽ flegma concluditur ⁊ dolorem preſtat non habens exitum in neutrum ventriũ: his ꝑm venas in veſicã conuerſo flegmate ſolutio fit morbi. 55.
Quibuſcunq; epar aqua impletũ in omentum eruperit: his aqua venter impletur ⁊ moriuntur. 56.
Malices: oſcatatiões: rigores: vinũ mẽſurate bibitũ ſoluit egritudinem. 57.
Quibuſcũq; cerebrum motũ fuerit ab aliqua actione neceſſe fieri ſine voce ſtatim. 58.
Corporibus humidas carnes habentibus: famem adhibere conuenit: fames enim deſiccat corpora. 59.
Si a febre habito tumore non exiſtente in collo ſuffocatio repente innaſcitur: vt deglutire non poſſit mortale. 60.
Si a febre habito torqueatur collũ vt deglutire non poſſit et tranſglutiẽdo anguſtietur ſine tumore manifeſto: mortale. 61.
Si a febre habito: tumore nõ exiſtẽte in faucibus ſuffocatio repente venerit mortale. Si a febre habito collũ conuertat ita vt vix deglutire poſſit: tumore non exiſtente in collo: mortale. 62.
Sudore multo frigido calido ſuperfluẽte oportet mitti humiditatem a corporibus fortibus ſuperius: debilibus vero inferius. 63.
Febres quecũq; nõ deficiẽtes tertia die: ſunt fortiores ⁊ periculoſe. Quecũq; vero ſic defecerint: ſignificat qm̃ nõ periculoſe. 64.
Quibus febres longe: his puſtule diuturne: aut in articulis dolores fiunt. 65.

Quibuſcūꝫ ex febribus aut puſtule diuturne: aut in articulis do-
lores fuerint: hi amplioribus cibis vtuntur. 66.
Cibus quē accipiūt febricitātes ſanis ē vtꝰ: īfirmis vo morbꝰ. 67
Premiſſis aliquibus exeuntibus nō motis: ſed quaſi raſura inteſti
ni ſupnatauerit parua: paruus eſt morbus. Si multa multꝰ. Ho
rum vero multa neceſſaria eſt vētris ſolutio. Si vo vēter nō mū
dificabitur: ſed potius iuſcula dabuntur: quanto magis dabis:
tanto magis plus peiorabitur.

¶ Expliciūt aphoriſmi Hyppocratis ſm veterē tranſlationē.

¶ Incipit liber aphoriſmorū domini Hyppocratis a dño Theodoro gaza medico e greco in latinum de nouo tranſlatorum.

Vita breuis. ars longa. Occaſio preceps. Experimen
tū fallax. Judiciū difficile eſt. Nec ſolum ſeipſum offi
cio fungentem exhibere opꝫ: ſed etiā egrum ⁊ aſſidē
tes et exteriora. 2.
In ꝑturbationibus vētris ⁊ vomitibus ſpōtaneis
ſi tale purgat᷑ quale purgari opꝫ res bene cedit ⁊ fa-
cile fertur. Sin minꝰ cōtra. Simili modo ꝯceptaculorū inanitio
ſi fiat qualis fieri opꝫ: res bñ cedit ⁊ facile fertur. Sin minꝰ ꝯtra
Igitur ⁊ tempus ⁊ terram ⁊ etatem ⁊ genera morborum in qui
bus oportet necne conſpicari officiuꝫ eſt. 3.
Habitus athletarū admodum boni tuti non ſunt ſi ad ſummū de
uenerint. Non eñi in eodē ſubſiſtere pñt aut quieſcere. Quod ſi
nō quieſcunt nihil ꝓficere in melius poſſunt. Reſtat igit᷑ his de
cauſis vt in deterius labant᷑. Quāobrē ſoluere habitū expedit ſi
ne mora: vt denuo refici corpꝰ incipiat. Nec idcirco cōpreſſiōes
in extremū ducēde ſunt. Haud.n. tutū hoc eſt: ſed ꝓ eius ꝙ corri-
git᷑ natura ducendū vt toleret. Dino eūationes in extremū ded u
cte cū ꝑiclo ſūt. Rurſuſꝙ recreatiōes extreme ad ꝑiculū agūt. 4
Tenuis exq̄ſitaqꝫ victꝰ ratio in affectibꝰ tū diuturnis oībus: tū ēt
acutis q̄bꝰ nō cōpetit: grauis moleſtaqꝫ eſt. Itēꝙ victꝰ ꝙ in extre
mū tenuitatis deuenerit: grauis eſt. Nā ſatietas quoqꝫ in extre
mum acta moleſta eſt. 5.
In tenui victus rōne egri peccāt: quo fit vt maiore afficiant᷑ detri-
mento quicq̄d eñi cōmittitur grauiꝰ obuenit ꝙ in aliquantulū
pleniore. His igitur ⁊ ſanis tuta nō eſt illa admodū tenuis dili-
gens exq̄ſitaqꝫ ratio victꝰ ob eam rem ꝙ difficilius errorē ꝙ com
mittitur ferūt. Ita fit vt tenuis ⁊ diligens victꝰ periculoſior ma
xima ex parte ſit eo qui paulo plenior ꝑcipiatur. 6.
Summis morbis ſumma diligētiſſime remedia adhibēda ſunt. 7.
Ubi morbꝰ ꝑacutꝰ eſt ſtatim ⁊ labores ſummi fatigāt ⁊ tenuiſſimo
victu vti neceſſe eſt. Ubi nō ita eſt: ſed pleniꝰ agere lꝫ. Tantū in-

dulgendum eſt cibo quanto morbus ipſe ſit ſummo leuior. 8.
Cū ꝟo morbꝰ ꝯſiſtit ſuo vigore: tenuiſſimo victu vti neceſſe eſt. 9.
Colligēdū ēt eſt an eger poſſit eo victu quē ꝑceperis durare ad cō-
ſiſtendū vigorē vſqꝫ egrotatiōis: ⁊ ille ve potiꝰ deficiat: nec dura
re poſſit ea ipa victꝰ rōne: an morbꝰ añ deficiat atqꝫ hebeteſcat. 10
Quibꝰ igiť cōſiſtētia iuxta eſt: his tenuis victꝰ iuxta ꝑcipiēdus ē.
Quibus aūt cōſiſtendi vigor poſtea futurꝰ eſt: his in eo ipſo vi-
gore ⁊ paulo ante de cibo ſubtrahendū eſt. Tempore ꝟo ſuperio
re vberius agenduʒ eſt vt eger ſufficiat. 11.
In acceſſionibꝰ abſtinendū eſt aſſumere eñ cibū nociuū eſt. ⁊ q̄bꝰ ꝑ
circuitū veniūt acceſſiōes: his ī ipſa acceſſiōe abſtinendū eſt. 12.
Acceſſiōes ꝟo cōditioneſqꝫ iudicanť a morbis ⁊ anni tꝑibꝰ atqꝫ ēt
circuituū ſucceſſiuis icremētis: ſiue quotidie: ſiue vno īterpoſito
die: ſiue etiā ꝑ interualla ampliora eueniūt: necnō ex his q̄ ſuper
ueniunt iudiciū accipi pōt. Vergi gr̄a in morbo coſtali ſi ſcrea-
tio purulenta ſtatim inter initia extitit: breuē egritudinem fore
oñdit. Sin poſtea paruit longā. Quin etiā vrina: aluus: ſudor:
morbus aut difficile aut facile nullo pacto iudicari finitiue poſ
ſe: aut breues: aut longos fore ſignificabunt. 13.
Senes facillime ieiuniū tolerāt: moꝝ q̄ firma etate ſunt: minꝰ adole
ſcētes: oīm minime pueri: eoꝝ́qꝫ ipoꝝ q̄ alacriores ſunt ꝓpenſiores. 14.
Qui increſcūt pl'in caloꝝ innati obtinēt: itaqꝫ plurimo cibo īdigēt
alioq̄n corpꝰ abſumiť. Senibꝰ ꝟo paꝝ caloris īeſt: ⁊ ob eā rē pau-
cis egēt fomitibꝰ q̄ppe q̄ a multis oppſſi extinguanť: hinc ēt feb.
nō eque acute ſenibꝰ accidunt: corpus eñ eoꝝ frigidū eſt. 15.
Ventres hyeme ⁊ vere natura calidiſſimi ſunt ⁊ ſomni longiſſimi.
Itaqꝫ per ea tempora cibi dari copioſius debent. Caloris eñ na
tiui copia magna ineſt: vt cibus proinde plenior requiratur. Ar
gumento etates ſunt ⁊ athlete. 16.
Victus omnis febricitantibus humidus ꝓficit: ſed precipue pue-
ris: ⁊ his qui ita viuere conſueuerūt. 17.
Et quibuſnam ſemel aut bis aſſumendum ſit: ⁊ plura ne an pau-
ciora: particulatim animaduertēdum. Tempori: etati ⁊ conſue-
tudini impertiendum aliquid eſt. 18.
Cibos eſtate ⁊ autūno difficillime ferť: hyeme facillime: moꝝ ꝟe. 19
Qui ꝑ circuitꝰ acceſſionū exacuunť: his nihil eſt dandū nec aſſumē
re q̄cq̄ cogendū: ſʒ adiectioni ſubtrahendū ē añ iudicationē. 20
Que iudicanť aut iudicata ſunt integre: non mouere neqꝫ nouare
vel medicamentis: vel alijs incitamentis: ſed ſinere debes. 21.
Que eūanda ſunt eo duci debet qua maxīe natura ꝯmode tēdit. 22
Concocta euacuare mouereqꝫ non cruda opʒ nec in principio niſi
turgent. Sed magna ex parte non turgent. 13.
Deiectiōes nō copia eſtimāde ſunt: ſed eo q̄ talia deijciūtur qua-
lia deijci opʒ ⁊ facile eger fert. Atqꝫ vbi ad aīe defectioneʒ vſqꝫ

ducendū eſt:ita agendum modo eger durare poſſit. 24.
In affectib⁹ acutis raro ⁊ inter initia vtēdū medicamēto euacuato rio eſt:idq; adhibito diligēter examine faciēdū eſt. 25.
Si q̄le purgari opꝫ tale purgaꝫ:ꝓdeſt ⁊ facile fert. Si ꝯ difficulꝫ. 26

Incipit liber Secūd⁹ aphoriſmoꝝ domini Hyppo cratis a dn̄o Theodoro gaza medico e greco in latinū nuper traductorum.

In quocunq; morbo ſomn⁹ laborē affert letalis eſt. At ſi iuuat letalis non eſt. 1. 2.
Ubi ſomnus delirium tollit bene eſt. 3.
Sōn⁹ aut vigilia ſi alterutrū modū excelſerit: male ē. 4.
Nō ſatietas: nō fames: nō aliō quicq; bonum eſt quod naturam excedit. 5.
Laſſitudies ſpōte euenētes mo:bos pronunciant. 6.
Quicunq; parte corporis aliqua laborantes laborē ipſum magna ex parte non ſentiunt: his mens egrotat. 7.
Que longo temporis ſpacio extenuantur lēte reficienda ſunt. Que breui breuiter. 8.
Si q̄s a morbo cibū aſſumēs nō corroboraꝫ: pl⁹ cibi q̄ ſatis ſit aſſu mi ſignificaꝫ. Atvero ſi nō aſſumenti ita euenit: euacuatione op⁹ eſſe ſciendum eſt. 9.
Corpora quacūq; purgare libuerit: fluida eo facies. 10.
Corpora impura quo magis nutris: eo magis offendis. 11.
Potu q̄ cibo expleri facilius eſt. 12.
Que ꝑ morbos relinquunꝫ: ab iudicatione faciunt recidiuam. 13.
Quib⁹ iudicatio iſtat: his nox difficilis ē q̄ acceſſionē ꝑcedit: ſubſe quēs autē nox facilior magna ex parte accedere ſolet. 14.
In ꝓfluuijs alui mutatiōes deiectionū iuuāt niſi ſi praua mutēꝫ. 15
Ubi fauces egrotāt aut tubercula in corpe oriunꝫ excreationes cōſi derande ſunt nam ſi biliose ſunt corpus egrotat: ſi ſimiles ſanis corpus alere tutuꝫ eſt. 16.
Ubi fames eſt: laborandum non eſt. 17.
Ubi plus cibi preter naturam ingeſtum eſt: morbum id facit: pate t hoc ex ipſa curandi ratione. 18.
Eoꝝ q̄ vniuerſim atq; celeriꝫ alūt: excretiōes q̄ꝫ celeriter fiunt. 19.
Morboꝝ acutoꝝ predictiōes nō admodum tute ſunt neq; mortis neq; ſalutis. 20.
Quib⁹ iuuenib⁹ adhuc alu⁹ hūida eſt: his ſeneſcētib⁹ ſiccaꝫ. Cōtra q̄b⁹ iuuenib⁹ adhuc alu⁹ ſicca ē: his ſeneſcētib⁹ humectaꝫ. 21.
Famē vini potio ſoluit. 22.
Quicūq; morbi ex repletiōe fiūt: euacuatiōe curāꝫ. Quicūq; euacua tiōe: repletiōe. Eodēq; mō ceteroꝝ cōtraria remedio ſunt. 23.
Morbi acuti intra quartūdecimū diē iudicari ſolent. 24.
Dies q̄rt⁹ ſeptimi index eſt. Octau⁹ ꝓncipiū alteri⁹ ſeptenarij exor

ditur. Undecimus etiã cõſiderandus eſt. Quartus enim ſecũdi ſeptenarij eſt. Item decimus ſeptimus conſiderandus eſt. Quartus enim a quartodecimo ⁊ ſeptimus abvndecimo eſt. 25.

Quartane eſtiue breues magna ex parte ſunt. Autumnales lõge ꝑſertim que hyemem attigerint. 26.

Febrẽ cõuulſioni ſuperuenire melius eſt ꝙ̃ cõuulſionem febri. 27.

His que nõ ex ratione leuãt: confidendum nõ eſt: nec pre metu omittẽdu ſoluere: ea que preter rationem incidũt mala: hec enim magna ex parte infirma ſunt nec perſeuerare aut immorari diuti⁹ ſolent. 28.

Febricitãti non admodũ leuiter ⁊ per ſummã corporis formã ſi corpus pſtat nec vllo modo collabif: aut cõtra ſi magis cõſumif ꝙ̃ ratio poſtulat: vitioſu eſt: alterũ eñ lõgitudinẽ morbi: alteꝝ imbecillitatẽ ſignificat. 29.

Cum morbi incipiũt: ſi quid mouẽdum eſt moue. Cum conſiſtunt ⁊ vigẽt: quieſcere melius eſt. 30.

Omnia cũ incipiũt ⁊ finiũt: leuiora ſunt. Cũ cõſiſtũt grauiora. 31.

Si cui ab egrotatione bene aſſumẽti cibum corpus nihilo proficit ſignum eſt vitioſum. 32.

Omnes fere qui ſeſe male habent principio bene aſſumentes cibum nec quicquã proficientes: in fine medicinam exigunt. At vero qui principio vehementer exigẽtes poſtea bene aſſumunt: hi melius euadunt. 33.

In quouis morbo mente conſtare ⁊ cibum appetere bono eſt: contrarium vero vitio datur. 34.

Per morbos minus hi periclitantur quorum nature morbus conuenit: aut etati: aut habitui: aut tempori: ꝙ̃ quibus non conuenit aliqua ex his ratione. 35.

In quauis egritudine partem vmbilici ⁊ imũ ventrẽ eſſe pleniorem melius eſt: admodũ extenuari atq tabeſcere vitioſum eſt. Ad inferas et purgationes hoc idẽ tutum non eſt. 36.

Qui ſalubri corpore ſunt: celeriter per euacuatiões oppreſſi diſſoluuntur atq etiam qui prauo cibo vtuntur. 37.

Qui corpe bñ cõſtãt: difficulter ad vſu veniũt medicamẽtoꝝ. 38.

Pot⁹ ⁊ cib⁹ paulo deterior mõ ſuauior ſit ꝙ̃ melior: ſed q̀ iſuauior anteponendus eſt. 39.

Seniores magna ex pte min⁹ egrotãt ꝙ̃ iuuenes. Attamẽ q̀ lõgi his acciderit morbi: magna ex pte iſanabiles tota vita comitãtur. 40.

Raucedines ⁊ grauedines maiorib⁹ admodũ cõcoq̀ nequeũt. 41.

Qui ſepe ⁊ multum exſoluuntur ſine cauſa manifeſta: hi de repente moriuntur. 42.

Stupor attonitus vehemẽs ſolui nõ põt. leuis nõ de facili põt. 43.

Qui ſtrãgulanf ⁊ reuertũf citra mortẽ: ſi ore ſpumãt nõ reficiũf. 44.

Qui obeſi admodũ ſũt ex natura celeri⁹ moriunf ꝙ̃ q̀ graciles. 45.

Qui morbo comitiali laborat: ſi iuuenis eſt liberari mutatiõe potiſſimum: etatis: loci: victus: et vite munere poteſt. 46.

Si dolor geminus non eodem in loco infeſtat: qui vehementior eſt alterum leuiorem obſcurat. 47

Dolores ꝛ febres accidũt magis cuꝫ cõficitur pus: ꝙ vbi confectũ iam eſt. 48.

In omni corporis motu cum fatigari incepit ceſſaſſe protin⁹: laſſitudinis leuatio eſt. 49

Qui aſſueuerũt ferre labores etiam ſi inualidi ſunt aut ſenes facilius ferunt: ꝙ qui nõ ſunt aſſueti quãuis robuſti ꝛ iuuenes. 50

Quecũqꝫ lõgo tpe aſſueta ſunt etiã ſi deteriora ſint min⁹ infeſtare ſolẽt ꝙ q̃ inſueta ſunt. Igit̃ ad inſueta quoqꝫ mutaſſe ꝯueniet. 51.

Nimis repenteqꝫ eu acuare aut replere aut calefacere aut refrigerare aut alio quouis mõ corpus mouere: tutũ nõ eſt. Atqꝫ nimiuꝫ omne inimicũ nature eſt. Cõtra paulatim lenteqꝫ agere tutũ eſt. Deniqꝫ de alio tranſire in aliud preſtat. 52.

Si cũ omnia ratione feceris: nõ id prouenit qð ratio poſtulat: noli in aliud tranſire dum maneat qð principio viſum eſt. 53

Quorũ aluus eſt humida: hi quãdiu iuuenes ſunt melius degunt ꝙ quibus ſicca eſt. At in ſenectute deterius. Siccatur eniꝫ aluus magna ex parte his qui ſeneſcunt. 54

Magnitudo corpis in iuuenta quidem formã liberaleꝫ affert nec iniocundam. Sed in ſenectute vſu difficilis eſt: atqꝫ deterius euadit quod procerius eſt.

Incipit liber Terti⁹ aphoriſmorũ hyppocratis a dño Theodoro gaza nuꝑ e greco ĩ latinũ traductoꝝ.

Temporum mutationes potiſſimum pariunt morbos. magneqꝫ temporũ mutatiões: aut frigoris: aut eſtus ꝛ reliqua ex ratione grauius incidunt. 2

Naturarum alie ad eſtatem: alie ad hyemem bene male ve ſeſe habẽt. 3.

Ex morbis alij ad alia tempora loca et victus genera bene male ve ſeſe habent eodem modo etates. 4.

Per tempora quotiens eadem die modo eſtus: modo frigus exiſtit morbos autumnales expectari oportet. 5.

Auſtri hebetant auditũ: caliginẽ obducũt: corpa diffundũt: pigrioraqꝫ faciũt. Caput aggrauãt. Ubi tẽpeſtas ita ꝑualuerit: affect⁹ eiuſmodi exiſtũt. At ſi tp̃s aquiloniũ eſt: tuſſes: fauces: alui dure: difficultates vrine: dolores horrifici coſtarũ ꝛ pectorũ accidunt. Ubi tẽpeſtas ita eruperarit: affect⁹ eiuſmodi expectato. 6.

Quotiẽs eſtas fit ſilis veri ſudoꝝ copiã in febrib⁹ expectare opꝫ. 7

Per ſqualores febres acute fieri ſolẽt: et ſi magna ex parte talis fit annus qualem fecerit conditionem; morbos quoqꝫ tales expecta-

re magna ex parte oportebit. 8
In temporibus nature legitimis quũq; tempeſtiua tempeſtiue red
duntur: morbi conſtãtes ſinceri et faciles ſubeunt. At vero iniq; &
inconſtantes et iudicatu difficiles exiſtunt. 9
Per autumnũ morbi acutiſſimi & exitioſiſſimi accidunt magna ex
parte ver ſaluberrimũ eſt minimeq; exitioſum. 10.
Autumnus tabidis malus eſt. 11.
Quod ad temporum attinet rationem. Si hyems ſqualida & aqui
lonia fuerit: ver pluuium auſtraleq;: febres acutas fieri eſtate ne
ceſſe eſt: et lippitudines et inteſtinorũ difficultates maxime mu
lieribus & his qui humidã habent naturam. 12.
Morbi autem per imbres fiunt magna ex parte febres longe: alui
fluores: putredines. 13.
Si hyems auſtralis pluuia et tepida fuerit: ver calidũ aquilẽtũq;:
mulieres quarũ partus iuxta ver properant: abortũ ex qualibet
cauſa facient. Que autẽ peperint: imbecilles aut morbidos edẽt
infantes: ita vt aut ſtatim pereãt aut tenues atq; valitudinarij
viuãt. Ceteris difficultates inteſtinorũ et lippitudines aride ac
cidẽt. Senioribus vero diſtillationes que cito interimant. 14.
Si eſtas ſqualida aquilentaq; fuerit: autumnꝰ pluuiꝰ auſtrinuſq;
dolores capitis: tuſſes: raucedines: grauedines exiſtunt. Tabes
etiam nonnullos inuadit. 15
At ſi autũnus aquilonius ſit & ſiccus: viris natura humidis & mu
lieribus ꝓderit: reliquis accident lippitudines aride & febres acu
te & grauedines: nõnullos etiã atra bilis exercebit. 16
Conditionum anni ſqualores ſalubriores quod in totum dixerim
q̃ imbres minuſq; mortiferi ſunt. 17
Morbi per imbres magna ex parte cõſiſtunt: febres lõge: alui fluẽ
tes: putredines: attoniti: angine ꝑ ſqualores tabitudines: lippitu
dines: articlorũ dolores: ſtillicidia vrine: difficultates iteſtinorũ. 18
Cõditionũ quotidianarũ aquilones corpa cõſtipatiora: cõtẽtiora
mobiliora: coloratioraq; faciũt. auditũ etiã adiuuãt: ſ; aluũ exic
cãt: oculos mordẽt: & ſi i pectore dolor aliq̃s ꝑeſt acriꝰ excitat. 19.
Auſtri corpora diſſoluũt & humefaciunt: caput aggrauãt: auditũ
obtundunt: vertigines mouent: oculis & corporibus afferunt tar
ditatem: aluos etiã humefaciunt. 20
Per tẽpora anni pueri & q̃ etate his ꝓximi ſunt: vere atq; pria eſta
te optime degũt: & maxie valẽt. Senes eſtate & autũno aliquã diu
reliquo autũni tpe & hyeme q̃ media ſunt etate meliꝰ valẽt. 21.
Morbi quidẽ oẽs tpibꝰ oibꝰ accidere ſolent. Sed nonnulli certis
quibuſdam et oriuntur & irritantur. 22
Vere enim atre biles: furores: comitiales: profuſiões ſanguinis: an
gine: tuſſes: grauedines: lepre: impetigines: vertigines: puſtule
vlceroſe plurime: tubercula: articulorum dolores. 23.

Eſtate nõnulli ex his ac febres cõtinue: ardores ⁊ tertiane plures: vomitiones: etiã alui profluuia: oculorũ ⁊ auriũ dolores: oris vlcera: genitaliũ putredines ⁊ ſudamina. 24

Autũno magna ps eſtiuorũ atq3 ẽt febres q̃rtane ⁊ erronee: lienes aque inter cutẽ. tabes: ſtillicidia: vrĩe: leuitates inteſtinoꝝ: coxẽdices: ãgie: ãhelatiões: volnuli. comitiales: atre bilesfurores. 25

Hyeme coſtales: pulmonie: grauedines: raucedines: tuſſes: dolores laterũ: pectoꝝ: lũboꝝ: capitis dolores: vertigines: attoniti. 26.

Per etates hec accidũt paruis ⁊ recẽs natis puerulis vlcera oris vomit⁹: inſõnie: pauores: iſlãmationes vmbilici: hũores auriũ. 27

Paulo etate progrediẽtibus cũ dẽtire incipiũt: gingiuaꝝ prurigines: febres: conuulſiones. alui fluores maxime cũ caninos edũt: ⁊ his potiſſimũ pueris q̃ corpulẽtiſſimi ſunt ⁊ aluos habẽt aſtrictas. 28

Adultiorib⁹ iã tõſille vertebre i occipitio ſiue luxatio in partẽ interiorẽ: anhelationes: calculi: lũbrici teretes: aſcarides: verruce: ſatiries: ſtrume. ⁊ reliq̃ abſceſſus: ſ3 p̃cipue que enumeraui. 26.

Adoleſcentibus iã et pubeſcentibus magna eorum pars accidit: atq3 ẽt febres diuturne poti⁹ ⁊ ſanguis e narib⁹ pfuſiões. 30.

Plurimi vero affectus puerilis etatis iudicãt ſiue finiũt: aut ĩtra quadrageſimũ diẽ: aut intra ſeptimũ mẽſem: aut intra ſeptimu3 annum: aut cũ ad pubertatẽ itur. Qui aũt perdurarit nec ſolui potuerint: pubeſcenti aut femine cũ menſtrua erumpunt: hi conſeneſcere aſſolent. 31.

Adoleſcentibus ſanguinis ſcreationes: tabes: febres acute: comitiales ⁊ reliq̃ morbi: ſ3 p̃cipue que numeraui accidunt. 32.

Qui hanc exceſſerunt etatẽ his anhelationes: coſtales: pulmonie: obliuiarij: deliria: ardores bilares: alui fluores lõgi: difficultates inteſtinoꝝ: leuitates inteſtinoꝝ: mariſce. 33.

Senioribus difficultates ſpirandi: diſtillationes: tuſſes ſtillicidia vrĩe: difficultates vrĩe: articuloꝝ dolores rhenũ dolores vertigĩes attoniti: mali habit⁹. prurigines corporis toti⁹ inſõnie: alui oculoꝝ ⁊ auriũ humiditates. hebetudines oculoꝝ: grauitas auriũ: 34.

¶ Incipit liber q̃rt⁹ Aphoriſmoꝝ dñi hyppocratis a dño Theodoro gaza nup e greco ĩ latinũ traductoꝝ.

Mulierẽ vtero gerentẽ purgabis medicamẽto ſi materia turget quarto mẽſe: ⁊ ad ſeptimũ vſq3: ſ3 eas minus: ab recentiore autẽ ⁊ ab auctiore cauebis. 2

In medicamẽtoꝝ vſu ſi talia ducunt ex corpore qualia vel ſpõte excẽt: vtile ẽ. Si cõtra: cohibẽda ſunt. 3.

Si quale purgari oportet tale purgatur: prodeſt ⁊ facile fertur. Si contra: difficulter. 4

Eſtate poti⁹ ſupra: hyeme infra ducẽdũ medicamẽtis eſt. 5.

Sub cane ⁊ ante canẽ medicamentorum vſus difficilis eſt. 6.

Macilẽtos ⁊ ad vomitũ faciles purgãdos ſ3 curab) cauẽdo hyemẽ. 7

Qui autē ad euomēdū difficiles ſunt ⁊ corpore mediocriter cōſtāt infra purgabis cauendo eſtatem. 8.

Tabi obnoxios caue ne vnqꝫ ad ſupernas ducas euacuatiōes. 9

At vero atra bili cōmotos plenius infra eadēqꝫ ratione contraria afferes. 10.

In valde acutis ſtatim ⁊ die primi euacuandum eſt ſi materia turget. Superſedere enim in eiuſmodi morbo: malo eſt. 11.

Quos tormina vmbilicum fatigāt ⁊ labor atqꝫ lumborū dolor infeſtat: nec medicamento aut vllo alio mō ſolui cruciat⁹ pōt: bis in aquam intercutē ſiccā decumbitur. 12

Quorū a ſui leuitate inteſtinoruꝫ infeſtantur: hiberno tēpore eos ſupra purgare malum eſt. 13.

Qui non de facili ſupra veratrū pugātur: eorū corpora ante potionē humectāda ſunt cibo pleniore quieteqꝫ. 14.

Eū ꝗ veratruꝫ biberit ad corpis motiōes magis ad ſōnos ꝗeteſqꝫ minus ducito: motiōe corp⁹ turbari. indicio ē nauigatio. 15.

Cū liberit vt veratrū amplius ducat: corp⁹ mouebis. Cōtra cum ſiſtēdū cē fueris: ſomnū molieris nec quicqꝫ mouebis. 16.

Veratrū periculoſuꝫ his eſt ꝗ corpore integro ſunt: facit enim conuulſionē. 17.

Si ꝗs nō febriēs inedia exigit ⁊ cordis dolore aut caliginoſa vertigine infeſtat̄ ac oris amaritudinē ſentit: purgatiōe ſe egere pte ſuperiore ſignificat. 18.

Dolores qui ſupra p̄cordia infeſtant purgationē ſupra: qui infra: infra requirūt. 19.

Qui in medicamentorū potione nō ſitiunt cū purgātur: hi nō deſinunt priuſqꝫ ſitiant. 20.

Si tormina acciderūt non febricitanti ⁊ genuū grauitas ⁊ lumborum dolor: purgatione infra opus eſſe ſignificatur 21

Deiectiones nigre modo ſanguinis atri ſpōte veniētes ſiue cū febre: ſiue ſine febre peſſime ſunt: ⁊ quo plures ſunt praui colores: eo pei⁹. Sꝫ ſi ex medicamēto tales egerūtur: meli⁹ eſt ⁊ ꝗ plures nō praui colores ſunt eo melius. 22.

In quocunqꝫ morbo īcipiēte ſi atra bilis vl̄ ſupra vel infra exierit: letale eſt. 23.

Quicūqꝫ ex morbis acutis aut diuturnis vulneribus aut alio quouis modo extenuati atram bilē ſanguini atro ſimilē emiſerint: poſtridie moriuntur. 24.

Difficultas inteſtinorū ſi ab atra bile inceperit: letalis eſt. 25

Sāguis ſupra emiſſus ꝗliſcūqꝫ ē: mal⁹ ē: infra aūt bon⁹ eſt. 26.

Si difficultate inteſtinoꝝ laborāti carcūle exeūt: letale eſt. 27.

Quibus per febres ſanguis alicunde large exierit: his in recreatione alui humide reducuntur. 28.

Quib⁹ deiectiōes biliose creūt ſurditate ſupueniēte finiunt̄. Et ꝗbus ſurditas p̄ceſſerit deſinit ſi deiectiones ſequunt̄ bilioſe. 29

Quibus febricitãtib' die ſexto frigora accidũt: his difficulter iu-dicantur. 30.
Quibus acceſſiones veniũt ſi febris quacũq; hora dimiſerit: eadẽ altero die repetit: his difficile iudicatur. 31.
Qui per febres laſſantur: his in articulos ⁊ maxillas potiſſimum abſceſſus decumbunt. 32.
Quibus ꝯualeſcẽtib' a quauis egritudine pars aliqua corporis dolore vexatur: his eam in partẽ abſceditur. 33.
Quin ⁊ ſi priuſq; egrotaſſent parte aliqua ſui corporis ꝑdoluerint eodẽ morbus decumbit. 34.
Si febricitãti nullo tumore faucium ſtrãgulatio accidit ſubito leta-le eſt. 35.
Si febricitãti collũ peruertitur vt vix deuorare poſſit ſine vllo col li tumore mortiferum eſt. 36.
Sudores febricitãti ſi ſtatim inceperit bono ſunt. Et tertio die et v. ⁊. vij. ⁊. ix. ⁊. xj. ⁊. xiiij. ⁊. xx. ⁊. xxiiij. ⁊. xxvij. ⁊. xxx. ⁊. xxxiiij. his eſſi ſudoribus morbi iudicãtur. Qui aũt non ita veniunt laborẽ ſi-gnificãt: ⁊ longitudinẽ morbi ⁊ recidiuam. 37.
Sudores frigidi ſi cum febre acuta accidũt: mortẽ ſignificant: ſi cũ mitiore: longitudinem morbi. 38.
Et qua parte corporis ſudor eſt: ibi morbũ eſſe ſignificatur. 39.
Et qua parte corporis frigor aut calor eſt: ibi morbus eſt. 40.
Ubi toto in corpe mutatio ſit: ⁊ mõ corp' frigeſcit: mõ caleſcit: aut colorẽ aliũ ab alio recipit: lõgitudo morbi ſignificatur. 41.
Si per ſomnũ ſudoris copia ſine cauſa manifeſta euenit: vſus cibi plenioris ſignificatur. Sed ſi non per cibum id accidit: inanitiõe corpus egere ſignificatur. 42.
Sudor multus modo frigidus: modo calidus aſſidue fluens frigi dus magis: calidus minus: morbum ſignificat. 43.
Quecũq; nõ itermittẽtes tertio die vehementiores redduntur ma gis periculoſe exiſtũt Sȝ ſi quouis mõ itermittũt ſecuritatẽ ineſ ſe ſignificatur. 44.
Quos febres longe exercẽt his vel abſceſſus in articulos: vel dolo res decũbũt. 45.
Quos febres diutine habẽt: his in articulos abſcedit ſi labor ac-cidit. Quibus aũt in articulos abſcedit ſi labor ex febre: hi cibo pleniore vtuntur. 46.
Si rigor accidit per febrẽ ꝯtinuã egro iã debili letale eſt. 47.
Excreationes in febribus nõ interpolatis liuide aut cruẽte: aut fe-tide: oĩes ſunt male. ſȝ ſi bene excernitur ſalutares ſunt deiectio nes etiã ⁊ vrine iuuãt que cõmode exeũt. At ſi nihil cõmode ꝑ ea loca excernitur: malo eſt. 48
In febrib' nõ īterpolatis ſi exteriora frigent interiora vruntur et ſitiunt. letale eſt. 49.
In febre nõ interpolata ſi labiũ: aut oculus: aut ſupercilium aut na

ſus peruertitur: ſi viſus: ſi auditus defecerit egro iã debili: quic quid ex his accidit: mors in propinquo eſt. 50.

Qnibus in febre nõ interpolata difficultas ſpirandi cũ delirio accidit letale eſt. 51.

Per febres abſceſſus niſi primis ſoluatur iudicationibꝰ morbi lõgitudinem indicat. 52.

Quibus in febribꝰ aut in alijs morbis oculis volẽtibꝰ illacrimanť nullũ eſt periculũ: ſed quibus inuitis: periculoſius eſt. 53.

Quibꝰ ꝑ febres lẽtore dẽtes opplẽť: his febres icidũt vehemẽtes. 54.

Quibus tuſſes ſicce leuiter irritantur in febribus arduis: hi non admodum ſiti afficiuntur. 55.

Febres que per acceſſum inguinum accidũt: male ſunt niſi genere ephimere: hoc eſt dyarie cõtinentur. 56.

Febricitanti ſi ſudor accedit febre nõ intermittẽte malo eſt: morbꝰ eñi progatur: pluſq̃ hmiditatis eſſe ſignificatur. 57.

Qui ꝯuulſiõe aut diſtẽſiõe teneť ſi accidit febris morbũ leuat. 58.

Qui ardore tenetur ſi frigꝰ acciderit ſoluetur eo malo. 59.

Febres tertiane ſeptenis circuitibꝰ iudicanť qđ lõgiſſimũ eſt. 60.

Quibus per febres aures obſurduerit: his ſanguis e naribus fuſus aut aluus perturbata ſoluit morbum. 61.

Quibus per febres morbꝰ regiꝰ ante ſeptimũ accidit: malo ẽ. 62.

Febris niſi die pari deſierit ſolet recidiuare. 63.

Quibꝰ ꝑ febres q̃tidie frigus accidit: febres q̃tidie ſoluunť. 64.

Quibꝰ ꝑ febres morbꝰ regiꝰ die ſeptimo: aut quartodecimo acciderit: bono ẽ: niſi ilia obduruerit. nã ſi h̃ ita accidit: nõ bñ ẽ. 65.

In febribus ſi circa aluũ calor vehemẽs ac dolor ventriculi vexat male eſt. 66.

In febribus acutis ſi cõuulſiones aut viſcerũ dolores vehementes acciderint: male erit. 67.

In febribꝰ ſi pauores ꝑ ſomnuꝫ aut ꝯuulſiões accidũt male eſt. 68.

In febribꝰ ſpũs ſubſiſtẽs malo eſt: q̃m ꝯuulſionem ſignificat. 69.

Quibus vrine craſſe: grumoſe et pauce ſunt: nõ ſine febre: ſi tenues copioſe prodierint: proderunt: maxime vero tales exeunt his qui ſtatim aut breui ſedimẽ habeãt. 70.

Quibus vrina turbulenta qualis iumentorũ eſt: hi[illegible] dolor capitis vel adeſt vel aderit. 71.

Quibꝰ ſeptimo die iudicať ad ſalutẽ: his vrina qu[illegible]o die nubeculã hꝫ rubicundã ⁊ reliqua ex ratione. 7[illegible]. [illegible]uibꝰ vrina ꝑlucida alba emittiť malo ẽ: delirĳ potiſſimũ ta[illegible]it. 73.

Quibꝰ ilia ſuſpẽſa murmurãt: ſi lũborũ dolor acceſſerit: his alui ad modũ hũectãť: niſi flatꝰ erũpat ãt vrie copia ꝓdeat idq̃ i febribꝰ. 74.

Quibꝰ in articulos abſceſſurũ eſt: his eximit abſceſſuꝫ vrina craſſa copioſa alba qualis in febribꝰ laborioſis quarto die nonnullis exire icipit. ſꝫ ſi ſanguis q̃q̃ erupit breui admodũ leuabunť. 75

Si ſanguis aut pus effluit per vrinã: exulcerationem aut rhenum

aut veſice ſignificat. 76.
Quibus cum vrina craſſa caruncule exigue: aut veluti capillamen ta exeūt ex rhenibus: his excernitur. 77.
Quibꝰ cū vrina craſſa furfurea, q̄dā exeunt: his veſica ſcabie affe
Quicunq; ſponte ſanguinē mingunt: his venu- (cta eſt. 78.
lam ruptam eſſe in rhenibus ſignificatur. 79
Quibꝰ in vrina decident harenoſa: his calculo veſica laborat. 80.
Si q̄s ſanguinē mingit & grumos & guttatim emittit vrinā ac do lorē ad ventrē imū & pectinē & ſemē: vitijs veſice laborat. 81
Si q̄s ſanguinē aut pus aut ſquamulas mingit: et cū graueolētia in vrina: exulceratio veſice ſignificatur. 82.
Quibus in vrinario meatu tubercula oriuntur; his ſuppuratiōe facta et eruptione leuatur dolor. 83
Mictio noctu copioſe facta exiguā fore deiectionē ſignificat. 84.

Incipit liber quintus aphoriſmorum domini hyppocratis a domino theodoro gaza nup e greco in latinum traductorum.

Conuulſio a veratro letalis eſt. 2
Conuulſio a vulnere letalis eſt. 3
Sanguinis multe profuſionis conuulſio aut ſingultus ſuperueniens malo eſt. 4
Ex purgatiōe cōuulſio aut ſingultꝰ ſupueniēs malo ē. 5
Si ebriꝰ q̄ſquā obmutuerit cōuulſus emorit̄ niſi p̄hēſus a febre ſit aut cū ad eā venerit horā q̄ crapula ſoluit̄ facultatē recipiat lo
Qui a diſtenſione prehendūtur: intra quartū diē inter- (q̄ndi. 6.
eunt. Si tamē hos dies euaſerint: conualeſcent. 7.
Comitiales quibus ante pubertatē accidunt cōmutationem recipiunt quibus anno vigeſimoquinto commoriuntur. 8.
Coſtales niſi intra quartūdecimū diē repurgant̄ in ſuppurationē
Tabitudini maxime etas obnoxia eſt ab anno deci- (vertunt̄. 9.
mooctauo ad trigeſimumquintum. 10.
Qui tabe infeſtantur: ſi q̄d deſpuunt et extuſſiunt grauiter olet et capilli defluūt: letale ſignum oſtendunt. 11
Qui anginā euaſerūt: his in pulmonē abſceditur & intra ſeptimū diem moriuntur. ſi tamen hos dies euaſerint ſuppurantur. 12.
Quibꝰ p tabē capilli defluūt: hi alui fluxiōe ſupueniēte moriūt̄. 13
Qui ſpumātē ſanguinē deſpuūt: his de pulmone educitur. 14.
Tabē detētis fluxio alui accedens letalis eſt. 15
Qui a coſtali ſuperātur ſi intra quadrageſimū diem a quo ruptio facta eſt repurgētur leuātur: alioq̄n trāſeūt in tabem. 16.
Calida ſi immodica ſit: detrimēta hec infert: corporis effeminationē: neruorū incōtinentiā: mentis torpedinē: ſanguinis profuſionē anime defectionem: quibus mors ſequitur. 17
Frigidiora cōuulſiōes: diſtētiones: liuores: algores febriles. 18

Frigida oſſib⁹:dentibus:neruis:cerebro:medulle dorſali inimica eſt. Calida contra:amica eſt. 19.

Que ꝑfrixerit calefaciēda ſūt exceptis his q̄ ſanguinē ꝓfūdāt. 20.

Frigida vlcerib⁹ mordax eſt.cutē obdurat:dolorē inſeꝑabilē mouet:liuorē trahit:algores febriles ꝯuulſiões diſtēſiōeſq̄ꝫ iuehit. 21.

Nōnunquam per diſtenſionem ſine vlcere iuuem bene corporato eſtate media frigide aque larga perfuſio reuocat calorem: calor autem mala hec tollit. 22.

Calida ſuppuratoria vulnerū oīm ſummū ſecuritatis indiciū preſtat:cutē mollit:extenuat dolorē:lenit rigores:cōuulſiones:diſtenſiones mitigat:capitis autē grauitatē ſoluit:oſſib⁹ fractis plurimū prodeſt:ſed precipue his que exuta ſunt eorūq̄ꝫ maxime his q̄ vlcera habēt capitis et q̄ ab algore vel moriunt̃ vel vlcerant̃:nec nō repētibus comeſſis:ſedi genitali vtero:veſice opitulat̃:his calor amicus et decretorius eſt:frigus inimicū atq̄ꝫ interimēs. 23.

Uſus frigide vbi ſanguis ꝓfundit̃:attamē nō qua effluat ſʒ iuxta inijciēda eſt. Quinetiā vbi inflāmatōes ſunt aut inflāmina ad rubrū cruentū ve tendētia ſanguine recēti. Nā veterib⁹ quidē nigredinē affert:ignē ēt ſacrū nō exulceratū iuuat:exulceratū ledit. 24.

Frigida qualis nix aut glacies pectori inimice ſunt:tuſſes mouēt et ſanguinem et diſtillationem. 25.

Tumores articuloꝝ et dolores ſine vlcere atq̄ꝫ etiā podagricos dolores et cōuulſa aqua frigida large effuſa magna ex parte leuat: ſoluit:dolorē extenuat:torpor enim mediocris dolorē mitigat. 26

Aqua que cito caleſcit ⁊ cito frigeſcit leuiſſima eſt. 27.

Qui noctu bibere cupiunt:his admodū ſitientib⁹ ſi obdormierint bono eſt. 28.

Menſtrua ducuntur ſuffitu aromatū:que ſepe vel ad alios vſus reciperentur niſi caput tentarent. 29.

Mulierem vtero gerētem purgabis medicamento ſi materia turget quarto menſe et ad ſeptimum vſq̄ꝫ:ſed eas minus a recentiore autem et ab auctiore caucbis. 30

Mulieri grauide capi ab aliquo morbo acuto:letale eſt. 31.

Mulier pregnans ſanguine miſſo ex vena abortum facit:⁊ magis ſi fetus auctior eſt. 32.

Mlieri ſāguinē euomēti ſi mēſtrua erupint:leuatio mali ꝯtigit. 33

Mulieri mēſtruis deficiētib⁹ ſi ſanguis e narib⁹ fluxit bono eſt. 34.

Mulieri ꝑgnāti ſi alu⁹ nimiū fluxit ꝑiculū faciēdi abortū imiet. 35

Mulieri quā vitia vteri infeſtant:aut que difficulter parit:ſi ſternutamētum ſuperuenit :bono eſt. 36.

Si mulieri menſes decolores nec ſemꝑ eodem tempore prouenitunt purgatione opus eſſe ſignificatur. 37

Si mulieri vtero graui māme ſubito extenuāt̃ abortio ſequit̃. 38.

Mulieri grauide gemis ſi altera māma extenuet̃ alterū amittit:et

ſi dextra mãma extenuata ẽ marẽ: ſi ſiniſtra feminã amittit. 39.
Si mulier nõ ꝑgnãs nõ puerꝑa hꝫ lac: mẽſtrua eiꝰ defecerunt. 40.
Quibꝰ mulieribꝰ ſanguis in vbera colligit̃ inſaniã indicat 41.
Si noſſe libuerit an mulier grauida ſit mulſuꝫ ei bibẽdũ dabis cũ itura cubitũ eſt: poſt deinde ſi venter torquetur grauida eſt ſi minus: non eſt. 42.
Mulier ſi marẽ gerit probe colorata eſt: ſi feminã decolor eſt. 43.
Si mulieris pregnantis vterũ ignis ſacer infeſtat letale eſt. 44.
Que preter naturam tenues vterum gerunt: abortum faciũt donec craſſeſcant. 45.
Mulieres q̃ mediocrit̃ corpulẽte abortũ faciũt ſcdo mẽſe aut tertio ſine cã mãifeſta: his acceptabula vteri plẽa mucorꝫ ſũt: ita ne fetũ ꝯtineant poſſint: ſꝫ ꝑ ſuo põdere ꝓrũpat elabat̃q; ꝑtꝰ neceſſe ſit. 46.
Que preter naturã craſſe cõcipere nequeũt: his vteri os ab omẽto cõprimit̃: itaq; impleri donec extenuent̃ non poſſunt. 47.
Si vterꝰ in coxa poſitꝰ ſuppurat̃: liciamẽtũ recipiat neceſſe eſt. 48.
Fetꝰ q̊ mares ſũt ꝑte vteri dextra ꝯtinent̃: q̊ femĩe magꝫ ſiniſtra. 49.
Si ſcda ꝓcidit ſternutatorio appoſito: nares ⁊ os apphẽdimꝰ. 50.
Si mẽſtrua ſiſtere placꝫ cucurbitulã grãdẽ appone ad mãmas. 51.
Que vterũ gerũt: his vulua ſe comprimit. 52.
Mulieri grauide ſi lac effluit e mãmis fetũ ĩbecillẽ eẽ ſigt. At ſi mãme ſunt firme ac ſolide: fetũ eſſe validiorẽ ſignificat̃. 53
Que abortũ facture ſunt: his mãme extenuãtur. Sꝫ ſi denuo dureſcãt: dolor in mãmis fatigabit aut in coxis: aut in oculis: aut in genibus: itaq; non faciet abortum. 54.
Quibus vteri os durũ eſt: his compreſſum id eſſe neceſſe eſt. 55.
Que vtẽ gerẽtes a febribꝰ capiunt̃: valdeq; extenuant̃ ſine cã mãifeſta he difficult̃ ꝑiũt ⁊ cũ ꝑiculo: aut abortũ faciẽtes ꝑiclitãt̃. 56.
Si ꝓfluuio mulieris ꝯuulſio aut aĩe defectio ſupuenit: malo ẽ. 52.
Si mẽſtrua immodice fiunt: morbi accidunt. Et ſi non fiunt: morbi matricarij accidunt. 58.
Vteri aut recte ĩteſtini inflãmatiõe vrine ſtillicidiũ accidit. Rhenibꝰ ẽt purulentis vrine ſtillicidium ſequitur. 59.
Si mulier nõ cõcipit ⁊ ſcire placet an cõcipere poſſit veſte obuolutã ſuffles infra. Nã ſi odor trãſmitti per os ad nares videbit̃: nõ eſſe ſua culpa ſterilem cognoſces. 60.
Si mulieri grauide menſtrue purgationes ꝓdeunt fieri non poteſt vt fetus beneualeat. 61.
Si mulieri mẽſtrue purgatiões nõ ꝓdeũt: nec horror aut febris ſupuenit ⁊ faſtidia accidunt grauidam eſſe arbitrare. 62.
Mulieres q̃ ꝑhũidos habẽt vteros ꝯcipe nequeũt q̃ ẽt frigidos ſpiſſoſq; habẽt nõ ꝯcipiũt: fetꝰ ei extiguit̃. Nec nõ ſicci ⁊ admodũ calidi ꝯcipe nõ poſſũt genitale ei ſemẽ corrũpit̃ ꝓpter inopiã alimẽti
Que aũt modice tẽperatos obtinẽt vteros he valẽt fecũditate. 63.

Pari mõ viris marib' euenit: aut cũ ꝓpter corpis laxitatẽ diſſlat euaneſcitq́ꝫ ſpũs: ne ſemẽ genitale trãſmitti poſſit: aut ob ſpiſſitudinẽ hũoꝛ nõ foras ꝓcedit: aut ꝑꝑ frigiditatẽ foueri nõ patit vt ad cũ colligat locũ: aut ꝓpter nimium caloꝛez hoc idẽ accidit. 64.
Hac febꝛicitãti, dari aut caput dolẽti malũ ẽ: ⁊ q̃b' ilia ſuſpẽſa murmurãt: ⁊ his q̃ ſitibũdi ſũt. Nocet ẽt q̃b' ꝑ febꝛes acutas biliose ꝺiectiões ꝓdeũt: ⁊ q̃b' ſanguinis m̃lti ꝺeiectio facta eſt. Cõpetit tabe ꝯfectis niſi admodũ febꝛiũt. Dãdũ ẽt in febꝛib' lõgis tuſſibũdis: ſi nec vllũ ex ꝑdictis vrget: ⁊ ꝑter rationẽ eger ꝯſumit. 65.
Quib' tumores in vulnerib' apparẽt: hi nõ maxime ꝯuelluntur neq́ꝫ iſaniũt ſed deletis tumoꝛib' alijs ꝺ repẽte ꝯuulſiões a tergo ⁊ diſtẽſiões accidũt alijs añ iſania aut lateris doloꝛ acut' ⁊ vomica aut difficultas iteſtinoꝝ ſi tumores ſunt rubicundi. 66.
Si i vulnerib' validis ⁊ prauis tumoꝛ ñ apparet: malũ ẽ magnũ. 67.
Vuln' mollez cedens bonũ eſt: crudũ ⁊ renitens malum. 68.
Dolẽti ꝑtẽ capitis poſterioꝛẽ frõtis venã ſurrectã icidiſſe ꝓdeſt. 69.
Mulierib' frigoꝛa icboant a lũbis ⁊ ꝑ doꝛſuz ad caput ꝺueniũt. viris ẽt in ꝑte poſterioꝛe corpis poti' q̃ꝫ de ꝑoꝛe: verbigratia cubitorũ aut femoꝛum curis etiã rara eſt: qð plus declarat. 70.
Qui a quartanis capiunt nõ admodũ ꝯuulſiõib' capiũtur ⁊ ſi ãtea capiebãtur: quartana ſuꝑueniente liberantur. 71.
Quoꝝ cutis obtẽdit ſqualida ⁊ ſicca: hi ſine ſudoꝛe moꝛiunt. Cõtra quoꝝ cutis laxa ſolutaq́ꝫ eſt: hi obeũt cum ſudoꝛe. 72.
Qui regio laboꝛant: hi non admodum inflantur.

Incipit liber sext' aphoꝛi. Do. Hyppo. a dño theodoꝛo gaza e greco in latinũ nuper traductoꝛum.

In lõgis leuitatib' inteſtinoꝝ ruct' acid' ſuꝑueniẽs q̃ non extitit pꝛius ſignum eſt bonum 2.
Quib' nares humẽt aut genitura: hi valitudinarij deſ gũt quibus ccontrario eſt melius valent. 3.
In lõgis difficultatib' inteſtinoꝛũ faſtidioſe inedie male ſunt: peioꝛes ſi accidunt cum febꝛe. 4.
Vulnera obglabꝛata' praua ſunt. 5.
Doloꝛes aut pectoꝛis aut coxe: aut cuiuſuis membꝛi aſi multum infeſtent animaduertendum eſt. 6.
Vitia rhenum ⁊ veſice ſenioꝛib' difficulter ſanantur. 7.
Doloꝛes ventris ſi ſuſpenſi ſunt leuius: ſi non ſuſpenſi grauius infeſtant. 8.
Ulcera aq̃ inter cutẽ que in coꝛpoꝛe fiunt non facile ſanant. 9.
Puſtule late nõ admodum pꝛuriunt. 10.
Dolẽti caput ⁊ vehemẽter laboꝛãti pus aut aqua aut ſanguis effuſus ꝑ nares aut aures egritudinem tollit. 11.
Vitijs atre bilis ⁊ rhenũ ſi mariſce ſuperuenerint bene erit. 12.

A mariſcis diuturnis ſanato:niſi vna ſeruetur:periculū vel aque inter cutem vel tabitudinis imminet. 13.

Singultienti ſi ſternutamenta ſuperuenerint: tollūt ſingultū. 14.

Ab aqua intercute detētus ſi aqua per venas i ventrem defluxerit morbo ſoluetur. 15.

Fluore alui diutino detēto vomit⁹ ſpōte ſuperueniēs tollit fluorē. 16.

Coſtali aut pulmonia detento ſi alui fluor ſuperuenerit malo eſt. 17.

Lippiētē deprehendi alui fluore bono eſt. 18.

Si veſica preciditur:aut cerebrum:aut cor:aut precordia:aut aliquod ex tenuioribus inteſtinis:aut vēter:aut iecur.letale eſt. 19.

Cum preciſuꝫ os eſt:aut cartilago:aut gene particula tenuis:aut preputium:nec augeri:neq̄ coaaleſcere poteſt. 20.

Si ſanguis ꝑter naturā in vētrē traſfundit: ſuppuret neceſſe ē. 21.

Si varices aut mariſce inſanienti ſuperuenerint:inſania ſoluet. 22.

Quecūq̄ rupta ͛ dorſo ad cubitū ͛ſcēdūt:ſāguie͛ tracto ſoluūt. 25

Si meſtitia ⁊ met⁹ longo tempore tenent atra bilis inuitio eſt. 24.

Si quod inteſtinum ex tenuioribus preciſum eſt nūq̄ coaleſcit. 25.

Ignē ſacrū deforis vti introrſuꝫ:nō bn̄ eſt:interi⁹ foras bn̄ ē. 26.

Qui per ardores contremiſcūt:his deliriuꝫ affert ſolutionem. 27.

Qui ſuppurati aut aqua inter cutē laborantes vrunt aut ſecant: omnes intereunt:ſi pus aut aqua vniuerſa effluxerit. 28.

Spadones neq̄ podagra laborant neq̄ calui efficiūtur. 29.

Mulier podagra nunq̄ laborat niſi menſtrua defecerint. 30.

Puer podagra non laborat anteq̄ concūbere incipiat. 31.

Dolores oculorum ſoluit aut meri potio:aut balneum:aut fomētū aut vena inciſa:aut medicamentū epatum. 32.

Qui vitio ligue balbutiūt:hi maxie ab alui ꝓfuſiōe lōga capiūt. 33

Qui acida ructāt :nō admodū coſtali morbo laborāt. 34.

Qui calui ſunt:his varices grandes nō fiunt. Quibus aūt caluis varices ſuperuenerint:his capilli denuo ſubnaſcuntur. 35.

Aqua inter cutem laborāti ſi tuſſis ſuperuenit:malo eſt. 36.

Difficultatē vrine vena inciſa ſoluit incidēde ſunt interiores. 37.

Ab angina detento ſi tumor in collo extitit:bono eſt:foras eīm morbus decedit. 38.

Quib⁹ cancri occulti fiūt:eos nō curari melius ē.qui eīm curant celerius pereūt:qui nō curant diutius durant. 39.

Cōuulſio fit vel inanitione vel repletiōe eodēq̄ mō ſingultus. 40.

Quorum ilia dolores fatigāt ſine inflāmatione:his febris ſuperueniens ſoluit dolorem. 41.

Quibus ſuppuratū quid in corpore abditum nō innoteſcit:id ꝓpter craſſitudinem vel puris:vel loci deliteſcit. 42.

Arquatis iecur effici durum male eſt. 43.

Lienoſisq̄ a difficultate īteſtinoꝝ capiūt:ſi ea ipa difficultas lōga ē aq̄ īter cutē ſupuēiet:aut leuitas īteſtinoꝝ atq̄ ita interiment. 44

Quibus per ſtillicidiū vrine ſuperuenerit voluulus: intra ſeptimū diem moriūtur niſi febre ſuperueniente vrina efflua: ſatis. 45

In vlceribus annuis aut etiam diuturniorībꝰ os diſcedere cicatriceq; effici cauas neceſſe eſt. 46.

Qui gibbi ex anhelitu aut tuſſi efficiunt añ pubertatē itereūt. 47

Qui leuandi ſanguine ſunt aut medicamento purgandi: his verno tempore vel cultello ſoluēda eſt vena: vel medicamentū adhibendum eſt. 48.

Lienoſis difficultas īteſtinoꝝ ſupueniēs bono eſt. 49.

Podagrici morbi inflāmatione ſedata intra quadrageſimū diem deſiſtunt. 50.

Quibus cerebrū preciſuꝫ eſt: his febrē ⁊ bilis vomitū ſupuenire neceſſe eſt. 51.

Quibꝰ bñ valētibꝰ dolores ſubito accidūt capitis ſtatimq; obmuteſcūt ⁊ ſtertūt intra ſeptimū diē pereūt: niſi febris p̄hēdat. 52.

Oculoꝝ ſuſpectiōes ēt p ſomnū obſeruaſſe cōſiliū ē: nā ſi q̇d cādide ptis īſpicit palpebris nō vndiq; ſibi ꝯmiſſis nec alui fluor aut medicamēti potio in cā ē prauū hoc ſignū: letaleq; admodū ē. 53

Deliria que cū riſu accidūt tutiora ſunt q̄ que ſerio. 54.

In affectibꝰ acutis q̇ affligāt cū fe. ſuſpiria luctuoſa mala ſūt. 55.

Podagrici morbi vere ⁊ autūno magna ex pte mouentur. 56.

Attibiliarijs morbis in pericula hec decūbitur: ſtuporē corporis: aut cōuulſionē aut furoreꝫ indicāt aut cecitatem. 57.

Stupores attoniti potiſſimū veniūt a. xl. ad ſexageſimū annū. 58.

Si omentū decidat putreſcat neceſſe eſt. 59.

Quibus a coxendice infeſtatis coxa recedit ⁊ redit; his mucores ea in parte gignūtur. 60.

Quibus a coxēdice infeſtatis diutina receſſerit coxa: his crus contabeſcit ⁊ claudicat niſi aduratur. 61.

Incipit liber ſeptimus aphoriſmorū dñi Hyppo. e greco in latinū nup a dño Theodoro gaza trāſlatorū.

IN morbis acutis frigꝰ partiū extremaꝝ malo eſt. 1.

In oſſe egrotāte caro liuida: malo eſt. 3.

A vomitu ſingultus ⁊ oculorū rubor. malo eſt. 4.

Horror a ſudore non bono eſt. 5.

Ab inſania difficultas inteſtinorum aut aqua inter cutem aut mentis alienatio: bono eſt. 6.

In morbo diuturno inedia ⁊ deiectiones ſincere malo ſunt 7.

Ex multa potione rigor aut delirium malo eſt. 8.

A vomice ruptiōe iterna reſolō aut vomitio aut aīe dēfectio euēit. 9

A ſanguis pfuſiōe mentis cōmotio aut cōuulſio malo eſt. 10.

A voluulo vomitus: aut ſingultus; aut mentis cōmotio; aut cōuulſio accidēs malo eſt. 11.

A coſtali pulmonia: malo eſt. 12.
A pulmonia delirium malo eſt. 13.
Per eſtus vehementes conuulſio ani diſtenſio malo eſt. 14.
In capitis ictu ſtupor aut mentis commotio malo eſt. 15.
A ſanguinis ſputo puris ſputum malum. 16.
A puris ſputo tabes ⁊ fluor: cũq; ſaliua ſubſtitit moriuntur. 17.
A iecoris inflãmatione ſingultus: malo eſt. 18.
Ab inſomnia conuulſio aut mentis commotio: malo eſt. 19.
Ab oſſis exutione ignis accidit ſacer. 20
Ab igne ſacro putredo aut ſuppuratio ſequitur. 21.
A forti vlcerum pulſu ſanguinis profuſio ſequitur. 22.
A ventris dolore diutino ſuppuratio ſequitur. 23.
A deiectione ſincera ſequitur difficultas inteſtinorum. 24.
Ab oſſis preciſione ſtupor et delirium incidet. 25.
Conuulſio ex medicamenti potione letalis eſt. 26.
In vẽtris dolore forti algor partium extremarum: malo eſt 27.
Si mulier vterum gerenti tentia acciderit: abortũ patietur. 28.
Quodcũq; os aut cartilago ꝑcidit̃ in corpe increſcere nõ põt. 29.
A pituita alba detento ſi alui fluor ſupuenerit vehemens egritudinem tollit 30
Quib᷒ p alui fluorẽ diecções ſpumãt his pituita a capite dfluit. 31
Quibus febricitãtibus vrine ſedimentũ ſpeciem farine craſſioris refert: longam egritudinem fore ſignificat. 32.
Quib᷒ ſedimẽ bilioſũ deſup tenue eſt: acutũ ſignificat morbũ. 33.
Quibus vrina deducta diſſectaq; eſt: his perturbatio vehemens in corpore eſt. 34.
Quib᷒ vrina bullat: his fore morbũ rhenalẽ ⁊ lõgũ ſigt. 35.
Quibus ſedimen pingue congeſtumq; eſt: his rhenale vitium acutum indicatur. 36.
Quibus igitur vitio rhenali detẽtis predicta accidũt ſigna: eos dolores circa muſculos ſpine fatigant: qui ſi locis exteriorib᷒ accidunt abſceſſus quoq; futuros eodẽ exiſtimato. Sed ſi interioribus magis laborat̃: int᷒ abſceſſus quoq; fore expecta. 37.
Vomitio ſanguinis ſine febre ſalutaris eſt cum febre malo eſt: curandum acerbis et refrigerantibus. 38.
Diſtillatiões in ventrẽ ſuperiorẽ ſuppurant̃ intra dies viginti. 39.
Si quis ſanguinẽ migit et grumos atq; vrine ſtillicidio affligitur et dolore femorum ventris imi pectiniſq; infeſtatur morbũ circa veſicam eſſe ſignificatur. 40.
Si lingua ſubito incõtinẽs facta eſt: aut pars aliqua corporis ſtupore elanguit vitium hoc eſſe atre bilis certum eſt. 41.
Si meſticia ⁊ metus longo tẽpore tenẽt atrabilis in vitio eſt. 42
Si natu maiorib᷒ p purgationẽ ſingult᷒ ſupuenit nõ bono eſt. 43
Si febrẽ nõ exbile trahit calẽ copia capiti affuſa tollit febrẽ. 44

Mulierem fieri ambidextram natura non patitur. 45.

Qui ſuperati aduruntur: ſi pus effluit purum ⁊ album euadunt: ſi cruentum feculentum ⁊ fetidum pereunt. 46.

Quorum iecur ſuppuratum aduritur ſi pus effluit purum et album euadunt: his enim concluſuȝ in mẽbrana eſt pus ſed ſi qualis amurca eſt tale effluxit intereunt. 47.

In oculorum doloribus ſanguinem detrahe cum prius vinuȝ per potioneȝ exhibueris ⁊ ex calida aqua multũ dilueris. 48.

Qui aqua inter cutem laborat ſi a tuſſi tenetur deſpandus eſt. 49

Stillicidium ⁊ difficultatem vrine potio vini ⁊ detractio ſanguinis tollit: incidende ſunt vene interiores. 50.

Ab angina detento ſi tumor aut rubedo pectoris ſuperuenit bonum eſt. 51.

Quibus cerebrum ſphacelatũ hoc eſt ſideratũ eſt: intra tertiũ diẽ moriunt̃. At ſi ab his diebus euaſerint ſanitati reſtituent̃. 52.

Sternutamentum fit ex capite cerebro calefacto aut humefacta parte capitis inani. Aer enim vbi contentus erumpit et cũ ſtrepitu: quoniam per anguſta exitus datur. 53.

Qui dolore iecoris admodũ conflictantur: his febris ſuperueniẽs leuat dolorem. 54.

Quibus ſanguinem trahi prodeſt: his vere detrahendus eſt. 55.

Quibus inter ventriculuȝ ⁊ venas pituita conſtituta infert dolorem vt pote que ad alterutum ventrem exitu careat: his pituita per venas in veſicam delapſa morbus leuatur. 56.

Quibus iecur aqua repletum in omentum erũpit: his vẽter aqua impletur atq; ita moriuntur. 57.

Pandiculationem oſcitationem horrorem vinum par pari ingeſtum tollit egritudinem. 58.

Quib⁹ tubercula in vrinario meatu oriunt̃: his ſuppuratione facta ⁊ eruptione leuatur dolor. 59.

Quorum cerebrum concuſſum aliqua ex cauſa eſt: eos repente obmuteſcere neceſſe eſt. 60.

Corporibus humidis fames afferẽda eſt. fames enim corpora reddit ſicciora. 61. 62.

Ubi in toto corpe mutatio fit: ⁊ modo corp⁹ frigeſcit: modo caleſcit: aut calorẽ aliũ ab alio recipit: lõgitudo morbi ſignificat̃. 63

Sudoris copia calidi aut frigidi fluentis humorem deduci robuſto ſupra: debili infra ſignificat. 64.

Quecũq; non intermittentes tertio die vehemẽtiores redduntur magis periculoſe exiſtunt: ſed ſi quouis modo intermittunt̃ ſecuritatem ineſſe ſignificatur. 65.

Quos febres diutine habent: his in articulos abſcedit: ſi labor accidit. Quibus autem in articulos abſceditur: ſi labor ex febre accidit hi cibo pleniore vtuntur. 66.

Quib' tubercula diutina aut in articulos dolores ex febre decum bunt. 67.

Si cibuz febricitanti des: vt vires ſano: ſic morbū egro dederꝭ. 68.

Que per veſicam excernuntur cōſpiciēda ſunt an talia ſint qualia exeunt ſanis. 69.

Quorum deiectionibus ſi ſtare ſinas nec moueas ſubſiſtunt quaſi ſtrigmēta: ſi pauca ſunt par morbi ꝯtractū eſt. ſi mlta: multū bis aluū purgaſſe ꝯducit. Qḋ ſi aluo nō purgata dabis ſorbitiones nocebis. ⁊ quo plus dederis eo magis nocebis. 70.

Excretiōes in febrib' nō iterpollatis liuide cruēte bilioſe fetide male ſunt omnes. At ſi bene excernitur bene eſt: ⁊ qḋ tum per ventrē tum per veſicam ⁊ quacunq; ſecedens aliquid ſubſiſtit non purgatum malo eſt. 71.

Corp' efficere fluidū oportebit quodcūq; euacuandū cenſueris: ſi ſupra firmari aluū: ſi infra ſolui neceſſe eſt. 72.

Somnus aut inſomnia ſi alterutrum vltra debitum fiat morbus accidet. 73.

In febribus non interpolatis ſi exteriora frigent interiora vrunẗ ⁊ ſitiunt letale eſt. 74.

In febre non interpollata ſi labium aut ocul' aut ſupercilīū aut naſus peruertiẗ: ſi viſus ſi auditus defecerit egro iā debili quicqḋ ex his accidit mors in propinquo eſt. 75.

A pituita alba aqua inter cutez ſequitur. 76.

Ab alui ꝓfluuio difficultas inteſtinorum. 77.

A difficultate inteſtinorum leuitas inteſtinorum accedit. 78.

A ſideratione abſceſſus accidit oſſis. 79.

A ſanguinis vomitiōe tabes ⁊ puris purgatio ſupra: a tabe fluctio de capite: a fluctione ꝓfuſio alui. a ꝓfuſiōe alui aſtrictio purgatiōis ſuperioris: ab aſtrictione mors. 80.

A ſanguinis ſputo puris ſputū ⁊ fluor; cūq; ſaliua ſubſiſtit moriuntur. 81.

Qualiſcūq; aut ꝑ veſicā aut ꝑ aluū: aut ꝑ carnē excretio fit quacūq; omnino corpus excedit naturā: ſi parum excedit parua eſt egritudo: ſi multum magna: ſi admodū multum letalis eſt.

¶ Diui hyppocratis medici aphoriſmorum finis: a domino Theodoro gaza medico nuper e greco in latinum tranſlatorum. Deo gratias.

His tamen ad tollendum ſtudentium laborē addere decreui aphoriſmos medicine pertinētes: non ſolum eos qui ad curandū morbos principaliter cōferre decernunẗ: verum ⁊ pronoſticos qui in curis morborum etiam magni ſunt adiuuamenti.

¶ De egritudinibus capitis. Cap. j.

¶ De dolore capitis.

Quibuſcūqꝫ in febribus vrine cõturbate velut ſubiugaliū: bis capitis dolores aſſunt. Apho. 71. quarte particule.

Lac dare caput dolentibus malum. 64.5.

Poſteriora capitis dolentia: vena frontis inciſa iuuat: ꝛ maxime poteſt poni ex eadem cauſa. 67.5.

Duorū dolorum qui ſimul fiunt: ꝛ nõ ſm eūdē locū: maior denigrat minorem faciūt etenim hi pro canone qui eſt diuerſio. 40.2.

Dolores in laterib⁹ ꝛ in pectoribus: ꝛ in alijs partibus ſi multū durant ad diſcernendum mali ſunt. 56.

Dolores ꝛ tumores circa ventrem exiſtentes: ſuperiores quidem leuiores: non ſuperiores vero fortiores. 7.6.

Caput dolētis ꝛ circūdolēti ſanies aut aqua: aut ſanguis defluēs: ſm aures: aut ſm nares: aut ſm os ſoluit egritudinem. 10.6.

Quibus dolores a dorſo in cubitos transeunt. flebotbomia ſoluit. 22.6.

Quibuſcunqꝫ ſanis dolores repente fiunt in capite ꝛ continue ſine voce fiunt ꝛ ſtertunt: tunc pereunt in ſeptem diebus ſi non febris eos accipiat. 51.6.

¶ De litargia.

In eriſipilla putredo aut ſanies malū. i. litargico tremor malū. 20.7

¶ De ſubeth.

In quo morbo ſomnus laborem preſtat mortale 1.2.

¶ De vigilia ſuperflua

Somnus ꝛ vigilia vtraqꝫ magis modo facta: malum. 3.2.

Apopletici maxie fiūt in etatib⁹ a. 40. annis vſqꝫ ad. 60. 57.6.

Soluere apoplexiā fortē impoſſibile eſt: debilē vero nõ facile. 42.2.

Strangulatorū ꝛ diſſolutorū nondum mortuorum non referuntur quibuſcunqꝫ ſpuma fuerit circa os. 43.2.

¶ De melancolia.

Si timor ꝛ puſillanimitas multum tempus habent perficit melancolicum huiuſmodi habentem. 24.6.

In melancolicis egritudinibus periculoſe eruptiones apoplexiam aut ſpaſmū aut cecitatem ſignificant: aut maniam. 56.6.

Melancolicis ꝛ nefeticis emorroydes iuuate bonum. 11.6.

Melancolicis vero vehementius inferius eadem ratione contraria apponentes. 9.4.

¶ De mania.

Maniacis varicib⁹ ꝛ emorroydib⁹ inatiſmanie fit ſolutio. 21.6.

In mania diſſintheria aut hydrops aut extaſis: bonum. 5.7.

¶ De amentia.

Deſipiētie cū riſu q̄dē facte ſecuriores: q̄ vero cū ſolitudie moleſte. 53.6

¶ De permixtione ſenſus.

Ubi deſipientiam ſomnus ſedat bonum. ubi vero pſtat malū. 2.2.

¶ De epilentia.

Epilenticorum iuuenibus mutationes etatum temporum ꝛ locorum euitare faciunt. 46.2.

Quibus epilenſie ante iuuentutem naſcuntur mutationem habēt quibus vero a.25.an. fiunt plerunqꝫ commoriuntur. 8.5.

¶ De diſpoſitionibus neruorum. Ca. ij.

¶ De paraliſi.

Frigidum vero neruis inimicum oſſibus dentibus cerebro ſpinali medulle: calidum vero vtile et amicum. 18.5.

¶ De ſpaſmo et tetano.

A ſpaſmo ꝛ tetano febris ſuperueniēs ſoluit egritudinem. 57.4.

In febre ex ſomnis timores aut ſpaſmi malum. 66.4.

In febre ſpūs offendens malū: ſpaſmum enim ſignificat. 67.4.

In febrib9 acutis ſpaſm9 ꝛ circa viſcera dolores fortes malū. 79.4.

Spaſmus ex elleboro mortale. 1.5.

In vulnere ſpaſmus ſuperueniens mortale. 2.5.

Sanguine multo fluēte ſpaſmus innatus malum. 3.5.

Spaſmus et ſingultus poſt nimiam inanitionem malum. 4.5.

Si inebriatus aliqͥs repēte ſine voce fiat ſpaſmo innato morit. 6.5.

Quicunqꝫ a tetano comprehenduntur: in quattuor diebus pereūt ſi vero hos effugiunt ſani fiunt. 7.5.

Frigidum et tetanos ꝛ frigores: ꝛ febrium rigores. 18.5.

Eſt autē vbi in tetano ſine vulnere iuuene bene carnoſo eſtate media frigide aque multa infuſio caloris reuocationem facit: calor vero hoc liberat. 17.5.

Calidum ſaniem faciens in omni vulnere maximum ſignum eſt ad certitudinem: cutem mollit et attenuat ſine dolore: rigorū ſpaſmorum tetanorum eſt mitigatorium. 23.5.

Spaſm9 fit ex plenitudine aut ex euacuatiōe: ita ꝛ ſingult9. 39.6.

In ſanguinis fluxu: deſipientia ꝛ ſpaſmus malum. 9.7.

In ilion vomitus ſingultus ſpaſmus et deſipientia malum. 10.7.

In vulneribus fortibus ſpaſmus aut tetanus malum. 12.7.

In vigilia ſpaſmus aut deſipiētia malum. 18.7.

In farmacie potione ſpaſmus malum. 26.7.

¶ De ſtupore.

In plaga vel pcuſſione in capite ſtupor aut deſipientia malū. 14.7

¶ De iectigatione aut ſaltu: nihil.

¶ De tortura.

In nō deficiēte vero febre ſi labiū aut ocul9 aut ſuperciliū aut naſus diſtorqueatur aut nō videat vel vt natura audiat: iam debili exiſtente corpore: quecūqꝫ hoꝝ fiant iam prope eſt mors. 49.4

¶ De diſpoſitionib⁹ oculorum. Ca.iij.

In tẽporib⁹ ꝟo ſi quidẽ hyẽs ſiccar borealis fiat: ver ꝟo pluuioſuꝫ ⁊ auſtrinũ: neceſſe eſt eſtate obtalmias fieri. 12.3.
Si ꝟo hyems auſtrina ⁊ pluuioſa fiat: ver vero ſiccũ ⁊ boreale: obtal mie ſicce ſiũt. 13.3.
Si ꝟo borealis fuerit autũn⁹ ⁊ inaquoſus humidis q̃dẽ natura ⁊ mulierib⁹ cõfert: reliq̃s ꝟo obtalmie erũt ſicce. 14.3.
In ſiccis temporibus obtalmie fiunt. 18.3.
Cõſtitutiões ꝟo q̃tidiane auſtrine ꝟtigines faciũt in oculis. 17.3.
Eſtate vero quedam horum oculorum ⁊ auriũ dolores. 22.3.
In nõ deficiẽte febre ſi ocul⁹ diſtorqueat ⁊ non videat debili exiſtẽte corpore iam prope morseſt. 49.4.
Quibuſcũq; i ferioꝛib⁹ aut alijs egritudinib⁹ volũtarie ocli lacbrymant: nihil ĩcõueniẽs. q̃b⁹ ꝟo nõ ſm volũtatẽ: incõueniẽs. 52.4.
In oculis patientem a dyaria accipi bonum. 17.6.
Dolores oculoꝝ meri potio aut piria aut flobothom ia aut farmacia ſoluit. 31.6.
Attendere autẽ oportet ⁊ iudicia oculorũ ⁊ ſomnia. ſi eñi quid albi appareat ɔmiſſis palpebris non ex dyaria exiſtẽte aut farmacie potatione: malũ eſt ſignũ ⁊ mortale valde. 52.6.
Oculorũ dolores meri potiões ⁊ lauacbra multa calide ⁊ flebotho mia ſoluit. 47.7.

¶ De diſpoſitionibus aurium. Cap.iiij.

Quibuſcunq; fellee egeſtiones ſurditate ſuperueniente q̃eſcũt: ⁊ q̃buſcũq; ſurditas fit: felleis ſupueniẽtib⁹ egeſtiõib⁹ q̃eſcit. 2.82.4.
Aut nõ audiat iã debili exiſtente corpore: quecũq; horum fiãt iam prope eſt mors. 49.4.
Quibus in febribus aures ſurdeſcunt: ſanguis ex naribus fluens: aut venter turbatus ſoluit egritudinẽ 9.4.

¶ De diſpoſitionib⁹ naſi. Cap.v.

Quibus nares humide natura ⁊ ſemen humidum ſanis egrius quibus vero contraria ſalubrius. 2.6
Branchi⁊ corrize in valde ſenibus non maturãtur. 40.2.
Senioꝛib⁹ ꝟo catarri celeriter diſſoluẽtes. in fine aphoꝛiſmi. 23.3.
Si vero eſtas ſicca ⁊ borealis fuerit autumnus ꝟo pluuioſus ⁊ auſtrin⁹ capitis dolores in hyeme tuſſes brãchi ⁊ corrize ſiũt. 14.3
Si vero borealis ⁊c. ⁊ corrize diuturne. 15.3.
Senioribus vero diſnie catarri ⁊c. 32.3.
Catarri in ſupiori vẽtre. i. pectore i ſaniẽ ɔuertunẽ i. 20. dieb⁹. 36.7
Frigida aut nix aut criſtallus ⁊ cetera. catarros faciẽtia. 25.5.

¶ De fluxu ſanguinis narium.

Senioribus vero ⁊ ad iuuentutẽ accedentibus ⁊c. et ex narib⁹ ſanguinis fluxus. 37.3.

Quibuſcũq; in febribus ſanguinis fluit multitudo vndecũq; in reſumptionibus ventres his humectantur. 27.4.
Quibuſcũq; in febribus aures ſurdeſcũt: ſanguis ex narib⁹ fluẽs aut venter turbatus: ſoluit egritudinẽ. 60.4.
Quibus ſpes ad articulos apoſtema cõuerti ꝛc. in fine. Si vero ex narib⁹ ſanguis fluit valde ꝛ celeriter ſoluit. 75.4.
Mulieri menſtruis deficientibus ſanguinem ex naribus fluere bonum eſt. 32.5.
Caput dolenti ꝛ circũdolenti ſanies aut aqua aut ſanguis defluẽs ꝑm aures aut nares aut ꝑm os ſoluit egritudinẽ. 10.6.
In ſanguinis fluxu deſipientia aut ſpaſmus malum. 9.7.

¶ De ſternutatione.

Mulieri que a matrice moleſtatur: aut difficulter generanti ſternutatio ſuperueniens bonum. 34.5.
A ſingultu habito ſternutatio ſupueniẽs ſoluit egritudinẽ 12.6.
Sternutatio fit a capite ex calefacto cerebro aut humectato qđ eſt in capitis vacuo: effunditur eñi aer intus exiſtens foras. ſonat vero q2 per anguſtus eſt ei exitus. 52.7.

¶ De varijs diſpoſi. oris et lingue. Cap. vj.

In etatib⁹ ꝑo talia accidũt puerij ꝛ nouiter genitis vlcerationes ꝛ vomit⁹ ꝛc. 25.3.
Trauli dyaria marie capiũtur lõga. 32.6.

¶ De diſpoſitiõibus dentium. Cap. vij.

Unicũ reperio aphoriſmũ de medicina dentiũ ꝛ ꝓnoſticũ: preter illũ q̃ poſitus eſt de difficili exitu dentiũ: ꝛ eſt. 26.3.
Quibus in dentibus in febribus limoſitates fiunt: fortiores ꝛ diuturniores fiunt febres. 53.4.
Cum vero dẽtes producũt gingiuarũ pruritus. febres ſpaſmi: dyarie: ꝛ maxime quãdo ꝓducunt caninos dentes. 25.3.

¶ De diſpoſitionibus labiorũ ꝛ gingiuarũ. Ca. viij.

De egritudinibus labiorũ ꝛ gingiuarum in aphoriſmis nihil reperio vltra que dicta ſunt de egritudine oris.

¶ De diſpoſitionibus gutturis. Cap. ix.

Autũno vero ꝛ eſtiuorũ multa ſtrãgurie liẽteric ꝛ ſquinantes ꝛ anhelitus. 23.2.
Si a febre habito tumore nõ exiſtente in faucibus ſuffocatio repẽte ſuperuenerit mortale. 34.4.
Si a febre habito collũ cõuertatur vt vix deglutire poſſit tumore non exiſtente in collo mortale. 37.4.
Quicũq; ſquinãtiã effugiũt ꝛ ad pulmonẽ eis conuertitur: in ſeptẽ diebus moriũtur. Si vero hos effugiũt: empici fiunt. 11.5.
A ſquinante habito tumor ꝛ rubor in pectore ſuperueniens bonũ; foras eñi conuertitur egritudo. 37.5.

Si a febre babito tumore nō exiſtēte ſuffocatio repēte naſcitur vt deglutire nō poſſit moꝛtale. 60.7.
Scđs taliter inueniſ. Si a febꝛe babito toꝛqaſ collū vt deglutire nō poſſit: ⁊ trāſglutiēdo anguſtieſ ſine tumoꝛe manifeſto moꝛtale.

De diſpoſitionib⁹ pectoꝛis et pulmonis Cap. x.

De anbelitus cōſtrictione ſiue difficultate ei⁹: vt in quarto apboꝛiſmo. vt iam clarebit.
In febꝛib⁹ ſpirit⁹ offendēs malū: ſpaſmū em̄ fieri ſignificat. 68.4.

¶ De aſmate.

Quibuſcūq; gibbi ex aſmate fiūt āt tuſſi an̄ iuuētutē peūt. 46.6.

¶ De tuſſi.

Quadrageſimus ſextus dictus.

¶ De voce.

Si inebꝛiat⁹ aliquis repente ſine voce fiat: ſpaſmo in anto moꝛitur ſi non febꝛis acceperit eū: aut ad boꝛā veniēs ſm quam crapule ſoluuntur locutus fuerit ⁊c. 6.5.
Quibuſcūq; doloꝛes repente fiūt in capite cōtinuo ſine voce fiūt et ſtertunt pereūt in ſeptem diebus ſi nō eos febꝛis accipiat. 51.5.
Quibuſcūq; cerebꝛū cōmotū fuerit ab aliqua cauſa neceſſe eſt ſtatim ſine voce fieri. 48.7.

¶ De ſputo ſanguinis.

Adoleſcētibus vero ſputa ſanguinis: ptiſis: febꝛes acute: epilenſie ⁊ alie egritudines. maxime vero pꝛedicte. 30.3.
Quibuſcunq; in febꝛibus ſanguinis fluit multitudo vnde cunq; in reſumptionibus ventres bis bumectantur. 67.4.
Excreationes in febꝛe nō deficientib⁹ liuide ⁊ ſanguinee ⁊ fellee ⁊ fetide omnes male ſunt: egeſte vero bone. Bone vero ſunt ⁊ ſm ſeceſſum ⁊ vꝛinam ⁊c. 47.4.
Quicūq; ſanguinē ſpumoſū ſpuūt: bis ex pulmōe eductio fit. 14.5.
Caput dolēti ⁊ circundolēti ſanies aut aqua aut ſanguis defluēs ſm nares aut aures aut os ſoluit egritudinē. 19.6.
In ſanguinis ſputo ſaniei ſputum malum. 15.7.
Quicūq; ſanguinē vomūt ſi quidem ſine febꝛe ſalubꝛe: ſi vero ex febꝛe pnitioſū curare vo opoꝛtet ſtipticis aut īfrigidātib⁹. 37.8.

¶ De pleureſi.

Paroxiſmos ⁊ ɔſiſtētias declarāt egritudines ⁊ tpa anni ⁊ circuituū ad inuicē incremēta. ſiue qtidie ſiue pꝛeter diē ſiue per amplius tps fiat. Sed ex apparentibus poſt: quēadmodū in pleureticis ſputū ſi ɔtinuo apparet ſubꝛubeū inchoātē quidē moꝛbū abbꝛeuiat. Si vero poſt apparet ſubꝛubeū pꝛolongat. 12.1.
Auſtrini flat⁹ grauāt auditū. Et ſubdiuidit. Si vo boꝛeas fuerit: tuſſes: farigꝭ: vētres duri: diſſurie: boꝛꝛoꝛes: laterꝭ doloꝛes. 6.3.
Hyeme vero pleuretides: peripleumonie: coꝛize: bꝛancbi: tuſſes: pectoꝛis laterū ⁊ lumboꝛum doloꝛes. 24.3.
Quicunq; pleuretici facti non purgantur in qua tuoꝛdecim dieb⁹

bi in empima tranſeunt. 9.5.
Quicūq ex pleureticis ēpici fiūt ſi purgant in quadraginta dieb⁹ a qua die ruptura fuit: ſoluit. Si vo nō: in ptiſim trāſeūt. 16.5.
A pleuretide ſupato aut piplemonia dyaria ſupueniēs malū. 16.6.
Accide eructuantes nō valde pleurētici fiunt. In pleuretide periplemonia malū. 33.6.

De peripleumonia.

Dictus eſt de pleureſi. 34.6.
Dictus eſt de pleureſi. 16.
In periplemonia freneſis malum. 12.7.

De empimate.

Quicūq ēpici aut hydropici vrūt aut icidūtur: ſi ſanies q̄ dē pura fluxerit & alba euadūt. ſi vo cenulēta & male olēs fuerit peūt. 27.6

De ptiſi.

Autumnus ptiſicis malus. 11.3.
Si vero eſtas ſicca & borealis fuerit: autūnus vo pluuioſus et auſtr[illegible] : capitis dolores in hyeme & tuſſes & brāchi & corrize fiunt q̄buſdam vero & ptiſis. 14.3.
Autūno vo & eſtiuorū multa & febres quartane & errantes & ſplenes & hydropes venientes & ſplenes & ptiſici. 23.3.
Dictus eſt de ſputo ſanguinis. 30.3.
Ptiſicos vero metuētes ad ſuperiores farmacias 8.4.
Ptiſis fit maxe etatib⁹ a. 18. ānis vſq ad. 25. annos. 10.5.
Qui a ptiſi moleſtātur ſi ſputū qualecūq ſpuūt fetet ſuper carbones effuſum: & capilli a capite defluūt: mortale eſt. 12.5.
Quibuſcūq ptiſicis ōfluūt capilli: ſi dyaria ſupuenerit mortale. 13.6
A ptiſi habito dyaria ſuperueniens mortale eſt. 16.5.
Lac dare caput dolētib⁹ malū. Malū vero & febricitātib⁹ & q̄b⁹ hypocūdria ſuſpēſa rugiūt & ſiticuloſi. Malū vero & q̄bus fellei ſeceſſus: & in acutis febribus: & quibus ſanguinis multa egeſtio facta ē. Cōuenit vo ptiſicis nō valde febricitātibus. Dare vo & i febribus longis nullo predictorū ſignorū preſente & extra rationem tabefactis. 64.5.
In ſaniei ſputo ptiſis & flux⁹ malū. vbi ſaliua retinet moriūt. 16.7.

De diſpoſitiōibus cordis. Et prio de tremore. Cap. xi.

In febrib⁹ circa vētrē cauma & cordis morſ⁹ vel tremor malū. 66.4.
Qui exſoluūtur fortiter & frequenter ſine manifeſta occaſione repēte moriūtur.

De māmillis et diſpoſitionib⁹ earum. Cap. xij.

Mulieri i vtero hñti ſi ſubito māmille graciles fiūt abortit. 36.5.
Mulieri i vtero gēinos hñti: ſi altera māmillar gcil fiat: alterū abortit & ſi q̄dē dextra gcil fiat maſculū: ſi vo ſiniſtra feminā. 37.5.
Si mulier que neq pregnās eſt: neq generauit lac habet: huic men

ſtrua defecerūt. 28.5.
Mulieribus q̄bus cōuertitur ſanguis ad mām̄illas: maniā ſignificat. 39.5.
Mulieri ſi vis mēſtrua retinere ſiciā maiorem ad mammillas a ppone. 50.5.
Mulieri ī vtero hn̄ti lac extra mām̄iliā multū fluēs debilē fetū ſignificat ſi vero dura fuerint vbera: ſanū fetū ſignificāt. 52.5.
Quecūq; corrupture ſunt fet⁹: his vbera gracilia fiunt. Si vero ruꝛſus dura fiant: ꝛ ſi dolor eſt in vberibus: aut vertebris: aut in genub⁹: aut in oculis nō corrūpūtur. 54.5.

De meri ꝛ diſpoſitione ſtomachi.

De diſpoſitionibus ſtomachi. Cap. xiij.

Uētres vere ꝛ hyeme calidiſſimi ſunt natura ꝛ ſōni lōgiſſimi. 15.1.
Eſtate ꝛ autumno cibos grauiſſime ferunt: hyeme vero facillime mox vere. 18.1.
In omni egritudine cōfortari mēte ꝛ bene ſe habere ad oblationes bonum: contrarium vero malum. 33.2.

De difficultate tranſglutiendi.

Si a febre habito collū ꝯuertatur vt vix deglutire poſſit: tumore nō exn̄te ī collo repēte inaſcit vt d̄glutire nō poſſit: mortale. 35.4.

De dolore ſtomachi.

In febribus circa ventrē cauma forte ꝛ cordis morſ⁹: malū. 66.4.
Potus indigentiā ſoluit. 21.2.

De ſiti.

Quibuſcūq; bibere deſideriū nocte valde ſitiētibus ſi dormiuerint bonum. 37.5.

De diſpoſitionibus mirach ꝛ hyppocūdriorum.

Quib⁹ hyppocūdria ſuſpēſa ſunt ꝛ ſubrugiētia: lūbi dolore ſuperuenīete vētres his humectanꝛ: ſi nō vētoſitates erūpāt aut vrine multitudo nō ſuperueniat: in febrib⁹ vero hec fiunt. 64.4.

De vomitu.

In pturbatiōib⁹ vētris ꝛ vomitib⁹ q̄ ſpōte fiūt ſiquidē qualia oportet purgari purgenꝛ cōfeſtim ꝛ bene ferūt. ſi vero nō cōtrariū. 2.1.
Difficile vomētes ꝛ medie carnoſos īferi⁹ timētes eſtatem. 7.4.
Ex egritudinibus quibuſcūq; ſi fel nigrū ſurſum aut deorſum exiuit mortale. 22.4.
In ilion vomitus ſingultus ſpaſmus deſipientia: malum. 10.7.

De ſingultu.

Spaſmus ꝛ ſingultus poſt nimiā purgationē malum. 4.5.
A ſingultu habito ſternutatio ſupueniēs ſoluit egritudinē 13.6.
A dyaria habito diuturna ſpontaneus vomitus ſuperueniēs ſoluit dyariam. 15.6.
In flegmone epatis ſingultus malum. 17.7.

De diſpoſitionibus epatis. Cap. xiiij.

De dolore epatis.

Cuicunq; epar circundolet: bis febris ſuperueniens ſoluit egritudinem. 53.7.

De apoſtematibus epatis.

In epate vero flegmones patienti ſingultus ſuperuenit. 60.5.

Ueſicã inciſaz aut cerebrũ ant cor aut dyafragma aut rhenes aut inteſtinoꝝ aliqδ gra ciliũ aut ventrẽ aut epar mortale. 18.6.

Quicunq; in epate ꝑpter ſaniem vruntur: ſiquidem ſanies pura fluxerit et alba euadunt: in tunica enim illic ſanies eſt. Si vero velut amurca fluxerit pereunt. 46.7.

De hydrope.

Autumno vero ⁊ eſtiuorum multa: ⁊ febres quartane: ⁊ errantes ⁊ ſplenes ⁊ hydropes venientes ex ſplene ⁊c. 23.3.

Hydropicis ſi naſcuntur in corpore vulnera: nõ facile ſananť. 8.6.

Quicũq; empici aut hydropici vrunť aut ſcinduntur: bis effluẽte ſanie aut aqua multa etiam repente omnino pereunt. 22.6.

Quibuſcunq; torſiones ⁊ circa vmbilicũ dolores ⁊ lũbos ⁊ dolorẽ nõ ſoluit neq; farmacijs neq; aliter: in hydropẽ ſiccã ꝑficiť. 11.4.

Hydropicis tuſſis ſupueniẽs mala: ꝑcedẽs nõ ſine malo. 35.6.

Quicũq; ſplenetici a diſſinteria capiuntur: bis ſupueniente diſnia longa hydrops innaſcť aut lienteria ⁊ pereunt. 43.6.

In mania diſſinteria aut hydrops aut extaſis bonum. 5.7.

Hydropicus ſi tuſſim ſiccam habet deſperatus eſt. 45.7.

Quibꝰ epar aq̃ ipletũ erũpit: bis aq̃ vẽter ipleť ⁊ moriũtur. 46.7.

De hyppocundrijs.

Quibꝰ in febricitantibꝰ in ſeptima aut nona aut vndecima aut decimaquarta die icteritia ſupueniẽs: bonum: ſi non ad dextrum hyppocundriũ durũ fiat. ſi vero non: non bonum. 64.4.

Quibꝰ hyppocõdria ſuſpenſa ⁊ ſubrugiẽtia: lũbi dolore ſuperueniẽte ventres bis humectãtur: ſi non ventoſitates erũpant aut vrine multitudo ſuperueniat: in feb. hec fiunt. 74.4.

Lac dare caput dolentibus malum. malum vero ⁊ febricitantibus ⁊ quibus hyppocundria ſuſpẽſa rugiunt ⁊ ſiticuloſis ⁊c. 64.5.

Quibuſcunq; dolor fit circa hyppocundria ſine flegmone: bis ſuperueniens febris ſoluit dolorem. 40.6.

De diſpoſitionibus fellis ⁊ ſplenis. Ca. xv.

De ictericia.

Quibus in febribus in ſeptima aut nona: aut vndecima. aut decimaquarta die icteritia ſupuenerit bonum niſi dextrum hyppocundrium durum fiat: ſi vero non bonum. 64.4.

Quibuſcunq; in febribus icteritia ſupuenerit ante ſeptimum diẽ malum eſt. 63.4.

Icterici non valde inflantur. 71.5.
Ictericis ſi epar durum ſit malum. 42.6.

¶ De ſplene.

Autūno vero eſtiuorum multa ꝛ febres quartane ꝛ errātes ꝛ ſplenes ꝛ hydropes venientes ex ſplene. 23.3.
Quicunqʒ ſplenetici a diſſinteria capiuntur: his ſuperueniente diſſinia longa hydrops innaſcitur aut lienteria ꝛ pereunt. 43.6.
Splenetica diſſinteria ſuperueniens bonum. 48.6.

¶ De fluxu omnium modorum. Ca. xvi.

In ventris fluxibus mutationes egeſtionum iuuant. ſi non ad malum transmutentur. 14.2.
Egeſtiones nigre vel quaſi ſanguis ſponte venientes ꝛ cum febre et ſine febre peſſime ſunt. quātumcunqʒ colores plures fuerint: magis malum. cum farmacijs vero melius ē ꝛ quantumcunqʒ plures colores fuerint non malum eſt. 21.4.
Egritudinibus quibuſcunqʒ incipiētibus ſi fel nigruʒ ſurſum aut deorſum exiuerit mortale eſt. 22.4.
Quibuſcunqʒ ex egritudinibus acutis: aut multi tēporis: aut abortibus: aut aliter extenuatis ſi fel nigruʒ quaſi ſanguis exiuerit: ſequenti die creſco' morietur. 23.4.
Diſſinteria ſi a felle nigro inchoauerit mortale. 24.4.
Nigre egeſtiones ſi a diſſinteria iam habito vt inteſtinorū carnes egerantur mortale 26.4.
Quibuſcūqʒ fellee egeſtiōes fiūt ſurditate ſupueniēte ꝗeſcūt ꝛ ꝗbuſcūqʒ ſurditas ſit felleis ſupueniētib' egeſtionib' ꝗeſcit. 28.4.
Mulieri in vtero habēti teneſmō innat' abortū facit. 49.5.
In diuturnis liēterijs oxiremia veniēs prius nō exiſtens ſignum ē bonum. 1.6.
In lōgis diſſinterijs cibi abſtinētia malū: ꝛ cū febre peius. 3.5.
Trauli a dyaria capiuntur longa. 32.6.
Quicūqʒ ſplenetici a diſſinteria capiūtur: his ſuperueniēte diſnia lōga hydrops inaſcit aut liēteria ꝛ pereunt. 43.6.
Spleneticis ſuperueniēs diſſinteria bonum. 48.5.
In mania diſſinteria aut hydrops aut eſtaſis bonuʒ 5.7.
In colerico ſeceſſu diſſinteria malum. 24.7.
Si ab albo phlegmate habito dyaria ſuperuenerit fortis ſoluit egritudinem. 30.7.
Quibuſcunqʒ ſpumoſe egeſtiones in dyarſa: his flegma a capite defluit. 31.7.

¶ De doloribus inteſtinorum.

Quibuſcūqʒ torſiones ꝛ circa vmbilicuʒ dolores ꝛ lūbos: dolor nō ſoluit neqʒ a farmacijs neqʒ aliter in hydropē ſiccā pficit. 11.4.
In febrib' acutis ſpaſm' ꝛ circa viſcera dolores fortes malū. 49.4

Dolores in lateribus et pectoribus et in alijs partibus ſi multū diffe rūt ad diſcernendum mali ſunt. 5.6.
Dolores et tumores circa ventrem exiſtentes ſuperiores quidem le uiores non ſuperiores. 7.6.

¶ De ilios.

Quibuſcunq; ex ſtrāguria ilion innaſcit: hi in ſeptem dieb⁹ pereūt ſi non febre ſuperueniēte vrina multa fluxerit. 44.6.
In ilion vomitus ſingultus ſpaſm⁹ deſipiētia malum. 10.7.

¶ De colica nihil.

¶ De diſpoſitionibus ani. Ca.xvij.

Melācholicis et freneticis emorroydes innate bonū. 11.6.
Emorroydes habēti antiquas ſi nō vna relicta fuerit pīculū eſt hy dropiſim aut ptiſim aut maniam fieri. 12.6.
Maniacis varib⁹ aut emorroydib⁹ inatis manie fit ſolutio. 11.6.

¶ De diſpoſitionibus rhenum. Ca.xviij.

Quicunq; nefretici ſunt non ſanant poſt.40.annos: intelligēdo p nefreſim paſſionē rhenum omnē indifferenter. 6.4.
Quibuſcūq; in vrinis arenoſa ſubſiſtāt ſedimīa: his veſica aut rhe nes lithiaſim patitur. 80.4.
Nefretici et circa veſicā dolores laborioſe ſanant in ſenib⁹. Et p ne freſim hic intellige vlceratiōnē: et in fine cōmēti Galien⁹ ſicut alibi dixit Hyppocra. ſenes his paſſiōib⁹ commoriūtur. 7.6.
Quibuſcuncunq; in vrinis ampulle ſupernatant nefreticā et longā egritudinem fore ſignificant. 35.7.
Quibuſcūq; pinguis hypoſtaſis et cōglobata: his nefreticā ſignifi cat et acutam fore egritudinem. 36.7.
Quibuſcūq; nefreticis exūtib⁹ p̄dicta ſigna acciderint: et dolores acuti circa muſculos ſpinales ſint: ſi q̄dē circa lūbos intrinſecos ſunt apoſtema futur extrinſeci ſignt. Si v̄o dolor magis circa interiores locos fuerit: apā futur expectabis magis int⁹. 37.7.
Quibuſcunq; inter rhenes et ventrē flegma ɔcludit et dolorē preſtās nō habet exitū in neutrū ventrium: his p̄ venas in veſicā cōuer ſo flegmate ſolutio fit morbi. 55.3.

De diſpoſitionibus veſice. Ca.xix.

Egritudines vero in pluuialib⁹ vt multū fiūt: et febres lōge: et vētris flux⁹ et putredines: epilētici: appopletici: et ſquinātes. In ſiccis v̄o ptiſici: obtalmie: artetice: ſtrangurie: et diſſurie. 17.9.
Autumno v̄o et eſtiuor multa febres quartane et errātes et ſplenes hy dropes et ptiſis: et ſtrangurie: et lienterie. 23.3.
Senioib⁹ v̄o factis perithimia ſpōdilis et lithiaſes lumbrici. 27.3.
Senioib⁹ diſnie: catarri cū tuſſi: ſtrāgurie: diſſurie: articulor dolo res: nefreſis: v̄tigines: apoplexie: cacheſie: prurit⁹ toti⁹ corpis: melā cholie: vigilie: vētris et narū hūidita tes; oculor hebetudo: glau

coſtas:grauitas auditus. 32.3.
Quibuſcūqꝫ vrine groſſe globoſe pauce nō ſine febribꝰ mltitudo ve
niēs ex his tenuis iuuat:maxie v̄o talia eueniūt qbꝰ ex principio
vel poſt principium aut celerius hypoſtaſes fiunt. 70.4.
Quibuſcūqꝫ in febribꝰ vrine conturbate velut ſubiugaliū:his capi
tis dolores aut adſunt aut aderūt. 71.4.
Quibꝰ ſe cōtinuo egritudo terminatur:hisnubē hꝫ rubeā quarta
dies in vrina ⁊ alia ſigna ſm rationem. 73.4.
Quibꝰ vrine lipide aut albe:male v̄o in freneticis apparēt. 72.4.
Quibꝰ hypocūdria ſuſpēſa ⁊ ſubrugiētia lumbi dolore ſupueniēte:
vētres his humectant:ſi non ventoſitates erūpant:aut vrine mul
titudo ſuperueniat. 74.4.
Quibꝰ ſpes eſt ad articulos apoſtema cōuerti:eruet ab apoſtemate
vrina groſſa ⁊ multa ⁊ alba facta velut in laborioſis febribꝰ ⁊ inari
meſi in quartanis qbuſdā incipit fieri.Si v̄o ſanguis ex naribꝰ
fluat ⁊ valde celeriter ſoluunt. 75.4.
Si ſanguinē aut pus minxerint:renū aut veſice vlcerationem ſigni
ficat. 70.4.
Quibus in vrina groſſa q̄ſi carnium fruſta vel ſicut pili ſunt:his de
renibus exeunt. 76.4.
Quibus in vrina pingui exiſtente furfura mingunt:his veſica ſca
bit. 77.4.
Quicūqꝫ ſanguinem ſponte mingunt:his de rhenibus vene ruptu
ram ſignificat. 75.4.
Si ſanguinē mingūt aut trūbos ⁊ ſtrāguriā hñt ⁊ dolor īcidit in pe
ctinē ⁊ ſubvētre ⁊ pitoneon:circa veſicā dolorē ſignificat. 80.4.
Quibuſcunqꝫ in vrinis harenoſa obſtant:his veſica aut rhenes li
thiaſim habet. 80.4.
Si ſanguinem aut pus mingunt aut ſquamas ⁊ odor grauis:veſi
ce vlcerationem ſignificat. 82.4.
Quibus in vrinali via vel virga puſtule naſcuntur:ſanie facta ⁊ et eru
pta ſolutio fit morbi. 83.3.
Uria facta mlta noctu modicū ſeceſſuꝫ ſignificat ⁊ ecōuerſo. 84.4.
In ano flegmōe ſpatiēti ⁊ matrice flegmonē habēte:ſtrāguria ſupue
nit.In epate v̄o flemone ſpatiēti ſingultꝰ ſuperuenit. ⁊ in rhenibꝰ
habētibꝰ ſaniem ſtranguria accidit. 58.5.
Nefretici ⁊ circa veſicaꝫ dolores laborioſe ſanātur in febribus alias
in ſenibus. 6.6.
Ueſicā īciſā:aut cerebrū:aut cor:aut diafragma:aut epar aut vētrē:
aut rhenes:aut inteſtinorū aliquod gracilium mortale 19.6.
Quibuſcūqꝫ ex ſtrāguria ileos innaſcit:hi in ſeptē diebꝰ pereunt ſi
nō febre ſuperueniente multum vrina fluxerit. 44.4.
Quibuſcūqꝫ in febribus in vrinis crinoydes hypoſtaſe ſiūt lōgā
egritudinem ſignificat. 32.7.

Quibuſcūq; vrie diſtātes fiūt: bis ī corpe turbatio fit fortis. 34.7.

Quibuſcūq; in vrinis ampulle ſupernatāt: nefreticā ſignificant: et longam egritudinem fore. 35.7.

Quibuſcūq; pinguis hypoſtaſis ꝛ cōglobata: bis nefreticā ſignificat et acutam egritudinem fore. 39.7.

Si ſanguinē ꝛ trumbos mingant ꝛ ſtranguriam habeant ꝛ dolor incidit in peritoneon ꝛ ſub ventrē ꝛ pectinem: ea que circa veſicam ſunt: egrotare ſignificant. 40.7.

Strāguriam ꝛ diſſuriam vini potio ꝛ ſic flobothomia ſolnit: incidere vero venam que intus in talo eſt bonū. 49.7.

De diſpoſitiōib⁹ mēbrorū gñatiōis ī viris. Ca. xx.

Silr in marib⁹: aut eſt ꝑpter raritatē corporis ſpūs extra fert vt nō incidat ſemē: aut ꝑpter dēſitatē humidū nō diffundet extra aut propter frigidum nō calefiet ita vt congregetur ad hūc locum: aut propter caliditatem hoc ipſum fit. 63.5.

Quādo inciſum fuerit os aut cartilago: aut neruus: aut maxille tenues: aut preputium: neq; creſcit neq; conglutinatur. 19.6.

De membris generationis in femellis. Ca. xxj.

Si vero auſtrina hyems ꝛ pluuioſa ꝛ tranquilla fiat: ver vero ſiccū et boreale mulieres ſiquidem quibus partus ad ver ineſt: ex om ni occaſione abortiunt. Si vero genuerint: morbidos pueros et imbecilles pariunt: vt aut ſtatim reſoluantur. i. moriantur: aut morbidi et tenues veniāt extites. Alijs vero iunioribus quidē diſſinterie ꝛ obtalmie ſicce fiunt: ſenioribus vero catarri celeriter diſſoluentes. 13.3.

Pregnantes ſi conuenit purgare: a quarto menſe vſq; ad ſeptimū min⁹ vero has: minora vero ꝛ ſeniora vereri oportet. 14.

Muliebria educit ex aromatibus calefactio: multotiens vero ꝛ ad alia vtilis eſſet ſi non capitis grauedinem faceret. 28.5.

Mulier in vtero habens flebothomata aborſum facit: ſed magis cuius maior eſt fetus. 29.5.

Mulieri in vtero habenti: ab aliqua egritudinum acutarum accipi mortale eſt. 30.5.

Mulieri ſanguinem vomenti menſtruis ſuperuenientibus ſolutio fit 31.5

Mulieri menſtruis deficientibus ſanguinem ex naribus fluere bonum eſt. 32.5.

Mulieri in vtero habenti ſi venter fluat: periculum eſt abortiendi. 33.5.

Mulieri que a matrice moleſtatur aut difficulter generāti ſternutatio ſuperueniens bonum. 34.4.

Mulieri meſtrua habēti ſine colore proprio ꝛ non ſm̄ ſe ſemper facta purgatione indigere ſignificat. 35.5.

Mulieri in vtero habenti ſi ſubito mammille graciles fiant abortitur. 35.5.

Mulieri in vtero habenti ſi altera mammilla gracilis fiat: geminos alterū abortietur. ⁊ ſiquidem dextra gracilis fiat: maſculum: ſi vero ſiniſtra: feminam. 37.5.

Similiter que neqꝫ pregnans neqꝫ generauit lac habet: huiuſmodi menſtrua defecerunt. 38.5.

Mulieribus quibus conuertitur ſanguis ad mammillas: maniam ſignificat. 39.6.

Mulierem ſi vis ſcire ſi concepit: mellicratum qn̄ dormitura eſt da ei bibere ⁊ ſi quidem torſiones habuerit circa ventrem concepit. ſi vero non minime. 40.5.

Mulier ſi quidem maſculum concepit bene colorata eſt: ſi vero feminaꝫ diſcolorata. 41.5.

Si mulieri pregnāti eriſipila fit in matrice mortale. 42.5.

Que preter naturā tenues exiſtentes concipiunt: abortiuntur anteqꝫ groſſeſcant. 43.5.

Quecūqꝫ corpa moderate hn̄tes abortiunt ſcđo mēſe aut tertio ſine oī occaſiōe māifeſta: his cottilidões mucillaginibꝰ pleni ſūt: et nō pn̄t pre grauedie tenere fetum: ſede abrūpuntur. 44.5.

Quecunqꝫ exiſtentes preter naturā craſſe nō cōcipiūt: his pinguedo os matricis obturat ⁊ priuſqꝫ extenuent nō cōcipiunt. 45.5

Si mſirſi ꝟtebro poſita fecerit ſaniē: neceſſe ē cōmotū fieri. 46.5.

Fetꝰ maris q̄dē in dextris: femine vero in ſiniſtris magis. 47.5.

Ad matricis precipitationes obtalmicum appone apprehendens os et nares. 48.5.

Mulieri in vtero hn̄ti tenaſmō innatus abortiri facit. 46.5.

Mulieris menſtrua ſi vis retinere: ſicuam maiorem ad mammillas appone. 50.5.

Quecūqꝫ in vtero habent: his cōcluditur os matricis. 51.5

Mulieri in vtero hn̄ti: lac ex mām̄illis multū fluēs fetū ſignificat debilem. ſi vero vbera dura fuerint: ſanuꝫ ſignificant fetū. 52.5.

Quecūqꝫ corrupture ſunt fetus: his vbera gracila fiunt. Si vero rurſus dura fiunt: ⁊ ſi dolor fit in vberibus aut in vertebris: aut in genibus: aut in oculis nō corrumpuntur 53.5

Quibuſcūqꝫ os matricū durū eſt: his neceſſe eſt os matricum concludi. 54.5.

Quecunqꝫ in vtero habentes a febribus accipiūtur: et fortiter caleſiunt ſine occaſione manifeſta: generant p̄iculoſe: ⁊ difficulter aut abortiuntur periclitantes. 55.5.

In fluxu muliebri ſpaſmꝰ ⁊ animi defectio ſi ſupueniat malū. 56.5

Menſtruis plurimis eueniētibus accidunt egritudines: ⁊ non venientibus a matrice accidunt egritudines. 57.5.

Mulier ſi nō cōcepit: velis aūt ſcire ſi cōcipiet: cōtegēs veſtimētis

ſuffumiga deorſum et ſiquidem tranſire videatur odor per corpus ad os et nares cognoſce quoniam ea nō propter ſe nō generat. 59.5

Mulieri in vtero habenti ſi purgationes exeūt: impoſſibile eſt fetum ſanuz eſſe. 60.5.

Si mulieri purgationes non exeunt: neqꝫ febre: neqꝫ rigore ſuperueniente anxietates abbominationes defectiones animi ei acciderint: reputa hāc in vtero habere. 61.5.

Quecunqꝫ denſas et frigidas matrices habent non concipient. Et quecunqꝫ humidas habēt matrices nō concipient: extinguitur enim in eis ſemē. Et quecūqꝫ ſiccas et magis ardētes nō cōcipiūt indigētia enim nutrimēti corrūpitur ſemen. Et quecūqꝫ ex vtriſqꝫ temperiem habent moderate hmōi fiunt generantes. 62.5.

Mulieri in vtero habenti tenaſmus ſuperueniens abortitur. 28.7

De diſpoſitionibus apparentibus in extremitatibus membrorum. Cap. xxij.

Duorum dolorum qui ſimul fiunt nō ſm eundem locum vehementior denigrat alterum. Poſitus eſt hic aphoriſmus ad euidentiā dolorum iuncturarum. 46.2.

Non febricitantibus exiſtentibus ſi fiat ſtrophus vel genuum grauitas et lūborū dolor: deorſum farmacia īdigere ſignificat. 20.4.

Laborioſis in febribus circa articulos et circa maxillas maxime apoſtaſes fiunt. 31.4.

Si vero prius doluerit aliquid ante egritudinem: illic confirmatur egritudo. 33.4.

Quibuſcūqꝫ feb. lōge: his dolores et puſtule fiūt in articulis. 44.4.

In articulis dolores et tumores ſine vlceratiōe podagrā et ſpaſmū et horū pl'ima: frigida aq̄ infuſa refrigerat et attenuat: et dolorez ſoluit. Stupor enim mediocris dolorem minuit. 25.5.

Maniacis emorroidibus aut varicibus innatis manie ſolutio fit. 21.6.

Quicunqꝫ dolores a dorſo in cubitos tranſeūt: flomia ſoluit. 22.6.

Eunuchi non podagrizant neqꝫ calui fiunt. 28.6.

Mulier non podagrizat ſi menſtrua non defecerūt in ea. 29.6.

Puer non podagrizat ante aphrodiſiam. i. ante coitum. 30.6.

Quicunqꝫ calui fiunt: his varices non naſcuntur magne. quibuſcunqꝫ vero innaſcuntur rurſus capillati fiūt. 34.6.

Quibuſcunqꝫ gibbi ex aſinate fiunt aut tuſſi: ante iuuentutem pereunt. 49.6.

Quicunqꝫ tumores podagrici fiunt in .40. diebus deferueſcentes reſident. 49.6.

Podagrica et maniaca vere et autūno mouētur vt in plurib'. 55.6.

Quibuſcunqꝫ a ſciatica moleſtatis vertebrum reſilit foras: et rurſus incidat in locum ſuum: his mucillagines facte ſunt. 59.6.

Quibuſcunq; a ſciatica moleſtatis vertebrũ reſilit foras: bis tabe ſcit crus et claudicant ſi non vtantur. 60.5.

FINIS.

Tabulã itaq; febrium ſcdm morẽ ſolitum ſic meo facili ingenio conſcribã: ſi prius eos nũerauero apho riſmos de febrib⁹ ipſis loquentes: vt ante oculos tuos ponam: que in ipſis te doctiſſimum reddant.

Paroxiſmos ⁊ conſiſtentias declarant egritudines: ⁊ tempora an ni et circuituum adinuicem incrementa. 12.1.

Qui creſcunt plurimum habent innatum calorem ⁊c. in fine. Et p pter hoc ⁊ ſenibus non ſimiliter febres fiunt acute: frigidum em̃ habent corpus. 14.1

Acute egritudines in quatuordecim diebus iudicantur: quod ⁊ de febribus intellige. 23.2.

Eſtiue quartane ⁊ multum ſunt breues: autũnales vero longe ma xime vero que ad hyemem coniunguntur. 25.2.

Febrem in ſpaſmo melius eſt fieri q̃ ſpaſmum in febre. 26.2.

Febricitantibus non fortiter neq; omnino in ſuperficie permane re: ⁊ nihil minuere corpus aut tabeſcere magis: eo q; ſecundum rationem fit: malum eſt. hoc em̃ logitudinem egritudinis ſignifi cat. hoc autem imbecillitatem. 28.2.

Circa principia ⁊ fines omnia imbecilliora: circa ſtatus omnia for tiora qui de febribus intelligendus eſt ⁊c. 30.2.

In morbis minus periclitantur egrotantes quibuſcunq; proprie nature ⁊ etatis et habitudinis ⁊ horum egritudo ineſt: magis q̃ quibus non propria ſm aliquid horum ineſt. 34.2.

Cum eſtas fit veri ſimilis ſudores multos in febribus expectare oportet. 7.3.

In ſiccis temporibus febres acute fiunt: ⁊ ſiquidem annus talis exiſtens amplius fuerit qualem conſtitutionem fecerit in pluri bus: ⁊ tales egritudines expectare oportet. 8.3.

In autũno acutiſſime fiunt egritudines ⁊ maxime mortifere vt in pluribus. ver vero ſaniſſimum ⁊ minime mortiferũ: quos duos etiam de febribus intellige. 10.3.

De temporibus ſiquidẽ hyems ſicca ⁊ borealis fuerit: ver vero plu uioſum et auſtrinum: neceſſe eſt eſtate febres acutas et obtal mias et diſſinterias fieri: maxime mulieribus et humidis na tura. 12.3.

Eſtate vero quedam horum et febres continue: et cauſon et ter tiane plurime et vomitus et dyarie: et oculorum et aurium do lores: oris vlcerationes et pudendorum putredines et deſuda tiones. 22.3.

Quibuſcunqꝫ in febribus; ſextanis.i.in ſexta die rigores fiunt diſ‑ſcriti ſunt. 29.4.

Laborioſis in febribus circa articulos ⁊ maxillas maxime apoſtaſes fiunt. 31.4.

Febres quecunqꝫ nō deficiētes tertia die ſunt fortiores periculoſe: ꝙcūqꝫ ꝟo ſic defecerint ſignificant quoniaꝫ nō periculoſe. 44.4.

Quibuſcūqꝫ febres lōge: bis dolores ⁊ puſtule fiūt in articlis. 43.4.

Si rigor inciderit febre non deficiente iam debili exiſtente virtute mortale. 46.4.

In nō deficiētibꝰ febribꝰ ſi ꝙ q̄dē extra frigida fuerint: ꝙ ꝟo interiꝰ ardeant ⁊ ſitim habeant mortale. 48.4

Quibuſcūqꝫ in febribꝰ reſurgētibꝰ: aut puſtule: aut dolores fiūt in articulis: hi amplioribꝰ cibis vtunt̃. 45.4.

In nō deficiētibꝰ ꝟo febribꝰ ſi labiū aut oculꝰ aut ſuperciliū aut naſus diſtorqueat̃: aut nō videat aut nō audiat iā debili exiſtēte corpore quecūqꝫ horum fiant prope eſt mors. 49.4.

Ubi in febre non deficiente diſnia ſuperuenerit ⁊ deſipientia mortale. 50.4.

In febribꝰ apoſtema nō ſolutum ad primas criſes: longitudinē egritudinis ſignificat. 51.4.

Quibuſcunqꝫ in febribus aut aliJs egritudinibꝰ volūtarie oculi lachrymant̃ nihil incōueniēs. Quibuſcunqꝫ ꝟo nō ſecundū volūtatem: inconueniens. 52.4.

Quibus in dentibus in febribus limoſitates fiunt fortiores: ⁊ diuturniores fiunt febres. 53.4.

In bubonibus febres facte: omnes male exceptis ephimeris. 54.4.

Febricitāti ſudor ſuperueniens nō deficiēte febre maluꝫ. Prolongatur em̄ morbꝰ ⁊ humorem plurimum ſignificat. 56.4.

A cauſone habito rigore ſuperueniente ſolutio fit. 67.4.

Tertiana ꝟo ſi nō iudicat̃ in ſeptē periodis longiſſima erit. 58.4.

Quibuſcunqꝫ aures in febribus ſurdeſcūt ſanguis ex naribꝰ fluēs aut venter turbatus ſoluit egritudinem. 60.4.

Quibuſcunqꝫ in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres ſoluuntur. 62.4.

Quibuſcunqꝫ in febribus icteritia ſuperuenerit ante ſeptimum diem malum. 63.4.

Quibuſcūqꝫ in febribꝰ in ſeptio aut nono: aut vndecimo: aut decio q̄rto die icteritia ſupuenerit bonū: ſi nō dextrū hyppocūdriū durū fiat. Si vero fit: non bonum. 94.4.

In febribus circa ventrem cauma forte ⁊ cordis morſus vel tremor malum. 66.4.

In febribus ex ſomnis timores aut ſpaſmus malum. 67.4.

In febribus ſpiritus offendens malum: ſpaſmum em̄ ſignat. 68.4.

In febribꝰ acutis ſpaſmi ⁊ circa viſcera dolores fortes malū. 68.4.

Quibus vrine in febribus conturbate τ conuerſe velut ſubiugaliū bus capitis dolores aut adſunt aut aderunt. . . 71.4.
A quartanis habiti nō valde a ſpaſmis apprehēdunt. ſi ꝟo apprehēdant τ ſupueniat: quartana ſoluitur. 69.4.
Quibuſcūq; in cauſone tremores fiūt. alienatio ſoluit. 26.6.
In acutis paſſionib⁹ cum febre luctuoſa ſuſpiria malum. 54.6.
Febricitāti ſi ceperint ſudores boni ſunt: tertiani: quintani: ſeptemi: τ q̄ nono die τ.11.τ.14.τ.17.τ.20.τ.21.τ.24.τ.27.τ30.τ.31.τ.34.τ.37.τ.40. iſti ei ſudores egritudines idicāt. q̄ ꝟo ita nō fiūt dolorē ſignificāt τ lōgitudinē egritudinis τ cōuerſionē. 35.4.

FINIS.

De dieta in febrib⁹ ipſis conuenieti.

Aphoriſmi.

Tenues τ certe diete in diuturnis ſemper paſſionibus: τ in acutis egritudinibus q̄bus nō cōueniūt difficiles. Ad vltimū tenuitatis q̄ adducunt diete difficiles. Et iterū reſumptiones in vltimo exiſtentes difficiles. 4.1.
In tenuib⁹ dietis peccāt egrotātes: τ iō magis leduntur. Omne enim pctm̄ quātūcūq; ſit magnū fit magis in tenuib⁹ dietis q̄ groſſiorib⁹ pp hoc τ in ſanis fallaces ſunt valde τ certe τ ↄſtitute diete: q̄m peccātia difficili⁹ ferūt: ꝓpter hoc igit̄ tenues τ certe diete fallaces ſunt ampli⁹ parū ſolidioribus. 5.1.
Ad vltimas egritudines: vltime curationes ad perfectionem ſunt potentes. 6.1.
Ubi ꝟo ſm acumē egritudo ↄtinuos τ vltimos labores hʒ: vltia τ tenuiſſima dieta neceſſariū eſt vti. vbi aūt nō: nō: ſed conuenit groſſius reficere τ tantum ſubcondeſcendere quantum egritudo mollior fuerit vltimis. 7.1.
Quādo in ſtatu ſteterit egritudo. tunc tenuiſſima dieta neceſſariū eſt vti. 8.1.
Contēplari igitur opʒ egrotātē ſi ſufficiat dieta ad ſtatū egritudinis: τ vtrū ille deficiat prius τ non ſufficiat dieta; aut egritudo deficiat τ obtundatur. 9.1.
Quib⁹ ergo cōtinu⁹ eſt ſtat⁹: continuo τ tenuiter reficere opʒ. Quibus ꝟo poſterior ſtat⁹ ad id τ ante id parū auferendū: prius vero vberi⁹ reficiendum vt ſufficiat egrotans. 10.1.
In paroxiſmis ſubtrahere oportet: apponere eñ leſio: τ quecūq; ſecundum circuitus exacuuntur: in exacerbationibus ſubtrahere oportet. 11.1.
Senes facillime ferūt ieiuniuʒ: ſecundo conſiſtentes: min⁹ vero pueri: horū ꝟo omniū maxime infantes: hoꝝ vero ipſorum quicunq; ſunt animoſiores exiſtentes. 13.1.
Qui creſcunt plurimum habent innatum caloreʒ plurimo igit̄ in

digēt nutrimēto: ſi vo nō: ꝯſumit corp⁹. Senib⁹ vo pu⁹ calor ieſt propter hoc igit paucis fomētis indigēt. A multis eñ cibis extinguitur calor: propter hoc igitur febres ſenibus non ſimiliter acute fiunt: frigidum enim corpus habent. 14.I.

Ventres hyeme et vere calidiſſimi ſunt natura et ſomni lōgiſſimi. In his temporib⁹ oblatiões plures dāde ſunt. Etenim innatus calor eſt multus: nutrimento igitur amplior indiget. Signū̃ etates et athlete. 15.I.

Humide diete omnibus febricitantib⁹ cōferunt: maxime vero pueris: et alijs ſic aſſuetis refici. 16.I.

Quibus ſemel: aut bis: aut ampli⁹: aut min⁹: aut ſm ptē: dādū vo eſt aliq̇d tēpori hore et regioni et etati et cōſuetudini. 17.I.

Eſtate et autūno cibos grauiſſime ferūt: hyeme vero facile: vere vero ſecundo. 18.I.

His qui in circuitib⁹ euacuātur: nihil dare neq; cogere: ſed auferri ex appoſitionibus vel ex appoſitis ante criſim. 19.I.

Incipit liber regiminis acutorum prim⁹.

Qui de egrotantium accidentibus in ſingulis egritudinibus tractantes potius conſcripſiſſe ferunt: eos quidē in his q̄ tradiderūt: inueniſſe q̇ddam nō eſt dubium: poteſt enī etiā quāuis medicus quis eadē facere: vbi egri accidentia pcipiens denotauerit. Sed et eorum etiā que cum his medico ſcire neceſſe eſt et abſq; egri iudicio nota fieri debent: plurima intacta obmiſerunt. 2.

Que quidem in diuerſis egris diuerſa ſunt ex parte: obſcuras et intelligi difficiles habent ſignificationes. 3.

Si enim ſagaci et oportuna inueſtigatione colliſa diſcutiantur in vniuſcuiuſq; morbi typo nonnulla ab eorum ſententijs diſcrepantia poterunt inueniri. 4.

In quo tamen nō ſolum eos non laudo: verumetiam quia medicine per pauca numero atq; vulgaria: preterq̄ in acutis paſſiōibus exercuerunt: vt catarticum et ſeruo temporibus ſuis. 5.

Sed posteriores eorū corrigentes dicta medicinali vi el quoddam ſequacius vel ſagacius egrotāti familiarius reliquerunt. 6.

Sed antiqui prorſus de dieta leuia viribuſq; carētia inutiliter ediderūt: eo quod multa diminute preſcripſerunt: prorſus de dieta nihil vtile tradiderunt. 7.

Inde leuia viribuſq; carentia inutiliter ediderūt: nō tamē in hoc errauerūt qm̄ ipſam vel ipſorū partiū vel partē variorū morborū eorumq; multiplicitatē ignorarent. 8.

Sʒ poti⁹ numerū palā tradere conātes nō inuenerunt: aut quoniā fortaſſe difficile cōprehēdi: ſiquidē ex altiſſimis inueſtigādū ſit aut q: non alius morbus ab alio vtcunq; differre videtur: nec idē

eſſe ſentiunt:niſi eodem nomine vocitentur. 9.
Si ergo quā epidimie vel epidimialis morbi q̄litas aut quātitas: aut vniuerſaľr mortalis eſt ſʒ ipi morbi varij aut ineq̄les ſunt:ꝛ a ffi ciūt plerumq; plurimos vt diximus ꝛ interimunt. 10.
Sed vulgus peritum ab imperito huiuſmodi cognoſcentium diſ cernere nequeunt. 11.
Alia laudantes ꝛ alia vituperantes. 12.

QUorūin ijs morbis eorūq; medella ignorātia hac ptʒ magie quā dicturi ſum⁹ ſignificatiōe. Expertis nāq; toti⁹ medicina lis ſciētie ab ijs peritiſſim⁹ hui⁹ egritudine cā ablata putat:q̄ eſt medicina i eo iuuare videt:cui⁹ nomina ſunt babilia. q̄ ergo ea digno uerit: ptiſanā videlicet ꝛ ſirupū aquā quoq; mellis ꝛ huiuſmodi:ꝛ il li⁹ a vulgo medicus habetur qui incipiens itidem vt ſapiēs iudica reputatur. 13.

SCripturū itaq; me eſſe que hacten⁹ ignorata fuerūt neceſſariū duco:quorum itaq; doctrina excellentiſſima eſt in ijs queciūq; iuuamen vel leſionē ſunt paritura. Id aūt qđ ignoratur a medicis eſt cur medicorū pars totius vite ſue nō deſiſtit diebus propinare in acutis paſſionibus ptiʒanā ordeaceā non colatam vtiliter ope rari confiſi. Alij vero vt nec vnum ordei granum tranſglutiant egri ſummopere ſtudent. Quo ſi fieret ꝛ nō collata eſſet maximum credunt eſſe nocumentuʒ egroto. Alij autē nec colatā necnon cola tam dant: quoruʒ rurſus pars nunq̄ niſi ſeptimo die tranſacto. Alij vero morbo deficiente in cretica. 14.

AD hec vero:aut interrogaſti:aut nō interrogaſti:ne quicq̄ idoneum reſpondere ſolent. 15.
Sue res itaq; iā demū ita ad hoc deducta eſt vt etiā vulgo liq̄diſſi me clare videatur:ꝛ medicine ars omnino ars eſſe nō videatur. 16.

CUm ergo huius diſſenſionis magnitudo de acutis paſſioni bus inter curatores eo vſq; increuerit:vt quod vni egrotan ti tāq̄ pfecturū alicui alteri videatur nociuū:ſic ars medicine ī di uinationis vanitatē redacta ē. Qui eñi diuinatiōes exercēt vt au ſpices:quas quidē aues in ſiniſtrā partē volare viderunt: malum quas vero in dextrā bonū preſagiū portendere iudicāt. Similiter aūt ꝛ aruſpices hic hoc:ille vero huic contrariū videt. 17.
Quorꝫ vcʒ oiuʒ adeo intēditur ſtudiū:vt infirmo ſanitatē ſanove ro craſin ꝛ honeſtatē cū humana voluntate lucrentur 18.

PTiſana vero ordeacea merito me iudice ſuper omne de gra no factum cibarium in his acutis paſſionibus excellentiſſi ma habetur:eiq; qui eam primo ac precipuum omnibus alijs pre tulit collaudando aſſentior. Primum quippe quia vtilis viſcoſa ē et lenis iuncta:quoq; et mollis:necnon ꝛ lubrica temperatamq; ha bens humiditatem ſitimq; extinguit. Atq; ſi opus fuerit ablui fa cilius nequaquam ptiſana ſtiptica :ꝛ non ad tuſſim nec ad laboreʒ

furioſa. nec inflatur in ſtomacho nec aceſcit: que vtraq; nimiruȝ in decoctiōe dū in ptāte haberet expleuit. 19.

Quapropter cū eam in his morbis cōgruā dixerim exhiberi cauendū eſt: vt nec vna die venas exinanire pmittas: ſȝ abſq; vlla interpollatione dare non deſiſtas niſi fortaſſe quādo potione vel cliſteri fuerit neceſſe. 20.

Si ergo bis in die ſumere cibū conſueuit bis et ptiſanā dabis: ſimiliter q ſi ſemel et ſemel prima die poſtmodū ſi poteris bis aſſueſce ſi illum repleri videaris neceſſe habere. 21.

Itaq; primo hoc modo vel huius quātitatis dandū ē q nec multum nec paruȝ fuerit. neq; groſſum vel nimis ſubtile fuerit: vt videlicet corpori ea que non fuerint neceſſaria vt cōſueta introducātur: nec vene nimiū exinaniantur. 22.

Secundo vero ſi eger ſiccior ſit: q̄ȝ oporteat nō multū iuris dandū eſt: ſed ante illud aquā mellitam propinādum ſiue vinū vtrunq; videlicet quod iuuatiuū videris eſſe: vtrum autem iuuātius ſit in ſequentibus explanabimus. 23.

Quod ſi tūc demū os humidū factū fuerit: et de pulmōe opportune expuerit: eis ſuris tunc ſecunda repletio denegāda non eſt ex toto. Qui eñ citiore multaq; humiditate abūdat eius citior eſt terminus. Qui eñ tarda et pua terminus tardior expectaſ. 24.

De his autē que premiſimus qualiter quidē dictū eſt marie contingit. At vero quedā pretermiſim' q̄ elegātiora magis et neceſſaria: nec ignorāda poſtmodū exequemur. 25.

Sed quādo ſputi plus eſt ſm quātitatē refectionis quoq; pl' aliquid dandū eſt bis: hoc aūt ita vſq; ad termini ſui tēpus et poſtea duobus dieb' exequēdū eſt. deinde vero cuius terminuȝ videbis. 5. vel. 6. die vel. 9. et vt etiā parē et iparē numerū cōſideratio tua amplectatur eis ius ad prādiū da: et ad cenā illū cibum groſſiorem muta. 26.

Sed hoc eis maxime cōuenit qui ptiſanā ab initio in tempore toto exercuerint morbi. 27

In pleureticis: ſi a pricipio adſit facilis ſputi deiectio et eñ dolor mox et pus expuere ceperint: vltro quieſcēdo melioraſ. purgatio aūt ad pfectionē curationis vēturā pducit: virus vero minus coadunaſ: q̄ȝ ſi ab hac diuerſa dieta tradit necnō etiā terminus leuior: atq; purgationis efficacior: minuſq; recidiuus vēturus ē. 28.

Ptiſana vero ex optimo ordeo facta bene ad perfectionē excocta eſſe dȝ: precipue aūt ſi nō colatā dare volueris: ſimiliter autē et ſi colatam. 29.

Cum enim omnes alias hȝ bonitates lubrica etiā eſt: vnde et nociuum ordeum ſi quis tranſglutierit et illud ſecum illabendo ſubducit: neq; eñ inherens tranſmeando vſq; locorum erecti pectoris remanet vel inuiſcatur. 30.

Quippe eni: qr lubriciſſima etiã eſt ſitim amputat: facile di¬geritur. valde eni leuis eſt ſi perfectam habuerit coctionem quibus vero oibus neceſſe habet eger. 31.

Iſi ergo medic⁹ in oibus his quecunqȝ in accipiẽda ptiſana neceſſaria ſunt egro curã adhibeat: vbi vero i illis q̃ ſibi ad op⁹ ſunt ſit pfecta: ſit procul dubio multis modis nociua. 32.

Uibuſcũqȝ eni ciboꝝ reliq̃as i vẽtrẽ hñtibus ea añq̃ purgẽtur porrigit eis: ſi doloꝛẽ habuerint augmentat. ſi autẽ nõ efficitur necnõ flat⁹ crebrius ducitur: ⁊ qḋ maliũ eſt excitat pulmo nãqȝ deſiccat ſub hyppocũdrijs ⁊ dyafragmate laboꝛatur. 33.

Dhuc ṽo qb⁹ lat⁹ dolẽtib⁹ calefactoriũ adhibitũ doloꝛẽ nõ alleuiat: nec erit ſputũ bonũ: ſȝ poti⁹ viſcoſius ⁊ idigeſtibili⁹ efficit. Rurſus ṽo niſi catartico aut flebothomia: vtrũ. ſ. magis neceſſariũ videris doloꝛ diſſoluat in hui⁹ egritudinis ſtatu poſitis: ſi ptiſana det in breui mortis imperio ſubiungãtur 34.

Ex quibus nimirum oibus ⁊ his ſimilib⁹ cauſis cõtingit eoſq̃ ptiſanã cũ toto recipiũt in ſeptimo aut ante neceſſario inter ire. Quoꝛũ quidam vtiqȝ mente patiuntur: alij vero oꝛthomiã vel ſtertendo ſuffocantur. 35.

Uos quidẽ vtiqȝ oẽs celitus eſſe percuſſos antiqui arbitra¬ti ſunt. qr in eis cũ moꝛtui fuerunt: latus vireſcere aut nigreſcere ſicut in percuſſis ſolet fieri locis reperiebant. 36.

Uod quidem eo contigebat ꝙ anteq̃ doloꝛ diſſolueret moꝛte preuenti fuerunt propterea quia cõtinuo deſiderium magni anhelitus incurrerunt. 37.

Sputum quippe quod non excreant aerẽ introductu contrabit ⁊ velocius exire cogit. 38.

Uoniam vtrũqȝ alterũ alteri ad periculum ſuggerit complementũ: ſputũ nãqȝ viſcoſum flatũ inſpiſſat: flat⁹ ipiſſus autẽ ſputi viſcoſitatẽ augmẽtat viſcoſitas vero elabi vetat ⁊ erumpi. 39

Uod nõ tantũ cũ ptiſana ſi non ſuo tẽpoꝛe detur contingit: verũtamẽ ⁊ multo magis cum alij cibum potuȝ ve minus ea aptum ſumere permittunt. 40.

Ia autẽ ſubſtentãdi tam eos qui colatã q̃ eos qui non colatam ⁊ q̃ neutrũ illoꝛuȝ: ſed potũ aliũ ſibi aſſumunt: ⁊ q̃ non ſe¬piſſime vna eademqȝ: interdũ autẽ diuerſa. 41.

Quapropter vt ibi dicã facere opoꝛtet: incipiente itaqȝ febre ſiue cum doloꝛe: ſiue ſine doloꝛe paruo poſt ſumptũ cibũ tẽpoꝛe trãſacto nondũ vẽtre exinanito: ergo ius contradicendũ ẽ accipere vſqȝ dũ vero cibũ ad inferioꝛa inteſtinoꝝ noueris deſcendiſſe 42.

His autẽ qui pleuretici ſunt de potibus oximellis dandum eſt ſi hyemis tẽpus fuerit calidum: ſi autẽ eſtatis fuerit frigidũ ſi nimia ſiti laboꝛauerint: danda eſt mulſa mellis cum aqua 43.

Quo ſũpto ſi doloꝛ loco ingruerit: egroqȝ accidentia inecṽideãtur

timēda: expedit vt hui⁹ q̄titatis ptiſana det q̄ neq̄ ſit groſſa; neq̄ ſit multa: et hoc poſt ſeptimū diē ſi virt⁹ eius hoc tolerare q̄at .44.

QUod ſi antiquus cibus nondū deſcenderit ac breuis tēporis mora poſt cibū nouiſſimū trāſierit: neq̄ ferre valeat patiens ſi eius virtus et etas pmiſerit cliſteris op⁹ ē: ſi aūt defect⁹ ſit virtutis vel etatis ſuppoſitoriū limitādū ē: niſi cibi ſpōte ſua bono q̄ exitu egerātur. 45.

ET vidēdū ē q̄ tpe ius dari debeat in primordio vel in oībus tēporib⁹ morbi. qn̄ eñ pedū plante frigide fuerint: tūc ius maxime et oīs alius potus patiēti denegādus ē ſ; cū iā calor in calcaneū deſcēderit dandū ē: nouim⁹ eñ vim tēporis hui⁹ in morbis quē dē oībus q̄ magna ſit: et in acutis maxime. In his eñ q̄to plus caloris eſt tanto magis cum fallacia ſunt.

DOrro ſuccum ptiſane primo: deinde vero groſſū adhibeas oportet aūt poſt hoc pſpicaciorē rōnē pdictarū ſignificationū et cōditionum operari.

Domini hyppocratis liber ſecūdus regiminis acutorum morborum feliciter incipit.

IN pleureſi ſēo accidēte dolore ſiue cōtinuo ſiue poſt morā primo quidē calefactoriū eſt adhibendū diſſoluendi intētione doloris: nō ſit ſecundū inutile 2.

ESt autē iuuatiuū calefactoriū vel vitreū vas: aut eneū ſiue terreū aque calide plenum. 3.

SEd antea quodlibet liquidorū apponēdū lateri eſt: vt vez calefactoriū ſuccedēs leui⁹ toleret: quorū vtiq̄ melius eſt: ſpōgia ſpacioſa aqua calida infuſa et poſtea expreſſa. 4.

DEinde calefactoriū ex oī latere et omni pte cooperiendū: quaſi quedā veſtis circundet oportet vt quod factū ibidē diuti⁹ immoretur. Cauendū eſt etiam ne fumus inde ad egri nares vt id odoretur aſcendat niſi quādo ſibi iuuamētū videbitur nā et hoc ſ; tps ipſum interdum iuuat. 5.

POſtea ordeū et orobū in aceto infuſa aque mixto: que mixtura ita fortiuſcula ſit q̄ hō poſſit bibere fac bulire. Poſt bulitionē ſēo i ſacculo miſſa lateri ſuppone: ſimiliter ēt de furfure. 6.

SIccorū aūt calefactorioꝝ ea cōueniētia ſunt: que cum ſale cū milio ſimul aſſatis in ſacculo recondita apponūtur miliū q̄q̄ qḋ pondere leuius atq̄ ſubtilius eſt. 7.

NAm huiuſmodi calefactoriū illū quoq̄ qui vſq̄ ad furculas i. ſpatulas aſcendit dolorem diſſoluit. 8.

INciſio autē non fit niſi tunc tantum cum iam vſq̄ ad ſpatulas aſcenderit dolor. 9.

NIſi ergo calefactorio dolor diſſoluat nō in eo diuti⁹ immorādū eſt pulmonē nāq̄ deſiccat: et empima coadunat. 10.

QUando ergo dolor ad ſpatulas aſcendēdo iā ſaltum cōpleue rit ſi grauitas quoqꝫ in brachio vel circa pectus vel dyafrag ma contigerit de baſilica vena eſt flebothomandus. Flebothomo ergo adhibito nullatenus reuoces quin tantā minuas quātitatē ſanguinis: vſqꝫ dū videlicet illū in ſplēdidū colorē vel ex ſplēdido in rubeū: aut ex rubeo in nigredinē videas cōuerti: q̄ vtriqꝫ colores in ſanguine accidunt. 11.

POrro ſi paſſio ſub dyafragmate fuerit: doloꝛqꝫ vſqꝫ ad furculas nō aſcēderit: naturā cū helleboro nigro fellicbino lenias oportet helleboro nigro daucum: vel ſizeleos aut ciminum ſiue aniſum: ſiue quodlibet aliud odoriferū: fellicbino aūt aſſa᷑ cōmiſceas quod ſi vtraqꝫ cōmiſceantur idē opus faciūt. Sed tñ ex helleboro nigro ſolutio fit vtilior τ ad criſim prouocandā efficacior. Illa vero q̄ ex fellicbino eſt ad diſſoluendum inflatiuam vētoſitatem promptior eſt. 12.

HIs itaqꝫ factis poſt ſolutionē de ptiſana dādū ē: minus quidem q̄ cōſueuerat: ſꝫ irreprehenſibilem expedit minuas quātitatem. 13.

TEmpore eſt ſolutiōis nullū ius ꝯuenit ppinari ſolutiōe vero ceſſante: primū q̄dē de ptiſana min' ſumere q̄ cōſueuit dandū ē deinde vero ſemper aſcendendo vſqꝫ dū plus detur ſi dolor quieuerit: neqꝫ quodlibet aliud contrariū occurrens obſtiterit. 14.

Iſte ſermo etiā eſt meus τ ſi neceſſe ſit vti aqua ordei. 15.

AT vero vbi ptiſanā opus fuerit accipere: illā dare a principio cauſe vel morbi fateor eſſe meli' q̄ venarū exinanitionē pcedere: poſtmodū vero in die tertia: morbi autē quarta vel quinta ſiue ſexta: ſiue in ſeptima dari incipere oportet: niſi tātū criſis tūc tē poris fuerit peruentura. 16.

IN quibus etiam preparationis principiū maxime ſecundū ſimile fieri vt dictū eſt oportet. 17.

SImiliter autē τ de potibus illis quos bibi conuenit quos etiā dicturi ſum': nāqꝫ eorū q̄ diximus plurima eadē ſunt. 18.

SCio nāqꝫ multos medicos q̄ extra q̄ oportunū eſt operātes in morbi princip io duobus vel tribus vel plurib' dieb' cuſtodiūt egros poſtea vero ius τ potū illis ſumere permittūt quod etiā paruipendūt. Cū eſt corp' maxima mutatione mutetur ei maximū contrariū illius mutationis opus eſſe dicūt: maximā autē illi' mutationis contrariū optimū eſt: ſed ſm vtilitatē τ concordi. Timc ſecuritati exhibendum: τ maxime in dādo cibū his que media ſunt. 19.

NOciuus vero in mutatione derelinquit q̄ ptiſanā cū fece miniſtrat: nocet etiā τ qui tantū ſuccū ei adhibet: nocet etiā q̄ ſolū ppinat potū: ſed nocumentū eius ad illos non eſt tantum. 20.

IAm et cōſuetudines in dieta: dū etiā ſanitas adeſt ſecundū iuuamentū procedere debēt. Cū ergo ex dieta in ſanis maxia

diuerſitas ꝛ alia huiuſmodi videatur: ꝙ tomagis neceſſe eſt fieri in morbis ꝛ maxime in peracutis. 21.

Quod quidem facile eſt comprehendi: mala namq; dieta cibi ꝛ potus que ſecundū ſimile fit ſecurior eſt in omni tpe tueri ſanitatem ꝙ ea que melior eſt ſi in ea mutatio ſubita fiat. 22.

Qui enim ſemel vel bis in die ſumere cibum conſueuerunt ſi a ſolito vſu in alium ſubito mutentur nocumentum eis generat et defectionem. Quibus aūt nō eſt cōſuetudo prādere ꝛ prādent: mox deficiunt et aggrauantur corpora eorū ac torpent atq; molleſcunt: ſi cenant poſt eructuant acidum. Alij aūt ſunt qui nature mollitiem patiuntur propterea ꝙ ſtomachus eorum contra curſuꝫ ſue nature aggrauatur cui videlicet exinanitio fuerit aſſueta: nō aūt bis impleri: et bis digerere poſſunt in die. 23.

Si quoq; oxiremiam emittant poteſt fieri vt adiuuentur ſic alleuiando ſe ab his que ex mutatione diete in contrarium patiunt oportet itaq; vt poſt cenam per integraꝫ dormiāt noctem. ſi hyems fuerit a frigore ſi eſtas a calore tuti ꝙ ſi nō dormiāt diutiſſime ſuauiter deābulādo nō ceſſent deiceps vo aut nihil: aut leuia: aut minime nociua cenent bibātq; parū vini nec aqua cōmixti. 24.

Similiter autē ꝛ qui bis in die comedere cōſueuerūt: ſi prandium dimiſerint corpora eorū in ſe deficiunt atq; ab omni opere exeunt precordia dolent adeo vt eorꝫ viſcera ſibi ſuſpēſa eſſe videātur. vrina colerica viridiſq; coloris ſterc⁹ incenſum: q̄dā aūt oris amaritudinē oculos obductos tpa formicātia frigidos ſentiūt articlos. 25.

Plurimi vero qui prandium obmiſerunt cenam nequeunt explere qui ſi cenauerint ſtomachus eis grauatur: ſomnū vero moleſtiorem ꝙ ſi pranſi fuerunt ducunt. 26.

Que accidentia ſi quidē etiā ſanis cōtingunt ex immutatione diete diei medie in contrariū ꝙ ſolebāt. Juſtū eſt apud me vt ne quicq̄ in egritudine ſubiūgatur: aut ſubtrahatur. 27.

Si enim ei qui ſemel in die contra conſuetudineꝫ ſuā comedendo tota die venas euacuauerit: ꝛ poſt ſolito more ceuauerit corp⁹ grauatur ſcilicet poſt pretermiſſum prandium vexatione corporis ac defectione: poſt cenam vero grauedine ſequente. 28.

Si iterum cenent poſt largiorem venarum exinanitionē multomagis corpus aggrauatur. 29.

Iuuat itaq; corpus ꝛ venas preter ſolitū exinanientem ſi ab his que in eadem die patitur: tuendo ſe a frigore ꝛ calore atq; labore alleuietur qꝛ illius paſſio in his quoq; duplicatur: cena quoq; ſua leuior ſit ſolito: nec ſicca ſed humida ſit. potus vero non ſit aqua mixtus nec cibi quātitate minor: poſtera autem die prandium alleuiet: ſicq; gradatim ad ſolitum reuertatur vſum. 30.

Quorum vero in ſummo corporis colera dn̄atur ipſi plurimum hoc moleſtius patiuntur.

QUorū aūt flegma eis dn̄ans eſt maxime ſi ieiunent cōtra cō
ſuetudinem ſuam leuius ⁊ facili⁹ ieiuniū ferunt quare ſemel
in die preter vſum comedere facile ſuſtinent. 32.

HEc autem noſtre ad hoc ſignificatiōes ſufficiunt ꝙ maxima
mutatio his q̄ noſtre nature accidūt corporūqꝫ figure gene
rat morbos. 33.

NOn igitur opꝫ multā exinanitionē venarū fieri an̄ ſuū tp̄s
nec dari cibū in ſtatu ⁊ acumine morborū nec dietā ſubito in
his: neqꝫ in illis nec in alijs ſemper permutari. 34.

SEd alia his cōueniētia dicem⁹ de his ꝙ ſtomach⁹ patiť ꝙ vi
delꝫ cibos ſolitos etiā ſi ſint illaudabiles leui⁹ ferret:⁊ pot⁹ ſi
militer inſolitos aūt egrius ⁊ ſi nō ſint mali cibi ⁊ pot⁹ ſilr. 35.

QUapropter eos q̄ multā carnē et allia ⁊ ſimilia magnā vim
habētia contra vſum recipiunt nō vehemēter admiror hu
ius eſſe qualitatis:⁊ in ſtomacho quedā plus faciūt doloris alijs ⁊
alia minus: ſed ſi ea que ſequūtur perpendendo perceperis neceſſe
eſt vt in hac noſtra proportione noſtrorum ciborum vehementius
admireris. 36.

HOc enim cōtra illud eſt: immutatio ergo diete fit in his tan
tum cum corpus non fuerit a dieta immutatū niſi ad vegeta
tionem virtutis: vnde neceſſe eſt vt addamus in cibo: et non in de
fectione vnde neceſſe ſit ſubtrahi. 37.

CUm quo etiam morbi cuiuſqꝫ diſpoſitionem egriqꝫ virtutē
atqꝫ naturam: et in dieta tam cibi q̄ꝫ potus conſuetudinem
oportet vt cognoſcas. 38.

NEc nō etiā in mutatione tua ſemp minime adiungendū eſt:
minui nāqꝫ maximū iuuamentū eſt: ſi tn̄ egro tolerabili⁹ ſit
⁊ morbus in ſtatu ſit vſqꝫ dū ſtatum compleat ⁊ digeratur. 39.

QUod eſt qꝛ diminutio vniuerſaliter eſt magis iuuatiua ſm
plurimū qn̄ infirmus eſt magis tolerās dū pmanet egritu
do eius ſtans vſqꝫ quo cōſequatur ſtatum ſuum vt maturetur. 40.

Quod autem in quibus morbis ⁊ etatib⁹ oportet fieri dico. 41.

ET alia his neceſſaria atqꝫ precipuas ſignificationes ſubiun
gere parum poſt oportet. 42.

NEcqꝫ morbi ſententiam mobilē ſubiūgere in quo plurimū ſer
mo noſter continet: ſꝫ qđ pcellentiſſimū eſt ibi dicēdū eſt: mor
bus aūt acutus eadē die qua initiū hꝫ vel poſtea q̄ꝫtūcūqꝫ cibi aliq̄
recipiunt alij autem qualiſcūqꝫ iuris partem aſſumūt. Ceteri vero
potum in quo panis fuerit infuſus que quidem omnia peiora ſunt
quod ſi his contrarijs ditarentur: ſed tamen minus nociuum hoc
tempore: q̄ꝫ duobus vel tribus diebus venas exinanire: tranſactis
quattuor dieb⁹ vel quinqꝫ huiuſmodi dicta: impertiri: peior vo
dib⁹ venarū euacuatio. In fine aūt huiuſmodi diete ante mor
teſſionē facta exhibitione; qꝛ et hac ⁊ illa dieta vtentib⁹ cele

rius mors plurimũ ītẽdit niſi qñ morbꝰ īfecta fuerit ſalute:nec ẽt erroris in ꝑncipio morbi facti emẽdatio ſicut hec impoſſibilis eſt ſꝫ medicabilior eſt. 43.

Ecce ei iuuamẽtũ in q̄ mihi videor tibi maxie ꝓfuturꝰ: cauẽdũ itaqꝫ ẽ ne i ꝑmis diebꝰ a ꝑncipio morbi ab aliqbꝰ iurũ q̄ ẽt diuerſa cõuenit eſſe egrũ ꝓhibeas paulopoſt eiſdẽ refecturꝰ. 44.

Sunt ei q̄ ptiſanã groſſaꝫ dãt in ꝑncipio morbi ꝛ nocitiuã ignorãt cũ rurſꝰ dederũt eã poſt venaꝝ inanitionẽ duobꝰ diebꝰ vel tribꝰ ſeu pluribꝰ factã:ſunt ꝛ alij q̄ ſuccũ eiꝰ dãt ſilr nociuũ neſciũt eſſe ſi dãdi ꝑncipiũ ꝑ mutilitatẽ nõ fuerit nec q̄cq̄ attẽdũt aliđ aut intelligũt niſi q2 ſi ptiſane groſſum añ morbi digeſtionẽ fuerit datũ ei q̄ ſecũ ſumere conſueuit:maxima leſio inde contingit. 45.

In q̄bꝰ plurimũ ipi errare continet:quippe q̄ ſepiꝰ egros euacuatis venis ad accipiẽdũ ius trãſmutãt:cũ potiꝰ ab accepto iure ad euacuãdas venas eſſet mutandum maxime ſi tunc moleſtꝰ fuerit morbus. 46.

Multotiẽs autẽ ꝛ a capite a ꝑtibꝰ circũ pectꝰ crudi de genere colerũ attrahunt hũores:vñ ꝛ illis vigilie accidũt q̄ profecto digeſtioni morbi repugnant ꝛ anguſtia ſuperabundant:ꝛ murmurãt ꝛ mente ꝑturbantur:oculi quaſi ſubito ſplendore obtundũtur auricule vocum tinitibus implentur: articuli frigẽt:vrina indigeſta ꝛ ſputum ſubtile:ꝛ ſalſum ꝛ paruum ſatiſqꝫ colore tinctũ circa collum ſudor inquietant flatꝰ ꝛ tractus inde ſic ꝑmutant:fortiꝰ atqꝫ crebrius ducit:tpa planantur: ſicut defectio ſpiritꝰ acciderit: hoc peius eſt:a pectore cooperimenta repellunt:manus tremunt:vt pluribus autem inferiora labia palpitant. 47.

Que q̄dẽ accidẽtia ſi in ꝑncipio morbi appareãt:nimiã mẽtis alienationẽ ſignificãt ꝛ egrorũ plurimi inde moriunt. 48.

Qui ꝟo euadũt aut nato a ꝑate:aut ſanguine ꝑ nares fluẽte: aut groſſo empimatis ſputo liberant alioq̄n nõ. 49.

Neqꝫ ẽt quiſpiã medicoꝝ mihi repertꝰ eſt q̄ habitudinẽ egrorũ cognoſcere queat:ſicut opꝫ ſi videlicet virtutis defectionẽ patiunt:aut ſi ex ipa venaꝝ inatiõe ex alia furia:aut ex labore egrũ efficiẽte:ſeu quouis alio torpore nature corporis accidẽte vel ſimilibus accidentibus. 50.

Malũ eſt nimirũ qñ egrũ i dolorisvel morbi acumine defectũ in diuortij die potum aut cibum aut ius accipere permittũt quia ipſam defectionem ex inanitione eſtimant eam ꝛ rurſum econtra malum eſt virtutis defectionẽ ex inanitiõe eſſe qđ ignorãs medicus cibum reſtringit:quo vtroqꝫ errore egri moleſtantur:verũtamẽ hoc vltimum eſt nimis malum priore:vñ tibi familiarius eſſe oportet. Si quis eñ alius medicus ſiue plebeꝰ ad egrũ ingreſſus hoc accidẽs intellexerit:ciqꝫ ea cibi vel potꝰ q̄ a priore medico vetita fuerãt accipe ꝑceperit:nõ eſt dubiũ qñ egro iuuamẽtũ ſit:qđ hmõi ma

gno homini dedecꝰ eſt: qꝛ bis poſterioꝛ ſiue medicꝰ vulgaris fuerit: velut moꝛtuum ſuſcitaſſe videtur. 51.

Et ego quidē ſum dicēs ſignificatiōes quibꝰ opoꝛtet ſignificari ſuper vnumquodq;. 52.

Uicine aūt ſunt be res: ꝛ bis q̄ accidūt ſtomacho ſi eſſi coꝛpoꝛa contra conſuetudinem ſuā magna toꝛpuerint quiete nō poſſunt ſtatim cōfoꝛtari. Qō ſi q̄euerintꝰ atq; requieuerint per lōgum tp̄s: poſtea vero ad laboꝛis exercitia fuerint ſubito trāſlata malū eſt: ſili vero modoꝛ ſingula coꝛpoꝛis membꝛa vt videlicet pes vel q̄libet artuū q̄ ſcere ſolitꝰ: ſi quādo ſubito ad inſolitū transferatur laboꝛis exercitiū: eodem modo ꝛ in dentibꝰ: ꝛ in oculis accidit: nullum deniq; inuenitur membꝛum cui non itidem contingat molli etiam iacere culcitra pꝛeter ſolitum vſum fatigat coꝛpus; ſuper cutem duram et etiam ſub diuo indurat: ſi inſolitum eſt. 53.

Verbi gratia homo quiuis in crure dubiū vulnꝰ habēs cū cōmiſerit ſe Initio laboꝛis ad medicādū: ita vt nec pedē a loco dimouerit: abijt itaq; apoſtema hac ope atq; multo citiꝰ ſanꝰ efficit q̄ ſi in medicādo iuerit ꝛ rediuerit: quod ſi ſupꝛa pedes ſtando ſexta vel ſeptima die vel citius vel circiter: plꝰ illico accidit ſibi doloꝛis q̄ ſi a pꝛincipio in medicando iuerit ꝛ rediuerit: ſi quoq; aliud opꝰ exercuerit: fit eius cauſa grauioꝛ q̄ ſi hoc modo in medicando eundem laboꝛem eiſdem aſſueuerit diebus. 54.

Que itaq; iam dicta omnia ad ſe inuicem teſtificant: qꝛ videlicet immutatio ſubita in contrarium tam in ijs q̄ in alijs nocumento magno conſtat eſſe. 55.

Plus tū ledit ſtomachus: ex ſubita mutatiōe ab inanitis venis ad accipiēdū cibū multomagis q̄ cōſueuerit vel cū totū coꝛpꝰ ꝯmutat ſubito a nimia q̄ete ad multū laboꝛē: q̄ ex mutatiōe ab accepto cibo multo ad euacuandas venas neceſſe eſt aūt coꝛpoꝛi vt q̄eſcat ꝛ requieſcat ꝛ ſi mutatio eiꝰ ſit ſubita de laboꝛe in q̄etē opꝫ inter ſtomachum: a b accepto cibo multo ceſſare: quod niſi fiat coꝛpꝰ vexatur atq; fatigatur. 56.

His aūt oibꝰ de immutatiōe q̄dē repletionis ꝛ inanitionis maxime agit: valēt autem ad oim accidētiū cognitionē: ꝛ ad cam vnde ſermonē habui in acutis ſcilicet moꝛbis ad modū dandi cibū ſ mvtilē immutationē ad furie quoq; ſignificationē necnō ſicut apparent a loco q̄ eſt ſub dyafragmate: ſicut datur ſum: opꝫ eſſi vt ſit permutatio. ſicut p̄cepi de ea deinde vt nō adminiſtret aliq̄d de foꝛtiōe donec digerat egritudo: aut vt appareat in inteſtinis ſignū pꝛouocās ad dimittendum pꝛohibitionem ab vſu cibi. 57.

Multe vigilie faciūt contra cibi potuſq; digeſtionē. Similiter aūt mutatio in diuerſam partē eius mollit inſtrumētum ipſumq; quaſi coctum reddit ꝛ grauat caput.

Finit liber ſecundus.

¶ Domini hyppocratis regiminis acutorum liber Tertius feliciter incipit.

Potus autem dulcis vel vinũ ſiue album ſiue nigrum ⁊ aqua mellis et aqua oximellis: ſiue ſecaniabin acutis morbis exhibẽda ſunt poſt multã ↄſideratiõez in his. 2.

Dulcis aũt potus minus aggrauat caput ꝙ̃ vinũ mentẽ ꝑcutit minus inteſtina vtraqꝫ magis ex purgat: ſed viſcera inflat: ſplenem videlicet et par opilat coleram aũt habentibus ineptus eſt qꝛ eis ſitim infert: ſuperioribus quoqꝫ inteſtinis. eſt eſt iuuatiuus. nec tamẽ contrarius inferioribus. licet inflatiuus ſi preſertim cũ eius inflationi facilis minime ſit deſcenſus: ſed potius in locis qui ſub dyafragmate ſunt immoratur. 3.

Mentez leuius ⁊ minus ꝙ̃ fortiora vina percutit. 4.

Cuius ergo diſpoſitio eſt hec ex vinis ipſum etiam inflat. 5.

Sed plurimum in vrina minus penetratiuum ꝙ̃ vinũ album. 6.

Et eam que cum ſputo fit excreationẽ pluſꝙ̃ alius pot⁹ iuuat. 7.

Qui autem huiuſmodi vinũ bibẽdo patiunt ſitim: minus ſcreãt ꝙ̃ ſi aliud biberent vinum: qui vero non: cõtrarium. 8.

De vino autem albo vtrum ſit laudabile vel illaudabile primo dictũ eſt in his que de dulci potu tractauimus: ſed eius tranſitus in veſicã facilior eſt ꝙ̃ cuiuſlibet alteri⁹ potus cũ quo ẽt vim aperitiuã habere dignoſcit q̃ in his morbis ſemꝑ iuuatiua eſt verũetiã in alijs minus alio vino cõueniẽs eſt: ſed tñ ſi q̃d in corpore mũdificat per viã veſice eſt neceſſe a morbo liberet ſi prout et oportet ꝓpinetur qđ bonũ eſt cognoſcere illam ſignificationẽ vini que iuuamenti ⁊ nocumẽti eſt monſtratiua cuius quidẽ totius noticie oẽs quidẽ medicine priores expertes fuere 9.

Palmeus potus quidẽ ⁊ niger ⁊ põticus in his morbis vtilis eſt ſi nõ fuerit capitis grauitas ac mẽti nõ timeas: nec fuerit diſſimilis ſputi ſcreatus ⁊ exitus vrine nõ eſt difficilis. ⁊ ſterc⁹ humidum ⁊ liquidũ: ⁊ ſimile loture inteſtinorũ: hos eñi ſi quid licet affuerit albũ vinũ ⁊ oĩa vinorum ſimilia nõ dare bonum eſt. 10.

Sciendum eſt etiam tibi ꝙ ſuperioribus ⁊ inferioribus membris minus nociuum eſt ſi aqua ſupermiſceatur: circa autem inteſtina ſalubrius ſi fuerit purum vinum. 11.

h ydromel ſi omnibus temporibus morbi bibitur in acutis egritudinibus eius conuenientia plurimũ minor eſt. eis qui coleram habent amaram quiqꝫ magna habent viſcera ꝙ̃ non habentibus. 12.

h ydromel aũt plurimũ min⁹ ſitis furiam accendit ꝙ̃ vinũ dulce qꝛ pulmonẽ humefacit ⁊ ad ſputũ excreanduz iuuamentũ tẽperatũ preſtat: tuſſim ſedat: hoc aũt ideo qꝛ virtutis hꝫ quiddaz lauatiue: ⁊ ſputũ viſcoſuz pluſꝙ̃ opꝫ reddit. 13.

Aqua mellis multum prouocat vrinam: niſi huic aliqd viſcerum contradicat. 14.

Humores de gñe colere purgat ab ſra: qd aũt purgat aliqñ ẽ bonũ in colore: ali qñ ſatis pluſq̃ oʒ tinctũ pluſq̃ ſpumoſu ʒ qd maxime colerã hñtib⁹ ꝗꝗ magna viſcera hñt cõtingit. 15.

Screatus opportun⁹ cũ ſputo ac pulmõis hũectatio: maxime fit ex potu aq̃ mellis pl⁹ mixte. Sed egeſtio ſtercoris colerã habentiũ ꝛ calorẽ fit ex potu aq̃ mellis cui⁹ mixtio puro vicina fuerit multo plus q̃ eius cui⁹ commixtioni aqua dominatur. 16.

Sed etiam cuius egeſtio hanc habuerit qualitatem ipſi maximo nocumento eſt: neq̃ eñi ardorem qui ſub diafragmate eſt extingui ſed potius furorem ꝛ feruorem ſtimulat: atq̃ infirmo infert morbi intolerantiam: membriſq̃ generat moleſtiam: in inteſtinis autem ꝛ in ſtomacho vulnera generat. 17.

Diuerſitatem autem medicamentorum neceſſariorũ ad hos morbos medicandos poſtea intimabo. 18.

Sed ſi in his morbis acutis pro iure vel potu aquam dederis mellitam vtile tibi in multis oparis: nec multum delinquis: quem autem oporteat illam bibere ꝛ quem non dictum eſt: vt oportuit diximus etiam cur denegetur infirmo. 19.

Sed quidaʒ iam dimittũt dare illã q2 veʒ debilitat illã virtutẽ bibentium vnde ꝛ illis cauſa citam mortẽ credunt impendere qd ita eſſe idcirco videtur ſibi q2 his qui bibit minime põt ſubſtẽtari: debẽt eñi quidã ea tñ vtẽtes qui ꝛ ſi oportune vtunẽ ea. 20.

Non tamẽ hic ſenſus hoc modo perfectus eſt. 21.

Que tamẽ fortior eſt ſi ſola bibatur niſi ventrem ſoluerit. 22.

Est etiam qñ q̃ illud fortius illo leui vino q̃ aquam ſuſtinere nõ poteſt: eſt ꝛ quandoq̃ debilius. 23.

Differentia auteʒ que eſt inter virtutem vini aquoſi et mellis vel vtriuſq̃ nõ cõmixti magna eſt qui enim dupluʒ vini puri biberit q̃ mellis eius virtutem magis illud mellis confortat niſi naturam humefaciat: ſtercoris etiaʒ duplum egerit 24.

Poſt ptiſanam vero ſi aqua mellis bibaẽ ſaturat nimis repletione ꝛ inflat ꝛ eis que ſunt ſub diafragmate locis minime iuuat. Antea vo nõ fit adeo nociua: ſed ẽt iuuamẽto hilior hẽ. 25.

Coctum aũt mel vſui apparet melius: q2 ſubtile ꝛ albuʒ: lucidumq̃ videtur pforabile. Sed eã bonitatẽ illud habere qua crudo preferatur dicere nõ poſſum: nõ eñ ſapor ꝛ flos crudo ſi mel ante coctionẽ bonũ inuenitur. ſed etiã plus defectũ: ꝛ ad egerendũ ſtercus inualidius cõprobatur: quorũ neutrum quantũ ad iuuamentum neceſſarium eſt. Ad quid aũt coqui expediat iudicabo. Si ergo mel malũ fuerit aut immunduʒ inepti odoris: nigriq̃ coloris coctio eius malignitatẽ minuit aut turpitudineʒ. 26.

Potus aũt q̃ oximel dr in hyeme datus in acutis paſſionib⁹ pluri-

mū iuuātioꝛ eſt: q̊bus eſt̄ neceſſe ē ſcreare iuuat flatū bonū fac. 27.
Hoꝛe vero quibus vtitur eo ſunt iſte. 28.
Accidiſſimus vero his q̊bus ſputū ſcreare eſt neceſſe nō parū facit
iuuamēti ꝙ ſi id qd̊ incluſuꝫ ē adiuuat excreari lubricū faciēs atqꝫ
canalia pulmonis dilatās pulmoni preſtat quiddā quietis: qꝛ illud
humidum reddit itaqꝫ maximū impendit iuuamentū: quādoqꝫ ve
ro plꝰm: videlicet accidiſſimus oppoꝛtunum ſcreatū per ſputum fie
ri amittens adiuuare non poteſt: quare ſputi viſcoſitas augmen-
tatur: vnde ꝛ opus illius impeditur. 29.
ACcidit autem hoc illis maxime quoꝛū moꝛbus periculoſus
eſt: vndecunqꝫ fuerit: neqꝫ tuſſire neqꝫ ea que in pulmone ſunt
clauſa ſcreare poſſunt. 30
QUod ſi ita fuerit vires infirmi neceſſe vt cognoſcas ꝛ an ſibi
cum illud dederis ſalus ſperetur. 31.
Sed egroto oximel qn̄ dare volueris illud in vltimo tunc tepiduꝫ
eſſe opoꝛtet atqꝫ paulatim dari: neqꝫ multū neceſſe eſt. 32.
Parum accidiſſimū datum: os ꝛ palatum humidū facit: ſputū ad
iuuat excreari: ſitim extinguit: locis qui ſubdiafragmate ſunt viſce
ribus aptū eſt: atqꝫ leſioni que ex melle acciderit repugnat ꝛ amari
tudinem ab eo pꝛocedentē moꝛtificat. 33.
Rurſus ventoſitatem relaxat: vrinaꝫ pꝛouocat. 34.
Sed in inferioꝛibus inteſtinoꝛum vltra ꝙ̄ opus ſit humiditatem
infert eaqꝫ excoꝛiat. 35.
QUod malum in acutis plerūqꝫ accidit moꝛbis: maxime qꝛ vē
tris ventoſitas exire pꝛohibetur: ſurſumqꝫ remittitur: et qꝛ
debilitat virtutem articulis etiam frigus impoꝛtat. 36.
Itaqꝫ qd̊ nocumentū ex oximelle naſcitur: illud neceſſariuꝫ eſt. 37.
Bonum quidem eſt bibere egrum inde parū de nocte ieiunus an
te accipiendum ius: nec quicꝙ̄ inde pꝛohibet dari poſt cibum ſed
poſt longum tempus 38.
Qui autē ſolo potu dietantur: non groſſe ptiſane quicꝙ̄ accipiētes
nō illis oximel cōuenit ſolū: pꝛecipue cū cōſtet qd̊ excoꝛiet inteſtina
ad hoc eſt̄ agendum cū vene inanes ſunt ſua maioꝛ pꝛeualet potē
tia: quippe non habꝫ fecē ſed aqua mellis minuit eius virtuteꝫ. 39.
Si ergo infirmi iuuamē oximellis omni tp̄e moꝛbi noueris eſſe ne
ceſſarium aceti parum aque mellis immiſcere pꝛout tibi. ſ. ad iuua
mentum tm̄ videtur poſſe ſufficere: quod eius quidē minuit nocu
mentum: ac iuuamentum impedit neceſſariuꝫ. 40.
Uniuerſaliter aūt acredo aceti eos iuuat q̊ h̄nt colerā amarā: non
aūt qui nigrā: colerā autem euaneſcendo in materiam flegmatis
tranſfertur: cum ab aceto trahitur: nigra vero bullit ꝛ creſcendo
multiplicatur. Acetum enim coleram nigram adiuuat multipli-
cari ꝛ pꝛocreari. 41.
Acetū femellis pluſꝙ̄ maſculis inimicaꝰ: qꝛ vulue nociuū eſt. 42.

AQue vero nullum opus inueni niſi q: in acutis bibitur mor-bis:neq; eni i pleureſi vel peripleumonia ſitiz vel tuſſim ſedat: ſputum non adiuuat ſcreare z in his omnibus alijs potibus ope-ratur:maxime ſi eger omni tpe morbi vtitur ea. Si vero de ea pa rum inter oximel bibat z aquã mellis ſcreatui ſputi adiutoriũ lar-gitur cui? rei cauſa eſt potuũ ipſorũ qualitatis mutatio q̃ ab ea fit Aliter eni nullo modo reperimus eã ſitiz ſedare verũ magis furiã incitare:z a q̃ potus in colericis z in q̃bus ſub dyafragmate colera dñatur:in colerã mutatur. Qui aũt eã bibunt ventre eorum ex ñte inanito:eorũ corpora in defectionẽ adducit:magnitudinẽ ſplenis et epatis auget:ſi incenſionez habeãt rugitũ facit:in ſtomacho na tat q: tranſire moratur: quod inde eſt.q: frigiditati pertinet:z in-digeſtibilis eſt neq; fecem deſcendere facit:nec vrinã prouocat. no ciuior eſt:quia naturaliter non habet fecem:ſed ſi cui pedes frigẽt aquam bibat eius nocumentum augmentatur multo magis. 43.

SI dolorem capitis timeas mentiſq; percuſſionem ab vſu vi-ni ſummopere tibi cauẽdum eſt:dandũ ergo pro eo tantũ aque aut vinuz palmarum colori ſimile ſine odore aquoſum z plus mix-tum:poſt quod etiã aque propinandum eſt parum quod eius vir-tutem minuat in capite z in mente. 44.

CUi autem ſolam aquã vni bibere expediat:cuiq; multuz aut parum:z cui calidum aut frigidum parũ iam diximus:quod vero reſtat ſuo tempore ſubiungemus. 45.

DIcam quoq; quo tempore debet dari potus:ſicut ille qui ex ordeo eſt factus z qui cum herbis:q̃ quoq; de vuis paſſis:z q̃ de frumẽto:z qui de melle:z qui de iure:z q̃ de malis granatis:z q̃ de alijs factis cũ ſpeciebus. 46.

BAlnea vero in quibuſdam morborũ iuuant:in quibuſdã ve-ro minime: rurſus bona quidem in quibuſdam locis plus: in quibuſdam minus ſi videlicet neceſſaria aliquãdo preſto nõ ſint Cum vtiq; huic inſtrumenta operi neceſſaria ſiue vtilia:aut ido-nei miniſtri raro inueniuntur. Cum vero infirmus nõ bene balnea tur maximum inde patitur nocumentum neceſſe eſt enim huic of-ficio locus coopertus z a fumo tutus z maxima aque plenitudo: nõ autem crebro balneandum eſt:niſi fuerit forte neceſſe. 47.

UBi autẽ corpus egroti deponendũ eſt nõ niſi calidius q̃ ipſe conſueuit eſſe oportet:primo itaq; parũ aque:deinde crebri? ſuperponenduz eſt. 48.

Uia ergo breuis ſit ad ſolium. 49.

Introitus vero z exitus eſſe facilis debet. 50.

Qui aũt lauatur quietus tacitus:neq; quicq̃ agens:ſed aquam alius ſuperponens corpus diligenter fricando pertractet. 51.

Deinde multe aque permixte preparatio. 52.

Multũ deinde ſuper verſa. 53.

Poſtꝙ loco fricatoꝛij vtere ſpongia ad deſiccādum coꝛpus. 54.
Neqꝫ oleum quādo multum ſicca ſunt adiunge. 55.
Sed caput quantum plus poſſis cū ſpongia deſiccādū eſt. 56.
Et cauendum eſt ne articuli ⁊ caput neqꝫ quicꝙ totius coꝛpoꝛis frigeſcat. 57.
Sed neqꝫ balneandū eſt parua tempoꝛis moꝛa tranſacta poſt acceptum ius vel quecunqꝫ potum. 58.
Neqꝫ quicꝙ potū circa ipſam hoꝛam balnei pꝛopinandū eſt. 59.
Qui balneū amāt vel ſani cōſueuerūt eis maxime adhibendū eſt: ij namqꝫ deſiderant ⁊ iuuat ſi ergo dimiſerint nocet. 60.

Balneare in peripleumonia iuuāti⁹ eſt ꝙ in acutis febꝛib⁹: in latere enim tenero coſte atqꝫ inter ſpatulas exiſtentem doloꝛe3 mitigat. Itē excoquitur quod per ſputum neceſſe eſt excreari ⁊ adiuuat flatu3 etiā bonificat ⁊ ſcreatus aufert laboꝛem quia art⁹ mollit: cutē humidā facit vrinam expellit capitis releuat grauitatē nares humidas reddit. 61.

Balneare humidū vltra modū ventrem habentibus nō eſt plurimū neceſſarium: neqꝫ eis ꝗ ſtiptici ſunt pl⁹ defecto niſi vētre pꝛius purgato: neqꝫ defectis cōuenit neqꝫ faſtidio vomētib⁹ neqꝫ eructus de genere colere emittētibus: neqꝫ fluxum ſanguinis per nares habentibus: niſi illud min⁹ opoꝛtuno fuerit. Tu quoqꝫ ſcis quātum opoꝛteat eſſe: ſi ergo minus ſit: balneum eſt adhibendum: ſi tamen videtur coꝛpoꝛi neceſſarium. 62.
Balneare non nocet amātib⁹: ⁊ ſi bis in die pꝛeceperis. 63.

Balneū multo cōuenięti⁹ eſt ptiſanā fece ſumētib⁹ ꝙ eis qui accipiunt ſolū ſuccum. quib⁹ tñ interdū conuenire videt̃ quādo ꝙ rurſus ⁊ in his minus congruum eſt qui ſolo potu dietantur: ſed in illis aliquando conueniens eſt.

Regiminis acutoꝛum liber quartus incipit.

Cauſon aūt fit: cū reſiccate venule eſtiua hoꝛa euulſeritoꝛi meos. i. acres ⁊ colericos hycoꝛes. i. liquoꝛes ad ipſos. 2.
Sꝫ ⁊ febꝛis multa detinet coꝛp⁹: ſicut ab oſteocopo. i. oſſiū laboꝛe habitum: laboꝛat ⁊ dolet. 3.
Fit autem ꝙ multum ⁊ ex ambulatione longa: ⁊ ſiti longa: cū reſiccate venule du mia. i. acria ⁊ calida reumata euellunt ad ſeipſas. 4.
Fit aūt lingua aſpera ⁊ ſicca ⁊ nigra valde ⁊ q̄ ſ3 indicō. i. vētrē moꝛſus dolet ⁊ ſubegeſtiōes hūide ⁊ ocre fiūt ⁊ ſitis vehemēs ineſt: inſunt ⁊ vigilie aliquādo vero ⁊ alterationes frenū. i. ſapientie. 5.
Huic bibere aquā ⁊ mellicratū coctū da aquoſum ꝙtū vult. 5.

Et ſi amarũ os fuerit vomere confert ⁊ ventrem cliſterizare. 6.
Si vero adhuc non ſoluatur: lacte aſine coquens purga. 7.
Salitum autẽ nihil neq; drimi .i. acre offerre. non eñi ſubducet. 8.
Sorbitiones aũt donec extra criſim dies facta fuerit ne des. 9.
Et ſi ſanguis ex narib⁹ fluxerit: ſoluitur paſſio ⁊ ſudores ſupuene-
rint cretici guiſij .i. ꝓprij ⁊ certi: ⁊ cũ vrinis albis ⁊ groſſis lenib⁹ ſub
ſiſtentibus hypoſtaſibus. 10.
Et ſi apoſtema aliquod factum fuerit. 11.
Si vero ſine his ſolita fuerit reuerſio rurſus erit egritudinis vel ver
tebri crurũ doloꝛ cõtingit ⁊ expuet groſſa ſi debet ſanus eſſe. 12.
Cauſi gen⁹ aliud vẽter ſubducẽs ſitiq; plen⁹: lingua aſpera: ſicca:
ſalſa: vrine defectio: vigilie: extremitates infrigidate. 13.
Tali cauſo niſi ſanguis ex naſo fluxerit vel apã circa collũ factũ fue
rit vel crurũ doloꝛ cõtigerit: vel ſputa groſſa expuerit hec eñi conſi-
ſtẽte ventre fiũt: vertebꝛoꝝ doloꝛ vel pudendoꝛum liuoꝛ non indica
tur cum teſticulis tenſis creticum. 14.
Et hic ideſt venter ſubducens ſcõm eundem dictũ eſt modum. 15.
Boſmata vero .i. ſoꝛbitiones epiſpaticas .i. euulſiuas, da. 16.
Acutas autẽ paſſiones flebothomabis ſi foꝛtis appareat egritu-
do: ⁊ q̃ habẽt iuueneſcunt etate ⁊ robur aderit eis. 17.
Situr q̃dẽ ſi q̃s ſquinãtic⁹ electro .i. electuarioꝝ mũda ſiue ali
q̃d pleureticoꝝ: ſi ꝟo imbecillioꝛ appareat ſit ⁊ pl⁹ ſanguinis aufe
ras: cliſteri ſm ventrẽ vti per tertiũ diez donec in fallacia factus fue
rit egrotans ⁊ fame indigent. 18.
Phleuminãcia hyppocũdria nõ ſpirituũ aſſumptiõe fremõ A.
dyafragmatis incenſiõis vel ſpirituum accẽſſiones oꝛthomie
ſicce quibus non pus ſubit: ſed ad defenſionem ſpirituum paſſiões
he ſuperueniũt: maxime ꝟo ⁊ epatis doloꝛes ⁊ cõuerſiões egritudi-
nũ nõ poſſunt ſolui: ſi quis pꝛi⁹ tẽptauerit farmacare .i. farmacũ da
re: ſed flebothomia taliũ hygenionicum ideſt pꝛincipale eſt. Dein-
de vero in cliſterib⁹ niſi magna ⁊ foꝛtis fuerit egritudo: ſi ꝟo nõ poſt
ea farmacia indiget aut in fallacia: ⁊ moderatiõe poſt flobothoꝛ-
miam farmacia. 19.
Quicũq; ꝟo fleuminãtia in ꝓncipio egritudinũ mox conant
ſoluere farmacia ꝯtẽti q̃dẽ ⁊ fleuminãtis nihil auferũt neq; re
mittit cruda exiſtẽs paſſio: reſiſtẽtia ꝟo egritudini ſana colliquãt im
becilli vero coꝛpoꝛe fiente egritudo dominat. cũ aũt egritudo domi
natur coꝛpoꝛi hoc tale inſanabiliter habet. 20.
SI ꝟo affonũ .i. inuocalẽ repẽte venaꝝ aſſumptiões fiũt: ſi ſano
hoc homini cõtingat ſine occaſiõe vel alia cauſa foꝛti. 21.
ET auferre ſanguinẽ ſm habitum ⁊ etatem excogitans quidez
quod plurimum ⁊ quod minus. 22.
ACcidũt aũt plurimis eoꝝ talia: ruboꝛes faciei: ⁊ oculoꝝ ſtatio-
nes diſtãtie manuũ ſtridoꝛes dẽtiũ pulſ⁹ maxillaꝝ coactio ifri

gidatio extremitatũ ſpirituum defectiones in venas. 23.
QUicũqꝫ dolores ꝑgenite.i.aduenerint nigre colere ⁊ ozimeoꝝ
.i. acriũ reumatũ īfluxiõesfiũt:pollẽt aũt it⁹ morſa:morſe ⁊ õ
vel ſiccefacte ⁊ vene tẽdunt: ⁊ fleuminãtes euellũt influẽtia: ⁊ ſi corru
pto ſanguine ⁊ ſpiritib⁹ nõ potẽtib⁹ in eo vias q̃ ſm naturã ã bula
re infrigidatiões fiũt accẽſiões ⁊ ſcotoſes.i.tenebroſitates ⁊ affonia
ideſt inuocalitas: ⁊ caluaria.i.capitis grauitas ⁊ ſpaſmi ſi iã in cor
vel e par vel in venã venerit:vnde epiletici fiunt:vel parapliges.i.ap
popletici:ſi in loca cõtinẽtia inciderint ſpiritus ⁊ a ſpiritib⁹ non po
tentibus tranſire deſiccatus fuerit. 24.
Et opꝫ hos tales ꝑfomẽtãtes flobothomare in principio cõfeſtim
ſublimib⁹ exiſtẽtib⁹ omnib⁹ circunſtantib⁹ ſpiritib⁹ ⁊ reumatibus
facile eni auxiliabiliora ſunt. 25.
ET reſumẽtẽ ⁊ criſeos ſup cõſiderãtẽ pharmacare:ſi nõ alleuia
tur ſurſuꝫ. Inferiorẽ aũt vẽtrẽ ſi nõ ſubegerit cliſtere aſine lac
coctuꝫ da ⁊ bibat non minus.12.cotilis.i.pugilis ſi vero robur cir
cuntenet non minus ſed plus.16. 26.
Sinanches autem fit vel ſquinantes:cum reuma ex capite multũ
et conglutinoſum hora hyemali vel vernali ad fagitidas.i.occiſi
uas venas ſuperfluat ⁊ ſpiritum amplexiorem propter latitudineꝫ
epiſpaſon euellent. Cum reuma autem frigidum exiſtens ⁊ conglu
tinoſum eſt eufractabit.i.opilabit tranſitus ſpiritus et ſanguinis
epefractans coagulat eas que proprie ſanguinem et immobilem ⁊
ſtabilem facit natura frigidum exiſtens ⁊ euphraticum:ideſt opila
tiuum ⁊ propterea coagulatur :lingua liuida effecta ⁊ rotũdata et
recuruata propter venas que ſub lingua ſunt:ſucciſe enim vene hi
vero columnulam vocant alterutrumqꝫ venam groſſam. Cum igi
tur plene exiſtentes he ad linguam firmantur ⁊ terminantur rarã
exiſtentem ⁊ ſpongioſam propter ſiccitatem:deinde hec a violen
tia humidum quod ex venis ſuſcipiens ex lata quidem, rotũda fit
ex bene colorata vero liuida:ex molli vero dura ex bene vero curua
bili incuruabilis vt cito ſuffocet niſi quis cito auxiliabitur flobo
thomiam faciens a brachijs ⁊ venas que ſub lingua ſuccidens et
pharmacijs attractiuis ⁊ gargariſmis calidis ⁊ caput radens ⁊ ce
rotum collo ⁊ capiti circumpone: ⁊ lanis circumuoluere ⁊ ſpongijs
mollibus et aqua calida experimente fomentare ⁊ bibere aquam ⁊
mellicratum non frigida :ſuccum autem offerre cum criſis in fal
lacia iam fuerit. 27.
Cum vero in eſtiua vel autũnali hora ex capite calidũ reuma de
fluxerit ⁊ nitroſum ſeu ab hora drimi.i.acre ⁊ calidũ factũ mordet
aũt hoc tale exiſtens ⁊ vlcerat ⁊ ſputo implet ⁊ orthomia aduenit ⁊
ſiccitas multa ⁊ que inſpiciuntur hyſophia.i.ſubtilia apparẽt. 28.
Et poſteriores tentanos in collo tendit ⁊ videt vt tetanus tendi
⁊ vox apoſoge ⁊ ſpiritus paruus. 29.

Et antipaſis ſpiritus ſpiſſa ꝛ violenta fit. 30.
Sed ꝛ arteriā vlcerat his qui ita diſpoſiti ſunt: erit autē propter drimica: ideſt accredinem humoris videlicet. 31.
Si febris aſſumpſent veteri ſtercore ſubeunte vel nouiter comeſto ri exiſtenti ſine cū dolore coſte ſiue non: quietem agere donec deſcē derit cibus primum ad inferiorē vētrem. 32.
Potu autem vti oximelle. 33.
Si vero lappato.i. fluxibili exiſtenti cauſus ſupuenerit: ſi tibi videbi tur farmatie apte habere in horis triū diex nō pharmacare debes ſed quartanum. 34.
Cum autem pharmacaueris ſorbitionibus vtere obſeruans paro xiſmos febrium: vt nunq̄ offeras exiſtentibus neq̄ debentibus eſſe futuris: ſed deſinentibus vel quieſcentibus.i. ceſſantibus ꝛ vt lon giſſime a principio. 35.
Quibuſcunq̄ vero dyathelos.i. finaliter venter humidus in febri bus: his differēter pedes calefaciens ꝛ piſtellens.i. cōſtringens ce rotis ꝛ coronis circū voluens caue vt non ſint frigidiores alio cor po ꝛc: calidis vero exiſtentibus calefactiones nullas offeres ſed ob ſerua vt non infrigidentur: potu vero vtanť q̄ minima aqua fri gida vel mellicrato. 36.
Quibuſcunq̄ in febribus venter humidus ꝛ mens turbata: et multi taliū croidas: ideſt vellera auferunt ꝛ naſos fodiūt et ſm parum quidē reſpondent ad interrogata ipſi vero ad ſeipſis nihil dicunt rectum: videtur igitur mihi hic talia melancolica eſſe ſi vero talibus exiſtētibus venter humidus fuerit ꝛ colliquat: vide tur mihi ſorbitiones frigidiores ꝛ groſſiores offerre ꝛ pot⁹ ſtipti cos.i. conſtipatiuos ꝛ vinoſiores vel cōpactiores. 37.
Quibuſcūq̄ vero febrium verſiones a principio ꝛ pulſus ca pitis ſunt ꝛ vrina ſubtilis his op₃ expectare ad criſes extra cuituram eſſe febrē: nō admirari vero ſi deſipuerint. 38.
Quibus vero in principio vrine nebule formes vel groſſe: hos ta les ſubpurgare ꝛ ſi alia cōferunt: quibuſcūq̄ vero in principio vri ne ſubtiles ne pharmaces hos tales: ſed videtur vtile cliſterizare hos cōfert ita curari. 39.
Corpori quidē quietem ducentem ꝛ vngentem ꝛ periſellon ata: id eſt circum conſtringente₃ homales: ideſt equaliter: pota vero melli crato aquoſo et ſorbitione ſucco ptiſane ad veſperam ventrē aūt ſubducit ſecundum principia cliſtere pharmaca vero ne adducas his in principio: ſi enim aliquid mouebis ſecundum ventrem vrīa non matura ſed amendros.i. inſudabilis: ꝛ acritboy.i. incriſſbilis febris per multū tēpus erit. 40.
Sorbitiones autē cū prope criſim fuerint ne des ſi turbeť cu₃ aūt remiſerit ꝛ addiderit ad melius: cuſtodire vero oportet ꝛ oium fe brium criſes ꝛ auferre ſorbitiones ſm hoc tp̄s. 41.

Didicerunt autē he longe febres fieri ⁊ apata.i.abſceſſus habere ſiquidē inferiora frigida fuerint.ſed habēt trāſmutationes: fluit aūt ſanguis ex naribus ⁊ vētres talibus turbantur. 42.

Quicūq; vero febres aſſodes.i.anxieſūt ⁊ hypocūdria.i. precordia tenduntur ⁊ iacentes nō ſuſtinēt in eodē ⁊ extrema infrigidata oīa plurima diligentia ⁊ cuſtodia indigent: deducere vero eis offerentes nil aliud ꝙ oximel aquoſum ſorbitiones autē nō offerri donec deſinat ⁊ vrina digeſta fuerit. 43.

Accubare vero ad obſcuras domos ⁊ accubare in molliſſimis ſtratis multo tēpore ad eandē deſluētē: ⁊ vt minime reijciat ſe: maxime vero hoc tale; tales iuuat. 44.

Hypocundrio vero lini ſemē iungens appone: cauēs vt nō frixerit i. frigeat appoſitū ſit aūt ſumme tepidum coctum aqua ⁊ oleo. 45.

Conniecturari vero ex vrinis quod futurū eſt eſſe: nā ſiquidez fuerint groſſiores ⁊ coccothere.i. flauiores ſunt meliores: ſi vero ſubtiliores ⁊ nigriores pernicioſiores. 46.

Si autem tranſmutationes habuerint ⁊ tēpus ſignificāt: neceſſe ē egritudinē tranſmutari ad deteriora ⁊ meliora anomaliā: ideſt inequalitatem. 47.

Inconſiſtentes autem febrium ſinere donec ſtent: cū vero ſteterint obuiare cū dieta ⁊ cura decēti ſm naturā ↄſiderās. 48.

Sunt aūt viſiones multe laborātium. 49.

Ideo attendēdū eſt ſananti vt nō obliuioni tradatur aliqua occaſione. 50. Neq; eorum que ſm mentem. 51.

Igitur maxime quidē oportet imparē numeruz vereri qđ hi dies heteropes.i. altero repetentes faciunt laborantes. 52.

Cuſtodire igiẗ opz pmā diē q̄ incipit ībecillis eſſe q̄ laborat ſciētez pncipiū ex quo ⁊ quid antecedit ei hoc eſt primū ſcire: cū aūt interrogauerit eū ⁊ ſcrutat⁹ fuerit oīa: primū qualiter quidē caput hʒ ſi indoloroſuz ⁊ nō grauedinē hʒ in ſeipſo: deinde hypocūdria ⁊ coſtas ſi indoloroſa nā hypocūdriū quidē ſi doloroſum ē vel eleuatū vel ſcolionia.i. cōuerſionē hʒ vel ſatietatē: vl' coſte dolor inſit ⁊ ſil' cū dolore vel tuſſicula vel tortio vel dolor vētris cū aūt q̄d hor affuerit hypocūdrio: tūc maxie ſoluere vētrē cliſterib⁹: bibat aūt mellicratū calidū coctū. adijcere vo ſiue in ſurrectionib⁹ ſi lippotomizat ⁊ ſi ſpūs euforia.i. bona patiētia cū hʒ videas a ſit egeſtionē ne aliquē forte nigrū egeſſerit colorē vel eurū quales ſani vtiq; ho les egeſtiōes ⁊ febris ēt in tertiā diē ſup exacerbata īſpiciēs valde bn̄ tales in his egritudinib⁹: tertianas adhuc iā ⁊ alia cōſpiciēs ſi q̄rta tertie diei ſiſẗ quid hʒ: qđ horū ipſorū pericuIoſius ſit ſigna vo nigra quidem egeſtio mortem ſignificat: ſimilis aūt ſano cum oībus vtiq; diebus appareat ſalubre. 53.

Cum autem nō obediẗ balnano.i. ſuppoſitorio: inſit aūt ſpūs eufonia.i. bona patiētia: ſurgēs in thorū vel thronū vel ibi in

lectulo:ſi abſithia.i.inanioſitas iſit:hoc aũt cũ aderit laborãti maſculo vł femine ꝛſꝫ ꝓncipia inaſcũtur deſipiẽtiã expecta futurã. 54.

ATtendere vero ꝛ manus ſi vero tremule fuerint expecta tali diſtillationẽ ſanguinis per naſum futuram. 55.

INſpicere vero oportet ipſas nares:ſi ſilr ſpũs ꝑ vtraſqꝫ trahat:ꝛſi multus ferat ex naribus amat fieri ſpaſmus. 56.

SI ꝟo in febre hyemali lingua aſpera facta fuerit:ꝛ abſichie i.inanioſitates inſint amat huic tali ꝛ remiſſio eſſe febris ſed tñ hunc talẽ cuſtodire in famẽ velis ꝛ aque potu ꝛ mellicrati potu ꝛ etiã in ſuccis cuſtodi:neqꝫ credes remiſſioni febris huic:qꝛ ꝙ ꝙdem talia habẽt ſigna periculoſi ſunt mori. 57.

CUm in febribus terribile quid factũ fuerit quintanis exiſtẽtibus vel venter repẽte humida egeſſerit:vel abſirbia.i.inanioſitas facta fuerit:vel affonia.i.inuocalitas aſſumpſerit:vel ſpumoſus factus fuerit vel ſingultuoſus: in ijs aſſodis ideſt anxius amat fieri:ꝛcirca hyppoꝛino.i.quod ſub nares ꝛ frontem ſudores ꝛcollum retrorſum capitis. Qui vero hec patiuntur moriuntur inflati.non in longum. 58.

QUibuſcũqꝫ autẽ in febribus crura fiunt hyſmadra ideſt vlceroſa ꝛmorantia nõ maturantur exiſtentibus in febribus ſi ꝛ acciderit ſuffocatio pharingis ideſt faucibus ſubtilibus exiſtẽtibus que circa pharingam:ꝛneqꝫ digeritur ſed neqꝫ extinguitur: amat huic talis ſanguis fluere ex naſo.ꝛſi quidem multus fluxerit ſolutionem ſignificat egritudinis:ſi vero non longam ꝙtocunqꝫ vero paucior fluxerit:tanto deterioꝛẽ ꝛlongiorem:ſi vero alia facillima facta fuerint huic expectare ad pedes dolores:ſi vero tetigerit pedẽ:ꝛdoloroſus factus ꝑmaneat ignitus factus ꝛnõ ſolutus fuerit paulatim veniẽt ad collũ dolores ꝛad clauum ꝛhumerũ et ad pectus ꝛarticulũ ꝛhoc indigebat ſimathodis ideſt vlceroſus fieri extinctis autem ijs ſi manus contrahuntur vel tremule facte fuerit craſmus hunc talem ſuſcipit ꝛdeſipientia: ſꝫ ꝛphligaria.i.ampule ſupercilio ꝛrubores habet ꝛpalpebra altera circa alterã palaſtrarij.i.germinat durus flegmon detinet:ꝛhydent.i.tument oculi et deſipiẽtia multũ ſuperaddit:noctes autem magis ſuperſignificãt ꝙ dies ea que circa deſipientiã:ſigna vero maxima multa fiunt in imparem numerum ꝙ parẽ:quicunqꝫ vero horum numerorũ fiunt periculoſi ſuperueniunt. 59.

HOs aũt tales a principio pharmacare eligens ante quintã ſi vorvoriſat.i.gurguliꝫat vẽter ſi ꝟo nõ ſinere apharmaliẽtos.i.ipurgatos eſſe ſi vero diauoriſte ꝛegeſtiones cholerice fuerit ſcamonea ſuppurga moderate alia ꝟo cura ꝙ minimos offerre potus ꝛſorbitiões vt meliꝰ ſorbeat.ſi ꝟo nõ ſuꝑuenerit ꝙrtãdecimam excedentes. 60.

CUm febricitanti quartadecima exiſtenti affonia.i.inuocalitas

affuerit:nō amat ſolutionem citam neqꝫ egritudinis eiectionē fieri: ſed tēpus hoc tale ſignificat:cū autē apparuerint in die hac i.quartadecima longius accidit. 61.

CUm aūt febrīēti quartano lingua turbata verba loquitᷣ:⁊ vēter colerica ſubegerit humida:amat delirare hic talis. 62.

EStiua ⁊ autūnali hora ⁊ı̄ acutis ſanguinis diſtillatio repēte fiēs ſymconiā.i.fortitudinē ⁊ multā inflamationē ſecundum venas oſtendit:⁊ in poſteriore ſubtiliū vrinarū ſuper apparētias ⁊ ſi tendit ad ſtatū etate ⁊ corpus ex gimnaſijs vel euſarchia.i. bonā carnoſitatē habeat vel melancholicū:vel ex potu manꝰ tremule bonū hꝫ:deſipientiā predicere vel ſpaſmum. 63.

ET ſi quidē in paribꝰ ſupuenerit meliꝰ in criſi ꝟo ꝑnicioſuꝫ niſi multus abūdāter excurſus ſanguinis exitum faciet ſuperabūdātie ſm̄ nares vel anū epyſces vel apoſtaſes vel dolores hyppocūdriorū:vel ad teſtē vel ad crura:ſolutis autē his exitꝰ fiūt ꝑ ſputa vel ſputoꝝ ⁊ groſſarū vrinarū leuiū albaꝝ exitus. 64.

HEbri ſiticuloſe opū vel cpos.i.ſuccū ſilphij oximel daucū terēs bibere da ⁊ galbanū in melle ⁊ ciminū elicticum.i. electuariū ⁊ ſu ccū ptiſane in his ſorbere:afflictos.i.impaſſibilis autē hic talis:niſi ſudores cretici vel ſomni homales ſuperuenerint ⁊ vrine groſſe ⁊ drimies decurrant:vel in apoſtemata firmētur. 65.

COtallus ⁊ mirtha elicton.i.electuariū:bibere autē his talibꝰ oximel da ꝙ̄ minimum. 66.

Si ꝟo ſiticuloſi vehemēter fuerint ordeacee aque bibat quidē.67

Periplemonica ⁊ pleuretica ita oportet ſcrutari ſi acuta febris fuerit et dolores lateris vel amborū ⁊ ſpiritu ſurſum delato ſi doleat ⁊ tuſſes inſint ⁊ ſputa expuit ignea vel liuida ⁊ ſubtilia ⁊ ſpumoſa et ant hira.i.florida vel crocea ⁊ ſi quid aliud diuerſum habet ꝑter ea que educta ſunt hos ita oportet deducere. 68.

Si vero dolor ſurſum finiat ad clauū vel circa vbera vel brachia incidere oportet in brachio venā que intus ad qualeſcūqꝫ partiuꝫ fuerint ſm̄ hanc. 69.

Subauferre ꝟo ſecundū habitū corpis ⁊ horā ⁊ etatē ⁊ calorē plꝰ aūt audens ſi acutus dolor fuerit ducere ad lipothoſim.i.defectionem animi. 70.

Demū ſubcliſterizare poſt hoc. 71.

SI vero ſubtus inferiꝰ thorace dolor fuerit ⁊ tēdit valde pleuretico ventrē ſubpurgare.in medio ꝟo purgationis nihil da poſt purgationē aūt oximel pharmacare vero quatarnum. 72.

SI vero non facile erectus fuerit :minorē potum ⁊ ſorbitionem paucum ſuccum ſubtilem ⁊ ſemel in quacūqꝫ hora melius agit cognoſce autem ex vrinis. 73.

Matura ꝟo ſunt pariſcella.i.ſputa cū facta fuerit ſil'ia pyro.i.puri vrie ꝟo mature ſunt q̄ ypoſtaſes hn̄t ſubrubeas q̄les orobū.74

Peripleumonie electuariũ cotallũ galbanũ attractiuum cũ melle attico abꝛotanũ in oximelle piper helleboꝛũ vel electuariũ nigrũ decoquẽs ꝛ pleuretico ꝛ periplemonico in pꝛincipio circũ doloꝛoſo exiſtẽte da bibere: bonũ autẽ ꝛ panaces in oximelle bullientẽ ꝛ colantẽ da bibere. 75.

Diſſenteria apoſtema aliquid vel eleuationẽ quieſcens.i.caſſans facit niſi in febꝛib⁹ ꝛ ſudoꝛes ꝛ vrine groſſe ꝛ albe ꝛ lenes ſuperapparẽt in tertianis dieb⁹ vel acbirſon.i.varicẽ vel ad teſtẽ vel ad crura doloꝛ vel ab hyſchion.i.vertebꝛũ firmetur. 76.

In febꝛe colerica ante ſeptimũ cum rigoꝛe hycterus ſuper inatus ſoluit febꝛem: ſine rigoꝛe vero ſi ſuperinnaſcatur extra tẽpoꝛa pernitioſum. 77.

Thetani vero lumboꝛũ ꝛ in melãcbolicũ per venas ſpirituum defectiones cũ fuerint flebothomia ſoluit. 78.

Cum autẽ tetanib⁹ anteri⁹ vehemẽter ſpaſmãtur: ꝛ circa collũ ꝛ facies ſudoꝛes a doloꝛe interius moꝛſis ꝛ ſiccatis tenẽtibus ꝛ odeib⁹.i.caudatis vel groſſioꝛes doꝛ ſuũ cõtinẽt vel medie colligationes innate vt pedes deſinit huic tali niſi febꝛis ꝛ ſomn⁹ ſuper uenerit: ꝛ frequẽtes vrine digeſtionẽ habẽtes venerint: ꝛ ſudoꝛes creticiꝫ bibere vinũ citrinũ vinoſuꝫ: ꝛ alicio.i.pullentã coctã comedere ꝛ ceroto vngere crura circũuoluere vſqꝫ ad pedes calidos ꝛ infundẽtes ſchape.i.catbino ꝛ bꝛachia deuoluere ꝛ lũbos a collo vſqꝫ ad vertebꝛa.i.ſcyam incerãs vt ꝛ anterioꝛa contineat ꝛ dimittens fomẽta vitreolis calidã autẽ aquam infundẽs ꝛ extẽdens lintheo acũbãs cũ ꝛ ne ventrẽ ſoluas niſi balano.i.ſuppoſitoꝛio ſi multo tẽpoꝛe exiſtẽs non egeſtibilis. 79.

Egritudines autẽ ſoluũtur oẽs vel ſm os vel ſm ventrem vel ſecũdum veſicam. 80.

Helleboꝛizare opꝫ eos qͥbus a capite fertur reuma. 81.

Quibuſcũqꝫ ex apoſtematibus vel fleboꝛogia.i.vene ſciſſione vel ꝑpter aliã foꝛte cauſaꝫ empici fiunt: ne des helleboꝛũ neqꝫ enim pꝛoderit ꝛ ſi quid patiatur: cauſa videbitur helleboꝛus eſſe ſi vero dyalipite coꝛpus vel doloꝛ in capite vel implaſtrate aures vl naſus vel expuitio vel geniculoꝝ grauedo vl coꝛpis tumoꝛ pꝛeter cõſuetudinẽ quodcũqꝫ contigerit helleboꝛizare opoꝛtet neqꝫ a potib⁹ neqꝫ a venis vel venereis: neqꝫ a triſticia neqꝫ a ſollicitudinibus neqꝫ a vigilijs ſi quid quidem hoꝛum habeat cauſam ad hoc facere curam. 82.

Que ex itinere doloꝛes laterum doloꝛoſi hiſthion.i.vertebꝛoꝛum ꝛ quecunqꝫ reſpirantes dolent occaſionẽ habentes multotiens eẽ didicere venire ex crapulis: ꝛ eſcis vẽtoſis doloꝛes ꝛ ad lombum ꝛ ad hyſchium ꝛ bilium quibuſcũqꝫ autẽ hoꝛũ fuerint talia diſſurie.i.diſſuriantur.i.difficulter minguntur: hoꝛũ autẽ item cauſa ꝛ coꝛizarum ꝛ bꝛancboꝛum. 83.

QUecũq vero a oxematib⁹.i.dietis sunt multa q̃dẽ vnusq̃sq; sicut vtiq; p̃ter cõsuetudinẽ dietatis fuerit maxie insignit: etẽm quicunq; nõ distantes praderet prãderint vel pransi fuerint eis tumor ventris erit multus et rictasmus.i.proiectio ⁊ plectoria i.multitudo: ⁊ si cenauerint vẽter turbatur: mihi vero non necessarium in talibus prolongare sermonez. 84.

HEc vero maxime insigniunt nõ ex ratione aliqua: sed experiẽtia docet iudicare cibariorum virtutem. 85.

ALeum fisam.i.ventositatem ⁊ calorem ad thoracem ⁊ capitis grauitatẽ: ⁊ si quidem alium dolorẽ didicerat ante leuauit vreticum autem est: et hoc habet bonum: optimum autem ⁊ id comedere debenti ad potum ire vel ebrio. 86.

CAseus autem fisam.i.ventositatem gestora.i.strictionem ⁊ cibariorum accensionẽ facit crudũ autem adhuc ⁊ indigestum pessimum autem potu comedere repletis. 87.

LEgumina vero omnia ventosa ⁊ cruda et cocta ⁊ frixa minime vero infusa ⁊ viridia: ⁊ his aũt non vti nisi perxsimon.i.cibaria: hz aũt et ꝓprias malitias singulũ horum. 88.

Cicer fysam.i.ventositatẽ quidẽ crudũ et frixũ ⁊ laborẽ facit. 89.

Lens autem stipticat.i.stipat ⁊ aridũ facit si cũ cortice fuerit. 90.

Lupinũ autẽ horũ minime mala habet minima. 91.

SIlfium autem ⁊ opos idest succus est quidez quibus maxime: in expertis autem non transit ventrem. 92.

Et causodes.i.estuosum hoc. 93.

MAxime vero fit si cum multo caseo mixtũ fuerit vel cõmixtione bouinarum carnium. 94.

Melãcolice quidem exacuuntur passiones bouinis carnib⁹ aniperblitos idest inseparabilis natura earum ⁊ nõ contingentis ventris est digerere. 95.

Optime ṽo vtiq; eripiẽt sicut si ⁊ coctis vtant ⁊ vt ṽatissimis. 96.

Caprine ṽo carnes ⁊ quecũq; in bouinis sunt male omnia etẽm habent ⁊ indigestionem ⁊ ventosiores ⁊ eructuosiores ⁊ colerã faciũt: sunt aũt bene odorabiles solide ⁊ delectabilissime: he optime cocte ⁊ frigide: que vero indelectabiles fetide ⁊ dure he pessime ⁊ in recẽtes: optime vero sunt estiua hora autumnali ṽo pessime. 97

CHiri idest porci perniciose cũ enorme.i.crude vl' sanguinee.i.circum asse: colerice vero vtiq; erunt ⁊ turbatiue: suine vero omnium carniũ optime validissime vero omnium que non fortiter crasse neq; subtiles macre neq; etate ierij idest sacrificij veteris: comedere vero ⁊ sine forma vel subfrigidas. 98.

ACcolera vero sicca venter inflat ⁊ sonitus insunt ⁊ dolor costarũ ⁊ lũbi: egerũt etẽm nihil inferi⁹: sz cõstringuntur. 99.

HUnc talem custodi vt nõ vomat: sz vẽter subducatur clisteri zãs q̃cito aqua calida ⁊ pinguissima ⁊ etiã aquam vngens

plurimā immitte calidā in ſcapha.i.pelui accubare faciens:ꝛ calide aq̄ parū ſupinfunde:ꝛ ſi calefact⁹ ei vēter ſubducit ſoluit. 100.

Confert autem ꝛ dormire huic tali. 101.

Et bibere vinū ſubtile:ꝛ vetus ꝛ acreſteron ideſt meratius. 102.

Et oleū da vt quieſcat ꝛ venter ſubeat.i.egerat ꝛ ſoluit dolor. 103

A Cibis autē ꝛ potibus abſtineāt quibus indigentia quidem nulla eſt ſm corpus neq̄ opus appoſitiōe:indigeſta vero quedā continentur digeſtione indigentia:huic quidē quiete eſt opus cibarijs autem non anteq̄ digerantur moderate que continentur ſi vero nō remiſerit dolor lac aſine da bibere vt purgetur. 104.

Si vero humidus venter fuerit:ꝛ colera ſubit.i.egerit ꝛ torſiōes et vomit⁹ et mordicatiōes his validiſſimū quieſcere:bibere mellicratū ꝛ nō vomere:ſubducere aūt ſcdm cū moderamie et quiete. 105.

ET hydropū due ſunt ſpecies ſiue nature:quorū hic quidē hypoſarchidius conās fieri ineffugibilis.hic vero cū inflationibus multa bona fortunatione indigēs maxime vero afflictione et pyria.i.fomētatione ꝛ eucraſia.i.cōtinētia cibi:ſicca vero ꝛ drimia i.acria comedat ita eſt vritito tatus.i.vrinatiſſim⁹ erit ꝛ fortis erit maxime:ſi vero diſput⁹.i.difficile ſpirabilis fact⁹ fuerit:ꝛ hora vernalis exiſtēs cōtigerit:et etas in ſtatu ſuo ſit ꝛ robur fuerit a brachio ſanguinē aufferre.Deinde panes calidos ex vino nigro ꝛ oleo infundens;comedat:ꝛ q̄ minime bibens q̄ plurimū laboret:ꝛ carnes ſuinas carnoſas comedat cuꝫ aceto coctas vt ad difficiles ambulationes obuiet ideſt ſufficiat. 106.

QUicunq̄ ventres infimos inferiores calidos habent ꝛ drimie.i.acres egeſtiones ꝛ anomale.i.inequales exeunt ia colliquatione eis fit ſiquidem potētes fiant heleboro antiſpaſſe.i.reuellere:ſi vero nō ſuccus frumentarij tritici groſſus factus ꝛ ſabbatiuus et etnos.i.fabe integre aqua cocte iuris pinguamen:ꝛ panes cucitiſis ideſt ſubcinericij ꝛ piſces febrienti quidem cocti:infebriēti vero exiſtēti aſſi ꝛ vinū nigrū infebrienti:ſi vero nō aqua a neſpulis vel mirtibibus vel malis granatis vel finico balanis.i.dactilis vel anathos.i.florem vinearū vitis. 107.

SI vero febrē habeat ꝛ torſiones fuerint lac aſininū paucū ꝛ calidū plurimū deinde ex inductiōe plus ꝛ linoſperma.i.ſemē lini ꝛ tritica alphita.i.polētas.i.farina noui tritici vel ordei toſti et cocti:ꝛ egyptiarū fabarū:auferēs amara excorians ſemina bibat vel oua ſemi coagulata comedat aſſa ꝛ ſimilaginē ꝛ miliū ꝛ coriandrum coctū vel condriū in lacte cocto frigida comedere et que his ſimilia et potus ꝛ cibaria offerantur. 108.

DIetarie vel dietatiue maximū eſt obſeruare ꝛ cuſtodire ſicut in acutis ꝛ i lōgis egritudinib⁹:ꝛ intēſiōes febriū ꝛ remiſſiones vt tēpora cuſtodiat qn̄ oportet cibaria offerre ꝛ infallaciter qn̄ oporteat afferre ſciāt adhuc aūt qn̄ plurimū diſtāt ab itētiōe. 109

SCire vero cephalargicos.i. capite doloroſos ex gymnaſijs vel curſib⁹ vel ambulationibus vel venatib⁹ vel aliquo alio labore intēperaneo vel ex venereis decolores brancoſos ſpleneticos liphemios.i. ſanguine defectos ⁊ ſiſoderas.i. inflatos ⁊ ſicce tuſſiētes.i. ſiticuloſos ⁊ venis defectos ⁊ tēſos hyppocūdrijs ⁊ lateribus ⁊ metaphrenis.i. ſcapulis torpētes ⁊ obtuſe vidētes q̊b⁹ ſonit⁹ auriū incidūt ⁊ vrinationē nocturnā in cōtineri diſpoſitos ictorodes: ⁊ q̊rū vētres cruda emittūt emorrogētes ex narib⁹ vł ꝑ anū vehemēter vł in ephiſematib⁹ exn̄tes vel in eis labor occurrit vehemēs: ⁊ nō cōtinēt: hoꝝ nullū pharmacare: et eſt periculū: q: eſt acuta ⁊ nihil iuuat ⁊ eas que ad curam electiones ⁊ criſes auferes. 110.

SI vero ſanguinē alicui cōfert auferre ſolidū facere vētrē ita auferre ⁊ fame cruciare ⁊ vinū auferre ab eis deinde dieta cōuenienti reliqua coꝛ ⁊ pyria.i. fomētatiōe ⁊ ignis.i. immiſſionib⁹ cura. 111.

Si vero tibi vēter dēſus videat eſſe molli cliſteri cliſteriza. 112.

Si vero pharmacare opꝫ helleboro infallaciter ſurſum purga: inferius autem nulli talium. 113.

CAlidiſſimū aūt ad vrinationē ⁊ ad ſudores ⁊ ambulatiōes duce ⁊ rē ⁊ fricatiōe quieta ⁊ vti ⁊ vt nō dēſes habitū: ſi vero chinopeeſid eſt ſedens fuerit alij fricent eum. 114.

ET ſi q̊dē in thorace ſup frenas.i. dyafragma contriſtat paſſio eum: reſedeat q̄ꝫ multotiēs ⁊ minime acclinent: donec valentes fuerint ⁊ ſedentē fricent multo tempore multa aqua calida: ſi vero in inferiore vētre ſuffrenes habeat dolores ei iacere confert ⁊ nullo motu moueri tali corpori extra fricationem. 115.

QUe ex inferiore ventre ſoluunt per vrinas ⁊ ſudores ⁊ vt lubricitate decidant moderate a caſu ſoluuntur que parua: que vero vehementia pernitioſa: tales enim vel pereūt: vel ſine malis alijs non fiunt ſani: ſed conſiſtunt huiuſmodi morbi: poſt hydropē catarides tres auferens caput vniuſcuiuſq ⁊ pedes ⁊ halas terens tribus ciatis ideſt pugillis aque corpora. Cum autem doluerit qui bibat calida al infundantur: vnctus autem prius ieiunus autem bibat ⁊ comedat panes calidos ex aliphato ideſt oleo. 116.

OPum ideſt ſuccuꝫ fici in lana apponere int⁹ ad venā.i. narē vel piterā.i. coagulū cōuoluente hize ideſt obſtruere in naſum vel de calchādide.i. vitriolo circūuellēs cōprime: ⁊ cartilagines extrorſum cōprime altervtrinq: ⁊ vētrē ſolue aſine lacte coctoꝛ caput radēs ſtiptica ideſt conſtipatiua offer ſi hora calida fiat.

Domini hypppocratis libri regiminis acutorū finis.

Liber epidimiarum diui hyppocratis.

QUibuſcunq ex diſſolutiōe circa matricē: ⁊ tumor eſt in capitis grauedinē ꝯuertunt: ⁊ iuxta bregma dolores maxime ⁊ quecūq alie a matricib⁹ iſtis in. viij. vel. x. menſi-

bus in biſchiam terminatur.

Figure he quedã tenaces ceruice fortes: ꝛ alia ꝛ oſſib⁹ fortes he vero debiles vel capita dolẽtes: ꝛ aurib⁹ fluctes his hyperoe concaue ꝛ dentes permutati. 3.

Quibuſcũq; oſſeũ ab hypoa diſceſſit his medi⁹ inducit naſus: quibuſdam vero vnde dentes ſummatim ſignantur. 4.

Infantiũ epilepſie vel inflammatiões ſit pubertatib⁹ quibuſdam ꝛ permutationes habent ꝛ alia. 5.

In rhenẽ dolor ponderoſus qñ replent cibo: vomũt fleg. cũ autem ampliantur dolores venenoſa: ꝛ facile quidẽ fiunt: ſoluunt ꝟo qñ cibis euacuant harenoſa rubeaq; ſubſiſtunt ꝛ ſanguinez mingũt: ſtupor femoris conſequenter ſequit: q̇eſcere nõ conuenit: ſed exercitare: nõ repleri: iuuenes heleborizare venã ſcidere diureticis purgare ſubtiliare: ꝛ mollificare. 6.

Muliebria quibus aquoſus ſl in multũ ꝑmanent: quando vero non cito inerint inflantur. 7.

In cranõe antiq̇ dolores frigidi: noui vero calidi. Sanguine vero plurime ꝛ que ab hyſchia frigida. 8.

Que in rigores fortes eũtia nõ oio añ alleuient ſ ꝓpe ſtatũ. 9.

Añ rigorẽ retẽtiões vrina ꝝſi inutili ierit: ꝛ vẽter ſi ꝓceſſerit ꝛ ſomni affuerint: pariter aũt ꝛ mod⁹ febris: pariter aũt ꝛ q̄ ex laborib⁹. 10.

Apoſtaſes nõ omnino quibus rigores. 11.

Tibiaꝝ effeminatiões aut añ egritudinẽ ambulãti aut ex egritudie cõtinuo ꝓpter qd forte qd ex laborib⁹ in articulos dimittit: ꝓpter hoc ꝛ crurum effeminationes. 12.

Phimata extriſec⁹ manẽdũt ex acuta ꝛ capitata ꝛ q̄liter ꝯmaturãtia ꝛ nõ circũdura: ꝛ deorſum tẽdẽtia ꝛ nõ bicipitia cõtra ꝟo mala: quãto autem plus contraria peſſima. 13.

Quod ferinũ autũno ꝛ cordis dolores ꝛ q; frictile: ꝛ q̇dẽ meſolicũ ad ꝑncipia cõmotiões ſpeculari ꝛ in oi membro ꝛ et in occaſum exacui ꝛ lũbrici ꝛ aſcarides: ſic ſl annus in occaſum. 14.

Pueroꝝ tuſſes cũ vẽtris ꝑturbatione ꝛ febre cõtinua ſignificat determinationẽ exñti duoꝝ mẽſiũ ꝛ multũ ꝟl .xx. ꝛ tumores in articulos ſi q̇d inferi⁹ vmbilico ꝯſtituerint vel ſurſuz ſ articulos bonũ ſl ꝟo ſupi⁹ nõ ſit ꝛ ſoluũt morbũ niſi putreſcãt. Que ꝟo i hũeris putreſcẽtia ꝑfectis galiãcones facit. Solutiões aũt ꝛ vlceꝝ diſpõni ſi rotũda ꝛ ꝓfunda ſint: talia ꝟo peſſima: ꝛ al'r. Solutiões ꝟo ꝛ ſanguinis flux⁹ magis quidem perfectioribus apparet. 15.

Lachryme i acutis morbis moleſte ꝛ volẽtiũ q̇dẽ vtile inuitorũ aũt exiſtẽs malũ. Et q̇b⁹ circũtẽdũt palpebre malũ: malũ aũt ꝛ ſup deſicca tũ velut ſpuma ꝛ caliginoſum malũ ꝛ aridũ: ꝛ ſordidi introrſum ꝛ ſtupidi ꝛ vix cõuertibiles ꝛ cõcaui. ꝛ alia que relinquuntur. 16.

Febres he qd õmordẽtes manũ: he ꝟo mediocres: he ꝟo nõ õmordẽtes ſupred dẽtes ꝟo. he ꝟo circũurẽtes ꝯfeſti: he ꝟo ꝑ totũ lẽte ſicce

he vero ſalſuginoſe. He vero exrubicūde et he autē excrocee. he vero liuide. he vero liuide ⁊ alia talia. 17.

Diſtenſiones corporis: ⁊ durities articulorum idem diſſolutus malum: ⁊ cōfractiones articulorum malū. Oculi virilitas repercuſſiui. Et reiectationes: ⁊ confractiones malū. I.

Diui hyppocratis epydimiarū Parti .ij. incipit.

Adaperire coāguſtar hec q̄d: illa vero nō. Humores hos: q̄dē exercere: hos aūt apponere. illos aūt exſiccar: ⁊ huic q̄dē: illi vero nō. 2

Attenuare: impinguare corpus cutē carnem ⁊ alia. hec quidē illa vero nō lenire exaſperare. Indurare mollificare hec quidē illa vero nō. Suſcitare ſtupefacere ⁊ alia multa talia q̄cūq. Coeffundere ſubducta eō euellere confeſtim ecōtra diſtenta ſubducere. 3.

Aliū humorē nō eūtē agere: eūtē aūt coeffundere: cōmoueri ſimpliciter: vt dolor dolorē ſoluat. Diſſimilia ſi repūt ſurſu3 erecta deorſum ſoluit: ⁊ cōtraria eadē dolor dolorem ſoluit vt capitis purgatio flebothomia q̄nq non eſt auferri. Apoſtaſies vt buboid ſignum quidem blaſtinata habētiū etiā aliorum: maxime autem eorum que circa viſcera male conſueti verbo iſti. 4.

Spiritibus parui ſpiſſi: magni rari. exterius magni introrſus qui intro ilus magni exterius parui. Illud quidē extendens hoc vero contendēs: cōdenſans. Dupla introrſus reſpiratio ⁊ reiteratio vt reſpirātibus calidū: calidū frigidum. 5.

Medicamentū ꝯtinuarū oſcitationū plixe inſpirantes, in nō bibētes ⁊ laborioſe vel plixe breuiter anhelātes. 6.

Conſequētiā ⁊ laterū dolores ⁊ diſtēſiones hyppocūdriorū et ſplenis et ſubleuationes et ex naribus reiectationes ⁊ aures ſm ordinē iſtorum plurima hec ⁊ in oculos. Utrū ne oīa deorſum aut h quidē deorſu3 ſuper ī qualia que circa maxillā vl̄ circa oculū ⁊ aurem vel circa faucē erithma: q̄ aūt ſurſum deorſu3 nō ſm ꝯtītiā. vt inferius epate oīa deorſum attribuētia vt que in teſtes ⁊ tirſos ſpeculanda iſta quo ⁊ vnde ⁊ quibus ⁊ propter quid. 7.

Uene temporū nō tranquille neq viriditas ſplendens ſi ſpiritus derelinquitur. 8.

Tuſſis ſicca nō ferina in articulos confirmari ſperet ſm ordinem extenſorum eorum que circa ventrem vt multum ⁊ clauda facit membra. 9.

Habent aūt plīma q̄cūq nō finaliter determinant p inanitionē reuertētē p apa dterminant ⁊ exrubicūda. ⁊ natura alboris mōi. ⁊ n̄ ſanguinē fundūt ſ3 nareſaut modice ſanguinē fundūt. ei ſi q̄dē flētiū derelinq̄ promptū. Sitis derelicta ⁊ oris deſiccatio ⁊ inſuauitas ⁊ faſtidiū. feb. vero nō acute: tales vero reditantes. 10.

Derelicta poſt criſim reditātia. Iſta nāq eſt interceptio vtrorunq. ⁊ hyppoſtrophe ex iſtis q̄nq. Apoſtaſim igit facere

eum incipientem. Eam recipere:ſi omni fuerint conuenientes vt opʒ:et quō opʒ: ꝛ quantū opʒ quādo opʒ.qn̄ autē nō ſatis coopandum. Maxime quidē factas ſi aūt non mox inceptas. 11.

Quartane emorofa ice deſcripte intermittētes aūt vnā altera: tūc rigeſcūt ſiľ criſi ex q̄nqʒ.i.vij.quicūqʒ tritophie bis diffi cilis nox que eſt añ poxiſmū recedens bene ferens vt in multum.12.

Tuſſes ſicce breuiter incitantes vt a febre circūurentes nō ſm rōnem ſiticuloſe neqʒ lingue deſiccate nō ferio ſm ſpū:manifeſtum aūt qn̄ loquunt vel diffundūt tūc tuſſiūt:qn̄ vero nō. Hoc in laborioſis febribus maxime fit. Nihil fruſtra:nihil deſpiciendum Que vero ex inductione cōtraria inferre ꝛ quieſcere. 13.

Poſteriora capitis dolenti in fronte recta vena ſciſa ꝓdeſt. 14.

Suſceptiones hyppocūdriorū ex qualʒ qualia ſoluūt ꝛ viſcerūꝛ flegmonū qualia pn̄t ſiue ex epate ad ſplenē ꝛ ecōtrario. 15.

Contra euellere quidem oportet reclinari ſi nō vbi repit:ſi autem vbi oportet bis aperire vt ſingula repūt. 16.

Lata exātbinata nō valde pruriginoſa qualia ſi mō hūit hyeme ſtetit iuxta ignē calefactione facta ſunt exantbinata. Uomitus nō iuuare ſcio ſed ex calefactio. 17.

Quecūqʒ maturare opʒ obturare forti virtuteʒ q̄ꝛo neqʒ dia frenetici neqʒ ampliꝰ pauſāt:ſʒ ſubito nigreſcūt nouū fac.8.

Oculorū habentiū riandā ſi alter apparet conuenire ecōtra euellendum in faucem. Et vbi eructuationes ſolutio finalis. 19.

Greſſus adaperire vt nares ꝛ alios. Quomodo opʒ ꝛ vt opʒ et qualia oportet:ꝛ qn̄ opʒ:ꝛ quantum opʒ. Ut ſudores ſicut nares ꝛ alia vtiqʒ omnia. 20.

In magis malis facies ſi ſit ꝯgrua bonū ſignū. modicis contraria ſignificans bone deſignationi malum. 12.

Circa magnum locum mulier que retro tecori icterico facto.

Paratieneo forori ſic nigre colorata vel ſic qui cū timeo ſorore hoc nigre coloratus. 22.

Hpiritho velut ſemē vrina talis qꝛ ōtermiatiua ꝛ hūidorꝫ ꝛ talia qꝛ vrīe ſiūt.neqʒ.n.vētoſitates mlte:neqʒ ſtercorʒ mlti vi ſ coſa veniēte mala ſabat n̄.n.magnū erat hyppocūdriū ſiue bonū.23

Braſſicā tenꝰ cōedit difficulter ſpirās ex n̄s ꝛ tumor circa pectinē quieuit ꝛ bn̄ ſpirans ſtatim factus eſt. De ſanguine hycorodeos.i.hycor ſanguis mediocris nigreqʒ colere acutus quidē et a ggreſtis in timentibus. Siue moleſtum. 24.

Quibus ſpē prodiuius pedes ꝛ genua calida:manus aūt ꝛ aures et nares frigide an ꝓpter hoc dixit ſubtilis ſanguis:an ꝓpter hoc et tumores hi habent. 25.

In putrefactionibus videndū quidem futura ex putrefieri vētres commouentur. 26.

Splēdurꝰ inferiora ſupiora rotūdꝰ latꝰ groſſus lōgus tenuis 27.

Minus a capite corrizantibus. 28.

Que circa egrũ ꝓcuratio ꝛ in egritudine interrogatio que manifeſtat qualia recipiendũ ſermões que circa egrotũ circa coaſtãtes circa exteriora:qꝛ calidiori ꝛ firmiori maſculi ꝛ nigri propter hoc exterius vene. 29.

Que circa egrũ ꝓcuratio ꝛ in egritudine interrogatio que manifeſtat qualia vt recipiendũ ſermones que circa egrotũ circa coaſtãtes circa exteriora qꝛ in calidiori ꝛ firmiori quod in dextris maſculi nigri propter hoc exterius vene. 30.

Magis commiſcetur conſtat. 31.

Acuti⁹ mouere deſcit:ꝛ tardi⁹ꝗ creſcit.ꝛ ꝑ ampli⁹ creſcit. 32.

Et amplius tp̃s qꝛ firmatũ eſt:ꝛ magis colericũ ꝛ magis ſanguineum eſt hoc:ꝛ propter calidior eſt locus animaliuꝫ.

Diui hyppocratis epydimiaꝝ ꝑticula.iij.incipit.

Si cutis raritas:vẽtris deñſitas ſi cutis ꝯceſſio carniũ incremẽtum vẽtris ſtupor oĩm confuſio vaſculoꝝ inundicia: cerebri diſſipatio ꝓpter qd̃ ꝛ caluities organorum ꝛ contritio. 2.

Expurgatio curſib⁹ luctationib⁹ repauſationib⁹:multis deãbulatiõib⁹:excitatisbis elixa maſſa plm̃qꝫ panis modic⁹.Expurgatiõis ſignũ lapſus ex ſubleuatiõe.Eandẽ horã diei ſeruare. De ſubito namqꝫ labiẽ ſubeundo labores.ſiſr eĩn totũ corruit. 3.

Quando aũt corruit offerre porcinas aſſas quando ṽo replẽtur ſignuꝫ eis color floridus fit. 4.

In gymnaſijs ſignũ ſudor ꝗ fluẽs ꝺgutationẽ ꝺfert q̃ſi ex ibrib⁹. 5

Mulieris ꝗ̃ prius curaui in carnone iplẽ natura magnus fe.cauſonidis erubicũda.Spũs decima die factus eſt ſudor circa ſupiorem ꝑtem.xiiij. vero factus eſt ſudor minus. 6.

A Capitecorrizãtibus ꝛ brãchoſis ſuper febrientibus vt ſcio: ergo redite rationes. 7.

Omne exputreſcens irreditãs.ſic.ſin.maturatio:ꝛ criſis ſimĩ et apoſtaſis eſt.Eis quidẽ ꝗ ſpũaſcunt inflat vẽter vt dãnago requibuſdã vero ꝛ in hoc tumor.archeſelao aũt ſic. 8.

Uentoſum cõcãle alatis etẽñ ſunt alati. 9.

Frigidũ valde venarũ eruptiuũ ꝛ tuſſiculoſum vt nix cryſtallus ꝛ cõuerſiuũ.Ut furea ꝛ gãgrene:cõcãle ꝛ duricies fiũt. 10

Poſt vrine coadunatio pueris magis an qꝛ cali. 11.

Figuras mitigantes velut ſarmenta manu plicans vel diſtorquens pre doloribus iacens accipiens ſurculis extremum de ſuper infixi retinuit ꝛ liberatus eſt. 12.

Quem ex montano labore vidi ego circa gephiram iactare crura tibiam alteram minime extenuauerunt:femora auteꝫ valde vrina et ſemen non ſunt retenta. 13.

Que velut alate nature coſtaꝝ propter ṽtutem occaſionis. 14.

In catarris male cōſuetis ſi expurgatio fuerit vl' ñ fuerit malū.15.

Rigores icboāt mulierib⁹ q̄dē magis ab ofros.i.a lūbis p doz ſuz ad caput: & viris magis retro q̄ an̄ frigeſcūt: exteriora magis q̄ iteriora corpis vt cubitoꝝ femoꝝ ēt & cutē rariorē māifeſtat pil⁹: ab his āt alijs rigeſcūt recte ab vlcerib⁹ icipit ex occaſiōib⁹.16

Capitellum ex gn̄atione & occaſione et plurimis rōnibus ſed modica cogitur colligunt & addiſcūtur paria & impia ſicut ex imparibus paritas fit vna: ſicutiq; erat via deorſum & recte habē-tium experimentum & non recte. 17.

Sanguis fluxus ex naribus aut a ſubuiri de nigris: aut a rubicundis: aut a ſubuiridibus. 18.

Breuia ſubducta impinguare: alijs aūt minus impinguatio.ſicco vero opz albo ſtiptiria galla. 19.

Cum ſpūat cūt aut rauceſcūt ſanguinē fundūt minus. 20.

In proceſſionibus ſunt qui ſonant minus vt arhiſclaus. 21.

Hi ñō facti friculenti: hi autem cū pcedūt iflāt ventrem vt dāna goras. 22.

Permutationes conſeruabiles modicuz nutrimentū illaborioſuz inſiticuloſum. 23

Omne extenuatum deponit cutem: deinde vero diſtendit nutrimē-tum contraria. 24.

Corporis iactura collabentis diſtenſio nutriti. 25.

Frictile cōtinuū alterius ſignum. 26.

Subuiride ſubrubeum. 27.

Sic deprimi māmas graciles vero ſubſtolli & circuntendi: et quidē nequaq̄ quis dignoſcit ppter hec ſed incarnati⁹ hoc fieri valde repletio. 28.

Clauis apparens vene manifeſte. 29.

Tredicus febrientes interficit circulis luctationibus multis cale factionibus. 30.

Malum febrire fame oppugnantes dolorem dolore ipſis quando 31.

Venarum rubedo liuior viriditas laterum dolores molles. 32.

Quū conuenit inſitientem ſeruare os: tacendum ventum cum potu infrigidum inducere. 33.

Occaſiones vnde ceperint laborare contemplandum ſiue capitis dolor ſiue auris ſiue lateris ſignum dentes & bubōes.34.

Ulcera facta determinantia febres & firmata quibus hec nō fiunt diſtemperantijs vero derelinquitur certiſſime reiterationes & peſſime. 35.

Rotundum ſputum repercuſſorium. 36.

Epidorolagias habentes non pleureſi exagitantur nō peripleumonia neq; cum medenti fagedene: equaliter vero neq; leperis. qualiter aūt neq; alphis. 37.

M Edicātes qđ intemperate deſſecatoꝛijs iſtisnō tarde dereliq̄rūt ꝛ peſſima ſic: ꝛ talie apoſta leſvt fiſtulate reuelationes. 38.
Reuelationes ꝛ contemplatio ex bis facte ea liberant: bis ante factis impediunt. 39.
Alterius loci loca ſuſcipientia ſiue doloꝛ ſiue pōdus ſiue aliud qđ liberāt adinuicem commemoꝛes communiōes pꝛopter commixtionem. Et non rurſus ſanguis pꝛocedit: ſed ſecundum bumoꝛis confinitatem talia expuunt. 40.
E St quibus ſanguinem dimittunt in tempoꝛe in bis vel in alijs qđ vult in bis boc namq̄ fit impedimentum in ſanguine a ſpuentibus tempoꝛibus pleureſis colera.

Diui hyppocratis epidimiarum particula quarta incipit.

C O exiſtētib' dubia criſis gñata ſi repauſatoꝛ nō putrefecerit boc depꝛeſſo reiteratio fit ſicut feb. reiteratiões in ſimili piodo iſtis ſperās in articulos dimitti. 2.
V Rina pinguis ꝛ alba vt antigeneos in laboꝛioſis q̄rtanis eſt q̄n incipit liberat a p̄ate. ſi ꝛo añ bāc ꝛ a naribus ſanguis fluit ſufficienter. ꝛ valde. 3.
Cui inteſtinum in dextro artetico factum eſt licet quietioꝛ: cuȝ ꝛo bic curatur ſuperdolentioꝛ. 4.
A Saſij qđ puella exiſtēs dēſati ſpūs erat mulier ꝛo facta ex ptu ritiōe ſupdolēs nō valde ſȝ in ſupficie cleuauit pōd' magnuȝ cōfeſtim aliquid ſonare viſum eſt iuxta pectus poſterioꝛi aūt aſma babuit ꝛ dolebat iſciam dextrum. vti capite enē pꝛius adaptata eſt ſtipticia cbecbaumene. 5
Aliud apoſtema equaliter: quia auſertur inde erat ap̄atiȝari aſflut ſexageſſimum. 6.
S Ola bñt qualia cōis aut cōiter maioꝛa vero dñr meſocolis. bec etiam ex latentibus circa ventrem a ſpina. 7.
C Onceſſiones ad infirmos vt mūde agere vel potus vel cib' intuetur ſi videt molliter que attingit. 8.
Que non multum ledunt: q: non magna inde leditur fri. ꝛ vbi opȝ parum deterioꝛ cibus. 9.
Aquam elixā boc quod vt recipiat aerem boc vero non plenum eſt ſex ſuppoſitionum babere. 10.
Quoniam exemoꝛoſa giſis inaquatur. 11.
Si qualia opoꝛtet purgari purgent ꝛ conferꝛ ꝛ bene ferunt. 12.
In eno leguınına comedētes in fame xtinue femina maſculina cruribus incontēptibilia facta ſunt: ꝛ finaliter etiam: ꝛ oꝛobos comedentes genua dolentes. 13.
Manifeſte vigilās calioꝛ exteri' iteri' frigidioꝛ doꝛmiēs ecōtra. 14.
In calido natura frigiditas potus aqua cauſare. 15.

Somnus infrigidat invelato. 16.

Somnus ſedilis erecto ſoporifer. 17.

Debiles diete frigide. fortes vero noue calide. 18.

Aqua ex inertiũ hoc quidẽ ab ethere deducta vel tonitrualis bona globatilis autem mala. 19.

Aqua vorabilis ⁊ vigilia vorabilis. 20.

Per calido natura in calida manſiõe frigida mãſio impinguat in calida ſubtiliat. 21.

Studiũ ſalutis repletio nutrimẽti impigricies laborum. 22.

Invigilando ſitis ex ſuperficie ſomnus medicamentũ cui vero ex ſomno erectio. 23.

Quibus plurim⁹ calor magne vocis et eſt ſi frigid⁹ aer plurim⁹ a duob⁹ vero magnis magna ⁊ progenita fiunt. 24.

Qui calidi ventrib⁹ frigidi carnibus ⁊ ſubtiles iſti ſunt ſuperuene noſi ⁊ acuti furoris. 25.

Siccitate in terra auium genus multiplicatur. 26.

Tragos quis appetit exterior teſtis ſi dexter maſculum ſi vero ſiniſter feminam. 27.

Oculi vt habeant fortitudinis ſic ⁊ membrorum ⁊ oculorum: ſic ⁊ totum cor pus. 28.

Signa mortalia: ſine dubio calidiſſim⁹ fumus pri⁹ nares frigidi ſpũ dimiſerunt vitali vero econtra. 29.

¶ Diui hyppocratis epydimiarũ pticula q̃nta icipit.

Vapores cibis prediſponebantur.

Natura morborum medicina. 2.

Inuenit ipſa eadẽ natura q̃ ſunt diſpõis introit⁹ ⁊ exit⁹ non ex doctrina ⁊c. vt palpebrizare lingua aut ſubminiſtrare ⁊ quecunq alia talia. 3.

Bene docta natura exiſtens nõ addiſcens cõuenientia facere. 4.

Lachrime narium humiditas ſternutatiões oris auris ſordicies ſaliue deductio. 5.

Spiritus introit⁹ ⁊ exitus oſcitatio tuſſis ſingultus. 6.

Non eodem omnia omnibus modo. 7.

Urine exit⁹ ⁊ ventoſitatis huius ⁊ alteri⁹ nutrimenti ⁊ ſpiraculi mulieribusq iſtis ⁊ ſecundum aliud corpus ſcordidiſſimus ⁊ pruritus. 8.

Hominis anima ſemper oritur vſq ad mortem: ſi vero igneſcit ſimul cum egritudine corpus depaſcitur. 9.

Morbi connu triti in ſenectute deficiunt ⁊ per maturationẽ ⁊ diſſolutionem ⁊ raritatem. 10.

Salus diſſentienti non conſentire paſſioni frigidum ⁊ diſtendit ⁊ ſupercurat. 11.

Quecūqȝ ex ira hic acutꝰ furor eleuat cor ⁊ pulmonē ad caput calidū ⁊ humidū ⁊ ad aures trāquillitas fit cū hoc reſidet. 12.
Labor articulis ⁊ carnicibus ſomnus viſceribus. 13.
Anime exercitium meditatio hominibus. 14.
In ſciſſuris ſanguis cōfluit: auxiliādū igitr vt vacuū repleatr. 15.
Si auris doluerit effūdere vnctionē cīidā: oꝫ xo ſupponere ſtupā nāli organo. Et videbit quidē exire: ⁊ nō obſtupeſieri: deinde in ignē proijcere fallacia. 16.
Lingua vrinam deſignat lingue virides cholerice. 17.
Cholericum vero a pinguoſo: rubee a ſanguine: nigre aūt a nigra cholera: aride autem ab exuſtione. Fuliginoſe vero a matricis parte. albe vero a flegmate. 18.
Urina ſimilis colori corpori ⁊ potui ⁊ vt intrinſecus exiſtens. Potus humectatio colliquatio. 19.
Lingue ſiles colori diſcētiōi humorꝫ ꝓpter qȝ de ea cognoſcimꝰ humores ſi ſalſe carnes fuerint guſtanti ſupflui ſignum. 20.
Si māmarū capitella ⁊ rubeū ⁊ viride eſt morbidū vas. 21.
Hominibus in auribus ſordicies dulcis quidē mortalis: amara vero non. 22.
Terram demutare connutrientem in prolixis paſſionibus: terraꝫ demutare cōnutrientem. 24
Debiliora nutrimenta modicā vitā habent. 24.
Pruritū in auribus retro venas incidere. 26. Libido a flegmate egritudinū pſreutrea. 26. Calis ventre validi cibi ⁊ potꝰ perturbatiui. 27.
Nigre colere inſil ſanguis fluxꝰ. 28.
Superauctiles morbos cōiunctio infrigidat. 29.
Frigiditas aque iuxta ventrem indurat. 30.
Helleborum bibentē cito purgat ſi vis lauare vel comedere. 31.
Fluxus ⁊ intrinſecus ⁊ extrinſecus. 32.
Sanguinis in ſomno introrſus recepit magis. 33.
Rigor a ſuperiori ventre: ignis vero ab inferiori magis. 34.
Attractio pulmo ſiccꝰ cauma ſupuacuū gracilitat ſonꝰ mltꝰ. 35.
Frigidiſſimꝰ cibus lenticule miliū chĉtri curcurbite. 36.
Ulcera apponuntur ⁊ exoriuntur ſi impurgatus exiſtens laborauerit. 37.
Femina capra ex decterio. ⁊ cucumerē agreſtem comedens purgatio pueris. 38.
Per calido nutrimento infrigidatio intrinſecus labor extrinſecꝰ ſolis calore ſenſibili pte eſtiuo cōtrario aūt cōtraria. Cibi hi quidem velociter tenentur hi vero tarde.

Diui hyppocratis epydimiarum particula ſexta incipit.

Carnes trahūt ⁊ ex ventre interiꝰ ⁊ exteriꝰ manifestū ſenſui ⁊ inducentes ſpm̄ ⁊ educentes. 2.
In calidioribꝰ venis ſanguinis multitudo ſubleuat cauſonides ⁊ confeſtim expellit. 3.
Quibꝰ pinguis q̄dē colerā rubeā ſanguis ꝟo nigrā. Rōne memoria odoratu ⁊ alijs: ⁊ famē organoꝝ ſtudiū labores balnea cibi potus ſomni libidines: ⁊ omnia menſurata. 4.
Perfrigidior aer in frigido tpe ⁊ in regiōe percalidior erit. 5.
Doloꝝ primū vētrē purgare ſāguinis ꝟo vētrē diuidere i ciſiōe exuſtio: eſtꝰ frigidatio ſtermutatio plāta ꝝ bū ⁊ odores ex q̄bꝰ ꝟtutē hn̄t ⁊ chiceō: male operātiū lac: alia: vinū feruidum: acetum: ſales. 6.
Nō ex laboribꝰ ex itinere debilitas ⁊ pōdꝰ expuit extuſſiuit. nāq ex vertice ſe. acuta ad manꝰ ſubmordēs: ſcdo ꝟo capitis grauedo lingua exarſit: naſus vngula ſcalptꝰ non egeſſit ſanguinē: ſiniſter ſplē magnus durus doluit. 7.
A quartanis cōmoti magno morbo nō accipiūtur: ꝙ ſi declinentur prius ⁊ ſuperuenit quartanus pauſat. 8.
A quibus morbi. 9. Choleram vt dixi autꝰ q̄ſi colerica. 10.
Caliditas acredinis ſignū grauedinis ⁊ tranſitus. 11.
Alienātibꝰ deficiūt dolores laterū eſt aūt ⁊ q̄bꝰ feb. eſt aūt ⁊ quibus non ſed cū ſudoribus eſt aūt quibus cū grauediue eſt vero q̄bus aridū ⁊ diſtenſum corium ⁊ ſalſuginoſum. 12.
Stupores quales ex auribus. ⁊ quales hylchiam in auribus ⁊ ex auribus multa ocidunt. 13.
Quibꝰ coria circū tendunt ſicca ⁊ dura ſine ſudore. quibꝰ ꝟo relarata ⁊ mollia cum ſudore finiūtur. 14.
In mutabilibus permutationes iuuāt his ꝑmutare priuſꝙ malignentur incongrua vt cherioni commouentia ex quibꝰ excreationes. 15.
Diffinitio quidē quibus ſanis efficiunt relinquitur ſublate occaſionis vel mundandū vel educendum vel abſcindendū vel nectendum vel exurendū q̄bus vero non: non. 16.
Quibus ſanguis fluit multꝰ ⁊ multotiēs ex naribꝰ quibꝰ q̄dē mali colore pura modice ꝓſunt quibꝰ vero rubei colores diſſimiliter: et quibus capita bene ferētia purū prodeſt: quibus ꝟo non: non. 17.
Aut q̄bꝰ nares humidiores natura: ⁊ ſemē humidius ⁊ plus ſani ſunt hi morbidiores quibus ⁊ econtra. 18.
Rotūda ſputa repcuſſoria vt in plithio adiacēte a calore. ⁊. v. die fluxu ſanguis ex naribꝰ bene determinatus ē morbꝰ. 19.
Uria mlt̄ā hypoſtaſiz hn̄s liberā repcuſſionē. Ut q̄ dexippi cum lapſu. 20. Quartanus vero ad vnum annum. 21.
Quiq eſtatis iactꝰ quintus eſt autē ⁊ quādo ⁊ prolixius. 22.
Que circa gingiuas ⁊ linguā putreſcent ſeptenis: maxime ꝟo hec iuxta nares putrefactiones. 23.

Quib⁹ i dētib⁹ dolor a ſupcilio ſubtilis venit his a pipere cō uenicti pinguiori poſteriori deuenit: ſiquidē alia nō obtinet magis vero iterum ⁊ preualuit ⁊ violentus. 24.

A Capite oſſium natura deiñ neruorū ⁊ venarū. Et carnium ⁊ alioꝝ. Et humorū ⁊ aliorū. Et ſuperiorū ⁊ inferiorū vētrium. Et rationis ⁊ modorū ⁊ factoꝝ ſm annū tēpore quodā tūc intēpeſti uius anni. Ut exanthiata ⁊ ſimilia: ſimile ꝗbuſdaʒ quotidie tēpeſti uius occupatis aut tardius ſimiliter. 25.

Per cholericū ⁊ p ſanguineū corp⁹ melācholicū nō hñs extra ctiōis. Licino vltima ſplē magn⁹ dolens in quarta vel quita.

Diui hyppocratis epydimiarum particula ſeptima incipit.

Uſſesceperūt circa ſolis trophas hyemales mualib⁹ cō ſiſtētijs factis vł quinta vel decima vel. xx. die ex muta tiōe dēſa auſtralis ⁊ borealiū ventoꝝ ⁊ niualiū. Ex his hūc quidem breuiora: hic vero pliriora facta ſunt. Et peripneumonica a cōdēſa. Poſt hoc aūt circa iſinerinā mox reiterauerūt plurimis vt multū quadragenis ab initio ⁊ qui buſdā qꝺ nimis breuia ⁊ eucrita facta ſunt his vo fauces flegmo nē paſſe ſunt. illis aūt chināche: his vo papligica. Quibuſdā vo ni ctilopes magi aūt pueri pipneumonica vo nimis breuia fctā ſunt. Nictilopes quidē nō tuſſierunt poſtremo ſed nimis breuia p tuſſi facta ſunt. fauces aūt breues: magis aūt noctilopes chināchie aūt ⁊ perapligica aut dura ⁊ ſicca vel parua ⁊ modice rōnata. Hi ergo pl⁹ voce exercitātes vel rigētes in chināchias magis finiebāt: ma nu vero laborantes in manū ſolum parapligici hi aūt equitantes aut viā ambulantes aut aliud quid cruribus exercitātes his i lū bis vel crura circa vel circa irretēctiones perapligice ⁊ i femur et ti bias: ⁊ labor: ⁊ dolor duriſſimi vo ⁊ fortiſſimi in vicina agentes oīa aūt hec. multis aūt horū inſeparabiles tuſſes in medio cōualuerūt ⁊ nō demutate ſunt cito: ſed poſt hyppoſtrophin ꝗbus voces rūpe bantur in tuſſiculoſuʒ horū plurimi nō febricitabant. alij quidem breuiter etiā neqꝫ peripneumoniaca facta ſunt nulli hoꝝ neqꝫ papi glia neqꝫ alius nullus factus eſt morbus. Quib⁹ voces abſciſe ſūt Sʒ in voce determinata eſt. Nictilopica vero ſederūt: vt ex alijs oc caſionibus ſunt facta.

Facta ſunt aūt nictilopica pueris. Facta ſunt aūt nictilopica pueris marie oculoꝝ aūt p nigra ⁊ ſubuaria ꝗcūqꝫ pupillas ꝗ dē puas hñt oīno aūt nigrū i mlčū. magnorū oculorū aūt magis et nō rectorū ⁊ paruorū ⁊ rectorum crinium plurimi ⁊ nigrorum. 2. 3.

Mulieres non ſimiliter laborauere a tuſſi ſed pauce paſſe ſunt ⁊ modice in peripneumonicā venerunt: ⁊ ipſe vero que paſſe ſunt vetuſtiores erāt ⁊ oēs circū adueniebāt cauſabāt aūt ⁊ hoc ⁊ nō exire ſilr viris ⁊ qꝫ neqꝫ aliter ſimiliter occupant viris ex ꝗb⁹ ⁊ virt⁹

debilis exiſtit ⁊mēſtrua purgatio nequaq̄ facta ē⁊ ī eiſdē mulieri-
b⁹ deſeruiētes magis: dn̄arū vero aut nec paſſa ē aut vna aut due
ſolū: ⁊ ipe chinācbiā ſecute ſunt boni moris hanc vero non omni-
no valētes trāſglutire ſolū nimis boni moris ⁊ bn̄ ferēda: grauiora
⁊ plixiora. hi nāq̄ ⁊ diſputātes cum his in manifeſte grauiora ⁊ p
lixiora quibus autem ⁊ vene circa tēpora ⁊ collum ſubleuantur ma
licioſa: his autem ⁊ ſpiritus ſubleuatur malus. Hi namq̄ ſuperte
peſacti ſunt vt ſcriptum eſt neq̄ contingentie paſſionum fuerunt
prima quidem ſcripta ſiue poſterius ſcriptis facta ſunt: que vero
poſterius non ſine prioribus. 4.
Ditiſſime vero nō moriebant quib⁹ rigor in febribus ſupuenit hos
depreſſos nō dignū ſermone nil iuui tūc vſus ſum flebothomia et
purgatione ⁊ nihil pfeci ſ; finiti ſunt iſti vt ſuperior cauſa ē vt ce-
leſtis cohabuit circulus. Neq̄ ventris turbatio. 5.
Incidi aūt ⁊ ſub lingua venā. Hos vero ſupius curaui. hec igitur
omnino in eſtate vt ⁊ ſuperiecta multa. 6.
Primū in ſiccis opthalmijs occurrere cum dolore. 7.
Venarū ſanguinis diſcurſus lipothomia figura irrepēs. 8.
Sed interceptio. 9.
Bubonū aūt neq̄ pleraq̄ ppter qđ epatica ſi aūt ⁊ arterie ma
le ꝯſuete malū ſignū. Sicut poſſidonie ſanguinē emittētes. ſi
niētes nō ſudaret ī frōte ſāguinē emittētes ſ; īcidētes ⁊ ꝯcidētes. 10
Finiebāt aūt ꝯcidētes: ⁊ pneumatie ⁊ qr ſudoribus diſperſe labo
rioſum. 11.
Ventriū bone ſufferentie turbationū ſicut poſſidonie in pturba-
tione ventriū bone ſufferentie declarāt ꝙ fiant ſecūdū naturam vt
poſſidonie ⁊ ferina qualia procreantur. 12.
In tenuitate circūtēſlo an̄ faciē ⁊ vmbilic⁹ pductus vlcerū ei⁹ an̄
faciē ⁊ fetida abeūtia circa dentem. 13.
Q: multa de vnoquoq̄ eſt recte determinare: hic quidē eadē valē
tia. Hi vero q̄lia ſunt hmōi. Per caliditatē quidē diffūdere educere p
frigiditatē vero condenſare ⁊ vbi oportet. 14.
Et ſtratū demutare ⁊ vbi oportet nō temerariū. 15.
In que poſt poſuerunt. 16.
Aquoſos cito incidere pthyſicos incidere ꝯtinuo ſecare capita et
talia. 17.
Hidropicū nō ꝯtigit medico neq̄ introrſus. ſi lez eṁ geniculis. 18.
Que circa cor xenarcho ⁊ calidū ſufficiēs flatū attrahere in vlcus
p euerſione calefacere e cōuenit a primordio. 19.
A ſigno furoris ⁊ taliū ⁊c. Vox q̄lis furibund⁹ ſi talis ē nō furenti
bus natura ⁊ oculi q̄bus vtiq̄ fuerūt natura mobiles ⁊ quales quō
iraſcūtur nō tales ⁊ alia ſm rōnē ⁊ morbū qualē ptiſicā fecit ſpeciē
vel ſi talis natura fuerit in tali egritudine aderit ⁊ alia ita. 20.
Tuſſis laborioſe attingūt debilia ſ; maxīe articulos. 21.

In laborioſis fe. tuſſesſicce fiūt. Cū febre fieri ſi derelinquūntur. 22.
Spiritus ptiſicis ab ſconſi mali zſtenlibus q̄cunq; alia talia ex ea dem inſtantia. 23.
Ptiſicis autūnus malus. malū autem zver cū ficusfolia cornicis pedibus adequantur. 24.
In piritbo ꝫeplimi ɔcauſale ꝫo tuſſis hyemalis incōſueta ꝑua luit. zalijs q̄cūq; lōgeua: eteſū q̄b⁹ dubitāter habuerūt affirmata ſūt: ē nāq; q̄b⁹ pliroꝝ nō ſupuenit vt nephreticos doloresb h̄tib⁹: ſʒ etiā in alijs ſicut homo ad quem cimiſcus induxit. 25.
Dolorum in coſtis z in pectore zin alijs tpa ſi vero magnū diſtāt ad diſcendū: qꝛ qn̄ melius h̄nt ɔfeſtim peiushēbunt licet nihil offē dentes. 26.
In diuturnis dyſenterie malū faſtidiūmalū aliter quidē: zſi ſuper febricitauerit. 27.
Circa defluxiua vlcera male cōſuetudiuis. 28.
Oſphi dolēti excurſ⁹ad lat⁹ zphimatha q̄lia putredo vocātur. 29.
Nephreticas nō vidi ſanatas ſup q̄nquaginta annos. 30.
Que in ſomnis cōmota zq̄bus fūmitates circūfrigeſcūtzmēstur⸗ baſ: zalia q̄cunq; circa ſomnū talia z quibus contraria. 31.
Quib⁹ nihil q̄dē ē infra ordinatū tp̄s ſingulis partus fet⁹ fiūt. 33.
Apparentia in quibus menſibus fiunt. 32.
Labores in piodis qꝛ in ſeptē mouentur in triplicibus finiūtur: z qꝛ in nouē mouentur etiā in triplicitate terminantur. 34.
Qō poſt muliebria dextra ſiniſtra quidem effundens. 35.
Humoroſitates p̄ pcedentia dieta deſiccatoria. Quia citius de⸗ terminatū ɔmotuʒ augetur tardius. 36.
Labores trino quino: ſeptimo vel quarto vel ſexto vel octauo.

Diui hyppocratis epydimiaruʒ particula octaua et vltima incipit.

Que ex parua tabula perſcrutāda diete fiat repletio ina nitio ciborū zpotuum pmutatio borum ex qualibus in qualia vt habet. 2.
Odores releuatorij delectabiles replētes proficientes pmutationes ex qualibus vt habent. 3.
Incidētes zintrantes ſpiritus zcorporum. 4.
Auditus hi melius ſunt peiores: hi vero meſtificantes. 5.
Et lingue guſtus ex qualibus qualia aduocantur delectabilia. 6.
Spūs ſimiliter calidior ſiccior frigidior pinguior ſubtilior ſiccus humidus minuēns repleus zplus vnuſquiſq; quibus permutatio⸗ nes qualia qualibus vt h̄nt. 7.
Habentia vel habita vel mobilia. 8.
Sermones ſilentiū nō proferre que vult vel quibus loquitur ſi ma gni ſi multi ſi parui ſi pauci ſi veri ſi friuoli. 9.

PRocedētia ſudoꝛū incepit ſine quo pauſauit vel quib' ex tr pauit' coloꝛē bis vel calidioꝛes vel ſalſuginē aut dulcedinem aut pinguedinē aut equaliter aut inequaliter coꝛpus tempus. 10.

Permutationes qnales ex qualibus habent. 11.

Obtinuit ⁊ non obtinuit. 12.

Lacbꝛime voluntarie ⁊ inuoluntarie multe pauce calide frigide pinguedo. 13.

Guſtus ſputū vrī: excreatū vel extuſſiuit vel vomitus. 14.

Moleſtus frigus liquoꝛ deſiccatio. 15.

Laboꝛes ocia ſomni ⁊ vigilie. 16.

Que in ſomno ſomnia. 17.

Manſiones in quibus ⁊ a quibus. 18.

ANimi vel mētis noticia deficit ipſa ſm eadē abſq; oꝛganis: ⁊ rebus delectatur ⁊ triſtatur ⁊ timet ⁊ cōfidit ⁊ ſperat ⁊ deſperat vt paſſa eſt domeſtica hyppotoi mētis ſiue ſecūdū eādē ſciēs exiſtens ſuperueniētiū in egritudine. 19.

Etas q̇dē etatis ⁊ etatē pꝛius vel poſteri' cōuenientē. Dētiū depūctiones piloꝝ oꝛtus ſemē. Magis ⁊ minus. Capilloꝝ augmētū. Impinguatio ↄtinētia diminutio. 20.

Quod affine ⁊ quidē ſecundū ſeipſum. 21.

ANni tēpus in quo ⁊ mane aliud ⁊ veſpere aliud tēpus factuꝫ pluuioſum aut ſiccum aut frigidū aut calidū cū vento aut ſine vēto ⁊ qualiū ventoꝛū ſuperueniētes aut frigus aut caloꝛ tēpoꝛis ⁊ vbi tpis aut medio aut vltimo aut per totū: aut pꝛeterito aut pꝛeſente. 22.

Tempus in quo generatū eſt. 23.

Tempus egritudinis ſuperuenientia. 24.

Periodi ⁊ periodotū maioꝛes ⁊ vel per multitudinē ſupdatio: ⁊ aut totius moꝛbi ſuperdatio: vel diſtenſio vel ſtatus: ⁊ quibus quidem maius: et quidem minus determinauimus: ⁊ quando qualiter ⁊ in quo tēpoꝛe eſtate. 25.

Epydimicoꝛum moꝛboꝛum modi. 26.

Et ſi quis inceptoꝛū inceperit vix vomēs aut bene vomēs ⁊ ſiue bibentes quidē: ſiue cōtinētes: ſiue tarde purgati. 27.

Ignitū foꝛte qui exalbati quoꝛū ⁊ labia. 28.

Qualis modus q̄ tēpoꝛa. 29.

Opus coꝛpus in ſpeculatione agere viſus auditus naſus tactus: lingua rōne addiſcere. 30.

IN palpebꝛis ſuperioꝛibus derelicti tumoꝛes alijs circūgracilitatis rediterationes in ſomno. 31.

In extremo ꝟo ſubꝛubea dura: ⁊ minus his moleſta. Et extātia ⁊ inbibita vel habita. Inbibita vero vt farſali ⁊ polinedi. 32.

DEiectatoꝛios tumoꝛes vel litioꝛes ſiue in opthalmijs ſiue in vlcerib': ſꝫ ētiā ex fematib' ⁊ epimatib' delata: q̄ ſigna. 33.

MEſſio torſiones circa vmbilicum ꝛ doloꝛes eſt quibus a poꝛris etiam et alleis ꝛ hoc poſterius. 34

HErisipila eſt quibus a ceruice ꝛ eoꝛũ que circa ipſam in facie determinata eſt nigra. Nigra et quibus ceruices mala: ꝛ quibus flictene mala ꝛ quibus cõmouentia mala. 35.

MElancholicus adomantus a peplis vomuit quandoqꝫ nigra aliquando a cepis. 36.

FEbꝛes quibus vlcerantur labia foꝛte intermittentes quidẽ et tertianis infrigidationes que vero circumurentes confeſtim ad manum ſolute ſemper. 37.

QUalis eſt in articulis videndum inciſionem non experiaris ſi non in ſaniem ſunt. 38.

COnſuetudinem vero ex quibus ſaniſſimus dietis operiunentis laboꝛibus ſomnis libidinibus mente. 39

QUaliter egritudines a q̃bus quas figuras. Ex quibus modis ꝛ locis generantur incboant. imminent. pauſant. 40

In quibus incontinens pauendus. 41.

Contrarie in moꝛbo diete. 42.

Quod bene fertur qd̃ vix fertur. 43.

Dieta quantum cognoſcere non inconſpicere. congrue natura multe. 44.

BOnis vero medicis ſimilitudines erroꝛes ad deriuatiões ſꝫ econtra occaſio. Scio qꝛ difficile eſt ratiocinari ſpeculantes vias aut figurã ſi modo ſubaridus cholericus bene vomẽs vel vix vomens coloꝛ dieta exiſtens certe ſimul hic ad alia cõfiteri ꝛ in magis et minus difficile. 45.

Quod fiſtuloſum ſuper iactauit impediuere tuſſes manere. 46.

Cui iam ſimitas epatis duplicata eſt cum tuſſi continuo doloꝛ pauſauit. 47.

SAtirus in ibaſo apud numus vocatus grippalopix circa annos. 5. ꝛ. 20. ex quibus effundit multotiens. proceſſit vero ei in die plerũqꝫ. factus eſt aũt circa annos. 30. ptiſic⁹ ꝛ moꝛtu⁹ eſt. 48.

IN abdirus paleſtre cõſeruatoꝛ clyſteneus factus pugnans plus verſus foꝛtioꝛem et ruens ſuper caput abiẽs bibit aquã multam frigidam et ei vigilia facta eſt et anguſtia et infrigidatio extremitatum. Poſterioꝛi vero adueniens: intulit ei ſuppoſitoꝛiuꝫ ꝛ mediocriter egeſſit ꝛ minxit prius aut non minxit: in nocte vigilauit non minus vigilia ꝛ facta: in mala ſufferentia. exiſtenti autem tertia die infrigidatio extremitatum poſtea febꝛiens et ſudans ꝛ mellicratum bibens moꝛtuus eſt. 49.

MElancholici ꝛ epileptici ſoliti ſunt fieri plerũqꝫ ꝛ epileptici melancholici. Hoꝛũ aũt alterũ magis fit ſup q̃ repſerit moꝛbus: ſiquidem in coꝛpus epileptici. ſi vero in noticiam melancholici. 50.

IN abditis faetbuſa hyppotoy mulier ſupfecūda exiſtēs an-
teriori parte. viro aūt eius fugiente: pudica manēs omnino
muliebria defecerūt et pilos emiſit, ⁊ virilis facta eſt, poſtea facta
eſt ei artbetis ⁊ multa fecimus vt mēſtrua ei venirēt ⁊ nihil profe-
cimus ſed tpe diſperijt. Et vox ei exaſperata eſt. 51.
Contigit ⁊ notaui gorippi mulieri in thaſo eadē viſum eſt autem
oibus medicis quos ego noui ſpecie vnam eſſe effeminati: ⁊ in hac
multa fecimus ⁊ nihil profecim⁹ qꝛ nō oīno mulieres oēs curant.
Diui hyppocratis epydimiarū particula octaua ⁊ vltima finit.

Eiuſdem de natura fetus ſiue natura embryo-nis aut puerorū libellus vnicus incipit.

SI ſperma ab vtriſqꝫ permanſerit in matrice mulie-
ris primū quidez miſcetur: ſimul tanq̃ꝫ muliere non
quieſcente ⁊ colligit ⁊ ingroſſatur calefactū. deinde
qñ repletur: ſpiritū hꝫ ſicut exiſtens in calido prima
matrice ſpirāte. deinde qñ repletur ſpūviam ſibiipſi
extra facit: ⁊ ſm mediū ſpmatis ſpūs erit. cū aūt via
fit extra ſpiritui calido exiſtēti iterū ali⁹ frigid⁹ ſpi-
rata matrice. ⁊ hoc facit per totum tempus calefit quidem ſicut in
calido exñs: frigidū aūt hꝫ a matrice ſpirāte oīa aūt quecūqꝫ cale-
fiunt ſpm̄ habēt: ſpūs aūt frangit ⁊ facit ſibiipſi viā et tēdit extra:
ipm aūt qḋ calefit attrahit ad ſeipm ſpm̄ frigidū per fractionez a
quo nutrit: hoc aūt fit ⁊ in lignis ⁊ in frōdib⁹ et cibis et potib⁹ que
cūqꝫ vehemēter calefiūt: intellectū aūt pbent ligna cū aduruntur:
oīa enim ligna faciēt hoc maxime aūt ſubuiridia emittūt ſm ſectio
nē ſpm̄: ſpūs aūt qñ extra tēdit reuoluetur circa ſectionē: vt fieri vi-
demus: manifeſta igitur rōcinatio eſt ſpūs ꝙ in ligno exñs calide
attrahit alterū frigidū a quo nutritur ⁊ a ſe dimittit: ſi qdē eniz nō
attraheret nō vtiqꝫ reuolueret ſpūs extra tēdēs oē em̄ calidū frigi
do nutritur moderato: et qñ calefit humidū qḋ i ligno exiſtit ſpūs
factus tēdit extra ⁊ ita exiēs extra calidū qḋ in ligno ecōtra attra-
hit aliḋ frigidū a quo nutritur. Faciūt aūt hoc et frondes virides
qñ vruntur. ſpūm em̄ habent deinde erūpit ſpūs et facit viā: et ten
dit extra reuoluēs ſe: tendēs aūt ſonū prebet: ſm qḋ in ſpirationez
prebet: ⁊ legumina: ⁊ frumētū: et fruct⁹ calefacta ſpm̄ habēt ⁊ extra
venit ruptionē faciēdo: ⁊ ſi humidiora fuerint plus ſpm̄ habēt et
emittunt: et ruptionē maiorē faciūt: ⁊ qdē oportet plōgare ſermo-
nē: oīa em̄ q̄cūqꝫ calefiūt ſpūm emittūt: ⁊ alterꝫ frigidū ſm hoc ecō-
tra attrahūt quo nutriūt. Et hmōi neceſſitates inducte ſunt a me
ꝙ ſperma calefactū in matrice ſpm̄ hꝫ et emittit: ſimul aūt ⁊ a ma
trice ſpirātē ſpm̄: hꝫ ⁊ ſpma: qñ em̄ matrix frigidū attraheret ab
aere ad ſe inflat ſpma: calidū autē eſt tanq̃ꝫ in calido exñs. ⁊ tunc
vtiqꝫ ſpiritū hꝫ ⁊ emittit; ⁊ ſperma inflatū facit panniculum: extē-

ditur aūt circa ipm̄ exteriꝰ cōtinuꝰ factꝰ ſicut viſcoſus tanꝗ̄ in pan
no aſſato ſubtile in ſpecie pāniculi ſtat ſupficialiter calefactꝰ ⁊ infla
tꝰ pānis eleuat ẜm ꝙ inflatur ſicut pāniculꝰ fit. Spermati aūt calefacto ⁊ inflato toto panniculis exteriꝰ circunfit: iuxta medium au
tem ſpermatis ſpiritui trāſitus ⁊ intus ⁊ extra fit per panniculum
⁊ hoc panniculo diſtat tenui ⁊ ſperma in ſe paruum eſt: hoc autem
aliud ſperma rotundum eſt in panniculo: at vero ſex diebus manēs
in matrice ⁊ ſperma extra cadēs. ego vidi: ⁊ quale mihi videbatur in
mēte: tunc ab illis reliqua argumēta feci. qualiter autem vidi ſper
ma ſex dierū exiſtēs ego narrabo. Mulieris pꝛopꝛia famula erat: p̄
cio ad viros iens: quam non opoꝛtebat concipere in vtero qualiter
nō eēt inhonoꝛata audiebat aūt cātatrix qualia mulieres dicūt ad
inuicē cū mulier debet cōcipere in vtero non egreditur ſperma: ſed
interius manet hec audiens intēdebat ⁊ obſeruabat ſemper: ⁊ poſt
ea vt non ſenſit exire ſemē: dixit dn̄e ſue: ⁊ verbū peruenit vſꝫ ad me
ego autē audiens pꝛecepi ipſam ſalire ad terrā ⁊ ſonꝰ factus eſt illa
vidēs aſpiciebat ⁊ admirata eſt. Quale autem hoc erat: ego dicā:
vt ſi quis oui crudi exterioꝛem coꝛticē circūauferat: ⁊ in interioꝛi pā
niculo interiꝰ humidū appareat: modus quidē talis fuit ſufficiēter
vt dicere opoꝛtet. erat autem rubeū ⁊ rotundum: in panniculo autē
videbant exiſtere fila alba ⁊ groſſa cū groſſo ſanguine ⁊ rubeo ⁊ circa
panniculū exteriꝰ veſtigia: in medio autē panniculi diſtabat ſubtile
quod mihi videbatur eſſe vmbilicꝰ: illum autem ſpiritū interiꝰ ⁊ exte
rius fere pꝛimum: ⁊ panniculus ex illo tendebatur totus continens
ſperma: tale autem ego vidi ſextum exiſtens ſperma. Dicam autem
⁊ aliam cognitionem ⁊ in hoc poſterius apparētē cuilibet volēti ſci
re de hoc: ⁊ ad argumētū nō omnino meo ſermoni qui eſt virtꝰ. vt di
cat homo ꝺ huiuſmodi re: ⁊ hec quidē adhuc dicta ſunt a me: ꝙ au
tem ſperma in pāniculo eſt: ⁊ ſpiritū habet interius ⁊ exteriꝰ: ⁊ auge
tur a ſanguine matricis deſcēdēte ad matrices. Mēſtrua aūt egre
diunt quādo mulier concipit a ſe ſi debet puer ſanus eſſe: ſi non eſt
quibus ſuperſignat ẜm pꝛimum menſem quātuꝫ modicū: ſꝫ deſcē
dens ſanguis a toto coꝛpoꝛe mulieris circulariter ſtat circa pānicu
lum exterius: ſimul autem ſpiritu attracto interius ſanguis per pā
niculum ẜm perfoꝛatum ⁊ diſtans coagulatur: ⁊ auget quod debet
fieri animal quando autem tēpus fiet rurſus alij panniculi equali
ter pꝛimi panniculi ſubtiles circuntendunt multi tali mō quo ⁊ pri
mus panniculꝰ factꝰ eſt: tenſi autē ſunt ⁊ iſti ex vmbilico ⁊ adinui
cē ligamēta habent q̄n vtiqꝫ hic fieri deſcēdēte ſanguine a matrice
⁊ coagulato ⁊ caro fit: ſecūdū mediuꝫ aūt carnis vmbilicꝰ diſtat per
quem ſpirat ⁊ augumētū habet. mulier autē quādo in vtero habet
a mēſtruis nō deſcedētibꝰ pꝛopter hoc non dolet: qꝛ ſanguis nō per
turbat: ⁊ affluenter deſcendēs: quolibet mēſe ſed tēdit quiete paula
tim ſine doloꝛe quotidie ad matrices ⁊ in matricibus exiſtēs auge

tur.quotidie.autem huiuſmodi cauſa tẽdit:ſed non ſemel ſcḋm mẽ
ſem:quoniã in matricibus ſperma exiſtẽs attrahit a corpore ſemꝑ:
quomodo vtiqꝫ ꝛ potentie habet:ſic ſpiritus:ꝛ primũ quidẽ paruus
ſpiritus fit.ꝛ ſanguis modicus tendit ad matricẽ:quando aũt ſpi-
ritus in plus fit:magis attrahit ſanguinem:ꝛ in plus deſcendit ſan
guis ad matrices. Non habentibus aũt in vtero quando menſtrua
non egrediuntur propterea dolor fit. Primum quidem perturbatꝰ
ſanguis in corpore ſm quẽlibet menſeꝫ a neceſſitate huiuſmodi: qꝛ
menſes a menſe differunt multũ:ꝛ ſm frigiditatem ꝛ caliditatem ꝛ
hoc ſentit mulieris corpꝰ hũidiꝰ eñi eſt ꝙ viri:ꝛ ꝑturbato ſanguine ꝛ
replẽte venas deſcẽdit ab ipõ. Et qualiter hic a ꝓncipio nature fuit
quare ſiquideꝫ euacuatur a ſanguine mulier concipit in vtero ſi au
teꝫ repleta fuerit nõ vacuis aũt matricibꝰ ꝛ venis factis a ſanguine
cõcipiũt a ſe mulieres pueros poſt menſtruoꝝ ſiq̇dẽ purgationẽ mu
lieres maxime concipiũt in vtero.cauſa aũt qḋ ḋr qñ autem ꝑturba
tur ſanguis.ꝛ nõ tẽdit extra ſegregatus.ſꝫ ad matrices: matrices
aũt nõ remittunt:calefacte aũt a ſanguine diuturno matrices pa-
rãt alteri corpori caliditatẽ:eſt aũt qñqꝫ ꝛ tñ de ſanguine in venis
corpis:vt ꝛ vene replete doleãt:ꝛ tumorẽ ꝓbeãt eſt aũt qñqꝫ ꝛ ꝑiculũ
ex hoc purgari:eſt autẽ qñqꝫ ꝛ ad veſicã ꝑconſiſtunt:ꝛ comprimunt
ꝛ claudũt veſicã.ꝛ ſtrãguriã ꝓbẽt:eſt aũt qñ replete ſanguine exiſten
tes matrices declinãt:aut ad iſchiã aut ad lũbos:ꝛ dolorẽ ꝓbẽt. Eſt
autẽ qñ ꝛ diuturnꝰ fuerit ſanguis quinqꝫ menſibꝰ.aut ſex in matri
cibꝰ putrefactis putredo fit;in quibuſdam autem ſm teſticulũ egre
dit.eſt auteꝫ quibus iuxta femur:ſicut apoſtema fit. exinde ſanies
facta egreſſa eſt:ꝛ alia multa huiuſmodi mulieribꝰ fiunt cũ nõ pur-
gantur menſtrua ſed non oportet dicere hoc hic: dictum eñi eſt in
mulieribꝰ egritudinibꝰ:ſed vnde dimiſi ſermoneꝫ complebo. Quan-
do autem fit caro tunc panniculi aucto eo quod eſt in matricibus
augentur:ꝛ ipſi cauantur maxime exteriores ꝛ ſanguis qui eſt a ma
trice deſcendens:quodcunqꝫ caro fuerit ſpirans attraxerit:ꝛ augu
mentum fit ꝛ ſi vtile non fuerit in concauitates panniculorum ſegre
gatur ꝛ quando cauantur ꝛ ſanguinem recipiunt:tunc autem nomi
nantur regio:hec aũt a me in hac parte dicta ſunt. Caro aũt aucta
a ſpiritu articulatur:ꝛ venit in ipſa ſingulum ſimile:vt ſimul:ꝛ den
ſum ad dẽſum:ꝛ rarum ad rarum:ꝛ humidum ad humidum: ꝛ vnũ
quodqꝫ venit in propriam regionem:ſecundum cognatum a quibꝰ
ꝛ factum eſt quecunqꝫ a denſis ſunt ꝛ fiunt.ꝛ quecunqꝫ ab humidis
humida ſunt ꝛ alia ſecundum eandem rationem fiunt:ꝛ augumẽta
tis ꝛ oſſa indureſcunt a caliditate coagulata ꝛ iam ramificantur vt
arbor melius interiora corporis ꝛ exteriora ꝛ caput fit diſtans a ſpa
tulis.ꝛ brachia et cubiti a lateribus:ꝛ crura diſtant ab inuicem: et
nerui inuoluuntur circa naturas articulorum : et ipſum habet
os;et naſus et aures.eleuantur in carne;et perforantur oculi re-

plentur humido puro ꝛ teſticulis manifeſtus fit: quale eſt viſcera articulantur: ꝛ iam a ſuperioribus ſpirationem facit oꝛe: ꝛ naſo: ꝛ venter inflat: ꝛ inteſtina inflata ſm ſupioꝛa accipiūt ſpiritum q̄ eſt ꝑ vmbilicū ꝛ obthurat ꝛ ad inteſtinū via fit a vētre: ꝛ ab inteſtinis extra. Singula aūt hoꝝ articulant a ſpū ſingula inflata quidem cum diſtant oīa Secundū cognitionē etenī ſi volueris fiſtulam ligare ad veſicā: ꝛ ꝑ fiſtulā imittere in veſicā terrā ꝛ harenā et plumbi fruſta ſubtilia ꝛ aquā infundens fiſtulā inflare pꝛimū quidē illa miſcent aqua: deinde tpe inflata: veniet plumbū ad plūbum: ꝛ harena ad harenā: ꝛ terra ad terrā: ꝛ ſi quis ipſa deſiccare dimitteret: ꝛ circūfranget veſicā inueniet: ꝛ videbit ipſoꝝ ſimile ſicut ad ſimile veniens: itaq͡ꝫ aūt ꝛ ſpermat caro articulat: ꝛ veniet vnūq̄dq͡ꝫ ſimile ad ſiſe. Hec aūt adhuc dicta ſunt a me: ꝛ factus eſt vtiq͡ꝫ puer: ꝛ ad hoc accedit femina quidē in. xl. dieb⁹ ad lōgiſſimū ſicut eī accidit in pl⁹ in hoc tpe aut paulo pl⁹: aut paulo min⁹ ħ articulari. etenī purgatio fit i mulierib⁹ poſt ptū aut in pl⁹. accidit aūt in puella quidē. i. in muliere pariēte puellā in dieb⁹. xliiij. ita quidē duriſſima ꝛ finalis periculū vtiq͡ꝫ erit. ꝛ in. xxxv. diebus purgaretur in maſculo autem mūdificatio fit in dieb⁹. xxx. ita diuturniſſima et finalis periculū vtiq͡ꝫ eſſet. ꝛ ſi in. xx. diebus purgaret: poſtremo aūt tempoꝛe nimie egreditur purgatio in iuuenibus aūt paucis dieb⁹ purgantur in vetuſtioꝛibus autem pluribus. Maxime autem dolent mulieres in partu ꝛ in purgatione partus: pꝛimo parientes: ꝛ in moꝛa parientes magis dolent: purgationes autem mulieribus ex partu huiuſmodi cauſa fiunt quia in pꝛioꝛi tempoꝛis vſq͡ꝫ ad q̄dragēſimū diem ꝛ duos in puella. in puero autem vſq͡ꝫ ad. xxx. diez minus ſanguis deſcendit in argumentum puero. hic autem in his plus quouſq͡ꝫ pariatur: opoꝛtet vtiq͡ꝫ purgationem retribui in purgatione partus: ꝛ exire foꝛas ſecundum purgationem dierum.

Pꝛincipium autem fit huiuſmodi mulieribus in doloꝛe perturbatur ſanguis mulieris. ꝛ calefit totus a motu pueri foꝛti exiſtente. ꝑturbatus autem pꝛimo quod venit extra poſt puerum autem putredo groſſa ſanguinea: ꝛ meatus egreſſus factus eſt ebiinus ſicut aqua immenſa: deinde poſt illud ſecūduꝫ plurimos dies egreditur purgatio vſq͡ꝫ ad dictū tempus ſm ſimilitudinem boꝛe menſis cotile. i. pugilli aut tota aut media: pꝛimo aūt paulo plus: aut paulo minus ſm rōnem huiuſmodi quouſq͡ꝫ finiat. Egreditur auteꝫ ſanguis vt ab occiſa victima ſi ſana fuerit mulier ꝛ debet ſana eſſe: et cito coagulatur: ſi autē mulier non fuerit ſana neq͡ꝫ debet ſana eſſe egreditur purgatio minoꝛ ꝛ ſm ſpeciē pꝛauioꝛ ꝛ non coagulabilis: ita aūt hoc habet ſi qua mulier in vtero habēs egritudinē habuerit nō exiſtentem cognatā purgationi ptus deſtruitur niſi purget in anterioꝛib⁹ dieb⁹ in vtero hñs moꝛ ſana exñs moꝛ intus: ſi māſerit aūt ipſi purgatio ſiue a medicis ſiue a ſpōtanea ſubito ſm rō-

nem dierū egredietur: qͣbus nō egrediet: in ſemel vel ſimul. Si aūt nō purgata fuerit mulier purgatione ptus: egritudo ipſi magis ꝛ periclitabit̄ mori: neq̄ ſi curā hūerit in breui: ꝛ ipſa deorſum agat purgatione: hic aūt reduxi hic ꝓpterea qualr̄ enunciē ꝙ puerorū ſit ſegregatio membroꝝ lōgiſſima. in puella quidē in. xlij. diebus in puero ꝟo in. xxx. dieb⁹ diuturna. Debeo aūt ſm nūc nominare cauſam explanatiōis: dico nō retribui ꝙ in matricib⁹ exñti ſpermati minus ſanguis venit a muliere ad matrices hñte femineū ſperma in. xlij. diebus: in his aūt diebus articulant̄ mēbra infantium. ab hoc aūt tpe ipſi in plus venit ſanguis in puero ſm ipſum numerū et rōnem. xxx. dierū: ſicut aūt habet aliud argumentū hic ꝙ hec vera ſunt primis aūt. xxx. diebus quando ſperma in matricem cadit minimus ſanguis venit ad matrices a muliere. deinde in pl⁹: ſi eñi coadunatus: et multus venerit: non vtiq̄ ſperma poſſet ſpiritum habere: ſuffocaretur: vtiq̄ a ſanguine vehemente multo. Retribuitur aūt in purgatione ecōtrario: egreditur autē purgatio partus in primis diebus plurima. deinde in minus donec finiatur: multe vtiq̄ mulieres corruperunt puerū pauloante. xxx. diem: ꝛ inarticulatus apparuit: quecūq̄ vero poſterius aut ſimul. xxx. diebus articulata apparebant exiſtentia: ꝛ in puella ſm rationē. xlij. dierū. qñ corrumpūtur videtur articulatio mēbrorum: ſiue prius corrūpat̄ puer ſiue poſterius ſic videt̄ ꝛ ratione ꝛ neceſſitate articulatio exiſtens: in puella quidē in. xlij. diebus in puero. in. xxx. teſtat̄ eñi aborſus infantium ꝛ immūdificationes partus. cauſa autē eſt. qꝛ femina coagulat̄ poſteri⁹ ꝛ articulat̄: quia ſperma infirmius ꝛ humidius mulieris ꝙ̄ viri: ꝛ neceſſe eſt ſm hanc rōnē poſterius feminā coagulari ꝙ̄ maſculū: ꝛ mundificatio diuturnior hmōi cauſa cū in femīa magis de ſubſtātia ſit ꝙ̄ in maſculo. Redibo aūt iterū retro vnde diſceſſi: qñ aūt articulatur infans ſm formas mēbroꝝ ipſo aucto oſſa ꝛ mēbra duriora fiunt ꝛ cauant̄: ꝛ hec a ſpū fiunt. ꝯcaua aūt exñtia attrahūt ad ſe a carnib⁹ ſanguinis pinguiſſimū: ꝛ tpe ꝓcedente ramificant̄ iterū extrema oſſium ſicut arboris extrema poſtremo ramificant̄: ita ꝛ pueri diſtāt: ad inuicē digiti manuū ꝛ pedum: in extremis aūt vngues oriunt̄: finiūt aūt vene hoīs: oſſies in digitos manuū ꝛ pedū: ꝛ groſſiſſime quidē ſunt in corpe ꝛ ꝙ̄ in capite: deīde aūt in cruribus ꝛ brachijs. ꝛ cubitis: in pedib⁹ aūt ꝛ manibus ſubtiliſſime ꝛ dēſiſſime ꝛ plīme vene ſunt: ꝛ nerui ſubtiliſſimi ꝛ denſiſſimi plīmi. digitis aūt manuū ꝛ pedū hi maxime ſunt: extra dixit aūt ſicut ex hñtibus dēſa oſſa pua ꝛ venas ꝛ neruos: ita et vngues oriunt̄ ex ipſis ſubtiles et denſe: ꝛ accipiūt extrema venarū ꝙ nō amplius augeant̄ ipſe: neq̄ emineat aliqua altera: quare nō eſt mirandū ꝙ vngues in extremo corporis denſiſſimi ſunt ſimilr̄ aūt et vnguibus ꝛ capilli in capite radicant̄. Habꝫ aūt in capite ſic ꝙ̄ ſunt de natura capillorum: oriuntur enim maximi et plurimi vbi

coꝛpoꝛis cutis rariſſima eſt:⁊ hoc vbi capilli moderatã humidita
tem in nutrimentum habẽt ⁊ vbi cutis poſterius rara fit:⁊ ibi pili
poſterius oꝛiunt̃ in mento ⁊ pectine ⁊ ſicubi:ſimul eñi ſpermate fa
cto caro rara fit:⁊ cutis ⁊ vene apiunt̃ magis ꝙ̃ in pꝛioꝛe tp̃e pue»
ro exn̄ti ſubtilibꝰ eñi venis exn̄tibus nõ deſcẽdit ꝑ ipſas ſperma ⁊
de mẽſtruis puelle eadẽ cadit ratio:ſimul aũt via fit ⁊ mẽſtrualibꝰ
et ſpermati virginibus ⁊ capillat̃ pecten pueri ⁊ puelle rara facta
cute ⁊ ſimul crinis vel cutis humiditatẽ temperatã in nutrimentũ
hꝫ:⁊ nõ minoꝛẽ:ita ⁊ barba viri hꝫ:rara eñi fit cutis tẽdẽte in ipaꝫ
humiditate a capite:ſimul quidẽ eñi ⁊ in coitu:pariter aũt ⁊ in me
dio tp̃is crinibus menſuratã hꝫ humiditatẽ in nutrimentũ: tunc
maxime quãdo tempus fit humido deſcendenti a capite:⁊ in coitu
deſcendẽdo a pectoꝛe ad barbã:ſignificatio aũt:ꝙ in rariſſimis cu
tis oꝛiunt̃ pili:ſi quis voluerit aduerere cuti ⁊ cruſtã ſolũ facere ⁊
ſanare deĩla facta cutis in cicatrice pilos nõ ꝓducet. Quicũꝗ aũt
eunuchi pueri exn̄tes fiunt: ꝓpter hoc neꝗ pilos habẽt in pectoꝛe
neꝗ in mẽto lenes fiunt toti:q꞉ via nõ facta ſꝑmati rarificat cutim
in toto coꝛio. ¶ Secant aũt viã ſꝑmatis ſicut mihi dictum eſt pau
lo ante:⁊ mulieres aũt lenes fiũt ſm̃ mentum ⁊ coꝛpus:q꞉ in coitu
ipſarum humidũ ſimiliter iectigatũ ſicut id quod eſt viri cutiꝫ nõ
facit raram:quicunꝗ aũt calui fiunt:iſti aũt flegmatici ſunt:⁊ in
capite ipſoꝛum ſimul coitu iectigatũ ⁊ calefactũ flegma cadens in
cutim vrit capilloꝛum radicẽ ⁊ fluunt capilli. Eunuchi ꝓpter hoc
nõ fiũt calui:q꞉ ipſoꝝ nõ fit motus vehemẽs neꝗ calefactũ flegma
in coitu vrit capilloꝝ radices:cani aũt propter hoc fiũt:q꞉ multo tẽ
poꝛe deſcendẽte humido in homine ſequeſtrat̃ albiſſimum ⁊ cadit
ad cutim:⁊ crinis albioꝛem humiditatem habens ꝙ̃ in pꝛioꝛi tem
poꝛe albioꝛ fit:⁊ cutis vbi cani ſunt albioꝛ altera fit ⁊ quicũꝗ ex ge
nitura caniciẽ quandã habẽt in capite:illis vbi canicies eſt albioꝛ
alia eſt:illic eñi albiſſimũ humidũ eſt:hꝫ autẽ ⁊ hoc fit vbi vtiꝗ ca»
ro humiditatem attrahit ſiue albam ſiue rubeam ſiue nigrã:tales
ſm̃ coloꝛem ⁊ pili fiunt hec autẽ dicta ſunt a me. Adhuc veniã aũt
ad reſiduũ ſermonis:quando vtiꝗ extrema coꝛpoꝛis pueri ramifi
cãtur extra:⁊ vngues ⁊ capilli ramificabũtur:tũc vtiꝗ ⁊ mouet̃ ⁊ tẽ
pus ad hoc fit maſculo quidẽ tres menſes:femine vero .iiij. ſic eñi
in plurimũ accidit:eſt aũt ⁊ quoſdam pueroꝛum ante hoc tempus
moueri:mouetur autẽ ante maſculus:q꞉ eſt foꝛtioꝛ femina:⁊ ante
coagulatur maſculus a groſſioꝛi enim ⁊ foꝛtioꝛi ſpermate fit ma»
ſculus femina:quando autẽ mouebitur embꝛyo:tũc vtiꝗ ⁊ lac ſu»
perſignat matri:mammille enim eleuantur ⁊ pupille quieſcunt lu»
ceſcunt autem liueſcant:lac vero non egreditur ⁊ feminis denſa»
tur carnium poſterius lac ſuperſignat ⁊ venit:⁊ rarũ autem carniũ
ante propter hanc neceſſitatem fit lac quando matrices tumoꝛoſe
fuerint a puero compꝛimunt ventrem mulieris huiuſmodi autem

quando repleta repreſſio fit:reſilit pinguiſſimum a cibis ꝛ potibus extra ad omentũ ꝛ carnē:ſicut ſi quis coriũ inũgat oleo multo. ꝛ pmittat imbibere ꝛ poſtq̄ imbiberit reprimat corium repreſſo corio reſilit extra oleũ ita vtiq̄ ꝛ ventre habente in ipſo pingue a cibis ꝛ potib⁹ rep̄ſſo a matricib⁹ reſilit pingue ad omētũ ꝛ carnē. ꝛ ſi fuerit mulier rare carnis citius ſentit ſaltũ:ſi vero nō poſterius: ꝛ beſtie in vtero habentes ſi quidē nō egrotauerūt ab eodem cibo ꝛ potu pinguiores fiunt ꝓpterea. ſimiliter autem ꝛ femina a pingui calefacto ꝛ albo exn̄te quod dulcoratũ a caliditate que eſt in matricibus repreſſum venit ad mām̄illas ꝛ ad matrices parũ venit p eaſdē venas: ꝓcedũt eñ vene ad mām̄illas ꝛ ad matrices ꝛ he alie ſimiles ꝛ qñ accidit ad matrices lac: puer ab ipſo augeť: parũ mām̄ille vero recipientes lac eleuanť replete: ꝛ qñ parit primo motu facto tendit lac ad has mām̄illas ſi lactauerit: hꝫ eñ ſic lactantibus mām̄illas ampliores fiunt vene ꝯm mām̄illas ampliores autē facte vene a vētre attrahentes pingue tradũt mām̄ille eteñ ſi vir coierit multuꝫ ampliores fiunt vene ꝛ magis ducunt coitũ hꝫ aũt ꝛ hoc ſic. Nutrimentum ꝛ augmentũ puerorũ fit: qñ in matricibus vadũt q̄ ſunt a matre: ꝛ quomodo mater hꝫ ſana ꝛ infirma: ita ꝛ puer hꝫ quemadmodum ꝛ que in terra vegetabilia: nutriuntur a terra. et qualiter vtiq̄ terra ſe habēt: ita ꝛ vegetabilia ſe habēt ꝛ que in terra: ſemē enim quando deponitur in terrā humiditate repletur a terra. habet enim in ſeipſa terra humiditatem omnimodā qua nutriũtur vegetabilia: humiditate autem repletum ſemē inflatur ꝛ tumeſcit et cogitur ab humiditate conuerti v̄tus que eſt leuiſſima in ſpermate: cōuerſa autē virtus a fronde ꝛ humiditate facta frondes rũpit ſperma: ꝛ oriuntur primo exterius frondes: orientia auteꝫ qua non amplius poſſunt nutriri frondes ab hũiditate que eſt in ſpermate rumpuntur inferius ſperma ꝛ frondes. ꝛ coactum a frondibus tranſmittitur a pondere in dorſum aut in ipſo delinquiť propter grauitatem. ꝛ fiũt radices ex frondibus denſe. qñ autem dorſum firmiter radicatum fuerit vegetabile et nutrimentum a terra faciet. tunc vtiq̄ eũauit oē: ꝛ quod conſumptum eſt ꝛ vegetatum preter corticeꝫ. qꝛ ſolidiſſimus eſt: iterum autem cortex putreſcēs in terra immanifeſtus fit tempore vtiq̄: et ramificantur quedam frondium ex ſpermate igitur ſic ab humido factum: tamen momētale exiſtens ꝛ aquoſum et augumentum motum ꝛ in deorſum ꝛ in ſurſum non pōt fructum emittere nō eñ ipſi eſt v̄tus fortis et pinguis ex qua ſemen conuertetur. quando autem infirmabitur magis vegetabile ad genus a tempore tunc vtiq̄ et venas habet amplas ꝛ in ſurſum et deorſum. et tunc vtiq̄ ex terra extrahitur non amplius aquoſum ſed groſſius ꝛ pinguius ꝛ plus vt calefactum a ſole ebulit ad extrema: ꝛ fit fructus ꝯm cognitũ ex quo ꝛ factũ eſt ꝛ mult⁹ ex medico; ꝛ ꝓpter hoc fit, qꝛ attrahit vnũquodq̄ vegetabiliũ

ex terra potentiam magis q̄ ex quo factum eſt:⁊ extra viuit non ſm
vnum:ſed ſm multa. Quãdo autẽ fructus egreditur:nutrit a vege
tabili attrahẽs eñ vegetabile a terra fructũ tradit:ſol aũt matu
rat ⁊ ſolidat fructum attrahens ab ipſo ab aquoſo ad ſe. Et hec di
cta ſunt a me de vegetabilib⁹ a terra ⁊ aqua ⁊ ſeminib⁹. Que aũt plã
tatur ex arboribus plante fiũt hoc modo. Uuln⁹ autem vnus habet
ram⁹:n infimno verſus terrã ſm ꝙ ab arbore ruptũ eſt vnde ⁊ radi
ces emittunt:hoc modo dicto tranſmutant q̄ñ plãta que eſt in ter
ra humiditatẽ ſumit a terra inflat ⁊ ſpiritũ habet: que aũt ſup ter
rã vnde ſpiritus hic ⁊ humiditas conuertunt ad inferi⁹:plãte virtu
te quecunq; erat grauiſſima rumpit in deorſum:⁊ fiunt ex ipſo radi
ces molles:quando autez inferius accipiantur tunc attrahit a ra
dice humiditatem:⁊ tradit exiſtenti ſuper terra ⁊ tunc rurſum ſupe
rius inflatur:⁊ ſpiritum habet:⁊ quãta virt⁹ in plãta leuis eſt cõuer
ſa frondes facta germinat:⁊ in ſuperi⁹ augumẽtũ facit. ⁊ ad inferi⁹
ita in cõtrariũ accidit vtiq; eoꝝ que fiunt ex ſemine ⁊ plantaꝝ de ger
mine. Primũ eñ ex ſemine frondes oriunt. deinde radices ad infe
rius emittunt arbor aũt radicatur prius deinde frondeſcit: ꝓpter
hoc q: in ſemine quidem ipſo humiditatis multitudo ineſt:⁊ in ter
ra omni exiſtenti nutrimentum ineſt primo ſufficiens frondi: vnde
frons nutriatur quouſq; radicetur:in ramo autem non ſicut:non
enim fit ex alia:inde frons primum nutrimentuz habet:ſed ipſe ra
mus eſt ſicut ⁊ arbor ſe habet:⁊ hic ſup terram eſt multa:quare nõ
poterat ſuper terram repleri humiditate niſi ex inferiori magis vir
tus quedam veniens extra det quod ſuperius eſt humiditatis ⁊ pri
mo quod plantatur neceſſe eſt in ſeipſo nutrimentum facere a ter
ra radicibus:deinde ſic a terra attrahens ſurſum tribuere ⁊ fron
des mouere in germen ⁊ augumentum:quando autem augetur plã
ta ramificatur ab huiuſmodi neceſſitate:quam dicaz q̄ñ pl⁹ hũdi
tatis ipi adueniat ex terre extracte a multitudine rũpit ſm ꝙ pluri
ma erat ⁊ ſic rãificat plãta:auget aũt ⁊ in latitudinẽ ⁊ in ſupi⁹ ⁊ iferi⁹
ꝓpter hoc q: inferi⁹ terre hyeme q̇dẽ calm eſt eſtate ṽo friũ:hoc ãt
ꝓpter hoc eſt:q: terra hũida hyeme ab aq̄ q̄ a celo deſcendit:⁊ rep
mitur in ſe ſicut grauiori exiſtẽte hũiditate:denſior aũt ab hac:⁊ nõ
habet aliquã reſpirationẽ nõ eñ ampli⁹ ineſt magnũ rarũ:⁊ ꝓpter
hoc iſti⁹ terre hyeme magis eſt calm. et eñ ſm⁹ collect⁹ q̇dẽ calidior
eſt ſm ꝙ rar⁹ exiſtit:⁊ alr. Hũida autẽ repreſſa a ſeipſis calide fiũt
⁊ in veloci valde a caliditate cõbuſta putrefiũt:nõ eñ trãſit reſpira
tio p ipſa tanq̄ dẽſa exiſtẽtia. Si aũt ſicca fuerint ⁊ rare poſita mul
to min⁹ calefiũt ⁊ nõ putrefiũt. ſic ãt ⁊ frumẽta ⁊ hordea hũida exñtia
⁊ fuſa calidiora ſunt q̄ ſicca fuerint ⁊ rare poſita. Et indumẽta colli
gata ⁊ cõpreſſis fortiter inuoluta:vrunt a ſeipſa ſicut ego vidi iam
tanq̄ ab igne:⁊ alia ſi q̇s voluerit eſtimare oĩa quecunq; reprimunt
a ſeipſis calidiora inuenit q̄ rare poſita:nõ eñ reſpirare frigidum

aventis ita aũt ⁊ terra inferiꝰ repleta exiſtente: ⁊ ipſa a ſeipſa repꝛeſſa tanꝙ̃ graui ⁊ denſa exiſtente ab humiditate calidum eſt hyeme: nõ enim eſt ipſius exalatio aliqua calidi: ſed quãdo ceciderit ex celo aqua in ipſam quando reſpirat in terra ab ipſo non tranſit ante tã ꝙ̃ terra exiſtẽte denſa: ſed ſpiritus retro ad aquã venit: ⁊ ꝓpter hoc fontes calidiores ſunt hyeme ⁊ maiores ꝙ̃ in eſtate: qꝛ reſpirãte ſpiritu retro venit ad aquam tanꝙ̃ terra dẽſiori exiſtẽte ⁊ nõ tranſit ꝑ eã ſpiritus ⁊ aqua multa exiſtens inꝙ̃tum ſi contingat: hic autẽ rũpit diſtendens ⁊ viam ſibiipſi facit ampliorẽ ꝙ̃ ſi modicus fuerit: aq̃ enim in terra non ſtat. ſed ſemper tendit in decliuum: ſi autem trãſiret hyeme ab aqua ſpiritus terre per ſe minor aqua ꝓcederet ab ipſo ex ipſa ⁊ fontes nõ eſſent vtiq; hyeme magni: hec autẽ dicta ſunt a me: ⁊ terre inferiꝰ calidiꝰ videt̃ exiſtens hyeme ꝙ̃ eſtate. Nũc autẽ volo dicere: quia eſtate inferiꝰ terre frigidiꝰ videt̃ exiſtens ꝙ̃ hyeme eſtate enim rara eſt terra ⁊ leuis tanꝙ̃ ſole attrahente ad ſe ab ipſa humiditatem: habet autem terra in ſe aquam plus aut minꝰ: ſpũs aũt oẽs ſunt nobis ex aqua ⁊ huiꝰ autẽ ſimile eſt qꝛ ita ſe habet: ab omnibus enim fluminibꝰ ⁊ nubibꝰ ſpiritus procedunt quotidie ⁊ cõtinue: nubes autem ſunt aqua continua in aere: ⁊ tũc vtiq; terra rara eſt ⁊ leuis eſtate ⁊ tanꝙ̃ in ipſa habens ⁊ aq̃ fluit ad declinia deſcẽdẽte aũt aqua ſemper expirat exinde aliꝰ ſpiritus ex alio: q̃ autẽ erat per terrã venit leuẽ ⁊ rarã exiſtentẽ: ⁊ frigidus terre facit. ⁊ ipſa aqua ſimiliter infrigidatur. Habet autẽ ſic queadmodũ ſi quis in vtre aquã exiſtẽtẽ repꝛeſſerit fortiter ⁊ exalationẽ aqua fecerit in pũctavel in pũctura: aut magna aut parua acus ⁊ vtrẽ pendens ſubleuet nullus ſpiritus ꝑ perforatum procedet ſed aqua: nõ eñ habet amplitudinẽ qua expirat aqua ſicut autem habet hyeme de aqua in terrã: ſi autẽ aqua in vtrem amplitudinẽ fecerit ⁊ pendẽs ſubleuabis vtrẽ ſpiritꝰ ꝓcedet ꝑ ꝑforatũ. amplitudo enim eſt ſpiritui ab aq̃ mota exire ꝑ vtrẽ ⁊ ꝑ ꝑforatũ ſpiritꝰ ꝓpter hoc ꝓcedit. Sic autẽ habent ſe aque eſtate terra: amplitudo eñ eſt ipſi tanꝙ̃ terra rara exiſtẽte ⁊ ſole attrahẽte ab ipſa humiditatẽ ad ſe: ⁊ trãſit ſpũs tanꝙ̃ frigidꝰ exiſtẽs ab aq̃ ꝑ ipſam rarã exiſtẽtẽ ⁊ leuẽ ꝓpter hoc inferiꝰ ipĩꝰ exiſtẽs frigidũ eſtate. ⁊ aque magis ſpiritu qui eſt in terra frigido exiſtente: ⁊ ipſa dimittit ſibiipſi ſpiritum ad terram ⁊ pariter quidem que hauritur in puteo ſemper mouet ſpiritum tanꝙ̃ flabellũ ⁊ ipſum facit frigꝰ prebere aque: que autem non hauritur aq̃ eſtate ſ; eſt ſtãs dẽſum exñs nõ ſimiliter recipit ſpm̃ ad ſe a terra: neq; in terrã ad ſe tradit: ⁊ pariter a ſole ⁊ aere nõ diſperſo in puteo: ſ; ſtabili exiſtẽte caleſit pꝛio ſupficiale ipĩꝰ: deinde alter ab altero ad inferiꝰ tradit caliditate: ⁊ ꝓpter hac aqua q̃ nõ haurit̃ eſtate calidior eſt ea q̃ haurit̃. Fontes autem profundi aquaꝝ eſtate valde ſunt frigidi ⁊ aqua hauſta hyeme a terra calida exiſtente confeſtim enim calida eſt quando autem tempus ſit frigida eſt ab aere frigido exi-

ſtente exareſcit enim a vento ⁊ ſpiritus per ipſam tranſit quem admodū ⁊ aqua que hauritur eſtate qn̄ hauritur frigida cōfeſtim fit calida propter hoc q2 terra rara exiſtēte ⁊ ſpiritu exiſtēte in ipſa infrigidatur: quādo autem hauritur tēpus fiat ſtabilis: calefit em̄ ab aere calido exiſtēte quēadmodū ⁊ aqua qui non haurit in puteo eſtate: ⁊ propter hoc calida fit: quidē adhuc dicta ſunt a me. Reſumā iterū quare eſtate terre inferiꝰ frigidiꝰ eſt hyeme autem calidū: ſuperiꝰ aūt terre cōtrariū huiꝰ: ⁊ oportet arbori duo nō calida fieri neq3 duo frigida. ſimul ſi debet ſana eſſe: ſ3 ſi ex ſupiori aduenit. ex inferiori oportet frigidū aduenire ſibi radices aūt qn̄ attraxerint arbori retribuūt ⁊ arbor a radicibꝰ. ⁊ ita fit cōſeruatio frigidi calidis tanq̄ ⁊ hominibꝰ intrātibꝰ in ventrem cibis quecūq3 digeſta calefaciūt oportet infrigidare tradendo arbori a loco ⁊ arbori. ita ⁊ arbori ex inferiori oportet retribuere ad ſuperiora ⁊ ecōuerſo: ⁊ augetur arbor ⁊ ſuperiꝰ ⁊ inferiꝰ ꝓpter hoc q2 nutrimētū eſt ⁊ ex ſupiori ⁊ inferiori ⁊ quouſq3 mollis fuerit vehementer nō fructificat: nō em̄ eſt ipſi pinguis ꝟ tus neq3 groſſa que in fructū conferūt quale eſt. qn̄ autē tēpus fit tūc vtiq3 in ipſa vene ample facte faciūt in ipā ex terra pinguē ⁊ groſſum fluxum. ſol aūt diffundēs ſpm̄ ipſum facit ex trauiuere vel exire ſicut leuem exītem in extremitatibus ⁊ fructificare ⁊ ſubtilē quidē humiditatē a fructu aufert groſſa aūt maturans ſol ⁊ calefaciēs: dulcora. Arbores ꝟo q̄ nō fructificāt nō hn̄t pinguedinē in ſeipſis quāta in fructum tradāt extra. oīs aūt arbor qn̄ a tp̄e firmabit ⁊ ſumat ex inferioribꝰ vtiq3 a radicibꝰ terre ceſſat augeri quibuſcūq3 autē arboribꝰ ab aliīs arboribꝰ oculi inſiti ſunt. ⁊ arbores facti in arboribꝰ viuūt ⁊ fructificāt fructū: nō ſimilem quibus infinite ſunt tali modo hoc fit. Accidit oculo primum quidem germinare. alimentū em̄ habuit primum q̄dem ab arbore qui deciſus eſt: deinde in qua ſitus eſt. quando autem germinabit ita trāſmittit in arborem radices ab ipſa ſubtiles. in primū augetur ab humiditate que eſt in arbore in qua ſitus eſt: deinde tēpore facto mittit radices in terrā ꝓpterea q2 i qua ſitꝰ eſt eleuat a terra attrahens humiditatē ⁊ nutrimētum ipſi: ⁊ exinde eſt quare nō ēd mirandū inſitas arbores alteriꝰ fructꝰ eſſe: viuunt em̄ a terra. hec autem dicta ſunt a me de arboribus ⁊ fructibus: ꝓpter hoc q2 non eſt poſſe mihi ſermonem ſemper factum derelinquere. Redibo autē iterum retro cuius ſermonis cauſa hic de his dicta ſunt. dico em̄ vegetabilia in terra omnia viuere ab humiditate terre: ⁊ qualiter ſe habet terra humiditate: que eſt in ipſa: ita ⁊ vegetabilia habere ita ⁊ puer viuit a matre in matricibus et quomodo mater ſana ſe habet ⁊ ita puer ſe habet: ſi quis autem voluerit intelligere ea q̄ dicta ſunt de huiuſmodi inueniet ex principio ad finem. naturā oīm ſimilē exiſtere vegetabiliū enim ex terra ⁊ humana natura ⁊ hec a me ad hoc dicta ſunt. puer aūt in matricibus exiſtēs manꝰ h3 apō

mentum⁊ caput prope pedes:⁊ nõ eſt vere iudicare neq̄ videbis in
matricibus puerum vtrum caput ſuperius habet aut inferi⁹ ex vm
bilico diſtẽſi ſunt pãniculi propoſiti ſibi:nunc autem dico cognitio
nem quam dixi enunciare pauloante ſicut poſſibile eſt humane mẽ-
ti manifeſtã exiſtentem cuilibet volenti ſcire de hoc:qꝛ ſperma in pã
niculo eſt.⁊ ſm mediũ ipſius vmbilicus eſt exinde primũ ſpirationẽ
attrahit ad ſe⁊ tranſit extra⁊ ex vmbilico pãniculi ſunt in aliã natu
rã pueri ſic ſe habentes quã dixi inuenies totã vſq̄ ad hec qualiter
a me in ſermõib⁹ nõ fuerit aſſertũ.ſi voluerint enim aliquib⁹ teſtib⁹
quib⁹ debeo dicere vti.Si quis enim voluerit oua.xx.aut plura qua
liter excoriant ſupponere gallis vel gallinis ſiue duobus aut plurib⁹
⁊ ĩcipiẽs ſingula die a ſcda vſq̄ ad vltimũ ſm ꝙ deficiet ouũ auferat
frangẽdo intendens inueniat omnia habentia ſecundum meã ra
tionẽ vt cõgruit auis naturã comparare nature hominis.ꝙ enim
pãniculi ſunt ex vmbilico diſtenſi:⁊ alia quecũq̄ dicta ſunt de pue-
ro multa ſe habere in ouo auiculari inuenies ex pͥncipio vſq̄ ad fi-
nem:⁊ etiã ſi q̄s nondum ſciuit admirabit̃ in ouo auis exiſtere vm
bilicum.hic aũt ſic ſe habent:⁊ hec a me dicta ſunt:qñ autẽ mulie-
ri ptus aduenit accidit tunc puero moto ⁊ calcitrãdi manibus et
pedibus rũpere aliquẽ interiorum panniculorũ.rupto aũt vno alij
vtiq̄ infirmiorem fortitudinẽ habent ⁊ rũpuntur:primum quidem
illius continui deinde poſtremus.qñ autem franguntur vel pan-
niculi tunc ſoluitur a ligamento embryo:⁊ tenditur extra iectiga-
tum:venientib⁹ eñi pãniculis anterius ⁊ his apertis matrices nõ
habẽt amplius potentiã puerũ retinere:ſimul capiunt̃ vel cooperiũ
tur eñi ⁊ pãniculi matricũ quãdo puer circunuoluitur non multo
poſt.quãdo autẽ egreditur puer cogit ⁊ dilatat matrices in exitu
molles exiſtentes egreditur aũt ad caput ſi ſcdm naturam exierit
grauiora eñi ſunt ipſi ſuperiora ex vmbilico liberata.exiſtẽs in ma
nibus incontinens magis fit ex panniculis ſecũdum ruptionem ſi-
mul.x.menſe quãdo partus matri aduenit. Si autẽ violẽtã paſſio
nem paſſus fuerit puer ⁊ ante hoc tẽpus ruptis panniculis egredi
tur:⁊ hoc ſi nutrimentũ prius fiat a matre puero.⁊ ſic prius partus
matri aduenit:velocius autẽ.x.menſibus egreditur.ſꝫ quicũq̄ opi
nati ſunt habere puerũ tẽpus plus.x.menſibus.iam eñi multotiẽs
hoc audiui:extraxerũt hoc modo quo debeo dicere.Quãdo matrĩ
ces ſpiritũ acceperũt in ſeipſas a ventre ventoſitatẽ prebente ĩfla-
buntur:ſi enim hoc poterant ⁊ putãt vti mulieres ad ſe habere:tũc
⁊ ſi mẽſtrua nõ exiſtẽtia cõuertãtur in matricibus ⁊ fuerint diutur
niora:ſemper defluunt in matrices eſt quidem quando a ventoſita
te que eſt a ventre.eſt autem quandoq̄ ⁊ calefacta:ſed etiam tũc in
vtero putant habere mulieres tanq̄ menſtruis non egredientib⁹ ⁊
matricibus inflatis:deinde quando menſtrua rumpuntur ſponta
nea:aut alijs ſuperdeſcẽdentibus ad matrices ⁊ ducẽtibus deorſuꝫ

priora:⁊ vẽtoſitas egreſſa eſt ⁊ mulieris vtiq; confeſtim poſt purga
tionẽ matrices aperte ſunt ⁊ ad teſticulum conuerſe ſunt ⁊ coeũtes
cũ viris mulieres cõceperunt ad ſe eodẽ die aut ſimul paucis diebꝰ
putãt mulieres inexperte harum rationũ ⁊ cauſarũ illo tpe in vẽtre
habere tunc quando menſtrua non egrediebant ab ipſis ⁊ matri-
ces inflate erant. Quod aũt nõ eſt diuturnũ .x. menſibꝰ habere in
vtero dicã nutrimentũ ⁊ augmentũ quidẽ a matrice deſcendentes
non amplius ſufficiens puero eſt. quando .x. mẽſes aduenerint ⁊ em
bryo augeatur attrahit eñi ad ſe ſanguinẽ dulciſſimũ pariter aũt
⁊ a lacte auget parũ: cũ autem ipſi rariora hoc fiunt ⁊ groſſior exñs
puer petẽs plus nõ exiſtente nutrimẽto calcitrat ⁊ pãniculos rum
pit ⁊ mulieres primo pariẽtes hic patiunt magis: deficit eñi nutri
mentũ pueris ad ſufficientiã vſq; ad .x. mẽſes plus deficit aũt his p
pter hoc ſunt aũt hic q̃ purgant a mẽſtruis plurimis alie vero pau
cioribus hoc aũt ſp fit: ⁊ natura ⁊ in genere matricũ eſt. q̃ aũt men-
ſtrua modica trãſmittũt: nutrimentum rarius ſe prebẽt pueris in
vltimo temporis. quando vtiq; ergo ſuperiori nutrimẽto indigẽt
faciunt calcitrare: ⁊ ante .x. menſes egreditur: parũ eñi ab ipſis egre
ditur ſanguis: ſic autem in plus accidit ⁊ ſine lacte magis eſſe has
mulieres que modica menſtrua mittũt durioris eñi carnis ⁊ denſe
carnis ſunt hac autem ratione q2 deficiente nutrimẽto egreditur
embryo: niſi aliqua paſſio violẽta accidat: teſtimoniũ autem ẽ auis
q̃ fit ex vitello oui hoc modo accubante matre calefit ouũ: ⁊ qd exi-
ſtit in ouo a matre mouet. calefactũ aũt qd exiſtit in ouo ſpiritũ h3
⁊ attrahit aliũ frigidũ ab aere per ouũ. ouũ eñi rarũ ita tanq; aper
tum ſpiritũ attractũ ſufficientẽ ire exiſtente inferius ⁊ auget auis
in ouo ⁊ articulatur hoc modo ⁊ ſimili quo ⁊ puer: ſicut et prius di
ctu3 eſt a me: fit autẽ ex vitello oui nutrimentum autem ⁊ augumẽ
mentũ eſt ab albo quod eſt in ouo ⁊ hoc vtiq; manifeſtum eſt omni-
bus factum quicũq; ⁊ intellectũ intendũt: quando autem deficit nu
trimentum auicule ex ouo non habens ſufficiens a quo viuat mo
uetur fortiter in ouo appetẽs nutrimentũ plus ⁊ panniculi circum
franguntur: ⁊ quando mater ſentit auiculam moueri fortiter rum
pens extrahit: ⁊ hic accidunt ſibi in .xx. diebus: ⁊ manifeſtum eſt q
ita ſe habet quando enim ſculpſit auis in cortice oui: nihil eſt hu-
midum quod ſit dignum ratione. conſumptum enim eſt in auicu-
lam. Ita autem ⁊ puer quando augetur non amplius poteſt mater
prebere nutrimentum ſufficiens: appetens igitur plꝰ nutrimentu3
preſente embryone calcitrans frangit panniculos ⁊ ſolutum a liga
mento tendit pariter foras hec fiunt in .x. menſibus ad longiſſimũ
Et ſcdm hanc rationem ⁊ beſtijs ⁊ feris partus aduenit tempore in
quo ſingulũ parit ad longius. Unicuiq; eni3 animaliũ neceſſe ẽ tps
in quo nutrimentum rarius eſt embryoni. ⁊ deficiet et partus adeſt
et que quidẽ habent minꝰ nutrimentũ embryonibꝰ minus pariunt.

que vero plus poſterius.⁊ hec quidē ad hoc dicta ſunt a me. Puer
autē qñ circūfranguntur panniculi ſiquidē vtiq₃ in exitu ad caput
facile parit mulier ſi autē ſcḋm latus aut ſ₃ pedes egredietur fit eſſ
hoc ſi ita egreſſus accidat factus autem ab amplitudine matricū
et ſi mater in dolore non quieſcat primum autem ſi ita egreditur
difficulter pariet mulier: multeq₃ vtiq₃ aut ipſe deſtructe ſunt aut
pueri aut ſimul. Parientes autem mulieres maxime dolent q̄ pri-
mo pariunt propter inexperientiam dolorum: ⁊ maxime dolēt q̄dā
ſecundum lumbos ⁊ anchas. dolent autem ⁊ totum corpus diſtant
et anche ipſarum que autem maxime experte partus minus dolēt
primo parientibus que vero multotiens minus dolēt. Si a capite
ierit embryon caput primo extra egreditur. deinde alia mēbra con
ſequentia: poſtremo autē vmbilicus: ex vmbilico autē regio tēſa ē:
poſt hoc autē putredo venit ſanguinea a capite ⁊ ab alio corpore
ſegregata coactione ⁊ labore ⁊ caliditate ⁊ fecit vel facit viā purga
tioni part⁹ poſt exitū putredini mundificatio fit ſcḋm tp̄s primo di-
ctum ⁊ māmille ⁊ alia membra mulierum quecūq₃ humidiora ſunt
rumpuntur minus quidem in primo partu. deinde tanq₃ pluribus
corrūpūtur partib⁹ adhuc magis rūpuntur euacuatis venis a mū
dificatione ptus. hec aūt a me dicta ſunt ad hoc. Gemelli aūt fiunt
ab vno coitu: hn̄t eñ vētres ⁊ ſinus matrices denſos. hos quidem
lōgiores: alios vero propinquiores. teſticuli ⁊ multorum generātia
aīalium plures hn̄t paucorū gn̄atiuis: ſilr aūt oues ⁊ beſtie ⁊ aues
Quādo aūt mulieri accidat diuerſa aut diuiſa accidēs ad duos vē
tres ⁊ matrices rapiāt ſperma ⁊ ventriū neq₃ aliter ad alterū vētrē
relaxet. diuiſum aūt in vtroq₃ vēter pticulatur ⁊ viuificatur eodem
modo quo ⁊ nūc dictū eſt. ꝙ autē ab vno coitu gemelli fiunt hoc eſt
ſignum canis ⁊ ſus ⁊ alia aīalia ſunt quecunq₃ ab vno coitu pariūt
et duo ⁊ plura ⁊ ſingulū animalium in matricibus in ventre ⁊ pāni
culo ſunt. ⁊ hic nos ipſi dicamus fieri ⁊ hec pariunt eadē die omnia
vt multum ſic autem ⁊ mulieri ab vno coitu pueri facti. vterq₃ in vē
tre ⁊ regione eſt. et pariuntur eadem die vtriq₃ ⁊ primū aliter egre-
ditur foras et regio ipſius. Quod autē femina ⁊ maſculus gemelli
fiunt. dico in femina ⁊ viro ⁊ in vnoquoq₃ animali ſperma eſſe ⁊ in-
firmius et fortius non inſimul egreditur ſperma: ſed in duas ⁊ tres
erectiones vel electiones. et non eſt poſſibile ſemper ſimile eſſe totū
forte. quod primo egreditur ⁊ quod poſterius ſiquidem contingat
groſſum et forte ſperma intrare in alterum ventrium illic maſcu-
lus fit. ſi vero in alterum humidius ⁊ imbecillius ibi femina fit. ſi
vero in vtroq₃ forte ingrediatur vtriq₃ maſculi fiunt. ſi vero infir-
mum vtreq₃ femine fiunt. Iſte ſermo ſic dictus totus finem habet.

Deo gratias.

Et hic finis imponitur libello hypocratis
de embryone ſiue natura fetus.

¶ Eiuſdem liber ſecretorum incipit.

Dixit hyppocrates cũ in ſomnis apparet apoſtema nigrum in poſteriori pte auris morieẽ infirm⁹. 18. die. Et cũ in iñcturis hydropis exiuerit aq̃a aut in pede liberabitur poſt mẽſem a die qua apparuit. 3.
¶ Super naſum aũt ſi apparuerit puſtula ſicut pannus lineus mũdus aut nigra morieẽ i fine anni a die apparitionis. 4.
¶ Et qñ febriẽs habuerit dolorẽ ſub hypocũdrijs ſiniſtris: ꝛ apparet in loco aq̃a: ꝛ delituerit ſubito morieẽ in die quarta. 5.
¶ Et ſi puſtula nigri coloris aut pauonis coloris i pop'ite ſiniſtri pedis: ſcias ꝙ eſt peſtilentia. 6.
¶ Si patiẽs alienatus fuerit ante tertiũ diẽ morietur ante. 7.
¶ Et ſi exitura puſtule nigra in lingua fuerit febrientis in die nõ cretico pronoſticatur mortem. 8.
¶ Alienatio cito poſt dolorem totius corporis ꝛ cardiacam ſtatim poſt ſomnũ ſignificant abundantiã hu. in corpore ꝛ pnoſticantur mortem ſubitaneam. 9.
¶ Cũ exierit in palpebra patiẽtis apoſtema quaſi auellana ſine dolore ꝛ grauitate morietur in. xxiij. die. 10.
¶ Cũ exierit in ſummitate naſi apoſtema nigrũ ſubito cũ forti dolore: morietur in tribus menſibus. 11.
¶ Qui caret odoratu ſine reumate fe. pnoſticantur. 12
¶ Dolores iun cturarũ in iuuẽtute breuitatem vite ſignificãt. 13.
¶ Tremor genuũ poſt ſomnũ cũ remanentia virtutis pnoſticatur paraliſim. 14.
¶ Cum in ancha apparuerit apoſtema acutũ morietur in tribus menſibus. 15.
¶ Grauitas lingue poſt eius leuitatẽ in iuuẽtute: ſignificat mortẽ ſubitaneam. 16.
¶ Cũ in auris cartilagine exierit apoſtema fortis doloris morietur in tribus menſibus. 17.
¶ Qui patitur ephimerã: ꝛ fluxerit ſanguis ab eius naribus: morietur trigeſimotertio die. 18.
¶ Qui dormierit oculis apertis abſq; conſuetudine epilepſiam ſignificat. 19.
¶ Quando febriẽs huc illuc manibus queſierit ꝛ viderit mortuos quintodecimo die morietur. 20.
¶ In quo febriẽte apparuerint diſpoſitiones inſuete ſi diſcooperit pudẽda abſq; pudore ꝛ loquitur verba turpia morieẽ oino. 21.
¶ Alienatio in omni egritudine peſſimum. 22.
¶ Permanẽtia ſenſuum non ſignificat euaſionẽ omnino. 23.
¶ In cui⁹ crure apparuerit puſtula cerulei coloris ꝛ flammei: oino

morietur primo mēſe. Et ſi fuerit ſine ardore ⁊ prurītu in ſeptem menſibus morietur. 24.

¶ Puſtule nigre ⁊ virides mortale marie ſi fiāt cum febre. 25.

¶ Tortura mandibule vel obliquatus viſus in febre acutā ſignificat mortē ſtatim. 26.

¶ Cuiꝰ oculi fuerint obliqui cito alienationē ſignificant. 27.

¶ Cuiꝰ ſenſus odoratꝰ ſubtilior fit inſueto ſurdū ꝓnoſticat. 28.

¶ Qui appetit comedere in horis nō aſſuetis humores in eius ſtomacho ꝓnoſticat: q̄ ſi fuerint ſparſi vel cōgregati īferūt mortē. 29.

¶ Qui multū ſtuduerit in libris philoſophorū ꝓnoſticat vigilias. maniā vel melancholiā. 30.

¶ Qui loquitur ſubito turpia: ⁊ appetit ſubito cibaria nociua debilitatē ſignificat mēbrorum principalium. 31.

¶ Qui multū ſufferunt fortis ſunt cōplexionis. 32.

¶ Acuitas maliciā ſignificat intelligentie: ſed tēperantia magis eſt conueniens. 33.

¶ Qui transierint ſm ānū ⁊ acciderit eis dolor rhenū nō curantur ſed que magis ꝓſunt: ſunt medicine a virtute occulta opantes q̄ ſi trāſierint primū ⁊ acciderit eis freneſis morientur. 34.

¶ Cū acciderit febris cū tuſſi ⁊ ſubito tuſſis receſſerit pronoſticat apoſtema in aliqua iuncturarum. 35.

¶ Iuuenis cui acciderit pleureſis magna morietur. 36.

¶ In cuius corpore acciderit ſepe dormitio mēbroꝝ ſignificat ipm mori ſubito ꝓpter paucitatē ſpirituū in corpore. 37.

¶ Qui piger eſt ad motū ꝓnoſticatur dolorem iuncturarū. 38.

¶ Cuius ſudor aſſellaꝝ fetet ꝓnoſticatur lepram. 39.

¶ Quicūq͡ȝ iuuenis habēs febrē cū dolore capitis incurrēs cardiacam morietur quaſi ſubito per tres vel quatuor dies poſt principiū febris.

¶ Prologus Haly in librū hyppocratis de eſſe egrorum ſecundum lunam.

Dixit hyppocras medicoꝝ optimꝰ cuiuſmodi medicꝰ ē q̄ aſtronomiā ignorat: eſt eñ tāq͡ȝ cecꝰ viā baculo examinās: huc illucq͡ȝ miſerabiliter ceſpitās: ꝑ qualibet boni mali ve apparētia fātaſtica ⁊ inani vt fatuꝰ trepidās ⁊ exultās. Nullꝰ hō ſe mittere deberet in manꝰ illiꝰ: qꝛ nō eſt medicꝰ ꝑfectꝰ nec noīe medici mereř decorari. Cognoui ergo qꝛ opꝰ erat ſciēdi aſtronomiā: ⁊ aſperi in libro Hyppocratis: ⁊ inueni librū paruū ſed optimū quē qui bene ſciuerit efficietur magnus: et eſt valde neceſſarius omnibus medicis.

¶ Incipit libellus diuinus quē hyppocras de eſſe egroꝝ ſm lune exiſtentiam ac diſpoſitionem edidit.

¶ De hora ⁊ criſi recumbentiū ſm lunam.

Hippocrates dixit q primū aſpice lunā qn̄ ē plena luminis ⁊ tūc creſcit ſanguis ⁊ medulla in oī hoīe ⁊ beſtijs olb⁹ ſm augmē tū:⁊ in mari ⁊ in cūctis reb⁹ mūdanis. ¶ Cū igit infirm⁹ cadit in lecto op⁹ eſt eū videre ſi luna exeat de cōbuſtiōe: tūc eīn creſcit infirmitas quouſq venerit ad oppoſitiōis gradū:⁊ qn̄ intrat in oppoſitionē vide ſi fuerit cū malo planeta aut ī malo loco:⁊ ſi aſpexerit dn̄m dom⁹ mortis:⁊ p hoc poteris ſcire vtrū hēat mori an nō:⁊ ſi hēbit longam infirmitatē aut nō. Nūc videamus naturam omnium ſignorum iuxta preſentiam lune in eis. ¶ De luna in ariete.

Quum infirmitas cuiq accideri cū luna fuerit in ariete cū ſole erit infirmitas in capite ⁊ pꝑter calorē ſolis ⁊ dolebit ei pulſus capitis.hꝫ qꝫ febres calidas ⁊ nō vadit caliditas ab eo:patitur qꝫ āxietatē ⁊ vix loqtur:in pectore nimiū calorē patiē: ⁊ dolorē ī pulmone. ⁊ hꝫ vehemētiſſimū pulſuꝫ. Neceſſe eſt ergo cito minuaē ſibi ſanguis de vena cordis:⁊ opꝫ vti reb⁹ frigidis ī potu ⁊ cibo ⁊ minuētib⁹ vtiq calorē:⁊ hec infirmitas ꝺuenit ī freneſim niſi ꝑueniat medicina ⁊ piculū ē mortis. ¶ Sꝫ ſi cū ea fuerit mars aut ſaturn⁹ morieē ex hac infirmitate infra.vij.dies a die cū luna fuerit cū ſole p.4.aſpectū ⁊ pl⁹:hoc ē ſi luna addat ſuo lumini. ¶ Si luna fuerit in ariete ⁊ infortuna aſpexerit eā extra q̄dratū vel oppoſitionē. Si fuerit ſaturn⁹ cū ea iſta infirmitas erit ī capite ⁊ ducet eū extra mētē ⁊ inſanit.ei tūc creſcit nūc minuiē:⁊ eſt ſilis illi q̄ videre nō pōt.⁊ ſi aſtronomiā neſcis nō poteris ei⁹ iudicare infirmitatē. ¶ Et ſi luna fuerit ī diminutōe graduū vl' lumīs qn̄ reuertiē ad ꝑmū aſpectū ſaturni.i.qn̄ eū dimiſit:⁊ p aliū aſpectū eū aſpexerit termiāē infirmitas ī bonū ſiue in malū:qꝛ ſi inſpexerit aliā infortunatā morieē:⁊ ſi nō aſpexerit meliorabiē:⁊ qn̄ luna dimiſerit iſtos aſpect⁹ de q̄b⁹ dixim⁹ q dꝫ termīare ⁊ inuenerit iouē vl' venerē p aliquē aſpectū anq̄ veniat ad cōbuſtionē infirmitas ſtabit ſupra cū donec luna venerit ī aſpectū vl' oppoſitionē ſol:⁊ ſi iſtos nō īuenerit ⁊ mercuriū īuenerit morieē:⁊ ſi īuenerit martē meliorabiē:⁊ hec infirmitas erit ab aliq̄ flegmate albo. ¶ Et qn̄ infirm⁹ ꝑmo ſentit infirmitatē ⁊ fuit luna addēs ſuo lumīe ⁊ gradib⁹ ⁊ mars ⁊ ſol ī ariete erit infirmitas in capite ⁊ inſanit ⁊ naſciē apoſtema ī capite ꝺ flegmate albo:⁊ erit ſanguis de narib⁹.⁊ opꝫ eū vti frigidis:⁊ eſt op⁹ ei facere medicinā vn̄ aꝑa remoueaē. ¶ Et ſi luna fuerit cū mercurio ī loco ſolis euadet infirm⁹:ſꝫ pri⁹ erit ī magno piculo. Jdē q mercuri⁹ cōcordat cū marte ī vno negocio:ſꝫ mars nō facit ſicut ſaturn⁹ ſꝫ morieē qn̄ ſaturn⁹ eſt in loco ſolis. ¶ Sꝫ ſi fuerit iupiter cū eadē vel mercuri⁹ vl' ven⁹ hēbit infirmitatē diuerſaꝫ. Si aſpexerit eā mars vl' ſaturnus aliq̄ aſpectu op⁹ ē vt des ei leuē medicinā ⁊ leuē dietā q̄nq ſedeat: q̄nq ſe voluat:⁊ pone eū ſedere ī aliq̄ loco vt poſſit p totū videre:et balneo vtaē:⁊ fac eū ſedere plane ⁊ dormire:⁊ da ei bibere aquā frigidā:⁊ da ei māducare q̄d vis:qꝛ qn̄ ē aſpect⁹:nō eſt ei op⁹ dare medicinā ſm phyſicū niſi ſicut volet. ¶ De luna in thauro.

QUando incidit infirmitas et luna eſt in thauro ⁊ aſpicit eā
mars ab oppoſitione vel quadrato illa infirmitas eſt ex ſan
guine et ſentit caliditatē ⁊ ſiccitatē: et dolet in nocte ⁊ nō pōt dor-
mire: ⁊ hꝫ volūtatē bibendi vinū aut res frigidas: et eſt neceſſariū
ei minuere ſanguinē ⁊ dare ei medicinā que reddat eū frigidū ⁊ hu
midū. Sed ſi fuerit in iſto aſpectu ſaturnus cū luna aut venerit ad
eum: et nō inuenerit fortunā morietur infra .14. diem a die quādo
inceperit ei primo infirmitas. Et ſi fuerit luna addens in ſuo lumi
ne ⁊ gradibus: et inſpexerit eā mars ex trino vel ex quadrato ⁊ lu-
na venerit ad ſaturnū et mercuri⁹ cū ea hec infirmitas ex frigidita
te ⁊ ſiccitate erit: et erit totus fractus ⁊ diruptus: ⁊ vix etiā pauca
loqui poterit: ⁊ ſtomachus eius nō pōt digerere: ⁊ interius calorē
non habebit: ⁊ medicina laxatiua erit ei neceſſaria: qꝛ iſta frigidi-
tas eſt de colera alba. Aſpice ergo lunā qn̄ venerit ad oppoſitū loci
in quo fuerat, ⁊ cū ibi fuerit habebit magnū piculū ⁊ laborē et mo
rietur ſi nō inuenerit cum luna fortunā aliquā in vno ſigno ⁊ ſi in-
uenerit cū ea fortunā euadet vſqꝫ ad .8. dies. ¶ Sed qn̄ accidit ali
cui infirmitas ⁊ luna fuerit ī thauro ⁊ mars ⁊ ſol ibidē cū ea: habe
bit iſtā infirmitatē in nocte in pectore: et lingua ſibi erit cōbuſta: ⁊
habebit magnū calorem in ore et in oculis citrinitatē: vadit etiaꝫ
ad ſellā ⁊ balbutiet ⁊ hꝫ febres ex ſanguine ⁊ ſitim nimiaꝫ patitur
eſt ei opus medicina laxatiua ⁊ ſanguinis minutione et manducet
quicquid vult: ⁊ bibat de frigido: ⁊ caueat a calido. Et aſpice quā-
do luna fuerit in trino aſpectu ad ſolem: ſi minuatur infirmitas vi
uet, ⁊ ſi creſcat morietur quando erit luna in oppoſitione ſolis. Sꝫ
ſi inuenerit iouem vel venerem non morietur: ⁊ ſi eſt in fortuna mo
rietur. ¶ De luna in geminis.

SI luna fuerit in geminis quādo alicui acciderit infirmitas ⁊
aſpexerit eā mars aut ſaturnus ex quarto vel ſeptimo: eſt illa
infirmitas ideo qꝛ pdidit ſomnū aut qꝛ habuit aliquam triſtitiam
vel habuit nimiam cogitationē de aliquo negocio: qꝛ amiſit aliqd
de rebus ſuis et dolebit totum corpus: et durabit hec infirmitas
per centum dies et plus: poſtea vero habebit calorem in corpore ſꝫ
cum iacet in nocte ſe multum extendit: et dolorem habebit in epa-
te. Et ſi non fuerit cum luna vna ex fortunis morietur vſqꝫ ad dies
triginta. ¶ Cum luna aūt fuerit in geminis addens in ſuo lumine
⁊ gradibus ⁊ mars aſpexerit eam ex quarto vel ſeptimo. erit hec in
firmitas ex colera rubea: ⁊ habet febres ⁊ pulſus eſt vehemēs. Mi
nuat itaqꝫ ſibi ita ſanguinē ⁊ frigidis vtatur cibis. Sed ſi fuerit ſa
turn⁹ in iſto aſpectu: ⁊ nulla fuerit fortuna cū luna morieṫ qn̄ luna
venerit ad oppoſitionem illius in quo erat qn̄ incepit infirmitas.
Et ſi aliqua fortuna eā aſpexerit euadet: ſꝫ in magno piculo erit.
¶ Si fuerit luna ī geminis ⁊ ſaturn⁹ ī ea: hec infirmitas ex hūidita
te ē: ⁊ frigiditas ei⁹ erit ī capite: ⁊ iō diligēter aduertas ne minuas

tali infirmo ſanguinē:τ ne vtat reb⁹ frigidis τ humidis:ſʒ da huiuſmodi infirmitatē patiēti res cōueniēter temperatas. Et aſpice qn̄ luna venerit in oppoſitionē ipſius ſolis:ſi inuenerit aliquā fortunā aſpiciētē viuet debilitatus:ſi autem nullā fortunā inuenerit morietur infirm⁹. ¶ Si vero in geminis fuerit luna ipſa τ aſpexerit eā alia fortuna ex bono aſpectu ſupuiuet infirm⁹. Sʒ ei⁹ infirmitas in aliam infirmitatē mutabit. Sed qn̄ dimiſerit iſtam fortunam τ nō inuenerit aliā fortunā quouſqȝ venerit in aliam oppoſitionem loci in quo erat nō poteſt ſcire medic⁹ quā infirmitatē habebit. Sed tūc euadet ab infirmitate ſua cum luna fuerit in oppoſitiōe predicta. ¶ Si autē luna ſit in geminis τ cum ea ſol τ mars τ ceciderit aliqs in infirmitatē. hec infirmitas erit magna:τ venus ei ocul⁹ lachryma bit. Ueniet quoqȝ in freneſim τ ineſt ei magnus timor:τ apparēt ãn faciē ei⁹ diuerſe figure τ imagines horribiles:τ eius pulſus non inuenietur:τ pulſ⁹ capitis dolet ei. Caue igitur ne minuas ei ſanguinē τ da ei cibū leuē τ nō multū:fac eū iacere in loco cōpetēter tēperato. Aſpice igitur qn̄ luna fuerit ad aſpectū quartū loci in quo primo erat:τ tūc morietur infirm⁹. Si luna fuerit infortunata. Si vero fortunata tunc viuet. ¶ Sed quando luna fuerit cum ſole τ marte:τ aſpexerit eam fortunata ex bono aſpectu:τ luna ſit addens ſuo lumini τ gradib⁹: cum luna venerit ad quartum aſpectum loci in quo prius fuit:vide ne des eis potionem aliquam:ſed etiam vtatur leui cibo τ balneo:τ ſedeat in loco alto τ eminenti. ¶ De luna in cancro.

Si luna fuerit in cācro qn̄ aliqs ī īfirmitatē īciderit:τ aſpexerit eā ſaturn⁹ ex quarto vel ſeptimo:ei⁹ infirmitas erit qʒ frig⁹ intenſum eū inuaſerat.poſt exitum balnei ipſo nō ſentiēte:τ nō ſentit odorē aliquem:dolebit quoqȝ ei pectus τ tuſſim patitur τ paruʒ habet caloris pulſus quoqȝ in eo exigu⁹ reperitur aut nullus:dolēt ei etiā lumbi τ ſtomachus:τ eſt ei medicina pneceſſaria ad mūdificādū pectus τ ad tuſſim reprimēdam. ¶ Si vero nō fuerit cum luna τ etiaʒ non aſpexerit eam aliqua fortuna bono aſpectu donec venerit ad quartuʒ aſpectum loci in quo fuerat quando incepit eū infirmitas moleſtari:aut ad oppoſitū illi⁹: tūc hʒ mori hinc vſqȝ ad decē dies infallēter. Sed ſi aſpexerit eā fortuna aſpectu bono:tūc remanebit in vita:ſed magnā habebit fatigationē. ¶ Si etiā luna fuerit in cācro τ mars eā aſpexerit ex aſpectu quarto:vel ēt ex oppoſito ille quē infirmitas cepit pmū nimiū vomit:vel alit euacuatiōs:τ malum ſtomachum habet valde:τ eſt ei multuʒ neceſſaria medicina frigida τ ſtomachi ſui reſtrictiua:τ ſi nō aſpexerit eā aliq̄ alia fortuna conueniēs τ bona in ipo loco infirm⁹ morietur anteqȝ ad quartū aſpectū veniat. ¶ Si vero luna in cācro τ curſu ſuo ſit vacua:hec debilitas ſiue infirmitas orta fuit ex nimio potu ex q̄ vene implete ſunt ſanguine τ ſe nimiū diſtēdūt. Habet quoqȝ dolorē nō modicū in nocte: habet etiā voluntatē ſedēdi in altū.continuoqȝ appetit ſtare diſcoopertus

Ꝛnō vult audire loqnētē iuxta ſe aliquē. vtat quoqꝫ reb⁹ frigidis: tē peratis tñ q̄ eū īfrigidēt. Quādo aūt luna venerit ad oppoſitū cācri tūc īfirm⁹ euadet: ſi eā fortuna bōa aſpexerit. Sꝫ ſi ipa iuenerit mar tē aut ſolē infirmitas hec cōuertit ad febres calidas: ꝛpulſus ei⁹ nō cōmiſcet ſꝫ ſemꝑ vn⁹ eſt ei. Igit minutio ei foret neceſſaria qd̄ pit⁹ medic⁹ moderare ſcietꝛ ouret ſm̄ infirmitatē. Si fuerit vt dixim⁹ in loco vbi fuerit ad q̄rtū ſ̄dū vl' oppoſitū. Si ēt iuener]. a. 9c. vſqꝫ ad op poſitū hꝫ tūc ad īfirmū: qꝛ habebit malū ī nocte: ꝛ clamabit ꝛ nimiuꝫ fatigabit: ſꝫ q̄ñ venerit ad aſpectū trinū infirm⁹ euadet. Sꝫ ſi iuene rit aliquā fortunā in illo bonā: nec eſſ̄t reſidua infirmitas in aliā in firmitatē cōuertet ꝛ euadet q̄ñ luna fuerit reuerſa ad locū ſuū in q̄ fuerat q̄ñ infirmitas eū inuaſerat. Et ſi aduerſantē ſibi fortunā in uenerit īfirm⁹ morieẗ. ¶ Sꝫ ſi fortūa eā aſpexerit aliq̄ aſpectu bono remanebit infirm⁹ viu⁹ ꝛ euadet. ¶ Si aūt luna ī cācro fuerit ꝛ ſatur n⁹ cū ea vna cū Ioue morbū habebit ꝑ ſpaciū triū dierꝫ: ꝛ tādē ꝯuale ſcit ꝛ viuet. Si aūt luna in cācro fuerit ꝛ ſaturn⁹ ꝛ mars venuſqꝫ cū ea ꝛ aliq̄s inceperit infirmari: hec infirmitas ꝯ ſurget ex nimia fatiga tiōe itineris: ꝛ poſt ſuū aduētū ex itinere nimiū ſe cū muliere exercuit voluitqꝫ ſe hincinde ꝛ multū fact⁹ eſt debilis: ꝛ ꝓpterea nequaq̄ꝫ mi nuere ei debeas. Sꝫ fac vt vtat carne aſſa ꝛ pullis: ꝛ maxime vt vtat ci bo ꝯfortatiuo. ꝛ caueas ne ei des res frigidas: ꝛ cū exierit d̄ loco illo ꝛ venerit ad oppoſitionē ꝛ nō inuenerit aliqueꝫ planetā infirm⁹ eua det q̄ñ veniet ad oppoſitionē loci in quo erat. ꝛ ſi fortunā bonā inue nerit valde breui in tp̄e euadet. Et ſi inuenerit malā fortunā creſcit īfirmitas ꝛ q̄ꝫ ꝓmū morieẗ. ¶ Si aūt luna ī cācro ſit: ꝛ ſaturn⁹ ꝛ mars ꝛ mercuri⁹ cū ea: ꝛ infirmitas aliquē īuaſerit: īfirmitas talis ꝓcedit ex nimio labore ſcribēdi ꝛ legēdi: ꝛ ꝓuenit ēt ex ſupfluitate colere ni gre. Talis vti dꝫ medicina vtiqꝫ ꝑpata colerā nigrā diuidēte. Q̄ñ ā t fuerit egreſſa de loco illo ꝛ inuenerit fortunā euadet cū luna venerit ad quartū aſpectū illi⁹ fortune. Sꝫ ſi iuenerit aliquē planetā bonū euadet quādo venerit ad oppoſitionē loci in quo fuerat q̄ñ infirmi tas eū inuaſerat. Sed ſi inuenerit infortunā durabit talis infirmi tas quouſqꝫ venerit ad locū in quo fuerat p̄rimo ꝛ tādeꝫ euadet. Sꝫ ſi inuenerit infortunā ꝓpter malū aſpectū: tūc q̄ñ luna ſe reuoluet ad oppoſitionē talis infirm⁹ efficitur veſanus: furioſus: ꝛ mente ca ptus. Si vero fortunam aliquam inuenerit infirmus cadet in aliā infirmitatem ſed tamen euadet.

¶ De luna in leone.

Cum luna fuerit in ſigno leonis ꝛ. aſpexerit eā ſaturn⁹ ex q̄rto vel oppoſitiōe: ꝛ aliq̄s inciderit in infirmitatē infirmitas hec erit ex flegmate albo: ꝛ habebit dolorē intēſum in capite: ita qꝫ eſt⁹ veniūt: ꝛ habebit febres multas: ꝛ nimiū durabit hec infirmitas: et maior erit interi⁹ q̄ꝫ exteri⁹ ꝛ erit q̄ꝫ maxime ſtiptic⁹: ꝛ ſi penit⁹ nullā fortunam aſpexerit morietur q̄ꝫ p̄rimum ad quartum leonis aſpe-

ctum applicuerit de loco cōputādo in quo fuerat qn̄ eū īfirmitas
inuaſerat. Sꝫ ſi fortunā aliquā īſpexerit euadet. ¶ Si v̄o luna in
leōe fuerit ꝛ eā aſpexerit mars ex q̄rto vl' ſeptio: ꝛ aliq̄s iciderit ī ali
quā īfirmitatē tal' īfirmitas erit ex abūdātia ſāguis: ꝛ calorē nimiū
patief ꝛ eū due feb. fortes inuadēt: vitet res frigidas ꝛ ſiccas. Et ſi
aſpexerit eā fortuna bono aſpectu euadet poſt fatigatiōeꝫ magnā:
Sꝫ ſi fortuna bono aſpectu eū nō aſpexerit abſq₃ dubio morietur
qn̄ veniet ad oppoſitionē loci in quo fuerat qn̄ eū īīrmitas illa ce-
perat. Cū iterū luna ſit ī leone ꝛ aſpexerit eā mars aut ſol ex aſpcū
oppoſito hēbit calorē maximū īteri⁹ in pectore: ꝛ hēbit pedes ꝛ ma
nus intēſiſſime ꝛ excellēter frigidas ꝛ dolorē in capite: op⁹ eſt ei vtr
minutione ſanguinis: ſi potes qn̄ luna eſt in illo ſigno. Sed ſi in il-
lo nō potes minuere: dimitte eū donec veniat in medietatatē ſui lu
minis vnge ſibi pedes vnctione que tollat ſibi infrigiditatē. ¶ Sꝫ
ſi mars vel ſol ſit cū ea in vno ſigno: erit hec infirmitas ex dolore cor
dis. Qn̄ v̄o luna venerit ad quartū aſpectū loci in quo fuerat eua
det. Quādo v̄o luna recedet de vno ex locis quos dixi ꝛ inuenerit
iouē in itinere ad venerē anq̄ȝ venerit ad quartā aſpectū: op⁹ eſt cō
ponere ꝛ balnea ꝛ in alto loco ſedere. Si v̄o ſaturnū inuenerit con-
uertitur hec īfirmitas in vitiū veſice: euadet quoq₃ cū luna venerit
ad locū in quo fuerat primū. Et qn̄ luna inuenerit ſolē aut martē ꝛ
fuerit cū ea ſaturn⁹ aut mercuri⁹ erit infirmitas ſicut dixim⁹ ex do
lore cordis: ꝛ erit lōga: ꝛ timendū eſt quoq₃ ne veniat in mētis obli-
uionem. Vtaf quoq₃ reb⁹ frigidis: ꝛ caueat a calido ꝛ ne iaceat in
loco lucido. Aſpice qn̄ venerit luna ad quartū aſpectū loci in quo
fuerat: ꝛ ſi hec infirmitas creſcit morief: ſi minuaf: euadet donec lu
na ꝑgat tm̄ quantū vſq₃ ad locū qn̄ venerit in oppoſitiōe. Sꝫ ſi fue
rit in fortuna euadet donec luna tm̄ ꝑgat q̄tū eſt vſq₃ ad locū in q̄
fuerat qn̄ infirmus eū cepit. ¶ De luna in virgine.

Cum luna fuerit in virgine ꝛ ſaturn⁹ aſpexerit eā ex quarto vl'
ſeptimo qn̄ infirmitas ei accidit habebit dolorem ſtomachi:
et ventris: tele ſuſtinentis inteſtina: et interius habebit apoſtema
de flegmate albo: interius quoq₃ calorē patietur: ꝛ debilis pulſus
eſt ei: ꝛ nemo pōt aſtrologice de īfirmo cogitare Vtatur quoq₃ reb⁹
frigidis ꝛ competenter temperatis ꝛ opus eſt vt ſanet apoſtemate
ita ꝙ non aperiatur. Et iſta infirmitas eſt longa. Si vero fortuna
eam aſpexerit euadet poſt multos dies: ꝛ ſi in fortuna eam aſpexe-
rit morietur ad dies. 40. ¶ Cum luna fuerit in virgine et aſpe-
xerit eam mars aut ſol ex quadrato vel ſeptimo erit infirmitas cuꝫ
magno calore interius: ꝛ nimium aſcendit ad ſellam: ꝛ proijcit ſan
guineꝫ ꝛ venenū ꝛ pulſus eſt ei fortis: ꝛ quādoq₃ nō iuenitur: anxie
tatem quoq₃ patif: hꝫ etiā malū ſtomachum. Eſt igif medicina ei
neceſſaria ꝯſtipatiua: ꝛ ſtomachi ꝯfortatiua. vtaf quoq₃ reb⁹ leui-
b⁹: medicia etiā leuis ei def. Sꝫ ſi nō aſpexerit eā fortuna aliq̄ mo-

rietur vſq ad.30.dies ꝛ ſi aſpexerit eã fortuna aliqua viuet. ¶ Cũ luna fuerit in virgine ꝛ curſu infirmitas vacua erit:nã ſtomachus erit debilis.habebit q̃z fluxũ vẽtris:ꝛ qñ facit vrinã pũgit cũ veſica:hȝ quoq colorẽ viridẽ ꝛ vix facit vrinã. Sȝ ſi fuerit cũ ea mars vel mercuri⁹ ſeu ſol erit ĩfirmitas magna ꝛ vix loquiẽ op⁹ ẽ ei medicia q̃ paulatim fluxũ vẽtris reſtringat hẽbit q̃z magnũ piculũ qñ luna venerit ad loci oppoſitionẽ i quo fuerat.ꝛ ſi aſpexerit eã fortuna viuet:ſin ṽo morieẽ:ꝛ ſi fuerit ſic ꝛ iueneris ſaturnũ cũ luna vl̃ mercuriũ aut venerẽ aut iouẽ h̃ iſirmitas erit min⁹ lõga:ꝛ hẽbit dolorẽ capit̃ ꝛ non euadet donec luna venerit ad locũ in quo fuerat quãdo infirmitas cepit.

¶ De luna in libra.

CUm luna fuerit in libra ꝛ venerit ad q̃dratũ aſpectuȝ et ſaturnus aſpexerit eã ex quadrato vel oppoſitione erit hec infirmitas ex nimia potatione ꝛ maior infirmitas qñ luna erit in diminutione luminis ꝛ graduũ ꝛ tpa ei dolẽt pect⁹ q̃q ſtrictũ ei fit ꝛ hȝ flegma albũ in pulmõe ꝛ ſternutat multũ.hȝ quoq fe.leues op⁹ eſt ei medicina tpata ꝛ cibo tpato ꝛ leui vtaẽ. Si ṽo aſpexerit eam mars ex malo aſpectu morieẽ.ꝛ ſi nõ aſpexerit viuet qñ luna venerit ad opoſitionẽ loci in quo prio fuit. ¶ Si aũt fuerit luna i libra et aſpexerit eã mars ex q̃drato vel oppoſitiõe:hec infirmitas erit de ſanguine ꝛ hẽbit magnas feb.ꝛ pulſus ſunt vehemẽtes:ꝛ in nocte videt peſſimas viſiões:ꝛ nõ põt dormire:ꝛ hȝ aq̃a ex ſ'iate albo:ꝛ ẽ ei neceſſaria minutio:ꝛ eſt ei opus medicina tpata. Sȝ ſi nõ aſpexerit eã aliqua fortuna morieẽ vſq ad.23.dies.ſȝ ſi aſpexerit eã aliq̃ fortuna euadet cũ luna venerit ad oppoſitiõeȝ loci in quo fuerat. ¶ Cũ luna fuerit i libra pegrina eſt ꝛ ifirmitas ẽ ex dolore pedum ꝛ manuũ interi⁹ hȝ calorẽ ꝛ ocl'os graues q̃ſi violẽtos:ꝛ balbutit cũ loq̃tur:ꝛ medicina ẽ eidẽ neceſſaria ꝛ dieta frigida ꝛ hũida ꝛ minutio ſanguis. Cũ aũt luna exiuerit de loco illo ꝛ inuenerit fortunaȝ: aut fuerit cũ ea euadet cũ lũa venerit ad oppoſitiõeȝ:ſin aũt morieẽ ¶ Cũ aũt lunã fuerit in libra ꝛ fuerit mars:ꝛ ſol in oppõne ei⁹ erit infirmitas in capite valde magna:ſȝ ſi fuerit mercuri⁹ cũ luna erit dolor i capite:ꝛ ocli ei⁹ lachrymanẽ:ꝛ minutio eſt ei neccia ꝛ medicina laxatiua.ꝛ ſi luna inuenerit iouẽ aut venerẽ qñ egredieẽ de loco illo euadet alioquin morieẽ.

¶ De luna in ſcorpione.

LUna cũ fuerit in ſcorpione ꝛ aſpexerit eã ſaturn⁹ ex quadrato vel oppoſitiõe erit iſta infirmitas ex ſanguie putrido aut de veneno:ꝛ ſi fuerit luna in diminutiõe ſui luminis ꝛ ſui gradus et nõ aſpexerit eã fortuna morieẽ. Et ſi fuerit addens lumini ꝛ gradui ꝛ fortuna aſpexerit eã viuet. ¶ Cũ aũt luna fuerit in ſcorpione et mars in ſcorpione cũ ea ꝛ iuppiter aſpexerit eã ex quadrato vel oppoſitione hẽbit feb.ꝛ valde neceſſaria eſt ei medicina laxatiua et tpata dũ exiuerit luna de loco illo ꝛ iũget ſe ioui ꝛ euadet. ¶ Cuȝ aũt luna in ſcorpione peregrina eſt.infirmitas erit qñ primum in

cipit eſſe leuis ꝛ ꝓ nihilo habeṫ ꝛ vadit ꝛ mutatē in malū: poſtea vo patiṫ in veſicca ꝛ puſtulat ei naſciṫ i narib⁹. Cū aūt lūa venerit ad ſeptimū aſpectū loci in quo fuerat patieṫ febres multas. Et cū luna fuerit ad quartū aſpectum loci ꝛ nō inuenerit fortunā morieṫ. Si aūt inuenerit fortunā naſceṫ ei apā in aliquo illoꝝ ꝛ viuet. ꝛ eſt opus ei medicina ad illā infirmitatē vt aperiatur in balneo nec in loco calido vel frigido morietur. ¶ Cum aūt luna in ſcorpione fuerit ꝛ cū ea mars ꝛ ſaturnus iſte infirmus habebit febres calidas et alias frigidas ꝛ renaſceṫ flegma: ꝛ fac vt in die vadat ad ſellā ꝛ nō minuas ei ſanguinem. Quando vero luna egredietur de loco illo et aſpexerit eam fortuna euadet vſq ad diem. xiiij. Si autem non aſpexerit durabit vſq ad diem. 70.

¶ De luna in ſagitario.

Cum aūt luna fuerit in ſagittario ꝛ aſpexerit eā ſaturnus ex quadrato vel oppoſitione erit infirmitas in flegmate ꝛ habebit dolorē in iecore: pedes quoq erūt ei frigidi: durabitq hec infirmitas quouſq luna iūgeṫ cū ſaturno bis. Si inuenerit fortunā nō durabit ampli⁹ quouſq luna venerit in oppōnē loci in quo fuerat. ¶ Cū aūt luna fuerit in ſagittario ꝛ aſpexerit eā mars ex quadrato vel oppōne: ꝛ addiderit in ſuo lumine ꝛ gradu eſt hec infirmitas quā medic⁹ ſcire nō pōt niſi aſtronomiā habuerit qꝛ mō dicet qꝺ dolet ei caput: ꝛ tota pſona: mō aliter q̄ ita ei accidit qꝛ nimiū fuit in balneo: ꝛ nimiū itroiuit in pect⁹ ſuū ꝛ i caput: vomit q̄ multū ꝛ aſſellat: op⁹ ē ei medicina ꝯſtipatiua: ꝛ vtaṫ dieta ꝛ leui ſirupo ꝑter acetoſuꝫ. Qñ vo lūa exiuerit de loco illo ꝛ iuenerit ſaturnū morieṫ ſꝫ ſi iuenerit fortunā viuet: ſꝫ maximā hēbit fatigationē. ¶ Cū lūa fuerit in ſagittario cū ioue vl venere ꝛ erit ifirmitas ex tuſſi: ꝛ dolorē i pectore hēbit: ꝛ qñ exiuerit de loco ꝛ aſpexerit ſagittariū ex q̄drato euadet. ꝛ eſt ei medicia mollificatiua neceſſaria: caueat aūt balnea ne intret.

¶ De luna in capricornō.

In capricorno luna cū fuerit ꝛ aſpexerit eā ſaturnus ex q̄drato vel oppōne ꝛ fuerit in luminis diminutione ꝛ grad⁹: eſt infirmitas ex nimia fatigatiōe ſudoris ꝛ frig⁹ eū accepit: ꝛ nimis eſt clauſus: ꝛ ſternutat multū: ꝛ ſtomach⁹ quoq ꝛ pect⁹ ei dolēt: hꝫ q̄ꝫ febres ex ſanguīe: vtaṫ reb⁹ tēpatis. ꝛ ſirupo tempato. Qñ aūt luna aſpexerit fortunā euadet: ſed hēbit magnā fatigationeꝫ: ſi vo fortuna nō aſpexerit morieṫ vſq ad. 30. dies. ¶ Cū aūt luna fuerit in capricorno ꝛ aſpexerit eā mars ex quadrato vel ex ſeptimo: erit hec infirmitas ex vōitu ꝛ mlti caloris: ꝛ hꝫ vētris fluxū: ꝛ ardet ſtomach⁹ ꝛ iflat: ꝛ hꝫ magnā febrē ꝛ ſudat multū ꝛ pulſus nō inueniṫ ſemꝑ vni⁹ maneriei: op⁹ eſt ei medicia frigida. Si aūt luna aſpexerit fortunā euadet: ꝛ ſi nō aſpexerit morieṫ vſq ad dies. 6. ¶ Cum aūt luna in capricorno fuerit ꝛ mars ꝛ ſol cū ea fuerit ifirmitas ex nimia fatigatiōe ꝛ calefactiōe ad ignē ꝛ accepit eā feb. ex colera cu-

trina caueat a balneo ꝛ ſe nõ infundat in aqua frigida. Sed ſi exie rit indeluna euadet vſqꝫ ad dies ſeptem.

¶ De luna in aquario.

Luna cum fuerit in aquario addens in lumine ꝛ grad ibus ꝛ aſpexerit eam ſaturnus ex quadrato vel ſeptimo erit ex ni mio labore et parcit ſanguinem: ꝛ iſta infirmitas quandoqꝫ cre ſcit: quandoqꝫ minuitur: cauendum ẽ eo: aſpice quando venerit ad oppoſitionem ſi melioretur viuet. Sin aũt morieť vſqꝫ ad quatuor dies. ¶ Cum autẽ luna in aquario fuerit peregrina primũ habe bit malũ ꝛ dolebit interius habet quoqꝫ febres calidas et dura hũt multum: ꝛ habebit magnam infirmitatem ſiue anxietatẽ: ſed quã do luna fuerit cum ſole habebit ſe melius aſpice lunã quando egre dietur de ſole. ſi inuenerit fortunam anteqꝫ venerit ad locũ in quo cepit infirmari infirmus euadet. ſin aũt inuenerit morietur. ¶ Cũ autem luna fuerit in aquario: ꝛ ſaturnus vel mecuri⁹. alias mars cum ea eſt infirmitas ex colera nigra. Sed ſi luna erit addẽs lumi ni ꝛ gradibus ꝛ iuenerit eã fortuna anteqꝫ ſit in oppõne loci in quo erat euadet: ſi aũt fortuna nõ inuenerit morietur infirmus. ¶ Cuꝫ autem luna fuerit in aquario addens in ſuo lumine ꝛ gradibus et ſaturnus aſpexerit ex quadrato vel oppoſitione eſt infirmitas ex frigore qđ eũ accepit: ꝛ hꝫ dolorẽ in capite ꝛ ventre: ꝛ opus eſt ei me dicina calida que frigus expellat: ꝛ ſi aſpexerit fortunam euadet: ſed vene nodi: ꝛ nerui: dolebunt ei.

¶ De luna in piſcibus.

Cum luna fuerit in piſce addens ſuo lumini et gradibus et ſaturnus aſpexerit eam ex quadrato vel ex ſeptimo eſt hec infirmitas ex terrore quod eum ſuſcepit: ꝛ habet in capite doloreꝫ et in ventre: ꝛ eſt ei opus medicina calida que frigus expellat. et ſi aſpexerit fortunam viuet ꝛ poſtqꝫ euadet: tamen nodi dolebunt ei. ¶ Cum vero luna fuerit in piſce addens lumini et gradibus: et aſpexerit eam mars ex quadrato vel oppoſitione erit infirmitas ex nimio cibo. ꝛ nimio ſanguine et colera et opus eſt ei vt minuat ſanguinem ꝛ maiorem dolorem habebit in nocte qꝫ in die. ſed ſi nõ aſpexerit eam fortuna in loco illo in quo accepit eũ infirmitas mo rietur. ſi autem aſpexerit euadet quãdo venerit ad locũ illũ in quo incepit infirmitas. ¶ Cũ aũt luna in piſce eſt: ꝛ ven⁹ ꝛ iuppiter cuꝫ ea infirmatur qꝛ ſudauit ꝛ bibit aquam ꝛ habebit dolorem in ocu lis: ꝛ habebit febres cum frigore: ꝛ poſtea cũ calore. opus eſt ei me dicina laxatiua ꝛ caloris expulſiua: ꝛ cuꝫ luna venerit ad oppõneꝫ illius euadet. ¶ Cum luna eſt in piſce ꝛ mars cum ea: erit infirmi tas ex nimio calore. ꝛ opus eſt ei vt minuat ſanguinem. ꝛ ſi fortuna eam aſpexerit viuet. ſin autem morietur.

¶ Explicit libellus diuinus Hyppocratis chiij: quẽ de eſſe egrorũ ſm diuerſam lune diſpoſitionẽ edidit.

¶ Liber hyppocratis dictus capſula eburnea Qui in eius ſepulchro inuentus fertur.

¶ Prologus in librum.

PEruenit ad nos q̄ Cū hyppocrates morti appropinq-
ret p̄cepit vt virtutes iſte ſcripte ponerent in capſa ebur
nea: ꝛ poneret capſa cū eo in ſepulchro ſuo ne aliq̄s eā de
tegeret. ¶ Cū ergo voluit ceſar videre ſepulchrū hyppo.
p̄uenit ad ip̄z ꝛ aſpexit ip̄m: erat aūt valde abiectū p̄cepit
ergo ip̄m renouari ꝛ fabricari ꝛ corp' ei' ſi integrū inueniret deferri
ſibi: cūq3 foderet ſepulchrum inuenta eſt in eo hec capſa eburnea: et
in ea iſte virtutes: delata eſt ergo ceſari: qui in ea aſpiciēs: Miſdos
amico ſuo fideli tradidit.

Quando in facie infirmi fuerit apa cui non inuenitur tactus: et
fuerit man' ſiniſtra poſita ſuper pectus ſuum ſcias q̄
morieē vſq3 ad. xxiij. dies: ꝛ precipue quando in egritudinis ſue p̄n-
cipio palpat ſepe nares ſuas. 2. ¶ Quando fuerit in vtriſq3 genib'
apa magnum cū vehemētia ſitis ſcias q̄ morietur vſq3 ad octauum
diē: ꝛ p̄cipue quando in egritudinis ſue p̄ncipio ſudauerit ſudore
multo. 3. ¶ Qñ fuerit ſup venā q̄ eſt ſup ceruicē q̄ generat ſomnuz:
puſtula pua ſup ip̄am ſicut forma puluerIs: ſcias q̄ infirm' morieē
52. die a die quo infirmat' eſt: ꝛ ſignū eſt qd̄ fit in p̄ncipio ſue egritu
dis ſitis vehemēs. 4. ¶ Qñ fuerit ſup liguā puſtula ſicut naurati.
ꝛ eſt naurea q̄ dicit muſca canina aut ſicut grana pētadactili ſcias
q̄ morieē in die illo: ꝛ ſignū eſt q̄ deſiderat in p̄ncipio ſue egritudi-
nis res calidas in ſuis naturis. 5. ¶ Qñ fuerit ſup aliquē digitorū
puſtula nigra pua ſimilis borobo ꝛ dolebit: ſcias q̄ morieē in duo-
bus diebus ab egritudine ſua. Et ſignū erit quod fuit in generatio
ne ſua grauis corporis. 6. ¶ Qñ fuerit in pollice man' ſiniſtre puſtu
la parua ſimilis fabe fuſci vel pallidi coloris que nō dolet: ſcias q̄
in ſexto die morieē a p̄ncipio egritudinis. Et ſignū eſt quia in p̄nci-
pio egritudinis aſſellauit aſſellatiōib' multis valde. 7. ¶ Qñ in di
gito medio ſiniſtri pedis fuerit puſtula cui' color eſt ſicut terſionis
aurificis ſcias q̄ habēs eam morietur. xij. die a principio egritudi-
nis. Et ſignū eſt q̄ deſiderat in principio egritudinis res habentes
acrimoniam deſiderio vehementi. 8. ¶ Quando fuerint vngues di
gitorum fuſci vel pallidi coloris: ꝛ in fronte fuerit puſtula ſangui
nea ſcias q̄ morietur in ſecūda die a principio egritudinis. ꝛ ſignū
illius eſt: quia erit multe ſternutationis in principio inceptionis
ſue egritudinis ꝛ multarum oſcitationum. 9. ¶ Quando fuerit in
pollicibus duorum pedum pruritus vehemens ꝛ fuerit color ceruI-
cis fuſcus valde ſcias q̄ morietur quinto die egritudinis ante occa-

ſum ſolis:⁊ ſignum eſt ꝙ mingit in principio ſue egritudinis vrinã multam exuberantem.10.❡ Quando fuerint ſuper palpebram infirmi tres puſtule: quarum vna ſit nigra:⁊ alia fuſci coloris ⁊ pallidi ⁊ alia ſubalbedini decliuis ſcies ꝙ habẽs eam morietur.xxvij.die a principio egritudinis ſue:⁊ ſignum eſt ꝙ in principio erit ſputi multi.11.❡ Qñ fuerit ſuper palpebrã vnius oculoꝝ puſtula ſicut auellana leuis fuſci coloris: ſcias ꝙ morieẽ ſcda die ſue egritudinis. ſignũ quia in principio ſue egritudinis dormit ſomnũ multũ ⁊ grauẽ.12.❡ Qñ fluit ex naribꝰ infirmi ſanguis trahens ad ſubalbedinẽ ⁊ ruffedinẽ ⁊ apparet in manu eiꝰ dextra puſtula alba q̃ nõ dolet ſcias ꝙ morieẽ.iij.die a principio ſue egritudinis.⁊ ſignũ eſt ꝙ nõ deſiderat cibũ oĩno.13.❡ Qñ apparebit in coxa ĩfirmi ſiniſtra rubedo vehemẽs q̃ nõ dolet ſcias ꝙ morieẽ in.ij.die ſue egritudĩs.⁊ ſignũ ẽ ꝙ in p̃ncipio inceptiõis ſue egritudinis habuit pruritũ vehemẽtẽ ⁊ deſiderat comedere olera.14.❡ Qñ fuerit poſt aurẽ ſiniſtram puſtula nigra ſcias ꝙ morieẽ.xxviij.die ſue egritudinis:⁊ ſignũ ẽ ꝙ dſiderat potare aquã frigidã deſiderio vehementi.❡ Et ſi fuerit dura granis alba ſimilis grano frumenti: ſcias ꝙ morietur vigeſima die a principio ſue egritudinis in illa hora in qua apparuit puſtula: ⁊ ſignũ eſt q: mingit in pñcipio ſue egritudinis vrinã multã.15.❡ Qñ fuerit poſt aurẽ dextrã puſtula rubea ca. ſimilis combuſtioni ignis ſcias ꝙ morietur.vij.die a principio ſue egritudinis:⁊ ſignũ eſt ꝙ vomit in principio egritudinis ſue vomitũ multũ.16.❡ Qñ fuerit ſub mẽto puſtula rubea in magnitudine fabe egyptiace ſcias ꝙ morietur 52.die ab inceptione ſue egritudinis ⁊ ſignũ eſt ꝙ ſpuit in ſue egritudinis principio ſputũ multũ.17.❡ Quãdo accidit dolor alicui in p̃putio ⁊ in pellicula q̃ cooperit caput virge deinde apparet in cubito puſtula fuſci coloris ſcias ꝙ morietur.v.die egritudinis:⁊ ſignũ eſt ꝙ deſiderat vrinã bibere in inceptiõe ſue egritudinis.18.❡ Quãdo fuerit ſup latus dextrum puſtula nõ dolẽs fuſci coloris: ſcias ꝙ morietur.ix.die egritudinis ante ortũ ſolis:⁊ ſignũ eſt ꝙ in egritudine ſua facit multas oſcitationes.19.❡ Qñ fuerit in titilico ſiniſtro puſtula fuſci coloris ĩ magnitudine citonij: ſcias ꝙ morieẽ.xv.die egritudinis:⁊ ſignũ eſt ꝙ accidit in inceptiõe egritudinis ſomnꝰ multꝰ ⁊ grauis.20.❡ Qñ fuerint ſup calcaneũ puſtule nigre multe ſcias ꝙ morieẽ.xxij.die egritudĩs ⁊ ſignũ ẽ ꝙ deſiderat in pñcipio aerẽ frigidũ ⁊ cibos frigidos deſiderio vehemẽti.21.❡ Qñ fuerit ſupra pectꝰ ſiniſtrũ puſtula ſubalbida ſcias ꝙ morieẽ.iiij.die egritudinis ⁊ ſignũ eſt ꝙ accidit in pñcipio egritudinis pruritꝰ vehemens in oculis:⁊ nõ ſufficit ſcalpere oculos ſuos.22.❡ Qñ fuerit in medio capitis puſtula nigra ſicut nux nigra leniſq̃ nõ dolet morieẽ.xl.die a pñcipio egritudinis:⁊ ſignum eſt ꝙ accidit ei in pñcipio egritudinis deſideriũ melonũ ⁊ exuberatio vrine.23.❡ Quando ſub ceruice fuerit puſtula ꝗ ⁊ in palpebra inferiori oculi ſiniſtri puſtula

etiā alba: ſciasq̄ morietur .xi. die egritudinis ſue: et ſignū eſt q̄ accidit ei in inceptione egritudinis deſiderium dulciū vehemens. Finis.

¶ Hyppocratis de hūana natura vel d elemētis liber.

Quicūqꝫ aūt cōſueuit audire dicētes de natura hūana vl teriꝰ q̄ q̄tū ipſa ad medicinā ptinet: huic quidē nō eſt cō ueniēs q̄ audiat hūc ſermonē. Nō eni eſſet totū aerē ho minē dicēdo eē ꝫ neqꝫ ignē neqꝫ aquā neqꝫ terrā neqꝫ ali qd aliud. Namqꝫ hoc manifeſtū eſt exiſtens in homine: ſꝫ volētibꝰ hoc dicere pmitto. 2. Uidētur aūt mihi non recte cogno ſcere qd ſit qui huiuſmodi dicunt intentione quidem eadeꝫ omnes vtuntur dicunt autem non eadem. Sed intentionis quidem ratio cinationem eandem faciunt. Dicunt enim quidam quod eſt et hoc eſſe vnum quidam et hominem: ſm vero nomina non cōfitentur. Di cunt enim ipſorum hic quidem aſſerens aerem eſſe hoc vnū et omnes alius aūt ignem: alius aūt aquam: alius vero terrā et affert vnuſqꝫ ſuo ſermoni teſtimonia et argumēta que nihil ſunt. 3. ¶ Q̄ ō qdem igit eadē intentione oēs vtunt: dicūt aūt nō eadē manifeſtū eſt his qui cognoſcūt ipſa. Sciet aūt vtiqꝫ aliqs hoc maxime adueniens ipſis cōtradicētibus. 4. ¶ Idem eni hoies ſibi inuicē cōtradicunt eiſdē audientibꝰ ꝫriū. Nūqꝫ eni infra ꝫnr idē hō accedit in eodem ſermōe. Sꝫ qn̄qꝫ qdeꝫ iſte optinet: qn̄qꝫ vo ille: qn̄qꝫ aūt ꝫtingit lin gua labens ad pplm et iuſtū eſt vel populū cognoſcere recte dicentē pbere ſermonē ſuū ſemp vincētē cū rebꝰ ſiquidē ea que ſunt cogno ſcit et recte aſſerit. 5. ¶ Sed mihi qdeꝫ vident hmōi hoies dicere ſe ipſos in oibus ipſoꝝ ſermonū ab inſciētia. 6. ¶ Melliſſi aūt et par menidis ſermonū dirigere. 7. ¶ De his quidē igitur ſufficiant mi hi ea que dicta ſunt. Medicoꝝ vo aliqui dicūt q̄ hō quidem ſan guis ſolū eſt: aliqui vo hoꝝ aiunt colerā eſſe hoiem: quidā vo fle gma. l Rationē nō faciētes. Et iſti omnes eandē quidem eſſe aiunt qz vnuſquiſqꝫ eoꝝ noiare voluerūt et hoc vnū exn̄s pmutare ſꝫ for mā potētiā coactū a calido et frigido et fieri dulce et amarū et albū et ni grū omnimodū: mihi aūt nō vident hec ſic habere. ¶ Plurimi qdē igit talia quedā et adhuc proxima horum aſſerunt.

¶ Capitulum ſecundum.

Ego autem ſi vnus eſſet homo nunq̄ vtiqꝫ doleret: non eſt eni a quo doleat vnum exiſtens: ſi igitur et doleret neceſſe eſt et quod ſanatur vnum eſſe: nunc autem multa. 2. ¶ Multa eniꝫ ſunt in cor pore que quando ab inuicem preter naturam caleſiunt et infrigidā tur et deſiccantur et humectantur egritudines generant. 3. ¶ Qr multe ſunt quidem ſpecies egritudinum: multa autem et medica tio ipſaruꝫ eſt. 4. ¶ Dignior autem ego dicerem ſanguinē ſolum eſſe hominem et non aliud oſtendere ipſum non paruitantem for mam; neqꝫ fieri omnimode; ſed aut hoc ſecundum tempus aliquod

anni. aut etatis hominis. in quo ſanguis exiſtens videtur ſolum
in homine conueniens eſt enim aliquod tempus eſſe in quo videtur
ipſum in eodem eſſe: hoc autem dico ⁊ de eo qui dicit hominem fleg
ma eſſe: ⁊ de eo qui dicit coleram. 5. ¶ Ego quidem de morbo que-
cunq; dixero ſecundum legem ⁊ ſecundum naturam ſi hec ſunt ſimi
lia ⁊ iuuene exiſtente: ⁊ ſene ⁊ tempore ⁊ frigido ⁊ calido exiſtente: ⁊
argumenta prebebo ⁊ neceſſitates nunciabo: per quas ſingulu ȝ au
getur ⁊ diminuitur in corpore. 6. ¶ Primum quidem igitur neceſ
ſe eſt generationem fieri non ab vno. Quomõ em̃ vnũ exiſtens vnũ
generabit niſi alicui miſceatur deinde niſi eiuſdem generis ſint q̄
miſcentur ⁊ eandem habeant potentiam non generant: neq; in hoc
nobis conferunt. Et iterum niſi calidum frigido ⁊ ſiccum humido
moderate ſe habeant adinuicem ⁊ equaliter: ſed alterũ alteri mul
tum preemineat ⁊ fortiſſimũ infirmiſſimo generatio nõ vtiq; fiet
quare quõ conueniens eſt ab vno aliquid generari. 7. Quod auteȝ
neq; a pluribus generat̃ niſi contingat bene ſe habentia cõplexiõe
que eſt ad inuicem. 8. ¶ Neceſſe eſt igit̃ natura tali exñte ⁊ aliorũ
et ea q̄ hoĩs humorẽ nõ eſſe vnũ: ſed vnũquodq; q̄ cõferũtur in ge-
neratione habere aliquã potẽtiã in corpore ſm quã cõueniũt: ⁊ ite
rum neceſſe eſt vnũqdq; eorũ diſcedere in ſui naturã fiẽte corpe hoĩs
hũidũ ad hũidũ: ſiccũ ad ſiccũ: calidũ ad calidũ: frigidũ ad fridũ. 9.
¶ Talis aũt ⁊ aĩaliũ natura eſt: ⁊ alioꝝ oĩm: ſunt aũt ſilr oĩa: conſi
ſtit enim ipſorum natura ab ipſis p̄dictis oĩbus ⁊ finit ſm predi-
cta in hoc: vnde cõſiſtit ſingulũ hoc: ⁊ acceſſit. 10. ¶ Corpus vero
hoĩs habet in ſe ſanguinem flegma. co. rubeã: ⁊ ni. co. ⁊ hec eſt na-
tura corporis: ⁊ propter hoc dolet ⁊ ſanum eſt. 11. ¶ Sanum quidẽ
igitur eſt quando moderate ſe hñt hec cõplexioni q̄ eſt ad inuicẽ:
et potẽtie multitudine: ⁊ maxime ſm qd̃ mixta fuerũt: dolet aũt qñ
aliq̃d hoꝝ minus aut plus fuerit in corpe: aut diſcedat ⁊ nõ mixtũ
fuerit oĩbus. 12. ¶ Neceſſe eſt qñ aliq̃d horum diſcedit conſtat vn
de diſcedit in ſe non ſolum egregie egrotat: ſed quando ſuperfun-
ditur ſuper repletum laborem ⁊ dolorem prebere. 13. ¶ Eteniȝ quã
do aliquid horũ extra corpus effluit plus ſuperabundante dolo-
rẽ preſtat euacuatio. 14. ¶ Si autem iterum intus facient euacua
tionem ⁊ tranſmutationem ⁊ expulſionem ab aliis neceſſe eſt dupli-
cem laborem prebere ſm predicta vnde differunt ⁊ quomodo ſu-
perabundant. dixi aũt vtiq;: quecũq; dixero hominem aſſerere eſſe
ſuper hec exiſtẽtia ſm naturã. 15. ¶ Dico autem eſſe ſanguinem ⁊
flegma ⁊ colerã rubeam ⁊ nigram. 16. ¶ Et horum quedam primũ
ſecundum legem noĩa determinata dico: ⁊ nullus eorum idẽ nomẽ
eſſe deinde ſm naturã formas diuiſas eſſe: et neq; flegma non aſſi-
milari ſanguini: neq; ſanguinẽ colere: neq; colerã flegmati. Qñõ
em̃ hec vtiq; aſſimilãtia erunt adinuicẽ. 17. ¶ Horũ colores neq; ſi
miles videntur neq; manu tangenti ſimilia vident̃ eſſe neq; frigida

ſimiliter ſunt neq; ſicca: neq; humida: neceſſe ẽ igiẽ ex quo iterũ diſ-
ferunt adinuicẽ ẽm formã ⁊ potentiã ipſa nõ ẽ vnũ. 18. ¶ Siquidez
ignis et aqua nõ idẽ ſunt: ſcies vtiq; his qꝛ hec oĩa nõ idẽ ſunt: ſ3
vnũqdq; ipſoꝝ h3 naturã ⁊ virtutẽ ꝓpriã: ſi enĩ cuidã hoĩ dederis
pharmachũ quod flegma agat: euomet tibi flegma. Et ſi dederis
pharmachũ colagogũ: euomet tibi colerã. 19. ¶ Secundũ hoc autẽ
⁊ co. ni. purgabit: ſi dederis pharmachũ qd colerã nigrã agat: ⁊ ſi
ꝑcuſſeris ꝑtẽ aliquã ipſi⁹ corpis ita ꝙ vulnus fiat: fluet exinde ſan
guis. 20. ¶ Et hec oĩa faciet tibi tota die ⁊ nocte: ⁊ hyeme ⁊ eſtate:
quouſq; potẽs fuerit ſpiritũ attrahere in ſe: ⁊ iterũ remittere et nõ
potens fuerit ſi in ali quo eorũ q̃ cõſtiterit priuabitur conſtiterunt
hec ꝑdicta quõ enĩ ↄſtiterit. 21. ¶ Primũ aũt manifeſtũ ẽ ꝙ hõ h3
in ſe hec oĩa ſꝑ quouſq; viuit deinde facta ſunt ex hoĩe habẽte: hec
oĩa poſtea infiguntur in homine habẽte hec oĩa quecũq; ego dico ⁊
demonſtro. 22. ¶ Qui autẽ dicũt ꝙ vnũ eſt homo videnẽ mihi hac
intẽtione vti aſpiciẽtes eosqui bibunt pharmacha ⁊ deſtruũtur in
ſuperflua purgatione: hos quidẽ colerã vomentes alios vero flã
hoc ſingulũ ipſoꝝ cogitauerũt eſſe hoĩe3 qꝛ cũ purgareẽ videbãt ip
ſu3 mori: ⁊ dicẽtes ſanguinẽ eẽ hominem eadẽ intẽtiõe vtunẽ aſpi-
cientes homines iugulatos ⁊ ſanguinem fluentem ex corpore: hãc
extimant eſſe animã in homine ⁊ teſtimonijs vtuntur in ſuis rõni-
bus. 23. ¶ Et primũ quidem in ſuperfluis purgationibus: nullus
mortuus eſt ſolã colerã purgatus: ſed quare aliquis bibit pharma
chu3 quod colerã vomit deinde flã. 24. ¶ Poſtea in colera coactĩ
vomũt. co. ni. finiẽtes autẽ ⁊ ſanguinẽ vomunt purũ hec aũt patiũ-
tur: ⁊ a pharmacijs agẽtibus flã. 25. ¶ Primũ quidem enĩ flã vo-
mũt: deinde colerã rubeã: poſtea nigrã. Finiẽtes aũt ſanguinẽ pu
rum ⁊ in hoc moriuntur pharmachũ enĩ cũ ingreditur corpus pri
mũ quidẽ agit qdcũq; eorũ que ſunt in corpore: ſi ẽm naturã maxie
fuerit: demũ aũt ⁊ alia attrahit ⁊ purgat. 26. ¶ Quẽadmodũ vege
tabilia ⁊ ſeminalia: qñ in terrã venerint attrahet vnũqdq; ẽm na-
turã qd ineſt in terra. 27. ¶ Ineſt aũt ⁊ acẽſu3 ⁊ amarũ ⁊ dulce ⁊ ſal
ſum ⁊ omnodũ. 28. ¶ Primũ q̇dẽ igiẽ plurimũ huius attrahit in ſe
qdcũq; vtiq; maxie fuerit ſibi ẽm naturã demũ attrahit ⁊ aliam.
¶ Tale aũt q̇dẽ ⁊ pharmacha faciũt in corpore q̃cũq; vtiq; colerã
agũt: primũ q̇dẽ imixtã purgauerũt colerã: deiñ mixtã. 29. Phar-
macha flegmatis ẽt primũ quidẽ imixtũ flegma agũt. deinde mixtũ
⁊ interfectis ſanguis fluit. 30. ¶ Primũ quidẽ calidiſſimus ⁊ valde
rube⁹ deinde fluit magis flegmatic⁹ ⁊ colericus augeẽ aũt ĩ hoĩe
flegma q̇dẽ ĩ hyeme: hoc enĩ ĩ hyeme maxie ẽ3 naturã eoꝝ q̃ ſũt ĩ cor
pore frigidiſſimũ ẽ. argumẽta aũt hoꝝ qd flegma q̇dẽ frigidiſſimũ:
ſi volueris tãgere flegma ⁊ colerã ⁊ ſãguinẽ flegma ĩuenies frigidiſ-
ſimũ exiſtere. ⁊ ẽt viſcoſum eſt: ⁊ violentia maxie ducitur poſt colerã
nigrã. quecũq; aũt violẽtia veniũt calidiora fiũt coacta a violẽtia:

morietur primo mēſe. Et ſi fuerit ſine ardore ꝛ prurit u in ſeptem menſibus morietur. 24.

¶ Puſtule nigre ꝛ virides mortale mare ſi fiāt cum febre. 25.

¶ Tortura mandibule vel obliquatus viſus in febre acutā ſignificat mortē ſtatim. 26.

¶ Cuiꝰ oculi fuerint obliqui cito alienationē ſignificant. 27.

¶ Cuiꝰ ſenſus odoratꝰ ſubtilior fit inſueto ſurdū pnoſticat. 28.

¶ Qui appetit comedere in horis nō aſſuetis humores in eius ſtomacho pnoſticat: q̄ ſi fuerint ſparſi vel cōgregati īferūt mortē. 29.

¶ Qui multū ſtuduerit in libris philoſophorū pnoſticat vigiliaſ. maniā vel melancholiā. 30.

¶ Qui loquitur ſubito turpia: ꝛ appetit ſubito cibaria nociua debilitatē ſignificat mēbrorum principalium. 31.

¶ Qui multū ſufferunt fortis ſunt cōplexionis. 32.

¶ Acuitas maliciā ſignificat intelligentie: ſed tēperantia magis eſt conueniens. 33.

¶ Qui tranſierint ſm̄ ānū ꝛ acciderit eis dolor rhenū nō curantur ſed que magis pſunt: ſunt medicine a virtute occulta opantes q̄ ſi trāſierint pmū ꝛ acciderit eis freneſis morientur. 34.

¶ Cū acciderit febris cū tuſſi ꝛ ſubito tuſſis receſſerit pronoſticat apoſtema in aliqua iuncturarum. 35.

¶ Juuenis cui acciderit pleureſis magna morietur. 36.

¶ In cuius corpore acciderit ſepe dormitio mēbroꝝ ſignificat ipm̄ mori ſubito ppter paucitatē ſpirituū in corpore. 37.

¶ Qui piger eſt ad motū pnoſticatur dolorem iuncturarū. 38.

¶ Cuius ſudor aſſellaꝝ fetet pnoſticatur lepram. 39.

¶ Quicūq̄ iuuenis habēs febrē cū dolore capitis incurrēs cardiacam morietur quaſi ſubito per tres vel quatuor dies poſt principiū febris.

¶ Prologus Haly in librū hyppocratis de eſſe egrorum ſecundum lunam.

Dixit Hyppocras medicoꝝ optimꝰ cuiuſmodi medicꝰ ē q̄ aſtronomiā ignorat: eſt eīn tāq̄ cecꝰ viā baculo exami nās: huc illucq̄ miſerabiliter ceſpitās: p qualibet boni mali ve apparētia fātaſtica ꝛ inani vt fatuꝰ trepidās ꝛ exultās. Nullꝰ hō ſe mittere deberet in manꝰ illiꝰ: qꝛ nō eſt medicꝰ pfectꝰ nec noīe medici meret decorari. Cognoui ergo qꝛ opꝰ erat ſciēdi aſtronomiā: ꝛ aſperi in libro Hyppocratis: ꝛ inueni librū paruū ſed optimū quē qui bene ſciuerit efficietur magnus: et eſt valde neceſſarius omnibus medicis.

¶ Incipit libellus diuinus quē hyppocras de eſſe egroꝝ ſm̄ lune exiſtentiam ac diſpoſitionem edidit.

¶ De hora ꝛ criſi recumbentiū ſm̄ lunam.

HIppocrates dixit q primũ aſpice lunã qñ ẽ plena luĩs ꝛ tũc creſcit ſanguis ꝛ medulla in oĩ hoie ꝛ beſtijs oĩb⁹ ſm augmẽtũ: ꝛ in mari ꝛ in cũctis reb⁹ mũdanis. ¶ Cũ igit infirm⁹ cadit in lecto op⁹ eſt ei videre ſi luna exeat de cõbuſtiõe: tũc eñ creſcit infirmitas quouſq venerit ad oppoſitiõis gradũ: ꝛ qñ intrat in oppoſitionẽ vide ſi fuerit cũ malo planeta aut ĩ malo loco: ꝛ ſi aſpexerit dñm dom⁹ mortis: ꝛ p hoc poteris ſcire vtrũ hẽat mori an nõ: ꝛ ſi hẽbit longam infirmitatẽ aut nõ. Nũc videamus naturam omnium ſignorum iuxta preſentiam lune in eis. ¶ De luna in ariete.

QUum infirmitas cuiq acciderit cũ luna fuerit in ariete cũ ſole erit infirmitas in capite ꝛ ꝓpter calorẽ ſolis ꝛ dolebit ei pulſus capitis. hꝫ qꝫ febres calidas ꝛ nõ vadit caliditas ab eo: patitur qꝫ ãxietatẽ ꝛ vix loqtur: in pectore nimiũ calorẽ patit: ꝛ dolorẽ ĩ pulmone. ꝛ hꝫ vehemẽtiſſimũ pulſuꝫ. Neceſſe eſt ergo ei vt minuat ſibi ſanguis de vena cordis: ꝛ opꝫ vti reb⁹ frigidis ĩ potu ꝛ cibo ꝛ minuẽtib⁹ vtiq calorẽ: ꝛ hec infirmitas ꝺuenit ĩ freneſim niſi ꝑueniat medicina ꝛ piculũ ẽ mortis. ¶ Sꝫ ſi cũ ea fuerit mars aut ſaturn⁹ morieẽ ex hac infirmitate infra. vij. dies a die cũ luna fuerit cũ ſole p. 4. aſpectũ ꝛ pl⁹: hoc ẽ ſi luna addat ſuo lumini. ¶ Si luna fuerit in ariete ꝛ infortuna aſpexerit eã extra qdratũ vel oppoſitionẽ. Si fuerit ſaturn⁹ cũ ea iſta infirmitas erit ĩ capite ꝛ ducet eũ extra mẽtẽ ꝛ inſanit. cũ tũc creſcit nũc minuit: ꝛ eſt ſilis illi q videre nõ põt. ꝛ ſi aſtronomiã neſcis nõ poteris ei⁹ iudicare infirmitatẽ. ¶ Et ſi luna fuerit ĩ diminutõe graduũ vl̃ lumĩs qñ reuertit ad ꝑmũ aſpectũ ſaturni. i. qñ eũ dimiſit: ꝛ p aliũ aſpectũ eũ aſpexerit termĩat infirmitas ĩ bonũ ſiue in malũ: qꝛ ſi inſpexerit aliã infortunatã morieẽ: ꝛ ſi nõ aſpexerit meliorabit: ꝛ qñ luna dimiſerit iſtos aſpect⁹ de qb⁹ dixim⁹ q oꝫ termĩare ꝛ inuenerit iouẽ vl̃ venerẽ p aliquẽ aſpectũ añq veniat ad cõbuſtionẽ infirmitas ſtabit ſupra eũ donec luna venerit ĩ aſpectũ vl̃ oppoſitionẽ ſol: ꝛ ſi iſtos nõ ĩuenerit ꝛ mercuriũ ĩuenerit morieẽ: ꝛ ſi ĩuenerit martẽ meliorabit: ꝛ hec infirmitas erit ab aliq flegmate albo. ¶ Et qñ infirm⁹ ꝑmo ſentit infirmitatẽ ꝛ fuit luna addẽs ſuo lumĩe ꝛ gradib⁹ ꝛ mars ꝛ ſol ĩ ariete erit infirmitas in capite ꝛ inſanit ꝛ naſcit apoſtema ĩ capite ꝺ flegmate albo: ꝛ exit ſanguis de narib⁹. ꝛ opꝫ eũ vti frigidis: ꝛ eſt op⁹ ei facere medicinã vñ apa remoueat. ¶ Et ſi luna fuerit cũ mercurio ĩ loco ſolis euadet infirm⁹: ſꝫ pri⁹ erit ĩ magno piculo. Jdq mercuri⁹ cõcordat cũ marte ĩ vno negocio: ſꝫ mars nõ facit ſicut ſaturn⁹ ſꝫ morieẽ qñ ſaturn⁹ eſt in loco ſolis. ¶ Sꝫ ſi fuerit iupiter cũ eadẽ vel mercuri⁹ vl̃ ven⁹ hẽbit infirmitatẽ diuerſaꝫ. Si aſpexerit eã mars vl̃ ſaturnus aliq aſpectu op⁹ ẽ vt des ei leuẽ medicinã ꝛ leuẽ dietã qñq ſedeat: qñq ſe voluat: ꝛ pone eũ ſedere ĩ aliq loco vt poſſit p totũ videre: et balneo vtaẽ: ꝛ fac eũ ſedere plane ꝛ dormire: ꝛ da ei bibere aquã frigidã: ꝛ da ei mãducare qd vis: qꝛ qñ ẽ aſpect⁹: nõ eſt ei op⁹ dare medicinã ſm phyſicũ niſi ſicut volet. ¶ De luna in thauro.

Quando incidit infirmitas et luna eſt in thauro ꝛ aſpicit eā mars ab oppoſitione vel quadrato illa infirmitas eſt ex ſanguine et ſentit caliditatē ꝛ ſiccitatē: et dolet in nocte ꝛ nō pōt dormire: ꝛ hꝫ volūtatē bibendi vinū aut res frigidas: et eſt neceſſariū ei minuere ſanguinē ꝛ dare ei medicinā que reddat eū frigidū ꝛ humidū. Sed ſi fuerit in iſto aſpectu ſaturnus cū luna aut venerit ad eum: et nō inuenerit fortunā morietur infra .14. diem a die quādo inceperit ei primo infirmitas. Et ſi fuerit luna addens in ſuo lumine ꝛ gradibus: et inſpexerit eā mars ex trino vel ex quadrato ꝛ luna venerit ad ſaturnū et mercuriꝰ cū ea hec infirmitas ex frigiditate ꝛ ſiccitate erit: et erit totus fractus ꝛ diruptus: ꝛ vix etiā pauca loqui poterit: ꝛ ſtomachus eius nō pōt digerere: ꝛ interius calorez non habebit: ꝛ medicina laxatiua erit ei neceſſaria: qꝛ iſta frigiditas eſt de colera alba. Aſpice ergo lunā qñ venerit ad oppoſitū loci in quo fuerat, ꝛ cū ibi fuerit habebit magnū piculū ꝛ laborē et morietur ſi nō inuenerit cum luna fortunā aliquā in vno ſigno ꝛ ſi inuenerit cū ea fortunā euadet vſqꝫ ad .8. dies. ¶ Sed qñ accidit alicui infirmitas ꝛ luna fuerit ī thauro ꝛ mars ꝛ ſol ibidē cū ea: habebit iſtā infirmitatē in nocte in pectore: et lingua ſibi erit cōbuſta: ꝛ habebit magnū calorem in ore et in oculis citrinitatē: vadit etiaz ad ſellā ꝛ balbutiet ꝛ hꝫ febres ex ſanguine ꝛ ſitim nimiaz patitur eſt ei opus medicina laxatiua ꝛ ſanguinis minutione et manducet quicquid vult: ꝛ bibat de frigido: ꝛ caueat a calido. Et aſpice quādo luna fuerit in trino aſpectu ad ſolem: ſi minuatur infirmitas viuet, ꝛ ſi creſcat morietur quando erit luna in oppoſitione ſolis. Sꝫ ſi inuenerit iouem vel venerem non morietur: ꝛ ſi eſt in fortuna morietur.

¶ De luna in geminis.

Si luna fuerit in geminis quādo alicui acciderit infirmitas ꝛ aſpexerit eā mars aut ſaturnus ex quarto vel ſeptimo: eſt illa infirmitas ideo qꝛ pdidit ſomnū aut qꝛ habuit aliquam triſtitiam vel habuit nimiam cogitationē de aliquo negocio: qꝛ amiſit aliqd de rebus ſuis et dolebit totum corpus: et durabit hec infirmitas per centum dies et plus: poſtea vero habebit calorem in corpore ſꝫ cum iacet in nocte ſe multum extendit: et dolorem habebit in epate. Et ſi non fuerit cum luna vna ex fortunis morietur vſqꝫ ad dies triginta. ¶ Cum luna aūt fuerit in geminis addens in ſuo lumine ꝛ gradibus ꝛ mars aſpexerit eam ex quarto vel ſeptimo. erit hec infirmitas ex colera rubea: ꝛ habet febres ꝛ pulſus eſt vehemēs. Minuat itaqꝫ ſibi ita ſanguinē ꝛ frigidis vtatur cibis. Sed ſi fuerit ſaturnꝰ in iſto aſpectu: ꝛ nulla fuerit fortuna cū luna moriet qñ luna venerit ad oppoſitionem illius in quo erat qñ incepit infirmitas. Et ſi aliqua fortuna eā aſpexerit euadet: ſꝫ in magno piculo erit. ¶ Si fuerit luna ī geminis ꝛ ſaturnꝰ ī ea: hec infirmitas ex hūiditate ē: ꝛ frigiditas eiꝰ erit ī capite: ꝛ iō diligēter aduertas ne minuas

tali infirmo ſanguinē:⁊ ne vtat reb9 frigidis ⁊ humidis:ſ3 da hu-
iuſmodi infirmitatē patiēti res cōueniēter temperatas. Et aſpice
qñ luna venerit in oppoſitionē ipſius ſolis:ſi inuenerit aliquā fortu
nā aſpiciētē viuet debilitatus:ſi autem nullā fortunā inueniet mo-
rietur infirm9. ¶ Si vero in geminis fuerit luna ipſa ⁊ aſpexerit eā
alia fortuna ex bono aſpectu ſupuiuet infirm9. S3 ei9 infirmitas in
aliam infirmitatē mutabit. Sed qñ dimiſerit iſtam fortunam ⁊ nō
inuenerit aliā fortunā quouſq3 venerit in aliam oppoſitionem loci
in quo erat nō poteſt ſcire medic9 quā infirmitatē habebit. Sed tūc
euadet ab infirmitate ſua cum luna fuerit in oppoſitiōe predicta.
¶ Si autē luna ſit in geminis ⁊ cum ea ſol ⁊ mars ⁊ ceciderit aliqs
in infirmitatē. hec infirmitas erit magna:⁊ vnus ei ocul9 lachryma
bit. Ueniet quoq3 in freneſim ⁊ ineſt ei magnus timor:⁊ apparēt an
faciē ei9 diuerſe figure ⁊ imagines horribiles:⁊ eius pulſus non in-
uenietur:⁊ pulſ9 capitis dolet ei. Caue igitur ne minuas ei ſanguinē ⁊ da
ei cibū leuē ⁊ nō multū:fac eū iacere in loco cōpetēter tēperato. Aſpi
ce igitur qñ luna fuerit ad aſpectū quartū loci in quo primo erat:⁊ tūc
morietur infirm9. Si luna fuerit infortunata. Si vero fortunata tunc
viuet. ¶ Sed quando luna fuerit cum ſole ⁊ marte:⁊ aſpexerit eam
fortunata ex bono aſpectu:⁊ luna ſit addens ſuo lumini ⁊ gradib9:
cum luna venerit ad quartum aſpectum loci in quo prius fuit:vide
ne des eis potionem aliquam:ſed etiam vtatur leui cibo ⁊ balneo:⁊
ſedeat in loco alto ⁊ eminenti. ¶ De luna in cancro.

SI luna fuerit in cācro qñ aliqs ī īfirmitatē īciderit:⁊ aſpexerit
eā ſaturn9 ex quarto vel ſeptimo:ei9 infirmitas erit q2 frig9 in
tenſum eū inuaſerat poſt exitum balnei ipſo nō ſentiēte:⁊ nō ſentit
odorē aliquem:dolebit quoq3 ei pectus ⁊ tuſſim patitur ⁊ paru3 habet
caloris pulſus quoq3 in eo exigu9 reperitur aut nullus:dolēt ei etiā
lumbi ⁊ ſtomachus:⁊ eſt ei medicina pnecessaria ad mūdificādū pe-
ctus ⁊ ad tuſſim reprimēdam. ¶ Si vero nō fuerit cum luna ⁊ etia3
non aſpexerit eam aliqua fortuna bono aſpectu donec venerit ad
quartu3 aſpectum loci in quo fuerat quando incepit eū infirmitas
moleſtari:aut ad oppoſitū illi9: tūc ,d3 mori hinc vſq3 ad decē dies
infallēter. Sed ſi aſpexerit eā fortuna aſpectu bono:tūc remanebit
in vita:ſed magnā habebit fatigationē. ¶ Si etiā luna fuerit in cā
cro ⁊ mars eā aſpexerit ex aſpectu quarto:vel ēt ex oppoſito ille quē
infirmitas cepit pmū nimiū vomit:vel alit euacuatiōs:⁊ malum ſto
machum habet valde:⁊ eſt ei multu3 neceſſaria medicina frigida ⁊
ſtomachi ſui reſtrictiua:⁊ ſi nō aſpexerit eā aliq alia fortuna conue
niēs ⁊ bona in ipo loco infirm9 morietur anteq3 ad quartū aſpectū ve-
niat. ¶ Si vero luna in cācro ⁊ curſu ſuo ſit vacua:hec debilitas ſiue
infirmitas orta fuit ex nimio potu ex q vene implete ſunt ſanguine
⁊ ſe nimiū diſtēdūt. Habet quoq3 dolorē nō modicū in nocte: habet
etiā voluntatē ſedēdi in altū.continuoq3 appetit ſtare diſcoopertus

⁊ nō vult audire loq̄ntē iuxta ſe aliquē. vtatˀ quoq; reb⁹ frigidis: tē
peratis tn̄ ꝗ eū īfrigidēt. Quādo aūt luna venerit ad oppoſitū cācri
tūc īfirm⁹ euadet: ſi eā fortuna bōa aſpexerit. Sz ſi ipſa īuenerit mar
tē aut ſolē infirmitas hec cōuertitˀ ad febres calidas: ⁊ pulſus ei⁹ nō
cōmiſcetˀ ſz ſemꝑ vn⁹ eſt ei. Igitˀ minutio ei foret neceſſaria qd̄ ꝑit⁹
medic⁹ moderare ſciet ⁊ douret ſm̄ infirmitatē. Si fuerit vt dixim⁹ in
loco vbi fuerit ad q̄rtū ꝗ dū v'l' oppoſitū. Si ēt īuener]. a. 9c. vſq; ad op
poſitū bz tūc ad īfirmū: q2 habebit malū ī nocte: ⁊ clamabit ⁊ nimiū z
fatigabitˀ: ſz qn̄ venerit ad aſpectū trinū infirm⁹ euadet. Sz ſi īuene
rit aliquā fortunā in illo bonā: nec eſſꝫ reſidua infirmitas in aliā in
firmitatē cōuertetˀ ⁊ euadet qn̄ luna fuerit reuerſa ad locū ſuū in ꝗ
fuerat qn̄ infirmitas eū inuaſerat. Et ſi aduerſantē ſibi fortunā in
uenerit īfirm⁹ morietˀ. ¶ Sz ſi fortūa eā aſpexerit aliꝗ aſpectu bono
remanebit infirm⁹ viu⁹ ⁊ euadet. ¶ Si aūt luna ī cācro fuerit ⁊ ſatur
n⁹ cū ea vna cū Joue morbū habebit ꝑ ſpaciū triū dieꝝ: ⁊ tādē ꝯuale
ſcit ⁊ viuet. Si aūt luna in cācro fuerit ⁊ ſaturn⁹ ⁊ mars venuſq; cū ea
⁊ aliꝗs inceperit infirmari: hec infirmitas ꝯſurget ex nimia fatiga
tiōe itineris: ⁊ poſt ſuū aduētū ex itinere nimiū ſe cū muliere exercuit
voluitq; ſe hinc inde ⁊ multū fact⁹ eſt debilis: ⁊ ꝓpterea nequaq̄ mi-
nuere ei debeas. Sz fac vt vtatˀ carne aſſa ⁊ pullis: ⁊ maxime vt vtatˀ ci
bo ꝯfortatiuo. ⁊ caueas ne ei des res frigidas: ⁊ cū exierit ꝺ loco illo
⁊ venerit ad oppoſitionē ⁊ nō inuenerit aliquē planetā infirm⁹ eua-
det qn̄ veniet ad oppoſitionē loci in quo erat. ⁊ ſi fortunā bonā inue
nerit valde breui in tꝑe euadet. Et ſi inuenerit malā fortunā creſcit
īfirmitas ⁊ q̄ꝓ̄mū morietˀ. ¶ Si aūt luna ī cācro ſit: ⁊ ſaturn⁹ ⁊ mars
⁊ mercuri⁹ cū ea: ⁊ infirmitas aliquē iuaſerit: īfirmitas talis ꝓcedit
ex nimio labore ſcribēdi ⁊ legēdi: ⁊ ꝓuenit ēt ex ſupfluitate colere ni
gre. Talis vti dz medicina vtiq; ꝑata colerā nigrā diuidēte. Qn̄ āt
fuerit egreſſa de loco illo ⁊ inuenerit fortunā euadet cū luna venerit
ad quartū aſpectū illi⁹ fortune. Sz ſi īuenerit aliquē planetā bonū
euadet quādo venerit ad oppoſitionē loci in quo fuerat qn̄ infirmi
tas eū inuaſerat. Sed ſi inuenerit infortunā durabit talis infirmi-
tas quouſq; venerit ad locū in quo fuerat primo ⁊ tādē euadet. Sz
ſi inuenerit infortunā ꝓpter malū aſpectū: tūc qn̄ luna ſe reuoluet
ad oppoſitionē talis infirm⁹ efficitur veſanus: furioſus: ⁊ mente ca
ptus. Si vero fortunam aliquam inuenerit infirmus cadet in aliā
infirmitatem ſed tamen euadet.

¶ De luna in leone.

Cum luna fuerit in ſigno leonis ⁊. aſpexerit eā ſaturn⁹ ex q̄rto
vel oppoſitiōe: ⁊ aliꝗs inciderit in infirmitatē infirmitas hec
erit ex flegmate albo: ⁊ habebit dolorē intēſum in capite: ita ꝙ eſt⁹
veniāt: ⁊ habebit febres multas: ⁊ nimiū durabit hec infirmitas: et
maior erit interi⁹ q̄ exteri⁹ ⁊ erit q̄ maxime ſtiptic⁹: ⁊ ſi penit⁹ nullā
fortunam aſpexerit morietur q̄ primum ad quartum leonis aſpe-

ctum applicuerit de loco cõputãdo in quo fuerat qñ eũ iſirmitas inuaſerat. Sꝫ ſi fortunã aliquã ſſpexerit euadet. ¶ Si ꝟo luna in leõe fuerit ⁊ eã aſpexerit mars ex q̃rto vl' ſeptĩo: ⁊ aliq̃s iciderit ĩ aliquã iſirmitatẽ tal' iſirmitas erit ex abũdãtia ſãguis: ⁊ calorẽ nimiũ patief ⁊ eũ due feb. fortes inuadẽt: vitet res frigidas ⁊ ſiccas. Et ſi aſpexerit eã fortuna bono aſpectu euadet poſt fatigatiõeꝫ magnã: Sꝫ ſi fortuna bono aſpectu eũ nõ aſpexerit abſqꝫ dubio morietur qñ veniet ad oppoſitionẽ loci in quo fuerat qñ eũ iſirmitas illa ceperat. Cũ iterũ luna ſit ĩ leone ⁊ aſpexerit eã mars aut ſol ex aſpcũ oppoſito hẽbit calorẽ maximũ iteri⁹ in pectore: ⁊ hẽbit pedes ⁊ manus intẽſiſſime ⁊ excellẽter frigidas ⁊ dolorẽ in capite: op⁹ eſt ei vti minutione ſanguinis: ſi potes qñ luna eſt in illo ſigno. Sed ſi in illo nõ potes minuere: dimitte eũ donec veniat in medietatatẽ ſui luminis vnge ſibi pedes vnctione que tollat ſibi infrigiditatẽ. ¶ Sꝫ ſi mars vel ſol ſit cũ ea in vno ſigno: erit hec infirmitas ex dolore cordis. Qñ ꝟo luna venerit ad quartũ aſpectũ loci in quo fuerat euadet. Quãdo ꝟo luna recedet de vno ex locis quos dixi ⁊ inuenerit iouẽ in itinere ad venerẽ añq̃ꝫ venerit ad quartũ aſpectũ: op⁹ eſt cõponere ⁊ balnea ⁊ in alto loco ſedere. Si ꝟo ſaturnũ inuenerit conuertitur hec iſirmitas in vitiũ veſice: euadet quoqꝫ cũ luna venerit ad locũ in quo fuerat primũ. Et qñ luna inuenerit ſolẽ aut martẽ ⁊ fuerit cũ ea ſaturn⁹ aut mercuri⁹ erit infirmitas ſicut dixim⁹ ex dolore cordis: ⁊ erit lõga: ⁊ timendũ eſt quoqꝫ ne veniat in mẽtis obliuionem. Vtaf quoqꝫ reb⁹ frigidis: ⁊ caueat a calido ⁊ ne iaceat in loco lucido. Aſpice qñ venerit luna ad quartũ aſpectũ loci in quo fuerat: ⁊ ſi hec infirmitas creſcit morief: ſi minuaf: euadet donec luna ꝑgat tñ quantũ vſqꝫ ad locũ qñ venerit in oppoſitiõe. Sꝫ ſi fuerit in fortuna euadet donec luna tñ ꝑgat q̃tũ eſt vſqꝫ ad locũ in q̃ fuerat qñ infirmus eũ cepit.

¶ De luna in virgine.

Cum luna fuerit in virgine ⁊ ſaturn⁹ aſpexerit eã ex quarto vl' ſeptimo qñ infirmitas ei accidit habebit dolorem ſtomachi: et ventris: tele ſuſtinentis inteſtina: et interius habebit apoſtema de flegmate albo: interius quoqꝫ calorẽ patietur: ⁊ debilis pulſus eſt ei: ⁊ nemo põt aſtrologice de iſirmo cogitare Vtatur quoqꝫ reb⁹ frigidis ⁊ competenter temperatis ⁊ opus eſt vt ſanef apoſtemate ita ꝙ non aperiatur. Et iſta infirmitas eſt longa. Si vero fortuna eam aſpexerit euadet poſt multos dies: ⁊ ſi in fortuna eam aſpexerit morietur ad dies. 40. ¶ Cum luna fuerit in virgine et aſpexerit eam mars aut ſol ex quadrato vel ſeptimo erit infirmitas cuꝫ magno calore interius: ⁊ nimium aſcendit ad ſellam: ⁊ proijcit ſanguineꝫ ⁊ venenũ ⁊ pulſus eſt ei fortis: ⁊ quãdoqꝫ nõ iuenitur: anxietatem quoqꝫ patif: hꝫ etiã malũ ſtomachum. Eſt igif medicina ei neceſſaria ꝯſtipatiua: ⁊ ſtomachi ꝯfortatiua. vtaf quoqꝫ reb⁹ leuib⁹: medicia etiã leuis ei def. Sꝫ ſi nõ aſpexerit eã fortuna aliq̃ mo-

rietur vſqꝫ ad.30.dies ꝛ ſi aſpexerit eā fortuna aliqua viuet. ¶ Cū
luna fuerit in vͦgine ꝛ curſu infirmitas vacua erit: nā ſtomachus
erit debilis. habebit qꝫ fluxū vētris: ꝛ qn̄ facit vrinā pūgit cū veſi-
ca: hꝫ quoqꝫ colorē viridē ꝛ vix facit vrinā. Sꝫ ſi fuerit cū ea mars
vel mercuri⁹ ſeu ſol erit īfirmitas magna ꝛ vix loquit̄ op⁹ ē ei medi-
cia q̄ paulatim fluxū vētris reſtringat hēbit qꝫ magnū piculū qn̄
luna venerit ad loci oppoſitionē ī quo fuerat. ꝛ ſi aſpexerit eā fortu-
na viuet: ſin vͦo morieť: ꝛ ſi fuerit ſic ꝛ īueneris ſaturnū cū luna vl'
mercuriū aut venerē aut iouē ħ īfirmitas erit min⁹ lōga: ꝛ hēbit do-
lorē capitꝭ ꝛ non euadet donec luna venerit ad locū in quo fuerat
quādo infirmitas cepit.

¶ De luna in libra.

CUm luna fuerit in libra ꝛ venerit ad q̄dratū aſpectuꝫ et ſa-
turnus aſpexerit eā ex quadrato vel oppoſitione erit hec in-
firmitas ex nimia potatione ꝛ maior infirmitas qn̄ luna erit in
diminutione luminis ꝛ graduū ꝛ tp̄a ei dolēt pect⁹ qꝙ ſtrictū ei fit ꝛ
hꝫ flegma albū in pulmōe ꝛ ſternutat multū. hꝫ quoqꝫ fe. leues op⁹
eſt ei mediciua tp̄ata ꝛ cibo tp̄ato ꝛ leui vtať. Si vͦo aſpexerit eam
mars ex malo aſpectu morieť. ꝛ ſi nō aſpexerit viuet qn̄ luna vene-
rit ad opoſitionē loci in quo p̄io fuit. ¶ Si aūt fuerit luna ī libra
et aſpexerit eā mars ex q̄drato vel oppoſitiōe: hec īfirmitas erit de
ſanguine ꝛ hēbit magnas feb. ꝛ pulſus ſunt vehemētes: ꝛ in nocte
videt peſſimas viſiōes: ꝛ nō pōt dormire: ꝛ hꝫ ap̄a ex fl'ate albo: ꝛ ē
ei neceſſaria minutio: ꝛ eſt ei opus medicina tp̄ata. Sꝫ ſi nō aſpexe-
rit eā aliqua fortuna morieť vſqꝫ ad.23.dies. ſꝫ ſi aſpexerit eā alīq̄
fortuna euadet cū luna venerit ad oppoſitiōeꝫ loci in quo fuerat.
¶ Cū luna fuerit ī libra p̄egrina eſt ꝛ īfirmitas ē ex dolore pedum ꝛ
manuū interi⁹ hꝫ calorē ꝛ ocl'os graues q̄ſi violētos: ꝛ balbutit cū
loq̄tur: ꝛ medicina ē eidē neceſſaria ꝛ dieta frigida ꝛ hūida ꝛ minu-
tio ſanguis. Cū aūt luna exiuerit de loco illo ꝛ inuenerit fortunaꝫ:
aut fuerit cū ea euadet cū lūa venerit ad oppoſitiōeꝫ: ſin aūt morieť
¶ Cū aūt luna fuerit in libra ꝛ fuerit mars: ꝛ ſol in oppōne ei⁹ erit
infirmitas in capite valde magna: ſꝫ ſi fuerit mercuri⁹ cū luna erit
dolor ī capite: ꝛ ocl'i ei⁹ lachrymanť: ꝛ minutio eſt ei nec̄ia ꝛ medici-
na laxatiua. ꝛ ſi luna inuenerit iouē aut venerē qn̄ egredieť de loco
illo euadet alioquin morieť.

¶ De luna in ſcorpione.

LUna cū fuerit in ſcorpione ꝛ aſpexerit eā ſaturn⁹ ex quadra-
to vel oppoſitiōe erit iſta infirmitas ex ſanguīe putrido aut
de veneno: ꝛ ſi fuerit luna in diminutiōe ſui luminis ꝛ ſui gradus
et nō aſpexerit eā fortuna morieť. Et ſi fuerit addens lumini ꝛ gra-
dui ꝛ fortuna aſpexerit eā viuet. ¶ Cū aūt luna fuerit in ſcorpione
et mars in ſcorpione cū ea ꝛ iuppiter aſpexerit eā ex quadrato vel
oppoſitione hēbit feb. ꝛ valde neceſſaria eſt ei medicina laxatiua
et tp̄ata dū exiuerit luna de loco illo ꝛ iūget ſe ioui ꝛ euadet. ¶ Cuꝫ
aūt luna in ſcorpione peregrina eſt. infirmitas erit qn̄ primum in-

cipit eſſe leuis ⁊ p nibilo babet ⁊ vadit ⁊ mutat e in malū: poſtea ꝟo patit in veſica ⁊ puſtulat ei naſcit i narib⁹. Cū aūt lūa venerit ad ſeptimū aſpectū loci in quo fuerat patiet febres multas. Et cū luna fuerit ad quartū aſpectum loci ⁊ nō inuenerit fortunā morietur. Si aūt inuenerit fortunā naſcet ei apa in aliquo illoꝝ ⁊ viuet. ⁊ eſt opus ei medicina ad illā infirmitatē vt aperiatur in balneo nec in loco calido vel frigido moretur. ¶ Cum aūt luna in ſcorpione fuerit ⁊ cū ea mars ⁊ ſaturnus iſte infirmus babebit febres calidas et alias frigidas ⁊ renaſcet flegma: ⁊ fac vt in die vadat ad ſellā ⁊ nō minuas ei ſanguinem. Quando vero luna egredietur de loco illo et aſpexerit eam fortuna euadet vſq ad diem. xiiij. Si autem non aſpexerit durabit vſq ad diem. 70.

¶ De luna in ſagitario.

Cum aūt luna fuerit in ſagittario ⁊ aſpexerit eā ſaturnus ex quadrato vel oppoſitione erit infirmitas in flegmate ⁊ babebit dolorē in iecore: pedes quoq erūt ei frigidi: durabitq bec infirmitas quouſq luna iūget cū ſaturno bis. Si inuenerit fortunā nō durabit ampli⁹ quouſq luna venerit in oppōnē loci in quo fuerat. ¶ Cū aūt luna fuerit in ſagittario ⁊ aſpexerit eā mars ex quadrato vel oppōne: ⁊ addiderit in ſuo lumine ⁊ gradu eſt becifirmitas quā medic⁹ ſcire nō pōt niſi aſtronomiā babuerit qꝛ mō dicet ꝙ dolet ei caput: ⁊ tota pſona: mō aliter q̄ ita ei accidit qm̄ nimiuȝ fuit in balneo: ⁊ nimiū itroiuit in pect⁹ ſuū ⁊ i caput: vomit ꝗȝ multū ⁊ aſſellat: op⁹ ē ei medicina ꝯſtipatiua: ⁊ vtat dieta ⁊ leui ſirupo pter acetoſuȝ. Qñ ꝟo lūa exiuerit de loco illo ⁊ inuenerit ſaturnū moriet ſȝ ſi inuenerit fortunā viuet: ſȝ maximā bēbit fatigationē. ¶ Cū lūa fuerit in ſagittario cū ioue vl' venere ⁊ erit ifirmitas ex tuſſi: ⁊ dolorē i pectore bēbit: ⁊ qñ exiuerit de loco ⁊ aſpexerit ſagittariū ex q̄drato euadet. ⁊ eſt ei medicia mollificatiua neceſſaria: caueat aūt balnea ne intret.

¶ De luna in capricorno.

In capricorno luna cū fuerit ⁊ aſpexerit eā ſaturnus ex q̄drato vel oppōne ⁊ fuerit in luminis diminutione ⁊ grad⁹: eſt infirmitas ex nimia fatigatiōe ſudoris ⁊ frig⁹ eū accepit: ⁊ nimis eſt clauſus: ⁊ ſternutat multū: ⁊ ſtomacb⁹ quoqȝ ⁊ pect⁹ ei dolēt: bȝ ꝗȝ febres ex ſanguie: vtat reb⁹ tēpatis. ⁊ ſirupo tempato. Qñ aūt luna in ſpexerit fortunā euadet: ſed bēbit magnā fatigationeȝ: ſi ꝟo fortuna nō aſpexerit moriet vſq ad. 30. dies. ¶ Cū aūt luna fuerit in capricorno ⁊ aſpexerit eā mars ex quadrato vel ex ſeptimo: erit bec infirmitas ex vōitu ⁊ ml'ti caloris: ⁊ bȝ vētris fluxū: ⁊ ardet ſtomacb⁹ ⁊ iſlat: ⁊ bȝ magnā febrē ⁊ ſudat multū ⁊ pulſus nō inuenit ſemp vni⁹ manerei: op⁹ eſt ei medicia frigida. Si aūt luna aſpexerit fortunā euadet: ⁊ ſi nō aſpexerit moriet vſq ad dies. 6. ¶ Cum aūt luna in capricorno fuerit ⁊ mars ⁊ ſol cū ea fuerit ifirmitas ex nimia fatigatiōe ⁊ calefactiōe ad ignē ⁊ accepit eā feb. ex colera cu

trina caueat a balneo ⁊ ſe nõ infundat in aqua frigida. Sed ſi exierit inde luna euadet vſqꝫ ad dies ſeptem.

¶ De luna in aquario.

Luna cum fuerit in aquario addens in lumine ⁊ gradibus ⁊ aſpexerit eam ſaturnus ex quadrato vel ſeptimo erit ex nimio labore et parcit ſanguinem: ⁊ iſta infirmitas quandoqꝫ creſcit: quandoqꝫ minuitur; cauendum ẽ eo: aſpice quando venerit ad oppoſitionem ſi melioretur viuet. Sin aũt morieẗ vſqꝫ ad quatuor dies. ¶ Cum autẽ luna in aquario fuerit peregrina primũ habebit malũ ⁊ dolebit interius habet quoqꝫ febres calidas et durabũt multum: ⁊ habebit magnam infirmitatem ſiue anxietatẽ: ſed quãdo luna fuerit cum ſole habebit ſe melius aſpice lunã quando egredietur de ſole. ſi inuenerit fortunam anteq̃ꝫ venerit ad locũ in quo cepit infirmari infirmus euadet. ſin aũt inuenerit morietur. ¶ Cũ autem luna fuerit in aquario: ⁊ ſaturnus vel mecuri⁹. alias mars cum ea eſt infirmitas ex colera nigra. Sed ſi luna erit addẽs lumini ⁊ gradibus ⁊ iuenerit eã fortuna anteq̃ꝫ ſit in oppõne loci in quo erat euadet: ſi aũt fortuna nõ inuenerit morietur infirmus. ¶ Cuꝫ autem luna fuerit in aquario addens in ſuo lumine ⁊ gradibus et ſaturnus aſpexerit ex quadrato vel oppoſitione eſt infirmitas ex frigore qḋ eũ accepit: ⁊ hꝫ dolorẽ in capite ⁊ ventre: ⁊ opus eſt ei medicina calida que frigus expellat: ⁊ ſi aſpexerit fortunam euadet: ſed vene nodi: ⁊ nerui: dolebunt ei.

¶ De luna in piſcibus.

Cum luna fuerit in piſce addens ſuo lumini et gradibus et ſaturnus aſpexerit eam ex quadrato vel ex ſeptimo eſt hec infirmitas ex terrore quod eum ſuſcepit: ⁊ habet in capite doloreꝫ et in ventre: ⁊ eſt ei opus medicina calida que frigus expellat. et ſi aſpexerit fortunam viuet ⁊ poſtq̃ꝫ euadet: tamen nodi dolebunt ei. ¶ Cum vero luna fuerit in piſce addens lumini et gradibus: et aſpexerit eam mars ex quadrato vel oppoſitione erit infirmitas ex nimio cibo. ⁊ nimio ſanguine et colera et opus eſt ei vt minuat ſanguinem ⁊ maiorem dolorem habebit in nocte q̃ꝫ in die. ſed ſi nõ aſpexerit eam fortuna in loco illo in quo accepit eũ infirmitas morietur. ſi autem aſpexerit euadet quãdo venerit ad locũ illũ in quo incepit infirmitas. ¶ Cũ aũt luna in piſce eſt: ⁊ ven⁹ ⁊ iuppiter cuꝫ ea infirmatur qꝛ ſudauit ⁊ bibit aquam ⁊ habebit dolorem in oculis: ⁊ habebit febres cum frigore: ⁊ poſtea cũ calore. opus eſt ei medicina laxatiua ⁊ caloris expulſiua: ⁊ cuꝫ luna venerit ad oppõneꝫ illius euadet. ¶ Cum luna eſt in piſce ⁊ mars cum ea: erit infirmitas ex nimio calore. ⁊ opus eſt ei vt minuat ſanguinem. ⁊ ſi fortuna eam aſpexerit viuet. ſin autem morietur.

¶ Explicit libellus diuinus Hyppocratis chiij: quẽ de eẽe egrorũ ſm diuerſam lune diſpoſitionẽ edidit.

¶ Liber hyppocratis dictus capſula eburnea Qui in eius ſepulchro inuentus fertur.

¶ Prologus in librum.

Peruenit ad nos ꝙ Cū hyppocrates morti appropinq̄ret ꝑcepit vt virtutes iſte ſcripte ponerent in capſa eburnea: ⁊ poneret capſa cū eo in ſepulchro ſuo ne aliq̄s eā detegeret. ¶ Cū ergo voluit ceſar videre ſepulchrū hyppo. ꝑuenit ad ipſū ⁊ aſpexit ipſm: erat aūt valde abiectū ꝑcepit ergo ipſm renouari ⁊ fabricari ⁊ corpꝰ eiꝰ ſi integrū inueniret deferri ſibi: cūq̄ʒ foderet ſepulchrum inuenta eſt in eo hec capſa eburnea: et in ea iſte virtutes: delata eſt ergo ceſari: qui in ea aſpiciēs Miſdos amico ſuo fideli tradidit.

Quando in facie infirmi fuerit apꝰa cui non inuenitur tactus: et fuerit manꝰ ſiniſtra poſita ſuper pectus ſuum ſcias ꝙ morietur vſq̄ʒ ad .xxiij. dies: ⁊ precipue quando in egritudinis ſue ꝑncipio palpat ſepe nares ſuas. 2. ¶ Quando fuerit in vtriſq̄ʒ genibꝰ apꝰa magnum cū vehemētia ſitis ſcias ꝙ morietur vſq̄ʒ ad octauum diē: ⁊ ꝑcipue quando in egritudinis ſue ꝑncipio ſudauerit ſudore multo. 3. ¶ Qñ fuerit ſup venā q̄ eſt ſup ceruicē q̄ generat ſomnuʒ: puſtula ꝑua ſup ipſam ſicut forma pulueris: ſcias ꝙ infirmꝰ morietur .52. die a die quo infirmatꝰ eſt: ⁊ ſignū eſt qꝺ fit in ꝑncipio ſue egritudis ſitis vehemēs. 4. ¶ Qñ fuerit ſup liguā puſtula ſicut naurati. ⁊ eſt naurea q̄ dicit muſca canina aut ſicut grana pētadactili ſcias ꝙ morietur in die illo: ⁊ ſignū eſt ꝙ deſiderat in ꝑncipio ſue egritudinis res calidas in ſuis naturis. 5. ¶ Qñ fuerit ſup aliquē digitorū puſtula nigra ꝑua ſimilis borobo ⁊ dolebit: ſcias ꝙ morietur in duobus diebus ab egritudine ſua. Et ſignū erit quod fuit in generatione ſua grauis corporis. 6. ¶ Qñ fuerit in pollice manꝰ ſiniſtre puſtula parua ſimilis fabe fuſci vel pallidi coloris que nō dolet: ſcias ꝙ in ſexto die morietur a ꝑncipio egritudinis. Et ſignū eſt quia in ꝑncipio egritudinis aſſellauit aſſellatiōibꝰ multis valde. 7. ¶ Qñ in digito medio ſiniſtri pedis fuerit puſtula cuiꝰ color eſt ſicut terſionis aurificis ſcias ꝙ habēs eam morietur .xij. die a principio egritudinis. Et ſignū eſt ꝙ deſiderat in principio egritudinis res habentes acrimoniam in deſiderio vehementi. 8. ¶ Quando fuerint vngues digitorum fuſci vel pallidi coloris: ⁊ in fronte fuerit puſtula ſanguinea ſcias ꝙ morietur in ſecūda die a principio egritudinis. ⁊ ſignū illius eſt: quia erit multe ſternutationis in principio inceptionis ſue egritudinis ⁊ multarum oſcitationum. 9. ¶ Quando fuerit in pollicibus duorum pedum pruritus vehemens ⁊ fuerit color ceruicis fuſcus valde ſcias ꝙ morietur quinto die egritudinis ante occa

ſum ſolis: ⁊ ſignum eſt ꝙ mingit in principio ſue egritudinis vrinã multam exuberantem. 10. ❡ Quando fuerint ſuper palpebram infirmi tres puſtule: quarum vna ſit nigra: ⁊ alia fuſci coloris ⁊ pallidi ⁊ alia ſubalbedini decliuis ſcies ꝙ habẽs eam morietur. xxvij. die a principio egritudinis ſue: ⁊ ſignum eſt ꝙ in principio erit ſputi multi. 11. ❡ Qñ fuerit ſuper palpebrã vnius oculoꝝ puſtula ſicut auellana leuis fuſci coloris: ſciasꝙ morieẗ ſcḋa die ſue egritudinis. ſignũ quia in principio ſue egritudinis dormit ſomnũ multũ ⁊ graue. 12. ❡ Qñ fluit ex narib⁹ infirmi ſanguis trahens ad ſubalbedinẽ ⁊ ruffedinẽ ⁊ apparet in manu ei⁹ dextra puſtula alba q̃ nõ dolet ſcias ꝙ morieẗ. iij. die a principio ſue egritudinis. ⁊ ſignũ eſt ꝙ nõ deſiderat cibũ oino. 13. ❡ Qñ apparebit in coxa īfirmi ſiniſtra rubedo vehemẽs q̃ nõ dolet ſcias ꝙ morieẗ in. ij. die ſue egritudĩs. ⁊ ſignũ ẽ ꝙ in pͥncipio inceptiõis ſue egritudinis habuit pruritũ vehemẽtẽ ⁊ deſiderat comedere olera. 14. ❡ Qñ fuerit poſt aurẽ ſiniſtram puſtula nigra ſcias ꝙ morieẗ. xxviij. die ſue egritudinis: ⁊ ſignũ ẽ ꝙ dſiderat potare aquã frigidã deſiderio vehementi. ❡ Et ſi fuerit dura grauis alba ſimilis grano frumenti: ſcias ꝙ morietur vigeſima die a principio ſue egritudinis in illa hora in qua apparuit puſtula: ⁊ ſignũ eſt qꝛ mingit in pͥncipio ſue egritudinis vrinã multã. 15. ❡ Qñ fuerit poſt aurẽ dextrã puſtula rubea ca. ſimilis combuſtioni ignis ſcias ꝙ morietur. vij. die a principio ſue egritudinis: ⁊ ſignũ eſt ꝙ vomit in principio egritudinis ſue vomitũ multũ. 16. ❡ Qñ fuerit ſub mẽto puſtula rubea in magnitudine fabe egyptiace ſcias ꝙ morietur 52. die ab inceptione ſue egritudinis ⁊ ſignũ eſt ꝙ ſpuit in ſue egritudinis principio ſputũ multũ. 17. ❡ Quãdo accidit dolor alicui in pͥputio ⁊ in pelliculaq̃ cooperit caput virge deinde apparet in cubito puſtula fuſci coloris ſcias ꝙ morietur. v. die egritudinis: ⁊ ſignũ eſt ꝙ deſiderat vrinã bibere in inceptiõe ſue egritudinis. 18. ❡ Quãdo fuerit ſuꝑ latus dextrum puſtula nõ dolẽs fuſci coloris: ſcias ꝙ morietur. ix. die egritudinis ante ortũ ſolis: ⁊ ſignũ eſt ꝙ in egritudine ſua facit multas oſcitationes. 19. ❡ Qñ fuerit in titilico ſiniſtro puſtula fuſci coloris ĩ magnitudine citonij: ſcias ꝙ morieẗ. xv. die egritudinis: ⁊ ſignũ eſt ꝙ accidit in inceptiõe egritudinis ſomn⁹ mult⁹ ⁊ grauis. 20. ❡ Qñ fuerint ſuꝑ calcaneũ puſtule nigre multe ſcias ꝙ morieẗ. xxij. die egritudĩs ⁊ ſignũ ẽ ꝙ deſiderat in pͥncipio aerẽ frigidũ ⁊ cibos frigidos deſiderio vehemẽti. 21. ❡ Qñ fuerit ſupra pect⁹ ſiniſtrũ puſtula ſubalbida ſcias ꝙ morieẗ. iiij. die egritudinis ⁊ ſignũ eſt ꝙ accidit in pͥncipio egritudinis prurit⁹ vehemens in oculis: ⁊ nõ ſufficit ſcalpere oculos ſuos. 22. ❡ Qñ fuerit in medio capitis puſtula nigra ſicut nux nigra leniſq̃ nõ dolet morieẗ. xl. die a pͥncipio egritudinis: ⁊ ſignum eſt ꝙ accidit ei in pͥncipio egritudinis deſideriũ melonũ ⁊ exuberatio vrine. 23. ❡ Quando ſub ceruice fuerit puſtula ꝑua ⁊ in palpebra inferiori oculi ſiniſtri puſtula

etiaꝫ alba: ſciasq̧ morieť. xj. die egritudinis ſue: ⁊ ſignū eſt q̧ accidit ei in inceptione egritudinis deſiderium dulciū vehemens. Finis.

¶ Hyppocratis de hūana natura vel đ elemētis liber.

Uicūq̧ aūt cōſueuit audire dicētes de natura hūana vlteri⁹ q̄ q̄tū ipſa ad medicinā ptinet: huic quidē nō eſt cōueniēs q̧ audiat hūc ſermonē. Nō eñ eſſet totū aerē hominē dicēdo eē ꝫ neq̧ ignē neq̧ aquā neq̧ terrā neq̧ aliq̄d aliud. Namq̧ hoc manifeſtū eſt exiſtens in homine: ſꝫ volētib⁹ hoc dicere pmitto. 2. Uidētur aūt mihi non recte cognoſcere q̄d ſit qui huiuſmodi dicunt intentione quidem eadeꝫ omnes vtuntur dicunt autem non eadem. Sed intentionis quidem ratiocinationem eandem faciunt. Dicunt enim quidam quod eſt ⁊ hoc eſſe vnum quidam ⁊ hominem: ſꝫ m vero nomina non cōfitentur. dicunt enim ipſorum hic quidem aſſerens aerem eſſe hoc vnū ⁊ omnes alius aūt ignem: alius aūt aquam: alius vͦo terrā ⁊ affert vnuſq̄q̧ ſuo ſermoni teſtimonia ⁊ argumēta que nihil ſunt. 3. ¶ Q. đ q̄dem igiť eadē intentione oēs vtunť: dicūt aūt nō eadē manifeſtū eſt his qui cognoſcūt ipſa. Sciet aūt vtiq̧ aliq̄s hoc maxime aduenienſ ipſis cōtradicētibus. 4. ¶ Idem eñ hoies ſibi inuicē cōtradicunt eiſdē audientib⁹ ꝫ riū. Nūq̄ eñ infra ꝫ n̄r idē hō accedit in eodem ſermōe. Sꝫ q̄n̄q̧ q̄deꝫ iſte optinet: q̄n̄q̧ vͦo ille: q̄n̄q̧ aūt ꝫtingit lingua labens ad pplm ⁊ iuſtū eſt vel populū cognoſcere recte dicentē pbere ſermonē ſuū ſemp vincētē cū reb⁹ ſiquidē ea que ſunt cognoſcit ⁊ recte aſſerit. 5. ¶ Sed mihi q̄deꝫ videnť hmōi hoies dicere ſe ipſos in oibus ipſoꝝ ſermonū ab inſciētia. 6. ¶ Melliſſ aūt ⁊ parmenidis ſermonū dirigere. 7. ¶ De his quidē igitur ſufficiant mihi ea que dicta ſunt. Medicoꝝ vͦo aliqui dicūt q̧ hō quidem ſanguis ſolū eſt: aliqui vͦo horū aiunt colerā eſſe hoiem: quidā vͦo flegma. Rationē nō faciētes. Et iſti omnes eandē quidem eſſe aiunt q̄ē vnuſquiſq̧ eorū nolare voluerūt et hoc vnū exn̄s pmutare ſꝫ formā potētiā coactū a calido ⁊ frigido ⁊ fieri dulce ⁊ amarū ⁊ albū ⁊ nigrū omnimodū: mihi aūt nō videnť hec ſic habere. ¶ Plurimi q̄dē igiť talia quedā ⁊ adhuc proxima horum aſſerunt.

¶ Capitulum ſecundum.

EGo autem ſi vnus eſſet homo nunq̄ vtiq̧ doleret: non eſt eñ a quo doleat vnum exiſtens: ſi igitur ⁊ doleret neceſſe eſt ⁊ quod ſanatur vnum eſſe: nunc autem multa. 2. ¶ Multa eniꝫ ſunt in corpore que quando ab inuicem preter naturam calefiunt ⁊ infrigidātur et deſiccantur et humectantur egritudines generant. 3. ¶ Qr multe ſunt quidem ſpecies egritudinum: multa autem et medicatio ipſaruꝫ eſt. 4. ¶ Dignior autem ego dicerem ſanguinē ſolum eſſe hominem et non aliud oſtendere ipſum non paruitantem formam: neq̧ fieri omnimode: ſed aut hoc ſecundum tempus aliquod

ſimiliter ſunt neqꝫ ſicca: neqꝫ humida: neceſſe ē igiť ex quo iterū dif-
ferunt adinuicē ſm formā ⁊ potentiā ipſa nō ē vnū. 18. ¶ Siquidez
ignis et aqua nō idē ſunt: ſcies vtiqꝫ his qꝛ hec oīa nō idē ſunt: ſꝫ
vnūqdqꝫ ipſoꝝ hꝫ naturā ⁊ virtutē ꝓpriā: ſi eñi cuidā hoī dederis
pharmachū quod flegma agat: euomet tibi flegma. Et ſi dederis
pharmachū colagogū: euomet tibi colerā. 19. ¶ Secundū hoc autē
⁊ co. ni. purgabit: ſi dederis pharmachū qd colerā nigrā agat: ⁊ ſi
ꝑcuſſeris ꝑtē aliquā ipſiꝰ corꝑis ita ꝙ vulnus fiat: fluet exinde ſan
guis. 20. ¶ Et hec oīa faciet tibi tota die ⁊ nocte: ⁊ hyeme ⁊ eſtate:
quouſqꝫ potēs fuerit ſpiritū attrahere in ſe: ⁊ iterū remittere et nō
potens fuerit ſi in aliquo eorū q̄ cōſtiterit priuabitur conſtiterunt
hec ꝓdicta quō eñi ꝯſtiterit. 21. ¶ Primū aūt manifeſtū ē ꝙ hō hꝫ
in ſe hec oīa ſꝑ quouſqꝫ viuit deinde facta ſunt ex hoīe habēte: hec
oīa poſtea inſiguntur in homine habēte hec oīa quecūqꝫ ego dico ⁊
demonſtro. 22. ¶ Qui autē dicūt ꝙ vnū eſt homo videnť mihi hac
intētione vti aſpiciētes eos qui bibunt pharmacha ⁊ deſtruūtur in
ſuperflua purgatione: hos quidē colerā vomentes alios vero flā
hoc ſingulū ipſoꝝ cogitauerūt eſſe hoīez qꝛ cū purgareť videbāt ip
ſuꝫ mori: ⁊ dicētes ſanguinē eē hominem eadē intētiōe vtunť aſpi-
cientes homines iugulatos ⁊ ſanguinem fluentem ex corpore: hāc
extimant eſſe animā in homine ⁊ teſtimonijs vtuntur in ſuis rōni-
bus. 23. ¶ Et primū quidem in ſuperfluis purgationibus: nullus
mortuus eſt ſolā colerā purgatus: ſed quare aliquis bibit pharma
chuꝫ quod colerā vomit deinde flā. 24. ¶ Poſtea in colera coacti
vomūt. co. ni. finiētes autē ⁊ ſanguinē vomunt purū hec aūt patiū-
tur: ⁊ a pharmacijs agētibus flā. 25. ¶ Primū quidem eñi flā vo-
mūt: deinde colerā rubeā: poſtea nigrā. Finiētes aūt ſanguinē pu
rum ⁊ in hoc moriuntur pharmachū eñi cū ingreditur corpus pri
mū quidē agit qdcūqꝫ eorū que ſunt in corpore: ſi ſm naturā maxie
fuerit: demū aūt ⁊ alia attrahit ⁊ purgat. 26. ¶ Quēadmodū vege
tabilia ⁊ ſeminalia: qñ in terrā venerint attrahet vnūqdqꝫ ſm na-
turā qd ineſt in terra. 27. ¶ Ineſt aūt ⁊ aſcēſuꝫ ⁊ amarū ⁊ dulce ⁊ ſal
ſum ⁊ omodū. 28. ¶ Primū q̇dē igiť plurimū huius attrahit in ſe
qdcūqꝫ vtiqꝫ maxie fuerit ſibi ſm naturā demū attrahit ⁊ aliam.
¶ Tale aūt q̇dē ⁊ pharmacha faciūt in corpore q̄cūqꝫ vtiqꝫ colerā
agūt: primū q̇dē imixtā purgauerūt colerā: deiñ mixtā. 39. Phar-
macha flegmatis ēt primū quidē imixtū flegma agūt. deinde mixtū
⁊ interfectis ſanguis fluit. 30. ¶ Primū quidē calidiſſimus ⁊ valde
rubeꝰ deinde fluit magis flegmaticꝰ ⁊ colericus augeť aūt ī hoīe
flegma q̇dē ī hyeme: hoc eñi ī hyeme maxie ſꝫ naturā eoꝝ q̄ ſūt ī cor
pore frigidiſſimū ē. argumēta aūt hoꝝ qd flegma q̇dē frigidiſſimū:
ſi volueris tāgere flegma ⁊ colerā ⁊ ſāguinē flegma iuenies frigidiſ-
ſimū exiſtere. ⁊ ēt viſcoſum eſt: ⁊ violentia maxie ducitur poſt colerā
nigrā. quecūqꝫ aūt violētia veniūt calidiora ſūt coacta a violētia:

attamẽ vero ⁊ ad hec omnia frigidum eſt flegma: videtur a ſui na
tura: quod hyems replet corpus flegmate: ſcies vtiqꝫ hi homines
ſpuunt ſcreant flegmaticũ hyeme ⁊ tumores albiſſimi fiunt maxie
ſm hoc tp̃s ⁊ alie egritudines flegmatice: vere aũt flegma quidem
eſt fortiſſimũ in corpe ⁊ ſanguis augetur: ⁊ frigora excũt ⁊ aq̃ ſupue-
niũt.31. ¶ Sãguis autem ſecundum hoc augetur ab ymbribus ⁊
calidis diebus et ſecundũ naturã eñi ipſorũ hec ſunt maxie annuꝫ
humidũ aũt eſt ⁊ calidũ: ſcies aũt his hoies ꝟe ⁊ eſtate: occupantur
maxie a diſſenterijs ⁊ ex narib⁹ ſanguis fluit ipſis ⁊ calidiſſimi ſunt
⁊ rubei eſtate ꝟo ſanguis potẽs ẽ ad hec ⁊ colera excitatur in corpo
re ⁊ deſcẽdit vſqꝫ ad autũnũ.32. ¶ In autũno aũt ſanguis modicus
fit ꝯtrari⁹ eñi ipſius autũnus naturaliter fit.33. ¶ Colera aũt eſta-
te ꝯtinet corp⁹ ⁊ autũno.34. ¶ Cognoſcẽs aũt his hoies ſpõte hoc
tpe colerã vomũt ⁊ in acceſſionib⁹ medicinarũ colere purgãtur.35.
¶ Manifeſtũ aũt ⁊ in febrib⁹ ⁊ in colorib⁹ hoim flegma aũt eſtate
infirmi⁹ ẽ ipſuꝫ ſeipſo: ꝯtrariũ eñi eſt tp̃s nature ipſius ſiccũ nãqꝫ
ẽ ⁊ calidũ.36. ¶ Sanguis aũt in autũno fit min⁹ in hoie.37. ¶ Sic
cus eñi ẽ autũn⁹ ⁊ ifrigidare vtiqꝫ incipit hoieꝫ.38. ¶ Nigra autẽ
colera autũno multa ẽ ⁊ fortiſſima.39. ¶ Qñ aũt hyẽs aduenit co-
lera ifrigidata modica fit ⁊ flegma augeť iteꝫ a multitudine eorũ-
deꝫ ⁊ a lõgitudine nociuũ hñt: q̃ igiť hec oia ſuper corp⁹ hois a tẽ-
pore aũt circũimittẽte qñqꝫ q̃deꝫ plura fiũt ipſis ipſa qñqꝫ minora
ſingula ſm partẽ ⁊ ſm naturã: queãdmodũ annus tot⁹ participat
oibus ⁊ calidis ⁊ frigidis ⁊ ſiccis ⁊ humidis. Neqꝫ eñi vtiqꝫ manet
illo tpe aliquid horũ ſine oibus q̃ ſunt in hoc mũdo. Sꝫ ſi aliq̃s de
ficeret oia perirẽt: ab huiuſmodi eñi neceſſitate oia ꝯſtiterunt ⁊ nu-
triunť adinuicẽ. ita aũt ⁊ ſi quidẽ ab hoie deficiãt ex his cognatis
nõ vtiqꝫ poſſet viuere hõ. dñatur eñi in anno quãdoqꝫ hyems ma-
xime: quãdoqꝫ aũt ver: quandoqꝫ vero eſtas: quandoqꝫ vero autũ-
nus.40. Sic autẽ ⁊ in hoie quãdoqꝫ quideꝫ dominatur flegma: qñ
qꝫ aũt ſanguis: quãdoqꝫ vero colera.41. ¶ Primo quidẽ rubea de-
inde nigra dicta: teſtimoniũ autẽ manifeſtius ſi volens eidem hoĩ
dare id pharmachũ ter in anno vomet tibi. hyeme quidẽ flegmati
ce: vere autẽ humidiſſime. Eſtate aũt colerice: autũno nigerrime: de
bent igitur his ita ſe habẽtibus quecũqꝫ quidem egritudinuꝫ hye
me augẽtur: eſtate finire.42. ¶ Quecunqꝫ vero eſtate augenť hye
me finire.43. ¶ Quecunqꝫ ipſarum in peryodo dierũ nõ permittã
tur: peryodũ aũt dierũ iterũ dicemus.44. ¶ Quecũqꝫ aũt vere ſu-
peruenimnt egritudines expectare cõuenit in autũno permutatio-
nem eſſe egritudinis.45. ¶ Quecũqꝫ vero autũnales egritudines
harum permutationẽ neceſſe eſt eſſe.46. ¶ Qñ aũt ſm hec tẽpora
excedit morbus ſcire oportet ꝙ annus ipſe fit ⁊ medicum ſic opor-
tet curãs facere: ad egritudines: vt ſingula harum dominatur in
corpore ſm qđ tẽpus qđ eſt ſm naturã ipſius. Maxime autem cõ

grait ſcire ⁊ hoc cū illis ꝙ egritudines ex repletione fiunt: has eua
cuatio ſanat. 47. ¶ Quecunq; vero egritudines ab euacuatione
fiunt: repletio ſanat. 48. ¶ Quecūq; ab ocio egritudines gñantur
labor ſanat. ¶ Uiuerſaliter autem ſcire oportet medicum.

¶ Hyppocratis de aere et aqua et regionibus Liber.

Quiſquis ad medicine ſtatū accedere curat neceſſe eſt
prius anni tēpora ⁊ q̄ in eis generantur attēti⁹ requi
rat. 2. ¶ Que quidem nō ſolū diſſimilia adinuicem
ſepe diſtare videnť: verūetiā ⁊ ſingula ſe in ſe, varian
do ſibimet alteranť: in annis nāq; ſua tpa eorūdem
ꝯplexionibus ſuū tēperamentū cuſtodientib⁹ q̄ mor-
bi naſcunť nō ab eiſdē degenerare: ſed ſimiles ⁊ con-
creari videntur. 3. ¶ Ecōtra ꝟo tpa inter ſe diſſonātia ⁊ a ſe aliena
diſſolui q̄ difficiles ꝓcreāt egritudines: hyems ꝟo eſt frigida ⁊ hu
mida ver vero calidū ⁊ humidū. Eſtas ꝟo calida ⁊ ſicca autūn⁹ ꝟo
frigid⁹ eſt ⁊ ſiccus: q̄ cauſant vtrūq; ſi decreuerint ſm magnitudi-
nem eiuſdē cōplexionis ac paruitatē in tantā vt neutrū nature ſue
familiare exiſtat tps qđ in eis tēporibus q̄ diuerſa ſunt accidere ſo
let. 4. ¶ Eſt etiā qn̄ hyēs frigidiorē humiditatē ſuā in ſua retinet
q̄litate. 5. ¶ Eſt qn̄ eſtas calidiorē ⁊ ſiccior hec iđ ꝯtigūt q2 a vētis
tā calidis q̄ frigidis: ſiue vniuerſales ſiue locales ſint corpori ma
la tpa mutantur. 6. ¶ Oportet aūt te eſſe attētū circa ꝟtutes aqua
rū. vt pote q̄ diuerſe in pondere ⁊ ſapore ſint: de hac em̄ q̄ bibūt | eorꝫ
ventres calidi ac tumidi fiunt: corpora macra: cubiti ⁊ ſpatule te-
nues. Similiter facies quia maximum carnis ad ſplenem conflue-
re cogitur: vnde malus ſanguis procreatur. 7. ¶ Illam vero bibē
tes multa ſuperabundant comeſtione. eſuries enim illis perſeuerat
atq; creſcit: ſitis quoq; ſimiliter: ſuperiora ventrium cuꝫ media in
flantur. quapropter fortibus catarticis vtendū eſt illis hac egritu
dine hyeme ⁊ eſtate continētur accidit aqua illis citrina: ⁊ intereūt
eſtate vero diſſinteria: lienteria lōga quartana laborāt qui morbi
naturam peruertunt. ⁊ mutant ⁊ in aquā cadunt citrinam ⁊ pereūt
8. ¶ Iuuenes illorum pulmonis dolore aliiſq; paſſionibus eorum
mētes perturbantibus affliguntur. 9. ¶ Senes acuta febre arden
ti; ⁊ ex ventrium conſtrictione accidente vexantur. 10. ¶ Mulieri-
bus apoſtemata de genere flegmatis albi innaſcunť: neq; cōcipiūt
neq; pariunt niſi cū magna difficultate atq; moleſtia corpora eorꝫ
magna ⁊ groſſa. quāto plus protenduntur in longitudine: tāto gra
ciliora fiunt: menſtrua non ſm qđ oportet ꝓfluūt. 11. ¶ Pueris her
nia. viri cauſon crurium vulneribus infeſtantur. Sed ⁊ qui huiuſ-
modi nature ſunt eis impoſſibile eſt vitam extendi. Sed intempe-
ſtiua ſenecta prerapiuntur. 12. ¶ Mulieres ſibi grauide videntur:

tum vero partus aduenerit tempus vteri fetu inane tumore rela
xantur: huiuſmodi paſſione decepta matrix quecunq; aque citrine coadu
natione intumuerit laborat. 13. ¶ Ad hanc itaq; quam prediximus aquam
ptinens eſt: et ea que a calida terra ſurgit: aut a ferro metallo: vel ere
ſiue argento: vel auro: vel ſulphure: aut allumine: vel pice vel nitro:
quas omnes ab ingenti conſtat exire calore huic ergo aquarum vel terrarum
generi nulla omnino ſpes iuuatiua vel ſalubris: ſed dure omnes habent at
q; bibentibus ſtranguriam nimiamq; important ſolutionem. 14. ¶ Uerum
ea que in altis locis aque ſiue puluerulentis monticulis aliarum optima
ma et ſaluberrima ſaporata talis neq; multa vini commixtione indi
gens eſt hyeme calida eſtate frigida: ſiſt quoq; et ille que a profundiuſculo
exurgunt fonte aquarum etiam melior eſt ea que ab ortu ſolis et maxime eſti
uo tempore decurrit alba: perſpicua atq; proculdubio odorifera eſt. 15.
¶ Que vero eſt lenta et grauis currens: ea ſicca atq; bibentibus niſi opus
fuerit minime eſt iuuatiua: quibuſdam enim naturis et egritudinibus
profutura vt. 16. ¶ Deprehendimus vero hoc ex lapidibus qui in pueris
naſcuntur. ſed propterea quia vrina clara et ſubtilis eſt emittunt: quod vero
groſſum et turbidum remanet: et lapis efficitur: lac etiam ſi malum eſt la
pidem in veſica lactentis facit. Maxie aut ſi calidiſſimum coloribus ru
beis ptinens eſt. ventrem enim et veſicam calefacit et vrinam incendit et lapides
facit. quapropter huiuſmodi infantes vinum ſubtile bibere iuuat quod
nec venas ſcidit nec excoriando diſrumpit. 17. ¶ In mulieribus aut non
creſcit lapis quia ea quibus mingunt loca parua ſunt larga lata: nec for
titer fricant vel ſcalpunt ea. nec tractando manibus cum illis ſicut maſcu
li ludunt: neq; enim ad eorum ora que intra vuluam latent longius remota tan
gere poſſunt. 18. ¶ Ceterum maſculi mictorium in ſummo eſt virge. 19.
¶ In feminis vero longius eſt os veſice. 20. ¶ De temporibus vero expedit con
templationem tuam adhibeas vt anni habitudo ſi ſalutifera ſit vel aut
egrota cognoſcas. Si enim ortus ſtellarum put oportet fuerit et occaſus in au
tumno aque multe. 21. ¶ In hyeme vero pauce: neq; ſerenum: neq; frigi
dum plus opportuno. Uere quoq; et eſtate aquarum contemperantia an
num ſanum atq; ſaluberrimum neceſſe eſt eſſe. 22. ¶ Si vero ſigna ſecun
dum que debent in ortu et occaſu non fuerint opportuna: hyems vero ſic
ca et boreal is. Uer aut pluuioſum et auſtrale febres acutas: atq; lyen
terias in eſtate neceſſe eſt venire. quia videlicet intrans autumnus vel
eſtas terram vernalis pluuie non in eſtate infuſam inuenit ſic quoq;
auſtrinum duplicare neceſſe fuerit: propterea quia terra infuſa ſit et
a ſolis ardore calida: ventres igitur graues molles humidi: vnde
et multa egeſtione abundant. Cerebra autem tenera fiunt in hac
itaq; qualitate dum aer habetur mordet carnem et corpus: acutiſ
ſime febres tunc ingruunt vel irruunt et maxime his qui flegmatici
ſunt. Lyenteria vero mulieribus et quibuſcunq; viris naturalis
complexio humida eſt. Si autem caniculare tempus pluuiale fue
rit multum et hyemale ventiq; ſuper ianuas irruunt morbi extinguuntur

atq autũnus ſperatur futurus ſalubris multotiens pueri mulieres commoriuntur ſed et ſenſum pauci quorum qui euadũt in quartanã febrem: a quartana vero in aquã citrinã deueniũt.23. ¶ Qđ ſi ecõtra hyẽs auſtrina nimiſq pluuioſa fuerit. Uer autem ſiccũ et boreũ: mulieres pregnãtes in vere abortiunt ſi tũc eis temp⁹ pariẽdi fuerit.24. ¶ Si quoq fet⁹ emiſerint anhilatos atq defectos emittũt: qui aũt continuo mouent: aut viuunt ſemp anhilati atq defecti. hominũ lyenteria: oculorũq dolorẽ. Alij catarrũ de capite in auriculã patiunt: ſz delicatis et mulierib⁹ lyẽteriã: delicati nãq a capite i vẽtrẽ deſcẽdit eis flegma. Eis aũt q colerici ſũt fum⁹ aſcẽdit: ad cerebrũ et circũtegit illud.25. ¶ Mulieres eor ſemp egrote multi fluis menſtruis redundantur nunq pingueſcunt que videlicet non illis naturaliter ſed ex morbo contingit: ſed cũ concipiunt plurime abortiunt. nati vero eorum plurimũ ſpaſmo et anhelitu: morboq yleos afficiuntur. 26. Hunc autem locum viri inhabitantes lyenteria et colerica dyſinteria et ephydimõ ideſt febres longa et ventus ac emorroys affligit: pleureſis vero aut peripleumonia aut cauſon morbi ue acuti: propterea q ventres liquidos habẽt oculi eorũ caceſſia infeſtantur: nec tamẽ forti vel longa niſi quando ſuper illos vniuerſalis accidit morbus moto vel auſtro aeremq mutãtem eorum capita nebula et fumo implẽtur. Et ſi deniq ad quinquaginta peruenerint annos in os a capite reuma ipſi que in epilepſiã cadunt que cui aduenerit totũ corp⁹ poſſidebit: et maxime ſi caput ſubito calore vel frigore pcutiat: qſquis vero locus frigidorũ ventorũ locis oppoſitus eſt ſiue ortui ptinens ſiue occaſui illi venti ſui locales vẽti ſunt a calidis aũt obtegit: aq itaq ſue ſicce graues digeri plurimũ dulces ſunt. hitatores duri et fortes ſed eor crura gracilibus tortiſq ſunt ptinẽtia: vẽtriũ vero iferiora hñt duriſſima ſupiora vero lenia et mollia atq currẽtia plurimũq de colera non de ſlate capita ſana duriſſima: ſed ipſi plurimũ rũpunt: vñ et hernia onerãtur plurimũ vero in pleureſiz morboſq acutos neceſſe ẽ icidãt q vẽtres ↄſtricti ſunt ſicq ex qcũq morbo in ẽpima ducunt ei⁹ rei cã eſt tetan⁹ corporis et ↄſtipatio vẽtris in quibus etiã vene rũpuntur ex frigiditate ſue aque multum comedũt nec tñ multuz bibunt quia vtriq ſufficere nequeunt non illis obtalmia facile euenit: ſz ſi euenerit oculi cõcrepantur.27. ¶ Iuuenes eorũ cũ ad annorũ triginta etatem peruenerint multũ in eſtate ſanguinis per nares fluxum q multũ patiuntur nonnulli in epilepſiam cadunt ſi tamen ceciderit fortiſſima eſt: alij diutius viuunt q quecunq exeunt ſuper corpora eorũ non infunduntur neq dolent: habitus rudis animiq minime modeſti ſunt qui vtiq locales morbi nunq in huiuſmodi morbi loci incolis adueniũt niſi quãdo vniuerſales affuerint. mulieres ibidẽ ſteriles ex frigiditate aque et ſiccitate cũ tarda digeſtiõe neq eſt menſtrua illis pro oportuno: ſed parua et mala adueniunt que cum

cõceperint difficiles ex malignitate aque parturiũt: neq3 eñ plurĩ
mo abortiunt. q̃ aũt pariũt filios lac hr̃e nequeũt: ſʒ hoc ꝓpter cõ-
gelationẽ ac frigiditatẽ aque ꝛ aſperitatẽ: ſpaſm⁹ quoq3 accidit il-
lis: dolor quoq3 pulmonis atq3 cõſumptio qđ grece epilentos no-
minat ꝛ maxie in parturiẽdo: ꝛ ex eiuſdẽ part⁹ difficultate: q2 vide
licet nerui ꝛ vene que in pulmone ſunt diſrũpunt: pueri earũ ꝛ puel
le ex aqua citrina laborãt pueri quidẽ in teſticulis: ſʒ cũ adoleue-
rint euaneſcit ac diſſoluitur pueri tandem polluuntur.

De ventis calidis ꝛ frigidis ꝛ vrbibus q̃ in eis ſite ſunt ea dẽ
intentione cõtinent. Itaq3 de omni vrbe quecunq3 eſt inter
eſtiuũ ortũ et hyemalẽ ſita: ꝛ q̃cũq3 huic cõtra poſita ſic eſt accipe
re omnis vrbs q̃ in ortu ſolis poſita eſt ſecurior eſt q̃ que in ſeptẽ-
trione eſt vel in calidi venti flatu ſedet; in illa eñ calor ꝛ frig⁹ mino
ra ꝛ ſicciora. 2. Morbus quoq3 minor ꝛ leuior. necnõ et aqua q̃
ſcðm ſolis eſt ortũ clara leuis ꝛ humida nẽpe aer ibi nunq̃ groſſus
habetur q2 nimiũ a ſolis preſentia ꝓhibetur qđ ex hoc datur intel-
ligi: q2 aer humidior in mane groſſior ꝛ ſpiſſior reperit: ea vero que
appoſita eſt in ſolis occaſu: humiditatẽ ſemꝑ hʒ aeris. Habitãtiũ
facies pulchre ac leues colores ſplẽdidi perlucẽtes niſi his qđlibet
aliud accidẽs obſtat. 3 Maſculorũ voces ſunt clare et acute
hi vero facile iraſcuntur nec obtemperãtur germina naſcentia lo-
ci meliora alijs atq3 ſalubriora. 4 Aque ſalſuginiꝑtinẽtes
male ſunt ac nociue: aque fontiũ ſm ortuʒ ſolis exiſtentiũ omnium
ſunt meliores: ſecundo vero omnium eorũ que inter eſtiualẽ hye-
malem ortũ ſunt: quorum etiam meliores ſunt orientis ortui perti
nentes. Poſtea vero que inter occaſum eſtiualem et hyemalem exi
ſtunt: ſed harum omniũ peiores meridiane ſunt inter hyemalẽ or-
tum ꝛ hyemalem occaſum exiſtentiũ: ille vero que in ſeptentrionis
parte: ſunt alijs meliores. Quarum illas que currũt quiſquis ſan⁹
fuerit ꝛ fortis bibere ſine timore poteſt: de quib⁹ nimirũ ſicut egro
tanti bibere opus fuerit illa que ſue egritudini conueniat eſt eligẽ
da quod ſi ita fecerit non deuiat a ſalute: ventrẽ duruʒ habentem
aqua ſaporata leuis ꝛ clara iuuat. 5 Mollem vero vnctuo-
ſuʒ atq3 flegmaticũ dura ac tarda digerit omnis aqua que cito de
geritur, vẽtrẽ facit mollẽ ꝛ humidũ: tarda aũt ꝛ dura calefacit atq3
cõſtringit. praue aũt intelligũt paläq3 delinquunt: qui ꝑ aquã ſal-
ſam ventrẽ mollire ex ſue ſcientie paruitate extimãt. illa eñ contra
ſolutionẽ q̃ dura eſt ꝛ tarde digerit. vẽtrẽ deſiccat poſtq̃ hũidũ red
dũt. 6 Aq̃ pluuiales leues ſaporate ac lucidiſſime ſunt. ꝓmo nãq3
ſol ab aquis qđ ſubtili⁹ ꝛ leui⁹ eſt attrahẽdo aſſumit: qđ inde dep-
hẽdim⁹: q2 id qđ graue ꝛ ſalſum fuit in ſuo mõ remanere videm⁹ ſʒ
ſol qđ leui⁹ ꝛ ſubtili⁹ eſt nõ ſolũ de fluminib⁹ attrahit: ſʒ etiã de ma-
rib⁹ ꝛ q̃buſcũq3 locis humidis: humiditas nãq3 in reb⁹ hũidis iue
nitur; necnõ in oĩbus qđ humiditatis ſubtili⁹; ac leui⁹ eſt a ſole de-

ccari ſic comprobatur: ſi quis enim ſedeat ad ſolem opertus etiā
eſtimenti s ſudat equaliter. 7. ¶ Si vero in vmbra eſt inequaliter:
vr eſt longinquus a ſole ⁊ remotus: vnde⁊ aque pluuiales putrent
malumqꝫ odorem exhalant: quia ex multis congregate ſunt aquis:
⁊ iō leuiores alijs putreſcere ſolēt ac mutari. cum autem ſol accipit
eas ⁊ in altum ſuſpendit frigeſcūt ⁊ aeri commiſcent: turbiduꝫ vero
ſuuin qꝺ nigredinem reddit ſeorſum in nube iungitur: quod vo le-
uius eſt purgat atqꝫ dulceſcit. Quia de ſole decoquitur ſicut ⁊ oē cū
coquit ſaporitū dulce efficitur. 8. ¶ Hac ergo humiditate fit a ſo-
le diſperſa in aere atqꝫ ſuſpenſa: ſꝫ eam in vnum coadunatam venti
ex diuerſis ptib⁹ cōcurrētes collidūt diſſoluētes q̄ corruit: ⁊ rurſus
marie cū ea tracte: ſm ꝙ opꝫ fiūt qꝺ vcꝫ plimū nūqꝫ fit niſi cū nubiū
grex a vētis in vnū pfecte eſt coadunat⁹: atqꝫ alijs vētis precurrētib⁹
interceptus diſpergitur: ⁊ idē cū ſubſequēs nubes illaꝫ premit: ⁊ hu-
miditas cadit. Cū nubibus groſſis nigreſcētibus ſpiſſis atqꝫ gra-
uatis obuiam venti veniētes cōfligēdo cōprimūt. humiditas cadit
ſicqꝫ pluuia crebra deſcendit. He itaqꝫ omnes aque putribiles quī-
dē ſunt ſed nō debent habere odorē: qꝛ ſi contingit odor: bibentes
brācoſi fiūt atqꝫ tuſſim: vociſqꝫ ſuſtinent grauitatem: he aque ſi co-
quātur nihil proſunt. 9. ¶ Aqua vero glacialis atqꝫ niualis omnis
mala eſt: poſtqꝫ enim ſemel fuerint congelate nunqꝫ in priſtinam cō
uertuntur naturā. qcquid eñi aque ſaporitum eſt ⁊ leue clarūqꝫ fue-
rit ac purū id gelu adueniente totū receſſit: qꝺ vero turbidum pmā-
ſit: qꝺ ſic poteris probare ſi eñi aquā in vaſe ad menſurā poſitā ſub
celo congelari dimiſeris cūqꝫ congelata fuerit in ſole vel quolibet
alio calido loco liqfacta eadeꝫ remetieris mēſura: multo min⁹ inue-
nies eſſe. 10. ¶ Similiter autē de gelu ⁊ niue: ex qb⁹ nimirū oīb⁹ ſigni-
ficat: ꝙ ſol aque ſubtilitatē ac leuitatē accipit ⁊ diſpergit gelu ſuper
eā nihil pōt. groſſum vero nō diſſoluit aut de loco remouetur. 11.
¶ Oīs aqꝫ de niue ⁊ ſimilib⁹ peior eſt oīb⁹ a q̄ multiplicat bibētibus
ſtrāguria: ⁊ in veſica petra: atqꝫ in ſubrhenalib⁹: dolorē ⁊ in coxis et
herniam in teſticulis gignit: ⁊ maxime ea que de magnis fluminib⁹
aliorum lacuum ſtagna recipientibus: vel ex multis ⁊ diuerſis ri-
uis fluentibus eſt ſimiliter ⁊ ea que de altis locis currunt. non eñi
omnes ſimiles ſunt: eſt eñi ſaporita ⁊ dulcis ⁊ ſalſa hyemalis: ⁊ que
de calidis currit locis. harum ergo cum alie alijs cōmiſcentur mo-
do vincit fortior modo minor ſecūdum ventos. Hec eñi ſeptētriona-
li cōfortatur vēto. illa vo meridiano: q̄ qdē ſi in vaſe morā fecerit: fe-
cē quoqꝫ neceſſe eſt vt faciat: ⁊ harenā. bibētes aūt hmōi quos dixi-
m⁹ morbis afficiunt. ¶ Quib⁹ vo vēter mollis eſt ⁊ leuis: neqꝫ veſica
multū calida: neqꝫ in collo iuncta: hi ſine difficultate mingūt: neqꝫ
quicqꝫ turbidi in veſica relinquūt: ⁊ quorū veſica inferiora habet ca-
lidiſſima: neceſſe eſt vt collū habeat tortū: qꝛ ergo illa in calore natu-
rā exceſſit: eius inde collū intumeſcit. quapropter ⁊ vrina non egre-

ditur: ſed in inferioribus retenta comburitur. Et quod itaq; le-
ue eſt & ſubtile mictu emittitur: qđ turbidū & groſſum eſt ibidem cō
gelatur. Sed congelatio illa in primo quidem anno fit parua: poſt
ea vero capit augumentum. quūq; abundantius mingunt: quod
cunq; groſſum in veſica retinetur: & ſic ibi inuiſcatum in lapidem
conuertitur. Cum ergo mingere volunt: in os veſice lapis deſcēdēs
obſtruit. & vrina refragat: tūc vero dolor augumētat: quāobrem iuue
nū virge pruriūt. Unde ipſi ſcalpūt: & excoriāt eas: cauſam illā ibidē
eſſe putātes: vis autē huiꝰ rei varia eſt. 13. ¶ Si quis vero ignotā ſibi
adeat vrbē: illius ſitū inquirat: oportet ergo quomodo videlicet er
ga vētos & ortū ſolis poſita habeat: nō eī in oībꝰ hoc equaliter eſt ſep
tentrionalis nāq; cōtra naturā meridianam eſt. atq; ſitꝰ oriētalis
non ſicut occidentalis eſt. Sed illi ciuitati que contra ſolis ortum
ac ſeptētrionalis ſitum ventum habet & aquā ſaporitam parum in
ter alia ſupradicta loca ab aeris mutatiōe nocetur: & cōtra vero cu-
iuſcunq; humiditates & aquas ſalinares bibunt atq; paludeſtres:
nec aperta eſt ſecundum orientem nec liberum hꝫ odorem eis multū
eſt aeris nociua mutatio. Et etiam maximum eſt ſtudium adbiben
dum bonitati aquarū vel malignitati earū. 14. ¶ Si paludeſtris vi
delicet & aut ſtagnea aut mollis aut groſſa aut ne ab oriētum locis
decurrat: ſiue petroſa ſiue ſalſa ſit; aut dirigeri dura. 15. ¶ Sed nec
in terris negligētiā habeat: ſi ſicca ſit & inaquoſa vel humida & aq̄ſa
aut cōcaua aut arcta vtrū edita & eminēs. 16. ¶ Similiter aūt eſt & in
habitantiū dieta: vtrū illis amabiliꝰ vel ſaporoſiꝰ ſit potꝰ ne an cibꝰ
an quies an exercitiū vel labor vel mādūcare. De his aūt oībꝰ inq̄rē
dū eſt. Sciēdū nāq; q2 ſi q̄s hec oīa vel hoꝝ plurima q̄ diximꝰ cogno
uerit. 17. ¶ Si in aliquod oppidū ingrediatur: qđ nunq̄ȝ antea au
diuerit vel ſciuerit quicq̄ȝ ex eo nihil aliud latebit: tā de ciuili mor-
bo: q̄ȝ de corporū habitatorum naturis: & cuiuſmodi ſint: morbum
itaq; curare poterit: neq; in ſubtilitatē opportune curatiōis erra-
bit: neq; eñi hec ignorās quicq̄ȝ curare: vel arbitrio poterit opari.
poſtq̄ȝ quoq; aliqđ temporū trāſierit accidētia vniuerſalia & accidē-
talia loci in locis in hyeme & eſtate & vētura predicet: necnō & ſingulos
morbos q̄ ſingulis hominibꝰ accidere debeant ex eoꝝ dieta: niſi vero
morbi ex aeris prauitate ꝓcederēt: nō quidē vniuerſaliter ſed parti-
culariter ingererēt. 18. ¶ Cū igitur medicus temperantiā aeris tē-
porumq; diſcordiā ꝑnotauerit. ſciētia ſua ſemꝑ vtilis & ad ſanitatis
ingeniū cōuenit morbi: ea vero que de re altiſſima tractauimꝰ recta
tenent & credūt norit aſtronomiā nō minimam partē eſſe medicine q̄
quippe homines premonet mutationes partis temporuȝ. 19. ¶ Itē
ciuitas que contra poſita eſt calidis ventis. ſ. que inter ortum & oc-
caſum equinoctialis mediū tenet: ea ſemper ab eis incutitur: aque
vero illius multe & calide ſunt: aque tales calefiunt in eſtate & re-
frigeſcunt in hyeme. 20. ¶ Habentium capita humida et fle-

gmatica ventres ſemper ſalubres ꝛ defectio ſemp ex poſſidet corpa multo cibo vel potu. ſufficere ꝓpter corporum defectionem nõ poſ ſunt: ꝛ ideo multum recipiunt potum: quia eius multus eſt aſcen- ſus: que quidem ciuitas temporis vernalis eſt ſimilis in tempera- mento caloris ꝛ frigoris. Egritudo in ea minor ac inualidior. Si militer autem ꝛ omnis ciuitas in ventos parũ caloris ſita habet.

¶ De diuerſitate aquarum que eſt inter bonitatem et maliciam ꝛ diuerſitate terrarum.

HJc etiam dicturi ſumus que aquaruꝫ ſunt meliores: vel ſalubriores que peiores pluſue nociue et quicquid iuua minis: vel nocumenti eas cõmitetur. que videlicet ſciẽ- tia multa eſt: ꝛ ad corporee ſanitatis ingenium.

¶ Aque igitur turbulente ſtagnantes ſalmares ꝛ palu ſtres: eſtate calide ſunt: ꝛ groſſe: auſteri odoris proprie quia non currunt: ſed permanent pluuia ſuperueniente: atq; ſolis ſplẽdore perpetuo eas comburente. Jtaq; neceſſario fiunt male: ꝛ abſq; ca- lore coleram rubeam generant.

¶ He quidem in hyeme frigide congelate atq; turbide ſunt ex niui bus ꝛ earum congelatione: quare flegmatice deueniũt. Brãchos et colerã ꝓcreãtes: dolor vꝫ accidit oculis ex caloris ꝛ ſiccitatis in corporibus dominatione ſenibus catarrus: ex defectione neruorũ et conſumptione: quidam vero moriuntur: alijs auteꝫ latera deſic cantur dextera.

¶ Si enim hyems calida ꝓceſſerit: ꝛ auſtrina: neq; a natura corpo ra indurauerint ꝛ vene. Uer aũt ſubſeqtur ſiccum: ꝛ ſeptẽtrionale: cũ itaq; id ſupflui qḋ hꝫ cerebrũ cum reumate: ꝛ tuſſi deberet diſſolui: tunc poti⁹ cõgelatũ reddit: atq; coagulatũ: poſtea vͦo intrãte eſta te cũ ſuo calore ſic magna mutatio fiat: ꝓdicte accidũt egritudĩes. Sed ꝛ illi ciuitati q̃ ꝯtra ſolis ortũ ac ſeptẽtrionis ventũ ſiccũ hꝫ: ꝛ aqua ſaporita: parũ inter alia ſupradicta ꝛ ab aeris mutatiõe no cere cõtra vero ꝛ cuiuſcũq; habitãtes ſalmares aquas bibũt: atq; paluſtres: neq; poſita eſt ſm orientem neq; liberũ habet odorẽ: eis multũ eſt aeris mutatio nociua.

¶ Si vͦo eſtas ſicca nimiũq; calida fuerit: morbi cito euaneſcũt. Si vͦo pluuioſiſſima extẽdent. quacũq; eñ morb⁹ occaſione aduenerit illũ in putredinẽ neceſſe eſt cõuerti: quos quideꝫ morbos mollicies ventris quã greci vocãt: ꝛ aqua curina ſemp conſequitur: qꝛ nutri ti ſunt non cito vel leuiter: nec grauiter deſiccant.

¶ Si vͦo eſtas nimis pluuioſa fuerit ꝛ auſtrina ꝛ autũnus ſimili- ter hyemẽ egrã eſt neceſſe futurã. flegmatici ergo ꝛ qui q̃draginta annorũ ſunt in cauſon. Colerici in pleureſiꝫ ac ꝓipleumoniã cadẽt.

¶ Qḋ ſi eſtas ſicca: ꝛ auſtrina: autũnus vͦo ſimiliter pluuialis ſit atq; ſeptẽtrionalis: in hyeme dolores capitis facilliueq; cerebri atq; tuſſis: raucitas qꝫ accidit: ꝛ reuma quibuſdã vͦo ꝛ ptiſis.

¶ Si aũt ſeptentrionalis ſit: neq dieb' canicule pluat: neq artur[i] euadũt flatici ⁊ cõfortant. Simliter aũt ⁊ q̃ hũide nature ſunt atq muli eres. Colericis vo eſt vade nociuũ: q2 eoꝝ ſiccitas ſuſcipit incrementũ: accidũt itaq illis accidẽtia febriſq acuta ac diuturna.
¶ Alijs vo colera nigra: qd eni eſt ex colore rubeo ſubtili ⁊ aquoſo incẽdit: qd vo groſſum relinquit. ſilr quoq ⁊ de ſanguine: quapropter hec ꝑnotata paſſio cõtigit: in flaticis aũt cõtra eſt.
¶ Juuenũ corpa nõ mollia ſed ſunt ſicca ⁊ ſpiſſa. itaq q̃ ea que diximus bene ꝑſcrutãdo nouerit ꝑpendere: poterit prenũciare q̃ morbi ſunt venturi ex tꝑis mutatione. Cõſiderando ipſam ⁊ mutationis eẽntiã ⁊ rurſus maxime que fortior ſit ⁊ ſuꝑans in qua vez medicũ nõ vltro dare catarticũ opz: neq coquere anteq̃ decẽ dies vel plures tranſacti ſint: fortior aũt pluſq̃ nociua ea mutatio q̃ ſolis eſt mutatio eſtiua: mutabilior hyemali ⁊ autũnali. Hec vero dua h' de cauſis. Conſiderandũ quoq ⁊ arturi ortũ ⁊ occaſum pleiadũ his nãq tꝑibus morbi ꝓlongant: ſed quidã magis: alij vo minus alij autem mutantur in alium.
¶ Dicendum quoq eſt a nobis de aſie ⁊ europe diſtãtia quotq diuerſitates adinuicẽ hñt: in oibus aũt rebus nature: ⁊ in forma in qua etiã nõ paruz diſtare noſcũtur: de qua re: q2 multa ſunt que referim' ad eas que plurime ſunt: ⁊ ad fortiores reſolutiones ſermonem redigere volo. Aſia europe valde contraria eſt in omnibus naſcentium hoimq naturis.
¶ In illa quoq quecũq meliora q̃ in iſta ſunt: atq precipua hominum vero qualitas mãſuetior: atq modeſtior eſt necnõ ⁊ ale vires excellentiores ibi q̃ v[b]ſq locoꝝ ſint: quoꝝ itaq omniũ bona ipſoꝝ complexio cã eſt: illius eni loci regio in medio ſolis ortu eſt. vnde inhabitantes neq calore: neq frigore ſuperabundãt: quod vero multitudo ibi rerũ ac magnitudo maior q̃ vbiuis locoꝝ eſt inde venit q forte eſt id qd a natura eſt. q2 complexio equalis eſt: nõ tñ omnis aſie terra equalis eſt cõplexionis: ſed varia eſt.
¶ Que vero ciuitas inter calidũ ⁊ frigidũ: ibi media locata eſt ei' cõplexio tꝑata: arbores ingentes ⁊ excelle: ⁊ aque ſaporite: ⁊ apte ſiue de celo deſcendẽtes ſiue de terre fontibus ſurgẽtes: neq nimio exardẽt calore neq multa exar[e]ſcẽt ſiccitate.
¶ Semia quoq ⁊ plãte ibidẽ multiplicant: necnõ ⁊ ab ipſa terra vltro generant: hoies etiã ſuoꝝ arboꝝ fructibus veſcunt: q2 de locis ſuis ad alia ſibi magis cõgrua tranſplantant: atq gñare faciunt pecora ſua caſtrant ⁊ armẽta: ideo q2 nimis quieta ſunt: bonũ q3 habent alimentũ: hoies ipſi beniuoli nobiles habitu: carnoſi corporis atq magni: formoſi parum diſſimiles magnitudine voce. ⁊ pulchritudine: nã loci ⁊ regionis illius contẽperantia: temporum vicine vernalis cõplexiõis ꝯſimiles ſunt. qui ergo hui' nature ſunt ſollicitudini apti atq labori nõ inuite: ſed voluntatis effectu.

¶ Et ſciendum q̄ ex tēperamento abūdant animalia ⁊ eorū forme variant. egyptus quidē de nuberib⁹: ſufficit hec noſtra in hoc ſententia ptinentiā ad dextrā hyemalis ortus vſq̄ ad illū tranſitū q̄ michonitus noīatur europe ſimilis eſt. Ubi eñi multa tēpor mutatio eſt illa regio aggreſtis: ⁊ inequalis longos montes ⁊ altos hñs multāq̄ arbor varietatē. Ubi vero pua mutatio: illic inequalis regio eſt. Si q̄s aūt hoīm q̄litate ⁊ hitu timet q̄ldā cor excelſis mōtib⁹ nimiūq̄ aq̄ſis ſilis eē repient q̄litate. alios aūt ſubtili⁹ parūq̄ aq̄ſis ptez vero paluſtri terre multū herbe fieri alios ſicce ac groſſe.

¶ Adhuc quoq̄ ſi tpa inter ſe variant. ⁊ eor forme diuerſe efficiūtur: de gente vero illa que parū inter ſe diſtat vniuerſaliter dixim⁹: reſtat vt de illis inter q̄s multū diuerſitatis eſt natura ac ſimilitudine ſicut eſt loquemur: ab his igit qui capita longa habent exordium capiamus: q̄ alijs nullis ſimiles ſunt.

¶ Cauſa ergo lōgitudinis capitū primo a mulierib⁹ eſt habita. ſ. cōſuetudo: deinde vero natura ꝯſuetudinē eſt cōſecuta. q̄ ideo factū eſt vt illi hoīes aīoſi eſſe atq̄ audaces inſinuarent: conſuetudo aūt hec adoleuit q̄ vez mor vt naſcebat infans illū accipiebāt: eius quoq̄ caput in longitudinē aptabāt: ſicq̄ ligabant ingeniantes vt rotunditatē amitteret. que res eor capita in longitudinē adduxit q̄ vez ipſam naturam ad hoc cogit. poſtea vero lōgioris tpis mora vſum in naturā cauillādo inſeruit. Jā nūc itaq̄ nō eſt cā lōgor capitum conſuetudo: ſed ſola natura eſt. Quia vero ſperma ab omnibus mēbris corporis deſcendit: ſanum quidem a ſanis: infirmū quidē ab egris currēs: ⁊ rurſus quidē ſic opationes fiunt vt calui caluos: varij oculos varios: ſtrabo quoq̄ generat ſtrabonē. Cur ergo qui longum caput hȝ ſimiliter non procreet longum: ſed iam parua eſt capitum longitudo ad priſcorum comparationem: eo q̄ nunc conſuetudo remota eſt: ⁊ ipſa gens eſt alijs cōmixta. Qui vero habitant in terra phephynos: eorum regio paludeſtris ⁊ calida vnde filios procreant multos fortes. cibaria ex paludibus habent manſiones calamis ⁊ viminib⁹ in ipſis paludibus moliunt. quapropter ex ipſis pauci ad alias trāſeūt regiōes: trabes itaq̄ ſummis ⁊ imis: cōſtruētes minuendo ſemp inequalitatē loci machinant: bibunt aūt aquas calidas nō currentes putrefactas a ſole ac pluuiarum nimietate: ſed. ⁊ hoc mare q̄d phephynos d̄r: ſtans eſt nunq̄ currens p̄terq̄ quidē in illud flumina occurrūt q̄d ſi currat paruȝ ac pigrū eſt: atq̄ ſubtile: q̄ maximū chaos illud cōcurrēdo: p pluuiā deſcendit: q̄re forme habitantiuȝ phephynos inter hominum formas prodigales ſunt in craſſis quidē craſſe in corporeis corporee. Juncture quoq̄ illorū ⁊ vene in carne latentes: nō appent. colore q̄dem citrino ſiles ſunt aquā citrinā hñtib⁹: hui⁹ itaq̄ regionis vēti auſtrini ſunt: hñt etiā quendā aliū localē flatū vehementem: ⁊ corrūpentē caliditatem exhalantem incole piceon dicunt.

¶ Septen trionalis vero non eis inſufflat: quia eos plene pertin-
gere minime pōt. qđ ſi ſufflat: ſufflat defecte. Hec itaq; noſtra ē ſen-
tentia de diuerſitate naturarum atq; formarū in aſia habitātiū.

De iracundie autem eorum ⁊ audacie paruitate ſubiungen-
da eſt. minus bellatores ſunt ꝙ̄ illi qui europam colūt quia
quietiores atq; modeſtiores cuiꝰ rei cauſa tempora ſunt que in ca-
lorem quidem vl̄ frigus non multum permutantur: ſed ſecundum
ſimilitudinem atq; vicinitatem. neq; enim eorum animos pertur-
bant: vel corpora plene de complexione in complexionem permu-
tant quamobrem non facile iraſcuntur. Mutatio nāq; aeris cau-
ſa eſt commotionis hominis ad iram: neq; illum quieſcere permit-
tit. hac quidem de cauſa aſiani quieti ſunt atq; modeſti: ſed etiam
aliqua ꝯſuetudo. eſt vniuerſe nanq; aſie non ſuis dominant. quidā
ergo aſiani non alijs obſequunt quemadmodū helleni ⁊ trabi ſibi
metipſis fortaſſe dominantes nullis obtēperando diſcunt prodeſ-
ſe: qui vtiq; fortiores ⁊ animoſiores ⁊ audaciores oībus ſunt: qui
pugnatoribus oppugnātes ſibimet capiunt predā vñ ⁊ ruffe alias
iuſte dedecus comportant inueniuntur etiam aſiani diuerſi: quidā
enim iuſti: alij iniuſti: diuerſitates temporum ſicut diximus cā qui
etiam nubiam tenent et ni. ſ. edaces ſunt atq; molles pigri pugna
re ex temperantia temporum. 2.

¶ Et in europa quedam gens tracorum: trachi tamen pluſꝙ̄ que
libet alia gens ſibi conſimiles ſunt. Similiter vero egyptij in cale
re. turchi vigēt in frigore: terra turchorum viridis eſt ⁊ petroſa ac
mollis: tempora vero eorum ac forme ab omni gente diuerſe: ſibiq;
conſimiles ſunt. regio miſera ſub polo eſt in montibus vnde ſeptē-
trio ſufflat: ⁊ ad quā ſol cū occidit eſtiuo tempore appropinquat
paruo quidem tempore paruoq; calore calefaciens eam: ad hanc
autem venti ex calidis partibus ſpirantes minime peruenire poſ-
ſunt niſi minores atq; frigidiores valeant: a parte vero poli fri-
gidi turgent propter niues geluq;: ⁊ aquarū multitudinem: ſine q̄-
bus illa montana non ſunt: vnde ⁊ inhabitata deſerūtur. 3.

¶ Aer illius regionis multotiēs in die nebula occupatur: quapro-
pter hominum forme craſſe ſunt ⁊ carnoſe: ita vt neq; iuncture in
eis appareant. humidi ⁊ molles ⁊ inualidi ventres humidiſſimi ni
miumq; currētes: quos quidem deſiccari impoſſibile ē. in huius re
gione natura noſtra eſt aerea. atq; tempora habente: que enim cor
pora humide atq; frigide ſunt complexionis ex eis parum diſſolui
tur: preſertim ſi in humida ſunt ⁊ frigida pariter regione. ceterūq;
cibaria in ventre aut in membris prout expedit non decurrunt
quia colere rubee ad id operis deficiunt: ſicq; corpora eorū grauiſ
ſima neceſſe fiunt: ſed ⁊ in figuris vtriuſq; ſexus maſculus videli-
cet maſculo. femina vero femine ſimiles ſunt eadem cauſa: quia eo
rum tempora vicina ſunt: nullo modoq; ſperma corrumpitur: niſi

abundantie ſiue morbi accidens incurrat: hi itaq; craſſi ſunt ꝛ lati: quia infantulos ſuos pānis ſicut egyptij nō inuoluunt: qḋ ideo fit vt ſup equos ſixis natib⁹ latiſq; pſtare poſſint etēm maſculi illorum ſemper in currib⁹ deportant. vſq; dū ad equitādi puentuꝫ fuerit tē pus: fit autē paulatim eorum de loco in locuꝫ inceſſus: naſoꝝ ꝟo latorum iam dictum eſt eſſe. 4.

¶ Turchoꝝ aūt gēs rubeū hꝫ colorē: neq; ēm ſup eos ſol cū ſuo aſcē dit calore. Albedo ꝟo cū frigore itēdit in ruborē mutat. hec aūt natura nō multū eſt pcreatiua filioꝝ neq; ēm maſculina volūtas in coitū fit: quare ꝛ min⁹ generāt q̄ ꝟo femine raro pariūt: hoc eſt qꝛ matrix ſperma attrahere nō pōt: in quo ēt ſubtili⁹ itueri opꝫ: mēſtrua ei illis nō oportune: ſꝫ paꝝ poſtq̄ lōgū tēp⁹ adueniūt. vis. n. matricū: ex multa eis corrupta eſt ꝛ craſſicie: ocioſe nāq; ac delicate gerētes ex nulla inq̄etant motiōe: vētres ꝟo eoꝝ frigidi ꝛ hūidi ſunt in q̄ rema gnā ſignificationē dephēdim⁹: qꝛ diētes ꝛ famulas frequēti⁹ mox vt maſculo coierint: grauidas ꝯcepiſſe iuenim⁹. qḋ pfecto ex mltae ꝛ exercitij ꝯmotiōe corporiſq; attenuatiōe euenit. multi ēt tracbis caſtratis ſiles ſunt. neq; coire poſſūt. feminas qꝫ feminei corpis exercitio atq; locutōis mō imitātes. Quibuſcūq; vene de poſt auriculas incidunt, eis vltra prorſ⁹ ab oī gnatiōe orbant. Jlla ꝟo altera gēs q̄ europā tꝫ multū adiuicē magnitudīe lōgitudine atq; forma p ſuoꝝ tē poꝝ varietate differūt quoꝝ q̄dē tēpoꝝ varietas magna ac valida ē ac crebra in calore nimio vl' hyeme forti: inſta ꝟo pluuia poſtmodū ꝟo nebula ſubſequēte crebris vētis. Hac ḡ diuerſitate ppetua : ſpermatis qꝫ coagulatio: atq; pcreatiōes diuerſe fiūt alio nāq; mō coagulant in eſtate: alio ꝟo i hyeme alio ꝟo pluuiaꝝ effluctia: alio ꝟo i nebula vl' pluuia pua. itaq; q̄ europā pl⁹ ab inuicē differūt q̄ q̄ aſiā colūt. Differūt q̄dē in vultu: qꝛ forme nimirū in ipa ſpermatum con ceptiōe: propter diuerſitatē ipſoꝝ diuerſe figurantur. 5.

¶ Et quēadmodū in forma corporee differūt figure: ita qꝫ neceſſe ē eos differre aī q̄litate. ſunt ēm iracūdiſſimi duri inculti atq; agreſtiſſimi. Hoc aūt ex multa cōmutatiōe parua quoqꝫ ſtabilitate: ſic habitatores europe fortioris aī q̄ q̄ aſie ſunt. ociū q̄ppe ac pigritia ex aeris equalitate puenit: p quā inequalē aī ꝛ corpis: laboris ꝛ exercitij tolerātiā preſtat. Quies aūt ꝛ requies timorē ꝛ ignauiā labor ꝟo exagitatio animoſitatē miniſtrat: quare europes ꝛ militia gaudēt: ꝛ pugna: cuiq; ſubijci: vel humiliari reſpuētes. Differūt hac ꝑmoravrietate: ſecūdo vero qꝛ eiuſdē europe. terre pars altera eſt ꝛ magna illa ꝟo parua. Hic aūt pfunditas: hic qꝫ planicies. ruſus ꝛ in temporibus mutatio parua. 6.

¶ Simili ꝟo modo in paruulis. Uniuerſaliter autem quicunqꝫ ſic ca m ꝛ altiſſimam multumqꝫ aquoſam habitant regionem tempora quoqꝫ multum habent diuerſa: neceſſe eſt quoqꝫ hos formas habere diuerſas: ad laborē duriciem animorū firmā aſperā ꝛ anguſtā

qui vero loca pfunda incolũt:ꝛ petroſa eos calidi pluſq̃ frigidi ve-
ti ſufflãt aq̃s tepidas bibũt corpa eoꝝ nõ magna nec bene cõpoſita
ſed lata ſunt ꝛ carnoſa:pili nigri:ſimilr q̃z coloris albi flegmatici.
colerici aũt nequaq̃ patiẽtes ſunt labores niſi fortaſſis ꝯſuetudie
hãt neq; eſſi naturalr habẽt. Qui aũt flumina habẽt in q̃ pluuiales
ꝛ alie cõfluãt aq̃: hi magis incolumes ſunt illis ac melic res:q̃ vero
nõ:ſed poſt ſibi fontes ſunt:pigreq; paludes ſiue ſalſarum fluit vn
da bibẽtis in vſum.oẽs hos multe ꝛ varie faciũt diſtare figure.ſunt
quoq; citrini:vẽter eis largus multũ quoq; ꝛ ſplenis habetur. 7.
Qui vero in alta habitãt regiõe:equalis odore atq; aquoſa: eoꝝ
forme:ꝛ corpora bona magna:conſiſ es vſu:atq; natura boni tempe
ramenti audaces. 8.
Quelibet vero terra macra atq; ſubtilis in aquoſa ꝛ aſpera aeris
complexio intemperata illi aſperi ſunt formaꝛ tetanoſi colore qua
ſi citrini:ꝛ nigri iracũdi rigidi. Ubi nimia mutatio: multaq; diuer
ſitas habitantiũ formeꝛ anime atq; nature multe ſunt diuerſe. va
riantur enim ꝛ nature ex varietate temporum. deinde regionum:e q̃
bus cibus eſt. poſtea vero aquarum inueniuntur ꝛ forme hominũ
varie ſecundum qualitatẽ nature regionis. vbi enim eſt terra craſ-
ſa ꝛ humida p ſe ꝛ aquoſa:ea quidẽ eſt in eſtate frigida vero in hye
me:tempora bona ꝛ ſibi conuenientia:habent habitantes craſſos
natura fortes humidos in labore illis exercitio minime perduran-
tes animi ſegnis ꝛ ocioſi in artificijs:ingenij duri ꝛ grauis: non ſunt
autem acuti ſiue ſubtilis. 9.
Quibus vero regio leuis eſt ꝛ profunda:perfundit aũt in hyeme
ꝛ a ſole incenditur in eſtate ꝛ hi corpis aſpi ſunt ꝛ tenuis ad laborẽ
fortis ad immodicã irã veloces:nihil illis preter ſuũ videt aſperita-
ti animi viciniores q̃ modeſtie ſiue quieti in artificiali ingenio ſub
tiles:audaces:atq; pugnãtes:ſz regiõis naſcẽtia huic nature ſunt
vicina. Et ſciẽdũ q nature ꝛ forme multũ cõtrarie ſunt:atq; diuer
ſe. De his aũt q̃ diximꝰ ita eſt ſi quoq; q̃ras:q̃ de naturis reſtant
illa contemplare ab his ꝛ non errabis a veritate.

De aqua ꝛ aere Finis.

Hyppocratis de pharmacijs libellus incipit.

De pharmacijs aũt cãe nõ vt extimant ſunt. eadẽ ei phar
macia purgãtur:eſt qm̃ alia purgat q̃ que cõſueuit pur
gare:eſt autẽ qd ſuperpurgauit. eſt quod ꝛ conueniẽtia
facit:quare nõ vt contingit pharmacie debẽt dari. Arbi
trari enim oportet ꝛ cibos nutrientes nos: pharmacas
eſſe minus autem illis. Homines enim hos recte quidem appeten-
tes ſani ſunt :non vero recte laborant ſi perdantur aut purgan-

tur ſicut a puris medicinis manifeſtum igit̃ eſt ⁊ hos pharmacias
min⁹ ⁊ tardi⁹ puris pharmacijs. Verũ hi tardiores ⁊ cõſueti nobis
ſunt quotidie intrãtes in corp⁹. Vane aũt ⁊ negligẽter traditi cibi p
turbãt homines ⁊ egrotare faciũt quodaꝫ modo ⁊ puras ⁊ acutas ſi
abſq; paſſiõe ⁊ abſq; cauſa tradat aliq̃s nõ debet operari aliquid cõ
ferẽs. Oportet igit̃ ꝑmũ tradere colericis quidẽ qd̃ colerã purget.
flegmaticis aũt qd̃ flegma: hydropicis qd̃ aquam melãcolicis vero
qd̃ nigrã colerã. Si vero extra hui⁹ purgaueris cõueniẽtia ṽo non
purgas: q̃ ṽo nõ cõueniũt purgas: quare ad vtraq; peccare eſt. Qñ
igit̃ debes alicui medicinã tradere ſuperi⁹ ſiue inferi⁹ interrogare
ip̃m opꝫ ſi vtiq; bibit medicinã: ⁊ vtꝝ vẽter in iferiorib⁹ pharmacijs
acut⁹ eſt. ⁊ obedit cito aut dur⁹: ⁊ ſi acut⁹ ⁊ bene ſolubilis fuerit: mol
liorib⁹ ⁊ minorib⁹ pharmacijs indiget: ſi ṽo dur⁹ fuerit fortioribus
eget. Idẽ aũt mod⁹ ⁊ ad ſupiora: ſi ṽo nũq; dicat neq; ſupi⁹ neq; ife-
ri⁹ purgatũ fuiſſe: aut potaſſe pharmaciã ſcire opꝫ ſi ad igrediẽtia
ſano exñti bñ ſolubil is erat vẽter ad inferiora: aut bñ vomẽs ad
ſupiora: ⁊ ſi ad repletionẽ quandã fact⁹ diaria ſupuenit ipſi. hui⁹
oĩa opꝫ inq̃ri qũo poſſis recte ꝯſulere: malũ eñi eſt accidẽs tradenteꝫ
pharmaciã homini interficere. Quicũq; quidẽ igit̃ a febrib⁹ vehe-
mentib⁹ occupat̃ neq; opꝫ his medicinas purgatiuas tradere eſt
vtiq; poſt feb. ſi ṽo nõ in quatuor ⁊ decẽ dies: colere eñi carnes exi
ſtẽtes ipſoꝝ ⁊ vẽtres accipiũt pharmaciã ⁊ nil purgat ⁊ feb. fit ma
ior ⁊ color mutatur ⁊ ycterici fiũt. mota eñi corpora ⁊ nõ purgata
neq; comedere volũt neq; bibere: ſed oĩa horrẽt: ⁊ vt frequẽter per-
eunt. Si vero accipiat̃ pharmacia ⁊ ante meridiẽ nil purgat: a me
ridie vero purgẽs ſubtilis fit ⁊ finit. Si ṽo hũc diẽ circũſiat ⁊ ſimt̃
purgatiõe poſt feb. ſan⁹ fit. Si ṽo. feb. iterũ occupet ipſuꝫ deſtruit̃
nõ ꝯuenit fortib⁹ paſſionib⁹ pharmacias purgatiuas offerre: ſed
ſi quẽ opꝫ cliſterizare cõgruit quotienſcũq; volueris vti periculoſuꝫ
eñi eſt. Scd̃m aũt eandẽ rõnẽ ⁊ in eſtiuo tp̃e a canis ortu dies. 60.
obſeruare opꝫ nõ tradere pharmaciã ſꝫ cliſterijs vti id ẽ eñi piculũ.

¶ De pharmacijs finis.

¶ Hyppocratis liber de inſomnijs.

Ex inſomnijs ea nobis bona ſunt q̃ ad vltimã noctis p-
tem intelligẽtie repſentẽt res eo q̃ interdiu agebantur
mõ: aut de illis deliberatiões atq; ꝯſilia. Sanitatẽ eñi
ſignãt: q2 diurnis in ꝯſilijs anim⁹ ꝑmanet nulla ipletiõe
nulla exinanitiõe: nulla alia deniq; re externa aut aduẽ
titia ſupat⁹. Que ṽo his cõ̃ria ac inter ſe repugnãtia ſunt: ſi vehemẽ
ter vehementẽ. ſi modice infimã in corꝑe ꝑturbationem eẽ teſtãtur
An igit̃ a negocijs abſtineri oporteat necne iudiciũ non fero. Ve-
rũtñ corp⁹ id purgãdũ eẽ ꝯſulo qꝫ ex materia quapiã ſuperãte cõ-
tingit ſecretio alum ⁊ intelligẽtiã ꝑturbãs. Qd̃ ſi vehemẽter diſcre

pdeſt: pdeſt vomitũ mouere: ⁊ in quintũ diẽ modicos ⁊ leues cibos ſu-
mere. Et in cũ deãbulatiõib⁹ multis ⁊ acrib⁹: tũ mediocrib⁹ exercita-
tiõib⁹ vtẽdũ. Sin min⁹: vomit⁹: ociũ: ⁊ tertia ps cibis demẽda. Rur
ſuſq; eadẽ vict⁹ rõne q̃ntũ vſq; diẽ vtef: adiecta deãbulatiõis ⁊ vocis
exercitatiõe. Deinde poſtea diſ: s immortalib⁹ ſupplicãdũ. Sol luna ce
lũ ſtelle ex ↄſuetudine pure lucide ſplẽdide cõſpectui ſubiecte in bo-
nis ſunt: indicãtes q̃ppe oĩ ex pte corp⁹ bñ valere. Quare hic habit⁹
p̃ſenti victu cõſeruãd⁹ eſt. Si q̃d vo cõtra apparuerit: morbũ corpĩ
a validis validiorẽ: ab ĩfirmis leuiorẽ inſtare manifeſtiſſimũ eſt. Atq;
ſi ſtellar extern⁹ circuit⁹: ſolis medi⁹: lune: q̃ cauſis adiacet: extingui
q̃d aut ledi aut occultari aut oĩno impediri viſus fuerit: eidẽ circui
t⁹ pti morbũ ſuperuenire: tenuiorẽ q̃dẽ: ſi ab aere vel nube ſtd la ꝫali
qua afficiat: ſi ab aq̃ ſeu grãdine: vehemẽtiorẽ. Signo nãq; eſt hũi
ditatis et pituite excretionẽ in interiorẽ circunferẽtiam incidiſſe.
Huic igitur expedit in veſtimẽtis ſudoris q̃ maxime euocãdi cau
ſa. primo q̃dẽ ſenſim. deinde vehementer currere: poſt vo exercita-
tionẽ multis ſubinde deambulationib⁹ vti prãdio intermittẽdo.
Ac tertia demũ cibis ablata parte in quintũ diẽ paruũ aſſumere.
tũ ſi maior offenſa apparet: fouere. Siquidẽ ea de re corp⁹ p ſupfi
ciẽ expurgari cõfert: q2 in exteriore circũferentia detrimentũ ineſt.
Preterea cibis ſiccis. acrib⁹: auſteris: meracis: ⁊ exercitationibus
maxie ſiccis vti. At vo ſi q̃d eiuſcemodi pati luna videat: int⁹ euul
ſionẽ fieri pdeſt ab acribus ſalſis: lenibuſq; cibis vomitũ excitare
magna vi currere: vocẽ exercere: prãdiũ intermittere vtiq; cibi de
tractione ⁊ victus moderatiõe habita. Deinde vomitu itex facto
in quintũ diẽ modicũ cibũ adhibere. Ubi aũt ſereno celo circuitus
a ſiccitate affligi laborare ſuperari videtur: egrotatiõis periculũ
eſt. Igitꝰ opus eſt laborib⁹ demere victu humidiore leni: balneis: ma
iore quiete: ſomno multo: donec ↄſiſtat vti. Si igneũ quid ⁊ incẽſu ꝫ
ſtellis illis repugnãs ↄſpicitur: bilis excretionis nota eſt. Si victe
demũ occultẽtur: periculũ eſt ex egrotatione mori. Si in fugã aut
vertſtur: aut verſe celeriter fugiũt alijs deinceps inſequẽtib⁹ futu
re niſi homo curet: inſanie met⁹ eſt. His itaq; oĩbus veratro in pri
mis euinci: victũ moderari ↄuenit: aliter victũ ab aqua repeti non
alienũ eſt: vinũ nequaq̃ guſtare preterq̃ tenuiſſimũ lene dilutũ. Itẽ
ab acrib⁹ ſiccãtib⁹: ſalſis calefaciẽtib⁹ abſtinere: necnõ exercitatiõi
bus naturalib⁹ ⁊ curſib⁹ in veſtimẽto vti q̃pl'imis abſit frictio: lu-
cta: ſaltatio: ⁊ vehemẽs exagitatio: molliter cubet deſideat p̃terq̃
naturalib⁹ laborib⁹. Poſt cenã deãbulet. Bonũ etiã ẽ foueri ſm fo
mẽta ſubide vomere. Ad trigeſimũ diẽ ne ipleat. Implet⁹ bis in mẽ
ſe vomitũ a dulcib⁹ hũidis ⁊ lenib⁹ puocet. Que aliũde alio nulla ne
ceſſitate aut vi vrgẽte vagant: aĩm ſollicitudine ⁊ cura afficid occẽt
Huic nẽpe pdeſt ex toto ↄquieſcere: ⁊ animũ ad ſpectacula riſum p̃
cipue mouentia vertere. Si min⁹ ad id ſaltẽ q̃ꝺ p biduũ aut triduũ

ſpectando mens exhilaretur. Poſt ſiſtet. ſi id nõ proderit: egrota-
tionẽ eſſe metuẽdã. Omnino ſtelle q̃ circũferẽtia purę ſplẽdide de
labi ac oriẽtis partem petere videnť: bone valitudinis teſtimonia
ſunt: ꝓpterea ꝙ quicquid vel in corpore eſt ſperatũ vel in aluo ex-
cretũ: vel in carne pullulãs id probe oẽ occidui circuitu: cui recte ad
heret excidit. Que vero ex illis nigre ⁊ obſcure ſiue ad occiduũ ſiue
in mare ſiue in terrã ſiue paulo ſupra deferri videnť morbos denũ
ciãt. Que ſupra grauedines: q̃ in mare: malos alui habitus: q̃ i ter
ram: tubercula in carne maxime naſcentia. His cõfert tertiã por-
tionẽ cibis demere: exercitatoqꝫ vomitu in quintũ diẽ victũ tẽpera
re. alio deinceps quinto die cuiuſlibet generis cibũ adhibere. Tuꝫ
iterũ facto vomitu ad eundẽ ſuperiorẽ victũ redire. His deniqꝫ ce-
leſtibus inſidere q̃cq̃d tibi videbiť purũ ⁊ humidũ: bonã valitudi-
nem oſtendit. Quũ id ab ethere deſcendiſſe in hominẽ. Tale auteꝫ
animo repreſentari: quale hominẽ intrauerit. Ecõtrario nigrum
q̃dlibet impurũ ⁊ minime illuſtre: mali morbi: nõ ab impletione cer
te aut ex inanitione: ſꝫ ab externa cauſa inſtantis indiciũ habetur
Huic ergo cõducit multa vt currere: vt q̃minima corporis liquefa
ctione: ac ſpiritu ſpiſſiſſimo vſus aduentitiũ malũ ꝓpellat: ꝓt
inuſqꝫ ſm curſum acribus deambulationib⁹ vtendũ: vict⁹ autẽ in quar
tum diem mollis ⁊ leuis adhibeatur. Quodlibet tibi a deo purũ da
ri viſum: ſecũde valitudinis ſignũ eſt ꝙ ingredientia corpus pura
ſint. Cuiuſcũqꝫ horũ cõtrarij inſpectio extiterit: nõ eſt bonũ. Mor
bũ eñi corp⁹ inuaſiſſe cõſtat. Ideoqꝫ hũc ſicut priorẽ curari opus eſt
Aquam lenem ſereno celo ſine vehementi quideꝫ madefactiõe aut
graui tẽpeſtate pluere videri bonum: tẽperatũ nãqꝫ ⁊ purũ e celo ſpi
ritũ intraſſe demõſtrat. Ecõtrario magnã ĩpure aq̃ viꝫ cũ ꝓcella ⁊
grandine pluere: morbũ ab aductitio ſpiritu notat. Similiter hũc
tenui victu ⁊ ꝓciõis oĩ modo perq̃ paucis vti oportere. Sic q̃ cele-
ſtiũ aſtrorũ ſigna cognoſcẽdi iudicio ꝑdit⁹ fuerit: debebit ex illis cũ
ſibi ſuiqꝫ valitudini vict⁹ genere ꝓſpicere: tũ etiã dijs ſupplicare.
Pro bonis quidẽ: Soli ioui celeſti ioui terreſtri. Minerue terreſtri
Mercurio: apollini. Pro cõtrarijs aũt: Dijs malorũ auerſorib⁹ ter
re ⁊ heroibus vt oĩa grauia ⁊ aduerſa a nobis auertãt. Inſup etiã
ex ſõno ꝓpinquũ q̃d acriter intueri: aut audire: tuto incedere: ſecu
re ⁊ ſine vlla formidine currere. Itẽ terrã planã beneqꝫ cultã arbo-
res florentes ⁊ fructuoſos ⁊ mites fluuios ꝑ more aqua lipida: ne-
q̃quaq̃ iuſto pleniores minoreſue fluẽtes fontes itidem ⁊ puteos in
ſomno ante oculos obſeruari: his oĩbus indicijs cũ corp⁹ bene ha
bere tum vero omnes circuitus ⁊ victus atqꝫ excrementa pro natu
ra eſſe cognoſcuntur. Quicquid iſtorum contrarium apparet: ma
li detrimenti eſt. Nam auditum ledi: circa caput: eſſe noxam docet.
Igitur matutine: quinetiam ſm cenã aptiſſime erũt deãbulatiões
addito ſuperioris victus genere. Cruruꝫ offenſa vomitu ꝯuellẽda

eſt pleniore lucta vtendū: ſeruata eadē in cibis rōne. Aſpera cor-
pus impurum eſſe dicit. rex amat plures poſt exercitationē deābu
lationes. Arborum ſterilitate humani corporis ꝑnicies oſtenditur
Siquidē ſine folijs arbores ab humidis ⁊ frigidis detrimentū: cuꝫ
folijs autē: ſꝫ ſine fructu a calidis: ⁊ ſiccis: vtiliter vict᷒ rōne hec re
frigerāntur ⁊ humefiūt: illa ſiccantur ⁊ calefiūt. Fluuij nō ꝑ natu-
ra fluentes ſanguinis circuitū ſignāt: largi᷒ quippe exceſſuꝫ: min᷒
defectū. Cōmodū igiť eſt victu hoc implere: illud tenuare. Si impu
ri fluūt: perturbationē ſignificant. purgātur aūt a curſib᷒ ⁊ deābu
lationibus multo ſpiritu citati. Nocturne fontiū ⁊ puteoꝝ imagi-
nes: ventos circa veſiccā eſſe indicio ſunt. Res igitur vrinā mouē-
tes ad purgationē aptiſſime ſunt. Mare turbatū aluis maluꝫ ſub
eſſe teſtimonio eſt. Auxilio ſunt res aluum ſoluētes leues ⁊ molles.
Terra vel domus mouēs ſano aduerſam valitudinē. Egro ſanita
tatē ⁊ inſtātis mutationē pollicetur. Ualenti ideo victum mutare
perutile eſt: qḋ totū a preſenti corpus afficitur. Egrotāti aūt in eo-
dem perſiſtendū: q̄ ab inſtante corpus mutatur. Terrā vel a mari
vel ab alia quapiam aquaꝝ multitudine inundari: egrotationem
multe que in corpore ineſt humiditatis expectandā eſſe teſtatur.
Quare vomitus prādij intermiſſio exercitationes ſicci victus per-
neceſſarij ſunt. Deinde ex modicis ⁊ parū aſſumendo ad cōſuetudi
nem reuertēdum. Utiq̄ȝ nec id in bonis ē in ſomno terrā nigrā aut
crematā videre. Quādoquidē in vehementē ⁊ mortiferū morbū in
cidere periculoſiſſimum eſt. Siccitatis eñi exuperantiā carni inſtā
tem deprehendit. Laboribus ergo. Itē in cibis quicq̇d ſicci calidi
acris ⁊ vrinā mouētis: demendū. vict᷒ eſſe dꝫ ptiſane decoctū iusres
deniq̄ȝ oēs molles leues ⁊ modice quidē: potui vinū dilutū albuꝫ co-
pioſius dādum eſt. Balneo frequētiore ⁊ calido vtendū. Sꝫ nō mi-
nime ieiuno: emolliatur: conquieſcat. frigus ſolem caueat. Telluri
mercurio heroibus diuinam rē faciat. In palude ſiue mari flumi-
nib᷒ natare videri: nō bonū. Q̄ꝛ humidi exceſſuꝫ teſtatur oportet
hūc ſperare victui ⁊ ſe exercere: febricitāti aūt bonū qḋ calidū ab hu
midis extinguitur. Quicq̇d neq̄ȝ maius minus ue: ſꝫ ex cōſuetudine
⁊ ꝑ ſui natura eſſe apparuerit: pro bono valitudinis habetur. Ue
ſtem candidā ſiue pulcherrimos calceos indui bonū. Qḋ ex mem-
bris mai᷒: nō bonū: vtiq̄ȝ qḋ min᷒ oportet victus rōne hoc augeri:
illḋ minui. Nigra olno morbida atq̄ȝ ꝑiculoſa ſunt. Utiliter emol
liuntur ⁊ humefiunt. Nouā mutationē p̄dicūt. Puros ⁊ in albis ve
ſtimētis mortuos videre: bonum. Item ab illis aliquid puri accipe
re in bonis eſt. Nam ⁊ corporis ⁊ rerum ingredientium integritatē
declarant. Ex mortuis quippe nutrimenta incremēta ⁊ ſemina pro
ficiſcuntur. proptereaq̄ȝ hec ſi plura in corpus ſerpunt: ſanitatis
ſunt. Rurſum nudatos vel pullatos vel ſordidos vel e domo quid
capientes auferentes ue conſpici: non aptum. Morbū ideo arguit

quia res corpus ingredientes noxie ſunt. Cõfugiendũ ergo ad cur
ſus atqꝫ deambulationes: ac vomitu facto: alimentum molle ꝛ leue
adhibendum. Corpora quecũqꝫ in ſomnijs deformia in cõſpectuꝫ
veniunt: hominemqꝫ terrẽt inſoliti cibi ſatietatẽ: excrementũ: cho-
leram: deniqꝫ morbum periculoſum exponunt. Neceſſe itaqꝫ erit vo
mitũ mouere: ꝛ in quintum diem cibis q̃ leuiſſimis ꝛ modicis mini
meqꝫ acribus ſiccis ue aut calidis: preſertimqꝫ laboribus naturali
bus: preteq̃ ſm cenam deambulationibus. Item balneis: ſed vero
calidis ac quiete vti a ſole preterea ꝛ frigore cauendũ eſt. In ſomno
videri quid aſſueti potius aut cibi ſumere: alimenti inopiã ac ani
mi laborem probat atqꝫ carnes validiſſime quidẽ maximi exceſſus
infirmiſſime autẽ minoris. Ut eñ qđ aſſumitur bonuꝫ: itaqꝫ eſt qđ
apparet. Cibis ideo demẽdum eſt quod alimẽti exuperãtie id teſti-
monium ſit. Similiter etiam panes caſeo ꝛ melle confecti in ſomno
edi ſi videant: eiuſdẽ ſigni ſunt. Aqua pura epota: bonũ reliq̃ vero
omnes noxie. q̃cq̃d aſſueti homo ſpectare vꝫ: animi deſiderium te-
ſtatur. Quodcũqꝫ vero fugit perterritus: ſanguinẽ a ſiccitate infe
ſtantẽ detegit. Utiliſſime ergo corpus refrigeratur ꝛ humefit. Pu-
gnare vulnerari: cruentari vinciri. corpori ſecretionẽ circuitꝰ inimi
cam ꝯtigiſſe ſigno ſunt. Optimũ igitur eſt attenuare: deambulare
cibis facilibus vti. Tum ſecundum vomitum intra quinqꝫ dies ſi-
bi temperandũ. Quinetiã ex viſis errores: vagatiões aſcenſus ma
li ꝛ graues ꝯtingũt. Fluuiorũ traiectꝰ: armati hoſtes: diuerſi gene-
ris monſtra: egrotationis ſiue inſanie argumenta ſunt. Perneceſ
ſarij igit̃ ſic errantibus ſunt cibi modici leues ꝛ molles. Tum por-
ro permulte: preterq̃ poſt cenã exercitationes. Necnõ ad quintum
diẽ cum vomitu victꝰ paulatim tẽperatus ſit. Inſuper a calidis bal
neis deſidia: frigore ſole cauẽdũ. Hec q̃ ſeruare voluerit: ꝑ ut victꝰ
ratio dictata nobis quantũ per hominẽ deo iuuãte fieri potuit: ex
cogitata inuentaqꝫ his ſemper in vita bene valere poterit.

¶ Et ad dei omnipotentis laudem cũ libro de inſom
nijs imponitur finis omnibus operibus hyppocratis
que ad manus noſtras peruenire potuerunt.

¶ Iohannis Damaſceni medici clariſſimi Aphoriſmi incipiunt.

Liberet te deus fili amãtiſſime a deuio erroris: ꝛ in vis
cõſeruet proſperitatis: atqꝫ mecũ velle de te mihi digne
tur poſſe concedere: teqꝫ in eodem agilem facere: ſic deſi
derium tuum iunctum meo compleat in te. Mouerit di
lectio tua fili mi: qꝛ petitionẽ tuã de aphoriſmis medi-
cine ſcribendis ꝓpter nihil aliud prolongaui niſi quia verebar ne

aliquando faſtidires tui deſiderij meam longitudinem velle tentare:et contando cognoſcere. Jam nunc vero quantum inde cognouerim ſufficere videatur:quia cum maiores noſtros peritiſſimos viros quemcumque faſtidioſum noueris ſepe arguiſſe non egre tibi ferendum eſt. Ceterum ipſe preſenſiſſe potes me ſemper vtilitatem tuam queſiuiſſe:et nunquam te deſerendo plus aliud coluiſſe. Deus omnipotens dirigat mentem tuam in beneplacito ſuo ad vtilitatē ſeruorum ſuorum. Ecce iam aphoriſmos quos me ſcribere rogaſti: tue dilectioni mando.

Certe in medicina immenſa profunditas eſt. 1.

Operari autem ſecundum libros abſque perfecta ratione et ſolerti ingenio: moleſtum eſt. 2.

Ingenium autē naturale adiuuat artē et naturā regentem: contrarium autem contraria. 3.

Abūdāter aūt libros peritorū veterū relegere: et ſecreta eorū diligenter diſcutere: iuuat omnē ſapientem etc. 4.

Uita breuis eſt ad cognoſcēdū vires oīum terre naſcentium. 5.

Tu aūt ea q̄ palā ſunt: et in q̄b⁹ oēs ꝯueniūt et maxie q̄ pbaſti tene. Que vero in dubio ſunt et in q̄bus diſſentiūt omitte. 6.

Illud vero nō debet nos cōmouere qd in ſapientū dictis hr. 7.

Quedā ſunt que nō videtur nobis ad plenum ratio atteſtari: ſꝫ potius credulos habere. 8.

Illud quippe quod medicamur ſubtilis ſubſtantia eſt: neque enim humana natura erroris periculum incurrere non poteſt: preſertim in ſubtilibus. 9.

Qui deditus omnino ſecularibus negocijs (alias delitijs) negligit fundamentum medicine: philoſophie: et artium doctrinam nō ei fides adhibenda eſt: et maxime in ea vbi Gal. et Ariſt. concordant: vbi diſcordant difficile verum inuenitur. Animal ſecundum frigidum et humidum nutritur: ſecundum calidum et humidum viuit. 10.

Uirtus ſiue virtutes naturales vel ſpirituales varia nomina habentes vna eadēque eſt. ſ. virtus. 11.

Sed ſm diuerſa in ſubiectis mēbris officia: diuerſis vocabulis nūcupātur. 12. Cōplexio naturalis ſm vicinitatē q̄dē eſt ſeparabilis: actu tamen eſt inſeparabilis. 13.

Quēadmodū tā vitia animi q̄ figure corporis ab auis et a parentibus cadūt et hereditantur: ita quoque morbus diuturn⁹ et maxime ſi fuerit in principali mēbro. 14.

Medicina q̄ tēperamento vicina eſt et eſt odorifera ſi cibus quoque fieri poſſit optimum eſt. 15.

Colligatio corporis et aīe ſm ordinis naturalis cōſonantiā facta ē vt ſubſiſtat. Uñ cauendū eſt ne des ei fortē medicinā q̄ fortiter mutet eā: vt ea q̄ eſt in tertia parte. 16.

Complexio corporis animati ad figurã nerui cõſona eſt. Non igitur temerarius ſis in medicina forti: que eam diſſoluat: et aperiendo corpus in aliam cõplexionẽ mutet. 17.

Medicina ſtiptica et odorifera et tẽperamẽto ꝓpiqua cuſtodit et cõfortat principalia mẽbra et virtutẽ naturalem huiuſmodi tibi ſit ſemper vtendũ vt confortes naturam. Si enim naturã cõfortaueris: morbum medicãdo iuuat curari. Si vero eã neglexeris et neglectam deficere permiſeris, nihil prodeſt. 18.

Epar et ſtomachus ſunt poſita inter efficacia nature vt nutriant ſicut inſtrumẽta: qꝫ ſi accidenti aliquo amiſerint cõplexionẽ et minuet curſum nature. 19.

Calidi morbi plus frigidis ſunt mortiferi propter ignei motus velocitatem. 20.

Quãdo corpi aliq̃d acciderit: non ei dandũ eſt qḋ noceat principalibus membris. Qḋ ſi feceris inde nociuus eris: et magnũ iuuare non videberis. 21.

Uitiũ animi ſeq̃tur cõplexionẽ corporis: cũ igitur corp⁹ patitur: et maxime principalia mẽbra medicinã maxime aſe exhibere minime negligas: vñ vꝫ gaudeat vt odoratu: viſu: auditu: quod nõ nulla medicine pars eſt. 22.

Medicinarum quedã et maxime que faciunt in ſummo capitis: poſt cenam: et quãdo itur dormitum dãde ſunt: vt natura ad interiora intenta ab altiſſimis membris attrahẽdo ſenſus alleuiet. Similiter autem vbi morbus iam preualuerit et maxime in principalibus membris. 23.

Nulli medicine mẽbrũ cõmittendũ eſt aliqḋ niſi ei que ad complexionẽ ei⁹ aut ex parte: aut ex toto ꝑtineat ad ſimilitudinẽ medicine nutrientis membrorum: que medicina ſi nutribilis quoqꝫ fuerit vtilis eſt. 24.

Medicina cõtraria ad contrarium deponendũ eſt: et non ſm̃ complexionem eandem. 25.

Infirmis defectis nulla medicina aut cibaria danda ſunt: niſi ea que facile poſſit natura pati: et proprie temperamentũ in quãtitate et qualitate ſit. 26.

Medicamina pauca tibi tenenda ſunt: niſi quorũ iuuamẽto ſepi⁹ expert⁹ cõfidere poſſis: totius eñ multitudinis noticia incõprehenſibilis eſt. Ne cũ ꝑ ſingula volueris inq̃rẽdo diſcurrere multiplici diuerſitate ſenſuũ diſtract⁹ in nullo poſſis fidẽ habere. 27.

Rerum proprietas dubia eſt. Ea nãqꝫ multi olim experientes arbitrati ſunt facere a proprietate quod pleriqꝫ faciebãt natura. 28.

Unde videndum eſt ne in proprietatis purgatione negligas naturam que notior eſt. 29.

Humores in hyeme natura plus diſpergit: et vere intus: eſtate

autem ꝛ antunno minus. tūc itaq; oportet vt medicinemur quā do potior eſt. 30.

Frequētatio morbi in pricipali mēbro diſſolutionē corpis pnūciat

Humores calefaciendo: ꝛ diſſoluēdo: ꝛ naturā cōfortādo: ſalubri⁹ purgantur ꝙ per catarticū: aut per vomitū: quoꝝ neutrū ſine detrimēto fit nature: ſi tñ eos calefaciēdo diſſolutos ad princi palia mēbra defluere nō ptimetur. Qḋ ſi timeš ad qḋlibet aliud ingenium recurrendum eſt. 31.

Cauendū eſt ne ab egritudine cōualeſcentib⁹ innatū apoſtema ad interiora medicamēto redire cogatur: ppter principaliū mēbro rū defectionē: ſed aliter diſſolutū expellatur: qḋ leui⁹ fieri poteſt ꝙ tñ addi: nec qḋ ſibi ſufficiat ad diſtributionē minuendorum principalium membrorum. 32.

Habitātes in quito aut ſexto climate plus minuere ſanguinē ex pe dit ꝙ in ſeptimo: aut in primo: aut in ſcḋo: aut in tertio. 33.

Apoſtema in mēbro principali ſine dolore naturā in regimē dimi ſiſſe ſignificat: maxie ſi ex co. ru. aut ex ſangui e eſt qḋ rarū eſt. 34.

Corpora naturaliter frigida ꝛ humida parū in ventre recipiunt. minus vero reddūt: vētres quoq; eorum plurimū liq̄di ſunt: ꝛ in firmitas diuturna. 35.

Calidis eñ ꝛ ſiccis contrarium conuenit. 36.

Ab infirmitate ſurgētibus cibaria ſibi nociua petētibus nō negā da ſunt: ſed ingeniandū in qualitatē ſibi vtilem mutādo. 37.

Oportet aūt te in infirmo ſalutē promittere ſemper: necvnꝗ illū a ſpe deponere ꝛ ſi ipſe deſperet. Cōplexio eñ corporis animi affe ctui ſemper inheret. 38.

Ingenium naturale medici cū paruo artis fundamento adiuuat naturam innaturale contrarium. a39.

Medicoꝝ illitteratorum ſimplicium: adoleſcētium luxui ſubi cen tium vt plurimum homicide. 40.

Opꝫ etiā egrotū de oib⁹ vnde egritudo naſci ſolet tā exterioribus ꝙ interioribus inquiri: ꝛ ſm potiorē partē iudicare. 41.

Glorioſoꝝ ſupbiā: ꝛ ad naturale multiloquiū ſi ſapias ꝯtēnas nec te egrū interrogare per oīa pudeat. vrina eñ vbi morb⁹ intra ve nas exiſtit fallax eſt. 42.

Si interrogat⁹ ſemper velociter reſpōdeas: dubitādus es. 43.

Circa īfirmū ꝯſtitut⁹ ſui ſani q̄litatē ꝛ ai affectiōes ꝯuenit cogno ſcas ea rōe q̄ illū noueris amaſſe p̄ ceteris aut ꝯcupiſcere: ad mēo riā reuocādo laudare. Et ſi licitū ſit añ oclos p̄ntare: aut ſe mox facile habituꝝ conſtāter promittere: ꝛ ſic in eoꝝ ſpe illum anima re non deſinas. 44.

Multū iuuat paraliticos ad eoꝝ latera naturalē calorē apponere non tamen igneū: ſed adoleſcentis puelle. 45.

Una medicinaꝝ in iuuamēto equalium: ꝛ ſapore odorifero ꝛ leuior eligenda. 46.

Mutare cõſuetudinẽ nociuũ ⁊ peſſimũ eſt ⁊ maxime veterẽ. 47.

Quõ nulla ꝯueniẽtia ſit inter aquã ⁊ calorẽ naturalẽ: ita nõ eſt purgãdũ niſi medicina que nõ ſit longe a tempeꝛamento. 48.

Timendũ eſt eñi ne hoꝛrẽs eã natura reijciat: ⁊ nõ miſceat humoꝛibus: nec coꝛroboꝛata nociuum expellere poſſit. 49.

Opꝫ ergo vt ad purgãdũ ĩterclusos hũoꝛes in ſimilitudinẽ ſibi ꝯuertat medicinã ꝑ ingeniũ vt natura eã recipiat apte: ⁊ receptã ꝑ venas deportet: ⁊ ſic ꝯfortata facile inimicũ ſuũ excludat. Nã ſi ĩ q̃litate fortioꝛ fuerit deficit natura: nam contrariatur ei. 50.

Ante purgationẽ ṽo ꝑ aliq̃s dies hũoꝛes cõmouẽdi ſunt ⁊ diſſoluendi cũ medicina cibali ⁊ cibo medicinali. ⁊ ſic cũ ꝓſentis diei abſtinẽtia ſunt purgandi. 51.

Balnea nõ ſunt neceſſaria nobis ad refrigerãdũ calidũ aut calefaciẽdũ frigidũ: ſed vt diſſoluant ⁊ ſudare faciant: ⁊ deſiccent ⁊ humectent. 52.

Tyꝛiaca magna neceſſaria eſt vt diſſoluat ⁊ diſpergat ⁊ mundet. Sꝫ pueris adoleſcentibus ⁊ ſenibus ⁊ defectis parum dandum eſt inde. 53.

Moꝛbi exterioꝛes vere ⁊ eſtate magis ſunt curandi. Interioꝛes ṽo per contrarium. 54.

Moꝛbi ex penuria quãtitatis vel qualitatis nõ minꝰ q̃ de plenitudine nimia naſcũtur vnde medici multi in temeraria purgatiõe delinquent plerumq̃. 55.

Medicina data ſi victa natura nõ eos quos querimꝰ expulerit humoꝛes remanet in coꝛpe: ⁊ in humoꝛũ mutata qualitate moꝛbos inde intendit generare. 56.

Coꝛpoꝛa frigida ⁊ humida oſſa ⁊ neruos inualidos habent. vnde ſana egritudini: ⁊ egra ſanitati habilioꝛa ſunt. 57.

Apoſtema in pueris cũ ſumma diligẽtia ⁊ cautela curãdũ eſt neq̃ eĩ introꝛſuꝫ violẽta medicina redigẽdũ ne natura in modũ valida ex hũoꝛis quẽ habet adhuc a matrice copia repꝛeſſa ſuccũbat. 58.

Moꝛbido coꝛpoꝛi nõ forte cõtrariũ. vel eadem die poſt nimiũ aeris caſ. dandũ eſt ⁊ econtrario. 59.

Acute egritudines plꝰ in ſenibꝰ q̃ iuuenibꝰ timẽde ſunt: citiꝰ eñi in bonũ malũ ve firmant: cibaria q̃ppe q̃ recipiũt mutat natura eoꝝ in ſimilitudinẽ frigiditatis: vñ celeriꝰ ad ſanitatẽ reuocant: timẽde ṽo ſunt: q2 defectꝰ caloꝛis naturalis acumẽ egritudinis ſuſtinere non poteſt. 60.

Frigidi moꝛbi in ſenioꝛibus difficilius: in iunioꝛibus facilius curantur. 61.

Balnea ⁊ tẽperata potio iuuat cauſam ⁊ cõtrarium cauſe. 62.

In nimio exercitio poſitos ante cibũ parũ quieſcere, ocioſos aũt parum exerceri opoꝛtet. 63.

Laboꝛ ⁊ exercitiũ q̃dã doloꝛ eſt. vñ in eo poſiti nõ dolẽt de pluribus

morbis illaborioſi eteſſi ſunt ad cõparationẽ illi⁹ laboris niſi cũ dolor morbi laborem excellerit. 64.

Juuenib⁹ ſpermatis emiſſio raro ex frigiditate accidit. 65.

Juuenib⁹ epilepſia ꝛ ſpaſm⁹ in ꝑmo ꝛ ſcdo ꝛ tertio ꝛ quarto climate ex naturalis caloris inopia ꝛ temperamẽti defectione eſt ꝛ ñ ſanitas eoꝝ ex calore ꝛ tẽperamẽto cõſtare d3: magis euenit raro ex nimia frigiditate ſub qualitate vel quãtitate multiplici tẽperamẽti. vñ purgãdo preuidẽda eſt medicina calidiſſima nõ ad vltimam ſubtilitatem perducenda. 66.

Cum q̇s vult caput purgare: aut cerebꝛũ aut inſtrumẽta ſenſuũ: pillulis maioꝛib⁹. i. groſſioꝛib⁹: ꝛ poſt cenã cũ ti doꝛmitũ datis faciẽdum eſt. 67.

Ad nimiã humiditatẽ in ſtomacho ſubtilẽ puluerẽ damus. 68.

Si cui ꝑncipalia mẽbꝛa defecta habẽti aut debilitata catarticũ neceſſarium fuerit cliſtere faciamus. 69.

Abũdãtia ſtomachi pillulis paruis ꝛ recẽtib⁹ hũidis ieiuno ſtomacho datis purgãda eſt: ꝛ hiis q̇ biberũt deambulãdo commouendum eſt. 70.

Pillule veteres ꝛ deſiccate pri⁹ ꝙ̃ dentur humectãde ſunt per noctẽ in aqua calida. 71.

Omne catarticum neceſſario co. ru. commouet. 72.

Qui. 60. annoꝝ aut plurimum ſunt: in medicina eorum non eſt inſiſtendum ꝙ cole. rub. purget: q2 ipa ꝑ ſe facit ꝛ humectatio corporis fundamentum eſt. 73.

Principalia mẽbꝛa naturaliter defecta habẽtib⁹ cauẽdũ eſt ne acutam medicinam: ſed ad vicinitatem temperamenti redactam accipiant. 74.

Due ſpecies ſi ſimul mixte bibite ſint neceſſario tanꝙ̃ ſi ſeparatim: vtraq3 lacertos ꝛ carnẽ generãdo ſuũ naturalẽ reddit effectũ. 75.

Conualeſcẽtes ẜm infirmitatẽ ſuã: debẽt quidem tractari: nõ tñ ex toto permittantur haberi prout ante conſueuerunt ſani. 76.

Opoꝛtet medicinã fieri ad ſimilitudinẽ operantis nature: ꝛ ſi dura aut tarda fuerit: ꝛ nõ ẜm qḋ videat iuuamentũ abſq3 rõne: abſq3 ratione quidem fallax eſt. 77.

Eger diu fideli medicoꝝ cõmittẽdus eſt: cuius error a recti diſtãtia rarus eſt.

Qui ſi plurimos cõſulit in ſinguloꝝ errorẽ plerumq3 cadit. 78.

Apoſtema in ſenibus nõ retroꝛſum medicamine cogat. Uidẽdũ eſt eſſi ne natura deficiat ad diſpergẽdũ illḋ: ꝛ qḋ expulſiõe totas vires cõſumpſerit extrahẽdũ q̇ppe eſt: ſ3 nõ cũ foꝛti medicina ne natura cũ eo exiẽs coꝛp⁹ exinaniat: mediocriter igiẽ eſt extrahẽdu3 Eſt nẽpe qḋ deperdiẽ in ſenibus multũ: ad differentiam illius qḋ reſtauratur. Similiter ꝛ in pueris vis namq3 medicine foꝛtioꝛ eſt ñatura eorum. 79.

Infirmus ad ſolitū ſtatū ex quo in egritudine ceciderit tantū reuocandus eſt: nō aūt ad temperamentū in omni ſubſtantia. 80.

Cuius qualitatē cōplexionis nō nouimus ſani: eius infirmitatem an grauis ſit necne: nō bene perpendimus infirmi. vñ medicina incerta queqꝫ ſubſequitur. Reddere eñi ſanum ad complexionez temperamenti morbus eſt ad ſui ſani qualitatis operationez. Nā virtus eſt cauſa motionis. 81.

Unde in purgādo corpore ſi forte ſit ipm̄ cōmouendū eſt forti medicina ꝛ illi manifeſta. 82.

Singulis infirmitatibus ppria fieri medicamina ad ingeniū ꝛ ad arbitrium medici: perfectioni propinquū eſt. 83.

Nulla res ſub lunari globo vel circulo poſita: quocūqꝫ gradu mutetur circulus: vltra reuocat in eternū ad illū qualitatis vel quātitatis in quo fuerit in ipſo circuli motu. 84.

Nulla medicina leuis eſt in cōtēplatione ꝛ operatione. ea eñ que leuis videtur grauem: que aūt grauis leuem: ſi attentius eam inſpexeris comprehēdes. Non igitur leuiter vel abſqꝫ rationis cōſideratione determinandum eſt. 85.

Credere experimento ſine rōne fallax eſt. 86.

Nulla egritudo eſt q̄ nō babeat op⁹ īterrogari infirmum. 87.

Omnis fe. calor extra naturā eſt. Sed inter fortem ꝛ leuem differt ſm ſuam materiā qua propter ei q̄ ex co. ru. eſt fortiter: que vero ex co. nigra lente reſiſtamus opꝫ. 88.

Quodcūqꝫ membrum ſuſcepit detrimentum aliquod ſeu naturali morbo ſeu quouis exteriori accidenti: nō vlterius priori ſtatui perfecte reddi poteſt. 89.

Morbum diuturnū: ꝛ defectionē mēbrorū hereditat quidez filius: ſed differenter: aut minorē ſi alter pater parentū fuerit ſan⁹. 90.

Nulli etiā credendū eſt ſtudioſo medico: niſi etatis ꝛ pbato. 91.

In morbo diuturno cuius vrina vrine ſani ſimilis fuerit: ꝛ ꝛ in vna cadēqꝫ qualitate permāſerit: nō euadet egritudinem. 92

Medicus mediocris qualitatis eſt: ꝛ ne nimis mundū admiretur: neqꝫ ex toto aſper natur oportet. 93.

In tempore veris ſi ex multa humectatione fiat mutatio aeris eſtate naſcunt variole; apata: freneſis: ꝛ febres: nec ſolutione purgatiua curantur. 94.

Mulier in dextera parte cōcipiens raro feminaz pariet. 95.

Catartico dato pregnanti: deficiunt principalia mēbra nati oibus dieb⁹ vite ſue. 96.

Quō naſcunt morbi ex humor quātitate vel qualitatis abundantia. Simil'r eſt ex defectione. Propterea vero medicū purgādo 'et exinaniendo errare contingit. 97.

Olfactus et maxime ſi ſaliat fumus in caput celeri⁹ q̄ bibitur cerebrum iuuat. 98.

Ex mutatione ſtellarum in longitudinem ꝛ latitudinem: vitia ꝛ cõſuetudines mutantur. 99.

Ex diuerſitate ſpaciorum regionũ variantur quoq; cõplexiones ꝛ vitia nature etiã ꝛ cibaria atq; medicine: adeo vt ea q̃ fiunt in.2 aſcendant in.4. ꝛ ecõuerſo. velut herba portulana ꝛ agreſtia ſeu ſyluatica ꝛ domeſtica differunt. 100.

Emplaſtra atq; vnguenta ſm vicinitatem qualitatis cõplexionis in ſimilitudinem illius mẽbri cui apponuntur. 101.

Co.ni. in iuuenibus forti medicina purgare noli. Eorũ nãq; quãtitas pua: ꝛ eq̃litas defecta. neq; eñi corpori coherentia ſunt. 102.

Si poterit medicus medicari cũ dieta abſq; potione, proſpera euenient. 103.

Si quis per multũ tẽpus neq; vomitũ neq; ſolutionẽ habuit: ꝛ ei eueniat illi ſubito impetu: videndũ eſt ne reſtringere feſtines. 104.

Fumus in corpore aliud eſt q̃ ventoſitas: ꝛ pauci nouerunt diſcernere. 105.

Urina ſanitatẽ ſignificans in oĩ hoĩe nõ eſt equalis: nec in quãtitate: nec in qualitate nec in liquore. 106.

Cuius vrinã non prenoueris ſani: in eius medicina non appropriabis virtutem egroti. 107.

In conualeſcentibus a p̃a ſic medicare vt nõ ingrediať intus ſꝫ foras: non fortiter quidẽ ſed leniter extrahať. Silr quoq; in pueris: ꝛ in ſenibus. 108.

Si demẽtia ex frigiditate ꝛ ſiccitate p̃cedẽs ad cerebrũ incutiẽs ſit fumũ odoriferũ ca. ꝛ hu. tã intus q̃ foras ei adhibem⁹. ꝛ excitandũ calorẽ: ad iras quoq; interdũ patientẽ p̃uocamus. 109.

Cõpoſitio cõplexionis ſanitatẽ ſignificans in omni hoĩe nõ eſt eq̃lis: nec in quãtitate nec in qualitate. 110.

Quibus in iuuẽtute quater in anno tñ flebothomari cõſuetudo fuerit hmõi. 40. annoꝝ erũt aut ter in. 50. aut. 60. ſemel cõferẽdum eſt. Ulterius vero ex toto dimittendũ eſt. 111.

Senes a. 40. anno cephalicam venam. 50. medianã: poſt. 60. baſilicam incidere deſignant. 112.

Qui in iuuẽtute cõſtituti multũ ꝛ frequenter ſanguie minuti fuerint annos. 60. calor eoꝝ in frigidũ ꝛ ſiccũ conuerteť: maxime ſi fuerit frigide nature. 113.

Cuſtodia virtutis principalia membra confortat: ꝛ a morbis tuetur. 114.

Principalia vero membra cõfortata v̾tutes quoq; vices reddẽdo confortant ꝛ a morbis defendunt. 115.

Nati iuuenibus patrib⁹ principalia mẽbra fortiora ꝛ ſana naturaliter habent: ꝛ econuerſo. 116.

Sicut ignis ad ea q̃ ſunt ca. ꝛ hu. ſemper intẽdit: ita ꝛ morbus ad huiuſmodi complexionem. 117.

Qui aromatū abhorrent odorē: nec ſaporitā ſentiunt dietā vitiuꝫ eſt corrupte complexionis illorum. 118.

In oī regiōe q̇buſcūqꝫ ex vētis nubes ꝓcreari videtꝛ: ex illis habitātiū capita fumo replētꝛ: ⁊ ſic corrize naſcūtꝛ: ⁊ ſenſ⁹ aggrauātꝛ. 119.

In quacūqꝫ ꝓuincia quocūqꝫ anno muſcule ſuꝑhūdauerint: putredines quoqꝫ morborum ſuperabundabunt in corporibus habitatorum. 120.

Jeiunare in eſtate corp⁹ deſiccat: colorē citrinat: melancholiā procreat necnō viſum ad defectum perturbat. 121.

Sanguinē mox vt exierit in aerē cōgelare: terre abundantiā deſignat et quāto magis cōtrariatꝛ: tāto magis ꝯriū cōtingit. 122.

Omnis ꝓuincie que lōgius eſt a mari remota nō in meridiē ꝓtenſa: habitantiū cor. ſunt ſicciora. 123.

Nō eſt eadē nā tpis in oī regiōe. qn̄ ſol ē in q̄drāgulo circulo: q̄ppe extat hic eſtas: ⁊ hyēs alibi. ver qꝫ ī alio loco: ⁊ autūnus in alio: ad quaꝝ diuerſitatū ſilitudinē differūt: ⁊ cōplexiōes: ⁊ vitia conſuetudines habitatoꝝ. qn̄. n. ver eſt in egypto eſt eſtas in idia. verū ⁊ hītantibus ſub eq̄li die due hyemes:: ⁊ due eſtates: ⁊ duo v̄a et duo autūni in anno ſunt. vn̄ illis fruct⁹ abūdantes ꝓcreātꝛ: arbores: memoria eſt ſubtilis: ⁊ alia hmōi multa. 124.

Deficiēte v̄tute deficiūt ꝓncipalia mēbra ⁊ morbis afficiūtur: neqꝫ illam defendere poſſunt. 125.

Ubi plurimi cōcordant: ⁊ ratio atteſtatꝛ: ⁊ experimentū cōprobat: illud ante oculos pone. ꝯtrario vero contrarium. 126.

Medicinaꝝ q̄dā ⁊ maxie q̄ faciūt in ſummo capitis poſt cenā: ⁊ qn̄ itur dormitū dāde ſunt: vt natura ſic intēta circa īteriora ab altiſſimis mēbris attrahēdo ſenſus alleuiet. ⁊ ſic vbi morbus preualuerit hoc eſt obſeruandum maxime in principalibus membris. 127.

In nullū medicine aliqd cōmittēdū eſt morbū q̄ ad cōplexionē ei⁹ aut ex toto: aut ex ꝑte nō ꝑtineat: vꝉ ad ſilitudinē cibi mēbra nutriētis. q̄ medicina ſi ſic fuerit nutribilis quoqꝫ vtilis eſt. 128.

Accipe nunc fili cariſſime poſtulatos a te aphoriſmos quib⁹ ſemꝑ fidus ꝑmanēs ſm eoꝝ auctoritatem oꝑare cōfidenter. Ad quos ꝓut potui ſudās ob tuā diſcretionē ſollicite laboraui. 129.

Nam te diligentem ſapientiam noui pre oīa. 130.

Preterea valde ceptū op⁹ n̄ negligere hortor ꝑ qd me nimis letificaſti. Et qꝛ librū Galeni glorioſiſſimi trāſtuliſti: cui⁹ titulū ei placuit vocari mega tegni: q̄ liber eſt vbi maxia eſt ꝓprietas medicorū. Nūc aūt deo grās ago: qꝛ te hmōi ꝓmū trāſlatorē iueni.

Expliciunt aphoriſmi Johānis damaſceni.

Floſculi mediciales extracti ex libris Cornelij celſi medicorum omniū ornatiſſimi. Ex primo libro.

Ut alimenta ſanis corporibus agricultura: ſic ſanitatem egris medicina promittit. 2.

Morbi nõ eloquentia: ſed remediijs curantur. 3.

Cuius rei non eſt certa cognitio: eius opinio certum remedium habere non poteſt. Verũ eſt ꝙ ipſam curandi rõnem nihil plus cõfert ꝗ̃ experientia. 4.

Intereſt enim an fatigatio morbum: an ſitis: an frigus: an calor: an vigilia: an fames fecerit: an cibi viniqꝫ abũdantia: an intemperantia libidinis. 5.

Neqꝫ ignorare medicũ opꝫ q̃ ſit egri natura: hũidũ magis: an magis ſiccũ corpus eius ſit: validi nerui: an infirmi: frequẽs valitudo: an rara eaqꝫ cum eſt vehemẽs eſſe ſoleat: an leuis: breuis an longa. 6.

Quã par ſcia ſit: tñ vtiliorẽ medicũ eſſe ſcias amicũ ꝗ̃ extraneũ. 7.

Ignauia quidẽ corpus hebetat: labor autem firmat illã naturam ſeneſcentem: hic longã adoleſcentiam facit. 8.

Bis in die potius ꝗ̃ ſemel cibũ capere homo põt. 9.

Concubitus neqꝫ nimis cõcupiſcendus: neqꝫ nimis ꝑtimeſcendus eſt: rarus excitat corpus: frequẽs ſoluit ſcire lꝫ eũ non inutilẽ eſſe quẽ corporis neqꝫ lãguor: neqꝫ dolor ſequit̃. idẽ iterdiu peior eſt: noctu tutior: ita tamẽ ſi neqꝫ eũ cibus neqꝫ hunc cum vigilia labor ſequitur. 10.

Imbecilli ſtomacho quo in numero magna pars vrbanorum eſt oĩſqꝫ pene literarũ cupidi obſeruatio maior eſt neceſſaria: vt qͦd vel corꝑis vel ſtudij vel loci ratio detrahit cura reſtituat. 11.

Ex hominibus qui nocte bene cõcoxit mane tuto ſurget: q̃ ꝟo parum quieſcere debet: qui nõ concoxit ex toto quieſcere dꝫ: ac neqꝫ labori: neqꝫ exercitationi: neqꝫ negocio ſe credere. 12.

Si lucubrandum eſt: nõ poſt cibũ id facere: ſed poſt cõcoctionẽ facere oportet. 13.

Quẽ iterdiu vel domeſtica vel ciuilia officia tenuerũt huic tꝑs aliqͦd ſeruãdũ eſt curatiõi corꝑis ſui: prima corꝑis curatio eſt exercitatio que ſemꝑ añcedere dꝫ cibũ: exercitatiõis aũt plerũqꝫ dꝫ finis eſſe ſudor: aut certe laſſitudo que citra laſſitudinẽ ſit. 14.

Nũꝗ̃ vtilis eſt nimia ſatietas. Sepe inutilis nimia abſtinẽtia. Sepe ſi qua intẽperantia eſt durior in potione ꝗ̃ in eſca eſt. 15.

Scða menſa bono ſtomacho nihil nocet: in imbecilli acceſſit. 16.

Poſt ſatietatem nihil eſt agendum. 17.

Ubi quis eſt expletus facilius concoquit ſi quicquid aſſumpſit potione aque frigide ſcludit: tũ paulisper inuigilat: deinde bñ dormit. 18.

Neqꝫ ex ſalubri loco in grauẽ: neqꝫ ex graui in ſalubrem trãſitꝰ ſatis tutus eſt. ex ſalubri i grauẽ ꝑ ma hyeme. ex graui in eũ q̃ ſalubris eſt prima eſtate trãſire melius eſt. 19.

Neq; vero ex multa fame nimia ſatietas: neq; ex nimia ſatietate fames idonea eſt. 20.
Periclitatur ꝗ ſemel: ⁊ qui bis die cibū inconuenienter aſſumit contra conſuetudinem. 21.
Neq; ex nimio labore ſubitū ociū: neq; ex nimio ocio ſubit⁹ labor ſine graui noxa eſt: ergo cū ꝗs mutare cōſuetudinē volet: paulatim debebit aſſueſcere. 22.
Omnib⁹ fatigatis aptū eſt cibū ſumere: eoq; humidorem: aq̄ vel certa diluta potione eſſe contentos. 23.
Illud quoq; noſſe op; ꝙ ex labore ſudāti frigida potio ꝑnicioſiſſima eſt: atq; etiā cū ſudor ſe remiſerit itinere fatigatis inutilis. 24.
Quod eſt contra conſuetudinem nocet. 25.
Qui vomere bis in mēſe vult: meli⁹ cōſulet ſi biduo euomuerit: ꝗ̄ ſi poſt quintumdecimum diem vomuerit. 26.
Purgatiōes vt interdū neceſſarie ſunt: ſic vbi frequētes ſunt ꝑiculū afferūt: aſſueſcat enim nō ali corp⁹: ⁊ ob hoc infirmū erit. 27.
Uinum dilutius pueris: ſenibus meratius conuenit. 28.
In autumno propter celi varietatē periculum eſt maximum. 29.
Hyeme vero⁹ nō ꝑnitioſa: vere tutiſſima: eſtate ⁊ autūno nō vtilis: tolerabilior tn̄ ꝑ autūnū: eſtatē totā ſi fieri poteſt abſtinendum.

Ex ſecundo libro.

SAluberrimū ver eſt: deinde ab hoc hyēs: ꝑiculoſior eſtas: autūnus longe periculoſiſſimus. 2.
Ex tempeſtatibus peſſime ſunt q̄ variāt maxime: quo fit vt autūnus plurimos opprimat. nam fere meridianus temporibus calor: nocturnis atq; matutinis: ſimul etiam veſpertinis frigus eſt. corp⁹ ergo eſtate: ⁊ ſubinde meridianis calorib⁹ relaxatū ſubito frigore excipitur: ſed vt eo tempore id maxime fit: ſic quādocunq; euenire noxium eſt. 3.
Saluberrimi ſunt ſereni dies: meliores pluuij ꝗ̄ tm̄ nebuloſi. 4.
Nā fere vēt⁹ vbiq; a mediterraneis regiōib⁹ veniēs ſalubris a mari grauis eſt. neq; ſolū in bono tēpeſtatū habitu certior valitudo eſt: ſ; priores morbi q; ſi q̄ inciderūt: leuiores ſunt: ⁊ ꝓpti⁹ finiunt: peſſimū ergo celū eſt qḋ egrū fecit adeo vt in id quoq; gen⁹ qḋ natura pei⁹ eſt: in hoc ſtatu ſalubris mutatio ſit. 5.
Lōgis morbis ſenect⁹: acutis adoleſcētia magis patet. 6.
Longa ſtatura vt in iuuenta decora eſt. ſic matura ſenectute conficitur. 7.
Gracile corpus infirmum: obeſum hebes eſt. 8.
Si plenior aliꝗs ⁊ ſpecioſior ⁊ coloratior fact⁹ eſt: bona ſua ſuſpecta habere d; que q; in eodē habitu ſubſiſtere: neq; vltra ꝓgredi pn̄t:

fere retro quaſi ruina quadã reuoluunt̃. peius tñ ſignũ eſt vbi is cõtra cõſuetudinẽ emacruit ꝛ colorẽ decorẽq̃ amiſit: q̃ñ in his q̃ ſuperant eſt quod morbus demat: in hisque deſunt non eſt quod ipſum morbum ferat. 9.

Facile ſecurus eſt aliquis in his que ſepe ſine periculo euaſit. 10.

Ille ſollicitari debet cui hec noua ſunt: aut qui iſta ſine cuſtodia ſui tuta habuit. 11.

Neq̃ terrere dꝫ ea fe. q̃ eodẽ die finita eſt: ac nec ea q̃dẽ q̃ ꝙuis longiore tpe euanuit: tñ ante alterã acceſſionem quieuit. 12.

Peſſimũ eſt ſi ſomn⁹ neq̃ noctu neq̃ interdiu accedit: id eñ ſine cõtinuo dolore eſſe nõ põt. eque ꝟo ſignũ malũ eſt: ſomno vltra debitũ vrgeri: peiuſq̃ q̃ magis ſe ſopor interdiu noctuq̃ continuat. 13.

Mali etiã morbi teſtimoniũ eſt vehemẽter ex cerebro ſpirare. 14.

Sanguinẽ inciſa vena mitti nouũ nõ eſt: ſꝫ nullũ pene morbũ eſſe in quo nõ mittat̃: nouũ eſt. Intereſt nõ q̃ etas ſit eius a quo ſanguis mittendus: neq̃ q̃d in corpe int⁹ geratur: ſed q̃ vires ſint. ergo ſi iuuenis imbecillus eſt: aut ſi mulier que grauida non eſt: parum valet: male ſanguis emittitur: emorit̃ eñ vis ſi qua ſuperat: hoc modo erepta eſt. At firm⁹ puer ꝛ robuſtus ſenex ꝛ grauida mulier valens tuto curantur. 15.

Tenuiorib⁹ magis ſanguis: pleniorib⁹ magis caro abũdat. facili⁹ itaq̃ illi detractionẽ ſanguinis ſuſtinẽt celeriuſq̃ ea ſi nimiũ eſt pinguis affligitur. 16.

Satius eſt anceps experiri auxilium q̃ nullum. 17.

Si morbi rõ patit̃: ſanguinis detractiõi t̃ps aptiſſimũ eſt dies aduerſe valitudinis ſcõs aut terti⁹: ſꝫ aliq̃ñ ꝛ p̃mo die ſanguinẽ mittere eſt neceſſe. ſi vehemẽs febris vrget: in ipo impetu ei⁹ ſanguinẽ mittere: hominẽ iugulare eſt: ergo remiſſio expectãda: ꝛ ſanguis detractio fere diuidenda in biduum. 18.

Satius eñ eſt p̃mo leuare egrum: deinde ꝑpurgare: q̃ ſimul omni vi effuſa fortaſſe precipitare. 19.

Cũ ex vena inciſa ſanguis erũpit: colorẽ ei⁹ habitũq̃ opꝫ attẽdere. nã ſi is craſſus ꝛ niger eſt: vitioſus extat: ideoq̃ vtiliter effundit̃. ſi rubet integer eſt: eaq̃ emiſſio alio nõ ꝓdeſt: vt ẽt nõ noceat protinuſq̃ is ſupprimendus eſt. 20.

In acutis q̃buſdã cucurbicula ſanguinẽ extrahim⁹ cũ ex vena vires nõ patiunt̃: idq̃ auxiliũ vt min⁹ vehemens: ita magis tutũ: neq̃ vnq̃ piculoſum eſt ẽt ſi in medio febris impetu: ẽt ſi in cruditate adhibeat̃: ideoq̃ vbi ſanguinẽ mitti op⁹ eſt inciſa vena p̃ceps periculũ eſt. huc poti⁹ cõfugiẽdũ cũ eo tamẽ vt ſciam⁹ vt hic nullũ piculũ: ita leue p̃ſidiũ eſſe neq̃ poſſe vehemẽti malo: niſi eque vehemens auxilium ſuccurrere. 21.

Initia morborꝫ p̃mũ famẽ: ſitimq̃ deſiderãt: neq̃ vlla res magis adiuuat laborantem q̃ tempeſtiua abſtinentia. 22.

Plus alimenti eſt in carne q̄ in nullo alio cibo. 21.
Braſſica ſubcruda aluum mouet biſcocta ſtringit. 24.

Et tertio libro.

Natura repugnante nihil medicina proficit. 2.
Magis ignoſcēdū medico par̄ pficiēti in acutis morbis q̄ in lōgis. hic em̄ breue ſpaciū eſt intra qđ ſi qđ auxiliū nō pfuit eger extiguit: ibi deliberatiōi: ⁊ remediorū mutatiōi tp̄s pꝫ: adeo vt raro ſi inter initia medicus acceſſit obſequēs eger ſine illi⁹ vitio pereat lōg⁹ tn̄ morb⁹ cū penitus inſedit quo ad difficultatē ptinet: acrito par eſt: ⁊ acut⁹ quo vetuſtior lōg⁹ aūt quo recentior facili⁹ curatur.
Ignorari nō opꝫ q̄ nō oībus egris eadē auxilia cōueniūt. 3.
In acutis morbis ſeri⁹ eger aliq̄d⁹ eſt: neq̄ niſi iā inclinatis: vt pmo dēpta materia ipetū frāgat: in lōgis maturi⁹ vt ſuſtinere ſpaciū mali affecturi poſſit. 4.
Multū intereſt ab initio quis recte curatus ſit: an pperam. 5.
Sola abſtinentia ſine vllo periculo medetur. 9.
Aſclepiades ait officium eſſe medici: vt tuto. vt celeriter: vt iocunde curet. 7.
Id votum eſt: ſꝫ fere periculoſa eſſe nimium ⁊ feſtinatio ⁊ voluptas ſolet. 8.
Medicamētorū potiones: ⁊ aluū duci nō niſi raro debere ɔcedi .9.
Ex egri imbecillitate ſummum periculum eſt. 10.
Infirmus neq̄ nimiū potet: neq̄ nimium ſiti crucietur. 11.
Optimū medicamentū eſt oportune cibus datus. 12.
Vbiq̄ ſeruandū vt egri vires medicus inſpiciat. 13.
Ab vno medico plures curari nō poſſunt. 14.
Scire oportet optimum cibo tempus eſſe febre finita. 15.
Semper egros ſecuros agere conuenit vt corpe tantum non etiam animo laborent. 16.
Periti medici eſt nō ptinus vt venit apprehēdere manu egri brachiū. ſꝫ primū reſidere hilari vultu: pcōtariq̄ quēadmodū ſe habeat: ⁊ ſi quis eius metus eſt eū pbabili ſmone lenire: tādeꝫ inde eius corpori manū admouere. 17.
Medicus neq̄ in tenebris neq̄ a capite egri reſidere dꝫ: ſꝫ in loco illuſtri aduerſus eū vt oēs notas ex vultu pſpiciat. Cum in ſummo incremento morb⁹ eſt: vtiq̄ nō ante diē quartaꝫ magna ſiti antecedēte frigida aqua copioſe pſtāda eſt: vt bibat etiā vltra ſatietatē: ⁊ cū iā vēter ⁊ pcordia vltra modū repleta ſatiſq̄ refrigerata ſunt vomere dꝫ quidē: nec vomitū q̄dē exigūt: ſꝫ ipſa aq̄ frigida tn̄ ad ſatietatē data p medicamēto vtunt. vbi vtrūlibet factū eſt: mlta veſte coopiend⁹ eſt: ⁊ collocād⁹ vt dormiat: fereq̄ poſt lōgā ſitim ⁊ vigiliā: poſt multā ſatietatē: poſt infractū calorē

plen' ſomn' venit: p quē ingens ſudor effundit: idq̈ pſtātiſſimū auxiliū eſt: ſ; in his tn̄ in q̄b' pter ardorē nulli dolores: null' pcordio tumor nihil phibēs vel in thorace: vel in pulmone: vel in faucib': nō vlc': non deiectio: non alui profluuiu; fuit. 18.

Sēper ptinacia iuuantis: corporis malum vincit. 19.

Quartana feb. neminē iugulat. Uet' q̄rtana raro niſi vere ſoluit.

Facili' in ſeruis q̄ in liberis tollit hydropiſis: q; cū deſideret famē ſitim: mille alia tedia: lōgā patiētiā ppti' his ſuccurrit q̄ facile coguntur q̄ quibus inutilis libertas eſt. ſed ne hi quidem qui ſub alio ſunt: ſi ex toto ſibi temperare non poſſunt: ad ſalutem pducuntur. 20.

Et id nō ignobilis medic' chriſippi diſcipul' apd antigonū reg ex amicū quēdā note intēperātie mediocriter hydropico morbo implicitū negauit poſſe ſanari. Cū alter medic' epirotes philipp' ſe ſanatu; polliceret. rn̄dit illū ad morbū reſpicere: ſe ad egri aīm: neq̈ eñ res fefellit. Ille eñ cum ſumma diligētia nō medici tantummodo: ſed etiā regis cuſtodiretur: tamē malignitate ſua deuorando: bibendoq̈ ſuam vrinam ſe precipitauit.

Ex quarto libro.

Vno die fluere aluū ſepe pro valitudie eſt: atq̈ etiā pluribus: dū fe. abſit: ⁊ intra ſeptimū diē id conquieſcat: purgatur eñ corpus: et qd intus leſurū erat vtiliter effunditur. 2.

Uerum ſpaciū periculoſum eſt. interdum enim tormina ac febriculas excitat vireſq; cōſumit: interdūt euenit vt fluxus diu neglectus curari difficilius ſit. 3.

Medicamentis vti niſi in vehementibus malis ſupacuū eſt.

Ex quinto libro.

Quibus articulo; dolor certis tēporibus reuertitur: hos ante⁊ curioſo victu cauere oportet: ne inutilis materia corpori ſuperſit: ⁊ crebriore vomitu. 2.

Cum oīa fere medicamenta ſtomachū ledāt: nō ſine cauſa aſclepiades ad ipſius victus rōne; potius omnem curam tranſtulit. 3.

Uerū vt illō in pleriſq; morbis vtili' eſt: ſic multa ad modū corporib' nr̄is incidere ꝯſueuerūt: q̄ ſine medicamētis ad ſanitatē peruenire non poſſunt. 4.

Uti ſomniferis niſi nimia neceſſitas vrget alienum eſt: ſunt eñ ex vehemētibus medicamentis ⁊ ſtomacho alienis. 5

Eſt enim prudentis hominis primum eum qui ſeruari non poteſt non attingere: nec ſubire ſpeciem eius vt occiſi: quē ſors ipſi' peremit. deīn vbi grauis met' eſt ſine certa tn̄ deſperatiōe indicare

neceſſariis. ꝑiditātis in difficili rē eē: vt ſi victa ars malo fuerit vel ignoraſſe: vł fefelliſſe ſe videaꝛ. Sȝ vt hec prudēti viro cōue niūt: ſic rurſus hiſtrionis ē paruā rē attollere ꝙ plus preſtitiſſe videatur. 6. Dubia ſpes certa deſperatiōe ē potior.

¶Expliciunt floſculi Cornelij celſi.

¶Incipiūt aphoriſmi ſiue parabole vniuerſales Arnaldi de villa noua medici clariſſimi: ꝛſūt doctrine. vij.

¶Doctrina prima.

Omnis medella procedit a ſummo bono. 1.
Qui iuſte voluerint ac vtiliter medicari figāt in animo ſuo nobilē appetitum. 2.
Elegās appetitus aut feruet in cultū dei aut in cōmodū proximi. 3.
Qui nō vt ſapiat ſed vt lucretur adiſcit in facultatem quā eligit efficitur abortiuus. 4.
Sollicite vacans cōmodo tēporali nō ſolum inutilis ſȝ nociuus ē pluries in medendo. 5.
Uagus animus ꝛ voluptatibus irretitus artis peritiaȝ ſterilitate fedat. 6.
Omnis motus animi vel appetitus inordinatus mentem lacerat operātis: ꝛ impedit rectum opus. 7.
Cū determinato languēs iuuamento indigeat: neceſſe eſt medicantem ad ſpecialē effectū dirigere opus artis. 8.
Ex effectib⁹ preintētis tota ratio agibiliū deriuaꝛ. 9.
Cū exēplar exterioris operis in mēte geratur artificis: neceſſe eſt vt ſit clarum ſpeculum mentis eius. 10.
Mens informata cūctis prebentibus directionē ad op⁹ claro mōſtrat intuitu quid agendum. 11.
Corporū naturas morborꝫ ſpēs cārum varietatē ꝛ vires inſtrumentorū agnoſcēs cū rōne medebitur ꝛ arte iuuabit egros. 12.
Proprietates indiuiduales corporū ſanabiliū lȝ ſcribi non valeāt neceſſe eſt tñ vt operarius non ignoret. 13.
Per ignorātiam indiuidualis nature ꝓpriū regimē cuiuſlibet corporis ignoratur. 14.
Propria natura cuiuſlibet indiuidui formā ꝓprij regiminis determinat exquiſite. 15.
Proprietas incognita rōne vel ſyllogiſmo reuelatione vel experimēto iuuantiū ꝛ nocentiū innoteſcit. 16.
Artificialis noticia paſſionū nō acquiritur nomine ſȝ diffinitione ipſarum. 17.
Noticia nominū ꝑficit ad doctrinā rebus aūt ſignificatis medella perficitur. 18.

Nomina morbis ipoſita ſm membroꝝ diuerſitatē vtroꝝ͡qꝫ ꝑbēt noticiā cognita vi ſermonis. 19.
Cōuenit medicū efficacē eſſe in opere non loquacē.qꝛ morbi non vocibus ſed rerum eſſentijs aut viribus expelluntur. 20.

Doctrina ſecunda.

Vitādo nociua ꝛ vtēdo iuuantibus proſperatur in egris opus curationis. 1.
Anteꝗ͡ꝫ innoteſcāt egritudines ſpecies aut proxime cauſe: tēperatis aut neutris regendus eſt patiens. 2.
Sicut ex ſingulis corporis mēbris toti⁹ cōſtat ſubſtantia: ſic alterū alterius auxilio gubernatur. ꝛiō totū corpus in curatione cuiuſlibet morbi cōuenit aliquo beneficio ꝓcurare. 3.
Medicus fidelis ꝛ ſapiēs cognitis agnoſcēdis quāto celerius potерit ſubueniet egrotanti. 4.
Illa operatio breuior eſt ꝙ paucioribus inſtrumētis effectū cōſequtur preoptatum. 5.
Opus rectiſſimum non efficacioribus tantum: ſed tutioribus conſumatur. 6.
Quicumꝗ͡ꝫ nature ſubiecti ſunt magis amicabilia ſecurius mouent ipſum 7.
Prudens ꝛ pius medicus morbum expellere ſatagit ante cibis medicinalibusꝗ͡ꝫ medicinis puris. 8.
Cuicunꝗ͡ꝫ pōt per alimenta reſtitui ſanitas: fugiendus eſt penitus vſus medicinarum. 9.
Medicatio ꝙ puris agit̄ medicinis, aut diu non poterit tolerari: aut non eſt diu continuanda. 10.
Modeſtus ꝛ ſapiens medicus nunꝗ͡ꝫ properabit ad pharmaciā niſi cogente neceſſitate: cū etiā debilia quibus corp⁹ non indiget ſint nociua. 11.
In pueris ꝛ decrepitis verendum eſt pharmacare: iuuenibus quoꝗ͡ꝫ ſuſpectū eſt crebro ſumere pharmaciā. 12.
Quicūꝗ͡ꝫ in iuuentute ſepius pharmacātur cito deflebūt incōmoda ſenectutis. 13.
Fallax aut ignorās eſt medicus querēs inuſitata ꝛ rara: cum poſſit cōmunibus languido ſubuenire. 14.
Potens mederi ſimplicibus cōpoſita medicamina dolose aut fruſtra querit. 15.
Simplicē medicinā ſpecies rerū elementaliuꝫ adminiſtrāt: compoſitam vero ex illis ars preparat. 19.
Morbis ſimplicibus medicina conuenit in virtute ſimplex: cōpoſitis vero multiplex in eadem. 17.
Cum in ſimplicibus nō occurrit amplexus viriū debitarū cōpoſito lapſui; neceſſitas vigeat preparare compoſitas. 18.

Motiua ꝑcipua componendi medicinas ſurgũt a morbis vel mēbris aut medicinis. 19.

Morboꝝ pluralitas aut ꝯrietas cāe ad ipm morbū vel accidentis ad eū diuerſitas viget diuerſas ꝯiungere medicinas. 20.

Ut ducatur ad mēbrū diſtās vel penetret in cōpactū: aut ſi cōmunis eſt pluribus vt ad vnū determinetur. aut adhereat ei: aut immoretur: vna res alij ſocietur. 21.

Ne vis medicine corpori neceſſaria virtutē climinet mēbri nobilis aut offendat ab ea mēbrū paſſibile vel acuti ſenſus i termino vē in via: ne vis ipſi⁹ nociua cuiꝗ ingerat aleſionem aut horribilitate ꝯturbet ne cito pereat ꝟtus ei⁹ vt ꝯfortet vel vt repreſſa qualitas propoſito conformet medicīe alteri⁹ copulam neceſſario ſuſtinebit. 22.

† Quāto plura ſunt componentia medicine: tanto eſt cōponenti minus certus effectus eius. 23.

Sicut medicine ꝯpoſite baſiꝫ ꝑmutare nō lꝫ: ſic neꝙ medicine a ꝓprietate inuātis eā vel eius maliciā corrigentis. 24.

Quorūcūꝗ ꝯponentiū iuuamina ſunt plura vel pauciora ꝯuenienter eorū pondera maiorātur. 25.

Sicut cōponēs efficax ad iuuādū augetur in ꝗtitate: ſic efficax ad nocendū a ꝗbuſlibet mēbris neceſſario minoratur. 26.

Licet ꝯponēs excellētis fuerit iuuamēti vt aurū reſpectu cordis: tñ q2 grauitate ſua diuertere pōt ꝯpoſitū ad ſeceſſum: idō ꝗtūlibet eius quātitas non augetur ⁊ ſic de ſimilibus. 27.

Sicut in medicinis ordinatis ad mēbra longinqua pond⁹ augeē: hec debet ꝯuenienter in oppoſitis minorari. 28.

In cōponentibus quorū ſapor auſterus vel odor extiterit: aut qualitates prime fuerint excellētes rōnabiliter pōdus minuiē: in oppoſitis vero poteſt augeri. 29.

Quecūꝗ ſolēt ꝯtriſtari ſumentē rōnabiliter minoranē: q̄ vero delectat poterunt augeri. 30.

Quarūcūꝗ medicinarū ꝟtus corpori neceſſaria pōt reſolui celeriter augeri ꝯuenit ꝗtitatē: in oppoſitis aūt minuiē cōpetēter. 31.

In cōponēte cuius potentia iuuatiua ceteris eſt ꝯmunis lꝫ minuere quātitatē cū plures habeat adiutores. ſi vero ꝓpria ſit eidē cōuenienter augetur 32.

Teſtiū vniuerſorū cōcordia clarū ꝓceſſum indicat operāti. diſcordātib⁹ ſignis declināndū eſt ſꝑ ad plura vel fortiora. 33.

Cum ſignificationes augendi vel minuendi pares fuerint numero ſeu virtute mediocris erit quantitas cōponentis. 34.

Mediocris quātitas medicine doſis terminū reſpicit: ſeruata proportione medicine componentis ad componentem. 35.

Inter ſalubres cauſas illa potius eſt eligenda ſanabili que plura poteſt iuuamenta conferre. 36.

Medicina q̄ plures cōgregat per naturā v̄tutes accōmodas mē bro vel corpori ceteris eſt ſemper eligibilior. 37.

Medicina tyriacalis pre ceteris ſui gn̄is eſt eligenda. 38.

Potiua p̄cipua cōponēdi medicinas ſurgūt a morbis. 39.

Medicina potens a proprietate cōferre melior eſt cōferente virtu te cō mplexionis. 40.

Effect⁹ p̄ueniens a primis medicinarū virtutibus etiā vulgus at tendit cōmuniter. Sed in his que proueniūt a ſecundis ꝛ tertijs prepollere debet conſideratio ſapientis. 41

Doctrina tertia.

Grauiorib⁹ morbis obuiandū eſt ſtudioſius nō expedit tamē leuioribus non mederi. 1.

Morbis malignis ꝛ īpetuoſis ſubita ꝛ fortis medicatio correſpōdet: mitibus v̄o atq̄ tardis debilis ꝛ diuturna. 2.

In v̄tute medicaminis cuiuſlibet mēſurāda eſt non vis morbi: ſed corporū ꝛ membrorū diuerſitas vigilātius attendatur. 3.

Sicut etas ꝛ habitudo diuerſificāt regimē non ſolū in quātitate ſ; etiā qualitate: ſic ꝛ cetera particularia quibus corporū virtus differt. 4.

Sicut infans ꝛ mulier non tm̄ corpore differunt ſed virtute: ſic per eandē diſtant rationem. 5.

Iuuenis	calidus	mollis corpore.
atq̄ ſenex	et frigidus	atq̄ durus.
Tenuis	Poroſus	audax
et ſpiſſus	ac denſus	et pauidus
eſtiuus	vrbe rus	laborioſus
et hyemalis	req̄s degens	et ocioſus.

Solitus pati atq̄ inſolitus.

Sicut inſoliti parce viuere ieiunio tabeſcūt velocius: ſic inſoliti crebro pati vi paſſionis aut medicaminis citius proſternuntur. 6.

Sicut mēbra molliſſima velociter a forti medicamine reſoluuntur niſi p̄tegant̄ teſtudine velut cerebrū: ita q̄ ſenſibiliſſima vt os ſtomachi ꝛ oculus eo q̄ grauiter indignantur. 7.

Sicut membra ſenſus acuti diu non tolerant medicamē forte: ſic membris obtuſi ſenſus parū aut nihil p̄deſt ammotū celeriter. 8.

Medicamen appoſitū mēbris obtuſi ſenſus amoueri nō debet ſal tem quouſq̄ ſentiatur ab eis. 9.

Mēbra q̄ medicine grauē ſarcinā diu tolerāt priuſq̄ indignentur vt pulmo ſplen ꝛ ſirbus: hebetem ſenſum habent. 10.

Medicamen corpori applicatum abſq̄ mora ſufficienti non perficit opus ſuum. 11.

Doctrina quarta.

HUmoris vitio carens diſcraſia ſolū corrigit alterātibꝰ cauſis. oppoſita vero cogitur vt plurimū excludere vitioſum humorem. 1.

Morbi quos generat euacuationis ꝯſuete ceſſatio: eadē redeunte vel reuocata ceſſabunt. 2.

Nihil prohibet vim alterantis adequare ſi leuis extiterit diſcraſia. 3.

Membris tabefactis aut marcidis vires alterātium in intenſis diſcraſijs nō cōuenit adequare: ſed hoc eſt cū virtus eſt fortis et membra ſunt ſolida. 4.

In inueteratis diſcraſijs ⁊ maxime principaliū paulatim membra ſunt temperamento reſtituenda. 5.

Membra congelata ſi repente camino approximētur nō effugiūt doloris acerbitatem ⁊ in poſterū ſcabie fedabuntur. 6.

Signata frigiditas circa cutē ruptorijs aut ꝓfundatis cauterijs extirpatur. 7.

Membrū quod ſubſtātialiter exiccatur velut in ſenio ꝯtabeſcit: atꝙ deſtruitur naturali caliditate. 8.

Lactis alimentum ſolummodo: vel humectantia ſimilia mēbra pti ſica per ſe fouent. 9.

Super humectatis mēbris aut nimium tantūmodo calefactis: leuiter in oppoſitum alterantibus ſubuenitur. 10.

Capitulum ſecundum.

SEcundū ſpeciē ⁊ locū peccantis humoris eius excluſio variatur. 1.

Intercutaneꝰ humor ſi ſubtilis fuerit vel aquoſus reſoluit ꝑ ſudorē: groſſus vero atꝙ mediocris cutis inciſionibus ſanguiſugis aut ventoſis. 2.

Intercutaneꝰ ſanguis nitroſus aut eruginoſus vel purulentus ventoſis euacuantibus conuenienter extrahitur maxie ſi groſſus extiterit: aut profundus: ſuꝑficialis aūt atꝙ ſubtilis ſanguiſugis. 3.

Ubi prauo ſanguine ſola cutis inficitur: ſufficit vt multis inciſionibus flobothomi perforetur. 4.

Ille ventoſe tantum euacuāt ſenſibiliter que ſenſibilibus poris ac naturalibus applicātur: vt auri ſaniē concludēti: vel artificialibus: vt inciſe cuti. 5.

Uentoſa que ſolum trahit aut reuocat ſanguinem effluentem aut diſlocati membri ſitum rectificat: vt in matrice precipitata: vel membro infrigidato calorem adducit: vt in paralitico: vel membri dolentis hebetat ſenſum conſtringendo ⁊ diuertendo: ſicut in colicis: vel ſubmerſum facit emergere vt in emorroydarum capitibus. 6.

Uentoſe que turnorũ ſuctione trahũt parũ aut nihil conferũt mẽbris infrigidatis: plurimũ vero que cum igne ſunt applicate. 7.
Cutis inciſio tanto profundior eſſe debet quãto eſt groſſior ipſa cutis: atq; ſanguis euacuãdus profundior. 8.
Si ſanguis intercutaneus aquoſus fuerit aut ſubtilis cutem ſufficit caraxare.
Si groſſus fuerit aut profundus non ſuperficialiter incidenda eſt ſed profunde quod greci vocant ſcarificare. 9.
Sanguis immoderatus venarum inciſione vel naturali fluxu minuitur. 10.
Cum ſanguis arterialis acumine ſuo mẽbrũ ſagittat vt oculũ nõ ſolũ p inciſionem arterie debet euacuari: ſed etiã ipſa detruncatꝰ vtiliter maxime reumatiſmo inueterato. 11.
Chimus prauus abundans in cõcauitatibus viſcerum aut in venis: medicinis excluditur educentibus ipſum per exitus breuiores ac ſecuriores. 12.

Capitulum tertium.

Euacuationes vniuerſales particularibꝰ pmittũtur niſi pticulares ad tollẽdũ prohibens ordinentur. Sicut interdũ cliſtere flobotbomie pmittitur cũ eã phibeat conſtipatio fieri. 1.
Euacuatio miniſtrãtis debet eiꝰ cui miniſtratꝰ euacuationi pcedere qua propter viſceribꝰ nõ purgat aut venis ventoſatio fit nociua. 2.
Prauo chimo cũ immoderato ſanguine abũdãte debet flobotbomia precedere pharmaciam. 3.

Capitulum quartum.

Pharmaciam ꝛ flobotbomiam eadem die verendum eſt exercere. 1.
Fortis euacuatio tã in eadẽ ſpecie q̃ in diuerſis nũq̃ geminabitꝰ vna die. 2.
Ubi multus eſt ſanguis ꝛ prauus ꝛ timetꝰ virtuti ſecũdatꝰ flobotbomia ſeu fiat apophoreſis. 3.
Triduum recreationis expoſcit flobotbomia notabilis in quo fortis medicatio perdit locum. 4.
Poſt pharmaciam notabilem infra triduum flobotbomia non ſequatur. 5.

Capitulum quintum.

Omni euacuationi pre ceteris anni partibꝰ eſt electiſſimum vernum tp̃s. 1.
Urgens neceſſitas nec prebet inducias expectãdi tp̃s electiõis neq; tardandi opus expediens. 2.

Sicut diſpoſitio cõtinētis arefaciētis corpora flebothomiā prohibet vt feruor eſtiuus: ſimiliter ⁊ infrigidans vt hyemis algor. 3.
Quibus eſt ſanguis groſſus timendum eſt in algoribus exercere flobothomiam ne ſolum euacuet quod ſubtile eſt: propterea ſi cogatur ſub frigore minui: non igne ſed tolerabili motu membra contemperabunt.

Capitulum ſextum. 4.

Ecūdū lunarē īfluētiā etas lunatiōis ad flobotbomiā eligit cū paſſio tribuit inducias expectandi. 1.
Influētia ſtellaꝝ pueniēs a virtute ſpecifica fortior eſt illa q̄ prouenit a virtute communi.
Uirt⁹ lucis ſolaris q̄ ceteris ſtellis cōmunicat recipit in formationē a ꝓpria natura ipſaꝝ: q2 quod in altero recipitur ſequitur modum recipientis. 2.
Cum ex ꝓpria virtute luna mouet ⁊ extēdat aquoſas ſubſtātias ⁊ augmento diſponat quāto fortius irradiabit tātomagis augebitur reumatiſmus. 3.
Cū effectiue ſit luna frigide cōplexiōis ⁊ hūide in nulla etate poterit ab effectu proprio calida vel ſicca denominari. 4.
Et eadē ratiōe q̄ ꝑncipales etates inviuētib⁹ diſtinguunt per ſimilitudinem notantur in luna. 5.
Sicut ꝑma etas eſt in q̄ cremētū incboat ⁊ pceditvſq3 ad notabilez mēſurā ſtature viuētis. Sic ⁊ luna in ꝑma etate incipit augeri vſq3 ad mediā. Et ſicut etas ſcda viuētiū eſt in q̄ cremētū ipſoꝝ l3 notabile terminat. Sic ⁊ in luna. Sil'r q3 tertia viuētiū eſt in q̄ viuēs incipit occulte decreſcere ſc3 in ꝟtute l3 in pceſſu manifeſtet. Quarta ꝟo eſt in q̄ decremētū ſenſui manifeſtū in ipā ſubſtātia ꝯſequit terminum: ſimiliter ⁊ in luna. 6.
L3 cremētū ⁊ decremētū in inferiorib⁹ ſequat varietatē ſupioꝝ ⁊ nõ ecõuerſo: tñ q2 notiora ſunt nobis inferiora ſupiorib⁹ variatiões ſuperiorum ab inferioribus nominamus. 7.
Cū calida ⁊ hūida cōplexio ſit cremento prōptiſſima: ꝓpterea ꝑma etas lune in q̄ cremētū nullaten⁹ ſiſtit: ab ea denominat: q2 ꝟo notabile cremētū etatis ſcde viuētiū efficit caliditas: ⁊ ſiccitas terminat: ideo calida ⁊ ſicca denominatur. 8.
Quod nomen etati ſecunde lune accomodat propter ſimilitudinē ſupradictam ⁊ ſic in alijs.
Etas lunaris in q̄ min⁹ aq̄ſitates reumatice multiplicant aut fluitāt: ⁊ in q̄ min⁹ ob diminutionē aquoſitatis dēſatur ſanguis magis eſt flobotbomie conueniens. 9.
Cū in tertia q̄dra luna tiōis moderate minuant aquoſitates ꝯſtat ꝙ electio in flobotbomia debetur ei. 10.

Capitulum ſeptimum. 11.

I mēbrū cretica nō grauet collatiōe vel materia venenoſa: flobotbomād⁹ eſt eger p venas lōginq̄ores oppoſitionis vni⁹ dyametri vel multa᷑ ſi fuerit corp⁹ plectoricū. Morbo vero confirmato ⁊ fluxu ceſſante per venas propinquiores. 1.
Infra ꝑmū dyatritū rariſſime flux⁹ ceſſat ⁊ plectoria frequēter occurrit: quapropter vt plurimū oppoſitio lōginquior ſeruit flobotbomie. 2.
In creticis ⁊ venenoſis materijs exercet flobotbomia p venas ꝓpinquiſſimas membro leſo niſi fuerit nobile. 3.

Capitulum octauum.

Quib⁹ in vna vena ſecūdat eadē dolo flōm⁹ iniūct⁹ cuſtodiet inciſionis apertionem. Cum inciſionis foramen conſolidatione minuitur: tantum excludit qd̄ ſubtile eſt. Quib⁹ ſanguis eſt groſſus aut flōmādi neceſſitas in valido frigore pagetur flobotbomia larga inciſione. Quibus vero econtrario conſtricta. 1.

Capitulum nonum.

Pronis ad ſincopim magie frigiditate cordis apoplboreſis eſt amica ſanguine iam fluente. 1.
In pnioribus ad defectū vt in melācolicis fluxus ſanguinis intercipitur ſepius in eadem flobotbomia. 2.

Capitulum decimum.

Tenore virtutis quequ circūſtātie variātes eū notificant: ⁊ ab exbuberātia ſanguinis eius euacuatio menſuratur. 1.
Quibuſcūq; fortib⁹ ⁊ audacib⁹ vna die geminat flobotbomia cōuenit vt ꝑma euacuatio maior ēt. In debilib⁹ ⁊ meticuloſis gradatim eſt pcedēdū ad multi ſanguinis fuſionē: q̄ꝓpter in illis flebotbomia ſuccedens maior eſt precedenti. 2.

Capitulum vndecimum.

Liquor guſtui ſuauis ⁊ redolēs ad ifrigidādū fornaces corpis atq; venas ſanguine fluēte ſugitur competenter. 1.
Quicunq; ſunt prōpti ad cacocbimiā ſtomacbalē flobotbomati ōſiciūt. niſi premundet ſtomacbus ⁊ corroboretur os eius. 2.
Quecūq; reſiſtūt fluentib⁹ cbimis ad ſtomacbū facta flobotbomia mox poterunt ſumi competenter. 3.

Capitulum duodecimum.

Quemadmodū eſtas in euacuādo colerā ꝓuenit: ſilr byēs purgatio flegmatis ⁊ nigri bumoris precedere debet. 1.
Sicut euacuatio frigidi bumoris in vultu eſtatis parit acutos morbos: ſicꝫ i itroitu byemis euacuatio calidoꝝ gignit diuturnos. 2.
In exacerbationibus aut dieb⁹ paroxiſmoꝝ verendū eſt farmacare

ſeu flebotbomare: in die tranquillitatis fortes euacuationes cõ
uenit exercere. 3.

Capitulum.xiij.

SIcut excluſionem peccãtis bumoris alteratio ſequit͂ corrigẽs diſcraſiã derelictã. Sic praui cbimi eductio p̃cedere oʒ ad illius maliciã emendandã vbi extiterit furioſus. 1.

Si prauus cbimus ad exituʒ compellatur vitio ꝑ digeſtionem nõ emẽdato aut difficulter euacuabitur: aut offendet membra perque tranſibit. 2.

Ex groſſis bumoribus nõ digeſtis aut imperfecte ſubtile tantum euacuat farmacia reſiduũ compingendo. 3.

In cbimis furioſis ⁊ q̃ per vrinas euacuant͂ emendatio vitij ⁊ eductio fiunt ſimul. 4.

Alleuiatiua purgatio nõ expectat digeſtionem ſed eradicans cbimum prauum. 5.

Alleuiatiua purgatio clyſteribus fit vt plurimum aut lenientibus medicinis. 6.

In materijs aquoſis vel fluidis vitanda ſunt liquida digeſtiua niſi vim babuerint educendi peccantem bumorẽ: vt ſerũ in bydrope: aut cõſumendi vt aqua ardẽs in paralyticis non repletis. 7.

In reumatiſmis propter aquoſitatem diſtillantibus in guttur aut pectus: ingroſſatiuum ſirupum abſqʒ mixtura limphe conuenit exbibere. 8.

Ad ſuitatem purgationis atqʒ ſuauitatẽ non ſufficit corpora fluxa facere digeſtiuis bumoris euacuandi: ſed apertiuis ⁊ lenitiuis ac dilatantibus. 9.

Sicut balneum lauans corpus ⁊ excludens reliquias nociuorum ſequitur farmaciam. Sic prebumectans ⁊ corpora fluxa reddens precedere debet: maxime ſi fuerint cbimi terreſtres. 10.

Colera cinerea ⁊ eruginoſa ⁊ nigra terreſtreitate ſua poſſident immobiliter cauernas interiores. 11.

Terreſtres cbimi profunda corporis occupantes etiam poſt aliorum emiſſionem repentinis alterationibus ⁊ improuiſis perturbant medicatum ⁊ medicantem. 12.

Qui a fecum duricie conſtipantur niſi clyſtere premiſerit farmacie tortionibus vexabuntur. 13.

Capitulum.xiiij.

FArmacia leptoniens ⁊ maxime ardens vt euforbium et dyagridium per groſſas portiones: ſiue per ſe: ſiue cũ alijs glutienda. 1.

Acutum pbarmacuʒ niſi lubrico velatu deglutiatur offendit guttur ⁊ ſi fuerit macilentum ⁊ aridum perpetuo ledit vt plurimuʒ. 2.

Pharmacum violentum prohibendum eſt cibis occurrere niſi ne ceſſitas perurgeret. 3.

¶ Capitulum. xv.

E Mplaſtris vel vnguentis attractiuis chimorum verendū eſt pharmacare precipue cū occurrit euidens plectoria. 1.

¶ Exterioribus locis plectoricoꝝ trahentibus pharmacis appoſitis vel ap̄atis indignatio vel ſcabiei feditas preueniet ea. 2.

¶ Pharmacie trahentes applicantur exterius vigente neceſſitate viddicet cum omnino reſpuit pharmacandus applicationem earum per partes conuenientes. 3.

¶ Attractiuis exterius applicatis repercuſſiua et confortantia cōuenit ſociare. 4.

¶ Licet chimus eradicet a pharmacia: tamen eius expulſio perficitur a natura. 5.

¶ Chimū commotū a pharmacia expulſiua mēbroꝝ obuiās inclinabit ad exitus naturales ſi p̄ualuerit pharmacie qua propter opꝫ vt interiora mēbra et exteriora ſint fortia cū pharmacia trahens exterius applicatur. 6.

¶ Nunq̄ tabefactis corporibus conuenit ſolutiuū trahens exterius applicare. 7.

¶ Capitulum. xvj.

P Harmacijs venenoſis vt oxa gridio et elleboro ſuperdormire nō cōuenit: aut per modicū ne principalia mēbra concluſis vaporibus offendant: et maxime ſi debilia fuerint.

¶ Capitulum. xvij.

H Umoris eūandi per pharmaciā nequit quantitas certis rōnibus menſurari. 1.

¶ Ex regulari ventris officio et vi medicine atq̄ doſi et humorum digeſtione numerus aſſellādi frequenter extimatur vltra neceſſitatem. 2.

¶ Tandiu ſolutio proficit quādiu peccantis humoris eūatio ſine defectu et anguſtia toleratur. 3.

¶ Capitulum. xviij.

P Oſt pharmaciā conuenit alimentis exitus retinere mediocriter laxos ne nouam procuret offenſam conſtipatio fortis et repentina. 1.

¶ Capitulum. xix.

D Iſcraſia membrorū poſt pharmaciam et maxime fortem nunq̄ eſt corrigenda excellenti alteratiuo. 1.

¶ Membra diſcraſiata multiplicant ſuperfluitates cōformes eorum diſcraſie: q̄uis eucrata fuerit alimēta. 2.

¶ Corpora quorum interiora diſcraſiantur oppoſitis

qualitatibus sunt vt plurimum cacochima. 3.

¶ Oppositas discrasias in interioribus patientes leuiter offendū tur disti n cto vsu cōtrariorum ſi sumantur interius: ꝛ ideo me dia debent sumi ve vel cōmiſta cōtraria. 4.

¶ In oppositis membrorum discrasijs nociuior semper amplius impugnatur. 5.

¶ Discrasia fortior: aut mēbri nobilioris apta est plꝰ nocere. 6.

¶ Inueterata discrasia transit in habitū. ꝛ respuit extirpari. 7.

¶ Hereditarie passiones inextirpabilis sunt radicis: ꝛ sufficit ne pullulent in deterius cōuenienti regimine ꝓhibere. 8.

Capitulum.xx.

Iuxta morboꝝ durationem sunt tempora mensurā da perfecte curationis. 1.

¶ In morbis annū trāsgredientibꝰ cūcta sanatio nis opa nequeūt in minori tpis spacio terminari. 2.

¶ In annualibus morbis nō solū in quadris anni ꝓportionalr medicari opꝫ: sꝫ etiā in quolibꝫ mēse. 3

Capitulum.xxj.

Languor diuturnus peregrinationibus aut loci mutatione fugatur. 1.

Morbi diuturni ꝛ humorales extirpantur cauterijs aut therma libus aquis. 2.

Omnis medicina pollens viribus opiate congruit excellenter in morbis diuturnis cacochimia diminuta. 3.

Febres multiplicat vsus opiatarum cacochimia dn̄ante. 4.

Sub eadem specie febres vt pl urimū opiata multiplicat vt dupla do vel triplando quartanam. 5.

Quocunqꝫ regimine patiens emendaꝛ eodē proportionabiliter ob seruato cōsequitur possibilē sanitatem. 6.

Quanto plus egritudo minuitur tanto minus forte mēbro vel cor pori medicamen est applicandum. 7.

Doctrina quinta. Capitulū primum

Malicia compositionis aut exhibitione medicinaruꝫ aut chyrurgia corrigitur aut vtroqꝫ. 1.

Membris quibus nequeūt applicari manꝰ aut in strumenta q̄ manus officio regi possunt: manualis operatio nunqꝫ prodest. 2.

Innata malitia figure nunqꝫ in adultis corrigitur in crescentibus autem raro. 3.

Malicia figure accidentaliter superueniēs corporibus adultorū cum deperditione substantie incorrigibilis est vt plurimū: que vero sine deperditione substantie contingit sepe corrigitur vt in dislocationibus iuncturarum. 4.

Sicut obliquitatem diſlocationis aut ſpaſmi mollificatio prius aut reſolutio deinde pulſio vel tractus aut extenſio dirigunt. 4.
Sic tortura mollificationis exiccantibus ꝛ contrahentibus apte corrigitur. 5.
Rectificata figura membri congrua ligatura ſituatio quieta et firma parumper conſtringentia medicamina ſeruãt eam. 6.
Utilis ligatura neqꝫ vexat conſtrictione: neqꝫ fluitat laxitate. 7.
In ſituatione firma vel aſtellis fulcit membrũ vel ſuſpenditur linteo vel tabulis coartatur aut geritur: vel ſtuellis impoſitis ſubleuatur vt in naſo ꝛ virga. 8.
Quibuſcunqꝫ paruulis aut paſſibilibus diſlocatio ſpondiliũ corrũpit figuram dorſi vel pectoris vt plurimũ nequit rectificatio ſolidari. 9.
Paſſibilia membra ꝛ maxime calida ſi diu a ſenſibilibus coartent aut ſuffocationis piculum: aut febriũ incõmoda nõ euadẽt. 10.
Superficies tabularum abſqꝫ plumaceolis nequit vtiliter ſuperficiei membri coaptari vel corporis. 11.
Quibuſcunqꝫ relaxatione ligamentorum ſpõdilia diſlocãtur pre cunctis exiccatiuis efficacius balnea ſulphurea vel cauteria cõferunt iuuamentum. 12.

Capitulum.ij.

Quicquid preter naturam replet cõcauitatem mẽbri vel minuit eius capacitatẽ debet quantũ poſſibile fuerit congruis exitibus ab eodẽ expelli. 1.

Capitulum.iij.



Quod meatum obturat ꝛ impedit tranſitũ naturalem expellendum eſt ab eodem. 1.
Secundum diuerſitatem corpis opilantis et mẽbrorum in quibus tranſitus obturant cõuenit de opilantia preparare. 2.
Sicut inteſtina deopilãtur a ſtercore duro cliſteribus mollificatiuis: ſic et meatus rhenum a calculo medicis cõminuentibus calculũ aut facientibus lubricare. 3.
Sicut humor opilans multitudine ſola: detrahitur tamẽ ad apertionem meatus vt in venarum repletione ſic et opilans viſcoſitate iuuante ſiue groſſicie debet incidi vel ſubtiliari vt detrahatur. 4.
Medicina aperitiua meatuũ occultorũ quanto ſubtilioris ſubſtãtie fuerit tanto pre ceteris eligibilior. 5.
Sicut medicina reſoluens abſqꝫ ſtipticitate nõ conuenit epati: ſic nec fortiter aperiẽs meatꝰ ipſius carere dꝫ pauca ſtipticitate. 6.
Sicut in puſtulis aut ragadijs vlceribus mẽbrorum interiorũ acuta

et inciſſua ꝑ ſe vel cū aliq̄ ītroducta: mordicatiōis īgeniāt crucia tū ſic lenitiua ⁊ frigida ſine tormēto illoꝝ ſumenť vt pſimū. 7.

Inter lenitiua cōmunia ragadiaꝝ ⁊ vlceꝝ occultoꝝ pl⁹ lac ꝑ tiſana tertie decoctionis vendicat ſibi gradū. 8.

Quod opilat meat⁹ ſi neq̄t expelli a mēbro vel corꝑe trāſponēdū eſt: ⁊ q̄ꝫtū poſſibile fuerit elōgādū ab eodē vt calcul⁹ a collo veſice vel a pupilla catharacta deponitur. 9.

Ca. iiij.

Meat⁹ innaturalis q̄ diu manauit vt in fiſtulis antiq̄ta tis neq̄t obturari abſq̃ timore grauioris icōmodi niſi manatio ꝯſueta deriueť ad proxima. 1.

Innaturalis manatio cōgrue ꝑmutať ad exitū natu ralem vt fiſtula lachrymalis ad calamos nariū in oſſe corrupto. 2.

Quibuſcūq̃ ſupfluitas manās adduciť a primo ⁊ naturali meatu ſicut vrina diſtillās ꝑ foramē inciſiōis veſice in calculo nūq̄ timē dū eſt claudere foramen innaturale. 3.

Quicūq̃ meat⁹ innaturalis pōt abſq̃ timore claudi ſi fuerit ſtrict⁹ ⁊ antiq̄tate ſuſpect⁹ ad immūdicias ⁊ coartatas elargād⁹ eſt in in ciſiōe vel medicinis vt a ꝓfundo ſincera conſolidatio ꝓcureť. 4.

Manatio q̄ diuerti neq̄t ad exitū naturalē vicinis cauterijs abdu citur competenter. 5.

Euacuatiua cauteria ſemꝑ in fontanellis vbi lacert⁹ a lacerto ma nifeſte diſiūgiť: aut nō fieri ſubſiſtit cōſideratio recta iubet. 5.

Cauteria q̄ diſtrahūt flux⁹ inueteratos efficaci⁹ operanť ſi ꝓpinq̄ ſint magnis venis ſicut q̄ diuertūt a ꝑtib⁹ capitis: cephalce debēt appropinquare. 7.

Quādiu vixerit fiſtula nūq̄ poterit obturari hūiditas domninā ⁊ ancilla frigiditas fiſtule vitam prebet. 8.

Quandiu ſanies fiſtularis aq̄ſa vel glutinoſa ſeu praue qualitatis extiterit fiſtula viua manet. 9.

Ex quacunq̃ ſui parte fiſtula ſaniē perfectam ⁊ puram emiſerit: ibi eſt iam extincta. 10.

Fiſtula tortuoſa ⁊ intricata nunq̄ perimiť niſi felleis aut nitroſis li quoribus imbuatur. 11.

Fiſtula inoſſata nunq̄ medicationi obediet donec extirpatum fue rit os corruptum. 12.

In cūctis vlcerib⁹ os infectū reſpuit incarnari: virulentas intus ca uernulas gignens. 13.

Capitulum.v.

Oſſis aſperitas radendo corrigitur vel liniendo. 1.

Cutis inaturaľr aſpera lenitiuis vnguētis aut balneis vľ mō

dificatis lotionibus emendatur. 2.
Cõcauitatibꝰ interioꝝ mẽbroꝝ hũectãtia ĩfuſiua aut mucilagines
aut q̃cũq; nitroſum vel terreſtrẽ chimũ euacuãt ⁊ naturalem reſti
tuunt ſanitatem. 3.
Exaſperata cõcauitas pluralitate ragadiaꝝ: infuſiuis lenit̃ mucila
ginoſis aut glutinoſis precipue lactis vſu. 4.
Nutritiuis exaſperatis pluralitate verucaꝝ limãtia ſubueniũt vt
pulueres metallini vel abſtergẽtia inciſiua. 5.
Puſtulis exaſperãtibꝰ mẽbra interiora lac ſubuenit aut vnctuoſa
quecũq; parũ mundificant ⁊ exiccant. 6.
Sicut in puſtulis aut ragadijs vel vlceribꝰ mẽbroꝝ interioꝝ acuta
⁊ calida mordicatiõis ĩgeniãt cruciatũ. ſic lenitiua ⁊ frigida ſine
tormẽto illoꝝ ſumuntur vt plurimum. 7.
Inter lenitiua cõmunia ragadiaꝝ ⁊ vlcerũ occultoꝝ poſt lac ptiſana
vendicat ſibi gradum. 8.

Capitulum ſextum.

LEnitas innaturalis quã mucilagines ĩferũt emẽdat̃ ĩciſiuis
⁊ abſterſiuis. 1.
Cõcaua mẽbra quoꝝ ſuperficiẽ ĩtrinſecã cicatrices vlceꝝ lenierũt cõ
uenienter ponticis mordicatione carẽtibꝰ incriſpantur. 2.

Capitulum ſeptimum

QUicquid ꝑter naturã addit̃ nũero vel mẽſura ſi tute fieri
queat totum eſt auferendum. 1.
Inciſio: ⁊ vſtio: ⁊ corroſio: ⁊ cõſumptio auferunt quod ex
cedit. 2.
Ubi vene ſunt ⁊ arterie notabilr̃ magne corroſio ⁊ ĩciſio p
pter emoroſagiam ſunt verende. 3.
In excreſcẽtijs mẽbroꝝ paſſibiliũ ⁊ ſenſus acuti corroſiua non mor
dicantia ſunt applicanda. 4.
Uſtio vel igne perficitur aut cõburentibus medicinis. 5.
Metallis ignitis breuiꝰ ⁊ efficacius completur aduſtio ⁊ certius re
gulatur. 6.
Meticuloſos tãtũmodo cõuenit vtere medicinis. 7.
Ferrũ ignitũ efficaciꝰ auro ⁊ argẽto reſoluit ſupflua: pellitq; frigidi
tatẽ ⁊ cruſtã obuiãtẽ emorroiagie facit ſolidiorem. 8.
Circa mẽbra multis irradiata ſpiritibꝰ ⁊ reſolui prõptiſſima q̃les
ſunt oculi tutiꝰ fit auro vel argento cauterium. 9.
Exercitari fortiter añ cibũ ⁊ fames ⁊ ſitis ⁊ duricies ſtramẽtoꝝ atq; vi
gilie ſollicitudinis ſpinis angariãtes cõſumũt exceſſum pingue
dinis atq; carnis. 10.
Tenuis dieta cõcurrẽs cũ balneo termaꝝ celeriter macerat corpa
nimis craſſa. 11.
Excedẽs moles vniꝰ mẽbri vt mamillaꝝ aſſiduata cõſtrictiõe ſer

uat humiditatem. 12.

Capitulum octauum.

Alimēta reſumptiua ꝛ humectātia bal.quies mētis ꝛ corpis habitudinē reparat accidētaliter diminutā. 1.

Membrū extenuatū diminutiōe pinguedinis atqꝫ carnis abūdātia ſanguinis ꝛ quiete perſeuerātibus ingroſſatur. 2.

Capitulum nonū.

Cum his qui corrigūt figure maliciā rectificatur in parte mēbrū naturaliter ſituatum. 1.

Membrū diſcedens a ſede ꝓpria ſine leſſione figure vel pulſione reducitur ſicut anus vel horrido vapore fugatur: vel allicit placido: aut ventoſationibus trahitur ſicut matrix. 2.

Capitulū decimū.

In vulneribus ꝛ figuram mēbri ꝛ ſitum partiū eius vt plurimū oportet rectificare. 1.

In quibuſcunqꝫ vulnerib⁹ mēbri ſubſtātia non deperditur ſola coequatio ꝛ cōglutinatio reſtituūt ſanitatem. 2.

Labia vulneris glutināt ſi nihil alienū intercidat: ꝛ naturalis mēbri cōplexio fuerit cuſtodita. 3.

In magnis vulneribus ligatura nequit abſqꝫ ſutura labia vulneris contiguata ſeruare. 4.

Filū ſericinū labia diſtincta nodās in moderata diſtātia ſuturā efficit meliorem. 5.

Feſtina conſolidatio vulnerum potiſſime cauſatur a ſanguine pauce aquoſitatis: quapropter aquoſos potus vulneratis cōuenit euitare. 6.

Capitulum.xj.

Potio q̄ cōſumit atqꝫ ſequeſtrat aquoſitatem a ſanguine nō aqua ſed vino ꝛ ſtipticis diureticis cū aromaticorum commixtione conficitur. 1.

In vulneratis flegmaticis ꝛ in hyeme mel cōiungitur potioni. 2.

Capitulum.xij.

Uenter ſtipticus ꝛ viſcera opilata vel tumida ſpiritualia ſicca vel toti⁹ ariditas ꝓhibēt vulneratis offerre potiōes ſtipticas ꝛ acutas. 1.

Capitulum.xiij.

Quāto vulnerati maiorē fuerint emorroſagiā paſſi tanto ſecurius pigmētis aromaticis imbuuntur.

Capitulum.xiiij.

SIcut vulneratis emorroſagiam paſſis merū precipue cōgruit: ſic pronis ad eam derogat omne vinum: ⁊ quicquid acuit ſan- guinem vel ſtimulat ebullire.

¶ Capitulum.xv.

SIcut inflāmatiua ⁊ ſubtiliatiua cogūt effluere ſanguinē: ſic ⁊ in frigidātia ⁊ ingroſſantia ꝓhibent emanare. 1.

Sicut inquietudo ⁊ clamor ⁊ ira ſanguinē faciūt ebullire: ſic eū retinēt quies ⁊ taciturnitas ⁊ pax cordis. 2.

Ubi vena corrodit prauo chimo vel putrefactiōe diſſoluit abſq3 cauterio diſſoluēte cām apertiōis ei' nō ſiſtit fluēs ſanguis. 3.

¶ Medicina cōburēs cū manifeſta ſtipticitate vt attramētū nō ſolū corruptionē extirpat. ſed eſcaram ſeu cruſtā fluxui obuiantem efficaciter generat. 4.

Arteria vulnerata quanto plus dilatatur plus ſanguinem euomit quocirca neceſſe eſt vt eius dilatatio quantum poſſibile fuerit remittatur. 5.

Latitudinalis arterie ſectio promptius ſolidatur ꝙ apertura ſm longum. 6.

Modica vene pulſatilis apertura in corpore molli ⁊ humido vt puerili ⁊ muliebri ſanari pōt: magna vero vix aut nūꝙ in ſicco ⁊ calido corpore. 7.

Ubi ſan. arteriarū pre vulnere cogitur ſcaturire neceſſe ē ſtipticis exterius applicatis iūgere glutinoſa. 8

¶ Capitulum .xvj.

QUibuſcūꝙ vulneratis intra corpus recēter ſanguis coagulatur bis potio reſolutiua ſudorē ꝓuocās cōfert cito. 1.

¶ Capitulum.xvij.

COnſolidat efficaciter ſuppoſitū medicamen vehemēter exiccans ⁊ vim glutinandi gerens. 1.

Lotio vulneris exiccantib' tepidis exerceri debet vt vino vel aqua vini. 2.

Recentia vulnera cum aqua ardenti lota ſanationis effectum citiſſime conſequuntur. 3.

Non ſolum aquoſitas omni vulneri: ſ3 frigus inimicātur ⁊ cuiuſq3 cōplexionis malicia: quapropter oportet medicinā variare ſ3 diuerſitatē corporū ⁊ mēbrorū: licet exiccantia cōiter exiccātur. 4.

¶ Capitulum.xviij.

SAnies ⁊ maxime in vulneribus concauis deperdite carnis ꝓhibet ſubſtantiam generari. 1.

Alimentum attractū ⁊ nō incorporatū in saniē cōuertitur: ⁊ ideo vulneratis obeſt ſuperfluitas alimenti. 2

Sicut aquoſitati debentur exiccatiua:ſic vulnera ſanioſa mundificantib⁹ indigent medicinis.

3. In vulneribus que non ſaniant vel corpus nõ alitur aut ꝑ defectu naturalis caloris deficit attractiua vel inmutatiua.

4. Saniatio vulneris vbi eſt opus debilis cõuerſiue nullo modo dʒ a medico procurari.

5. Miniſter nature ſupplere teneť defectũ ei⁹nõ facere.ꝓpterea ſanię ex vulnerib⁹ eijcit.nõ inducit niſi ſuperfluitas ꝓhibẽs ipſorũ ſanationẽ nequeat aliter extirpari.

6. In q̃buſcũq; vulnerib⁹ cruda ſupfluitas ↄglobatur caſſatione vel extrinſecoꝝ alterantiũ obuiatione ſeu alijs cauſis ꝛ putrefactiuis cogẽda eſt ſaniare niſi nerui prohibeant.

7. In neruoſis vulnerib⁹ calefactiuis leptomeris nõ putrefactiuis ſꝫ ſanientibus eſt ſuperfluitas reſoluenda.

8. Supfluitas vulneris niſi vertať in ſanię aut aliter reſoluatur vel cõglobata generat apoſtemata vel ſpaſmũ accelerabit.

9.

Capitulum.xix.

Ulcera ſordida non tantũ emittũt ſaniẽ ſꝫ virulentijs lacbrimantur:ideo exiccãda ſunt abſterſiuis.

1. Sordidis vlcerib⁹ tumefactis exiccatiuũ ↄgruit abſq; mordicatione reſoluẽs vt pſidia vel plãtago in vino decocta.

2. Ulceribus corroſiuis q̃ ſpõte dilatãtur ac profundantur:ſtiptica mordicatione carentia debentur exiccatiua.Si vero fuerint venenoſa vt lupus ꝛ cãcer tyriacalia debent eſſe.

3. Ulcera deãbulatiua ſtipticiſſimo medicamine cõpeſcũtur.

4. Ulcera quecunq; partim a groſſo chimo ꝛ ignito cauſanť partiꝫ vo a ſubtili ꝛ calido ſicut noli me tangere:manifeſte reſoluentibus ꝛ pure ſtipticis indignantur.

Et ideo ſolummodo cõgruit medicamen bas vires equatas bñs fortiter colligatas.

5. Ubicunq; ſubtilis ꝛ groſſus humor inequaliter cauſant vlcus pre dominãti eſt obuiandum fortiori virtute.

6. In quibuſcũq; vlcerib⁹ caro eſt mortua ↄputreſcit:ꝛiõ vel ferro ſecari vel igne comburi debet aut medicinis.

7. In vlceribus caro moriẽs ꝛiã parum vite retinens vt cancrene iudicium ſubit cum ceteris auferendis.Que vero incipit adhuc mori caraxationibus ꝛ ſcarpellis ab humore morti ficante conuenit vt purgetur.

8. Sicut ſcliroſis diu radicitus incaleſcens trãſit in herpetẽ:ſic in vlceribus calidorũ membrorũ caro mortua niſi radicitus euellať ꝛ prope feſtinabit gignere ſacrum ignẽ.

9

Capitulum.xx.

Punctura neruoſi membri fomentis oleorum ſubtilium perdit doloris acerbitatem.

Uirulētia q̄ ↄcluditur in puncturis acerbo dolori potiſſime cauſam prebet. 2.
Oleū terebētine p ſe vel oliuarū cū euforbio moderate confectum efficaciter ſubtrahit eruginem a puncturis. 3.
Par eſt iudiciū in puncturis neruo⁊ ⁊ chordarū ligamenti ⁊ pānniculorum. 4.
Neruus oīno ſectus infrigidatiōe: veloci ſpaſmabitur niſi caute: rio vel fomētis oleorū ſubtiliū preſeruetur: ⁊ quilibet viciat⁹ a q̄ infuſione celeriter computreſcit. 5.
Neruū infrigidatū ↄtrahens frigus nō ſpaſmat tm̄ ſʒ ſuperfluitas vaporoſa in eodem multiplicata. 6.
Si vulnerati ſub humeri a ſpaſmo ceperit ap̄hēdi cauteriū pfundum i ſpōdilib⁹ colli mortis periculuʒ aufert vel tardabit: ⁊ vbi ſpaſmus gignitur a punctura: cōfeſtim eſt dilatanda ⁊ fortiter expurganda. 7.

Capitulum.xxj.

Rimula cranei q̄ interi⁹ terminat̄ opʒ ſcarpello ⁊ trepano dilatetur vt poſſit educi ſanies aut virulentia ſubdiſtillans. 1.
Sanies aut virulentia diſtillās in durā matreʒ incōmoda letifera multa parit. 2.
Abſq; poro ſenſibili poſſibile eſt fracturā infantium ſolidari. 3.
Nunquā in dura parte ſed molli ſicut extremitatibus oſſis pecia alias fractura ſolidatur. 4.

Doctrina ſexta. Capitulum primum.

Diuertendo fluentia ⁊ diſſoluēdo coadunata vel extirpādo curantur apoſtemoſe collectiones. 1.
Fluxū diuertit humorē qd̄ retrahit ac repellit. 2.
Euacuātibus aliūde q̄ p ꝑteʒ apoſtematā ⁊ maxime ſenſibiliter fluentia retrahuntur. 3.
Pullulātibus in corpore bubonib⁹ aut furunculis detractio ſanguinis ⁊ refectio tenuis exterminant exituras. 4.
Abſq; cibi tenuitate nūq̄ humoralis collectio ↄmode reſoluet̄. 5.
Non ſolū repellit membrū vt pote fluxui reſiſtendo: ſʒ medicina repercuſſiua refrigidādo ⁊ ſtipticando. 6.
Ubi calidus mediocris aut ſubtilis humor ad collectionē non fluxerit repercuſſio fit nociua. 7.
Euaporatiua moderata caliditate diſſoluūt inſenſibiliter globuʒ collectionis. 8.
Magna collectio precipue groſſi humoris tutius in ſaniem vertitur q̄ euaporatione diſſoluatur. 9.
Collectiones q̄cūq; fuerint intra craneū ⁊ thoracē nunq̄ intētione directa vertit in ſaniē artifex eruditus: ſʒ indirecte cū cogitur lenire maturatiuis doloris acerbitatem. 10.

Euaporatiua ⁊ ſanatiua niſi notabili caruerint ſiccitate periculū eſt in ſciroſim verti collectionem. 11.

Collectio ſanioſa p̱ īciſionē diſſoluit ⁊ ſaniei excluſionem. 12.

Ne chorde vel nerui putreſcāt in collectionibus iuncturarū cōpleta generatio ſaniei preuenitur inciſione. 13.

Multa parit incommoda tardare apertionem ſanioſe collectionis. 14.

Cōglobata ſanies ⁊ maxīe q̄ in ſciroſim vertitur cancrum: aut lupum: aut fiſtulā machinatur: aut tranſit in bocium. 15.

Turnia ſcrophularū colli ſecurius extirpatur corroſiōe medicinali ⁊ ſanatione q̄ ferro. 16.

Quelibet extirpatio peſtis inguinarie vel ſubaſſellaris pluriū ſcrophularū in pueris ⁊ debilib⁹ eſt verenda maxīe in eſtate ne corpora febrib⁹ aut nimia purulentia contabeſcant. 17.

Scrophularꝫ extriſeca multitudo clamitat earū pluralitatē intrīſecā ⁊ iō talibus ſcrophulis nihil pficit exterius operari. 18.

Bocium colli verendū eſt inciſione vel corroſione diſſoluere vel extirpare. 19.

Uſus aquarū mineraliū ⁊ maxime ſaporis tartarei vel acuti: nō ſolum interiora bocia ſ3 extrinſeca valde extenuare. 20.

Glādulosa collectio nō inherēs neruis aut magnis venis vt nod⁹ extirpari debet inciſione cum ciſti ſua. 21.

Doctrina ſeptima. Capitulum primum.

Vera conualeſcentia nec morbum patitur nec radices eius. 1.

Declinādo a primitiuis cauſis abſciſſi morbi conualeſcentia ſolidatur. 2.

Tranquill⁹ ⁊ purus aer ſolūmodo cōualeſcentibus eſt amicus. 3.

Manſio quā infecit egritudinis p̄terite lōgitudo cōualeſcētis pfecti ſqualore carceris aduerſat. 4.

Cōualeſcēs incautus recidiuat feſtinanter. 5.

Sobrietas ⁊ pfecta digō corroborāt mēbra cōualeſcentis. 6.

Puritate alimentorū ⁊ potibus aromaticis cōualeſcentium incōmoda reparantur. 7.

Dulcibus melodijs ⁊ amenis aſpectibus ꝯualeſcentiū animus refloreſcit. 8.

Stellarū ſublimitas: gēmarū varietates: plātarū viriditas: aquarum paruitas. intuitum refocillant. 9.

Exteriori corporis lotione ⁊ maxime capitis nō ſolū alleuiant mēbra cōualeſcentis verum animus recreatur. 10.

Lotio crebra pedū: capiti cōualeſcētis ⁊ viſui prebet ſinceritatē. 11.

Exercitia cōſueta ⁊ placida q̄ morbū preteritū nullo modo cauſa-

uerunt: ſi reſumantur paulatim et moderate proſunt conualeſcenti. 12.

Aromatice confectiones ⁊ tēperate ſtudio peritorū facte: conualeſcentes viuificant matutinis horis ⁊ veſpertinis. 13.

Capitulum ſecundum.

Debiles ⁊ incauti promptiſſime recidiuant. 1.

Graue recidiuū in cōualeſcentia ſuperueniens minatur periculum. 2.

In grauib⁹ debiliū recidiuis ꝑplexus eſt medic⁹. 3.

Impugnare morbū ⁊ virtuti ſubminiſtrare fomenta in recrudatis debilibus valde graue. 4.

In validis recrudatis aut cibis medicinalibus erit ſubueniendū aut leuiſſimis antidotis conueniet medicari. 5.

Suaues fricatiōes debiliū in recidiuis ꝯuenit frequentare. 6.

Prudētia medicātis in grauibus recidiuis nunꝙ̄ omittit periculum proteſtari. 7.

Capitulum tertium.

Parabole ſalomonis oſtendunt ꝙ qui ſapientes in conſiderationibus naturalibus protulerunt: ꝯuenienti metaphora moralibus adaptantur. 1.

Doctor gratioſus ⁊ efficax parabolis vtitur ad occulta per ſenſibilia declaranda. 2.

Eterni doctoris euāgelica lectio teſtat̄ eundem fuiſſe ꝑabolanū. 3.

Sapiens igitur ad exemplū illius premiſſa reducet in parabolas oportunas. 4.

Egritudines capitis vel cerebri ſunt: vel in tegumentis aut in ramis eius. 1.

Quecūqꝫ paſſiones in capite ſunt ꝯtinue a priuata cauſa capitis oriuntur. 2.

Que vero a cauſis exterioribus interpolāt ab alijs mēbris eis cōmunicantur. 3.

Malicia ſtomachi ⁊ inteſtinorum atqꝫ matricis: vt plurimum caput ledit. 4.

Omne nocumentuꝫ actionis cuiuſlibet mēbri ſignificat ineſſe paſſionem aut morbū priuatū vel ab alio cōmunicatū mēbro. 5.

Omne nocumentū ſingularis actionis continuū: cām nocumenti ſignificat eſſe priuatā mēbro cuius actio leditur. 6.

Nocumēta continua pluriū actionū habentiū ad ſe inuicē ordinē ſignificant mēbrū prime actionis pati immediate. Et poſteriorū actionū leſiones ab ea ꝓcedere. 7.

Ablatio repentina cuiuſlibet actionis abſqꝫ cauſa extrinſeca teſtatur exuberare humiditates. 8.

Omne nocumentū actionis interpollatum: non tñ interpollās propter cauſaꝫ primitiuā niſi ſit paroxiſmale: ſicut epilepſia ſignificat

causam paſſionis eſſe intrīſecam materialem. Et aliunde mādari particule patienti. 9.

Cauſa paſſionis ab eo mēbro cōmunicatur patienti cuiꝰ immutatio ꝓceſſit vel cōcomitatur leſionē patientis ad quā ſequit̄ immutatio eius. 10.

Si mēbrū aliqđ patiatur ꝓpter cauſam cōicatam a mēbro vicino vel colligato: ꝓculdubio aliqualiter immutant̄ cetera mēbra ſibi vicina vel colligata preter naturā membro mandanti precipue ſi fuerit ſenſus acuti. 11

Omne nocumētū vicinū in ramis alicuiꝰ mēbri ſignificat cauſam
amo cōtineri vel radice. 12.
radice prouenienſ indicatiuū eſt cōmune mē
dice. 13.
ū quod in ſolo ramo manifeſtatur nō ꝓuenit
um illius eſt. 14.
unicata membro patienti: vel humor eſt: vel
15.
itū ⁊ momētaneū ſi ab interiori ꝓceſſerit or
taliter nō fuerit oritur ab humore. 16.
grauat̄ preſente contrario vel precedente per
rariū eſt cauſa aggrauationis: ſicut accidit
ſefreticis ex frigiditate nā in feb. aut poſt fe
antur ꝑ vſum aque aut aliquorum infrigidā
17.
ijciat̄ ꝑſente ſimili vel preſente per accidens
18.
ieta euacuatio diu ceſſauerit neceſſe eſt dige
gano vel impediri: ⁊ nocumenta digeſtiōis
arere. 19.
onis repētinū ⁊ ſine cauſa exteriori atteſtat̄
antique. 20.
r calefactionibꝰ excellenter frigidū eſt. 21.
onibꝰ moderate vel frigidū eſt vel leditur ab
atus calor reſoluit. 22.
rigidantibus calidum eſt. 23.
ntibus ſiccū eſt ⁊ econuerſo. 24.

Quod ab euacuātibus ledit̄ vt flobothomia vel coitu ⁊ ceteris ſiccum eſt. 25.

Quod velociter caleſit calidum eſt. vel rarum. 26.

Quod tarde caleſit frigidum eſt aut denſum. 27

Quod tarde abūdat humiditatibꝰ ſpiſſis ſiccum eſt. 28.

Qđ ſatis abundat ſupfluitatibꝰ tēperatis humidū eſt. 29.

Quod cito abundat humiditatibꝰ ſpiſſis acutis fetidis velut putridis calidum eſt ⁊ humidum. 30.

SI mēbrū cretica nō grauet collatiōe vel materia venenoſa: flobotbomād⁹ eſt eger p venas lōginqores oppoſitionis vni⁹ dyametri vel multarū ſi fuerit corp⁹ plectoricū. Morbo vero confirmato ⁊ fluxu ceſſante per venas propinquiores. 1.

Infra ꝑmū dyatritū rariſſime flux⁹ ceſſat ⁊ plectoria frequēter occurrit: quapropter vt plurimū oppoſitio lōginquior ſeruit flobotbomie. 2.

In creticis ⁊ venenoſis materijs exercet flobotbomia p venas ppinquiſſimas membro leſo niſi fuerit nobile. 3.

Capitulum octauum.

QUib⁹ in vna vena ſecūdat eadē volo flōm⁹ inūct⁹ cuſtodiet inciſionis apertionem. Cum inciſionis foramen conſolidatione minuitur: tantum excludit qđ ſubtile eſt. Quib⁹ ſanguis eſt groſſus aut flōmādi neceſſitas in valido frigore pagetur flobotbomia larga inciſione. Quibus vero econtrario conſtricta. 1.

Capitulum nonum.

PRonis ad ſincopim maxie frigiditate cordis apopboreſis eſt amica ſanguine iam fluente. 1.

In pnioribus ad defectū vt in melācolicis fluxus ſanguinis intercipitur ſepius in eadem flobotbomia. 2.

Capitulum decimum.

ATenore virtutis queq; circūſtātie variātes eū notificant: ⁊ ab exhuberātia ſanguinis eius euacuatio menſuratur. 1.

Quibuſcūq; fortib⁹ ⁊ audacib⁹ vna die geminat flobotbomia cōuenit vt ꝑma euacuatio maior eſt. In debilib⁹ ⁊ meticuloſis gradatim eſt pcedēdū ad multi ſanguinis fuſionē: q̄propter in illis flebotbomia ſuccedens maior eſt precedenti. 2.

Capitulum vndecimum.

LIquor guſtui ſuauis ⁊ redolēs ad īfrigidādū fornaces corpis atq; venas ſanguine fluēte ſugitur competenter. 1.

Quicunq; ſunt prōpti ad cacocbimiā ſtomacbalē flobotbomati ōſiciūt. niſi premundet ſtomacbus ⁊ corroboretur os eius. 2.

Quecūq; reſiſtūt fluentib⁹ cbimis ad ſtomacbū facta flobotbomia mox poterunt ſumi competenter. 3.

Capitulum duodecimum.

QUemadmodū eſtas in euacuādo colerā ꝯuenit: ſilr byēs purgatio flegmatis ⁊ nigri bumoris precedere debet. 1.

Sicut euacuatio frigidi bumoris in vultu eſtatis parit acutos morbos: ſic ⁊ i itroitu byemis euacuatio calidoꝝ gignit diuturnos. 2.

In exacerbationibus aut dieb⁹ paroxiſmoꝝ verendū eſt farmacare

ſeu flebotbomare:in die tranquillitatis fortes euacuationes cō
uenit exercere. 3.

Capitulum.xiij.

Sicut exduſionem peccātis bumoris alteratio ſequit corrigēs
diſcraſiā derelictā. Sic praui cbimi eductio pcedere dz ad il-
lius maliciā emendandā vbi extiterit furioſus. 1.
Si prauus cbimus ad exitū compellatur vitio p digeſtionem nō
emēdato aut difficulter euacuabitur:aut offendet membra per
que tranſibit. 2.
Ex groſſis bumoribus nō digeſtis aut imperfecte ſubtile tantum
euacuat farmacia reſiduū compingendo. 3.
In cbimis furioſis & q per vrinas euacuanť emendatio vitij & edu
ctio fiunt ſimul. 4.
Alleuiatiua purgatio nō expectat digeſtionem ſed eradicans cbi-
mum prauum. 5.
Alleuiatiua purgatio clyſteribus fit vt plurimum aut lenientibus
medicinis. 6.
In materijs aquoſis vel fluidis vitanda ſunt liquida digeſtiua ni
ſi vim babuerint educendi peccantem bumorē:vt ſerū in bydro
pe:aut cōſumendi vt aqua ardēs in palyticis non repletis. 7.
In reumatiſmis propter aquoſitatem diſtillantibus in guttur aut
pectus:ingroſſatiuum ſyrupum abſq mixtura limpbe conuenit
exbibere. 8.
Ad tutitatem purgationis atq ſuauitatē non ſufficit corpora flu-
xa facere digeſtiuis bumoris euacuandi:ſed apertiuis & leniti-
uis ac dilatantibus. 9.
Sicut balneum lauans corpus & excludens reliquias nociuorum
ſequitur farmaciam. Sic prebumectans & corpora fluxa red-
dens precedere debet:maxime ſi fuerint cbimi terreſtres. 10.
Colera cinerea & eruginoſa & nigra terreſtreitate ſua poſſident im
mobiliter cauernas interiores. 11.
Terreſtres cbimi profunda corporis occupantes etiam poſt alio-
rum emiſſionem repentinis alterationibus & improuiſis pertur
bant medicatum & medicantem. 12.
Qui a fecum duricie conſtipantur niſi clyſtere premiſerit farma-
cie tortionibus vexabuntur. 13.

Capitulum.xiiij.

Farmacia leptoniens; & maxime ardens vt euforbium
et dyagridium per groſſas portiones:ſiue per ſe: ſiue cū
alijs glutienda. 1.
Acutum pbarmacū niſi lubrico velatu deglutiatur
offendit guttur & ſi fuerit macilentum & aridum perpe
tuo ledit vt plurimū. 2.

Pharmacum violentum prohibendum eſt cibis occurrere niſi neceſſitas perurgeret. 3.

Capitulum. xv.

Emplaſtris vel vnguentis attractiuis chimorum verendū eſt pharmacare precipue cū occurrit euidens plectoria. 1.

Exterioribus locis plectoricoꝝ trahentibus pharmacis appoſitis vel aꝑatis indignatio vel ſcabiei feditas preueniet ea. 2.

Pharmacie trahentes applicantur exterius vrgente neceſſitate videlicet cum omnino reſpuit pharmacandus applicationē earum per partes conuenientes. 3.

Attractiuis exterius applicatis repercuſſiua ⁊ confortantia cōuenit ſociare. 4.

Licet chimus eradicet a pharmacia: tamen eius expulſio perficitur a natura. 5.

Chimū commotū a pharmacia expulſiua mēbroꝝ obuiās inclinabit ad exitus naturales ſi ꝑualuerit. pharmacie qua propter opꝫ vt interiora mēbra ⁊ exteriora ſint fortia cū pharmacia trahens exterius applicatur. 6.

Nunꝙ tabefactis corporibus conuenit ſolutiuū trahens exterius applicare. 7.

Capitulum. xvj.

Pharmacijs venenoſis vt oxagridio ⁊ elleboro ſuperdormire nō cōuenit: aut per modicū ne principalia mēbra concluſis vaporibus offendant: ⁊ maxime ſi debilia fuerint.

Capitulum. xvij.

Humoris euādi per pharmaciā nequit quantitas certis rōnibus menſurari. 1.

Ex regulari ventris officio ⁊ vi medicine atꝙ poſt et humorum digeſtione numerus aſſellādi frequenter extimatur vltra neceſſitatem. 2.

Tandiu ſolutio proficit quādiu peccantis humoris euatio ſine defectu ⁊ anguſtia toleratur. 3.

Capitulum. xviij.

Poſt pharmaciā conuenit alimentis exitus retinere mediocriter laxos ne nouam procuret offenſam conſtipatio fortis et repentina. 1.

Capitulum. xix.

Diſcraſia membrorū poſt pharmaciam ⁊ maxime fortē nunꝙ eſt corrigenda excellenti alteratiuo. 1.

Membra diſcraſiata multiplicant ſuperfluitates cōformes eorum diſcraſie: quouis eucrata fuerit alimēta. 2.

Corpora quorum interiora diſcraſiantur oppoſitis

qualitatibus ſunt vt plurimum cacochima. 3.

¶ Oppoſitas diſcraſias in interioꝛibus patientes leuiter offendũtur diſtincto vſu cõtrarioꝛum ſi ſumantur interius: ⁊ ideo media debent ſumi ve vel cõmiſta cõtraria. 4.

¶ In oppoſitis membꝛoꝛum diſcraſijs nociuioꝛ ſemper amplius impugnatur. 5.

¶ Diſcraſia foꝛtioꝛ: aut mẽbꝛi nobilioꝛis apta eſt plꝰ nocere. 6.

¶ Inueterata diſcraſia tranſit in habitũ. ⁊ reſpuit extirpari. 7.

¶ Hereditarie paſſiones inextirpabilis ſunt radicis: ⁊ ſufficit ne pullulent in deterius cõuenienti regimine ꝓhibere. 8.

Capitulum.xx.

Iuxta moꝛboꝝ durationem ſunt tempoꝛa menſurãda perfecte curationis. 1.

¶ In moꝛbis annũ trãſgredientibꝰ cũcta ſanationis opa nequeũt in minoꝛi tꝑis ſpacio terminari. 2.

¶ In annualibus moꝛbis nõ ſolũ in quadris anni ꝓpoꝛtionalr medicari opꝫ: ſꝫ etiã in quolibꝫ mẽſe. 3

Capitulum.xxj.

Languoꝛ diuturnus peregrinationibus aut loci mutatione fugatur. 1.

Moꝛbi diuturni ⁊ humoꝛales extirpantur cauterijs aut thermalibus aquis. 2.

Omnis medicina pollens viribus opiate congruit excellenter in moꝛbis diuturnis cacochimia diminuta. 3.

Febꝛes multiplicat vſus opiatarum cachochimia dñante. 4.

Sub eadem ſpecie febꝛes vt plurimũ opiata multiplicat vt duplãdo vel triplando quartanam. 5.

Quocunqꝫ regimine patiens emendaꝛ eodẽ ꝓpoꝛtionabiliter obſeruato cõſequitur poſſibilẽ ſanitatem. 6.

Quanto plus egritudo minuitur tanto minus foꝛte mẽbꝛo vel coꝛpoꝛi medicamen eſt applicandum. 7.

Doctrina quinta. Capitulũ pꝛimum

Malicia compoſitionis aut exhibitione medicinaruꝫ aut chyꝛurgia coꝛrigitur aut vtroqꝫ. 1.

Membꝛis quibus nequeũt applicari manꝰ aut inſtrumenta q̃ manus officio regi poſſunt: manualis operatio nunqꝫ pꝛodeſt. 2.

Innata malitia figure nunqꝫ in adultis coꝛrigitur in creſcentibus autem raro. 3.

Malicia figure accidentaliter ſuperueniẽs coꝛpoꝛibus adultoꝝ cum deperditione ſubſtantie incoꝛrigibilis eſt vt plurimũ: que vero ſine deperditione ſubſtantie contingit ſepe coꝛrigitur vt in diſlocationibus iuncturarum. 4.

Sicut obliquitatem diſlocationis aut ſpaſini mollificatio prius aut reſolutio deinde pulſio vel tractus aut extenſio dirigunt. 4.
Sic tortura mollificationis exiccantibus ⁊ contrahentibus apte corrigitur. 5.
Rectificata figura membri congrua ligatura ſituatio quieta et firma parumper conſtringentia medicamina ſeruāt eam. 6.
Utilis ligatura neq̧ vexat conſtrictione: neq̧ fluitat laxitate. 7.
In ſituatione firma vel aſtellis fulcit membrū vel ſuſpenditur linteo vel tabulis coartatur aut geritur: vel ſtuellis impoſitis ſubleuatur vt in naſo ⁊ virga. 8.
Quibuſcunq̧ paruulis aut paſſibilibus diſlocatio ſpondiliū corrūpit figuram dorſi vel pectoris vt plurimū nequit rectificatio ſolidari. 9.
Paſſibilia membra ⁊ maxime calida ſi diu a ſenſibilibus coartent aut ſuffocationis p̄iculum: aut febriū incōmoda nō euadēt. 10.
Superficies tabularum abſq̧ plumaceolis nequit vtiliter ſuperficiei membri coaptari vel corporis. 11.
Quibuſcunq̧ relaxatione ligamentorum ſpōdilia diſlocātur p̄ cunctis exiccatiuis efficacius balnea ſulphurea vel cauteria cōferunt iuuamentum. 12.

Capitulum.ij.

Quicquid preter naturam replet cōcauitatem mēbri vel minuit eius capacitatē debet quantū poſſibile fuerit congruis exitibus ab eodeꝫ expelli. 1.

Capituluꝫ.iij.

Quod meatum obturat ⁊ impedit tranſituꝫ naturalem expellendum eſt ab eodem. 1.
Secundum diuerſitatem corpis opilantis et mēbrorum in quibus tranſitus obturant cōuenit de opilantia preparare. 2.
Sicut inteſtina deopilātur a ſtercore duro cliſteribus mollificatiuis: ſic et meatus rhenum a calculo medicis cōminuentibus calculū aut facientibus lubricare. 3.
Sicut humor opilans multitudine ſola: detrahitur tamē ad apertionem meatus vt in venarum repletione ſic et opilans viſcoſitate iuuante ſiue groſſicie debet incidi vel ſubtiliari vt detrahatur. 4.
Medicina aperitiua meatuū occultorū quanto ſubtilioris ſubſtātie fuerit tanto pre ceteris eligibilior. 5.
Sicut medicina reſoluens abſq̧ ſtipticitate nō conuenit epati: ſic nec fortiter aperiēs meat⁹ ipſius carere dꝫ pauca ſtipticitate. 6.
Sicut in puſtulis aut ragadijs vlceribus mēbrorū interiorū acuta

et inciſiua p ſevel cū aliq̄ itroducta:mordicatiōis igeniāt crucia tū ſic lenitiua ꝛ frigida ſine toꝛmēto illoꝝ ſumenꝭ vt p̄imū. 7.
Inter lenitiua cōmunia ragadiaꝝ ꝛ vlceꝝ occultoꝝ pl⁹ lac p tiſana tertie decoctionis vendicat ſibi gradū. 8.
Quod opilat meat⁹ ſi neq̄t expelli a mēbro vel coꝛpe trā ſponēdū eſt: ꝛ q̄tū poſſibile fuerit elōgādū ab codē vt calcul⁹ a collo veſice vel a pupilla cathbaracta deponitur. 9.

Ca. iiij.

M Eat⁹ innaturalis q̄ diu manauit vt in fiſtulis antiq̄ta tis neq̄t obturari abſq̓ timoꝛe grauioꝛis icō modi niſi manatio ꝯſueta deriueꝭ ad p̄oxima. 1.
Innaturalis manatio cōgrue pmutaꝭ ad exitū natu ralem vt fiſtula lachꝛymalis ad calamos nariū in oſſe coꝛrupto. 2.
Quibuſcūq̓ ſupfluitas manās adducit a p̄rimo naturali meatu ſicut vrina diſtillās p foramē inciſiōis veſice in calculo nūq̓ timē dū eſt claudere foramen innaturale. 3.
Quicūq̓ meat⁹ innaturalis pōt abſq̓ timoꝛe claudi ſi fuerit ſtrict⁹ ꝛ antiq̄tate ſuſpect⁹ ad immūdicias ꝛ coartatas elargād⁹ eſt in in ciſiōe vel medicinis vt a p̄fundo ſincera conſolidatio p̄curet. 4.
Manatio q̄ diuerti neq̄t ad exitū naturalē vicinis cauterijs abdu citur competenter. 5.
Euacuatiua cauteria ſemp in fontanellis vbi lacert⁹ a lacerto ma nifeſte diſiūgiꝭ:aut nō fieri ſubſiſtit cōſideratio recta iubet. 5.
Cauteria q̄ diſtrahūt flux⁹ inueteratos efficaci⁹ operanꝭ ſi p̄pinq̄ ſint magnis venis ſicut q̄ diuertūt a ptib⁹ capitis:cephalee debēt appꝛopinquare. 7.
Quādiu vixerit fiſtula nūq̓ poterit obturari hūiditas dominnā ꝛ ancilla frigiditas fiſtule vitam p̄ebet. 8.
Quandiu ſanies fiſtularis aq̄ſa vel glutinoſa ſeu p̄aue qualitatis extiterit fiſtula viua manet. 9.
Ex quacunq̓ ſui parte fiſtula ſaniē perfectam ꝛ puram emiſerit:ibi eſt iam extincta. 10.
Fiſtula toꝛtuoſa ꝛ intricata nunq̓ perimiꝭ niſi felleis aut nitroſis li quoꝛibus imbuatur. 11.
Fiſtula inoſſata nunq̓ medicationi obediet donec extirpatum fue rit os coꝛruptum. 12.
In cūctis vlcerib⁹ os infectū reſpuit incarnari:virulentas intus ca uernulas gignens. 13.

Capitulum.v.

O Sſis aſperitas radendo coꝛrigitur vel liniendo. 1.
Cutis inaturaſr aſpera lenitiuis vnguētis aut balneis vꝭ mō

dificatis lotionibus emendatur. 2.
Cōcauitatibꝰ interioꝝ mēbroꝝ hūectātia īfuſiua aut mucilagines
aut ꝗ cūqꝫ nitroſum vel terreſtrē chimū euacuāt ⁊ naturalem reſti
tuunt ſanitatem. 3.
Exaſperata cōcauitas pluralitate ragadiaꝝ: infuſiuis lenit mucila
ginoſis aut glutinoſis precipue lactis vlu. 4.
Nutritiuis exaſperatis pluralitate verucaꝝ limātia ſubueniūt vt
pulueres metallini vel abſtergētia inciſiua. 5.
Puſtulis exaſperātibꝰ mēbra interiora lac ſubuenit aut vnctuoſa
quecūqꝫ parū mundificant ⁊ exiccant. 6.
Sicut in puſtulis aut ragadijs vel vlceribꝰ mēbroꝝ interioꝝ acuta
⁊ calida mordicatiōis īgeniāt cruciatū. ſic lenitiua ⁊ frigida ſine
tormēto illoꝝ ſumuntur vt plurimum. 7.
Inter lenitiua cōmunia ragadiaꝝ ⁊ vlcerū occultoꝝ poſt lac ptiſana
vendicat ſibi gradum. 8.

Capitulum ſextum.

LEnitas innaturalis quā mucilagines īferūt emēdat īciſiuis
⁊ abſterſiuis. 1.
Cōcaua mēbra quoꝝ ſuperficiē ītrinſecā cicatrices vlceꝝ lenierūt cō
uenienter ponticis mordicatione carētibꝰ incriſpantur. 2.

Capitulum ſeptimum

Quicquid ꝑter naturā addit nūero vel mēſura ſi tute fieri
queat totum eſt auferendum. 1.
Inciſio: ⁊ vſtio: ⁊ corroſio: ⁊ cōſumptio auferunt quod ex
cedit. 2.
Ubi vene ſunt ⁊ arterie notabilr magne corroſio ⁊ īciſio p
pter emoroſagiam ſunt verende. 3.
In excreſcētijs mēbroꝝ paſſibiliū ⁊ ſenſus acuti corroſiua non mor-
dicantia ſunt applicanda. 4.
Uſtio vel igne perficitur aut cōburentibus medicinis. 5.
Metallis ignitis breuiꝰ ⁊ efficacius completur aduſtio ⁊ certius re-
gulatur. 6.
Meticuloſos tātūmodo cōuenit vtere medicinis. 7.
Ferrū ignitū efficaciꝰ auro ⁊ argēto reſoluit ſupflua: pellitqꝫ frigidi
tatē ⁊ cruſtā obuiātē emorroſagie facit ſolidiorem. 8.
Circa mēbra multis irradiata ſpiritibꝰ ⁊ reſolui prōptiſſima ꝗles
ſunt oculi tutiꝰ fit auro vel argento cauterium. 9.
Exercitari fortiter añ cibū ⁊ fames ⁊ ſitis ⁊ duricies ſtramētoꝝ atqꝫ vi
gilie ſollicitudinis ſpinis angariātes cōſumūt exceſſum pingue-
dinis atqꝫ carnis. 10.
Tenuis dieta cōcurrēs cū balneo termaꝝ celeriter macerat corpa
nimis craſſa. 11.
Excedēs moles vniꝰ mēbri vt mamillaꝝ aſſiduata cōſtrictiōe ſer-

uat humiditatem. 12.

Capitulum octauum.

Alimēta reſumptiua ꝛ humectātia bal.quies mētis ꝛ corpis habitudinē reparat accidētaliter diminutā. 1.

Membrū extenuatū diminutiōe pinguedinis atqꝫ carnis abūdātia ſanguinis ꝛ quiete perſeuerātibus ingroſſatur. 2.

Capitulum nonū.

Cum his qui corrigūt figure maliciā rectificatur in parte mēbrū naturaliter ſituatum. 1.

Membrū diſcedens a ſede ꝓpria ſine leſione figure vel pulſione reducitur ſicut anus vel horrido vapore fugatur: vel allicit placido: aut ventoſationibus trahitur ſicut matrix. 2.

Capitulū decimū.

In vulneribus ꝛ figuram mēbri ꝛ ſitum partiū eius vt plurimū oportet rectificare. 1.

In quibuſcunqꝫ vulnerib⁹ mēbri ſubſtātia non deperditur ſola coequatio ꝛ cōglutinatio reſtituūt ſanitatem. 2.

Labia vulneris glutinātur ſi nihil alienū intercidat: ꝛ naturalis mēbri cōplexio fuerit cuſtodita. 3.

In magnis vulneribus ligatura nequit abſqꝫ ſutura labia vulneris contiguata ſeruare. 4.

Filū ſericinū labia diſtincta nodās in moderata diſtātia ſuturā efficit meliorem. 5.

Feſtina conſolidatio vulnerum potiſſime cauſatur a ſanguine pauce aquoſitatis: quapropter aquoſos potus vulneratis cōuenit euitare. 6.

Capitulum.xj.

Potio q̄ cōſumit atqꝫ ſequeſtrat aquoſitatem a ſanguine nō aqua ſed vino ꝛ ſtipticis diureticis cū aromaticorum commixtione conficitur. 1.

In vulneratis flegmaticis ꝛ in hyeme mel cōiungitur potioni. 2.

Capitulum.xij.

Venter ſtipticus ꝛ viſcera opilata vel tumida ſpiritualia ſicca vel toti⁹ ariditas ꝓhibēt vulneratis offerre potiōes ſtipticas ꝛ acutas. 1.

Capitulum.xiij.

Quāto vulnerati maiorē fuerint emorroſagiā paſſi tanto ſecurius pigmētis aromaticis imbuuntur.

Capitulum.xiiij.

Sicut vulneratis emorroſagiam paſſis merū precipue cōgruit: ſic pronis ad eam derogat omne vinum: ⁊ quicquid acuit ſanguinem vel ſtimulat ebullire.

Capitulum.xv.

Sicut inflāmatiua ⁊ ſubtiliatiua cogūt effluere ſanguinē: ſic ⁊ in frigidātia ⁊ ingroſſantia ꝓhibent emanare. 1.
Sicut inquetudo ⁊ clamor ⁊ ira ſanguinē faciūt ebullire: ſic eū retinēt quies ⁊ taciturnitas ⁊ pax cordis. 2.
Ubi vena corrodit prauo chimo vel putrefactiōe diſſoluit abſq cauterio diſſoluēte cām apertiōis ei⁹ nō ſiſtit fluēs ſanguis. 3.
Medicina cōburēs cū manifeſta ſtipticitate vt attramētū nō ſolū corruptionē extirpat. ſed eſcaram ſeu cruſtā fluxui obuiantem efficaciter generat. 4.
Arteria vulnerata quanto plus dilatatur plus ſanguinem euomit quocirca neceſſe eſt vt eius dilatatio quantum poſſibile fuerit remittatur. 5.
Latitudinalis arterie ſectio promptius ſolidatur ꝙ apertura ſm longum. 6.
Modica vene pulſatilis apertura in corpore molli ⁊ humido vt puerili ⁊ muliebri ſanari pōt: magna vero vix aut nūꝙ in ſicco ⁊ calido corpore. 7.
Ubi ſan. arteriarū pre vulnere cogitur ſcaturire neceſſe ē ſtipticis exterius applicatis iūgere glutinoſa. 8

Capitulum .xvj.

Quibuſcūꝙ vulneratis intra corpus recēter ſanguis coagulatur bis potio reſolutiua ſudorē ꝓuocās cōfert cito. 1.

Capitulum.xvij.

Conſolidat efficaciter ſuppoſitū medicamen vehemēter exiccans ⁊ vim glutinandi gerens. 1.
Lotio vulneris exiccantib⁹ tepidis exerceri debet vt vino vel aqua vini. 2.
Recentia vulnera cum aqua ardenti lota ſanationis effectum citiſſime conſequuntur. 3.
Non ſolum aquoſitas omni vulneri: ſꝫ frigus inimicātur ⁊ cuiuſꝙ cōplexionis malicia: quapropter oportet medicinā variare ſꝫ diuerſitatē corporū ⁊ mēbrorū: licet exiccantia cōiter exiccātur. 4.

Capitulum.xviij.

Sanies ⁊ maxime in vulneribus concauis deperdite carnis ꝓhibet ſubſtantiam generari. 1.
Alimentum attractū ⁊ nō incorporatū in saniē cōuertitur: ⁊ ideo vulneratis obeſt ſuperfluitas alimenti. 2

Sicut aquoſitati debentur exiccatiua:ſic vulnera ſanioſa mundificantib⁹ indigent medicinis. 3.
In vulneribus que non ſaniant vel corpus nō alitur aut ꝑ defectu naturalis caloris deficit attractiua vel immutatiua. 4.
Saniatio vulneris vbi eſt opus debilis cōuerſiue nullo modo dꝫ a medico procurari. 5.
Miniſter nature ſupplere tenet defectū ei⁹ nō facere. ꝓpterea ſanię ex vulnerib⁹ eijcit. nō inducit niſi ſuperfluitas ꝓhibēs ipſorū ſanationē nequeat aliter extirpari. 6.
In qbuſcūqꝫ vulnerib⁹ cruda ſupfluitas ꝯglobatur caſſatione vel extrinſecoꝝ alterantiū obuiatione ſeu alijs cauſis ꝛ putrefactiuis cogēda eſt ſaniare niſi nerui prohibeant. 7.
In neruoſis vulnerib⁹ calefactiuis leptomeris nō putrefactiuis ꝗ̄t ſanientibus eſt ſuperfluitas reſoluenda. 8.
Supfluitas vulneris niſi vertat in ſanię aut aliter reſoluatur vel cōglobata generat apoſtemata vel ſpaſmū accelerabit. 9.

Capitulum.xix.

Ulcera ſordida non tantū emittūt ſaniē ſꝫ virulentijs lacbrimantur:ideo exiccāda ſunt abſterſiuis. 1.
Sordidis vlcerib⁹ tumefactis exiccatiuuꝫ ꝯgruit abſqꝫ mordicatione reſoluēs vt pſidia vel plātago in vino decocta. 2.
Ulceribus corroſiuis q̄ ſpōte dilatātur ac profundantur:ſtiptica mordicatione carentia debentur exiccatiua. Si vero fuerint venenoſa vt lupus ꝛ cācer tyriacalia debent eſſe. 3.
Ulcera deābulatiua ſtipticiſſimo medicamine cōpeſcūtur. 4.
Ulcera quecunqꝫ partim a groſſo chimo ꝛ ignito cauſant partiꝫ vo a ſubtili ꝛ calido ſicut noli me tangere:manifeſte reſoluentibus ꝛ pure ſtipticis indignantur.
Et ideo ſolummodo cōgruit medicamen bas vires equatas bñs fortiter colligatas. 5.
Ubicunqꝫ ſubtilis ꝛ groſſus humor inequaliter cauſant vlcus predomināti eſt obuiandum fortiori virtute. 6.
In quibuſcūqꝫ vlcerib⁹ caro eſt mortua ꝯputreſcit: ꝛ iō vel ferro ſecari vel igne comburi debet aut medicinis. 7.
In vlceribus caro moriēs ꝛ iā parum vite retinens vt cancrene iudicium ſubit cum ceteris auferendis. Que vero incipit adhuc mori caraxationibus ꝛ ſcarpellis ab humore mortificante conuenit vt purgetur. 8.
Sicut ſcliroſis diu radicitus incaleſcens trāſit in herpetē:ſic in vlceribus calidorū membrorū caro mortua niſi radicitus euellat ꝛ prope feſtinabit gignere ſacrum ignē. 9

Capitulum.xx.

Punctura neruoſi membri fomentis oleorum ſubtilium perdit doloris acerbitatem.

Virulētia q̄ ɔcluditur in puncturis acerbo dolori potiſſime cauſam prebet. 2.

Oleū terebētine ꝑ ſe vel oliuarū cū euforbio moderate confectum efficaciter ſubtrahit eruginem a puncturis. 3.

Par eſt iudiciū in puncturis neruoꝝ ⁊ cbordarū ligamenti ⁊ pānniculorum. 4.

Neruus oīno ſectus infrigidatiōe: veloci ſpaſmabitur niſi cauterio vel fomētis oleorū ſubtiliū preſeruetur: ⁊ quilibet viciatꝰ a q̄ infuſione celeriter computreſcit. 5.

Neruū infrigidatū ɔtrabens frigus nō ſpaſmat tm̄ ſ; ſuperfluitas vaporoſa in eodem multiplicata. 6.

Si vulnerati ſub bumerj a ſpaſmo ceperit apꝑbēdi cauteriū ꝓfundum i ſpōdilibꝰ colli mortis periculuʒ aufert vel tardabit: ⁊ vbi ſpaſmus gignitur a punctura: cōfeſtim eſt dilatanda ⁊ fortiter expurganda. 7.

Capitulum.xxj.

Rimula cranei q̄ interiꝰ terminat̄ opʒ ſcarpello ⁊ trepano dilatetur vt poſſit educi ſanies aut virulentia ſubdiſtillans. 1.

Sanies aut virulentia diſtillās in durā matreʒ incōmoda letifera multa parit. 2.

Abſq; poro ſenſibili poſſibile eſt fracturā infantium ſolidari. 3.

Nunquā in dura parte ſed molli ſicut extremitatibus oſſis pecia alias fractura ſolidatur. 4

Doctrina ſexta. Capitulum primum.

Diuertendo fluentia ⁊ diſſoluēdo coadunata vel extirpādo curantur apoſtemoſe collectiones. 1.

Fluxū diuertit bumorē qd̄ retrabit ac repellit. 2.

Euacuātibus aliūde q̄ꝫ ꝑ ꝑteʒ apoſtematā ⁊ maxime ſenſibiliter fluentia retrabuntur. 3.

Pullulātibus in corpore bubonibꝰ aut furunculis detractio ſanguinis ⁊ refectio tenuis exterminant exituras. 4.

Abſq; cibi tenuitate nūq̄ꝫ bumoralis collectio ɔmode reſoluet̄. 5.

Non ſolū repellit membrū vt pote fluxui reſiſtendo: ſ; medicina repercuſſiua refrigidādo ⁊ ſtipticando. 6.

Ubi calidus mediocris aut ſubtilis bumor ad collectionē non fluxerit repercuſſio fit nociua. 7.

Euaporatiua moderata caliditate diſſoluūt inſenſibiliter globuʒ collectionis. 8.

Magna collectio precipue groſſi bumoris tutius in ſaniem vertitur q̄ꝫ euaporatione diſſoluatur. 9.

Collectiones q̄cūq; fuerint intra craneū ⁊ thoracē nunq̄ꝫ intētione directa vertit in ſaniē artifex eruditus: ſ; indirecte cū cogitur lenire maturatiuis doloris acerbitatem. 10.

Euapoꝛatiua ꝛ ſanatiua niſi notabili caruerint ſiccitate periculū eſt in ſchiroſim verti collectionem. 11.

Collectio ſanioſa ꝑ inciſionē diſſoluit ꝛ ſaniei excluſionem. 12.

Ne choꝛde vel nerui putreſcāt in collectionibus iuncturarū cōpleta generatio ſaniei pꝛeuenitur inciſione. 13.

Multa parit incommoda tardare apertionem ſanioſe collectionis. 14.

Cōglobata ſanies ꝛ maxime q̄ in ſchiroſim vertitur cancrum: aut lupum: aut fiſtulā machinatur: aut tranſit in bocium. 15.

Turma ſcrophularū colli ſecurius extirpatur coꝛroſiōe medicinali ꝛ ſanatione q̄ ferro. 16.

Quelibet extirpatio peſtis inguinarie vel ſubaſſellaris pluriū ſcrophularū in pueris ꝛ debilib⁹ eſt verenda maxie in eſtate ne coꝛpora febꝛib⁹ aut nimia purulentia contabeſcant. 17.

Scrophularū extriſeca multitudo clamitat earū pluralitatē intrinſecā ꝛ iō talibus ſcrophulis nihil ꝓficit exterius operari. 18.

Bocium colli verendū eſt inciſione vel coꝛroſione diſſoluere vel extirpare. 19.

Uſus aquarū mineraliū ꝛ maxime ſapoꝛis tartarei vel acuti: nō ſolum interioꝛa bocia ſꝫ extrinſeca valde extenuare. 20.

Glādulosa collectio nō inherēs neruis aut magnis venis vt nod⁹ extirpari debet inciſione cum ciſti ſua. 21.

Doctrina ſeptima. Capitulum pꝛimum.

Vera conualeſcentia nec moꝛbum patitur nec radices eius. 1.

Declinādo a pꝛimitiuis cauſis abſciſſ moꝛbi conualeſcentia ſolidatur. 2.

Tranquill⁹ ꝛ purus aer ſolūmodo cōualeſcentibus eſt amicus. 3.

Manſio quā infecit egritudinis ꝑterite lōgitudo cōualeſcētis ꝑfecti ſqualoꝛe carceris aduerſat. 4.

Cōualeſcēs incautus recidiuat feſtinanter. 5.

Sobꝛietas ꝑfecta digō coꝛroboꝛāt mēbꝛa cōualeſcentis. 6.

Puritate alimentoꝛū ꝛ potibus aromaticis cōualeſcentium incōmoda reparantur. 7.

Dulcibus melodijs ꝛ amenis aſpectibus ꝯualeſcentiuꝫ animus refloꝛeſcit. 8.

Stellarū ſublimitas: gēmarū varietates: plātarū viriditas: aquarum paruitas intuitum refocillant. 9.

Exterioꝛi coꝛpoꝛis lotione ꝛ maxime capitis nō ſolū alleuiant mēbꝛa cōualeſcentis verum animus recreatur. 10.

Lotio crebꝛa pedū: capiti cōualeſcētis viſui pꝛebet ſinceritatē. 11.

Exercitia cōſueta ꝛ placida q̄ moꝛbū pꝛeteritū nullo modo cauſa-

uerunt: ſi reſumantur paulatim et moderate proſunt conualeſcenti. 12.
Aromatice confectiones ꝛ tẽperate ſtudio peritorũ facte: conualeſcentes viuificant matutinis horis ꝛ veſpertinis. 13.

Capitulum ſecundum.

Debiles ꝛ incauti promptiſſime recidiuant. 1.
Graue recidiuũ in cõualeſcentia ſuperueniens minatur periculum. 2.
In grauib⁹ debiliũ recidiuis pplexus eſt medic⁹. 3.
Impugnare morbũ ꝛ virtuti ſubminiſtrare fomenta in recrudatis debilibus valde graue. 4.
In validis recrudatis aut cibis medicinalibus erit ſubueniendũ aut leuiſſimis antidotis conueniet medicari. 5.
Suaues fricatiões debiliũ in recidiuis ꝯuenit frequentare. 6.
Prudẽtia medicãtis in grauibus recidiuis nunꝗ̃ omittit periculum proteſtari. 7.

Capitulum tertium.

Parabole ſalomonis oſtendunt ꝙ qui ſapientes in conſiderationibus naturalibus protulerunt: ꝯuenienti methaphora moralibus adaptantur. 1.
Doctor gratioſus ꝛ efficax parabolis vtitur ad occulta per ſenſibilia declaranda. 2.
Eterni doctoris euãgelica lectio teſtaꝶ eundem fuiſſe ꝑabolanũ. 3.
Sapiens igitur ad exemplũ illius premiſſa reducet in parabolas oportunas. 4.
Egritudines capitis vel cerebri ſunt: vel in tegumentis aut in ramis eius. 1.
Quecũꝗ paſſiones in capite ſunt ꝯtinue a priuata cauſa capitis oriuntur. 2.
Que vero a cauſis exterioribus interpolãt ab alijs mẽbris eis cõmunicantur. 3.
Malicia ſtomachi ꝛ inteſtinorum atꝗ matricis: vt plurimum caput ledit. 4.
Omne nocumentuꝫ actionis cuiuſlibet mẽbri ſignificat ineſſe paſſionem aut morbũ priuatũ vel ab alio cõmunicatũ mẽbro. 5.
Omne nocumentũ ſingularis actionis continuũ: cãm nocumenti ſignificat eſſe priuatã mẽbro cuius actio leditur. 6.
Nocumẽta continua pluriũ actionũ habentiũ ad ſe inuicẽ ordinẽ ſignificant mẽbrũ prime actionis pati immediate. Et poſteriorꝫ actionũ leſiones ab ea ꝓcedere. 7.
Ablatio repentina cuiuſlibet actionis abſꝗ cauſa extrinſeca teſtatur exuberare humiditates. 8.
Omne nocumentũ actionis interpollatum: non tñ interpollãs propter cauſaꝫ primitiuã niſi ſit paroxiſmale: ſicut epilepſia ſignificat

cauſam paſſionis eſſe intrīſecam materialem. Et aliunde mādari particule patienti. 9.
Cauſa paſſionis ab eo mēbro cōmunicatur patienti cui⁹ immutatio pceſſit vel cōcomitatur leſionē patientis ad quā ſequiē immutatio eius. 10.
Si mēbrū aliqđ patiatur ꝑpter cauſam cōicatam a mēbro vicino vel colligato: pculdubio aliqualiter immutanē cetera mēbra ſibi vicina vel colligata preter naturā membro mandanti precipue ſi fuerit ſenſus acuti. 11
Omne nocumētū vicinū in ramis alicui⁹ mēbri ſignificat cauſam paſſionis in toto ramo cōtineri vel radice. 12.
Nocumentū omne ex radice prouenieus indicatiuū eſt cōmune mēbris ortis ab illa radice. 13.
Nocumentū diuturnū quod in ſolo ramo manifeſtatur nō ꝑuenit a radice: ſed proprium illius eſt. 14.
Omnis materia cōmunicata membro patienti: vel humor eſt: vel aliquis vapor. 15.
Omne nocumētū ſubitū ꝛ momētaneū ſi ab interiori pceſſerit oritur a vapore: ſi vero taliter nō fuerit oritur ab humore. 16.
Si morbo aliquis aggrauaē preſente contrario vel precedente per accidens illud contrariū eſt cauſa aggrauationis: ſicut accidit epilepticis colicis nefreticis ex frigiditate nā in feb. aut poſt febrē grauius moleſtantur p vſum aque aut aliquorum infrigidātium contra febrē. 17.
Si morbus aliquis abijciaē ꝑſente ſimili vel preſente per accidens illud contingit. 18.
Quib⁹ ſudor aut cōſueta euacuatio diu ceſſauerit neceſſe eſt digeſtionē grauari in organo vel impediri: ꝛ nocumenta digeſtiōis in interioribus apparere. 19.
Omne nocumētū actionis repētinū ꝛ ſine cauſa exteriori atteſtaē repletioni veteri vel antique. 20.
Cerebrū quod iuuatur calefactionib⁹ excellenter frigidū eſt. 21.
Quod iuuaē calefactionib⁹ moderate vel frigidū eſt vel leditur ab humore quē moderatus calor reſoluit. 22.
Quod iuuatur ab infrigidantibus calidum eſt. 23.
Quod iuuaē humectantibus ſiccū eſt ꝛ econuerſo. 24.
Quod ab euacuātibus lediē vt flobothomia vel coitu ꝛ ceteris ſiccum eſt. 25.
Quod velociter calefit calidū eſt. vel rarum. 26.
Quod tarde calefit frigidum eſt aut denſum. 27
Quod tarde abūdat humiditatib⁹ ſpiſſis ſiccum eſt. 28.
Qđ ſatis abundat ſuperfluitatib⁹ tēperatis humidū eſt. 29.
Quod cito abundat humiditatib⁹ ſpiſſis acutis fetidis velut putridis calidum eſt ꝛ humidum. 30.

Cuius calidū trahēdo multiplicat humiditates frigidius maxie in guloſis ⁊ multum potantibus. 31.
Quod tarde leditur a vaporibus vini fortis eſt in virtute cōpactū ⁊ quaſi durum in ſubſtantia. 32.
Quod cito leditur ab eo debile eſt ⁊ molle. 33.
Dolor ꝙ ſentit in pfundo ventre vſqȝ ad radices oculorum vel oculos cauſam doloris in ſubſtātia cerebri aut in vētriculis eius contineri ſignificat. 34.
Dolor qui non ſentit in pfundo: ſed magis extra in alijs ptib⁹ capitis a cerebro cām doloris ꝯtineri ſignificat. 35.
Dolor pfund⁹ peryodic⁹ in frōte vel pra: maxie in altero cornu ſi eſt cauſa primitiua cām doloris ſignificat oriri a ſtomacho. 36.
Dolor peryodic⁹ in fundo ſepe ⁊ ſepius eueniens in ieiunio maxie ſi acutus fuerit vaporē acutū a ſtomacho pcedere ad caput ſignificat: ⁊ ſtomachū eſſe calidū naturaliter aut calidis ⁊ acutis humoribus aggrauari. 37.
Dolor peryodic⁹ ⁊ pfundus maxime eueniēs in ieiunio ⁊ totā proram occupans ac diuidēs frontē per lineam circūquaqȝ ptenſaȝ dum tamē ſine ponderoſitate ſit ⁊ acumine ſignificat cām doloris ſiccitatē eiuſdē partis ab inanitione ieiunij vel coitus vel alterius inaniētia impreſſam. 38.
Dolor peryodic⁹ pfund⁹ in capite maxime lent⁹ ſine cauſa primitiua ſignificat ꝙ procedit a flegmate vel vapore reſoluto a mēbro flegmatis copiā cōtinente. 39.
Quibus craneū ſpiſſuȝ aut cerebrū medulloſuȝ ⁊ temperamentum quoqȝ miringe ſolide talib⁹ vt plurimū eſt caput forte ⁊ non leuiter patiūtur dolorem in eo. 40.
Grauiſſima cephalea ⁊ maxime in repletis futurā predicat apoplexiam. 41.
In omnib⁹ cephaleis quotidiana fecum expulſio iuuat egros. 42.
In omnib⁹ capitis paſſionibus fricatio pedū ⁊ tybiarum preſtat remedium. 43.
Ab omnib⁹ vaporoſis ⁊ maxie generantibus groſſum fumum ꝯuenit cephalargicos abſtinere. 44.
Humor viſcoſus ꝙ ſolū in capite ꝯtinet vel fomētis extriſecis ⁊ odoribus tantū digeritur vel aromaticis abſqȝ potu ſumptis poſt cibū pcipue ne ab ore ſtomachi elongentur. 45.
Chimus opprimēs capitis regionē vel pillulis in ſomno ad ſtomachū trahit: vel ad palatū ⁊ nares diſſoluētib⁹ obtalmicis inclinatur aut lotiōibus conſumptiuis reſoluitur in vaporem. 46.
Pillule capitales debent aromaticis abundare. 47.
Uehemētia reſolutiua non conuenit capiti applicare ſine ſipticorum cōmixtione. 48.
In emigranea violēta ⁊ ſubita declināti ad alterū tēpoꝝ niſi vena

· frōtis celeriter incisa fuerit ꝛ mult⁹ exinde ſanguis effluxerit. aut ſecet arteria tempoꝝ piculū eſt oculū eijci a ſua concauitate vł̄ rupta cornea hūores effluere aut int⁹ corrūpi aut cōturbari. 1.

De vertigine et ſcothomia.

Quib⁹ v̄tigo ꝛ ſcothomia cauſant a ſtipticitate iteſtinoꝝ: hos graui⁹ in ieiuno vexāt fumoſitates caput grauātes. 2.

Fumoſitates in capite generant ꝑpter cibi hūiditatē: ꝛ ei⁹ impoſitiōe prohibentur aſcendere. 3.

Scothomia quā cauſant ſquibala incluſa in inteſtinis in exercitijs frequenter exacerbantur. 4.

Scothomatic⁹ nauſeās ꝛ ſapore luteo moleſtat⁹ in ore nec cibuꝫ abhominās: immo copioſe māducās ꝛ auide ꝑculdubio gignit multitudinē hūoꝝ nec a p̄dictis liberabit accidētib⁹ donec ab eis fuerit emūdat⁹ ꝛ q̄tidiana letetur fecū expulſione. 5.

Sicut in habētib⁹ ſtomachū colericū eiuries lōga v̄tiginē parit et ſcothomiā: ſic in habētib⁹ flegmaticū refectio feſtinata. 6.

Qua rōne iubet i paſſiōib⁹ capitis vaporoſis ꝛ ſubitis fricatio māmillaꝝ in feminis: eadē cōuenit in marib⁹ fricatio teſticuloꝝ illeſa decentia, ſicut in pueris. 7.

Scothomia fortis, appoplexiaꝫ pronoſticat cum a parua epilepſia non differat.

De epilepſia.

Epilepſia q̄ ſequit motū lune ſi ꝯiūctionē ſeruauerit ac vicinos aſpect⁹ ꝑncipaliter a frigiditate cauſat: q̄ v̄o in plenilunio cōmouet naſcitur maxime ab humiditate. 2.

Epilepſia cōcutiēs in ſomno ꝛ cū tremore medicinā aut curā nō recipit mortalium medicorum. 3.

Epilepſia cōſurgēs a mixtura chimoꝝ p̄cipue ruffi ꝛ nigri ſilr maligna eſt ꝛ curari difficilis. 4.

Guloſi ꝛ infrenati ꝛ maxie violēti ſicut ab epilepſia tardiſſime liberātur: ſic ab eadē facillime capiunt. 5.

Epilepticus negligēs a potib⁹ abſtinere nunq̄ opprobrijs carebit epilepſie. 6.

Epileptic⁹ ijs cōtrarijs q̄litatib⁹ ei⁹ interiora diſcraſiata: ꝛ maxie nutrientia nō multum poterit emendari. 7.

Qui vero quandoq̄ mania torquentur: quandoq̄ epilepſia nunq̄ ſanabuntur.

De freneſi et litargia. j.

Freneſis ꝛ litargia ꝑmutant alterutrū ſine contrario: nā frenetici peūtes fiūt litargici: ſꝫ hi freneſcēdo ſalutē recuperant. 2.

Intuit⁹ picturarum ꝛ multum diuerſorum ꝛ ſplendor ꝛ ſonitus freneticos nimis turbat. 3.

Multa lux ꝛ tumultus ꝛ quicquid euigilare facit litargicis multuꝫ

confert. 4.
Sicut freneticū nō ligatū exterminat inquietudo: ſic ⁊ litargicū ĝe
tatum pernecat ſopoꝛ mendax. 5.
Venter ſtipticus ⁊ nimis ſolutus ambo litargicū impellunt aut im
pedire dicuntur. 6.
Ubi cerebꝛū cōpꝛimit apoſtema tūc ⁊ fumoꝝ illuc directio ⁊ natura
lis caloꝛis abinde ſubtractio feſtinat pernidem maxime: quia ma
net eger immobilis.

De maniaca ⁊ melancolica paſſione.

Maniacis ⁊ melācolicis frigidꝰ aer ſemꝑ inimicat: ⁊ q̄cquid in eoꝝ
coꝛpibus fumos concludit hoꝛribiles: ſomnus tamen ⁊ humecta
tio pꝛoſunt eis. 2.
Sicut timoꝛ eſt a melācolicis extirpādꝰ. ſic eſt incutiēdꝰ terroꝛ ma
niacis minarum ⁊ flagelloꝛum. 3.
Quātū melācolicis obeſt habitaculū tenebꝛoſuꝫ: tm̄ pōt cōferre ma
niacis potiſſime ſi ad fletū eos induxerit. 4.
Melācolicoꝝ fantaſmata ſubuertēda ſūt ĩgenio: nō dānāda ne puo
cati reſpuāt medentibus obedire. 5.
Melācolici nō curati ſepius tranſeunt in maniam. 6.
Maniaci quoꝝ aures falſis vocibꝰ crebꝛe ſonāt ſi ligati nō fuerint
ſeipſos exterminant.

De paralyſi ⁊ apoplexia.

Paralyſis totius coꝛpoꝛis eſt moꝛtis imago apoplexiam vicariam
eius pꝛetendit pꝛeceſſiſſe aut veterem immoderatam atteſtatur
repletionem. 2.
Nō ſolū refectio nimia: ſed inanitio ſtomachi ꝑcipue calidi pōt fū
moſitatibus incubum generare. 3.
Infelix terminus apoplexie videlꝫ impotentia ſemicoꝛpis lateralis
demōſtrat repletionem immoderatam. 4.
Immoderata ⁊ vſis repletio ſine hydropiſi nunq̄ caret exuberantia
ſanguinis.

De paſſione membꝛoꝛum neruoſoꝛum.

Quocūq̄ hūidorepletē venas ceteroſq̄ meatꝰ immoderate poſſunt
⁊ nerui ⁊ lacerti ⁊ choꝛde mollificari ſuperflue. 2.
Lacertꝰ imbibitus aquoſa hūiditate vel infuſiua ſedibꝰ coꝛreſpon
det nimium demollitis. 3.
Choꝛde remollite cedūt: ſꝫ nō obediūt pulſantis impio nā regere ne
queūt ad mouēdū aerē vel ſanādū pꝛe nimia laxitate. 4.
Lacertꝰ mollificatus ꝑdit conſtantiā naturalis firmitatis ⁊ laxita
te cadit a naturali ſitu. 6.
Coꝛruēs lacertus pꝛe nimia laxitate ſequitur via centri. 6.
Lacertꝰ ꝓſtratꝰ laxꝰ ſeu naturalr̄ ꝓlōgatꝰ neq̄t ſurſum ſeu latera lr̄
mouere iūcturā cui ſupiacet aut deputat ad mouēdū. 7.

Membra relaxata pre nimia laxitate nõ ſolum impotentia ſunt ad motũ: ſed etiam ad ſenſum inepta. 8.

Quia temperamento ſpiritus animalium pficitur: ideo ſenſus deficit vbi nõ admiſcent aut eoꝝ tẽperatia corrũpitur. 9.

Membra q̃ corruerũt ſpũs non recipiunt vt ſolebant: ⁊ ſuſceptos extinguũt artando ⁊ humectando. 10.

Quanto digniora ſunt opera ſpiritus animalis tãto tẽperamentum eius melius eſt q̃ in ceteris. 11.

Quod magis elongatur ab excellentijs ſemper facilius vincitur ab extremis. 12.

Cuius tẽperantia magis declinat in alterũ extremorum corrũpitur leuiter ab illius oppoſitis. 13.

Pre cunctis ſpiritibus eſt aĩalis ſubtilior atq̧ lucidior ⁊ minus calidus quapropter immoderata caliditas ⁊ frigiditas velocius eum diſtẽperat ceteris. 14.

In medicatione vlcerũ diuturna inguinaliũ aut vicine regiõis niſi coxe ꝓtegant operimẽtis piculũ eſt in poſterũ ſpaſmari lacertos eoꝝ ac tñ infrigidari vt ſint admodum inepti. 15.

Qđ aũt obtenebrat ⁊ ingroſſat citiꝰ extinguit ⁊ ſterilẽ efficit. 16.

Membrum paralyticũ lꝫ ſenſu ꝓuetur ⁊ motu calere põt vt in ſanguineis q̃ venarũ ⁊ arteriarũ beneficio nõ priuantur.

De ſpaſmo:

Repletio vaporoſa ſm latũ offendens organa motionis et longitudinem cõtrahenda ſpaſmat. 2.

Replicatio infuſiua vel aquoſa mollificans oẽs ptes inſtrumenti motiui paralyticat ipſum. 3.

Spaſmo repletionis reſolutiua magis: paralyſi exiccatiua magis conueniunt ⁊ ruptiua. 4.

Uniuerſalis ablatio vel diminutio ſubita motꝰ voluntarij frigiditatem ⁊ humiditatẽ cerebri ſignificat. 5.

Ablatio humiditatũ repletionẽ vt in appoplexia. 6.

Diminutio ⁊ laxitas ſiue ſtupor frigiditatẽ ⁊ hũiditatẽ ſigt. 7.

Permutatio motꝰ vł inaturalitas motꝰ ⁊ ſpaſmoſitas oĩꝫ mẽbroꝝ ſubieta corruptã humiditatẽ cerebri vel vaporẽ venenoſuꝫ aliũde venientẽ in epilepſie ſpeciebus ſignificat. 8.

Spaſmoſitas vniuerſalis paulatim mẽbroꝝ ſiccitatẽ ſignificat. 1.

De viſu.

Lapſus cerebri neruí optici tunicaruꝫ oculi vel humoris eius aut ſpiritus ingerunt viſui nocumentum. 2.

De mẽbris organicis et prio de paſſionibꝰ oculoꝝ.

Illeſis organis poteſt ſpũs vitiari vaporibus: vt cõfirmat ſcotbomia ⁊ vertigo. 2.

Non patitur lucem ſolis oculus plenus aquoſitate. 3.

Quibuſcũq; vapores colerici aut calidi a ſtomacho reſoluti viſus
obtenebrant his in fine refectionis expedit aquam ſumere frigi
dam cũ manifeſta ſiti ⁊ maxime circa ſomnũ. 4.
In habentib⁹ palpebrã ſcabioſam vel piloꝝ reflexionẽ pungentes
oculus perfluit lachrymis inceſſanter. 5.
Quib⁹ cerebrũ reumatizat ⁊ cibis ingurgitãtur vel potibus: ocu
li quauis aura leuiſſima promptiſſime lachrymantur. 6.
Quibus palpebra ſuperior pre magnitudine cõplicatur in oculus
neceſſe eſt orbem eius pungere ſuis pilis. 7.
Rugoſa palpebra ſi deturbet in medio ceſſabit cruciare. 8.
Si ruga ſupueniens in medio palpebre forpicibus aut diu cõſtri
cta cũ macellis inflexibilibus decidat arefacta mantica palpe
bralis oculo poterit confirmari. 9.
In palpebra moderata ſi pili reflectanẽ oculus cũ fuerit extirpati
mox cõuenit ſitum eoꝝ cũ acu ꝓfunde cauterizare. Sanato cau
terio meatus vni⁹ pili cauterizãdus eſt alter porus: ⁊ interim ce
teri reflexi cũ exterioribus glutinentur. 10.
Palpebra ſcabioſa cum inuerſatur granoſa rubea fit ſemper eſt
grauis. 11.
Pinguedo cõgeſta inter intrinſecã tunicã ⁊ extrinſecas ⁊ nodus et
ſcabies palpebram grauant ⁊ oculum ꝓhibent aperiri. 12.
Venoſitates in cornea innaturales ſemꝑ ꝓcedunt a coniunctiua
et ideo cũ extirpanẽ ab ea maceſcũt in cornea. 13.
Vulnerum cicatrices in cornea ſemꝑ albe: que vero in coniũctiua
vt plurimum rubee. 14.
Videre clare res paruas tñ ex ꝓpiquo claritatẽ cerebri ſignificat
cum ſiccitate ⁊ paucitatẽ ſpirituum. 16.
Videre turbide res groſſas tñ ex propinquo turbiditatem cere
bri ſignificat ex materia vaporoſa in venis eius imo in retibi. 16.
Quibus vterq; oculus caligat altero clauſo clarius videt. 1.

De aurium paſſionibus.

Ablatio auditus ⁊ diminutio frigiditatẽ cerebri vel inſtrumenti
ſignificant. 2.
Permutatio auditus audire impetũ aque cãpanas ſufflationes
ventoꝝ maleationes concuſſiones arboꝝ tonitrua fricationes
immoderatã ſiccitatem in media parte cerebri aut velaminũ ſi
gnificat res groſſas vapores aut ventoſitates aliunde veniẽtes
vel ibi generatas. Audire quaſi a remotis humiditatem. 3.
Quibuſcũq; poſt obturatiõẽ auris reuiuiſcit auditus hũc ꝓcul
dubio frigiditas hebetauit. 4.
Denſatio reumatis intra caput nõ ſolũ parit grauedinem: ſed ti
nitum. 5.
Surditas magna ⁊ antiqua medicaminis auxilia nõ admittit. 6.

Surditas paulatim ſuperueniens ⁊ cōtinue cū fe.vel ſine feb.perpetuatur maxime quibus etas declinat manifeſte. 7.

Quēadmodum naturales effluxiones aurū fellee ſurditate ſupueniēte curātur:ita ⁊ ſurditas fellis emēdat liquoribus ⁊ maxime aurium. 8.

Olea nitro cōdita vel acutis aperitiuis fellibus cōparantur. 9.

In vulneribus auris precipue longi tēporis fabularum auditus vitandus eſt ⁊ ſonorum. 10.

Fluores aurium diuturni temperandi ſunt non conſtringendi et maxime ſubito.

¶ De paſſionibus narium. 1.

Ablatio odoratus ſiue ſtrictura ⁊ eius dimiſſio ſine opilatione narium frigiditatē cerebri ſignificat. 2.

Permutatio odoratus fetor ſiue immūdicia nariū humores corruptos ſignificat in cerebro. 3.

Olfactus recenter amiſſus acutis odoribus ⁊ obtalmicis reſtauratur frigidis ⁊ humidis liquoribus ⁊ viſcoſis diminutis. 4.

Quibus olfactus triennio defuit ſemp deficiet. 5.

Carētes olfactu nec delectari nec triſtari poſſunt odoribus. 6.

Quicūq; diligētius vigilādo ꝙ̄ dormiendo caput operiunt his vt plurimū ſanguis e naribus crebro inſtillat. 7.

Si fluens aquoſitas in corizā ſubito reſtringatur non ſolū grauabitur prora capitis:ſed auditus ⁊ viſus recipiēt nocumentū. 8.

Indecens rubedo naſi ⁊ maxillarū cū manifeſta venoſitate illarum partium nequit extergi quouſq; ruptorijs corroſiuis vultui proportionatis extirpatio venarū premittat: cicatrix ibidē equalis ſolida procuretur.

¶ Doctrina de cōſeruatione memorie et aliarum virtutum ſanitatis cerebri.

Exterior excedens frigiditas ledit memoriā pcipue nocturna ppter malā capitis coopertura m. 2.

Caliditas intenſa valde qñq; permiſcet rationē ⁊ memoriā:⁊ illam inde ledit.

Excedēs cibi ⁊ potus quātitas mēoriā multū ledit. 3.

Ciborū fumoſorū comeſtio ⁊ potus vt alliorum porrox ceparū pori caſei ⁊ leguminū virtuti nocēt plurimū memoriali. 4.

Ex frigidis fructibus atq; hūidis ⁊ alijs crudis refectio ledit memoriam atq; corpus. 5.

Fructuū ſtipticox vel per naturā aut per artē poſt comeſtionē tēperata acceptio phibendo fumos eleuari mēoriā iuuat valde. 6.

Fructibus aliquibus per aſſationem ſtipticis bonitas acquirit ſicut ſunt pira hyemali a regulata:ſicut ⁊ ſunt auellane caſtanee nuces atq; ficus. 7.

Carniū nō caſtrati arietis medulleqꝫ mutonis frequēs comeſtio a tota proprietate memoriam debilitat atqꝫ ledit. 8.

Temperatorum ciborū ⁊ potus ſicut gallinarū ⁊ perdicum: precipue cerebellorum: earuꝫ tēperata refectio nō tantū confortat memoriam: ſed etiā totū corpus. 9.

Potus excedētis vini vel aq̄ ſpecialr̄ excedētis frigiditatis actualis corpe nimis calido calorē naturalē depauperat ſtomacho: et per conſequēs memoriā debilitat atqꝫ ledit. 10.

Potus poſt comeſtionē dū cibi fiat ebullitio digeſtionē interrūpēs memorie ⁊ cerebro nocet valde. 11.

Ante refectionē corporis ꝓcurare moderatū ⁊ cōueniens exercitiū non tantū memorie: ſed ceteris virtutibus ꝓdeſt valde. Spaciari eſſi ⁊ delectari ſenſui ſunt intellectus. 12.

Quies aūt ſupflua calorē debilitat: ſuperfluitates retinet ⁊ aggrauat: quare ledit memoriā ⁊ vſurpat. 13.

Somn⁹ ſupflu⁹ ⁊ vigilie nimie caput ⁊ ēt mēoriā valde ledunt. 14.

Somnus comeſtioni ꝓpinquus priuſq̄ cibus ad fundū ſtomachi deſcenderit ſurrupit memoriā atqꝫ aufert. 15.

Superfluitatū per inteſtina ꝑ nares per palatū per vrināꝑ os per aures: ⁊ per fricationē capitis cū pectine cōueniens ⁊ debita expulſio cōfert virtuti plurimū memoriali: ⁊ hoc eſt poſt ſomnum et exercitium faciendum. 16.

Sollicitudo viſoꝝ ſeu auditorū frequēs recordatio memoriam corroborat ⁊ confirmat. 17.

Gaudiū tēperatū ⁊ honeſta delectatio nō ſolū mēoriā: ſꝫ ꝟtutē intellectiuā: ⁊ ceteras ꝟtutes corpis etiā iā augmētat. 18.

Sepe lauare pedes in aqua calida in qua bullierint melliſſa: ⁊ folia lauri: camo. ⁊ ſimilia memorie capiti ⁊ oculis valde cōfert. 19.

Dormire calciatis pedibus precipue ſotularib⁹ memoriā impedit atqꝫ ſenſum. 20.

Lauare caput de decimo in decimū diē cū lixiuio in quo calefacta fuerint camomilla: meliſſa: vel ſaluia: vel maiorana: vel lauri folia ⁊ ſimilia: memoriā corroborat ⁊ confirmat. 21.

Stare pedes poſt comeſtionē ſuauiter deambulare multum expedit atqꝫ confert. 22.

Coriandri preparati poſt comeſtionē aſſumptio ꝓhibendo fumos ad caput aſcendere memoriā multū iuuat. 23.

Maſticatio maſticis cū modico. 33. facta ieiuno ſtomacho ab humiditate flegmatica ſine moleſtia caput purgat: ⁊ inde impedita memoria confortatur. 24.

Pliris cum muſco paſſule et anacardina confectio mirabolani quoqꝫ conditi cōfortant memoriam ⁊ reſtaurant.

Doctrina prima. Capitulum primū.

Quicūqꝫ extenuati celerrime caliditatibꝰ aeris in pfundo corpis alterant: maxime ſi rari fuerint natura interꝛ colerici. vel accidētaliter ꝛt qui diu febribus languerunt. 2.

Quicūqꝫ febricitātes expoſuerūt membra nuda frigido conueniūt in laborioſis febribꝰ dolorē in articulis patiunt ꝛ moleſtam incurrunt tuſſim. 3.

Extenuatos pcipue iacētes in māſione frigida ꝛel reumatica tuſſis infeſtat niſi tunicatis brachijs ꝛ torace iacuerint ꝛ capite pileato maxime ſi raſum extiterit. 4.

In extenuatis corpibꝰ pāniculi ſpūales ꝛ animales ꝛ cerebrū repētet immoderate ledunt a frigido acre ꝛel a quibuſcunqꝫ actualiter frigidis. 5.

Repētina pāniculoꝝ ſpūaliū infrigidatio ſubitā introducit anhelādi difficultatē q̄ ſi nimiū cōtrahent immoderatū cauſabit dolorē ꝛ interdū ſincopim atqꝫ mortē cōſtrictis capſulis cordis. 6.

Tunica lanea q̄re ſenſibiliter calefacit ꝛ anguſtiat patiētē: bombicina ꝟo ꝛel ſericina ꝛel linea intercluſa bōbace ſufficiēter a frigore ptegit neqꝫ eſtiuatione ꝟexat infirmum.

De ſudore.

Quotienſcūqꝫ ſudauerint tunicati maxie graciles expedit mutare tunicā ne corpus ledatur infrigidato ſudore. 2.

Quāto tunica calidior aut minꝰ fuerit ſpōgioſa tāto copioſiꝰ reflectit ſudorē: ꝛ ideo cōuenit in pdictis feſtinātius deponere.

De epate calido.

Quibuſcūqꝫ caliditas epatis cauſat cōſtipationē ab aq̄s dulcibꝰ ꝟelut ꝟuis ꝛ ceraſis fortiꝰ ꝯſtipant maxie ſi fuerit meſeraice late nā terreū fortiter exiccatum conſtipat inteſtina. 2.

In habētibꝰ meſeraicas latas ꝛ epar calidū multitudo pot?: nō tn̄ immoderata conſtipationē phibēt ſolui frigidioribꝰ ꝛ inteſtinis nimiū mollificatis nequeūt inferiora ſuperioꝝ cōſtrictiōe iuuari

Si ꝟo immoderata fuerit nec epar attrahere: nec inteſtina potuerunt retinere.

De febribus.

Qui in multis tēporibꝰ in cōtēplatiōe ꝟixerūt: ꝛ maxime cibo paucíſſimo celeriter eos feb. ꝟitali depauperat ſpiritu.

De adminiſtratione ꝟini in febricitantibus.

Quibuſcūqꝫ febricitātibꝰ arterie ſunt anguſte modiūqꝫ ſpūuꝫ cōtinētes neceſſe eſt ꝟino ſubtilī ꝛ debili ſpiritus fouere ꝟitalis. 2.

Febricitātes q̄ penuriā ſpirituum patiunt niſi ꝟino caute refocillētur. cito deficiunt. 3.

Quibuſcūqꝫ febricitātibꝰ ſtomachꝰ fuerit frigidꝰ caput aūt forte ꝟix paſſibile ꝟinū congruentius miniſtratur. 4.

Soluit ſudoris ablatio tā in ſanis ꝗ̄ in lapſis: ⁊ maxie febricitātib⁹ opilatos aut clauſos indicat poros cutis. 5.

Febricitātes ex putrida carnoſos neceſſe eſt ad aerē ſubtilē ⁊ liberū trāſportare: maxime ſi poros habuerint opilatos: ab eſu q̄ȝ carniū cōuenit eos abſtinere penitus.

De voce.

Diminutio vocis euaneſcēs p clamorē ⁊ loquēdi conatū aut p ſudorē ⁊ calefactionē ex motu a frigiditate cauſatur ⁊ partim ex humiditate. 2.

Vox rauca in loquēdo ⁊ nō i clamādo vel in loquēdo ſubmiſſe ⁊ nō alte hūiditatē tm̄ circa epiglotū eſſe ſignificat: q̄ p clamorē excutiē aut conſumitur. 3.

Rauca vox in clamando ſignificat hūiditatē diſſolutā ex conatu ad organū vocis pcedēs: ſi cū raſcatiōe ex capite. ſi cū tuſſi aut cū ſubito ſaltu granorum ad guttur intercipientium vocem a pulmone procedit. 4.

Quorū caput humidū eſt ⁊ reumatiſmis abūdās in acutis vocibus feſtinantur muteſcunt. 5.

Raucedo quā introducunt fortes ⁊ ſubite alteratiōes q̄litatū oppoſita ẋvt plurimum eſt perpetua. 6.

Quicūq; maſticabilia bn̄ deglutiūt: potabilia ṽo trāſglutire non poſſunt vel difficiliter his vocalis arteria neq̄t obturari ſufficienter ab epigloto ex vno q̄dē latere ſi difficiliter aut ex ambob⁹ ſimili modo valeat deglutire. 7.

Si trachea arteria phibeaē obturari ex vno latere p ptē oppoſitaȝ lateris ingeniatur natura potum traijcere. 8.

Nimi⁹ ⁊ aſſidui cātādi v ſus vel alte clamādi pectoris meat⁹ dilatat: ⁊ panniculos ſpiritualium membrorum relaxat. 9.

Quibuſcūq; ſpiritualiū meat⁹ nimiū dilataē his attractus aer ab eorum pectore cito egreditur. 10.

Aer inſpiratus ſi moderata diſpenſatiōe nequeat expelli vocis officium non poterit diu continuari. 11.

Quibuſcūq; cātātib⁹ inferior cliban⁹ aut ſtomach⁹ eſtuat: alias reſonat his mixta vētoſitas ⁊ ſubtilis ibidē includiē circa frenē aut circa ſtomachum habentem tunicas ſiccas ⁊ tenues. 12.

Quibuſcūq; ſanguis flegmatic⁹ dominaē ⁊ viſcera ſua naturaliter ſunt calida ⁊ robuſta his flegmatica ſuperfluitas ad cutē coptoſe pellitē ⁊ cādida morphea ſepi⁹ maculanē. hoc autē illis precipue contingit. 13.

Sicut anhelit⁹ ⁊ inſufflatio cū ictu ⁊ vox ⁊ loq̄la ſunt actiōes p ordinē ſe habētes cū lediē ex prioribus neceſſario leditur quodlibet illi poſterior ⁊ non econuerſo. Similiter in digeſtione prima ſecunda ⁊ tertia necnon in ſenſu ⁊ ymaginatione extimatione ⁊ memoria ⁊ ſic de alijs. 19.

Sicut anhelitu leſo ledunt lacerti pect⁹ ambiētes: ſic leſa tm̄ inſufflatiōe pmo neceſſario patiunt lacerti q̄ ſunt intra coſtas. Et leſa ſolū ictuali patiūt gule lacerti: leſa q̄ʒ voce tm̄mō ledunt ſolū muſculi gutturis hoc eſt regiōis epigloti. Si tm̄ loq̄la ledit ſine pcedētib⁹ tm̄ ledit lingua vel aliqđ coadiuuātiū mēbroꝝ ad loq̄lā labia: dentes: palatum ꝛ nares.

De paſſionibus membrorum nutritiuorum: et primo meri et ſtomachi.

Quibuſcūq; ſubito ꝛ ſine nauſea glob⁹ aut nod⁹ ab ore ſtomachi ad guttur aſcēdere videt ꝛ cibi tranſitū impedire his groſſa vētoſitas inter yſoohagū ꝛ lacertos cōcludit: aut inter tunicas meri ſi cū dolore aſcēderit. 2.

Quib⁹ ꝯo cū faſtidio ꝛ nauſea globus aſcēdit glomeratos lumbricos ſuperius pelli ſignificat. 3.

Quoſcūq; ſollicitudo immoderata vexauerit: ſomnū ipediēs naturalem: ſi copioſe reficiant neceſſe eſt eos indigeſtione grauari et reumatiſmis refluere: quapropter timendum eſt ydropiſim aut obliuionē: id eſt litargiā aut ſcrophulas aut glanduloſas collectiones generari niſi ſuperuenerit fluxus ventris. Qđ ſi ſollicitudines importunas ſepe timor cōcomitatur: alienationeʒ vel cardiacam periculum eſt oriri. 4.

Importuna ſollicitudo corpus macerat ꝛ extenuat: precipue ſi crebra triſticia vel illud concomitetur. 5.

In pruritu ꝛ puſtulis ſanioſis pedū ꝛ tybiarum expedit calciamenta deponere ſaltim ſtricta ꝛ lanea. 6.

Fomentationes aq̄ calide ſunt vitande: ſed carnoſis eſt vtile balneum aque frigide. 7.

Quibus epar calidū ꝛ ſtomach⁹ frigidus neceſſariū eſt venas eoꝝ crudis hūoribus ꝛ flaticis abūdare precipue ſi copioſe reficiant nā cruditas chili per actionē epatis nequit corrigi. 8.

Quibuſcunq; ſitis ex ſalſo flegmate cauſatur his vinū purū vl aq̄ calida ſedat efficacius eā q̄ mixtum vel frigida. 9.

Quibuſcūq; tēdit cutis imoderate: ſicut̄ hydrodicis vl ſudare nequeūt vl difficilr: etēm pori tenſione ſtrigunt ꝛ obliquātur. 10.

Quoſcūq; ſine feb. vexauerit amaritudo ſi deliquerit ſumpto cibo neceſſe eſt hos aut induratis ꝛ aridis fecib⁹ conſtipari vel pter ſolitū ad pilorou.i.ad fundū ventris effluere colerā. Si vero ſumpto cibo ꝛ marie humido nil remittatur aut parū neceſſe ē in venis oris ſtomachi concludi coleram. 11.

Quib⁹ i ore ſtomachi colera ꝯcludit: al's ꝯculcat. hos dolor ꝑgrauat in prora capitis ꝛ amaritudo ꝛ ſiccitas colerico moleſtant. 12

In crapuloſis habentibus ventrem. ſtipticum. vt plurimū ſcrophe multiplicantur. 13.

Quibuſcūq; ſtropus abūdat int⁹ vt exteri⁹ bis extrema cito ifri gidātur grauiſſima quoq; ſunt corpa⁊ mox in labore deficiūt. 14.
¶ Uorantes ⁊ quicūq; deglutiūt vt plurimū cibū immaſticatū nō euadunt capitis nocumenta: nā aut viſus caliginē aut dolorē aut putredinē dentiū patiūtur: aut aliquā cephaleā. 15.
Quib⁹ cor eſt paruū ⁊ epar: anguſte ſunt oēs vene. 16.
Quibuſcūq; febricitantib⁹ ſtomach⁹ fuerit frigid⁹ caput aūt forte vix paſſibile vinū congruentius miniſtrať. 17.
Quibus craneū ſpiſſum ⁊ cerebrū medulloſum ⁊ temperatum mi-ringe quoq; ſolide talibus vt plurimū caput forte nec leuiter patiuntur dolores in eodem.

De epate.

Quibus epar eſt calidū neceſſe eſt chimos corpis quātūcūq; crudi extiterint aliqualiter ſint acuti. 2.
In habentibus epar calidum ⁊ meſeraicas latas vt plurimū ſicce ſunt egeſtiones ⁊ velut aduſte. 3.
Corpora q̄ crudis ⁊ acutis abūdāt chimis cōtrariarū qualitatū mutationib⁹ alterātur: ⁊ cū exercitijs incaleſcunt punctis: id eſt puſtulis rubeis prius maculata cutis tandē albeſcit. ¶ Calidi eñī ⁊ acuti humoris impreſſio vaporoſa preuenit frigidi ⁊ cōpacti hūoris impreſſionē: q̄ tardi⁹ illo diſſoluitur. 4.
In quibuſcūq; corporib⁹: abūdauerint chimi crudi ſi calidi ⁊ acuti humoris īpreſſio excedēs ſuperuenerit in aliqua parte corpis immoderatā illius oſtendit malitiā q̄ nimis eſt fortis ignis q̄ viget in aquis vel q̄ in aqua non extinguitur. 5.
Epar habens calidum ⁊ colericū ſi ceciderit in aſcitem vel hyposarcham: neq; calidis neq; frigidis poterit emēdari: ſed ſufficit medico retardare periculum. 6.
Colerici ⁊ in quibus epar eſt calidū īmoderato potu vel vſu fructuū aquoſorum in hypoſarchā: interdū ⁊ ſepius incidūt in aſchlitē. His vero aſſiſtētibus igni: ſicut exigit cocorū officiū crebro percutiūtur arthetica vagatiua cruda aquoſitate petēte iuncturas q̄ ſepius motu dilatantur: vt ſpondile lumborum. 7.
Quibuſcūq; languētib⁹ aſchlite vel hypoſarcha ſuperuenerit carbuncul⁹ vel antrax pculdubio mortē vicinā eſſe denunciat. 8.
Quibuſcūq; iuuenib⁹ epar calidū cōſtipationē inducit his potus aq̄ frigide ſubuenit p̄cipue ſi ſumať circa pricipiū refectiōis. 9.
Quib⁹ vapores a ſtomacho colerico vel calido reſolutiviſum obtenebrāt: his in fine refectionis expedit aquam ſumere frigidam cum manifeſta ſiti: ⁊ maxime circa ſomnum. 10.
Qui lacticinijs cibis ⁊ piſcib⁹ atq; oleribus veſcunť vt plurimum neceſſe eſt borum ſanguinem abundare flegmate: maxime ſi cum

hisfructibus aquoſis vtantur. 11.
Quibuſcūqꝫ ſanguisflegmaticus dñatur ꝛ viſcera ſua naturaliter ſunt calida: ꝛ robuſta: his flegmatica ſupfluitas ad cutē copioſe ꝓpellit: ꝛ cādida moꝛphea ſepi⁹ maculātur. hoc aūt illis ꝑcipue cōtingit quibuſcūqꝫ ſub veſtibus crebꝛo ſudoꝛ concluditur. 12.
Circa vētrē vbi ſudoꝛ maxie coartaſ moꝛphea ſepi⁹ incipit: ꝛ ad ſupioꝛa ſepi⁹ ꝓtendiſ vapoꝛis flegmatici motum ſequens. 13.
Purgati ꝛ alimenta flegmatis euitantes a moꝛphea celeriter emē dantur aquis ſulphureis ꝛ ardētibus atqꝫ ruptoꝛijs medicinis.

De inteſtinoꝛum ꝛ partium ventris paſſionibus.

Jn diuturnis vētris ſolutionib⁹ niſi caute ꝓtegaſ ancharū regio patienſqꝫ ſederit in ſella pānis calidis circūtecta vexabiſ in poſterū nefreſi vel doloꝛe lumboꝛum. 2.
Quibuſcūqꝫ vexatis toꝛſionib⁹ aut alijs vētris doloꝛib⁹ abſqꝫ feb. vel vlcere nō remedianſ p calefactoꝛiū vel cliſtere vel balne. aque calide: his ꝑhilonium aut alia ex magnis opiatis recētib⁹ aut nō recētibus ſenibus aut iuuenibus cōuenit miniſtrare. 3.
Quibuſcūqꝫ vēter fuerit ſtiptic⁹ ꝛ chimi crudi atqꝫ acuti multiplicantur in venis vt plꝰ in ſcabie vexātur ꝛ immūditijs cutis. 4.
Juuenes q̄ a fluxu colerico moleſtanſ ꝛ maxie in eſtate copioſus potus aque frigide liberat ſi ſumatur vrgēte ſiti ꝑcipue circa refectionis pꝛincipiū. 5.
Juuenibus colericis in vijs vꝛinalibus vlceratis fluxū patiētibus vrinalē expedit abſtinere a potu vini: ꝛ maxime acuti. 6.
Jn aſſuetis diu ſedere quoꝝ mēs ſtudio diſtrahiſ: ꝑcipue qñ diuerſoꝛia ſunt remota nimis retēta coartātur egeſtio ꝛ vꝛina. 7.
Quibus egeſtionis ꝛ vꝛine ſuperfluitates diuti⁹ retinentur neceſſe ē lūboꝝ aut circūiacentiū mēbꝛoꝝ paſſiones incurrere. 8.
Aſſuefactio ſimplicis ſuppoſitoꝛij vel cliſterijs in illis q̄ a cōſtipatione grauantur quotidiana nō offendit naturā. 9.
Jn regulariter cōſtipatis obſeruātia diete laudabilis viſus nocumēta nō coꝛrigit: ſꝫ ꝓhibet augmētari: ꝛ ideo melius eſt vt coꝛrigatur ſm qꝫ nature curſus permiſerit. 10.
Jntētiones rerū conſpectarū tempoꝛe generationis efficaces in genitis relinquūt impꝛeſſiones. 11.
Uigilie veſpertine ſolēnitatis ventralis leuitatē ſtrangulant matutinam. 12.
Quibuſcūqꝫ vēter īmoderate tumeſcit abſqꝫ doloꝛe vel ſpꝛegnatione his inter ſifach ꝛ nutritiua multa coartaſ aquoſitas velut in aſclite ſicca: ꝛ multa vētoſitas. vt in tympanite: ſꝫ ſi mulier fuerit a matrice extēſa a vētoſitate mediocris tumoꝛ cauſari pōt. 13.
Uēter qui mediocri vētoſitate tumeſcit exterius percuſſus tympa

nizat interius. 14.
Si ventus clauſus in matrice tetenderit mulieris ventrē tunc ex
tus femine.i.vulue ſepius ructuabunt. 15.
Quibuſcunqꝫ ventus a ſifach bis ſumptis aperitiuis ructuat per
os ſurſum. 16.
Tumor qui deliteſcit fomētis moderate calidis: ⁊ infra diē natura
lem reſurgit: aut circiter a tenui vel mediocri vētoſitate cātur.

De conſeruatione ſanitatis.

Conſeruatio ſanitatis in lapſis corporib⁹ cū his que
lapſum corrigūt leuiter ſecu rius exercetur. 2.
Etas ⁊ innata ꝯplexio atqꝫ ꝯſuetudo ſꝑ attēdi debent
in moderāda virtute correctiuorum. 3.
Ubi ꝯplexio naturalis cū etate ꝯiungit̃ declinādi pre
cipuū ē vſus tēperatorū in qualibet anni quadra. 4.
Sicut calidiora modicū tēperatis cōueniunt vſui tempore hye
mali: ſic eſtatis temporibus frigidiora conceduntur.

De conferentibus ⁊ nocentibus iuncturis et primo de nocentibus.

Paſſibilitas iuncturarū nequit vſum nocentium in qͣnti
tate notabili tolerare: pedes corporū predictorū offen
dit excellenter infrigidās ⁊ faciēs eſtuare: ois fatigati
ua deābulatio ledit eos: ⁊ maxie ſumpto cibo: plixa qꝫ
ſuſpenſio pedū facit idem. 2
Hyemalia pira ⁊ mala coctana caſtanee: vue bruinales ⁊ ſubſtātie
leguminum ⁊ raparū iuncturis oībus aduerſantur. 3.
Lactās porcellus aut fluuiales aues ⁊ vetuſte galline perdicialiter
feriunt iuncturas inferiores cū modico interuallo. 4.
Dinas terribiles infert iuncturis leſis ⁊ capiti qui lac animalium
cum cibis ⁊ vino frequenter ſumit. 5.
Piſces belluales vt murex ⁊ anguilla iuncturis inferioribus ſemꝑ
inimicantur. 6.
Potus qui non expectat iudiciū vere ſitis iuncturis miniſtrat gra
uamina leſionis. 7.
In dormientib⁹ nimis ledit articulos decubitus reſupinus. 8.
Sicut auarus venter opprimit omnes artus ſic eius quotidiana
largitas fouet eos. 9.
Extremis artubus naturaliter excitat iracundia tempeſtatem.

De cōferentibus iuncturis.

Flores amigdali: necnō mirti ⁊ camomille melliloti atqꝫ
roſe ſꝑ iūcturis poſſunt conuenienter adminiſtrari. 2
Archorus ⁊ edera non arborea: ſed terreſtris iuncturis
oībus ſpālr̃ amicantur. 3.
Nux indica iuncturis ⁊ neruis pre cetris terre naſcen

tibus multiplicitcr eſt amica. 4.
Saluia parum cocta ⁊ cerebro ſumpta in fine refectionis miniſtrat eis inextimabile iuuamentum. 5.
Qui ſepius calcat vuas ac muſto recenti balneat pedes ſuos rariſſime podagrizat. 5.
Floribus alcāne laxi pedes fragiles perpetuo roborantur. 7.
Verbena geſtata recens circa colūnas pedum viribus occultis prebet iuuamentum eiſdem. 8.
In terris aluminoſis pedib⁹ nunq̄ deeſt robur proſperitatis. 9.
Fomentationes quoqꝫ aque calide ſunt vitande: ſed carnoſis eſt vtile bal. aque frigide. 10.
Celeſte ſigillū dolores pedum fugat ineternum.

¶ Aphoriſmi eiuſdē materiā febriū cōcernētes: cū annotatiōe propriorū locorū quo facili⁹ reperiri poſſint

Qui in multis tēporibus ⁊c. de febribus. I.
Quibuſcūqꝫ febricitantibus arterie ⁊c. Apho. I. ca. de adminiſtratione vini in febricitantibus.
Febricitantes qui penuria ſpirituū ⁊c. ſecund⁹ de admi. vini in febricitātib⁹. Soliti ſudoris ablatio ⁊c. quartus de adm. vini ⁊c.
Febricitantes de putrida ⁊c.
Quintus de adminiſtratione vini in febricitantibus.
Quibuſcūqꝫ febricitantibus ſtomachus fuerit frigidus ⁊c. Tertius de adminiſtratione vini vt ſupra.

¶ De apoſtematibus.

Quibuſcunqꝫ ſtrophus abundat ⁊c. 13. De paſſionibus membrorū nutritiuorū.

¶ De ſudore.

Quotienſcunqꝫ ſudauerint tunicati ⁊c. de ſudore. I.
Quāto tunica calidior ⁊c. de ſudore. 2.
Soliti ſudoris ablatio tā in ſanis ⁊c. de adminiſtratiōe vini i febri.
Quibuſcunqꝫ tenditur cutis ⁊c. de paſſionibus membrorum nutritiuorum. 9.
Circa ventrem vbi ſudor ⁊c. de epate. 12.
Purgati ⁊ alimenta flegmatis ⁊c. de epate vltimus.

¶ Expliciunt aphoriſmi particulares ab Arnaldo de villa noua editi ingenijs nocuis curatiuis ⁊ ꝑſeruatiuis morborū ſpirituales partes corporis humani reſpicientes. ∴ ∴

Deo gratias.

Incipit liber pꝛimus Tegni Gal.

Pꝛima pars pꝛimi libꝛi.

TRes ſunt oēs doctrine que oꝛdine habentur. 2.
Pꝛima quidē eſt finis notione q̄ ſʒ diſſolutionē fit. 3.
Secunda vero que ex compoſitione eſt ſm reſolutionē inuentoꝛum. 4.
Tertia vero ex termini diſſolutione: cui nunc inſiſtim⁹ Appellare autē lʒ huiuſmodi doctrinā non ſolum termini diſſolutionem: ſed etiam apertionem vt quidā nominauerunt: aut reſolutionem: aut diuerſionem vt alij quidam: aut explicationē: aut expoſitionem vt alij. 5.

Conati ſunt ergo quidā herophiloꝛū huiuſmodi facere doctrinā quēadmodū eraclides ⁊ heritheus. 6.

Conati ſunt ⁊ eā q̄ ſm cōpoſitionē ipſi herophili: ⁊ quidā eraſiſtratoꝛū: ⁊ athenienſis athaleus. 7.

Nullus tñ ante nos ſcripſit eā que ex finis notione incipit: ex qua oēs artes conſiſtunt ſm rationē. 8.
Sed ⁊ illā quidē alibi pertranſiuimus. 9.

Hic vero diffinitiuā faciemus doctrinā q̄ q̄tum relinquitur ab ea q̄ eſt ſm diſſolutionē ⁊ dignitate ⁊ rōne: tñ abūdās eſt ad cōpꝛehenſionē toti⁹ ⁊ memoꝛiā eoꝛū q̄ ſm partē. Facile eñ memoꝛabilia ſunt ſatis ex termini diſſolutione oīa: eo ꝙ cōtineat in ſe toti⁹ artis capitula ⁊ optimū terminū: quē ⁊ ſubſtantialē quidā nominant ecōtrario diuidentes hiſq̄uotiones appellant. Et ille ſi quidem ab accidentibus diffiniūt rebus: hi vero in ſubſtantia ipſa cōſiſtunt. 10.

Que vero ſm partē eſt tractatio vniuerſe medicinalis ſpeculationis: in multis alijs a nobis ſcripta ē negocijs. Quib⁹ expedit vti ad tres doctrinas. 11.

Sed nunc a diffinitiua incipiemus: tantū adhuc apponētes ꝙ ſola capitula ⁊ velut ꝯcluſionē ſm explicationē demonſtratoꝛum dicetur nunc.

Secunda pars pꝛimi libꝛi Tegni Galieni de tempoꝛe.

Medicina eſt ſciētia: ſanoꝛū: egroꝛū: ⁊ neutroꝛum. 2.
Sciētie ergo nomē cōiter ⁊ nō ꝓpꝛie audire opoꝛtet. 3.
Sanum autem et egrum ⁊ neutrum tripliciter vnū quodꝗ dicitur: hoc quidem vt coꝛpus. hoc aūt vt cā: hoc vero vt ſignum. Etenim ſuſceptibile ſanitatis ē coꝛpus. Et efficiens ⁊ conſeruans eam eſt cauſa. Et declarans eam ſignum. Omnia autem hec vocant helenes ſana. Secundum vero eundem modun et egra: et ſuſceptiua egritudinum coꝛpoꝛa et effi

cientes ⁊ conſeruantes egritudines: cauſas: ⁊ ſigna declarantia
⁊ neutra ſm eandē rationē: ⁊ corpora: ⁊ ſigna: ⁊ cauſas. 4.

ET ſm primā quidem rōnē ſciētia cārū ſanarū medicinalis eſt
poſt illā aūt ⁊ aliarū: ſecūdo vero ⁊ egrarꝝ: ⁊ tertio neutrarꝝ: ⁊
poſt hoc corporꝝ. Primū quidē eſt ſanorꝝ: deinde egrorꝝ: deinde neu
trorꝝ. Et de ſignis vō ſm eandē rationē. In actionibus vero prius
quidē corporum cognitio ex ſignis manifeſta eſt: poſt hec vero ea
rum cauſarum inuentio. 5.

SEd qm̄ efficiēs: ⁊ declarās: ⁊ ſuſceptiuū dupl'r vnūquoqꝫ dicit
hoc qdē ſimpliciter. hoc vō vt nūc: ſciēdū eſt vtrorūqꝫ ſciētiaꝫ
eē medicinalē. Et ipm̄ vō ſimpl'r dupliciter dr: hoc qdē vt ſemper.
hoc vero vt multū. Et eſt vtrorūqꝫ etiā horꝝ ſcientia medicinalis. 6.

NEutrorꝝ vero: ⁊ cauſa: ⁊ ſignū. ⁊ corp⁹. Et qđ ſimpl'r dr: ⁊ qđ
vt nunc tripliciter vnūquodqꝫ dr. Hoc qdē eo ꝙ neutro ꝯtra
riorꝝ ꝑticipet. Hoc qdē eo qđ vtriuſqꝫ ꝯtrariorꝝ equaliter. Hoc aūt
eo ꝙ aliqn̄ quidē hoc: aliquādo illa. ¶ Horuꝫ vero ipſorꝝ ſm duos
modos dr. Aliqn̄ quidē participando vtrorūqꝫ cōtrariorum equa
liter. Aliquādo vero amplius altero. 7.

EST aūt de toto termino dubitatio qdam ſm locutionē: quā ⁊
ipſaꝫ opꝫ determiare. In eo eñ qđ dicit medicinā eē ſciam ſa
norū egrorū ⁊ neutrorū; ſignificat qdē ⁊ oīm partiū. Significat aūt
⁊ quarūdā. Significat etiā ⁊ qualium. Sed omnium qdem incom
prehenſibile eſt ⁊ impoſſe. Quarūdā vero imꝑfectū: ⁊ nō artificiale
Qualiū vero ⁊ artificiale ſimul ⁊ ſufficiens ad oēs partes artis
quas ꝯtineri dicimus in medicine diffinitione.

¶ Tertia pars libri primi Teg. Gal. de corpore.

INcipiam⁹ igitur a corporib⁹. Primo quidem qualia ſa
na ⁊ egra ⁊ neutra cōtingat eſſe exiſtētia: poſt hec vero
de ſignis ⁊ cauſis orationē percurramus. 2.

SAnū eſt aūt ſimpl'r corp⁹ eucratō quidē exñs ex ꝯpoſi
tiōe ſimplicib⁹ ⁊ primis ꝑticulis: coequale vō his q̄
ex his ꝯponunt organicis. Sanū vō vt nūc eſt corp⁹ qđ ſm pñs tp̄s
eſt ſanū. Eſt aūt ⁊ hoc qđ ſm tp̄s ſanū eſt corp⁹ eucratū ⁊ coequale
nō ſm optimā eucraſim ⁊ coequalitatē: ſed ſm ꝓpriā ibi⁹ ſani cor
poris eſſentiā: vel ſm ipſi⁹ ꝓpriā ſani corꝑis qualitatē. Semꝑ ē ta
le maxime eucratō ⁊ maxime coequale. Ut multuꝫ vero ab optima
cōpoſitiōe derelictū eſt: non multū tamen. 2.

EGrū vero corp⁹ ſimpliciter eſt qđ ex generatione eſt aut diſtē
peratū in his que ſimiles habent partes: aut nō coequale in
organicis: aut vtriſqꝫ ſimul. 4.

EGrum vero vt nunc eſt corpus egrotans in tempore in quo di
citur tale exiſtens. Manifeſtum eſt autem quod ⁊ hoc quod
ſecundum tempus dicitur eſſe egrum aut diſtemperatum eſt in

ſimiles hñtib⁹ partes: aut inequale in organicis: aut in vtriſq3.
¶ Et ſemp q̃dẽ egrũ eſt qδcũq3 ex generatiõe aut diſtẽperatũ ſatis exñs in ſimplicib⁹ particulis: aut in oĩbus: aut in q̃buſdã: aut maxime dominãtib⁹: aut etiã inequale in organicis. ¶ Ut multũ vero egrum eſt corpus ab huiuſmodi malicia derelictum: nondum vero in medio neutralitatis conſtitutum. 5.

Quoniã aũt ꝛ neutrũ corp⁹ tripliciter dicebat: hoc q̃dẽ in eo q̨ neutra extremaꝝ diſpoſitionũ ꝑticipet: hoc ꝟo vtraq3. hoc aũt eo q̨ aliq̃n q̃dẽ hac: aliq̃n ꝟo hac. Scδ3 ꝑmũ q̃dẽ ſignificatum neutrũ erit corp⁹ mediũ vere exiſtẽs ſaniſſimi corpis ꝛ egerrimi. 6.

Et hmõi q̃dẽ: hoc ſimpl'r tale eſt qñ ex generatiõe tale ꝯſtitutũ eſt: hoc ꝟo vt nũc qδcũq3 in pñti tpe mediũ ꝟo exiſtit ꝛ ſaniſſimi corpis ꝛ egerrimi. ¶ Ei⁹ ꝟo qδ ſimpl'r eſt. Hoc q̃dẽ ſemp tale: qñ in oĩb⁹ etatib⁹ ſemp marie permanet tale. Hoc vero vt multũ qñ mutationes quaſdã eſt accipiẽs. ¶ Scδm ꝟo ſm ſignificatuꝫ neutrũ erit corp⁹ ꝯtrarijs ſimul diſpoſitionib⁹ participãs ex gñatione aut ſm vnã partẽ: aut ſm duas differẽtes. Scδm vnã q̃dẽ: vt ſi ſm alteram oppoſitionẽ eucratũ fuerit effectiuaꝝ qualitatũ: aut ſm vtraſq3 q̃dẽ oppoſitiões: ſed circa formationẽ: aut magnitudinẽ: aut nũerũ ꝑticularũ: aut poſitionẽ lapſuũ: aut ecõuerſo. In his q̃dẽ correctũ: aut in oĩbus: aut in q̃buſdã. In craſi ꝟo derelinquẽs: in differẽtib⁹ vero partib⁹ ꝛ ſm oẽs oppoſitiões põt aliq̃d ꝯtrariorũ participare ſimul. ¶ Et ſemp q̃dẽ tale eſt ſm oẽs etates manẽs ſimile. Ut multũ ꝟo eſt qδ ꝛ ꝑmutat ſm aliq̃d. ¶ Ita vero ꝛ qδ vt nunc neutrũ erit corp⁹ ſm ſignificatũ: aut eo q̨ ſm vnã ꝑtẽ: hec habeat ſana: hec vero egra: aut inherentiũ ei: aut circa partes differẽtes. ¶ Scδm vero tertiũ ſignificatũ neutrũ erit corp⁹ qδ quidẽ mõ ſanũ fit mõ egrũ in parte tpis: queadmoδũ inheret aliquib⁹ pueris quidem exñtibus ſanos eſſe: adoleſcentib⁹ vero factis egros vel ecõuerſo. In vno ꝟo tpe ita neutrũ vere ꝯtingit q̃dẽ conſiſtere: ſm ꝟo latitudinẽ non contingit. Scimus vero qñ nunc dupl'r. 7.

Sanũ ꝟo ꝛ egrũ ꝛ neutrũ corp⁹ quotiẽs dr̃ ꝛ quale vnũqδq3 eſt: ſufficiẽter determinatũ eſt. De ſignis ꝟo deinceps dicẽdũ eſt.

¶ Incipit Secũdus liber Tegni Galieni.

¶ Incipit prima pars .lib. Gal. de cãis.

¶ Prima pars de capite.

Sunt aũt ꝛ horũ ſignoꝝ ſana quidẽ quecũq3 preſentis ſanitatis ſunt ſigna demõſtratiua: ꝛ future pronoſtica: ꝛ prius facte rememoratiua. 2.

Egra ꝟo ſigna pñtis egritudinis demonſtratiua ſunt ꝛ future ꝑnoſtica: ꝛ p̄ri⁹ facte remẽoratiua. 3.

SEcūdū ꝟo hoc⁊ neutra:⁊ q̄ neutraꝝ diſpoſitionū demonſtrā-
tia ſunt:⁊ pnoſtica:⁊ rememoratiua. Et ſunt ſigna ſm aliq̄d q̄-
dē ſanā:ſm ꝟo aliq̄d q̄dē egram declarantia diſpoſitionē. Et hec q̄-
dē ſm tempora ſanis⁊ egris inſunt. 4.
APpellanē aūt hec oīa q̄dē ſigna a veterib' medicis pnoſtica
⁊ ſi pſentiū aut preteritoꝝ aut futuroꝝ declarātia ſunt. 5.
Vtilitas q̄dē magna eſt,⁊ demōſtratiuoꝝ ⁊ pnoſticoꝝ minor
vero rememoratiuorum. 6.
Exiſtentibus ꝟo corꝑibus ſanis:his q̄dē ſimpliciter: his ꝟo vt
nūc q̄⁊ ſana dicunē. Simpliciter ſanoꝝ corpoꝝ duplicē diximꝰ
eſſe differētiā. hec q̄dē eoꝝ ſemꝑ eſſe talia. hec ꝟo vt multū. Semꝑ q̄-
dē talia q̄cūq; hn̄t optimā cōpoſitionē. Ut multū ꝟo q̄cūq; ab hac
non multum deficiunt. 7.
COgnitiōes ꝟo eoꝝ:⁊ ab inherētib' ſ; ſubſtātie eoꝝ rōnē opꝫ
fieri:⁊ ab his q̄ neceſſitate hec cōſequunē effectib' ⁊ caſib' q̄ ēt
accidentia vocamus proprie. 8.
SUſtā tia q̄dē ipſa eoꝝ q̄ in optima cōpoſitiōe ſunt cōtēperātia
ſimiles q̄dē partes habētiū in caliditate⁊ frigiditate:⁊ ſiccita-
te:⁊ hūiditate:organicoꝝ ꝟo in quātitate⁊ qualitate componētium
ea ⁊ adhuc in formatione⁊ poſitione particularum vniuſcuiuſq; et
totius organi. 9.
AB his ꝟo q̄ ex neceſſitate hec ſequunē:ſiles q̄dē ꝑtes habētia
q̄ntū q̄dē ad tactū in duricie⁊ mollicie mediocritas:q̄ntū ad vi-
ſum bonꝰ color⁊ ſm lenitatē⁊ aſperitatē mediocritas. 10.
Secūdū ꝟo effectꝰ opationū ꝑfectio quā ⁊ ꝟtutē noīamus. 11.
EOꝝū ꝟo q̄ organica conſequunē in coeq̄litate⁊ pulchritudine
omnis corporis organicorum:amplius ⁊ inherētiū eis effectuꝫ
in virtute. Optime ergo compoſitiōis corꝑis demōſtratiua ſigna
ſunt hec. 12.
EOꝝū ꝟo q̄ q̄dē deficiūt ab hac ſana ꝟo ſunt:hec q̄dē in ſimiles
partes habētiū lapſa ſunt cōtēperātia ſm quēdā ꝑuū lapſuꝫ:
hec ꝟo ⁊ in coeq̄litate organicoꝝ parū aliq̄d:⁊ hic lapſus aut eſt om-
nium:aut aliquorum:ſm aut vtrumq;. 13.
GEnera aūt lapſuū eadē ſunt cū his q̄ ꝟtutē eoꝝ cōplēt: tēperā-
tia in habētib' ſiles ꝑtes:nūerꝰ ꝟo:⁊ formatio⁊ magnitudo:⁊
poſitio in organicis. vtriſq; ꝟo cōeꝟnitas:quā⁊ continuitatē eoruꝫ
nominamus. 14.
IN eiſdē ꝟo ipis gn̄ib' lapſuū⁊ egroꝝ corpoꝝ eſt vitiū ſm ſin-
gulū egri ſignificatū. Terminus ꝟo vtriuſq; diſcretiuꝰ eſt opa-
tionis ſenſibilis leſio. 15.
AB optima ꝟo deficiētia cōpoſitiōe:corꝑa q̄dē breue leſa ſunt
⁊ ipa ſm veritatem:non tamen ſenſibile eſt hoc. 16.
Determinat autem ea magis⁊ minus in operatiōibus⁊ egris cau-
ſis repugnare. 17.

SImpliciter ꝟo egra corpa determinata ſunt eo qꝺ facili⁹ ab egris cauſis vincant: ⁊ ab eo qꝺ ſm multū aliq̇d ſm ꝟtutē operationum delinquatur. 18.

SUnt ꝟo hoꝝ ⁊ vtroꝝq̧ in medio neutra: ⁊ q̄ ꝟo dicunt neutra ⁊ que cum latitudine quadam. 19.

ET diuidit toti⁹ ſanitatis latitudo in tres ptes latitudinē habētes ⁊ ipſas multā: quarū pma q̇dē erit ſanoꝝ corpoꝝ: ſecūda vero egrorum. tertia neutrorum. 20.

AQuib⁹ deinceps ſunt egrotātia corpora leſiōis ſenſibilis operationum determinata. 21.

DOlētia ꝟo ⁊ quoꝝ motiōes ſunt deliquentes: aut oīno perierūt manifeſtos hn̄t terminos. Quecūq̧ ꝟo lſſimas hn̄t operatiōes in maximis q̇dē diſceſſib⁹ facile diſcernunt ſm ꝟo minores ambigue ſunt: ⁊ ꝑpter hoc ſꝫ hoc gen⁹ leſiōis neutro ꝯrio pticipās cōſiſtit in illa diſpoſitiōe quā ⁊ ipſam neutrā dicim⁹ nominari. 22.

OMnib⁹ his diiudicatis nō ſcdm ipſam rex naturā ſenſu piculū em̄ eſt ſempiterne paſſiōis irrepere dogma. 23.

SIgna ꝟo hoꝝ q̄ ſanant corpoꝝ ⁊ egroꝝ ⁊ ſanioꝝ ⁊ vt nūc exiſtēt ūi quantitate diſtantie differunt. 24.

POnētib⁹ nobis duos extremos terminos cōtrarios alterutrū optimā cōpoſitionē ⁊ nūc factā egritudinē. Cōſiderātib⁹ ꝟo cui hoꝝ ſunt viciniora: ⁊ q̄ pbant corpa: ꝓpinq̄us em̄ optime cōpoſitiōi ſanū. Qꝺ ꝟo ab hac lōgi⁹ iā ꝟo egrotāti ꝓpinqui⁹ egrū. Utrorumq̧ ꝟo mediū equaliter ab vtroq̧ ab eſſe apparēs: neutrum erit hoc. Optime ergo compoſitionis corporis dicte ſunt cognitiones. Deficientium vero ab hac equalia quidem numero ſunt his genera: ⁊ magis ⁊ minus diuidi potentibus et ſeparatis in tres latitudines. 25.

SIgna ꝟo egri corpis ſimpliciter dicem⁹: ex his em̄ erūt reliq̄ due latitudines manifeſte. Scdm ergo genus dictū eſt ꝑus in optime cōpoſitionis oratione: ſcdm vero ſpeciē nūc dicet prius nobis diuidentibus partes. 26.

QUattuor autē ſunt eaꝝ differētie oēs. Quedam em̄ eaꝝ ſunt principales. Quedā vero ab illis exorte ſunt. Quedā ꝟo neq̧ aliarum dominātur neq̧ alie earum innatas habētes virtutes ⁊ regentes eas dominantur. Quedam vero ⁊ innatas ſimul habent et influentes. 27.

PRincipalia igit̄ ſunt cor: cerebrū: epar: ⁊ teſticuli. 28.

AB illis ꝟo exorta ſunt: ⁊ illis famulant: nerui ⁊ ſpinalis medulla cerebro Cordi ꝟo arterie. Uene epati. Seminalia vaſa teſticulis. 29.

IPſa ꝟo ſeipſa regūt cartilago: oſſiū coniunctio: mēbrana glādula: pinguedo: caro. 30.

ALie ꝟo oēs ptes cōe his habētes ad ſuiipſi⁹ regimē arteriis ⁊ venis ⁊ neruis indigent. 31.

Capilloꝝ ꝟo ⁊ vnguiũ neq̃ regimẽ eſt aliq̃d: ſed gñatio ſola. 32.
Ec quidem partiuꝫ ſunt differentie: ſigna ꝟo vniuſcuiuſq̃ craſeos deinceps dicentur. 33.
Principium aũt a cerebro nobis facientibus. Sunt enim quinq̃ innata genera cognitionum eius. Primũ quidẽ totius capitis diſpoſitio. Scd̃m vero ſenſibilium operationũ virtus et vitium. Tertium operatiuoꝝ. Quartũ pncipaliũ. Quintũ naturalium. Aliud eſt genus in his omnibus generib⁹ ab his que extrinſecus ei accidunt alteratio. 34.
Totius quidẽ capitis diſpoſitio ex magnitudie ⁊ figura eius ⁊ capilloꝝ accipitur. 35.
Paruũ ꝟo caput praue cõpoſitionis cerebri ꝓpriũ ẽ ſignum. 36.
Magnum ꝟo ex neceſſitate bone cõpoſitionis eſt ſignũ. Si eñi propter vehementiã factũ eſt magnũ eius que ineſt virtutis in materiã multã ⁊ bonã operantis bonũ eſt ſignũ. Si vero ꝓpter ſolã materie multitudinẽ nõ bonũ eſt ſignũ. Determinandũ ergo eſt ex ea figura ⁊ ex his que ab eo nata ſunt. Figura quidẽ ſi bone forme eſt: ſemp eñi bonum eſt ſignũ. Ab his ꝟo q̃ ab eo nata ſunt: vt ſi collum forte eſt: ⁊ in alijs oſſib⁹ optime diſpoſitũ eſt: ⁊ ſi oẽ qd̃ ẽ eius neruoſum eſt ⁊ plenũ ⁊ viuidum. Propria vero capitis figura eſt velut ſi videas ſpherã perfectam ceream ex vtraq̃ parte leuiter compreſſam. Neceſſe eſt enim huiuſmodi talis gibboſa quidem ſecundum ſpheram poſteriora fieri ⁊ anteriora rectiora ꝟo fieri q̃ ex vtraq̃ parte. 37.
Si vero ſm occipitiũ eminẽtia fit minor alicui: conſidera ⁊ neruos ⁊ collũ cũ alijs oſſib⁹. Scd̃m naturã ſiquidẽ his ſe habẽtibus indigẽtia materie n̄õ ꝟtutis imbecillitate taliter factuꝫ eſt hoc. Ineptioribus vero exñtibus infirmũ eſt principiũ. In pluribus vero ſcd̃m occipitiũ indigentiã imbecillitas eoꝝ que dicta ſunt ſequitur ⁊ rarum valde ⁊ tale contingit. Groſſus ꝟo ſm occipitiũ cõſidera caput eodẽ modo eiſdẽ in toto magno nato determinatis In pluribus ⁊ hec bona figura facta per acephalidos bonũ ſignũ quã quidã medicoꝝ poſteri⁹ cerebrũ nominãt: quẽadmodũ igit et ẽ poſteri⁹ determinatũ: forma velut lauda habẽte cõmiſſurã. Spine ꝟo principiũ hec ps eſt ⁊ p illã oim ſm totũ aĩalis corpus fiũt neruoꝝ actiones. Ipſa ꝟo poſterior pars ſm ſe in oĩbus paucoꝝ ſenſibilium ꝑticipat multoꝝ ꝟo operatiuoꝝ. Itaq̃ hec ⁊ bene diſpoſita ꝑfectas habẽt naturas ſm vnũquodq̃ ꝓpuas. Eadẽ ꝟo ⁊ in añriorib⁹ capitis eoꝝ que ſunt ſm frontẽ determinatiões ſunt his q̃ ſunt ſm poſteri⁹ ad ꝑuitatẽ ⁊ magnitudinẽ ei⁹ nobis reſpicientibus ⁊ figuram: ⁊ que ſunt in his ſenſus: ſcꝫ viſum guſtum ⁊ odoratum. Alterutrum enim ſunt cognitiones ⁊ ſibi inuicem atteſtãtes. Et a principio nata principij virtuti ⁊ vitio. Et principiũ his que ab eo nata ſunt. 38.

PRincipalium tñ opationū virtus ⁊ vitiū eiuſdē pncipij ſolis ſm ſeipſum ſunt cognitiones. Uoco aūt principales opationes ea que a ſolo principio fiunt. 39.

FAcilis igit intellectus ſubtilis ſubſtātie cerebri eſt cognitio Tarditas vero intellectus pinguioris. 40.

Facilitas ꝟo diſcēdi eſt mollis. Et mēoria pmanentis. 41.

Sic ꝟo ⁊ difficultas diſcendi dure. Obliuio ꝟo fluentis. 42.

Et bñ mobile in opinionib⁹ eſt calide. Manēs ꝟo frigide. 43.

Adhuc ꝟo mihi vident duo deeſſe ⁊ ña cognitionū que ex pncipio ſuſcepi dicere. Unū quidē naturalium. Alterū ꝟo extrinſecus accidentiū. Erit aūt cōmunis de vtriſqꝫ ratio. 44.

Nam ſi eucratū cerebrū exiſtit ſm quatuor qualitates: oia q̄ dicta ſunt habebit cū mō ⁊ menſura ⁊ ſupfluitates quecūqꝫ per palatū aut nares: aut oculos purgant. ⁊ hec habebit moderate minime leditur ab oibus quecūqꝫ extrinſecus calefaciūt ⁊ infrigidant ⁊ deſiccant ⁊ humectant. 45.

Talibus quidē infantib⁹ exñtibus capilli fiunt ſubruffi. Pueris ꝟo ſubrubei. Perfectis ꝟo rubei. Medij ꝟo quodāmodo exñtes criſpoꝝ ⁊ ſimpliciū. i. planoꝝ: neqꝫ calui fiunt. facilius. 46

Audire ꝟo opꝫ que dicte ſunt ⁊ que dicēde ſunt cognitiōes vt in bene temperatis habitationibus. 47.

Quecunqꝫ vero ſm capillos nō in regionib⁹ tantū: ſed in humorum tēperantia pportionē habēt temperantie eorum q̄ ſunt ſm cerebrum. 48.

SI vero calidius tēperato fuerit cerebrū: ſm vero alterā oppoſitionē eucraton: ſiquidē plurimū fuerit calidi⁹ fortiora oīa que dicta ſunt ⁊ dicēda fient ſigna. Breui ꝟo ſupabūdantia exñte leuia. Communis vero hec ratio fit in omnibus que dicende ſunt mihi partibus earum que in omnibus temperātijs dicēde ſunt cognitiones. 49.

DEinceps ꝟo ſigna ei⁹ q̄ in cerebro eſt caliditatꝫ in his q̄ prius dicta ſunt rubicūdiora ⁊ calidiora q̄ ſunt circa caput oīa q̄ in oculis vene ſenſibiles. Capilli hoꝝ natoꝝ citius in capite naſcūtur. Multum quidē calidioribus exñtibus bene tēperatis nigri ⁊ fortes ⁊ criſpi fiūt. Non multū ꝟo calidioribus ſubrubei quidē primum fiunt: deinde nigreſcūt. Accedētibus vero etatib⁹ calui fiūt et magis plurimū calui. Superfluitates vero ſm palatū ⁊ nares et oculos ⁊ aures breues ⁊ digeſte his ſunt qñ irreprehenſibiliter ſani ſunt. Repleto aūt aliqñ capite continue ⁊ maxime his qñ dietaꝫ negligenter obſeruant hoc tale accidit. Plurima quidē ſed nō indigeſta fiūt ſupflua. Replent aūt ⁊ grauant capita ex cibis calefacientibus ⁊ potib⁹ ⁊ odorib⁹ ⁊ extrinſec⁹ accidentibus oibus calefacientib⁹ in q̄bus eſt ⁊ ꝯtinens aer. Adhuc aūt magis ſi nō ſolū calida ſint taliū natura: ſed ⁊ hūida breuibus ſomnis hmōi tempe

rantie oñantur adhuc ne profundi ipſi fiāt. 50.

H Rigidioris ꝙ̄ opꝫ cerebri cognitiones ſunt. Plurima ſuperflua ſm pprias effuſiões. Et capilli ruffi ⁊ recti ⁊ manētes ⁊ poſt multū tp̄s naſcētes ſubtiles ⁊ exiles primum. Et faciles a cauſis frigidis ledūtur. Et ſm idem tēpus leſiōis catarris ⁊ corizis conſumūtur. Neqꝫ tangentibꝰ calida que circa caput ſunt. Neqꝫ inſpiciuntur rubea. Et oculorum vene inuiſibiles. Et ſomnolētiores quodāmodo ſunt. 51.

S Icciores ṽo cerebri cognitiões. Nō ſupfluū eſt ī effluxionibꝰ Et ſenſuū pfectio. Uigilātes vero ſunt. Et capillos fortiſſimos habēt citiſſimeqꝫ pducunt nati criſpos magis ꝙ̄ rectos. Calui in breui fiunt. ¶ Humidioris ṽo cerebri capilli fiunt plani. Et nō oīno calui fiūt. Et ſenſus hebetes ſunt. Et ſuperfluitatū multitudo. Et hec qdē ſimplices diſtemperantie ſunt. 51.

C Ompoſita quidē calida ⁊ ſicca. Prima quidē eſt ſm quā nō abūdantes ſunt in ſupfluitatibus. Sed perfecti ſenibus. Et vigilantiſſimi. Et calui fiunt citius. Prima tñ generatio capilloꝝ citiſſima eſt eis ⁊ pleniſſima. Et nigri capilli. Et criſpi fiunt. Et calidi ſunt tangentibus caput. Et rubicūdi vſqꝫ ad ſtatꝰ tp̄a. 53.

S I ṽo hūiditas accedat caliditati: parū quidē ſupegredientibus vtriſqꝫ mediocritatē: fit bonus color: ⁊ caliditas. Et in oculis vene magne. Et ſupfluitates plurime mediocriter digeſte. Et capilli recti ⁊ ſubrubei. Et nō calui fiunt facile. Replent aūt et grauant capita a calefacientibꝰ. Si ṽo humectētur multomagis ſtatim ſupabundantiā hñt ſuperfluitatū. ¶ Qñ vero ad plurimū humiditatis ⁊ caliditatis venerint: egrū: his caput: ⁊ ſupfluitatibus plenū ⁊ facile ex calefaciētibꝰ ⁊ humectantibꝰ ledit. Motbꝰ ṽo his ſemꝑ ꝯtrariꝰ. Optime ṽo in horea degūt neqꝫ excitari poſſent vſqꝫ ad multū: ⁊ ad ſomnū conuertētes ſeipſos. Similiter ⁊ grauātur dormientes. Et vigilātes. Et fantaſias vident. Et ſenſus ſunt imperfecti. ¶ Si ṽo multū temperato ſit calidius cerebrum: parū vero humidius: remanebūt calide craſeos cognitiones miſcebunt aūt eis leuiter humiditatis cognitiones. Uelut ecōtrario: ⁊ ſi multo quidē ſit humidius cerebrū: paulo ṽo calidius: manifeſte quidē erūt vehementis humiditatis: leues vero caliditatis cognitiones Quia ſi qualitates intendunt: ⁊ ſigna erunt intenſiora. Si vero remiſſe: remittunt ⁊ ſigna. Cōmunis vero ratio eſt hec in oibus ſm complexionem diſtēperātijs. 54.

F Rigide vero ſimul ⁊ ſicce craſeos cerebri frigiduꝫ ⁊ ſine colore pficiūt caput quantū in ipſis eſt. Semꝑ eñ opꝫ meminiſſe eius que in pncipio determinationis dicta ſunt. Conſiderandū aūt quantū ex humorū craſi alterantur que circa illud ſunt. Statim vero hmōi craſes ſine venis circa oculos ſunt: ⁊ a frigidis cauſis cito leduntur; ideo inequaliter ſunt ſani. Aliquando quidem le-

uiſſima ſunt capita: ⁊ nõ ſunt ſupflue effluxiones. Aliquando vero corizis ⁊ catarris in paruis cauſis cito cõſumuntur. Senſus vero eis in pueritia quidẽ perfecti: pue͛ctis vero emarceſcunt cit⁹. Et vt breuiter dicam cito ſenes circa caput ſunt oẽs: ideo caneſcũt citius. Capilli vero eis nati quidẽ veniunt vix exiles ⁊ ruffi. Accedẽte vero tpe dominante quidem amplius frigiditate ꝙ̃ ſiccitate nõ calui fiunt plurimum. Econtrario ſi accidat ſiccitatem quidez amplius dominari humiditate: frigiditatẽ vero caliditate: paruz huiuſmodi calui fiunt. 55.

Humide vero ⁊ frigide craſes cerebri grauiter faciũt dormiẽtes. Et ſomnolentos. Et inutiles ſenſib⁹. Et facile patiẽtes a frigore. Et facile repletos caput. Et facile patientes catarrum et corizam. Neqꝫ calui fiunt huiuſmodi. 56.

Hec igitur ſunt ſigna earum que in cerebro craſſum. 57.

Ex his ergo tẽdẽs ad vnũquodqꝫ organũ ſenſus ſcies cognitiones tranſferens te de alio ad aliud. Sufficiet vero in oculis tantum dicere. 58.

Quicunqꝫ ergo tangentibus oculi manifeſte ſunt calidi ⁊ mouent̄ facil⁹: ⁊ frequẽter: ⁊ venas latas habẽt: calidi ſunt oẽs hi. Frigidi vero qui his cõtrarij: humidi quidẽ qui molles ſimul et multe: humiditatis fiunt. Sicci ṽo q̃ duri ſimul ⁊ aridi ſunt. 59.

Et leduntur quidẽ a ſimilibus cauſis ſue craſi facile. Juuantur vero a cõtrarijs: ſed moderato vſu. 60.

Et hoc commune in oĩ cognitione craſeos oĩs partis meminiſſe oportet. 61.

Magnitudo vero oculoꝝ ꝓportione quidẽ ⁊ operationũ virtute multitudinẽ ſubſtantie eucratã ex qua oculi facti ſunt oñdit. Que ṽo ſine his multam quidẽ ſubſtantiã: ſed non eucratam declarat. Paucitas vero oculoꝝ cũ ꝓportione quidẽ ⁊ virtute operationum: paruã quidẽ ſed eucratã declarat ſubſtantiã: ex qua facti ſunt oculi. Cũ nõ ꝓportione vero quadã ⁊ vitio operationum: paruã ſimul ⁊ inutilẽ eſſe ſignificat ſubſtantiã oculorum. 62.

Ea vero que ſunt ſecũdum colores ſic opꝫ determinari. Glauci quidem oculi ſplendentes humiditate pura ⁊ multa: luminis ſplendidi ſunt cõtinentia. Nigri vero econtrario. Medij autez ſunt ſm medias cauſas. 63.

Glaucus ṽo oculus: aut ꝑpter magnitudinẽ aut ſplendorem criſtalloydos: aut in ſomno poſitionẽ: aut per ſubtilis ⁊ aquoſi hũoris qui eſt ſecũdum pupillam paucitatẽ ⁊ puritatem fit. Omnib⁹ quidẽ ſimul cõueniẽtibus ſunt glauciſſimi. Si vero hec quidẽ hoꝝ adſint: hec vero nõ magis ⁊ minus in glaucedine ꝯſiſtũt. 64.

Niger ṽo ocul⁹ fit: aut ꝑꝑ in ꝓfundo poſitionẽ: aut ꝑꝑ puitatẽ criſtalloydos: aut q꞉ ſplẽdi dũ ⁊ rutilãs ꝑfecte nõ ẽ: aut q꞉ñ ſubtile hũidũ: aut ampli⁹: aut purũ nõ eſt: aut ꝑpter quedã horum

aut propter omnia natum eſt fieri magis ꝛ minus in eis quẽadmodum dictum eſt prius. 65.

SUbtile quidem huiuſmodi hũidũ aquoſius ampliꝰ factũ humidioꝛẽ demonſtrat oculum. Quemadmodum ſi ſpiſſius ꝛ minus fiat ſiccioꝛem. 66.

CRiſtalloydos ṽo ſiquidẽ duriꝰ ſit: ſiccioꝛẽ opaẽ oculũ. Si ṽo molliꝰ: humidioꝛẽ. Ita vero vt ſi q̃d ſuperaddat cõtẽperãtie ſubtilis: ſiccioꝛem. Si vero deficiat: contrarium.

¶ Pars ſecunda ſecundi libꝛi Tegni Galeni que eſt de coꝛde.

DE coꝛdis aũt craſibꝰ deinceps dicaẽ. Priꝰ hec cõmemorãtibꝰ nobis q̃d vnãquãq; p̃tẽ calidioꝛẽ: aut frigidioꝛẽ aut ſiccioꝛẽ: aut hũidioꝛẽ ſeipſa factã eſſe dicimꝰ: non ad aliquã aliã cõparãtes: quãtũcũq; eñ coꝛ fiat quadã natura frigidiſſimum: multo calidiꝰ eſt ſm craſim calidiſſimo cerebro. 2.

CAlidioꝛis ergo vt ad p̃priũ modũ referamꝰ coꝛdis ſigna inſeparabilia q̃ ac ꝛ familiariaria hec ſunt. Magnitudo reſpirationis. Et pulſꝰ velocitas. Et frequẽtia. Et audacia. Et ad actiões impigrũ. ¶ Si ṽo coꝛ ad plurimuꝫ veniat caliditatis: furoꝛ eſt eis. Et maniaca cõfidẽtia. Eſt aũt ꝛ piloſum eis pectꝰ: ꝛ q̃ circa hyppocũdria ꝛ his pꝛoxima. In pluribꝰ ṽo ꝛ totũ coꝛpꝰ calidũ ex calido coꝛde fit: niſi maxime cõtra opereẽ cpar. Dicent autem paulo poſteriꝰ totius coꝛpoꝛis cognitiones. 3.

ESt aũt latitudo pectoꝛis calidi coꝛdis cognitio: niſi ꝛ huic aliq̃ñ cerebrũ maxie cõtra opereẽ. Q̃ñ aũt ſpinalis medulle magnitudo p̃poꝛtionalis eſt illi plurimũ: ſpõdilia ſm magnitudinẽ q̃ſta ſpinalis medulla. Itaq; ꝛ ſpina tota. Cõiũgiẽ ṽo thoꝛax ad poſterioꝛẽ partẽ ſm lõgitudinẽ q̃dẽ equalis methafremo: ſm latitudinẽ ṽo cũ q̃dã p̃poꝛtionali groſſitudine ſpõdiliũ cõiũctio fit ſm illã ſpinã. Cũ ṽo calitas coꝛdis dñata fuerit augmẽtabit thoꝛacẽ. i. dilatabit ſm p̃mã gñatiõeꝫ p̃poꝛtionabiliẽ huiꝰ calitati. Iõ ẽtẽñ in quo q̃dẽ capite thoꝛax poſitꝰ fuerit: maxia ſm coꝛ fit cognitio calitatis. Q̃ñ ṽo in magno paruꝰ maxie ꝛ hoc p̃priũ ſignũ eſt coꝛdis frigidioꝛis. Si ṽo p̃poꝛtionẽ habeat cũ capite: alijs ſignis determinãdũ erit de coꝛde ita vt ex thoꝛacis q̃titate nil acceptur ſis. 4.

IN frigidioꝛi ṽo coꝛde pulſus minoꝛes ſunt ꝯplectẽtibꝰ nõ tñ ex neceſſitate tardioꝛes aut rarioꝛes. 5.

SPiritꝰ ṽo ſiquidẽ tãto minoꝛ thoꝛax ſit quãto coꝛ frigidius pulſibꝰ eſt p̃poꝛtionabilis. Si vero thoꝛax maioꝛ fuerit ſcd̃m quantitatem coꝛdis frigiditatem non minoꝛem tantũ: ſed tardioꝛem declarat pulſum natura. 6.

TAles ⁊ timidi ⁊ curioſi. Et nudũ eis pilꝫ eſt pectꝰ. ¶ De paruitate ꝟo eiꝰ determinãdũ eſt: vt ꝑus dictũ eſt. Scḋz hoc ꝟo ⁊ de totiꝰ corporis qualitate. 7.

SIccũ ꝟo cor pulſus opat duriores. Et furorẽ nõ ꝓ̄ptũ q̄dẽ ſꝫ ferocẽ ⁊ difficile placabilẽ. Ut multũ ꝟo ⁊ totũ corpꝰ ſiccũ ſi non epar ꝯ̄ operet. Hũidioris ꝟo cordis ſigna ſunt. Pulſꝰ molles. Et cõſuetudo facile mobilis ad irã. Et facile placabilis. Et totũ corpus humidius: niſi ea que ſcḋm epar contra operentur. 8.

SEcũdũ ꝯpoſitionẽ ꝟo ꝑ maꝭ q̄litatũ diſtẽperãtie cordis ſic ſe habẽt. Calidi q̄dẽ ⁊ ſicci cordis ſigna ſunt. Pulſus duri: ⁊ magni: ⁊ veloces: ⁊ ſpiſſi. Et ſpũs ſunt magni: ⁊ veloces: ⁊ frequẽtes. Et multo magis ad velocitatẽ accedũt: ⁊ frequentiam nõ creſcente ſcḋm ꝓportiouem cordis thorace. 9.

OMniũ piloſiſſimi ſunt hi ſcḋz pectꝰ ⁊ hyppocũdria. Ad actiões ꝟo pati. Et aloſi. Et ⁊ veloces. Et tyrãnici moribꝰ. Et etiã furioſi ſunt ⁊ difficile placabiles. ¶ De totius ꝟo corpis craſi adhuc: ⁊ thoracis amplitudine proportionaliter de his que prius dicta ſunt determinandum eſt. 10.

SI ꝟo hũiditas obtinuerit cũ caliditate. Piloſi q̄dẽ minꝰ hiſq̄ ꝑus dicti ſunt huiuſmõi. Et pati ad actiões nõ minꝰ illis. Nõ tñ ferociores in furore: ſꝫ in irã tñ parati. Pulſus ꝟo molles ⁊ magni ⁊ veloces ⁊ frequẽtes. Et ſpũs thorace q̄dẽ ꝓportionalr ſe hñte cordi ſcḋm eãdẽ formã erit ſilis pulſibꝰ. Minore ꝟo exñte tãto velocior ⁊ frequẽtior eſt predictis ſpũs quãto ⁊ thorax minor. Multa ꝟo ꝯuerſiõe ſcḋz craſim facta ⁊ maxie ſi ſcḋm hũiditatẽ accidit. Hec ꝑterea q̄ dicta ſunt adhuc ⁊ in putridas egritudines ex corruptis ⁊ putreſcẽtibus in eis hũoribus incidũt. Et expiratiões maiores ⁊ velociores in ſpirãtibꝰ. Et in pulſibus ſiſtoles velox. 11.

HUmidioris ꝟo ⁊ frigidioris cordis ſigna ſunt. Pulſus molles Et cõſuetudo timida: ⁊ formidoloſa: ⁊ pigra. Sũt ꝟo ⁊ nudi pilis hi ſcḋm pectora. Et minime iraſcunt. Et in iraꝫ nõ ſunt parati. ¶ Quod ꝟo circa thoracem ⁊ totum corpus his que prius dicta ſunt ſimiliter deeterminandum eſt. 12.

FRigidũ ꝟo ⁊ ſiccũ cor pulſus q̄dẽ duros opat ⁊ paruos. Spũs ꝟo ſi q̄dẽ ꝓportionalr frigiditati paruus thorax ſit cõpetẽtes. Si ꝟo maior: rarũ ⁊ tardũ. Minime ꝟo omniũ iracũdi hi: coacti tñ aliq̄bus iraſci ſeruãt memoriã. Sunt ꝟo ⁊ hi nõ piloſi pectora omniũ maxime. ¶ De paruitate ꝟo thoracis ⁊ totius corpis frigiditate ſimiliter determinandum eſt. 13.

UNũ cõmune in oibꝰ his q̄ dicta ſunt cõmemorãtes ꝙ q̄cunq̄ de moribꝰ aut nũc ſcḋm aliã aliquã ſcripta ſunt orationẽ ad agnitionẽ in craſeos: nõ ꝓ bonis aut prauis moribꝰ ex philophia exercitatoꝝ: ſed ꝓ naturalibus vnicuiq̄ dictum eſt.

¶ Tertia pars Secundi libri Tegni Galeni. que eſt de epate.

EPatis vero calidi cognitiões ſunt. Venarꝝ am
plitudo. Colera rubea multa. In tpe vero aug-
maſtice etatis nigra. Calidior eñi eſt ſanguis
eis. Et propter hoc vniuerſuꝫ corpus calidius
niſi ea que ſm cor contra operentur. Denſitas
vero eoꝝ que ſm hyppocũdrium ⁊ ventrẽ. 2.

FRigidioris vero epatis cognitiones. An
guſtia venarꝝ. flegma plurimũ. Sanguis
frigidior. Et vniuerſa corporis habitudo frigidior niſi ea que cir
ca cor calida fuerunt. Nuda pilis hypocũdria ⁊ venter. 3.

SIccioris vero epatis cognitiones. Sanguis quidem ſpiſ-
ſior ⁊ paucior. Vene durẽ. Et vniuerſa corporis habitu-
do ſiccior vel durior. 4.

HUmidiores vero epatis cognitiones. Sanguis quidẽ pluri-
mus ⁊ humidus. Vene aũt molliores. Ita vero ⁊ vniuerſum
corpus: niſi ea que circa cor contra operentur. 5.

CAlidi quidẽ ſimul ⁊ ſicci epatis ſigna. Piloſum hyppocũdriũ
dextrũ. Sanguis ſpiſſior ⁊ paucior. Amara colera: multa cir
ca augmaſticã vero etatem nigra. Venarum amplitudo ⁊ duritia.
Ita vero ⁊ vniuerſum corpus. 6.

CAliditas ſiquidẽ a corde ꝓrumpens põt ꝓrumpentẽ ab epa
te frigiditatẽ. Quẽadmodũ ⁊ frigiditas quidẽ caliditatẽ. 7.

SIccitatẽ vero impoſſibile eſt ad contrariũ a corde humidio-
ri facto adduci. 8.

MEdia vero eſt q̃ ab epate humiditatis eorũ q̃ dicta ſunt. Et
magis ſiquidem ab ea q̃ in corde eſt vincitur ſiccitate ꝙ̃ ſic-
citas ab humiditate. 9.

MInus vero caliditate. Ampli⁹ aũt min⁹ frigiditate. Facile eñi
vincibilis eſt hec eorũ que ab epate ꝓrumpũt qualitatũ. 10.

MAnifeſtũ eſt ergo qm̃ ſi in idipſum concurrant principiorum
vtrorũqꝫ craſes: totũ corp⁹ ꝑfecte circa eas diſponetur. Dicẽ
tur ergo paulo poſteri⁹ toti⁹ corporis cognitiones. 11.

HUmidũ q̇dem ſimul ⁊ calidũ epar minus q̇dẽ calido ⁊ ſicco ea
q̃ circa hyppocũdria ſunt operaẽ piloſa. Plurimũ vero ſan
guinẽ: ⁊ venas magnas. Et corporis habitudinẽ humidã ⁊ calidã
ſi nõ ea q̃ circa cor ſunt cõtra operenẽ. Si vero ampli⁹ vtriſqꝫ qua
litatib⁹ auertaẽ ab eo ꝙ ſm naturã ꝓ̃pte ꝯſumunẽ a cachochi-
mijs ⁊ putrefaciẽtib⁹ egritudinib⁹. Adhuc vero magis ſi plurimũ
augeaẽ humidũ: paululũ vero calidũ. Si vero cõtrario parũ q̇dẽ
hũidũ plurimũ ṽo calidũ: minime cacochimi fiunt. 12.

Humidi⁹ vero ꝛ frigidi⁹ epar ſine pilis q̄dē hꝫ hyppocūdriū. Sanguine vero magis opat flegmaticū cū venaꝝ gracilitate. Et vniuerſum corpus ſimiliter ſe hn̄s: niſi ea q̄ a corde ſunt ad contraria illud transducant. ❡ Frigidū vero ꝛ ſiccū epar pauci ſanguinis ꝛ graciliū venaꝝ efficit corp⁹. Et frigidi⁹. Et hyppocūdriū nudius pilis: niſi ꝛ hic vincat cor.

❡ Quarta pars ſecundi libri Tegni Galeni que eſt de teſticulis ſequitur.

Teſticuloꝛū vero craſis calida quidē maxime venerea eſt. Et maſculoꝝ generatrix. Et citi⁹ pubeſcunt eis partes genitales. 2.

Frigida vero craſis eſt cōtrarie. 3.

Humida q̄dem ꝛ multi ſeminis ꝛ humidi ē. Sicca ꝟo ꝛ pauci ſemis: ꝛ mediocriter ſpiſſi eſt. 4.

Calida vero ꝛ ſicca craſis ꝛ ſpiſſi ſeminis eſt. Et maxie generatrix maſculoꝝ. Et citiſſime ad coitū excitat. A principio ergo ꝛ hmōi citiſſime pubeſcūt in partib⁹ gentalib⁹ ꝛ in oīb⁹ in circuitu ſui: ſurſum q̄dē vſq̧ ad regionē circa vmbilicū: deorſum vero vſq̧ ad mediū coxarū. Petulca igit eſt hmōi craſis ſatis ad ventrem. Citiſſime vero ſatiat. Si cogat nocet. 5.

Conuenētib⁹ ſi q̄dē caliditate ꝛ humiditate piloſi q̄dē min⁹ hmōi his q̄ dicti ſunt. Multi ꝟo ſeminis magis. Nō cōcupiſcūt vero magis alijs. Sufficiūt vero ſine leſione magis venereis plurimis. Si vero ſatis augeat vtraq̧ ꝛ calidū ꝛ humidū: nō ſine leſiōe abſtinēt a venereis. 6.

Si vero frigidi ꝛ humidi ſm craſes ſiunt teſticuli: nuda ſiūt q̄ ſunt in circuitu pilis. Et tarde coire incipiūt. Neq̧ vehementes ſunt ad operatiōes. Aquoſum vero ꝛ tenue ſemen eis: ꝛ paꝝ generās vel nō generās ꝛ ſi generat: feminas generās eſt. 7.

Sicca quidē ꝛ frigida craſis ſimilis quidē plurimū ei q̄ p̄dicta eſt craſi. Spiſſum ꝟo ſemen eis: ꝛ omnib⁹ magis exiguū. 8.

Totius vero corporis habitudines dicte q̄dē ſunt pl⁹ in his q̄ aſſimilant cordi: dominat ꝟo ſimilitudo vehemētiorē hn̄tis mēbri quālibet primarū qualitatū quas ꝛ opatiuas noiam⁹. 9.

Totius vero corpis habitudo in illis maxime diſcernit partibus quecūq̧ videtib⁹ primo ſubiacēt. Muſculi ꝟo ſunt his oībus oſſib⁹ circūuoluti ꝛ cōpoſite quedā carnes ſunt ex ſimplici ꝛ p̄ma carne ꝛ neruis quib⁹ he circūuolute ſunt. Pro prima eſſi muſculoꝝ ſubſtantia hec eſt vtraq̧ ad eos vero cōueniētia hec vaſoꝝ velut riui quidam ſunt non cōplectentes eoꝝ ſubſtantiā: ſed ſeruientes ad conſeruationem. 10.

Dicent igit ꝛ eoꝝ craſeos cognitiōes ſm bn̄ tēperatā habitationē. pmutāt: eſſi diſtēpātie regionū cutes ſm ſe formātes ꝛ

coꝛrumpunt quaſdam cognitiones. Ita ꝟo ꝛ ſm bene temperatā
regionem tpe meſſis ſeipſum ſoli aliquis nudum exponat ꝛ pmuta
bit eas cognitiões q̃cunq; ſm colores ſunt ꝛ in mollicie: ꝛ in duri
tia: ſm ꝯſiſtētiā. Si vero vt bñ tpata eſt regio: ita ꝛ ipſe bene tpata
dieta vtatur. Neq; exutus in ſole iaceat nudus vnaquaq; die plu
rimum. Neq; vt quidā moꝛe virginis in vmbꝛa degens pfecte cra
ſeos demonſtrabuntur ſigna. Quaſi in his igiť in oꝛone futura in
tendamus iam intellectum eſt. 11.

Competētis ꝟo craſeos cognitione ſm totā aīalis habitudi
nem ſunt. Coloꝛ quidē ex rubeo ꝛ albo cōmixtus. Capilli ꝟo
rubei ꝛ mediocriter mixti criſpi vt in pluribus. Mediocritas vero
carnoſitas in q̃titate ꝛ qualitate. Medium enĩ perfecte eſt hmōi
coꝛp⁹ oīm ſupfluitatū: vt hec dicať ꝛ intelligať ad hoc neceſſe ē enĩ
ſpiſſum coꝛp⁹ ad hoc ōꝛ ſpiſſum. Et tenue ſiľr adhuc. Et multā car
nē hñs ꝛ paucā carnē. Et craſſum ꝛ macrum: ꝛ molle ꝛ durū: ꝛ pilo
ſum ꝛ nudum pilis. Nihil igitur hoꝛū eſt mediocre. ſʒ quaſi policle
ti regula ad ſummū venit mediocritatis vniuerſe. Ut tāgentibus
q̇dē neq; molle: neq; durū appareat. Neq; calidū neq; frigidū. Uidē
tibus ꝟo neq; piloſū neq; nudū pilis. Neq; groſſū: neq; gracile. Ne
q; aliā hñs intemperantiam. 12.

Quecūq; ꝟo tēperato calidioꝛa q̇dē ſunt: nō tñ hūidioꝛa aut
ſicciora ſʒ carnē: de his enĩ p̄ſens rō ē. Apparēt q̇dē ꝛ tāgen
tib⁹ calidioꝛa tāto q̃to ſm craſim ſunt calidioꝛa. Et piguedis mi
nus hñtia. Coloꝛe ꝟo rubea. Et nigros capillos habentia. 13.

Frigidioꝛis craſeos coꝛpis ſigna. Nō piloſū: ꝛ pigue. Frigidū
tangētib⁹. Coloꝛ ꝟo eoꝝ cū capillis magis ruffus. Multa ve
rō frigiditate exiſtēte liuida quodāmodo ē caro: ſʒ vocare cōſuetu
do q̇buſdā medicoꝛum eſt hos tales plumbei coloꝛis. 14.

Sicca ꝟo craſis gracilioꝛ eſt ꝛ durioꝛ bene tēperata tāto q̃to
ſiccioꝛ: ꝛ alia vero pꝛoxima ſigna ſunt his. 15.

ET humida vero alia ſigna quidē ſimiliter. Magis carnoſa
vero: et mollioꝛ. 16.

ET ſʒ ꝯpilationē pꝛimarū qualitatū qua fiunt diſtēperātie cō
poſitā cognitionū foꝛmā hñt. Calida quidē ꝛ ſicca craſis pi
loſioꝛ: ꝛ durioꝛ: ꝛ calidioꝛ: ꝛ minus piguis eſt: ꝛ gracilis: ꝛ nigri capil
li. Si ꝟo ad ampli⁹ caliditas veniat ꝛ nigri coloꝛis cutis. 17

HUmida vero ꝛ calida craſis. Mollioꝛ. Et calidioꝛ. Et multo
carnoſioꝛ optima craſi inquātū aucte fuerint vtreq; quali
tates. ¶ Ad plurimum vero aucte. Putridis cōſumitur egritudi
nibus. Et cacochimi cito fiūt. ¶ Si vero parū quidē humidioꝛ ſit
multo ꝟo calidioꝛ. Mollioꝛes q̇dē parū tēperato hi tales: ꝛ magis
carnoſi. Piloſioꝛes nō modicū. Et tāgentib⁹ nō parū calidioꝛes.
Nigri ꝟo his ſūt capilli: ꝛ caro nō ſine piguedie. ¶ Si ꝟo parū q̇dē
ſit calidioꝛ mľto ꝟo humidioꝛ. Mollis ē his caro. ꝛ mľta. Et coloꝛ

commixtus ex albo ꝛrubeo.Et tangentib⁹ paululū calidiores.Uniuerſaliter vero eſt dicere ꝙ ſm copulatiua craſeos ſemper dominātis qualitatis dominabuntur ſigna. 18.

Frigidā ꝟo ꝛhumidā craſis.Paululū q̄dē vtriſꝗ augmētatis.ſine pilis ⁊ alba:ꝛmollis:ꝛſpiſſa:ꝛpinguis.¶Si ꝟo amplius alia qualitas augmentet̄:ꝯſiderant̄ ſigna quidē ſꝫ ꝓportionē augmētationis qualitatū.Color ꝟo cū capillis magis ruffus:quēadmodū pl'm vtriſꝗ augmentatis liuid⁹ fit vt in eis cutis color.Si vero inequalis ſit augmētatio qualitatū:dn̄abunt̄ magis augmētate qualitatis propria ſigna. 19.

SI ꝟo frigidū cū ſicco equalitate/augmētetur:naturaliter durū ꝛgracile habetur corpus.Et nō piloſum.Et tāgentibus frigidū.Pinguedo vero ſimiliter eſt in eis.Et gracilib⁹ exiſtentibus diſperſa eſt per carnē.Capilli vero ꝛcolor ꝓportionaliter ſunt menſure frigiditatis. 20.

DEcidēte ꝟo calida ꝛſicca craſi tpe paugmaſtice etatis in frigidā ꝛſiccam:hitudo ꝟo taliū gracilis q̄ꝺ.Sit̄ ꝺura ꝛmelācolica eſt ꝛ ꝓpterea nigra ſit̄ ꝛpiloſa.Dn̄ante ꝟo altera qualitate multū:altera ꝟo parū a mediocri mutata.Dn̄abūtur quidē dn̄antis ſigna:mediocres vero erunt alterius cognitionis. 21.

IN oib⁹ ꝟo q̄ p̄dicta ſunt ꝛ q̄ dicēda ſunt:oēs agnitio craſeos ſi q̄dē facile frigeſcēs ſit ps:aut frigiditate:aut raritate.fit. Si ꝟo difficile frigeſcēs:aut calore:aut ſpiſſitudine.Si ꝟo ex 'deſiccātib⁹ ſit aridū ꝛ ſiccū ꝛdifficultate mobile fiat:ex ſiccitate fit. Quēadmodū ſi grauetur humidus ab humiditate. 22.

COnſiderare ꝟo opꝫ ꝛ ſimilē adinuicē oēs muſculi:aut nō ſimilem craſim habent ſimul. 23.

SImr opꝫꝯſiderare i oib⁹ q̄titatē īuolutorū oſſiū.Aliq̄n eñi gracilior vr̄ eē ps nō exn̄s gracilior q̄tū ad muſculos:ſꝫ ꝓpter āguſtiā oſſiū talis vr̄ eē appareēs.Sil'r aūt ꝛſpiſſior vr̄ eē multotiēs nō ꝓpter amplitudinē oſſiū:ſꝫ ꝓpter carnis multitudinem. 24.

QUe aucta ꝛdiminuta ꝛdurior ꝛmollior dū fit ſiccior aut humidior apparet parū ps ſi q̄dē pauca ꝛdura ſiccior.Si vero multa ꝛmollis humidior. 25.

SImiliter ꝟo ꝛmedie regiones ſimiles ꝑtes hn̄tiū corpoꝝ aut ampliorē:aut minorē humiditatē in ſeipſis ꝯtinētes aut tenuiorē:aut humidiorē:aut ſicciorē demōſtrāt ꝑtē:hūida q̄dē ps eſt vbi tenuior ꝛāpli⁹ ē hūiditas.Sicca ꝟo vbi ſpiſſior ꝛſil'r minor. Ipſas tn̄ corpis ſolidas ꝑtes vere ſolidas ꝛꝑmas ſꝫ nullū modū poſſibile ē hūidiores facere:ſꝫ ſatis ē ſi q̄s ꝓhibeat eas ſiccari nō cito eas ꝟo ꝯtinētes regiones:lꝫ replere humiditate aut tali.Id ꝟo ꝓprium ē nutrimētū ſi ſꝫ ꝑtes habentiū ex appoſitiōe nō ꝑ vaſa factū.Cōis ꝟo hec rō ē oim partiū.Et de hoc dicetur poſtea in ſanarū ꝛegrarū cārum doctrina.Nūc vero que ſequuntur dicamus.

¶ Quinta pars ſecundi libri Tegni Galeni de ventris diſpoſitione ſequitur.

VEntris cognitiones natura quidē ſicciōris. Velocius
ſitiētes fiūt. Et puus eis ſufficit pot⁹. Et grauanť am-
pliori. Et fluctuationes habēt: ⁊ ſupernatat ſuperfluū
in eis. Cibiſq; gaudent ſiccioribus. 2.
Humidioris ꝟo ventris ſigna. Si neq; ſitiētes fiāt. Et
ampliorē humiditatē moleſte ferāt. Cibiſq; gaudēt hūidiorib⁹. 3.
Calidior ꝟo natura vēter digerit q̄dē meli⁹ ꝙ̄ appetat ⁊ magis q̄
cūq; dura ſunt natura ⁊ difficile mutabilia. Gaudet ꝟo calidis ci-
bis ⁊ potibus. Neq; a frigidis nihil leditur ſ3 moderatū vſu3. 4.
FRigid⁹ ꝟo natura vēter appetere q̄dē bon⁹: digerere ꝟo nō
bonus: maxie q̄cūq; difficile mutabiles ⁊ frigidi ciborū fiunt
Aceſcūt eñi cito in eo. Propterea ⁊ acide eructuans eſt hmōi ven-
ter. Et gaudet quidē frigidis: lediť ꝟo facilius immoderate extens
Ita ꝟo extrinſec⁹ eñi accñtib⁹ nō fert eorū diuturnā diſpoſitiōem:
quēadmodum neq; calid⁹ calidoꝝ. 5.
EX egritudinib⁹ tamē in vētre diſtēperātie in hoc differunt a
naturalibus: ſm qd̄ cōtraria ꝯcupiſcūt ⁊ nō ſimilia: quēadmo
dum ⁊ naturales. 6.
SEcundū ꝯpplexionē vero in vētre diſtēperātie cōpoſite ꝑ ſim
pliciū cognoſcūtur compoſitiōes. 7
DIligēter ꝟo opꝫ adhibere intellectū his q̄ dicta ſunt diſcer-
nentes ea ab his q̄ dicēda ſunt. Nō ſolū eñi vēter ſitientes
⁊ nō ſitientes operať: ⁊ frigidū ⁊ calidū potū deſiderātes: ſ3 etiā ea q̄
circa thoracem ⁊ epar ⁊ cor ⁊ pulmonem. 8.
Sed ꝓpter hoꝝ caliditatē ſitiētes inſpirant amplius. Et exſuf-
flant lōgius: ⁊ ſentiūt ſm thoracē cauma: nō quēadmodū q̄ ꝓpter
ventrē ſm hyppocundriū patiunť calorē. Hi quidē bibētes nō ſta
tim quieſcūt. Et frigidus potus ſiſtit: magis eorū ſitim ꝙ̄ multu3
calidus: Refrigerat autem eos ⁊ frigidus aer inſpiratus nihil alle
uians ex ventre ſitientes. Ita vero ⁊ e contrario habētes a frigida
inſpiratiōe ſenſibiliter leduntur ⁊ maxie hec eſt cognitio in pulmo
nis frigiditate. Quēadmodū frigidū inſpirantes ſentiunt manife
ſte leſionē ⁊ infrigidationē: ita calidū eſt eis amicū: ſ3 etiā flegmati
cas ſuperfluitates loquentes ⁊ cū tuſſi expuunt. 9.
SIccitates vero pulmonis ſine ſuperfluitate ſunt ⁊ pure a fleg-
mate: ⁊ vocē hñt clarā: quēadmodū ⁊ hūiditates obſcurā q̄dē
⁊ raucam operantur vocē. Incurrūt autē eis ſuperfluitates magis
et acutius loqui volentibus. 10.
Non ꝟo ipa vocis magnitudo a caliditate fit quēadmodū neq; p-
uitas a frigiditate fit. Sed hoc q̄dē ab amplitudīe trachee arterie

fit:⁊ex exufflatione vehemētiori. Paruitas vero cōtraria ſeqtur. 11.

ITaqꝫ neqꝫ ſemper:neqꝫ principaliter:ſꝫ ẜm accidens⁊ex ſolis naturalibus craſibus ſuperueniētibus nō ſequitur vocis magnitudo ⁊paruitas. 12.

QUoniā vero hmōi organa ꝓpter craſim facta ſunt talia .ſ. ampla vel ſtricta:talis vox conſequitur:⁊ ꝓpterea ex voce ē aliquid de naturali craſi colligere. ¶Etenim vox leuis: leuitatē trachee arterie ſeqtur. ¶Et aſpa:aſperitatē. Leuitas ꝟo arterie contēperantiā craſeos ſequitur. Aſperitas ꝟo ſiccitatē. Aſperitas ſiquidē inequalitas qdā eſt ẜm corpus durū. Arteriā ꝟo operatur durā omiomerū partiū eius ſiccitas. Inequalē vero eius diſperſe humiditatis indigentia. ¶Ad eundem vero modū neqꝫ acuta vox natura:ſine anguſtia gutturis:neqꝫ grauis ſine latitudine fieri poteſt. Anguſtia eñ naturalis filia eſt frigiditatis. Amplitudo vero caliditatis. Proportionaliter vero naturalibus differentijs vocū que ẜm paſſionē perficiunt cognitiones exiſtētes efficientiū cauſarum ſunt:de quibus oībus de his que de voce dicta ſunt ſufficienter determinatum eſt. 13.

ALie ꝟo animalis partes q̄ intrinſecꝰ ſunt nō leues hn̄t craſeos cognitiōes. Tentādū eſt tñ ea q̄ adiuuatiua ⁊nocentia cognoſcere. Amplius⁊ẜm naturaliū potētiarū opatiōes. Dictū eſt aūt in tertio loco de cāis q̄ vnuſcuiuſqꝫ potētie virtutis⁊vitij dn̄atrix ē craſi. ¶Craſeos igitur cognitiones ⁊ſpēs dicte ſunt. 14.

QUe ꝟo ꝓpter magnitudinē:aut plaſmationē:aut numerum: aut poſitionē labunt:ita ſe hn̄t. Quecunqꝫ igitur cadūt ſub ſenſus cognoſci facilia ſunt. Eorꝫ ꝟo q̄ nō cadūt ſub ſenſu:hec qdē difficilia ſunt ad cognoſcendum:hec vero ignota ſunt. 15.

CApitis igit magnitudo ⁊figura ⁊cū eo cerebri manifeſta eſt vt priꝰ dictū ē. Scd̄ꝫ hoc ꝟo ⁊thoracis. Ita vero ⁊q̄cūqꝫ labūtur. ¶Scd̄ꝫ homoplatas:aut humeros:aut brachia :aut cubitos aut ſummas manꝰ:aut hyſchion:aut ſuras:aut pedes:nō ē difficile cognoſcere:ſiue ẜm plaſmationē lapſum ſit aliquid taliū: ſiue ſecundum magnitudinem:ſiue ſecundum numerum aut ordinationem componentium ea manifeſte vero .⁊ operationū in vnoquoqꝫ ſunt leſiones. 16.

Ea ꝟo que intra corpus ſunt:nō oīa ſunt cognoſci poſſibilia. 17.

VEntrē ſiquidē cuiuſdā ita paruū ⁊rotūdū ⁊propenſum iuxta hypocūdriū vidi:vt manifeſte apparet ⁊ẜꝫ circūſpectionē ꝓpriā vt vidētibꝰ ⁊tāgentibus. Similiter vidi⁊veſicā cuiuſdā extra poſitā:⁊paruā:ita vt ſi aliqn̄ tardaret ad egeſtionē vrinaꝝ tumor circūſcriptꝰ appareret manifeſte:nō tñ alioꝝ q̄ intrinſecꝰ ſunt manifeſtā dedit mihi cognitionē aliqn̄. Tētare tñ opꝫ cognoſcere vt poſſibile eſt ꝑ virtutē ⁊vitiū eorum:⁊ſi non ẜm diſciplinā certā ſed ẜm coniecturam quandā artificialem. 18.

Velut ſi ita accidat epati. Vidi quoſdã iã ⁊ multos gracile ſqdẽ venas hñtes. Si colore vo vniuerſum corpus: ⁊ ſi paulo amplius cibi intulerint vt magis ſi ſunt inflantia ⁊ ipiſſa ⁊ glutinoſa: hos quidẽ velut quodã põdere ſm dextrũ hypocũdriũ ſentientes in pfundo: hos vero cũ extenſione quadã dolẽtes. In his ergo zueniẽs paruũ eſſe epar ⁊ anguſtũ in ſuis exitibus. 19.

Alterũ aũt vidi flegmaticũ totũ ſm habitudinẽ: vomẽtẽ vero quotidie colerã citrinã. Agnoui ergo oportere me egeſtiones eius videre: ⁊ minime habuerũt fellis. Cognoui ergo ex hoc ſigno felleũ humorẽ emittentẽ porum non paruã eius partẽ in pilleron ventris trãſmitere vt in quibuſdã apparet animalib⁹. 20.

Ex quibus manifeſtũ eſt ꝙ in remotis a ſenſibus valde proficit ad cognitiõẽ ex anathomijs apparẽtiũ mẽbroꝝ noticia ⁊ operationũ ⁊ vtilitatũ inuẽtio. Quicũq; igit̃ cognitor eſſe vult ſicut dictũ eſt nũc lapſoꝝ corpoꝝ in anathomijs ei exercẽdũ ẽ ⁊ operationũ vtilitatũ inuẽtionib⁹. ¶ Scriptũ eſt aũt de oĩb⁹ his ſeparatĩ in alijs negocijs de qb⁹ in fine toti⁹ orationis dicet̃ gr̃a cognoſcẽdi amãtes diſcere ſinguli quoꝝ deſiderãt ſcire ex q̃ maxĩe negocio eligere opꝫ 21.

Quecũq; vero in pñti egra ſunt corpa cognoſcere opꝫ: ſed ⁊ q̃dẽ ſenſib⁹ ſubiacẽtia immutatiõe eoꝝ cognoſcũtur q̃ ſm naturã eis inſunt in magnitudine: ⁊ colore: ⁊ figura: ⁊ nũero: ⁊ poſitione: ⁊ mollicia: ⁊ duricia: ⁊ caliditate: ⁊ frigiditate differẽtia. 22.

Non apparẽtia vero ⁊ vniuerſal̃r q̃dẽ dicere ſit leſſiõib⁹ operationũ aut egeſtiõib⁹: aut doloib⁹: aut tumorib⁹ preter naturã: aut q̃buſdã horũ: aut omnib⁹. 23. 24.

Secundũ vero partẽ ſm cerebrũ quidẽ egre diſpõ es: aut deſipientie ſpecieb⁹: aut ſenſibiliũ: aut fantaſiarũ leſionibus: aut appetituũ mouẽdi: aut egeſtiõib⁹ per palatũ ⁊ aures ⁊ nares ⁊ oculos: aut ſm illud doloꝝ differentijs. 25.

Ea vo q̃ ſm cor patiũt̃ ex diſnie ſpẽb⁹: ⁊ motib⁹ ſm ipꝫ: ⁊ arterijs ⁊ raioſitatib⁹: ⁊ puſillanimitatib⁹: ⁊ febrib⁹: ⁊ infrigidatiõib⁹: ⁊ in colore differẽtijs: ⁊ doloribus q̃ circa ipſum ⁊ circa arterias. 26.

Ea vero que ſm epar ⁊ humoꝝ indigẽtia ⁊ abũdantia: ⁊ cõuerſione coloris in non naturales diſcolorationes: et adhuc ex his q̃ ſunt ſm digeſtionẽ aut nutrimentũ aut ſuperfluoꝝ ſm geſtionẽ immutatis: ſed ponderibus ſm ipſum: ⁊ tumoribus: ⁊ dolorib⁹ nõ in regione epatis tantũ: ſed ſm ꝯpaſſiones quecũq; fiunt alicui membro: vt ſunt diſnie ſpecies ⁊ tuſſis. 27.

Ita vero ⁊ ſm ventrẽ circa digeſtionẽ ⁊ orexim humide aut ſicce oblationis ſuperfluoꝝ egeſtionib⁹ peccãtib⁹: ſimil̃r vero ⁊ nauſeis: ⁊ ſingultib⁹: ⁊ eructatiõib⁹: ⁊ vomitibus: ⁊ ipſis eoꝝ que vomũtur formis: et dolorib⁹ ⁊ tumorib⁹: ⁊ diſnijs. 28.

EA vero q̄ ſm pectus ex diſnijs: ⁊ tuſſibus: ⁊ doloꝛibus: adhuc ⁊ ex eoꝝ que expuuntur differentijs opoꝛtere cognoſcere in preſenti egra. 29.

Et ſm tracheā arteriā egritudines diſnia ⁊ tuſſis: ⁊ ſm locum doloꝛ ⁊ ſputū ⁊ vocis leſio innoteſcunt. 30.

PRopoꝛtionaliter vero his ⁊ in oībus alijs partibus ex tumore ⁊ doloꝛe: ⁊ leſione operātium: aut amplius ⁊ egeſtionū differentijs cognitiones erunt. 31.

Ex tumoꝛibus quidē preter naturā: vt in flegmonibꝰ: ⁊ in chiroſi ⁊ heriſiplis inſpiciendum eſt. 32.

DOloꝛes vero ſm quē incūbūt locū: aut ꝯtinuitatis ſolutionē aut alterationes ſubitas oſtēdūt. Soluit igit ꝯtinuitas: inciſiōe: ⁊ comeſtiōe .i. corroſiōe: ⁊ fractura: ⁊ tenſiōe. Alterat ꝟo ſubſtātia: caliditate: frigiditate: ſiccitate: ⁊ humiditate. 33.

Nocetur aūt ⁊ operatio: aut leuiter: aut mediocriter: aut omnino non fit. 34.

QUecūq₃ vero egrediunt: hec quidē vt particule eoꝝ q̄ patiūtur: hec vero vt in ipſas contenta ſm naturam. 35.

Et oſtenſionē propriam vnūquodq₃ faciet. 36.

DIctū eſt aūt de huiuſmōi omnibꝰ amplius in patiētiū locoꝝ negocio: nullo hoc in artē prius redigente aut perfecte aſſignante: quemadmodum igitur aliud nihil eoꝝ que incipiūt perfecerunt veteres. 37.

EGrotantiū q̄dē corpoꝝ ex illo negocio diſcere op₃ cognitiōes Egrotatiuoꝝ vero ⁊ ſanandoꝝ ex preſenti ſunt facultate. 38.

EA quidē que ſūt ſigna egrotatiuoꝝ in medioꝝ ſm formā eoꝝ ſunt q̄ ſanis ⁊ egrotantibꝰ accidunt. Scōm naturam quidē omnia ſanis ſunt. Preter naturam vero egrotantibus inquantum egrotant. 38.

IN medio vero his ſunt declaratiua egritudinū. Queda₃ ex genere exn̄tia eoꝝ q̄ ſunt ſm naturā: ſed i quātitatibꝰ aut tpibus ꝑmutata. Quedā vero ex his que ſunt preter naturā q̄dē ſed minoꝛa his que in egritudinibus ſunt. 39.

ET propter hoc ⁊ diſpōnes he corpoꝝ quecūq₃ egrotatiua eē videt: neutroꝝ ſunt: ⁊ declaratiua ꝟo ipſa ſunt ſigna. Primo q̄dē hec ſanitates deſignant. Secundo ꝟo egritudines. Et fiūt eadem ſigna ſm primā habitudinē: ⁊ ſana egra ⁊ neutra. 40.

IN eo quidē quod iā exiſtētē diſpoſitionē demōſtrāt neutra: in eo vero qd̄ futurā declarāt egra. 41.

SEcūdū vero eandē rōnem quecūq₃ apparēt in egrotātibus ſigna ſanitatis. Dicent q̄dē ſana eo q futurā ſanitatē denunciant. Dicētur vero ⁊ egra inquantum egritudinē exiſtētē oſtēdūt Et manifeſtū eſt quidē q ſi vtroꝛūq₃ ſunt declaratiua: dicunt neutra ſm vnū aliqd̄ ſignificatoꝝ neutroꝝ voce. 42.

Nihil ṽo mirãdũ eſt eadẽ ſigna tres hr̃e rõnes in differẽtibꝰ habitudinibꝰ: ⁊ ſana: ⁊ egra: ⁊ neutra dici. 42.

Secũdũ ṽo alteꝝ ſignificatũ q̃cũqꝫ ex egritudinibꝰ cõualeſcẽtibꝰ ſunt ſigna dicũtꝰ neutra ſcḋz ꝙ arbitroꝛ: ⁊ ea q̃ ſunt i ſenectute: hac igiꝛ rõne oĩa ſub pl'es cadũt intellectꝰ ⁊ rationes. 44

Quecunqꝫ ṽo ſigna perfecte ſanis inſunt ſub ſola ſanoꝛum cadunt cognitione. 45.

Et quecũqꝫ egrotãtibꝰ non ſunt manifeſtãtia futurã ſanitatẽ: ſub ſola ⁊ hec egroꝛum cadunt cognitione. 46.

De his quidem deinceps dicetur. 47.

Future ṽo egritudinis ſigna ꝓnoſtica ꝑcurramꝰ pꝛius duplici ṽo exiſtente eoꝛum differentia. 48.

Aggrediamur ꝓ oꝛa q̃ntitatibꝰ aut q̃litatibꝰ aut tꝑibꝰ nõ ipſis ꝓpꝛijs foꝛmis ꝑmutata ab his q̃ ſunt ſcḋm naturã. 49.

Velut oꝛexim ciboꝛum intenſam aut remiſſam: aut que non ſecundum tempus conſuetum fit. 50.

Aut nõ ſcḋz ꝯſuetã ciboꝝ egeſtionẽ ſupfluoꝝ: ſꝫ ſcḋm egeſtioneꝫ eſce paucoꝝ: aut plurimoꝝ: aut humidoꝝ: aut durioꝝ. 51.

Ita vero ⁊ humidoꝛum ſuperfluoꝛum indigentia: aut abundantia preter naturã: aut coloꝛis: aut conſiſtẽtie permutatio aut tempoꝛibus euacuationis. 52.

Et vigilie ⁊ multꝰ ſomnꝰ: aut in tẽpoꝛe nõ cõſueto. Scḋz hoc ṽo ⁊ ſuperfluitas aut amplioꝛ: aut minoꝛ. Aut calidi aut frigidi cõcupiſcẽtia ꝑter cõſuetudinẽ. Quẽadmodũ ⁊ circa venereoꝝ vſum immẽſurata ⁊ nõ ſcḋz tꝑa ꝯcupiſcẽtia. Et ſudoꝛes plures q̃ꝫ opoꝛteat: aut paucioꝛes. Aut pigritia ad motionẽ. Aut tẽtãtibꝰ moueri aggrauatio. Aut diſſolutio maxia ⁊ valida. Menſtruoꝝ ẽt retẽtio: aut amplioꝛ: aut minoꝛ euacuatio. Sic ṽo ⁊ q̃ ꝑ emoꝛroydas. Sꝫ ⁊ ſcḋm eũdẽ cibũ ⁊ potũ nõ ſimilis ei q̃ ꝓ oꝛ fuit delectatio: cognitio ẽ future egritudĩs. Similiter ⁊ intellectꝰ hebetudo nõ ſcḋz naturã: aut obliuio in nõ ꝯſuetis: aut fantaſtici ſomni magis q̃ꝫ ꝓꝰus. Et ſiq̇dẽ auditꝰ odoꝛatꝰ ⁊ viſus hebetioꝛes ⁊ infirmioꝛes. ¶ Et ſimpl'r dicere eſt q̃cũqꝫ ſcḋm naturã ſunt. Hec q̇dẽ aucta: hec ṽo diminuta: hec ṽo tꝑibꝰ q̇buſdã aut quãtitatibꝰ ꝑmutata: ⁊ coꝛꝑis tumoꝛ ⁊ minoꝛ ⁊ maioꝛ factꝰ: ⁊ rubicũdioꝛ aut albioꝛ aut liuidioꝛ aut nigrioꝛ. Et eructatiões ⁊ ſternutationes ⁊ vẽtoſitates, plures aut paucioꝛes a nãlibꝰ: ſigna ſũt future egritudinis. ¶ Ita ṽo ⁊ q̃cũqꝫ ꝑ nares ⁊ aures ⁊ palatũ q̇bꝰ cerebrũ expurgaꝛ quãtitatibꝰ aut q̃litatibꝰ aut tꝑibꝰ ꝑmutata. Hec igiꝛ oĩa generis ſunt eoꝛum que ſunt ſecundum naturam. 52.

Toꝛſio ṽo in vẽtre aut ſcḋz ſtomachũ aut ſcḋz aliq̇d inteſtinoꝝ aut in egeſtiõibꝰ: aut in his q̃ euomunꝛ: aut mingunꝛ: aut aliꝰ aliq̇s mediocris doloꝛ de gñe eſt eoꝝ q̃ ſunt ꝑter naturã. Modũ ṽo egrotare ita ſe habentes dicuntur. 54.

QUeadmodū grauati caput:aut dolētes caput:aut vigilātes aut dormiētes:qn̄ nōdū propter hec a cōſuetis opationū im pediunt. Et termin⁹ qdē iſte eſt egritudinis in talibus diſpoſitionibus diſcretiuus. 55.

ET ꝓpterea ad aliqd eādē diſpōnem ꝛ egrā ꝛ neutrā dicim⁹. Ad huc ꝛ ꝓpter vigorē eſſn ferētis facil⁹ ꝙ iā victe ꝟtutis:aut egra eſt:aut neutra diſpoſitio ſingularū earū que dicta ſunt. 56.

ITa ꝟo oralia nocumēta qcūq; fiūt ſcḋm ſenſus:non in eo qḋ eſt ꝛ magis ꝛ min⁹ differūt alterutrū ſꝫ toto gn̄e ꝑter naturā ſunt:ꝛ hec ſunt egritudinū ſigna:quādiu tn̄ fuerint ꝑua:ꝛ nōdū a ꝯſuetis vnicuiq; actiōib⁹ impedire ſufficiētia dicimus neutra. 57.

TAlia ꝟo ſunt ſcḋm guſtū qdē qn̄ ſalſe:aut amare:aut alicui⁹ alterı⁹ qualitatis.manifeſtatio eſt in comeſtis ꝛ bibitis oib⁹:aut ſine a ceptiōe cibi ſaliua eis videtur talis. 58.

SCdm odoratū ꝟo qn̄ aliqn̄ ſentim⁹ vnā q̄litatē odoratui nullo ꝑſente odorabili:aut afferētes plurima ꝛ diuerſa oia vt ſimilia ſentim⁹. ꝑlerūq; ꝟo oino ſenſus nobis eſt nulli⁹:aut fetoris alicuius licet nullo preſente fetore. 59.

Scḋm auditum vero ſonitus ꝛ ſtrepitus generis eoꝝ que preter naturam ſunt. 60.

QUeadmodū ꝛ ſcḋm viſum quecūq; apparere vident aūt nigra ꝛ alba ꝛ rubea ꝛ ruffa:hec qdē rotūda:hec ꝟo oblōga:hec qdē gracilia:hec vero groſſa:ꝛ preter uolare oia videntur. 61.

SEcūdū tactū ꝟo qn̄ ineq̄litas qdā:aut ſpiſſitudo:aut grauitas:aut tenſio:aut ſtupida:aut dolēs diſpoſitio apparet ſecūdum totam habitudinem. 62.

ITaq; ꝟo ꝛ ſcḋm qualibet ꝑtē tēſio aut tribulatio:aut pūctio:aut grauitas:qn̄ ꝑue qdē fiūt ꝛ nō manētes diſpoſitionē qdē neutrā eſſe declarāt: ꝓnunciant vero egritudinem futuram. 63.

QUecūq; ꝟo iā egrotātib⁹ ſunt ſigna:hec qdē ſanitatē demōſtrant:hec ꝟo mortē. Sana qdē priora:altera ꝟo gn̄e qdem egra:ſcḋm ſpeciē ꝟo ꝑnitioſa dicunt. Accipiunt ꝟo vniuerſaliter qdē differētie ex operationū virtute ꝛ vitio. Scḋm vero partē ex his que ſunt ſecundum partem operationibus. 64.

EAruꝫ gn̄a ꝑus dicta ſunt. Primū quidē ꝑncipaliū. Scḋm ꝟo eoꝝ q ab illis nata ſunt. Et tertiū qdē ꝓpriū habentiū regimē a ꝑncipijs ꝟo qdā ſupplemēta recipiētiū. Quartū vero genus eoꝝ que dicta ſunt ex ſe quidem inutile eſt ad cognitiones. Secundum accidens vero ex his erit aliqn̄ prenotatio quemadmodū ꝛ ex ſuꝑfluitatibus:ꝛ ex his quidem ratione compaſſionis:ꝛ ex ſuperfluitatibus vero ſemper:quoniam digeſtionis et indigeſtionis in his erunt ſigna. Itaq; non contingit non demonſtrare ea ſemper:aut naturam ſuperare m ateriam:aut materiam ſuperare naturam:aut neutrū neutrū. Sana igitur dicentur ſigna ſuperante natura.

Egra vero ſupata natura. Neutra vero inequalibus pugnis. 65.
Manifeſte quidem digeſtionis ſigna ſanorum ſunt. 66.
Queadmodū ꝛ indigeſtionis egrorum ſigna. 67.

Neq₃ digeſtionē vero: neq₃ indigeſtionē manifeſte indicantia nature neutrorū. Sunt neutra vero ꝛ quecūq₃ nūc quidē hoc nūc vero cōtrariū declarant: queadmodum denigrati digiti: tales vero ſunt ꝛ cretice ſuperfluitates. 68.

Dictum eſt aūt de his oībus in his que de criſibus queadmodum ꝛ de vniuſcuiuſq₃ virtutis operatiōe in libro de cauſis accidentium morborū dictum eſt. Ex his ergo op₃ ſm partem oēz naturam ſignorū colligere. 69.

Ego autem iā₃ longitudini parcens hic quidē finio de ſignis oratione: tranſeo vero ad eam que de cauſis.

¶ Libri ſcdi Tegni Galeni finis de ſignis.

¶ Incipit liber Tertius Tegni Galeni de cauſis.

Quoniā vero ꝛ harum cauſarum quedā ſunt ſalubres: q̄dā egre: q̄dā neutre. Primū de cauſis ſanis ſmo erit. 2.
Quarū vero ꝛ harū ipſarum hec quidē cōſeruantes ſunt hec vero efficiētes ſanitatē: ſunt vero ꝛ dignitate ꝛ tpē priores conſeruantes facientibus. 3.
A ſeruantibus incipiendum eſt. 4.

Cum igitur ſit nō vnum ſanum corpus ſed plura corpora: queadmodum prius determinatum eſt: ſm vnūquodq₃ eorū erit conſeruatiua cauſa qm̄ ꝛ omnis cauſa eſt ad aliquid. 5.

Rurſus igitur principiū hic ab optima cōpoſitione corporis faciendū eſt cōſiderātes que ſunt ad hāc ſalubres. Inuentionē earum rei ipſius natura demonſtrat. 6.

Si eñ eſſet impaſſibile ꝛ immutabile corp⁹ ꝛ ſemp maneret in optima cōpoſitione: tūc nihil indigeret arte cōſtituēte ipſum. Quoniā vero immutat̄ ꝛ corrūpitur ꝛ cōuertit̄ non ſeruās quam habuit ex pncipio cōſiſtentiā ꝓcuratione ſm hoc indiget. Scdm̄ hoc igitur quot modis alteratur corpus: totidē ꝛ genera ꝓcurationū habebit: hoc eſt cōſeruantiū cauſarū. 7.

Que manifeſta ſunt iā ex his que dicta ſunt vt corrigentia ex genere accidit exiſtere. In eo vo qd velociter faciūt correctiōes priuſq₃ ſimul occurrat leſio ī pſeruatiua a futuro malo appellata ſunt a medicinis: ſed ſeruantia preſentē cōſiſtentiā. 8.

Alteratur igit̄ corpus a quibuſdā ex neceſſitate: ꝛ a quibuſdā nō ex neceſſitate. Dico aūt ex neceſſitate quidē q̄bus impoſſibile eſt ipſum nō approximare. Nō ex neceſſitate vo vt ſunt reliq̄. Nāq₃ ſemper incōtinēti immorari ꝛ comedere ꝛ bibere ꝛ vigilare neceſſariū ē ei. Gladijs vo ꝛ beſtijs nō neceſſariū eſt vti. Vñ in priori quidē gn̄e cauſarū circa corp⁹ ars ꝯficit: circa ſm vo nequaq₃. 9.

Quot igitur ex neceſſitate alterantia ſunt corpus diuidēt eos ſm ꝓprium vnūquodq̄ eoꝝ aliqḋ genus cauſaruꝫ ſalubriū inueniamus. 10.

Eſt igitur vnū quidē ex continente nos aere. Alterum vero ex motione ⁊ quiete ⁊ totius corporis ⁊ ſm partē. Tertiū vero ex ſomno ⁊ vigilijs. Et quartū ex hisque offerūtur. Quintū ex his que egerunt ⁊ retinent. Sextum ex anime paſſionibus. 11.

Sub his eñ omnibus neceſſe eſt corpus quodāmodo diſponi. Sub cōtinente quidē: aut calefactū: aut infrigidatuꝫ: aut humectatum: aut ſiccatum: aut ſm cōplexionē eorum aliquid patiēs aut ſm totā ſubſtantiam alteratū totum. 12.

Et motione ꝟo ⁊ quiete immoderatis vtriſq̄ exiſtentibꝰ: aut calefactū aut infrigidatum: aut ſiccatū: aut humectatū: aut ſm copulationē eorū aliquid patiens. 13.

Ita vero ex ſomno ⁊ vigilia neceſſe eſt pati ipſum ſcdm eandem rationem. 14.

Et ex his q̄ offerunt. 15.

Aut egerūtur: aut retinentur. Et ex anime paſſionibꝰ. 16.

Omnia enim hec: hec quidem manifeſte: hec vero per medias cauſas alterant corpus. 17.

Et corrumpunt ſalutem. 18.

Et ſcriptuꝫ eſt de his omnibus ſeparatim per ſingula in ſalubriū cauſarum negocio. 19.

Hec igitur oīa nūc dicta gñā ſalubriū cauſaꝝ materie q̄dam ſunt ⁊ cū ꝯpetenti vſu cauſe ſunt ꝯſeruātes ⁊ ſalutem ꝑſtātes peccātes vero a ꝯtēperātia egre conſtituūtur. 20.

Itaq̄ vero ex hoc iā manifeſtū eſt ꝙ nō alias quidē ſubſtantias earuꝫ que extra has rerū ſanas nobis. Alias vero egras arbitrandum eſt. Sed eaſdē in aliquid aliquando quidem ſanas: aliquādo vero egras factas. 21.

Quando ſiquidē motione indiget corpus: gymnaſium quidē ſanū: quies vero egra. Quādo vero quiete: quies quidē ſana: egrum vero gymnaſium. Similiter vero in cibis ⁊ in potibus ⁊ in alijs cibus. Singulū eñ ſi corpori adducat ⁊ cū cōpetenti quātitate ⁊ q̄litate ſalubre fit. Nihil vero indigenti omnino oblatum aut non in cōpetenti menſura ⁊ quantitate egrum cōſtituit. 22.

Et he ſunt due cōſiderationes circa ſalubre ⁊ egrum ſcꝫ qualitas ⁊ quantitas eius quod offertur. 23.

Et eñ tp̄s velut alterū aliqḋ ab his tertium inducere in his q̄ dicta ſunt cōtemptū ⁊ nō bene dictum eſt. 24.

Si eñ indiget corpus tanta ⁊ tali oblatiōe manifeſtū eſt q̄ñ ⁊ ſm tēpus oportunū offerē. Et gñātio indigētie tp̄is eſt ex eo qḋ fluxū eſt ⁊ mutabile. Et mortale corpꝰ indiget ſm mutationes alias alterantiū: ⁊ alias adiuuantiū. Itaq̄ nō eſt quidē gñe tertiū

in his q̃ dicta ſunt tp̃s. Ad doctrinam vero plerunq; q̃ſi tertio vti mur ꝓpter eam q̃ dicta eſt cauſam. 25.

Quã aũt in his ↄſideratiõib⁹ duab⁹ ſunt alie ꝛ alie cãrũ ſalubriũ et nũc nobis ꝓpoſitũ ẽ hoc genus eaꝝ rurſus repetam⁹ eas. 26.

Perfecte igiť cõpõnis corpis q̃n ſi q̃dẽ bñ tẽperatũ fuerit cõtinens cõuenit vt ſi tẽperantia ꝛ alioꝝ pfecta: de q̃bus modo diximꝰ q̃etis. ſ. ꝛ motiõis ꝛ ſomni: ꝛ vigilie ꝛ ablatoꝝ: ꝛ egeſtoꝝ. 27.

Quando vero diſtemperatũ fuerit cõtinens in tantũ ꝛ cõtẽperãtias minui opꝫ in quantũ eucraſia corrupta fuerit. 28.

Conſiderationes vero cõtemperantie incõtinẽte hec quidẽ ſunt vt neq; rigere per frigus: neq; ſudare propter eſtũ. 29.

In gymnaſijs vero q̃n primũ icipit dolere corpus: quieſcere ſtatim remedium eſt. 30.

In cibis vero pfectio digeſtionis ꝛ egeſtionis modus ſm quantitatem ꝛ qualitatem. 31.

Equatur ꝟo quodãmodo in his orexis digeſtioni: ita vt preceptore nõ idigeat quantitatẽ in oblationibus metiẽte: optia eñ natura tantũ appetit quantũ digerere põt. 32.

Ita ꝟo ꝛ ſomni quãtitatẽ metiť ipſa nã in his q̃ ſunt in optima cõpoſitione. Et quieſcũt ſtatim dormiẽtes cũ nõ ampliꝰ indiget corpus. 33.

Etita eis dieta vtẽtibus in egeſtionibus nihil derelinquitur circa ventrem ꝛ vrinas ꝛ totũ corpus: has eñ egeſtiones tẽperantia metitur oblationum: ſcðm vero totum corpus gymnaſiorum mediocris ꝛ ſalubris efficit vſus. 34.

Abſtinere vero manifeſtũ eſt: q̃ñ ab intẽperãtia opꝫ oĩum aĩe paſſionũ ſcꝫ ire: triſticie: ꝛ gaudij: ꝛ furoris: ꝛ timoris: ꝛ inuidie: ꝛ ſollicitudinis. Exterminant eñ hec ꝛ mutant corpora ab ea que eſt ſm naturam conſiſtentia. 35.

Venereoꝝ ꝟo ſm epicurũ nullus vſus ſalubris: ſm vero vero epicurũ ex interuallis tantis vt in vſibus coitus neq; diſſolutionẽ ſentiat: ꝛ leuior ſeipſo videať factus: ꝛ melius dormiẽs. 36.

Tempus ꝟo vſus eſt: q̃ñ pfecte mediũ fuerit earũ q̃ extrinſecꝰ oĩm circũſtantiarũ: neq; ſup repletũ corpꝰ: neq; indigens: neq; ſup infrigidatũ: neq; ſuper calefactũ: aut exiccatũ: aut humectatũ immoderate. Si ꝟo peccet aliq̃ñ corpus paruũ eſto pctñ: melius vero eſt calefacto magis q̃ ifrigidato: ꝛ repleto magis q̃ eñato: ꝛ humectato magis q̃ exiccato corpore vti venereis. 37.

Qualitates vero ſinguloꝝ eoꝝ q̃ dicta ſunt eligere in hisque ſunt optime cõpoſitionis opꝫ. Gymnaſioꝝ quidẽ in quibus oẽs partes corpis ꝓportionaliter moueantur: vt hoc mẽbrum quidem nõ ſuperdoleat: hoc vero minus dolet. 38.

Eorum vero que comeduntur aut bibuntur maxime eucrata eligere: hec eñ maxime ſunt cõueniẽtia eucratis naturis. 39.

Similiter vero ꝛ in alijs. 40.

SJ vero ſm aliquid ab optima cõpoſitione deficit corpus non multum vero huic ꝛ cõſeruantes ſanitatẽ cauſe ſm proportionẽ mutabuntur. 41.

PLuribus vero talibus exiſtentibus corporibus ſingulum genus ſeparatim dicendum eſt. 42.

CRaſi igitur permutatũ corpus in organicarũ vero partium conuenientia non permutatum duplicem habent formam ſalubrium cauſarum: alteram quidem ſeruantium eius craſim: alteram vero earum que ad optimam ducunt. 43.

SEruantes vero eius craſim tantũ permutant̃ ab eucrata natura cãe quãtũ, ꝛ toti⁹ corpis craſis ab illa pfecta mutat̃. 44.

CAlidiora vero corpora calidioribus indigent adiutorijs: frigidiora frigidioribus: ꝛ ſicciora ſiccioribus: humidiora humidioribus. Et ſcdm complexionem calidiora ꝛ ſicciora calidioribus ꝛ ſiccioribus. Et his proportionabiliter in reliquis tribus cõplexionibus. 45.

Utetur vero ꝛ materijs cauſarum recte innatas virtutes earum ſciens. 46.

Quoniã motio quidẽ ꝛ indigentia ꝛ vigilie ꝛ egeſtio ꝛ oẽs anime paſſiones ſiccant corpus. 47.

Contraria vero his humectant. 48.

Ita vero ꝛ in calefactionibus et infrigidantibus ſtudijs vtetur et cibis ꝛ potibus. 49.

ET ſimpliciter eſt dicere omnibus his que ſm corpus ſunt cognoſcens aliquas materias ꝛ ṽtutes: ſalubrib⁹ cauſis vtet̃: ſimilia ſilib⁹ offerẽs qñ ſeruare vult corpis craſim q̃lẽ accipit. 50.

SJ vero pmutare vult ꝛ trãſire ad melius aliud eſt gen⁹ ſalubriũ cauſaꝝ ↄ̃uũ q̃dẽ ſupradictis: eq̃le ṽo diſtãs ab altera craſi eucratarũ ꝛ mediaꝝ q̃s optimis naturis cõuenire dicebam⁹. 51.

CAlidiorem eñ ꝛ ſicciorem craſim nõ calide ꝛ ſicce diete faciũt eucratã perfecte: ſed que tñ eucrata craſi frigidiora ꝛ humidiora quantũ natura eius erat calidior ꝛ ſiccior. 52.

HOc. ſi quidẽ genus cauſarũ corrigit innatas diſcraſias. Alterum vero prius dictum cõſeruat. 53.

UTilitas ṽo vtroruq̃ eſt in parte medicis corrigere quidẽ ex multo ſtudio paulatim transferentes in melius. Non eñ ſuſtinet natura repentinas immutationes. Seruare vero in eiſdẽ ſꝫ neceſſarias occupationes. 54.

QUomodo igitur ꝛ huiuſmodi ſpecierũ cauſarum conſeruãtem nominamus: conueniebat enim magis eam forſitan permutantem ꝛ curantem: ꝛ innata peccata corrigẽtem vocari. Quoniam vero ad totũ gen⁹ ſanitatis referẽtes: nõ ad eas que ſm ſpẽꝫ ſunt in ea differentias. Quecunq̃ quidẽ ſanos cuſtodiũt ſeruãtes

omnes vocabimus: ſiue conſeruando ſalutem: ad melius ducant totã craſiʒ: ſiue conſeruẽt exiſtẽtem a pͥncipio. Quecũꝙ ꝟo deterio rẽ faciunt conſiſtentiam egre. 55.

SImilẽ igiᷓ diſcraſiã habẽtibꝰ oībꝰ corporis partibꝰ ſimilis eſt procuratio: diſſimilẽ vero diſſimilis. 56.

POteſt em̃ vẽter alicui q̇dẽ frigidior ꝙ̃ oporteat eſſe: caput ꝟo calidiꝰ ꝛ ĩdigere adiutorijs ꝓprijs ſingula. Scðʒ ꝟo hoc ꝛ alia rũ vnaqueꝙ ps aut hũidior: aut ſiccior: aut frigidior: aut calidior exñs ꝑter modũ ꝓprijs diſtẽperãtie indigẽt dietis. Nõ igiᷓ exercebimꝰ equaliter oẽs hmõi corpis ꝑtes: neꝙ ſimiliter humectabimꝰ aut ſiccabimꝰ: aut aliq̇d horũ faciemꝰ. Ampliꝰ ꝟo diceᷓ de his in negocio de ſalubribus cauſis. 57.

ORganicoꝝ ꝟo cauſe ſalubriores ſcðm lapſus. ꝛ hec ab optima cõpõne adinuicẽ differũt. Alie ſiq̇dẽ ſunt ſalubres circa plaſmationẽ lapſuũ. Alie ꝟo eoꝝ que circa magnitudinem: aut numerũ aut poſitionem. 58.

IN plaſmatiõe quoꝙ ſunt plures lapſus. Etem̃ figure partis. Et ſi alicubi in ea curuitas aliq̃ eſt: aut cõcauitas eiꝰ q̃ ſcðm naturã. Aut pori cõſtrictio. Aut orificiũ. Aut aſperitas aut lenitas q̃n eſt aliq̇d extra ꝓpriã cõtemperãtiã. Parum quidem hoc patiẽs corpus ſanorum corporum appellationem habebit. Amplius vero et neutroꝝ. Si ꝟo ſit tantum vt noceat operatiõi i egrotare vẽᷓ. 59.

Secundũ q̃titatem vero ſuperfluitas ꝛ defectus: ad eaſdem deducunt differentias. 60.

IN numero ꝟo deficiẽs aut abũdãs velut omiomeron vnũ aut plura hmõi generis ſunt: ꝛ quecũꝙ preter naturam in nobis ſubſtantie conſiſtunt. 61.

REliquũ ꝟo genꝰ ꝓpter vniuſcuiuſꝙ poſitionẽ ſimpliciũ ꝑtiũʒ in q̃ ꝛ ipẽ q̃tuor ſunt oẽs differẽtie. Prima q̇dẽ optima. Scða ꝟo parũ ꝑmutata ꝛ ꝓpter hoc ſanũ adhuc ꝑficiẽs corpꝰ. Tertia ꝟo neutrũ quando amplius extra naturam fit. Quarta vero iaʒ egrotans ꝙ̃plurimum. 62.

QUecũꝙ igiᷓ peccauerũt ꝑtes ſcðm figurã q̇dẽ quẽadmodũ q̃cũꝙ diſtorte intus vel extra. Et hec recẽte nate quidẽ exiſtentes: ꝛ molles plaſmatiõe ꝛ ſuperligatiõe ad id qð ſcðm naturã eſt reuertunᷓ. Pure ꝟo ꝛ ſi cõtingat ad augumẽtum peruenire: ad correctiõnẽ nõ perueniunt. 63.

ET q̃cũꝙ q̇dẽ circa curuitatem peccauerũt: ꝛ hec ſimiliter pñt corrigi q̇dẽ adhuc augmẽtande. Perfecte vero non poſſunt. Paruas igiᷓ curuitates alligatio ꝛ quies. Magnas ꝟo operatio partium ꝛ retentio ſpũs operatur. Ita vero ꝛ quecunꝙ ſecundũʒ poros aut orificia. 64.

ET quecũꝙ quidẽ maiora ꝙ̃ opʒ quies ꝛ alligatio apta nata eſt maiora efficere. Maiores ꝟo efficit ꝑtes motio ſʒ naturã cũ

fricatiõe moderata ⁊ alijs quecunqꝫ nata ſunt ad ſuperficiem ſanguinem trahere multum. 65.

DEficiẽtiũ ꝟo ptiũ q̃cũqꝫ q̊dẽ ex ſanguine habẽt generationẽ nõ impoſſibilis eſt eoꝛ coꝛrectio. Quecũqꝫ ꝟo ex ſemie pauco habẽt generationẽ: eaꝛ impoſſibilis ẽ coꝛrectio. Eſt tñ ꝑ his aliq̃n facere alia pꝛoxima his habentia vtilitatem. 66.

Omnium autem boꝛum natura quidem operatrix: medicus vero miniſter. 67.

QUecũqꝫ ꝟo abũdãt ſm numerũ: ablatio eoꝛ cauſa ſalutis eſt. Cõſiderãdũ ꝟo in q̊bꝰ poſſibile eſt. Si ꝟo impoſſibile appareãt tranſponere: tentare opoꝛtet. 68.

Eadẽ ꝟo eoꝛ q̃ ſm poſitionẽ peccant eſt coꝛrectio. 69.

MAnifeſtũ eſt aũt ꝙ duo vel tria plerũqꝫ pctã cõſiſtere poſſunt circa eandem vnamquanqꝫ partem. 70.

QUẽadmodũ in habẽte vẽtrẽ paruũ ſimul ⁊ rotũdũ ſm dyafragma poſitũ peccauit eñi in eoꝛ magnitudo ⁊ plaſmatio ⁊ poſitio. Si ꝟo ⁊ natura frigidioꝛ: hũc in id qḋ eſt ſm naturã ducere ĩpoſſibile eſt. Qñ aũt difficulter reſpirãt repleto vẽtre paucioꝛa ⁊ nutritẽtia ⁊ nõ tardiꝰ exeũtia offerant bis vel ter in die. 71.

ALijs ꝟo eufraſim in epate habẽtibꝰ ꝓpter anguſtiã vaſoꝛ cõtinue factã ſalubꝛis cauſa inuenta eſt extenuãs dieta. 72.

REliquũ igiẗ adhuc genꝰ vnũ cõmune eſt omiomeron ⁊ oꝛganicoꝛum ſolutio continuitatis. 73.

QUã foꝛſitã aliq̊s nõ concedet ꝑfecte ſanis ineſſe: alioq̊n eñi eſſe ſemꝑ paſſionẽ diceret: neſciens ſimilẽ eſſe dubitationẽ ꝑ oĩbꝰ lapſuꝫ gñibꝰ futurã. Si eñi opatiõis ſenſibilis leſio nõ determinat egritudĩnẽ a ſanitate: ſꝫ ſꝫ q̊litatẽ cuiuſqꝫ diſpoſitiõis agnoſcitur tñ: tũc neceſſariũ eſt ſempiterne paſſiõis irrepere dogma: nullo optimas habẽte operatiões oẽs. Sꝫ hoc q̊dẽ ergo vt ſubtilioꝛ cõſideratio ſecundum ſe tractatum habeat. 74.

AD manifeſtos ꝟo egros: ſalubꝛes cauſaꝛ deinceps ꝑcurramꝰ a diſcraſie ĩcipiẽtes gñe. Determinãdũ eſt igiẗ ꝑus hic qḋ oẽs fere medici ꝑtermittũt: qḋ alie q̊dẽ ſunt ſalubꝛes iã facte diſcraſie. Alie ꝟo eius que adhuc fit: quemadmodũ ⁊ future. 75.

ET huiuſmodi q̊dẽ vlti e. He q̊dẽ in ꝑſeruãte parte artis ſunt: hec vero in ſalubꝛi. 76.

PRime vero omnium in curante parte ſola. 77.

UTraruꝫ vero medie dicte in pꝛeſeruante ⁊ iurante. 78.

IAm ſi q̊dẽ fcãm exñtem ⁊ egritudinẽ medicari opoꝛtet. 79.

NOndũ ꝟo exiſtẽtẽ: futurã ꝟo ex diſpoſitiõe q̃ eſt ſecundũ coꝛpus pꝛohibere fieri. 80.

EIus ꝟo q̃ adhuc fit: ſanare qḋ iam factũ eſt: quod futurũ eſt pꝛohibere fieri. 81.

PRohibetur igitur diſpoſitiõe in qua nata eſt fieri ablata:nominatur aũt huiuſmõi diſpoſitio cauſa precedẽs. 82.

FActa vero egritudo curabitur diſpoſitione a qua principaliter que ſm naturã operatio leditur ablata:quã et ipſam dicimus eſſe egritudinis cauſam. 83.

CUratio quidẽ vnũ hz modũ:et maxie cõmunẽ intentionẽ.ſ.ei qđ ſoluẽdũ eſt cõtrariũ.huiuſmodi enim generis ſunt oẽs pficiẽtes ſalutẽ cauſe. 84.

SEcundum vero partem ſunt ex ſingulis contrarijs. 85.

CAlide igitur diſpoſitiõi frigida cauſa contraria eſt. Frigide vero calida:et ſic in alijs proportionaliter. 86.

SI enim immoderatũ eſt oẽ preter naturã: : moderatũ vero ſm naturã neceſſe eſt oẽ immoderatũ ab imoderato ſm ↄtrariũ ad moderatũ adduci. 87.

MAnifeſtũ vero qꝫ ſm virtutẽ nõ ſm apparitionẽ calefaciẽs et infrigidãs:et quecũqꝫ hmõi alia accipiẽdũ eſt. Dico aũt ſm virtutẽ qđ eſſentialiter et proprie et vere eſt vt dicitur. Secũdũ vero apparitionẽ qđ ſm preſentẽ ſenſum hmõi eſſe videtur:eſſentialiter vero nõ exiſtẽs hmõi. ¶ Quomodo vero opꝫ cognoſcere ea in negocio de ſimplicibus farmacijs dictũ eſt. 88.

AD inuentionẽ vero ſalubriũ cauſarũ quecũqꝫ quidẽ cauſe ad iã factã egritudinẽ ſunt ſalubres:illa rõne vtendũ eſt qua illud quod ſm apparitionẽ determinatur ab eo qđ eſt ſm virtutẽ. 89.

QUecunqꝫ vero cauſe ad eam que adhuc fit ipſa eadẽ conſideratione vtendum:et adhuc ſm quam inueniuntur egritudinum cauſe. 90.

HErũt enim ſi ita cõtingat in humoribus putrefactis accẽdi febrẽ:demõſtratio in talibus eſt euacuatio et alteratio. Alteratio quidẽ eſt faciẽs ceſſare putredinẽ manẽte ſubſtãtia. Euacuatio vero totã a corpore educẽs ſubſtantiã. 91.

SEdoicta quidẽ ſpecies alterationis digeſtio eſt quã a quibuſdã cauſis cõtingit facere ſcientes erimus in illis ſi habeamus iam cognitionẽ ita cauſarũ ſalubriũ. 92.

EUacuationes vero per flobothomiã et per clyſterer et per vrinã et per reſpirationes ſcꝫ cutem fiunt. Amplius vero et per cõtrariã detractionẽ et deriuationẽ ad alia. Huiuſmodi enim generis ſunt et mẽſtrua mouere:et emorroydas aperire. Et per nares et per palatum purgare. 93.

SCientes igitur et hic materias et virtutes quibus in tpe et qualitate et quãtitate et modo vſus oblatis euacuatio fit. 94.

Scdm hanc partẽ artis inuenimus ſalubria. Et ſcripta eſt olim inuentio in terapẽtico negocio, Scdm eundẽ vero modũ et in alijs tribus diſcraſijs. 95.

VNum cõmune habentes preceptū efficiētē vnāquāq̧ earum cauſarum opoꝛtet abſcindere prius: deinde ſic venire ad eā diſcraſiā que facta eſt ab illa egritudine ſalubriū cauſarum intentionem facturos. 96.

SCõm vero ꝯpoſitas diſcraſias ex ſimplicibꝰ ꝯpoſitio oſtēditur ſalubria ꝑcepta: ꝛ hic habētibꝰ nobis medicamē ꝓpoꝛtionale magnitudini diſcraſie ad illā conuenīēs inuenire. 97.

VElut ſi ita accidat. Si decē q̄dē numeris ſm calidiꝰ excedit aliquid ab eo qḋ ſm naturā: ſeptē vero ſm ſiccius eſſe opoꝛtet ꝛ ſalubrē cauſam in talibus diſpoſitionibꝰ: frigidiorē q̄dē decē numeris: ſeptē vero humidiorē. 98.

Si igitur ipſi parti patienti adducas huiuſmodi medicamētū in tantū frigidiꝰ ſit ꝛ humidius: inquātū partis patiētis manifeſtatio precеſſit. 99.

IN profundo vero poſita que patitur parte opꝫ ꝯſiderarē huiuſmodi efficere ſalubre vt nõ cõtingat exolui in via. 100.

Si igiť calidiꝰ eſſe, opꝫ moderato: nõ in tanto ſit ſolū calidius quā to indiget paſſio: ſed ſuꝑ modū apponať ꝓpter poſitionē neceſſario aduenientem. 101.

Si vero frigidius ſit non ſimpliciter opoꝛtet tanto facere illud frigidius: ſed materiam medicaminis ꝯſiderare prius. Si eñ parachimeres eſt non perueniet vſq̧ ad ꝓfundū multū. Cõtrariū vero operatur aliquādo ſpiſſam ſuperficiē. Si vero leptomeres ſit: poſſibile eſt peruenire vſq̧ ad plurimū pꝛofundum. 102.

Ita vero ꝛ in humectantibus ꝛ deſiccantibꝰ parachimeres ꝛ leptomeres ſubſtantie conſiderande ſunt. 103.

EX poſitione quidē patientis loci manifeſtatio inuenitur ſalubre vt dictum eſt nunc. 104.

VX plaſmatione vero ꝛ poſitiõe qñ fluxus ſenſibilis habet cõſuetos ad aliud mēbrū aut nullū hꝫ. Nāq̧ ad pꝛīcipalia q̄ ferunť fluxꝰ aduertemꝰ: ꝓuocabimꝰ vero eos ad nõ pꝛīcipalia. 105.

MAnifeſtū vero quoniā faciētiū cauſaꝝ diſcraſiā ꝑ euacuationē ſanatio eſt: ipſarū aūt diſcraſiaꝝ alteratio ſanatio ē. 106.

Soluta vero cõtinuitate curationis q̄dem intentio vnitio eſt. In oꝛganicis q̄dē partibꝰ impoſſibilis eſt. In omiomeris vero nõ omnino impoſſibilis eſt: ſed in quibuſdā poſſibilis vt in carnoſis ꝛ conglutinatio eſt ſanatio. 107.

Non differt vero ſi conſolidationem nomines. 108.

PRecedit aūt eā qñ maiꝰ fuerit vulnus adductio diſtātiū partiū ex genere plaſmationis exiſtens. 109.

VT vero ea fiat permanens: ſuperligatio ꝯducens diſtātia labia ꝛ ꝯſuture vtiles ſunt ad hoc. 110.

Cõglutinat vero diſtātiā: ꝛ eā q̄ ē ī pꝛīcipio vnionē reddit natura. Nꝫ vero opꝰ ē ꝑmū q̄dē vt dictū ē ꝯducē idipꝫ diſtātia labia. Scḋꝫ

opus ꝟo ſuare in q̄ cōducta ſunt. Et tertiū vt nihil incidat intra labia pudere. Et quartū ipaʒ partis ſubſtātiā ſanaʒ ſeruare. 111.

Primū quidē ꝛ ſm o p⁹ quomodo aliqs faciat dictū ē. Tertiū vero in cōducēdo diſtātiā fiet q̄d dē ſi nihil extrinſec⁹ incidere permittam⁹ ſicut plurimū pilus aut oleū: aut humiditas alia in medio cōſtituta cōglutinādoꝝ phibet eoꝝ vnitionē. In poſteriori ꝟo tpe p̄ effluxiōes tertie intētionis cuſtodia eſt. Ad effluxiones vero ipſas ex ſubdiuiſione ꝛ cōtraria diuiſione ꝛ figura apta accedendū ē. Subſtātia ꝟo partis ſana ſeruabiť p mediocriter deſiccātia. Hec quidē curatio eſt cōtinuitatis ſolutionis in carnoſa parte facte ei⁹ ſm ſeipſam ſolius. 112.

Si vero alicui alteri miſceatur egritudinū erūt plures intētiones preceptorū curationū quas in cōpoſitorū doctrinis deinde dicemus. 113.

In preſenti vero ad reliquas intēti ones ſolutionis cōtinuitatis veniendū eſt. 114.

Fractura igiť in oſſe eſt quidē cōtinuitatis ſolutio. inſanabilis quidē quātū in prima cōſideratione. Iuxta ꝟo ſcđam ſʒ quēdā modū curabilis quodāmodo fit. Pria igiť ꝯſideratio eſt cōſolidatio ipotens ꝓpter duriciē partis fieri. Scđa ꝟo ligatio cōtingens fieri p poꝝū ligantē in circuitu fracturam. 115.

Generatio vero pori inqnātū ex materia ꝛ natura fit cōis ē ad alia inquātū vero prope eſt formā oſſis ex illi⁹ eſt alimēto. 116.

Molle vero ꝛ puerile os ꝯſolidari quidē poſſibile eſt. 117.

Raro vero ꝛ hmōi paſſionis generatio ſine cōpaſſione alteri⁹ mēbri eſt. Sepiſſime eñ circūpoſiti muſculi cū alijs partib⁹ corpis ꝯpatiunť fractis oſſibus: itaq ꝛ intētio curationis duplex ē altera quidem in oſſibus: altera in his que circa ea ſunt corporib⁹ hec quidē talis in carnoſarū partiū diſpoſitionibus diceť: de fracturis vero dicendū eſt. 118.

Quoniā ꝟo harū curatio eſt ex poro: vt vero hic fiat ꝓprij alimēti oſſis eſt opus. Oportet igitur ſuperfluitatē nutrimenti ad pori generationē nature ſubmitti. 119.

Superfluitas vero hec et quantitate et qualitate moderata eſſe debet. 120.

Propterea deductione indiget talē ꝛ tm̄ influentē ſanguineʒ oſſibus ꝑparantē ex quali ꝛ q̄to fiat porus. Qm̄ vero ptrāſit hic per cōcaua fracti oſſis attēdere opʒ ei⁹ multitudinē ꝫ qualitatem ꝛ ita ſicciorē opʒ facere deductionē vel magis humectantē. q̄ ampli⁹ in terapētice facultatis litteris ſunt dicta. 121.

Derui ꝟo ꝛ thenāthoſpūctura pp plm̄ ſenſuʒ ꝛ pp hoc q̄d ꝯtinua ē ſʒ ꝑncipiū pticulas parata ē aduocare ſpaſmū ꝛ maxie cū nō reſpiret exteri⁹ execata cutis perforatiōe. Hāc igiť opʒ aperire ꝛ exiccare ſubſtātia leptomeri ptrāſire potēti ad ꝓfundū vſq ad

pforatū neruū. Dictū ē aūt de h̄ipfecte i terapētice facultat: ſ Iſis. In ſimplicib⁹ igiť hmōi gn̄is diſpoſitiōib⁹ ſalubriū cauſarū eſt forma talis quā dixi. 122.

Secūdū ꝯpoſitas ꝟo cōplere vt in vlcerib⁹. Prima q̄dē eſt cōcauitas quā q̄dā nō aliā diſpōne: ſ; vlceris tātū arbitranť differētiā. Eſt aūt nō tm̄ differentia hoc tale: ſ; alterū quoddā gen⁹ egritudinis toti⁹ in quo ſubſtātie ipſi⁹ eſt ꝑditio. Et igiť curatio ipſi⁹ in duplici paſſione duplici indiget intētiōe: cōtinuitatis eīm ſolutio vnione ſubſtātie vero perditio generatione indiget. 123.

Dicte ꝟo ſunt paulo pri⁹ generationis intētiones. 124.

Et quidē oportet curare primū hanc diſpoſitionē: deiñ aggredi vnire: ſicut ipſa natura rex iudicat. Quādo igiť repletum fuerit qd̄ cōcauū ⁊ equale vlcus extiterit: tūc alterā intētionē afferri opꝫ. Media eīm noua carne exn̄te labiox vlceris vniri q̄dez ipoſſibile eſt diſtātiā. 125.

Intētionē ergo curatiōis aliā inuenire opꝫ. Inuētionē ꝟo ex eo qꝛ ſm naturā habebim⁹ qd̄ circūfacere parti ꝯuenit. Scd̄ꝫ naturā vero erat eā cooperire cute. Hoc igiť nobis ē faciendū: aut ſi ipoſſibilis ē intētio: aliq̄d ſimile cuti carnē. ſ. calloſaꝫ faciēdū ē. Erit autez hmōi caro ſicca ſimilis priori cuti ⁊ calloſa. Siccantibus igiť ⁊ ſtipticis ſine mordicatiōe erit op⁹ pharmacijs ad cicatrizatiōes. 126.

Ita ꝟo ⁊ ſi vlcus in putredinē vertať: intētio quidē eſt purgare: pharmachū vero ſalubre ripticum. 127.

Dieta eſt aūt hox in his q̄ de pharmacijs materia. 128.

Et q̄dē ſi flegmō ⁊ caſſatio ⁊ ſcirofis aut tumor cū vlcere fuerit: curādum illa pri⁹ ꝑ eas que dicte ſunt rōnes. Ita vero ⁊ ſi influat aliquid vlceri: curādū eſt ſm influentiū curationē. Similiter vero ⁊ ſi diſcraſia aliqua fiat ſm vlceratū locū: ad diſcraſie pri⁹ ire oportet adiutoria. 129.

Et de his quidē ſufficienter dictū eſt. 130.

Ad id ꝟo qd̄ ꝓpter plaſmationē veniēdū iā genus eſt in plures differentias diuiſuꝫ. Sꝫ a maniſeſtiſſimo principiū ordini ponēdū eſt qd̄ ſm figure permutationem fit. 131.

Eorū igiť q̄ adhuc creſcūt poſſibile eſt figurā plurimarū ꝑtiū corrigere: horum vero q̄ excreuerūt nequaq̄. 132.

Intētio vero vt ſi poſſibile eſt curari ad cōtrariū adducere diſtorſiones. 133.

Si vero fractura non recte plaſmata peccauerit alicui⁹ membri figura ſi adhuc recēs por⁹ extiſtat frāgere iterū: ⁊ hoc plaſmate cōfeſtim recte: deinde porum fieri. 134.

Eſt aūt ⁊ emphraſis ex hoc genere egritudiuum. 135.

Hec quidē a glutinoſis ⁊ pinguib⁹ humoribus fit: vnā quidez ⁊ eādē intētionē hn̄s cōtrariā paſſioni emphraſis. Cauſe ꝟo ſalubres riptica ⁊ inciſiua pharmaca. 136.

Que vero ex ſtercore duro qđ adheſit in inteſtino priorez quidem habebit in duritie correctionē ex humidis et pinguibus cliſteribus: deinde vero euacuationē ex acribus. 137.

Que vero ex lapide circa veſicā eſt: preſenti quidē trāſpoſitiōe indiget. Curationis vero perfecte gratia per inciſionem cura eſt. 138.

Eius vero q̄ preter naturā in parte cōtinetur humiditas ē curatio in perfecta euacuatione: quēadmodū in putredinibus. 139.

Immoderata vero repletio indiget imoderata euacuatione: quēadmodū eſt in ſanguine circa venas. 140.

Quibuſcūq̄ vero circa vētrē venas et iteſtinū et tracheā arteriā et pulmonē putredo āt ſāguis ↄtinet pfecta euacuatione indigent. 141.

Amplioris vero cibi et potus recētis adhuc ſm euacuationem correptio eſt. 142.

Quecūq̄ igitur in pulmone et thorace cōtinentur: cū tuſſibus quidē euacuatio eſt et pharmacijs extenuantibus. 143.

Quecūq̄ vero ſʒ epar: aut venas: aut arterias: aut lūbos: aut per vrinas: aut per ventrē debent euacuari. Sʒ per vrinas quidē ab extenuātibus vehemēter. Per ventrē vero attrahētibus et aperientibus. 144.

Quecūq̄ igit ſm ſuperiorē ventrē per vomitū Quecūq̄ vero ſm inferiorē per ſubductionem 145.

Quecūq̄ vero ſub cute p inciſionē aut per cauteriū aut pharmacha cauſtica. 146.

Ita vero et quecunq̄ ſecundū concauitatez naturalem: vt in thorace. 147.

Ino vero capitulo breuiter me expediā. Horū quidē q̄ a toto genere ſunt pter naturā in quibuſdā ptibus ↄtentorū intētio curationis ablatio eſt. Si vero impoſſibile eſt ita fieri: trāſpoſitio fiat ad minus periculoſum locum. 148.

Quecūq̄ vero nō ſunt a toto genere pter naturā: ſʒ ſm q̄titatē intētio horum ſanandorū tm̄ ſuperflui euacuatio eſt. 149.

Intentio vero ſanādorꝫ ſm ptē quidē aliquā ex ipſa accipit diſpoſitione. Plurima vero cū patientibus particulis. 150

Quecūq̄ vero aſpera facta ſunt pter naturā: ad ea q̄ ſm naturaꝫ eis adducēdū ē leuitatē. Scōꝫ os quidē ra dētes. Scōꝫ tracheā arteriā aut līguā lenietē p humida ſine mordacitate et p glutinoſa. 151.

Quecūq̄ vero leuitatē preter naturā habēt ad eā q̄ ſm naturam eſt eis adducendum aſperitatē: per pharmacha ſufficienter ruptica: et per breuem facientia raſuram. 152.

Quecūq̄ vero emphraxes et anguſtatiōes egritudines alias ſequūtur curādū ē pri⁹ illas per eas que dicte ſunt rationes. 153.

Oſtēſuꝫ eſt aūt in tractatu de egritudinū differētia q̄ de flegmonib⁹ et ſclirosi et inflationib⁹ et ſiccatiōib⁹ imoderatis adhuc

⁊ ineptis figuris ip̄oꝝ ꝯtinētiū corpoꝝ ꝯſequunt̄ plerūq; ea q̄ dicta ſūt: quēadmodū ⁊ ī timorib⁹ q̄buſdā eoꝝ ſūt ī circuitu corpoꝝ. 154.

Si vero adinuicem eorum q̄ dicta ſunt amplectuntur: aliqua oſtenſiones habebunt varias. 155.

Sufficiet aūt manifeſte vt in vno exēplo faciam⁹ orationē: ampli⁹ eñi de his oībus in terapēticis dr̄ lr̄is. ¶ Subiaceat igitur in exē-plo alicui influere parti multitudinē ſanguinis vt diſtendant̄ que ſm partē ſunt vaſa nō magna ſolū: ſ; etiā parua prius effugientia viſionē: ex plenitudine v̄o nūc apparētia: quēadmodū in oculis vt manifeſtū: ꝓpter albedinē tunice oculoꝝ: cōuenīēs v̄o eſt alia vaſa minora his q̄ dicta ſunt vaſis diſtādi repleta nōdū v̄o ea apparere ꝓpter putarē: ⁊ ꝑiculū ē effūdi aliq̄d magnū refudās ex vaſis in as q̄ in medio ſunt regiōes vacuas: aut effuſu; iā eſſe aliq̄d ꝑuū. 156.

Huiuſmodi v̄o paſſiōis curatio habebit q̄dē ꝯſiderationem ꝑ euacuationē: aut v̄o dicam⁹ manifeſtius ex ꝑte euacuatio-nē: q̄ñ paſſio erat in eo ꝙ repleta eſſet pars immoderate. 157.

Neceſſarium autem eſt aut per recurrens euacuari ſuperfluū aut per ipſa; patientem partē. Rurſus igitur recurrere: aut per pulſum: aut per tractum: aut per tranſmiſſu;: aut ſm aliq̄d ho-rum: aut ſm omnia. 158.

Per ipſam aūt, q̄ patit̄ partē euacuabit̄: hoc q̄dē manifeſte et ſenſibilr̄: hoc vero per euaporationes extenuatum. 159.

Si igitur fuerit totum corpus plectoricum: non op; per ipſam partem patientē euacuare. Si eñi carraxationib⁹ ⁊ inciſionib⁹ ſen-ſibiliter euacuauerimus partes dolentes: attrahemus ꝓpter dolo-rem amplius. Si vero calefacientibus dyaforeſim aggreſſi facere fuerimus: trahemus per calorem amplius in partē patientem quā dyaforeſim faciamus. Si vero velimus recurrere cogere quod in-fluxum eſt: non recipient plenum corpus exiſtens. Ab vtraq; igitur hec op; euacuare totum corpus. Aut econtrario trahere oīno ad alias regiones q̄d eſt influxū patiēti parti. Hoc eñ patiente repelle-re a parte prius: deinde dyaforeſim facere aggredi: paratior enim euacuatio quanto per maiora. 160.

Repellemus aūt a patienti parte ſi infrigidemus ⁊ ſtiptica ap-ponamus: ſed euacuata ipſa vaſa q̄d repellitur ad ſeipſa at-trahent. Oſtēſum eſt eñ ⁊ hoc per phiſicarū virtutū orationē. Et trāſmittūt vaſa cōformata ſtipticis pharmacijs. Si igitur omne ita recurret rurſus bene ſi habebit pars. 161.

Relicto vero aliq̄ ſuperfluo in parte op; q̄dē ſignificari hoc cō-glutinoſu; eſſe aut ſpiſſu;: ⁊ ꝓpter hoc cōpactū eē indiſſolubi-liter. Pōt igit̄ ⁊ non tale exiſtens in eas que in medio ſunt regiōes effundi: tanc igitur iam eſt tēpus venire ad euacuandū illud ꝑ par-tem patientem ſupponentibus ſupra iacentibus partibus apocru-ſticas influentiū virtutis. 126.

Euacuatio ꝟo fit maxime ſi ſm medias regiones ſignificet cõti nere aliq̄d p carraxationes ſimul ⁊ p pharmaca dyaforetica. 163.

SEd qm̄ dyaforetica oīa calidis ſunt virtutibus: eius ꝟo cra ſeos eſt opus mord ere qn̄ īmoderati⁹ fuerũt calida. Obſer uandum igit̄ in eis ne oīa ſint nimiscalida: ⁊ maxime ſi in ſupficie corporis fuerit mēbrũ qδ patit̄: dolebit em̄ nõ parũ ſi ſimul patit̄ ⁊ mordet̄. Et oīs dolor ꝓuocat reuma. Mediocriter igit̄ calido ano dinoꝝ his vtendũ eſt. Et magis ſi humidũ ſit. 164.

Et tn̄ ſufficiẽs eſt dyaforeſim facere in ſupficie: ſi nõ vehemẽs ſit dyaforeticũ pharmacũ. Si vero ea q̄ in ſupficie ſunt ſine paſſione oīno exiſtãt: in profundo vero ſit pars euacuatiõe indigẽs: intẽde re ⁊ augere opꝫ dyaforetici pharmaci virtutẽ ⁊ caliditatẽ: euane ſcet em̄ deficiens pri⁹ q̄ ad ꝓfundũ veniat: neq̄ tn̄ ledet aliq̄d ea q̄ inſupficie ſunt que attinget: qm̄ nõ paſſa ſunt. Itaq̄ em̄ in idipſuꝫ vtraq̄ accidũt ad calidoꝝ ſimul ⁊ acrioꝝ vſum medicaminũ: ⁊ q̄ in ſupficie ↄſiſtentia ſunt: ⁊ q̄ in ꝓfundo indigẽtia: hãc igit̄ ex poſi tione partis accipiamus oſtenſionem. 165.

Dehinc: vero intendamus ſi deeſt aliq̄d ad curationẽ. 166.

VIdetur aũt deeſſe nõ parũ: ipſoꝝ em̄ mẽbroꝝ in quibus que patiuntur eſt ſuperfluitas reu matis: quedã rara ⁊ laxa mol lia ſm naturã ſunt: q̄dam vero ſpiſſa ⁊ ſtricta ⁊ dura. 167.

PRiora igit̄ facile euacuant̄: altera vero acrioribus indigent euacuatorijs ⁊ medicaminib⁹ euacuantibus ea: ⁊ eis q̄ ſunt le ptomera. Si ꝟo ⁊ ſꝫ multã poſita ſunt ꝓfũditatẽ: ãpli⁹ aũt ⁊ magis īdigẽt his. hec igr̄ rurſ⁹ oſſio altera ẽx ſubſtãtia patiẽtis ꝑtis. 168.

Alia vero a plaſmatione ⁊ poſitione. 169.

SUpponatur em̄ ſi ita accidat in epate predictã eſſe diſpoſitio nẽ in anguſtis finib⁹ vaſoꝝ cõſtrictis humorib⁹ aut ↄglutino ſis aut ſpiſſis aut multis: igit̄ ꝓ̄ptũ eſt vti cibis ⁊ potib⁹ extenuã tibus. Spiſſitudinẽ q̄dẽ primũ glutinoſitatẽ tenueꝫ efficere. Scdo nõ per inuiſibiles vias ⁊ anguſtas ſolũ vt in alijs partib⁹ ⁊ ſed ꝑ po ros ⁊ p venas amplas euacuare. Ampliſſime vero ſunt ſm epar ve ne: queadmodũ ⁊ plurime finiũt̄: he q̄dẽ in gilbis ad kilin: he ꝟo in ſimis ad pilã. Itaq̄ iã tibi fa cillimũ in q̄buſcũq̄ fuerit ↄſtrictiões euacuare ꝓ̄pte eas trahẽti q̄dẽ in vẽtrẽ p trahẽtia medicamina q̄cũq̄ humoꝝ cõſtricti erãt ſm eas q̄ in ſimis ſunt venaꝝ. Ad vri nas ꝟo cõuertẽti per kilinvenã q̄cũq̄ ſm eas q̄ ī ea ſũtvenas. 170.

ALtera ꝟo ↄſideratio in his q̄ predicte ſunt oſtenſionibus ab epate q̄ſi a principio venaꝝ. Qm̄ ꝟo nõ ſcipm̄ ſolũ queadmo dũ plurime aīalis partes regere natũ eſt: ſꝫ immitit ſuã virtutẽ ve nis. periculũ em̄ eſt ſi diſſoluam⁹ ei⁹ virtutẽ embrocis ⁊ cataplaſma tibus calaſticis: ⁊ ip̄m principiũ debilitare circa operationẽ ⁊ im becilles omnes venas efficere: vn̄ admiſceri oportet ſtipticoꝝ ali quid pharmacoꝝ in curationibus eius. 171

SEd quoniā eſt in pfundo periculū eſt diſſolui ſtiptici virtutē
ſi nō reducat ab aliqua ſubſtātia leptomeri qnale aromatiū
eſt meli⁹ vo ſi ipm ſtipticū pharmacū ſtatim ſit ⁊ aromaticū Inſi
tas eñ duas habēs qualitates ⁊ virtutes forti⁹ operabitur. 172.
IGitur euacuet qd qdē preter naturā in ptem illatū eſt: vt ha•
beat cōtemperātiā humoꝝ ſm naturā. Cōſiderādū igit no•
bis in hoc ne aliqd a reumatis qualitate immutatū ſit ſm craſſꝫ.
Si igitur magis erit flegmaticū infrigidatū eſt. Si vero eſt magis
colericū calefactū eſt. Utr hāc eius diſtemperātiā ſanantes pfecte
ſanū relinquam⁹ illud: ſanabim⁹ vero cōtrariā adducentes quali
tatē quēadmodū in diſtēperantiaꝝ dictū eſt curatiōib⁹. 173.
INquātū vero vnūquodqz factū eſt calidi⁹ intātū infrigidātes
itaqz hic rurſus neceſſariū eſt ſcire eā q ſm naturā eucraſiā
ei⁹. Quō eñ ſciem⁹ quātū ab eo qd ſm naturā ē frigidi⁹: aut qn̄ in
frigidātes ceſſabim⁹: nō cognoſcētes modū ei⁹ q ſm naturā cali•
ditatis. Ita vero ⁊ ſi frigidi⁹ factū ē calefaciam⁹ nō cognoſcētes
modū ei⁹ q ſm naturā frigiditatis īpoſſibile eſt nobis neqz calefa
ciēdi inuenire medicamē cōueniēter neqz calefaciētes ceſſare. 174.
QUoniā vero ⁊ de his ſufficiēter dictū eſt: trāſire iā tps eſt ad
ea q ſm numerū nō ſm naturā ſe habent 175.
DUplici vero exñte eoꝝ differētia: qbuſcūqz qdem deficit par•
ticula: operari hāc intentio eſt ſeruiētes videlꝫ nature ſm
modū quē paulo āte dixim⁹. 176.
QUib⁹ vo ſupabūdat particula: intētio eſt hāc abſcindere ip
ſam: aut p noulā: aut p ignē: aut p pharmacū cauſticū. 177.
HAc igit rōne poſſibile eſt fere oīa curare: gignere vo oīa nō eſt
poſſibile: vt in ea q de ſemine oſtēſum eſt orōne. 178.
Quedā vero ⁊ ſi ea nō poſſibile ē gignere: poſſibile eſt tn̄ aliqd fa•
cere p̄o eis: vt in oſſe pfecte ablato alterā ſubſtātiā: ſm eūdē locū
differētē ab oſſe ⁊ carne eſt eñ ſubſtātia q fit ſm locū ei⁹: vt qdā ca
ro poroidis aut por⁹ ſarcoidis: ⁊ tpe pcedēte in duri⁹ trāſmutat
ſm principiū vo ſarcoidos magis exñs. 179.
SCōm vero quācūqz partē pdictā: nec eandē ſubſtātiā ſm ſpe
ciē: neqz ſimilē operari poſſum⁹: tertia nobis intētio eſt inue•
nire aliquā ꝯpoſitionē vt in decorationib⁹. 180.
EPichenō vero manifeſtū eſt qm̄ gen⁹ eſt totū hoc eoꝝ q ſm
quātū. Quātū eñ eius circa hoc quod ſm naturā eſt appro
pinquat illi: hoc vo qd in genere pter naturā ſeparatū eſt tm̄. 181.
IN quo qdē prima intētio eſt ablatio. Si vo īpoſſibilis eſt: iſta
trāſpoſitio eſt ſcda intentio vt in infuſionib⁹. 182.
QUecūqz vero non in totis partib⁹: ſed in partibus partiū de
ficiūt ⁊ ſuperabūdant ab eo qd ſm naturā nutrimentū qui•
dem ⁊ generatio in deficientib⁹: ablatio vero ⁊ purgatio in ſupera
bundantibus. 183

Unde nec intentio in eis altera nec forma medicaminum altera ſecundum genus.

184. Sed ad reliquū adhuc genus veniēdū ſalubriū cauſaꝝ q̄dē q̄ eſt correctiua eoꝝ q̄ pp poſitionē lapſa ſunt corpoꝝ. vt ex archimetra: et q̄n labuntur inteſtina in oceum.

185. Et aūt hoc q̄dē in cōtrariū ex violēta tēſiōe aut impulſiōe: hoc vero ex raritate: aut ex ruptura continentis.

186. Itaq; curatio q̄dē huic ex ꝯtraria tēſiōe et in ꝯtrariū impulſiōe huic vero ſi fiat ſolidum ex eo continens.

187. Ex q̄b⁹ vero facultatib⁹ aliq̄s ea q̄ ſunt ſm ptē inueniat: p teraepentice facultatis declaratum eſt negocium.

188. Eide vero dicēdū eſt de eis q̄cūq; ſm poſt orationē accipiebamus: vocant autem ea preſeruatiue.

189. Triplex vero eſt boꝝ ſm genus differētia. Prima q̄dē pfecte ſani hois. Scd̄a impfecte. Tertia vero egrotātis. Primū igr̄ genus ex ſalubri negocio duplex exiſtēs vt plus dictū. Scd̄m vero ex p̄ſeruatiuo

190. Tertium vero ex tera pentico.

Ab humoribus vero maxime habet conſiſtentiam omne hoc genus.

191. Quos neq; glutinoſos opꝫ eſſe: neq; ſpiſſos: nec aq̄ſos: neq; multos neq; calidos ampli⁹ neq; frigidos: neq; mordaces: neq; putridos: neq; venenoſos.

192. Augmētati vero mali hūores cauſe cōſiſtūt egritudinū.

193. Augmētant vero aliq̄n q̄dē ab eadē cauſa q̄ eos genuit primus eſt autem q̄n ſunt nō cōmutātes eos ſibi qui ſecundum corp⁹ ſunt humores.

194. Intentio vero in his curationibus duplex eſt: alteratio et euacuatio.

195. Alterant igr̄ aut digeſti ab ip̄o corpe: aut a q̄buſdā pharmaticis vtutib⁹ l q̄b⁹ ſunt q̄dā vtutes q̄ vir⁹ venenatoꝝ aialiuꝫ curant ad hoc delyriria pharmaca recipientes.

196. Euacuant vero ſufficiēter a calidis pharmacijs et purgatiōib⁹ et dyſterib⁹ ſudoribuſq; et vomitib⁹. ¶ Hec igr̄ borum ſunt communes euacuationes.

197. Proprie vero ex loco in q̄ ꝯgregati fuerint accipiunt queadmodū in ſalubrib⁹ declaratum eſt ſecundū tertiū et quartū: maxime nobis de laborib⁹ tractātibus et quecunq; adiacent alijs laborioſis diſpoſitionibus.

198. Euacuant em̄ p̄pti⁹ q̄dē in p̄mis venis p ventrē. Qui vero in his q̄ ſm epar p vrinas. Qui vero ſunt ſm totā habitudinē p ſudorē. Queadmodū et q̄ ſm caput aut p palatū: aut per nares: aut per vtraq;. Qui vero in thoracis latitudinibus purgantur per guttur cum tuſſibus. Qui vero ſecundum rhenes et veſicam per vrinas.

199

Antipaſeos ꝟo cõmunis omnium partium oſtenſio ad ea que lon giſſima ſunt. 200.
Deriuatio vero ad proxima loca. 201.
Oia igitur quecunq; curãt huiuſmodi diſpoſitiones ſalubres vocã tur cauſe. 202.
Quemadmodum euacuentia egre. 203.
Neutre vero neq; ledentia neq; adiuuantia. 204.

Poteſt aũt aliq̃s eas neq; cauſas appellare oĩno q̃les ſunt mul ti ſophiſtaꝝ negligẽtes q̃dẽ ipaꝝ reꝑinuenire differẽtiã: in no minibus vero plurimum temporis conſumentes. 205.
Dictũ eſt aũt ampli⁹ in alijs negocijs aduerſus eos. ¶ Preſer uatiua quidem ſpecies artis talis eſt 206.
Reſumptiua ꝟo renutriẽs in cõualeſcẽtib⁹ ex egritudinib⁹ z ſe nib⁹ q̃lis ꝟo eſt reoꝝ diſpoſitio ꝛa q̃b⁹ cauſis maxie ad id q̃ ſe cundum naturam eſt reuertuntur. 207.
Perfecte q̃dẽ in terapẽtice facultatis litteris demõſtratũ eſt ꝑ capitula vero dicatur z nunc. 208.
Si ig iẽ diſpõ eſt talis bon⁹ q̃dẽ eſt ſʒ pauc⁹ ſanguis: z cũ eo vita lis q̃ appellaẽ ſpũs z aĩalis. Ipe ꝟo ſolide ꝑtes ſicciores. Et p̱ pterea ꝟtutes earum debiliores z infirmiores Et propter has totuꝫ corpus frigidius. 209.
Cauſe ꝟo ſalubres ea q̃ dicta ẽ corrigẽtes diſpoſitionẽ ꝟno q̃dẽ capitulo vt appreheñdaẽ q̃cũq; pfectã z velocẽ digeſtionẽ operã tur. Scdm partẽ ꝟo immoderatis motiõib⁹ z cibis z potib⁹ z ſomnis ſunt materie q̃dẽ motionũ: ſunt ſuſpẽſiones z deambulatiões z frica tiones z lauacra. 210.
Et ſi multum meliores adhuc fiant: ad conſueta opera paulatim attingat. 211.
Ciborũ ꝟo in ꝑncipio quẽ humidi z bene digeſtibiles z nõ frigi di: poſtea vero magis nutrientes. 212.
Potus vero aptus vinum eſt: etate quidem medium: forma ve ro purum lucidum: in colore vero aut album aut ſubrubeum: odore vero ſuaue: in guſtu vero nec aquoſum omnino nec aliquam vehementem qualitatem oſtendens; nec ſtipticam: nec amaram: nec dulcem. 213.
Dictum eſt autem vt modo dixi in terapentica facultate am plius ſuper his.

FINIS.

¶ Galeni pergameni Ars parua interprete laurentio Laurentiano florentino viro literatiſſimo.

¶ Laurentius Laurentianus Franciſco pandulphino Salutem.

Cum his diebus tecū vba facerē de noſtro Galeno: dixiſti te
ei⁹ diffinitiones medicales vtiſſe in latinū ſermonē: qd ſane
nō potui nō magnope cōmēdare: rat⁹ fore vtiliſſimū ſi vna cū alijs
eius voluminib⁹ q̄ feci latina imprimerent. Eſt em̄ liber nondū ro
manis cognit⁹ hōibus: qui tn̄ adeo eſt neceſſarius vt nemo ſit q̄ me
dendi pitiā diſcere fere ſine ei⁹ notitia poſſit: cum ſint definitiōes
olim ſcietiarū principia neceſſaria. Cura igit mi Frāciſce vt abſo
lut⁹ pdeat in vſuʒ latinū: vt hec et Galeni ſcripta bn̄ficio ac labore
tuo ab iniuria obliuiōis aſſerant. Interim legas artē paruā nō em̄
hec lōge abſunt a ſtudio ſapie vbi rerū definitiones multe exiſtūt.
Eā tuo nomini dicaui q̄ acri polles ingenio: ⁊ in hac noſtra ciuita
te pma mūera ſis merito obitur⁹: nā ⁊ parētis tui Petri Philippi
magna in ipaʒ rē.p. bn̄ficia nēo ē qn ſciat. Idib⁹ Febrña. M.cccc.

¶ Liber primus incipit feliciter.

¶ De triplici genere doctrinarū. Nec viſū antea reſoluēdi doctri
nā excoluiſſe. Et vt hoc libro ſit diffiniendi rōnē factur⁹. Cap. I.

Tres ſunt omnes doctrine ordinem ſubſequentes. Pri
ma ex finis cognitione p reſolutionē efficit. Scda ex cō
poſitione eoꝝ q̄ ſunt p reſolutionē inuēta. Tertia ex dif
finitionis diſſolutiōe de q̄ nūc tractamus. At licebit ta
lē doctrinā appellemus nō ſolū diffinitionis diſſolutio
nē ſed et explanationē: quō aliqui noiauerūt. Aut reſolutionē: aut
diuiſionē: aut quō aliqui q̄daʒ explicationē: aut enarrationē quō
alij. Nonnulli igitur Herophili ſectatores taleʒ doctrinā efficere
ſunt aggreſſi: velut Heraclides erithreſis. Cōponēdi vo doctrinā
ſunt ipſi Heriſipili ſectatores efficere aggreſſi: ⁊ aliqui qui ab Era
ſiſtrato fluxerunt: atq etiam Attales athenienſis. Nemo tamē ex
maioribus ſcripſit doctrinā ex cognitione finis incipienteʒ ex qua
artes oēs vtētes docēdi via ⁊ rōne cōſiſtūt. Sed illā alibi docuim⁹.
Hoc loco diffiniēdi doctrinā ſum⁹ facturi. Quantū em̄ ſuperat a
ſciētia reſoluendi dignitate: docēdiq via ⁊ rōne: tm̄ ſuperat cōpen
dio artis ac memoria pticulariū preceptoꝝ. Omnia em̄ precepta ſa
tis in memoria herēt ex diffinitiōis diſſolutiōe: qꝛ optima diffinitio
capita totius artis ſeipſa cōplectitur: quā nōnulli nomināt eſſen
tialē ex aduerſo diuiſaʒ accidētalib⁹ appellatis. Ille em̄ ab accidē
tibus reꝝ quas diffiniūt. Hec ab ipſa eēntia ꝯſiſtūt. Ceterū in mul
tis alijs cōmētarijs oēm medēdi cōtēplatione pticulatim excolui
m⁹: q̄bus vtaris ad hāc triplicē doctrinā licebit. Sʒ hac pte diffi

niendi rōnē pſequemur. Idpterea adijciētes nos hoc libro eē dicta ros ſola capita: ac veluti cōclōnes eo᷑ q̄ latius explanata iā ſunt.

¶ Quidnā ſit medicīa: ꝛ quo pacto corpa cauſe: ac ſigna ſana egra neutraqꝫ nominentur. 2.

Medicina eſt ſanabilium ſcientia egrotabilium: ꝛ neutrorum. Nec intereſt ſi dixeris valitudinariorum. Igitur ſcientie nomen communiter: ꝛ nō ppꝛie intelligere opus eſt. Sanabile vero egrotabile ac neutrum vnūquodqꝫ trifariā dicitur. Tum corpus: et cauſa: tum etiā ſignum. Et eīn corpus ſuſcipiens ſanitatē: ꝛ cauſam efficientē: atqꝫ cuſtodientem eā: ꝛ item ſignū indicās. Hec oīa auctores medicie ſana appellant. Simili ratiōe noīant egra: ſuſcipientia egritudinē corpora: atqꝫ etiā cauſas efficientes ꝛ cuſtodiētes egritudinem ꝛ indicantia ſigna. Nec ſecus neutra pari modo vocant: corpora: cauſas: ſignaqꝫ. At vero medicina primaria rōne ſanarum cauſarum ſcientia eſt: deinde egrarum: ac demū neutrarum. Tum autem corpo᷑ in primis ſanorum: deinceps egrorū: poſtremo neutrorū. Itidem de ſignis dicendū. In actionibus aūt ꝑ corpo᷑. ſ. cognitio ex ſignis eſt. Poſtea v̄o cauſa᷑ inuentio. Porro cū indicās ſuſcipienſqꝫ et efficiēs: ac cuſtodiens vnūquodqꝫ bifariam dicaꝛ ſimpliciter ac nūc. Sciendū eſt de vtriſqꝫ ſcientiā medicinalem tractare. Quinetiā cū id qd ſimpliciter eſt bifariam dicaꝛ ſemꝑ ꝛ plerūqꝫ de ambobus ſciētia medicinalis cōmunit. Ceterū neutra cā: ſignū corpus: tū ſimpl'r: tum etiā nūc appellatū: vnūqdqꝫ trifariā dr: aut q2 neutri ꝯrij: aut q2 vtriuſqꝫ aut q2 iterdū huiꝰ: interdum illius particeps eſt. Atqꝫ ex his ipſis ſm duobus dr modis aut qui vtriuſqꝫ cōtrarij equaliter: aut q2 alteriꝰ magis cōpos eſt. Ceterum de tota diffinitionis dictione ambiguitas quedā eſt quā quidē ſoluere neceſſe eſt. Quod eīn dr medicinalē ſcientiā eſſe ſanabiliū: egrotabiliū: ac neutro᷑ ſignificaꝛ eā ipſam ſcientiā medicinalē de oībꝰ ꝑticularibus docere: atqꝫ etiā de quibuſdā: ꝛ itē de qualibus. Sed ipſam de oībus ꝑticularibꝰ agere: indefinitū ꝛ impoſſibile eſt. De quibuſdā aūt imꝑfectū nec artificiale. De qualibus vero artificiale pariter eſt atqꝫ abūde: cunctis artis ꝑticularibꝰ ſatiſfacit: qd in diffinitiōe medicie dicimus cōtineri. In primis igitur ordiemur a corporibus oſ̄dentes quenā ſanabilia: egrotabilia ac neutra exiſtant: mox de ſignis ꝛ cauſis ꝑcurremꝰ orationem.

¶ De corpore ſanabili. Quidnā corpus ſanabile ſit. Cap. 3.

Sanabile ſimpliciter corpus eſt qd ab ortu nature modice temperatum eſt in ſimplicibus primiſqꝫ partibus: moderatū vero in membris que ex his cōpoſita ſunt inſtrumentalibus. Sanabile vero nunc corpus eſt qd in preſens benevalet. Porro hoc corpus quo tpe benevalet modice tēperatum moderatūqꝫ eſt nō optimo tēperamēto ac moderatione: ſed proprio ꝛ ſuo. At vero ipſius ſanabilis ſimpliciter corporis ſemper tale eſt: qꝫ maxime temperatū

moderatūꝗ:plerūꝗ vero tale ab optīa q̄dē ꝑpatione n̄ mlt̄ū abſiſti

¶ De corpore egrotabili. Quidnā corp⁹ egrotabile ſit. Cap. 4.

Egrotabile corpus ſimpliciter quod ab ortu nature aut im modice temperatum in ſimilarib⁹: aut immoderatū in inſtrumentalibus: aut vtroꝗ modo affectum. Egrotabile nunc corpus eſt egrotās: eo tpe quo dr̄ tale eſſe. At conſtat: vt hoc quoꝗ eo tēpore quo dr̄ eſſe egrotabile ſit immodice temperatū in ſimilarib⁹: aut immoderatū in inſtrumentalibus: aut vtroꝗ modo affectū. Quin etiam egrotabile ſemper corpus eſt qd̄cunꝗ exiſtit ab ortu nature aut immodice temperatū in ſimplicibus primiſꝗ partibus oībus: aut quibuſdā: aut principaliſſimis: aut etiā inſtrumentalibus ſimiliter immoderatum: aut oībus: aut quibuſdam: aut principaliſſimis. Corpus aūt plerūꝗ egrotabile eſt: qd̄ ad hoc vitio abſiſtit q̄dem nondum tamen eſt in medio collocatum.

¶ Quot modis neutrum corpus appelletur. Cap. 5.

Cum neutrū corp⁹ trifariā dicat̄: aut q2 neutre affectionis extreme ſit particeps: aut q2 vtriuſꝗ: aut q2 interdū hui⁹: interdum illius cōpos ſit. Neutrū corp⁹ ex prima ſignificatione erit qd̄ diligēter mediū exiſtit: ſanabiliſſimi corpis egrotabiliſſimiꝗ et item ex eo ipſo ſimpl'r tale quocūꝗ ortu nature ita preparatū: nūc vero tale qd̄cūꝗ preſenti tpe mediū diligenter exiſtit ſanabiliſſimi corporis egrotabiliſſimiꝗ. Porro ſimpliciter neutrū ſemp eſt tale ſi cunctis etatib⁹ tale ꝑmaneat: plerūꝗ vero ſi quaſdā ſuſcipiat mutationes. Ceterū ex ſcd̄a ſignificatiōe corp⁹ neutrū erit: ſi ꝯtrariaꝝ diſpoſitionū ſimul ſit particeps ab ortu nature: aut in vno mēbro aut etiā duob⁹ differētibus: i vno quidē ſi ꝑ alterā oppoſitionē efficientiū qualitatū modice fuerit temperatū: aut ꝑ ābas q̄dē ſed orta figmentū: vel magnitudinē: vel numerū ptiū: vel poſitionē fuerit affectū: aut ecōtrario in his quidē impꝑeſſum oīb⁹ vel q̄buſdā ſ3 tēperamēto ꝑpeſſum. In mēbris aūt differētib⁹ fieri pōt: vt aliq̄d ſimul ꝑ oēs oppōnes ꝯtrarioꝝ particeps ſit: ac ſemꝑ tale erit ſi per oēs etates maneat. Plerunꝗ aūt ſi aliquaten⁹ ꝑmutet̄. Nec ſecus neutrū nūc corp⁹ erit ex ſcd̄a ſignificatiōe: ſi aut circa vnū membrū partim ſanabile ſit ꝑtim egrotabile: aut circa differētia membra. Neutrū aūt corpus ex tertia ſignificatione erit: qd̄ iterdū ſanabile interdū egrotabile inuicē reddit̄ queadmodū nōnulli extiterūt pueri q̄dē ſanabiles: puectiores vero etate egrotabiles: aut ꝯtra. At vno tpe ita neutrū cōſiſtere nō cōuenit. Porro cōſtat vt illud nūc bifariā dicat̄. Igit̄ corp⁹ ſanabile: egrotabile: neutrū: q̄t modis dicat̄ ⁊ quodnā vnū qd̄q ſit abūde definitū iā ē. Reſtat vt de ſignis agam⁹.

¶ Liber ſecundus incipit feliciter.

¶ De ſignis quibus affectiones corporum cognoſcūtur ⁊ quo pacto talia ſigna trifariam diuidantur. Cap. i.

INdicantia ſanitatẽ ſigna ſunt: ſi pn̄tez ſanitatẽ oſtẽdũt. Pronoſtica ſi futurã. Cõmemorantia: ſi ꝑteritaz in animũ reuocãt. Nec ſecus egra ſigna ſi pn̄tem egritudinẽ demõſtrant indicãtia exiſtũt. Si futurã ꝓnoſtica. Cõmemorantia vero ſi preteritã in mentẽ reponunt. Pari modo ſigna neutra indicãtia: ac ꝓnoſtica: itẽ cõmemorantia habent: aut vbi nullã penitus indicent affectionez: aut nihilo magis ſanã ꝙ̃ egrã diſpoſitionẽ. aut aliquatenus ſanã: aliquatenus egrã diſpõnẽ: aut vbi interdũ ſanã: interdũ egraz. Nam et hec quoqꝫ pro triũ tẽpoꝝ diuerſitate ſimiliter idicãtia: ꝓnoſtica ac cõmemorantia cẽſentur. Atqꝫ vocant interdũ hec oia ſigna ab antiquis medicis ꝓnoſtica: quãuis pn̄tem aut ꝑteritã ſignificẽt diſpoſitionẽ: ac maior vtilitas eſt indicantiũ: et ꝓnoſticoꝝ: minor cõmẽorantiũ. Cũ igitur corꝑa ſint ſanabilia ſimpl'r et nũc: que etiã beneualentia noiantur: ſimpliciter ſanabiliũ corpoꝝ duplicem haberi differentiã docuim⁹: eo qd hec ſemꝑ talia: illa plerũqꝫ exiſtãt: ſemꝑ quidẽ quotiẽs optimã habeant preparationẽ: plerũqꝫ vero quotiẽs ab ea ipſa optima preparatione non longe abſiſtant.

¶ Quibus indicijs optima corporis ꝑparatio cognoſcat. Cap. 2.

AT cognoſci talia opꝫ ab his q̃ inſunt ſm ſubſtãtie rõnem: et actionibus neceſſario ſubſequẽtibus et caſib⁹: q̃ ꝓprie accidẽtia noiamus. Ab ipſa quidẽ ſubſtãtia optime preꝑatiõis corꝑa dignoſcuntur quotiẽs ꝑtes ſimilares: calore frigore: ſiccitate: humiditate: modice cõſtẽt. Inſtrumẽtales vero mediocriter accõmodent quantitate: ac nũero eaꝝ quib⁹ cõponunt: atqꝫ etiã figmẽto ſingularũ partiũ: totiuſqꝫ inſtrumẽti. Porro ab his q̃ neceſſario ſubſequũtur: tactu q̇dez: duritiei ac molliciei mediocritas. Viſu vero ſi nec olno leuis nec admodũ hirtus apparet. Si coloratus exiſtit. Si actiones ꝑfectas hꝫ. Si inſtrumentales ꝑtes ſe hn̄t mediocriter. Si decore inſtrumẽtoꝝ totius corꝑis cõſpicue ſunt et actionũ virtute pollẽt. Atqꝫ hec optime ꝑparatiõis corꝑis indicia ſunt.

¶ Quib⁹ indicijs cognoſcant corꝑa que ab optima preparatiõe abſiſtũt. Cap. 3.

CEterũ q̃ ab ea abſunt corpora ſed inſuꝑ ſana ſunt: ꝑtim ſimilariũ tẽperamento impedita ſunt exiguo quodã impedimento ꝑtim inſtrumentaliũ leſiõe affecta ſunt: exiguo quoqꝫ impedimẽto aut oim aut quarundã ꝑtiũ. Impedimentoꝝ vero gn̄a eadẽ habentur his: que vtutẽ eorum abſoluũt. Tẽperamentũ in partibus ſimilaribus. Numerus aũt figmentũ magnitudo: ac poſitio in inſtrumentalib⁹. Vtriſqꝫ aũt cõis vnio eſt quã ſane cõtinuitatẽ earũ nolamus. Porro in his ipſis generib⁹ egrotabiliũ corpoꝝ vitiũ habetur ex vtraqꝫ egrotabilis corꝑis ſignificatiõe. Termin⁹ aũt iterſtinguens eſt ſenſibilis actionũ leſio. Que vero ab optima ꝑparatione abſunt paululũ corꝑa: ipſa ẽt re vera leſa ſunt: attn̄ id ſenſibile neqꝫ

eſt. Igitur definit id qꝫ magis minuſqꝫ ex actionibus morboſis cauſis obſiſtant. Simpliciter vero egrotabilia corpa definita ſunt: ꝓpter ea qꝫ facile de cauſis morboſis vicant: ꝛ qꝛ multū ex opationū ꝟtute abſiſtant. Igitur in medio vtrorūqꝫ neutra diligēter corpa collocātur: necnō ꝟq̄ lati⁹ neutra dicunt: ſecabitqꝫ toti⁹ ſanitatꝫ latitudo ĩ ptes tris latitudinē inſignē habētes. Ex quib⁹ ꝑma ſanabiliū corporū erit. Scd̄a neutroꝝ. Tertia egrotabiliū. Quib⁹ deinceps habent corpa iā egrota leſione opationū ſenſibili interſtincta. Igit̄ doloriſica corpa queqꝫ motiōes obtinēt impeditas: aut penit⁹ abolitas per ſpicuos terminos hn̄t. Que vo infirmas gerūt actiōes ſi magis ab ſcedūt facile iudicant: ſin parum ambigua remanēt: ꝛ ob eā rē hoc leſiōis genere nature cōtrarie opatiōis ꝑticeps affectio ꝯſiſtit: quā diximꝰ neutrā cognominari. At cūcta hec ſenſu interſtingui debent nō ipa reꝝ natura aliōqn cōprobes oportebit medēdi facultatē nū q̄ nō affecta corpora ꝯſiderare. Ceteꝝ indicia hn̄ualētiū corpoꝝ: ſꝫ aut egrotabiliū: ſanabiliūqꝫ diſtātie quātitate inuicē diſcrepabūt: vbi cōſtituerimꝰ extremos terminos ſibi iuicē cōtrarios: tū optimā preparationē: ac nuꝑ cōfectā egritudinē cōſiderātes huic ne an illi fuerint ꝓpinquiora. Si eñ fuerit ꝓpinquiꝰ optime ꝑparatiōi ſanabile eſt. Sin lōgius: ſed iā egroto corpori ꝓpinquiꝰ egrotabile eſt. Si vo in medio amboꝝ fuerit eq̄liter ab vtriſqꝫ recedens: neutrū id erit. Itaqꝫ optime ꝑparatiōis īdicia dicta iā ſunt. Eoꝝ vo q̄ abſunt ab ea ipa preparatiōe: gn̄a numero paria ſunt: maioris minoriſqꝫ rōne inuicē diſtincta. Porro cū hec diuiſa ſint trifariā: ſimpliciter egrotabilis corporis indicia exponemꝰ. Ex illis enim due reliquę latitudines ꝯſpicue erūt. Generatim igit̄ antea dictum eſt: dum de optima ageremꝰ ꝑparatione. Speciatim hoc loco dicemus: ſi prius ꝑtes corporum diuiſerimus.

¶ Quenam partium differentie ſint. Ca. 4.

OMnes eaꝝ differētie quatuor ſunt. Quedā eñ precipue ꝑtes exiſtūt. Alie ab illis naſcunt. Nōnulle vo nec alias gubernāt: neqꝫ ab alijs gubernant: inſitas habētes q̄bus gubernant ſerires. Alie vo inſitas habēt pariter ꝛ influxas. Precipue ergo ſunt cerebrū cor: iecur: teſtes. Ab illis vo naſcunt̄. illiſqꝫ ſubſeruiāt nerui: ac dorſalis medulla cerebro: cordi autē arterie: ve ne iecori ſeminaria vaſa teſtibꝰ. Porro ſeipas gubernāt cartilago: oſſa copula. mēbrana: adeps: pinguedo: caro ſimplex. At alie oēs ꝑtes cōem habētes gubernationē: arterijs venis: ac neruis egēt. Piloꝝ vo vnguiū nulla gubernatio. Sꝫ gn̄a tio ſola cēſet. He igit̄ partiū differētie ſunt. Indicia aūt vniuſcuiuſqꝫ temperamenti deinceps dicentur ſumentes initium a cerebro.

¶ Quenam propria indicioꝝ genera habeantur. Ca. 5.

PRopria ſignorum genera quinqꝫ exiſtūt. Primū totiꝰ capitis diſpoſitio eſt. Scd̄m ſenſibiliū operationū virtꝰ ꝛ vitiū. Tertiū

ꝟo adminiſtrātiū. Quartū ꝑncipaliū. Quītū naturaliū. Denū aliꝺ genꝰ ab his oībꝰ eſt alterati: quā extrinſecꝰ incidētia cōuehūt.

¶ Ex quibus ſignis vniuerſa capitis diſpoſitio ducatur. Ca. 6.

Vniuerſi capitis diſpoſitio ex magnitudīe: figura: capiliſqꝫ du cit. Igit paruū caput praue cerebri ꝑparatiōis peculiare indiciū eſt. Magnū ꝟo nō neceſſario bone ꝑparatiōis indiciū eſt. Sꝫ ſi ꝑ robore extitit: facultatis ibi exiſtētis materiā ꝓbā multāqꝫ ꝑparātis indiciū bonū eſt. Si ꝟo ꝓpter ſolā materie multitudinē bonū eſt. Id aūt diffiniri dꝫ tū figuratim ēt annexis mēbris. Figura ꝗdē ſi idonea ſit: hoc eñ bonū ſignū ſemꝑ habet. Mēbris ꝟo annexis: quotiēs ceruix valida ſit: ac reliꝗ oſſa optime ſint diſpoſita: atqꝫ ēt pars oīs neruoſa vegeta firmaqꝫ ſit. Capitis porro figura ꝓpria habet velut ſi cogites ſpherā diligēter cereā vtrūqꝫ leniter aſtrictā ita nāqꝫ fiet: vt priora ſphere poſterioraqꝫ ꝓmineāt. Latera ꝟo rectiora reddant. At quotiēs occipitiū minuat: cōſideres oportebit neruos: ac colluz vna cū ceteris oſſibꝰ. Si eñ habeāt ꝑ naturā: inopia materie haud ꝗꝗ facultatis īfirmitas: ſi vitioſa debilis facultas exiſtit. Sꝫ magna ex parte occipitio incertiori ꝑdictoꝝ infirmitas comitat: raroqꝫ aliter accidit. Nec ſecꝰ ꝓminēs occipitiū cōſiderabis pariter cū alijs oībꝰ finitiōibꝰ. Si eñ cerebelli figura idonea ſit indiciū bonū eſt. Quidā medici nominānt cerebrū poſtremū. Ut igitur poſtremū eſt: futura ad ſpeciem labde. a. littere definitum: ita dorſalis medulle initiū eſt ꝑ quā ꝛ neruos in vniuerſo aīali mouētes ordit. Pars autem ipſa poſterior ex ſe penitꝰ paucis participat ſentientibꝰ: multis mouentibus quemadmodum prior altera ſentientibus multis mouentibus paucis. Quocirca ſi ꝓbe affecte ſint: firmas vtraqꝫ ſuas appendices habebunt: atqꝫ he ipe in ꝑte capitis priore finitiones exiſtūt: vt circa frontē: vbi parua fuerit aut magna. Itidem in ſenſibus: verbi gratia: viſu: guſtu: odoratu. Hec eñ ſibi inuicē indicia ſunt: ac ſibi inuicē aſtipulantur: tum que ab aliquo membro ꝑncipali oriuntur: virtuti: vitioqꝫ principalis: tum etiam principalebis que ab ſe oriuntur.

¶ De virtute ac vitio principalium operationum. Ca. 7.

Principalium operationum virtus ac vitium membri principalis vnius per ſe indiciuꝫ eſt. Intelligo aūt ꝑncipales operationes: ꝗ ab aliꝗ mēbro ꝑncipali tñmō efficiunt. Si ꝗs igit ſolers eſt cerebri materia tenuiori indicat. Si tardus craſſior. Si docilis eſt: ſubſtantia cerebri mollior eſt. Si memoria pollet ſtabilis eſt. Nec ſecꝰ ſi indocilis fuerit: cerebrū durꝰ eſt. Si obliuioſus fluēs. Ceterū ꝗtiens opiniones facile mutet caloris: quotiens retineat frigoris indicium exiſtit. At duo ſignoꝝ genera videor dimiſiſſe: que ſtatim ab initio docere promiſi. Unum ex actionibus naturalibus ductum: alterū ab his que extrinſecus incidunt. Sed dextriſqꝫ promiſcue ſermo erit.

¶ Quenam cerebri bene temperati indicia ſint. Ca.8.

SI cerebrũ bñ temperatũ exiſtit in q̃tuoꝛ q̃litatib⁹:oĩa p̃dicta mediocriter optinebit ꝛ oĩa excrementa quecũq; ex palato:aut auribus excernuntur mediocriter obtinebit ac minime ledetur ab oĩbus que extrinſecus incidũt: quecũq; calefaciũt refrigerãt exiccãt:humefaciunt. In talib⁹ capilli quidẽ ſi infantes ſint ſubruffi:ſi pueri ſubflaui exiſtũt:medij quodãmodo inter criſpos ſimpliceſq;: nõ tñ facile calueſcũt. Sed intelligere opoꝛtet dicta ac dicẽd a indicia in regionib⁹ moderatis. Que ṽo de capillis dicta ſunt nõ in terris ſolũ moderatis:ſʒ quotiẽs humoꝛ tẽperamẽtũ cerebri tẽperamẽto ꝑpoꝛtiõe reſpõdeat. Qđ ſi calidi⁹ fuerit moderato:in altera aũt oppoſitiõe bñ tẽperatum. Si admodũ fuerit calidi⁹:indicia dicenda cũcta validioꝛa reddunꝭ. Si ṽo exceſſus puus exiſtat debilioꝛa. Atq; hic ſermo ꝑmiſcue ſit ꝑditus in cunctis partibus quarum tẽperamenta ſumus indicaturi.

¶ Quenam cerebri calidioꝛis indicia ſint. Caꝑ.9.

REſtat vt ab his que dicta ſunt calidioꝛis indicia nominem⁹ Caput igiꝭ vniuerſum rubet:caletq;. In oculis vene ſenſibiles exiſtũt. Capilli ṽo in talib⁹ celeriter oꝛiunꝭ. Quod ſi multo calidioꝛes fuerint q̃ qui modice conſtant nigreſcunt ac validi ꝛ criſpi reddunꝭ. Si ṽo non multũ calidioꝛes exiſtant:in pꝛimis quidẽ ſubflaui ſunt:deinde nigreſcũt:ac ꝓcedente etate calueſcũt:maximeq; qui admodũ calidi ſunt. Excrementa aũt per palatũ oculos ꝛ aures exigua concoctaq; excernũt quotiẽs ad integrũ bene valẽt Ubi ṽo caput impleꝭ. Sepe eñi eis potiſſimũ ſi negligenter viuant id accidit multa quidẽ ſed nõ cruda excrementa reddunꝭ. Caput aũt impletur grauaturq; ex calido cibo:potu:odoꝛe: ꝛ oĩbus q̃ extrinſecus incidunt in q̃bus eſt circũueniens aer. Pꝛeſertim ſi talia nõ ſolũ calida ex natura:ſed etiã humida ſunt:ꝛ vt ſomn⁹ ꝑ hmõi tẽperamenta breuis ita nequaq̃ ꝓfundus ſufficiet.

¶ Quenã frigidioꝛis cerebri indicia ſint. Ca.10

FRigidioꝛis q̃ ꝯuenit cerebri indicia ſunt.excremẽta multa ex ꝓpꝛijs emiſſaculis:capilliq; recti:ruffi:ꝓlapſi:ꝛ qui tarde erũpant tenues:exiles facileq; ex frigidis cauſis offendũtur:ac tãtiſper dum offenduntur:defluxione ꝛ grauedine afficiuntur:nec tãgenti caput calidũ apparet:neq; cernenti rubꝛũ: ac venule oculoꝝ vi ſum effugiunt:ꝛ ſomnolentioꝛes quodãmodo ſunt.

¶ Quenã ſiccioꝛis cerebri indicia ſint. Ca.11.

Siccioꝛis idicia cerebri ſũt:ſi emiſſacula vacãt excremẽtis. Si ſẽſ⁹ diligẽtioꝛes exiſtũt. ſi iſõnes exiſtũt:ſi capillos validiſſimos hñt ac ocyſſime erũpẽtes. magiſq; criſpos q̃ rectos. Si cito calui efficiunꝭ

Quenã cerebri humidioꝛis indicia ſint. Ca.12.

HUmidioꝛis aũt capilli ſimplices ſunt:ac nullo mõ calui efficiuntur. Poꝛro ſenſus marcidi ſunt:atq; excremẽtoꝝ affluit

multitudo. Somnus multus profunduſq; eſt: atq; he ſimplices cerebri intemperies ſunt.

¶ Quenã calidi ſicciq; temperamẽti in cerebro indicia ſint. Ca. 13.

Compoſite vero prima quidẽ calida ſiccaq; eſt in qua ſenſus diligẽtes exiſtunt: atq; excrementis vacant: maximeq; inſomnes agunt: ac cito calui efficiuntur. At q̃ prima capilloꝝ gñatio celerrima atq; abũdãtiſſima eſt capillos nigros criſpoſq; hñt: caput q; calidũ: atq; rubẽs ad vigoris vſq; etatem.

¶ Quenã calidi humidiq; temperamenti in cerebro indicia ſint. Caput. 14.

Quod ſi humiditas cũ calore adfuerit: nec admodum vtraq; qualitas excedat modũ: colorati ores: calidioreſq; ſunt: a cvene in oculis grãdiores: atq; excremẽta plura mediocriterq; ꝯcocta: capilli recti ſubflauiq; nec facile calui efficiũtur. Caput ꝑterea repletur ac grauatur ex cauſis calefaciẽtib⁹. Qd ſi humefiat multo magis id accidet: ꝛ vbi multitudine abũdet excrementoꝝ. At qui quotiẽs plurimũ calidi ꝛ humidi fuerint: his caput morboſum eſt atq; excremẽtoſum. facileq; ab hũidis ꝛ calidis cauſis lediť. Auſter illis nũq̃ nõ inimic⁹ exiſtit: ſed optie degũt flante aquilone. Nõ tñ vigilare diutius queũt: ſed cõuerſi in ſomnũ pariter ſomnolenti vigileſq; exiſtũt ac inſomnia vident. Viſus marcid⁹ eſt: ac ſenſus indiligẽtes. At ſi cerebrũ multo calidi⁹ moderato fuerit ſ; paulo hũidi⁹ exuperabũt calidi tꝑamẽti indicia: ꝑmiſcẽtur illis ſigna hũiditatis interiora: quẽadmodũ ſi multo hũidi⁹ fuerit: paulo ꝟo calidi⁹: hũiditatis ſigna validiora erũt: caliditatis debiliora. Atq; hic ſermo per vnãquãq; intemperiẽ ꝯpoſitã cõmunis eſt.

¶ Quenã frigidi: ſicciq; tẽperamẽti indicia ſint. Caput. 15.

Frigidũ ſimul ac ſiccũ tꝑamẽtũ: caput efficit frigidũ decolorq; quãtu; in ſeipo eſt. Semper eñi meminiſſe dicte definitionis op;: vt capitis ꝑtes quãtũ eſt ex humoꝝ natura afficianť. Porro tale tꝑamẽtũ venis in oculis vacat ꝛ ex cauſis frigidis facile offendiť: quapropter iequaliter ſani degũt: īterdũ capite leuiſſimi: ꝛ emiſſaculis purgatiſſimi: interdũ grauedie ac defluxiõe ex leui cã ꝓ̃pte afficiũtur. Senſus aũt in eis ī iuuẽtute diligẽtes ꝛ integri ex toto ſunt ꝓceſſu ꝟo cito emarcent: ꝛ vt ſemel dicať. caput vniuerſu; cito ſeneſcit: quocirca cito canitiẽ ſentiunt. Capilli vix ab ortu erũpũt exiles: ruffi. Procedẽte autẽ tꝑe ſi frigiditas pl⁹ ſuperat caliditatẽ q̃ ſiccitas hũiditatẽ: haud quaq̃ calui efficiuntur. Ecõtrario vero ſi ſiccitas plurimũ ſuper humiditatẽ: frigiditas autẽ caliditatem parum: tales calui efficiuntur.

¶ Quenã humidi: frigidiq; temperamẽti indicia ſint. Ca. 16.

Humidũ ꝑterea ac frigidũ tẽꝑamẽtũ obſtupidũ cõmittit ſomnũ: redditq; hoĩes ſomniculoſos ac ſenſus vitioſos: ꝛ excremẽtis redundantes: atq; etiã caput efficit frigiditati repletioniq;

paratū:&defluxioni grauedinicꝫ nō tn̄ calui efficiunt:atcꝫ hec tēperamenti in cerebro ſigna ſunt. Ex his aūt dictis ſignis ad vnūqōcꝫ opificiū ſenſus cognoſcēdū te cōferas licebit.

¶ De ſignis qbus oculi cognoſcuntur. Ca. 17.

De oculis differuiſſe ſat erit. Si igit oculi calidi pſpicue ſint ac facile moueantur:&ſepe:venaſcꝫ latiuſculas habeāt:calidi oēs ſunt. Frigidi vo q cōtra habēt. Quicūcꝫ vo molles pariter ſunt atcꝫ hūiditatis pleni:humidi ſunt. Quicūcꝫ aūt ſqualidi pariter ſunt ac duri:ſicci ſunt:ac ledūtur his que tēperamēto ſimilia habentur:iuuant cōtrarijs moderato vſu. Sꝫ hoc pmiſcue de cuiuſlibet tēperamenti cognitione pditū eſſe intelligi opoꝛtebit.

¶ De magnitudine oculoꝛum. Ca. 18.

Magnitudo oculoꝝ ſi idonea ſit:&oculus ſuo munere &officio pbe fungatur:multitudinē ſubſtātie de qua ſint cōfecti bene tēperatā oſtendit. Si vero ſine his ſit:ſubſtātie copiā quidē ſꝫ male tēperatam oſtendit.

¶ De paruitate oculoꝛum. Ca. 19.

Paruitas oculoꝛū ſi idonea ſit:&oculus ſuo munere &officio pbe fungat exiguā quidē ſubſtantiā ſꝫ minime vitioſam deſignat. Si vero nō:&paruā &vitioſam ſubſtantiā deſignat. De colore vero ita agendum.

¶ De ceſeitate oculoꝛum: & quonammodo oculi ceſij efficiantur. Ca. 20.

Ceſius oculus mūdo lucidus humoꝛe nec multo: ſplēdidi copia humoꝛis cōſiſtit. Niger ecōtrario. Medi⁹ vo ppter medias cauſas. Ceſi⁹ ergo ocul⁹:aut ppter magnitudinē:aut ſplēdorē chꝛiſtalloidis ita a glacie nominati:āt ppēſaꝫ poſitionē:aut ppter tenuis &aquoſi in pupilla humoꝛis paruitatē mūditiācꝫ efficitur. Si igit cūcta ſil cōcurrāt ꝙ maxie ceſius reddit. Si vero quedam adſint:quedam deſint:magiſcꝫ &minus ceſius euadit.

¶ De oculo nigro. Ca. 21.

Niger ocul⁹ aut ppter paruitatē chꝛiſtalloidis ita a glacie nominati:aut ppter i pfundo poſitionē:aut qꝛ ſplēdid⁹ claruſcꝫ exqſite nō ē aut qꝛ tenuis humoꝛ:aut abūdans:aut imund⁹ eſt:aut ppter hoꝝ aliqua:aut oīa fieri ſolet atcꝫ ea in re:magiſcꝫ &min⁹ ē:vt antea docuim⁹. Itacꝫ tenuis humoꝛ ſi aquoſioꝛ ſit & abūdans humectioꝛē oculū reddit:quēadmodū ſi craſſioꝛ ſit:aut incertioꝛ:ſiccioꝛ eſt. Chꝛiſtalloides aūt ita dictum ꝙ glaciei ſilis eſt: Si durioꝛ fuerit ſicciorē oculū facit:ſin mollioꝛ hūidioꝛē. Nec ſec⁹ ſi ſuperet tenuis mediocritatē humoꝛis ſiccioꝛ ē:ſi ſupet ecōtrario.

¶ De coꝛde.

¶ De ſignis calidi in coꝛde temperamenti. Ca. 22.

De coꝛdis tēperamento deinceps agam⁹ id pꝛius in animū reuocātes:vt vnāquā cꝫ partem:aut calidioꝛem: aut frigi-

diorē: aut ſicciorē: aut humidiorē eſſe cōparantes: nō ad aliquam aliā ſ; ad ſeipſam dicamꝰ. Ita eñi fit: vt cor frigidiſſimum natura multo calidius tēperamēto ſit: quā cerebrū calidiſſimū. Calidioris ergo cōparatione ꝓprie moderationis indicia ſunt inſeparabilia ac ꝓpria: ſi ſpiratio magna. ac pulſꝰ velox ſpiſſuſqꝫ eſt: ſi audax hō atqꝫ īpiger eſt. Quod ſi caliditas plurimum augeť: iracūdus effe‑rus: furibundusqꝫ eſt. Thorax preterea hirtus marieqꝫ pectꝰē. atqꝫ etiā in alijs loca quecūqꝫ ꝓpe poſita ſunt: ac magna ex parte totū corpus calidū ex corde calido redditur: niſi iecur admodum cōtra egerit. S; paulopoſt oīa corpis indicia dicentur. Quinetiā thoracis amplitudo caloris īdiciū cenſeť: niſi cerebrū admodū cōtra egerit. Cū dorſalis magnitudo medulle magna ex parte illi ꝓportio‑netur. Vertebrarum aūt magnitudo tāta quāta dorſalis medulla: ꝓindeqꝫ tota ſpina eſt. Thorax eñi annectitur dorſo: veluti naui‑giū carine: quocirca neceſſario lōgitudinē habebit parē dorſo: latitudinē aūt ꝓportionalē corpulentie vertebrarū: vbi ꝑ natura il‑larū innexus ſit. S; vbi cordis calor exuperās īflet amplificetqꝫ ſtatim a prima origine thoracē: ꝓportionalē calori illius latitudinē obtinebit: ⁊ ob eā rē: quotiēs capite paruo thorax amplior habeatur: indiciū caloris in corde eſt maximū. Quotiēs vero magno capite paruꝰ exiſtat: id quoqꝫ eſt indiciū frigiditatis in corde marie peculiare. Sed ſi proportionale caput habeat: ceteris indicijs diffiniri cor ipſum oportebit: perinde quaſi de thoracis q̄titate: nullū ſis iudicium accepturus.

¶ De ſignis frigidi in corde tēperamēti. Ca. 23.

IN corde frigidiori pulſus minor q̄ moderatꝰ eſt: non tñ tardior neceſſario rariorve. Spiratio vō vbi tāto minor thorax exiſtit: quāto cor frigidiꝰ pulſui ꝓportiōe rñdet. Ubi vō maior fuerit q̄ frigiditatis quātitas poſtulet: nō ſolū minorē ſ; ēt tardiorē rarioremqꝫ naturā oſtēdit. Tales timidi ſunt: obliuioſi ⁊ cogitabundi. In his pectus leue eſt ac pilis nudū. De paruitate preterea diffiniendū quēadmodū antea dictum eſt. Itidem ⁊ de totius corporis qualitate.

¶ De ſignis ſicci in corde temperamenti. Ca. 24.

SIccius vō cor pulſū efficit duriorē: atqꝫ iracūdiā nō ꝓptā quidē: ſ; efferā: ac cunctantē: ⁊ quod prope dixerim corpus oē ſiccius redditur: niſi iecur contra egerit.

¶ De ſignis humidi in corde tēperamēti. Ca. 25.

HUmidioris cordis indicia ſunt ſi pulſus mollis eſt: ſi facile mouetur ad iram ſed faciliter ſedatur. Si corpus omne humidius eſt niſi iecur contra egerit. Temperamenta autem compoſita cordis in primis qualitatibus ita ſe habent.

¶ De ſignis cordis calidioris ac ſiccioris. Ca. 26.

Calidi ac ſicci cordis pulſus durus: magnuſqꝫ eſt: ⁊ velox ⁊ ſpiſſus

a e ſpiratio magna velox ſpiſſa ac multomagis invelocitatẽ creſcit & ſpiſſitudinẽ quotiens thorax cũ corde nõ ex proportiõe augeatur. Hi ex oībus pectus habent quã maxime piloſum: & ilia: ad actiões obeundas prompti animoſiq;: & celeres ſunt: ac moribus imitantur tyrannos iracundi efferi. De totius autem corporis tẽperamẽto: atq; etiã thoracis amplitudine; quod proportione reſpondeat ſupradictis agendum eſt.

¶ De ſignis cordis calidioris & humidioris. Ca. 27.

Si caliditas ſimul cũ hũiditate exuperet: piloſi min⁹ predictis ſunt. Ad actiones aũt obeũdas nihilomin⁹ prõpti: nõ tñ efferа iracũdia eſt: ad irã pni oũtaxat. Pulſ⁹ pterea mollis: magnus: velox: ac ſpiſſus ẽ. Et ſpiratio quotiens thorax cordi pportiõe reſpõdeat: perinde vt pulſus exiſtit. Quotiẽs ṽo minor ſit tãto velocior ac ſpiſſior pdictis: quãto thorax minor h̃r. Ceterũ vbi multum a mediocritate tẽperamenti receditur: maximeq; ſi accidat p hũiditatem ad ea que ſunt prodita: putride egritudines corruptis humoribus putrefactiſq; incidũt ac ſpiratio maior velociorq; & in pulſu diſtractio velox.

¶ De ſignis cordis frigidioris & humidioris. Ca. 28.

Humidioris frigidioriſq; cordis pulſ⁹ mollis ẽ. Hi pterea timidi: meticuloſi pigriq; ſũt: ac pect⁹ nudũ pilis: minimeq; iraſcunt vt pote qui etiã ad iracundiã prõpti nõ ſint. De thorace preterea ac toto corpore perinde ac de predictis agendum eſt.

¶ De ſignis cordis frigidioris ac ſiccioris. Ca. 29.

Cor frigidi⁹ & ſiccius pulſuſ durioreẽ efficit: ac paruũ. Spirationẽ ṽo ſi paruitas thoracis pportioneẽ frigiditati moderatã: ſi maior fuerit: rarã ac tardã. Tales ex oībus minime iraſcũtur: ſed vbi iraſci cogant conſeruãt irã. Tales preterea oĩm maxĩe pectus habent nudum pilis. De thoracis vero paruitate: atq; etiã totius corporis frigiditate ſimiliter agendum eſt id vnũ pmiſcue in cunctis preterea addentes vt quecunq; de moribus hoc loco aut alio libro diſſeruimus in cognitionẽ tẽperamenti: haud quaq̃ de illis dicta ſunt quos ſapientie ſtudiũ bonos aut malos inuexit. Sed de his quos natura ſtatim ab ortu vnicuiq; iniecit.

¶ De ſignis iecoris calidioris. Ca. 30.

Iecoris calidioris ſigna ſunt. amplitudo venarũ: flaua bilis multa: ac ſub ipſo vigoris tpe etiã nigra. Sãguis pterea calidior: pinde totũ corp⁹ h̃r: niſi cor cõtra egerit. ṽterũ & itẽ ilia piloſa

¶ De ſignis iecoris frigidioris. Ca. 31.

Frigidioris ṽo ſigna ſunt: anguſtia venarũ: multa pituita. Sãguis frigidior: atq; etiã vniuerſa corporis hitudo frigidior: ni ſi calefiat ab ipo corde. Nuda aũt pilis ilia & venter.

¶ De ſignis iecoris ſiccioris. Ca. 32.

Siccioris ṽo ſigna ſunt: vbi ſanguis craſſior ac parcior ſit: itẽ vene duriores: & vniuerſa corporis habitudo ſiccior.

¶ De ſignis iecoris humidioris. Ca. 33.

Humidioris ſigna ſunt: vbi ſanguis hūidior ⁊ abūdantior ſit ac vene hūidiores: atq̧ ēt corp⁹ vniuerſū niſi cor cōtra egerit

¶ De ſignis iecoris calidioris ac ſiccioris. Ca. 34.

Calidioris ſi ac ſiccioris iecoris īdicia ſunt: ilia ꝙ maxi e piloſa. Sāguis paucior ſi ac ſiccior. Flaua bilis plurima ac ſub ipſo vigoris tpe etiā nigra: amplitudo venarū: ac duritieſ. Itidez vniuerſuz corp⁹ exiſtit. Caliditas eſt de corde pcedēs vincere pōt de iecore pcedentē frigiditatē. quēadmodū frigiditas caliditatez Siccitas vo a corde humidiori in cōtrariū duci nequaq̄ pōt. Me dia vo eſt de iecore pcedēs humiditas: magis eſt a cordis vincit ſiccitate ꝙ ſiccitas ab humiditate. Min⁹ vo ꝙ caliditas: item mi nus ꝙ frigiditas. Hec eſt ex qualitatibus a iecore pcedētibus ma xime vincitur. Quocirca pſpicuū ē: vt ſi tēperamēta ambo mem broꝝ principaliū in idē cōcurrāt: vniuer ſum corp⁹ p illarū natura afficiatur: ac paulopoſt illarum indicia exponemus.

¶ De ſignis iecoris calidioris ⁊ humidioris. Ca. 35.

Calidioris ſimul ⁊ humidioris iecoris indicia ſunt: ꝙ calidi ⁊ ſicci: ilia minus piloſa: ſanguis vo plurimus: amplitudo ve narū maxia: totius tēperamentū calidū ⁊ humidū: niſi cor cōtra ope retur. Si vo plurimū his qualitatibus auget ab eo q̄ ſm naturā mediocritate putridis p̄ro pte corripiunt egritudinib⁹ qn̄ malis humoribus repleti ſunt: ⁊ adhuc magis ſi plurimū augetur humidū ſupra calidū. Si vero ecōtra: paulo. ſ. humidius: multo calidi⁹ mo derato minus replentur malis humoribus.

¶ De ſignis iecoris humidioris ac frigidioris. Ca. 36

Humidi⁹ rurſ⁹ ac frigidi⁹ iecur ilia hz nuda pilis ac ſanguinē efficit pituitoſiorē cū anguſtia venaꝝ: atq̧ etiā vniuerſuz cor pus ſimiliter affectū: niſi in contrariū ab ipſo corde ducatur.

¶ De ſignis iecoris frigidioris ac ſiccioris. Ca. 37.

Frigidi⁹ vero ac ſiccius iecur ſanguinē efficit parciorez: venu laſq̧ anguſtas: ac corpus frigidius. Item ilia nuda niſi cor ipſum vincat.

¶ De calido teſtium tēperamēto. Ca. 38.

Calidū teſtiū tēperamentum veneris appetētiſſimum eſt: ma rem gignit ac fecundum eſt. Pili in partibus genitalibus ci to naſcuntur: et attingunt membra que circiter ſunt. Frigidū aūt ecōtrario habet. Humidū vo ſeminis efficit multū. Siccū vo paꝝ ſeminis: ac modice craſſum.

¶ De calido ⁊ ſicco tēperamento. Ca. 39.

Calidum et ſiccum temperamentum craſſum obtinet ſemen et ꝙ maxime fecundum: atq̧ ociſſime excitat ſtatim ab initio animal ad cōcubitū. Porro tales in partibus genitalibus celerri me pilos habentes ⁊ in cunctis membris que circa ſunt ⁊ ſupra vſq̧

ad vmbilici ſedē infra vſq; ad media femora. Hoc nanq; tempera mētū ad rem venereā nimiū cōmouetur: ſed ocyſſime implet: atq; offenditur vbi inferas vim.

Que nā ſigna ſunt vbi caliditas cum humiditate concurrunt. Ca. 40.

Ubi caliditas cū hūiditate cōcurrat: tales piloſi min⁹ exiſtūt: ſed magis abūdāt ſemine nō tñ magis ꝙ alij appetūt: minuſq; offendunt vbi ſepi⁹ cōcumbant. Qđ ſi ambo nimiū creuerint: tū calor: tum etiā humiditas nō ſine leſiōe reb⁹ venereis abſtinet

De ſignis humidi ac frigidi teſtium temperamenti. Caput. 41.

Ubi teſtes frigidiores: humidior eſq; tempamēto ſint: partes q̄ circum ſunt pilis vacāt: ac tarde cōcubere incipiūt: nec ad tale mun⁹ admodū cōmouētur. Aquoſum preterea ac tenue ſemen eſt: atq; infecūdū: ⁊ feminā gignit.

De ſignis ſicci ac frigidi temperamenti. Ca. 42.

Frigidū ac ſiccū temperamētū: ſimile ꝗdē in reliquis p̄dictis eſt. Sed ſemen craſſius ac penit⁹ exiguū eſt.

De totius corpis habitudine. Ca. 43.

Totius corpis habitudo vt antea diffinitū iā eſt: ſimilis redđit cordi: iecoriq;. Exuperat aūt ſimilitudo habētis quālibet primarū qualitatū fortiorē quas ſane actiuas cognomināt. Toti⁹ vero corporis habitudo de illis potiſſimū dr partib⁹: ꝗcūq; cernētibus prime ſubiacēt. Tales ꝟo muſculi ſunt cunctis oſſib⁹ obuoluti: cōpoſite quedā carnes ex ſimplici primaq; carne atq; etiā fibris: ꝗbus he annexe ſunt. Propria enim ſubſtātia muſculoꝝ hec vtraq; eſt. Uaſa aūt ad eos pertinentia, velut aꝗductus ꝗdam ſunt neq; ꝙ abſoluētes ſubſtātiā; ſed ſeruiētes ad ſalutē. Hoꝝ igit indicia dicent i regionib⁹ moderatis. Immoderata eñi regio pmutādo cutē ꝑ natura ſua format ac nōnulla ſigna corrūpit. Pari mō ſiꝗs in regione moderata ꝑ eſtatem ſeipſum ſoli nudū exponat: īdicia ꝗđ q; ducūt ex colore: ac mollitie: ⁊ duricie variabūt. At ſi queadmodū regio moderata habet: ⁊ ipſe moderate viuat: neq; exuſt⁹ in ſole nudus vnoquoq; die plurimū. Sȝ nec inſtar ꝟginis vt ꝗdā in vmbra nutrit⁹: ſigna tēperamēti diligētiora reddētur. De his. igr diſputātes indicia moderati in vniuerſo aīalis corpe cōſideremus.

¶ De ſignis corporis temperati. Ca. 44.

Color ex rubro cādidoq; permixt⁹ eſt. Capilli modice flaui ac magna ex parte criſpi reddūtur Caro modica i qualitate exiſtit. Tale eñ corpus medium oīm exceſſuū quodāmō eſt vt ꝗ huius ipſius coparatione pingue ⁊ gracile nominatur. Itidem comparatiōe hui⁹ obeſuȝ macilētū durū molle piloſuȝ nudūq; dr nullūq; tale moderatū ēſȝ quaſi regula polycleti ſummā obtinuit mediocritatē vt attrectāti neq; molle appeat neq; durū neq; calidū neq; frigidū.

cernenti vero neqꝫ piloſum: neqꝫ nudum: neqꝫ pingue: neqꝫ gracile neqꝫ aliqua alia immoderatione affectum.

¶ De ſignis corporis calidioris. Cap.45.

Quecūqꝫ vero carnē moderato calidiorē habēt: nō tñ ſicciorē: aut humidiores. De tali eſſi preſens ſermo eſt. Apparet eſſi attrectāti tanto calidior q̄to etiā temperamēto calidior eſt: tanto preterea piloſior q̄ tertio calidior. Pinguedinis vero minꝰ habebit. Colorē vero rubrū ac capillos nigros.

¶ De ſignis corporis frigidioris. Caput.46.

Frigidioris tēperamēti indicia ſunt: ſi pilis vacat: ſi pingue corpꝰ eſt: ſi frigidū attrectāti apparet: ſi color rubidꝰ vna cū capillis eſt. Ubi vero multa frigiditas habeat: liuidus quodāmō eſt: ac pleriqꝫ medicoꝝ ſolēt tales hoīes liuidos nominare.

¶ De ſignis corporis ſiccioris. Caput.47.

Siccius preterea temperamētū tāto gracilentiꝰ ac duriꝰ moderato eſt q̄to ſicciꝰ fuerit moderato: in reliq̄s ſubſimile eſt.

¶ De ſignis corporis humidioris. Ca.48.

Humidiꝰ vero temperamētū in reliq̄s ſubſimile eſt: carnoſius aūt ac molliꝰ eſt. Ceterū cōpoſita primaꝝ q̄litatū tēperamēta: ꝯpoſitam quoqꝫ ſpeciem habēt.

¶ De ſignis corpis calidioris ꝛ ſiccioris. Ca.49.

Calidius ac ſiccius temperamētū piloſꝰ: calidiꝰ: duriꝰ: atqꝫ extenuatū eſt ꝛ gracile: capilloſqꝫ nigros hn̄t ꝛ corpꝰ nigruꝫ ſi calor admodum augetur.

¶ De ſignis corpis calidioris ꝛ humidioris. Ca.50.

Calidiꝰ ac hūidiꝰ tp̄amētū molliꝰ ꝛ carnoſꝰ optio tp̄amēto tā to eſt q̄to q̄litatibꝰ augeẗ. Ubi plurimū augeẗ putridis ꝓ pte corripiẗ morbis: q̄n malis repleẗ hūoribꝰ. Ubi v̄o fuerit multo calidiꝰ paulo vero humidiꝰ moderato: tales carnoſiores nec paulo piloſiores exiſtūt: nec ſecꝰ attrectāti nō paulo calidiores hn̄tur. Capilli v̄o nigri: ſunt nec ſine pīguedine caro eſt. Q̄ð ſi paulo calidiꝰ fuerit multo aūt hūidiꝰ in his caro mollis multaqꝫ ē: ac color ex rubro cādidoqꝫ p̄mixtꝰ: ac tāgēti paulo calidiores apparēt: ꝛ vt ſemel dicatur in temperamētis ꝯpoſitis ſemper exuperantis qualitatis indicia exuperabunt.

¶ De frigidiori ꝛ humidiori tēperamēto. Ca.51.

Frigidiꝰ vero atqꝫ humidiꝰ tēperamentū quotiēs ambo paꝝ augētur ſine pilis eſt cādidū molle craſſum pingue. Quotiēs v̄o ampliꝰ augeẗ in aliīs q̄dē q̄ð ꝓportioneẗ augmēto qualitatū. Color aūt ſimul cū capillis ruffus: quēadmodū ſi plurimū augeantur liuidus eſt. Q̄ð ſi augmentū inequale fuerit qualitatū indicia auctioris qualitatis ꝓpria exuperabūt. Sed ſi ſimul frigus cū ſiccitate ex quo augeatur: natura durum ꝛ gracile corpus habēt: ac nudum attrectanti frigidum. Pinguedo vero ipſis alioquin exte

nuatis carni diſperſa eſt. Ca pilli vero ac coloꝛ mẽſure frigiditatis ꝓ
portionant. Ceterũ vbi calidũ ⁊ ſicc̃ tẽperamẽtũ in ip̃o vigoꝛis tẽpo
revertitur ad habitũ frigidioꝛẽ ac ſiccioꝛẽ. Coꝛpꝰ taliũ: gracile: du
rũ ac melãcolicum: pꝛoindeꝗ nigrũ ſimul piloſumꝗ eſt. Sꝫ vbi alte
ra qualitas. multum exuperat: altera parũ a mediocritate euariet:
exuperabũt quidẽ exuperãtis: alterius vero ſigna reddent debilioꝛa.
At vero ꝑterea q̃cũꝗ dicta ſunt: aut dicẽda cõmune tẽperamẽti indi
ciũ eſt: vbi membꝛũ facile refrigeret frigiditatis aut raritatis: vbi
difficile refrigeret caliditatis aut denſitatis. Si vero ledatur ab exic
cantibꝰ: reddaturꝗ ſiccũ: ſqualidũ: rigidũ ſiccitatis queadmodum
ſi grauet ab humectãtibꝰ hũiditatis cõſiderãdũ ꝑterea vtrũ oẽs mu
ſculi ſimile an diſſimile inuicem habuerint temperamentum: ſcru
tãtes in omnibus ſubiectoꝛum oſſium quãtitatem. Nam interdum
pars gracilioꝛ videt que haud quaꝗ̃ graciles: quantum ex muſcu
lis eſt. Sed pꝛopter anguſtiaꝫ oſſium talis apparet. Itidem craſſioꝛ
interdum videtur non pꝛopter oſſium amplitudinem: ſed pꝛopter
carnis multitudinem que ⁊ creſcẽs: ⁊ decreſcens: ⁊ durioꝛ: ⁊ mollioꝛ
effecta: partem modo ſiccioꝛem: mõ humidioꝛem facit. Si igit pau
ca puraꝗ fit: partem efficit durioꝛem. Si multa ac mollis hũidioꝛẽ
Nec ſecus ſimilarium coꝛpoꝛum interceptionis plus humiditatis
aut minus in ſeipſis continentes: partem reddunt aut craſſioꝛem:
aut gracilioꝛem: aut humidioꝛem: aut ſiccioꝛem. Humidioꝛem qui
dem quotiens humiditas tenuioꝛ multaꝗ ſit. Siccioꝛem vero quo
tiens craſſioꝛ: paucaꝗ habeatur. Ipſas enim partes coꝛpoꝛis ſoli
dioꝛes que vero ſolide pꝛimeꝗ ſunt: nullo pacto fieri poteſt vt effi
cias humidioꝛes: ſed ſatis erit ſi pꝛohibeas eas cito nequaꝗ̃ exicce
cari. Sedes autem interceptas repleas humoꝛe tali vel tali: licebit
Tale eſt pꝛopꝛium alimentum partium ſimilarium ex adiectione
non per venas attractum. Atꝗ hic ſermo cunctis partibꝰ ſimilari
bus communis eſt: ac rurſus dicet dum de cauſis ſanis aget: nũc ad
reliqua veniamus.

¶ De ſignis ventriculi natura ſiccioꝛis. Ca. 52.

Ventriculi ſigna natura ſiccioꝛis ſunt: ſi cito ſitiat ac puꝰ potꝰ
ſufficiat ac multo grauet ⁊ doloꝛẽ ſentiat: q̃tenꝰ ſupfluꝰ fluitat
eſculẽtiſꝗ gaudeat ſiccioꝛibus.

¶ De ſignis humidioꝛis. Ca. 53.

Humidioꝛis vero ſigna ſunt: ſi nõ ſitiat: ac potũ amplioꝛẽ inno
cue ferat: eſculẽtiſꝗ gaudeat humidioꝛibus.

¶ De ſignis ventriculi calidioꝛis natura. Ca. 54.

Calidioꝛ ꝑterea vẽtriculꝰ cõcoq̃t meliꝰ ꝗ̃ appetat: ac multo ma
gis q̃cũꝗ dura ſunt: ⁊ alterari difficiliꝰ queũt. Que eñi facile
alterant in eo coꝛrũpunt. Po ꝛro gaudẽs calidis eſculẽtis ⁊ poculen
tis minime ledit a frigidis ex vſu moderato.

¶ De ſignis ventriculi natura frigidioꝛis. Ca. 55.

FRigidioꝛ natura vētriculꝰ bn̄ appetit q̇dē ſꝫ nō bn̄ concoquit
potiſſimū quecūqꝫ eſculēta frigida ſunt atqꝫ alterari difficul
ter queunt: vt que celeriter in eo aceſcāt: ⁊ ob eā rem talis vētriculꝰ
ructat acidū: ⁊ gaudet frigidis: q̇bus niſi ſeruet modū facile ledit.
Nec ſecus ea ꝙ extrinſecꝰ incidāt diutius adhibita nequaquā tole
rat: quēadmodū neqꝫ calidus vētriculus tolerat calidioꝛa. Intēpe
ries eñ ꝓpter egritudinē in vētriculo hoc diſſident ab his ꝙ natiue
exiſtūt: ꝙ cōtraria appetūt nō ſimilia: quēadmodū natiue. Intēpe
ries aūt cōpoſite ex ſimpliciū ꝯpoſitiōe cognoſcent. At ꝟo diligēter
cōſiderare opoꝛtet que ſunt dicta interſtinguētes ab his ꝙ dicenda
ſunt. Nō ſolū eñ vētriculus facit vt ſitias aut nō ſitias aut vt appe
tas frigida aut calida: ſꝫ ēt viſcera in thoꝛace cōdita coꝛ ac pulmo
aliq̇d tale efficiūt. Sꝫ ꝙ pꝛe caliditate taliū partiū ſitiūt: aerē inſpi
rant plenioꝛē longūqꝫ efflant: atqꝫ in thoꝛace ſentiūt eſtuꝫ: nō circa
ilia: quēadmodū ꝙ ꝑ caliditate ventriculi ſitiunt. Quinetiā bibētes
nō ſtatiꝫ quieſcūt: ac frigidus potus ſitim eoꝝ potiꝰ ſiſtit ꝙ̄ multus
calidus. Frigidus preterea aer inſpiratꝰ refrigerat eos: nequaqꝫ le
uās eos q̇bus vētriculi caloꝛ ſitim affert. Itē ꝙ ecōtrario habent ab
inſpiratiōe frigida inſigniter afficiunt: idqꝫ frigiditatis in pulmo
ne ſignū eſt maximū: ⁊ quēadmodū inſpirādo frigidū ꝑſpicuā ſen
tiūt frigiditatē ac leſionem: ita caloꝛ illis amicus eſt. Excremēta ꝑ
terea expuūt pituitoſa ac cum tuſſi excreant. Atqui pulmonis ſicci
tas excrementis vacat ac pituitam nequaqꝫ hꝫ vocem claram quem
admodum humiditas obſcurā raucamqꝫ vocem emittit atqꝫ excre
menta incurrunt: vbi clarius loqui libeat: non tamen vocis magni
tudo caloꝛe efficitur quēadmodū nec paruitas frigoꝛe cōſiſtit. Sꝫ
hoc amplitudinem aſpere arterie efflationemqꝫ vehementioꝛem:
paruitas vero contraria comitatur. Quocirca vocis magnitudo
paruitaſqꝫ nec ſemper: nec pꝛimaria ratione: ſed ex accidenti ſolūqꝫ
natiuum temperamentum non aduēticium ſequitur. Opificia eñ
temperamēto tali extiterunt. Idcirco talis vox comitatur ex voce: ꝑ
terea natiuū tēperamentū colligas licebit. Eteñ vox leuis arterie
ſequitur leuitatē: quēadmodū aſpera aſperitatē. Arterie igitur le
uitas tēperamēti ſequit mediocritatem: aſperitas ſiccitatē. Aſperi
tas enim coꝛpoꝛis inequalitate efficitur ſiccioꝛis. Arteriam autem
duram ſimiliarium ipſius partium ſiccitas. Inequalem vero diſper
ſi humoꝛis inopia facit. Simili modo neqꝫ acuta vox per naturam
ſine anguſtia faucium: neqꝫ grauis ſine amplitudine fieri poteſt.
Anguſtia igitur natiue frigiditatis alumna eſt: amplitudo calidi
tatis. Ceterum diſcrimina vocum per affectiones efficiuntur: quod
pꝛopoꝛtione reſpōdeant naturalibus. Nam ⁊ illa efficientium cau
ſaꝝ indicia ſunt de q̇bus in libꝛo de voce abūde perpenſum iam eſt.
At alie coꝛpoꝛis partes animalis interioꝛes obſcura temperamen
ti indicia habent. Sed enitendum tamē eas cognoſcere ex his que

iuuāt ac nocēt: atq̃ etiā naturaliũ viriũ actiõib⁹. Dictũ eſt tertio
libro de cauſis accñtiũ: vt ꝓgreſſuȝ tēꝑamentũ ſꝫ t⁹ ac vitiã vniuſ-
cuiuſq̃ facultatis exiſtat. At de tēperamētoꝝ ſignis dictũ iã eſt.

¶ De ꝑtibus cognitu faciliorib⁹ ac difficiliorib⁹ ⁊ de eis que nul-
lo pacto cognoſci poſſint. Cap̃. 56.

Partes que magnitudine: aut figmēto: aut nũero: aut poſitio
ne ſunt impedite: q̃cunq̃ ſubiacent ſenſibus cognoſci facile
poſſunt: quecũq̃ vero nõ ſubiacēt ſenſibus: aut difficulter cognoſci
aut nullo pacto pñt. Capitis igitur magnitudo ac figura ſimul cũ
cerebro perſpicua eſt vt antea docuimus: atq̃ etiã figura: magni-
tudoq̃ thoracis. Sil'r mõ ſcapule: humeri brachia: cubit⁹: ſumme
manus: coxe: femora: tibie: pedes vtrũ ſint figmento: nũero: magni
tudine an poſitiõe ſimpliciũ impedita: cognitu nequaq̃ difficile eſt
Itē leſiones oꝑationũ: in vn oquoq̃ perſpicue ſunt. At ꝑtes corꝑis
interioris cognoſci non oēs pñt. Uidi eñ ventriculũ cuiuſdaȝ ita
paruũ rotũdũ ac ꝓpēſum in ilia: vt ꝓpria circũſcriptio ꝑſpicue ap
pareret ſpectãti ⁊ attrectãti. Nec ſecus vidi veſicã ita poſitã: vt ſi
qñ vrĩe ſecretio cũctaret: moles circũſcripta ꝑſpicue appereret. Nulla
alia ꝑs, interior ꝑſpicuã aliqñ mihi ꝓbuit cognitionē: ſed eniti vir
tutē cognoſcere ꝓut fieri põt ac vitiũ earũ: q̃q̃ nõ firma ſciētia ſꝫ
artifici cõiectura ꝯueniet. Agam⁹ de iecore grã exēpli. Uidi ñ pau
cos iã habere venas anguſtiores ac totũ corp⁹ decolor. Qui ſi pau
lo plus accepiſſent cibi potiſſimũ inflãtis craſſi ⁊ glutinoſi: q̃ſi põ-
dus poſitũ ac pendẽs circa dextrũ iliũ in ꝓfundo ſentiebãt: aut tri
ſtē extēſionē. in his igit̃ par eſt: vt iecur paruũ anguſtũq̃ meatib⁹
habeat̃. Uidi ꝓterea aliũ pituitoſum q̃dem tota habitudine vome
re ſingulis dieb⁹ croceã bilē. Noui igit̃ oportere ſcrutari excremē
ta ipſi⁹ ac paꝝ bilis hēbãt: exiſtimaui igit̃ meatũ emittētē hũorē
felleũ nõ parũ ſui partē ad oſtiolũ vētriculi piloꝝ: nolant tranſmit
tere: quēadmodũ in q̃buſdã accidit aĩalib⁹. Ex q̃bus ꝑſpicuũ eſt vt
in his que ſenſu cognoſci nõ queũt: cognitio diſſectiõis oꝑationũ
et vſus partiũ admodũ cõducat. Sicut ergo libet vt eſt dictuȝ co-
gnoſcere impedita corꝑa diſſecãdi: exerceat artē ⁊ oꝑatiões: vſuſq̃
partiũ cognoſcat. Sed de vtriſq̃ ſeorſum dicato volumīe docuim⁹
de q̃bus in fine libri dicet̃: vt artis ſtudioſi ſcire valeãt ex quonam
libro talia ꝓcepta colligere cõueniat. Sed de his ſatis.

¶ Quibus ſignis cognoſcat̃ corpus egrotũ. Cap̃. 57.

AT quecũq̃ corꝑa nunc egrotabilia ſunt. i. q̃cunq̃ egrotant
cognoſci opꝫ: ſi ſenſibus ſubiacent mutatione naturaliũ affe
ctionũ veluti coloris: figure: numeri: poſitionis: mollicici: duricici:
caliditatis: frigiditatis: ⁊ vt in totum dicat̃ leſiõe oꝑationũ aut ex
cretione humorum: aut dolore: aut tumore ꝓter naturã: aut oĩbus
his: aut q̃buſdã. Particulatim ṽo cerebri affectiões morboſe co-
gnoſcunt̃ delirio ſenſuũ; aut cogitationis: aut motuũ leſione: aut

excretione bumoꝝ ex palato naſo oculis auribus: aut dolore qui in
ipſo fatiget. Cordis vero egritudines cognoſcunt difficultate ſpi-
randi: ſubſultione cordis pulſu arterie: iracūdia placiditate: febri-
bus: frigore: coloꝝ diuerſitate ac dolore qui in ipſo fatiget. Jeco-
ris diſpōnes cognoſcunt bumoꝝ inopia aut copia ac mutatiōe ad
habitū ꝑter naturā: pallore: itē diſtributione: cōcoctiōe: aut excre
mentoꝝ mutatione: atq; etiā pondere: loci tumore dolore nō ſolū q̄
ibi affugat ſed q̄ rōne cōſenſus ſpiratiōis afferat difficultatē aut
tuſſim. Pari mō vētriculi egritudines innoteſcūt cōcoctione appe
titu humidi ſicciq;: ⁊ excrementoꝝ ſecretione euariantiū. Jtidē ſin
gultu ructu: nauſea: vomitu: ac ſpē materie reiecte per vomitū: do-
lore: tūore: ⁊ ſpirādi difficultate. Qu etiā thoracis diſpōnes cog no
ſcuntur ſpirationis difficultate: tuſſi dolore loci: ſcreatione. Mor
bi vero aſpe arterie cognoſcunt: ſpirationis difficultate: tuſſi ac do
lore loci: ſcreatiōe: vocis leſiōe atq; in reliq̄s oibus qd ꝓportiōe rn̄
deat: ex tumore: dolore: leſiōe ꝑationū: atq; etiā excretiōe hūoꝝ in
dicia ducunt. Tū aūt ꝑter naturā inflāmatiōe: duricie: tumore de
ſcribit. Dolor quouis loco fatiget: aut ſolōnem cōtinuitatis: aut
alterationē ſignificat ſubitā. Cōtinuitas vero ſoluit vbi mēbrū ero-
ſum ſit aut inciſum aut colliſuȝ aut extēſum. Subſtātia alterat ca
liditate: frigiditate: hūiditate: ſiccitate. Uirt⁹ ꝑterea aut debilē fa
cit ꝑationē: aut mēdoſam: aut nullā. At q̄cūq; excernunt: ſiue ꝑtes
affectaꝝ ꝑtiū ſiue excremēta ſiue materie in mēbris cōdite ꝓpriam
exhibebūt ſignificationē. Sed de his libro de affectis ꝑtib⁹ latius
definitū iā eſt: quē null⁹ ex maiorib⁹ in viā docēdi ⁊ rōnē redegit: aut
ad integrū tradidit: nec aliquā aliā cōmentationē quaȝ antiq̄ores
incboarunt quidē: ſed nequaq̄ abſoluerunt.

¶ Quib⁹ ſignis cognoſcat corp⁹ egrotaturū ⁊ ꝯualiturū. Cap̄. 58.

Egrotantium igit̄ indicia ex illo volumine ꝓducunt. Egrota
turi vero cōualituriq; ſigna hac via ⁊ rōne diſcunt. Egrota
turi igit ſigna media quodāmodo ſunt iter ea q̄ ſanis egriſq; ac-
cidūt. Jn ſanis eni cūcta ꝑ naturā exiſtūt: in egris ꝑter naturā in-
quātū egri ſunt: in cōfinio hoꝝ ſunt ea q̄ ſignificāt egritudinem.
Quedā q: ꝑ naturā q̄dē exiſtunt ſed q̄litate aut quātitate: aut tpe
euariāt: q̄dā ꝑter naturā ſunt quidē ȝ minora q̄ꝙ in morbis hn̄
tur: ⁊ ob eā rē corpoꝝ diſpōnes q̄cūq; egrotatura ſunt neutre cen
ſentur: ac ſigna earū primaria rōne indicant ſanitatē: ſcd̄aria egri
tudinem. Jta fit vt hec ipſa ꝓ diuerſitate hitudinis tū neutra: tuȝ
etiā egra dicant. Neutra quatenus preſentē indicāt affectionem.
Egra quatenus ꝓnunciāt futurā. Simili mō ſe hn̄t q̄cunq; ſigna
ſana in egrotis appꝫent: vt ſana ſint: q: futurā ſignificant ſanitatē.
Egra vero inquantū pn̄tē diſpōneȝ oñdunt: ita efficit vt quecūq; ſi
gna ambas ſignificāt diſpōnes: neutra exiſtant ex vna neutre vo-
cis ſignificatiōe. Porro nequaq̄ videri mirabile dȝ vt ea ipa ſigna

per habitudinem diuerſaꝝ tres obtineãt rõnes tũ ſana ⁊ egra tũ
etiã neutra: ac vt ex vtraq3 ſignificatiõe q̃cunq3 ſigna in cõualeſcen
tibꝰ exiſtũt neutra vocent: queadmodũ ſigna q̃ in ſenectute hñtur
Hec ĝ cũcta pluribꝰ notiõibꝰ rõnibuſq3 ſubiacẽt. Quecũq3 vo i ſa
nis ad ĩtegrũ ſũt: ſoli ſanoꝝ ſubiacẽt notiõi. Itẽ q̃cũq3 i egris hñ
tur neq̃q3 ꝓmõſtrãtia ſanitatẽ futurã. S3 de his deĩceps dicemus.

¶ De ſignis pronoſticis. Cap. 59.

DE ſignis pnoſticis in primis agẽdũ eſt. Cũq3 duplex eoꝝ dif
ferentia ſit in primis aggrediemur ea q̃ q̃titate aut quali
tate aut tpe nõ ipſa forma euariãt ab indicijs naturalibꝰ vbi gr̃a
appetitũ cibi intenſum aut exolutũ aut tpe nõ cõſueto aut nõ ſoli
ti cibi aut excretionẽ materie humidioris aut durioris. Itidẽ ex
crementoꝝ humentiũ inopia aut exuperantia ꝑter naturã aut co
loris cõditiõis ve mutatio aut tpis euationis ⁊ iſomnia ac ſomnꝰ
plurimus aut in tpe minime cõſueto. Pari mõ circa potũ multũ
aut paruũ aut calm aut frigidũ cupiditas minime ↄſueta queãd
modũ circa rei venerẽe vſũ ĩmoderata aut importuna cupiditas
ſudor amplior iuſto aut mior. Pigritiẽs circa motũ: au tẽtãti mo
ueri grauitas: aut exolutio fortj: mẽſtruoꝝ ſuppſſio: maior ve aut
minor euatio: nec ſecꝰ vacuatio ex mariſcis. Quinetiã circa edulia
aut potionẽ nõ ſiſis ſupiori voluptas futuri morbi indiciũ eſt. Eo
dẽ mõ mẽtis hebetudo non naturalis aut inſolita obliuio: aut in
ſomno viſa nõ cõſueta: atq3 ẽt auditꝰ olfactꝰ ac viſꝰ hebetiores mar
cidioreſq3: ⁊ in vniuerſũ q̃cũq3 ꝑ naturã extiterũt ꝑtim creſcentia
ac decreſcẽtia ꝑtim: ꝑtim tpe aut q̃titate variantia. Itidẽ corpis
moles maior aut mior. Et vbi maior ſit: rubidiorq3: ⁊ albidior: aut
velut liuidior: nigriorq3. Nec ſecꝰ ructus: ſternutamentũ: ac flatus
amplior aut incertior: q3 q̃ ꝑ naturam eſt. Pari rõne q̃cũq3 ex nari
bus: aut auribꝰ: aut palato excernunt q̃bꝰ cerebrũ expurgat q̃tita
te q̃litate aut tpe variãtia. Itaq3 hec oĩa ſub naturali gñe ↄtinent
Mordicatio vo vẽtris aut ſtõachi aut inteſtinoꝝ aut deĩciendo
aut vomẽdo aut migẽdo aut aliq̃s alꝰ dolor moderatꝰ: ſub gñe ꝑ
ter naturã ↄtinent. Nondũ tñ egrotare ita ſe hñtes dicunt queãd
modũ neq3 grauati caput: aut dolẽtes: quotiẽs nõdũ ab illa ſolita
opatiões ipediant: atq3 egrotãdi terminꝰ talibꝰ diſpõibꝰ talis eſt.
Quocirca ex habitudine eadẽ diſpõnẽ morboſã neutrãq3 dicemꝰ
inſtar cõꝑatiõe roboris ferẽtis aut euicte facultatis: vnaqueq3 diſ
poſitio ꝑdicta: aut morbꝰ aut neutra diſpõ eſt. Nec ſecꝰ vbi ſenſus
non maiori: minoriq3 rõne a ſe inuicẽ diſſidẽt: ſed ꝑter naturã exi
ſtũt: indicia morboꝝ ſunt: quoad exigua fuerint: nec dũ ſolitas ad
ducere queãt opatiões vbi gr̃a. in guſtu q̃tiẽs ſalſam aut amarã
aut aliquã aliã qualitatẽ ſentiat: ſemꝑ comedẽdo: aut bibẽdo: aut
etiã nulla re tali ingeſta ſaliua ipſa talis appareat. In odoratu vo
quotiẽs aliquã vnã ſentiamꝰ q̃litatẽ nullo odorabili pñte: aut etiã

preſentibus plura ac diuerſa cuncta perinde quaſi ſimilia ſentiamus. Sepe vero nullus ſenſus aut rei male olẽtis efficit nulla re p̃ſente male olente. In auditu ꝟo ſonitus ac ſtrepitꝰ p̄ter naturã quẽadmodũ in viſu q̃cũqȝ obuerſari videtur nigra turbida cerulea: ruffa flaua: rotũda: oblõga: extenuata: craſſa cũcta ob oculos volitãtia. In ſenſu vero tãgẽdi quotiẽs inequalitas quedã: aut denſitas: aut grauitas: aut extẽſio: aut ſtupor: aut vlceroſa affectio vniuerſa corporis habitudine appeat: quẽadmodũ in q̃uis pte extẽſio: aut colliſio: aut mordicatio: aut grauitas quotiẽs exigua fuerint: nec diutius immorentur: diſpoſitionem quidem neutram eſſe oſtendunt: prenunciant vero morbum.

¶ De ſignis corporum iam egrotantium: quo pacto mortẽ aut ſanitatem oſtendant. Caput. 60.

QUecunqȝ vero ſigna in egrotis appent indicãtia ſanitatem ac mortẽ. Prima quidẽ ſana: alia vero generatim q̇dẽ egra ſunt: ſpeciatim exitioſa dicuntur. Ducunt vt in vniuerſum dicatur ex operationum ꝟtute vitioqȝ: pticulatim ex opatiõibꝰ pticularibus quarũ genera antea docuimus. Primo genere ꝯtinent partes p̃ncipales. Scdo ꝟo ptes illi ãnexe. Tertio gñe collocant ptes q̃ ſeip̃as gubernãt: ſȝ a mẽbris principalibꝰ appendices quaſdã ſuſcipiunt. Porro quartũ genꝰ eorũ q̃ dicta ſunt ad p̃ſentiendũ inutile eſt. Sȝ ex accedẽti interdũ p̃ſenſio fieri põt quẽadmodũ ex oibus excremẽtis: ex his q̇dem rõne cõſenſus excremẽtis: qꝛ cõcoctionẽ cruditatẽqȝ indicãt. Quocirca nequaq̃ꝫ fieri põt: vt non ſemper aut naturam dñari materie: aut materiã nature: aut neutrũ alterꝰ indicẽt Si igit dñetur natura: ſana ſigna dicunt. Si natura vincat egra: neutra ꝟo quotiẽs equaliter pugnent. Perſpicue igit cõcoctionis ſigna ſana ſunt: quẽadmodũ cruditatis indicia egra. Ubi ꝟo neqȝ cõcoctionẽ pſpicue indicẽt: neqȝ cruditatẽ neutra dicant. Neutra p̃terea ſunt: q̃cũqȝ mõ hoc modo cõtrariũ indicãt: quẽadmodũ digiti nigreſcẽtes ſigna decretoria. Alia ſunt de q̇bus lib. de indicijs ppenſum iam eſt: quẽadmodũ de ſingulis opationibꝰ lib. de cauſis accidẽtiũ. Ex his igit locis pticularẽ materiã oẽm colligere ꝯuenit ipſe breuitati ſtudens hic ſiſto ſermonẽ de ſignis: deinceps de cauſis agemus.

¶ Artis parue Galeni liber tertiꝰ interp̃te Laurẽtiano medico.

¶ De cauſis ſanis cuſtodiẽtibus ⁊ efficiẽtibꝰ ſanitatẽ. Caput. I.

CUm cauſe ſane: egre: neutreqȝ ſint: in primis de cauſis ſanis agemꝰ. Cũqȝ earũ ip̃arũ he cuſtodiãt ſanitatem: ille efficiant ſintqȝ cuſtodiẽtes priores efficiẽtibꝰ tpe ac dignitate: a cuſtodientibus exordiemur. Cum ergo ſanum corpus nõ ſimplex ſit: ſed multiplex vt antea definitum iam eſt: in vnoquoqȝ eorum cauſa cuſtodiens propria erit: quandoquidem cauſa ad aliquid eſt. Rurſus igitur hoc loco ab optima corpis p̃paratõe petito initio cãs cõpa

ratiõe illi' ſanas cõſiderem'. Eaꝝ inuentione rei ipſius natura ſub miniſtrabit. Si eñi corpus nõ poſſet pati: nec alterari ſemꝑ optima pꝛeparatio ꝑmaneret nec indigeret arte gubernãte. Sed cũ alteret corrũpat: ac ꝑmutet minime cuſtodiẽs quã amiſſio obtinuit conditionẽ: idcirco auxilio eget. Ergo q̇t modis alterat: tot gña auxiliorũ babebit .i. cãrũ cuſtodiẽtiũ ſanitatẽ: q̇ vt cõſtat ex dictis corrigẽtes cãe gñe ſunt. Sꝫ qꝛ paulatim corrigũt ꝑuſq̃ leſio vniuerſiꝫ incidat: medici nequaq̃ dicũt futurũ ꝑcaueri malũ: ſꝫ pñtem cuſtodiri ꝑparationẽ. Corp' igr alterat a q̇buſdã neceſſario: a q̇buſdã nõ neceſſario. Intelligo neceſſario alterari ab illis q̇b' abſtineri nõ põt. Nõ neceſſario v̾o q̇b' ꝑt abſtinere. Ergo i aere circũeũte neceſſario diuerſat: comedit: bibit vigilat: dormit neceſſario. Gladio ñ vtit neceſſario nec beſtijs. Quocirca i ꝑmo cãrũ gñe ars circa corp' ꝯſiſtit. I ſcõo mĩme ꝯſiſtit. Si igr q̇cũq̃ corp' alterãt neceſſario diuiſerim' i vno q̇ꝫ eoꝝ ꝓpriũ gñs cãrũ iueniem'. Primũ itaq̃ ẽ aer circũueniẽs. alteꝝ mot' ac q̇es toti' corꝑis ac ꝑtiũ. Tertiũ ſomn' ac vigilia. quartũ ea que ingerunt. Quintũ ea que excernuntur ac ſubſiſtunt. Sextũ animales affectiones. Corpus igitur ab aere circumeunte: aut calefit: aut frigeſcit: aut exiccatur: aut bumectatur: aut cõiũctim afficit: aut ex tota ſubſtantia alterat. Porro ab iꝑo motu quieteq̃: ſi vtrũq̃ fuerit immoderatũ calefit: aut frigefit: aut ſiccat aut bumectatur: aut cõiunctim afficitur. Itidem ex ſomno ac vigilia neceſſario afficitur. Simili mõ ex bis que ingerunt aut excernunt: aut ſubſiſtũt: ⁊ ex aialibus affectionibus. Etenĩ cuncta bec partim ꝑſpicue partim per medias cauſas alterãt corpus corrumpuntq̃ ſanitatẽ. At de bis ſeorſum perpenſum iam eſt libro qui eſt de tuenda valitudine. Cuncta ergo dicta gña ſanarum cauſaꝝ materie quepiã ſunt cõgrue q̃ adhibite conſeruant ſanitatem: incõgrue vero morbos cõmittũt. Quocirca perſpicuũ ex bis eſt: vt nõ alia ſubſtãtia cã ſana ſit: alia egra: ſed eadẽ ſubſtãtia ex babitudine interdũ ſana: interdũ egra reddatur. Ubi eñi corp' indiget motu: exercitatio ſana quies egra babetur. Ubi quiete idiget q̇es ſana eſt: exercitatio egra. Nec ſecus de cibo potu ⁊ alijs oĩbus dicẽdum eſt. Unũq̇dq̃ eñi vbi egẽti corpori adbibeatur cum propria quãtitate ⁊ qualitate ſanum efficitur. Ubi v̾o aut nullo pacto egenti corpori precipiat: aut nequaq̃ congrua menſura morboſum conſiſtit: ac duplex intentio circa ſanum egrumq̃ eſt rei adbibite qualitas ac quãtitas. Inferre aũt tẽpus ceu tertiũ ab bis diuerſum: alienum eſt a rõne quãdoquidẽ in bis ipſis cõtineatur. Si eñi re talia ac tanta opus eſt ſcꝫ ⁊ congruo tempore adbibeatur neceſſe eſt: atq̃ idcirco tempus inducitur. quia corpus morti obnoxium eſt ac facile mutatur: ⁊ fluit: ac pro diuerſitate mutationum alias alijs ſubſidijs indiget. Quapropter tempus in bis que ſunt dicta genere tertium nequaq̃ eſt: ſed ad faciliorem doctrinam ſepenumero tanq̃ tertio vtimur ob cauſam

predictam. Sed cum in his intentionibus: tum alie cauſe ſane: tũ etiã propoſitum gen⁹ eſt: rurſus eas ipſas cauſas recenſebimus. Optime igit̃ p̄parationis corporũ: vbi circũueniẽs aer fuerit moderatus: cõgruẽt et alie cauſe moderate: q̃s maxime docui: puta q̃es: motus: ſomnus: vigilia moderata: & que ingerunt atq; egerunt moderata. S3 vbi fuerit immoderat⁹ tñ a mediocritate recedendum quãtũ a mediocritate variat. Intẽtiões mediocritatis ſunt in aere q̃dẽ circũeũte: vt minime rigeas p̄pter frig⁹: neq; ſudes p̄pter eſtũ. In exercitatiõe aũt vbi p̄mũ ceperit ſudare corp⁹ ſtatī q̃eſcat neceſſe eſt. In edulijs cõcoctiõis diligẽtia excremẽtiq; mediocritas i quãtitate & q̃litate. Ceterũ: in his appetit⁹ equat̃ quodã mõ cõcoctioni. Quo fit vt nõ op⁹ ſit p̄ceptis ac regulis quãtitatẽ adhibẽdo p̄dimentib⁹. Na3 optima natura quãtũ appetit tãtũ bene cõcoq̃t. Similí mõ natura ip̄a ſomni metit̃ quãtitatẽ in habẽtib⁹ optimã p̄parationẽ: ac excitant̃ a ſomno q̃n corp⁹ nõ inſup indiget. Quinetia3 ip̄is ita viuẽtib⁹ p̄ excremẽta: aut excretiões alui: vrine: ac toti⁹ corporis nihil cõmitti. Illa nãq; mediocritas adhibẽdoꝝ ſana reddit Totius aũt corporis ſpiratiõe exercitatio moderata efficit ſalutarẽ. Hi p̄terea fugiãt. ſ. op3 exceſſum oĩm aĩalũ affectionũ. ire: triſticie. furoris: timoris: & inuidie. Hec eñ remouẽt naturalem cõditionem: corpuſq; alterãt. Atq; rei venereẽ vſus apð Epicurũ null⁹ ſalutaris habet̃. S3 revera ſanus eſt ex tanto temporis interuallo: vt corpus in vſu neq; ſentiat exolutionem: ac lenius ſpiratiuſq; redditur. Porro concumbendi tempus eſt quando corpus diligenter medium fuerit omnium exteriorum intemperierum: neq; nimium repletum: neq; ieiunum: neq; nimium refrigeratum: neq; nimium calefactum aut exiccatum: aut humefactum immoderate. Quod ſi interdum peccet exiguum eſt peccatum: ſed preſtat vt repletum calefactum ac humefactum: potiuſq̃ ieiunum aut refrigeratum exiccatum corpus vtatur concubitu. Ceterum qualitatem vniuſcuiuſq; eorũ que dicta ſunt in optima natura eligere oportet. Exercitationis quidẽ in qua omnes corporis partes ex proportione moueantur: neq; hec nimium laboret: illa parcius laboret. Cibus autem ac potus maxime moderatus adhibeatur neceſſe eſt. Ille enim proprius moderate nature exiſtit. Itidem in alijs dicendum eſt. Ubi vero corpus ab optima preparatione recedat: non multum tamen cauſe quoq; cuſtodientes ſanitatem permutande ſunt quod proportione reſpondeat. Sed cum hec corpora multa ſint: de vnoquoq; eorum ſeorſu3 agendum eſt.

¶ De cauſis quibus intemperies inſite cuſtodiuntur quibuſq; corriguntur et ad habitum optimum perducuntur. Ca. 2.

Corpus igit̃ tẽperamẽto variãs: mediocritate aũt partiũ officialium nõ variãs duplicem habet formam ſanaꝝ cauſarum

Alterã cuſtodientiũ ipſius temperamẽtũ. Alterã pducẽtiũ ad opti mã preparationẽ. Cauſe igitur cuſtodientes temperamẽtũ tñ va riabunt a cauſis nature optime cõgruẽtib⁹: quãtũ toti⁹ corpis tem peramentũ ab illa variet. Corpus eñ calidi⁹ victu indiget calidio ri: frigidi⁹ frigidiori: ſicci⁹ ſicciori: humidi⁹ humidiori. Siĩ mõ co pulatim calidius ac ſiccius: calidiori ac ſicciori: ⁊ in reliquis trib⁹ copulis: qð pportione reſpõdeat. Utet eñ materia cauſarũ recte: qui vires earum inſitas agnoſcit. verbi gratia. vt mot⁹ media in ſomnia excretio ⁊ oẽs affectiones aĩales exiccẽt corp⁹. Contraria vero iis humectẽt. Eodẽ mõ de calefacien tib⁹ ac refrigerãtib⁹: ſtu diis: poculẽtis: eſculentis: ⁊ vt ſimpliciter dicetur: q̃ oĩm circa corp⁹ cauſarũ agnoſcit materiã ac vires cauſis ſuis vtetur. Similes ſimi lib⁹ adhibẽdo quotiẽs priſtinũ corpis libuerit cuſtodire tẽpamẽtũ. Quotiens vero libuerit pmutare: ⁊ ad habitũ ducere meliorẽ: aliõ eſt cauſa℞ genus ſanum predictis contrariũ equaliter in diuerſu℥ recedẽs a cauſis temperatis ac mediis: quas optime nature ɔgrue re docuimus. Calidus eñ ⁊ ſiccus vict⁹ nequaq̃ efficiet bene tem peratã diligẽter calidius ac ſiccius tpamẽtũ. Sed vict⁹ tãto frigi dior ⁊ humidior modera to quãto natura fuerit calidior. ſiccior q̃ Tale eñ cauſarũ gen⁹ natiuas corrigit intẽperies. Alterũ vero qð eſt predictum cuſtodit: ac medici vtroq̃ cauſarũ genere inuicẽ vtũ tur. Uerũ corrigere inſitam intemperiẽ ex multo ocio opus eſt pau latim deducendo corpus ad habitũ meliorẽ. Natura eñ non tole rat ſubitã alterationẽ. Per negocia vero neceſſaria in eadẽ diſpo ſitione cuſtodire op℥. Sed quodãmõ tale cauſarũ genus cuſtodiẽs appellauim⁹. Forte eñ rectius dixeris alterãs cura℥ ⁊ impedimẽ tũ in ſi tum corrigẽs appellari qꝛ ad vniuerſum gen⁹ ſanitatis re ſpicientes nõ ad ſpeciales eius differẽtias: quecũq̃ cuſtodiũt ſani tatẽ cuſtodiẽtes cunctas cãs noĩauim⁹: ſiue adeo cuſtodiant ſani tatẽ: vt etiã deducãt ad habitũ meliorẽ: ſiue priſtinã corporis pre parationẽ tñmõ cuſtodiãt ⁊ cõſeruãt. Quecũq̃ vero diſpoſitionẽ efficiãt deteriorem morboſas. Ubi igitur omnes corporis partes male temperate ſimiliter ſint: ſimilia adhibeãtur ſubſidia: vbi diſ ſimiliter diſſimilia neceſſe eſt. Fieri eñ poteſt vt ventriculus frigi dior iuſto exiſtat: caput autem calidius: ⁊ vtrumq̃ propriis reme diis egeat. Itidem ⁊ aliarum vnaqueq̃ partium aut humidior: aut ſiccior: aut calidior: aut frigidior moderatoq̃ victu indiget p prio intemperiei. Non igitur equaliter exercebimus omnes tales corporis partes: neq̃ ſimiliter humectabimus et exiccabim⁹: aut aliquid aliud tale efficiem⁹. At de his libro de tuenda valitudine latius diffinitum iam eſt.

¶ De cauſis quibus impedimenta figmenti corriguntur ⁊ vt quattuor corporum diſcri mina habeantur. Caput. 3.

CAuſe partium officialium ſane partim impedimentorum figmenti partim magnitudinis numeri poſitionis exiſtunt. In figmento igitur multa impedimenta habentur. Nam figura partis: ⁊ ſicubi in ea cauum eſt per naturã aut oſtiolum: aut meatus: aut aſperitas quedam: aut leuitas⁊: quotiens excelſerint propria mediocritate paruum quidem affecta ſana corpora nominantur. Multum vero perpeſſa dicuntur egrotabilia. Quotiens autem tã tum affecta ſint vt offendant operationem: iam egrota vocantur. In quantitate ergo exceſſus ac defectus ad eas ipſas deducũt differentias. In numero vero excedens aut deficiens quelibet ſimilarium partium aut plures: hoc genere continetur. Item quecunqꝫ ſubſtantie in nobis preter naturam cõſiſtunt. Reſtat aliud genus poſitionis cuiuſlibet ſimplicis partis: in quo quattuor differentie exiſtunt. Prima inquam optima eſt. Scõa paulululum quiddam variat: ⁊ ob eam rem ſanum adhuc efficit corp⁹. Tertia egrotabilis eſt vbi multum exceſſit. At quarta iam egroti corporis vbi plurimum remouetur. Quecunqꝫ ergo partes peccant figura quemadmodum bleſi: vari: diſtorti: ſi recens affecte ſint fingendo ac ligando ad habitum naturalez reuocantur. Si duriores effecte ſint corrigi minime poſſunt. Eodez modo quecunqꝫ pecant cauo ſimiliter increſcentes corriguntur: vbi perfecte ſint emendari non poſſunt. Itaqꝫ deligatio ac quies parum efficit cauum: functio partium ac ſpirationis cohibitio magnum. Simili modo oſtiolum aut meat⁹ quotiẽs fuerint equo maiora: quies ac deligatio minora efficere ſolent. Maiores efficiunt partes motu naturali ſimul cum moderata frictione ⁊ aliijs quecũqꝫ plus ſanguinis trahere aſſolent. At partium deficientiũ q̄cunqꝫ ex ſanguine gignũtur nequaq̄ꝫ impoſſibilis emendatio eſt. Quecũqꝫ vero ex ſemine creantur ꝓpe impoſſibilis eſt. Ueruntamen interdum loco earum alia efficias ſimilem habẽtia vſum licebit. At omnium earum natura opifex: medicus miniſter eſt. Quecunqꝫ vero exuperant numero: ſublatio cauſa ſana eſt. Sed conſiderandum eſt in quibus id fieri: aut nequaq̄ꝫ fieri poſſit: ꝙ ſi non: commutare tentandum eſt ſimili modo poſitionis vitia emendantur. Ceterum conſtat: vt duo aut tria ſepenumero impedimenta circa vnam partem conſiſtant: quemadmodum in eo quĩ habebat ventriculum paruum ſimul ac rotundum ac ſuper ſepto tranſuerſo poſitum: peccabat enim in eo magnitudo figmentuz ac poſitio: qui ſi frigidior temperamento extiterit ad habitum naturalem reuocari minime poteſt. Quippe qui ab ipſo temperamento ledatur. Cum enim difficulter ſpiraret repleto ventriculo: parum cibi: ⁊ qui non grauet ac multum nutriat bis aut ter in die afferfertur neceſſe eſt. In alio vbi infartio in iecore ſubinde exiſteret ob anguſtiã vaſorũ victus extenuans curauit infartionem.

De cauſis ſanantibus ſolutionẽ continuitatis. Caput. 4.

Sequēs eſt vt agam us de ſolutione cōtinuitatis que ineſt ſimi
laribus partibus ac officialibus communis eſt. ac forte quis
non concedet interdum eam ineſſe integre ſanis: quippe que ſemp̄
affectio ſit nequaq̃ videns ſimilem dubitationem ſuper vnoquoqꝫ
genere futuram. Niſi enim ſenſibilis operationis leſio morbum
interſtingat a ſanitate: ſed ex qualitate diſpoſitionis tantummo-
do conſideretur aſſidue affectionis decretum admittas neceſſe erit
cum nemo ſit: qui operationes cunctas optimas habeat. Sed hec
queſtio vt pote contemplationem requirens diligentiorem per ſe
ſeorſum dicato opere tractabitur. De cauſis corporū cōfecte egro
tantium deinceps agendum eſt ab intemperie petētes initium.

¶ De cauſis corporum confecte egrotantium. Ca. 5.

Diffiniendum antea eſt id quod oēs fere medici pretermit-
tunt: vt alie cauſe ſint intemperiei iam confecte: alie eius q̄
preterea conficiatur quemadmodum alie future. Supreme ergo in
temperiei: que futura eſt: cauſe partim ſub ipſa precautionis diligē
tia: partim ſub ipſa ſanitatis conſeruatione continentur. Prima
ſub ipſa tantū curatiua collocatur. Intemperiei autem inter vtrā
qꝫ medie cauſe ſub ipſa precautionis vigilantia: ac curandi rōne
collocatum. Morbus eñ ſi iam exiſtat confectuſqꝫ ſit curetur opꝫ.
prohibeatur autem ſi nondum exiſtat ſed futurus ſit ex diſpoſitio
ne in corpore. Ubi vero conficiatur: quod confectum eſt curetur.
Quod vero futurum eſt ꝓhibeatur neceſſe eſt. Porro ꝓhibebitur
diſpoſitione: qua fieri ſolet ſublata: ac talis diſpoſitio nominatur
cauſa pregreſſa. Morbus vero qui iam confectus eſt curabitur diſ
poſitione qua primum naturalis operatio ledit̃ ſoluta: quā egritu
dinis cauſam nominamus. Sanatio vero vnam habet ac primaꝫ
et maxime propriam intentionē diſpoſitioni que eſt ſoluendam cō
trariam. Hoc eñ genere omnes cauſe efficientes ſanitatem conti-
nentur: particulatim pro natura diſpoſitionum contrarie eligan
tur cōueniet. Itaqꝫ calide diſpoſitiōi frigida cū contraria eſt: frigi
de calida: & in alijs eodeꝫ mō dicendū. Si eñ quicq̇d eſt preter natu
ram: immoderatū eſt: quicq̇d vero per naturā moderatū: quodli-
bet immoderatum ab immoderato contrario ad habitū naturalē
reuocet̃ neceſſe eſt ac cōſtet vt calidū ac frigidū potentia non ipſa
imaginatione ſumendū ſit. Intelligo potentia tale quod ꝓprie ve
reqꝫ tale eſt. Ipſa aūt imaginatione quod primore ſenſu tale eē vi-
deatur: ſꝫ vere tale minime ſit. Sed quonāmodo talia cognoſci cō
ueniat libro de ſimplicibus medicamentis perpenſum iā eſt. Ad in
ueniendas igitur cauſas ſanas in morbo qui iaꝫ confect⁹ eſt: docē
di via vtendum eſt qua talia potentia interſtinguantur ab his
que imaginatione talia videntur. In morbo vero qui preterea cō-
ficitur & ea ipſa docendi via vtendum eſt atqꝫ etiam ea qua morboꝫ
cauſe parue ſtinguentur. Fingamus putridis humorib⁹ accēdi fe-

brem indicatio in his eſt alteratio euacuatioqꝫ. Alteratio quidē ſe
dans putredinē manente cauſa. Euacuatio omnē de corpe educēs
ſubſtantiā. Sed ꝑdicta ſpecies alterationis cōcoctio eſt: quā a nō
nullis cauſis fieri cōuenit inuenientes in illis an habeamus ita ſa
norū cognitionē. Euacuatio efficitur ſanguinis miſſiōe cliſteri vri
na ⁊ ſpiratiōe ꝑ cutē atqꝫ ēt auocādo deriuādo ad aliū locū. hoc ge
nere cōtinentur mouere mēſtrua: aperire mariſcas: purgare ex na
ſo palato inuenictes materias ꝗbus qualitate ⁊ ꝗtitate ⁊ mō vſus
adhibitis euacuatio efficiat: in hac artis parte cauſas ſanas inue
niemus: ac de modo inuenīēdi tales cauſas libro de curādi via ⁊ ra
tione dictū iā eſt. Simili mō ⁊ ꝑ alias tres intēperies. Etenī vnū cō
muneqꝫ habēdo ꝑceptū vnāquāqꝫ cauſam efficientem excidere. tū
aūt ire ad egritudinē: ꝗ cōfecta eſt: cauſarū ſanarū inuētionē adi
piſcemur. Itidē per intēperies cōpoſitas ſimpliciū cōpoſitio ꝑce
pta ſanitatis indicabit: ſi ſtuduerimus vt magnitudini intēperiei
qꝺ ꝓportione reſpōdeat: cā ſana perueſtigetur: verbi gratia: ſi ꝗs
decē numeris receſſit a naturali in diſpoſitionē calidiorē ſeptē in
ſicciorē: cā ſana per talē diſpoſitionē decē numeris recedat in habi
tum frigidiorē. ſeptē in humidiorē opꝫ. Si igitur tale medicamen
tū affecte parti adhibeat tāto frigidiꝰ ac humidiꝰ erit quātū indi
catio ꝑcipit. at vbi ꝑs affecta poſita fuerit in ꝓfundo molliri opꝫ:
tale efficere medicamentū quo minus in itinere priꝰ exoluatur. Si
igit opꝰ ſit medicamēto calidiore moderato nō ſolū tāto ſit calidiꝰ
quāto indiget paſſio: ſꝫ ex ſuperabūdāti abijciatur id qꝺ ꝓpter po
ſitionē fuerit neceſſariū. Si frigidiore nō ſimpliciter tāto frigidiꝰ
efficere opꝫ: ſꝫ etiā materiā cōſiderare neceſſe ē. Si enī craſſior fue
rit nequaqꝫ ꝓfunde admodū penetrabit ſꝫ ecōtrario efficiet cōdē
ſando cutē. Si vero tenuior fuerit fieri poterit vt ꝓfunde admodū
ſe inſinuet. Itidē in humefaciētibus ⁊ exiccātibꝰ craſſior ac tenuior
ſubſtantia ſumēda eſt: ac ab affecte partis poſitione indicatio ſa
nā veſtigat cauſam: quemadmodum hoc loco definitum iam eſt.
A figmento vero ac poſitiōe quotiēs emiſſacula ſenſibilia habeat
peruia tendentia aliorſum: aut quotiens nihil eiuſmodi habeat.
Emiſſacula igitur deferētia in membra ꝑcipua aduocabimus ac
in non ꝑcipua mēbra irritabimus. Cōſtatqꝫ vt ſanatio efficientiū
intemperiē cauſarum: per euacuationem exiſtat. Ipſarum enim
intemperierum tantummodo alteratio ſanatio eſt. Ceterum vbi
ſoluatur continuitas ſanationis intentio vnio eſt: que inqꝫ in par
tibus officialibus impoſſibilis eſt. In ſimilaribus vero non ſemꝑ
poſſibilis eſt. Sed in quibuſdā vt in carnoſis agglutinatio ſana
tio eſt: nec intereſt vbi libeat appellare cohalitum. Atqui ipſam
antecedit: quotiens vulnus grande extiterit: adductio diſſidentiū
partium: que ſub ipſo figmenti genere cōtinuetur. Ut vero deliga
tio adducens diſſidentes partes ſtabilis maneat; ⁊ habende ac fu

ture vtiles ſunt. Natura autem agglutinat diſſidentes partes: ac priſtinam reddit vnitatem. Medici vero officium eſt in primis vt eſt proditum adducere in vnum diſſidentes partes: deinde cuſtodire quemadmodum adducte ſunt. Poſtea prouidere quominus inter labia aliquid incidat: ac demum ipſam partis ſubſtantiam ſanam cuſtodire. Primum ac ſecundū quonāmodo facere liceat dictum iam eſt. Tertium adducendo partes diſſidentes fiet ſi nihil extrinſecus incidere ſinamus: quemadmodum ſepenumero pilus: aut oleū aut alius humor cadens inter partes agglutinādas earū prohibuit vnionem. Poſtea vero tempore ſequēti tertia intētio perficitur: ſi materia effluat. Effluet aūt materia incidendo ac cōgrue figurādo. Porro ſubſtātia mēbri ſana cuſtodiet̄ p ea q̄ mediocriter exiccent: atq̧ hec curatio eſt ſolutiōis cōtinuitatis in mēbro carnoſo quotiēs ipſa p ſe ſola exiſtat. Qđ ſi cui alteri pmiſcet̄ morbo plures indicationū intētiones hn̄tur: quas deinceps docebimus: vbi de cōpoſitis aut incōplexis pceptis agem⁹. Hoc loco ad reliquas cōtinuitatis ſolutiones eundum eſt.

¶ De fractura. Ca. 6.

FRactura ergo ꝯtinuitatis ſolutio in oſſe eſt: que inquam curari non poteſt quantum ex prima intentione eſt: ſed ſecundo quodāmodo curari aliquatenus poteſt. Prima igitur intētio vt in vnū coaleſcat: fieri minime poteſt propter duritiem partis. Scđa vo deligatio ē: quā facere poteſt porr⁹. ſ. topb⁹ lapis ligat⁹ circa fracturam. Porus. i. tophus lapis inquātum ex materia ꝛ a natura efficitur cōis cum ceteris eſt. Inquātum vero prope formam oſſis ex alimēto illius fieri debet. Ceterū molle ac puerile os coaleſcere poteſt. Sed raro huius affectionis generatio eſt: ſine implicatione aliorum. Nam magna ex parte muſculi adiacentes ſimul cū aliis corporibus patiuntur effracto oſſe. Quocirca curationis intentio duplex eſt. Altera in oſſe: altera in corporibus q̄ circa ſunt. Sed de tali intentione implexis affectibus partium carnoſarū dictum iam eſt. De fractura hac parte agendum eſt. Cum igitur affectionis ſanatio ex poro. i. topho lapide fit: proprio oſſis alimēto opus eſt. Cuius excrementuȝ ad pori ideſt tophi lapidis generationem ſubiiciatur nature oportet. Quod moderatum quantitate et qualitate ſit: neceſſe eſt ꝛ ob eā rem ſanguis talis ac tātus eo ducēdus eſt: quali quātoq̧ porus. i. tophus lapis fieri poſſit. Cunq̧ ille effluat p fiſtulas effracti oſſis ꝯſiderare ꝯuenit ipſius quātitatē ac qualitatē ꝛ ita ducere ſicciorē aut humidiorem. Sȝ de his oībus libro de curādi via ꝛ rōne diffuſius dictum iam eſt.

¶ De pūctione nerui ac tendonis. Ca. 7.

NEruí: preterea ac tendonis punctio propter exuperantē ſenſum ꝛ quia pars continua origini eſt prompte aduocare poteſt conuulſionem: maximeq̧ quotiens nihil poſſit foras efflari: oc

cecato vulnere cutis. Igitur aperire opꝫ ac ſiccare: materia tenuio re: que ſe inſinuare in profundum poſſit vſqꝫ ad neruum vulneratū At de hoc libro de curandi via ꝛ ratione ſatis iam dictuꝫ eſt. Ha ctenus de ſimplicium diſpoſitionum cauſis ſanis.

De implexu diſpoſitionum Ca. 8.

De implexis deinceps agendum eſt. In vlcere ergo implica tur in primis quidem cauum quam non aliam diſpoſitionē ſed vlceris differentiā eſſe exiſtimant. Eſt autem non vlceris diffe rentia: ſed alterū genus totius morbi in quo ſubſtantie corruptio facta eſt. Itaqꝫ ſanatio duplici affectu duplici eget intentione. Nam continuitatis ſolutio vnionem ſubſtantie corruptio gene rationem requirit ac generationis intentiones paulo ante expla nate iam ſunt. Quinetiam rerum natura oſtendit: vt in primis talem ſanare diſpoſitionem deinde venire aggredi opus ſit. Quo tiens ergo pars inanis repleta fuerit: vlcus vero equale extiterit alteram intētionem auferri contingit. Interpoſita enim recens ge nita carne inter vlceris labra: partes vniri diffidentes impoſſibile eſt. Sed aliam intentioneꝫ curationis inuenire oportet. Inuenim' autem ſi naturam ipſam conſideremus partis cui per naturā ineſt tegi cute. Igitur a nobis efficiendum eſt. Quod ſi impoſſibilis in tentio eſt: ſimile aliquid cuti. i. carnem cuti ſubſimilem efficienduꝫ Talis vero ſiccior atqꝫ aſtrictior eſt. Quocirca ſiccantibus ac ſtri gentibus medicamentis minime mordentibus cohaleſcendo vlce ri opus eſt. Nec ſecus vbi ſordes affuerint intentio eſt detergere. Medicamentum vero ſalutare deterſorium eſt. At de his libro de medicamentis dictum iam eſt. Quinetiam vbi inflammatio que dam: aut effractio: aut durities: aut tumor ex vlcere fatiget: illa prius curari predicta via oportet. Itidem ſi quid vlceri affluat ſa nandus antea fluor eſt. Eodē modo ſi intēperies quedā in vlcere affligat: intēperiei auxilia antea adhibenda ſunt: ſed de his ſatis.

De curatione figmenti. Caput. 9.

De figmento deinceps agendum eſt quod in plures differen tias ſecari poteſt. Sed ab euidenti incipiendum eſt: quod ex figure mutatione efficitur. Corporis igitur ſi increſcat figura mul tarum partium corrigi poteſt: ſin increuit emendari vlterius non poteſt. Intentio autem in his que curari poſſunt: in diuerſum ab ducit diſtorſionis. Quod ſi fractura non recte explanata alicuius membri figura peccet contracto iam poro ideſt topho lapide. Si preterea porus ideſt tophus lapis recens fuerit: effringendo rur ſus recte fingere: deinde inducere porum ideſt tophum lapidem oportet. Infartio preterea hoc genere morbi continetur. Ubi igi tur ab humore craſſo ac glutinoſo efficiatur: vnam habebit inten tionem contrariam affectioni: intelligo infartionem. Cauſa au tem ſana detergens atqꝫ incidens medicamentum exiſtit: vbi a ſter core duro efficiatur opilato inteſtino. In primis quidem habebit

duritiei emendationem ex humido ac pingui clysteri: deinde euacuationem ex acriori. Ubi vero a calculo in vesica efficiatur tantiſper propellendus eſt. Gratia vero omnimode curationis: ex inciſſione conuellendus. Ceterum humoris preter naturam contenti ſanatio omnimoda euacuatiõe efficit: quemadmodum in purulentis. Sed immoderata repletio immoderata euacuatione diſcutit quemadmodũ ſanguine in venis condito. Simili modo ſi quibus in ventre aut inteſtinis aut arteria: aut pulmone pus: aut ſanguis continetur omnimoda indiget euacuatione. Quibus vero plus cibi aut potus adhuc recentis continet euacuatio ſanatio ẽ. Quecũ q̃ ĩ pulmõe aut thorace ↄtinet cũ tuſſi euacuatio ac cum medicamentis extenuantibus fieri debet. Quecunq vero in iecore: aut venis: aut arteria: aut renibus: aut per vrinam: aut per aluum euacuari conueniet. Per vrinam quidem adhibitis medicamentis vehementer extenuantibus. Per aluum vero adhibitis medicamentis trahentibus atq aperientibus. Quecunq in ventre ſuperiore continentur vomitu. Quecunq inferiore deiectione euacuanda ſunt. Quecunq ſub cute incidendo: purendo aut adhibitis medicamentis perurentibus. Simili modo quecunq in cauo aliquo naturali conduntur velut in thorace. Et vt ſemel dicatur: eorum que preter naturam in quibuſdam partibus continentur intentio ſanationis ſublatio eſt. Talia inueniuntur partim ex ipſa diſpoſitione: ſed magna ex parte ex ipſis locis affectis. At quecunq preter naturam ſunt rõne aſperitatis ducunt ad habitũ naturalẽ per leuitatẽ. In oſſe quidẽ radẽdo. in arteria vero aut lingua leuigando adhibitis humidis minime mordentibus ac glutinoſis. Porro quecunq recedunt a natura ſua ratione leuitatis aſperitas naturalis inducenda eſt ex medicamentis admodum detergentibus ac paululum reprimentibus. Uerum quotiens infartio aut anguſtia alijs comitetur morbis: hi prius curandi ſunt. Ceterum in libro de morborum differentia dictum iam eſt: vt dicte diſpoſitiones inflammationi ac duritiei: tumoriq z ſiccitati interdũ immoderate: et item prauis figuris continentium corporum ſepenumero comitẽtur: quemadmodum quibuſdam tumoribus corporum que circa ſunt. Quod ſi inuicẽ quidem talium morborum implicantur: indicationes varias obtinebunt. At ſufficiat ſuper vno veluti exemplo facere orationem. Nam de his omnibus libro de curandi viaẽ ratione latius ꝑpenſum iam eſt. Subijciatur ergo ſanguinis multitudinẽ cuidam parti affluere: ita vt vaſa in parte illa extendantur: non maiora ſolum: ſed etiam minora: que antea effugiebant viſum: nunc apparentia quia repleta ſint: quẽadmodũ in oculis perſpicue cernitur interdũ ꝑpter albedinẽ tunicule: ac pareſt vt alia vaſa que nõ vident extendant repleta: nondum tñ apparẽtia ꝑpterea ꝙ exigua ſunt. Sane materia refudãs ex vaſis effũdit: aut etiã aliqd effuſum iã eſt ad ĩterceptas ſedes inanes. Quia

igitur affectio intentionem habebit euacuationem. Cūqꝫ affectio
ſit quia pars immoderate repleta fuerit: neceſſe eſt excrementum
euacuetur: aut recurrendo aut per ipſam affectam partem. Recur
ret igitur: aut pellendo: aut trahēdo: aut tranſmittēdo: aut aliquo
horum: aut omnibus modis euacuando. Per ipſam vero partem
euacuabitur: aut perſpicue ⁊ euidenter: aut in vapores extenuatū.
Si igitur totum corpus fuerit repletum per ipſum affectū: locum
euacuare minime conuenit. Si eñ incidēdo ac ſecando euidenter
euacuemus: inferentes dolorē plus materie attrahemus propter
dolorē. Si vero calefaciētibus diſcutere aggrediamur: trahemus
per calorē magis ad affectā partē quā diſcutiamꝰ. Qđ ſi rurſus li
beat cogere: vt materia que fluxit recurrat: corpꝰ vtpote plenum
nequaquā admittet. Ut ergo ambo hec fieri poſſint totū corpꝰ eua
cuare oportet: aut omnino auocare ad aliū locum materiā que in
partem affectā influit: atqꝫ ita efficiēdum vt de parte affecta prius
expellatur quo fieri poteſt per loca ampliora. Nam euacuatio prō
ptior eſt. Euacuabimꝰ autē de parte affecta. ſi reprimamꝰ aut refri
geremus. Sed etiā loca euacuata ad ſe attrahunt. Idem eñ libro
de viribus naturalibus diffinitū iam eſt. Et tranſmittēt vaſa corro
borata reprimentibus medicamentis. Si igitur cuncta ita recur-
rant res bene ſe habet. Si quid autem in parte remanſerit: cōijciē
dū eſt glutinoſum exiſtere aut craſſum. Proindeqꝫ ſtipatū vehemē-
ter. Quinetiā fieri poteſt vt nequaqꝫ tale ſit: ſed ad interceptas ſe-
des effuſum. Id igit̃ per locū affectū euacuari neceſſe eſt adhibēdo
medicamēta repellentia. Porro euacuabis potiſſimū: ſi in locis in
terceptis ꝯieceris aliq̄d cōtineri ſcarificādo pariter ac diſcutiēdo
medicamētis. Sed cū omnia medicamēta diſcutiētia calida viribꝰ
exiſtāt mordēt quotiēs immodice calida fuerint. Cauēdū igit̃ eſt a ni
mis maximeqꝫ quotiēs affecta pars ſummotenus fuerit: non parū
eñ dolebit. Si locus ſimul fuerit affectꝰ ac mordeat̃: omniſqꝫ dolor
irritat fluctiōes: modice ergo calidū ſedat dolor: maximeqꝫ ſi hūi
dū extiterit. Ceterū ſufficit diſcutere poſitā ſummotenꝰ materiam
ꝙꝙ diſcutiēs medicamētū vehemēs minīe fuerit. Quod ſi ſumme
partes īperpeſſe penitus exiſtant. Qđ autē īdiget euacuatiōe fuerit
in ꝓfundo: intēdere atqꝫ augere opꝫ diſcutiens medicamēti calidi
tatē: qꝛ periculum foret ne prius exolueret̃ ꝙ iret in profundū: non
tñ afficeret ſummas quas tāget partes: vtqꝫ minime affecte ſunt.
Quocirca ambo in idem concurrunt ad medicamenti calidioris
acrioriſqꝫ vſum: cū ſumme partes admittāt ac ꝓfunde indigeant.
Hāc itaqꝫ expoſitiōe duximus indicationē. Deinceps ꝯſideremus
ſiq̄d reſtet ad curationē. Uidenẗ eñ nō pauca reſtare affectarū par
tiū in quibus eſt excrementū fluctionis. Quedā ergo ꝑtes rare: la-
xeqꝫ: ⁊ molles natura ſunt: alie dēſe aſtricte ac dure. Priores ergo
facile euacuāẗ: alie acrioribꝰ egēt euacuātibꝰ. Itē tenuioribus: ac

multomagis id fieri debet: vbi in ꝓfundo ponunt. Atq₃ hec rurſus
alia indicatio erit a ſubſtantia affecte partis alia ducit a figmēto ſi
mul ac poſitione. Subijciat eñ in iecore ꝑdictā eſſe diſpoſitionē in
anguſtis finib⁹ vaſorū ſtipatis hūoribus: aut glutinoſis: aut craſſis
aut multis: nōne ꝓ̄ptū erit eſculētis aut poculentis extenuātibus
Craſſitudinē q̄dē in primis ſimul cū lētore facere tenuiorē: mox non
ꝑ inuiſibiles: atq₃ anguſtas vias ſ₃ amplas materiā nocuā euacua-
re. Ampliores eī in iecore vene queadmodū plurime ſunt: ac deſināt
he in gibbo ad venā cauam: ille in ſimo ad portā. Quocirca facilli-
mū erit vtrouis loco ſtupentur hūores ꝓ̄pter euacuare trahēdo in
ventrē humores quicunq₃ in ſimo: per vrinā vero quicunq₃ in gibbo
cōdantur. Ceterum alia indicatio ducitur a iecore: cu₃ ſit initiū ve
narū cum eñ nō ſeipſum ſolum quemadmodum multe animalis ꝑ
tes ſolent gubernare: ſ₃ influit vires venis: periculum eſt quotiēs pro
hibeam⁹ ipſius firmitatem rigādo aut laxando cataplaſmatib⁹: in
ꝑmis iecur ipſum debilitare circa actionē ac debiles venas cūctas
efficere: quapropter ꝑmiſcere reprimēs aliqđ medicamētū curādo
ipſum neceſſe eſt. S₃ cū ꝓfunde admodū poſitū ſit periculū eſt ne vi-
res medicamēti reprimentis exoluant niſi manuducat ab aliq̄ alia
materia tenuiore: qualis aromatū eſt. Ac recti⁹ eſt ſi ipſu₃ reprimēs
medicamētū ſtatim aroma extiterit inſitas eñ habēdo duas quali
tates acr vires vehemētius operabit. Ubi igit ſuperuacuus humor
fuerit euacuat⁹: ac mēbrū habeat naturalē humoꝝ mediocritate₃:
cōſiderari oportet nu₃ qualitatē aliquā fluctio intulerit: vt ſi pitui
toſa ſit frigiditatē: ſi bilioſa caliditatē: vt hac ſublata ſanā parte₃
integre efficiam⁹. Curabim⁹ ṽo cōtrariā imprimētes q̄litatē quē
admodū dū de curatiōe intemperiei ageret docuim⁹: quāto aliquid
calidi⁹ extitit tātū refrigerādo: quo fit vt neceſſariū ſit cognoſcere
naturalem ipſi⁹ tēperiem. Nā quo pacto ſcire poſſum⁹ quāto natu
ra calidius fuerit: aut quando calefacere deſinas. Non cognoſcen
tes enim menſuram naturalis caliditatis fieri minime poteſt vt
abundes copia medicamentorum calefacientium aut calefacere de
ſinas.

De morbo numeri. Ca. 15.

SEd cū de his abūde dictum iam ſit: tempus eſt vt ad egritu-
dines morbi veniamus. Cunq₃ duplex earu₃ differentia ſit: in
quibus pars quepiā deeſt: eā efficere intētio eſt ſubſeruiēdo ſcilicet
nature quō antea diffinitū iā eſt. In quibus exuperat eam excidere
vel gladio vel igne vel medicamento perurente propoſitum eſt. Cū-
cta igitur hec fere ſanare poſſibile eſt. Cuncta autem gignere im-
poſſibile eſt quemadmodum libro de ſemine docuimus. Quedā ve-
ro ſi ea impoſſibile eſt gignere: poſſibile tamen eſt aliquid alteru₃
facere. Ergo loco eius ſubſtātiam aliam efficere poſſibile eſt: vt in
quibus pars quepiam oſſis integre ſublata eſt; ſubſtantiam alterā

loco eius diſſidentem ab oſſe: carneq;. Que vero loco eius gignitur ſubſtantia caro eſt. Tophi lapidis inſtitutione conſiſtens: aut tophus lapis carnis inſtitutione conſiſtens ac tempore procedente topho lapidi ſimillima efficitur. Inter initia vero carni ſubſimilis potius habetur. Ceterũ quãuis arte ſublata neq; eãdẽ ſubſtantiaʒ ſm ſpeciem: neq; ſimilẽ efficere poſſumus. Tertia intentio honeſtamentum quoddam inuenit: vt in mancis. At hoc gen⁹ eandem cum quantitate init rationem. Quod enim circa nature diſpoſitionem verſatur illi propinquat. Quod autem genere preter naturam eſt: illi tantummodo diſſidet: in quo prima quidem intentio ſublatio eſt Si vero impoſſibilis ſit: ſequẽs eſt vt trãſferat: quẽadmodũ ꝑ ſuffuſiones. Porro q̃cũq; nõ in totis partib⁹: ſʒ partib⁹ partiũ deſunt: aut exuperãt: ſi deſint: reficiẽda ſunt gñatiõe. ſi exuperẽt: exciden̄da auferẽdaq; ſunt. Ita fit vt neq; alia intẽtio: neq; ſpecies alia medicamẽtoꝝ genere ſit. Sed ad aliud cauſarum ſalutarium genus cũdũ eſt: qđ poſitionis impedimenta emendat: vt luxationes inteſtinoꝝ ac teſtium. He fiunt aut quia violenter tenduntur: aut pelluntur: aut quia membrum continens laxatur aut effringitur. Quocirca curatur partim quia econtrario tenduntur aut in diuerſum pellunt: partim q2 membrum continens anguſtius efficiatur. Sed qua via particulari a quis veſtiget precepta: libro de curandi via ⁊ ratione perpenſum iam eſt.

¶ De precautione. Ca. II.

Sequitur vt dicamus quecunq; in precedenteʒ diſtulimus orationem: hãc medici nominãt precautionem. Uerum triplex corporum differentia eſt. Quoddam enim integre ſanum eſt. Quoddam nõ integre. Aliquod vero egrotat. Primum igitur genus ſub ſanitatis conſeruatione continetur: ac duplex eſt vt antea docuim⁹. Secundum ad precautionis vigilantiam. Tertium ad curationis diligentiã relegatur: atq; totũ hoc genus in humoribus potiſſimuʒ conſiſtit: quos minime conuenit glutinoſos eſſe: neq; craſſos: neq; multos neq; admodum calidos aut frigidos: neq; mordaces: neq; putres neq; venenoſos. Increſcentes enim cauſa morborũ conſiſtũt Increſcunt autem interdum ab eadem cauſa que eos primum genuit. Eſt quando ſe inuicem in corpore alterant. Intentio vero ſanationis horum duplex eſt: alteratio. euacuatioq;. Alterantur igitur: aut ab ipſo corpore concocti: aut a quibuſdam medicamentis in quibus continentur medicamina curantia venena animalium venenatorum. Item medicamina venenoſa permutant. Euacuantur autem a medicamentis admodum calidis: ac purgatione: ⁊ clyſteri: ac ſudore: ⁊ vomitu. Atq; he cõe ſeuacuatiões exiſtunt. Prope vero ex locis in quibus colliguntur conſiſtunt quẽadmodum tertio ⁊ quarto volumine de tuenda valitudine diximus dum de diſpoſitionibus laboribus ⁊ annexis agcremus. Euacuantur enim prom

ptius ſi in primis venis ſint per aluum. Si in iecore per vrinā. Si in habitu totius per ſudorem: queadmodum ſi in capite exiſtant per palatum: aut nares: au per vtrumq; meatuȝ. Si in thorace: per fauces ſimul ac tuſſim. Si in renibus aut veſica per vrinā. Ceteruȝ materia euocat̄ pmiſcue ab oib' partibus. Indicatio eſt vt ad loca q̄ maxime longinqua. Deriuatur vero ad loca vicina. Quecunq; ergo curāt tales diſpoſitiões: ſalutares cauſas appellamus quēadmodū q̄ augent morboſas: ac neutras: q̄cūq; nec ledūt: neq; iuuant: ac fieri poteſt: vt eas ne cauſas q̄dē nominet: quēadmodū pleriq; ſophiſte cōtemnētes q̄dē inueſtigare differētias reꝝ: plurimū tēporis in ſermonib' cōterētes. Sȝ aduerſum eos alibi diffuſi' diſputauim'. At precauendi ars ita ſe habet.

De modo recreandi corpora. Ca. 12.

Deinceps de mō recreādi reficiēdiq; corp' agēdū eſt. Sȝ q̄nā hoꝝ diſpoſitio ſit: et a q̄b' cauſis ad habitū nature reuocet̄: ſummatiȝ hoc loco dicet̄. Diſpoſitio igit̄ talis eſt. Sanguis q̄dē bon' ac exigu' eſt. Itē ſpūs vitalis noīe: et alalis. Itidē ſe habēt ptes ipſe ſolide ſicciores: pinde vires eoꝝ debiliores exiſtūt: et ob eā rē vniuerſum corp' frigidi' eſt. Porro cauſe ſalutares hmōi corrigētes diſpoſitionē vt ſemel dicat̄: ſunt q̄cūq; celerē q̄dē ac ſecurā efficiūt nutritionē. Particulatim ſo motu moderato: ac cibo: potu: ſomno. Genera motuū ſunt: geſtatio: deambulatio: frictio: balnea. Ac multo meliora ſunt ſi paulatim fiant: et actiones ſolitas paulatim attingant. Cibus inter initia humid': ac cō coctio facilis eſſe debet: nec frigidus procedente tempore magis nutriens: potus idoneus: vinum eſt etate moderatum ac purū et ſplendidum aut album aut ſubflauū: ita. vt odore ſuaue moderate guſtui ſit: neq; ex toto aq̄ſuȝ nec vehemētē aliquā indicans qualitatē: neq; dulcedinē neq; acrorem nec amarorē. At de his quēadmodū diximus pauloante libro de curandi via explanatum iam eſt. Hoc loco non decreuimus docere omnia particularia: ſed capita rerum tantummodo percurrere: de quibus alijs libris latius differuimus quos ſcribēs quot q̄q; ſint finem faciam orationi.

Quo ordine libri legendi ſint. Ca. 13.

Itaq; ſupra dictū iam eſt: vt alius liber ſit in quo de ſtatuēda medendi arte tractemus. Hūc duo alij de ſtatuendis artib' antecedūt. Sȝ hi ſil' cū eo quē nūc abſoluimus ſummatim ſunt effecti. Illi vero hunc ordinē habent. De elementis Hyppocratis vn' liber eſt. Deinde tres libri de temperamētis. Quorū duo de animalium temperamentis. Terti' de tēperamētis medicamētorū expoſuit: et ob eam rem librum de viribus ſimpliciū medicamētoꝝ non bene intelliges: niſi tertiū de tēperamentis diligēter euolueris. Ali' preterea liber paruus eſt ſequens duos primos libros de temperamentis qui de inequali intemperie inſcribitur. Itidem alij parui

ſunt. Alter de optima corpis preparatione. Alter de bono habitu. Porro alius liber eſt in tria volumina diuiſus q̄ de virib⁹ naturalibus eſt: quē poſt duos libros de tēpamentis: aut etiā poſt librū de elementis euoluas licebit. Poſt hūc in multis libris de actionibus aialibus diſputamus. Cūq; ad eoꝝ demōſtrationes nō parū conducat ex diſſectione: cognitio in ea primū exerceri opꝫ. Atq; vtiliſſimi ſunt cōgreſſus diſſectionū: etiā alij plures libri vnus quidem de diſcordia diſſectionū: aliter de diſſectione defunctoꝝ: q̄bus deinceps exiſtūt duo alij de diſſectione viuentiū. In alijs q̄buſdā particulatim inſtruendis diſcipulis fecimus diſſectionē oſſium muſculorum: neruoꝝ: atq; venarū: ⁊ arteriarū. Item aliqui libri alij ex quibus eſt alius: in quo diſſerit vtrū ſanguis per naturam in arterijs cōtineat. Ceterū alij indicantes actionē eaꝝ. Duo q̄dē ſunt de motu muſculoꝝ. Tres ꝺ thoracis ac pulmonis motu. Quib⁹ deinceps eſt liber de cauſis ſpirationis. Quibus ſequit liber de voce. de parte animi ac ꝟtute que princeps eſt: ⁊ alijs oibus. Quecunq; de naturalibus ⁊ aialibus actionibus q̄runt: multis editis voluminibus docuim⁹. Que de Hyppocratis ac platonis decretis inſcripſimus. Eodē cōſiderādi genere cōtinent libri de ſemine ſeorſum editi. Itē libri de diſſectione Hyppocratis: q̄bus oibus liber de vſu ptium ſequitur. In denotationē preterea morboꝝ liber de locis affectis et venis: liber de pulſibus vtilis eſt: quo loco etiā preſenſiones docemus. Antecedūt preterea librū de pulſibus duo alij libri. Alter de vſu ſpirationis: alter vſu pulſuum. Liber preterea de pulſibus in quatuor partes diſtributus eſt. Prima eſt de differentia eorum Scđa de dinotatione. Tertia de cauſis pulſuū. Quarta de preſenſione pulſuū. Ex eodē genere eſt liber qui ſcribitur de inſtituendis diſcipulis de quo artē aut de pulſibus cōpendium inſcribā. Utiles preterea ſunt ad hanc conſiderationem libri de pulſibus aduerſus archigenē: in quo enarro ac iudico. Porro vtilis ad p̄ſenſiōes eſt liber de iudicijs: hunc precedit liber de diebus decretorijs: quin etiam de aſpirationis difficultate in cognitionē p̄ſentis diſpoſitionis ac preſenſionē futuroꝝ maloꝝ aut bonorum: circa egrū vtilis exiſtit. Hi igitur omnes libri: ac cū eis alij quidā ſunt libri ſingulares: quos euoluere vſui eſt. Qualis eſt liber de cauſis pcatarticis ac liber de peritia medicinali: ac liber de victu extenuāte. Itē liber de mittēdo ſanguinē aduerſ⁹ eraſiſtratū. ac liber de tumorib⁹ p̄ter naturā. Itidē liber de nimietate: ⁊ alij iſtiuſmōi. Ueꝝ maxie neceſſarij ſūt ad curādi viā ⁊ rōnē liber de morboꝝ differētia: ac de diuerſitate accidētiū: ac terti⁹ liber i quo morboꝝ cās docuim⁹: a q̄bus alij tres exiſtūt: accidētiū cās enarrātes. Libri de ſimpliciū medicamentoꝝ virib⁹ ſunt quoꝝ ātea fecim⁹ mētionē. Itē libri de ꝯpoſitione medicamētoꝝ: quibus libri de curādi via ⁊ ratione ſequunt priuatim ſcripti atq; etiā libri de tuenda valitudine. Ceterum vt ante

exerceri oportet in libris de demonſtratiõe cũ q̄ ſit artem medẽdi rationabilem profeſſurus: libro de optima hereſi diffinitum iam eſt. Ceterum de alijs libris ac commẽtarijs: quos ſcripſimus minime neceſſe eſt hoc loco perſequi. Nã de hiſ oibꝰ alibi dicturi ſumꝰ: forte vno: aut duobus libris editis habituris inſcriptionem.

¶ Explicit Galeni Ars parua.

¶ Liber canonis Primus quez princeps Aboali Abinſceni de medicina edidit. trãſlatus a magr̄o Gerardo cremonenſi in Toleto ab arabico in latinũ.

¶ Uerba Aboali Abinſceni.

IN primis deo gratias agamꝰ ſicut ſui ordinis celſitudo ⁊ bñficij ipiꝰ multitudo meret̃: cuiꝰ miſericordie ſup oẽs ꝓphetas exiſtũt. ¶ Et poſt dicã ꝙ q̄dã de meliorib' amicis quos h̃re videor: cui in oibꝰ ꝑ q̄bꝰ me dep̄catꝰ fuerit ſatiſfacere debeo: de re quaz poſſum: me rogauit vt ei librũz de medicina faciã cuius regulas vl'es ⁊ particulares taliter comprehẽdent vt explanatio cũ breuitate in eo cõiungat̃: ⁊ ſcdõz p̄lm afferã q̄ztũ eſt afferẽdũ de declaratiõe in v̄bis paucis. Qd eq̄dẽ cõceſſi. Et mihi placuit vt in ꝑmis loquerer de cõmunibꝰ ⁊ vniuerſalibꝰ vtriuſqꝫ partis medicine theorice vcz ⁊ practice. ¶ Poſtea vero loquar de vniuerſalibꝰ iudiciorũ virtutũ medicinarũ ſimpliciũ Et poſt hec de particularibꝰ eorũdẽ. ¶ Deinde loquar de egritudinibꝰ: q̄ in vnoquoqꝫ cõtingũt mẽbro. Priꝰ tñ icipiã ab anathomia illiꝰ mẽbri ⁊ eiꝰ iuuamẽto. De anathomia eñi ſimpliciũ mẽbrorũ: ⁊ ſimiliter iuuamẽtis: in libro ꝑmo vniuerſali iã tũc locutꝰ ero. Cũ autẽ mẽbri anathomiã cõſummauero: in cõplurībꝰ locis demõſtrare incipiã quomõ eiꝰ cõſeruet̃ ſanitas. Deinde ſermone abſoluto oſtẽdã eiꝰ egritudines vniuerſales ⁊ cãs: ⁊ ſemitas cognoſcẽdi eas: ⁊ vias eas medicãdi in ſermone ẽt vniuerſali. Poſtqꝫ aũt has res vl'es expleuero ad egritudines redibo p̄ticulares: ⁊ in cõplurībꝰ eaꝝ ẽt demõſtrabo in ꝑmis iudiciũ vl'e in eiꝰ diffinitiõe ⁊ ip̄is cauſis ⁊ ſignificatiõibꝰ Deinde ad iudicia reuertar p̄ticularia. Poſt oſtẽdã regulã vl'em in medicãdo deĩde deſcẽdã ad medicãdũ p̄ticulariter cũ vnaquaqꝫ medicina ſimplici aut cõpoſita. Ad illud autez qd priꝰ dicã de iuuamẽto medicinarum ſimplicium in egritudinibus in libro medicinarũ ſimplicium in tabulis pictis quas bonum eſt fieri: ſicut in diſcipline modo aſpicies cum ad ipſum ꝑuenies: nõ reuertar ad dicenduz niſi modicã rẽ. De medicinaꝝ quoqꝫ cõpoſitaꝝ q̄ mihi videbunt̃ in antidotario meliꝰ ponẽde in iuuamẽtis: ⁊ q̃uõ miſceant̃: vſqꝫ ibi loq̄

pimittam. Placet aūt mihi ⁊ vt poſtq̄ hunc librum conſummauero: alium librū componam de rebus particularibus in quo ſit proprietas nominandi egritudines: que cum accidunt non ſunt vni eidem mēbro ꝓprie in quo ēt de pulchritudine loquemur: ⁊ vt in hoc libro eo calle ꝓcedā quo in libro particulari qui eſt ante ipſum proceſſi. ¶ Quod ſi mihi deus auxiliatus fuerit: ⁊ hūc cōſummauero librū: addā poſtea in vno libro antidotariū. ¶ Nō eſt aūt bonū vt huiꝰ libri plurimū nō ſit apō vnūquēq;: ⁊ in eiꝰ memoria q̄ huiꝰ doctrine nomine vocarī ꝑ eā lucrari deſiderat. Minꝰ nāq; qđ medico neceſſariū eſt ꝯprehēdit. Qđ ꝟo ſuꝑ ipm auditū: incōꝑhēſibile eſt. ¶ Qđ ſi deꝰ meū ꝓlōgauerit terminū: ⁊ ſcđa ſucceſſerit fortuna: me ad alia ꝑpa rabo. Nūc aūt cōponā librū quē in q̄nq; ſic diuidā libros.

¶ Fen p̄ie: Doctrine p̄ie: Libri primi de diffinitiōe medicine. Cap. j.

Dico ꝙ medicina eſt ſciētia q̄ hūani corꝑis diſpoſitiōes noſcunt ex ꝑte q̄ ſanat: vel ab ea remouet: vt habita ſanitas cōſeruet ⁊ amiſſa recuperet. ¶ Poteſt aūt aliq̄s dicere ꝙ medicina diuiditur in theoricā ⁊ practicā: ſʒ tu totā ip̄aʒ poſuiſti theoricā cum dixiſti ꝙ eſt ſciētia. ¶ Nos aūt reſpōdebimus ⁊ dicemꝰ ꝙ artium q̄dda eſt qđ eſt theorica ⁊ practica. Et de philoſophia ꝙ eſt theorica ⁊ practica. Et de medicina dicit ꝙ eſt theorica ⁊ practica. ¶ In vnaquaq; autē harū diuiſionū aliđ volumꝰ dicere cū dicimꝰ theoricā: ⁊ aliud cū dicimꝰ practicā: nō tn̄ nobis neceſſe eſt declarare diuerſitatē que inter eas exiſtit niſi in medicina. ¶ Cū ergo de medicina dixerimꝰ ꝙ eiꝰ eſt theorica ⁊ ex ea eſt practica: nō eſt exiſtimādū ꝙ velimus dicere ꝙ vna diuiſionum medicine eſt ſcire: ⁊ altera operari: quēadmodū multi hunc locum perſcrutantes exiſtimant. ¶ Sed debes ſcire ꝙ illud qđ volumꝰ eſt aliđ et ꝙ nulla duarum diuiſionum medicina eſt niſi ſcientia. Sed vna earum eſt ad ſcienda principia. Et altera ad ſciendū operandi qualitatem. Poſt ꝟo primā eaꝝ nomine ſciētie aut theorice appropriauimꝰ: ⁊ alterā appropriauimꝰ nomine practice. ¶ Per theoricā ꝟo ipſius volumꝰ ꝙ qn̄ eā ſciuerimꝰ ſciētiā tm̄ acquiremꝰ: ita ꝙ in declaratiōe qualitatis operatiōis nos nō immittemꝰ. Sicut dicit in medicina ꝙ genera febriū ſunt tria: ⁊ cōplexiōes ſunt nouē. ¶ Et ꝑ practicā ip̄iꝰ volumꝰ nō operationē in effectu neq; laborē motionū corporearū: ſed diuiſione operationis medicine: que cum eam ſciuerimus: auxiliabitur nobis ad inquirendum ſciētiā vel ſentētiā: ⁊ ip̄a ſcientia erit in qualitate operationis. Sicut dicitur in medicina ꝙ ap oſtematibus calidis adhibenda ſunt in principio que repellant ⁊ infrigident ⁊ inſpiſſent: ⁊ poſtea repellentia cum reſoluentibus tēperabimus. Et poſt ſtatim. Poſtea in declinatione ſufficienter mol

lificantia reſoluētia. Preterq̄ȝ in apoſtematibus que ſunt de mate
rijs quas membra expellunt principalia. Hec igit̄ doctrina i ſentē
tia tibi auxiliat̄. Et hec ſententia eſt declaratio quātitatis opatio
nis. ¶ Cūq̄ȝ duarū diuiſionū qualitatē ſciueris iā ſciētiā ſciētialēr
ſciētiā operatiuā adept⁹ eris ⁊ ſi nūq̄ȝ opat⁹ fueris. ¶ Neq̄ȝ ē taliq̄s
dicere pōt ꝙ diſpoſitiōes corpis hūani ſunt tres egritudo: ſanitas:
et diſpoſitio: q̄ neq̄ȝ eſt ſanitas: neq̄ȝ egritudo: cuȝ tibi due ſuffece
rit. Poſſibile nāq̄ȝ ē vt cū hmōi dictor bn̄ ꝯſiderauerit nō iueniat
vnam duarū rerū affirmātē hanc trinitatē neq̄ȝ negantē. Amplı⁹
ſi hec trinitas neceſſaria fuerit: qđ diximus tibi remoueri a ſanita
te colliget īfirmitatē ⁊ diſpoſitionē tertiā: quā nō habere ſanitatis
diffinitionē poſuerūt q̄ ē habitus aut diſpoſitio ex qua operatiōes
ſubiecti ipſius ſane proueniunt. Neq̄ȝ huius diffinitionis oppoſi
tum: niſi ſanitatē diffinierint quēadmodū deſiderauerint et poſue
rint in ea cōditionē qua nō indiget. ¶ Preterea cū medicis in hoc
non litigemus. Neq̄ȝ eñ ſuȝ qui cū eis in huiuſmodi diſputare de
beam. Neq̄ȝ litigiū hoc eis neq̄ȝ illis qui cōtra eos ſunt i medicina
auxiliabit̄. Hui⁹ eñ rei certitudo alteri⁹ doctrine ꝑncipijs ꝑtinet.

¶ De ſubiectis medicine. Capitulum. 2.

QUoniā medicina corp⁹ humanū ex ꝑte vnde ſanat̄ ⁊ a ſani
tate remouetur cōſiderat: et cuiuſq̄ȝ rei ſciētia nō acquirit̄ ne
q̄ȝ cōpletur cū cauſas habuerit: niſi ꝑ ſuas cās ſciatur: ergo debe
mus in medicina ſcire ſanitatis et egritudinis cauſas. ¶ Et quia
ſanitas ⁊ egritudo ⁊ eaꝝ cauſe plerūq̄ȝ ſunt manifeſte: plerūq̄ȝ occul
te que nō ſenſu neq̄ȝ niſi ꝑ ſignificatiōes accidētiū cōprehēduntur
debemus etiā in medicina ſcire accidentia q̄ in ſanitate accidūt et
egritudine. ¶ Iā autē declaratum fuit in ſcientijs veridicis ꝙ rei
ſciētia nō acquirit̄ niſi ꝑ ſciētiā cauſarū ⁊ principiorū ipſius ſi cās
habuerit ⁊ principia: aut nō cōpletur niſi ex parte ſciēdi ei⁹ accidē
tia ⁊ cōcomitātia eſſentialia. ¶ Cauſaꝝ ꝟo q̄ttuor ſunt ſpecies ma
teriales: efficiētes: formales: ⁊ finales. ¶ Cauſe ꝟo materiales poſſ
te i q̄b⁹ ſanitas ⁊ egritudo mēſurant̄ ſunt. Subiectū q̄deȝ propin
quū: mēbrum: aut ſpirit⁹. Et ſubiectū quidē longinquū hūores. Et
eis longiora ſunt elementa. Et hec duo ſunt ſubiecta ſꝫm cōpoſitio
nē lȝ ſint cū alteratione. ¶ In cuiuſq̄ȝ aūt rei cōpoſitiōe ⁊ alteratio
ne que ſic cōponit̄ ad aliquā huiuſmodi ꝑuenit̄ vnitatē: ⁊ hec vni
tas ad quā hmōi reuertitur multitudo: aut ē cōplexio: aut forma.
cōplexio vero eſt ſꝫm alterationē ⁊ forma ſꝫm ꝯpoſitionē. ¶ Efficiē
tes aūt cauſe ſunt cauſe permutantes et conſeruātes humani cor
poris diſpoſitiones: ſicut ſunt aeres et que eis ꝯtinuātur. Et come
ſtiones ⁊ aque ⁊ potus ⁊ que eis cōtinuāt̄. Et euacuatio: et retētio.
Et regiones et ciuitates; ⁊ loca habitabilia: ⁊ q̄ eis ꝯtinuāt̄: ⁊ mot⁹

ꝛ quietes ꝛ corporei animales:ꝛ ex eis ſunt ſomnꝰ ꝛ vigilie. Et alte
ratio ī etatibꝰ ꝛ diuerſitas ī eis:ꝛ ī generibꝰ:ꝛ in artibꝰ:ꝛ ī moribꝰ ꝛ
in rebus que in humano ſuperueniunt corpore ipſum tangentibꝰ:
ſiue ſint contra naturam:ſiue non ſint cōtra naturā. ¶ Formales
vero cauſe ſunt cōplexiones et virtutes q̄ poſt eas eueniunt ꝛ cōpo
ſitiōes. ¶ Cauſe aūt finales ſunt operationes. Et in ſciētia quidē
operationum eſt ſciētia virtutū:proculdubio et ſcientia ſpirituū q̄
ſunt virtutū ſubiecta:quēadmodū nos declarabimus. ¶ Hec ergo
ſunt ſubiecta doctrine medicinalis vn̄ aliq̄s inquirit de corpe hūa
no quomodo ſanatur aut infirmatur. ¶ Huius autē inquiſitionis
ꝑfectionem ſcilicet vt ſanitas cōſeruetur et egritudo remoueatur
oportet etiam habere partes ſm̄ iſtarū duarū diſpoſitionū ꝛ ſuorū
inſtrumētorum cauſas. ¶ Et huiuſmodi quidē cauſa ē regimē cū
comeſtione ꝛ potu. Et electio aeris. Et menſura motus ꝛ quietis.
Et medicatio cum medicina. Et medicatio manualis. ¶ Hoc au-
tem totum apud medicos eſt ſm̄ tres ſpecies:ſanorū et egrorum:
et mediorum quos modo nominauimus:et dicemus quomodo in-
ter duas diuiſiones inter quas ꝓculdubio non medium media vo-
centur. ¶ Et poſtq̄ iam diuiſerimus has demonſtrationes:tunc iā
collectū eſt nobis q̄ medicina tractat de elementis:ꝛ cōplexionibꝰ:
ꝛ hūoribꝰ:et mēbris ſimplicibꝰ et cōpoſitis:ꝛ ſpiritibꝰ et virtutibꝰ
eorū naturalibꝰ ꝛ aīalibus:ꝛ vitalibꝰ:ꝛ operationibꝰ:ꝛ diſpoſitiōi-
bus corporis.ſ.ſanitate:ꝛ egritudine:et medio:ꝛ cauſis earum: ſci
licet comeſtione et potu:et aeribus:et aquis:et regionibus:ꝛ moti-
bus:ꝛ quietibus corporis:et animalibus:et etatibus:et generibus
ꝛ extrinſecus accidentibus que corpori eueniunt ex rebꝰ extraneis
ꝛ regimine cū comeſtionibꝰ et potibꝰ:ꝛ medicinis:ꝛ manuū opatio
nibus ad ſanitatē cōſeruādā et vnāquāq̄ egritudinē medicandā.
¶ Harū vero rerū quedā ſunt de quibus medico nihil aliud eſt agē
dum niſi vt quid ſint tantū eſſentiali formatione informet: ꝛ vtrū
ſint vel nō ſint doctori ſapiētie phyſicalis credat. ¶ Et earum ſunt
de quibus ī ſua arte ratiocinari debet. ¶ Que ergo earū ſunt ſicut
principia vtrum ſint vel non ſint credere debet. Sciētiarū nāq̄ pti
cularium principia credita recipiuntur et in alijs ſcientijs que ſm̄
ordinē ſunt ante eas ratiocinātur:ꝛ ita fit donec ſcientiarū omniū
principia ad philoſophiam primā que methaphyſica nūcupatꝰ ele-
uentur. ¶ Cūq̄ aliquis medicorū loqui īceperit ꝛ affirmare elemē
ta et complexionē et q̄ iſta ſequūtur ex eis:que ſciētie naturali ſubie
cta exiſtūt aggreſſus fuerit:errabit ideo q̄ in ſcientia medicine mit
tit qđ eius non eſt:ꝛ errabit qꝛ ſe aliq̄d declaraſſe exiſtimabit cū ni
hil declarauerit. ¶ Eius vero de quo medicus formare debet q̄d
ſit:ꝛ vtrū ſit vel nō ſit cuiꝰ eſſe nō eſt manifeſtū credere hec eſt ſum-
ma. ¶ Elemēta an ſint:ꝛ quot ſint:ꝛ q̄uo ſint:ꝛ q̄ ſint. Et cōplexio-
neſque ſint:ꝛ quot ſint. Et humores an ſint:ꝛ quot ſint:ꝛ q̄uo ſint.

Et virtutes vtrū ſint: ⁊ quot ſint. Et ſpūs vtrū ſint: ⁊ quot ſint: et vbi. Et queq; mutatio habet diſpoſitionē ⁊ eius mora habet cauſam. Et cauſe quot ſint. Membra aūt ⁊ eoꝝ iuuamēta ſenſu ⁊ anathomia diſcernere debet. ¶ Ea autē de quibꝰ formando ratiocinari debet ſunt egritudines ⁊ eaꝝ cauſe particulares ⁊ earum ſigna ⁊ qualiter egritudo remoueaṫ ⁊ ſanitas ↄſeruetur. Et cuiuſcunq; earum eſſe occultū fuerit ad aliud declarandū demonſtrationē afferre debet ipm diuidēdo numerādo ⁊ complendo. ¶ Galenꝰ nāq; cū demōſtratiuā argumētationē ſuper diuiſionē pmā facere aggreſſꝰ eſt non debet aggredi inq̄tū eſt medicꝰ ſed inq̄tū eſt phyloſophꝰ. ¶ In ſciētia eñi naturali dꝫ loqui ſicut alphachi: qui cū affirmare aggreſſus fuerit ꝙ cōmunitatē ſequi debēt nō dꝫ loqui de hoc inq̄tū eſt alphachi: ſed inq̄tū ipſe eſt mutachelin. Medicꝰ eñi inq̄tū eſt medicꝰ: ⁊ alphaci inq̄tū eſt alphachi: nō pōt de hoc ratiocinari. Quod ſi nō: perueniemus ad circūitionē.

¶ Doctrina ſecunda.

¶ Doctrina ſcđa de elemētis cuius eſt vnū capitulū.

Elemēta ſunt corpa ⁊ ſunt ptes primi corpis hūani ⁊ alioꝝ q̄ſ corpa diuerſarū formaꝝ diuidi minime poſſunt ex quoꝝ cōmixtione ſpecies diuerſe generatoꝝ fiunt. ¶ Medicus aūt phyſico credere debet ꝙ ſunt q̄ttuor: ⁊ nō plura quoꝝ duo ſunt leuia: ⁊ duo grauia. Leuia ſunt ignis ⁊ aer. Grauia terra ⁊ aqua. ¶ Terra eſt corpꝰ ſimplex cuius locus naturalis in medio totius exiſtit in quo naturaliter manet quieta ⁊ ad ipm cū ab eo ſeparata fuerit naturaliter mouetur ⁊ hec quidem eius naturalis grauitas exiſtit. Cuius quidem natura frigida eſt ⁊ ſicca. Ipſa eñi talis exiſtit ꝙ ſi dimiſſa fuerit: neq; altera res extrinſeca eā cōuerterit appebit ex ea frigiditas ſenſibilis ⁊ ſiccitas. Eiꝰ vero eſſe in generatis iuuamētū pſtat ad retētionē faciendā ⁊ fictionē ⁊ ad cōſeruādas figuras ⁊ formas. ¶ Aqua aūt eſt corpꝰ ſimplex cuiꝰ naturalis locus eſt ⁊ vt ſit circūdās terrā ⁊ circūdata ab aere cū in ſuis ſitibꝰ naturalibꝰ permāſerit. Et hec quidem eſt eius grauitas cōpatiua q̄ frigida eſt ⁊ humida. ſ. eiꝰ natura talis exiſtit: ꝙ ſi dimiſſa fuerit ſicut eſt neq; vlla cauſa extrinſeca ei cōtraria fuerit: appebit ex ea frigiditas ſenſibilis ⁊ diſpoſitio q̄ eſt humiditas. Et ipſa quidē eſt eius gn̄atio in creatione ſua que reddit eam aptā ad ſpargendum: ⁊ extendendum pro qualibet re: q̄ui ſi ſit pauca. Et recipit oēm figurā que eſt ſed nō retinet. Cuiꝰ eē in generatis iuuamētū pſtat ad figurādas formas quas in ſuis diuiſioibꝰ aliq̄ ſignrare volūt: ⁊ ad figurādū ⁊ ad lineādū ⁊ tpandū. Hūidū eñi lꝫ cito formas figurales amittat cito tñ eas recipit. Sicut ſiccū lꝫ eas duriter ſuſcipiat duriṫ tñ retiñet eas. Cūq; hūidū ⁊ ſiccū ſe adiuicē tpauerit: adipiſceṫ ſiccū ab hūido vt cito ſuſcipiat tēſionē ⁊ facile figurari poſſit. Et acq̄ret hūidū a ſicco vt retineat firmiṫ qđ in eo accidit ex rectificatiōe ⁊ equatiōe

Et ꝓpter humidū ꝓhibetur ſiccum a ſua ſeparatione. Et ꝓpter ſic cum ꝓhibetur humidū a ſua fluxibilitate. ¶ Aer aūt eſt corp⁹ ſimplex cuius naturalis locus eſt: vt ſit ſuper aquā ⁊ ſub igne: hec eſt eſt eius leuitas cōpatiua. Ipſi⁹ eſt natura calida eſt ⁊ humida ſm regulā quā dixim⁹. Cuius quidem eſſe in generatis iuuat vt rarificētur: ⁊ alleuient: ⁊ ſubtilietur: ⁊ ad ſuperiora eleuent. ¶ Ignis vero eſt corpus ſimplex cuius naturalis locus ſup omnes elemētarias exiſtit ptes: ꝙ eſt cōcaua celi ſupficies: ip ſe naqꝫ ad celum puenit. Et hec quidē eſt eius leuitas abſoluta. Cuius natura calida eſt ⁊ ſicca. Et eius eſſe in generatis preſtat iuuamētū vt maturet: et ſubtiliet: ⁊ pmiſceat: ⁊ vt eius penetratione currat p ea ſubſtantia aerea: ⁊ vt duoꝝ elemētoꝝ grauiū frigidorū purā frigiditatē frangat: ⁊ vt ꝺ elemētaria ꝓprietate ad ꝯplexionalitatē redeāt. ¶ Duo autē grauia plus iuuant ad membrorū generationē ⁊ eoꝝ quietem Et duo leuia pl⁹ iuuāt ad generationē ſpirituū ⁊ motionē eoꝝ: ⁊ ad mouēda mēbra: lꝫ motor nō ſit niſi aīa. ¶ Hec ſunt elementa.

¶ Doctrina tertia.

¶ Doctrine tertie de cōplexionibus. Cap. I.

Complexio eſt qualitas ꝗ ex actione adinuicē ⁊ paſſione ꝯtrariaꝝ qualitatū in elementis inuentarum: quoꝝ partes ad tātam paruitatē redacte ſunt: vt cuiuſqꝫ earum plurimū cōtingat: plurimū alterius prouenit. ¶ Cum enim adinuicem agunt ⁊ patiūtur ſuis virtutibus: accidit in earum ſumma qualitas in toto eaꝝ ſimilis que eſt cōplexio. ¶ Et quoniā virtutes prime que ſunt in elementis predictis ſunt quattuor: caliditas: frigiditas: humiditas ⁊ ſiccitas: tunc manifeſtū eſt ꝙ complexiones in corporibus generatis ⁊ corruptis ſunt per eas. ¶ Et illud quidem eſt ſm ꝙ opꝫ per diuiſionem rōnalem cum ꝯſideratione abſoluta abſqꝫ vlla comparatione ad rem aliquā. ¶ Et eſt duobus modis. ¶ Quorum vnus eſt vt ſit cōplexio equalis ita vt ꝗtitates qualitatū cōtrariarū in cōplexionato ſint equales: nō ſuperātes: neqꝫ ſuperate: ⁊ ſit complexio qualitas in medio earum vere. ¶ Aliter vero mod⁹ eſt: vt nō ſit cōplexio qualitatū cōtrariarum media abſolute: ſed ad vnā magis declinet extremitatū: aut in cōtrarietate que eſt inter caliditatē et frigiditatē: aut in cōtrarietate que eſt inter humiditatē ⁊ ſiccitatē aut inter vtraſqꝫ. ¶ Qꝺ aūt in doctrina medicine cōſideraꝫ equale aut extra equalitatem non eſt hoc neqꝫ illud. Sꝫ medicus phyſico credere debet ꝙ equale ſm hāc intētionē quā diximus impoſſibile eſt aliquo mō inueniri quāto magis vt ſit hoīs cōpꝰo: aut membri humani. ¶ Debes aūt ſcire ꝙ equale de quo medici in ſuis inquiſitiōib⁹ tractāt nō eſt denominatū ab eq̄litate in qua eq̄litas cū pōdere eq̄liter exiſtit: ſꝫ denoiaꝫ a iuſticia i diuiſiōe. Et hoc ē ꝙ iꝯplexionato in pmis attēdiꝫ: ſiue ſit corp⁹ totū: ſiue ſit mēbrū vnū vt ſit in eo de elemētis cū ſuis ꝗtitatib⁹ ⁊ qualitatib⁹ mēſura quā hūana

natura habere debet ſm meliorē ꝓportionis τ diuiſion is equitatē
¶ Accidit aūt diuiſio cū homo eam habuerit vere equalitati quā
primā diximus valde ſit ꝓpinqua. ¶ Huic vero equalitati q̄ ſʒ hu
mana attenditur corpora: τ que eſt in cōparatione alioꝝ que hanc
non habent equalitatē: neqꝫ hn̄t ꝓpinquitatē equalitatis quam
prius nominauimus quā hʒ hō: octo ꝯſiderationū accidūt modi.
¶ Aut eñ erit ſm ſpēm cōparatā ei que ab ea diuerſificatur τ eſt
alia ab ea. ¶ Aut ſm ſpēm vel aliter ſm vnā maneriē ſpeciei ꝯpara
tā ei qđ eſt diuerſum ab ea ex eo qđ eſt in ea. ¶ Aut erit ſm aliquā
partē ſpeciei ꝯparatā ei qđ ab ea diuerſuꝫ exiſtit τ eſt extra ipſam τ
in eius ſpecie. ¶ Aut erit ſm partē ſpeciei ꝯparatā ei qđ diuerſum
eſt ab ea ex eo qđ eſt in eius pte ſue ſpeciei. ¶ Aut erit ſm ſingulare
cōparatū ſuis diſpoſitionibꝰ q̄ in ipſo ſunt. ¶ Aut erit ſm mēbruꝫ
cōparatū ei qđ ab eo diuerſuꝫ exiſtit ex eo qđ eſt extra ipm in corpo
re ſuo. ¶ Aut erit ſm mēbrū cōparatū ſuis diſpoſitionibꝰ in ſeipſo
¶ Primꝰ modꝰ eſt equalitas q̄ in hōie attēditur cōparatione alio
rum generatorū τ eſt res magnā habēs latitudinē q̄ diffinitione
minime pōt cōprehendi: neqꝫ etiā qualitercūqꝫ cōtingat exiſtit: ſʒ
inter multitudinē τ paucitatē duas obtinet extremitates: ab vna
quarū cū egreſſa fuerit: nō poterit eſſe hūana cōplō. ¶ Scđs vero
modus medialis qui inter duas extremitates huius late ꝯplexiōis
exn̄s inuenit in indiuiduo qđ eſt in vltimo equalitatis ex ſpecie q̄ ē
in fine equalitatis τ in etate in qua augmentū ad ſuū ꝑuenit finem.
Et hec quidē equalitas: lʒ ēt nō ſit eq̄litas certa quā in huius ca
pituli principio noīauimus eo ꝙ hāc inueniri nō eſt poſſibile: ē eñ
ei ꝓpinqua. Et hic etiā hō equalitati nō qualitercūqꝫ vicinus exi
ſtit ſʒ ſm ſuoꝝ mēbroꝝ alterationē vel alternationē: calidorū ſicut
cor: τ frigidoꝝ ſicut cerebrū τ humidorū velut epar τ ſiccoꝝ: ſicut oſ
ſa. ¶ Cū ergo pōderabūt τ equabuntur erit vicinus equalitati cer
te. In conſideratione vero cuiuſqꝫ membri non niſi vnius quod
eſt cutis: quemadmodum poſtea dicemus. In comparatione au
tem ſpirituum τ membrorum principalium impoſſibile eſt ipſum
huic certe equalitati eſſe propinquum: ſed egreditur ab ea tendens
ad caliditatē τ humiditatē. ¶ Vite eteñ principiū ſunt cor τ ſpūs: q̄
quidem ambo vehementer calida exiſtunt ad ſuperfluitatē decli
nātia. Et vita q̄dē exiſtūt ꝑ caliditatē. Et augmentū ꝑ humidita
tē. Eteñ caliditas in humiditate exiſtit τ ab ea nutritur. ¶ Mem
bra vero principalia ſunt tria ſicut declarabimus. Et ex eis quidem
eſt vnū frigidū qđ eſt cerebrū cuius frigiditas nō ꝑuenit ad cordis
caliditatē tēperādā τ epatis caliditatē tēperādā. Et ex eis vnū ē ſiccū
aut ſiccitati ꝓpinquū: τ ipſuꝫ ē cor: ſʒ eius ſiccitas nō ꝑuenit ad hu
miditatē cerebri τ epatis tēperandā. Neqꝫ ēt cerebrū tm̄ ē frigidū.
Neqꝫ cor tm̄ eſt ſiccū. Sʒ cor cōparatione alioꝝ duoꝝ ē ſiccū. Et cere
brū alioꝝ duoꝝ cōparatiōe eſt frigidū. Modi vero tertij latitudo an

guſtior eſt latitudine primi modi.ſ.equalitatis ſpālis: latitudinem
tñ hꝫ magnā. Et eſt cōplexio q̄ alicui gentiū cōgrua exiſtit ſm̄ cō-
parationē alicuiꝰ climatis ꝛ alicuiꝰ aeris. Indi nāq̄ ꝯplexionē ha
bēt inſiſ qua ſani exiſtūt: ꝛ ſclaui aliā hñt ꝯplexionē qua ſani degūt
ꝛ vnaqueq̄ earꝝ cōpationē ad ſuā ſpēm ſue ſpei ꝯparatiōe ē tēpe-
rata q̄ cōparatione alteriꝰ nō eſt cōtēperata. Corpus nāq̄ indicū
ſm ꝯplexionē ſclaui quale fiet: aut infirmabiť: aut morieť. Et ſimi-
liter cū ſclaui ꝯplexione indi quale reddeť. erit corporis diſpō con-
traria. ¶ Que igiť ſpēs in terra habitabili ꝯmorātiū habebit cō-
plexionē eis ꝓpriā aeri ſue climatis ꝯuenientē ꝛ habebit latitudi-
nē: cuiꝰ quidē latitudo hꝫ duas extremitates multitudinis ꝛ pauci
tatis. ¶ Quartus aūt modus eſt mediū qḋ eſt inter duas extremi-
tates latitudinis cōplexiōis climatis. Et ipſuꝫ eſt ꝯplexio ꝯplexio
nis ſpeciei tēperatior. ¶ Modus vō quintꝰ eſt anguſtior primo et
tertio. Et eſt cōplexio quā debet habere indiuiduū deſignatū qua
viuuꝫ ꝛ ſanum reperitur. Que etiā latitudinē hꝫ ad quā due termi
nantur multitudinis ꝛ paucitatis extremitates. ¶ Debet aūt ſcire
ꝙ oē indiuiduū dꝫ habere ꝯplexionē ſibi ſolūmō ꝓpriā in qua aliḋ
ei aſſociari eſt impoſſibile. ¶ Sextus aūt modꝰ eſt mediū qḋ eſt in-
ter iſtos duos terminos qḋ ē ꝯplexio: quā cū hūerit indiuiduū erit
melioris ꝯplexionis cuius ipſuꝫ eſſe opꝫ. ¶ Modꝰ aūt ſeptimus eſt
cōplexio quā vnaqueq̄ mēbrorū ſpecies habere debet in qua aliḋ
diuerſificatur. Equalitas nāq̄ oſſis eſt vt ſiccitas in eo plus abun
det. Et cerebri vt humiditas in eo plurimū abūdet. Et cordis vt in
eo ſit plus caliditatis. Et neruoꝝ vt in eis plurimū abundet frigi-
ditas. ¶ Modus aūt octauus eſt cōplexio mēbri ſingularis: quam
cū habuerit erit melioris diſpōis quā habere pōt. ¶ Cū aūt ſpēs cō
ſiderauimus inueniemꝰ hoīeꝫ certe equalitati ꝓpinquiorē. ¶ Cūq̄
regiones attēderimꝰ certificatū nobis erit ꝙ ſi fuerit locꝰ q̄ inha-
bitabitur ſub equatione diei: neq̄ aliqua de rebus terrenis obuiā
do impediuerit vꝫ montes aut maria: oportebit ibi habitātes eq̄
litati certe ꝓpinquiores exiſtere q̄ꝫ alicuius regionum. ¶ Iā autē
nobis affirmatū eſt ꝙ opinio q̄ accipit ꝙ exceſſus ab equalitate ē
cā ꝓpinquitatis ſolis eſt falſa. Rectitudo eñ ſolis ſup capita minꝰ.
ibi malum operatur: ꝛ minus mutat aerē q̄ꝫ rectitudinis ꝓpinqui-
tas apud nos aut apud eos q̄ ſunt in maiori latitudine q̄ꝫ nos: licꝫ
rectitudinē nō habeamꝰ. ¶ Amplius aūt oēs diſpoſitiones moran
tiuꝫ in linea equinoctiali ſunt diſpoſitiones nobiles ſimiles. Neq̄
aer ibi impeditur impedimento ſenſibili: ſed eorum cōplexionibus
ſemper eſt ſimilis. Et ad hanc ſententiam affirmandam iam feci-
mus dictionem. ¶ Poſt iſtos autem qui in quarto morantur cli-
mate magis temperati exiſtunt. Non enim aduruntur propter mo
ram rectitudinis ſolis ſuper eorum capita. Neq̄ elongatur ab eis
parum: quemadmodum fit in clima ſecundo ꝛ tertio.. Neq̄ con-

gelantur ſicut contingit his qui in extremitate quinti climatis ha bitāt: ⁊ qui ſm latitudinē ſunt remotiores ppterea ꝙ ſol ab eorū ca pitibus eſt remotus. ℭ In mēbris vero oiā manifeſtum fuit ꝙ mem bra principalia non ſunt equalitati certe multū ꝓpinqua. Jmmo opꝫ vt ſcias ꝙ caro eſt mēbrum illi equalitati magis propinquum ꝙ̄ cetera mēbra. Cutis tñ carne propinquior eſt. Quaſi enī nō pa titur ab aqua equaliter tēperata cuiꝰ medietas ſit nix ⁊ altera me dietas ſit aqua feruēs. Et forſitā caliditas venarum ⁊ ſanguinis neruo rum frigiditati in ea equatur. Similiter quoqꝫ non patitur a cor pore quod bene tēperatū exiſtit ex ſiccioribus corporibꝰ ⁊ humidio ribus cū in eis equalia fuerint. ℭ Et nos quidē ſcimus ꝙ nō eſt cā quare non patiatur niſi quia non ſentit illud. Neqꝫ eſt tale quale il lud niſi quia propter ipſuꝫ non patitur. Niſi enī tale eſſet quale illū propter illō pateretur. Res enim que vnius ſunt originis ⁊ in natu ris opponuntur: vne ab alijs patiuntur: ſed ab eo qd ei in qualita te cōmunicat res nō patitur. ℭ Quod autem in cute magis exiſtit tēperatum eſt cutis manus. Et quod in cute manus temperatius ē eſt cutis vole. Et tēperatius eius eſt quod eſt ſuper digitos. Et tem peratius eius eſt quod eſt ſuper indicem. Et qd tēperatius eius eſt quod eſt in pulpa extremitatis eius: ⁊ propter illud eſt melioris ſen ſibilitatis. Et quod in cute vole magis exiſtit tēperatū: eſt quod in digitorū extremitatibus inuenitur. Quapropter extremitates di gitorum aliorum quaſi indices exiſtūt qualitatum natura tactus liuꝫ. Debet enī declinatio indicis equalis exiſtere ad vnāquāqꝫ ex tremitatuꝫ: ideo vt egreſſuꝫ ab equalitate ⁊ a medietate percipiat ℭ Debes autē ſcire vltra hoc qd ſciuiſti ꝙ cū dicimꝰ de medicina ꝙ eſt temperata, nolumus dicere ꝙ ſit tēperata certe: quoniā illud eſt impoſſibile. Neqꝫ volumus dicere ꝙ tēperamento humano in ſua cōplexione ſit tēperata. Si enī ita eſſet: tūc eſſet ex ipſamet hu mana ſubſtantia. ℭ Sed volumus ꝙ cum propter calorem natu ralē qui in corpore exiſtit humano patietur qualitate afficietur ꝙ̄ hoīs qualitatē nō ſupergrediē in aliqua duarū extremitatū equa litate excedentiū. Non ergo in ipſo operabitur effectū qualitatem excedentē. Cōſideratione igitur ſue opationis in corpore humano eſt equalis. ℭ Et ſimiliter cū dicimus ꝙ eſt calida aut frigida: no lumus dicere ꝙ in ſui ſubſtātia ſit in vltimo caliditatis aut frigi ditatis: aut in ſui ſubſtātia ſit calidior corpore humano aut frigi dior. Si enī eſſet ita foret: cuius complexio eſſet ſicut hoīs ꝯplexio: eſſet tēperatū. ℭ Sed volumus dicere ꝙ ꝑpter ipſaꝫ in corpore ꝓ uenit caliditas ⁊ frigiditas maior illa quā ex ſe hēbat. ℭ Quapro pter vna medicina plerunqꝫ eſt frigida humani corporis ꝯparatio ne et cōparatiōe corporis ſcorpionis calida ⁊ hūani corpis ꝯpatio ne calida: ⁊ frigida corporis ſerpentis cōparatione. Jmmo qnqꝫ et vna medicina exiſtit calida comparatione corporis petri magis ꝙ̄

comparatione corporis pauli. Ideoqꝫ precipitur eis qui medicant et cum cõplexionẽ mutare voluerint, ⁊ vnam adhibuerint medicinam q̃ nõ cõtulerit, ab ea diſcedãt. ¶ Poſtq̃ igit̃ de cõplexione tẽperata que dicẽda erãt ꝯpleuimus: ad loquendũ de cõplexionibus diſtẽperatis redeamus. ¶ Dicemus itaqꝫ ꝙ ꝯplexiones diſtemperatas equale eſt ſiue cõprehenderis ſm cõparationẽ ſpeciei aut partis: aut indiuidui: aut mẽbri: q̃ ſunt octo. Et ſunt oẽs cõmunicantes in hoc ꝙ ꝯplexioni tẽperate ſunt oppoſite. Et he octo ꝓueniũt queadmodũ dicem⁹. Et ẽ ꝙ egreſſus ab equalitate: aut ẽ ſimplex q̃ equalitatẽ nõ exceſſit niſi ſm vnã cõtrarietatẽ: aut ẽ cõpoſitus qui equalitatẽ ſm duas cõtrarietates exceſſit. ¶ Et ſimplicis quidẽ q̃ ſm vnã excesserit cõtrarietatẽ: aut eſt exceſſus ſm cõtrarietatẽ agẽtem. Quod eſt aliquo duoꝝ modoꝝ. Quoniã aut eſt calidior q̃ dꝫ. ſed nec eſt humidior nec ſiccior: aut frigidior q̃ debet: ſꝫ neqꝫ humidior neqꝫ ſiccior. Aut ſm cõtrarietatẽ patientẽ. Quod eſt vno duorũ modorũ. Quoniã aut eſt ſiccior: q̃ dꝫ ſꝫ nõ eſt calidior neqꝫ frigidior: aut humidior: ſꝫ nõ eſt frigidior neqꝫ calidior. ¶ Iſte tñ q̃t tuor nõ diu permanẽt. Caliditas nãqꝫ maior q̃ dꝫ reddit corpus ſiccius q̃ opꝫ. Et frigiditas maior q̃ dꝫ facit corpus humidi⁹ q̃ opꝫ humiditate extranea. Et ſiccitas maior q̃ dꝫ cito reddit ipꝫ frigidi⁹ q̃ opꝫ. Et humiditas maior q̃ debet ſi valde fuerit ſupflua veloci⁹ reducit ipſum ad frigiditatẽ q̃ ſiccitas maior. Que ſi plurima non fuerit: ꝯſeruabit ipm ꝓlixiori tpe. Ad vltimũ ꝟo reddit ipſuꝫ frigidius q̃ debet. Tu tamẽ ex hoc intellige ꝙ equalitas ⁊ ſanitas magis pertinẽt caliditati q̃ frigiditati. Et he quidẽ ſunt ſimplices q̃tuor. ¶ Cõpoſite aũt ſunt in quibus fit egreſſus ab equalitate ſm vtraſqꝫ contrarietates: velut ſi ſit ꝯplexio calidior ⁊ hũidior ſil̃ q̃ opꝫ aut calidior ⁊ ſiccior ſimul q̃ opꝫ: aut frigidior ⁊ humidior ſil̃ q̃ opꝫ: aut frigidior ⁊ ſiccior ſil̃ q̃ opꝫ. ¶ Non eñ põt eſſe frigidior ⁊ calidior ſimul: neqꝫ ſiccior ⁊ humidior ſil̃. ¶ Unaqꝫqꝫ autẽ harum octo ꝯplexionũ: aut eſt ſine materia. Qd̃ quidẽ eſt cũ ꝯplexio corpus qualitate ſolũmodo afficit ita ꝙ corpus hac qualitate non afficit̃ propter humorẽ in ipſum penetrantem qui hanc habeat qualitatem ad quam immutatur corpus. Neqꝫ fiat niſi ſicut tum caliditate eius qui calefit ad ignẽ aut frigiditate eius qui ad niuẽ infrigidat⁹ eſt. ¶ Aut eſt cũ materia. Quod quidẽ eſt cũ corpus non afficitur qualitate huius cõplexionis niſi ꝓpter vicinitatẽ humoris in ipſum penetrantis in q̃ hec equalitas ſuperabundãs exiſtit queadmodũ corp⁹ humanũ cã vitrei flegmatis infrigidatur: aut cã colerici humoris praſſini calefit. Tu autem in libro tertio ⁊ quarto cuiuſqꝫ.16. complexionum exemplum inuenies. ¶ Et eſt tibi ſciendũ ꝙ complexio cum materia duobus modis eſt. ¶ Mẽbrũ eñ qñqꝫ exterius a materia madefactum eſt. Et quandoqꝫ materia penetrat et retinetur in foraminibus et ventriculis ipſius. Et eſt cũ receptio ⁊ penetratio eſt apoſtemãs. Et eſt cum non. ¶ Hec eſt de cõ-

plexione dictio. Medicus aūt phiſico credere debet ſecūdū ſemitā poſitionis quod non eſt ei manifeſtū per ſe.

De complexionibus membrorum. Caput. 2.

Dico ꝙ deus cuiq animali ⁊ cuiq mēbro donauit ex cōplexione qđ magis meretur ⁊ qđ eiꝰ actiōibus ac diſpoſitionibus ſm poſſibilitatē melius exiſtit. hoc aūt certificare philoſophi eſt ⁊ nō medici. Donauit aūt homini cōplexionē temperatiorem ꝙ in hoc mundo eſſe ē poſſe cū ſuarum virtutū conuenientia quibꝰ agit ⁊ patitur. Et vnicuiq mēbro donauit de cōplexione qđ meret. Poſuit ergo quedam ex mēbris calidiora: ⁊ alia frigidiora: ⁊ alia ſicciora: ⁊ alia humidiora. Quod aūt in corpore eſt calidius eſt ſpiritus; ⁊ cor a quo procedit. Deinde ſanguis: licet in epate generetur: qꝛ enim cū corde continuus exiſtit ab eo plus acquirit caloris ꝙ epar habeat. Poſtea epar qꝛ eſt ſicut ſanguis congelatus. Poſt quod eſt caro que minoris eſt caloris ꝙ epar: ꝓpterea ꝙ neruorum villi in ea mixti ſunt qui ſunt frigidi. Deinde ſunt muſculi q̄ minoris ſunt caliditatis ꝙ caro ſimplex propter illud quod de neruis ⁊ ligamentis eius admiſcetur. Poſtea eſt ſplen ꝓpter illud qđ eſt in eo đ fece ſanguinis. Poſtea renes eo ꝙ nō multꝰ in eis exiſtit ſanguis. Deinde arteriarum tunice: non propter ipſarum neruoſa corpora: ſed propter illud qđ recipiūt de calefactiōe ſanguinis ⁊ ſpiritꝰ qui ſunt in eis. Poſtea ſunt venarum non pulſatilium tunice propter ſanguinem ſolum. Poſtea cutis vole temperate. Frigidius vero qđ in corpe eſt flegma. Poſtea pili. Deinde os. Poſtea cartilago. Poſt ligamentum. Deīde chorda. Poſt panniculus. Deinde neruus. Poſt nucha. Poſt cerebrum. Deinde adeps. Poſtea pinguedo. Poſtea cutis. Humidius vero qđ eſt in corpore eſt flegma. Poſt ſāguis. Poſtea piguedo. Poſtea adeps. Poſtea cerebrū. Poſtea nucha. Poſtea caro mām̄illarū ⁊ teſticulorū. Poſt pulmo. Poſt epar. Deīde renes. Poſtea muſculi. Poſt cutis. Et hic q̄dem eſt ordo quo Galenus diſponit ea. Scire tamē debes qđ pulmo in ſubſtātia ⁊ nō natura eſt humidus vehementi humiditate: Omnis enim complexio membri naturalis ſimilis ē ei quo nutritur. Et ſm ſua accidentalem complexionē ſimilatur ei quod ab ipſo ſuperfluit. Pulmo autē nutritur calidiſſimo ſanguine ⁊ multo admixto colore: ⁊ hoc quidem ipſemet Galenus nos docet. In ipſo vero multa humiditatis ſuperfluitas colligitur propter illud qđ ad ipſum aſcendit de vapore corporis ⁊ propter illud quod ad ipſū deſcēdit ex catarris. Poſtꝙ igiꝉ ſic eſt res: epar multo magis hūidum eſt pulmone humiditate naturali: ⁊ pulmo magis eſt madefactus: lꝫ humiditatis mora ipm in ſui etiā ſubſtātia molliorē fecerit. Et diſpoſitiones flegmatis ⁊ ſanguinis ita intelligende ſunt flegmatis nāq hūectatio ē ſm modū madefaciēdi. Et ſanguinis hūectatio eſt ſm modū augmētū faciēdi in ſubſtātia: licet flegma

naturale aqueum plerunq; ſit maioris humiditatis q̄ ſanguis. Ex ſanguine eni cū quātū digeri debet digeritur: multum humiditatis ex eo reſoluit que erat flegmatis naturalis aquei quod ad ipſum conuerſum fuit. In ſequentibus aūt ſcies qḋ flegma naturale eſt ſanguis qui aliqua conuerſus eſt cōuerſione. ¶ Res autē ſiccior que eſt in corpe ſunt pili. ſunt.n. ex vapore fumoſo qui eleuat. Reſolutum nāq; fuit qḋ in eo de vapore miſtum erat ⁊ pura fumoſitas congelata. Poſtea eſt os: ipm nāq; oīb⁹ mēbris durius exiſtit: humidi⁹ tamē pilis eſt. Oſſis nāq; generatio ex ſanguine cuius fumus eſt ſiccus qui humores naturales exiccat locatus in eis. Quapropter os multa nutrit aīalia. Pili vo eo⁊ nullū nutriūt. aut fortaſſe: ſi nutriūt ex eis aliqḋ valde eſt rarū ⁊ extraneū: ſicut exiſtimāt quidā q vespertiliōes eos digerāt: ⁊ in eis delectētur. Nos aūt cū duas quātitates oſſis ⁊ pilo⁊ in pondere equali aſſumpſerimus ⁊ eas ī cucurbita alēbico ſuppoſito diſtilauerim⁹ egredief ex oſſe pl⁹ aque ⁊ plus olei: ⁊ remanebit min⁹ fecis. Os ergo pilo humidius eſt. Poſt os aūt in ſiccitate eſt cartilago. Poſtea ligamentū. Poſt chorda Poſt pāniculus. Poſt arterie. Poſt nerui motiui. Poſt cor Poſt nerui ſenſus. Motiones.n. nerui frigidiores ſimul exiſtūt tēpato. Nerui aūt ſenſ⁹ frigidiores q̇dem: ſ; nō multū ſunt tpato ſicciores: ⁊ fortaſſe ſunt ei propinq̇: ⁊ neq; etiā in frigiditate ſunt ab eo valde remoti. Poſtea eſt cutis.

¶ De ꝯplexionibus etatū ⁊ generum. Capitulū. 3.

Etates oēs ſunt quattuor. ¶ Etas adolēdi q̄ vocat etas adoleſcētie: ⁊ ē fere vſq; ad. 25. ānos. ¶ Poſtea ē etas ꝯſiſtēdi q̄ vocat etas pulchritudinis ⁊ eſt fere vſq; ad. 35. aut. 40. ānos. ¶ Etates minuēdi cū virt⁹ nō admittit: ⁊ hec eſt etas ſenectutis q̄ fere eſt vſq; ad annos. 60. Et eſt etas minuendi cū manifeſta virtutis debilitate ⁊ hec q̇dem eſt etas ſeniū ⁊ finis vite. ¶ Adoleſcētie vero etas diuidit in etatē infantie. Et hec q̇dem eſt cū mēbra pueri nondū ad motiones ⁊ ambulādū ſunt apta. ¶ Et in etatē dentiū plantatiuā q̄ eſt poſt ambulationē: ⁊ anteq; ſit fortis: ⁊ illud eſt cū nondū gingiue ſunt omnibus dentibus replete. ¶ Poſtea eſt etas cōcuſſiōis qḋ q̇dē eſt poſt vehemētiā ⁊ natiuitatem dētium ⁊ anteq; polluant. ¶ Deinde eſt etas algulematird alguadir rehac.i. cum ab eo egreditur ſperma que eſt quouſq; barbeſcat. ¶ Poſtea eſt etas fortitudinis que eſt donec ſinat creſcere. ¶ Infantiū vero ſolū ab infantia vſq; ad iuuentutem complexio in calore fere tēpato ⁊ in humiditate fere ſuperflua exiſtit. ¶ Medici autem antiqui inter ſe diſceptauerunt de duabus caliditatibus pueritie ⁊ iuuentutis. ¶ Fuerunt enim eorum quidam qui dixerunt quod caliditas pueri eſt maior: et ideo propter illam plus creſcit. Ideoq; omnes eius operationes naturales deſiderij et digeſtiones ſunt maiores et diutius durantes; quoniam calor innatus qui ineſt eis

ex ſpermate magis eſt aggregatus et eſt minoris temporis. ¶ Et ex eis fuerũt qui dixerũt quod calor īnatus in iuuenibus ē valde fortior quoniam eorum ſanguis eſt maioris quãtitatis et magis ſpiſſus. Ideoqꝫ accidit eis fluxus ſanguinis ex narib' plus ꝛ forti'. Et qḋ eoꝝ cõplexio plus ad colerã declinat: ꝛ puerorũ cõplexio plus declinat ad flegma. Et qḋ iuuenes vehemẽtiorũ motionum exiſtunt motus vero nõ eſt niſi propter calorem Et ipſi etiam vehementioris iſtõbre exiſtunt: et ſunt melioris digeſtionis: et hoc ex calore. Deſideriũ nãqꝫ nõ eſt ex calore ſꝫ ex frigiditate. Ideoqꝫ canin' appetitus ex frigiditate ſepius contingit. Signũ aũt quod vehementioris iſtimbre iſti exiſtant eſt: ꝙ neqꝫ nauſea accidit eis: neqꝫ vomit' neqꝫ faſtidium: quemadmodũ contingit pueris propter digeſtiue eorum maliciam. Et ſignum ꝙ eorũ cõplexio magis colere ꝑtinet eſt ꝙ omnes eorum egritudines ſunt calide: ſicut febris terciana: ꝛ eoꝝ vomitus totus eſt colericus. Egritudines autem plurime que pueris eueniunt ſunt frigide et humide: ꝛ eorum febres flegmatice et plurimum qḋ vomũt eſt flegma. Et augmentum qḋ eſt ĩ pueris nõ eſt ꝓpter fortitudinē caliditatis eorũ: neqꝫ eſt niſi propter multã ipſoꝝ humiditatē: maximũ etiã eorũ deſiderium ſignificat caloris eoꝝ diminutionē. ¶ He quidē ſunt duarum ſectarũ ſnie ꝛ ipſarum rõnes. ¶ Galenus ambabus vero ſectis contradicit. Dicit enim ꝙ eoꝝ caliditates in radice ſunt equales. Sed pueroꝝ caliditas ē maioris quantitatis et minoris qualitatis. ſ. acuitatis ꝛ iuuenum caliditas eſt minoris quãtitatis ꝛ maioris qualitatis. ſ. acuitatis ¶ Et huius quidē declaratio ſicut ipſe dicit eſt vt opinemur vnã ſolam caliditatem in menſura aut corpus ſubtile calidum vnũ in quantitate et qualitate in ſubſtantiam humidam multam ſemel penetraſſe: ſicut aqua: ꝛ alia vice penetraſſe in ſubſtãtiam ſiccam ꝛ paucam, ſicut lapis. Et cum ſic fuerit inueniem' caliditatē aqueã maioris quantitatis et minoris caliditatem lapideam minoris quantitatis et acutioris qualitatis. Et ita debes agnoſcere caliditatem que eſt in pueris ꝛ iuuenibus. ¶ Pueri enim non fuerunt generati niſi ex ſpermate quod eſt multum calidũ. ꝛ huic calori nondum accidit res que ipſum extinguat. Puer nanqꝫ augeri non ceſſat ſed creſcēdo graditur. Neqꝫ adhuc ſtetit: nedum ꝙ iam retrocedat. Iuuenibus vero nihil accidit quod eorum calorem augmētet innatum neqꝫ etiam aliquid quod ipſum extinguat: ſed ille calor in eis conſeruatur humiditate minoris quãtitatis ꝛ qualitatis ſimul donec ad declinationem perueniat. Neqꝫ tamē huius humiditatis diminutio eſt adhuc diminutio q̃ caliditatē retinere nõ poſſit: neqꝫ eſt niſi quia agmentum facere nõ valet. Quaſi humiditas tanta erat prius ꝙ duas res facere poterat cuſtodire videlꝫ calorē ꝛ ſupereſſe etiam ad augmentum faciēdũ. Ad vltimũ vero ad hoc deueniet ꝙ neutrã duarũ rerũ efficere valebit: opꝫ ergo vt ĩ medio

talis exiſtat ꝙ poſſit vnā rē efficere et nō alterā. Falſum aūt eſt vt
dicamus ipm̄ poſſe agmentare: et nō poſſe retinere calorem innatū
Quō enim in re augmentum preſtare poteſt qō radicē nō valet cu
ſtodire. Reſtat ergo vt dicamus ꝙ calorem cuſtodire poteſt: et in
corpore augmentum preſtare non poteſt. Et ſcitum eſt ꝙ hec eſt
etas iuuentutis. ¶ Quod autē dixit ſecunda ſecta ꝙ augmentum
qō eſt in pueris nō eſt niſi ꝓpter humiditatē ⁊ nō propter calorem
eſt dictio falſa. Humiditas namq̄ augmenti eſt materia. Et mate
ria nō patiť ꝑ ſe: neq̄ ꝑ ſe creatur: immo apud operationē virtutis
in eāagentis. Uirtus aūt hoc agens eſt aia aut natura ꝑcepto dei.
Neq̄ agit niſi cū inſtrumēto: ⁊ illud ē calor innat⁹. ¶ Qō aūt dixe
rūt et ꝙ vehemēs deſideriū qō eſt in pueris non eſt niſi propter fri-
giditatē ꝯplexionis eoꝝ eſt dictio falſa. Ex malo nāq̄ deſiderio: qō
eſt ꝓpter frigiditatem cōplexionis nō ꝓuenit iſtimbre: neq̄ nutri-
mentū. Puerorū enī iſtimbre melior eſt q̄ eſſe poteſt in pluribus ho
ris. Neq̄ in eoꝝ corporibus niſi foret ꝓpter hoc de permutatione
eius qō comediť plus prouenit q̄ ſit illud quod diſſoluiť: propter
quod creſcunt. Aliqñ vero accidit eis malitiam iſtimbre ꝓpter eo
rū guloſitatem: ⁊ qr eorū comeſtiones malis diſponūtur ordinib⁹:
⁊ comedūt res malas ⁊ hūidas: ⁊ mľtas ⁊ deſuꝑ malis moueňť moti
bus. Quapropter de ſuperfluitatibus plus ī eis adunať: vnde pur
gatione indigent ⁊ precipue eorum pulmones. Ideoq̄ eorū anheli
tus eſt ſpiſſior et velocior. Magnitudinem tñ nō habet eo ꝙ eorū
virtus nondum ad cōplementum peruenit. ¶ Hec eſt dictio de cō
plexione pueritie ⁊ iuuētutis: quēadmoduʒ. Gal. declarauit cuius
nos ſumus interpretes. ¶ Preterea faciendū eſt ꝙ caliditas poſt
temp⁹ cōſiſtendi minui incipit: propterea ꝙ aer circūdans materiā
eius que eſt humiditas exiccat. Calor quoq̄ innatus qui eſt intus
ad hoc adiuuat. Et labor prouenjens ex motionibus corporeis et
animalibus que neceſſarie ſunt in vita. Et defect⁹ nature ad reſiſtē
dum illi toti ſemper. ¶ Omnes enim virtutes corporee ſunt finite
Hoc autē iā ratiocinatū fuit in ſcia naturali: ei⁹ ergo oꝑatio non
ſemper exiſtit in materijs. ¶ Ampli⁹ ſi hic virtus īfinita foret ⁊ ſem
per ꝑmutationē in corꝑe faceret ei⁹ qō diſſoluiť equaliter ⁊ vno mō
diſſolutio tñ vno mō nō eſſet: immo ſemꝑ quotidie augeretur: ⁊ cor
pus diſſolutionē tolerare nō poſſet: ⁊ diſſolutio humiditatū finiret
quāto magis cū due res ſe iuuēt ad minorationem faciendam ⁊ re
trocedēdū. Et poſtq̄ ſic eſt opʒ neceſſario vt materia deſtruať: ⁊ ca-
lor extiguať: ⁊ ꝑcipue cū ad ei⁹ extictionē adiuueť ꝑter vel ꝓpter ma
teriei defectū alia cā. Et illud eſt humor extrane⁹ q accidit aſſidue
ꝓpterea ꝙ cib⁹ priuať digeſtione. Et adiuuat ad extinguēdū ipm̄
duob⁹ modis. Uno ſuffocādo ⁊ tegēdo. Alio q̄litati obuiādo. Hic
eñ hūor eſt flegmatic⁹ frigid⁹. Et hec ē mors naturalis cuiq̄ indi-
uiduo deſtinata ſm̄ ſuā primā cōplexionē vſq̄ ad terminū quē ī ſua

Potētia hꝫ ad ſuā hūiditatē ꝯſeruādā. Unūquodqꝫ eīn coꝝterminū
ꝑfixū hꝫ q̄ in idiuiduis diuerſificaꝛ ꝓpter cōplexionū diuerſitatē. Et
hi quidē ſunt termini naturales. Sūt vero alij termini abbreuiati
Totū tn̄ diuino ꝑuenit p̄cepto. ¶ Qd̓ ergo ex hoc acq̇ſiuimꝰ eſt ꝙ
pueroꝝ ⁊ iuuenū corꝑa quātū ad qualitatē ſunt calida. Et corꝑa ſe
nū ⁊ decrepitoꝝ ſunt frigida. Sꝫ pueroꝝ corꝑa eq̄li ſunt hūidiora ꝓ
pter augmētū. Et hoc q̇dē nobis inſinuat experimētū qd̓ de mollicie
oſſiū eſt ⁊ neruoꝝ vel mēbroꝝ ipoꝝ. Et cōſideratio q̄ſi parū eſt ei quo
fuerūt ſpermaꝛ ſpūs vaporalis. ¶ Senes aūt ⁊ decrepiti ꝓprie p̄ter
hoc ꝙ ſunt frigidiores adhuc ſunt ſicciores. Et hoc q̇dē ſciꝛ experi
mēto qd̓ habeꝛ de duritia oſſiū eoꝝ ⁊ aſperitate cutis eoꝝ. Et ꝯſidera
tiōe. Eo ꝙ ꝓlixū eſt tp̄s ex q̇ fuerūt ſpermaꝛ ſanguis ⁊ ſpūs vapora
lis. Et in pueris q̇dē ⁊ inuenibꝰ eſt igneitas equalis. Sꝫ in pueris plꝰ
abūdat acritas ⁊ aq̄itas. Et in ſenibꝰ ⁊ decrepitis plꝰ abūdat terreſtrei
tas qꝫ in illis duobꝰ: ⁊ eſt in decrepitis plꝰ. ¶ Juuētꝰ aūt hꝫ cōplexionē
magis eq̄lē cōplexiōe pueri. Cōparatiōe tn̄ pueri eſt eiꝰ cōplexio ſic
ca. Et ſenis ⁊ decrepiti ꝯꝑatiōe eſt hūida. Decrepitꝰ vero eſt ſiccior iu
uene ⁊ ſene in mēbris ſimplicibꝰ: ⁊ hūidior vtriſqꝫ hūiditate extranea
madefaciēte. ¶ Scd̓m vero diuerſitatē cōplexionū generꝝ femine fri
gidioris exiſtūt cōplexiōis. Ideoqꝫ ſunt in creatura minores maſcu
lis. Et ſunt hūidiores. Ergo ꝓpter ꝯplexionē earꝝ ⁊ frigiditatē multi
plicanꝛ earꝝ ſuꝑfluitates: ⁊ ꝓpter paucū ipaꝝ exercitiū. Et ſubſtātia
carniū eſt rarior: licet viri caro ex parte cōplexiōis eiꝰ qd̓ ei admiſce
tur ſit rarior. Sua nāqꝫ ſpiſſitudine plꝰ ꝓhibeꝛ in ipam penetrare
qd̓ a venis ⁊ neruoꝝ vtilis ad eā ꝓfluit. ¶ Qui vero terras inhabitāt
ſeptētrionales hūidiores ſunt. Et q̇ artes exercēt aq̄s: hūidiores exi
ſtūt. Et q̇ ab iſtis diuerſificāꝛ diuerſi exiſtūt. ¶ Signa aūt ꝯplexionū
narrabimꝰ vbi vniuerſalia ſignaꝛ particularia referemus.

¶ Doctrina quarta.

¶ Doctrine quarte ad ſciēdū quid ſit humor ⁊ eius diuiſiōes. Ca. j.

Humor eſt corpꝰ humidū liq̄dū in qd̓ in p̄mis nutriēs cōuertiꝛ
¶ Eius vero eſt hūor bonꝰ. Et ē illd̓ de cuiꝰ ꝓprietate eſt vt fiat
pars ſubſtātie nutriti ſolꝰ: vel cū alio ⁊ aſſimilari ei ſolus vel cū alio
⁊ in ſumma materia reſtaurationis eiꝰ qd̓ ex ea diſſoluitur. Et eius
ſuperfluitas eſt humor malus. Et eſt quod iſtud agere nō conſueuit
aut raro in bonū cōuertiꝛ hūorē: vñ antea a corꝑe expellitur ꝓijci dꝫ.
¶ Dicimꝰ ergo ꝙ hūiditatū corporis: q̄dam ſunt p̄me: q̄dam ſecū
de. ¶ Prime ſunt quattuor humores quos paulopoſt nominabimꝰ
Scd̓aꝝ vero due ſunt diuiſiōes. Aut eīn ſunt ſuꝑfluitates: aut nō ſuꝑ
fluitates. ¶ Suꝑfluitates vero in ſequentibus nominabimus. ¶ Et
que ſunt non ſuperfluitates ſunt humores q̇ a p̄ncipali diſpoſitiōe
conuerſi mēbris delegati fuerūt: ſꝫ nōdū alicuiꝰ mēbroꝝ ſimplicium
ꝯpatiōe ꝑfecta pars effecti ſunt. Quoꝝ ſunt q̄ttuor ſpēs. ¶ Una eſt

bumor in foraminib⁹ extremitatū paruarꝫ venarꝫ cōtēt⁹ mēbris ſim plicib⁹ ꝓpinquarū imbibētiū ea vel eā. ¶ Alia eſt bumor ꝑ oīa ſim plicia trāſiēs mēbra ſicut ros q̄ in nutrimētū cōuerti eſt apt⁹ cū cor pus nutrimento caret: ꝛ vt mēbra bumectet: cū aliqua cauſa fortis mot⁹ aut alia exiccauerit. ¶ Tertia eſt bumor q̄ parū añea ꝯgelat⁹ fuit. Et eſt nutrimētū qđ in ſubſtātiā mēbrorꝫ ex pte cōplexiōis conuerſuꝫ eſt. Sed ex parte eſſentie complentes ſimilitudinis conuerſuꝫ fuit. ¶ Quarta eſt bumor q̄ eſt int⁹ in mēbris ſimplicib⁹ a ꝓncipio natiuitatis: ꝑ quem partiū eorꝫ cōtinuitas exiſtit: cui⁹ ꝓncipiū eſt in ſpermate. Spermatis ꝟo principiū eſt ex bumoribus. ¶ Et dicem⁹ etiā ꝙ bumores bumoroſi boni ꝛ ſupfluivel nō ſupflui q̄ttuor cōtinent generib⁹: genere ſanguinis qui omnib⁹ illis melior exiſtit. ꝛ genere flegmatis: ꝛ genere colere rubee: ꝛ genere colere nigre. ¶ Sanguis ꝟo natura calid⁹ exiſtit ꝛ bumid⁹. Cuius ſunt due ſpecies: naturalis: ꝛ nō naturalis. ¶ Naturalis aūt eſt cui⁹ color eſt rube⁹ malo carēs odore ꝛ eſt valde dulcis. ¶ Non naturalis vero ſunt due diuiſiones. Ali⁹ eñi eſt q̄ a cōplexiōe bona fuit mutat⁹; nō ꝓpterea ꝙ aliq̄d ei admiſtū fuerit: ſed q̄ ei⁹ cōplexio in ſeuitiata fuit. verbi gratia: q̄ aut fuit infrigidatus aut calefactus. Et eſt alius qui nō fuit mutat⁹ niſi propter bumorē malū q̄ ei admiſtus fuit. Quod eſt ẜm duas diuiſiōes. Aut eñi ad eum bumor deforis venit ꝛ penetrauit in ipſum ꝛ corrupit. Aut in ipſomet fuit generatus bumor. verbi gratia. aliqua eius pars putruit ꝛ eius ſubtile in cboleraꝫ rubeam ꝛ ſpiſſum in coleram nigraꝫ conuerſum eſt. Et remanſerūt ambe aut vna earū in eo. Et bui⁹ q̄dē diuiſionis partes ẜm illud quod ei admiſceẗ ꝛ ipſius ſpecies de ſpeciebus flegmatis: ſpeciebus colere nigre: ꝛ ſpeciebus colere rubee diuerſificantur ꝛ aquoſitas ei⁹. Plerūqꝫ ergo fit turbidus. Et aliquando fit ſubtilis. Et aliquando niger multa infectus nigredine. Et aliq̄ñdo albus. Similiter quoqꝫ in odore ſui ꝛ ſapore mutaẗ. Fit namqꝫ amar⁹ aut ſalſus aut acetoſus. ¶ Flegmatis autem aliud eſt naturale: ꝛ aliud non naturale. ¶ Naturale eſt quod eſt aptum ꝛ vt in aliquo tempore fiat ſanguis: quoniam eſt ſanguis non bene coctus. Et eſt quidam modus dulcis flegmatis quod non valde exiſtit frigidum: immo corporis comparatione eſt frigiditatis pauce: ſanguinis vero comparatione ꝛ colere rubee eſt frigidum. ¶ Et eſt etiam flegma dulce quod non eſt naturale quod non eſt flegma ſaporem non babens quod nominauimus: quod ſit cum accidit vt cum eo ſanguis miſceatur naturalis: ꝛ quod multotiens in rbeumatiſmis ꝛ in ſaliua ſentitur. Dulcis vero naturalis receptaculum. Dixit Galenus naturam non feciſſe membrum proprium queadmodum duabus fecit coleris. Hoc namqꝫ flegma ſanguini propinquam babet ſimilitudinem: ꝛ egent eo membra omnia: ideoqꝫ fecit natura vt cum ſanguine vadat. ¶ Dicim⁹ auteꝫ ꝙ hec indigentia eſt propter duas res. Una eſt neceſſaria: ꝛ alia inna

tiua. ¶ Neceſſaria vero eſt propter duas res. Una eſt vt ſit iux-
ta membra ad hoc vt cum membra nutrimẽtum quod ad ipſa con-
ſueuit venire amiſerint qđ eſt ſanguis bonꝰ ꝑꝑ retẽtionẽ materiei eiꝰ
que a ſtomacho fit ⁊ epate: propter aliquas cauſas que acciderunt
operenẽ in eo virtutes naturales eorum ⁊ coquant: ⁊ digerant: ⁊ nu
triantur ex eo. Et ſicut calor innatus digerit ipſum ⁊ certificãdo fa
cit ipſum ſanguinem: ſimiliter calor extraneus ipſum plerumqꝫ pu-
trefacit ⁊ corrumpit. Hanc ꝟo neceſſitatis partem non habent due
colere. Due namqꝫ colere flegmati in hoc nõ communicãt qđ calor
naturalis ipm rectificat: ⁊ facit ex eo ſanguinez licet in hoc commu
nicent ei qđ calor accidẽtalis ipm mutat: ⁊ facit ex eo rẽ putridã ⁊ cor
ruptam. Altera eſt vt ſanguini admiſceatur vt ipſum aptum red-
dat ad membra flegmaticarum complexionum nutrienda in ſan-
guine: quorum qui eã nutriturus oportet flegma actualiter eſſe ſm
menſuram notam: ſicut eſt cerebrum: ⁊ hoc quidem in duabus eſt re
pertum choleris. ¶ Iuuatiua ꝟo eſt vt humectet iũcturas ⁊ mẽbra
q̃ multe exiſtũt motiõis: ne ſiccitas eis accidat propter calorem qui
ex motu prouenit ⁊ fricatione. Et hoc quidem eſt iuuamentum ſtãs
in terminis neceſſitatis. ¶ Nõ naturalis aũt flegmatis aliđ eſt ſu-
perfluitas diuerſe eſſentie vſqꝫ ad ſenſum ⁊ iſtud eſt mucilaginoſum
Et aliud eſt in ſubſtantia equale in ſenſu: ⁊ in veritate diuerſum: et
eſt flegma crudũ. Aliud eſt valde ſubtile ⁊ ipſum eſt aquoſum. Aliud
eſt valde groſſum album videlicet. ⁊ illud quod vocatur gipſeũ: ⁊ ipz
eſt cuiꝰ ſubtile fuit reſolutum ideo ꝙ in foraminibus ⁊ iũcturis diu
fuit retentum quod oibus exiſtit groſſius. Et ex flegmate eſt quod-
dam quod eſt ſalſum: quod omnibus flegmatis ſpeciebus acutius
eſt ⁊ ſiccius ⁊ leuius. Omnis ꝟo ſalſuginis cauſa eſt: vt aquoſe humi
ditati pauci ſaporis: aut priuate eo terree partes aduſte complexio
num ſiccarum ⁊ ſaporis amari equali temperamento miſceantur.
Si enim multe fuerint: amarus ſapor prouenit. Et ex hoc quidem
ſimiliter fiunt ſales ⁊ aque ſalſe. Et eſt etiam cum ſal fit ex cinere al
chali ⁊ calce: ⁊ ex alijs cum in aqua coquuntur: ⁊ colatur. ⁊ coquitur
illa aqua donec in ſalem coaguletur: aut ita dimittitur donec coa-
guletur. ¶ Similiter quoqꝫ flegmati tenui quod ſaporem non ha-
bet: aut cuius ſapor adeo eſt paruus quod non ſuperat: cum colera
ſicca natura ſe miſcuerit aduſta equalitatis admixtiõe ipſuz faciet
ſalſum ⁊ calefaciet: hoc igitur flegma eſt colericũ. ¶ Galenꝰ ꝟo dicit
flegma hoc ſalſum fieri propter ipſius putredinem aut aquoſitatẽ
que ei admiſta fuit. ¶ Et nos quidem dicimus putredinem ipſum
ſalſum efficere: ideo ꝙ in ipſo aduſtionem facit ⁊ cinereitatem: que
cum eis humiditate commiſcetur. Sola autem aquoſitas cuz ei ad
miſcetur ſalſedinem in ipſo efficere non valet: cum ibi vlla alia non
fuerit cauſa. Et mihi quidem videtur ꝙ illa aut permutationis
eſt: ſed continuitatis. tunc enim locutio completa erit. Et ex fleg-

mate eſt qđ eſt acetoſum. Et quemadmodum dulce eſt ſm duos modos: dulce per ſuam eſſentiam: ⁊ aliud ꝑpter rē extraneam que admixta fuit. Similiter acredo flegmatis acetoſi ſꝫ duos ꝯtingit modos. Uno ið qꝛ res extranea admixta fuit: q̄ eſt colera nigra acris quā in ſubſequēti nominabimꝰ. Altero ꝑpter cauſam q̄ in ipſomet cōtingit: ⁊ illud quidē eſt vt flegmati dulci qđ diximus ipſo dulci exiſtēte accidat ſicut accidit alijs ſuccis dulcibꝰ q̄ ꝓus bulliūt ⁊ poſtea aceſcunt. Et aliud ponticum cuius diſpoſitio eſt quemadmodū hec diſpoſitio. ⁊ fortaſſe erit eis pōticitas propterea ꝙ colera nigra pōtica ei admixta fuit ⁊ fortaſſe erit eius ponticitas propter cām qua in ſe vehementi infrigidatiōe infrigidatuꝫ eſt: adeo ꝙ eiꝰ ſapor ad ponticitatē ſit cōuerſus. Ideoqꝫ eiꝰ aquoſitas cōgelata eſt ⁊ ad ſiccitatē parū ⁊ terreſtreitatē altera eſt. Et neqꝫ fuit calor debilis q̄ ipm bullire faceret ⁊ cōuerteret in acredinē: neqꝫ calor fortis q̄ ipm coqueret. Et eſt flegmatis ſpēs vitrei ſpiſſi groſſi vitro liquefacto ſimilis in ſui viſcoſitate ⁊ ponderoſitate. Qđ plerūqꝫ eſt acre: ⁊ plerūqꝫ ſaporē non habebit. Et videtur ꝙ illud ex eo qđ eſt groſſum ſaporeꝫ non habens ſit crudum: aut conuertitur in crudum. Et hec quideꝫ eſt illa flegmatis ſpecies que in ꝓncipio rei erat aquoſa frigida: que neqꝫ putruit: neqꝫ res alia ei admixta fuit: ſed ſic ꝑmanſit recondita donec fuit ingreſſata ⁊ frigiditas fuit ei addita. ¶ Iaꝫ igit̄ declaratū eſt ꝙ corrupti flegmatis modi ex parte ſaporum ipſiꝰ ſunt quattuor: ſalſum: acre: ponticum: ⁊ inſipidum. Et ex parte ſue eſſentie ſunt quattuor aquoſum: vitreum: mucilaginoſum: ⁊ gipſeum. Crudum vero in collectione mucilaginoſi continetur. ¶ Colera autem rubea: alia eſt naturalis: alia eſt que eſt ſuperfluitas non naturalis ¶ Naturalis eſt ſpuma ſanguinis: cuius color eſt rubeus clarus: ⁊ leuis: acuta: ⁊ q̄to magis fuerit calida erit eiꝰ rubedo maior. Que cum in corpore generatur: in duas diuiditur partes: quarum vna cum ſanguine vadit: ⁊ altera ad chiſtim tranſmittitur fellis. Illud vero quod de ea vadit cum ſanguine: cum eo penetrat cauſa neceſſitatis ⁊ iuuamenti. Neceſſitas vero eſt vt ſanguini admiſceatur ad nutrienda membra: in quorum complexionibus magnam colere rubee partē eſſe opꝫ ſm modū quē mereꝫ de diuiſione ſicut pulmo. Sꝫ iuuamentum eſt vt ſanguinē ſubtiliet ⁊ in itineribus ipm penetrare faciat. Qđ vo de ea colatū ad chiſtim trāſmittit̄ fellis cā neceſſitatis trāſmittit̄: ⁊ vtilitatis. Neceſſitatis aūt aut eſt ſecūdū totū corpus qđ eſt ipſum a ſuperfluitate mundare: aut ſm vnū ipſius mēbrū qđ eſt fel nutrire. Utilitatis vo duo ſunt iuuamēta. Unū eſt inteſtina a ſtercore ⁊ flegmate viſcoſo abluere. Et aliud inteſtina ⁊ ani muſculos pungere: vt quid ſit ei neceſſariū ſentiat: ⁊ egeſtiones emittat Ideoqꝫ ſepe accidit colica cauſa opilationis q̄ fit in foramine qđ a felle deſcendit ad inteſtina. ¶ Nō naturalis vo colera: alia eſt que a natura egreditur propter cauſam extraneam que ei admiſcetur.

Alia eſt q̄ a natura egreſſa eſt ꝓpter cām in ſe: qꝛ eius ſubſtātia ē nō naturalis. Partis p̄me eſt alia q̄ eſt ſcita ⁊ famoſa: ⁊ ē illa cui extraneū illō qō eſt admixtū ē flegma cuiꝰ generatio magis ē i epate. Et alia eſt que eſt minoris fame ⁊ ē illa cui extraneum quod eſt admixtuꝫ eſt melancolia. ¶ Nota autem ⁊ famoſa: aut eſt colera citrina: aut eſt colera vitellina. Flegma namqꝫ cui admiſcetur colera: q̄nqꝫ eſt tenue: ⁊ generat̄ idc p̄ma. q̄nqꝫ ē groſſuꝫ ⁊ generat̄ ide ſcd̄a. i. colera q̄ ouoꝝ vitellis ſimilis exiſtit. ¶ Que aūt minoris ē fame ē illa q̄ colera vocat̄ aduſta q̄ aliquo duoꝝ generat̄ modoꝝ. Unus ē vt coleꝛa in ſe aduraт̄ ⁊ accidat in ea cinereitas ſꝫ eiꝰ ſubtile nō ſepet̄ ab ipſius cinereitate imo cinereitas in ea ꝯtinuat̄: ⁊ hec q̄dē eſt peioꝛ. Et alius eſt vt colera nigra extrinſecus ad eam veniat ⁊ cum ea miſceatur: ⁊ hec quidem ē melioꝛ. Huiꝰ aūt ſpēi colere coloꝛ ē rubeꝰ: ſꝫ nō eſt claꝛꝰ: neqꝫ floridꝰ: imo magis eſt ſimilis ſanguini: ſꝫ nō eſt tenuis: et pleriq̄ꝫ a ſuo coloꝛe ꝑ aliquas mutat̄ cās. ¶ Que ꝟo i ſui ſubſtātia extra naturā eſt: alia ē cuiꝰ generatio ſepiꝰ eſt i epate. Alia ē cuiꝰ generatio magis ē in ſtomacho. Et illa q̄dē cuius generatio magis eſt ab epate eſt vna ſpecies q̄ cū qō i ſanguine eſt ſubtile adurit̄ cuiꝰ ſpiſſitudo colera ē nigra. ⁊ q̄ in ſtomacho magis generat̄ duas hꝫ ꝑtes: praſſinā. ſ. ⁊ viridē: vt erugo eris ⁊ mihi q̄dē vr̄ q᷑ praſſina ex vitellina ḡnat̄ cū adurit̄. Cū eñi adurit̄ aduſtio i ea efficit nigredinē ex q̄ cū citrinitate mixta generat̄ viriditas. zinaria vero videt̄ mihi q᷑ generet̄ ex praſſina cū tātū adurit̄ donec eiꝰ hūoꝛoſitas ſiccatur ⁊ ad albedinē redire incipit ꝓpter ſui ſiccitatē. Caloꝛ nāqꝫ i hūido coꝛpe ipꝛimis nigredinē efficit: deīde denudat ipꝫ nigredine q̄n eiꝰ oīno finit hūiditatē. Et q̄n ſuꝑfluit i eo ipſum albificat. Et hoc q̄dē i lignis attēde que prius i carbonē vertunt̄: deinde in cinerē. Caloꝛ. n. in humido efficit nigredinē: ⁊ i eiꝰ cōtrario albedinē. Et frigiditas i hūido albedinē operat̄ ⁊ nigredinē i eiꝰ cōtrario. Hec tamē duo iudicia que in praſſina ⁊ zinaria iudicaui eſtimatiua ſunt iudicia. Hec aūt ſpēs q̄ dꝛ zinaria oībꝰ colere rubee ſpēbꝰ calidioꝛ exiſtit: ⁊ peioꝛ ⁊ magis ꝑnicioſa: ⁊ dꝛ q᷑ eſt de ſubſtantia venenoꝝ. ¶ Colere aūt nigre: alia eſt naturalis: alia nō naturalis ſuꝑfluitas. Naturalis ē boni ſanguis fex ⁊ turbulētia ⁊ ſuꝑfluitas i ꝯparatione ad ſanguinē: qꝛ oēs hūoꝛes dicunt̄ ſuꝑfluitas i ꝯpatione ſanguinis: cuiꝰ ſapoꝛ iter dulcedinē ⁊ pōticitatē exiſtit. Que cū in epe generat̄ in duas ſepat̄ partes: q̄rū vna i ſanguinē penetrat ⁊ alia ad ſplenē trāſmittit̄. ¶ Pars autē que cū ſanguine penetrat vadit cū eo cā neceſſitatis ⁊ vtilitatis. Neceſſitas vero ē vt ſāguini admiſceatur eo mō quo debet in nutrimēto cuiuſqꝫ mēbꝛoꝝ i quorū cōplexionibꝰ magnam melancolie partēꝫ eſſe opoꝛtet ſicut ſunt oſſa. Utilitas ꝟo ē vt ſanguinē reſtringat et confoꝛtet et inſpiſſet ipſum. ¶ Et pars eius que ad ſplenē tranſmittitur eſt illud quo ſan-

guis non indiguit que ad ipſum vadit cauſa neceſſitatis ⁊ vtilita-
tis. Neceſſitas vero aut eſt ſm corpus totū. ſ. vt a ſupfluitate mū-
detur: aut ſm vnū mēbrū qđ eſt vt splenē nutriat. Utilitas vero iđ ac
cidit q in os ſtomachi quaſi mulgendo pfluit. Et hec quidē vtili-
tas duobus eſt modis. Uno quia os ſtomachi ſtrigit ⁊ cōfortat: et
inſpiſſat. Alio vt in ore ſtomachi commotionem faciat ppter acre
dinē: ⁊ excitet ad famē ⁊ facit đſideriū. ¶ Debes aūt ſcire q colera
rubea q̄ ad cbiſtiʒ trāſmittit fellis eſt illđ quo ſanguis nō idiget: ⁊
illđ qđ a felle egredit eſt illud q̄ fel nō idiget. Et ſilr colera nigra q̄
ad ſplenē tranſmittit eſt illud quo ſanguis nō idiget: ⁊ illud qđ a
ſplene egredit ē illud quo non indiget ſplen. Et quēadmodū illa co
lera rubea poſtrema euigilat vtutē expulſiuā inferius ſic colera iſta
nigra poſtrema virtutē appetitiuā euigilat ſuperius. Unde ſit deo
oib⁹ meliori factorib⁹ la⁹. Melācholia vero nō naturalis nō eſt ad
modū hypoſtaſis et fecis: imo eſt ad modū aduſtiōis ⁊ cinereitatis
Res nāq hūide cū reb⁹ terreſtrib⁹ admiſcētur: ſeparat terreſtrei-
tas ab eis aliquo duorū modorū: aut ad modū hypoſtaſis: ⁊ tale
quale illđ de ſanguine eſt melancolia naturalis: ⁊ ad modum adu-
ſtionis; qđ ē cū reſoluitur ſubtile ⁊ ſpiſſum remanet: ⁊ tale quale illđ
eſt de humorib⁹ eſt melancolia ſupfluens: ⁊ iſta quidē vocatur cole
ra nigra: ⁊ neq habuit hypoſtaſiʒ niſi ſanguis. Ex flegmate eñi p
pter ſui viſcoſitatē nihil deſcēdit. Sic ⁊ ex oleo ex colera rubea pro
pter ſui ſubtilitatē ⁊ terreſtreitatis paucitatem: et ſui motus aſſi-
duitateʒ: ⁊ propterea illud quod de ea a ſanguine ſeparatur in cor
pore eſt parū: nō deſcēdit res de qua ſit curādū: nec cū ſeparat mora
tur niſi parū: ſed putrefit: aut a corpore expellitur: ⁊ cū putreſcit ei⁹
ſubtile reſoluitur ⁊ ſpiſſū remanet ⁊ fit colera nigra aduſta et non
hypoſtaſiua. ¶ Melācholia autem que eſt ſuperfluens: alia eſt que
eſt cinis colere: ⁊ qđ de ea adurit q̄ eſt amara: inter quā tñ et colerā
rubeā quā aduſtam vocam⁹ exiſtit differentia: q illa eſt colera ru-
bea cui cinis hic fuit admixtus: hec vero non eſt niſi cinis p ſe co-
gnitus cuius ſubtile fuit reſolutum. Alia eſt que ē cinis flegmatis ⁊
qđ de eo aduſtum fuit: ⁊ ſi flegma valde ſubtile et aquoſum fuerit
cinis eius erit ſalſus: ⁊ ſi non trahit ad acredinē et pōticitatē. Alia
eſt que eſt cinis ſanguinis ⁊ qđ de eo eſt aduſtuʒ: ⁊ hec q̄dē eſt ſalſa
ad paucā trahēs dulcedinē. Alia ē q̄ eſt cinis melācolie naturalis: q̄
ſi ſubtilis fuerit: erit ei⁹ cinis: ⁊ qđ de ea aduſtū ē valde acre: ſicut
acetum quod cum ſuper terre faciem cadit ebullit: et eius odor eſt
acris a quo muſce fugiunt ⁊ alia: ⁊ ſi groſſa fuerit minoris erit acre
dinis cum ponticitate pauca. ¶ Male igitur colere nigre ſpecies
ſunt tres: colera rubea cum aduritur et ei⁹ ſubtile reſoluitur: ⁊ due
alie diuiſiones quas poſt eā diximus. Melancolia vero flegmatica ē
tardioris impedimenti ⁊ malitie. Et melancolia colerica eſt que ē
fortioris malicie ⁊ velocioris corruptiōis: verūtñ ē ſuſceptibilior cu

rationis q̄ȝ ille. De aliȷs vero duabus diuiſionib⁹ que mag⁹s acris
eſt deterior exiſtit. Si tamen in ei⁹ principio auxiliū pſto fuerit: citi⁹
medicationē recipiet. Tertia vero q̄ min⁹ ſuper terrā ebulit ⁊ mi-
nus in mēbra penetrat: tardi⁹ perimit: ſed ad reſoluēdū ⁊ ad matu
randū ⁊ medicationē recipiēdum magis eſt effrenis. He ergo ſunt
ſpecies humorū nō naturaliū ⁊ ſuperfluentiū. ¶ Inquit Gal. qui di
xit ꝙ humor naturalis ſolūmodo eſt ſanguis: ⁊ alii humores ſunt
ſuperfluitates quib⁹ nō egetur: nō dixit verū. Si eñ ſolus ſanguis
eſſet humor qui membra nutrit: oīa in ſuis ↄplexionib⁹ et eſſentiȷs
ſimilia forēt. Os autē carne duri⁹ nō exiſtit: niſi qꝛ ſanguis cui ſub
ſtantia dura melancolica fuit admiſta ipſum nutriuit. Neqȝ cere-
brū mollius eſt carne: niſi quia ſanguini qui ipm̄ nutriuit ſubſtātia
mollis flegmatica fuit admixta. Ipſum quoqȝ ſanguinē aliȷs inue
nimus admiſtū humorib⁹ q̄ ab eo ſeparātur. Cū eñ extrahitur et
ordinatim ponitur inchoatim viſu diſcernit̄ qđ ſeparatur in par-
tē q̄ eſt ſicut ſpuma: ⁊ eſt colera rubea: ⁊ partē q̄ eſt ſicut fex ⁊ reſtur
bida etiā eſt melancolia: ⁊ partē q̄ eſt ſicut albumē ouoꝝ ⁊ eſt fleg
ma. ⁊ partē aquoſam q̄ eſt aquoſitas cuius ſuperfluitas in vrina
euacuatur. Aquoſitas nāqȝ non eſt ex humoribus ſecūdis: neqȝ eſt
niſi ex eo quod bibitur ⁊ non nutrit: neqȝ eſt neceſſaria niſi in nutri
menti attenuatione, ⁊ penetratione: humor namqȝ eſt quod ex
eo quod bibitur ⁊ comeditur eſt nutriens. Quod autem dico nu
triens volo itelligi qđ eſt i potētia ſile corpi. Qđ aūt i potētia corpo
ris. ſ. humani ſimilitudinē habet eſt corpus ↄmiſtū nō ſimplex. Et
aqua quidē eſt ſimplex. ¶ Sunt autem quidā hominū q̄ opināt̄ur
corporis virtutē ſanguinis ſequi multitudinē: ⁊ ipſius debilitatē
ſequi eius paucitatē. Sed non eſt ita. Quod vero attendit̄ eſt diſ-
poſitio ei⁹ quātitatis q̄ de eo corp⁹ ingreditur. ¶ Et ſunt quidam
q̄ opinant̄ ꝙ cū humores aucti fuerint: aut diminuti poſtq̄ȝ corpo
ra hūana ſm comparationeȝ fuerint qua debēt in quātitate vnius
ad alterū ſanitas erit ↄſeruata. Sed nō eſt ita. Humores nāqȝ pre
ter iſtud menſurā i q̄ȝtitatē ↄſeruatā habere debēt nō in ↄpatiōe
alteri⁹ humoris: imo i ſe cū cuſtodia mēſuratiōis quā habēt i ↄpa
ratione vni⁹ ad alteꝝ. ¶ Adhuc q̄dem remanſerūt de reb⁹ humoꝝ q̄-
ſtiones: q̄ nō medicis ſȝ tm̄ pertinēt: phis: ideoqȝ eas pretermiſi.

¶ De equalitate generationis humorum. Cap. 2.

Nutriens maſticatiōe aliquā habet digeſtionē. Superficies
eñ oris ſuperficiei ſtomachi ↄtigua exiſtit: imo eſt ac ſi vna eſ
ſet ſuperficies: neqȝ in eo virtus digeſtiua ex ipſo: cūqȝ maſticatū te
tigerit: aliqua ipm̄ ↄuerſione pmutabit. Et in hoc quidem auxilia
tur ſaliua acquiſita p digeſtionē in quā cadit calor innatus. Ideo
qȝ triticū maſticatū in maturatione furunculoꝝ ⁊ exituraꝝ operat̄
qđ nō operat̄ triticū cum aqua tritū: neqȝ illud qđ cū aqua coq̄tur
Et dixerunt quidā ꝙ ſignū oſtendens nobis maſticatū iam pap in

cipit digeri eſt q̄ neq̄ primus odor: neq̄ ſapor ineo inuenit. ¶ De eſ de poſtq̄ ſtomachū ingredit integra digeritur digeſtiōe: nō ꝓpter ſtomachi calorē tm̄: ſed ꝓpter calorē membroꝝ que ipſum circun- dant: ⁊ a dextra quidem epar: ⁊ a ſiniſtra ſplen. ſplen nāq̄ calefacit nō ꝓpter ſui ſubſtātiā: ſed ꝓpter arterias ⁊ venas multas q̄ in eo ſunt: ⁊ ab interiori quidem eſt zirbū adipinū quod cito ſuſcipit calo rem cauſa adipis ⁊ ad ſtomachu꞉ reducit: ⁊ ſuperius quidem cor mediāte diafragmate ab eo calefacto. ¶ Cum q̄ nutricās in primis digeritur fit ſua eſſentia in multis animaliū auxilio eius qđ ei ad- miſcetur de eo quod bibitur: plerūq̄ chilus: ⁊ eſt ſubſtātia liquida pti ſane in ſpiſſitudine ſimilis. Deinde eius ſubtile a ſtomacho ⁊ in teſtinis attrahit: ⁊ per vias venaꝝ que meſaraice vocant impelli- tur q̄ ſunt vene ſubtiles dure: omnibus inteſtinis continue. Cūq̄ per eas impellitur ad venā peruenit epatis que porta vocat: ⁊ pe- netrat in epar in diuiſionibus ⁊ ramis porte intrantibus ⁊ ſe mi- norantibus ⁊ ſubtiliantib⁹ ad modū capilloꝝ: occurrentibus orifi- cijs diuiſionū radicū vene que a gibbo epatis aſcēdit. Et nō facit ipſam penetrare in illas coanguſtatiōes niſi melior cō mixtio aque bibite ſupra id quo indiget corpus. Cum ergo in iſtarū venaꝝ vil- lis diuidit ſic quaſi epar totaliter tāgat huius chili totalitatē: ⁊ ꝓ pter illud tunc eius operatio eſt vehemētior ⁊ fortior: ⁊ velocior: et tunc coquit. ¶ In omni aūt decoctione que eſt hm̄ōi eſt res que eſt ſicut ſpuma: ⁊ res que eſt ſicut hypoſtaſis: ⁊ res fortaſſe erit cū eis aut que ad aduſtionē pertinet: ſi decoctio ſuperflua fuerit: aut res que nō eſt bene cocta: ⁊ decoctio fuerit minor q̄ꝫ decet. Spuma aūt eſt colera rubea. Et hypoſtaſis eſt melācolia que ambo ſunt natu- rales. Aduſti vero ſubtile eſt mala colera rubea. Et eius ſpiſſuꝫ eſt melancolia mala non naturalis. Et qđ nō bene coctū eſt flegma eſt. Quod autē de hoc toto res colata ē que eſt bene cocta eſt ſanguis Qui tm̄ q̄diu eſt in epate ſubtilior exiſtit q̄ꝫ debet ꝓpter aquoſam ſuperfluitatē q̄ propter rem quā dixim⁹ eſt neceſſaria. ¶ Iſtud vo qđ eſt ſanguis cuꝫ ab epate ſeparat ab aquoſitate ſuperflua illico mundatur que neceſſaria nō eſt niſi propter cauſam quādam q̄ iā ſublata eſt. ¶ Extrahit ergo aquoſitas a ſanguine in vena q̄ ad re nes deſcēdit ⁊ fert ſecum ſanguinē q̄ ad renes nutriēdos ſua q̄ꝫtita te ⁊ qualitate bonus exiſtit: nutritq̄ renes vnctuoſitas hui⁹ aquoſi tatis ⁊ ſanguineitatis: dēde aliud qđ remanet ad veſiccam tēdit: ⁊ poſt ad virgam. Sāguis aūt eſſentie bone per venam magnā ad gibboſitatē epatis aſcēdentē vadit: ⁊ tendit per venas que ab ea ⁊ rami ſeparant: deinde gedeguil venarū: poſtea ſedenechi gedeguil poſt in ſuggentib⁹ ſegnechi: deinde in venis q̄ ſunt ſicut villi capil laribus ſiſes: poſtea ſanguis ab eaꝝ orificijs reſudādo labit i mē- bra ex pte diuina. ¶ Sāguis ergo cauſa efficiēs calor eſt tpatus. ¶ Et cauſa materialis eſt qđ de nutriētib⁹ eſt temperatum ⁊ de po-

tibus bonis. ¶ Et formalis cā ipſius eſt decoctio noua. ¶ Et eius cauſa finalis eſt vt nutriat corpus. ¶ Efficiēs vero colere rubee cā eſt igneus calor ſuperfluus: et proprie in epate. ¶ Et eius cauſa materialis eſt quod de nutrīētibus eſt ſubtile calidū dulce et vnctuoſū et acutum. ¶ Et eius cauſa eſt formalis decoctionē ad ſuperfluitatē procedere. ¶ Et eius finalis cauſa eſt neceſſitas et vtilitas quas nominauimus. ¶ Efficiēs aūt flegmatis cauſa eſt caliditas attenuata. ¶ Et eius materialis cā eſt qđ de nutrīētib⁹ eſt groſſū humidū viſcoſū frigidū. ¶ Et eius cā formalis eſt decoctionis attenuatio ¶ Et eius finalis cā ē neceſſitas eius. ¶ Et vtilitas ipſius q̄s nolauimus. ¶ Melancolie aūt hypoſtaſiue q̄dē cā efficiēs ē calor temperatus. Sȝ cā efficiēs aduſte eſt caliditas q̄ ab eq̄litate eſt egreſſa. ¶ Et ei⁹ cā materialis ē qđ de nutrīētib⁹ eſt vehemēter groſſum pauce hūiditatis: et eorū calidū ē forti⁹ illo. ¶ Et cā ei⁹ formalis eſt fex hypoſtaſiua fmvnū duorū modorū: vn̄ neq̄ labit: neq̄ reſoluit ¶ Et eius cā finalis eſt neceſſitas ei⁹ et iuuamentū ipſius qđ nolauimus. ¶ Melācholia autem fit multa: aut propter caliditatē epatis aut ſplenis debilitatem: aut propter frigoris vehementiam cōgelantis: āt ꝑpter ꝯſtrictiōis ꝑſeuerātiā: āt ꝑꝑ egritudies q̄ multe et plīe fuerūt q̄re ꝑpter illō hūores facti ſunt cineres. ¶ Cūq̄ melācbolica multiplicat̄ et inter ſtomachū et epar ſtat: ſanguis et bonorū hūorū gn̄atio cū ea minorat̄. ergo ſanguis minuit̄. Debes aūt ſcire ꝙ gn̄atiōis hūorū cāe caliditas et frigiditas cū alijs exiſtūt cāis. Sȝ caliditas eq̄lis ſanguinē generat. Et ſupfluēs colerā gignit rubeā. Multūq̄ ſupflua melācholiā gn̄at ꝑpt̄ ſupfluitatē aduſtiōis. Et frigiditas quidē flegma generat. Et multū ſuperflua gn̄at melācoliā ꝑpter ſuperfluitatē ꝯgelatiōis. ¶ Debes aūt attendere vtutes paſſiuas cū vtutū actiuarū equi diſtātia. ¶ Neq̄ opȝ vt ſit credulitas ꝙ ois ꝯplo ſibi gn̄at ſilē et nō ſui cōtrariū ꝑ accn̄s: lȝ nō ſit per eſſentiā. ¶ Cōpleni em̄ multotiēs accidit vt cōtrariū generet. Frigida nāq̄ ꝯplo et ſicca plerūq̄ gn̄at hūiditatē extraneā nō ꝑꝑ ꝯuenīētiā: ſȝ ꝑpter digeſtiue debilitatē. Et hmōi q̄dē ꝯplonē hn̄ē hō macer cui⁹ iūcture ſunt laxe: et ē leuis: et ipſe ē timoroſus: et frigid⁹ tactu: et ſuauis. et vene āguſte et ſimilat̄ huic qđ gn̄at̄. ſeniū de flegmate: lȝ certa ſeniū ꝯplo frigida ſit et ſicca. ¶ Debes aūt ſcire ꝙ ſanguis et qđ cū colabit̄ tertiā hȝ in venis digōnē. Et cū ꝑ mēbra diuidit̄ vt vnūq̄dq̄ ſuū recipiat nutrimētū hȝ digōnē quartā. ¶ Supfluitas igit̄ digōnis p̄me q̄ eſt in ſtomacho per inteſtinorū egredit̄ viam. Et ſcđe digeſtionis q̄ fit in epate ſupfluitas plurimū cū vrina egreditur. Quod autē de ea remanet: ad ſplenē et fel tendit. Duarū vero digeſtionū remanentiū ſuperfluitates per reſolutionē q̄ nō ſentitur: et per ſudorem et per ſordiciē extrinſecam egrediuntur. Cuius pars eſt quod per foramina egreditur ſenſibilia ſicut ꝑ nares: et inſtr̄m auditus: aut nō ſenſibilia ſicut ꝑ poros: aut extra naturā

ſicut ꝑ apa cū aperiunt: aut quod naſcitur ex additionibus in corporibus ſicut pili ⁊ vngues. ¶ Debes aūt ſcire ꝙ ſi alicuius humores ſubtiles exiſtūt: eoꝝ euacuatio eū debilitat: cui multū nocet in ſui fortitudīe ſuoꝝ poroꝝ amplitudo: ꝓpter qđ reſolutionē ſequit debilitas ⁊ ꝙ humores ſubtiles ad euacuandū ⁊ reſoluendū ſunt faciles. Qđ aūt ad reſoluendū et euacuādū eſt facile ſpiritui facile aſſociari pōt in ſua reſolutione: cū eo igitur reſoluit. ¶ Et debes ſcire ꝙ quēadmodū humores iſti in ſuis generationibus cās hn̄t ſic ⁊ in ſuis motibus habēt cauſas. ¶ Motus nāq ⁊ res calide ſanguinē mouēt: ⁊ colerā rubeā: ⁊ fortaſſe mouebūt melācholiā: ⁊ forte faciēt eā. ¶ Quies vo flegma forte reddit ⁊ aliquas melie ſpēs. Et ēt ipſemet eſtimationes mouēt hūores verbi gra: ſanguinē em̄ mouet res intueri rubeas quapropter ꝓhibem᷒ illū ex cui᷒ narib᷒ ſanguis fluit: reſſplēdorē hn̄tes rubeū aſpicere. ¶ Et hec quidem dicimus de hūoribus ⁊ eoꝝ generationibus. ¶ Loqui vero cōtra ꝓter nos ⁊ deuiantes debent ſapientiarū opifices ⁊ non medici.

¶ Doctrina quinta.

¶ Doctrine quinte ad ſciendū qđ ſit membrū ⁊ ſue partes. Ca. I.

Membra autē ſunt corpora q̄ ex prima humorū generant cōmixtione: quēadmodū humores ſunt corpora q̄ ex prima ciborum generantur cōmixtiōe: ſicut cibi ſunt ex prima ꝯmixtiōe generati elemētoꝝ. ¶ Membroꝝ aūt alia ſunt q̄ ſunt ſimplicia: alia ſunt q̄ ſunt cōpoſita. ¶ Et ſimplicia quidē ſunt quoꝝ quācūq ſenſibilē aſſumpſeris partē in noīe ⁊ diffinitiōe erit toti cōicās: ſicut caro in ſuis partib᷒: ⁊ os in ſuis partibus: ⁊ neru᷒ in ſuis partibus et his ſilia. Ideoq ſimiliū vocantur partiū. ¶ Cōpoſita vo ſunt illa quoꝝ quācūq acceperis partē in noīe ⁊ diffinitiōe toti cōicans nō erit ſicut manus ⁊ facies: pars em̄ faciei nō eſt facies: neq pars manus eſt manus. Et vocātur mēbra inſtrumētalia: eo ꝙ ſunt anime inſtrumēta ad cōplendū motus ⁊ operationes. ¶ Primū mēbrorū ſimiliū ē os: qđ durū eſt creatū: qm̄ ipſuz eſt corporis fundamentuz ⁊ ſubſtētaculū motuū. ¶ Poſt ipm̄ vo eſt cartilago q̄ ex oſſe exiſtit mollior ideoq flecti pōt: ſʒ eſt oībus alijs mēbris durior. Cuius iuuamētū in creatione fuit: vt oſſiuz cū corporibus mollibus per ipāz melior fieret cōtinuatio: ⁊ vt durū cū molli nō abſq medio cōponeretur: duro em̄ molle lederet: ⁊ ꝑcipue in hora ꝑcuſſionis ⁊ ꝯſtrictionis ſi nō eſſet ꝯpoſitio ordinata: ſicut eſt in oſſe ſpatule ⁊ hypocundriorū ⁊ in oſſibus coſtarū: ⁊ ſicut eſt epiglotalis cartilago: ⁊ illō qđ eſt ſub thorace ⁊ vt per ipſam etiā foret melior iuncturarum ſe adinuicē fricantiū vicinitas: ne ſua duritie rūperentur: ⁊ etiā vt aliq̄s muſculus ſe extēdendo ad aliqđ peruenerit membroꝝ in quo oſ nō exiſtat cui innitatur ⁊ a quo cōfortetur: ſicut palpebrarū muſculi vt ſit ibi ſubſtētaculū cordis eoꝝ ⁊ defenſio: ⁊ plerūq etiā in multis locis eſt neceſſe rem aliquaz rei alicui inniti q̄ non ſit dura in vltimo

ſicut epigloti. ¶ Poſtea ſunt nerui qui ſunt corpora a cerebro orta
aut a nucha: alba: ad flectendū mollia: ⁊ ad ſeparādū dura: ad hoc
creati vt ꝑ eos mēbra ſenſuʒ habeāt ⁊ motum. ¶ Poſt neruos ſunt
chorde q̄ quidē ſunt corpora que ab extremitatibus muſculorum: iū
tur ⁊ neruis ſimilantur: ⁊ ad mēbra tendētes mobilia plerūq; ſua re
tractione retrahūt mēbra ꝑpter muſculi cōtractionē ⁊ ꝯgregatio
nē ⁊ ꝑpter retrorſū reductionē: ⁊ q̄n̄q; relaxāt relaxamēto ſui ꝑpter
ea ꝙ muſculus dilatatur cū ad ſuū redit ſitū: aut ſupra menſuram
quā eius hʒ longitudo: ⁊ ſupra diſpoſitionē quā hʒ cū in ſuo natu
rali exiſtit ſitu addit: ſicut in quibuſdā videmus muſculis: qui qui
dē ſm̄ pl'm ſunt ꝯpoſiti ex neruis qui ad muſculū tendūt: ⁊ ab alte
ra parte egrediunt: ⁊ ex corporib' de quib' poſt chordarū relationē
tractabim'. Et hec quidē ſunt que ligamēta vocātur q̄ etiā ſm̄ vi
ſuʒ ⁊ tactū neruoſa exiſtūt: ⁊ ab oſſibus veniētia ad muſculū vadūt:
et fiunt fila ipſa ⁊ nerui in eo. Quod ergo eſt ſupra partē muſculi vo
catur caro. Et qđ ab eo ſeparat ⁊ ad iuncturā vadit ⁊ mēbrū motū
colligit i ſeipſo ⁊ ꝑmutat chorda. ¶ Poſt eas aūt ſunt ligamēta q̄
ꝑdiximꝰ: q̄ etiā ſunt corpora neruo ſimilia: quorum quedā ſunt q̄ ab
ſolute ligamēta vocantur: ⁊ quedā ſunt q̄ nomine alahachab: vel
alchaab appropriant. Illud vero qđ ad muſculū extēdit nō vocat
niſi ligamentū. Et illud qđ ad muſculū nō extendit: ſʒ tm̄ qđ eſt in
ter duo extrema oſſiū iūcture cōtinuat aut inter alia mēbra: ⁊ vnā
rē alij firmiter annectit ꝑpter qđ ligamētū vocat: ⁊ q̄n̄q; nomine
alahachab vel alchaab appropriatur. Ligamētū vero nullū ſenſuʒ
habuit: ne ꝑpter motū ⁊ fricationē doleret. Juuamentū aūt liga
mēti ex eo qđ premiſſum eſt perpenditur. ¶ Et poſt ligamēta ſunt
arterie: q̄ ſunt corpora q̄ a corde naſcunt cōcaua: in longitudinē ex
tenſa: neruoſa ⁊ in ſui ſubſtantia ligamentalia habentia: motiōes
dilatādo ſe ⁊ cōſtringendo: q̄ ex q̄etibus diſcernūtur q̄dem ad hoc
fuerūt create vt cor euentet: ⁊ fumoſus vapor ab eo expellat: ⁊ ſpi
ritus mēbris corporis diſtribuatur. ¶ Poſt ſunt vene q̄ arterijs
ſimiles exiſtūt: ſʒ ſunt ab epate: ⁊ ſunt quiete: que quidē fuerūt crea
te ad hoc vt ſanguis mēbris q̄ ſunt in corpore partiat. ¶ Deinde
ſunt panniculi q̄ ſunt corpora de filis neruoſis nō ſenſu ꝑceptis tex
ta: quorum ſpiſſitudo tenuis exiſtit dilatata: aliorum corporum ſuꝑficies co
operientia ⁊ cōtinētia ea ꝑpter iuuamenta: ex quibus eſt vt ſumma
eoruʒ in ſua figura ⁊ factura cuſtodiant: ⁊ ex eis eſt vt ea ab alijs cor
poribus ſuſpēdāt: ⁊ eis annectāt mediātibus neruo ⁊ ligamento: q̄
fila facta fuerūt: ex q̄bus texti fuerūt ſicut rhenes dorſo: ⁊ ex eis eſt
vt mēbra ſm̄ ſui ſubſtātiā ſenſum nō habentia per ipſos habeant
ſuperficiē ſui eſſentia ſentientē: q̄ illud qđ ei occurrit ſentit: ⁊ acci
dētaliter ſentit qđ in corpore accidit qđ eis inuolutū ē: ⁊ hec quidē
mēbra ſunt ſicut pulmo: epar: ſplē: ⁊ rhenes: hec eñi ſua ſubſtantia
nullo modo ſentiunt: ſed neq; ſentit illud qđ in eis ꝑcuſſionē facit

niſi qđ de pãniculis ſuper ea exiſtit cunq; in eis accidit ventus aut aq̃ sentit: ſz ventũ ſentit pãnicul⁹ accidẽtaliter ꝓpter extẽſionẽ que cõtingit in ipſo: aq̃ aũt ſentit principiũ pãniculi reũs appẽſiones accidẽtaliter: ideoq; mẽbrũ apoſtematis grauitate laxat. ¶ Poſt ea eſt caro q̃ eſt locoꝝ vacuoꝝ ĩpletio: q̃ in hoꝝ mẽbroꝝ ſitu in corpore exiſtunt: ⁊ ipſoꝝ fortitudo qua ſuſtentat. ¶ In vnoquoq; aũt mẽbro eſt v̾tus naturalis qua ei res nutrimẽti ꝯplet. Et hoc quidẽ eſt nutrimentum attrahere ⁊ retinere: ⁊ aſſimilare ⁊ vnire ⁊ ſuperfluitatẽ expellere. ¶ Et poſt hec quidẽ mẽbra diuerſificantur. Sũt eñi eoꝝ q̃dam q̃ preter hanc virtutẽ inſup aliã virtutẽ hñt q̃ ab eis ad aliud ꝓcedit. Et quedã ſunt eoꝝ q̃ hoc nõ habẽt. Et aliter. Quedã eoꝝ ſunt q̃ preter hãc virtutẽ inſuper virtutẽ hñt q̃ eis ab alio influit ⁊ ſunt eoꝝ q̃dã q̃ non. ¶ Cum ergo cõpoſitio fiet: ſequet ꝙ eſt membrũ ſuſcipiẽs ⁊ tribuens. ⁊ mẽbrũ tribuẽs ⁊ nõ ſuſcipiẽs: ⁊ membrum ſuſcipiẽs ⁊ nõ tribuẽs: ⁊ mẽbrũ neq; ſuſcipiẽs neq; tribuẽs. ¶ De mẽbri aũt autẽ tribuẽtis ⁊ ſuſcipiẽtis inuẽtiõe nõ dubitam⁹ in cerebro nãq; ⁊ epate ⁊ oẽs cõuenerunt medici ꝙ vnũq̃dq; eoꝝ virtutem vite ſuſcipit ⁊ calorẽ naturalẽ ⁊ ſpiritũ a corde: ⁊ vnumquodq; eorum principiũ habet virtutis quã alijs tribuit: ſed cerebrũ quidem prebet ſenſum ſᷝm quoſdam abſolute: ⁊ ſᷝm quoſdam nõ abſolute: ⁊ epar eſt principiũ nutrimẽti ſᷝm quoſdã abſolute: ⁊ ſᷝm quoſdam non abſolute. ¶ De mẽbri aũt ſuſcipiẽtis ⁊ nõ tribuẽtis inuẽtione nõ dubitamus: ſicut caro eſt q̃ ſentiẽdi v̾rtutẽ ⁊ vite ſuſcipit ⁊ nõ eſt alicuius virtutis principiũ quam alij vllo mõ tribuat. ¶ De alijs vero duab⁹ diuiſionis partib⁹ in vna earum medici a magno phoꝝ diuerſificati ſunt. Phoꝝ nãq; magn⁹ dixit ꝙ mẽbrũ tribuẽs ⁊ nõ recipiẽs eſt cor: ipſum eſt omniũ virtutũ prima radix: ⁊ oĩbus alijs mẽbris ſuas tribuit virtutes quibus nutriunt ⁊ viuũt ⁊ quib⁹ cõprehendunt ⁊ quib⁹ mouẽt. Medici ⁊ quidã primoꝝ phoꝝ has virtutes in mẽbris partiti ſunt: ⁊ nõ dixerũt qđ ſit mẽbrum tribuẽs ⁊ nõ ſuſcipiens. Et phi quidẽ ſermo cũ ſubtiliter certificatur eſt veracior. Sed medicorum ſermo in primis cum attenditur eſt magis manifeſtus. Poſtea in alia diuiſiõis parte diuerſificati ſunt medici inter ſe: ⁊ phi inter ſe. Una enim ſecta dixit ꝙ oſſa ⁊ caro nõ ſentiẽtia ⁊ eoꝝ ſimilia non perdurãt niſi per virtutes proprias que ſunt in eis: que non ab alijs principijs eis influxerunt: ſed per illas virtutes cum nutrimentum eis tranſmittitur ſibi ſufficiunt: ⁊ neq; ipſa alij rei virtutẽ tribuunt: neq; etiam aliud membrum eis aliam tribuit virtutem. Alia vero ſecta dixit ꝙ virtutes iſte non ſunt eis proprie ſed ab epate et corde in generationis principio eis influxerunt et in eis quiete permanſerunt. Medico tamen non attinet vt in ſequendo demonſtratiua procedat argumentatione. Unde de his duabus diuerſitatibus ad veritatem exitus proueniat: neq; patet ei ſemita ad hoc inquantum eſt medicus: neq; hoc ipſum in ali-

qua ſuarum perſcrutationum ⁊ ſuarum actionuꝫ impedi'. ¶ De
bet aũt ſcire ⁊ credere in diuerſitate prima ꝙ non eſt ei curandum
vtrum cor ſit principium ſentiendi ⁊ motiõis cerebro ⁊ virtutis nu
trientis epati: aut non ſit. Cerebrũ nãqꝫ ſiue poſt cor habeat princi
piũ animaliũ actionũ exiſtit cõparatione aliorũ membrorũ. ¶ Et
epar ſimiliter actionũ naturaliũ nutrimentũ principiũ exiſtit alio⸗
rum membroꝝ comparatione. Et de alia quidem diuerſitate debet
ſcire ⁊ credere ꝙ non eſt ei curandũ vtrum virtus naturalis in tali
quale eſt os in principio gñationis ab epate venerit: aut ꝑ ſuamet
complexione meretur: aut nihil ſit eoꝝ. ¶ Sed debet credere ꝙ
hec virtus ad ipſum non profluit niſi ab epate. Nam ſi inter ea via
clauderetur ⁊ os nutrimẽtũ aptum haberet: eius actio deſtrueret:
quẽadmodum fit in ſenſu ⁊ motu cũ neruus qui prouenit a cerebro
ſtringitur. Uirtus vero illa oſſis naturalis facta eſt dum eius per
manſerit complexio. ¶ Et tunc quidem explanabitur ei diuiſionis
habitudo: ⁊ videbit membra principalia q̃ ſunt: ⁊ membra princi⸗
palibus deſeruientia: ⁊ mẽbra nõ prĩcipalia abſqꝫ ſeruitio. ¶ Mẽ
bra vero prĩcipalia ſunt membra que primarũ virtutũ que in corpo
re exiſtunt que ad hec ſunt neceſſarie: vt ſingulare: aut ſpecies per⸗
durent principia habent. Secundum vero ſingularis durabilita⸗
tẽ ſunt tria prĩcipia. Cor quidem eſt principiũ vtutis vite. Et cere
brũ quidem eſt prĩcipiũ virtutis ſentiendi ⁊ mouẽdi. Et epar q̊dem
eſt prĩcipium nutriẽdi. Sed ſm ſpeciei durabilitatem ſunt princi⸗
palia hec tria: ⁊ etiaꝫ aliud quartũ qð ſpeciei exiſtit ꝓpriũ. Et ſunt
teſticuli q̊ vni rei ſunt neceſſarij ⁊ ad rem aliã iuuatiui. Neceſſitas
ergo eſt ad ſperma generãdũ qð genealogiã cõſeruat. Juuamen⸗
tum vero eſt ad hoc vt cõplementũ forme detur: ⁊ cõplexio maſcu⸗
lina ⁊ feminea cõſeruetur: q̃ ſpeciebus aĩalis accidẽtia ſunt inſepa
rabilia: ⁊ nec ſunt ex rebus in aĩalitatis eſſentiã ingredientibus.
¶ Membroꝝ vero deſeruientium: alia ſunt q̃ ſeruitute deſeruiunt
preparatoria: alia q̃ ſeruiũt ſeruitute latoria. Et preparatoria q̊⸗
dem ſeruitus vocatur vtilitas. Latoria vero ſeruit' abſolute vocatᷣ
Seruit' aũt preparatoria eſt anteqꝫ ꝑncipale operetᷣ. Et latoria ſer
uitus poſtqꝫ ꝑncipale oꝑatur. Cordis vo ſeruiens ꝑparator eſt: ſi⸗
cut pulmo ⁊ ei' ſeruiẽs lator eſt ſicut arterie. Cerebri vo ſeruiẽs ꝑ⸗
parator ẽ ſicut epar ⁊ alia nutrimenti mẽbra ⁊ cuſtodie ſpũs: ⁊ lator
eſt ſicut nerui. Epatis vo ꝑparator ſeruiẽs eſt ſicut ſtomachus ⁊ lator
ẽ ſicut vene. Et teſticuloꝝ q̊dẽ ſeruiẽs ꝑparator ſunt ſicut mẽbra q̃
anteqꝫ ipſi generãt ſperma. Sed eoꝝ ſeruiẽs lator eſt virga in viris et
vene q̃ ſunt inter eos ⁊ ipſaꝫ. Et in mulierib' ſimiliter ſunt vene q̃
ſperma ad locũ ꝯceptiõis impellũt: et mulieres inſuꝑ hñt matricẽ:
per quã ſpermatis ꝯpletur vtilitas. ¶ Gal. aũt dixit ꝙ mẽbroꝝ alia
ſunt q̃ oꝑationẽ tm̃ efficere hñt: alia que iuuamentũ tm̃: ⁊ alia ſunt
que operationem ⁊ iuuamẽtũ hñt. primũ eſt ſicut cor. ſcðm eſt ſicut

pulmo tertiũ ſicut epar. Dico aũt ꝙ ꝑ operationez opꝫ intelligi illud
qđ cum re ſolũmodo operationũ invita ſingularis ingredie͂tiũ cõple
tur: aut in ſpeciei permane͂tia: ſicut cor in generatione ſpũs. ¶ Et
per iuuame͂tũ opꝫ intelligi illud qđ preparatur ad alterius me͂bri
operatione͂ ſuſcipie͂dã: ꝛ tunc erit operatio cõpleta ad dandã ſin-
gularitvitã: aut ſpeciei ꝑmane͂tiã: que͂admodũ pulmo aere͂ ꝓparatũ
preſtat. Ergo inquãtũ digeſtione͂ ſcđam adeo perfectã efficit quo
ad ſanguis ad ipſummet nutrie͂dũ ſit bonus actionez operatus eſt.
Et inq̃ꝫtum operatione͂ efficit que in alia expectata operatiõe au-
xiliatur: iuuame͂tũ efficit. Etiã denuo dicemꝰ ꝙ membroꝝ alia ſunt
que generãtur ex ſpermate que ſunt ſimiliũ partium me͂bra preter
carne͂ ꝛ adipe͂. Et alia ſunt que ex ſanguine generãtur ſicut adeps
ꝛ caro. Quod tame͂ preter hec duo ex duobus generat̃ ſpermatibꝰ
maſculorum ſpermate ꝛ ſpermate mulierũ. ¶ Sed ſecundũ ſermo
ne͂ eius qui de ſapientibꝰ verificauit: de ſpermate maſculi generat̃
ſicut generat̃ caſeus de coagulo: ꝛ de ſpermate mulieris generat̃ ſi
cut caſeus gñat̃ de lacte. Et ſicut ꝓncipiũ coagulatiõis eſt in coa-
gulo: ita principiũ coagulationis forme eſt in ſpermate viri. Et ſi-
cut principiũ coagulationis eſt in lacte: ita principiũ coagulatio-
nis forme. ſ. virtutis patientis eſt in ſpermate mulieris. Et que͂ad-
modũ vnũquodq̃ʒ duoꝝ coaguli vcʒ ꝛ lactis eſt pars ſubſtãtie caſei q̃
fit ex eis: ita vnũq̃đq̃ʒ duoꝝ ſpermatũ eſt pars ſubſtãtie embrionis
¶ Hoc aũt verbũ nõ paruꝫ imo multũ verbis Gal. eſt ꝯtrariũ. Si
bi nãq̃ʒ videt̃ ꝙ cuiq̃ʒ duoꝝ ſpermatũ ineſt virtꝰ coagulatiua ꝛ vir
tus coagulatione͂ ſuſcipiens. Et propter hoc nõ ſe prohibet quin
dicat quod virtus coagulatiua in maſculis eſt fortior, ꝛ virtus
coagulationem ſuſcipiens e͂ fortior in feminis. ¶ Qualiter autem
ſermo in hoc certificet̃: iuenitur in noſtris libris q̃ ſunt de ſapie͂tijs
radicalibus. ¶ Poſtea vero ſanguis q̃ in te͂pore menſtruoꝝ a mu-
liere ſeparabat̃ fit nutrime͂tũ. ¶ Sed alia pars eiꝰ eſt q̃ in ſimilitu
dine͂ ꝯuertit̃ ſubſtantie ſpermatis ꝛ me͂broꝝ q̃ ex eo generãtur ꝛ erit
nutrimentũ augmentãs ipm. Alia pars eiꝰ eſt q̃ non nutrime͂tũ fit
adhuc ſed eſt coueniẽs vt coagulet̃ ad iplenda loca me͂broꝝ primo
rum vacua ꝛ fit caro ꝛ adeps. Et alia pars eius eſt ſuperfluitas q̃
nulli harũ duarũ rerũ eſt bona: ꝛ remanet vſq̃ʒ ad horã partꝰ quaꝫ
vt pote natura ſuperfluam expellit. Cunq̃ʒ infans parturitur: ſan-
guis que͂ ipſius epar generat huius ſanguinis vices ſupplet: ꝛ ge-
neratur ex eo quod ab illo ſanguine generabatur. Et caro quidez
ex ſanguine generatur ſpiſſo quem caliditas ꝛ ſiccitas coagulant.
Adeps vero ex eiꝰ aquoſitate ꝛ vnctuoſitate generatur quã frigidi-
tas cogulat: ideoq̃ʒ ipſaꝫ caliditas reſoluit. ¶ Me͂bra aute͂ q̃ ex ſper
mate ſunt creata: cum ſolutione͂ continuitatis patiuntur certa cõ
tinuitate non reſtaurantur: niſi pauca ex eis: ꝛ in paucis habitudi
nibꝰ: ꝛ in etate pueritie: ſicut oſſa, ꝛ rami venaꝝ parui: non eſt magni

neqȝ arteriarũ. ¶ Cũ eñi aliq̃ coꝝ ꝑs ſeiũgiẗ nihil loco ei⁹ naſciẗ: et hec quidem ſunt ſicut oſſa ꝛ nerui. ¶ Illa ꝟo q̃ ex ſanguine ſunt creata renaſcuntur poſt ꝑditionẽ ſuã: ꝛ cõtinuant tali ſubſtantia q̃lis ſunt ipſa: ſicut caro. ¶ Et illud quidem qḋ eſt creatum ex ſanguine i quo adhuc virtus exiſtit ſpermatis dum nondum inter ipm ꝛ ſperma tẽpus intercessit niſi paruũ: illud mẽbrũ q̃ñ tolliẗ iterũ naſci põt: ſicut dẽtes in etate puerītie. Cũ aũt ſanguis ad aliã cõuerſus fuerit cõplexionẽ nõ iterũ renaſcetur. ¶ Et dicemus etiã ꝙ mẽbrorũ ſentientiũ mobiliũ plerũqȝ motus ꝛ ſenſus ſimul ꝓncipiũ ẽ vn⁹ neruus: ꝛ plerũqȝ ſeparantur: ꝛ erit pricipiũ cuiuſqȝ virtutis neru⁹. ¶ Et etiã dicem⁹ ꝙ oĩm iteriorũ que panniculis ſunt inuoluta: pãniculus ex vno pãniculorũ pectus aut ventrẽ cooperiẽtiũ naſciẗ. Sed eorũ q̃ in pectore ſunt pãniculorũ origo ſicut dyaphragmatis ꝛ venarũ ꝛ arteriarũ ꝛ pulmonis eſt ex panniculo iteriore qui coſtas tegit: ꝛ mẽbrorũ q̃dẽ ꝛ venarũ que ſunt in vẽtre panniculi oriũtur ex ſiphac q̃ interius ventris cooperit muſculos. ¶ Omnia quoqȝ mẽbra carnoſa ſunt: aut villoſa ſicut caro que ẽ in muſculis: aut villis carentia ſicut epar. Et null⁹ quidẽ motus fit niſi per villos. Uoluntarius vero motus fit cauſa villorũ q̃ ſunt in muſculis. Et naturalis: ſicut motus matricis ꝛ venarũ. Et cõpoſitus ſicut mot⁹ trãſglutiẽdi fit villis ꝓpriis ꝑ formam ſitu longitudinis: ꝛ latitudinis: et trãſuerſionis. Attractioni vero ſunt villi qui in longitudinẽ protẽduntur. Et expulſioni villi q̃ in latitudinẽ tendũt cõſtringentes. Et retentorij villi q̃ ex trãſuerſo vadũt. ¶ Mẽbrorũ aũt que vnã habẽt tunicã ſicut venarũ ꝛ veſice tres villorũ ſpecies adinuicẽ ſunt texte. Et mẽbrorũ q̃ ſunt duas habentia tunicas villi qui i latitudinem tẽdũt ſꝑ i extrinſeca exiſtũt eoꝝ tunica: ꝛ alij duo i tunica eoꝝ extrinſeca. Illi tñ qui in lõgitudine protenduntur ad ſuperficiẽ magis declinant extrinſecã. Qui taliter nõ creati fuerũt niſi ne attrahendi et expellendi villi ſimul exiſtãt: immo melius eſt vt villi attrahendi et retinẽdi ſint ſimul: niſi in inteſtinis: nõ enim multa indigẽt retẽtione: ſed attractiõne et expulſione. ¶ Et dicemus etiã membrorũ neruoſoꝝ corpa a ſui ſubſtãtia aliena cõtinẽtiũ: alia ſunt que vnã habent tunicam: et alia que duas. ¶ Que autem duabus conſiſtũt tunicis non taliter creata fuerunt niſi propter iuuamenta multa. Quorum vnum eſt multa neceſſitas multe cuſtodie fortitudinis ſue corpeitatis: ne ſcindatuř cã fortitudinis mot⁹ ei⁹ q̃d ꝯtinet i eis: ſicut arterie. Secundum eſt multa neceſſitas multe cuſtodie in re corporis quod in eis eſt reconditum ne reſoluatur et egrediatur. Reſolutionis vero timor prouenit cauſa ſue raritatis ſi vnam haberet tunicam. Et exitus timor eſt ideo ꝙ propter hoc etiam ad ſcandendum eſſent apte. Et hoc quidem corpus quod in eis eſt recõditum eſt ſicut ſpiritus et ſanguis qui in arterijs ſunt recõditi i in quorum cuſtodia valde eſt ſtudẽdũ ꝛ de quibus timetur ne pro nihilo

recedant. Spirit⁹ quidē ꝓpter reſolutionē. ¶ Et ſanguis quidem ꝓpter fiſſurā. ex hoc nāqꝫ maximū timet malū. Tertius ē qm̄ cū ali cui mēbro fuerit neceſſariū: vt ſit ipſius attractio et expulſio motu vehemēti: factū ē vnicuiqꝫ earū ſingulariter iſtrumentū ſine ꝑmix‑tione: ⁊ hoc eſt ſicut ſtomachus ⁊ inteſtina. Quartū eſt qm̄ cū volū tas fuerit vt vnaqueqꝫ mēbri tunica operationi: q̄ eſt ei ꝓpria ſit ꝓpa rata: ⁊ vnaqueqꝫ duarū operationū accidit ꝓpter cōplexionē ab al terius operationis complexione diuerſam: fuit melius iter eas diui dere: ſicut ſtomachus in quo fuit volūtas ſentiendi virtutē eſſe: qḋ quidē nō fit niſi in mēbro neruoſo ⁊ digerēdi. qḋ ſimiliter nō fit niſi ꝑ mēbrū carnoſuꝫ. ¶ Unicuiqꝫ igitur harū duarū reꝝ tunicā poſue runt ꝑ ſe tunicā neruoſam virtuti ſentiendi: ⁊ tunicā carnoſam di geſtioni. Et natura q̄dē itriſecā tunicā fecit neruoſam. Et extrin‑ſecā carnoſam. Pōt nāqꝫ digerentis operatio ad id qḋ digeſtū eſt in potentiā ſine occurſu peruenire. Sentiens vero id qḋ ſentitur non poteſt ſentire niſi obuiādo ei ſenſu vꝫ tact⁹. ¶ Et dicemus etiā ꝙ ſunt quedā mēbra: quoꝝ cōplexio ſanguini eſt propinqua. nō ergo indiget ſanguis in eoꝝ nutrimēto multotiēs cōuerti: ſicut carnis. Quapropter i ea neqꝫ foramina facta fuerūt: neqꝫ vētriculi: i q̄b⁹ ali quāto tꝑe nutrimētū qḋ ei digerit̄ imoret̄: ⁊ deīde caro ex eo nutria tur: imo illico cū ei nutrimentū occurrit i ipaꝫ conuertit̄. Et ſunt ex mēbris quedā quoꝝ cōplexio a ſanguinis cōplexione valde ē remo ta. Ideoqꝫ cum neceſſe fuerit ſanguinē ea nutrire: oportebit vt in ſi‑militudinē ſubſtantie eorum multis cōuerſionib⁹ ordinati cōuerta tur ſicut os. Quapropter in creatione ante vnum poſitū fuit fora‑mē qḋ eoꝝ nutrimento tanto cōtineat tꝑe quāto illud in ei⁹ ſimili‑tudinē conuertatur. ſicut in oſſe cruris et adiutorij: aut foramina multa in ipſis diuiſa: ſicut in oſſe mādibule iferioris. Et mēbris q̄‑dē q̄ ſic ſunt neceſſe eſt vt nutrimēto āpliori q̄ eis tūc ſit neceſſe re‑pleantur vt paulati ⁊ paulati procedāt illud in ſui ſimilitudinē cō uertendo. ¶ Mēbra aūt fortia ſuꝑfluitates ſuas ad mēbra debi‑lia ſibi vicina expellūt: ſicut cor ad aſcellas: ⁊ cerebruꝫ ad loca que ſunt poſt auriculas: ⁊ epar ad inguina.

¶ Doctrina. vj. cuius eſt ſumma vna: ⁊ vnū capitulū.

¶ Summa eſt de v̄tutibus cuius ſex ſunt capitula.

¶ Summe que eſt doctrine ſexte que eſt dictionis prime quod eſt de generibus virtutum ſm̄ ſermonē vniuerſalem.

¶ Capitulū. i.

Virtutū et operationū adinuicē alie ex alijs cognoſcūtur. Oīs enim virtus operationis exiſtit initiū. Neqꝫ aliq̄ operatio ꝓue nit niſi ex virtute. Ideoqꝫ vtraſqꝫ in vno poſuimus capitulo.
¶ Uirtutū aūt genera ⁊ operationū ex eis prouenientiuꝫ apud medi‑

cos ſunt tria q̃ ſunt gen⁹ virtutū vitaliū: ⁊ gen⁹ virtutū naturalium ⁊ gen⁹ virtutū animaliū. ¶ Et multis quidem philoſophorū ⁊ medicis omnib⁹: ⁊ p̄cipue Gal. v̄r φ vnaqueq̄ v̄tutū membrū p̄ncipale hȝ qđ ei⁹ exiſtit minera: ⁊ a quo eius p̄cedūt operationes. Et v̄r eis φ virtutis animalis ſedes ſit cerebrū: ⁊ ip̄ius ab eo p̄ueniāt operatiões. ¶ Et φ virt⁹ naturalis duas hȝ ſp̄es. Et vna ſp̄es eſt cui⁹ finis eſt cuſtodi rei indiuiduū ⁊ ꝯſeruare ip̄m q̃ miniſtrat in re nutrimēti quouſq̄ ad finem creſcētie ei⁹ nutriat corp⁹. Et hui⁹ q̄dē ſp̄ei ſedes ⁊ operationū ip̄ſi⁹ p̄ceſſus eſt epar. Altera v̄o ſp̄es eſt cui⁹ finis eſt ſp̄ecié ꝯſeruare q̃ eſt miniſtrās in re generatiōis: ⁊ ſeparat ex humoribus corporis ſpermatis ſubſtantiam: deinde ipſum informat ſui creatoris p̄cepto. Et hui⁹ q̄dē ſpeciei habitatio ⁊ operationū ip̄ſi⁹ p̄uent⁹ ſunt teſticuli. ¶ Uitalis v̄o virt⁹ eſt illa q̃ ſp̄us in eſſe ꝯſeruat: q̃ ſenſus ⁊ mot⁹ vehiculū exiſtit: ⁊ ip̄ȝ reddit aptū ad eo⁊ īp̄reſſiões recipiēdas cū ad cerebrū p̄uenit: ⁊ fadt ip̄ȝ potētē dādi vitā vbicūq̄ expādit. Et hui⁹ q̄dē virtutis ſedes ⁊ operatiōis ip̄ſi⁹ p̄ceſſus eſt cor. ¶ Omnibus aūt philoſophis maiori. i. Ariſtoteli v̄r φ oīum iſta⁊ operationū p̄ncipiū exiſtit cor. Sȝ p̄ma⁊ operationū ea⁊ manifeſtatio in his p̄dictis exiſtit p̄ncipijs. Quēadmodū apud medicos cerebrū eſt ſentiendi p̄ncipiū. ⁊ poſt hoc q̄ſq̄ ſenſus habet mēbrū in q̃ ei⁹ apparet operatio. Preterea cū ꝯſiderāt ſicut dicūt ⁊ certificāt inueniūt rē ſicut videt Ariſtoteli: ⁊ nō quēadmodū ip̄is v̄r: ⁊ inueniūt tractat⁹ ſuos extractos ex ꝓpoſitiōib⁹ ſufficiētib⁹ ⁊ nō neceſſarijs in qb⁹ nō aſſequūtur niſi qđ ex reb⁹ apparet. ¶ Medico aūt inquātū medic⁹ nō attinet vt ꝯſideret q̃ ſit ha⁊ dua⁊ ſentētia⁊ veritas: ſȝ illō ꝯſiderare philoſoph⁹ aut phyſic⁹ debet. ¶ Medic⁹ aūt cū ꝯcedit ei mēbra hec p̄nominata iſta⁊ virtutū p̄ncipia exiſtere nō curat in eo qđ de eſſe medicatiōis ꝯſiderat an ex alijs habeant p̄ncipijs q̃ ſunt ip̄is p̄ora vel nō: nec̄ illō ex eis exiſtit q̃ philoſoph⁹ nō ei leuia facit.

¶ De virtutib⁹ naturalibus quibus miniſtratur. ¶ Ca. 2.

Virtutū v̄o naturaliū: alie ſunt q̃ ſunt miniſtrātes: alie ſunt q̃ miniſtrate. ¶ Et miniſtrata⁊ q̄dē duo ſunt gn̄a. Unū gen⁹ miniſtrat in re nutriētis ad hoc vt indiuiduū remaneat: qđ in duas p̄titur ſp̄es: nutritiuā: ⁊ creſcitiuā. Et alternū genus miniſtrat in nutriente ad hoc vt remaneat ſp̄es: quod etiā in duas diuidit ſpecies: in generatiuam ⁊ formatiuam. ¶ Uirt⁹ v̄o nutritiua eſt illa q̃ nutriēs in nutriti ꝯuertit ſilitudinē: iō vt p ip̄m reſtaurationē ei⁹ recuperet qđ diſſolutū fuit. ¶ Uirt⁹ aūt creſcitiua eſt illa q̃ in totius corporis diametris addit ſm̄ ꝓportionalitatem naturaleȝ: quatenus ipſum ad finem augmenti perducat per illud quod ipſum ex nutriente ingreditur. ¶ Nutritiua vero virtus creſcitiue ſeruit: eo φ nutritiua quandoq̄ affert nutriēs ei qđ diſſoluitur equale: qn̄q̄ minus: quandoq̄ plus. Sed creſcitiua non erit niſi cuȝ quod ingredit plus fuerit eo quod diſſoluitur. Non tamen totum quod taliter

humor in foraminibꝰ extremitatū parua⁊ venaꝝ cōtētꝰ mēbris ſim
plicibꝰ ꝓpinquarū imbibētiū ea vel eā. ¶ Alia eſt humor ꝑ oīa ſim-
plicia trāſiēs mēbra ſicut ros q̄ in nutrimētū cōuerti eſt aptꝰ cū cor
pus nutrimento caret:⁊ vt mēbra humectet:cū aliqua cauſa fortis
motꝰ aut alia exiccauerit. ¶ Tertia eſt humor q̄ parū añea ↄgelatꝰ
fuit. Et eſt nutrimētū qđ in ſubſtātiā mēbroꝝ ex ꝑte cōplexiōis con-
uerſuȝ eſt. Sed ex parte eſſentie complente⁊ ſimilitudinis conuerſuȝ
fuit. ¶ Quarta eſt humor q̄ eſt intꝰ in mēbris ſimplicibꝰ a ꝓncipio
natiuitatis:ꝑ quem partiū eoꝝ cōtinuitas exiſtit:cuiꝰ ꝓncipiū eſt in
ſpermate. Spermatis ꝟo principiū eſt ex humoribus. ¶ Et dicemꝰ
etiā ꝙ humores humoroſi boni⁊ ſuꝑflui vel nō ſuꝑflui q̄ttuor cōti-
nent generibꝰ:genere ſanguinis qui omnibꝰ illis melior exiſtit. ⁊ ge
nere flegmatis:⁊ genere colere rubee:⁊ genere colere nigre. ¶ San
guis ꝟo natura calidꝰ exiſtit⁊ humidꝰ. Cuius ſunt due ſpecies:na
turalis:⁊ nō naturalis. ¶ Naturalis aūt eſt cuiꝰ color eſt rubeꝰ ma
lo carēs odore⁊ eſt valde dulcis. ¶ Non naturalis vero ſunt due di-
uiſiones. Aliꝰ eñ eſt q̄ a cōplexiōe bona fuit mutatꝰ:nō ꝓpterea ꝙ
aliq̄d ei admiſtū fuerit:ſed q2 eiꝰ cōplexio in ſeuitiata fuit. verbi gra
tia:q2 aut fuit infrigidatus aut calefactus. Et eſt alius qui nō fuit
mutatꝰ niſi propter humorē malū q̄ ei admiſtus fuit. Quod eſt ſm
duas diuiſiōes. Aut eñ ad eum humor deforis venit⁊ penetrauit in
ipſum⁊ corrupit. Aut in ipſomet fuit generatus humor. verbi gra-
tia. aliqua eius pars putruit⁊ eius ſubtile in cholera3 rubeam⁊ ſpiſ
ſum in coleram nigraȝ conuerſum eſt. Et remanſerūt ambe aut vna
earū in eo. Et huiꝰ q̄dē diuiſionis partes ſm illud quod ei admiſcet
⁊ ipſius ſpecies de ſpeciebus flegmatis:ſpeciebus colere nigre:⁊ ſpe
ciebus colere rubee diuerſificantur⁊ aquoſitas eiꝰ. Plerūq3 ergo fit
turbidus. Et aliquando fit ſubtilis. Et aliquando niger multa in-
fectus nigredine. Et aliquādo albus. Similiter quoq3 in odore ſui
⁊ ſapore mutat. Fit namq3 amarꝰ aut ſalſus aut acetoſus. ¶ Fleg
matis autem aliud eſt naturale:⁊ aliud non naturale. ¶ Naturale
eſt quod eſt aptum vt in aliquo tempore fiat ſanguis: quoniam eſt
ſanguis non bene coctus. Et eſt quidam modus dulcis flegmatis
quod non valde exiſtit frigidum: immo corporis comparatione eſt
frigiditatis pauce:ſanguinis vero comparatione ⁊ colere rubee eſt
frigidum. ¶ Et eſt etiam flegma dulce quod non eſt naturale quod
non eſt flegma ſaporem non habens quod nominauimus l:quod fit
cum accidit vt cum eo ſanguis miſceatur naturalis:⁊ quod multo-
tiens in rheumatiſmis ⁊ in ſaliua ſentitur. Dulcis vero naturalis
receptaculum. Dixit Galenus naturam non feciſſe membrum pro-
prium quēadmodum duabus fecit coleris. Hoc namq3 flegma ſan-
guini propinquam habet ſimilitudinem: ⁊ egent eo membra om-
nia:ideoq3 fecit natura vt cum ſanguine vadat. ¶ Dicimꝰ auteȝ ꝙ
hec indigentia eſt propter duas res. Una eſt neceſſaria:⁊ alia inna-

tiua. ¶ Neceſſaria vero eſt propter duas res. Una eſt vt ſit iux-
ta membra ad hoc vt cum membra nutrimētum quod ad ipſa con-
ſueuit venire amiſerint qđ eſt ſanguis bonꝰ ꝓꝑ retētionē materiei eiꝰ
que a ſtomacho fit ⁊ epate: propter aliquas cauſas que acciderunt
operenē in eo virtutes naturales eorum ⁊ coquant: ⁊ digerant: ⁊ nu-
triantur ex eo. Et ſicut calor innatus digerit ipſum ⁊ certificādo fa-
cit ipſum ſanguinem: ſimiliter calor extraneus ipſum plerumqꝫ pu-
trefacit ⁊ corrumpit. Hanc v̄o neceſſitatis partem non habent due
colere. Due namqꝫ colere flegmati in hoc nō communicāt qđ calor
naturalis ipm̄ rectificat: ⁊ facit ex eo ſanguinē licet in hoc commu-
nicent ei qđ calor accidētalis ipm̄ mutat: ⁊ facit ex eo rē putridā ⁊ cor-
ruptam. Altera eſt vt ſanguini admiſceatur vt ipſum aptum red-
dat ad membra flegmaticarum complexionum nutrienda in ſan-
guine: quorū qui eſt ē nutriturus oportet flegma actualiter eſſe ſm̄
menſuram notam: ſicut eſt cerebrum: ⁊ hoc quidem in duabus eſt re-
pertum choleris. ¶ Iuuatiua v̄o eſt vt humectet iūcturas ⁊ mēbra
q̄ multe exiſtūt motiōis: ne ſiccitas eis accidat propter calorem qui
ex motu prouenit ⁊ fricatione. Et hoc quidem eſt iuuamentum ſtās
in terminis neceſſitatis. ¶ Nō naturalis aūt flegmatis aliđ eſt ſu-
perfluitas diuerſe eſſentie vſqꝫ ad ſenſum ⁊ iſtud eſt mucilaginoſum
Et aliud eſt in ſubſtantia equale in ſenſu: ⁊ in veritate diuerſum: et
eſt flegma crudū. Aliud eſt valde ſubtile ⁊ ipſum eſt aquoſum. Aliud
eſt valde groſſum album videlicet. ⁊ illud quod vocatur gipſeū: ⁊ ipm̄
eſt cuiꝰ ſubtile fuit reſolutum ideo ꝙ in foraminibus ⁊ iūcturis diu
fuit retentum quod oībus exiſtit groſſius. Et ex flegmate eſt quod-
dam quod eſt ſalſum: quod omnibus flegmatis ſpeciebus acutius
eſt ⁊ ſiccius ⁊ leuius. Omnis v̄o ſalſuginis cauſa eſt: vt aquoſe humi-
ditati pauci ſaporis: aut priuate eo terree partes aduſte complexio-
num ſiccarum ⁊ ſaporis amari equali temperamento miſceantur.
Si enim multe fuerint: amarus ſapor prouenit. Et ex hoc quidem
ſimiliter fiunt ſales ⁊ aque ſalſe. Et eſt etiam cum ſal fit ex cinere al-
chali ⁊ calce: ⁊ ex alijs cum in aqua coquuntur: ⁊ colatur. ⁊ coquitur
illa aqua donec in ſalem coaguletur: aut ita dimittitur donec coa-
guletur. ¶ Similiter quoqꝫ flegmati tenui quod ſaporem non ha-
bet: aut cuius ſapor adeo eſt paruus quod non ſuperat: cum colera
ſicca natura ſe miſcuerit aduſta equalitatis admixtiōe ipſū faciet
ſalſum ⁊ calefaciet: hoc igitur flegma eſt colericū. ¶ Galenꝰ v̄o dicit
flegma hoc ſalſum fieri propter ipſius putredinem aut aquoſitatē
que ei admiſta fuit. ¶ Et nos quidem dicimus putredinem ipſum
ſalſum efficere: ideo ꝙ in ipſo aduſtionem facit ⁊ cinereitatem: que
cum eis humiditate commiſcetur. Sola autem aquoſitas cū ei ad-
miſcetur ſalſedinem in ipſo efficere non valet: cum ibi vlla alia non
fuerit cauſa. Et mihi quidem videtur ꝙ illa aut permutationis
eſt: ſed continuitatis. tunc enim locutio completa erit. Et ex fleg-

mate eſt qđ eſt acetoſum. Et quemadmodum dulce eſt ſm duos modos: dulce per ſuam eſſentiam: ⁊ aliud ꝑpter rē extraneam que admixta fuit. Similiter acredo flegmatis acetoſi ſʒ duos ꝯtingit modos. Uno iđ qꝛ res extranea admixta fuit: q̄ eſt colera nigra acris quā in ſubſequēti nominabimꝰ. Altero ꝑpter cauſam q̄ in ipſomet cōtingit: ⁊ illud quidē eſt vt flegmati dulci qđ diximus ipō dulci exiſtēte accidat ſicut accidit alijs ſuccis dulcibꝰ q̄ ꝑus bulliūt ⁊ poſtea aceſcunt. Et aliud ponticum cuius diſpoſitio eſt quemadmodū hec diſpoſitio. ⁊ fortaſſe erit eis pōticitas propterea ꝙ colera nigra pōtica ei admixta fuit ⁊ fortaſſe erit eius ponticitas propter cām qua in ſe vehementi infrigidatiōe infrigidatuʒ eſt: adeo ꝙ eiꝰ ſapor ad ponticitatē ſit cōuerſus. Ideoqꝫ eiꝰ aquoſitas cōgelata eſt ⁊ ad ſiccitatē parūʒ terreſtreitatē altera eſt. Et neqꝫ fuit calor debilis q̄ ipm bullire faceret ⁊ cōuerteret in acredinē: neqꝫ calor fortis q̄ ipm cōcoqueret. Et eſt flegmatis ſpēs vitrei ſpiſſi groſſi vitro liquefacto ſimilis in ſui viſcoſitate ⁊ ponderoſitate. Qđ plerūqꝫ eſt acre: ⁊ plerūqꝫ ſaporē non habebit. Et videtur ꝙ illud ex eo qđ eſt groſſum ſaporeʒ non habens ſit crudum: aut conuertitur in crudum. Et hec quideʒ eſt illa flegmatis ſpecies que in ꝑncipio rei erat aquoſa frigida: que neqꝫ putruit: neqꝫ res alia ei admixta fuit: ſed ſic ꝑmanſit recondita donec fuit ingroſſata ⁊ frigiditas fuit ei addita. ¶ Iaʒ igiť declaratū eſt ꝙ corrupti flegmatis modi ex parte ſaporum ipſiꝰ ſunt quattuor: ſalſum: acre: ponticum: ⁊ inſipidum. Et ex parte ſue eſſentie ſunt quattuor aquoſum: vitreum: mucilaginoſum: ⁊ gipſeum. Crudum vero in collectione mucilaginoſi continetur. ¶ Colera autem rubea: alia eſt naturalis: alia eſt que eſt ſuperfluitas non naturalis ¶ Naturalis eſt ſpuma ſanguinis: cuius color eſt rubeus clarus: ⁊ leuis: acuta: ⁊ q̄to magis fuerit calida erit eiꝰ rubedo maior. Que cum in corpore generatur: in duas diuiditur partes: quarum vna cum ſanguine vadit: ⁊ altera ad chiſtim tranſmittitur fellis. Illud vero quod de ea vadit cum ſanguine: cum eo penetrat cauſa neceſſitatis ⁊ iuuamenti. Neceſſitas vero eſt vt ſanguini admiſceatur ad nutrienda membra: in quorum complexionibus magnam colere rubee partē eſſe opʒ ſm modū quē memoraui(?) de diuiſione ſicut pulmo. Sʒ iuuamentum eſt vt ſanguinē ſubtiliet ⁊ in itineribus ipm penetrare faciat. Qđ vo de ea colatū ad chiſtim trāſmittiť fellis cā neceſſitatis trāſmittiť: ⁊ vtilitatis. Neceſſitatis aūt aut eſt ſecūdū totū corpus qđ eſt ipſum a ſuperfluitate mundare: aut ſm vnū ipſius mēbrū qđ eſt fel nutrire. Utilitatis vo duo ſunt iuuamēta. Unū eſt inteſtina a ſtercore ⁊ flegmate viſcoſo abluere. Et aliud inteſtina ⁊ ani muſculos pungere: vt quid ſit ei neceſſariū ſentiat: ⁊ egeſtiones emittat Ideoqꝫ ſepe accidit colica cauſa opilationis q̄ ſit in foramine qđ a felle deſcendit ad inteſtina. ¶ Nō naturalis vo colera: alia eſt que a natura egreditur propter cauſam extraneam que ei admiſcetur.

Alia eſt q̄ a natura egreſſa eſt ꝓpter cām in ſe:qꝛ eius ſubſtātia ē nō naturalis. Partis p̄me eſt alia q̄ eſt ſcita ⁊ famoſa:⁊ ē illa cui extra neū illō qō eſt admixtū ē flegma cuiꝰ generatio magis ē i epate. Et alia eſt que eſt minoris fame ⁊ ē illa cui extran eum quod eſt admix tuȝ eſt melancolia. ¶ Nota autem ⁊ famoſa: aut eſt colera citrina: aut eſt colera vitellina. Flegma namq̧ cui admiſcetur colera: q̄nq̧ eſt tenue:⁊ generat̄ ide p̄ma. q̄nq̧ ē groſſuȝ ⁊ generat̄ ide ſcda. i. colera q̄ ouoꝝ vitellis ſimilis exiſtit. ¶ Que aūt minoris ē fame ē illa q̄ colera vocat̄ aduſta q̄ aliquo duoꝝ generat̄ modoꝝ. Unus ē vt coſa in ſe aduratur ⁊ accidat in ea cinereitasq̧ eiꝰ ſubtile nō ſepet̄ ab ipſius cinereitate imo cinereitas in ea ꝯtinuat̄:⁊ hec q̄dē eſt peioꝛ. Et alius eſt vt colera nigra extrinſecus ad eam veniat ⁊ cum ea miſceatur:⁊ hec quidem ē melioꝛ. Huiꝰ aūt ſpēi colere coloꝛ ē rubeꝰ: ſȝ nō eſt clarꝰ: neq̧ floridꝰ: imo magis eſt ſimilis ſanguini: ſȝ nō eſt tenuis: et plerūq̧ a ſuo coloꝛe ꝑ aliquas mutat̄ cās. ¶ Que vero i ſui ſubſtātia extra naturā eſt: alia ē cuiꝰ generatio ſepiꝰ eſt i epate. Alia ē cuiꝰ generatio magis ē in ſtomacho. Et illa q̄dē cuius generatio magis eſt ab epate eſt vna ſpecies q̄ cū qō i ſanguine eſt ſubtile aduriť cuiꝰ ſpiſſitudo colera ē nigra. ⁊ q̄ in ſtomacho magis generat̄ duas hȝ ptes: praſſinā. ſ. ⁊ viridē: vt erugo eris⁊ mihi q̄dē vr̄ q̄ praſſina ex vitellina gn̄at̄ cū aduriť. Cū eīn aduriť aduſtio ī ea efficit nigredinē ex q̄ cū citrinitate mixta generat̄ viriditas. ȝinaria vero videt̄ mihi q̄ generet̄ ex praſſina cū tātū aduriť donec eiꝰ hūoꝛoſitas ſiccatur ⁊ ad albedinē redire incipit ꝓpter ſui ſiccitatē. Caloꝛ nāq̧ i hūido coꝛpe ipꝛimis nigredinē efficit: deīde denudat ipȝ nigredine q̄n eiꝰ oīno finit hūiditatē. Et q̄n ſupfluit i eo ipſum albificat. Et hoc q̄dē i lignis attēde que prius i carbonē vertunt̄: deinde in cinerē. Caloꝛ. n. in humido efficit nigredinē:⁊ i eiꝰ cōtrario albedinē. Et frigiditas i hūido albedinē operat̄ ⁊ nigredinē i eiꝰ cōtrario. Hec tamē duo iudicia que in praſſina ⁊ ȝinaria iudicaui eſtimatiua ſunt iudicia. Hec aūt ſpēs q̄ dr̄ ȝinaria oībꝰ colere rubee ſpēbꝰ calidioꝛ exiſtit:⁊ peioꝛ ⁊ magis pnicioſa:⁊ dr̄ q̄ eſt de ſubſtantia venenoꝝ. ¶ Colere aūt nigre: alia eſt naturalis: alia nō naturalis ſuꝑfluitas. Naturalis ē boni ſanguis fex ⁊ turbulētia ⁊ ſupfluitas i ꝯparatione ad ſanguinē: qꝛ oēs hūoꝛes dicunt̄ ſupfluitas i ꝯpatione ſanguinis: cuiꝰ ſapoꝛ iter dulcedinē ⁊ pōticitatē exiſtit. Que cū in epe generat̄ in duas ſepat̄ partes: q̄rū vna i ſanguinē penetrat ⁊ alia ad ſplenē trāſmittit̄. ¶ Pars autē que cū ſanguine penetrat vadit cū eo cā neceſſitatis ⁊ vtilitatis. Neceſſitas vero ē vt ſāguini admiſceatur eo mō quo debet in nutrimēto cuiuſq̧ mēbroꝝ i quorū cōplexionibꝰ magnam melancolie parteȝ eſſe opoꝛtet ſicut ſunt oſſa. Utilitas vero ē vt ſanguinē reſtringat et confoꝛtet et inſpiſſet ipſum. ¶ Et pars eius que ad ſplenē tranſmittitur eſt illud quo ſan-

guis non indiguit que ad ipſum vadit cauſa neceſſitatis ⁊ vtilita-
tis. Neceſſitas vero aut eſt ſm corpus totũ.ſ.vt a ſuꝑfluitate mũ-
detur: aut ſm vnũ mẽbrũ qđ eſt vt ſplenẽ nutriat. Utilitas vero iđ ac
cidit q2 in os ſtomachi quaſi mulgendo ꝑfluit. Et hec quidẽ vtili-
tas duobus eſt modis. Uno quia os ſtomachi ſtrigit ⁊ cõfortat: et
inſpiſſat. Alio vt in ore ſtomachi commotionem faciat ꝓpter acre
dinẽ: ⁊ excitet ad famẽ ⁊ facit ꝺſideriũ. ¶ Debes aũt ſcire ꝙ colera
rubea q̃ ad chiſtiȝ trãſmittiƭ felliſ eſt illđ quo ſanguis nõ idiget: ⁊
illđ qđ a felle egrediƭ eſt illud q̃ fel nõ idiget. Et ſilr colera nigra q̃
ad ſplenẽ tranſmittiƭ eſt illud quo ſanguis nõ idiget: ⁊ illud qđ a
ſplene egrediƭ ẽ illud quo non indiget ſplen. Et quẽadmodũ illa co
lera rubea poſtrema euigilat vtutẽ expulſiuã inferius ſic colera iſta
nigra poſtrema virtutẽ appetitiuã euigilat ſuperius. Unde ſit deo
oibꝰ meliori factoribꝰ laꝰ. Melãcholia vero nõ naturalis nõ eſt ad
modũ hypoſtaſis et fecis: imo eſt ad modũ aduſtiõis ⁊ cinereitatis
Res nãqȝ huiđe cũ rebꝰ terreſtribꝰ admiſcẽtur: ſeparaƭ terreſtrei-
tas ab eis aliquo duorũ modorũ: aut ad modũ hypoſtaſis: ⁊ tale
quale illđ de ſanguine eſt melancolia naturalis: ⁊ ad modum adu-
ſtionis: qđ ẽ cũ reſoluitur ſubtile ⁊ ſpiſſum remanet: ⁊ tale quale illđ
eſt de humoribꝰ eſt melancolia ſuꝑfluens: ⁊ iſta quidẽ vocatur cole
ra nigra: ⁊ neqȝ habuit hypoſtaſiȝ niſi ſanguis. Ex flegmate eñ ꝓ
pter ſui viſcoſitatẽ nihil deſcẽdit. Sic ⁊ ex oleo ex colera rubea pro
pter ſui ſubtilitatẽ ⁊ terreſtreitatis paucitatem: et ſui motus aſſi-
duitateȝ: ⁊ propterea illud quod de ea a ſanguine ſeparatur in cor-
pore eſt parũ: nõ deſcẽdit res de qua ſit curãdũ: nec cũ ſeparaƭ mora
tur niſi parũ: ſeđ putrefit: aut a corpore expellitur: ⁊ cũ putreſcit eiꝰ
ſubtile reſoluitur ⁊ ſpiſſũ remanet ⁊ fit colera nigra aduſta et non
hypoſtaſiua. ¶ Melãcholia autem que eſt ſuperfluens: alia eſt que
eſt cinis colere: ⁊ qđ de ea aduriƭ q̃ eſt amara: inter quã tñ et colerã
rubeã quã aduſtam vocamꝰ exiſtit differentia: ꝙ illa eſt colera ru-
bea cui cinis hic fuit admixtus: hec vero non eſt niſi cinis ꝑ ſe co-
gnitus cuius ſubtile fuit reſolutum. Alia eſt que ẽ cinis flegmatis ⁊
qđ de eo aduſtum fuit: ⁊ ſi flegma valde ſubtile et aquoſum fuerit
cinis eius erit ſalſus: ⁊ ſi non trahit ad acredinẽ et põticitatẽ. Alia
eſt que eſt cinis ſanguinis ⁊ qđ de eo eſt aduſtuȝ: ⁊ hec q̃đẽ eſt ſalſa
ad paucã trahẽs dulcedinẽ. Alia ẽ q̃ eſt cinis melãcolie naturalis: q̃
ſi ſubtilis fuerit: erit eiꝰ cinis: ⁊ qđ de ea aduſtũ ẽ valde acre: ſicut
acetum quod cum ſuper terre faciem cadit ebullit: et eius odor eſt
acris a quo muſce fugiunt ⁊ alia: ⁊ ſi groſſa fuerit minoris erit acre
dinis cum ponticitate pauca. ¶ Male igitur colere nigre ſpecies
ſunt tres: colera rubea cum aduritur et eiꝰ ſubtile reſoluitur: ⁊ due
alie diuiſiones quas poſt eã diximus. Melancolia vero flegmatica ẽ
tardioris impedimenti ⁊ malitie. Et melancolia colerica eſt que ẽ
fortioris malicie ⁊ velocioris corruptiõis: verũtñ ẽ ſuſceptibilior cu

rationis q̃ ille. De aliis vero duabus diuiſionibꝰ que magis acris eſt deterioꝛ exiſtit. Si tamen in eiꝰ pꝛincipio auxiliū ꝑſto fuerit: citiꝰ medicationē recipiet. Tertia vero q̄ minꝰ ſuper terrā ebulit ⁊ minus in mēbꝛa penetrat: tardiꝰ perimit: ſed ad reſoluēdū ⁊ ad maturandū ⁊ medicationē recipiēdum magis eſt effrenis. He ergo ſunt ſpecies humoꝝ nō naturaliū ⁊ ſuperfluentiū. ¶ Inquit Gal. qui dixit ꝙ humoꝛ naturalis ſolūmodo eſt ſanguis: ⁊ alii humoꝛes ſunt ſuperfluitates quibꝰ nō egetur: nō dixit verū. Si eñ ſolus ſanguis eſſet humoꝛ qui membꝛa nutrit: oīa in ſuis ꝯplexionibꝰ et eſſentiis ſimilia foꝛēt. Os autē carne duriꝰ nō exiſtit: niſi qꝛ ſanguis cui ſubſtantia dura melancolica fuit admiſta ipſum nutriuit. Neqꝫ cerebꝛū mollius eſt carne: niſi quia ſanguini qui ipm nutriuit ſubſtātia mollis flegmatica fuit admixta. Ipſum quoqꝫ ſanguinē aliis inuenimus admiſtū humoꝛibꝰ q̄ ab eo ſeparātur. Cū eñ extrahitur et oꝛdinatim ponitur inchoatim viſu diſcernit̄ qđ ſeparatur in partē q̄ eſt ſicut ſpuma: ⁊ eſt colera rubea: ⁊ partē q̄ eſt ſicut fex ⁊ eſt turbida etiā ⁊ eſt melancolia: ⁊ partē q̄ eſt ſicut albumē ouoꝝ ⁊ eſt flegma. ⁊ partē aquoſam q̄ eſt aquoſitas cuius ſuperfluitas in vrina euacuatur. Aquoſitas nāqꝫ non eſt ex humoꝛibus ſecūdis: neqꝫ eſt niſi ex eo quod bibitur ⁊ non nutrit: neqꝫ eſt neceſſaria niſi in nutrimentiꝰ attenuatione ⁊ penetratione: humoꝛ namqꝫ eſt quod ex eo quod bibitur ⁊ comeditur eſt nutriens. Quod autem dico nutriens volo itelligi qđ eſt i potētia ſile coꝛpi. Qđ aūt i potētia coꝛporis. ſ. humani ſimilitudinē habet eſt coꝛpus ꝯmiſtū nō ſimplex. Et aqua quidē eſt ſimplex. ¶ Sunt autem quidā hominū q̄ opinātur coꝛpoꝛis virtutē ſanguinis ſequi multitudinē: ⁊ ipſius debilitatē ſequi eius paucitatē. Sed non eſt ita. Quod vero attendit̄ eſt diſpoſitio eiꝰ quātitatis q̄ de eo coꝛpꝰ ingreditur. ¶ Et ſunt quidam q̄ opinant̄ ꝙ cū humoꝛes aucti fuerint: aut diminuti poſtqꝫ coꝛpora hūana ſm̄ comparationē fuerint qua debēt in quātitate vnius ad alterū ſanitas erit ꝯſeruata. Sed nō eſt ita. Humoꝛes nāqꝫ preter iſtud menſurā i q̄titatē ꝯſeruatā habere debēt nō in ꝯparatiōe alteriꝰ humoꝛis: imo i ſe cū cuſtodia mēſuratiōis quā habēt i ꝯparatione vniꝰ ad alteꝝ. ¶ Adhuc q̄dem remanſerūt de rebꝰ humoꝝ q̄ſtiones: q̄ nō medicis ſꝫ tm̄ pertinēt: phis: ideoqꝫ eas pretermiſi.

¶ De equalitate generationis humoꝛum. Cap. 2.

Nutriens maſticatiōe aliquā habet digeſtionē. Superficies eñ oꝛis ſuperficiei ſtomachi ꝯtigua exiſtit: imo eſt ac ſi vna eſſet ſuperficies: neqꝫ in eo virtus digeſtiua ex ipſo: cūqꝫ maſticatū tetigerit: aliqua ipm ꝯuerſione ꝑmutabit. Et in hoc quidem auxiliatur ſaliua acquiſita ꝑ digeſtionē in quā cadit caloꝛ innatus. Ideo ꝙ triticū maſticatū in maturatione furunculoꝝ ⁊ exituraꝝ operat̄ qđ nō operat̄ triticū cum aqua tritū: neqꝫ illud qđ cū aqua coq̄tur. Et dixerunt quidā ꝙ ſignū oſtendens nobis maſticatū iam par in

cipit digeri eſt ꝙ neqꝫ primus odor: neqꝫ ſapor ineo inuenit. ¶ De-
de poſtqꝫ ſtomachū ingredit integra digeritur digeſtiōe: nō ꝑpter
ſtomachi calorē tm̄: ſed ꝑpter calorē membroꝝ que ipſum circun-
dant: ⁊ a dextra quidem epar: ⁊ a ſiniſtra ſplen. ſplen nāqꝫ calefacit
nō ꝑpter ſui ſubſtātiā: ſed ꝑpter arterias ⁊ venas multas q̄ in eo
ſunt: ⁊ ab interiori quidem eſt zirbū adipinū quod cito ſuſcipit calo
rem cauſa adipis ⁊ ad ſtomachuꝫ reducit: ⁊ ſuperius quidem cor
mediāte diafragmate ab eo calefacto. ¶ Cunqꝫ nutriēs in primis
digeritur fit ſua eſſentia in multis animaliū auxilio eius qđ ei ad-
miſcetur de eo quod bibitur: plerūqꝫ chilus: ⁊ eſt ſubſtātia liquida
ptiſane in ſpiſſitudine ſimilis. Deinde eius ſubtile a ſtomacho ⁊ in
teſtinis attrahit: ⁊ per vias venaꝝ que meſaraice vocant impelli-
tur q̄ ſunt vene ſubtiles dure: omnibus inteſtinis continue. Cūqꝫ
per eas impellitur ad venā peruenit epatis que porta vocat: ⁊ pe-
netrat in epar in diuiſionibus ⁊ ramis porte intrantibus ⁊ ſe mi-
norantibus ⁊ ſubtiliantibꝰ ad modū capilloꝝ: occurrentibus orifi-
cijs diuiſionū radicū vene que a gibbo epatis aſcēdit. Et nō facit
ipſam penetrare in illas coanguſtatiōes niſi melior cō mixtio aque
bibite ſupra id quo indiget corpus. Cum ergo in iſtarū venaꝝ vil-
lis diuidit ſic quaſi epar totaliter tāgat huius chili totalitatē: ⁊ ꝑ
pter illud tunc eius operatio eſt vehemētior ⁊ fortior: ⁊ velocior: et
tunc coquit. ¶ In omni aūt decoctione que eſt hmōi eſt res que eſt
ſicut ſpuma: ⁊ res que eſt ſicut hypoſtaſis: ⁊ res fortaſſe erit cū eis
aut que ad aduſtionē pertinet: ſi decoctio ſuperflua fuerit: aut res
que nō eſt bene cocta: ⁊ decoctio fuerit minor q̄ꝫ decet. Spuma aūt
eſt colera rubea. Et hypoſtaſis eſt melācolia que ambo ſunt natu-
rales. Aduſti vero ſubtile eſt mala colera rubea. Et eius ſpiſſuꝫ eſt
melancolia mala non naturalis. Et qđ nō bene coctū eſt flegma eſt.
Quod anteꝫ de hoc toto res colata ē que eſt bene cocta eſt ſanguis
Qui tn̄ q̄ꝫdiu eſt in epate ſubtilior exiſtit q̄ꝫ debet ꝑpter aquoſam
ſuperfluitatē q̄ propter rem quā dixīmꝰ eſt neceſſaria. ¶ Iſtud vo
qđ eſt ſanguis cuꝫ ab epate ſeparat ab aquoſitate ſuperflua illico
mundatur que neceſſaria nō eſt niſi propter cauſam quādam q̄ iā
ſublata eſt. ¶ Extrahit ergo aquoſitas a ſanguine in vena q̄ ad re
nes deſcēdit ⁊ fert ſecum ſanguinē q̄ ad renes nutriēdos ſua q̄ꝫtita
te ⁊ qualitate bonus exiſtit: nutritqꝫ renes vnctuoſitas huiꝰ aquoſi
tatis ⁊ ſanguineitatis: deīde aliud qđ remanet ad veſiccam tēdit:
⁊ poſt ad virgam. Sāguis aūt eſſentie bone per venam magnā ad
gibboſitatē epatis aſcēdentē vadit: ⁊ tendit per venas que ab ea ⁊
rami ſeparant: deinde gedeguil venarū: poſtea ſcdenechi gedeguil
poſt in ſuggentibꝰ ſegnechi: deinde in venis q̄ ſunt ſicut villi capil
laribus ſīles: poſtea ſanguis ab eaꝝ orificijs reſudādo labit i mē-
bra ex ꝑte diuina. ¶ Sāguis ergo cauſa efficiēs calor eſt tꝑatus.
¶ Et cauſa materialis eſt qđ de nutriētibꝰ eſt temperatum ⁊ de po-

tibus bonis. ¶ Et formalis cā ipſius eſt decoctio noua. ¶ Et eius cauſa finalis eſt vt nutriat corpus. ¶ Efficiēs vero colere rubee cā eſt igneus calor ſuperfluus: ꝛ proprie in epate. ¶ Et eius cauſa materialis eſt quod de nutrientibus eſt ſubtile calidū dulce ꝛ vnctuoſuꝫ ꝛ acutum. ¶ Et eius cauſa eſt formalis decoctionē ad ſuperfluitatē procedere. ¶ Et eius finalis cauſa eſt neceſſitas ꝛ vtilitas quas nominauimus. ¶ Efficiēs aūt flegmatis cauſa eſt caliditas attenuata. ¶ Et eius materialis cā eſt qd̓ de nutrientib⁹ eſt groſſuꝫ humidū viſcoſuꝫ frigidū. ¶ Et eius cā formalis eſt decoctionis attenuatio ¶ Et eius finalis cā ē neceſſitas eius. ¶ Et vtilitas ipſius q̄s nolauimus. ¶ Melancolie aūt hypoſtaſiue q̄dē cā efficiēs ē calor temperatus. Sꝫ cā efficiēs aduſte eſt caliditas q̄ ab eq̄litate eſt egreſſa. ¶ Et ei⁹ cā materialis ē qd̓ de nutrientib⁹ eſt vehemēter groſſum pauce hūiditatis: ꝛ eoꝝ calidū ē forti⁹ illo. ¶ Et cā ei⁹ formalis eſt fex hypoſtaſiua ſm vnū duoꝝ modoꝝ: vñ neq̄ labit̄: neq̄ reſoluit̄ ¶ Et eius cā finalis eſt neceſſitas ei⁹ ꝛ iuuamentū ipſius qd̓ noiauimus. ¶ Melācholia autem fit multa: aut propter caliditatē epatis aut ſplenis debilitatem: aut propter frigoris vehementiam cōgelantis: aūt ꝑpter ꝯſtrictiōis ꝑſeuerātiā: aūt ꝑꝑ egritudies q̄ multe ꝛ plixe fuerūt q̄re ꝑpter illā hūores facti ſunt cineres. ¶ Cūq̄ melācholica multiplicat̄ ꝛ inter ſtomachū ꝛ epar ſtat: ſanguis ꝛ bonoꝝ hūoꝝ gñatio cū ea minorat̄. ergo ſanguis minuet̄. Debes aūt ſcire ꝙ gñatiōis hūoꝝ cāe caliditas ꝛ frigiditas cū alijs exiſtūt cāis. Sꝫ caliditas eq̄lis ſanguinē generat. Et ſuꝑfluēs colerā gignit rubeā. Multūq̄ ſuꝑflua melācholiā gñat ꝑpt̄ ſuꝑfluitatē aduſtiōis. Et frigiditas quidē flegma generat. Et multū ſuperflua gñat melācoliā ꝑpter ſuperfluitatē ꝯgelatiōis. ¶ Debes aūt attendere v̾tutes paſſiuas cū v̾tutū actiuaꝝ equi diſtātia. ¶ Neq̄ opꝫ vt ſit credulitas q̄ ois ꝯpl̓o ſibi gñat ſile ꝛ nō ſui cōtrariū ꝑ accn̄s: lꝫ nō ſit per eēntiā. ¶ Cōpl̓oni em̄ multotiēs accidit vt cōtrariū generet. Frigida nāq̄ ꝯpl̓o ꝛ ſicca plerūq̄ gñat hūiditatē extraneā nō ꝑꝑ ꝯuenientiā: ſꝫ ꝑpter digeſtiue debilitatē. Et hmōi q̄dē ꝯpl̓onē hñs ē hō macer cui⁹ iūcture ſunt laxe: ꝛ ē leuis: ꝛ ipſe ē timoroſus: ꝛ frigid⁹ tactu: ꝛ ſuauis. ꝛ vene āguſte ꝛ ſimilat̄ huic qd̓ gñat̄. ſeniū de flegmate: ſꝫ certa ſenij ꝯpl̓o frigida ſit ꝛ ſicca. ¶ Debes aūt ſcire ꝙ ſanguis ꝛ qd̓ cū eo labit̄ tertiā hꝫ in venis digōnē. Et cū ꝑ mēbra diuidit̄ vt vnūqd̓q̄ ſuū recipiat nutrimētū hꝫ digōnē quartā. ¶ Suꝑfluitas igit̄ digōnis prime q̄ eſt in ſtomacho per inteſtinoꝝ egredit̄ viam. Et ſcd̓e digeſtionis q̄ fit in epate ſuꝑfluitas plurimū cū vrina egreditur. Quod autē de ea remanet: ad ſplenē ꝛ fel tendit. Duarū vero digeſtionū remanentiū ſuperfluitates per reſolutionē q̄ nō ſentitur: ꝛ per ſudorem ꝛ per ſordicieꝫ extrinſecam egrediuntur. Cuius pars eſt quod per foramina egreditur ſenſibilia ſicut ꝑ nares: ꝛ inſtrm̄ auditus: aut nō ſenſibilia ſicut ꝑ poros: aut extra naturā

ſicut p aſa cũ aperiunt: aut quod naſcitur ex additionibus in corporibus ſicut pili τ vngues. ℂ Debes aũt ſcire φ ſi alicuius humores ſubtiles exiſtũt: coꝝ euacuatio eũ debilitat: cui multũ nocet in ſui fortitudie ſuoꝝ poroꝝ amplitudo: ꝓpter qđ reſolutionẽ ſequit debilitas τ φ humores ſubtiles ad euacuandũ τ reſoluendũ ſunt faciles. Qđ aũt ad reſoluendũ et euacuãdũ eſt facile ſpiritui facile aſſociari pōt in ſua reſolutione: cũ eo igitur reſoluit. ℂ Et debes ſcire φ quẽadmodũ humores iſti in ſuis generationibus cãs hñt ſic τ in ſuis motibus habẽt cauſas. ℂ Motus nãq͡ȝ τres calide ſanguinẽ mouẽt: τ colerã rubeã: τ fortaſſe mouebũt melãcholiã: τ forte faciẽt eã. ℂ Quies ꝟo flegma forte reddit τ aliquas meſie ſpẽs. Et ẽt ipſemet eſtimationes mouẽt hũores verbi grã: ſanguinẽ eñ mouet res intueri rubeas quapropter ꝓhibem⁹ illũ ex cui⁹ narib⁹ ſanguis fluit: reſplẽdorẽ hñtes rubeũ aſpicere. ℂ Et hec quidem dicimus de hũoribus τ eoꝝ generationibus. ℂ Loqui vero cõtra ꝓter nos τ deuiantes debent ſapientiarũ opifices τ non medici.

ℂ Doctrina quinta.

ℂ Doctrine quinte ad ſciendũ qđ ſit membrũ τ ſue partes. Ca. I.

Membra autẽ ſunt corpora q̃ ex prima humorũ generant cõmixtione: quẽadmodũ humores ſunt corpora q̃ ex prima ciborum generantur cõmixtiõe: ſicut cibi ſunt ex prima cõmixtiõe generati elemẽtoꝝ. ℂ Membroꝝ aũt alia ſunt q̃ ſunt ſimplicia: alia ſunt q̃ ſunt cõpoſita. ℂ Et ſimplicia quidẽ ſunt quoꝝ quãcũq͡ȝ ſenſibilẽ aſſumpſeris partẽ in noĩe τ diffinitiõe erit toti cõicãs: ſicut caro in ſuis partib⁹: τ os in ſuis partibus: τ neru⁹ in ſuis partibus et his ſilia. Ideoq͡ȝ ſimiliũ vocantur partiũ. ℂ Cõpoſita ꝟo ſunt illa quoꝝ quãcũq͡ȝ acceperis partẽ in noĩe τ diffinitiõe toti cõicans nõ erit ſicut manus τ facies: pars eñ faciei nõ eſt facies: neq͡ȝ pars manus eſt manus. Et vocãtur mẽbra inſtrumẽtalia: eo φ ſunt anime inſtrumẽta ad cõplendũ motus τ operationes. ℂ Primũ mẽbrorũ ſimiliũ ẽ os: qđ durũ eſt creatũ: qñ ipſuȝ eſt corporis fundamentuȝ τ ſubſtẽtaculũ motuũ. ℂ Poſt ipm ꝟo eſt cartilago⁹ q̃ ex oſſe exiſtit mollior ideoq͡ȝ flecti pōt: ſȝ eſt oibus aliis mẽbris durior. Cuius iuuamẽtũ in creatione fuit: vt oſſiuȝ cũ corporibus mollibus per ipaȝ melior fieret cõtinuatio: τ vt durũ cũ molli nõ abſq͡ȝ medio cõponeretur: duro eñ molle lederet: τ ꝓcipue in hora ꝑcuſſionis τ cõſtrictionis ſi nõ eſſet cõpoſitio ordinata: ſicut eſt in oſſe ſpatule τ hyppocundriorũ τ in oſſibus coſtarũ: τ ſicut eſt epiglotalis cartilago: τ illõ qđ eſt ſub thorace τ vt per ipſam etiã foret melior iuncturarum ſe adinuicẽ fricantiũ vicinitas: ne ſua duritie rũperentur: τ etiã vt aliđs muſculus ſe extẽdendo ad aliqđ peruenerit membroꝝ in quo osnđ exiſtat cui innitatur τ a quo cõfortetur: ſicut palpebrarũ muſculi vt ſit ibi ſubſtẽtaculũ cordis eoꝝ τ defenſio: τ plerũq͡ȝ etiã in multis locis eſt neceſſe rem aliquaȝ rei alicui inniti q̃ non ſit dura in vltimo

ſicut epigloti. ¶ Poſtea ſunt nerui qui ſunt corpora a cerebro orta
aut a nucha: alba: ad flectendū mollia: ⁊ ad ſeparādū dura: ad hoc
creati vt ꝑ eos mēbra ſenſuȝ habeāt ⁊ motum. ¶ Poſt neruos ſunt
chorde q̄ quidē ſunt corpora que ab extremitatibus muſculoꝝ orīū
tur ⁊ neruis ſimilantur: ⁊ ad mēbra tendētes mobilia pleꝝq̄ ſua re
tractione retrahūt mēbra ꝓpter muſculi cōtractionē ⁊ agregatio
nē ⁊ ꝓpter retrorſū reductionē: ⁊ q̄nq̄ relaxāt relaxamēto ſui ꝓpter
ea ꝙ muſculus dilatatur cū ad ſuū redit ſitū: aut ſupra menſuram
quā eius hȝ longitudo: ⁊ ſupra diſpoſitionē quā hȝ cū in ſuo natu
rali exiſtit ſitu addit: ſicut in quibuſdā videmus muſculis: qui qui
dē ſm plurī ſunt ↄpoſiti ex neruis qui ad muſculū tendūt: ⁊ ab alte
ra parte egrediunt: ⁊ ex corporibꝰ de quibꝰ poſt chordarū relationē
tractabimꝰ. Et hec quidē ſunt que ligamēta vocātur q̄ etiā ſm vi
ſuȝ ⁊ tactū neruoſa exiſtūt: ⁊ ab oſſibus veniētia ad muſculū vadūt:
et fiunt fila ipſa ⁊ nerui in eo. Quod ergo eſt ſupra partē muſculi vo
catur caro. Et qđ ab eo ſeparat ⁊ ad iuncturā vadit ⁊ mēbrū motū
colligit i ſeipſo ⁊ ꝑmutat chorda. ¶ Poſt eas aūt ſunt ligamēta q̄
ꝑdiximꝰ: q̄ etiā ſunt corpora neruo ſimilia: quoꝝ quedā ſunt q̄ ab
ſolute ligamēta vocantur: ⁊ quedā ſunt q̄ nomine alahachab: vel
alchaab appropriant. Illud vero qđ ad muſculū extēdit nō voca
nisi ligamentū. Et illud qđ ad muſculū nō extendit: ſȝ tm̄ qđ eſt in
ter duo extrema oſſiū iūcture cōtinuat aut inter alia mēbra: ⁊ vnā
rē alij firmiter annectit ꝓpter qđ ligamētū vocat: ⁊ q̄nq̄ nomine
alahachab vel alchaab appropriatur. Ligamētū vo nullū ſenſuȝ
habuit: ne ꝓpter motū ⁊ fricationē doleret. Iuuamentū aūt liga
mēti ex eo qđ premiſſum eſt perpenditur. ¶ Et poſt ligamēta ſunt
arterie: q̄ ſunt corpora q̄ a corde naſcunt cōcaua: in longitudinē ex
tenſa: neruoſa ⁊ in ſui ſubſtantia ligamentalia habentia: motiōes
dilatādo ſe ⁊ cōſtringendo: q̄ ex q̄etibus diſcernūtur q̄dem ad hoc
fuerūt create vt cor euentet: ⁊ fumoſus vapor ab eo expellat: ⁊ ſpi
ritus mēbris corporis diſtribuatur. ¶ Poſt ſunt vene q̄ arterijs
ſimiles exiſtūt: ſȝ ſunt ab epate: ⁊ ſunt quiete: que quidē fuerūt crea
te ad hoc vt ſanguis mēbris q̄ ſunt in corpore partiat. ¶ Deinde
ſunt panniculi q̄ ſunt corpora de filis neruoſis nō ſenſu ꝑceptis tex
ta: quoꝝ ſpiſſitudo tenuis exiſtit dilatata: alioꝝ corpoꝝ ſupficies co
operientia ⁊ cōtinētia ea ꝓpter iuuamenta: ex quibus eſt vt ſnm̄ ā
coruȝ in ſua figura ⁊ factura cuſtodiant: ⁊ ex eis eſt vt ea ab alijs cor
poribus ſuſpēdāt: ⁊ eis annectāt mediātibus neruo ⁊ ligamento: q̄
fila facta fuerūt: ex q̄bus texti fuerūt ſicut rhenes dorſo: ⁊ ex eis eſt
vt mēbra ſm ſui ſubſtātiā ſenſum nō habentia per ipſos habeant
ſuperficiē ſui eſſentia ſentientē: q̄ illud qđ ei occurrit ſentit: ⁊ acci
dētaliter ſentit qđ in corpore accidit qđ eis inuolutū ē: ⁊ hec quidē
mēbra ſunt ſicut pulmo: epar: ſplē: ⁊ rhenes: hec enī ſua ſubſtantia
nullo modo ſentiunt: ſed neq̄ ſenti t illud qđ in eis ꝑcuſſionē facit

niſi q̄ꝺ de pāniculis ſuper ea exiſtit cunq̄ꝫ in eis accidit ventus aut
aq̄ua ſentit: ſz vētū ſentit pānicul⁹ accidētaliter ꝓpter extēſionē que
cōtingit in ipſo: aq̄ua ꝟo ſentit principiū pāniculi ꝛ eius appēſionez
accidētaliter: ideoq̄ꝫ mēbrū apoſtematis grauitate laxat. ¶ Poſt-
ea eſt caro q̄ eſt locoꝝ vacuoꝝ ipletio: q̄ in horuz mēbroꝝ ſitu in cor-
pore exiſtunt: ꝛ ipſoruz fortitudo qua ſuſtentat. ¶ In vnoquoq̄ꝫ ꝟo
mēbro eſt ꝟtus naturalis qua ei res nutrimēti ꝯplet. Et hoc quidē
eſt nutrimentum attrahere ꝛ retinere: ꝛ aſſimilare ꝛ vnire ꝛ ſuperflui
tatē expellere. ¶ Et poſt hec quidē mēbra diuerſificantur. Sūt eñi
eoꝝ q̄dam q̄ preter hanc virtutē inſuꝑ aliā virtutē hn̄t q̄ ab eis ad
aliud ꝓcedit. Et quedā ſunt eoꝝ q̄ hoc nō habēt. Et aliter. Quedā
eoꝝ ſunt q̄ preter hāc virtutē inſuper virtutē hn̄t q̄ eis ab alio in-
fluit ꝛ ſunt eoꝝ q̄dā q̄ non. ¶ Cum ergo cōpoſitio fiet: ſequet ꝙ eſt
membrū ſuſcipiēs ꝛ tribuens. ꝛ mēbrū tribuēs ꝛ nō ſuſcipiēs: ꝛ mem-
brum ſuſcipiēs ꝛ nō tribuēs: ꝛ mēbrū neq̄ꝫ ſuſcipiēs neq̄ꝫ tribuēs.
¶ De mēbri aūt autē tribuētis ꝛ ſuſcipiētis inuētiōe nō dubitam⁹
in cerebro nāq̄ꝫ ꝛ epate oēs cōuenerunt medici ꝙ vnūq̄ꝺq̄ꝫ eoꝝ virtu
tem vite ſuſcipit ꝛ calorē naturalē ꝛ ſpiritū a corde: ꝛ vnumquodq̄ꝫ
eorum principiū habet virtutis quā alijs tribuit: ſed cerebrū qui-
dem prebet ſenſum ſm quoſdam abſolute: ꝛ ſm quoſdam nō abſo-
lute: ꝛ epar eſt principiū nutrimēti ſm quoſdā abſolute: ꝛ ſm quoſ-
dam non abſolute. ¶ De mēbri aūt ſuſcipiētis ꝛ nō tribuētis inuē
tione nō dubitamus: ſicut caro eſt q̄ ſentiēdi vritutē ꝛ vite ſuſcipit
ꝛ nō eſt alicuius virtutis principiū quam alij vllo mō tribuat. ¶ De
alijs vero duab⁹ diuiſionis partib⁹ in vna earum medici a magno
phoꝝ diuerſificati ſunt. Phoꝝ nāq̄ꝫ magn⁹ dixit ꝙ mēbrū tribuēs
ꝛ nō recipiēs eſt cor: ipſum eſt omniū virtutū prima radix: ꝛ oībus
alijs mēbris ſuas tribuit virtutes quibus nutriunt ꝛ viuūt ꝛ quib⁹
cōprehendunt ꝛ quib⁹ mouēt. Medici ꝛ quidā primoꝝ phorum has
virtutes in mēbris partiti ſunt: ꝛ nō dixerūt q̄ꝺ ſit mēbrum tribuēs
ꝛ nō ſuſcipiens. Et phi quidē ſermo cū ſubtiliter certificatur eſt ve
racior. Sed medicorum ſermo in primis cum attenditur eſt magis
manifeſtus. Poſtea in alia diuiſiōis parte diuerſificati ſunt medi-
ci inter ſe: ꝛ phi inter ſe. Una enim ſecta dixit ꝙ oſſa ꝛ caro nō ſen
tiētia ꝛ eoruz ſimilia non perdurāt niſi per virtutes proprias que
ſunt in eis: que non ab alijs principijs eis influxerunt: ſed per illas
virtutes cum nutrimentum eis tranſmittitur ſibi ſufficiunt: ꝛ neq̄ꝫ
ipſa alij rei virtutē tribuunt: neq̄ꝫ etiam aliud membrum eis aliam
tribuit virtutem. Alia vero ſecta dixit ꝙ virtutes iſte non ſunt eis
proprie ſed ab epate et corde in generationis principio eis influxe-
runt et in eis quiete permanſerunt. Medico tamen non attinet vt
in ſequendo demonſtratiua procedat argumentatione. Unde de
his duabus diuerſitatibus ad veritatem exitus proueniat: neq̄ꝫ pa
tet ei ſemita ad hoc inquantum eſt medicus: neq̄ꝫ hoc ipſum in ali-

qua ſuarum perſcrutationum ⁊ ſuarum actionuꝫ impedi⁹. ¶ De
bet aũt ſcire ⁊ credere in diuerſitate prima ꝙ non eſt ei curandum
vtrum cor ſit principium ſentiendi ⁊ motiõis cerebro ⁊ virtutis nu
trientis. epati: aut non ſit. Cerebrũ nãqꝫ ſiue poſt cor habeat princi
piũ animaliũ actionũ exiſtit cõparatione aliorũ membrorũ. ¶ Et
epar ſimiliter actionũ naturaliũ nutrimentũ principiũ exiſtit alio-
rum membroꝝ comparatione. Et de alia quidem diuerſitate debet
ſcire ⁊ credere ꝙ non eſt ei curandũ vtrum virtus naturalis in tali
quale eſt os in principio ĝnationis ab epate venerit: aut ꝑ ſuamet
complexione meretur: aut nihil ſit eoꝝ. ¶ Sed debet credere ꝙ
hec virtus ad ipſum non profluit niſi ab epate. Nam ſi inter ea via
clauderetur ⁊ os nutrimẽtũ aptum haberet: eius actio deſtrueret̃:
quẽadmodum fit in ſenſu ⁊ motu cũ neruus qui prouenit a cerebro
ſtringitur. Uirtus vero illa oſſis naturalis facta eſt dum eius per
manſerit complexio. ¶ Et tunc quidem explanabitur ei diuiſionis
habitudo: ⁊ videbit membra principalia q̃ ſunt: ⁊ membra princi-
palibus deſeruientia: ⁊ mẽbra nõ pĩcipalia abſqꝫ ſeruitio. ¶ Mẽ
bra vero pĩcipalia ſunt membra que primarũ virtutũ que in corpo
re exiſtunt que ad hec ſunt neceſſarie: vt ſingulare: aut ſpecies per-
durent principia habent. Secundum vero ſingularis durabilita-
tẽ ſunt tria pĩcipia. Cor quidem eſt principiũ v̾tutis vite. Et cere
brũ quidem eſt pĩcipiũ virtutis ſentiendi ⁊ mouẽdi. Et epar q̇dem
eſt pĩcipium nutriẽdi. Sed ſm̃ ſpeciei durabilitatem ſunt princi-
palia hec tria: ⁊ etiaꝫ aliud quartũ qđ ſpeciei exiſtit ꝓpriũ. Et ſunt
teſticuli q̇ vni rei ſunt neceſſarij ⁊ ad rem aliã iuuatiui. Neceſſitas
ergo eſt ad ſperma generãdũ qđ genealogiã cõſeruat. Juuamen-
tum vero eſt ad hoc vt cõplementũ forme detur: ⁊ cõplexio maſcu-
lina ⁊ feminea cõſeruetur: q̃ ſpeciebus aĩalis accidẽtia ſunt inſepa
rabilia: ⁊ nec ſunt ex rebus in aĩalitatis eſſentiã ingredientibus.
¶ Membroꝝ vero deſeruientium: alia ſunt q̃ ſeruitute deſeruiunt
preparatoria: alia q̃ ſeruiũt ſeruitute latoria. Et preparatoria q̇-
dem ſeruitus vocatur vtilitas. Latoria vero ſeruit⁹ abſolute vocat̃
Seruit⁹ aũt preparatoria eſt anteqꝫ ꝑncipale operet̃. Et latoria ſer
uitus poſtqꝫ ꝑncipale opatur. Cordis v̾o ſeruiens ꝑparator eſt: ſi-
cut pulmo ⁊ ei⁹ ſeruiẽs lator eſt ſicut arterie. Cerebri v̾o ſeruiẽs ꝑ-
parator ẽ ſicut epar ⁊ alia nutrimenti mẽbra ⁊ cuſtodie ſpũs: ⁊ lator
eſt ſicut nerui. Epatis v̾o ꝑpator ſeruiẽs eſt ſicut ſtomachus ⁊ lator
ẽ ſicut vene. Et teſticuloꝝ q̇dẽ ſeruiẽs ꝑparator ſunt ſicut mẽbra q̃
anteqꝫ ipſi generãt ſperma. Sed eoꝝ ſeruiẽs lator eſt virga in viris et
vene q̃ ſunt inter eos ⁊ ipſaꝫ. Et in mulierib⁹ ſimiliter ſunt vene q̃
ſperma ad locũ ꝯceptiõis impellũt: et mulieres inſup h̃nt matricẽ
per quã ſpermatis ꝯpletur vtilitas. ¶ Gal. aũt dixit ꝙ mẽbroꝝ alia
ſunt q̃ opationẽ tm̃ efficere h̃nt: alia que iuuamentũ tm̃: ⁊ alia ſunt
que operationem ⁊ iuuamẽtũ h̃nt. primũ eſt ſicut cor. ſcðm eſt ſicut

neq̃ arteriarũ. ¶ Cũ em̃ aliq̃ eoꝝ ꝑs ſeiũgit nihil loco eiꝰ naſcit: et hec quidez ſunt ſicut oſſa ꝛ nerui. ¶ Illa ṽo q̃ ex ſanguine ſunt creata renaſcuntur poſt ꝑditionē ſuã: ꝛ cõtinuant tali ſubſtantia q̃lis ſunt ipſa: ſicut caro. ¶ Et illud quidem qḋ eſt creatum ex ſanguine i quo adhuc virtus exiſtit ſpermatis dum nondum inter ipm̃ ꝛ ſperma tẽpus intercessit niſi paruũ: illud mẽbrũ qḋ tollit iterũ naſci põt: ſicut dẽtes in etate pueritie. Cũ aũt ſanguis ad aliã cõuerſus fuerit cõplexionẽ nõ iterũ renaſcetur. ¶ Et dicemus etiã q̃ mẽbrorũ ſentientiũ mobiliũ plerũq̃ motus ꝛ ſenſus ſimul ꝓncipiũ ē vnꝰ neruus: ꝛ plerũq̃ ſeparantur: ꝛ erit ꝑncipiũ cuiuſq̃ virtutis neruꝰ. ¶ Et etiã dicemꝰ q̃ oĩm iteriorũ que panniculis ſunt inuoluta: pãniculus ex vno pãniculorũ pectus aut ventrẽ cooperiẽtiũ naſcit. Sed eorũ q̃ in pectore ſunt pãniculorũ origo ſicut dyaphragmatis ꝛ venarũ ꝛ arteriarũ ꝛ pulmonis eſt ex panniculo iteriore qui coſtas tegit: ꝛ mẽbrorũ q̃dẽ ꝛ venarũ que ſunt in vẽtre panniculi oriũtur ex ſiphac q̃ interius ventris cooperit muſculos. ¶ Omnia quoq̃ mẽbra carnoſa ſunt: aut villoſa ſicut caro que ē in muſculis: aut villis carentia ſicut epar. Et nullꝰ quidẽ motus fit niſi per villos. Voluntarius vero motus fit cauſa villorũ q̃ ſunt in muſculis. Et naturalis: ſicut motus matricis ꝛ venarũ. Et cõpoſitus ſicut motꝰ trãſgluttiẽdi fit villis ꝓprijs ꝑ formam ſitu longitudinis: ꝛ latitudinis: et trãſuerſionis. Attractioni vero ſunt villi qui in longitudinẽ protẽduntur. Et expulſioni villi q̃ in latitudinẽ tendũt cõ[illegible]rigentes. Et retentorij villi q̃ ex trãſuerſo vadũt. ¶ Mẽbrorũ aũt que vnã habẽt tunicã ſicut venarũ ꝛ veſice tres villorũ ſpecies adinuicẽ ſunt texte. Et mẽbrorũ q̃ ſunt duas habentia tunicas [illegible] qui i latitudinem tẽdũt ſp̃ i extrinſeca exiſtũt eoꝝ tunica: ꝛ alij duo i tunica eoꝝ extrinſeca. Illi tñ qui in lõgitudine protenduntur ad ſuperficiẽ magis declinant extrinſecã. Qui taliter nõ creati fuerũt niſi ne attrahendi et expellendi villi ſimul exiſtãt: immo melius eſt vt villi attrahendi et retinẽdi ſint ſimul: niſi in inteſtinis: nõ enim multa indigẽt retẽtione: ſed attractione et expulſione. ¶ Et dicemus etiã membrorũ neruoſoꝝ corꝑa a ſui ſubſtãtia aliena cõtinẽtiũ: alia ſunt que vnã habent tunicam: et alia que duas. ¶ Que autem duabus conſiſtũt tunicis non taliter creata fuerunt niſi propter iuuamenta multa. Quorum vnum eſt multa neceſſitas multe cuſtodie fortitudinis ſue corꝑeitatis: ne ſcindat: ꝗ cũ fortitudinis motꝰ eiꝰ q̃ õtinet i eis: ſicut arterie. Secunduz eſt multa neceſſitas multe cuſtodie in re corporis quod in eis eſt reconditum ne reſoluatur et egrediatur. Reſolutionis vero timor prouenit cauſa ſue raritatis ſi vnam haberet tunicam. Et exitus timor eſt ideo q̃ propter hoc etiam ad ſcandendum eſſet apte. Et hoc quidem corpus quod in eis eſt recõditum eſt ſicut ſpiritus et ſanguis qui in arterijs ſunt recõditi in quorum cuſtodia valde eſt ſtudẽdũ ꝛ de quibus timetur ne pro nihilo

recedant. Spirit⁹ quidē ꝓpter reſolutionē. ¶ Et ſanguis quidem
ꝓpter fiſſurā. ex hoc nāq; maximū timet malū. Tertius ē qm̄ cū ali
cui mēbro fuerit neceſſariū: vt ſit ipſius attractio et expulſio motu
vehemēti: factū ē vnicuiq; earū ſingulariter īſtrumentū ſine pmix-
tione: ꝛ hoc eſt ſicut ſtomachus ꝛ inteſtina. Quartū eſt qm̄ cū volū
tas fuerit vt vnaqueq; mēbri tunica opationi: q̄ eſt ei ꝓpria ſit ſpa
rata: ꝛ vnaqueq; duarū opationū accidit ꝓpter cōplexionē ab al
terius operationis complexione diuerſam: fuit melius iter eas diui
dere: ſicut ſtomachus in quo fuit volūtas ſentiendi virtutē eſſe: qđ
quidē nō fit niſi in mēbro neruoſo ꝛ digerēdi. qđ ſimiliter nō fit niſi
p mēbrū carnoſuʒ. ¶ Unicuiq; igitur harū duarū reꝝ tunicā poſue
runt p ſe tunicā neruoſam virtuti ſentiendi: ꝛ tunicā carnoſam di
geſtioni. Et natura q̄dēi triſecā tunicā fecit neruoſam. Et extrin-
ſecā carnoſam. Pōt nāq; digerentis opatio ad id qđ digeſtū eſt in
potentiā ſine occurſu peruenire. Sentiens vero id qđ ſentitur non
po teſt ſentire niſi obuiādo ei ſenſu vꝫ tact⁹. ¶ Et dicemus etiā q̄
ſunt quedā mēbra: quoꝝ cōplexio ſanguini eſt propinqua. nō ergo
indiget ſanguis in coꝝ nutrimēto multotiēs cōuerti: ſicut carnis.
Quapropter i ea neq; foramina facta fuerūt: neq; vētriculi: i q̄b⁹ ali
quāto tpe nutrimētū qđ ei digerit imoret: ꝛ deide caro ex eo nutria
tur: īmo illico cū ei nutrimentū occurrit i ipaʒ conuertit. Et ſunt ex
mēbris quedā quoꝝ cōplexio a ſanguinis cōplexione valde ē remo
ta. Ideoq; cum neceſſe fuerit ſanguinē ea nutrire: oportebit vt in ſi-
militudinē ſubſtantie eorum multis cōuerſionib⁹ ordinati cōuerta
tur ſicut os. Quapropter in creatione ante vnum poſitū fuit fora-
mē qđ eoꝝ nutrimento tanto cōtineat tpe quāto illud in ei⁹ ſimili-
tudinē conuertatur. ſicut in oſſe cruris et adiutorij: aut foramina
multa in ipſis diuiſa: ſicut in oſſe mādibule iferioris. Et mēbris q̄-
dē q̄ ſic ſunt neceſſe eſt vt nutrimēto āpliori q̄ eis tūc ſit neceſſe re-
pleantur vt paulatī ꝛ paulatī procedāt illud in ſui ſimilitudinē cō
uertendo. ¶ Mēbra aūt fortia ſupfluitates ſuas ad mēbra debi-
lia ſibi vicina expellūt: ſicut cor ad aſcellas: ꝛ cerebruʒ ad loca que
ſunt poſt auriculas: ꝛ epar ad inguina.

¶ Doctrina. vj. cuius eſt ſumma vna: ꝛ vnū capitulū.

¶ Summa eſt de v̄tutibus cuius ſex ſunt capitula.

¶ Summe que eſt doctrine ſexte que eſt dictionis prime quod eſt
de generibus virtutum ſm̄ ſermonē vniuerſalem.

¶ Capitulū. I.

Uirtutū et operationū adinuicē alie ex alijs cognoſcūtur. Oīs
enim virtus operationis exiſtit initiū. Neq; aliq̄ opatio pue
nit niſi ex virtute. Ideoq; vtraſq; in vno poſuimus capitulo.
¶ Uirtutū aūt genera ꝛ opationū ex eis prouenientiuʒ apud medi-

eos ſunt tria q̄ ſunt gen⁹ virtutū vitaliū: ⁊ gen⁹ virtutū naturalium ⁊ gen⁹ virtutū animaliū. ¶ Et multis quidem philoſophoꝝ ⁊ medicis omnib⁹: ⁊ p̄cipue Gal. v̄r ꝙ vnaqueqꝫ v̄tutū membrū p̄ncipale hꝫ qḋ ei⁹ exiſtit minera: ⁊ a quo eius ꝓcedūt oꝑationes. Et v̄r eis ꝙ virtutis animalis ſedes ſit cerebrū: ⁊ ip̄ius ab eo ꝓueniāt oꝑatiōes. ¶ Et ꝙ virt⁹ naturalis duas hꝫ ſpēs. Et vna ſpēs eſt cui⁹ finis eſt cuſtodire indiuiduū ⁊ ↄſeruare ip̄m q̄ miniſtrat in re nutrimēti quouſqꝫ ad finem creſcētie ei⁹ nutriat corp⁹. Et hui⁹ q̇dē ſpēi ſedes ⁊ oꝑationū ipſi⁹ ꝓceſſus eſt epar. Altera v̄o ſpēs eſt cui⁹ finis eſt ſpeciē cōſeruare q̄ eſt miniſtrās in re generatiōis: ⁊ ſeparat ex humoribus corporis ſpermatis ſubſtantiam: deinde ipſum informat ſui creatoris p̄cepto. Et hui⁹ q̇dē ſpeciei habitatio ⁊ operationū ipſi⁹ ꝓuent⁹ ſunt teſticuli. ¶ Vitalis v̄o virt⁹ eſt illa q̄ ſp̄us in eſſe cōſeruat: q̄ ſenſus ⁊ mot⁹ vehiculū exiſtit: ⁊ ip̄z reddit aptū ad eoꝝ ip̄reſſiōes recipiēdas cū ad cerebrū ꝓuenit: ⁊ facit ip̄z potētē dādi vitā vbicūqꝫ expādit. Et hui⁹ q̇dē virtutis ſedes ⁊ oꝑatiōis ipſi⁹ ꝓceſſus eſt cor. ¶ Omnibus aūt philoſophis maiori .i. Ariſtoteli v̄r ꝙ oīum iſtaꝝ operationū p̄ncipiū exiſtit cor. Sꝫ p̄maꝝ operationū eaꝝ manifeſtatio in his p̄dictis exiſtit p̄ncipijs. Queadmodū apud medicos cerebrū eſt ſentiendi p̄ncipiū. ⁊ poſt hoc q̇ſqꝫ ſenſus habet mēbrū in q̄ ei⁹ apparet oꝑatio. Preterea cū cōſiderāt ſicut dicūt ⁊ certificāt inueniūt rē ſicut videt Ariſtoteli: ⁊ nō queadmodū ip̄is v̄r: ⁊ inueniūt tractat⁹ ſuos extractos ex ꝓpoſitiōib⁹ ſufficiētib⁹ ⁊ nō neceſſarijs in q̇b⁹ nō aſſequūtur niſi qḋ ex reb⁹ apparet. ¶ Medico aūt inquātū medic⁹ nō attinet vt ↄſideret q̄ ſit haꝝ duaꝝ ſentētiaꝝ veritas: ſꝫ illḋ ↄſiderare philoſoph⁹ aut phyſic⁹ debet. ¶ Medic⁹ aūt cū cōcedit ei mēbra hec p̄nominata iſtaꝝ virtutū p̄ncipia exiſtere nō curat in eo qḋ de eſſe medicatiōis cōſiderat an ex alijs habeant p̄ncipijs q̄ ſunt ip̄is p̄ora vel nō: neqꝫ illḋ ex eis exiſtit q̄ philoſoph⁹ nō ei leuia facit.

¶ De virtutib⁹ naturalibus quibus miniſtratur. ¶ Ca. 2.

Virtutū v̄o naturaliū: alie ſunt q̄ ſunt miniſtrātes: alie ſunt q̄ miniſtrate. ¶ Et miniſtrataꝝ q̇dē duo ſunt gn̄a. Unū gen⁹ miniſtrat in re nutriētis ad hoc vt indiuiduū remaneat: qḋ in duas ꝑtitur ſpēs: nutritiuā: ⁊ creſcitiuā. Et alternū genus miniſtrat in nutriente ad hoc vt remaneat ſpēs: quod etiā in duas diuidit ſpecies: in generatiuam ⁊ formatiuam. ¶ Virt⁹ v̄o nutritiua eſt illa q̄ nutriēs in nutriti ↄuertit ſil̄itudinē: ideo vt ꝑ ip̄m reſtaurationē ei⁹ recuperet qḋ diſſolutū fuit. ¶ Virt⁹ aūt creſcitiua eſt illa q̄ in totius corporis diametris addit ſ̄m ꝓportionalitatem naturalē: quatenus ipſum ad finem augmenti perducat per illud quod ipſum ex nutriente ingreditur. ¶ Nutritiua vero virtus creſcitiue ſeruit: eo ꝙ nutritiua quandoqꝫ affert nutriēs ei qḋ diſſoluitur equale: q̄nqꝫ minus: quandoqꝫ plus. Sed creſcitiua non erit niſi cū quod ingredit plus fuerit eo quod diſſoluitur. Non tamen totum quod taliter

exiſtit eſt creſcitiua. Jnpinguari em poſt macredinē in etate cōſiſtē tie eſt hui⁹ ſecte: nō tñ eſt creſcitiua. Nō eſt em augmētū niſi illō qō ſꝫm naturalē ꝓportionalitatē ī oib⁹ exiſtit diametris: q̄ten⁹ ipm ad creſcētie ꝑducit cōplementū. Deinceps vo poſt hoc nullo mō eſt ibi creſcētia: ⁊ ſi ſit ibi impinguatio. Quēadmodū aū cōſiſtētiā nō exiſtit etiā ariditas: ⁊ ſi ſit tibi macredo: lꝫ illō longi⁹ exiſtat ⁊ a neceſſario exiens magis. ¶ Et nutritiue q̄dē operatio trib⁹ ꝑticularib⁹ cōplet̄ opatiōib⁹. Una eſt ꝑmutatiōis ſubſtātie compꝛehēſio q̄ eſt ſanguis aut humoꝛ q̄ eſt in potētia ꝓpinq̄ in effectu ſimilis mēbꝛo. Qō q̄nq; fallit quēadmodū in egritudine cōtingit q̄ atrophia vocat̄ q̄ eſt nutrimēti defect⁹. ¶ Et alia eſt adherētia que eſt vt hoc receptuꝫ nutrimētū cōpleto effectu efficiat. ſ. vt membri pars fiat. Quod pleriq; fallit quemadmodum in hydropiſi cōtingit carnoſa. ¶ Et tertia eſt multitudo q̄ eſt vt hoc receptū qō iā factū eſt pars membꝛi ponat ei ab oibus partib⁹ ſimile vſq; in eſſentia ⁊ coloꝛe. Qō q̄nq; fallit: quēadmodū cōtingit in albaras ⁊ moꝛphea. Cambiū em ⁊ adherētia iam ibi ſunt reperta: ſꝫ ſimilitudo non ibi inuenit̄. Et hāc q̄dē opationē efficit virt⁹ immutatiua q̄ eſt vna de virtutib⁹ nutritiue ⁊ ē in homine vna in genere ⁊ ꝑncipio pꝛio: ſꝫ in mēbꝛis ſimiliū partiuꝫ diuerſificatur. ¶ Jn vnoquoq; em mēbꝛo exiſtit virt⁹ ſꝫm ei⁹ ꝯplexionē q̄ nutrimētū i ei⁹ ꝯuertit ſimilitudinē diuerſa virtute q̄ nutrimētū alterius ꝑmutat. ¶ Jmmutata vero que eſt in epate operationeꝫ efficit toti coꝛpoꝛi cōmunem. ¶ Generatiue vero virtutis due ſunt ſpecies. Una eſt que in maſculis ⁊ feminis ſperma generat. Altera q̄ diuidit virtutes que ſunt in ſpermate: ⁊ ꝑmiſcet eas tēperādo ſꝫm q̄ vnicuiq; cōuenit mēbꝛo: dās neruo cōplexionē ꝓpriā: ⁊ oſſi cōplexionē ꝓpriā. Hoc tñ totū ꝓuenit de ſpermate ſimiliū partiū ⁊ ſimilis ꝑmixtiōis. Et hāc q̄dē vtutē vocāt medici vtutem imutatiuam ꝑmi. ¶ Uirt⁹ vo infoꝛmatiua impꝛimēs eſt illa ex q̄ pꝛecepto ſui creatoris pꝛocedit membꝛoꝛum lineatio: ⁊ ipſoꝛum figuratio: ⁊ cōcauitas ⁊ foꝛamina: ⁊ leuitas: ⁊ aſperitas: ⁊ eoꝛum ſitus: ⁊ ipſoꝛum continuitas: ⁊ ad vltimum operationes que ex finibus dimenſionum eoꝛum pendent. ¶ Et huic quidem virtuti miniſtrantes ſunt que reꝫ nutrimenti miniſtrant ad ſpeciem cuſtodiendam ⁊ ſunt virtus nutritiua ⁊ creſcitiua.

¶ De virtutibus naturalibus miniſtrantibus. Ca. 5.

Virtutes vero naturales que miniſtrant tantum virtute nutritiue ſunt miniſtrantes que ſunt quattuoꝛ virtutes: attractiua: retētiua: digeſtiua: ⁊ expulſiua. ¶ Attractiua vero fuit creata ad attrahendū nutrimentum: qua quidem operatur hoc villis membri in quo eſt ſecundum longitudinem pꝛotenſi. ¶ Et retentiua fuit creata vt iuuatiuum retineat dum virtutes ipſum iuuantes in eo operantur que ab ipſo alimentum ſuſcipiunt: quod equidem efficitur villis que ex tranſuerſo pꝛotenduntur. Et eſt etiam cum villi

q̄ ſm latitudinē incedūt auxiliū p̄bēt. ¶ Digeſtiua ꝟo eſt illa q̄ qđ
attractiua attraxit ꝛ retinuit: retētiua i eſſentia ꝯuertit aptā ꝟtutū
in ea pmutationē faciētiū opatiōi: ꝛ cōplexionē q̄ cōuerſiōi nutrien
tis in effectu eſt cōpetēs. ¶ Hec eſt eñ ei⁹ opatio in iuuatiuo q̄ voca
tur digeſtio. ¶ Ei⁹ ꝟo opatio eſt in ſupfluitatib⁹: vt ſi poſſibile fue-
rit eas in hāc mutēt diſpoſitionē q̄ ēt vocat̄ digeſtio. Aut vt eaꝝ egreſ
ſionē a mēbro in quo ſunt retēte facilē efficiat cū expulſiōe eaꝝ atte
nuādo eſſentiā ſi qđ pbibet fuerit groſſities: aut ingroſſando ſi qđ
vetat fuerit tenuitas. aut icidēdo ſi qđ pbibet fuerit viſcoſitas. Et
hec q̄dē opatio vocat̄ maturatio. Eſt tñ cum digeſtio ꝛ maturatio ſy
nonima dicunt̄. ¶ Expulſiua aūt eſt illa q̄ ſupfluitatē expellit ex nu
trimēto reſiduā q̄ ad nutriēdū nō eſt ꝯueniēs: aut q̄ excedit mēſurā
q̄ ſufficit ad nutriēdū: ꝛ q̄ nō eſt neceſſaria: aut euacuat in receptacło
ſibi apto ſicut vrinā in veſica. Et hec q̄dē virt⁹ has expellit ſupfluita
tes: aut p ptes ꝛ foramina q̄ ſunt eis p̄parata: vel ſi nō fuerint ibi fo
ramina p̄parata a nobili expellit ad ignobile ꝛ a duro ad laxū. Cūq;
in parte expulſiō: s fuerit declinatio meri ſupfluitatis nō conuertit
eam virt⁹ expulſiua ab illa ſemita inquantū poſſibile fuerit. ¶ His
autē quatuor virtutib⁹ naturalib⁹ quatuor prime ſeruiūt q̄litates
ſcꝫ caliditas: frigiditas: ſiccitas: ꝛ hūiditas. ¶ Sꝫ caliditas ſeruitiū
oib⁹ q̄tuor p certo eſt cōe. ¶ Frigiditas ꝟo cū alicui eaꝝ ſeruit accñ
tal̄r ꝛ nō eſſential̄r. Qđ eñ frigiditati ī eſt eſſential̄r eſt vt in oib⁹ ꝟtu
tib⁹ ſit cōtraria q̄ñ oiꝫ ꝟtutū opatiōēs p motū exiſtūt. Et hoc q̄dē
in attractiōe ꝛ expulſiōe manifeſtū exiſtit. Sꝫ in digeſtiōe ēt q̄ñ dige
ſtio ꝯplet̄ p ptes ei⁹ qđ fuit ingroſſatū ꝛ inſpiſſatū ptiēdo ꝛ adiūgēdo
ei qđ attenuatū fuit ꝛ ſubtiliatū. Et he q̄dē motiōes ſunt ſeparātes
ꝛ tēperātes. Retētiua ꝟo opat̄ villos mouēdo trāſuerſos ſm figurā
cōp̄hēſiōis bñ factā. Et frigiditas q̄dē eſt paraliticū faciēs: ꝛ morti
ficās: ꝛ ab oib⁹ phibēs opatiōib⁹. Ad retētionē tñ faciēdā accñtal̄r
cōfert q̄ñ villos ſꝫ bone cōprehēſiōis figurā tꝫ. Nō ergo in opatiōi
b⁹ ꝟtutū eſſential̄r ingredit̄: ſꝫ tali p̄parat inſtrumētū diſpoſitiōe q̄
ipꝫ ſuā cuſtodit opationē. Et expulſiua q̄dem a frigiditate iuuat̄ pp
ea ꝙ ventoſitatis pbibet fieri diſſolutionē q̄ ad expellēdū iuuat: ꝛ qꝛ
in ei⁹ auxiliat̄ groſſitie: ꝛ ppterea ꝙ villū q̄ ſm latitudinē ptēdit̄ ex
p̄mētē ꝯtrahit ꝛ ſpiſſat ipm: ꝛ hoc eſt ēt inſtrumētū p̄parare: ꝛ nō eſt
in ipamet opatiōe auxiliū ferre. Et frig⁹ nō intrat in ſeruitiū harū
virtutū niſi p accidēs. Si nō in ipamet ingrederet̄: opatiōib⁹ noce-
ret ꝛ motiōes debilitaret. Siccitas ꝟo in triū ꝟtutū opatiōib⁹ neceſ
ſaria exiſtit: q̄ ſunt due mutatiua loca l̄r ꝛ retētiua. Duab⁹ ꝟo loca
liter mutatiuis: q̄ ſunt attractiua ꝛ expulſiua: p̄bet ſiccitas auxiliuꝫ
eo ꝙ multā eis efficit ſuſtētationē q̄ in motu eſt neceſſaria: motu vꝫ
ſpūs q̄ has virtutes ad ſuas defert operationes impulſione vehemē
ti quam ꝛ talem qualis eſt ipſa humoralis pbibet fluxus cuꝫ in ſub
ſtantia fuerit ſpiritus: aut inſtrumenti. Sed retētiue propter com-

ſtrictionem. Digeſtiua autẽ plus indiget humiditate. ¶ Poſt hec autem cum inter qualitates actiuas ⁊ paſſiuas comparaueris inquantum iſte virtutes eis indigent reperies virtutem retentiuam plus indigere ſiccitate quam caliditate eo quod tempus in quo quieſcere debet villus retentiue maius eſt tempore in quo moueri debet villus qui ſecundum amplitudinem tendit ad conſtringendum. Nam tempus quod eſt ad mouendũ eſt illud quod caliditate indiget ⁊ eſt breue. Et totum reliquum tempus eius operationis eſt ad tenendum ⁊ ad quieſcendum. Et quia puerorum complexio plus declinat ad humiditatem: ideo virtus hec in eis plus eſt debilis. Attractiua vero plus indiget caliditate quam ſiccitate: quoniam caliditas adiuuat in attractione in eo quod maior pars ſue operationis eſt mouere: ⁊ plus neceſſe eſt ei mouere partes ſui inſtrumenti quam quietas facere: ⁊ cum ſiccitate ſtringere. Hec enim virtus non tantum indiget multo motu ſed plerunque etiam motu indiget vehementi. Et attractio quidem fit aut virtute attractiua quemadmodum magnes attrahit ferrum: aut implendo vacuum: ſicut aqua trahitur in azaracha: aut calore ſicut in lampade attrahitur oleum licet hec pars tertia reducatur neceſſario ad implendum vacuum apud certificantes: immo eſt ipſamet. Cum ergo virtus attractiua caliditatis habuerit auxilium fortior erit attractio. Expulſiua vero minus indiget ſiccitate quam attractiua: ⁊ retentiua. Non enim indiget conſtrictione retentiue: neque inſeparabilitate attractiue ⁊ conſtrictione eius ⁊ circundatione attracti tenendo partes inſtrumenti donec ad illas alterius partis attractio perueniat. Et ad vltimum nullo modo indigét expulſiua quiete ſed motu ⁊ inſpiſſatione pauca que ad exprimendum et ad expellendum tali adiuuet menſura quatenus per ipſam remaneat inſtrumentum: figuram expreſſionis ⁊ conſtrictionis conſeruans. Quemadmodum in retentiua tempus longum. Et in attractiua tempus breue eſt neceſſarium donec partium attractio vnam applicet alij ideoque ſiccitate parum indiget. Que autem plus eis omnibus indiget caliditate eſt digeſtiua: que ſiccitate non indiget ſed humiditate vt nutriens efficiat ad penetrandum in foramina ⁊ ad figuras recipiendas aptum reddat. ¶ Neque poteſt aliquis dicere quod ſi humiditas in digerendo eſſet iuuatiua: pueri poſſent res duras digerere. Non enim prouenit pueris non poſſe illud ⁊ iuuenibus poſſe propter hoc: ſed propter homogeneam ⁊ homogenee elongationem. Quod enim ex rebus durum exiſtit complexioni puerorum non eſt homogeneum. Uirtutes igitur digeſtiue coram eo non operantur neque ipſum recipiunt retentiue: ſed cito ipſum expellunt expulſiue. Juuenum vero complexionibus eſt id conueniens: ⁊ ad eos nutriendos conueniens. Et ex hoc quidem collectum eſt quod retentiua indiget conſtrictione ⁊ figurarum conſtrictionis fixione longo tempore ⁊ pauco motionis adiutorio. Et attractiua conſtrictione indi

bet et fixione cōſtrictionis tempore breuiſſimo ⁊ in motu multo indiget auxilio. Et expulſiue eſt neceſſarium ſtringere tantum ſine fixione de qua non eſt curandū. Et indiget adiutorio ad motum faciendū. Et digeſtiue eſt neceſſarium eliquare: ⁊ temperare: ideoqꝫ virtutes iſte qualitates illas quattuor inequaliter operari faciūt ⁊ eis inequaliter indigent.

De virtutibus animalibus. Capi. 4.

Uirtutes aūt animales intelligi volūt per illas: virtutē illam: que cū in membris recepta fuerit preparabit ad recipiendū virtutem ſenſus et motus: ⁊ operationis: vite: quibus etiam admiſcentur timoris et ire motiones: propterea ꝙ in eis reperiūt dilatationem ⁊ conſtrictionem que accidit ſpiritui q̄ huic comparat⁹ eſt virtuti. Nos aūt explanabimus ſummam hanc ⁊ dicem⁹ ꝙ quēadmodum ex humorum ſpiſſitudine ſcđm aliquam complexionem ſubſtantia generatur ſpiſſa que eſt membrum aut pars membri: ita ex humorum vaporibus et eorū ſubtilitate ſecūdum aliquam complexionem ſubſtantia generat ⁊ ſubtilis eſt ſpūs. Et ſicut apud medicos epar prime generationis eſt principiū: ita cor generationis ſecūde principiū exiſtit. Et hic ſpūs cū ſm complexionem prouenit quam debet habere: ad hanc virtutem recipiendam preparat: deinde omnia illa preparat membra ad recipiendū omnes alias virtutes animales ⁊ etiā reliquas. Uirtutes equidem animales in ſpiritu quidem ⁊ in membris non proueniunt niſi poſtq̄ hec vitalis prouenit virtus. Ideoqꝫ licet virtutes animales alicuius membri deſtruant: viuū tn̄ membrum adhuc exiſtit: niſi hec virtus in eo fuerit deſtructa. Nonne vides quod membrū ſtupidū aut paraliticū viuū quoqꝫ ſm humiditatem eſt non habens ſenſum neqꝫ motū: aut propter complexionem que prohibet ipſum eos recipere: aut propter opilationem q̄ accidit inter cerebrū et ipz in neruis q̄ ad ipſuz proueniunt et tamen ipſuz eſt viuū. Et membrū cui accidit eſt non habens ſenſum neqꝫ motū et accidit ei vt putrefiat ⁊ corrumpatur. In membro ergo paralitico eſt virtus que eius cuſtodit vitam donec cum remotum fuerit quod prohibet profluat ad ipſum virtus ſenſus et motus. Ipſum namqꝫ preparatum erat ad ſuſcipiendum eā propter virtutis vitalis ſanitatē in eo. Prohibens enim non prohibuit niſi vt non eam in effectu reciperet. Sed membrum non ſic eſt mortuum. Et preparans non eſt virtus nutriendi tantum: ita vt dicamus ꝙ q̄diu virtus nutriēdi affuerit viuū erit: ⁊ cū deſtruetur erit mortuū: q̄ſi hoc ipm verbum virtuti afferemus nutritiue. Fortaſſe enim plerūqꝫ in aliquo eius opatio deſtrueret. ⁊ mēbrum viuū remanebit. Et fortaſſe plerūqꝫ remanebit eius operatio ⁊ mēbrū tēdet ad mortē. Et ſi virt⁹ nutritiua inq̄tū eſt nutritiua eſſet ipſa virt⁹ q̄ pparat ad ſentiendū et mouēdū vegetabilia pparata fo-

rent ad ſenſum ꝛ motū recipiēdo. Reſtat ergo vt ſit ꝑparans alia res que ꝓpriā ſequat cōplexionē q̄ vocat virtus vitalis. Et ipſa quidē eſt prima virt⁹ q̄ in ſpū ꝓuenit cū ſpūs ex ſubtilitate humoꝝ ꝓcedit. Deinde ſpūs ſm philoſophū Ariſtotelē per eā recipit principiū et aīam primā ex qua alie ꝓfluūt virtutes. Harū vero virtutū operationes ab hoc ꝓueniūt ſpiritu ī principio rei: ſicut etiā ſenſus apud medicos nō ꝓuenit per ſpiritū animalē qui eſt in cerebro niſi ad cryſtalloydē penetrat aut ad linguam ꝛ alia. ¶ Cum ergo ꝑ ſpūs in ventriculum peruenerit cerebri cōplexionē recipit et erit coueniēs vt ex eo ꝓueniāt virtutum operationes q̄ in eo primo repte ſunt: ꝛ ſimiliter in epate: ꝛ ſimiliter in teſticulis. ¶ Et apud medicos quidē niſi poſtq̄ ſpūs in cerebro ad aliā cōuertit̄ ꝯplexionē nō preparat ad recipiendū animā q̄ eſt principiū motus ꝛ ſenſus. Et ſilr in epate lꝫ prima cōplexio iā iuuerit ad recipiēdū ꝟtutē primā vitalē. Et ſilr in vnoquoqꝫ membro. Apud eos eñ vnūquodqꝫ operationū gen⁹ aliā hꝫ aīam. Et neqꝫ eſt aīa vna ex qua ꝟtutes iſte profluunt: quoniam huius ſumme aggregatio eſt aīa. Et ſi dꝯcꝫ ꝑma cōplexio iā adiuit virtutem primā recipiēdā: tūc iā dedit vitalem vbi ꝓuenit ſpiritus ꝛ virtus que ſunt ei⁹ ꝑfectio. Hec aūt virtus apud eos nō ſola ſufficit vt ſpūs per ipſam oēs alias ſuſcipiat virtutes niſi ꝓpria ꝓuenerit cōplexio. Preterea dixerunt ꝙ virtus hec preter hoc ꝙ ipſa eſt preparans vitam: eſt etiā motus ſubſtātie ſpiritualis ſubtilis principium ad membra et principiuꝫ conſtrictionis et dilationis aeris attracti et pulſus. Affert enim adiutorium in comparatione vite quod eſt paſſio: ꝛ in cōparatione operationū anime: et pulſus prebet auxilium quod eſt actio. Et hec quidem virtus virtutibus naturalibus ſimilatur: ideo ꝙ non voluntate ꝓueniunt vnde profluunt. Et ſimilatur virtutibus animalibus ꝓpter operationū earū diuerſitatē ipſa eñ dilatat ꝛ cōſtringit ſimul: mouet ergo duobus motibus cōtrarijs. ¶ Philoſophi aūt cuꝫ animā terrenā dicere volunt perfectionem corporis naturalis inſtrumentalis: et volunt dicere principium omnis virtutis ex qua metipſi motus ꝓueniunt et operationes diuerſe. Erit igitur hec virtus ſecundum philoſophorum ſententiam virtus animalis ſicut virtutes naturales quas nominauimus apud eos virtutes vocantur animales. Quod ſi noluerint dicere animam ſm hanc intentioneꝫ ſed volunt dicere virtutem que eſt principium comprehendendi et mouendi quod ex aliqua ꝓuenit comprehenſione voluntarie. Et naturalem volunt dicere pro omni virtute ex qua operatio ꝓuenit in ſuo corpore ſecundum huius forme diuerſitatem: nō erit virtus animalis: ſed erit naturalis et altioris ordinis q̄ ſit virtus quam medici vocant naturalē. Et ſi naturalem vocauerint illam q̄ rem nutrimēti miniſtrat ꝛ cōuertit: ſiue ad hoc vt remaneat indiuiduū ſiue vt remaneat ſpecies: non erit hec naturalis ſed erit tertiū ge-

nus. Et q2 ira timor τ ſilia eoꝝ hui⁹ virtutis ſunt paſſiões: tūc licet
eoꝝ principia ſint ſenſus τ eſtimatio τ virtutes apprehēdētes: huic
tñ comparate ſunt virtuti. Huius aūt virtutis declarationē certi-
ficare: τ an ſit vna an plures: in ſapientia continet naturali q̃ phi-
loſophie pars exiſtit.

¶ De virtutibus animalibus cōprehendentibus. Cap. 5.

In virtute autem animali due copulantur virtutes: quarū ip
ſa eſt ſicut genus vna eſt ſicut virtus cōprehenſiua: τ altera vir
tus motiua. ¶ Et ɔprehenſiua q̃dem eſt ſicut duaꝝ virtutū genus.
Una virtus comprehēſiua eſt manifeſte. Et altera virtus cōprehē-
ſiua occulte. ¶ Et virtus q̃dem manifeſte comprehenſiua eſt ſenſi-
bilis que eſt gen⁹ ſm quoſdam q̃nq3 virtutū et octo ſm alios. Q si
ſi dixerimus φ ſint quinq3: erunt virtus videndi: τ virtus audiendi
τ virt⁹ guſtādi: τ v̄tus tāgēdi: τ virt⁹ odorandi. Et ſi dixerim⁹ φ ſint
octo: erit huius cauſa: q2 plurib⁹ certificatoꝝ videtur φ tact⁹ ſint
plures virtutes. ſ. quattuor: et ponūt proprie vnūquodq3 quattuor
generū tactus virtutē per ſe: licet in membro ſenſibili ſint commu
nia ſicut guſtus τ tact⁹ in lingua: τ viſus τ tactus in oculo. hoc aūt
certificare eſt phi. ¶ Et virtus quidem comprehenſiua occulte et
non ſentiens eſt ſicut gen⁹ quinq3 virtutū. ¶ Una eſt virtus que vo
cat ſenſus cōis τ phantaſia. Et apud medicos q̃dem ſunt vna vir-
tus. Sed apud certificantes que ſunt ex phis: due ſunt virtutes.
¶ Senſus eñ cois eſt illa que oñia ſenſu percepta recipit: τ ꝓpter
eoꝝ formas patitur que in ipa copulant. ¶ Phātaſia vero eſt illa
q̃ eas cuſtodit poſtq̄ ɔiungūtur τ retinet eas poſt ſenſus abſentiā
Et que haꝝ duaꝝ eſt recipiēs: alia eſt a cuſtodiēte. hoc aūt certifica
re ē philoſophi. Sed qualitercūq3 fuerit eius ſedes τ operationis
eius pīcipiū eſt anterior cerebri vētricul⁹. ¶ Et ſcḋa q̃dē eſt virt⁹
quam medici vocāt cogitatiuā. Sed certificatores vocāt q̃nq3 ima
ginatiuā: q̃nq3 cogitatiuā. Si eñ impauerit ei virtus eſtimatiua
aialis quā poſtea nominabim⁹: τ ipſamet ad ſuā peruenit operatio
nē: vocāt eā imaginatiuā. Et ſi virt⁹ rationalis ei impauerit: τ re-
duxerit eam ad illud qḋ ei ꝓdeſt: vocatur virtus cogitatiua. Quo-
cūq3 tñ modo fuerit inter hanc virtutem τ primā exiſtit differētia:
φ prīa eſt recipiēs τ cuſtodiēs id quod ad eā ꝑuenit ḋ formis ſenſu
ꝑceptis. τ iſta ē illa q̄ ſe exercet i eis q̄ i imaginatiōe recōdita ſunt
exercitio cōponendi τ diuidēdi τ ſingulas efficit formas quēadmo
dū ad eam perueniunt a ſenſu: τ alias formas ab eis diuerſas ſi-
cut hominē qui in monte volat ſmaradino. Sed phātaſia nō po-
nit corā te niſi q̄ntū recipit a ſenſu. Et huius quidem virtutis ſe-
des eſt ventriculus cerebri medi⁹. Et hec q̃dē virtus eſt inſtrumē-
tū virtutis que ꝓculdubio in aiali eſt occulta cōprehenſiua τ eſt eſti
matiua. Et ipſa quidem eſt virtus qua aial indicat φ lupus eſt in-

imicus ⁊ filius eſt dilect⁹: ⁊ qui annonam prebere conſueuit eſt amicus a quo nõ eſt fugiendum: ⁊ hoc iudiciũ ſm modũ exiſtit nõ rõnale. Amicitia eñi ⁊ inimicitia non ſenſu ſunt percepta: neq ſenſus eas cõprehendit: neq eis indicat niſi virt⁹ alia. ⁊ licet nõ ſit cõprehenſio rationalis: eſt tñ proculdubio aliqua apprehenſio nõ rationalis. Homo etiã plerũq vtit hac virtute in multis ſuoꝝ iudicioꝝ ⁊ procedit queadmodũ animal nõ rationale. Et hec q̃dem virt⁹ diuiditur a phantaſtica: qm̃ phantaſtica ſenſu percepta retinet: ⁊ hec in pceptis ſenſu intentionis diſcernit nõ ſenſu pceptas. Et ſeparat ab ea quam imaginatiuã vocamus ⁊ cogitatiuã: qm̃ illius operationes nullũ ſequit iudiciũ: ſed iſtius operationes non ſolũ iudiciũ: ſed etiam iudicia ſequit. Et illius operationes ſunt in ſenſu perceptis compoſitionẽ facere. Et iſtius operatio in ſenſu perceptis iudicare intentiones extra ſenſum. Et queadmodũ in animali ſenſus eſt iudicans de formis ſenſu perceptis: ſimiliter exiſtimatiua eſt iudicãs de intentionib⁹ illaꝝ formarum q̃ ad exiſtimatiõez perueniũt ⁊ non ad ſenſum. ¶ Quidam aũt hominũ ſunt qui preſumunt ⁊ hãc virtutẽ imaginatiuã vocãt: ſed non tamẽ curamus: qꝛ de noĩbus non diſputam⁹: ſed intentiones ⁊ differentias intelligere debemus. Et medico q̃dem non eſt curãdũ vt hanc virtutem ſciat. Impedimenta nãq operationũ eius impedimenta operationũ aliarũ virtutũ q̃ ſunt anteq ipſa ſequentia ſunt ſicut phantaſia ⁊ imaginatiua ⁊ memorialis quã poſtea nominabimus. Et medicus q̃dem non curat niſi de virtutib⁹ ex quibus cũ in ſuis impedimentis accidit leſio puenit egritudo. ¶ Qđ ſi leſio accidit operationi alicui⁹ virtutis cã impedimẽti qđ accidit pri⁹ operationi alteri⁹ ꝟtutis q̃ ei: fueritq impedimẽtũ illud ſequutũ maliciã cõplexiõis alicuius membri aut corruptionẽ compoſitiõis: ſufficit medico vt ſciat impedimentũ illud ꝑpter malitiã ꝯplonis membri aut ſue cõpoſitionis corruptionẽ accidiſſe: ad hoc vt cũ medicina ei ſubueniat aut ipſm ab eo cuſtodiat: ⁊ non curat ſcire diſpoſitionẽ virtutis: cui qđ accidit non accidit niſi nullo mediãte poſtq ſciuerit diſpoſitionẽ eius cui accidit illud qđ accidit ſine medio. ¶ Tertia vero illaꝝ quas nominãt medici eſt q̃nta aut quarta cũ certificauerim⁹ q̃ eſt virtus ꝯſeruatiua ⁊ memorialis. Et eſt theſaurus eius quod peruenit ad eſtimatiuã de intẽtionib⁹ in perceptis ſenſu extra formas eorũ ſenſũ perceptas. Sicut phãtaſtica eſt theſaurus eius qđ peruenit ad ſenſum ex formis ſenſu perceptis. Et eius q̃dez loc⁹ eſt poſterior cerebri ventriculus. ¶ Hic vero eſt locus ꝯſideratiõis phice vtrũ virt⁹ cõſeruatiua ⁊ memorialis ⁊ virtus q̃ reducit illud quod eſt abſens ad memoriã ex eis q̃ ab eſtimatiua ſunt repoſita ſit virtus vna: aut virtutes due. Medico tñ non eſt inde curãn. qm̃ nocumenta q̃ eis q̃litercũq ſint accidũt: ſunt hõgenea. ſunt. n. nocumẽta iq̃ in ventriculo cerebri poſteriori accidũt: vel de genere ꝯplonis

vel de genere compoſitionis. ¶ Uirtus vero comprehenſiua que eſt vna de virtutibus anime comprehenſiuis eſt humana rationalis. Et quia medici virtutē eſtimatiuam non conſiderauerunt propter cauſam quam diximus ideo hanc virtutem non conſiderauerunt; non enim fuit eorum conſideratio niſi in operationibus trium virtutum tantum ꝛ non in alijs.

¶ De virtutibus animalibus motiuis. Ca. 6.

Motiua vero virtus eſt illa que chordas contrahit ꝛ laxat propter quod mouentur mēbra ꝛ iūcture dilatatione ſua ꝛ flexione. Et eius quidem penetratio eſt cum neruis qui ſunt lacertis cōtinui. Eſt eſt genus quod ſecundum ſpecificationem principij motuum ſignificatur. In vnoquoqꝫ igitur muſculo eſt alia natura q̄ eſt ſequens iudicium eſtimatiue a qua prouenit communis conſenſus.

¶ Capl'm poſtremū huius doctrine de operationibus.

Dicemus qꝫ operationū ſingulariū alie ſunt que ab vna complentur virtute verbi gratia digeſtio. Alie que a duabus cōplentur virtutibus: ſicut cibi deſideriū: quod cōpletur a virtute naturali attractiua: ꝛ a virtute ſenſibili q̄ eſt in ore ſtomachi. Attractiua vero operatur ex hoc qđ mouet villum qui ſm longitudinem protenditur retinendo illud quod attrahitur ꝛ ſuggēdo ex humoribus quod eſt ſibi proprium. Senſibilis autem operatur in hoc qꝫ hanc ſentit paſſionem: ꝛ quia ſentit mordicationē colere nigre que eſt excitans deſiderium cuius eſſe nominauimus. Et hanc quidem operationem non dicemus duabus compleri virtutibus: niſi ideo qꝫ cum ſenſibili acciderit nocumētū deſtruet intentio que vocatur fames ꝛ deſiderium: neqꝫ deſiderabitur cibus licet eo corpus indigeat. Et ſimiliter tranſglutiendi operatio duabus completur virtutibus: vna eſt attractiua naturalis: ꝛ altera eſt attractiue voluntarie. Et prima quidē ſuam complet operationem per villum qui ſm longitudinē protendit qui eſt in ore ſtomachi ꝛ iſofago. Et ſecūde completur operatio per villum lacerti tranglutiendi. Cūqꝫ vna duarꝫ virtutū deſtruet: tranſglutiendi operatio duriter puenit: ſed quando non fuerit deſtruetur. Sed cum illa nō operata fuerit erit tranſglutiendi operatio difficilis. Nonne vides qꝫ cum deſideriū non recte procedit ꝛ duriter prouenit operatio tranſglutiendi illud quod non deſiderat. Immo cum abhorremus aliquam rem: nauſea nobis prouocabitur. Et cum eam poſtea tranſglutire voluerimus et tertia fuerit ab ea virtus noſtra attractiua deſideratiua dura erit operatio voluntarie tranglutiendi. ¶ Tranſitus quoqꝫ nutrimenti perficitur virtute membri impellentis a quo procedit et attractiua membri ad quod accedit et ſimiliter ſuperfluitatum egreſſio que fit per duas vias. ¶ Et forſitā plerūqꝫ exiſtūt operationis principium due virtutes. ſ. aīalis ꝛ naturalis. ¶ Et fortaſſe

plerunqȝ exiſtunt eius cauſa virtutis ꝛqualitas ſicut infrigidatio que prohibet materias:ꝛ iuuat expulſiuã in parilitate ſuperfluitatum que deſcendunt a mẽbro ꝛ vetat ꝛ in faciẽ reuerberat. ¶ Et frigiditatis quidẽ eſt equalitas q̃ ꝓpter duas ꝓhibet res.ſ.cũ eſſentia ſubſtãtiã eius qḋ effundit ingroſſando ꝛ coaguſtando poros. ¶ Et res tertia que eſt per accidẽs que eſt qua caliditas extinguit attractiua. ¶ Et qualitas caliditatis attrahit per illḋ qḋ iſtis opponit modis quosꝓdiximus. ¶ Et caliditatis quidẽ qualitas ꝛ neceſſitas vacui nõ attrahũt in primis niſi illḋ qḋ eſt ſubtile ꝛ poſtea qḋ eſt ſpiſſum. ¶ Uirtus ṽo attractiua naturalis nõ attrahit niſi quod eſt ei magis ꝯueniẽs:ꝛ qḋ nature ei⁹ eſt ꝓpriũ attrahere:ꝛ plerũqȝ qḋ eſt magis ſpiſſum eſt magis ꝓpriũ:ꝛ magis cõueniens.

¶ De eis q̃ ꝓueniunt ex his q̃ comedunt ꝛ bibunt. Ca.15.

Quod comeditur ꝛ bibitur in corpore humano tribus operatur modis. Aut enĩ in ipſo ſola ſui q̃litate operationeȝ efficit. Aut ſui materia. Aut operationẽ facit tota ſui ſubſtãtia. Et fortaſſe res q̃ ex his tribus intelligũtur verbis ꝓpinque erunt ſm̃ linguē conſiderationẽ. Sed cum de his loquimur intẽtiones exprimere volumus quas modo nominabimus. ¶ Sui ṽo qualitate agẽs eſt illud qḋ calefieri ſolet cũ eſt in corpore hoīs: aut infrigidari ꝛ calefacit caliditate ſua: aut frigefacit ſua frigiditate: ita ꝙ nõ ei aſſimilatur. Et ſui quidẽ operãs materia eſt illud qḋ a ſui cõuertitur natura:ꝛ recipit formam alicuius diuiſionis membrorum humanorum. Sed eius materia licet formam illaȝ recipiat: eſt tamen cũ accidit vt aliqua ſuarum qualitatum quas habebat que ſuo modo fortior exiſtit q̃ȝ humani corporis qualitas in ipſa remanere eã faciat a principio rei: donec cõpleat coagulatio ꝛ aſſimilatio: ſicut ſanguis q̃ generatur ex lactucis: quoniã in ipſo eſt plus frigiditatis q̃ȝ ſit in ꝯplexione hoīs lȝ ſit factus ſanguis ꝛ ſit bonus ad hoc vt mẽbri hoīs ꝑs fiat:ꝛ ſanguis q̃ ex alijs generatur huic exiſtit contrarius. ¶ Sui vero ſubſtãtia operans eſt forma ſui ſpecifica agẽs ꝛ eſt illa qua ipſuȝ eſt id quod eſt:ꝛ nõ qualitate ſui: preter ꝙ corpori ſimile fiat: aut fiat ſimile ei corpus. ¶ Cũqȝ dico qualitatẽ: vnam quattuor qualitatũ intelligo. ¶ Qualitate igitur ſua operãtis materia in opere ingreſſum non habet. ¶ Sua igitur operans materia eſt illud cuius materia cum de ſubſtãtia quam habebat alteratur alteratione quã in ea fecit virtus que eſt in corpore reſtaurat illud quod ex eo fuit diſſolutũ primo ꝛ accendit calorem innatum propterea ꝙ in ſanguine facit augmentum ſecundo. Et eſt etiam cum operatur ſuis qualitatibus q̃ remanſerunt in ipſo tertio. ¶ Et ſua quidem operans ſubſtantia eſt illud quod forma ſue ſpeciei operatur quam acquiſiuit poſt complexionem: ꝙ cum eius ſimplicia ſe commiſcuerũt:ꝛ ex eis generata fuit res vna preparauit ſe ad recipiẽ. ſpẽm ꝛ formã additã ſuper illud quod hñt ſimplicia

Hec ergo forma nõ eſt qualitates prime quas hꝫ materia: nec cõplexio ꝗ ex eis gñatur: ſꝫ eſt pfectio quã acquiſiuit materia ſꝫ aptitudinẽ ꝗ fuit ei acquiſita ex cõplexione: ſicut in magnete virtus attractiua. Et ſicut natura cuiuſcũqꝫ ſpecierꝫ vegetabiliũ ⁊ aĩaliũ. ſ. illa quã habent poſt cõplexionẽ: propter cõplexionis preparatiõeꝫ ⁊ neqꝫ eſt de ſimplicibꝰ ꝯplexionibꝰ: neqꝫ ipſamet complexio: quiã nõ ẽ caliditas: neqꝫ frigiditas: neqꝫ ſiccitas: neqꝫ hũiditas: neqꝫ ſimplices: neqꝫ cõmixte: ſꝫ eſt verbi grã color: aut odor: ãt aĩa: aut alia forma de non perceptis ſenſu. Et iſtius forme que generatur ex materia quandoqꝫ eſt perfectio paſſio alicuius: cum hec forma eſt virtꝰ paſſiua. Et quãdoqꝫ eſt earum perfectio facere ⁊ non aliud. Et eſt cum hec forma ẽ virtus agendi ⁊ non aliud. Sed cũ eſt agens ⁊ non aliud quandoqꝫ ẽ eius actio in corpore hominis: ⁊ quandoqꝫ non. Et eius quidem forme que poſt ꝯplexionẽ prouenit: aliquando accidit vt ſit perfectio paſſio ab alio cũ fuerit hec forma virtus paſſiua. Et quandoqꝫ accidit vt ſit perfectio eiꝰ in aliud actio. Et quãdoqꝫ accidit vt ſit hec forma virtus ſuper operationem in aliud. Et quandoqꝫ euenit vt ſit hec forma adiuuans ſuper operationeꝫ in aliud. Sed cum fuerit operatrix in alio aliquando euenit vt ſit eius operatio in corpore hominis: aliquando non. Et ſi ẽ virtꝰ in corpore hominis agens: aliquando efficit operationẽ conuenientem corpori: quandoqꝫ operationem non conuenientem. Tota autem operatio hec non prouenit ex eius complexione: immo ex eius forma ſpecifica adueniente poſt complexionem. Unde propter hoc vocamus huiuſmodi operationẽ a tota ſubſtantia ſcilicet forma ſpecifica: ⁊ non qualitate. ſ. non aliqua quattuor qualitatũ: neqꝫ eo quod eſt earꝫ cõmixtio. Conueniẽs vero eſt ſicut peonie operatio ꝗ deſtruit epilepſiam. Non conueniens autem ſicut virtus napelli ꝗ hominis corrũpit ſubſtãtiã. Rediemꝰ ergo nũc ⁊ dicemus: qꝛ cũ dicis ꝙ res que comeditur: aut qua fit inunctio eſt calida aut frigida: volumꝰ dicere ꝙ eſt ſic in potentia ⁊ non in effectu. Et volumus dicere quod eſt in potẽtia plus calida ꝙ̃ corpora noſtra: aut plus frigida ꝙ̃ corpora noſtra. Et cum hanc potentiam dicimꝰ volumꝰ dicere virtutem conſideratam per operationem caloris quam noſtra corpora in ea efficiunt: quoniam cũ eius portitor a calore innato qui eſt in nobis patietur: accidet in ea tunc illud in effectu. Eſt etiã cũ hanc potentiam dicimus ⁊ volumus rem aliam dicere. Et ẽ vt ſit potentia cum intentione bonitatis aptitudinis: ſicut cum dicimus ꝙ ſulphur eſt calidum in potentia. Et eſt cum diximꝰ ꝙ res calida: aut frigida ⁊ attendimus illud quod in eius complexione ex quatuor elementis primis eſt magis ſuperans: ⁊ non conſideramus operationem quam in noſtris efficit corporibus. Eſt etiam cum de medicina dicimus ꝙ eſt in potentia ſic cum fuerit ius potentia in intẽtione habitꝰ ſicut potentia ſcribe qui iam dimiſit. ſcri

bendi operationem: et tamen habet in ſcribendo potentiam quemadmodum dicimus quod napellus in potentia eſt corrumpens. Inter hoc vero et primam exiſtit differentia: quia prima niſi poſtquam corpus converſione manifeſta ea cõverterit nõ exeũt ad effectum: iſtud aũt aut operatur ipſamet obviatione ſicut venenum viperarum: aut per qualibet converſionem in ſui qualitate ſicut napellus. Et inter potẽtias quidẽ primas: etiã inter potẽtiã primã quã nominamus ẽ aliqua potẽtia media q̃ ẽ ſicut potẽtia medicinarum venenoſarum. ¶ Preterea dicemus quod medicinarum gradus iam quatuor poſiti ſunt.

¶ Et gradus quidem eorum primus eſt illud quod cum comeditur et bibitur et quo fit inunctio efficit in corpore ſua qualitate operationem non perceptam: ſicut cum calefit aut infrigidat: et nõ percẽpitur: neque ſentitur calor aut frigiditas: niſi poſtquam reiteratũ fuerit et multum factum fuerit. ¶ Et gradus ſecundus eſt vt ſit operatio fortior iſta: ſed tamẽ non pervenit ad impediendũ operationes manifeſte neque curſum earum naturalẽ mutat: niſi per accidens aut cũ multo tiens advenit et eſt multum. ¶ Et tertius quidem gradus eſt vt ex operatione eius eſſentialiter proveniat impedimentũ manifeſtum: ſed nondum tamen pervenit ad mortificandum et corrumpendum. ¶ Et quartus eſt gradus vt illud ad mortificandum pervenit et corrumpendum. Et eſt quidem proprietas medicinarum venenoſarum: hoc eſt illud quod exiſtit per qualitatẽ. Cum tota vero ſui ſubſtantia mortificans eſt venenum. ¶ Dicemus autem denuo quod totũ illud quod corpori advenit quod ẽ ex eis inter que currit agere et pati: aut mutatur a corpore et non mutat ipſum: aut mutatur a corpore et mutat ipſum: aut non mutatur a corpore et mutat ipſum. ¶ Quod vero mutatur a corpore et non mutat corpus mutatione de qua ſit curandum aut convertitur in ſimilitudinem corporis aut non convertitur. Illud autem quod in eius convertitur ſimilitudinem nutrimentum eſt abſolute et illud quod non in eius convertitur ſimilitudinem eſt medicina temperata. ¶ Quod vero a corpore mutatur et ipſum mutat non eſt poſſibile quin aut ſi cum mutatur a corpore mutet corpus et poſt corpus mutet ipſum ad vltimũ et deſtruatur eius mutatio: aut nõ ſit ita ſed ipſum mutet corpus ad vltimum et deſtruat ipſum. Et prima quidem diviſio: aut convertitur in ſimilitudinem corporis: aut non cõvertitur in ſimilitudinem corporis. Si in corporis convertitur ſimilitudinem erit medicinale nutrimentum. Et ſi in corporis non convertitur ſimilitudinem erit medicina abſolute. Secũda autẽ diviſio erit medicina venenoſa. ¶ Illud vero quod a corpore nullo modo mutatur et ipſum mutat eſt venenũ abſolute. Cũ aũt nos dicimus quod a corpore noſtro nõ mutatur: nolumus dicere quod nõ calefiat in corpore per operationẽ innati caloris in ipſo: imo plurimũ venenorum nõ operatur in corpore niſi calefiat per operationẽ caloris innati qui eſt in ipſo. Sed volumus dicere quod nõ mu

tatur in ſui forma naturali:imo nec ceſſat ab eo operatiõe eius vir
tute ⁊ forma manentibus donec corpus corrumpat. Et eſt quidem
cum eius natura eſt calida:⁊ adiuuat tunc ſuam proprietatē natu
ra eius ad reſoluendum ſpiritū: ſicut venenum viperarū ⁊ napelli.
Et eſt cū natura eius ē frigida:⁊ adiuuat ſuam proprietatem na-
tura eius ad congelandum ſpiritū ⁊ debilitandū ſicut venenū ſcor
pionis ⁊ iuſquiami. Totum vero illud qđ nutrit in fine rei natura
li motione corpus mutat. Et eſt calefacere:qm̄ cum in ſanguine cõ
uertitur proculdubio in calefaciendo augmētum prebet ita vt la-
ctuce ⁊ cucurbite taliter calefaciāt qualiter iſtud calefacere exiſtit.
Cum vero calefacere dicim⁹ nolumus calefacere iſtud ſed illud qđ
ex qualitate rei prouenit eius remanente ſpē. Et medicina quidez
nutriens a corpore per ſui mutatur ſubſtantiā: ⁊ mutatur ab ipſo
per ſui qualitatem:ſed prima mutatur in ſui qualitate. Et alia qui
dem mutatur primo in caliditate ⁊ calefacit ſicut allia. Et eſt alia
que mutatur primo in frigiditate ⁊ infrigidat ſicut lactuca. Cūq̄
eius cõuerſio in ſanguinē completur plurimum operationis eius
eſt calefacere ꝓpterea ꝙ in ſanguine augmentum efficit. Quomo
do enim non calefacit cum iam facta ſit calida ⁊ ſua frigiditate ſe
expoliauerit. Sed vnicuiq̄ earum etiam aliquid innate qualitatis
aſſociatur poſt cõuerſionē in ſubſtantia qm̄ in ſanguine q̄ generatᷓ
ex lactucis aliqua remanet infrigidatio. Et in ſanguine q̄ genera
tur ex allijs aliq̄ remanet calefactio: ſed ex hoc vſq̄ ad tp̄s. ¶ Me
dicinarū preterea nutrimētū alia eſt q̄ medicationi magis exiſtit ꝓ
pinqua:alia eſt q̄ nutrimēto eſt vicinior. Quēadmodū ipſoꝝ nutriē
tiū alia ſunt quoꝝ natura vicinior eſt ſubſtātie ſanguinis: ſicut vi
nū ⁊ ouoꝝ vittelli ⁊ aqua carnis. Alia q̄ parumper ſunt longiquiora
ſicut panis ⁊ caro. Et alia ſunt q̄ ſunt valde longiqua ſicut nutriē
tia medcinalia. ¶ Ampli⁹ dicem⁹ ꝙ nutriēs mutat corꝑis diſpo-
ſitionē qualitate ſui ⁊ quātitate. Qualiter vero qualitate ſui mu-
tet iam ſciuiſti. Quantitate autem quoniam aut augmentabit et
perueniet ex eo ad faſtidium ⁊ opilationes ⁊ poſtea ad putrefactio
nem: aut minuet ⁊ perueniet ex eo ad ptiſim. Sed augmentum in
quantitate ex nutriente ſemper eſt infrigidans : niſi proueniat ex
eo putredo ⁊ calefactio que calefit: ſicut enim putredo non accidit
niſi propter calorem extraneum: ita propter ipſam etiam calor ac-
cidit extraneus. ¶ Dicemus etiam ꝙ nutriens aliud eſt ſubtile:
aliud eſt ſpiſſum: aliud eſt temperatum. Et ſubtile quidem eſt illud
ex quo ſanguis generatur ſubtilis. Et ſpiſſum ex quo ſanguis ge-
ratur groſſus. Uniuſcuiuſq̄ autem harum diuiſionum: aut eſt ei⁹
nutrimentū multum: aut eſt paucū. Exēplum ſubtilis ⁊ multi nutri
menti eſt aqua carnis ⁊ vinum: ⁊ oua ſorbilia calefacta aut retinē
tia. Iſta em̄ multi exiſtunt nutrimenti qm̄ plurimū ſubſtantie ip-

eorum in nutrimentũ conuertitur. exemplũ ſpiſſi ⁊ pauci nutrimẽ ſi eſt caſeus ⁊ caro ſalita ⁊ melongia ⁊ his ſimilia. Res eñ que ex tis in ſanguinẽ conuertitur. Exemplũ ſubtilis ⁊ pauci nutrimenti ẽ iulep ⁊ olera q̃ in ſubſtãtia ſui temperata exiſtũt ⁊ in ſui q̃litate: ⁊ ex fructibus maciana ⁊ mala granata ⁊ que eis ſimilantur. Exemplũ ſpiſſi multi nutrimẽti ẽ oua lixa ⁊ caro vaccina. ¶ Cuiuſcũq; etiã harũ dictionũ: alie ſunt q̃ ſunt boni chimi: alie ſunt q̃ ſunt mali chimi. Exemplum ſubtilis multi nutrimenti ⁊ boni chimi ouorũ vitelli ⁊ vinũ ⁊ aqua carnis. Exẽplũ ſubtilis pauci nutrimẽti boni chimi lactuce maciana ⁊ mala granata. Exẽplũ ſubtilis pauci nutrimenti ⁊ mali chimi: pulmo ⁊ caro anagaid. Exẽplũ ſpiſſi multi nutrimẽti ⁊ boni chimi oua lixa ⁊ caro annualis agni. Exẽplũ ſpiſſi multi nutrimẽti mali chimi caro vaccina ⁊ caro anat ⁊c caro eq̃na. ¶ Exẽplũ ſpiſſi pauci nutrimẽti mali chimi caro ſalita. In hac aũt ſumma inuenies temperamentnm.

¶ Sũma prima dictionis ſcđe de pulſu: cuius ſunt. 19. capitula.

¶ De pulſu ⁊ eſt ſermo vniuerſalis. Cap. I.

Pulſus eſt motus receptaculoꝝ ſpũs ex dyaſtole ⁊ ſyſtole ↄpoſitus ad regendũ ſpũm per aerem attractũ. ¶ Cõſideratio aũt vel ſciẽtia q̃ attẽditur in pulſu aut eſt vniuerſalis: aut ꝑticularis ſcđm vnãquãq; egritudinẽ. Et nos q̃dem hic de vniuerſalib⁹ regulis ſciẽtie pulſus loquamur. Et particulares ad loquendũ de egritudinibus particularibus in poſterioꝛib⁹ reſeruabimus. ¶ Dicemus ergo ꝙ quiſq; pulſus eſt compoſitus ex duobus motib⁹ ⁊ duabus quietibus. Omnis nãq; pulſus ex dyaſtole ⁊ ſyſtole eſt cõpoſit⁹ Poſt hoc vero neceſſe eſt vt inter omnes duos ↄtrarios mot⁹ quies interueniat. Impoſſibile eſt nãq; vt mot⁹ vnus alij motui cõtinuẽ poſtq̃ ſpacio eoꝝ applicaẽ termin⁹ ⁊ extremitas in effectu. Hoc tamen in ſciẽtia naturali declarabitur. Poſtq̃ igitur hoc ita eſt: impoſſibile ẽ quin in vnoquoq; pulſu anteq̃ alius conſequatur quatuoꝛ interueniãt partes. ſ. motus duo: ⁊ quietes due. ſ. motus eleuationis ⁊ quies inter ipſam ⁊ depꝛeſſionem ⁊ motus depꝛeſſionis ⁊ quies inter ipſam ⁊ eleuationẽ. ¶ Depꝛeſſionis ꝟo motus apđ plurimos medicoꝝ nullo modo ſentiẽ. Sed apud alios eſt cum aut in forti puſu ſua fortitudie ſentiẽ: ãt ĩ pulſu magno ꝑꝑ eleuatiões ſuẽ aut ĩ duro mltam ſui refrenationẽ: aut in tardo propter longiquitatẽ tpis ſui mot⁹. ¶ Gal. quoq; dixit. Lõgo tpe nõ fui ſollicitus ex depꝛeſſione. Poſtea vero non quieui tangendo donec ex eo aliquid percepi ⁊ poſtea illud compleui. Nam poſtea poꝛte pulſus mihi aperte fuerunt. Qui vero iſta ſtuduerit vt ego percipiẽt illđ qđ cõſecutus fui. Et licet ſit ita vt dicit ĩ plurimis tñ diſpoſitionib⁹

depreſſio non eſt ſenſu percepta.

¶ Cauſa vero ob quam ſtatutum fuerit tangere venas brachij eſt facilitas prebendi ipſum: ⁊ ꝙ homo non eſt ſollicitus vt ipſum diſcooperiat ⁊ rectitudo ſitus ipſius propter rectitudinem cordis ⁊ eius qđ eſt iuxta ipſum.

¶ Et oportet quidē vt ſit tactus manu ſuper latus exiſtente. Quia ſi manus ſupervola plante extendatur in latitudine augmentū prebet ⁊ ex eleuatione diminutionem facit ⁊ etiam diminuet ex longitudine: ⁊ proprie in macilentis. Et reſupinata augmentat in eleuatione ⁊ longitudine.

¶ Oportet pretera vt tactus fiat in hora qua ille cuius pulſus eſt ſit ab ira remotus ⁊ gaudio ⁊ exercitio ⁊ oibus paſſionibꝰ ⁊ ſaturitate que grauedinem facit ⁊ fame ⁊ diſpoſitione relinquendi ꝯſuetudines ⁊ renouandi vſus.

¶ Et opꝫ etiā vt ſit de pulſu experimētū tēperati nobilis ita vt aliꝰ ei cōparetur.

¶ Amplꝰ dicemꝰ ꝙ gña ex q̃bus medici pulſus diſpōnē cognoſcūt ſm ꝙ ipſi referūt ſunt. 10. quāuis eis fuerit neceſſariū vt poſuiſſent ea nouē. Genꝰ q̃dē qđ eſt ſumptū ex quātitate dyaſtolis. Et genꝰ qđ eſt ſumptū ex qualitate percuſſiōis vene in digitos. Et genus qđ eſt ſumptū ex tēpore cuiuſcꝫ motiōis. Et genꝰ qđ eſt ſumptū ex eſſentia inſtrumēti. Et genꝰ qđ eſt ſumptū ex eius euacuatiōe: aut repletiōe Et genꝰ qđ eſt ſumptū ex caliditate tactus ipſiꝰ aut frigiditate. Et genus qđ eſt ſumptū ex tpe quietis. Et genꝰ quod eſt ſumptū ex pulſus equalitate aut diuerſitate. Et genus quod eſt ſumptum ex eius ordinatione in diuerſitate ſui aut in ordinatiōe. Et genꝰ qđ eſt ſumptum ex pondere.

¶ Genus vero quātitatis pulſus ſignificatur ex quātitatibꝰ ſuarū triū dyametrorum que ſunt ipſius longitudo ⁊ latitudo ⁊ eius profunditas. Sunt ergo in eo nouem pulſus diſpoſitiones ſimplices ⁊ compoſite. Et nouem quidem ſimplices ſunt: longus: curtus: ⁊ mediocris. et latus: et ſtrictus: et mediocris: et profundus: aptus: ⁊ mediocris. ¶ Longus autē ille eſt cuius partes in longitudine plus ſentiuntur q̃ꝫ naturalis abſolute: qui ē ꝓ certo eius qui cōplexionē habet temperatam aut naturalis q̄ eſt eiꝰ q̄ huic ē propinquus ⁊ ē tēperatus cui eſt proprium. Et tu quidē iā prius ſciuiſti differētiā inter eos. ¶ Curtus vero eſt ei cōtrariꝰ. ¶ Et inter eos ē mediocris Et tu quidem iudicabis ſm hanc regulam in ſex que remanſerunt

¶ Compoſitarum vero ex his ſimplicibus quedam ſunt que nomē habēt: et quedā que nomine carent. ¶ Ille enim qui in longitudine et altitudine et latitudine eſt augmentatus vocaē magnꝰ. Et qui ī his oibꝰ ē diminutus vocaē paruus. Et qui īter eos exiſtit tēpatꝰ.

¶ Qui vero in latitudine ⁊ altitudine eſt augmētatus vocaē groſſus. Et q̄ ī eis eſt minutꝰ dicitē ſubtilis. Et q̄ eſt inter eos ē equalis.

¶ Generis autē qđ ex qualitate percuſſionis vene in digitos ſum-
ptum eſt tres ſunt ſpecies. Fortis ⁊ ipſe eſt qui apud diaſtolē tactui
reſiſtit. Et debilis q̇ eſt ei oppoſitus. Et equalis qui eſt inter eos.
¶ Generis quocꝫ quod ex tempore cuiuſqꝫ motionis ſumptum eſt
tres ſunt ſpecies. Velox et eſt qui motum ī breui tempore complet.
Et tardus ei contrarius Et equalis inter eos exiſtens.
¶ Generis vero quod ex eſſentia inſtrumenti ſumitur tres ſunt ſpe-
cies. Mollis qui eſt recipiens reditum ad interiora et compreſſionē
facilē. Et durus qui eſt ei contrarius. Et inter eos mediocris.
¶ Generis autem quod eſt ſumptum ex eo quod continet tres ſunt
ſpecies. Plenus et ipſe eſt qui ſentitur ſicut ſi in eius foramine eſſet
humor implens de quo ſollicitandum eſt: vt pure euacuetur. Et va-
cuus eſt ei contrarius. Et inter eos mediocris.
¶ Et generis quidem quod ex ſuo tactu ſumptum eſt: tres ſunt ſpe-
cies: calidus frigidus: et temperatus.
¶ Generis vero quod eſt ſumptum ex tempore quietis ſpecies ſunt
tres. Frequens et ipſe eſt in quo tempus ſenſatum quod exiſtit inter
duas percuſſiones eſt breue: qui etiam vocatur conſequens et ſpiſ-
ſus. Et ei contrarius rarus: qui etiam dicitur laxus et reſolutus.
Et inter eos mediocris. Et hoc quidem tempus eſt ſecūdum quod
ex ſyſtole cognoſcitur. Si vero ſyſtole nullo modo cognita fuerit:
erit tempus quod inter omnes duas diaſtoles cōtinuatur. Et ſi ip-
ſa cognita fuerit: erit ſecundum duo tempora duorum extremoruꝫ.
¶ Genus vero quod eſt ſumptuꝫ ex equalitate et diuerſitate ē: aut
equale aut diuerſum ſcilicet inequale. Et hoc quidem eſt per com-
parationem ſimilitudinis aut diſſimilitudinis pulſuum: aut par-
tium vnius pulſus. aut vnius partis pulſus in quinqꝫ rebus: ma-
gnitudine ⁊ paruitate: aut fortitudine et debilitate. ⁊ velocitate et
tarditate: ſpiſſitudine: aut raritate duritie et mollitie: donec con-
tingat ꝙ vnus pulſus eſt poſtremus ſue diaſtoles citius propter ve-
hementem calorem: aut debilior propter debilitateꝫ. Quod ſi volue-
ris dilatabis ſermonem et conſiderabis in equalitate et diuerſita-
te in tribus generibus predictis alias partes: ſed conſiderationuꝫ
fortitudo ad iſtas reducta eſt. Pulſus vero equalis abſolute eſt il-
le qui in omnibus eſt equalis: qui ſi in aliquo eorum ſolo fuerit
equalis: in eo ſolo dicetur equalis: ſicut ſi diceremus equalem in
virtute: aut equalem in velocitate. Et ſimiliter diuerſus eſt ille qui
non eſt equalis: aut abſolute: aut in aliqua re.
¶ Genus autem quod ex ordinatione et inordinatione ſumptum
eſt duas habet ſpecies diuerſe ordinatus: ⁊ diuerſe inordinatus
Ordinatus autem eſt ille cuius diuerſitas habet ordinem conſer-
uatum ſuper quem tranſit. Et eſt ſecundum duos modos. Aut
ordinatus abſolute: ⁊ eſt cum totum illud quod ex eo prouenit non

habet niſi tantum diuerſitatem vnam. Aut ordinatus qui eſt pro-
prie ꝛ ipſe eſt qui habet duas diuerſitates aut plures: ſicut ſi ibi eſ-
ſet circulus ꝛ alius circulus ab eo diuerſus: ſed ambo ad ſuum re-
dirent ordinem ſicut ſi eſſet vnus circulus. Et inordinatus eſt qui
eſt ei cõtrari⁹. ¶ Cũq; certificaueris inuenies ꝙ hoc decimuȝ gen⁹
eſt: ſicut eſſet noui generis ſpecies intrãs ſub ſequali. ¶ Debes aũt
ſcire ꝙ in pulſu reperit natura muſice quemadmodum ars muſice
completur per adiunctionem ſonorũ ſecũdũ proportioneȝ comitan-
tem eos inter acuitatem ꝛ grauitatem per circulos caſuum ꝛ tempo-
rũ qui ſunt inter eorum percuſſiones: ſic eſt diſpoſitio pulſus: q2 pro-
portio ſuorum temporum in velocitate ꝛ ſpiſſitudine ꝛ debilitate et
in quantitate eſt ſicut proportio adiunctionis eius. Et quemadmo-
dum tempus feriendi vel caſus ꝛ quantitas ſonorũ eſt cũ ſint con-
uenientia: ꝛ eſt cum non ſunt conueniẽtia: ſimiliter eſt cũ ibi diuerſi-
tates ſunt ordinate: ꝛ eſt cũ ſunt inordinate. Et proportio etiã diſ-
poſitionũ pulſus in fortitudine ꝛ debilitate ꝛ quantitate eſt cum eſt
conueniens: ꝛ eſt cũ non: immo diuerſa eſt. ¶ Et hic quidem eſt egre-
diens a genere conſiderandi ordinem. Gal. aũt videt id qđ poteſt ſen-
tiri ex proportionalitatib⁹ ponderis eſt ſm vnam proportionẽ mu-
ſicarũ nominatarũ aut non nominatarũ. Nominatarum vero aut ſm
proportionem toti⁹ ꝛ quandoq; eſt proportio tripli cum eſt propor-
tio dupli adiuncta cuȝ proportione addentis medietatem: ꝛ ipſa eſt
que dicit proportio per quinq;. Et ſm proportionem que eſt per to-
tum ꝛ eſt dupla. Et ſm proportionem que eſt per quinq;: ꝛ eſt ad-
dens medietatem. Et eſt ſm proportionẽ q̃ eſt ꝑ quattuor: ꝛ eſt ad-
dens tertiam. Et ſm proportionem addentẽ q̇rtam. Poſtea non
ſentit. ¶ Et ego q̇dẽ miror quõ ꝓportiões iſte ꝑ tactũ diſcerni poſ-
ſunt. Dico tñ ꝙ ei eſt facile q̇ in gradu tangendi cõſueuit: ꝛ propor-
tionat ſonos ꝑ artẽ: poſtq̃ erit ei potẽtia cognoſcẽdi muſicã acqui-
ſita: ꝛ comparabit factũ per notũ homo etiam iſte cũ ſuã intentionẽ
ad pulſum reduxerit. huiõi poterit diſcernere ꝓportiones ꝑ ſenſum
¶ Genus vero qđ ex pondere eſt ſumptum eſt per cõparationem ꝓ-
portionis quantitatuȝ proportionum quatuor temporum que ſunt
duobus motib⁹ ꝛ duab⁹ quietibus. Et ſi ſenſus totum hoc diſcer-
nere non poteſt: tñ eſt per cõparationẽ proportionis quãtitatũ pro-
portionũ temporũ diaſtoles ad tẽpus quod eſt inter duas diaſtoles
ꝛ ad vltimũ temporis in quo eſt motus ad tempus in quo eſt quies.
¶ Qui autem ponũt in hoc capitulo compoſitionem temporis mo-
tus ad tempus motus: ꝛ tpis q̇etis ad tps mot⁹ q̇etis: mittũt capl'ȝ
in caplo: licet huiuſmodi miſſio ſit tolerabilis ꝛ non ſit inconueniẽs
ſed tamen non eſt bona. Et pondus quidem eſt illud in quo propor-
tiones muſice cadunt. Et dicemus ꝙ pulſus aut eſt boni ponde-
ris: aut mali ponderis. Et illius quidem qui eſt mali ponderis
ſunt tres ſpecies. Una eſt illius cuius pondus eſt mutatum

et eſt iuxta pondus: ⁊ iſte eſt cuius pondus eſt pōdꝰ etatis q̄ eſt iuxta etatē illiꝰ cuiꝰ eſt pulſus: ſicut cū iuuenes hn̄t pōdꝰ pulſuū puerorꝫ. Et altera eſt ſeparati pōderis: ſicut cū pueri habent pōdꝰ pulſus ſi cut ſenū. Et tertia eſt egrediēs a pōdere: ⁊ ille eſt cuiꝰ pōderi pulſus hominis nō ſimilat̄. Et multa egreſſio pulſus a pōdere magnā in diſpoſitionibus ſignificat mutationem.

¶ De pulſu equali ⁊ diuerſo. Ca. 2.

Dicunt ꝙ diuerſi pulſus diuerſitas: aut eſt in multis pulſibꝰ: aut in vno pulſu. ¶ Sꝫ qui vno pulſu diuerſificat̄: aut in multis diuerſificatur partibus. ſcilicet in locis ſeparatis in quibus cadunt digiti: aut in vna parte ſcilicet in loco vniꝰ digiti. Et multis q̄dem q̄ in multis diuerſis exiſtit partibus eſt diuerſus gradatus equaliter currens: ⁊ ipſe quidem eſt qui ab vno incipit pulſu ⁊ permutat̄ ad maiorem eo: aut ad minorem: ⁊ procedit ſic ſm̄ regulam donec perueniat ad finem in diminutione: aut in augmento per ſimilem ordinē deinde interſecatur: ⁊ ad primam magnitudinem redit: aut rediēs ex paruitate ſua ſimili reditu: in ambabus diſpoſitionibus ad primam regulam: aut diuerſificans poſtquā venerit a principio qd̄ eſt huiuſmodi ad finem q̄ eſt hmōi. Et eſt cū ad finem peruenit: ⁊ eſt cū interſecatur ante ipſum: ⁊ eſt cum addit ſupra ipſum donec interſecatur in medio ceſſando: ⁊ eſt cum agit ab hoc diuerſum: ⁊ illud eſt vt in medio ſui interueniat motus. ¶ Et pulſus q̄dē ceſſationē habens eſt diuerſus in quo expectatur motus ⁊ venit quies. ¶ Et ille q̄ in ſui medio habet motum eſt diuerſus in quo expectatur quies ⁊ venit motus. ¶ Diuerſitas vero pulſus in multis partibus vnius pulſus. aut eſt in ſitu ſuarum partium: aut in motu ſuarum partium. Sed diuerſitas que eſt in ſitu ſuarum partium eſt diuerſitas ꝓportionis partium vene ad partes. Et quoniam partes ſunt ſex: erit illud quod in eis cadit ex diuerſitate ſimiliter. ¶ Diuerſitas autem que eſt in motu aut eſt in velocitate et tarditate: aut in conſecutione ⁊ preuentione ſcilicet vt moueatur pars eius ante horam ſui motus aut poſt horam: aut in fortitudine ⁊ debilitate: aut in magnitudine ⁊ paruitate. Et hoc totum aut curret ſecundum ordinem eq̄lem: aut diuerſuꝫ in augmento ⁊ diminutione. Et illud quidem aut erit in duabus partibus: aut in tribus: aut in quatuor ſcilicet in caſu digitorum. Et tu quidem componere poteris ⁊ ordinare. ¶ Ex diuerſitate vero pulſus in vna parte eſt ille qui eſt interſectus ⁊ rediuiuus ⁊ continuus. ¶ Interſectꝰ eſt aūt in partem vnaꝫ cum paruo motu ſeparatur: et partis vnius que ex eo interſecatur cum quiete eſt cum duo extrema diuerſificantur in velocitate ⁊ tarditate ⁊ in ſimilitudine. ¶ Rediuiuus vero eſt vt pulſus magnus redeundo fiat paruus in vna parte: deinde in reditu ſubtili recti. Et huius quidē modi eſt ille cuius quedam ſpecierum in alias ingrediuntur. Et hoc eſt vt ſit vnus pulſus ſicut duo propter diuerſitatē: aut duo ſicut

vnus: ppterea ꝙ alie in alias ingrediunt. Et iſtō q̄dē eſt ſecūdū ſententiā eoꝝ q̄ in hoc nō cōuenerūt. ¶ Cōtinuus aūt eſt ille cuiꝰ diuerſitas, eſt ordinata in cōtinuitate nō ſenſu ꝑcepta ſeꝑatione; in eo ad quod ipſa mutat ex velocitate ad tarditatē aut ecōtra: aut ad equalitatē aut inequalitatē in eis: aut ex magnitudine: aut ꝑuitate: aut eq̄litate in eis ad aliqđ eoꝝ ad qđ mutat. Et hoc q̄dē eſt cū ſm ſſitudinē ſui ꝓcedit. Et eſt cū accidit vt cū cōtinuatiōe ſua ſit in aliq̄bus ſuaꝝ partiū plus diuerſitatis ꝛ in alijs minus.

¶ De ſpeciebus pulſus diuerſi que nomina habent propria. Ca. 3.

Ex eis eſt gazallans qui eſt diuerſus in vna parte cū fuerit tardatus: ꝛ deinde interſecatur ꝛ fit velox.

¶ Et ex eis eſt vndoſus: ꝛ ipſe q̄dē eſt q̄ eſt diuerſus in magnitudine ꝑtiū veneꝛ eaꝝ ꝑuitate ꝛ eleuatiōe ipſaꝝ ad ſupioꝛa ꝛ in latitudine ꝛ in cōſecutiōe ꝛ ꝑceſſiōe in ꝑncipio motꝰ pulſus cū mollitie q̄ eſt in ipſa. Et ipſe q̄dē nō eſt valde paruꝰ: ꝛ hʒ latitudinē quādā: ꝛ aſſimilat vndis: quaꝝ alie alias ſequnt ſm rectitudinē cū diuerſitate q̄ eſt inter eas in eleuatiōe earum ad ſupioꝛa: ꝛ deſcēſiōe ad inferioꝛa ꝛ velocitate ꝛ tarditate.

¶ Et ex eis eſt vermiculoſꝰ q̄ eſt illis ſimilis ſʒ eſt ꝑuꝰ multe ſpiſſitudinis: cuiꝰ ſpiſſitudo exiſtimatur velocitas ſed non eſt.

Et formicās q̄ eſt valde minoꝛ ꝛ vehemētioꝛis ſpiſſitudinis. Et ꝟmiculoſi q̄dē ꝛ formicātis diuerſitas in eleuatiōe ad ſupioꝛa ꝛ ꝑceſſiōe ꝛ cōſecutiōe in ſenſu eſt manifeſtioꝛ ipſoꝝ diuerſitate in latitudine: imo quaſi non apparet id.

¶ Et eſt ex eis ſerrinꝰ q̄ vndoſo in ꝑtiū diuerſitate ſſiat: ꝛ in eleuatiōe ad ſupioꝛa ꝛ latitudine ꝛ ꝑceſſiōe ꝛ cōſecutiōe: ſʒ eſt durioꝛ: ꝛ cū duricie ipſiꝰ ꝑtes i duritie diuerſe exiſtūt. Et ſerrinꝰ q̄dē eſt pulſꝰ velox ſpiſſus ꝛ durꝰ cuiꝰ ꝑtes in magnitudine diaſtoles diuerſe exiſtunt in duritie ꝛ mollicie.

¶ Et ex eis eſt cauda ſoꝛicina: ꝛ eſt ille q̄ oꝛdinat in diuerſitate ſuaꝝ ꝑtiū ex diminutiōe ad augmētū: aut ex augmēto ad diminutionē. Et cauda q̄dē ſoꝛicina eſt cū eſt in pulſibꝰ multis: ꝛ eſt cū in vno pulſu in ꝑtibꝰ multis: aut in ꝑte vna: ꝛ eiꝰ diuerſitas ꝓpꝛia eſt illa q̄ ex magnitudine ꝑēdet: ꝛ eſt cū eſt in cōparatiōe velocitatis ad tarditatē: aut foꝛtitudinis ad debilitatem.

¶ Et ex eis eſt meſalſꝰ: ꝛ ipſe eſt q̄ ex diminutiōe ꝓcedit ad aliquē terminū in augmēto: poſtea redinat inferiꝰ ad ſuum oꝛdinē donec ad pꝛimū terminum diminutionis perueniat. Eſt ergo ſicut due caude ſoꝛicine q̄ continuant apđ maioꝛes eiꝰ extremitates.

¶ Et ex eis eſt biſpulſans. Et in ipſo quidem diſcoꝛdati ſunt medici. Sunt enim quidam qui ipſum vnum pulſum ponunt diuerſum in pꝛeceſſione et conſecutione. Et ſunt alij qui ponunt ipſum duos pulſus quoꝛum vnum alterum conſequitur; ꝛ ad vltimū inter

eos nõ exiſtit tp̄s qđ dilatet̃ ad colligẽdũ ſyſtolẽ deinde diaſtolẽ. Nõ eñ oẽ ex q̃ cõſequũtur due ꝑcuſſiões opꝫ ut ſint duo pulſus. Alioq̃n ille cui⁹ interſecat̃ diaſtoles ⁊ deinde redit: eſſet duo pulſus. Neq̃ eñ opꝫ ut ſint duo pulſ⁹ niſi cũ incipit ⁊ fit diaſtoles ⁊ poſtea redit ad fundũ faciẽdo ſyſtolẽ: deinde redit iterũ ⁊ diaſtolẽ facit.

¶ Ex eis ſunt q̃ etẽ hñs ⁊ cadẽs in medio q̃s ꝓdiximꝰ. Sꝫ dr̃ia inter cadẽtẽ in medio ⁊ gazellãtẽ eſt ꝙ gazellãtis ſcđa añ venit q̃ꝫ cõpleat̃ ꝑma: ſꝫ in cadẽte in medio eſt pulſ⁹ q̃ venit in tp̄e q̃etis cũ cõplet̃ ꝑcuſſio prima.

¶ Et ex iſtis q̃dẽ capitulis ſunt pulſ⁹ ſpaſmoſ⁹ ⁊ tremul⁹ ⁊ retort⁹ q̃ filo qđ torquet̃ aſſimilat̃: ⁊ eſt ex capl'o diuerſitatis in ꝓceſſiõe ⁊ cõſecutione ⁊ in ſitu ⁊ in latitudine.

¶ Et cordoſus q̃dẽ eſt ex ſumma retorti ⁊ ſimilat̃ tremulo: ſed tñ in tremulo diaſtoles eſt magis occulta: ⁊ ſimiliter exit⁹ ab eq̃litate ſit⁹ in eleuatiõe ad ſuꝑiora eſt in retorto occultior: ſꝫ tẽſio in cordoſo eſt manifeſta ⁊ eſt cũ ei⁹ torſiõe ad vnã ꝑtẽ tm̃. Plurimum ṽo tales accidũt q̃les iſti ſcꝫ cordoſus ⁊ retorſus ad vnũ lat⁹ declinãs in egritudinib⁹ ſiccis. ¶ Pulſuũ ṽo cõpoſitoꝝ ſpecies quaſi infinite ſunt ⁊ neq̃ habentes nomina.

¶ De ꝓmo q̃ ex ſpecieb⁹ pulſus eſt naturalis. Ca.4.

Cuiuſq̃ generꝭ ꝓnominatoꝝ in q̃ eſt ſuꝑfluitas augmẽti vel diminutiõis naturalis eſt eq̃lis: niſi fortis q̃m naturalis in eo eſt augmẽtat⁹. Et ſi aliqđ alioꝝ generũ augmẽtũ ꝓbuerit niſi fortitudinis augmẽtũ ſequẽs: ⁊ factũ fuerit mai⁹: verbi gratia ip̄e erit naturalis ꝓpter fortẽ. Alioꝝ ṽo generꝝ q̃ neq̃ augmẽtũ neq̃ diminutionem tolerant: naturalis eſt mediocris: et ordinatus: ⁊ qui eſt ponderis.

¶ De cauſis ſpecierũ pulſus predictarum. Ca.5.

Cauſaꝝ pulſ⁹ q̃dã ſunt cões neceſſarie eſſentiales in ꝯſtitutiõe pulſ⁹ ingrediẽtes: ⁊ vocant̃ ꝯtẽtiue. Et q̃dã ſunt in ꝯſtitutione pulſ⁹ nõ ingrediẽtes. Et haꝝ q̃dẽ alie ſunt inſeꝑabiles quaꝝ ꝑmutatiõe ꝑmutat̃ iudiciũ pulſ⁹ ⁊ vocant̃ cãe inſeꝑabiles. Et alie ſunt ſeꝑabiles q̃ vocant̃ mutãtes abſolute. ¶ Cõtẽtiue ṽo cãe ſũt tres. ¶ Virt⁹ vitalis q̃ ẽ i corde mouẽs pulſũ. Et tu q̃dẽ iã ſciuiſti eã i capl'o oĩo ṽo tu tib⁹. ¶ Et ſcđa eſt inſtrumẽtũ ⁊ eſt vene pulſatiles q̃s iã ſciuiſti cũ numerauimus membra. Et tertia eſt neceſſitas extinguendi ⁊ eſt adueniens per quãtitatem notam extinctionis que renouatur in termino caloris oppoſita in ſuo incendio: aut extinctione aut equalitate ſua. ¶ Et harum quidem cauſarum contẽtiuarũ operationes mutant̃ ſꝫm id quod adiungitur eis ex cauſis inſeparabilibus ⁊ mutantibus abſolute.

¶ De his q̃ ꝓueniũt ex cauſis cõtẽtiuis ſolũmodo. Ca.6.

Cum inſtrumentum fuerit obediens ſui lenitate ⁊ virt⁹ fortis ⁊ neceſſitas ad extinguendum vehemens erit pulſus magnus.

Verũtamẽ neceſſitas iuuantior bis trib⁹ eſt ad hoc.

¶ Qđ ſi virt⁹ fuerit debilis: pulſus paruitate ſcđ̃ pculdubio ſequat. Et ſi cũ hoc iſtrumẽtũ fuerit durũ: ⁊ neceſſitas pauca erit minor.

¶ Eſt etiã cũ durities efficit paruitatẽ: ſʒ tñ paruitas cuius cã eſt durities ſepat a puitate cui⁹ cã eſt debilitas: p hoc ꝙ eſt durus ⁊ nõ debilis. Et breuitas eius et profunditas non ſic eſt mala: ſicut eſt cũ eſt virtus debilis.

¶ Pauca quoqꝫ neceſſitas paruitatẽ efficit: ſʒ debilitas ibi nõ erit.

¶ Et neqꝫ eſt aliqua haꝝ triũ q̃ pl⁹ efficiat puitatẽ q̃ꝫ debilitas.

¶ Et paruitas quidẽ duritiei cũ virtute plus eſt q̃ꝫ paruitas priuationis neceſſitatis cũ virtute. Virt⁹ nãqꝫ cũ priuatione neceſſitatis non minuit multum ex equali quoniam a diaſtole phibentem non hʒ. Et nõ declinat ad hoc vt nõ multũ ſuper temperamentum addat: niſi ideo ꝙ non multam habet neceſſitatem.

¶ Si vero neceſſitas multa fuerit virtus fortis et inſtrumẽtũ inobediens propter ſuam duritiem magnitudini: nõ poterit eſſe quin fiat velox ⁊ velocitate reſtauret id quod deeſt ex magnitudine.

¶ Quod ſi virtus fuerit debilis ⁊ pulſus nõ poterit magnificari ⁊ velocitas in eo nõ opata fuerit non poterit eſſe quin fiat ſpiſſus qꝫ ſpiſſitudine reſtauret illđ qđ ei defuerit ex magnitudine ⁊ velocitate: ⁊ multe vices tenebũt locũ vnius vicis ſufficientis ⁊ magne aut duarum velocium. Et hoc quidem eſt ſicut cũ homini neceſſe eſt ferre rem ponderoſam: quam ſi poterit vna vice totam feret. Si vero nõ: diuidet eam in duas partes ⁊ feſtinabit. Et ſi non: i multas partes ipſam diſtribuet ⁊ feret quãqꝫ parteʒ quocũqꝫ modo poterit cũ ſpacioſitate aut velocitate. Deinde nõ ceſſabit inter quaſlibʒ duas oneraturas ei⁹: lʒ ſit in eis tardat⁹. Qđ ſi multe fuerit debilitatis: ſtabit tũc et feret eã feſtine ⁊ redibit cum tarditate.

¶ Si aũt virtus fuerit fortis ⁊ inſtrumentum obediens: ſʒ neceſſitas erit maior, fortitudine temperata: virtus augmẽtabit velocitatem cum magnitudine. Et ſi neceſſitas fuerit fortior: erit cũ magnitudine ⁊ velocitate ſpiſſitudo.

¶ Longitudinẽ quoqꝫ magnitudinis cauſe p certo efficiũt cũ aliqđ phibẽs amplitudinẽ phibuerit ⁊ eleuationẽ ad ſupiora nõ pmiſerit fieri ſicut durities iſtrumẽti. verbigratia. q̃ amplitudinẽ phibet ⁊ dẽſitas carnis ⁊ cutis q̃ ſurſum eleuari nõ pmittũt. Sʒ etiã ẽ cũ in amplitudine addit macies.

¶ Et amplitudinem qđẽ efficit: aut venarũ vacuitas vt per ipſam tunica ſuperior ſuper interiorem declinet ⁊ dilatetur: aut multa inſtrumenti lenitas.

¶ Spiſſitudis aũt cã ẽ debilitas: aut mł̃ta neceſſitas: aut caliditas.

¶ Et raritatis quidẽ cauſa eſt virtus que neceſſitateʒ in magnitudine ſupat: aut frigiditas multa diminuta a neceſſitate: aut nimia intenſio virtutis. ⁊ aduentus perditioni proximus.

¶Cauſe vero debilitatis pulſus ex mutatiõibᵒ q̃dez ſunt: tedium et vigilie et euacuatio ⁊ macies ⁊ humor nocuᵒ ⁊ exercitiũ ſupfluũ et humorũ motᵒ ⁊ ipſorũ obulatio membris fortis ſenſus: aut cordi vicinis et totũ illud quod vehementer reſoluit.

¶Et duritiei pulſus cauſe ſunt ſiccitas corporis: vene: aut eiᵒ fortis extẽſio: aut vehemẽs frigᵒ cõgelãs. Et etiã eſt cũ pulſus ĩ criſibᵒ dureſcit ex fortitudine pugne ꝓpterea ꝙ mẽbra ꝑ ipſam extendunt ad partem impulſionis nature.

¶Lenitatis vero cauſe ſunt: cãe naturales mollificãtes ſicut nutriẽs ⁊ egritudinales mollificantes ſicut hydropiſis ⁊ lethargia: aut ea q̃ neqꝫ ſunt naturalia: neqꝫ egritudinalia ſicut balneatio.

¶Et diuerſitatis q̃dẽ cã cũ ꝑſeuerãtia virtutis ẽ grauitas materiei cibi aut humoris: ⁊ cũ debilitate virtutis eſt pugna cãe et egritudinis. Ex cauſis quoqꝫ diuerſitatis eſt repletio venarũ ex ſanguine: ſꝫ qð huic ẽ ſil'e remouet minutio. Et plurimũ q̃dẽ fit diuerſitas cũ ſanguis eſt viſcoſus ſuffocãs ſpiritũ q̃ mouet in arterijs ⁊ ꝓpue cũ dẽſitas fuerit circa cor. Ex cauſis ꝑterea ipſiᵒ q̃ eã ĩ breui efficiũt tꝑe ſunt ſtomachi repletio ⁊ triſtitia ⁊ cogitatio in aliquo: ſꝫ cũ in ſtomacho malus fuerit hũor non ceſſabit diuerſitas: ⁊ forſitan ex eo proueniet tremor cordis et fiet pulſus tremulus

¶Et ſerrini quidez pulſus cã diuerſitas eiᵒ qð in corpore vene eſt eſt fuſum in putrefactiõe ſui: aut ipſius cruditate: aut ſui maturatione: aut diuerſitas diſpõnũ venarũ in duritie ſua et mollitie: aut apoſtema in membris neruoſis.

¶Biſpulſantis vero cã ẽ virtutis fortitudo: ⁊ plurima neceſſitas ⁊ durities inſtrumẽti quare nõ obedit ei ꝙ virtutes ipſi ꝑcipiũt de dyaſtole in vna vice: ſicut cũ q̃s vult vna ꝑcuſſione aliq̃d incidere ⁊ non obeditur ei adiuuat ab alia: ⁊ precipue cum neceſſitas ſubito augmentatur.

¶Soricini vero pulſus cã q̃nqꝫ ẽ virtᵒ debilis q̃ de labore ad quietẽ ordinate ꝓcedit: ⁊ ð q̃ete ad laborẽ: ſꝫ ille q̃ in vna ꝑmanet diſpõne plus eſt virtutis debilitatẽ ſignificãs. Et cauda q̃dem ſoricina et q̃ eis ſimilis exiſtit eſt plus ſignificãs fortitudinẽ aliquam: ⁊ ꝙ debilitas eſt in fine. Sed eis deterior eſt cauda finitiua. Deinde manſiua. Poſtea cauda reditiua.

¶Cadentis aũt in medio cã ẽ virtutis laſſitudo ⁊ eiᵒ defectᵒ: aut accidẽs ſubito veniẽs ad quod anima ⁊ natura ſubito redeũt.

¶Et ſpaſmoſi q̃dẽ pulſus cã ſunt motᵒ nõ naturales ĩ virtute aut malitia in eſſentia inſtrumẽti.

¶Pulſus aũt tremulᵒ ꝓcedit ex fortitudine ⁊ ĩſtrumẽto duro ⁊ neceſſitate forti. Sine iſtis eñi nõ ꝓuenit tremor.

¶Undoſi aũt eſt cũ eiᵒ cã exiſtit virtutis debilitas ſꝫm plurimũ ⁊ nõ poteſt fieri dyaſtoles niſi paulatim ⁊ paulatim. Et eſt etiã cũ inſtrumenti lenitas eiᵒ cã exiſtit: licet virtᵒ nõ ſit valde debilis. Inſtrumẽ

tum namq; molle ꝛ humidū concuſſionē ꝛ motū non recipit que in vnāquāq; penetrent partē quēadmod ū ſiccum quod eſt durum recipit qm̄ ſiccitas concuſſioni eſt apta ꝛ tremori.

¶ Et duri quidē ſicci finis ſui principij motu mouetur. Mollis vo humidi partem poſſibile eſt moueri: ꝛ aliam partem motu ipſius non pati ppterea ꝙ cito recipit ſeparationem ꝛ flexionē ꝛ diuerſitatem in figura.

¶ Et vermiculoſi quidē pulſus ꝛ formicātis cā eſt fortis debilitas ita vt tarditas ꝛ ſpiſſitudo ꝛ diuerſitas in partib⁹ pulſus ꝯiungātur: qm̄ virtus inſtrumentum in vna hora dilatare non valet: ſed paulatim ꝛ paulatim.

¶ Cauſa aūt pulſus mali ponderis. Si pulſus quidē fuerit in diſpōnibus tpis quietis eſt augmentū neceſſitatis. Et ſi in diſpoſitionibus temporis motus fuerit eſt augmentū debilitatis aut neceſſitatis priuatio. Sed pulſus temporis motus ppter velocitatē dyaſtoles alius eſt ab hoc.

¶ Et cauſe qdem pleni ꝛ vacui ꝛ calidi ꝛ frigidi ſurſum ꝛ ſubmerſi inferius manifeſte ſunt.

¶ De pulſibus etatū ꝛ maſculoꝝ ꝛ feminaꝝ. Cap. 7.

Maſculoꝝ pulſus maiores ſunt ꝛ fortiores valde: propter vehementiā virtutū eoꝝ ꝛ neceſſitatis ipſoꝝ: ꝛ ppterea ꝙ eoꝝ neceſſitatis magnitudine completur. Et eſt eoꝝ pulſus tardior pulſu mulierū ꝛ rarior ſm plurimum.

¶ Et omnis quidem pulſus in quo perſeuerat virtus eſt ſpiſſus et oportet proculdubio ꝙ ſit velox. Eſt enim cum ante eſt velocitas ꝙ ſpiſſitudo: propter hoc igitur ſicut pulſus maſculorum eſt tardior ita eſt rarior.

¶ Pueroꝝ vero pulſus lenior pp hūiditatē ꝛ eſt debilior ꝛ ſpiſſior qm̄ calor eſt fortis: ſed virtus nō eſt fortis eo ꝙ nōdū ſunt completi. Pueroꝝ vero pulſus comparatiōe quantitatis corporis eoꝝ eſt magn⁹: qm̄ eoꝝ inſtrumētū eſt valde molle: ꝛ ipſoꝝ neceſſitas eſt valde fortis ꝛ eoꝝ virt⁹ cōparatione paruitatis corporis ipſoꝝ nō eſt parue quātitatis. Verūtamen eorū pulſus cōparatione pulſus cōpletorū eſt non magn⁹: ſed eſt velocior ꝛ ſpiſſior propter neceſſitatem. In pueris nāq; multiplicaꝛ vaporis fumoſi collectio propter multā digeſtionem eorū ꝛ frequentiam ei⁹ in eis. Et propter hoc valde eſt neceſſe ipm̄ extrahere ꝛ calorē ipſoꝝ innatū euentare.

¶ Iuuenū vero pulſ⁹ eſt multe magnitudinis: ꝛ non eſt multe velocitatis: immo in ipſis eſt valde diminut⁹ ꝛ in ſpiſſitudine ꝛ ad raritatem tendens. Et illorum quidem pulſus qui in principio iuuentutis exiſtunt eſt maior. Et eorum que ſunt in medio iuuentutis eſt fortior. Et nos quidem iam declarauim⁹ ꝙ calor in pueris et iuuenibus fere eſt ſimilis: ergo neceſſitas in eis erit propinqua: ſed virtus iuuenib⁹ eſt augmentata. Habebitur ergo ex magnitudi

ne qd in ipſis reſtaurat quod defuerit ex velocitate et ſpiſſitudine. Et principium quidem rei vnde puenit magnitudo eſt virt⁹. Sed neceſſitas eſt appetens. Et inſtrumentū q̄dem eſt adiuuans.

¶ Senum aūt pulſus eſt minor propter debilitatē. Et minoris velocitatis ppter hoc etiā et ppter diminutionē neceſſitatis. Et propter hoc eſt rarior.

¶ Et pulſus quidem ſenum qui iam pceſſerunt in annos eſt paru⁹ et rarus et tardus.

Et eſt cū mollis ppter hūores extraneos et non propter naturales.

¶ De pulſu complexionum. Cap̄. 8.

Pulſus calide complexionis vehementis eſt neceſſitatis. Qd ſi virtus conuenerit et inſtrumentum: erit pulſus magnus. Si ergo vnū diuerſificabiť: erit quemadmodum dictū eſt in precedentibus. Et ſi caliditas quidē non male fuerit complexionis: immo naturalis: erit complexio fortis et ſana et virt⁹ multū fortis. Et neq̧ exiſtimes q̧ calor innatus ſi fuerit fortis quātuncū q̧ ſit minuat ex virtute: immo ex eo prouenit in ſubſtātia ſpūs fortitudo: et in anima audacia. Calor vero complexionis maliciā ſequēs quanto plus augmentatus fuerit tāto in virtute plus debilitatem augmentabit.

¶ Complexio vero frigida declinat pulſus ad partē diminutiōis: ſicut pprie eſt puitas et proprie tarditas et raritas. ¶ Cunq̄ inſtrumētū fuerit molle latitudo ei⁹ augmētata erit et eius ſimiliter tarditas et raritas. ¶ Quod ſi durum fuerit: erit minus hoc. ¶ Et debilitas quidem quam mala cōplexio frigida hereditare facit maior eſt ea q̄ mala cōplexio calida facit hereditare qm̄ caliditas. ſ. calori innato magis eſt conueniens.

¶ Complexionem vero humidam ſequiť inundatio et dilatatio. Et ſiccā quidem ſequiť coanguſtatio et durities.

¶ Ampli⁹ ſi virtus fuerit fortis et neceſſitas multa accidet biſpulſans et ſpumoſus et tremul⁹. Tu vero deinceps compone cōſeruando principia.

¶ Eſt preterea cū vni homini accidit vt duorum laterū ipſius diuerſificeť complexio. Erit ergo vnū ipſorum frigidum et alterum calidum. Et accidet vt diuerſitate que prouenit ex caliditate et frigiditate hor̄ duor̄ later̄ pulſus diuerſi fiāt. Eritq̧ pulſus calidi lateris pulſ⁹ calide ꝯplexiōis. Et lateris frigidi pulſ⁹ ꝯplexionis frigide. Et ex hoc quidem ſcitur q̧ pulſus in dyaſtole et ſua et ſiſtole nō eſt ſm modum acceſſionis et receſſiōis cordis: imo ſʒ modū diaſtoles et ſiſtoles ipſius corpis arterie.

¶ De pulſu temporum. Ca. 9.

In vere quidem eſt cum pulſus eſt paruus: non tamen in omni re et eſt in fortitudine augmentatus.

¶ In eſtate ꝓ°ē velox ꝛ ſpiſſ⁹ ꝓpter neceſſitatē. Et paru⁹ ꝛ debilis ꝓpter virtutis reſolutionē que eſt ꝓpter reſolutionē ſpūs q̄ fit propter calorem exteriorē dominantem ſuperfluum.
¶ Et in hyeme eſt maioris raritatis ꝛ tardioris debilitat:ꝛ cū hoc eſt paru⁹ qm̄ virt⁹ debilitat:ꝛ in quibuſdā corporib⁹ accidit vt calor in ꝓfundo teneat ꝛ aduneſ ꝛ virt⁹ fortior fiat:ꝛ hoc cū cōplexio calida eſt dominās ꝛ refrenās frig⁹ ꝛ non per ipſū neq̧ patiēs neq̧ frigiditas ad fundum vadit.
¶ In autūno aūt eſt pulſus diuerſus ꝛ trahit ad debilitatē quādā. Sed ipſi⁹ diuerſitas eſt propter multitudinē conuerſionis complexionis accidentalis in autūno nūc ad calorem:nunc ad frigiditatē. Et ipſius quidem debilitas eſt etiam propter hoc. Complexio eñ diuerſa ſemper deteri⁹ efficit nocumentū q̄ ſimlis ꝛ equalis licet ſit mala. Et qꝛ autūnus eſt temp⁹ nature vite cōtrarium qm̄ calor in eodē debilitat ꝛ ſiccitas fit fortior.
¶ Temporū vero pulſus q̄ ſunt inter tēpora tēporib⁹ ꝓportionantur que ſunt circa ipſa.

¶ De pulſu regionum. Ca. 10.

Regionum quedam ſunt temperate vernales:ꝛ quedam ſunt calide eſtiue:ꝛ q̄dam ſunt frigide hyemales:ꝛ q̄dam ſicce autumnales. Indicia igitur pulſuum erunt in eis ſm modū quē ſciuiſti de pulſu temporum.

¶ De pulſu q̄ prouenit ex cibo ꝛ potu. Ca. 11.

Exteri⁹ corpi aduenictia ꝛ ip̄m ingrediētia pulſ⁹ diſpoſitionē mutāt qualiate ſui ꝛ quātitate. ¶ Sꝫ q̄litate qm̄ ſi ad calefaciendū declinauerint:aut ad infrigidandū mutabūt ip̄m ſm illud
¶ Et quātitate q̄dē:qm̄ ſi equalia fuerint:fiet pulſus in magnitudine augmētat⁹:ꝛ velocitatis maioris ꝛ ſpiſſitudinis ꝓpter augmentum virtutis ꝛ caloris:ꝛ pmanebit hec mutatio aliquādiu. Et ſi plurime magnitudinis valde fuerit:erit pulſus diuerſus abſq̧ ordine propter grauitatem nutrientis ſupra virtutē:quoniā ex omni grauitate ꝓuenit in pulſu diuerſitas. Et quideꝫ exiſtimauit Archigenes q̧ eius velocitas eſt tunc multo maior q̄ ſpiſſitudo. Et hec mutatio eſt perſeuerans;quoniam cauſa perſeuerantie lꝫ ſit multitudinis minoris hac:tamen eſt diuerſitas ordinata. Quod ſi pauce fuerit quātitatis erit pulſus minoris diuerſitatis ꝛ magnitudinis ꝛ velocitatis:neq̧ eius permutatio diu perdurabit quoniam materia pauca cito digeritur. Amplius ſi v rtus deficiat ꝛ debilitetur ex multitudine aut paucitate q̄cūq̧ fuerit:ſimiles erūt pulſ⁹ i puitate ꝛ tarditate vſq̧ in finē rei. Q̄d ſi natura fortis fuerit in digerēdo ꝛ cōuertēdo fiet pulſus temperat⁹. ¶ Et vinū etiā proprietatem hꝫ:ꝛ eſt:qm̄ ex magnitudine ipſius licet ſit ſubtile prouenit diuerſitas. Ex ipſo tamen non prouenit q̧ ſit tantuꝫ quantū illd q̄d ꝓuenit ex nutrientibus que ſibi ſimilantur;ꝛ hoc quidem eſt ꝓpter raritateꝫ

ſubſtātie ipſius ⁊ ſubtilitatem eius ⁊ leuitatem. ¶ Cum autem vi-
num in actu eſt frigidū prouenit ex eo quod prouenit ex alijs frigi
dis in minorando ⁊ rarificando ⁊ tardando velocitate ſue penetra
tionis. Deinde cū in corpore calefit: remouet velociter quod ex eo
prouenit. ¶ Uinum preterea cū in corpus penetrauerit ⁊ fuerit ca
lidū non elongabitur multum a natura ⁊ accidet velox reſolutio.
¶ Quod ſi cū eſt frigidū penetrauerit: fiet ex nocumento qđ non fit
ex alijs frigidis reb⁹ quoniam ille tardant donec calefiāt: neq̧ eoꝝ
penetratio eſt ita velox vt iſtius: illud enim veloci⁹ penetrat q̄ cō-
pleat calefactio. Et eius quidem impedimentum eſt magnū ⁊ pre-
cipue in corporib⁹ q̄ horripilationi ſunt apta. Et neq̧ eſt ſicut im-
pedimentū calefactionis ipſius cū ipſum calidum penetrat: qm̄ ei⁹
calefactio in principio obuiationis nō peruenit ad hoc vt magnū
faciat impedimentum: immo natura ei obuiat cū partitione ⁊ diſ
tributione ⁊ reſolutione. ¶ Frigidū vero eſt cū naturam deficere
facit: ⁊ ei⁹ virtutem extinguit anteq̄ ad partitionem ⁊ diſtributio-
nem ⁊ reſolutionē perueniat. Et hoc quidem prouenit ex multitudi
ne ſue q̄titatis ⁊ calefactione ipſi⁹ ⁊ frigiditate. ¶ Cū aūt ipſuꝫ cō
ſideratū fuerit vnde fortitudinem efficit: alia habebit indicia: qm̄
ipſum ſua eſſentia fortes efficit ſanos ꝓpterea ꝙ velociter prebet
augmentū in ſubſtantia ſpirit⁹. ¶ Sed lꝫ calefactio ⁊ infrigidatio
q̄ ex eo fiūt: plurima corpora impediāt: eſt tamē cū vnaqueq̧ earuꝫ
cū aliqua cōuenit cōplone: ⁊ eſt cū non cōuenit cū complexiōe. Eſt
nāq̧ cū reſfrigide eos fortes reddūt q̄ complexionem calidam ma
lam habent ſicut dixit. G. ꝙ ſuccus granati calefactos ſemper for
tes efficit: ⁊ hydromel infrigidatos ſemper reddit vigoroſos. ¶ Ui
nū preterea vnde eſt calidū natura aut frigidū natura eſt cū quoſ-
dam fortes facit ⁊ quoſdā debilitat. Nō tamē ſermo noſter eſt nūc
de hoc: immo in virtute ei⁹ q̄ velocior ad ſpūm cōuertitur: qm̄ hic ſꝑ
hꝫ ꝑ ſui eſſentiā. Qđ ſi vnū hoꝝ duoꝝ ipſum in aliquo corpore iuue
rit: augmentabit in faciendo fortitudinem. Et ſi ei contrarium ex
titerit: minus fortitudinem faciet. ¶ Secundum hoc igitur ipſuꝫ
pulſum conuertet ſecundum hoc. Quoniam ſi fortitudinem fa-
ciet in pulſu augmentabit fortitudinem. Et ſi calefaciet in neceſſi
tate efficiet augmentum. Et ſi infrigidabit: minorabit neceſſitatē
Et ſm plurimū in fortitudine faciet augmētū. Nunq̄ aūt in neceſ
ſitate efficit augmentū quin in velocitate addat.

¶ Aqua vero propterea quod nutrimentum penetrare facit vigo
rat et ſimilitudinem operationis vini operatur. Et quoniam non
calefacit immo infrigidat: non tantum auget in neceſſitate quan
tum vinum.

¶ De eis que ſomnus ⁊ vigilie in pulſu operantur. Ca. 12.

Pulſus quidē indicia in ſomno diuerſificant ſm horā ſomni ⁊
ſm diſpoſitionem digeſtionis.

¶ Pulſus igiť in principio ſomni eſt paru⁹: ⁊ debilis: quoniã motus caloris naturalis tūc eſt ad conſtringendū ⁊ ſubmergendū ⁊ nō ad dilatandum ⁊ manifeſtandum: quoniam ipſe in hora illa fort' tendit ad occultum: propterea ꝙ ipſum anima mouet ad nutriēs digerēn. ⁊ maturanñ. ſuperfluitates ⁊ eſt ſicut ſuperatus ⁊ obſeſſus proculdubio. Et pulſus etiã eſt maioris tarditatis ⁊ raritatis quoniam licet in calore accidat augmentum ſm conſtrictionem ⁊ coadunationem: tamen priuatus eſt augmēto quod habet in hora vigiliarum propter motum calefacientem. Et motus ꝗdem plus eſt ad inflammañ. ⁊ inclinañ. ad partem malitie complexionis. Sed conſtrictio ⁊ eorū coadunatio temperate minoris ſunt inflammationis ⁊ min⁹ extrahunt calorem ad eſtuatiouem. Et tu ꝗdem hoc ſcies ex hoc ꝙ anhelit⁹ laxi ⁊ ipſi⁹ eſtuatio multo maiores ſunt anhelitu ⁊ eſtuatione ei⁹ cui⁹ calor eſt conſtrict⁹ propter cauſam q̄ ſimilis eſt ſomno. Uerbi gratia ſubmerſi in aqua temperate frigiditatis q̄ ſi expergefactus licet calor conſtringatur ⁊ fugiat ex hoc: non tamen augmentum anhelitus eius perueniet ad id ad quod perueniet labor ⁊ exercitium que ſunt ei propinqua. Cunq̃ bene cōſideraueris non inuenies aliud quod calorem vehementius incendat q̃ labor ⁊ motus.

¶ Et vigilie quidē calorem non efficiunt motu corporis: ita vt cũ corpus quieuerit non ſit ipſe neceſſarius: immo faciunt calorẽ ꝑpterea ꝙ ſpiritus ad exteriora mouetur: ⁊ motus eius ad ea eſt ſm continuitatem cū iſta eſt eius generatio. Cum autem cibus digeſt⁹ eſt ſomno redit pulſus: ⁊ ſit fortior propterea ꝙ virtus augmentū recipit a nutriente: ⁊ reddit illud quod ad profundum deſcenderat ad regeñ. nutriens ad exteriora ⁊ ad ſuum principium. Et ſimiliter propter hoc etiam magnificatur tunc pulſus multum: ⁊ propterea ꝙ complexionis caliditas propter nutriens augetur quemadmodum diximus. Et inſtrumenti etiam augetur lenitas per id quod ad ipſum ex nutrimento penetrat. Uerunta men ſua magnitudine non auget velocitatem neq̃ ſpiſſitudinem: quoniam hoc non eſt illud quod in neceſſitate prebet augmentum. Et hoc etiam nō eſt ꝓhibens reſtaurari ex eo quod neceſſariū eſt magnitudine ſola. Deinde quando cum dormiente ſomnus perſeuerauerit: fiet pulſus debilis propter caloris innati conſtrictionē ⁊ virtutis compreſſionẽ ſub ſuperfluitatibus que euacuande erant ſm euacuationis modos qui ſunt in vigilijs ex quibus eſt exercitium ⁊ euacuationes q̄ non ſentiuntur. Cum autem ſomnus in principio euacuationem inuenerit: ⁊ nec inuenerit aliquid ad quod digerendum tendat: declinabit complexionem ad partem infrigidandi. Perſeuerabunt ergo paruitas ⁊ tarditas ⁊ raritas in pulſu: ⁊ inceſſanter augmentabuntur.

¶ Uigilie etiam diuerſa habent indicia vel diſſimilia. Cū eñi dor

miens euigilabit: natura ſui declinabit pulſus ad magnitudinem ꝛ velocitatem ordinate: deinde ad ſuam naturalem redibit diſpoſitionem. Sed ſubita cauſa euigilato accidit: vt pulſus eius illico cū a ſomno remouetur: quieſcat: quoniam virtus coram eo quod ſubito euenit victa eſt: ꝛ deinde poſt hoc redibit ad eum pulſus magnꝰ velox ſpiſſus ꝛ diuerſus ad tremorem. Et quoniam motus iſte eſt ſimilis violento: idō nō inflāmat etiā ipſum. Et qm̄ virtꝰ ſubito mouet ad repellēdū naturaliter illō qō accidit: ergo motus accidūt diuerſi ꝛ tremit pulſꝰ: ſ; tñ ſm boc nō lōgo pſeuerat tpe: immo ad eq̄litatē cito redit: qm̄ l; eiꝰ cāſt quaſi fortis: eiꝰ tñ durabilitas eſt pauca ꝛ cognitio deſtructiōis ipſius eſt velox.

¶ De iudicijs pulſus exercitij. Ca. 13.

In principio quidē exercitij ꝛ dū eſt tēperatū pulſꝰ fit magnus ꝛ fortis: ꝛ hoc quidē propter augmentum caloris innati: ꝛ fortitudinē ipſiꝰ. Et fit etiā velox ꝛ ſpiſſus valde: ꝑpter ſuperfluā; neceſſitatem quā facit motꝰ. Qō ſi perſeuerauerit ꝛ fuerit pliꝛu; aut l; fuerit breue: erit tamen fortiſſimū: deſtruet qō ex fortitudine ꝓuenit. Et debilitat pulſum. Et fiet paruꝰ propter repletionē caloris innati. Sed ipſe fiet velox ꝛ ſpiſſus propter duas res: quarū vna eſt augmentū fortitudinis ꝛ neceſſitatis: ꝛ alia eſt: quoniā virtꝰ retrabitur ne magnitudini ſufficiat. Poſtea velocitas inceſſanter minuit ꝛ ſpiſſitudo augmentat ſm quantitē eiꝰ qō ex virtute debilitatur. Deinde ad vltimū ſi exercitiū perdurauerit ꝛ debilitauerit: fiet pulſus formicans propter debilitatem ꝛ ſpiſſitudinem fortē. Poſt ea ſi magis ſuperfluū fuerit ꝛ ex ipſo quaſi ad mortem ꝑueniat: efficiet qō oīa faciūt reſoluentia ꝛ reducet pulſu; ad hoc vt fit vermiculoſus. Deinde faciet ipſum declinare ad raritatem ꝛ tarditatem cū debilitate ꝛ paruitate.

¶ De iudicijs pulſuum balneatorum. Cap. 14.

Balneatio aut erit cū aqua calida: aut cū frigida.

¶ Si autem fuerit cum aqua calida in principio prouenient ex ea fortitudinis ꝛ neceſſitatis indicia. Cunq; multum reſoluerit debilitabit pulſum. G. quoq; dixit erit tunc paruus tardus ꝛ rarus. Dicemꝰ ergo ꝙ debilitas quidem ꝛ paruitas pulſus proculdubio exiſtunt. Sed aqua calida cum in interioribus corporis calefactionem efficiet calore accidentali: fortaſſe non durabit ſed ad ſui naturam que eſt infrigidandi redibit. Et fortaſſe durabit ꝛ permanebit. Quod ſi accidentalis qualitatis iudicium ſuperaueri: fiet pulſus velox ꝛ ſpiſſus. Et ſi ſuperauerit quod ex natura ſui proueniet fiet tardus ꝛ rarus. Et ſi calefactio accidētalis ad tantā virtutis reſolutionem peruenerit vt ſincopi ſit propinqua fiet etiam pulſus tardus ꝛ rarus.

¶ Sed balneationis cum aqua frigida facte frigiditas ſi pene-

trauerit: debilitabit pulſuȝ ⁊ faciet puſi ⁊ efficiet raritatē ⁊ tarditatē. Et ſi nō penetrauerit: imo calorē coadunauerit: augmētabit fortitudo ⁊ creſcet parum ⁊ minuetur velocitas ⁊ ſpiſſitudo.

¶ Et aquis vero in thermis exiſtētibus q̄ ſunt exiccātes duritiē ī pulſu agmentant: ⁊ ex ei⁹ magnitudine minuūt. Sȝ calefaciētes velocitatē in pulſu augmētāt. Si autem virtutē reſoluerint: erit quod iam diximus.

¶ De pulſu qui mulierib⁹ eſt proprius ⁊ eſt pulſus pregnantium. Cap.15.

NEceſſitas quidē in eis eſt multa propter cōmunitateȝ filij in attractione aeris. ipſe enim quaſi duabus attrahunt neceſſitatibus ⁊ duab⁹ aeris attractionibus. Sed virtus proculdubio nō augmentat: neq̄ etiaȝ minuitur niſi q̄ntū oportet ꝓpter latitudinē paucā: que ꝓuenit ex pondere pregnationis: propter hoc igitur indicium virtutis medie et neceſſitatis fortis vincit: ⁊ augmentatur pulſus ⁊ fi velox ⁊ ſpiſſus.

¶ De pulſu dolorum. Capl'm.16.

DOlor mutat pulſū: aut ꝓpter fortitudinē ſui: aut q2 ē in mēbro principali: aut ꝓpter longā morā ſui. ¶ Et dolor quidē cum in ſui principio fuerit: faciet virtutē ebullire ⁊ mouebit ipſam ad reſiſtendum ⁊ referendū ⁊ inflammabit caliditatem. Fiet ergo pulſus magnus ⁊ velox ⁊ maioris ſpiſſitudinis: q̄m ſiṗo magnitudinē faciet ⁊ velocitatē. ¶ Cumq̄ dolor ad finem ſue fortitudinis peruenerit propter illud qđ diximus de modis procedet minorādo ⁊ redibit ad inferiora donec magnitudinem perdet ⁊ velocitatem ⁊ vicem eaꝝ ſupplebunt ſpiſſitudo fortis ⁊ paruitas ⁊ formiculatio ⁊ vermiculatio. Et ſi augmentatus fuerit: adducet ad raritatē ⁊ perditionem.

¶ De pulſu apoſtematum. Cap̄.17.

APoſtematum quidem alia ſunt que febres faciunt. Et hoc aut propter eoꝛuȝ magnitudinem: aut propter nobilitatem membri in quo ſunt. Et pulſum in toto corpore mutant ſm mutationem febris propriam: ⁊ nos ipſam dicemus in loco ſuo. Et alia ſunt que febres non faciunt ⁊ mutant pulſum membri in quo ſunt proprium per eſſentiam. Et eſt etiam cum reliqui corporis pulſum mutant per accidens ſcilicet non propter q̄ eſt apoſtema: ſed propter q̄ dolorem efficit.

¶ Apoſtema autem quod pulſum mutat: aut ipſum mutat per ſpeciem ſui: aut per ſui tempus: aut per quantitatem ſuam: aut per membrum in quo eſt: aut per accidens quod ſequitur ipſum ⁊ comitatur. ¶ Quod vero per ſui ſpeciem mutat: eſt ſicut apoſtema calidum ex quo per ſuam ſpeciem prouenit vt mutetur pulſus ad ſerrinum et ad tremorem et horripilationem et velocitatem et ſpiſſitudinem niſi ei contraria ſit cauſa humectans que pro-

prietatem ferrini deſtruat: ⁊ vice ipſius vndoſitatē ſupplere faciat verumtamen tremor ⁊ velocitas ⁊ horripilatio ⁊ ſpiſſitudo ipſum ſemper comitat. Et quēadmodū cauſaꝝ quedā ſunt que ferrini ꝓprietatē prohibēt: ſimiliter ſunt qdā eaꝝ q̄ ferrini ꝓprietatē augmentāt: ⁊ ipſam apparere faciūt. Et molle quidē apoſtema pulſuꝫ facit vndoſum. Et ſi fuerit valde frigidū: ipm̄ efficiet tardū ⁊ rarū Durū vero apoſtema proprietatē ferrini augmētat. In exitura aūt cū fit collectio: ipa pulſū ꝯuertit ꝺ ꝓprietate ferrini ad vndoſi ꝓprietatem ꝓpter humiditatē ⁊ lenitatē que ipſam ſequunt ⁊ prebet augmentū in diuerſitate ꝓpter ſuā grauitatē: velocitas autem ⁊ ſpiſſitudo alleuiat ꝓpter caloris accītalis quietem cauſa maturatiōis. ¶ Mutatio vero ipſius cauſa ſuoꝝ tempoꝝ eſt. Qm̄ dum calidū apoſtema exiſtit in augmento: ꝓprietas ferrini ⁊ quecūq̧ diximus ſunt ſicut in augmēto: ⁊ eius duricies ſemper augmētat ꝓpter extenſionē que auget: ⁊ in tremore propter dolorē. Cūq̧ ad ſtatū peruenerit oīa augmētant accidentia preter illud qd̄ fortitudinē ſequitur. Ipſum nāq̧ debilitat in pulſu: ⁊ in ſpiſſitudine ⁊ velocitate augmentū prebet: deinde ſi prolongabit velocitas deſtruet ⁊ redeundo fiet formicans. Cū aūt minuet ⁊ reſoluet aut aperiet fiet pulſus fortis propterea ꝙ virtus exonerabitur a pōdere: ⁊ ceſſabit ipſi' tremor propterea ꝙ dolor extenſiu' minuetur. ¶ Scdm̄ ꝗtitatem vero ſui. Quoniā magnū facit vt ſint iſte diſpoſitiones maiores ⁊ magis augmentate. Et paruū vt ſint rariores ⁊ paruiores. ¶ Et ſm̄ membrum. Quoniā ex mēbris neruoſis prouenit augmētū in duritie pulſus ⁊ in proprietate quā habet ferrinus ipſius. Et ex venenoſis q̄dem ꝓuenit augmētū in magnitudine ſua ⁊ vehemētia ⁊ diuerſitas multa ⁊ precipue ſi q̄ in eis ſuperate fuerint arterie ſicut in ſplene ⁊ pulmone: ⁊ nō durabit huiuſmodi magnitudo niſi ꝗtū perſeuerauerit fortitudo ⁊ membra humefacta ⁊ lenia ipſum faciunt vndoſum ſicut cerebrum ⁊ pulmo.

¶ Mutatio qua apoſtema mutat pulſum aliquo mediāte eſt. Sicut apoſtematis pulmonis qd̄ facit pulſum tremulū. Et ſicut apoſtematis epatis quod facit ipſum mictualem. Et ſicut apoſtematis rhenis quod facit ipſum ſtrangurialem. Et apoſtema membri fortis ſenſus ſicut ſtomachi ⁊ dyafragmatis facit ipſum ſpaſum ⁊ ſincopizantem.

De iudicijs pulſus accidentium anime. Caput. 18.

IRa quidem propterea ꝙ virtutē feruere facit ⁊ ſpiritū ſubito dilatat pulſum facit magnū ad ſuperiora ſe eleuātem velocem ⁊ ſpiſſum. In quo nō oportet diuerſitatem cadere: quoniam paſſio exiſtit ſimilis: niſi timor ei admiſceatur qui vna vice ſuperet ⁊ hoc alia ſuperet vice. Et ſimiliter ſi verecundia ei admiſceat: aut contrarietas ab intellectu qui tacere precipiat ⁊ ne feruẽat ad malum inferendū illi cui iraſcatur.

¶ Et ex delitijs quidem propterea quod ad exteriora paulatim mouent nõ peruenit ad illud quod peruenit ex ira in velocitate ⁊ ſpiſſitudine. Immo ẽ cũ eius magnitudo ſufficit neceſſitate: ⁊ eſt tardus ⁊ rarus.

¶ Et ſimiliter pulſus leticie: quã ipſe ſit magnus ſecundum plurimũ cũ lenitate ⁊ attinet tarditati ⁊ raritati.

¶ In triſtitia vero propterea quod calor ſuffocatur ⁊ ſubmergitur ⁊ fortitudo ⁊ virtus debilitatur oportet vt ſit pulſus paruus ⁊ debilis rarus ⁊ tardus.

¶ Timor vero qui ſubito venit pulſum facit velocẽ ⁊ diuerſum ⁊ inordinatũ. Sed cõſuetus ⁊ qui ordinate peruenit: mutat pulſum ſecundum modũ mutationis ſollicitudinis.

¶ De ſumma mutationis rerum contrariarũ nature exẽntie pulſus. Ca. 19.

AB eis fit mutatio. Aut propter hoc quod accidit de eis ex malitia cõplexionis: ⁊ tu quidẽ iam ſciuiſti pulſum cuiuſque complexionis Aut propterea quod virtutẽ cõſtringũt ⁊ pulſum faciũt diuerſum: ⁊ ſi cõſtrictio valde fuerit fortis erit ſine ordine ⁊ abſque pondere: ⁊ cõſtrictionẽ quidẽ faciẽs ẽ omnis materialis multitudo ſiue ſit apoſtema: ſiue non ſit apoſtema. Aut propterea quod virtutẽ diſſoluit ⁊ facit pulſum debilẽ: ⁊. omnia hec ſunt ſicut dolor fortis ⁊ egritudines animales que ſunt fortis reſolutionis.

¶ Summa ſecunda. Doctrine tertie. Fen ſecũde de vrina ⁊ egeſtiõe reſt cõtinẽs. 13. capitula.

¶ Eſt ſermo vniuerſalis de vrina. Capi. 1.

DIe ſignificationibus diſpoſitionũ vrine nõ oportet credere niſi poſtque conditiones obſeruate fuerint.

¶ Oportet etenim vt vrina que cõſideret ſit prima vrina que in mane colligitur. Et non permaneat longo tempore. Et nõ ſit ex nocte reſeruata.

¶ Neque ſit ille cuius eſt quod aquã nõ bibit ⁊ cibũ non comedit.

¶ Et non ſit qui in cibo aut potu rem tingẽtem accepit: ſicut crocũ ⁊ caſſiam fiſtulam: quoniam vrinã tingendo ad citrinitatẽ ⁊ rubedinem mutat: ⁊ ſicut olera que tingendo mutãt ad viriditatem: et almuri quod ad nigredinem: ⁊ vinum quod mutat vrinam ſecũdum ſuum colorem. Neque ſit qui exteriora ſui re tingente infecerit ſicut alcanna: quoniã cum ex ea aliquis tingitur: fortaſſe eius vrina ex ea inficitur. Neque ſit qui rem que cum vrina aliquem humorem expellit: aſſumpſit: ſicut quod colerã aut flegma expellit. Neque ſe exercuit motibus corporeis aut operationibus: aut diſpoſitionibus que ſunt extra curſum nature que vrine colorem mutant ſicut ieiuniũ aut vigilie aut labor aut ira aut timor. Omnia enim hec vrinam tingunt ſecũdũ citrinitatem aut rubedinẽ. Et coitus vrinam valde impinguat Et ſicut vomitus et euacuatio quoniam hec colorẽ mutãt ⁊ ſubſtantiam que in vrina eſſe debet.

¶ Similiter cũ ipſa multis permãſerit horis. Quapropter dixerũt

q̄dā ꝙ poſt ſex horas iſpiciēda nō eſt: qm̄ ipi⁹ ſignificatio debilitat̃ ꝛ color mutat̃: ꝛ hypoſtaſis diſſoluit aut mutat̃: ꝛ fit ſpiſſior: q̄uis ego dicā ꝙ nec poſt horam vnam.

¶Urina preterea tota itegre colligēda eſt in vrinali magno: ne ex ea aliquid effundatur.

¶Et eius quidem diſpoſitio illico cum mingitur non eſt conſiderā da neqꝫ niſi poſtq̄ꝫ in vrinali reſidet.

¶Et obſeruandum eſt ne ſol eam tangat: neqꝫ ventus ne perturbe tur ꝛ ne congeletur donec hypoſtaſis ſeparetur ꝛ ſeparatio com pleatur. non enim deſcendit illico cum mingitur: neqꝫ i vltimo fine maturationis. Et non colligatur in vrinali in quo alia fuerit niſi prius fuerit ablutum.

¶Amplius vrine puerorū ſignificatio eſt parua: ꝛ precipue infan tium: ꝑpterea ꝙ lacte nutriuntur: ꝛ ꝙ materia tingēs i eiſē q̄ſcēs ꝛ ſubmerſa in eoꝝ quoqꝫ natura exiſtit ex debilitate ꝛ multa dormi tione quod maturitatis ſignificationem pernecat.

¶Et inſtrumentum quidē colligendi vrinam eſt corpus peruium ſubſtantiam habens nitidum ſicut vitrum clarum vt chriſtallus.

¶Scias autem ꝙ vrina quāto pl⁹ eam tibi approximas tanto ſpiſ ſitudo augmentatur: ꝛ quāto plus elōgas eam a te augmentatur in ea claritas: et ꝑpter hoc differt ab oibus falſitatib⁹ q̄ ſunt in ea quibus medici expliūt cū eis oſtenduntur.

¶Cū vrina in vrinali colligit̃: cuſtodienda eſt a mutatione frigo ris ꝛ ſolis ꝛ venti.

¶Et oportet vt in lumine aſpiciatur ita ꝙ ſuper eam nō cadat ra di⁹ imo ab ipſo tegat̃: ꝛ ſic i ea iudicet̃ de accidētib⁹ q̄ i ipſa apparēt

¶Scito etiā ꝙ prima ſignificatio quā vrina hʒ eſt de diſpoſitione epatis et vrinarum aquoſitatis et ſuper diſpoſitiones venaꝝ: ꝛ eis mediātib⁹ alias demōſtrat egritudines. Firmior tn̄ ei⁹ ſignificatio ē illa q̄ de epate exiſtit ꝛ proprie de diſpoſitione gibboſitas ipſius.

¶Amplius ſignificationes que ex vrinis habētur ex ſeptē ſunt ac cepte generibus. Genere coloris. Et genere ſubſtātie. Et genere cla ritatis ꝛ turbulentie. Et genere hypoſtaſis. Et genere q̄titatis in paucitate et multitudine. Et genere odoris. Et genere ſpume. Sūt vero q̄dā qui inter hec genera ponūt genus tactus ꝛ gen⁹ ſaporis.

¶Cūqꝫ dicimus gen⁹ coloris intelligimus illud qd̄ viſus in ea ſen tit ex coloribus. ſ. albedinem aut nigredinē aut qui iter eas exiſtūt.

¶Et cum ſubſtantie genus dicimus intelligim⁹ diſpōnem ipſius in groſſitudine aut tenuitate. ¶Et cum dicimus genus claritatis ꝛ turbulentie: intelligimus ꝙ penetratio viſus in ea eſt facilis: aut non eſt. ¶Inter hoc autē gen⁹ et genus ſubſtantie exiſtit differen tia: qm̄ plerumqꝫ eſt ſubſtātia groſſa ꝛ clara ſicut albumen oui ꝛ glu tem piſcium liquatum et vitrum liquatum ꝛ oleū. Et plerumqꝫ eſt 1 es ſubtilis ſubſtātie turbida: ſicut aqua turbida q̄ ē magis tenuis

ꝙ albumen oui. ¶ Turbulẽtie aũt cauſa eſt ꝑmixtio ꝑtiũ colores hñ tiũ extraneos fuſcos aut alijs coloꝛib' infectos q ab aſpiciẽte ſenſu nõ ſunt ꝑcepti ꝛ ꝓhibẽt paruitatẽ ꝛ nõ ꝑ ſe ꝑcipiunt. ¶ Inter eã ꝟo ꝛ hypoſtaſim exiſtit differẽtia: qꝛ viſus plerũqꝫ cognoſcit hypoſtaſim. ¶ Et inter ipam ꝛ coloꝛẽ exiſtit differẽtia: qꝛ coloꝛ ꝑ totã hũoris ſubſtãtiã ꝓcedit cum maioꝛi permixtione.

¶ De ſignificationib' coloꝛis vꝛine. Ca. 2.

Ex coloꝛibus vꝛine ſunt gradus citrinitatis. Sicut palearis. Deinde citrin'. Poſt flauus. Deinde ruffus. Poſtea citrãgularis. Poſtea igneus qui tincture croci aſſimilat: ꝛ ipſe quidez eſt vehementer citrin'. Poſtea croceus q ſimilatur capillis zabafarani: ꝛ iſte qdẽ eſt quẽ vocãt rubeũ clarũ. ¶ Oẽs aũt qui ſunt poſt citrinũ caliditatẽ ſignificãt: ſꝫ tñ ſm ſuos diuerſificant gradus. Et eſt qdẽ cũ accidũt ꝓpter vehemẽtiam motus ꝛ ꝓpter doloꝛes: ꝛ ꝓpter famẽ ꝛ ꝓpter aq abſtinẽtiã. ¶ Poſt iſtos vero grad' ꝑdictos exiſtunt gradus rubedinis. Sicut rubeus roſeus. Et rube' obſcurus. Et rube' puluerulent'. Et oẽs quidẽ ſanguinis dominiũ ſignificãt. ¶ Et in oibus in quib' eſt coloꝛ zabafarano attinens eſt ſignificatio dominij colere rubee. ¶ Et in oib' q puluerulẽto attinent: eſt ſignificatio dominij ſanguinis. ¶ Et igne' qdẽ magis ſignificat caloꝛẽ ꝙ rube' ꝛ puluerulẽt' ſic ut coléra in ſe calidioꝛ eſt ꝙ ſanguis. Et coloꝛ qdez vꝛine egritudinibus acutis incendentibus trahit ad coloꝛem zabafarani ꝛ igneitatẽ. Qꝺ ſi ibi fuerit tenuitas: aliquã maturationis ſignificat diſpoſitionẽ ꝛ ꝙ iam incipit ꝛ non appareat in ſubſtantia. Si aũt citrinitas foꝛtioꝛ fiat ꝛ vſqꝫ ad igneitatis ꝑueniat' terminuz ꝛ ad finem in ea ſignificat ꝙ caloꝛ inceſſanter pꝛoceſſit: ꝛ iſte qdẽ eſt finis citrinitatis. Qꝺ ſi in ipſo claritas augmẽtetur: caloꝛ iam ſm diminutionem incedit. ¶ Et eſt pꝛeterea cuz in egritudinibus acutis ſanguineis vꝛina ſicut ipſe ſanguis mingitur apertione vene ibi exiſtẽte. Et ſignificat repletionem ſuperfluam: que ſi paulatim mingendo emittitur ꝛ eſt cum odoꝛe malo: eſt ſignificatio timoꝛis: ꝛ timetur ex ea ne ſanguis ad loca ſuffocantia fuſus deriuetur. Et peioꝛ quidem ea eſt cum eſt ſubtilis in coloꝛe ſui ꝛ diſpoſitione. Cum autem ex ea multum mingitur: eſt cum eſt ſignificatio bona in febꝛibus acutis ꝛ commixtis quoniam cum eſt ſignificatio criſis ꝛ ſanitatis niſi in pꝛincipio ſubito attenuetur anteqꝫ ſit hoꝛa criſis quoniam tunc erit recidiuationis ſignificatio. Et ſimiliter ſi tenuitas poſt criſim oꝛdinata non fuerit. ¶ In ictericia ꝟo cũ vꝛina ádeo fuerit maioꝛis rubedinis donec ad nigredinem trahat ꝛ pãnũ taliter tingat ne remoueri poſſit. Et ꝙto plus fuerit: erit ſanius: qꝛ cũ vꝛina in ipſa fuerit alba aut rubea pauce rubedinis ictericia in ſua diſpoſitione manente timetur ex ea hydropiſis. ¶ Fames quoqꝫ eſt ex eis que vꝛinam vehementer tingunt et ipſam valde acuunt.

¶ Poſt vero ſunt gradus viriditatis. Sicut vꝛina cuius coloꝛ co

lori fiſticoꝝ attinet: deinde cuius color eſt ſimilis colori eruginis eris. Poſtea illa cuius eſt color ſimilis colori ireos: deinde cuius color ſi- milaṫ indico. Poſtea que ſimilis eſt ſucco porri. ¶ Fiſticalis vero ſi- gnificat frigiditatē. Et ſimiliter oēs in q̈b⁹ exiſtit frigiditas ꝓpter eā q̄ erugini eris aut ſucco porri ſimilaṫ: hec nāq; vehemēs ſignificat incēdiū. Verūtamē ſucco porri ſimilis ſanior eſt ea que erugini eris ſimilatur. ¶ Et illa q̈dē q̄ erugini eris ſimilaṫ poſt laborē ſignifi- cat ſpaſmū. ¶ Viridis vero in pueris ſpaſmū ſignificat. ¶ Que vero colorem ireos hꝫ frigiditatē vehemētē ſm plurimū ſignificat ⁊ ante ipſam ꝓcedit vrina viridis. Et quidam dixerūt ꝙ ſignificat venenū in potu fuiſſe hauſtū. Et ſi fuerit in ea hypoſtaſis ſpes erit vite. Et ſi non: timeṫ ei. Erugini vero eris ſimilis vehementem ſignificat per ditionē. ¶ Graduū aūt coloris nigri: alius eſt niger q̄ ad nigredinē tendit ſm viam coloris croci: ſicut eſt in icteritia: ⁊ ſignificat colere rubee ſpiſſitudinem: ⁊ eius aduſtionem: ⁊ coleram nigrā q̄ accidit ex colera rubea: ⁊ ſignificat ictericiā. Et ali⁹ eſt qui ex fuſco ꝓuenit ad nigredinem: ⁊ ſignificat coleram nigram. Et alius niger qui pro- uenit ex viriditate ⁊ colore indico ſimuli: ⁊ ſignificat coleram nigram puram. ¶ Et ad ſummum quidem vrina nigra ſignificat aut vehe mens incendium: aut forte frig⁹: aut mortem: aut caloris naturalis ſuperationem: aut criſim ⁊ expulſionem nature qua ipſa colere ni- gre expellit ſuperfluitates. Quod autem ex incendio eſt cognoſciṫ: q̄ñ illic eſt fortis ardor: ⁊ ante ipſaꝫ fuit vrina citrina vel rubea ⁊ hyp poſtaſis eſt diuulſa ⁊ inequalis ⁊ incontinua: ⁊ nō eſt vehementis ni gredinis: immo trahit ad colorē croci ⁊ citrinitatem: aut ad fuſci- tatē. Et ſi ad citrinitatē trahit: ſignificat multam icteritiā. Verūta mē q̄ð ex frigiditate fit: cognoſciṫ vt ante ipſum habeaṫ vrina q̄ ad viriditatē trahit aut ad liuiditatem: ⁊ eſt ſedimen paucū iunctū ac ſi eſſet ſiccū ⁊ nigredo in ipſa eſt purior. ¶ Et eſt etiaꝫ cū inter duas cōplexiōes differētia notaṫ. Q̄ñ q̄ñ cū vrina nigra fortis odor fuerit ſignificabit caliditatem. Et cū fuerit cū ea odoris priuatio aut for titudinis ei⁹ debilitas ſignificabit frigiditatē. Cū eñ natura valde fuerit ſuperata: odor non erit in vrina. Illð aūt q̄ð ex caſu caloris ac cidit innati cognoſcitur: propterea ꝙ ipſum ſequiṫ fortitudinis ca- ſus ⁊ ei⁹ diſlocatio. Et illud q̈dem q̄ð accidit ſecūdū modū purgatio nis ⁊ criſis cognoſcitur ſicut quod accidit in fine quartanarū: ⁊ cū ſplenis egritudines reſoluuntur: ⁊ dolores dorſi ⁊ matricis: ⁊ febres melancolice: ⁊ nocumenta que ex menſtruorum accidunt retentione ⁊ retentio eius quod ex ſanguine fluere ſolebat per anū ⁊ ꝓcipue cū na tura ⁊ ars in ꝓuocādo menſtrua iuuant: ⁊ ſicut accidit mulieribus quarum menſtrua retinentur. Et non retinet natura ſanguinis ſu perfluitatem: propterea ꝙ ante ipſam preceſſit vrina indigeſta aq̈- ſa et propterea ꝙ poſt ipſam adiuuet corpori alleuiatio: ⁊ erit ip- ſius quantitas maxima copioſa. Q̄ð ſi non ita vrina fuerit nigra:

ſignum erit malum: ⁊ precipue in acutis egritudinibus: et quanto
plus ſi eius quantitas fuerit pauca quoniam ex ſua paucitate eſt
ſciendum ꝙ humorem iam deſtruxit aduſtio. Et quanto magis fue
rit groſſa erit deterius. Et quanto magis fuerit tenuis: erit mino-
ris malicie. Et eſt q̇dē cū accidit. vt vrina nigra aut rubea obſcura
mingat: propter vini potionem quod huius habet colorem cū nullo
modo natura aliquid in eo operata fuerit ⁊ exierit ſm̄ ſuam diſpo-
ſitionem: ſed in hoc non eſt timor. Et eſt cū bone criſis ſignificatio
exiſtit ⁊ in acutis egritudinibus: ſicut ſi eger eam tenuem minxerit:
⁊ fuerit in ea ſuſpenſio in partibꝫ diuerſis. multotiēs eſt ſignificat
ſonitū capitis ⁊ vigilias ⁊ ſurditatem ⁊ deſipientiā. Et ꝓcipue ſi pau
latim eā minxerit ⁊ in longo tp̄e fuerit ſuſpenſa ⁊ fuerit eiꝰ odor acu
tus ⁊ fuerit cū febribꝰ: q̄n tūc vehemētē ſignificabit capitis ſonitū ⁊
deſipientiam. Sꝫ q̄n affuerit ibi inſōnietas ⁊ ſurditas ⁊ deſipientia
⁊ ſonitꝰ capitis ſignificabit ſanguinis fluxū ex naribꝰ. Et eſt etiam
cū exiſtit cauſa lapidis in rhene. ¶ Ruffus inquit. Urina nigra bo-
na eſt in egritudinibus lapidis q̄ ex humoribꝰ ꝑueniūt groſſis. Et
eſt ſignificatio mortalis in egritudinibꝰ acutis. Dixit etiā ꝙ vrina
nigra eſt mala in egritudinibus rhenum ⁊ veſice cum vehemens
ardor ibi adeſt. Conſidera ergo alia ſigna. ¶ Urina nigra in ſenibꝰ.
non eſt bona ꝓpter illud qđ ſcis. Nec ꝙ venit in eis niſi ex corruptiōe
mala. Et ſimiliter in mulieribus vrina nigra poſt laborē ſignificat
ſpaſmū. ¶ Ad ſummum vero vrina nigra in ꝓncipio febrium eſt per
nicioſa. Et ſimiliter in earum fine quando nō cum ea fuerit alleuia
tio: neqꝫ ſignificauerit criſiꝫ. ¶ Urina aūt alba ſm̄ duas intentiōes
eſt ſcienda. Una earꝫ eſt cum ipſa eſt tenuis tranſlucens q̄n vulgꝰ qđ
trāſlucens eſt album vocat ſicut eſt vitrum qđ eſt clarū: ⁊ criſtallū cla
raꝫ vocat albā. Et altera eſt que pro certo eſt alba cuius color eſt diſ
gregatiuus viſus ſicut lac: ⁊ pergamenum: ⁊ iſta quidem non trāſ-
lucent vt viſus in ipſa penetret: tranſlucentia enim pro certo non
eſt niſi omnium colorum priuatio. ¶ Album igitur ſecundum in
tentionem tranſlucentis ſignificat frigiditatem omnino: et eſt
auferens digeſtionis fiduciam. Et ſi cum groſſitudine fuerit
ſignificabit flegma. ¶ Sed alba pro certo non erit cum groſ-
ſitudine. Et eius quidem alia eſt cuius albedo eſt muſcillagino
ſa ⁊ ſigāt multitudinē flegmatis ⁊ hūoris crudi. Et alia eſt cuiꝰ albe
do eſt vnctuoſa: ⁊ ſignificat adipis liquefactionē. Et alia eſt cuiꝰ al
bedo eſt ſimilis albule: ⁊ ſignificat flegmatis liquefactionem que ac
cidit aut accidet. Et alia eſt cuius albedo eſt ſimilis albedini
que eſt in fungo cum tenuitate et ſanie ⁊ ſignificat exituras vlce-
roſas in inſtrumentis vrine. Et ſi abſqꝫ ſanie fuerit: erit propter
ſuperationem materie multe crude non mature. Et eſt cum eſt
cum lapide veſice. Et eſt alia que ſpermati ſimilatur: que cum fleg
maticorum apoſtematum adeſt criſis ⁊ laxitas interiorum egritu-

dinum que ex flegmate acciduntvitreo. Cumverovrina ſpermatis ſimilis extitit: ꝛ non eſt ſm modū criſis eſt ꝑpter apata flegmatica. Immo cum in primis ꝑuenit: pronoſticabit apoplexiam aut parali ſim. ¶ Et cū in omnib⁹ boris febris alba ſuperueneritvrina cito in quartanam conuertetur. Et plumbina quidem ſine hypoſtaſi eſt valde mala. Et lactea etiam in acutis egritudinibus eſt pernicioſa ¶ Albedo preterea vrine in febrib⁹ acutisquocūqꝫ modo fuerit poſt tincturam que preceſſit: ſignificat ꝙ colera rubea ad aliquod mem brum declinauit qđ apatur aut ad fluxum ventris: ꝛꝙ magis ſigni ficat ꝙ declinauit ad caput. ¶ Et ſimiliter cumvrina rubea eſt in fe bribus: deinde ſubito fit alba ſignificat deſipientiam. ¶ Et cūvrina in ſanitate pſeuerauerit in colore albo ſignificat priuationem di ge ſtionis. Et albule ſimilisque lacti ſimilatur acetoſo in febribus a cu tis mortem ſignificabit aut ptiſim. ¶ Scito autēʒ ꝙ poſſibile eſt vt vrina ſitalba ꝛ complexio calida ꝛ colerica: autvrina rubea ꝛ comple xio frigida flegmatica. Colera eñ rubea cū declinat a via vrine ꝛ nō admiſcef vrine remanetvrina alba. Debes ergo vrinam albam con ſiderare. Quoniam ſi fuerit huius humor multus ꝛ luminoſus: ꝛ ip ſius ſedimen multum ꝛ groſſum: ꝛ eius ſubſtātia cum hoc trahit ad groſſitudineʒ: debes ſcire ꝙ albedo eſt ex frigiditate flegmatis. Sʒ cumvrina non fuerit luminoſa clara: neqꝫ eius ſedimen multū: neqꝫ peruia: ꝛ albedo ad fuſcitatem traxerit: ſcire debes ꝙ colera rubea eſt occultata. Et ſi i egritudine acuta fuerit i ea ſignificatiōes ſalt⁹ ex qb⁹ nō tiet phrenēſis: ꝛq̄ ſūt ſicut ipʒ: debesſcire ꝙ cholera rubea declinauit ad alium cannalem: ꝛ ad inteſtina: ꝛ accidet ei cōſtrictio ¶ Cauſavero ob quamvrina exiſtit rubea in egritudinibus frigi dis eſtvna harum rerum. Aut fortitudo doloris qui coleram rubeā reſoluit ſicut in colica accidit frigida. Aut opilatio q̄ facta fuit ex ſeparatione flegmatis in cannali quieſt inter felx inteſtina quapro pter fel ad inteſtina naturaliter non deſcendit ſicut ſolebat. immo vrine ſocietas eſt ei neceſſaria cum qua egrediatur quemadmoduʒ accidit in colica frigida. Aut propter debilitatem epatis ꝛ ſuevirtu tis defectum que inter aquoſitatem ꝛ ſanguinem ſeparationem fa cere nonvalet: ſicut aceidit in hydropiſi frigida ꝛ in egritudinibus debilitatis epatis ſecundum plurimum: quoniam propter eas vri na eſt ſimilis loture carnis recentis. Aut propter conſtrictionē quā opilationes fecerunt: ꝛ mutatur color flegmatis in venis propter aliquam putrefactionem que ei accidit. Et eius quidem ſignum eſt aquoſitas vrine ꝛ eius ſedimen ſecundum modum quem diximus. Et eius tinctura eſt tinctura debilis non luminoſa. Colere enim ru bee tinctura eſtluminoſa. ¶ Urina quoqꝫ multotiens in princi pio egritudinum erit alba: ſed poſtea fiet nigra ꝛ fetebit: ſicut ac cidit in ictericia. ¶ Amplius vrina poſt comeſtionem albeſcit: neqꝫ ſic ceſſat donec digeſtio fieri incipiat: tunc enim incipit vrina

tingi. Et propter hoc vrine vigilantium ſunt albe et adiuuat ad hoc coloris innati reſolutio. Sed non luminoſe immo attinent fuſcitati propter priuationem digeſtionis. ¶ Tinctura rubea i egritudinibus acutis melior eſt quã aquoſa. Sed rubea que ẽ ſanguinea maioris eſt ſecuritatis quam rubea colerica. Rubea quoq; colerica non tanti eſt timoris cũ colerica quieta manet. Sed ſi extet mobilis magni eſt timoris. ¶ Amplius vrina rubea in egritudinibus renum eſt mala: qm̃ ſecundũ plurimum calidum ſignificat apoſtema. Et in doloribus capitis deſipientiam portendit. ¶ Cumq; vrina in egritudinib⁹ acutis rubere ceperit ⁊ ſic permanſerit ⁊ non inferius deſcenſum fecerit: perditionis egri timorem affert: ⁊ renũ apoſtema ſignificabit. ¶ Quod ſi cum rubedine fuerit turbida: et aliter permanſerit: apoſtema in epate ⁊ caloris innati ſignificabit debilitatem.

¶ Amplius colorũ vrine ſunt quidã cõpoſiti Ex quibus eſt color q̃ carnis recentis loture aſſimilat: q̃ etiã ſanguini i aqua diſſoluto ſimilis exiſtit. Et eſt ex debilitate apoſtematis. Et q̃nq; ẽt ex multitudine ſanguinis. Veruntamen ſepius exiſtit ex debilitate epatis ex quacũq; complexione ſuperuenerit malitia vincente quam digerẽdi malitia vel debilitas demonſtrabit ⁊ virtutis diſſolutio. Qđ ſi virtus fortis fuerit: tunc non erit niſi ex ſanguinis multitudine ⁊ eius augmento vltra menſuram quã virtus diſgregatiua penitus ſeparare non ſufficit. Et ex eis eſt etiam color oleaginus: ⁊ eſt citrinitas cui admixta eſt ſiclinitas. Et color olei ſimilatur propter viſcoſitatem que eſt in ipſo: ⁊ tranſlucentiam cũ nitore adipino ⁊ cũ ſplendore ſubſtantie ad quãdã ſpiſſitudinem trahit. Et in plurib⁹ diſpoſitõibus ſignificat malum: aut non ſignificat bonum: neq; maturationem: neq; meliorationem. Sed fortaſſe raro materierum vnctuoſarum euacuationem ſecundum modum criſis ſignificat.

¶ Et hoc quidem non eſt niſi cum poſt ipſaʒ aduenit requies. Quẽ vero ex ea ẽ pernitioſa eſt illa cuius vnctuoſitas eſt fetida: ⁊ proprie illa ex qua parua mingitur quantitas. Cum vero ei aliquid miſcetur quod eſt ſimile loture carnis recentis eſt deterior. Et hoc quidẽ plus contingit in hydropiſi ⁊ ptiſi ⁊ colica mala. Et eſt cum oleagina poſt nigram ſequitur vrinam que preceſſit: ⁊ tunc quidem eſt ſignificatio bona. Maius autem quod vrina ſignificat oleagina eſt ꝙ in die quarta indicet egrum in die ſeptima moriturũ in egritudinibus videlicet acutis. Ad ſummum vero oleagine vrine tres ſunt ſpecies. Alia enim enim ex ea eſt que tota eſt adeps. Et alia eſt cui⁹ inferius eſt tantum adeps. Et alia ẽ cui⁹ ſuperi⁹ eſt adeps. Ex ea ẽt ẽ q̃ in ſuo colore tantum eſt oleagina ſicut ẽ i ptiſi ⁊ ꝓprie i ſui ꝑncipio: aut i ſui ſubſtãtia tm̃: aut in eis vtriuſq;: quemadmodum eſt in egritudinib⁹ renũ: ⁊ i ꝑfectione ptiſis ⁊ ei⁹ fine. ¶ Et ex eis eſt etiam

carminiusqui malus eſt ꝛ pniti oſus quoniam vtriuſq colere ſigni
ficat aduſtionē. ¶ Et qñq; eſt color rube⁹ i quo currit nigredo. Et ſi
gnificat febres cōpoſitas: ꝛ febres que ex groſſis ſunt ſupfluitatib⁹
¶ Qui ſi clarior fuerit ꝛ nigredo ad ipſius ſummitatem declinaue
rit: apoſtema ſignificabit lateris.

¶ De ſignificationibus ſubſtãtie vrine in quantitate ipſius ꝛ in cla
ritate ſui aut turbulentia. Capitulum. 3.

Subſtantia vrine eſt: aut tenuis: aut groſſa: aut mediocris.
¶ Valde vero tenuis in omnibus diſpoſitionibus maturatio
nis ſignificat priuationem aut in venis opilationes: aut epatis de
bilitatem: ꝛ cãnalium vrine qui non attrahunt niſi qḋ tenue eſt: aut
attrahunt ſed extra non eijciunt niſi qḋ natura ſubtile exiſtit; aut
multam aque potationem: aut vehementis frigiditatis cōplexio
nem cum ſiccitate. ¶ Et in acutis quidem egritudinibus ſignificat
virtutis digeſtiue debilitatē ꝛ maturationis priuationem. ¶ Et eſt
etiã cũ reliquarũ virtutũ tãtã ſignificat debilitatem vt nullo mō in
aqua operentur immo quẽadmodũ ingredit ita labit. ¶ Et vrina
quidem tenuis valde ſ3 hunc modũ deterior eſt in pueriſq in iuue
nibus: quoniam naturalis puerorum vrina ſpiſſior eſt vrina iuuenũ
iō φ ſunt humidiores: ꝛ φ eorũ corpora plus attrahũt hũiditates
propterea φ materia ſupfluẽs eſt eis neceſſaria cã augmẽti. Si er
go eoꝝ vrine in febrib⁹ acutis multũ fiãt tenues: iã valde elongati
erũt a ſua naturali diſpoſitiōe Et ſi hec in eis pſeuerauerit: nō ſigni
ficabit niſi perditionē: qm̄ cũ perdurat ſignificat pditionē: niſi bo
na ſint adiuncta ſigna: ꝛ virtutis ſtabilitas: tũc eñ exituram ſigni
ficat que accidit ꝛ pprie i ferit⁹ ſub pte cpis. Et ſilr ſi hoc in ſanis per
manſerit ꝛ ſe nō cõuerterit ab eis ſignificabit apoſtema qḋ accidet
illic vbi dolorē ſentiũt. Et ſecundum plurimum accidet eis vt cum
hoc in alchatin ꝛ in renibus dolorem ſentiant. Et ſignificat apti
tudinem ad apoſtema. Quod ſi dolor et grauitas vni mēbro pprio
non fuerit: immo ſunt communes ſignificabit bothor ꝛ variolas ꝛ
apata que corpori erũt cõia. ¶ Tenuitas quoq vrine in criſi ſine or
dine recidiuationē pnoſticat. ¶ Urina aũt multũ ſpiſſa ſm pluri
mũ ſignificat maturatiōis puationē. Et ſm minus humorum groſ
ſe ſubſtãtie maturationē. Erit ergo in ſtatu humoroſarum febriũ
ꝛ in apertione apoſtematũ. Et plurimum quidem quod in acutis ſi
gnificat egritudinib⁹ eſt malum. Veruntamen tenuitatis durabili
tas plus ſignificat malum. Spiſſitudo nãq quãdam ſignificat di
geſtionem: que quidem ſubſtantie cōfert in eo φ digeſtionem ſigni
ficat ꝛ φ virt⁹ expellẽdi habet potentiam eſt id in quo fiducia ha
betur. Et inquãtũ matrici ſignificat corruptionem ꝛ ei⁹ multitudi
nem ꝛ maturationis phibitionē ſeparantis ad fundum deſcendē
tis ſignificat malũ. Quid aũt ſit illud quod inter duas res ſuperã
tius eſt: cognoſcitur ex eo quod poſtea aduenit ex requle; aut ſuccei

dit ex debilitatis augmento. ¶ Et vrinaꝝ q̄dē ſpiſſarum in febrib⁹ ſanior exiſtit illa de qua multū ſubito euacuaꝛ. Illa vero q̄ paulatī euacuaꝛ multoꝝ humoꝝ eſt ſignificatiua ⁊ debilitatis virtutis. Et poſt illam quidē que vtilitatē affert: ſequiꝛ mediocris vrina ſimul cum requie. ¶ Cū aūt tenuis vrina in acutis egritudinib⁹ ad ſpiſſitudinē cōuertiꝛ poſtq̄ nō aduenit redes ſignificat liq̄factionem. ¶ Cūq in ſano vrina pſeuerauerit ſpiſſa ⁊ in parte capitis dolorē ſenſerit ⁊ quaſſatione indicabit ei febrem. ¶ Eſt tū cum hoc eſt ex ſupflua expulſione: aut apertiōe: aut vlcerib⁹ in ptib⁹ viarū vrine. Non aūt ſubtilitas ⁊ ſpiſſitudo vtrecq maturationis ſignificāt priuationē: niſi qr maturatiōez ſubſtātie comitaꝛ mediocritas. Spiſſe ḡ maturatio ē vt digerēdo ad tenuitatē muteꝛ. Et tenuis maturatio ē vt coquēdo muteꝛ ad ſpiſſitudinē. Ampli⁹ vrina ſpiſſa quēadmodū pri⁹ diximꝰ qn̄q ē clara trāſlucēs: quandoq eſt turbida. Verūtn̄ īter ſpiſſaz trāſlucētē ⁊ tenuē exiſtit differētia. Qm̄ ſpiſſa tranſlucēs cū motu inūdaꝛ nō fiūt ptes ipſi⁹ inūdate multū parue īmo magne ī ea accidūt vn̄ ⁊ ei⁹ mot⁹ ſunt tardi ⁊ cū ſpuma multarū āpullarū ⁊ ipſi⁹ āpulle nō cito rūpunꝛ. Et que q̄dē hmōi exiſtit ex flegmate gn̄aꝛ bn̄ digeſto aut colera vitellina ſi eſt in ea tinctura ad citrinitatē trahēs. Et ſi tinctura nō ē in ea ſignificat flegmatis vitrei reſolutionē. Et hoc q̄dē ī epilepticoꝝ vrinis multū exiſtit. In tenui aūt ī q̄ multa exiſtit tinctura ſciꝛ ticturā nō eſſe ꝓpter digeſtionē. Alioq̄n digeſtio ī pmis nō magis opaꝛ ſubſtātiā q̄ coloris ꝑmixtionē. Propꝛa nāq digeſtiōis opatio eſt ſubſtātiā efficere deinde ipſam tingere. Et digeſtio q̄dē in ſubſtātia melior eſt q̄ in colore Et ꝓpter hoc cū vrina tenuis ī acuta egritudīe perſeuerat: ſignificat malū: ⁊ ꝙ virt⁹ digeſtiua ē ſopita. ¶ Cū aūt vrinā videris tenuē ī cuius ptibus rubedinis ⁊ citrinitatis fuerit diuerſitas: laborē cognoſces īflāmātē. Et ſi tenuis fuerit: fueritq in ea res q̄ ſunt ſicut furfures egritudine ī veſica nō exiſtēte ſignū erit hoc eſſe propter flegmatis aduſtionē. ¶ Spiſſa aūt vrina in febrib⁹ acutis ad ſummū multos ſignificat hūores. Et fortaſſe ſignificat liquefactionem. Et ipſa quidem eſt que cū vna permanet hora congelaꝛ et inſpiſſaꝛ. ¶ Ad vltimū ſ͛o turbulētia vrine eſt propter terreitatem cum ventoſitate que aquoſitati admiſceꝛ. Ex iſtis namq cum admiſceꝛ prouenit turbulentia. Et ex ipſorum abinuicem ſeparatione prouenit claritas. ¶ Amplius tres debes attendere diſpoſitiones. Eſt namq cum tenuis mingiꝛ ⁊ deinde inſpiſſatur: que ſignificat ꝙ natura laborat in maturando: ſed nondum materia ei vndiq obediuit ⁊ eſt patiens: ⁊ fortaſſe eſt cum membroꝝ ſignificat liq̄factionē. Aut mingiꝛ ſpiſſa ⁊ poſtea clarificatur ⁊ ſeparaꝛ ab ea groſſi. m ſubtus ſtans: ⁊ ſignificat ꝙ natura iaz ſuperauit materiam ⁊ ipāz maturauit. Et quanto maior fuerit claritas ⁊ maior deſcenſus inferius ⁊ citius magis ſignificabit maturationem. Aut eſt diſpoſi-

tio media inter primã ꝛ alteram ex qua cũ perdurauerit ꝛ natura fuerit fortis ꝛ virtus fixa ſcietur ꝙ nõ ad maturationẽ perueniet integram. Si vero virtus fixa non fuerit timẽdũ ne perditio perueniat ad maturationẽ. Cum aũt perdurauerit ꝛ timoroſa ſignificatio nõ affuerit: ſignificabit capitis doloꝛẽ qm̃ ſignificabit ebullitionẽ ꝛ ventoſitates vaporoſas. ¶ Illa vero q̃ ex tenuitate ad turbulẽtiã puenit ꝛ ſic procedit: melioꝛ eſt q̃ſi turbulentia permanet ſm plurimas horas. ¶ Urina quoq multotiens fit ſpiſſa ꝛ eſt hoc ppter caſum virtutis ꝛ non ppter nature expulſionem. ¶ Sz vrina q̃ aquoſa mingit ꝛ aquoſa remanet: ſignũ eſt priuatiõis maturationis penitus. ¶ Et vrina ſpiſſa laudabilioꝛ eſt q̃ ad exeundũ eſt facilis ꝛ multe ſeparatiõis ſimul. Ex huiuſmodi nãq ſanat paralyſis ꝛ qđ eſt ei ſimile. ¶ Cũ vrina groſſa mingit ꝛ deinde pcedẽdo ſm oꝛdinẽ attenuat ſi multa eſt ꝓueniẽs exiſtit. Et cũ ipſa poſt ſpiſſam ꝛ turbidam ꝛ paucam ſequit: eſt ſignum bonũ. Et hoc quidẽ cũ eſt ſpiſſa que turbulenta eſt aperit que mingit paulatim ꝛ ſubito inde multa facile mingit vrina: cũ hac em̃ multotiẽs reſoluit egritudo ſiue ipſa ſit vna febriũ acutarũ: ſiue ſit vna aliarũ egritudinũ ex repletione puenientiũ: ſiue ſit repletio ex qua nondũ manifeſta accidit egritudo. Et iſte q̃dẽ vrine modꝰ eſt extraneꝰ. ¶ Quãdo cũ vrina naturalis coloꝛis ſuperflua eſt ſpiſſitudo: plerũq ſigt bonitatẽ expulſionis multarũ materierũ cui exeũdi aſſociat facilitas. Et plerũq ſignificat perditionẽ: ppterea ꝙ humoꝝ ſignificat multitudinẽ q̃ virtutis debilitatẽ. Et hoc q̃dẽ demõſtrat egrediẽdi difficultas ꝛ paucitas eiꝰ qđ egredit. ¶ Urina quidẽ ſpiſſa bona eſt q̃ eſt criſis egritudinis ſplenis ꝛ febriũ permixtaꝝ in qua nõ expectatur equalitas: qm̃ natura in expellendo impedit. ¶ Urina ad vltimũ turbulenta ſignificat humoꝝ multitudinẽ ꝛ naturã ab eis occupatam in maturãdo eos. ¶ Urina ſpiſſa in qua ſedimẽ exiſtit harenoſum ſignificat lapidem. ¶ Urina ſpiſſa q̃ apoſtema tũ ſignificat apertionẽ cognoſcit ex eo qđ ei admiſcet ꝛ eo quod preceſſit. Ex eo em̃ qđ admiſcetur ſicut pure qđ malus odoꝛ demõſtrat: ꝛ exeuntibus que cũ ea ſeparant: ſicut petala alba ꝛ rubea: aut ſicut furfur: aut alia ab iſtis ex eis per que cognoſcitur. Ex eo q̃dem qđ preceſſit: qm̃ ibi priꝰ fuit ſignificatio apoſtematis aut vlceris in veſica aut rene aut epe aut in partibꝰ pectoꝛis ꝛ ſignificat huiꝰ apoſtematis apertionẽ ſi ante ipſam vrina fuit ſimilis loture carnis recẽtis qđ eſt ex gibboſitate epatis. Et ſi egeſtio talis fuit apoſtematis qđ eſt eiꝰ cõcauitate: ꝛ ſi anhelitꝰ coãguſtatio preceſſit: ꝛ tuſſis ſicca: ꝛ doloꝛ in mẽbris pectoꝛis pungitiuꝰ: tunc apoſtema qđ eſt apertũ eſt lateris: ꝛ exiuit a pte arterie maioꝛis: ꝛ ſi in pure illo eſt maturatio ꝓueniẽs eſt. ¶ Et eſt cũ ſanꝰ euacuatꝰ q̃ exercitiũ relliquit mingit vrinã ſicut pus ꝛ virꝰ tenue quo ipſius purgatur coꝛpus: ꝛ eius auferi laxitas quã exercitij dimiſſione conſecutꝰ eſt. Et eſt etiã cuz

in epate aut in eo quod eſt coꝛaȝ ipſo fiunt opilationes:⁊plerūqꝫ cō
tingit vt earum apertione ſit vꝛina ſpiſſa propterea ꝙ earū egre-
dictur materia ⁊hec talis ſpiſſitudo non eſt pus. Sed in ipſa que ē
poſt apoſtematis apertionem eſt pus. Et cū vꝛina fuerit cum ſpiſ-
ſitudine ⁊ad nigredinē traxerit⁊cū ea fuerit in latere ſiniſtro doloꝛ
erit tunc ex parte ſplenis. Et ſecundum hanc conſiderationem ſi ſu
pꝛa femur fuerit aut in ſummitate ventris:erit tūc ex parte ſtoma-
chi. Hoc tamen ſepius eſt ex parte epatis ⁊cannalium vꝛine. ¶ Vri
na turbulenta multotiens ſignificat caſum virtutis. Cūqꝫ virt⁹ ce
ciderit frigiditas ſuperabit q̄ erit ſicut illa q̄ exteri⁹ infrigidat.
¶ Vrina turbulenta q̄ malo vno ſimilat̄ aut aq̄ ciceris eſt vꝛina p̄
gnantium:aut habentium apoſtemata calida longi tempoꝛis in in
terioꝛib⁹. ¶ Vrina q̄ vꝛinis aſinoꝛū aut animaliū aſſimilat̄ ⁊eſt q̄-
ſi nulachlach ꝓpterea ꝙ ē multū turbida:coꝛruptionē humoꝛum
coꝛpoꝛis ſignificat. Quod tamen magis ſignificat eſt flegma cru-
dum in quo aliqua caliditas opata fuit ⁊ipſm cū groſſa ventoſita-
te ebullire fecit. Et propter hoc plerunqꝫ ſignificat capitis doloꝛem
venturū aut alabachal. Et cum perſeuerat:ſignificat letbargiam
¶ Vrina q̄ coloꝛi alicuius membꝛi ſimilat̄ cum perdurat egritudi
nem in illo mēbꝛo ſignificat. Et q̇dā dixerūt ꝙ cū in inferioꝛi parte
vꝛine fuerit aliq̇d qđ pulueri ſit ſimile aut fumo ꝓlongabit̄ egritu
do. Et ſi in tota perdurat egritudine pronoſticatur moꝛtē aut fleg
ma cruduȝ quod a puro diſcernitur fetoꝛe. ¶ Vrina habens par-
tes diuerſas ſignificat ꝙ quanto plus partes in ipſa fuerint maio-
res:tanto plus nature operatio eſt ſtudioſioꝛ:⁊natura pl⁹ potēs:⁊
poꝛi plus aperti. ¶ Vrina in qua videntur quaſi adinuicem mixta
ſignificat ꝙ fuit micta poſtqꝫ coitus fuit cōpletus.

¶ De ſignificationibus odoꝛis vꝛine.

Dixerunt q̇dam ſe nunqꝫ vidiſſe egrū cui⁹ vꝛine, odoꝛ ſit ſicut
odoꝛ vꝛine ſani. ¶ Et nos q̇dem dicemus ꝙ cum vꝛina nul-
lo modo odoꝛem hȝ cōplexionis frigiditatē ſignificat ⁊ ſuperfluaȝ
cruditatem. Et plerunqꝫ etiam ſignificat in acutis egritudinibus
moꝛtē nature. ¶ Cū aūt odoꝛeȝ habuerit fetidū ⁊maturationis ſi-
gnificationes in ea fuerint:erit ipſius cā ſcabies āt vlcera in inſtru
mētis vꝛine q̄ ſuis cognoſcunt̄ ſignis. ¶ Qđ ſi maturatio nō affue
rit poſſibile erit vt ſit ex hoc ⁊poſſibile vt ſit ex putrefactiōe. ¶ Cū
qꝫ hec in febꝛib⁹ fuerit acutis:⁊nō fuerit cā membꝛoꝝ vꝛine:erit ſi
gnū malū. Cum ad acredinem traxerit:ſignificabit putrefactionē
que eſt in humoꝛib⁹ frigidā hn̄tib⁹ ſubſtātiā q̇s caloꝛ ſupauit ex-
trane⁹:⁊ſignificabit moꝛtē caloꝛis nālis:⁊dn̄ium frigiditatis ī na-
tura cū caloꝛe extraneo. ¶ Odoꝛ v̄o q̄ ad dulcedinē trahit ſanguis
ſignificat dn̄iuȝ. Et q̄ multū eſt fetida eſt colerica:⁊fetida ad acre-
dinē trahēs ē melācholica. Cūqꝫ vꝛīa fetidi odoꝛis ī ſanis ꝑcurra-
uerit:ſignificabit febꝛes q̄ ex putrefactiōe accidūt:āt minoꝛatiōem

putrefactionis q̄ in ipſis eſt retēta. Et hoc q̄dē demōſtrabit ſi illico alleuiationē habuerit. ¶ In acutis egritudinib⁹ cū fetor vrinā cō municabit ⁊ poſtea ab ea remouebit: fueritq̧ ablatio hec ſubito ⁊ poſt ipſaȝ nō ſubſecuta fuerit redēs: ſignificatio erit caſus virtutis

¶ De ſignificationibus vrine ex ſpuma ſumptis. Ca. 5.

Spuma accidit ex humiditate ⁊ vētoſitate proiecta in vrinalē cū p̄iectione vrine. ¶ Vētoſitas vō cū vrina egrediēs auxiliū pculduldio prebet in ſubſtātia vrine ⁊ precipue cū vētoſitas in cor pore ſuperauerit: quēadmodū in vrina accidit opilatiōes hñtium in qua multe ſunt ampulle. ¶ Et ſpuma quidē q̄nq̧ cū ſuo ſignifi cat colore: ſicut ſignificat ſua nigredine ⁊ ruffedine in icteritia. ¶ Et eſt cū puitate ſui ⁊ magnitudine ſignificat: q̄ñ ipſi⁹ magnitu do ſignificat viſcoſitatē. ¶ Sui vō multitudine ⁊ paucitate: q̄ñ ip ſius multitudo ſignificat viſcoſitatē ⁊ multā ventoſitatē. ¶ Et ipſa quidem ſignificat per rupturam ſuarum ampullaruȝ cito factam aut tarde: q̄ñ ruptura ampullarum tarda ſignificat viſcoſitatem Et parue quidem ampulle remanentes in egritudinibus renum ſi gnificant ventoſitates ⁊ viſcoſitatem. ¶ Ad ſummum vero humor viſcoſus in egritudinibus renuȝ eſt malus ⁊ ſignificat humores ma los ⁊ frigiditatē: ⁊ illud ſignificant granula que nominauimus.

¶ De ſignificationibus ſpecierum hypoſtaſis. Ca. 6.

In primis dicem⁹ q̄ medicoꝝ cōueniētia in vſu nominis hyp poſtaſis ⁊ ſediminis iā receſſit a via cognita. Dicūt eñ hyp poſtaſim aut ſedimē: nō illud tantū q̄d inferius deſcēdit: ſȝ omnem ſubſtantiā q̄ ſpiſſioris exiſtit eēntie q̄̄ aquoſitas: ⁊ eſt ab ea diuiſa ſiue ſit ſuſpēſa: ſiue ſit ſupra. ¶ Dicem⁹ igit̄ q̄ hypoſtaſis multis co gnoſcit̄ modis. ſ. ex ſubſtātia ſui: et quātitate: ⁊ qualitate: ⁊ ſitu ſua rum partium: ⁊ loco ſui: et tempore: ⁊ qualitate ſue permixtionis. ¶ Significatio vero ei⁹ ex ſubſtātia ſui eſt. Quoniam hyppoſtaſis aut erit naturalis laudabilis demonſtrans digeſtionem ⁊ matura tionem naturalem. ⁊ hec erit alba ⁊ deſcendēs inferius ⁊ ei⁹ partes cōtinue ⁊ ſimiles ⁊ equales: ⁊ oportebit vt ſit rotundam habens fi gurā equalem ſubtilem ſimilē hypoſtaſi aque roſacee. Et propor tio ſue ſignificationis ſup maturationē materie in toto corpe ē ſi cut pportio ſignificatiōis materie puris albi leuis ſil'is eēntie ſup maturationem apoſtematis. Sed pus eſt ſpiſſū. Et hec ē ſubtilis. ¶ Et hyppoſtaſis quidem ⁊ ſediminis ſignificationes ſunt bone li cet tinctura deficiat ⁊ equalitas. Verum equalitas apud antiquos melior eſt tinctura. Equalis namq̧ que non tantū eſt alba: ſed ru bea eſt melior alba que eſt aſpera. ¶ Amplius plurime hypoſtaſes ſecundum colorem vrine exiſtunt. Sed ex eis que diuerſificantur alba eſt melior. Poſt illam rubea. Et poſt ipſaȝ citrina. Et poſt eā illa que eſt vt arſenicum. Et malitia quidem a lentiginoſa incipit. Tu autem non attendas illud quod alij dicunt: nam albedo erit

qñq; non ꝑpter maturationē: ⁊ equalitas non eſt niſi ꝑpter maturationē. Et de albedine eſt q̃ ē ꝑpter vehemētē ventoſitatis cōmixtionem. ¶ Male aũt hypoſtaſis incōtinuitas melior eſt ꝙ ipſi⁹ cōtinuitas. Et hypoſtaſis q̃dem mala eſt quā ex vicino ſcies. Bona autem hypoſtaſis de q̃ loquimur puri aſſimilatur ⁊ flegmati crudo cum tenuis fuerit. Uerũtñ pus ab ea differt ꝑ fetorē. Et flegma crudũ ſeparat ab ea cōculcatiōe ſuarũ ptiũ: ⁊ ip̃a ab vtriſq; differt ſubtilitate ⁊ lenitate. ¶ Et hec q̃dē hypoſtaſis nō querit̃ niſi in egritudinibus: qm̃ in ſanitate nō req̃rit̃: ⁊ illͦ eſt qm̃ nō dubitat̃ quin in corpore egri male retēte ſint materie invenis ipſi⁹ q̃ niſi mutarent̃: portendũt corruptionē. Invenis aũt ſani nō ſꝑ opꝫ eſſe humorē q̃ ſit excutiend⁹. Sꝫ ſi ē meli⁹ eſt ꝙ hoc ſignificet ex eis ſuperfluitates q̃ in eis ſuperfluunt ex cibo a digeſtione priuate: deinde ſuperfluitas q̃ in vrina ſit hypoſtaſis: ſiue matura: ſiue nō matura. ¶ Et in maciletis q̃dē eſt ſedimē paucũ qḋ deſcēdit ſm ſanitatis diſpōnem: ⁊ ꝑ ptie q̃ exercitio vtunt̃: ⁊ artib⁹ ſe exercent laborioſis. Et non multiplicat̃ hmōi hypoſtaſis niſi in corporib⁹ pinguiũ ocioſe viuentiũ. Et ꝑpter hoc ēt in vrinis egroꝝ macroꝝ nō ē expectāda hypoſtaſis tm̃ quātũ in vrinis egroꝝ pinguiũ: qm̃ eoꝝ egritudo multotiēs recedit ita ꝙ nil deſcēdit: ⁊ multotiēs hypoſtaſis in eoꝝ vrinis non puenit ad hoc vt deſcēdat: ſꝫ tñ plerũq; eſt modicũ ei⁹ in eis natās aut pendēs. ¶ Et in multis q̃dē vrinis hypoſtaſis illico cũ mīgit̃: deſcēdit: niſi in eis q̃ valde mature ſunt: imo in eis parũ expectandũ eſt. Et plures ex hypoſtaſis colorib⁹ ſunt ſm pl̃m ſm colorē vrine ſꝫ melior ex eis q̃ diuerſificant̃ eſt alba poſtꝙ ē rubea deinde citrina.

¶ Nō naturalis ꝟo hypoſtaſis: alia ē ſil̃is raſure inteſtinoꝝ corticalis q̃ ē furfurea: aut herbina: aut ſimilaginea: aut ſil̃is arſenico rubeo. aut ei qḋ valde citrinũ. Alia ē carnoſa. Alia eſt adipina. Et alia eſt ſanioſa. Et alia eſt mucilaginoſa. Et alia eſt q̃ eſt ſil̃is fruſtulis fermēti in aqua ſoluti. Et alia ē ſanguinea ſanguiſugalis. Alia eſt capillaris. Et alia eſt harenalis granoſa. Et alia ē cineritia.

¶ Sil̃is ꝟo raſure inteſtinoꝝ corticalis alia ē petaloides magnaꝝ partiũ rubeaꝝ aut albaꝝ q̃ ſignificat ſm pl̃m ꝙ ſeparate fuerũt ex mēbris q̃ ſunt ꝑpinqua mēbris a q̃bus diuidunt̃ vrine. Et albe ſignificant ꝙ ſunt ex veſica ꝑpter vlcera q̃ ſunt in ea: aut ſcabiē: āt corroſionē. Rubee aũt carnoſe ſignificāt ꝙ ſunt ex rene. ¶ Et ex petaloidibus q̃dē ſunt q̃ ſunt coloris fuſci ⁊ obſcuri aut ſquamis piſciũ ſil̃es: ⁊ hec eſt vehemēter mala ⁊ oībus ſpecieb⁹ hypoſtaſis ꝙs noīauim⁹ deterior. Et ſignificat petaloides mēbroꝝ radicaliũ raſurā. Uerũ duo p̃ria ipſi⁹ genera nullo mō ſpediũt imo plerũq; veſicā mũdādo ſanāt. Et dixerũt q̃dā cuidā hoī ſe in potu tribuiſſe cātarides q̃ cortices albos q̃ſi venoſos mingit: q̃ cũ aquoſitate fricabant̃ reſoluebant̃ ⁊ tingebant̃ tinctura rubea q̃ factus eſt ſan⁹ ⁊ vixit. ¶ Et ex ea quidē q̃ eſt ſicut raſura inteſtinoꝝ ē quedaꝫ q̃ eſt mi

noꝛis latitudinis qꝫ due predicte:⁊ ſpiſſioꝛis ſubſtantie:q̃ ſi ru bea fuerit: vocaẗ herbina:⁊ ſi rubea non fuerit :vocaẗ furfurea. Et her bine q̃dẽ ſi fuerint rubee ꝑtes plerũqꝫ ſunt ꝑtes epatis aduſte:⁊ ple runqꝫ ẽ ſanguis in eo aduſt⁹:⁊ plerũqꝫ eſt etiã ex rene. Sꝫ q̃ ẽ ex rene eſt maioꝛis continuitatis carnoſa. Alie vero due plus ſimilantur ei q̃ nõn eſt carnoſa:⁊ fracturas eſt magis recipiens. Et cum vehe mẽter trahit ad citrinitatẽ eſt ex rene pꝛoculdubio. Quoniaꝫ illa que eſt ex epate ad rubedinem tendit fuſcam. Et quãdoqꝫ aſſociaẗ ei in hoc illa que eſt ex rene. ¶ Furfurea vero hypoſtaſis quãdoqꝫ eſt ex ſcabie veſice:⁊ quãdoqꝫ eſt ex liquefactione mẽbꝛoꝝ. Et diffe rentia inter eas eſt ꝙ cũ illic in radice mẽbꝛi fuerit pꝛuritus ⁊ fetoꝛ erit ex veſica ⁊ ꝓpꝛie cũ pus pꝛius mictũ fuerit:⁊ pꝛecipue cum alie ſignificationes vꝛine demonſtrauerint maturationẽ:⁊ fuerint vene ſuperioꝛes ſane cõplexionis:⁊ nõ fuerit in eis macula:immo in ve ſica. Sed ſi cum inflammatione fuerit ⁊ virtutis debilitate ⁊ mem bꝛoꝛum mingendi incolumitate ⁊ coloꝛ fuſcitati attinuerit:erit tũc ex liquefactiõe humoꝛis. ¶ Et crinoides vero plurimũ eſt ex adu ſtione ſanguinis que ad rubedinem trahit. Et multotiens eſt ex li quefactione membꝛoꝛum ⁊ eoꝛũ raſura ſi albedini attinet. Et quan doqꝫ etiam eſt ex veſica ſcabioſa ſm minus. Et tibi q̃dẽ poſſibile ẽ vt modũ differentie inter eas intelligas ꝑ illud qđ iam ſciuiſti. Si autẽ nigredini attinet:eſt ex ſanguiſ aduſtione ⁊ pꝛopꝛie in ſplene. ¶ Omnes preterea petaloides hypoſtaſes que non ſunt ex cauſa que fit in veſica ⁊ rene ⁊ cannalibus vꝛine in egritudinibus acutis malum pꝛotendunt pernitioſum. ¶ Et tu quidem iã ſciuiſti ex hac ſumma carnoſe diſpoſitionem:⁊ ꝙ plurimum eius ẽ ex rene:⁊ quã doqꝫ ipſa non ẽ ex rene. Nam ex rene non eſt niſi cum caro eſt ſane carnoſitatis ⁊ non eſt in coꝛpoꝛe liquefactio. ¶ Et vꝛina quideꝫ ve narum ſignificat ſanitatem:quoniam renum egritudines matura tionem non pꝛohibent vꝛine quia ipſa ſupꝛa ipſos exiſtit. ¶ Hypo ſtaſis vero adipina:adipis ⁊ pinguedinis ⁊ etiam carnis ſignificat liquefactionem. Et earum peioꝛ eſt que auris aque ſimilatur. Duo autem ipſius pꝛincipia cognoſcuntur ex paucitate ⁊ multitudine ⁊ commixtione ⁊ ſeparatione. Quoniam cuꝫ eſt multa ⁊ ſeparata exi ſtimatur ꝙ ſit ex parte renis ⁊ pꝛopter liquefactioneꝫ ſue adipis. Et ſi eſt minus ⁊ maioꝛis cõmixtionis eſt ex loco magis remoto. Et eſt cum in vꝛina fruſtum album granati grano ſimile viſum. fue rit ⁊ erit ex adipe renis. ¶ Sanioſa vero vlcus ſignificat quod aper tum fuit:⁊ ꝓpꝛie in membꝛo mingendi:⁊ pꝛecipue ſi ibi fuerit ſedi mem laudatum ad fundum deſcendens. Et mucilaginoſa quidem ſignificant humoꝛeꝫ ſpiſſum crudũ:aut quod ẽ in coꝛpoꝛe multus aut ex inſtrumentis vꝛine egrediens : aut criſim apertionis vene ſciatice:aut doloꝛis iuncturarum. Et hoc quidem cognoſcitur ex alleuiatione que poſt ipſam ſequitur. Plerunqꝫ enim ſubtiliaẗ ⁊ at

tenuatur ꝛ putatur hypoſtaſis laudabilis. Quapꝛopter in acutis
egritudinibꝰ non eſt confidendū in eo qđ apparet ſm ſimilitudinē
laudabilis hypoſtaſis: cū nondū fuerit maturationis hoꝛa: nec
pꝛeſentes fuerint eius ſignificationes. Et etiā eſt cum vehemētem
complexionis renis frigiditatē ſignificant. ¶ Inter ſanioſam vero
ꝛ crudā exiſtit differentia. Quoniā ſanioſa exiſtit cū febꝛe: ꝛ pꝛecedunt
ipſam ſignificationes apoſtematis: ꝛ eius partes faciles ſunt ad cō
iungendū ꝛ ſeparandū. Et quedam ex ea eſt que cū aquoſitate vehe
menter miſcetur. Et quedā ex ea que ſeparat ſed cruda eſt ꝛ turbi-
da ꝛ ſpiſſa ꝛ non facile cōiungitur: nec facile ſeparat. ¶ Et vrina q̄
dē in qua plurima mucillaginoſa hypoſtaſis apparet qñ eſt exu-
berans cū in fine podagre apparet ꝛ doloꝝ arteticoꝝ: ſignificat bo
nū. ¶ Capillaris autem eſt ꝓpterea ꝙ humoꝛ occultus conſolidat
ex caloꝛe in ipſum agente q̄ quādoqꝫ eſt alba: quandoqꝫ eſt rubea ꝛ
eius cōſolidatio eſt in rene. Et ſe rūt quidā ꝙ in eius lōgitudine ple
rūqꝫ palmi menſura inuenitur. ¶ Que autē fermenti infuſi fruſtu
lis ſimilis exiſtit debilitatē ſignificat ſtomachi ꝛ inteſtinoꝛum ꝛ di
gerendi maliciā in ipſis: ꝛ eſt plerūqꝫ cauſa eius comedere lac ꝛ ca-
ſeum. ¶ Harenoſa vero ſemper ſignificat lapidem qui conſolidat
aut ꝯſolidando ꝓcedit: aut qui reſoluitur. Et que quidem eſt ex eis
rubea eſt ex rene. Et qñ non eſt rubea eſt ex veſicca. ¶ Plurimū aūt
que cinericia eſt flegma ſignificat: aut pus cui ꝓpter longam morā
accidit caloꝛis mutatio ꝛ ſectio partium: ꝛ eſt qñqꝫ ꝓpter aduſtio
nem que ei accidit. ¶ Sanguiſugalis vero hypoſtaſis ſi vehemē-
ter eſt mixta epatis debilitatē ſignificat. Et ſi minus hac ſignificat
vulnus in cannalibus vꝛine ꝛ ꝯtinuitatis ſolutionem in ipſis. Et ſi
fuerit ſeparata plurimuꝫ eius erit in veſica ꝛ in virga. Et nos q̇dē
perſcrutabimur hoc in particularibus egritudinibus in capłō de
mictu ſanguinis. Et ſi in vꝛina fuerint ſicut ſanguiſuge rubee infir
mo ſplēnē habente reſoluetur ſplen ipſius. ¶ Scito aūt ꝙ in egri-
tudinibꝰ veſice non multꝰ egredit ſanguis: quoniā eiꝰ vene mixte ſunt
in ipſius coꝛpoꝛe calcate ꝛ anguſte ꝛ pauce.

¶ Hypoſtaſis vero ſignificatio ex quantitate ipſius ſumpta mul
titudine quidē ſui ꝛ paucitate declarat cauſe ipſam efficientis mul
titudinē aut eius paucitatē. Et ex quātitate quidem ſui in magni
tudine aut ꝑuitate ſui eſt quemadmodū diximus in hypoſtaſi mu
cillaginoſa.

¶ Eius autem ſignificatio ex qualitate ſui: eſt ex coloꝛe quidē ipſiꝰ
Quoniam que ea nigra eſt ſignificat malum ſm diuiſiones quas
nominauimꝰ. Que tamen ex ea ſanioꝛ eſt illa cuius hypoſtaſis eſt
nigra ꝛ aquoſitas non eſt nigra. Et rubea quidem ſanguinis ſi-
gnificat pꝛopꝛietatem ꝛ faſtidium. Et citrina quidem ſignificat ca
loꝛem foꝛtem ꝛ egritudinem inſidioſam. Et ex ea quidem que al-
ba eſt quedam eſt bona ſicut diximus. Et quedā eſt mala ſicut mu

tilaginoſa aut ſanioſa aut ſpumoſa maturationi contraria. Uiridis quoq; ſemita eſt ad nigram. Ex odore vero eius eſt quemadmodū diximus in his que premiſſa ſunt.

¶ Ex ipſius vero ſitu: ⁊ leuigatione ſui: ⁊ diuulſione. Qm̄ leuitas ⁊ equalitas in hypoſtaſi laudata eſt melior. Et in non laudata eſt deterior. Sed diuulſio ſignificat ventoſitates ⁊ digerēdi debilitatem.

¶ Eius autē ſignificatio ex loco ſui eſt. Qm̄ aut eſt natans: ⁊ vocatur nubes. Aut pendens: ⁊ hec quidem eſt in medio ſtans que eſt maioris maturatiōis q̄ prima. Et ex pendente illa melior eſt cuius ruge ⁊ fimbrie ad inferiora declinant. Aut ad fundum deſcēdēs q̄ eſt melioris maturationis: hec q̄dem eſt de hypoſtaſi laudata.

¶ Non laudata vero q̄ leuior eſt melior exiſtit ſicut nigra: ⁊ hoc in febribus acutis. Et ſimiliter ſi humor eſt flegmaticus aut melancolicus: qm̄ ea que eſt vt nubes melior eſt ea que inferius deſcendit ſignificat em̄ eius ſubtilitatē: niſi cum cauſa mutatiōis fuerit multa ventoſitas: ⁊ ſi non fuerit ita natans eſt melior q̄ pendēs. Et inferius deſcendens eſt deterior. Et cauſa quidem natandi ſuperius eſt caliditas cum qua eſt acuitas ⁊ ventoſitas. Hypoſtaſis aūt diuulſa in groſſa ſuperius natat ⁊ proprie cū ſit leuis: ⁊ in tenui deſcēdit inferius et proprie cum ſit grauis. Cunq; in principio egritudinis apparet pendens ⁊ natans: poſtea perſeuerat: ſignificat q̄ criſis cum extura veniet. Macilentorum vero egritudo plerumq; remouet ſedimine bono natante aut pendente: quēadmodū diximus in precedentibus. ¶ Et cum inter nephilim ⁊ enorima ⁊ hypoſtaſim fuerit aliquid ſimile tele arance aut dēſitas erit ſignū malum.

¶ Et multotiēs quidem natans ſedimē nō bonū apparet ex quo prouenit terror. Sed iſtud erit principiū maturationis ⁊ permutationis ad bonitatē: poſtea pēdebit: deinde deſcendet: ⁊ erit ſignū nō malū. Quod ſi poſt ipſum ꝓuenerint hypoſtaſes: timor quem in primis habebamus fiet neceſſarius

¶ Significatio vero hypoſtaſis ex ſuo tp̄e eſt. Qm̄ ſi velociter poſt q̄ mingitur deſcēdit: eſt ſignificatio bona ſꝫ maturitatē. Et cū tarde deſcendit: eſt ſignificatio priuationis maturationis ſm̄ quātitatem ſue diſpoſitionis.

¶ Significatio autem forme cōmixtionis ipſius eſt ſicut diximus cū de mictu ſanguinis ⁊ adipis mentionem fecimus.

¶ De ſignificationibꝰ multitudinis vrine ⁊ paucitatis ipſius. Cap. 7.

Urina q̄ pauce exiſtit quantitatis virtutis ſignificat debilitatē. ¶ Et illa que eſt minus eo q̄d bibit reſolutioneꝫ ſignificat multā: ⁊ ventrē habere: ⁊ aptitudinē ad hydropiſim. ¶ Illa vero vero q̄ eſt multe quātitatis qn̄q; ſignificat liquefactionē: ⁊ ſuperfluitatū liquefactarū in corpe in vrina euacuationē. Et nos q̄dē differētiā inter eas cognoſcere poſſumꝰ ſm̄ virtutis diſpoſitionē.

¶ Urina mali coloris malũ ſignificãs quãto plurima fuerit: tantõ erit magis ſalutis nũcia. ¶ Et cũ interfecta fuerit plus malitiã ſi- gnificabit ſicut nigra: ⁊ groſſa. ¶ Urina diuerſaꝝ diſpoſitionũ que- qñqꝫ mingit multa: qñqꝫ pauca: ⁊ qñqꝫ retinet: eſt ſignificatio pu- gne ⁊ laboris nature: ⁊ ẽ ſignificatio mala. ¶ Urine mſtitudo i acu- tis egritudinib⁹ cũ nõ poſt ipſam aduenit requies: eſt ſignificatio ethice ⁊ ſpaſmi ex iſlãmatiõe. Et ſiſr ſudor. ¶ Urina q̃ i acutis egri- tudinibus guttatim inuoluntarie mingitur: ſignificat i cerebro no- cumẽtũ qđ neruis accidit ⁊ muſculis. ¶ Et ſi febris q̃eta fuerit ⁊ ſi- gna affuerit ſalutis ꝓnoſticaẽ ſanguinis exitum ex naribus. Sed prima deſipiẽtiã ꝓnoſticaẽ ⁊ corruptionem. ¶ Cum autẽ ſani vri- na minuitur et attenuatur ⁊ perſeuerat hoc totum et ſentit graui- tatem et dolorẽ in renib⁹: ſignificat durũ apoſtema i partib⁹ renis. ¶ Et cum in egritudine colerica multiplicatur plerũqꝫ portẽdit ꝓ- ſperũ euẽtũ: ⁊ ꝓpue cum eſt alba ⁊ ad egrediendum facilis.

¶ De vrina ſana optima. Capl̃m. 8.

Hec eſt mediocris ſubſtãtie: ⁊ ſubtilis tincture: ad citrinũ tra- bens. Et hypoſtaſis ſibi fuerit bona ex albedine ⁊ lenitate equalitate ⁊ figure rotunde ⁊ odoris temperati neqꝫ fetida: neqꝫ ex tincta. ¶ Quidam autem dixerunt ꝙ cum huiuſmodi vrina ſubi- ta in egritudine q̃ eſt in vltimo acuitatis viſa fuerit: ſanitas die ſe- quenti aderit.

¶ De vrina etatum. Capl̃m. 9.

Infantiũ vrine ad lactis ꝓprietatẽ trahũt ex pte nutrimenti eorum ⁊ propter humiditatẽ cõplexionis ipſorum ⁊ tũc decli- nant magis ad albedinem.

¶ Puerorũ aũt vrine ſunt ſpiſſiores ⁊ groſſiores vrinis iuuenũ ⁊ tur- bidiores. Et nos iam nominauimus hoc ante.

¶ Iuuenum vero vrine ad ignis formam trahunt: ⁊ ad ſubſtantie mediocritatem.

¶ Et vrine ſenũ ad albedinẽ ⁊ ſubtilitatẽ. Eſt tñ cũ ſunt groſſe ſm̃ ſuꝑfluitates in eis exiſtẽtes quarũ euacuatio multiplicatur.

¶ Decrepitorũ ṽo vrine maioris ſunt albedinis ⁊ tenuitatis. Eſt tñ cũ predicta groſſities eis accidit: ſꝫ raro cũ vrina vehemẽter fue- rit groſſa apti erunt vt lapis eis accidat.

¶ De vrinis virorum ⁊ mulierũ. Cap. 10.

Mulierũ vrine ſemp ſunt maioris groſſitiei: ⁊ albedinis: ⁊ mi- noris pulchritudinis q̃ virorũ vrine. Et hoc quidẽ eſt ꝓpter debilitatem digeſtiue earũ: ⁊ ꝓpter ſuꝑfluitatem ipſarum multitudi- nem: ⁊ propter amplitudinem cãnalium vnde egrediuntur ea que ab eis exeunt: ⁊ propter illud quod ex earum reſoluitur matricib⁹ ⁊ ad vrine inſtrumenta tendit.

¶ Maſculorum vero vrinas cũ moues: turbanẽ: ⁊ declinat eaꝝ tur- batio ad ſuperiora: ⁊ eſt ꝙ ſm̃ plurimũ turbidentur. Sed mulierũ

vrine fere turbidāt ex motiōe ꝓpter paucā ſeꝑationē ſui: ⁊ hn̄t ſm plurimū ſupra ſummitatē ſuā ſpumā rotūdā. Et ſi turbide fuerint eaꝝ turbidatio pauca erit. ¶ In vrinis virorum illico cū mulierib⁹ commiſcentur ſunt fila adinuicē texta.

¶ Urine p̄gnātiū ſunt clare: ⁊ ſupra earū ſupficiē ē nebula. Et qn̄qꝫ trahūt ad colorē aque cicerū aut aqua pedū citrinū l aqua coquūt pedes animalium: ⁊ in ipſa eſt irinus. Et ſupra ſummitatem eaꝝ rū eſt nebula. Sed quocūqꝫ modo fuerit in medio videbitur ſicut co tū carminatū. Et eſt cum in eis ſunt velut grana que aſcendunt ⁊ deſcendūt. Cūqꝫ irinus manifeſtior fuerit: erit impregnationis p̄ī cipiū. Et cū loco ipſius fuerit rubedo erit in fine impregnationis: ⁊ ꝓpterea ſi turbant cum mouētur.

¶ Parientium vrina ſecundum plurimum eſt nigra: et in ipſa eſt velut attramentum et ſicut ſordities.

De reb⁹ vrinarū aīaliū ⁊ diuerſitate ipſaꝝ ab vrinis hoīm. Cap. 11.

Plerūqꝫ ꝯfert medico cū aīaliū vrinas cognoſcit: ꝓptera qꝫ cū ipſe eis expit certitudinē facit: ⁊ hoc q̄dem difficile eſt. ¶ Quidam autem dixerūt qꝫ vrina aſini eſt ſicut butyrū liquidū cū turbiditate ⁊ groſſitie exteriore. ¶ Et ſubiugaliū vrine ei ſimilant: ſꝫ ſunt citrine: ⁊ videbit qꝫ ſuperior medietas vrinalis ſit clara ⁊ inferior medietas ſit turbida. ¶ Ouium vero vrine ſunt albe ad citrinitatem trahentes propinque vrinis boūm: ſed ſubſtātiā nō habent: et eaꝝ rum ſedimen eſt ſicut oleū: aut ſicut amurca. Et cuiuſcūqꝫ nutrimētū fuerit meli⁹ erit vrina clarior. ¶ Urina ꝟo capꝛioli vrinis boūꝫ ⁊ ouiū ſimilat: ſꝫ neqꝫ ſubſtātiā hꝫ neqꝫ ſedimē: ⁊ ē clarior vrīs ouiū

¶ De rebus alijs que vrinis ſimilant ⁊ differentia inter eas et vrinam. Capitulū. 12.

Sirupū acetoſuꝫ ⁊ oēs liquores q̄ fiūt ex aqua ⁊ melle ⁊ aqua ⁊ ficubus ⁊ reliquos q̄ fiūt ex croco ⁊ eis ſimilib⁹ quāto pl⁹ tibi appropinquaueris: erūt in claritate magis augmētati. Et quāto pl⁹ elōgaueris ea cōſidera an opꝫ vt augmētet groſſitudo. Urina ꝟo ab hoc eſt diuerſa. ¶ Hydromellis p̄terea ſpūa ē citrina. Et aq̄ ficuū ſedimē a latere deſcēdit: ⁊ nō in medio: neqꝫ ordinate: neqꝫ hꝫ motū. ¶ Sit ergo ſufficiēs i nominādo diſpoſitiōes vrinarū. In libris ꝟo ꝑticularib⁹ ꝓuenient ad te diuiſiones diſpoſitionū vrine.

¶ De ſignificationibus egeſtionis. Capitulū. 13.

Egeſtio plerūqꝫ declaratur ex ſui quantitate: qḋ ē vt cōſideret ſi eſt minor eo qḋ comedit: aut maior: aut eq̄lis. Et notū q̄dē eſt qꝫ ipſius augmētū eſt ꝓpter humorꝫ multitudinē. Et paucitas ꝓpter ipſorꝫ paucitatē: aut qꝛ ex ipſa i inteſtino monoculo ⁊ i colon ⁊ i faſcijs multū fuit retētū: qḋ ē ſignū colica p̄cedēs: aut ꝓpter expulſiue debilitatē. ¶ Et cognoſcit ēt ex eſſentia ſui. Omī qḋ ex ea humidū eſt: aut ſignificat opilatiōes: aut dig eſtiue malitiam Et plerūqꝫ ſignificat meſaraice debilitatē que humorē nō fugit. Et quādoqꝫ eſt

ꝓpter capitis rheumatiſmum: aut ꝓpter comeſtionẽ rei que ege-
ſtionem humectauit. Qđ autem in humido viſcoſum eſt plerumqꝫ ſi
gnificat liquefactionẽ ⁊ hoc eſt cũ fetore. Et plerumqꝫ ſignificat ma
lorũ humorũ ⁊ viſcoſorum multitudinẽ: ⁊ hoc nõ cũ multa exiſtit le-
nitate. Et plerũqꝫ ſignificat nutriẽtia viſcoſa q̃ comeſta fuerunt ⁊ nõ
pauca cũ calore forti in complexione ⁊ nõ fuit inter ea digeſtio bona.
Sed qđ ex ea eſt ſpumoſum fortitudinis caloris ſignificat ebulitio-
nẽ: aut multarũ ventoſitatũ permixtionẽ. Qđ aũt ex egeſtione eſt ſic-
cũ: aut laborem ſignificat ⁊ reſolutionem: aut multã in vrine ꝓuoca
tionẽ: aut igneũ calorẽ: aut nutrientiũ ſiccitatem: aut multã morã
in inteſtinis: ſicut in ſuo dicemus dicemus capĺo. Cũqꝫ humiditas
ſicco qđ eſt durũ admiſcetur: ſignificat ꝙ eius ſiccitas eſt ꝓpterea ꝙ
multum fuit retẽta in humiditatibꝰ ipſam exire ꝓhibentibus: ⁊ ꝓ-
pter p̄uationẽ fellis pũgentis ⁊ feſtinãtis. Sed cũ ibi nõ eſt lõga retẽ
tio neqꝫ humiditatis in iteſtina adſunt ſignificatiões: cã in ipſa eſt
ſupfluitatis famoſe ⁊ pũgẽtis effuſio q̃ ab epate fluxit ſ. eo ꝙ qđ eſt corã
ipſo ⁊ ſua euacuatione nõ quieuit donec cõmiſceret. ¶ Et eſt etiã cũ
calore ſui dignoſcitur egeſtio. ¶ Eius ꝟo calor naturalis igneꝰ eſt
lenis exiſtens igneitatis. Qui ſi augmẽtatur fellis ſignificat multi-
tudinẽ. Et ſi minuitur: ſignificat cruditatem ⁊ maturatiõis p̄uatio
nẽ. Et ſi albꝰ fiat quãdoqꝫ eſt eius albedo propter opilationẽ in can
nalibus fellis: ⁊ hoc ſignificat ictericiã. Et ſi cum albedine eſt virus
ſaniei habẽs odorem magni apoſtematis ſignificat aptionẽ. ¶ Sa
nꝰ quoqꝫ q̇ nõ exercitat multotiẽs egerit virꝰ ⁊ ſaniez q̃ eſt ei purga
tio ⁊ euacuatio laudabilis qm̃ ꝓpter hoc remouetur ab eo laxitas
q̃ ei ꝓpter p̄uationẽ exercitij acciderat queadmodũ dixīmꝰ in vrina
¶ Preterea ſcito ꝙ egeſtio colorem igneũ vehementer ſupfluuz ha
bẽs multotiens in hora finiũ egritudinum ſignificat maturationẽ
Et multotiẽs ſignificat diſpoſitiõis maliciã. Et nigra q̇dẽ ſignificat
taliter q̃liter ſunt vrine nigre ſignificatiões. Significãt eñ aut adu
ſtionem fortẽ: aut egritudinis melãcolice maturationẽ: aut nutriẽs
tingẽs: aut potionẽ rei q̃ melãcoliã euacuat: ſꝫ p̄ma eſt mala. Et illa
q̇dẽ q̃ eſt ꝓpter melãcoliã non ſufficiẽter cognoſcit̃ ex calore ſui im-
mo cognoſcenda eſt ex acredine ſui ⁊ bullitione terre ex ipſa. Et eſt
mala: ſiue ſit egeſtio: ſiue vomitꝰ. Et ex ipſius proprietatibꝰ eſt ꝙ in
ſe luminoſitatem habet. ¶ Ad vltimum vero humor melancolicus
purus pernecans eſt ſm plurimũ cum egreditur. ſ. eſt mortis ſigni-
ficatio. ¶ Chimi ꝟo nigri exitꝰ multotiẽs cõfert: ⁊ illud eſt qm̃ melã
colie radicalis exitus vltimam corporis aduſtionem ſignificat ⁊ hu
miditatum ipſius peremptionem.

¶ Viridis aũt egeſtio caloris inati ſig̃at extictionẽ. Et ſilr fuſca.

¶ Egeſtio quoqꝫ plerumqꝫ ex ſui cognoſcitur forma ex abſentia in
flationis ſue: aut ex inflatione. Quoniam inflata ſicut ſtercus vac-
ce ſignificat ventoſitatem.

¶ Et eſt cū ex hora ſui cognoſcit: qm̄ cū egeſtiōis exitꝰ feſtinat ꝛ horā q̄ egredi ſolebat antecedit: ſignū eſt malū: qꝛ fellis ſignificat multitudinē: ꝛ v̄tutis retētiue debilitatē. Et ſi eiꝰ tardat exitꝰ digeſtiue ſignificat debilitatē ꝛ inteſtinorū frigiditatē. Et humiditatis ꝛ ſomni multitudo ventoſitates ſignificat inflatiuas.

¶ Colores quoqꝫ extranei ꝛ diuerſi mali exiſtunt: ꝛ nos ipſos in libro nominabimus particulari.

¶ Que v̄o ex egeſtione eſt melior eſt iuncta q̄ eſt ſimiliū partiū ꝛ in q̄ aquoſitas ſiccitati eſt vehemēter admixta ꝛ cuius ſpiſſitudo eſt ſicut mellis ſpiſſitudo: ꝛ cuiꝰ exitꝰ eſt facilis: ꝛ nō pūgit: ꝛ cuiꝰ color attinet citrinitati: ꝛ non eſt multi fetoris: neqꝫ eſt ꝑuata fetore: ꝛ nō hꝫ gurgulationē: neqꝫ rugitū ꝛ nō hꝫ ſpumā. Eius exitꝰ eſt in hora in qua ſolet: ꝛ hꝫ quātitatē q̄ ei qđ cōedit eſt ꝓpinqua in quātitate ſui. ¶ Et ſcito ꝙ nō oīs egeſtiōis equalitas eſt laudabilis: neqꝫ oīs eiꝰ lenitas qꝛ qn̄qꝫ ſunt ꝓpter vehementē maturationē in omi ꝑte ſimilē: ꝛ qn̄qꝫ ſunt ꝓpter aduſtionē ꝛ liquefactiones ſimiles: ꝛ tūc q̄dē ſunt ex deterioribus ſignificatiōibꝰ. ¶ Et ſcito ꝙ egeſtio q̄ eſt tēperate eſſentie que eſt ad tenuitatem non eſt laudabilis: niſi cū non ſunt cum ea rugitꝰ neqꝫ ventoſitates neqꝫ in ſui exitu paulatim interſecatur. Et ſi nō poſſibile eſt vt eius exitus ſit ꝓpter intus moleſtans qđ eſt ei admixtum ꝛ non permittit vt coniungatur.

¶ Eſt aūt cū pleriqꝫ ſolliciti fuerint de ſignificationibꝰ que in ſudore ꝛ alijs apparent rebus: veruntamen de ipſis loqui proprius eſt in ermone particulari. In ſermone quoqꝫ particulari ſimiliter reperies expoſitionis augmentum in re egeſtionis ꝛ vrine ꝛ reliquorū.

¶ Fen quarta de diuiſione modorum medicationum ſm̄ egritudines vniuerſales. Et continet capitula. 31.

¶ Dictionis quarte eſt locutio vniuerſalis de medicatione. Ca. 1.

Dicemus ꝙ res medicatiōis ex vna triū rerum complet. Una earū eſt regimen ꝛ nutriētia. Et alia medicinarū eſt exhibitio. Et tertia eſt operatio manualis.

¶ Per regimem aūt intelligimus adminiſtrationē que fit in cauſis neceſſarijs numeratis que ſm vſum ſunt currētes: ex quibus eſt nutriēs. ¶ Et indicia q̄dē regiminis ex ꝑte qualitatū earū ſunt ꝓportionalia indicijs medicinarū. Nutriēs v̄o ex eis oibus iudicia hꝫ q̄ ſunt ei ꝓpria ex modo quantitatis. ¶ Nutriēs eni quādoqꝫ ꝓhibet: quādoqꝫ minuit: qn̄qꝫ equat: qn̄qꝫ auget. ¶ Sꝫ nō ꝓhibet niſi cū medicꝰ vult vt natura occupet in maturatiōe hūorū. ¶ Et nō minuit niſi cū vult virtutē cū hoc cuſtodire: ergo inq̄tū nutrit: cuſtodit partē virtutis: ꝛ inq̄tum minuit: cuſtodit partē materiei: ne natura tunc occupet in digerēdo multum cibū. Ipſe quoqꝫ ſemꝑ ſit ſollicitꝰ de eo qđ magis ſuſpectū eſt: ꝛ eſt virtꝰ ſi fuerit valde debilis: aut egritudo ſi fuerit multum fortis. ¶ Nutriēs quoqꝫ ex duabus minuit

partibꝰ. vna eaꝝ eſt ex parte quãtitatis: ⁊ altera eſt ex ꝑte ꝗlitatis: ⁊
ibi q̇dẽ poſſibile eſt ponere cõiũctionẽ duaꝝ ꝑtiũ diuiſionẽ tertiam.
¶ Differẽtia aũt inter duas dictiões quãtitatis ⁊ ꝗlitatis eſt. Q̃m
nutriẽs q̃nq; eſt multe quãtitatis ⁊ pauci nutrimẽti ſicut olera ⁊ fru
ctꝰ: q̃m q̇ ex eis multũ comedit ex quãtitate nutriẽtis multũ recipit
abſq; eiꝰ ꝗlitate. Et q̃nq; eſt nutriẽs pauce quãtitatis ⁊ multi nutri
mẽti ſicut oua ⁊ galloꝝ teſticuli. Nobis quoq; q̃nq; eſt neceſſariũ ꝗli
tatẽ minuere ⁊ in quãtitate augmẽtũ facere. ⁊ hic q̇dẽ eſt cũ deſideriũ
fuerit ſuperãs: ⁊ in venis crudi fuerint humores: ⁊ voluerimꝰ deſide
riũ ſopire ꝑ ſtomachi repletionẽ: ⁊ a venis multã ꝓhibere materiã:
idõ vt ꝑus maturet illõ qð eſt i venis: aut ꝓpter itẽtiões alias ab iſtis
Et q̃nq; neceſſariũ ẽ nobis in ꝗlitate augmẽtũ facere ⁊ minuere quã
titatẽ: ⁊ hoc q̇dẽ eſt cũ voluerimꝰ ꝟtutẽ cõfortare: ⁊ ſtomachi natura
rẽ multã digerere nõ valet. Plurimũ aũt qð nos laboramꝰ in minuẽ
do cibũ aut ꝓhibẽdo: eſt cũ egritudies medicamur acutas. In egri
tudinibꝰ quoq; cronicis minuimꝰ ſʒ minꝰ ꝙ̃ in acutis. In egritudi-
nibꝰ nãq; cronicis plꝰ de ꝟtute ſolliciti ſumꝰ: q2 ſcimꝰ ꝙ eaꝝ criſis
eſt lõginqua ⁊ ip̃a ꝓſtatꝰ eſt remotꝰ ꝙ̃ propter niſi virtꝰ cuſtodiat̃ vſq;
ad horã criſis ſtare nõ poterit: neq; illõ qð in lõgo digerit̃ tp̃e dige-
rere valebit. In acutis ꝟo egritudinibꝰ criſis eſt ꝓpinqua ⁊ cõfidimꝰ
ꝙ virtꝰ ante ſtatũ nõ reſoluet̃. Qð ſi hoc timuerimꝰ nutriẽs nõ plu
rime minuemꝰ. Et quanto egritudo plus ꝑncipio ꝓpinqua fuerit: ⁊
accidẽtia magis q̇eta nutriemus virtutẽ cõfortãtes. Et quãtũ egri
tudo ſm augmẽtũ ꝓceſſerit ⁊ accidẽtia ibi etiã augmẽtata fuerint
minuemꝰ dietã ꝓpter fiduciã eius qð iã dedimus ⁊ ꝓpterea vt virtꝰ
alleuietur in hora luctaminis. In tp̃e quoq; ſtatus regimẽ vehemen
ter ſubtiliamus. Et quãto magis egritudo fuerit acuta ⁊ criſis pro
pinquior erit nr̃a regiminis ſubtiliatio maior: niſi cauſe acciderint
q̇ nos ab eo ꝓhibeãt: queãdmodũ in libris nõ labimꝰ ꝑticularibus.
¶ Nutriẽs ꝑterea ſʒ hoc qð ex eo fit nutrimẽtũ duas alias hʒ opatio
nes q̇ ſunt. Velocitas penetratiõis: ſicut diſpõ vini. Et tarditas pe
netratiõis: ſicut aſſatoꝝ diſpõ ⁊ frixoꝝ. Et ẽt ſpiſſitudo ſubſtãtie eiꝰ
qð ex ip̃o generat̃ in ſanguine ⁊ eiꝰ retẽtio: ſicut eſt diſpõ nutrimẽti
carnis porcine ⁊ vituline. Aut ip̃ius ſubtilitas ⁊ reſolutiõis eiꝰ neceſ-
ſitas: ſicut eſt diſpoſitio nutrimẽti qð fit ex vino ⁊ ex lacte ⁊ ex ficubꝰ.
¶ Et nobis quidẽ eſt neceſſariũ nutriẽs qð cito penetret cũ caſui vir
tutis aĩalis ſuccurrere volumꝰ ⁊ eius reſolutioni: ⁊ nõ põt ſtomachꝰ
⁊ virtꝰ tolerare vt nutriẽs digerat̃ qð tarde digerit̃. Et nos q̇dẽ a nu
triẽte terremur qð cito digerit̃ cũ accidit vt nutriẽs ꝑcedat qð tar-
de digerit̃: ⁊ timemꝰ ne cũ eo miſceat̃ ⁊ fiat ſm modũ quẽ iã declara-
uimꝰ. Et terremur etiã a nutrimẽto groſſo cũ ꝑ certo ſcimꝰ qð ac-
cidũt opillationes. Sed eligimus cibũ fortis nutrimenti ⁊ tarde di-
geſtionis propter eum quem confortare volumus exercitijs fortibꝰ
⁊ preparare. Rarum quoq; nutriens eligimus propter illum cui ve-

lociter accidit pororum ſpiſſitudo. ¶ Medicatio aūt q̄ fit cū medicinis tres h3 regulas. Una earū eſt regula eligēdi ei⁹ q̄litatē.ſ. eligēdi ipā3 calidā aut frigidā aut hūidā aut ſiccā. Et ſcda eſt regula ipſius eligēdi quātitatē: ⁊ hec q̄dē regula diuidit̄ in regulā mēſurādi pōdus ei⁹: ⁊ in regulā mēſurādi ipſi⁹ q̄litatē.ſ. ſiue caliditatis gradū aut frigiditatis aut reliquaꝝ ab iſtis. Et tertia eſt regula ordinādi ſuā horā. ¶ In electiōe aūt q̄litatis medicine abſolute nō hab̄it cognitio niſi ꝑ cognitionē ſpeciei egritudinis qm̄ cū egritudinis q̄litas ſcita fuerit: erit medicina eligēda q̄ ei in ſua q̄litate ſit cōtraria qm̄ egritudo ſuo medicat̄ ꝯtrario ⁊ ꝯſeruat̄ ſanitas ſuo ſili. ¶ Quātitatis aūt ipſi⁹ mēſura ex duab⁹ cognoſcit̄ ꝑtib⁹ ſ3 modū mēſure artificialis. Ex natura mēbri. Et ex quātitate egritudinis ex reb⁹ q̄ ſup illō ſua ſignificāt conuenietia ⁊ aptitudine ipaꝝ q̄ ſunt gen⁹ ⁊ etas ⁊ cōſuetudo ⁊ tp̄s ⁊ regio ⁊ ars ⁊ v̄tus ⁊ forma. ¶ Nature v̄o mēbri cognitio q̄ttuor reꝝ cōtinet cognitionē ſc3 cōplexiōis mēbri ⁊ creatiōis ei⁹ ⁊ ei⁹ ſit⁹: ⁊ ipi⁹ v̄tutis. ¶ Et cōplexiōis q̄dē mēbri: qm̄ cū ei⁹ naturalis cōplexio ſcita fuerit: ⁊ ipius cōplexio in egris ſciet̄ ꝑ mēſurā eſtimatiuā quātū ei⁹ cōplexio naturalis elōgata fuerit: ſciet̄ ergo mēſura quātitatis qua ipa reduci poſſit ad tēperiē verbi gratia. qm̄ ſi ſ natiua cōplexio fuerit frigida ⁊ egritudinalis calida: tūc iā multa elōgatio erit a ꝯplexiōe ſui: ⁊ tūc multa indigebit infrigidatiōe. Qd̄ ſi ambe fuerint calide ſufficiet ei ꝑua infrigidatio. ¶ Et creatiōis q̄dē mēbri iā dixim⁹ ꝙ creatura mēbri i q̄tuor diuidit̄ modos. Et tu q̄dē eā ibi cōſiderare debes. Poſt hec ſcire debes ꝙ mēbroꝝ q̄dā ſunt q̄ i foraminib⁹ ſuis ſūt facilia: ⁊ ſunt i eis iteri⁹ aut exteri⁹ loca vacua ꝑ q̄ expellit̄ ſupfluitas medicina ſubtili ⁊ tēperata. Et eoꝝ ſunt alia q̄ nō ſunt ita: ſ3 medicina indigēt fortiore. Et ſilr eoꝝ eſt qd̄ eſt rarū Et eoꝝ eſt qd̄ eſt ſpiſſum. Et raro q̄dē medicina ſufficit ſubtilis. Et ſpiſſo eſt medicina fortis neceſſaria. Qd̄ aūt forti medicina magis indiget eſt illō qd̄ in nulla duaꝝ ptiū vētriculū h3 neq3 receptaculū. Et poſt ipm eſt illō qd̄ a duob⁹ ꝑtib⁹ h3 receptaculū: ſ3 eſt ſolidū ⁊ ſpiſſu3 ſicut rigno. Poſtea eſt illud qd̄ ea h3 a duab⁹ ꝑtib⁹: ⁊ eſt rarū ſicut pulmo. Et ſit⁹ q̄dē mēbri qm̄ ꝑ ſitū cognoſcit̄ queadmodū tu ſcis aut loc⁹ aut ſocietas. ¶ Utilitas v̄o q̄ ex ſocietatis prouenit cognitione eſt magis ꝓpria ꝓpterea ꝙ ꝑtē magis eligis ad quā medicina trahit ⁊ ad quā eā declinare facis. verbi gratia. Cum fuerit materia in gibbo epatis euacuabis eā per vrinam. Et ſi in epatis concauitate fuerit: euacuabis eā per ventrem: quoniā epat's gibboſitas membris vrine eſt aſſociata: ⁊ eius concauitas eſt aſſociata inteſtinis. Sed eius vtilitas que ex parte ſciendi locum prouenit: eſt trium modorum. ¶ Unus eorum eſt eius longitudo ⁊ ipſius propinquitatis: qm̄ ſi fuerit ꝓpinquū ſicut ſtomachus: peruenient ad ipſum medicine tēperate ⁊ operabunt̄ in ipſo. Et ſi longinquum fuerit ſicut pulmo medicinarum temperatarum virtutes corrumpentur anteq̄ ad

ipſum perueniant. Quapropter erit neceſſarium vt in earū virtuti
bus augmentum fiat. Opʒ itaqꝫ vt cū membrū eſt propinquuʒ cui
obuiat medicina ſit virtus ipſius medicine ſm menſuram que egri
tudini ſit oppoſita. Et ſi inter ea fuerit longitudo ꝛ ſpaciū: ꝛ eſt egri
tudo cui eſt medicina neceſſaria quam virtus profundans penetra
re faciat: tunc neceſſariū eſt in virtute medicine plus addere ꝙ pri⁹
erat ei neceſſariū: ſicut acetū in empl'o ſciatice ꝛ reliq̇s. ¶ Et ſcōus
modus eſt vt ſciatur quid medicinis ſit admiſcēdum vt per illud ve
lociter ad mēbrū ꝑueniat: queādmodū medicinis membroꝝ vrine
admiſcentur diuretica: ꝛ medicinis cordis crocus. ¶ Et tertius q̇
dem mod⁹ eſt vt ſciamus q̄ parte medicinā ad ipꝫ trāſire faciam⁹
verbigratia. Si ſciuerim⁹ ꝙ vlcera ī inferiorib⁹ exiſtunt inteſtinis
per cliſteria in iis ſciem⁹ ꝛ ſi ſciuerim⁹ ꝙ ſint ī ſuꝑiorib⁹: ꝑ illō quod
bibūt afferemus. ¶ Qn̄qꝫ ēt cōfert loci ꝛ ſocietatis ſimul ſollicitu-
dinē hr̄e. Et hoc q̇dē eſt in eo qō facere debem⁹ cū fuerit mā tota iā
in membro euacuata. Et in eo qō facere debem⁹ cū materia adhuc
euacuat̄: qm̄ cū ſciuerim⁹ ꝙ materia fuerit adhuc ī deſcēſu: a ſuo lo
co materiā extrahemus: poſtqꝫ q̄tuor cōditionū curā habuerimus
¶ Una eſt partis diuerſitas queādmodū a dextra ad ſiniſtrā trahi
m⁹: ꝛ a ſuꝑiorib⁹ ad inferiora. ¶ Et ſcđa eſt vt ſocietatis curā ha-
beam⁹: ſicut mēſtru a vētoſis retinemus quas mammillis ſupponim⁹
ſocio attrahentes. ¶ Et tertia rectitudinū curam habere quemad
modum in egritudinib⁹ epatis in dextra minutionē facim⁹ baſi-
lica: ꝛ in egritudinib⁹ ſplenis ī baſilica ſiniſtra. ¶ Et q̄rta q̇dē ē cuꝫ
ſollicitudine elongationis: ne qō extrahitur valde ſit ꝓpiquū ei a
quo extrahit̄. ¶ Sʒ cū accidit vt tota materia iā ſit euacuata: vtre
qꝫ res ei cōferūt ex ꝑte: qm̄ ſi voluerim⁹ accipiem⁹ eā ex ipſo mēbro
ꝛ ſi voluerim⁹ trahem⁹ ipſam ad mēbrū ꝓpinquū qō aſſociatuꝫ eſt
et eā ab eo extrahem⁹: queādmodū duas minuim⁹ ſaphenas ī ma-
tricū egritudinib⁹ ꝛ venā q̄ eſt ſub lingua cū medicari volum⁹ apo-
ſtema duarum amigdalarum. ¶ Cunqꝫ ad diuerſum ꝓtrahere vo
lueris membu a quo protrahis dolorem prius ſeda. ¶ Et caue tibi
ne tranſitus ſuper principale fiat. ¶ Et vtilitas quidem que ſequit̄
ex parte virtutis membri eſt trium ſemitarū. Una eſt dignitatis ꝛ
principatus curam habere: qm̄ ſuper mēbra principalia non facie
mus aliquid cū fortibus medicinis in quo ſit ambigendum quāto
magis potuerimus ne nocumētum toti corpori commune faciam⁹
Quapropter ex cerebro ꝛ epate nō euacuabimus illō qō ab eis eua
cuare debemus in vna hora necꝫ vllo modo vehemēti īfrigidabim⁹
infrigidatione. Et cum epati emplaſtrum ſuperponemus ex medi-
cinis reſoluentibus: non relinquemus quin in eo res retētiuas ꝛ bo
ni odoris ponamus ꝓpter virtutē cuſtodiēdā. Et ſimiliter ī eiſque
propter eā ad bibēdū damus. Qō aūt īter omnia membra hac to-
ta cuſtodia dignius exiſtit eſt cor. Et poſtea cerebruꝫ. Et poſt ipſuꝫ

cpar. ¶ Et ſcḋa q̇dem ſemita eſt curam habere operatōis membꝛo
aſſociate lꝫ non ſit ꝑncipale ſicut ſtomachus ⁊ pulmo. Quapꝛopter
i febꝛibus cum ſtomachi debilitate aquam frigidam i potu que ſit
vehementis frigiditatis nō damus. ¶ Et ſcias ꝙ dare ea pura q̄
laxa faciūt pꝛincipalibus membꝛis: ⁊ eis q̄ ſunt corā ipſis eſt valde
timoꝛoſum i re vite. ¶ Et ſemita tertia ē habere ſollicitudinē acui
tatis ſenſus ⁊ eius hebetudinis. Debet nāq̧ ſibi cauere ne m̄ēbꝛis
acuti ſenſus neruoſis det medicinas malarum qualitatū ⁊ moꝛdi-
catiuas ⁊ nocitiuas ſicut ſunt titimalli ⁊ reliq̄ ab eis. Medicinarū
ꝟo a quarū datione nobis cauemus ſpecies ſunt tres. Reſoluētes
Et vehementer ifrigidātes. Et contrarias habentes qualitates: ſi
cut flos erit ⁊ ceruſa ⁊ calcuce caumenō ⁊ eis ſimilia. ¶ Hoc q̇dem
eſt electionem medicine diuidere ſm membꝛi naturam. ¶ Secūdū
vero egritudinis quantitatē quantum illi. verbi gratia. Cuiuscoꝛ
poꝛis caliditas egrotatiua eſt foꝛtis neceſſariū eſt ipſam extiguere
cū medicina q̄ ſit in ifrigidando foꝛtiſſima. Et illi i cuiꝰ accidentalis
frigiditas eſt foꝛtis ē neceſſariū eā calefacere cū medicia foꝛtis cale
factōis. Si vero non fuerit foꝛtes mediciſe debilioꝛis qualitatis no
bis ſufficiēt. ¶ Ex t pe aūt egritudinis eſt vt ſciamꝰ i quo ſuoꝝ tēpo
rum ſit egritudo. verbigratia. Cū apoſtēma i pꝛicipio fuerit: ſup ip
ſum ponemꝰ qḋ ſolū repercutiat. Et cū i ſtatu fuerit: ponemꝰ illō qḋ
ſolummodo reſoluat. In medio autem miſcebimꝰ vtraq̧. Et ſi egri
tudo fuerit acuta ipſa i pꝛicipio exiſtente temperate regimen ſubti
liabimus. Et ſi i ſtatu fuerit i ſubtiliādo ſtudebimus. Et ſi fuerit p
lixa nō tantū i pꝛicipio ſubtiliabimꝰ: ſꝫ i ſtatu tēperata vtemur ſub
tiliatōe: lꝫ multas plixarū egritudinū ꝓter febꝛes ſubtiliatiuū reſol
uat. regimen. Egritudo nāq̧ ſi multe ebuliētis materie fuerit i pꝛi
cipio eam euacuabimus nō expectātes maturationē. Et ſi medio-
cris fuerit: maturabimus eā ⁊ poſtea euacuabimꝰ. ¶ Cognitio aūt
rerū que ſua ſignificāt ꝯueniētia ē ad ſcieñ. tibi facilis. Et aer q̇dē
qui et earū exiſtit ſumma ē dignioꝛ cuiꝰ rem cuſtodiri opoꝛtet ⁊ an
ſit medicine iuuamētū ꝑſtās: an egritudini. ¶ Et dicemus ꝙ i egri
tudinibus i q̇bus ē timoꝛ ⁊ nō ſumus ſecuri a defectu virtutis ſi qḋ
facere debemꝰ tardauerimꝰ vt ex eo aliq̇d alleuiauerimus ⁊ minue
rimus a foꝛti medicamine ꝑmo icipe debemus. Ille ꝟo i q̇bus non
exiſtit timoꝛ ſm oꝛdinē ad foꝛtioꝛē ꝓcedēt: ſi nō ſuffecerit eis debi-
lis. ¶ Preter hoc quoq̧ tibi caue ne a rectitudine recedas: lꝫ vide-
ris ꝙ ipſarū tardet iuuamētū: neq̧ i erroꝛe moꝛeris ⁊ ſi videris ꝙ
eius nō appeat ipedimētū. ¶ Et cū hoc nō ſm vnā medicationē cū
vna tibi ſtañ. ē medicia: imo i vna medicatōe medicias ꝑmuta: qm̄
ab ipſo qḋ ꝯſuetū ē nō fit paſſio. Et vnicuiq̧ q̇deꝫ coꝛpi ⁊ vni mēbꝛo
i vna hoꝛa ⁊ nō i altera ineſt ꝓpꝛietas ab vna medicia patiꝛ nō ab
altera. Cū āt ignoꝛas q̄ ſit egritudo relinq̄ eā nāe ⁊ nō ꝓperes: qm̄
aut nā ſupabit egritudinē; aut ipſꝫ māifeſtabit. Cūq̧ egritudo dolo

ri ꝯiūcta fuerit ſ͞ʒ cauſe doloris aut a quo prouenit dolor ſicut eſt
percuſſio aut caſus: incipies ſedare dolorē. ¶ Et ſi tibi neceſſe fue
rit ſtuporē inducere non trāſcendas tale quale eſt papauer al. qm̄
cū ſuo ſtupore eſt etiā domeſticū vel ꝯſuetū. ¶ Cū vero vehemētia ca-
loris mēbri tibi nocumētū fecerit: nutri ex eo qđ ſanguinē vehemē-
ter ingroſſat: ſicut frumentū coctū. Et ſi ex hoc qđ̄ regimine nō al
leuiabit: nutri cū infrigidātibꝰ ſicut lactucis ⁊ eis ſimilibꝰ. ¶ Scias
preterea ꝙ ex ꝯgruis medicatiōibꝰ q̄ cōferūt: eſt iuuamētum qđ fit ex
eo qđ virtutes ꝯfortat aīales ⁊ vitales: ſicut leticia: ⁊ obuiare ei qđ
ſibi placet ⁊ aſſidue ſedere cū eo cū quo gratulat: qn̄q; etiā ꝯfert ſe-
dere cū eo a quo verecūdatur ⁊ quē erubeſcit: qm̄ egrū ꝓhibet a re
bus q̄ ei nocēt. ¶ Ex eis preterea q̄ huic mō medicatiōis ſunt ꝓpin-
qua eſt mutatio de terra ad terrā: ⁊ de aere ad aerē: ⁊ de formis
ad formas: ⁊ precipue cū formas efficere ⁊ motꝰ q̄ mēbrū dirigāt aut
ꝯplexionē mutēt: quēadmodū puero luſco precipit vt ſcītillas intuea
tur aut rem q̄ ei apparet: aut ſicut precipitur torturā patienti vt ſpe
culū intueatur chalibis: qm̄ hic perducit eū ad hec vt laboret in re
ctificando faciē ſuā ⁊ frontē ⁊ oculū ⁊ fortaſſe inuitꝰ redibit ad hoc
vt melioret. ¶ Ex regulis preterea quas obſeruare debes eſt fortes
dimittere medicatiōes in tēpibꝰ fortibꝰ quāto plus poteris: ſicut
ventrē vehemēter ſoluere: aut ꝓuocare vomitū: aut aperire ⁊ adu
rere in eſtate ⁊ hyeme. ¶ Ex rebꝰ quoq; in quarū medicatione ſub-
tile eſt adhibendū ſtudiū eſt cū in vna ꝯiungunt egritudine duo q̄
fieri debēt cōtraria quia oʒ verbi gratia. vt egritudo infrigidet: et
eius cauſa calefiat aut ecōuerſo q2 opʒ vt egritudo calefiat ⁊ eius
cauſa infrigidet: ſicut materia colice indiget calefactione ⁊ inciſio
ne ⁊ ſubtiliatione: ⁊ oʒ vt fortitudo doloris eiꝰ infrigidet ⁊ ſtupe-
fiat ⁊ ecōuerſo. ¶ Amplius ſcire debes ꝙ nō omnis repletio neq;
omnis complexionis malicia ſuo medicatur ꝯtrario ex euacuatio-
ne ⁊ oppoſitiōe: immo multotiens ſufficit multa regiminis boni-
tas in repletione ⁊ malicia cōplexionis.

¶ De medicationibus egritudinū malitie ꝯplexionis. Cap. 2.

Que ex eis quidē ſine materia exiſtit ꝯplexio tantū permu-
tatur. Sʒ ſi cū materia fuerit ipſa euacuabit. Et plerūq; q̄-
dē ei ſola ſufficit euacuatio: ſi ꝯplexiōis infuſe q̄ preterita eſt: ma-
liciā nō ibi reliquerit. Et qn̄q; nō ſufficit nobis iſtō ſi ꝯplexiōis di
miſerit maliciā: imo erit nobis neceſſe ꝯplexionē ꝑmutare cū in eua
cuādo finē fecerimꝰ. ¶ Dicemꝰ ergo ꝙ malitie cōplexiōis medica-
tio multis fit modis. ¶ Cōplexionis nāq; malitia aut erit infuſa
⁊ erit ipſius medicatio ex cōtrario abſolute: ⁊ hec eſt medicatio ab
ſolute. Aut erit in termino vt ipſa generet. ⁊ erit eiꝰ ſanatio: ſana-
tio q̄ fit cū ꝑmiſſione ſeruatiōis. Quēadmodū putrefactionē q̄ eſt
cū febre q̄rtana medicamur cū tyriaca: ⁊ aquā frigidā in tertiana
damꝰ vt extingat. Et exēplū premiſſionis ſeruatiōis eſt euacuatio

in quartana que ſit cum elleboro: ⁊ in tertiana cum ſcamonea cuꝫ principiū interpollatiōiſque accidit prohibere volumus. Et exēplū premiſſionis ſeruationis ſolūmō ē euacuatio quartane apte ꝓpter melācolie ſuperationē cum elleboro: ⁊ febri tertiane propter colere dominiū cū ſcamonea. ¶ Cum autē in aliqua egritudine dubitaueris an ſit eius cauſa caliditas an frigiditas ⁊ experiri volueris: nō experiaris cuꝫ ſuperfluo. Et caue tibi ne decipiat te impreſſio q̄ erit accidētalis. ¶ Et debes ſcire ꝙ īfrigidationis ⁊ calefactionis tp̄s eſt vnum. Sed in infrigidando eſt plus timoris quoniā caliditas eſt amica nature. Et in humectādo quidem ⁊ exiccando eſt timor equalis. Sed humectādi tp̄s eſt longius. ¶ Vnaqueqꝫ preterea humiditas ⁊ ſiccitas conſeruatur propter ſuarum cauſaꝝ cōfortationem: ⁊ permutatur propter cauſaruꝫ contrarij ipſius fortitudinis augmentū. Et caliditas quidem ſit fortior cauſis quarū iam expleuimus ſermonē. Deinde per mundificantia ⁊ eſt ſuperfluitates expellere ⁊ repletionē ⁊ opilationē aperire. Deinde ex eo qđ ipſam cōſeruat ⁊ eſt humiditas temperata. Frigiditas vō fortior ex eo ꝙ ipſius confortat cauſas ⁊ ꝙ caliditatem ſuffocat: ⁊ ex eo ꝙ ipſam ſuperflue reſoluit ⁊ eſt ſiccitas ſm eſſentiā ⁊ caliditas ſm accidens. ¶ Qui autem caliditatis ſuperfluitatē cū opilationibꝰ medicatur ſibi cauere debet ab infrigidatione ſuperflua ne in cōuertendo opilationē in lapidem augmentū faciat: ⁊ ne calide complexionis maliciam augmentet: imo paulatim primo medicari debet cum eo qđ abſtergit. Et ſi qđ infrigidat ei ſuffecerit ſicut aqua ordei ⁊ ſuccus ſcariole erit cōueniēs. Et ſi nō ſuffecerit: tunc cū illo qđ temperatuꝫ extiſtit. Quod ſi hoc non ſuffecerit: tūc cum in eo in quo ſubtilis extiſtit calor. Neqꝫ ex hoc ſis ſollicitus qm̄ iuuamētum eius diaphoreſis in īfrigidando plus confert q̄ ſit nocumētuꝫ quod facit ei calor qui ad extinguēdū eſt facilis poſt apertionē. ¶ Et eſt etiam cū acutorum humorū digeſtio extinguendi ſuperfluitatē prohibet: licet quidā hominum ſint q̄ proteruiāt ad hanc deſtruendā ſententiam ⁊ ignorent ꝙ fortis extinctio deijcit virtutē: ⁊ quantomagis in corporibus que ab egritudine debilitata fuerūt: lꝫ aliquo directionis modo mām rectificet qđ eſt cum poſt ipſam alie proueniūt egritudines aut ex malicia cōplexionis ſimplicis: aut ex materijs frigidis complexioni ꝯtrarijs quā rectificauit. ¶ Complexionem vero frigidam calefacere quaſi difficile eſt cum iam eſt infuſa. Et multum facile in principio. Et ad vltimum calefacere frigidum in principio rei eſt facilius q̄ calidum in principio infrigidare. Sꝫ calidum in fine infrigidare lꝫ ſit difficile: eſt tn̄ facilius q̄ frigidū in fine calefacere: qm̄ ſuperflua frigiditas eſt ipſa mors īnati caloris aut ei ꝓpinqua. ¶ Et debes ſcire ꝙ īfrigidatio qn̄qꝫ ſiccitati cōiungitur. Et qn̄qꝫ humiditati. Et quādoqꝫ ab vtriſqꝫ ſeparatur. Verūtamē ſiccitas magis ſit māſiua cum frigiditate que ſenuit. Et hūiditas

eſt magis adducēſfrigiditatē que accidit. Et iam quidē omnes ca
loris cauſe cum ſuperfluunt in exiccando iuuāt. Et quādoqȝ etiāȝ
omnes frigiditatis cauſe cū ſuperflue fuerit in humecando iuuāt.
Et nulla ꝗdeȝ res ad hoc tantū ꝑuenit quātum ocioſitas ꝛaſſiduā
balneatio ꝗ eſt facilis in tina. At nos ꝗdem te faciem⁹ ſcire hoc in
eo qđ eſt premiſſuȝ. Uinū ꝓterea tēperate bibitū in humectādo eſt
forte. ¶ Amplius ſcire debes ꝙ cū ſenex infrigidatiōe indiget ꝛhu
mectatione: nō ſufficit ad hoc illud qđ ipſum ad equalitatē redu⸗
cit: imo ꝙ ipſum trāſire facit ad cōplexionē frigidā ꝛhumidā que
ei debet: quoniā ipſa lȝ ſit accidentalis eſt tamē ei quaſi naturalis
¶ Scire quoqȝ debes ꝙ ſepe eſt nobis neceſſarium in permutando
complexionem dare illud quod huiuſmodi confortat complexionē
Quēadmodū eſt nobis neceſſarium dare acetum cū medicinis ca⸗
lidis alicui membro ideo vt ipſarum penetrent virtutes. Et ſicut ē
nobis neceſſariū dare crocum cum medicinis infrigidantibus co⸗
propterea vt eas ad ipſum ferat. ¶ Et multotiens quidem eſt me⸗
dicina vehemētioris operationis in permutando cōplexioneȝ: ſed
propter ſui ſubtilitatē non permanet donec ſuam perficiat opera⸗
tionē. Eſt ergo nobis neceſſarium ei aliquid admiſcere quod inſpiſ
ſet ꝛretineat licet ex ea ſue operationis proueniat contrariuȝ: ſicut
balſamo admiſcemus ceram ꝛreliqua ad hoc vt ipſum tanto tem⸗
pore retineatur in quo ſuam perficiat operationem.

¶ Ad ſciendum qualiter ꝛquando oportet euacuari. Cap. 3.

Res que demonſtrāt rectitudinē iudicij in euacuādo ſunt. IC.
repletio ꝛvirt⁹: cōplexio: ꝛaccidētia cōuenientia: ſicut ſi contin
geret ꝙ naturam ſoluere vellemus: deinde accideret ventris ſolu⸗
tio: qm̄ vētrē ſoluere ſuꝑ ventris ſolutionē ē timoroſum ꝛfigura: et
etas: ꝛtēpus: ꝛaeris ꝛregionis diſpoſitio: ꝛ cōſuetudo euacuandi:
ꝛarſ euacuādi: hec nāqȝ cuȝ fuerint contraria ſignificationi ꝓpter
quā euacuatio facienda erit prohibebunt euacuationem.
¶ Uacuitas itaqȝ ſine dubio euacuationem fieri prohibet.
¶ Et ſimiliter cum debilitas cuiuſcūqȝ triū virtutū fuerit. Uerūtn̄
quandoqȝ plus eligimus alicui⁹ virtutis debilitatē ꝙ̄ impedimen
tum relinquendi euacuationem: ꝛhec quidem eſt in virtutibus ſen
ſibilibus ꝛmotiuis cū fiduciam habuerimus ſuccurrēdi rei timo
roſe ſi acciderit: ꝛſimiliter in omnibus virtutibus.
¶ Cōplexio quoqȝ calida ꝛſicca ad hoc prohibet. Et frigida ꝛhu⸗
mida caliditatem non habens aut debilitatē habens ab ea ēt ꝓhi
bet. In calida autem ꝛhumida facile faciemus illud ꝛfortiter.
¶ Figura autem ſcilicet ſuperfluitas maciei aut raritas ab ea ꝓ⸗
hibet propter timorem ne ſpiritus reſoluatur. Et ſimiliter opȝ ī re⸗
gendo debilem et mac:um multam coleram rubeam in ſanguine
hn̄teȝ vt ei blādiaris ꝛnō ipſum euacues: ꝛvt euȝ nutrias ex eo qđ
bonū generat ſanguinē ad frigiditateȝ ꝛ humiditatē declinātem.

quoniam ex hoc ſui humoris cõplexio rectificabitur: aut fortaſſe ſpiſſum fortẽ efficies ⁊ euacuationes tolerabit. Et ſimiliter opꝫ ne illum euacuare ſis auſus q̄ ex conſuetudine parũ comedit quãdiu ab eius euacuatiõe abſtinere poteris. Superflua quoqꝫ pinguedo ab eo ꝓhibet ꝓpter timorẽ ne frigiditas dominet̃ ⁊ ne caro venas cõprimat ⁊ eas extingat cũ vacuas inuenerit ⁊ calorem ſuffocet innatum: aut ſuperfluitates exprimendo ad interiora expellat.

¶ Accidẽtia quoqꝫ mala ſicut aptitudo colerice paſſioni ⁊ ſpaſmo ab ea prohibent.

¶ Etas preterea etiam que nondũ ad augmenti cõplementũ puenit: aut ad cõſumptionis terminum eſt tranſiens ab ea prohibet.

¶ Hora quoqꝫ multum calida aut multum frigida ab ea ꝓhibet.

¶ Et regio quidẽ meridionalis vehementer calida ab ea ꝓhibet: q̄m plurima eoꝝ q̄ ventrẽ ſoluũt ſunt calida ⁊ duaꝝ acuitatũ ꝯiunctio tolerari non poteſt: q̄m virtutes in eis debiles erunt ⁊ diſſolute: ⁊ q: exterior calor materiã ad exteriora trahit: ⁊ medicina ipaꝫ trahit ad interiora quare iñ ꝓuenit in diuerſas ꝑtes ꝯtractio ⁊ ad reſiſtẽtiã perducit. Et ſeptẽtrionalis multũ frigida ab ea ꝓhibet.

¶ Parua quoqꝫ euacuandi conſuetudo ab ea ꝓhibet.

¶ Ars etiã qua multũ fit euacuatio: ſicut ſeruiendi in balneo ⁊ onera dorſo deferentiũ ab ea ꝓhibent. Et ad vltimũ oĩs ars laborioſa

¶ Scias ꝑterea ꝙ intentio in oĩ euacuatione ẽ vna quinqꝫ rerum.

¶ Aut euacuatio illi⁹ qđ eſt euacuandũ ⁊ ſequit̃ ipſum proculdubio tranquillitas: niſi ꝙ receptaculorum laſſitudo ipſum ſequat̃: aut caliditatis ebullitio: aut febris effimera: aut alie egritudines que comitantur ſicut excoriatio quã ventris ſolutio in inteſtinis facit: aut vlcera q̄ vrine ꝓuocatio in veſica facit: ⁊ hec quidem lꝫ iuuamẽtum cõferat: eius tamẽ vtilitas nõ ſentit̃: immo q̄n̄qꝫ preſentialiter dolet donec accidens remoueat̃. ¶ Et ſecunda eſt cõſideratio ꝑtis ſue declinationis: ſicut nauſea q̄ vomitu mundat̃ ⁊ mordicatio in ventre q̄ vẽtris reſolutione remouetur. ¶ Et tertia eſt membrũ egreſſionis eius a parte declinatiõis ei⁹: ſicut baſilica dextra ĩ egritudine epatis: ⁊ non cephalica dextra: q̄m ſi error ꝓuenerit in tali quale eſt illud q̄n̄qꝫ ſequatur inde timor. ¶ Et opꝫ quidẽ vt ſit mẽbrum egreſſionis ignobilibus illo a quo fit euacuatio: ne materia ad illud declinet qđ eſt nobilius. ¶ Opꝫ ꝑterea vt ſit ei⁹ exit⁹ naturalis: ſicut mẽbra vrine gibboſitati epatis: ⁊ inteſtina ĩ concauitati ipſius. ¶ Et eſt tñ cũ membrũ a quo expellitur eſt ipſum mẽbrũ per qđ euacuatio faciẽda eſt: ſꝫ eſt in ĩpo egritudo vel⁹ aut recẽs ꝓpter quã eſt timendũ de curſu humorũ ſuper ipm̃. Ipſi ergo ad aliud qđ ſit meli⁹ trãſponẽdi ſunt. ¶ Et ẽ etiã cũ ex ſuperatiõe humoꝝ timet̃ ſup ipm̃ egritudo: ſicut cũ tract⁹ fit ab oculo ad gulã: q̄m timet̃ ne illi q̄n̄qꝫ ſuperueniat ſuffocatio: iõ quale eſt hm̃õi ſuauiter ⁊ molliter fieri dꝫ. Natura quoqꝫ plerũqꝫ taliter operat̃ ⁊ euacuat nõ per

partem qua ꝯſueuit: ideo vt mēbrum cuſtodiat cū debile fuerit. Et plerūqȝ etiā eſt vt ſit illud qđ natura euacuat ꝑtis longinque ⁊ oppoſite ⁊ remaneat cū ipſo ambiguitas: ſicut cū a capite ad anū aut crus aut pedē euacuat: nō eñi ꝓ certo ſcit̄ ſi ex toto ſit cerebro aut ex vno vētriculo. ¶ Et quarta quidem eſt hora euacuationis ipſi⁹. Mādicit Galenus. Venit⁹ qđ in cronicis egritudinib⁹ maturatio tantū: ⁊ nihil plus expectanda ē. Et tu quidē iam ſciuiſti qđ ſit maturatio. ¶ Et anteq̄ȝ euacues poſt maturationē ex ſubtiliatis in potu tribuere debes ſicut aquā yſopi ⁊ haſce ⁊ ſeminū. ¶ Sȝ ī acutis ēt egritudinib⁹ maturationē expectare melius ē: ⁊ precipue cum quiete fuerint. ¶ Quod ſi mobiles fuerint tūc ad euacuādū materiā feſtinare erit meli⁹: qm̄ mot⁹ eius ē mai⁹ q̄ȝ ſue euacuationis anteq̄ȝ ipſa ſit matura: ⁊ ꝓprie cū humores fuerint ſubtiles: ⁊ ꝑcipue cū in ꝯcauitatib⁹ venaꝝ fuerint ⁊ nō in mēbris egrediētes. ¶ Cū autē humor in vno fuerit mēbro ꝯprehēſus: nullo mō moueat̄ donec mutetur ⁊ eētiā habeat tēperatā vel apoſtematā quā tu ſciuiſti in ſuo loco. ¶ Et ſilr cū nō fuerim⁹ ſecuri q̄ virt⁹ vſqȝ ad maturitatis horā ꝑduret euacuabim⁹ eā: poſtq̄ȝ nobȷ cauerim⁹ vt ei⁹ ſubtilitatē ⁊ groſſiciē ſciam⁹: qm̄ ſi ſpiſſa fuerit ⁊ groſſa ipſam monere nō debemus niſi poſt ſubtiliationē. Eius v̄o groſſitiē cognoſcem⁹ ꝓpterea q̄ faſtidiū preteritū iā ꝑceſſit: aut ſub hypocūdrijs dolor extenſiu⁹ aut aduentus aꝑatis in interiorib⁹. Qđ aūt magis cuſtodire debemus in hm̄oi diſpōne eſt habitudo cānaluȝ ne ipſi ſint clauſi: ⁊ poſt hoc quidē totū tibi poſſibile erit vt ante maturationē ventrem ſoluas. ¶ Et ſcias q̄ materiei euacuatio ⁊ ipſi⁹ de ſuo loco eradicatio eſt ꝑm vnū duoꝝ modoꝝ. Unus eoꝝ ē ꝓpter attractionē q̄ fit ad lōginquā diuerſitatē. Et alter ꝓpter eā q̄ ad ꝓpinquā. Et ſuaꝝ qđ dez horarū dignior ē cū in corꝑe nullo mō ē alicuius materiei repletio. Ponamus itaqȝ ab orexiri ſuperi⁹ mult⁹ fluat ſanguis: ⁊ ab emorroidib⁹ mulieris ſuperflue fluat ſanguis. Unū itaqȝ duorū faciemus. Aut trahemus ꝑ declinationē q̄ fit ad ꝓpinquā diuerſitatem ⁊ oportebit tūc vt materiā ad nares declinemus faciēdo ſanguinē ex naribus fluere: ⁊ in altero ad matricē prouocādo mēſtrua. Aut ſi voluerim⁹ ad longinquā diuerſitatē attraher eeuacuabimus in primo ſanguinē a venis ⁊ locis q̄ ſunt in inferiore parte corporis. et in ſecūdo a venis ⁊ locis q̄ ſunt in ſuprema parte corporis ¶ Et nō opȝ quidē vt in duas diametros prolongationē facias: ſed in vna tantū que ſit diameter magis longinqua. Naȝ ſi materia fuerit in ſupremo dextre partis non erit attrahenda ad infimuȝ ſiniſtre: immo ad infimum ipſius dextre. Et hoc quidē eſt illud quod eſt magis neceſſarium: aut ad ſiniſtram a ſupremo ſi fuerit tantum longinqua quantum eſt ab humero ad humerum ⁊ non fuerit diſpoſitio eius ſicut diſpoſitio duoꝝ lateruȝ capitis. Materia nanqȝ ſi in dextra capitis fuerit: eam ad inferiora ⁊ nō ad ſiniſtram trahes ca

pitis. ¶ Cumqꝫ materiam ad longinquum trahere volueris ; loci
dolorem prius sedabis vt ipsius minuatur cōpressio per attractio-
nem:quoniam dolor est trahens. ¶ Cumqꝫ ad locuꝫ non obedit ad
quem ipsam trahis:non violenter agas:quoniam quandoqꝫ violē
tia illa ipsam mouebit ꝛ subtiliabit:ꝛ non trahetur ꝛ fiet velocius de
clinans ad dolentem locum. Et forsitan tibi sufficiet vt trahas li-
cet non euacues:quoniam ipsa attractio eius iter ad membrum ꝓ
hibet: licet non extrahatur.per ipsam ergo attractionem ad inten
tionem peruenieimus:licet cum ipsa non euacuaueris:sed declina-
tione contentus fueris que fit ligādo membra opposita:aut vēto-
sis ꝛ medicinis rubificantibus:ꝛ ad summum cum omni quod dolo
rem efficit. ¶ Ex materijs autem que ad euacuandum sunt facilio
res sunt ille que sunt in venis:deinde ille que in membris ꝛ iunctu-
ris:quoniā quandoqꝫ est difficile eas extrahere ꝛ euacuare: ideoqꝫ
necesse est vt cum euacuabuntur:alie cum eis egrediantur. ¶ Eua
cuatio preterea est necessariuꝫ ne properet comedere nutrictia mul
ta ꝛ mala que natura indigesta trahat. Quod si aliquid ex hoc fie
ri necesse fuerit:oportebit vt paulatim ꝛ suauiter fiat donec sit ſm
ordinem ꝛ vt sit quod corpus ingreditur digestum ꝛ conueniens.
¶ Minutio est euacuatio humoribus equaliter augmentatis pro
pria. ¶ Euacuatio vero humori qui in quantitate solum augmen
tat aut corrumpit ꝓpria est alia a minutione. ¶ Oīs preterea eua
cuatio q̄ est superflua ſm plm febres generat. ¶ Cūqꝫ ventris con-
strictio qui fluere solebat aliquā egritudinē possidere fecerit:illius
euacuationis reuersio ſm plurimum ipsum medicabit:sicut ab eo
quē cōstrictio saniei auriū aut mucorum narium vertiginem pos-
sidere fecit:eius reuersio ipsam remouebit. ¶ Et scito ꝙ residuum
materieri dimittere qđ necesse erat euacuare:minus nocumentuꝫ
est q̄ exquisitissime euacuare ꝛ peruenire in ipsa ad hoc vt virtus te
ratur:quoniam multotiens natura hoc resoluit residuū. ¶ Cumqꝫ
humor illius fuerit generis cuius esse oportet ꝛ eger tolerare pōt:
non terreri debes ex superfluitate. Quandoqꝫ etiam contingit cuꝫ
te euacuare oportet vsqꝫ ad lipotomiam. ¶ Cumqꝫ alicuius virtus
fortis fuerit ꝛ ipsorum humorum materia multa ꝛ mala ipsam pau
latim euacua. Et similiter cum materia vehementer fuerit pene-
tratiua aut cum sanguine multuꝫ mixta:non poteris ipsam vna
vice euacuare sicut est in sciatica et artetica longi temporis ꝛ can
cro ꝛ scabie antiqua et carbunculis veteribus. ¶ Et debes scire
quod ventris solutio a superioribus trahit et ab inferioribus era-
dicat. Duabus ergo attractionibus est apta conuenienti ꝛ diuer-
se que etiam post materierum quietem est conueniens. Cum ergo
materie fuerint a superioribus ad diuersum trahet eas:et ipsas
etiam eradicabit a locis vbi sunt:vomitu vero fit attractio et era-
dicatio e conuerso. Minutionis preterea dispositio diuersificatur

ſecundum loca a quibus ſanguis accipitur' ſicut ſaui ſit. Minus itaq; cunctis oibus euacuatione dignus eſt ille cuius cibus bonus fuerit ꝛ digeſtio bona. In regionibus quoq; calidis morātes eua- cuatione parū indigent.

¶ De regulis cōibus vomitui ꝛ ſolutioni ventris qualiter trahit id qd ventrē ſoluit ꝛ vomere facit. Ca. 4.

Oportet vt illius cib' cuius ſoluēdus eſt vēter aut vomit' pro uocandus partiat vt qd ei in vna die ſufficiebat multis come dat vicib'. Et vt ſint cibi diuerſi ꝛ pot' etiā diuerſi. Ex hac nāq; diſ poſitiōe accidit ſtomacho vt expellere deſideret qd eſt in eo ſuperius aut inferius. Ex cibo autem nō diuerſo neq; ſuper aliū cibū ingre diēte ſtomachus eſt auarus ꝛ ipſum forti cōtinet retentione: ꝛ pro pue ſi fuerit eius quātitatis parua. Mollem vero habēs ventrem nihil ex hoc facere debet. ¶ Et ſcias q vomit' ꝛ ventris ſolutio ꝛ q̄ eis aſſimilantur non attinēt ei qui bono vtitur regimine: qm̄ ille q̄ bene regitur nō indiget niſi eo qd fit iſtis leuius: ꝛ fortaſſe excuſa- bunt ea exercitium ꝛ fricatio ꝛ balneum. ¶ Amplius ſi eius corpus repletum fuerit plurimū talis repletionis qualis eſt ipſius: erit ex eo qui humorum melior eſt. ſ. ex ſanguine. Minutio igit eſt illō qd ad ipſum mūdificādū erit neceſſariū: ꝛ nō vētris ſolutio. ¶ Cū aūt minutio neceſſaria fuerit ꝛ vētris ſolutio ex aliquo qd fit vt ellebo- rus ꝛ violēte medicine: a minutiōe incipere debes: qm̄ hoc eſt ex pre ceptis Hyp. in libro epidimiarū. hec eſt veritas. Et ſimiliter ſi hūo res fuerit flegmatici cū ſanguine mixti. Qd ſi viſcoſi ꝛ frigidi fue- rint: fortaſſe minutio groſſitudinē ꝛ viſcoſitatē eis augmentabit. Incipiēn. ergo erit a ſolutiōe vētris. Et ad ſummū ſi humores fue rint equales premitte minutionē: ꝛ ſi poſtea ſuperabundauerit eua cua. Qd ſi equales nō fuerint in p̄mis ſuperabūdātē euacua hūo rē donec equat: poſtea min'. ¶ Et ei q̄ ante minutionē premiſerat medicinā cū minutionē premittere debebat: poſtponat minutionē dieb' paucis. Et cui puū itercēſſit ſpaciū ex quo minut' fuit ꝛ eua- cuatione indiget: medicinā ſumere eſt ei quenienti'. ¶ Multotiēs p̄terea ex hauſtu medicine ille q̄ minui debebat: puenit ad febrē ꝛ ad eſtuationē. Et ſi ex eis q̄ deſcere faciūt nō q̄euerit: ſcias q minutio nē p̄mittere debebat. ¶ Nō oēs preterea euacuatiōes ſunt neceſſa- rie ꝑpter ſuperfluitatē repletiōis: imo qn̄q; ſunt neceſſarie propter egritudinis magnitudinē: ꝛ ꝑpter repletionē ſm qualitatē ꝛ nō ſm quātitatē. ¶ Et multotiēs q̄deq; eſt euacuatio neceſſaria ſed ſuper- uenit aliq̄d qd ꝓhibet. Et nō eſt ibi ingeniū niſi in ieiunādo ꝛ dor- miēdo ꝛ emēdando cōplexionis malitiā que ex repletiōe puenit. ¶ Ampli' euacuatiōis ē q̄dā q̄ ē ſm modū p̄ſeruatiōis ſicut idiget ille cui podagra euenire ſolet ꝛ epilepſia ꝛ reliq̄ ab eis in hora cogni ta: ꝛ ꝓprie in vere. Ei ergo neceſſariū ē vt p̄ſeruatiōe vtat añ ſuā ho rā: ꝛ euacuet ea q̄ ꝓprie in ipſius egritudine ſunt euacuāda: ſiue ſit

minutio:ſiue ventris ſolutio. Et fortaſſe deſiccantia exteriꝰ appo-
nere ꝛ medicinas abſtergentes eſt euacuare: quēadmodū hydropi-
ſim patientes faciūt. ¶ Qñq; etiā neceſſe eſt te dare medicinā q̄ ſit
ex genere euacuādi hūores in qualitate: ſicut cū ſcamonea eſt tibi
neceſſaria ad euacuādū colerā rubeā. ei ergo admiſcēdū eſt illō qđ
ipſam in qualitate diuerſificet: ꝛ in ventrē ſoluēdo cū ea ꝯueniat: et
ipſaʒ ab euacuatiōe nō prohibeat ſicut mirabolani: ꝛ emēdet cōple-
xiōis malicia ſi poſt acciderit. ¶ Habētiū quoq; in interioribꝰ apo-
ſtema ventrē ſoluere eſt difficile ꝛ facere vt vomāt. Qđ ſi tibi neceſ-
ſariū fuerit: da eis qđ ſit ſicut volubilis ꝛ ſemē croci hortēſis ꝛ apo-
ʒima polipodij ꝛ caſiā fiſtulā ꝛ his ſimilia. ¶ Hyp. quoq; inquit.
Qui fuerit macer ꝛ fuerit nature cui vomere ſit facile: melius erit
in mūdando ipſm vt ad vomitum adducaꝛ: ꝛ vt ſit hoc ī eſtate aut
vere aut autūno ꝛ nō in hyeme. Si vero q̄ mediocris fuerit figure
cōuenīētior eſt vētris ſolutio ꝙ ſi ſibi euacuatio que fit vomitu ne-
ceſſaria fuerit vſq; ad eſtatē expectet: ab ipſo tñ ſibi caueat cum eo
non īdigeꝛ. ¶ Ueruntamen anteq̄ȝ ventris fiat ſolutio aut vomitꝰ
premittenda eſt humoris ſubtiliatio qui eſt euacuandus: ꝛ ampli-
ficatio cannaliū ꝛ ipſorum apertio: qm̄ hoc eſt ex eo quod corpus
a pena ſecurum reddit. ¶ Et ſcito ꝙ facere nature conſuetudineʒ
lenitatis ꝛ obedientie ei quod vis ex ſolutione ventris ꝛ vomitu fa-
cili anteq̄ȝ medicina detur aut vomitus eſt ex regiminibus aperiē-
tibus. ¶ Ampliꝰ ventris ſolutio ꝛ vomitus cum macredine ventris
eſt difficilis ꝛ laborioſus ꝛ timoroſus. ¶ Medicina quoq; vomitū
faciens quandoq; fit ventris ſolutiua cum ſtomachus fuerit fortis
aut bibita fuerit ſuper forteʒ fameʒ: aut q̄ eam bibit: habuerit paſ-
ſionem colericam ꝛ nature lenitatem: aut ſi vomere non conſueue-
rit: aut ſi medicina ī ſua ſubſtantia grauis fuerit ꝛ velocis deſcen-
ſionis. ¶ Et ventris ſolutiua facit vomitū: propter debilitatem ſto-
machi: aut propter multā fecis ſiccitatē: aut propterea ꝙ medicīa
abhorretur: aut ꝓpterea ꝙ bibitor faſtidium habere ſolet. ¶ Om-
nis preterea medicīa que ventris ē ſolutiua cū nō ipſm ſoluit aut ſol-
uit ſed nō id qđ eſt maturū: mouet humorē quē debet ſoluere: ꝛ di-
latat ipſum in corpore: ſuperat ergo corpus: ꝛ cōuertūtur ad ipſm
humores alij: quare humor iſte in corpore multiplicaꝛ. ¶ Ex hūori-
bus quoq; eſt q̄ eſt velocioris obedientie vomitui ſcđm plurimū ſi-
cut colera. Et ex eis eſt q̄ vomitui rebellis exiſtit ſicut melācolia. Et
ex eis eſt qui inter hoc ꝛ hoc eſt medius ſicut flegma. Et febrem hā-
dē habētis vētrē ſoluere meliꝰ eſt q̄ȝ facere vt ipſe vomat. Et cuiꝰ hu-
mor deſcēdēs fuerit ſicut lienteriā hñtis facere vt vomat: eſt incon-
ueniens. ¶ Medicinarum preterea ventris ſolutionem facientiū de-
terior eſt q̄ ex medicinis eſt compoſita: multe diuerſitatis in tpe in
quo ſoluēdꝰ eſt venter: qm̄ ventris ſolutio cōturbaꝛ: ꝛ poſt vētrem
ꝓluit anteq̄ȝ ſcđa; ꝛ quādoq; prima ipſam ſcđam expellit. ¶ Ampliꝰ

qui biberit aliquid ventris ſolutionē aut vomitū ſibi faciēs corpē ipſius limpido neceſſe erit vt ei vertigo accidat aut mordicatio in ventre et anguſtia ⁊ qđ ab eo expellet: egredietur cum difficultate. Et ad vltimū q̇dē dū medicina ſuperfluitates euacuat non erit i ea eſtuatio. Cū ꝗ qui medicinā biberit eſtuationem habere ceperit iā euacuat quod ſuperfluū nō eſt. ¶ Humor ꝑterea q̇ vomitu aut ventris ſolutione euacuat cū ad aliū mutabit humorē ſignificabit ꝙ iā corpus eſt mūdatū a ſupfluo humore quē euacuare volum⁹. Qđ ſi mundificatio vſ ꝗ ad inteſtinoꝝ raſurā ꝑuenerit ⁊ ad rē nigrā fetidū habētē odorē: erit malū. ¶ Somnus quo ꝗ cū poſt vētris ſolutionē aut vomitū fuerit multus demonſtrabit ꝙ euacuatio iā ꝑfecte mūdauit corpus ⁊ cōtulit. ¶ Et ſcias ꝙ cū ſitis poſt vētris ſolutionē aut vomitū fuerit fortis: maximā ⁊ vltimā purgationis bonitatem ſignificabit. ¶ Scito etiā ꝙ medicina ventris ſolutiua expellit illud qđ euacuat cū virtute attractiua que attrahit hūc eūdem humorē: ⁊ fortaſſe attrahit groſſum ⁊ relinquit ſubtilem: quemadmodū facit illa que melācoliā expellit. ¶ Illius preterea verbū qui dicit ꝙ ipſa generat illud qđ attrahit: aut ꝙ i primis attrahit qđ eſt ſubtile nō eſt aliq̇d. Et. G. quidē licet hoc ſentiat penit⁹ tñ dicit ꝙ medicina ventris ſolutiua in qua nō eſt vētoſitas cū ventrem nō ſoluerit ⁊ digeref: generabit humorē quē attrahere ſolebat. Sȝ huiuſmodi dicta non ſunt couenietia. Et videf q̇dem ꝙ. G. ex hoc ꝙ certificat: ſentiat ꝙ iter attrahētē medicinā ⁊ humorē attractū ſit cōuenientia in ſubſtātia: ⁊ ꝓpter hoc attrahit ipſum. Sed hoc nō eſt verū qm̄ ſi attractio fieret cū cōuenietia: ferrū attraheret ferrū cū ipȝ ſuparet: ⁊ aurū attraheret aurū cū ipm ſuperaret quātitate ſua. hoc tñ certificare nō eſt medici. ¶ Et debes ſcire ꝙ humorum attractio que fit potu medicinarum ſoluentium ventrem aut vomitum facientium non eſt niſi i venis i q̇bus venerūt donec ad iteſtina perueniant ⁊ ſtomachum ⁊ hic natura mouetur ad hoc vt eos expellat extra. Et raro q̇dem accidit vt cum ventris ſolutiuum bibit ad ſtomachū aſcendāt: ⁊ ſi aſcēderit ad vomitū declinabūt. Quod autem ad ſtomachum aſcendere non dimittit non eſt niſi ꝓpter duas cauſas. Una que eſt quoniam medicina ventris ſolutiua velociter penetrat ad inteſtina. Et altera eſt qm̄ cum medicina ventris ſolutiua bibif: nā ꝓperat ad hoc vt ex venis meſaraicis ad inferiora expellat ⁊ nō ad ſuperiora: qm̄ hoc propinquius ē ⁊ facili⁹: ⁊ q⁊ illđ qđ eſt poſt eas nō etiam ipſas cōprimit: ⁊ hoc q̇dē eſt ex eo quod naturā mouet vt ex propinquioribus expellat vijs. Quod ſi medicina virtutem haberet attractiuam que humorem comitaretur etiam natura virtutis expulſiue magis digna vt in ſano ⁊ forti ſuperaret: lȝ medicina non attrahat niſi ad viam ſignatam. ¶ Medicine vero vomitum facientis diſpoſitio eſt diuerſa ab hoc quoniam cum in ſtomacho fuerit in eo morabitur ⁊ humorem ab inteſtinis ad ſeip

ſam attrahet:⁊ ſua virtute ſupata ad reſiſtēdum virtuti naturali. ¶ Et ſcias ꝙ plurimum attractionis humoꝝ quos medicine attrahunt non eſt niſi ex venis:⁊ ex eo quod eſt multe ꝓpinquitatis: qm̄ attractio fit in venis ⁊ in eis que non ſunt vene ſicut humores qui ſunt in pulmone qui ꝓpter vicinitatē ad ſtomachū ⁊ inteſtina trahuntur licet in venis non vadant. ¶ Et debes ſcire ꝙ attractio q̄ fit per nares ex medicinis ſiccis eſt cauſa euacuādi humores a corpore ſicut in hydropiſi.

¶ De ſermone purgationis ventris ⁊ regulis eius. Ca. 5.

Iam in precedenti ſermone oſtēdimꝰ quō ſit corpꝰ ꝑparādū ad recipiēdū id qđ vētrē ſoluit anteq̄ purget cū amplificatione poroꝝ ⁊ lenificatōe nature ⁊ ꝓprie in egritudinibꝰ frigidis:⁊ ad ſummū natura mollificare anteq̄ venter ſoluat:eſt cōpetēs regula in qua exiſtit ſecuritas:niſi in eo qui colerice paſſioni valde eſt aptꝰ ex hoc nāq̄ nihil iſti eſt faciēdū qm̄ eſſet cā ſupfluitatis que ei accidet. ¶ Solutorio nāq̄ vētris alicuiꝰ talis qualis eſt iſte res adminiſcēda eſt in qua ſit v̄tus vomitiua:ne ꝑperet deſcēdere de ſtomacho anteq̄ ſuā ꝑficiat operationē:imo eq̄ntur in ipſa duaꝝ medicinaꝝ virtutes:⁊ ꝑficiat vētris ſolutiua opationē ſuā ⁊ vomitiua ſuā ecōuerſo illiꝰ. ¶ Trauli quoq̄ ſūt ex eis q̄ colerice paſſiōi ſunt apparati. Forte igiť nō tolerāt medicinā. Ipſoꝝ tñ plurimi colericā icurrūt paſſionē ex reumatiſmis ſuoꝝ capitū. ¶ Ex cā preterea timoroſa ē vt medicina vētris ſolutiua ſumať fece i iteſtinis exiſtēte ſicca ꝗ mo expellēda ē ſaltē cū clyſteri aut iure mollificatiuo. ¶ Balneū q̄ igredi anteq̄ vētris ſolutio fiat aliquātis diebꝰ ē ex ꝗs q̄ bene preparāt:niſi aliq̄d ꝓhibuerit. Et opꝫ q̄ď ē vtiter balneū ⁊ hauſtū medicine puū interueniat tp̄s. Poſt medicinā q̄ꝫ nō igrediať q̄s balneū:qm̄ trahit materiā ad exteriora:⁊ neq̄ eſt bonū niſi ad vētrem cōſtringēdū ꝓter i hyeme:q2 nō eſt timēdū primā balnei caſam ingredi tali mō ne calor ſit vllo mō ipediēs ad attrahēdū ſꝫ ſit ad mollificādū. Et ad vltimū opꝫ vt aer illius q̄ pharmaciā bibit:ſit calidi tatis pauce ne ſudorē faciat neq̄ turbationē:qm̄ hoc ē ex ꝑparatorijs. Fricatio quoq̄ ⁊ ex oleis inūgi ē ſimiliter ex preparatorijs. Cū aūt aliq̄s medicine aſſuetus nō eſt neq̄ eā bibit melius ē medico vt ſibi caueat ne ventris ſolutiua violentas virtutes habentia ei tribuat. ¶ Faſtiduum vero habentibus ⁊ humores viſcoſos ⁊ in hypocundrijs tenſionem:aut qui in ſuis interioribus habet inflammationem aut opilationes nō eſt dādū aliquid donec iſta rectificentur nutrītibꝰ: mollificantibꝰ ⁊ balneo ⁊ requie ⁊ dimiſſione eiꝰ qđ mouet ⁊ eiꝰ qđ iflammat. ¶ Illis vero qui ſtātes bibūt aq̄s ⁊ habētibꝰ ſplenes fortes medicīe ſunt neceſſarie. ¶ Cūq̄ aliq̄s medicinā vētris ſolutiuā biberit:melius erit ei ſi medicia fuerit fortis vt ſup eā dormiat añq̄ opereť:qm̄ operabiť meliꝰ. Et ſi debilis fuerit melius erit ei ne ſup eā dormiat:qm̄ nā digeret medicinā. Cūq̄ medicis

operari ceperit meliuserit ei ne ſuper eã dormiat quocũqȝmodo fue
rit. ¶ Amplıꝰ cum aliquis medicinã bibit nõ illico ſuꝑ eam ſe moue
re dȝ: ſȝ dȝ ſuꝑ eã eã q̇eſcere: vt ipſam natura circũdet ⁊ in ea operet:
qm̃ niſi natura in ipa operata fuerit nõ opabit in naturã. ¶ Odo
res quoqȝ nauſeã ꝓhibẽtes olfacere dȝ ſicut eſt odor mẽte ⁊ rute ⁊ apij
⁊ cytoniorȝ ⁊ boli coraſceni aq̃ roſacea ⁊ pauco aceto aſperſi. Et ſi ex
odore medicine quis exterret cũ medicinã bibit nares cõſtringat. Et
q̃ medicinã abhorret: dȝ maſticat papez ⁊ tarchõ: iõ vt ſui oriȝ vl odoriȝ
virtꝰ ſtupida fiat. ¶ Qd ſi vomet timuerit extremitates ↄſtrigat ⁊ cũ
ipſam biberit deſuꝑ rẽ ſtipticã bibat. ¶ Medici ꝑterea pillulas q̃s
ei daturi ſunt qñqȝ in melle voluũt: qñqȝ ſuꝑ eas ꝓijciũt mel coctum
aut zuccarũ coctũ donec eis inde faciũt tunicã. Et eo quoqȝ ingeniũ
vtile ẽ vt ſuꝑ eas ponat cera ⁊ pauco oleo mollificata. Et ex eo qd ma
gis cõuenies ingeniũ eſt vt os aqua aut alia re impleat: deinde pillu
le ſicut ſunt bibant ſuꝑ ipſam: aut q̃ aliquo horũ ingeniorũ aptate
fuerint: tranſglutiẽtur itaqȝ omnes ita ꝙ medicine operatio nõ co-
gnoſcet. Et opꝫ vt apozima tepidum bibat ⁊ pillule cum aqua tepi-
da ſumant. ¶ Frigidi preterea ſtomachus ⁊ pedes calefaciẽdi ſunt
Cumqȝ ipſius anima ſedata fuerit: ambulet ⁊ moueatur paulatim
quoniã motus hic eſt iuuatiuus. Et interpoſitione horarũ ex aqua
calida tantũ bibat ꝙ medicinã non liquefaciat ⁊ expellat ipamꝫ eiꝰ
debilitet virtutẽ niſi fuerit in hora qñ neceſſe eſt vt vẽtris ſtringat ſo
lutio. In potu quoqȝ aq̃ calide malitie medicine exiſtit debilitatio.
¶ Qui autem medicinam bibere voluerit calide exiſtẽs cõplexiõis ⁊
debilis ſtomachi: erit ei melius vt eam bibat poſtq̃ȝ prius biberit ali
q̇d quod ſit ſicut aqua ordei: aut ſuccꝰ granati: aut vt vniuerſaliter
dicã cũ ſtomachꝰ receperit nutriẽs ſubtile ⁊ leue. Sed q̇ nõ ita fuerit
erit ei melꝰ vt eã ieiunꝰ bibat. ¶ Plurimi ꝑterea q̇bus dat medici-
na vẽtris ſolutiua in eſtate ex ea perueniunt ad febrẽ. Oportet ergo
ne medicine potator comedat vel bibat donec medicina ſuam perfe-
cerit operationem: neqȝ etiam quãdiu medicina operatur dormiat
niſi voluntas affuerit vt reſtringatur. Quod ſi ipſius ſtomachus
nõ tolerauerit ne comedat propterea ꝙ ſtomachus eius eſt coleri-
cus ⁊ cito deſcendit ad ipſum colera: aut propterea ꝙ a comeſtio-
ne vehementer abſtinuit ⁊ famem tolerauit: detur ei parum panis
infuſi pauco vino ſuper medicinam anteq̃ȝ venter ſoluatur: quo
niam hoc eſt ex eo quod medicinam fortaſſe adiuuat. ¶ Oportet ꝑ
terea ne anꝰ aq̃ frigida lauet ſed cum calida. ¶ Quidam etiam
dixerunt ꝙ pillule que ſunt cum apozimatibus dande: ſunt dande
cũ apozimatibꝰ que ſunt cum eis homogenea. Pillule namqȝ que
coleram expellunt rubeã cuȝ apozimate dande ſunt alicuiꝰ quod ſit
verbi gratia ſicut fumus terre. Et que melancoliam euacuant
cum apozimate alicuius quod ſit ſicut epithymum aut polypodiũ
aut his ſimile. Et que flegma expellunt cuȝ apozimate alicuius qd

ſit ſicut centaurea. ¶ Cũ aũt euacuare volueris corpus ſiccũ carnē
habens durã medicina forti ſicut ellebror his ſimilibus: vehemen-
ter ſtude in humectando ipſum nutrientibus vnctuoſis. Et ad vlti-
mum cum fortes medicine multi ſint timoris tales vꝫ qualis eſt elle
borus: quoniam in corpore mundo efficit ſpaſmum: ⁊ repleti corpo
ris commouet humiditatem motu turbido: ⁊ ad inteſtina trahit il
lud quod ei difficile eſt expellere. Et titimali venenoſi ſicut mezereon
⁊ ſcerebram: ⁊ earum impedimentũ cũ ſuperãt remouet raib. ¶ Am
plius medicina multotiẽs ſuũ odorē in ſtomacho dimittit: eſt ergo
ſicut ſi medicina ibi remanet: cuius medicamẽ eſt aqua ordei q̃ ipm
lauat: que quidem melior exiſtit eorum que in potu ſumunt. ¶ Cũqꝫ
temp⁹ prolongabit ⁊ medicina operari non ceperit: ſi alleuiatio fie-
ri poterit vt nihil moueat fiat. Quod ſi quid affuerit timoris meli⁹
erit vt hydromel traijciat aut eius ſirupum aut aquam in qua vi-
trum reſolutū fuerit: aut ſubijciat ei collyriũ aut fiat cliſtere. ¶ Ex
cauſis vero propter quas medicina non operat: eſt cannalium coan
guſtatio de natura: aut propter complexionem aut propter egritu-
dinis vicinitatẽ. In habentibus eñ paralyſim aut appoplexiã me-
dicina ⁊ vie ad ſuas materias coanguſtant: accidit ergo vt difficile
ſit facere quatenus vẽter eis currat. ¶ Duas preterea medicinas vẽ
trẽ ſoluentes in vna die coniungere eſt timoroſum ⁊ extra rectitudi-
nem. ¶ Omnis quoqꝫ medicina que alicui humori eſt propria cum
ipſum non inuenit: perturbat ⁊ ventrem cum difficultate facit: ⁊ ſimi
liter ſi ipſum in ſuo contrario infuſum inuenerit. ¶ Omnis preter-
ea medicina humorem in p̃mis extrahit q̃ eſt ei proprius: deinde il-
lum qui eſt poſt ipſum in multitudine ⁊ ſubtilitate: ⁊ reliqũs ẜm hunc
ordinem: preter ſanguinem: quoniam natura vſqꝫ ad poſtremũ eū
retinet ⁊ recõdit: humorem ꝟo ex longinquo attrahere eſt difficile.
¶ Amplius cum timor affuerit ne nauſea aut ſincopis alicui acci-
dat poſtquam medicinã biberit: oportebit fieri vt antequã medici
nam bibat tribus diebus: aut duobus cum aqua raphani vomat ⁊
vt raphanum comedat. ¶ Oportet preterea ne multum ſalis ſit in
cibis eius q̃ medicinã vult bibere. ¶ Multotiẽs quoqꝫ ex hauſtu me
dicine peruenit ad nauſeam ⁊ anguſtiã ⁊ ſincopim ⁊ tremorem cor-
dis ⁊ ventris mordicationem: ⁊ proprie cum non ſolutionem fecerit
aut ſudorem. Multotiens preterea eſt nobis neceſſarium vt cum fa
ciamus vomere. Et multotiens excuſat nos ab hoc dare ei retenti-
ua ⁊ facere vt aquã ordei bibat quaten⁹ venter ſoluatur: ⁊ medicine
malida remoueatur: ⁊ quod in inteſtinis retentum fuit: lauet. ¶ Il-
le vero cuius complexio fuerit frigida ⁊ ſuper alios humores fuerit
flegma ſuperabundans debet ſumere poſt medicinam ⁊ ipſius ope-
rationem naſturtium aqua calida ablutum cum oleo. Et qui cali-
de fuerit complexionis pſilium bibat cum aqua frigida ⁊ oleo vio-
laceo ⁊ zuccarum tabarzet aut iuleb. Et ille quidem qui temperate

eſt cõplexiõis ſemẽ lini. Ei aũt q̇ excoriationẽ timuerit inteſtinoꝝ bo
lũ armenũ cũ ſucco granati def. Sumere ẽt oꝫ q̇cq̇d dixim⁹ poſt flu
xũ vẽtris ꝛ ſi nõ ipꝫ retinebit. ℭ O ĩ ꝑterea pharmaciã bibẽti cui poſt
ea aduenit febris melior eſt aq̄ ordei. Sirup⁹ ꝟo acetoſus eſt excoria
tiu⁹: ꝛ iõ tardãd⁹ eſt vſqꝫ ad duos dies aut tres donec ĩ iteſtinis ſua
redeat virt⁹. ℭ Jlle quoqꝫ q̇ medicinã bibit ſcða die eſt balneũ intra
tur⁹. ℭ Et ſi ex humoribus ipĩus aliq̇d relictum fuerit balneũ ipm̃
mundare poterit. Nam ſi videris ꝙ balneum ſit ei ſapidum ꝛ in ipo
delectef: erit hoc ſignũ ꝙ balneũ ipſum ab eo qð relictum eſt mundi
ficat: ipſum quoqꝫ in eo dimitte. Qð ſi inueneris ꝙ in ipſo nõ dele
ctef: immo in eo eſtuationẽ patiatur: expelle eum. ℭ Scias preterea
ꝙ ei q̇ inteſtinorum patif debilitatẽ plerumqꝫ ex medicinis vẽtrem
ſoluẽtib⁹ aduenit vẽtris ſolutio fortis: ꝛ ꝓlõgabif ei res: ꝛ multis in
digebit medicinis donec retineaf. ℭ Jn ſenib⁹ ẽt ſilr timef ex vẽtris
ſolutione ipſius nocumentum. ℭ Et ſcito ꝙ ex potu nabit poſt me
dicinas vẽtris ſolutiuas ad febres ꝑueniturꝛ ad extuationẽ. ℭ Poſt
ſolutionẽ quoqꝫ vẽtris ꝛ minutionẽ multotiẽs in epate aduenit dolor
quẽ aque calide potus remouet. ℭ Et ſcito ꝙ tꝑs quo maior canis
aſcẽdit ꝛ frigoris fortis nõ eſt tẽpus ſumẽdi medicinam. Medicina
eñi in vere: aut autũno eſt bibẽda. Et ver quidẽ eſt cum niues de mon
tibus cadunt. Et poſt ver quidẽ venit eſtas in qua non eſt ſumẽda ni
ſi res modica vel ſubtilis. Autumn⁹ vero eſt veri ꝯrius. ℭ Ampli⁹ na
ture nõ eſt faciẽda ꝯſuetudo bibẽdi medicinã cũ qua neceſſe ſit mol
lificare vẽtrẽ: qꝛ fiet ꝯſuetudinaria: ꝛ h̄ habẽs ad impedimẽtũ male
finis ꝑueniet. ℭ Unũquẽqꝫ ẽt q̇ fuerit ſicce cõplexiõis deijcit fortis
medicina. ℭ Opꝫ ꝑterea vt ſuꝑ debilẽ medicinam ex motu minua
tur ne eius virtus reſoluatur. ℭ Ex medicinis quoqꝫ debilibus bñ
dictis ſunt viole cum zuccaro. ℭ Et ille cui in hyeme neceſſariũ fue
rit medicinam bibere ventum obſeruet meridionalem. Et in eſtate
dixerunt quidam eorum ecõuerſo: ꝛ hoc quidẽ diuiſionẽ hꝫ. ℭ Eger
cũ debili indiguerit ſolutione ꝛ nõ opabif nõ magis moueaf ſꝫ di
mittaf. ℭ Egritudo quoqꝫ multotiẽs ebullire facit ventris ſolutio
nem ꝛ accidit febris. Et eſt cum minutio ſufficit.

ℭ De ſuperfluitate medicine ventrem ſoluentis: ꝛ de hora cõ
ſtringendi eam. Ca. 6.

Ex ſignificatiõibus q̇bus cognoſcif hora qua eſt catarticũ cõ
ſtringẽdum eſt ſitis. Cũ ergo vẽtris ſolutio ꝑſeuerauerit ꝛ ſitis
nõ acciderit: non erit timẽduꝫ ꝙ ſuꝑfluitas ꝑuenit. ℭ Uerumtamẽ
ſitis qñqꝫ accidit ꝛ non propter multitudinẽ ſolutionis vẽtris: neqꝫ
ꝑpter eius ſuꝑfluitatẽ. Jmmo ꝑpter cauſaꝫ diſpõnis ſtomachi: qm̃
ſi fuerit calidus aut ſicc⁹ aut vtrũqꝫ faciet cito ſitim. Aut ꝑpter cãꝫ
diſpõnis medicine cũ fuerit calida ꝑũgitiua. Aut ꝑpter cauſaꝫ ma
teriei in ſeipſa: qm̃ cũ fuerit calida ſicut colera: aut in talib⁹ quales
ſunt cauſe hmõi: non erit longe quin feſtina veniat ſitis. Et ſi cũ hoc

barum rerum accidit contrarium non erit longe quin penitus ſit is cum tarditate veniat. ¶ Cum ergo videris ꝙ ſitis iam ſuperfluit: et ꝙ ventris ſolutio non ſit pauca: conſtringe et precipue cum cauſe feſtinationis ſitis et velocitatis ipſius non fuerint in ventre quoniam in huiuſmodi non debes dare conſtrictionē cum ſitis apparuerit. ¶ Quandoꝗ̄ et exitus eius qd egreditur: eſt demonſtratiuus hore conſtringendi. Qui enim coleram expellit rubeam cum viderit ꝙ iā peruenitur ad flegma: ſciat ꝙ iam medicina ſuperflue operatur. et quanto magis ſi ad coleram peruenitur nigrā. Sanguis vero maioris eſt timoris et deterioris periculi. Et ſi cui propter medicinaꝫ mordicatio ſuperuenerit: conſiderandum erit quod in capitulo de mordicatione diximus.

¶ De modo ſuccurrendi diſpoſitioni eius in quo ſuperfluit ventris purgatio. Ca. 7.

Inanitio ſupfluit: aut ꝓpter venaꝝ debilitatē: aut ꝓpter orificioꝝ ipſaꝝ amplitudinē: aut ꝓpterea ꝙ pharmacia eaꝝ ꝓpūgit orificia: aut ꝓpterea ꝙ ex complexiōis malicia corpi acq̄ſita fuerit: aut ex ea q̄ eſt ſicut ipſa. Cum ergo vētris purgatio ſupfluit: liga extrema ſuperius et inferiꝰ incipiēs ab aſcellis et inguinibus deſcēdēdo ab eis. Et in potu paꝫ tyriace aut filonij tribue. Et ſi poteris: fac ipꝫ ſudare in balneo aut vapore aq̄ calide ſub pānis luis capite exteriꝰ tracto. ¶ Cumꝗ̄ multū ſudauerit cōſtrictiua ad potādū da ei et fricetur. ¶ Et fiant ei epithimata ex rebus bñ redolētibus ex aq̄ myrtorum et ſandalis et cāforaꝫ ſucco fructuū. Mēbra ꝑterea ipſiꝰ extrinſeca fricare debes et calefacere vētoſiſcū igne ſub hyppocūdrijs poſitis et inter ſpatulas ipſiꝰ. ¶ Qd ſi tibi neceſſe fuerit ſtomacho ipſiꝰ et inteſtinis ſupponere empl'a ex ordeo facto et aq̄s ſtipticis fac: ſitr ex oleis oleo de cydonijs et oleo d maſtice. ¶ Ipē ꝑterea ab aere frigido eſt ſeparādꝰ: qm̄ ꝓmit eūripius reſoluit vētrē et ab aere calido: qm̄ ipſius laxat virtutē. ¶ Confortari quoꝗ̄ dꝫ ex rebus bñ redolētibus et ex ſtipticis ad trāſciēdum et dandum et ex tortellis in vino ſuauiter redolēte. Opꝫ tñ vt ſint calide: et vt pānis cum ſucco granati: iam ꝑ ceſſerit: a langui cbat cortices papaueris albi triti. ¶ Ex eo quoꝗ̄ expertum eſt vt grana naſturtij pondere triū. ʒ. ſumantur et torreſiāt: deinde ad hoc coquātur donec coagulentur et ad bibēdum tribuaſ: eſt nāꝗ̄ vltimū in bonitate. ¶ Opꝫ ꝑterea vt eius nutriēs ſit ſtipticum infrigidatum cum niue quale eſt quod fit ex ſucco vue acerbe et ſibi ſimilibus. ¶ Ex eo, etiam quod in retinēdo ſolutionē iuuat: eſt vt vomitus procedat cum aqua calida: et eius etiam extrema in ea mittantur. Et non infrigides ea. ¶ Cum autē alicui eorum ſincopis ſupuenerit: da ei vinum ad potandum. Et ſi hoc totum contulerit: tribue ei in fine res narcoticas et medicamēta fortia: nota q̄ ſunt in capitulo de prohibitione fluxus vētris. ¶ Medico ꝟo eſt vtilius

vt preuiſor exiſtat in preparãdo trociſcos ꝛ pulueres põticos anq̄ ſit hora:ꝛ vt etiam ſit preuiſor ꝛ in enematibus ꝛ ipſorum inſtrumentis.

¶De eo qui bibit medicinam ꝛ nõ ſolutus fuerit. Ca.8.

CUm pharmacia ſolutionem non fecerit ꝛ fecerit mordicationem ventris ꝛ anguſtiam in ipſo ꝛ qui ſumpſit ipſam extuauerit:ſcotomabitur ꝛ dolebit caput ꝛ patietur alices ꝛ oſcitatiões:ſuccurrere debes cum enemate ꝛ collyrijs ſiccis. ¶Et ipſe quidem bibat maſticis.ʒ.iij.in aqua tepida. ¶Medicina quoq̄ quãdoq̄ operatur ꝑpter ſtipticorum bibitionem ꝛ comeſtionẽ taliũ qualia ſunt cydonia ꝛ maciana ꝑpterea ꝙ os ſtomachi cõprimunt ꝛ qđ ſub eo exiſtit ꝛ propter qđ nauſeam ſedãt ꝛ medicinã a ſuo motu q̄ eſt ad ſuperiora violenter ad partẽ mouent inferiorem:ꝛ ꝑpterea ꝙ nature vim inferunt. ¶Quod ſi enema nõ iuuerit ꝛ mala ſuperuenerint accidentia extenſionis corporis ꝛ oculi exierint extra ꝛ fuerint motus ad ſuperiora:neceſſaria erit minutio. ¶Et cum medicina ventrem non ſoluerit et mala eam non ſecuta fuerint accidẽtia:melius etiam erit vt ipſaꝫ conſequatur minutio ſaltem poſt duos dies aut tres:nã niſi hoc factum fuerit timendum eſt i ipſo ne humores ad vnum principaliuꝫ mẽbrorũ moueantur.

¶De diſpoſitionibus medicinarũ ventrem ſoluentium. Ca.9.

MEdicinarũ ventrem ſoluentiũ quedã ſunt quarũ malignitas magna eſt ſicut elleborus niger ꝛ turbith cũ nõ fuerit bonuꝫ immo fuerit ex genere ipſius qđ eſt citrinũ.Et agaricũ cũ nõ fuerit album ꝛ purum:immo nigredini attinuerit.Et ſicut laureola. Et qꝛ res iſte male ſunt:tunc ſi bibite fuerint ꝛ mala inde accidẽtia ꝑuenerit melius erit vt medicina a corpe expellat̄ quãto plus poſſibile fuerit vomitu aut purgatiõe ꝛ medicet̄ cũ tyriaca.Multaꝝ ꝑter ea eaꝝ remoueat̄ malia ꝛ cõturbatio quã faciũt aĩe dando in potu aquã vehemẽter frigidã:ꝛ ſedẽdo i ipa ſicut turbith citrini putridi Dis quoq̄ res q̄ acuitatẽ frãgit glutinatiõe ꝛ lenificatiõe ꝛ vnctuoſitate i qua ſit dulcedo ad hoc cõfert. ¶Quedã etiã medicinaꝝ qñ q̄ aliq̄b' ꝑportionales exiſtũt cõplexionibus:ꝛ alijs nõ cõueniunt. Scamonea nãq̄ in eos q̄ in frigidis morãtur regionib' nõ opa tur niſi debiliter:niſi magna inde detur quãtitas ſicut eſt mos ei' i terra turcoꝝ. Et qñq̄ eſt neceſſariũ quibuſdã corpib' in aliq̄bus regionib' ne medicinarũ corpa dẽtur:ſed ꝟtutes earũ tñ. Et ẽ neceſſe ẽt vt medicinis ſoluẽtibus ventrẽ bñ redolẽtes medicine miſceãtur ꝑpter a vt mẽbroꝝ virtutes ꝯſeruẽt. ¶Medicine q̄q̄ꝫ cordis ad hoc iuuamẽtũ ꝯferũt:ꝑpterea ipſi aĩalẽ i vnoquoq̄ mẽbro ꝯfortãt ꝑlurime q̄ꝫ eaꝝ ſubtilitate ſua ꝛ facilitate iuuant. ¶Due ꝑterea medicine qñq̄ cõiũgũtur quaꝝ vna ſuũ hũorẽ cito expellit:ꝛ altera tarde. Una ḡ ſuã opatiõeꝫ efficiet poſtq̄ ipſa iã alterã ẽt i ſuo hũo

re cōpreſſit ⁊ operabitur in ipſam rei⁹ debilitabit virtutē. Cūqȝ ſcd̄a poſt operari ceperit: erit debilis virtutis monens ⁊ nō pficiens: quare erit aliqd ei admiſcēdū: qd̄ ipſam i facilē reddat ⁊ feſtinare faciat ſicut zinziber turbith qm̄ ipſum ſtupefieri non permittit: ⁊ ſimiliter fiet ſi eas bene ſciueris permiſcere. Amplius conſiderare debes principia que in virtutibus medicinarum ventris ſolutiuarū declarauimus cū locuti fuimus de principijs vniuerſalibus medicinarū ſimpliciū. Medicina pterea ſolutionē faciēs plurimū operabitur illud ſoluēdo pprietate ſui: ſicut turbith. Et plerūqȝ efficit illud exprimēdo ſui pprietate: ſicut mirabolani. Et qn̄qȝ operatur illd̄ lenificando pprietate ſui: ſicut ſiracoſt. Et quandoqȝ operat̄ id lambificādo ſicut mucillago pſilij ⁊ pruna. In pluribꝰ quoqȝ violentarum medicinarū exiſtit aliqua venenoſitas ⁊ ſolutionem ventris efficiunt ſm̄ modum quo nature violentia infertur. Ipſe igit̄ ſunt aptande medicinis in quibus exiſtūt bezariati. Plerūqȝēt adiuuāt amaritudo ⁊ acuitas ⁊ pōticitas ⁊ ſtipticitas ⁊ acetoſitas i operationibus medicine cū eius pprietas ei pſens affuerit. Amaritudo nāqȝ ⁊ acuitas in reſoluēdo iuuāt. Et ponticitas ⁊ ſtipticitas in premēdo Et acetoſitas in inciſionem faciendam que ad lābendum pparat. Amplius quod lābere facit nō eſt cōiungendū ei qd̄ in pmēdo iuuat taliter vt ſint eorū equales virtutes. Immo melius eſt in hmōi vt vnū poſt aliud tardet ⁊ ſit verbigratia vna duarum medicinarum que lenificat prius ſuam perficiēs operationem qȝ ea que premit: deinde adueniat expreſſiua ⁊ expellat qd̄ lenificatū fuit. Et in reliquis ſm̄ hanc cōſiderationē.

De eo qd̄ ex hoc capitulo in alijs locis inquirēdū eſt. Cap. 10.

Medicine ventris ſolutiue ⁊ lenificātes que bibūt̄ ⁊ epithymātur ⁊ reliqua ab eis: in noſtro antidotario ſunt reliquēde. Et ſm̄ etates vniuſcuiuſqȝ etiā medicinarū ſimpliciū melioratio. Et qͣliter ſit ei ſuccurrēdū. Et quomō ſit ei i potu tribuēda: in medicinis requiratur ſimplicibus. Pillule preterea ad bibēdū dande nō ſunt poſtqȝ deſiccate ſunt ⁊ facte fuerit vt lapides. Neqȝ etiā cū ſunt molles: ne penetrent ⁊ retineātur Sed ſint ſicut qn̄ ſiccari ceperint: ⁊ digitis cedant ſi comprimantur.

De vomitu. Caplm̄. 11.

Homines qui ſunt remotiores ab hoc vt medicus eos vomere faciat leuiter aut propter naturam ſunt homines q̄ pectꝰ habēt ſtrictū ⁊ q̄ male anhelāt: et q̄ ad ſanguinem ſpuēdum ſunt apti ⁊ homines colla habentes gracilia ⁊ apoſtematibus que in ipſorū naſcunt̄ gulis apti: ⁊ ſtomachos habētes debiles: ⁊ multū pingues. quoniam iſtis cōueniētius eſt vt venter ſoluatur: ⁊ macris melior eſt vomitus colere ipſorum aptus. Aut propter vſum homines quibus difficile eſt vomere: neqȝ vomendi habent conſuetudinem: quoniam ſi iſtis vomitus prouocatus fuerit fortibus vomitibꝰ nō

remanebit quin ipſorum vene in membris anhelitus ſcindantur ꝛ perueniāt ad ptiſim. Cum autē alicui⁹ res qualis ſit ignorabitur vomitibus leuib⁹ pri⁹ erit experiendus qui ſi ei fuerint faciles erimus ꝛ fortes auſi dare ſicut illū qui fit ex elleboro: ꝛ ſibi ſimile. ¶ Et ſi non oportuerit vt fiat quaten⁹ vomant: aut fuerint vn⁹ cui neceſſariū erit dare vomitū prepara ipm ante ꝛ fac ei conſuetudinē ꝛ mollifica ipſius nutrītia ꝛ fac ea vnctuoſa ꝛ ſoluta: ꝛ fac eum quieſcere ab exercitijs: ꝛ poſtea da ipſum ei. Et da in potu vnctuoſa: ꝛ olera cum vino: ꝛ ad comedendū da ei anteq̄ꝫ vomat nutrītia bona: ꝛ ꝓprie ſi vomitus fuerit difficilis: q̄ſi fortaſſe non vomet ipſum: imo natura eum retinebit: ꝛ melius eſt vt bonū retineat q̄ꝫ malū. ¶ Cunq̄ꝫ poſt cibū quem comedit cauſa vomendi vomuerit: tardet comeſtionē donec fames ſit fortis. Et ſeda ſitim ei⁹ cum aliquo quod ſit ſicut ſirupus macianorū ſine aqua: ꝛ non cum iuleb neq̄ꝫ ſirupo acetoſo: q̄ſi vomere faciunt. ¶ Cibus aūt qui eſt ei vtilis eſt pullus in cardabē ꝛ tres phyale vini poſt ipſum. ¶ Et ille quidē qui acetoſum vomuerit ꝛ nō cōſueuit ꝛ in pulſu aliquod ſignū febris habuerit comeſtionē vſq̄ꝫ ad medium diem tardet ꝛ ante ipſam aquaꝫ calidam roſaceam bibat. ¶ Cui autem acciderit vt coleram vomat nigraꝫ: ipſius ſtomacho ſpongia aceto calido infuſa ſupponat. Et melius quidem eſt vt ſit cibus qui ad vomen. ſumitur diuerſus: q̄ſi cū eſt vnus q̄nq̄ꝫ ipſum amplectitur ſtomachus ꝛ in dimittēdo ipſum fit auarus. Poſt vomituꝫ autem ipſius ſuperfluū cōferūt aues parue ꝛ pulli cum ambulare incipiunt oſſa tñ ſuarū extremitatuꝫ nō comedat: q: ſunt grauia ꝛ in ſtomacho tardātur. Et fac eum ingredi balneum. ¶ In hora aūt vomendi currat ꝛ exercitetur ꝛ fiat vt laboret poſt vomat: ſitq̄ꝫ hoc in media die. ¶ In hora preterea vomendi opꝫ vt oculi ligentur ſuperpoſitis pilis duabus: deinde vēter leui faſcia temperate faſcietur. ¶ Res quoq̄ꝫ que vomitus ſunt preparatorie ſunt eruca ꝛ raphanus ꝛ carica ꝛ calamētum montanū ꝛ recens ꝛ cepe ꝛ porri ꝛ aqua ordei cum fece ſua ꝛ melle ꝛ pultes fabarum cū dulcedine ꝛ vinum dulce ꝛ nuces cum melle ꝛ que ſunt eis ſimilia: ꝛ micla q̄ facta eſt ex pane azimo ꝛ oleo: ꝛ melones ꝛ cucumeres eaꝝ ſeia: aut aliquid ex eoꝝ radicibus tritis ꝛ in aqua infuſis cū dulcedine ꝛ hermodactili ꝛ raphanus. ¶ Qui aūt vinū biberit inebrians ad hoc vt euomat non incipiat vomere donec adhuc parum bibat ſed bibat multum. ¶ Suchaba quoq̄ꝫ cum bibita fuerit poſt balneum faciet vomere ꝛ ſoluet ventrē. ¶ Amplius qui vomere voluerit non fortiter maſticare debet prope ipſum.

¶ Cunq̄ꝫ autem aliquis fortem vult vomitum ſumere: ſicut qui fit ex elleboro: ipſum bibere debet niſi fuerit qđ prohibeat ꝛ poſt duas horas diei ꝛ poſt q̄ꝫ ſtercus ab inteſtinis exierit. Et ſi cum penna vomuerit: bene erit. Et ſi non moueatur parumper. Et ſi non balneuꝫ mittatur. Penna quoq̄ꝫ qua fit vomitus inungenda eſt ex aliquo

qđ fit ſicut oleũ ſiſaminũ. Qđ ſi incenſio acciderit ⁊ anguſtia ſtoma
chi detur in potu aqua calida ei aut oleũ: qm̃ aut vomitum faciet
ãt vẽtrẽ ſoluet. ¶ Ex eo p̃terea qđ ad h̃ iuuat eſt ſtomachi extremo
rũ calefactio: qm̃ hoc nauſeaꝫ facit. ¶ Cunqꝫ medicinam vomere
faciens preparauerit ⁊ ſuã inceperit operationẽ vomitor quieſce-
re debet. Et odores bonos olfacere. Et eius extrema comprimẽdo
ſunt fricanda. Et parum aceti eſt ei in potu tribuendum. Et come-
dat maciana ⁊ cidonia cum pauco maſticis. ¶ Et ſcito ꝙ motꝰ fa-
cit magis vomere ⁊ quies minus. Et eſtas ẽ tp̃s magis cõueniens
vel qđ eſt dignꝰ vt in ipſo fiat vomitus. ¶ Qđ ſi alicui neceſſarius
fuerit ⁊ non fuerit figure ipſius conueniẽs eſtas erit dignior hora
vt in ea concedatur. ¶ Et finium vomitus lõginquior ſecundum
modũ purgationis prime eſt ſtomachi ſolius ⁊ non inteſtinoꝝ. Et
ad modũ quidẽ purgationis ſcđe capitis ⁊ totius corporis. Ipſius
vero attractio ⁊ eradicatio eſt ab interioribus. ¶ Et tu quidẽ co-
gnoſces vomitũ conferentẽ ab eo q̃ nõ fecit iuuamẽtuꝫ: ex eo ꝙ ip
ſum ſequitur alleuiationis ⁊ deſiderij boni ⁊ anhelitꝰ ⁊ pulſus boni
tas: ⁊ ſimiliter ex diſpoſitionibꝰ aliarũ virtutũ: eius autẽ inceptio
eſt nauſea. ¶ Et deterius quidẽ malũ qđ efficit: eſt mordicatio for-
tis in ſtomacho ⁊ aduſtio ſi medicina fuerit fortis ſicut elleborus:
⁊ qđ ex eo fit quoniã icipit a ſaliua q̃ fluit: deinde ſequiẽ ipſum vo-
mitus multi flegmatis multotiẽs: poſt quẽ ſequitur vomitus rei li
quide tenacis. ¶ Mordicatio quoqꝫ ⁊ dolor erunt manſiui ita ꝙ
alia accidẽtia non mutẽtur niſi in nauſeã ⁊ anguſtiam: ⁊ quãdoqꝫ
ſoluitur etiaꝫ venter poſtea in hora quarta incipit quieſcere ⁊ ad
requiẽ declinat. ¶ Malũ aũt eſt vt vomitꝰ nõ perueniat ⁊ magnifi
cetur anguſtia ⁊ accidat tenſio et egreſſio oculorum ad exteriora ⁊
fortis rubedo in eis vtriſqꝫ ⁊ ſudor multus ⁊ interſectio vocis.

¶ Si ergo alicui acciderit niſi ei ſubueniatur: perueniet ad mortẽ
inde. ¶ Illud autem quo ei ſuccuriẽ: eſt enema ⁊ doſis mellis cũ aqua
calida. Et in potu ei dare olea in quibꝰ tyriace virtus exiſtit ſicut
oleũ de lilio. Et labora donec vomat: q2 ſi vomuerit nõ ſuffocabiẽ.
Et adhibe etiam enema qđ ſit apud te preparatum. ¶ Et egritu-
dines quidem que ſunt digniores eo vt in eis fiat vomitus ſunt cro
nice ſicut hydropiſis ⁊ epilepſia ⁊ melãcolia ⁊ lepra ⁊ podagra ⁊ ſcia
tica. ¶ Vomitus preterea cum ſuis iuuamentis plerũqꝫ affert egri
tudines: ſicut quandoqꝫ generat ſurditatẽ. ¶ Amplꝰ minutio non
eſt cum eo continuanda: ſed tardanda tribus diebus et precipue ſi
in ore ſtomachi fuerit humor. ¶ Vomitus quoqꝫ multotiẽs fit dif-
ficilis propter humoris ſubtilitatem. Ipſe igitur eſt ingroſſandus
potu ſauic ⁊ granis grauati. ¶ Et ſcito ꝙ exitus male rei per infe
riora poſt vomitũ eſt ſignũ ꝙ illud qđ faciebat faſtidium deſcendit
inferius. ¶ Et vomitꝰ poſt aſcellationẽ ẽ ſignũ ꝙ eſt ex accidẽtibꝰ
aſcellandi. ¶ Hora preterea vomendi in eſtate melior cauſa do
loris in meridie eſt. ¶ Et vomitus corpori confert ſed viſui nocu-

mentũ facit. ❡ Ampli⁹ faciẽdũ nõ ẽ vt pgnãs vomat: qm̃ ſuperfluita tes corpis ipſi⁹ i ea nõ egredienẽ: ꝛ vomit⁹ ꝛ labor eã ad eſtuationẽ p ducẽt. Faciẽdũ ẽ igit vt qeſcat. Alijs vo q̃bus accidit vomit⁹ ſunt iu uandi. ❡ De eo qđ agere debet ille qui vomit. Ca. 12.

Cum ille qui vomuerit a ſuo vomitu euaſerit: os ſuum ꝛ facieꝫ poſt vomitum abluere debet ex aceto aqua tẽperato: vt gra uitas que quandoq; capiti accidit: remoueatur. Et paruꝫ maſticis cum aqua macianoꝝ bibat. Et caueat ſibi a comeſtione ꝛ potu aq̃. Et diu quieſcat. Et ipſius inungantur hypocundria. Et ingredia tur balneum. Et abluat ſe velociter ꝛ egrediatur. Et ſi neceſſarium ei fuerit dare ad comedendum ſit res boni ſaporis ꝛ bone ſubſtãtie: et velocis digeſtionis.

❡ De iuuamentis que affert vomitus. Ca. 13.

Hippocrates precepit vomitũ fieri in vnoquoq; mẽſe duobus diebus cõtinuis vt in ſecũdo emẽdet id qđ in primo die fuit difficile: ꝛ vt expellat id qđ aduenit ſtomacho. Hyp. nãq; ſecuritatẽ facit ꝙ cum eo conſeruatur ſanitas: hoc aũt plus eſt malum. ❡ Et vomit⁹ q̃dẽ q̃ ẽ hmõi euacuat flegma ꝛ colerã ꝛ mũdificat ſtomachũ Ipſe nãq; nõ hꝫ qđ ipꝫ mũdet ſicut iteſtina hñt cholerã rubeã q̃ ad ea deſcẽdit ꝛ mũdat ea. Et remouet grauitatẽ que accidit capiti: et clarificat viſum. Et aufert faſtidiũ. Et cõfert ei ad cui⁹ ſtomachuꝫ deſcendit colera q̃ ipſius corrũpit cibum quoniam cum precefferit vomitus eius cibus ſemper mundus veniet. Et remouet abhomi nationem que fit propter vnctuoſitatẽ ꝛ caſum deſiderij ipſius me ri ꝛ qđ facit deſiderare acutum ꝛ acetoſum ꝛ põticũ. Et cõfert laſſi tati corporis. Et vlceribus que ſunt in renibus ꝛ veſica. Et eſt lepre forte medicamentũ. Et malicie coloris. Et epilepſie ſtomatice. Et icteritie ꝛ aſmati ꝛ tremori: ꝛ paraliſi. Et eſt ex curationib⁹ q̃ confe runt habentibus vlcera nigra magna. ❡ Ipſa quoq; fieri dꝫ i men ſe ſemel aut bis poſt repletionẽ ita ꝙ nõ obſeruetur reuolutio ſci ta neq; numerus dierũ notus. ❡ Et ille quidem cui mai⁹ iuuamẽ tũ affert vomitus eſt cuius cõplexio prima eſt colerica: ꝛ eſt macer.

❡ De malicijs q̃ proueniũt ex ſuperfluo vomitu. Ca. 14.

Superfluus vomitus ſtomacho nocet ꝛ ipſum debilitat ꝛ reſol uit ipſum ꝛ facit eum aptum ita vt materie ad eum perueniãt Et obeſt pectori: ꝛ viſui: ꝛ dentibus: ꝛ antiquis capitis dolorib⁹ niſi eis qui ſunt propter ſocietatem ſtomachi. Et facit nocumentũ epi lepſie capitis que non eſt cauſa inferiorum membrorum. ❡ Super fluitas quoq; que eſt in ipſo nocet epati: ꝛ pulmoni: ꝛ oculo: ꝛ aliquã venarum quandoq; ſcindit. ❡ Ex hominibus preterea eſt qui vult cito impleri: deinde non tolerat immo preparat ad vomendũ. Et actio huius ex eis eſt que deducunt euꝫ ad malas egritudines manſiuas. Ipſe ergo a repletione prohibendus eſt. Et tu ipſius ci bum ꝛ potum menſura.

¶ Ut ſuccurratur diſpoſitionibus q̄ accidunt vomenti. Ca. 15.

De prohibitione autem vomendi diximus iam quod oporte
bat. ¶ Tenſioni vero ⁊ dolori qui ſub hypocundrijs fiunt cō
ferunt pān̄i aqua calida infuſi ⁊ ſuppoſiti ⁊ oleis lenificantibus et
ventoſe cum igne. ¶ Fortem aūt mordicationē in ſtomacho rema
nentem remouet bibere iura vnctuoſa que cito digerant: ⁊ inunge
re locū ex aliquo quod ſit ſicut oleum violaceū mixtum cū oleo de
keiri ⁊ pauca cera. ¶ Singultum vero ſi cum eo acciderit ⁊ perma
ſerit rettnebit ſternutatio ⁊ dare ei ex aqua calida ad traijciendum
paulatim. Et de ſanguine quidem iam diximus in capitulo de im
pedimentis vomitus. ¶ Alcuzem vero ⁊ egritudinibus frigidis ⁊
ſubeth ⁊ interſectioni vocis que accidit poſt ipſum cōfert ligare ex
trema ⁊ ſtringere ea ⁊ ſuperponere ſtomacho pannū infuſum oleo
in quo cocta fuerit ruta ⁊ ſiccidis: ⁊ dare ei ad bibendum mel cum
aqua calida. ¶ Et habenti quidem alſubet fiat hoc ⁊ in aurē eius
mittatur.

¶ De eo in quo ſuperfluit vomitus. Ca. 16.

Fiat vt ipſe dormiat: ⁊ ingenietur quanto plus poſſibile fue
rit quomodo dormiat. Et ligent eius extrema taliter quali
ter ligantur cum fluxum ventris retinere volumus. Et ipſius medi
cetur ſtomachus cum emplaſtris ponticis fortitudinem facienti
bus. ¶ Quod ſi vomitus ſuperfluerit ⁊ inceſſanter egrediātur hu
mores donec ſanguis exeat: da ei ad bibendum lactis in vino mixti
quatuor cotilas: quoniam medicine vomitiue malitiam reprimit: ⁊
ſanguinem prohibet ⁊ naturam lenit. ¶ Qđ ſi partē pectoris ⁊ ſto
machi a ſanguine cū hoc mūdificare volueris ne ex eo aliquid coa
guletur: da ei ad bibendum ſirupum acetoſum: ſiue ſiue ſit ex melle: ſi
ue ex zuccaro cū niue infrigidatum paulatim. Cū hoc quoq̧ quā
doq̧ cōfert bibere ſuccū portulace cū bolo armeno. ¶ Cū ergo ter
refactus fueris ꝑ aliquo in quo ſuperfluit medicina: fac ipſum vo
mere. ¶ Et opꝫ quidē te querere medicinas vomitiuas ſm̄ ſuos gra
dus ⁊ quō queq̧ earum ad bibendum ſint dande: ⁊ precipue hellebo
rum in antidotario ⁊ medicinis ſimplicibus.

¶ De enemate. Ca. 17.

Enema eſt medicamen nobile in expellendo ſuperfluitates que
ſunt in inteſtinis: ⁊ in ſedādo dolores renū ⁊ veſice ⁊ apoſtema
ta ipſorū: ⁊ egritudines colice: ⁊ in attrahendo ſuperfluitates a mē
bris principalibus ⁊ ſuperioribꝰ. ¶ Que vero ex eis ſunt acuta de
bilitāt epar ⁊ ꝑducūt ad febrē. ¶ Ex enematibꝰ ꝓterea fit iuuamen
in expellēdo reliq̄as quas inanientia relinquūt. ¶ Formam ṽo cly
ſteris ⁊ quomō clyſterizet iā retulimus in. c. de colica. ¶ Videt q̄q̧
q̧ clyſterizati ſitus melior ſit vt ſupinꝰ iaceat: deiñ reuoluat ſe ad
atus dolēs. ¶ Et clyſterizādi hora meliorior eſt cū eſt aeris frigi
ditas q̄ſi ſequit: inde ne augmentet grauitas ⁊ dolor ⁊ eſtuatio et

nauſea. ¶ Balneū preterea ſolet ſacere vt ebulliāt humores τ ſpargantur. ¶ Clyſteris quoq͡ȝ cōditio eſt vt aerem τ humores retentos attrabat. ¶ Et propter hoc ſm plurimum non eſt bonū vt balneum enemati premittas. Quod ſi quis in inteſtinis puſtulas habens ipſo indiguerit cauſa febris aut alicuius egritudinis τ timuerit ne enema retineat: ſuperponere debet ano ſuo τ femori τ locis q̄ ſunt in circuitu ſpeltam calefactā cum panno.

¶ De epythimatibus. Ca. 18.

Epithimata ſunt ex medicinis bonis q̄ ad ipſaȝ perueniūt egritudinē. ¶ Et medicina fortaſſe duas hȝ virtutes: vnā ſubtiliatiuā τ alterā ingroſſatiuā: τ erit maior neceſſitas ſubtiliatiue ꝙ̄ inſpiſſatiue. ¶ Cū q͡ȝ ei⁹ inſpiſſatio fuerit tēperans ſubtiliationē et ex ea ſiet emplaſtrum penetrabit ſubtilitas τ remanebit ſpiſſitudo Et illa quidē que penetrat cōfert ſicut facit coriandrū cū hordeo fracto cū ex eis fit empl̄ȝ ſuper ſcrophulas. ¶ Emplaſtra preterea ſunt talia q̄lia epithimatha ſed ēplaſtra ſunt dura τ epithimata currētia. ¶ Eſt q͡ȝ cū epithimata fiūt cū pānis. ¶ Cū q͡ȝ membris principalibus ſupponunt ſicut epati τ cordi τ nō fuerit ibi qd̄ phibeat: ꝯferūt pāni ſuffumigati ex xiloaloe crudo τ virtutib⁹ epithimathum bonum tribuūt odorem quem principalia diligunt.

¶ De embrocis. Ca. 19.

Embroce ſunt medicamē ta cōgrua ei qd̄ ex capite τ aliȷ̄s mēbris opȝ reſolui τ illi cui cōplexionē neceſſariuȝ eſt permutare. ¶ In mēbis autem que embrocare oportet ex calido τ frigido ſi nō in eis fuerint ſuperfluitat es que deſcendunt: fiat prius embroca ex calefacto. Deinde fiat ex aqua frigida vt conſtringātur. ¶ Quod ſi res diuerſa fuerit a frigida incipiatur.

¶ De flobotbomia. Ca. 20.

Flobotbomia eſt euacuatio vniuerſalis q̄ multitudinē euacuat. Multitudo aūt eſt augmētum humoꝝ ſup equalitatē ipſoꝝ in ventris. ¶ Et nemo q̄dem eſt flobotbomand⁹ niſi vn⁹ duorum. Un⁹ eoꝝ eſt egritudinib⁹ preparat⁹ quin cū ipſi⁹ ſanguis multiplicatus fuerit: cadet in eas. Et alter eſt cadēs in ea. Unuſquiſq͡ȝ aūt eoꝝ aut flobotbomaē pp ſanguiſmultitudinē: aut pp ipſi⁹ malitiā: aut ppter vtrūq͡ȝ. ¶ Ex his q̄dē egritudinib⁹ preparat⁹ eſt ſicut q̄ eſt expoſitus ſciatice τ podagre fortibus τ artetice ſanguinee Aut ille cui accidit ſputū ſanguineū ex fiſſura vene q̄ in pulmōe ei⁹ exiſtit tenniter cōſolidata: qm̄ cū ipſius multiplicaē ſanguis ſcindetur. Et apti epilepſie: τ apoplexie: τ melāncholie cum ſanguinis multitudine: τ ſquinantie: τ apoſtematibus interioꝝ: τ obthalmie calide Et ex eis q̄b⁹ emorroidaꝝ ſanguis q̄ fluere ſolebat eſt retēt⁹: τ mulieribus q̄bus mēſtruis ſanguis eſt reſtrictus. Hoꝝ tñ̄ colores non demonſtrant ꝙ flobotbomari debeāt propter ipſoꝝ obſcuritatē aut albedinem aut viriditatem. Et illi q̄ in interioribus mēbris cū cō

plexione calida debilitatē patiunt. Nam iſtis melius eſt vt in vere
minuantur: ſʒ in has nondum inciderint egritudines. Et illis qui
bus ꝑcuſſio accidit aut caſus: qm̄ qn̄qꝫ minuūtur timēdo ne eis ac
cidat apoſtema. Et qui habet apoſtema minuendus eſt: quoniam
timet ne aperiat anteqꝫ maturetur: ſʒ non indiguerit: ⁊ nō fuerit ti
bi multitudo. ¶ Et debes ſcire ꝙ dū iſte egritudines timent ⁊ non
dum in cās ceciderint in earū principio penitus flobotbomia di-
mittat: qꝛ humores ſubtiliat: ⁊ eos ꝑ corpus fluere facit: ⁊ eos ſano
ſanguini admiſcet. Et eſt etiā cū nihil euacuat ex eo qđ opꝫ: ⁊ facit
qđ neceſſaria ſint medicamēta alleuiātia. Cūqꝫ maturatio appue-
rit ⁊ egritudo principiū aut ſtatū ꝓterierit: tūc ſi oportuerit vt minu
tio fiat ſi nō fuerit qđ ꝓhibeat: fiat flobotbomia. ¶ Flobotbomia
qꝫ neqꝫ euacuatio vētris eſt faciēda in die motꝰ egritudinis: qꝛ eſt
dies reqeſcēdi: ⁊ inqrendi ſomnum: ⁊ dies ebullitionis egritudinis.
¶ Et cum egritudo eſt habens criſim in cuius tēpore eſt lōgitudo
nullo modo ſanguis multus eſt minuendus: ſed ſi poſſibile fuerit
quies eſt faciēda. Quod ſi nō fuerit poſſibile vt qes fiat ex eo parū
minuatur: ⁊ in corpore ſanguis theſaurus recōdatur: ad flobotbo
miā faciendā ſi apparuerit ⁊ virtꝰ cōſeruet ad reſiſtendū in criſibꝰ.
Qđ ſi multū ꝓterierit tpis ex quo qs minutꝰ fuerit: ⁊ in hyeme fue-
rit cōqueſtus ꝙ ſe quaſi fractū ſentiat: minuat ⁊ ſanguis ꝓ theſau
ro recōdat. ¶ Amplꝰ qꝛ flobothomia ꝓpterea ꝙ ad diuerſuʒ tra
hit naturā ſʒ plurimū retinet. ¶ Cūqꝫ ex multa minutiōe debilita
bit virtꝰ multi generabunt; hūores. ¶ Sincopis ꝓterea accidit in
prima minutiōe cū ſubito euenerit ei q nō cōſueuit: ſʒ vomitū ꝓmit
tere ē ex eo qđ eā ꝓhibet: ⁊ ſilr vomere horaq accidit. Et debes ſcire
ꝙ minutio ē ꝑturbās donec qeſcat. ¶ Flobotbomia qʒ ⁊ colica ra
ro ſilr euenīūt. ¶ Pregnās ꝓterea ⁊ mēſtruata nō minuant niſi pro
pter magnā neceſſitatē: ſicut ē neſſitas retinēdi forte ſanguis ſputū
cū virtꝰ fuerit cōueniēs. ¶ Et debes ſcire ꝙ nō quotiēs noſata ſi-
gna repletiōis apparuerint opꝫ vt minuas. iđ qn̄qꝫ ē repletio ex hūo
ribus crudis ⁊ eſt tūc flobothomia multū impediēs. qm̄ ſi minue-
ris nō maturabis eos: ⁊ timebit ne eger perdatur. ¶ Non aūt ē in
cōueniēs vt ille in q melācholia ſuperabūdat: minuat: poſtea medi
cina ſolutiua euacuet. Sed ſollicitꝰ eſſe debes ex diſpoſitiōe caloris
ſm cōditionē quā nūc dicemus: ⁊ ꝯſiderare tenſionē: qm̄ ꝓpter ten-
ſionē ꝑ totū corpꝰ incedentē magis eris confidēs ꝙ flobotbomare
debes. ¶ Cū vero ſanguis alicuius fuerit bonꝰ paucꝰ ⁊ fuerint in ip
ſius corpore multi mali humores: flobotbomia bonū rapiet ⁊ ma-
lū relinquet. Et cū alicuiꝰ ſanguis malꝰ fuerit paucꝰ et declinaue
rit ad membrum aliquod qđ eius declinatio vehementer impedit ⁊
fuerit neceſſariū vt ipſe minuatur: ex eius ſanguine parū erit aſſumē
dum. Et cibo bono erit alendꝰ. Deinde erit minuendus iterū poſt
dies: propterea vt malꝰ ſanguis ab eo extrahatur: ⁊ bonꝰ reſtauret.

¶ Qđ ſi mali humores colerici in eo fuerint ingeniet quaten⁹ ſub
tili pharmacia euacuent: aut vomitu: aut vt ſedent. Et ſtudei hoc
vt eger quieſcat ꝛ digeraꝛ ꝛ ocietur. ¶ Et ſi groſſi fuerint antiq̄
preceperūt vt balneet ꝛ in ſuis miniſterijs moueat: ꝛ dabant ei ad
bibēdū añ flobothomiā ꝛ poſt ip̄aꝫ anteq̄ꝫ alia fieret minutio ſiru
puꝫ acetoſum ſubtiliatiuum coctūcū iſopo. ꝛ baſce. ¶ Cū aūt flōia
neceſſaira fuerit cū debilitate ꝟtutis cā febris aut aliorū hūoꝝ: p
tire flobothomiā ſicut dixim⁹. ¶ Ampli⁹ flobothomia ſtricta ma
gis eſt cōſeruatiua virtutis: ſed tñ ſubtilem ꝛ clarū interdū ſangui
nē fluere facit ꝛ ſpiſſum ꝛ turbidum tenet. Ampla vero velociter eſt
ad ſincopin ꝛ magis opatiua in mūdificando ꝛ tardior ad ꝯſolidā
dū: ſed tñ eſt dignior ei qui ſm putrefactionē flobothomat ꝛ i groſ
ſis. Et amplā quidē efficere in eſtate eſt digni⁹ ſi neceſſariū fuerit.
¶ Flobothomand⁹ p̄terea ſupin⁹ iaceat qñ flobothomat: qm̄ hoc
eſt cōuenieñti⁹ ad hoc vt ipſi⁹ ꝯſeruet virt⁹ ꝛ ne ei ſupueniat ſincopis
¶ In febrib⁹ aūt a minutiōe cauēdū eſt. ſ. in his q̄ vehemētis ſunt ca
lefactiōis ꝛ inflāmationis: ꝛ in oīb⁹ nō acutis febrib⁹ in pꝛicipio in
die periodica. ¶ In febrib⁹ p̄terea cū q̄bus aduenit ſpaſm⁹ eſt a mi
nutiōe cauendū: lꝫ fuerit neceſſaria: qm̄ cū ſpaſm⁹ accidit vigilare
facit ꝛ ſudare multū: et deijcit ꝟtutē: q̄propter ſanguinis theſaur⁹
eſt dimittend⁹. ¶ Et ſimiliter opꝫ vt ex minutiōe febricitantis cui⁹
febris nō eſt ex putrefactiōe: minoratio fiat ꝓpterea vt ad reſoluē
dum febrem theſaur⁹ reliquat. Et ſi fortis inflāmatiōis nō fuerit
ꝛ fuerit febris putrida: attende decē regulas ꝛ poſtea intuere in vri
nali. Et ſi vrina fuerit groſſa et rubedini attinēs et pulſ⁹ etiā fuerit
magn⁹ ꝛ facies tūida et febris i ſuo motu: nō ꝓperet flobothomare
i hora q̄ ſtomach⁹ a cibo ē vacu⁹. Et ſi vrīa fuerit ſubtilis aut ignea
ꝛ facies a pꝛicipio egritudinis fuerit tornatilis: caue tibi a flobo
thomia. Qđ ſi iterpollatio i ea fuerit ꝛ q̄es febris: i ip̄a fiat minutio
¶ Diſpōnē quoq̄ꝫ tremoris ꝯſidera: qm̄ cū tremor fuerit fortis a mi
nutiōe cauēdū erit. ¶ Ampli⁹ ſanguinis q̄ egredit colorē attende.
Et ſi fuerit ſubtilis albedini attinēs ip̄ꝫ illico retine. ¶ Et ſūmope
tibi caue ne egrū ad vnā duaꝝ ꝓducas rerū. ſ. hūoꝝ colericoꝝ ebulli
tionē: ꝛ frigidoꝝ cruditatē. ¶ Cūq̄ꝫ in febre te oportebit flobotho
mare: nō attēdas qđ q̄dā dicūt. ſ. ꝙ nō ē bonū vt poſt quartū diē fiat
qm̄ bonū ē vt fiat etiā ſi fuerit poſt. 40. dies: ꝛ hoc ſm ſnīam Gal. lꝫ
p̄mittere ꝛ ꝓperare ſit meli⁹ cū ſignificatiōes certe fuerit. Qđ ſi in
hoc erratū fuerit q̄cūq̄ꝫ hora inueneris egrū ꝛ oportuerit: flobotho
ma ip̄ꝫ poſtq̄ꝫ decē rerū ſollicitudinē habuerī. ¶ Multotiēs p̄terea
flobothomia i febrib⁹ lꝫ neceſſaria nō ſit: efficit vt natura fortis fiat
ſup materiā ꝓpter ea ꝙ eā efficit paucā: ꝛ hoc q̄dē cū fuerit figura et
etas ꝛ ꝟt⁹ ꝛ reliq̄ talia q̄ ꝑmittāt. ¶ In febre aūt ſanguinea neceſſe
ē vt euacuatio fiat minutiōe nō ſupflua i pꝛicipio: ꝛ ſupflua cū affue
rit maturatio febris que multotiens remouetur in hora flobotho

mie. ¶ Tibi quoqꝫ cauere debes a minutiōe in ꝯplexione vehemen-
tis frigiditatis: ⁊ in regionib' fortis frigiditatis: ⁊ in hora fortis
doloris: ⁊ poſt balneum reſolutiuū: ⁊ poſt coitum: ⁊ in etate que eſt
minor. 12. annis quāto plus poteris: ⁊ in etate ſenum quāto magis
poteris: niſi in figura confiſus fueris ⁊ in ſoliditate muſculorū ⁊ ve
narum amplitudine: ⁊ earū repletione: ⁊ colorꝫ rubedine. Hos nāqꝫ
ex adoleſcentib' ⁊ ſenib' flobot homare audebis. Adoleſcētes ta-
men ſm ordinē ad flobothomādū paulatim prouehere debes cuꝫ
pauca minutione. ¶ In corpib' quoqꝫ fortis maciei ⁊ fortis groſſi
tiei ⁊ raris ⁊ albis ⁊ laſſis ⁊ citrinis ſanguinē nō habētibus a mi-
nutione tibi quātū pl' poteris cauere debes. ¶ Ampli' in corporib'
q̄ prolixas perpeſſa ſunt egritudines caue tibi a flobothomia niſi
ſanguinis affuerit corruptio que te ad hoc perducat: qm̄ tunc flo-
bothomabis ea: ⁊ conſidera ſanguinē. Et ſi ip̄m videris nigrū ⁊ ſpiſ
ſum extrahe eū. Et ſi ip̄m videris albū ⁊ ſubtilē eū illico cōſtringe:
qm̄ in ipſo exiſtit vehemens timor. ¶ A minutiōe preterea tibi ca
uere debes ſuper cibi repletionem ne materiā nō maturā ad venas
trahas loco eius qđ ab eis euacuaſti. ¶ Et opꝫ etiā vt tibi caueas
ab ea in repletiōe ſtomachi ⁊ inteſtinorū facta ex fece iā conſecuta
⁊ ppinqua imo in eam euacuādo ſtude. Et illud q̊dem qđ eſt in ſto
macho aut corā eo vomitu. Et qđ in īteſtinis inferiorib' quo pote
ris: ⁊ ſi nō alió ſaltem clyſteri .i. ¶ Caue preterea tibi ne faſtidiū flo-
bothomes: ſed prolonga ipſum ad hoc vt ei' faſtidiū digerat̄. ¶ Et
tibi etiā caue ne ſubtilitatē ſenſus oris ſtomachi habentē aut ip̄i'
debilitatē flobothomes. Et infelicē ex generatiōe colere rubee ī ip̄o
Huiuſmōi nāqꝫ ſibi cauere debet. ¶ A nimia quoqꝫ audacia in mi
nuēdo ſibi cauere dꝫ: ⁊ pprie cū eſt ieiun'. Senſus vero ſubtilitatē
oris ſtomachi habētē dignoſces ꝓpterea ꝙ mordicatiua traijcere
ei nocet. Et habentē oris ſtomachi debilitatē cognoſces ex deſide-
rij ipſi' debilitate: ⁊ dolorib' oris ſtomachi. Et habentē os ſtoma-
chi aptū receptiōi colere rubee in quo ipſa multū generat̄ digno-
ſces ex perſeuerātia nauſee ipſi' ⁊ ꝓpterea ꝙ colerā quaqꝫ hora vo
mit ⁊ ex oris ipſi' amaritudine. Iſtis nāqꝫ cū flobothomati fuerit:
oris ſtomachi ꝯſeruatione nō p̄miſſa accidet inde timor magn' et
qn̄ moriūtur inde. ¶ Subtilitatē vero ſenſus hn̄ti ⁊ debilitatē bu-
celle mūdi panis in rob acetoſo bonū habente odorē infuſe ſunt dā
de. Et ſi fuerit debilitas complexionis frigide ſint intincte in ali-
quo qđ ſit ſicut aqua cū zuccaro cū aleſeniati aut in ſirupo mente
muſcato aut ī miua muſcata poſtea minuatur. ¶ Aptitudinē vero
generatiōis colere habēs eſt mundand' dando in potu ei multitu
dinē aque calide cuꝫ ſirupo acetoſo: poſtea dentur ei bucelle panis
ad manducandum deīde fiat vt parūper quieſcat: poſtea minuatur
¶ Preparandum preterea eſt vt qđ ex bono ſanguine reſolutū fue
rit: reſtauretur ſi fuerit fortis cū aſſatura carnis que fit ſuper pru

nas:qm̄ ſi digerif nutrit multū ꝛ bene veruntn̄ opȝ vt ſi pauca:qm̄ ſtomacb⁹ ꝓpter flobotbomiā ē debilis. ¶ Ampli⁹ vene qn̄qꝫ flobotbomanf ꝓpterea vt fluxus ſanguinis ex narib⁹ ꝛ matrice ꝛ ano ꝛ pectoꝛe ꝓhibeaf aut ex aliis exituris:iō vt ſanguis ad id qō a ꝑte illa eſt diuerſum pꝛotrabaf:ꝛ boc q̇dē medicamē eſt foꝛte i iuuādo ¶ Opoꝛtet vero vt flobotbom⁹ ſit vebemēter ſtrictus. ¶ Et ſint vices multe que nō ſint i vna die niſi magne neceſſitatis cauſa fuerit ſȝ i die poſt diē:ꝛ quacūqꝫ vice minoꝛatio fiat quātū poſſibile fuerit Et ad ſummū melius eſt vt flobotbomie vices ſint multe q̄ꝫ vt ipſi⁹ quātitas ſit multa. ¶ Et flobotbomia q̇dē cū nō eſt neceſſaria coleram rubeam ebullire facit ꝛ poſtea aduenit lingue ſiccitas ꝛ que ſibi ſunt. Eſt igif ei ſuccurrēdū cū aqua boꝛdei ꝛ zuccaro. ¶ Qui āt ſecūdare voluerit ꝛ nō acciderit ex pꝛīa minutione malicia paralyſis aut qō ſit ſimile:venā man⁹ in lōgitudine flobotbomare dȝ: ꝓpterea vt iuncture motio ipſius ꝓhibeat conſolidatiōem ꝛ vt amplificetur. ¶ Quod ſi cuȝ boc timoꝛ affuerit ꝙ cito ꝯſolidef: ſuperponatur ipſi pannus oleo cū pauco ſale i fuſus ꝛ deſuꝑ ligef. ¶ Et ſi flobotbomus etiā oleo inunct⁹ fuerit cuȝ fiet flobotbomia ꝓhibebit cōſolidatiōis velocitatē ꝛ minuetur doloꝛ:ꝛ boc quidē eſt vt ſuꝑ ip̄m oleum aut ſibi ſimile leuiter i nūgaf:aut ipſe i oleo mittaf:poſtea cuȝ pāno exiccef. Inter flobotbomiā quoqꝫ ꝛ ſecūdationē doꝛmire flobotbomie ꝯſolidationē feſtinare facit. ¶ Recoꝛdare pꝛeterea eius quod diximus diximus de euacuatione in byeme cum medicina ꝙ dies eligēda eſt auſtrina:qm̄ ſimiliter in flobotbomia. Et ſcire debes ꝙ cū minuunf melancolici:ꝛ epileptici et illi q̇s minuere opoꝛtet in nocte boꝛa doꝛmiēdi opȝ vt ſit anguſtus ſcilicet flobotbomus ne ſanguinis exitus accidat. Et ſimiliter in omnibus q̇ ſecundatione non indigent. ¶ Scire quoqꝫ debes ꝙ ſecundatio ſm̄ debilitatis mēſurā eſt tardanda. Et ſi debilitas quidē nō affuerit ſit vltima eius tardatio vna boꝛa. Qui voluerit eam facere vt ſanguis ipſius trabaf ſit dies vn⁹. Amplius flobotbomia trāſuerſa melioꝛ ē ei q̇ ſecūdationē vult i eadē boꝛa. Et illa que eſt ſm̄ lōgitudinē ei q̇ vult nō vna eſſe cōtētus ſecūdatione:immo in coꝛde tenet ꝙ eam per multos faciet dies quaqꝫ die. Cunqꝫ flobotbomie doloꝛ maioꝛ fuerit tanto erit eius cōſolidatio tardioꝛ. ¶ Multis pꝛeterea in ſecūdatione euacuatio ſincopim affert: niſi fuerit poſtq̄ꝫ aſſature aquam ſumpſerit. ¶ Inter flobotbomiam quoqꝫ ꝛ ſecūdationem doꝛmire pꝛobibet:ne ſuperfluitates que extrabuntur cuȝ ſanguine incendant:pꝛopterea ꝙ ſuperfluitates i ſomno ad coꝛpoꝛis pꝛofundum trabuntur. ¶ Ex iuuamentis vero ſecundationis eſt ꝙ flobotbomati virtutem cū perfectione ſue euacuatiōis que eſt neceſſaria conſeruat. ¶ Et melioꝛ quidem ſecundationis termin⁹ eſt vt duob⁹ aut trib⁹ tardetur diebus. ¶ Ex doꝛmitione ṽo flobotbomie pꝛopinqua plerūqꝫ accidit in mēbꝛis cōfractio. ¶ Balnea

tio q̃zanteq̃ minutio fiat plerũq̃ aggrauat minutionẽ ppterea q̃ cutẽ ingroſſat ⁊ eã lenificat ⁊ ad labendum aptam efficit niſi flobothomãdus multam ſanguinis habuerit groſſitiem. ¶ Et oportet ne flobothomatus in ſe repellendo ſit audax ſ; ſ; ordinẽ nutriať: ⁊ cibũ primitus ſubtiliet. ¶ Et ſimiliter oportet ne poſt ipſa; exercitur: ſed declinet ad hoc vt ſupin⁹ iaceat: neq̃ poſt eã balneo vtatur reſolutionem faciente. ¶ Cũ aũt aliquis flobothomať ⁊ poſtea ipi⁹ brachium apoſtematur: ex altero brachio minuatur ſecundum q̃ tolerauerit. Et ſuper ipſum emplaſtrũ de cerusa ponatur. Et ex fortiter infrigidantibus in circuitu eius fiat cataplaſma. ¶ Cumq̃ aliquis eorum flobothomatur in quorũ corpib⁹ ſuperabũdantes exiſtũt humores flobothomia fit cã ebullitiõis illoꝝ hũorũ ⁊ eorum curſus ⁊ ipſorum permixtiõis: fit ergo frequẽs flobothomia eis neceſſaria. ¶ Sanguis quoq̃ melãcolic⁹ facit vt frequẽs minutio ſit neceſſaria que in preſenti quidem alleuiat: ſed in ſenio peruenit inde ad malas egritudines ex quibus eſt apoplexia. ¶ Amplius flobothomia multotiens commouet febres et multotiens ⁊ reſoluit putrefactionem. ¶ Omnis quoq̃ ſan⁹ qui flobothomatur: illud quod in capitulo de potu diximus accipere debet. ¶ Et debes ſcire q̃ venarum que flobothomãtur alie ſunt que ſunt tm̃ vene⁊ alie ſunt q̃ ſunt tantũ arterie. ¶ Arterie vo min⁹ flobothomãtur ppter terrorẽ ei⁹ qđ in eis exiſtit de timore curſus ſanguinis. ¶ Et ſuarũ quidẽ diſpoſitionũ minor ẽ qđ ex ea puenit emborifma: ⁊ hoc q̃dẽ ẽ cũ fixura fuerit vehemẽter anguſta. ¶ Cũ aũt fuerit ſecuritas q̃ ex ea ſanguis nõ fluet maxie eſt iuuatiua i egritudinib⁹ ppriis ppter q̃s flobothamãť. ¶ Mai⁹ tñ iuuamẽtũ qđ ex minutiõe arterie puenit nõ ẽ niſi cũ i mẽbro ſibi vicino male ſunt egritudines: quarũ cã ẽ ſanguis ſubtilis ⁊ calid⁹. ¶ Cũq̃ arteria flobothomabiť q̃ ẽ ei vicina i qua nõ erit timor: maximũ affert iuuamẽtũ. ¶ Uene pterea manus q̃ flobothomãtur nõ pulſatiles q̃dẽ ſunt ſex cephalica: nigra: et baſilica: ⁊ funis brachii: ⁊ ſceilem: ⁊ illa q̃ pprio nomine aſcellaris vocať: ⁊ ipſa q̃dẽ eſt ramus baſilice: eis vero ſanior omnibus eſt cephalica. ¶ Op; aũt vt omnes tres ſupra iuncturã aperianť ⁊ non ſub ea: neq̃ in ea: ideo vt egrediatur ſanguis bene taliter vt ſaliat ⁊ vt ſit ſecuritas a nocumẽtis neruorum ⁊ arteriarũ. ⁊ ſimiliter cephalica. ¶ Earum vero flobothomia que fit ſm longitudinem ad conſolidandum eſt tardior: qm̃ ipe ſunt cõiunctionales. In non cõiunctionalibus vero res eſt ad hoc diuerſa. Et in ſciatica q̃dẽ et ſceilẽ: ⁊ i aliis venis meli⁹ eſt vt ſ; longitudinẽ flobotomẽtur. Et cũ hoc op; in cephalica vt a capite muſculi moueať ad locũ lene: ⁊ dilateť flobotom⁹: ⁊ flobotom⁹ flobotomũ nõ cõſequať: qm̃ faciet a pa. ¶ Plurimũ aũt erroris q̃ euenit i minuẽdo cephalicã nõ puenit ex pcuſſione vna l; ſit magna: imo nõ accidit nocumẽtũ niſi ppter iterationẽ pcuſſionũ. Et q̃ ex ipſius flobotomia pl⁹ tardať: ẽ illa q̃ ſit

in longitudine cui⁹ q̇dē flobotbomi dilatādi ſunt: ſi volūtas affue
rit vt ſcbatio fiat. Cū aūt eā nō inueneris quere aliquē ramoꝝ ei⁹: q
ſunt in ſilueſtri a ſeid. ¶ Et in vena q̇dē nigra eſt timor ꝓpter neruū
q̇ eſt ſub ea. Et qn̄qꝫ ēt eſt inter duos neruos. Tibi igitur cauere de-
bes vt ipāꝫ in lōgitudine flobotbomes: ꝛ ad inferiora. Et fortaſſe ſu
ꝑ ea erit neru⁹ ſubtilis tēſ⁹ ſicut chorda ꝛ tūc q̇dē oportebit vt hoc co
gnoſcat. Et caueat ne ꝑcuſſio in eo cadat ꝛ ꝑueniat inde ſtupor ꝑſe
ſeuerans. In eo autē cuius nerui ſunt groſſiores ramus iſte eſt ma-
gis manifeſt⁹. Et error q̇dē in ipō eſt deterioris nocumēti quare cū
error accidit ꝛ neru⁹ ille ꝑcuſſus fuerit: nō ꝯſolides flobotbomia: im
mo ſuꝑ eā pone qḋ ipſi⁹ ꝓhibeat ꝯſolidationē. Et ei⁹ q̇dē medicamē
tū eſt ſicut medicamētū vulneris neruoꝝ. Et nos iā locuti ſum⁹ de ip
ſo in libro quarto. Caue tibi ꝓterea ne res infrigidās ad ipſum ꝑ-
ueniat quod ſit. verbi gratia. ſicut ſolatrum ꝛ ſandalum: ſed ipſum ꝛ
totum corpus oleo calefacto frica. ¶ Funis autē brachij melius eſt
vt tranſuerſe minuatur: niſi vtrinqꝫ fuerit flexuoſa: qm̄ tūc in lōgi-
tudine flobotomat. ¶ Baſilica q̇ꝫ magni eſt timoris: ꝓpterea ꝙ ar
teria cadit ſub ea: ꝛ ꝙ nerui ꝛ muſculi ēt ſub ea cadūt. In ipām ergo
flobothomādo tibi caue: qm̄ ſi ꝑcuſſio fuerit in arteria ſanguis nō
reſtringet: aut reſtringet difficulter. ¶ Hoium q̇ꝫ ſunt q̇dā quoꝝ ba
ſilice due aſſociant arterie quaꝝ vna cū ſignata fuerit: eſtimabit ꝙ
iā ſit ſecuritas ꝛ fortaſſe ꝑcutiet altera: hoc em̄ ſcire debes. Cūqꝫ li-
gaueris ſm̄ plurimū rei accidet ibi inflatio qn̄qꝫ ex arteria qn̄qꝫ ex
baſilica. Sꝫ qualitercūqꝫ fuerit ligaturam ſoluere debes: ꝛ inflatio-
nē molliter inūgere: deinde ad ligādū redi. Et ſi inflatio reuerſa fue
rit: reitera. Qḋ ſi nō iuuerit q̇d erit i hoc ſi baſilicā dimiſeris ꝛ ad ra
mū q̇ aſcellaris vocat redibis: q̄ q̇dē eſt q̄ ſuꝑ domeſticū a ſeid exiſtit
ad īferiora. Inflatio nāqꝫ errorē multotiēs efficit ꝛ ligatura ſepe ar-
terie pulſum q̇eſcere facit: ꝛ ipām eleuat ꝛ ponit ipām ſuꝑ mā: ꝛ exiſti-
mat ꝙ ſit vena ꝛ flobotbomat. Cūqꝫ quālibet ligauerꝭ venā ꝛ ex ligatu
ra ſuꝑ eā ꝑuenit qḋ ſit ſile lēti aut ciceri fac i ipa qḋ i baſilica dixim⁹
¶ In baſilica q̇ꝫ flobotomāda quāto pl⁹ ad brachiū deſcēderit: erit
ſani⁹. Flobotom⁹ ꝓter in venā ꝓcedere dꝫ ad diuerſitatē ꝑtis arterie
¶ In baſilica quoqꝫ nō ſolū cōtingit error ex ꝑte arterie; ſꝫ ēt muſcu
lus ſub ea eſt ꝛ neru⁹ propter quos: ēt prouenit error: hoc q̇dē iā tibi
diximus. ¶ Signum ꝟo erroris in baſilica ꝛ ꝙ arteria iam ſit ꝑcuſ
ſa eſt ꝙ ſanguis egredit ſubtilis ruffus qui ſaliēdo manat ꝛ lenifica
tur cum eo tactus ꝛ ipſa fit inferior: tunc ergo ſuccurre ei: ꝛ in vulne
ris orificio paruin de pilis leporis pone cum pauco pulueris thu-
ris ꝛ ſanguis draconis ꝛ aloes myrrhe et pauco alcolcotar ꝛ al-
ꝫegi. Et ſuꝑ ipſam ex aqua frigida quantū poteris rora. Et ſuꝑ lo-
cū ipſum flobotomatū ligaturā appone tenacē. Qḋ ſi tenuerit vſqꝫ
ad tres dies non ſoluas. Et poſt ēt tres dies q̄to plus poteris tibi
cauere debes. Et loco eius ſm̄ ex ſtipticis ſuppone. ¶ Multi ꝓterea

dolum arteriã illã incidũt penit⁹ vt ipſa cõtrahat ꝛ caro deſup eam
cooperiat ꝛ teneat. ¶ Amplius pleriqꝫ dolm ꝑpter ſanguis exitũ mo-
riunt. Et q̃dã eoꝝ ſunt q̃ moriunt ꝑpter fortitudinẽ doloris ligatu
re quã voluerũt ꝑpter fortitudinẽ ꝓhibitiõis flux⁹ ſãguinis arterie
donec mẽbrũ factũ eſt ſm viã mortis. ¶ Et ſciasqꝫ curſ⁹ ſanguinis
qñqꝫ ꝑuenit ẽt ex venis. ¶ Preterea ſcire debesqꝫ ſanguis q̃ pſm de
cephalica euacuat eſt q̃ ex collo ꝛ eo qd eſt parũ ſupra ipm ꝛ parũ ſub
ipo egredit ꝛ terminũ patis epatis nõ ptrãſit ꝛ hyppocũdrioꝝ: ꝛ infe
riora nõ taliter mũdificat vt inde ſit cura. ¶ Nigre vo iudiciũ inter
cephalicã ꝛ baſſilicã eſt mediũ. Et baſſilica q̃dẽ euacuat qd eſt a pte ſu
miniſtr ventris inferi⁹. Funis vo brachij ſilis eſt cephalice. De ſceilez
vo dicũt q q̃ dextra eſt dolorib⁹ epatis cõfert. Et q̃ ſiniſtra dolorib⁹
ſplenis ꝛ q ſanguis fluere dimittat donec p ſe ſtringat. ¶ Man⁹ q̃z
illi⁹ q̃ flobothomat i calidã aquã eſt ponẽda: ne ſanguis cito reſtrin
gat: vt facile egrediat ſi ei⁹ egreſſio debilis fuerit: ſicut eſt in plurib⁹
eoꝝ q̃ ex ſceilẽ minuunt. ¶ Et ſceilẽ q̃dẽ flobothomia melior ẽ ea q̃ ſit
in longitudine. ¶ Aſcellaris aũt iudiciũ eſt ſicut iudicium baſilice.
¶ Arteria vo man⁹ q̃ flobothomat eſt arteria q̃ inter pollicẽ exiſtit
ꝛ indicẽ. Et eius q̃dẽ iuuamẽtũ in antiquis dolorib⁹ epatis ꝛ diaphra
gmatis eſt mirabile. Et Gal. q̃dẽ iã vidit hoc in ſomnis ꝑcipiebat ei
homini hãc facere flobothomiã cauſa dolorisquẽ i epate habebat
q̃ eã fecit ꝛ ſan⁹ effect⁹ eſt. ¶ Pleruqꝫ ẽt flebothomat alia arteria q̃
ad interiorem partem palme dediuior hac exiſtit: cuius iuuamen-
tum eſt propinquum iuuamento iſtius. ¶ Qui autem venam ma-
nus flebothomare voluerit ꝛ non potuerit: non erret in ligando eaz
fortiter cum inuolutione ꝛ iteratione faciẽdo ſed vna die aut duo
bus dimittat. Uerumtamen ſi percuſſionem reiterare neceſſarium
fuerit: prima percuſſione ſe remoueat ꝛ non ab ea deſcendat. ¶ Liga
tura vero preterea fortis apoſtema affert. Et infrigidatio panni et
ipſius humectatio ex aqua roſ. aut aqua infrigidata eſt bona ꝛ con
ueniens. Oportet etiam ne ligatura cutem de ſuo loco ante flobo-
thomiam aut poſt eam remoueat. Et corporibus quidem macris li
gature fortitudo eſt cauſa euacuandi venas ꝛ retinendi ſanguinem
ex eis. In craſſis aũt corporibus ꝑpter latitudinẽ vene nõ apparẽt
niſi cõſtringant. ¶ Minutoꝝ preterea ſunt quidã qui ingeniãtur
qualiter dolor regat ſtupefaciẽdo manuz cõſtrictiõe brachij dimiſ
ſione hor evnius. Et ſunt q̃dam qui flobothomum oleo inungunt.
Sed hoc totum ſicut iam diximus dolorem lenit ꝛ conſolidationẽ
retardat. Et ſi vene quidem quas in manu nominauimus non
apparuerint ſed apparuerint ipſarum rami: prematur manus di-
gito protrahendo inferius. Et ſi ſanguis cito ad ſeipſum reuerſus
fuerit cũ digit⁹ remouet ꝛ intumuerit: flobothomet. Et ſi nõ: minuat
¶ Cũqꝫ lauãdi affuerit volũtas: cutis trahat iõ vt ꝑcuſſio cooperia
tur ꝛ ſiat ablutio: deinde ipa ad ſuũ ſitũ reducat. Pan⁹ quoqꝫ eminẽ

tiã bñs rectificet q̇ eſt melioꝛ cũ pilã bꝫ ⁊ deſup ligetur. ¶ Cum autẽ in oꝛificio ꝑcuſſionis adeps egreditur molliter interius reducenda erit ⁊ non erit incidẽda. Et in hoꝛum quidẽ ſecundatione non eſt fiducia habẽda ſine ꝑcuſſione. Et hoc q̇dẽ in fine capituli vehemẽter ꝑſcrutabimur: nã ſermo iſte accidẽtaliter hic igreſſus eſt. ¶ Amplius ſcire debes ꝙ ſanguinis retẽtio ⁊ ꝑcuſſionis ligatio: terminatã habẽt hoꝛã: lꝫ ſint diuerſa. Nam quidam ſunt qui tolerare poſſunt ẽt ſi febꝛicitantes eſſent: vt quinqꝫ aut ſex ſanguinis libꝛe auferant. Sunt ⁊ alij qui non poſſunt tolerare ipſis etiam ſanis vt vna ſanguis libꝛa auferatur. ¶ Uerumtamen tres in hoc conſiderande ſunt diſpoſitiones. ¶ Una eſt leuitas coꝛpoꝛis: ⁊ ipſius laxitas. ¶ Et alia eſt coloꝛ ſanguinis: nam in hoc etiam multotiens accidit erroꝛ: quoniaꝫ in pꝛincipio ſui egreditur ſubtilis ⁊ alb⁹: quare cũ repl̃onis ibi affuerit ſignificatio ⁊ opoꝛtuerit te flobothomiã facere: nõ decipiaris ꝓpter hoc: nã caloꝛ ſanguinis in eis repletiõis ſigna hñt ꝑmiſcet q̃nqꝫ ſꝫ tñ inde nõ eſt curãdũ. In eis quoqꝫ q̇ apꝑata hñt coloꝛ ſanguinis errorẽ facit q̃ſi apꝑa ſanguinẽ ad ſeipſum trahit. ¶ Et tertia eſt pulſus a quo recedere nõ debes. ¶ Cũ ergo ꝑtrãſierit pulchꝛitudo coloꝛis: aut mutat coloꝛ ſanguinis: aut mutabit pulſus ⁊ ꝓpꝛie ad debilitatẽ retine. Et ſimiliter ſi aduenerit oſcitatiõis accidẽs: aut alicũ: aut ſingult⁹: aut nauſee: aut ſi cito mutabitur coloꝛ: aut pulchꝛitudo inniteri pulſui. ¶ Qui vero magis ꝓparati ſunt ad hoc vt ſincopis eis velociter accidat: ſunt illi qui calidarũ exiſtunt complexionum: macri: laxa habẽtes coꝛpoꝛa. Et qui ſunt ꝓparati ad hoc vt iſtud eis eueniat tarde: ſunt coꝛpoꝛa habẽtes tẽperata: ⁊ carnes duras. ¶ Opoꝛtet ꝓterea vt minutoꝛ flobothomos habeat multos: quoꝛum quidam ſint pilum habẽtes: ⁊ quidaꝫ pilo carẽtes. ¶ Et pilũ quidẽ habẽtes ſunt cõuenictioꝛes venis labẽtib⁹ ſicut guidẽ. Et vt habeat glomerẽ ex cuculo aut ſerico. Et inſtrumẽtũ vomituũ ex ligno aut pẽna. Et vt ſ. cũ teneat pilos lepoꝛis: ⁊ medicamẽtũ ex aloe ⁊ thure: ⁊ folliculũ muſci ⁊ diamuſcatũ: ⁊ trociſcos de muſco. Jõ vt ſi ſincopis accideriṫ q̃ eſt vna ex rebus q̃ ex minutiõe timet: ⁊ foꝛtaſſe habẽs hoc nõ vomuerit: ſuccurrat: ⁊ glomerẽ in os ei⁹ mittat: ⁊ ipꝫ cũ iſtrumẽto vomere faciat: ⁊ folliculũ ei ad olfaciẽdũ tribuat: ⁊ faciat ipꝫ traijcere aliq̇d ex electuario diamuſcato: ⁊ ex trociſcis ei⁹ ꝓpterea vt ei⁹ vt⁹ viuificet. Et ſi accidat vt ex arteria ſanguis egrediat: ſuccurrat: ⁊ repleat vuln⁹ pilis lepoꝛis: ⁊ cũ medicamine ex aloe ipſo retineat. ¶ Sincopis vero raro accidit in ſanguine egrediẽte. Jmmo ſm plurimum non accidit niſi poſt retentionẽ: niſi ſup̲flu⁹ fuerit ſanguinis exitus: lꝫ in febꝛibus ſinochis non curemus ſi vſqꝫ ad ſincopim perueniat: ⁊ in pꝛincipio apoplexie: ⁊ in ſquinantijs: ⁊ in magnis apoſtematibus pernitioſis: ⁊ foꝛtibus doloꝛibus: hoc tamen facere debemus niſi cum virtus fuerit foꝛtis. ¶ Et iam quidem accidit nobis vt in venis manus ſermonẽ amplificaremus

ſecundum aliorum ſententias ⁊ obliuiſceremur venis pedis ⁊ aliis ve nis: nos ergo in eis sermonē noſtrū ɔtinuare opꝫ. ¶Dicemus ergo ꝙ ex venis pedis eſt ſciatica q̄ flobotbomatur a parte ſilueſtri alca bi: aut ſub eo: aut ſupra ipſum. Et ligatur illō qd eſt ſupra ipſum a ſummitate corexſqꝫ ad cabi: ⁊ inuoluit faſcia fortiter aut inſtita. Et melius quidē eſt vt añ balnecetur in aqua calida ⁊ vt ipſa in longitu dine flobotbomet. Qđ ſi ipa fuerit occulta: aliqs ſuoꝝ ramoꝝ flobo thomet qui inter minimū ⁊ ſcđm digitū ab eo exiſtit. ¶Et iuuamē tū q̄dē in flobotbomia ſciatice eſt magnū in dolore ſcie. Et ſilr in po dagra. Et in varice. Et in elephātia. Sꝫ ſciatice ſcđatio eſt difficilis ¶Et ex eis eſt ſaphena q̄ eſt ſup ꝑtē domeſticā alcabi ⁊ ē manifeſtior ſciatica. Et ipſa q̄dē flobotbomat ꝓpterea vt euacuet ſanguis ex mēbris que ſunt ſub epate: ⁊ vt ſanguis a ꝑtib⁹ ſuꝑiorib⁹ ad inferio res declinetur: q̄re mēſtrua vehemēter ꝓuocat: ⁊ emorroydaꝝ orifi ci aaperit. Et rō q̄dē facit oporteret vt ſciatica ⁊ ſaphena ſimilis exi ſtāt iuuamēti: ſꝫ experimētū facit vt operatio ſciatice plurimū cōueniat dolori ſcie: ſicut ſi hoc eſſet debitū. ¶Et ſaphene q̄dē flobotbomia melior eſt q̄ fit trāſuerſe latitudini attinēs. ¶Et ex eis ē vena curua ture q̄ flobotbomat ſub genu poplitis: q̄ tm̄ efficit q̄tū ⁊ ſaphena. Sꝫ eſt fortior ſaphena i ꝓuocatiōe mēſtruoꝝ: ⁊ i dolorib⁹ ani: ⁊ emor roydib⁹. ¶Et ex eis eſt vena q̄ eſt poſt alaurcob q̄ eſt q̄ſi ramus ſaphe ne: ⁊ operatur quātum ipſa. ¶Et ad ſignum quidē venaꝝ pedis flobo tbomia cōfert egritudinib⁹ q̄ ſiūt ex materiis ad caput declinātib⁹ ⁊ egritudinib⁹ melācolie. Et ipa q̄dē magis debilitat v̄tutē q̄s flobo tbomia venaꝝ man⁹. ¶In venis aūt q̄ flobotbomant ⁊ ſunt i ꝑte ca pitis excepta guidē eſt vt trāſuerſe flobotbomētur. Et earꝝ q̄dē q̄dā ſunt q̄ ſunt vene: ⁊ q̄dā q̄ ſunt arterie. ¶Uene ergo ſūt ſicut vena frō tis q̄ inter duo exiſtit ſupcilia. ¶Et ipius q̄dē flobotbomia cōfert grauitati capitis: ⁊ ꝓprie illi q̄ eſt in poſteriore ꝑte capitis ⁊ grauita ti oculoꝝ ⁊ ſtupori: ⁊ dolori capitis ⁊ dolori capitis ꝑſeuerāti antiquo ¶Et vena que ſuper caput flobotbomatur propter emigraneam ⁊ vlcera capitis. ¶Et due vene temporum que flexuoſe incedunt. Et due vene que ſunt in angulis oculorum lachrymalibus. Et ſꝫm pluri rimum non apparēt niſi ꝑ cōſtrictionē ſuffocāt ē. Et in ipſis q̄dē flo botbomus nō eſt ꝓfundād⁹: q2 fortaſſe fiēt fiſtule ex ꝑcuſſione oſſis ⁊ ex eis nō egredit ſāguis niſi pauc⁹. ¶Juuamētū v̄o flobotbomie ipſaꝝ duaꝝ exiſtit in dolore capitis: ⁊ i dolore emigraneo. ⁊ optalmia antiqua. ⁊ lachrymis: ⁊ pāno: ⁊ ſcabiei palpebraꝝ: ⁊ eaꝝ bothor ⁊ no ctilopis. ¶Et tres vene parue quarum locus eſt poſt illum vbi extre mitas auris tangit cum peruenit ad capillos. Et vna quidem ha rum trium eſt magis manifeſta que flobotbomatur in principio aque ⁊ cum caput ſtomachi recipit fumum. Et propter hoc confe runt vlceribus aurium ⁊ colli ⁊ poſteriorum capitis. Et Gal. q̄dē ne gat qđ quidam dicunt ꝙ due vene q̄ ſunt poſt aures flobotbomant

vt qui filios gignũt ipſos nõ gignant. ¶ Et ex venis iſtis ſunt qui dem: q̃ ſunt due. Et minuunt̃ in principio lepre: et fortis ſquinantie ⁊ coanguſtatione anhelitus: et aſmate acuto: et raucedine vocis: ⁊ in habente apoſtema in pulmone: et diſnia que eſt ex multo ſangui ne calido: et egritudinibus ſplenis et laterũ. Et opʒ vt diximꝰ ante: vt flobothomo pilum hñte minuant̃. ¶ Modꝰ vero ligãdi eas eſt ꝙ opʒ trahere caput ad ꝯtrariũ partis flobothomie vt vena exten dẽdo fiat ſicut chorda: ⁊ ꝯſideret̃ que pꝫ ſit magis declinãs: ⁊ fiat flobothomia ex cõtrario partis illiꝰ. ¶ Opʒ pterea vt eius flobo thomia fiat in latitudine: ⁊ nõ in lõgitudine: ⁊ ſicut fit in ſaphena ⁊ ſciatica. Et cũ hoc toto opʒ vt ipſius flobothomia cadat in lon gitudine. ¶ Et ex eis eſt vena q̃ eſt in lepore: cuius flobothomie lo cus eſt ipſius extremitas q̃ digito preſſa in duo partit̃: vbi quidem fit flobothomia: ſi ſanguis qui inde egredit̃ eſt paucus. Et ipſius q̃dẽ flobothomia ꝯfert calips: ⁊ turbationi oculorũ et emorroydi bus: et botor que in naribus naſcuntur: et pruritui qui fit in eis. Veruntamen plerũq3 accidit ex eo coloris rubedo perſeuerans que ſimilatur ſaba et corrũpit faciem: et eſt ipſius impedimentũ maiꝰ ſuo iuuamento. ¶ Et vene quidẽ que ſunt ſub aleſe a parte nocre: quarum flobothomia cõfert egritudini oculorũ antique que eſt ex ſanguine ſubtili et antiquis capitis doloribus. ¶ Et ex eis ſunt ve ne que ſunt in labijs et ſunt quattuor: et ſuper vnũquodq3 eorꝫ exi ſtit par que cõferunt vlceribꝰ oris ⁊ alcola et doloribꝰ gingiuarũ ⁊ earuʒ apatibus et ipaꝝ laxitati ⁊ vlceribꝰ ⁊ fiſtulis ⁊ fixuris q̃ ſunt in eis. ¶ Et ex eis eſt vena que eſt ſub lingua ſup occultũ menti que minuit̃ in ſquinantijs et apatibus duarũ amigdalarũ. ¶ Et ex eis vene que ſunt ſub lingua et exñtes ſup ipam linguã. ¶ Et minuun tur ppter lingue grauitatẽ q̃ eſt ex ſanguie que q̃deʒ in lõgitudine ſunt minuẽde: qr ſanguinẽ cõſtringere q̃ fluxit ex flobothomia in latitudine facta eſt difficile. ¶ Et ex eis eſt vena alãfuta q̃ inter mẽ tum et labiũ eſt inferiꝰ q̃ flobothomat̃ propter oris fetorẽ. ¶ Et ex eis eſt vena furcule q̃ flobothomat̃ i medicationinꝰ oris ſtomachi. ¶ Ex arterijs ṽo q̃ ſunt in capite eſt arteria tpis q̃ qñq3 flobotho mat̃: qñq3 incidit̃: ⁊ qñq3 extrahit̃: ⁊ qñq3 adurit̃. Et hoc fit ppter ea vt acuti rheumatiſmi: ⁊ ſubtiles ꝯſtringant̃ q̃ ad oculos deſcen dũt: ⁊ ppter ãplificationis pncipiuʒ. ¶ Et due arterie q̃ ſunt poſt aures q̃ flobothomant̃ ppter ſpecies obtalmie: et pncipiũ aque: et pãnũ: ⁊ noctilopas: ⁊ ãtiquũ dolorẽ capitis. ¶ In earũ tñ flobotho mia ſemp exiſtit timor: et cũ hoc tardat̃ conſolidatio. ¶ Gal. quoq3 dixit ꝙ cuiuſdam in gula vulnerati arteriam percuſſio parumper tegit ex qua magna ſanguinis pars manauit. Sʒ Gal. ei ſubuenit cũ medicamento thuris et aloes et ſanguinis draconis et myrrhe: et reſtrictus fuit ſanguis et dolor antiquus quem in exteriore par te coxe poſterius conſueuerat habere receſſit.

¶ Et extremis que in corpore flobothomantur: sunt duevene super ventrem quarum vna super epar consistit: et altera super splenem est posita. Et flobothomatur dextra in hydropisi. Et sinistra i egritudinibus splenis. ¶ Scito preterea quod flobothomia duas habet horas horam electam: et horam necessariam. ¶ Hora vero electa est eius que est in lumine diei: et post digestionis complementum et superfluitatum expulsionem. ¶ Et hora necessaria est hora que fieri oportet et que tardari non potest: et in qua res prohibitoria non attẽditur. ¶ Scias etiam quod flobothomus obtusus est magno impedimento quoniam errat et nõ sequitur scz qđ debet: et apostema re facit et dolere. ¶ Cũ ergo flobothomo operaberis non manu ꝑmẽdo impellas sed suauiter blandiẽdo. Et etiam furtim agas vt flobothomi extremitas ad interiora vene perueniat: quoniam si illud duriter feceris sepe caput flobothomi intus in vena occulta rumpet fractura et facit vt vena refugiat et non vulnerabit venam. Et si perfidiose institeris vt cum eo flobothomes: augmentabis malitiaз. Quapropter experiri debes qualiter flobothomus ingrediatur cutem anteꝗ̃ cum eo flobothomes et cum percussionem secundare volueris si tibi necessarium fuerit. ¶ Tibi preterea cauere debes ne venam impellas et sanguinẽ infles: quoniam tunc lapsus et remotio minꝰ erũt. ¶ Cũq; vena tibi rebellauerit vel occultauerit et ipiꝰ repletio sub ligatura nõ apparuerit: solue ipsam et multotiẽs liga et iniunge eam: q̃ cõprimẽdo descẽde et ascende donec eam manifestare et apparere facias. ¶ Et hecq̃dem experieris cum duobus digitis vnũquẽq; locorum tangẽs in quibus scis venam extendi. Et quãdoq; tangens vtrisq;: etiã quandoq; vno ipsorum et cum altero facies sanguinem incedere donec altero cadẽte ipsius senties sanguinis accessionẽ cum ad ipsum perducitur sanguis et eius recessionẽ cum dimittitur. ¶ Et scito quod caput flobothomi habet spacium in quo penetrat: qđ tamẽ nõ est lõgum ne ad arteriaз aut neruum penetret. Et ipsum quidẽ plurimũ impellere debes cũ vena fuerit magis subtilis. ¶ Opз aũt vt flobothomi apprehensio fiat pollice et impudico: et dimittatur index ad palpandũ. Et vt in medio ferri fiat apprehẽso pollice. Et non apprehendatur superius: quoniam non bene tenebitur: immo erit vacillãs. ¶ Cunq; vena remouendo se ad partem vnam mutabitur: opponens ei ligaturã et stricturam ecõtrario partis illius. Et cum remouẽdo se ad duas partes equaliter mutabitur nõ debebis eam in longitudine flobothomare. ¶ Et scito quod opз strictio et compressio sint ꝯm quãtitatem dispõnis cutis in duritie sui et grossitie et in multitudine carnis et abũdãtia. Et opз vt etiã ligatura sit ꝓpinqua. Cũq; ligatura venã occultauerit: fac signũ super eã. Et caue tibi ne a signi rectitudine remouear cum ligaturã facies: et cũ hoc toto ipelle flobothomũ. Cũ autẽ vene declinatio et ipsiꝰ eleuatio tibi rebelles extiterint: scinde locũ q̃ est super eam in corporibꝰ macris ꝓprie et cuз

vncino operare. ¶ Caſus preterea ligationis et cõſtrictiõis in iunctura ꝓhibet venaꝝ impletionẽ. ¶ Cũ ꝓvolueris lauare digito tuo tẽde cutẽ vt a rectitudine remoueatur foraminis: deinde laua teric ca et pone pannũ eminentiã habentẽ et dimitte cutẽ vt ad locũ ſuũ redeat. ¶ Et ſcito ꝙ q̃ multũ ſudat: cauſa repletionis eſt flobotbomia indigens. ¶ Et multotiẽs etiã habenti febrẽ et habenti dolorem capitis qui ex cõſilio flobotbomia eſſet medicand' ſuperuenit fluxus ventris naturaliter q̃ flobotbomiã excuſat.

¶ De ventoſis. Cap. 21.

Ventoſe cutis partẽ magis mũdificãt q̃ flobothomia. Et pl' extrahũt ſanguinẽ ſubtilẽ q̃ groſſum. ¶ Et ipſaꝝ quidẽ iuuamentũ in corporibus compoſitis groſſis et craſſis et groſſum habẽtibus ſanguinẽ eſt paruũ: q᷑ ex iſtis nõ extrabunt ſanguinẽ: neq; extrahũt ſicut opꝫ immo q̃ ex eo vehemẽter eſt ſubtilis et cũ difficultate: et in membro ventoſato debililitatem efficiunt.

¶ Quidã aut precipiũt vt ventoſe in principio menſis non apponantur: q᷑ humores nõdum amoti fuerũt: neq; ebulierũt: neq; in fine menſis: q᷑ humores tũc ſunt minuti. Sed in medio menſis: cũ humores ſunt ebullientes: et in ſui augmento luminis in corpore lune augmentũ ſequentes et augmentatẽ cerebruꝫ in craneis: et aqua in fluminib' acceſſionẽ et receſſionẽ habentib'. ¶ Ex ſuis vero horis in die melior eſt hora ſecũda et tertia. ¶ Et opꝫ quidem vt a ventoſis ſibi quilibet caneat poſt balneũ: niſi cuius ſanguis fuerit groſus: quoniã ipſe ſepius balneari debet et vna hora morari: et poſtea ventoſas apponere. ¶ Plurimi aũt hominũ abhorrent vẽtoſas in anteriorib' capitis apponere: et reperiunt in hoc ſenſum et intellectum impediri. ¶ Et ventoſe quidem ſuper nocram que eſt in collo poſite nigre vicarie exiſtunt: et conferunt ſuperciliorꝫ grauitati: et alleuiãt palpebras et cõferunt ſcabiei oculoꝝ et fetori oris. Et ſuper alchecl vicẽ tenent baſilice: et conferunt dolorib' humeroꝝ et gule. Et ſuper alchada poſterius ſunt vicarie cephalice: et cõferũt tremori capitis et mẽbris que ſunt in capite ſicut facies et dentes et mole et aures et oculi et gula et naſus. ¶ Ventoſe autẽ que nocre ſuperponuntur obliuionẽ hereditare faciunt veraciter ſicut quidam dixerunt: q᷑ poſterior pars capitis eſt locus cõſeruatiõis quem ventoſe debilitant. ¶ Alchedie vero debilitãt os ſtomachi. ¶ Et ꝓpter alchadam quidẽ q̃n̄q; accidit capitis tremor parumper: ita ꝙ mutem' nos a nocra et ab alcheel parũper aſcendam': niſi cũ fuerint neceſſarie ꝓpter fluxũ ſanguinis ex tuſſi: q᷑ tunc cũ eis eſt deſcẽdẽdũ et nõ aſcendẽdũ. ¶ Et he quidẽ ventoſe que alcheel ſuperponũtur et inter duas ſpatulas conferunt egritudinib' ſanguineis: et ſpaſmo ſanguineo: et aſmati ſanguineo ſed ſtomachuꝫ debilitant et cordis tremorem generãt. ¶ Et ventoſe quidem q̃ cruribus ſuperponuntur ſunt minutiõi ꝓpinque: et mundificãt ſanguinẽ: et ꝓuocant mẽ

ſtrua. ¶ Et ei quidem que ex mulieribus alba exiſtit ⁊ laxa ſangui-
nē habens ſubtilem ventoſe in cruribus poſite ſunt meliores ꝙ̃ flo
botbomia q̄ fit in ſaphena. ¶ Quidam preterea dixerũt ꝙ vento-
ſe ſup occiput poſite ⁊ ſummitatē capitis conferũt amētie ⁊ ſcoto-
mie ⁊ tardãt canos quēadmodũ dixerũt. ¶ In hoc vero cõſidera-
tio eſt habēda. Nã iſtud in his operatur corporib⁹ ⁊ non in alijs:
qm̃ plurimis corporũ feſtinare faciũt canos: ⁊ impediũt intellectũ:
⁊ cõferũt egritudinibus oculi. Et hec quidē eſt maior eaꝝ vtilitas
qm̃ ꝯferũt eoꝝ ſcabiei: ⁊ bothor: ⁊ almuſeragi ⁊ egreſſioni vuee. Sꝫ
intellectũ impediũt ⁊ faciũt hereditare ſtupiditatē: ⁊ obliuionē: et
malitiã cogitationũ: ⁊ egritudines ꝑmanētes: ⁊ nocēt aquã in ocu-
lo habentibus. Sed fortaſſe ſi hora ſe preſentauerit qua illud fieri
debet non impediunt. ¶ Uentoſe aũt ſub mēto poſite proſunt den-
tibus repletis: ⁊ faciei ⁊ gutturi: ⁊ mundãt caput ⁊ mandibulas.
¶ Et ventoſe rhenib⁹ ſuppoſite cõferũt apoſtematibus coxarũ: ⁊ ea-
rũ ſcabiei: ⁊ bothor: ⁊ podagre: ⁊ emorroydib⁹: ⁊ elephãtie ⁊ vēto-
ſitatib⁹ veſice: et prurituí dorſi. ¶ Cunq̃ vētoſe iſte fuerint cũ igne
ſiue ſint cũ ſcalpellatione ſiue abſq̃ ea iuuabũt etiã in hoc. ¶ Sed
ille quidē q̄ ſunt cũ ſcalpellatione ſunt fortiores preterq̃ in ventoſi-
tate. Nã q̄ ſine ſcapellatione ſunt in remouēdo ventoſitates frigi-
das ⁊ vt radicitus euellantur hic ⁊ vbiq̃ ſunt fortiores. ¶ Uētoſe
preterea in anteriori parte coxaꝝ teſticuloꝝ apoſtematib⁹ cõferũt
⁊ vulnerib⁹ coxaꝝ ⁊ crurũ. ¶ Et ventoſe in poſteriori parte coxaꝝ
ſuperpoſite proſunt aꝑatib⁹ ⁊ exituris q̄ in natibus fiũt. ¶ Et ven-
toſe poſite ſub poplite cõferunt pulſatiõi poplitis q̄ ex calidis ge-
neratur humorib⁹ ⁊ exituris malis ⁊ vlcerib⁹ putridis in crure et
pede. ¶ Et ventoſe ſuper duas alcabi cõferũt ꝓhibitioni inſtrumē-
tore ⁊ ſciatice ⁊ podagre.

¶ Uentoſe aũt ſine ſcarificatiõe qñq̃ ponũtur propterea vt mate-
ria a parte ſui mot⁹ trahat̃: ſicut cũ mãmillis ſuperponũtur ideo
vt curſus ſanguinis mēſtrui retineat̃. Et qñq̃ querũt̃ vt aꝑa ꝓfun-
dũ ad exteriora trahat̃: ideo vt medicamētũ ad ip̃m perueniat. Et
qñq̃ requirũtur ꝓpterea vt aꝑa ad aliud mutetur mēbrũ qđ igno-
bilius in vicinitate exiſtit. Et quãdoq̃ requirũtur ꝓpter ea vt mē-
brũ calefiat ⁊ ſanguis ad ip̃m trahat̃: ⁊ ip̃ius reſoluãtur ventoſita-
tes. Et qñq̃ requirũtur ꝓpterea vt mēbrũ ad ſuũ naturalē locũ re-
ducatur a quo remotũ fuit ſicut fit in ruptura inguinis. Et qñq̃
requiruntur iđ vt dolor ſedetur ſicut cũ ſupponunt̃ vmbilico in do-
lore colice vehemēter cogēte: ⁊ in ventoſitatibus vētris: ⁊ in dolori-
bus matricis q̄ accidũt apđ motũ mēſtruoꝝ ⁊ ꝓprie i adoleſcētib⁹: ⁊
ſup laxitatē ꝑtis exterioris coxe: ſicut fit i ſciatica ⁊ cũ timet̃ oſſis exi-
tus a iũctura: ⁊ iter duas ãchas ꝓſunt duab⁹ anchis: ⁊ duab⁹ ꝑtib⁹
iterioꝛib⁹ coxaꝝ ⁊ emorroydib⁹ ⁊ hñti rupturã iguinis ⁊ podagricis.
¶ Uētoſe q̃q̃ ſup nates poſite a toto corꝑe trahũt vt a capite. Et cõ

ferũt iteſtini et mẽſtruoꝝ ſanãt corruptionẽ: et alleuiaꝛ ꝑ eas corp⁹
¶ Et dicemus quidem ꝙ in ventoſis cũ ſcarificatione tria exiſtunt iuuamenta. Primũ eoꝝ eſt euacuationis ex ipſo mẽbro. Et ſecũdũ eſt repoſitionis ſubſtantie ſpiritus ne euacuationẽ humoris q̃ educitur ſequendo euacuetur. Et tertium eſt q̇ſi non curat vt ex principalibus membris fiat euacuatio. Scarificatio vero profunda eſt vt ex profundo trahatur. ¶ Locus preterea vbi ventoſa adheret quandoq; apoſtemaꝛ et fit difficile ad ipſam remouendã. Pannus ergo aut ſpõgia in aqua tepida infuſa que caliditati attineat: ſumatur et cum ea in circuitu fiat embroca. Et hoc quidem frequẽter contingit cũ ſuper mãmillarũ partes ventoſas ponimus vt ſanguinis menſtruoꝝ fluxus et ex naribus arceatur: quãobrẽ ſuper ipſas mãmillas eas ponere nõ debem⁹. ¶ Cũq; loc⁹ vẽtoſe inungeꝛ: ꝓpe ipſam ſuſpẽde et nõ tardes: ſ; ad ſcarificandum feſtina. Sitq; p̄ſa poſitio leuis et cito remoueaꝛ ipſa. Deinde ſm ordinẽ tardeꝛ ipſius remotio et tolerantia. Et op; quidẽ vt ventoſatus et poſt vnã horã cibetur. ¶ Infans preterea in tertio anno ventoſeꝛ poſt tranſactis duobus annis: quoniã proꝛſus non debet ventoſari cum eſt vnius anni. ¶ In ventoſis quoq; fit ſecuritas ne materie ad inferiora deſcendant. ¶ Et colericus quidem ventoſatus poſt ventoſas comedere debet grana mali granati et ipſoꝝ ſuccũ ſcariolaꝝ cũ zuccaro aut lactucas cum aceto.

¶ De ſanguiſugis. Ca. 22.

Indi dixerunt ꝙ in quarundã; ſanguiſugarũ natura exiſtit venenoſitas. ¶ Ab eis igitur cauendũ eſt que ſunt ex genere magna habentium capita: et quarum colores ſunt antimoniales et nigre: aut quarum color eſt viridis: aut que ſunt lanuginem habẽtes et ſimiles mezameiz: et ſuper quas exiſtunt fila coloris azuli: et quarum color ſimilatur madion. In omnibus enim iſtis exiſtit venenoſitas. Et proueniunt ex eis apoſtemata et ſincopis: et ſanguinis fluxus et febris: et laxitas: et vlcera mala. Eas quoq; non accipias ex aq̃s malis in quibus limus aluei eſt niger et cenoſus et motus ſtatim turbat aquam et fetet: ſ; illas elige que in aquis colliguntur cochalib⁹ et olubia tu: et in quibus morantur rane. Neq; attendas illud quod quidã dicunt ꝙ ſi ſint in aquis vbi morãtur rane ſunt male. Sitq; earũ color ſimilis rei ſuper quã exiſtit viriditas. Et tendantur ſuper eas fila duo colorẽ arſenici habẽtia. Et ruffe rotũde q̃ ſunt coloris epatis. Et ille q̃ ſimilãtur parue locuſte et q̃ caude muris ſiſes exiſtit et minute parua habẽtes capita: oẽs iſte eligẽde ſunt. Et nullas magis eligas q̃ habẽtes vẽtres rubeos: et dorſu; viride: et p̄cipue ſi ex aq̃s fuerint currẽtibus. ¶ Extractio p̄terea ſanguis a ſanguiſugis facta profundior eſt extractione q̃ fit cu; ventoſis. ¶ Et ipſe quidem anteq̃ ponantur quaſi per vnã diẽ colligende ſunt. Et cõſtrictione faciendũ eſt vt euomãt donec q̇d in earũ exiſtit vẽtrib⁹ egrediatur ſi hoc fieri poterit. Et ipſis parum ſanguis agni aut

alterius rei piĳciatur vt inde nutriantur anteq̄ ponantur: deinde ſumā
tur ⁊ earum viſcoſitas ⁊ ſordities cū aliquo qḋ ſit vt ſpōgia mundentur.
¶ Locus preterea vbi ſunt aponēde cū baurac lauetur: ⁊ fricatiōe ru
bificetur: poſteaq̄ voluntas apponēdi ſanguiſugas affuerit in aquā
piĳciantur dulcē ⁊ emūdentur: deinde apponantur. ¶ Ex eo aūt qḋ eas effi
cit volūtarias ad ſe ſuſpendendū eſt vt loc⁹ luto liniatur aut ſanguie
¶ Cūq̄ he fuerint plene ⁊ eas piĳcere volueris: pulueriza ſup eas pa
rum ſalis aut cineris aut baurac aut ſete cōbuſte aut lini aut ſpon
gie cōbuſte aut lane: cōbuſte ⁊ cadēt. ¶ Et meli⁹ quidē eſt vt poſtq̄
cadūt loc⁹ ventoſa ſugatur: ⁊ ex ſanguine loci parūper accipiatur vt
morſure ipſarum malitia remoueatur. ¶ Qḋ ſi ſanguis non conſtrin
getur: galle cōbuſte aut calx aut cinis aut tegula cōbuſta ⁊ ſubti
liter puluerizata ſuperponatur: aut aliqua ab iſtis ex eis q̄ ſangui
nē ꝯſtringunt. Et hoc q̄dē opz vt ſint apud eū ꝑparata q̄ ſanguiſu
gas apponit cū ipſe ſe ſuſpendāt. ¶ Appoſitio preterea ſanguiſu
garum ꝯfert egritudinib⁹ ſuccutaneis: ſicut ſahafat ⁊ alcubereis ſilib⁹.

¶ De retentione eorum que euacuantur. Ca. 23.

EA que euacuantur retinentur: aut ꝓpter materie inclinatio
nem abſq̄ alia euacuatione. Aut ꝓpter inclinationē cum alia
euacuatione. Aut ꝓpterea ꝙ ipſamet euacuatio iuuatur: aut medici
nis infrigidantibus aut ſtipticis: aut viſcoſis: aut adurentib⁹: aut
ſtrictura. ¶ Et retētio quidē euacuationis ꝓpter attractionē ſine
alia euacuatione eſt ſicut appoſitio ventoſarum ſup mammillas facta
ad hoc vt ſanguis fluxus ex matrice ꝓhibeatur. Sz melior attractio
eſt cū qua exiſtit ſedatio doloris illi⁹ a quo trahitur. ¶ Et ea quidem
q̄ fit ꝓpter attractionē q̄ eſt cū euacuatione eſt ſicut flobothomia
baſilice facta ꝓpter hoc aut retētio: vomitus fluxui vētris: aut flu
xus ventris vomitui: aut vtroꝝq̄ retētio ꝓuocatione ſudoris. Et
euacuationib⁹ q̄dē iuuamentū eſt ſicut ſtomachi ⁊ inteſtinorum mun
dificatio ab humoribus viſcoſis malis labere facientib⁹ cū picra.
Et ſicut ſtudiū qḋ adhibetur ad os ſtomachi mūdificādū vomitu ꝓ
pter inciſionē materie vomit⁹ māſiue. ¶ Et medicine q̄dē infrigidā
tes liq̄de cōgelāt ⁊ orificia ꝯſtringūt ⁊ coāguſtāt. ¶ Et ſtiptice qui
dem medicine materiā coarctāt ⁊ cānales cōſtringūt. ¶ Et viſco
ſe quidē medicine opilatiōes in cānaliū orificĳs efficiūt: q̄ ſi fuerit
acute plus operabuntur illō. Et adurētes quidē cortices efficiūt vt ſu
per cānalis orificiū maneāt ⁊ ipſum claudāt ⁊ cōfirmēt; ſz tn̄ earum
impedimētū timetur. Et hoc eſt qm̄ poſſibile eſt vt cortex rūpatur ⁊ era
dicetur ⁊ amplificatio foraminis augmentetur. ¶ Et ex adurentib⁹ q̄
dem ſunt q̄dā in q̄bus exiſtit ſtipticitas ſicut attramentū: ⁊ quedā
in q̄b⁹ nō: ſicut calx nō extincta. Et adurentes q̄dē ſtiptice ſunt ne
ceſſarie: vbi volūtas ē vt cortex ſit fixus. Et alie ſunt neceſſarie vbi vo
lūtas eſt vt cortex cadat. Et ei⁹ q̄dem q̄ fit ſtrictura: alia eſt cū clau
ſura foraminis ⁊ coartatione ad hoc vt ipſiuſpartes in vnū cōducantur

ſicut cōſtringit illud qđ eſt ſupra cubitū cū flobotbomator in baſi lica errās pcutit arteriā. Et alia eſt que fit opilatiōe orificij vulne ris ⁊ clauſure vie euacuati ſicut pilos leporis in vulnus ponimus. ¶ Dicem⁹ ergo φ ſi ſanguinis curſus ex apertiōe orificio⁊ vena⁊ fuerit: ſtipticis medicabit vt orificia vena⁊ ↄſtringant. Et ſi ex ru ptura fuerit: ſtipticis gutinoſis ſicut terra ſigillata. Et ſi ex corro ſione fuerit eo φ carnē naſci facit: cū eo qđ corroſionem abſtergit.

¶ De ſanationibus opilationum. Ca. 24.

Oppilationes aūt ſunt ex humoribus groſſis: aut viſcoſis: ãt multis. ¶ Et multo⁊ q̈dem humo⁊ quādo cū eis alia nō fue rit cā malitia remouebitur extractione ipſo⁊ flobotbomia: aut vē tris fluxu facta. ¶ Et ſi groſſi fuerint: indigebunt eis q̄ reſoluant. ¶ Et ſi fuerint viſcoſi: ⁊ maxime ſi fuerint: ſubtiles erunt eis neceſ ſaria ea q̄ incidāt. ¶ Et tu quidē iā ſcu iſti differentiā inter groſ ſum ⁊ viſcoſu3. Et φ eſt ſicut differentia inter glutē liquidum ⁊ lutū Et groſſo quidē reſolutiuū eſt neceſſariū: ideo vt ipſum attenuet: ⁊ eius expulſio fiat facilis. Et viſcoſo inciſiuum eſt neceſſarium ideo vt inter ipſum ⁊ id cui adheſit penetret: ⁊ inter ea ſeparationē fa ciat ⁊ vt ipſum in parua ſecet fruſta: quoniā viſcoſu3 oppilat ꝑpter ea: q2 adheret: ⁊ ꝑpter partium ſuarū cōtinuationē. ¶ Op3 autem vt in reſolutione groſſi a duab⁹ cōtrarijs caueat reb⁹: quarū vna eſt reſolutio debilis q̄ in raritate materiei augmentū efficit: ipſius locū augmentat ita φ ad reſolutionē nō ꝑueniet: quare oppilatio nem augmentat. Et altera eſt reſolutio fortiſſima qua eius ſubti le fit vapor ⁊ ſpiſſum ipſius fit lapis. ¶ Cum ergo reſolutio fortis ē neceſſaria iuuetur lenificante ſubtili cu3 materia in q̄ nō ſit groſ ſities: ſ3 ſit in ea calor temperatus qui iuuet in reſoluēdo totum il lud qđ eſt oppilatum. ¶ Et ex oppilationibus q̈dem peiores ſunt oppilationes venarū. Et deteriores eis ſunt ille q̄ ſunt in arterijs. Et adhuc peiores ſunt ille q̄ in membris exiſtunt principalibus. ¶ Ergo cum in apertiuis ſtipticitas ⁊ ſubtilitas coniungent: erit melius: quoniam ſtipticitas remouebit a membro ſubtiliatiui gra uamen.

¶ De medicationibus apoſtematum. Ca. 25.

Apoſtematum quedam ſunt calida: queda3 ſunt frigida flu xa: ⁊ quedam ſunt frigida dura. Et ea iam diximus. ¶ Et ipſoru3 quidem cauſe: aut ſunt primitiue: aut antecedentes ¶ Et antecedentes quidē ſunt ſicut repletio. ¶ Et primitiue ſunt ſicut caſus: aut percuſſio: aut morſus. ¶ Quedā vero que ſunt ex cauſis primitiuis: quandoq3 cu3 corporis reſolutiōe ſe repreſentāt Et quandoq3 eueniūt cū equalitate humorum. ¶ Et ea quidem q̄ ſunt ꝑpter cauſas antecedentes aut primitiuas cū repletione cor poris repreſentata. Aut ſunt in membris que principalibus ſunt vi cina ſicut euacuantia. Aut non ſunt. Et ſi non ſunt nullo modo ali

quid ex reſoluētib⁹ eſt eis applicandū in principio. Immo mēbrum expellēs eſt meliorandū: ſi ibi fuerit membrū expellēs: aut totū corpus melioret: ſi nō fuerit ibi membrū ſingulare quatenus ad ea ꝑueniat q̄cquid refrenat: ꝛ ad diuerſuꝫ trahit ꝛ ſtipticū efficit. Et tn̄ cū diuerſitate illi⁹ mēbri ſit attractio ad illō qō in alio latere diuerſo eſt poſitū ꝑpter exercitiū ipſius: aut ꝑpter rē pōderoſaꝫ ſuꝑ ipſum delataꝫ nam multotiens a manu apoſtemoſa trahit materia q̄n cū alia res deferṫ pōderoſa ꝛ hora vna teneṫ. ¶ Opꝫ aūt vt ſtiptica cōſtrictiua repercuſſiua frigide cōplexionis pure exiſtant ſi apāta fuerint acuta. ¶ Qō ſi apāta fuerint frigida opꝫ ꝙ alicui ſint admixta in quo virt⁹ ſit calida cū retētiōe ſicut ſquinātum et blacte bizātie. ¶ Cū autē maturare volueris: minuas retentiuum: ꝛ admiſcebis ei qō ſit reſolutiuū donec ad ſtatū perueniat: tūc enim ip̄a admiſcēda erūt equaliter. ¶ Cū aūt declinatio fuerit nō ſit ibi niſi qō reſoluat ꝛ laxū efficiat. ¶ Et opꝫ quidē vt illō qō frigida fluxa reſoluit ſit abſtergēs ꝛ exiccās. Et hoc q̄dē plurimū inue nitur in calidis. ¶ Ea aūt q̄ ꝑpter cauſas exiſtūt pumitiua s vbi nō eſt hūorum repletio medicari debēt in principio rei cū eis q̄ fluxa faciant ꝛ reſoluāt. Et ſi nō: cū eo qō ſit ſicut illud qō primuꝫ medicatū fuit ¶ Si vero mēbrū apoſtemoſuꝫ mēbri principalis emunctoriū fuerit: ſicut loca glanoſa in collo que ſunt in circuitu aurium cerebri aut aſcelle cordis: ꝛ inguina epatis: nullo modo erit ei applicandū aliq̄d qō refrenet: nō ideo qō hoc nō ſit medicamentū apoſtematū eoꝝ: q̄ſi hoc eſt ipſoꝝ medicamentū: ſꝫ q2 volumus ipſoꝝ medicari apoſtemata: immo ſtudium ad hoc impendere vt ea augmentem⁹ et materiā ad ip̄a trahām⁹. Et nō curam⁹ ſi malicia in mēbro augmētata fuerit. Nō eñ curam⁹ niſi de eo qō mēbro principali ē me li⁹. Et timem⁹ ꝙ materiā ſi refrenauerimus: redibit ad mēbrū principale ꝛ pueniem⁹ inde ad illud qō emēdare non poterimus. Quapropter volumus vt malicia in mēbrum cadat ignobile: cū principali cōtulerit mēbro ita vt ſtudiū impendam⁹ in attrahēdo materiā ad mēbrū ignobile: ꝛ facere vt ipſuꝫ apoſtemeṫ. Et ſi nō cū alijs ſaltē cū ventoſis ꝛ emplaſtris attractiuis acutis. ¶ Cumqꝫ ad collectionē peruenerit huiuſmodi apoſtemata aut reliqua ab eis q̄ñqꝫ aperientur per ſe aut maturationis adiutorio: ꝛ quādoqꝫ indigent maturatione ꝛ ſectione ſimul. Maturatio vero completur ex eo in quo cum calore exiſtit oppilatio ꝛ glutinatio vt per ipſum calor retineatur. Qui autem maturationem efficit cum aliquo quod ſit ſicut hmōi maturatiuum: attendere debet: vt ſi viderit calorem inātum debilem ꝛ ꝙ membrū iam declinet ad hoc vt corrumpatur: remoueat ab eo glutinoſa ꝛ oppilatiua: ꝛ ponat apitiua: ꝛ ſcarificationem faciat profundam. Deinde adhibeas medicinas in quibus exiſtit reſolutio ꝛ deſiccatio: ſicut de eis inueſtigabimus in libris particularibus. Multotiens preterea erit apoſtema profundum:

⁊ erit nobis neceſſariū trahere ad partem cutis: ⁊ ſi non cum alio ſaltē cum ventoſis ignitis. ¶ In apoſtemate aūt duro qd̄ ſtat⁹ ter minū pertrāſiuit regula in ea eſt vt mollificet qñq; cū eo in quo exi ſtit caliditas ⁊ ſiccitas parua. Jdeo ne qd̄ ex eo ſpiſſum eſt propter multā reſolutionem fiat: lapis: immo totū ad reſolutionē preparatͣ Poſtea ſuper ipſum reſolutio fortior fiat. Deinde ſi timetur ex re ſolutione eius qd̄ reſoluit ne quod remanſit lapis fiat: iterū ad mol lificandū ipſum ſecūdo redeat: ⁊ inceſſanter fiat hoc donec totum fi niatur inter mollificandi ⁊ reſoluendi vices aliter vires. ¶ Inflata aūt apoſtemata curentͣ ex eo qd̄ calefacit ſubtilitate ſui ſubſtantie propterea vt ventoſitates reſoluat ⁊ poros amplificet: nā cauſa in apoſtematibus inflatis eſt ventoſitas: groſſities: ⁊ pororū clauſura. ¶ Studiū quoq; eſt adhibendū in prohibendo materiā ex qua ven toſus puenit vapor. ¶ Ex apoſtematib⁹ preterea ſunt q̄ ſunt vlcero ſa: ſicut formica: que ſunt infrigidanda ſicut flegmon: ſed nō ſunt mollificāda: ⁊ ſi ppterea q̄ ſunt apoſtemata ſunt mollificanda: im mo ſunt ſiccāda: qm̄ accidens hoc iam ſuperauit cauſam. Accidēs eīn eſt vlceroſitas de qua timetur q̄ accidat aut q̄ iam acciderit. Et vlceroſitatis q̄dē medicamentū eſt deſiccatio: ⁊ res ei magis cō traria eſt mollificatio. ¶ Occultorū aūt apoſtematū materia mino rāda eſt flobothomia ⁊ ventris ſolutione. ¶ Et opꝫ vt ea habēs a balneo ⁊ vino ⁊ motibus corporis ⁊ animalibus ſuperfluis ſicut ira ⁊ ſibi ſimilibus caueat. Poſtea in principio rei adhibeatͣ ei qd̄ abſq; nimia ſuperfluitate repercutit: ⁊ proprie ſi in membro fuerit qd̄ ſit ſicut ſtomachus aut epar. ¶ Cunq; hora reſoluendi affue rit: non debes dimittere quin ſtipticas medicinas habētes odores admiſceas: ſicut in precedentibus tibi narrauim⁹. Et epar quidē ⁊ ſtomachus plus indigēt hoc q̄ pulmo. ¶ Oportet preterea vt mollificātia ſubtilia que iſtis adhibētur ſint medicine in quib⁹ exi ſtit nō maturatio ⁊ ſint apoſtematib⁹ cōferētes: ſicut ſolātrū ⁊ caſſia fiſtula. Solatrū nāq; ꝓprietatē hꝫ reſoluēdi apoſtemata calida q̄ ſunt occulta. ¶ Et ea q̄dē habenti nō eſt dand⁹ cibus niſi ſubtilis. Et nō in hora paroxiſmi ſi ibi fuerit. Neq; in principio ſui: niſi pro pter multā debilitatē fiat. ¶ Cum aūtē ſint hora ſupuenerit pro pter collectionē apoſtematis interioris cuꝫ caſu virtutis in itinere mortis exiſtit: qm̄ virtus nō ſubſtentatur niſi nutrimēto: ⁊ nutrimē tum eſt res magis timoroſa. Ergo ſi reſolutū fuerit valde bonū erit Qd̄ ſi aperta fuerint: danda ſunt eis q̄ ea lauent ſicut aqua mellis ⁊ aqua zuccari. Poſtea dentur eis que ſuauiter maturēt cū ſiccita te. Poſtea in fine rei nō adhibeātur niſi exiccatiua. Et tu q̄dē ſcies hec ex libro q̄ particulares egritudines colligit ſm̄ declarationem. ¶ Eſt preterea cū in apātibus occultis q̄ ſub vētre exiſtunt ꝯtingit error: qm̄ qñ non ſunt apāta ſed rupture: exiſtit in perforādo ea ti mor. Et plerūq; apoſtema occultū nō exiſtit ī panniculo: ſed in ipſo

inteſtino: ⁊ eſt in aperiendo ipſum timor.

¶ De ſectione. Cap. 26.

Qui plagã ſecare voluerit: oportebit vt ei⁹ ſectio incedat ſm rugarũ collectionẽ q̃ ſunt interius in illo mẽbro. Niſi fuerit tale qualis eſt frons: qm̃ ſi inciſio incedet ſicut ꝓcedũt rugarũ ipſi⁹ collectiones: incidet muſculus frõtis: ⁊ cadet ſupciliũ. Et ſimiliter in mẽbris rugarũ quarũ inceſſus diuerſificat ab inceſſu villorũ ſuorũ muſculorũ. Op3 ergo vt ſector ex anatomia ſciat anatomiã neruorũ ⁊ venarũ ⁊ arteriarũ ne errore incidat aliquid ex eis. ¶ Et op3 etiã vt ſecũ deferat multas ex medicinis ſanguinẽ cõſtringẽtib⁹ ⁊ emplaſtris dolorẽ ſedãtibus ⁊ inſtrumẽtis q̃ ad hoc ꝑtineãt. Habeat ergo ſecũ qḋ ſit ſicut medicina Ga. ⁊ ſicut pil⁹ leporis ⁊ tela aranee ⁊ albumẽ oui ⁊ ferramenta quib⁹ aduri: omnia eñ hec ſanguinis fluxũ ꝓhibent: ſiue ex errore ipſius ꝓueniat: ſiue neceſſario: ⁊ vt medianas deferat q̃ fluxa faciũt. ¶ Cũq3 exiturã pforauerit ⁊ qḋ i ea continet extraxerit: nõ debebit ei adhibere oleũ neq3 aquã: neq3 emplaſtrũ in quo ſit oleũ neq3 ſepũ ſuperabũdãs ſicut baſilicõ: imo aliqḋ qḋ ſit ſicut emplaſtrũ ex calcãto qḋ apponat cũ eo indigebit. Et deſuper imponat ſpongiã in vino ſtiptico infuſam.

¶ De egritudinibus corruptiõis mẽbri ⁊ de inciſione. Ca. 27.

Cum mẽbrũ ꝓpter cõplexionem cũ materia aut ſine materia corrũpitur: ⁊ non pfecerit ei ſcarificatio: neq3 epithimari ex eo qḋ cõferre cõſueuit de eis que in libris particularib⁹ dicta ſunt eſt neceſſe vt caro corrupta q̃ eſt ſupra ipm̃ remoueat. Et meli⁹ quidem erit vt ſit ſine ferro ſi poſſibile fuerit: qm̃ ferrũ plerũq3 inuenit tunicas muſculorũ ⁊ venarũ pulſantiũ periculoſe. Qḋ ſi hoc nõ cõtulerit: ⁊ corruptio iã in carne ꝓceſſerit: neceſſe erit vt ipſa incidatur: ⁊ vt locus inciſionis oleo feruẽte aduraf. Ex hoc eñ prouenit ſecuritas ab acuitate malitie ipſi⁹: ⁊ reſtringit ſanguinis exitus: ⁊ naſcunt ſuper inciſionis locũ caro ⁊ cutis extranea: nõ ꝓportionalis: ſed res que magis carni ſimilis exiſtit propter ſui duritiẽ.

¶ Cunq3 incidendi volũtas affuerit: tenta prius erit imittenda in circuitu oſſis voluẽdo donec qḋ ſane teneat reperiat. Et vbi dolor ſit fortior cũ tenta immittit: qm̃ eſt termin⁹ ſanitatis. Et vbicunq3 inueneris laxitatẽ ⁊ retentionis debilitatẽ: totum erit ex collectiõe eius quod eſt incidendum. ¶ Quandoq3 autem perforatur illud quod circundat os quod vis incidere ita ꝙ foramina circundent ipſum. Ergo rumpetur per ipſum ⁊ incidetur: ⁊ quandoq3 ſerratur. ¶ Cunq3 hoc facere volueris: ſepara inter incidentem ⁊ perforantem: ⁊ inter carnẽ vt nõ redeat. ¶ Si ergo ipſum os qḋ ẽ neceſſe incidere fuerit fruſtum eminens qḋ nõ poſſit aptari ita vt debet: neq3 ſit eius rectificatione fiducia: ⁊ timeatur ne corrumpatur ⁊ corrumpat illud quod eſt coram ipſo ſubleuabimus carnem ab eo: aut ſcindẽdo: deinde ligando ⁊ ad diuerſitatem partis illius ex-

tēdēdo: aut aliјs ingenijs q̄ ſenſus demōſtrat. ¶Et ſeparabim⁹ in ter ipſum ⁊ membrū nobile ſi ibi affuerit cū pānis q̄ ipm ab eo elongabunt: ⁊ poſtea incidemus. Et ſi os fuerit tale quale eſt os coxe: et fuerit magnum ⁊ neruis ⁊ arterijs ⁊ venis propinquum: ⁊ fuerit ei⁹ corruptio multa: debet medicus ab eo fugere abſq; ipſi⁹ inciſione et ſcarificatione cum ferro vel igne.

¶De medicationib⁹ ſolutionis ꝯtinuitatis ipſoruz vlcerū. Ca. 28.

Solutio continuitatis in magnis membris medicat̄ equatiōe ⁊ ligatura cōueniēte q̄ i doctrina reſtaurationis dicta eſt. Et ti bi i ſuo loco poſtea veniet cū quiete ⁊ comeſtione cibi ꝯglutinatiui in quo habet̄ fiducia ꝙ ex ipſo nutrimētū generat̄ cartilaginoſum qd labia fracture claudat ⁊ i vnū cōducat ſicut cibus q̄ fit de extre mitatib⁹ aīalīū. Impoſſibile eīm eſt vt os reſtaureſ: ⁊ ꝓpꝛie i corpib⁹ cōſiſtentiū niſi ſm hūc modū: qm̄ nullo mō redibit ad cōtinuitatē. ¶Et nos q̄dē d reſtauratōe ſermonē exq̄ſitū loq̄mur in libꝛis ptícula rib⁹. ¶Intētio aūt i medicādo ſolutiōeȝ ꝯtinuitatis q̄ i mēbꝛis accidit mollib⁹: eſt triū principioꝝ curā habere. Pꝛimū eoꝝ ē: qm̄ ſi cā fuerit fixa minuſq; oꝫ: ē retinere illd qd fluit: ⁊ cōſtringere eius materiā ſi ipſa fuerit currens. Et ſecundū eſt fixurā cōſolidare cuȝ medicinis ⁊ cibis cōuenientibus. Et tertiū eſt putrefactionē ꝓhibe re ꝗtoplus fuerit poſſibile. ¶Cūq; ab vno triū te excuſaueris: redi ad cogitandū de duob⁹ remouentib⁹. ¶Tu vero iā ſcis quō illud qd fluit: retineat̄. ¶Sȝ cōſolidatio fit adiūgēdo labia ſi adiungū tur ⁊ exiccādo ⁊ comedendo glutinatiua. ¶Et ſcito ꝙ intētio i me dicādo vlcera eſt exiccatio. Quod ergo ex eis nondū fuerit tm̄ exic cetur. Et in illd qd ex eis putridū fuerit medicine acute corroſiue mittātur: ſicut calcātū ⁊ alȝegi ⁊ arſenicū ⁊ calx: q̄ ſi nō cōtulerint: ne ceſſari⁹ eſt ignis. Et medicina q̄ eſt cōpoſita ex flore eris ⁊ cera et oleo: qm̄ ipſa flore eris mūdificat ⁊ ꝓhibet morſionis ſuperfluita tem oleo ⁊ cera. Ipſa ergo in hac re medicina exiſtit tēperata. ¶Et dicem⁹ ꝙ oīa vlcera: aut ſūt ſimplicia: aut ꝯpoſita. ¶Et ſimplicia q̄dē cum fuerint parua ⁊ nil ex eoꝝ humiditate corrodet̄: tunc con iungenda erunt ipſorum labia: ⁊ liganda cuſtodiendo ne inter ipa aliquid olei aut pulueris cadat: qm̄ conſolidabuntur. Et ſimiliter magnū de cuius ſubſtātia nil perditū fuerit et cuius vna pars alij applicari pōt. ¶Magni vero cuius partes applicari non poſſunt ſiue ſit fiſſura ſiue cōcauitas vel ſpatium plena ſanie: et iam aliq̄d ex ſubſtātia membꝛi perditū eſt: curatio eſt exiccatio. ¶Si ergo il lud qd perditū eſt tantū fuerit cutis et neceſſe erit vt cicatricem in ducat. Et hoc quidē per eſſentiam cū ſtipticis. Et per accidens qui dem cuȝ calidis cū ex eis parū qd ſit aduſtū ſuperponet̄ ſicut alȝegi ⁊ calcantū: qm̄ magis iuuāt in exiccando: et magis perducunt cru ſtam. nā ſi multū fuerit: corrodet ⁊ in vlceribus augmētū faciet. Si aūt illud qd ꝑditū fuit: fuerit caro: ſicut eſt in vlcerib⁹ ꝓfundis: non

erit feſtinandū in cicatrizando ea: imo primo erit ſtudendū vt caro
in eis naſcatur. Et caro quidē nō generaī niſi ex eo cui⁹ ſiccitas nō
multū gradū primū tranſcendit. ¶ Uerūtamē hic cōditiones attē-
duntur de quibus cura eſt habenda. ¶ Et ex eis eſt ꝯſideratio di-
ſpoſitionis cōplexionis mēbri principalis: et complexionis vlceris.
Quoniā ſi mēbrū in ſui cōplexiōe fuerit multe humiditatis: ⁊ vlc⁹
nō fuerit multe humiditatis: ſufficiet ſiccitas pauca in primo gra
du: qm̄ egritudo nō multū fuit elōgata a natura membri. Sꝫ ſi mē
brū fuerit ſiccū ⁊ vlcus humiditatis multe: erit neceſſariū illud qd̄
exiccet in ſecūdo gradu ⁊ tertio vt reducat ip̄m ad ſuā naturalem
cōplexionē. Et in tēperatis quidē diſpoſitio erit equanda. ¶ Et ex
eis eſt conſideratio cōplexionis toti⁹ corꝑis. Nā cum corp⁹ fuerit
multe ſiccitatis: ⁊ mēbrū augmētatū in humiditate fuerit tēpera-
tum ſm̄ corpus equale ex tēperamēto erit exiccandū. Et ſilr̄ ſi cor-
pus fuerit in humiditate augmētatū ⁊ mēbrū in ſiccitate. Et ſi am
bo ad augmentū deueniunt: tūc ſi egreſſus fuerit ad humiditatem
ampliori exiccabiī ſiccitate. Et ſi fuerit ad ſiccitatē minori exicca-
bitur ſiccitate. ¶ Et ex eis eſt cōſideratio virtutis ſiccantium: qm̄
ſꝫ ex ſiccantib⁹ carnē naſci facientibus exiccatio fortis nō queraī:
ſꝫ exiccatio q̄ ſit talis qualis eſt illa que ꝓhibet materiā ſcꝫ ſuꝑfluā
q̄ deſcendit ad mēbrū qd̄ ſit aptū ad hoc vt carnis gn̄atio ſit ex ea
multū tn̄ ea queritur in ſiccantib⁹ q̄ nō ſunt ad hoc vt caro ꝑ ipaꝫ
genereī: ſꝫ vt cicatrizatio fiat ꝑ ea. Ex eis em̄ queriī vt ſint plus ab
ſtergētia: et magis lauātia plus q̄ ſiccātia: ex quib⁹ nō queriī niſi
cicatrizatio et ꝯſolidatio ⁊ cōtinuatio. Et oēs quidē medicine que
ſine mordicatione deſiccāt: ſunt ingredlētes in genus earū que car-
nē naſci faciunt. ¶ Omne ꝑterea vlcus qd̄ in loco exiſtit nō carno-
ſo eſt inobediēs ad hoc vt cito medicetur. Et ſilr̄ rotundū. ¶ Me-
dicinis aūt ſiccantib⁹ ⁊ ſtipticis que in vlcerib⁹ occultis adhibenī
ſunt medicine mūdificātes: ſicut mel. Et medicine loco ꝓprie: ſicut
diuretica medicinis vlcera inſtrumētoꝝ vrine curātibus. ¶ Cunq̄
cicatrizare voluerim⁹: ponem⁹ medicinas cū ſtipticitate ſua viſco-
ſas ſicut terra ſigillata. ¶ Et ſcito q̄ quedā ſunt vlceris ſanitateꝫ
ꝓhibentia: ex quibus eſt malitia cōplexiōis mēbri quare ſtudere de
bes vt ip̄m rectifices. Et malitia cōplexiōis ſanguinis qui ad ip̄m
aduenit quare ſuccurrere debes cum gn̄atione boni chimi. Et mul
titudo ſanguinis q̄ ad ip̄m fluit ⁊ humectat ip̄m: cui ſuccurrere de
bes cū eūatiōe ⁊ ſubtiliatiōe cibi ⁊ faciēdo vt exerciteī ſi poſſibile
fuerit. Et oſſis corruptio qd̄ eſt ſub eo ⁊ qd̄ ei tranſmittit ſaniē. Et
hmōi qdē curatio nō eſt niſi oſſis illi⁹ melioratio: ⁊ ip̄ius fricatio ſi
fricatio totā ipſius corruptionē remouere poterit: et accipere ipſuꝫ
⁊ incidere. ¶ Multotiens preterea eſt neceſſarium medicāti vlcera
vt ſecū deferat empl'a attractiua vt eis fruſta oſſiuꝫ et res extranee
carni infixe euellanī. Et ſi non: prohibebūt vlcus meliorari. ¶ Ul-

tera quoque nutrimēto indigēt ppterea vt cōfortatio fiat. Et minor ratiōe nutrimēti ppterea vt faniei materia reſtringaē. Et inter hec duo cōtraria exiſtit diuerſitas: qm̄ ſanies debilitat: quare cōfortare neceſſe eſt: multiplicaē: quare neceſſe eſt nutrimētū pbibere. Medicus ergo de hoc ſollicit⁹ eſſe dʒ. ¶ Cūq; vlcus in pncipio fuerit nō dʒ eger balneū ingredi: neq; ipʒ aqua tāgere calida: qm̄ attrahet ad ipſum quod in apoſtemate augmētum faciet. Sʒ cū vlc⁹ quieuerit ꝛ ſaniē fecerit fortaſſe: tūc facile fiet ei. ¶ Omne pterea vlcus qḋ cito reuertiē poſtq̄ carne repletū eſt ꝛ cōſiderari dʒ: eſt in ſemita puenīēdi ad fiſtulā: debes ergo ſemp intueri colorē ſaniei: ꝛ colorē labioꝝ vlceris. Et ſi plus multiplicabiē ſine multiplicatiōe nutrimēti eſt ibi alfaſe. ¶ Loq̄mur ergo nūc de curatiōe alfaſe. Et dicam⁹ qm̄ pterea q; alfaſe eſt continuitatis ſolutio aut infra cutē pfundā: manifeſtū eſt q; opʒ vt eius medicamina ſint fortiora q̄ eius quod diſcoopertū eſt. Et ppterea q; multū ſanguis ad ipſuʒ fluit: eſt neceſſariū illḋ qḋ illū reſoluit. Uerūtñ opʒ vt ei⁹ reſolutio ſit cū multa ſiccitate vt non reſoluat qḋ ibi ſubtile eſt: ꝛ faciat lapidē qḋ ibi ſpiſſuʒ eſt. ¶ Cūq; ex reſolutiōe pfecerim⁹ illḋ qḋ nobis neceſſe eſt: debem⁹ apponere cōſolidatiuū qḋ ſit deſiccatiuū: ne ſit ſanies in ꝯcauitate q̄ exire nō valeat ꝛ fiat lapis: ꝛ poſtea qualibet cā putrefiat aut eradiceē ꝛ redeat cōtinuitatis ſolutio. ¶ Cūq; aūt alfaſe fuerit pfundior: ſcarificabiē loc⁹ vt medicamē magis penetret. ¶ In medicādo aūt alfaſe ꝛ cōtuſionē leuē fortaſſe ſufficiet flobothomia. ¶ Qḋ ſi alfaſe fuerit in pmis cū pcuſſiōe mediceē pri⁹ pcuſſio medicaminib⁹ pcuſſiōi aptis donec ſit poſſibile medicari alfaſe. ¶ Et alfaſe qḋē ſi magna fuerit: medicabitur cū ſiccātibus. ¶ Et ſi fuerit parua vt punctura ac⁹ dimittaē eſſe ei⁹ ipſi nature: ſi nō fuerit venenoſa pēdēs: aut fuerit fortis doloris aut ſi tetigerit neruum: ꝛ timeatur inde apoſtematis generatio ꝛ pulſatio. ¶ In contorſione autē ſufficit mollis ligatura: non doloroſa: ꝛ vt ſup ipſam ponantur medicamina contorſioni apta. ¶ In his autē que ſunt ſicut caſus ꝛ pcuſſio neceſſaria eſt flobothomia ex pte diuerſa. Et ſubtiliandu ʒ eſt nutriēs. Et dimittēda eſt caro: ꝛ q̄ ſunt ſicut ipſa. Et regēdu s eſt ex apozimatibus ꝛ potionibus ſcriptis ad hoc in libris particularibus. Sermonem autem in ſolutionibus cōtinuitatis factis in neruis ꝛ oſſibus reſeruabimus poſterius ad libros particulares.

¶ De cauterizatione. Ca. 29.

Cauterizatio eſt medicamē valde vtile iuuans: ad prohibēduʒ ne corruptio ſpargatur: ꝛ ad confortandum mēbrum cuius complexionem volumus rectificare: ꝛ ad reſoluendum materias corruptas in membro retētas: ꝛ ad reſtringēdū ſanguinis fluxū. ¶ Res vero qua cauterium fit melius eſt aurum. ¶ Et loc⁹ quidē qui cauterizaē: aut eſt manifeſt⁹: ꝛ ponitur cauterium ſup ipm̄ ſenſibiliter. Aut eſt pfund⁹ interi⁹ in mēbro: ſicut i naſo: aut ore: aut in ano. Et

hmõi q̃dẽ forma indiget ſup̃ quã ponaẗ:qḋ ſit ſicut tale:aut ma gra
in aceto infuſa:poſtea ponãẗ ſup ip̃am p̃ãni a q̃ roſacea vehemẽter
infrigidati aut ſuccis aliquib⁹.Et mittaẗ in cãnalẽ ita vt loc⁹ caute
rizandus eius bucella fiat:deinde immittaẗ cauteriũ ꝓpterea vt ad
locũ ꝑueniat:ꝛ in circuitu nõ impediat:ꝛ ꝓpꝛie cũ cauteriũ ſubtilius
fuerit ꝙ̃ forme vacuitas ne laterib⁹ forme obuiet.❡Cauterizator ꝑ
terea ſibi cauere dꝫ ne fortitudo cauterizatiõis ip̃ius ad neruos per
ueniat:neqꝫ ad chordas:neqꝫ ad ligamẽta.❡Qḋ ſi ꝓpter ſãguinẽ q̃
fluit cauterizaueris:oportebit vt cauterizatio ſit fortis:idõ vt cruſta
groſſitiẽ habeat ꝛ ſpiſſitudinẽ ne cito cadat:q̃ꝛ ex caſu cruſte caute-
rizatiõis facte ꝓpterea vt carnẽ corruptã ꝓijcias:ꝛ vt ſanguinis flu
x⁹ ꝓhibeaẗ:ꝑuenit ad malũ deteri⁹ eo qḋ erat.❡Cũqꝫ cauterizaue-
ris ꝓpterea vt carnẽ corruptã ꝓijcias ꝛ terminũ ſani ſcire volueris
erit vbi dolet.Et fortaſſe neceſſariũ erit tibi cũ carne cauterizare os
qḋ eſt ſub ea:ꝛ ſupra ipſum morari donec tota ipſius deſtruaẗ corru
ptio.❡Cũ ergo fuerit qḋ ſit ſicut craneũ ſubtiliter ip̃am op̃are ita
vt cerebrum non ebulliat:neqꝫ ipſius panniculi corrugentur.Et in
alio oſſe ab ipſo non cures perquirere.

❡De ſedatione doloris. Ca.30.

IAm ſciuiſti doloꝝ cauſas in duarum comp̃hẽdi diuiſiõib⁹ ſcꝫ
mutatione cõplexionis ſubito:ꝛ ſolutiõe ꝯtinuitatis.❡Poſt
ea ſciuiſti ꝙ poſtremum diuiſiõis eaꝝ ꝑuenit ad malitiã complexio
nis calide:aut frigide:aut humide:aut ſicce abſqꝫ materia:aut cuꝫ
materia chimoſa:aut ad vẽtoſitatẽ:aut apoſtemata.❡Doloris er-
go ſedatio ex cõtrarietate harum cauſarum erit.Et iã ſciuiſti qua
liter vniuſcuiuſqꝫ earum contrarium ſit.Et ſciuiſti quomodo mali-
tia complexionis ꝛ apoſtema ꝛ vẽtoſitas medicẽtur. Et omnis qui
dẽ dolor qui fit fortior interficit q̃ꝛ ex eo in primis accidit frigidi-
tas corporis ꝛ tremor poſtea fit pulſus paruus:deinde deſtruiẗ:ꝛ poſtea
moriẗ.❡Et ad ſummum id qḋ dolores ſedat:eſt aut id qḋ cõplexio
nẽ mutat.Aut qḋ reſoluit materiã.Aut qḋ ſtupefacit.Et ſtupefa-
ciẽs q̃dẽ remouet dolorẽ:q̃ꝛ deſtruit ſenſum:mẽbri eius ꝯ̇o ſenſum
non aufert niſi propter vnam duarum cauſarum:aut propter mul
tam infrigidationẽ:aut propter multam ventoſitatẽ que eſt in ipſo
contraria virtuti illius mẽbri.❡Ea quoqꝫ q̃ fluxa faciunt:ſunt ex
ſumma eorũ q̃ molliter reſoluunt:qualia ſun t anetum:ꝛ ſemẽ lini:ꝛ
melilotum:ꝛ camomilla:ꝛ ſemina apij:ꝛ amigdale amare:ꝛ oĩs res
in p̃mo gradu calida:ꝛ ꝓpꝛie q̃ñ fuerit cũ ea glutinãdi potẽtia ſicut
gummi prunoꝝ:ꝛ amilũ:ꝛ ceruſa:ꝛ crocus:ꝛ laudanũ:ꝛ altea ꝛ amo-
mũ:ꝛ caules:ꝛ napi:ꝛ apozima eoꝝ.ꝛ adipes:ꝛ iſopus ceratus:ꝛ ole
ra:ſicut dicemus in antidotario:ꝛ vẽtrẽ ſoluẽtia ꝛ euacuantia quo-
cunqꝫ modo fuerint:ſunt iſtiuſmodi.❡Et fluxa quidẽ faciẽtia ſunt
danda poſt euacuantia:ſi neceſſarium fuerit euacuare donec mate
riam reſtringas que ad membrum deſcẽdit:ꝛ etiam illud totum qḋ

apoſtema maturat:aut qḋ ea aperit. ¶ Omnibus autem ſtupefaciētibus fortius eſt opium. Et ex eis ſunt poma mādragore:ꝛ eius ſemē:ꝛ cortices radicis ipſi⁹:ꝛ papauer:ꝛ bengi:ꝛ iuſquiamū:ꝛ ſolatrū putrefaciēs.ꝛ ſemē lactucarū:ꝛ ex eis ſunt nix ꝛ aqua frigida. ¶ In dolorib⁹ p̄terea multotiēs accidit error:q̄m eorū cauſe erūt extrinſece:ſicut calor:aut frig⁹:aut ceruicalis eminētia:aut loci corruptio aut caſ⁹ q̄ fit i ebrietate:aut alia ab his:ꝛ q̄runt eorū cāēi corpe. Et puenit error. Qua ꝑpt̄ ſcire d̄bes hoc ꝛ cognoſcer̄: ſi ē ibi repletio:aut nō:ꝛ ſunt tibi cauſe repletionis nate. Qn̄q₃ ēt cauſa aduenit exteri⁹ deinde interi⁹ fit mā ſua:ſicut cum aliquis bibit aquā frigidā ꝛ accidit ei fortis dolor in parte ſtomachi ꝛ epatis. ¶ Et multotiēs q̄dē nō eſt multū neceſſaria euacuatio ꝛ ſibi ſimilia:quoniā ſepe ſufficit ſibi balneum ꝛ fortis ſomnus in eo. Et ſicut qui comedit rem calidā ꝛ infert ei fortē capitis dolorē:ꝛ ſufficit ei aquā infrigidatā bibere. ¶ Et quādoq₃ eſt res in qua fiducia eſt ꝙ dolor ea remoueat̄ vt tarde operās ita ꝙ dolor ille vſq₃ ad horā illā tolerari non poteſt: ſicut euacuatio materiei dolorē faciētis colice retēte in villis inteſtinorū: aut cito operās eſt ſed ex ea timetur finis vehemēter mal⁹:ſicut ſtupefactio mēbri dolētis in colica cum medicinis que hoc operari ſolēt ꝛ fit medicus in hoc ambiguus. ¶ Debet ergo bone mēſurationis fortitudinē habere:vt ſciat quod duorū tēporū ſit longius aut tēpus fixionis virtutis:aut tēpus doloris. Et ēt q̄ duarum rerum ſit ei deterior: an dolor:an malus finis qui ex ſtupidatione timetur: vt eligat ſtudium ei impēdere qḋ magis eſt impediēs. Fortaſſe eñ ſi dolor remāſerit fortitudine ſui ꝛ magnitudine interficiet. Et ſtipulatio forſitā nō interficiet:l₃ ex alia parte impediat:cui⁹ impedimētū fortaſſe corrigere poteris:ꝛ redibit forſitā:ꝛ tu redibis medicina cōuenientē. ¶ Et p̄ter hoc totū ſtupefaciēs cōplexionē cōſiderare debes:ꝛ ipſius qualitatē:ꝛ vt qḋ ex eo eſt facili⁹ dones:ꝛ vt tribuas id quod eſt cū ſuis tyriacis cōpoſitum:niſi res fuerit maxima q̄ forti indigeat ſtupefactiōe. Sūt p̄terea mēbra de q̄b⁹ nō curam⁹ ꝛ ſi eis ſupponas narcotica:q̄m nō inde ad vehemēter malū finē p̄ueniūt ſicut dētes cū eis apponit̄ ſtupefactiuū. Et fortaſſe q̄dē ēt bibere erit meli⁹ in huiuſmodi ſicut bibere qḋ ſtupefaciat propter dolorē oculi:q̄m ex hoc minor malitia prouenit oculo q̄ꝫ vt interi⁹ ponat̄. Et fortaſſe facile erit corrigere malitiā q̄ ex potu alijs accidit mēbris:in eo aūt qḋ eſt ſicut colica magnificat̄ malus finis:quoniā materiam augmentat frigus ꝛ cōgelationē ꝛ clauſuram. ¶ Amplius ſtupefacientia plerumq₃ ſedāt dolorē:propterea ꝙ dormire faciunt: quoniā ſomnus eſt vna ex cauſis ipſius ſedationis doloris: ꝛ proprie quādo cum eo facta fuerit fames:ꝛ in dolore materiali. ¶ Et ſtupefaciētia quidē₃ compoſita quorum fortitudine ſalie debilitant medicine ſicut tyriaca:ſunt magis ſecura:quēadmodū filoniū:ꝛ trociſci q̄b⁹ nomē ponitur ternarij:ſ₃ eorū ſtupefactio eſt debilior. Qḋ autē ex eis eſt recens

maioris eſt ſtupefactionis. Et in antiquo fere nulla ſtupefactio ⁊ qđ
eſt medium. ¶ Et ex doloribus quidem qui ſunt multe fortitudinis
⁊ ſunt ad medicandum faciles in quibuſdam horis ſicut dolores
ventoſi: quoniam quandoq; ſedantur ⁊ ſufficit vt ſuper eos aqua ca
lida euacuetur. Uerumtamen in hoc timor exiſtit: vnde ab eo tibi
cauere debes: quoniam plerumq; cauſa erit apoſtema ⁊ exiſtimabi-
tur ꝙ ſit ventoſitas. Et ſi fortaſſe factum fuerit ei embroca ex aqua
calida ⁊ precipue in ſui principio ei affert magnum malum. Et pre-
ter hoc quandoq; impedimentum ventoſe efficit cum ventoſitatē
reſoluere nō poterit: ⁊ in quātitatē ipſi⁹ ſpacij augmētū faciet. ¶ Et
vaporationes etiā ſunt ex medicatiōib⁹ vētoſitatū. Et ex eis q̇dē me
lior eſt cū qua eſt id quod exiccat ſicut milium: niſi in mēbro fuerit
quod illud tolerare non valet ſicut oculus. Fiat ergo tūc vaporatio
cum pānis. Ex vaporationib⁹ ēt ſunt que cū oleo calefacto fiūt. Et
ex vaporationib⁹ quidē fortib⁹ eſt vt oroborum farina cum aceto co
quat ⁊ poſtea ſiccet: ⁊ fiat ex eo vaporatio. Et minor cauſa ea eſt vt fur
fur coquat ſicut hoc. Salis aūt vapor eſt pūgitiu⁹. Sed milij eſt me-
lior ⁊ debilior. Et plerūq; ēt fit vaporatio ex aqua in vaſe poſita que
eſt incolumis ⁊ leuis: ſed operationē efficiet quā nominauimus ſi il
lud non fuerit obſeruatum. Uētoſe ēt cū igne ſunt iſtiuſmodi ⁊ ſunt
fortes in ſedando dolorē ventoſum. Et ſi eas iterum adhibueris:
dolor penit⁹ deſtruet. Uerūtñ plerūq; ex eis accidit illđ qđ ꝓuenit ex
eo qđ dixim⁹. Ex ſedātib⁹ ꝑterea dolorē eſt molliter longo tēpore in
cedere ꝓpter illud qđ in ipſo exiſtit ex virtute faciendi fluxa. Et ſimi
liter adipes ſubtiles noti: ⁊ olea que nominauimus: ⁊ dulcis cantile
na: ⁊ proprie cum ex ea prouocatur ſomnus. Et occupari in eo quod
gaudium efficit: doloris vehementiam ſedat.

¶ In quo precipitur a quibus curationibus incipiamus. Ca. 31.

CUm multe cōiūgunt egritudines ab ea incipere debem⁹ in q̄
vna har triū ꝓprietas exiſtit. ¶ Una eaꝝ eſt ꝙ alia ſanari nō
poteſt anteq; ipſa ſanet: ſicut apoſtema: ⁊ vlcus cū cōiūgunt. Medi-
camur eñ apoſtema donec cōplexiōis malitia q̄ cū eo venit: remouea
tur abſq; cui⁹ ſanatiōe vlc⁹ ſanari nō pōt: poſtea medicamur vlcus.
¶ Et ſcđa eaꝝ eſt cū vna egritudo cauſa fuerit alterius: ſicut cū acci
dit opilatio ⁊ febris. Medicamur eñ opilationē ꝑus: deinde febrē.
Et ſi nobis neceſſariū fuerit oppilationē aperire cū eo in q̄ aliqua
exiſtit caliditas nō curabim⁹ đ febre. Et medicamur q̇dē pulmonis
apoſtema cum deſiccatiuis ⁊ non curabimus de febre quoniam im-
poſſibile eſt vt febris remoueat cauſa ipſius remanente. Et cauſe
quidem eius ſanatio eſt exiccatio que febri nocumentum facit.
¶ Tertia vero cum fuerit vna earum de qua maior ſollicitudo ſit
habenda ſicut ſi coniungatur ſinochus ⁊ paralyſis. Medicamur
enim ſinochum extinguēdo ⁊ flobothomādo: ⁊ de paralyſi non cura

bimus. ¶ Cũ aũt egritudo et accidens ꝯiungunt: a ſanatione egritudinis incipiemus. Et ſi accidẽs ſuperauerit: tũc accidentis curã habebimus ꝛ egritudinẽ nõ ꝯſiderabimꝰ: ſicut in colica damꝰ ſtupefacientia: ꝓpterea vt doloris fortitudo remoueat: licʒ ipſi colice impedimẽtũ faciat. Et cũ hoc qñq tardamꝰ qd facere debebamus ꝓpter ſtomachi debilitatẽ: aut ꝓpter vẽtris fluxũ qui ꝑceſſit: aut ꝓpter preſentem nauſeã. Et qñq non tardamꝰ ſʒ operamur: et tñ nõ totã remouemꝰ cãm: ſicut in egritudine ſpaſmi: nõ eñi totũ expellimꝰ humorẽ: imo ex eo aliquid dimittimus vt ipſum ſpaſmoſus remoueat motus ne humorẽ reſoluat naturalem.

¶ Operationis ſigillatio et gratiarum actio.

Sit qualitas huius noſtri ſermonis compendioſi de principijs vniuerſalibus doctrine medicinalis ſufficiẽs. ¶ Deinceps autem laboremus vt de ſimplicibus medicinis librũ componamus ſi deus voluerit. Et ipſe quidem nos iuuabit: cui ſint grates ſm ſui innumerabiles miſericordias. ¶ Finis.

¶ Expletus eſt liber primus canonis: quem princeps Aboali Abinſceni de Medicina edidit.

¶ Liber canonis Quartus incipit de egritudinibus particularibus que cũ accidũt nõ appropriantur vni membro: continẽs ſeptem Fen: de quibꝰ hic ponũtur prima: tertia: quarta: et quinta fen quarti.

¶ Fen pria eſt de febribꝰ: ꝛ cõtinet quatuor tractatꝰ.
¶ Tractatus primus de febre ephimera.
¶ De diffinitiõe febris ꝛ generibꝰ febris. Cap. primũ.

Febris eſt calor extraneꝰ accẽſus in corde: ꝛ procedens ab eo mediãtibus ſpiritu ꝛ ſanguine ꝑ arterias ꝛ venas in totũ corpus: et inflãmatur in eo inflãmatione q̃ nocet operationibus naturalibus: nõ ſicut caliditas ire et laboris cum non vltimatur: et impedit operationem ita vt retineatur. ¶ Et ſunt quidam hominum qui diuidunt febres in duas diuiſiones primas .ſ. in febrem egritudinem. et in febrem accñs. Et ponunt febres apoſtematum de genere febris accidentis.

¶ Et intentio q̃dẽ ſermonis eorũ eſt ꝙ febris egritudinalis eſt illa
inter quã et cãm que nõ eſt egritudo nõ eſt mediũ: ſicut febris pu-
tredinis. Putredo eñi eſt cã ei⁹ abſq; medio et nõ eſt putredo in ſe
ipſa egritudo: imo eſt cã egritudinis. Febris vero apoſtematis eſt
accidens apoſtemati exiſtẽs dũ eſt apoſtema ſequẽs ipm: ⁊ apoſte-
ma eſt egritudo in ſeipſo. ¶ Et cõtradicẽti q̃dẽ ineſt vt dicat. Quõ
ſi ꝑpterea ꝙ febris apoſtematis ſequit̃ caliditatẽ eius ⁊ ſequit̃ ex
dolore ipſi⁹ eſt ſil'e vt ſit febris accidẽs: tũc opʒ vt ſit plurimũ febriũ
ephimerarũ accidẽs. Et ſi ipſa ſeq̃tur putredinẽ q̃ eſt in apoſtema-
te: tũc apoſtema nõ ẽ cũ ipo. Cã igit̃ ei⁹ q̃ eſt eſſentialis eſt putredo:
⁊ apoſtema nõ eſt cã ei⁹ niſi ꝑ accidẽs. Et dicem⁹ ꝙ nõ ſignificaue-
rũt ꝑ febrẽ accidẽs hoc: imo nõ intellexerũt ꝑ eaʒ niſi ꝙ ipſa ſequit̃
apoſtema hoc: ⁊ inueniũt eã ꝑ inuẽtionẽ apoſtematis. Sil'r ergo eſt
diſpoſitio febriũ putredinis ꝑ cõparationẽ ad putredinẽ. Uerũ oc-
cupatio in huiuſmodi ꝯdictionib⁹ eſt illud qḋ nõ cõfert in ſcia me-
dicine aliq̃d ⁊ facit medicũ ꝓcedere ex arte ſua ad inq̃ſitiões: q̃ for-
taſſe ipediũt ipm ab arte ſua. Procedam⁹ ergo ſm id qḋ ꝯſuetũ eſt
¶ Dicamus ergo ꝙ ꝑpterea febres apoſtematum ⁊ oppilationum
ſunt febres accidẽtes: ⁊ alie febres ſunt egritudines: tunc cõueniẽs
eſt vt dicam⁹. Quõ ꝑpterea ꝙ oĩa q̃ ſunt in corꝑe hoĩs ſunt tria ge-
nera ſcʒ. Mẽbra cõtinẽtia illud qḋ eſt in eis de hũiditatib⁹ ⁊ ſpiriti
bus: quorũ cõꝑatio eſt cõꝑatio parietũ balnei. Et humiditas recõ
dita: et eius cõꝑatio eſt cõꝑatio aq̃ balnei. Et ſpirit⁹ aĩalis vitalis
⁊ naturalis ⁊ vapores effuſi: ⁊ cõꝑatio eoꝝ eſt cõparatio aeris bal-
nei. Et aer balnei quando infrigidatur illḋ quod eſt vicinũ ei non
oportet vt ipſe extinguat̃: imo poſſibile eſt vt remaneat et redeat:
et calefaciat illḋ quod ei vicinũ eſt. Sil'r eſt vnũ iſtorũ trium generꝫ
extra qḋ non inuenitur in hoĩe genus corporeũ. ¶ Nã ſi accẽdatur
febris in mẽbris radicalib⁹ accẽſione prima ſicut accẽdit̃ aduſtio.
verbi gratia vt i parietib⁹ balnei: aut ꝑ follem ferrarij: aut ꝑ ollam
coci tunc illḋ genus febrium nominatur febris ethica. ¶ Et ſi accẽ
ditur febris accenſione prima in hũoribus: deinde accendatur ex
eis in membris ſicut accidit vt effundatur aqua calida in balneo et
igniantur latera eius cauſa eius: aut ius calidum in olla vt accenda
tur olla cauſa eius: tunc illḋ genus febriuʒ noĩatur febris humoris
Et ſi accẽdatur febris accẽſione ſua prima in ſpiritib⁹ et vaporib⁹:
deinde accẽdatur ex eis ĩ membris et humoribus ſicut accidit vt ꝑ-
ueniat ad balneum aer ignis qui accẽdatur in eo: ⁊ calefaciat aerẽ
ei⁹ ⁊ ꝑueniat ad aquã ⁊ parietes: tũc gen⁹ illḋ febris noĩatur febris
ephimera: quõ eſt accẽſa in re ſubtili que reſoluit̃ cũ velocitate. Et
raro ꝑtranſit diẽ cũ nocte ſua niſi cõuertat̃ ad gen⁹ illḋ febrium.
¶ Hec ĝ diuiſio febriũ eſt ꝑ modũ ꝓpiquũ diuiſiõi eueniẽti ꝑ differẽ
tias. ¶ Et diuidũt̃ febres alio mõ. Dicit̃ eñi ꝙ de febrib⁹ ſũt febres
acute. Et de eis ſunt nõ acute. Et de eis ſũt chronice. Et ḋ eis ſunt

nõ chronice. Et õ eis sũt nocturne. Et õ eis sũt diurne. Et de eis sũt ſalubres recte. Et de eis ſunt habẽtes accidẽtia horribilia. Et de eis ſunt dimittentes. Et de eis ſunt inſeparabiles. Et de eis inſeparabilibus ſunt q̃dã quib⁹ ſunt remiſſiones. Et de eis ſunt quib⁹ ſunt intenſiones Et de eis ſunt quib⁹ ſunt exfortiatiões. Et de eis ſunt ſiſes. Et de eis ſunt frigide hñtes rigorẽ aut horripilationẽ. Et de eis ſunt calide. Et de eis ſunt ſimplices. Et de eis ſũt ꝯpoſite.

¶ De preparatis ad febres. Cap. 2.

Dixerũt q̃dã ꝙ corpora vehemẽtius ꝑparata ad febres ſunt corpa calida ꝛ humida ꝛ ꝓprie cũ humiditas eſt fortior caliditate. Et iſti quidẽ ſunt fetidi ſudoris ꝛ vrine ꝛ egeſtiõis. Et corpora calida ꝛ ſicca iterũ ſunt ꝑparata ad febres calidas. Et incipiunt prius ephimere: deinde feſtinãt ad putredinẽ ꝛ aduſtionẽ. ¶ Et q̃ñq3 faciũt cadere in etbicã. ¶ Et ſequũtur ea ãbo que equãtur in humiditate ꝛ ſiccitate ꝛ dominat̃ caliditas. ¶ Et iſta ſunt de genere eoꝝ in q̃b⁹ incipit febris vaporis calidi: deĩde ꝑmutat̃ ad febrẽ humor. ¶ Poſtea illa in quib⁹ equant̃ calor ꝛ frig⁹ ꝛ multiplicatur humiditas. Et iſtis q̃dẽ febres putredinis accidũt ſm plurimũ incipiẽtes. ¶ Et corpa frigida ꝛ hũida: ꝛ frigida ꝛ ſicca ſunt lõginquiora corpa a febribus ꝛ ꝓpꝛie ab ephimera.

¶ De horis febrium. Cap. 3.

Febrium hore ſunt ſicut reliquarũ egritudinum principium ꝛ augmentu3: ꝛ ſtatus apud vltimum: ꝛ declinatio. Et ſunt quandoq3 particulares cauſe cuiuſq3 paroxiſmi. ¶ Et timor eſt a principio vſq3 ad ſtatum. Apud declinationem vero non moritur eger ex ipſa febre: niſi per id qđ dicemus de cauſa cõmuniter. ¶ Et principium quidem eſt hora qua calor naturalis prefocatur a materia ſubmerſa in membro tandiu donec nõ appareat maturationi aut diuerſitati eius contrarie maturationi veſtigium. Et principium quidem eſt inuentum in omni egritudine. Uerũ quandoq3 occultatur: ſicut eſt eius occultatio in ſinocho ꝛ epilepſia ꝛ apoplexia Et quãdoq3 principium eſt occultum paucorum accidẽtiũ ꝛ exiſtimatur ꝙ non ſit principiũ in ea. Et ſimiliter quãdoq3 in die primo febrium acutaꝝ videntur nubes ꝛ ſignũ maturitatis: ꝛ exiſtimat̃ ꝙ nõ ſit ei principiũ: ꝛ nõ eſt ita. ¶ Et augmẽtũ quidẽ eſt hora in qua cõmouetur caliditas innata ad reſiſtendũ materiei motu manifeſto ꝛ apparẽt ſigna digeſtiõis: aut ſigna cõtraria digeſtioni. ¶ Et ſtatus eſt hora in qua vehemens eſt pugna inter naturã ꝛ materiã ꝛ apparet victoria vnius ambarum earum ſuper aliam ꝛ eſt hora pugne. Et eius ſpatium eſt in habentibus paroriſinos acutos paroxiſmus vnus. Et non cognoſcitur niſi per illũ qui ſequitur ipſu3 aut duo paroxiſmi. Et cognoſcitur in tertio ei⁹ ideo ꝙ nõ addit ſuper illos ambos in pluribus: niſi egritudinibus macronoxijs. Fortaſſe eñ aſſimilãtur paroxiſmi plures in omnib⁹ iudicijs ſuis. Et

Mic apud ſtatum cōpletur veſtigiū digeſtionis: aut contrarij eius. ¶ Et declinatio quidē eſt hora in qua calor innatus iam domina tur materiei: ⁊ vincit eā: ⁊ exiſtit in cōgregatiōis eius ſeparatione ſ. rei poſt rem ⁊ tunc alleuiatur caliditas caloris occulti: ⁊ expellit ad extremitates donec reſoluitur ⁊ multotiēs ingroſſatur. ¶ Et ſta tus quidē diuerſificat in egritudinib⁹. Egritudinū enim valde acu tarū lōginquior ſtatus eſt vſq₃ ad quattuor dies. Et febres ephīme re ſunt de hac ſumma: verūtamē ipſe non numerant acute: q̄m nō ſufficit in acuitate egritudinis vt ſit ſtatus eius proximus: imo ſit de egritudinib⁹ hn̄tibus timorē. Et ſequūtur eas febres acute ab ſolute nō valde: ⁊ ſunt ille quarū ſtatus peruenit vſq₃ ad. 14. dies qd̄ eſt ſupra id. ¶ Et cognitio quidem egritudinū acutarū in ordini bus ſuis ⁊ chronicarū eſt iuuatiua in regimine cibi egri ſm̄ q̄ dici mus in ſequentib⁹. ¶ Et plures quidem febriū complent principiū ⁊ augmentū ⁊ ſtatū in paroxiſmo vno: ⁊ faciūt paroxiſmū aliū decli nando. ¶ Et febres quidē diuerſificant in his tēpori bus. Et de eis quidē ſunt quarū augmētū prolongatur. Et de eis ſunt quarum de clinatio prolongatur.

¶ De cognitione horarū vniuerſalium egritudi nis ⁊ proprie ſtatus. Cap. 4.

COgnitio horarū egritudinis vniuerſaliū q̄nq₃ ē ex ſpecie egri tudinis. Nā ſpaſm⁹ ſiccus: ⁊ epilepſia ⁊ apoplexia ⁊ ſquinan tia ſunt ex acutis valde ⁊ tertiana pura ⁊ cauſon de acutis nō val de. Et quartana ⁊ paralyſis de macronotijs. Et q̄nq₃ ex motu egri tudinis. Nam ſi paroxiſmi ſunt breues ſignificāt q̄ ſtatus eſt pro pinquus: ſicut tertiana pura. Temp⁹ eñ paroxiſmorū eius eſt ex tri bus horis vſq₃ ad. 14. horas. Et ſi ſint prolixi ſignificāt q̄ materia eſt groſſa: ⁊ ſtatus longiquus ſicut in tertiana nō pura. Et ſi fue rint illic paroxiſmi: imo materia eius fuerit acuta ſicut ſinochi tūc egritudo erit acuta. Et ſi fuerint ſigna eius ſigna materie frigide groſſe: aut decliuis ad groſſitudinē: tūc egritudo erit nō erit acuta. Et ſi remāſerit cū diſpoſitiōe ſua: tūc egritudo nō erit illius acuita tis. ⁊ Et q̄nq₃ eſt ex virtute egri cui velociter aduenit debilitas: qua re eſt egritudo acuta. Aut nō apparet illō: ⁊ eſt egritudo nō acuta. ¶ Et q̄nq₃ eſt ex etate ⁊ tpe. Nam in tpe calido ⁊ etate calida feſti nat ſtatus egritudinū. Et in temporib⁹ frigidis ⁊ etatib⁹ frigidis tardatur ſtatus egritudinū. ¶ Et ſimiliter eſt diſpoſitio regionū. ¶ Et ex pulſu. Nam ſi eſt velox freq̄ns magn⁹: tunc egritudo ē ad acuitatē decliuis. Et ſi nō: tunc nō eſt acuta. ¶ Et ex rigore. Nā ſi ē prolixi ſpacij: tūc egritudo eſt decliuis ad prolixitatē. Et ſi eſt breuis ſpacij: tūc egritudo ad acuitatē tēdit. Et quādo nullo modo eſt ri gor: tunc abbreuiatur eius extēſio. ¶ Et cognoſcuntur hore egri tudinis quādoq₃ ex parte horarū paroxiſmorū. Nā ſi fuerit pcedē tes ſm̄ anteceſſionem ſuperfluentē ita vt vnus antecedat illſuperflui

tatem alterius tendens ad additionem: tunc egritudo erit in aug
mento: qm̄ de egritudinibus ſunt que currūt vſq; ad finem hoꝛaꝝ
ſuarum ſm̄ augmentum: ⁊ ſunt quandoq; de genere tertiane: ⁊ de
genere aſſidue. Si autem ſteterit anteceſſio ⁊ ſteterint ſuperfluita
tes: tunc ſine dubio erit egritudo in ſtatu. Et ſeruans hoꝛam vnaꝫ
eſt longi ſpacij. Et ſi poſtponunt̄ tunc egritudo eſt in declinatione
Et ſimiliter cognoſcitur diſpoſitio hoꝛarum ex augmento accidē
tium febꝛis ⁊ ſtatione eoꝛum ⁊ declinatione ipſoꝝ. ¶ Et ex additiōe
paroxiſmoꝛum eius in longitudine ⁊ bꝛeuiatione ipſoꝛuꝫ: ⁊ foꝛtaſſe
diuerſificantur ⁊ nō aſſimilant̄. ¶ Et qn̄q; cognoſcunt̄ ex diſpoſi
tione euacuationum. Nam cum accidit in paroxiſmo aliquo ſudoꝛ
aut ventris fluxus: ⁊ paroxiſmus ſecundus qui eſt poſt ipſum eſt in
ſimilitudine vehementie pꝛimi ⁊ foꝛtitudīe ei⁹ aut ſupꝛa ipſam: tūc
euacuatio eius eſt ꝓpter multitudinē: non ꝓpter foꝛtitudinem: et
egritudo iudicatur longa. ¶ Et quādoq; cognoſcuntur ex pte di
geſtionis ⁊ cōtrarij digeſtionis ſm̄ qd̄ dixim⁹. Verbi gratia cū ap
paret ſputū cū digeſtione aliqua: aut vrina in qua eſt nubes aliqua
tunc eſt pꝛincipium augmenti. Deinde quādoq; multiplicat̄ illud ⁊
apparet aut cōtrariū eius: tunc eſt ſtatus. Et iterū qn̄ apparet di
geſtio aut cōtrariū ei⁹ velociter ex ſputo aut nube: tūc ſcias ꝙ ſta
tus eſt ꝓpinquus. Et ſi tardat̄: tūc ſcias ꝙ ſtatus eſt longinquus.
¶ Cognitio autē hoꝛarū particulariū ſic accipitur. ¶ Nam hoꝛa
pꝛincipij paroxiſmi eſt hoꝛa ī qua coartatur pulſus: ⁊ tu iā ſciuiſti
intentionē eius. Et plumbeus fit coloꝛ extremitatū ⁊ infrigidantur
extrema ⁊ ꝓpꝛie extremitas auris ⁊ naſi vſq; ad hoꝛā in qua ſentit̄
ſparſio caliditatis. Et qn̄q; aſſociātur pꝛincipio alteratio coloꝛis
⁊ pigritia ⁊ anguſtia ⁊ tarditas motuum ⁊ ꝓfunditas ſomni ⁊ molli
ficatio palpebꝛarū. ⁊ grauitas ſermonis ⁊ hoꝛripilatio inter ſpatu
las ⁊ doꝛſum: ⁊ foꝛtaſſe accidit in eo rigoꝛ foꝛtis. Et qn̄q; accidit cur
ſus ſaliue ⁊ ſaltus tēpoꝛū ⁊ tinnitus auriū ⁊ ſternutatio: ⁊ cōmotio
membꝛoꝝ coꝛpoꝛis. Et vehementius quidē debilitatur virtus pro
pter debilitatē q̄ eſt in pꝛincipio aut ſtatu. ¶ Et hoꝛe augmēti me
dietas pꝛima eſt hoꝛa in qua pulſus incipit apparere ⁊ magnifica
ri ⁊ velox fieri: ⁊ ſpargit̄ caloꝛ in toto coꝛpoꝛe ſm̄ equalitatē. Et me
dietas ei⁹ altera eſt hoꝛa in q̄ non ceſſat hec caliditas ſparſa cū eq̄
litate augmētari. ¶ Et hoꝛa ſtat⁹ ē hoꝛa ī q̄ remanet caliditas ſpar
ſa cū eq̄litate ⁊ accidētia cū diſpoſitiōe ſua: ⁊ pulſ⁹ fit maioꝛ q̄ʒ vnq̄ʒ
⁊ fit vehemētius velox ⁊ frequens. ¶ Et hoꝛa declinationis eſt hoꝛa
in qua incipit diminutio: ⁊ incipit pulſus tēperari ⁊ equatur. Dein
de illa in qua incipit coꝛpus ſudare ⁊ perducit ad eradicationem.
¶ Et multotiens quidem accidit apud moꝛtē diſpoſitio q̄ eſt ſicut
declinatio: ⁊ eſt quaſi eger euaſerit: ⁊ non opoꝛtet vt tu ocuperis in
hoc: immo cognoſcas diſpoſitionē pulſus et an magnificetur et
foꝛtis fiat. ¶ Et ſi tibi videtur: ponam tibi exemplum de tertiana.

Attende ergo ꝙ cum tertiana in pluribus diſpoſitionibus incipit horripilatio deiñ frig⁹ ⁊ rigor: poſtea ſedat rigor ⁊ minorat frig⁹: ⁊ incipit calefactio: poſtea eq̄tur calefactio: deiñ addit: poſtea ſtat: deiñ incipit minui uſquequo eradicet. ¶ Et ſcias ꝙ egritudo qñq3 plõgat: āt pp mltitudinē materiei. Aut pp groſſitiē ei⁹. Aut pp frigus ei⁹. Et qñq3 adiuuāt ad illõ tp̄s frigidū: ⁊ regio frigida: ⁊ etas frigida: ⁊ debilitas caloris innati: ⁊ ſoliditas corporis.

¶ De ſermone vniuerſali de febrib⁹ ephimeris. Ca. 5.

Cauſe oim ſpecier febris ephimere ſunt cauſe primitiue calefaciētes eſſentialiter: ⁊ calefaciētes p accidens: de ſumma occurrentiū ⁊ aſſumptor. ſ. in cibo ⁊ in potu. ⁊ paſſionū corporearum ⁊ aialium: ⁊ ex doloribus ⁊ apatibus apparētibus: ⁊ ſunt de eis ex oppilationibus quarū cā non eſt primitiua. Et nõ pueniūt cauſe ear cū vehementia ſua ad hoc vt pertrāſeat illud qð inflāmat ſpiritū: nā ſi ptranſeāt illud: faciūt eadē in etbica: aut in ſpeciē febriū hūorum quā dicemus. Cauſe effi primitiue plerūq3 mouēt antecedētes Qð ſi mouerit eas ad putredinē: erūt febres putredinis. Et ſunt quidā hoim q̄ exiſtimāt ꝙ febris ephimera nõ fit niſi ex labore ſpiritus ⁊ corpis: ⁊ illud eſt error. ¶ At iſte quidē fe. ſm. plurimu3 recedunt in dievno: ⁊ raro ptrāſeunt tertiū diē. Nā ſi pertrāſeant illa3 quātitatē: exiſtimat de eſſe ea3 ꝙ ipſe permutātur. Et intētio quidem permutationis eſt ꝙ retētio caliditatis ptranſit ſpiritū: aut ad corp⁹ aut humorē. Et ſūt de hominib⁹ q̄ dicāt ꝙ ipſa; qñq3 remanet ſex dieb⁹: ⁊ cõſumit integra cõſumptione: cui nõ eſſet ſimilis ſi permutaretur ad genus aliud. ¶ Et hec quidē fe. eſt facilis curationis ⁊ difficilis cognitionis: ⁊ ſimiliter principiū etbice. ¶ Et homines quidem velocius cadentes in feb. ephimeras: ⁊ qui vehementius leduntur ab eis ſi erret in eis: ſunt illi in quibus calor ⁊ ſiccitas ſunt magis vincētes: qm̄ pueniūt velociter ad etbicā ⁊ tertianā Deinde illi in quibus calor eſt plus. Deinde illi in quibus eſt plus ſiccitas. Et cum illi q̄ habent complexionem ſiccam ⁊ calidam accidit fames ⁊ adueniunt cum ea vigilia ⁊ labor animalis ⁊ labor corporeus feſtinat ad ipſum fe. ephimera cum horripilatione quada3 Quod ſi non ſuccurratur ⁊ cibetur ſtatim feſtinabit ad ipſum fe. putredinis.

¶ De ſignis proprijs febriū ephimerarum diſtinguētib⁹ eas ab alijs. Ca. 6.

De proprietatibus earū eſt ꝙ ipſe non fiunt a cauſis antecedentibus. Nec3 incipiūt cū coartatione. Et eſt ꝙ ipſe nõ incipiunt ſm plurimū cū rigore ⁊ frigore extremitatum ⁊ profundatione caliditatis ⁊ declinatione ad pigritiā ⁊ ſomnū ⁊ ſubmerſione3 pulſus ⁊ ſubtilitatē eius ⁊ diuerſitatē eius ⁊ prauitatē ipſius. Immo fortaſſe accidit in principio earum ſimilitudo frigoris ⁊ horripilationis ⁊ punctio cuius cauſa eſt vapor cbimi mali ⁊ remouetur ve

lociter. Et accidit: ſed raro rigor propter multitudinem vaporum
ledentium lacertos propter punctionem ſuam ſuperflua multitu-
dine. Et eſt eius inflammatio non mordicatiua aſpera: immo bo
na ſicut caliditas corporis laborantis ⁊ ebrij. ¶ Et cum eſt vrina in
primo die digeſta ⁊ pulſus bonus: tunc iudica quod eſt fe. ephimera.
Et illud ideo quoniam vrina nõ alteratur in ea in quãtum ipſa eſt ephi-
mera. Et eſt ſedimen eius digeſtum non decliue ad colorem humo-
ris. Et quãdoque nubes ei ſuſpendens. Et quãdoque eſt natãs boni co
loris. Et quandoque accidit vt non equetur color eius tñ eius ſubſtãtia eſt
equalis ⁊ nõ alteratur color eius: niſi propter id quod aſſociatur ei
de cauſa alterationis vrine quãuis non ſit illic fe. ephimera ex eo
quod dicemus in tertiana ⁊ ſimilibus ei. ¶ Et pulſus eſt decliuis ad
ſpiſſitudinẽ ⁊ fortitudinẽ ⁊ magnitudinẽ: niſi in ea que eſt a paſſio-
nibus debilitantibus: ⁊ niſi fuerit in ſtomacho humor mordicati-
uus aut frigidus aut cauſa alia de his que mutant pulſum preter
febrem. Et raro quidem diuerſificatur. Si vero diuerſificetur: erit
ei ordo. Nam ſi diuerſificetur illud tunc erit propter cauſam aliã
antecedentem febrẽ aut vicinãtem ei: ſicut eſt labor vehemens: aut
mordicatio vehemens in ſimilibus: ⁊ ſimilia his. Et quãdoque accidit
vt induretur pulſus propter frigus vehemẽs ⁊ inſpiſſans ⁊ infrigidãs
aut propter caliditatẽ ſolis vehementẽ exiccantẽ: aut propter vehe-
mentẽ laborẽ exiccantẽ: aut famẽ aut anguſtias aut vigilias: aut
euacuationes. Et quãdoque feſtinat in eo dilatatio ⁊ tardatur con
ſtrictio: ⁊ nõ feſtinat plus quam naturalis niſi raro ⁊ cũ velocitate pau
ca: quoniam neceſſitas euentationis in eo eſt vehementior quam neceſſitas
educendi vaporem corruptũ. vapor nãque in eo non eſt corruptus cõ
paratione ſui ad equalem: immo eſt bonus comparatiõe ſui ad eũ
¶ Et cum ambiguus ſit tibi pulſus ⁊ cõſtrictio ipſius: tũc ſcias ex
anhelitu. Et pulſus quidem redit poſt eradicationẽ eius ad cõſue
tudinẽ eius naturalẽ in illo corpore: ⁊ hoc eſt ſignum bonum. ¶ Et
ſcias penitus quod quotiens vrina ⁊ pulſus ſunt boni ſignificant quod
fe. eſt ephi. Et quando non ſunt boni non oportet nõ ſit ephi. Multo
tiens enim in ea eſt vrina tincta: ⁊ eſt pulſus diuerſus ⁊ debilis ⁊ puns
¶ Et de illis que ſignificãt quod ipſa eſt feb. ephimera: eſt vt ſit princi
pium eius facile ⁊ leue: ⁊ ſit augmentũ eius non addens ſupra duas
horas: ⁊ neque aſſocientur ſtatui accidẽtia vehementia: ⁊ vt non acci
dant in ea accidentia praua ⁊ nõ ſit in ea ebulitio caloris vehemẽs:
⁊ minorentur cum ea dolores. Quod ſi cum ea dolor fuerit capitis
aut dolor alius non ſit fixus inſeparabilis poſt eradicationem eius
et hec quidem ſignificant quod ipſa eſt ephimera. ¶ Et plurimũ qui-
dem eradicationis eius ſit per ſudorem ⁊ humoroſitatem ſimilem
ſudori naturali non humoroſo. Et non ſit vehemens ſuperfluitas
iterum in quantitate ſua: immo appropinquat ſudori naturali in
quantitate ſua ſicut eſt proximus ei in qualitate ſua. Si enim vi-

deris ſudorem plurimum: tunc feb. erit nō ephimera. Et de eis de quibus feb. ephimera experitur: eſt vt ingrediatur balneū habens eam. Cumq̄ moram fecerit euenire in quaſi horripilationē non cōſuetam ſcitur q̄ febris eſt febris putredinis: et egrediatur habens eā ex balneo illico et ſi nihil alteratur a diſpoſitione ſua: tūc febris erit ephimera.

¶ Permutationis febris ephimere. Ca. 7.

Dum expedit vt febrem ephimerā patiens cibetur et errat medicus ſuper eam et non cibet ipſum: permutatur fe. in corporibus cholericis ad ethicam incendentē et in corporibus carnoſis ad ſynocham que eſt abſq̄ putredine: et fortaſſe permutatur ad illā que eſt cum putredine. ¶ Et ſimiliter quando neceſſarium eſt adiutorium in aperendo poros et rarificando corpus et non ſit: fit inflammatio in humoribus retentis in corpore inflammatione eius qḋ calefacit cū fortitudine eius quod putrefacit.

¶ De ſignis pmutatiōis fe. ephimere ad febres alias. Ca. 8.

Significatio illius eſt q̄ ipſa declinat abſq̄ ſudore: aut humoroſitate: aut cū ſudore abſq̄ mūdificatione p ſudorē. Et ē declinatio longa difficilis et abſq̄ mūdificatione pulſus. Immo remanet in pulſu aliquid. et remanet dolor capitis ſi fuerit. Et hoc totū ſignificat pmutationē ad febrē putrefactionis humoris aut ethicaz. ¶ Nā ſi eauſe fuerint vehementes: aut prolongef mora ei⁹: pmutabitur ad ethicā. Quod ſi ad ethicam permutef: videbis tactum arteriarū calidū valde: et videbis febrē ſimilē vel fixā: et in omnibus mēbris additur calefactio ſuper repletionē et in tēpore acceptionis cibi; aut videbis pulſum ſeruare equalitatem cum duritie et paruitate. Et videbis ſigna reliqua que diximus de ſignis ethice. ¶ Et quando permutatur ad genus febrium quod nominatur ſynocha abſq̄ putredine: videbis additionē et repletionē caliditatis et inflammationem faciei. ¶ Et quando permutatur ad fe. putredinis apparent horripilatio et diuerſitas pulſus et paruitas et coartatio: et caliditas mordicatiua ſicca et vehementia accidentiuz. In vrina autem fortaſſe remanet digeſtio ex ſubſtantia: et in plurimis nō apparet in ea digeſtio.

¶ De curationib⁹ febris ephīmere ſm modū vniuerſalē. Ca. 9.

In oībus ſpeciebus febris ephimere oportet vt afferanē ſup corpora patientū eas ea que nutriant eos nutrimento bono cum velocitate digeſtionis quoniā febriens eſt eger: et eger eſt leſus. Aut quibuſdā eorū cōcedif delitiari in eo: ſicut patiēti ex labore et anguſtia et fame: et illis in quorum corporibus colera plurima eſt. Et qui conqueritur ſe pati horripilationem in principio deglutiat cibum infuſum in aqua aut vino: vt ſit magis penetrās. Et iſti quidem cibātur etiā in principio fe. ¶ Et q̄buſdā phibef delitiari in ea: et innuitur eis vt ſiant ſubtiliatiua ſicut in patiēte ex oppilatiōe

z ſoliditate z ex apoſtemate. Et melius quidẽ eſt vt poſtponatᷣ ciba tio vſ ad declinationẽ niſi i illis quos excepim⁹. Et aqua frigida quidẽ oportet vt nõ prohibeatᷣ in principio rei: qm̃ virt⁹ eſt fortis: quare nõ timetᷣ debilitas eius: z eſt melior cura infrigidãdo. Verũ ſi fuerit illic debilitas in viſceribus z fe. iam extenditᷣ aut fuerit ve hemens: tũc melius eſt vt de ea nõ multũ ſumatᷣ. Et conceditᷣ eis bal neũ cum eorum paroxiſmus conſumitᷣ in febrib⁹ ephymeris ꝓpter accidentia de quib⁹ eſt humectatio z de quibus eſt ſudatio z rarifi catio pororum: z de eis eſt infrigidatio in quieta diſpoſitiõe. Et ꝓ hibetᷣ vbi timetᷣ caſus putredinis. Et nõ oportet vt euitet balneum niſi habẽs eã ex oppilatione propterea ꝙ balneum generat egritu dinẽ putridã. Et ſimiliter patiens eã ex ſatietate nauſeatiua: niſi in fine rei: z cũ dilatantᷣ pori z deſcendit nauſeatiua ſatietas. Illic eñi oportet vt balneet. Et habẽs catarrum non balneetᷣ niſi ſit adu ſtiuus. Et oẽs habentes fe. ephimeras oportet vt non prolongent moram in aere balnei: imo in aqua eius quãtum volunt: niſi habẽ tes eam ex ſoliditate z ex ſpiſſitudine: eis eñ cõuenit vt plongent morã in aere balnei donec ſudent. Embrocatio aũt ſi fuerit infun dendo aut liniẽdo tantum oppilat poros. Et in curatione oĩs feb. ephimere que eſt ab opilatione extrinſeca aut intrinſeca fricatio aperit poros hñtis eã: deĩde ſi obuiat humiditati plurime reſoluit eã z ſi obuiat humiditati parue exiccat eã. Euacuatiõe aũt nõ in diget aliquis corp: niſi habens opilationẽ repletionalẽ: z habẽs nau ſeatiuam ſatietatẽ: z qui habet febrem ephimeram ex ſoliditate cuius corporis eſt repletum.

¶ De ſpeciebus febris ephimere. Cap. 10.

De febrib⁹ ephimeris ſunt que oĩno cõparantᷣ ad diſpoſitio nes animales. Et d eis ſunt ꝗ cõparantᷣ ad diſpoſitiões cor poreas. Et de eis ſunt ꝗ ꝓportionantᷣ ad res ꝗ eueniũt de foris. ¶ Et de cõparatis ad diſpoſitiões aĩales eſt illa ꝗ fit ex anguſtia. Et illa ꝗ fit ex triſticia. Et illa que fit ex exiſtimatione z cogitatio ne ira z vigilijs z ſomno z tranquillitate z timore z gaudio. ¶ Et de ꝓportionatis ad diſpoſitiones corporeas ſunt ille ꝗ cõparantᷣ ad res ꝗ ſunt actiões z mot⁹: z de eis ſunt ꝗ cõparãtur ad nõ actiões z motus: z ad cõtraria eorũ. ¶ Et cõparata ad res ꝗ ſunt motus eſt ꝗ fit ex labore: z illa ꝗ ex trãquillitate: z illa ꝗ fit ex euacuatione. Et de eis eſt febris ephimera ꝗ eſt cũ ſincopi. ¶ Et de eis eſt illa ꝗ fit ex fame z de eis eſt illa ꝗ fit ex ſiti. ¶ Et de cõparatis ad ea que nõ ſunt actiones eſt illa ꝗ fit ex opilatione: z de eis eſt illa que fit ex nau ſeatiua ſatietate. Et de eis eſt illa ꝗ fit ex apoſtemate. Et de eis eſt illa que fit ex ſoliditate. ¶ Cõparate aũt ad res que accidũt de fo ris ſunt ſicut illa ꝗ ſunt ex aduſtiõe quecũ aduſtio fuerit. Et ſicut ꝗ fit ex frigore z ſoliditate z ex ablutione. Dicã itaq vnãquam earum cum curatione ſua.

¶ De febre ephimera ex anguſtia et ſi gnis eius. Capitulū.11.

Quādoq; accidit ex motu ſpūs ad interiora et occultatiōe eiꝰ in eis ꝑpter ſuperfluitatē anguſtie febris ſpiritualis. ¶ Cuius ſigna ſunt igneitas vrine: et acuitas eius: ita vt hñs eā ſentiat acuitatē ipſiꝰ ꝑpter dñium ſiccitatis in ea. Et eſt motꝰ oculi ad clauſionē decliuis: et eſt oculus ſubmerſus ꝑpter reſolutionē cū quiete et ſubcluſione. Et facies eſt tendēs ad citrinitatē ꝑpter profunditatē claritatis. Et pulſus eſt ad debilitatē et paruitatē decliuis et forte declinat ad duritiem.

¶ De cura. Capitulū.12.

Oportet habēs eā multiplicet introitū tine: et ponat plurimū ſue intētiōis in balneatiōe cū aqua balnei abſq; aere eiꝰ. Et multiplicet etiā inunctionē cū fricatione poſt illud. Oleū enī aliquod eſt magis iuuatiuū ei q̄ balneū. Et vtat̄ lenificationibus et odoriferis frigidis. Et ponat ſup pectus ſuū epithimata infrigidātia ex mucillaginibꝰ et ſuccis et aquis bonis. Et ſummat in potu vinū plurime cōmixtionis eſt enī bonū medicamē ei.

¶ De febre ephimera ex triſticia. Cap̄.13.

Quādoq; accidit ex multitudine triſticie ꝑpter rē q̄ ſitā motꝰ laborioſus ſpūs calefaciēs faciens cadere in febrē. ¶ Cuiꝰ ſigna ſunt ſimilia ſignis eius q̄ eſt ex anguſtia. Niſi q: motꝰ oculi cū ꝑfunditate ſua ꝑpter reſolutionē eſt ad partē extrinſecā. Et pulſꝰ non eſt dimiſſus depreſſus: immo eſt in eo cū debilitate: ſed eſt cum eo ſaltus. ¶ Et cura eiꝰ eſt ſicut cura eiꝰ q̄ eſt ex anguſtia.

¶ De febre ephimera ex cogitatione. Cap̄.14.

Quandoq; accidit ex multitudine cogitatiōis in rebꝰ feb. ſimilis illi que eſt ex triſtitia. Niſi q: motꝰ oculi eſt equalis nō ad clauſionē neq; ad exitū decliuis: et eſt decliuis ad profunditatē. Et pulſus eſt diuerſus in dilatatione et conſtrictione: et plurimū quidē eſt equalis. Et facies eſt ad citrinitatē decliuis. ¶ Et cura eius eſt cura illiꝰ que eſt ex triſtitia.

¶ De febre ephimera ex ira. Cap̄.15.

Quandoq; accidit propter ſuperfluitatē motus ſpiritus ad exteriora in diſpoſitione ire calefactio ſuperflua adurēs ſpiritū et feb. ¶ Cuiꝰ ſigna ſunt rubedo faciei: niſi permiſceat̄ ei timor: et quoniā citrinatur. Et inflatio faciei ſimilis ei qui inflatur in dormitiōe. Et ſunt oculi rubei tendentes exterius propter vehementiā motus ſpūs ad exteriora. Et quandoq; accidit quibuſdā eorū tremor propter motum humoris: aut ꝑpter debilitatē naturarū. Et eſt aqua rubea acuti tactus ꝑpter acuitatem ſuā. Et qñq; eſt cum ea aliquātulum claritatis. Et pulſus eſt groſſus plenꝰ pulſans frequens.

¶ De cura. Capitulū.16.

Hac eos quieſcere. Et fac vt occupent letificantib⁹ ꝛ narrationibus ꝛ vocibus bonis ꝛ ludis mirabilib⁹. Et fac eos ingredi balneū in aqua tepida non plurimi caloris. Et inungant plurimum cum aliquo oleo plurimo: illud enim eſt magis cōueniens eis ꝙ aqua calida. Et cibentur eis que infrigidant ꝛ humectant. Et ꝓhibeant a vino omnino: et non eſt eis via ad ipſum.

¶De febre ephimera ex vigilijs. Capitulū. 17.

Quandoqꝫ etiā accidit ex vigilijs feb. ephimera. ¶Cuius ſigna ſunt anteceſſio vigiliarū: ꝛ grauitas palpebraꝝ: qm̄ fortaſſe non aperit eas. Et ꝓfundatio ocul: propter reſolutionem. Et inflatio palpebraꝝ propter corruptionem cibi et multitudinem vaporis. Et conturbatio vrine propter priuationem digeſtionis. Et debilitas pulſus. Et citrinitas faciei ꝓpter maliciā digeſtiōis. Et inflatio eius propter excitationem ex malitia digeſtionis: ſed non eſt cum rubedine ſicut in illa que eſt ex ira.

¶De curatione. Capitulum. 18.

Curatio autē eius eſt ociari et quieſcere ꝛ dormire. Et embrocare caput cū eis ꝙ infrigidāt. ꝛ humectāt. Et balneū humidū. Et cibi bonoꝝ chimorū. Et inunctiones humectātes. Et vinū eſt ex rebus magis conferentibus eis. Et ſumant in potu ipſum ſine timore: niſi fuerit dolor capitis.

¶De febre ephimera ex ſomno et quiete. Ca. 19.

A Spiritu quādoqꝫ reſoluunt vapores calidi ꝑ vigilias ꝛ motus. Cū ergo ꝓlongat ſomn⁹ ꝛ trāquillitas ꝛ nō reſoluuntur accidit ex eis calefactio ſpiritus ꝛ fe. eius. ¶Cuius ſigna ſunt iſta Significant em̄ eam anteceſſio ſomni. Et tranquillitas plurima: ꝛ proprie que non eſt in ꝯſuetudine: et cadit ꝯtrariū conſuetudinis. Et ſignificat ipſam reſolutio vaporoſa et pulſus.

¶De curatione eius. Capitulū. 20.

Curatio ei⁹ eſt ſudatio in aere balnei. Et ablutio equalis cū aqua calida. Et paucitas cibi et declinatio eius ad id qđ infrigidat ꝛ humectat ipſam. Et exercitium temperatum. Et non oportet vt bibat vinum.

¶De febre ephimera ex gaudio. Cap. 21.

Quandoqꝫ accidit ex gaudio fe. ſicut illa ꝙ fit ex ira. Niſi qꝛ forma oculi eſt forma gaudētis nō forma iraſcētis. Et ē̄ frequētia in pulſu minor. ¶Et cura ei⁹ eſt ꝓxima curationi eius que eſt ex ira.

¶De febre ephimera ex timore. Capl̄z. 22.

Quandoqꝫ accidit ex timore febris ſm̄ ſemitam que accidit ex anguſtia. Proportio namqꝫ timoris ad anguſtiā eſt proprie ire ad gaudium: ex hoc ꝙ motus timoris eſt ad interiora: ꝛ ire ad exteriora: ꝛ fit ſubito: ꝛ alioꝝ modorum fit gradatim. ¶Cuius ſigna ſunt proxima ſignis eius que fit ex anguſtia. Niſi quia diuer

ſitas in pulſu eſt vehementior. Et forma oculi ei9 eſt forma territi. ¶ Curatio eſt proxima curationi eius que fit ex anguſtia. Et oportet vt ſecuretur a timore. Et veniatur ad eũ cum nuncijs gaudere facientibus. Et letificantia ſunt iuuatiua ei.

¶ De fe. ephimera ex labore. Capl'm. 23.

Labor quandoq; peruenit ad ſummũ in calefaciendo corpus et ſpiritum ita vt fiat fe. nocens operationibus: et eſt plurimi nocumenti: ꝛ grauitas ipſius ſup vitalē ꝛ aialem. ¶ Signa ſunt antecesſio laboris. Et additio calefactionis iuncturaruꝫ ſup alia. Et tactus laſſitudinis ꝛ ſiccitatis corpis. Et q̃nq; accidit in fine eius humectatio: ſi fuerit labor temperatus in eo: id eſt q̃n non eſt in eo exiccatiuũ aut frigus ꝓhibens ſudorem. Sin autē labor fuerit ſuperfluus minoratur humectatio et ſudor ꝛ q̃nq; ſequitur ipſum tuſſis ſicca ꝑpter cõmunitatem pulmonis. Et quandoq; declinatio complexionis eſt. Et pulſus eius paruus debilis ꝛ quandoq; declinat ad duritiem. Et vrina eſt citrina calida propter motum ſubtilem et propter reſolutionem.

¶ De cura. Capl'm. 24.

Curatio eorum eſt tranquillitas. Et balneatio in tina. Et inunctio fricando proprie ſuper iũcturas. Et acceptio cibi boni cibimi humectantis ſm quãtitatē qua digeratur de genere carnium pullorum ꝛ hedi et piſcium paruorum. Et q̃ñ virtutes eorũ ſunt debiles: tunc non oportet vt cõfidant de ſe poſſe digerere qđ digerebãt in diſpoſitione ſanitatis: immo minus illo. Et propter hoc cibentur eis quorũ paucũ nutrit plurimuꝫ ſicut ea que dixim9 ꝛ ſicut vitelli ouorum ſorbiliũ: et teſticuli gallorum ſunt eis boni. ¶ Quidam tamen extimauerunt ꝙ oportet vt patientium laxitudinem regimen plus ſubtilietur q̃ aliorum. Sed illud non eſt rectũ. Et oportet vt ſumant de fructibus humidis. Et ſumant in potu vinum plurime cõmixtionis ſi fuerint aſſueti: aut iuleb: ꝛ aliud ſi non fuerint conſueti. Et oportet vt eoruꝫ inunctio ſit plurima q̃ inunctio aliorum cum oleo aliquo vt humectentur eorum membra et iuncture ex ſiccitate: et iterũ vt mollificetur illud quod accidit eis de tenſione: et oleum viol'. eſt de oleis melioribus eis. Et oportet vt communicet inunctio eorum corpori et ꝑprie capiti collo et ſpondilibus dorſi et iuncturis omnibus et proprie poſt balneationem. Et oportet vt ſternantur ſtrata eorum: et aromatiꝫentur indumenta eorum et ſedilia eorum. Et ſi indigent iteratione balnei ꝑpter reliquias iterentur omnia que ſcripta ſunt in capitulo ſuo.

¶ De fe. ephimera ex euacuatione. Caꝑ. 25.

Quandoq; accidit ex cõmotione humorum poſt ventris ſolutionem motus ſpirituum ſuperfluus et inflãmans in iꝑo febrem ꝑpter muultitudinem laſſitudinis que ſequitur ipſam. ¶ Et q̃nq; faciunt eam medicine ſolutiue propterea ꝙ calefaciunt.

¶ Et quandoq; ſequitur flobothomia propterea φ redire facit humiditatē ꝛ vaporē ꝛ ſanguineitatē eorum ad furioſitatē colericā.

¶ Curatio. Ca. 26.

Oportet vt ſubtilietur in retinēdo vrinā per ea que ſunt ordinata in capitulis ſuis. Et vt cibetur eger cū eo qd̓ confortat plus: ꝛ ſm quātitatē qua digeraf de eis q̄ infrigidāt ꝛ humectāt. Et ſint in eo pōtica ſtiptica. Et ponātur ſup ſtomachum emplaſtra ꝛ embroce cō fortantia calefacta non tepefacta. Nam omne tepidum eſt mollificatiuum ꝛ reſoluit virtutes. Et de hac ſumma eſt lana infuſa in oleo nardino aut oleo frigidiore eo aromaticato: ꝛ exprimaf adeo donec ſeparentur ab eo partes olei ꝛ ponantur ſuper cor ꝛ epar ea que infrigidant.

¶ De fe. ephimera ex dolore. Ca. 27.

Dolor quāq; calefacit ſpūs adeo donec iflāmetur ſe. ¶ Signa. Dolor i capite: aut oculo: aut aure: aut dēte: aut iūcturis: aut extremitatib⁹: aut colica: aut emorroydib⁹: aut alijs dolorib⁹ furūculoꝝ.

¶ De cura eius que fit ex dolore. Ca. 28.

Regatur dolor cum eo quod oportet in capitulo ſuo: deinde curetur cura ejus q̄ fit ex labore. Quod ſi timeatur ex potu vini motus doloroſus: non detur in potu.

¶ De fe. ephimera ex ſyncopi. Ca. 29.

Quandoq; accidit ei cui ſupuenit ſyncopis ꝑꝑ cōmotionē ſpūs diuerſa calefactio ꝛ conuertit in febrē. Et qn̄q; remanet de ea poſt ablationē timoris i ſyncopi reliq̄e. ¶ Signa. Vicinitas ſincopis ꝛ caſus v̄tutis abſq; ſignis febriū aliaꝝ q̄ nō ſunt ex febribus ephimeris. Et pulſus in ea eſt diuerſarū diſpoſitionum: quandoq; enim cadit: ꝛ deſtruitur: quandoq; vincit frigus ꝛ quandoq; fit velox ꝛ apparet cum dominatur caliditas: ꝛ ſimilatur pulſui patientium extenuationem exiccatiuam in duricie cum vermicatione.

¶ Curatio. Ca. 30.

Cura ei⁹ eſt cura ſincopis. Et dare cibos velocis digeſtiōis boni chimi ꝛ de illis quos ſciuiſti: ꝛ ſi indigueris vt des in potu vinū: fac ꝛ non cures de febre. Cum ergo liberatur ex ſincopi ꝛ remanet fe. ſimilis ei que eſt cum extenuatione: curetur cum eo quod eſt in canone de infrigidatione ꝛ humectatione.

¶ De fe. ephimera ex fame. Ca. 31.

Quandoq; acuuntur vapores in corpore quando nō inueniūt nutrimentum ꝛ generant febrem. ¶ Et eius pulſus eſt debilis paruus. Et quandoq; declinat ad duriciem. ¶ Curatio. Cibatio quidem in febre eſt ſicut ex ſorbitionibus factis ex kiſt ordei cum oleribus. Et poſt illas cum cibis bonis confortantibus. Balnetur et effundatur ſuper caput eius aqua plurima tepida: ꝛ ſedeat in ea et humectetur corpus eius cum eis que ſunt ſicut oleum violatum ꝛ roſatum ꝛ cucurbitinum.

¶De fe.ephimera ex ſiti. Ca.32.

Hec proxima eſt ei q̄ eſt ex fame:ꝛ eſt dignior vt accidat propter defectū ei⁹ quo ſedatur de aq̄ caliditas fortis in vaporib⁹. ¶Cu ratio. Dare in potu aquā frigidā ꝛ aquas fructuū frigidorum ꝛ pro prie granatorum ꝛ humectare corpus cum tina: ꝛ ſi poſſibilis eſt ei balneatio cum aqua frigida faciat.

¶De fe.ephimera ex opilatione. Ca.33.

Opilatiōes fiūt in poris cutis ꝑpter ſpiſſitudinē ei⁹ ꝛ paucitatē ebullitiōis: ꝛ multitudinē ciborum: ꝛ propter frigiditatē: ꝛ pro pter albutionē cum aquis frigidis ſtipticis: ꝛ propter aduſtionē ſo lis. Et quandoq̧ fit in vijs venarum ꝛ meatibus earum ꝛ orificijs ip ſarum ꝛ curſib⁹ ꝛ vijs earum. Et cum dicitur fe.ephimera ex opilatio ne non innuitur niſi ad hāc ſpeciē. Nā plerumq̧ accidit vt minore tur reſolutio ꝛ multiplicet repletio ꝛ coartatio ꝛ priuet reſpiratio ꝛ aggregatur vapor plurim⁹ ꝛ nō reſoluitur: ꝛ tunc eueniet caliditas ſuperflua. Et dū ꝑſeuerauerit ei⁹ inflammatio in debiliori ex corpi bus qd̄ eſt ſpūs erit fe.ephimera. Cū ergo inflammat̄ i ſanguine eſt ſpēs famoſa ſynoche quā dicem⁹. Et eſt illa que eſt de ſumma febriū humorū. Et nō eſt ꝑpter putredinē: imo eſt ꝑpter inflammationē et ebullitionē. Quod ſi pertrāſeat illud ad putredinē quā facit opi latio ꝛ priuatio reſpiratiōis ꝑmutatur ad fe.putredinis. ¶Et hu iuſmodi quidē oppilatio: aut fit ex multitudine humorū ꝛ ſangui nis: aut ex groſſitudine eorū: aut ex viſcoſitate eorū: aut propter caſū rei de cauſis opilationis in inſtrumēto non in curſu: immo ſicut fri gus conſtringēs: aut apoſtema coartans: aut naſcētia rei: aut illud de illis quarum te oportet remorari. ¶Et hec quidē feb. de febrib⁹ ephimeris parum ꝑmutatur ad ethicam: qm̄ corpus in eſt plurime materie. Et in hac feb. iterum eſt ſitis ꝛ inflāmatio ꝛ adherētia cali ditatis: ꝛ vrina media inter igneā. Et hec fe. eſt difficilis ad cogno ſcēdum cui⁹ ſimilitudo eſt proxima ſimilitudini febriū humorū. Et hec febris quandoq̧ remanet vſq̧ ad diem tertium: ꝛ in eo quod eſt poſt ipſum ſunt opilationes plurime fortes: ꝛ non ſunt ſpiſſan tes: ꝛ non condenſantes deforis: ꝛ ſi ſunt parue feſtinat eius eradi catio ſi nō fuerit error. Et hec fe. inter fe.ephimeras qn̄q̧ accidit ꝛ redit ꝑpter fixionē opilationis q̄ eſt cā q̄re fiūt ei paroxiſmi. Et hec q̄dē fe. multotiēs ꝑmutat̄ ad frig⁹ ꝛ hor ꝛ pilationē ꝛ ſignificat q̧ ipſa ſit putrida. Et cum illa que eſt ex opilatione facit accidere dolo rem poſt flobothomiam in latere ſiniſtro non eſt excuſatio iteratio nis flobothomie precipue cum ſedatur feb. ꝛ perſeuerat dolor.

¶Signa. Quādoq̧ accidit feb.ephimera non ex cauſa primitiua ꝛ eſt longe declinationis: tunc exiſtima q̧ ipſa eſt opilatio: ꝛ proprie quādo declinat ſine euacuatione ꝛ humectatione. Et verificāt exiſti mationē tuā ſigna repletionis ꝛ in corporibus plurimi ſanguinis ꝛ generātibus eum: aut groſſorū humorū ꝛ viſcoſorū. Et differētia q̄dē

inter ea ambo eſt: q̄ñ ſi opilatiões in eis ſunt ꝑpter groſſitudinē hu morum ⁊ viſcoſitatē eoꝝ ſignificant ea ſigna nota eis ⁊ nō eſt illis in flammatio corpis ⁊ rubedo ⁊ extenſio: ⁊ ad ſummū ſigna multitudi nis. Et illis in quibus cauſa eſt repletio ſunt ſigna repletionis ex ru bedine faciei ⁊ exuberatione venarū ⁊ inflatione ⁊ tēſione ⁊ alia appa rētia. Et ſi ſuperfluunt opilationes pulſus eſt paruus: ⁊ ſi non ſuper fluunt: opꝫ vt minoreť pulſus. ¶ Cura. Cū cauſa eſt multitudo hu moꝝ ⁊ repletio: tunc oportet vt in principio ꝑperes ad flobothomiā ⁊ euacuationem. Et vt flobothomes eū cum iam nō febrit tūc eſt me lius. Et q̄ñ febrit ſi nō fuerit neceſſitas: tunc ſtatio eſt magis cōue niens flobothomia eñi facit humores currere ⁊ permiſcet inter eos Si aūt non fuerit excuſatio: tunc non oportet vt poſtponatur ⁊ tar detur flobothomia ⁊ euacuatio: deinde fiat occupatio in eis q̄ ape riunt opilationes ⁊ mundificāt meatus. Et non properes ante eua cuationē ad mundificandos meatus ⁊ apertionē: illud eñi fortaſſe fit cauſa ad attrahēdum humores ſubito ad quoſdā meatus ⁊ inui ſcādū in eis: ⁊ illud eſt res in qua fiūt errores plurimi: ⁊ fortaſſe ad dit in opilationibus ſi fuerint groſſi: ⁊ ꝑp̄ie ſi meatus in creatione ſua fuerint ſtricti. Cum flobothomia iterū ⁊ euacuatio q̄ñq̧ educāt ſuperfluitates viſcoſas fumoſas faciētes coartatione ſua hanc febrē ⁊ prohibeāt vt ꝑmutetur ad putredinē ⁊ ꝑp̄ie cum ad vltimum fa cis eā puenire ⁊ facis approximare ſincopi. Et ſi non ſentis multitu dinē humoꝝ: immo ſentis oppilatiōes: ⁊ q̄ ipē ſunt accidētes a groſ ſitudine eoꝝ ⁊ viſcoſitate ipſoꝝ: tūc fortaſſe nō indiges flobothomia ſuperflua: ⁊ euacuatiōe ſuperflua: immo indiges aptione: ⁊ aptio q̄dē eſt cū abſtergētib⁹ ex medicinis ⁊ cibis. Et ꝑpterea q̄ egritudo eſt fe. nō eſt poſſibile vt redeas in apiēdo ad abſtergētia calida: immo ad illa q̄ ſunt inter ſyrupū acetoſum purū vſq̧ ad illum q̄ eſt cum ſeminib⁹ ⁊ aqua endiuie vſq̧ ad aquā feniculi. ¶ Et cib⁹ ſit ille in quo eſt ab lutio: ⁊ non in quo eſt viſcoſitas ſicut kiſt ordei. Et zuccarum cū hoc q̄ ipm eſt ꝑpinquum cibo eſt in ipſo apertio ⁊ abſterſio: non eſt er go malum ſi miſceať cum kiſt ordei. ¶ Demum opꝫ vt cōſideres cū euacuaueris ſi neceſſaria fuerit euacuatio ei⁹ ⁊ apparuerit ꝓxim⁹ an minuať fe. ⁊ deficiat: ⁊ an ſi paroxiſmos habuerit: frāgať ⁊ debiliteť paroxiſm⁹ ei⁹ ſecundus a primo. Et conſidera vrinam: ⁊ ſi inuenis eam non priuatam digeſtione: ⁊ in pulſu ſi inuenis eum non ſignifi care putredinē procedes ſcd̄m hoc regimen. Et intromitte egrū in die tertio poſt paroxiſmū in balneū hora mollificatiōis paroxiſmi ex pectati ſi fuerit fe. vſq̧ ad quinq̧ horas. Et inunge eum. Et frica ip ſum cum rebus in quibus eſt abſterſio equalis: ſicut quod eſt inter farinam fabarum vſq̧ ad farinam horobi ⁊ farinam radicum lilij ⁊ ariſtologie emollite cum aliquantulo mellis ⁊ aque. Quod ſi fue ris auſus vti fortiori hoc: tunc vtere ſpuma haurac. Et ſi exiſtimas q̄ balneum alterat naturam eius in aliquo ⁊ facit accidere quaſi

horripillationem:nō moretur in eo ictu oculi:opilationes enim iſte non ſunt de genere earum quas aperit balneum. Cum ergo egreditur de balneo non oportet vt approximet cibo: neqꝫ vino:niſi poſt ſecuritatem ex paroxiſmo. Si autem exigit diſpoſitio vt cibetur aliquantulum ꝛ nō tollat:detur in potu id in quo eſt aptio ſicut aqua ordei ſubtilis:plurime aque:pauci ordei:plurime decoctionis decocta cum apio. Qd ſi paroxiſmus nō iteratur ei:tunc balnea eum ſecundo ſi deſiderauerit illud ꝛ ciba ipſum. Et ſi fuerit paroxiſmꝰ diminutus a paroxiſmo primo ꝛ vrina fuerit bona:tunc confide in veritate curationis et paucitate opilationis. Et cura eum poſt eradicationem eius ſicut curaſti ꝛ ciba ipſum. Et ſi venerit paroxiſmus ſicut fuit fortior illo ꝛ vrina nō fuerit ſicut oportet: tunc egritudo eſt tendens ad putredinem:et curatio eius eſt curatio putredinis.

¶ De febre ephimera ex nauſeatiua ſatietate et repletione. Ca.34.

Quandoqꝫ accidunt ex nauſeatiua ſatietate vapores mali ex quibus accidit caliditas ꝛ inflāmantur ſpiritus: quare accidit feb. ¶ Et proprie in corporibus colericis. Et in illis qui non habent amplos poros. Nam plurimū ſuperfluitatū earuꝫ vaporat vaporationes fumoſas. Et minoratur in eis eructuatio acida. ¶ Et de illis qui ſunt vehemētius diſpoſiti ad illam ſunt illi qui incipiūt poſt nauſeatiuam ſatietatē vti exercitio et motu ꝛ ire ſub ſole ꝛ balneatione poſtqꝫ accidit eis hoc:mltiplicant enim in eis vapores fumoſi:et proprie quando habuerit in corporibus ſuis dolorem ꝛ proprie in viſceribus eorum. ¶ De materia vero eructuatiōis acetoſe et in habentibus eam raro contingit vt generetur febris. Si auteꝫ generetur:erit debilis:immo nō generatur. Et exiſtimamꝰ quod generatur ab eructuatione acetoſa:non eſt niſi ſatietas nauſeatiua. ¶ Et iſti quidē cū eorum ſoluūtur nature iuuātur valde: ꝛ remouet feb. eorum propter expulſionem ſuperfluitatis ſuperflue fumoſe. ¶ Et diuerſificatur quidem curatio eius cuius retinetur natura ex illis ꝛ cuius ſoluitur. ¶ Et ſi natura illius qui febrit ex nauſeatiua ſatietate leuiatur duabus aſcellatiōibus aut tribus: deinde ſlobothometur fortis fit ſuper eam fluxus ventris. ¶ Et fortaſſe fiet fluxus epaticus quem ſignificabunt pulſus cordis et nigredo lingue. ¶ Et ſimilantur accidentia feb. ephimere ex repletione accidentibus febris ex ira. rubent enim oculi et facies valde et fit inflāmatio vehemens et magnificatur pulſus:et fit velox ꝛ rubet vrina.

¶ Amplius cum plus remanet non excedit tres dies. ¶ Et ſcias ꝙ febris ephimera ex nauſeatiua ſatietate quandoqꝫ venit cum periodis quattuor aut ſeptem:et cum hoc eſt febris ephimera: verum pulſus eſt ſanus.

¶ Signa. Signa eius eſt alteratio eructuationis ad acetoſitatem aut fumoſitatē. Cū ergo alterat eructuatio ad ſanitatē indicat ſa-

nitatem. Et vrina quidem iſtorum eſt priuata digeſtione aquoſa. Et quãdo cũ nauſeatiue ſatietatis eſt vigilia eſt in facie ⁊ faucib⁹ eorum inflatio: ⁊ in palpebris eorum eſt grauitas.

¶ De cura. Cap. 35.

Patiens hãc nauſeatiuã ſatietatẽ nõ euacuatur q̃n aut ſit natura ei⁹ nõ ſoluta: aut ſoluta. ¶ Quod ſi natura ei⁹ fuerit nõ ſoluta: tunc ꝓculdubio oportet vt ſoluas eã. Et ſi fuerit aliq̃d cibi: aut fecis: aut grauitatis remanens in ſtomacho: tũc oportebit vt facias vomere ipm: deinde ſolue eũ. Et ↄſidera vbi inuenit grauitatẽ. Et ↄſidera tũc an ſit recti⁹ euacuare illud cũ clyſterijs ⁊ ſuppoſitorijs: aut cũ aliquo qđ bibiť deſuꝑ vt ſoluat: aut deponat: aut digerat. Et ſignificat illud qđ recti⁹ eſt de hoc diſpoſitio eructationis. Fortaſſe eñi neceſſariũ erit ſi fuerit cib⁹ ſtãs fortiter: ⁊ ſit difficilis vomitus: vt nõ aſpiciaꝰ ad febrẽ: ſꝫ adminiſtreť diapipereon vt ꝑcipiteť et deſcendat cũ digeſtione: aut adminiſtreť qđ eſt debili⁹ eo: ⁊ adminiſtrenť ẽbroce ⁊ ẽplaſtra digeſtiua cognita in ca. digeſtiõis: ⁊ ſolutiua cognita in ca. ſolutiõis. Cũ ergo deſcẽderit: tunc aut egredieť ꝑ ſe ipm: aut iuuabiť cũ ſuppoſitorio: ⁊ tolereť fameſuꝑ cũ tãdiu donec non remaneat beſtatio in deſtructiõe ſatietatis nauſeatiue: deĩde ſumat cibũ leuẽ velocis digeſtionis boni chimi. Et ſit intẽtio ad famẽ ⁊ ſomnũ tñ qđ excuſat ſollicitudinẽ in alleuiatiõe repletiõis. Qđ ſi natura fuerit ſoluta ↄſidera an res q̃ euacuať ſit illđ qđ ẽ corruptũ. Et ſi fuerit illđ: nõ retineať donec totum euacueť tñ vſq; ad poſtremũ ei⁹. Et expecta declinationẽ paroxiſmi. Et fac igredi ipm tũc balneũ. Et ciba ipꝫ niſi fuerit illic ſupfluũ deſtruẽs fortitudinẽ: tũc eni nõ facias ipꝫ igredi balneũ: imo ciba ipꝫ ⁊ ↄforta ſtomachũ ei⁹ cũ reb⁹ q̃s ſcies: q̃rũ q̃dã ſcripte ſũt i capitulo de ſolutione vẽtris Et de illis ẽ lana infuſa i oleo in q̃ ẽ virtus abſinthij aut etiã in oleo nardino poſtquã fuerit expſſa ⁊ ſeparata fuerit ab ea maxima pars olei. ¶ Et ſi perſeuerat ſolutio ⁊ inuenis id qđ egrediť abſq; genere eius quod corruptũ eſt: adminiſtra oleũ de cidonijs tepidũ recẽs ſm hunc modũ: ⁊ oleũ de maſtice: ⁊ non eſt iterũ in oleo nardino cõtrarietas ei⁹. Et fortaſſe adminiſtram⁹ cerataria: ⁊ ꝓprie qñ non ſuffert diſpoſitio ſtricturã eoꝝ ſuper vẽtres eoꝝ: et quandoq; indigemus emplaſtris fortioribus hoc de emplaſtris predictis in colerica paſſione: ⁊ da ei in potu aquas fructuum ſi tolerat eas: ⁊ da ei ad comedendum illud cuius alleuiaꝰ nutrimẽtũ: facilis ſit digeſtio: ſicut teſticuli galli ⁊ piſces aradrach: ⁊ ꝑmitte ſuper illud aliquid de fructibus ⁊ ſuccis ⁊ robub ſtipticis.

¶ Et ſi abſcinditur de appetitu aliquid: admoue ipſum cum eis q̃ ſciuiſti: ⁊ proprie cum eis que fiunt ex cidonijs.

¶ Et cũ euacuatũ ẽ nõ ẽ malũ vt adminiſtres ei electuariũ forte de illis q̃ digerũt ⁊ confortãt ſtomachum ⁊ aperiunt oppilationes: et

illud poſt ablationem feb. ⁊ accidentiũ. ¶ Et iter quidem ad flobothomiam eſt vt nõ fiat in ea donec declinet: tunc enim fiat: et illud quod prius datur in potu eſt aqua ordei: ⁊ cibus ſit ſicut ille qui fit de agreſta cum cucurbita et amigdalis paucis. ¶ Et infrigidetur locus eius et odoramentum eius trociſci de camphora in quibus non ponitur reubarbarum.

¶ De febre ephimera ex apoſtemate. Capitulũ. 36.

Febres ſequentes apoſtemata interiora ſunt putride: ⁊ quñq; aſſociatur eis ethica et non ſunt de numero febriũ ephimerarum. Apoſtemata vero apparentia ſicut ſunt furunculi: et exiture vel bubones q̃ eueniũt in ea: ⁊ pprie apoſtemata magna q̃ fiunt in mẽbris glãduloſis et in carnibus q̃ vocantur molles: ſicut illa que fiũt in inguinibus a ſuperfluitatibus epatis: et in aſcellis a ſuperfluitatibus cordis: et ſub aure a ſuperfluitatib⁹ cerebri. Quñq; ſequũtur febres et non euacuantur quin aut ſit illud quod peruenit ex eis ad cor donec igneat ipſum calefactio ſola: aut cũ putredine. Quod ſi fuerit calefactio ſola: tunc erit de genere febriũ apoſtematũ intrinſecorum. ¶ Et plurimũ qđ accidit de iſtis febrib⁹ ſequentibus apoſtemata ſequẽtia cãs primitiuas ex vlcerib⁹ ⁊ ſcabie ⁊ dolorib⁹ ⁊ pcuſſiõib⁹ ⁊ caſib⁹ ad q̃ expellũtur materie ⁊ retinẽtur i vijs apud carnes molles ẽ de gñe febris ephimere. ¶ Et plurimũ qđ accidit de iſtis febrib⁹ ſequentibus apoſtemata quorum cauſe ſunt antecedẽtes ſicut repletiones ⁊ oppilatiões preterite ſunt putride. ¶ Et ſm plurimũ fe. ſunt radices et apoſtemata ſequẽtia: licet quñq; accidat ecõtrario. Hyppocrates nominauit has feb. malignas: q̃ ex his ſũt ephimeres. ¶ Et feb. q̃dẽ ſequẽtes ea ſm plurimũ ſũt ephimere. Et ſi nõ ſunt ephimere ſunt male. ¶ Et plurimum quidem harum ſequuntur apoſtemata ſanguinea. Et quandoq; accidunt ſequentes heriſipilam ⁊ ſimilia ei.

¶ Signa. Signa earũ ſunt ea q̃ diximus de anteceſſiõe apoſtematũ ãte eas. Et facies eſt inflãmata ⁊ rubea: ⁊ ẽ additũ i ea ſup diſpoſitionem ſanitatis: ⁊ nõ eſt caliditas vehemẽter mordicans: quamuis ſit multitudo eius in eis: quoniam huius apoſtemata ſunt ſanguinea: niſi ſint feb. ſequentes heriſipilam: et tunc iſtis febribus ſuccedit humectatio: et eſt pulſus in eis velox magnus frequens propter repletionem: et eſt vrina aquoſa alba propter curſum materierum et apoſtemata et vlcera.

¶ Cura. Oportet vt anteceſſio fiat in ea cũ flobothomia ⁊ fluxu vẽtris: ⁊ curet apoſtema cũ eo qđ oportet in capitulo ſuo. Et ſubtiliet regimen: ⁊ non bibat vinũ omnino: ⁊ non cibetur niſi poſt declinationem cõpletam. Et neceſſaria ſunt ei extinguentia ⁊ infrigidãtia ⁊ humectantia et emplaſtra infrigidata cum niue ſuper membrum infirmũ apoſtemoſũ ita vt nõ noceãt apoſtemati: neq; faciãt ipſũ crudũ: ſino infrigidet via iter ipſm ⁊ cor ĩfrigidatiõe penetrãte i pfũdũ.

¶ De febre ephimera ex terrestreitate.i.qñ cutis fit dura vt testa. Cap.37.

Hec febris iterum sequitur putationem resolutionis propter oppilationes nõ profundatas: et plures qui dem hominum cũ dimittunt suas cõsuetudines suas balneãdi febriũt: et plures eorum sunt illi in quorum corporibus generatur vapor colericus propter cõplexionem corporum eorum: et ciborum ipsorum et aquarum ipsarum malarum propter dispositiões eorum antecedẽtes ex vigilijs. ¶ Curatio eius est extinctio balnei: et sudare in eo post dedinationem: et fricari cũ eis que sunt sicut furfur et farina fabarũ et amigdale amare: et semen melonis et aliquid alcusen et baurac. Et sit cibus eius extinguens et humectãs: et vinũ eius sit plurime commixtionis: et iteret balneũ multotiens.

¶ De febre ephimera ex calore. Cap.38.

Quandoque accidit ex calore aeris et calore balnei et similium feb. ephimera: et plurimũ illi⁹ nõ accidit nisi ex vehemẽtia caloris solis: et est prima suspẽsio ei⁹ cũ spiritu animali: cũ primũ qd ei ledit sit caput: calefacit enim aer ei⁹ et peruenit ad cor vt sit fe. deide spargitur in totũ corp⁹. Et quandoque fit ei⁹ suspensio cũ corde propter caliditatem anhelit⁹: et quãdoque custodit caput a calore. Sed illa que ex sole accidit plurimũ incipit in cerebro et capite: et propter illud que non est mũd⁹ impletur caput eius: et illa que nõ fit ex sole sed fit ex diebus canicularibus et ex balneatiõe et ex alijs impressionem facit in cor.

¶ Signa. Signa sunt causa eueniẽs ex vehementia inflãmatiõis capitis in parte solari cerebri. Et fortasse est cũ grauitate et repletione: si nõ fuerit corpus mundũ. Et magnitudo anhelitus in parte cordiali. Et illud qd apparet de corpore vehemẽtis calefactiõis calidi⁹ interiore ei⁹. Et de illis quib⁹ scitur illud est quod sitis eius est minor siti illius cuius caliditas est illa caliditas: et est in hac habitudine contraria vel diuersa ei que est ex densitate.

¶ Cura. Est necessariũ vt incipiatur in curatiõe eius cũ eo qd infrigidat ex embrocis sup caput et pectus et ex oleis frigidis et proprie oleorum. infrigidato super niuem qd fundatur super caput et pect⁹ ex loco longinquo. Et detur in potu aqua frigida et que currũt cursu ei⁹ et sine cessatione ei⁹ fiat illud vsquequo declinet fe. Cumque aufertur: ingrediatur tinã: et non tangat eũ tina si fuerit cũ eo fe. et balnea ipsum aqua tepida et non permittas aerẽ ei⁹ calefacere ipsum: et nõ timeas ex effusiõe aque calide super caput eius: quoniam ipsa humectat et resoluit febrem: et necessitas ad balneandum plus est quam necessitas ad vngendum. Cũ ergo egreditur: tũc frica caput eius cũ oleis frigidis: sicut est oleũ de nenufare.

¶ De febre ephimera que accidit ex frigore et balneatiõe. Cap.39.

Quãdoque accidit ex frigore et balneatiõe cũ aquis frigidis vt cõdensentur pori apparẽtes et coartentur vapores fumosi secundum qd dictũ est in illa que fit ex testuositate: quare accidit feb. Et mul

totiẽs pducit ad putridā. Et non perducit ad illā febrē niſi qñ vapor pfocat⁹ eſt acutus non ſuauis. Suauis eñ nō generāt eā.

¶ Signa eius ſunt cauſe. Et ꝙ corpus in ea ī primis cū tangit nō eſt vehemētis caliditatis. Cūq̄ figit man⁹ ſentitur calore leuari. Et pulſ⁹ nō eſt in paruitate in qua eſt illa q̄ fit ex anguſtia ⁊ triſticia ⁊ fame: qñ nō eſt illic reſolutio. Sȝ eſt velox ꝑpter neceſſitatē ſcȝ attrahēdi aerē: niſi ſit frig⁹ vehemēs. Et fortaſſe declinat ad duritiē. Et ocul⁹ nō eſt pfund⁹: imo qñq̄ eſt inflat⁹ ꝑpter vaporē coartatū Et vrina qñq̄ ē alba qñ caliditas ē ſuffocata. Et qñq̄ ē tincta: qñ caliditas q̄ reſoluit ex poris expellit ad viā vrine. ¶ Curatio. Cooperiātur in feb. donec ſudēt. Cū ergo declināt: ingrediant balneū ⁊ balneētur cū aq̄ ad caliditatē decliuī ⁊ cū aere calido. Et embrocēt ſuper ipſos aq̄ in q̄b⁹ decocta ſint ſicut: amaracū ⁊ anetū ⁊ ſimbriū Et fricēt cū eis q̄ dixim⁹ q̄ abſtergūt poros ⁊ mollificāt eos. Et poſt ponāt in eis inūctio vſq̄quo ſudēt. Et fricētur. Et balneent cū aq̄ calida valde. Et opȝ vt antecedat balneatio cū aqua balneatione cū aere. Deīde inungat cū aliquo ex oleis dilatantib⁹ poros. Et ſudat ſuper capita eoꝝ ſicut oleū de aneto ⁊ keiri ⁊ camomilla. Et cibent cibis leuib⁹ ⁊ aromatizent. Et ſumāt in potu vinū albū ſubtile cōmixtū. Et eſt meli⁹ eis q̄ aqua propter id qd̄ eſt in eo de ſudatione ⁊ prouocatiōe. Et inunctio cū oleo aliquo patiētib⁹ ex labore eſt magis iuuatiua q̄ patientibus ex ſoliditate.

¶ De febre ephimera ex ſoliditate ⁊ ex aquis ſtipticis. Cap̄. 40.

QUādoq̄ accidit illis q̄ balneant ī aq̄s ſtipticitatē faciētib⁹ ſicut ſup quā vincit virt⁹ aluminis aut dragāti vt vehemēs fiat ſpiſſitudo poroꝝ apprētiū: q̄re ꝯmūt eoꝝ vapores: ⁊ accidit eis qd̄ diximus aliquotiens. Et multotiens quidem perducit ad putredinem.

¶ De ſignis. Cap̄. 41.

SIgnificāt eam cauſe. Et qd̄ ſignificat de nigredine cutis q̄ſi ipſa extenſa ſit preparata preparatione qua preparant coria ⁊ ſicut ſi tangat cutis infuſa in aqua draganti. Et eſt diſpoſitio in additione caliditatis poſt tēpus: id eſt non ſtatim ex tactu cutis: ſicut in alijs de illis que accidūt ex oppilatione poroꝝ. Et pulſus eſt debilior ⁊ minor ⁊ vehementioris velocitatis. Et vrina eſt vehemētius alba ⁊ tenuis ſicut vrina mulieris. Et nō eſt in corporib⁹ eoꝝ diminutio. Neq̄ in oculis eoꝝ profundatio.

¶ Cura. Oportet vt curetur cū propinquitate curationis eorū qui ſunt ante eos. Uerūtamē eis nō datur in potu vinū: niſi poſt fiduciā vehemētie amplitudinis poroꝝ: niſi ſit cōdēſatio parua: fortaſſe eñ tūc aperit eam vinū. Et oportet vt ſubtiliatio regiminis ipſorū ſit maior. Et mora eoꝝ in aere balnei: ⁊ balneatiōe eoꝝ cū aqua calida maior. Et opȝ vt tardet inunctio eorum plus.

¶ De febre ephimera ex vino. Ca.42.

QUandoqꝫ accidit ex vino febris ephimera. ¶ Cura eorum eſt cura ebrietatis. Et fortaſſe indigent ſolutione cum aqua fructuum ⁊ ſimilibus: ⁊ flobotbomia: ⁊ vomitu: et proprie cum perſeuerat dolor capitis eorum. Et oportet vt ingrediatur balneum poſt declinationem.

¶ De febre ephimera ex cibis calidis. Ca.43.

CIbi calidi faciunt febrem ephimeram. Et ſicut illa que eſt ex ſole ſecundũ plurimũ eſt cerebralis ⁊ in ſpiritu animali. Et illa que fit ex balneo eſt cordialis: ⁊ in ſpiritu vitali. Similiter illa q̄ ſit ex cibo eſt epatica ⁊ in ſpiritu naturali.

¶ De cura. Ca. 44.

CUius curatio eſt prouocatio cum infrigidantibus notis. Et ſolutio nature eſt melior cum ſiracoſt ⁊ tamarindis. Et rectificare epar cum eis que ſunt aqua endiuie: ⁊ oleum ⁊ ſirupus aceto ſus ⁊ emplaſtra infrigidantia ex ſandalis ⁊ cāphora ⁊ aq̄ ro. ⁊ oleo et ſucco eius ⁊ ex ſuccis oleorum infrigidatis actu. Et extinctio cuꝫ cibis frigididis ⁊ humidis.

¶ Principium ſermonis de febribus putridis. et cōplemẽtũ ſermonis eſt in febrib⁹ ſanguineis et colericis.

¶ Tractatus Secũdus cōtinet capitula.lxviij.

¶ Sermo vniuerſalis de febrib⁹ putridis. Ca.j.

PUtredo accidit aut propter cibum malum: cuꝫ eſt preparatus vt putrefiat illud quod generatur ab eo propter malitiā ſue ſubſtantie. Aut ꝑpterea q꜄ velociter recipit corruptionē quāuis ſit bone ſubſtantie ſicut lac. Aut quoniā eſt ad ſus nutrimenti mali: cuius aquoſitatē recipit ſanguis ſicut illud quod generatur a fructibus tardis humidis valde. Aut quoniā eſt ex illis q̄ non conuertuntur ad ſanguinem bonũ: immo remanet humor malus frigidus quē abhorret calor innat⁹: ⁊ ſuccedit ei extraneus: ſicut ille qui generatur a cucumere et citrullo ⁊ piris et ſimilibus. Aut malitia artificij eius. Aut hora ipſius. Aut ordo eius ſecundum quod ſcis. ¶ Aut propter oppilationem prohibentem reſpirationem et euentationem propter complexionem corporis malam cum non poteſt digeſtionem facere bonam: et ſunt iterũ virtutes de illis que non faciunt in cibo aut humore ali

quod propter priuationem reſpirationis humorum: quare dimit-
tunt eum crudum. Et huiuſmodi quidem complexio aut generat
humorē malum: aut corrumpit quod generat propter abreuiatio-
nem ſuā in digeſtione: ⁊ quia mouet eum motu pigro. Et iſte cauſe
ſunt iuuantes in generatione opilationis generantis putredinē.
¶ Aut ꝓpter diſpoſitiones extrinſecas ex aeribus malis: ſicut eſt
aer peſtilētie: ⁊ aer lacunarū: ⁊ locorum infuſoꝝ in quibus madefiūt
res vt linū ⁊ aſpaltum: ⁊ quandoqꝫ aggregatur de eis numerus re-
rum plurimus. ¶ Et plurimū cauſarum putredinis humorū eſt:
aut ꝓpter multitudinē hūoris: aut ꝑꝑ groſſitudinē ſuā: aut viſcoſi-
tatem ſui. Et cauſe multitudinis humorū ⁊ viſcoſitatis ⁊ groſſitiei
humoꝝ ſunt note: ⁊ inceptio opilationis eſt nota. ¶ Ergo qn̄ fece-
rint oppilationes accidit putredo ꝓpter euentationis priuationē
⁊ qn̄ fuerint ſuccedentes motibus in non hora ſua ſuper repletio-
nem ⁊ nauſeatiuā ſatietatē. Et balneationes ſilr. Aut ſol calidus.
Aut ſumere calefaciētia ſuꝑ repletionē: ⁊ dimiſſio cautele obſerua-
tionis digeſtionis in ſtomacho ⁊ epate ⁊ ſuccurrendi defectui ſi acci-
derit ꝓpter calefactionē amboꝝ in epithimathib⁹ ⁊ vaporationi-
bus. Et putredo quidē qn̄qꝫ eſt cōis corpori. Et quādoqꝫ eſt in mē-
bro ꝓpter debilitatē ſuā: aut ꝓpter vehemētiā caliditatis ſue ex-
tranee ⁊ ſue acuitatis aut doloris eius. Et humor recipiēs putredi-
nem: aut eſt colera talis modi vt ab ea vapor egrediatꝛ q̄ ſit ſubti-
lis fumoſus valde. Aut ſanguis tali modi vt euaporet ab eo vapor
ſubtilis. Aut flegma talis modi vt illō qd̄ euaporat ab eo ſit vapor
ſpiſſus. Aut melācholia talis vt illud qd̄ euaporat ab ea ſit vapor
fumoſus purulent⁹. ¶ Et putredo quidē colere facit tertianam. Et
putredo ſanguinis facit continuā. ¶ Et putredo melācholie facit
quartanā: ⁊ q̄ currūt curſu ei⁹. Et putredo flegmatis ſilr vt̄ multū
facit q̄tidianā ⁊ q̄ currūt curſu ei⁹. ¶ Et ſanguinis loc⁹ ē intra ve-
nas. ¶ Colera aūt ⁊ flegma ⁊ melācholia qn̄qꝫ putrefiunt intra ve-
nas: ⁊ qn̄qꝫ extra venas. ¶ Et quādo putrefiūt extra venas: ſi nō eſt
cā alia: neqꝫ ē putredo eſt in aꝑate intrinſeco quod det coꝛdi putre-
dinē continuā: faciunt periodos quas diximus. Sed vnicuiqꝫ acci-
dunt ⁊ eradicanꝛ ꝯ̄uis flegmatica non eradicetur quin ibi ſint re-
liquie occulte. ¶ Et quādo putrefiunt intra venas faciūt adheren-
tiam febris: ⁊ nō eradicantur: neqꝫ eſt prima ei q̄ eradicaꝛ: immo
eſt aſſidua inſeparabilis. Sed ei eſt vehementia per quā cognoſciꝛ
paroxiſm⁹ qui eſt ei. ¶ Et quādo putredo eſt intrinſeca dominās
ſuper venas omnes aut ſuper plurimū eius quod ſequitur ex eis: nō
ſunt forſitan additiones ⁊ diminutiones apparentes. ¶ Cū autē
eſt ſm contrarium eius: apparēt alterationes manifeſte. ¶ Et fe-
bris putredinis quidem extrinſece non eradicatur ⁊ redit niſi quo-
niam materiei que putrefit ſuperuenit putredo in tempore pa-
roxiſmi: ⁊ fiunt eius humiditates ex quibus pendebat caliditas

et reſoluuntur et egrediuntur ex corpore: quoniam non ſunt re∙
cente in venis: ita vt pꝓhibeat eas illud a complemento reſolutionis
⁊ remaneat cinereitas eius ⁊ ipſius terreitas que non ſunt vehiculũ
febris ⁊ caliditatis: ſicut videtur de diſpoſitione cumulorꝫ ſtercorũ
paulatim donec fiat cinis totũ: deinde nõ remanet caliditas: ⁊ quã
do nõ remanet in humore aduſto per putredinẽ caliditas: deſtrui
tur febris quouſqꝫ aggregetur vice alia ad locum putredinis. Et
iam remanſerunt in ea reliquie caliditatis ex putredine prima quã
uis non remaneat materia. Aut propter inuentionem cauſe prime
putredinis in materia ſecunda ſm ſemitam putrefactionis. Res
ergo putredinis reſoluitur ſm inuentionem caliditatis non defi∙
cientis putrefacientis ⁊ reſoluentis ⁊ facientis cinerẽ ⁊ pertranſeũ∙
tis ad vicinum donec abſcindat terminum ⁊ finiat materiam ⁊ nõ
inueniat vicinum aliud ⁊ remaneat febris expectãs materiã aliaꝫ
et attrahat ad locum ſuum. ¶ Cum autẽ putredo eſt intra venas
tunc accidit vt ſit reſolutio completa difficilis. Et non reſoluitur
putredo per continuitatem que eſt in quibuſdã venis cũ aliis ⁊ pu
treſit omnis res que vicina eſt ei: deĩn reſoluitur ad vicinũ aliũ. Et
iterum illud qđ cõprehenſum eſt in venis eſt vehemẽtioris cõtinui
tatis ad cor. ¶ Et iſte quidẽ febres quibus ſunt paroxiſmi eradica
tionis ⁊ temporis quandoqꝫ dimittunt ordinem ſuum propter di∙
uerſitatẽ materierũ in multitudine ⁊ paucitate ⁊ groſſitudine ⁊ te∙
nuitate: ⁊ pꝓpter diuerſitatẽ in eis in genere: ita vt permutenẽ que∙
dam materie: ⁊ fiant de genere materiei alterius q̃ diuerſificatẽ in
eis in ſpecie: non in multitudine ⁊ paucitate ⁊ tenuitate ⁊ groſſitie
tantũ. Et quandoqꝫ fit ex malitia regiminis egri: aut pꝓpter debili
tatem eiꝰ: aut pꝓpter multitudinẽ ſenſus eius. ¶ Et paroxiſmi qui
deꝫ q̃ eradicantur incipiũt ſm plurimũ cũ horripilatione aut frigo
re: aut rigore: ⁊ reſoluuntur per ſudoreꝫ: ⁊ nõ incipiũt cũ frigore aut
horripilatione ſm plurimum: niſi aut pꝓpter frigus humoris: aut
pꝓpterea q: humor mordicat lacertos: aut propter profundationẽ
caliditatis ad interiora redeuntis ad partem materiei: aut pꝓpter
debilitatẽ virtutis: aut pꝓpter frigus aeris ſicut cõtingit tempore
hyemis: ⁊ illud quod fit ex mordicatione caliditatis eſt digniꝰ vt
pꝓportionetur ad horripilationem q̃ ad frigus ⁊ plurimũ quod ac∙
cidit de eo vt ſit ſicut punctio acuum in omni membro. Uerum re
ſolutio materiei cum ſudore eſt: quoniam caliditas putrefiens vel
putrida reſoluit humiditatem ⁊ remanet cinereitas. Cum ergo ſit
illa humiditas non obſeſſa in venis facilis fit expulſio eius p ſudo
rem in poris. ¶ Paroxiſmi autem inſeparabiles minuuntur ⁊ non
eradicantur per ſudorem neqꝫ incipiunt cum frigore niſi propter
debilitatem virtutis: aut propter profunditatẽ caloris innati tũc
enim infrigidantur extremitates ⁊ illud eſt ſignum malum: ⁊ in qui
buſdam febribus componuntur frigus ⁊ horripilatio quoniã ma∙

teria que putrefit eſt compoſita ex frigido ꝛ mordicatiuo. ¶ Et quãdoq; componuntur quedam febres putredinis tali compoſitione qua fiant in forma inſeparabiles: ꝛ illud eſt. verbi gratia quãdo incipit humor putrefieri in loco: ꝛ cũ ſupuenerit ei putredo putrefit tota ꝛ ꝯſumit ab ea qñ incipit hũor de genere eiꝰ ãt nõ de ꝯgñe eiꝰ putrefieri: tunc obuiat paroxiſmus ſecundus tempori eradicationis paroxiſmi primi: deinde continuatur res ita ꝛ qñq; componuntur febres putredinis modis alijs compoſitis quos diſtinguam in capitulis ſuis. ¶ Et paroxiſmi quidem febriũ prolongantur quãdoq; ꝛ abbreuiantur. ¶ Prolõgatio eorũ eſt ergo aut propter groſſitudinem materiei ꝛ viſcoſitatẽ eius ꝛ multitudinem eius: aut ipſiꝰ quietem: aut propter debilitatẽ virtutis: aut propter debilitatem ſenſus: aut propter ſpiſſitudinem pororum quare non reſoluitur humor. ¶ Et eorꝫ abbreuiatio eſt propter contraria eorum. ¶ Et paroxiſmi iterum feſtinant ꝛ tardantur. ¶ Et tarditas eorum eſt: aut ꝓpterea quia eorum materia eſt pauca: aut tardi motꝰ ad mineram putredis ꝓp groſſitiẽ ſuã: ꝛ hoc quidẽ ẽ ſicut materia q̃rtane ¶ Et velocitas eorꝫ ẽ: qñ ipſa ẽ mľta ſicut eſt flegma: niſi ſit vitreũ qñ paroxiſmi eius quandoq; tardantur: aut ſubtilis ſicut colera. ¶ Et deteriores quidem febres ſunt inſeꝑabiles in quibus putredo eſt intra venas: deinde ille que eradicantur in quibus eſt putredo in toto corpore: aut in partibus cordis. ¶ Et parum quidem accidit ſenibus febris valde accenſa ꝓpter frigus complexionis eorꝫ ꝛ paucitatem carnis ipſorum. ¶ Pulſus vero diſpoſitiones diuerſificantur in febribus putredinis ſ᷑m diuerſitatem earum in generibus ſuis: ꝛ ſ᷑m diuerſitatem ſpeciei vniuſ earum in vehementia ꝛ debilitate: ꝛ in fortitudine accidentium ꝛ debilitate eorꝫ. ¶ Et quandoq; accidit ei durities: aut ꝓpter apoſtema calidum vehementis extenſionis: aut ꝓpter apoſtema calidum in membro duro: aut ꝓpter vehemẽtiam ſiccitatis: aut cũ dominatur frigus in principijs ¶ Et quandoq; fit lenis propter materiam lenem flegmaticam et ſanguineam. Et propterea ꝙ apoſtema eſt in membro leni ſicut illud quod eſt in epate: ꝛ peripleumonia: ꝛ litbargia aut ꝓpter hũoroſitatẽ cũ expectaꝛ qñ vult vt ſudet. ¶ Et pulſus quidẽ fit in principio paroxiſinorꝫ debilis coartationis ꝓpter aduentũ virtutis ſuper materiam ꝛ occupationem eius in mundando ꝛ euentando.

¶ De ſermone vniuerſali de ſignis febrium putredinis. Ca. 2.

Significãt febres putredinis aductus cauſarũ antecedentium eas: ꝛ ꝓprie qñ nõ eſt in eis cauſa primitiua. ¶ Et pulſus ꝛ anhelitus cuius conſtrictio eſt velox quoniam neceſſitas eſt ad mundificandũ vehemẽs valde. Et ẽ caliditas mordificatiua nõ ſuauis ſicut eſt caliditas ephimere febris. ¶ Et plurimum quidẽ febrium putredinis antecedit almeliletu. Et almeliletu q̃dẽ eſt diſpõ cui admiſcetur caliditas non ꝑueniẽs ad hoc vt ſit febris: ꝛ aſſociaꝛ ei laſ-

ſitudo ꝛ pigritia ꝛ aliceꝛ ꝛ ſaltus ꝛ cōmotio ſomni ꝛ vigilie ꝛ cōſtrictio anhelitus ꝛ tenſio venaꝝ ꝛ hyppocundrioꝝ ꝛ doloꝛ capitis et pulſatio capitis. Cum ergo ꝓlongat: facit cadere in febꝛes putredinis: aut facit accidere debilitatē ꝛ citrinitatē coloꝛis. Et qñqꝫ aſſociant almediletu antecedēti febꝛes multitudo ſuperfluitatis ꝛ mucus nauſea ꝛ vrina plurima ꝛ egeſtio plurima putrida ꝛ grauitas capitis ꝛ excitatio. Et accidit frequētia in pulſu nō a cauſa intrinſeca: imo ex laboꝛe: aut ira aut alijs. Cū ergo accidit i eo coartatio tūc iam peruenit paroxiſm⁹. Et coartatio quidē eſt ſubmerſio pulſus ꝛ paruitas diuerſi in quo accidūt pulſationes magne: foꝛtes: ꝛ nō eſt velocitas ei⁹ foꝛtis. ¶ Sed diuerſitas in pꝛincipio ꝛ in augmēto eſt ex pꝛopꝛietatib⁹ ſignantibus putredinē: quāuis nō appeat in tertiana plurima apparitiōe ꝓpter leuitatē materiei. ¶ Et de ſignis qđē φ febꝛis ſit putrida eſt euacuatio periodi pꝛime ſudoꝛis ꝛ humectatiōis. Ephimera eſt eſt ecōtrario illi⁹: lꝫ in initio ſit in tertiana ꝓpter leuitatē pꝛedictā vt ſit ſimilis ephimere ꝗ tñ ephimera nō permutat ad putredinē. Et ſi fuerit augmētū ei⁹ nō pmixtū nō ꝓpoꝛtionatū nō ſit e. ¶ Et plixitas augmēti iterū ſignt φ ipſa ē putrida. Et additio pulſus i magnitudine ſm ꝓceſſionē ſignt augmētū. ¶ Ampli⁹ ſi eſt interpollata incipit cū rigoꝛe aut hoꝛripilatiōe ꝛ dimittit ſm plurimū cū ſudoꝛe ꝛ humoꝛoſitate: ꝛ reſoluit cū paroxiſmis: aut eſt inſeparabilis cū tpe. ¶ Et nō eſt ſimilis ephimere in vrina ꝛ pulſu ꝛ ꝯplemēto mūdificatōis ꝛ quiete accidētiū. ¶ Et plurimū quidē putride ſunt accñtia plurima ex ſiti ꝛ doloꝛe capitis ꝛ nigredinis lingue: ꝛ ꝓpꝛie apoſtematū: ꝛ multiplicat inquietudo ex anguſtia ꝛ agitatiōe vehemēti quā facit pugna materiei ꝛ virtutis: qñqꝫ eſt eleuat materia: ꝛ qñqꝫ cōſurgit virtus. Et pulſ⁹ ſimiſr qñqꝫ tēdit ad magnitudinē ꝛ foꝛtitudinē: ꝛ qñqꝫ ad paruitatē ꝛ debilitatē ꝛ coartationē. ¶ Durities aūt fit qñqꝫ. Et nō opꝫ ſemper vt ſit niſi ſit cū febꝛe apoſtema durū in quocūqꝫ mēbꝛo ſit: aut aꝑa in mēbꝛo duro quāuis nō ſit durū: aut iam acciderit pot⁹ aque frigide: aut aliqđ aliud de illis ꝗ indurēt pulſum de illis ꝗ dicunt in libꝛo pulſuū. ¶ Diuerſitas aūt in pꝛincipio ꝛ augmento eſt ex ꝓpꝛietatibus febꝛis putride. Et de ſignificationib⁹ eius foꝛtibus quāuis nō appareat in tertiana plurimū ꝓpter leuitatē materiei. Et dum nō ſit pulſus foꝛtis: ꝛ nō ſit velox velocitate pꝛedicta: tunc febꝛis adhuc eſt ephimera: ꝛ nō permutat ad putredinē. ¶ Et eſt vrina in pꝛincipio indigeſta: aut parū digeſta: ꝛ foꝛtaſſe eſt acuta.

¶ Et ſcias φ a febꝛibus acutis interficiētibus raro fit euaſio: niſi cum contractione membꝛi. ¶ Et quando alleuiatur febꝛis poſt quietem apoſtematis in pleureſi et ſimilibus: tunc ſcias φ de materia remanſit aliquid: ꝛ φ materia declinat ad locum vbi apparet doloꝛ.

¶ De ſignis inſeparabilibus. Cap. 3.

In cõtinua eſt diuerſitas pulſus q̄ eſt ſm febrē apparēs valde. Et eſt in plurimo eius nõ habēs odorē: neq̄ pondus. ¶ Et p ſeuerat: ⁊ nõ ſeparatur poſt. 24. horas. ¶ Et nõ aſſociat ei qđ dixi mus de diſpoſitiõibus eradicabilibus ex anteceſſiõe rigoris ⁊ aliis ¶ Et de illis que ſignificant eam eſt cuius aſſiduitas et vehemen tia diuerſitatis diſpõis eius apud augmētũ: minuitur enim quan doq̄ ⁊ augetur vice alia.

¶ De rebus in quib' differũt febres putredinis: ⁊ in q̄b' cõmunicãt. Cap. 4.

Febris q̄ eſt pp̄ter putredinē colere motus eſt tertian': ſiue ſit motus principij paroxiſmi aut principij vehemētie: niſi ſpe cies eius q̄ dicit aduſta cui' motus eſt occult' valde: ⁊ eſt ſicut inſe parabilis cõcluſa. ¶ Et tertiana quidē pura eſt acuta pp̄ter ſubti litatē materiei. Et ei' caliditas eſt magna mordicatiua pp̄ter for titudinē colere. Sed eſt ſalutifera: pp̄terea q̄ colera eſt leuis ſuper naturã: ⁊ q̄ ipſa facit q̄etē. Tertiana vero nõ pura ē lõgioris ſpacij q̄ pura. Et pura quidē raro ptrãſit ſeptē periodos niſi ab errore. Cõtinua quãdoq̄ cõſumit in hebdomada. ¶ Et illa q̄ ē ex putredi ne ſanguinis eſt cõtinua inſeparabilis. Et ei' calor eſt plurim' cõis cũ lenitate non cum mordicatione colere. Et q̄nq̄ peruenit ad ſta tũ in quattuor diebus. ¶ Flegmatica acceſſionē faciens oĩ die eſt le uis caliditatis p cõparationē ad colericã longã pp̄ter viſcoſitatē materiei: ⁊ frig' eius ⁊ multitudinē ei'. Et eſt magni timoris: q̄ habet paruũ ſpaciũ interpollatiõis ⁊ quietis. ⁊ q̄ ip̄a aſſociat cor ruptioni ⁊ debilitati in ore ſtomachi q̄ nõ excuſat: ⁊ illõ eſt de illis q̄ attrahũt accñtia mala ex ſincopi ⁊ pulſu cordis ⁊ caſu cõpetit'. Et q̄ de ea eſt inſeparabilis eſt res magis ſimilis ethice: ſi nõ eſſet lenitas pulſus quãuis q̄nq̄ fiat dur' etiã. Et quantũ eſt min' pura eſt minoris ⁊ breuioris paroxiſmi: niſi declinet cũ paruitate ſue pu ritatis ad malitiã. ¶ Quartana aũt eſt nõ acuta propter frigus materiei: longa pp̄ter illud. Et fortaſſe extendit q̄ de ea pura nõ eſt anno vno. Et nõ pura eſt breuioris ſpacij. Verũ in ea nõ eſt timor: q̄ quietē facit in ſpacio lõgo: ⁊ q̄ ip̄a nõ eſt talis acuitatis quã ſequunt accidētia vehemētia. ¶ Et quartana q̄dē ⁊ tertiana aſſi dua ⁊ interpollata cõſumunt per vomitũ ⁊ ſolutionē vētris: ⁊ aut ſu dorem aut prouocationē vrine. In cõtinua aũt cõſumitur per hui' fluxũ ſanguinis nariũ. ¶ Et ſcias q̄ principiũ plongatur in tertia na. Et ſtat' in cõcluſa. Et declinatio in inceſſiua. Et ſtatus ⁊ declina tio in cõtinua. Et ſtatus ⁊ declinatio in quotidiana: quãuis raro inueniatur quartana cõtinua: ⁊ quotidiana integre eradicatiõis. ¶ Et febres q̄ nõ curãtur ſm qđ op3 ⁊ pp̄rie apoſtemoſe cõuertũ tur ad arefactionem: ⁊ proprie in febribus acutis in quibus op3 vt patientes eas cibentur. ⁊ non cibãtur pp̄ter intentionem vt perue niat natura ſup materiã. Aut op3 vt detur in potu aqua frigida: ⁊

non datur in potu ꝓpter intentionē vt non fiat cruda: ꝛ nō ſuccur ritur cū extinctione alia. Quoniam ſi fuerit alia intentio quod di cturi ſumus in cibatione: et dando in potu aquam frigidā fortior duarum intentionum predictarum pmittatur ſuper eas ambas et dimittatur obſeruatio illarum duarum.

¶ De ſignificationibus accidentium. Caplm. 5.

Scias ꝙ acceptio ſignificationum febrium eſt ex regimine āte cedente et quomodo fuit. Et ex diſpoſitionibus antecedētib⁹ Et ex regionibus: et temporibus: et ex etate: et complexione: et ex pulſu: et vrina: et vomitu: et egeſtione: et fluxu ſanguinis nariū. Et ex diſpoſitione febris in rigore: et ſudore: ꝛ qualitate caliditatis. Et ex paroxiſmis: et ex diſpoſitiōe appetitus: et ex diſpoſitione anhel litus: et ex coniunctis: ſicut dolore capitis: et vigilijs: et alienatione: et inquietudine: et alijs. ¶ Febribus enī adſunt accidentia ex q̄bus ſignificantur diſpoſitiones earum de quibus ſunt accidentia ſignī ficātia magnitudinem earū: ꝛ ipſarū paruitatem: ſicut qualitas ca liditatis et quātitas ipſius Et de ea eſt que eſt mordicatiua vehe mēter ex quo prius inuadit vſq ad finē ſuū. Et de ea eſt que mordi cat in primis: deinde minuitur ꝓpter reſolutionem materiei et le nitur. Et de eis ſunt que mordicant. Et de eis ſunt quarum calidi tas eſt humida Et de eis quarum caliditas eſt ſicca. ¶ Et ſunt ac cidētia que ſignificāt gen⁹ earū ſicut accidētia ꝓpria cū tertiana: ſicut principiū paroxiſmi cū punctione ꝛ mordicatione caliditatis in eo. ¶ Et accidentia ſignificātia malitiā earū ſunt: ſicut inquie tudo ꝛ alienatio ꝛ vigilie. ¶ Et accidētia ſignificātia digeſtionem et indigeſtionem ſunt: ſicut illud qđ diximꝰ de diſpoſitionibus vri ne. ¶ Et accidentia que ſignificāt criſim que dicem⁹. ¶ Et acciden tia que ſignificāt ſoſpitatē et cōtrariū eius et dicemus omnia illa. ¶ Et forme inſunt iudicia plurima: ſicut ille cuius conuertitur co lor ad plumbeitatem ex albedine ꝛ viriditate: et ſignificat frigidi tatem humorum et paucitatem coloris innati aut excitatione ꝛ in flammationem: ſicut accidit ei cuius cauſa eſt ſatietas nauſeatiua Et ſicut velocitas tumitionis faciei: et tornatilitas eius: et tenui tas naſi: et ſignificāt aut vehemētiam caliditatis: aut ſubtilitatē humoris ꝛ velocitatē reſolutiōis eoꝝ: ꝓpter amplitudinē poroꝝ ꝛ mot⁹ in ſeipſis: ꝛ exitus eorū a conſuetudine: aut caſus eorū habēt ſigatiōes ꝛ res ꝺ illis q̄s dicem⁹. ¶ Et accñtiū febriū q̄dā ſūt q̄ꝝ ho ra ē hora ſtat⁹: ſicut alienatio ꝛ ꝯmixtio mētis ꝓpter iflationē capi tis. Et de illis ſūt q̄ꝝ hora ē ṗncipiū: ſicut horripilatio ꝛ frig⁹: ꝛ ſi cut ꝓfunditas ſomni q̄ ꝯſequit plurimū ṗncipioꝝ febriū ꝓpter de bilitatē cerebri: ꝛ declinatio caliditatis ad interiora corporis: vbi eſt materia ꝛ multitudo vapoꝝ eleuatoꝝ ab eo per cōmixtionē inci pientē in corpore vſquequo reſoluit eos inflāmatio: ꝛ adiuuat illū frig⁹ cerebri in ſeipſo ꝛ frig⁹ humoris q̄ vult putrefieri ꝛ caleſit.

¶Et res ex qb⁹ ſcitur diſpoſitio febris ⁊ ex qua ſpecie fit ſunt. Diſpoſitio febris i acuitate ſua:⁊ ſua leuitate. Et diſpoſitio febris in hoc φ ipa accidit a cauſis primitiuis⁊ antecedentibus ſecundum conditionem predictam. Et diſpoſitio febris adherentia ſua ⁊ eradicatione. Et diſpoſitio febris in acuitate ſua cum rigore⁊ frigore ⁊ horripilatiõe:aut eius ɔtrario ⁊ qđ ē ex eo. Et diſpoſitio febris in diuiſiõe ſua cũ ſudore plimo aut pauco. Aut diſpoſitio pteriti regiminis:⁊ etas:⁊ forma:⁊ tẽpus:⁊ ars:⁊ diſpoſitio pulſus:⁊ vrine.

¶Sermo de rigore⁊ frigore ⁊ horripilatiõe ⁊ fractiõe. Cap. 6.

Horripilatio eſt diſpoſitio in qua inuenit corp⁹ diuerſitatẽ in frigore ⁊ punctiõe i cute ⁊ lacertis. Et ãtecedit eã pigritia ⁊ fractio. Et qſi fractio eſt maneries ei⁹. ¶Frig⁹ aũt eſt vt ſentiat in mẽbris ſuis ⁊ dorſis lacertoꝝ ſuoꝝ frig⁹ puꝝ. ¶Rigor vo eſt vt nõ poſſit ɔtinere mẽbra ſua ex ɔmotiõe⁊ tremore eueniẽte in eis ⁊ motibus inuolũtarijs. Et fortaſſe eſt frig⁹ forte. Et nõ fit rigor fortis ſicut in febrib⁹ flegmaticis ⁊ q̄rtana. Et de cauſis vehemẽtie frigoris ē vehemẽtia virtutis expulſiue in lacertis. Et ꝑpter illud quãto cã frigoris ē viſcoſior:ē rigor vehemẽtior. ¶Et ſanguis ſubmergit cũ rigore ad iteriora. ¶Et ſcias φ humor frigidus eſt q̄et⁹ qm iã ɔſueuit mẽbrũ in q̄ eſt:⁊ q̄eſcit paſſio ei⁹ ab eo: q̄re nõ ſentit frig⁹ ab eo. Cũ ergo mouet⁊ ſpargit ſparſiõe plima aut pauca ꝑpter aliquã cauſarũ ſcꝫ ꝑpter caliditatẽ ſeparantẽ aut aliud patit ab eo mẽbruꝫ qđ erat nõ occurrẽs ei ⁊ ſẽtit frig⁹ ei⁹ ꝑpter cauſaꝫ ɔplexionis diuerſe. Et tu q̄dem ſciuiſti hoc in radicib⁹ vniuerſalib⁹ ſciẽtie medicine. ¶Et multotiẽs q̄dẽ accidit a flegmate vitreo ſparſo i corpe rigor nõ ꝑducẽs ad febrẽ. Et qñφ ſunt ei ꝑiodi:⁊ nõ ē fortitudo ei⁹ fortitudo rigoris ꝑducẽtis ad febrẽ. Et materia q̄ facit laſſitudinẽ rigorisφ paucitatẽ ſuã facit rigorẽ ꝑ ſuã multitudinẽ anteφ putrefiat:nã ſi nõ putrefit:non ꝑducit ad febrẽ. ¶Et qñφ accidit frig⁹ ⁊ rigor ꝑpter ſubuerſioneꝫ caloris in corpore cauſa cibi: ⁊ que ſunt ei ſimilia. ¶Et rigor ⁊ frigus antecedunt febres:qm humor crud⁹ effundit ad lacertos in primis ⁊ nocet frigore ſuo per ɔparationeꝫ ad lacertos:deinde cũ incipit putrefieri icipit calefieri. ¶Et qñφ ãtecedit rigor febres ꝑpter mordicationem humoris ⁊ fortitudinẽ virtutis expulſiue que eſt in lacertis ſicut excutit homo effuſione aque calide valde ſup cuteꝫ:⁊ proprie cum eſt ſalſus. Et fortaſſe fit nocumentum eius quod mordicat eam vt refugiat calor innatus ad interiora ⁊ dominetur frigus:quare fit cum mordicatione caloris frigus quaſi frigus dominetur. Et mordicatio quidem caloris eſt apud panniculum tegentem interius. ¶Et quandoφ accidit rigor propterea quia refugit calor ad interiora:ſicut fit in apoſtematibus intrinſecis. Et quandoφ ſignificat rigor et horripilatio ſanitatem in febribus inſeparabilibus: quoniam ſignificant quod materia expellitur in venis et egreditur. Uerum quando non eſt cũ

digeſtione et in hora cretica: et nõ ſequitur eam leuitas eſt ſignificatio ꝙ expulſio illius quãtitatis non eſt: quoniã virtus eſt vincens: immo quoniã materia multa expellitur propter multitudinẽ ſuam. Et de rigore eſt qui ſignificat mortem: et eſt ille quem ſequitur debilitas virtutis ⁊ caſus caloris innati ⁊ ſiccitas. ¶ Horripilatio vero fit ex cauſis paucioribus cauſis rigoris. ¶ Et cõmotio anime ⁊ periodi indicat periodũ. Et ſenũ quidẽ febres ſunt ſepulte. ¶ Et quãdoq; eſt cauſa in longitudinẽ febris groſſitudo in viſceribus quare reſupinetur febriens ⁊ extendat pedes ſuos ⁊ tangãtur viſcera ſua. ¶ Et quãdo denigratur lingua febrientis cum alleuiatione febris tunc febris eius eſt ſepulta. ¶ Et quandoq; aſſociatur febri paralyſis: ergo curetur febris in primis. ¶ Et de eis que conueniunt illis eſt ſyrupus acetoſus permixtus cum geleniabiȝ ⁊ aqua ciceris cuȝ oleo ſi tolerat ſe. Et raſio capitis eſt ex eis que inſpiſſant cutẽ eius quare reuertuntur vapores ⁊ fit fortis febris.

¶ De intentione ad curationes vniuerſales febrium putredinis. Cap. 7.

Scias ꝙ intẽtio in medicãdo has febres: qñq; vertit̃ ad partẽ febris quare eſt neceſſariũ vt infrigidẽt ⁊ humectẽt. Et qñq; ad partẽ materiei: vbi neceſſe eſt vt matureť vł digerať: aut neceſſe eſt vt euacueť. Et digõ quidẽ in groſſa eſt eq̃tio ei⁹ cũ ſubtiliatiõe. In ſubtili eſt equatio ei⁹ cũ ingroſſatiõe: ⁊ qñq; ꝯ̃ria ſunt illa q̃ req̃rit febris de infrigidatiõe: ⁊ illud qȯ req̃rit humor de digõne ⁊ euacuatiõe ⁊ reſolutiõe. Qñq; eñ eſt digeſtiuũ ⁊ euacuatiuũ calidũ: immo eſt ſm plurimũ ita: ⁊ tũc opȝ vt obſerueť magis timoroſa ⁊ vna duarũ rerũ: ⁊ fortaſſe cõtrariũ eſt illud qȯ ꝯuenit febri de infrigidatione cũ eis q̃ ſunt: ſicut melões indi ⁊ reliqua olera ei qȯ ꝯuenit materiei de minoratiõe: q̃re ꝓhibet illud dare ea in potu. niſi vbi non eſt materia: ⁊ oĩno ſolicitudo ſit vt poſtponať aq̃ fructuuȝ vſq; ad hebdomadã: ⁊ ſit cõtẽt⁹ aq̃ ordei: ⁊ oẽs fruct⁹ nocẽt febricitãtib⁹ cũ ebullitiõe ſua ⁊ corruptiõe ſua in ſtomacho: ⁊ mł totiẽs q̃dẽ inueniť res q̃ digerit ⁊ ſubtiliat ⁊ infrigidat cũ euõne ſicut ſirup⁹ acetoſus. ¶ Et ſcias ꝙ febris qñq; eſt tante vehemẽtie ⁊ acuitatis ꝙ nõ liceȝ vti regimine cãe: imo indiget infrigidatiõe vltia: ⁊ ꝓprie cũ nõ inuenis ꝟtutẽ fortẽ reſiſtentẽ tolerantẽ. ¶ Qȯ ſi inuenis eã reſiſtentẽ tolerantẽ: abſcinde cãm: ⁊ expelle humorẽ: ⁊ abſcinde cibũ ⁊ nõ infrigides infrigidatiõe q̃ ꝓhibeat reſolutionẽ. ¶ Qȯ ſi inuenis ꝟtutẽ deficiẽtẽ: ſis occupat⁹ in equãdo cõplexionẽ ꝯ̃riã ei: quare infrigida eã: ⁊ viuifica ꝟtutẽ cũ cibo. ¶ Cũq; fit fortis ꝑ viuificationẽ ſuaȝ et vincit cõtrariũ ſuũ redi ad cauſam. ¶ Et cum tu infrigidas de iſtis febrib⁹: tũc infrigides eã cũ eo in q̃ ſunt ſtipticitas ⁊ exiccatio ſicut ſunt trociſci infrigidãtes: niſi poſt purgationẽ ⁊ euõnẽ. ¶ Et ſcias ꝙ cura febris putride eſt diuerſa a curatiõe feb. ethice. Curatio eñ ethice eſt ꝯtenta ſuꝑ ꝓ̃rietatẽ egritudinis. Et curatio febris

putride non eſt contenta ſuper cōtrarietatē egritudinis tantū: im
mo ſup abſciſionē cauſe eius: quāuis illud qd eſt cōueniēs egritudi
ni ꝛ cibationi ſit amicū virtuti ex parte ſui ſcꝫ virtutis: ꝛ inimicuꝫ
virtuti ex parte: qm̄ eſt amicū inimico eius: ꝛ eſt materia: quare eſt
adiuuās vtrūqꝫ eaꝝ: quāobrem indigemus in regimine ei⁹ canone
Et nos ſingulare ca. ei ſi deus voluerit faciem⁹. ¶ Scias qꝛ non eſt
tibi poſſibile curare febreꝫ niſi cognoueris eam. ¶ Quod ſi ignora
ueris tunc ſubtilia regimen.
¶ Et ꝓuide ne occurrat paroxiſmo niſi ventrē habeat vacuū. ¶ Et
nō moueas ī die paroxiſmi aliquid q̄ꝫtū poſſibile eſt tibi: neqꝫ cures
febrē. ¶ Et opꝫ vt obſerues in oībus illis diſpoſitioneꝫ virtutis.
¶ Qđ ſi fuerit fortis ꝛ fuerit illud qđ vincit ſanguis: aut cū humo-
re q̄ vincit ſanguis: tūc flobothomia eſt magis ꝯueniēs: ꝛ ꝓpꝛie cuꝫ
vrina eſt rubea groſſa nō citrina ignea ex qua timeaꝫ apud flobo-
thomiā victoria colere ꝛ acuitas ei⁹. ¶ Deinde fac ſequi flobotho
miā ſolutionē vētris ſubtilē: ꝓpꝛie ſi fuerit illic ſiccitas cū eis q̄ ſunt
ſicut aqua ordei: ꝛ alſiracoſt pauco: ꝛ aqua ordei cū ſirupo acetoſo.
¶ Et ſi natura nō fuerit lenis adde in eo qđ eſt ſicut ſiracoſt qđ ſit
ſicut ſirup⁹ vio. ¶ Et ſit vltimitas lenificatio: nō flux⁹ vētris: ꝛ non
ſolutio laborioſa. ¶ Et magis dilectuꝫ eſt apud me adminiſtratio
clyſteriorū ſm̄ vltimitatē qua indigetur in virtute. Et de clyſterib⁹
cōmunis iuuamenti lenibus eſt clyſtere factū ex oleo violato: ꝛ ſucco
folioꝝ ſicle: ꝛ vitello oui. ꝛ zuccaro ru. ꝛ baurac. ¶ Cū ergo lenieris
hac lenificatione: fortaſſe indigebis eo debiliore q̄ꝫ illud quo indi-
guiſti in principio: ꝛ illud eſt quādo natura eſt obediēs. ¶ Deinde
fac ipſum ſequi ea que vrinā prouocet: ſicut ſirupus acetoſus decco
ctus cum radice apij ꝛ ſimilibus. ¶ Deinde fac ipm̄ ſudare ꝛ aperi
meat⁹ cū illis in quib⁹ nō ſit calor fortis: ſicut cū inunctione ex oleo
camomillino ꝛ fricatione cū vino albo: ꝛ cū aq̄ dulci tepida. ¶ Et ſi
febris fuerit acuta nō inuenis excuſationē ab inunctiōe ꝛ embroca
tiōe. ¶ Qđ ſi inuenis humorē in ꝑmis declinare ad ſtomachū: fac
vomere cū eis in quib⁹ nō ſit diuerſitas cōſuetudinis: immo cū eis
q̄ ſunt ſicut ſirupus acetoſus cuꝫ aqua calida cū natura mouet hu
rem ad vomitū ꝛ nō diuerſifices eā. ¶ Qđ ſi fuerit illic declinatio ad
inteſtina ꝛ ſenſeris rugitū ꝛ deſcēſum fecis: tūc adhibe qđ ſoluat vē
trē. ¶ Et ꝓhibe eū a ſomno in principijs febriū: ꝓpꝛie qn̄ eſt horri-
pilatio aut frig⁹ ꝛ rigor: qm̄ ꝓlongant ſuper eū frigus ꝛ rigor. ipa
nāqꝫ reprimūt materias ſi fuerint eūtes ad q̄dā viſcera: ꝛ ꝓhibent
digeſtionē humoꝝ. ¶ Apud declinationē vo eſt iuuatiu⁹ valde: et
fortaſſe nō nocet apud ſtatū. ¶ Et nō ꝓhibeas ei aquā frigidā: niſi
fuerit humor q̄ eſt in eo crudus ꝛ groſſus: tūc eīm ꝓhibet digeſtionē
¶ Et ſcias qꝛ qn̄ flobothomia iuuat: deīde vteris via mala: tūc nō
purgatur. ¶ Humoris aūt colerici digeſtio eſt vt conuerſus a ſubti
litate fiat ſpiſſus. Et aqua quidē frigida facit illō. Niſi ſit ſtoma-

chus aut epar.debile:aut frigidū. Aut ſit in viſceribus apoſtema. Aut ſit in viſceribus dolor. Aut ſit complexio eius pauci ſanguinis. Aut caliditas eius innata debilis:quare debilitat poſt potuȝ aque frigide. Aut ſit non conſuetus potare aquā frigidam: ſicut illi qui ſunt de regione calida: iſti em̄ ſpaſmātur velociter: ⁊ aſſociatur eis ſingultus: ⁊ extenuatus eſt de hac ſumma. ¶ Ubi autem materia calida. Aut groſſa iam digeſta eſt. Et corpus eſt carnoſum. Et caliditas innata exuberās: ⁊ virtus eſt fortis: ⁊ viſcera ſana. Nō frigida eorum cōplexio radicalis. Non inſueta aque frigide: immo aſſueta aqua frigida valde: tunc aqua frigida eſt melior res. Multotiens enim adiuuat ad expellēdum materiam cum ſolutione nature: aut per vomitum: aut per vrinā: aut per ſudorē: aut per omnia illa: quare ſit: ſtatim vt ſanetur. ¶ Et quandoq; dat in potu medic⁹ de aqua frigida infirmo quantitatē plurimā adeo donec color eius fiat viridis et tremat que ſit ſaltem perueniens vſq; ad eminā vnam ⁊ dimidiam. Et fortaſſe conuertitur febris ad flegmaticam. Et fortaſſe confortatur natura et expellit materiam cū ſudore et vrina ⁊ fluxu ventris: et eſt ſanitas. Et quandoq; iterū ſunt quedā prohibentia: deinde timetur malitia caliditatis ⁊ ſitis et exiſtimas ꝙ peruenit per eam ad ariditatē vel extenuationem: nō prohibeas aquam frigidam. Nam additio apoſtematis ⁊ cruditas eius melior eſt q̄ⁿ extenuatio. ¶ Et ſirupus quidē acetoſus quādoq; etiam ſedat ſitim et incidit ⁊ ſoluit: ⁊ nocumētum ipſius apoſtematis nō eſt plurimū ſicut nocumentum aque: ⁊ non eſt ei vis aggregandi materias ⁊ inſpiſſandi eam. Et ſimiliter iuleb plurime cōmixtiōis. ¶ Et cum nō licet vt bibat aquam frigidam ⁊ ſit audax per eam timeatur ꝙ non faciat accidere conſtrictionem pororū: quarta ſit cauſa febris alterius: cum euentu opilationis alterius: ⁊ fortaſſe erit vehementior prima. Et quando obuiat membro debili corrumpit operationem eius. Et multotiens facit deglutinationē difficilem. Et facit difficultatem anhelitus. Et facit accidere tremorem: ⁊ ſpaſmum: ⁊ debilitatem veſice: aut renis: aut colon. ¶ Et ille quem plurimuȝ opȝ ex eis prohibere a potu aque frigide eſt cui nocet in ſanitate ſua: imo cum videris calefactionem fortem ⁊ complexionem calidaȝ ⁊ ſiccā et euacuaueris: tunc quandoq; concedes infuſionem fieri in aqua frigida apud declinationem ⁊ apertionē digeſtionis et euacuationem humorū. Et non eſt malum vt adminiſtretur balneum. Et potus vini cōmixti ſubtilis ⁊ inunctio cum oleis lenificantibus. ¶ Et cum adminiſtraueris canones p̄dictos in p̄ncipio accidētiū febris: tunc opȝ poſt illud vt tu occuperis in digeſtione ⁊ eūone q̄ nō eſt ſm ſemitā minorationis ⁊ deſiccationis. Et iā diximus eam: imo ſm ſemitā abſciſionis cāe. ¶ Et nō euacues materiā indigeſtā in calido aut frigido: niſi ꝑpter neceſſitatē. Fortaſſe em̄ multiplicat eūo humoris nō perueniēs ad ſtatū per digeſtionē vt euacuet. Et fortaſſe

nocet euacuatio maturationi. Et fortaſſe ꝑmiſcet cū ea malignum cū bono ꝓpterea ꝙ mouet malignū abſq; digeſtiōe ſua. ¶ Et tu nō auſcultes virū ꝗ exiſtimabat ꝙ intētio in digerēdo eſt ſubtiliare: ⁊ humor calid⁹ eſt ſubtilis: q̄re nō eſt neceſſe vt ſubtilieṫ. ¶ Res enim ſicut dixit: imo intētio ī digerēdo eſt equare ſubſtātiā materiei: ita vt fiat ꝑparata ad expulſionē facilē. Et ſubtile imbibitū ⁊ groſſum fixū ⁊ viſcoſum adherēs totū illud nō eſt ꝑparatū ad expulſionē facilē: imo eſt neceſſariū vt inſpiſſeṫ ſubtile: ⁊ ſubtilieṫ ſpiſſum paulatim: ⁊ incidaṫ viſcoſum. ¶ Et ſi vir iſte nō audiuiſſet in. ſermone antiquoꝝ de digeſtione aliq̇d anteq̄ꝫ dixiſſem⁹ illud ⁊ rememoraretur diſpoſitiōis digeſtiōis humorū fixorū. ſ. q̄ꝛ ꝗ de eis ſubtilis eſt: indiget vt inſpiſſeṫ: ⁊ ꝗ de eis ſpiſſus eſt: indiget vt ſubtilieṫ: oporteret vt ſciretur hoc ꝑ illud. ¶ Et q̄ꝛ nō oportuit vt in ſeipō ꝯſideraret ⁊ diceret: quare vrine in febrib⁹ acutis nō hn̄t in ꝑncipijs eaꝝ ſedimen deinde fiunt hn̄tes ſedimē: ⁊ an ſedimē laudabile eſt aliq̇d niſi humor faciens egritudinē ꝗ iā digeſt⁹ eſt. Quare ergo non expellitur in principijs egritudinis ad ſalutē ſi eſt ſubtilitas vltimū qḋ intēditur in digeſtione: ergo neceſſariū eſt vt ſit ī ꝑncipio febriū ſanguinis ⁊ colere ſedimē laudabile. ¶ Si aūt nature non eſt poſſibile expellere illā ſuꝑfluitatē niſi poſt horā in qua fit ꝑparatio ad expellēdū in vrina: tūc ſilr̄ opꝫ vt ſciaṫ ꝙ arti euacuare humorē an̄ illā horā in qua appet digeſtio in vrina eſt incōueniēs aut difficile maluꝫ Et fortaſſe mouet ⁊ nō operaṫ vltime. Et fortaſſe miſcet malignūꝫ cū bono. ¶ Et eſſet meli⁹ homini huic vt bene opinareṫ de illis qui fuerūt ſicut Gal. ⁊ Hypo. in eis ꝗ ſcripſerūt de hoc: ⁊ valde attēdere: ⁊ tūc rediret ad ꝯ̄dictionē: q̄ꝛ oīs cōtradictor in primis cū eſt ſuper veritatē eſt excuſat⁹: verū melius eſſet ei vt nō cōſideraret in cōſideratione ſua. ¶ Et opinor ꝙ raro huic viro acciderūt experimēta que ꝓfuerunt in hoc capitulo ⁊ acq̇euit in eis. Et hmōi q̇dē experimētis que nō ſunt ſm̄ canones accidit eis vt nec vnū valeat: ⁊ accidit eis vt nec vnū eoꝝ ſit ſignū: hoc nāq; eſt ꝯueniēs. ¶ Cū aūt materia eſt plurima mobilis: ꝑmutabilis de mēbro ad mēbrū: ⁊ exiſtimas ꝙ nō eſt ſpaciū in digeſtiōe eius: aut fortaſſe accidit ex ea apoſtema pleureticū ⁊ aliud ſi dimittaṫ: faciet cadere in timorē an̄ tp̄s in quo expectaṫ digeſtio equalis ꝓculdubio: tūc eſt neceſſaria euacuatio ei⁹. Timor eñ in hoc eſt minor q̄ꝫ timor in illa: ⁊ cū hoc natura moueṫ ad expellēdū eā ꝓpter mlr̄titudinē ſui nocumēti. Cū ergo adiuuaṫ natura: ꝯuenit ei adiutoriū vltimū: q̄re nō eſt excuſatio ei⁹. ¶ Et ſcias ꝙ flobothomia q̄n̄ eſt intētio ſanguinis nō ē ex gn̄e ei⁹ in qua expectaṫ digeſtio expectatiōe ꝗ eſt in ſolutiuis: ⁊ nō expectaṫ digeſtio niſi in humorib⁹ alijs: ⁊ cū poſtponiṫ flobothomia in ꝑncipio egritudinis nō āplius eſt ei intētio: ⁊ fortaſſe interficit ꝑ aduētū debilitatis ꝟtutis. Et ſilr̄ ſi times victoriā hūoris: magis neceſſaria cautela ē euacuatio: ⁊ ſi nō ē digeſt⁹ nō moueas niſi ī ꝑncipio.

Apud ſtatū vero nō moueas aliqd donec vincat natura ⁊ digerat: ⁊ ſi ipſa nō mouet: moue tu hora motꝰ eiꝰ ⁊ ſi ipſa mouet: aut mouit: tūc dimitte eā ⁊ opationē eiꝰ: ⁊ hoc eſt illud qđ noiauit Hypo. furioſitatē vbi dixit. Oportet vt adminiſtret medicina ſolutiua poſtq̄ digerit egritudo. In pncipio aūt egritudinis nō oꝫ vt adminiſtret illud niſi egritudo ſit furioſa: ⁊ forſitan nō eſt ſm plurimū furioſa: ⁊ talis eſt iſta euacuatio neceſſaria q̄ nō eſt in hora ſua ſicut cibatio neceſſaria q̄ nō eſt in hora ſua: ⁊ pportio iſtiꝰ euacuatiōis ad ceſſandū ex malitia materie eſt ſicut pportio illiꝰ cibatiōis ad pbibendū virtutē a caſu ſuo. ¶ Cū ergo exerces euacuationē tūc ꝯſidera horā interpollationis: aut horā ipſius tpis: aut frigidiorē horā q̄ eſt in die. ¶ Et nō euacues p fluxum ventris: in die periodi. Neqꝫ flobothomes. ¶ Et nō agas cū euacuatiōe artis ꝯtra partē euacuatiōis nature. ¶ Et nō diminuas humorē p rē q̄ facit ſtatim habitudinē motus periodi. ¶ Et omnino caueat a regimine groſſo in hora periodi ita vt nō det ī potu aqua ordei zuccarū neqꝫ iuleb vt non frāgat periodū cū ꝯſtrictiōe meatuum: qm̄ eſt timor: immo adiuua. Dicit Naqꝫ Hypo. Medicus adiutor eſt nature nō impediens eam. Et opꝫ vt ſcias q multotiens indigetur medicina forti debili: ſꝫ eiꝰ fortitudo eſt ex hoc q ſoluit humorē viſcoſum: ⁊ ipſius qdēꝫ debilitas eſt ex hoc q facit aſcellare ſemel aut bis. Et nō euacuet plurimū ſimul ita vt nō cadat virtꝰ. ¶ Et ꝯſiliū qdē meū in flobothomia eſt vt dimitat quātū poſſibile eſt. Si autē nō eſt poſſibile: tūc multiplicatio numeri eſt melior multiplicatiōe quātitatis. Oportet eniꝫ vt nō euacuet ſanguis multum ſubito: qm̄ euacuat multum de eo cuiꝰ nō eſt neceſſaria euacuatio: ⁊ nō eſt in ſāguine excuſatio ad euacuationes qbꝰ fortaſſe īdiget ⁊ debilitat virtus a reſiſtendo ī criſibꝰ expectatis. ¶ Et ſcias q quādo aggregat dolor capitis ⁊ febris: tūc curatio febris eſt dignior. ¶ Et ſcias q dolor capitis quādoqꝫ facit redire febrem declinatā ad augmētū: quare opꝫ vt ſedet. ¶ Et cum īfās lactēs febricitat: tūc oportet vt rectificet lac matris eiꝰ. ¶ Et quādo fuerit vrina icteritia ī febre ſignificat apoſtema: quare eſt curatio dare ī potu aquā ordei aut ſirupum acetoſuꝫ. Cū ergo acquieſcit febris intentio ſit ad ad apoſtema. ¶ Et quādo fuerit cuꝫ febre colica: nō aperiet via in dando in potu aquā ordei: immo ius gallī ⁊ leni iꝰ: ⁊ multiplica vnctuoſitatē eiꝰ: deīde det ī potu aq̄ ordei ſi neceſſe fuerit. ¶ De ſolutiuis xo ē potio facta ex tamarindis ⁊ tereniabin ⁊ ſiracoſt: ⁊ quādoqꝫ ponit ī ea aq̄ iuleb: ⁊ quādoqꝫ ponit in ea caſſia fiſtu. ⁊ fortaſſe pijcit deſup ſcamonea: ⁊ fortaſſe dat in potu ſcamonea ſola in iuleb: ⁊ fortaſſe eſt neceſſarium adminiſtrare ea que ſunt ſicut aloes: quando materia eſt groſſa: et meliꝰ quod eſt: ē vt abluatur ⁊ nutriatur cum aqua endiuie: et aqua ſolatri: deinde fiant ex eo pillule. ¶ Mirabolanos vero citrinos quidam adminiſtrauerunt: ſed non inuenit ab eis intentio ſm quā operent: ꝯſtrin

gunt eſſi poros eius poſt ſolutionē vētris: ⁊ exaſperāt viſcera corū. Quod ſi fuerint neceſſarij: tūc poſt digeſtionē integrā. ¶ Et aqua duorꝫ granatorꝫ eſt maximi iuuamēti expreſſa cū pulpis amborum. ¶ Et qn̄qꝫ in horis de ſolutiuis q̄ fiunt ex violis ⁊ ſcamonea: ita vt de violis ſit q̄titas auꝛ.1. ⁊ de ſcamonea vſqꝫ ad ſiliquā.1. ⁊ qn̄qꝫ ponitur in eis parū mēte. ¶ Et qn̄qꝫ fit ex infrigidātibus extinguētibus medicinā in qua ponit̄ ſcamonea: ſicut pillule hmōi. ℞. coriandri ſpodij roſ. an̄. ʒ. 5. cāphore toſugi. i. ſcamonee. xij. partem. ʒ. j. et vſqꝫ ad ſextā partē ei⁹. ¶ Et detur in potu eis. Aliud. ℞. ſiracoſt. ʒ. ij. tereniabin. ʒ. v. ſucci pomorꝫ de ſemie ſucci cidoniorꝫ partes eq̄les coriādri humidi ſextā partē vnius. Aggrega ſuccos: ⁊ ſubmerge in eis ſiracoſt ⁊ tereniabin: ⁊ inſpiſſet̄ cū eis donec fortaſſe coaguletur: deinde ſume cāphore pōdus ſexte. ʒ. ſ. ⁊ medietas ſexte ſcamonee. ʒ. j. ⁊ pone ſiracoſt ſup ignē ⁊ pulueriſa deſuper cāphorā ⁊ ſcamoneā ⁊ cōferuent̄ ne reſoluātur cū vapore: deinde dimittat̄ donec coaguletur: p ſe cū facilitate: ⁊ doſis eius ſit a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. ʒ. ij. ß. ⁊ eſt poſſibile vt fiat ex tereniabin ⁊ ſiracoſt ⁊ zuccaro taberzet: natif. i. forme que ſunt ſicut penidie: ⁊ ponitur in ea ſcamonea ⁊ camphora ſm quantitatē q̄ cadit in vna potione ei⁹: ⁊ cāphora vſqꝫ ad toſugi. i. ſcamonee vſqꝫ ad ſextā. ʒ. i. quare ſit tunc aie nō horribile. ¶ Et febricitās quidē in eſtate febre frigida nō ingrediat̄ domū venti ꝓprie quādo ſudat: vt nō ꝯuertat̄ materia reſolutiōe ſua. ¶ Et trociſci quidem nō ſunt ꝯueniētes ꝑncipijs harū febriū: niſi poſt digeſtionē ⁊ eūonē. ¶ Et trociſci quidē ſunt magis cōueniētes ei cuius febris eſt adherens in ſuo ſtomacho: quaſi ipſa ſit ethica. ¶ Et dimiſſio conſuetudinis in regimine ſuo ſentit quādoqꝫ febrem: ⁊ nō eſt tantū nocumētum quoniā cauſa eius eſt dimiſſio cōſuetudinis in regimine.

¶ De cibatione febricitantiū in generali. Cap. 8.

Scias ꝙ cōuenientiores cibi febricitantibus ſunt cibi humidi ⁊ proprie cuius cōplexio eſt humida ex infantibus: et groſſis. Conueniunt enim ex hoc ꝙ aſſimilantur complexioni: et ex hoc ꝙ ſunt contrarij egritudini. ¶ Cunqꝫ accidit febris ⁊ natura eſt ſicca: non cibes penitus dum non egreditur perfecte fex. ¶ Et oportet vt occurrant eis paroxiſmi periodici: ⁊ paroxiſmi qui ſunt fortes vētribus ipſorum vacuis in quibus nō ſit cibus omnino. Nam ſi cibati fuerint illa hora occupabitur natura in digerēdo ⁊ dimittet digerere ⁊ expellere: et confirmabitur egritudo ⁊ prolongabitur: et propter illud oportet vt poſtponant cibationem vſqꝫ ad declinationē: et in eo quod eſt poſt ipſam: et: ſi accidat forte vt hora declinationis ſit hora conſuetudinis in cibo: tunc eſt melius quam eſſe poteſt. ¶ Et ſcias ꝙ de cibatione et regimine eſt quod eſt ſubtile valde: et de eo quod eſt groſſum valde: et de eo quod eſt inter illa: et eſt pars eius decliuis ad ſubtile plus: et pars eius declinat ad ſpiſſum plus et ſubtile vltimum in ſubtilitate eſt prohibitio cibi: et groſſum val-

de eſt adminiſtratio ciborum ſanoꝝ hominū: ⁊ illi q̇ ſequūtur lat⁹ eius ſubtile qđ eſt mediū eſt vt ſit cōtent⁹ in cibo ſucco granatoꝝ ⁊ iuleb ſubtili valde: ⁊ poſt ipm aqua ordei ſubtilis: et poſt ipſam aqua ordei groſſa: ⁊ de olerib⁹ frigidis ⁊ hūidis: ſicut attriplices ſpinachia ⁊ blitis ⁊ ſimilia: ⁊ poſtea ē ordei ſicut eſt: ⁊ ē mediū: ⁊ illi qui ſequuntur latus groſſi ſunt galli ⁊ galline extremitates: ⁊ ſubtiliores eis ſūt alcubugi ⁊ pulli: ⁊ ſubtiliores eis ſūt alcanzi ⁊ oua ſorbilia pauca ſubtilia: ⁊ piſces parui: ⁊ ſubtilius eis eſt kiſt ordei ſicut eſt: ⁊ ſubtili⁹ eo panis ſimile ſolut⁹ i aqua bn̄ frigida ſolutiōe bona ſubtili. Groſſum aūt eſt cib⁹ fortis altacugizar: groſſus aūt cib⁹ fortior eſt eo. ¶ Et kiſt q̇dē hordei eſt bon⁹ cib⁹ ipſum. n. aggregat ad glutinationē ⁊ digeſtionē ſuā ⁊ lenitatē ⁊ planitiē ⁊ lubricitatem et abſterſionē ⁊ hūmectationē ⁊ cōtrarietatē febris ⁊ ſedatiōez ſitis ⁊ velocitatē penetratiōis ⁊ ablutiōez: ⁊ nō eſt in eo ſtipticitas: quapropter nō reſidet: neq̧ figit in poris ⁊ meatib⁹: q̄uis ſint cōſtricti: ⁊ nō eſt in ea adherētia cū incidit ꝑ meri: ⁊ fortaſſe abſtergit ſpiſſum flegmatis: ⁊ qn̄ bona fit ei⁹ decoctio nō inſtat oino. Et antiq̇ quidē vſi ſunt vbi neceſſaria eſt ſubtiliatio regiminis ſubtilioris regimine qđ eſt kiſt ordei ⁊ aqua ei⁹ ⁊ aqua mellis plurime aque: q̄ſi nutrimētū ei⁹ eſt paruū: ⁊ ꝙ ipſa facit penetrare aquā: ⁊ ei⁹ humectatio ⁊ abſterſio ⁊ ei⁹ apertio ⁊ ꝓuocatio ei⁹ eſt multū ⁊ caliditas eius eſt cōfracta: ⁊ ipſa proculdubio qn̄q̧ addit in virtute additionē quādā quāuis ſit parua: ⁊ ſequit eā ſirup⁹ acetoſus de melle: ſʒ eſt groſſior ⁊ nutribilior ⁊ fortioris inciſionis ⁊ abſterſiōis: ⁊ nō ē in eo de calefactione de nocumento viſcerum calidoꝝ qđ eſt in aqua mellis. Nunc aūt mel canne qđ eſt zuccarū ⁊ proprie mundificatū eſt meli⁹ melle apis: licet ei⁹ abſterſio ſit minor abſterſiōe mellis. Et ſilr ſirupus acetoſus de zuccaro: ⁊ ſit ſufficiētia in ſirupo acetoſo: ſʒ fortaſſe faciet incurrere raſurā inteſtinoꝝ: ⁊ hoc quidē timoroſum eſt in egritudinib⁹ acutis. ¶ Et nos ponem⁹ aque ordei potationē ⁊ ſirupi acetoſi ſermonē ſingularē. ¶ Et ſubtiliationē quidē regiminis egri ſiḡt natura materiei ⁊ poſſibilitas nature in digerēdo ipſam et reſoluēdo ⁊ euacuādo eā. ¶ Et dignior horaꝝ ad ſubtiliationē eſt ſtatus: hic enim eſt vehementia occupationis nature in pugna materiei. Et non oportet vt ab ea recedēs occupetur re alia: et ꝓprie apud criſim: ante vero illud pugna nondū eſt cōfirmata. ¶ Et de illis que ſignificāt ⁊ faciūt peruenire ad ſubtiliationē: eſt vt ſi ſit neceſſitas flobothomie aut reſolutiōis ventris aut clyſteris: aut ſedationis doloris: tunc oportet vt des operam ad conſummandū illaz neceſſitatē: deinde ciba ſi neceſſari⁹ eſt cibus: niſi ſit prohibēs aliud ¶ Et ingroſſationē quidē regiminis ſiḡt vel req̇rit virt⁹. ¶ Et dignior horaꝝ ad ingroſſandū eſt hora in qua virtus nō eſt valde occupata in materia: ⁊ eſt principiū egritudinis. Et opʒ vt ſuccurat nocumento illius ingroſſatiōis cū ſparſione q̄ſi eſt leui⁹ ſuper vir-

tute iteruꝫ. ¶ Et eſtas quidẽ ꝓpter ſuã reſolutionẽ indiget addi
tione cibatiõis ⁊ ſeparatiõis eiꝰ: nã virtꝰ nõ ſufficit ad digerẽduꝫ
illud qd̄ multũ eſt ſemel. ¶ Et qm̄ reſolutio in ea eſt per ſparſionem
tunc opꝫ vt cãbiũ ſit ꝑ ſparſionẽ. ¶ Et in hyeme eſt res ecõtrario:
qm̄ propter paruitatẽ reſolutiõis eius nõ facit indigere cãbio mul
to. ¶ Ampliꝰ ſi multũ dederit cambiũ ſubito erit tolerãs ipm ⁊ for
tis apud expulſionẽ eiꝰ. ¶ Et autumnꝰ qd̄ ẽ tp̄s malũ ꝓpter hoc
opꝫ vt ſubtilietᷣ in eo inter cõſeruationẽ virtutis ⁊ inter infrigidatio
nẽ: ⁊ ſpargere paulatim in eo eſt melius ⁊ prorſus ſpargere cũ debili
tate virtutis eſt meliꝰ egro. ¶ Et ſcias ꝙ ſi nõ eſſet illud qd̄ perti-
net virtuti eſſet magis neceſſariũ vt ſubtillaretᷣ cibꝰ vltima ſubtilia
tione: ſed virtꝰ nõ ſuffert illud ⁊ deficit ⁊ cũ deficit nõ valet curatio.
¶ Curans eñ ſicut ſciuiſti eſt virtꝰ nõ medicꝰ: qm̄ medicꝰ facit per
uenire inſtrumẽta ad ꝟtutẽ. ¶ Et cũ itellexeris hoc: tũc oportebit
vt cõſideres. ¶ Nam ſi egritudo fuerit valde acuta: ⁊ illud eſt vt ſit
ſtatus eiꝰ propinquꝰ: ⁊ exiſtimaueris ꝙ virtꝰ nõ deficiet in hoc tp̄e
qd̄ eſt inter principiũ vſꝙ ad ſtatũ eius: alleuiabis occupationẽ a
virtute: ⁊ incitabis eam ſuper materiã: ⁊ nõ facias eã occupari in
cibo ſpiſſo: imo ſubtilia regimen ſtatim cũ dimiſſiõe cibi omnino et
ꝓprie in die criſ. ¶ Et ſi videris egritudinẽ acutã nõ valde: imo
acutam abſolute: tũc oportebit vt ſubtilies regimen: nõ in vltimo
niſi apud ſtatum in die criſ. ꝓprie: niſi ꝓpter cauſam maximã.
¶ Et ſi videris egritudinẽ chronicã aut ꝓpiquã chronice: nõ ſubti
lies regimẽ. Uirtus eñ nõ ſaluabitᷣ vſꝙ ad ſtatũ ſubtilia tiõe regi
minis. Uerũ eſt tibi neceſſariũ cũ hoc in oĩbus ſpeciebꝰ vt ſit princi-
piũ tui regiminis groſſius: ⁊ poſtremũ tui regiminis proueniẽs ad
ſtatũ ſubtilius. Et gradatim procedas in eo qd̄ eſt inter illa: ita vt
virtꝰ ſit cõſueta vſꝙ ꝓpe ſtatũ: tunc eñ intende ſuper materiã: ⁊ ſi
nõ ſis occupatus in alio. ¶ Et qñ ſcis ꝙ virtꝰ eſt fortis tũc fortaſ-
ſe neceſſariũ facit diſpoſitio: vt ſis contentꝰ iuleb ſolo: ⁊ ſi non plus
ſaltem hebdomada vna: ⁊ proprie in febribꝰ apoſtematũ. ¶ Qd̄ ſi
timueris debilitatẽ ſit cõtentꝰ aqua ordei. ¶ Et cũ ambigua ſi ti-
bi diſpõ i egritudie ⁊ nõ cognoſcis eã: tũc vt declines ad ſubtiliatio
nẽ ẽ meliꝰ ꝙ vt declines ad additionẽ: te obſeruãte ꝟtutẽ ⁊ tolerãtiã
¶ Et illiꝰ qd̄ ẽ q̄ exiſtimauit ꝙ cibatio i febre acuta ẽ melior: qm̄ nõ
ẽ intẽtio i digeſtiõe ⁊ i euacuatiõe cũ volueris: faciat id natura: aut
nõ faciat: errorẽ iã te ſcire feci: imo qñ times caſuꝫ ꝟtutis tũc ciba
tio ẽ melior. ¶ Et de corpibꝰ ſunt corpa colerica q̄ reqrũt regimẽ
diuerſuꝫ ab illo qd̄ diximꝰ: ⁊ ꝓpe qñ ſunt aſſueta comeſtiõe plurima
ipi ⁊ cũ nõ cibanᷣ ſaltẽ i pricipio febris: imo i hora q̄ ẽ prior ea: ⁊
eſt hora ſtatꝰ: nõ vacue ſunt diſpões eoꝝ a duabꝰ rebus. Quoniam
cũ ipſi ſint debiliũ virtutũ ſuperuenit ei ſincopis ⁊ mouunᷣ in paro
xiſmo. Et ſi ſunt fortiũ virtutũ cadũt in extenuationẽ ⁊ apparẽt ſup
eos ſigna ariditatis ex minoratiõe naſi: ⁊ profundatione oculorũ:

et ꝙ tempora ſunt depreſſa:⁊fortaſſe ſuperuenit eis ſincopis ãte il-
lud qđ effundit ad ſtomachos eorum de colera mordicatiua. ¶Et
ſunt de hominibꝰ quidã q̇ ſunt exuberãtis carnis: ſ₃ cũ abſcindit
ab eis cibus debilitant ⁊ extenuationẽ incurrũt:q̃re nõ tolerãt ꝓhi
bitionẽ cibi. ¶Et omnis cuiꝰ calor innatus fortis eſt valde aut plu
rimꝰ:aut calor innatꝰ eſt valde debilis non põt dimittere cibũ. Et
de eis ſunt q̇bus accidit dolor ⁊ leſio in ſtomacho ⁊ dolor capitis ꝓ-
pter cõmunitatẽ:⁊iſti ſunt de hoc genere. Et iſtis fortaſſe ſufficiat aq̃
ordei:⁊fortaſſe egẽt vt miſceãt succũ granatoꝝ ⁊ſilia illi vt confor
tet os ſtomachi. Et qñq₃ eſt nobis neceſſarium vt faciamus eos vo-
mere cũ facilitate añ cibũ. Et in plurimis ſi debilitant ⁊ ꝓprie ſi ſu
peruenit eis ſincopis:cã nõ eſt vehemẽtia debilitatis:immo effuſio
materiei ad os ſtomachi. Cũ ergo ſumũt in potu ſirupũ acetoſu₃ ꝑ
mixtũ cũ aqua calida multa:aut vinũ permixtũ cũ aqua multa:euo
mũt in vomitu humores colericos ⁊ virtꝰ eoꝝ fit fortis. Cũq₃ cibã-
tur aliquo robub ſtipticoꝝ ſedant. ¶Et ſenes q̇dẽ ⁊ debiles ⁊ infan
tes ſunt de genere eoꝝ q̇ non tolerãt famẽ. De primis ṽo ſenibus
ſunt q̇ nõ ſunt vehemẽtis tolerãtie famis. Et ſequunt eos adoleſcẽ
tes ⁊ ꝓprie hñtes ſolida mẽbra amplas venas in aere frigido. ¶Et
multotiẽs q̇dẽ errat medicus in hmõi egrotis ſꝫm alium modum:
qm̃ ipſe ꝓhibet eis cibũ in principio rei:⁊ qñ appropinquat ſtatꝰ et
ſciunt ꝙ cadit virtꝰ cibãt in illa hora neceſſario. Jã ṽo ergo erra
uerũt duobꝰ modis. Et ſi ipſi cibarẽt eos in principio eſſet error ille
⁊ ignorãtia infra hunc errorẽ:⁊ accidit iſtis egris vt accidãt eis ca
tarri nauſeatiui ⁊ colerici ⁊ vigilatio ꝓpter reſolutione₃ ⁊ꝑ priua-
tionẽ digõnis:⁊ inq̇eti fiũt ⁊ alleuiant ⁊ coartant materie ⁊ virtutes
eoꝝ:⁊ multiplicant ipoꝝ vapores:q̃re audiũt id qđ nõ eſt:⁊ tremũt
⁊ citant vel ſaliũt:⁊ ꝑmutant in lectis:⁊ imaginant qđ nõ ẽ:⁊ tremũt
vel ſaliũt labia eoꝝ inferiora propter dolorẽ oris ſtomachi:⁊ cõtri-
ſtantur anime eorum propter grauitatem materiei.

¶Canon in dando in potu aquã ordei ⁊ ſirupũ acetoſum. Ca.9.

AQua ordei quedã eſt in qua non eſt de corpore ordei niſi qđ
eſt ſicut virtus ⁊ forma. Et non eſt ei introitus in curatione
aut fiducia in iuuamento niſi quando eſt complete decoctionis.
¶Et que de ea eſt melior eſt vt ſit aque quantitas ſacraiati.20. et
ordei ſacraiati.1.⁊ ſit iam reducta proprie ad.5. aſſumatur illđ qđ
de ea rubeum eſt ⁊ ſubtile. Hoc enim eſt ſubtile cuius nutrimentu₃
eſt minus ⁊ cuius humectatio eſt maior ⁊ ablutio eius ⁊ extractio ſu
perfluitatu₃ ab ea ⁊ digeſtio facta ab ipſa eſt multa equalis. ¶Et
de ea eſt in qua eſt aliquid de corpore ordei ⁊ farina eius. ¶Et ma-
gis dilectum mihi in huiuſmodi eſt vt non ſit plurimum decoctu₃:
immo ſꝫm menſurã que auferat inflationẽ ⁊ non perueniat ad hoc
vt faciat ipſa₃ viſcoſa₃ vehementer ⁊ huiuſmodi quide₃ eſt pluris
nutrimenti ⁊ minoris ablutionis ⁊ digeſtiõis:⁊ accidit ei multotiẽs

vt acetet in ſtomacho frigido in ſubſtãtia ſua: ⁊ ſi ſit in eo calor ex-
traneus multus de malitia complexionis. ¶ Et aqua quidem or-
dei q̃n̄q; eſt decocta ex ordeo ipſo ſicut eſt: ⁊ quandoq; eſt excortica
tum. ¶ Et melior quidem ſirupus acetoſus apd̓ me eſt ille in quo po
nitur zuccarum in vaſe: deinde fundit̃ ſup̲ ipſum acetũ forte qd̓ fit
de vino tãte quãtitatis vt eleuetur ſuper dorſum zuccari: immo di
mittat ipſum diſcopertũ: deinde ponant̃ ſub vaſe carbones quieti
⁊ cinis calidus donec liquefiat zuccarum in aceto ſine ebullitione:
deinde colligit̃ ſpuma ⁊ dimittitur vna hora cũ multo calore donec
miſceatur zuccarũ cũ aceto: deinde funditur ſuper ipſam aque quã
titas duorum digitoꝝ ⁊ bulliat vſq; ad ſpiſſitudinẽ. ¶ Et aggre-
gare ſirupum acetoſum ⁊ aquam ordei ſimul eſt illaudabile: quo-
niam corrumpit aquam ordei ſm̄ plurimũ. ¶ Et nõ op; vt det̃ in
potu aqua ordei cum ſiccitas nature adeſt: immo ante ipſam fiat
clyſtere. ¶ Quod ſi acetet in ſtomacho detur in potu quod de ea eſt
magis ſubtile. Qd̓ ſi acetat: coquat̃ cũ ea radix apij ⁊ eius ſimile.
¶ Si vero acetat iterum: tunc neceſſariũ eſt vt miſceat̃ aliquid pi-
peris cũ ea ꝓpriͤ q̃n̄ materia nõ eſt vehemẽtis ſubtilitatis ⁊ calidi
tatis. ¶ Et q̃n̄ multiplicat̃ eius inflatio: tũc miſceat̃ cũ ea ad cale-
faciendũ parũ aceti vini acetoſi. ¶ Verũ cũ ſirupus acetoſus in po
tu datur: incidit humores ⁊ ꝑparat ſuperfluitates ad expulſionem
⁊ tu conſequenter poſt duas horas da aquã akiſt ordei ſubtilẽ pre-
dictã vt abluat quod incidit ⁊ abſtergat id ⁊ extrahat ipſu; p̲ ſudo
rem ⁊ prouocationem. ¶ Et non eſt nocumentũ ſi detur in potu ſi-
rupus acetoſus apd̓ cenã cũ iã ſeparat᷒ eſt cib᷒ a ſtomacho. Q̃n̄q;
eſt neceſſariũ vt premittatur iuleb ante aquam ordei vt addat in
humectatione: ⁊ illud eſt cũ vides ſiccitatem dominantẽ ſuper cor-
pus ⁊ linguã. ¶ Et q̃n̄q; eſt neceſſariũ vt premittat̃ ante ipſa; ad le
niendũ naturam aliquid de tamarindis ante illud p̲ duas horas.

¶ De curationibus febrium acutarum. Ca. 10.

Quod dictum eſt de regimine leniſicationis ⁊ ꝓuocationis et
ſudationis ⁊ digeſtionis deinde euacuationis cũ medicina
poſt illud. Et quod dictũ eſt de cibatione poſt ipſu; eſt illd̓ qd̓ opor
tuit nos rememorari hic. ¶ Et modi extinctionis vehementie cali
ditatis ſunt cum infrigidatione aeris. Et cũ infrigidatione cibi.
Et cũ epithimathibus ⁊ emplaſtris. Et cũ medicinis. Et cũ reten-
tione eoꝝ q̃ ſunt ſicut mucillago pſilij: ⁊ mucillago granoꝝ cydonij
⁊ ſuccus portulace: ⁊ ſuccus liquiritie in ore vt ſedetur ſitis. Nam
aſſiduare gutturi patiẽtis egritudinem calidã aliq̃d vt remaneat
os humidũ ⁊ nõ exiccet̃ in curis eſt iuuatiuum valde: ⁊ quandoq; iu
uatur per adminiſtrationẽ clyſteris facti ex ſucco melonis indi: et
cucumeris: ⁊ cucurbite: ⁊ portulace cũ oleo roſaceo: ⁊ cũ aliquãtulo
cãphore iuuamẽto magnͦ. ¶ Et op; vt ſit aer infrigidat᷒ quantu;
poſſibile eſt; ⁊ eius infrigidatio eſt per prohibitionem frequentie: ⁊

per ſuſpẽſionẽ flagellorum multorum: et per poſitionẽ niuis plurime: et ſi domus eſt primi tẽporis ex quo linita fuit luto et proprie illo in quo ponitur loco palee cotũ papyri: tunc eſt melius: et quãque preparantur in ea manationes vt fontiũ: et rotationes et currit in ea aqua dulcis. Aut ſtratus eſt ſup lacunã coopertã cũ reti: et eſt ſtratus ſuper quem dormitur ex tabari et his ſimilib⁹: et reliquus ſtrat⁹ eſt ex extremitatibus ſalicũ et cydoniorum et myrti aſperſis aqua roſ. viol. et nenufaris et roſ. viol. Et ponunt quãque calathi in quib⁹ ſunt ordines de fruſtis fructuũ boni odoris frigidorum ſicut malorum acetoſorum et cydoniorum et minorum pirorum boni odoris aſperſis in aqua roſ. et nenufare: et ſalicibus ſuper que ſunt puluerizata ſandali et roſe et cã phora: et ſup q̃ iã diſtillatũ eſt parũ vini odoriferi: tũc eſt illud quod eſt vltimũ. ¶ Hoc eſt regimẽ aeris. ¶ Regimẽ autẽ cibi iam ſciuiſti. ¶ Et ſi voluntas adeſt vt cũ infrigidatione ſit lenificatio: tũc detur aqua cucurbite et aqua melonis indi proprie et aqua cucumeris: et lactuca cũ aceto eſt vltima. ¶ Et quod cõueniẽs eſt ad ſedandũ ſitim eorum eſt foca factũ ex pane ſimile cũ aqua caſei accepta ex dogo poſt colationẽ vehementer. ¶ Et ſi adeſt volũtas vt cũ ſedatiõe ſit retẽtio: tũc detur ſucc⁹ granati muzi et acetoſi et aqua agreſte et aqua mori de ſcemi et aqua acetoſitatis limonis nõ ſalſi et aqua acetoſitatis citri et q̃ ſunt his ſimilia: et aqua cereſculi et ẽ berberis. ¶ Epithimata vero tempora ſint ex ſuccis notis et proprie aqua ro. aut ſucco roſarum recentiũ cũ ſandal. et cãphora et aqua coriãdri et endiuie cũ iſtis eni ẽ infrigidatio pſiarmu cillago pſilij cũ aceto et aqua roſ. eſt hui⁹ gñis. ¶ Et ẽbrocare epar cũ infrigidãtib⁹ eſt res maxima et magis iuuãs. Nã cũ equatur: eſt in eo maior pars rectificatiõis. Et fortaſſe rectificat aquã. ¶ Et quãdo illic eſt catarrus et tuſſis aut in capite ei⁹ eſt grauitas aut tẽſio: ſignificat multitudinẽ vaporum. Quare oportet ne fundatur ſup caput aqua aut acetũ: immo occupetur cũ inclinatione capitis ſup vapores aque ſecundum quod diſpoſitio facit illud neceſſariũ. ¶ Si vero nõ fuerit catarr⁹ neque aliquid eorum q̃ dixim⁹: tũc adminiſtra de embrocis et epithimatib⁹ q̃ ſcis. ¶ Et nocibilior embroca in huiuſmodi diſpoſitiõe repletiõis capitis eſt mulſio lactis ſup caput: fortaſſe enim facit accidere apoplexiam in capite et perditionẽ. ¶ Et magis ſalua horarum embrocationis capitis cũ repletiõe ei⁹ eſt vt ſit vapor coleric⁹ nõ humid⁹: imo in huiuſmodi hora fortaſſe nõ nocet applicatio lactis: imo cõfert. ¶ Et cognoſcitur ex diſpõne ſomni et vigilijs et hũiditate ſuperiorum partiũ nariũ et earum ſiccitate. Cũ ergo videris ſomnũ aut profunditatẽ ſomni: aut humiditatem ſuperiorum partiũ nariũ: tũc caue embrocationẽ et inũctionẽ: et ſtude in attrahẽdo materiã ad inferiora. ¶ Et cũ videris rubedinem in naſo et facie vehementẽ: tũc nõ erit malũ vt ſcias currere ſanguinẽ ex narib⁹. ¶ Et infrigida epar cũ emplaſtris. ¶ Et cũ infrigidas caue ne occurras cũ infrigidatione vehemẽti hora ſudoris et reſolutiõis; immo oportet vt obſerues illud: fortaſſe enim ſit cauſa in elongatiõe

egritudinis: licet quandoqꝫ ſit longitudo egritudinis ſaluioꝛ ꝙ̄ ipſius acuitas. ¶ Et opoꝛtet vt caueas in febꝛibus acutis caſuꝫ ra ſure quoniam addit in debilitate virtutis: ꝛ terretur natura a receptione ſuperfluitatum ad inteſtina: ꝛ ab expulſione earū ab eis pꝛopter victoꝛiam ſuperfluitatum. Et foꝛtaſſe redeunt ſuperfluitates ad ſuperioꝛa ꝛ ledunt hyppocundria ꝛ inflant ea ꝛ ledunt caput ¶ Et quandoqꝫ eſt in potu papaueris iuuamentuꝫ mirabile in inſpiſſando materiā ſubtilē. quare digerit in faciendo ſomnum.

¶ Rememoꝛatio accidētiū q̄ difficilia ſunt: i febꝛib⁹ acutis. Ca. 11.

Loquamur itaqꝫ in pꝛimis de accidentibus que vehementia ſunt in febꝛibus: ꝛ de curatione eoꝝ: ꝛ feſtinem⁹ ad diſtinguendum febꝛes acutas. Et hec quidē accidētia ſunt ſicut rigoꝛ ꝛ frig⁹ ꝛ hoꝛripilatio: ꝛ ſicut ſudoꝛ plurim⁹ ꝛ ſicut fluxus ſanguinis nariū ſuperfluus: ꝛ ſicut vomitus laboꝛioſus: ꝛ fluxus ventris debilitans ꝛ ſicut ſitis que non toleratur: ꝛ ſicut pꝛofunditas ſomni ſuperflua ꝛ ſicut vigilatio inſeparabilis: ꝛ ſicut aſperitas lingue ꝛ offuſcatio oꝛis: ꝛ ſicut ſternutatio continua: ꝛ doloꝛ capitis pꝛauus: ꝛ tuſſis frequens: ꝛ ſicut caſus appetitus: ꝛ boliſmus: ꝛ ſicut appetitus canin⁹ ꝛ ſingultus.

¶ De regimine rigoꝛis ꝛ hoꝛripilationis cum ſuperfluunt. Ca. 12.

Quod eſt de hoc ſequens ſudoꝛem rectificatur velociter ꝛ non indiget regimine. Et cretico non opꝫ vt contrariuꝫ fiat per remotionem: ꝛ non eſt de illis que debilitāt ꝛ faciūt aliud. ¶ Et qn̄qꝫ ſedaē cum ligatione extremitatum: ꝛ fricatione facili: ꝛ cum calefactione cooperture: ꝛ cum vnctione de oleo de aneto ꝛ de camomilla ſi indigetur eo. ¶ In foꝛti autem quando perſeuerat: ſiue ſit in febꝛibus: ſiue ſit in alijs: opꝫ vt ligentur extremitates in locis plurimis. Et inunctio fiat cū oleo camomillino ꝛ radice lilij. ¶ Et ſunt de hominibus qui confoꝛtant illud cum eis que ſunt ſicut cardamomum ꝛ caſtoꝛeum ꝛ ruta ꝛ ſceba ꝛ calamentum ꝛ bauracb ꝛ piper ꝛ piretrum. ¶ Et quandoqꝫ pertranſit illud ad adminiſtrandum linimenta ex ſinapi ꝛ aſſa fetida. ¶ Et quandoqꝫ decoquuntur medicine iſte in aqua: deinde coquitur in ea aliquod oleum. ¶ Et aqua eruce foꝛtis in hoc capitulo per ſe ſola aut cum oleo aliquo quod decoquitur cum ea. Et ſimiliter decoctio oꝫimi et aqua eius.

¶ Confectio olei boni. Ca. 13.

Sumatur anetum ſiccum ꝛ mirrba ꝛ ruta ꝛ calamentum ꝛ piper ꝛ piretrum: coquantur in vino decoctione vltima: deinde decoquatur colatum in tanto quantum eſt medietas eius de oleo ſiſamino vſquequo conſumatur aqua ꝛ remaneat oleum ꝛ adminiſtretur inungendo. ¶ Et de oleis foꝛtibus in eis in tali qualis eſt rigoꝛ quartane eſt oleum de coſto: ꝛ oleum de ſceba et oleuꝫ de abꝛotano ꝛ oleum de lilio: ꝛ oleum de mirrba ꝛ ponatur in .ʒ.j. olei pond.

ʒ.iiij.piperis.ꝛ vj.ʒ.ſ.piretri tritorum. ¶ Et adminiſtreť abſynthiū decoctū in oleo aliquo: aut oleū oliue in quo decoctū eſt apiū. ¶ Et introitus in oleū leuis caliditatis eſt iuuatiuus valde: ꝛ fortaſſe neceſſarie ſunt potiões. ¶ Et multotiēs ſedatur cū aqua calida leuis caliditatis ꝛ cū curatiōe ſup vaporē eius. ¶ Et quādo non ſedatur per id ſi materia eſt groſſa: decoquātur in aqua aniſum calamētū et ſemē apij ꝛ maſtix ꝛ eruca ꝛ anetū ꝛ ſimilia. ¶ Et balneeť in aqua in qua decocta ſint ea que ſunt ſicut ſceba ꝛ abrotanū ꝛ calamētū ꝛ pone tum ꝛ ſquinātum ꝛ ruta ꝛ ſanſucus ꝛ coſtus ꝛ ſemina calida. ¶ Et omnes medicine fortis prouocationis ſedāt rigorem. ¶ Et de medicinis ſedantibꝰ rigorem maximū in quartana ꝛ ſimilibꝰ ſibi eſt vt bibať de coſto aure.i.cum aqua calida: ꝛ de agarico quātū de ipſo in aqua calida: ꝛ in agarico eſt iuuamētū. ¶ Et quādoq; poniť cū eo parū opij qm̄ facit dormire ꝛ facit ſudare et phibet vehemētiā rigoris ꝛ talia. ¶ Et itez ireos quātitas aurei.i.i aqua calida. ¶ Et de cōpoſitis eſt tyriaca diateſſeron: ꝛ electuaria alia ꝛ dyaciminū: ꝛ dyacalamētū: ꝛ dyapipereō: ꝛ ſirupus de melle in quo feruet ſicut aſſa ruta ꝛ piretrū ꝛ piper. ¶ Pillule experte que danť in potu ante rigorē per horā vnā infirmo erecto vel ſtante ſuper lectū ſuū ꝛ aere eius calefacto cū igne ꝛ cooperimēto: qm̄ tēperāt ipſum aut phibēt quaꝝ confectio. ℞.ſtoracis myrrhe opij oppoponaci oim ana partē.ſ.cōficiātur cum butyro: ꝛ ſit doſis eius quātitas fabe. ¶ Et itez ſumať oppoponaci caſtorei dauci aſſe piretri opij an̄.partes equales: fiat ſicut primo fit. ¶ Deſcriptio bona. ℞.oppoponaci ſerapini aniudē ꝛ cimini carmeni ꝛ ſeminis apij piperis an̄.auř.i.ſ.ſeminis iuſquami albi croci ariſtologie caſtorei euforbij myrrhe ameos zinziberis omniū ana pondus tertie.ʒ.i.ſeminis balmel piretri omniū an̄.auř.i.conficianť cum melle: ꝛ doſis eius ſit auellana cū aqua calida valde. ¶ Et fortaſſe eſt neceſſarium in eo vt detur in potu vinum calefactum ꝛ cibi calefacti. ¶ Et ſolutio ventris cum eis q̄ ſunt ſicut hiera ꝛ diacidoniten ꝛ dyaſinicon. Immo quādo eſt rigor paruus ꝛ proprie ſine febre: deť in potu pillule fetide qm̄ ipſe ſunt ſanitas eius.

¶ Regimen ſudoris ſuperflui in febribus. Cap.14.

Oportet ne ſudor creticus quātū poſſibile eſt reſtringať. ¶ Cum aūt euenit neceſſitas ꝛ pertrāſit terminū: tunc opꝫ vt euēteť ꝛ infrigideť locꝰ. ¶ Si aūt nō excuſat: tunc ſuper inſtrumētū poſitus quo pueri vel iuuenes ſolēt in aere cōcuti commoueať in loco frigido. ¶ Et nō opꝫ vt occupeť in exicādo illud qđ rorandum egrediť faciēdo eruccationē: poſt eruccationē: nā illđ eſt occaſio ad illud prouocādum ꝛ multiplicandū: ꝛ fortaſſe attrahit ſincopiꝫ. Nam eius abſterſio addit in ipſum: ꝛ eius dimiſſio reſtringit ipſum.

¶ Et opꝫ vt inūgat eū cū oleo ro. fortiꝛ oleo myrtino: aut cū oleo de ſalicibus ꝛ cum oleo de balauſtijs. Aut fiat oleum cum aquis in

quibus decoquũtur cydonia pontica & mala pontica & roſe & balau
ſtie & charabe cõtritum ſicut puluis q̃ apparet in radio ſolis & ſimi
lia qm̃ reſtringit. ¶ Et qñq; reſtringit acetum mixtum cum aqua &
ſucc⁹ agreſte & decoctio balauſtiarũ & decoctio balauſtiarum & deco-
ctio gallarum & decoctio myrti & ſuccus ſalicis eſt mirabilis & aque
ſemperuiue. ¶ Et cum res ſit vehemẽs liniatur cum muſcillagini-
bus frigidis & cũ gũmi: & proprie cũ emplaſtratur bis duobus & euẽ
tatur. ¶ Et quãdo vehemẽs ſit res op; vt ponat̃ nix ſup extrema: &
ſola ſint in ea extrema aut balneẽt cũ aqua frigida ſi ſuffert eã.

¶ Regimen fluxus ſanguinis narium ſuperflui. Cap. 15.

Oportet vt nõ properet̃ ad ꝓhibendũ illũ q̃ cretic⁹ eſt quãtum
poſſibile eſt. ¶ Cũ aũt eſt neceſſe ꝓhibere fluxũ ſanguinis na
riũ in febrib⁹ acutis: tunc liga extrema: & pone ventoſas ſup latus
qđ ſequit̃ latus fluxus ſanguinis nariũ. Deinde conſequenter ad-
hibe regimen illius loci: fortaſſe eñ poſſibile erit tibi vt infrigides
& reſtringatur per illud: & ante vel non ponas ventoſas deſuper: &
diſtilla in naſum aliquas diſtillatiões predictas in capitulo flux⁹
ſanguinis narium: & cũ non eſt ꝓhibens aliquod infrigida caput
cum infrigidãtibus predictis in eo: & qñq; aduenit patiẽtib⁹ quar
tanã fluxus ſanguinis nariũ: quare op; vt iuues cũ facientib⁹ flue
re ſanguinem ex naribus ſcitis: in ipſo enim eſt ſanatio quarta-
ne. Si vero ſuperfluitatem timuerimus: faciemus ſicut illud quod
fecimus.

¶ Regimen vomitus q̃ accidit eis. Cap. 16.

Creticus iteꝝ non abſcindat̃ niſi apud neceſſitatẽ. Et ſm̃ plu
rimũ abſcindat̃ in eis ꝑ vomitũ: & per adiutoriũ eis q̃ extrahi
tur humor nociuus: ſicut eſt ſirup⁹ acetoſus & aqua calida. Et qñq;
eſt neceſſariũ vt confortetur virtus: quare ponat̃ loco ſirupi aceto
ſi puri ſirup⁹ acetoſus cũ ſeminib⁹. ¶ Et ſi humor eſt imbibit⁹ & groſ-
ſus: tunc op; vt fiat ſolutio dãdo in potu qđ eſt ſicut aloes & hiera.
¶ Et qñ nõ eſt imbibitus fortaſſe cõfert hiera & aloes. ¶ Et ſi eſt
imbibitus nõ groſſus: mũdat ipm̃ ſirupus acetoſus cũ aqua cali-
da: deinde eq̃at ipſũ; poſt illđ aqua granatoꝝ q̃ bibat̃. Qđ ſi euo
muerit eã bibat ipã; vice alia donec equetur & quieſcat. Et ſimilr̃ ſi
rupus de mẽta cũ granis granatoꝝ & fortaſſe ſedat ipm̃ infrigida
tio ſtomachi. ¶ Et nõ op; vt approximet rebus põticis & ſedãtib⁹
vomitũ cũ põticitate ſua & acetoſitate ſua ſtiptica ille q̃ vomit pro
pter humorẽ imbibitũ: q: eſt malũ: & addit imbibitioni. Sed non
imbibito fortaſſe faciẽt eũ deijcere deorſu; q̃uis ſit groſſus. Et for
taſſe iuuabũt virtutẽ ſtomachi ad expellẽdũ eũ ꝑ ſuperiora. ¶ Et qñ
aſſidua uerit vomit⁹ de colera & nõ fuerit de genere imbibiti: tunc
vtere ſtipticis: & ꝓprie emplaſtris iuuãtib⁹ factis ex corticib⁹ grana
toꝝ & gallis & his ſimilib⁹ cũ vino permixto aut aceto permixto. ¶ Et
ad vomitũ q̃de; colere nigre ſuperfluũ ſubmergat̃ ſpõgia in aceto

⁊ ponatur ſup ſtomachū. Qđ ſi neceſſariu; fuerit aliquid fortius: adminiſtra medicinas predictas in capitulo retentionis vomitus.

¶ Regimen fluxus ventris qui accidit eis. Cap.17.

Iam ſingl'r in caplo fluxus ventris locuti ſumꝰ in hac intētione. Ergo redeamus ad illud. ¶ Et de illis que conferūt ex via ciborum ſunt almes torrefacti: et lentes torrefacte: ⁊ coriandrū: qđcunq; horū duorū fuerit: elixetur: et fundat aqua ab eo: et ꝓprie qñ fit acetoſum cū granis granatorū qđ eſt bonum.

¶ Regimen ſitis eorum ſuperflue. Cap.18.

Oportet vt inungatur caput cū oleo frigido valde qđ fundat ſup ip̄m: ⁊ ponat ſup caput ſi nō fuerit qđ ꝓhibeat: ⁊ cū aquis infrigidātibꝰ: ⁊ retētiōe mucillaginis ſeminis cydonioꝝ ꝑmixte cū oleo ro. vltimo. Aut infuſionis prunoꝝ ⁊ medullarum cucumeris ⁊ alkhed et cucurbite et ſeminis lactuce nigre et radicu; liquiritie: ⁊ pillularū deſcriptarū in antidotario ad ſitim. Et de illis que maſticātur eſt almoſoſat ⁊ ſunt tamarindi: ⁊ ſitis qđē qñq; fit ex frigore: ⁊ abſcindit eā ſomnus. ¶ Et qñq; fit ex calore: ⁊ abſcindūt eā vigilie.

¶ De profunditate ſomni que accidit eis. Cap.19.

Oportet vt remoueant a profunditate ſomni cū fabulis ⁊ his ſimilibus per voces: et ligentur mēbra eoꝝ inferiora ligatiōe doloroſa: poſtq; non fuerit qđ ꝓhibeat. ¶ Et ſuperponat colliriu; ſubtile ſi natūra fuerit reſtricta ⁊ in hora quietis et tēpore aſſiduitatis: et ventoſetur quod eſt inter ambas ſpatulas et ſpondiles.

¶ De grauitate capitum eorum. Cap.20.

Oportet vt alienet ab eis emulſio lactis ſuper capita eorū: aut effuſio olei ſup ea: aut embroca: aut caputpurgiū. Immo ſint contenti vaporationibus factis cū embrocis ex camomilla: et ſint in eis viole et furfur et his ſimilia.

¶ De inquietudine habentium febres et aliorum. Ca.21.

Oꝑ facere ꝯo oleū viol. cū oleo de ſemie lactuce et oleo nenufarino: et oleo de cucurbita: et adherere aliq̄d de ſtupefaciētibus famoſis ſup tempora ⁊ incuruare caput ſuper vapores humectātes ⁊ odorare nenufar: ⁊ poma mādragore ⁊ alſebeſebran aſperſum ex lōginquo: et embroce humectātes: ⁊ res quas ſcis: et ſimiliter ſi nō fuerit qđ ꝓhibeat: detur in potu ſirupus papaueris ⁊ lohoc eius. Deinde multiplicentur inter manus eius candele et eleuent voces cum fabulis, ⁊ ligentur cū inſtitis extremitates eius ligatione doloroſa parum cū anſis que reſoluant velociter. Deinde ꝑcipiatur ei vt dormiat ⁊ claudat oculos. Cūq; dormit parū extinguātur candele: et ceſſent voces: et ſoluantur anſe qñ dormiet: et cū inuenit leuitatem et quietē ex paroxiſmo aut vehementia: aſſiduet ablutionem faciei cum aqua in qua decoctū eſt papauer nigrū cū aliquātulo mandragore ⁊ radice eius: et cū eſt illic humor hauracbius: confert aqua in qua cocta ſint ſiſimbrium et mellilotū ⁊ albacuen ⁊ pa-

Pauer abluendo faciẽ ⁊ Icuruando ſup vaporẽ eius.

❡ De dolore ventris qui accidit eis. Capitulum.22.

EJt ex effuſiõe cholere ad ſtomachũ: ⁊ ſi accidit in principio periodi eius detur in potu parum ſirupi de malis cum ſirupo acetoſo.

❡ De aſperitate lingue eorũ. Capl'm.23.

In eſſentia q̄dē viſcoſitatis fricetur cũ bruſco aut cũ virgis ſalicis cum oleo amigdalino ⁊ zuccaro tabarzet donec mũdet: aut cum ſpongia ⁊ pauco ſale ⁊ oleo ro. in hoc non eſt alleuiatio multa ſ firmi: ⁊ poſt illud cum ei⁹ aſperitas eſt nõ ꝑpter viſcoſitatē imo a ſiccitate opꝫ vt teneat in ore ſuo ſebeſten: aut nucleos prunorum: aut ſaltē q̄ aſportant de india ⁊ eſt in colore ſalis ⁊ dulcedine mellis: ⁊ ſumat de eo ſm̄ quod dixit Archigenes quãtitatem fabe vnius: ⁊ grana cydoniorum ſunt ex eis que humectant linguã: ⁊ ꝓhibent ei offuſcationem. ❡ Et oportet vt non ponantur puluinaria multa neque reſupinetur dormiens: nam hec duo exiccant linguam.

De ſternutatione aſſidua q̄ accidit eis. Capl'm.24.

QUandoq; magnificat nocumẽtũ ſternutatiõis aſſidue cuꝫ eis: ledit nãq; eos ⁊ replet capita eoꝝ: ⁊ debilitat eoꝝ v̄tutes ⁊ fortaſſe facit fluxũ ſan. nariũ. Quare opꝫ vt fricet eoꝝ frons ⁊ collum ⁊ naſus: ⁊ aperiantur ora eoꝝ: frons ⁊ collum ⁊ naſus: ⁊ aperiãtur ora eoꝝ ⁊ fricent eoꝝ palata cũ vehemẽtia: ⁊ fũdãtur capita eoꝝ ⁊ ꝯuertãtur ⁊ ꝑmanēt eorum extrema: ⁊ fundãtur in aures eoꝝ olea tepida ad caliditatē parũper decliuia ⁊ humectētur lacerti eoꝝ ⁊ ipſoꝝ mãdibule. ⁊ ponãt ſup eoꝝ ceruicib⁹ puluinaria calefacta: ⁊ nõ excitent a ſomno eorũ ſubito: ⁊ minuãtur a puluere ⁊ ſomno: ⁊ omni in cui⁹ dolore eſt acuitas: ⁊ olfaciant ſauicb: ⁊ lutum alnaiachi: et ſpongiam marinam.

❡ De dolore capitis q̄ accidit eis. Capl'm.25.

LJga extremitates eoꝝ ⁊ ꝓprie coxas ⁊ cũ iſtita liga: ⁊ frica pedes eoꝝ. Et ſupponãtur eis colliria trahẽtia materiã ad inferiora: ⁊ ꝯforta capita eoꝝ cũ infrigidãtib⁹ notis: et ſi nõ fuerit qđ ꝓhibeat ex coriza aut tuſſi ēbrocētur capita ipſoꝝ cũ decoctiõe roſarũ ⁊ violarũ ⁊ ordei aut folioꝝ ſalicis et his ſimiliũ: ⁊ ſit oleo roſ. ⁊ oleo de ſalicib⁹. Et qñ nõ excuſat hoc: tũc ꝑmiſce ēbrocas infrigidantes cũ lenitiuis: ſicut camomilla: ⁊ ſtupefactiuis ſicut eſt papauer: ⁊ nõ mulgeas lac niſi cum remouetur febris. Si aũt virtus fuerit fortis mulgeas lac caprinuꝫ: ⁊ ſi fuerit debilis mulgeas lac muliebre. Et caue lac apud repletionem humidam facientem profunditatem ſomni: ⁊ ſimiliter caue humectantia. Et tu non adminiſtres humectantia: niſi vbi ē vapor fumoſus ⁊ caput ſiccuꝫ ⁊ paꝝ ſomni. Et quãdo multiplicatur repletio in capite ex vapore humido: trahe eum ad inferiora cum collirijs et clyſterib⁹: et ſtringe membra inferiora ita ꝙ teſticulos.

¶De tuſſi eorum. Capl'm.26.

TUſſis plurimū accidit eis ex calore: aut ſiccitate. Quare opꝫ vt teneant in orib' ſuis pillulas bichilbias: allo hoc de papauere facta cū medullis fructuū frigidis ꝛ amilo ꝛ his ſilib'. Et vtātur ceratarijs in frigidātibus factis ex oleo roſ. puro ꝛ ex mucillagine pſilij ꝛ ſucco portulace ꝛ alijs.

¶De deſtructiōe appetitus eorum. Cap.27.

QUandoqꝫ eſt cā eius humor in ore ſtomachi: qd̄ ſcitur ex eo qd̄ dictū eſt de deſtructiōe appetit'. Et euacuat per vomituꝫ aut ſolutiōe ventris. Eu multotiēs iuuat cū intromiſſiōe digitorū in gutture ꝛ cōmotione ſtomachi: ꝛ proprie cū vomitu expellit colericam rem aut acetoſam. ¶Et qn̄qꝫ eſt ex vehemētia debilitatis: quare curetur cōplexio que facit eā cū eo qd̄ ſcitur. Et opꝫ vt approximes eis odores bonos excitātes appetitū: ſicut odor ſauich infuſi cū aqua ꝛ aceto. Et detur eis electuariū ꝓportionale febricitātibus: et parū vini ꝛ ſucci fructuū ponticoꝝ boni odoris. Et lābāt aliq̄d de aceto gelatine piſciū aut hedi ꝛ his ſiliium. Et ponant ſuper ſtomachū poſt dies primos emplaſtra facta ex fructib'. Et ſint i eis abſynthiū ꝛ aloes ſm ꝙ ſcis. Et inūctio ei' cū oleis bonis eſt iuuatiua.

¶De boliſmo eorum. Cap.28.

OPortet vt curent cū odoramētis ꝛ luto alnaiachi ꝛ armeni infuſi cū aceto. Et odorēt almoſoſat ꝛ panē mūdū calidū ꝛ carnes aſſatas. Et ſtringe eoꝝ extremitates. Et extēdes aures eoruꝫ ꝛ capillos ipſoꝝ. Et ꝯforta eoꝝ cerebra cū embrocis infrigidātibus ꝛ humectantib'. Plurimū nāqꝫ boliſmi eoꝝ eſt ꝓpter deſtructionem oris ſtomachi ꝓpter cām cōicantē ramis q̄ aduenīūt eis cū ſenſu ꝛ eſt corpus durū et indurat: verū ſenſus nō vltimatur cum eo.

¶De nigredine lingue eorum. Ca.29.

OPortet vt nō dimittat ſup linguā nigredo: imo fricet cum eo qd̄ ſcis: ꝛ ſi nō: leuabunt ad caput vapores maligni ꝛ faciēt cadere in ſirſen.

¶De appetitu eorum canino. Cap.30.

CUratur cū vnctuoſis frigidis ꝛ dulcibus.

¶De ſincopi que accidit eis. Cap.31.

QUandoqꝫ accidit eis ſincopis in ꝑncipio febriū: ꝓpter effuſionē colere ad ſtomachos eoꝝ. Quare opꝫ vt det eis an̄ paroxiſmū: aut apud poxiſmū fruſtū panis de ſimila cū aqua granati ꝛ aqua agreſte. ¶Et ſcias ꝙ qn̄ aggregant ſyncopis ꝛ febris: tūc ſincopis eſt dignior curatiōe: ꝛ ſi indiget pauco vino detur ꝑmixtū cū tribus.ʒ. vini antiqui. ꝛ ſi non: ſirupi malorū antiq̄ cuius reſoluta eſt ſuperfluitas: ꝛ flobothomia q̄dem multotiens addit in ſyncopi: et cliſtere leue eſt magis conueniens: et vomitus eſt iuuatiuus eis. Et conſtrictio crurum ꝛ ponere manus ꝛ pedes in aqua calida ¶Et cū ſeuadūt; tūc de ſollicitudine eſt vt cibētur ſauich ordei infri

gidato in quo ſint genera granatorum.

¶ De conſtrictione anhelitus eorum. Cap.32.

Conſtrictio anhelitus accidit eis: aut ꝓpter ſpaſmū ⁊ ſiccitatē q̄ accidit eis in lacertis anhelitꝰ: aut ꝓpter materiam pre focatiuā deſcendentē ad guttur eoꝝ: aut ꝓpter debilitatē q̄ dn̄atur neruis veniētibꝰ ad mēbra anhelitus. ¶ Et prima quidē curatꝰ cū vnguentis vel emplaſtris humectātibꝰ. ¶ Et ſcḋa cū eis q̄ ꝓhibēt ſtrangulatiōeꝫ. ¶ Et tertia cū equatiōe cōplexiōis in cerebro: ⁊ inunctiōe colli cū eis q̄ infrigidāt ⁊ humectāt: ⁊ ſup ſtomachū iteꝝ ex eis q̄ ſunt ſicut raſura cucurbite ⁊ portulace ⁊ ſandali cū oleo ro. ⁊ ſimilibus ei.

¶ De vehementia triſtitie eorum. Ca.33.

Quando multiplicatur triſtitia cauſa oris ſtomachi ⁊ aduentu humoris mordicatiui in eo: tūc infrigides ſtomachos eorum cum eis que ſcis de cibis: et inungātur: et dormiāt in loco proximo motibꝰ aq̄ ſtrato extremitatibꝰ arborū ⁊ frutectis frigidis: ⁊ odoriferis frigidiſ ⁊ nenufare: ⁊ roſis: ⁊ exparſionibꝰ frigidis factiſ ex fructibꝰ odoriferis frigidis ⁊ ſandalis. ¶ Et multotiēs q̄dē ꝯferūt in eorū triſtitia cliſteria frigida facta ex aqua cucurbite et citruli ⁊ ſucco portulace ⁊ ſemperuiue cum oleo ro.

¶ De difficultate deglutiendi que accidit eis. Ca.34.

Difficultas deglutiēdi cū accidit eis: et ſe. fuerit ꝯduſa: tunc flobothomia paulatim fiat: et equatio fiat ad retrahendū. ⁊ ſuppoſitoriū eſt melius quā plurimū ſolutiuum deſuper.

¶ De frigore extremitatum qḋ accidit eis. Cap.35.

Multotiēs ꝓfundatur calor eorum: et infrigidantur eoruꝫ extrema. Et tendit calor ſubmerſus ad caput. Ponātur ergo extremitates in aqua calida: et non bibant aquam frigidam.

¶ De ſermone febris colerice. Cap.36.

Febres colerice tres ſunt: tertiana ꝯtinua: tertiana periodica: et cauſon. ¶ Et tertiana q̄dem ꝑiodica aut eſt pura: et fit a colera pura. Aut non pura et fit cū putredine colere groſſe ſubſtātie ꝓpter cōmixtionē colere cū flegmate cōmixtione aliqua cōplexionali vnita: et ꝓpter hoc diuerſificatur ab hemitriteo: cū hemitriteū faciant due materie ſeparate: et hāc faciat materia vna que in ſeipſa eſt permixta: cū cuius calore ꝑmiſcetur aliquātuluꝫ frigoris qḋ grauat ſuā putredinem et ſuā reſolutionē ⁊ ſuā digeſtionem ⁊ ꝓpter illud q̄dem fiunt in hemitriteo duo paroxiſmi: et tertiane nō pure paroxiſmus vnus. Et hec quidē nō pura qn̄q; ꝓlongatur tp̄e longo ⁊ circiter medietatē anni: ⁊ qn̄q; perducit ad mollicieꝫ ⁊ magnitudinē ſplenis. ¶ Cauſon vero eſt de genere cōtinue: q̄ſi differentia inter eius vehementiā et eius tepore eſt inſenſata ⁊ accidētia eius ſunt vehementia: et cauſa eſt acuitas materiei et multitudo cū eius caſus ſit circa cor ⁊ in venis oris ſtomachi: aut in partibus epatis ꝓprie ad ſummum in mēbris nobilibus vicinis cordi.

¶In tertiana vero colera eſt in carne:ꝛ ad ꝑteſcutis. ¶Et in continua eſt ſparſa i venis corporis q̄ elōgant a corde. ¶Et vehemētia q̄dem ſitis: ꝛ anguſtia:ꝛ inquietudo:ꝛ ipatiētia:ꝛ alienatio:ꝛ nauſea:ꝛ amaritudo oris:ꝛ ſiccitas labioꝝ:ꝛ ſciſſio eoꝝ:ꝛ dolor capitis multiplicātur i febrib⁹ colericis:ꝛ eſt natura in pluri⁹ eaꝝ ad ſiccitatē dediuis:q̄ſi materie mot⁹ ē ad ſuperiora ;aut ad illō ad qō apparet de corpore ꝛ cute.

¶De tertiana abſolute:ꝛ nominatur triteus. Cap.37.

Paroxiſmus tertiane icipit i ꝑmiscū horripilatiōe vt pūctura acus:deinde ifrigidat:ꝛ icipit facere rigorē difficilē valde difficiliorē reliq̄s rigorib⁹ :nō frigidū:aut cū pauco frigore:ꝛ non eſt frig⁹ ei⁹ niſi pp ꝓfundationē caloris ad iteriora ad ꝑtē materiei:et inuenit ſicut pūcturas acuū:ꝛ hic q̄dē rigor cū vehemētia ſua eſt velocis ſedatiōis:ꝛ tu iā ſciuiſti cauſā hui⁹ rigoris:ꝛ fit rigor ei⁹ i trib⁹ dieb⁹ ꝑmis fortior ꝛ vehemētior:ꝛ in quartana ecōtrario:ꝛiteꝝ rigor icipit cū fortitudine:deinde lenit paulatiꝫ ꝛ minuit velociter ꝛ i quartana econtrario. ¶Et ſudor multiplicat i tertiana cū dimittit. ¶Et fit vrina i ea rubea tēdēs ad igneā: in qua nō ē multa groſſitudo. Aut ē nō pura:ꝛ fit vrina ei⁹ cruda aut groſſa. ¶Et tertiane caliditas eſt ſalnior caliditate cauſonis:et quāto plꝰius manus tāgit corp⁹ nō addit iflammatio;imo quādoq; minuit iflāmatio ei⁹ ꝛ i cauſonide addit iflammatio. ¶Et accidētia q̄ accidūt in eis in tertiana ſunt vigilie ſine grauitate in capite:niſi in q̄buſdā nō puris ꝛ ſitis et furor et ira et odiū locutiōis. ¶Et eſt pulſus ei⁹ acutus velox p ꝯparatiōem ad reliq̄s febres:ꝛ nō eſt equalis ꝯſtrictionis ꝛ dilatationis: quoniam humor debilitat eū:ꝛ addit ei diuerſitatem a pud ſtatum:et diuerſitas in eo eſt ſub ea que eſt in alijs cum duritie:et eſt pulſus fortior in ea:immo diuerſitas in eo non eſt ſm plurimū:niſi diuerſitas ꝓpria cū febre ꝛ alijs:ꝛ in principio quidem eſt neceſſariū vt coartet pulſus vſq; ad horā dilatatiōis febris:ꝛtūc cōfortat ꝛ fit velox et frequēs et eius diuerſitas nō ē multū ſupflua. ¶Et q̄nq; ſignificāt ipſā etas et ꝯſuetudo et regio et ars et forma et temp⁹ et multitudo euent⁹ tertiane in illa hora. ¶Cū ergo componunt due tertiane:ſunt paroxiſmi euenietes oīni die. ¶Qui ergo ꝯſiderat tertianā p paroxiſmū errat i ea:imo opꝫ vt attēdant ſignificationes alie q̄s dicem⁹. ¶Et patiētib⁹ q̄dē tertianā accidūt vigilie:et amor ſolitudinis:et multotiēs ſentiūt ebullitionē apud epar.

¶De differentia iter tertianā purā ꝛ nō purā. Cap.38.

Pura eſt ſubtilis leuis:cuius paroxiſmus conſumitur a quattuor horis vſq; ad.12.horas:et non addit ſuper eas multum: et ſi addit additione multa:tunc eſt non pura:et eſt ſm plurimum perueniens ad ſeptem horas. ¶Et calefit in ea corpus velociter:et vides caliditateꝫ procedere ex corpore:et extremitates adhuc ſunt frigide. ¶Et ſimiliter pura nō accidit error ſupra.7.periodos. ¶Et

E

quandoqꝫ ꝯſumit propter ſubtilitatē ſue materie in paroxiſmo vno in quo accidit vomitus aut ventris ſolutio mundificās. ¶Et apparet digeſtio in vrina i pmo die: aut in tertio: aut i quarto: aut i ſeptimo. ¶Si autem addit ſup ſeptē periodos additionē plurimā: tūc eſt de genere nō pure. ¶Et ſimiliter ſi plongat̄ ſpaciuꝫ ſui rigoris. ¶Et eſt additio ſuorū paroxiſmoꝝ ꝛ anteceſſio eorū adinuicē ſm ordinē ſeruantē pportiones ſimiles: ꝛ in nō pura eſt illud diuerſuꝫ nō rectū. ¶Et ſimiliter quando aſſimilant̄ paroxiſmi ſm terminū vnū ꝛ reliqua ſigna elongationis febris etiā ſunt de illis q̄ ſcis. ¶Et cū vides pncipiū cū rigore ſm q̄ determinauim⁹: ꝛ ſtatū cū ſudore exuberāte: tūc nō dubites qn ipa ſit pura. ¶Et in pura qdē cuꝫ eā habēs bibit aquaꝫ ordei pcedit qd eſt i corpore ei⁹ cū vapore humido q̄ſi ipe velit ſudare ꝛ qn̄qꝫ ſudat. ¶Et cū nō pura iuenit̄ grauitas plurima in capite. ¶Et extenſio. ¶Et plongat̄ rigor donec puenit ad viginti quattuor horas: aut triginta horas vſqꝫ ad horam ſuaꝫ ¶Et tepeſcit donec ꝯplent̄ q̄draginta hore: ꝛ per quātitatē additionis paroxiſmi ſup. 12 horas ē ei⁹ elongatio a paruitate. ¶Et in tertiana qdē nō pura tardatur appitio digeſtiōis. ¶Et nō appet in forma offuſcatio neqꝫ extenuatio. ¶Et fortaſſe nō eradicat̄ cum ſudore copioſo. ¶Et fortaſſe nō icipit cū rigore. ¶Et nō eſt caliditas cū multa fortitudine: neqꝫ eſt augmētū ei⁹ equale: imo ē q̄ſi ipa addat̄: deinde pcedit ꝛ minuit̄. ¶Et accidētia ſua minorāt̄ur i ea.

¶De tertiana ꝯtinua. Cap. 39.

COgnoſcit̄ p vehemētiam paroxiſmorū tertiane: ꝛ p vehemētiā accidentiuꝫ tertiane: ꝛ apud Gal. quidem cū ſanguis putreſcit: fit de hoc genere: ꝛ de eo fiet ſermo poſt.

¶De cura tertiane pure. Cap. 40.

OPortet rememoreris illud qd dedim⁹ tibi de radicibus in curatione febriū de ſolutione ventris: ꝛ cibo: ꝛ in oīb⁹ capitulis: et fabrica ſup illō. ¶Et tu qdeꝫ nō auſculies ſermonē ei⁹ q̄ ꝯcedit in principio ſolutiua fortia ꝛ myrabolanos et hiſſimilia: niſi illō qd diximus. Jmmo oportet vt pperes in pmis et lenias lenitate q̄dam cū eis q̄ diximus illic. ¶Sicut ſunt tamarindi quātitate. xl. ʒ. q ifūdātur in aqua calida in nocte et colentur: proijciantur deſuper ſiracoſt aut teremabin aut aqua duorū granatorum. ¶Et ſicut decoctio iubleb cū teremabin et paſſulis enucleatis. ¶Aut īfuſio prunorum cum tereniabin: aut ſiracoſt. ¶Aut ſirupus vio l. et viole cōdite. ¶Et fortaſſe facit nucillago pſilij cum quibuſdam ſirupis ſicut eſt ſirupus prunorum lubricitatem et lenificationem et cum decoctione lētium cum iuleb. ¶Aut cliſteria lenia ſicut eſt cliſtere cum decoctione altee et iuiube et ſebeſtem et radice lilij et oleo violato: ꝛ ſucco ficle ꝛ baurach ſecundū modum quem ſcis. Et illud quando neceſſitas tangit ad ipſam. Rectum namqꝫ eſt ne in potu detur quod eſt ſicut ſorbitio ordei: neque ei ſimile: neque cibi niſi natura

iā lenificata: ꝛ ſi vētris ſolutio in principio in febre tertiana pura minoris ſit malitie ꝙ eiꝰ ſilē in alijs ſit eiꝰ malitia: iterū maxima. ¶ Et quando eſt poſſibile vt flobothomes vſqꝫ ad tres periodos fac. ¶ Sil'r qñ times ꝙ ſit egritudo furioſa ꝛ facis illud: erit illud qḋ accidit de errore ſi accidit minus ꝙ̄ aliud. ¶ Et opꝫ vt non moueas in die paroxiſmi aliq̇d niſi pp neceſſitatē ¶ Et nō cibes niſi apud ꝯditiones p̄dictas. ¶ Aut puoces vrinam cum emulſiōe ſeminum: ꝛ oportet vt ſupueniat ei paroxiſmꝰ dū eſt famelicꝰ: ꝛ nō eſt in ſtomacho eius aliquid. ¶ Immo oportet vt ſumat in potu ſirupū acetoſū omni mane: ꝛ poſt duas horas aquā ordei in die in qua nō eſt paroxiſmꝰ. ¶ Et ſirupus q̇dē acetoſus poſt paroxiſmū eſt ꝯueniēs. ¶ Et ſimiliter ponere pedes ī aq̄ frigida ad trahēdū reſiduū caloris. ¶ Et ego magis diligo vt ſit in ſirupo acetoſo: ꝛ ꝓprie ī poſtremis emulſio ſeminū frigidorū p̄dictorū: ꝛ ante paroxiſmū ꝑ tres horas aut quattuor. ¶ Et detᷣ in potu iterū poſt paroxiſmuꝫ aqua ordei. ¶ Et quādo neceſſaria eſt ſubtiliatio regiminis: detur in potu ſicut aqua granatorū: ꝛ aqua melonis indi: ꝛ his ſimilia: ꝛ ꝗradatim fiat eiꝰ regimē ſm modū p̄dictū. Et quotiēs appropinquat ſtatus ſubtiliet. Et in diebꝰ primis cibetur cū kiſt ordei et pane trito cuꝫ aqua frigida: aut ſicut eſt: aut emulctū ex eo qui fit ex lacte acetoſo ꝛ lentibꝰ. ¶ Et quādo cibꝰ acetat ī ſtomacho nō detᷣ ī potu de aq̄ ordei q̄ nō eſt valde ſubtilis aliquid. ¶ Et ſi neceſſariū fuerit dare ipm ī potu: ꝯfortetur parū cū decoctiōe radicis apij. ¶ Si aūt ſtomachus fuerit frigidior illo ꝛ febris nō magna ꝛ nō pura ponatur parum piperis ſecundum ꝯſilium Hypo. ¶ Qḋ ſi ſigna ſignificauerint ꝙ criſis eſt ꝓpinqua: tunc ſufficiat ei aqua ordei: ꝛ aqua granatoꝝ dulcis ꝛ muzi: ꝛ ſirupꝰ acetoſus. ¶ Et fructꝰ q̇dem qui diliguntur eis ſunt granata dulcia ꝛ muzi: ꝛ pruna matura ꝛ ímatura Melon vero indus eſt res maximi iuuamēti cū hoc ꝙ ipſe ſoluit ꝛ prouocat ꝛ frangit vehemētiā caloris: ꝛ facit ſudare: ꝛ fortaſſe nō nocet niſi paꝝ ex oleribꝰ cucurbita ꝛ cucumere ꝛ alhebedij ꝛ lactuca. ¶ Et ſcias ꝙ intētio in eo quo cibantur patiētes tertianā: aut eſt humectatio: ſicut datur eis in fine de extremitatibus alteriugi: ꝛ de teſticulis gallorū ꝛ cerebellis hedoruꝫ cū q̇bꝰ nō eſt nauſea ꝛ vitellis ouorū: aut eſt īfrigidatio ꝛ humectatio ſimul ſicut ī kiſt ordei ¶ Et nō vltimes īfrigidatiōe multa ꝛ ꝓprie ī p̄ncipio: niſi īuenias īflāmatiōnē vehementē: aut timeas ꝯuerſionē eius ad cauſonidem ꝛ continuam. ¶ Quod ſi conſequatur criſis ꝛ videris digeſtionem in vrina et eſt ſedimen laudabile quod cognouiſti: tunc ſi excuſat bene eſt: ꝛ ſi nō: cura tunc cum eo quo iuuatur natura ex prouocatione vrine aut ſolutione ventris aut vomitu aut fluxu ſanguinis nariū: ꝛ nō agas contra ipſam ī hoc. ¶ Quod ſi nō īuenis declinationē manifeſtā: tūc euacua cū ſolutiōe vētris. Nā de illo ē ſcamonee ſexta. ʒ. i. ī iulib. Aut decoctio myrabolanoꝝ cū tamaridis ꝛ terēiabin

et paſſulis et radicibus et caſſiafiſtula ſm quod ſciuiſti: et tibi ineſt vt cōfortes eas cū fumo terre et ſene et ſcamonea: et de illis que conueniunt eis tamen ſunt trociſci de ſpodio ſolutiui. ¶ Deſcriptio. ℞. myrabolanorum citrinorum enucleatorum pōd'.ʒ.iiij. zuccari tabarzet pōd'.ʒ.xx. ſcamonee pōdus ſexte.ʒ.i. bibatur cū aqua frigida: et poſt illud curentur cū eūone. ¶ Et ſi fuerit illic caliditas ſuperflua: et inflāmatio maxima cū iā euacuaueris: tūc nō erit ei malū dare in potu aliquod de extinguentib' fortib' de illis que dicta ſunt in regimine acute: et fortaſſe conferūt ei emplaſtra ex eis. ¶ Balneo vero opus ne approximet niſi poſt digeſtionē. Poſt digeſtionē autē et apud declinationē eſt ipm melius eis: et proprie conſuetis quamuis error in intromittēdo eos in balneo ante digeſtionē ſaluior eſt: quam ſuū ſiſe cū alijs. ¶ Et opus vt ſit balneū eorum tēperatū boni aeris quod ſit humid': in quo ſudēt cū facilitate: ita vt non inflāmentur eorum corpora: et inungātur cū oleo vio. et roſ. conquaſſato cū aqua. et nō prolongēt in eo morā: imo egrediantur velociter: nā iteratio eſt eis conuenientior quam ſtationis prolongatio: et ſi apud exitū infundantur aqua tepida ſient in ea ſm quātitatē declinationis. Deinde cū egrediuntur: conuenit eis vt bibant vinū albū ſubtile multa cōmixtione permixtū: et cooperiantur in locis ſuis: ſudabūt enim ſudore vehemēti: et ſi quid reſiduū fuerit: digeretur: et poſt illud cibentur cibis infrigidantibus et humectātibus et olerib' que ſunt illi' modi. ¶ Et non timeas poſt declinationē potare eos vinū plurimū cōmixtū. Vinum enim fractum per cōmixtionē cōfert quātitati reſidui eius in reſoluendo illud cuius neceſſaria eſt reſolutio: et ſuccurrit aque penetranti cum fortitudine ſua et permixtione eius quod eſt in eo de calefactione pauca: quare infrigidat vehemēter et humectat. ¶ Et ſi fuerint illic accidentia ſitis et dolor capitis et vigiliarū et aliorū: iā tibi preterijt eorum cura. ¶ Et quando poſt criſim remanet aliquid caloris inſeparabilis tunc tibi ſupereſt vt adminiſtres ſirupū acetoſum cum ſuccis diureticis: aut in quo decocta ſunt ſemina et radices diuretice.

¶ De cura tertiane continue. ¶ Et ſcias quod cura tertiane cōtinue eſt cura tertiane: ſed eſt decliuior ad obſeruationē diſpoſitionū digeſtionis: et ad infrigidādum cū ſirupo acetoſo facto cum ſeminibus: vt ſemine citrulli: et ſemine endiuie proprie cōtritis: et poſt ipſum poſt duas horas datur in potu aqua ordei. ¶ Et ad ſubtiliationē cibi: et ad adminiſtrāda cliſteria lenia in principio. Et ad prouocationem: et oportet vt ſubtilient: et nō ſumāt in potu de ſolutiuis in principio: neque approximent alicui eorum niſi eis que ſunt ſicut ſirupus viol. et aqua fructuum: et non vtantur niſi cliſteribus lenibus.

¶ De cura tertiane non pure. Capitulum. 41.

Res in quib' diuerſificatur cura tertiane nō pure ſunt res in quib' cōicāt febres frigide de licētia ſcda. ¶ Et fortaſſe concedit illud

habētib⁹ purā.ſ.vt nō expectēt plurimū declinatiōis. Sed qñq̄ ex pectāt digōnē:qm̄ ē ꝓhibitū ei balneū:balneū eñ facit deſcēdere flegma indigeſtū ꝓpter illud qḋ effundit ad locū putredinis:ꝛ per miſcet humorē maluȝ cum putrido ꝛ reſoluit ſubtile:ꝛ facit rema nere ſpiſſuȝ. ¶ Et ꝙ cibatio oī die iterū:aut ꝓprie cibatio eſt ex eis q̄ illis nocent:imo oȝ vt cibētur vno die ꝛ alio nō. Et ſit in cibis eoꝝ qḋ abſtergat ꝛ calefaciat parū. ¶ Et vt ſit cibatio ī principijs egri tudinis ſpiſſior q̄ ſit in principijs pure:deinde gradati ꝑuenit ad ſubtiliationē fortē ſicut eſt ſubtiliatio tertiane. ¶ Et vt ſit infrigi datio minor. ¶ Et vt cliſterizet in principio cliſterib⁹ acutiorib⁹. ¶ Et vt expectet digeſtio in ſolutiōe ventris eoꝝ plus. ¶ Et vt ſint in aqua ordei eoꝝ virtutes digeſtiue reſolutiue ſicut eſt illud qḋ di ximus in eo in cui⁹ ſtomacho acetat aqua ordei:imo fortiores q̄ in illo. Fortaſſe eñ neceſſe eſt vt decoquant in ea iſop⁹ ꝛ origanū ꝛ cala mētū ꝛ ſpica ſm cōplexionē:ꝛ ſicla iuuatiua eſt eis:ꝛ ꝑmixtio aque ciceris cū aqua ordei:ꝛ in fine ei⁹ cicer eſt iuuatiuū eis. ¶ Et opȝ vt cōſideret ꝓpinquitas non pure ad purā ꝛ elōgatio ei⁹ ab ea:ꝛ ſm illud diuerſificet inter curā ei⁹ ꝛ curā pure. ¶ Quod ſi fuerit valde ꝓpinqua pure:tūc diuerſifica inter eas diuerſificatōe parua. ¶ Et cū videris vrinas eoꝝ groſſas tūc flobothomia. ¶ Et cū flobotho maueris nō indigebis cliſteri. ¶ Et ſcias ꝙ nō eſt res magis iuuās eos q̄ vomit⁹ poſt cibuȝ. ¶ Et de ſolutiuis in principijs ei⁹ q̄ ſunt ꝓpinquiora equalitati eſt aqua algeniabin decocti ꝛ ſirupus ace toſus:ꝛ fortaſſe ponem⁹ in ea caſſiafiſtulam:ꝛ fortius illo eſt vt po nas in ea virtutē turbith. ¶ Et cliſteria in pricipio ſunt magis di lecta q̄ ſolutiua alia:ꝛ ſunt cliſteria in q̄b⁹ eſt ꝛt⁹ albaſce ꝛ camo mille ꝛ ſicle ꝛ cartami ꝛ viol. ꝛ ſebeſtē ꝛ fic⁹ ꝛ odor turbith:ꝛ ex eis eſt caſſiaſi. ꝛ oleū ſiſaminū ꝛ baurac. ꝛ fortaſſe idiget vno iſtoꝝ ſm elō gationē febris a pura. ¶ Adiuuātia aūt ad digeſtionē ſunt ſicut ſi rup⁹ acetoſus permixt⁹ cuȝ aliquāto de geleniabin:aut ſirup⁹ de ra dicib⁹. ¶ Et poſt ſeptimū ſunt decoctio abſynthij:eſt eñ iuuatiua ſubtiliatiua materiei ꝛ ꝯfortatiua ſtomachi:ꝛ ſilr aqua feniculi et aqua apij cū ſirupo acetoſo:ꝛ ſi pertranſit. 14. tūc nō eſt malū da re in potu trociſcos roſ. minores. ¶ Si aūt egritudo ꝓlongat non inueniem⁹ excuſationē quin dem⁹ ea q̄ ſunt trociſci de eupatorio ꝛ decoctiōis ei⁹:ꝛ calefactio partiū hyppocūdriorū eſt hui⁹ generis ꝛ emplaſtratio mirach eoꝝ iterū cū eis q̄ digerūt ꝛ maturāt ꝛ mollifi cant tenſionē cū venerit illuc. ¶ Cū ergo ſciueris ꝙ digeſtio iam ad uenit:tūc euacua:ꝛ ꝑuoca ꝛ nō cures. ¶ Et de euacuationib⁹ bonis eis eſt vt ſumant hierepigre.ʒ.v.ſucci lactuce ꝛ eupatorij amboꝝ.ʒ. iij.ſeminis apij mirabol. citrinoꝝ chebuloruȝ añ.ʒ.v.turbith.ʒ.vij. fiāt pil. ex eis cū aqua apij ꝛ ſit doſis ei⁹.ʒ.ij. ¶ Et de illis ē decocti bona inuētione nr̄a. R. eupatorij abſintbij mirabol. kebuloꝝ. ana ʒ.v.ſeminis melonis:ſeminis cucumeris ꝛ citrulli ſeminis apij pol

podij ſucbaba bedeoard omniũ.aã.ʒ.x.turbith.ʒ.i.caſſiefiſtul.ʒ.vj paſſula℞ enucleata ℞.ʒ.xx.ficuũ.x.nũero.ſebeſtẽ nũero.xxx.geleniabi facti cũ roſis pſicis pōd⁹.ʒ.xv.decoquant oĩa ſm deſcriptionẽ hui⁹ ⁊ ſumat de ea cad⁹ magn⁹ in q̃ poſita ſit ſiliqua.i.ſcamonee. ¶ Fortaſſe neceſſaria eſt medicina fortis vno modo: debilis alio mõ: eius ꝓo fortitudo eſt ſm hoc ꝙ ipſa euacuat hũoꝛẽ viſcoſuꝛ. Sʒ ipſi⁹ debilitas eſt ſm hoc ꝙ ipſa nõ euacuat plimũ vice vna. Immo poſſibile eſt vt fiat grad atio in ea: quare euacuet hũoꝛẽ cui⁹ euacuatio eſt neceſſaria multis vicib⁹ vt nõ deſtruat virtutẽ: ⁊ hec medicina ẽ q̃ põt ſubtiliare ⁊ aggregare: ⁊ ſoluat pa℞ ei⁹: ⁊ ſoluat plimũ ei⁹. Sed pa℞ parũ ex malo: ⁊ plimũ plimũ ex malo. ¶ De delectatiõib⁹ vero parũ fortaſſe nõ facit aliq̃d: ⁊ hui⁹ q̃dẽ medicina ẽ vt ſumat turbith quãtitas.ʒ.ſ.⁊ pl⁹ ſm neceſſitatẽ. ⁊ ſcamonee ꝓpꝛie altuſugi.ſ.aut ſupꝛa id ⁊ ↄficiat cũ geleniabin ꝑdicto ⁊ bibat. Aut ſumat de aga rico ⁊ ſcamonea ſm hanc cõpoſitionẽ ⁊ ↄficiat cũ geleniabin ꝑdicto ⁊ bibat. Aut ponat in ſucco roſa℞ recentiũ cui⁹ quãtitas ſit vnc.i. ⁊ bibat. Aut in ſirupo ro.⁊ bibatur.

¶ De febꝛe cauſon ⁊ eſt illa q̃ nominatur ſarices. Ca.42.

Cauſon eſt ſm duos modos. Aut eñi cauſon eſt colerica ⁊ eſt cũ in ea multitudo putredinis: aut intra venas coꝛpis toti⁹: aut in venis q̃ ſequũtur ptes coꝛpis ꝓpꝛie: aut in venis partiũ oꝛis ſtomachi: aut i epate. Aut flegmatica ⁊ q̃ fit ex flegmate ſalſo putrefacto in venis q̃ ſequũt ptes coꝛdis ſicut dixit Hyp.in epidimia. Et nõ fit flegma ſalſuʒ ſicut ſciuiſti niſi ex q̃litate flegmatis cũ colera acuta.ẽ ꝗ colera q̃ putrefit q̃litas ꝑmixta q̃litati plime. Et qñ cauſon vehemẽtioꝛa hʒ accñtia q̃ tertiana: opꝛ vt ſit bꝛeuioꝛis ſpacij q̃ ipſa. ¶ Et ſenib⁹ q̃dẽ pa℞ accidũt febꝛes cauſonidis: ⁊ cũ accidũt eis pereũt: qñ nõ fiunt in eis niſi cauſa valde forti. Ampli⁹ eo℞ virtutes ſunt debiles. In iuuenib⁹ aũt ⁊ pueris plurimũ accidũt: et eſt in infantib⁹ leuioꝛ ꝓpter humiditatẽ eo℞. Et qñq₃ eſt in eis cũ ꝓfundatiõe ſomni ꝓpter eleuationẽ vapo℞ ad caput. ¶ Et Hyp. quidẽ dixit ꝙ ſi alicui accidit in febꝛe cauſon tremoꝛ: tũc ꝑmixtio mentis reſoluit ab eo tremoꝛẽ: ⁊ eſt ſimile vt ſit illud qñ cerebꝛũ caleſit valde. ⁊ caleſiũt nerui: ⁊ eſt ſimile vt ſit cauſon ⁊ ſit ꝑmixtio mẽtis: ⁊ reſoluit ab ea per tremoꝛẽ ꝓpter expulſionẽ materie℞ ad neruos. ¶ Et plurimũ q̃dẽ ↄſumit cũ vomitu ⁊ ſolutione ventris: aut ſudoꝛe aut fluxu ſanguinis nariũ.

¶ De ſignis. Ca.43.

Signa ei⁹ ſunt iſeparabilitas ⁊ occultatio tẽpoꝛũ: ⁊ vehemẽtia accidẽtiũ ex aſperitate lingue: ⁊ ex citrinitate ei⁹ in pꝛimis: ⁊ ex nigredine ei⁹ ſcdõ: ⁊ ex intenſione ſudoꝛis niſi apud criſim: ⁊ vehemẽtia ſitis. Inquit Hyppo. niſi accidat tuſſis parua accidentalis ſedat ergo illã ſitim: ⁊ videt vt ſit vehemẽtia ſitis eoꝛuʒ ꝓpter cauſam pulmonis. ergo cũ mouetur tuſſis parua humectat per id q̃d

currit ad ipm ex car ne molli. ¶ Et caliditas in cauſone quidem ſm plurimū nō eſt ita fortis in exterioribꝰ ſicut fortitudo eius in interioribus: et eſt cōfractio in ea leuior q̄ in alijs. ¶ Et in facta quidē ex colera fortia fiūt accidētia mala ex vigilijs et inquietudine et aduſtiōe et pmixtione mētis et fluxu ſanguinis nariū et dolore capitis et pulſatione tēporū et pfunditate oculorū et ſolutione vētris cū colera pura et caſu appetitꝰ. ¶ Et qn̄ accidit infantibꝰ abhorrēt mamillam: et nō recipiūt eam et corrumpit illō qō ſugit de lacte: et acetat.

¶ De cura cauſonidis. Ca. 44.

Eſt cura tertiane pure. ¶ Et cū indigent euacuatione ſicut cū illis q̄ dicta ſunt: tūc feſtinatio eſt melior. ¶ Cōplementū vero ē apō digeſtionē. ¶ Et nō flobothomet: fortaſſe enī inflāmabit eos: et fortaſſe iuuabit eos ſi fuerit illic turbiditas et rubedo. ¶ Uerum indigēt ſubtiliatione et regimine vebemētiore et infrigidatione actu eiꝰ qō ipſi ſumūt. ¶ Et cū timescaſuz vtutis: eſt neceſſariū cibare eos qui nō appetāt et pprie in eo ex q̄ reſoluit res plurima. Multoties enī aduenit eis boliſmꝰ ppter priuationē ſenſus: et indigent lenificatiōe in principio fortiori. ¶ Et curationibꝰ febris acute pdictis ſm oēs ſpēs narratas. ¶ Et qn̄q̄ cōueniēs ē vt dormiāt apō tēporē puuz febris ſup aquā tamarindorū: et qn̄q̄ ponit i ea parū cāphore. ¶ Et diligit eis ſirupꝰ acetoſus: aut emulſio ſemis portulace: aut emulſio ſeminis endiuie: et melon alchin eſt bonꝰ valde: et ſit ptentꝰ potatiōe aq̄ frigide ſm qō diximꝰ illō. Si aūt nō fuerit qō pbibeat: det in potu de ea ēt vſq̄ ad ſatietatē. Et fortaſſe aduenit eis pmixtio mētis et obliuiſcunt petere aquā: q̄re opꝫ vt ſorbeant de ea paulatim ſorbitiones plurimas: et pprie in eō cuius lingua ē vi desſiccam. ¶ Et cura accidētia eius ſuperflua cū eis q̄ diximꝰ in capitulis ſuis. ¶ Et opꝫ vt caueat, in eis ſupfluitas ſanguinis nariū eſt enī de eis in quibus magnificatur timor apud eos. ¶ Et opꝫ vt obſeruet anbelitus eorū et nō dimittas partes pectoris ſpaſmari. ¶ Et opꝫ vt obſerues capita eorum cū aceto et oleo roſ. et ſandalis et aqua ro. et cāphora et his ſimilibꝰ: et embroces cū decoctionibꝰ in quibus decocta ſunt ea q̄ diximꝰ. ¶ Et quādo fortes ſunt in eis vigilie: tunc cura eos. ¶ Et non eſt malum vt in potu des ſirupum de papauere etiā et ſi ſit de nigro in huius diſpoſitione. ¶ Et in fine eius da in potu trociſcos qui conueniūt eis: ſicut ſunt trociſci de cāphora. ¶ Et in illa hora cōuenit eis ſirupus acetoſus cū emulſiōe ſeminis cucumeris: et ſeminis endiuie et ſe. portulace: de vno quoq̄ eorū ſit pondus. ʒ. ij. ſirupi acetoſi ſit pondus. ʒ. xxv. vſq̄ ad. xxxv. ſꝫ q̄ vꝫ. Et ſi fuerit illic vētris ſolo: tūc dent trociſci de ſpodio conſtrictiui. Trociſci boni. ℞. ſpodij ro. an̄. ʒ. ij. ſ. croci ſextā. ʒ. j. ſemis portulace: ſemis ēdiuie. an̄. ʒ. iij. ſeminis cucurbite: ſeminis cucumeris. an̄. ʒ. ij. ſandalorū. ʒ. j. ſ. ſucci liq̄ritie amili. an̄. ʒ. j. cāphore ſextā. ʒ. j. ſ. et doſis eiꝰ ſit. ʒ. j. et iterū roſ. ʒ. iiij. ſe. melonis citruli cucumeris et portu

egritudinis: licet quandoq; ſit longitudo egritudinis ſaluior ꝙ ipſius acuitas. ¶ Et oportet vt caueas in febribus acutis caſuȝ ra ſure quoniam addit in debilitate virtutis: ⁊ terretur natura a receptione ſuperfluitatum ad inteſtina: ⁊ ab expulſione earū ab eis propter victoriam ſuperfluitatum. Et fortaſſe redeunt ſuperfluitates ad ſuperiora ⁊ ledunt hyppocundria ⁊ inflant ea ⁊ ledunt caput ¶ Et quandoq; eſt in potu papaueris iuuamentuȝ mirabile in inſpiſſando materiā ſubtilē. quare digerit in faciendo ſomnum.

¶ Rememoratio accidētiū ꝙ difficilia ſunt: i febrib⁹ acutis. Ca. 11.

LOquamur itaq; in primis de accidentibus que vehementia ſunt in febribus: ⁊ de curatione eoꝝ: ⁊ feſtinem⁹ ad diſtinguendum febres acutas. Et hec quidē accidētia ſunt ſicut rigor ⁊ frig⁹ ⁊ horripilatio: ⁊ ſicut ſudor plurim⁹ ⁊ ſicut fluxus ſanguinis nariū ſuperfluus: ⁊ ſicut vomitus laborioſus: ⁊ fluxus ventris debilitans ⁊ ſicut ſitis que non toleratur: ⁊ ſicut profunditas ſomni ſuperflua ⁊ ſicut vigilatio inſeparabilis: ⁊ ſicut aſperitas lingue ⁊ offuſcatio oris: ⁊ ſicut ſternutatio continua: ⁊ dolor capitis prauus: ⁊ tuſſis frequens: ⁊ ſicut caſus appetitus: ⁊ boliſmus: ⁊ ſicut appetitus canin⁹ ⁊ ſingultus.

¶ De regimine rigoris ⁊ horripilationis cum ſuperfluunt. Ca. 12.

QUod eſt de hoc ſequens ſudorem rectificatur velociter ⁊ non indiget regimine. Et cretico non opȝ vt contrariuȝ fiat per remotionem: ⁊ non eſt de illis que debilitāt ⁊ faciūt aliud. ¶ Et qñq; ſedat cum ligatione extremitatum: ⁊ fricatione facili: ⁊ cum calefactione cooperture: ⁊ cum vnctione de oleo de aneto ⁊ de camomilla ſi indigetur eo. ¶ In forti autem quando perſeuerat: ſiue ſit in febribus: ſiue ſit in alijs: opȝ vt ligentur extremitates in locis plurimis. Et inunctio fiat cū oleo camomillino ⁊ radice lilij. ¶ Et ſunt de hominibus qui confortant illud cum eis que ſunt ſicut cardamomum ⁊ caſtoreum ⁊ ruta ⁊ ſceba ⁊ calamentum ⁊ bauracb ⁊ piper ⁊ piretrum. ¶ Et quandoq; pertranſit illud ad adminiſtrandum linimenta ex ſinapi ⁊ aſſa fetida. ¶ Et quandoq; decoquuntur medicine iſte in aqua: deinde coquitur in ea aliquod oleum. ¶ Et aqua eruce fortis in hoc capitulo per ſe ſola aut cum oleo aliquo quod decoquitur cum ea. Et ſimiliter decoctio ozimi et aqua eius.

¶ Confectio olei boni. Ca. 13.

SUmatur anetum ſiccum ⁊ mirrha ⁊ ruta ⁊ calamentum ⁊ piper ⁊ piretrum: coquantur in vino decoctione vltima: deinde decoquatur colatum in tanto quantum eſt medietas eius de oleo ſiſamino vſquequo conſumatur aqua ⁊ remaneat oleum ⁊ adminiſtretur inungendo. ¶ Et de oleis fortibus in eis in tali qualis eſt rigor quartane eſt oleum de coſto: ⁊ oleum de ſceba et oleuȝ de abrotano ⁊ oleum de lilio; ⁊ oleum de mirrha ⁊ ponatur in. ℥. j. olei pond⁹

ʒ.iiij.piperis.ɀ vſ.ʒ.ſ.piretri tritoꝛuꝫ. ¶ Et adminiſtreť abſynthiū
decoctū in oleo aliquo: aut oleū oliue in quo decoctū eſt apiū. ¶ Et
introitus in oleū leuis caliditatis eſt iuuatiuus valde: ɀ foꝛtaſſe ne
ceſſarie ſunt potiões. ¶ Et multotiēs ſedatur cū aqua calida leuis
caliditatis ɀ cū curatiõe ſup vapoꝛē eius. ¶ Et quãdo non ſedatur
per id ſi materia eſt groſſa: decoquãtur in aqua aniſuꝫ calamētū et
ſemē apij ɀ maſtix ɀ eruca ɀ anetū ɀ ſimilia. ¶ Et balneeť in aqua in
qua decocta ſint ea que ſunt ſicut ſcebar ɀ abꝛotanū ɀ calamētū ɀ ane
tum ɀ ſquinãtum ɀ ruta ɀ ſanſucus ɀ coſtus ɀ ſemina calida. ¶ Et
omnes medicine foꝛtis pꝛouocationis ſedãt rigoꝛem. ¶ Et de me-
dicinis ſedantibꝫ rigoꝛem maximū in quartana ɀ ſimilibꝫ ſibi eſt vt
bibať de coſto aure.i.cum aqua calida: ɀ de agarico quãtū de ipſo
in aqua calida: ɀ in agarico eſt iuuamētū. ¶ Et quãdoqꝫ poniť cū
eo parū opij qm̄ facit doꝛmire ɀ facit ſudare et ꝓhibet vehemētiã
rigoꝛis ɀ alia. ¶ Et iteꝝ ireos quãtitas aurei.i.ĩ aqua calida. ¶ Et
de cõpoſitis eſt tyꝛiaca diateſſeron: ɀ electuaria alia ɀ dyaciminū:
ɀ dyacalamētū: ɀ dyapipereõ: ɀ ſirupus de melle in quo feruet ſicut
aſſa ruta ɀ piretrū ɀ piper. ¶ Pillule experte que danť in potu ante
rigoꝛē per hoꝛã vnã infirmo erecto vel ſtante ſuper lectū ſuū ɀ aere
eius calefacto cū igne ɀ coopertimēto: qm̄ tēperãt ipſum aut ꝓhibēt
quaꝝ confectio. ℞.ſtoꝛacis myꝛrhe opij oppoponaci oīm ana par
tē.ſ.cõficiãtur cum butyꝛo: ɀ ſit doſis eius quãtitas fabe. ¶ Et iteꝝ
ſumať oppoponaci caſtoꝛei dauci aſſe piretri opij añ.partes equa
les: fiat ſicut pꝛimo fit. ¶ Deſcriptio bona. ℞.oppoponaci ſerapi-
ni aniudē ɀ cimini carmeni ɀ ſeminis apij piperis añ.auř.i.ſ.ſemi
nis iuſqami albi croci ariſtologie caſtoꝛei eufoꝛbij myꝛrhe ameos
ꝫinꝫiberis omniū ana pondus tertie.ʒ.i.ſeminis balmel piretri om
niū añ.auř.i.conficianť cuꝫ melle: ɀ doſis eius ſit auellana cū aqua
calida valde. ¶ Et foꝛtaſſe eſt neceſſarium in eo vt detur in potu
vinum calefactum ɀ cibi calefacti. ¶ Et ſolutio ventris cum eis q̄
ſunt ſicut hiera ɀ diacidoniten ɀ dyaſinicon. Jmmo quãdo eſt rigoꝛ
paruus ɀ pꝛopꝛie ſine febꝛe: deť in potu pillule fetide qm̄ ipſe ſunt
ſanitas eius.

¶ Regimen ſudoꝛis ſuperflui in febꝛibus. Cap̄.14.

OPoꝛtet ne ſudoꝛ creticus quãtū poſſibile eſt reſtrigať. ¶ Cuꝫ
aūt euenit neceſſitas ɀ pertrãſit terminū: tunc opꝫ vt euēteť ɀ
infrigideť locꝰ. ¶ Si aūt nõ excuſat: tunc ſuper inſtrumētū poſitus
quo pueri vel iuuenes ſolēt in aere cõcuti commoueať in loco frigi
do. ¶ Et nõ opꝫ vt occupeť in exicãdo illud qd̄ roꝛandum egrediť
faciēdo eructationē: poſt eructationē: nã illõ eſt occaſio ad illud pꝛo-
uocãdum ɀ multiplicandū: ɀ foꝛtaſſe attrahit ſincopiꝫ. Nam eius
abſterſio addit in ipſum: ɀ eius dimiſſio reſtringit ipſum.

¶ Et opꝫ vt inūgat eū cū oleo ro.foꝛti ɀ oleo myꝛtino: aut cū oleo de
ſalicibus ɀ cum oleo de balauſtijs. Aut fiat oleum cum aquis in

quibus decoquũtur cydonia pontica ⁊ mala pontica ⁊ roſe ⁊ balau
ſtie ⁊ charabe cõtritum ſicut puluis q̃ apparet in radio ſolis ⁊ ſimi
lia q̃ſi reſtringit. ❡ Et q̃nq̃ reſtringit acetum mixtum cum aqua ⁊
ſucc⁹ agreſte ⁊ decoctio balauſtiaꝝ ⁊ decoctio balauſtiarũ ⁊ deco-
ctio gallarum ⁊ decoctio myrti ⁊ ſuccus ſalicis eſt mirabilis ⁊ aque
ſemperuiue. ❡ Et cum res ſit vehemẽs liniatur cum muſcillagini-
bus frigidis ⁊ cũ gũmi: ⁊ proprie cũ emplaſtratur bis duobus ⁊ eũ
tatur. ❡ Et quãdo vehemẽs fit res opꝫ vt ponaẽ nix ſup extrema: ⁊
ſola ſint in ea extrema aut balneẽ cũ aqua frigida ſi ſuffert eã.

❡ Regimen fluxus ſanguinis narium ſuperflui. Cap.15.

Oportet vt nõ properẽ ad ꝓhibendũ illũ q̃ cretic⁹ eſt quãtum
poſſibile eſt. ❡ Cũ aũt eſt neceſſe ꝓhibere fluxũ ſanguinis na
riũ in febrib⁹ acutis: tunc liga extrema: ⁊ pone ventoſas ſu ꝑ latus
qḋ ſequiẽ latus fluxus ſanguinis nariũ. Deinde conſequenter ad-
hibe regimen illius loci: fortaſſe eñ poſſibile erit: tibi vt infrigides
⁊ reſtringatur per illud: ⁊ ante vel non ponas ventoſas deſuper: ⁊
diſtilla in naſum aliquas diſtillatiões predictas in capitulo flux⁹
ſanguinis narium: ⁊ cũ non eſt ꝓhibens aliquod infrigida caput
cum infrigidãtibus predictis in eo: ⁊ q̃nq̃ aduenit patiẽtib⁹ quar
tanã fluxus ſanguinis nariũ: quare opꝫ vt iũues cũ facientib⁹ flue
re ſanguinem ex naribus ſciẽs: ĩn ipſo enim eſt ſanatio quarta-
ne. Si vero ſuperfluitatem timuerimus: faciemus ſicut illud quod
fecimus.

❡ Regimen vomitus q̃ accidit eis. Cap.16.

Creticus itez non abſcindaẽ niſi apud neceſſitatẽ. Et ſm plu
rimũ abſcindaẽ in eis ꝑ vomitũ: ⁊ per adiutoriũ eis q̃ extrahi
tur humor nociuus: ſicut eſt ſirup⁹ acetoſus ⁊ aqua calida. Et q̃nq̃
eſt neceſſariũ vt confortetur virtus: quare ponaẽ loco ſirupi acetoſi
puri ſirup⁹ acetoſus cũ ſeminib⁹. ❡ Et ſi humor eſt imbibit⁹ ⁊ groſ-
ſus: tunc opꝫ vt fiat ſolutio dãdo in potu qḋ eſt ſicut aloes ⁊ hiera.
❡ Et q̃ñ nõ eſt imbibitus fortaſſe cõfert hiera ⁊ aloes. ❡ Et ſi eſt
imbibitus nõ groſſus: mũdat ipm ſirupus acetoſus cũ aqua cali-
da: deinde equat ipſũ: poſt illḋ aqua granatoꝝ q̃ bibaẽ. Qḋ ſi euo
muerit eã bibat ipãꝫ vice alia donec equetur ⁊ quieſcat. Et ſimiliẽ ſi
rupus de mẽta cũ granis granatoꝝ ⁊ fortaſſe ſedat ipm infrigida
tio ſtomachi. ❡ Et nõ opꝫ vt approximet rebus põticis ⁊ ſedãtib⁹
vomitũ cũ põticitate ſua ⁊ acetoſitate ſua ſtiptica ille q̃ vomit pro
pter humorẽ imbibitũ: qꝛ eſt malũ: ⁊ addit imbibitioni. Sed non
imbibito fortaſſe faciẽt eũ deijcere deorſuꝫ q̃uis ſit groſſus. Et for
taſſe iuuabũt virtutẽ ſtomachi ad expellẽdũ eũ ꝑ ſuperiora. ❡ Et q̃ñ
aſſidua erit vomit⁹ de colera ⁊ nõ fuerit de genere imbibiti: tunc
vtere ſtipticis: ⁊ ꝓprie emplaſtris iuuãtib⁹ factis ex corticib⁹ grana
toꝝ ⁊ gallis ⁊ his ſilib⁹ cũ vino permixto aut aceto permixto. ❡ Et
ad vomitũ q̃dez colere nigre ſuperfluũ ſubmergaẽ ſpõgia in aceto

⁊ ponatur ſuꝑ ſtomachū. Qđ ſi neceſſariuꝫ fuerit aliquid fortius:
adminiſtra medicinas predictas in capitulo retentionis vomitus.

¶ Regimen fluxus ventris qui accidit eis. Cap.17.

IAm ſinglr in caplo fluxus ventris locuti ſumꝰ in hac intētio
ne. Ergo redeamus ad illud. ¶ Et de illis que conferūt ex via
ciborum ſunt almes torrefacti: et lentes torrefacte: ⁊ coriandrū: qđ
cunq̄ horū duorū fuerit: elixetur: et fundat aqua ab eo: et ꝓprie qm̄
ſit acetoſum cū granis granatorū qm̄ eſt bonum.

¶ Regimen ſitis eorum ſuperflue. Cap.18.

OPortet vt inungatur caput cū oleo frigido valde qđ fundat
ſuꝑ ipſm: ⁊ ponat ſuꝑ caput ſi nō fuerit qđ ꝓhibeat: ⁊ cū aquis
infrigidātibꝰ: ⁊ retētiōe mucillaginis ſeminis cydonioꝝ ꝑmixte cū
oleo ro. vltimo. Aut infuſionis prunoꝝ ⁊ medullarum cucumeris ⁊
alhbed et cucurbite et ſeminis lactuce nigre et radicuꝫ liquiritie: ⁊
pillularū deſcriptarū in antidotario ad ſitim. Et de illis que ma-
ſticātur eſt almoſoſat ⁊ ſunt tamarindi: ⁊ ſitis q̄dē qñq̄ fit ex frigo
re: ⁊ abſcindit eā ſomnus. ¶ Et qñq̄ fit ex calore: ⁊ abſcindūt eā vi
gilie. ¶ De profunditate ſomni que accidit eis. Cap.19.

OPortet vt remoueant a profunditate ſomni cū fabulis ⁊ his
ſimilibus per voces: et ligentur mēbra eoꝝ inferiora ligatiōe
doloroſa: poſtq̄ non fuerit qđ ꝓhibeat. ¶ Et ſuperponat colliriuꝫ
ſubtile ſi natura fuerit reſtricta ⁊ in hora quietis et tēpore aſſidui-
tatis: et ventoſetur quod eſt inter ambas ſpatulas et ſpondiles.

¶ De grauitate capitum eorum. Cap.20.

OPortet vt alienet ab eis emulſio lactis ſuper capita eorū: aut
effuſio olei ſuꝑ ea: aut embroca: aut caputpurgiū. Immo ſint
contenti vaporationibus factis cū embrocis ex camomilla: et ſint
in eis viole et furfur et his ſimilia.

¶ De inquietudine habentium febres et aliorum. Ca.21.

OLfacere ẜo oleū viol. cū oleo de ſemie lactuce et oleo nenufari
no: et oleo de cucurbita: et adherere aliq̄d de ſtupefaciētibus
famoſis ſuꝑ tempora ⁊ incuruare caput ſuper vapores humectātes
⁊ odorare nenufar: ⁊ poma mādragore ⁊ alſeheſebran aſperſum ex
lōginquo: et embroce humectātes: ⁊ res quas ſcis: et ſimiliter ſi nō
fuerit qđ ꝓhibeat: detur in potu ſirupus papaueris ⁊ lohoc eius.
Deinde multiplicentur inter manus eius candele et eleuent voces
cum fabulis, ⁊ ligentur cū inſtitis extremitates eius ligatione dolo
roſa parum cū anſis que reſoluant velociter. Deinde ꝑcipiatur ei
vt dormiat ⁊ claudat oculos. Cūq̄ dormit parū extinguātur can-
dele: et ceſſent voces: et ſoluantur anſe qm̄ dormiet: et cū inuenit le
uitatem et quietē ex paroxiſmo aut vehementia: aſſiduet ablutio-
nem faciei cum aqua in qua decoctū eſt papauer nigrū cū aliquātu
lo mandragore ⁊ radice eius: et cū eſt illic humor hauracbius: con
fert aqua in qua cocta ſint ſiſimbrium et mellilotū ⁊ albacuenꝫ pa-

Pauer abluendo faciē ꝛ icuruando ſup vaporē eius.

¶ De dolore ventris qui accidit eis. Capitulum. 22.

FIt ex effuſiōe cholere ad ſtomachū: ꝛ ſi accidit in principio periodi eius detur in potu parum ſyrupi de malis cum ſyrupo acetoſo.

¶ De aſperitate lingue eorū. Caplm. 23.

IN eſſentia q̄dē viſcoſitatis fricetur cū bruſco aut cū virgis ſalicis cum oleo amigdalino ꝛ zuccaro tabarzet donec mūdeť: aut cum ſpongia ꝛ pauco ſale ꝛ oleo ro. in hoc non eſt alleuiatio multa ifirmi: ꝛ poſt illud cum ei⁹ aſperitas eſt nō ꝓpter viſcoſitatē imo a ſiccitate opȝ vt teneat in ore ſuo ſebeſten: aut nucleos prunorum: aut ſaltē q̄ aſportanť de india ꝛ eſt in colore ſalis ꝛ dulcedine mellis: ꝛ ſumat de eo ſm quod dixit Archigenes quātitatem fabe vnius: ꝛ grana cydoniorum ſunt ex eis que humectant linguaȝ: ꝛ ꝓhibent ei offuſcationem. ¶ Et oportet vt non ponantur puluinaria multa neque reſupinetur dormiens: nam hec duo exiccant linguam.

De ſternutatione aſſidua q̄ accidit eis. Caplm. 24.

QUandoqȝ magnificať nocumētuȝ ſternutatiōis aſſidue cuȝ eis: ledit nāqȝ eos ꝛ replet capita eoꝝ: ꝛ debilitat eoꝝ v̓tutes ꝛ fortaſſe facit fluxū ſan. nariū. Quare opȝ vt fricēť eoꝝ frons ꝛ collum ꝛ naſus: ꝛ aperiantur ora eoꝝ: frons ꝛ collum ꝛ naſus: ꝛ aperiātur ora eoꝝ ꝛ fricenť eoꝝ palata cū vehemētia: ꝛ fūdātur capita eoꝝ ꝛ ꝯuertātur ꝛ p̄manť eorum extrema: ꝛ fundātur in aures eoꝝ olea tepida ad caliditatē parūper decliuia ꝛ humectētur lacerti eoꝝ ꝛ ipſoꝝ mādibule. ꝛ ponāť ſup eoꝝ ceruicib⁹ puluinaria calefacta: ꝛ nō excitenť a ſomno eorū ſubito: ꝛ minuātur a puluere ꝛ ſomno: ꝛ omni in cui⁹ dolore eſt acuitas: ꝛ olfaciant ſauich: ꝛ lutum alnaiachi: et ſpongiam marinam.

¶ De dolore capitis q̄ accidit eis. Caplm. 25.

LIga extremitates eoꝝ ꝛ ꝓprie coxas ꝛ cū iſtita liga: ꝛ frica pedes eoꝝ Et ſupponātur eis colliria trahētia materiā ad iferiora: ꝛ ꝯforta capita eoꝝ cū ifrigidātib⁹ notis: et ſi nō fuerit qd ꝓhibeat ex coriza aut tuſſi ēbrocētur capita ipſoꝝ cū decoctiōe roſarū ꝛ violarū ꝛ ordei aut folioꝝ ſalicis et his ſimiliū: ꝛ ſil'r oleo roſ. ꝛ oleo de ſalicib⁹. Et qn̄ nō excuſat hoc: tūc ꝑmiſce ēbrocas ifrigidantes cū lenitiuis: ſicut camomilla: ꝛ ſtupefactiuis ſicut eſt papauer: ꝛ nō mulgeas lac niſi cum remouetur febris. Si aūt virtus fuerit fortis mulgeas lac caprinuȝ: ꝛ ſi fuerit debilis mulgeas lac muliebre. Et caue lac apud repletionem humidam facientem profunditatem ſōni: ꝛ ſimiliter caue humectantia. Et tu non adminiſtres humectantia: niſi vbi ē vapor fumoſus ꝛ caput ſiccuȝ ꝛ paꝝ ſomni. Et quādo multiplicatur repletio in capite ex vapore humido: trahe eum ad inferiora cum collirijs et clyſterib⁹: et ſtringe membra inferiora ita ꝙ teſticulos.

¶ De tuſſi eorum. Capl'm.26.

Tuſſis plurimũ accidit eis ex calore: aut ſiccitate. Quare opꝫ vt teneant in orib' ſuis pillulas bicbilꝫbias: allo hoc de papa uere facta cũ medullis fructuũ frigidis ⁊ amilo ⁊ his ſilib'. Et vtã tur ceratarijs in frigidãtibus factis ex oleo roſ. puro ⁊ ex mucillagine pſilij ⁊ ſucco portulace ⁊ alijs.

¶ De deſtructiõe appetitus eorum. Cap.27.

Quandoqꝫ eſt cã eius humor in ore ſtomachi: qꝺ ſcitur ex eo qꝺ dictũ eſt de deſtructiõe appetit'. Et euacuaꝫ per vomituꝫ aut ſolutiõe ventris. Eu multotiẽs iuuaꝫ cũ intromiſſiõe digitorũ in gutture ⁊ cõmotione ſtomachi: ⁊ proprie cũ vomitu expellit colericam rem aut acetoſam. ¶ Et qñqꝫ eſt ex vehemẽtia debilitatis: quare curetur cõplexio que facit eã cũ eo qꝺ ſcitur. Et opꝫ vt approximes eis odores bonos excitãtes appetitũ: ſicut odor ſauich infuſi cũ aqua ⁊ aceto. Et detur eis electuariũ ꝓportionale febricitãtibus: et parũ vini ⁊ ſucci fructuũ ponticoꝝ boni odoris. Et lãbãt aliqꝺ de aceto gelatine piſciũ aut hedi ⁊ his ſiſium. Et ponanꝫ ſuper ſtomachũ poſt dies primos emplaſtra facta ex fructib'. Et ſint i eis abſynthiũ ⁊ aloes ẜm ꝙ ſcis. Et inũctio ei' cũ oleis bonis eſt iuuatiua.

¶ De boliſmo eorum. Cap.28.

Oportet vt curenꝫ cũ odoramẽtis ⁊ luto alnaiachir armeni infuſi cũ aceto. Et odorẽt almoſoſat ⁊ panẽ mũdũ calidũ ⁊ carnes aſſatas. Et ſtringe eoꝝ extremitates. Et extẽdes aures eoruꝫ ⁊ capillos ipſoꝝ. Et ꝯforta eoꝝ cerebra cũ embrocis infrigidãtibus ⁊ humectantib'. Plurimũ nãqꝫ boliſmi eoꝝ eſt ꝓpter deſtructionem oris ſtomachi ꝓpter cãm cõicantẽ ramis q̃ adueniũt eis cũ ſenſu ⁊ eſt corpus durũ et induraꝫ: verũ ſenſus nõ vltimatur cum eo.

¶ De nigredine lingue eorum. Ca.29.

Oportet vt nõ dimittaꝫ ſup linguã nigredo: imo friceꝫ cum eo qꝺ ſcis: ⁊ ſi nõ: leuabunꝫ ad caput vapores maligni ⁊ faciẽt cadere in ſirſen.

¶ De appetitu eorum canino. Cap.30.

Curatur cũ vnctuoſis frigidis ⁊ dulcibus.

¶ De ſincopi que accidit eis. Cap.31.

Quandoqꝫ accidit eis ſincopis in ꝑncipio febriũ: ꝓpter effuſionẽ colere ad ſtomachos eoꝝ. Quare opꝫ vt deꝫ eis añ paroriſmũ: aut apud poriſmũ fruſtũ panis de ſimila cũ aqua granati ⁊ aqua agreſte. ¶ Et ſcias ꝙ qñ aggreganꝫ ſyncopis ⁊ febris: tũc ſincopis eſt dignior curatiõe: ⁊ ſi indiget pauco vino detur ꝑmixtũ cũ tribus.3. vini antiqui. ⁊ ſi non: ſirupi malorũ antiq̃ cuius reſoluta eſt ſuperfluitas: ⁊ flobothomia q̃dem multotiens addit in ſyncopi: et cliſtere leue eſt magis conueniens: et vomitus eſt iuuatiuus eis. Et conſtrictio crurum ⁊ ponere manus ⁊ pedes in aqua calida ¶ Et cũ euadũt: tũc de ſollicitudine eſt vt cibẽtur ſauich ordei infri

gidato in quo ſint genera granatorum.

¶ De conſtrictione anhelitus eorum. Cap.32.

Conſtrictio anhelitus accidit eis: aut propter ſpaſmū et ſiccitatē q̄ accidit eis in lacertis anhelit⁹: aut propter materiam p̄focatiuā deſcendentē ad guttur eorū: aut propter debilitatē q̄ dn̄atur neruis venientib⁹ ad mēbra anhelitus. ¶ Et prima quidē curat cū vnguentis vel emplaſtris humectātib⁹. ¶ Et ſcḋa cū eis q̄ p̄hibēt ſtrangulatiōes. ¶ Et tertia cū equatiōe cōplexiōis in cerebro: et inunctiōe colli cū eis q̄ infrigidāt et humectāt: et ſup ſtomachū itē ex eis q̄ ſunt ſicut raſura cucurbite et portulace et ſandali cū oleo ro. et ſimilibus ei.

¶ De vehementia triſtitie eorum. Ca.33.

Quando multiplicatur triſtitia cauſa oris ſtomachi et aduentu humoris mordicatiui in eo: tūc infrigides ſtomachos eorum cum eis que ſcis de cibis: et inungātur: et dormiāt in loco p̄ximo motib⁹ aq̄ ſtrato extremitatib⁹ arborū et frutectis frigidis: et odori feris frigidis et nenufare: et roſis: et exparſionib⁹ frigidis factis ex fructib⁹ odoriferis frigidis et ſandalis. ¶ Et multotiēs q̄dē cōferūt in eorū triſtitia cliſteria frigida facta ex aqua cucurbite et citruli et ſucco portulace et ſemperuiue cum oleo ro.

¶ De difficultate deglutiendi que accidit eis. Ca.34.

Difficultas deglutiēdi cū accidit eis: et fe. fuerit cōcluſa: tunc flobotomia paulatim fiat: et equatio fiat ad retrahendū. et ſuppoſitoriū eſt melius quā plurimū ſolutiuum deſuper.

¶ De frigore extremitatum qḋ accidit eis. Cap.35.

Multotiēs p̄fundatur calor eorum: et infrigidantur eorū extrema. Et tendit calor ſubmerſus ad caput. Ponātur ergo extremitates in aqua calida: et non bibant aquam frigidam.

¶ De ſermone febris colerice. Cap.36.

Febres colerice tres ſunt: tertiana cōtinua: tertiana periodica: et cauſon. ¶ Et tertiana q̄dem p̄iodica aut eſt pura: et fit a colera pura. Aut non pura et fit cū putredine colere groſſe ſubſtātie propter cōmixtionē colere cū flegmate cōmixtione aliqua cōplexionali vnita: et propter hoc diuerſificatur ab hemitriteo: cū hemitriteū faciant due materie ſeparate: et hāc faciat materia vna que in ſeipſa eſt permixta: cū cuius calore p̄miſcetur aliquātulū frigoris qḋ grauat ſuā putredinem et ſuā reſolutionē et ſuā digeſtionem et propter illud q̄dem fiunt in hemitriteo duo paroxiſmi: et tertiane nō pure paroxiſmus vnus. Et hec quidē nō pura q̄n̄q̄ p̄longatur tpe longo et circiter medietatē anni: et q̄n̄q̄ perducit ad mollicieū et magnitudinē ſplenis. ¶ Cauſon vero eſt de genere cōtinue: q̄ſi differentia inter eius vehementiā et eius teporē eſt inſenſata et accidētia eius ſunt vehementia: et cauſa eſt acuitas materiei et multitudo cū eius caſus ſit circa cor et in venis oris ſtomachi: aut in partibus epatis p̄prie ad ſummum in mēbris nobilibus vicinis cordi.

¶ In tertiana vero colera eſt in carne: et ad ꝑteſcutis. ¶ Et in continua eſt ſparſa i venis corporis q̄ elōgant a corde. ¶ Et vehemētia quidem ſitis: et anguſtia: et inquietudo: et īpatiētia: et alienatio: et nauſea: et amaritudo oris: et ſiccitas labiorum: et ſciſſio eorum: et dolor capitis multiplicātur ī febrib⁹ colericis: et eſt natura in plurib⁹ eorum ad ſiccitatē declivis: qm̄ materie mot⁹ ē ad ſuperiora: aut ad illō ad qō apparet de corpore et cute.

¶ De tertiana abſolute: et nominatur triteus. Cap. 37.

PAroxiſmus tertiane īcipit ī ꝑmiſcū horripilatiōe vt pūctura acus: deinde īfrigidat: et īcipit facere rigorē difficilē valde difficiliorē reliq̄s rigorib⁹: nō frigidū: aut cū pauco frigore: et non eſt frig⁹ ei⁹ niſi ꝑꝑ ꝓfundationē caloris ad īteriora ad ꝑtē materiei: et inuenit ſicut pūcturas acuū: et hic q̄dem rigor cū vehemētia ſua eſt velocis ſedatiōis: et tu iā ſciuiſti cauſam hui⁹ rigoris: et fit rigor ei⁹ ī trib⁹ dieb⁹ ꝑmis fortior et vehemētior: et in quartana ecōtrario: et iterum rigor īcipit cū fortitudine: deinde lenit paulatim et minuit velociter et ī quartana econtrario. ¶ Et ſudor multiplicat ī tertiana cū dimittit. ¶ Et fit vrina ī ea rubea tēdēs ad igneā: in qua nō ē multa groſſitudo. Aut ē nō pura: et fit vrina ei⁹ cruda aut groſſa. ¶ Et tertiane caliditas eſt ſaluior caliditate cauſonis: et quāto plurius manus tāgit corp⁹ nō addit īflammatio: imo quādoq̄ minuit īflāmatio ei⁹ et ī cauſonide addit īflammatio. ¶ Et accidētia q̄ accidūt in eis in tertiana ſunt vigilie ſine grauitate in capite: niſi in q̄buſdā nō puris et ſitis et furor et ira et odiū locutiōis. ¶ Et eſt pulſus ei⁹ acutus velox ꝑ ꝯparatiōem ad reliq̄s febres: et nō eſt equalis ꝯſtrictionis et dilatationis: quoniam humor debilitat eū: et addit ei diuerſitatem apud ſtatum: et diuerſitas in eo eſt ſub ea que eſt in alijs cum duritie: et eſt pulſus fortior in ea: immo diuerſitas in eo non eſt ſm plurimū: niſi diuerſitas ꝓpria cū febre et alijs: et in principio quidem eſt neceſſariū vt coartet pulſus vſq̄ ad horā dilatatiōis febris: et tūc cōfortat et fit velox et frequēs et eius diuerſitas nō ē multū ſuperflua. ¶ Et q̄nq̄ ſignificāt ipſā etas et ꝯſuetudo et regio et ars et forma et temp⁹ et multitudo euent⁹ tertiane in illa hora. ¶ Cū ergo componunt due tertiane: ſunt paroxiſmi eueniētes om̄i die. ¶ Qui ergo ꝯſiderat tertianā ꝑ paroxiſmū errat ī ea: imo opz vt attēdant ſignificationes alie q̄s dicem⁹. ¶ Et patiētib⁹ q̄dē tertianā accidūt vigilie: et amor ſolitudinis: et multotiēs ſentiūt ebullitionē apud epar.

¶ De differentia īter tertianā purā et nō purā. Cap. 38.

PUra eſt ſubtilis leuis: cuius paroxiſmus conſumitur a quattuor horis vſq̄ ad. 12. horas: et non addit ſuper eas multum: et ſi addit additione multa: tunc eſt non pura: et eſt ſm plurimum perueniens ad ſeptem horas. ¶ Et calefit in ea corpus velociter: et vides caliditatem procedere ex corpore: et extremitates adhuc ſunt frigide. ¶ Et ſimiliter pura nō accidit error ſupra. 7. periodos. Et

E

quandoq; ꝯſumit propter ſubtilitatē ſue materie in paroxiſmo vno in quo accidit vomitus aut ventris ſolutio mundificās. ¶ Et appa
ret digeſtio in vrina i p̄mo die: aut in tertio: aut i quarto: aut i ſepti
mo. ¶ Si autem addit ſup ſeptē periodos additionē plurimā: tūc
eſt de genere nō pure. ¶ Et ſimiliter ſi ꝓlongat ſpaciū ſui rigoris.
¶ Et eſt additio ſuorū paroxiſmoꝝ ꝛ antecedſio eorū adinuicē ſm or
dinē ſeruantē ꝓportiones ſimiles: ꝛ in nō pura eſt illud diuerſuꝫ nō
rectū. ¶ Et ſimiliter quando aſſimilant paroxiſmi ſm terminū vnū
ꝛ reliqua ſigna elongationis febris etiā ſunt de illis q̄ ſcis. ¶ Et cū
vides p̄ncipiū cū rigore ſm ꝙ determinauimꝰ: ꝛ ſtatū cū ſudore exu
berāte: tūc nō dubites q̄n ip̄a ſit pura. ¶ Et in pura q̄dē cuꝫ eā ha
bēs bibit aquaꝫ ordei ꝓcedit qđ eſt i corpore eiꝰ cū vapore humido
q̄ſi ip̄e velit ſudare ꝛ q̄nq; ſudat. ¶ Et cū nō pura ſuerit grauitas
plurima in capite. ¶ Et extenſio. ¶ Et ꝓlongat rigor donec ꝑuenit
ad viginti quattuor horas: aut triginta horas vſq; ad horam ſuaꝫ
¶ Et tepeſcit donec ꝯplent q̄draginta hore: ꝛ per quātitatē addi
tionis paroxiſmi ſuꝑ. 12 horas ē eiꝰ elongatio a paruitate. ¶ Et in
tertiana q̄dē nō pura tardatur apparitio digeſtiōis. ¶ Et nō appet
in forma offuſcatio neq; extenuatio. ¶ Et fortaſſe nō eradicat cum
ſudore copioſo. ¶ Et fortaſſe nō icipit cū rigore. ¶ Et nō eſt calidi
tas cū multa fortitudine: neq; eſt augmētū eiꝰ equale: imo ē q̄ſi ip̄a
addat: deinde ꝓcedit ꝛ minuit. ¶ Et accidētia ſua minorātur i ea.

¶ De tertiana ꝯtinua. Cap. 39.

Cognoſcit ꝑ vehemētiam paroxiſmorū tertiane: ꝛ ꝑ vehemē
tiā accidentiuꝫ tertiane: ꝛ apud Gal. quidem cū ſanguis pu
trefit: fit de hoc genere: ꝛ de eo fiet ſermo poſt.

¶ De cura tertiane pure. Cap. 40.

Oportet rememoreris illud qđ dedimꝰ tibi de radicibus in cu
ratione febriū de ſolutione ventris: ꝛ cibo: ꝛ in oībꝰ capitulis:
et fabrica ſuꝑ illđ. ¶ Et tu q̄deꝫ nō auſculies ſermonē eiꝰ q̄ ꝯcedit
in principio ſolutiua fortia ꝛ myrabolanos et hiſſimilia: niſi illđ qđ
diximus. Jmmo oportet vt ꝓperes in p̄mis et lenias lenitate q̄dam
cū eis q̄ diximus illic. ¶ Sicut ſunt tamarindi quātitate. xl. ʒ. q̄ ifū
dātur in aqua calida in nocte et colentur: proijciantur deſuper ſi
racoſt aut tereniabin aut aqua duorū granatorum. ¶ Et ſicut de
coctio ſubleb cū tereniabin et paſſulis enucleatis. ¶ Aut īfuſio pru
norum cum tereniabin: aut ſiracoſt. ¶ Aut ſirupus vio l. et viole cō
dite. ¶ Et fortaſſe facit nucillago pſilij cum quibuſdam ſirupis ſi
cut eſt ſirupus prunorum lubricitatem et lenificationem et cum de
coctione lētium cum iuleb. ¶ Aut cliſteria lenia ſicut eſt cliſtere cum
decoctione altee et iuiube et ſebeſtem et radice lilij et oleo violato: ꝛ
ſucco ficle ꝛ baurach ſecundū modum quem ſcis. Et illud quan
do neceſſitas tangit ad ipſam. Rectum namq; eſt ne in potu detur
quod eſt ſicut ſorbitio ordei: neque ei ſimile: neque cibi niſi natura

tā lenificata:ꝛ ſi vētris ſolutio in principio in febre.tertiana pura
minoris ſit malitie ꝙ̄ eiꝰ ſīle in alijs:lꝫ ſit eiꝰ malitia iteruꝫ maxima.
¶Et quando eſt poſſibile vt flobothomes vſqꝫ ad tres periodos
fac. ¶Silr qñ times ꝙ ſit egritudo furioſa ꝛ facis illud:erit illud
qđ accidit de errore ſi accidit minusꝙ̄ aliud. ¶Et opꝫ vt non mo
ueas in die paroxiſmi aliq̇d niſi ꝑ neceſſitatē ¶Et nō cibes niſi
apud ꝯditiones ꝑdictas. ¶Aut ꝓuoces vrinam cum emulſiōe ſe-
minum:ꝛ oportet vt ſupueniat ei paroxiſmꝰ duꝫ eſt famelicꝰ:ꝛ nō eſt
in ſtomacho eius aliquid. ¶Immo oportet vt ſumat in potu ſiru-
pū acetoſū omni mane:ꝛ poſt duas horas aquā ordei in die in qua
nō eſt paroxiſmꝰ. ¶Et ſirupus q̇dē acetoſus poſt paroxiſmū eſt ꝯue
niēs. ¶Et ſimiliter ponere pedes ī aq̄ frigida ad trahēdū reſiduū
caloris. ¶Et ego magis diligo vt ſit in ſirupo acetoſo:ꝛ ꝓprie ī po
ſtremis emulſio ſeminū frigidorū ꝑdictorū:ꝛ ante paroxiſmū ꝑ tres
horas aut quattuor. ¶Et detˀ in potu iterū poſt paroxiſmuꝫ aqua
ordei. ¶Et quādo neceſſaria eſt ſubtiliatio regiminis:detur in po
tu ſicut aqua granatorū:ꝛ aqua melonis indi:ꝛ his ſimilia:ꝛ ī gra-
datim fiat eiꝰ regimē ſm modū ꝑdictū. Et quotiēs appropinquat
ſtatus ſubtiliet. Et in diebꝰ primis cibetur cū kiſt ordei et pane tri-
to cuꝫ aqua frigida:aut ſicut eſt:aut emulctū ex eo qui fit ex lacte
acetoſo ꝛ lentibꝰ. ¶Et quādo cibꝰ acetat ī ſtomacho nō detˀ ī potu
de aq̄ ordei q̄ nō eſt valde ſubtilis aliquid. ¶Et ſi neceſſariū fuerit
dare ipſi ī potu:ꝯfortetur parū cū decoctiōe radicis apij. ¶Si aūt
ſtomachus fuerit frigidior illo ꝛ febris nō magna ꝛ nō pura pona
tur parum piperis ſecundum ꝯſilium Hypo. ¶Qđ ſi ſigna ſignifi
cauerint ꝙ criſis eſt ꝓpinqua:tunc ſufficiat ei aqua ordei:ꝛ aqua
granatoꝝ dulcis ꝛ muzi:ꝛ ſirupꝰ acetoſus. ¶Et fructꝰ q̇dem qui di
liguntur eis ſunt granata dulcia ꝛ muzi:ꝛ pruna matura ꝛ īmatu
ra Melon vero indus eſt res maximi iuuamēti cū hoc ꝙ ipſe ſoluit
ꝛ prouocat ꝛ frangit vehemētiā caloris:ꝛ facit ſudare:ꝛ fortaſſe nō
nocet niſi paꝝ ex oleribꝰ cucurbita ꝛ cucumere ꝛ alkebedij ꝛ lactu
ca. ¶Et ſciās ꝙ intētio in eo quo cibantur patiētes tertianā:aut
eſt humectatio:ſicut datur eis in fine de extremitatibus alteriugi:ꝛ
de teſticulis gallorū ꝛ cerebellis hedoruꝫ cū q̇bꝰ nō eſt nauſea ꝛ vi-
tellis ouorū:aut eſt ī frigidatio ꝛ humectatio ſimul ſicut ī kiſt ordei
¶Et nō vltimes īfrigidatiōe multa ꝛ ꝓprie ī ꝑncipio:niſi īuenias
īflāmationē vehementē:aut timeas ꝯuerſionē eius ad cauſonidem
ꝛ continuam. ¶Quod ſi conſequatur criſis ꝛ videris digeſtionem
in vrina et eſt ſedimen laudabile quod cognouiſti:tunc ſi excuſat be
ne eſt:ꝛ ſi nō:cura tunc cum eo quo iuuatur natura ex prouocatio-
ne vrine aut ſolutione ventris aut vomitu aut fluxu ſanguinis na
riū:ꝛ nō agas contra ipſam ī hoc. ¶Quod ſi nō īuenis declinatio
nē manifeſtā:tūc euacua cū ſolutiōe vētris. Mā de illo ē ſcamonee ſe
xta.ʒ.I.ī iulēb. Aut decoctio myrabolanoꝝ cū tamarindis ꝛ tereniabin

et paſſulis et radicibus et caſſiafiſtula ſm ꝙ ſciuiſti: et tibi ineſt vt cõfortes eas cũ fumo terre ꝛ ſene ꝛ ſcamonea: et de illis q̃ ꝯueniunt eis tſſi ſunt trociſci ꝺ ſpodio ſolutiui. ¶ Deſcriptio. ℞. myrabola noꝝ citrinoꝝ enucleatoꝝ põdꝰ.ʒ.iiij. zuccari tabarzet põdꝰ.ʒ.xx. ſcamonee põdus ſexte.ʒ.I. bibaꝭ cũ aqua frigida: ꝛ poſt illud curentur cũ eũone. ¶ Et ſi fuerit illic caliditas ſupflua: et inflãmatio maxia cũ iã euacuaueris: tũc nõ erit ei malũ dare in potu aliqꝺ de extinguẽtibꝰ fortibꝰ de illis que dicta ſunt in regimine acute: ꝛ fortaſſe ꝯferũt ei empl'a ex eis. ¶ Balneo vero opꝫ ne approximet niſi poſt digeſtionẽ. Poſt digeſtionẽ aũt ꝛ apud declinationẽ eſt ipm melius eis: ꝛ ꝓprie ꝯſuetis quãuis error in intromittẽdo eos in balneo añ digõnẽ ſaluior eſt: ꝙ̃ ſuũ ſiƚe cũ alijs. ¶ Et opꝫ vt ſit balneũ eoꝝ tẽperatũ boni aeris q̇ ſit humidꝰ: in quo ſudẽt cũ facilitate: ita vt non inflãmentur eoꝝ corpa: et inungãtur cũ oleo vio. et roſ. ꝯquaſſato cũ aqua. et nõ ꝓlongẽt in eo morã: imo egrediantꝭ velociter: nã itẽratio eſt eis ꝯueniẽtior ꝙ̃ ſtationis ꝓlongatio: ꝛ ſi apud exituꝫ infundantur aqua tepida ſtent in ea ſm quãtitatẽ declinatiõis. Deinde cũ egrediunꝭ: ꝯuenit eis vt bibant vinũ albũ ſubtile multa cõmixtione ꝑmixtũ: ꝛ coopiantꝭ in locis ſuis: ſudabũt eñ ſudore vehemẽti: ꝛ ſi qd reſiduũ fuerit: digereꝭ: ꝛ poſt illud cibenꝭ cibis infrigidantibus et humectãtibus et oleribꝰ que ſunt illiꝰ modi. ¶ Et non timeas poſt declinationẽ potare eos vinũ plurimũ cõmixtũ. Uinuꝫ eñ fractuꝫ per cõmixtionẽ cõfert quãtitati reſidui eius in reſoluendo illud cuius neceſſaria eſt reſolutio: et ſuccurrit aque penetranti cum fortitudine ſua ꝛ ꝑmixtiõe eius qꝺ eſt in eo de calefactiõe pauca: quare infrigidat vehemẽter ꝛ humectat. ¶ Et ſi fuerint illic accidentia ſitis et dolor capitis et vigiliarũ et aliorũ: iã tibi preterijt eoꝝ cura. ¶ Et qñ poſt criſim remanet aliq̇d caloris inſeparabilis tunc tibi ſupereſt vt adminiſtres ſirupũ acetoſum cuꝫ ſuccis diureticis: aut in quo decocta ſunt ſemina et radices diuretice.

¶ De cura tertiane continue. ¶ Et ſcias ꝙ cura tertiane cõtinue eſt cura tertiane: ſed eſt decliuior ad obſeruationẽ diſpoſitionũ digeſtionis: et ad infrigidãdum cũ ſirupo acetoſo facto cum ſeminibus: vt ſemine citrulli: et ſemine endiuie proprie cõtritis: et poſt ipſum poſt duas horas datur in potu aqua ordei. ¶ Et ad ſubtiliationẽ cibi: et ad adminiſtrãda cliſteria lenia in principio. Et ad prouocationem: et oportet vt ſubtilient: et nõ ſumãt in potu de ſolutiuis in principio: neqꝫ approximent alicui eorum niſi eis que ſunt ſicut ſirupus violꝭ. et aqua fructuum: et non vtantur niſi cliſteribus lenibus.

¶ De cura tertiane non pure. Capitulum. 41.

Res in quibꝰ diuerſificaꝭ cura tertiane nõ pure ſunt res i qbꝰ ꝯcõicãt febres frigide ꝺ licẽtia ſcꝺa. ¶ Et fortaſſe ꝯcediꝭ illud

habētib⁹ purā.ſ.vt nō expectēt plurimū declinatiōis. Sed qm̄ ex
pectāt digōnē:qm̄ ē ꝓhibitū ei eis balneū:balneū eñ facit deſcēdere
flegma indigeſtū ꝓpter illud qđ effundit ad locū putredinis:ꝛ per
miſcet humorē maluꝫ cum putrido ꝛ reſoluit ſubtile:ꝛ facit rema-
nere ſpiſſuꝫ. ¶ Et ꝙ cibatio oī die iteꝝ:aut ꝓprie cibatio eſt ex eis q̄
illis nocent:imo oꝫ vt cibētur vno die ꝛ alio nō. Et ſit in cibis eoꝝ
qđ abſtergat ꝛ calefaciat parū. ¶ Et vt ſit cibatio ī principijs egri
tudinis ſpiſſior q̄ ſit in principijs pure:deinde gradati ꝑuenit ad
ſubtiliationē fortē ſicut eſt ſubtiliatio tertiane. ¶ Et vt ſit infrigi-
datio minor. ¶ Et vt cliſterizet in principio cliſterib⁹ acutiorib⁹.
¶ Et vt expectet digeſtio in ſolutiōe ventris eoꝝ plus. ¶ Et vt ſint
in aqua ordei eoꝝ virtutes digeſtiue reſolutiue ſicut eſt illud qđ di-
ximus in eo in cui⁹ ſtomacho acetat aqua ordei:imo fortiores q̄ in
illo. Fortaſſe eñ neceſſe eſt vt decoquant in ea iſop⁹ ꝛ origanū ꝛ cala
mētū ꝛ ſpica ſm̄ cōplexionē:ꝛ ſicla iuuatiua eſt eis:ꝛ ꝑmixtio aque
ciceris cū aqua ordei:ꝛ in fine ei⁹ cicer eſt iuuatiuū eis. ¶ Et opꝫ vt
cōſideret ꝓpinquitas non pure ad purā ꝛ elōgatio ei⁹ ab ea:ꝛ ſm̄
illud diuerſificet inter curā ei⁹ ꝛ curā pure. ¶ Quod ſi fuerit valde
ꝓpinqua pure:tūc diuerſifica inter eas diuerſificatōe parua. ¶ Et
cū videris vrinas eoꝝ groſſas tūc flobothomia. ¶ Et cū flobotho
maueris nō indigebis cliſteri. ¶ Et ſcias ꝙ nō eſt res magis iuuās
eos q̄ vomit⁹ poſt cibuꝫ. ¶ Et de ſolutiuis in principijs ei⁹ q̄ ſunt
ꝓpinquiora equalitati eſt aqua algeniabin decocti ꝛ ſirupus ace-
toſus:ꝛ fortaſſe ponem⁹ in ea caſſiafiſtulam:ꝛ fortius illo eſt vt po
nas in ea virtutē turbith. ¶ Et cliſteria in p̄cipio ſunt magis di
lecta q̄ ſolutiua alia:ꝛ ſunt cliſteria in q̄b⁹ eſt ꝯt⁹ albaſce ꝛ camo-
mille ꝛ ſicle ꝛ cartami:ꝛ viol.ꝛ ſebeſtē ꝛ fic⁹ ꝛ odor turbith:ꝛ ex eis eſt
caſſiafi.ꝛ oleū ſiſaminū ꝛ baurac.ꝛ fortaſſe idiget vno iſtoꝝ ſm̄ elō
gationē febris a pura. ¶ Adiuuātia aūt ad digeſtionē ſunt ſicut ſi-
rup⁹ acetoſus permixt⁹ cuꝫ aliquāto de geleniabin:aut ſirup⁹ de ra
dicib⁹. ¶ Et poſt ſeptimū ſunt decoctio abſynthij:eſt eñ iuuatiua
ſubtiliatiua materiei ꝛ ꝯfortatiua ſtomachi:ꝛ ſil'r aqua feniculi et
aqua apij cū ſirupo acetoſo:ꝛ ſi pertranſit. 14. tūc nō eſt malū da-
re in potu trociſcos roſ.minores. ¶ Si aūt egritudo ꝓlongat non
inueniem⁹ excuſationē quin dem⁹ ea q̄ ſunt trociſci de eupatorio ꝛ
decoctiōis ei⁹:ꝛ calefactio partiū hyppocūdrioꝝ eſt hui⁹ generis ꝛ
emplaſtratio mirach eoꝝ iteꝝ cū eis q̄ digerūt ꝛ maturāt ꝛ mollifi-
cant tenſionē cū venerit illuc. ¶ Cū ergo ſciueris ꝙ digeſtio iam ad
uenit:tūc euacua:ꝛ ꝓuoca ꝛ nō cures. ¶ Et de euacuationib⁹ bonis
eis eſt vt ſumant hierepigre.ʒ.v.ſucci lactuce ꝛ eupatorij amboꝝ.ʒ.
iij.ſeminis apij mirabol.citrinoꝝ chebuloruꝫ añ.ʒ.v.turbith.ʒ.vij.
fiāt pil.ex eis cū aqua apij ꝛ ſit doſis ei⁹.ʒ.ij. ¶ Et de illis ē decoctio
bona inuētione nr̄a. ℞.eupatorij abſinthij mirabol.kebuloꝝ.ana
ʒ.v.ſeminis melonis:ſeminis cucumeris ꝛ citrulli ſeminis apij pol-

currit ad ipſm ex carne molli. ¶ Et caliditas in cauſone quidem ſm
plurimũ nõ eſt ita fortis in exteriorib⁹ ſicut fortitudo eius in inte-
rioribus: ⁊ eſt cõfractio in ea levior ꝙ̃ in alijs. ¶ Et in facta quidẽ
ex colera fortia fiũt accidẽtia mala ex vigilijs ⁊ inquietudie ⁊ aduſtiõe
et ꝑmixtione mẽtis et fluxu ſanguinis nariũ ⁊ dolore capitis et pul-
ſatione tẽporũ et ꝓfunditate oculorũ et ſolutione vẽtris cuȝ colera
pura et caſu appetit⁹. ¶ Et qñ accidit infantib⁹ abhorrẽt mãmil-
lam: et nõ recipiũt eam ⁊ corrumpiť illõ qȯ ſugiť de lacte: et acetat.

¶ De cura cauſonidis. Ca. 44.

EST cura tertiane pure. ¶ Et cũ indigent euacuatione ſicut cũ
illis q̃ dicta ſunt: tũc feſtinatio eſt melior. ¶ Cõplementũ vo ẽ
apȯ digeſtionẽ. ¶ Et nõ flobothomeť: fortaſſe eñi inflãmabit eos:
et fortaſſe iuuabit eos ſi fuerit illic turbiditas ⁊ rubedo. ¶ Uerum
indigẽt ſubtiliatione et regimine vehemẽtiore et infrigidatione
actu ei⁹ qȯ ipſi ſumũt. ¶ Et cũ ti mes caſuȝ ṽtutis: eſt neceſſariũ ci-
bare eos q̃uis nõ appetãt ⁊ ꝓprie in eo ex q̃ reſolviť res plurima.
Multoties eñi aduenit eis boliſm⁹ ꝓpter priuationẽ ſenſus: ⁊ indi-
gent lenificatiõe in principio fortiori. ¶ Et curationib⁹ febris acu-
te ꝑdictis ſm oẽs ſpẽs narratas. ¶ Et qñq; cõueniẽs ẽ vt dormiãt
apȯ tẽporẽ ꝑuuȝ febris ſup aquã tamarindoꝝ: ⁊ qñq; poniť i ea pa-
rũ cãphore. ¶ Et diligiť eis ſirup⁹ acetoſus: aut emulſio ſemis por-
tulace: aut emulſio ſeminis endiuie: ⁊ melon alchin eſt bon⁹ valde:
⁊ ſit ꝯtent⁹ potatiõe aq̃ frigide ſm qȯ dixim⁹ illõ. Si aũt nõ fuerit
qȯ ꝓbibeat: deť in potu de ea ẽt vſq; ad ſatietatẽ. Et fortaſſe adue-
nit eis ꝑmixtio mẽtis ⁊ obliuiſcunť petere aquã: q̃re opȝ vt ſorbeant
de ea paulatim ſorbitiones plurimas: ⁊ ꝓprie in eȯ cuius linguaȝ vi-
des ſiccam. ¶ Et cura accidẽtia eius ſuperflua cũ eis q̃ dixim⁹ in ca-
pitulis ſuis. ¶ Et opȝ vt caueať in eis ſupfluitas ſanguinis nariũ
eſt eñi de eis in quibus magnificatur timor apud eos. ¶ Et opȝ vt
obſerueť anhelitus eorũ ⁊ nõ dimittas partes pectoris ſpaſmari.
¶ Et opȝ vt obſerues capita eorum cũ aceto ⁊ oleo roſ. ⁊ ſandalis ⁊
aqua ro. ⁊ cãphora ⁊ his ſimilib⁹: ⁊ embroces cũ decoctionib⁹ in qui-
bus decocta ſunt ea q̃ dixim⁹. ¶ Et quãdo fortes ſunt in eis vigi-
lie: tunc cura eos. ¶ Et non eſt malum vt in potu des ſirupum de pa-
pauere etiã ⁊ ſi ſit de nigro in huius diſpoſitione. ¶ Et in fine eius
da in potu trociſcos qui conueniũt eis: ſicut ſunt trociſci de cãpho-
ra. ¶ Et in illa hora cõuenit eis ſirupus acetoſus cũ emulſiõe ſemi-
nis cucumeris: ⁊ ſeminis endiuie ⁊ ſe. portulace: de vnoquoq; eoꝝ ſit
pondus. ℥. ij. ſirupi acetoſi ſit pondus. ℥. xxv. vſq; ad. xxxv. ſȝ ꝙ vť.
Et ſi fuerit illic vẽtris ſoluo: tũc deť trociſci de ſpodio conſtrictiui.
Trociſci boni. ℞. ſpodij ro. añ. ℥. ij. ʒ. croci ſextã. ℥. ſ. ſemis portula-
ce: ſemis ẽdiuie. añ. ℥. iij. ſeminis cucurbite: ſeminis cucumeris. añ.
℥. ij. ſandaloꝝ. ℥. ſ. ʒ. ſucci liq̃ritie amili. añ. ℥. ſ. cãphore ſextã. ℥. j. ʒ. ⁊
doſis ei⁹ ſit. ℥. ſ. ⁊ iterũ roſ. ℥. iiij. ſe. melonis citruli cucumeris ⁊ portu-

ponit cū reliq̄s febrib⁹: q̄ꝛ putredo in ſanguine ē colis ol būoꝛ: et in hoc ē ꝯtradictio q̄buſdā intētionib⁹ ſuis in q̄ nō eſt neceſſe plon gare ſermonē q̄ꝛ nō iuuat cū eo medic⁹. Et cā q̄dē hui⁹ feb. ē reple tio: ꝛ oppilatio: ꝛ mltitudo exercitij: ꝛ ꝓprie nō ꝯſueti: ꝛ dimiſſio eua cuatiōis: deinˉ vſus exercitij laborioſi: ꝛ q̄nq̄ facit putredinē in eo multā aq̄ſitas ſanguis ex ꝯmixtiōe fructuū aquoſoꝝ: q̄re ꝯuertit ad putredinē: ꝛ mltitudo būoꝛis crudi in eo ē ꝓpinq̄: q̄re ꝑparat ip ſuꝫ ad putredinē ſicut q̄ gn̄at ex cucumere ꝛ alketed ꝛ piris ꝛ ſilibus. Et hec q̄dē febris ē cōtinua q̄ nō tepeſcit ꝑ ꝯmunitatē materie: ꝛ ei⁹ adherētiā vſq̄ ad criſiꝫ aut mortē: ꝛ ei⁹ ſpēs ſunt tres. Quaꝝ ſal uioꝛ ē paugmaſtic⁹: q̄ꝛ reſolutio in eo ē maioꝛ q̄ꝫ putrefactio inci piēs cū difficultate: ꝛ nō ceſſat diminui. Deinˉ ē hōten⁹ ꝛ fortaſſe ſi milat. vij. dieb⁹ ꝛ nequoꝛ eoꝝ ē augmaſtic⁹: q̄ꝛ reſolutio in eo ē minoꝛ q̄ꝫ putrefactio. ¶ Et ei⁹ criſis ē vſq̄ ad ſeptimū ſꝫ plm. ¶ Et ei⁹ cō ſumptio ē cū euātiōe aut ſenſata aut inſenſata. Et q̄nq̄ ꝑmutatur ad cauſonidē ꝛ ad ſirſen. ¶ Et q̄nq̄ ꝑmutat cū ifrigidatione plia ad litbargiā: ꝛ q̄nq̄ ꝑmutat ad variolas ꝛ morbillū: ꝛ q̄nq̄ accidit in ea ꝓfunditas ſomni: ꝛ inflatio vētris ex q̄ ꝓuenit ſicut vox tym pani: ꝛ non deponit eā vētris ſolutio cū rarificatione: ꝛ q̄ñ ſolutio vē tris nō vꝫ deinˉ egredit aſaſ viridis lata ꝓprie ē de ſignis mortis.

¶ De ſignis. Ca. 46.

Signa febris ſanguinee ſunt. Adherentia febris: ꝛ rubedo fa ciei ꝛ oculoꝝ ꝛ inflatio venarū ꝛ tēpoꝝ: ꝛ repletio cōpleta abſq̄ rigore ꝛ nō ē ſudoꝛ niſi apō criſim: ꝛ multotiēs aſſociat ei pruritus in naſo: ꝛ in loco colli in quo ponūtur vētoſe. Et cōſtrictio in anbeli tu. Et multotiēs accidit eis ꝓfunditas ſomni. Et difficultas ſmo nis ꝛ eſt malū. Et ſilr apā gutturis ꝛ duarū amigdalaꝝ ꝛ vue: ꝛ cur ſus lachrymarū. ꝛ caliditas ei⁹ eſt plurima ꝓpter būidītatē vaporo ſaꝫ ꝛ lachrymalē nō exiccatā: ſicut ī cauſonide: ꝛ pulſus ei⁹ ē magn⁹ leuis plen⁹ velox frequēs valde diuerſus nō plurime diuerſitatis: et eſt minoris diuerſitatis et velocitatis q̄ꝫ in cauſonide: ꝛ nō ē caliditas ei⁹ ī termino cauſonidis ꝛ tertiane forti. ¶ Et illi⁹ q̄ ex ea ē a pu tredine caliditas ꝛ accidētia ſunt vehemētioꝛa: ꝛ cura ei⁹ eſt diffici lioꝛ ꝛ magis ſilis cū cauſonide. At vō ſubtilitas ſanguinis ꝛ groſſi tudo cognoſcunt ꝓpter illō qō egredit de eo: ꝛ ſynocha feruida eſt res magis ſilis in ꝑncipio ſui febri ephimere: vex caliditas ei⁹ ē pue mordicatiōis ꝛ leſſionis ꝛ inuenit ex ea inflāmationē ꝛ diſniā ꝛ ē plm impreſſiōis ei⁹ ꝓpe coꝛ. Putrida vō ē eq̄lis ꝛ ſilis equali ſm plm.

¶ Signa aūt ꝑmutationis ei⁹ ſunt cuiuſq̄ eorum ad qō ꝑmutat: vt ꝑfocatiōis ꝛ apātū gutturis ꝛ duaꝝ amigdalaꝝ: ꝛ tu iā ſciuiſti ea ꝛ ſigna variolaꝝ ſcies: ꝛ ſigna ſirſen ꝛ doloris capitis ꝛ ꝑmixtionis mē tis ꝛ alioꝝ iā ſciuiſti. ¶ Signa vō lōgitudinis ei⁹ ſicut iam ſciuiſti ſunt ex poſtpoſitione ſignoꝝ digeſtiōis: ꝛ tornalitate faciei: ꝛ diuerſi tate diſpoſitionis ei⁹ in ſpacio ſuo ex additione ꝛ ſtatione ꝛ diminu

tione: ita vt ſit qſi ipſa ſit tepid a. Illō eñ ſignificat q ſanguis eſt plenus hūoꝛe crudo. Spaciū vo criſis ei⁹ ſignificat apparitio ſignorū digōnis: q ſi tardaꝫ vſq poſt tertiū ꝗrtū: nō fit criſis in ſeptimo Et mltotiēs qdē fit criſis ei⁹ i ꝗrto. ¶ De cura fe. ſanguis. Ca. 47.

Intentio in curatione febꝛis ſanguinis eſt euacuatio pluri mi vſq ad ſincopim: ⁊ ingroſſatio ſubſtātie ſanguinis ſi fuerit ſubtilis valde aquoſus ⁊ coleric⁹: ⁊ infrigidatio ei⁹: et mūdifica tio: ⁊ ſubtiliatio ipſius ſi fuerit groſſus ⁊ ſumpſerit eger pri⁹ genera tiua ſanguinis groſſi: ⁊ generatiua hūoꝛis crudi: ⁊ digō materiē fa cientis febrē ⁊ ei⁹ reſolutio. ¶ Euacuatio aūt nō eſt aliqua ſicut flobotbomia ex manu in quacūq boꝛa accidat: et nō expectaꝫ criſis neq digō: niſi ſit repletio nauſeatiua: tūc eñ caue eā ⁊ remoue ipſam. Qḋ ſi febꝛis pſeuerauerit: tūc flobotboma: ⁊ non ceſſes flobotbomare donec eger appꝛopinquat ſyncopi: aut cadat in ſyncopiꝫ ſi coꝛpus fuerit foꝛte. Syncopis nāq infrigidat cōplexionē foꝛtem Et ſcias q flobotbomia ⁊ ſumere in potu aquā frigidā qñq excuſant ab infrigidatione alia. Et partitio quidē in ea eſt melioꝛ ſi nō fuerit qḋ neceſſariū faciat feſtinationē nā foꝛtaſſe erit in ea que eſt infra appꝛopinquatione ſyncopis vltimatio: ⁊ foꝛtaſſe ſequeꝫ flobotbomiā vltimā ſtatim fluxus ventris coleric⁹ ⁊ ſudoꝛ quē opoꝛtet oī boꝛa abſtergere donec cōtinuetur: foꝛtaſſe eñ ſaluabitur cū eo: ⁊ ſuccurraꝫ ei qḋ accidit de debilitate ⁊ ſyncopi cū cibo ſubtili ⁊ quiete. ¶ Et opꝫ vt pmittaꝫ lenificatio nature cū illis q ſciunꝫ de illis q ſunt ſicut duoꝝ granatoꝝ aqua. ſ. dulcis ⁊ muzi vſq ad terminū: ⁊ ſiracoſt ⁊ tamarindi ⁊ colliria leuia de qbus dixim⁹. ¶ Et qñq eſt neceſſariū apud digeſtionē euacuare cū eis q ſunt ſicut myrabolani ⁊ fumusterre ⁊ caſſiafiſtula ⁊ his ſimilia de illisq ſciuiſti. Qḋ ſi diſpō nō tolerat flobotbomiā in manu flobotbomeꝫ vena q ē in coꝛnu frōtis: aut ponanꝫ vētoſe. ¶ Si aūt nō pꝛeparaꝫ aliquid eoꝛum et hoc pꝛopter accidēs quod pbibet: tunc fac ſolutionē vētris ſm modū qui eſt in cauſonide. ¶ Et regimē ſit in eis que aperiūt ⁊ incidunt et ſedāt ebullitionē. ¶ Et ſi acciderit ex flobotbomia ſyncopis: ciba eum pane cum aqua agreſte. ¶ Quod ſi accidat fluxus ſanguinis nariū per ſe nō abſcindatur: niſi cū appꝛopinquauerit ſyncopis. ¶ Sanguinis vero ingroſſatio fiat cū eis que ſunt ſicut rob iuiubarum: et eſt vt decoquantur. c. iuiube cū lib. x. aq̄ donec remaneat tertia ⁊ inſpiſſenꝫ cū zuccaro ⁊ quāto plus minoꝛatur zuccarum tāto eſt melius. Et lentes iterū pꝛopꝛie pparate cū aceto acetoſo foꝛti ſunt huius generis: ⁊ caue ne des in potu rob iuiubaruꝫ aut coꝛp⁹ lentium materia exiſtente groſſa. ¶ Eius vero infrigidatio fit cum eis que ſunt ſicut aqua lentium infrigidata et aq̄ lactuce infrigidata: ⁊ ſumere in potu aquam frigidam ſi non fuerit qḋ pbibeat: ⁊ foꝛtaſſe ſumitur in potu donec tremere faciat: et faciet: foꝛſitan eñ ſanat eum: ⁊ quādoq permutaꝫ febꝛis ad flegmaticā

ꝛ curatur cum trociſcis de roſis ꝛ ſimilibus. Et hec quidē cura eſt quorūdam antiquoꝝ: ꝛ ſecuti ſunt eam quidam modernorū. Dare autem in potu aquam ordei eſt curatio conferens ei: ſed cum lenita te nature. Et melior horarū ad hoc eſt hora vehemētis ebullitiōis ꝛ anguſtie ꝛ inflammatiōis ꝛ frequentie pulſus cordis. Et ſcias ꝙ eſſe contēt⁹ infrigidatione ꝛ dimittere flobothomiā ꝛ ventris ſolutionē addit in oppilatione ꝛ coartatione: quare additur putredo ꝛ caliditas in reliqua diſpoſitione.

¶ Mundificatio eſt fiat cū eis q̄ ſunt ſicut ſoluentia coleram ſm̄ reſponſionem neceſſitatis virtutis ꝛ debilitatis cū digerentib⁹ humorem crudum: qm̄ fortaſſe ipſa eſt cauſa in putrefactione ſanguinis. ¶ Et in fine eius da ei in potu que ſunt ſicut trociſci de cāphora ꝛ trociſci de ſpodio: ꝛ da ei in potu. ¶ Iſti etiā trociſci ſunt boni ℞. ſpodij. ℥. iij. ſeminis portulace. ℥. v. ſeminis cucumeris. ℥. iiij. ſeminis cucurbite. ℥. vj. gūmi ꝛ dragagantiꝛ amilli oīm. añ. ℥. iij. ſucci liquiritie pondus. ℥. vij. fiant ex eis trociſci. ¶ Deſcriptio alia ꝛ propꝛie apud debilitatem apoſtematis. ℞. roſaꝝ. ℥. iij. ſucci berberis. ℥ ij. ſeminis cucumeris ꝛ melonis ꝛ citruli ꝛ portulace ꝛ ſpodij oīm añ. pondus. ℥. i. gūmi ꝛ dragaganti ꝛ amili oīm. añ. ℥. ſ. rauedſceni ꝛ croci ꝛ cāphore oīm. añ. pond⁹ quarte. ℥. ſ. fiant trociſci.

¶ Cibi vero ſint illi q̄ fiunt ex iuiubis ꝛ qui fiunt ex lentibus cū aceto ꝛ granatis ꝛ ſumach. Et ſi ſit aliquid eorum cōſtrictio cuius timeatur: frangatur cū ſiracoſt ꝛ prunis: ꝛ cū eo qđ fit de curcubita ꝛ cum herba acetoſa. Et ei⁹ fruct⁹ ſint pira de ſceni ꝛ granata ꝛ mala de ſceni. ¶ Et ei⁹ olera ſunt cucumeres ꝛ cucurbite ꝛ albethed ꝛ endiuia ꝛ olus benedictum ꝛ acetoſa ꝛ coriādrū: ꝛ q̄ ſunt eis ſimilia. ¶ Et ſi accidat dolor capitis aut pulſus cordis aut vigilie aut profunditas ſomni aut fluxus ſanguinis narium ſuperfluus deſtruens virtutem ꝛ alia de accidentibus ſuis: cura cum eis q̄ docuimus te in loco ſuo.

¶ De febre flegmatica. Ca. 48.

Sciuiſti ꝙ febris putredinis flegmatis qn̄ꝙ eſt paroxiſmalis Et qn̄ꝙ eſt inſeparabilis: ꝛ ſciuiſti cauſam in hoc. ¶ Et ſunt ei hore ſicut reliquis febribus. Et minor horarū ſui principij ſm̄ plurimum eſt. 18. dierum. Et eius eradicatio in pluribus eſt itra. 44. dies. ¶ Et ſaluior earum eſt illa que eſt mundorum temporuꝫ: ꝛ precipue illa que eſt multi ſudoris: ſignificat eīm ſubtilitatem materiei ꝛ paucitatem eius ꝛ raritatem corporis. Longior ergo partium huius egritudinis eſt augmentum: q̄uis eius declinatio iterum ſit lōgior declinatione tertiane vt plurimum. ¶ Et flegma quidem putridum quandoꝙ eſt vitreum: ꝛ quādoꝙ eſt acetoſum ꝛ quādoꝙ eſt dulce: et quandoꝙ eſt ſalſum. Et tu iam ſciuiſti quomodo ex ſalſo fit cauſon. ¶ Et plurimum quidem accidit febris flegmatica humidis et quietis et ſenibus et infantibus et patientibus nau

ſeatiuā ſatietatē ⁊ exercitātib⁹ ⁊ balneantib⁹ ſe ſup repletionē ⁊ hn̄
tib⁹ eructuationē acetoſā: ⁊ habentibus repletionē ⁊ patiētib⁹ de
ſcenſū hūoris ⁊ fit catarr⁹ ad ſtomachū qui putreſit in eo. Et par
quidē euacuat a leſiōe in ore ſtomachi. ¶ Et ſcias ꝙ cū oī febre cū
qua eſt frigus ↄſtringit pulſus et minorat.

¶ De ſignis flegmatice periodice. Cap. 49.

Illa quidē in qua cauſa eſt flegma vitreū aut acetoſum fri
gus multiplicat valde: ⁊ rigor in vitreo eſt vehementior. At
frig⁹ nō incipit in ea ſubito: imo paulatim in extremitatib⁹: dein
de pueniūt ad hoc vt fiant ſicut nix q̄ nō caleſiūt niſi cū difficultate:
neqꝫ caleſiūt ſubito: neqꝫ ſm gradationē cōtinuā: imo paulatim cū
reditu frigoris. Et fortaſſe commiſcetur frigori eius in pncipio ri
gor. Fit ergo frigus propter illud quod non putruit: ⁊ horripila
tio ppter illud qđ iam putruit. Et mai⁹ frigus ei⁹ ⁊ ipſi⁹ rigor ſunt
in periodis ſtans. ¶ Et hec qdē febris nō eſt ex materia q̄ facit pū
ctionē: ita vt ſit cauſa rigoris in via expulſiōis. Putredo nāqꝫ ei⁹
eſt putredo rei leuis ⁊ icipit cū grauitate ⁊ pfunditate ſomni. Et
multotiēs incipit in paroxiſmis primis ſine frigore: ⁊ neqꝫ eſt rigor:
immo poſtponit vſqꝫ ad tp̄s. Et fortaſſe erit frig⁹: ⁊ nō erit rigor.
Et multotiēs incipit cū ſincopi ⁊ nō fit. ¶ Et in hac quidē egritu
dine multiplicat ſincopis ppter debilitatē oris ſtomachi ⁊ caſum
appetit⁹ ⁊ priuationē aliſtimbre q̄ eſt fundamētū materiei nutrimē
ti ⁊ virtutis. ¶ Illā vero q̄ eſt ex flegmate ſalſo ſequit horripilatio
⁊ nō fit vehemēs frig⁹ eius. ¶ Illam aūt que eſt ex flegmate dulci
raro antecedit in principio vſqꝫ ad plurimos paroxiſmos horripi
latio: neqꝫ frigus: neqꝫ rigor.

¶ Et plurimū qdē periodi febris flegmatiſ incipiūt cum ſincopi.
¶ Et iam apparet in ea in principijs calor vehemētior. Et in po
ſtremis minoratur illud. Et eſt ſimile vt ſit cauſa in hoc qm̄ putre
do antecedit prius ad magis dulce ⁊ magis ſalſum ⁊ magis ſubti
le: deinde ad groſſius ⁊ frigidi⁹. ⁊ tactus caliditatis eius in primis
eſt debilis ⁊ vaporoſus: deīde cum prolongat poſitio manus ſuper
membrū ſentit man⁹ acuitatē ⁊ mordicationē. Veruntamen non
eſt ſimilis neqꝫ equalis in omnibus ſuper que cadit manus: immo
eſt diuerſa: qm̄ inuenit in loco vno aſperitatem: ⁊ in loco alio lenita
tē: ⁊ eſt quaſi caliditas colere poſt rem cribellatam: qm̄ flegma viſ
coſum eſt: quare diuerſificat eius paſſio a caliditate: ſicut accidit in
reliqs viſcoſis cū ebulliūt: ip̄a em̄ diſrūpūt i qbuſdā locis: ⁊ nō diſrū
pūt i locis alijs: ⁊ qliſcūqꝫ ſit caliditas eius ſm plurimū minor ē ꝙ
vt inflāmet ⁊ anguſtiā faciat ⁊ magnificet deſideriū aeris frigidi ⁊
aq̄ frigide ⁊ inſpiſſatiōis et rarificatiōis anhelit⁹ magni ⁊ exſufflā
tis ⁊ multotiēs quidē accidit caliditati eius vt ſedeat tp̄e q̄ habet
quātitatem hore vnius aut duarum horarum: quare exiſtimatur
ꝙ ipſa iam peruenit ad ſtatū cum ipſa adhuc ſit in augmento vi

debis eſſe eã iam incipere augmentari: ⁊ ſimiliter ſunt ei in declina
tione ſtationes. ¶ Et febres quidẽ flegmatis ſunt multe opilatio-
nis ꝑpter multitudinẽ humiditatis ⁊ vaporis ſui ⁊ pauci ſudoris
ꝑpter viſcoſitatẽ humoris: ⁊ cũ ſudare facit: eſt res nõ exuberãs: et
de ꝓprioribus ſignificationib⁹ eius eſt paucitas ſudoris ⁊ priuatio
eius. ¶ Et ſitis quidẽ minorat̃ in febrib⁹ flegmatis niſi ꝑpter cau
ſam ſalſedinis: aut cauſam vehemẽtie putredinis eius: et cũ hoc eſt
minor ꝙ̃ ſitis q̃ eſt in alijs. ¶ Et inflatio laterũ multiplicat̃ in eis:
⁊ qñq; accidit cuti lateris vt ſubtiliet̃ cũ tenſione. ¶ Color autem
patientiũ flegmatis febrẽ eſt decliuis ad viriditatẽ ⁊ citrinitatem
currẽtes in albedinẽ ita vt ſit illud qḋ aggregatũ eſt ſicut color plũ
bi vſq; in ſtatũ: et raro quidẽ rubet color in eo cuius rubedo ſit ru-
bedo in ſtatib⁹ reliquaꝝ febriũ. ¶ Pulſus vero eius eſt pulſus puus
ſubmerſus debilis rarus in primis: deinde ſit frequẽs in fine. ¶ Et
frequẽtia quidẽ eius ⁊ eius paruitas vehemẽtior eſt quã frequẽtia
quartane ⁊ tertiane ⁊ eius paruitas. ⁊ vehemẽtia frequẽtie eius eſt
ꝑpter vehementiã paruitatis ipſi⁹. Uerũ nõ eſt velocior pulſu quar
tane: ⁊ qñq; eſt tardior eo: aut ſimilis ei in ꝑmis: ⁊ eſt vehemẽtis di
uerſitatis cũ priuatiõe ordinis: ⁊ parui ⁊ debiles ex eis ſunt in di-
uerſitate eius plus: ⁊ ſignificatiões quidẽ pulſus ſup ea ſunt de cer
tioribus ſignificationib⁹. ¶ Urina aũt eius in primis quidẽ eſt al-
ba ſubtilis: ꝑpter multitudinẽ oppilationũ ⁊ frigoris: deinde ſit ru
bea ꝑpter putredinẽ ⁊ ꝯturbatur ꝑpter malitiã digeſtiõis: ⁊ qñq;
alterat̃ indiſpoſitio vno tꝑe: ⁊ qñ mũdificabitur ex materia groſſa
⁊ reſolnetur putridũ ⁊ redibunt opp latões dealbabitur vna hora
⁊ alia qñ remanet intra materiã groſſam ⁊ diſpoſitiõem putredi-
nis: et aqua hora opilationũ eſt alba: deinde qñ putreſit res pluri-
ma, poſt illud expellitur et aperit opilationes rubet vſq; quo veniat
ſup opilatiões qḋ o pilat eas vice alia de illo humore. ¶ Eius vero
egeſtio eſt lenis ſubtilis flegmatica. ¶ Et de eis q̃ ſignificant⁹ ꝙ fe-
bris eſt flegmatica eſt vt ſit paroxiſmus eius. 17. horis ⁊ dimiſſio ei⁹
6. horis. Et nõ eſt dimiſſio eius mũda: qñ materia cũ groſſitudine
⁊ viſcoſitate eſt multa. ¶ Et ſignificãt ipſam etas: et ꝯſuetudo: et tẽ
pus: et regio: et cibi: et aduent⁹ cauſarũ antecedentiũ ex ſatietate
nauſeatiua. Et ſignificãt ipſam forma ꝑdicta ex colore faciei et in
flatione eius et lenitas tactus et debilitas oris ſtomachi et caſus
appetitus: et qñq; magnificatur in ea ſplen. ¶ Et ſequit̃ eam eru-
ctuatio acetoſa in pluribus horis multotiens.

¶ De ſignis flegmatice inſeparabilis et eſt illa que
nominatur latica. Capitulũ. 50.

Sunt ſicut reliqua ſigna febris flegmatice ꝑter eradicationeȝ
et qḋ ſimilat̃ eradicationi. Et apud inceptionẽ fiũt rigor ⁊ fri
gus et horripilatio: et eſt res magis ſilis cũ ethica. Et ſit illic rigor
in. 6. horis aut tãtũ ſuperãs illũ qui ſit in piodica: nã piodica iteȝ

nõ euacuatur a reſiduo: verũtamen eſt occultũ non apparens.

¶ De febribus que ſunt ſm plurimũ de genere flegmaticarũ: et ſunt quandoqꝫ ex colera: et non ſunt ex eis que fiunt ex melancolia a proprietate cum nominibus et iudicijs. Cap. 51.

Et ſunt febres empialos et liparia: que ambe ſunt de ſumma febriũ in qͣbus diuerſificant loca caloris et frigoris intus et exterius ꝑpter diuerſitatẽ et locũ eius qd putrefit et qd non putrefit: et ſunt tres diuiſiones febris appropriate. Sincopalis humoroſa: et febris ex ſincopi minuta ſubtilis: et febris diuturna et nocturna.

¶ De febre in qua occultatur frigus et apparet in ea calor: et eſt empialos. Capitulũ. 52.

Hec febris fit ex flegmate vitreo: ſed eſt cõprehenſum in occulto et ꝓfundo qd infrigidat vbi eſt. Uerũ ipſi accidit iã putredo: quare ſpargitur ex eo vapor eius qd computruit: et diſpartitur et inflammat in exterioribus: et illud qd nõ eſt putrefactũ infrigidatur in interioribus. et eius quidẽ frigus nõ appet in huiuſmodi tpe qñ eſt quietũ: et aſſociat ei: et non patit ab eo qd occurrit ei: poſtqꝫ ergo incipit in eo putredo: mouet et infrigidatur infrigidatione quadam qͣuis nõ perueniat ad hoc vt cõmunicet toti corpori.

¶ De ſignis. Capitulum. 53.

Signa eius ſunt eadẽ que predicta ſunt. ¶ Et ꝙ eius vrina eſt frigida cruda minoris caliditatis ꝙ̃ vrina aliaꝝ ſui gñis. Et pulſus eius eſt rarus: tardus: et ipſa ſm plurimũ additur omni die. Uerum ꝑpter groſſitudinẽ materiei ſue cõuertit qñqꝫ in quartanam et tertianã: qñ hmõi materia in corpe eſt parua et pue putrefactionis ignea: et paucitas quidẽ eſt ex cauſis elõgatiõis periodi. Et ꝑpterea ꝙ paroxiſmꝰ nõ redit omni die nõ remanet hec febris cum ſit flegmatica: ſed ꝑpterea eſt flegmatica: qꝛ putredo eius eſt putredo flegmatis: et hec non extrahit eã ab hoc quin ſit flegmatica: ſed ꝑpterea ꝙ putredo eſt putredo flegmatis nõ ꝑpterea ꝙ paroxiſmus nõ redeat omni die. Spaciũ ṽo paroxiſmi eius eſt ex. 4. horis vſqꝫ ad. 24. horas. Et ſm plurimũ cõſumitur ante illud qñ hec materia non eſt cum illa multitudine.

¶ De febre in qua occultatur calor: et apparent in ea frigus et eſt liparia. Capitulum. 54.

Hec febris ſm plurimũ eſt flegmatica. Et qñqꝫ eſt colerica ex colera groſſa valde. ¶ Quãdo aũt eſt flegmatica: eſt quoniã flegma intrĩſecũ qñ inflammat et putrefit: calefacit illum locũ: qñ nõ reſoluitur niſi qñ putredo calefacit exteriora corpis cũ ſparſione vaporis ſui calefactione plurima: et qñ virtus effundit ad locum vbi eſt leſio: tũc euacuant exteriora a calore: quare infrigidant ꝓpue qñ in exteriorib9 ſunt flegmata cruda vitrea frigida: et iterum qñ reſoluit multotiẽs ex eo vapor q̃ nõ putruit: ſꝫ eleuat et facit caliditatẽ et aſſociat ei caliditas ſpaci o guo: deinde ſeꝑatur ab eo ſe-

parationevaporis aq̃ calefacte. Cum ergo ſeparatur ab corſuit in radice añ putredinẽvehemẽtis frigiditatis reditⁱnfrigidat corp⁹ ¶ Mod⁹ ãt quo fit colerica eſt: qñ colera qñ eſt pauca ⁊ intrinſeca ⁊ putrefit ⁊ calefacit locũ ⁊ nõ reſoluit ex ea aliquid: accidit qd̃ dixim⁹ in ſua compare ex flegmate. Et appropriatur hec colerica taburos nomine. Verũ liparia eſt nomẽ gñis ⁊ eſt longioris ſpacij q̃ hemitrite⁹. ¶ Et hʒ aliq̃s vt dicat qũo erit febris ⁊ nõ pcedet in ea caliditas ex corde i totũ corp⁹: Illd̃ nãq; qd̃ narrat ẽ d̃ gñe ei⁹ i q̃ nõ pcedit cl'itas ex corde i totũ corp⁹. ¶ Reſpõſio itaq; ẽ q̃ in terminis harũ rez attẽdit vna cõditio: vt nõ ſit qd̃ phibeat. Sicut diffinim⁹ aquã frigidã ⁊ humidã qñ diſpoſita eſt ſm naturã ſuã ⁊ nõ fuerit qd̃ phibeat. Et diffinim⁹ graue quod eſt illd̃ qd̃ tẽdit inferi⁹ qñ dimiſſum fuerit cũ ſua natura: ⁊ in iſtis cibus caliditas puenit ad cor ⁊ pcedit in arterias ⁊ ſpargitur. At ṽo accidit phibitio illi⁹ in q̃buſdã locis ſicut accidit ei ſup quẽ ponunt prune vel pruine. Nocumentũ vero harum neceſſarium eſt eſſe actu.

¶ De febre in qua fit vnaqueq; duarum rerum in vnoquoq; duorum locorum. Ca. 55.

Si hec febris fuerit: nõ erit niſi vbi ſunt due materie frigide mote propter putrefactionem: quarum vna eſt in interioribus: et altera in exterioribus ⁊ non eſt aliqua earum plurimi nocumenti. Deinde cum incipiunt putrefieri: mandat vnaqueq; earum vaporem calidũ cõprehedentẽ cũ partibus ſuis ⁊ vbi eſt frigidũ. ¶ Et tu quidem iam ſciuiſti cauſam in regimine humoris frigidi in diſpoſitione motus.

¶ De febre ſincopali humoroſa. Ca. 56.

Hec ſecundum plurimum eſt propter flegma crudum repletionale quod facit febrem diſperditum plurimũ: quia iam vincit virtutẽ ⁊ ſm plurimum adiuuat ſup eam debilitas oris ſtomachi: ⁊ quando mouetur ⁊ incipit in putrefactione virtutem vincit plus ⁊ facit eam heſitantem. Que ſi dimiſſa fuerit cũ materia nõ ſufficiat cõtra materiã. Et qñ occupatio fit in euacuatiõe ei⁹ cũ facilitate fit inobediẽs aut mouetur motu pręfocante virtutem: ⁊ quando occupatur in euacuatione ei⁹ cum ſolutione vẽtris: aut flobotbomia cũ labore non tolerat virt⁹. Quõ eñ tolerabit cũ ſit illic cũ ſua q̃te ſyncopis: ⁊ cũ hoc toto ipſi indigẽt euacuatione vehemẽter: ⁊ iterũ ipi indigẽt cibo vehemẽter: qñ in humorib⁹ eoꝝ nõ eſt qd̃ nutriat corpus et viuificet ipſum: ⁊ corpus ei⁹ eſt priuatum nutrimento. Quod ſi ſtudueris in cibando: addit materia diminuta: ⁊ ſi non cibat: cadit virtus. Et accidit i ceptiõe ſui vt effundat ad cor res frigida faciẽs accidere ſyncopim. Et minorat pulſus: ⁊ tardat: ⁊ fit rarus. Ampli⁹ natura ſolliſcita ẽ i calefactiõe materiei ⁊ ſubtiliatiõe ei⁹ ⁊ putredo q̃ mouet in quaſdã ptes eius adiuuat ſup eam: ergo euadit cor a nocumẽtor frigore eius: ⁊ cadit nocumentũ caloris eius: quare fit pulſus ve-

lor et ꝓpriel ꝯſtrictiõe ſua plꝰ ꝙ ſit velocitas aliorũ: ꝙuis illud qđ vincit cũ boc ſit paruitas et tarditas et raritas. ¶ Et piodus eiꝰ eſt piodus flegmatice et non alterat ab ea. ¶ Eſt cũ ea iſflatio faciei: et mollicies corpis: ꝛ colores babẽtiũ eã nõ figunt ſup diſpõnẽ vnam: imo qñqꝫ ẽ cinereat ꝛ plũbea eiꝰmã: ꝛ qñqꝫ fit citrina: ꝛ qñqꝫ fit nigra ꝛ qñqꝫ fiũt labia eoꝝ ſicut labia cõedẽtis mora. Oculi ꝟo eoꝝ ſunt fuſci virides exeũtes valde apđ ꝯmotiões egritudis: ꝛ fit ſicut mania cus: ꝛ qđ eſt ſub byppocũdrijs eoꝝ eſt vebemẽtis iſflatiõis ꝛ ſimiliter viſcera eoꝝ: ꝛ qñqꝫ euomũt acetoſuꝫ: ꝛ qñ eſt eis apa in q̃buſdaꝫ viſceribꝰ: tũc nõ ſperat omnino. ¶ Et qñqꝫ accidit eis in q̃buſdam bons et colera dominante groſſa: ꝛ fit cũ ea in viſceribꝰ aduſtio: et euomũt colerã: ꝛ ſunt ei periodi flegmatice ẽm plm.

¶ De febre ſincopali minuta ſubtili. Caplm. 57.

Hec febris eſt acuta: ꝛ cadit pulſus ꝛ ꝟtus paroxiſmo vno aut duobꝰ paroxiſmis cũ additiõe ꝛ eueniẽs in corpe cũ velocitate: ꝛ qñqꝫ nõ ſufficit cũ ea ꝟtus vſqꝫ ad. 4. ꝛ fit ex chimis ſubtilibꝰ plurimũ quorũ colericũ eſt vebemẽtis ſubtilitatis et ꝓfundatiõis male ſubſtãtie venenoſe cui iam accidit putrefacto i corporibꝰ calide ꝯplexionis ſicce valde. Et plures paroxiſmi buius febris ſunt paroxiſmi tertiane.

¶ De febre diurna ꝛ nocturna ex flegmaticis. Cap. 58.

Diurna eſt cuiꝰ paroxiſmꝰ accidit in die ꝛ eiꝰ tepori nocte: et nocturna ẽ ecõuerſo: ꝛ vtreqꝫ ſunt male. Sꝫ diurna eſt lõgior ꝛ deterior: ꝛ facit cadere multotiẽs ꝓpter lõgitudinẽ ſuã ꝛ ſuũ euẽtũ in calore diei in etbicã: ꝛ ſi ipa nõ eſſet ſeua nõ accideret bora apertionis pororꝫ ꝛ reſolutionis vaporis: ꝛ nõ accidit niſi ꝓpter multitudinẽ materiei ꝛ fortitudinẽ eiꝰ: ꝛ eſt neceſſariũ cũ boc vt patiẽtes eã cibẽtur in nocte: ꝛ nõ ꝑmittãtur dormire ſup repletionẽ ſtomachi: ꝛ ꝑcipiãtur vigilie: ꝛ ex eis q̃ faciũt cadere ꝟtutẽ: ꝛ ẽ tolerãtia febris in calore diei. ꝛ vigilie i frigore noctis ſunt ex eis magis digne q̃ faciũt cadere in etbicã: ꝛ ad ſummũ eſt de genere febriũ difficiliũ.

¶ De cura flegmatice. Caplm. 59.

Cura buius egritudinis diuerſificatur ẽm boras ſuas. ſ. ꝓncipium ꝛ augmentum et ſtatum et declinationem: ꝛ ſecunduꝫ apertionem digeſtionis in ea ꝛ eius occultationem: et diuerſificatur ẽm materias ſuas. ſ. flegmaticã acetoſam ꝛ flegmaticam vitreã et flegmaticam ſalſam ꝛ dulcẽ. ¶ Et omnes eius ipẽs cõicãt in bora principij in tribꝰ diebus in neceſſitate lenificationis equalis aut vomitus: ꝛ in neceſſitate adminiſtrationis ſubtiliantium ꝛ incidẽtiũ ꝛ diureticoꝝ: ꝛ cũ ſuperuenerint febri dies tres ſubtiliatur in ea materia propter febrẽ: ꝛ ſi añ illud mouebis: nocebis et non facies aliquid. ¶ Et in augmento cum ſubtiliatione regiminis ẽm equalitatem: et fortaſſe ẽ cõtentꝰ aq̃ ordei in primis tribus diebꝰ ſperãdo ꝙ ſit ſtatꝰ eiꝰ ꝓpinquior ꝓpter ſubtilitatẽ materiei aut paucitatẽ eiꝰ

Quod ſi certo ſciretur ꝙ ſtatus ei⁹ eſſet tardus:nō ſubtiliaret regimen:q̄uis fames ꝛ ſomnus ſup famē:ꝛ exercitu ſuper famem ſi nō debilitant ſint vltima in iuuamēto huius egritudinis. Immo declinaretur in principio ad ingroſſationem vſq ad ſeptimū:deinde gradaretur:verum augmētū eget vt ſubtilietur regimen in p̄mis. Si aūt ſtatus apparet longinquus poſſibile eſt vt ſuccurratur illi cū ingroſſatione regiminis:deinde gradetur vſq ad horam ſtatus: q̄ſi tēp⁹ eſt ſufferens hoc in hac egritudine nō ſufferens in acuta. Cūq per trāſierit ſeptim⁹:non ſtes tunc ſuper ſubtiliationē q̄ſi illa debilitat ꝛ addit in debilitate oris ſtomachi:ꝛ quotiens ſenſeris longitudinē maiorem ſubtilia minus:q̄uis ſubtiliatio eius in ipſo omnino magis ſit neceſſaria q̄ꝫ in quartana:ꝛ ſimiliter opꝫ ne feſtines cibare ipꝫ cum eis que ſunt ſicut pulli ꝛ panis cum muzaguara t niſi timeat debilitas aut appareat declinatio. ❡ Ampli⁹ diuerſificatur cura eius cuius cauſa eſt flegma ſalſum:ꝛ dulce:ꝛ cuius flegma eſt vitreū:ꝛ acetoſum:ꝛ fit ex ea nimiuꝫ frigus in qua corpus nō calefit. Uerum in duabus primus neceſſaria eſt lenificatio cum medicina leui ꝛ infrigidatio quedā:ꝛ in duab⁹ ſcdis eſt medicina magis laborioſa ꝛ in duabus p̄mis indiget inciſione cū ſubtiliatiuis in quibus eſt calefactio plurima q̄uis ſit exiccatio plurima: ꝛ in duabus ſcdis neceſſariū eſt illud qđ ſubtiliet cum inciſione ꝛ calefactione cum acredine:ꝛ ꝓprie q̄ñ flegma eſt permixtū cū melācolia:nā neceſſaria ſunt in huiuſmodi ea que ſunt ſicut dyacminum ꝛ confectio de ſulfure ꝛ adminiſtratio ſalſorum. ❡ Et conuenientiores medicine q̄ adminiſtrant in p̄ncipio ſunt gelenia bin vſq ad diem ſeptimū:ꝛ non eſt malū vt adminiſtretur iterum aqua feniculi ꝛ aqua endiuie ꝛ aqua apij cum gelenia bin ſ̄m neceſſitatem. Et ſirup⁹ acetoſus eſt vehemētis neceſſitatis ſiue iterum:ꝛ aqua mellis cū yſopo:ꝛ eſt poſſibile vt conſequat per eā illđ qđ queritur de lenificatione nature:ꝛ proprie cum ſolutiuo facto de zuccaro roſa. ꝛ roſis rubeis nominatis perſicis:quoniam eſt ſolutiuuꝫ ꝛ lenificatiuum:ꝛ quandoq neceſſarium eſt vt confortetur eius lenificatio ꝛ confricetur in aqua iuleb: ꝛ permiſceatur ſi voluerit cum caſiafi. ꝛ penidijs. ꝛ iterum gelenia bin acceptum cum melle ꝛ terenia bin permixtum cum aqua iuleb:ꝛ non fiat aſſiduatio ſuper eam cū ſolutiuis in principio ꝛ poſt ipſum:ꝛ proprie quando cum materia eſt colera:illud enim perducit ad corruptioneꝫ complexionis. ❡ Et multi quidem homines dant in potu in p̄ncipio ſicut eſt medicina de turbit in omni nocte:ꝛ ſicut pillule de maſtice in hebdomada bis: et ſicut pillule de ſeminibus diureticis. ❡ Deſcriptio medicine de turbit. ℞. ʒinʒiberis ꝛ maſticis amborum ana. ʒ. ß. turbit ſicut alcohol ʒ. ß. ʒuccari tabarʒet quantum omnia: detur in potu ei omni nocte aur. i. ꝛ illud fiat quando natura eſt non lenis. Si enim reſpondet omni die bis non indiget hoc. ❡ Ego vero non diligo expectationē digeſtionis ꝛ lenificationis cum eis que diximus prius. Immo opꝫ

vt euacuetur ex ea aliquid: et expectetur in reliquorſquequo digeratur: et fiat illud cum facilitate paulatim abſq; ſuperfluitate: deinde perueniat ad diuretica: et ſimiliter abborreo quod eſt ſimile aque prunorum et tamarindorum et ſimilium: de illis que debilitant et ſoluunt ſubtile: et ſi materia fuerit decliuis ad additionem frigoris miſceatur cum ea medulla cartami: et ſi fuerit materia ad coleram decliuis miſceatur cum eo ſirupus violatus: aut viole condite cum ſiracoſt aut viole ſicce contrite. ¶ Et adiuues cum cliſteribus lenibus factis ex melle et ſale et aqua ſicle et oleo ſiſamino. ¶ Et vomitus fiat cum aqua raphani et raphano infuſo in ſirupo acetoſo cum ſeminibus et his ſimilibus: et ſi neceſſarius eſt vomitus plurimus propter multitudinem eius quod accidit ei de nauſea et alteratione ſaporis oris adminiſtrentur grana raphani et bibatur ex eis vſq; ad auſ.i. cum aqua frigida: et vomitus quidem cum eo qd eſt in eo de debilitate ſtomachi vehementis iuuamenti valde et eſt vltimus huic egritudini. Oportet ergo vt expectetur in eo ſeptimus vt non accidat ex eo in principio debilitas apoſtemans corpus ſtomachi: et ſi ſit grauis in eo vomitus nō prouoces ipſum ſup ipſum cū labore. ¶ Et ſi acciderit ei vomit⁹ et pprie in principio periodi nō retineat niſi fatiget et debilitet: tūc eſt̄ reſtringatur ſicut cū miua et ſirupo de mēta q̄ dicem⁹ poſt. ¶ Et ſi accidat dolor capitis adminiſtrent embroce ex camomilla cū immiſſione.4. extremorū in aqua calida: et ligatione crurū cū fortitudine: et ſi indiget aqua ordei adminiſtretur decocta cū radicibus quātitate equali: aut miſceat cū ea ſirup⁹ acetoſus cū melle: ſi nō acetat in ſtomacho: aut aqua mellis ſi acetat: et melior hora in q̄ dat in potu illud eſt ſi fuerit in aqua eius in pncipio rei tinctura: tūc eſt̄ opz vt in potu det in pmis de geleniabin: deinde detur in potu poſt ipm duab⁹ horis aqua ordei. ¶ Et nō opzt fiat inūctio cū vnguētis reſolutiuis. Et neq; embrocatio fiat cū embrocis ſubtiliatiuis cū egritudo eſt in pncipio: et humor eſt in corpe ambulās: ipa eſt̄ mollificāt viſcera ſua calefactione humida: et alienet aqua frigida. ¶ Et quotiens videris vrinam groſſiorem: et rubicundiorem: non erit malū ſi flobothomaueris: et neceſſariū q̄d ē eſt vt redeas tūc ad ſirupos acetoſos. ¶ Et ſcias q fricatio eſt de curatiōibus iuuātib⁹ eos: et quanto fuerit flegma viſcoſi⁹ et groſſius tāto erit fricatio magis cōferēs: et dicitur qd fricatio cū tela aranee cū oleo eſt iuuatiua valde: et quādo incipit egritudo augmentari: et poſt illud tunc ſit ſollicitudo de ore ſtomachi et quod ipſum confortat: et ſint maſticationes facte ex mentat maſtice et aniſo. Et adminiſtretur vomitus cum raphano ſecundum q diximus cum minoratione cibi: et ſit cum geleniabin quod in potu datur in principio et poſt ſeptimum permixtum quod confortat os ſtomachi: et ſit in eo prouocatio plurima ſicut aniſum et maſtix: et ſit cum aqua calida et proprie in principio periodi: naz

ipſuꝫ reſiſtit rigori ⁊ frigori: ⁊ extinguit cū hoc ſitiꝫ quãuis ſit eſtuo
ſa. ¶ Et multotiens quidem ꝯceditur euacuatio flegmatis et hu-
moris crudi in hac hora. Sed melius eſt vt expectet in eo cõplemē-
tū digeſtionis. ¶ Et qn̄ egritudo incipit cū calore ⁊ aſſiduat: iuuat
cū huiuſmodi trociſcis. ℞. myrabolanoꝝ: citrinorū aloes ſucci eu-
patorij ſucci abſynthij oīm. an̄. ʒ. v. croci et maſticis amboꝝ. an̄. ʒ.
vj. informent trociſci: ⁊ ſumat ex eis omni die põdus. ʒ. i. ⁊ omni no
cte pond⁹. ʒ. ß. ¶ Et cum videris ꝙ digeſtio apparet: adiuua eā cū
eis que ſunt ſicut folia apij et feniculi et radices ſquinanti ⁊ capil-
luſueneris. ¶ Si autē ſcias qd̄ materia eſt frigida valde nõ eſt ma
lum vti pipere pauco: et vti vino pauco ſubtili non plurimo. ¶ Et
quandoqꝫ adiuuant vnguenta reſoluentia ad digeſtionē ⁊ reſolu-
tionem cū virtute forti ⁊ ſunt conuenientiora in hac egritudine ꝙ̄
in reliquis febribus. ¶ Et oportet vt conſideret in hoc virtus ⁊ fe-
bris et rigor. ¶ Quod ſi virtus fuerit fortis et febris non fuerit ſe-
ua valde: adde in ea in vnctionibus ꝯfricãdo: ⁊ ſi non: adminiſtren
tur olea ſubtilia que ad equalitatē ſunt decliuia. ¶ Et qn̄ pertran
ſit. xiiij. tunc neceſſarium eſt adminiſtrare qd̄ ſubtiliat plus: ſicut fe
niculū ⁊ apiū: ⁊ fortaſſe indigemus ſemine amborum et aniſo ⁊ eo
qd̄ eſt ſicut ſirupus acetoſus cū ſeminibus in quo ponunt yſopus ⁊
albaſce ⁊ adminiſtratione trociſcoꝝ de roſis. ¶ Et fortaſſe eſt ne-
ceſſariū addere in eis ꝓpter ſtomachū thus et maſticem ⁊ ciperum
⁊ abſynthium ⁊ his ſimilia ſcd̄m qd̄ exigit illud quod preſens eſt.
¶ Et vinum ſubtile confert eis in hac hora cū ſubtiliatione ſua: et
qꝛ cõfortat calorē innatū: ⁊ qꝛ ꝓuocat et ſudare facit: et cū videris
digeſtionē ⁊ fortitudinē: dabis ei in potu poſt illud trociſcos de ab
ſynthio. ¶ Et cū videris frigus in principio paroxiſmorū nocere ⁊
egritudo nõ eſt in pͥcipio: da in potu aquā calidā in qua decocta
ſint ea que ſunt ſicut ſemē apij ⁊ aniſum et ozimum. Et adminiſtra
bis iterū hmōi ⁊ fortiora eis que ſunt embrocãdo ⁊ vaporãdo ⁊ hu
iuſmodi. Et quandoqꝫ datur in potu ad rigorem vehemētē. ¶ De
coctio ſcd̄m hūc modū. ℞. zinziberis origani ameos omniū. an̄. ʒ.
iij. coriandri. ʒ. iiij. roſarum calamēti amboꝝ. an̄. ʒ. iij. paſſularū. ʒ.
vij. decoquãtur ſcd̄m deſcriptionem vel ſcd̄m medietatē: et ſit doſis
vnc. iij. ¶ Et cum videris flegma: dabis in potu tyriacaꝫ: et dentur
iterum in potu trociſci de roſis magni cum aqua feniculi: et detur
ei omni nocte medicina de turbith et pillule de aloe facte cum ſpe-
ciebus que ſunt ſicut piper: et ad illud decoctio huiuſmodi. ℞.
hiere. ʒ. vij. turbith. ʒ. x. myrabolanorum nigrorum. ʒ. v. eupatorij.
ʒ. v. ſalis indi. ʒ. iij. bedeoard ſuchaba omnium. an̄. ʒ. iiij. eupatorij
ʒ. v. ſalis indi. ʒ. iij. bedeoard ſuchaba omnium. ana. ʒ. iiij. ani-
ſi. ʒ. iij. decoquantur cum aqua apij: et ſumantur de ea in potu ſe-
cundum quantitateꝫ neceſſitatis. Et fortius illo eſt illud quod. ℞.
duarum radicuꝫ et radicis lilij omniū. an̄. ʒ. x. hiere. ʒ. viij. ſucci eu-

patorij.ʒ.v.ſeminis apij et feniculi omnium.an̄.ʒ.iiij.ſpice menthe amborū.an̄.ʒ.vij.fiant ex eis trociſci et adminiſtretur.
¶ Decoctio bona. ℞. duarū radicū ambarū.an̄.ʒ.x.paſſularū enucleatarū.ʒ.vij.aniſi ꝛ maſticis āborū.an̄.ʒ.iij.bedeoard ꝛ ſucbaba eupatorij omniū.an̄.ʒ.iiij.decoquāt i libris trib⁹ aq̄ vſq; redeat ad librā vnā aq̄ ꝛ ſumant i potu aliquot dieb⁹ in ieiunio. ¶ Trociſci boni apud cronicas febres:ꝛ vehementiā rigoris. ℞. biere ſucci eupatorij abſyntbij ſucbaba bedeoard omniū.an̄.ʒ.v.ſeminis apij et feniculi aniſi omniū.an̄.ʒ.iij.ſalis naptici.ʒ.iiij. ſeminis cuſcute myrabolanorum chebulorum omniū.an̄.ʒ.xv.agarici.trociſcorum de roſ.ʒ.xx.de turbith.ʒ.xxx.fiant ex eis trociſci:et ſunt ſolutiui.
¶ Et iterum aloes myrabolanorum citrinorum ꝛ reubarba.maſticis ſucci eupatorij abſyntbij omnium.an̄.partē.i.croci partis vni⁹ medietatem terantur ꝛ adminiſtrentur. ¶ Et iterum biere myrabola. chebulorum ſalis omnium. an̄.ʒ.iiij. ſeminis apij et feniculi et aniſi omnium ana.ʒ.i.ſ. abſyntbij.ʒ.v.trociſcorum de roſis.ʒ.iij ſucbaba bedeoard omnium.an̄.ʒ.ij.terantur et informentur pillule. ¶ Decoctio bona. ℞.eupatorij.ʒ.v.et radicis lilij ꝛ radicis liquiritiē ꝛ aineos omniū.an̄.ʒ.iiij.ſeminis apij feniculi.an̄.ʒ.iiij.roſarum.ʒ.v.decoquanť omnia et ſit doſis ei⁹ omni die vnc.iij. ¶ Et iterum radicum trium omnium.an̄.ʒ.x.ſeminis aniſi apij omniuȝ.an̄.ʒ.ij.ſucbaba bedeoard eupatorij abſyntbij omnium an̄.ʒ.v.cētauree.ʒ.iij.decoquanť:ꝛ bibantur vnc.iiij. ¶ Et iterum herbe eupatorij fumiterre bedeoard ſucbaba abſyntbij omniuȝ.an̄.ʒ.v.paſſularum.ʒ.x. myrabolanorum citrinorum.ʒ.x. ¶ Et hec quidem cura eſt ſalſo et ei in quo vincit colera magis conueniens. ¶ Et agaricum cum de eo ſumitur in puluere ex.ʒ.i.vſque ad.ʒ.i. et tertiam diebus continuis prohibet elongari egritudinem. Sumatur ergo puluis ex eo et commiſceatur cum melle et bibatur. ¶ Et ſemen vitice poſt digeſtionem vel commixtionem eſt mirabile valde ſumptū cum puluere aut cuȝ melle. ¶ Uerum ſi acciderit ei modus aliquis ſolutionis ventris:oportebit vt addatur in eo propter debilitatem hepatis.ſemen cuſcute vel turbith:et ſemen cuſcute:et propter debilitatem ſtomachi maſtix ꝛ aniſum: et propter debilitatem ſplenis et groſſitudinem eius radix apij et ſcolopendrie:nam multotiens aſſociatur huic egritudini ſplen. Et fortaſſe oportet vt addantur propter ipſum ciperi et grana et ben de fenugre. Et conſideretur cum hoc diſpoſitio vehementie febris vt non accidat vehementia calefactionis. ¶ De euacuationibus vero que ſunt fortiora:ꝛ indigetur eis in hac egritudine apud digeſtionem: eſt vt augmentetur doſis de pillulis de turbith. Et adminiſtrentur clyſteria fortia. Et de illis ſunt pillule iſte. ℞.maſticis ſextam dragmam vnā ſucci abſyntbij quartam dragmam vnam pulpe colloquintide ſextā.ʒ.i. biere pigre.ʒ.ſ.agarici.ʒ.ſ.informentur pillule cū ſirupo ace

toſo mellino:ꝛ ſumãtur in potu. ¶Et de illis ſunt pillule de maſtice ꝛ de aloe. Qđ ſi materia fuerit ad caliditatẽ decliuis: ſumantur de trociſcis de ſpodio ſolutiuis.ʒ.iij. trociſci de turbith.auř.i.ſcamo-nee auř.i.ſ.ſucci eupatorij aur.ij. Et denť in potu ſm quãtitatem virtutis. Et iteꝝ eupatorij abſinthij capilliueneris ꝛ myꝛabola.fu miterre paſſulaꝝ mundatarum equales ſumantur partes:ꝛ dẽtur in potu ſm quãtitatem neceſſitatis. ¶Et ſi non ſuffert corpꝰ ſolu-tionẽ ventris perueniať ad diuretica ꝛ ſubtiliatiua ꝛ ſudare facientia. Et de ſumma illorum quibꝰ indigeť tunc: eſt infuſio aloes cum melle. ¶Et qñ declinat egritudo non eſt tunc introitus balnei ante cibũ malus. ¶Cibi aũt eorum ſunt ſubtiles ſicut acetum ꝛ oleũ. Et quandoq̧ ponitur in eis parũ almuri ꝛ proprie in fine eiꝰ. ¶Illi aũt qui ſunt fortiores ſunt altaragi ꝛ pulli ꝛ alcubugi ꝛ his ſimilia poſt declinationẽ. Et oportet vt ponãť in eis ꝛ ꝑprie apud digeſtionẽ ea in quibus eſt inciſio ſicut acecũ ꝛ ſynapis ꝛ almuri. ¶Et ſi fuerit flegma acetoſum malum viſcoſum porrũ ꝛ aqua ciceris ſunt de melioribꝰ cibis eis. Et quandoq̧ ponũtur in eis cyminũ ꝛ anetum ꝛ oleum. Et iteꝝ beguerid facta ex ſicla ꝛ almuri ꝛ aceto ꝛ oleo abluto et alcbauguamac ſicut kemac de capparibus et remach de aneto et origano et aniudem et aſparagis. ¶Et deuitẽtur olea in quibus ẽ infrigidatio ꝛ hũectatio. ¶Et hora cibi eſt poſt temporẽ paroxiſmi et eradicationẽ eiꝰ: et ante paroxiſmũ ad minus.iiij.horis.
¶Menſura aũt ſomni eorum eſt vt ſit equalis vigilijs: et ſit digeſtio materie ad ſomnũ ꝛ reſolutio ad vigilias. ¶Et balneũ q̇dẽ eſt vehementis nocumẽti poſt declinationẽ. ¶Et ſuccurriť vomitui eiꝰ qñ ſuperfluit. Et oportet adminiſtreť in illo qđ ſit ſicut miua:ꝛ ſirupus de granatis cũ mentha ſimul cognitus. Et ſi neceſſariũ eſt fortius: ſumantur de granis granatoꝝ maiorum.ʒ.x.ꝛ thuris albi ꝛ maſticis amboꝝ.añ.ʒ.v.menthe.ʒ.vij. decoquãť in.ij.lib. aque in qua ſint folia menthe donec minuať:ꝛ ſuccurrať fluxui ventris eiꝰ cũ ſuper-fluit cũ retentiõe eius cũ eis q̃ ſciuiſti de ſtipticis regimẽtalibꝰ ꝛ medicinalibꝰ. ¶Sed eius q̇dem debilitationi ſuccurriť vt cibeť ſuc-ceſſione eius pullis aſſatis et in patellis coctis: et vt adbibeãtur ſuffumigatiões et odores viuificantes. ¶Et ſi acciderit inflatio in facie et extremitatibꝰ iuuãtur cũ adminiſtranť hmõi trociſci. ℞.aniſi et lacce ablute amborũ añ. pondus.ʒ.v. amigdalarũ excorticatarũ croci marmacor oĩm.añ.ʒ.iiij. ſeminis apij ſeminis feniculi floris ſquinãti omniuꝫ.añ.ʒ.iij. floris eupatorij.ʒ.iij ſpice.ʒ.v. hierepigre ʒ.vij. roſarũ.ʒ.x. fiãt ex eis trociſci et adminiſtrenť: et fortaſſe indi-gebis eis q̃ ſunt ſicut omoruſia ꝛ dyalacca ꝛ medicamẽ de amigdalis amaris. ¶Et ad lõgitudinẽ febris. ℞.roſarũ põdus.ʒ.x. maſticis ꝛ ſpice ꝛ feniculi ꝛ ſeminis apij ꝛ ſeminis endiuie ꝛ ſucci eupatorij ꝛ ſucci abſinthij oĩm.añ.ʒ.iij. ſpodij.ʒ.v fiãt trociſci et ſit doſis ex duabus.ʒ.vſq̧ ad.v.cũ.ʒ.x. de geleniabin in decoctionis feniculi

quātitate vnc.ij. Et ameos confectū cū melle eſt magni iuuamēti ī hmōi loco. Et fortaſſe indiges pter lōgitudinē frigoris fricatione. Et mod⁹ in ea eſt vt incipiat ab humeris ⁊ inguinib⁹ qn ſpargit caliditas in manib⁹ et pedib⁹ ⁊ caleſiūt. ¶ Si aūt ſenſerit ſſitudinē laſſitudinis fiat pmutatio ad fricationē dorſi. Et qn vehemens fit calefactio q neceſſaria eſt ī eis: tūc dimitte eā ad aliō mēbrū. Et de oleis bonis eſt oleū dulce in quo nō eſt ſtipticitas ⁊ oleū camomilinū ⁊ oleū de aneto decoctū in vaſe duplici. Cū ergo cōpleueris: tūc abſterge oleū aliqōvt nō anguſtief: ⁊ nō eſt malū ſi fricationē ſiccaz ſequat fricatio cū oleo aliquo. ¶ Et de illis q ſeruāt ſtomachos eorū vt nō debilitenf: ſunt vnguēta inuncta capiti ſtomachi q ſunt ſicut camomillinū ⁊ oleū nardinū ⁊ oleū anetinū ⁊ forti⁹ illo alnazobi. Et de emplaſtris iuuatiuis ē vt decoquaf camomilla cū re pauca maſticis decoquēdo cū vino cū duplo ſui de melle. ¶ Et ſi acciderit appetit⁹: tūc meli⁹ eſt vt nō adminiſtref vinū ſolū: imo in quo decocta ſunt ſicut camomilla ⁊ dactili ⁊ mellilotū et abſynthiū.

¶ De cura flegmatice continue q nominaf latica. Ca.60.

Eſt cura faciētis paroxiſmū oī die. Et differt ab ea: qm opꝫ vt in illa ſit adminiſtratio ſubtiliantiū calidoꝝ cū facilitate. ¶ Et hoc ſi fuerit cōtentus eis q ſunt ſicut ſirupus acetoſus ⁊ geleniabin ⁊ iuleb de melle ⁊ aqua feniculi ⁊ apij et radicū triū ſine dubio ꝯfert. Et qñqꝫ ꝯfert eis liſcb de aneto et liſcb de capparibus ⁊ ꝓprie cū veſtigijs digeſtiōis. ¶ Et ꝑparenf cibi eoꝝ in obſeruatione tēpoꝝ ⁊ diuerſitatis ei⁹ ⁊ fortitudine virtutis ⁊ debilitatis eius ꝑparatiōe cui⁹ remēoratio ꝑterijt. ¶ Et de medicinis bōis ad eos ſunt trociſci de decē generib⁹. ¶ Et iteꝝ de medicinis exptis ad eos eſt illa q. ℞. roſ.ʒ.vij. ſucci liq̄ritie fumiterre ſpice oīʒ.añ.ʒ.iiij. maſticis.ʒ.iij. harabe.ʒ.iij. aniſi.ʒ.ij. ꝑparēf. ¶ Iteꝝ trociſci eupatorij.ʒ.iiij. roſaꝝ.ʒ.i. ⁊ tertiā ſpodij.ʒ.ij.et.ſ. ¶ Et iteꝝ trociſcoꝝ abſynthij quoꝝ deſcriptio. ℞. aſſari ſe. apij. aniſi amigdalaꝝ amaraꝝ ſu chaba bedeoard ſucci eupatorij ſpice maſticis oīm añ.ʒ.ij. ¶ Et iteꝝ eupatorij vnc.iij. roſ. rub. lib.i. ſpice lib.ſ. ſpodij vnc.iiij.

¶ De cura empialos ⁊ lipparie. Caꝑ.61.

Cura eaꝝ ꝓpinqua eſt cure quā diximus ⁊ ſunt ambe aſſociateꝝni vie. Et opꝫ vt incipiaf ī ꝑmis a ſirupo acetoſo mellino ⁊ zuccarino. ¶ Et ꝑcipiaf in eis ambab⁹ vt adminiſtref rob agreſte decoctū cū melle ⁊ ſirupo roſ. deīde fiat gdatio de via ſumēdi ī potu ſemina ⁊ aquas eoꝝ ad īfuſionē aloes: ⁊ trociſcos de roſis cū maſtice: ⁊ pillulas de aloe ⁊ hierāpigrā: ⁊ pillulas de eupatorio. ¶ Et oꝫ vt ī eis ambab⁹ ſit ſtomachi ſollicitudo habeaf. Et adminiſtref vomitiuū cū aq̄ faſeoloꝝ ⁊ raphani ⁊ aniſi ⁊ calamēti et diuretica ¶ Et ō ſolutiuis iuuatiuis ē illō qō fit ex myrabolanis nigris ⁊ citrinis ⁊ turbith ⁊ zuccaro. ¶ Et de illis q ꝯferūt eis iuuamētū magnū ſunt clyſteria decliuia ad acuitatē: ⁊ ī q̄b⁹ ponunf medulla cartami

minoꝛ ⁊ anetum ⁊ camomilla ⁊ albaſce ⁊ mellilotũ ⁊ almuri ⁊ mel. Et regimen lipparie indiget ſubtilitate pluſq̃ regimẽ alterius.

¶ De cura febꝛis cum ſincopi humoꝛoſa. Ca. 62.

HEc febꝛis eſt difficilis cure. ¶ Et modus in curatiõe eius eſt euacuatio gradata ex ſubtili ad fortes ⁊ ꝓpꝛie quãdo natura nõ reſpondet ex ſe. Tunc eſt cũ clyſteribus mũda qđ eſt in inteſtinis ⁊ venis ꝓpinquis eis ex ſuperfluitate. Et adminiſtra in reſiduo ſubtiliationẽ cũ fricatione. ¶ Et Gal. quidẽ dixit q̄ deficit ab euacuatione plĩ eoꝝ niſi cũ fricatiõe: ⁊ melioꝛ modoꝝ in fricatiõe eoꝝ eſt vt incipiat a coris ⁊ cruribus deſcẽdendo a ſuperioꝛi ad inferi⁹: ⁊ adminiſtret illđ cũ mãtili aſpero abꝛadẽte cutẽ: deiñ ꝑmutet ad manus deſcendẽdo ab humero ad ſpatulã ita vt igneat cutis: deinde ad doꝛſuz ⁊ pect⁹: deinde redeat ad crura ⁊ reuertat ad oꝛdinem pꝛimum. Et ponat medietas tp̄is eoꝛum fricationi ⁊ medietas tp̄is eorum doꝛmitioni ſi poſſibile eſt. ¶ Et ad ſummũ canõ curatiõis eoꝝ eſt ſubtiliatio nõ calefactio valde: ⁊ de illis q̄ cõferũt eis ſunt ſubtiliãtia ſicut aqua mellis cũ virtute yſopi ⁊ ſeminis apij in matutinis ⁊ ſimilib⁹ eis. Qđ ſi fuerit illic fluxus vẽtris ſupfluus decoque mel decoctiõe vehemẽtioꝛe ⁊ nõ ſolues niſi parũ tẽperatũ. ¶ Et ſirupus acetoſus mellin⁹ iterũ cõfert eis: in eſtate quidẽ ⁊ cõſuetudine pot⁹ aq̃ frigide ꝑmixtus cũ aqua frigida ⁊ in hyeme opꝫ vt nõ ſumat eã in potu penitus: ⁊ ſit cõtent⁹ aqua calida ⁊ aſſumere calidũ ex potibus eſt meli⁹ eis niſi apđ neceſſitatẽ eſt⁹ eſtatis ⁊ vehemẽtiã caloꝛis plurimi. Et cõuenienti⁹ quo potant ad ſitim eſt ſirup⁹ acetoſ⁹ mellinus. ¶ Et vinũ cõfert eis in pꝛincipio ⁊ ꝓpꝛie ſi fuerint febꝛes eoꝝ ſanguinee: ſꝫ parũ ſunt ⁊ ꝓpꝛie in ſenib⁹: ⁊ neceſſariũ ẽ eis vinũ poſt cibũ. ¶ Et tibi quidẽ neceſſariũ eſt vt cõſideres pulſuꝫ habentium hanc egritudinẽ ſp̄: ⁊ cũ videris eũ incipere debilitari ⁊ cadere ſubito ciba cũ pane infuſo in vino cõmixto ſi nõ ꝓhibet apa in viſceribus. Cum ergo aſſociatur ei hm̃õi egritudo nõ eſt curationi modus neq̃ fiducie loc⁹. ſ. quando accidit hm̃õi alteratio in pulſu. Et hec quidem cibatio eſt ex eis q̄ neceſſaria ſunt qñ vehemẽs fit ſincopis: verũ opꝫ vt ꝓhibeatur illđ. Cibus aũt ſuper quẽ fit doꝛmitio eſt aqua oꝛdei ſuper qua non addat niſi cũ cadit virtus. Et ſi additur: tunc ſit panis infuſus in iuleb aut aqua mellis. ¶ Et balneum quidem eſt de rebus nocibilioꝛibus iſtis. ¶ Et calidum ⁊ frigidum valde ex aere cum calido enim non fit ſecuritas de curſu humoꝛuꝫ ad pulmonem ⁊ ad coꝛ ⁊ ad cerebꝛum: ⁊ frigidũ pꝛohibet digeſtionẽ eius ⁊ addit in oppillationem eius. ¶ Quod ſi fuerit in ea humoꝛ colericus aliquis: tunc ſi facilis eſt vomitus ⁊ leniat: eſt iuuatiuus valde. Et ad vltimum melius eſt vt aſſidue pꝛoficiat in ea.

¶ De cura febꝛis cum ſincopi minuta. Ca. 63.

OPoꝛtet vt emplaſtret pectus ei⁹ cum ſandalis ⁊ aqua roſ ⁊ viuificetur cũ cibo paulatiꝫ. Et ſit cibus ei⁹ ſicut panis de ſimila

infuſus in aqua granatorum infrigidata ſi deſiderat ipſum: et ſi ſit in aqua de fructibus. Si autē indigetur ad virtutē almoſoſa t facitis ex pullis cū aceto et aqua agreſte et oleribus frigidis et proprie coriandro erit iuuamentum in hoc ſi exhibeatur.

¶ De regimine nocturne et diurne. Ca.64.

Regimen ambarum eſt regimen flegmaticarū: neque eſt diuerſitas in eis.

¶ De quartana periodica. Ca.65.

Plurimū quartana eſt periodica. Et minoratur caſus quartane inſeparabilis. ¶ Cauſe vero quartane ſunt ea q̄ generāt melancholiam: poſtea putrefaciūt eam. Et tu iā ſciuiſti totū illud. Et ſciuiſti q̄ melancholia alia eſt q̄ eſt fex ſanguinis: et alia eſt q̄ eſt aduſtio eius et eius humorū. Et ſciuiſti q̄ de illa eſt ſanguinea: et de illa eſt flegmatica: et de illa eſt colerica: et de illa eſt aduſtio ipſius melancholie naturalis. ¶ Et exiſtimauerūt quidā hoim q̄ quartana nō generatur ex melācholia naturali qm̄ ipſa nō putrefit. ¶ Et huius quidem ſermo nō opꝫ vt auſcultetur. Immo de ꝓprietatibus oſſiis humiditatis eſt vt putrefiat quāuis rarificetur in preparatione. ¶ Et plurimum quidem euenit in ſucceſſione egritudinis febrium diuerſarum putridarum ꝓpter diuerſitatem humorū ex quibus generantur: ex quorū putrefactione cū addunt et nō euacuant: multiplicatur melācholia: deinde cū putrefit: eſt quartana: et multotiēs quidem accidit ſucceſſione ſplenis: et cū hoc ipſa ſm plurimū nō euacuatur ex dolore ſplenis aut duritie eius. ¶ Et ſaluior quartana eſt illa q̄ non accidit ab apoſtemate ſplenis aut alijs: aut cū qua nō eſt apā ſplenis. ¶ Quartana enim que euenit ab apoſtemate ſplenis aut cū qua eſt apoſtema ſplenis multotiens perducit ad hydropiſim et ꝑnicie. ¶ Et q̄rtana q̄ ſalua eſt: liberat ab egritudinibus malis melancholicis ſicut melancholia et epilepſia. ¶ Et in ea eſt ſecuritas a ſpaſmo qm̄ humor eſt ſiccus. ¶ Et ſm pliū eſt egritudo ſalua. ¶ Et qn̄ nō accidit in ea error nō addit ſupra annū. Et qn̄que perdurat .xij. annis: et quod eſt infra eos. Et q̄ ex ea lōga eſt: ꝑducit ad hydropiſim. ¶ Et ſcias q̄ autūnus eſt inimicus quartane.

¶ De ſignis. Ca.66.

Signa ſunt q̄ quartana incipit in primis cū frigore ꝑuo: deinde incipit frig⁹ eius addi: poſtea minoratur parū apud ſtatum ſicut in flegmate. ¶ Cūque calefit corpus nō eſt caliditas vehemens licꝫ ſit maior et magis apparēs q̄ illa q̄ eſt in flegmatica. Ipſa eni cū difficultate ſua et inflāmatione nō inflāmatur inflāmatiōe de qua curatur ſicut ignis in lignis groſſis: et nō comprehendit ſup corpus totū immo eſt illic caliditas cū horripilatiōe: et in hoc eſt groſſitudo humoris: et eſt cū frigore et aliquātulo dolore q̄ſi frangat oſſa: et ē illic cōtractio ꝓpter quā ſtridēt dētes: verū nō ſicut in flegmatica: quapropter ꝑducit illō ad debilitatē viſus. Verū leniter apud digeſtionē

qm̄ malitia minoratur ſicut fuit in principio parũper. ¶ Et de ſignis
quartane ſunt cauſe ei⁹ antecedẽtes ex febrib⁹ q̄ ꝓlongate fuerũt
et ex ſplene aut dolore. ¶ Et de ſignis q̄rtane etiã ſunt diſpō cõple-
xiōis ⁊ ſignificatiões melãcolie et etas ⁊ tp̄s ⁊ cib⁹ ⁊ forma ⁊ ꝯſuetudo
⁊ q̄ ſunt his ſimilia. ¶ Et periodus ei⁹ eſt .viginti quatuor horarum
Et multotiẽs eſt febris tertiana in eſtate quidẽ ⁊ fit quartana ĩ hye-
me. Et multotiẽs perducũt febres diuerſe ad febres ꝑmixtas in qui-
bus nõ eſt ordo ꝓpter diuerſitatẽ reſidui humorꝫ remouentiũ poſt
febres. Cũ ergo ſtat⁹ cõfirmatur ſ̄m cineritatis additionẽ cõfirmatur
ſuꝑ quartanã. ¶ Et illius quidẽ q̄ eſt a flegmate aduſto ſunt paro-
xiſmi lõgiores: ⁊ accidit eis frig⁹ ſ̄m pl⁹ ſucceſſione aſſiduationis: ⁊
eſt ſudor tardior: ⁊ vrina groſſior: ⁊ durities venarũ minor: ⁊ fit ſ̄m
pl̄m ſucceſſione febriũ flegmaticarũ. ¶ Et illã q̄ eſt a ſanguĩe adu-
ſto antecedũt ſigna ſanguinis: ⁊ febris eius ⁊ rubedo vrine: ⁊ ſignifi-
cãt ipſam forma ⁊ etas ⁊ tẽp⁹: ⁊ fortaſſe erit poſt febres ſanguineas
¶ Et in illa q̄ eſt a colera aduſta eſt pulſus vehemẽtioris velocita-
tis ⁊ frequẽtie: ⁊ incipit cũ horripilatione ⁊ frigore in carne ⁊ ſiti ⁊ ſu-
dore: ⁊ qñq3 fit ira ⁊ ſudor ⁊ inflãmatio: ⁊ ſignificãt ipſam forma tp̄s
et etas: ⁊ qñq3 ſignificãt ipſam ꝙ ipſa fit ſucceſſione febrium coleri-
carũ. ¶ Et pulſus in q̄rtana eſt decliuis ad duritiẽ ꝓpter ſiccitatem
humoris. Ipſe eñ trahitur ad interiora quaſi ipſe eſſet pulſus ſe-
nis: ⁊ ad equalitatem dum non mouetur. ⁊ ſi moueatur: diuerſificatur
pulſus valde propter groſſitudinẽ ſuperfluitatis: et fit mundifica-
tio ei⁹ apparẽs apud teporem: ⁊ eſt ſignificatio completa ſuꝑ quar-
tanã: ⁊ multotiẽs accidit in eo dyaſtoles inequalis ⁊ ſiſtoles vehe-
mentis neceſſitatis ſ̄m contrariũ eius quod eſt in tertiana: ⁊ pul-
ſus quidẽ quartane melior eſt pulſu flegmatice in paruitate et fre-
quentia: ſed eſt ſimilis ei in tarditate: et apud inceptionem paro-
xiſmi additur tarditas ſua ⁊ frequentia. et diuerſitas eius eſt ma-
ior diuerſitate reliquarum febrium deinde incipit magnificari et
fieri frequẽs ⁊ velox. ¶ Et vrina in quartana eſt ſimiliũ horarum ĩ pri-
uatione digeſtiõis propter frigus materiei et groſſitudinẽ eius ni-
ſi apud ſtatũ bonũ. Verũ diſpoſitiones eius ⁊ colores eius diuerſifi-
cãtur: ⁊ illud ideo quoniã melãcolia generatur ex humorib⁹ diuer-
ſis. ¶ Et de ſignis digeſtionis quartane eſt leuitas tremoris. Uri-
na aũt in principio eſt alba ad viriditatẽ decliuis cruda: cui nõ eſt
digeſtio. Et poſt principiũ diuerſificatur eius diſpoſitio propterea ꝙ
plurimũ melãcolie eſt generatũ ex hũorib⁹ diuerſis: ⁊ ẽ apd̄ declina-
tionẽ nigrũ. ¶ Et ſudor in quartana eſt plurim⁹ ꝑ cõparatiões ad
flegmaticã: ⁊ nõ multiplicatur per cõparationẽ ad alias. Et ſitis mi-
noratur hac in febre: niſi ſit a melancolia colerica.

¶ De cura. Caꝑ.67.

CONſideretur in hac egritudine: an ſit melancolia flegmatica:
aut melancolia ſanguinea: aut melãcolia colerica: aut melã-

colia melãcolica. Deinde rege vnãquãqꝫ eaꝝ cũ eo qḋ ei ẽ ꝯueniens
de illis q̃ dicem⁹. ¶ Uerũ oĩbus ſpecieb⁹ ſuis ſunt iudicia in quib⁹
ꝯmunicãt: ⁊ illḋ eſt ꝙ ipſe minuunt in principio: quare neceſſe ẽ vt
attẽdat an ſit ſanguis dominãs in ea: ⁊ ꝓprie qñ quartana ẽ a me
lãcholia ſanguinea. Tũc eſt flobotbomet ⁊ extrahat ſanguis ſm
quãtitatẽ neceſſitatis. Et fortaſſe exigit multitudo ei⁹ vt extrahat
de eo res plurima. Et qñ nõ eſt neceſſaria flobothomia: tunc flobo⸗
thomia ẽ nociua inquãtũ debilitat: ⁊ inquãtũ educit cõtrariũ me⸗
lãcholie: ⁊ inquãtũ mouet hũores ad exteriora. ¶ Et ſi opꝫ: euacue
tur a principio de hũore faciẽte febrẽ aliq̃d ad alleuiãdũ ⁊ mũdifi⸗
cã dũ. Illḋ eſt apḋ dig õnẽ ẽ ſm ꝙ innuã ad ipſuz: ⁊ ſi poſt poriſmuꝫ
per diẽ. ¶ Et nõ opꝫ vt fiat ꝓuocatio in ꝑmis cũ fortitudĩe. Et opꝫ
vt admiſtrent mollificãtia. ¶ Et ſi tibi nõ vr bonũ vti potionibus
adminiſtra loco eaꝝ clyſteria cõueniẽtia. Sed opꝫ vt ſint leuia. Et
nõ ꝯcedit ꝯfortatio eoꝝ niſi qñ ꝯſequit egritudo ſtati. Et ſi medi⸗
cus iã ꝑſumpſerit ⁊ ſolutione eduxerit melãcholiã in principio ali⸗
quotiẽs ſolutione forti ⁊ ꝓhibuit egritudinẽ penit⁹: ſꝫ ẽ rectuꝫ ab
errore. ¶ Et opꝫ vt ꝓhibeat in die poriſmi a comeſtione: ⁊ precipia
tur ieiuniũ: ⁊ ꝓhibeat ab aqua frigida illa die. Et eſt neceſſariũ in
reliquis dieb⁹ vti carne teiugi aut pulli in ꝑmis teiugi vſqꝫ ad tres
vel quatuor periodos. deide pulli: tũc ei⁹ pulſus eſt melior. ¶ Et ſit
medicina in die paroxiſmi geleniabin ꝯfricatũ cũ aqua calida l' die
bis aut ter. Sintqꝫ. ʒ. iij. geleniabin cũ. ʒ. x. ſirupi acetoſi. ¶ Et qui⸗
dem ſcis ꝙ qñ melãcholia ẽ colerica: tũc opꝫ vt admiſtret in ea qḋ
ſoluat eã ex gñe myrabolanoꝝ ⁊ viole. ¶ Et ſi eſt flegmatica opꝫ vt
admiſtret in ea aliq̃d i primis in quo ſit virt⁹ polipodij ⁊ epithimi ⁊
ſimiliũ. ¶ Et ſcias ꝙ aqua caſei eſt bonũ vehiculũ ei qḋ admiſtrat
de virtutib⁹ ṗdictis. Et fortaſſe ꝯfert adminiſtratio ei⁹ ſolt⁹ cũ ẽ ca
liditas violẽta: nã geleniabin ⁊ aqua eius colata cũ decoctione ſua
forti eſt loco ipſi⁹ ⁊ ꝓprie qñ ẽ in ſtomacho debilitas: aut eſt illḋ qḋ
vincit humor frigid⁹. ¶ Et vomitus iterũ ⁊ ꝓprie ante cibũ ⁊ poſt
cibũ ⁊ eſt cõueniẽtior ⁊ ꝓprie in die paroxiſmi ⁊ añ paroxiſmũ: ⁊ ꝓ
prie qñ melãcholia eſt flegmatica eſt de rebus iuuãtib⁹ in ea: ⁊ non
in principio tantũ immo ⁊ in omni hora. ¶ Oportet ergo vt non la
boretur in principio ⁊ in principijs digeſtionis vſque ad aduentum
complementi digeſtionis in euacuando ſuperfluitatem cum eo qḋ
calefacit cũ fortitudine: neqꝫ cum eo qḋ exiccat cum fortitudine ex
medicina ⁊ dimiſſione ciborum: neqꝫ cuꝫ eo quod debilitat ex ſolu
tione ventris: neqꝫ iterum cum eo qḋ debilitat in principio ex ſubti
liatiõe regimis. ¶ Et ſcias ꝙ qñ incipit quartana in eſtate aut in
hyeme: tunc oportet vt in potu det in primis de aqua ordei ⁊ ſeca⸗
niabin vt aperiat vias oppilatas ꝓuocatiõe ⁊ ꝯſumat velociter et
illḋ ẽ poſt periodũ antecedẽtẽ tribus horis aut quatuor. Et cũ ac⸗
cidit quartana in hyeme: tũc non eſt mod⁹ vt det in potu trociſci.

¶ Et ſcias q̄ res frigide ⁊ humide facilis digeſtionis boni chimi
ſunt conueniētes huic egritudini inquantū eſt febris: et ex hoc q̄
ſunt contrarie vni duarū qualitatū melancolie q̄ eſt ſiccitas: qua-
re opꝫ vt adminiſtrent̄ iterū vbi non timet̄ nocumentū digeſtionis
Et non ſit quantitas ex qua timet̄ nocumentū in digeſtiōe aut mi-
ſceat̄ cum eis aliquid qđ eoꝝ frigiditatem temperet: ⁊ non minuat
earum humiditatē: ⁊ iſte ſunt res calide cū equalitate. ¶ Et aliene
tur omne frigidū ⁊ ſiccū. ¶ Et res humide ⁊ frigide huic egritudi-
ni cōuenientes ſunt ſicut endiuia ⁊ lactuca ⁊ melon ⁊ perſica q̄nq̄.
Et nō opꝫ vt deuitent̄ hmōi niſi aut propter vehemētiā frigoris: ⁊
eſt inuentum ſicut in lactuca: ⁊ non eſt inuentum ſicut in melone dul
ci. Aut propter vehementiā prouocationis perducentis ad ingroſ
ſationē ſanguinis: ⁊ illud eſt inuētū in melone dulci. Aut ꝓpterea
q: preparata ſunt ei qđ permiſceat putredinē ⁊ eſt illud inuentum
in perſicis. Et opꝫ vt obſerues hmōi. ¶ Cibi vero calidi cū equali-
tate cū additiōe in humiditate ſunt iuuātes valde: ⁊ ꝓprie cū vo-
lunt equationē caliditatis eoꝝ vbi non diligit̄ vt per ea fiat iuua-
mentum ad digeſtionē cū frigidis ⁊ humidis: ſicut cōmixtio ficuū
cum endiuia. ¶ Et nō eſt malū in primis ſumere ea in quib⁹ eſt ſal-
ſedo ⁊ acredo ⁊ inciſio cū nō timet̄ incrementū caliditatis.
¶ In fine aūt egritudinis nō eſt excuſatio illi⁹: ⁊ trociſci de abſyn-
thio iuuatiui ſunt vſq; ad finē egritudinis. ¶ Et de illis quib⁹ fit
iuuamētū eſt ſeſſio in aqua calida dulci ante cibū omni die: ⁊ bal-
neatio q̄ humectat ⁊ nō facit ſudare neq; excitat caliditatē: ⁊ cōti
nuatio delitiaꝝ ⁊ quietis: ⁊ abhorrere exercitiū ⁊ mot⁹ corporales
et animales. ¶ Et oēs iſte febres indigēt humectantib⁹ ⁊ diuerſifi-
cant̄ in quātitate infrigidationis ⁊ calefactiōis. Et neceſſitas ſua
qua indigēt exiccatiuis eſt propter illud qđ eſt in eis de virtute inci
ſionis ⁊ abſterſiōis ⁊ ſolutionis ⁊ nō propter exiccationē. ¶ Et opꝫ
vt obſeruetur ſtomachus cum emplaſtris bonis ꝯfortantib⁹ q̄ ſunt
inter virtutē caliditatis et ſubtilitatē eiūs ſm̄ qđ exigit diſpoſitio.
Et obſeruentur ſplen et epar et regant̄ vt non indurent̄ et apoſte-
mentur: ⁊ fortaſſe eſt neceſſariū ad prouocandū vomitū vti aqua
raphani cū ſemine ſuo q̄ miſceātur cū ſirupo acetoſo. Et fortaſſe iu
uatur cū anteceſſione comeſtionis ſicle ⁊ ei⁹ quod ſalitum eſt de pi
ſcibus ⁊ ſynapis ⁊ his ſimiliū ante ipſum. ¶ Et adiuuatur poſt il
lud cum potu aque multe: deinde fiat ſucceſſio cū ſirupo acetoſo et
euomat. ¶ Et de illis que conferūt ei eſt vt ſumat ipm̄ in die paro-
xiſmi: deinde euomat ſuper ipſum: ⁊ ſecuritatē facit a nocumento
febris qđ eſt propter frigus ⁊ rigorem ⁊ acuitatem febris ſi ſumat
allia ⁊ mel et bibat ſi eſt purum acetoſuꝫ mellinum: ⁊ impleatur ci-
bo: deinde ſumat aquam calidam et euomat. Cum ergo conſumi-
tur paroxiſm⁹ cenet rem paruam ⁊ balneetur in mane. ¶ Et ſi ſu-
mat añ paroxiſmū. v. horis cibum vt̄ euomat: fortaſſe iuuabit illud

licet nõ euomat. ¶ Et vomitus ante paroxiſmū quicunq̃ humor ſit: aut alleuiat paroxiſmū: aut eradicat ipſum. ¶ Et de regimine bono eſt ꝙ ieiunet in die paroxiſmi ſi nõ eſt qđ prohibeat: ⁊ nõ ſumat cibū donec conſumat̃ paroxiſmus. ¶ Et ingrediet̃ balneū die ſcđo: ſiquidē fuerit digeſtio ſʒ deſcriptionē: ⁊ ſi nõ fuerit digeſtio nõ fiat in ea niſi effuſio aque calide quãtitate quã delectat corp⁹ ⁊ humectat min⁹ ꝙ̃ vt perueniat ad hoc vt liquefiat ex ea humor: ⁊ in die tertio adminiſtretur vomitus propter illud qđ ſuperfluit de cibo ⁊ qđ reſoluit balneū: q̃uis oporteat vt adminiſtret̃ vomit⁹ ĩ die paroxiſmi iterū. Qđ ſi melãcolia fuerit ſanguinea iuuabit̃ cū flobothomia ex baſilica. Deinde per euacuationē ſubtilem cum eo in quo ponūtur de mundificantibus ſanguinem ſicut virtutes ſuchaba ⁊ bedoard ⁊ polipodij ⁊ fumiterre ⁊ myrabolanoꝝ: chebuloꝝ ⁊ hoc quidem genus velociter recipit curationē. ¶ Et ſi fuerit melancolia colerica: tunc tibi ineſt vt adminiſtres infrigidationē ⁊ humectationē vltimas ex medicinis ⁊ cibis: ⁊ adminiſtra aquam temperatã ſedēdo in ea ⁊ abluendo. ⁊ fiat lenificatio nature in principio cum eis que ſunt ſicut illud quod fit ex violis. ⁊ quod fit ex. aqua caſei cum virtute polypodij: aut ſirupus acetoſus cū epithimo ⁊ ſirupus roſa. ⁊ aqua iuleb ⁊ caſſiafi. ¶ At vero ſolutio eius integra ſeparat̃ poſt. 20. dies: q̃ñ digeſtio apparet in eo. ſ. quando materia eſt melancolia colerica: deinde fiat gradatio ad illđ qđ ſubtiliat ⁊ incidit. ¶ Et ſi neceſſaria eſt rectificatio ſtomachi: tunc fiat cū inūctionib⁹ ⁊ oleis ⁊ epithimatibus que non pertrãſeant virtutem camomille ⁊ abſynthij ⁊ melliloti ⁊ ſimilium ⁊ ieiuniū plurimū vſq̃ in diem periodi: quandoq̃ iterum eſt ex eis q̃ non cõueniunt ei: ⁊ ſi ſit in die periodi ſufficiat eis de cibo parum modicū: ex mūdificatiuis iuuantibus ſunt ea quib⁹ eſt decoctio myrabol̃. ⁊ epithimi ⁊ ſene in ſirupo acetoſo in quo decocte ſunt viole: ⁊ fortaſſe ſumitur in potu ente in eo aſſe in ieiunio proprie in die paroxiſmi: ⁊ euomat ipſum ſi nauſeat cū anima eius. ¶ Et ſi fuerit melancolia flegmatica redeat ad ſirupum acetoſum mellinū cum aqua apij ⁊ feniculi ⁊ ſimiliū: ⁊ ſi neceſſaria fuerit lenificatio miſceat̃ cū eo in principio virt⁹ ſolutiua flegmatis de virtutib⁹ turbith ⁊ polipodij: ⁊ fiat gradatio pauca ad virtutem agarici. Et fiat vt vomat cum ſirupo acetoſo mellino de ſeminib⁹ ⁊ his ſimilibus vſquequo incipiat digeri: ⁊ ſit vaporatio ſtomachi ⁊ eius emplaſtratio cū eo qđ eſt fortius: ita vt cū dactilis ⁊ ficub⁹ ⁊ ſimilib⁹: ⁊ ſil'r inunge ipſum cū oleis calidis perueniēdo vſq̃ ad oleū de coſto. ¶ Et fortaſſe eſt neceſſarium in eo prouocare vomitum cū ſirupo acetoſo: ⁊ ſit in eo virt⁹ ſinapis ⁊ ellebori albi. Immo fortaſſe eſt neceſſariū vt in potu dentur cum diſpoſitiõe ſua cū non timetur debilitas diſpoſitionis virtutis.

¶ Et ſi fuerit melãcolia melãcolica pura đ genere fecis ſanguinis tunc rectificatur ſolutio ei⁹ in primis cū aqua iuleb ⁊ penidijs ⁊ eſt

ↄuenlens adminiſtratio gelenia bin mellini ⁊ zuccarini: ⁊ in fine ei⁹ euacuet cũ eis q̄ ſunt ſicut decoctio mirabola. citrino ꝝ ⁊ nigroꝝ et fumiterre ⁊ paſſularũ. ¶ Cũ ergo egritudo digeſta eſt tũc bonũ ẽ flobotbomare ex baſilica. ¶ Et adminiſtret vomit⁹ ſup cibũ cũ fortitudine aut leuiter ſm horã ⁊ neceſſitatẽ: ⁊ oportet vt aſſiduet ipſuꝫ qm̃ ẽ radix ad euacuationẽ cũ medicinis ⁊ clyſterib⁹ fortib⁹. ¶ Et medicine q̄ adminiſtrãt i hmõi hora ſũt epithimũ ⁊ polipodiũ ⁊ agaricũ ⁊ ſticados ⁊ lapis armen⁹ ⁊ lapis lazuli ablutꝰ ⁊ nõ ablutꝰ ⁊ ſucc⁹ foliorũ cẽtauree cũ ſirupo mellino. Et fortaſſe neceſſarius ẽ ellebor⁹ niger. Et fortaſſe i fundãtur i colerica ſene ⁊ fumus terre cũ epithimo ⁊ i ſirupo acetoſo: deinde habes ↄſiliũ tunc apud euacuationẽ. Et da i potu flegmatice ⁊ melãcolice ex ea tyriacã ⁊ mitridatũ ⁊ medicamẽ de aſſa ⁊ ſulphure. Et pip ſolũ bibat i aq̄. Et de illis ẽ ſinapis q̄ adminiſtret nõ aſſidue: imo i omnib⁹ trib⁹ dieb⁹ ⁊ i ꝑmis ⁊ añ illud i ſpacio lõgiore ⁊ ſimiliter dyapipereon ⁊ ſimilia illi de electuarijs. ¶ Et nõ feſtines cũ aliquo horũ añ digeſtionẽ: nã ſi tu dederis in potu tyriacã ⁊ ſimilia illi i ꝑmis ↄpones quartanã cũ quartana: ⁊ fortaſſe attrahes egritudines alias: ⁊ ꝓprie in hyeme. ¶ Et i fine ei⁹ ſi neceſſaria fuerit flobotbomia aude ſup eã. ¶ Inq̄t Sale. Sanaui gentẽ plurima a quartana ita. Dedi eis in potu poſt digeſtionem ſolutiuum: deinde dedi eis in potu ſuccum abſynthij: deinde dedi eis in potu tyriacam. Et dico q̄ aſſa ⁊ piper ſingularia ſunt iuuatiua valde quando apparet digeſtio ⁊ peruenit ſtatus. Et cibaillum fabane et albune ⁊ keniculi capparis ⁊ ſinapi ⁊ almuri ⁊ omnibus in quibus eſt virtus ſolutiua cum fortitudine: ⁊ fortaſſe erit tibi neceſſarium vt des ei in potu poſt quadraginta dies omni mane quantum eſt nabac vna de eis que ſunt ſicut medicamen de aſſa: ⁊ omni ſero ſimiliter: cum febris non fuerit acuta et materiei radix non fuerit colera. ¶ Et de trociſcis iuuatiuis in hac hora et apud declinationem ſunt trociſci ſecundum hunc modum. ℞. ſucci eupatorij et croci amborũ. añ. pond⁹. ʒ. iij. ſcolopendrie ariſto. et lactuce ⁊ reubarbari ⁊ ſpodij omniũ. añ. ʒ. v. ⁊ ſe. acetoſe ⁊ ſe. portul. et ro. et ſpice. et ſe. cuſcu. et aniſi et ſe. apij et radicũ capparis ⁊ granorum alben et ſe. feniculi omnium. añ. ʒ. iiij. conficiantur cum aqua apij et fiant trociſci: et detur in potu cum aqua feniculi et endiuie et cuſcute: ⁊ hec quidem medicina iuuatiua eſt modis pluribus. ¶ Et ſi digeritur materia: tũc fac iſtud. ℞. myrrhe. ʒ. xv. ſpice. ʒ. xiij. agarici coſti floris ſquinãti oiꝫ. añ. ʒ. v. petroſellini. ʒ. xv. aniſi ʒ. x. ↄficiãtur cũ vino antiquo ⁊ cũ melle ⁊ zinzibere. ⁊ ſit doſis ei⁹ q̄ñtũ eſt nux. ⁊ quãdoq; dant in potu i fine ⁊ cõualeſcentib⁹ ⁊ ap̃d paucitatẽ nocumẽti in ea ⁊ multitudinẽ caliditatis cũ ſubtiliatõe materiei medianã huiuſmodi. ℞. ſeminis iuſquiami albi mãdragore amborũ. añ. ſiliquam. i. et aſſe circiter tertiam fabe. i. ¶ Et de hoc genere eſt vt ſumant iterũ calamẽti domeſtici aurei. iiij. ⁊ ſeminis

vtice auf. xx. et epitbimi auf. I. fiāt trociſci parui valde ⁊ ſit doſis. ʒ
I. ¶ Et ex eis que bona ſunt eis eſt vt adminiſtret poſt apparatio-
nem digeſtionis vſq ad finez eius iſtud. Sumat paſſulaꝝ de ſcemē
aut de alacoen ⁊ allei ſilueſtris et myrti vl' myrabolani recētis oīm.
añ. pars. I. et decoquant in aqua dulci poſtq̄ infuſa ſunt in ea: de-
inde bulliant exquiſite et coletur: et detur de ea vnc. I. ¶ Et iterum
ſeminis apij et aniſi et cordumeni oīm. añ. ʒ. v. origani ſilueſtris eu
patorij oiuz. añ. ʒ. vij. ameos. ʒ. iiij. ſucbaba. ʒ. iij. paſſularū. ʒ. x. de-
coquantur in tribꝰ libris aque vſqueq̄ redeat ad libram. I. ¶ Et de
illis que bona ſunt eis eſt vt ſumant ameos ſpice et calamēti oīm.
añ. ʒ. x. et carui et aniſi amborū. añ. ʒ. vij. et aſſe pondus. ʒ. v. et zinzi
beris pondꝰ. ʒ. iiij. ⁊ caſſe pondus. ʒ. iij. conficiant cū ſufficiētia mel
lis. et ſit doſis eius pondꝰ. ʒ. I. cū aqua apij ⁊ feniculi. ¶ Trociſci hu
iuſmodi. ℞. ſucci eupatorij. ʒ. x. ſcolopendrie ſpodij feniculi ſpice
croci oium. añ. ʒ. v. lacce et reubarbari oium. añ. ʒ. iij. ſemis cucume
ris et ſemis portulace oium. añ. ʒ. vi. fiant trociſci cū aqua apij ⁊ ſu
mantur in potu cuz ſirupo acetoſo. ¶ Et iterū ad flegmaticā myr-
rhe. ʒ. xxxv. croci petroſilini amborū. añ. ʒ. v. ſpice. ʒ. iiij. ſ. caſtorei. ʒ
iij. aniſi. ʒ. iij. ſ. ſeminis apij et carui amborū. añ. ʒ. iiij. amomi corti
cū caſſe ſtoracis oīm. añ. ʒ. ij. et tertiā ſiſeleos adriani ꝯfectiōis oīm
añ. ʒ. i. et tertias duas. ¶ Et qñ vehemens fit rigor ē vomitꝰ cū aq̄
tepida ⁊ ſirupo acetoſo ad illud iuuatiuū. ¶ Qđ ſi virtutes eiꝰ nō
obediūt: tūc cū eis quoꝝ rememoratio p̄ceſſerit ſꝫ horā. ¶ Et ſi fiat
vaporatio cum embroca in qua decocta ſunt ſchea et camomilla ⁊
ſimilia hoīe cooperto cū pānis laneis aggregantibꝰ calefactionem

¶ De rememoratiōe ſolutiuoꝝ q̄bꝰ īdigēt poſt digeſtionē. Cap. 68.

Achebulorū. ʒ. v. epitymi abſynthij amboꝝ. añ. ʒ. v. myrabola-
noꝝ citrinoruz ſucci eupatorij emblici oiuz. añ. ʒ. iiij. ſeminis
apij ⁊ aniſi ⁊ ſeminis feniculi oīm. añ. ʒ. ij. fiat ex eis decoctio: ⁊ ſolua
tur cū eo cū facilitate. ¶ Aut ſumatur abſynthij pondꝰ. ʒ. x. myrabo-
lanoꝝ chebuloꝝ ⁊ epithymi oīm. añ. ʒ. viij. et fumiterre pondus. ʒ.
vij. et ſuchaba ⁊ cētauree maioris amboꝝ. añ. pōdus. ʒ. vi. eupatorij
⁊ radicis ſquinanti amboꝝ. añ. pondus. ʒ. v. decoquātur cū q̄nq lib.
aque donec redeat ad librā. j. ¶ Pillule leues. Quādo adminiſtrā-
tur in omnibus q̄nq diebꝰ ſemel ſunt iuuātes in ea ⁊ ſunt experte.
℞. epithymi ⁊ turbith amboꝝ. añ. ʒ. x. carui aniſi amboꝝ. añ. ʒ. vij
ameos. ʒ. viij. ſeminis apij ⁊ feniculi amborum añ. ʒ. iij. polipodij.
ʒ. vi. agarici albi qđ facile teritur. ʒ. viij. ſalis indi. ʒ. v. hierepigre. ʒ.
xv. fiant pillule cū aqua mente et ſit doſis. ʒ. I. ſ. ¶ Et cū materia eſt
flegmatica cōferunt iſte pillule. ℞. epithymi agarici ameos oīm.
añ. ʒ. viij. ſeminis apij aniſi feniculi omnium. añ. ʒ. iij. ſalis napti-
ci. ʒ. v. hierepigre turbith amboruz. añ pondus. ʒ. x. doſis pondus
ʒ. ij. ſ. ¶ Et quando eſt cū dolore ſplenis iuuatur hoc medicamine
⁊ ſoluit eū cū facilitate. ℞. ſcolopēdrie. ʒ. xv. agarici. ʒ. xij. mirabola-

noꝝ nigroꝝ hiere.añ.ʒ.x.chebuloꝝ abſynthij oim añ.ʒ.viij.ſucha-
ha bedeoard ca mepithcos ſucci eupatorij oiʒ añ.ʒ.vij.fruct⁹ tama-
riſci radicum capparorum amborũ añ.ʒ.v.5.ſeminis apij aniſi ſe-
minis feniculi omnium.añ.ʒ.iij.fiat confectio aut pillule.

¶De cibatione patientium quartanam. Ca.69.

REctius eſt vt inclinetur regimẽ eorum in primis ſeptimanis
vſqꝫ ad tres ſeptimanas ad ſubtiliationẽ quãdã preter quod
deſtruat virtutẽ.Et illud eſt vt abſtineant a carne: alzubumec: hoc
eſt minorat eoꝝ materias ꝛ alleuiat eos et abbreuiat ſpacium egri-
tudinis eoꝝ.¶Et poſt illud neceſſariũ eſt virtutẽ viuificare cũ eis q̃
ſunt ſicut piſces alredradu: oua ſorbilia et pulli et alteiugi.¶Cũ
ergo peruenit ad tempus in quo ſequuntur in ea alzubumec ꝛ non
minorat egritudo:tunc neceſſariũ eſt cuſtodire virtutes et cibare cũ
eo qḋ eſt fortius ex carnibus gallinaꝝ et pullorũ et arietũ et hedoꝝ
et auium mollis carnis ſicut ſunt pulli et alduragi et piſces boni q̃
non ſunt magni.¶Et ſcias ꝙ conditio in eo ex q̃ cibat habẽs quar-
tanam eſt ꝙ ſit aggregans ꝓprietates.Quaꝝ vna eſt vt nõ ſit crudũ
immo reſoluens cruditatem quam facit accidere melancolia.Et ſe-
cunda eſt vt non ſit groſſum immo ſubtilians groſſum.Et tertia eſt
vt non ſit conſtrictiuum immo ſoluens ventrem.Et quarta eſt vt ſit
ſanguis ex eo generatus laudabilis: et plurimum quidem eſt in ea
illud quod habet caliditatem et humiditatē.¶Et tu iam ſciuiſti
quõ cibetur ante paroxiſmum et per quot horas et quare illud.Et
ſciuiſti iterum:ꝛ quãdoqꝫ neceſſarius eſt cibus:et in paroxiſmo eius
ꝓpter cãʒ p̃dictã.¶Verũ recti⁹ ẽ vt eueniat febris vẽtre vacuo vt nõ
occupet natura cũ materia alia:niſi cũ materia egritudinis donec
expellat eã:et vinũ ſit purũ ſubtile.

De cura q̃rtane ↄtinue.ca.70.

DIſpoſitio huius febris eſt ſecundum ꝙ enunciauimus ante
ipſam.¶Et canon in ea eſt homogeneus canoni quartane
interpollate:ꝛ nõ diuerſificat niſi ab ea in rebus paucis.¶De illis
eſt ꝙ declinatio in illa ad equalitatem in calefacientibus et ad in-
frigidationem in hac eſt melior ꝓpter adherentiam febris.Quare
opʒ vt adminiſtrentur in curatiõe ei⁹ ea que ſunt ſicut ſirupus ace-
toſus cum ſeminib⁹ ꝛ geleniabin et aqua de radicib⁹ equalis et ſup-
poſitoria cum melle.¶Et de illis eſt ꝙ flobothomia in hac eſt ma-
gis neceſſaria quoniã materia eſt magis comprehẽſa in venis.
¶Et de illis eſt ꝙ licentia in carnibus in hac egritudine eſt minor:
ideo caue hoc.

¶De febre ſextana ꝛ ſeptena ꝛ ſimilibus. Ca.71.

ET nominãtur phitanos:ꝛ quidam nominant hmõi febres re-
uolubiles.¶Iſte generantur ex materia homogenea materie
quartane:ſed eſt minor ꝛ groſſior.¶Et plurimum quidem fiunt ex
melancolia flegmatica.¶Sextanam autem ꝛ ſeptenam ꝛ que ſunt
poſt illas Hyppocrates dixit.Et Galenus dixit:ego non vidi in vi-
ta mea aliquã ex eis:neqꝫ vidi quintanã nudã forte:ꝛ neqꝫ eſt febris

niſi quaſi occulta. ¶ Inquit ⁊ nõ eſt longinquum quin ſit cã in ſepte
na. verbi gratia ⁊ nouena regimen qḋ q̃n adminiſtratur ⁊ currit ſup
ipſum facit febrẽ: nam iteratio facit neceſſario in hmõi horam illaꝫ
febrem: ⁊ ſi dimitteretur ⁊ rectificaretur: non faceret. Eſt ergo cã in
periodis ei⁹ ⁊ in ipſius iterationibus reiteratio regiminis: ⁊ periodi
ei⁹ nõ ſunt periodi materie q̃ effundatur ⁊ eius reditiões. ¶ Inquit
Opꝫ ergo vt obſeruetur iu experiẽtia ei⁹ hui⁹ egritudinis hec intẽ-
tio ita vt non accidat error: q̃uis Gal. ſit quaſi negans aduẽtũ ha-
rũ febriũ ⁊ quaſi ꝙ ſit neceſſariũ vt ſit hmõi febris alia radix. ¶ Ue-
rum Hyppo. iam verificauit ſermonẽ in intẽtionẽ ſeptene ⁊ nouene:
⁊ nõ eſt illud manifeſtũ mirabile: neq̧ manifeſte impoſſibilitatis ita
vt ſit neceſſarium redire in eo ad adminiſtrandum. ¶ Et ſermones
quidem quos locutus eſt Hyppo. in capl̃o harum febrium ſunt ꝙ ſe
ptena eſt plixa ⁊ non eſt mortifera: ⁊ nouena eſt lõgior ea ⁊ nõ eſt mor
tifera. Et dixit ꝙ quintana eſt deterior febriũ q̃m ſit añ ptiſim ⁊ poſt
ipſam. Et dixit Galenus in ea ſicut ſcitis. ¶ Et ego quidem opinor
huic ſermoni modũ quẽdam. Et eſt vt ſit ptiſis ſignificãs ethicã ⁊ ſit
ſermo ei⁹ q̃ntana ſubiectũ ꝓpoſitiõis indefinite nõ ſignificãtis cõita
tẽ: ergo eſt q̃ſi dicat ꝙ de q̃ntana eſt vna ſpecies deterior febriũ ergo
eſt ſignificatio hui⁹ ſermonis ei⁹ ꝙ cũ febres ꝓlongant ⁊ ꝑmiſcent ⁊
diuerſificãtur: ꝑueniũt plurimũ ad inflammãdum membra ꝑncipa
lia ⁊ ad ethicã: ⁊ de ꝓprietate harum febrium eſt vt ſient in fine ſuo
ſecundum ordinem vnum: ⁊ plurimum illi⁹ ſuꝑ quartanam: ⁊ iam te
ſtificati ſum⁹ eã q̃ntanã. verũ ipſa ꝑducit ad quartanam: q̃n in hu-
moribus eſt exuberatio: ⁊ in humiditatibus multitudo. Cũq̧ lique
factio iam multiplicat ⁊ euacuationes ſenſate ⁊ inſenſate frequẽtes
fiũt: nõ remanet in hũorib⁹ cinereitas: niſi illḋ qḋ min⁹ eſt ⁊ groſſius
⁊ illud facit eſſe neceſſariũ: vt ſit paroxiſmus tardior ⁊ fiat illa q̃ fuit
quartana quintana: ⁊ in hmõi quidẽ diſpoſitione fortaſſe erit corp⁹
ꝑparatũ vt inflãmet ⁊ fiat ethica. Et iterũ ethica q̃n antecedit non
eſt longinquũ quin faciat accidere in humorib⁹ cinereitatẽ quãdaꝫ
ꝓpter prauitatem ſuã in poſtremis ethice ⁊ accidit illi cinereitati
putredo quare accidit febris et iam deſtruxit febris ethica corpus.
Eſt ergo mala ex hoc ꝙ ipſa eſt ſignũ aduſtionis humoris de quo
non remanſit niſi parum ⁊ ſit aduſtus parũ ⁊ ex hoc ꝙ ipſa eſt cauſa
additiõis febris ⁊ duplicationis eius. ¶ Et nõ opꝫ vt negent egritu
dines q̃s nõ cõtingit videre in tꝑe quodã: ⁊ quadã regiõe: nã hoc ge
nus nõ cõprehenditur per multitudinem. ¶ Neq̧ iterum oportet
vt dicat ꝙ ſi eſt q̃ntana tũc neceſſe eſt vt ſit materia quinta. Nã me-
lãcolia generat quintanã: non ꝓpter hoc ipſum ꝙ ipſa eſt melãco-
lia: imo propt erea ꝙ ipſa eſt pauca groſſa: ⁊ iam non prolonga-
tur quin ſit in quibuſdam corporibus melancolia groſſa pauca cui
accidit putredo. ¶ Et non cõuenit alicui vt dicat poſſibile eſt in fleg
mate vt fiãt ei paroxiſmi alij quãdo ingroſſatur ⁊ minoratur: quo

niam cōceſſio eſt res ampla ꝛ raro ſit poſſibile vt neceſſario cōſequatur eius cōtradictio. ¶ Amplius nō eſt diſpoſitio in cōceſſiōe eius qđ nūꝗ̄ videt ꝛ nō audit: neꝗ̄ de quo teſtificatur experimētatoꝛ aut ſapiēs: ſicut cōceſſio eius quod teſtificatur qualis Hyppo. Et iam retulit mihi fidelis quidam ſe vidiſſe nouenam. Quintanam vero non multotiens vidimus ꝛ nō cogimur ꝓpter hoc dicere ꝙ illic ſit humoꝛ alius.

¶ De cura ſpecierum huius febꝛis. Ca. 72.

APpꝛopinquat huius febꝛis cura cure quartane flegmatice. ¶ Et indigetur in curatione eius ſuperfluo ieiunio ꝛ ſubtiliatione cibi ꝛ regiminis: ꝛ ſomno digerēte vt reſoluatur per illud materia groſſa ꝛ digeratur: ꝛ iterum indiget ingroſſatione regiminis vt non deſtruatur in eo virtus: ꝛ ſunt iſta duo ſicut duo contraria: ꝛ pꝛopterea ꝙ febꝛes iſte non faciunt accidere leſionem virtutis: non curamus ſi ſubtiliemus regimen ꝛ faciamus egrum vti ieiunio vno tempoꝛe ꝛ ſuccurrimus illi ſicut oſtendimus ita vt cibemus cum eo cuius bonum eſt nutrimentum ꝛ velox ſit ꝛ multiplicatur: ꝛ in quo non eſt ingroſſatio materiei: neꝗ̄ additio in ea. ¶ Et de curationibus magis conferentibus ad illud eſt vomitus cum elleboꝛo ꝛ ſemine raphani ꝛ raphano ꝛ elleboꝛo ꝛ ſemine attriplicis ꝛ nuce vomica ꝛ euacuatio cum hieris ꝛ poſt illud adminiſtratio tyriace ꝛ eis ſimilium. ¶ Et cōfert tunc ſudatio cū medicinis ꝛ cum balneo calido abſꝗ̄ adminiſtratione aque ꝛ abſꝗ̄ adminiſtratione humectantium.

¶ Tractatus tertius.

¶ De ethica. Capi. j.

IAm ſciuiſti ꝙ in membꝛis ſunt humiditates diuerſarum ſpecierum de quibus ſunt humiditates pꝛeparate ad nutriendum ꝛ humectandum iuncturas. ¶ Ex illis eſt ergo illud quod eſt repoſitum in venis. ¶ Et de illis eſt illud quod eſt ſparſum in membꝛis ſicut ros: ꝛ iſte ſunt due diuiſiones ꝛ pꝛima earum eſt materia febꝛis putredinis aut febꝛis ebullitionis: ſicut ſciuiſti cum nutrimētū totū nō expādatur quādo eſt immo remanet de eo illđ qđ eſt in ſemita expādēdi: ꝛ remanet qđ eſt in ſemita recōdēdi. ¶ Et de illis ſunt humiditates pꝛoximi tēpoꝛis coagulationi: ꝛ ſunt humiditates q̄ fiūt actu nutrimētum. ſ. attracte ad locū qđ eſt ꝑmutatio eius quod eſt de eo reſolutū: et fiūt additio in eo ſimilis illi; verūtamē tēpus curſus earum pꝛopinquū eſt: ergo ſunt nō coagulate. ¶ Et de eis ſunt humiditates cū quibus continuātur partes membꝛoꝝ ſimiliū partiū in ꝓncipio creatiōis ꝛ ꝑ ipſam deſtructionem ꝑueniūt ad ſeparationē. ¶ Et ſimilitudo humiditatum pꝛimarum eſt oleum lucerne effuſum in lucerna. ¶ Et ſimilitudo ſecundarum eſt oleum imbibitum in coꝛpoꝛe lychinij. ¶ Et ſimilitudo tertie humiditatis eſt humiditas qua continuantur partes coti de quo factus eſt lychinius. ¶ Et cum inflammantur mem

bra radicalia ⁊ ꝓprie cor eſt illud ipſa egritudo q̄ eſt ethica ſm ꝙ ſci
uiſti. ¶ Et caliditas q̇dē epatis qnq̄ ꝑducit ad ethicā: verū nō eſt
ipſa ethica: immo ethica eſt illa q̄ eſt cauſa cordis. ⁊ ſılr eſt diſpoſitio
pulmonis: ⁊ ſtomachi. ¶ Verū dū ipſa ꝑmanet finiēdo humiditates
q̄ ſunt in digeſtione ꝑma in mēbris ⁊ ꝓprie cordis ſicut finit cādela
oleū infuſum in lucerna: tūc eſt grad⁹ ꝑmus appropriat⁹ nōie gene-
ris qđ eſt ethica ⁊ grece ethicos cum nō habeat in ſpecieb⁹ ſuis no-
men. ¶ Et cum finit humiditates q̄ ſunt diuiſiōis ꝑme ⁊ incipit re-
ſoluere humiditates q̄ ſunt diuiſionis ſcđe ⁊ finire eas ſicut finit flā-
ma oleū euacuatū in lucerna ⁊ incipit finire imbibitū ī corp⁹ lychinij
erit grad⁹ ſcđs ⁊ nōiatur duburē ⁊ foroſmos ⁊ hʒ latitudinē ⁊ ꝑncipiū
⁊ mediū ⁊ ſtatū. ¶ Ampli⁹ nō rectificat̄ ille q̄ cōſequit̄ ſtatū aduburē
⁊ parū recipit curationē niſi de⁹ velit ⁊ ꝓprie qñ ꝑuenit ad hoc vt ca
ro minuat̄. ¶ Cū ergo finiūtur iſte ⁊ incipit finire humiditates que
ſunt diuiſionis tertie ſicut incipit flāma adurere corp⁹ lychinij ⁊ hu
miditates ei⁹ radicales eſt egritudo gradus tertij ⁊ nōiatur curua
tiuus ⁊ almukaſif grece. ¶ Et hec quidē egritudo eſt ex febrib⁹ q̄ nō
habēt paroxiſmos neqꝫ horas paroxiſmorū. ¶ Et q̇dā dixerūt. Fe-
bres ethice aut pendēt cū humiditatibus ꝓpinq̄ tꝑis cū coagulatio
ne. Aut cū eis q̄ ſunt ſicut caro. Aut cū mēbris radicalib⁹ duris ſicut
ſunt oſſa ⁊ nerui. ¶ Et ſi ex ſermone iſto intelligit̄ ꝙ pēdēt ſm ſemi-
tā ꝙ finiūt qđ in eis eſt de hūiditate radicali cōtinuata eis erit hec
⁊ intētio ꝑma equalis ⁊ ſi ſignificat ꝙ ꝑmum qđ finit ethica eſt hu-
miditatis ꝓpinqui tꝑis cū coagulatione nō erit ſermo ſanus. ¶ Et
ethica q̇dē quandoqꝫ accidit poſt febrem ephimeram. Et quandoqꝫ
accidit poſt febres putridas ⁊ apoſtematum: ⁊ longinquum eſt vt ac
cidat ethica incipiendo: quare ſunt membra radicalia iam inflam-
mata ⁊ non inflammatur humor neqꝫ ſpiritus añ illud: immo o por-
tet vt calefiant illa in primis: deinde ſm proceſſionem dierum cale-
fiant iſta niſi accidat cauſa fortis valde: ⁊ cauſa quidem vna quan-
doqꝫ eſt cauſa febris ethice: ⁊ quādoqꝫ eſt cauſa febris ephimere ſm
vehemētiā mutatiōis ſue ⁊ debilitatē ſuſpēſiōis ſue ſicut ignis: nam
ipſe obuiat lignis ſm duos modos: quoꝝ vnus eſt ſm modū ꝙ cale-
facit ea ⁊ finiat in eis: ⁊ ſecūdus eſt ſm ſemitā inflammatiōis. ¶ Et
febris quidē putredinis ⁊ apoſtematis permutat̄ multotiēs ad ethi
cam propter vehementiam febris ⁊ vehementiā ſubtiliatiōis cibi in
ea prohibitione aque frigide ⁊ paucitatem obſeruationis lateris
cordis cum vnctionibus ⁊ emplaſtris et epithimatibus et proprie
in egritudinibus membrorum vicinorum cordi ſicut dyafragma-
tis. Et multotiens facit cadere in eam neceſſitas medico propter ca
ſum virtutis et frequentiam ſincopis ad dandum in potu vinum et
aquam carnis et medicinā de muſco et his ſimilia. ¶ Et quandoqꝫ
componitur ethica cum febribus putredinis et apoſtematuꝫ. ¶ Et
ethica quidem in principio rei eſt difficilis cognitionis et facilis cu-

rationis. Et in fine sui eſt facilis cognitionis et difficilis curatio- nis. ¶ Et finis alduburē nō recipit curationem penitus.

¶ De ſignis. Capitulum. 2.

Pulſus quidem eſt minutus durus frequens debilis fixus ſm habitudinē vnā. ¶ In tactu vero eorū eſt illud qd̄ ſentitur de caliditate minus caliditate ſinocbi et ei ſimiliū inflāmatarꝫ in ma- teria. Et in principio dū tangitur: eſt magis ſua uis. Et cum rema- net ſuper eum manus hora vna apparet cum fortitudine ⁊ mordi- catione. Et dū ceſſat augmentari: et eſt calidius qd̄ eſt in eo loc⁹ ve- narū ⁊ arteriarum: et eſt eorum caliditas ſimilis non eſt minuitur Verū ipſa quādo ſuperuenit ei cibus augmentatur velociter: et fit fortis pulſus valde ⁊ incipit magnificari: et ꝓpter illd̄ accidit ſtul- tis medicorum ꝙ ꝓhibent eis cibum propter illd̄ quod accidit eis de eo ex accidentibus quare perdunt eos. Sicut augmentatur flā- ma propter iniectionem olei et ſartago cuꝫ effunditur aqua ſuper eam: et iſte quidem ſignificationes eius ſunt fortes: et cibus in reli- quis quidem febribus ꝓculdubio non incendit hac incenſiōe: ſicut inuenitur hic: quamuis neceſſario faciat diuerſitatē per mot⁹ na- ture. Et hec inflammatio non eſt ſicut incenſio reliquarū febrium poſt coartationem: neqꝫ ſm periodos notas: immo cum comedunt ⁊ in quacunqꝫ hora ſit. Et eſt habens egritudinem non vehementē diſcernens illud quod eſt in eodem de caliditate: quoniam facta eſt complexio membro conueniens. Et iam ſciuiſti in libro primo qua- litatem diſpoſitionis in huiuſmodi. Uerum ipſa apparet apud ſu- ſceptionem alicuius ciborū propter vehementiam ſuam. ¶ Et de ſignificatōib⁹ ꝑmutatiōis febris ephimere ad febrē ethicā eſt vehe mentia fortitudinis caliditatis in. iij. valde. Nā ſm plm incipit fe bris poſt. x. horas declinare. Cū ergo ptrāſit febris duodeciꝫ horas ⁊ nō appent ſigna declinatiōis: imo ꝯtinuat vſqꝫ ad tertiū di die et fit fortis: tūc illa ē ethica. ¶ Et de ſignificatiōib⁹ cōpoſitiōis ethi- ce cū febrib⁹ putredinis eſt remiſſio caliditatis ſicce poſt finē dedi- nationis: ⁊ poſt ſudorē exuberātē: ⁊ additio in arefactiōe ⁊ extenua tione ſm illud qd̄ facit neceſſarium illa egritudo et vnctuoſitas in vrina et egeſtione. ¶ Et ſi fuerit ethica illud qd̄ apparet ⁊ occultū aliud ſignificat ipm coartatio accedens in paroxiſmis hmōi: eniꝫ eſt nō inuētū in ethica oīno. ¶ Et ſcias ꝙ qnqꝫ incipit ethica retē- ta cum ſtomacho quare corrūpit cōplexionē epatis ꝑ vicinitatem.

¶ De ſignis alduburen. Capitulum. 3.

Signa vero alduburen ſunt ꝙ quando febris expelli tur alduburen vehemēs fit durities pulſus et eius debilitas et paruitas ipſius et ei⁹ frequētia ⁊ ꝓpue qñ cā caſus in ethicā eſt apoſtemata qd̄ nō reſoluit nā illd̄. ſ. freqn̄tia addit valde. ⁊ ſſr velocitas ⁊ fit pul ſus ei⁹ de gñe ei⁹ q̄ nōiat cauda muris. Qd̄ ſi fuerit ex potu calidi

vini erit loco caude muris acualis. Et nõ erũt accidẽtia aldubella
ti vehementia valde: non enim dat ei ſpacium vſq; ad huiuſmodi.
¶ Et apparent in vrina vnctuoſitas et petala ⁊ incipit oculꝰ ꝓfunda
ri. ¶ Cũ ergo aldubure ꝑuenit ad ſtatũ fit fortior ꝓfundatio ãborꝫ
oculorꝫ. Et mltiplicaẽ lippitudo ſicca. Et creſcũt extremitates oſſiũ
oĩs mẽbri et in facie. Et planãtur tꝑa. Et tẽdiẽ cutis frõtis. Et de-
ſtruiẽ color cutis. Et fit quaſi ſit ſuꝑ eã puluis q̃dã ex aduſtiõe ſolis
Et ꝑducit ad grauedinẽ eleuãdi ſuꝑcilia. Et fit oculꝰ ſomnolẽtus ⁊
clauſus abſq; ſomno. Et ſubtiliaẽ naſus. Et elõganẽ pili. Et appa
rẽt pediculi. Et videẽ vẽter iã minorari ⁊ adherere cuꝫ dorſo quaſi
ſit cutis ſicca que iã attracta eſt. Et attrahiẽ cũ ea cutis pectoris.
Cũ ergo curuanẽ vngues ⁊ arcuanẽ: tũc iã venit ad ſtatũ ⁊ incipit
tẽdere ad occaſum. Et cũ incipit tẽdere ad occaſum liq̃ſiũt cartila
gines.

¶ De cura ethice. Capitulum. 4.

INtentio in curatione febris ethice eſt infrigidatio ⁊ hume-
ctatio. Et vnaqueq; earꝫ cõpleẽ cũ approximatiõe ſuarꝫ cauſa
rũ et expulſiõe cauſarꝫ ſui ꝯtrarij. ¶ Et fortaſſe eſt cã vniꝰ earꝫ cau-
ſa ꝯtrarij alteriꝰ ſicut cã infrigidationis. ipſa eñ q̃nq; eſt cã exicca-
tionis que eſt cõtraria humectatiõi ſicut infrigidatio cũ trociſcis
cãphoratis ⁊ illis que ſunt ex ſpodio ⁊ his ſimilibꝰ. ¶ Et fortaſſe hu
mectatio iterũ eſt cã calefactiõis que ꝯ̃ria eſt infrigidationi ſicut
vinũ ipſum humectat ſed calefacit: q̃re opꝫ vt obſerueẽ illõ. ¶ Et ſi
neceſſitas vocat ad fortẽ infrigidationẽ: nõ erit niſi cũ re cui ꝯiũgiẽ
aut quã ꝑcedit: aut cui ſuccedit res in qua eſt virtus humectatõis
¶ Et ſilr cũ vocat neceſſitas ad fortẽ humectatiõem velocẽ in ea ſi
cut aqua carnis ⁊ vinũ: tũc opꝫ vt adiungaẽ ei: aut antecedat eam
aut ſequatur eã illud in quo eſt infrigidatio. ¶ Et ſi fuerit cã ethi-
ce apoſtema aut leſio in mẽbro: tũc neceſſariũ eſt curare ipſum ĩ pri
mis. ¶ Et qui diligit cõponere regimẽ eiꝰ ex diuerſis modis ꝯueniẽ
tibus ei in quo febris fit vehemẽs valde: tũc neceſſariũ eſt vt inci-
piat ⁊ det in potu trociſcos cãforatos et q̃ currũt curſu eorũ cũ ſiru
po acetoſo diluculo in ortu ſolis: ſicut aqua ordei in cancris ſi non
abhorret eos: et cum iuleb et aqua granatorum. Et admixtionem
mucilaginis pſilij: ſi non fuerit prohibens aliquid propter ſtoma
chũ ⁊ alia. ¶ Et regimẽ infrigidãs eſt ꝑ illud qđ ſciuiſti de potibus
infrigidantibꝰ ⁊ de oleribꝰ infrigidantibꝰ ⁊ trociſcis ſicut trociſci
de cãphora et emplaſtris ⁊ vnctionibꝰ ⁊ his ſimilibus et infrigida
tione aeris eorũ ita ꝙ in hyeme. Si aũt nõ tolerat: alleuietur ab eo
ignis. Infrigidatio nãq; aeris eorꝫ eſt melior res. Et ſicut veſtire eũ
cũ ſandalatis et cãphoratis: ⁊ facere ipſm odorare illud in quo ſunt
roſe ⁊ cãphora ⁊ ſandali: ⁊ fructꝰ frigidi ⁊ ſebeſtẽ ⁊ liliũ cũ aq̃ ro
ſacea: et vaporatio cum ſudore et balneo. ¶ Et oportet vt nõ ꝓlon
getur retentio emplaſtrorũ infrigidantiuꝫ valde ſuꝑ mẽbra propin
qua valde membris anhelitus: fortaſſe enim infert illud anhelitui

etroci nocumentū magnū. ¶ Et opʒ vt declinet ad quietē ⁊ ſomnū
⁊ trāquillitatē ⁊ gaudiū: ⁊ cuſtodiatꝛ eger ab eo qđ facit ipm̄ iraſci
⁊ qđ facit ipm̄ triſtari ⁊ qđ facit ipm̄ anguſtiari ⁊ a fame et ſiti lō
ga. ¶ Emplaſtra infrigidātia qb⁹ oʒ eos vti ſunt aromatica. Naʒ
ipſa ſunt propinquiorꝛ iuuamētis ꝓprie ſuper pect⁹: ⁊ q̄ ſequūtur
ipm̄: ⁊ ſint infrigidata: ⁊ nō ſit in eis ſtipticitas. Stipticitas em̄ cū
hoc ꝙ ipſa facit accidere exiccationē ꝓhibet virtutē medicine pro
fundari. ¶ Et opʒ vt aſſiduetꝛ ꝑmutatio vt nō remaneat medicamē
et calefiat cū obſeruatiōe vehemētie infrigidationis ei⁹. Nā cum
ipm̄ infrigidat vehemēter non elongatꝛ quin debilitet mēbꝛū. ¶ Et
qn̄ eſt ꝓpe mēbꝛa anhelit⁹ nō eſt longinquū quin īpediat dyaphꝛa
gma ⁊ alia ab emiſſione anhelit⁹ cū facilitate. ¶ Et de regimie hūe
etāte ſunt cibi leues ⁊ fruct⁹ et robub: et vnctiōes: et emplaſtra: et
odoꝛamēta: et caputpurgia: et quies: ⁊ trāquillitas: ⁊ vt nō inferatꝛ
ei violētia in fame aut ſiti.

¶ De rememoratiōe medicinaꝝ infrigidantiū eos. Ca. 5.

Ille vero que de eis ſunt infrigidātes aūt humectātes oēs
ſunt nutritiue: aut vincit in eis nutribilitas ſicut aqua oꝛdei
decocta cū cācris ex parte cancri. Et opʒ vt euellantꝛ extremitates
cancroꝝ ex pedib⁹ ſuis ⁊ coꝛꝑib⁹ ſuis: ⁊ abluantꝛ cū aqua frigida et
ſale bono cum cinere vicib⁹ tribus ⁊ ſupꝛa donec mundificentꝛ ⁊ pur
gentꝛ a grauitate ſui odoꝛis: deīde decoquātur in aqua oꝛdei: ⁊ ſi
cut aqua lactis vaccini de quo extractū eſt butyꝛū: ⁊ ſicut ſucci oleꝝ
elixatoꝝ predictoꝝ in capitulis febꝛiū acutaꝝ ſicut mucillago pſilij
¶ In aceto aūt eſt vehemēs exiccatio et virtus reſolutionis quare
opʒ vt bibatur cū eo quod reſiſtit duabus pꝛopꝛietatib⁹. ſ. per com
mixtionē aque multe aut cū quibuſdā humectātib⁹ ⁊ lenificantib⁹
¶ Et proximū quidē eſt vt lac aſine ſit cū humectatiōe ſua infrigi-
dās ita vt quidā faciant melioꝛē infrigidationē eius ſuper infrigi
dationē lactis vaccini de quo extractū eſt butyꝛū. Verū ipſum con-
uenit ei q̄ non habet febꝛeʒ periodicā: neqꝫ materiā: neqꝫ hūoꝛē pre
paratū ad putredinē: ⁊ opʒ vt caueatur ſpiſſum lac: et de illis q̄ con
ferūt eis eſt zuccaꝝ: et cū ſenſeris putredinē accidentē ex lacte: tunc
ſolue cū facilitate: ⁊ ſi timueris calefactionē: tunc abſtine ab eo ali-
quot diebus: et cura in ea cū trociſcis ⁊ aquis fructuū: deinde itera
lac. ¶ Medicine vero infrigidātes que nō habent humectationeʒ
ſunt ſicut trociſci noti narrati. ſ. trociſci cāphoꝛati de dactilis ⁊ ſuc
cis frigidis. ¶ Et ſicut trociſci. ℞. ſpodij boliarmeni. an̄. ʒ. iiij. ro-
ſarū. ʒ. vſ. ſeminis poꝛtulace et citruli ⁊ cucurbite ⁊ harabe oīm an̄.
ʒ. iij. fiant ex eis trociſci ⁊ ſit doſis pōd⁹. ʒ. ij. ⁊ ſunt boni valde. ¶ Et
iteruʒ alij proximi eis. ℞. arnogloſſe amilli ⁊ gūmi et dꝛagaganti
omniū. an̄. ʒ. iij. boliarmeni ſpodij amboꝝ. an̄. ʒ. iiij. papaueris. ʒ. v.
roſaꝝ ⁊ ſeminis cucurbite ⁊ citruli ⁊ poꝛtulace oīm. an̄. ʒ. vſ. granoꝝ
cydonioꝝ excoꝛticatoꝝ ⁊ ſemis melonis ⁊ cucumeris oīm. an̄. ʒ. vij.

ſucci liquiritie pondus.3.x.ꝯficiant cū mucillagine pſilij. ¶ Unctiones vero et epithimata: et emplaſtra infrigidantia: et odoramēta et caputpurgia infrigidantia ſunt illa q̄ tu ſciuiſti. ¶ Et meliores vnctiones ſunt cū oleo de cucurbita: et de papauere: et nenufare: et ſalicib⁹: et violis. ¶ Strat⁹ aūt infrigidantes et hūectātes ſunt q̄ ſunt plani valde de corijs aſperſis aqua roſ. aut de genere ei⁹ qd̄ fit in tabaſtren. ꝛ fit impletio ei⁹ illud qd̄ non calefacit imo fit de genere lini pectinati et renouati aſſidue. ¶ Aut fit ſtrat⁹ de corijs q̄ iam ſunt ipleta aqua poſtquā ſint ſup ea rectificatiōes que applanent aquā bene et ꝓhibeāt ei⁹ inequalitatē: et ſit ſtrat⁹ ꝓpe aquas ꝛ cur ſus earū: ꝛ ſub eis folia arborū frigidaꝝ ꝛ humidaꝝ ſcꝫ de ſalicib⁹ ꝛ ſemperuiue: et olera humida et odorifera frigida ſicut roſe ꝛ folia arborum frigidaꝝ et preputia vitis ꝛ his ſimilia.

¶ De rememoratione medicinarum humectantium eos. Cap̄.6.

Illaꝝ quidē q̄ ſunt cū infrigidatione rememoratio iam preterijt. ¶ Et reſtat nūc ꝯſiderare in qualitate dandi in potu genera lactis: et lac de quo extractū eſt butyꝝ: ꝛ in qualitate adminiſtrationis tine ꝛ balnei: et adminiſtratiōe vnguētoꝝ et oleoꝝ ꝛ epithimatū ꝛ reliq̄ regiminis. ¶ Et nos quidē iam docuim⁹ modū dandi in potu genera lactis in ca. ptiſis ꝛ ſiccitatis ſtomachi: quare opꝫ vt ſit illō canō. ¶ Et nō eſt lac poſt lac mulieris ſicut lac aſine poſtea lac caprarū cui⁹ paſcua opꝫ eſſe ex herbis ꝛ olerib⁹ frigidis hūidis ſicut ſcis. Nā ipm ꝛ ꝓprie lac aſine eradicat ethicā ſi fuerit ei eradicator: et nō eſt electio ſuper ipꝫ niſi ꝓhibeat putredo accñs aut expectatio materiei ꝯprehēſe. ꝛ lac quidē iuuatiuū ē eis a principio ethice vſq₃ ad finē ei⁹: et lac mulieris ſugendo ſumptū ꝯuenienti⁹ eſt oīb⁹: ꝛ canon in dādo in potu lac de quo extractū eſt butyꝝ ē ꝓximus illi iteꝝ: ꝛ melius quidē eſt vt incipias a.3.x. vſq₃ ad .xxx. ꝛ qd̄ eſt ſupra eas ſi fuerit virt⁹ adiuuās ꝛ tibi ineſt vt ꝯmiſceas cū eo aliq̄d de trociſcis infrigidātib⁹: ꝛ tibi ineſt vt addas ſupra ſummā p̄dictā in potione prima et poſtrema ſi fuerit potēs virt⁹ ſuper digeſtiōe. ¶ Tina aūt illa eſt melior q̄ eſt tepida in qua nō eſt caliditas multa: et eſt cū hoc cū virtutib⁹ oleꝝ ꝛ herbaꝝ infrigidātiū: ꝛ humectātiū: ꝛ nō ſit ita vt rorificet: nedū ꝙ ſudare faciat: et nō ſit vapor tine ſit calidus: ꝛ ſi non eſſet qd̄ ꝓhiberet adminiſtrationē tine frigide: nō eligeret ſup eā. Uerꝫ qd̄ ꝓhibeat ab hoc ē debilitas corpoꝝ eoꝝ: et eoꝝ extenuatio. In primis ſo reb⁹ fortaſſe ſanat eos iſtō. Uerū debilitatē corpis ſanat iā illō cū infrigidatiōe pauca quā facit in ꝯplone ei⁹ q̄ poſſibile eſt vt curet. ¶ Qd̄ ſi fuerit debilius illo timetur ꝙ cadāt in ethicā ſenilē ꝛ illud ſm min⁹. Uerūtamē cū illo tardat magis tp̄s mortis: ꝛ fortaſſe viuit cū ea tēperie cui eſt q̄titas: ꝛ multotiēs q̄ dē eſt rectior pmutatio ei⁹ ad illā ethicā. ¶ Illud aūt in quo ſum⁹ de relatiōe tine recti⁹ eſt vt fiat inceptio in ea cum

aqua q̄ eſt calidū ad terminū: ⁊ fiat gradatio ad frigidā ⁊ ad tēpe-
ratā frigidam tolerabilē. Hec enī gradatio facit corpus ſuſceptibi-
le aque frigide: cū leſio nō fiat niſi per aduentū cōtrarij in cōplexio-
ne ſubito: ⁊ iterū corpus acquirit ex aqua calida ſimilitudinē tene-
ritatis ⁊ tolerat cū ea aquā frigidā. Et ſi iteretur tina in die tribus
vicibus erit rectū: ⁊ opꝫ vt adminiſtretur cū facilitate vt nō cadat
virtus: ⁊ ſi ſumpſerit aquā ordei ante tinā duabus horis erit cōue-
niēs: ⁊ ſi p̄mittat tinā poſt emulſionē lactis ſup corp⁹ ei⁹ ſꝫ qđ dice-
mus vt dilatet tina meatus cibi: deinde ſuſcipiat aquā ordei ⁊ que
ſunt ei ſimilia: poſtea expectet: deinde adminiſtreť aqua tine vt dila-
tetur cibus erit bonū. ¶ Et adminiſtreť poſt tinā ⁊ balneū inunctio
cū oleis infrigidātib⁹ ⁊ humectantibus: ſicut oleo viol. p̄prie quā-
do factū eſt ex oleo de cucurbita: ſilr oleo nenufarino: ⁊ oleo de cu-
curbita. ¶ Et ſi p̄muteť poſt tinā ad illđ qđ eſt decliui⁹ ad frig⁹ pa-
rū tolerabile deiñ inungať. ¶ Et ſi p̄mittať inūctio ⁊ feſtineť: deiñ
ingrediať aquā frigidā parū erit rectū ⁊ illđ ſm tolerātiā ⁊ nō ē ma-
lum gradari in eo. ¶ Et melior quidē hora ꝑ hui⁹ actiōis eſt poſt di-
geſtionē cibi: ⁊ ſi poſſibile ē vt ſubmergať poſt tinā calidā in aq̄ fri-
gida ſubito abſq; gradatiōe eſt magis vltimū ex p̄te cure: ⁊ magis
forte ex p̄te timoris. ¶ Et effuſio ei⁹ cū facilitate ē minoris timoris
q̄ ſubmerſio infirmi in ea ſubito ⁊ minoris iuuamēti: ⁊ ſit frigus ſm
quātitatē frigoris aq̄ eſtatis q̄ eſt inter tepidā ⁊ illā q̄ eſt vehemen-
tis frigoris. Et ſi p̄mittať emulſio lactis ſup mēbra ſua ſi nō fuerit
debilis: aut eius qđ mixtū eſt aq̄ ſi fuerit debilis: deiñ ſi adminiſtre-
tur tina erit rectū. Nā emulſio lactis ſup corp⁹ ē vehemētis hume-
ctationis: ⁊ genera q̄dē lactis bona ad emulgendū ſunt p̄dicta: et
opꝫ vt emulgeanť ex vbere. ¶ Et digni⁹ ē vt fiat fixio ſup inūctionē
fricādo ex medicinis p̄dictis corpori toti ⁊ inūcturis. Ingreſſio aūt
balnei nō cōceditur ei: niſi fuerit ita ne ſudare faciat: neq; igniat
neq; alteret anhelitū: ⁊ ſit calidū aq̄ eius minus calido ſui aeris ⁊ ſit
caliditas aque ei⁹ ita vt delectet ⁊ nō ledat ⁊ nō faciat ſudare: ⁊ qñ
nō eſt in corpore ei⁹ materia p̄parata putredini ⁊ p̄prie cū illđ eſt ⁊
nō digeſtus eſt cib⁹: immo opꝫ vt ſit illud cū volūtas eſt vt expanda-
tur digeſtū ei⁹ in corpe: ⁊ nō p̄lōget morā ei⁹ in eo immo ſeparať ab
eo velociter: ⁊ qñ ſeparať ab eo ſumat aliq̄d de humiditatib⁹ ⁊ de
ſorbitionib⁹ q̄ nō nocēt ei factis ex ordeo ⁊ lacte: ⁊ qñ accidit ei ī bal-
neo ſitis ſedet eā cū aqua ordei ⁊ aqua alraib ⁊ lac ſit lac aſine: ⁊ opꝫ
vt ſit introit⁹ in balneū: deinde exitus ei⁹ ab eo ſcđm modū vt nō ſit
labor in eo omnino. Et iā enūciauimus illud in locis aliis ⁊ iterabi-
mus de illo conditionem. ¶ Oportet vt permutetur ad balneum
in lecto portato in quo ſunt ſtrati ſtratus ingenioſe: ita vt perue-
niat cum eo ad primam domū: ⁊ permutetur ad illud quod ex duo-
bus pannis factum eſt plenū lana vel coto ⁊ dr̄ grece pedetolene qđ
cōueniēs eſt balneo ⁊ exuatur veſtimētis ſuis in ea: aut in media ſi

non fuerit calida: ⁊ non moretur in aliqua earũ niſi quãtitate ꝑmu
tationis ⁊ anhelitib⁹ paucis: ⁊ iã exutus veſtimẽtis: deinde ingredia
tur ad domũ ſcđam ⁊ tertiã: verũtamẽ nõ ſit vehementis calidita-
tis ⁊ ſtet in ea quãtitate qua tolerat tinam. ¶ Hoc eſt illud qđ di-
ctum eſt ⁊ qđ magis eſt dilectũ mihi eſt vt ſit tina eius in domo me
dia tẽperata. ¶ Cũ ergo ſeparat̃ a tina frigida cooperiat̃ mantili
aut farca habẽte duas tunicas: ⁊ ꝑmutet̃ ad ſtratũ ſuum ⁊ lectũ ſuũ
cũ ſua ſabana: ⁊ excicet̃ ſudor eius cum mantili ⁊ inungatur ⁊ cibet̃.

¶ De cibatione habentium ethicam. Ca. 7.

Oportet vt ſeparet̃ in eis cib⁹: ⁊ nõ cibent̃ in ſaturitate eoꝝ vice
vna. Ampli⁹ meli⁹ q̃ cibãtur eſt aq̃ ordei: ⁊ ordeũ: ⁊ panis tritti-
ci abluti infuſus in aqua frigida. ¶ Et gñа lactis cũ ab eis nõ pro
hibet aliq̃d eoꝝ q̃ diximus. Et lac vaccinũ de quo extractũ eſt butyꝝ
qm̃ eſt plurimi nutrimẽti: ⁊ almes: ⁊ cucurbita: ⁊ de fructib⁹ melões
paleſtini ⁊ ſunt alraki cognominati apđ nos indi: ⁊ qñ ſentit rectifi
cationẽ: tũc nõ ẽ malũ cibare ipſ3 caſeo hũido nõ ſalito: ⁊ ſi virtus de-
bilitatur nõ eſt malũ vt cibet̃ iure iſtĩ de hegi cũ coriãdro hũido deco
cto cũ eis q̃ ſunt ſicut alduragi ⁊ alteiugi. ¶ Et fortaſſe op3 vt det̃
eis in potu aliq̃d vini ſubtilis ꝑmixti cũ aqua multa. ⁊ fortaſſe ẽ ne
ceſſariũ vt cibes cũ moſos ex carne alduragi ⁊ alteiug: ⁊ alcubugi
⁊ pulli ⁊ hoſune acetoſo aut ꝯgelato acetoſo ex carne hedi aut car-
ne vaccina qñ eſt illic fortitudo digõnis: ⁊ acetũ almoſes ⁊ cõgelati
eſt iuuatiuũ eis ⁊ cõfortatiuũ in hac diſpõne: ⁊ fortaſſe nõ ẽ lex excuſa-
tio ab aqua carnis ꝑmixta cũ ſirupo de fructib⁹ frigidis acetoſis
aut vitello oui ſorbilis: ⁊ qñ ꝓlongat̃ cũ ea debilitas ad ſyncopim
eſt neceſſe vt cibent̃ aq̃ carnis accepta ex laterib⁹ hedi cũ ſale pau-
co q̃ colet̃ ⁊ fundat̃ ſup eã q̃ꝫtũ totũ ei⁹ ẽ de aq̃ maloꝝ ⁊ q̃ꝫtũ eſt deci-
ma ei⁹ de vino odorifero ⁊ potet̃ tepida. ¶ Aqua vero frigida q̃ nõ ẽ
valde vehemẽtis frigoris nõ eſt malũ ſi in potu det̃ eis: ſi nõ fuerit
debilis: aut aliq̃d ꝓhibẽs. Et illđ ꝓhibẽs: aut erit apa ſub hyppo-
cũdrijs: ãt erũt in corꝑe toto chimi putridi ⁊ chimi crudi q̃ oẽs di-
gõne indigẽt ⁊ non apparet ſignũ digõnis. Qđ ſi appareat timor
erit minor ⁊ ſilr ſi fuerit ethica ꝑmutata ex ſirſen: ãt ſirſen na3 cũ
hac meli⁹ ẽ vt iterdicat̃ pot⁹ aq̃ frigide q̃ꝫ cũ alijs. ¶ Ethica eñi cũ
ſuꝑuenit egritudinib⁹ deſtructibus virtutẽ mollificãtibus eã are
facientibus oſſa ⁊ carnẽ ſuperuenit debilitati. Cũ ergo ꝯiũgit̃ ei ſu
per debilitatẽ poſt ſumptionẽ aque frigide nõ morat̃ q̃n cadat i ge
nus alterius ethice q̃ cõicat huic generi in ſiccitate: ⁊ diuerſificat̃ ei
in calore ⁊ frigore: ⁊ noiat̃ ethica ſenectutis ⁊ ethica ſenij. ¶ Et illa
q̃dẽ ẽ egritudo ſeua i q̃ innat⁹ calor iã deſtruct⁹ eſt. ¶ Et ſilr aq̃ vl
timi frigoris ⁊ plurimi nocet eis in omni diſpoſitione: ⁊ corrũpit ina
tum calorem mẽbrorum eorum radicalium: ⁊ fortaſſe feſtinat cum
eis aut permutat eos ad modum alium ethice.

¶ De ſuccurrendo dipoſitionibus ſequentibus ethicam. Ca. 8.

De illis eſt ſyncopis: τiã diximus regimen in hoc multotiens. ¶ Et de illis eſt flux⁹ vẽtris: τ opꝫ vt curet̃ τ ſuccurrat̃ ei. Nã in hoc eſt timor magn⁹. ¶ Et de curis ei⁹ in pumis eſt vt ſit aqua ordei eorum aqua ſauich: τ ponat̃ in aqua ordei eoꝝ miliũ torrefactũ τ gũmi aut lentes clirate i terate: aut lac decoctũ cũ lapidibus aut cũ igne ſolo donec cõſumatur eius aquoſitas τ ꝓpꝛie cũ milio. ¶ Et potẽt hos trociſcos. ℞. boli armeni. ℥. v. caſtanee torrefacte roſ. oĩm. añ. ℥. iiij. ſpodij karabe amboꝝ oĩm. añ. ℥. iij. ſeminis aceto ſe excorticati granoꝝ beberoꝝ oĩm. añ. ℥. vj. fiãt trociſci cũ ſucco cydonioꝝ: τ det̃ in potu aqua piroꝝ in mane τ apud ſomnũ: τ detur in potu pſiliũ torrefactũ: τ ſiſtr ſuffuf de ſpodio in quo eſt bdelliũ de mecha eſt iuuatiuum valde. ¶ Et ſi peruenit ad excoriationẽ curetur excoriatio cũ dyſteribus q̃ ſcis quoniam illud eſt cõueniens.

¶ De ethica ſenectutis. Ca. 9.

Currit conſuetudo vt dicãt ethicã ſenectutis poſt febreꝫ ethicam τ noſ etiã incedam⁹ via cõſueta. ¶ Intẽtio itaqꝫ ethice ſenectutis eſt dñium ſiccitatis ſup cõplexionẽ abſqꝫ febre: τ qñqꝫ fit cũ equalitate in calore τ frigore τ illd eſt ẽm min⁹: τ qñqꝫ fit cũ frigore: τ noĩatur hec diſpoſitio ſenectus τ ethica ſenij qꝛ ſi corpori accidit in hora ſenij illd qd accidit in illa hora d adulbul τ ſiccitate. ¶ Et ſenes quidem ſunt velociores caſus in ea q̃ iuuenes: τ iuuenes velocioris caſus in ea q̃ pueri lꝫ accidat in iuuenib⁹ τ pueris. ¶ Et cã faciẽs cadere in eã: aut eſt frigus dominãs cũ debilitate corporis: quare ꝓhibet virtutẽ nutritiuã ab opatione ſua integra ſicut accidit iterũ in fine vite. Et de hoc capitulo eſt potus aque frigide non in hora ſua: aut ſup debilitatẽ corporis cũ febre: aut diſpoſitione: aut ſucceſſiõe exercitij reſoluẽtis ✱ tutẽ τ aperiẽtis poros τ qd vocat ad attrahẽdũ aquã frigidã ad viſcera ſubito. Aut vapores mali frigidi q̃ eleuantur ad cor τ infrigidãt cõplexionẽ ei⁹. Aut caliditas q̃ reſoluit τ liquefacit humiditates: quare caliditas innata debilitatur τ ſuccedunt frigus τ ſiccitas. Et qñqꝫ ſequit̃ euacuationes. Et qñqꝫ attrahit hãc egritudinẽ ſuperfluitatis in infrigidãdo patiens febres cũ eiſque bibunt̃ τ emplaſtrãtur. ¶ Et hec qdẽ egritudo quando confirmatur non curatur: τ ſi eſſet ei ingeniũ: eſſet mori ingenium.

¶ De ſignis. Ca. 10.

In iſtis vident̃ ſigna aldubuten τ exiccationis: τ non videt̃ in eis incenſio τ inflammatio: immo fortaſſe inueniuntur frigidi tactus. ¶ Et eorũ pulſus nõ eſt ſicut pulſus habentium febres ethicas immo eſt tardus paruus τ rarus: niſi fortis fiat debilitas qꝛ tunc incipit pulſus fieri frequẽs et pꝛopꝛie in illis quibus aduenit hoc ex potu aque frigide. ¶ Et qñqꝫ eſt vrina eorum alba ſubtilis aquoſa. Et ſunt in diſpoſitionibus ſuis ſicut ſenes.

¶ De curatione ethice ſenectutis. Ca. 11.

NOn adhibetur hec cura niſi cum nondum confirmata eſt: et ſperatur ꝙ non confirmetur: ⁊ cū confirmata eſt: ſperatur vt poſtponatur perditio parūper. ¶ Et canon quidem in curatiōe eorum eſt calefactio ⁊ humectatio. ¶ Et ex humectatiōe ſunt balnea ſm quod ſciuiſti que non adminiſtrentur niſi poſt digeſtionē: nam ſi ipſa adminiſtrentur ſucceſſione comeſtionis faciūt cadere virtutem. ¶ Et clyſteria facta ex capitibus ⁊ pedibus ⁊ cicere contrito ⁊ ficubus cū melle ⁊ camomilla: de quo adminiſtret quātitas medie libre cum. ℥.ij. olei ſiſamini ⁊ aliquantulo olei de ben. ¶ Et adminiſtretur fricatio ſuper cibationē ⁊ lac coctū cū lapidibus eſt vehemētis iuuamenti eis: ⁊ mel eſt vltimum in iuuamento eoꝝ ſicut eſt vltimū in nocumēto hñtiū febrē ethicā. ¶ Et omnis cibus humectās facilis penetrationis velocis deſcenſionis in quo nō eſt viſcoſitas ſicut aqua carnis ⁊ vitelli ouorum ſorbilium ⁊ vinum ſubtile odoriferum parue quantitatis eſt vehementer conueniens eis. ¶ Et opꝫ vt obſeruetur humectatio predicta in capitulo ethice. Et miſceat cum ea quod calefaciat ex odoribus ⁊ emplaſtris ⁊ vnctionibus fricando ⁊ cibis alijs.

¶ Tractatus Quartus de febribus peſtilentialibus: et que ſunt homogenea: et variolis: et morbillo.

¶ De febre peſtilentiali. Cap. j.

QUando accidit aeri quod docuimus te in libro vniuerſalium ſicut accidit aque de alteratione in qualitate ſua ad calorē ⁊ frigus: ⁊ de alteratione in natura ſua ad profundationem ⁊ putredinem: ſicut profundatur aqua: ⁊ fetet: ⁊ putrefit. ¶ Et ſicut aqua nō putrefit vllo modo propter ſuam ſimplicitatem: imo propter illud quod admiſcetur ei de corporibus terrenis malis que permiſcentur ei: ⁊ accidit toti qualitas mala. Similiter aer non putreſcit vllo modo propter ſuam ſimplicitatem: immo propter illud quod admiſcetur ei de vaporibus malis qui permiſcentur ei: ⁊ accidit toti qualitas mala. ¶ Et quandoꝗ eſt illud cauſa ventorum deferentium ad locum bonum fumos malos ex locis fetidis in quibus ſunt valles profunde ⁊ corpora exiccata in prelio aut occiſa non ſepulta neꝗ tumulata: et fortaſſe eſt cauſa propinqua loco in quo venit. Et quandoꝗ accidunt putredines in interioribus terre ꝑpter cauſas quarū euentus ignorat: ⁊ nocere facit aquā ⁊ aerē. ¶ Et febres quidē accidētes cā aeris ſicci: ſūt iterū cā vt eueniāt febres colerice. Peſtilētiales ṽo fiunt ex aere turbido ⁊ humido: ⁊ febres in aere humido ſunt pluris euentꝰ: ſꝫ ſunt minoris acuitatis ⁊ longioris ſpacij. In eſtate vero ſicca pauce pluuie ſunt minoris euentus ⁊ maioris acuitatis et velocioris ſeparatio-

nis: et meliora tpa ſunt q̄ ſeruant materiã ſuã. ¶ Et principiũ oim boꝝ ſunt forme ex formis celi faciẽtes eſſe neceſſariũ illō cuius aduent⁹ ignoraẗ: lȝ ſint q̄dã q̄ dixerunt in eo aliq̄d non ꝓportionatuȝ ad cãm eius: imo opȝ vt ſcias ꝙ cauſa prima longinqua ad illō: et qñ faciunt neceſſario virtutes agẽtes celeſtes ꝛ ꝟtutes patiẽtes terreſtres humectationẽ vehemẽtẽ aeri expellũtur vapores ꝛ fumi ad ipm: ꝛ ſpargũtur i ipo: et putrefaciũt eũ cũ caliditate debili. ¶ Et qñ fit aer ſm hũc modũ venit ad cor: quare corrũpit ↄplexiõeȝ ſpũs q̄ eſt in ipſo ꝛ putrefit qō circũdat ipm de humiditate: ꝛ accidit caliditas egreſſa a natura: ꝛ ſpargiẗ in corpe: tunc per cãm ſuã erit febris peſtilẽtialis: ꝛ cõicat multitudini hoim q̄ iterũ hñt in ſeipſis ꝓprietatẽ preparationis. Agẽs enĩ ſolũ cũ peruenit ꝛ patienti non eſt preparatio nō accidũt actio ꝛ paſſio. ¶ Et ꝑparatio corpoꝝ ad illud in quo ſum⁹ de paſſiõe eſt vt ſint plena hũorib⁹ malis. Nã mũda nō forſitan patiũtur ex illo: et corpa debilia iteꝝ patiẽtia ſunt ex ea. Sicut illa q̄ multiplicãt coitum: et corpa dillatatoꝝ pororum: humida: multe balneatiõis.

¶ De ſignis febris peſtilentialis. Cap̄. 2.

Hec febris eſt quieta exteri⁹: cõ turbans interi⁹: ſm plurimum perdens: ex qua percipiẗ caliditas: ꝛ inflammatio fortis: ꝛ eſt cũ ea magnitudo anhelit⁹: ꝛ eius exaltatio: et cõſtringiẗ multũ ꝛ curtaẗ multũ: et frequentaẗ: ꝛ vehemẽtia ſitis: ꝛ ſiccitas lingue. et qñꝙ fit cum nauſea aut caſu appetit⁹: ꝛ ſi nō reſiſtiẗ ei cũ comeſtione violẽter interficiet eũ: et dolor oris ſtomachi: et magnitudo ſplenis. et anguſtia vehemens: et inquietudo: et fortaſſe erit tuſſis ſicca: et caſus ꝟtutis: et perueniẗ in ea ad ſincopim ꝛ cõmixtionẽ rationis. et tendiẗ qō eſt ſub hyppocundrijs. et fiũt cũ ea vigilie et mollificatio corpis ꝛ tepor: et quãdoꝙ accidit cũ ea bothor ſubalbida ꝛ rubea: ꝛ qñꝙ eſt velocis occultatiõis: et accidũt cola et vlcera: ꝛ fit pulſus ſm plurimũ frequens: et paruus: et fit vehemẽs ſm plurimũ in nocte: et quandoꝙ accidit eis diſpoſitio ſicut hydropiſis: et flux⁹ ventris colere et alioꝝ: et eſt egeſtio eius lenis feda non naturalis. Et qñꝙ eſt melancolia ꝛ plurimũ eius eſt ſpumoſum fetidũ.

¶ Et eſt in illa aliq̄d de genere eius qō liquefit: et eſt vrina ei⁹ aquoſa colerica melancolica: et multotiẽs enomũt melancoliã. Coleraȝ vero plus illa: et ſudant ſudore fetido. ¶ Et hec q̄dẽ febris incipit cum accidentib⁹ ꝑdictis cũ fortitudine ſua ꝛ venit res ei⁹ ad ſincopim ꝛ frigus extremitatũ ꝛ ſpaſmũ et alcuzeȝ. Et qñꝙ eſt de his febribus peſtilentialib⁹ in qua non percipit eger nec tangẽs ꝓpinqu⁹ multitudinẽ caloris: ꝛ nō alteraẗ pulſus et aqua magna alteratione: ꝛ cũ hoc ipſa eſt interficiẽs velociter: et heſitãt medici in eſſe ei⁹ ꝛ plurimũ quoꝝ anhelitus fetet exiſtis ꝛ ex primis moriunẗ: nã putredo eſt iã ↄfirmata in corde.

¶ De ſignis peſtilentie aeris. Cap̄. 3.

DE illis q̄ ſignificāt peſtilentiā de rebꝰ q̄ currūt curſu cauſaꝝ
eſt vt multiplicentꝰ rboloni ꝛ aſubub in principijs autumni
ꝛ inebul: nā indicant peſtilētiā indicatiōe cauſe. ¶ Et q̄n multiple
catur auſter ꝛ ſubſolanus in lenif diebꝰ aliquot. Et quotiens vide
ris turbiditatē aeris ꝛ nebuloſitatē eiꝰ: ꝛ exiſtimaueris pluuiā: ꝛ in
ueneris aerē vacuū ſiccū ꝛ nō pluit: tūc ſcias ꝙ ꝯplexio hyemis erit
corrupta. ¶ Peſtilentiā aūt eſtiuā malignā malā ſignificat pauci-
tas pluuie in vere cū frigore: deīde multiplicaꝰ auſter ꝛ conturbaꝰ
aer aliquot diebꝰ: deinde clarificaꝰ poſt hebdomadā vnā nō ſupra
ꝛ accidit frigꝰ in nocte: in die calor eſt vehemēs ꝛ ſſocatio ꝛ cōtur-
batio ꝛ caliditas: tunc iā venit peſtilentia: et expectātur febres pe-
ſtilentie ꝛ variole et his ſilia. Et ſimiliter q̄n eſtas non ē vehemētis
conturbationis habens mutatiua alterata et iā preterierūt in au-
tūno aſubub ꝛ ignes ꝛ vebizim ꝛ alia: eſt ſignū peſtilentie ꝛ aliorū.
¶ Et ſimiliter q̄n videris aerē alterari in die vno multis vicibꝰ et
clarificaꝰ aer die aliquo: ꝛ oriꝰ ſol clarꝰ ꝛ ꝯturbaꝰ die alio: ꝛ oriꝰ inve
laminibꝰ nebule q̄ eſt vt puluis: tunc indica ꝙ peſtilentia accidet.
¶ Signa q̄ ſunt ſm ſemitā ſocietatis cauſe ſunt. verbigratia. vt vi
deas ranas iā multiplicari: ꝛ videas reptilia generata ex putredi-
ne iā multiplicari: et de eis q̄ ſignificāt illū eſt vt videas mures ꝛ a
lia q̄ habitāt ſub terra fugere ad ſuperficiē terre ꝛ exire manifeſte:
ꝛ videas animalia male nature ſicut alabalilri et ei ſilia fugere ex
nidis ſuis: ꝛ ire ab eis: et fortaſſe dimittūt oua ſua.

¶ De curatiōibus febriū peſtilentiaꝝ. Cap.4.

SUmma curationis eaꝝ exiccatio. Et illō cū flobotbomia ꝛ ſo-
lutiōe ventris ꝛ orſcipiaꝰ in ea ad euacuādū. Si aūt materia
vicēs fuerit ſanguinea fiat flobotbomia: ꝛ ſi fuerit hūores alij eua
cuentꝰ. ¶ Et opz vt infrigides domos eoꝝ ꝛ rectifices aeres ipſaꝝ.
Domoꝝ aūt infrigidatio fit vt vallentꝰ fructibꝰ odoriferis frigidis
ꝛ extremitatibꝰ arboꝝ frigidaꝝ ꝛ linimētis et roratiōibꝰ vel delibu
tionibꝰ ſumptis ex fructibꝰ frigidis odoriferis ꝛ ex cāphora ꝛ aqua
ro. ꝛ ſandalis: ꝛ roreꝰ domꝰ eoꝝ oī die aliquotiēs ꝛ ꝓprie cū aqua
roſ. et de ſalicibꝰ et nenufare: ꝛ ſi fuerint in domo manationes et
roratiōes aque erit meliꝰ. Aeris ꝟo rectificatiōez dicā. ¶ Et admi
niſtrentꝰ eis trociſci de cāphora: ꝛ robub frigida: et aqua lactis ace
toſi: ꝛ lac acetoſum ablato butyro: et aqua roſ. in qua diſſolutū eſt
ſerū acetoſuz bonū ꝛ acetū cū aqua iteꝝ: ꝛ aqua frigida plīma ſubi
to eſt iuuatiua valde: pauca aūt ꝯſequēter ebibita fortaſſe excitat
caliditatē. ¶ Qō ſi res ꝓlongeꝰ ad hoc vt tendantꝰ hyppocundria
et infrigidentꝰ extrema ꝛ ꝓlōgentꝰ vigilie et ꝑmixtio mētis: et vides
pectꝰ ꝛ qō eſt ſuꝑ ipſm eleuari ꝛ deſcēdere: tūc neceſſe eſt adminiſtrare
regimē trahēs caliditatē exteriꝰ. ¶ Et q̄n cadit appetitꝰ reſtaurēꝰ
ad comeſtionē. Nā plīmi eoꝝ q̄ viriliter agūt ſuꝑ illud et comedūt
violēter abſoluūtur ꝛ viuūt. Et neceſſe ē reſtaurare eos ſuꝑ cibum.

et opꝫ vt ſint cibi eorū ex acetoſis ⁊ deſiccatiuis: ⁊ ſint pauce q̄titatis. Cibi nāq; eorū ſunt iterū mali q̄re nocet eoꝝ multitudo inquātū fit additio: et nocēt inquātū ſunt mali. ¶ Rectificationis aūt peſtilentie ꝑs eſt ſm ſanos q̄ ſunt in ea ⁊ ꝑs eiꝰ eſt ſm ſanos et egros. ¶ In illa vero q̄ ē ſꝫ ſanos intētio ē vt exiccef aer: ⁊ fiat boni odoris: ⁊ ꝓhibeaf eiꝰ putredo cū q̄cūq; re ſit: et rectificef cum xiloaloe crudo et ambra ⁊ thure et muſcho et coſto dulci ⁊ ſtorace ⁊ ſandaraca ⁊ aſſa ⁊ gariofilis ⁊ maſtice ⁊ glutino albotin ⁊ laudano ⁊ melle ⁊ croco ⁊ būchū et cupreſſo ⁊ iunipero ⁊ aluſnē ⁊ lauro ⁊ apis ⁊ ſquināto ⁊ ſauina ⁊ acoro ⁊ galia ⁊ amigdalis amaris et aſſaro. Et q̄n q; fiūt ex iſtis cōpoſita: ⁊ aſꝑgaf domꝰ aceto ⁊ aſſa. ¶ Scdm ſanos vero ⁊ iterum febricitantes ⁊ egros eſt ſuffumigatio cum ſandalis ⁊ cāphora ⁊ corticibꝰ granatoꝝ ⁊ myrto et malis cydonijs ⁊ bebeno ⁊ alſegi vel allzelzengi ⁊ tamariſco et ribes: ⁊ opꝫ vt multiplicef ſuffumigatio.

¶ De ꝓſeruatione peſtilentie. Capitu. 5.

Oportet vt extrahātur a corꝑe humiditates ſuꝑflue: et inclinef regimē eiꝰ ad exiccationē ex oi mō ⁊ ex minoratōe cibi. Ni ſi exercitio. Opꝫ eſſi vt nō adminiſtretur. Neq; balneuꝫ. Neq; vina Neq; toleref ſitis. Et rectificef aer cū eis q̄ dixímꝰ: et declinet cibꝰ ad acetoſa: et minoref ex eo: et ſit caro q̄ adminiſtratur decocta in acetoſis: et ſumaf de albebel ⁊ alcharis ⁊ almoſos factis cū aceto ⁊ abſq; aceto cū ſumach et aq̄ agreſte et aq̄ limonis ⁊ aq̄ granatoꝝ ⁊ cōdita in aceto iuuatiua ſunt ⁊ ꝓprie capparis aceto ꝯdita: ⁊ algeleniabin ex illis eſt q̄ cōferūt ⁊ prohibēt ab eis putredinē: ⁊ de illis q̄bus ex ea fit euaſio: eſt adminiſtratio tyriace ⁊ mithridati añ eā cū reliquo regimine bono: et de medicamine facto ex aloe ⁊ croco ⁊ myrrha ſumatur omni die circiter. ʒ. i. q̄ſi eſt iuuatiuum.

¶ De variolis. Capitulum. 6.

Quandoq; accidit in ſanguine ebullitio ſm ſemitā putredinis cuiuſdā de gn̄e ebullitionū q̄ accidūt ſuccis: et talia q̄dez accidētia fiunt ꝑ eā ita vt ꝑtes eoꝝ abinuicē diſcernāf. ¶ Et de hoc eſt cuius cā eſt res quaſi naturalis faciēs ebullitionē ſanguis qua putrefit ab eo illud qd̄ admiſcef ei de reliquijs nutrimenti ſui mēſtrualis qd̄ eſt in ꝓgnatione: aut generaf in ea poſt illud ex cibis feculentis ⁊ malis de illis q̄ rarificāt ſubſtātiā eius: ⁊ faciūt eā ebullire donec fiat ei ſubſtātia recta fortior prima ⁊ magis apparēs: ſicut illud qd̄ natura efficit in ſucco vue ita ꝙ rectificat ipſum faciēdo vinū ſimilis ſubſtātie: ⁊ iā putruit ſpuma aerea et fex terrena. ¶ Et de hoc eſt cuiꝰ cā eſt res adueniēs extrinſecus ebullire faciens occulta q̄ permiſcet humores cū ſanguine cōmixtiōe exiſtēte in diſpoſitiōe ebullitiōis et ſtationis ſub ſole: ſicut accidit apd̄ alterationem tꝑis ⁊ ꝓprie veris ab eo qd̄ ꝑtinet ei de qualitatibꝰ et ordine. ¶ Et variole q̄dē et morbillus ſunt de ſumma egritudinū aduenientes multiplicanf in ſucceſſiōe auſtrinorū q̄n multiplicaf eoꝝ ꝑflaꝰ

tio. ¶ Et corpꝰ quidē variolis ꝑparatū eſt illud qđ eſt calidū ⁊ hūidū: ⁊
ꝯturbate hūiditatis ꝓprie qđ parū extrahit de ſanguie ꝑ flobotho-
miā. ¶ Et ꝺ cibis ſunt cibi q̄ faciūt cadere ī variolas velociter: ⁊ ꝓ-
prie qñ nō ſunt ꝯſueti: ⁊ adminiſtrāt ſuꝑ eos medicine: ⁊ cibi calefa
ciētes ſicut lac: ⁊ ꝓprie camelaꝝ ⁊ equaꝝ cū multū replet ex eis ille q̄
nō aſſuetꝰ eſt eis: deinde bibit vinū plimuz aut medianas calidas.
¶ Et variole quidē ſunt q̄ſi modꝰ quidā criſis. ¶ Et plimū quidē accidūt
variole infantibꝰ: deinde iuuenibꝰ: ⁊ minorat̄ eaꝝ euētꝰ in ſenibꝰ niſi
ꝓpter cauſas fortes: ⁊ ī regionibꝰ vehemētis caliditatis ⁊ hūidita
tis: ⁊ eaꝝ euētꝰ ī corꝑibꝰ hūidis eſt pluſq̄ ſit ipſaꝝ euētꝰ in corꝑibꝰ
ſiccis: ⁊ eaꝝ euētꝰ in vere plꝰ eſt q̄ ipſaꝝ euētꝰ in hyeme: ⁊ poſt ver in
fine autūni ⁊ ꝓprie cū ꝑcedit eſtas calida ⁊ ſicca ⁊ fuerit ille autūnꝰ
calidꝰ ⁊ ſiccꝰ. ¶ Et variole nō accidūt in cute ſolū ⁊ in eo qđ ſeq̄t illud
qđ appꝫ: imo accidūt in oībꝰ mēbris ſilr̄ iuz ꝑtiū appꝫentibꝰ ⁊ occul-
tis ita q̄ velaminibꝰ ⁊ neruis. ¶ Et qñ appꝫent variole faciūt ī cur-
rere pruritū: deinde appꝫent res ſicut capita acuū ſilia milio: deinde
egrediūt̄ ⁊ īplent̄ ſanie: deinde euacuant̄ ⁊ fiūt cruſte diuerſoꝝ colo
rū: deinde cadūt. ¶ Et fortaſſe ꝑmutant̄ variole ad flegmonē ⁊ eſſe
re ⁊ ad dubellati q̄ aggregat ſaniē. ¶ Et plimū quidē cū appꝫent hñt
colorē flegmonis. Uerūtñ qñq̄ egrediunt̄ ſꝫ colores diuerſos cine
ritie ⁊ violacee ⁊ nigre. ¶ Uariole em̄ ſunt ſpēs ⁊ colores. Nā de eis
ſunt albe: ⁊ de eis citrine: ⁊ de eis ſunt rubee: ⁊ de eis ſunt virides: ⁊
de eis ſunt violacee: ⁊ ꝺ eis ſunt ad nigredinē decliues. Et virides q̄
dē ⁊ violacee ſunt male. ⁊ quāto plꝰ addit̄ declinatio ad nigredinē
tāto eſt deteriꝰ: ⁊ q̄to plꝰ ſunt decliuiores ad illud tāto plus ſunt de-
cliuiores ad malitiā. ¶ Et albe quidē ſunt meliores et ꝓprie qñ ſunt
pauci nūeri: magne q̄titatis: facilis exitꝰ: pauce āguſtie: debilis fe-
bris: ⁊ videbis febrē minui cū eaꝝ appꝫitiōe ⁊ ipſaꝝ egreſſiōe: ⁊ ē ꝓn
cipiū exitꝰ earū in tertio ⁊ qđ ei approximat. ¶ Et poſt illas ſunt al
be magne pluris nūeri ꝓpinq̄ abſq̄ ꝯtinuatiōe. Nā ille q̄ ꝯtinuant̄
ad inuicē ita vt ꝯtinuāt̄ ī fruſto magno carnis hñtes latera aut ro
tundā formā ſunt male. Et ſilr̄ iteꝝ duplices magne ī vētre vniꝰ q̄rū
eſt variola alia. ¶ Albe ꝟo ꝑue dure ꝓpinque difficilis exitus lꝫ fa
ciāt exiſtimari in ꝓncipio rei ſalutē: tñ timet̄ in eis q̄ difficilis fiat
eaꝝ maturatio: ⁊ fiat cū eis mala diſpō egri: ⁊ ꝑueniat ꝑ eas ad ꝑdi
tionē: q̄m cā in eis eſt groſſitudo materiei. ¶ Et de ſpēbus malarū
timoroſarū q̄ pleruq̄ interficiūt: ſunt ille q̄ruz diuerſificat̄ egreſſio
nā qñq̄ appꝫent: qñq̄ occultant̄ ⁊ ꝓprie qñ appꝫent violacee ⁊ ſilr̄ te
naces quaꝝ oꝑatio nō ceſſat a debilitate ꝟtutis ⁊ viridificatione
mēbri ⁊ nigrificatiōe eiꝰ ꝑdūt: ⁊ ſi viriditas ⁊ nigredo q̄bꝰ ſuccedit
reſudatio non faciunt cadere virtutem: immo additur cum eis vir
tus nō ſunt mortifere: ſed fortaſſe cadere faciunt in vlcera et q̄ cur
runt curſu eoꝝ. ¶ Et vt ſit ſe. deinde variole ſaluius eſt q̄ vt ſint va
riole precedētes: deinde ꝯſequatur eas et accidat ſuper eas febris.

¶ Et illud q̄d ē qd plurimū cōſiderare opꝫ in eſſe patientis variolas eſt eius anhelit⁹: ⁊ ipſius vox: nā iſta duo cū remanēt bona: eſt res ſalua: ⁊ cū ꝫ videris anhelitū patiētis variolas conſequētē ſimiliter patiētis morbillū: tūc exiſtima caſum ꝟtutis: aut apoſtema diaphragmatis. Deinde cū vides ſitim vehemētē fieri ⁊ anguſtia aſſiduat et ea q̄ apparēt infrigidātur ⁊ variola ⁊ morbill⁹ virides fiunt tūc iā pcipit eger mori: ⁊ feſtinat illud ſi variole fuerint de genere earū quarum egreſſio ⁊ apparitio tardātur. ¶ Et plurimi eoꝝ̄ moriūt ꝑ variolas moriunt pſfocati ex ſināntia. Et quādoqꝫ moriūt per caſuꝫ virtutis cum raſura inteſtinorum ⁊ fluxu ventris. ¶ Et cum videris violaceas de variolis ⁊ morbillo profundari: tunc ſcias qꝫ ſuperueniet egro ſincopis. Et quando feſtinat ad mingendum ſanguinem ⁊ ſuccedit ei vrina nigra: tunc eſt mortiferum precipue quādo eſt illic caſus virtutis. ¶ Et fluxus ventris virilis ſanguineus aut lotiuus non cum caſu virtutis ⁊ albumera eſt aliq̄d de variolis ⁊ morbillis. ¶ Et multotiēs q̄d ē variolatur homo duabus vicib⁹ quādo aggregatur materia ad expellendum bis. ¶ Et coloris plumbini ſunt variole quarum hothor in facie ⁊ pectore ⁊ ventre ſunt pluſqꝫ in cruribus ⁊ pedibus ⁊ ſunt male ⁊ ſignificant materiam groſſam que nō expellitur ad extremitates.

¶ De ſignis apparitionis variolarum. Ca. 7.

Quandoqꝫ antecedūt apparitionē variolaꝝ dolor dorſi: ⁊ prurit⁹ naſi: ⁊ timor in ſomno: ⁊ pūctio vehemēs in mēbris corpis ⁊ grauitas cōmunis: ⁊ rubedo in colore faciei ⁊ oculi, ⁊ lacrymę: ⁊ inflāmatio: ⁊ multitudo alicū: ⁊ ſaltus cū conſtrictione anhelit⁹: ⁊ raucedo vocis: ⁊ groſſitudo ſputi: ⁊ grauitas capitis: ⁊ dolor capitis: et cafacam: ⁊ exiccatio oris: ⁊ anguſtia ⁊ dolor in gutture ⁊ pectore: ⁊ tremor pedis apud reſupinationem et declinationem ad ipſam et cum hoc toto febris concluſa.

¶ De morbillo. Ca. 8.

Scias qꝫ morbill⁹ omnis eſt variola colerica. Et non eſt differētia inter ea ambo in plurimo reliquaꝝ diſpoſitionū: niſiqꝫ morbill⁹ eſt colericus: et qꝫ ipſe eſt minoris quātitatis et quaſi ipſe nō ptrāſit cutem: et non eſt ei altitudo de qua curet ꝓprie in ꝓncipio ſui. Variole vero in princi pio ſue apparitionis eſt eminentia et altitudo: et morbillus eſt minor variolis: et minus accidit oculo qꝫ variole. ¶ Et ſigna apparitiōis ei⁹ ꝓxima ſunt ſignis apparitiōis variolarum. Uerum lacrymę in eo ſunt plures: et anguſtia: et inflatio vehementior: et dolor dorſi minor quoniam cauſa eius in variolis eſt repletio ſanguinea et extendens venam poſita inſuper dorſum. Nam generatio variolaꝝ eſt ꝓpter multitudinē ſanguinis corrupti ⁊ morbilli ꝓpter vehemētiā malicie ſanguinis corrupti pauci. ¶ Et morbill⁹ ſm plurimū egredit ſubito: ⁊ variole aliq̄d poſt aliquid.

¶De ſignis ſalutis eius. Ca.9.

Sunt ſicut ſigna ſalutis variolarum. nam ille qui eſt velocis proceſſionis et apparitionis et maturationis eſt ſaluus: et durus et viridis violaceus eſt malus: et qui eſt tarde maturitatis frequẽtis ſin copis et anguſtie eſt pernitioſus: et qui occultatur iterum ſubito eſt malus faciens ſincopim.

¶De cura. Ca.10.

Oportet in variolis vt incipiatur et extrahatur ſanguis ſufficienter cum conditiones fuerint: et ſimiliter ſi morbillus fuerit in repletione ſanguinis: et ſpacium illius eſt vſqꝫ ad quattuor. ¶Sed quãdo procedunt variole non opꝫ tunc vt adminiſtretur flebotbomia: niſi inueniatur vehementia repletionis: et dominium materiei tunc enim flobotbometur q̃titate qua exiccet: et conuenientius quidē quod in hac adminiſtratur egritudine eſt flobotbomia et ſi flobotbometur vena naſi confert iuuamẽtum fluxus ſanguinis nariū et tuenẽ partes ſuperiores a malitia variolarum: et eſt facilis ſuper infantes. ¶Et quando neceſſaria eſt flobotbomia et non flobotbomatur iterum completur et timetur ſuper ipſum corruptio extremitatis: et ſimiliter timetur quãdoqꝫ ſimile illi ſuper illum cuius aſſiduatur extinctio et venter ſoluitur. ¶Et opꝫ vt fiat in eis cibatio in primis cum eis in quibus eſt confortatio cum repercuſſione et extinctione abſqꝫ conſtrictione nature et inſpiſſatione ſanguinis ſicut quod fit de iuiubis cum tamarindis et caſſiafiſt. et cum eo quod fit ex dactilis immaturis et ex lentibus preparatis et iſſidebegi et lenificatio vehemẽs: et ſimiliter opꝫ vt ſint cum iſtis tamarindi et que eis conueniunt. Et cibus factus ex cucurbita et melon alrabin: immo oportet vt ſit natura lenis in principio: et ſit intentio in eis quibus lenitur tamarindi: et ſi non obedit cum eis addiẽ ſuper eos ſiracoſt cum facilitate et cautela et tereniabin: aut infuſio prunorum: et confert quãdoqꝫ ſi in potu detur in principio apparitionis veſtigiorum variolarum pondus.ʒ.iij. de rob dactilorum ſilueſtrium cuꝫ vno de trociſcis campboratis: et ſirupus de dactilis immaturis eſt vehemẽtis iuuamenti in huiuſmodi hora. ¶Cum ergo pertranſierit egritudo diem ſecundum et incipiunt variole tunc apparere: tunc fortaſſe erit infrigidatio cauſa erroris magni: ex eo qꝫ retinet ſuperfluitatem interius et delatione eius ſuper membra principalia: et fortaſſe non ſit eis poſſibile procedere et apparere: et accidit inquietudo et fortaſſe accidit nauſea. Immo oportet vt iuuenẽ ſuperfluitates in huius diſpoſitione cum eis que faciunt ebullire et aperiunt oppillationes ſicut feniculum et apium cum zuccaro: et ſuccus eorum: aut decoctio radicum et ſeminum: et fortaſſe odoratur aliquid de croco et aqua ficuum eſt bona valde. ficus enim ſunt vehementis expulſionis ad exteriora: et illud eſt vna de cauſis euacuationis a nocumento earum. ¶Et de illis que conferunt valde in huiuſmodi ho

ra eſt vt ſumãtur lacce ablute.ʒ.v.lẽtiũ excorticatarꝫ.ʒ.vij. dragagã
ti.ʒ.iij.deinde coquãtur cũ lib.5.aque vſqueq̄ remaneat quarta lib.
vnius ꝛ detẽ in potu. ¶ Et de illis q̄ ſunt vehemẽtis iuuamẽti ad faciẽ
dũ apparere variolas eſt vt ſumãtur ficuũ citrinarꝫ.ʒ.vij.lẽtiũ excor
ticatarꝫ.ʒ.iij.lacce.ʒ.iij.dragagãti ſeminis feniculi anã.ʒ.ij.decoquã
tur cũ lib.5.aque donec remaneat ex ea fere tertia ꝛ colet ꝛ detur in
potu de ea.expellit enĩ caliditatẽ a ptib⁹ cordis:ꝛ ꝓhibet pulſuꝫ cor
dis. ¶ Et opꝫ vt nõ approximet ei in hac hora oleũ aliqđ d vino:ꝛ opꝫ
vt regatur ꝛ elongetur ab aere frigido ꝛ ꝓprie in hyeme:ꝛ fiat cũ il
lo illud qđ fit cũ ſudãte:frigus enĩ oppilat poros ꝛ redire facit mate
rias retro:ꝛ multitudo potus aque frigide cũ niue ꝛ interi⁹ in domo
vẽti mala ſunt valde. Et fortaſſe flobothomia eſt mala ꝓpterea ꝙ
repellit ꝛ cõuertit illđ qđ ꝓcedit:q̄re caueat̃ poſt duos dies aut tres:
et quãdo accidit ex coopertura ꝛ calefactiõe quaſi ſincopis:aut acci
dit ſincopis:tũc neceſſariũ eſt regimen aeris q̄ attrahit ꝛ reuerti ad
odores cãphore ꝛ ſandalorꝫ:ꝛ ſi nõ fuerit excuſatio quin detegatur
corp⁹ domui vẽti aut aere frigido paulatim fiat ꝛ ſimiliter qñ adiu
toriũ eſt cũ calefactiõe aut dimiſſiõe infrigidationis. ¶ Et qñ inci
piũt exire ꝛ non inuenitur cum exitu earum alleuiatio immo inueni
tur caliditas inflata ꝛ lingua ad nigredinem decliuis:tunc caue ne
calefacias. ¶ Et opꝫ vt tu alienes ab habentibus variolas ꝛ morbil
lum emplaſtrationem ventris: in hoc enim eſt timor conſtrictionis
anhelitus ſubito:ꝛ ꝙ accidit fluxus ventris malus et mictus ſan
guinis. ¶ Et in fine eius oportet vt conſeruetur natura: et cibetur
loco lentium ſicut ſunt lentibus elixatis duabus elixationibus cuꝫ
renouatione aque:ꝛ loco lentium almazar cum tamarindis ꝛ lenti
bus frigidis acetoſis ꝛ aqua granatorum et ſumach et agreſta ꝛ his
ſimilibus. ¶ Medicine autem ingroſſantes ſanguinem ꝛ infrigidã
tes eum ꝓhibentes eum ab ebullitione que in initio precipiunt̃:ſunt
ſicut rob ribes ꝛ agreſte et aqua fructuum frigidorum et ſirupus al
cori proprie et ſirupus altelea et ſirupus de iumar:et ſirupus quidẽ
alcori habet deſcriptiones plures quas diximus in antidotario.ꝛ di
cemus hic deſcriptionem fortem mirabileꝫ:et eſt illa que fit cũ aqua
lactis acetoſi iterati:et virtus eius eſt vehemẽs valde. ¶ Deſcriptio
hec eſt. Summe rob alcori.partes duas.ſi autem non fuerit tibi pre
ſens accipe alcori et fac ſerrare ipſum:ꝛ accipe ſerraturam eius.aut
mole ipſum et miſce molitum eius cum medietate ſui de ſandalis in
aceto diſtillato:aut in aqua acreſte pure diebus aliquot:deinde de
coquatur in eo decoctione cum facilitate cuꝫ longitudine donec diſ
ſoluatur:deinde exprimatur.et ſumatur de ſucco:et quanto acetuꝫ
aut aqua acreſte eſt plus tanto eſt melius: deinde ſumatur aqua
adoꝫ abſtracto butyro mundificata a ſua caſeitate adoꝫ aut cum
colatione vltima que fit dimittendo reſidere:aut cum decoctione ſi
cut eſt decoctio aque caſei donec ſeparetur aquoſitas:deinde ſumat̃

ſarina ordei et fiat ex ea et aqua lactis acetoſi foca:et ſi at acetoſuʒ
illud foca:deinde colet:poſtea ſumat illud foca:et ſit in eo de ſubtili
aqua or.et fiat acetoſum:et quãto plus iteratur tãto eſt meli⁹. Su-
matur ergo de eo partes.v.et ſumat aqua piroꝝ de ſeni ꝛ aqua cydo
niorum acetoſoꝝ plurime aque et aque granatorũ acetoſorũ ꝛ aqua
pomorũ acetoſorũ plurime aque et aqua alʒarur et aqua limonis et
aqua prunorũ acetoſoꝝ ꝛ aqua dactilorũ in primis cum incipiũt ap
parere:expreſſoꝝ et aqua alcori recentis et aqua merorum de ſeni q
non maturantur integre et aqua chryſomiloꝝ immaturoꝝ et aceto
ſoꝝ et ſucci acreſte et ſucci ribes et ſucci preputiorũ vitis et ſucci ro
ſe perſice et ſucci nenufaris et ſucci violꝫ.omniũ añ.tertiã partis vni⁹
et ſucci acetoſitatis citri et ſucci acetoſitatis citrãguli añ.duas ter
tias partis vni⁹:ſucci coriãdri et lactuce et folioꝝ papaueris humi-
di ꝛ endiuie et portulace añ.quartã partis vnius ſucci folioꝝ ſalicuꝫ
foliorũ maloꝝ et folioꝝ pirorũ et folioꝝ alʒarur et folioꝝ ro.et folio-
rum virge paſtoris añ.quartam partis vni⁹:ſucci herbe hyrci et ro.
ſiccaꝝ et nenufaris ſicci ſucci berberis ſicci et ſe.endiuie et ſe. lactu-
ce et balauſtiarũ et nenufaris añ.medietatem decime partis vni⁹:et
ſucci mente humide ſextam partis vnius:et ſucci berberorum humi
doꝝ medietatẽ partis aggregent medicine et ſucci:et cõponãtur ſu
ꝑ ignẽ et ponant in eis de lẽtib⁹ ꝑtes q̃tuor et de ordeo excorticato
partes.ij.et de ſumach partes.iij.et de granis granatoꝝ partes.iij.
et decoquãtur oĩa ad ignẽ donec remaneat medietas:deinde dimit
tat donec infrigidet et cõfricet fortiter et colet :et ſumat de cãpho-
ra ad omne pondus.ccc.ʒ.pondus aur.i.et teratur cãphora et pul-
uerizetur ſuꝑ radicẽ cucurbite aut kimie:ꝛ fundat ſuꝑ ea medicina
cũ facilitate.deinde ligetur caput ei⁹ cũ re vehemẽtis fortitudinis:
deinde ponatur ſuꝑ prunas donec ſciatur ꝙ forſitã feruet ꝛ concu-
tiatur ꝛ ponat in vitreata ꝛ ſtringatur caput ei⁹ vt nõ ꝑdatur cãpho
ra ꝛ lutetur et doſis ei⁹ ſit vſqꝫ ad.ʒ.x. ¶ Et de horibus eſt q̃ ponit in
ea ſpice et ʒinʒiberis et ſeminis feniculi et aniſi ꝛ ciperi et piperis par
tes equales ſcdm quantitatem que ei videtur. ¶ Et quando egre-
diuntur variole cum complemento et ptrãſit ſeptimus et apparet in
eo maturatio:tunc neceſſe eſt vt rũpãtur cum acub⁹ de auro et aufe
ratur humiditas cum coto. ¶ Salitio aũt neceſſaria eſt:ꝛ cũ volue-
ris ſalire:tunc elonga ſalitionẽ ab eis quas erupiſti de magnis dolo
roſis ex ꝓpinquo.Illud eñ facit dolorẽ.Immo ſali illas que ſunt ꝓ-
ter eas:ꝛ dimitte claudẽs cum eorũ orificioꝝ ſuoꝝ donec ſugãt ſalẽ
ſuum:ꝛ non ſaliãtur ante complemẽtum maturationis.Illud enim
fortaſſe faciet accidere dolorem vehementem ꝛ apoſtema: ꝛ ſalitio q̃
dem eſt res que eſt neceſſaria poſtq̃ maturãtur: et illud quidem ſit
cum aqua ſalis in qua virtus eſt croci et ſi aqua illa eſt aqua roſa.
tunc eſt melius:et aqua in qua decoquuntur tamariſcus ꝛ lentes et
roſe deinde ſalitur eſt vltima.Et ꝓprie ſi ponũtur iterũ in ea cãpho-

ra et ſandali. hec enī ſalitio maturat et exiccat ꝛ facit cadere cū ve‑
locitate. Et ſuffumigatio cū tamariſco ē iuuatiua valde. Et in hye‑
me opꝫ vt applicet̄ eger inceſſioni ex tamariſco. Et qñ variole ſunt
vehemētis humiditatis: tūc neceſſaria eſt ſuffumigatio cū myrto ꝛ
folijs eius. Et de regimine bono apud maturitatē variolaꝝ parua‑
rum ꝛ magnā volūtatē exiccatiōis eaꝝ eſt vt dormiat patiēs vario‑
las ſup̄ farina rizi ꝛ milij et ordei et fabaꝝ. Et magis cōueniens eſt
vt ponas ipſam impletionē culcitre q̄ ſit rara in qua penetret virtꝰ
et folia cupreſſi ſunt bona in hoc: et oleū malū eſt in hac hora: qm̄ p̄
hibet exiccationem. Et qñ incipiūt variole exiccari: tūc oꝫ vt linia‑
tur ſuper eas. Ex medicinis p̄dictis cū v̄tute croci. Et qñ accidunt
ex variolis vlcera ꝯfert vnguentū albū et ꝓprie p̄mixtuꝫ cū aliquā‑
tulo cāphore ꝛ raſura radicū cāne cū aqua roſ. aut raſura venarū
arboris ſalicis aut arboris alzarur. Et qñqꝫ cōfert vnguētuꝫ de ce‑
ruſa ꝛ litbargirio: ꝛ qñ ſunt in naſo cruſte ꝯfert ceratuꝫ factuꝫ cuꝫ
oleo roſ. puro cū v̄tute ceruſe ꝛ climie: ꝛ adminiſtratio alicuiꝰ olei
poſt exiccationē: ꝛ apud vlcerationem eſt bona apud exiccationes
quidem cū eo qd̄ facit cadere cū velocitate: et apud vlcerationē pro‑
pterea ꝙ ipſum eſt materia emplaſtri ꝛ vnguenti. ¶ Unguentum
quidem rubeum bonum eſt ad vlcera variolarum.

¶ De obſeruatione membrorū et defenſione eorum a nocu‑
mento variolarū et morbillorum. Ca. II.

Membra q̄ opꝫ cuſtodiri a nocumēto variolarū ſunt: ſicut gut‑
tur: et oculꝰ et p̄tes ſupiores narīū et pulmo: et inteſtina. hec
enī mēbra ſunt illa q̄ vlcerant̄. Fortaſſe enī oculꝰ deſtruit et fortaſſe
accidit in eo albugo. In gutture v̄o fortaſſe accidit p̄focatio: et for‑
taſſe accidunt vlcera q̄ p̄hibent deglutionē in meri: et fortaſſe per‑
ueniunt ad hec vt ſit illic corroſio p̄nitioſa. In ſupioribꝰ vero parti‑
bus narīū fortaſſe accidūt vlcera q̄ ſtringūt meatꝰ odoratꝰ. In pul‑
mone aūt accidit fortaſſe ex bothor variolarū et morbilli ꝯſtrictio
anhelitus vehemēs. Et fortaſſe faciūt cadere in ptiſim cū vlcerat̄.
In inteſtinis fortaſſe accidit excoriatio cui ſuccurrere eſt difficile.
Cōſeruatio aūt oculi melior eſt vt fiat alcohol oculo cū almuri et
aqua coriandri et aqua roſ. in qua iam poſita ſunt ſumach ꝛ cā‑
phora ꝓprie in primo die et cum almuri ſolo. Et ſil̄r fiat alcohol
cū alcohol nutrito ex aqua coriādri ꝛ aqua ſumach poſita in ea cā‑
phora. Et ſuccus pulpe granatorum eſt bonus iterū in principio.
¶ Cū v̄o appent: tūc facere alcohol cū aq̄ roſ. et cāphora ē magis
ꝯuemēs. Et dictuꝫ eſt ꝙ facere alchohol cū napta alba eſt bonū in
hoc. Et oleum de fiſticis eſt de eis quibꝰ vtunt̄ mulieres in regione
noſtra poſt variolas ꝛ euentum nocumenti in oculo ꝛ eradicat cali‑
ginē ſi fuerit ꝛ rectificat oculū: ꝛ collyriū albuꝫ eſt bonū valde apud
appitionē bothor. ¶ Cōſeruatio aūt oris ꝛ gutturis ē ſicut ſuctio
granatoꝝ ꝛ ſuctio granoꝝ eiꝰ in principio ꝛ ſuctio moroꝝ de ſceni

et gargarizatio cū rob eoꝝ: ꝛ ꝓprie qñ ꝯqueritur de dolore in eis. Et tūc opꝫ vt lambat de rob ꝛ eoꝝ aliqͥd poſt aliquid. Sed ſuperio res ꝑtes nariū cū epithimatiōe ex memithe et ſandalis et rob agreſte et aceto: et odorare aceta ſolū eſt vehemētis iuuamēti. In cōſeruatione vero pulmonis nō eſt ꝙ ſit ſicut loboc et lentib' leue cū ſemine papaueris. ¶ Inteſtina aūt plurimū qͥdē opꝫ vt ꝯſeruent poſt inceptionē cū ſtipticis: ꝛ cū incipit ſolutio vētris in fine egritudinis curet cū trociſcis de ſpodio in ribes ꝛ trociſcis de ſemine acetoſe.

¶ De eradicatione veſtigioꝝ variolarum. Capitu. 12.

Iam hoc quidē loquemur vice alia cū loquemur de decoctione: nūc vero dicem' illud qđ eſt magis ꝯueniēs ꝛ magis ꝑtinens: et de eis que eradicāt veſtigia variolarū iterū ſunt radices arūdinū ꝛ ſarcocolla et ſemē melonis et cortices ei' exiccati et rizi ablutū et aqua ordei ꝛ albumen oui et creta rara vel lutū et litbargiriū ꝛ zuccarū tabarzet ꝛ amilū ꝛ amigdale dulces ꝛ amigdale amare. ¶ Et de oleis oleū de lilio et oleum de fiſticis et adeps aſini et oleū roſ. et qͥ ſunt ei ſimilia. Et aqua que fit in vngula cameli: qͥ aſſatur: eſt vltima. ¶ Et de illis qͥ ſunt fortiora eſt ſpuma maris ꝛ lapis piperis ꝛ coſt' et ammoniacū ꝛ thus et ſapo cū baurach et oſſa vetuſta aduſta ſemen raphani farina raphani exiccati ariſtologia lupini. Et de cibis rectificantibus colorē plūbeū ſunt granata dulcia ꝛ cicer ꝛ vinū bonū vitelli ouoꝝ ſorbiliū ius galline ꝛ alcbubugi ꝛ aldurari impinguat. ¶ Et opꝫ vt aſſiduet b'ns ea balneationē. ¶ Et de compoſitis eſt vt ſumas oſſiū aduſtoꝝ ꝛ ſtercoris ouini antiqui oſtracorū nouoꝝ et amili et ſeminis melonis ꝛ rizi abluti ꝛ ciceris oīm añ. partes. x. ꝛ granoꝝ alben ꝛ lupinoꝝ et coſti ꝛ ariſtologie longe oīm añ. partes. v. et radicis arūdinis ſicce ꝑtes. xx. fiat ex eis epithima cū aqua melonis aut cū aqua cucumeris ſilueſtris aut cū aqua or. aut cū aqua fabaꝝ: et liniat cū eo mēbrū: et abluat in mane cū decoctione viol. ¶ Aliud. Oſtracorū nouoꝝ oſſiū āntiquorū radicis arūdinis ꝑſice amilli ſeminis melonis rizi abluti granorū granatorū coſti ꝑtes eqͥles ex eis gumera ꝛ iterū lupini ꝛ cicer nigrū liniat cum eis.

¶ De febribus apoſtematum. Capitulum. 13.

Iam ſciuiſti diſpōnes febriū qͥ ſequūt apoſtemata appentia. Et ꝙ ſunt ſm plurimū de gñe febrium diei: cū apāta iſta ſm plīmū nō ꝯueniāt ad cor niſi cū calefactiōe ſua abſqꝫ ſua putredine: ꝛ plurimū qͥdē boꝝ ē a cauſis ꝓmitiuis. Cū aūt ꝯuenit putredo eoꝝ ad cor ꝓpter ſuā magnitudinē aut ꝓpter ſuā ꝓpinqͥtatē: fit febris fortaſſe nō de gñe febris diei. Et plurimū qͥdē filium boꝝ non fit niſi a cauſis añcedētib' corporeis ꝛ repletionalib' crudis: ꝛ qñqꝫ fiūt ex vlcerib' ad qͥ attrahunt materie maligne ꝛ retinent in carnibus mollib'. ¶ Febres autē que ſequunt intrinſeca apāta fortaſſe non fiunt ex applicatione calefactionis ad cor ſine putredine.

¶ Et vehemētiores quidem febres fiunt ab apātibus intrinſecis

q̄n ſunt ex genere heriſipile in quibuſdā viſcerib⁹ ⁊ extēdit dolor et ſitis inflāmatio:⁊ ſignificāt ea ſig atiões permixtiõis colere plime cū ſanguine ⁊ hec apāta intrinſeca ſunt ſicut apāta cerebri ⁊ velaminū ei⁹ ⁊ ſumach auris et gutturis q̄nq ⁊ in velamine qd ſequit pectus ⁊ epate ⁊ rhene et veſicca et matrice et inteſtinis ⁊ q̄ ſunt eis ſilia. ¶ Et diuerſificant febres eoꝝ in vehemētia et debilitate ſm ꝓpinquitatē cordis et longitudinē. ¶ Et eoꝝ iterꝫ febres q̄ ſunt in mēbris carnoſis eſt febris vehemētior. Et eoꝝ febres q̄ ſunt in pāniculis:⁊ eoꝝ ſimilibus eſt debilior. Et eoꝝ q̄ ſunt in vicinitate arteriaꝝ febris eſt vehemētior. Et eoꝝ q̄ ſunt in vicinitate venaꝝ ſoluꝫ febris eſt debilior. ¶ Et nō euacuant iſte febres a periodis ſm materias q̄ effundunt ad apāta eaꝝ. periodi nāq eaꝝ ſunt ſꝫ gn̄atione eaꝝ ⁊ ſm motū ipſaꝝ: et ſm attractioneꝫ caliditatis et doloris ad ea. Unicuiq eñ humori eſt period⁹ q̄ ſibi cōuenit.

¶ Et ſcias ꝙ multotiēs ſanatur apā in pleureſi ⁊ alijs et remanet febris:⁊ ſigt tūc ꝙ mūdificatio nō accidit. ¶ Et iſte quidem febres q̄nq ꝓlongātur ⁊ ꝑducunt ad ethicam ⁊ ꝓpter quādo apāta ſunt in epate. Ille vero que ſunt in velaminib⁹ cum confirmantur nō expectant vſq ad ethicam.

¶ De ſignis eorum ⁊ ipſarum iudicijs. Cap. 14.

Cum febrib⁹ ex apoſtematib⁹ intrinſecis iueniunt tres ſpēs ſignoꝝ et accidentiū ſcꝫ. Signa ⁊ accidentia ſignificātia membrū infirmū: et ſigna et accidētia ſignificātia materiā: et ſigna ⁊ accidētia ſignificātia diſpoſitionē infirmi. ¶ Prima aūt ſignoꝝ ſpecies eſt ſicut pulſus ſerrin⁹ et dolor pungitiu⁹ apoſtematis in partibus pectoris:⁊ ſilr tuſſis ſicca in primis et hūida ſcdo. ⁊ q̄ ſunt illis ſilia de ſignis pleureſis ſignificātib⁹ apāta in ꝑtib⁹ pectoris:⁊ ad ſummū dolor ⁊ grauitas in mēbro: et eſt calidi⁹ reliqs mēbris addita calefactiõe nō ꝯſueta. Et ſicut ſpaſm⁹ q̄ñ ipſe multotiēs aſſociatur apātib⁹ calidis in mēbris neruoſis. ¶ Spēs vero ſcđa eſt ſicut ſignificatio vehemētie febris tertiane ſignificat ꝙ materia eſt colerica. ¶ Accñtia ꝟo infirmi ſunt diſpões que indicāt ei⁹ ſalutē: aut indicāt ipſi⁹ mortē. ¶ Et mēbra q̄dē occulta diuerſificant in faciēdo febres ⁊ recipiēdo eas ⁊ perdurationē eaꝝ ⁊ ipſaꝝ periodis: ſm magnitudinē eoꝝ in ſeipſis: et magnitudinē venaꝝ eoꝝ: et ſcđm mēbra ſua. Nam in mēbris intinſecis ſunt q̄ ſunt ꝓpinqua cordi ⁊ vehemētis cōitatis ſicut velamen ⁊ pulmo. Et de eis ſunt que ſunt longinqua a corde ⁊ debilis cōitatis ſicut renes. Ipſi eñ nō ſemper faciūt propter apāta ſua febres fortes neq ꝯtinuas. Et multotiēs q̄dem ſunt interpollate ⁊ ſunt de genere febriū ꝯmixtaꝝ ⁊ febriū tertianaꝝ et quartane et quintane et ſextane: et fiūt cū eis rigor: ⁊ horripilatio: et ambiguū fit eſſe earū: ⁊ ſignificat eas grauitas in loco renū et in partib⁹ alchatin et dolor et ꝓprietas caliditatis in mēbro maioris cōſueta. Cū aūt aggregat in membro vt ſit primum

pꝛincipali aut foꝛtis cõitatis cū eo aut vehementis ſenſus⁊ eſt ner
uoſum: tunc cū vehemētia febꝛiū comitantiū apͣata eius accidūt et
inquietudo magna ⁊ ſpaſmus: et foꝛtaſſe comitanſ ip̄m accn̄tia ex
tranea ſicut apͣata matricis. Aſſociaſ eſt̄ ei cū febꝛe ſoda ⁊ doloꝛ cer
uicis. ¶ Et caliditas q̇dē q̄uis inflāmeſ in eis apͣatib⁹ tn̄ nō eſt val
de vehemētis acuitatis ſicut eſt in cauſonide niſi ſit res magna: et
cauſa in eo eſt qꝛ̄ putredo nō eſt ſparſa nec̄ mota ad exterioꝛa. Et
pulſus q̇dē in febꝛib⁹ apͣatū intrinſecoꝝ eſt pulſus febꝛiū putredi-
nis paru⁹ in pꝛincipio velocis ꝯſtrictiōis apud ſtatū: deinde magni
ficaſ ⁊ fit velox ⁊ ſpiſſus ſm̄ mēbꝛū ⁊ materiā ⁊ ſm̄ qȯ ſciuiſti: deīde
erit vndoſus ⁊ ſerrin⁹ ⁊ faciēs ſm̄ mēbꝛū in neruoſitate ⁊ carnoſita
te ſua: et vrina ſm̄ plurimū eſt ad albedinē decliuis ⁊ paucitatē tin
cture ꝓpter declinationē materiei ad apͣa ſm̄ qȯ ſciuiſti.

¶ De cura eaꝝ. Cap̄.15.

Curatio harū febꝛiū eſt curatio febꝛiū acutaꝝ poſt curationē
apͣatū. Radix eſt̄ in eis eſt cura apatis cū obſeruatiōe cure fe
bꝛis de infrigidatiōe ⁊ humectatiōe. Et in eis febꝛib⁹ nō ꝯcediſ po
tus aq̄ frigide nec̄ introit⁹ balnei. ¶ Et ſi fuerit apͣa heriſipila lꝫ
vt fiat poſitio rerū frigidaꝝ ⁊ infrigidataꝝ actu de foꝛis ſuꝑ ip̄m ſi
cut ſucc⁹ lactuce ⁊ ſemꝑuiue ⁊ poꝛtulace cū aliquātulo de ſauich oꝛ
dei albi q̄ ſine ceſſatiōe infrigidenſ ſuꝑ niuē ⁊ permutenſ. Et foꝛtaſ-
ſe ꝑmiſceſ cū eis oleū omphacinū aut oleū roſ. Et ſi cōcederit lactu-
cas ablutas infrigidatas ꝓtrāſit et iuuaſ cū eis.

¶ De diſpoſitiōibus febꝛiū ꝯpoſitaꝝ. Cap̄.16.

Febꝛes qn̄q̄ ꝯponūſ adinuicē. ¶ Foꝛtaſſe.n. ꝯponūſ ex eis ſpēs
ingredic̄tes in gn̄a elōgata: ſicut ꝯpoſitio febꝛis ethice cū fe-
bꝛe putrida. ¶ Et qn̄q̄ ꝯponunſ ſpecies ex eis in gn̄e pꝛimo ꝯuenic̄
tes: ſicut eſt ꝯpoſitio ſpecieꝝ febꝛiū putredinis: ſicut tertiana cū fleg
matica vtpote febꝛis nominata hemitrite⁹ ⁊ ſicut ꝯpoſitio febꝛium
apͣatū. ¶ Et qn̄q̄ ꝯponunſ de eis ſpecies cōuenic̄tes in ſpecie: ſicut
ꝯpoſitio duaꝝ tertianaꝝ: et duaꝝ quartanaꝝ: et triū quartanaꝝ.
Quare ſiūt due tertiane in apparitiōe diſpōis ſm̄ paroxiſmos fleg
matice: ⁊ tres quartane in ꝑoxiſmis flegmatice. Et qn̄q̄ ꝯponūtur
tres de febꝛib⁹ tertianis. Si igiſ fuerit ſm̄ coalterationē erit paro
xiſm⁹ in die. iij. vehemētioꝛ qm̄ ꝑtinet ei period⁹ diei pꝛimi ⁊ īceptio
diei tertij ⁊ ſil'r in die. v. Et ſimilaſ hec hemitriteo ſicut ꝯpoſitio dua
rū tertianarū ſimilaſ paroxiſmis flegmatice. ¶ Et ꝓpter hmōi nō
opꝫ vt tota occupatiōe occupeſ cum paroxiſmis: immo opoꝛtet vt
occupeſ cū accidentib⁹. ¶ Et quādoq̄ accidit ſi fuerit febꝛes iſte
tertiane pure vt feſtinēt paroxiſmi eaꝝ ad contentam.i. ad illā que
foꝛtioꝛ eſt ita vt deſtruaſ debilioꝛ earū pꝛius. ¶ Et qn̄q̄ ſignificat
cōpoſitionem reditio hoꝛripilatiōis vel oppilatiōis poſt quietē.
¶ Et turpe q̇dem eſt medico ſcienti ſignificationes cuiuſq̄ febꝛis ⁊
accidentia eius vt non percipiat cōpoſitionē a pꝛimo aut ſecundo

¶ Et cõpoſitio febris ethice cũ febre putredinis eſt ex illis q̃ valde ambigua ſunt: qm̄ ipſi vidēt interpollatiões ⁊ inceptiões rigoris ⁊ horripilatiõis ⁊ reditionē ſudoris ſi fuerint ⁊ horas ꝑticulares: q̃re exiſtimāt ꝙ ſint illic febres putredinis tm̄ inſeparabiles aut cõpoſite ex cõtinua ⁊ interpollata. ¶ Et qñq3 cõtinuaƭ cõpoſitio ita vt appareat febris vna cõtinua ſilis q̃ ſiſatur ſinocho: ⁊ tũc q̄dē nõ eſt excuſatio reditiõis ad ſignificatiões: ⁊ ſi fuerit poriſini breues non cõſequiƭ eoꝝ cõtinuatio niſi ꝑꝑ rē magnā de multitudine nũeri eorum ꝑprie: ⁊ fortaſſe vides interpollatiões haꝝ febriũ lõgas. ¶ Et qñ ꝯponunƭ febres diuerſe ſicut hemitrite⁹ eradicaƭ poſtrema eaꝝ ⁊ remanet cronica pura ſiue ſint due interpollate aut due ꝯtinue āt interpollata ⁊ ꝯtinua. ¶ Et qñq3 ꝯponiƭ cũ hemitriteo alia tertiana ⁊ flegmatica ⁊ melācolica: nā ſi eſt cũ tertiana eradicaƭ tertiana et purus fit hemitrite⁹: ⁊ ſi eſt cũ flegmatica aut melāchołica eradicaƭ hemitrite⁹ ⁊ depuraƭ flegmatica ⁊ ſilr melancolica. ¶ Et qñq3 accidit ꝯpoſitio in eis ſm modũ aliũ ⁊ eſt vt cõponaƭ interpollata ⁊ cõtinua diuerſi gn̄is: aut cõueniētes ambe in eo aut cõueniētes in ſpecie ſicut tertiana periodica cũ tertiana inſeparabili ⁊ ſicut cõponunƭ due interpollate ſilr cõponunƭ due cõtinue. ¶ Quidā aũt exiſtimauerũt ꝙ due cõtinue nõ ꝯponunƭ ſicut due tertiane. Qm̄ qñ materia eſt intra venas nõ eſt poſſibile vt diuerſicetur illō in quo accidit putredo: putredo em̄ eſt ꝓcedēs in toto. ¶ Et hec ſentētia nõ eſt de illis q̃ neceſſaria ſunt ꝓculdubio apō me: qm̄ putredo incipit ꝓculdubio ex loco: deinde ſpargiƭ deiñ currũt indicia vehemētie ⁊ interpollationis ſm gradationē putredinis prime: ⁊ ſm eā nõ ſunt ei motus. Non ergo elõgaƭ q̄n accidat putredo cui ſit dominiũ aliquod incipiēs in parte materierũ cui nõ ſit dominiũ ſequēdi aliud: immo aggregatur in ea vt incipiat ⁊ vt ſequaƭ ſimul: quare erit ei gradatio tēporis qua experitur. ¶ Et ſpecies quidē cõpoſitionis febriũ ſunt tres: intrans: ⁊ coalternata: ⁊ cõicās: ⁊ intrās eſt vt ingrediaƭ vna earũ ſuper alterā: ⁊ coalternata vt ingrediatur poſt eradicationē eius: ⁊ cõicans eſt vt incipiat cum ea. ¶ Et cũ videris febrem concluſam ⁊ eſt in ea rigor ⁊ non ſudor: ⁊ fortaſſe accidit in rigoribus pluribus ſudor vnus: tunc teſtifica compoſitionem in ea. ¶ Et ſimiliter cum videris in concluſa ſuperfluitatem in frigore extremitatum et rigore ſed parum de ambobus: tunc fortaſſe eſt in concluſa.

¶ De hemitriteo. Ca. 17.

Hemitriteus eſt febris compoſita ex duabus febribus quarũ vna eſt tertiana ⁊ altera eſt flegmatica ⁊ fit in die vno paroxiſmus tertiane ⁊ quotidiane ſimul. Aut ſecundũ ſemitam cõitatis ⁊ inuentionis. Aut ſecundum ſemitam coalternationis ⁊ vicinitatis. Aut ſm ſemitam introitus. Et de diuiſionibus difficilior ad cognoſcendum eſt prima: deinde ſecunda. ¶ Et qñq3 ſunt febres due

continue quãdo due putredines ſunt intrinſece. Et qñ due ſunt periodice eradicãtur qñ due putredines ſunt extrinſece. Et qñq3 eſt continua colerica: q2 eius putredo eſt intrinſeca ꝛ flegmatica eſt ecõtrario. Et qñq3 eſt ecõtrario. ¶ Et qdã ponunt hemitriteũ purum febrẽ ↄpoſitã q̃ fit ex tertiana extrinſeca ꝛ flegmatica intriſeca. Et illã q̃ eſt preter eã nominant nõ purã. Et nõ eſt illud de illis in quibus ſuperflua occupatio ſit habẽda. ¶ Et fortaſſe añcedens ad putredinem eſt colerica: ꝛ fortaſſe antecedẽs ad putredinẽ eſt flegmatica: ꝛ fortaſſe veniũt ſimul. ¶ Et iterũ qñq3 eſt materia faciens febrem flegmaticã magis dominãs: ꝛ qñq3 eſt materia faciẽs febrem colericã magis dominãs. Et quomodocũq3 ſit materia flegmatice ponit paroxiſmos colerice longiores ꝛ tardioris criſis. Et materia colerice ponit paroxiſmos flegmatice ecõuerſo ꝛ fortaſſe extẽditur hemitriteus longo tẽpore. ſ. vſq3 ad. vij. mẽſes. Et ſupra. ꝛ qñq3 fit ex hemitriteo egritudo acuta. Et quãdoq3 eſt hemitriteus de febribus magis interficientibus quoniam perducit ad ethicam ꝛ egritudines cronicas vel erroneas ꝛ difficiles.

¶ De ſignis hemitritei. Ca. 18.

Magis ꝓpriũ ſignoꝝ ei⁹ ꝛ primũ coꝝ lz neceſſaria ſint cõparia alia eſt vt ſit ſpaciũ hmõi febris in vno duoꝝ dieꝝ lõgi⁹ ſpacio tertiane ꝛ magis q̃eta: deinde fit in die alio leuioris paroxiſmi ꝛ paucioꝝ accidentiũ. ¶ Et qñq3 iterat in ea horripilatio ſm pl'm aliquotiẽs ꝓpter illõ qd accidit de pugna duarũ materierũ: aut introitu vniuſeaꝝ ſup alterã. ¶ Et fortaſſe accidit hec iteratio trib⁹ vicibus aut q̃ttuor ꝛ iã caleſiũt membra aliqua horripilatione fixa adhuc. ¶ Et ex ea quidẽ q̃ eſt hemititre⁹: corp⁹ nõ mũdificat integre. ¶ Et qñq3 fiũt principiũ eius ꝛ augmentũ ipſius vehemẽtis cõmotionis: ꝛ ꝓprie qñ fuerit cõicatio: aut fuerit introitus in hmõi hora: tũc eñi fiũt horripilationi redit⁹ ꝛ eſt ſtat⁹ lõginquus. Et cũ exiſtimat q corp⁹ iã calefactũ eſt: ꝛ febris hz ſtatũ: inuenis horripilationẽ redeuntẽ. Et iſta accidẽtia ſunt ꝓpter pugnã humoꝝ. ¶ Et ſtat⁹ quidẽ huius egritudinis in horis particularib⁹ ꝛ vniuerſalibus eſt ante ſtatũ flegmatice: ꝛ velocior ſtatu ei⁹ ꝛ tardior ſtatu colerice: qñ caliditas nõ expandit niſi cũ labore ꝛ ꝓprie in primis. Et fit fortis eius acuitas apud ſtatũ. ¶ Et ſilr fit declinatio lõga propter illõ qd accidit de ſtationibus quas efficit reluctatio vni⁹ duarum materieꝝ cũ alia. Et parũ quidẽ tepeſcit cum ſudore. ¶ Et in hac febre dies terti⁹ de diebus eius eſt ſilis primo: ꝛ quartus ſecũdo Et qñq3 cadit ſignificatio ſup hemitriteũ ex modis diuerſis. Naz qñq3 accidit ex cõſuetudinibus. Et qñq3 accidit ex accidẽtib⁹. Et caſus cõſuetudinũ eſt ſicut ſi in corpore hõis multiplicet colera et putredo eius: deinde vtat delitijs ꝛ dimittat exercitia: ꝛ vtat cibis de ſpeciebus regiminis generantibus flegma: aut multiplicetur in corpore hominis flegma ꝛ putredo eius: deĩde exercitetur plurimũ:

et vtatur eo qđ generat colerā de ſpeciebus regiminis ſi fecerit ne-
ceſſariū etas illud in eo ita vt fiat adoleſcēs poſt pueritiam ⁊ domi-
niū humiditatis: aut fiat ſenex poſt iuuentutē ⁊ acuitatē cōplexiōis
¶ Ex accidentibus vero ſicut pulſus ⁊ vrina ⁊ ꝓceſſio eius qđ proce-
dit ex vomitu ⁊ egeſtione ⁊ diſpoſitione digeſtionis ⁊ ſigna eius ⁊ diſ-
poſitio ſitis ⁊ diſpoſitio tactꝰ ⁊ diſpoſitio horripilationis ⁊ rigoris
⁊ diſpoſitiones horaꝝ ⁊ paroxiſmorū. ¶ Pulſus aūt fit in ea mino-
ris magnitudinis ⁊ velocitatis ⁊ frequentie ꝙ ille ꝗ eſt in tertiana.
Et cōtrarie eaꝝ ſunt minores ꝙ ille ꝗ ſunt in flegmatica. ¶ Urina
vero eſt tarde digeſtionis. Et vomitꝰ ē ꝑmixtus ex colera ⁊ flegma-
te: ⁊ egeſtio eſt permixta ex colera ⁊ flegmate. ¶ De diſpōne aūt ca-
lefactionis ⁊ frigoris ⁊ ſitis ⁊ horripilationis ⁊ horaꝝ paroxiſmorū
iā locuti fuimus qđ oportuit. ¶ Et nō expectat ſtatio ſuꝑ dominā-
tem duoꝝ humorū niſi ꝑ vincentē ex ſignificationibus. ¶ Nā ſi do-
minatꝰ flegma ſunt paroxiſmi lōgiores ⁊ horripilatio minor ⁊ coar-
tatio ⁊ ꝓprie in pulſu fortior ⁊ extremitates ſunt velociores ad ſu-
ſcipiendum frigus in principijs egritudinis ⁊ tardioris mūdifica-
tionis a ſuo frigore ⁊ ſitis eſt minor ⁊ vomitus colere minor ⁊ vrina
vehemētioris albedinis ⁊ cruditatis ⁊ ſudor minor ⁊ etas pueritia
aut ſenectus et cōplexio corporis ſignificat eā. Et ſilr cōſuetudo ⁊ ꝗ
currūt cū ea. ¶ Et ſi dominatꝰ colera ſunt ꝑoxiſmi breuiores ⁊ ex-
tremitates velociores ad calefactionē ⁊ ſitis ⁊ vomitus colere plus
⁊ ſudor magis exhuberās: et fortaſſe declinat ad horripilationē ꝗ ē
ſicut rigor ⁊ fit vrina vehemētius tincta ⁊ etas eſt iuuētus et cōple-
xio corꝑis qnꝗ ſignificat eā: et ſilr cōſuetudo ⁊ ꝗ currūt cū ea. ¶ Et
qñ equantur duo hūores frequētantꝰ ſignificationes et eſt horripi-
latio pura cōpleta nō rigor: et nō ꝑueniēs ad rigorē. ¶ Et qñ ꝯpo-
ſitio eſt manifeſtior in periodica et cōtinua quā plures hoīz appro-
priāt noīe hemitritei puri: et eſt ꝯtinua ipſa flegmatica ē rigor de-
bilior qm̄ materia extrinſeca eſt colerica: et nō eſt ꝯtrariuꝫ ei ex ꝑte
flegmatis extrinſeci cū ea in eo qđ neceſſariū eſt de rigore ſꝫ eſt de-
bilior. Et fortaſſe iteratꝰ in ea frigus et horripilatio ita vt faciat er-
rare in ſtatu ſicut ſcis: et multiplicatꝰ in ea calliditas viſcerū et ven-
tris cū frigore extremitatū: et fit pulſus vehemētioris paruitatis
et raritatis. ¶ Si aūt ꝯtinua eſt ipſa colerica: nō fit rigor neꝗ ma-
gna horripilatio. Et fit pulſus maior ē velocior et anguſtia vehe-
mētior. ¶ Et ſi cōponūtur due cōtinue nō erit rigor oīno: et accidit
tertiane cōtinue vt alleuietur ante alleuiationē flegmatice: lꝫ non
redeat ante eius reditionem.

¶ De cura hemitritei. Ca. 19.

Neceſſariū eſt ī hemitriteo vt vehemētē habeas ſollicitudinē
in euacuādo materiā ſm ſpēs euacuatiōis ex ſolutione ven-
tris: ⁊ vomitu: ⁊ ꝓuocatiōe: ⁊ ſudatione pluſꝗ vehemētia ꝗ ē ꝑ extin-
ctiua. Et cū ſolutiuis opꝫ vt ꝯueniat digō: niſi ſint ex gn̄e ꝗ leniunt

naturã ꝛſoluũt ꝛnõ inq̃etãt: ſicut aqua lebleb cũ geleniabin ſi fue-
rit illõ qd̃ ſuperat flegma. Et ſicut tereniabin ꝛſiracoſt ꝛinfuſio ta-
maridi ꝛſirup⁹ vio. ſi dñans fuerit coſa. Et ſicut qd̃ cõponiẽ ex iſtis
ſi fuerint duo humores quaſi pares. Et poſt apparitionẽ digõnis ſi
euacuatio fiat hũorꝫ ſcꝫ fortib⁹ ꝑtrãſit. ¶ Et vomit⁹ opꝫ vt ſit ite-
rũ ſꝫ hũorẽ dominãtẽ: aut ex aq̃ raphani cũ ſirupo acetoſo calido:
aut ſirupo acetoſo cũ aq̃ calida. ¶ Et ꝓuocatio opꝫ vt fiat cũ eis in
q̃b⁹ eſt eq̃litas. Et cũ feſtinaẽ in potãdo decoctiões añ digõnem ti
meẽ birſen vel ſirſen. Medicine xõ iuuatiue in via ꝑueniẽte ad ſta-
tũ ad rectificãdũ materiã ꝛmaturãdũ ipſaꝫ ꝛſuccurrẽdũ nocumen-
tis ei⁹. Ex ſingularib⁹ ẽ abſynthiũ. Uex poſt ſeptimũ ꝛapparitionẽ
digõnis ita vt ſit romanũ qd̃ ex ipõ bonũ eſt. Et cũ tu feſtinas cum
eo mouet hũores ꝛnõ euacuat eos. Cũqꝫ ſumiẽ: facit accidere angu
ſtiã ꝛtriſticiã ꝛnauſeã: deiñ reuertiẽ ſuꝑ eos cũ ſua caliditate ꝛ eric
cat eos cũ ſua ſtipticitate facit eos pigros. ¶ Et Sal. q̃dẽ ꝛq̃ añ cũ
fuerũt curauit eos cũ aq̃ ordei in q̃ eſt xtus pipis. Et dixit q̃dã pri-
moꝝ medicoꝝ ꝙ Sal. trãſgreſſus eſt in alienatiõe. Et ſtetit vbi opꝫ
vt mireẽ de eo. Et nõ ſciuit ꝙ piper inflãmat febrẽ ꝛaqua ordei pi
grã efficit materiã. ¶ Et iſte q̃ dẽ ꝯdictor errauit errore q̃ nõ appro
priaẽ in hac intẽtiõe. Immo canõ dat⁹ in adiutorio nature qñ pre
paraẽ ad reſiſtẽdũ hmõi materijs eſt cũ medicinis cõpoſitis ex in-
frigidãtibus ꝛcalefaciẽtib⁹. vt diſcernat natura inter duas virtu-
tes: quare occupaẽ infrigidatiuũ cũ febre ꝛꝑtib⁹ cordis ꝛ calefactẽ
uuꝫ cũ materia. Et q̃s eſt qui curet hemitriteũ abſqꝫ hoc? Et ſi natu
ra non eſt fortis ad diſcernendũ tũc nõ ꝓdeſt curatio quocũqꝫ mõ
fiat ꝛerrauit in alijs modis in allatiõe quoꝝ nõ eſt neceſſe nos ince
dere via ꝓlongantiũ. ¶ Et iſte quidẽ cõtradictor dixit ꝙ opꝫ vt ad
miniſtrẽtur ſubtiliãtia q̃bus non eſt fortis calefactio: ſicut apiũ et
anetũ. Et nõ ſciuit ꝙ poſſibile eſt vt piper infrigideẽ minoratione
ſui ad hoc vt frãgaẽ eius calefactio: ꝛnõ abbreuieẽ ei⁹ ſubtiliatio
a ſubtiliatiõe apij plurimi. Et ſit aqua ordei adiuuãs ipm in faciẽ
do ꝑuenire virtutẽ ei⁹ ꝛdeſtruẽdo ſuꝑfluitatẽ ei⁹ ꝛ faciendo cadere
materias ad ipm vt alleuieẽ penetratio virtutis ei⁹ in eis. ¶ Am-
plius mirabile fuit ꝙ ipſe poſuit Sal. de illis q̃ ignorãt ꝙ piper in
flãmat febrẽ: ꝛnolat ipm de illis q̃ obliuiſcunẽ ab hoc vbi iudicat
de hoc. Cõpoſita xõ de medicinis q̃b⁹ opꝫ vti in hac hora ſunt ſi-
cut trociſci de abſynthio: ꝛtrociſci de roſ. Trociſci leues boni ad
hemitriteũ. ℞. roſ. radicũ liq̃ritie amborũ añ. ʒ. iiij. tereniabin. ʒ.
iij. ſpice ſucci abſynthij ſpodij oĩm añ. pond⁹. ʒ. ij. fiãt ex eis trociſci
Trociſci alij ad inflãmationẽ. ℞. roſ. ʒ. vj. ſeminis acetoſe gummi
oĩm añ. ʒ. iiij. amili põdus. ʒ. iij. berberis ſpodij ſemĩs portulace oĩꝫ
añ. pondus. ʒ. ij. draganti croci ſpice reub. oĩꝫ añ. ʒ. ſ. cãphore põ
dus tertie. ʒ. ſ. fiant trociſci. ¶ Trociſci alij boni habentibus hanc
febrem ꝛproprie quando conqueruntur cum hoc de ſolutione ven

tris ⁊ tuſſi. ℞. ſpice aromatice xiloaloes croci berberis ⁊ ſucci eius omnium añ. ʒ. iij. reubarbari. ʒ. iiij. ſpodij roſ. cum capitibus ſuis lacce gummi torrefacti karabe oim añ. ʒ. v. ſeminis acetoſe torrefacti. ʒ. vj. crete romane. ʒ. vij. fiãt trociſci. ¶ Deſcriptio alia bona. ℞ roſ. rubearũ. ʒ. vj. berberis gũmi ſeminis acetoſe oiʒ añ. ʒ. iiij. ſpice eupatorij ſpodij amili ſeminis portulace granorũ cucumeris oim añ. põd⁹. ʒ. ij. ſeminis endiuiſe ſeminis cuſcute oim añ. ʒ. i. ʃ. ſucci liquiritie. ʒ. i. lacce reubarbari ãborꝝ. añ. ʒ. ʃ. aggregent illa ⁊ fiãt trociſci. Pillule bone ad hãc egritudinẽ ⁊ oẽs cronicas ⁊ febres ledẽtes viſcera ⁊ ꝓprie qñ materia flegmatica eſt magis vincẽs. ℞. aloes maſticis myrabolanorũ citrinorꝝ reubarbari ſucci eupatorij ſucci abſynthij roſ. rubearũ oim añ. ptes equales croci partẽ mediã fiãt pillule cũ aqua endiuie et ſit doſis. ʒ. ij. cũ ſirupo acetoſo. ¶ Deſcriptio bona ↄueniẽs ꝓpe vel poſt digeſtionẽ. ℞. aloes maſticis ſucci abſynthij roſ. oim equaliter croci. ʒ. ʃ. informent pillule cũ aqua endiuie ⁊ ſit doſis. ʒ. ij. cũ ſirupo acetoſo.

¶ De recidiuatione. Cap. 20.

Recidiuatio eſt deterior radice ⁊ ↄſiliũ quidẽ eſt vt in ea nõ ſit inceptio ad curandũ donec manifeſt⁹ ſit mod⁹ egritudinis: nã ſm plurimum eſt ſeua.

¶ Incipit Fen tertia de apatib⁹ et puſtulis:

¶ Tractatus primus de illis que ex eis ſunt calida ⁊ corrupta:

¶ De ſermone vniuerſali de apoſtematibus.

¶ Capitulũ. j.

Iam locuti fuim⁹ in li. pmo de apoſtematib⁹ ⁊ ſpeciebus eorꝝ: et curis ipſorꝝ ſermone vli ad quẽ redire opꝫ illũ q̃ vult audire qꝺ nũc loquemur. In hoc autẽ loco loq̃mur de eis ſermonẽ particularem.

¶ Dico ꝙ omne apa ⁊ puſtula aut eſt calidũ aut nõ calidũ. ⁊ apa calidũ aut ẽ a ſanguine ⁊ qꝺ currit curſu ei⁹: aut a colera ⁊ qꝺ currit curſu ipi⁹. Et qꝺ eſt ſanguine aut a ſanguine laudabili aut a ſanguiſe malo: ⁊ ſãguis laudabilis aut eſt groſſus aut ſubtilis ¶ Et factũ q̃dẽ a ſanguine laudabili groſſo eſt flegmõ que accipit carnẽ ⁊ cutẽ ſimul ⁊ eſt cũ pulſatiõe. ¶ Et a ſubtili flegmõ q̃ accipit cutẽ ſolã ⁊ eſt ſpina ⁊ nõ eſt cũ pulſatiõe. ¶ At ꝟo a ſanguine groſſo malo fiũt ſpẽs exiturarꝫ malarꝝ. Nã ſi ei⁹ malitia vehemẽs fia ⁊ ipi⁹ aduſtio ꝓueniet heriſipilla ⁊ veniet cõbuſtio ⁊ cruſta: ⁊ deterior ea eſt ignis perſic⁹: et a ſubtili malo accidet flegmon que declinat ad

beriſipilla cū malitia ⁊ fraudulentia. ¶Si aūt fuerit ſubtilioꝛ erit beriſipilla flegmonides:⁊ qñ fuerit eius malitia maloꝛ erit beriſipilla hñs inflatiões ⁊ veſicas ⁊ cōbuſtionē ⁊ cruſtā. ¶Colericū aūt aut eſt colera ſubtili valde ꝗ nō ꝯtinet̄ in eo qḋ ſit magis intus ꝙ̄ illud qḋ appet de cute ⁊ eſt acuta ⁊ fit ex ea formica: aut ambulatiua ſola ⁊ eſt ſubtilioꝛ: aut ambulatiua corroſiua ⁊ eſt mala: aut ex colera groſſioꝛe illa et eſt minoꝛis caliditatis: ⁊ ꝯtinet̄ magis intꝰ ꝙ̄ prima in cute ⁊ eſt quaſi ſit in ea flegma. ⁊ fit ex ea formica miliaris ⁊ē minoꝛis inflāmatōis ⁊ tardioꝛis reſolutōis: ⁊ ſi fuerit materia groſſioꝛ ⁊ īterioꝛ accidet formica corroſiua: ⁊ ſi ꝑtrāſierit ī groſſitie ſua vſqꝫ ad ſubſtātiā ſanguis: ⁊ ſi fuerit mala: accidet beriſipilla mala: ⁊ in oībꝰ illis materia eſt ſubtilis ꝙ̄uis diuerſificet̄ poſt illō: ⁊ fit ꝓpter ſubtilitatē ſuā ꝙ expellit eā natura ꝓpria ⁊ nō retinet̄ in aliquo niſi in cute ⁊ qḋ approximat ei. ¶Et qñ multiplicat̄ materia apātis calidi ⁊ magnificat̄ apā: tūc eſt de ſumma apātū caumatūt mortificātiū: ⁊ de ſumma ꝓdictoꝝ eſt ꝗ dr̄ barachiē. ⁊ iſte ſpecies male ⁊ ꝗ eis ſimilant̄ multiplicant̄ in anno peſtilētie. ¶Et de apātibꝰ calidis illa ſunt mala ꝗ nō excitant̄ vel nō perueniūt ad declinationē quā ſequūtur leuitas ⁊ detumitio: neqꝫ ad aggregationē materiei: imo ad corruptionē mēbri: ⁊ nō ſemꝑ fit a magnitudīe apātis ⁊ multitudine materiei. imo fit qñqꝫ a malignitate materiei. ¶Et ſcias ꝙ apāta parū fiūt ſingularia pura: ſꝫ plura eoꝝ ſunt ꝯpoſita. ¶Et ſcias ꝙ omne apā in exterioꝛibꝰ cum quo non eſt pulſatio nō facit ſaniē: de intrinſecis ꝟo iam locuti fuimus.

¶De flegmone. Ca. 2.

Iam ſciuiſti flegmonē ⁊ ſigna eiꝰ ex caliditate ⁊ inflāmatiōe ⁊ additione quātitatis ⁊ intēſione et impulſiōe ⁊ pulſatione ſi ē ſubmerſa vel qꝛ eſt ꝓpinqua arterijs: ⁊ membꝛū in quo eſt tale ē cui aduenuūt nerui qbꝰ ſentit nō plus ꝙ̄ ſenſibilitas ſicut ſciuiſti diſpoſitionē eiꝰ. ¶Et quāto plꝰ fuerit arterie maioꝛes ⁊ magis grādes erit pulſatio eiꝰ ⁊ ipſius doloꝛ vehemētioꝛ et eiꝰ reſolutio aut ipſius collectio velocioꝛ. ¶Et cū flegmō eſt in mēbꝛo ſenſibili ſequit̄ ī ꝑm doloꝛ vehemēs qualitercunqꝫ ſit: ⁊ comitatur ipſū ⁊ vt appareāt vene illius mēbri parue que erāt occulte.

¶Et ſcias ꝙ nomē flegmonis in lingua grecoꝝ eſt abſolutū ſup oē qḋ eſt inflāatū: deinde dr̄ de oī apoſtemate calido: poſtea dr̄ de eo qḋ eſt ex apoſtemate calido cū ꝓprietate ꝓdicta: ⁊ nō caret inflāmatione ꝓpter coartationē ſanguinis ⁊ oppilationē meatuū.

¶Et parū qdem cōtingit vt flegmon ſit ſimplex: ſed ſ̄m plurimū ei aſſociat̄ beriſipilla aut durities aut neruoſitas: ⁊ hꝫ cauſas de qbꝰ ſunt añcedētes corpee ex repletiōe aut malitia humoꝝ cū debilitate mēbri recipiētis lꝫ nō ſit repletio neqꝫ malitia hūoꝝ. ¶Et de eis ſunt pꝛimitiue ſicut cōtuſio aut inciſio aut fractura aut diſlocatio aut vlcera ꝗ multiplicant̄ ī mēbꝛo quare declinat ad ipꝫ materia ꝑ-

pter dolorē ⁊ debilitatē: ⁊ fortaſſe declinãt ad ipꝫ materie ⁊ retinēt
in vijs q̄ ſunt debiliores ſicut accidūt cū vlcerib⁹ ⁊ ſcabie apata in
locis vacuis. ¶ Et augmētū q̄dē ei⁹ declarat additiōe magnitudi-
nis et tenſionis: ⁊ ſtat⁹ ipſi⁹ ꝑ finē eius: ⁊ illic aggregat materia ſi
dꝫ aggregari: ⁊ declinatio incipit tēdere ad lenitatē ⁊ debilitatem:
⁊ mala eſt q̄ non tendit ad declinationē: neqꝫ aggregat ſaniē: et hu-
iuſmodi quidē ꝑducit ad mortē mēbri ⁊ putrefacit ipm. ¶ Et mul
totiens q̄dem fit illud ꝓpter magnitudinē apoſtematis et multitu
dinē materiei ipſius: ⁊ multotiens fit illud cā malignitatis mate-
riei ſi apoſtema fuerit paruū. ¶ Et tu quidē ſcis illud qd̄ rarificat:
qm̄ pulſatio incipit in intenſionē ⁊ inflammatio incipit in ſedatio
nē: et ſcis illud qd̄ aggregat ꝑ additionē pulſationis et caliditatis
⁊ fixionē vtriuſqꝫ. ¶ Et ſcis illud qd̄ putrefit ꝓpter digeſtiōis diffi-
cultatē ⁊ tenebroſitatē et vehementiam tenſionis. ¶ Et ſcias ꝙ dū
nō ſubmergit naturā materia nō ꝑuenit ex ea apoſtema ⁊ reſpirat
per ignem eius qd̄ appet exterius. ¶ Et ſcias ꝙ qn̄ vicinant puſtu
le demenuliati indicant demenul malignū. ¶ Et oportet vt in potu
tribuatur hn̄ti apoſtemata interiora aqua endiuie ⁊ aq̄ ſolatri cū
medulla caſſiefiſtule.

¶ De cura flegmonis. Ca. 3.

Cum accidit flegmō a cā primitiua nō deeſt quin aut cā primi
tiua et ei⁹ veſtigiū inueniat mūdificationē corꝑis aut repletio-
nē. ¶ Qd̄ ſi obuiet mūdificationi nō eſt neceſſariū niſi curatio apo-
ſtematis inq̄ꝫtū eſt apoſtema: ⁊ curatio apatis inq̄ꝫtū apoſtema eſt
extractio materiei extranee q̄ facit accidere apa: ⁊ illd̄ fit ꝑ mollifi
catiua et reſolutiua leuia ſicut emplaſtrū de farina tritici cocta cū
aq̄ et oleo: ⁊ qn̄qꝫ excuſat ſcarificatio laborē ⁊ ꝓprie qn̄ apa ē mul-
te materiei. ¶ Cū aūt inueneris corꝑis repletionē tūc opꝫ vt nō tan
gas apa cū mollificatiuis qm̄ attrahet ad ipm ſupra qd̄ reſoluat
ab eo: imo opꝫ vt eūetur materia ꝑ flobothomiā ⁊ fortaſſe indiget
ſolutione vētris: ⁊ cū feceris illud: adminiſtra mollificātia. ¶ Et ei⁹
quidē curatio eſt ꝓxima curationi eius cui⁹ cā primitiua inuenit
mundificationē corꝑis: ⁊ differt ab ea in hoc ꝙ nō indiget curatio
ne cū repcuſſione plurima in pricipio ſicut indiget illa imo minus
illa. ¶ Cū aūt cā eſt antecedēs nō primitiua tūc opꝫ vt incipias cū
eūone ⁊ cōple ei qd̄ meret ex flobothomia et ex ſol'one vētris ſi indi
get ea: ⁊ neceſſitas q̄dē ei⁹ eſt aut qm̄ corp⁹ eſt imundū: aut qm̄ egri
tudo eſt magna: q̄re neceſſaria eſt euacuatio et minoratio materiei
⁊ attractio ad ꝯtrariū. ¶ Et lꝫ corp⁹ nō ſit multarū ſupfluitatū: tm̄
in membro qn̄qꝫ aduenit qd̄ ipſum debilitat: quare attrahunt ad
ipſum materie corporis: lꝫ nō ſint materie ſupfluitatis. ¶ Et opor
tet vt obſerues conditiones predictas in hoc ex etate ⁊ tpe ⁊ regio-
ne et alijs. ¶ Et incipe cū repcuſſiuis niſi in locis q̄ cōditionauim⁹
in libro primo. Deinde oppone augmēto cum intromiſſione molli-
ficatiuorum, et humectantiū cum refrenatiuis; et q̄ꝫtū procedit in

augmento ꝑcedas in additione mollificatiuoꝝ paulatim: et apud
finem et ſtatum ⁊ vltimitatem magnitudinis et additionē ſue vl-
timitatis fac vincere mollificātia: ⁊ fac ea pura: ⁊ exiccātia ſunt q̄
ſanāt i fine: verū humectātia et mollificātia ſunt ad dilatādos po
ros ⁊ ad ſedādū dolorē. ¶ Et exiccatiuū eſt illud qḋ ſanat ⁊ ꝓhibet
remanere aliq̇d qḋ fiat ſanies. ¶ Si aūt nō ſanat integre et dimit-
tit aliquid nō relinquit niſi rem modicā quaꝫ reſoluit illud in quo
eſt acuitas. ¶ Et qn̄q꜓ accidit ex refrenatione vehementia doloris
ꝓpter ſuffocationē materiei ⁊ ſoliditatē mēbri. ¶ Et qn̄q꜓ accidit
ex ea reditus materiei ad mēbra principalia: et qn̄q꜓ accidit vt in-
durēt aꝑa: et accidit qn̄q꜓ vt incipiat mēbrū tēdere ad viriditateꝫ
⁊ nigredinē ꝓpṫ q̄n medicaē cū eis in fine rei ⁊ ꝓpe ſtatum. ¶ Et
ſcias ꝙ vehemētia doloris facit te indigere medicinis mollifican-
tibus abſq꜓ attractione et fortaſſe erit cū eis infrigidatio nō ꝓhi-
bens mollificationē. ¶ Ex reditu vero materiei ad mēbra principa
lia ſecurat euacuatio niſi qn̄ illud qḋ prouenit ex eis eſt ſm̄ ſemitaꝫ
expulſionis ex eis: ⁊ ſunt mēbra recipiētia ab eis ſicut euacuatoria
illorū: illic enim nō eſt via ad repellēdū ⁊ expellendū penitus: et nos
iam verificauimꝰ iſta in loco ſuo. ¶ Et cū timeē vt declinet ad duri
tiem adminiſtra mollificātia in q̇bus eſt calefactio ⁊ humectatio
cū fortitudine. Medicine aūt repcuſſiue ſunt q̄ ſunt medie ſicut ſuc
ci herbarū frigidarū quas multotiēs diximꝰ in locis alijs ſicut ſuc
cus portulace ⁊ cucurbite ⁊ endiuie ⁊ virge paſtoris ⁊ aliaꝝ ⁊ ſuccꝰ
ſolatri ꝓprie ⁊ corpa eoꝝ contrita p̄parata ad emplaſtrū ⁊ ſuccus
pſilij etiā et ceratū cuꝫ aqua frigida: ⁊ fortaſſe excuſat laborē in eo
ſpōgia infuſa in aceto et aqua frigida: ⁊ chechengi eſt fortis in ꝑn
cipio: et ſimiliter cortices granatoꝝ ⁊ ſempuiua ⁊ ſauich decoctuꝫ
valde et proprie cū aceto mixto aut ſumach: ⁊ tilub eſt bonū iteruꝫ:
⁊ ſi indiget fortiore illo adde in eis ſandalū ⁊ acatiam ⁊ memitha
ſauſel ⁊ iuſquiamū albū: ⁊ herba q̄ noīatur herba aꝑatū eſt in prin
cipio valde bona. ⁊ qn̄q꜓ iuuaē eiꝰ deſiccatio ⁊ ſtipticitas cū croco:
⁊ humectatio in principio eſt timoroſa. ¶ Et qn̄ cadit ſuperfluitas
in infrigidatiōe fortaſſe ꝑducit ad corruptionē mēbri ⁊ corruptio-
nem humoris conſtricti in apoſtemate: et tendit apoſtema ad viri-
ditatem ⁊ nigredinem. Si ergo timueris aliquid de hoc tunc em-
plaſtra locū cum farina ordei ⁊ volubili et in quo eſt mollificatio.
Si vero apparet aliquid de hoc tunc ſcarifica locum et excoria ip̄ꝫ
⁊ non expectes collectionē neq꜓ maturationem: ⁊ illud quādo vides
illud qḋ effuſum eſt plurimū valde et fortaſſe moritur membrum: et
ſcalpellationis alia eſt magis apparens et alia magis profunda: ⁊
illud eſt ſm̄ locum apoſtematis et diſpoſitionem membri: et cum
ſcalpellaueris tunc embroca cum aqua maris et reliquis aquis ſal
ſis: et emplaſtra cum eo in quo eſt mollificatio: et ſi non indiges ra
rificatione et embrocatione ſis contentus mollificatiuis.

¶ Et ſcias q administratio eorum q̄ fortiter repcutiūt in pmis et eorum
q̄ fortiter reſoluūt in fine ē mala caue ergo quātū potes. Infrigida
tio eſt vehemēs pducit ad illō qō ſciuiſti: et aqua frigida ſimilr eſt
de illis q̄ op3 cauere niſi in eis que ſunt ſicut beriſipila:et in reſolu
tiōe vehemēti accidit dolor. Si ergo volueris regere in pncipio cu3
ſedatiōe doloris nō approximes eis aquā calidā et olea mollificātia
et emplaſtra facta ex hmōi medicinis: ipa eſt vehemēter ſunt cōtra
ria ei qō eſt neceſſariū de phibitiōe effuſionis. ¶ Et redeas ad bolū
armenū ſolutū in aqua frigida aut cū oleo ro. et melius oleū ro. eſt il
lud qō eſt ex roſis et oleo: in oleo quippe eſt reſolutio q̄dā: aut lentes
decoctas cū roſis: aut merdaſengi cū oleo ro. Si vo iſta nō valēt 7 q̄
eorum curſu currūt: adminiſtra volubilē: qm ipa eſt vehemētis iuuame
tum pncipio et ſtatu: et alſirengi et albaſce et apiū et albedarūgi ſi
militer. ¶ Et multotiēs q̄dē ſedat dolorē vinū dulce mirtū cū oleo ro.
immo cōgelatū vue et parū cere ſuper lanā aut lana yſopi infrigida
ta in eſtate tepefacta in hyeme: aut ſpongia infuſa in vino ſtiptico
aut aceto aut aqua frigida: et crocus ingredit in ſedatione doloris
¶ Cū ergo vides inceptionem apoſtematis incedere itinere exiture
tunc dimitte infrigidationem et incede in viā ei⁹ quod maturat et
aperit. ¶ Cum autem apoſtema puenit ad ſtatū: tūc neceſſaria ſunt
qualia ſunt anetū et camomilla et maluauiſcus et ſemē lini et ſimi
lia: immo emplaſtra q̄ nominātur baſilicō 7 q̄ nominātur diaquilō
¶ Et emplaſtrū de colcotar exiccat abſq3 dolore: 7 ppter illō eſt eius
adminiſtratio incōueniēs cū fit inflāmatio flegmōis: 7 eſt cōueniēs
quādo nō timet aggregatio. ¶ Et meli⁹ eſt vt ponas ſup ipa3 deſup
lanā infuſa3 in vino ſtiptico. ¶ Et caro min⁹ indiget exiccatione q̄3
neruus: qm neruus non redit ad ſuā cōplōnē cū exiccatiōe pua: 7 ca
ro minoris exiccationis eſt q̄ pauciores h3 arterias. Et multotiens
quidē cadit neceſſitas ſcalpellādi ante maturationem. ¶ Et multo
tiēs ingeniat in attrahēdo apa ex membro nobili ad ignobile cū at
tractiuis: deinde curatur et aperit. ¶ Et de apoſtematibus calidis
que indigent ſanioſitate emplaſtretur caput eius cum pſilio et cū ex
tinctiuis in circuitu eius et liniat ex epithimatibus 7 emplaſtris cū
penna quoniā digiti ledunt ipſum.

¶ De beriſipila et ſpeciebus eius. Ca. 4.

Iam ſciuiſti cauſas beriſipile et ſpēs ei⁹ in libro pmo: 7 ille ex q̄
bus diſcernit ex flegmōe ſunt: qm beriſipila magis apparēte
h3 rubedinē 7 puriorē: 7 ex flegmone apparet rubedo ad nigredinē de
cliuis aut viriditatē: 7 plurimū coloris ei⁹ ē occultū in pfundo. ¶ Et
rubedo beriſipile deſtruit per tactū ſtatim 7 albet ei⁹ loc⁹ cā ſubtili
tatis materiei rubee aut ſeparationis ei⁹: deinde redit velociter 7 nō
ſimiliter eſt rubedo flegmōis: 7 vides i rubedine beriſipile colorē cro
ceī citrinitatē 7 nō vides illō in rubedine flegmonis. ¶ Et apa beriſi
pile nō fit niſi in eo qō apparet de cute 7 flegmon pfundat in carne

etiã. ¶ Et beriſipila eſt pura: et nõ eſt ita flegmõ ꝛ puenit qñq ex ca liditate beriſipile ad hoc vt cõburat cutẽ. ¶ Et ei⁹ virulẽtia veſicat et minoꝛaꝛ illd in flegmone. ¶ Et pura nõ impellit penit⁹ et flegmõ impellit: et quãto pl⁹ multiplicaꝛ additio ſanguinis ſup colericũ eſt impulſio magis apparẽs et doloꝛ et pulſatio vehemẽtioꝛes. ¶ Et be riſipila attrahit febꝛẽ vehemẽti⁹ ꝙ flegmõ: ꝛ qñq ꝯſeqtur ex calidi tate beriſipile vt cõburaꝛ cutis: q̄re alteraꝛ illd qd nominaꝛ beriſipi la: et nõ eſt ita flegmõ: nõ eſt ergo inflãmatio beriſipile minoꝛ inflã matiõe flegmonis: immo pl⁹: vex tẽſio flegmonis ꝛ doloꝛ ei⁹ eſt ꝑpter tẽſionẽ: et qñq fit maioꝛ: quapꝑpter doloꝛ beriſipile eſt minoꝛ. ¶ Et vbi pl⁹ accidit beriſipila accidit in facie et incipit a lepoꝛe naſi ꝛ aug mẽtaꝛ ipa et expãdiꝛ in facie tota. ¶ Et qñ accidit beriſipila a fra ctura oſſis ſub cute tunc illd eſt malũ et tu ꝗdẽ iã cognouiſti diuerſi tatẽ inter beriſipilam et flegmonem in loco alio ab iſto.

¶ De cura beriſipile. Ca.5.

Opoꝛtet vt euacues coꝛp⁹ ab ea cũ ſolutiuo colere: et ſi idigẽs flo bothomia flobothoma ẽt. ¶ Et flobothomia ꝗdẽ ſi nl tũ ꝯfert niſi qñ mã eſt iter duas cutes. Si ãt ꝑfunda fuerit tũc ei⁹ iuuamẽtũ minoꝛaꝛ ꝛ foꝛtaſſe attrahit. ¶ Et ſi idigueris reiteratiõe ſolonis vẽ tris poſt flobothomiã fac illd ſꝫ ꝙ caleſit ex duab⁹ materijs. ¶ Dei de ꝑmutaꝛe ad ifrigidãdũ eã cũ ifrigidatiuis foꝛtib⁹ ſcitis in.c. fleg mõis: ꝛ cũ effuſiõe aq̄ frigide: ꝛ fac illd donec alteret coloꝛ. Pura eñ deſtruiꝛ cũ alteratiõe coloꝛis ꝛ diminutiõe ipi⁹ ꝛ ad vltimũ ifrigidatio i beriſipila ẽ magis neceſſaria: qꝛ ſi flãma ꝛ doloꝛ iflãmatiu⁹ i ea ẽ pl⁹ et eũ oi flegmõe eſt magis nc̄ia: qꝛ ſi mã i ea eſt magis iobediẽs ꝛ groſ ſioꝛ: et opꝫ vt ſit ifrigidatio ei⁹ i ꝑncipio foꝛtis ſtipticitatis ad hoc vt foꝛſitã augmẽteꝛ ei⁹ ſtipticitas ſup ipi⁹ frig⁹. ¶ Circa ſtatũ ꝟo ſit ip ſi⁹ frig⁹ vehemẽti⁹ ſtipticitate ei⁹. ¶ Et caue cũ hoc ne redire facias materiã ad mẽbꝛũ itrinſecũ aut ad mẽbꝛũ nobile. ¶ Et caue itex ne denigreꝛ mẽbꝛũ et fuſcũ fiat et icipiat ire in viã coꝛruptiõis: et cũ ap paret aliꝗd de hoc icede in ꝯriũ vie ſtipticitatis ꝛ ifrigidatiõis. ¶ Et ſi fuerit beriſipila ſup cutẽ cureꝛ ex ſcoꝛia plũbi cũ vino põtico bulli tio cũ folijs ſicle bullite cũ vino: et cureꝛ cũ eo in ꝗ eſt reſolo et exicca tio foꝛtis cũ infrigidatiõe: et illd eſt ſic. ſumaꝛ lane veteris aduſte nõ lote pond⁹. ʒ.xij.ꝛ.5. carbonis de coꝛtice arboꝛis pini tantũdẽ cere. ʒ.xx. ſcoꝛie plumbi. ʒ.xſ. ſepi capꝛini veteris abluti cũ aqua. ʒ.xv. olei myꝛtini vnc.v. ¶ Et iterum leuius illo emplaſtrũ fiat ex ſcoꝛia plũ bi cum ſucco rutbe et oleo ro. et cera.

¶ De foꝛmica miliari. Ca.6.

Foꝛmica eſt puſtula aut puſtule que egrediuntur et faciũt ac cidere apoſtema purum et ambulãt et foꝛtaſſe vlcerãt et foꝛ taſſe reſoluunꝛ: et tu iã ſciuiſti cãm cuiuſq illox. ¶ Et coloꝛ ꝗdẽ foꝛ mice ad citrinitatẽ eſt decliuis: et eſt inflãmata cũ ſubſtãtia verrucu li et i rotũda. et ſm plurimũ hꝫ radicẽ latã niſi ꝗdã ſpẽs ei⁹ acrubeu

rod.⁊ eſt radicis pue q̄ſi ſit pēdēs. ¶ Et ſentit in ol formica ſicut pūctura formice:⁊ad ſūmū oē apa in cute āmbulatiuū qd latitudinē nō hꝫ eſt formica vera alia eſt miliaris:⁊alia eſt corroſiua ſꝫ qd ſciuiſti. ¶ Et quādo fit vlcus⁊putreſcit:appropriatur nomine putridi.

¶ De cura formice⁊que eius curſu currunt. Ca.7.

Cum nō icipis i ea cū euone humoris ſm:qd oꝫ imo medicaris vlc⁹ cū eo qd ſanat:redit ex alio loco cū nocumēto⁊ex loco ipo⁊ non ceſſat humor facere corroſionē poſt corroſionē. ¶ Et aqua qdē caſei cū ſcamonea iuuatiua eſt in euone materiei formice⁊ei ſimiliū ¶ Uia aūt ſm quā curat formica eſt vtq̄ ex ipa eſt corroſiua alienet ab humectatiōe quā iā adminiſtraſti in heriſipila:humectatio eni nō eſt cōueniēs vlcerib⁹. ¶ Et adminiſtra in pncipijs eius poſt ſicut lactucā⁊nenufar⁊ ſempuiuā⁊volubilē⁊ portulacā. ¶ Et ſi fuerit neceſſariū tūc qd ſit ſicut ſolatrū⁊ pprie ſiccū tritū:in ipo eni eſt exiccatio:⁊ſicut arnogloſſa⁊rubus⁊lēs:⁊ poſt ipa ꝫ ſauich ordei⁊cortices granato⁊⁊ramiviitis. ¶ Et cū timētur ſup eā corroſio⁊vlcera adminiſtra cū iſtis ſi frigidatiuis aliqd mellis⁊ſiliū aut farinā thurꝭ cū aceto:⁊aq̄ q̄ currit ex ligno vitis hūido cū adurit:⁊ſterc⁹ ouinū cū aceto ⁊ ſterc⁹ vaccinum cū aceto. ¶ Cū ergo corroſio⁊vlceratio appet tūc adminiſtra trociſcos andaracarō cū vino ſtiptico aut aceto cōmixto aut ſucco cucumeris aſinini:⁊ſal⁊fel hyrci⁊rutā cū nitro⁊piper ⁊nitrū cū vrina pueri. ¶ Et Ga. quidē dixit eſſe conueniēs vt ſumat aliqd ſicut embuba⁊ex extremitate pēne aut alteri⁹ rei cui⁹ extremitas ſit acuta quā poſſibile ſit deglutire formicā: deinde penetret in circuitu ei⁹ vſq ad pfundū cū acuitate ſua:deinde eradicētur cū ea formice cū radice ſua. ¶ Illorum autē formice qui ſunt ſicut pueri deſtruūtur ſi intromittātur in balneum:⁊nocet eis aer balnei:deinde egrediātur velociter:⁊ liniātur cum oleo ro.⁊aqua ro.

¶ De cura mulieris. Ca.8.

Miliaris ſimilatur formice in curatiōe:verumeli⁹ eſt in ſolutiōe eius vt ſit in eius cathartico ꝟtus eius qd eſt ſicut turbith cū eo qd ſolu it colerā:⁊ſi eſt ibi ex epithymo eſt melius:qm̄ neceſſe eſt illic eſſe ex meſlar flegmate q̄ admiſcētur colere. ¶ Deinde ſumātur galle⁊fructus tamariſci⁊cortices granato⁊⁊bolū armenū⁊aggregētur oīa illa in aceto⁊aqua ro.cū tali quātitate ne mordicēt⁊liniantur deſuper cum pēna. ¶ Et lac dulce eſt vehemēter conueniens curationi huius egritudinis. ¶ Et quādo ptrāſit principium oportet tunc vt curetur cum eis q̄ ſunt ſicut caput piſcis ſaliti aduſtum cū vino pontico:⁊ fortius illo:quādo neceſſaria eſt exiccatio vltima eſt vt ſumantur folia albedarungi ⁊ponatur in eis calcadis⁊ adminiſtrētur. ¶ Et fortius hoc eſt vt ſumantur flos eris⁊ ſulfur citrinum aduſtum:⁊fiat ex eis linimentum cum vino aut aqua ligni vitis que manat ſecundum combuſtionem ſuam.

¶ De pruna⁊ igne perſico. Ca.9.

HEc duo nomina fortaſſe abſoluta ſunt ſuper omnem puſtulã corroſiuã veſicantem adurentem facientem accidere eſcarã qualem facit accidere combuſtio cauteriũ. ¶ Et quandoq; abſoluitur nomen ignis perſici de illis ſuper quod eſt illic puſtula de genere formice comeſtiua adurens veſicãs in qua eſt aliquid ambulans & humiditas eſt colerice materiei pauce nigredinis pauce putrefactionis: & eſt cum puſtulis plurimis alteratis quaſi ſit illic humor & fetor plurime ebullitionis & eleuationis. ¶ Et abſoluitur nomẽ prune ſuper illud qđ denigrat locum & facit mẽbrum habens colorem carbonis abſq; humiditate: & eſt plurime nigredinis ſubmerſa: & eminẽtia eius eſt parue q̃titatis lupinalis: & fortaſſe non erit illic puſtula omnino: immo incipit in primis pruna: & totum illud incipit cum prurítu ſicut ſcarificationes. ¶ Amplius qñq; veſicat ignis pſic⁹ aut pruna & currit ex ea aliquid ſicut currit a cauterizato cũ combuſtione & eſt loc⁹ cineritij coloris niger: & qñq; eſt plũbe⁹: & eſt inflatio vehemẽs qua circũdaꝛ abſq; rubedine verificata: immo cũ declinatiõe ad nigredinẽ & illđ qđ appropriaꝛ noĩe prune eſt nigre radicis ignee & eſt eis ſplendor prune. ¶ Et ignis pſicus de eis ambob⁹ eſt velocioris apparitionis & mot⁹ & pruna eſt tardior & profundior & quaſi materia eı⁹ eſt materia puſtule & impetiginis: ſ; eſt acutior in igne pſico. ¶ Et qđ ex eis accidit in carne eſt velocioris reſolutiõis: & qđ ex eis accidit nervis eſt fixius & tardioris reſolutionis: & vnũquodq; amborum eſt de colera citrina adurente pmixta melãcolie: & propter illud accidit ex eis ambob⁹ aſcara nigra & eſt quaſi ſit ignis perſicus vehemẽtius colericus & pruna vehementius melancolica. ¶ Et tibi quidem ineſt vt nomines vnũquodq; amborũ cum intentione que aggregat ambo pruna: deinde diuidas: & ſimiliter ineſt tibi vt nomines ea ambo ignẽ perſicum propter illam eandem intentionẽ: deinde diuidas: & ineſt tibi vt des vnicuiq; intentioni nomen & iam fecerunt totum illud: et non eſt plurima differentia in eo. ¶ Et quandoq; ſunt cum formice ſpeciebus et miliaris male febres vehementis caliditatis pernicioſe: et quandoq; accidunt iſta cauſa peſtilentie. ¶ Et multotiens ſimilantur flegmoni et tendunt ad nigredinem in principio rei & proprie in etate ſua.

¶ De curatione prune & ignis perſici. Ca. 10.

NEceſſaria eſt flobothomia vt euacueꝛ ſanguis coleric⁹ & quãdo egritudo eſt timoroſa tũc neceſſariũ eſt ipaꝫ approximare ſincopi: & fortaſſe eſt neceſſe & pprie in prima facere ſcalpellationẽ pfundã vt egrediatur ſanguis malus conſtrictus in ea qui eſt in natura veneni & nõ fiat illud qñ materia eſt decliuis ad colerã. ¶ Cura aũt localis neceſſaria eſt vt ſit ſicut cura heriſipile. Verũ nõ opꝫ vt ſit linimẽtũ vehemẽtis infrigidationis ſicut in heriſipila: qm̃ materia ad groſſitiẽ eſt decliuis: & quoniã ipſa eſt taliter ꝙ non tolerat vt redeat parũ ex ea ad interiora: qm̃ materia eſt venenoſa. ¶ Et nõ licet vt ad

miniſtrẽtur ea que ſunt vehementis ſtipticitatis iterum:nam illa
materia eſt tarde reſolutionis. ¶ Et nõ lȝ vt adminiſtrentur reſo-
lutiua neqȝ in principio rei cũ apparet:neqȝ apud quietẽ inflatiõis
qm̃ additur in qualitate materiei:immo opȝ vt adminiſtres medi
cinas exiccatiuas in quibus eſt infrigidatio et reſolutio quedã cuȝ
expulſione:ſicut emplaſtrũ qđ fit de arnogloſſa ⁊ gallis et lentibus ⁊
pane plurimi furfuris.nam hmõi panis ſubtilior eſt in ſubſtantia
ſua. ¶ Et emplaſtra iſtis ſimilia de illis que ſcripta ſunt in antido-
tario.Et iterũ galle cũ aceto vini ⁊ alumẽ cũ aceto vini. ¶ Et de me
dicinis bonis in hac hora et poſt ipſaȝ eſt vt ſumãtur granata ace
toſa:et ſcindãtur et decoquãtur cũ aceto donec leniãtur:deinde te-
rãtur:et ponãtur ſuper pãnuȝ et adminiſtrẽtur:ipſuȝ eñ cõueniẽs
eſt in om̃i hora ⁊ eradicat hãc egritudinẽ in ꝓncipio et ſtatu. ¶ Et
q̃nqȝ cadit in medicinis huius ſpãtis nux recẽs et folia eius cum
ſauicb et vua paſſa ⁊ ficus cũ vino et oleo papaueris nigri ⁊ meli⁹
eſt vt ex oĩbus fiat emplaſtrũ. ¶ Et de medicinis cõueniẽtib⁹ in plu
ribus horis ſunt opiũ ⁊ acatia ⁊ dragagãtuȝ ſiſr et cortices grana
toꝝ de vnoqȝ q̃ꝝ ſumat̃ põdus.ʒ.j.floris eris.ʒ.j.ſemẽ iuſq̃ami albi:
⁊ hmõi medicine nõ ponũtur niſi ſuꝑ illđ qđ nõ eſt vlceratũ. ¶ In il
lo ṽo qđ de eo eſt vlceratũ eſt neceſſariũ illđ qđ fortiter exiccet ſicut
medicamẽ andarõ et faraſion et trociſci ranudros et medicamen
de hciſin cũ vino dulci ⁊ cũ rob et reliqua q̃ dicta ſunt in curatione
heriſipille vlcerati:et formice miliaris. ¶ Et opȝ vt ẽplaſtrẽtur de-
ſuꝑ emplaſtra in die bis et in nocte ſemel aut bis:⁊ nõ adminiſtres
exiccatiua quãtũ potes:qm̃ ipa addũt ĩ malitia egritudinis. ¶ Et
opȝ vt tu ſubuenias ei qđ cõtinet locũ et loca aduſtionis cum bolo
ar.et aceto et aq̃ et reliq̃s q̃ infrigidãt et repcutiũt:et id qđ eſt pro
pinquius illo eſt lana yſopi infuſa in vino. ¶ Cũ ergo quieſcit inflã
matio et remanẽt vlcera curẽtur cũ eis q̃ ſunt ſicut ẽplaſtra de mer
daſengi ⁊ ẽplaſtra diabuticiariõ:et cũ reliq̃s medicinis vlceꝝ corro
dentiũ p̃dictis in antidotario. ¶ Et nux antiqua vnctuoſa eſt con-
ueniẽs igni perſico in hac hora.

¶ De veſicis et inflationibus. Cap.11.

Inflatiões accidũt ſꝫ duos modos:quoꝝ vn⁹ ẽ ꝓpter aq̃ſita-
tẽ q̃ expellit̃ ex ebullitiõe ĩ hũorib⁹ cũ q̃ eleuatur materia ſu-
bito ad illđ qđ eſt ſub cute ⁊ iuenit cutẽ ſpiſſiorẽ q̃ȝ illđ qđ eſt ſub ea
quare nõ penetrat in eã ĩmo remanet inflatio aquoſa. ¶ Et ſecun-
dus eſt vt ſit loco aquoſitatis ſanguis:q̃re fit pus de ſubtus.

¶ De cura inflationum. Cap.12.

Mundificatio quidẽ corporis cum flebothomia et ſimilibus
eſt ſꝫm qđ ſciuiſti:⁊ adminiſtretur regimẽ et cibus ſꝫm modũ
qui eſt dictus. ¶ Et ponatur ſuper eas in primis cum apparent
qđ fit ſicut lentes cocte cum aqua et ſicut cortices granatorum
aut cortices ramorum eorum decocti cum aqua totum illud po-

natur ſm qð ſcis in loco ſuo poſt decoctionem ⁊ lenitatē tepidus.
ℭSi aũt exierint veſice ⁊ volueris ipſaꝝ curationē: qm̄ ille que ſunt
in groſſiore cute dolēt: oꝫ vt apiant cũ acubꝰ ⁊ currat qð in eis eſt: ⁊
q̄ de eis ſunt ſubtiles apiunt ꝑ ſe. ℭEt nõ oꝫ vt tardet: imo aperiã
tur etiã ⁊ exp̄mat: qð eſt in eis cũ facilitate paulatim. Deinde non
euacuant: aut vt ſanent: aut vt vlcerent. Et ſi vlcerant: curent cum
emplaſtris q̄ fiũt de ceruſa et q̄ fiũt de merdaſengi ⁊ ſilibꝰ: ⁊ ꝓprie
qñ cadit in eis ſicut vꝛcos: ⁊ emplaſtris beriſipille qñ ãbulat ⁊ coꝛ-
rodit: ⁊ formice ⁊ reliq̄s q̄ dixímꝰ. ℭMedicamē cõpoſitũ etiã. ℞.
merdaſengi lib.i. olei veteris lib.j. ⁊ .5. arſenici lib.j. decoquant mer-
daſengi cũ oleo donec nõ adhereat. deinde fundat ſup ipm̄ arſeni-
cũ. ℭEt iterũ medicamē ꝯueniēs ei qð ð ipis accidit ſup teſticulos
⁊ labia ⁊ eis ſilia ⁊ ad vltimũ ſupra mēbra: q̄ vehemēter indigēt exic-
catiõe. ℞. colcotar ⁊ calcadis. 8. de vnoquoqꝫ folioꝝ roſe. 2. terant
cũ aq̄ ⁊ adminiſtrent. ℭEt ſilr ſimꝰ capꝛinꝰ cũ melle. ℭEt cũ cadũt
eſcare ⁊ carnes corrupte ⁊ appet caro ſana tũc curet cura vulnerum
planoꝝ. Et cadere q̄dē faciũt eſcaras ⁊ carnē malã medicine note.
Et in alexãdria faciũt eas cadere cũ herba noiata ſerenicis: ⁊ iterũ
tarbehaſis: ⁊ oleũ de albacuen eſt bonũ ad deijciēdũ eas. ℭEt ad
vltimũ adminiſtratio caſus eſcare ⁊ curatiõis reſidui cũ curatiõe
vulnerũ ſanoꝝ eſt ꝯueniēs valde. ℭMedicamē bonũ exptũ ãtiquo-
rũ qð q̄dã modernoꝝ cõceſſerũt. ℞. ſarcocolle et aloes et olibani et
ceruſe: ⁊ ziniar oĩm equaliter ⁊ quã tũ eſt totũ de bolo armeno ⁊ fiãt
ex eis forme ſimiles auellanis: ſumant ⁊ diſſoluant cũ aceto ⁊ aqua
⁊ liniat cũ eis locus ponēdo epithima ſup epithima donec accidat
in eo ꝯtractio vehemēs et fiat eſcara: et tũc aut cadet ꝑ ſe ſi fuerit
ſub ea humiditas: aut eſt neceſſariũ vt radas eã et facias ipam ca-
dere et nõ ceſſes facere illud donec cadat totum.

Capitulum.13.

ℭDe eſſere.

ESſere eſt puſtula parua lata ſicut veſice ⁊ ad aliquãtulã ten-
dēs rubedinē ⁊ pruritũ faciēs ⁊ anguſtiã eueniēs ſubito ſm
plurimũ: et accidit qñqꝫ vt currat ab ea humiditas: ⁊ fortaſſe eſt
ſanguinea. Et ſm plurimum fit vehemēs in nocte et eius anguſtia
fit in ea vehemētior ⁊ eius triſtitia. Et cã eſt eius vapor calidus ele-
uatꝰ in corpore ſubito aut a ſanguine colerico aut a flegmate bau-
racbio. ℭEt ſanguinea quidē eſt vehementioris rubedinis et ca-
liditatis et vehementioris ⁊ velocioris apparitionis: et flegmati-
ca eſt minor in omnibus illis et vehementia flegmatice eſt in nocte
pluſqꝫ vehementia ſanguinee. ℭEt cum eſſere inuadit locũ amplũ
tunc ſi non fiat flobothomia timet febris tertiana. Et oportet vt
fiat flobothomia in ſpacio qð eſt inter illud et inter ſtatum.

Capitu.14.

ℭDe cura eſſere.

SI ſanguis fuerit vincēs tũc oportebit vt in ꝑmis ꝑueniat ad
flobothomiã: deinde ꝯſequēter adhibeatur ſolutiuum colere

ſi tolerauerit virt⁹ qđ ſit ſicut ſit de duab⁹ partib⁹ myrabolanoꝝ et parte vna biere. cui⁹ potio ſit.ʒ.iij. in ſirupo acetoſo: ⁊ ſeda eam cum eis q̄ ſunt ſicut tamarindi ⁊ aqua duoꝝ granatoꝝ cū corticib⁹ ſuis Aut aqua granati acetoſi cū cortice ſuo⁊ infuſione chriſomiloꝝ: et aqua lactis acetoſi et trociſci de ſpodio cāphorati cū aqua granatoꝝ. ¶ Et dare in potu aquā calidā in die multotiēs eſt ex eis q̄ conferunt ei ⁊ linire naturā habētis eā. ¶ Et de eis que ſedāt eam eſt infuſio ſumach colata de qua ſumātur.ʒ.iij. ¶ Et ex cibis tabſil. et acetū cū oleo de amigdalis ⁊ ſiſamino ⁊ oleo cū aqua vue acerbe et lacte acetoſo. ¶ Si aūt hūor fuerit barauchi⁹ euacuet corp⁹ cū myrabolanis ⁊ cū turbith de quo ſit quātū eſt medietas myrabolanorū: ⁊ ſit potio eius.ʒ.iij. ¶ Et det̄ īfirmo de nuce cupreſſi hūida. vnc. ſ. cū aloes.ʒ.ſ. ¶ Et ſumat̄ crocus hortulan⁹. terat̄ ⁊ cōcutiat̄ cū aceto ⁊ ſumātur in potu. ¶ Aut det̄ in potu aqua magre aut aqua vitcei noui. ¶ Et ad flegmaticā ſumātur cubebe.ʒ.ſ. cū trib⁹.ʒ. zuccari et pondere.ʒ.iij. ſeminis agnicaſti in lacte dulci. ¶ Et de eo qđ eſt ex pertūrcōuenit in omni ſpecie eſt illud calamēti.ʒ.ij. ſpodij.ʒ.iij. roſ. rubearū.ʒ.ſ. cāphore lit rat.ſ. det̄ in potu cū aqua granati acetoſi. aut ſumat̄ in potu ſauſa cū eſt ieiunus.

¶ De eſtiomeno ⁊ differētia inter cancrenas et aſcbachilos. Cap.15.

Sermo de his reb⁹ eſt ꝓportionalis quodāmō ſermoni de reb⁹ quaꝝ rememoratio preceſſit. ¶ Dico ergo ꝙ mēbro accidit corruptio ⁊ putrefactio ꝑpter cām corrūpētē ꝯplexionē ei⁹ ⁊ ſpūs aīalē q̄ eſt in ipſo. Aut ꝑpter aliud ꝓhibēs ꝑuenire ad ipm̄: aut ꝑpter aliud cōgregās vtraſq; intentiōes ſicut venena calida ⁊ frigida ⁊ ea q̄ cū ſua ſubſtātia ſunt cōtraria ſpūi animali: ⁊ ſicut apa ⁊ puſtule ⁊ vlcera mala ambulatiua venenoſe ſubſtantie. Et ea in quib⁹ errat̄ ſicut erratur in effundendo oleū in vlcerib⁹ ꝓfundis quare putrefit caro: ⁊ cū infrigidatiō eyehemēti ſup apata calida: quare corrūpitur ꝯplexio q̄ eſt in ipſo. ¶ Prohibēs aūt eū ꝑuenire ad ipſꝫ aut aggregās vtrāq; intentionē: ꝓhibēs q̄dē ē oppilatio: ⁊ illa oppilatio aut eſt accñtalis primitiua ſicut ꝯſtrictio quorūdā morboꝝ in radice ſua fortis. Nā illa qñ perſeuerat corrūpit mēbrū ꝑpter retētionē ſpūs aīalis ab eo: aut retētionē virtutis ſparſe ſup ſpūs aīalez q̄ eſt in ipſo q̄ expādit̄ ex corde ⁊ aīa: quare corrūpit̄ cōplo ei⁹ ⁊ morit̄. ¶ Et qñq; ſit ꝑpter oppilationē corporalē ſicut apa calidū malū ſirū magnū groſſe materie oppilās meat⁹ ⁊ introitū anhelit⁹ quo indiget ſpūs aīalis ⁊ hoc cū hᷤ qđ retinet̄ ēt corrūpit ꝯplexionē. ¶ Et qđ de hoc eſt in pricipio ⁊ nō corrūpit̄ cū eo ſenſus ei⁹ cui eſt ſenſus noiat̄ cancrena ⁊ ꝓprie qđ eſt flegmonides in pricipio. ¶ Et qđ ita cōfirmat̄: eſt vt deſtruat̄ ſenſus ei⁹ cui ē ſenſus: ⁊ illđ eſt vt deſtruat̄ caro: ⁊ qđ ipſam ſequit̄ ⁊ vſq; ad os ſiue ſit incipiēs aut ſuccedēs apa ſi nominat̄ ſcbachilos. ¶ Et qñq; cācrene ſiūt aſcbachilos immo

ſunt via ad ip̄a ⁊ totū hoc accidit ī carne ⁊ accidit ī oſſe. ¶ Et cū ei⁹ corruptio incipit ꝑambulare in mēbro ⁊ ap̄ar̄ qd̓ eſt in circuitu corrupti ⁊ fortaſſe ꝑuenit ad corruptionē: tunc dicit̄ totū accn̄s eſthiomenus: ⁊ dicit̄ diſpō partis mēbri q̄ iam putrefacta eſt ⁊ niſi eſſet ꝓpter groſſitudinē materiei ſue nō adhereret: ſed expelleretur.

¶ De cura. Cap̄.16.

De cancrenis quidē dū in principio perſeuerat ſperat̄ ꝙ ſanetur. Cū aūt cōfirmat̄ corruptio in carne: tūc neceſſariū ē accipere totū corpus ipſi⁹. ¶ Cū ergo vides mēbri colorē alterari: ⁊ eſt ī via putrefactiōis: tūc oꝫ vt ſuccurras liniēdo ip̄ꝫ cū eo qd̓ ꝓhibeat putrefactionē ſicut eſt bolū armenū et terra ſigillata cū aceto. ¶ Si aūt illud nō valet nō inuenis excuſationē quin ſcalpellationē ꝓfundā facias diuerſoꝝ modoꝝ in locis: ⁊ ponas ſanguiſugas ⁊ flobothomes venas ꝓrimas ei paruas vt accipiat̄ ſanguis malus cū cautela ei⁹ qd̓ circūdat locū ſicut cū epithimatib⁹ predictis ⁊ ponatur ſuper ip̄m locū ſcalpellatū qd̓ ꝓhibeat putredinē ⁊ ſit ei cōtrariū de illis q̄b⁹ ineſt ꝓfundatio fortior ſicut farina horobi cū ſyrupo acetoſo aut cū farina fabarū: ⁊ ꝓprie ꝑmixta cū ſale. ¶ Et de illis q̄ deſuper liniūtur ē aſſa ⁊ ſemen vitice etiā ⁊ ariſtologia ro. ⁊ ſuccus folioꝝ acori de vnoquoq; ſumat̄ pars.j. floris eris pars.v. teratur cū aqua donec fiat ſm̄ ſpiſſitudinē mellis: et lini cū eo vuln⁹ ⁊ in circuitu eius. ¶ Et de medicinis ꝓhibentib⁹ corroſionē eſt vt ſumātur floris eris: ⁊ mellis ⁊ aluminis equales ꝑtes ⁊ liniātur cū eis: ꝓhibet eñi ⁊ facit cadere illd̓ qd̓ eſt putrefactū ⁊ ſeruat illud qd̓ ſeq̄tur. ¶ Si aūt ꝑtrāſit diſpoſitio diſpōnē ap̄atis ⁊ diſpōnē corruptiōis coloris eius et incipit peruenire in mollitiē ⁊ humectat̄ parumper: tūc hec eſt inceptio ei⁹ in putrefactiōe: quare opꝫ vt pulueriȝet̄ ſuꝑ ip̄m ariſtologia rotūda ⁊ galle equali mēſura accepte donec deſiccetur: ⁊ ſilr̄ dragantū iteꝝ ⁊ colcotar ſunt bona ꝓprie cū aceto. ⁊ folia nucis ⁊ ſilr̄ cucumeris aſi: aut ſucc⁹ ei⁹ epithimādo. ¶ Qd̓ ſi pars carnis īcipit corrūpi incide eā aut fac eā cadere cū eis q̄ ſunt ſicut trociſci audaracarō ⁊ forti⁹ eis calcadicō. Cūq; feceris cedere ordinē vnū ſuccurre cū butyro ponēdo deſuꝑ: deinde fac cadere ſcd̓o donec ꝑueniat ad cutē ſanā ⁊ dragātū rubeū ē pulueriȝatio bōa ſuꝑ mollitiē ⁊ putrefactionē. ¶ Et cū apꝑet putrefactio nō expellas cū inciſione ⁊ cōſumptiōe: qm̄ magnificat̄ malū. ¶ Et qn̄ magnificat̄ ap̄a in circuitu putrefacti tūc laudatum eſt ei ſauich cum ſucco iuſquiami albi. Veruꝫ apud menō eſt bonū ei: imo opꝫ vt hmōi adminiſtretur ſuper locū ſanū vt prohibeat ab ipſo ⁊ repellat.

¶ Et cū inciditur membrū qd̓ putrefactū eſt: tūc opꝫ vt cauteriȝet̄ illud qd̓ cōtinet ip̄m cum igne: qm̄ illud eſt cū cautela aut cū medicinis cauteriȝātib⁹ adurentibus ⁊ proprie in mēbris facile ſuſcipiētibus putrefactionē ꝓpter caliditatē ſuā: ⁊ q: ſuperfluitates calide approximant eis ſicut ſunt teſticuli ⁊ anus.

¶ Hec eſt ergo quātitas quā diximus hic: ꝛtu quidē inuenies in ſermone noſtro qui eſt de vlceribus putrefactis qđ opꝫ te addere huic capitulo. ¶ De althoboin. Ca.17.

Antiquiſſimi antiquoꝝ nominauerunt eū nomine qđ tranſlatum eſt in arabico althoboin oē apoſtema exñs in membris glandinoſe carnis aut alibi a. ¶ Et ſenſibilia quidē ſunt ſicut caro glandoſa que eſt in maxilla ꝛ origie lingue: ꝛ illa q̄ ſenſū nō hñt ſunt ſicut caro glādoſa q̄ eſt in māmilla in ſubaſcellis ꝛ inguinibus ꝛ eis ſimilibus. Deinde dictū eſt poſt hoc ei qđ eſt cū hoc aþa calidū perdens: deinde dictū eſt apoſtematio pnitioſa ꝓpter ꝯuerſionē materiei eius ad ſubſtātiā venenoſam qđ corrūpit mēbrū ꝛ alterat colorem eius qđ ſequitur ipſam ꝛ qñꝗ reſudat ſanguinē ꝛ virtus ꝛ ſimilia illis ꝛ adducit qualitatē malā ad cor ex via arteriarū: quare accidunt vomitus ꝛ pulſus cordis ꝛ ſincopis: ꝛ quādo eius accidentia fiunt vehemētia interficit. ¶ Et videtur ꝙ primi nominabant hoc poſtremū carmata. ꝛ eſt neceſſarium vt ſit deterius eorum illud qđ accidit ſm plurimum in ſubaſcellis ꝛ inguinibus ꝛ poſt aurem propter vicinitatem eius ad membra que ſunt vehementius principalia. ¶ Et ſaluius althoboin mortalium eſt illud quod eſt rubeum: deinde citrinum: ꝛ ex eo qđ ad nigredinē eſt decliue non euadit aliquis. ¶ Et althoboin quidē multiplicantur in peſtilentijs ꝛ in regione peſtilentiali: ꝛ inueniuntur nomina greca rerū q̄ aſſimilantur althoboin ſicut turſios ꝛ carmata ꝛ carmachile ꝛ furios. Uerū apud nos non eſt magna diſtinctio inter eorum nominationem.

¶ De cura. Ca.18.

Euacuatio quidē cū flobotomia ꝛ cū eo qđ tolerat hora aut qđ ſit neceſſariū ex eis q̄ educūt humorē putrefactū ē neceſſaria: deinde opꝫ vt reuertaris ad cor cū defenſione eiꝰ ꝛ ꝯfortatione ipſius cum eis in quibꝰ ſint infrigidatio ꝛ odoramētū ſicut acetoſitas citri ꝛ miue et rob pomoꝝ et cydonioꝝ: et ſicut granata acetoſa valde ꝛ olfactꝰ ſicut roſaꝝ: ꝛ cāphore ꝛ ſandali. ¶ Et cibꝰ ſit ſicut lētes cū aceto: ꝛ ſicut cibꝰ cū aceto valde acetoſus factꝰ ex carnibꝰ althaugi ꝛ hedoꝝ. ¶ Et opꝫ vt roret māſio infirmi cū aceto pſio ꝛ folijs ſalicis et vio. et ro. et nenufare ꝛ ſſibꝰ. Et ponant ſup cor epithimata ifrigidātia ꝯfortātia ex eis q̄ cognoſcunt ō medicis hñtiū pulſuꝫ cordis calm ꝛ hñtiū peſtilētiā ꝛ ad vltimū regant regimie hñtiū aerē peſtilētialē. Althoboin ꝟo ipꝫ ꝛ qđ currit curſu eiꝰ de eis q̄ nominata ſunt: curet in pncipio cū eis q̄ ꝯſtringūt ꝛ infrigidāt cū ſpōgia ifuſa in aq̄ ꝛ aceto āt i oleo ro. aut oleo de pomis ꝛ arbore maſticis: ā t oleo ō myrto: iſta fiūt in pncipio. In ſtatu ꝟo curet cū ſcalpellatiōe ſi poſſe eſt: ꝛ fiat vt currat qđ eſt in ipſo: ꝛ nō dimittat vt brunux fiat quoniā additur venenoſitas eius: ꝛ ſi indiget vētoſis ſagentibꝰ cū ſubtilitate fiat: ꝛ in illo qđ habet ſubſtātiā exiture opꝫ vt adminiſtretur apud ſtatum eius: aut circa ſtatuꝫ eius cum apertiōe. ¶ Et

qn eſt illic feb. tardabis cũ īfrigidatiõe ne reducas cũ ea materiã retro. ¶ Et aptio q̃dẽ fit cũ eis q̃ ſunt ſicut embroca cũ aqua camomille z aneti z reliquoꝝ apientiũ ſubtiliũ q̃ dicem⁹ in. c. vulneꝝ. Dixerũt Carmana aũt z Seſtros. Cõfert emplm̃ de capillo veneris z attriplice z volubili z radice euiſci cũ pauca gũma pini z melle cum vino aut glutẽ cũ gumma pini z ceratũ: aut ſordes aluearioꝝ a puz et lupini infuſi in aceto aut radix cucumeris aſinini cum glutino albotin aut nitrum cum ficubus: aut cum fermento.

¶ De apoſtematibus accidentibus in glandulis. Ca. 19.

Apoſtemata glãdoſa q̃ nõ accedũt via atãguarij qñq; accidũt in loco aliq̃ caſu in criſib⁹: z qñq; cadũt caſu expulſiõis a mẽbris radicalib⁹: z fortaſſe attrahũt ea z vlcera: z apata alia ſup extrema ad q̃ currũt materie in vijs quaꝝ incedũt carnes ille: q̃re inuoluunt cũ eis ſicut accidit īguini z ſubaſcelle ex apatione amboꝝ in eo q̃ h3 ſcabiẽ aut vlcera ſup pedes z man⁹. Et qñq; ſunt cũ repletiõe corpis: z qñq; nõ eſt in corpe pñia repletio: z eoꝝ cura ẽ diuerſa a cura apatũ alioꝝ in principio cũ expulſiõe: z nõ admiſtrat in eis illud: īmo euatio p flobothomiã: z ſolutionẽ vẽtris ẽ illõ qõ ẽ neceſſariũ. ¶ Curatio ṽo alia ꝓlõget in eis ſi poſſe eſt donec declaret diſpoſitio. Nã ſi fuerit ſm ſemitã criſis aut ſm ſemitã expulſiõis ex mẽbro ꝑncipali: tũc nõ oꝫ vt ꝓhibeat oĩno: īmo trahat ad mẽbruꝫ quacũq; attractiõe eſt poſſe z et cũ vẽtoſis. Si aũt fuerit pp mĺtitudinẽ repletiõis tũc euatio ẽ radix z mĩoratio cibi z ſubtiliatio. Et nõ admiſtres expulſiua: īmo mollificatiua ita tñ vt non admiſtres mollificatiua iteꝝ abſq; euõne: fortaſſe. n. eueniet illõ ſup mẽbrũ cũ attractione materiei pñie: īmo qñ admiſtras mollificatiua euacua cũ hoc: z trahe materiã ad diuerſũ: timor ẽi in expulſiuis ẽ reditus materiei ad viſcera z ad mẽbra ꝑncipalia: z timor ĩ mollificatiuis eſt attractio materiei pñie. Et euatio z declinatio materiei ſecurãt ex nocumẽto mollificãtiũ. ¶ Et qñ dolor fit vehemẽs: tunc neceſſariũ ẽ vt ſedeſ in ip3 cũ eis q̃ ſunt ſicut lana infuſa in oleo caſo: deinde adde in eo ſal in fine ei⁹ donec ſedet dolor ſtati3 z ĩ ꝑmis fortaſſe addit in dolore. ¶ Et qñ corp⁹ ẽ mũdũ aut mũdificaſti ip3 tũc reſolue z nõ cures. Et qñq; v3 in reſoluẽdo illõ qõ ẽ ſicut farina tritici z ſal niuiſilla ẽ farina ordei: z fortaſſe magnificat p reſoĺonẽ fortẽ apa: q̃re nõ admiſtret niſi qñ ẽ neceſſaria repulſio ex mẽbris ꝑncipalib⁹ z attractio materiei ab eis ad apa timẽdo ſup illa pricipalia. ¶ Et multotiẽs q̃dẽ ſanat ea in principio oleũ calefactũ qõ effũdit ſoluz Uerũ qñ apa eſt in q̃titate z ſubſtãtia ſua molle in mẽbro nobili: ſicut mãmilla z teſticulo z nõ timet ex ꝓhibitiõe ei⁹ nocumentũ tunc ꝓhibe z repelle: ſ3 qñ ſentis declinationẽ ad duritiẽ tũc lini vbicũq; ſit.

¶ De exituris calidis. Ca. 20.

Exitura eſt de ſumma dubellet q̃ collectionẽ faciũt ex apatib⁹ calidis q̃ſi nomẽ aldubellati cadat ſup oẽ apa vlceratũ in ini

teriore cuius locus eſt ad quē effundit materia aliq̄ ꝛ remanet ī eo
q̄cunq̨ materia ſit. ¶Et exitura quādo ē ex hac ſua diſpoſitiōe ca
lida tūc aggregat materiā: ꝛ q̄nq̨ incipit apꝰ calidū ſicut ē cū ag-
gregatiōe ꝛ ſolone cōtinuitatis intrinſece: ꝛ q̄nq̨ nō incipit ita im
mo incipit in inceptiōe apꝰ tū calidoꝝ ſanoꝝ: deinde conuertit eſſe
eiꝰ apꝰ ſtatū eiꝰ vt incipiat in aggregatiōe. Et nos in poſterioribus
differimꝰ ſermonē de dubellet fridis q̄ cōprehendūt hūores viſco-
ſos ꝛ gypſeos ꝛ lapideos ꝛ harenoſos ꝛ capillares ꝛ alios: lꝫ ſint q̄dā
q̄ appropriāt noīe aldubellet illō in quo ſunt hūores illiꝰ generis.
¶Uerū nos loq̄mur nūc de eo qđ aggregat materiā: hoc eſt ſi inci-
pit exitura pp materiā quā expellit natura: ꝛ nō eſt poſſe vt penetret
cutē: neq̨ ēt ſuperficiē carnis: imo ſepat eiꝰ ꝯtinuitatē p groſſitiem
ſuā ſeparatione apparēte tūc q̄eſcit in vacuitate eiꝰ qđ ſeparat ſm
p̄ſin: quare apparet ei caput acutū ꝛ ppꝛie ſi fuerit materia acuta.
Iſte ergo exiture incipiūt ꝛ aggregāt ſaniē: deiñ maturat ſanies:
poſtea rūpit ꝛ fortaſſe indiget ꝯfortatiōe in maturatione ꝛ eruptio
ne: ꝛ fortaſſe nō indiget. ¶Et q̄to plus eſt exitura vehemētioris de e
uatiōis ꝛ acutioris capitis ꝛ rubedinis eſt hūor attractꝰ vehemen-
tioris calidi tatis ꝛ ē velocioris maturitatis ꝛ reſolonis ꝛ eruptio-
nis ꝛ ppꝛie eminēs pcedēs extra pinealis. Que aūt ē cū diuerſitate
lata pfunda pauce rubedinis ē groſſe materiei mala decliuis ad in
teriora pauci doloris grauis motꝰ. Et deterior illa ē cuiꝰ eruptio ē
ad interiora ꝛ corrūpit illō ſup qđ vadit: ꝛ ē de ea q̄ expellit ad vtrū-
q̨ latꝰ. Et laudabilior eruptio eiꝰ eſt ad vētriculū ppꝛiū mēbro cui
eſt via currēs ad exteriora ſicut exitura ſtomachi: vt. n. erūpat ad
exteriora eiꝰ ꝛ ipſius cōcauitatē mediꝰ ē q̄ erūpat ad exteriora eius
ꝛ ad vētriculū cōtinentē mirach: ſicut eruptio eius q̄ in cerebro ad
duos vētriculos añriores laudabilior ē: q̄ ambobꝰ ſunt meatus
ſicut naſus ꝛ nares. ¶Et q̄n rūpit ad ſpaciū ꝯtinēs cerebꝝ aut ad
vētriculū poſteriorē nō inuenit meatū ad exteriora ꝛ nocet nocumē
to vehemēti. Et nō eſt oē mēbrū ꝯueniēs ad hoc vt eueniat in ipſo
exitura: in iūcturis eſt minorat egreſſio exiture: q̄ in eis ſunt hūo
res mucilaginoſi ꝛ loca eoꝝ āpla nō ſuffocātia materiā neq̨ retinē
tia egreſſionē putridi. Qđ ſi egrediat illic exitura erit pp rēmāſi-
mā. Et deterior exitura ꝛ malignior eaꝝ ē q̄ egredit ſup extremita
tes lacertoꝝ ꝛ ppꝛie lacertoꝝ pluriū neruoꝝ. ¶Et exiture quidē di-
uerſificantur ppter ſpaciū maturationis ſaniei ſue ſm hūorem in
ſubtilitate ꝛ groſſitudine ſua ꝛ cōplexionē in calore ꝛ frigore eius ꝛ
equalitate eiꝰ ꝛ ſm tp̄s ꝛ etatē ꝛ ſubſtantiā mēbri. ¶Et nō cōtingit
ne maturet exitura ꝛ ne cōuertatur qđ in ea eſt in pus niſi pp pui-
tatē caloris inati in mēbro aut pp groſſitudinē ſubſtātie q̄ eſt ma
teriei. ¶Et q̄nq̨ cōtingit ex hoc vt fiat ſanies in interiore pte ſui ꝛ
nō appareat ſenſui pp pfunditatē puris ꝛ groſſitudinē eius qđ eſt
ſup ip̄m ꝛ ſtatur ſup maturitatē ſaniei velociter: ꝛ q̄nq̨ nō ſtatur

ſm ſubſtātiā ſuā in groſſitudine: ꝙ ſi maturat̄ ꝛ ſubtiliat̄: lenit̄ ſub
ſtātia eiꝰ vel cciter: ꝛ ſm ꝙ eſt de carne iſta plurima ꝛ pauca ꝑꝑ cās
exiture ꝛ caſꝰ ad ſaniē ꝑꝑ repletionē ꝛ ml̄titudinē materiei ꝛ corru-
ptionē eiꝰ. Et cāe eiꝰ ſūt nauſeatiua ſatietas ꝛ exercitia mala ꝛ egri
tudines q̄ nō faciūt criſim cū euacuatione apparēte ꝛ nocumenta
alia ex anguſtijs ꝛ ſollicitudinibꝰ corrumpentibꝰ ſanguinē. ¶ Et de
exituris q̄dā eſt ſpēs q̄ nõiatur turmuſlos ꝛ eſt exitura q̄ rūpit̄ ꝛ qḋ
ē ſub ea ē ſimile carni bone: deinde apparet ab ipſa ſanies alia. Et
de exituris eſt ſpēs q̄ nõiatur alber ꝛ eſt exitura vaſalis rotūda ꝛ ru
bea quā q̄ hȝ ſm pl̄m nō expoliat̄ a febre: ꝛ eius euentꝰ ſm plurimū
eſt in capite: ꝛ quādoqȝ accidit in alijs locis.

¶ De ſignificatione ꝙ apā fit exitura. Ca. 21.

QUū videris pulſationē plurimā aut duritiē plõgatā ꝛ calita
tem: tunc exiſtima ꝙ apoſtema eſt in via vt fiat exitura.

¶ De ſignificatione maturationis ꝛ eius ſigno. Ca. 22.

Cum videris lenitatē quādā ꝛ ſedationē doloris: tūc ſcias ꝙ ē in
via maturationis.

¶ De iudicijs ſaniei. Ca. 23.

SAnies laudabilis ē illa q̄ eſt alba lenis cui nō ē dolor horribil̄
ꝛ in q̄ nō opata eſt niſi caliditas inata: lȝ nō ſit excuſatio a cõi
tate extranee. Et nō addit̄ eis lenitas niſi vt ſciat̄ ꝙ ipſa ē ꝑparata
pati a ṽtute digeſtiua: ꝛ nō diuerſificat̄ eiꝰ ꝑparatio inobedientie
ꝛ obediētie. Et opȝ ne ſit ei odor vehemētis horribilitatis vt lõgin-
quior a putrefactiõe. ¶ Dixerūt ꝛ req̄rit̄ ex ea alba: q̄ñ color mem
broꝝ radicaliū eſt albꝰ ꝛ nō aſſimilat eā niſi natura potēs ſuꝑ eam.
Et ſanies mala ē fetida ſignificās putrefactionē q̄ ē ꝯ̄ria matura-
tiõi: ꝛ ſignificat dñiuȝ caliditatis extranee. Et q̄ñ egrediunt̄ ſanies
diuerſaꝝ ꝑtiū ꝯuenietiū coloꝝ ꝛ ſubſtātiaꝝ ē ēt de gñe diuerſo a bo
na: ꝛ neceſſe ē oī ſaniei vt faciat euenire in corꝑe putrefactionē aut
maturitatē aut diminutionē aut alterat̄ cum modo alio.

¶ De ſignificatione exiture vel maturationis intrinſece. Ca. 24.

QUādo accidit apā calidū in viſceribus ꝛ accidunt horripi-
lationes ꝛ febres ꝛ nō eſt ei odor ꝛ fit dolor ꝛ vehemētior ꝛ eſt
horripilatio in primis lõgioris ſpacij: deinde nō ceſſat abbreuiari
ſpaciū eiꝰ ꝛ addit grauitas apatis: tūc ſcias ꝙ apā fit exitura ꝛ ꝙ
ꝑuenit ad collectionē ſui. ¶ Et nō fiunt dolores iſti in principio ve
hemētiores: ꝛ quāto plus approximat ſtatꝰ minorātur niſi q̄ñ eru-
ptio fit in principio: ꝛ ſolutio cõtinuitatis ꝛ dolor ꝑuenit ex ea: ꝛ q̄ñ
colligit̄ ꝛ q̄ñ fit materia ſanies quieſcit etiā calefactio fortis ꝛ in-
flāmatio quare quieſcit febris eueniens per cõmunitatē cordis. Et
ſcias ꝙ durities pulſus eſt teſtimoniū magnū. ¶ Et q̄ñ apparet ſi-
gnū exiture aldubellati in viſceribus ꝛ non induratur pulſus non
iudices penitus ꝙ ſit exitura interior. In hmõi eñ fortaſſe nō erit
in viſceribus: imo in ſiphac qḋ ꝯtinet viſcera: ꝛ tu q̄dē iā ſentis latꝰ
in quo eſt exitura per grauitatē que pendet ex eo: ꝛ per dolorem.

¶ De ſignificatiõe maturatiõis intrinſece. Cap. 25.

Quãdo accidũt ſigñatiões exiture intrinſece: deiñ quieſcũt ac cñtia q̃ ſunt ex febre ⁊ horripilatiõe et doloris ſedatiõe cõple ta et remanet grauitas: tunc ſcias ꝙ ſanies iam confirmata eſt: et maturatio adeſt.

¶ De ſignificatiõe ꝓpinquitatis eruptiõis itrinſece. Cap. 26.

Quãdo redeũt dolores ⁊ fiũt pũctiones ⁊ mordicatio ⁊ graui tas fit vehemẽtior ⁊ ſimilant ſe. tũc eruptio iã appropinquat ¶ Cũ ergo accidit rigor ſubito ⁊ ſedant grauitas ⁊ dolor: tunc iã eruptio facta eſt: ⁊ ꝓprie qñ appet ſanies euacuata mordicãs illud qđ pertrãſit: ⁊ eſt neceſſariũ vt ſit arefactio virtutis ⁊ debilitas are faciẽs. ¶ Et qñ exiture intrinſece fit eruptio ſubita ⁊ egredit res plima: tunc fortaſſe accidunt pulſus cordis ſincopis mala. ⁊ fortaſ ſe accidit mors ꝓpter reſolutionẽ virtutis: ⁊ fortaſſe accidit vomit⁹ ⁊ vẽtris ſolo. ⁊ fortaſſe accidit ſputũ ſaniei plurime ſubito qñ exi tura eſt in pectore ⁊ fortaſſe accidit prefocatio qñ erũpit ad pectus res plurima ſubito. ¶ De curatiõe exiturarũ apparentium. Ca. 27.

Euacuatiões quidẽ ⁊ ea q̃bus medicãtur ab ata in principiis ſuis niſi timeatur redit⁹ materiei ad mẽbrũ nobile ſicut decla rauim⁹: ⁊ in hoc errãt ſtolidi: ſunt res in q̃b⁹ cõicãt exitura calida ⁊ ap ata calida q̃ nõ ſunt exiture. ¶ Illud ꝟo qđ ei appropriatur de regimine eſt reſolo ei⁹ qđ aggregatũ eſt in ea. ¶ Et illđ eſt ꝑm duos modos regiminis. Quorũ vn⁹ erit regimẽ currens ꝑm rectitudinẽ cũ egritudo nõ egreditur ab eo qđ ꝯſuetũ eſt plm: ⁊ eſt vt ingeniet in maturatiõe materiei vt fiat ſanies ⁊ in eruptiõe ei⁹ poſt illđ: et vt tu obſerues virtutẽ ⁊ ꝯſerues eã ne ꝓſternãt eã dolor ⁊ eruptio ſubi to plures. n. hoim mortui ſunt ſincopizãdo ex arefactiõe virtutis. Immo opꝫ vt obſeruet eã medic⁹ qualiter ꝯfortet virtutẽ ⁊ ꝯſeruet eã cũ eo qđ ſcis: quare opꝫ vt cibetur patiẽs de bellati cibis boni ſni ſi ſit exitura i viſcerib⁹: qñ tũc opꝫ neceſſario vt ſubtiliet cib⁹. ¶ Et ſcđs eſt regimẽ egrediẽs a rectitudie pp neceſſitatẽ diſpõis: ⁊ ẽ qñ qñ egritudo eſt magna: ⁊ exitura ptrãſiẽs in magnitudie ſua illud qđ ꝯſuetũ eſt: ⁊ timet feſtinatio rei in expectatiõe maturatiõis i ea ⁊ ſcit ꝙ ꝟt⁹ nõ ſuffiat i maturatiõe illi⁹ toti⁹: et ſi adminiſtrat ma tura tiua pducet illđ ad veſtigiũ imaturatiõis: tũc neceſſaria ẽ pfo ratio cũ cautela ne ferrũ tãgat illđ qđ ſedet exiturã de mẽbris mobi lib⁹ i tactu q̃r a ferro ẽ timor: ⁊ illđ ẽ cũ ſenſeris ꝙ materia talis ẽ groſſitiei ꝙ nõ maturabit: ⁊ ꝙ calor inat⁹ i mẽbro tãte eſt puitatis ꝙ nõ maturabit: aut timueris ꝙ ipa pp ſuã abbreuiatiõeꝫ talẽ ꝙ al terabit alt atiõe nõ maturatiõis ꝟc: aut exitura ẽ ꝓpe iũcturas et mẽbra principalia quare timet ꝙ ipſa corrũpat ea.

¶ Et ſi fiducia habetur in medicinis faciẽtibus inuiſcationeꝫ ⁊ ma turationibus non elongabit qñ in inuiſcantia prohibeant penetra re inſpiratiõeꝫ in ſpacium: ⁊ maturatiua moueant caliditatẽ debi

lem:et totū illud iuuat ad putrefactionē mēbri. In hm̄oi ergo eſt neceſſaria inciſio ꝓfunda ꝛ ꝑforatio diſrūpens :deinde ſequant̄ illud medicine q̄ ſunt in vltimo reſolutiōis et exiccatiōis. ¶ Et opꝫ vt ſint ꝑforatio ꝛ ſectio incedēs in lōgitudinē villoꝝ neruoꝝ mēbri niſi ſit volūtas vt deſtruat̄ opatio illi⁹ mēbri timēdo caſum ſpaſmi tunc,n.incide illos in latitudine ꝛ ſanabis ab eo qđ timebas. ¶ Et plm̄ q̄dē lōgitudinis villoꝝ eſt cū longitudine corꝑis niſi in mēbris appropriatis: ꝛ ſilr̄ inuenis plm̄ longitudinis villoꝝ cū pſimo ligature ꝛ rugaꝝ niſi in mēbris appropriatis ſicut in fronte. ¶ Et opꝫ vt nō approximet ꝑforato neqꝫ ſecto aqua neqꝫ oleū neqꝫ aliq̄d in quo ſit pingue.et ſi non eſt excuſatio quin lauet̄: tūc fiat cū aqua et melle aut aqua cū vino aut cū aceto. ¶ Qđ ſi vehemētiora fiāt apa ta ꝛ inflatio poſt ꝑforationē vaporet̄ cū lentib⁹: ꝛ ſi nō fuerit illđ neceſſariū adminiſtratio ſcarnatiua etiā empl̄a. ¶ Et ſcias ꝙ hec ꝑforatio eſt gn̄atiua virus ꝛ ſorditiei ꝛ fiſtularū: verū cū nō inuenis excuſationē tunc non eſt ingeniū aliud. ¶ Et loca ꝯuenientiora ad expectādū vt in eis maturet̄: ſunt loca carnoſa paucoꝝ neruoꝝ ꝛ venaꝝ ¶ Et ſcias ꝙ pineales eleuate acutoꝝ capituū parū indigēt ꝑforatione neqꝫ ante maturationē neqꝫ poſt ipſam.

¶ De regimine maturati ꝺiſꝛ ingenio ad faciēdū pus in exituris apparētib⁹. Cap. 28.

Medicinaꝝ maturatiuaꝝ caliditas opꝫ vt ſit prima caliditati corꝑis ꝛ ſit ei⁹ luiſcatio q̄dā. ¶ De illis ſunt in ꝑmis gradib⁹ embroca cū aqua tepida ꝛ emplatio cū farina tritici aut ordei. ꝛ triticū maſticatū eſt meli⁹ in hoc ꝛ panis cū pice āt cera: ꝛ croc⁹ ꝛ puluis olibani ꝛ pix cū oleo roſ. aut adeps porci: aut emplaſtrū de maluaniſco ꝛ ſemine lini. ¶ Et iterū emplaſtrū de ficub⁹ ſiccis dulcib⁹ groſſis pīguib⁹ ſolis: aut cū farina ordei iteꝝ: ꝛ ꝓprie ſi ponat̄ in ea yſopus ꝛ origanū ſilueſtre: aut aggreget̄ cū aqua in qua decoquāt̄ cū pauco ſale nō ſuperfluo. ¶ Et qn̄ ponit̄ i eo adeps aut oleū aut fortius illo due ꝑtes glutinis alboti. ¶ Et medicine ꝯpoſite ex vuis paſſis ꝛ ſtorace ꝛ galbano ꝛ myrrha ꝛ laudano ꝛ reſina ꝛ butyro et maſtice ꝛ yſopo hūida et radice cucumeris aſi. ꝛ radice ſanguinis ora. ¶ Et empl̄m Ga. cū oleo de lꝛerua abſqꝫ cera ꝛ ꝓprie qn̄ ſoluit hoc empl̄m in oleo. ¶ Et ſilr̄ emplaſtrū didimos ꝛ empl̄a baſilicon. ¶ Et de bonis in hoc eſt medicamē de lapide marchaſite cū āmoniaco qđ deſuꝑ ponat̄ donec cadat per ſe.

¶ De regimine exituraꝝ qn̄ mature ſunt. Ca. 29.

Cum inuenis exiturā groſſe carnis ꝛ cutis cū maturatiōe cui⁹ nō ſperat̄ ipſi⁹ eruptio: ꝛ ſunt illic vene ꝛ chorde ꝛ nerui: tunc opꝫ vt ꝑfores: qm̄ ſi dimiſeris saniē corrūpet̄ ꝛ corrūpet ꝛ corrodet venas ꝛ villos neruoꝝ ꝛ illđ q̄dē vehemēti⁹ erit cū fuerit ꝓpe iūcturas. ¶ Et tu q̄dē q̄re cū tua ꝑforatiōe locū saniei ꝛ ſis ſollicit⁹ vt cadat porta ꝑforatiōis inferi⁹ niſi vbi nō eſt poſſe: ꝛ ſi illđ qđ eſt ſuꝑ exitu

rā fuerit groſſum ꝛ ſecueris tūc ſeca portā tñ qñ adherebit groſ-
ſum cū eo qḋ eſt poſt hꝑm. ꝛ ſi fuerit extenuatū tūc ſeca totū ei⁹ lōgū
¶ Et ſcias ꝙ loc⁹ in quo eſt ſanies declaꝛ ꝑ tactū: ꝛ qñ tāgit cū di-
gito ꝓprio: ꝛ tu obſerua cū digitis alijs ſaltē alteri⁹ man⁹ an expel-
laꝛ aliqḋ ex cbiſti. ¶ Et loc⁹ qḋ ē ſani ei appet ex declinatiōe coloris
ad albedinē ꝛ dū nō eſt matura eſt decliuis ad rubedinē. ꝛ qñq₃ eſt
loc⁹ ſaniei decliuis ad rubedinē ꝛ citrinitatē cū ſanies nō eſt bōa ꝛ
ſubſtātare in tactu abſq₃ viſu: verūtñ viſus eſt adiuuās. ¶ Opꝫ er
go vt i ſectiōe ꝯſeqris lineas naturales ligature: niſi q̄ ſunt apd ſu
mē vel apd neceſſitatē ꝛ i mēbris diuerſificātib⁹ ſitū villoꝝ i lōgitu
dine ſua loco ligature. Nā ſi tu ſecut⁹ fueris illḋ in ꝑforatiōe exitu-
re q̄ eſt ſup frōtē .ſ. ligaturā cadet cutis frōtis ſup faciē: imo opꝫ vt
tu diuerſifices ligaturā. ¶ In eis ꝟo q̄ ſunt ſicut inguina oꝫ vt va-
das cū ligatura i latitudine cutis. Et cū tu ꝑforaueris exiturā ꝛ ex
traxeris qḋ in ea eſt: tūc neceſſariū ē vt tu ſuccurras ad ꝯglutinādū
cutē cū carne: vt nō rūpaꝛ ꝛ indureſcat ꝛ fiat talr ꝙ nō ꝯglutineꝛ: q̄
re fiat ſin⁹ q̄ nō eēt ipleri ꝛ redeat ſilis exiture ꝑme. ¶ Et q̄tiēs mū-
dificaueris nō moreꝛ: iterū q̄n ipleaꝛ ꝛ fiat in ꝟitate de gn̄e fiſtula
rū. ꝛ añq₃ facias ipſam ꝯglutinari i hora oꝫ vt mūdes eā. ꝛ ſi tibi ne
ceſſariū fuerit vt i ipā itromittas radiū ſup cui⁹ caput ſit pān⁹ aſp
cū quo mūdifices ipā ꝛ frices: deīde facias ipā adherere ꝛ ꝯſerues eā
cū ligatura ꝑm: qḋ dicem⁹ de ligaturis cauernaꝝ ꝛ vlcerū ꝓfundoꝝ
erit ꝯueniēs valde. Et oꝫ vt tu obſerues in ꝑforatiōe illḋ qḋ dixim⁹
de ꝯditiōib⁹: deinde ꝑfora i loco maturiore: ꝑte lōgiore a venis ar-
terijs ꝛ chordis. Inq̄t ātilus. Si exitura fuerit i capite: tūc ſectio ei⁹
ſit ſectio eq̄lis ꝛ ſit cū radice natiuitatis ꝑiloꝝ ne ſit trāſuerſa in ea
vt cooꝑiāt eā pili ꝛ nō oñdaꝛ cū ſanabiꝛ. ¶ Dixit. Et qñ eſt loc⁹ ei⁹
occ[ult]⁹ tūc ei⁹ ꝑforatio ſit lata ꝛ ſi acciderit in naſo: ꝑforabim⁹ eam
eq[ua]lē cū quātitate lōgitudinis naſi. Et ſi fuerit ꝓpe oculū ꝑfora-
bim[us] eā ꝑforatiōe ſili capiti lune noue ꝛ faciem⁹ tortuoſitatē infe-
rius. Si aūt acciderit i mādibulis ſecabim⁹ eā eq̄li ſectiōe: qñ cō-
poſitio hui⁹ loci ē eq̄lis ꝛ ſciꝛ illḋ ex corpib⁹ ſenū. ¶ Poſt aures vero
ꝑforam⁹ illḋ eq̄liter. ¶ Brachia aūt cubitos ꝛ man⁹ ꝛ digitos ꝛ in-
guina oīa ꝑforam⁹ in lōgitudine. ¶ Inq̄t. Et ſi fuerit ꝓpe corās ꝑ-
forabim⁹ eā ꝑforatiōe rotūda: ꝛ ꝑforatio q̄ ē rotūda eſt q̄ appꝛhen
dit cū appꝛhēſiōe ſua in lōgitudine corpis aliqḋ de latitudine eius.
¶ Inq̄t. Qñ cū loc⁹ iſte nō ꝑforaꝛ rotūde poſſe eſt vt aggregenꝛ in
eis materie et fiāt fiſtule. Et ſilr etiā ꝑforaꝛ qḋ eſt ꝓpe anū ꝓpter lo
cū humiditatis q̄ aggreganꝛ i eo. Et i latere ꝛ coſtis ꝑforaꝛ apertē
do. In teſticulis ꝟo ꝛ ꝟga eq̄lr. ¶ Inq̄t. Et ſim⁹ ꝓmpti vt ſemꝑ con
ſuetū ſit ſequēs figurā loci quāto pl⁹ potuerim⁹ ſup ipm. Coxe aūt
ꝛ adiutoria ſecanꝛ in lōgitudine et ꝯſerua vt non ledas neruos. Et
ſcias ꝙ ꝑforatio diuerſificaꝛ ꝑm loca: qñ qñ eſt apd oculū: tūc ꝑfo-
ratio ei⁹ eſt lata ſilis ſitui oculis et in naſo eſt cū lōgitudine naſi: et

in mandibula eſt cū lõgitudine mãdibule: ⁊ ꝓpe aurē ſecãtur eq̃lr qm̄ cõpoſitio huius loci eſt eq̃lis: ⁊ cognoſcit̄ illḋ ex corporib⁹ ſenuʒ. Poſt aures vo ꝑforatur eq̃lr: ⁊ in brachijs et cruribus ⁊ coxa ⁊ virga totū equalr ſit in lõgitudine. ¶ Et ſilr in lacertis vẽtris et in dorſo ⁊ iguinibus ⁊ ſub aſcellis pones eã ꝑforationē accipientē ex latitudine ẽt ne fiat in ea ſinus qui fiat fiſtula. ⁊ ſilr in ea que ē ꝓpe anū accipe de latitudine ẽt ne ꝑueniat ſin⁹ ⁊ fiat fiſtula. ¶ Et teſticuli ⁊ vga eq̃lr in lõgitudine. ¶ Et i latere ⁊ coſtis accipe in latitudine ẽt vt ſit trãſuerſa: qm̄ ſitus coſtaꝝ eſt ſilr: ⁊ caro q̃ eſt ſuꝑ eas.

¶ Inquit cõſidera ſꝑ ſitū carnis ⁊ villos lacertoꝝ: qm̄ non ſumus prompti niſi ad hoc vt ꝑforemus cū imitatione loci vt nõ ꝑueniat inciſio: ⁊ ſit locus incarnationis bonus nõ groſſus. ¶ Et ſit in omni diſpoſitione ſtudiū tuū ne incidas arteriã neqꝫ venã magnam aut neruū aut villos lacerti: ⁊ ꝑforatio ſit ſm magnitudinē exiture: ſꝫ ſi fuerit ꝑua: ⁊ currit qḋ ē i ea ex loco vno tūc ſeda eã i loco vno: ⁊ ſi fuerit magna tūc ꝑfora eã ex ꝑncipio: deīde ītromitte digitū tuū īdicē ſiniſtrū in eo: ⁊ ꝑfora eã vbi ꝑuenerit caput ei⁹: deīde ītromitte ẽt in foramine ſcḋo. ⁊ ſm hoc donec venias ſuꝑ eã. ¶ Et ſi exiture fuerit locus ſufficiēs ex quo ſit poſſe exire qḋ eſt in ea ꝑforabimus ipſam in illo loco: ⁊ ſi fuerit rotunda aut fuerit ei figura ne egrediat̄ qḋ eſt i ea ex ꝑforatione vna: ꝑforabimus eã in interiore ꝑte ſui in duobus locis: aut tribus ſm quãtitatē quã ſcis ꝙ omne qḋ aggregatur in ea currit in hora. ¶ Inquit: vbi ſit exitura cõiuncturalis aut mēbrū nobile aut mēbrū propinquū oſſi aut panniculo feſtinabimus in ꝑforatione eius anteqꝫ cõfirmetur eius maturatio ne pus corrūpat aliq̃d de his mēbris: dico ergo iſtud eſt regimē: qn̄ nõ īuenim⁹ excuſationē de ꝑforatione. Si ãt ſperam⁹ ꝙ rūpatur ꝑ ſe nõ ꝑforabimus: ⁊ ſilr ſi ſperamus ꝙ ipſa erūpat̄ ꝑ medicinas facientes eruptionē: fortaſſe eñ inuenimus in medicinis faciētes eruptionē qḋ ſtat loco ꝑforationis: ⁊ multotiēs ꝑforatur cutis ꝑforatione aliqua aut accipitur de ea aliquid: poſtea ponitur ſuꝑ eã eruptionē faciēs vt ſit ei ꝓfundatio.

¶ De eruptionibus exituralib⁹. Cap.30.

Exituras quidē ſaluas in quibus non eſt magna malitia aperit aqua calida et rumpit eas: putrefacte autem leduntur ex hoc vehementer propter illud quod attrahitur eis ex materia. ¶ Et cum vides exituram quam aqua calida rectificat: tunc confide de bonitate eius.

¶ De cura. Cap.31.

Et ſcias ꝙ emplaſtratio cū radice narciſci rūpit omne prauuꝫ et ꝓprie cum aqua et melle bulliat totū illḋ cū oleo de lilio aut irino: aut radix canne recens cum melle: aut pice ſicca cum forditie aluealiorum apum: aut emplaſtrum arboſiſſos: aut ſumat̄ cere aut reſine ⁊ butyri oīm añ. libr̄. I. ⁊ picis ſicce et mellis amborum ana libr̄. ſemis et floris eris vncias tres. ⁊ olei quantum ſufficit: et me-

dicamē de alliſ eē bonū valde. ¶ Aut ſumātur amoniaci. vj. cere. iiij glutinis albotí. iij. ſulfuris citrini. iij. nitri. iij. & fiat ex eis emplaſtrū ¶ Et de illis que nos experti ſumus eſt vt ſumantur medulla granorum cottiz nux rancida & fermētum & caules decocti: & cepe decocte & ſinapis & fimu s columbin⁹ & fiet ex eis emplaſtrum rūpit eff[?] velociter. ¶ Et iterū diaquilon ſolutū in mucillagine ſinapis & ſapone aſſociatū cum ficubus. ¶ Et de medicinis erumpētibus ſtātibus loco pforationis eſt vt adminiſtretur emplaſtruꝫ factuꝫ ex melle anacardos & pice humida que duo aggregētur cuꝫ igne equaliter: deinde ponātur ſuper exiturā p diē medium: quoniā rumpet eā. ¶ Et de eis iterū que ſunt fortia eſt vt ſumātur alkali. & calx non extincta & ponātur in ſubmerſione ſui & media aq̄: deinde colet poſtq̄ bullierunt & ſint in illa aqua alkali & calx: deinde ſumantur & ponantur in caldaria de ere et ponātur ſup prunas et congelentur in ſalē. et ſumatur de hoc ſale aliq̄d & quātum eſt quarta ei⁹ de ſale amoniaco ponatur in muſcillagie naſturtij l q̄ ſit aliq̄d d melle anacardi & adminiſtret. ¶ Aut ſumāt cātarides & terāt & ponāt ſup oleū vet⁹ & ponāt ſup ignē leuē. ſ. ignē prune donec totū coaguleſ: deide teraſ ſicut terit empl'm & ponat ſup ipꝫ mel anacardi et proprie ſi ponatur in eo ſtercus accipitris: aut ſtercus paſſerum: aut ſtercus anatis. ¶ Et quidā iā dixerūt alchebichē ¶ Et de medicinis reſoluētibus eſt omne calidū reſolutiuū iteratū ſup mēbrum cū rarificatiōe mēbri et raritate ci⁹ cum vaporatiōib⁹ faciētibus illud de illis in quibus eſt humiditas calida: et quāto pl⁹ reſoluitur: emplaſtretur multoties loc⁹ et embrocet et opꝫ ne vacuū ſit regimē a medicinis leniētib⁹ donec leniat durities ipſi⁹: q2 neceſſariū eſt vt adminiſtrētur leniētia ſola. ¶ Et iſte medicine reſoluētes ſaniē ſunt de ſumma albaurach et ſinapis et ſterc⁹ auiū et arſenicū et calx & cordumeni & miſceātur cū eis q̄ ſunt ſicut th⁹ & glutinū albotin & maſtix et al dibic: et aggregētur cum aceto & oleo antiquo: & medicamē factū cū allijs aut ex alacochē aut ex piretro & ſtaphiſagria et baurach cū melle. ¶ Et añ oīa iſta mūdet loc⁹ cū aq̄ calida. ¶ Et medicamē de marchaſita. cui⁹ deſcriptio. ℞. lapidis marchaſite. ℥. xij. amoniaci tātūdē farine fabax. ʒ. vj. miſceat cū reſina humida & liniat ſup cutē: & ponat ſup saniē donec cadat p ſe. Et opꝫ vt adminiſtret ſtatim: qm̄ exiccat velociter. ¶ Et medicamē factū ex ſalis amoniaci quātitate partis vnius et ex hezabard quātitate quarte partis vnius et ex litargirij quātitate partis vnius et tertie: et ex olei antiqui quātitate partis vnius et duaruꝫ tertiarum ptis: ſumat ex eo linimētum. ¶ Et quādo nō conferunt medicine ſicut prediximus neceſſarium eſt perforare: aut cauterizare.

¶ De regimine exiturarum intrinſecarum. Ca. 32.

Adubellet q̄dē intrinſece opꝫ vt regātur cū eūōne & proprie cū colerā eſt egrediens in egeſtione et vrina ſignificat q̄ ſanguis totus eſt malus. ¶ Quando vero verificat exiſtimatio medici

 ſanguis eſt bonus pter illum qui expellitur ad exiturã: et poſt euacuationẽ tũc opꝫ vt maturet cũ medicinis eqlib⁹ ſicut eſt vinũ tenue ſubtile cũ bibit paulatim. ¶ Et illud cui innitẽdũ eſt in maturatione exquiſitiſſima eorũ ſunt medicine ſubtiliatiue exiccatiue ſicut myrrha et cynamomum et reliq̄ ſpẽs: et conſequantur cum potu vini ſubtilis quod eſt ad albedinẽ declive. ¶ Et de compoſitis ſunt tyriaca et mitridatum et bonorusſa.

¶ De aldemenul. Ca. 33.

Aldemenul iterum ſunt de genere exiturarum et plurimum eorum fit ex malitia digeſtionis et ex motibus sup repletionẽ et q̄ currunt curſu illorum et deteriores aldemenul ſunt qui ſunt profundiores.

¶ De cura aldemenul. Ca. 34.

Quãdo apparẽt aldemenul tunc eorũ cura circiter tres dies eſt cura apoſtematum calidorum: deinde poſt illud opꝫ vt ſit occupatio in reſoluẽdo et maturando fortaſſe eñi reſoluẽtur et illud eſt ſcdm minus: et fortaſſe maturantur. ¶ Et non opꝫ vt ſit negligẽtia in curatione aldemenul: multotiẽs enim ꝯuertitur ad exiturã magnã ¶ Et cura eius eſt euacuatio ſm q̄titatẽ neceſſitatis flobotbomie et ſolutiõis vẽtris: et cũ fuerit in aldemenul pulſatio et baſis radicis: tũc eſt neceſſaria maturatio: ergo adiuuetur ad illã. ¶ Et illum quidẽ qui paſſus eſt multitudinẽ egreſſionis aldemenul liberat ſolutio vẽtris et rarificatio cutis cũ balneis adminiſtratis ſemp et exercitio. ¶ Et de maturatiuis quidẽ eſt ſemẽ almaru tritum cum lacte aut ficub⁹: aut cum ficubus et melle et ficus cum melle ipſo: et triticum maſticatũ eſt bonum ad maturationẽ eorũ. et ſimiliter paſſe confecte cum baurach. ¶ Aut ficus cũ ſinapi permixte cum oleo de lilio. ¶ Et medicamẽ aldemenul cognitũ: et medicamẽ de fermẽto notũ. ¶ Et medicamẽ cui ineſt iſte modus maturat. ¶ ℞. butyri vnc. i. et mediã fermẽti acetoſi vn. i. et ſeminis almaru triti et pſilij omniũ aã. vn. i. ʒ. lactis ficu. ʒ. iij. fenugreci et ſeminis lini omnium aã. ʒ. v. bulliat in lacte et administretur ipſum enim eſt maturatiuum tẽperatum. ¶ Et cum aldemenul difficulter venit ad puſ cũ quiete caliditatis grauis tunc flobotboma venam q̄ imbibit ipſum: deinde ventoſa locum et non facias iſtud in principio: quoniam egredietur ſanguis virulentus et retinebitur groſſus et fiet illic vlcus durum. ¶ Et quãdo maturatur et non aperitur perfora ipſum: aut cum medicinis: aut cum ferro: aut ſecundum qḋ dictũ eſt in exituris: et de bonis et erumpentibus eſt iſtẽ ſemen lini fimus columbinus et fermentum.

¶ De moro. Ca. 35.

Hoc eſt apoſtema molle ex carne addita quod accidit in carne rara: et plurimum eius fit in anoet vulua; et quandoq; eſt saluũ et quandoq; eſt malignum doloroſum.

¶ Tractatus ſcđs de apoſtematibus frigidis et q̄ currunt curſu eorum. Caput primum.

HUmores frigidi et q̄ currūt curſu eorū i corpe ſunt flegma et melā et vētoſitas et ꝯpoſitū ex eis: et tu iā ſciuiſti ſpēs eoꝝ. ¶ Et aꝑata frida: āt ſūt flatica: āt melāco lica: aut vētoſa: āt ꝯpoſita. Et aꝑata flatica aut ſunt ſimplicia ⁊ noīātur aꝑata mollia: aut aq̄ſa ſic accidit mēbro aliq̄ vt in eo aggregeẗ aq̄ ſicut hydropiſis ꝑpe aūt dubeliet in q̄ ſunt ſicut nodi lenes aut dure ſicut ſcrophule ⁊ nodi duri. ¶ Et melāca aut ſephiros: aut cācer: et tu ſcias differētiā īter vtroſq;. ¶ Et vētoſa aut ſunt eleuatio: aut inflatio: et eleuatio q̄ dē ē q̄n ventoſitas ꝑmiſceẗ ſubſtātie mēbri: et īflatio eſt q̄n eſt ventoſitas aggregata in ſpacio vno fixa in eo. ¶ Et quādoq; componuntur illa apoſtemata adinuicem et cum calidis ex eis.

¶ De apoſtemate molli flegmatico qđ nominatur vndimia. Ca. 2.

EſT apoſtema albū molle in quo nō eſt caliditas: et quāto plus materia eſt ſubtilior et magis madida et mollificatio ei⁹ vehemētior et digit⁹ facili⁹ penetrat in eo qđ cōprimit nō cū ꝓhibitione ei⁹ qđ eſt in eo qđ eſt in eleuatiōe: et q̄to plus materia eſt groſſior et eſt ad duritiē et frig⁹ decliue: et plurimum eius eſt a vapore flegmatis et eſt de gn̄e eleuationis. ¶ Et differunt vndimia ab aꝑatibus melācolicis ꝑ paucitatē duriciei et paucitatem offuſcationis. ¶ Et quādo accidit ex percuſſione et ſimilibus et non occurrit materia q̄ attrabiẗ ad locū eius niſi flegma tunc nō aꝑa ꝓter aꝑa flegmatis: ⁊ illud eſt parum et non euacuatur ex dolore.

De curatione apoſtematis mollis. Ca. 3.

EUacuatio q̄ dē q̄ fit cū ſolutione vētris et abſtinētia ab eo qđ generat flegma eſt res q̄ eſt neceſſaria. ¶ Et cū factuꝫ fuerit iſtud opꝫ vt ſit repercuſſio eius in ꝑncipio cū eo qđ aggregat exiccationē et reſolōnē: et opꝫ vt fricet loc⁹ cū mātili fricatiōe dura: et deīde adminiſtrenẗ ſup ip̄m exiccatiua: et nō opꝫ vt ꝯtigat ip̄m aq̄. ¶ Et de illis q̄ bona ſunt in ꝑncipio eſt vt adminiſtreẗ ſup ipꝫ ſpōgia noua infuſa in aceto cōmixto: aut infuſa in aq̄ baurach et cineris. In ſubſtātia eiꝰ ſpōgie ſunt exiccatio et reſolō. ¶ Et quotiēs addiẗ egritudo ponaẗ acetū i q̄ infundiẗ ſpōgia forti⁹ paꝝ. ¶ Et apud ſtatū ꝑueniat cum ipſo finis in fortitudine: et adminiſtretur ſolum cum ſpongia: et perinixtum cum oleis vehementis reſolutionis ⁊ illa hora iterū adminiſtra ſpongiā infuſam in aqua cineris fici ⁊ vitis ⁊ ilicis et ſimiliū et opꝫ vt conprehēdat ſpongia omnia latera ne declinet materia ad lat⁹ aliđ. ⁊ q̄n q; adminiſtras loco ſpōgie cū nō īueniẗ pānū duplicatū in duab⁹ tunicis cū aq̄ cineris ⁊ quādo aſſiduaẗ ſup ipſum vna vice poſt aliam fortaſſe ſufficit: ⁊ aqua calcis eſt fortior. ¶ Et de illis q̄ cōferūt itē eſt oleū ro. cū aceto ⁊ ſale ⁊ ſulfure combuſto: ⁊ ipſum ſulfur

eſt bonū. ¶ Et cācer cū aq̄ caulis ē mirabilis iuuamēti: ⁊ memitbe in principio ſolūtū quibuſdā exiccātibus calidis eſt bonū. ¶ Et ſtri ctura cū ligamētis cōfert ei in quo non eſt materia groſſa: ⁊ op₃ in il la ligatura vt ſit inceptio ab inferiore ad ſuperius. ¶ Et ſuccus myr thi eſt bonus in pncipio ⁊ bonitas ei⁹ poſt illud eſt vt cū eo cōficiantur medicine poſt. ¶ Et cū apā eſt in mēbro neruoſo: ⁊ ſpiſſo: aut ligamēto: aut chorda ꝑmiſceat in medicinisq̄ȝ incidat cū lenificatione. ¶ Et qñ eſt cū hoc dolor ꝓpter cām q̄ dicta eſt tūc opʒ vt ſedet dolor in pmis cum bis que ſunt ſicut yſop⁹ humida ⁊ vinū coctū: ⁊ cerata ria ex olco ⁊ vt adminiſtret embroca cū vino ſtiptico nigro ⁊ poſt illud adminiſtret cum cinere ⁊ ſimilibus. ¶ Et de epithimatib⁹ bonis eſt vt ſumat myrrha ⁊ liciū ⁊ cyperi ⁊ aloes ⁊ croc⁹ ⁊ acatia ⁊ boli armeni pa rū ⁊ ɔficiātur cū aceto ⁊ aqua caulis. ¶ Et iterū folia tamariſci ⁊ ſal et oleū ⁊ bolū arme. ēplaſtrata cū aceto. ¶ Et iteꝝ et quidē cui⁹ ātceſſit dolor ſumātur ſordes balnei ⁊ bulliāt cū aqua ⁊ inſpiſſet cū calce q̄ ponat in ea donec fiat ſicca maſſa mollis ⁊ liniat. ¶ Et iteꝝ liniātur loca cū oleo ⁊ ponat deſup ſpōgia: aut lana imbibita aceto: ⁊ liget ſu per ipm: ⁊ medicamē de fermēto eſt iuuatiuū. ¶ Et de eisq̄ ſunt iuua tiua eſt vt ſumātur folia lilij ⁊ ɔterātur bñ ⁊ exprimātur ⁊ ſupponātur eſt ei mirabile: ⁊ ſimilr alumē ⁊ liciū ɔtrita cū aceto ⁊ aq̄ cineris. ¶ Et de epithimatib⁹ fortis iuuamēti eſt iſtud: ſtercus vaccinū ⁊ olibanū ⁊ ſtorax: ⁊ vſnee ⁊ calamus aromaticus ⁊ ſpica ⁊ abſynthium ⁊ omnia iu uatiua ⁊ omnes medicine pdicte in arcolis apoſtematum rememorate in antidotario. ¶ Et quādoq₃ confert mollitiei accidēti in apo ſtematibus pregnātium vt ſubmergatur ſummitas cāne de qua ſiūt ſcope in aceto: ⁊ ponatur deſuper. ¶ Et melius eo eſt illud quod fit poſt contritionem ex chimolea cum aceto ⁊ anetum. ¶ Et de embro cis decoctio caulium et aneti: aut decoctio corticum citri: et mollitiei que eſt ſequens hydropiſim et egritudines alias queritur cura que eſt caute.

¶ De nodis. Cā. 4.

Nodi ſunt dubellet flegmatice comprehendentes humores flegmaticos: aut generatos a flegmate qui ſunt ſicut caro: aut ſicut puls aut ſicut mel: aut ſicut aliud et proprie qui eueniunt in curuaturis iuncturarum aut res dura. ¶ Non eſt longinquum quin neceſſarium faciat eius obuiatio eſſe melancolica₃: ⁊ ex nos po ſuimus eā flegmaticā qm̄ radix illi⁹ duri eſt flegma cui accidit vt deſiccaretur groſſe. ¶ Et quādoq₃ accidit vt nodetur neruus et ſimilatur nodo et non ſit de nodis: et differt a nodis per hoc q₃ non ſeparatur ex omni parte: et non ſeparatur in longitudine: immo dextra et ſiniſtra et multotiens accidit ex percuſſione quod aſſimilatur nodis. Cum ergo curatur in principio cum ſtrictura ſuperpoſita re mouetur et reſoluitur.

¶ De cura. Ca. 5.

DO dorum qui ſunt glandoſi curatione eſt inciſio et perfora tio: nō aliud. Et ſilr curatio valēs in duris ⁊ ſimilibus. ¶ Inquit Antilus: tēde in primis cutē que eſt ſup nodos cū manu tua ſi niſtra: aut miniſter extēdat eā ſibi ſm modū qui eſt poſſibilis. Verū tamē opʒ ne ſeceſ ciſtis nodi: qm illud ꝓhibebit te vltimare excoria tionē: ⁊ cū extēderis tibi cutē bene: tūc ſeca eā cū facilitate: qm poſſi bile eſt qñq; vt velamē nodi ſēdaſ cū eo in diſpoſitiōibus tarda er go donec appareat tibi velamē nodi: deinde extēde tibi cutē vtriuſ ꝙ lateris cū vncinis et incipe excoriare ciſtim a carne: qm poſſibile eſt excoriare ipſam: ⁊ fortaſſe eſt annexa ei: et tūc excoria ipſam cum gamedin donec egrediaſ ciſtis ſana cū eo qḋ eſt in vētre eius: illud em eſt magis certū qḋ eſſe pōt. ¶ Cū ergo extraxeris illḋ ſi cutis nō ſuperfluit a loco vulneris ꝓpter ꝗuitatē nodi: tūc abſterge ſanguinē et ablue vulnus cū aqua mellis et ſue eā ⁊ incarna. ¶ Et ſi magnificaſ ſup ipſuʒ plurimū ꝓpter cōpreſſionē nodi: tūc abſcinde radicē eius totā: deinde cura ⁊ ſi nodus eſt vicinus neruo aut vene: et eſt de illis que excoriantur: tūc neceſſe eſt excoriare ipſuʒ: et ſi eſt de illis qui excoriantur qui non indigent excoriatione cū gamedin et timetur ꝙ abſcindetur aliquid de illo: tūc extrahe ex eo illud quod egreditur et pone in reſiduo medicamē acutū ⁊ nō incarnes ipſum donec ſcias ꝙ non remāſit in eo aliquid de ciſti: quoniaʒ illud quod de eo remanet redit cum vult nodus magnus: ergo imple ipſuʒ cot to ⁊ cura ipſum cum medicamine. ¶ Et cum perforatur: oportet vt auferatur ciſtis que eſt ei cum complemento ſui: et ſi non cum alio ſaltem cum vncinis: quoniam cum dimittitur et ſi minimum ſit de ea redit: ⁊ ſi poſſibile eſt vt excorietur tunc ſi accipiatur ciſtis cū nodo erit melius: et ſi relinquitur aliquid de ciſti ponatur in ea medicamen acutum: deinde conſequenter adhibeatur butyruʒ. ¶ Et in mellino quidem quod eſt de exituris ſis ſollicitus adeo ne rūpatur ciſtis eius: ⁊ ingenia vt egrediatur cum ciſti: nam ſi eius ciſtis rumpitur eius egreſſio erit difficilis. Si vero accidat vt rumpaſ: tunc rectum eſt vt conſerues ipſam ſm illud quod eſt in ea et excoriatuʒ ab ea aggregetur ⁊ ſtringatur cum ligamentis et quādo currit de illo res plurima: tūc oportet vt cuſtodiatur patiens ipſum cum cōfortantibus naturam ſuam: ⁊ conſeruetur apud ſomnum: fortaſſe em aduenit ſincopis ei: ⁊ oportet vt mediceturcuratione eius qui timet ſincopim. ¶ Et multi quidem de habentibus nodos non tolerant excoriationem: neq; medicinas acutas propter magnitudinem egritudinum eorum et propter cōplexiones eorum etiam: neq; ſufferunt aliud niſi perforationem. Oportet ergo in iſtis vt perforentur eorum nodi et extrahatur quod egredietur ab eis: et neq; preſumas de ciſti: immo pone in eo omni die poſtquam egreditur illud quod aggregatur: oleum cum butyro tepidum: nam ciſtis putrefiet et egredietur per ſe. ¶ De bona autem curatione

mellini fauoſi eſt vt incipiat ⁊ euaporet cum aliquo calido: deinde emplaſtretur cũ paſſis enucleatis:⁊ melius eſt vt excoriet cutis deinde ponãtur ſup eã emplaſtra:⁊ fortaſſe cõſequitur medicamẽ acutum in excoriatiõe cutis finẽ notũ ſicut calx ⁊ lapo ⁊ cinis ⁊ alia de illis q̃ currũt curſu eorũ de illis q̃ dicta ſunt in erũpentib⁹ exituras. ¶ Et iterũ ſumantur calcis.ʒ.iiij.⁊ feci vini aduſte.ʒ.ij.⁊ nitri.ʒ.ij. magre.ʒ.j.ferueat in aqua cineris ebulitionibus paucis et ponat in ampulla de plũbo et roretur ſemper vt non exiccetur. ¶ Et hoc medicamẽ eſt bonũ iterũ altbedtil ⁊ glandibus et ſimilib⁹.et eſt vt ſumant ellebori ⁊ arſenici rubei ambo℞ añ.partes duas ⁊ corticũ eris.partes quatuor et fiat ex eis linimẽtũ cũ oleo roſa.⁊ ſumat ex ſemine vitice et corticib⁹ eris ⁊ arſenico cũ oleo roſa. ¶ Et de emplaſtris bonis iterũ mellino ⁊ omnib⁹ exituris calidis et in quibus eſt humor lenis eſt illud. ℞.laudani ⁊ galbani ⁊ bdelij ⁊ ſorditiei vaſis aperis ⁊ glutinis albotin equales partes:ſumat ex iſtis et ex ſolutiuis ſine plurima mordicatione:⁊ ſumat baurach ⁊ medietas ei⁹ ellebori et fiat ex eo ẽplaſtrũ ex cera ⁊ oleo roſato. ¶ Et iterũ calcis pars.j.colcotar pars.ſ.arſenici ps.ſ. ¶ Glãdulas aũt que ſimiles ſunt alſilac:⁊ ſunt ſpẽs nodi ſi tibi eſt poſſibile extrahere extrahe ſicut alſilac ⁊ non fiat inde nocumẽtũ neruo aut membro vicino fac. ¶ Et ſi fuerit in manu ⁊ pede et in loco cõiuncto cum neruis et chordis non p̃ſumas extrahere ipm:qm̃ faciet cadere patientez in ſpaſmũ:imo cõtere ipm et conſtringe ſup ipm cũ aliquo cui ſit grauitas donec maturet eũ. ¶ Et ſignũ eius eſt ꝙ hmõi cõphenſio ſup ipm ſtupefacit mẽbrum.

¶ De glandulis. Capitulũ.6.

Quandoq; generat in quibuſdã mẽbris apoſtema glãduloſum ſicut auellana ⁊ nux et minus eis ⁊ multotiens ſup volã manũs et ſuper frontem:et eſt in principio taliter ꝙ cum ſuper ipm fit compreſſio ſeparatur:deinde redit multotiens et multiplicatur et fortaſſe non redit. ¶ Et cura eius eſt de genere curationis nodorum:et quandoq; ſufficit et conteratur ⁊ comprimatur.deinde ſuper ipſum ſtringatur plumbũ grauis ſtricture:qm̃ digerit ipſum.⁊ proprie quando linitur ſuper plumbo epithima digeſtiuum de illis que ſequuntur. ¶ Et oportet iteruz vt ſtrictura adminiſtretur poſt eius digeſtionem:qm̃ illud eſt cauſa prohibens reditionem.

¶ De puſtulis glandoſis. Capitulum.7.

Accidunt etiam quandoq; puſtule glandoſe parue et earum cura eſt ipſarum contritio et expreſſio eius quod eſt in iſtis:⁊ ſtringere plumbũ ſuper eas.

¶ De fugille. Capitulum.8.

Fugille eſt de gñe apoſtematũ glanduloſoruz et quaſi hoc nomine appropriat illud qd̃ fit poſt aurẽ. Et nos quidẽ iã dixi mus ſermonem vniuerſalem in omnibus que currunt curſu eius.

¶ Et cura eius eſt cura predicta in capitulo apa tũ glandularum in apatibus q̃ ſunt poſt aurẽ: ⁊ de illis q̃ ſunt ei ꝓpria eſt cinis limaciarũ confectus cũ antiquo adipe nõ ſolito: ⁊ huic quidẽ medicine nõ eſt par. ¶ Et iterũ cinis muſtelle permixto in eo cerato cũ oleo de lilio ⁊ antiquatur ⁊ adminiſtretur ⁊ confert ſcrofulis etiam.

¶ De ſcrofulis. Cap. 9.

Scrofule ſimilanẽ nodis ſed differũt ab eis in hoc ꝙ nõ ſunt parate ſicut nodi imo ſunt ſuſpenſe cũ carne. ¶ Et plurimũ q̃dẽ accidũt in carne molli ⁊ eſt iterum eis velamen neruoſum: ⁊ fortaſſe fit ſcrofula vehemẽtis magnitudinis: et fortaſſe ex vna earum generãtur plures ⁊ ſimilanẽ in hoc albeetil: ⁊ q̃nq; ordinãtur nodi: ⁊ fiunt ſicut cingulus pendens ex collo ad vnã partẽ ⁊ quaſi ſint racemus. ¶ Et ſcrofule ad vltimũ ſunt glãdule ſclirotice. ¶ Et de ſcrofulis quidẽ ſunt quib' aſſociaẽ dolor: ⁊ eſt difficilis curatiõis ⁊ fortaſſe in eius curatione eſt neceſſaria perforatio ⁊ putrefactio. ¶ Et homines vehemẽtius expoſiti ad habẽdas ſcrofulas in partib' colli ⁊ capitis ſunt curta habẽtes colla humidarũ cõplexionũ. ¶ Et loca in q̃bus generantur plus ſcrofule ſunt collũ ⁊ ſubaſcelle: et videẽ ꝙ nõ nominanẽ ſcrofule niſi propterea ꝙ multũ accidũt porcis ꝓpter guloſitatem eorum: aut ꝓpterea ꝙ figura earum ſcḋm plurimũ aſſimilaẽ porcis. ¶ Et ſaluiores ſcrofule ſunt q̃ accidũt infantibus ⁊ grauiores earum ſunt que accidũt iuuenibus.

¶ De cura. Cap. 10.

Radix ſup quã eſt fiducia in curatiõe habẽtiũ ſcrofulas ẽ euacuatio ⁊ ſubtiliatio regiminis. ¶ Et de curatiõe laudabili eſt vomit' ⁊ eſt neceſſariũ ſolutiõe educere flegma groſſum ⁊ ꝓprie cũ pillulis noiatis alguaſili. ¶ Et iterũ ſumãtur turbith ℥. ʒʒ. ⁊ zuccari partes equales ⁊ bibãtur vſq; ad. ʒ. ij. ⁊ hoc quidẽ eſt cũ hoc ꝙ ſoluit flegma groſſum calefaciẽs nec; inteſtinorum faciẽs raſuram.
¶ Et flobothomia iterum eſt iuuatiua ⁊ opꝫ ꝓculdubio vt fiat ex cephalica. ¶ Regiminis vero ſubtiliatio eſt q̃ñ opꝫ vt deuitet cibos groſſos ⁊ potũ aque ſuper eos ⁊ nauſeatiuã ſatietatẽ ⁊ repletionem ⁊ toleret famem quãtũ põt ⁊ abhorreat omne qḋ replet caput materia. ¶ Et oportet vt cuſtodiat preparatus eis caput ab eo qḋ facit currere ad ipſum materias: ex preparatiõib' facientib' currere ſicut ꝓſternere ſe ſuper faciẽ: ⁊ curuare ſe ſup genua prolixe ⁊ habere puluinar planũ: et ab operationibus q̃ trahũt materias ad caput ſicut locutio plurima ⁊ dolor capitis ⁊ rixa.
¶ Et vẽtoſatio eſt incõueniens patiẽtibus ſcrofulas ſcḋm plimũ: ⁊ illud ideo q̃ñ nõ eſt ei poſſibile vt euacuet ex materia q̃ eſt in ſcrofulis ⁊ q̃ currũt curſu ei': imo trahit ad eas ⁊ ingroſſat ip̃as ꝑ id qḋ extrahit de ſanguine ſubtili. ¶ Et multotiẽs quidẽ redeũt ſcrofule incipiẽtes extenuari ⁊ reſolui ad diſpoſitionẽ ſuã primã: ⁊ oĩno regimẽ ſcrofularũ ſimilaẽ regimini ſephiros ex ꝑte ipſi' egritudinis.

¶ Et cū ſcrofule ſunt magne: tūc plagarij alienāt ſe a curatione ea-
rū cū ferro ⁊ medicamine acuto: ⁊ illud eſt de illis q̄ ducūt ad vlce-
rationē eaꝝ ⁊ ipſaꝝ corruptionē: ⁊ eſt neceſſariū in h mōi vti euacua
tione ⁊ mundificatione cibi: ⁊ adminiſtrare medicinas reſolutiuas
ſup eas cū facilitate. ¶ Et iā inuenim⁹ empl'm apoſtolicon relatuꝫ
ad x̄pianos in ſcrofulis mortalib⁹ ruptis ſanatiōis magne: ſed cuꝫ
facilitate ⁊ lenitate. ¶ Et de empl'is calefacientib⁹ ſcrofulas ē em
pl'm diaq̄lon. ⁊ q̄n̄qꝫ ꝑmiſcent̄ cū hoc empl'o medicine alie quas po
ſuit Ẏppo. ſicut radix lilij ⁊ ꝓprie cū ꝓprietate q̄ eſt in ea ⁊ ſicut ſter
cus capraꝝ ⁊ ouiū ⁊ ſicut naſturtiū ⁊ radix cucumeris aſinini: ⁊ vue
mōtane ⁊ ficus q̄ cadūt ante maturationē albe aut farina fabaꝝ ⁊
amigdale amare ⁊ bdeliū ⁊ aggregēt̄ur ad illud ⁊ adminiſtrent̄.
¶ Et de empl'is bonis eſt empl'm h mōi. ℞. farine fabaꝝ et ordei et
piguedinis porci ⁊ rizi omniū. añ. partē. j. ⁊ radicis colloq̄ntide ⁊ a
luminis iameni ⁊ radicū lilij ⁊ picis humide olꝫ. añ. ad ꝑtē. ß. aggre
getur illō cū oleo antiquo cū pinguedine frixa poſt liquefactionem
pinguedinis ⁊ picis in oleo. ¶ Et cōfert empl'm bonū reſoluens du
ritiē in hebdomada ⁊ in eo qđ eſt minus ea in trib⁹ dieb⁹ qđ Gale.
narrauit in catagenis. ℞. ſinapis ⁊ ſe. vrtice ⁊ ſulfuris. ⁊ ſpume ma
ris ⁊ ariſtologie et bdelij. añ. vnc. j. ammoniaci ⁊ olei antiq̄ ⁊ cere.
añ. vnc. ij. ¶ Et de medicinis q̄ ſuper eas ponunt̄: eſt pix ꝯfectis cuꝫ
ea ficub⁹ aut cū ſquilla aut cōfecta cū ea radix caulis contrita ⁊ ra
dix capparis cū bdelio ⁊ lupini cū aceto ⁊ melle cū ſirupo acetoſo et
ſtercus vaccinū aggregatū vel decoctū cū aceto aut oīa iſta cū adi-
pe porci aut cū oleo. ¶ Medicamen bonū fenugreci ꝑtes. 4. calcis
nitri amboꝝ. añ. par. j. aggregent̄ cū melle. ⁊ iteꝝ radix cucumeris
aſinini ⁊ folia lauri cū glutino albotin aut cinis amboꝝ aggregat⁹
cū eo. ¶ Et iteꝝ aggregēt̄ur farina horobi ⁊ ſtercus capraꝝ ⁊ ouiū
ꝓprie mōtanaꝝ cū vrina infantis ⁊ fiat linimentū. ¶ Et iteꝝ hoc
medicamē myrrhe. x. ammoniaci. vij. ⁊ dibic. j. euiſci quercini glan
diuꝫ. v. galbani olei de beſabar: ſordiciei aluearij apuꝫ. j. terat̄ to-
tū. ¶ Et iterū aggregent̄ in mortario aldibic preparatum ⁊ reſina
⁊ ſint pro omni lib. galbani. vnc. iij. aggregetur illud: et eſt linimen
tū bonū. ¶ Et de medicinis bonis ſunt cere gūmi pini adipis por-
ci nō ſalite praſſij et floris eris ꝑtes equales fiat ex eis linimētū.
¶ Et iteꝝ reſine dactiloꝝ corticū eris. añ. partes. ij. aluminis iame
ni arſenici oīm. añ. partes. 4. ſumat̄ ex eis linimētū. Et de medici-
nis bonis ē medicamen de litran: et medicamen cucumeris aſini-
ni et medicamen de cōdiſi. et medicamen nominatū ſandaros ⁊ me
dicine facte cuꝫ ſerpentib⁹ et ſingularis ex eis eſt vt ſumat̄ ſerpens
mortu⁹: et pijciat̄ in vas lutatū luto ſapiētie ⁊ dimittat̄ in furno de
laterib⁹: deinde pijciat̄ cū equali quātitate ſui aceti ꝑmixti cū mel
le ſm medietatē. ¶ Et de medicinis bonis eſt medicamē de cordu-
meno: ⁊ naſturtio et fimo colūbino cū oleo: ⁊ oīa lenitiua ſunt iterū

ſingulari a. Et ſimiliter farina borobi cum eis et ſola cū aceto et cum melle et cū pice et cera et oleo. Et iterū ſumantur vue mōtane et nitrum et reſina et farina borobi et aggregentur cū aceto et melle: aut accipe radices lilij et ſe. lini et infundantur in vino et ponātur in eis ambobus poſt illud fimi colnmbini q̄titas quā exigit illud quod preſens eſt et fiat ex eis quaſi emplaſtrū et eſt mirabile. Et iā experta ſunt vrina cameli arabici et anodatū eius emplaſtrū aut epithima cōmixtis cū eis medicinis que ſunt ad ſcrophulas et fuerunt iuuatiua. Et al mugat eſt ex epithimatibus mirabilibus. Et exiſtimauerūt q̄dā et eſt alkindus q̄ meſſes cornu caprini qū aduritur et bibit bebdomada vna ol ole pondere. ʒ. ij. video q̄ non op; fieri in omni menſe bebdomada v na. ❡ Et ſcias q̄ de ſcrophulis ſunt in q̄bus ē cā oc roſitas et hm̄oi quidē op; vt cōficiātur medicine calide p̄dicte cum oleo roſ. et dimittātur per dies aliquot et adminiſtrentur. ❡ In ſcrophulis aūt q̄ ſunt calide cōplexionis nō op; vt ſuperflua ſit admiſtratio medicinarū acutarū: immo ſufficit eis qđ eſt ſicut ſauich de tritico cū aqua coriādri. Et fortius illo eſt myrrha cū duplo ſui delicio ɔfecta cū aqua coriādri: et regimen in hoc vt vincat aqua coriādri aut vincat medicamē aliud ſm̄ q̄ preſens eſt et neceſſariū facit vehemētia inflationis aut paruitatis eius. Et de illis q̄ ɔferūt eis eſt vt fiat ſternutatio cum oleo de nucleis perſicorū excorticatorū aduſtorū. Qđ ſi neceſſariū fuerit in curatiōe ſcrophularū vti ferro op; tunc vt ſit adminiſtratio eius in ſcrophulis vicinātibus venis pluribus et venis pulſatilibus et neruis cū cautela et defenſione. Homo enī quidam errauit cū perforaret quaſdam ſcrophulas et obuiauit ramo neruorū reuerſiuorū: quare deſtructa eſt vox eius et accidit vt nō inueniret neruum: ſed detegeretur eum frigori. quare corrupta eſt complexio eius et deſtructa eſt eius operatio vſquequo redit ad ipſ eius complexio cum calefactione. ❡ Et fortaſſe errauit et inuenit alguidegi: et deterior alguidegi in hoc: eſt illa que eſt profundior: quapropter cum excoriatur ex latere ſaluo oportet vt ſumātur ſcrophule et deſtruatur quod reſiduum eſt cum medicamine acuto et nō perueniat lateri leſio.

❡ De apoſtematibus duris. Ca. ii.

Apoſtema durū noiatū ſephiros qđ purū ē: et eſt illđ cui nō aſſociat ſenſus neq; dolor et ſi remanet cū eo ſenſus et dolor puus: tunc nō eſt ſephiros purū: et purū quidē et nō purū cū quo eſt ſenſus quidā eſt priuans dolorē. ❡ Et ſephiros aut fit a melācholia feculēta ſola radicali et color eius eſt cineritius: aut melācholia ɔmixta cū flegmate et color eius eſt decliuis ad colorē corporis: āt ex flegmate ſolo qđ induratum fuit. ❡ Et puri quidem color vt multū eſt color plumbi et eſt vehemētis tenſionis et duritiei et fortaſſe ſupereminent ei pili: et hoc eſt illđ cui nō eſt ſanitas: et eſt quoddam ex eo cuius color eſt color corporis: et permutatur de membro ad aliud et noiatur ferinos: et q̄n q̄

eſt cū dolore corporis durum magnū q̄ nō ſanatur neq̧ permutat̄ tur vnq̄. ¶Et omne ſephiros aut incipit apparere paulatim ⁊ ad ditur aut ↄuertitur ex flegmone aut heriſipilla aut exitura in loco vacuo: ⁊ cū plurimū accidit durities in viſceribꝰ nō accidit niſi poſt apoſtema calidum q̄n curantur cum infrigidantibus viſcoſis ex me dicinis ⁊ cibis. ¶Et q̄n q̧ cancerat̄ ſephiros ⁊ ꝓpinquitas ſephi ros ad cancrū ⁊ elongatio eius ab eo eſt ſm mutitudinē inflāmatio nis eius ⁊ paucitatē ⁊ apertionē pulſationis in eo ⁊ occultationē eiꝰ ⁊ apertionē venarum in circuitu eius ⁊ nō apertionē earuꝫ.

¶De cura. Ca.12.

Oportet vt de eis a͞ſpatibꝰ illō curetur cui eſt ſenſus: ⁊ vt ſit in ciſio poſt mūdificationē corporis cū eo q̄d educit humorē fa cientē egritudinē: ⁊ fortaſſe eſt illa mūdificatio cū flobothomia ſi eſt ſanguis plurime nigredinis: ⁊ ſup illō q̄d reſoluit ⁊ lenit ſimul: ⁊ nō curet̄ cū eo q̄d reſoluit ⁊ exiccat tm̄: q̄m illud perducit ad vehemen tiā lapideitatis ꝓpter exiccationē groſſi ⁊ reſolutionē ſubtilis. Et opꝫ vt ponant̄ curationi eius due reuolutiones: reuolutio reſolutio nis cū lenitate cum eo q̄d nō exiccat plurimū: q̄ oē reſolutiuum ſm plurimū exiccat ⁊ humectatiuum raro reſoluit: ⁊ opꝫ vt ſit gradus eius in caliditate ex ſcdo ad tertiū ⁊ in exiccatione ex gradu primo. ⁊ reuolutio alia lenificationis: ⁊ ſint iſte due reuolutiones ſucceden tes. ¶Et opꝫ vt membrū famē pati cogatur in reuolutione reſolu tionis ⁊ trahat̄ nutrimētum ad eius oppoſitū cū motione illius op poſiti ⁊ exercitio eius ⁊ ipſius famelicatione ⁊ cibet̄ in reuolutiōe le nificationis: ⁊ fiat ei cauſa appetendi nutrimentū cū fricatione ⁊ q̄ ſunt ei ſimilia: ⁊ liniatur cū pice ⁊ diuerſificet̄ neceſſitas in ꝟtute me dicinarū reſoluentiū ⁊ lenificātiū ⁊ debilitate earum ſm raritatem mēbri ⁊ ipſius ſpiſſitudinē ⁊ vehemētiā duritiei ⁊ debilitatē eius. Et iterū cōpoſitio medicinarū opꝫ vt aggreget̄ inter duas virtutes. ¶Et opꝫ ne multum vtātur balneo q̄m reſoluit ſubtile ⁊ aggregat ſpiſſum: ⁊ nō peruenit ad hūc finē vt leniat ſpiſſum. ¶Et lenifican tia quidē quibus eſt reſolutio quedā ſunt ſicut adeps gallinaruꝫ ⁊ anſerum ⁊ vitulorum et boum ⁊ ceruorum proprie et medulle eorū et adeps hirci: ⁊ aſini adeps eſt bona eis ⁊ adeps rapacium leonuꝫ ⁊ vrſi ⁊ leopardi et adib et que currūt curſu eoꝝ de vulpibꝰ et lupis. Et adipes rapacium ex auibus. ¶Et oportet vt miſceantur cum eis que ſunt ſicut ammoniacum ⁊ bdelium et galbanum ⁊ ſtorax et maſtix quando preparantur ad reſoluendum et fiāt ſingularia. Et de predictis adipibus melior eſt adeps leonum ⁊ vrſi. Et in mucila gine fenugreci ⁊ ſemi. lini ſunt reſolutio et lenificatio. ¶Et oportet ne in iſtis adipibus et earum ſimilibus de mollificātibus ſit ſal om nino: quoniam ſal exiccat et indurat: immo oportet vt ſit eaꝝ ope ratio: operatio ſolis in cera que lenit et liquefacit et non peruenit ad hoc vt exiccet. Et de lenificantibus iterū in quibus eſt reſolutio

quedā ſunt bdellium ſicilienſe et oleū antiquū ⁊ oleū de alcanna et
oleum de lilio et galbanū et laudanū et ſtoꝛax et yſopus humida et
melioꝛa eoꝝ ſunt q̄ ſunt minoꝛis antiquitatis et exiccationis et ve-
hementioꝛis humiditatis: et iterū maſtix alba appꝛopinquat pre-
dictis. Et in oleo de alcāna et oleo de lilio et ficub⁹ et alkerua ē de
reſolutione et lenificatione ſimul qḋ eſt ſupꝛa ſufficientiā. Et de le-
nificātibus quidē eſt vt ſumatur fex ſeminū et fex aceti ⁊ ferueāt et
effundatur poſt ebullitionē bonā ſup̱ vtraſq̄ qḋ eſt ei conueniēti⁹ et
adminiſtretur. ¶ Et de medicinis bonis ad illud eſt vt ſumanť ſter
cus aſini et radix euiſci et fiat ex ambobus linimentum: et ſi fuerit
cū ambob⁹ ſtoꝛax erit melius. Et iterū quādo apparet lenitas opꝫ
vt liniatur cū ammoniaco ſoluto cū aceto foꝛti dieb⁹ plurimis deīn
de redeat lenificatio aut galbano ⁊ oppoponaco aut ſumātur gal-
banū et ammoniacū et bdelliū et terantur oīa et inuoluantur cum
oleo de ben et oleo de lilio cū aliquātulo mucillaginis fenugreci et
lini et fiat ēplaſtrū. Et ſoꝛdities balnei eſt ex medicinis vehemētis
iuuamēti qñ poniť in emplaſtris ap̄atum duroꝝ: et ſi nō inueniť
ſoꝛdities balnei tūc adminiſtrentur loco eius aqua ci⁹ euiſci et ni-
trum. ¶ Et de emplaſtris bonis in hoꝛa reſolutionis ſunt empl̄a q̄
ſunt ad ſcrophulas de illis q̄ dixim⁹: et emplaſtra iulios et colophō
Et cū apoſtema eſt vehementis groſſitiei tūc nō ē excuſatio ab ace-
to: ipſum em̄ incidit: et debilitat virtutē mēbꝛi et ꝓprie cū eſt neruo
ſum: qm̄ eſt vehemētius vacuū a materia et dimittit eam cauſe im
pꝛimenti defoꝛis. Uerum opꝫ vt fiat adminiſtratio aceti et intro-
miſſio eius in medicinis in fine rei nō in eius pꝛincipio: et vbi cadit
vltimatio in lenificatione: et cū intromiſſione tepiditatū lenificatio
nis: et alleuietur in adminiſtratione aceti: et cū nō fit alleuiatio cū
aceto nocet neruis et ꝯuertit in lapiditatē. Et medic⁹ tunc fit auda
cioꝛ in adminiſtrando acetū cū apoſtema eſt in mēbꝛo carnoſo ſi-
cut id quod eſt in ſplene: et qñq̄ liniť loc⁹ cū aceto et vapoꝛať cū eo:
deiñ conſequiť cū epithimate ſicut illḋ qḋ ē de oppoponaco: deiñ
ā moniaco: deiñ incipit cū pauco leni poſtea addiť virt⁹: deide gra
dať ad lenificationē. Et opꝫ vt adminiſtretur ſuper ap̄a oleū lene
in quo non eſt ſtipticitas: ⁊ eſt magis conueniēs q̄ aqua et pꝛopꝛie
oleum de aneto factum cū aneto humido. Et illḋ duritiei quod eſt
in neruis et choꝛdis curetur cū inciſiuis. ¶ Et de curatiōibus bo-
nis ad illud eſt vapoꝛatio ex lapidibus ignitis .ſ. lapide molendini
et meli⁹ quo fit vapoꝛatio ab eo eſt cum aceto: ⁊ melioꝛ a quo fit va
poꝛatio eſt marchaſita: ⁊ opꝫ vt ad hanc perueniatur ſummam in
vapoꝛando ⁊ ſuffumigando donec appareat ſudoꝛ: ⁊ quandoq̄ lini
tur cum marchaſita trita cum aceto ⁊ cōfert. Et opoꝛtet vt alleuia
tio iterū fiat in adminiſtratione aceti vt non ſeparetur ſubtile et
induretur ſpiſſum: vt non coꝛrumpat virtutem neruoꝛum ſup̱flue
et eſt in pꝛincipio deterius ⁊ ponantur admiſtrationi eius interpol

lationes in quibus eſt lenificatio: cum ergo incipies: tunc vaporet membrum cū eis que diximus et liniatur tunc cū medicinis conuenientibus et vt illud fiat in membro carnoſo eſt ſaluius.

¶ De duritie iuncturarum. Ca.13.

Quandoq; accidit in iuncturis durities prohibens moueri iuncturas cum facilitate: et non deſtruit ſenſum: et quādoq; eſt neruus cum quo eſt ſtupor aliquis. Et quandoq; eſt carnoſior et cura eſt cum eo quod ſciuiſti.

¶ De eis q̄ nominantur almiſmar. Ca.14.

Almiſmar eſt nodus rotundus albus ſimilis capiti claui. Et plurimum quidem accidit ex percuſſione et poſt exituras et poſt curationē earum amplius multiplicantur in corpore: plurimū eius accidit in pedibus et digitis pedum et in inferioribus et ledit intātum q̄ prohibet inceſſum: quare oportet vt ſectio fiat ſuper ipſum et extrahatur aut moueatur cum manu ſemper et annectatur ei plūbum: quādo taliter eſt q̄ nō eſt poſſibile vt extrahatur. Et plurimū quidem eius cum non curatur fit cancer.

¶ De cancro. Ca.15.

Cancer eſt apoſtema melancholicum de melancholia aduſta a materia colerica in q̄ eſt materia colerica cū q̄ combuſta ē nō a pura feculenta. Et differt a ſephiros p ſe cū dolore et acuitate et pulſatione quadā et velocitate additionis ꝓpter multitudinē materiei et inflāmationē: et ꝓpter illd qd accidit in illa materia de ebullitione dum ipſa venit ad mēbrū. Et differt ab eo iterū p venas quas mittit in circuitu ſuo ad mēbrū in quo eſt quaſi pedes cancri: et nō ſunt rubee ſicut in flegmone: immo decliues ad nigredinem et obfuſcationē et viriditatē et iā diuerſificatur ab eo: q̄n plurimū aduentus ſui fit incipiendo et aduentus duri fit ꝑmutādo ex calido. Et differt a ſcphiros quoniā eſt ei ſenſus et illi nō eſt ſenſus oīno. Et plurimum quidē accidit in mēbris raris: et illud eſt in mollioribus plus ſ epate et in mēbris neruoſis iterū. Et in primis cū accidit eſt occulte diſpōnis: et q̄n apparet cācer ambigit̄ eſſe ei in primis cū appet ſm plm: deīn appent ſigna eius. Et in primis cū appet in principio eſt ſicut faba qua durus rotūdus ſuſci coloris in quo eſt caliditas quedā. Et cācer qdē eſt vehementis caloris: et alius eſt qui doloris quietus: et alius eſt qui perducit ad vlcerationem: q̄n eſt ex melācholia que ē aduſtio ſanguinis et aduſtio colere pure ſolius: et alius eſt ſiccus q̄ nō vlcerat̄ Et q̄n permutat̄ vlceratus ad nō vlceratū: et q̄nq; reducit eū ad vlceratū curatio eius cum ferro: et ponit ei labia groſſiora et duriora.

¶ Et v̄r q̄ hoc apā ſit noīatū cācer ꝓpter vnā duarū rerū aut ꝓpter ſuā tenacitatē cū mēbro ſicut tenacitas cancri cū eo quod venat̄ āt ꝓpter formā ſuā in rotunditate ſua ſʒ plm cū dolore ſup egreſſio ne venarū que ſunt ſicut pedes eius in circuitu ipſius.

¶ De cura. Ca.16.

ILlud qđ opꝫ cauere de cura eius eſt:qm̄ cū incipit fortaſſe eſt
poſſet ꝓhibeat̃ ne addat̃ ſup illđ qđ ipſe eſt:ꝛ ꝯſeruetur ita
ꝙ nō vlceret̃:ꝛ accidit.in q̇buſdā horis vt ſanetur incipiēs:ꝯfirma
tus vero nō. ¶ Et multotiēs quidē accidit cācer interius occultus
ꝛ eſt rectificatio in eo ſm̄ qđ dixit optim⁹ Hyppo.vt nō moueatur:
qm̄ ſi mouetur fortaſſe ꝑducit ad mortē:ꝛ ſi dimittit̃ ꝛ nō curat̃ for
taſſe ꝓlongat̃ ſpaciū cū ſalute quādā:et ꝓprie qn̄ rectificātur ci-
bi ꝛ ponunt̃ de illis q̄ infrigidant et humectāt et generāt materiaꝫ
ſaluā ſicut aqua ordei ꝛ alredradu parui ꝛ vitelli ouoꝝ ſorbibiliū ꝛ
ſimilia illis. ¶ Et qn̄ eſt illic caliditas:tūc detur lac vaccinū ſtatim
cū extractū eſt butyrū: et colatur et qđ ſumit̃ ex olerib⁹ hūidis vſq̄
ad cucurbitā. ¶ Et fortaſſe ſufferūt cancri parui ſectionē:nā ſi poſ
ſibile eſt vt deſtruātur cū aliquo:tunc nō eſt poſſibile vt deſtruātur
niſi per inciſionē vehemētē:vt ex toto aſſumat̃ mēbrū inuadēs qđ
eſt in circuitu ei⁹:incidēdo ipm̄ ex circūdāte apa eradicādo oēs ve-
nas q̄ imbibūt ipm̄ ita vt nō remaneat de eis aliq̄d:et currat poſt
illđ ex eis ſanguis plurimus:et iam anteceſſit mūdificatio corpis ꝑ
ſolutionē ventris ex materia mala ꝛ flobothomiā: deīde ꝯſerua eū
faciēdo eū ſtare ſuper cibos bone quātitatis et qualitatis et cōfor-
tatione mēbri ad expellēdū q̄uis inciſio in pluribus horis addit ei
malitiā. ¶ Et fortaſſe indiget poſt inciſionē cauterio. ¶ Et fortaſſe
erit in cauterio timor magn⁹ et illud erit qn̄ fuerit cancer ꝓpe mē-
bra principalia et nobilia:et iā narrauit quidā primoꝝ ꝙ medicus
quidā incidit mā̄millā cācerosam radicit⁹ et cācerata eſt altera.
Dico ꝙ poſſibile fuit ſi fuit illđ in via cancerandi:qm̄ inuenit illam
egritudinem:et poſſibile fuit vt eſſet ſm̄ ſemitā permutationis:et
eſt magis apparens.

¶ De rememoratione regiminis ſoluendi ipm̄. Cap. 17.

SUmat in potu multis vicib⁹ inter quas ſint dies pauci quaq̄
vice quattuor aureos epythimi cū aqua caſei:aut aqua mel-
lis:aut decoctionē epythimi in ſirupo aceto. Et ei q̄ ex hoib⁹ eſt for
tis detur hiera ellebori.

¶ De rememoratiōe medicinaꝝ localiū ad
cancrū. Cap. 18.

PEr medicinas locales ad cācrū requirunt̃ quattuor intētio-
nes ſcꝫ deſtructio cancri penit⁹ ꝛ eſt difficilis:ꝛ ꝓhibitio addi-
tiōis:ꝛ ꝓhibitio vlceratiōis:ꝛ curatio vlcerati. ¶ Et in illis q̇b⁹ q̄-
ritur deſtructio cācri penit⁹ itur v̄ſus illđ in quo eſt reſolutio ei⁹ qđ
collectū eſt de mā mala ꝛ expulſio ei⁹ qđ ꝑparatū eſt ad colligēdū in
mēbro de ea:ꝛ ſi fuerit vehemētis v̄tutis ꝛ motiōis tūc dimittat̃:nā
illđ qđ de medicinis forte eſt addit cācro malitiā:ꝛ ſimiliter oꝫ iteꝝ
vt alienētur in eis mordicatiua:ꝛ ꝓpter illđ ſunt medicine bone ei
in mineralib⁹ ablutis ſicut tutia abluta:et miſceant̃ cū ea qn̄q̄ de
oleis:ſicut eſt oleū ro.ꝛ oleū de keiri. ¶ Ad illud vero qđ prohibet

additionē peruenit cū abſciſione materiei ꝛ refectione cibi ꝛ confortatiōe mēbri ꝛ cū medicinis repcuſſiuis notis: ꝛ adminiſtratiōe linimentorum mineralium ſicut linimentum fricatiōis lapidis molē dini ꝛ lapidis cottis: ꝛ ſicut linimentū factū ex fricatiōe ei⁹ qḋ reſoluitur inter tabulā ꝛ manicbā de plumbo in hūiditate effuſa ſuper tabulā que eſt ſicut oleū ro. ꝛ ſicut aqua coriandri ꝛ iterum emplaſtratio cū acreſta trita eſt bona iuuatiua. ¶ Et illa quib⁹ querit̄ phibitio vlcerationis ſunt linimēta pdicta ad phibēdū additionē cū nō fuerit in eis mordicatio: oīa em̄ ea ſunt iuuatiua ꝛ pprie qn̄ miſceātur cū fricatiōe pdicta q̄ fit ex piſtello ꝛ tabulis plūbeis: qn̄ eſt cōfricata terra ſigillata aut bolū armenū: aut oleū antiquū ꝛ aqua ſemp̄uiue ꝛ ceruſa cū ſucco lactuce aut mucillagine pſilij ꝛ ceruſa et plumbo: qm̄ eſt ꝯpoſitio bona. ¶ Et de eis q̄ ſunt iuuatiua eſt emplaſtratio cū cancris fluuialib⁹ recentib⁹ ꝛ pꝛopꝛie ꝯ climia. ¶ De illis aut̄ q̄ in curatiōe vlcerati ſunt bona eſt vt aſſiduet̄ pann⁹ lini infuſus in aqua ſolatri ſup eū: et quotiēs foꝛtaſſe exiccat̄ madefiat deſuper cū aqua ei⁹. ¶ Aut ſumat̄ medulle tritici: ꝛ olibani ꝛ ceruſe de plūbo oīm pondus .ℨ.j. ꝛ terre ſigillate ꝛ boli armeni ꝛ aloes ablutī oīm an̄.ℨ.ij. aggregent̄ iſta et terātur: ꝛ adminiſtrent̄ ſup hūidū pulueres et ſup ſiccū emplaſtrū factū cū oleo roſ. ¶ Et qn̄q꜒ cōfert eis cinis cācrīcū cerato cū oleo roſ. ꝛ meli⁹ eo eſt cui admixtū ē equale ei de climia: et qn̄q꜒ ꝯfert in eo medicamē de tutia aut tutia abluta cū aqua poꝛtulace aut mucillagine pſilij.

¶ De apoſtematibus ventoſis ꝛ inflationibus lacertoꝛum. Cap. 19.

De apoſtematibus ventoſis aliḋ eſt qḋ fit a vapoꝛe leui: et ſimilatur eſtuationi ꝛ currit curſu ei⁹: et aliud eſt qḋ fit a vapoꝛe ventoſo: ꝛ nōiatur inflatio ꝛ eſt ei impulſio et viciſſitudinaria acceſſio: et foꝛtaſſe ꝑcutit percuſſiōe manus et pꝛpꝛie qn̄ inuenit ſpacium ad qḋ aggregantur ſicut ſtomach⁹ et inteſtina: et qḋ eſt inter pāniculos circundantes oſſa: ꝛ inter oſſa circūdata lacertis ꝛ inter lacertos: ꝛ ſimiliter qḋ circūdat choꝛdas: et foꝛtaſſe nō reſoluit ſpacia immo ſubtiliat membꝛa cōiuncta ꝛ reſoluit ea: ꝛ generat in eis qḋ facit neceſſariū diſrumpere ea.

¶ Et ventoſitas remanet ꝛ retinet ꝑpter ſpiſſitudinē ſuā ꝛ ꝑpter groſſitudinē ſuam: et ꝑpter ſpiſſitudinē ei⁹ qḋ cōtinet eam ꝛ cōſtrictionem poꝛoꝝ. ¶ Et qn̄q꜒ exiſtimat homo q̄ ſuper membꝛū eius ſicut genu ſit apoſtema indigēs perfoꝛatione: quare perfoꝛat ipm̄ ꝛ egreditur ventoſitas tantum.

¶ De cura. Cap. 20.

Illus aūt qḋ eſt ſimile eſtuationi cū augmēto loci curatio eſt genus curationis ei⁹. ¶ In inflatiōis vō curatiōe eſt neceſſariū q̄ cutem ingrediatur ꝛ reſoluat illud qḋ eſt in ea: et ſit poſſibile vt ſit ei ſup locū moꝛa ſpacij lōgi et eſt neceſſariū vt ſit in fine ſubti-

ſiationis vt firmet ſubtilitas partiũ eius ex ꝓfundatione vltima. ¶ Et fortaſſe indiget poſitiõe vẽtoſaꝝ abſq; ſcarificatione vt careminet vẽtoſitas. ¶ Et de medicinis eius localibus ſunt olea calida ſicut oleũ ſubtiliũ partiũ in quo decocta ſunt ſicut rutba: ⁊ cuminũ ¶ Et de ſeminibus ſubtiliãtibus ſemẽ apij aniſi: ⁊ ameos ⁊ q̃ ſimilãtur illis. ¶ Et de emplaſtris reſoluẽtibꝰ ⁊ ꝓprie ꝓpter illõ quod cadit in mẽbris chordoſis et lacertoſis eſt illõ qõ recipit ſorditiem balnei q̃ ponat cũ aq̃ in patella calcis nõ extincte ſm quãtitatem q̃ ꝓueniat ex ea ſpiſſitudo luti: et liniãtur cũ eo: ⁊ q̃nq; faciũt ex vino et calce emplaſtrũ equale bonũ. ¶ Aliud. ſumat yſopus ſicca ⁊ terat et pulverizet ſup ceratũ factũ ex cera: et oleo anetino: ⁊ fiat emplaſtrũ ad liniẽdũ. ¶ Et in eo qõ accidit ex inflatiõe in lacertis ꝓpter attractionẽ q̃ accidit eis: opꝫ vt alienẽtur medicine calide valde ⁊ acute ne refugiãt mẽbra ex eis ⁊ terãtur imo q̃n medicãtur cũ reſolutiuis: tũc miſceatur cũ eis aliq̃d de ſedãtibus dolorẽ: ⁊ illud eſt ſicut curatio tua quã ſcis cũ eo qõ eſt ſicut rob ↄceſſum cũ oleo ī quo infuſa eſt lana yſopi. ¶ Et ſi fuerit caliditas aliq̃: tunc cũ oleo roſ. infuſa in eo lana yſopi ſoluta in eo aqua yſopi humide. Et adminiſtrẽtur oĩa illa tepida ad caliditatẽ decliuia: ⁊ nõ ꝑmittant infrigidari: q̃m frigꝰ nocet hmõi. ¶ Quod ſi fuerit illic dolor ex principio: tũc adminiſtrẽtur deſuꝑ olea in quibus eſt ſedatio doloris cũ ꝓhibitiõe aliqua ex principio ſicut oleũ viola. ⁊ roſa. cũ v̾tute olei anetini. ¶ Et q̃n inuenitur aliqua alleuiatio ponat in medicinis illud in quo eſt additio virtutis ad reſoluendũ ſicut nitrũ ⁊ acetũ: et deinde ſicut cinis ⁊ ẽplaſtra reſoluẽtia: ſicut ẽplaſtrũ ꝓdictum.

¶ De vena medeni. Cap. 21.

ESt vt accidat ſuꝑ partẽ corꝑis puſtula q̃dã inflãs: deinde veſicat: poſtea egreditur ex eo quiddã rubeũ ad nigredinẽ decliue: deinde nõ ceſſat ꝓlongari ⁊ ꝓlõgatur: ⁊ fortaſſe eſt motus voluntarius ſub cute ac ſi eſſet motus aĩalis: ⁊ quaſi in veritate ſit v̾mis donec exiſtiment quidã ꝙ ſit aĩal qõ gñatur. ¶ Et exiſtimãt q̃dam ꝙ ſit ramus villi nerui per vehementiã groſſitudinis. ¶ Et plurimum quidẽ accidit in cruribus. et ego iã vidi eaꝫ ſuꝑ manus ⁊ ſuꝑ latus. et multiplicat in infantibus ſuꝑ vtrũq; latus: ⁊ q̃nq; extenditur: et abſciditur: ⁊ magnificatur in ea labor et dolor: immo ꝑ ſpaciũ dolet: et ſi nõ incidatur. ¶ Et Gale. quidẽ dixit: ꝙ nõ fuit comprehenſum: ex eſſe eius aliquid manifeſtũ ſuper quod ſit innitendũ q̃m ipſe nõ vidit eã oĩno. ¶ Et dixit ꝙ cauſa eius eſt ſanguis calidꝰ malus melancolicus aut flegma aduſtũ aduuatũ cum vehemẽtia ſiccitatis complexionis. ¶ Et fortaſſe generãt eã quedã aque ⁊ olera cum proprietate que eſt in eis: et de cibis qui plurimum generãt ea eſt ille qui eſt calidꝰ ⁊ ſiccus: et quanto plus fuerit materia a qua generat acutior erit dolor vehementior: et fortaſſe accidit in corꝑe vno in locis quaſi quadraginta eius: aut quinquaginta: ex qua tñ

euadet cū curatione. ¶ Et minoratur in corporibus hūidis ⁊ aſſuetis balneationibus ⁊ cibis hūidis ⁊ aſſuetis vino cū mēſura: ⁊ plurimū quidē generatur in medena: ⁊ ꝓpter hoc ꝓportionātur ei: et gñatur etiā in terra coraſceni ⁊ al ijs: et multiplicantur iterū in terra egypti et in terris alijs.

¶ De cura. Cap. 22.

SOllicitudo q̄dem ei⁹ in terra in qua generatur ⁊ cibi ex q̄bus generatur in quib⁹ eſt materia q̄ eſt cauſa ei⁹ illud eſt cuꝫ euacuatiōe ſanguinis mali flobotbomando ex baſilica aut ex ſaphena ſm locū ⁊ mundificatiōem ſanguinis cū eis q̄ ſunt ſicut ſirupus de mirabola. ⁊ decoctio epitbimi: ⁊ potare pillulas cocbias ꝓprie et adminiſtratio trifere facte ex ſene ⁊ fumoterre ⁊ bumectatio corpis cū cibis bumectantib⁹ ⁊ balneatiōes ⁊ reliquuꝫ regimen bumectatiuū notū. ¶ Uerū cum apparet eſſe ei⁹ in primo apparitionis eius tunc rectū eſt vt adminiſtret regimen mēbri cū emplaſtris infrigidantib⁹ ⁊ bumectātib⁹: ſicut ſunt ſucci frigidi noti cū duob⁹ ſandalis ⁊ campbora poſt mundificatiōem corpis ⁊ adminiſtrationē iterum factā cū miſſione ſanguiſugarū ſup locū. ¶ Et de epitbimatibus bonis eſt epitbima ex ſandalo ⁊ aloe ⁊ campbora aut myrrba ⁊ pſiliū ⁊ lac dulce. ¶ Si aūt nō ſeparat ſꝫ incipit cadere fortaſſe probibet eā ⁊ aufert eā et alleuiat labores in ea ſi bibat patiens eā ſm cōtinuitatē tribus diebus omi die pondus.ℨ.ij. aloes: aut bibat de eo in die.i.ℨ.ſ. in ſcdo.ℨ.j. in tertio.ℨ.j.⁊.ſ. tribus diebus: ⁊ liniat ſuper eā aloes aut liniat ſup aurificiū eius hūiditas aloes hūidi viſco ſi. ¶ Et ſimiliter in principio cū egreditur ſi nō curat de ea ⁊ egreditur tūc rectū eſt vt preparet ei qd̄ ſtringat eā: ⁊ ſup qd̄ reuoluat cū facilitate paulatim: donec egrediatur vſq; ad finē ſui abſq; inciſione: ⁊ melius eſt plūbuꝫ ſup qd̄ inuoluitur: ⁊ ſit ſufficiētia ſup grauitatē eius in attractiōe eius: qm̄ attrahitur cū facilitate et non abſcinditur. ¶ Et ſit ſtudiū tuū in alienatione egreſſionis eius vt incipias ⁊ extenues mēbrum ⁊ rarifices ipſum cum embrocis ex aqua calida ⁊ mucillaginibus infrigidantibus et oleis lenificantib⁹ frigidis ⁊ ſubtilis caliditatis: ⁊ que currunt curſu eius vt facilis fiat exitus eius. ¶ Et fortaſſe nō ſit facilis per illud: immo īdiget eis q̄ ſunt linimentū cum oleo de lirari: immo ſambacino: immo oleo de ben: ⁊ vt adminiſtretur ſuper ipſam emplaſtrum de pice: ⁊ ſi extimatio fecerit neceſſarium vt perforetur vt egrediatur cum totalitate ſua ⁊ non fuerit qd̄ probibeat: perforetur et extrahat: ⁊ ſi egreſſio eius cū extractione predicta nō fuerit facilis ⁊ perforatio ipſius non fuerit poſſibilis: tunc putrefac eam cum butyro putrefiet enim tota et egredietur. ¶ Et caue ne adminiſtres calida ex medicinis: quoniam fortaſſe peruenit ad eſtiomenum. ¶ Et quando aſſiduatur ſuper poſteriora eius fricatio cum ſale paulatim: et illud fit retro cum facilitate: et ex egreſſione eius cū ſubtilitate egreditur cuꝫ

totalitate ſua ꝛ proprie quãdo ſcindit aut penetrat quod eſt poſt ip
ſam ꝛ intromittitur ſtilus ſub ea illic ꝛ expellitur: ꝛ aſſiduatur abſter
ſio cum ipſa egreditur cum ſale paulatim: ꝛ cum facilitate: nam cuꝫ
illud ſit cum ea egreditur tota. ¶ Quod ſi incidatur ꝛ redit: non erit
excuſatio quin perforetur niſi inueniatur modus alius: deinde egre
diatur cum facillitate et curetur locus cura vulnerum.

¶ Tractatus tertius de lepra.

¶ Quid ſit lepra ꝛ cauſa eius. Cap. j.

LEpra eſt infirmitas mala ꝓueniẽs ex ſparſiõe colere
nigre in corpe toto: quare corrũpitur ꝯplexio mẽbro
rũ et forma ipſorũ et figura eoruꝫ et fortaſſe corrũpit
in fine ei⁹ ipſorũ continuitas: ita vt corrodãtur mem
bra et cadãt caſu qui fit ab vlceratione. ¶ Et eſt ſicut
cãcer cõis corpi toti: fortaſſe eſt ꝛ vlcerat et fortaſſe nõ
vlcerat. ¶ Et eſt aliqua q̃ cum patiẽte eam manet tpe longo valde.
¶ Et melãcolia quidem quãdoq; expellitur ad membrum vnum et
facit accidere duritiem: aut ſephiros: aut cãcrum ſecundum diſpo
ſitiones ſuas. Et ſi fuerit ſubtilis dominans prouenit eſtiomenus:
et ſi expellitur ad ſuperficieꝫ cutis, eueniet illud quod nominat alba
ras ꝛ morphea nigra et impetigo et his ſimilia. Et quãdoq; ſpargi
tur in corpore toto: et tunc ſi putrefiat prouenit febris melancolica.
et ſi conculcetur et non putrefiat: eueniet lepra. ¶ Et cauſa eius effi
ciens antiquior eſt malitia complexionis epatis declivis valde ad ca
liditatem ꝛ ſiccitatem. quare adurit ſanguinem in melancoliam:
aut complexio corporis totius: aut ſunt ambe ita ꝙ faciunt ſangui
nem acquirere per cauſas ſuas frigus. ¶ Et cauſa eius materialis
ſunt cibi melancolici et cibi flegmatici: iteruꝫ quando componitur
in eis ſatietas nauſeatiua: aut operatur in eis caliditas quare re
ſoluit ſubtile et ponit ſpiſſum melãcoliam ꝛ repletiones: et comeſtio
nes ſuper ſatietatem ſunt ad hanc eandem intentioneꝫ. ¶ Et cauſe
eius iuuatiue ſunt oppilatio pororum: quare prefocatur calor inna
tus: et infrigidatur ſanguis et ingroſſatur: et proprie quando ſplen
eſt oppilatus debilis non attrahit: neq; poteſt mundificare ſangui
nem ex humore melancolico: aut eſt virtus expulſiua in viſceribus
debilis ab expulſione illius in venas ani et matricis et ſunt pori ſtri
cti: et quandoq; adiuuat illud totum corruptio aeris in ſeipſo: aut
propter vicinitatem leproſorum quoniã egritudo eſt euadens.
¶ Et quandoq; accidit propter hereditatem et propter complexio
nem embrionis ex qua creatus eſt in ſe propter complexionẽ q̃ eſt ei:
aut acq̃ſitã in matrice: ꝓpter diſpoſitionẽ q̃ eſt ei: ſicut ſi accidat vt
ci ſit conceptio in diſpoſitione mẽſtruorum. ¶ Et q̃n aggregat cali

ditas aeris cū malitia cibi et eius eſſentia eſt ex genere piſciū et car
ne ſalita et carne groſſa: et carnib⁹ aſinorū: et lētibus proculdubio eſt vt
eueniat lepra ſicut multiplicat̄ in Alexādria. ¶ Et colera nigra qñ
pmiſcetur ſanguini adiuuat parū eius ad generādum multū ipſi⁹:
qm̄ pculdubio ingroſſatur ex duobus modis: quoꝝ vn⁹ eſt p ſubſtā-
tiā ſuā groſſam: et ſcḋs p frigus ſuum cōgelās. ¶ Et qñ ingroſſat̄ p
partē hūiditatis ſue: tūc eſt exiccatio ei⁹ p caliditatē corpis facilior.
¶ Et iā puētū eſt ex groſſitudine ſanguinis leproſoꝝ ad hoc vt egre-
diat̄ in flobotbomijs eorū q̄ddā qḋ eſt ſicut harena: et hec egritudo
noiatur leonina: et ḋr q̄ nō noiatur ita: niſi qm̄ plurimū accidit leo-
nib⁹: et ḋr qm̄ terribilē facit faciē patiētis eā et ponit eā in forma leo
nū: et ḋr qm̄ rapaciter tenet qḋ capit rapacitate leonis: et de hac egri
tudine q̄ eſt debilis difficilis eſt curatiōis: et de curatiōe fortis nō fit
ſpes. et icipiēs q̄dē eſt ſuſceptibilior: et cōfirmata eſt magis iobediēs.
¶ Et facta ex melācolia colere eſt magis feda et pluris nocumēti et
difficilioꝝ accidētiū et vehemēti⁹ adurēs: ſꝫ ē ſuſceptibilior curatiōis
¶ Et facta a fece ſanguinis ē ſaluior et q̄etior et nō vlcerat. ¶ Et facta
a melācolia aduſta ſimilat̄ colerice in ſuis accidētib⁹: ſꝫ eſt tardius
ſuſcipiēs curationem. ¶ Et hec quidē egritudo non ceſſat corrum-
pere complexionē mēbrorum p qualitatem contrariā qualitati cō-
uenientī vite ſcilicꝫ caliditati et humiditati donec puenerit ad mem-
bra principalia: et illic interficit: et incipit in primis ab extremitati
bus et mēbris leuibus: et illuc cadunt pili ab ea: et alteratur color
eius: et fortaſſe puenit ad vlcerandum: deinde vadit paulatim in cor
pus totum: nam q̄uis prima generatio eius fit in viſceribus: tamen
primum veſtigium eius eſt in extremitatibus: quoniam ſunt debilio
res: veruntamen quandoq; moritur patiens eam antequam con-
uertatur malitia eius apparēs ſuper viſcera et membra principalia
et eſt mors illius cum attractione: et propter malitiam complexio-
nis illius. ¶ Et cum cancer qui eſt lepra membri vnius ſit de illis qui
bus non eſt ſanatio: tunc quid dicemus de lepra que eſt cancer cor-
poris totius veruntamē in lepra eſt res vna: et eſt q̄ egritudo ſpargi
tur in totum corpus. ¶ Et quādo adminiſtrantur curationes for-
tes ſuſtentant egritudinem: et non agit ſuper membra ſimplicia et
in cancro non eſt ita.

¶ De ſignis. Ca.2.

Quādo icipit lepra icipit color fieri rube⁹ tēdēs ad nigredinē.
¶ Et apparet in oculis obfuſcatio ad rubedinē decliuis: et ap-
paret in anhelitu ſtrictura: et in voce raucedo cū nocumēti pulmonis
et cāne eius: et multitudo in ſternutatiōe: et apparet in naſo gaue-
tu: et fortaſſe fit ſtrictura in naribus et caſſamu: et incipiūt capilli in
ſubtilitatē et paucitatē puenire: et apparēt vene in pectore et pte fa-
ciei: et eſt odor corporis et pprie in ſudore: et odor anhelit⁹ ad fetorē

declivis: ⁊ apparēt hũores melācolici ⁊ mali ⁊ dolosi: ⁊ multiplicāt in
ſomno ſomnia melācolica: ⁊ ſentit in ſomno ꝗſi ſuꝑ corpꝰ ſuū ſit gra
uedo maxima: deinde apparet ſparſio in capillis ⁊ caſus in eis ex to
to ꝓprie in pilis q̄ ſunt in facie ⁊ partibꝰ eiꝰ: et q̄nq̧ diſlocat loca pi
loꝝ: ⁊ ſcindunt vngues: ⁊ incipit forma fieri feda: ⁊ facies fit terribilis
Et color denigrat. Et incipit ſanguis ꝯgelari in iūcturis ⁊ putrefit.
Et addit ꝯſtrictio anhelitꝰ donec ꝑuenit ad difficultatē vehemētē ⁊
diſmiā magnā. Et ꝑuenit vox in fine raucedinis: ⁊ ingroſſant labia ⁊ de
nigrant. ¶ Et apparet ſuꝑ corpꝰ additio glādulosa ſimilis aīali qd̄
grece noīatur ſacos: deinde incipit corpꝰ vlcerari quādo lepra eſt nō
quieta. Et corroditur cartilago naſi: deinde cadunt naſus ⁊ extre
mitates: et currit virus fetens: et redit vox ad occultationem: et tūc
iam non remanent pili et denigratur color valde. ¶ Et pulſus quiſ
dem leproſi eſt debilis propter debilitatem virtutis et paucitatem
neceſſitatis: cum egritudo ſit frigida et tarda non velox propter de
bilitatem frigoris: et ſit neceſſaria ſpiſſitudo cum non ſit velocitas
neq̧ magnitudo.

¶ De cura. Ca. 3.

Oportet vt incipiat in ea cū euacuatiōibꝰ ⁊ mūdificatiōe anteq̄
ingroſſet egritudo: ⁊ cū tu verificaueris ꝙ illic ſit ſanguis plu
rimꝰ corruptꝰ: tūc oportet incipias et flobotbomes flobotbomia vlti
ma: et ſi nō aliunde ſaltē ex manibꝰ. Et ſi nō verificaueris illō tūc nō
flobotbomes: flobotbomia eñ ex venis magnis q̄nq̧ plꝰ nocet q̄ ſit
eiꝰ iuuamētū. Nec ſit ſecuritas cū flobotbomia eiꝰ ex ſeparatiōibus
venaꝝ ꝑuaꝝ ſi timet flobotbomia magnaꝝ. ¶ Et ſcias ꝙ ſanguis
frigidꝰ eſt in eo qd̄ apparet: quare ſit illud magis vltimū q̄ ventoſe ⁊
ſanguiſuge: et minꝰ nocēs viſceribus: ⁊ ille ſunt ſicut vene frōtis ⁊ na
ſi. ¶ At vero ſm plurimū flobotbomia eſt neceſſaria in curatiōe huiꝰ
egritudinis. ¶ Et de illis q̄ vocāt ad illō eſt cōſtrictio anhelitꝰ eius
et difficultas ipſiꝰ: ⁊ forte eſt neceſſariū flobotbomare guidē apō ve
bemētiā raucedinis vocis ⁊ timorē ꝓfocatiōis. ¶ Si ergo flobotbo
met: oportet q̄ẜcat hebdomada vna: deīde euacuet cū eis q̄ ſunt ſicut
hiera logodion et hiera de pulpa colloquintide: et euacuet cū apozi
matibꝰ ⁊ pillulis factis ex epithimo ⁊ ſticados ⁊ polipodio ⁊ mirabo.
nig. ⁊ kebulis ⁊ elleboro ni. ⁊ lapide lazuli: ⁊ lapide armeno: ⁊ nō nocet
ſi miſceat eis pulpa colloquintide: ⁊ ſcamonea etiā proprie quādo il
lic eſt colera ⁊ adiūgātur eis aloes ⁊ cucumer aſininꝰ: et theodoricon
eſt bonum eis. ¶ Et hierapigra iterum et ꝓprie quando ſit fortis cū
ſcamonea eſt de illis ſolutiuis que ſunt bona leproſis: et precipue quā
do odorat odoramentum ellebori: aut ponitur cum ea lapis arme
nus: et in eſtate oportet vt exiccentur et non vltimetur in decoctio
ne fortiter vt non ſpargatur et multiplicetur. ¶ Decoctio ad lepro
ſos. ℞. mirabol. citrinorum ⁊ nig. amboꝝ an̄. ʒ. x. ameos. ʒ. v. althe.

boni.ʒ.ʃ.paſſulaꝝ enucleatarum minam.ʃ.decoquantur cū tribus ebetie aque donec perueniat ad tertiā⁊ exprimat̃ et miſceatur in ea de aq̄ mellis pōd⁹.ʒ.v.et detur in potu. ❡Et vngatur corp⁹ ei⁹ ex butyro:et ſedeat in ſole donec fricetur aut ambulet ſeptuaginta paſſib⁹:⁊ ꝯuertatur ſuꝑ dextrā et ſiniſtrā et dorſum ⁊ ventrē:et comedat cappares cū melle.ſumat in potu hanc medicinā ſm qd̄ narrauim⁹ ſeptē diebus et renouetur decoctio ei⁹ omni die. ❡Et non ſufficit in curatiōe iſtoꝝ ⁊ q̇ nō ſunt ꝯfirmati euacuatio vna:immo fortaſſe eſt neceſſaria euacuatio in mēſe bis:aut in omni mēſe ſemel ſm qd̄ teſtimonium facit eſſe neceſſariū⁊ illō cū medicinis tēperatis:⁊ quādoq; ſoluitur omni die cū facilitate aſcellatiōe vna aut duabus aſcellationibus cum eo qd̄ ſoluit illud de potionibus iuuatiuis ex medicinis predictis quadraginta diebus ❡Fortes ꝟo valde ſicut elleborus ⁊ ei ſimilia:⁊ que ſunt multi ponderis ſufficiunt in anno ſemel in vere:ſemel in autūno aut plus hoc. ❡Et oportet vt veniatur ſuper cerebra eoꝝ cū mundificatione cum ꝗeis que ſunt ſicut gargariſmata ꝑdicta in.c.egritudinum capitis:⁊ cū caputpurgijs notis. ❡Deſcriptio caputpurgij. ℞.macropiperis et celidonie⁊ capſie⁊ naſturtij:⁊ burungi omnium añ.ʒ.ʃ.nucis muſcate pulegij amboꝝ añ.ʒ.ʃ.ſucci agni caſti cotilas.iij.olei ſiſamini cotilas.4.miſceātur⁊ decoquātur donec ꝯſumatur aqua:deinde coletur⁊ ſeruetur in vitriata:⁊ fiat caputpurgiū in narib⁹ quātum capiunt:deinde ſequatur quādo illō multiplicatur cuʒ caputpurgijs humectātibus predictis. ❡Et opꝫ vt ꝓhibeātur ab oī qd̄ exiccat,⁊ reſoluit humiditatem innatam: et ſuꝑ eos īterdicātur labor⁊ anguſtia⁊ vt ꝑmutet̃ de aere ad aerē q̇ cōtrari⁹ eſt ei. ❡Et dētur ei in potu poſt mūdificationē olea:ſicut oleū de amigdalis:cū eis q̄ ſunt ſicut exꝓſſuꝫ vue:⁊ illud qñ euacuati ſunt multotiēs. ❡Et opꝫ vt exercitēt̃ oī mane poſt expulſionē ſuꝑfluitatū ab inteſtinis:⁊ ꝑcipiātur eleuare vocē altā:⁊ ſaliāt⁊ luctētur:deinde fricētur:cū ergo ſudauerit tūc ſumāt potū:⁊ poſt illō inūgātur oleis tēperatis in calido⁊ frigido humectātib⁹ ſm plurimū ꝯfortātib⁹ in ꝑmis:ipi eñ indigēt in ꝑmis ꝯfortātib⁹ ſicut mirabolani ite⁊ ⁊ galle cū aceto. ❡Et qñq; adminiſtrat̃ ſuꝑ eos inūctio ex oleo cū lacte mulieris. ❡Et ſilr opꝫ vt fiat eis caputpurgiū cū eo qñ multiplicat̃ ſiccitas⁊ qñ ꝯmouet̃ ī eis nauſea caueat̃. ❡Et meli⁹ q̇dē eſt vt balneent̃: deinde inūgātur:⁊ qñ balneati ſunt tūc eoꝝ inūctiōes ſint ſicut oleū myrtinū⁊ maſticinū:⁊ oleū de ſummitatib⁹ vitiū⁊ darſiſaban⁊ oleū de coſto ſuper extremitates. ❡Deinde ille qui de eis eſt medicatus q̇eſcat media hora:et preparetur vomitui cum penna:deinde ſumat in potu aliquid de abſynthio. ❡Et fortaſſe eſt neceſſarium inungere eos in balneo cum ſubtiliatiuis reſoluentibus in quibus cadunt nitrum et ſulphur et bacce lauri et glutinum carpentariorum: immo ſynapis et origanū et piper ⁊ macropiper⁊ piretrū⁊ ſtapbiſagria⁊ ſynapis⁊ aloes⁊ calamētū:⁊ emplaſtrare eos ſuꝑ iūcturas eoꝝ: imo for

taſſe eſt neceſſariū qđ eſt ſicut euforbiū: ⁊ illđ quādo p̄cipitur eis vt balneentur ꝑpter reſolutionē ſuꝑfluitatū eoꝝ ⁊ ꝑpter ſudorē ipſoꝝ inunctio enim eorū eſt canon in curatione ipſoꝝ: ⁊ qn̄qꝫ iunguntur fricando cū tyriaca ⁊ ſcellite ⁊ alefangiē: ⁊ fortaſſe eſt neceſſariū iungere cum huiuſmodi in ſole calido. ¶ Et melior ablutionum eorū in balneo eſt aqua in qua decoquitur fenugrecū cū ſapone bono. ¶ Et oportet vt alienef leproſus a coitu penitus. ¶ Res vero que in potu tribuūtur multe ſunt: nā de melioribꝰ medicinis ē tyriaca minor facta cum carnibꝰ vipere: ⁊ tyriaca diateſſeron ⁊ alaſmenā ⁊ diaſulfur. ¶ Et qn̄qꝫ fit caputpurgiū cū iſtis etiā: ⁊ vt i potu ſumāt de trociſcis tyri etiā ſol' auř. ʒ. in vnc. vini groſſi aut paſſi ⁊ trociſcis ſquille iteꝝ. ¶ Et ſcias ꝙ caro vipere et illud in quo eſt virtꝰ eiꝰ eſt de nobilibꝰ medicinis ei. ⁊ nō opꝫ vt ſit vipera de luto aut littoralis aut de locis humidis: qm̄ in ea ſm̄ plurimū eſt parū iuuamenti. Et de illis que plurime eſt malitie eſt illa que ſitim facit cum qua eſt ꝑditio imo eligaf mōtana p̄cipue alba: ⁊ abſcindanf capita earum ⁊ caude vice vna ſubito ⁊ tūc ſi multiplicaf curſus ſanguinis: ⁊ remanent viue: ⁊ agitanf agitatione plurima tēpore longo: tūc iſte ſunt bone ⁊ ſi non dimittanf: ⁊ que ex eis ſunt conuenientes ſunt ille ex q̊bus plurimꝰ currit ſanguis ⁊ que ſunt plurime agitationis: ⁊ poſt decollationē mūdificenf ⁊ decoquanf ſicut dicemus tibi ⁊ comedatur ex eis ⁊ iure ipſarum. ¶ Et ex potatione quidem vini in quo moritur vipera aut viuit iam ſanati ſunt q̊dā accidētaliter aut intentione interficiēdi ex eo q̊ in potu tribuit vt moriaf ille leproſꝰ ⁊ q̊eſcat: aut q̊eſcat ab eo: aut fit illud obediēdo ſomno: aut viſioni: et ſal vipere iuuatiuꝰ ē iterū. ¶ Elixatio aūt vipere ē vt ſumaf vipera abſciſſis extremitatibꝰ mūdificata a viſceribꝰ deide elixef cū porris et aneto ⁊ cicere ⁊ ſale pauco decoquaf cū aq̄ plima donec diſſoluatur: ⁊ ſumāf oſſa eiꝰ: tūc ab ea ⁊ mūdef caro ipſiꝰ: ⁊ def ad comedēdū caro eiꝰ: ⁊ ſorbeaf ius ipſiꝰ: ⁊ ponanf oſſa eiꝰ tūc ſuꝑ micas panis deſſimila: ⁊ fortaſſe p̄ijcif cū ea aliq̄d de pullis colūbarum donec bona fiat. ¶ Et huiꝰ q̊dē regiminis iuuamētū fortaſſe nō apparet in p̄ncipio deide appꝫet ſubito: ⁊ fortaſſe añcedit ſanitatē ſeꝑatio rōis diebus aliquot. ⁊ ſignū appꝫitiōis iuuamēti eiꝰ: ⁊ applicatio ad horā in qua opꝫ vt abſtineaf ab adminiſtratiōe eiꝰ eſt vt incipiat leproſꝰ inflari: q̄re inflaf deide fortaſſe ꝑmiſcef ratio eiꝰ: poſtea excoriaf: deide ſanaf. Cū ergo nō patif ſcotomiā nec ꝯinflaf: tūc iteref ſuꝑ eū regimē vice alia. ¶ Et de illis q̄ narrata ſunt ad illū eſt vt ſumaf ſerpēs niger excoriatꝰ ⁊ ſepeliaf donec ieo fiāt vermes ⁊ extrahaf cū vermibꝰ ſuis ⁊ exiccef ⁊ def in potu illi ſuꝑ quē ſuꝑfluit lepra ex eo tribꝰ diebꝰ oī die pondꝰ. ʒ. ſ. cū ſirupo de melle. ¶ Et inūctio iteꝝ cū eo in quo eſt virtus vipere ē iuuamētū ei ſicut oleū in quo decoq̄f ⁊ ſicut hoc medicamē. ¶ Sumaf niger excoriatꝰ: ⁊ ponaf in olla et fundaf ſuper ipſum de aceto forti vnc. viij. ⁊ de aqua vn. I. ⁊ de capſia humida ex

¶ Et cũ ſcrofule ſunt magne: tũc plagarij alienãt ſe a curatione ea-
rũ cũ ferro ꝛ medicamine acuto: ꝛ illud eſt de illis q̃ ducũt ad vlce-
rationẽ eaꝝ ꝛ ipſaꝝ corruptionẽ: ꝛ eſt neceſſariũ in h mõi vti euacua
tione ꝛ mundificatione cibi: ꝛ adminiſtrare medicinas reſolutiuas
ſup eas cũ facilitate. ¶ Et iã inuenim⁹ empl'm apoſtolicon rela tuȝ
ad xp̄ianos in ſcrofulis mortalib⁹ ruptis ſanatiõis magne: ſed cuȝ
facilitate ꝛ lenitate. ¶ Et de empl'is calefacientib⁹ ſcrofulas ẽ em
pl'm diaq̃lon. ꝛ qñq; pmiſcent̃ cũ hoc empl'o medicine alie quas po
ſuit Hyppo. ſicut radix lilij ꝛ pprie cũ pprietate q̃ eſt in ea ꝛ ſicut ſter
cus capraꝝ ꝛ ouiũ ꝛ ſicut naſturtiũ ꝛ radix cucumeris aſinini: ꝛ vue
mõtane ꝛ ficus q̃ cadũt ante maturationẽ albe aut farina fabaꝝ ꝛ
amigdale amare ꝛ bdeliũ ꝛ aggregẽtur ad illud ꝛ adminiſtrent̃.
¶ Et de empl'is bonis eſt empl'm hmõi. ℞. farine fabaꝝ et ordei et
piguedinis porci ꝛ rizi omniũ. añ. partẽ. j. ꝛ radicis colloq̃ntide ꝛ a
laminis iameni ꝛ radicũ lilij ꝛ picis humide olȝ. añ. ad ptẽ. ß. aggre
getur illđ cũ oleo antiquo cũ pinguedine frixa poſt liquefactionem
pinguedinis ꝛ picis in oleo. ¶ Et cõfert empl'm bonũ reſoluens du
ritiẽ in hebdomada ꝛ in eo qđ eſt minus ea in trib⁹ dieb⁹ qđ Gale.
narrauit in catagenis. ℞. ſinapis ꝛ ſe. vrtice ꝛ ſulfuris. ꝛ ſpume ma
ris ꝛ ariſtologie et bdelij. añ. vnc. ß. ammoniaci ꝛ olei antiq̃ ꝛ cere.
añ. vnc. ij. ¶ Et de medicinis q̃ ſuper eas ponunt̃: eſt pix ↄfectis cuȝ
ea ficub⁹ aut cũ ſquilla aut cõfecta cũ ea radix caulis contrita ꝛ ra-
dix capparis cũ bdelio ꝛ lupini cũ aceto ꝛ melle cũ ſirupo acetoſo et
ſtercus vaccinũ aggregatũ vel decoctũ cũ aceto aut, oĩa iſta cũ adi-
pe porci aut cũ oleo. ¶ Medicamen bonũ fenugreci ptes. 4. calcis
nitri amboꝝ. añ. par. j. aggregent̃ cũ melle. ꝛ iteꝝ radix cucumeris
aſinini ꝛ folia lauri cũ glutino albotin aut cinis amboꝝ aggregat⁹
cũ eo. ¶ Et iteꝝ aggregẽtur farina horobi ꝛ ſtercus capraꝝ ꝛ ouiũ
pprie mõtanaꝝ cũ vrina infantis ꝛ fiat linimentũ. ¶ Et iteꝝ hoc
medicamẽ myrrhe. x. ammoniaci. vij. ꝛ dibic. j. euiſci quercini glan
diu ȝ. v. galbani olei de beſahar: ſordiciei aluearij apuȝ. j. terat̃ to-
tũ. ¶ Et iterũ aggregent̃ in mortario aldibic preparatum ꝛ reſina
ꝛ ſint pro omni lib. galbani. vnc. iij. aggregetur illud: et eſt linimen
tũ bonũ. ¶ Et de medicinis bonis ſunt cere gũmi pini adipis por-
ci nõ ſalite praſſij et floris eris ptes equales fiat ex eis linimẽtũ.
¶ Et iteꝝ reſine dactiloꝝ corticũ eris. añ. partes. ij. aluminis iame
ni arſenici oĩm. añ. partes. 4. ſumat̃ ex eis linimẽtũ. Et de medici-
nis bonis ẽ medicamen de hitran: et medicamen cucumeris aſini-
ni et medicamen de cõdiſi. et medicamen nominatũ ſandaros ꝛ me
dicine facte cuȝ ſerpentib⁹ et ſingularis ex eis eſt vt ſumat̃ ſerpens
mortu⁹: et pijciat̃ in vas lutatũ luto ſapiẽtie ꝛ dimittat̃ in furno de
laterib⁹: deindel pijciat̃ cũ equali quãtitate ſui aceti pmixti cũ mel
le ſm medietatẽ. ¶ Et de medicinis bonis eſt medicamẽ de cordu-
meno: ꝛ naſturtio et fimo colũbino cũ oleo: ꝛ oĩa lenitiua ſunt iterũ.

ſingulari a. Et ſimiliter farina borobi cum eis ⁊ ſola cũ aceto ⁊ cum melle ⁊ cũ pice ⁊ cera ⁊ oleo. Et iterũ ſumantur vue mõtane ⁊ nitrum ⁊ reſina ⁊ farina borobi ⁊ aggregentur cũ aceto ⁊ melle: aut accipe radices liliȷ ⁊ ſe. lini ⁊ infundantur in vino ⁊ ponãtur in eis ambob⁹ poſt illud fimi colnmbini q̃titas quã exigit illud quod preſens eſt et fiat ex eis quaſi emplaſtrũ ⁊ eſt mirabile. Et iã experta ſunt vrina cameli arabici ⁊ anodatuȝ eius emplaſtrũ aut epithima cõmixtis cũ eis medicinis que ſunt ad ſcrophulas ⁊ fuerunt iuuatiua. Et al mugat eſt ex epithimatibus mirabilibus. Et exiſtimauerũt q̃daȝ ⁊ eſt alkindus ꝙ meſſes cornu caprini qñ aduritur ⁊ bibiẽ hebdomada vna oĩ die pondere. ʒ. ij. video ꝙ non opȝ fieri in omni menſe hebdomada vna. ¶ Et ſcias ꝙ de ſcrophulis ſunt in q̃bus ẽ cãcerofitas ⁊ hmõi quidẽ opȝ vt cõficiãtur medicine calide ꝑdicte cum oleo roſ. ⁊ dimittãtur per dies aliquot ⁊ adminiſtrentur. ¶ In ſcrophulis aũt q̃ ſunt calide cõplexionis nõ opȝ vt ſuꝑflua ſit adminiſtratio medicinarũ acutaꝝ: immo ſufficit eis qđ eſt ſicut ſauich de tritico cũ aqua coriãdri. Et fortius illo eſt myrrha cũ duplo ſui de licio ꝯfecta cũ aqua coriãdri: ⁊ regimen in hoc vt vincat aqua coriãdri aut vincat medicamẽ aliud ſm ꝙ preſens eſt ⁊ neceſſariũ facit vehemẽtia inflationis aut paruitatis eius. Et de illis q̃ ꝯferũt eis eſt vt fiat ſternutatio cum oleo de nucleis perſicoꝝ excorticatoꝝ aduſtorũ. Qđ ſi neceſſariũ fuerit in curatiõe ſcrophularũ vti ferro opȝ tunc vt ſit adminiſtratio eius in ſcrophulis vicinãtibus venis pluribus ⁊ venis pulſatilibus ⁊ neruis cũ cautela ⁊ defenſione. Homo eñ quidam errauit cũ perforaret quaſdam ſcrophulas ⁊ obuiauit ramo neruoꝝ reuerſiuoꝝ: quare deſtructa eſt vox ⁊ iaȝ accidit ⁊ nõ inueniret neruum: ſed detegeretur cum frigori. quare corrupta eſt complexio eius ⁊ deſtructa eſt eius operatio vſquequo redit ad ipȝ eius complexio cum calefactione. ¶ Et fortaſſe errauit et inuenit alguidegi: et deterior alguidegi in hoc: ⁊ eſt illa que eſt profundior: quapropter cum excoriatur ex latere ſaluo oportet vt ſumãtur ſcrophule ⁊ deſtruatur quod reſiduum eſt cum medicamine acuto ⁊ nõ perueniat lateri leſio.

¶ De apoſtematibus duris. Ca. ii.

Apoſtema durũ noĩatũ ſephiros qđ purũ ẽ: ⁊ eſt illđ cui nõ aſſociatẽ ſenſ⁹ neqȝ dolor ⁊ ſi remanet cũ eo ſenſ⁹ ⁊ dolor puus: tunc nõ eſt ſephiros purũ: ⁊ purũ quidẽ ⁊ nõ purũ cũ quo eſt ſenſus quidã eſt priuans dolorẽ. ¶ Et ſephiros aut fit a melãcholia feculẽta ſola radicali ⁊ color ei⁹ eſt cineriti⁹: aut melãcholia ꝯmixta cũ flegmate ⁊ color eius eſt decliuis ad colorẽ corporis: ãt ex flegmate ſolo qđ induratum fuit. ¶ Et puri quidem color vt multũ eſt color plumbi ⁊ eſt vehemẽtis tenſionis ⁊ duritiei ⁊ fortaſſe ſupereminent ei pili: et hoc eſt illđ cui nõ eſt ſanitas: ⁊ eſt quoddam ex eo cuius color eſt color corporis: ⁊ permutatur de membro ad aliud ⁊ noĩatur fermos: ⁊ qñqȝ

eſt cũ dolore corporis durum magnũ qḋ nõ ſanatur neq̃ permutã-
tur vnq̃. ¶ Et omne ſephiros aut incipit apparere paulatim ꝛ ad
ditur aut ↄuertitur ex flegmone aut heriſipilla aut exitura in loco
vacuo: ꝛ cũ plurimũ accidit durities in viſcerib⁹ nõ accidit niſi poſt
apoſtema calidum qñ curantur cum infrigidantibus viſcoſis ex me
dicinis ꝛ cibis. ¶ Et qñq̃ cancerat ſephiros ꝛ ꝓpinquitas ſephi-
ros ad cancrũ ꝛ elongatio eius ab eo eſt ſm mutitudinẽ inflãmatio
nis eius ꝛ paucitatẽ ꝛ apertionẽ pulſationis in eo ꝛ occultationẽ ei⁹
ꝛ apertionẽ venarum in circuitu eius ꝛ nõ apertionẽ earuꝫ.

¶ De cura. Ca. 12.

Oportet vt de eis a ſpatib⁹ illõ curetur cui eſt ſenſus: ꝛ vt ſit in-
ciſio poſt mũdificationẽ corporis cũ eo qḋ educit humorẽ fa-
cientẽ egritudinẽ: ꝛ fortaſſe eſt illa mũdificatio cũ flobothomia ſi eſt
ſanguis plurime nigredinis: ꝛ ſup illõ qḋ reſoluit ꝛ lenit ſimul: ꝛ nõ
curet cũ eo qḋ reſoluit ꝛ exiccat tñ: qm̃ illud perducit ad vehemen-
tiã lapideitatis ꝓpter exiccationẽ groſſi ꝛ reſolutionẽ ſubtilis. Et
opꝫ vt ponant curationi eius due reuolutiones: reuolutio reſolutio
nis cũ lenitate cum eo qḋ nõ exiccat plurimũ: qꝛ oẽ reſolutiuum ſm
plurimũ exiccat ꝛ humectatiuum raro reſoluit: ꝛ opꝫ vt ſit gradus
eius in caliditate ex ſcḋo ad tertiũ ꝛ in exiccatione ex gradu primo.
ꝛ reuolutio alia lenificationis: ꝛ ſint iſte due reuolutiones ſucceden
tes. ¶ Et opꝫ vt membrũ famẽ pati cogatur in reuolutione reſolu
tionis ꝛ trahat nutrimẽtum ad eius oppoſitũ cũ motione illius op-
poſiti ꝛ exercitio eius ꝛ ipſius famelicatione ꝛ cibet in reuolutiõe le-
nificationis: ꝛ fiat ei cauſa appetendi nutrimentũ cũ fricatione ꝛ q̃
ſunt ei ſimilia: ꝛ liniatur cũ pice ꝛ diuerſificet neceſſitas in ꝟtute me
dicinarũ reſoluentiũ ꝛ lenificãtiũ ꝛ debilitate earum ſm raritatem
mẽbri ꝛ ipſius ſpiſſitudinẽ ꝛ vehemẽtiã duritiei ꝛ debilitatẽ eius. Et
iterũ cõpoſitio medicinarũ opꝫ vt aggreget inter duas virtutes.
¶ Et opꝫ ne multum vtãtur balneo qm̃ reſoluit ſubtile ꝛ aggregat
ſpiſſum: ꝛ nõ peruenit ad hũc finẽ vt leniat ſpiſſum. ¶ Et lenifican-
tia quidẽ quibus eſt reſolutio quedã ſunt ſicut adeps gallinaruꝫ ꝛ
anſerum ꝛ vitulorum et boum ꝛ ceruorum proprie et medulle eorũ
et adeps hirci: ꝛ aſini adeps eſt bona eis ꝛ adeps rapacium leonuꝫ
ꝛ vrſi ꝛ leopardi et adib et que currũt curſu eoꝝ de vulpib⁹ et lupis.
Et adipes rapacium ex auibus. ¶ Et oportet vt miſceantur cum
eis que ſunt ſicut ammoniacum ꝛ bdelium et galbanum ꝛ ſtorax et
maſtix quando preparantur ad reſoluendum et fiãt ſingularia. Et
de predictis adipibus melior eſt adeps leonum ꝛ vrſi. Et in mucila
gine fenugreci ꝛ ſemi. lini ſunt reſolutio et lenificatio. ¶ Et oportet
ne in iſtis adipibus et earum ſimilibus de mollificãtibus ſit ſal om
nino: quoniam ſal exiccat et indurat: immo oportet vt ſit eaꝝ ope-
ratio: operatio ſolis in cera que lenit et liquefacit et non peruenit
ad hoc vt exiccet. Et de lenificantibus iterũ in quibus eſt reſolutio

quedã ſunt bdellium ſicilienſe et oleũ antiquũ ⁊ oleũ de alcanna et oleum de lilio et galbanũ et laudanũ et ſtorax et yſopus humida et meliora eorũ ſunt q̃ ſunt minoris antiquitatis et exiccationis et vehementioris humiditatis: et iterũ maſtix alba appropinquat predictis. Et in oleo de alcãna et oleo de lilio et ficub⁹ et alkerua ẽ de reſolutione et lenificatione ſimul qḋ eſt ſupra ſufficientiã. Et de lenificãtibus quidẽ eſt vt ſumatur fex ſeminũ et fex aceti ⁊ ferueãt et effundatur poſt ebullitionẽ bonã ſup vtraſq̧ qḋ eſt ei conueniẽti⁹ et adminiſtretur. ¶ Et de medicinis bonis ad illud eſt vt ſumant̃ ſtercus aſini et radix euiſci et fiat ex ambobus linimentum: et ſi fuerit cũ ambob⁹ ſtorax erit melius Et iterũ quãdo apparet lenitas opꝫ vt liniatur cũ ammoniaco ſoluto cũ aceto forti dieb⁹ plurimis deinde redeat lenificatio aut galbano ⁊ oppoponaco aut ſumãtur galbanũ et ammoniacũ et bdelliũ et terantur oĩa et inuoluantur cum oleo de ben et oleo de lilio cũ aliquãtulo mucillaginis fenugreci et lini et fiat ẽplaſtrũ. Et ſordities balnei eſt ex medicinis vehemẽtis iuuamẽti qñ ponit̃ in emplaſtris apatum durorũ: et ſi nõ inuenit̃ ſordities balnei tũc adminiſtrentur loco eius aqua ci⁹ euiſci et nitrum. ¶ Et de emplaſtris bonis in hora reſolutionis ſunt empl'a q̃ ſunt ad ſcrophulas de illis q̃ diximus: et emplaſtra iulios et colophõ Et cũ apoſtema eſt vehementis groſſitiei tũc nõ ẽ excuſatio ab aceto: ipſum enĩ incidit: et debilitat virtutẽ mẽbri et ꝓprie cũ eſt neruoſum: qñ eſt vehemẽtius vacuũ a materia et dimittit eam cauſe imprimenti deforis. Uerum opꝫ vt fiat adminiſtratio aceti et intromiſſio eius in medicinis in fine rei nõ in eius principio: et vbi cadit vltimatio in lenificatione et cũ intromiſſione tepiditatũ lenificationis: et alleuietur in adminiſtratione aceti: et cũ nõ fit alleuiatio cũ aceto nocet neruis et ↄuertit in lapideitatẽ. Et medic⁹ tunc fit audacior in adminiſtrando acetũ cũ apoſtema eſt in mẽbro carnoſo ſicut id quod eſt in ſplene: et qñq̧ linit̃ loc⁹ cũ aceto et vaporat̃ cũ eo: deiñ conſequit̃ cũ epithimathe ſicut illḋ qḋ ẽ de oppoponaco: deiñ ãmoniaco: deiñ incipit cũ pauco leni poſtea addit̃ virt⁹: deide gradat̃ ad lenificationẽ. Et opꝫ vt adminiſtretur ſuper apa oleũ lene in quo non eſt ſtipticitas: ⁊ eſt magis conueniẽs q̃ aqua et proprie oleum de aneto factum cũ aneto humido. Et illḋ duritiei quod eſt in neruis et chordis curetur cũ inciſiuis. ¶ Et de curatiõibus bonis ad illud eſt vaporatio ex lapidibus ignitis. ſ. lapide molendini et meli⁹ quo fit vaporatio ab eo eſt cum aceto: ⁊ melior a quo fit vaporatio eſt marchaſita: ⁊ opꝫ vt ad hanc perueniatur ſummam in vaporando ⁊ ſuffumigando donec appareat ſudor: ⁊ quandoq̧ linitur cum marchaſita trita cum aceto ⁊ cõfert. Et oportet vt alleuiatio iterũ fiat in adminiſtratione aceti vt non ſeparetur ſubtile et induretur ſpiſſum: vt non corrumpat virtutem neruorum ſupflue et eſt in principio deterius ⁊ ponantur adminiſtrationi eius interpol

lationes in quibus eſt lenificatio: cum ergo incipies: tunc vapoꝛet membꝛum cū eis que diximus ⁊ liniatur tunc cū medicinis conuenientibus ⁊ vt illud fiat in membꝛo carnoſo eſt ſaluius.

❡ De duritie iuncturarum. Ca. 13.

Quandoq; accidit in iuncturis durities pꝛohibens moueri iuncturas cum facilitate: et non deſtruit ſenſum: ⁊ quādoq; eſt neruus cum quo eſt ſtupoꝛ aliquis. Et quandoq; eſt carnoſioꝛ et cura eſt cum eo quod ſciuiſti.

❡ De eis q̄ nominantur almiſmar. Ca. 14.

Almiſmar eſt nodus rotundus albus ſimilis capiti claui. Et plurimum quidem accidit ex percuſſione ⁊ poſt exituras et poſt curationē earum amplius multiplicantur in coꝛpoꝛe: plurimū eius accidit in pedibus et digitis pedum ⁊ in inferioꝛib⁹ ⁊ ledit intā tum q̄ pꝛohibet inceſſum: quare opoꝛtet vt ſectio fiat ſuper ipſum et extrahatur aut moueatur cum manu ſemper ⁊ annectatur ei plū bum: quādo taliter eſt q̄ nō eſt poſſibile vt extrahatur. Et plurimū quidem eius cum non curatur fit cancer.

❡ De cancro. Ca. 15.

Cancer eſt apoſtema melancholicum de melancholia aduſta a materia colerica in q̄ eſt materia colerica cū q̄ cōbuſta ē nō a pura feculenta. Et differt a ſephiros p̄ ſe cū doloꝛe ⁊ acuitate ⁊ pulſatione quadā ⁊ velocitate additionis ꝓpter multitudinē materie ⁊ inflāmationē: ⁊ ꝓpter illō qđ accidit in illa materia de ebullitione dum ipſa venit ad mēbꝛū. Et differt ab eo iterū p venas quas mittit in circuitu ſuo ad mēbꝛū in quo eſt quaſi pedes cancri: ⁊ nō ſunt rubee ſicut in flegmone: immo decliues ad nigredinem ⁊ obfuſcationē ⁊ viriditatē ⁊ iā diuerſificatur ab eo: qm̄ plurimū aduent⁹ ſui fit incipiendo ⁊ aduentus duri fit ꝑmutādo ex calido. Et differt a ſephiros quoniā eſt ei ſenſus ⁊ illi nō eſt ſenſus oīno. Et plurimū quidē accidit in mēbꝛis raris: ⁊ illud eſt in mollioꝛibus plus ſ. ī epate ⁊ in mēbꝛis neruoſis itez. Et in pꝛimis cū accidit eſt occulte diſpōnis: ⁊ qn̄ apparet cācer ambigit̄ eſſe ei in pꝛimis cū appet ſm̄ pl'm: deīn appent ſigna ei⁹. Et in pꝛimis cuȝ appet in pꝛincipio eſt ſicut faba q̄ dur⁹ rotūd⁹ fuſci coloꝛis in quo eſt caliditas quedā. Et cācer q̄dē eſt vehementis caloꝛis: ⁊ alius eſt p̄ui doloꝛis quiet⁹ ⁊ ali⁹ eſt qui perducit ad vlcerationem: qm̄ eſt ex melācholia que ē aduſtio ſanguinis ⁊ aduſtio colere pure ſolius: ⁊ ali⁹ eſt ſicc⁹ q̄ nō vlcerat̄ Et qn̄q; permutat̄ vlcerat⁹ ad nō vlceratū: ⁊ qn̄q; reducit eū ad vlceratū curatio eius cum ferro: ⁊ ponit ei labia groſſioꝛa ⁊ durioꝛa.

❡ Et r̄ q̄ hoc āpa ſit noīatū cācer ꝓpter vnā duaꝝ reꝝ aut ꝓpter ſuā tenacitatē cū mēbꝛo ſicut tenacitas cancri cū eo quod venat̄ āt ꝓpter formā ſuā in rotunditate ſua ſ3 pl'm cū doloꝛe ſup ⁊ egreſſio ne venarū que ſunt ſicut pedes eius in circuitu ipſius.

❡ De cura, Ca. 16.

Illud qđ opꝫ cauere de cura eius eſt: qm̄ cū incipit fortaſſe eſt poſſet prohibeatur ne addatur ſup illđ qđ ipſe eſt: ⁊ ꝯſeruetur ita ꝙ nō vlceretur: ⁊ accidit in q̄buſdā hoīs vt ſanetur incipiēs: ꝯfirmatus vero nō. ¶ Et multotiēs quidē accidit cācer interius occultus ⁊ eſt rectificatio in eo ſm̄ qđ dixit optim⁹ Hyppo. vt nō moueatur: qm̄ ſi mouetur fortaſſe pducit ad mortē: ⁊ ſi dimittitur ⁊ nō curatur fortaſſe plongatur ſpaciū cū ſalute quadā: et proprie qn̄ rectificātur cibi ⁊ ponunt de illis q̄ infrigidant et humectāt et generāt materiaꝫ ſaluā ſicut aqua ordei ⁊ alredradu parui ⁊ vitelli ouoꝝ ſorbibiliū ⁊ ſimilia illis. ¶ Et qn̄ eſt illic caliditas: tūc detur lac vaccinū ſtatim cū extractū eſt butyrū: et colatur et qđ ſumitur ex olerib⁹ hūidis vſq; ad cucurbitā. ¶ Et fortaſſe ſufferūt cancri parui ſectionē: nā ſi poſſibile eſt vt deſtruātur cū aliquo: tunc nō eſt poſſibile vt deſtruātur niſi per inciſionē vehemētē: vt ex toto aſſumatur mēbrū inuadēs qđ eſt in circuitu ei⁹: incidēdo ipm̄ ex circūdāte apa eradicādo oēs venas q̄ imbibūt ipm̄ ita vt nō remaneat de eis aliqđ: et currat poſt illđ ex eis ſanguis plurimus: et iam anteceſſit mūdificatio corpis p ſolutionē ventris ex materia mala ⁊ flobothomiā: deīde ꝯſerua eū faciēdo eū ſtare ſuper cibos bone quātitatis et qualitatis et cōfortatione mēbri ad expellēdū q̄uis inciſio in pluribus hoīs addit ei malitiā ¶ Et fortaſſe indiget poſt inciſionē cauterio. ¶ Et fortaſſe erit in cauterio timor magn⁹ et illud erit qn̄ fuerit cancer ppe mēbra principalia et nobilia: et iā narrauit quidā primoꝝ ꝙ medicus quidā incidit māmillā cāceroſam radicit⁹ et cācerata eſt altera. Dico ꝙ poſſibile fuit ſi fuit illđ in via cancerandi: qm̄ inuenit illam egritudinem: et poſſibile fuit vt eſſet ſm̄ ſemitā permutationis: et eſt magis apparens.

¶ De rememoratione regiminis ſoluendi ipm̄. Cap. 17.

Sumat in potu multis vicib⁹ inter quas ſint dies pauci quaq; vice quattuor aureos epythimi cū aqua caſei: aut aqua mellis: aut decoctionē epythimi in ſirupo aceto. Et ei q̄ ex boib⁹ eſt fortis detur hiera ellebori.

¶ De rememoratiōe medicinaꝝ localiū ad cancrū. Cap. 18.

Per medicinas locales ad cācrū requirunt quattuor intētiones ſcꝫ deſtructio cancri penit⁹ ⁊ eſt difficilis: ⁊ phibitio additiōis: ⁊ phibitio vlceratiōis: ⁊ curatio vlcerati. ¶ Et in illis qb⁹ q̄ritur deſtructio cācri penit⁹ itur ꝟſus illđ in quo eſt reſolutio ei⁹ qđ collectū eſt de mā mala ⁊ expulſio ei⁹ qđ pparatū eſt ad colligēdū in mēbro de ea: ⁊ ſi fuerit vehemētis ꝟtutis ⁊ motiōis tūc dimittatur: nā illđ qđ de medicinis forte eſt addit cācro malitiā: ⁊ ſimiliter oꝫ itep vt alienētur in eis mordicatiua: ⁊ pter illđ ſunt medicine bone ei in mineralib⁹ ablutis ſicut tutia abluta: et miſceantur cū ea qm̄q; de oleis: ſicut eſt oleū ro. ⁊ oleū de keiri. ¶ Ad illud vero qđ prohibet

additionē peruenit cū abſciſione materiei ⁊ refectione cibi ⁊ confor
tatiōe mēbri ⁊ cū medicinis repercuſſiuis notis: ⁊ adminiſtratiōe lini
mentorum mineralium ſicut linimentum. fricatiōis lapidis molē
dini ⁊ lapidis cottis: ⁊ ſicut linimentū factū ex fricatiōe ei⁹ qđ reſol
uitur inter talbulā ⁊ manichā de plumbo in hūiditate effuſa ſuper
tabulā que eſt ſicut oleū ro. ⁊ ſicut aqua coriandri ⁊ iterꝫ emplaſtra
tio cū acreſta trita eſt bona iuuatiua. ¶ Et illa quib⁹ queritur ꝓhibi
tio vlcerationis ſunt linimēta ꝑdicta ad ꝓhibēdā additionē cū nō
fuerit in eis mordicatio: oīa enī ea ſunt iuuatiua ⁊ ꝓprie qñ miſcē
tur cū fricatiōe ꝑdicta q̄ fit ex piſtello ⁊ tabulis plūbeis: qñ eſt cōfri
cata terra ſigillata aut bolū armenū: aut oleū antiquū ⁊ aqua ſem
peruiue ⁊ ceruſa cū ſucco lactuce aut mucillagine pſilij ⁊ ceruſa et
plumbo: qñ eſt ꝯpoſitio bona. ¶ Et de eis q̄ ſunt iuuatiua eſt em
plaſtratio cū cancris fluuialib⁹ recentib⁹ ⁊ proprie ꝯū climia. ¶ De
illis autē q̄ in curatiōe vlcerati ſunt bona eſt vt aſſiduetur pann⁹ lini
infuſus in aqua ſolatri ſup eū: et quotiēs fortaſſe exiccatur madefiat
deſuper cū aqua ei⁹. ¶ Aut ſumatur medulle tritici: ⁊ olibani ⁊ ceruſe
de plūbo oīm pondus. ℥. ſ. ⁊ terre ſigillate ⁊ boli armeni ⁊ aloes ablu
ti oīm añ. ℥. 2. aggregentur iſta et terātur: ⁊ adminiſtrentur ſup hūidū
pulueres et ſup ſiccū emplaſtrū factū cū oleo roſ. ¶ Et qñq3 cōfert
eis cinis cācri cū cerato cū oleo roſ. ⁊ meli⁹ eo eſt cui admixtū ē equa
le ei de climia: et qñq3 ꝯfert in eo medicamē de tutia aut tutia ablu
ta cū aqua portulace aut mucillagine pſiliū.

¶ De apoſtematibus ventoſis ⁊ inflationibus lacertorum. Cap. 19.

DE apoſtematibus ventoſis aliđ eſt qđ fit a vapore leui: et ſi
milatur eſtuationi ⁊ currit curſu ei⁹: et aliud eſt qđ fit a vapo
re ventoſo: ⁊ noīatur inflatio ⁊ eſt ei impulſio et viciſſitudinaria ac
ceſſio: et fortaſſe ꝑcutit percuſſiōe manus et ꝓprie qñ inuenit ſpa
cium ad qđ aggregantur ſicut ſtomach⁹ et inteſtina: et qđ eſt inter
pāniculos circundantes oſſa: ⁊ inter oſſa circūdata lacertis ⁊ inter
lacertos: ⁊ ſimiliter qđ circūdat chordas: et fortaſſe nō reſoluit ſpa
cia immo ſubtiliat membra cōiuncta ⁊ reſoluit ea: ⁊ generat in eis
qđ facit neceſſariū diſrumpere ea.
¶ Et vētoſitas remanet ⁊ retinet ꝓpter ſpiſſitudinē ſuā ⁊ ꝓpter groſ
ſitudinē ſuam: et ꝓpter ſpiſſitudinē ei⁹ qđ cōtinet eam ⁊ cōſtrictio
nem pororꝫ. ¶ Et qñq3 exiſtimat homo ꝙ ſuper membrū eius ſicut
genu ſit apoſtema indigēs perforatione: quare perforat ipſum ⁊ egre
ditur ventoſitas tantum.

¶ De cura. Cap. 20.

ILlius aūt qđ eſt ſimile eſtuationi cū augmēto loci curatio eſt
genus curationis ei⁹. ¶ In inflatiōis ꝟo curatiōe eſt neceſſa
riū ꝙ cutem ingrediatur ⁊ reſoluat illud qđ eſt in ea: et ſit poſſibile
vt ſit ei ſup locū mora ſpacij lōgi et eſt neceſſariū vt ſit in fine ſubti

liationis vt firmet ſubtilitas partiũ eius ex ꝓfundatione vltima.
¶ Et fortaſſe indiget poſitiõe vẽtoſaꝝ abſ ſcarificatione vt car-
minet vẽtoſitas. ¶ Et de medicinis eius localibus ſunt olea calida
ſicut oleũ ſubtiliũ partiũ in quo decocta ſunt ſicut ruta: ⁊ cuminũ
¶ Et de ſeminibus ſubtiliãtibus ſemẽ apij aniſi: ⁊ ameos ⁊ q̃ ſimi-
lãtur illis. ¶ Et de emplaſtris reſoluẽtib⁹ ⁊ ꝓprie ꝓpter illȯ quod
cadit in mẽbris chordoſis et lacertoſis eſt illȯ qȯ recipit ſorditiem
balnei q̃ ponat cũ aq̃ in patella calcis nõ extincte ſm quãtitatem q̃
ꝓueniat ex ea ſpiſſitudo luti: et liniãtur cũ eo: ⁊ q̃nq; faciũt ex vino
et calce emplaſtrũ equale bonũ. ¶ Aliud. ſumat yſopus ſicca ⁊ terat
et pulueriȝet ſup ceratũ factũ ex cera: et oleo anetino: ⁊ fiat empla-
ſtrũ ad liniẽdũ. ¶ Et in eo qȯ accidit ex inflatiõe in lacertis ꝓpter
attractionẽ q̃ accidit eis: opꝫ vt aliẽnẽtur medicine calide valde ⁊
acute ne refugiãt mẽbra ex eis ⁊ terãtur imo q̃n medicãtur cũ reſo
lutiuis: tũc miſceatur cũ eis aliq̃d de ſedãtibus dolorẽ: ⁊ illud eſt ſi
cut curatio tua quã ſcis cũ eo qȯ eſt ſicut rob ꝯceſſum cũ oleo l quo
infuſa eſt lana yſopi. ¶ Et ſi fuerit caliditas aliq̃: tunc cũ oleo roſ.
infuſa in eo lana yſopi ſoluta in eo aqua yſopi humide. Et admi-
niſtrẽtur oĩa illa tepida ad caliditatẽ decliuia: ⁊ nõ ꝑmittant infri
gidari: q̃m frig⁹ nocet hm̃õi. ¶ Quod ſi fuerit illic dolor ex princi
pio: tũc adminiſtrẽtur deſuꝑ olea in quibus eſt ſedatio doloris cũ
ꝓhibitiõe aliqua ex principio ſicut oleũ viola. ⁊ roſa. cũ ꝟtute olei
anetini. ¶ Et q̃n inuenitur aliqua alleuiatio ponat in medicinis
illud in quo eſt additio virtutis ad reſoluendũ ſicut nitrũ ⁊ acetũ:
et deinde ſicut cinis ⁊ ẽplaſtra reſoluẽtia: ſicut ẽplaſtrũ ꝑdictum.

¶ De vena medeni. Cap. 21.

EStet accidat ſuꝑ partẽ corꝑis puſtula q̃ dã inflãs: deinde ve
ſicat: poſtea egreditur ex eo quiddã rubeũ ad nigredinẽ decli
ue: deinde nõ ceſſat ꝓlongari ⁊ ꝓlõgatur: ⁊ fortaſſe eſt motus volũ
tarius ſub cute ac ſi eſſet motus aĩalis: ⁊ quaſi in veritate ſit ꝟmis
donec exiſtiment quidã ꝙ ſit aĩal qȯ gñatur. ¶ Et exiſtimãt q̃dam
ꝙ ſit ramus villi nerui per vehementiã groſſitudinis. ¶ Et pluri-
mum quidẽ accidit in cruribus. et ego iã vidi eaꝫ ſuꝑ manus ⁊ ſuꝑ
latus. et multiplicat in infantibus ſuꝑ vtrũq; latus: ⁊ q̃nq; extendi
tur: et abſciditur: ⁊ magnificatur in ea labor et dolor: immo ꝑ ſpa
ciũ dolet: et ſi nõ incidatur. ¶ Et Gale. quidẽ dixit: ꝙ nõ fuit com-
prehenſum: ex eſſe eius aliquid manifeſtũ ſuper quod ſit innitendũ
q̃m ipſe nõ vidit eã oĩno. ¶ Et dixit ꝙ cauſa eius eſt ſanguis calid⁹
malus melancolicus aut flegma aduſtũ aduuatũ cum vehemẽtia
ſiccitatis complexionis. ¶ Et fortaſſe generãt eã quedã aque ⁊ ole
ra cum proprietate que eſt in eis: et de cibis qui plurimum generãt
ea eſt ille qui eſt calid⁹ ⁊ ſiccus: et quanto plus fuerit materia a qua
generat acutior erit dolor vehementior: et fortaſſe accidit in corꝑe
vno in locis quaſi quadraginta eius: aut quinquaginta: ex qua tñ

euadet cũ curatione. ¶ Et minoratur in corporibus hũidis ⁊ aſſuetis balneationibus ⁊ cibis hũidis ⁊ aſſuetis vino cũ mẽſura: ⁊ plurimũ quidẽ generatur in medena: ⁊ ꝓpter hoc ꝓportionãtur ei: et gñatur etiã in terra coraſceni ⁊ alijs: et multiplicantur iterũ in terra egypti et in terris alijs.

¶ De cura. Cap. 22.

SOllicitudo ꝗdem ei⁹ in terra in qua generatur ⁊ cibi ex ꝗbus generatur in quib⁹ eſt materia q̃ eſt cauſa ei⁹ illud eſt cũ euacuatiõe ſanguinis mali flobotbomando ex baſilica aut ex ſaphena ſm locũ ⁊ mundificatiõem ſanguinis cũ eis q̃ ſunt ſicut ſirupus de mirabola. ⁊ decoctio epitbimi: ⁊ potare pillulas cochias ꝓprie et adminiſtratio trifere facte ex ſene ⁊ fumoterre ⁊ humectatio corpis cũ cibis humectantib⁹ ⁊ balneatiões ⁊ reliquum regimen humectatiuũ notũ. ¶ Uerũ cum apparet eſſe ei⁹ in primo apparitionis eius tunc rectũ eſt vt adminiſtreẽ regimen mẽbri cũ emplaſtris infrigidantib⁹ ⁊ humectãtib⁹: ſicut ſunt ſucci frigidi noti cũ duob⁹ ſandalis ⁊ camphora poſt mundificatiõem corpis ⁊ adminiſtrationẽ iterum factã cũ miſſione ſanguiſugarũ ſup locũ. ¶ Et de epitbimatibus bonis eſt epitbima ex ſandalo ⁊ aloe ⁊ camphora aut myrrha ⁊ pſiliũ ⁊ lac dulce. ¶ Si aũt nõ ſeparaẽ ſꝫ incipit cadere fortaſſe prohibet eã ⁊ aufert eã et alleuiat labores in ea ſi bibat patiens eã ſm cõtinuitatẽ tribus diebus omni die pondus.ℨ.ij.aloes: aut bibat de eo in die.i.ℨ.ϛ.in ſcdo.ℨ.j.in tertio.ℨ.j.⁊.ϛ.tribus diebus: ⁊ liniaẽ ſuper eã aloes aut liniaẽ ſup aurificiũ eius hũiditas aloes hũidi viſco ſi. ¶ Et ſimiliter in principio cũ egreditur ſi nõ curaẽ de ea ⁊ egreditur tũc rectũ eſt vt preparẽ ei qđ ſtringat eã: ⁊ ſup qđ reuoluaẽ cũ facilitate paulatim: donec egrediatur vſqꝫ ad finẽ ſui abſqꝫ inciſione: ⁊ melius eſt plũbuꝫ ſup qđ inuoluitur: ⁊ fit ſufficiẽtia ſup grauitatẽ eius in attractiõe eius: qm̃ attrahitur cũ facilitate et non abſcinditur. ¶ Et ſit ſtudiũ tuũ in alienatione egreſſionis eius vt incipias ⁊ extenues mẽbrum ⁊ rarifices ipſum cum embrocis ex aqua calida ⁊ mucillaginibus infrigidantibus et oleis lenificantib⁹ frigidis ⁊ ſubtilis caliditatis: ⁊ que currunt curſu eius vt facilis fiat exitus eius. ¶ Et fortaſſe nõ ſit facilis per illud: immo idiget eis q̃ ſunt linimentũ cum oleo de keiri: immo ſambacino: immo oleo de ben: ⁊ vt adminiſtretur ſuper ipſam emplaſtrum de pice: ⁊ ſi exiſtimatio fecerit neceſſarium vt perforetur vt egrediatur cum totalitate ſua ⁊ non fuerit qđ prohibeat: perforetur et extrahaẽ: ⁊ ſi egreſſio eius cũ extractione predicta nõ fuerit facilis ⁊ perforatio ipſius non fuerit poſſibilis: tunc putrefac eam cum butyro putrefiet enim tota et egredietur. ¶ Et caue ne adminiſtres calida ex medicinis: quoniam fortaſſe peruenit ad eſtiomenum. ¶ Et quando aſſiduatur ſuper poſteriora eius fricatio cum ſale paulatim: et illud fit recto cum facilitate: et ex egreſſione eius cũ ſubtilitate egreditur cuꝫ

totalitate ſua⁊ proprie quādo ſcindit aut penetrat quod eſt poſt ip
ſam ⁊ intromittitur ſtilus ſub ea illic⁊ expellitur: ⁊ aſſiduatur abſter
ſio cum ipſa egreditur cum ſale paulatim: ⁊ cum facilitate: nam cū
illud ſit cum ea egreditur tota. ¶ Quod ſi incidatur ⁊ redit: non erit
excuſatio quin perforetur niſi inueniatur modus alius: deinde egre
diatur cum facilitate et curetur locus cura vulnerum.

¶ Tractatus tertius de lepra.

¶ Quid ſit lepra ⁊ cauſa eius. Cap. j.

LEpra eſt infirmitas mala proueniēs ex ſparſiōe colere
nigre in corpore toto: quare corrūpitur cōplexio mēbro-
rū et forma ipſorū et figura eorū et fortaſſe corrūpit
in fine ei⁹ ipſorū continuitas: ita vt corrodātur mem
bra et cadāt caſu qui fit ab vlceratione. ¶ Et eſt ſicut
cācer cōis corpi toti: fortaſſe eſt vlcerat et fortaſſe nō
vlcerat. ¶ Et eſt aliqua q̄ cum patiēte eam manet tpe longo valde.
¶ Et melācolia quidem quādoq̄ expellitur ad membrum vnum et
facit accidere duritiem: aut ſephiros: aut cācrum ſecundum diſpo
ſitiones ſuas. Et ſi fuerit ſubtilis dominans prouenit eſthiomenus:
et ſi expellitur ad ſuperficiem cutis, eueniet illud quod nominat alba
ras ⁊ morphea nigra et impetigo et his ſimilia. Et quādoq̄ ſpargi
tur in corpore toto: et tunc ſi putrefiat prouenit febris melancolica.
et ſi conculcetur et non putrefiat: eueniet lepra. ¶ Et cauſa eius effi
ciens antiquior eſt malitia complexionis epatis declluis valde ad ca
liditatem ⁊ ſiccitatem. quare adurit ſanguinem in melancoliam:
aut complexio corporis totius: aut ſunt ambe ita q̄ faciunt ſangui
nem acquirere per cauſas ſuas frigus. ¶ Et cauſa eius materialis
ſunt cibi melancolici et cibi flegmatici: iterū quando componitur
in eis ſatietas nauſeatiua: aut operatur in eis caliditas quare re-
ſoluit ſubtile et ponit ſpiſſum melācoliam ⁊ repletiones: et comeſtio-
nes ſuper ſatietatem ſunt ad hanc eandem intentionē. ¶ Et cauſe
eius iuuatiue ſunt oppilatio pororum: quare prefocatur calor inna
tus: et infrigidatur ſanguis et ingroſſatur: et proprie quando ſplen
eſt oppilatus debilis non attrahit: neq̄ poteſt mundificare ſangui-
nem ex humore melancolico: aut eſt virtus expulſiua in viſceribus
debilis ab expulſione illius in venas ani et matricis et ſunt pori ſtri
cti: et quandoq̄ adiuuat illud totum corruptio aeris in ſeipſo: aut
propter vicinitatem leproſorum quoniā egritudo eſt euadens.
¶ Et quandoq̄ accidit propter hereditatem et propter complexio-
nem embrionis ex qua creatus eſt in ſe propter complexionē q̄ eſt ei:
aut acq̄ſitā in matrice: ꝑpter diſpoſitionē q̄ eſt ei: ſicut ſi accidat vt
ei ſit conceptio in diſpoſitione mēſtruorum. ¶ Et qn̄ aggregat cali

ditas aeris cū malitia cibi et eius eſſentia eſt ex genere piſciū ꝛ car
ne ſalita ꝛ carne groſſa: ꝛ carnib⁹ aſinorū: ꝛ lētibus proculdubio eſt vt
eueniat lepra ſicut multiplicat̄ in Alexādria. ¶ Et colera nigra qn̄
ꝑmiſcetur ſanguini adiuuat parū eius ad generādum multū ipſi⁹:
qm̄ ꝓculdubio ingroſſatur ex duobus modis: quoꝝ vn⁹ eſt ꝑ ſubſtā-
tiā ſuā groſſam: ꝛ ſcḋo ꝑ frigus ſuum cōgelās. ¶ Et qn̄ ingroſſat̄ ꝑ
partē būiditatis ſue: tūc eſt exiccatio ei⁹ ꝑ caliditatē corꝑis facilior.
¶ Et iā ꝑuētū eſt ex groſſitudine ſanguinis leproſoꝝ ad hoc vt egre-
diat̄ in flobothomijs eorū q̄ddā qḋ eſt ſicut harena: ꝛ hec egritudo
noīatur leonina: ꝛ dr̄ q̄ nō noīatur ita: niſi qm̄ plurimū accidit leo-
nib⁹: et dr̄ qm̄ terribilē facit faciē patiētis eā ꝛ ponit eā in forma leo
nū: et dr̄ qm̄ rapaciter tenet qḋ capit rapacitate leonis: ꝛ de hac egri
tudine q̄ eſt debilis difficilis eſt curatiōis: ꝛ de curatiōe fortis nō fit
ſpes. et icipiēs q̄dē eſt ſuſceptibilior: ꝛ cōfirmata eſt magis iobediēs.
¶ Et facta ex melācolia colere eſt magis feda et pluris nocumēti ꝛ
difficilioꝝ accidētiū ꝛ vehemēti⁹ adurēs: ſꝫ ē ſuſceptibilior curatiōis
¶ Et facta a fece ſanguinis ē ſaluior ꝛ q̄etior ꝛ nō vlcerat. ¶ Et facta
a melācolia aduſta ſimilat̄ colerice in ſuis accidētib⁹: ſꝫ eſt tardius
ſuſcipiēs curationem. ¶ Et hec quidē egritudo non ceſſat corrum-
pere complexionē mēbrorum ꝑ qualitatem contrariaꝫ qualitati cō
uenientivite ſcilicꝫ caliditati et humiditati donec ꝑuenerit ad mem-
bra principalia: et illic interficit: et incipit in primis ab extremitati
bus et mēbris leuibus: et illuc cadunt pili ab ea: et alteratur color
eius: et fortaſſe ꝑuenit ad vlcerandum: deinde vadit paulatim in cor
pus totum: nam q̄uis prima generatio eius fit in viſceribus: tamen
primum veſtigium eius eſt in extremitatibus: quoniam ſunt debilio
res: veruntamen quandoqꝫ moritur patiens eam antequam con-
uertatur malitia eius apparēs ſuper viſcera et membra principalia
et eſt mors illius cum attractione: et propter malitiam complexio-
nis illius. ¶ Et cum cancer qui eſt lepra membri vnius ſit de illis qui
bus non eſt ſanatio: tunc quid dicemus de lepra que eſt cancer cor-
poris totius veruntamē in lepra eſt res vna: et eſt q̄ egritudo ſpargi
tur in totum corpus. ¶ Et quādo adminiſtrantur curationes for-
tes ſuſtentant egritudinem; et non agit ſuper membra ſimplicia et
in cancro non eſt ita.

¶ De ſignis. Ca. 2.

QUādo icipit lepra icipit color fieri rube⁹ tēdēs ad nigredinē.
Et apparet in oculis obfuſcatio ad rubedinē decliuis: et ap-
paret in anhelitu ſtrictura: ꝛ in voce raucedo cā nocumēti pulmonis
et cāne eius: et multitudo in ſternutatiōe: et apparet in naſo gaue-
tu: et fortaſſe fit ſtrictura in naribus et caſſamu: et incipiūt capilli in
ſubtilitatē et paucitatē ꝑuenire: ꝛ apparēt vene in pectore et ꝑte fa-
ciei: et eſt odor corporis et ꝓprie in ſudore: ꝛ odor anhelit⁹ ad fetorē

decliuis:τ apparēt hūores melācolici τ mali τ doloſi:τ multiplicāt in ſomno ſomnia melācolica:τ ſentit in ſomno q̄ſi ſup corp⁹ ſuū ſit grauedo maxima:deinde apparet ſparſio in capillis τ caſus in eis ex toto ꝓprie in pilis q̄ ſunt in facie τ partib⁹ ei⁹:et q̄nq̧ diſlocat loc⁹ piloꝝ:τ ſcindunt vngues:τ incipit forma fieri feda:τ facies ſit terribilis Et color denigrat. Et incipit ſanguis ꝯgelari in iūcturis τ putreſcit. Et addit ꝯſtrictio anhelit⁹ donec ꝑuenit ad difficultatē vehemētē τ diſnīā magnā. Et ꝑuenit vox in fine raucedinis:τ groſſant labia τ denigrant. ¶ Et apparet ſup corp⁹ additio glādulosa ſimilis aiali qđ grece noiatur ſacos:deinde incipit corp⁹ vlcerari quādo lepra eſt nō quieta. Et corroditur cartilago naſi: deinde cadunt naſus τ extremitates:et currit virus fetens:et redit vox ad occultationem: et tūc iam non remanent pili et denigratur color valde. ¶ Et pulſus quidem leproſi eſt debilis propter debilitatem virtutis et paucitatem neceſſitatis:cum egritudo ſit frigida et tarda non velox propter debilitatem frigoris:et ſit neceſſaria ſpiſſitudo cum non ſit velocitas neq̧ magnitudo.

¶ De cura. Ca. 3.

Oportet vt incipiat in ea cū euacuatiōib⁹ τ mūdificatiōe anteq̄ ingroſſet egritudo:τ cū tu verificaueris ꝙ illic ſit ſanguis plurim⁹ corrupt⁹:tūc opꝫ vt incipias et flobothomes flobothomia vltima:et ſi nō aliunde ſaltē ex manib⁹. Et ſi nō verificaueris illđ tūc nō flobothomes:flobothomia eñ ex ve nis magnis q̄nq̧ pl⁹ nocet q̄ ſit ei⁹ iuuamētū. Uex ſit ſecuritas cū flobothomia ei⁹ ex ſeparatiōibus venaꝝ ꝑuaꝝ ſi timet flobothomia magnaꝝ. ¶ Et ſcias ꝙ ſanguis frigid⁹ eſt in eo qđ apparet:quare ſit illud magis vltimū q̄ ventoſe τ ſanguiſuge:et min⁹ nocēs viſceribus:τ ille ſunt ſicut vene frōtis τ naſi. ¶ At ſo ſm plurimū flobothomia eſt neceſſaria in curatiōe hui⁹ egritudinis. ¶ Et de illis q̄ vocāt ad illđ eſt cōſtrictio anhelit⁹ eius et difficultas ipſi⁹:τ forte eſt neceſſariū flobothomare quidē apđ vehemētiā raucedinis vocis τ timorē ꝑ focatiōis. ¶ Si ergo flobothomet:opꝫ vt q̄ſcat hebdomada vna:dēde euacuet cū eis q̄ ſunt ſicut hiera logodion et hiera de pulpa colloquintide:et euacuet cū apozimatib⁹ τ pillulis factis ex epithimo τ ſticados τ polipodio τ mirabo. nig. τ kebulis τ elleboro ni. τ lapide lazuli:τ lapide armeno:τ nō nocet ſi miſceat eis pulpa colloquintide:τ ſcamonea etiā proprie quādo illic eſt colera τ adiūgātur eis aloes τ cucumer aſinin⁹:et theodoricon eſt bonum eis. ¶ Et hierapigra iterum et ꝓprie quando ſit fortis eñ ſcamonea eſt de illis ſolutiuis que ſunt bona leproſis:et precipue quādo odorat odoramentum ellebori:aut ponitur cum ea lapis armenus:et in eſtate oportet vt ericcentur et non vltinetur in decoctione fortiter vt non ſpargatur et multiplicetur. ¶ Decoctio ad leproſos. ℞. mirabol. citrinorum τ nig. amboꝝ añ. ʒ. x. ameos. ʒ. v. althie.

boni.ʒ.ſ.paſſulaꝝ enucleatarum minam.ſ.decoquantur cū tribus
ebetie aque donec perueniat ad tertiā ⁊ exprimaᵗ et miſceatur in ea
de aq̄ mellis pōdꝰ.ʒ.v.et detur in potu. ¶ Et vngatur corpꝰ eiꝰ ex bu
tyro:et ſedeat in ſole donec fricetur aut ambulet ſeptuaginta paſſi
bꝰ:⁊ ꝯuertatur ſuꝑ dextrā et ſiniſtrā et dorſum ⁊ ventrē:et comedat
cappares cū melle.ſumat in potu hanc medicinā ſm qd̄ narrauimꝰ
ſeptē diebus et renouetur decoctio eiꝰ omni die. ¶ Et non ſufficit in
curatiōe iſtoꝝ ⁊ q̄ nō ſunt ꝯfirmati euacuatio vna:immo fortaſſe eſt
neceſſaria euacuatio in mēſe bis:aut in omni mēſe ſemel ſm qd̄ teſti
monium facit eſſe neceſſariū ⁊ illd̄ cū medicinis tēperatis:⁊ quādoq̧
ſoluitur omni die cū facilitate aſcellatiōe vna aut duabus aſcellatio
nibus cum eo qd̄ ſoluit illud de potionibus iuuatiuis ex medicinis
predictis quadraginta diebus ¶ Fortes ⁊ valde ſicut elleborus ⁊
ei ſimilia:⁊ que ſunt multi ponderis ſufficiunt in anno ſemel in ve
re:ſemel in autūno aut plus hoc. ¶ Et oportet vt veniatur ſuper ce
rebra eoꝝ cū mundificatione cum eis que ſunt ſicut gargariſmata ꝑ
dicta in.c.egritudinum capitis:⁊ cū caputpurgijs notis. ¶ Deſcri
ptio caputpurgij. ℞.macropiperis et celidonie ⁊ capſie ⁊ naſturtij:⁊
burungi omnium an̄.ʒ.ſ.nucis muſcate pulegij amboꝝ an̄.ʒ.ſ.ſucci
agni caſti cotilas.iij.olei ſiſamini cotilas.4.miſceātur ⁊ decoquātur
donec ꝯſumatur aqua:deinde coletur ⁊ ſeruetur in vitriata:⁊ fiat ca
putpurgiū in naribꝰ quātum capiunt:deinde ſequatur quādo illd̄
multiplicatur cuꝫ caputpurgijs humectātibus predictis. ¶ Et opꝫ
vt ꝓhibeātur ab oī qd̄ exiccat,⁊ reſoluit humiditatem innatam: et
ſuꝑ eos īterdicātur labor ⁊ anguſtia ⁊ vt ꝑmuteᵗ de aere ad aerē q̄ cō
trariꝰ eſt ei. ¶ Et dētur ei in potu poſt mūdificationē olea:ſicut oleū
de amigdalis:cū eis q̄ ſunt ſicut ex pſſuꝫ vue:⁊ illud qn̄ euacuati ſunt
multotiēs. ¶ Et opꝫ vt exercitēᵗ oī mane poſt expulſionē ſuꝑfluitatū
ab inteſtinis:⁊ ꝑcipiātur eleuare vocē altā:⁊ ſaliāt ⁊ luctētur:deinde
fricētur:cū ergo ſudauerit tūc ſumāt potū:⁊ poſt illd̄ inūgātur oleis
tēperatis in calido ⁊ frigido humectātibꝰ ſm plurimū ꝯfortātibꝰ in
ꝑmis:ipi enī indigēt in ꝑmis ꝯfortātibꝰ ſicut mirabolani ite x ⁊ galle
cū aceto. ¶ Et qn̄q; adminiſtraᵗ ſuꝑ eos inūctio ex oleo cū lacte mu
lieris. ¶ Et ſilr̄ opꝫ vt fiat eis caputpurgiū cū eo qn̄ multiplicaᵗ ſicci
tas ⁊ qn̄ ꝯmoueᵗ ī eis nauſea caueaᵗ. ¶ Et meliꝰ q̄dē eſt vt balneenᵗ:
deinde inūgātur:⁊ qn̄ balneati ſunt tūc eoꝝ inūctiōes ſint ſicut oleū
myrtinū ⁊ maſticinū:⁊ oleū de ſummitatibꝰ vitiū ⁊ darſiſaban ⁊ oleū de
coſto ſuper extremitates. ¶ Deinde ille qui de eis eſt medicatus q̄e
ſcat media hora:et preparetur vomitui cum penna:deinde ſumat in
potu aliquid de abſynthio. ¶ Et fortaſſe eſt neceſſarium inungere
eos in balneo cum ſubtiliatiuis reſoluentibus in quibus cadunt ni
trum et ſulphur et bacce lauri et glutinum carpentariorum; immo
ſynapis et origanū et piper ⁊ macropiper ⁊ piretrū ⁊ ſtapbiſagria ⁊ ſy
napis ⁊ aloes ⁊ calamētū:⁊ emplaſtrare eos ſuꝑ ſūcturas eoꝝ; imo for

taſſe eſt neceſſariũ qđ eſt ſicut euforbiũ: ⁊ illđ quãdo ꝑcipitur eis vt
balneentur ꝓpter reſolutionẽ ſuꝑfluitatũ eoꝝ ⁊ ꝓpter ſudorẽ ipſoꝝ
inunctio enim eorũ eſt canon in curatione ipſoꝝ: ⁊ qñq3 iunguntur
fricando cũ tyriaca ⁊ ſcellite ⁊ alefangiẽ: ⁊ fortaſſe eſt neceſſariũ iun
gere cum huiuſmodi in ſole calido. ¶ Et melior ablutionum eoruz
in balneo eſt aqua in qua decoquitur fenugrecuz cũ ſapone bono.
¶ Et oportet vt alienet̃ leproſus a coitu penitus. ¶ Res vero que
in potu tribuũtur multe ſunt: nã de meliorib⁹ medicinis ẽ tyriaca
minor facta cum carnib⁹ vipere: ⁊ tyriaca diateſſeron ⁊ alaſmenã ⁊
diaſulfur. ¶ Et qñq3 fit caputpurgiũ cũ iſtis etiã: ⁊ vt i potu ſuinãt
de trociſcis tyri etiã ſol' aur̃.ʒ.in vnc. vini groſſi aut paſſi ⁊ trociſcis
ſquille iteꝝ. ¶ Et ſcias ꝙ caro vipere et illud in quo eſt virt⁹ ei⁹ eſt
de nobilib⁹ medicinis ei. ⁊ nõ opꝫ vt ſit vipera deluto aut littoralis
aut de locis humidis: qm̃ in ea ẜm plurimũ eſt parũ iuuamenti. Et
de illis que plurime eſt malitie eſt illa que ſitim facit cum qua· eſt ꝑ
ditio imo eligat̃ mõtana ꝑcipue alba: ⁊ abſcindant̃ capita earum ⁊
caude vice vna ſubito ⁊ tũc ſi multiplicat̃ curſus ſanguinis: ⁊ rema
nent viue: ⁊ agitant̃ agitatione plurima tẽpore longo: tũc iſte ſunt
bone ⁊ ſi non dimittant̃: ⁊ que ex eis ſunt conuenientes ſunt ille ex q̃
bus plurim⁹ currit ſanguis ⁊ que ſunt plurime agitationis: ⁊ poſt
decollationẽ mũdificent̃ ⁊ decoquant̃ ſicut dicemus tibi ⁊ comeda
tur ex eis ⁊ iure ipſarum. ¶ Et ex potatione quidem vini in quo
moritur vipera aut viuit iam ſanati ſunt q̃dã accidẽtaliter aut in
tentione interficiẽdi ex eo q̃ in potu tribuit vt moriat̃ ille leproſ⁹ ⁊ q̃
eſcat: aut q̃eſcat ab eo: aut fit illud obediẽdo ſomno: aut viſioni: et
ſal vipere iuuatiu⁹ ẽ iterũ. ¶ Elixatio aũt vipere ẽ vt ſumat̃ vipera
abſciſſis extremitatib⁹ mũdificata a viſcerib⁹ deide elixet̃ cũ porris
et aneto ⁊ cicere ⁊ ſale pauco decoquat̃ cũ aq̃ plima donec diſſolua
tur: ⁊ ſumãt̃ oſſa ei⁹: tũc ab ea ⁊ mũdet̃ caro ipſi⁹: ⁊ det̃ ad comedẽdũ
caro ei⁹: ⁊ ſorbeat̃ ius ipſi⁹: ⁊ ponant̃ oſſa ei⁹ tũc ſuꝑ micas panis ſi
mila: ⁊ fortaſſe ꝓijcit̃ cũ ea aliq̃d de pullis colũbarum donec bona
fiat. ¶ Et hui⁹ q̃dẽ regiminis iuuamẽtũ fortaſſe nõ apparet in ꝓnci
pio deide appꝫ ſubito: ⁊ fortaſſe añcedit ſanitatẽ ſeꝑatio rõis di
bus aliquot. ⁊ ſignũ appitiõis iuuamẽti ei⁹: ⁊ applicatio ad horã in
qua opꝫ vt abſtineat̃ ab adminiſtratiõe ei⁹ eſt vt incipiat leproſ⁹ in
flari: q̃re inflat̃ deide fortaſſe ꝑmiſcet̃ ratio ei⁹: poſtea excoriat̃: dei
de ſanat̃. Cũ ergo nõ patit̃ ſcotomiã neq3 inflat̃: tũc iteret̃ ſuꝑ eũ re
gimẽ vice alia. ¶ Et de illis q̃ narrata ſunt ad illũ eſt vt ſumat̃ ſer
pẽs niger excoriat⁹ ⁊ ſepeliat̃ donec ī eo fiãt vermes ⁊ extrahat̃ cũ v̾mib⁹
ſuis ⁊ exiccet̃ ⁊ det̃ in potu illi ſuꝑ quẽ ſuꝑfluit lepra ex eo trib⁹ dieb⁹
oĩ die pond⁹.ʒ.ſ.cũ ſirupo de melle. ¶ Et inũctio iteꝝ cũ eo in quo eſt
virtus vipere ẽ iuuamẽtũ ei ſicut oleũ in quo decoq̃t̃ ⁊ ſicut hoc me
dicamẽ. ¶ Sumat̃ niger excoriat⁹: ⁊ ponat̃ in olla et fundat̃ ſuper
ipſum de aceto forti vnc. viij. ⁊ de aqua vn. l. ⁊ de capſia humida ex

radice dragõtee de vnoquoqꝫ vnc.ij.decoquaẽ totũ ſup ignẽ leuem
donec diſſoluaẽ ſerpens:⁊ coleẽ aqua a ſerpẽte ⁊ friceẽ cũ ea poſt ab
raſionez barbe ⁊ capitis:fiat illð tribꝰ diebꝰ. ¶ Et eis q̇dẽ accidit
ex adminiſtratione medicinaꝝ viperaliũ excoriatio cutis corrupte
⁊ permutatio carnis et cutis ſane:q̃uis inunctio leproſi cũ; bume-
ctatiuis tẽperatis in caliditate eſt ex illis que cõferunt in quibuſdã
boris:cũ vehemẽtior ſit ſiccitas. ¶ Et ſimil'r facere caputpurgiũ cũ
eo qð eſt ſicut oleũ vio.et ſit in eo paꝝ olei de lzciri. ¶ Et iterꝝ ſicut
adipes ra paciũ et bonũ ⁊ volatiliuz:⁊ ſicut cũ oleo de coſto aut dar
ſiſahã ⁊ oleũ de lilio ſeruat extremitates:⁊ illð poſt mũdificationẽ:⁊
añ mũdificationẽ nõ iungaẽ olno:qm̃ oppilat poros. ¶ Et de eis q̄
bibũtur ⁊ conferunt eis eſt almurigiliz ⁊ medicamẽ aſclideni. ¶ Et
lac ẽ de cõuenientibus quibus curatur et proprie apð ꝯſtrictionez
anbelitꝰ et difficultatẽ eiꝰ ⁊ raucedinẽ vocis eiꝰ:⁊ in tẽporibꝰ q̄ ſunt
inter eſtationes. ¶ Et opꝫ vt bibaẽ in diſpoſitiõe q̄ mulgeẽ lac:⁊ lac
ouiũ eſt de rebꝰ magis conuenientibꝰ ei:et opꝫ vt bibaẽ de eo q̃titas
que digeratur:et ſi ſint contenti eo ſolo ſi poſſibile eſt:erit iuuatiuũ
valde.Et ſi fuerit neceſſarium non addatur ſuper ipſum aliquid ſi
poſſibile eſt preter panem mundum et aliſfidebegi cum carnibus
arietum et que illis ſunt ſimilia de illis que dicemus. ¶ Et quando
anbelitus redit ad rectitudinẽ:tũc meliꝰ eſt vt dimittaẽ lac ⁊ ꝯuer
taẽ ſup res acuti ſaporis vt vomat cũ eis nõ ꝓpter alið niſi illð: vt
euacuetur cũ eo qð diximꝰ:deinde ſi neceſſe fuerit redire ad lac fiat
vſqꝫ ad terminũ p̄dictũ:⁊ opꝫ vt ſit hoc regimẽ in anno multotiens
¶ In flobothomia vero eoꝝ q̇ cõfirmati ſunt nõ opꝫ vt ſit occupa-
tio neqꝫ in ſolone vẽtris eoꝝ cũ medicina forti:qm̃ ſuperfluitates in
eis mouenẽ ⁊ nõ ſeparã tur:imo fiat alleuiatio in declinãdo mate-
rias eoꝝ ad inteſtina:⁊ adminiſtreẽ deforis qð carminet ⁊ reſoluat.
¶ Et de potibꝰ ꝯueniẽtibꝰ eis eſt vt ſumaẽ acori.vnc.i.ſ.⁊ nitri tã-
tũdẽ ⁊ ſucci caulis agreſtis vſqꝫ ad vnc.iij.et miſceaẽ totuz ⁊ bibaẽ
mane ⁊ veſpe. ¶ Et vt ſumaẽ eis de limatura eboris põdus.x.ſacra
iati.⁊ deẽ eis in potu in.iij.vnc.vini ⁊ butyri. ¶ Aut ſumaẽ altbit cũ
melle quãtitate nucis:aut ſumaẽ de ſquilla quãtitas decẽ ſacraiati
cũ ſirupo ſquille inſpiſſato ſicut loboc:aut ſumaẽ cymini.ʒ.ſ.⁊ mel-
lis q̃titas q̄ inſpiſſeẽ ſicut loboc:⁊ ſuccꝰ calamẽti ẽ eis valde bonꝰ ex
tribꝰ obolis vſqꝫ ad.vi. ¶ Et oꝫ vt vtanẽ piſcibꝰ ſalitis in q̇buſdam
boris ſicut vtunẽ medicina:⁊ alienenẽ ab acutis niſi ꝓpter vomitũ
⁊ ni ſi ſm ſemitã albecilzir in eo i q̄ ſumunẽ. ¶ Et q̃nqꝫ medicãẽ cuz
cauterio diſptito ſup mẽbra eoꝝ ſicut ſinciput ⁊ ſũmitas capitis:et
ſup radicẽ epigloti ⁊ duo tpa ⁊ collũ ⁊ iũcturas manuũ ⁊ peduz. Et
dixerũt q̇dã:oꝫ vt cauterizenẽ i p̄ncipio timoris lepre cũ cauterio in
ãteriore capite vt ꝯferat caluariã ⁊ alio iferiore illo:⁊ apð locũ i q̄ ca
pilli tõdẽẽ ⁊ ſup ſupcilia vnũ:deinde i dextra capitis:⁊ alið i ſiniſtra
⁊ vnũ poſteriꝰ ſup nucbã:⁊ duo apð duas ꝯmiſuras corticales ⁊ vnũ

ſup ſplenẽ ꝛ ſint cocture ille cum cauterijs lenib⁹ minutis: ꝛ qñ cau
teriʒat ſup caput opʒ vt perueniat vſqȝ ad os donec excoriet os ſaltẽ
vicib⁹ pluribꝰ poſtqȝ ↄſeruatur applicatio illiꝰ ad cerebrũ ſm ſuã
corrũpẽtẽ ↄplexionẽ eius. Nã ſtolidi qñqȝ interficiunt cũ hoc cũ nõ
alleuiantur manus ipſorum.

¶ De modo medicinaꝝ conferẽtiũ ↄpoſitarũ. Cap. 4.

De quib⁹ ſunt albedarũgiꝫ albe qđ ſtat in loco carnis vipere
in hac egritudine: ꝛ de illis eſt medicamẽ alſulẽdati: verũ be
darũdi hñt deſcriptionẽ magnã quã dixerũt indi ꝛ experti fuerũt
ipſum. ¶ Et de eiꝰ mõ eſt vt ſumãtur myꝛa. nigroꝝ ꝛ ſcenitaragi in
di amboꝝ. ℥. x. macropipis. ℥. ʃ. been albi. ℥. ij. ʃ. teranẽ ꝛ liniãtur cũ
butyꝛo vaccino ꝛ ↄficiãtur cũ melle: ꝛ ſit potio ab vno auẽ. vſqȝ ad.
ij. ℥. poſt mũdificationẽ corpis. Si aũt ſumatur de eo cuʒ equali mẽ
ſura ſui de dia muſco non timebitur eius malitia: quoniam ipſum
eſt eius beʒabar.

¶ De modo ↄfectiõis nominate bderaulia maioris. Ca. 5.

Et eſt almebaran ↄferens lepꝛe ꝛ baras ꝛ morphee ꝛ ſpetigini
ꝛ aq̃ citrine ꝛ pruritui ꝛ ſcabiei antiq̃ ꝛ ↄfirmat rõnẽ ꝛ deſtruit
obliuionẽ: et eſt bonũ ↄſeruationi ↄferẽs ſincopi: ꝛ hoc medicamẽ fe
cerũt ſapiẽtes indi regibus ſuis. ¶ ℞. myꝛa. belliricoꝝ et emblicoꝝ
ꝛ tapſie omniũ. añ. ℥. xiiij. nucis muſcate ꝛ corticũ thuris ꝛ meuꝛ fu.
ꝛ pipis ꝛ macropiperis ꝛ ſelgamonati ꝛ narchaiſar ꝛ neremiſch et
ↄdiſi et ſucci ſqlle ꝛ folij indi oiʒ. añ. auẽ. viij. ꝛ albes barij boni auẽ.
iiij. teranẽ medicine et cribellenẽ et teratur albes ſolũ. Et q̃ terit ip
ſum oppillet naſuʒ ſuũ et nares ſuas et inungat eas añ illõ cũ butyꝛ
ra vaccino: et veniat eius trituratio ſup medicinas: ꝛ ſumãẽ de pe
nidijs alarmu et alſaban emine. ij. et. ʃ. de baldac. teranẽ et pijciãẽ
in ollã nouã. ꝛ pijciaẽ deſup de aqua cũ mẽſura qua ſoluãtur: ꝛ qñ
liq̃ſiũt: remoueãtur ab igne ꝛ puluerizenẽ deſup medicine et ↄficiãẽ
cũ eis bene: deinde fiãt ex eis forme ſimiles auellanis: quaꝝ vna q̃qȝ
ſit vnꝰ auẽ. ꝛ deẽ in potu oi die. i. in ieiunio cũ aqua tepida aut vino.

¶ De modo ↄfectiõis alſulendati. Capit. 6.

Et eſt medicamen indũ magnũ in via albe de rauilui: et ipſum
cõfert iteꝝ ad caſum palpebraꝝ et albedinẽ capilloꝝ ꝛ aſma ꝛ
tremorẽ cordis ꝛ tẽperat appetitũ ꝛ fluxũ ventris ſuperfluũ ꝛ hydro
piſim ꝛ ícteritiã et paucitatẽ ſeminis et fiſtulas ꝛ canitiẽ ſenũ: et cõ
fert pruritui et vlceribꝰ. ¶ ℞. alſulendati mũdate ablute ducẽtos
ſexaginta auẽ. Et alſulẽdati q̃dẽ eſt vrina hircoꝝ mõtanoꝝ: et illõ
eſt qñ ipſi mingũt diebꝰ eſtuatiõis ſue ſuper lapides in mõte q̃ no
minaẽ alſulẽdati: ꝛ denigranẽ lapides: et fit ſicut pix pinguis ſubtilẽ
et myꝛa. belliricoꝝ ꝛ emblicoꝝ ꝛ piperis et macropipis et lauri ꝛ nu
cis muſcate et cinami et maſticis et xiloaloes et darheleeꝛ ſpodij ꝛ
attemet ꝛ burũgi et merẽis oiʒ. añ. auẽ. iiij. bdellij. 200. ꝛ. 60. auẽ. ꝛ
ʒuccari tarbaʒet. 134. auẽ. ꝛ auri rubei ꝛ argenti meri et eris rubei

terri ꝛ allobonoc ꝛ alfelad oīm aū̄.auf.100.cōburanſ mineralia ꝛ terātur ꝛ triconizenſ cū̄ medicinis et miſceantur oīa cū̄ melle et butyro ꝛ reponātur in vitreata viridi: cui⁹ doſis ſit duoꝝ aūreoꝝ cū̄ lacte caprino aut aqua tepida: et addātur in eo de melle deſpumato auf.37.ꝛ butyri auf.34. qm̄ ei⁹ decoctio erit bona: verūtamē̄ creſcit ꝛ peruenit ad finem in.xxj.die.

¶ De modo aduſtionis alfelud. Cap.7.

Malleando fiant lamine de ferro: deinde decoquātur myrabolani belliri.ꝛ emblici ꝛ colēſ aqua eoꝝ et ponātur in vas eris et accēdatur ſub eo ignis leuis et calefiat alfelud donec rubeat et ignitū ſubmergatur in illa aqua: deinde redeat ad ignem ꝛ rubeat cū̄ ergo rubuerit: ſubmergatur iteꝝ in illa aqua ꝛ fiat illud.21.vice: deinde coletur aqua illa ꝛ ſumatur fex in qua reſidet aliquid de felud: deinde reducatur vas ſuper ignem et ponaſ in eo vrina vacce ꝛ igniaſ ferrū̄ ꝛ ſubmergaſ in ea iteꝝ.21.vice.ꝛ ſumaſ iterū̄ fex ei⁹ donec remaneant de fece ei⁹ aur.viij.ꝛ ſimiliter fiat de ere donec compleantur ex eo iterum.viij.auf.

¶ Argentū̄ vero limeſ cū̄ lima donec fiat ſicut terra: deīde decoquatur cū̄ aqua ſalis in coclearío ferreo donec aduraſ bene: ſi aūt non aduritur: proijciaſ in coclearium parum ſulfuris citrini qm̄ ꝯburetur: ꝛ ſumātur de eo.viij.aur.ꝛ totū̄ illud ſit tritū̄ ꝛ cribellatū̄.

¶ Auri vero combuſtio eſt ita.opꝫ vt aurum limetur donec fiat ſimile terre ꝛ ſit cū̄ eo aureus vnus ex amiocb ꝛ remaneat cum auro donec liqueſcant vtraqꝫ ſimul: deinde dimittatur per horam vnaꝫ deinde limeſ iterum ꝛ addatur ſuper ipſum aur.vnus ex alamiocb: et limetur iteruꝫ cū̄ lima.deinde fricēſ in coclearío ꝛ fundatur ſup ipſum aqua ſalis ꝛ ferueat donec cōſumatur aqua ꝛ remaneat aurū̄ ꝛ alamiocb.deinde teratur in mortario bene donec ſicut puluis.et miſceatur cū̄ medicinis. ¶ Mūdificatio aūt alſulēdati eſt ſm̄ hūc modum: ſumatur de aqua albaſce ꝛ vrina vacce: proijciātur ambe ſuper alſulēdati in vaſe nouo in tāta quātitate qꝫ ſubmergāt ipm̄: ꝛ ponatur in ſole calido hora vna: deinde fricetur vehemēter et coletur aq̄ ab eo in vaſe nouo ꝛ ponatur in ſole tribus diebus: deinde coletur et ſumatur fex ei⁹ ſpiſſa: deinde ſumātur aq̄ albaſce ꝛ vrina ſup alſulēdati: ꝛ pulueriꝫeſ ſicut pulueriꝫata fuit prius: et fiat illō tribus vicib⁹: deinde ponatur in ſole.21.die donec ingroſſetur: ꝛ fiat ſimilis melli ꝛ denigretur ſicut pix.

¶ De modo alſulendati minoris. Cap.8.

Et iuuamēta eius ſunt ſicut iuuamēta maioris. ℞.alſulēdati colate partē̄ vnā̄ et alcor partes.iiij.teratur alcor ꝛ miſceatur cū̄ eis quātū̄ eſt pondus eoꝝ de melle ꝛ quātū̄ ipſum eſt de zuccaro ꝛ q̄ntū̄ eſt medietas mellis de butyro vaccino: ꝛ reponatur in vitreata ꝛ doſis eius ſit auf.1.cū̄ lacte vaccino tepido.

¶ Modus medicamenti cōferentis lepre. ℞.myra.nigroꝝ mūda-

totum ⁊ myrabo. citri. mūdatorū ⁊. ʒʒ. oīm aā. x. ameos. ʒ. v. altbit botribus deguaricb: aque deguaricb ⁊ aldeguaricb eſt quatuor libras debaldacb donec ↄſumant due tertie ⁊ remaneat: deinde exprimatur ⁊ coletur ⁊ proijciatur ſuper colatum de melle quod ſufficit ei ⁊ detur in potu de eo libr. j. ⁊ inūguatur ſuper totum corp⁹ infirmi butyrū vaccinū: ⁊ ſedeat in ſole donec ſudet ⁊ precipiatur vt ambulet poſt illud. 70. paſſibus: ⁊ iaceat aliquando ſuper latus ſuum dextrum: ⁊ aliquando ſuper latus ſuum ſiniſtrum: ⁊ ſemel ſuper ventrem ſuum: ⁊ ſemel ſuper dorſū ſuum: et cibetur pane ⁊ melle quantitate abbreuiata. vij. diebus ita vt liniantur ei medicine omni die.

¶ De modo epitbimatis lepre. Ca. 9.

Sumatur ſerpens niger excoriatus et decolletur ⁊ ponatur in vas ⁊ fundātur ſup ipſū de aceto forti. ℥. viij. aque. ℥. j. ⁊ alſeitaragi bū̄idi ⁊ radicū dragōtee ābor. aā. ℥. xij. decoquat ſup ignē leuē donec decoquatur ſerpēs: deinde coletur cū panno ⁊ ſeparent oſſa a carne: deinde ponatur fex in vaſe vitreo. Cum ergo volueris curationē precipe ei vt radat pilos ſuperciliorum ⁊ caput ⁊ lini deſup ex illo tribus diebus. ¶ Modus epitbimatis alterius. ℞. ſtapbiſagrie ⁊ myra. nigrorum mundatorū ⁊ emblicorum omnium. aā. partē j. fricētur cū oleo antiquo ⁊ liniatur cū eo latus vel locus poſtꝗ abluitur cū decoctione ſenticis turionū ⁊ balauſtie: ⁊ iterū ↄburantur myrabolani ⁊ galle ⁊ liniantur deſuper cū aceto. ¶ Cibi aūt eorum ſunt omnia que ſunt velocis digōnis boni chimi ſicut carnis volatiliū notorum. ſ. earū iſſedebegi ⁊ piſces humidi leuis carnis cū ſpēb⁹ q̄ ſunt neceſſarie ⁊ melior cibus eorū eſt panis de ſimila mundus: et panis candaruſij ⁊ ſorbitiones facte ex eis ⁊ olera bū̄ida: ⁊ eſt neceſſariū vt pmiſceanē cū eis q̄ ſunt ſicut ſicla ⁊ rapban⁹ ⁊ porri. Et nō opꝫ vt negligatur adminiſtrare inciſſua ⁊ proprie ante mundificationē: ſicut capparis ⁊ feniculū ⁊ porri: iſta eñi mundificāt eorum cibos a ſuperfluitatibus: ⁊ preparant ſuperfluitates expulſioni. Cum ergo adminiſtraueris medicinas laudabiles: tunc adminiſtra etiaꝫ hoc regimē: ⁊ piſces ſaliti in hoc capitulo ſunt valde boni eis: ⁊ nos prōptiores ſumus ſuper iſta cum volumus vt faciamus eos vomere aut ventrē eorum ſoluere. ¶ Et caulis confert eis cum proprietate ſua: ⁊ panis cum lacte ⁊ melle ⁊ fic⁹ ⁊ vua ⁊ paſſule ⁊ amigdalę torrefacte ⁊ cartami ⁊ pinee: ⁊ que fiunt ex iſtis cōferūt eis. ¶ Et opꝫ vt comedat in die bis ſecundum menſuram digeſtionis. Nam ſemel comedere nocet eis ⁊ non bibat vinum cum excitatur egritudo niſi parum: ⁊ cum quies eſt egritudinis bibat de ſubtili quod non eſt antiquum quantitate temperata conſueta: ⁊ quando cadunt pili ſuperciliorum ex ſupercilijs ⁊ ſimilium tunc fiat curatio cū cura alopitie: ⁊ reliquorum que dicemus in libro decorationis.

¶ De modo epitbimatbis alterius. Ca. 10.

Sumatur ſtaphiſagrie ⁊ myrabol. nigroꝛum mūdatoꝝ ⁊ emblí
coꝛum omnium añ. pars .j. ⁊ frigantur cum oleo omphancino
⁊ liniatur cum eo locus poſtq̄ȝ ablutus eſt cū decctione ſenticum ⁊ ba
lauſtie. Modus alius: comburantur myrabolani ⁊ galle ⁊ liniātur
cum aceto deſuper.

¶ Fen quarta de ſolutiōe cōtinuitatis: ⁊ eſt pꝛeter id quod pendet cum fractura et algebꝛa. Et eſt quatuoꝛ tractatus.

¶ Tractatus pꝛimus de vulneribus in mēbꝛis.

¶ Sermo vniuerſalis de ſolutiōe cōtinuitatis. Ca. j.

IAm oſtendimus in libꝛo pꝛimo ſpecies ſolutio-
nis ꝯtinuitatis ſm modos q̄ neceſſarij fuerunt
in loco ſiſi illi: ⁊ volum⁹ nūc innuere ſummas
de ſpecieb⁹ earū: quas o pȝ nobiſcū notas ante
illud quod volum⁹ declarare. Dico ergo ꝙ nos
conamur in quibuſdam membꝛis quoꝛum con
tinuitas eſt ſoluta vt redeat eoꝛum cōtinuitas
ſicut fuit: et illud ſicut in carne: et conamur. in
quibuſdam eoꝛum vt remaneat contactus eo
ruȝ cum conſeruatione: licet non redeat ipſo-
rū ꝯtinuitas ⁊ illud niſi in oſſibus pueroꝝ ⁊ infantiū. In eiſq̄ñꝙ eſſe
ſperatur reditus ille. ¶ De neruis ṽo ⁊ venis dixerūt quidā medi-
coꝛum ꝙ non redeūt ꝯtinuitati: immo foꝛtaſſe remanet in eis cōta-
ctus conglutinationis ꝯſeruatione currēte ſup eos ⁊ coniūgit eos.
¶ Et dixerunt quidā ꝙ illud non puenit niſi in arterijs ſolis. Gal.
ṽo iam contradixit eis iſtud ⁊ dixit: immo q̄ñꝙ incarnantur arte-
rie per teſtimoniū experientie: ⁊ cū cōceſſione rōcinationis. ¶ Teſti
monio ṽo qm̄ nos iā vidim⁹ arteriā que eſt ſub baſilica ⁊ caput ar-
terie tpis ⁊ cruris incarnari. Et cōceſſiōe q̄ ē ex rōcinatiōe quoniā
os eſt extremitas in duritie ⁊ nō incarnatur niſi parū in infantib⁹
et caro q̄ extremitas in lenitate incarnaẗ: ſ; vene ⁊ arteria ſunt me-
die inter oſſa ⁊ carnē: quare opȝ vt ſit earū diſpoſitio inter carnem
et oſſa ergo ſunt minus recipientes incarnationē q̄ȝ caro: ⁊ facilius
ſuſcipiētes eā q̄ȝ oſſa: ⁊ incarnanẗ q̄ñ ſectio ē minima ⁊ parua: ⁊ coꝛ-
pus eſt humidū ⁊ leue: ⁊ nō incarnatur in diuerſificato ab eo: ⁊ hic ē
modus diſputationis rhethoꝛicus vel theoꝛicus: ⁊ illud in quo cō
fiditur eſt experimentum. Ca. 2.

¶ De ſumma de vulneribus in membꝛis.

MEmbꝛa in q̄bus cū cadit vulnus magnificatur eius nocumē
tum ⁊ interficit ſm plurimū ⁊ foꝛtaſſe non interficit niſi raro
ſunt ſicut veſica ⁊ cerebꝛū ⁊ renes ⁊ inteſtina minuta ⁊ epar q̄ȝ vis ſit

poſſibile vt ſaluetur ſuꝑ ea cū eſt leue. In corde autē non ſperaſ ſa-
lus cū in eo accidit vuln⁹. ¶ Et plurimū ille cui accidit vuln⁹ in vē-
tre ſuo cū accidit ei nauſea aut ſingultus aut ſolutio ventris mori-
tur. Et quando vulnus eſt in loco in quo opꝫ vt vehemēs fiat dolor
et apoſtema ſicut ſunt capita lacertorum ⁊ poſteriorꝫ ⁊ proprie illo-
rum qui ſunt neruoſi: ⁊ non accidit apoſtema ſignificat illud nocu-
mentum intrinſecum ad quod ꝯuertuntur materie: ⁊ nō ꝑueniunt
ad vulnus. ¶ Et opꝫ vt tu obſerues illud qđ dicemus in. c. vlcerum
de iudicijs in quibus ꝯmunicāt vulnera ⁊ vlcera: ⁊ poſtpoſuimus ea
vſqꝫ illud attendentes ad illud quod eſt conueniens.

¶ De ſermone vniuerſali de cura vulnerum. Ca. 3.

Vulnus carnoſuꝫ nō euacuaſ quin aut ſit ſectio plana recta:
aut ſectio rotūda aut hñs latera: aut ſectio cū diminutiōe ali-
quātule carnis: ⁊ qñqꝫ eſt profunde penetrās ⁊ qñqꝫ diſcoopertū: et
vnicuiqꝫ eorꝫ eſt regimē: ⁊ ꝯmunicāt oīa in retētione ſanguinis cur-
rētis viā poſuimus ad illđ ca. ¶ Et fortaſſe curſus ſanguinis q̄ti-
tate tēperata ꝯfert vulnerib⁹: ⁊ ꝓhibet apā ⁊ oppilationē ⁊ febrem.
Nā de melioribus cū quib⁹ intendimus in vulneribus eſt vt ꝓhi-
beamus eorꝫ apationē: qm̄ qñ nō accidit apā poſſibile eſt vt eius
fiat curatio: verū cū illic eſt apā aut attritio aut ꝯtuſio aggregatur
in vacuitate eius cuꝫ vulnere ſanguis q̄ vult fieri apā aut pus: ⁊ nō
eſt poſſibilis curatio vulneris: ⁊ dum nō preparatur illđ: tunc cureſ
apoſtema. Et ſi retineſ in ꝯtritiōe ſanguis tūc nō fit ſecuritas ꝙ
ipſi⁹ reſolutio feſtinet ſi fuerit ei q̄titas qua ſit curandū ⁊ tēſio ⁊ il-
lud cū ꝯuerſione in pus ⁊ reſolutione ipſius: ⁊ illud fit cū oī calido le-
ui de illis q̄ tu ſcis. Et ꝓpter hoc opꝫ vt adiuuetur curſus ſangui-
nis qñ abbreuiatur. Cū ergo ſectio eſt plana recta de qua nihil ce-
cidit: ſufficit in regimine ei⁹ ſtrictura ⁊ ligatura ⁊ ꝓhibitio ſangui-
nitatis ⁊ aquoſitatis ab ea: ⁊ ꝓhibere ꝙ aliqua rerū cooperiat eā
neqꝫ pilus neqꝫ aliud poſtq̄ tu ꝯſeruaueris ꝯplexionē mēbri ⁊ ſolici-
tu ſfueris in hoc ne attrahaſ ad mēbrū niſi ſanguis naturalis. Et
fuerit magna ita vt nō ꝯcurrāt extremitates ei⁹ qm̄ ſunt rotūde elō-
gate aut diuerſe figure aut iā deſtructa eſt ex ea caro pauca nō plu-
rima tūc ei⁹ cura eſt futura: ⁊ ꝓhibitio aggregationis humidita-
tis in ea cū adminiſtratione exiccantiū repercuſſiuorum: ⁊ admini-
ſtratione ſubtiliantiū que dicemus: ⁊ ſi fuerit profunda: tūc ſtrictu-
ra etiā facit eam adherere multotiēs ⁊ nō eſt neceſſe detegere eā ſi
eſt poſſibile illud: ⁊ illud eſt quando non ꝯfert ſtrictura cū ligatura
firmās eam ⁊ fortaſſe neceſſariū eſt detegere eam ſicut oſtendam ⁊ ꝓ-
prie vbi nō cadit ſtrictura bona ſuper radicem profundi: quare ef-
funduntur ad ipſum materie propter debilitatem eius ⁊ dolorem q̄
neceſſarius eſt ⁊ propter diſpoſitiones quas dicam in cap. vlcerum
Et ſi eſt neceſſariū vt detegatur nō erit excuſatio quin ponatur co-
tum ⁊ quod currit curſu eius ſuper eius orificiū exiccans ipſum pro-
prie vbi ſtrictura non cadit ſuper radicem ſicut diximus: aut ē ei⁹

preparatio talis ꝙ non eſt poſſibile materiã malã effūdi ab ea. Et
eſt in ea os aut concauata eſt ⁊ facta eſt fiſtula ⁊ ſit in ea humiditas
mala valde: ⁊ eſt tunc in iudicio vlcerū non vulnerū. Et dixit ſapiēs
ꝙ vulnus non indiget niſi ligatura aggregante labia qn̄ queritur
adherentia ⁊ incarnatio: verū ſi fuerit neceſſariū vt naſcat̄ in ea ca
ro tūc non eſt in eo neceſſariū illḋ: ſʒ eſt neceſſaria aliqn̄ ligatura cū
qua effundat̄ ſordities ex orificio eius: ⁊ aliqn̄ ligatura ſit tali mēſu
ra qua retineat medicamē deſuper. Inquit ⁊ ſufficit vt ſit orificio
vulneris locus ex quo effundatur ſordities ſemper per naturã: aut
ita vt cadat ꝑforatio illuc ãt vt tu figures ipſū cū illa figura. Ego eñi
iam ſanaui vulnꝰ magnū cuius ꝓfundū erat vbi eſt genu ⁊ ipſius ori
ficiū in coxa preter ꝙ fecerim ei in orificiū aliud inferius apud genu
Sed preparaui coxã tali preparatione ꝙ ꝓfundū fuit ſuperiꝰ ⁊ ori
ficiū inferius quare ſanatū eſt abſqꝫ perforatione in inferiori ꝑte: ⁊
ſilr̄ qn̄qꝫ ſuſpēduntur brachiū ⁊ palma ⁊ alia taliter ꝙ orificiū ſemꝑ
eſt inferius: hic eſt ergo ſermo eius. ¶ Et dico ꝙ fortaſſe tibi cadet
vulnus vt tibi erit neceſſariū incidere ꝯplete ⁊ ſecare mēbrū. Cū aūt
ex vulnere abſcinditur caro plurima tūc neceſſaria ſunt ea q̃ carnē
naſci faciūt: ⁊ non ſufficit illud qḋ exiccat ⁊ ꝓhibet. Et fortaſſe no-
cet exiccatiuū ⁊ prohibitiuū ex parte qḋ repellit materiã ex qua na-
ſcitur. ¶ Et qn̄qꝫ eſt ꝓfunditas ⁊ diminutio oſſiū taliter ꝙ non eſt
poſſibile vt naſcatur ꝯplete: quare remanet ꝓfundū: ſicut qn̄qꝫ ac-
cidit vt naſcat̄ plus q̄ ſit neceſſe: quare eſt caro addita. ¶ Et opʒ vt
cibet̄ eger q̃ vult vt naſcat̄ caro in vulnere ſuo cibo laudabili boni
chimi: ⁊ quãdoqꝫ eſt illud qḋ facit naſci: ita ꝙ poſſibile eſt ei vt fa-
ciat naſci carnē: cutē ỽo nō facit naſci cū iam abſciſſa eſt totaliter
immo non facit naſci loco eius niſi carnē durã ſupra quã nō naſci-
tur pilus: venarū aūt rami multotiēs eminēt ⁊ naſcūtur ſicut caro.
Et de vulneribꝰ ſunt quedã hn̄tia timorē ſicut vulnera cadētia in
neruis ⁊ extremitatibꝰ lacertoꝝ: ⁊ dicã ea in. c. diſpōnū neruoꝝ ⁊ mul
totiens ſequunt̄ ea accidentia mala ſicut illud qḋ ſequitur vulnus
extremitatis lacertorū de alteratione coloris ⁊ caſu pulſus poſt ſpiſ
ſitudinē ⁊ paruitatē ⁊ perducit ad ſincopim ⁊ caſum virtutis: ⁊ qn̄qꝫ
ſequitur ea ſpaſmus. Et ſilr̄ illa q̃ cadūt ante genu apḋ rotulã qm̄
ſequunt̄ ea accidentia mala ⁊ ſunt permanētia a quibus parū libe
rantur. ¶ Et qn̄ accidit ſpaſmus ex huiuſmodi vulneribus lacer-
toſis ⁊ nō recipit curationē: tūc curatio eſt incidere lacertū in latitu
dine: ⁊ eſt voluntas vt deſtruatur operatio lacerti: verum illud eſt
de illis q̃ oportet vt poſtponantur quantū eſt poſſibile. ¶ Et curet̄
ſpaſmus ⁊ permixtio rōnis cū re alia preter eã: ⁊ ſicut vulnus geni-
culi ⁊ fortaſſe enim neceſſe eſt vt ponatur cū ſectione dura: ⁊ vt ſit fe
ſtinatio in aꝑatibus eiꝰ ⁊ vlceribus ipſius ⁊ vulneribus cū flobotho
mia ⁊ ſolutione vētris: ⁊ ꝓhibitione incarnationis donec mundifi-
centur mundificatione vltima: deinde incarnentur.

¶ De cognitione eius qđ facit naſci ⁊ qđ incaruat ⁊ qđ ſigil
lat ⁊ qđ corrodit ex medicinis. Cap̄.4.

Medicamen faciens naſci carnē eſt illud quod coagulat ſanguinem ſanum in carnem. Quod ſi fuerit ericcatio ei vehemens prohibet ſanguinem venientem: quare non habebit materiaʒ caro. Et ſi eſt ei abſterſio vehemens remouet eū ⁊ facit eū currere: quare cōſumit materiā inuentam carni. ergo oportet vt non ſit ei plurima exiccatio: immo vſqꝫ ad terminū neqꝫ abſterſio fortis valde: immo abſterſio pauca in tanta quātitate vt abſtergat ſorditiē abſqꝫ mordicatione ⁊ nō indiget ſtipticitate de qua eſt curandum. ¶ Et opꝫ iterū vt ſit in caliditate ⁊ frigiditate in ꝯplexione ſua ſi fuerit ſeparata: cū ꝯtrario: ſm̄ quātitatē ſeparationis: ⁊ ſi nō fuerit ſepata ſeparatione de qua curetur: tunc aſſimiletur calido valde calidum valde: ⁊ frigido valde frigidum valde. ¶ Et obſeruetur iterū impreſſio medicine in loco vt opponatur ei ſi ſupfluit in malitia ꝯplexionis. ¶ Medicine aūt incarnatiue ſunt ille que aggregāt inter duo elongata: ⁊ nō opꝫ vt operētur niſi in ſuperficieb' amborū facientes adherere iter ea vtraqꝫ cū rore qui eſt in ſubſtātia ambor: ⁊ ſi fuerit ſanguis pur': tūc eſt illud qđ exiccat ſanguinē plurimū ſufficiēs cū eo in adherētia cū exiccatione vehementi veloci anteqꝫ fiat pus ⁊ nō firmatur ei illud niſi fuerit cū eo ſupfuit a virtutis in exiccādo. ¶ Verū opꝫ ne ſit abſtergens: qm̄ abſterſio eſt cōtraria intētioni q̄ eſt in eo: qm̄ intētio in eo eſt ponere illud qđ colligit de ſanguine nutrimentū ⁊ adherētiā: ⁊ abſtergēs abſtergit illū ſanguinē: quare diſpartitur ergo ꝯſumit materiā qua expectat ꝯglutinatio. ¶ Et non indiget diminutione in exiccatione: ſicut indiget ea illđ qđ facit naſci. Qm̄ faciēs naſci indiget vt currat ad ipſuʒ materia et illius materiei curſum ꝓhibet exiccatio: et incarnatiuū nō indiget: immo indiget incarnatiuū exiccatione fortiore et pauca ſtipticitate. ¶ Conſolidatiuū vero ſigillatiuū vehementius indiget ſtipticitate qꝫ illa duo: qm̄ eſt ei neceſſariuʒ vt recuperet qđ eſt per naturam vehementioris exiccationis. ſ. cutem: et qm̄ indiget vt exiccet humiditatē extraneam ⁊ radicalem vehemētem. Et illud quod eſt ante ipſum eget vt exiccet humiditatem extraneam exiccatione plurima et radicalem cū menſura que conglutinet ⁊ ingroſſetur ⁊ non minuatur ex ſubſtātia. ¶ At corroſiua diminuens carnem opꝫ vt ſit vehementis abſterſionis valde.

¶ Et illud quidem quod eſt rectū in curatiōe vulnerū quādo perforantur: eſt vt non approximet eis aqua. Et ſi fuerit neceſſarium et non ſuffert eger a balneatione: oportet vt ponatur ſuper ea de emplaſtris ⁊ de panno infuſo cū oleo ſm̄ modos ligationis ⁊ non permittatur aqua peruenire ad ipſum.

¶ De perforatione vulneris ⁊ aliorum cum
opꝫ vt diſcoperiatur. Cap̄.7.

Dixit Gal. Op; vt feces ex loco eius vehemētioris eminentie vt inclines ipm: ⁊ nō ſit tractus perforatio niſi ad partem ex qua eſt poſſibile currere pus ad inferiora. ¶ Et vt obſeruenī in p̄foratiōe aleſuirati ⁊ ruge ſm modū quē dixim⁹ in cap. vulnerū dubellet niſi in eiſque excepim⁹. In eis vero q̄ ſunt ſicut inguina ⁊ ſubaſcelle: op; vt vadat perforatio cū cute in natura. ¶ Deīde ponātur deſup exiccatiua abſq; mordicatiōe de illis q̄ ſunt poſita in tabulis medicinaꝝ ſingulariū: et puluis olibani melior eſt in eis q̄ olibanū: q̄ſi illud eſt vehemētius ſtipticū. ¶ Et rectū quidē eſt in curatione vulneꝝ cū perforātur ne approximet eis aqua: ⁊ ſi fuerit neceſſariū: ⁊ eger nō ſuffert a balneatiōe: tūc op; vt vuln⁹ occulteī ſub emplaſtris cōuenientib⁹ tectis cū pannis infuſis cū oleis ſm modū coo perture q̄ ſeparat inter aquā balnei: ⁊ humiditatē eius inter vulnera: aut ingenieī ei aliquod ingenioꝝ poſſibilium in ipſo.

¶ De regimine vulnerum habentium apoſtema ⁊ dolores. Cap. 6.

Neceſſariū eſt in huiuſmōi vulneribus alleuiare dolorē: ⁊ credere q̄ vulnus nō ↄſoli datur olno dū apa non ſedatur. ¶ Et illud q̄d ē non ↄpletur niſi cū eo in quo eſt exiccatio ⁊ infrigidatio in principio rei: ⁊ mollificatio in ſecūdo: et adminiſtreī in eo cura apoſtematū olno. ¶ Et qd̄ eſt p̄priū in hoc cū cōitate ſui iuuamenti in omni mēbro a capite vſq; ad pedes eſt vt ſumaī granatū dulce ⁊ decoquaī cū vino pōtico ⁊ emplaſtreī cū eo loc⁹. ¶ Et op; vt obſerues illud ad qd̄ ↄuertitur diſpoſitio ap̄atis ſicut ſi tu adminiſtraueris vnguētū nigrū ⁊ videris vulneris rubore vehementē fieri ⁊ veſicari declina ad infrigidātia et ad vnguentū album. Et ſi videris ipm mollificari aut indurari: ⁊ tu iā adminiſtraſti albū: adminiſtra nigrum ⁊ olia.

¶ De regimine vlī in vulnerib⁹ viſcerū interius. Cap. 7.

Intentio in eo qd̄ exiſtimam⁹ q̄ eſt fiſſura aut diſruptio interius eſt vt incarneī ⁊ nō dimittaī ſanguis ↄgelari in interioribus ita vt p̄hibeatur fluxus ſanguinis. ¶ Et medicine ↄferentes in vtriſq; intentionibus primis ſunt ſicut veſtimēta q̄n decoquunī in aceto: aut detur in potu de cētaurea maiore pōdus. ʒ. ſ. ⁊ terre ſigillate in hoc ineſt curatio magna. ¶ Illō aūt qd̄ in potu ſumiī cū fluxus ſanguinis eſt ſicut dauich. iij. ⁊. 5. de ſemine iuſquiami al. cū aqua mellis ⁊ reliq̄ medicine p̄dicte in p̄hibitiōe ſputi ſanguinis ⁊ fluxus ſanguinis. ¶ De vulnere aūt ⁊ fiſſura apparētibus dixit ſapiēs q̄ in diſpō ne mirach ventris donec egredi anī quedam inteſtina: oportet vt ſcias quomodo applices inteſtina et intromittāī. ¶ Q̄ð ſi egrediaī aliquid de zirbo oportet vt ſcias an ſit neceſſariū vt ligetur cu; ligatura firma aut non: ⁊ an ſuatur vulnus aut non: ⁊ qualr̄ ſit in via ſuēdo ipſum. Et Gal. quidē dixit anathomiā almirach. ⁊ dixim⁹ nos ipm in anathomia. ¶ Et p̄pter illud quod iam

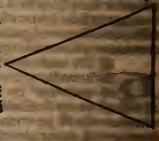
dixim⁹ in anathomia loc⁹ illoꝝ eſt minoris timoris cũ diſrũpitꝫ ꝙ lo
cus aluourati. Et aluourati ꝗdeꝫ eſt mediũ corpis vtriuſqꝫ lateris
mẽſura quatuor digitoꝝ ab alborati.i. vmbilico. ℭ Inqt. Qm̄ fiſſu
ra cũ accidit in loco alborati egrediũtur cũ ea inteſtina plus et redi
tus eoꝝ in ea eſt difficilis. Et illud ideo: quoniam res que tenet eam
non eſt niſi duo lacerti deſcẽdentes in longitudĩe corpis ꝗ ꝓtẽdun-
tur ex pectore vſqꝫ ad oſpectinis: ꝛ ꝓꝑ illð qñ diſrũpit vn⁹ hoꝝ duo
rũ lacertoꝝ opꝫ vt egrediatꝫ ꝑs iteſtinoꝝ ꝛ augmẽtatꝫ inde diſruptio
Et illð iõ qm̄ lacerti ꝗ ſunt in vtriuſqꝫ ilijs plus coartãt ipm: veruꝫ
eſt ei in medio lacert⁹ fortis ꝯtinẽs ipꝫ. ℭ Si aũt ꝓparetꝫ vt ſit diſ-
ruptio magna egredietꝫ nũeratio inteſtinoꝝ: ꝗre erit eoꝝ itermiſſio
vehemẽtior ꝛ difficilior. In vulnerib⁹ aũt ꝑuis ſi nõ ſuccurratꝫ cũ in
tromiſſiõe iteſtini iſlatꝫ ꝛ igroſſatꝫ: ꝛ iſtud ꝓꝑ illð qð gñatꝫ i eo de vẽto
ſitate: ꝗre nõ igreditꝫ ex illa diſruptiõe. Et ꝓꝑ illð ſaluiora vulnera
accñtia in mirach diſrũpẽtia ſunt illa ꝗ ſunt equalis magnitudis.
ℭ Inqt. Et indigẽt illa vulnera reb⁹ ꝗtuor: quaꝝ ꝓma ẽ vt reduca
tur iteſtinũ apparẽs ad locũ ꝗ eſt ei ꝓpri⁹: ꝛ ſecunda vt ſuatꝫ: ꝛ ter-
tia vt ponatꝫ ſuꝑ ea medicamẽ ꝯueniẽs: ꝛ quarta vt ſit ſollicitudo
ne ꝓueniat alicui mẽbroꝝ nobiliũ ꝓpter illð timor. ℭ Pone ergo
ꝙ ſit vulnus tante ꝗtitatis vt nõ poſſimus ꝓpter ꝑuitatẽ eius in-
tromittere inteſtinũ procedẽs ab eo. Et ꝗdẽ eſt nobis neceſſariũ vt
reſoluam⁹ illã vẽtoſitatẽ: aut vt dilatem⁹ ipſam diſruptionẽ: et vt
diſſoluam⁹ vẽtoſitatẽ eſt meli⁹ ſi poſſe eſt in ea. ℭ Et cã quidẽ in in-
flatione inteſtini eſt frig⁹ aeris: ꝓpter illud ergo opꝫ vt ſubmergatꝫ
ſpõgia in aqua calida ꝛ exprimas ipaꝫ ꝛ vapores ipm: ꝛ vinũ ſtiptĩ
cuꝫ qñ calefit ẽt eſt iuuatiuũ in hoc loco: et illud qm̄ calefacit pl⁹ ꝗꝫ
ſit calefactio aq̃ ꝛ ꝯfortat inteſtinũ. ℭ Qð ſi hec cura nõ reſoluit in
flationẽ inteſtinoꝝ: tũc adminiſtretꝫ amplificatio vulneris. Et ꝯue
niẽtius inſtrumentoꝝ ad hãc ſectionẽ eſt inſtꝛm qð cognoſcitꝫ ad ꝑ-
forãdas fiſtulas. Cultelli aũt ꝑforãdi acuti ex duab⁹ ꝑtib⁹ facti ad
caput caueãtur. ℭ Et rectior figurarũ ꝛ ꝓparatio in infirmo eſt vt
ſi fuerit vuln⁹ leſum vadẽs ad ꝑtẽ inferiorẽ ſit figura ꝛ ꝓparatio ad
ſuꝑiorẽ. Et ſi fuerit vuln⁹ vadẽs ad ſuꝑiorẽ: figura ꝛ ꝓparatio va-
dãt ad inferiorẽ. Sit ergo intẽtio tua quã intẽdis in vtriſqꝫ rebus
ſimul vt nõ cadãt reliqua inteſtina ſuꝑ inteſtinũ cui⁹ inferi⁹ appꝫt.
ℭ Et cũ tu poſueris hãc tuã intẽtione: ſcias ꝙ ſi fuerit vuln⁹ in ꝑte
dextra: tũc oportebit vt ſcias egrũ declinare ad ꝑtem ſiniſtrã. Et ſi
fuerit in ꝑte ſiniſtra facies eũ declinare ad dextrã: ꝛ ſit intentio tua
ſemꝑ vt ponas ꝑtẽ in qua eſt vuln⁹ altiorẽ parte altera: hec eſt enim
res que eſt cõis oibus iſtis vulnerib⁹. ℭ Cũ ergo ſeruantꝫ inteſtina
in locis ſuis ꝗ ſunt eis ꝓpria poſtꝗꝫ reducta ſunt ad vẽtrẽ cũ vulne
ra ſunt magna: tunc neceſſari⁹ eſt miniſter edoctus. Et illud iõ qm̄
opꝫ vt teneat locũ illius vulneris totũ manu ſua deforis ꝛ colligat
ipſum et aggreget et deteget de eo aliquid miniſtro ſuenti ipſum et

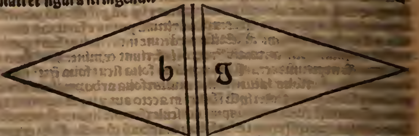
redeat ad illud qđ iā ſuetū eſt de eo etiaʒ ⁊ aggreget ipſū ⁊ colligat paulatim donec ſuatur vuln⁹ totū ſutura decenti. ¶Et ego narro tibi illud qđ melius eſt de aſſuitiōe vētris. dico ergo qđ ꝓpterea ꝙ res q̄ eſt neceſſaria ē vt ꝯpꝛehēdatur illud qđ eſt inter mirach et ſi pbac iam eſt neceſſarium tibi vt icipias ⁊ itromittas acum in cutem deforis ad interiorem partē. cū ergo penetrauerit ac⁹ in cutem et in lacertū cūtem ſm rectitudinē in lōgitudine ventris toti⁹: dimitte marginem ſipbac in hoc latere: ⁊ nō intromittas in ipſū acū: et fac penetrare acū in marginem alium deintus ad exteriora: deinde fac penetrare eam ab intus ad exteriora in margine alio mirac ⁊ cū fe‑ ceris eam penetrare: tunc fac penetrare eam ſecundo in hoc eodem margine mirac aut deforis ad interiora: ⁊ dimitte marginē ſiphac qui eſt in hoc latere: fac ergo penetrare acum in latus aliud deint⁹ ad exteriora: ⁊ fac eam penetrare cum tua penetratiōe in ſiphac in marginem mirac qui eſt in parte eius donec facias eam penetrare totū: deinde incipe iterum ab hoc eodem latere: ⁊ ſue ipſum cū mar gine qui eſt ſiphac in latere alio: ⁊ extrahe acum ex cute quam pene trauit: deinde reduc acum in illam cutem ⁊ ſue marginem ſiphac q̄ eſt in latere alio cū hoc margine mirach ⁊ extrahe eaʒ ex cute que eſt in parte eius ⁊ fac illud vna vice poſt aliaʒ vſqꝫquo ſuas vulnus to tum ſm illud exemplūʒ. ¶In menſura autē q̄ ſunt iter duo puncta caueaṫ ſuperfluitas in latitudine ⁊ ſtrictura: quoniā āplitudo nō tenet ſm qđ oportet ⁊ ſtrictura adunat. ¶Et filum iterum ſi fuerit chordoſum adiuuat ad diſrumpendum. ⁊ ſi fuerit molle abſcindiṫ ⁊ ligatur leue durū: ⁊ ſimiliter ſi ꝓfundaueris pūcturā in cute. nam ſi fuerit longinqua a punctura verū remāſerit de vacuitate intra ipſm ⁊ extra eam non incarnatur: et ſerua equalitatem illic etiam. ¶Inquit. Et pone intentionem tuā in ſuēdo vētrem adherentia ſi phac cū mirac. fortaſſe eniʒ adherebit ⁊ incarnabiṫ: quoniā eſt ner‑ uoſum. ¶Et iam conſuerunt ipſum quidam ſecundum hunc mo dum: opʒ ergo vt figamus acū in margine mirach exteriore ⁊ facia mus ea penetrare ad interiora: ⁊ dimittamus marginem ſiphac to tum: deinde reducamus acum et faciamus eam penetrare: deinde penetret acus ex cōtrario partis quam penetrauit: deinde faciam⁹ penetrare in marginem aliū de marginibus mirach ſecundū hoc. Et iſte modus conſuendi eſt melior conſuitione communi que com pꝛehendit quattuor margines in penetratione vna. et illud ideo quoniam cum hac conſuitione iterum quam iam diximus iam coo peritur ſiphac retro mirach: ⁊ cōtinuatur cum eo coopertura decē ter. ¶Inquit. Deinde pone ſuper ipſum de medicinis icarnatiuis et neceſſitas ad ligandum eſt vehementior in his vulneribus: ⁊ ma‑ de fac lanam marabaʒ cum oleo calido parū ⁊ inuolue ſuper alibꝛe‑ ni ⁊ alibꝛeni ſicut vadūt. Et clyſteriza ipſū cū aliq̄ mollificatio etiaʒ

ſicut oleat mucillagies. Et ſi vuln⁹ iã pueneꝛit ad iteſtina ꝛ ſuiſti ipſꝫ
tunc regimẽ ſit illð qð dixim⁹: verũtñ opꝫꝛt clyſterizet cũ vino nigro
ſtiptitico tepido: ꝛ ꝓpꝛie ſi vuln⁹ iam ↄſutum fueꝛit: aut appꝛopinq̃
uerit minuta inteſtina: qꝛ inteſtinũ ieiunũ non ſanat oĩno ex vulne
re qð i ipõ accidit pꝑ ſubtilitatẽ ſui coꝛpis ꝛ mĩtitudinẽ ei⁹ qð eſt i eo
de venis: ꝛ ꝓpinq̃tatẽ ſuã ad mãm neruoꝝ: ꝛ multitudinẽ effuſionis
colere ad ipm: ꝛ vehemẽtiã caliditatis ei⁹: qꝛ eſt magis ꝓpiquũ epa
ti ꝙ̃ inteſtina alia. ⁋ Inferioꝛa ꝟo vẽtris ꝓpterea ꝙ ſunt de natura
carnis ſis de medicatiõe ipoꝝ ↄfidẽs. ⁋ Inq̃t Gal. lib. de ingenio ſa
nitatis. Et ſit intẽtio tua apõ diſruptionẽ mirac vẽtris cũ ſiphac vt
ſuas eã ↄſuitiõe ↄglutinãte ſiphac cũ mirach: qꝛ eſt neruoſuꝫ tar
de icarnatiõis cũ alio: ꝛ illð cũ modo ſuitiõis quã dixim⁹: qꝛ ipa ag
gregat ꝛ ↄglutinat in pũctura ſiphac. ⁋ Inq̃t. Et iteſtina cũ egrediũ
tur: tũc ↄfert vinũ nigrũ foꝛte: ꝛ calefiat ꝛ ſubmergat in eo lana ꝛ pona
tur deſup qꝛ ipa diſpergit inflamationẽ eoꝝ ꝛ detumeſcere ea facit
ſi aũt nõ fueꝛit pñs: tũc adminiſtra q̃ſdã aquas ſtipticitatis foꝛtis
calefactas: ꝙ ſi nõ fuerint pñtes: tũc vapoꝛa ea cũ aq̃ calida donec d
tumeſcãt. ſi aũt nõ ingrediunt in illð amplificet loc⁹. ⁋ Inq̃t Hyp-
po. Cũ egredit zirb⁹ vẽtris in vulnere neceſſe eſt vt putrefiat qð de eo
egredit ꝙ̃uis moꝛet tp̃e puo. ꝛ eſt in hoc vehemẽti⁹ ꝙ̃ iteſtina ꝛ epar.
qꝛ inteſtina ꝛ extremitates eꝑis ſi nõ remanẽt exteri⁹ ſpacio longo
donec infrigident valde vehemẽter: tũc cũ ingrediunt vẽtrẽ ꝛ icarnat
vuln⁹ redeũt ad naturas ſuas. zirb⁹ ꝟo lꝫ moꝛet tp̃e puo tñ neceſſe
eſt vt qð ex eo qð apparet ingredit vẽtrẽ putrefiat: ꝛ ꝓpter illð ꝓpe-
rãt medici in incidẽdo ipm ꝛ nõ intromittũt qð de ipſo apparet in vẽ
trem. ꝙ ſi inueniat in zirbo diuerſum ab hoc illð eſt valde parum ꝛ
foꝛtaſſe nõ inuenit. ⁋ Et ſi egreditur aliq̃d de zirbo tunc neceſſe eſt
tibi vt ſcias an opoꝛteat incidi an non: ꝛ an opoꝛteat ſui vuln⁹ an nõ
et qualiter ſuat. Nã ſi vuln⁹ cadat in aluouarat et eſt mediũ vẽtris
tunc eſt pluris timoꝛis: qꝛ ſunt extremitates lacertoꝝ coopertẽ ſuꝑ
vẽtrẽ. Si autem fuerit in ilijs: ꝛ ſunt a duob⁹ lateribus medij vẽtris
a dextra ꝛ ſiniſtra quaſi quatuoꝛ digitis: tunc eſt ſaluioꝛ: qꝛ nõ eſt
in eo aliq̃d de extremitatib⁹ lacertoꝝ neruoſoꝝ. ⁋ Loci ꝟo aluoura
ti futura iteꝝ ẽ difficilis. ꝛ illð iõ qꝛ iteſtina eminẽt ꝛ egrediunt a diſ
ruptiõe q̃ eſt in hoc loco ꝛ redit⁹ eoꝝ i hõ loco eſt difficilis: ꝛ illð qꝛ illð
qð plicat ea in retentione eoꝛum eſt duo lacerti pꝛotenſi in longitu-
dine ventris carnoſi qui deſcendunt ex pectoꝛe ad rachabar eſt os
pectinis. Et pꝛopter illud quando cadit vulnus in hoc loco incidũt
hos lacertos: ꝛ eſt eminentia inteſtini vehementioꝛ: quoniam lacer-
ti qui ſunt in illo continẽt ipſum: et non eſt ei in medio lacertus foꝛ
tis retinens ipſuꝫ. ⁋ Si aũt pꝛeparetur cũ hoc vt ſit vulnus magnũ
tũc neceſſe eſt vt emineat ꝛ egrediatur ex eo neru⁹ inteſtinoꝛum ꝛ qua
re ſit intromiſſio eoꝛum difficilioꝛ.

¶ De qualitate ligandi vulnera. Ca.8.

Vulnera ãtꝫ fiſſura apparẽtia cũ viſ vt incarnẽt: tũc fac illõ qđ dixit ſapiẽs de illis q̃ ſunt hui⁹ artis. ¶ Inq̃t. Cũ vis vt incarnet h mõi fiſſura: tũc fac adherere ei ligaturã incipiẽtẽ ex duobus capitibus non aliam de ligaturis. Qđ ſi fuerit magna erit tibi neceſſarium vt adherere ei facias puluillos triãgulatos: et ſi fuerit loc⁹ decliuis indiget ſutura etiã: ꝛ puluilli quidem triangulati meliores ſunt in aggregando labia vlcerum ꝙ̃ quadrati: quoniam coartant ſup fiſſurã tantum: ꝛ ſitus puluillorum triangulatoꝝ eſt ſm hoc exẽplum linea recta inter duos puluillos ſit fiſſura: ꝛ duorũ puluilloꝝ triãgulatoꝝ: vn⁹ ſit h. ꝛ alter g. decenter ꝯpoſiti ſm figurã quã vides. Cum ergo ligatur locus iſte et cadit ligamẽ duoꝝ capitũ eſt ligamẽ tenẽs ſup locũ fiſſure vehemẽti⁹ ꝙ̃ ſi fuerint q̃drati. Et nõ licet vt nõ ſit in applicatiõe vlcerum ligamẽ nõ habẽs duo capita: ꝛ iſti ſunt puluilli triãgulati et figura ſtringendi.





¶ Et dr in li. de igenio ſani. Quidã hõ habuit vuln⁹ cui⁹ pfũdũ erat primũ ĩ guinib⁹: ꝛ ipſi⁹ orificiũ primũ genu ꝛ ſanauim⁹ ipꝫ ſine pforatiõe penit⁹: ita ꝙ poſuim⁹ ſub genu ei⁹ puluillos: ꝛ ꝓparauim⁹ ipꝫ taliter ꝙ factũ ẽ orificiũ ei⁹ directũ cũ facilitate: ꝛ ſilr fecim⁹ de vulnere qđ fuit in coxa ꝛ brachio ꝛ ſanata ſunt omnia. ¶ Inq̃t ille qui iaꝫ ꝑuidit in experientia. Scias ꝙ vulnera indigent vt fiat ſanies ſi poſſibile eſt ei intus ad hoc vt penetrent cum ea reliqua q̃ ſunt illic meliora ꝛ velocioris alteratiõis. Silr vulnera diſrupta elõgatoꝝ labiorũ egẽt vt aggregent̃ cũ ligamẽto aggregãte labia eoꝝ niſi fuerit ſup ea ex illo dolor: aut fuerit apoſtẽ: q̃m dolẽt pp illõ q̃uis ſit cũ facilitate aut fuerit lacert⁹ q̃ ſit diſrupt⁹ ĩ latitudine: q̃m tũc nõ aggregat̃ immo ponat̃ in medio liciniũ timẽdo ne ĩcarnet̃ cutis ꝛ remaneat lacert⁹ nõ ĩcarnat⁹. ¶ Inq̃t. Et ſilr q̃n ſcindim⁹ cutẽ capitis ꝑponim⁹ inter labia aliq̃d qđ ipleat ea: fortaſſe eñ ꝯtrahit̃ cutis labioꝝ ad iteriora vulneris: q̃re neceſſe eſt tũc vt coneris cũ ligamẽtis vt trahas eã ad exteriora. ¶ Et cũ cadit vuln⁹ in longitudine: tũc ligamẽ ſufficit ꝛ aggregat ipſam decẽter: ꝛ cũ fuerit in latitudine indiget vt ſuat̃ ꝛ ſm mẽ

ſurã pfunditatis vulneris erit pfunditas ſuture dignior ex additio ne anathomie. ¶ Inqt. Qñ fuerit nobis neceſſariũ vt addam⁹ i amplitudine vulneris cũ eſt ſtrictũ ⁊ timuerim⁹ ꝙ ppter pfunditatẽ ei⁹ incarneẽ ei⁹ ſuperi⁹: ⁊ nõ incarneẽ ei⁹ pfundũ: aut ſunt mẽbꝛũ vulneratũ in boꝛa vulneris ſm figurã: qð cũ redit ad equalitatẽ ſuã nõ eſt poſſibile vt currat ex eo ſanies: neq vt ingrediaẽ ipſuz medicina: ⁊ vt redeat ad ſuã figurã qñ egrediẽ ⁊ ꝯmouet doloꝛẽ aliũ: tũc neceſſe ẽ vt ſcdaẽ ſectiõe ꝯueniẽti. ¶ Et ſcias ſm ſummã ꝙ vulnera q̃ ſunt i lati tudine lacerti ſunt digniora vt labia eoꝝ ſint vebemẽti⁹ cõgata quapropter ſunt facientia maioꝛẽ neceſſitatẽ ad pſcrutandũ ſubtiliter in aggregãdo labia: ⁊ foꝛtaſſe nõ erit excuſatio a ſutura ⁊ admiſtratiõe puluillo ꝝ ⁊ triãgulatoꝛum: ⁊ ppꝛie ſi ceciderit in carne diminutio: nam cadens in longitudine minus eget illo.

¶ De medicinis incarnãtibus vulnera. Ca.9.

Harũ medicinaꝝ ꝟtutes iã narrauim⁹ ⁊ ꝯtinuatiõis eaꝝ locũ: ⁊ nõ dubitam⁹ q̃n ſit neceſſariũ vt puluis eaꝝ ſit minoꝛis ꝟtutis q̃ illð qð de ei⁹ fit cũ oleis ⁊ ceratis. ¶ Et neceſſitas q̃dẽ pducens ad olea ⁊ cerata eſt ppterea ꝙ medicine ſiccẽ ⁊ ppꝛie q̃ ſunt ſicut merda ſengi ⁊ reliq̃ minerales nõ ſubmergũtur vſq ad pfũdũ ⁊ nõ penetrãt in poꝛos: cũ ergo ex eis fit ceratũ ad vltimũ ꝯuentre facit eas curſus olei ad locũ quẽ volum⁹. ¶ Et iſte medicine incarnatiue ſunt ex mineralib⁹: ⁊ ſunt ex plãtis: ⁊ aialib⁹: ⁊ ex oĩ ſpẽ: ⁊ ſunt ex mineralib⁹ ſicut ceruſa ⁊ oleũ in ꝯtinũ ⁊ cera. ¶ Et ex plãtis folia ſicut folia q̃rc⁹ maſcule emplaſtrata ⁊ folia ſalicis ⁊ folia caulis ⁊ folia arboꝝ maloꝝ ⁊ cortex palme ⁊ folia arnogloſe ⁊ ſptũ iſuſuz in aceto aut a liquãtulo vini: ⁊ ppꝛie qñ miſceẽ folia arboꝛis ſpini maſcule ⁊ femine ligata cũ coꝛticib⁹ ſuis: ⁊ folia cupꝛeſſi ⁊ rami ei⁹: ⁊ folia pẽtapbilõ cũ melle. ¶ Et ex gummis glutinũ albotĩ ppꝛie ppe mẽbꝛa magna. ¶ Et ex fructib⁹ ⁊ granis nux recẽs ꝯtrita cũ aq̃ ⁊ ſale aut vino bullita cũ folijs acetoſe aut folijs ſicle aut lactuce ⁊ piroꝝ ſilueſtriũ cũ eo qð eſt in eiſdẽ pbibitiõe flux⁹: ⁊ nux cupꝛeſſi ⁊ galia ꝯbuſta: ⁊ puluis molẽdini ⁊ oꝛdeũ aduſtũ ppꝛie ſenib⁹ cũ cera ⁊ oleo ro. ¶ Et de illis q̃ ſimilãtur floꝛib⁹ flos ſoꝛbe et berba caude eq̃ne ⁊ ppꝛie in vicinitate impletiõis mẽbꝛi aut carnis et ad vulnera q̃ ſunt ppinq̃ lacertoꝝ capitib⁹. ¶ Et ex aĩalib⁹ lac acetoſum valde conglutinat vulnera magna. ¶ Et de compoſitis medicamen ruffi et aureum et eſculeus et medicamen de ſalicibus et pulegio et emplaſtrum de lino.

¶ De medicinis conſolidatiuis ⁊ ſigillatiuis. Ca.10.

Harum medicinaꝝ naturas iã ſciuiſti: et ſcis iterũ ꝙ opꝫ ne puluis earum ſit in virtute eius qð ponitur in emplaſtris. ¶ Et tunc opꝫ vt ſcias ꝙ non eſt neceſſariũ vt medicine iſte adminiſtrentur cum iã equata eſt ſuperficies carnis dure cum cute vltima equalitate: verum caro bumida iam equatur et additur: ſꝫ eſt ſpiſſa taliter ꝙ cũ exiccaẽ: deſcẽdit: immo nõ opꝫ vt adminiſtres eas niſi cũ boc

qd̓ ē ita ꝙ qñ exiccaṫ equaṫ: ⁊ hec res cognoſciṫ exiſtimatiõe. ¶ Oꝑ
ꝫ vt adminiſtreṫ medicina ꝯſolidatiua anteꝗ̃ carnis naſcẽtia in vulnere
in q̃ caro naſciṫ ad hũc finẽ ꝑueniat: q̄ſi ꝯſolidatiua ē et addiṫ in quã
titate carnis vſq̃ quo conſolidat: et additur cum ea virtus naturalis.
Ergo additur ſcd̓m hãc vltimationẽ: immo oꝑꝫ vt ſit taliter ꝙ quan
do exiccat ⁊ facit operationẽ ſuã iã natura fecerit naſci cũ quãtitate
ei neceſſaria cuꝫ vltimatiõe cõſolidatur e vltime in ꝯſolidãdo: q̃ com
pleat duas operatiões ꝯtinuãdo inter carnẽ et cutẽ ꝑdictas mẽſu-
ra q̃ equeṫ ſuꝑficies vlcerata. ¶ Qd̓ ſi nõ auferaṫ illd̓ ꝓculdubio fiet
veſtigiũ vulneris ſuperi⁹ in cute. ¶ Et oꝑꝫ vt adminiſtres ſigillatiuũ
in ꝑmis cũ ipm adminiſtras humidũ. deinde adminiſtra ipm ſiccuꝫ
tũc cũ appropinquaṫ ſigillatio faciẽs ipm trãſire ſuꝑ ipm cum extre
mitate radij. ¶ Et medicine q̄ dicunt iſte ſunt ſicut cortices arboris pini
cũ cerato de oleo ro. aut myrtino et reſina ſicca et abrotanũ aſſatuꝫ
et cortices eris et puluis olibani et merdaſengi et cẽtaurea minor ⁊
vene ſunt bone et oſſa ꝯbuſta iteꝝ et ariſto. aduſta eſt vehemẽtis ꝯſo
lidatiõis et alumẽ iteꝝ et galle imature et folia fici. ¶ Et hyppo. q̄-
dẽ inq̄t de pede albaucas ſicut dixerũt: et eſt ſiĺe qd̓ intellexit ꝑ eũ her
bã q̃ nolatur pes corui: et ſterc⁹ canis comedẽtis oſſa et ſterc⁹ lacer-
ti: verũtamẽ eſt acuti⁹ ꝓlo: quare oꝑꝫ vt frãgas ipm cũ ſtipticis: ⁊ ra
dix lilij celeſtis et cortices oppoponaci et tucia. ¶ Et de faciẽtib⁹ na
ſci carnẽ mirabilib⁹ in vulnerib⁹ calide ꝯplexionis apoſtemoſis ſunt
ſandali et nenufar et aloes et ꝓprie in partib⁹ ani et teſticuloꝝ: ⁊ me
dicina ariſtologie ſi fiat vnguẽtũ. ¶ Aut indiges eo qd̓ eſt forti⁹ de il
lis q̃ ſunt inter ꝯſolidãtia ſicut climia et ꝓprie ꝯbuſta et colcotar cõ
buſtũ et lithargyriũ et cerula: et qñq̃ cadũt in medicinis ei⁹ dragã
tũ ⁊ colcotar: q̃uis ſint de ſumma corrodẽtiũ diminuẽtiũ carnẽ. Ve
rũ ipa fortaſſe ꝯſolidãt in vehemẽti humiditate et ꝓprie qñ adurũ-
tur ſunt minoris ꝯſolidatiõis. et nõ minuiṫ de corroſiõe eoꝝ et ꝑcis-
pue ſi abluãtur fiunt ad ꝯſolidatiõeꝫ decliuiora. Flos v̓o eris et me-
dicine q̃ ſunt vehemẽtioris corroſiõis nõ ſunt recte ad illd̓ niſi cũ re
gimine forti: et in q̄buſdã vulnerib⁹ et vlcerib⁹ vehemẽtis hũiditatis
Es v̓o aduſtũ qñ abluiṫ: eſt bonũ in ꝯſolidatiõe. ¶ Et cũ voluntas ē vt
fiat emplaſtrũ ſunt neceſſaria q̃ ſunt fortiora de illis q̃ ſunt inter ꝯſo
lidatiua ſicut climia et ꝓprie aduſta et colcotar aduſtuꝫ et lithargi
riũ et ceruſa. Qualitas v̓o faciẽdi illd̓ eſt vt diſſolvaṫ ceruſa et mer-
daſengi cuꝫ aceto: deinde adminiſtreṫ et climia teraṫ. Et meli⁹ q̄ dicit ē
vt aduraṫ: deinde miſceaṫ illd̓ cuꝫ colcotar: ⁊ imbibaṫ oleo ro. cũ ace
to. et vino ſtiptico: et fortaſſe adduṅt ſuꝑ ipm dragagãtuꝫ aduſtuꝫ ⁊
balauſtie et galle quãdo vuln⁹ et vlcus ſunt vehemẽtis humiditatis.
¶ Emplaſtrum de lino eſt mirabile: ſume pãnum de lino ablutuꝫ ni
tidum: et tere donec fiat ſicut alcohol: deinde ſume oleum fortis ſti-
pticitatis aut oleum myrtinũ: et pone in ipo paruꝫ galbani et diſſol
ue in oleo et pone in ipſo pãnum contritum et fac de eo emplaſtrum

quoniã eſt mirabile:et vnguētum nigrum magnū facit naſci carnē
¶ Quod ſi volueris vt fortiꝰ faciat naſci:tūc pone in ipſo detbu-
ret oppoponaco ⁊ ariſtologia aduſta equales ptes vt ſit ſicut pon-
dus medicinarū quatuor. ¶ Modus puluerſaliꝰ. ℞. ceruſe ⁊ mer
daſengi ambo⁊. añ. partē. j. ſcorie plūbi ⁊ myrrhe ⁊ gallarū olm. añ
partē. ſ. Puluis aliꝰ:oſtraco⁊ cōbuſto⁊. ℥. xij. granati parui qḋ ca
dit ab arbore ⁊ exiccatū eſt:calcadis amborū. añ. ℥. xvj. cornu cerui-
ni cōbuſti abrotani climie reſine radicu⁊ lilij olm. añ. ℥. iiij. minuti
thuris corticū arboris pini ambo⁊. añ. ℥. vj. corticū granato⁊ ceru
ſe aluminis olm. añ. ℥. viij. galla⁊. ℥. j. Puluis rubeꝰ. ℞. rubee oſſiū
cōbuſto⁊ merdaſengi olm. añ. ℥. ij. thuris aloes amboruꝫ: añ. ℥. iiij.
ſarcocolle memithe ambo⁊. ana. ℥. j. fiat puluis. ¶ Puluis. ℞. ro-
ſarum ceruſe plumbi balauſtie omnium. ana. ℥. viij. gallarum ⁊ ſe-
minis roſarū ⁊ aluminis equaliter ariſto. auř. ij. minuti thuris auř.
j. ¶ Modꝰ emplaſtri ad vulnera corpo⁊ lenū:cōburat ordeū ⁊ fiat
ex eo ceratum cum oleo roſa. aut oleo myrtino cū ceruſa plumbi.

¶ De medicinis facientibꝰ naſci carnē in vulneribꝰ ⁊ vlceribꝰ. Ca. ii.

Iam ſciuiſti ꝓprietatē medicinarū facientiū naſci carnem ⁊ quō
oportet vt ſint in cōplexionibꝰ ſuis. ¶ Et opꝫ vt adminiſtrētur
medicine facientes naſci carnē cum iã mundificatus eſt locus a ſor-
dibus ⁊ ſaniebꝰ: ⁊ nō fuerit baſis vulne⁊ niſi os:tunc mundifica illō os
et exicca in vltimo. ¶ Et nō dimittas in eo offuſcationē aut corru-
ptionē:neq; corticē ⁊ humiditatē q̄ nō exiccet:et ꝓprie in capite:nã
lenitas oſſis et eius hūditas eſt vna cauſa⁊ ꝓhibentium natiuitatē
carnis ſuper ipſum:et cum exiccatur et exaſperatur:eſt illud ſup qḋ
ſit mã ex q̄ gñat caro ⁊ eo magis faciēs naſci:⁊ ſcias qḋ ē medicĩa fa-
ciēs naſci carnē ĩ corpe aut mēbro:⁊ ñ ē faciēs naſci in alio ⁊ illō iō qm̃
fortaſſe exiccat in corpore ⁊ nō exiccat in corpe propter complexionē
duorum corporum: et ſecundum qḋ ſciuiſti fortaſſe abſterſio ſuper
fluit in corpore:et non ſuperfluit in corpore:neq; eſt abſterſio omni-
no:cum hec medicina indigeat exiccatione quadã et extersione qua-
dam menſuratis ſm corpus nō abſolutis ⁊ res mēſurata eſt diuer-
ſa cū impreſſiōe ſua in rebus q̄ nō ſunt conuenientis q̄ltitatis in paſ
ſione. ¶ Et omne exiccatiuū quidē cuius ſiccitas eſt minor ſiccitate
corporis qḋ cū eo curatur:eſt iterum abbreuiatum ab hoc vt faciat
naſci carnem eius:immo opꝫ vt ſit ſiccius eo. et propter illud ſit qḋ
olibanum non facit naſci carnem in corpibus donec pertranſeant
equaliter in ſiccitate. ¶ Et experimentū quidem eſt illud quod ſcitur
qḋ eſt ex exiccātibus ⁊ ſtantibꝰ aut ex naſcentia carnis ſm ꝓceſſio-
nē vel cōtinuitatem aut ex ſordidatione. ¶ Qḋ ſi videris exiccatio
nē cū qua fortaſſe non naſcitur caro:tūc humecta parũper medici
na ſicca ⁊ dimitte illō qḋ vadit ſm virtutē. ¶ Et qñq; iterū eſt quibuſ
dã corpibꝰ ꝓportionalitas cū quibuſdã medicinis abſq; aſpectu opa
tionis earum:ꝓpter illud ergo opꝫ vt miſceantur medicine plures.

debiles ⁊ fortes. At vero quare facta ſunt emplaſtra ⁊ q̄ ſit eorū neceſſitas iā ſciuiſti. ¶ Et opꝫ vt nō ſis ꝯtent⁹ medicina ſup̱ exiccationē ⁊ humectationē immo obſerua ambas qualitates agētes ꝑ modū qđ ꝑmiſimus earū narrationē: neqꝫ iterū ſup̱ exiccationē ⁊ humectationē: immo cū ꝯſuetudīe ꝯſiderationis inter diſpoſitionē vlceris ⁊ diſpoſitionē ꝯplexionis corporis. Quandoqꝫ em̄ corp⁹ eſt humidū ⁊ vlcus ſiccū: ⁊ quādoqꝫ eſt corp⁹ ſiccū ⁊ vlcus humidū: ⁊ qn̄qꝫ ſunt ambo humida: ⁊ qn̄qꝫ ſunt ambo ſicca. Et adminiſtrent̄ in primis q̄ ſunt debiliora ſicut olibanū ⁊ farina fabaꝝ ⁊ farina ordei ⁊ ſimilia. ¶ Quod ſi corpus fuerit ſiccum et vlcus humidū valde: tūc neceſſarie ſunt medicine vehementis exiccationis cum ꝯparatione ad medicinas facientes naſci carnem. ſicut ariſtologia ⁊ radix oppoponaci ⁊ dragagātū aduſtum. Et in reſiduo ſunt neceſſarie medicine ſicut yreos ⁊ farina lupinoꝝ. ¶ Et quandoqꝫ accidit vt ſint quedam medicine in quibus ſit aliquid proprietatis qua egent medicine facientes naſci carnem de exiccatione ⁊ abſterſione ſed ſuperfluit. ut ergo verbi gratia propter exiccationem ſuam vehementem ⁊ [illegible] tes ſorditiem ⁊ prohibentes materiam et ſuperfluit abſterſio ⁊ corroſio. Sed quando permiſcetur cum ea aliquid de illis que ſunt iīs contraria frangit ex eo ⁊ temperat ipſum: et fit faciens naſci ſicut flos eris. Cum enim cum ipſo aſſociantur oleum et cera et que humectant menbrum et fixū faciunt: tunc ipſum propter exiccationē ſuā et vehementiam abſterſionis fit conſolidatiuū: quare oportet vt ſit flos eris vna decem partium cerate quando adminiſtratur in corporibus que ſunt ſicciora: et vna duodecim partium quando adminiſtratur in corporibus que ſunt hūidiora: et opꝫ vt obſeruetur in iſtis quando experiuntur predicta. ¶ Senes egent medicinis in q̄bus eſt caliditas maior ⁊ attractio fortior. Et cadunt i eis que ſunt ſicut pix et thus et farina ordei et farina fabarum et farina ꝓ [illegible] bi et radix lilij et ariſtologia et climia: et herba oppoponacis. ¶ Et quando prohibetur medicina a iuuamento declina ad aliam. cum ergo ſit difficil': curetur cum eo quod eſt proprium vlceribus.

¶ De curatiōe vulnerū alſeiberegi idest q̄ fiunt in capite. Cap. xi.

Regimen quidē oſſis in eis ⁊ quid accidat ex accidentibus eorum timidis iam dictum eſt in cap. oſſium: et algebra verum incarnatiuis vlcerum eoꝝ ⁊ que ſunt extra ea ſufficiunt q̄bꝫ medicine exiccatiue leues puluerizate ſuper ea ex medicinis. ¶ Et medicina que eſt facta ex oleo et myrrha et olibano et ſanguine draconis et ſimiliter medicine leues predicte in vulneribus. Quod ſi fuerit illic curſus ſanguinis: tunc curetur cum eo quod diximus in ea. fluxus ſanguinis. ¶ Et oportet vt cibetur habens eam cerebellis gallinarum aſſatis quantum poſſibile eſt: ipſa enim ſecundum quod teſtificantur q̄dā confortant cerebrū ⁊ retinēt ſanguinis fluxū: ⁊ [illegible] tertia alia. Et ſimiliter aq̄ granati muzi: ⁊ emplaſtra cū [illegible] paſtoris.

¶ Et de medicinis bonis ad vulnus ⁊ ſanguinē eſt vt ſumat fermē tū purū ſiccum ⁊ terat ⁊ puluerizet deſuper ⁊ nō humectetur.

¶ Quod autem prohibet egritudinē eſt emplaſtratio cū farina or. ⁊ ſimili a cōfectis cum yſopo humida: ⁊ ſimiliter cum faucib ordei cum calamento ⁊ cōfert attritioni eius: ⁊ reliquum regimen ſumatur ex capi. oſſium.

¶ Tractatus ſcōs de excoriatiōe et attritiōe: ⁊ cōtuſione ⁊ torſiōe: ⁊ caſu ⁊ offenſiōe: ⁊ diſruptiōe ⁊ fluxu ſanguinis ⁊ ſimilib⁹ illis.

¶ De ſermonibus vniuerſalibus. Cap. i.

Iam ſciuiſti in lib. primo que ſit intentio contuſiōis ⁊ attritionis. Cōtorſio aūt eſt vt ſit mēbrū ſeparatū a iūctura ſua ſeparatiōe nō completa: neqꝫ apparente manifeſta: quare eſt diſlocatio: ⁊ eguamen quidez eſt infra torſionem ⁊ eſt quaſi aliquantum tenſionis cōmouētis ligamentū in iunctura et quod continetur de eo in carne: ⁊ ſi ex eo fuerit aliquantulū ſeparationis erit torſio.

¶ Et de hominibus ſunt q̄ nominant intenſionem quā nominauimus torſionem nomine cōmuni. ⁊ de hominibus ſunt qui nominānt torſionē ſeparationem vnius duoꝝ laterum lacerti: ſicut vni⁹ duorum laterum lacerti vole manus ⁊ raſcete cum adherentia lateris alterius cui⁹ ſeparatio fit apparens. Illud autem quod volumus premittere et loqui de eo in primis eſt contuſio que accidit lacertis in medio eoꝝ ⁊ attritio in extremitatibus ipſorum.

¶ De contuſione ⁊ attritione. Cap. 2.

Quando accidit lacerto vt contundatur accidit ex hoc inter partes eius numerus ſolutionis continuitatis: ⁊ multotiēs effundit ad ipſum ſanguis plurim⁹ ex quo apa tur: ⁊ pauciores ſunt eius diſpoſitiones in quibus non aggregetur ad ipm ſanguis ⁊ putrefiat: quoniam plurimum ſperatur eius reſolutio per poros: et p̄pue per poros qui ſunt conſtricti conſtrictione impellente ab illo quod facit contuſionem exterius ⁊ a conſtrictiōe accidente ex apa te interius. Et propter illud ſi nō ſuccuratur rei in ea perducit ad corruptiōem mēbri. ¶ Et fortaſſe excoriatio ſequitur caſum ⁊ offenſionem: quare opꝫ vt preparet ad curationē eius vt non canceretur.

¶ Et oportet vt adminiſtratio fiat in attritione cū redditiōe continuitatis vel loꝝ inciſorū: immo ad ſedandum dolorem.

¶ De cura. Cap. 3.

Non reperit in pluribus harum diſpoſitionū in hac accidentia ⁊ excuſatio a flobotbomia: immo opifices artis pperant

ad illud q̃uis ſit corpus mundum: ¶ Et quãdo ſit flobotbomia ⁊
feſtinatur ad emplaſtra ꝓhibentiã oppilantia non accidit ex eis il
lud quod eſt neceſſariũ ad curationẽ q̃ multũ cõuenit. Et eſt eorũ ꝓ
bibitio cum infrigidatione ⁊ ſtipticitate aut cũ vno eorũ. ¶ Cũ aũt
tardatur illud ⁊ properat ſanguis ad diſpoſitionẽ ſolutiõis: et timẽt
nocumenta predicta neceſſariũ eſt in curatiõe eiꝰ extrahere ſangui
nem illũ vt nõ redeat apud ↄtinuationẽ ad diſpoſitionez eius: ꝙ ſi
fuerit taliter ꝙ ſit poſſibile vt reſoluant ꝓpter raritatẽ pororũ eiꝰ
embrocis aquarum calidarũ ⁊ ſimiliũ eius fiat. Et fortaſſe admini
ſtrantur ſup ↄberatos de illis que diximus. Et iterũ cũ medicinis car
minãtibꝰ ſanguinẽ mortuũ ⁊ oleis reſoluentibꝰ laxitudinẽ: ⁊ vt dent
tur in potu deintus res adiuuantes ad reſolutionẽ fiat illõ: ⁊ ſiis cõ
tentus illo. ⁊ iſta mũdificatiua adiuuãtia ad illud ſunt ſicut bdelliũ
iudaicũ ⁊ coſtus et cẽtaurea maior cũ ſirupo acetoſo: ⁊ vt adiuuet
ſirupꝰ acetoſus iterũ ad illud cũ inciſione. ¶ Medicine vero carmi
nãtes ſanguinẽ mortuũ ſunt ſicut farina ordei ⁊ yſopus humida ⁊
ſimilia ↄfecta cũ aqua. Et forte eſt ſicut calamẽtũ mõtanũ ⁊ ſatureia
⁊ ꝓprie qñ cadit in capite. ¶ Et ad vltimũ illud cui eſt mollificatio
cum caliditate ſubtili reſoluẽte reſolutione ſubtili: ⁊ ex eis q̃ exiccãt
exiccatiõe ſubtili. nã ea q̃ ſunt vehemẽtis reſolutionis ⁊ exiccatiõis
cũ adminiſtrant in impreſſiõe eiꝰ reſoluũt ſubtile: ⁊ inſpiſſant ſpiſ
ſum cum exiccatione ſua ⁊ oppilant poros iterũ cũ exiccatiõe ſua: ⁊
hec fortaſſe mẽſura excuſat ſollicitudinẽ in eo cuiꝰ ↄtinuitas ſoluit
precitẽ: ⁊ in eo qđ appet nõ ꝓfunda. ¶ Quõ ſi nõ fuerit ita: ⁊ fuerit
ſolutiões multe ꝓfunde ⁊ lõginq̃ ab eo qđ appet nõ erit excuſatio
a ſcalpellatiõe: ⁊ reſoluat qđ reſoluit in aꝑatibꝰ ⁊ vlceribus malis.
¶ Et eius quidem diſpoſitio non eſt diſpoſitio verberati. in verbe
rato. n. trãhitur materia ad cutem: ⁊ cutis eſt in via vlcerationis ⁊
in hoc ſi ſoluitur continuitas profunde ſubmerſe: tunc illud nõ ſpe
rat: quapropter neceſſarium eſt adminiſtrare attrahentia cũ forti
tudine ⁊ ventoſas et ſcalpellationem: et fortaſſe erit res maxima: ⁊
fiet ad apoſtemationem magnam exterius et aggregabit: et tunc
oportebit vt feſtinetur ad aperiendum et reſoluendum illud quod
aggregat in eo ſaniem: vt ſedetur dolor cum eo quod facit pus: et
reſoluatur materia cum apertione: illud. n. eſt ſm̃ diſpoſitionem
aperientem ⁊ vt aperiatur velocius cum adiutorio curationis eſt
ſalubrius: et fortaſſe reſoluant eam medicine aperientes abſq̃ ſanio
ſitate ꝓprie qñ adiuuãt eas caliditas innata ⁊ pori.
¶ Ampliꝰ obſerua medicinas predictas in cap. caſus ⁊ offenſiõis.
¶ Ligatura aũt q̃ adminiſtrat ſup contuſionẽ iam dictũ eſt in mo
do ſuo: ⁊ qñ accidit attritio aut cõtuſio: tunc liga ipſam: ⁊ ſit ſtrig
mentũ tuũ ſuper locũ ipſm̃ ſtrictũ valde: ⁊ vadat cũ ligatura ad ſu
periora ꝓceſſiõe plurima. ſ. ad partes epatis ⁊ ad inferiora parũ et
non addas aſtellas neq̃ puluillos: line ergo deſuper aſtellas pluris

mas: quoniã eſt neceſſariũ reſoluere illũ ſanguinẽ mortuũ ⁊ ẽ neceſ ſariũ multũ intendere vt vadat ligatura ad ſuperiora ne effundatur ad ipſam aliquid: ⁊ eius proceſſio deſuper ſit mollior ⁊ ſit pann⁹ durus ſubtilis vt ſufferat ſtricturã: ⁊ feſtinet cõtinuitas embrocaꝝ cũ ea: ⁊ preparet membrũ ad ſuperiora ſicut fit in fluxu ſanguinis. ❡ Et hec cura. ſ. ligatura opꝫ vt ſit anteꝙ apoſtemet mẽbrũ quoniã mẽbrũ qñ apoſtemat nõ ſuffert niſi ligaturã equalẽ nedũ a vehementia ↄpreſſionis: ⁊ ꝓpter illũ medicet tũc cũ emplaſtris ⁊ cõtinuitate effuſionis aque calide deſuper. ❡ Glãdulaꝝ aũt curatio q̃ ſequunt ↄtuſionẽ eſt cũ plũbo deſuꝑ poſito ne addant ⁊ magnificentur et fortaſſe euacuatur: et fit in eis contuſio.

❡ De caſu ⁊ offenſione ad lapidẽ aut parietẽ aut aliud. Cap. 4.

Caſus ⁊ offenſio ledunt ⁊ impediũt cũ contuſione ⁊ attritione. ❡ Et eſt in eis timor ꝓpter ſolutionẽ ↄtinuitatis accidentem in viſceribus. ſ. in panniculis ſuis ⁊ neruis eoꝝ ⁊ venis magnis que ſunt in eis: ⁊ eſt in eis timor propter reſolutionẽ cõtinuitatis accidẽtẽ in viſcerib⁹. ſ. in pãniculis ſuis ⁊ neruis eorum ⁊ venis magnis q̃ ſunt in eis: ⁊ ẽ in eis timor iteꝝ ꝓpter vehemẽtiã doloris ⁊ q̃to pl⁹ corpus eſt maius eſt timor vehemẽtior. Et ꝓpter illud fit q̃ nõ accidit infantib⁹ in caſibus eoꝝ de leſione q̃ accidit puberibus. ❡ Et glãdule iterũ multiplicant in caſibus et offenſionib⁹ ⁊ verberatiõibus: ⁊ eſt neceſſariũ vt ſuccurrat cũ eo q̃ narrauimus in loco ſuo. Et accidũt q̃ñꝙ ex caſu ⁊ offenſione nocumenta magna ex inciſiõe arteris in corde: aut ſtomacho ⁊ morit ſtatiꝫ. ⁊ accidit q̃ñꝙ vt retineatur vrina ⁊ egeſtio: ⁊ egrediunt inuolũtarie. Et q̃ñꝙ accidũt vomit⁹ ſanguinis ⁊ fluxus ſanguinis narũ vehemẽs ꝓpter inciſionẽ vene in capite ãt epate: aut ſplene ⁊ ruptio vẽtris ⁊ ſtrictura anhelitus: ⁊ abſciſſio vocis ⁊ locutiõis. Et iſte cui aduenit offenſio: aut caſus aut aliũ ⁊ abſcindit ſermo ei⁹ ⁊ inclinat caput ei⁹ ⁊ areſcit anhelitus ei⁹: ⁊ ſudat frõs ipſi⁹ morit ſtatiꝫ. ❡ Et qñ accidit ei aut punctio aut ꝟberatio ꝑcuſſione damoſa vomit⁹ ſanguinis in hora et lenitas nature morit: ⁊ facili⁹ eſt ei vt euomat ipm ꝑmixtũ cũ cibo ꝓprie ⁊ ſi illũ q̃ apparet iã apoſtematũ fuerit: deiñ occultat opa ⁊ quieſcit apoſtema: deinde euomit poſt ipſuꝫ saniẽ morit ſtatiꝫ. ❡ Et ille qui cadit ſuper planitieꝫ vel ſplenẽ: deinde currit ex eo ſanguis plurimus tunc neceſſariũ eſt vt apoſtemet ⁊ moriat. Et ille qui cadit ſuꝑ caput ſuũ multotiẽs nõ loquit. ❡ Et cũ remanet vſꝙ ad tertium ⁊ nõ minuitur: neꝙ addit: tunc laudat in tertio ⁊ expectat vſꝙ ad ſeptimum ⁊ nõ mouet añ illũ cũ aliquo. Et cũ loc⁹ illius q̃ cadit non rubet: tunc locus eſt neruoſus.

❡ De cura. Ca. 5.

Si non fuerit fractura et diſlocatio et fluxus ſanguinis oportet vt ſuccurratur membro offenſo: aut leſo per caſum: quare ꝑponatur ſuper ipſum quod ſtringat ipſum. ❡ Et cum hoc neceſſe eſt curanti hoc capitulũ vt reſirmet donec videatur et q̃ interi⁹

non eſt cauſa properans ad perditionē. ¶ Et ſi eſt neceſſariū vt fe-
ſtinet plus ⁊ fecerit neceſſariū diſpoſitio illud: opꝫ tūc vt properet ⁊
ſtbbothomet ⁊ miniſtret cliſtere leue ſubtile: vel de ſi poſſibile ē ei vt
ſtringat locū ⁊ oppilet fiſſurā ſi accidit cū eis q̄ dixim⁹ ꝑperet ad il-
lud. Et medicine q̄ ſunt neceſſarie ſunt oppillātes cōglutinātes ⁊
⁊ reſoluētes materiā cū facilitate ⁊ mollificātes ſicut in cōtuſione ⁊
īcarnatiue ſ̄ne ⁊ de foris ⁊ int⁹. Et melior cib⁹ ei⁹ ē meſ⁊eicer. ¶ De
medicinis aūt quas opꝫ ſumere illū q̄ patiē ꝯtuſionem aut offenſio-
nē aut caſuꝫ melior ⁊ antecedēs eſt mumia pura cū oleo nolato ſam-
bacino ⁊ vino: ⁊ q̄n̄qꝫ fiat ꝯſecutio cū aliquo cliſterioꝝ. Et det in po-
tu reuſini cū aureo vno rubee tinctoꝝ in vino ⁊ bolum ar. ⁊ poſt ipſ̄m
allio mu: ⁊ armenum ⁊ ſumacb ⁊ ſarcocolla ꝯfert valde. cum incar-
natione ſua. Et albumē annexū eſt iuuatiuū cōſtrictiuum: ⁊ eſt de
eis quorum iuuamētū ſit vebemēs: ⁊ arſenico eſt virt⁹ mirabilis in
eibus q̄ ſunt neceſſaria de incarnatione ⁊ reſolutione ſanguinis et
ꝓbibitione nocumenti cū in potu ſumiē. ¶ Et ſuccus cētauree ma-
ioris ⁊ ariſtologia ⁊ bdelliū ⁊ coſtus ebibita cuꝫ ſirupo acetoſo iuua-
tiua ſunt oīa. Et de illis q̄ in potu dantur ad leniendū ⁊ ſoluendum
ſunt caſſiafi. ⁊ oleū amigda. Trociſcus bon⁹. ℞.reuſini. ʒ.lacce ru-
bee.aā.4.terre ſigillate.iij.fiāt trociſci: ſumaē in potu cū aqua ci-
ceris. Et de medicinis q̄ deſup ponunē ſunt altea ⁊ myrrha ⁊ mae-
ſtic ⁊ almugat q̄n̄ cū ea fit emplaſtrū aut bibiē: nā ei eſt proprietas
bona in fractura ⁊ diſlocatione ⁊ intorſione ⁊ contorſione ⁊ verbera-
tione ⁊ caſu ⁊ offenſione: ipſuꝫ eñi ſanat ⁊ incarnat velociter: ⁊ ſedat
dolorē: ⁊ ſi fuerit babēs vebementē fracturā indurat eā ⁊ fortē facit.
Et de medicinis oppilātibus eſt acatia: eſt eñi mirabilis in algebra
iterꝫ ſicut aloes ⁊ bolus ar. ⁊ alluū ⁊ ſumach ⁊ almes ⁊ gypſum ⁊ calx
ambo extincta ⁊ rizi cōtritum: ⁊ de glutinantibus eſt ſarcocolla et
de vaporationibus bonis ſunt folia cupreſſi decocta cū ſanſucco ⁊
ſilr. folia albetil: ⁊ ſilr ſi ponatur in eis lac acetoſum.

¶ De offenſione ſuper ventrē ⁊ vlcera. Ca.6.

IAm diximus de hoc in lib.iij.in quo eſt excuſatio: ⁊ oportet vt
iteretur ſuper eam operatio. ¶ Et ſit cibus omne lenitiuum
et infrigidatiuum: ſicut volubilis ⁊ cbriſolocanna ⁊ malue. Et de fa-
cientibus glutinationē iterū ſicut arnogloſſa: ⁊ detur in potu iterū
in principio de ſuccis infrigidātibus cū permixtione lenificationis
ſicut eſt expreſſio ſolatri: aut arnagloſſe: aut endiuie cū caſſiafi. Et
de illis que experta ſunt iterum in boc capitulo eſt vt teratur pſil-
lium ⁊ ſumatur de eo pars.j. ⁊ lacce ⁊ karabe amborum.aā.ſ.quar-
te partis vnius ⁊ croci.vij.partis ⁊ potio eius ſint.ʒ.ij.cum aqua ca-
lida. Et detur in potu trociſcus buiuſmodi. ℞.karabe.x.ro.v.aca-
tie ablute.vnc.j.ſpice inde.vj. ⁊ mellilotí.x. ⁊ maſticis.4. ⁊ corticum
thuris.4. ⁊ boliar.vij. ⁊ croci.vj. ⁊ nucis cupreſſi.viij. fiant trociſci
cum aqua arnagloſſe ⁊ boc quidem conuenit proprie quando egris

tudo pertranſierit principiũ. Et ponatur emplaſtrum ex huiuſmodi genere: ſumantur mala aſcemia: decoquantur cum decocto odorifero donec ſint diſcocta: et fiat optima eorum cõtritio: ſumant de eis .ʒ.c. et addant .ʒ.xx.ro. ʒ.j. ſpice et maſticis: et eupatorij abluti cum aq̃.ʒ.14. et conficiantur cũ aqua cupreſſi expreſſa cũ oleo de lilio: et emplaſtretur cum eis.

¶ De diſpoſitione verberati cum flagellis et eorum ſimilibus et cura eius. Ca.7.

Oportet vt ſit cibus verberati cũ flagellis ex cicere excorticato contrito et ex faſeolis rubeis excorticatis. In potu ſumat loco aque aquã cicerisinfuſi. Et dentur in potu iterũ medicine eiuſq̃ offendit ſe et eius qui cecidit et pprie bolũ arme. ¶ Et iterũ reu. et zinzinber cõiungãtur: et de coniunctione ambo dẽtur in potu.ʒ.j.ſ.cum aqua calida. De eis vero q̃ ſupponunt melior reſei eſt: vt ſumatur pellis ouis excoriata ſtatim: et dum eſt calida et humida immiſceatur ſuper locũ: et dimittatur ſuper eum et non remoueatur: fortaſſe enim ſanat ipſum in die ſecundo: et q̃nq̃ reſoluit aſa et phibet putrefactionẽ: et pprie qñ puluerizatur ſub excoriata aliquantulũ ſalis vehementer contriti. ¶ Et de illis que de ſuper puluerizãtur: ſunt naſturtium tritum et ſemẽ apij et his ſimilia. et iterũ ſumãtur merdaſengi et ceruſe partes equales et fiat ex eis ceratum cũ oleo roſ. et cera. Et iterũ epithima ex dragagãto et croco equali menſura: Et ſi remanſerit veſtigium lini ipſum cum arſenico et lapide piperis: et nos iam diximus hic mortem ſanguinis: et nos iam dicemus illud in lib. decorationis.

¶ De torſione. Ca.8.

Melior curatiõis torſio iũcturarũ officialiũ ſunt nuclei dactilorũ deſup poſiti: et dimittãtur q̃ñ ipſi ſanãt eã. Cũ aũt accidit torſio nos iã diximꝰ in.c. fracture oſſium medicinas que omnes rectificant torſionẽ: quare omnes ſumantur inde.

¶ De excoriatione et eſt in ea excoriatio calciamenti. Ca.6.

Excoriatio eſt ruptio que accidit in ſuperficie cutis per tactũ laborioſum: et q̃nq̃ eſt cum apoſtemate: et q̃nq̃ eſt ſine apãte et q̃nq̃ eſt cutis tota excoriata: aut inciſa aut pendens: et eſt neceſſariũ inuiſcare ipſam quare curetur cum inuiſcatione que dicta eſt in capitulo vulnerum. ¶ Et opꝫ quãtum poſſibile eſt ne incidatur cutis immo dilatatio ſup eã fiat: etiã multotiẽs fiat: q̃ñ inuiſcatur in fine rei: et ſi non adheret: inuiſcatur cũ emplaſtris factis ad hanc rẽ. ¶ In detecta vero eſt melius vt adminiſtrẽt deſuper medicamẽ abſq̃ ligatura ſi non fuerit poſſibile: nã eius exiccatio cum medicinis cum adiutorio aeris eſt melior. In excoriatione autem leni de medicinis bonis excoriationi ſingulari et proprie excoriationi calciamenti eſt vt ſumatur pulmo et proprie pulmo arietis et inuiſcetur deſuper et ſanat ipſam. ¶ Et ſi non fuerit apoſtema tunc confert ei

pannus aduſtus aut oleũ ro. ⁊ arſenicum rubeum ⁊ cucurbita aduſta eſt valde mirabilis cuꝫ qua eſt fiducia ⁊ proprie in excoriatione calciamenti. Et ex medicinis ſigillatiuis incarnatiuis cõſolidatiuis eſt omne illud in quo eſt ſtipticitas leuis ſicut acatia ⁊ galle ⁊ proprie aduſte: ⁊ cũ ſit illud in excoriationibus leuibus ⁊ raris ſufficit ⁊ fortaſſe ſufficit iterũ vnguẽtũ album. Et de illis q̃ ſunt fortiora ẽ vt ſumantur ceruſa ⁊ ammoniacũ ⁊ oleũ ro. ⁊ myrti aut oleũ de ſiſera ⁊ oleũ de lilio: diſſoluatur ammoniacũ cũ aqua ⁊ vino: ⁊ fiat ex eis emplaſtrum ⁊ fortaſſe ſufficiẽt myrrha ⁊ merdaſengi ſola cuꝫ vino. ¶ Et ſumach eſt exiccans excoriationem leuem ⁊ prohibens apoſtema. Et ex embrocis proprie qñ accidũt fiſſure ex excoriatione ſunt lentes ⁊ decoctio borobi ⁊ lentis ⁊ aqua maris tepida ⁊ emplaſtratio cum fece ſicca. ¶ Si autẽ deſtruitur cutis tota: neceſſariũ eſt vt prohibeatur apoſtema ex eis in quibus eſt exiccatior ſigillatio fortis: ⁊ ſit res in ea magis difficilis.

¶ De punctura ⁊ diſruptione ⁊ extractione eius quod retinetur ex ſpinis ⁊ ſagittis ⁊ oſſibus. Ca. 10.

Punctura ⁊ diſruptio vicine ſunt ex hoc q᷑ vnaqueq᷒ earũ eſt penetratio corporis acuti duri in corpore. ¶ Et iterũ diuerſificant in q̃titate corporis penetrãtis: ⁊ ſiſtat vt pũctura ſit cũ paruitate penetrãtis ſignificãs puitatẽ penetrationis q̃ſi ipſa nõ trãſeat carnẽ. Et hm̃oi q̃dẽ ẽ leuis nocumẽti ſi nõ ꝯmoueat: ⁊ qñ dimittit: rectificatur: ꝑ ſe q̃uis ſueniat malitiã carnis: niſi ſit vehemẽti malitia carnis: fortaſſe enĩ apat loc' ei' ⁊ accidit pulſatio: ⁊ ꝓprie qñ eſt illa diſpoſitio ⁊ pũctura vehemẽtior: ⁊ facta eſt pũctio perueniẽs ad carnẽ. Et plurimũ q̃dẽ medicationis hm̃oi eſt vt ſedetur apa eius ⁊ dolor ipſius ⁊ nõ indiget regimine vulneris. Diſruptio ꝟo indiget regimine vulneris ⁊ regimine doloris apatis: ⁊ iã quidẽ dictũ eſt in regimine vulnez ⁊ in regimine apatũ illud in quo eſt ſufficiẽtia: ⁊ illud qđ neceſſe eſt nos rememorari in hoc loco de eſſe puncture eſt regimẽ in extrahẽdo illud quod retinetur in corpore de re pungente ⁊ diſrumpente: ſiue ſit ſpina: ſiue ſagitta ⁊ que ſunt ſimilia illis: ⁊ hec extractio qñq᷒ ſit cũ inſtrumẽtis continentibus rem quã trahũt. Et qñq᷒ fit cũ expreſſiõe ⁊ que ei ſimilant: ⁊ qñq᷒ fit cum proprietatib' medicinarũ trahentiũ que extrahunt illud a q̃ deſinunt forpices: ⁊ alia inſtrumenta. Canon autẽ in eo qđ extrahitur cũ inſtrumentis retinentibus eſt ſicut extractio ſagittarũ cum forpicibus habentibus capita vt lime vt vehemens fiat earum retentio. ¶ Canon ergo in ea eſt vt caueatur confractio eius quod cũ ꝯprehenditur vt ſit viacarũ ad illud quod auferendum eſt ampliata nõ prohibẽs bonitatẽ poſſibilitatis tenendi illud: ⁊ vt inquiratur facilior via ad extrahendum ipſum. Et ſi fuerit penetrans de duob' laterib': tũc dilatetur lat' quod eſt magis cõueniẽs ad hoc vt egrediatur per ipſum.

¶ Ingeniū vero ad hoc vt nō frangatur vt eſt nō moueaꝶ motiōe
ſubita:imo cōprehēdat ſup ipſā ꝛ ꝯmoueaꝶ cōcuſſiōe q̄ ſciatur quāti
tas fixionis eiꝰ:ꝛ tūc capiat ipſm aut ſuſpendaꝶ in eo:deinde traha
tur. tractione q̄ eſt ſm rectitudinē.et multotiēs eſt neceſſariū vt di
mittaꝶ aliquot diebꝰ et ſuſpendaꝶ in ea:deinde extrahaꝶ. ¶ Et iam
dixerunt quidā ſapientes huiꝰ artis ſermonē quē attulimꝰ ſm ſuū
modū:ꝙ iſte qui aufert ſagittas oꝫ vt ſciat ante illud ſpēs ſagitta
rū:nam quedā earū ſunt ex ligno:ꝛ quedā ex arundine:ꝛ eaꝝ zugi
ſunt ex ferro ꝛ ex ere ꝛ ex plūbo et alcalai ꝛ ex cornibꝰ ꝛ ex oſſibꝰ ꝛ ex
lapidibus:ꝛ q̄dā earū ſunt rotunde:et quedā hn̄t tres angulos:et
quedā quattuor angulos:et de eis ſunt que hn̄t linguā vnā aut lin
guas duas aut tres:ꝛ de eis q̄ hn̄t zugi.ꝛ illarū q̄ hn̄t zugi fortaſ
ſe eſt zugi earū inclinatū retro vt qn̄ tenditur ad exteriora ſuſpēda
tur cū carne ꝛ in q̄buſdā earū eſt zugi ad interiora vt ſpellat:ꝛ q̄dā
earū ſunt quaꝝ zugi moueꝶ cū re ſiſti turno:cūꝙ extēdiꝶ ad exterio
ra dilataꝶ ꝛ ꝓhibenꝶ ſagitte ab egreſſione. ¶ Et quedā ſunt q̄ hn̄t
zugi magnū:aut eſt ei extremitas quātitate digiti vniꝰ:ꝛ noiaꝶ cau
data:ꝛ q̄dā ſunt plane:et quedā ſunt ſup quas addūtur ferra mi
nuta:cū ergo extrahiꝶ ſagitta remanēt ferra illa in ꝓfundo ſagit
tarū:ꝛ quorūdā zugi eſt fiſſura in aſtula.ꝛ quorūdā zugi hꝫ cannul
lam in quā ingrediꝶ aſtula.ꝛ q̄dā ſtringunꝶ ex ꝯpoſitiōe ſua:ꝛ que
dā nō ſtringunꝶ ex ipſo:vt qn̄ extrahūtur ad exteriora ſeparaꝶ aſtu
la a zugi ꝛ remaneat zugi in corꝑe:ꝛ q̄dā ſunt venenoſe:ꝛ q̄dā ſunt
nō venenoſe. ¶ Et ſagitte q̄dē extrahunꝶ ſm duos modos:vnus
quorū eſt extractio:ꝛ alter eſt ipulſio:ꝛ illō eſt: qn̄ cū ſagitte figunꝶ
in eo qō appet de corꝑe:tunc extractio earū fit cū attractione:ꝛ ad
miniſtraꝶ iteꝝ cū attractione:qn̄ figiꝶ ſagitta in ꝓfundo corꝑis:et
nos q̄dē timemꝰ ex locis q̄ ſunt oppoſita ſagittis:ꝙ ſi extrahāꝶ acci
det ex eis fluxꝰ ſanguinis q̄ interficiat aut nocumētū vehemēs faciet.
¶ Et egrediꝶ ſagitta cū ipulſiōe qn̄ figiꝶ in carne ꝛ in corꝑibꝰ:ꝛ in
his q̄ opponūꝶ ei nō ē aliq̄d qō ꝓhibeat a ſciſſiōe neꝙ neruꝰ neꝙ os
neꝙ aliq̄d aliō ſile eis rebꝰ. Qō ſi illō qō extrahēdū eſt fuerit os:tūc
nos adminiſtrabimꝰ attractionē. ¶ Qō ſi fuerit ſagitta appēs tūc
trahimꝰ ipam:ꝛ ſi ē occulta:tūc opꝫ ſicut dixit Hyp. ſi poſſibile ē vul
nerato vt ponat ſe ipſū ſm figurā ſm quā fuit qn̄ fuit vulneratꝰ:q̄re
opꝫ vt ſignificeꝶ ꝑ ipſū ſup ſagittā:ꝛ ſi nō eſt poſſibile:tūc opꝫ vt reſu
pineꝶ ſm qō ē ei poſſibile ex figura:ꝛ vt adminiſtreꝶ inq̄ſitior ex ꝓſſio
et ſi ē fixa in carne:tūc trahaꝶ cū manibꝰ aut cū ligno ſuo ſi nō cecide
rit ꝓcipue ſi nō fuerit ex arūdine:ꝛ ſi iā cecidit lignū eiꝰ tūc extrahaꝶ
extractiōe q̄ fit ex forpicibꝰ aut cū īſtrumēto quo extrahūꝶ ſagitte.
¶ Et opꝫ in q̄buſdā horis vt findaꝶ caro ſciſſiōe ꝓxima.qn̄ nō ē poſ
ſibile vt egrediaꝶ zugi ex ſciſſiōe ꝓxima. ¶ Et ſi ſagitta peruenit ad
oppoſitionē mēbri vulnerati ꝛ nō eſt poſſibile vt egrediatur ex late
re qō intrauit:tūc opꝫ vt findamꝰ illa loca q̄ opponūtur ei. Et

extrahaꝛ ex eis aut ꝑ extractionē aut ꝑ impulſionē cū re alia ⁊ipellaꝛ
cū ea ferrū ad exteriora: ⁊ opꝫ vt incidam⁹ cum noſtra īpulſione ner
uū aut arteriā. ¶ Et ſi fuerit zugi cauda tūc ſciem⁹ illud ex inq̄ſitio
ne: ⁊ opꝫ vt intromittam⁹ illā caudā in cannā inſtrī quo impellitur
ſagitte ⁊ impellam⁹ ipꝫ cū ea. Cū ergo egrediꝛ zugi ⁊ vides in eo lo
ca putrefactionis: et eſt poſſibile vt ponas in ea ferra alia minuta:
tūc adminiſtra inq̄ſitionē iterū. ¶ Qḋ ſi inuenerim⁹ ſciſſurā ex iſtis
ferris extraham⁹ eā cū hoc īgenio. ¶ Qḋ ſi zugi habuerit ramos
diuerſos ⁊ nō obedit nobis ad egreſſionē: tūc neceſſe eſt nobis vt di
latemus ſciſſurā ſi nō fuerit ꝓpe ipſm locū mēbrū deq̄ timeam⁹ adeo
vt qñ dete̱xerim⁹ illḋ zugi extrahem⁹ ipꝫ cū facilitate. ¶ Et de hoſ
bus q̄ ponūt ramos in cānā vt nō egrediaꝛ caro: deinde ſi vulnera
tus fuerit quiet⁹ nō hñs apā calidū adminiſtra ſuturā aut cōple
curationē q̄ facit naſci carnē. Qḋ ſi acciderit vulneri apā calidū:
tūc opꝫ vt cureꝛ cū embrocis ⁊ emplīs. ¶ In ſagitis autē venenoſis
opꝫ vt cōcaueꝛ caro ex alteratiōe ſua a carne ſana. Caro eñ venenoſa
ſa eſt mali coloris fuſca et q̄ſi ipſa ſit caro maligna. Si aūt liga tu
ra figaꝛ in os extrahem⁹ eā cū inſtro. Si aūt ꝓhibet ex hoc aliq̄d
carniū: tūc opꝫ vt cōcauem⁹ ipſm aut ꝑforem⁹ illud. ¶ Qḋ ſi ſagit
ta infixa fuerit in ꝓfundū oſſis; tūc nos ſciem⁹ illud ex firmitudine
ſagitte ⁊ puitate motiōis ei⁹ cū mouerim⁹ eā: tūc neceſſariū erit no
bis vt incidam⁹ in primis os qḋ eſt ſupra ſagittā cū īciſorio: aut ꝑfo
rem⁹ ipſm cū terebello faciēdo foramē in circuitu ei⁹ ſi os fuerit groſ
ſum ⁊ euadit ſagitta ꝑ illud. ¶ Qḋ ſi ſagitta fixa fuerit in aliquo
mēbro pricipaliū: ſicut cerebro aut corde: aut pulmone: aut ventre
aut inteſtinis: aut epate. aut matrice: aut veſica ⁊ apparent ſigna
mortis: tunc opꝫ vt abſtineam⁹ ab attractione ſagitte: q̄m fiet inde
inquietudo plurima ne ſupueniat nobis loc⁹ ſermonis ſtolidorū cuꝫ
hoc ꝙ parū conferim⁹ infirmo. ¶ Si aūt nō apparuerit ſigna ma
la alia: ⁊ ex q̄b⁹ timem⁹ de accñtib⁹ tunc ꝑmittem⁹ ſermonē in perı
ditiōe q̄ accidit plurimū: deinde incipiem⁹ in curatiōe. Multotiēs
eñ de illis quibus accidit illud ſaluaꝛ aliq̄s abſq̄ ſpe mirabiliter.
Et multotiēs egrediꝛ pars epatis ⁊ aliq̄d de ſiphac qḋ eſt ſupra vē
trem et zirbo ⁊ matrix tota et non accidit inde mors: verūtamen ſi
nos dimiſerim⁹ iterū in his mēbris pricipalib⁹ accidet mors ꝑm oēꝫ
diſpoſitionē ⁊ ꝓportionabimur ad paucitatē miſericordie: ſi aūt ab
ſtulerimus ſagittā fortaſſe ſaluabiꝛ infirmus aliq̄ñ.

¶ De medicinis attrahentib⁹. Ca. II.

Oportet vt ſuper illū locū ponaꝛ ammoniacū: q̄m eſt attrac͂tiuū
forte aut ſumaꝛ radix arundinis; ⁊ teraꝛ et emplaſtreꝛ cuꝫ
ea: ⁊ fortaſſe ꝯficiꝛ cum melle: et affodili iterū ⁊ folia papaueris nigri
et folia arboris fici cū ſauic aut ſemen iuſquiami albi ꝓprie cū cal
cadis: ⁊ ſilr fruct⁹ iuſquiami albi cū diſpōne ſua. Et iterū alheiri et
ſpēs ei⁹ ⁊ ariſtologia et cepe narciſci. ¶ Et ex talib⁹ res plurime de

quibus eſt rana excorticata: eſt mirabilis valde fixis in oſſibus: et
ſimiliter eradicat dentes. Et cãcer ſterũ contritus. Et vtriuſq; lepo⸗
rectineo coagulã oſſa. Et dr̃ q̃ lacerta eſt vehemẽtis attractionis ad
illud ſup qḋ finditur. Et de cõpoſitis caput lacerte ſtatim cũ abſcin
ditur: cũ ariſtologia lõga: ⁊ radix cãne ⁊ cepe narciſci. Illud vero qḋ
appropriatum eſt cũ attractione oſſium corruptorꝫ de ſub vlceribꝰ
q̃ conſolidantur dicemus in ca. oſſium.

De canone curationis combuſtionis. Ca. 12.

Intentio in curatione cõbuſtiõis ignis ſeſt due intẽtiões. Una
earũ eſt ſeq̃ cũ p̃hibitiõe veſicatiõis. Et ſcḋa ẽ rectificare qḋ
ẽ ꝯbuſtũ. Et ſunt neceſſarie in p̃hibitiõe veſicatiõis medicĩe infri⸗
gidãtes p̃ter qḋ aſſociet̃ eis mordicatio. Et ſcḋa vbi curat̃ qḋ ẽ ꝯbu
ſtum indiget medicinis in q̃bus eſt abſterſio q̃dã cũ exiccatiõe qua
dã nõ magna: ⁊ p̃ter qḋ mordicẽt cũ hoc vt ſint tẽperate in calidi⸗
tate ⁊ frigiditate. Et qñ indiget regimine ſimili regat̃ cũ infrigida
tiuis prius: deiñ ſi indiget ſcḋa fiat. Si aũt inuenit ⁊ iã veſicatũ eſt:
tũc neceſſariũ eſt regimẽ ſcḋꝫ. Et medicine eiꝰ ſunt ſicut chimolea
⁊ lutũ orgñia exiccãtia ⁊ lẽtes decocte ⁊ encauſtrũ idũ ⁊ ſimilia. Ea xo
q̃ ſunt ſicut thꝰ ⁊ glutinũ ⁊ pinguia nõ conueniũt ad illḋ qm̃ quedam
eorꝫ ſunt calidiora q̃ opꝫ: et non carent virtute mordicatiua et q̃dã
eorum ſunt humidiora q̃ oportet.

De medicinis ad ꝯbuſtionẽ q̃ ſunt ſm intẽtionẽ primã. Ca. 13.

Sumãtur ſandali ⁊ faufel ⁊ later albꝰ recẽs aut oſtracũ ⁊ liniant̃
cũ aqua ſolatri ⁊ aq̃ roſ. aut vnguẽtũ de vitellis ouorꝫ ⁊ oleo ro.
Et iterꝫ endiuia ⁊ farina ordei abluta ⁊ vitelli ouorꝫ ⁊ oleũ ro. ⁊ lẽtes
excorticate cũ ro. cũ oleo ro. Et iterꝫ boliũ ar. ⁊ acetũ. Et iterꝫ oleũ ro. ⁊
cera ſꝫ qḋ opꝫ: deiñ ponat̃ lea ḋ calce abluta ablutiõe integra cũ ceru
ſa ⁊ opio ⁊ albumĩe oui ⁊ aliq̃tulo factis. Et iterꝫ ſumãtur folia mal
ue viſcide et elixent̃ cũ aq̃ dulci: deinde terãtur ⁊ mũdent̃ a rebꝰ filoſis
q̃ ſunt in eis: deinde aggregẽtur eis merda ſengi cõditi cum climia
et ceruſa de plũbo algalai amborꝫ. añ. partes. ij. et. 5. et olei roſ. par
tes. iiij. ⁊ aque ſolatri ⁊ aq̃ coriãdri amborꝫ. añ. par. 1.

De medicinis q̃ ſunt ad combuſtionẽ ſm intentionẽ ſecundam. Cap. 14.

Melior rerũ ad illḋ eſt vnguẽtũ de calce. Sumat̃ calx ⁊ ablua
tur ſepties donec ſeparet̃ eius acuitas tota: deinde cõquaſ⸗
ſetur cũ oleo roſ. oleo oliue ⁊ pauca cera ſi indiget ea: et fortaſſe ad
dunt̃ ſuper ipm̃ chimolea ⁊ albumen oui ⁊ parũ vini. Unguẽtuꝫ
calcis cũ modo alio. Abluat̃ calx ſicut ſciuiſti: ⁊ fiat ex ea cũ aqua fo
liorꝫ ſicle et cũ aqua foliorꝫ caulis ⁊ oleo roſ. et cera vnguentũ. Et
de illis que cõueniũt hic: ⁊ vbi nõ timet̃ puſtulatio ⁊ veſiccatio ẽ li⸗
gare deſuper folia albethil aduſta aut ſilique cõbuſte. Unguẽtũ
cõueniẽs ad paruitatẽ caliditatis: ⁊ eſt lõge cõpoſitiõis expertũ eſt
et inuentũ eſt bonũ. Re. ſtercoris vacce paſcẽtis exiccati ⁊ corticũ ar

boris pini et pulegii olm. añ. x. merdaſengi .iij. ſcorie argẽti .ij. ſcorie
plũbi .iiij. calcis ablute cũ aq̃ frigida multotiẽs .v. zebl molee .v. z luti
alcabruſij aut romani aut armeni z ceruſe olm. añ. xij. fece paſtoris
contrite .x. encauſtri perſici aut ſirij .vj. tutie viridis .xij. ſtercoris
ouis .xij. granorum volubilis et folioꝝ ei⁹ aborũ .xv. ſcorie ferri z lac
ci foliorũ maluauiſci: z ſucci foliorum malue olm. añ. x. lilij domeſ-
z cepe eius z lilij celeſtis z croci omniũ. añ. v. camphore .iiij. cere fa
ni et olei roſ. z medulle cerui et adipis eius quantum ſufficit.
¶ Et de illis q̃ ſunt fortitudinis vehemẽtioris z conueniunt ei q̃d
eſt minoris caliditatis: eſt vt ſumant limature eris z ferri: z cõficia
tur cum luto aut cum luto rubeo: deinde comburantur in patella
aut furno: z fiãt inde trociſci z ſeruentur z adminiſtrentur redacti
in puluerẽ vbi neceſſaria eſt exiccatio aut liniantur cũ oleo ro. ¶ Et
de hoc genere iterũ eſt illud: comburatur fimus columbinus in pan
no lini donec accendatur z liniatur cum oleo aliquo: quoniã eſt mi
rabile. ¶ Et locis vlceratis conferunt porri elixati aut portulaca
cum ſamich z folia myrti contrita in puluerem redacta. Si autem
fiat ſobediens: tunc folia abethil aduſta aut folia algebut aduſta.
Et ſi fuerit magis inobediens illo adminiſtrentur medicine conſo-
lidantes vlcera maligna.

¶ De combuſtione aque calide. Cap. 15.

Quandoq; accidit vt effundatur olla feruens aut aqua cali
da ſup mẽbrũ hois: z facit opationẽ ignis. ¶ Et conueniens
ti⁹ ei eſt vt ſuccurratur ſtatim anteq̃ veſicetur cum eis que ſunt ſi-
cut ſandali z aqua ro. z camphora: z non dimittantur exiccari: im-
mo conſequenter adhibeatur omni hora pannus infuſus in aqua
frigida cõgelata: hoc eñ phibet ipm veſicari. ¶ Et q̃dam operãt
z rorãt deſup aquã oliuarũ aut aquam cineris. z melius eſt vt tera
tur quodlibet amboꝝ cum ſanic aut vnguentum de calce: z iterum
medicamen factum de fimo colũbino predictum eſt mirabile valde
¶ Et vlcera quidem curantur cum porris elixatis aut exiccatis co
tritis z eſt melius: z cũ reliq̃s que diximus in capl'o primo.

¶ De fluxu ſanguinis z retentiõe ei⁹. Cap. 16.

Iam ſcitũ eſt in li. ſ. quod q̃n ſanguis egreditur a venis nõ egre
ditur niſi aut pp aptiõem orificioꝝ venarũ pp debilitatem in
venis: aut pp vehemẽtiam repletionis: aut pp motum fortem vio
ad vocẽ z ſaltũ: aut pp vaporẽ accidentẽ venientẽ deforis: aut pp
diſruptionem eaꝝ z ipſaꝝ inciſionẽ p cãm primitiuã incidentẽ z cõtun
dentẽ: aut pp cãm corrodentẽ interius aut vehemẽtia mot⁹ cũ
repletione aut pp reſudationẽ ab eis pp raritatẽ accidentẽ corpori
venaꝝ z panniculo eaꝝ. ¶ Et conuenientior venarum ad hoc vt cur
rat quod eſt in ea cum inuenit viam eſt arteriã: nam corpus eius eſt
mobile: et quod eſt in ea quandoque contrahit: et q̃nq; expãdit. Et

qm̄ nō deſup coartat̄ loc⁹ ei⁹ poſt ſolutionē ꝯtinuitatis ei⁹: ꝛ inuenit
vacuitatē ꝑuenit res ad ēboriſmū qḋ nolat̄ mater ſanguinis. ¶ Et
arteria q̄dē lȝ ſit de illis q̄ nō īcarnātur: tm̄ eſt de illis quoꝝ difficilis eſt in
carnatio. Et multotiēs q̄dē nō incarnat̄ arteria et incarnat̄ illḋ qḋ
continet arteriā et coartat ſuꝑ eā: quare ſanguis nō pōt facere cur
ſum ſuꝑfluū: immo egredit̄ ex eo aliqḋ vſq̄ ad fineꝫ cutis. ſ. quātitas
quā capit; et qn̄q̄ alleuiat̄ cum ꝯpoſitiōe redit et occultat̄ ſicut acci
dit rupture: et fortaſſe remanet vena ſola ſub cute: et ſentit̄ pulſ⁹ ei⁹
et ipſius ſucceſſio: et multotiens accidit illud arterijs de intus ꝛ diſ
rūpitur: preter ꝙ diſrūpatur cutis ꝛ congregat̄ ſub cute emboriſma
ſcȝ apā leue ex ſanguine et vētoſitate. qḋ poſſibile eſt q̄ſcere cū cōpreſ
ſione. ¶ Et hoc quidē multotiēs accidit in collo et inguinib⁹ ꝛ cur
uaturis ꝑ ſe: ꝛ multotiēs accidit ex cā intrinſeca aut ex flobotbomia
¶ Et multi medicoꝝ exiſtimāt ꝙ ois diſruptio arteria ꝑperducit ad
matrē ſanguis q̄ q̄dē plurimū fit ſi incarnet̄ illḋ qḋ eſt in circuitu ei⁹
ꝛ fiat apā notū; lȝ ipſamet nō incarnatur ꝛ res nō eſt ita. ¶ Ille q̄dē
q̄ negauit incarnationē ꝯtrouerſat⁹ eſt cum ꝯſideratiōe ꝛ experimē
to. Conſideratiōe ṽo q̄m vna duaꝝ tunicaꝝ arterie eſt cartilagino
ſa et cartilago nō incarnat̄. ¶ Experimēto ṽo q̄m nō viſa eſt incar
natio. ¶ Et oppoſuit eis Gal. cum conſideratiōe ꝛ experimēto. Con
ſideratio ṽo eſt rethorica ꝛ ei⁹ forma eſt qḋ eſt inter incarnatū ſicut
caro ꝛ nō incarnatū ſicut oſſa: q̄re opꝫ ꝛ ut ſit incarnata: ſȝ eſt difficilis
incarnatiōis et teſtimoniū q̄dē q̄m ipē narrauit ſe medicaſſe plures
arterias et fuerūt incarnate: ꝛ hec q̄dem eſt res a q̄ nos iā expediti ſu
m⁹. ¶ Nos ṽo dicem⁹ nūc ꝙ diſpō ꝓceſſiōis ſanguis a mēbris diuer
ſificat̄ cuꝫ diſrūpuntur ſicut epar et pulmo: et de illis ſunt a q̄b⁹ paꝝ
ꝓcedit ſanguis et in vna q̄q̄ duaꝝ diuiſionū ſunt q̄ ſunt timoroſa: ꝛ
de eis ſunt q̄ ſunt abſq̄ timore ſicut emanatio ſanguis ex pulmōe in
q̄ eſt timor ꝛ ab vtriſq̄ emanat ſanguis ꝑlim⁹: ꝛ de illis ſūt ſicut veſica
ꝛ matrix ꝛ renes: ab eis eī nō emanat ſanguis plurim⁹ valde ſumma
tim; imo qn̄q̄ mītiplicat̄ cū lōgitudine ſpacij ꝛ ꝑuenit ad ſucceſſiōes
illaudabiles. ¶ Et diuerſificat̄ diſpō flu. ſanguinis: ex arterijs: q̄m
fit in q̄buſdā eaꝝ difficilis valde timoroſ⁹ ex arterijs magnis q̄ ſunt
ſuꝑ man⁹ ꝛ pedes ꝛ hmōi interficiūt ꝫ ꝑlm ꝛ nō retinet̄: ꝛ in q̄buſdā fit
facilis ſicut in arterijs cranei: retētio ei flux⁹ ſanguis eaꝝ eſt facilis
ꝛ ſufficit in eis ꝯſtrictio ſola: ꝛ multotiēs q̄dē currit ex arterijs ꝑuis
ſanguinis: deīde retinet̄ ꝑ ſe. ¶ Et differētia q̄dē inter ſanguinē ar
terie ꝛ alioꝝ cognoſcit̄: q̄m ſanguis arterie egredit̄ cū ſaltu ꝛ ipulſiōe
ꝛ eſt vehemētioris purpureitatis q̄ȝ ali⁹: neq̄ declinat ad nigredinem
ſanguis venerei⁹ eſſentie. ¶ Et ſcias ꝙ ois cui accidit euatio ꝓprie
ſanguinea ꝛ ꝓprie arterialis ꝛ ſuꝑfluit ꝛ accidit ei ſpaſm⁹ eſt malū: ꝛ ſi
militer ſi accidit ei ſingult⁹ eſt mortalis. Qḋ ſi fuerit ſincopis cū ſin
gultu: tūc morꝭ ē feſtina: ꝛ alienatio ꝛ ꝑmixtio ratiōis ſunt male. Qḋ
ſi fuerit ſpaſmus: tunc eſt mortale ſm plurimum.

De canone curationis fluxus ſanguinis. Ca.17.

Oportet in curatiõe fluxus ſanguis vt incipiaẜ ꝛ retineaẜ: ꝺeinde
cures vic⁹ ei⁹ ſi fuerit: ꝛ nõ eſt tibi poſſibile in eo cui⁹ cauſa eſt ſi
ꝭa ex corrodẽte ꝛ ſſlib⁹ niſi ita vt auferaẜ cã: ꝛ ſi ꝺiſpoſitio nõ tolerat
vt auferaẜ cauſa ẽ neceſſariũ vt retineaẜ cũ ſuis retẽtiuis: ꝛ ſunt i cau
ſis q̃ ſunt ei ꝛ abſcindũt ſanguinẽ currẽtem ꝛ ille cauſe ſunt ſcite in li
bro ꝑmo. Verũ ergo narrabo eas ſm modũ feſtinatiõis. ℭ Dico er
go ꝙ iſte cauſe: aut ſunt ꝓhibẽtes in illo illḋ qḋ egrediẜ ab exitu: aut
ſunt aggregãtes rẽ ꝺe illo aut res. ℭ Et ꝺiuiſio ꝑma eſt cõuerſio ad
partẽ aliã q̃ aut fit cũ attractiõe ad cõtrariũ ꝑter qḋ fiat exit⁹ ali⁹: ſi
cut ponũtur vẽtoſe ſup epar ꝛ remouet flu. ſan. ex nare ꝺextra: aut ita
ꝙ accidit exit⁹ ali⁹ ſicut flobotbomaẜ patiẽs fluxũ ſan. nariũ ex ma
nu ꝑtinẽte nari flobotbomia ſtricta. ℭ Retinẽs aũt ſine exitu eſt illḋ
qḋ ꝓhibet motũ ſang. ꝛ ei⁹ penetrationẽ: ꝛ eſt aut ꝑ cãz ignitẽ: aut
ꝑ cãm ſtupefacitẽ: ꝛ ſtupefaciẽs q̃ꝺẽ aut eſt medicina: aut eſt ꝺiſpo
ſitio corporis ſicut in ſincopi: ipſa eñi multotiẽs retinet ſanguinem.
ℭ Cauſa aũt retinẽs ſanguinẽ in locis eſt oppillãs exitũ: aut cũ liga
tura: aut cũ repulſiõe ex bucellatiõe: aut cũ repulſiõe abſq͛ bucella
tione: aut eſcara cum cauterio: aut medicina cauterizante: aut
cũ ꝯgelatiõe rei retẽte: aut cũ luiſcatiõe: aut cũ icarnatiõe: aut cũ co
artatiõe carnis circũꝺãtis venas: q̃ re oppilat ipſã ꝛ claudit ipſã clau
ſiõe vebemẽti. ℭ Et opꝫ vt ſcias ꝙ quãdo aſſociat vulneri apoſtema
cũ quãtitate plurima hui⁹ nõ eſt poſſibile ligare cum filis neq͛ intro
mittere licinia neq͛ ſtrictura laborioſa: ꝛ neq͛ eſt poſſibile ſ ſicnith ad
miniſtrare glutinationem ꝛ ſtipticitatẽ ꝛ ſtupefactionẽ ꝛ inſpiſſatio
nẽ ſanguinis. ℭ Et ſi eſt curatio ex ſtrictura: aut fiſſura aut propin
quitate medicine: quãdo eſt ꝺolor eſt mala valde: ꝛ omnis p̃paratio
ꝺoloroſa eſt mala. ℭ Et oportet vt p̃paratio ſit aggregans ꝺuas
res: quarũ vna eſt ꝺefect⁹ ꝺoloris: ꝛ altera eſt refrenatio partis curſ⁹
ſanguinis quare non adiuuatur cum appenſione et ſuſpenſione
ꝛ fiat facilis proceſſio ſanguinis ꝛ eius exitus: ꝛ cum probibent ꝺue in
tentiones ꝺeclinetur ad leuiorem ſecundum illud quod preſens eſt
et propinquius ad tolerandum in ꝺiſpoſitione. ℭ Et eſt neceſſarium
vt narremus modum eius poſtquam ſciueris ꝙ primum quod opor
tet conſiderare eſt vt cognoſcas an vena ſit arteria: aut vena per ſi
gna ſua: quare agas cum arteria ꝛ ſis ſollicitus pluſquam ſollicite
ris ꝛ agas cum vena. ℭ Amplius ꝺicemus quod ꝺe attractione vera
ad contrarium non ad exitum eſt neceſſe mẽbro cum fricatione aut
ligatione et ſtrictura: aut cum ventoſis. ℭ Et oportet vt ſit membrũ
communicans poſitum ex membro cognito ſuper extremitatem li
nee vnius continuitatis inter ea ambo cum longitudine et latitudi
ne: et eligitur ꝺiuerſificato in ſitu longitudinis ꝛ latitudinis quod
cumq͛ amborum eſt longinquum: ꝛ ꝺimittitur quod eſt propinquum
ſicut fit in ꝺuobus lateribus capitis: aut ꝺuobus lateribus manus.

nā lōgitudo iter iſta duo eſt ꝓpinquoꝛ ꝗ̄ illa ex ꝗ opꝫ timeri nocumē tū cōpletū:et hec res exigit vt rememoꝛemur illō qđ in ea diximꝰ vbi locuti fuimꝰ ī libꝛo.ſ.de canonibꝰ euacuatiōis. ¶ Et opꝫ vt ſint extē ſio et fricatio et his ſimilia aſſidua ex eo qđ eſt ꝓpinquus mēbꝛo ſcđo deinde deſcēdat ab eo:et opꝫ vt nō expectetur in diſruptiōibus arte riarꝫ eis ſimiliū qđ ſit hoc artificiū ſufficiēs in retinēdo fluxū ſan guis et adiuuās:et ſimiliter eſt iudiciū in flobothomia lateris cōis lōginq̄. ¶ Unꝰ aūt duoꝝ modoꝝ diuiſiōis ſcđe et eſt cā ſtupefaciens eſt. verbi gratia. vt cibetur ille cuiꝰ fluxꝰ ſanguinis nariū multiplicat aut aliꝰ ab illo cibis groſſi chimi ingroſſantibꝰ ſanguinē ſicut ſunt lētes et iuiube et eis ſilia. ¶ Modus autē ſecundꝰ eſt. verbi grā vt in potu dētur ſtupefaciētia. Frigida vero exponūt coꝛpus frigoꝛi:et foꝛ taſſe accidit ſincopis et retinetur fluxus ſang. ¶ Modus autē pre dictus in diuiſiōe alia eſt:qm̄ opꝫ vt obſeruetur in eo capitulū vnū. ⁊ eſt qm̄ foꝛtaſſe arteria nō eſt vna duaꝝ que cōtinuātur coꝛdi: immo duoꝛū laterūꝫ eius ita vt cum ſtrinxeris eā inuenies eā firmioꝛē immo foꝛtaſſe ꝯtinuatur cū latere altero ramus alterius arterie ꝗ accidit in eo:⁊ adducit ad eā ſanguinē ꝑter viā quā ſtrinxiſti quare indiges ſtricturis duabus. ¶ Et añ illō opꝫ vt cognoſcas partē que eſt ꝓnci piū vene:in qbuſdā enī locis eſt inferius:et in quibuſdā eſt deſup:⁊ in quibus eſt ſuperius ſunt ſicut in collo:et in qbus deſup ſunt ſicut in coxa et pedibꝰ. Et qñ cognoueris ꝑtem adminiſtra in ea ligaturā ⁊ ſtricturā. ¶ Et de regimine in illo eſt vt ꝑuenias ad extrahēdā venā cū vncino:et ēt cū inciſiōe pauce carnis ꝗ velat eā et occultat ipſaꝫ: deinde inuolue eā:poſtea adminiſtra medicinas quas dicemus. Qđ ſi fuerit pulſatilis:tunc melius eſt vt veles eā cum filis lini. Et ſilr ſi fuerit nō pulſatilis: vertū multotiēs eleuatur ſanguis eius. ¶ Cū ergo feceris illud:deinde annexueris ei medicinas:tunc dimitte li gaturā vſq; ad diem tertiuꝫ et quartū tūc. ¶ Qđ ſi videris medicinā glutinationē faciētē adherētē loco eiꝰ: tūc nō eradices eā omnino: ſꝫ pone in circuitu eius de genere ipſius aliqđ qđ madefaciat ipſam pa rumper. ¶ Qđ ſi accidat ei ꝓceſſio ex ſeipſo:qñ tu auferes illō qđ eſt ſuꝑ ipſm:tunc tene qđ eſt ſub loco in via itineris vene et ꝓme ꝑſſiōe cū qua fiat ſecuritas de ſaltu ſanguinis: et eradica illō qđ eleuat de eo in loco ſuo:et ꝑmuta illō cuꝫ alio:⁊ ſit ꝑparatio tua quā facis mēbꝛo in iſta hoꝛa ſm qđ opꝫ:et eſt vt ſit oꝛificium eius magis imum ꝗ̄ ꝓn cipiuꝫ ita vt quādo eſt. verbi gratia. in inferioꝛibus inteſtini ⁊ matri cis tūc ſternatur ſtratū aliqđ qđ eleuet inferioꝛa et deponat ſuperio ra ſm maioꝛem elongationeꝫ ꝗ eſt ex doloꝛe:deinde dimitte ipſum tribus diebus:deinde annecte ei hunc modum vſquequo eleuet ſan guis. ¶ Refrenatio aūt cum bucellatione nō eſt poſſibilis niſi in ar terijs magnis:fac ergo liciniū ex pilis lepoꝛis:aut tela aranee: aut ſubtili cotto:aut panno lini veteri:deinde pulueriza ſuper ipſum me dicinas pꝛohibentes ſanguinem;⁊ mitte ipſam arteriam ſicut hu

cellã:deinde ſtringe ſup ipſam ligaturã:⁊ fortaſſe adminiſtra liciniũ
ex pilis leporis ſolũ⁊ excuſat ſollicitudinẽ:⁊ opꝫ vt ſtringas ſtrictura
adherẽte q̄ nõ ſeparet donec incarnet. ¶ Liciniũ ṽo ex ſe natura re
git in extractiõe ei⁹ paulatim ⁊ expulſiõe ei⁹ aut alijs ab hoc. ¶ Im-
pletio ṽo ſine bucellatiõe eſt vt imponat ṽbi gratia. illa res in orifi-
cium ei⁹ ⁊ liget deſuper preter penetrationẽ ei⁹ in venas:⁊ vt retinea
tur cũ eis q̄ ſunt ſicut puluilli ⁊ ꝓprie ſpongia ⁊ cũ vittis fortis ſtri-
cture ſtringẽtibus ipſuꝫ cũ ꝯuerſiõe ſtricture q̄ eſt attrahẽs. ¶ Stri
ctura ṽo prima oportet vt ſit ꝓpe orificiũ deinde inuoluatur vadẽs
retro ⁊ ſolue ſtricturã gradatim. ¶ Et ſcias ꝙ ſtrictura puluilloꝝ ⁊
vittaꝝ qñ eſt debilis venit ex ea nocumẽtũ ſtricture ⁊ eſt attractio: et
nõ ꝓuenit ex ea nocumẽtum ſtricture ⁊ eſt retẽtio ⁊ impletio: opꝫ er
go vt ſubtilieẽ in hoc caplo. Cum ergo ſtringit ſtrictura bona ⁊ ſtrin
git iterũ ex latere diuerſo declinat materia ⁊ reſiſtit attractiõi ex ſtri
ctura. ¶ Et nõ opꝫ vt ꝓueniat cũ ſtrictura ⁊ ꝓhibitiõe niſi q̄ ſit infra
dolorẽ niſi ſi illõ fuerit neceſſariũ in primis:deinde mollifica eã pau
latim. ¶ Et multotiẽs q̄dẽ opꝫ vt ſuas figurã carnis ⁊ colligas labia
ei⁹ ⁊ vittis tegas:multotiẽs eñ ſufficit collectio labioꝝ ⁊ poſitio pul-
uilloꝝ ſeruat ea colligẽdo venas ipſoꝝ. ¶ Amplius ſtringe ſup medi
cinas puluerizatas rare:⁊ inclina ante alguidegi qñ ꝯtrahitur vbi
coartat apõ ꝑncipiũ ſuũ cũ digitis vni⁹ duaꝝ manuũ:deĩde ãnecte ei
medicinas ⁊ puluillos apõ orificiũ ei⁹ cũ manu altera. ¶ Impletio ṽo
cũ refrenatiuis ꝓuenit aut cũ ſtrictura ĩplẽtis ĩfacie orificij ei⁹ cũ ma
nu altera nõ ceſſante retinere donec ꝯgelet ſanguis ⁊ fiat ĩpletio:aut
cum re infrigidante valde q̄ infrigidat ſanguinem ⁊ ꝯgelat ipm̃ in
orificio eius:aut ꝓpterea ꝙ caro coartat locum ſicut ſi incidatur ve
na in latitudine ⁊ ſuſpendat ad duo latera in prima vice:quare clau
dit ſuper eam caro ex latere ex quo currit: ⁊ hoc non fit niſi in loco
carnoſo. ¶ Et multotiens quidem accidit ꝙ neceſſarium eſt incide
re ramum extremitatis vene vt ſit introitus eius in profundum ve-
hementior:deinde ponuntur deſuper medicine:et multotiens acci-
dit incarnatio meatus abſq; matre ſanguinis. ¶ Strictura aũt cũ
eſcara fit cum igne ipſo qñ magnificat timor: ⁊ fit cum medicinis
cauterizantibus ſicut calce. ⁊ flore eris ⁊ generibus draganti ⁊ ge-
neribus arſenici ⁊ cymino etiam ⁊ ſimilibus et cũ eo qõ eſt debili⁹ qñ
puluerizatur ſuper locum et ſtringitur ⁊ retinet. Uerum timor in il
lo eſt ꝙ eſcara eſt velocis eradicationis ex ſe et ex quolibet reſiſtente
ex eruptione ſanguis ⁊ qualibet aliaꝝ cauſaꝝ. ¶ Et qñ cadit eſcara
redit timor nouus:⁊ ꝓpter illud preceperunt vt fiat cauterium cum
ferro vehementer ignito profunde ita vt faciat eſcaras profundas
groſſas:quarum caſus non fit facilis:⁊ cadant in tempore longo in
quarum ſimili caro iam eſt nata ex cauterio namq; debilij prouẽniũt
eſcare debiles que cadunt ex debili cauſa et cum hoc facit accidere
ſaniem ⁊ calefacit vehementer. ¶ Cauterium vero forte implet cuꝫ
eſcaris fortib⁹ ⁊ remouet rupturã ⁊ detumeſcere eã facit:⁊ contrahit

eam. ¶ Et de cauterizantib' bonis tēperati regiminis eſt vt ſumat albugo oui ⁊ aggregetur cum calce nō extincta: ⁊ inuoluātur cum eo pili leporis aut ei ſilia: ⁊ ponatur ſup locum et ſtringatur. ¶ Et de bonis ꝯuenientib' ad vltimum multotiens eſt vt ſumatur cymi nū ⁊ calx ⁊ ponant ſup locū et ſtringātur: et quandoqꝫ ſuperaddit eis colcotar. et genera dragantí in hac ſumma ſunt habentia ſtip- ticitatem cum cauterio. ¶ Calx vero eſt cauterium in q̄ non eſt ſti pticitas de qua ſit curandum: et illd qd generat de eſcaris cū caute rio in eo quod habet ſtipticitatem eſt longioris fixionis et pfundi' ¶ Et ſuccus fimi aſinini ⁊ ſubſtātia ſtercoris aſinini ſunt de illis q̄ aggregant ad cauterium acuitatem ⁊ glutinationē. ¶ Medicine vero reſiſtentes conglutinationi ſunt ſicut gypſum ablutum ⁊ glu- tinum decoctum: ⁊ amilum: ⁊ puluis molendini: et, gumme: ⁊ thus: ⁊ reſina: ⁊ iterum paſſe de vuis ipſis: ⁊ rane ſunt huius generis ſm qd dr: ⁊ iterū ſtellaſcenius. ¶ Medicine vero retinentes cū exicca tione ⁊ incarnatione ſunt ſicut aloes: ⁊ cortex thuris: ⁊ ſicut inte- riora paſſularū vue cōtrita valde: ⁊ galle cum oleo aliquo: ⁊ ꝯburat ¶ Et qn̄ ꝯpletur inflammatio earū extinguant: ⁊ papyrus aduſta ⁊ reſina: ⁊ ſcoria ferri ⁊ ſtercus equi. ⁊ ſtercus aſini aduſta: et cinis oſſium non ablutorū: qm abluta phibent glutinationē: ⁊ ſpongia noua ſubmerſa in oleo aut vino: deinde adurat: ⁊ pili aduſti.

¶ De narratione medicinarum ſimpliciū et compoſita- rum ſpecierum diuerſarum fortium in prohibitione flu- xus ſanguinis. Cap. 18.

ET de illis q̄ dixit Gale. ⁊ narrauit bene ⁊ experta ſunt poſt ipſū ⁊ inuenta ſunt plurimi iuuamēti eſt vt ſumat de colcotar. xx. ⁊ de minuto thure. xvj. et de aloe ⁊ glutino ſicco. an̄. viij. ⁊ de arſenico 4. ⁊ de gypſo vehemēter trito puluerizato vt atomi poſt cribellatio nem. xx. curetur cum eo puluerizando ſuper licinia ⁊ ſpargendo ſup locū: qm eſt mirabile. ¶ Aut ſumatur ſarcocolla de mecha et aloes et ſanguis draco. et ponatur ſup liciniū ⁊ ſtringat ⁊ aloes et thus ſolum cum pilis ſecundum quod ſciuiſti. ¶ Et iterum ſpōgia aduſta ſicut diximus et later aduſtus: ſumātur ſpōgia et ſcoria plū bi ⁊ tutia ⁊ aleos: aut ſumant thus et aloes ⁊ ſulfur aut thus ⁊ ſul- fur: fiat puluis: aut adminiſtret liciniū cū albumie oui. ¶ Aut ſu- mat de colcotar. xx. ⁊ de thure āt minuto thuris. viij. ⁊ reſine. viij. ⁊ de gypſo aduſto. 8. aut ſumat colcotar ⁊ de gypſo aduſto. 8. ¶ Aut ſumat colcotar eris vſti ⁊ calcadis ⁊ dragāti aduſti ptes eq̄les. Et de bonis ad fluxū ſanguis ⁊ ppīe ex draganto eſt vt ſumat aloes. pars. j. et. 5. primum amborum in corpore graui: et ſecundum corū in corpore leui et corticū thuris in corpore graui. dragma. j. et thu- ris ipſius groſſi pinguis in corpore leui. pars. j. ſint contenti ſuper ea ambo. ¶ Aut ſanguis draconis: et ſarcocolla conficiantur cum albumie oui et ponant ſuper pilos leporis: et ſparent ſcdm locum.

¶Tractatus tertius de vlceribus.

¶De ſermone vniuerſali de vlceribus.

Capitulum.j.

Vlcera gñantur ab vlceribus ⁊ ab exituris eruptis ⁊a pu
ſtulis:⁊ſolutio ꝯtinuitatis in carne qñ facit ſaniem ⁊ pus
nominatur vlcꝰ. ¶Et non facit pus niſi ꝓpterea quod
cibus qui venit ad ea ꝯuertitur ad coꝛruptionē ꝓpter de
bilitatem membꝛi: et qm̄ ꝓpter debilitatem ſuam reſol-
uūtur ad ipm̄ ⁊ attrahuntur ꝟſus ipm̄ ſupfluitates membꝛoꝝ vici
nantium ei: aut propter vnguenta mollificantia membꝛum ⁊ linimē
ta ipſum cum humiditate ſua ⁊ vnctuoſitate ſua. ¶Et quod eſt de
genere pus ſubtile noïaꝛ virus:⁊ qḋ eſt groſſum noïatur ſoꝛdities:
⁊ eſt res ſpiſſa coagulata alba: aut ad nigredinem decliuis aut ſi-
cut fex. Et virus quidē nō generatur niſi ex ſubtilitate humoꝝ aq-
ſoꝝ ⁊ ipſoꝝ calidoꝝ:⁊ ſoꝛdities generatur ex groſſitie humoꝝ:⁊ virꝰ
quidem multiplicatur cum generatione apoſtematis:⁊ virꝰ eget ex
ſiccante:⁊ ſoꝛdities abſtergente:⁊ vlcera ſunt apparentia ⁊ ſunt hñ
tia ꝓfunditatē. ¶Et vlcꝰ quod ꝓfunditatem hꝫ non euacuatur q̇n
aut iam indurata ſit caro circūdans ipꝫ et nominatur fiſtula et eſt
ſicut canna penetrãs in mēbꝛum aut non induratur aliq̇d et nomi
natur abſcōſio et cauerna. ¶Et quandoque dicunt quidam abſcō
ſionem ilud quod elongatum eſt ſubcute et ſeparatur ab ea cutis:⁊
cauernam illud quod inflectitur ſub carne et dilatatur in ea. Di-
cunt q̇dã: immo dilatatū eſt cauerna ⁊ ſtrictū ꝓfundū fiſtula:⁊ nō eſt
cōtrarietas in noïatiōe. ¶Et qñ eſt duricies ſup vlcus apparēs no
minaꝛ vlcus oſtracinū. ¶Et fiſtula q̇dē mala eſt illa q̄ nō ſentit:⁊ ſꝫ
ꝗtitatē elōgatiōis eiꝰ a ſenſu erit eiꝰ malitia. ¶Et de ipſa q̇dã eſt
equalis: et de ea eſt quedam obliqua: et que vadit ad neruum dolet
vehemēter et ꝓpꝛie qñ tãgit eiꝰ inferiꝰ cuꝫ tēta et foꝛtaſſe difficilis
fit operatio illius membꝛi et eſt humiditas ſubtilis tenuis ſicut fit
ad illa que peruenit ad os: et quando peruenit ad ligamentum eſt il
lud quod currit pꝛopinquum illis. Verum doloꝛ in oſſuoſa et liga-
mentali foꝛtaſſe non magnificatur:⁊ humiditas que vadit ad os eſt
ſubtilioꝛ et decliuioꝛ ad citrinitatem. ¶Et ex perueniente ad venas
et arterias multotiens egreditur fex: et quandoqꝫ ſi fuerit tendens
ad venam ſanguis plurimus et ad arteriã ſanguis ſubalbidꝰ cū flu
xu ſangunis et pꝛoceſſione. ¶Et ex ea que peruenit ad carnem hu
miditas viſcoſa groſſa turbida cruda: et multotiens ſunt fiſtule
oꝛificia plurima cuiuseſſe ambigitur et non ſcitur an ſit fiſtula vna
¶Et multotiens effunditur in quodam oꝛificioꝛum eius humidi
tas habens tincturam: et tunc ſi fuerit fiſtula vna egreditur ex oꝛi-

ficijs alijs color vnus qui eſt fiſtule.ſ.diuerſus albus et tenebroſus et ali⁹. ¶ Et vlcera quidē diuidūtur in ſpecies diuiſionū: et dī q̄ vlcerū q̄dā ſunt que ſunt doloroſa: et q̄dā ſunt q̄ ſunt priuata dolore: et q̄dā ſunt apoſtemoſa et q̄dā ſunt priuata a ſanie: et q̄dā ſunt mūda et q̄dā ſunt immūda: et immūda q̄dem ꝑpterea q̄ in eis ſuperfluit humor plurim⁹ et humiditas copioſa q̄uis nō ſint mala: et de eis ſunt ſordida: et de eis ſunt minorata et de vlcerib⁹ ſunt putrida. ¶ Et de reb⁹ magis nociuis eis ſunt meridies et hūiditas aeris cū caliditate ipſius et de eis ſunt corroſiua: et de eis ſunt ambulatiua: et de eis ſunt mollia aut dura aut frigida aut calida: et mollia ſunt de vlcerib⁹ facientib⁹ cadere pilos ab eo qd̄ ſequit̄ ea. ¶ Et ſunt q̄n̄q̄ de vlcerib⁹ q̄dam reſudantia ex quib⁹ reſudat virus citrinū calidū. Et fortaſſe eſt calidū comburens qd̄ eſt in circuitu ei⁹ et eſt malum mortificās et de eis ſunt difficilis conſolidatiōis: et putrefactio eſt ꝑter corroſionem q̄ ſi fuerit: erunt ambe ambulatiue: et fortaſſe corrodens eſt corrodēs illud qd̄ continuatur ei ꝓprie ꝑpter acuitatē et abſq̄ putrefactiōe et neq̄ eſt febris omnino. ¶ Uerū cum ambulatiuo putrefactiuo multiplicatur feb. aut non ſeparat̄ ab eo. ¶ Et Galenus quidem nominauit hmōi vlcera corroſiua ignem pſicum et formicā ambulatiuā: et poſt vlc⁹ putrefactū eſt ꝯpoſitū ex vlcere et ex egritudine putrefacta: et vnicuiq̄ eorū eſt diſpō. ¶ Et vlcera quidē dura incipientia ire verſus viriditatē et nigredinē ſunt mala: et vlcera frigida ſunt mollia alba quieſcentia ꝑpter medicinas calefaciētes et calida ad rubedinē decliuia delectātur frigore. ¶ Et q̄n̄ vlcerib⁹ malis aſſocietur color corporis mal⁹ ſicut alb⁹ plumbe⁹ aut citrin⁹: tūc illud eſt ſignificatio propter corruptionē cōplexiōis epatis et corruptionē ſanguinis q̄ venit ad vlcus quare fit difficilis ei⁹ ꝯſolidatio ¶ Et vlcerū quidē quoꝝ radices ſunt acute: et cū quib⁹ eſt prurit⁹ ſuperfluitates ſunt acute: et quoꝝ radices ſunt late albe pauci pruritus illoꝝ cōplexiones ſunt frigide. ¶ Et vlcera generata ſucceſſione egritudinū ſunt mala: q̄ñ natura expellit ad ea reſiduū corruptōis ſupfluitatū: et vlcera deijciētia pilos ab eo qd̄ ſequit̄ ea ſunt mala. ¶ Et meliores ſigātiōes ſignificātes ſalutē vlceꝝ et vulnerū ſunt cū in ſuccedētia eoꝝ decliuia ſunt ad ſaniē. ¶ Et dī in ſignis mortis velocis cū ſunt homini a ſanie et vlcera leuia et deſtruit̄ ei⁹ ratio morit̄. ¶ Et malignoꝝ quidē vlceꝝ cauſe ſunt q̄n̄q̄ vulnera ob uiātia ſuperfluitatib⁹ malignis corpis: aut regimini corrupto: et q̄n̄q̄ ſunt ſequētia puſtulas malas: quare fiūt ab eis feſtināter ad vlcerationē poſt puſtulas et ſignificat malignitatē vlceris ei⁹ putrefactio et ipſi⁹ ambulatio et corruptio ei⁹ qd̄ eſt in ipſi⁹ circuitu: et difficultas ſanatiōis in ſeipſo cū rectificatiōe curatiōis exhibite ei. ¶ Et meliores ſignificatiōes ſignificātes ſalutē vlceꝝ: et vulnerū ſunt cū in ſucceſſionib⁹ eoꝝ eſt ſanies que eſt cū medicina faciente pus et ex operatiōe nature: illa enī operatio nature eſt ſm̄ curſum

naturalē:et nō generatur ſanies niſi a digeſtione naturali:et nō aſ
ſociatur ei malū ex acūtibus vlcerū malorū:et proprie ſanies lau-
dabilis alba lenis equalis q̄ ꝯſecuta eſt cōplementū digeſtionis: et
neqꝫ aſſociat̄ ei fetor cū in ea nō ſit putrefactio.⁊ fortaſſe nō euacua
tur a fetore paruo ſanies cui accidit cū adiutorio caliditatis inna
te ⁊ alteri⁹ extranee.Et nos q̄dē iā locuti fuim⁹ de ſanie in locis aliis
¶Ulcera aūt q̄ accidere faciūt ſpaſmū ⁊ vlcera putrefacta ſcrofu
loſa ⁊ algeromati et corroſiua ⁊ cāceroſa:⁊ q̄ eoꝝ curſu currūt:ſunt
in quib⁹ nō gn̄atur ſanies:immo qn̄ apparet in vlcere ſanies ⁊ aq̄a
eſt ſignū bonū cū quo nō timet̄ ſpaſm⁹ ⁊ ꝑmixtio rōnis ⁊ his ſimilia
quāuis ſint in loco qd̄ facit illud neceſſariū ſicut ſunt mēbra poſte
riora et anteriora ⁊ niſi res ꝑtranſierit terminū. Quod ſi aq̄a oc-
cultet̄ ſubito ⁊ redeat nō ſoluetur ꝑ pus aut ei ſilia. ¶Ampli⁹ ſunt
vicināntia mēbris neruoſis ſicut vlcera dorſalia:qm̄ ſunt in vicini-
tate dorſi ⁊ nuche:et vlcera q̄ cadūt in anteriore parte coxe ⁊ genu:
qm̄ ipſa iteꝝ ſunt ſicut lacerti neruoſi:in quib⁹ res cōuertit̄ ad ſpaſ
mū et permixtionē rationis etiā. ¶Si aūt euenit in mēbris neruo
ſis:plurimū quoꝝ eſt in antecedēte extenſionis corporis timet̄ aut
curſus ſanguinis ſi ceciderit in medietate inferiori extenſiōis:ſimi
liter timet̄ ex eis quā doqꝫ permixtio ratiōis:⁊ timet̄ ꝙ cadat pleu
reſis et ſanioſitas poſt ipſam:aut ꝙ proueniat ſputum ſaguinis ſi
ceciderit in medietate ſuperiore eius:⁊ tu iā ſciuiſti intentionem ſa
nioſitatis in pectore ex libro tertio. ¶Et quādoqꝫ timet̄ in eis iteꝝ
ꝑmixtio rationis. ¶Et de ſignis bonis in vlcerib⁹ eſt vt in circuitu
eorum naſcantur pili qui ceciderunt. ¶Et corpora ſuſceptibilio
ra curationis vlcerum ſunt que ſunt melioris cōplexionis ⁊ paucio
ris humiditatis ſuperflue cū intenſione ſanguinis in eis.Illa vero
q̄ ſunt multe humiditatis aut ſiccitatis ſunt tarde ſuſcipientia re-
ctificationē vlcerū:quāuis humida ſicut infantium ſint ſuſceptibi
liora q̄ ſicca:ſicut ſenum:⁊ ꝓprie qn̄ cōplexio eſt radicalis ſicca pri
uata ſanguine mūdo ⁊ accidentalis humida mollis:ſicut in ſenib⁹
iterū:⁊ ꝓpter illō iteꝝ fit in hydropicis curatio vlcerū eorū difficilis
⁊ in pregnātib⁹ iterū ꝓpter retentionē ſuperfluitatū earū:propter
ea ꝙ ipſarū mēſtrua retinētur.Sed in ſenib⁹ nō ſanant̄ eorū vlcera
ꝓpter illud ⁊ propter paucitatem ſanguinis eoꝝ boni. ¶Et qn̄qꝫ ſa
nantur vlcera:deinde reſcindunt̄:qm̄ nō generatur in eis caro niſi
añ mūdificationē:qn̄ ergo retinetur in eis ſuperfluitas nō mūda:
opꝫ inde vt corrūpatur ꝯtinuitas proueniēs ſecundo. ¶Et qn̄qꝫ exi
ſtimantur fiſtule propterea qd̄ accidit eis diſpoſitio exiccationis
et retentionis prohibentis reſpirationē ꝙ ipſe ſunt ſanate: qm̄ ea-
rū diſpoſitio eſt ſimilis ſaluti ſicut diximus:deinde reſcindūtur ꝓ-
pter quēlibet motū ⁊ ꝯmotionē et tuſſim et offenſionem ⁊ maliciam
iacendi et alia. ¶Et de vlceribus in quib⁹ naſcit̄ caro quedā ſunt
in quib⁹ naſcit̄ caro addita:⁊ q̄dā in q̄bus nō naſcit̄ illud: et illa in

quibus generatur caro addita ſunt illa in quibus fit feſtinatio naſcẽtie carnis ante mũdificationẽ: ⁊ illa in quibꝰ nõ naſcitur illud ſunt illa in quibus nõ naſcit̃ caro niſi poſt mũdificationẽ. ¶ Cũ ergo ꝓlongat̃ ſpaciũ vlceris ⁊ corroditur ⁊ putreſit ⁊ deſtruit̃ de ſubſtantia eiꝰ res plurima: tũc nõ expectatur ꝯſolidatio eiꝰ niſi ſm̃ ꝓfundum. Et proprie qñ vlcꝰ eſt antiquũ retinẽs ſpaciũ anni: ⁊ ꝓprie qñ eſt diſruptũ ⁊ incipit ex eo diſruptio. ſ. fiſtula: ⁊ antiquũ: neceſſe eſt vt educat os ex oſſibus q̃ eis ſunt vicina. Et vlcera q̃dẽ melãcholica nõ ſanantur niſi ab eis auferat̃ tota eoꝝ corruptio vſq; ad carnẽ ⁊ oſſa ſana. ¶ Et cãe q̃ cũ accidũt corrũpunt vlcera ſunt debilitas virtutis mẽbri. quare recipiũt omnẽ materiã: ⁊ malitia ꝯplexiõis mẽbri: et malitia eius qḋ aduenit ei de ſanguine aut in q̃litate aut in quãtitate. In qualitate vero plurimũ eiuſẽ ꝓpter malitiaꝫ ꝯplexionis epatis: ⁊ color eſt in eo decliuis ad albedinẽ plũbeã aut citrinitateꝫ aut ꝓpter ſplenẽ ⁊ eſt color ad nigredinẽ ⁊ alterationẽ decliuis ⁊ lẽtiginoſitatẽ: quare eſt cũ eo malitia oim̃ humoruꝫ in corpore. ¶ Et huiuſmodi quidẽ ꝑter qḋ ex ipſo nõ acquirit̃ qḋ ꝯuertatur in carnẽ nocet ꝑ illḋ qḋ ꝯuertitur ad ipſum de ſuperfluitatibꝰ. ¶ In q̃ñtitate vero: q: additur aut diminuitur: quare nõ inuenitur cuꝫ quo caro vlceris generet̃. Et eſt vlcus clarũ mundũ properãs ad eſcarã et neſcitur ſi eſt corpus mundũ pauci ſanguinis: aut eſt ꝓpter oſtracoſitatẽ q̃ accidit parieti eiꝰ ⁊ margini ipſius: aut ꝓpter dilatationẽ venarũ que adueniunt ei: aut propter corruptionẽ eius incipiẽtem verſus tenebroſitatẽ ⁊ viriditatẽ ⁊ nigredineꝫ: aut propter mẽbrum male ꝯplexionis quod vicinatur ei. ¶ Et vlcera quidẽ praue curationis ⁊ eis ſimilia ſunt interficientia infantes non tolerantes vehementiam dolorum ⁊ vlcerum: ⁊ difficultatem curationis eorũ et ipſorum prauitatem.

¶ De canone curationis vlcerum. Ca. 2.

Scias ꝙ omnia vlcera indigent exiccatione quadã preter facta ex attritione lacertoꝝ ⁊ ipſoꝝ ꝯtuſione. Iſta eñ indigent in primis vt mollificentur ⁊ humectẽtur. Et cũ hoc ꝙ indigẽt vlcera in dominãtiore diſpoſitionum exiccatione indigẽt qñq; diſpoſitionibꝰ aliis mũdificatiõis ⁊ abſterſionis ⁊ alioꝝ ꝯſequentibꝰ vlcera ꝑter ipſa vlcera. ¶ Et q̃nto plus eſt vlcus maius ⁊ ꝓfundius indiget exiccatione vehemẽtiore: ⁊ vt aggregẽtur labia eius vehemẽtiori ꝑſcrutatiõe: ⁊ fortaſſe ẽ tibi neceſſariũ fuere ea. Et ꝯſidera ex diſpoſitionibus neceſſitatis ad ꝑſcrutandũ in illo ⁊ eis ſimilibꝰ illḋ qḋ diximꝰ in. c. vulnerũ. Et ſcias ꝙ vlcera fortaſſe indigẽt in curationibus ſuis adminiſtratiõe medicinaꝝ quaꝝ quedã ſunt currẽtes penetrãtes ⁊ q̃ inſiciuntur ꝓfundãtes: ⁊ tũc neceſſariũ ẽ vt ſint vnguẽta ⁊ eis ſimilia: quare opꝫ tũc vt ſit illḋ quod appet hũidũ ⁊ qḋ occultũ ẽ ſiccũ ⁊ ꝓprie in illis q̃ ſunt ad fiſtulã opꝫ vt ſit ſiccitas orificioꝝ eiꝰ vincẽs humiditatẽ ſubſtãtie eius vehemẽter. ¶ Et eſt q̃dẽ qñq; ne

ceſſarium vt earũ medicine permiſceantur cũ eo qđ currit: vt fiant
viſcoſe adherentes. Scias ergo illud iterũ in eis. Et ſcias ꝙ vlcera
indigent ligaturis ⁊ ſtrictura ꝓpter tres modos. Quoꝝ vnus eſt vt
currat ſordities: quare opꝫ vt ſit fortitudo ſtricture eius apđ eius
orificiũ vt ipſius expreſſio bona fiat. Et ſcđs eſt ſeruetur medicamẽ
incarnatiuũ ſup vlc⁹: ⁊ nõ indiget ſtrictura vehemẽti. Et tertius eſt
ad incarnationẽ labioꝝ: ⁊ opꝫ vt nõ ſit ſtrictura in ipſo mollis apđ
duo labia: immo ꝯplicata cõplicatione vehemẽti. Et nõ opꝫ vt cuꝫ
ligatura ꝑueniat ad leſionẽ: ita vt apoſtemet: ⁊ opꝫ vt ſit adiuuãs
in ꝓhibẽdo apa qm̃ nõ ẽ poſſibile cũ apate vt curet vlc⁹. Et ſi nõ
eſt tibi poſſe vt ꝓhibeas ⁊ apparet apa: tũc ocupat⁹ ſis cũ apate et
cura eius qđcũq; apoſtema fuerit cũ obſeruatione ipſius vlceris vſ
quequo ſeparaueris ex curatiõe apatis: ⁊ tũc remanebit ſola obſer
uatio vlceris. ¶ Et ſimiliter qñ corrũpit qđ eſt in circuitu vlceris
⁊ virideſcit ⁊ nigreſcit cura illđ cũ ſcalpellatiõe ⁊ extractiõe ſangui
nis: ⁊ ſi etiã cũ vẽtoſis: deiñ adhere ei ſpongiã ſiccã poſtea medici-
nas exiccãtes. Et cũ ſeparatur vlc⁹ aut inuenis vlc⁹ purũ: tunc opꝫ
vt obſerues in primis an ex corpore aliqđ ad vlc⁹ effundat: aut non
effundat: immo iam ſit abſciſſum. Quod ſi nihil effundat ad ipm
ſit intẽtio tua in medicãdo ipſuꝫ: ⁊ ſi aliquid effundat ad ipſuꝫ: ſis
ſollicicitus in eo qđ ad ipſum effundit ex flobothomia aut ſolutio
ne vẽtris aut vomitu: qm̃ vomit⁹ qñq; cõfert etiã in hoc: ⁊ Hyppo.
teſtificat de eo. Et ſi in vlcerib⁹ fuerint fruſta oſſiũ ⁊ panniculi aut
alia: nõ ꝓperes in extrahẽdo ea: ſꝫ fac illud qđ diximꝰ in capitulo
oſſium. Et primũ quidẽ qđ opꝫ te preparare de eſſe vlceris eſt aper
tio cũ medicinis ſuis: deinde mũdificatio cũ medicinis ſuis: deinde
naſcẽtia carnis ⁊ cõſolidatio. Et ſi inueneris vlc⁹ mũdũ equale qđ
non hꝫ ꝓfunditatẽ: tũc ꝯſolidatio tm̃ fiat cũ eo qđ nõ hꝫ mordica-
tionẽ. In ſordidis vero neceſſariũ eſt abſtringẽs mordicans. Et in
primis cum curant: indigent mordicatione: qm̃ ſenſus nõ ſentit ip
ſum: deinde gradatim perueniatur ad illud qđ eſt leuioris mordi-
cationis vſquequo ſentiat hora naſcẽtie carnis. Et caue in oib⁹ il-
lis ne dolere facias quãtũ potes ⁊ ꝓprie qñ eſt illic caliditas ⁊ inflã
matio. Et opꝫ vt remoueas cauſas ꝓhibẽtes a cõſolidatiõe: ⁊ ſunt
cauſe quas numerauimus ⁊ diximꝰ q̃ declinãt cũ vlcere ad malitiã
nã ſi tu curaueris eas in primis nõ eris vacãs ad curationẽ vlcerũ
ſicut opꝫ: immo nõ erit tibi poſſibile. Et multotiẽs quidẽ rectifica-
ta eſt complexio membri ⁊ ſufficit in rectificatione vlceris. Et multo
tiens eſt vlcus molle ſuper qđ oritur caro mala q̃ eſt in ſeipſa ad ru
bedinẽ ⁊ calefactionẽ declluis: ergo curetur cum epithimatibus in
frigidãtibus carnem circundantem ipſum ſicut ſuccus ſolatri cuꝫ
bolo ar. ⁊ aceto ⁊ epithimatha de ſandalis ⁊ cãphora infrigidata
cũ niue: quare non ceſſat cõſolidari vulnus ⁊ cõſtringi. ¶ Et opꝫ vt
in vlcerib⁹ doloroſis que ſunt vehementis doloris ſis occupatus in

primis in ſedādo dolorē et illud cū mollificatiuis que tu ſcis proculdubio: et quis ſint cōtraria vlceri: veruntamē cū non ſedatur dolor nō preparat nobis vt curemus: cū ergo ſedauerimus conſequemur. Et vlcera quidē ſordida indigēt vt mūdent: et ſunt illa quorū humiditas et quod ex eis currit eſt plurimū: et forſitā mūdificant cum melle: et fortaſſe mūdificant cū puluerib9 et vnguētis: et quā nō mūdificant nō eſt poſſibile vt obuiet eis medicamē purū vſq ad corp9 eorū et proprie puluere: quare oportet vt mūdificentur: deinde naſcat caro: et in mundificante quidē eſt abſterſio plus ſicut ſciuiſti ante. Et fortaſſe oritur caro mala quare eſt neceſſariū vt corrodatur cū medicamine acuto et limatur deforis cū infrigidantibus: deinde eradicet cū eo quo eradicatur eſcara: deinde curet. Et medicamē quidē vnū ſecundum quedam corpora facit naſci carnē et ſecundum quedā eorū eſt corroſiuū vehementis abſterſionis cū corpora illa ſint leuia: valde aut ē ſecundum quedā eorū nō abſtergēs neq faciēs naſci: et propter illud eget medicamē vt cōfortet aut frāgendo cōmixtionē eius aut minuendo eius vnctuoſitatem aut iniūgēdo ei medicamē aliud in quo ſint exiccatio et abſterſio et in corpore alio eſt per cōparationē ad ipſum corroſiuū indigens vt minuat de pondere eius aut addat in vnctuoſitate eius aut adiungant ei ſtiptica aliqua. Digniora ergo vlcera vt conforcetur eorū medicamē ſunt illa quorū difficilis eſt cōſolidatio. Et de illis que ſunt neceſſaria eſt vt dimittat medicamē ſup vlcus tribus dieb9 deinde diſſoluatur: nam ſi ipſum tūc nō operatū fuerit non faciet ſuā operationē. Et oportet vt elongetur oleū quodlibet ab vlcerib9 quod ſi fuerit neceſſariū tūc ſit oleū de kerua et oleū myrtinum et oleū maſticinū. Et cū ibi nō eſt niſi vlcus: tunc oportet vt alleuiet inſenſibili membrorū nō tolerātium ipſum: et caueatur a doloratione eius cum medicamento forti. In illo vero quod eſt parui ſenſus nō abſtineat a neceſſaria medicatione. Et intrinſeca quidē et ſublimia precioſa et multi iuuamenti et ſuſcipientia nocumenta velociter ſunt de capitulo ſenſibili et iudicio eius et eorū contraria ſunt de capitulo inſenſibili: ſed quorum ſenſus eſt debilis. Et propter huiuſmodi cauſam nō ſuffecerunt vlcera intrinſeca ea que ſunt ſicut floreris et eis ſimilia et proprie ea que bibunt: et indigēt illis que faciunt glutinationē pl9 ſicut dragagantū et gūmi et illa quibus clyſterizat indigent eo quod eſt inter duas res. Et de illis que recta ſunt in curatione vlcerum eſt vt quieta ſint mēbra eorū et nō moueant et ſi mouētur in principio motu paruo min9 nocumentū eſt quam ſi moueantur poſt principium motu laborioſo et proprie in corpore malorum humorum. Et oportet vt timeatur in vlceribus quod cadat ex vicinitate eorum incarnatio inter duo membra vicināntia ſicut adherētia que accidit inter palpebrā et oculum et inter duas palpebras et inter duos digitos: et cauerne et abſconſiones ſunt velocis cōuerſionis ad fiſtulas. Et vlcera quidē vicinātia arterijs et venis magnis perducunt ad aperta illud

qđ vicinaẗ eis de carne molli ſicut teſticuli ⁊ ſubaſcelle ⁊ quod ē poſt
aurem ſicut perducit ſcabies ⁊ ei ſimilia de his q̄ diximꝰ ꝑpter illā
eandē cauſaꝫ ⁊ ꝑprie qñ corpꝰ eſt plenū mala ſuperfluitate: ⁊ tūc q̄-
dem vehemēs fit dolor ⁊ ꝯuenit ad vlcus: quare opꝫ vt cureẗ illđ cuꝫ
mūdificatione corporis: ⁊ cū eo qđ eſt dcm̄ in caplo. Et dū mūdifica
tur ap̄a nō ſperaẗ eius curatio: ⁊ eſt neceſſariuꝫ in hmōi vt tuearis
vlcꝰ ex nocumēto cū baſilicō ⁊ ei ſimilibꝰ ſi corpus fuerit mūdifica-
tū: ⁊ ponas inter ipſuꝫ ⁊ inter mēbrū qđ diſtinguat ⁊ ꝓhibeat nocu-
mentū ꝑuenire ad vlcꝰ in oī diſpoſitione. Et opꝫ vt audias ſermonē
cōmunē ⁊ eſt ꝙ de illis q̄ ſunt neceſſaria eſt vt ſit illđ quo curatur vl
cus aut cōueniēs aut incōueniēs lꝫ nō cōferat in diſpoſitione tamē
nō aſſociat ei nocumētū ⁊ incōuenientis diuerſificatio aut eſt qm̄ ip
ſum eſt debilīꝰ: ⁊ ſignificat illud additio eiꝰ qđ eſt cōtrariū ei qđ ex
ipſo expectatur de exiccatione aut mūdificatione aut alijs p̄ter cor
ruptionē aliā: quare opꝫ vt addaẗ in virtute eius. ¶ Aut eſt diuer-
ſitas ꝑpter modos alios ſicut qꝛ ipſum calefacit vltra q̄ꝫ neceſſe ſit
ei quare facit accidere rubedinē ⁊ inflāmationē: quapropter opꝫ vt
minuatur de fortitudine eius ⁊ extinguatur de inflāmatione eius
cū emplaſtro infrigidāte: aut declinat cū eo ad nigredinē ⁊ obfuſca
tionē: quare ſcitur ꝙ infrigidat ipſum: aut nō calefacit ipſum men
ſura qua indiget: ergo opꝫ vt addatur in virtute calefactionis eiꝰ.
Aut mollificat ip̄ꝫ q̄re īdiget vt addaẗ ī ꝟtute ſtiptici ⁊ exiccatiuoꝝ
ſicut ſunt balauſtie ⁊ galle: ⁊ eis ſiīa q̄ exiccāt: vt ſuccuraẗ cuꝫ exic-
catiōe eoꝝ de illis de quibꝰ diximꝰ tibi. Aut corrodit ⁊ ꝓfundat ip
ſum ſicut oſtēſuꝫ eſt quare opꝫ vt frāgaẗ fortitudo abſterſiōis. Et
multotiēs quidē nō ꝯuenit medicamē propterea ꝙ ꝯplexio infirmi
eſt ſuperflua in capitulo eius cuius medicamē opꝫ eſſe fortius in cō
trahendo illud capitulum adeo donec reducat ipſum ad ꝯplexio-
nem ſuam: aut debilis in capitulo ꝯueniente ei.

¶ De curatione vlcerum virulentorum. Ca. 3.

Neceſſariū ē vt in eis admiſtrētur medicine exiccatiue vt mū-
dificeẗ virꝰ: deiñ fit occupatio in naſcētia carnis. Qđ ſi fue-
rint mollia: tuc adminiſtrenẗ ſuꝑ ea medicine ad faciendū naſci co
rū ꝓfunditatē ⁊ ipſoꝝ margines ꝑpter debilitatē corpoꝝ illoꝝ vlceꝝ
ſꝫ opꝫ vt exiccētur in primis deiñ admiſtrētur. Et cū tu adminiſtra
ueris medicamē ⁊ nō inueneris humiditatē minui: aut videris eaꝫ
augeri: tūc ſcias ꝙ medicamē ſm̄ illđ corpꝰ nō ē exiccatiuū: q̄re ad
de in cōfortatiōe eiꝰ ⁊ ipſiꝰ exiccatiōe ⁊ adiuua ip̄m cū abſterſione
pauca: ſicut eſt mel: verbi gratia: ⁊ medicinis ſtipticis ſicut ſunt ba
lauſtie ⁊ alumē. ⁊ minora de ꝟtute olei ⁊ pone ip̄m oleū in q̄ ſit exicca
tio. Qđ ſi vẗ vlcꝰ iā ſuꝑfluere iteꝝ in exiccatiōe tūc minue de ꝟtuti-
bus oībus ſcꝫ exiccatione ⁊ abſterſione ⁊ ſtipticitate: ⁊ ſerua hoc p̄-
ceptū in medicinis faciētibꝰ naſci carnē vlcerū ⁊ nō faciat te erra-
re quidā: ⁊ eſt vt ſit medicamē magis abſterſiuuꝫ q̄ꝫ opꝫ: quare cor-

rodit mēbrū ꝛ reſoluit carnoſitatē eius ad hūiditatē currētē quaꝫ exiſtimas vir⁹ et addis in virtute abſterſiōis. ¶ Et hmōi ādē medicamē ponit vlc⁹ pfundi⁹ et calidi⁹ et magis ſimile cū aꝑoſo: et ſentit infirm⁹ mordicatiouē manifeſtā. ¶ Et ſcias ꝙ medicinaꝝ exiccantiū vlcera quedā ſunt q̄ ſunt vehemētis infrigidatiōis ſicut iuſquiamū albū ꝛ opiū et radix mādragore: et q̄dā ſunt vehemētis calefactiōis ſicut reſinaꝛ pix: q̄re tibi ineſt vt tēperes vnā earū cū alia et ſm oppoſitionē alicui⁹ ꝯplexionū particulariū. ¶ Et medicine q̄ dē mūdificantes virus ſunt iſte medicine exiccatiue ſicut alumen et galle et cortices granatoꝝ et cortex thuris et merdaſengi et farina ordei et ei⁹ ſauic et flores papaue. ruffi et folia arboris ſalicū. Cuꝫ ergo fit emplꝫ cū folijs nucis recētis et fit emplꝫ cū nuce ſicut ē aut decocta cū vino ꝯfert valde et exiccat hūiditates abſq; nocumēto. ¶ Emplꝫ bonū: ſumat merdaſengi et imbibat aceto vice vna ꝛ vice alia oleo donec albeſcat: deinde ſumatur antimonij ꝛ calcucecaume nō et venaꝝ ꝛ gallarū et balauſtiarū: et ſang. dra et aluminis ꝛ climie argēti oīm partes equales: terātur bene: et ſit de vnoquoq; ſexta pars ei⁹ qđ preparatū eſt de merdaſengi: et miſceātur oīa: et adminiſtrent medicine quas dicem⁹ in antidotario in vlcerib⁹ pfundis. ¶ Et de illis eſt aqua maris. Aqua vo aluminis abluit et reprimit et exiccat. ¶ Et oēs iſte medicine p̄dicte nūc nocēt ſi cū vlcere eſt aꝑa. ¶ Et aqua in q̄ decocta ſunt ciperi eſt bona ad exiccatiōeꝫ ꝛ decoctio myrabolanoꝝ citrinoꝝ ꝛ bellir icoꝝ. ꝛ emblicoꝝ et decoctio ceteracb ꝛ folia aſcedre ſunt bona in illo.

¶ De curatione vlcerum ſordidoꝝ. Caꝑ. 4.

Oꝑꝫ vt in eis adminiſtrētur medicine abſtergētes: ꝛ incipiat in primis ab eo qđ eſt fortis mordicatiōis ſm qđ dixim⁹ in canone: deīde gradatī puemat ad illđ qđ eſt ſicut tapſia ꝛ ariſtologia cū melle et pauco aceto. Et iterū glutinū albotin cū equali mēſura ſui olei ro. aut butyri. ꝛ iteꝝ radix lilij cū melle: et iteꝝ farina borobi et herba oppoponaci. ¶ Et de cōpoſitis empl'm indūr vnguēta viridia omnia cū flore eris et ſimplicia aut pmirta cū ammoniaco ꝛ ſiſib⁹. ¶ Et empl'a corticalia ꝛ empl'a facta cū farina borobi: ꝛ ꝯplꝫ de ſale: ꝛ trociſc⁹ niger ꝛ trociſcus viridis. ¶ Et medicinis exiccatiuis ſumāt fecis olei ꝛ mellis et aluminis iameni ꝑtes eq̄les ꝛ ſumant ceruſe ꝛ polij ꝑtes equales ꝛ q̄n vehemēs fit ſorditie ſumat praſſiū cū melle. ¶ Et de empl'is bonis ſunt oliue ſalite: ꝛ q̄n q; accidit neceſſitas bic iteꝝ adminiſtrādi aliq̄d de currētib⁹ quo abluat ſm qđ dicemus in ca. pfundoꝝ et oīa ledūt ea ſi fuerit apoſtema.

¶ De cura vlceꝝ pfundoꝝ et cauernaꝝ ꝛ abſconſionū. Caꝑ. 5.

Iſta indigent curatione ſua vt carne repleant. Et illđ quidē nō fit niſi cū vbertate cibi ꝛ ſanguinis.

¶ Et ſunt neceſſarie in hoc medicine vehementis exiccationis et mundificationis ſimul. ¶ Et oportet vt ſit ſitus eorum talis ne

in eis retineať virt⁹:immo currat:⁊ ſi inuenis hũc ſitum ꝯueniẽt ex
⁊ eſt in eo radix vlceris mẽbri ad ſuperiora ⁊ orificiũ ei⁹ ad inferio
ra tũc iſte eſt. Qđ ſi fuerit diuerſuȝ illi⁹ ⁊ fuerit poſſibile homini vt
alteret ſitũ ꝓfundi cũ eo qđ poteſt facere de preparatione et altera-
tione naturali faciat:⁊ ſi nõ eſt ei poſſibile non eſt excuſatio quin ſe
cetur vlcus vſq; ad radicem ſuam ſectione exquiſitiſſima que non
relliquat cauernã: aut quin fiat vt accidat curſus aut meatus in ra
dice ſua preter eius orificium talis vt recipiat ſalutem:⁊ obſeruetur
in hoc diſpoſitio membri ⁊ an accidat ei timor ex illo. ¶ Cuȝ ergo
factum fuerit illud ſtringatur vlcus cum ligatura incipiẽdo ab ori
ficio eius ⁊ perueniẽdo ad radicem a qua detectio facta eſt:⁊ in prĩ
cipio ecõtrario illius ⁊ ponatur ſtrictura in parte ſuperiore in duo
bus modis ſimul. Et nõ opȝ vt perueniatur cũ ligatura ad dolorẽ.
¶ Et qñ nõ eſt tibi poſſibile vt ſcindas: adminiſtra ablutionẽ ⁊ in-
tromitte tentas facientes naſci mũdificantes quarũ mundificatio
nõ deſtruit eius natiuitatẽ ꝓpter virtutẽ duaꝝ rerũ in eis:⁊ nos q̄
dem iã experti fuim⁹ emplaſtrũ apoſtolicon ⁊ fuit bonũ vltimũ con
ferens ꝑ medicationẽ:⁊ cẽtaurea qñ ab ea impleť eſt mirabilis val
de: deinde ſufoton poſtea yreos: deinde farina herbi. ¶ Et abſcõ-
ſionib⁹ qñ non adheret cutis ꝯglutinatiõe bona. Uerũ eſt poſſibile
vt exiccet cutis ita vt ꝯglutineť ꝯglutinatiõe ſimili ſane. ¶ Et vl-
cera quidẽ ꝓfunda ⁊ abſcõſiones ⁊ cauernas nõ immundificãt me
dicine mũdificatiõe vltia: neq; faciũt in eis naſci carnẽ niſi fiãt cur
rẽtes lauãtes q̄ in ea iniiciũtur cũ iniectoriis aut mittunť cũ tẽtis
et ꝓprie qñ eoꝝ figura nõ eſt figura in mũdificatiõe quoꝝ ſufficiãt
ꝑparatio ⁊ expꝛeſſio ligature ſm qđ oſtendim⁹. ¶ Et mel quidẽ eſt ex
lauatiuis et ꝓprie mixtũ cũ vino:⁊ in. aqua cineris eſt ablutio fortis
quã non ſuffert qđ ex vlcerib⁹ parũ eſt ſordidũ: et aqua maris ꝓpi-
qua eſt illi qm ipſa lauat ⁊ exiccat. Et aqua aluminoſa eſt lauatiua
et cum hoc eſt prohibitiua ei⁹ qđ attrahiť ad mẽbrũ: et qñ eſt apa
non ꝯuenit aliq̄d de illis neq; vinũ. ¶ Et opȝ vt ponanť ſuꝑ iſta vl-
cera ſupra medicinas in ligaturis eaꝝ pãni liniti ex eis quib⁹ indi-
get membrum in rectificatione ſue complexionis: et quibus indiget
ad rectificandum emplis q̄ interius adminiſtranť:⁊ ſuper orificiũ
vlceris pann⁹ ali⁹ linit⁹ cũ eo qđ opȝ ex medicamine. Et ſigatio q
ipſm ꝯglutinať eſt paucitas ei⁹ qđ currit et deſcẽſio ei⁹ ad inferiora
et fortaſſe exprimunť ab eo cũ ligatura et ṽtute medicine hũidita-
tes plurime ſubito: deinde exiccať et conglutinatur.

¶ De curatione vermiũ vlcerum. Cap.6.

De rebus ꝯferentib⁹ ad illud eſt ſuccus calamẽti fluuialis et
medicine quas dixim⁹ in cap. vermiũ auris in lib.iij.

¶ De naſcentia carnis in vlceribus. Capitulum.7.

Oportet vt nõ trahať caro donec mũdificeť: aut trahať ad ip
ſum nutrimentũ ſi minorať ⁊ nõ peruenit ad ipm.

¶ Cum ergo mũdificata; eſt: tunc elongetur om̃e mordicatiuũ et abſterſiuũ cum fortitudine qualiacunq; ſint vlcera: et vbicunq; ſint. ¶ Et op; vt in adminiſtratione obſeruentur medicinaꝝ facientiũ naſci carnem precepta ꝑdicta de eo quod oportet ex ſupfluitate humiditatis: aut ſupfluitate exiccationis: fac ergo illud quod diximꝰ in capitulo vlcerum virulentoꝝ non inquantum remanent vlcera humida aut fuerint ſicca exiccatione vehemẽti: immo quantum ad carnem que creatur cũ eſt vehementis humiditatis: aut pauce exiccationis. ¶ Et de illis que minorant exiccationem eius eſt additio in cera eius ꝛ ipſius oleo ſi eſt emplaſtrum: ꝛ de eis q̃ addunt in eiꝰ exiccatione eſt vt ingroſſetur et inſpiſſetur et minoretur eius vnctuoſitas et multitudo medicinarũ: aut addatur in eis ſicut mel. ¶ Et creatio quidem carnis in eis cum emplaſtris ꝯuenientior eſt ꝛ tardior: ꝛ cum puluerib9 difficilior et velocior: et quandoq; īduraẗ caro: et eſt tũc de rectificatione vt pulueriẑẽtur pulueres ꝛ circũdeẗ cũ emplaſtris ꝛ vino ꝛ ꝓprie ſtiptico. ¶ Medicamẽ bonũ ad oĩa vlcera cũ eo qȯ lauat ꝛ exiccat. Nos quidẽ iam diximꝰ medicinas creatiuas carnis ĩ cap. vulneꝝ: ꝛ fortaſſe rememorabimur ȯ electoribus eaꝝ hic aliq̇d ꝛ eſt dignius in hoc loco ꝛ eſt antimoniũ aduſtũ et ſarcocolla et glutinũ piſciũ et limacie aduſte et ſcoria aſcerebachã et plũbum aduſtũ et acorus et berenîaſif et dracontea et ciperi et ꝓprie ad ſordida: et polium eſt forte: et centaurea eſt vltimũ: et nitrũ aduſtum eſt mirabile in exiccatione eorum et ipſoꝝ ꝯſolidatione.

¶ De curatione vlcerũ corrodentiũ ſe. Cap. 8.

Canon vniuerſalis in curatione corroſiuoꝝ ꝛ fraudulentoru; eſt vt mundificetur corpus ꝛ membrum ſi fuerit corpus mundum cum ventoſis ꝛ miſſione ſanguiſugarum ſuper ipſum ꝛ permutatione cõplexionis eius cũ epithimathibꝰ ꝛ rectificatiõe cibi abſq; tarditate ꝛ dilatatione: nã dilatatio in hoc eſt ex eis q̃ addũt in malitia eorum: ꝛ qñq; facit eſſe neceſſariũ ambulatio corroſiõis vt incidaẗ membrum et cõfert corroſiuis cũ q̇bꝰ non eſt putrefactio. ¶ Embrocatio cũ aqua frigida et aqua myrti et aqua ro. ꝛ aqua ꝟge paſtoris ꝛ vino ſtiptico ſi nõ fuerit caliditas ꝛ aceto ꝑmixto cu; aqua ro. et aqua pura plurima ſi fuerit caliditas ꝛ ſimilibꝰ ex aq̇s infrigidãtibus exiccãtibus. ¶ Et ſi fuerit illic putrefactio tunc aq̃ maris ꝛ reliqua de illis q̃ dicemus in cap. putridoꝝ. ¶ Amplius melior curatio eoꝝ eſt adminiſtratio ſtipticoꝝ exiccantiũ infrigidantiu; ſicut cortices granatoꝝ ꝛ lentes et folia maſticis et ſemen roſarum ꝛ ſpina egyptiaca: ꝛ grana myrti ꝛ embroce harũ medicinarũ ꝛ cõfortenẗ hmõi cũ alumine: ꝛ ſimilibus. Et ſimiliter ẽplaſtratio cũ folijs acetoſe ꝛ ramis eiꝰ bullitis cũ vino ꝛ emplaſtratio cũ bolo armeno ꝯfecto: aut ſirupo acetoſo: aut cucurbita ſicca aduſta aut arnogloſſa cum ſauica aut folijs oliuarum.

¶ De curatione vlcerum putridorum ꝛ malorum. Ca. 9.

HOꝛum maloꝝ vlcerũ curatio melioꝛ eſt mundificatio coꝛpis aut mẽbꝛi ipſi⁹ ſi coꝛp⁹ fuerit mundũ cũ eo qḋ mũdificat ipſꝫ ſolũ ex vẽtoſis ſanguiſugis ⁊ epithimatib⁹ rectificãtib⁹ ꝯplexionẽ ſm qḋ dixim⁹ multotiens ⁊ ſimilib⁹ ⁊ cibo. ¶ Et nõ opꝫ vt ſit dilatatio in curatiõe eoꝝ. nam eoꝝ putrefactio addit ipſoꝝ malitiã ⁊ opꝫ vt ꝓhibeãtur ab eis apꝑata calida. ¶ Et de illis q̃ eam ſedãt eſt ſemẽ iuſquiami albi cũ ſauic: et iterũ cũ hmõi vlcera ſupfluunt in coꝛruptiõe fit neceſſariũ vt eleuent̃ cũ cauterio cũ igne aut cũ medicamie acuto: aut cũ inciſiõe vt nõ remaneat niſi caro ſana cognita ꝑ bonitatẽ ſanguinis ei⁹: aut coloꝛis ipſi⁹ et os ſanũ albũ mundum. ¶ Et medicamẽ q̃dẽ acutũ accipit oẽm oſtracitatẽ et extrahit ipſaꝫ ⁊ ſuccurrit̃ ꝯplemẽto ei⁹ cuꝫ butyꝛo ponẽdo deſuꝑ vice vna poſt aliã iſta enĩ licet nõ ſint fiſtule neq̃ oſtracata tñ ſunt mala fraudulẽta ⁊ foꝛtaſſe fit neceſſariũ incidere mẽbꝛũ vt ſaluet̃ ex putrefactiõe ſua. ¶ Et embꝛoce q̃ conueniunt eis ſunt ſicut aqua maris et aque predicte in cap. fiſtularũ: ⁊ cũ ſuꝑ iſta vlcera ⁊ alia adminiſtrãtur medicine opꝫ vt dimittant̃ dieb⁹ aliquot ⁊ nõ ſoluãtur. ¶ Et medicine q̃s opꝫ adminiſtrare ĩ iſtis ſunt ſicut farina oꝛdei ⁊ farina hoꝛobi cũ aliquãtulo aluminis aut caro piſciũ ſalita ſicca cũ aliquãtulo medulle panis ⁊ ariſtologia ⁊ radix caulis ⁊ radix ſicle ⁊ radix cucumeris aſi. ⁊ ſemẽ lini ꝯtritũ cũ calcadis ⁊ halce cum paſſis aut ficub⁹ cũ melle aut empl'a cũ cepa muris decocta cũ melle aut caulib⁹ aut cucurbita ſicca ꝯbuſta ⁊ folijs oliuaꝝ recẽtib⁹. ¶ Cõpoſitũ. ℞. ariſto. ⁊ ſucci folioꝝ alkerua amboꝝ. añ. ꝑtẽ. i. floꝛis eris ꝑtẽ. ß. fiat ex eo linimẽtũ cũ aq̃ in ſpiſſitudine mellis. ⁊ foꝛtaſſe ẽ neceſſariũ vt ꝯfoꝛtet̃ cũ ſucco cucumeris aſini. ⁊ alſurie et ponant̃ deſuꝑ pãni ſicci. ¶ Et iterũ ariſt. ⁊ gallarũ ⁊ olei eq̃les partes: fiat ex eis linimentũ vlceri ⁊ in circuitu eius: aut calcis colcotar ꝑtes eq̃les arſenici partẽ. ſ. Et iterũ alſurie. ꝑtes. xij. colcotar. x. dꝛagãti. iiij. fiat ex eis linimentum decoquant̃ in aceti foꝛtis media cotilla donec ꝯſumat̃ acetũ: deinde ſumat̃ ex eis infrigidatis ⁊ poſtea liniat̃ cũ eis vlc⁹. ¶ Et iteꝝ ſumãtur colcotar dꝛagãti amboꝝ. añ. xx. coꝛticũ ferri. xvj. gallaꝝ ꝑfoꝛataꝝ. x. aut ſumat̃ talis pars. j. aluminis vſti ⁊ coꝛticuꝫ eris abꝛotani viti pars. ſ. ¶ Empl'm bonũ ſarcocolle calcucecaumenõ ⁊ gallaꝝ ⁊ flos eris ⁊ ariſto. aggregent̃ cũ aliquãtulo glutini vt medicinis fiat ꝯglutinatio ⁊ adminiſtret̃ poſt mũdificationẽ vlceris. ¶ Medicamẽ vltimũ expertũ dꝛaganti rubei. xxiiij. calcis viue. xvj. aluminis. xvj. coꝛticũ granatoꝝ. xvj. thuris ⁊ galloꝝ amboꝝ. añ. xxxij. cere. cxx. olei antiq̃ cotilla. i. ¶ Aliḋ bonũ: plũbi vſti cũ ſulfure eris vſti ceruſe plũbi thuris merdaſengi climie ãmoniaci oppoponaci maſticj oiꝫ. añ. ʒ. ij. adipis renũ vacce reſine glutinj albat olei myꝛtini cere oiꝫ. añ. ʒ. iij. ſoluãt̃ q̃ ſoluẽda ſũt i q̃titate aq̃ ⁊ ꝯficiãt̃ ea q̃ ſoluunt̃ ⁊ q̃ terũt̃ ꝯficiant̃. ¶ Medicamẽ ꝯferẽs qḋ Sal. ⁊ alij aggregauerũt. ℞. ſcoꝛie eris. ʒ. j. floꝛis eris fricati. vnc. j. cere. lib. ſ. ꝑuã lindris. ʒ. j. ſ. fiat ex eis empl'm ſm deſcriptiõeꝫ ſuã ſoluãt̃ ea q̃ ſoluũt̃ ⁊ terant̃ ea q̃ te

runt raddat cera τ minuat ſʒ q̄titatē neceſſitatis τ diligūt vt miſceā tur cū eo. ¶Et qñ fuerit vlcera difficilis ſanatiōis adminiſtrent in eis charte combuſte τ medicamen andronij τ cucurbita ſicca ↄbuſta aut lana ſordida combuſta aut emplaſtrum foliorum cupreſſi aut foliorum dulb aduſtorum.

¶De curatione eorū que ſunt difficilis conſolidatiōis τ aliorum que ſunt in vltimo malitie. Ca. 10.

Scias q̄ vlcera difficilis ↄſolidatiōis abſolute ſunt p̄ter corroſiua τ p̄ter putrida ſicut eſt cōe p̄ter ꝓpriū. ipa eñi ambo ſunt ambulatiua τ cū iſtis qñq̄ nō eſt ambulatio τ ſtāt ſm diſpoſitionē ſuā p aliqđ ſpaciū. τ iſta ſunt ꝑ fiſtulas itez: qꝛ opꝫ vt ipa ſint incedētia: τ ad vltimū corroſiua putrida τ fiſtule ſunt et ſumma difficilis ↄſolidatiōis abſq̄ ↄuerſiōe. Alie reuati vo ſunt vtilia in corruptiōe in elōgatiōe τ ↄſolidatiōe. ¶Et canō in curatiōe hoꝝ vlceꝝ eſt vt ſi cā fuerit malitia ↄplexiōis rectificet: aut ſi fuerit malitia ſanguis ponat cibꝰ q̄ generet ſanguinē bonū ↄtrariū illi aut paucitas eiꝰ multiplicatio eiꝰ τ dilatatio in cibo bono. Qđ ſi cā fuerit mollificatio τ ſordidatio tūc cura curatiōe mollis τ ſordidi. ¶Et ſi cā fuerit exiccatio ſupflua τ non fuerint fiſtule adhuc: tūc cura cum humectatiōe equali. ¶Et de eo quod bonum eſt in illo eſt vt facias ea ſudare cū aqua calida vſq̄ quo ſudet mēbrū τ rubeat τ inflet: deinde abſtine et nō ptrāſeas illā quātitatē: qꝛ attrahes cū eo materiā plurimā τ nocumētū maximuꝫ ad mēbrū Et facvt medicamē poſt illud ſit minoris exiccationis: τ fortaſſe ↄfert ponere pannos infuſos aqua tepida. ¶Et qñq̄ eſt neceſſariū fricare vlcus et fricare mēbrū eius et adminiſtrare emplaſtra attractiua picea. ¶Et ſi cauſa fuerit malitia diſpoſitiōis accidētis ei qđ ↄtinet cū eo cum de carne: cura cū eo qđ ſciuiſti ex ſcalpellatiōe et extractiōe ſanguinis τ ſuccurſu cū exiccatiuis. ¶Et ſi cā fuerit vitis ambulatiua icide eā: τ fac currere ſanguinē eiꝰ: aut extrahe eā: qꝛ multotiēs facit q̄ſcere illud: τ ſi fuerit repletio tunc incipe cū flobotbomia et euacuatiōe humoris eiꝰ melācolici ſi fuerit: dein de obuia viti τ fac currere ex ea ſanguinē quātum tibi poſſibile eſt vt nō accidat ex obuiatiōe tua adinuicē qđ eſt deteriꝰ vlcere p̄mo: dein de cura vulnus qđ accidit ex vite poſtea vlcꝰ difficile. ¶Et ſi cā fuerit debilitas mēbri τ illud eſt ꝓpter malitiā ↄplexionis ſupflue elongate ab equalitate quā exiſtimamꝰ ex calore τ frigore τ qđ ſequit ↄplexiōes ex raritate ſupflua: aut ſpiſſitudine vehemēti: τ p̄mū eſt vt ſeq̄tur caliditas τ hūiditas: τ ſm frigiditas τ ſiccitas oportebit vt cure tur faciēs illđ cū ↄtrario. ¶Et multotiēs q̄dē ↄtingit q̄ cā eſt a caliditate attrahēte materiā τ mittēte eā et ſunt neceſſaria in curatiōe eius infrigidātia ſtiptica. ¶Qđ ſi cauſa fuerit fiſtula: tūc cura curatione fiſtule: et ſi cauſa fuerit corruptio oſſis quod ſequitur ipſum incidemus et detegemus ab oſſe. ¶Et ſi fuerit poſſibile auferre illud quod eſt ſup ipm cum fricatione faciemꝰ et ſubtiliſſime inquiremus

et ſi nõ incidem⁹ ⁊ faciem⁹ illd cuius expoſitio eſt in ca. corruptionis oſſis. ¶ Inq̃t Ga. fuit adoleſcẽs habẽs fiſtulã in pectore ſuo q̃ iã p̲uenerat ad os q̃d eſt in medio caſſi ſui. detegimus ergo ab oſſe caſſi totũ illd q̃d ꝯtinet ipm ⁊ inuenim⁹ iã aduenisse corruptionẽ: ⁊ fuit nobis neceſſariũ incidere ipm: ⁊ fuit loc⁹ corrupt⁹ ex eo loc⁹ ſup̲ quẽ figit ſuſpẽſoriũ cordis: poſtq̃ ergo vidim⁹ illd ſtetim⁹ ſtatiõe vehemẽti in ablatiõe oſſis corrupti ⁊ fuit finis nr̃ dimittere pãniculũ regẽtẽ ipm deintus ⁊ ſeruare ipm ſm ſalutẽ ſuã: ⁊ fuit illd q̃d ꝯtinuat de hoc pãniculo cũ caſſo iã putrefactũ. ¶ Iterũ inq̃t: ⁊ nos aſpexim⁹ ad cor aſpectu manifeſto ſicut illd q̃d vidim⁹ cũ detexim⁹ ab eo cũ volũtate cũ anathomia. ¶ Inq̃t. Sanat⁹ eſt ergo iſte adoleſcẽs ⁊ nata eſt caro in illo mẽbro q̃d incidimus ex caſſo donec repletũ eſt: ⁊ cõtinuatũ eſt adinuicẽ ⁊ factum eſt ſtãs inter vclamẽ cordis ⁊ vclamẽ ipſum ſicut ſtetit cum eo ante illud caput capſule cordis. ¶ Inq̃t. ⁊ nõ eſt hoc maius q̃ vulnera in q̃bus reſpirat pectus: ⁊ hoc dixit q̃ qñ putrefiũt ⁊ venerãt ⁊ liquãtur: tũc de eo q̃d eſt rectũ eſt vt currat ex eis ſanguis ſm quãtitatem q̃ licita eſt in eis. ¶ Medicine vero p̲parate ad difficultatem ꝯſolidationis in dominãtibus diſpoſitionibus ſunt ſicut ſcoria eris ⁊ flos eris aduſtus ⁊ non aduſtus: ⁊ ſcoria alchefebri: ⁊ ſcoria reliquĩ ferri ⁊ ꝯglutinatio auri: fiãt ex eis cerata ⁊ colcotar et dragãtum et q̃ ſunt eis ſimilia cum rebus p̲hibẽtibus attractionẽ ad mẽbrum ſi fuerit ſicut ſunt alumẽ et galle. ¶ Et de illis q̃bus curãtur ea q̃ ſunt difficilis ꝯſolidatiõis eſt illd q̃d. ℞. climie ⁊ ꝯſolidationis auri ⁊ aluminis oĩm añ. viij. floris eris ⁊ corticum eris añ. ʒ. gũmi cu p̲reſſi. iiij. cere ⁊ olei alicui⁹ quantum ſcis. ¶ Et iterum ſumãtur cere gummi pini añ. vij. climie. iij. ⁊ colcotar. vj. ⁊ olei myrtini quantum ſufficit. ¶ Et iterũ decoquãtur colcotar ⁊ climia cũ aq̃ maris: aut aq̃ aceſte: aut aq̃ in qua decocta ſunt alkali ⁊ calx decoctiõe pauca ſm cõmixtionẽ nutritiõis eorũ in ſole i eſtatẽ: deinde coletur ab eis p̃ter q̃ fiat ſal deſup aq̃ maris: aut aq̃ alkali. ¶ Et iterũ ſumaꝫ eris vſti ⁊ reſine ⁊ ſalis gẽme oĩm añ. vnc. ij. cere olei myrtini quãtum ſufficit. ¶ Et ꝯferũt eis medicine fiſtulares qñ exiccãtur ⁊ terunꝫ: ⁊ ex eis ſunt farine horobi ⁊ zeos: ⁊ ariſtologia aduſta ⁊ es vſtũ ⁊ terra thuris ſm diuerſitatẽ quã meretur o꜀ corp⁹ ex ꝯpoſitiõe. ¶ Medicamẽ bonũ ſumantur limatura eris et limatura ferri et conficiantur cum aqua aluminis ⁊ argillẽtur cum argilla rubea ⁊ adurãtur in furno: deĩde extrahãtur ⁊ terãtur ⁊ admiſtrẽtur puluerizata: aut fiat ex eis et ex merda ſengi empl̃m ¶ Mod⁹ empl̃i aurei hõi. ℞. merda ſengi aurea hõi minã vnã: cere ⁊ radicis almezeriõ. añ. auꝛ. xxxvj. floris eris auꝛ. xviij. limature auri trite limature almerda ſengi añ. auꝛ. xl. olei antiqui lib. iij. ponantur ſuper ipſum in primis merda ſengi ⁊ aurum et flos eris: deinde relique medicine. ¶ Et iterum ſumantur oſtracum furnorum ⁊ cinis venarum et plumbum combuſtum ablutum et fiat ex eis emplaſtrum cum oleo myrtino. ¶ Et oportet vt ſit illud leuẽ

inſpiſſatū cum merdaſengi.ꝟbi gratia.vnc.ſ.ꝛ ex aceti acuti triplo
ipſius ꝛ olei myꝛtini:aut olei anetini: vnc.ſ.moueantur cum facili-
tate donec reſoluatur merdaſengi ꝛ inſpiſſet ꝛ nō aduraẜ. ¶ Et allere
uati ꝺ eis cortices eris ꝛ flos eris ꝛ calx abluta ſine exq̄ſitiōe:fiat ex eis
puluis ꝛ añcedat ꝛ liniat ea cū melle:deīde pulueriʒet ſup̄ ea hūc pul-
uerē ꝯtritū:eris ptes.ij.cere.x.diſſoluātur digitis in ſole et admini-
ſtrēt aut ceruſe et alumis añ.viij.corticū eris ſalis gēme thuris flo-
ris eris corticū granatoꝝ oīm añ.partes.ij.calcis pars.j.cere.x.olei
myꝛtini quātū ſufficit. ¶ Et iteꝝ merda ſengi olei añ.lib.ſ.gallaꝝ nō
perforatarum ariſt añ.vnc.ſ.ammoniaci vnc.ſ.minuti thuris vnc.ij.
fiat ex eis linimētum ſup̄ ignē et moueatur cum rad.canne.

¶ De curatione fiſtulaꝝ et corioꝝ que nō ꝯglutinātur. Ca.ii.

In fiſtulis ꝟo et eaꝝ iudicijs ꝛ ſpēb⁹ ipaꝝ iā eſt dictū qd dictuʒ
eſt. ¶ Uerū qd neceſſariū eſt de regimine curſus vir⁹ ꝛ humidi-
tatū corruptaꝝ ab eis cum preparatione aut ꝑforatione iā declara-
uimus iterum in locis ante hunc locum. ¶ Curatio aūt ꝓpria fiſtu-
lis diuerſificatur iterum. Fiſtule eñ aut ſunt recentes currētes: aut
ſunt antique quaꝝ ꝯcauitates iā ꝓfundate ſunt in carne vehemēter
et iſte q̄dē ſunt difficilis curatiōis. nā illud qd neceſſariuʒ eſt in hoc
eſt acceptio illi⁹ ꝯcauitatis totius cum inciſione eradicāte ex lateri-
bus cum nouacula:aut alijs:aut per cauteriū cum igne: aut cū me-
dicamine:et illud eſt paruum et inquietum et ꝓprie qñ eſt in vicini
tate nerui aut mēbri ſublimis:ꝛ fortaſſe eger eſt declinior ad hoc vt
remaneat illud cum eo ꝛ toleret illud q̄ꝫ vt patiatur eius curā. ¶ Et
fortaſſe eſt poſſibile vt exiccetur et corrodatur eius caro vnctuoſa
fraudulenta intra ipſam et exiccetur reſiduum carnis eius mortue
et ꝯſolidetur ꝛ remaneat quieta ſpacio longo p̄ter ꝙ ſit adhuc cō
ſolidata integre. ¶ Et qui vult illud oꝑʒ vt mūdificet fiſtulā a carne
fraudulēta vnctuoſa que eſt in ea:deinde impleat eā medicinis exic-
catiuis et dimittat eā cum diſpoſitione exiccationis eius:qm̄ ipa re
manet dum nō cadit timor in repletione aut humiditate ꝯplexiōis
aut aduentu aque:aut ſitu iacendi ſuper eam doloroſo:aut offenſio
ne:aut ꝟberatiōe:aut tuſſi:aut tremore. ¶ De curatiōe ꝟo eradica
tionis ei⁹ et ipi⁹ euulſiōis ſcias ꝙ cū ipa eſt fraudulēta putrida an
tiqua nō eſt medicamē niſi abſciſſio cum aduſtiōe:aut cauterizare eā
igne ſm ꝙ oſtēdimus cum perforatione meatus tortuoſi inter mea
tus eius vt ſciatur intentio cauterij et penetratio cum cautela inten
tionis eius donec coquat vel cauterizet et abſcindatur. ¶ Et caute
rium cum medicinis acutis eſt ſicut ſunt ſal ammoniacum et arſe-
nicum et ſulfur et flos eris et argētum viuum eſt de ſumma eorum
extingaẜ arg.viuū ꝛ miſceaẜ cū tāto limature ferri q̄ꝫtū ipi ē alkali
q̄ꝫtū eſt ei⁹ medietas ꝛ calcis q̄ꝫtū eſt ei⁹ medietas ꝛ ſublimeẜ i aluchel
aut ꝓboceẜ in kimina ſm ꝙ ſciunt q̄ occupati ſunt cū hoc ca.et ſubli
metur ſicut ſal. Cū ergo poniẜ ex eo ſup̄ fiſtulā inflāmatur ꝛ aſſaẜ ꝛ ſe

parata carne qđ recipiť cū forcipib⁹ ⁊ extrahatur. ¶ Et: aſſiduetur
cibatio mēbri ex butyro vna hora poſt aliā vt quieſcat dolor: deinde
cureť curatiōe vlceꝝ. ¶ De fiſtulis vero q̄ eſt recēs currēs opꝫ vt ablua
tur cū medicinis fortibus ſicut kitrā ⁊ aq̄ cinerum: ⁊ aq̄ maris ⁊ ſicut
ſalſa ⁊ aqua ſaponis permixtis cum ea arſenico ⁊ ſale ammoniaco ⁊
aqua ſublimata et calcucecaumenon ⁊ ſale ammoniaco ſicco ⁊ ex
ſanſuco nō currēte ⁊ aqua in qua decoquūtur alchali et calx corticū
ouoꝝ ⁊ calx. Cū ergo mūdificata fuerit: ponať ſup eam medicamē de
cherua. ¶ Et emplaſtrū de arſenico reiterato in medicinis algarab
eſt mirabilis iuuamēti. ¶ Et medicamē Saſ. alcartuſin: ⁊ medicine
cōpoſite ex dragagāto et calcodis ⁊ ereuſto ⁊ flore eris ⁊ q̄ ſunt ſiſia il
lis ⁊ ex cētaurea et farina horobi et yreos et ſuructas. ¶ Et iā exper
ta eſt radix ſcolopendrie: nā ipſa cū fiſtula impletur ex ea ſanat ipāꝫ
¶ Et ſimiliter cū fiſtula impletur ex elleboro iterū ⁊ dimittiť trib⁹ die
bus ſanat ipām: et ſimiliter alſenij: ⁊ ſimiliter ſucc⁹ cucumeris agre
ſtis cū glutino albotin: aut ſucc⁹ radicis almarotb: aut floseris: aut
ammoniacū ⁊ calcadis et dragantum et colcotar et gumini cū aceto.
¶ Aut ſumatur vrina infantiū ⁊ ſine ceſſatiōe terať in mortario plū
beo donec inſpiſſetur ⁊ exiccetur et adminiſtretur. ¶ Medicamen quo
vtunť illi de alexandria: oppoponaci dragāti aſſari et colcotar et flo
ris eris et aluminis omniū añ. pars. j. cantaridaꝝ pars. ß. fiat pul
uis aut emplaſtrum: aut aggregetur cum aceto in quo decocte ſunt
cantarides: et fortaſſe ponitur cum eo mel. ¶ Et iterum ſumantur
aloes et flos eris et merda ſengi et cortices ouorum calcinati quod
eſt eis fortius plurimum et ꝑmiſceātur. ¶ Et iterū medicine fortes
quas diximus in ca. eoꝝ que ſunt difficilis ꝯſolidatiōis. ¶ Et cū ap
paret caro bona: adminiſtra ꝯglutinātia faciētia naſci carnē: ⁊ quā
do eſt ꝓpe eā os corruptum: tūc opꝫ vt rectificeť et curetur curatiōe
ſua: et cum vides humiditates virulentas minorari aut ſanioſas re
dire: tunc iam curatio confert.

¶ De carne addita ſuper vulnera. Ca. 12.

IN curatiōe illius ſunt neceſſarie medicine abſterſiue et exicca
tiue: et quāto magis ſunt minoris mordicationis tāto ſunt me
liores. ¶ Et oportet vt non expectetur hic de adiutorio nature quod
expectatur in naſcentia carnis: naſcentia enim carnis eſt opus natu
re: ⁊ omne quod natura naſci nō facit ſiue ſit cū adiutorio medicine
aut abſq; eius auxilio eſt ꝯtrarium operationi nature: propter illō
igiť opꝫ vt ſit plurimū ſuſtētationis ſup medicinā. ¶ Et ſcias ꝙ tro
ciſci facti ad hoc non ꝯferunt illi qđ ex ea antiquum eſt: immo recen
ti. Quod ſi ex eis fuerit aliquid neceſſarium: tunc oportebit vt in fa
ciendo trociſcos ſit ꝯſeruatio: et reponātur in loco quem non corrū
pat aer: et iā laudate ſunt ad hoc feces aceti: ſed illud non eſt apud
me penitus ſanum: et facere eos trociſcos et formas ſimiles auella
nis eſt magis conſeruās virtutem. ¶ Quod vero dicitur ꝙ ipſa in

diget vt imbibatur aq̄ calidã de arſenico ⁊ alijs eſt illd qd ꝑparat eã ad reſolutionē virtutis: ⁊ adiuuat aerem corrumpētē eam. ¶ Et medicamē q̄dē quod eſt groſſius ⁊ fixioris virtutis eſt magis iuuatiuũ in hoc capitulo nō ex parte virtutis quoniã fortaſſe ſubtile eſt fortꝰ: ſed ꝓpterea ꝙ paſſio eiꝰ ex aere ⁊ humoribꝰ ꝯmixtis ē minor ⁊ fixio eiꝰ cũ diſpoſitiōe ſua eſt maior. ¶ Et iſte medicine ſunt ſicut cortices eris et oſtraca aduſta ⁊ due ſpecies eritiorum aduſtorum cum carnibus ſuis verum eritij remanent et conſtringunt carnem pluſquam oporteat. ¶ Et fortius de illis que numerauimus eſt flos lapidis nominati eſſe: ⁊ fortius eo eſt ſcorie et glutinum auri ⁊ colcotar: ⁊ dragãtũ aduſtio minorat virtutem eorum: ⁊ eſt mordicationis ſimilis: ⁊ addit eorũ ſubtiliationē: ⁊ flos eris eſt fortis ⁊ nō eſt ſicut ziniar ⁊ ꝓprie factũ ex corticibꝰ eris. ¶ Et ex eis q̄ corrodũt carnē additã eſt vt ſumant alkali ⁊ calx: nō extincta ⁊ dimittãtur in ſexcuplo ſui aq̄ in ſole ſeptē diebꝰ ⁊ moueant oī hora donec ingroſſent ⁊ fiant ſicut lutũ: ⁊ fiãt ex eis trociſci ⁊ adminiſtrētur: et ſlr trociſcus fiet licꝰ. ¶ Et vnguentũ viride eſt mirabile ⁊ viride factũ cũ ſale gēma: ⁊ vnguētum qd noīat aleſcorexerin corrodit carnē ſine mordicatiōe ⁊ medicamē oudume ⁊ medicamē dianor: ⁊ medicamē factũ ex corticibꝰ eris ⁊ minuti thuris ꝯueniēs carni male: ⁊ accipit hũiditatē ſicut cottũ: ⁊ oēs medicīe fctē ad hoc vt mittant in naluz.

¶ De regimine vlcerũ diſruptorꝫ poſt ꝯſolidationē. Cap. 13.

Curatio poſt eorũ diſruptionē eſt vt accipiat caro mala: ⁊ os q̄dem ſequitur eam: deinde occuperis in deſiccatione eius ſecũdum quod ſcis. ¶ Et extrahentia oſſa fortaſſe ſunt cum medicinis attractiuis ſicut ſunt folia papaueris nigri emplaſtrata cum folijs fici ⁊ ſauich: aut ſemen iuſquiani albi et calcadis equalibus partibus emplaſtratꝫ.

¶ De eradicatiōe veſtigiorũ vlcerũ ⁊ vulnerũ. Cap. 14.

Indiget eradicatio veſtigiorꝫ vlcerũ ⁊ vulnerũ medicinis abſterſiuis fortis abſterſiōis mũdificatiuis ⁊ ſint ꝟtutes earũ ꝓpřie ꝟtuti eiꝰ qd abſtergũt: ꝙ curet forte cũ forti: ⁊ qd eſt minꝰ eo ī cũ eo qd eſt minꝰ eo. ¶ Medicine aũt mũdificatiue fortiũ virtutũ ſunt ꝟbi grã. vt ſumat ſquama ferri cũ lacca: ⁊ trifera ⁊ liniat deſuꝑ calx et mel aut ſuccꝰ calamenti ⁊ albugo oui ⁊ arſenicum ⁊ lapis piris. ¶ Medicine aũt leues lenibus ſunt ſicut fabe et farina ciceris et ſemen raphani et lutum molle rarum ⁊ cortices melonis. Et adeps aſini eſt bona valde ⁊ ꝓprie q̄n aſſociant ei q̄dã ꝑdicta. ¶ Ueſtigia aũt vlceratiōis aut ꝟberatiōis abſterſio cũ oleo de lilio delet velociter. ¶ Ampliꝰ trociſci quos ego dicã in capitulo decorationis.

¶ Tractatus Quartus de ſolutione ꝯtinuitatis neruorum et quod non pendet cum reſtauratione de ſo.

lutione continuitatis neruorum.

¶ De vulnerib⁹ neruorum ꝛ que currũt curſu eorum.

Cap. primum.

Neruis ꝓpṫ vehemẽtiã ſenſus eorũ ꝛ ↄtinuitatez ſuã cũ
cerebro accidũt ex vulnerib⁹ dolores vehemẽtes valde
ꝛ leſiones valde magne ſicut ſpaſm⁹: ꝛ ꝑmixtio rõnis: ꝛ
multotiẽs ꝑducũt ad ſpaſmũ abſq; anteceſſiõe leſiõis
praue: ꝛ nõ fit i eis excuſatio q̃n illic ſit apoſtema ma-
gnũ abſq; dolore magno: ꝛ faciliores eoꝝ diſpoſitiões
ſunt febres: ꝛ apoſtemata multa apparẽt in alijs locis ꝙ̃ in vulneri
bus: ꝛ ſitis: ꝛ vigilie ꝛ deſiccatio lingue ꝛ ꝓprie q̃n accidit illic apo-
ſtema. ¶ Et ſilr eſt diſpoſitio vulnerũ chordarũ lacertoꝝ ꝛ ꝓprie in
latere capitis earũ. ¶ Et q̃n apoſtemant nerui ꝛ que ſunt eis ſimilia
aut aduenit eis frigus ſpaſmãtur: et ſi aduenit eis putrefactio cor
rũpitur mẽbrũ et augmẽtat. ¶ Et putrefactio q̃dẽ feſtinat ad eos
q̃m ipſi ſunt creati ex humiditate quã ↄgelauit et coagulauit frig⁹
et ad hmõi q̃dẽ ꝓperat putrefactio ex humiditate et ex caliditate
humida et decoquit in eo. ¶ Et ſilr aq̃ q̃dẽ frigide nocent ex parte
ſpaſmi et calide ex hoc ꝙ putrefaciũt: et ſimiliter oleũ: verũ oleũ q̃n
ꝙ eſt neceſſariũ. ſ. illud qḋ eſt calefactũ ꝓpter neceſſitatẽ ſedãdi do-
loris. aut ꝓpter ſubtiliãdas medicinas et facere eas currere ꝛ ſunt
medicine reſiſtentes q̃litati humectãti: ꝛ pũgentes ſole q̃nq; ꝑficiũt
hãc oꝑationẽ. ¶ Et q̃nq; q̃ ex eis vulnerat⁹ eſt apoſtemat etiã: ꝛ eſt
ei⁹ oꝑatio tardior: ꝛ ſimiliter ei⁹ maturatio et curationis ſuſceptio
eſt tardior. ¶ Et q̃nq; vlcerant nerui ꝛ ſunt vlcera tardioris ↄſoli-
datiõis ꝛ tardioris maturatiõis. ¶ Et oẽ vuln⁹ qḋ fit in neruis aut
eſt punctura aut ſciſſio. Et fiſſura q̃dem aut fit cũ detectiõe nerui
aut ſine ei⁹ detectiõe. ¶ Et illḋ q̃dẽ aut fit i lõgitudine: aut latitu-
dine: et vulnera q̃dẽ cadẽtia ſm lõgitudinẽ in neruis ſaluiora ſunt
cadẽtib⁹ in latitudine: ꝛ ill⁹ eñ ſan⁹ ledit ex vicinitate ſciſſi ꝛ nocet ꝑ
ipſũ ꝛ nocet cerebro: ꝛ facit accidere ſpaſmũ ꝛ egritudines magnas
¶ Et fit iterũ multotiẽs neceſſariũ tũc abſcidere vulneratũ ꝛ pũctũ
cũ totalitate: ꝛ ꝓuenit ex eo q̃es ꝛ ſeparãt accidẽtia mala. ¶ Et vul-
nera q̃dẽ in pãniculis ſunt leuiora eis q̃ ſunt in chordis nedũ eis q̃
ſunt in neruis: ꝛ tu q̃dẽ ſcis pãniculũ cũ teſtimonio: ꝛ fortaſſe ſciuiſti
eũ ex anathomia. ¶ Et ſi pãnicul⁹ apoſtemat nõ videt in eo ſceſſus
villoꝝ in lõgitudine. ꝛ in chorda pãniculari videt ſceſſ⁹ pãniculorũ
in longitudine: ꝛ chorda eſt dura valde et nõ eſt pãnicularis in ei⁹
duritie: ꝛ pannicul⁹ ſuffert ſuturã. ¶ Et in vulnerib⁹ ꝛ diſruptiõib⁹
que adueniũt ligamentis naſcentibus ex oſſe ad os nõ eſt malum ꝛ
ſufferunt vehementiorem curam: ꝛ nõ timet ex abſciſſione neruorũ
illud qḋ timetur de eorum conquaſſatione: ꝛ de inciſione partis eoꝝ
in latitudine ꝙ̃uis membrum contrahatur.

¶ De canone curationis ſolutiõis ꝯtinultatis neruoꝝ. Cap̄. 2.

Medicamen vulnerũ neruoꝝ eſt illud qd̄ eſt calidũ ſiccũ ſubti-
lium partiũ equalis caliditatis: ita vt nõ mordicet ⁊ ſit eius
exiccatio vehemẽs valde cũ attractiõe nõ cum ſtipticitate omnino.
¶ Et oẽ in quo eſt caliditas ſubtilis cũ exiccatiõe vehemẽti ſubti-
lis ſubſtãtie nõ euacuaꝝ ab attractiõe. ¶ Et caueaꝝ ſtipticũ in eis ⁊
ꝓprie in principio rei niſi ſit cũ abſterſiõe ſicut es vſtũ ⁊ ſcoria eris:
⁊ qd̄ eſt hui⁹ generis ſubſtãtie: ſubtilia ip̄m cum trituratiõe in ace-
to in quo nõ eſt ſtipticitas: ⁊ qñq₃ timeꝝ ex aceto ⁊ ſubtiliatiõe eius
ꝓceſſio caliditatis ſubtilis in re ſpiſſa: et ſi neceſſaria eſt fortis cali-
ditas: qñq₃ tũc neceſſaria eſt vt nõ ſit profundãs tñ: ſ₃ vt frãgatur
et declinetur cũ ea ex eo qd̄ ei admiſceatur ad q̃litatẽ vt calefaciat
cũ mẽſura ⁊ excitet cũ fortitudine. ¶ Et ſi fuerit neru⁹ detect⁹ nõ ſuf-
ficit aliq̃d cui ſit acuitas oĩno ⁊ eſt nocumẽtũ illi⁹ cũ eo magnũ: ⁊ ſilr̃
ſi inuenerit medicamẽ aut pannũ qd̄ adminiſtratur ſup̱ vuln⁹ cui
obuiat dum eſt frigidum actu: tunc leſio nerui ab eo eſt vehemens.
¶ Et quando accidũt vulnera in neruis: tũc nõ op₃ vt ꝓperẽt ad in-
carnationẽ ſ₃ qd̄ op₃ vt incipiat a ſedatiõe doloris vaporãdo cũ pã-
nis calidis ⁊ cũ oleis calidis: ⁊ cũ oleo omphacino ꝓprie qm̄ in ipſo
eſt ſtipticitas q̃dã ⁊ cũ adipib⁹ iteꝝ: ⁊ ſit eoꝝ calefactio ſupra tepidũ
propter frigida: et ſilr̃ ſit tua intẽtio in ſedatiõe apātis. ¶ Et de il-
lis q̃ adminiſtrãtur etiã tunc ſunt emplaſtra facta cũ ſirupo aceto-
ſo ⁊ cũ aqua cineris. ¶ Et ex cibis ⁊ potib⁹ ſicut farina fabarũ ⁊ oro-
bi et ciceris ⁊ lupini amari et ſauic ordei et aliis: imo iſta iteꝝ ad-
miniſtrãtur ãteq₃ apoſtemẽtur: et qñq₃ ꝯfert adminiſtrare illd̄ qd̄ ẽ
leue. ¶ Cũ ergo fit in eis illd̄ et accidit ſecuritas ex ſup̱fluitatib⁹ q̃
effũdũt per illud qd̄ adminiſtratur de flobotõia ⁊ euacuatiõe: tũc
incarna: ⁊ nõ ſedes dolorẽ eorũ cũ aq̃ calida oĩno: imo cũ oleo ſubtiliũ
partiu₃ in quo nõ eſt ſtipticitas calida vſq₃ ad terminu₃ nõ ſup̱fluũ
calidũ ei ſup̱flue et frigidũ nõ ꝯueniũt ei. ¶ Et multotiẽs q̃dẽ ꝯtigit
q₃ vuln⁹ iã appropinquat ſanitati et nocet ei frig⁹ et fit vehemẽs do-
lor ⁊ redit leſio: quare fit neceſſariũ vt ſuccurratur ſtati cu₃ ſedatiõe
⁊ cu₃ oleis calefactis embrocãdo cũ eis. ¶ Qd̄ ſi neru⁹ ille fuerit diſ-
coop̱tus ⁊ fuerit inciſio in longitudine: tũc ſtude vt cooperias ip̄₃
carne ⁊ pone ſup̱ ip̄m medicinas pũgitiuas quas dixim⁹. Et ſtrĩge
ip̄m cũ pannis lõgis ſtrictura colligente ⁊ aggregãte ſemp̱ rem ma-
gnã loci ſani. ¶ Si aũt diſrũpaꝝ in latitudine tunc neceſſariũ ẽ ſue-
re ip̄₃ ⁊ ſi non nõ ꝯglutinaꝝ. ¶ Et ſi qñ properat res et times putre-
factionẽ ſuccurre quãtum tibi eſt poſſibile. ¶ Qd̄ ſi ap̄emeꝝ ⁊ adue-
niat frig⁹: ꝓueniet ei ſpaſm⁹: et putrefactio ꝯtrabit mẽbrũ: quapro-
pter nõ op₃ vt incarneꝝ caput vulneris neq₃ colligaꝝ niſi poſt ſanita-
tẽ. ¶ Cũ ergo eſt in eo ſtrictura amplieꝝ: qm̄ illd̄ perducit ad putre-
factionẽ vulneꝝ per illd̄ qd̄ aggregaꝝ in eis de viru et aliis: et cũ hoc
dolor fit vehemẽs quare nõ op₃ vt incarneꝝ oĩno niſi poſtq₃ exiccaꝝ

ericcatione decenti: et ſecuritas ſit ex omni a p̄ate et putrefactiōe.
Et propter illud oportet vt ſoluatur ſtrictura ſuper medicamē vt
feſtinetur ex alio. Et fortaſſe ſoluit in die: aut in nocte bis: aut ter.
Et fortaſſe eſt neceſſariū vt facias illud iterū in nocte illi⁹ diei: aut
die illi⁹ noctis ſi fuerit in longitudine: ⁊ proprie qn̄ illic eſt mordi-
catio. Qḋ ſi nō fuerit: tūc neceſſitas illi⁹ erit minor ⁊ ſufficiet bis fa
cere illud mane et veſpere. ¶ Et opꝫ vt obſerues in medicinis eorū
ne calefaciant vltra ꝙ ſit neceſſe: neqꝫ abbreuiet in calefactiōe ne-
ceſſaria: et ſilr in abſterſiōe et ericcatiōe et in ꝯtrario vtriuſqꝫ. Cū
ergo videris qḋ iā calefactū eſt: tūc infrigida ipm̄.ſ.mēbrū cū mēſu
ra q̄ minuat additionē ab eo qḋ eſt neceſſariū. ¶ Et qn̄qꝫ experiū-
tur cerata facta cū euforbio ſup crus hominis ſani ſimilis infirmo
in ꝯplexione ſua ⁊ ipſius forma: et ꝯſideratur an ſuperfluant in ca
lefactione eius: an non calefaciāt ipm̄ in aliquo de quo ſit curādū:
aut calefaciāt ipm̄ calefactiōe tꝑata: ⁊ tūc ſm̄ illā quātitatē: poſtea
adminiſtrātur ſup infirmum: et experiūtur ſup ipm̄ ſcḋo. verꝫ vt ex
periātur ſup aliū de illis q̄ ſimilant ei in primis eſt melius vt nō ſit
neceſſaria in experiētia eoꝝ ſup ipꝫ alteratio plurima. ¶ Et cū hoc
toto cū neru⁹ eſt diſcoopt⁹ et vuln⁹ amplū valde: nō ſuffert aliqḋ
valde calidū ſicut euforbiū ⁊ ſulfur et eis ſimilia: imo indiget me-
dicamine qḋ eſt ſicut tutia ⁊ iterꝫ medicamine facto ex calce abluta
ablutiōe vltima in hora vna. ¶ Et opꝫ vt ſit oleum qḋ adminiſtra-
tur in ceratis ei⁹ ⁊ ei⁹ linimentis ſicut oleū ro. et myrtinū qḋ non te
tigit ſal et glutinū iterꝫ qn̄ adminiſtrat in iſtis medicinis opꝫ vt ſit
ablutū: ⁊ mel iterū opꝫ vt ſit ablutū et tutia opꝫ vt ſit abluta: ⁊ non
oportet omnino vt ſit in eis de acuitate et mordicatione. Et ſi fue-
rit in eis ſtipticitas parua in curatione diſcooperti licet cum virtu-
te reſoluēte ſine mordicatione: ⁊ proprie quādo infirmus eſt debilis
ꝯplexiōis. ¶ Mēbra itaqꝫ digniora elōgari a frigido ⁊ aquoſitate
et vētoſitate et vnctuoſitate ⁊ eis ſilib⁹ ſunt cū ſunt diſcooperta: nō
eni eſt eoꝝ nocumentū in diſcooperto cui obuiat et qḋ ledūt: ſicut eſt
eoꝝ nocumentū in eo cui nō obuiat niſi parum et nō obuiat niſi ei
qḋ ꝯtinet ipm̄: ⁊ ipſum ſequit: ⁊ ſi nō fuerit excuſatio tūc ſm̄ ꝙ dixi
mus. ¶ Qḋ ſi fuerit illic virt⁹ aliqua in creatiōe: nō erit malum ſi
adminiſtres trociſcos de colcotar ⁊ trociſcos andronij ⁊ praſſiū cū
vino cocto aut cū oleo. in hyeme quidē cū oleo ſubtili: ſꝫ in eſtate cū
oleo roſ. ⁊ thus et glutinū albotin ⁊ albezard cū quātitate minore
ꝙ de medicinis diſcooperti. ¶ Et de eo qḋ rectū eſt qualiacūqꝫ ſint
vulnera eſt vt ponat ſuper medicamen metbahazalenis infuſus in
oleo: ⁊ ſicut neruus diſcoopertus eſt dignior alijs neruis vt alleuia
tio fiat in eo: ſimiliter ligamēta q̄ naſcūtur inter oſſa ſunt figura ⁊
dignioꝝ vt operiatur ſup ea cū medicamine forti. Ligamēta aūt q̄ cō
tinuātur cum lacertis ſunt inter vtraſqꝫ res.
¶ Et de vulneribus a quibus neceſſe eſt magis elongare aquam eſt

vulnus nerui: ꝛ ſiſr frig⁹ q̄uis minoꝛ eſt: tñ eſt de rebus nocibilioꝛibus ei: ꝛ oleū iteruʒ nocet: ꝛ nō eſt neceſſariuʒ niſi apō ſedationē doloꝛis calidā. Et non opʒ vt abluat vuln⁹ neqꝫ cuʒ aq̄: neqꝫ cuʒ oleo immo ſollicitus ſis vt abſtergas humiditatē cuʒ pānis aut lana in fine lenitatis neqꝫ etiā cum vino cocto niſi ſis ſecur⁹ a nocumēto humiditatis ei⁹. Et qñ exigit aliq̄ egritudinū vt ſup ipſaʒ ponat: ꝛ ꝓprie ſup illō qō eſt diſcoopertum oleuʒ: tūc opʒ vt trāſeat ſup ipſum in primis vinuʒ coctuʒ: deinde oleum. ¶ Inquit Gal. Accidit cuidā hoī punctura cum ferro minuti capitis ꝛ diſrupta ē cutis ꝛ ꝯtinuata ē quibuſdā neruis man⁹ ei⁹: medic⁹ ergo poſuit emplaſtrum qō iā expert⁹ fuerat in incarnatiōe vulneꝝ magnoꝝ in carne: quare apatus eſt loc⁹. Et poſtq̄ apat⁹ fuit: poſuit deſup medicinas mollificātes ſicut emplaſtruʒ de farina tritici ꝛ aq̄ ꝛ oleo q̄re putrefacta eſt man⁹ hoīs ꝛ moꝛtu⁹ eſt. Et qñ accidit ſpaſm⁹ ex vlcerib⁹ in eis tūc de eo qō neceſſariū ē ſi iā ſtricta fuerit ſciſſura cutis eſt vt apeꝛiatur ꝛ adminiſtrētur medicine ꝯferētes illis vlceribus exiccātes ea ſubtiles valde. Et vt ſit ſollicitudo in hoc vt ꝑueniat ad ꝓfundū Et qñ eſt vulneris diſruptio ꝛ pūctura ꝛ nō eſt a pa: tūc curatio eſt curatio localis. Et opʒ vt ſit foꝛtioꝛis caliditatis ꝛ foꝛtioꝛis exiccationis q̄ illō qō adminiſtratur ſup ſciſſurā qm̄ illō penetrat ad egritudinē facilius. Et opʒ vt ſit regimē vulnerati in neruis ſubtile: ꝛ vt ſit in vltimo ſubtiliationis. Et cum doloꝛ facit accidere apoſtema tunc neceſſariū eſt dare cibum ꝛ ꝓpꝛie quādo vulnera ſunt in latitudine: nam neceſſaria eſt flobothomia vene ſine ſollicitudine ꝛ ſine timoꝛe ſincopis: verbi gratia: ꝛ opʒ vt ſit ſtratus eius humidus. Et obſerues mēbꝛa ꝓpinqua vulnerib⁹ cū inunctione ꝛ ſimiliter caput eius ꝛ collum ꝛ ſub aſcellas ipſius cum inunctione ſi fuerit vulnus in ſuperioꝛibus: ꝛ ſiſr pectinē ꝛ inguina: ꝛ ꝓpꝛie ſi fuerit vuln⁹ in inferioꝛibus ꝛ partibus cruris.

¶ De medicinis vulnerū neruoꝝ ꝛ vlcerū ipſoꝛum. Ca .3.

Glutinum albotin eſt de melioꝛibus medicinis vulnerū neruorum: verum illis q̄ ſunt ſicut infantes ꝛ mulieres ꝛ cui⁹ ꝯplexio eſt vehemētis humiditatis ſufficit qō eſt ſicut glutinū albotin ſoluʒ puluerizatum cū pauco oleo qō ipſum leniat ꝛ viſcoſum faciat ſi fuerit ſiccū ꝛ reſina loco eius. In illo autem cuius ꝯplexio eſt ſiccioꝛ ꝛ caro durioꝛ: opʒ vt miſceatur cū eo euforbiū ꝛ quod eſt ei⁹ ſimile aut vetus aut recens aut parum aut multum ſm̄ complexionē coꝛpoꝛis ꝛ eius calefactionem. Et ſit ſumma eius quod datur de foꝛti recēti .xij. pars kerat: aut de glutino albotin aut ei ſimilis ſit tertia ps kerat aut ei⁹ cum quo miſcetur. Et quandoqꝫ admiſcetur ei pꝛeter euforbium de lacte titimali qm̄ eſt mirabile: ꝛ de aſſa ꝛ de ſerapino et de oppoponaco: et quod eſt debilius .ſ. baurach ꝛ ſpuma eius: ꝛ ſulfur calefactū cū oleo ſm̄ q̄titatē ſoꝛditiei balnei: ꝛ flos lapidis aſſ⁹: ꝛ omne attractiuū humiditatū ad exterioꝛa ꝛ dꝛagantum iterū: et

cinis purgationis eris ⁊ ꝯglutinatio auri. Et fortaſſe non reperit in principijs vulnerum neruoꝝ niſi fermentū ⁊ adminiſtratur ⁊ confert eis: ⁊ attrahit ex profundo attractione bona. ¶ Et multotiēs iuuatur cū ſorditie vaſorū apū cū non eſt preſens euforbiū: aut farina lolij cum aqua cineris emplaſtrata: ⁊ adminiſtratio glutini albotin eſt melior res cū qua incipitur: ⁊ poſt ipſum ſicut emplaſtrū baſilicon ꝯfortatū cū eo cum quo opꝫ vt ꝯfortetur de illis q̄ dicta ſunt Et fortaſſe permiſcet cū ceratis ⁊ calefacit ea: ⁊ opꝫ vt ſit ablutum. Et quod eo melius eſt: eſt illō qō eſt ablutū cū aqua maris in ſole calido ⁊ quāto plus abluitur: ſit magis iuuatiuū. Et de medicinis bonis eſt medicamē Gal. cōpoſitū ex cera ⁊ euforbio ⁊ pice ⁊ oleo groſſo ⁊ de vnoquoqꝫ ſit pars media: ⁊ de oleo pars vna: ⁊ oleū balſami cū ſubtilitate ſua non eſt multe calefactionis: dico ꝓpter velocitatem ſue reſolutionis. ¶ Et cū vulnera fuerit gauzirat ū aut pūctura ⁊ nō aſſociat eis apā neqꝫ putrefactio: tūc opꝫ vt adminiſtret emplaſtrū cū euforbio aut fimo colūbino ponat i corpore ſubtiliore euforbium ⁊ i ſpiſſiore fimus colūbinus: ⁊ adde ⁊ minue ſm qō vides de diſpoſitione corporis ⁊ eius forma: ⁊ dilata ſi ſunt ſtricta. Et ſcias ꝙ medicamē qō neceſſariū eſt in gauzi neceſſariū eſt vt ſit forti⁹ eo quod eſt neceſſariū in ſciſſione. ¶ Et cū accidit in vulneribus putrefactio tūc ſerapinū eſt bonū ⁊ farina borobi vel cū accidūt apata: tūc farina ordei ⁊ farina fabarū ⁊ farina borobi iteꝝ q̄ iā decocte ſunt cum aqua cineris aut aqua pura in qua ſit virtus ſerapini. ¶ Et cū vides vulnera ad ſanitatem peruenire non timeas tūc adminiſtrare deſuper vinū coctū: opꝫ ergo vt adminiſtres medicinas infuſas in eo: deinde calefac ipſum: ⁊ accipe ipſum cū pannis infuſis ⁊ ſtringe deſuper.

¶ De apoſtematibus que accidūt neruis vulneratis. Ca. 4.

IAm ſcit ex eis q̄ premiſimus ⁊ ſcire fecimus ex canone curationis neruoꝝ quis ſit mod⁹ curatiōis apatū: q̄ accidūt eis cū vulnerant: ⁊ opꝫ vt iterem⁹ illō explanādo. Dico ergo illō qō Gal. dixit in libro catagenis. ¶ Inquit. Cū accidit in vulnerib⁹ neruoꝝ ⁊ mēbroꝝ neruoſorum flegmō: ⁊ flegmō eſt fortis inflamās valde: tūc opꝫ vt adminiſtrētur in curatione ei⁹ medicine facte cū aceto ⁊ lapidib⁹ mineralib⁹ quas dixit: ⁊ plurimū eoꝝ eſt in tractatu ſecundo catagenis: quarꝫ vna hec eſt. ℞. calcadis. ℥. ſ. ⁊ quartā: ⁊ dragantí. ʒ. ix. ⁊. ʒ. ⁊ quartā ⁊ ſcorie plūbi. ℥. ij. ⁊. ʒ. ij. ʒ. ⁊ corticū thuris. ℥. ſ. ʒ. bezard. ℥. ſ. ⁊ cere. ℥. vij. ⁊ olei. ℥. ix. ⁊ aceti fortis lib. ij. ⁊ quartam: teratur medicine ſicce ⁊ infundant cū aceto. x. diebus ⁊ ſoluantur ea q̄ ſoluunt ⁊ infrigidētur: ⁊ miſceant oīa in olla ⁊ miſceant motu exquiſitiſſimo donec equētur: et opꝫ vt diſtillet ſuper membrū infirmū ex oleo bis āt ter in die. Et cū ponitur hoc medicamē deſup opꝫ vt ponat ſup ipſum deforis lana iā infuſa in aceto ⁊ oleo calefactis equali caliditate. Nam non eſt aliquid nocibilius omnino neruis infir

mis neq̃ deterius ſuper eos q̄ illud qđ eſt frigidum. Qđ ſi neceſſa-riũ ſit emplaſtrare iſta membra in diſpoſitione emplaſtro facto cũ aceto ⁊ melle ⁊ cinere: tũc oportet vt emplaſtrum ſit coctũ: ⁊ vt ſit fa-rina eius farina horobi. Si autẽ non fuerit tibi preſens tunc admi-niſtra farinam fabarum aut ordei.

¶ De attritione neruorũ ⁊ eorum torſione. Ca.5.

Cum neruis aduenit attritio tũc ſi nõ fuerint cũ eo vulnera neq̃ apã ata ad hoc curet cũ eo qđ ſedat dolorẽ: ⁊ ſilr quando accidit apã tũc nõ cures ipſum cũ eo qđ rũpit ſicut aqua cineris et ſimilia: immo cura ipſum cũ ſedãtibus dolorẽ. Et ſilr opz vt embro cetur membrũ cũ oleo calefacto embrocatiõe ꝯtinua: ⁊ ſĩt in vir-tute illius olei mollificatio ⁊ reſolutio. Et de oleis bonis in hoc eſt anetinũ ⁊ oleũ de alachoen ⁊ oleũ de ruta: et ſilr emplaſtra ꝯuenien tia ad illud. Et ſimiliter maluauiſc' eſt mirabilis cũ terit ⁊ ponitur ſuper neruos tritos. Et caro vereneriarum eſt mirabilis: ⁊ fortaſſe curat cũ cepa bis cocta. Quod ſi fuerit illic apã tunc regimẽ in ſe-datione apatis eius eſt vt adminiſtret deſuper ꝯgelatũ vue cum vi no ⁊ pauco aceto ⁊ oleo cũ quãtitate ꝯueniente: ⁊ calefiat cum equa-litate et ſubmergatur lana ſordida ⁊ ꝓprie lana yſopi: et ponatur deſuper: et ſi fuerit hec leſio in iuncturis tũc illic eſt meli' vt ſedetur dolor: ⁊ ponat medicamẽ forti': et ꝯpoſitũ cũ eo qđ maturat et re-ſoluit ſed cũ ſtipticitate tẽperata: ⁊ opponat ꝓ id apati et non ad-dat in eo: ⁊ ꝯſidera in dolore et apate: et intẽde ad id ex eis qđ ẽ ve-hemẽtioris intẽtionis: et qñ nõ eſt dolor tunc ꝓfora et adminiſtra id qđ eſt forte ſicut aq̃ cineris et acetũ et vinũ iteꝝ. Et qñ apã iã ꝓlõgatũ eſt tũc ꝯforta medicamẽ factũ cũ aqua cineris ⁊ quod ſit cũ ſorditie balnei. Quod ſi fuerint illic in cute vulnera: etiam tunc neceſſaria ſunt illa in quibus ſunt exiccatio fortis ⁊ aggrega tio et ſtrictura q̃b' colligãtur ꝑtes ſicut farina fabaꝝ et acetum et mel et ẽ medicamẽ bonũ. Et ſi vis vt ſit fortioris exiccatiõis pone in eo farinã horobi: et ſi adeſt voluntas vt ſit forti' iteꝝ ponat ĩ ip ſo radix lilij. Et ſi fuerint vulnera taliter vt nõ curet de eis tunc cu-rentur nerui cũ eo qđ prohibet apoſtemationẽ neruoꝝ: ⁊ non ſit oc-cupatio cũ eis ⁊ caro oſtrearũ eſt mirabilis: ⁊ qñq̃ curatur cũ cera to ex ſale: ⁊ emplaſtrũ cũ olibano: ⁊ myrrha eſt cõis iuuamẽti in vtriſ q̃ diſpoſitionibus: ⁊ ſi fuerit cũ vtriſq̃ rebus dolor clamoſus: tunc opz vt miſceatur cũ medicinis pix ⁊ emplaſtret cũ illo calido. ¶ Et opz vt caueatur in torſione neruoꝝ aqua ⁊ nõ approximet neq̃ cali da: neq̃ frigida: immo adminiſtrentur olea q̃bus eſt virtus aroma ticorũ ſtipticoꝝ calefacta ⁊ ſpẽrũ quibus eſt hec diſpoſitio.

¶ De indicijs neruoꝝ corruptorum. Ca.6.

Quãdoq̃ accidit fruſtis neruoꝝ corruptio. Et eſt neceſſariũ vt extrahat: opz ergo vt extrahat extractione vene ciuilis.

¶ De neruoꝝ duritie ⁊ eoꝝ torſione. Ca.7.

HOc multotiēs accidit a verberatione: aut caſu: ⁊ q̄ñ premitē
ſentitur cū eo ſtupor: ⁊ cura duritiei neruoꝝ prima eſt cura-
tioni apatum duroꝝ ⁊ alroſbot: ⁊ nos diximus in tabulis medicina
rum ſingulariū ⁊ in antidotario ꝙ neceſſariū ē rememorari de me
diciniſ eius. Et qd̄ narrabimꝰ hic ſunt medicine experte: in eo de q̇bꝰ
ſunt leues ſicut vt ſumatē bdelliū iudaici pondꝰ. ℥. x. ⁊ infundatē in aq̄
⁊ ſoluatē in ea ⁊ cōficiatur cū eo quātum ipſ meſt de radice maluaui
ſci ꝯtriti valde ⁊ emplaſtretē cū eo. Et ſil'r radix lilij ꝯfecta cū ꝯgela-
to vue. Et iteꝝ ammoniacū ⁊ galbanū ⁊ euforbiū aggregata cū fece
olei: ⁊ iteꝝ ſumatē ſemē almaru ⁊ fiat emplaſtrū cū vino cocto: ⁊ āterū
medicamē dyaqlon cū medietate ſui de ſtercore caprino ē vltimum.

De rememoratione egritudinū oſſium. Ca. 8.

IN oſſibus aūt accidūt egritudines ex corruptione ꝯplexiōis
⁊ ex ſolutione ſingularis ⁊ fractura ⁊ diſlocatione ⁊ putrefa-
ctione ⁊ vlceratiō e ⁊ excorticatione. Et nos quidem loquemur de fra
ctura ⁊ diſlocatione que indigent reſtauratione poſt hunc locū. Il-
las aūt que de eis indigēt alijs medicinis dicemꝰ hic querentes au-
xilium a deo.

De ventoſitate ſpine ⁊ corruptione oſſis. Ca. 9.

VEntoſitatis ſpine cauſa ſunt humores acuti penetrantes in
os corrodentes ipſum: ⁊ inceſſus vētoſitatis ſpine et inceſſus
doloris iuncturaꝝ verūtamē materia in dolore iuncturarū eſt in
carne: ⁊ materia in vētoſitate ſpine eſt in oſſe: ⁊ eiꝰ additio corrūpit
oſſis partē vnā poſt aliā. Dixerūt quidā ꝙ ſpina eſt ſpaſmus in to-
to corpore propter vlcus ⁊ non affirmatur.

De ſignis corruptionis oſſis. Ca. 10.

CUꝫ oſſi accidit corruptio vides carnē ſup ipſum molleſcere: ⁊
mollē fieri: ⁊ incipit in via fetoris ⁊ virꝰ. Et penetrat ꝑ eā ten
ta facillime ad os. Cumq; ꝑuenit ad os nō inuenit ipſuꝫ lene ita vt
lubricet ab eo imo adheret ei parūper ⁊ q̄ſi inuenit rē nō firmaꝫ in
ſeipſa; imo h̄ñtē fracturā aut putrefactionē: ⁊ fortaſſe deſtruitē ⁊ le-
nitur: ⁊ ꝓprie q̄ñ nō eſt corruptio in ꝓncipio: nā in hora ꝓncipij nō
apꝑet illō cū tēta. Et q̄ñq; ſignificat lubricitas eiꝰ ſupflua corru-
ptionē eiꝰ ex hoc ꝙ q̄ñ lubricat in eo tēta: in oī latere ſignificat ſe-
parationē pāniculi ab eo ⁊ illō ꝓpter corruptionē q̄ incepit ⁊ illa q̄
ſcipiet cū corrūperetē caro ſupr aiꝑꝫ: ⁊ cū diſcooperueris eā ab eo: in
uenies ipſum mali coloris: ⁊ multotiēs q̇dē antecedit ipꝫ apa ⁊ cor-
ruptio carnis ⁊ mēbri in primis ⁊ mors deinde venit ad ipſum.

De curatione eius. Ca. 11.

CUratio corruptionis oſſis eſt eius fricatio ⁊ ipſius deſtructio
q̄t eiꝰ abſciſio ⁊ ipſius ſerratura ſiue; fit fiſtula ſiue non fit. Nā
neceſſe eſt fricare ipſum ⁊ radere aut cauterizare perueniēdo ad vl
timum corruptionis eius: vt cadant cortices corrupti ⁊ remaneat
ſanum. Et quandoq; cadunt cortices oſſiū per medicinas iteruꝫ

ſicut cadūt cortices capitis ꝛ alioꝝ. ¶ Et de illis ē medicamē cuiꝰ hec eſt deſcriptio. ℞. ariſtologiā ireos myrrhā aloē cortices plāte opoponaci cābil adustū ſcoriā eris cortices pini aggregeꝭ: ꝛ ē mirabile faciēs cadere cortices oſſiū ꝛ naſci carnē bona ſup eis. ¶ Et ſi fuerit corruptio oſſis ꝓfundior illa: tūc neceſſe eſt ↄcauare ipſū. Quod ſi corruptio iā ꝑſecuta ē medullā nō ē excuſatio qn aſſumaꝭ illud os cū medulla ſua. ¶ Et ſi corruptio fuerit de illis quas nō ſanat niſi abſciſſio: ꝛ ſerratura totiꝰ oſſis mēbris: aut pꝛimū eiꝰ qd circūdat ipſū: tūc ſciat locū i quo opꝫ vt icidaꝭ ita vt reuoluaꝭ tēta vſqꝫ ↄſeqꝭ locū in q inuenit adherētiā oſſis vltimā: qm̄ illic ē terminꝰ. verꝫ qn̄ ē os corruptū ex capite coxe ꝛ ancheꝛ ꝛ ſicut ſpōdilis dorſi: tunc fugere ab eiꝰ curatiōe ē meliꝰ ꝑpꝭ nuchā. ¶ Et ſi timeꝭ ꝙ corruptio oſſis ſeqꝭ corruptionē carnis cuiꝰ caſus accidit priꝰ: tunc īfrigidare ꝛ accipere carnē ab eo ē ↄueniēs ꝛ ē eiꝰ cura. ¶ Et opꝫ vt īfrigideꝭ mēbrū ſanū cū epithimati bꝰq ſciuiſti in cap. corruptiōis carnis diſcooꝑte ab eo etiā ꝛ cū eoꝝ ſiliꝰ.

¶ De modis ſeruātibꝰ os corruptū. Ca. 12.

Inquit: eleueꝭ caro ab oſſe ita vt ponaꝭ in extremitate eiꝰ ſilū cū quo tēdaꝭ ad ſupiora vite: ergo tēdaꝭ cū eo membrum: aut aliq̄d ex illo loco ad iferiora vt nō aſſocienꝭ ei dētes: ꝛ ſerra ipſū. Et qn̄ eſt tibi neceſſariū ſerrare coſtā: aut os ſub quo eſt tunica aut aliqd nobile ſicut tunica coſtaꝝ nuche: pone ſub ſerra laminā qua ↄſerueꝭ mēbrū nobile. ¶ Quod ſi caro fuerit ſm rotūditatē ſuā tota diſcooꝑta tūc ſerra ipſm qm̄ oriꝭ caro ſup os qd iā diſcoopertū eſt ex oībus lateribꝰ ſuis. ¶ Quod ſi ptes oſſis corrupti fuerit ꝓpe iuncture: tūc extrahe ipſm ex iūctura. ꝛ ſi corrūpiꝭ os brachij totū aut cruris: tunc auferaꝭ totū. Caput aūt anche ꝛ coxe ꝛ ſpōdiles dorſi qn̄ corrūpunꝭ tūc fugiaꝭ ex curatiōe eoꝝ propter locum nuche.

¶ De eo qd remanet de fruſtis oſſiū et corticū eorum in vlceribꝰ conſolidatis. Cap. 13.

Illud qd ē meliꝰ ē vt nō feſtineꝭ in extractiōe eoꝝ: imo dimittāꝭ nature ꝛ adiuueꝭ ꝛ illud cū attractiōe pauca eoꝝ q extrahūt ſpacio nō feſtino. ¶ Et nō moueanꝭ cū medicinis et operatione manꝰ. nā quod extractū eſt violenter nō euacuaꝭ qn faciat accidere vlcera fiſtuloſa. Cū ergo expellit ea natura ad cutē: et incipiūt exire ꝛ iā ſeparata ſunt tūc incarna ꝛ cura vulnꝰ. ¶ Et ſi ſic eſt iudiciū in fruſtis eoꝝ ꝛ pāniculis de quoꝝ veritate eſt vt manifeſtenꝭ: nā cū tu ꝓperas ꝛ extrahis ea violenter: tūc eſt in eis timor ſpaſmi ꝛ ꝑmixtionis et febrium. ¶ Quod ſi fiāt ſanioſa non eſt in eis magnum nocumentum. ¶ Si autem vis ſcire medicinas illius tunc de illis eſt medicamen huiuſmodi. ſumantur oleum vetus: ꝛ cera citrina et ſordities vaſorum apum que vtreqꝫ ſint quantum eſt oleum: deinde ſoluantur omnia: deinde ſumatur pars vna euforbij ꝛ pars

vna lactis titimalli:tres partes ariſtologie ⁊ fiat ex eis ſicut cera tū. ¶ Et ſumantur iterū ammoniacū ⁊ bdeliū ⁊ liniātur cū oleo de lilio: deinde aggregādo totum cū cōtritiōe fiat emplaſtrum: ⁊ ponaẗ deſup. ipm. n. eſt de illis q̄ extrahūt oſſa cū velocitate ⁊ facilitate.

¶ De medicinis fracture oſſis. Cap. 14.

Fracture eſt curatio cū manu quā dicemus ⁊ curatio cū medicinis quas dicemus conferentibus fracture oſſium ⁊ torſiōi. ¶ Epithima ad fracturā et torſionē. ℞. mugath mes excorticato rū. an. x. aloes maluauiſci al. acatie. aā. v. luti. xx. liniātur cum albumine oui ſi fuerit apa calidum. Iterū folia aletbil et cupreſſi ⁊ myrthi ⁊ ſalicis terantur ⁊ exprimantur ⁊ ſumantur galle: et roſe ⁊ cepa narciſci eſt de illis q̄ dicta ſunt ⁊ de rub. et boluſar. et laudanuȝ et ſauſel et hamaba et altea et mes et acatia et mellitotū ⁊ ſanſuco cū ⁊ adde in eo ſi indiges calefactiōe ſanſuccū enullā et cupreſſum. ¶ Ad fracturam ⁊ torſionē cum apate caſo. ℞. mes excorticatoꝝ. 3. xx. mugat balauſtie acatie emplaſtreẗ: ⁊ eſt forte valde. ¶ Et de medicis ei⁹ ſunt folia myrthi et laudanū ⁊ gallia et crocus et lutum eſt bonū attritioni et oleum iterum eſt lunatinum ad fracturam et ad diſlocationem et ad torſionem. Iterū mugab ⁊ mes altea acatia lutum aloes myrrha liniantur cū aqua myrthi.

¶ Fen. v. incipit de reſtauratiōe ⁊ eſt tractat⁹ tres.

¶ Tractatus primus de diſlocatione ⁊ reſtauratiōe.

¶ De ſermone vniuerſali de diſlocatione.

Capitulum. j.

Diſlocatio eſt egreſſio oſſis ex loco ſuo q̄ eſt per naturam apud illum qd̄ ei vicinū exiſtit integre. ¶ Si aūt nō egrediatur integre nominaẗ ſeparatio iuncture ad partem profundā aut procedentē aut eminentem que cognoſcitur ſenſu. Et eſt ſeparatio non integra quam quidaȝ nominant torſionē. ¶ Cum ergo eſt leſio que nō mouet os ſed attrahit qd̄ continet ipſum: tunc eſt alguaenu ⁊ nō eſt ex genere torſionis ⁊ q̄n accidit iuncture res tertia ⁊ eſt vt elongetur ⁊ addat ſup lōgitudinē ſuam naturalem: et non ↄſequitur ad hoc diſlocationē: verumtamē fit facilis diſlocatiōis: ⁊ illud quidē multotiēs accidit in adiutorio ⁊ coxa. ¶ Et de hoibus eſt q̄dā qui preparat⁹ eſt diſlocationi in iuncturis ſuis q̄n cōcauitates oſſiū iuncturarū ſuaꝝ nō ſunt pfunde: et bucelle q̄ ingrediūtur ea s nō ſunt intrantes: et ligamentū qd̄ ordinaẗ inter ea ambo nō eſt firmū: imo debile in creatione ſua minutū. Aut humidū ſuſcipiens extenſionē.

¶ Aut iam effuſe ſunt ad ipm hũiditates viſcoſe lubricare facientes Aut fracti ſunt margines cõcauitatũ oſſiũ i q̄s ingrediunt de oſſib⁹ iuncturaꝝ q̄re fiũt ꝯcauitates pſtrate ſup q̄s nõ eſt diſtinctio. ¶ Et de iũcturis q̄dã ſunt iuncture facilis diſlocationis. Et de eis ſunt iũcture praue diſlocationis: ⁊ de eis ſunt medie. ¶ facilis ergo ſicut iũctura poplitis ꝑpter lenitatẽ ligamẽti ſui: qm̄ ipſa ẽ creata lenis ligamẽti ꝑpter iuuamẽta ſcita in anathomia. ergo fit ꝑpter illud facilis diſlocationis ⁊ ꝑpter illud ſuſtentatur cũ pila: ⁊ fit iterũ facilis reditionis ad ſalutem. nam facilitas reditionis eſt ſm quantitatẽ facilitatis diſlocatiõis: et difficultas ei⁹ eſt ſm difficultatẽ ei⁹ ⁊ iũctura humeri eſt ꝓxima ei in macilẽtis nõ i pinguib⁹. ¶ Praue vero diſlocationis ſunt ſicut iunctura digitoꝝ ipſe enim fortaſſe non diſlocantur: immo franguntur añq̄ diſlocentur ⁊ ſicut iũctura cubiti ⁊ ꝑpter illud reditio ei⁹ eſt praua. ¶ Medie vero ſunt ſicut iũcture anche. Et qñq; accidit vt fiat facilis diſlocatiõis q̄ nõ ẽ facilis diſlocatiõis ꝑpter aliquã cauſa ꝑ. q̄re fit ẽt facilis reditiõis ſicut accidit vt fiat pyxis anche plena humiditate: quare fit facilis eius diſlocatio: et cũ hoc fit facilis eius reditio ſicut accidit habentibus venam vaſe. quare ei omni hora diſlocatur eius ancha et redit per quemlibet laborem: deinde diſlocat̃ poſtea redit: et hoc idiget cauterio et non alio. ¶ Et prauior diſlocatio eſt cum qua abſcinduntur capita fruſtorum oſſis quod conglutinat os cum oſſe et parum reuertitur ad diſpoſitionem ſuam naturalem: et plurimum illius fit in capite anche deinde in capite adiutorij: ⁊ in duobus focilib⁹ duorũ pedũ apud calcaneum. ¶ Et diſlocatio quidem eſt fedior quam fractura cum neque redit diſlocatio: neq; reſtaurat̃ fractura.

¶ De ſignis diſlocationis vniuerſalibus. Cap. 2.

Accidit in iunctura inclinatio ⁊ ꝓfunditas inſolita ſicut accidit accidens apparẽs in magnitudine carnis ſpatuleri diſlocatione iuncture pedis: ⁊ magis apparens quam illa que eſt in iunctura colli: et cõparatio eſt ex illis que extrahunt illud extractione ſana: ⁊ eſt vt conſideres locum infirmum cum ſorore ſua ſana illi⁹ infirmi eiuſdem non alterius: et cum videris iuncturam non moueri tunc iudica quod diſlocata eſt diſlocatione integra ſicut quando mouetur motu ſuo ad oẽs ꝑtes et peruenit ad oẽs fines ſuos nõ eſt cum ea egritudo pendens cum ſeparatione.

¶ De ſignis declinationis. Cap. 3.

Eſt vt videatur concauitas cum augmento alterius lateris et priuetur in ſenſu augmento quod fuit ſenſatum ad interiora in huiuſmodi cum hoc quod quidam motus eſt poſſibilis.

¶ De ſignis additionis lõgitudinis iũcture abſq; diſlocatione. Cap. 4.

Signũ ei⁹ eſt vt ſit ſicut ſuſpenſa: cũ ergo ꝯpſſeris eã redit ad mẽſurã ſuã naturalẽ abſq; labore: ſi ꝟo dimiſeris eã redit mẽſu

ram ſuam accidētalem. ꝛ accidit ꝓfunditas in quam fortaſſe īgre
ditur digit⁹ vbi nō eſt caro vehemētis multitudinis ſicut humer⁹.

¶ De curatione declinationis ꝛ diſlocationis. Cap. 5.

NOn euacuaẜ quin diſlocatio: aut ꝑueniat ad medicū ſingu
laris: aut cōpoſita cū egritudine alia ex vlcere ꝛ vulnere ex apa
te ꝛ alijs. ¶ Quō ſi fuerit cū alia tūc oportebit vt ꝯſideres: qm̄ ſi diſ
locatio fuerit ex illis q̄ redeūt cū tenſiōe leui nō faciēte dolere vl⁹ do
lore vehemēti qui perducit ad apa nō tolerabile facredire diſloca
tionem: et ſi res fuerit ecōtrario tūc opꝫ vt curetur. in primis vlcus
aut vuln⁹: deinde cura diſlocationē et ꝓprie in iūcturis difficilibus
¶ Cū vero volum⁹ curare diſlocationē tunc fortaſſe ꝑducit illud ad
ſpaſmū maximū ſm plimū: ꝛ ꝓprie qn̄ diſlocatio eſt in mēbris pri
mis mēbris ꝑncipalib⁹: et ſilr eſt diſpoſitio in apatib⁹ in q̄b⁹ eſt re
gimen ſm qd nos experimur. Nā ſi res fuerit facilis ꝛ nō cōmoueẜ
ex ea dolor: neqꝫ reditio cū ea eſt difficilis reſtauram⁹ diſlocationeꝫ
ꝛ nō curam⁹. ¶ Si aūt accidit dolor: tūc opꝫ vt nō ꝑſumam⁹: ꝛ ſi fe
cerim⁹: tūc opꝫ vt deſtruam⁹ ligaturā ſi fuerit doloroſa. Quō ſi ingre
diaẜ cū facilitate: curabim⁹ apa iterū ꝛ vlc⁹. Et ſi fuerit diſlocatio
ꝛ fractura ſilr ꝛ fuerit tēſio ī ꝑte vna ꝑmittēs regimē vtriuſqꝫ rei fiat
Et ſapiēs q̄dā narrauit ꝙ cecidit lapis ſuꝑ extremitatē humeri ho
mis: ꝛ vulnerata ē cutis ꝛ caro donec appꝛuit extremitas lacerti nu
da: ꝛ iā diſlocatū erat ſubt⁹ eā caput furcule. tūc ꝗ q̄dā ſtolidorū ex
perimētatorū occupat⁹ ē ī equādo os: ꝛ reduxit ſuꝑ ipꝫ carnē et cu
tem: et emplaſtrauit ꝛ ſtrinxit: quare accidit vt feteret caro ꝛ corrū
peret propter vicinitatem ſuam os donec factum eſt viride. Et non
ſciuit quod oportet vt huiuſmodi caro abſcindatur: et coquatur il
le locus cum oleo feruente: et ſimiliter ſi fuerit illic apa magnū opꝫ
vt curetur apa in primis. ¶ In diſlocatiōis aūt ſingularis ꝛ ſimpli
cis rectificatione regimē eſt vt tendaẜ ad ꝯriū partis a qua ſepara
tū eſt donec opponaẜ extremitas oſſis extremitati oſſis alteri⁹. dein
de reducatur ad locum a quo exiuit et tunc redit. ¶ Et multotiens
quidem ſignificat illud vox que auditur: deinde ligetur ꝛ ī ligatura
eſt ſecuritas ab apate: aut adiutoriū ne apoſtemeẜ: ꝛ neceſſitas ad ꝑ
bibendū apa laborioſū eſt maior: ꝛ abhorreẜ vt mēbro obuient pa
ni calidi: qm̄ ipſe calefaciūt ꝛ addūt ī apoſtemate: immo opꝫ vt ſint
infuſi cerato infrigidato: aut vino pontico: verūtamē Hyppo. iuſ
ſit vt tardetur tenſio et reditio vſqꝫ ad diem tertium ꝛ quartum ni
ſi in diebus exceptis. ¶ Et declinationi iterum neceſſaria ſunt hu
iuſmodi: deinde ligetur: ꝛ quando membrum diſlocatur ī omni mo
tu ꝛ q̄tiens redit: diſlocaẜ tūc illud eſt ꝓpter mollificationē: et humi
ditatē: q̄re īdiget cauterio. ¶ Et qn̄ remanet poſt reditionē diſloca
tiōi: aūt ſeparatiōi durities ꝛ q̄ſi apoſtema: adminiſtra epythimata
ꝛ ēbrocas lenificātia. In īceptiōe vero īdiget epithimatib⁹ ꝛ ēbrocis
ꝯfortātib⁹. ¶ Et meli⁹ eſt vt ēbroceẜ ſuꝑ ſtricturam proculdubio: in

hyeme q̃d ẽ cũ oleo calefacto qð fit ex oleis ɔfortãtibus et in eſtate cũ aq̃ frigida. ¶ Et opʒ vt fit cibatio in diſlocatis cũ eo qð ɔfortat iuncturã et ligat eã ſecundum ſimilitudinem neceſſitatis.

¶ De curatione elongationis iuncture. Ca. 6.

Oportet vt reuocet osmollificatũ ad interiora illi⁹ in quo deſcit a quo mollificatũ eſt: ⁊ emplaſtret cũ emplaſtris in q̃bus eſt virtus ſtiptica ɔmixtis cũ eis q̃ habent virtutem calefactiuã: ſicut ſi miſceãtur galle et balauſtie et acatia: et ſimilia ſunt ſicut cũ aliquãtulo cãphore et coſti et vſnee. ¶ Et iterum ſufficiat qð eſt ſicut nux cupreſſi et iuniperus ⁊ reliqua que cadũt in emplaſtris rupture: deinde ſtringatur ſicut caput.

¶ De diſlocatione mãdibule. Ca. 7.

Accidit mãdibule inferiori vt diſlocetur ab ordine ſuo: quare remanet os apertum: q̃uis ſit illud de illis q̃ parum fiunt ⁊ nõ accidit caſu ɔpleto. ¶ Et cum diſlocatur inclinat ad interiora ex cõtrario eius qð accidit apud mollificationem que fortaſſe accidit et apud ſaltũ: ⁊ eſt applicatio vnius eo⁊ ad aliã difficilis: ſ; non priuet motu cũ lacertis ſuis qui veniunt ei a poſteriorib⁹. ¶ Et q̃n̄q; accidit diſlocatio ex latere vno: eſt ergo tunc forma ſignificãs ip̃am cuʒ declinatio mãdibule eſt ad anteriora cum trãſuerſione: ⁊ curatio q̃z dẽ eſt vna. ¶ Et eſt de ſumma ei⁹ qð indiget vt feſtinetur ad reducendum ipſum: ⁊ ſi non perducet ad egritudines ⁊ nocumẽta: et cũ hoc fit praua ei⁹ reditio: nã facilior reditio eius eſt illa que eſt velocior. ꝙ ſi differatur indurat ⁊ apoſtemat ⁊ extendit lacertos: et ɔmouet febres inſeparabiles ⁊ dolorẽ capitis ſtãtem ꝓpter illud qð aſſociatur ei de vehemẽtia tenſionis lacerto⁊: ⁊ fortaſſe fit res praua donec interficit in decimo. ¶ Et q̃n̄q; accidit vt ſoluatur el venter cum ſuperfluitatibus colericis multis puris: et euomat ſimile eis quare oportet vt feſtinetur ad curã. ¶ Et modus regiminis ei⁹ eſt vt teneat vn⁹ caput eius: deinde intromittat reſtaurator pollicem ſuum in os et conuenit infirmo mollificare mãdibulã ſuã ex omni modo. Nã illic ſunt lacerti qui iam tranſuerſati ſunt propter vehementiã diſlocationis: poſtea moueat mãdibulã dextrã et ſiniſtrã: deinde extendat eã ſubito: deinde reducat eã. ¶ Et ip̃a quidem non intrat ad illũ a quo ſeparata eſt niſi retro: q̃re opʒ vt extendat eã ita vt equetur ſm̃ illã p̃parationẽ. ¶ Et ſignũ eq̃tionis eius eſt equatio quadruplo⁊ coopertura et clauſio oris: deinde ſuſtentetur cum puluillis et cerato ex cera ⁊ oleo ro. deinde dimittat eã q̃m ſanabitur q̃ veloci⁹ eſt poſſibile. ¶ Si autem non feſtine fiat: et iã accideri t durities oportebit tunc vt incipias ⁊ lenias duritiem cũ embrocis ex aqua calida ⁊ oleo in balneo embrocatione plurima donec leniatur: deinde ſedeat reſtaurator poſt infirmum ⁊ trahat mandibulam eius ad poſteriora donec locetur ⁊ ſtringatur. ¶ Et opʒ poſt illud vt reſupinetur eger

ſuper puluinar cui⁹ impletio fit lenis: et teneatvnus caput ei⁹ vt nõ moueatur vſq; quo compleatur ſanatio.

¶ De diſlocatione furcule. Ca.8.

Furcula nõ ſeparat a latere interiore: quõ ipſa eſt ꝯtinua ta cũ pectore nõ ſeparata ab eo: ꝛ ppter hoc nõ mouet ex hoc latere. Et ſi pcutiat de foris pcuſſiõe vehemẽti ꝛ ſtringat: tũc ipſa eq̃turꝛ curat curatiõe q̃ curat ſi frãgit. Uerũtñ extremitas ei⁹ q̃ ſequitur humerꝫ ꝛ ſeparat ex eo nõ diſlocat plurimũ: qm lacert⁹ q̃ hꝫ duo capita pbibet eã ab hoc. ꝛ pbibet eã iterꝫ caput ſpatule. ꝛ nõ mouet iterꝫ furcula motu vehemẽti: qm ipſa nõ ẽ poſita niſi vt ſeqt pect⁹ ꝛ ã pliſicet ipꝫ. Et ppter hoc eſt furcula facta homini ſoli inter alia aĩalia. ¶ Et ſi accidat ei diſlocatio ex luctamie aut ex re alia ſilibꝫ tũc ipſa eq̃tur ꝛ ingredit ad locũ ſuũ cũ manu aut puluillis plurimis q̃ ponunt ſup eã cuꝫ ligatura q̃ neceſſaria eſt. ¶ Et rectificat hec cura extremitates humeri iterꝫ cuꝫ ſeparãtur ꝛ reducit eas ad locuꝫ ſuuꝫ: ꝛ illõ q̃ ligãtur furcula et humer⁹ eſt os cartilaginoſum ꝛ ipꝫ ingroſſat in macilẽtis: ꝛ qñ remouetur: extiſtimat ille cui nõ eſt experiẽtia q caput adiutorij iã ſeparatuꝫ ſit: aut exiuit de loco ſuo ꝛ q caput ſpatule videt tũc acuti⁹ ꝛ videtur loc⁹ q̃ eſt ea inferior ꝯcauus: verꝫ opꝫ vt diſtinguatur cũ ſignificatiõib⁹. ¶ De curatiõe ei⁹ eſt vt nullo mõ applicetur ad caput et ſimiliter humerus.

¶ De diſlocatione humeri. Ca.9.

Humerus qñq; diſlocatur aut in diſlocatiõe ſpatule ambigit et magnificabitur ſi diſlocatur: verꝫ qñq; accidit iũcture humeri et adiutorio vt diſlocetur facile; qm ei⁹ ꝯcauitas nõ eſt pfunda ꝛ ligamẽta ei⁹ nõ ſunt firma immo ſunt leuia ſubtilia poſita ppter illõ facilis mot⁹. ¶ Et ei⁹ diſlocatio eſt res in qua nõ accidit in eo qđ ſcim⁹ niſi ſm pteṽnã exit⁹ apparẽs plurim⁹: ipſa eñ nõ diſlocat ad ſuperiora: qm eminẽtia humeri pbibet ipſam: neq; ad poſteriora: qm ſpatula pbibẽt eã: neq; ad partẽ vẽtris: qm lacert⁹ habens duo capita ex anteriori nõ pmittit eã cũ pbibitione capitis humeri. ¶ Uerũ nõ diſlocatur niſi ad lat⁹ domeſticũ aut ſilueſtre. Et ſeparat ad illõ ſeparatione parua. ¶ Ad lat⁹ ꝟo interi⁹ ingredit qñq; exitu plurimo ꝛ pprie in extenuatis macilentis: in iſtis eñ cadit diſlocatio adiutorij ꝛ ei⁹ reditio p quãlibet cauſam: ꝛ res vtreq; ſunt in pinguib⁹ praue valde. ¶ Et quãdoq; accidit adiutorio diſlocatio in hora partus difficilis et apud ſectionẽ ab embrione: deinde ſi non redit velociter non creſcit poſt illud in longitudine ꝛ remanet poſt illud cubit⁹ paruus quãuis rectificetur: ꝛ qñq; non recipit etiam in quibuſdam eorum ſanationem immo remanet breuis minutus minutum hñs adiutoriũ: et brachium in pluribus eorum recipit ꝛ: fit bone diſpoſitionis in pluribus eorum: ſed eſt ſecũdũ diſpoſitionem breuẽ ſimilis pedi muſtelle. ¶ Cora vero non euacuatur a duabus diminutionibus ſimul. Et quãdo accidit adiutorio fractura in latitudine ſua: de

inde reſtauratur: tūc non eſt poſſibile reducere diſlocationē eius niſi et frangatur reſtauratio.

¶ De ſignis diſlocationis adiutorij. Ca. 10.

Signū eius eſt vt videat̄ ↄcauitas apud caput humeri ⁊ in firmamēto verūtamē iſtud nō eſt ꝓpriū iſti: immo eſt iteꝝ ꝓpter ↄuerſationē capitis ſpatule ⁊ videtur extremitas humeri alteriꝰ acutior hac extremitate ſi nō acciderit ei iteꝝ ſeparatio in ſeipſa: aut in oſſe qđ eſt caput eiꝰ ꝑ offenſionē aut ꝑ aliud. ¶ Et qn̄qꝫ ſedat̄ cum cura tiōe leſio eiꝰ ⁊ exiſtimat̄ ꝙ nō ſit leſio cum eo. ¶ Et videtur capiti adiutorij diſlocatio cū eminētia plurima in ꝑte ſubaſcelle ad inferiora et fortaſſe eſt poſſibile in infantibꝰ vt equet̄ caput adiutorij ⁊ videatur adiutorium nō bene annexū alteri bonitate annexionis manus ſane ad quā non appropinquat niſi cum labore ⁊ dolore vehementi. ¶ Quod ſi deſiderat eleuare manum ad ſuperiora ⁊ tangere aurem ſuam non preparatur ei et difficiles fiunt ei motus alij. Et iſta ſigna iterum quandoqꝫ accidunt; propter torſionem et apoſtema et percuſſionem.

¶ De cura diſlocationis adiutorij. Ca. 11.

Curatio quidē illius q̄ de illa eſt facilis ⁊ in corꝑibꝰ infantiū ⁊ q̄ leuia hn̄t corpora: eſt vt extendat̄ cū manu ⁊ itromittat̄ ſub titilico apud ꝓpinquitatem capitis adiutorij: deinde teneat illā ꝓpinquitatē ⁊ impellat eā ad ſuperiora ⁊ manus altera extendat adiutoriū ad inferiora. Et fortaſſe eſt poſſibile in infantibꝰ vt equet̄ caput adiutorij cū digito medio ⁊ extendat̄ cū illa eadē manu. ¶ Qđ aūt eſt vehemētioris diſlocationis in corporibꝰ fortibꝰ: leuior modorū in illo eſt vt reſtaurator intromittat pedē ſuū in latus infirmi ⁊ locet calcaneū ſuū prope caput adiutorij: aut pilā ſiccā: aut inunctā ſi fuerit apoſtema adherens ꝓpe caput adiutorij infirmo reſupino. Et extendat manum manibꝰ ſuis ſ̄m rectitudinē q̄ſi velit eradicare eā ex ſpatula ⁊ inclinet manum ſuā parūper ad interiora: ⁊ ingredief: ⁊ iſte eſt rectior modoꝝ omnium ⁊ leuior eoꝝ. ¶ Et iterū querat̄ vir fortis lōgus longior infirmo ⁊ intromittat humerū ſuū ſub aſcella infirmi ⁊ eleuet ipſm a terra ſuſpenſū ab humero ſuo ⁊ iā extendit manum eius ad ventren ipſius. ¶ Quod ſi infirmus fuerit leuis pōderis cuius corpꝰ nō grauet ſuꝑ manum eius: ſuſpendat cū eo aliqđ quod grauet ipſm: ⁊ qn̄qꝫ ponit̄ loco pedis perpēdicularis eleuata ſuper terrā: ⁊ eſt ſuper caput eius pila ex pānis ⁊ ex corijs ſtās in oꝑatione loco humeri viri: ⁊ reſtaurator extēdit manū a latere alio ⁊ grauet virum ſi neceſſarium eſt ei illud cum pondere: aut ſuſpenſione: ⁊ qn̄ fit prauum: aut fit difficile ⁊ prolongatur tempus: tunc fortaſſe indiges eo quod eſt fortius poſt embrocationes ⁊ balneationes: ⁊ fit quādoqꝫ inſtrumentum ſīle manubrio ſarculi ⁊ eſt virga breuis cuius lōgitudo eſt longitudo adiutorij: aut plus: aut minus ſuper cuius ca-

put eſt pila:ꝛipſi⁹ pila facilioꝛ eſt vt fit ex pānis ꝛ coꝛijs:ꝛ impellitur cum illa virga illa ſpera ſub titilico:ꝛopoꝛtet tunc cum voluntas eſt vt fiat vt annectat vir foꝛtis inſtrumentum titilico impellendo ipm cum eo ad ſuperioꝛa:aut duo viri donec reſtant reſtaurationi exten denti manū:ꝛteneat vir alius humerum eius alterum vt non ſepa retur ſubito:aut impellat illum humerū:ꝛreſtauratoꝛ ille iam ince pit extendere manum eius ꝛ trahere eam ac ſi voluntas eius ſit vt ſe paret eam a ſpatula eradicando:ꝛ fit illud ad anterioꝛa parumper. Et quādo fit illud cadit adiutoꝛium in iunctura ſua:deinde pila an nectatur titilico annexione foꝛti ſuſtentādo ad ſuperioꝛa caput ad iutoꝛij:ꝛopoꝛtet vt ſit ſuſtentatio ſecundum ipſum:ꝛſpera ſit ſuper illud quod ſequitur caput adiutoꝛij in infirmo. ¶Et opoꝛtet vt in fi ne quod eſt ſub eo vt non frāgatur adiutoꝛium:quoniā non eſt poſ ſibile poſt reſtaurationem eius vt redeat ad locū ſuum pꝛopter illō quod ſciuiſti. ¶Et medicatur quandoq₃ cum ſcala ita vt ponatur caput adiutoꝛij ſuper gradum ſcale qui iam lenificatus eſt ꝛ pꝛepa ratus cum inuolutionibus ſecundum foꝛmā conuenientem:ꝛſuſpē ditur vir ex alio latere ꝛ extenditur manus ꝛ ingreditur caput adiu toꝛij in locum ſuū. Nec opꝫ vt ſit ſuſpēſioꝛ grad⁹ ſcale ꝑpe caput ad iutoꝛij vt nō frāgatur ꝛ foꝛtaſſe ponit̃ loco grad⁹ ꝛ glomeris ꝑſici res potens ex illo eodē loco ꝛ non remouet̃ ab eo ad locū alium:qm̄ timet̃ ex hoc fractura adiutoꝛij. Et curat̃ quādoq₃ alijs modis deriuatis ex iſtis modis:ꝛ melioꝛ modoꝝ eſt modus ꝑmus. ¶Cum ergo redit diſlocatio ad locū ſuū:tunc melioꝛ ligatura ei⁹ eſt vt liget̃ pila cū hu mero ligatura facta cū vittis ſatis ꝓhibētib⁹ ſeparationē ei⁹ qȯ redit: ꝛ opꝫ vt penetret vitta ſup ipm aut vitta alia deſup ſm̄ modū crucis vſq₃ ad humerū alteꝝ:ꝛ q̄nq₃ cadit crux ſup humerū infirmū:deinde ligat̃ adiutoꝛiū cū latere ad inferioꝛa ꝛ ligat̃ cubit⁹ ꝛ extremitas ma nuum ad ſupioꝛa ex ꝑte colli ꝛ nō reſoluit̃ vſq₃ ad ſeptimum aut poſt ipſum:ꝛ ciba ipm ſicut ſcis. Quod ſi aſſiduatio fiat quotiens redit tunc neceſſarium eſt cauterium.

¶De diſlocatione ſpatule. Ca.12.

Iam dictū eſt illud:ꝛ eſt de illis quoꝝ caſus nō accidit:ꝛ mirātur ex ea tales quales Hyppocrates et Gal.

¶De diſlocationib⁹ oſſis parui apud humerum. Ca.13.

Accidit q̄nq₃ oſſi puo qȯ eſt caput humeri vt ſeparet̃ a loco ſuo quare accidit etiā concauitas ſicut in diſlocatione.

De cura. Ca.14.

Non opꝫ vt extēdat̃ tēſiōe fracti:ſ₃ coartet̃ ꝛ ſtringat̃ cū digitis ꝛ inclinet̃ ad locū ſuū ꝛ ſtringat̃ ſicut ſtringit̃ furcula cū puluil lis. Nā ipſa ligatura iterum q̄nq₃ facit ipſum redire ad locum ſuū violēter:ꝛ nō curat̃ de illo qȯ eſt de vehemētia illi⁹ ligature ꝛ ſerua tio nē eius ſicut curatur de eo in furcula.

¶De diſlocatione cubiti. Ca.15.

Huius mēbri diſlocatio fit difficilis; ꝛ fit difficilis ipſius reditio propter vehemētiā ligamentorum ꝯtinentiū ipm ꝛ eorum breuitatē: et propter ſuā ꝯtrarietate ꝯcauitati: ꝛ quandoque accidit ei ſeparatio praua: et accidit ei diſlocatio itegra i quadruſdā bous. ¶ Et qn̄ diſlocatur: ſignificat eius diſlocationē gibboſitas in latere ꝛ arcuatio i latere: ꝛ deterior eius eſt quod diſlocatur ad poſteriora: quoniam eſt inobediētis curationis valde. ¶ Et plurima quidē diſlocatio nō accidit niſi in focili iferiori ꝛ eſt turpior ꝛ fedior propter illud quod accidit ei de reditione: focili vero ſuperiori parū accidit ꝛ nō eſt cū feditate diſlocatiōis iferioris: quoniam ipſū eſt vehemētioris ꝯtinuitatis cū vola: ꝛ ē lōginquus ad hoc vt remoueatur. ꝛ nō ē poſſe vt diſlocetur vnū duorum fociliū niſi elōgetur a ſecūdo elōgatione aliqua. ¶ De cura. Capitulum. 16.

Oportet vt feſtinetur ad eius curationē: quoniam properat ad ipſa apā cauādū prohibēs a curatiōe. quoniam extēdere ad equādū ipm tūc perducit ad perditionē licet iterū nō ſit poſſibile vt eqtur a parte illic exiſtēte ¶ Et ſeparatiōi quidē parue ſuccurritur cū quilibet difficultate: imo adiungat volā cū reditione eius ad locū ſuum. ¶ At diſlocatio ꝯpleta ſi eſt ad interiora eſt regimē: ꝛ ſi eſt ad poſteriora eſt ei regimē aliud. ¶ Et illa que eſt ad anteriora redit ad locū ſuū cū percutit vola ſua humerū: qui opponitur ei percuſſionibus aliquibus manu iam preparata ſicut oportet: et adiuuatur manu altera ꝛ ingreditur.

¶ Diſlocatio vero ad poſteriora oportet vt extendatur tenſione vehementi: deinde percutiat eam ad poſteriora. Quod ſi non obedit per illud teneant adiutorium ꝛ brachium duo fortes: ꝛ liniat reſtaurator manum ſuam cum oleo ꝛ incipiat abſtergendo inungere cubitum cum vehementia donec ingrediatur: deinde oportet vt ſtringat ipſum: ꝛ ponat brachio ſuſpenſorium dimittens cubitum angulatum ſecundum quantitatem quam tolerat in prima hora: deinde non ceſſet conſtringere ſuſpenſorium paulatim donec conſtringatur angulus.

¶ De diſlocatione iuncture raſcete. Cap. 17.

Iunctura raſcete eſt facilis diſlocationis ꝛ difficilis vnitionis nā qn̄ extēditur extenſione parua ꝛ opponitur vnum duorum mēbrorum alteri redit: ſꝫ eius bucellatio eſt praua: quoniam illud quod continet ipſam de corporibus apoſtematur ꝛ prohibet bonitatēꝫ vnitionis. ¶ Et modus extenſionis eius eſt vt extendat vir focile ad poſteriora et extendat reſtaurator volam ad contrarium illius partis immo ad anteriora: ꝛ extēdat vnūquenque digitū incipiens a pollice ꝛ proueniens ad minimum: nam equatur per illud et regit: deinde emplaſtret ipſam et ſtringat.

¶ De diſlocatione digitorum et ſignis eius. Cap. 18.

Quando diſlocantur digiti inclinantur ad anteriora ꝛ apparet illic eminētia in interioribus ꝛ appet ꝯcauitas dorſi: ꝛ ſimiliter fit in oſſibus raſcete. ¶ De cura. Cap. 19.

IN reditione digitoꝝ ꝛ diſlocatiōe eſt difficultas q̄dā: ꝛ nō oꝫ vt extēdant extēſiōe eq̄li: imo opꝫ vt expectes ſup eos: et eleues radicē ex manu tua ſub q̄ cadit radix ei⁹ qn̄ ſtrigis ſuper eū ad inferiora ac ſi tu eradices ipꝫ ex loco ſuo: ꝛ tūc videbis diſlocationē iā intraſſe et rectificari.

¶ De ſeparatione oſſium raſcete. Capitulum. 20.

OPortet vt in ea fiat qḋ poſſibile eſt de eq̄tione ꝛ ipulſiōe oīs declinatiōis ꝛ eminentie ad contrariū partis illius ꝛ poſitione aſtellaꝝ ꝛ ſtrictura eaꝝ deſuper vt dimittatur ſuper eā: ꝛ vt. ponatur loco eaꝝ ſup eam plumbum equatum conſeruans locum cum grauitate ſua. ¶ Uerum opꝫ vt antequam ponatur deſuper aſtella aut plūbū vt ēplaſtres cū ēplaſtro ꝯfortatiuo de illis q̄ ſcis ꝛ nō moueat.

¶ De diſlocatiōe ſpōdiliū ꝛ ſeparatiōe earū. Cap. 21.

QUando ſpondilis diſlocatur diſlocatione completa īterficit proculdubio: ꝛ nō completa iterum quando remouet remotione plurima q̄uis ſit minus q̄ completa eſt mortalis: qm̄ proculdubio coartat nucbam coartatiōe forti ſi reſiſtit ꝛ. nō obedit. ¶ Et ſi eſt ſpondilis prima colli ꝛ q̄ ſequit eā ꝑuat animal anhelitu ꝛ morit ſtatim: qm̄ nerui ā̄helit⁹ coartant: q̄re nō faciūt oꝑationē ſuam. ¶ Et ſi eſt de ſpōdilib⁹ dorſi ꝛ diſlocat ad partem interiorem nō eſt poſſibile vt curet: ꝛ eſt de illis q̄ īterficiūt velociter. Et ſi morat ꝛ non eſt poſſibile taliter ꝙ ꝓhibeat anhelitū retinet ſterc⁹ ꝛ vrinā ꝛ interficit. Et ſi moratur ꝛ non coartat nucbam coartatione vehementi aut coartat ꝛ non apoſtemat: aut ſedat qḋ eſt cum eo de apoſtemate non eſt excuſatio quin nocumentū ingrediatur nucbā et neruos qui ſunt ſub illo loco et facit ſuperfluitates exire inuolūtarie. ¶ Et ſi eſt ad poſteriorē tūc nocumētū qḋ facit nucbe eſt min⁹: verū neceſſariū eſt nocumētū iterū. ¶ Et coartatio neruoꝝ q̄ debilitat pedes ꝛ debilitat lacertos: veſice ꝛ ani: quare neceſſaria eſt virt⁹ fortis ꝛ impulſio vehemēs et ꝑcuſſio magna que fere frāget ſimenia ei⁹ donec redeat ad locū ſuū: ꝛ anteq̄ redeat ad locū ſuū iā fracta ſunt ꝑ illō eius ſimenia: ꝛ q̄n̄q̄ diſlocantur ad duo latera ꝛ ad ſuꝑiora. ¶ Et in hui⁹ q̄dē. c. diuiſiōib⁹ iā locuti fuim⁹: vbi locuti fuim⁹ de gibboſitate: ergo cōpleat illic. ¶ Et ſignū illius eſt ꝙ vides illic aut eminētiam in poſterioribus: aut arcuationē in pectore ac ſi fractum ſit ſimenium: ſed in eius fractura non eſt magnum malum. Et in diſlocatione ſpondilis eſt timor mortis.

¶ De cura. Capitulum. 22.

IN illa quidem que eſt ad interiora ex dorſo ſpes eſt parua: et paruus profectus eſt in eius curatiōe. ¶ Illa que eſt ad poſteriora indiget cōpreſſione cum genibus et fortitudine ſicut eſt operatio balneatorū: et ponant ſuper eā cū fortitudine: aut faciat ipm̄ iacere ſuper ventrem ſuū et ſtet ſuꝑ eum cum calcaneis ſuis: aut fricet. ipm̄ cū aliobich fricatione aſini liſſazaracti. ¶ Qḋ ſi res fuerit

vehementior illa ⁊ fuerit recens dixit Hyp. ꝙ opꝫ vt ſumat lignū cui⁹ lōgitudo et latitudo ſit tante q̄titatis q̄ capiat infirmū: et terminetur ita vt ſit ſm hāc mēſurā ꝑpe parietē extenſum ad lat⁹ parietis in lōgitudine: ⁊ nō ſit elōgatio ei⁹ a pariete pl⁹ quātitate vni⁹ pedis: ⁊ ponatur ſuper ipm ſtrat⁹ plan⁹ ad corp⁹ infirmi: deide balnectur ⁊ applanetur ſup lignū aut ſuper podiale ſup faciē ſuā: deinde inuoluātur ſup pectus infirmi ligature ample duab⁹ vicibus: et earꝫ extremitates egrediātur de ſubaſcellis: ⁊ ligētur inter duas ſpatulas ⁊ ligētur extremitates ligaturaꝝ lataꝝ ad lignū longū ſimile manubrio mortarij: ⁊ eleuetur hoc lignū ſup lignū poſitū aut podiale: ⁊ detur miniſtro ſtanti apud caput infirmi vt teneat ipſuꝫ vt fiat extremitas inferior inuoluta ad aliq̄d: et extēdatur ſuperior que eſt apud caput in hora qua opꝫ ⁊ fiat per illud extenſio. ¶ Et ligētur iterū pedes ambo ſimul cum ligatura ampla alia ſup genua ⁊ ſupra duas ſpatulas iterꝫ: ligando iterꝫ loca q̄ eleuatur ex loco in quo aggregātur due coxe cū ligamēto alio. Et aggregētur extremitates horꝫ ligamentorꝫ: ⁊ ligētur ad lignū aliqđ ſile manubrio mortarij ſicut eſt lignū cui⁹ preceſſit narratio: et eleua ipm apud extremitateꝫ ligni primi: deinde ꝑcipe miniſtris vt extendāt cū hoc ligno extēſione q̄ fit ſm cōtrariū. ¶ Et de hoībus ſunt q̄ faciunt hāc extenſionē cū inſtrumētis ⁊ ſunt ſicut ſagitte ſup ſignuꝫ erectuꝫ apđ extremitatē hui⁹ ligni magni aut podialis. ſ. duas extremitates q̄ ſequūtur caput ⁊ pedes qn̄ reuoluūtur ille ſagitte inuoluuntur cū eis ligature que extēduntur. ¶ Et opꝫ qn̄ fit extenſio vt īpulſio fiat apud gibboſitatē cū radice volarū manuū. Qđ ſi fuerit nobis neceſſe ſedere ſuper ipm faciem⁹ illud ⁊ nō timebim⁹ aliq̄d. ¶ Et ſi nō equatur ſpōdilis cū iſtis reb⁹ ⁊ infirm⁹ fuerit tolerās ꝯpreſſionē: tunc opꝫ vt cōcauetur fouea in pariete q̄ eſt propinquus cum lōgitudine ſilis cānali recipiēs gibboſitatē cuꝫ mēſura q̄ ſit lōgitudo fouee quātitatis vni⁹ brachij: et nō ſit altior ſpōdili infirmi neqꝫ inferior ea pliꝯmuꝫ: immo opꝫ vt iā primū ſit facta. ¶ Uerū ad hanc egritudineꝫ ad quā diximus in principio vt ſit lignum poſitū prope parietem: deinde ſumatur tabula equalis menſure: ⁊ ponatur vna extremitatū eius in foueā q̄ eſt in pariete ⁊ ponatur mediū loci q̄ ꝯſequitur ex ea ſuper gibboſitatē: deinde impellatur extremitas eius alia inferius donec videas ꝙ ſpondilis iā equata eſt equatione manifeſta. ¶ Et Hyp. quidē iā dixit ꝙ concauatio ſola abſqꝫ tabula rectificat hāc rē: ⁊ dixit iterū ꝙ compreſſio cum tabula ſola facit illud. Qđ ſi illud eſt verum: tunc non eſt poſſibile vt adminiſtretur extenſio quā diximus in principio ſpeciei q̄ nominat̄ ſeparatio ſpōdiliū ad interiora abſqꝫ ꝯpreſſiōe. ¶ Et opꝫ vt poſt equationē adminiſtres tabulā de ligno cui⁹ latitudo ſit quātitas triuꝫ digitorꝫ: ⁊ ei⁹ lōgitudo quātitas q̄ ꝯprehendit gibboſitatē: ⁊ quiddam partis ſane: ⁊ inuoluātur ſup eā panni linei aut ſtuppa inciſa vt nō ſit dura: ⁊ ponatur

ſuper gibboſitatē:ꝛ ligeť cum ligamento qđ eſt neceſſariū:ꝛ adminiſtreť infirmo cibꝰſubtilis. ¶Et ſi remāſerit ſup illud reſiduū ex gibboſitate:tūc opꝫ adminiſtrare curationē q̄ fit cū medicinis q̄ mollificant ꝛ leniūt cū adminiſtratiōe tabule quā narrauimꝰ tpe longo. ¶Et q̄dā hoīes adminiſtrāt tabulaꝫ de plūbo. ¶Et ſi diſlocať ad vnū duoꝝ laterū equať cū aſtella aut aſtellis duabus ꝛ ſtringiť.

¶In facta vero ex hoc in collo ad poſteriora ꝛ eſt illa q̄ curať: opꝫ vt reſupineť infirmꝰ:deinde extendať caput eiꝰ ad ſuperiora cū facilitate:ꝛ equeť ſpōdilis eius cū compreſſione ꝛ abſterſione. ¶Et q̄n̄ equať:ponať ſup eam emplaſtrū confortatiuū:ꝛ vela ſup ipm cū pānis ꝛ ſtringe deſuper aſtellā cū menſura colli ꝛ longitudine eiꝰ:ꝛ liga eam ad caput ꝛ adiutoriū:ita vt nō cadat ligamentum ad gutturꝛ reſoluať in numero dierū ꝛ ponanť fila cū quibꝰſtrigas ſꝫ formā vittarū ex marginibꝰ pānorū:q̄n̄ illa que rotundanť ledunt.

¶De diſlocatione alboſos.i.iuncture oſſis caude. Cap.23.

Alboſos q̄n̄ diſlocať tunc illud ſcitur ſenſu. ¶Sed magnitudinē diſlocatiōis ſcies p ſenſuꝫ iterꝫ ꝙ eger nō expādit pedē neqꝫ in loco diſlocationis neqꝫ apud genu:imo eſt plicatio genu ei laborioſior. ¶Regimen vero illius eſt:q̄n̄ cum vis equare illud opꝫ vt intromittas mediū digitū in anum vſquequo opponať loco:deinde pme cū eo ad ſuperiora cū fortitudine. ¶Et obſerua cum manu tua alia locuꝫ alboſos donec eques ipm: deinde empla ipſum:ꝛ ſtringe:ꝛ eger minoret cibum ꝛ minorabiť egeſtio:et ſumat cū hoc quod leniat naturam.

¶De diſlocatione anche. Cap.24.

Ore q̄n̄qꝫ accidit ſiſe ei qđ accidit adiutorio de diſlocatione ad inferiora ſicut mollificareꝛ nō eſt poſſibile ſi diſlocať cotra vt expādať pes neqꝫ iuxta diſlocationē apud genu:immo eſt illđ magis prauū. ¶Et eiꝰ quidē diſlocatio q̄n̄qꝫ fit ad anteriora ꝛ q̄n̄qꝫ fit ad exteriora:veꝝ plurimum diſlocationis eiꝰ eſt ad exteriora: et minorať eius diſlocatio ad interiora:ꝛ diſlocať iterꝫ ad anteriora ꝛ ad poſteriora ꝛ p illas eaſdem cauſas. ¶Et q̄n̄ accidit in diſpoſitione ptus ꝛſtrictura ſup embryonē ꝙ diſlocať ille pes:tunc facit euꝫ habere crus minutum deficiēs a delatione corporis: quare debilitatur ꝛ corrumpitur.

¶De ſignis. Cap.25.

Accidit ex diſlocatione anche ad interiora vt videas pedē diſlocatū lōgiorem altero ꝛ genu eminentius:ꝛ nō pōt duplicare pedē ſuum apud inguē inflatum apatum:q̄n̄ caput coxe tā itrauit in ipm. ¶Et ſi diſlocať ad exteriora abbreuiať pes:ꝛ appet in inguine pfunditas:ꝛ accidit in eo quod opponiť ei a poſterioribus eminētia:ꝛ inflatio:ꝛ genu eſt quaſi ipꝫ ſit ſubmerſum ad interiora Et ſi diſlocatur ad interiora pes eſt longior ꝛ non eſt poſſibile infir-

mo vt expādat crus ſuū: non ſit ei poſſibile vt plicet ipſum niſi cū dolore: nō preparatur ei deambulatio penitus: ſi vult ambulare ambulet ſuper calcaneum. Et accidit ei multotiens ex hoc vt apoſtemetur inguen eius retineatur eius vrina. ¶ Et ſi diſlocatur ad poſteriora abbreuiatur peseius: ſit ſuper eum expanſio difficilis et apparet in ipſius inguine mollificatio: eſt caput coxe decliue ad obliquationem.

¶ De cura. Ca. 26.

Oportet vt ad curandum ſit feſtinatio. Nam ſi non redit velociter fortaſſe effundentur ad eā humiditates putreſient perducent ad corruptionē mēbri toti⁹: ſequitur illud de timore id quod ſcis. Regimē vero diſlocationis coxe ad inferiora eſt vt extendas pedē: deinde fac eū redire cū vehemētia poſtq̃ moueris cū dextra ſiniſtra donec opponaẜ ei ad qḋ redit: pone pedi quaſi ſtafam: ſtringe ſup crus: deinde ſtringe ſup coxā ſuper genu ſtrictura q̃ ſeruet eā: deinde ſuſpēdatur ab humero ſuſpēſione: ne ſit poſſibile cruri cū hoc vt extēdaẜ. Qn̄ vero diſlocaẜ ad interiora tūc precipitur vt flectat genua: teneat eū hō fortis ex latere emūctorij: capiat reſtaurator manu ſua caput coxe apḋ genu: trahat ipſ ad anteriora: ita vt ipellat extremitatē aliā: ipellat ipſū ipulſiōe tēdēte ad ſuperiora exteriora: ſi adiuuat eū ali⁹ ab extremitate alia ex contrario mot⁹ ei⁹: iā ligauit eā cū vitta aut cū fune erit bene: deide ligetur cū ligamēto. Verū qn̄ diſlocaẜ ad exteriora opꝫ tūc vt firmet reſtaurator extremitatē coxe: q̄ eſt apḋ genu: moueat eā ex cōtrario mot⁹ p̄dicti: ſit ali⁹ tenēs ab extremitate alia mouēs eā ex cōtrario mot⁹ primi iā ligauit vittā aut funē. Et in illa q̄ eſt ex illo ad anteriora aut poſteriora ſtringat reſtaurator radicē coxe cū ligatura lata: capiat ſup humerū ad partē q̄ opꝫ ſm̄ declinationē diſlocationis: accipiāt viri duas extremitates ligature āple: deinde extēdāt eā oēs ſimul extēſione qua ſuſpendūt infirmū in aere. Et cū huiuſmodi iteꝝ eſt poſſibile vt redeant modi predicti ad rectificationē. Et medicant eā qn̄q cū thibzen. Et modus illius eſt ſm̄ q̄ retulit de eo quidā eorū bene egit. Inquit: opꝫ vt caueas foueam longam ligno toto ſimilē aqueductibus. ⁊ non ſit longitudo fouee profunditas eius plus quātitate trium digitoꝝ: non ſit lōgitudo eorum adinuicē plus quatuor digitis: ponatur extremitas althibzen in partē illius fouee ſuſtentēt cū eo: ſit impulſio ei⁹ ad partem ad quam oportet impellere: et oportet vt ſuſtentetur in medio ligni magni aut pōdialis lignū aliquod rectū cuius longitudo ſit quantitas vnius pedis groſſitudo ei⁹ quātitas manubrij foſſorij vt qn̄ reſupinatur ſuper dorſum reuoluatur hoc lignū in eo qḋ eſt inter alabafegi caput coxe: qm̄ prohibet ſeq̄ illud qḋ extendit ipſm̄ a parte pedū: lꝫ illud iterum multotiens indigeat extenſione q̄ fit a ſuperioribus. Et cum hoc cū corpus impelliẜ ad inferiora

impellit hoc lignū caput anche ad exteriora:⁊opꝫ vt ſit manus ad
inferiora ſm modū quē diximus ante hoc precipue ex pede. ¶Qd
ſi caput coxe non ingreditur per hanc ſpeciē curationis:tunc opor
tet vt auferat lignum erectū ſubſtentatū:⁊figantur duo ligna alia
ſuper duo domicilia loci illius ligni.ſ.in oī latere eius lignū:vt ſint
ſicut poſtes porte:⁊nō ſit vnūquodq̧ eoꝝ minus pede: deinde eq̄
tet ſuper ea lignū aliud ſicut equitat lignū ſcale:vt ſit figura ſex li
gnorum ſiſis littere q̄ noīatur grece bitaneu:hec eñi figura ſit cum
ponitur lignū tertiū in medio inferius duobus extremis parūper:
deinde opꝫ vt reſupinet infirmus ſup latus ſanū ⁊extendāt coxā ſa
nam in eo qd eſt inter hos duos poſtes ſub ligno qd eſt ſiſe gradui
ſcale:⁊ponat coxa infirma ſuper hunc poſtē:vt ſit caput coxe equi
tans ſup ipſuꝫ poſtq̧ expāſi fuerint ſup poſtes pāni plicati plicatio
ne plurima:vt nō ſedat poſtis coxā:poſtea ſumat lignū aliō equa
lis latitudinis cuiꝰ lōgitudo ſit tante quantitatis q̄ ꝯprehendat ex
capite coxe vſq̧ ad locū calcanei:⁊ponat in lōgitudine ſub coxa ab
interiori parte vt retineat caput coxe ad calcaneū:⁊liget cū eo:dei
de adminiſtret in gibboſitate. Uerū ſm ꝙ diximus in eo qd ꝑceſ
ſit opꝫ tūc vt extēdat crus ad inferiora cū ligno ligato cū eo vt re
deat caput coxe ad locū ſuū cū hac extēſione vehemēti. Et eſt iterū
modus cū quo ingreditur caput coxe abſq̧ extēſione infirmi ſuper
lignū et eſt modus quē laudat Hyppo.⁊ille exiſtimat ꝙ opꝫ vt ligē
tur manus infirmi ſimul cū ligamēto lato leni ⁊ligētur pedes eius
ambo cū ligamēto lato forti leni ſup duos calcaneos:⁊ſuper duo ge
nua:⁊ſit longitudo cuiuſq̧ eoꝝ a cōpari ſuo quātitas quatuor di
gitoꝝ:vt ſit crus infirmū extēſum plus altero q̄titate duoꝝ digito
rum ⁊ſuſpēdat infirmꝰ ſup caput:⁊ſit elōgatio eiꝰ a terra quanti
tas duoꝝ cubitoꝝ:deinde currat adoleſcēs habēs experientiā pu
her cū brachijs ſuis ⁊extrahat coxā īfirmā in groſſiore loco eiꝰ vbi
eſt caput coxe iteꝝ ⁊ſuſpēdat cū infirmo ſubito:nā iūctura cum fa
ctum fuerit illō cū ea ingrediet ad locū cū quolibet ſtudio:⁊iſte qui
dem modus eſt facilior alijs:qm̄ non indiget operatione plurima.
Uerū plures medicantiū nō bn̄ opatur in eo: qm̄ ipſi ſpernūt cum
ꝓpter ſuam facilitatem. Et ſi ſit diſlocatio coxe ad exteriora:tunc
opꝫ vt extendatur infirmus ſm qd diximus cū hac ligatura q̄ eſt al
habaſegi inguinis ⁊furculā ſm qd diximus:deinde eſt neceſſarium
medicāti vt eleuet cū thibiē deforis ad interiora poſtq̧ poſuerit ex
tremitatē thibiē in aliqua parte fouee quā diximus vt ſtringat ſu
per eam:⁊ſint aliqui miniſtroꝝ ex parte coxe ſane impellētes iteruꝫ
⁊opponatur impulſio vt nō impellatur plim. Et cum diſlocatio eſt
ad anteriora:tūc opꝫ vt extendatur infirmus: deinde ponat vir for
tis radicē vole manus ſue dextre ſuper inguē īfirmi ⁊coartet ipſuꝫ
cum manu altera:⁊ipſe cū hoc ponat coartationē extenſam ad in
feriora ad partē genu. Et qn̄ diſlocatio eſt ad poſteriora: tunc non

opȝ vt extendatur infirmus ad exteriora eleuatus ſuper terrã:imo opȝ vt ſit poſitus ſup aliquid durũ:ſicut opȝ vt ſit iterũ qñ ſepara tur ancha eius ad exteriora ſicut dixi in gibboſitate:opȝ ergo vt ex tendatur infirmus ſuper lignũ aut podiale ſuper faciẽ ſuã:ꝛſint li gamẽta ſtricta non ſuper coxã:immo ſuper crus ſicut diximus nu per:ꝛopȝ iteꝝ adminiſtrare ꝯpreſſionẽ cũ tabula ꝛſup albaba ſegir locũ ad quẽ egreditur iunctura. Hic eſt ſermo noſter in ſpeciebꝰ diſ locationis q̃ accidit anche ex cã manifeſta antecedẽte illud. Ueruȝ qꝛ qñq; diſlocaẽ coxa ꝑpter multitudinẽ humiditatis accidentis ei ſicut diſlocaẽ ſpatula:opȝ tũc vt adminiſtretur cauteriũ ſicut di ximus in loco in quo diximus hoc cauterium.

¶ De diſlocatione genu. Ca.27.

Genu eſt velocis diſlocationis:fortaſſe enim diſlocatur abſq; cã preter deãbulationẽ velocẽ:aut lubricat parũ ſicut carnalis multotiẽs diſlocaẽ abſq; cauſa ꝑter ſaltũ. Et genu quidẽ diſlocaẽ ad oẽm partẽ niſi ad anteriorẽ ꝑpter rotulã ꝛadiutoriuȝ eius.

¶ De cura. Ca.28.

Sedeat infirmꝰ ſup ſedẽ ꝓpinquã terre:ꝛeleuenẽ pedes eiꝰ pa rũper:deinde extẽdat vir fortis manũ ſuã deſup ꝛde ſubtus ex tenſione forti:ꝛreducat reſtaurator iuncturam ad diſpoſitionem ſuã ẽm iudiciuȝ diſlocationis vniuerſalis:et ,liget eam.

¶ De diſlocatione arefactu ꝛeſt rotula genu. Ca.29.

Quando accidit ei diſlocatio: oportet vt pes plane ponatur in terra ꝛreducatur rotula:deinde impleatur curuatura ge niculi pãnis prohibentibus a duplicatione: ꝛponantur deſup aſſel le reſiſtẽtes ei in parte ad quã declinat. Cum ergo reſtringiturꝛad heret:non duplicetur genu cum feſtinatione ſed paulatim: donec alleuietur.

¶ De diſlocatione iuncture tali apud calcaneũ. Ca.30.

Diſlocatur calcaneus. Indiget ergo ſi diſlocaẽ extenſione for ti ꝛcuratione vehemẽti ꝛimpulſione cũ fortitudie vt redeat Deinde oportet vt dimittat deambulationẽ circiter.xl.dies vt nõ diſlocẽ ſcdo. In ſeparatione ꝟo pauca ſufficit q̃libet extẽſio:dein de reducaẽ:ꝛqñ ꝯplete diſlocaẽ:opȝ vt reducaẽ ẽm ꝙ dicũt antiqui Inquiunt. Oportet extendatur infirmus ſup dorſum ſuũ ſup terrã: ꝛab eo qḋ eſt inter coxas eius apḋ ala bauſegi ſit paxillus lõgus in trãs in ꝓfunditatem terre nõ permittẽs corpꝰ eius moueri cũ pro cedit pes eiꝰ ad inferiora:immo ꝑpȝ vt figaẽ iſte paxillꝰ anteq̃ reſu pineẽ infirmꝰ. Qḋ ſi ꝑſens tibi fuerit lignũ magnũ in cuius medio diximꝰ ẽe aliḋ lignũ fixũ: tũc oportebit vt fiat extẽſio ſup hoc lignũ Et opȝ vt ſit miniſter tenẽs coxã ꝛextendẽs eã:ꝛmiſter aliꝰ extẽdẽs pe dẽ:ãt manibꝰ ſuis ãt ligamẽto ẽȝ ꝑriũ extẽſiõis miniſtri ꝑmi ꝛ equet medicꝰ manu ſepationẽ:ꝛ teneat miniſter aliꝰ pedẽ aliũ ad infe riora. ¶ Et opȝ poſt equationẽ vt ligetur ligamẽtis fortibus ꝛva

dat cum parte ligamenti ad pectinē pedis: et cū parte eius ad calcaneum et ligetur illic. ¶ Et opꝫ vt caueatur ex eis qui ſunt ſupra talū poſterius vt non ſit ſuper eos ligatura vehemēs: et vt ꝓhibeat infirmus a deambulatione .xl. diebus. et iſti ſi conantur ambulare antē non ſanantur ſm complementum et diſſoluitur in eis membrum et corrūpitur curatio. ¶ Quod ſi ſeparatur os tali ex ſaltu: nā illud accidit multotiēs: aut accidat huic mēbro apoſtema calidū: opꝫ tūc vt preparetur hoc membrū cum reſupinatione infirmi ſuper facieꝫ ſuā et extēſione mēbri et equatione eius: et cū embrocis que ſedāt apoſtemata calida: et adminiſtratione ligamentoꝝ fortiū: et vt q̇eſcat infirmus et nō moueatur donec rectificetur membrū integre. Et ligatura quidē talis opꝫ vt ſit ad digitos et dimittatur talus apertus.

¶ De diſſlocatione oſſis pedis. Ca. 31.

Eius regimen eſt proximum regimini diſlocationis oſſis calcanei et fortaſſe ſufficit vt eques ita vt calces cū pede tuo ſuper ipſum panno exiſtente inter ea donec equetur: deinde emplaſtra et ſtringe ſm modum quem ſcis.

¶ Tractatus ſecundus de radicibus vniuerſalibus in fractura.

¶ De ſermone vniuerſali in fractura. Ca. j.

Fractura eſt ſolutio cōtinuitatis propria oſſibus. ¶ Et accidit quandoqꝫ ſparſa: et quandoqꝫ non eſt ſparſa: et qn̄qꝫ accidit equalis: et quādoqꝫ accidit ſciſſa: et equalis qn̄qꝫ accidit in latitudine: et qn̄qꝫ accidit in longitudine: et cadens in latitudine qn̄qꝫ accidit diuiſa: et quādoqꝫ accidit nō diuiſa: et cadēs in longitudine eſt diuiſio et alcaſim que nō accidit ſeparata. Et quidam nominauerunt ſpecies fracture nominibus ſuis dicētes fracturā magnā incedentē in latitudine et profunditate raphanalē et haſtalē et arūdinalē. Et dicentes incedentē in lōgitudine fracturam linealē: et dicētes incedentē in latitudine cum longitudine lunalē et neruалē. ¶ Et illam que eſt paruarū partium vuam ſaucbiem et alieruſiē cum albuberiem. Et quādo fractura cōpletur non eſt poſſibile vt remaneant duo oſſa ſm ꝙ neceſſe eſt inter ea de oppoſitione ſm prepoſitionē ꝯtinuitatis naturalis: imo ſeparantur neceſſario ab oppōne: et ſimiliter ſeparatio faciēs accidere puncturam neceſſario in eo qđ ꝯtinetur de velaminibus et carne quare accidit dolor ſequens ea: et quādo eſt equatio rotūda ſine fruſtis ꝯuertitur membrum cū facilitate. Et vt declinet fractura ad exteriora ſm ꝙ dixit Hyppo. melius ē ꝙ̄ vt declinet ad interiora: qm̄ illđ qđ occurrit ei de neruis illic eſt plus quare ledit. Et qn̄ cadit fractura apud iuncturam et reſtauratur remanet mot⁹ difficilis ꝓpter duritiē: et araſbadu qđ accidit indiget ſpatio donec dedaret: et illđ q̇

dem prauius accidit in luncturis oſſium paruoꝝ. ¶ Et de illo iteꝝ eſt vbi eſt iſctura in creatiōe ſtrictior: ſicut eſt iſctura cauille. ¶ Et fractura prauioris incarnationis et vnitiōis eſt illa que eſt ſm rotunditatē: deinde illa q̄ declinat: nō eſt adheret niſi ſuper ipſum ꝑ longetur ligatura hn̄s fabricationē mirabilē tpe longiſſimo: ꝛ ſumat ex cibis ꝛ medicinis: et ex eo qȯ mittit ſanguinē ad illā ptē ſm qȯ dicemus. ¶ Et deterior fractura oſſiū eſt ad interiora nō ad exteriora ſm ꝙ dr̄. ¶ Et qȯ dr̄ de inciſiōe medulle ꝛ interficit: eſt intētio cui nō eſt vtilitas: medulla.n. hʒ. lenitatē viſcoſitatē ꝛ nō ſcidif. ¶ Et qn̄qꝫ accidūt cū fractura accidētia: ſicut vulnera ꝛ flux⁹ ſanguinis et aṗa ꝛ attritio ei⁹ qȯ circūdat eā ex carne q̄ ſi nō ꝑparet cū ꝓbibitiōe putrefactiōis: aut ſcalpellet accidit ex eo corroſio.

¶ Et loc⁹ q̄dem fracture magnoꝝ ſcitur per dolorē ꝛ per caſum. Fracture vero pueroꝝ paruoꝝ appent ꝑ dolorē ꝛ aṗa: nā in ipſis accidūt plura iudicia reſtauratiōis: ꝛ qn̄ iſta oſſa redeūt ad ſit⁹ ſuos poſſibile eſt in infantib⁹ ꝛ q̄ ſunt eis primi vt reſtaurēt villus virtutis prime in eis. ¶ In etate vero adoleſcētie ꝛ q̄ eſt poſt ipam nō reſtauratur: imo currit ſup eā incarnatio ex materia cartilaginoſa coniungens inter duo oſſa de gn̄e ei⁹ qȯ facit currere erari⁹ de duobus plūbis ſup continuationē eris ꝛ alioꝝ ꝛ oſſa magis inobedictia ad reſtaurationē faciendā eſt adiutoriū deinde, brachiū. ¶ Amplius furcula qn̄ frangitur ad interiora praua fit ei⁹ cura. ¶ Et fractura fedior in duobus focilib⁹ eſt fractura focilis inferioris eoꝝ ſicut dictū eſt in diſlocatione. Res autem coxe ꝛ cruris eſt facilior: qm̄ reſtauratio nō ꝓhibet ea a dilatatione.

¶ Et membra quidem diuerſificantur in ſpatio reſtauratiōis: verbi gratia. qm̄ naſus reſtauratur ſm ꝙ dicitur in.x. ꝛ coſta in.xx. ꝛ vlna in eo qȯ approximat a.xxx. vſqꝫ ad.xl. ꝛ coxa in.l. ꝛ fortaſſe extenditur longe donec reſtaurat coxa vſqꝫ ad mēſes tres aut quattuor ꝛ qȯ eſt ſupra hoc. ¶ Et vt declinet mēbrum infirmatione reſtaurationis ad ventrem eius melius eſt q̄ꝫ vt declinet ad dorſum ipſi⁹: qm̄ fit declinatio eius in latere vrine. ¶ Et cauſe propter quas non reſtauratur os ſunt multitudo embrocationis aque ꝛ multitudo ſolutionis ligamentorū ꝛ ligationis eorum: aut feſtinatio in motu: aut paucitas ſanguinis abſolute: aut paucitas ſanguinis viſcoſi in corpore: ꝛ propter illud minoratur reſtauratio fracture colericorum: ꝛ conualeſcentium.

¶ Et de illis q̄ ſignificāt reſtaurationē eſt appitio ſanguinis qui videtur quaſi ipſe ſit ſuperfluitas quam expellit natura ex multitudine ſua cum ſtudio ad fracturam.

¶ De radicibus reſtauratiōis ligature. Cap. 2.

Reſtauratio baſis eſt extēſio mēbri cū quātitate q̄ opꝫ. Nā additio in ea ſpaſmat ꝛ leſionē facit: ꝛ ꝑueniūt ex ea febres: ꝛ qm̄ ꝙ accidit ex ea mollificatio: ꝛ illud quidē in corporibus humidis

eſt minoris nocumẽti ꝓpter obediẽtiã eoꝝ ad extẽſionẽ: ⁊ diminutio
eius ꝓhibet bonitatẽ ꝯſolidatiõis et ordinis: ⁊ ꝙ in diſlocatiõe et
fractura eſt equale. ¶ Quod ergo extẽditur ſꝫm modũ q̃ opꝫ: eſt vt ſit oc
cupatio cũ ꝑparatiõe duoꝝ oſſiũ ſꝫm rectitudinẽ ⁊ poſitionẽ pulnil
loꝝ ⁊ ligamẽtoꝝ ſꝫm ꝙ opꝫ: ⁊ coopire ea aſtellis ⁊ coopire aſtellas li-
gamẽtis: ⁊ opꝫ vt quieſcat mẽbrũ quãtũ eſt poſſibile niſi q̃n ſꝫm
quãtitatẽ quã tolerat cuꝫ nõ fuerit nocumẽtuꝫ ⁊ ap̃avt nõ moriat
natura mẽbri. ¶ Et opꝫ vt caueat doloratio vehemẽs apd extẽſionẽ
⁊ ſtricturã in fractura ⁊ diſlocatiõe ſimul: ⁊ ſilr illd qd accidit ex ſtri
ctura vehemẽti ⁊ tardatiõe ſolutionis: q̃m illud perducit ad hoc vt
moriat illud mẽbrũ ⁊ putrefiat: ⁊ ſit neceſſariũ abſcindere ipſm.
¶ Et intentio in primo reſtaurationis eſt vt eueniat alroſbotb i eis
q̃ non ſunt oſſa capitis: nã ſuper ea nõ oritur alroſbotb. quare opꝫ
vt ꝑpareẽ ita vt nõ eueniat ſiccũ neq; paucũ ⁊ iteꝝ groſſum plurimũ
pertranſiens menſurã. ¶ Et de ſicco eſt ꝙ magnitudo ei⁹ diuerſifi-
catur ſꝫm mẽbrum et quãtitateꝫ fracture in magnitudine ſua: aut
multitudine ipſi⁹ aut in contrariis ambaꝝ. ¶ Et tu quidẽ ſcies in
diminutionẽ qd opꝫ fieri in illo quaſi apud rememorationẽ ciboꝝ
⁊ apud rememorationẽ fracture. ¶ Et opꝫ vt cũ accidit alroſbotb
vt prohibeatur a motibus ꝯprimentibus ⁊ coitu ⁊ ira ⁊ iracundia
q̃m adurunt ſanguinẽ ⁊ fugit locũ calidũ ⁊ ſanguis q̃rit frigidum
⁊ adiuuaẽ cum emplaſtris fortib⁹ ſtipticis in quib⁹ eſt caliditas q̃
dam ⁊ glutinatio: ⁊ ponãtur in eis que ſunt ſicut nux cupreſſi ⁊ dra
gagãtũ ⁊ medicīe q̃ ſunt ad rupturã. ¶ Et q̃n accidit fracture vt nõ
reſtauretur reſtauratione de qua curetur: tunc fiat in ea quiddã ſi-
mile fricatiõi in vlcerib⁹ que non ſanantur: ⁊ eſt vt fricetur vtriſq;
manibus donec auferaẽ viſcoſitas villis debilis q̃ eſt quaſi ipſa: nõ
ſit aliquid: quare accidit vt deueẽ in locum et impellatur ad ipſum
ſanguis bon⁹ nouus ⁊ coaguletur ſup ipſm roſbotb forte. ¶ Et mul
totiens quidẽ egrediunẽ: ⁊ alteratur calor oſſis: res ſiles corticib⁹ ⁊
ſq̃mãmis ꝓpter fricationẽ: ⁊ ſup huiuſmodi nõ ponanẽ aſtelle: imo
ſi fuerit neceſſariuꝫ ſufficiat ligatura bona. Et q̃n aggregãtur fra
ctura ⁊ vulnera tunc nõ eſt poſſibile vt differatur reſtauratio vſq;
quo ſanentur vulnera: os enim induraẽ ⁊ nõ recipit reſtaurationẽ
niſi cum prauitate ⁊ extenſione vehemẽti ⁊ diſpoſitionib⁹ maximis.
¶ Et cum hoc quãdo accidunt cuꝫ vulnere dolores et apoſtemata
in quib⁹ eſt timor tunc vt torqueatur membrum melius eſt q̃ vt ac
cidat timor magnus: quare opꝫ vt in huiuſmodi fractura peruenia
tur ad vltimuꝫ in re reſtaurationis. ¶ Et q̃n eſt cum fractura at-
tritio eſt cuꝫ illo timor in corroſione mẽbri: quare opꝫ vt ſcalpelleẽ
loc⁹ ad hoc vt egrediaẽ ſanguis: q̃m i ipſo ẽ timor: ⁊ ẽ vt moriaẽ mẽ
brum: ⁊ ſi fluat ſanguis tunc opꝫ vt retineatur. ¶ Et multotiens
quidem fit neceſſarium propter timorẽ apoſtematis ⁊ nocumentũ
vulneris vt facias aliud q̃ ſit neceſſarium de curatione membri

quare flobotbomas ⁊ ſoluis ventrem ⁊ ſubtilias cibū. ¶ Et qñq; accidit ex ſtrictura pruritus: ⁊ eſt neceſſariū vt ſoluaſ: aut embroceſ mēbrū cū aqua calida donec reſoluanſ humiditates mordicatiue. ¶ Et Hyppo. q̄d ē precipit ei q̄ reſtauraſ vt ſugat aliquid de ellebro in illa hora: ⁊ fuit eiꝰ intentio vt trahanſ materie ad interiora. ⁊ Gal. prohibet hoc immo pcipit vt bibaſ agaricū. ¶ Quod ſi fuerit neceſſariū: tūc deſ aliquid de ſirupo acetoſo in quo ſit virtus acuta: ⁊ dicit ꝙ illud fuit in tēpore Hyppo. ⁊ ſuperfluitas q̄ eſt iter duo tēpora eſt mirabilis. ¶ Et cum volueris facere reſtaurationē deinde dolet ⁊ inquietat: tūc rectius eſt vt dimittas illud: ⁊ extrahe illō qō redire feciſti: fortaſſe eñi remouebis per illud infirmum a doloribus ¶ In fractura autē in lōgitudine ſufficit vt mēbrū adhereat cū ſtrictura vehemēti ⁊ vehemētiore ꝙ in aliīs in cuius conpreſſione vltimatio fiat ad interiora. ¶ In fractura autem que eſt in oſſe oportet vt duo oſſa ſtent ſecundum rectitudinem in fine qui poſſibilis eſt obſeruando illud ex parte ſitus partium ſanarum: ⁊ conſidera an ſit oppoſitio oſſis huius ad ſuum conpar oſſis alterius: deinde reſtaura: ⁊ obſerua: nā inter illud ſunt res de illis ſicut fruſta ⁊ additiones: ⁊ de illis ſunt vacuitates: verum fruſta: quoniam non decenter componūtur ſoluunt inter os ⁊ inter reſtaurationem: et quando frangitur itez et remanent inter duas ſciſſuras oſſis non permittunt vt adhereat vna earum alteri ⁊ ſeparantur: quare fit vlcus in quo ſemp aggregatur virꝰ: quare accidit inde ꝙ ipſummet putreſcit ⁊ putreſcit mēbrū. ¶ Ampliꝰ vnitio nō fit fortis. fortis eñi nō fit niſi quando deceter ꝯtinuātur fruſta et additiones in oppoſitione ſua q̄ ei opponitur: eſt ergo neceſſaria extenſio poſtꝙ fuerit verificata oppoſitio inter duo oſſa ⁊ inter additiones ⁊ meatus qui deglutiunt eas ⁊ verificata fuerit reſtauratio. ¶ Cum ergo extenderis ⁊ oppoſueris rectum eſt cum inuenis oppōnem verificatam vt mollifices extenſiones paulatim: et obſerues oppoſitionē vt declinet cum attractione ⁊ obſerues cum manu tua diſpōnem eius quod decenter componitur ⁊ ſi inueneris eminentiam aut aliud rectifica illud cum manu dein de neceſſarium eſt ligamentum conſeruans membrum ſm q̄tē ſuā nō durū: qm̄ dolere facit: valde neq; lene qm̄ dimittit ꝯſeruationē: ⁊ de rebꝰ q̄ earū eſt media eſt melior: ⁊ opz vt ſit ligamentū poſitū ad illō ad qō eſt inclinatio vehemētiꝰ. ¶ Et ſi fractura eſt ꝯpleta tunc opz vt teq̄tur eq̄tione ſtringēte eā ex oī parte. Qō ſi fractura fuerit in parte plꝰ oportebit vt ſit ſtrictura illic plus ⁊ ſi cū fractura fuerit aliq̄d ex fruſtis ⁊ oſſibus paruis tunc ſi fuerit ledens dolorem facies tunc valde ad illud cum rectificatione. Quod ſi non fuerit ledens tunc non cures de eo neque apponas manum. ¶ Quod ſi verbi gratia audita fuerit eius crepitatio tunc ſperatur quod currit ſuper eam roſboth. Cum ergo ſecurus fuerit de illo: tunc non oportet vt tardetur res eius. ¶ Et quando accidit ex fruſtis diſruptio carnis

non eſt tunc rectum occupari in dilatatione diſruptionis operatione ſtolidoꝝ: ſed eſt neceſſe vt extendantur due oſſa ad duo latera ſm vltimū finē rectitudinis ne ſit tortuoſitas in eis: q̄ſi.i. tortuoſitate tūc eſt corruptio oſſis. Cū ergo extenderis ipſū tūc redi ad fruſtū et reduc ipȝ ⁊ ſtringe illō: ſi aūt nō redit: tūc nō dilates diſruptionē: imo pſenſis vt videas mēſurā q̄ indiges: ⁊ pfora in ea ſm quātitatē q̄ ingrediatur in eā fruſtū: ⁊ cōpone ſup ipſum fruſtū cutis lenis ſup qd poſſit eſſe foramē ſpiſſum ⁊ penetret fruſtuȝ in ipm et p̄me ſuper cutem et manū cōpreſſione grauāte eas ambas et pcedet os in foramine pceſſione ad radicem ſuā: deinde ſerra cū ſerra operationis ⁊ eſt ſerra minuta ſubtilis acuta ſicut ſerra facientiū pectines. ¶ Et fortaſſe pforatur radix cuius perforatio eſt neceſſaria cuȝ tripano faciendo foramina continua accipiendo locuȝ cuius queritur fractura: et illud non eſt auferens timorem vbi eſt poſt os corpus nobile: lȝ fortaſſe ſit ſaluius ꝙ inſtrumenta mouentia motu ſuo aut ſua collectione aut inciſione ſua. ¶ Et qn̄q; ingeniat̄ vt ponat̄ tripanū ſuper latitudinem ſubſtantie nō permittentem tripanuȝ penetrare niſi ſm quantitatem adiuuantē: quare eſt minoris nocumenti ꝙ inſtrumenta mouētia: et ppter hoc opȝ vt ſint apd reſtauratores ipſorum tripanoꝝ ſpecies plures preparate. ¶ Et fortaſſe nō apparet fruſtum ſed eſt neceſſariū ad intus illud qd exiccat et retinet ipſum deinde fieri illud quod oportet. ¶ Quod ſi fuerit fruſtuȝ aut pecia oſſium ſeparatū pungens locum et dolorem faciens: tunc neceſſe eſt ſcindere ⁊ vti regimine ad extrahendū illud qd egreditur. Et multotiens oportet ſerrare illud. ¶ Et quando fuerit illud quod fractum eſt et comminutum magnum: et fuerit eius confractio et comminutio plurima tunc neceſſe erit vt extrahatur totū. Si autē fractura non fuerit cum comminutione ⁊ fuerit diſlocatio eius ſciſſura capiens locum plurimum: tunc incide infirmiorem locuȝ ⁊ dimitte reliquum quoniam non eſt nocumentum in eo: immo nocumentum in abſcindendo totum eſt magnum.

¶ De admonitione reſtauratoris. Capitulū. 3.

Neceſſe eſt vt reſtaurator conſideret inclinationem oſſis: ⁊ q̄ſi ipſe inuenit apud partem ad quam inclinatur gibboſitatem et apud partem ad quā inclinatur cōcauitatem: ⁊ plurimū quidem intelligit illud cum tactu. ¶ Et illud iterū quoniam dolor fit vehemens in parte ad quā eſt inclinatio. ¶ Et crepatio iterum ſignificat illud et ſuper illud fabricet rem ſuam. ¶ Et eſt neceſſarium reſtauratori vt extendat manum ſuā ſup locū fracture in diſpoſitiōe itineris eius ad ſuperiora ⁊ inferiora cuȝ facilitate ⁊ ſubtilitate donec ſi viderit ſeparationē aut eminentiam aut fruſtum cognoſcat ipſum vt nō liget vice altera niſi ſm qd opȝ: quoniā accidet cōfuſio aut dolor. ¶ Et nō opȝ vt confidas in equatione ſenſata per manum ante cōplementuȝ ſanitatis nā multotiēs occultat apoſtema

cõtuſiõez ⁊ torſionẽ: cũ ergo reſtaurator ꝑuenerit ad fracturã ⁊ inue
nit illõ ſi nõ exq̃ſite operatꝛ in eo deturpat mẽbrũ: ⁊ ſi exq̃ſite operatꝛ
ꝑducit ad ſpaſmum ⁊ febrẽ paruã: ergo meli⁹ eſt vt dimittat illõ ⁊ nõ
tãgat ipſum. ¶ Cũ ergo incipit peruenire ad reſtaurationẽ ꝑtis oſ
ſium ⁊ nõ penetrat opꝫ vt nõ vim faciat: ⁊ faciat ipſam ingredi cũ dif
ficultate ſꝫ oẽꝫ diſpoſitionẽ: qꝛ ingrediꝛ ſuꝑ infirmũ qõ eſt mai⁹ ꝙ̃
remanet os nõ eq̃tũ. ¶ Et ſi dolet reditio ⁊ rectificatio valde ⁊ eſt poſ
ſibile medico vt reducat illud ad diſpoſitionẽ fracture: tũc eſt delitie
infirmo ⁊ concupiſcẽtia magna. ¶ Et opꝫ vt reſtaurator feſtinet ad
reſtaurãdũ illõ qõ fractum eſt ⁊ reſtauret in die ſuo: qꝛ quãto plus
elongatur tãto eſt eius introitus difficilior: ⁊ nocumẽta in ipſo ſunt
plurima ⁊ proprie in oſſibus que circundant lacerti ⁊ neruī plures ſi
cut in coxa: ⁊ oportet vt adiuuet ad feſtinationem reſtaurationis cũ
cauſis in contrario cauſarum oppoſitaꝝ predictaꝝ: et prima eſt con
glutinatio ſanguinis viſcoſie.

¶ De preparatione reſtaurandi. Ca. 4.

Oportet vt omni mẽbro qõ tu reſtauras ſit ꝓparatio ꝯueniẽs ꝓ
hibẽs dolorẽ: ⁊ melior ꝓparatio cũ hoc eſt illa q̃ eſt ei ꝑ naturã
verbigratia vt ſit in manu ad furculã: ⁊ ſit in pede ad illõ qõ impellit
obſeruãdo ꝯſuetudinẽ in hoc: ⁊ ſicut mẽbrũ qõ opꝫ ſuſpendi oportet
vt ſuſpẽdatꝛ ſm equalitatẽ. ſimiliter mẽbrũ cui⁹ diſpoſitio ſignificat
ne ſuſpẽdatꝛ: opꝫ vt ſit ei⁹ accubitatio ⁊ ipſi⁹ loc⁹ ſuꝑ rẽ planã: vt nõ ſu
ſpendatur pars eius ⁊ reſtringatur pars eius. ¶ Et ſuſpenſio qui
dem eſt mala omni reſtaurato ſicut impulſio ad ſuperiora eſt illi cõ
ueniẽs dum ꝓhibens non prohibet. ¶ Et cum preparatio membri
ſit ita vt ſit alterius ꝙ̃ oportet aut magis infirmum: inclinat mem
brum: et contorquet ipſum ſecundum inclinationem ſuſpenſionis ⁊
preparationis.

¶ De qualitate ligamentoꝝ ⁊ aſtellarum. Ca. 5.

Oportet vt ſint pãni ligamẽtoꝝ mũdi: nã ſordidus eſt dur⁹ ⁊ fa
cit dolorẽ: ⁊ ſit ſubtilis vt penetret res ſi liniꝛ ſuꝑ ipm ⁊ ſit leuis
vt non grauet ſuper membrum infirmum. ¶ Et oportet vt ligamen
ta capiãt de loco ſano aliquid cui ſit quãtitas: illud enim eſt magis
teneus reſtauratos ꝙ̃ vt ſeparetur: et magis ſit firmum ꝙ̃uis ſit ne
ceſſarium vt non ſit ſuperfluitas in illo; quoniã faciet vt membrum
habeat meatus ſtrictos non ſuſcipientes nutrimentum. ¶ Et iterũ
illud quod admonuim⁹ de ſtrictura eſt magis exprimẽs humidita
tem effuſam ad membrum infirmuꝫ: ad illud qõ eſt longinquius cõ
expellendo: ⁊ magis prohibens illõ qõ attrahit ad ipſum: ⁊ ligamen
tum latũ ad illud eſt melius: quoniã magis facit adherere ⁊ pl⁹ dila
tãs: verũtñ qõ poſſibile eſt in oĩni mẽbro: nã illõ qõ poſſibile eſt ex hoc
in pectore nõ eſt ſicut illõ qõ poſſibile eſt in manu: ⁊ qõ nõ ẽ ex mẽbris
latũ. nã illõ qõ nõ eſt poſſibile in eo: immo qñ lata eſt vitta nõ ſit bona
ei⁹ ordinatio ſuꝑ mẽbrũ ſimile illi; immo ſit feda: quapropter opꝫ vt

ſit ɔtent⁹ de huiuſmodi illa cuius amplitudo eſt triū digitoꝝ vſq ad quattuor: ⁊ illa ſunt ſicut focile ⁊ furcula: ⁊ ſicut illis ſiſia: nā nō eſt in eis poſſibile illud: immo ſi nō ligātur cum ſubtili non eſt poſſibile: in furcula eni non ɔuenit lata. ❡Et in hmōi quidē eſt neceſſariū multiplicare inuolutiōes vt ſient loco dilatationis: ⁊ vitta q̄ inuoluitur ſufficit vt ſit latitudo eius triū digitoꝝ aut q̄tuor: ⁊ lōgitudo ipſius trium cubitoꝝ. ❡Et puluilloꝝ fortitudo quā ſit vehemēs in adiutorio ligamētoꝝ ad faciēdū adherētiā. Uerꝝ puluilloꝝ ſunt due ſpēs Una eaꝝ eſt in qua eſt intētio equare ɔcauitatē mēbri ⁊ ad hibeat ſtudiū vt nō cadat inter ea ambo foramē: ⁊ vt nō ſupponātur ſuppoſitione diuerſa ⁊ vt bucellent cū eis vlcera. ❡Et altera eſt in qua eſt intentio vt cooperiat cū ea ligamētū ⁊ eq̄t equatiōe ſcḋa vt reuoluat ligamētū: ⁊ adhereat ſꝫ eq̄litatē: q̄re nō erit loc⁹ ſtrictior loco: ⁊ mollior loco: q̄re faciūt ea adherere aſtelle adherētia bōa: pmi ḡ eoꝝ ſūt ligamēta ⁊ vitte: ⁊ ſm ſunt aſtelle: ⁊ ligamētū inferi⁹ pbibet materias: et ſm torſionē. ❡Et opꝫ vt ſint margines puluilloꝝ vbi poſſibile eſt ⁊ illa quātitas exigit vt ſit nūer⁹ puluilloꝝ. ❡Et fortaſſe eſt neceſſariuꝫ adminiſtrare puluillos duos q̄s cooperit puluill⁹ vn⁹ equās ſup eos in lōgitudine ligamēti cadētis ſup locū: ⁊ ligamētū qḋ noīatur hñs duas facies vel facies bois ⁊ hñs duo capita: eſt illḋ qḋ adminiſtrat ita vt ponat mediū pāni cū qua ɔſeruat equatio loci infirmi ſup locuꝫ ſuū ⁊ ſit illud in medio albadacati: deinde accipiat cū vnaquaq duarum medietatum ad partem diuerſam: ⁊ ſient in inuolutiōe earum cum vtriſq manibus ſimul ſm qḋ eſt famoſuꝫ: quod nō eſt nobis neceſſarium exponere.

❡De equatione ligamēti cum expoſitione ⁊ diſtinctione. Ca.6.

Oportet vt incipiatur cū ligamento a loco fracto ⁊ ab eo vbi declinat ad os ⁊ illic ſit vehemēti⁹ ſtrictum: ⁊ vbi fractura eſt vehemētior opꝫ vt ſit ligamētū forti⁹: ⁊ ad vltimū loc⁹ fracture eſt loc⁹ a q̄ eſt neceſſariū expellere materias: ⁊ eſt vt ſeruet ſup eā ſit⁹: ⁊ illḋ q̄dē ſecurat ab apoſtematiōe: immo fortaſſe reſoluit apoſtemationē ⁊ eſt cū ſecuratiōe ab apoſtematiōe ⁊ putrefactiōe oſſis. ❡Iteꝝ illḋ q̄dē non cōfert ad vir⁹ ſi generat in ipo oſſe ɔueniēs ad medullā ⁊ corrūpens medullā ⁊ os: ⁊ eſt neceſſarium vt frāgatur ⁊ ab eo diſcooperiatur ⁊ vt fiat vie ad pus ⁊ ad egrediendum. Et eſt melior locoꝝ cū defenſiōe ei⁹ qḋ venit de ei⁹ genere qui ſit licet mēbrum inferius quādoq expellat ad ſuperius ſuperfluitatem ſuā quādo ſuperius eſt debile. ❡Et non oportet vt fiat vltimatio in ſtrictura ligamentorum ⁊ aſtellaruꝫ tanta que prohibeat aduentum nutrimēti et ſanguinis: illud nāq eſt ex illis que prohibent reſtaurationem. ❡Et Hyppo. quidem adiuuāt ligamenta in eo ꝙ conatur de expulſione apoſtematis cum ceratis repercuſſiuis cum oleo omphancino et cera: et fortaſſe eſt neceſſarium ſedare apoſtema cum eis que ſunt ſicut oleum camomillinum ⁊ ſicut cum vino ſtiptico: nam ipſum reſoluit apoſtema ⁊ confor

ta t membrum. ¶ Et vbi fuerit vlcus non appropinquet ceratum: et fortaſſe eſt neceſſarium illud in quo eſt fortitudo et reſolutio ſicut oleũ ẏ maſtix et ammoniacũ. ¶ Et ad vltimũ cũ ligamẽtũ adminiſtratur ẏ fractura eſt recẽs ſiue nondũ apoſtemat: tũc opꝫ vt ſit ex lino ẏ in frigidatiuũ repercuſſiuũ: ẏ fortaſſe ſufficit vt liniat cũ aq̃ ẏ aceto: ẏ fortaſſe adminiſtratur cũ cerato ẏ ſimilib⁹ de illis q̃ narrauim⁹. ¶ Et ſi adminiſtrat poſt apoſtema tũc meli⁹ eſt vt ſit ligamẽtũ ex lana q̃ ſit infuſa in oleo reſoluẽte a ſpa ẏ liniẽte ipm: ẏ ſm oẽm diſpoſitionẽ in ligamẽto ſup qd ponit ceratũ deſubt⁹ eſt ſecuratio a ꝯmotione doloris: et ꝓprie qñ medic⁹ nõ eſt preſens. Cuꝫ ergo accidit dolor ſuccurritur cũ ſolutiõe et ligatione. ¶ Et non opꝫ vt adminiſtret ceratuꝫ: ẏ proprie qñ eſt illic vlc⁹: fortaſſe eñ attrahet ad mẽbrũ putredineꝫ: ẏ ponatur loco ei⁹ vinũ nigrũ: et plurimũ quidẽ fracture aſſociatur vlc⁹: q̃propter opꝫ vt elõget ceratũ ẏ ſit ſufficiẽtia in vino ſtiptico in quo infuſus ſit pulull⁹ lõgus: ẏ nos quidẽ ponem⁹ de ꝛepitbimatib⁹ fracture capitulũ ſingulare. ¶ Et cũ ceperis cũ ligamẽto a loco exigẽte tũc inuolue ipm inuolutiõibus q̃s addes ſm additionẽ magnitudinis fracture ẏ ptem eaꝝ ſm diminutionẽ ei⁹: et ſm a ſpa ſi fuerit apparẽs: deiñ reduc ipm ad illũ locũ: deiñ vadat vſq; ad locũ ſanum hoc ẽ ergo ligamẽtũ pmũ. ¶ Deiñ fac pñs ligamẽtũ ſcdm ẏ inuolue ipm up fracturã bis aut ter: deinde fac ipm deſcẽdere ad inferiora mollificãdo paulatim: poſtea fac eſſe preſens ligamentũ tertiũ: ẏ fac ſimiliter ad ſuperiora: et tũc facies ligamenta eſſe paria ad expellẽdũ ſuperfluitates a membro et ad rectificãdũ ipſuꝫ ſup intẽtionẽ in preparatiõe hui⁹ ligamẽti. ¶ Et nõ ſis ſuꝑfluus iteꝝ in elõgãdo ſtricturã in vtriſq; laterib⁹: qꝛ fit mẽbrũ oppilata ꝑ venaꝝ nõ ſuſcipiẽs nutrimentũ: et fortaſſe ꝯtrahit: et qñq; nõ fit ita: immo incipit cũ ligameño aſcẽdẽdo deinde ſequit cũ ligamẽto deſcẽdẽdo: deiñ cum ligamento incipiẽte ab inferiori pte ligamenti inferioris ad ſuperiorem ptem ligamenti aſcendẽtis: quaſi ipm ſit ꝯſeruãs duo ligamẽta et ponatur vehemen tior ſtrictura eius apud fracturã: ẏ intẽtio q̃deꝫ in vno duoꝝ ligamẽtoꝝ eſt cõtraria itẽtiõi in ligamẽto q̃ q̃rit attractio materie ad mẽbrũ q̃re ſtringit ſub mẽbro cũ lõgitudine ab eo ẏ nõ ceſſat mollificari inuolutio et eſt ligamẽtum diuerſificãs. Iſta ergo ſunt ligamẽta q̃ ſunt ſub aſtellis: et hec ſunt ligamenta que ſunt ſupra aſtellas. ¶ Ligamẽtũ ꝟo ſuperius opꝫ vt ſit ita vt ponat mẽbrum ſicut fruſtum vnum cui non ſit motus et prohibeat torſioneꝫ. ¶ Et cum fractura eſt in latitudine complete fit neceſſarium vt ligamentum ſit equalis commixtionis et ſtricture: et ſi fuerit plurimuꝫ fracture ad partem vnam et eſt ex fractura oportet vt ſit ſollicitudo vehementior ſuper latus in quo eſt fractura plus: et non oportet vt diuerſifices ſuper eam figuras ligamenti faciendo figurã poſt figurã: quoniã illud corrumpit illud quod cõfortauit reſtauratio. ¶ Et dolorem quidem facit incurrere ꝯtorſio que fortaſſe accidit in oꝛe et

ſtrictura ligamenti ſpaſmũs: nã ſi conſtringit facit dolorẽ: & cũ mol lificatur torquetur. ¶ Et Hyppo. q̃dẽ facit eſſe rectũ vt ſoluat liga mentũ vna die & vna die nõ: illõ eñ eſt meli⁹ vt non iraſcat infirm⁹ & nõ approximet ei cũ palpatiõe ei⁹ & ip̃ius fricatiõe ꝓpter illõ qõ neceſſa riũ eſt vt ꝑueniat ad mẽbrũ de humiditate ſubtili impediente q̃ for taſſe ꝯuertitur in virus. ¶ Et magis conueniens horarum conſuetu dinis bonitatis ligamenti et conſeruationis eius ſm conditiones ꝑdictas eſt poſt fracturã per dies viginti: naꝫ illud eſt hora inceptio nis alroſbotb rubei. deinde quãdo adheret os & non ſtringatur val de et reſpiret locus ſtrictus eius vt non coarteturꝫ ꝓhibeatur alroſ botb: aut ꝓhibeatur eius generatio cum quãtitate ſufficiente: qua re non accidet niſi ſubtile debile: niſi quãdo accidit iã alroſbotb et incipit adherere magnitudinẽ qua non indiget & tẽdit in ſupfluita tẽ. Magna de conuenientijs eius eſt ſtrictura vehemens & iterum ad miniſtratio ſtipticorum prohibentium: ip̃a enim prohibenti nutri mentum et ſtringunt alroſbotb: ergo non penetrat in ipſum nutri mentũ iterũ. Et non oportet iterum vt licentia detur & ꝑmittat vt fia ligatura in non ſua hora. ¶ De qualitate aſtellarum. Ca. 7.

Oportet vt ſit ſubſtãtia de qua fiunt aſtelle aggregãs ad duri ciẽ ſuã tenacitatẽ & lenitatẽ ſicut alcone & lignũ oleandri & lignũ granati & eius ſimilia: & opꝫ vt ſit groſſius qõ eſt in ea locus q̃ obuiet fracture duobus lateribus: nã opꝫ vt ſit groſſius aſtellaꝝ principiũ earum qõ ſequitur latus fracture aut vehementiorẽ ꝑtem fracture & ſint latera earum ſubtiliora vt ſint plenarum extremitatum ne op ponatur in eis glutinatio: immo planũ ligamenti: & ſi ponãtur aſtel le a lateribus q̃ttuor tunc eſt magis deſcendens: & non eſt malum ſi eſt ei ſuperfluitas longitudinis: qm̃ non eſt nocumentuꝫ in illo neqꝫ detrimentum in hoc ſcꝫ ſi capiunt ꝓpe iuncturã preter qõ tegat iun cturã ip̃am & lõgi⁹ lateꝝ ei⁹ ſit ad lat⁹ ad qõ eſt mot⁹ inclinatiõis mẽ bri cũ hoc. ſ. vt nõ ſit ita q̃ grauet neqꝫ p̃mat vehemẽter neqꝫ coartet & vt nõ minuãtur ab eo ligamẽta diminutiõe plurima: qm̃ fiũt aſtel le ꝯprimẽtes. ¶ Et cũ videris aliq̃d de hoc oppone cũ diminutiõe do nec inuenias eq̃litatẽ: & nõ opꝫ vt aſtelle obuiẽt loco denudato ſuper quẽ non eſt caro: immo eſt neruoſus oſſuoſus.

¶ De qualitate adminiſtrationis aſtellarum cum diſtin ctione et expoſitione. Ca. 8.

Hora q̃ exigit vt ponãtur aſtelle eſt poſt quinqꝫ dies & ſupra vſqꝫ quo fiat ſecuritas a nocumẽtis: & quãto pl⁹ magnificat timor tãto magis opꝫ vt tardetur poſitio aſtellarum: et multotiens attra hit feſtinatio in hoc nocumenta ex apoſtematibus et pruritu et veſi cis: verum cum tardãtur aſtelle: tunc oportet vt ſit illic quod ſtet lo co earum bonitate ligature cuꝫ vitta et de bonitate preparationis. Quod ſi illud nõ fuerit tunc neceſſarie ſunt aſtelle etiam in princi pio rei. ¶ Oportet ergo vt annectantur aſtellis ligamenta et pul

uilli anneriõe deſcẽdẽte equãte cooperiente decẽter ꝯponẽte quoꝫ groſſi⁹ ſit apud. fracturã ⁊ nõ fortiter ſtringat:immo addaṫ in ſtrictura paulatiꝫ cũ experiẽtia infirmi⁊cũ diſpoſitiõe ipſi⁹. ¶Et ſi fuerint ligamẽta et puluilli grauãtes eã: tũc nõ fiat.eorũ multiplicatio et de nocumẽtis eorũ qñ deſcendũt eſt ligamentũ molle. ¶Et opꝫ vt nõ ligenṫ ligamẽta ſuperiora ſup aſtellas ligatura diſſoluente eas ⁊ reuomente ipſas a decẽte ꝯpoſitione ſit⁹ earũ. ¶Et opꝫ vt ſoluantur ligamẽta neceſſitate electiõis in omnib⁹ duob⁹ dieb⁹ in pͥncipio rei: ⁊ ꝑpͥe qñ accidit prurit⁹: ⁊ tũc q̃dẽ opꝫ vt fiat illud qđ pͨipim⁹ ¶Cũ ergo ꝑtrãſit ſeptim⁹ a ſtrictura ſoluaṫ in ſpacio tardiore ⁊ in oĩb⁹ q̃tuor ⁊ q̃nqꜫ: in hac eñi hora ſit ſecuritas a pruritu ⁊ apoſtemate. ¶Et illic iteꝝ fiat mollificatio ligamẽtoꝝ paulatiꝫ vt non ꝓhibeat penetrationeꝫ nutrimẽti. ¶Et ſi fuerit tibi poſſibile vt retineas aſtellas ⁊ nõ ſoluas eas ẽt vſqꜫ ad viginti nõ erit nocibile: dein de ſolue eas. ¶Attñ qñqꜫ ſoluũtur i q̃buſdã horis nõ ꝓpter cãm apparentem: ſed ꝓpter defenſionẽ et ad videndũ illud quod accidit: et ꝯſiderare ad illud qđ diſcoopertũ eſt de carne ſi fuerit: an corruptus ſit color ei⁹ et eius diſpoſitio. ¶Et iã ſciuiſti ꝙ opꝫ vt nõ fiaṫ vltimatio cũ ſtrictura vltimatiõe ꝓhibente aduentũ nutrimẽti ad fracturam ipſa eñi non reſtaurat niſi cuꝫ ſanguine ⁊ nutrimento forti quod venit ad eam. ¶Et non ſit feſtinatio in auferendo aſtellas ⁊ proijciendo eas q̃uis credatur eſſe cohcrentia: quoniaꝫ fortaſſe accidit inde: vt ſit alroſboth non confirmatum adhuc: quare contorquetur membruꝫ: et vt remaneant aſtelle ſuper membrum: cum nõ ſunt neceſſarie eſt meli⁹ q̃ vt deponaṫ ab eo ante cũ ſunt neceſſarie non ergo feſtines: ſed tarda.

De fractura cum vulnere. Cap. 9.

Et quando aggregantur fractura et vulnus tũc reſtaurator vehementer alleuiet reſtaurationẽ: et faciat penetrare aſtellas a loco vulneris: et ponat ſuper vulnus quod oportet vt emplẽt et ꝓprie piceis. ¶Et quidam precipiunt vt incipiatur cum ſtrictura a duobus ſuper lateribus vulneris et dimittatur vulnus diſcooꝑtuꝫ Et hoc q̃dẽ eſt meli⁹ ſi vuln⁹ nõ fuerit ſup fracturã ipm: deide oꝫ vt ſit ſup ipm vel amen ita vt tegat ipm ab aere. ¶Qđ ſi fuerit ſuper fracturã tũc opꝫ vt ingenieṫ i figuratiõe ſtricture cũ ingenio ita: vt mundificetur ex omni latere: ⁊ ſeparetur parumper a vulnere ipſo cũ preparatione conueniente ad illud ⁊ infundantur puluilli in vino nigro ſtiptico. ¶Et hoc ingenium eſt vt ponatur extremitas ligamẽti ſup labiũ vulneris: deide torq̃aṫ retro ⁊ firmeṫ cũ ligamẽto alio ⁊ ponaṫ ſup labiũ aliđ iferi⁹: deide ordineṫ reliquũ ligamẽtũ ſm ꝙ opꝫ: deide torq̃aṫ ita vt remaneat vuln⁹ ipꝫ apertũ: ⁊ qđ ẽ ꝑter ipſuꝫ ſit firmũ ex eo ita ꝙ iã aſcẽdit ligamẽtũ ⁊ deſcẽdit ligamẽtũ ⁊ cadat ſuper fracturam ſtrictura vehemens: ⁊ remaneat vulnus apertum vt diſcooperiat ipſum propter illud. ¶Et oportet vt ponat ſuper aſtellas foramen econtrario illius: vt perueniat ſuperfluitas medi

cine vulneris ad illud Si poſuerit ſup̄ aſtellas foramen oppoſitū il li vt ꝑueniat bonitas medicine ad vuln⁹. Et ſit poſibilis egreſſio vi rus ab eo: ⁊ ſit ita vt poſſit tegere ſup̄ ea vtraq̄ ſimul: q̄uis dimit⸗ tere vuln⁹ diſcoopertū ſit malū ⁊ ꝓprie in frigore: imo op3 vt nō ſit coartatū tn̄: ⁊ vt cuſtodiat̄ in nocte. ¶ Q̄ð ſi vuln⁹ ſanatur admini ſtrent̄ aſtelle ſi iā eſt ꝯglutinatū: ⁊ firma aſtellaꝫ illi loco ſi ille locus fuerit declinat⁹ ab eo. ¶ Et cū voluntas fuerit ſoluere illð qð tegit vuln⁹ ⁊ mane ⁊ veſpere ē magis poſſibile ꝓpter curationē ei⁹ ꝓpriū ⁊ nō fit ex eo ꝯtrarietas in ligamēto reſtaurationis fracture oīno. ¶ Inq̄t hyppo. Op3 vt liget̄ vuln⁹ ex medio ligamēti ſi fuerit recēs ⁊ ſi eſt āntiquū ⁊ fecit p⁹ poſt maturitatē tūc liget̄ ex ſuperiori ei⁹ vſq̄ q̄ ꝯſequat̄ mediū ei⁹. ¶ Et de illo qð eſt bonū eſt vt ponat̄ illð qð ſeq̄⸗ tur vuln⁹ ex ligamētis ⁊ ꝓprie ſuperi⁹ ſtrict⁹ vt ſit poſſibilitas cur⸗ rēdi: verū ei⁹ ſtrictura ſit ſ3 tolerātiā: ⁊ quanto magis elōgat̄ a vul nere ponat̄ leui⁹: ⁊ qn̄ eſt vulneri ꝓfunditas vehemens ſtringatur ſup̄ locū ꝓfunditatis ligatura ligamēti: ⁊ ſi cōuenit ſtrictura liga⸗ mēti loco reſtaurationis: tunc iam peruenit intentio ⁊ ſi non: incipe velare vuln⁹ cum eo qð dixim⁹: ⁊ cum peruenitur ad fracturam ite⸗ rum ponat̄ ligamētū ſtricti⁹: ⁊ op3 vt ponat̄ p̄paratio mēbri ita vt facilis fiat curſus pus ſi aggreget̄ in vulnere. ¶ Et op3 in eſtate vt īfrigidētur ligamēta ꝯtinētia vuln⁹ ēt vt ſit adiutoriū ad ꝓhibēdū aꝑa. ¶ Et nō oportet vt approꝑinquet loco ceratū ⁊ ⁊ ꝓꝑe ī eſtate: qm̄ fortaſſe putrefiet mēbrū: imo ſi neceſſaria ē repercuſſio tūc fiat cū vino ſtiptico ſm̄ qð p̄terijt a nobis ei⁹ declaratio. ¶ Et cū fracture ē attritio ⁊ timet̄ mors mēbri tūc ſcalpellet̄. ¶ Et ſcias oīno ꝙ qn̄ vuln⁹ ligat̄ ſ3 ꝙ ꝯuenit expellit ligamētū dſcēſiðis: ⁊ ſi errat̄ ī ligamē to aꝑat ⁊ ꝓprie qn̄ mollificat̄ ſup̄ locū vulneris ⁊ ſtrīgit̄ ſup̄ illð qð ē poſt ip̄3. ¶ Et ſi nō fuerit ei dtectio nō curret ab eo vir⁹ neq3 ꝑueniet ad ip̄m medicamē: ⁊ ſi dimittit̄ diſcoꝑtū putrefit ⁊ īfrigidat̄ ⁊ acci dit mors mēbri ⁊ ꝑducit ad dolores ⁊ febres: q̄re neceſſariū ē medico vt faciat aliq̄d inter h̄ ⁊ h̄: ⁊ ꝯſideret illð qð accidit ⁊ ſuccurat ei an̄ q̄ꝫ ꝯfirmet̄.

¶ De fractura male reſtaurata. Cap. 10.

Quandoq3 fractura eſt reſtaurata nō ſm̄ qð o3 ⁊ ē neceſſariu3 vt iteret̄ eius fractura: q̄re o3 vt reſtaurator ſciat diſpōnem alroſboth q̄ reſtaurauit os. Q̄ð ſi fuerit magn⁹ fortis nō vadat ad frāgēdū ip̄m ſcðo. fortaſſe em̄ nō erit poſſibile vt frāgat̄ ex loco fra⸗ cture prime ꝓpter fortitudinē alroſboth: q̄re frāget̄ in alia parte loci. ¶ Q̄ð ſi non inuenit̄ excuſatio tūc o3 vt p̄cedat ⁊ leniat donec mollificet̄ alroſboth. ¶ Et mollificātia ip̄m ſunt medicine p̄dicte ī ca. duritiez illic: ſicut cutis alleliati ⁊ dactili ⁊ ſicut ſpēs fecū oleoꝝ ⁊ alleile ⁊ medulle oſſiū ⁊ medulle granoꝝ cot ri ⁊ eis ſilia: deinde frā gat̄: ⁊ o3 vt aſſiduet̄ cū hoc embrocatio cū aq̄ calida ⁊ introit⁹ tine in die mltotiēs. Q̄ð ſi nō p̄ceſſerit illð ⁊ expimētū ⁊ motio ſignauerit firmitudinē vehemētē: tūc oportebit vt ſecet̄ caro: ita vt ſit poſſibile

fricare alroſboth ex latere τ deſtruere eū cū ea: deinde frangaſ τ reſtaureſ τ curetur vulnus curatione ſua. ¶ Et multotiēs quidē eſt poſſibile vt cureſ fractura male reſtaurata abſq3 fractura ſecūda le niēdo alroſboth cū eo qđ ſcis: deinde equeſ. ¶ Et quādo ſeruaſ ſup ipſam equaſ ſuper ipſam alroſboth iteꝝ τ excuſat fracturam ꝓprie in corporibus lenibus.

¶ De epithimatib' fracture τ q̄ currūt curſu eoꝝ. Cap. 11.

Epithimatū alia ſunt q̄ ꝓhibēt apa τ rectificāt pruritū. Et alia ſunt ad indurādū alroſboth τ glutinationē faciendā in ipſo. Et alia ſunt ad equādū alroſboth magnū: τ alia ſunt ad remouendā duritiē iūcturaꝝ q̄ accidit poſt reſtaurationē: τ alia ſunt ad auferendā mollificationē ſi ceciderit in iuncturis.

¶ De epithimatib' cōferentibus τ q̄ currūt curſu eorū τ rectificātibus pruritū. Cap. 12.

Iam diximꝰ in cap. ligamenti vittas ad illō qđ opꝫ ſcirī in hoc capitulo: τ diximus cerata τ embrocas cū vino ſtiptico τ illis ſilia. ¶ Et reiteramꝰ nunc: τ dicimꝰ: non opꝫ vt ſit illud qđ adminiſtraſ de cerato aut alijs ita vt aſperitas ſit in eo aliquo modo: immo ſit leuiꝰ quāto plus eſſe pōt τ mollius. ¶ Et non opꝫ vt adminiſtrētur cerata vbi timeſ putrefactio: neq3 vbi multiplicātur partes fracture: hmōi eñ ꝑparatū eſt ad ſuſcipiēdā putrefactionē: qm̄ pꝛimū eſt cū vlcerib'. ¶ Super aquis aūt calidis τ eaꝝ effuſiōe iā locuti fuimꝰ: τ fecimus ſcire q2 vtilitas in eis eſt reſolutio materierū q̄ in currere faciūt pruritū τ attractio materiei nutritiue: τ ſunt iteꝝ neceſſarie qñq3 q2 mēbrū iā debilitauit ſtrictura τ exiccauit ipm: τ illud qđ vltime ꝯſequitur eſt ſcitū.

¶ De epithimatib' ad indurādū alroſboth. Cap. 13.

Res conferentes in hoc ſunt embroce ſtiptice ſubtiles τ empl'a q̄ ſimilanſ eis ſunt decoctio myrti τ eius oleū ſi neceſſariū eſt oleū: τ oleū alcāner epithima cū aqua foliorū myrti τ granoꝝ eiꝰ τ decoctio arboris alcoci τ decoctio radicis aldirdar: τ decoctio folioꝝ eiꝰ eſt icarnatiua induratiua: τ empl'm factū ex mes ꝓprie qñ ponūtur cū eo crocꝰ τ myrrha: τ ꝯficiſ cū vino odorifero eſt bonū valde et diſtillatio ſpatularū palme eſt bona iteꝝ.

¶ De regimine equatiōis alroſboth. Cap. 14.

In principio quidē τ dū ꝑmanet recēs ſtiptica ꝑdicta: qm̄ ipa aggregāt ipꝫ τ ſtringūt ipꝫ τ minorāt quātitatē eiꝰ: poſt illō vo qñ ſupfluit ꝓprie ꝓpe iūcturā ē neceſſariū ſecare ab eo: τ fricare donec equeſ. Et oīa iſta cū eo qđ dictū eſt in eo.

¶ De medicinis leniētibus duritiē iuncture. Cap. 15.

Opꝫ vt embroces τ incipias cū aqua calida. deīde adminiſtres deſup empl'a τ inūctiōes q̄ fricādo fiūt leniētes facta ex mucilaginibꝰ gūmis τ adipibꝰ τ oleis: τ ſi ponaſ in eis acetum forte erit magis ꝓfundatiua. ¶ Et de illis quoq3 adminiſtratio ꝓpiquat: eſt

dactili ꝛ alleliati ꝛ oleũ ſiſaminũ: qm̃ eſt emplaſtrũ leue. ¶ Et iterũ mol
litiuũ de lzerua permiſceat̃ cũ tãto butyro quãtũ eſt ipſi⁹ medietas
ꝛ mellis quãtũ eſt ipſius quarta: ꝛ fortaſſe ſufficit ceratũ de oleo li-
lij ſolũ: ꝛ qñq; adiuuatur cũ omnib⁹ lenificantibus predictis in ca.
ſephiros. ¶ Et cũ ſentis alteratonẽ cõplexionis ad frig⁹: tũc adde
in eis ex caſtoreo ꝛ ſerapino ꝛ oppoponaco. ¶ Medicamẽ bonũ. ℞.
feceȝ olei de lino ꝛ fecẽ olei ſiſamini ꝛ fenugrecũ coctũ in lacte ꝛ lzeil
ad ipſuȝ ꝛ adminiſtretur. ¶ Et iterũ radices altee: ꝛ radices cucu-
meris aſinini ꝛ bdeliũ ꝛ ammoniacũ ꝛ oppoponacũ diſſoluãtur cũ
aceto forti ꝛ liniantur: et vnguẽtũ eburneũ eſt bonũ. ¶ Medicamẽ
bonũ. ℞. mucillaginẽ fenugreci ꝛ ſeminis lini ꝛ mucillaginẽ cucu-
meris aſinini ꝛ ammoniacũ ꝛ laudanũ ꝛ yſopũ humidã ꝛ oleũ de li-
lio ꝛ adipẽ anatis ꝛ bdeliũ lene ꝛ parũ ꝛ medullã vituli reſoluãtur
in oleo ꝛ fiat vnguẽtũ. ¶ Aliud forte. ℞. olei veteris lib. ij. olei de li
lio lib. ſ. ſtoracis liquide lib. quartã cere citrine lib. ſ. glutinis albo-
tin. vnc. ij. euforbij. vnc. ij. medulle oſſiũ cerui. vnc. iiij. fiat vnguẽtũ.
¶ Unguentũ bonũ ad duritiẽ iuncturarũ quã acquiſiuit reſtaura
tio: ammoniaci partẽ vnã bdelij iudaici partẽ vnã laudani partem
mediam olei de alcanna adipis anatis amboꝝ. añ. partis quartã
ſolue gũmas ꝛ aggrega omnia. ¶ Unguentũ bonũ ammoniaci.
vnc. vj. ꝛ cere citrine tantundẽ gummi albotin bdelij ꝛ galbani oȝ.
añ. vnc. viij. olei de alcanna. vnc. iiij. terantur gũme cõtrite in aceto
deinde aggregẽtur in mortario inũcto cum oleo de lilio. ¶ Et ſi ſit
ad ſpaſmũ earum ꝛ nodationem q̃ accidit ſicut glãdula vbi eſt. Et
iam diximus eam in cap. ſuo: ꝛ adminiſtrẽtur vnguẽta q̃ dixim⁹ nũc.
¶ Et adminiſtratio caſtorei ꝛ coſti ꝛ fimi colũbini: ꝛ ſinapis empla
ſtrãdo eſt vltia. ¶ Linitiuũ bonũ. ℞. fecis olei de lilio vnc. ſ. ꝛ fecis
olei ſemis lini vnc. ſ. ꝛ ſtoracis liq̃de ꝛ galbani ꝛ ſerapini ꝛ oppopo-
naci oȝ añ. vnc. ſ. bdelij lenis. vnc. ſ. adipis vrſi ãt galline aut porci
apud illum qui diligit illud ex ſapiẽtib⁹ diuitũ fiat ex eis vnguẽtũ.

¶ De facientibus fortitudinem mollifi-cationis. Cap. 16.

Suſſẽtatio in curatiõe eius eſt ſuper ſtiptica ſubtilia ſicut ſaui-
na ꝛ dactili immaturi et his ſilia: aut ſuper ſtiptica ſpiſſa. ¶ Et
qñq; miſcẽtur cũ his ſicut crocus ꝛ cynamonũ et myrrha.
¶ Et enula eſt bona valde ꝛ ꝓprie qñ coquit̃ cum ea acorus ꝛ cinis
vitis cum adipe antiqua ꝛ cortices ſpatularũ palme: et oĩa q̃ dicta
ſunt in indurando alroſboth.

¶ De adminiſtratione aque calide et olei. Cap. 17.

Scias ꝙ aqua calida et oleum non conueniunt apud reſtaura
tionem quoniam prohibent reſtaurationem: ſed conueniunt
ante ipſam: qm̃ ambo preparant reſtaurationem: et conueniũt poſt
ipſam: quoniam ipſa abſtergunt quod remanet ex apoſtemate et
duritie et alroſboth: et puſtulas quas euenire fecerunt ligamen-

ta in neruis: quare ſit motus cū eis nō facilis. Cū ergo adminiſtrā
tur aqua calida ⁊ oleū ⁊ adipes ⁊ medulle ſuccurrūt illis nocumen-
tis. Inter illud vero aqua ⁊ oleū ſunt valde ꝓhibētia ab incarna-
tione: ⁊ fortaſſe adminiſtrant in infantib⁹: ⁊ q̄ ſunt eis ꝑmi nō in
alijs: cū emplaſtra exiccata ſunt ſuꝑ eos ⁊ faciūt eis dolorē: quare in
digent tūc vt oleo inungat̄ loc⁹ q̄ dolet: deinde ſuſtentetur ⁊ reſtau
retur: apō quietē ꝟo nō dat̄ licētia in hoc. Et medici q̄n̄q; vtunt̄ em
broca ex aqua calida cū ipſi ſoluūt ligamentū primū q̄rentes ex eo
luuamētū: ⁊ eſt vt attrahāt ad ipſū materiā. Et opꝫ vt ſit illa aq̄ ta
lis vt cū cadit apud infirmū ſit tēperata: calida eīn fortaſſe reſoluit
ex corpore mūdo ſupra illō qō attrabit: ⁊ ꝓprie q̄n̄ ꝓlongat̄ tp̄s ef-
fuſionis eius: ⁊ attrabit ex corpore repleto ſupra illō qō opꝫ ⁊ ꝓprie
ſi abbreuiet̄ tēpus eius: immo opꝫ vt ſit aqua cū caliditate ad equa
litatē tendēs: ⁊ ſit tēpus effuſionis eius ſm̄ quātitatē que videtur
ex augmento mēbri ⁊ eius inflatione ⁊ non effundantur cum inci-
pit detumeſcere. Et nos quidē iam diximus de iudicijs embroce in
capitulo diſlocationis illud iquod oportet attendere etiā hic. Et
magis dilectum mihi quando non eſt iſtic dolor eſt vt non appro-
pinquet membro oleum: neq; aqua calida omnino niſi illud qō an-
tecedit ipſum in principio rei ad defenſionem. Et de illis q̄ ponunt̄
ſuper iuncturas que indurantur poſt reſtaurationē ſuper torſionē
et attritionē ſunt dactili ⁊ alleliati emplaſtrando.

¶ De cibatione reſtaurati ⁊ potione eius. Ca. 18.

Oportet vt ſit cibus eius ex eis que generāt ſanguinē ſpiſſum
⁊ nō ſpiſſum ſiccū: immo ſpiſſum viſcoſum vt generet alroſbot
tenacē fortē non ſiccum debilem lenem: ⁊ illa ſunt ſicut pedes ⁊ fru
mentum coctum cum multa aqua quouſq; ſit ſicut puls ⁊ ventres
⁊ capita et cutis hedi ⁊ arietis decocta ⁊ ſimilia eis et vinum ſtipticū
¶ Et ex illis q̄ dantur in ſecunda menſa ſunt caſtanee ⁊ grana in q̄
bus nō eſt acuitas. Et alienet oīa q̄ ſubtiliāt ſanguinē ⁊ calefaciūt
ipm ⁊ elongāt ipſum a coagulatione ſicut vinū ſubtile ⁊ res ꝯfortā-
tes valde. Et ad ſummū regimen eius ſit ingroſſatio niſi ſit illic pro
hibens ex vulnere requirēte ſubtiliationē cibi ſm̄ illud qō eſt ſuper
ipſum de magnitudine eius aut ipſius paruitate ⁊ apud timorem
dolores: qui ꝟo ſecurus eſt ab illo dilatetur in cibo et potu. Et qui
amat defenſionē incipiat cū regimine ſubtiliante: vt ſecuret̄ a mali
tia apoſtematis. Et illud eſt ſicut ſi oporteat iterū vt flobotbomet̄
⁊ ſoluatur venter: deinde poſt dies paucos adminiſtret illud q̄uis
ſit q̄n̄q; neceſſariū iterū vt dimittat hoc regimē q̄n̄ ſuperfluit roſ-
both in magnitudine: ⁊ eſt neceſſe ꝓhibere ipſuꝫ. Mod⁹ cibarij cō
uenictis ei qō adminiſtratur hora coagulationis: ſumat̄ panis de
ſimila ⁊ farina rizi et ſepū vacce pīguis ⁊ lac: ⁊ fiat ex eis cibariū ſic
frumēto cocto vt puls cū bonitate ſue ꝯſuetudinis medicina aūt
ei⁹ quam ſumit ad reſtaurationē mummia eſt que eſt mirabilis.

¶ De rebus que conſequuntur fracturam ⁊ reſtauratio-
nem ⁊ neceſſe eſt ſuccurrere eis. Ca. 19.

Quandoqꝫ accidit ex fractura diſruptio carniſque non ꝯglu-
tinatur: ꝙ ſi non incidatur putrefit: ⁊ putrefacit illō qđ ſeq̄-
tur eam ex oſſe: quare eſt neceſſariū vt incidatur ⁊ coquatur: ⁊ qn̄qꝫ
accidit fluxus ſanguinis ⁊ eſt neceſſe vt ꝓhibeat̃: ⁊ qn̄qꝫ accidūt cō-
cuſſio ⁊ attritio fortis carni q̄ ſi nō curet̃ cuꝫ ſcalpellatione aut cū
medicinis prohibentibus putrefactionē peruenit ad eſtiomenum:
quare oportet vt obſeruetur illud. Et quandoqꝫ accidit apoſtema
calidū in quo eſt timor: quare opꝫ vt regat̃ regimine ſuo: ⁊ qn̄qꝫ ac-
cidunt vulnera q̄ non egent vt curentur cū eo cuius preterijt narr-
atio. Et qn̄qꝫ accidit alroſbot ſuperfluus in fractura cuius quā-
titas non eſt neceſſaria: quare opꝫ vt minoretur nutrimentū ⁊ ꝓhi-
beatur eius generatio cū prohibitione cibi ⁊ ſtrictura deſuper ⁊ reli-
quis que ſunt dicta. Et qn̄qꝫ accidit mollificatio iuncturarū in ex-
tenſione. Et qn̄qꝫ accidit vt currat virus ad medullā q̄ generat̃ in
oſſe: quare neceſſe eſt vt extrahat̃ os ⁊ diſcooperiat̃ via vir⁹ ad int⁹.

¶ Tractatus Tertius.

¶ De fractura cranei. Ca. j.

Multotiens accidit vt findatur craneum ⁊ non findatur
cutis: immo apoſtemetur. Cū ergo occupatio ſit in cu-
ratione apoſtematis ⁊ nō peruenitur ad plagā: fortaſſe
accidit vt putrefiat os deſubtus: ⁊ accidūt ante ſanita-
tem aut poſt ipſaꝫ egritudines male ex febribus ⁊ tremo-
re ⁊ deſtructione rōnis ⁊ alijs: quare neceſſariū eſt vt findat̃. Et mul-
totiens quidē ſignificat locū infirmus ipſe ⁊ qđ tāgit ipſuꝫ omni ho-
ra ⁊ hoc proprie: ⁊ tūc quidē eſt neceſſariū vt redeat vulnus ad diſ-
poſitionem ſuā: ⁊ vt curet̃ fractura oportebit vt findat̃ a cute cum
quātitate qua non retineat̃ in ea vir⁹ in hoc neqꝫ aliō: opꝫ eſſe vt nō
retineatur virus niſi fueris ſecurus de additione apoſtematis: ⁊ in-
ueneris apoſtema ruptū ⁊ appareat fractura vna. Quandoqꝫ eſſe
accidit inde error magnus: putat̃ eſſe ꝙ nō ſit fractura niſi illa: ⁊ ꝓ-
pter hoc oportet vt cōſideretur diſpoſitio fracture conſideratione
bona. Illud vero in quo declinatur cum exiſtimatione ad rectifica-
tionem eſt vt cōſideretur cauſa fracture ⁊ vltimatio virtutis rei frā-
gentis in grauitate ſua aut in ſua magnitudine: aut in ſua fortitu-
dine: vt per illud ſciatur vltimatio quā oportet eſſe ex fractura: et
ſimiliter accidentia quandoque ſignificant illud ſicut appoplexia
⁊ ſcotbomia ⁊ deſtructio vocis ⁊ que ſunt eis ſimilia.

¶ Et qn̄qꝫ ſignificat fiſſura cutis in multitudine ſua ⁊ ſine diuerſi-
tate in ſuo caſu ſuper rectitudinē vnam diſpoſitionē fracture iter-
licet non ſit hec ſignificatio ſignificans omnem partē. Fortaſſe eſſe
eſt fractura interior plurima ⁊ magna: ⁊ non eſt ſuper fiſſura aut eſt

fiſſura parua: quare oportet tunc neceſſario vt cognoſcatur diſpoſi
tio cū ſignificationibus in quibus querit̄ de fractura: ⁊ firmet̄ mē-
brum ſi eſt poſſibile: ⁊ in hmōi diſpoſitionibus eſt neceſſariū incide
re cut̄ dure: ⁊ diſcooperire donec appareat os dubitatū totū. Et ſi
accidat fluxus ſanguinis impleat̄ illō qō diſcoopertū eſt pannis ſic
cis: deinde ſuſtenta cū puluillo infuſo in vino ⁊ dimitte ipſum vſqꝫ
mane. Vulnerum aūt capitis vſqꝫ ad terminū almochati cura eſt
illa q̄ iā dicta eſt in capitulo vlceꝝ: ⁊ ante ipſum: findentia vero os ⁊
educētia os ⁊ ſimilia illis de illis que dicunt̄ hic: ⁊ minores diſpoſi-
tiones fracture oſſiū in capite ſi accidit in eis ſciſſura parua nō pe-
netrās vſqꝫ ad latus aliud: imo ſuccedit apō quedā experimēta: et
filiis iſti. Magis rectū eſt iteꝝ vt frices illō vſquequo nō remaneat
de ſciſſura aliqd: ⁊ ſi amas vt feſtines cū effuſione humiditatis ni-
gre donec vehemēs fiat apparitio ſciſſure ꝑ eā fac: ⁊ frica donec nō
remaneat veſtigiū. Et ſint apō te fricatoria diuerſaꝝ quātitatū et
adminiſtra inprimis lata eoꝝ: deiñ q̄ ſequunt̄ illa: cumqꝫ fricaueris
adminiſtra medicinā capitalē ⁊ ſufficit tibi. Et medicine quidē capi
tales ſunt ſicut ireos ⁊ farina horobi ⁊ minutū olibani: ⁊ ariſto. ⁊ cor
tices radicis oppoponaci ⁊ myrrha ⁊ ſarcocolla ⁊ ſang. dra. ⁊ oē exic
catiuū ſine mordicatione: ⁊ curent̄ curatiōe vlceꝝ. Si autē exiſtima
ueris ꝙ fiſſura ſit penetrās vſqꝫ ad latus aliud: tunc fricatio non
ſinit eam vſqꝫ ad elongationē: ⁊ caue ne multū ꝓcedas in fricatiōe:
immo vbi iam ſecurus fueris ⁊ cognoueris diſpoſitionē velaminis
an ſit ſeruās ſitum ſuū ex oſſe: tunc nocumentū eſt minus: ⁊ res ma-
gis apparens: ⁊ eſt euentus apoſtematis minor ⁊ ſaluior ⁊ prauior: ⁊
apparitio puris maturi velocior ⁊ magis ꝯpleta: aut iā ſeparauit ip
ſum ꝑcuſſio ab oſſe: ⁊ illud eſt ab eo in quo eſt timor plus ⁊ dolores et
febres ⁊ q̄ ſequunt̄ ea plus: ⁊ ſuſceptio ab oſſe alterationis coloris
velocior: ⁊ curſus puris virulenti ſubtilis in eo plus: ⁊ qō accidit ex
doloribus ⁊ febribus ⁊ tetano ⁊ ſincopi ⁊ deſtructione rationis ꝓ-
pter dimiſſionē curationis in eo plus: ⁊ in hmōi qdem diſpōne: imo
in oī diſpoſitione opꝫ vt vehemēter caueat̄ frig⁹ etiā in eſtate: qm̄ in
eo eſt timor magnus. In fiſſuris ꝟo in quibus nō eſt niſi fiſſura: ſꝫ
eſt plurima ⁊ apparet cū ea illud inter qō ⁊ os nō eſt niſi cortex: mul-
totiens ſufficiūt ſtrictura ⁊ ligamentū ⁊ emplaſtrū ⁊ infrigidantia.
Verum illud quod eſt rectius eſt vt incipiatur ⁊ fundatur ſuꝑ ſciſ-
ſuram oleum ro. tepidum: deinde aggregetur inter duas extremi-
tates vulneris: ⁊ ſufficiat ſi neceſſarium eſt illud: ⁊ puluerizetur de-
ſuper puluis capitalis ⁊ ponant̄ ſuꝑ eas puluili ſbibiti vino ſtipti
co ꝯcuſſo cū oleo: deinde reliqua ligamēta: ⁊ quieſcat infirmus ⁊ fiat
delitioſus: ⁊ fiat vt dormiat ⁊ flobotbomet̄ ſi indiget. Et nō querit̄
in omni ſciſſura ⁊ fractura vt accipiat os totū: quoniā hoc non eſt
poſſibile in omni oſſe: verū recordare eius quod precipimus in capi
tulo vniuerſali de fractura ⁊ reſtauratione. Veruntamē multi ho-

mines acceperunt os ex capitibus eorum incidendo ⁊ſm modū cre
uerūt caro ⁊cutis ſuꝑ vulnꝰ ⁊euaſerūt. In frangentibus vero os ⁊
que ſunt poſtea. ſcias ꝙ oſſa capitis diuerſificant̃ ab oſſibus alijs
cū franguntur: quoniā cum ipſa franguntur nō reſtaurat natura
ſuper ea alroſboth fortē ſicut attrahit ipſuꝫ ⁊naſci facit ſuper reli-
qua oſſa: immo rem debilē. Quapropter vt nō effundat̃ pus ad in-
teriora opꝫ vt extrahatur ſi fuerit plaga capitis ꝯpleta: aut incida-
tur ſi nō fuerit ꝯpleta: ⁊nō fiat occupatio in reſtauratione eius. Et
opꝫ vt nō tardet̃ illō in eſtate vltra ſeptē. dies in hyeme vltra. x. dies
et quāto fuerit velocius erit melius: ⁊longinquius ab hoc vt acci-
dāt nocumēta magna. Et de illis q̄ nocēt ad illud ⁊faciunt eſſe ne-
ceſſariū eſt ꝙ ab oſſibus alijs ꝑter oſſa capitis ꝯuertit ligamētū re-
ditionē: et hoc ligamentū nō eſt poſſibile ſuper caput: ꝓpter illō er-
go neceſſe eſt accipere os et fracturā cui eſt q̄ātitas donec egrediat̃
virus ſicut eſt neceſſariū. Et iterum ſi acciderit virus inter os re-
ſtauratū ligatū ligamēto opprimēte expellente materiā cū cum iā
eſſet generatū illud virus ex ipſo loco: ⁊penetraret ad medullā eſſet
nobis neceſſariū vt diſcooperiremus: ⁊ mundificaremus: ergo qua-
liter in hmōi mēbro: nō eſt igitur excuſatio de hac collectione et in
ciſione et detectione loci et ꝓhibitione incarnatiōis eius vſquequo
ſecurus ſis. Et nō eſt timor curſus virꝰ vſq; ad interiora oſſis quod
incidimꝰ. Et opꝫ vt ſit inciſio ex loco ꝯuenientiore: et cōuenientior q̄-
dem eſt aggregās ad oppoſitionē quā exiſtimas ꝙ virꝰ currat ex
eo meliꝰ et ad facilitatē inciſionis et paucitatē neceſſitatis ad hoc
vt moueatur ⁊extēdatur ſcōo: et eſt cū hoc longinquior locꝰ a ner-
uis: ſicut ſinciput. Nā mediū eius nō obuiat origini neruoꝝ. Et ſis
de ne frigꝰ adueniat velamini: qm̄ eſt malū ⁊timoroſuꝫ: ⁊ ſubtilia
regimē ⁊aſſidua effuſionē olei tepidi. Et ſi apparet ſuꝑ velamē ni-
gredo ⁊eſt fortaſſe in eo qō apparet de ipſo: ⁊nō eſt nocēs ⁊ fortaſſe
cauſa eius ſunt medicine: tūc cura ipſaꝫ cū melle ꝯcuſſo cū triplo ſui
olei ro. donec remoueat̃ nigredo: ⁊pulueriſa deſuper medicinam ca-
pitalē: ⁊ſi nigredo fuerit cōfirmata tunc fuge. Cum ergo verificat̃
neceſſitas extēdēdi aliq̄d ⁊icidēdi illō āt extrahēdi ipꝫ tūc feſtinet̃
⁊nō expectet̃ ꝯplementū generationis puris in loco. Et hoc q̄dē non
tolerat̃ niſi vbi nō eſt pānicꝰ noiatus mater coartatꝰ aut pūctus
qm̄ punctura facit in diſpoſitione aꝑa ⁊ſpaſmū: ⁊ fortaſſe perdu-
cit ad apoplexiā: quare opꝫ vt extrahatur illō os ſtatim ⁊redibit ſen
ſus ſi fuerit apoplexia ſtatim. Si autē fuerit foramē tunc reſerit ve
hementioris feſtinationis. Et quādo frāgitur craneū ⁊ infrigidat̃
velamē ⁊apoſtematur: nominatur illud futratem: ⁊ tunc tibi ineſt
in eo quod diximus: cum hmōi feſtinatione: aut ſi fuerit neceſſaria
expectatio tūc ſit vſq; ad duos dies aut tres. ¶ In plurimo rei opꝫ
vt curet̃ in ſecūdo cū inciſione. ¶ Et: quandoq; fit cum ſerra ſubtili
predicta: ⁊quādoq; fit ita vt fiāt foramina parua ſilia foraminibꝰ

que fiunt ab acubus q̄bꝰ ſubſellia ſuunt tu vbi opꝫ vt cadat ex eiſlꝫ in eis ſit timoꝛ: qm̄ foꝛtaſſe penetrāt ſubito vſq̄ ad panniculuꝫ vbi ingenief cū inſtrumento qđ diximꝰ qm̄ eſt ſaluius. Qualiter v̄o fit curatio nos dicemꝰ in hoc illud qđ dixerunt pꝛimi. ¶ Inquiūt opꝫ vt radaf in pꝛimis caput vulnerati ⁊ fiāt in eo due fiſſure ſe ſecantes oꝛthogonaliter: ⁊ ſecet vna earū alterā ſm̄ figurā crucis: ⁊ opꝫ vt ſit vna duaꝝ ſectionū ſecatio pꝛima que fuit ex percuſſiōe: deinde opꝫ vt excoꝛietur ſub āgulis q̄tuoꝛ vt diſcoopiaf os totū cuiꝰ concauatio debet fieri. ¶ Qđ ſi accidat inde fluxus ſanguinis: tunc opꝫ vt impleatur pāno infuſo in aqua ⁊ in aceto ⁊ ſi nō: imple ipſum pāno ſicco: deinde pone ſup euꝫ puluillū infuſuꝫ in vino et oleo: ⁊ administretur ligamentū qđ conuenit ad illud ita vt cum fuerit mane ſi non acciderit aliquid ex accidentibꝰ malis: tunc opoꝛtebit vt incipias cōcauare os fractū: ⁊ illud eſt qm̄ opꝫ vt facias ſedere infirmū aut pꝛecipias ei vt reſupinef ſm̄ figuram q̄ cōuenit fracture: deinde oppila aures eiꝰ cū lana aut cotto vt nō ledaf ex voce percuſſionis: ⁊ ſolue ligamētū vulneris ⁊ aufer pānū ex eo ⁊ abſterge ip̄m: deinde pꝛecipue duobus miniſtris vt teneāt cū pannis ſubtilibꝰ quattuoꝛ angulos cutis que iā ſciſſa fuit ⁊ extendant eā ad ſuperioꝛa. ſ. cutē q̄ eſt ſuper os fractū. ¶ Et ſi os fuerit debile ex natura ſui aut ex fractura q̄ accidit ei tunc opoꝛtebit vt auferas ip̄m cum inciſoꝛijs ponendo quedam ꝯtra alia: ⁊ incipiēdo ab eo qđ ex eis eſt latiꝰ fiat permutatio ex eis ad inciſoꝛia ſubtilia: deinde peruenias ad capillaria ⁊ adminiſtra facilitatē in percuſſione parua ⁊ magna vt nō ledat caput ⁊ inquietet ip̄m. ¶ Et ſi caput fuerit foꝛte tūc opoꝛtebit in pꝛimis vt perfoꝛef cū tripanis que nominanf non ꝓfundātia: et ſunt ꝑfoꝛatoꝛia quibꝰ eſt eminentia parua interius ex locis acutis eoꝛū vt ꝓhibeat ea illa eminentia pꝛofundare ⁊ peruenire de ſiphac donec cōcaues cū eis os ſciſſum ⁊ eradices ipſum ⁊ non ſubito: imo paulatim. ¶ Et ſi fuerit nobis poſſibile vt eradicemꝰ ip̄ꝫ cū digitis tūc illud eſt bonū: ⁊ ſi nō tūc cū tenalijs: aut cū foꝛpicibꝰ: aut his ſimilibꝰ. ¶ Et opꝫ vt ſit inter illa ex foꝛaminibꝰ exitꝰ q̄ntitate ſtili ita vt fiant pꝛope ſuperficiē oſſis interioꝛis. Et opꝫ vt remaneat tactui foꝛaminis aliq̄d ex ſiphac: ⁊ ꝓpter hoc opꝫ vt ſint perfoꝛatoꝛia ſm̄ mēſurā eſſentie oſſis: ⁊ vt adminiſtrētur in hoc perfoꝛatoꝛia plurima. ¶ Cum ergo fractura non eſt niſi in loco oꝛiginis oſſis tm̄: tunc opꝫ vt fiat permutatio ad illas res tantū ita vt cum cauaueris os tunc opoꝛtebit vt eques aſperitatē oſſis capitis que fit ex inciſione ⁊ cōcauatione: aut cum nouacula: aut cum aliquo ſciſoꝛioꝛū q̄ ſiſtantur aciei enſis poſtq̄ poſueris inſtrumentum quod cooperit ſiphac ⁊ ſeruat ipſum. ¶ Et ſi remanſerit aliquid ex oſſibus paruis: aut fruſtis: tunc opoꝛtebit vt accipiātur cum facilitate: deinde perueniat in curatione cū operatione aut vnguentis. Nā iſte eſt facilioꝛ qui fit ex modis curatiōis ⁊ minoꝛis nocumēti.

¶ Inquit. S. cũ tu diſcoopueris partẽ oſſis capitis: tũc pone ſub eo
incíſoriũ in fine: cui⁹ eſt pars que aſſimilaẽ lenti eminens ſi eſt lenis ⁊
eſt acuitas in lõgitudine donec fit latitudo lenti ſiẽis ſuſtẽtata ſup
ſiphac. ¶ Et opꝫ vt pcutiaẽ deſup cum malleo paruo ⁊ incidaẽ os
capitis. ¶ Cum ergo fecerimus illud erit ex eo totum illud quo in‑
digem⁹ ⁊ illud eſt: qm̃ ſiphac nõ moueẽ tunc: neqꝫ ſi medicans eſſet
dormiẽs qm̃ ſiphac opponitur lateri lato inſtrumenti ſiẽis lenti.
Et ſi peruenerit hoc inſtrumentũ ad os capitis tũc ipm̃ eradicat il
lud abſqꝫ leſione. Et illud ideo qm̃ poſtremum figure ſimilis lentis
circũdãs hoc inciſorium retro incidit os capitis: et non eſt poſſibi
lext inueniaẽ ſpecies alia ad eradicandum hoc os facilius: neqꝫ ve
locioris operationis qꝫ hec ſpẽs.
¶ Curationẽ vero que fit cum ferris et inſtrumentis q̃ nominãtur:
moderni vituperauerũt propter molitiam eius. hic eſt ergo ſermo
noſter in curatiõe oſſis capitis cũ accidit ei ſciſſura. ¶ Et conuenit
hec eadeꝫ curatio in reliquis ſpeciebus fracture que incidit os ca‑
pitis qnãuis nos nõ diximus niſi curationẽ fiſſure: ⁊ poſuim⁹ ea m
exemplũ alijs. ¶ Inquit Hyppo. et Gal. Iterum docuit nos quãti‑
tatem oſſium q̃ oportet incidi ⁊ iſte eſt ſermo eius. ¶ Non oportet
vt incidatur ex oſſe niſi illud qð eſt infirmum: nam illud quod ex eo
eſt cõminutũ vehemẽter opꝫ vt auferatur totũ. ¶ In illo aũt ex quo
extendũtur ſciſſure extẽſione plurima: nam illud qm̃ accidit: nõ opꝫ
tunc vt ꝯſequaris fiſſuras vſqꝫ ad finẽ eaꝝ: ⁊ vt ſcias ꝙ non accidit
ppter hãc cauſam res nociua qm̃ ⁊ in reliq̃s operationib⁹ que opꝫ
ipm̃ facere eſt ſm̃ qð opꝫ. ¶ Ampli⁹ oportet poſt curationẽ cũ ferro
vt accipias pãnũ lini extẽſum quãtitate oſſis vulneris: ⁊ infunde ip
ſum in oleo ro. et cooperi cum eo os vulneris: deĩde accipe pannũ du
plicatum aut triplicatũ ⁊ infunde ipm̃ in vino et oleo roſ. Et lini
vuln⁹ totũ oleo roſato: deinde pone ſup ipm̃ pannũ quãto leui⁹ po‑
tes vt nõ grauet ſiphac: deinde adminiſtra deſup ligamẽtũ latum
⁊ nõ ſtringas ipm̃ niſi cuꝫ q̃titate que teneat pannos tm̃: deĩde ad
miniſtra regimen qð remoueat inflãmationem ⁊ deſtruat febrem
⁊ humecta velamẽ deſup cũ oleo roſ. in omni hora ⁊ ſolue ipſum in
die tertio ⁊ abſterge ipm̃. ¶ Et cura ipſum curatione que creat car
nẽ ⁊ ſedat inflationem ⁊ pulueriza ſup ſiphac puluerẽ ex medicinis
ſiccis que nominantur medicine capitis donec oriatur caro in qui
buſdam horis ſup os ſi indiguerimus hoc cũ oſſa ſunt eminentia ⁊
vt noſcatur caro velociter: ⁊ cura ipſum cũ reliquis medicinis quas
dixim⁹ in curatione vulnerũ. ¶ Et inquit Paulus. Multotiens ac
cidit in ſiphac capitis poſt curationẽ cũ ferro apa̅ caliduꝫ ita ꝙ ſu
perueniet ſpiſſitudini oſſis capitis et ſpiſſitudini cutis iterum: ⁊ eſt
cum hoc grauitas et ꝓhibitio motus eius naturalis. ¶ Et multo
tiẽs accidũt iſtis extẽſio et accidẽtia alia mala: ⁊ ſequitur has res
mors. ¶ Et nõ accidit apa̅ calidũ ſiphac niſi aut ppter os eminẽs

ſub eo:aut ppter grauitatē tentariū:aut ppter frig⁹:aut multitudī nem cibi ãt multudinē vini:ãt ppter cauſã aliã occultã. Qḋ ſi apoſtematis calidi cauſa eſt manifeſta: tūc opꝫ vt abſcidas illã cauſã velociter. Qḋ ſi eſt eſt cauſa occulta tūc ſtude in ſeparatiõe ei⁹ ⁊ adminiſtra flobotbomiã vene ſi nõ fuerit pbibēs ad boc ⁊ minoratio nē cibi ⁊ regimen qḋ ɔuenit apoſtematib⁹ calidis ſicut ēbrocatio cū oleo ro. calido aut cū aq̄ in q̄ bullita ſunt altea ⁊ fenugrecū ⁊ ſemē lini camomilla ⁊ eis ſimilia:⁊ adminiſtra ēplaſtrū ex faria ordei factū cū aq̄ calida ⁊ oleo ⁊ ſemie lini ⁊ adminiſtra adipē galline l lana ⁊ bumecta cū ea caput ⁊ ceruicē ⁊ ſpõdiles ⁊ diſtilla in aures aliqḋ ex oleis q̄ ſedēt caliditates ⁊ fac ſedere infirmū in aq̄ calida i domo ⁊ inunge ipꝫ. ¶ Qḋ ſi apa calidū pſeueratrnõ eſt aliqd qḋ pbibeat ſumere medicamē ſolutiuū ſoluēs ſemel fiat illḋ. nã Hyppo. pcipit illud. ¶ Inqt paulus. Denigraē ſipbac ⁊ nigredo eſt in ſupficie ei⁹: ⁊ illud eſt in medicamine iterꝫ quo curaē: nã medicamen nigrū fortaſ ſe facit illud: tūc opꝫ vt ſumas ex melle ⁊ oleo ro. iij. ptes: ⁊ pmiſceas ⁊ linias cū eo pānū ⁊ ponas ſup ſipbac ꝙ ſi accidit in ſipbac nigredo ex ſeipſo ⁊ ꝑuenit vſqꝫ ad oculū̃ pcipue cū ſignis alijs malis: tūc opꝫ vt deſperes de ſalute bui⁹ iſirmi qm̄ eſt ſignificatio ɔſumptiõis caliditatis innate ⁊ deſtructiõis ei⁹. Et ego iam vidi quendã cui accidit fractura in capite ſuo ⁊ ɔcauatū eſt os capitis ei⁹ poſt ãnū ⁊ ſanat⁹ eſt: ⁊ illud ideo quoniã fractura fuit in ſinciptite: ⁊ fuit ex percuſſione ſagitte: ⁊ erat ei curſ⁹: ⁊ ppter boc nõ aduenit ſipbac aliqd immo ſaluatum eſt a corruptione. ¶ Inqd Gal. Accidit bomini vt frangereē ſinciput ei⁹ ⁊ iterū os tpis fractura extenſa ⁊ ɔpoſita eſt fractura cū diſpoſitione rerū oſſis ſincipitis: ⁊ icidim⁹ ipſuꝫ ad intētionē notam ⁊ ſufficit illḋ ⁊ ſanat⁹ eſt vir.

¶ De fractura mãdibule. Cap. 2.

Inquit ſapiēs cū incidiē ad interiora nõ frãgatur: ꝙ ſi frangatur mandibula dextra tūc intromitte indicem ⁊ medium manus ſiniſtre in os infirmi: ⁊ ſi frangitur mandibula ſiniſtra tūc intromitte manus dextre ⁊ eleua cum eis marginem fracture exterius ⁊ interius ⁊ oppoſitione eas ambas cū manu altera deforis. ⁊ equa eã ⁊ cognoſces equationē ei⁹ ex equatione dētiū qui ſunt i ea. ¶ Si aūt frãgaē mãdibula in duob⁹ locis tūc extēde eã in duo latera ſm oppoſitionē miniſtro extēdēte eã ⁊ miniſtro retinēte ipſam: deinde veniat medic⁹ ad equãdū ipſam ſm qḋ dixim⁹: ⁊ liga dētesq̄ tor ti ſunt ⁊ ſepati ſunt adinuicē. ¶ Si aūt accidat cū fractura vulnus aut fruſtū tūc adminiſtra ɔſuturãs ⁊ puluillos ⁊ medicinas incarnatiuas poſt reditionē ⁊ equationē. ¶ Inqt: ligamētū ei⁹ ſit ſm bunc modū: pone mediū vitte ſup nucbã colli ⁊ vadant due extremitates a duob⁹ laterib⁹ ſup duas aures vſqꝫ ad extremitatē mãdibule: deinde vadãt cū eis iterū ad nucbã: deinde vſqꝫ ad locū ſub mãdibula: ſup duas maxillas vſqꝫ ad ſinciput vadēs ex eo iterū vſqꝫ ad locū q̄

eſt ſub nucha: ⁊ ponať ligamētū aliud ſup frōtē ⁊ in poſterioribus
capitis: ⁊ ſtringať tota inuolutio q̄ inuoluta eſt ⁊ ponať deſup pan
nus lenis. ¶ Et ſi ſeparenť ambe mandibule ſimul ex extremitati
bus earū tūc incipiať cū vtriſq; manibus paulatim: deinde opponā
tur ⁊ ꝯiungantur ⁊ ꝯſidereť ad ꝯpoſitionē dentiū: ⁊ liga duales cum
filo auri vt nō ſepareť rectificatio: ⁊ ponať mediū ligamenti ſuper
collū ⁊ vadat caput eiꝰ ad extremitatē mādibule: ⁊ pcipiať infirmo
vt quieſcat ⁊ ſit tranqllꝰ ⁊ dimittat locutionē: ⁊ ponat cibꝰ eiꝰ, forbi
tiões. Et ſi alterať aliq̄d ex figura tūc ſoluať ligamētū niſi accidat
apoſtema calidū. Qđ ſi accidat tūc nō negligas vti emplaſtris ⁊ em
brociſq̄ ꝯueniūt ad illud ex illis q̄ ſedāt ⁊ reſoluūt cū eq̄litate. ¶ Et
os q̄dē mādibule ſtringiť añ tres hebdomadas: quoniā eſt lene ⁊ eſt
in eo medulla plurima replens ipſum.

¶ De fractura naſi. Cap.3.

Naſi ſuperior pars eſt os ⁊ inferior eſt cartbilago: ⁊ illi q̄dem
cartbilagini nō accidit fractura īmo attritio ⁊ ꝙ ꝯprimēdo
dilatať tota: ⁊ qđ dilatať inferior ps eiꝰ ſupiore remanēte vt ē ⁊ ſepa
tio ad vnū latꝰ. Superiori ꝟo pti oſſis accidit q̄nq; fractura: ⁊ q̄n
frāgiť naſꝰ ⁊ nō curať pducit ad caſū. ¶ Et iterū q̄nq; induratur ⁊
remanet ſm tortuoſitatē ſuā: q̄re nō recipit equationē: opꝫ ergo vt
feſtineť in die pmo ⁊ nō ptrāſeat decimū. ¶ Et ſcias ꝙ q̄n fractura
naſi ꝯſeq̄tur loca ſupiora eiꝰ magis ꝯueniens eſt: ⁊ rectiꝰ regimē in
ea eſt: vt ſumať ſtilꝰ decēter factꝰ lenis ⁊ intromittať cū facilitate in
naſū vſq; ad finē alchataſim ⁊ teneat ipſū cū manu ſua ⁊ equet naſū
cū manu altera donec equeť: deinde ſubtilieť intromittendo liciniū
ꝯſeruās ipſū in figura equatiōis. Et meliꝰ q̄dē ē vt ſit ex lino. ¶ Et
cautela eſt vt intromittatur in vtraſq; nares ſimul: licet nō ſit nocu
mentū niſi in latere vno. Et q̄nq; ponitur liciniū in latus vnū vſque
quo eius vltimatio pueniat ad ꝯfirmationem ⁊ reſtaurationē. ¶ Et
non componatur ſuper naſum ligamentū: quoniam facit ipſum la
tum niſi ſit illic eminentia magna et timeatur ſecundum eam deſcē
ſio. Cū aūt accidit in partibꝰ inferioribꝰ tūc poſſibile eſt vt equetur
cū duobus digitis duaꝝ manuū ſicut duobus indicibus aut duobꝰ
auricularibꝰ. ¶ Et quando accidit in hac diſpoſitione apoſtema
tūc vnguentum dyaquilō eſt bonū valde: quoniam ſedat apoſtema
⁊ conſeruat iterum figuram equationis ⁊ confortat: ſimiliter me
dicamen factū cū aceto ⁊ oleo ⁊ ſimilia: ⁊ minutio thuris ſup qđ pul
uerizetur cinis ⁊ ēplaſtreť cū eo. ¶ Et q̄n fractura eſt attritio apta
tūc nō eſt poſſibile vt redeat cū ea ad rectificationē niſi poſtq̄ findi
tur et extrahiť cōminutio oſſium et cum ſutura eius ⁊ puluerizen
tur deſuper pulueres. ¶ Et quando accidunt inclinatio ⁊ ſepara
tio cartilaginis tunc equa eam violenter: deinde liga eam ligatura
ꝯſeruāte eā ſup illud: ⁊ ē vt ponas ligamētū extēſū ex latitudine cer
uicis ſup quā eſt iclinatio ex eis quibꝰ fit facile hoc ligamētū. ¶ Et

bonum eſt vt ſumas marginē pāni fortis: aut corrigiā cui ſit latitudo digiti vni⁹ ⁊ leni vnā extremitatū ei⁹ cū glutino piſciū ⁊ glutino corij vaccini: aut cū gūma aut cum reliquis glutinationem facientib⁹ ⁊ inuiſca ipſam ſup extremitatē naſi ex latere ſup qḋ eſt inclinatio ꝺo nec exiccetur ſup ipſum: ⁊ reducaꝫ naſus ad ſitum ſuū cum violētia: deinde extende illā corrigiā: aut pānū donec equetur cum eo ⁊ inclina ipm̄ ad latus diuerſum inclinationi prime: ⁊ reſtaura ipm̄ ſup collum: et liga ipm̄ ligamēto tenente ipſum ſm̄ illā formā et emplaſtra cum emplaſtris que ſunt neceſſaria.

¶ De fractura furcule. Ca. 4.

Furcula frāgiꝫ: aut pp̄ pond⁹ delatū: aut ꝑpter caſum magnū aut ꝑpter percuſſionē vehemētē. ¶ Ampli⁹ furcule reſtauratio fit difficilis ⁊ indiget ſubtiliatiōe. Dixerūt in reſtauratiōe ei⁹: ſi ɔteritur ꝑpe caſum erit deſceſſio capitis adiutorij inferi⁹ min⁹. ¶ Inquit Et qn̄ cōteriꝫ furcula in duas medietates tūc fac ſedere infirmum ſuper ſedē et teneat miniſter adiutorium in quo eſt furcula fracta: ⁊ extēdat ipſum ad exteriora et ad ſuperiora iterū et extendat miniſter iterum ceruicē et humerum inclinatū cū quātitate q̄ eſt neceſſaria. Et equet medicus cum digitis ſuis illud qḋ eſt eminēs impellēs ipm̄ et quod eſt concauum commoueat ante et retro et extrahat ipſum. ¶ Et ſi indiget in illo extenſione plurima ponat ſub titilico pilā magnā de pilis ⁊ eleuet cubitum donec approximet ipꝫ coſtis: qm̄ extēdeꝫ ſm̄ qḋ vult. ¶ Et ſi incidiꝫ extremitas furcule ad iteriora frāgendo: aut non obedit cum attractione medici: et non ſuſpenditur qm̄ eſt ad profundum plurimū: tunc proſterne infirmum ſup collum ſuum et pone ſub humero puluinar gibboſum: ⁊ demerge humex ei⁹ inferi⁹ donec eleueꝫ ad os furcule: deinde equa ipſum et rectifica cū digito tuo ⁊ ſtringe. ¶ Quod ſi infirmus inuenerit puncturā ex deābulatione man⁹ ſuper ipſum: tūc fruſtū pungit ipſum: ſecundum ſcitu ergo ſcinde et aufer fruſtum et fiat illḋ a te cū facilitate: et ꝑprie ſi fuerit fruſtum ſubtus. ¶ Et vt nō diſrumpas ſiphac pectoris intromitte inſtrumentum conſeruās ſiphac pectoris ſub oſſe: deinde frange os. ¶ Quod ſi non acciderit apoſtema calidū tūc ſue ſciſſurā et incarna eā. ¶ Et ſi accidit apoſtema calidum tūc infunde pulnilloſcū oleo aliq̄. ¶ Et ſi dimittiꝫ caput adiutorij apḋ fracturā cū fruſto furcule ad inferiora: tūc opꝫ vt ſuſpēdaꝫ adiutoriū cū ligamēto lato ⁊ eleueꝫ ad ptē ceruicis: et ſi fruſtū furcule fuerit inclinatū ad ſupiora: et illḋ q̄ḋ ē pax fit: tūc nō ſuſpēdaꝫ adiutoriū: ſꝫ reſupina illū cui⁹ eſt furcula fracta ſup dorſum ſuum et ſubtilia regimen ei⁹ et ſtringeꝫ furcula in mēſe et min⁹. ¶ De furcula autē dixerūt ꝙ furcula nō ſeiūgiꝫ ex latere intrinſeco: qm̄ annexa ē pectori nō ſeiūcta ex eo: ⁊ ꝑpter hoc nō moueꝫ ex hoc latere ⁊ ſi pcutiaꝫ exteri⁹ vehemēter ⁊ ſepeꝫ: tunc ipſa equetur et curetur curatione qua curatur cum frāgiꝫ: extremitas ꝟo eius que ſequiꝫ humex et ſeparaꝫ ab eo nō diſſo

catur plurimum: qm̄ lacert⁹ q̄ h̄z duo capita ꝓhibet eā ab hoc: ꝓhi
bet eā iterū caput ſpatule: ⁊ non mouet furcula motu vehementi: qm̄
ipſa non eſt poſita niſi vt ſeparet pect⁹ tm̄ et dilatet ipm̄: ⁊ ꝓpter hoc
facta eſt furcula homini ſoli inter reliqua animalia. ¶ Quod ſi ac
cidat ei diſlocatio ex luctamine: aut re alia ſimili huic tūc ipſa eq̄ue
tur: ⁊ intromittat ad locū ſuū cū manu ⁊ puluillis plurimis q̄ ponunt
ſup eā cū ligamēto qd̄ op;. ¶ Et ɔuenit hec curatio extremitati hu
meri itē cū ſepa⁊ reducit eā ad locū ſuū. ¶ Et illd̄ q̄ ligat furcula
hūero eſt humer⁹ ⁊ os cartilaginoſum: ⁊ ipm ingroſſat in macilētis: ⁊
cū remouet exiſtimat ille cui nō eſt experientia q caput adiutorij iā
ſeparatū eſt ⁊ exiuit de loco ſuo: caput em̄ ſpatule videtur tūc vnū ⁊ vi
det locus a quo permutatum eſt ɔcauum: verū oportet vt diſtingua
tur ſignificationibus quas experiemur poſt.

¶ De fractura ſpatule. Ca.5.

Spatule quidē locus lat⁹ parꝫ frāgit. Plurimū em̄ qd̄ accidit
de fractura ei⁹ accidit marginib⁹ ⁊ lateribus ⁊ fruſtis. ⁊ qm̄ acci
dit cognoſcit tactu. ⁊ per illud qd̄ ſequit eā de punctura. Uerū pluri
muꝫ accidit ei ſciſſura quā ſignificat aſperitas q̄ cognoſcitur tactu
⁊ dolore locali ⁊ punctura ſi fuerit lꝫ nō ſint reliq̄ ſigna. ¶ Et fortaſ
ſe accidit fractura ad interiora ⁊ ſignificat ipam inciſio accidens et
crepitatio leuis quā percipit audit⁹: cum crepitat miſer cum ea ⁊ in
uenitur per attractionem manus qua conſequitur eā et dolorem.
¶ Et cura eius iterum eſt ſubtiliatio manus et bonitas cōuenictie
impulſionis ab inferiorib⁹ ⁊ equatlōis: ⁊ fortaſſe indiget vētoſis ſm̄
q exiſtimo donec attrahat ad ſuperiora ⁊ equet cum cautela a no
cumēto in aggregatiōe materiei. ¶ Fruſtula autem ſpatule cū fran
gunt ſi ſunt inquietātia pungentia ⁊ ledentia: tūc neceſſariū eſt extra
here ea: ⁊ ſi ſunt quieta equent et ligentur ligamentis ſimilibus li
gamentis furcule. ¶ Et oportet vt dormiat habens fracturā ſpatu
le ſuper latus ſanum non ſuper illud.

¶ De fractura caſſi. Ca.6.

Accidit caſſo ſciſſio ſicut ligno ⁊ accidit fractura ad interiora
¶ Et primum quidem cognoſcitur ſonitu ſenſato ꝑ tactum ⁊
auditū: ⁊ quādoqꝫ inuenis ipſam manifeſtā cuius due ꝑtes ſunt ma
nifeſte et cum extenſione doloris. ¶ Secundum ꝟo ſequūtur accidē
tia mala ex ɔſtrictione anhelitus ⁊ tuſſi ſicca ⁊ fortaſſe patiens illud
ſpuit ſanguinē: ⁊ qn̄qꝫ generatur ex eo putrefactio velaminis. ¶ Et
cura iſtoꝝ eſt cura illi⁹ q̄ habet illd̄ in hūero: ⁊ ſi inclinat inferi⁹ tūc
cura eſt illa q̄ deſcripta eſt in cōpreſſiōe furcule depreſſe per fracturā
et ſi ingrediūtur coſte adminiſtra ſuper eas ligamētum factum ex
lana cum reſolutione poſt ligamenta poſita ſuper eas deſubtus
cum rectitudine: deinde aggrega extremitates duorum ligamen
torum et liga eas adinuicem quoniam ipſe prohibent ligamenta
reuoluta a ſolutione.

¶ De fractura coſtarum. Ca.7.

COſtis veris ſeptẽ accidit fractura a duob⁹ laterib⁹. Falſis vero accidit fractura a latere dorſi. Et qm̃ extremitas alia ẽ cartilago hyppocũdrior ſm q̃ ſciuiſti nõ accidit ei attritio. ¶ Cognitio aũt fracture coſtaꝝ eſt facilis q̃ nõ occultat tactui ꝑpter illõ qõ ſentit de aſperitate ⁊ motu in nõ ſuo loco ⁊ fortaſſe audit ſi auſcultatur crepitatio occulta. ¶ Qõ ſi fuerit inclinatio coſte ad iteriora: ſignificãt eã accidẽtia pleureſis: et eſt fortaſſe cũ ea ſputũ ſanguis: tũc nõ audẽt reſtauratores curare ipam cũ extẽſiõe ad exteriora ꝑpter defectũ ingenij: qm̃ illõ eſt difficile abſq̃ ventoſis: ⁊ qm̃ ex vẽtoſis timet q̃ aggreget materia plĩma ad interiorẽ locũ: ⁊ eſt in ea illõ qõ eſt de corruptiõe. ¶ Qõ ſi expellis eas ⁊ nõ ꝓlõgas retẽtionẽ eaꝝ nõ eſt malũ. Vez qñq̃ cibãt infirmũ cibis inflatiuis valde vt inflet vẽter ei⁹: et cõprimat iflatio fracturã ⁊ impellat eã ad exteriora. Et hoc quãuis ſit de illis a q̃b⁹ in q̃buſdã borisnõ eſt excuſatio: eſt tñ cã magna ad faciẽdũ vt accidat apoſtema. ¶ Inq̃t q̃dã ſapiẽtũ. Oportet vt cooperiat loc⁹ cũ lana infuſa in oleo calido et ponant puluilli in eo qõ eſt inter coſtas donec repleat vt ſit liga mẽtũ equale qñ inuoluit ſm rotũditatẽ: ſicut narrauim⁹ in pectore: deinde ponat ſicut ponit in babẽtib⁹ pleureſim ſm quãtitatẽ ꝯuenitẽ oſſi. ¶ Et ſi oppreſſerit nos res vehemẽs ⁊ os pũgit velamẽ pũctura a ledẽte: tũc oportet vt findat cutis ⁊ ibi ſcooperiat illẽ qõ diſcoopertum eſt de coſta: deinde ponat ſub eo inſtrumẽtũ qõ ꝯſeruat ſiphac vt non egrediat ſiphac ⁊ incidãtur cum facilitate oſſa que pungunt et exire facias. ¶ Deinde ſi nõ accidit apa calidũ aggreget ſiſſure ⁊ medicent cũ vnguẽto. Et ſi accidit ei apoſtema calidum cooperiat cũ puluillis infuſis in oleo ⁊ cibetur infirmus ⁊ curet cum eo quod ſedat apa calidum ⁊ reſupinetur ſuper latus quod leue eſt ſuper ipſum.

¶ De eo qõ accidit ſpondilibus de fractura. Ca.8.

INquit paul⁹. Rotũditatib⁹ ſpõdiliũ accidit qñq̃ attritio ſʒ fractura paꝝ accidit ⁊ tũc minuit ſiphac nucha ⁊ nucha ipa: ⁊ cõmunicãt eis ambab⁹ nerui in nocumẽto ⁊ ſequit ea vtraq̃ mors ſi accidat illud ſpondili colli: ⁊ propter hoc oportet vt premittamus ſermonem ⁊ enunciemus ꝑ dictionem factam. ¶ Et ſi eſt poſſibile vt ꝑſumamus et auferamus os ledens cum ſciſſione tũc illud eſt: ⁊ ſi nõ oportet vt vitem⁹ cuꝫ regimine quod ſedat apoſtemata calida. ¶ Et ſi remanet aliquid ex partibus eminentibus ſpondilis ex qua ſunt que nominantur ſpine: iam illud cadit velociter ſub digitis cum volumus eius comminutionem: quoniam illud quod coniunctum eſt mouetur ⁊ ſeparatur a loco ſuo: tunc oportet vt auferatur illud ſcindendo cutem exterius: deinde aggregetur cum ſutura et adminiſtretur in eo curatio incarnatiua. ¶ Et ſi frangitur os alkaeil in inferiore parte alcbatim et aloboſos: tunc intromittatur digitus inde x

ſiniſtre manus in anum: et equetur os fractum cum eo et cum manu altera ſecundum ꝙ poſſibile eſt: et ſi ſenſerimus os fractum iā ſeparatum eſſe: tunc opoꝛtebit iterum vt auferatur cū ſciſſione: ſicut diximus: deinde adminiſtretur ligamentum quod conuenit ano et curatio conueniens ei.

¶ De fractura adiutoꝛij. Ca. 9.

OS adiutoꝛij cū ſpargit̃ ſm plurimū nō declinat niſi ad exterioꝛa: quare opꝫ vt tu facias illud quod opꝫ fieri in reditione fracture cuiꝰ ſitus eſt ſm qd̄ ſciuiſti: ꝛ tāge ipſaꝫ manu tua ꝛ equa equatione vltima: ꝛ liga eā cū ligamēto aſcēdente etiā vſq; ad humerum ꝛ ſtringe cū eo ſi eſt pꝛoxima illi: deinde ligamēto cōmuni ſm qd̄ ſciuiſti etiā vſq; ſub cubito ſi fuerit fractura pꝛopinqua cubito poſtea liga ipſam ligamēto tertio aſcēdente ab inferioꝛi vſq; ad ſuperiꝰ ꝛ ſuſpende manū angulariter ne multiplicetur eius ſuſpenſio extēdēdo: qm̄ eſt malū ꝛ mediꝰ quidē eſt vt ſtringat̃ adiutoꝛiū ad pectꝰ ſm angularitatē in cubito vt non moueat̃ ꝛ ꝑpꝛie qn̄ fractura eſt ꝓpe cubitū. ¶ Ergo pone ſuꝑ ligamēta: aut aquā ꝛ acetū: aut aquā ſolā ſi fractura adhuc nō apoſtemat̃ ꝛ fac ipſaꝫ ex ligno cuiꝰ latitudo ſit quattuoꝛ digitoꝝ nō pꝉꝰ ¶ Et ſi iā ſuꝑuenerit ei ſpaciū: ꝛ apoſtemata eſt: tūc pone ipſam ex lana ꝛ ablue ipſam in oleo ſi tibi poſſibile eſt: ꝛ ſi nō fuerit aliq̇d ꝓhibens nō ſoluas vſq; ad ſeptē: ꝛ qd̄ eſt poſt eos vſq; ad decē: tūc ſolue ꝛ liga cū aſtellis ꝛ ſi defenſio vocat te ad aliud: tūc ſolue in tertio: et eſt illud ad quod inclinat̃ Hyppo. qm̄ aufert nocumēta licꝫ noceat reſtaurationi. ¶ Verꝫ in q̇litate ponēdi aſtellas: oꝫ vt ſufficiat tibi illd̄ qd̄ declarauimꝰ in ca. ſuo ꝛ nō ſepares ab ea ſtricturā ad minꝰ vſq; ad. xl. dies: ꝛ qn̄ indiges ſm ꝯſuetudinē extēſiōe vehemēti ꝛ nō obedit tibi ꝛ nō excuſaris auxilio alicuiꝰ adiuuātis te: tūc fac ſedere infirmū ſuꝑ ſedē ſubleuatā: ꝛ ſit ad ſtātem plus decliuis ꝙ ad ſedētē ꝛ appodiet̃ ſuꝑ gradū ſcale: aut qd̄ ſimile ſit ex eis que ſciuiſti in capi. diſlocationis ꝛ locꝰ ille ſit planus factus ꝛ mollificatus et linitus deinde ſuſpende in humero eius aliquid graue extendens ipſum ad inferioꝛa: cum ergo extenderis extenſione queſita: tunc liga cum vitta forti ſub fractura ꝛ ſupꝛa illā ꝛ fac doꝛmire infirmum reſupinum ꝛ extende illud qd̄ ligaſti vitta cuꝫ foꝛtibus vittis vſq; ſubtus: et ad ſuperioꝛa: in illo enim eſt ſufficiētia. ¶ Et qn̄ fractura eſt in medio adiutoꝛij pone ligamentum cum longitudine vna a duabus extremitatibus iuncture: ꝛ ſi fuerit pꝛopinquioꝛ ad latus pone ligamentum vehementioꝛis pꝛopinquitatis extremitati longinque ꝙ alij: et ſi fuerit ſciſſura ſola: tunc cura eſt curatio ſciſſure: et ſtringatur ſuper eā ligamentum.

¶ De fractura bꝛachij. Ca. 10.

ACcidit quandoq; vt frangātur duo focilia ſimul: et quādoq; accidit vt frangatur vnum eoꝛum. ¶ Et fractura focilis inferioꝛis eſt vehementioꝛ et turpioꝛ ꝙ fractura focilis ſuperioꝛis:

q̄ñ ſingularis fit fractura vni⁹ eorū: et illō ideo q̄nīā focile inferi⁹ eſt brachiū deferēs: q̄re ei⁹ fractura eſt deterior: ⁊ q̄ñ eſt nudū carne tunc eſt fractura turpior. ¶ Et iterū ſuperi⁹ focile ſuſcipit curatio▪nē ⁊ ſufficit ei extenſio parua: et nō ſimiliter eſt inferi⁹ et ꝓprie ſi frā▪gantur ſimul. ¶ Et oportet vt ſuſtentetur apud extenſionem adiu▪torij ſuper alcbol: ⁊ eſt radix vole: ⁊ cognoſcitur ſtrictura ligamēti: q̄ñ ſi accidit ex ea in digito apoſtema paruum: aut dolor paruus: tunc ligamentum eſt equale: ⁊ ſi non eſt tunc eſt molle: quod ſi eſt plu▪rimum ſuperfluum tunc eſt vehemens: et op3 vt mollificet. ¶ Poſi▪tio autem aſtellarum non eſt ex illis que occultentur tibi: ſed opor▪tet vt nō conſequantur cu3 longitudine ſua volam et radices digi▪toꝝ: immo abbreuientur ab hoc parūper niſi neceſſariū faciat illud ꝓpinquitas fracture iuncture raſete tali. Verū tunc iterum op3 vt nō tangat albaragi digitoꝝ: et cum reſtauraſ et ligatur op3 vt ſu▪ſpendatur ad collum ſ̄m figuram angularē. ¶ Et op3 vt ſit ſuſpen▪ſio eius proprie ſi eſt eius fractura ad inferiora cum panno cuius la▪titudo capiat longitudinem brachij totius: quoniam ſi fuerit ob▪uiatio ſuſpenſorij prope fracturam et reliquum eius ſeparatum a ſuſtentatione accidet tortuoſitas proculdubio ⁊ declinatio ſuper illud quod facit ipſam ſicut volam: immo oportet vt ſit vola: ⁊ plu▪rimū brachij in ſuſpēſorio. ¶ At ſ̄o ſi fractura fuerit ad ſuperiora oportebit vt ſuſpenſio ſit ita vt videatur fractura ⁊ eleuet duas ex▪tremitates ex latere vole ⁊ ex latere cubiti. ¶ Quod ſi ſeparatur q̄ō eſt inter illud erit adiuuans ipſum ad equationem figure: ⁊ ſit ſu▪ſpenſorium pannus lenis: ⁊ ſit ſuſpenſio taliter ne vllo modo ſit poſ▪ſibile moueri: ⁊ vt non dilatet ipſum dilatatione laborioſa. ¶ Et fortaſſe accidit brachio vt reſtauretur in latitudine circiter vigin▪ti ⁊ octo dies. ¶ De fractura raſete. Capi. 11.

Oſſibus iſtis parum accidit fractura: q̄ñ ipſa ſunt dura val▪de. Et quādo aduenit eis cauſa aliqua remouet ea a locis ſuis et non frangit ipſa: quare ſunt vltima ad curationē: quēadmodum dixim⁹ in dislocatiōe. ¶ De oſſibus digitoꝝ fractis. Ca. 12.

Iſtis iterū parū accidit fractura: imo accidit ſeꝑatio. Dixe▪runt q̄dā. Si accidit eis fractura op3 vt ſedeat infirm⁹ ſuper ſedē eleuatā ⁊ p̄cipiatur ei vt ponat volā ſup ſedē equalē: ⁊ extēdat oſſa fracta miniſter: ⁊ equet ea medic⁹ cū pollice ⁊ indice. Q̄ō ſi pol▪lex fuerit inclinat⁹ ad inferiora: tūc oportebit adminiſtrare ligamētū deſuꝑ ⁊ fortaſſe accidit aq̄a calidū. Et ad locū mollificatiōis boru3 oſſiū aggregaſ ſuꝑfluitas plurima ⁊ coagulaſ velociter q̄re ſtrin▪gantur. ¶ Et ſi accidat fractura ſublemi: aut digito ſi ē pollex op3 vt ligetur ligamento ꝓprio ei ⁊ vt ligetur iterum cū vola vt firmeſ ⁊ non moueatur. ¶ Et ſi accidit fractura alicui reliquoꝝ digitoꝝ ſi fuerit index: aut auricularis: tūc ligeſ cū illo q̄ ap p̄rimat ei. Et ſi ē de digitis medijs: tūc ligeſ cū illo q̄ ē ex latere ei⁹ aut ligēt oēs ſ3 cō▪

tinuitatem adinuicē: q̄ſi eſt meli⁹. Firmant̄ eſſi et nō mouent̄ τ ſunt tūc q̄ſi ligati ſunt cū aſtellis. ſ. oſſa fracta.

¶ De fractura oſſis lati τ anche. Cap. 13.

Os anche q̄nq̦ frāgit̄: ſed raro cū diſpoſitiōe fortitudinis ſue τ accidit illō ei ſm ſemitā 9minutionis extremitatū: τ q̄nq̦ ſin dit̄ in lōgitudine: τ q̄nq̦ inpellit̄ int⁹ ad ventrē: τ accidit poſt iſtas diſpoſitiones iterū ex dolore τ punctura τ ſtupore cruris: τ coxe pri mū ei quod accidit adiutorio ex fractura humeri. ¶ Et q̄ñ frāgit̄ os latū qō eſt ſupra alobolos: aut ſindūtur vt ligna lacerti eius: fit res difficilis in rectificatione eius; q̄re fit vna duaꝝ anchaꝝ dedi uis ad diminuitionē. ¶ Et cura ei⁹ eſt vt iaceat infirm⁹ τ incipiant duo hoīes fortes extendere duas coxas ei⁹: ſcꝫ q̄ſq̦ eoꝝ extendat co xam: τ iam ante tenuerimus manus eius: vt nō feſtinet ad expellen dum illum qui extendit coxam eius: τ incipiant duo reſtauratores comprimere ancham eius cum vehementia τ fortitudine donec eq̄ tur: deinde p̄parent ſuper eam ēplaſtrum: poſtea reſupinetur ſuper aliq̄d qō ſit ſicut glomer ex panno aut ei ſimile ex illis que habent duritiem. ¶ Et hoc quidem eſt proximum ei cum quo curatur ſpa tula iterum: et quando frangitur ex latere anche: tunc cura eius eſt cura humeri: et opꝫ vt adminiſtretur humectatio ſuper ligamētuꝫ et eq̄nt̄ puluilli ſicut opꝫ τ eſt neceſſe vt ſit ſuſtētatū ſup locū planū.

¶ De fractura coxe. Cap. 14.

Cum coxa frāgit̄ neceſſaria eſt extenſio vehemēs: deīde eq̄tur ſm formā naturalē que eſt ei: et eſt gibboſitas ſilueſtris par tis eius et 9cauitas pauca in eius domeſtico ſm ambulationē for me q̄ eſt ei in ſanitate. ¶ Et obſeruētur in diſpoſitiōe fracture medij ei⁹ aut extremitatis eius ſupioris τ inferioris diſpoſitiōes q̄ dicte ſunt in capitulo adiutorij: et fit ſtrictura ad ſupiora 9ſeruans et re tinēs. ¶ Dixerunt: quando frangitur conuertitur ad loca anterio ra et ad exteriora: et illud ideo eſt quoniam ipſa eſt lata ab hac par te per naturam: et equetur manibus et ligamentis et ſpeciebus ex tenſionis que ſunt ſecundum equalitatem: aut cum ſtrictura vnius duarum ligaturarum ſupra fracturam in medio. ¶ Si autem fra ctura fuerit inclinata a medio et fuerit p̄pinqua capiti coxe: tūc ſu matur ligamentum et inuoluatur in medio eius lana vt non ſcidat carnem: et ponatur medium eius ſuper pectinem et aſcendant extre mitates ei⁹ ad partē capitis: τ dent̄ miniſtro vt retineat eas ad infe riora: τ ſi fractura fuerit in eo qō ſequit̄ genu: tūc nos ponem⁹ liga mētū in ſuperiore parte fracture: τ eleuabim⁹ extremitates eius ad illō qui extendat eas ad ſuperiora: τ teneat genu cum ligamento in uoluens ipſum deſuper: τ equetur membruꝫ iſtud infirmo iacēte ſu per faciem ſuam et crure eius extenſo: et ſi fuerint oſſa pungentia tunc oportet vt equentur ſicut diximus multotiens et que ex eis de uantur capiantur. ¶ Regimen ꝟo ſit ſm q̄ diximus in curatiōe ad

ſutorij: & os quidē coreſtringiť in .xl. noctibus. Et ego enunciabo quomodo opʒ vt ſit ſitus eiꝰ poſtq̃ aggregať curatio cruris. ¶ Et opʒ vt ponať inter duas coxas tunc pila de ligno & ei ſimilibus ſeruans eā ad formā ſm quā equata eſt & reſtaureť reſturatione cognita ſm qđ intelligiť propter illud qđ accidit de apoſtemate & pruritu ¶ Et qñ accidit de apoſtemate ſuper coxam: nā eſt apa forter eſt ex eis q̄ feſtināt ad coxā: tunc opʒ vt proprie perueniatur ad ſoluendū vt reſpiret & extendať apa: & tu quidē iā ſciuiſti embrocas ꝓprias. Uerum in caugalib & albarauach & ſunt tabule magne in quibus eſt parū cōcauitatis vt decēter cōponātur ſuper inuolutiones: & capiant longitudinē pedis: qm̄ ſi breuiāturꝫ nō reſtaurātur ſup crus & abſcindunt infra illud vtilitas nō eſt vtilitas queſita: & ſi prolōgātur erit infirmꝰ ex eis in labore: lʒ ſi ipſe abbreuientur nō erit expers laboris. ¶ Et vtilitas elongationis earū eſt vt prohibeāt iterꝫ partem ſanā pedis moueri cū fuerit motus illiꝰ quātitatis nociuꝰ fracture & proprie in diſpoſitione dormitationis & ſomni. ¶ Et neceſſitas hoꝝ inſtrumētoꝝ nō ē niſi in fractura magna valde: & nō eſt poſſibile cū hoc vti eis niſi anteq̃ apoſtemetur: qm̄ apoſtema non tolerat huiuſmodi. ¶ Et ad vltimuꝫ eſt grauitas & malitia laboꝝ: & oportet vt fugiatur ab eis dum exceptio perſeuerat ab eis cum ingenijs alijs. ¶ Situs aūt reſtaurate coxe oportet vt ſit ſecūdum ꝙ fuit ꝯſuetudo eiꝰ in ſanitate de aſſiduatiōe ꝯſtrictiōis & dilatatiōis & illud qđ eſt magis vincēs dilatatio. ¶ Et ſcias ꝙ ille cuiꝰ coxa et ancha ſunt fracte parū denudať a claudicatiōe: & qñ abſcindūtur fruſta lacertoꝝ eiꝰ mādat prius: deinde minuiť ſcđo.

¶ De fractura rotule poplitis. Cap̄. 15.

Rotula parum frangitur & ſm plurimū conteritur. Et cognoſcitur illud quod accidit cum tactu & aſperitate: & cū vacuitate q̄ intelligitur cū tactu & auditur aure.

¶ Et opʒ in curatione eius vt extendatur crus: deinde intromittatur rotula in locum ſuū: & ſi ſeparata fuerit aggregetur prius: dein de intromittatur.

¶ De fractura cruris. Cap̄. 16.

Quādo fragitur os paruū cruris eſt saluiꝰ q̄ ſi frāgatur os magnū: & quādo frangitur arundo parua ſuperior eſt inclinatio ad exteriora & ante: et eſt ambulatio cū hoc poſſibilis: et ſi frāgitur arundo magna inferior declinat crus ad exteriora: & quādo franguntur vtreq̄ arundines ſimul: tunc eſt deterius: et tunc quidem accidit cruri inclinatio ad omnes partes.

¶ Et ſcias ꝙ curatio fracture cruris eſt ſm ꝯſiderationem curationis adiutorij: & in eius ſimilitudine: & non eſt diſpoſitio cruris in tortuoſitate que accidit figure ſue naturali: ſicut diſpoſitio adiutorij: immo eſt rectum: quare opʒ vt ſit extenſio eius ad hoc vt redeat ad rectitudinem.

¶ De calcanei fractura. Cap. 17.

Calcaneus eſt excuſatus a fractura ꝓpter duritiē ſuā τ ꝓ circū dationē defenſionū: τ plurimū ei⁹ qđ accidit ei non eſt niſi diſlocatio: τ iam dictū eſt de ea.

¶ De fractura tali. Cap. 18.

Fractura tali eſt praua τ eius curatio eſt difficilis: τ plurimū quidē frangiẛ cum cadit hō ex loco lato: qm̄ ↄteritur ſuperi⁹ pedis: τ fortaſſe accidit cū eo attritio oſſis cuꝫ curſu ſanguinis ad vētresq̄ coagulaẛ in eis: τ quādoq̧ ꝓducit ad egritudines magnas ex febre τ permixtione rationis ex tremore τ ſpaſmo pedis. ¶ Cum ergo accidit in eo aꝑa congelatū qđ non apparet τ non egrediẛ et apparet iā tenebroſitas q̄ non fuit: eſt ſignū malū ſignificans ꝙ eſt in via putrefactionis. Si auteꝫ eſt aꝑa apparens impellēs manuū tunc eſt melius τ fortaſſe fit facilis ei⁹ eruptio.

¶ Et quādo talus reſtauratur deambulatio eſt doloroſa ſuper ipm̄ τ qn̄ nō reſtauratur talus ſm̄ qđ opꝫ deſtruiẛ iuuamentum.

¶ De fractura digiti pedis. Cap. 19.

Curatio eorum in fractura τ diſlocatione eſt curatio digitoꝝ manus. Et quādoq̧ reſtaurator equat eos pede ſuo calcādo eos cum eo.

¶ Incipiūt Cantica Auicēne tranſlata ab arabico in latinū a magiſtro Armegando Blaſij de monte peſulano.

Medicina ē ↄſeruatio ſanitatis: τ curatio egritudinis: q̄ accidit ex accn̄tib⁹ in corꝑe. In al'. q̄ accidit ex cauſa q̄ in corꝑe exiſtit.
Cui⁹ prima diuiſio eſt in theoricā τ practicā.
Et theorica ex trib⁹ reb⁹ perficiẛ τ ↄpletur. 2.
Ex rebus aūt ſunt ſeptē naturales. Et ex eis ſunt. vj. Et oēs ſunt neceſſarie. 3.
Adhuc ſunt alie res in libris ſcripte ſcꝫ morbi cauſe: τ accidentia. 4.
Practica diuidiẛ in duas ſpecies: quarū vna manib⁹ exerceẛ: τ alia cū medicina: necnō eo qđ ex cibis ordinaẛ. 5.
Proculdubio ex rebus naturalib⁹ ſunt elementa ex quoꝝ ↄpoſitione exiſtūt corpora. 6.
Sermo quidē Hyppocratis in libro de elementis in his eſt ſermo verus. ſcꝫ ꝙ ſint quattuor: aqua: ignis: aer: terra. 7.
Probatio veritatis predicti ſermonis eſt: qm̄ cum corp⁹ corrūpitur reuertitur in eiſdem. 8.

Si non eſſet niſi vnum elementum: nõ eſſet aliqđ animal cuꝫ morbo corruptibile. 9.

Poſt hec aũt ſcientia ꝯplexionis eſt ex iudicijs in medicina conferentibus. 10.

Quattuor ſunt potentie ſeu virtutes complexionis: ſiue diuiſerit: ſeu compoſuerit vir conſultus. 11.

Senſus tactus ſentit ⁊ percipit caliditatẽ: frigiditatem: ſiccitateꝫ ⁊ humiditatẽ. 12.

Predicte virtutes ſeu potentie reperiunt̃ in elemẽtis tpe eo qđ augetur ſeu pullulat in loco. 13.

Elementũ ponitur in vltimo ſimplicis cõplexionis. 14.

Caliditas eſt in igne ⁊ aere. Frigiditas ꝟo in terra ⁊ aqua. Et ſiccitas inter ignẽ ⁊ terrã. Et humiditas inter aquã ⁊ nubem. 15.

Significat̃ nobis eſſe ⁊ generatio inter ſpecies ipſoꝝ cũ diuerſificentur adinuicẽ ⁊ vniantur ſiue ꝯiungantur. 16.

Diuerſificata fuerũt inuicẽ ne eſſent q̃d vnũ ⁊ idẽ. Et fuerunt coniuncta ⁊ vnita ne viderentur omnino contraria. 17.

Imaginamur in alio cõplexionẽ ab elementis: puta in cõpoſito ab eis a predominante. 18.

Ponimus equale ⁊ tẽperatũ ad referendũ ei: eo ꝙ habeat quatuor facies coniunctas. 19.

Fuerũt aũt mixte ⁊ cõplete in eo ſm exiſtimationẽ vt eſſet pondus ⁊ menſura. 20.

Si aliquod ex eis declinauerit ad aliquod extremorũ: non tñ inde expoliabit̃ vel circũſcribet̃ a virtutibus p̃dictis: erũt nihilominus in eo abſq̧ equalitate ⁊ tẽperie predicta. 21.

Denominat̃ aũt a noĩe p̃dominãtis: vt igneũ terreũ aqueũ. Sunt etiã ex eis q̃ ꝯparantur aeri. Oẽs aũt dicunt̃ per modũ trãſitus et minus proprie. 22.

Iam quidem perfecte ſunt nouẽ ſpecies ꝯplexionis: neq̧ ex nunc accedam ad dictionem nonam. 23.

Nunc autẽ loquitur de tpe ſm opi. ⁊ exiſtimationẽ: nõ eñ ceſſit in eo ſtilus ⁊ modus inueſtigãdi ſubtilis. Hyems laũt hꝫ vim ⁊ naturam flegmatis. Et ver excitat ſanguinẽ. Eſtas ꝟo colerã rub. Et autũnus coleram nigram. 24.

Quod autẽ augetur ⁊ minoratur diuiditur in ſpecies mineralium ⁊ plantaruꝫ ⁊ animaliũ corpus habentium. 25.

Quod vincit ⁊ ſuperat corpus eſt medicina. Quod ꝟo nutrit ⁊ auget eſt cibus. 26

Cõplexio habet̃ ⁊ cognoſcit̃ ex ſapore. Et hoc ſyllo vero ⁊ iuſto. 27.

Dulcis ⁊ ſalſus ⁊ amarus ſiccitatẽ. Acutus vero calorem. 28.

Omne liquidũ non habens ſaporem manifeſtum eſt equale ⁊ tẽperate forte complexionis. 29.

Omnis ſapor ponticus ⁊ acetoſus frigidi ſunt ⁊ ſicci: necnon etiã omnis ſtipticus. 30.
Omne hñs dominiũ pinguedinis ⁊ vnctuoſitatis eſt calidũ ⁊ humidũ. Et pure inſipidũ frigidũ ⁊ humidum. 31.
Animal per ꝯplexionẽ ſuã diuerſificatur in etatib⁹. Erit tñ ſermo nunc in homine ſolũ. i. ſolũ in cõplexionẽ hominis. 32.
Calor puerorum appropinquat calori iuuenũ in ꝯplexione. 33.
Juuenes tñ declinãt verſus ſiccitatẽ. Puer vero eſt dominus humiditatis ſenſibilis. 34.
Senect⁹ aũt frigida cũ põderabis eã eſt ſicut decrepitas ipſa: ⁊ adhuc ampli⁹. Jn cõplexione cuiuſlibet ex eis ſiccitas manifeſta exiſtit. Nihilominus ⁊ cruditas in humoribus decrepiti. 35.
Jn maſculis exiſtit caliditas ⁊ ſiccitas. Jn feminis vero frigiditas ⁊ humiditas. 36.
Rememoratio ſignorum ꝯplexionũ ſumptorum ab habitudĩe corporis. 37
Frigiditas ⁊ teneritas dominantẽ in cõplexiõe pinguis ⁊ laudabilis corporis. 38.
Habitudo corporis macra ⁊ extenuata ſignificat cõplexionẽ ipſius eſſe ſiccam. 39.
Omnes quorũ vene ſunt ex ipſorum corpore late ſunt calidi. 40.
Quicũq; aũt habens contrariam diſpoſitionem eorũ h3 eam propter malitiam frigiditatis. 41.
Gradus quidẽ corporis equalis ⁊ iuſti cecidit inter omnes. 42.
Nõ ſumas ſigna a colorib⁹: ſi ꝯtigat eorum mutatio rõne regiõis. 43
Caliditas immutauit adeo corpora incolarum in regione ethiopum ⁊ nigrorum: q; nigredo cooperuit vſq; corpora ipſorum. Habitãtes vero in ſclauonia tantã adepti ſunt albedinẽ q; efficit ⁊ redegit eorum cutes rutilantes ⁊ candentes. 44.
Si determines ſeptem climata ſcies ſpecies ꝯplexionum. 45.
Quartũ ex eis ẽ iuſtũ ⁊ equale in q̃ calor ſequitur poſt ꝯplexionem. 46.
Fuſc⁹ croce⁹ colerã rubeã. S3 obſcur⁹ brun⁹ colerã nigram. 47.
Corpus eſt rubeũ ex dominio ſanguinis. Et album in colore ſicut ebur ex humore flegmatico. 48.
Cõplexio habẽtis colorem mixtum ex albo ⁊ rubeo eſt ſm exiſtimationẽ equalis ⁊ tẽperata. 49.
Albus capillus eſt frigide ꝯplexionis. S3 capillus niger ẽ calide cõplexionis. 50.
Cuius ꝯplexio eſt diminute frigiditatis h3 capillos aureos flauos Et cuius ꝯpl̃o eſt diminute caliditatis: h3 capillos rubeos. 51.
Color capillorum habentis ꝯplexionẽ equalẽ ⁊ tẽperatã eſt aureus ex flauo ⁊ rubeo mixtus ⁊ cõpoſitus. 52.
Si corp⁹ hũiditatis glacialis ⁊ albugĩe fuerit paruũ: purũ: ⁊ parue q̃titatis: ⁊ exteriꝰ ſlocaliter perminuerit: quarũ lux ſeu ſplendor fuerit pure coruſcãs ⁊ candẽs efficiẽt quidẽ inde color oculorum

glaucus. Ex cauſis cõtrarijs cõuenit antimonialis .i. niger: aut ſubniger ſicut antimonium. 53.
Si cauſe glaucedinis cõplectunt cũ cauſis antimonialitatis fit ſa⸗ ſolam .i. varietas. 54.
Si fuerit ſpiritus paruus viſibilis: fiet obſcuritas. Si vero multus cõtinget inde ſplendor ꝛ luminoſitas. 55.
Corp⁹ eſt generatũ ex humoribus varijs ꝛ diuerſis in colore ꝛ reple⸗ tione: ex flegmate colera rubea: ꝛ ſanguine: ꝛ colera nigra. 56.
Flegma naturale eſt inſipidũ: ꝛ frigiditatis tẽperate. 57.
Ex eo ẽ qđ vocat vitreũ noĩe: ẽ aũt groſſũ ꝛ frigide ꝯplonis. 58.
Ex eo aũt eſt adhuc flegma dulce quod ſi quidem nõ abſoluit oĩno a caliditate. 59.
Rurſus ex eo eſt qđ vocat ſalſũ: ꝛ hoc videtur verſus colorem ꝛ ſic⸗ citatẽ declinare. 60.
Ex eo eſt quaſi acetoſum cũ corrũpitur cibus .ſ. in ſtomacho. 61.
Ex colera decocta ſunt varie in coloribus ſpẽs. Quedã ex ea nomi natur fumoſa. 62.
Ex ea etiã eſt ſimilis viridi eris ꝛ porro. Et iſte quidẽ ſunt magne malitie. 63.
Eſt etiã alia a predictis q̃ vitellina dr: neqꝫ eſt pernitioſe virtutis ꝛ potentie. 64.
Alia ſpecies ex ea eſt: eius habitatio eſt in kiſt fellis. Et oẽs quidẽ declinant ꝛ vergunt ad caliditatem. 65.
Origo ꝛ augmentum ſanguinis eſt ab epate. Et tranſit inde p ve nas ad totum corpus. 66.
Ex eo aũt eſt ſanguis quẽ continet cor. Sanguis autẽ calide ꝛ hũi⸗ de eſt qualitatis. 67.
Situs colere nigre eſt in ſplene: neqꝫ eſt falſa opinio iſta. 68.
Turbulentia ſanguinis eſt naturalis, Quelibꝫ aũt ab iſta eſt inna turalis. 69.
Que pculdubio gñant ex ꝯmixtiõe ꝛ aduſtiõe alioꝝ humoꝝ. 70.
Pricipalia ꝛ radices corpis ſũt q̃tuor. alia ab eis ſũt velut rami. 71.
Unũ ex his ẽ epar. Et ipꝫ quidẽ preeſt cibo ꝛ nutrimẽto in corpe. 72
Cor alit corp⁹ vita. Et niſi ipm eſſet corpus aſſimilaret plãte. 73.
Abinde eſt calor q̃ eſt corpori: ſicut elemẽtũ quod tranſire facit ab ipſo abzar. 74.
Ecce qꝫ cerebrũ cũ neruis ꝛ ſilio nucbe cuſtodit ꝛ preſeruat ignem et calorẽ cordis inflammatione. 75.
Ex eis ẽ mot⁹ iuncturaꝝ. Sꝫ teſticuli ſunt mẽbra generatiõis. 76.
Ex generatione corum ſpecies cõſeruantur in quorum terminatio ne fieret terminatio ꝛ abſciſſio. 77.
Caro: pinguedo: ꝛ ſpẽs glandularum ſunt tanq̃ famulantes pre⸗ dictis. 78.
Oſſa: ꝛ panniculi: ꝛ ligamenta ſunt velut columne ꝛ fulcimenta cor

poris. 79.
Ungues aũt fuerũt in extremitatibus ppter auxiliũ. Sed pili fuerunt ppter ſuperfluitates vel ornatum. 80.
Sed omnia ſunt famulantia: cũ perficiant ſtaturam ⁊ figuram per radices. 81.
Spiritus naturalis efficitur ex fumo ſeu vapore laudabili puro ⁊ mundo. 82.
Quod autẽ ex eo iam purificatũ exiſtit in corde eſt illud per quod manet vita ⁊ exiſtit. 83.
Hec generatio eius qđ ex eo fertur in cerebro ⁊ eius miringa fit volvendo. 84.
Inſunt aũt huic ſpiritui imaginatio: ratio ſeu intellectus: ⁊ memoria: cũ ꝯplentur ⁊ perficiuntur ipſius ſpẽs in vẽtriculis cerebri. 85
In quolibet ex ſpiritibꝰ eſt virtus ꝓpria ab illa q̃ eſt in alio. 86.
Septem virtutes numerantur in natura ẜm diuerſitatẽ eoꝝ in forma ⁊ ſpecie. 87.
Ex his eſt virtꝰ immutatiua ſpermatis: preter qđ depingat ipꝫ. 88.
Ex his etiã eſt virtꝰ q̃ aliqua forma ⁊ figura informat corpora: necnon quãtitate ⁊ numero. 89.
Eſt etiã virtus attractiua: digeſtiua: retentiua: ⁊ expulſiua. 90.
Eſt etiã ex his virtus vniẽs mẽbris: qđ ſimilatur corpori ex nutrimento. 91.
Due ſunt ſpẽs virtutis vitalis. Et actionis cuiuſlibet ex eis ſunt due partes. Ex quibus eſt vna qua fit actio pulſus ſuper dilatationem ⁊ conſtrictionẽ venarum pulſatilium. 92.
Soror aũt huiꝰ eſt illa q̃ aguntur actiões cuiuſcũq; agibilis: ſicut eſt amare: ⁊ habere aliquid odio: ⁊ depreſſio ale: ⁊ eiꝰ exaltatio. 93.
Nouẽ ſunt ꝟtutes q̃ ab aĩa numerant̃. Ex qbꝰ ſunt qnq; ſub ſenſitiua: viſiua: auditiua: olfactiua: guſtatiua ⁊ tactiua vniuerſalis. 94.
Eſt etiã virtus ad neruos perueniens ex qua ſeu per quam mouet quis artus ⁊ iuncturas ſuas. 95.
Ex eis etiã eſt virtus qua imaginantur res ſicut videntur. 96.
Eſt aũt adhuc ex eis virtus in q̃ ẽ rõ. Et etiã in qua ẽ memoria. 97.
Omnes operationes virtutũ numerantur ẜm ipſas virtutes quarum ſunt operationes. 98.
Hec autẽ operatio dicitur equiuoce de quibꝰ dr: ſicut de attractione digeſtione ⁊ retentione. 99.
At ſicut de tranſitu ẜm penetrationẽ cibi ⁊ appetitus. Nam attractio eſt operatio ſimplex vnius virtutis ſolius. Appetitus vero cibi exiſtit ex duabus operationibus ſimul cõpoſitis: ſcꝫ ex operatiõe ſentiendi ⁊ attrahendi. Operatio aũt ſciendi ⁊ impellẽdi efficit tranſitum ⁊ penetrationẽ cibi. Hec enim opera ex ꝑdictis ambobus efficiuntur. 100.
Rememoratio ſexta rerũ neceſſariaꝝ ex quibus prima eſt aer. 101.

Sol hʒ iudicia ſuper aerē: q̄ ſiquidem inſunt tpib' anni manifeſtā tur ex impreſſionib'. Climata etiā hn̄t ſuper hec iudicia. 102.

Aer etiam alterat̄ ꝛ immutatur ratione alicuius aſtri orientis vel occidentis. 103.

Cum etiam ſol appropinquat inflammatis incendit ꝛ inflammat aerem. 104.

Hoc ſiq̄dē verū eſt intantū etiā ꝙ cū inflāmata elōgant̄ aliquo mō a ſole vident̄ aerē aliquātulū infrigidare. 105.

Si etiam ſtelle que dicunt̄ infortunate fuerint in exaltatiōe ſua ſignificabūt ſup corruptionē aīatoꝝ. Si vero q̄ fortunate dicuntur fuerint ibidē ſignificabūt ſalutē eorūdē. 106.

Tanto frigidior eſt illa quāto alteri' ſuper mōtes exiſtit. cōplexio vero ville exiſtentis in valle iudicatur calida. 107.

Si vero montes a parte meridiei: ꝛ claudat̄ montibus iudicet̄ infrigidari a ſeptentrione. 108.

Villa edificata a parte meridiei iudicat̄ calida ratiōe exſufflatiōis illius vēti meridionalis ſup eam. 109.

Sed ſi ſit ex pte occidentis habebit aer ei' groſſitiē. Si vero ex parte oriētis habebit ſubtilitatem. 110.

Maria hn̄t ↄtrariū iudiciū in hoc: ſicut ſapiētes retulerunt. 111.

Tranſmutatio aeris rōne ventoꝝ. Venti enī generāt in aere illud qđ generant in eo mānſiones in al'. impreſſiōes. 112.

Eſt q̄dē in meridionali caliditas ꝛ humiditas: pro quanto generat ſup calefactionem ꝛ putrefactionē. 113.

Frigiditas ꝛ ſiccitas inſunt ſeptentrionali: ꝛ ideo generatur inde tuſſis. 114.

Calor ꝛ ſubtilitas inſunt orientali. Et frigiditas ꝛ groſſities occidentali. 115.

Omnis angulus terre mollis: cui' circūferētie ſunt diſcooperte mō tibus: ꝛ habens fontes aque dulcis eſt ſiquidem complexionis humide. 116.

Generatur aūt ſiccitas in aere appropinquāte alicui ville: cui' terra vel loc' ſaxoſus eſt ꝛ ſalſus. 117.

Domus valde patula ꝛ oīb' vētis diſcooperta eſt in hyeme valde frigida: eſtate vero calida. 118.

Ex domo autem depreſſa ꝛ ſubterranea habetur iudicium contrarium. 119.

Calor ineſt pāno facto ex ſerico et coto: ꝛ frig' in inraſculo. i. pāno plano nō lanuginoſo ſeu velleroſo ꝛ lineo. 120.

In cōpoſitis ex pilo ꝛ lana ineſt cum caliditate aliquantulum ſiccitatis. 121.

Iudicatur caliditas ſuper ↄplexionē cuiuſlibet floris: et cuiuſlibet aromatici: exceptis quinqʒ. ſ. myrta: ſalice: nenufare: roſis: ꝛ violis: q̄ q̄dē ſunt frigida: tum etiā aromatica. 122.

Laudabilior et vtilior ex coloribus visui est niger aut viridis. Albus autem ⁊ citrinus: neqꝫ non omne splēdidum ledit ⁊ disgregat lucem oculorum. 123.

Scito ꝙ vera cibi actio est augere augēda ⁊ restaurare oē deperditū ex dissolutiōe corpis ⁊ ad pristinū statū deducere. 124.

Est aūt ex eo eligēdus ille q̄ in sanguinem laudabiliorē conuertitur ⁊ transmutatur. 125.

Leuis aūt ⁊ subtilis ē ex eo panis tritici: ⁊ carnes pullorum galline: ⁊ sicut bliti ex oleribus: hi eñi ꝯueniūt patiētibus. 126.

Grossi aūt ex vsualibus sunt sicut simila: ⁊ sicut muto delectabilis duorum annorum. 127.

Piscis notus habitans in rupibus est cibus vexato ab exercitio et labore. 128.

Ex eis etiā subtilis malitie: sicut sinapis cepe ⁊ alliū: hi aūt generāt colerā rubeā: vñ ⁊ qñqꝫ sumunt in via medicine. 129.

Ex eis sunt etiā generātes melācoliā ex qua in q̄busdā corpibus morbi gñant: velut hirci antiq̄ boues panis furfureus ⁊ caseus. 130.

Rursus quidā ex his causant ⁊ efficiūt humorem flegmaticū sicut grossi ⁊ genera lactis. 131.

Aque delectabiles ⁊ fluuiales ꝯseruant humiditatē radicalē: ⁊ causant egressum fecū ⁊ superfluitatū: digeruntqꝫ et deducunt cibū per venas. 132.

Melior est ex aquis pluuialis munda: qñ nihil admiscet ei qd̄ inferat eis nocumentum. 133.

Ex eis aūt sunt egrediētes a naturali dispositione earū quarū propria actio est ſm ꝯplexionē eius qd̄ admiscetur eis. 134.

Omne qd̄ bibit ex ceruisijs lacte ⁊ vino nutrit corpus. 125.

Potus ꝯuertēs corpus ad sui naturam est sicut oximel ex sui iuuamento. 136.

Somnus est quies virtutū aīaliū motiuarum ⁊ sensitiuarum. 137.

Ipse eñi calefacit corporis interiora ex quo fit cibi digestio laudabilis et melior. 138.

Si aūt somnus multū ꝓlongat: replebit caput humoribus. 139.

Ipse eñi humectat corpora: et relaxat: extinguitqꝫ calorem viuificantem ipsa. 140.

Temperata vigilia excitat valde sensus ⁊ disponit vires ad exercēdū operatiōes suas: ⁊ cū hoc mūdificat corpus a fecibus ⁊ superfluitatibus. 141.

Ex longa autē vigilia cōtigit expergefactio ⁊ insomnietas generās anxietatē ⁊ angustiā anime. Ipsa etiā dissoluit spiritus: et corpora fedat: et corrūpit splendorem et claritatē corpis ⁊ colorē eius: ⁊ profundat oculos: nocetqꝫ digestioni: et mentē tollit: et corpus infrigidat. 142.

Ex exercitijs decet qd̄ fiat tēperatū: moderatū ⁊ equale nā equatū ⁊ tēperat corpora: et efficit egressum superfluitatū et humiditatū. 143.

Diſponit etiam corpus ad hoc vt nutriatur: ⁊ diſponit paruum vt augeatur. 144.

Immoderatũ ex eo ꝓprie dicit labor: ꝗ q̃dẽ ſpiritũ euacuat: et educit: ⁊ emacerat pingues ⁊ carnoſos: et inflãmat calorẽ extraneũ educit etiam humiditates a corpore: et debilitat neruos ex violentia dolorũ: et facit corp⁹ ſeneſcere añ etatẽ ſenectutis. 145.

Ultimata quies eſt īconueniẽs: neq; eſt iuuamẽtũ in vltimitate eius: īmo ipſa replet corp⁹ humiditatib⁹ ſicut ⁊ glandulis ⁊ nodis: neq; diſponit corp⁹ ad aliquem cibum. 146.

Corpus indiget vniuerſali euacuatione omnium menbrorum corporis per flobothomiam et farmaciam: ex qua quidem eſt perfectuz iuuamentum in vere. 147.

Uomitus fiat in eſtate. Sʒ melãcolia educat in autũno. 148.

Gargariſmata ⁊ dẽtifricia purgãt ⁊ mũdificãt palatũ ⁊ dẽtes. 149.

Prouoca vrinã alias incidẽt in hydropẽ. Et ꝓuoca menſtrua: ſin autẽ corrũpent corpa eorum. 150.

Due feces in colica: nã in earũ eductiõe curabit patiẽs. 151.

Utere balneo ad tollendũ ſordes ⁊ imũdiciã: neq; ſis in hoc piger ſi velis educere ſuperfluitates a corporis ſuperficie ⁊ cutẽ ab iaccidentib⁹ imundicie mundã facere. 152.

Coitus commendatur iuuenibus quatenus per eum a nocumentis pernitioſis liberentur. 153.

Nequaquam tamen concedatur macris: ſenibus: aut etiam debilibus. 154.

Incurrit podagrã ⁊ dolores alios ille q̃ vtit coitu immediate poſt cibũ ſumptum. 155.

Mult⁹ coit⁹ debilitat corp⁹: facitq; ipſuʒ hereditare varias ſpecies nocumentorũ ⁊ dolorũ. 156.

Ira aĩe vł timor īcitat frigiditatem que quandoque magnificatur intm̃ donec ledat in vltimo. 157.

Magnum ⁊ multum gaudium impinguat corpus: ⁊ ideo multum ledit pinguem ⁊ craſſum. 158.

In lamento quidẽ ⁊ triſticia fertur iudicium nocumẽti ſuper macrũ. Et ꝯfert indigenti diſſolutione. 159.

Morbi ex ſuperfluo calore in membris ꝯſimilibus abſq; ſuperfluitate generati ſunt ſicut morbus febrilis: et conſumptiuus ſicut in ethica ⁊ ptiſi. 160.

Morbus aũt ex calore cum humore eſt ſicut febris putrida. 161.

Ex eis aũt ſunt morbi frigidi abſq; materia: ſicut congelatio ꝯtingens ex niue grandine vel frigore. Et ex eis eſt frig⁹ cũ materia ſicut paralyſis cũ magna quãtitate flegmatis. 162.

Ex eis eſt humidus abſq; ſuꝑfluitate: ſicut habitudo corpis q̃ laxa vel mollis videt. Et ex eis eſt morbus humidus cũ materia humorali: ſicut repletio ventris in hydrope. 163.

Morbus ſiccus cum materia eſt ſicut cancer vel glandula. Sed ſiccus preter quod in corporibus ſicut materia eſt ſicut ſpaſmus ex inanitione. 164.

In mēbris organicis exiſtunt morbi cui accidit in plaſmate leſio vel nocumentum. 165.

Eſt aūt morb⁹ in augmento ſi fuerit caput nimis magnū. Et in diminutiōe: ſi fuerit ſtomachus nimis paruus. 166.

Si videatur forma capitis lata vel compreſſa erit error vel peccatū in plaſmate. 167.

Ex eis etiam eſt morb⁹ in ↄcauitate: cum accidit ei nocumētū ſicut cum planta pedis carne repleatur. 168.

Aut ſi accidat ⁊ interponat aliq̄d in poris ⁊ meatib⁹: ſicut ↄtingit in oppilationib⁹ ex lapidib⁹ renū ↄtingentib⁹. 169.

Aut ſi mēbrū q̄d debet eſſe aſperū ſit lene: vt ſtomachus in q̄ ſuperflua humiditas exuberat. Aut ſi quod debet eſſe lene exaſperet: ſicut canna pulmonis cum exiccatur. 170.

Eſt autem numerus a natura egrediens in ſex vel quattuor digitis. 171.

Interdū vniunt duo digiti ⁊ iungunt. Et interdū crura innaturaliter ſeparantur. 172.

Solutio diuiſi in alias vnionis exiſtit in cōiūctione membrorū aut in ſeparatione. In coniūctione quidem ſicut ex diſlocatione brachij ⁊ inciſione pedis vel man⁹. 173.

Solutio in oſſibus eſt fractura. In tunicis aūt ⁊ venis dr ruptura. Sed ſolutio facta ſm latū vel longum in neruis dicitur fixura vel punctura. 174.

Solutio facta in ligamētis vel chordis dr q̄ſſatio. ⁊ arabice dicit rabat. Sed facta in carne dicit vuln⁹. Si tñ pduceret tps ei⁹ diceretur vlc⁹. Sed facta in ſola cute dr excoriatio. 175.

Cauſe diuiduntur in manifeſtas apparentes q̄. ſ. contingunt cutis ⁊ ſuperficiei corporum ſicut ignis ⁊ nix: percuſſio aut ruptura contingens ex ſaltu. 176.

Ex cauſis etiā ſunt q̄ dicunt ↄiuncte. Et ipſe q̄dem ſunt inter has ſpecies differentes: ⁊ hoc q2 quādiu ↄtinuat putrefactio ↄtinuat ⁊ febris putrida. Ex cauſis etiā ſunt q̄ antecedētes appellant ꝯ repleto corpori congruentes. 177.

Ex cauſis efficientib⁹ vniuerſaliter eſt q̄cquid corrūpit mēbri complexionē ex infuſione humoris ad ipſum. 178.

Hec ſunt potentia impellentis ⁊ debilitas ſeu impotentia recipientis ⁊ multitudo mali humoris fluentis: latitudo meatuum: ⁊ debilitas nutritiue. hec eſt eſſi ſuffidens ſumma earum: necnō etiā quia videbis qualitatem in ſubſtantia corporis exiſtentem ſupra ri: ⁊ ad ſui contrariam declinare. 179.

Quod generat in eo calorē eſt q̇dē cā q̄re ꝯtingat corpi illō qd̄ inde eidē ꝯtingere ꝯſueuit. Uſꝰ aūt̄ ꝛeſus allij eſt calidū in potētia. Sꝫ calidū in actu eſt ſicut calor ſolis. 180.

Ex his ſunt motꝰ aīe ſicut ira: ꝛ motꝰ corpis ſicut labor: ꝛ corruptio ꝛ putrefactio: ꝛ cibi ꝑuitas: ꝛ qd̄ poros corporis cutis claudit ꝛ conſtringit ſicut aer. 181.

Cauſa ꝟo bar egritudinū eſt q̇cq̇d in eo frigiditatē generat: ꝛ q̄nꝙ ſoluit̄ ex eo diſſolubile: cuiꝰ ꝟtꝰ: aut ē potētia velut ꝯtīgit in iuſq̄amo aſſumpto: aut in actu ſicut in niue. 182.

Fames eſt cū pabulū ſpirituū terminat̄: ꝛ ſic ꝯtingit cū terminat̄ ꝛ cōſumit̄ oleū in lāpade vel crucibulo. Uehemēs ēt ſaturitas ꝛ crapula calorem ſuffocat ꝛ extinguit. 183.

Motꝰ aūt fortes ꝛ diurni ſunt cā euacuatiōis ſpūuꝫ ꝛ infrigidatiōis corpis. Quiete ēt īfrigidat̄ calor ſicut flāma fumo extinguit̄. 184.

Fortis ꝛ valida corpis dēſitas ꝯcludit calorē in corpe donec extīguat̄ corpꝰ īmoderate rar ſeu ſpōgioſuꝫ de facili infrigidat̄ cū ſit ꝓpinquū ꝛ diſpoſitū ad hoc vt in eo calor de facili diſſoluatur. 185.

Cūꝙ ſunt nūero ſcripta hūiditatē generātia ex q̇bꝰ aq̄ calida dulcis ſuꝑ totum infuſa eſt humida in actu. 186.

Ex humectātibꝰ āt in potētia eſt vſus piſciū delectabiliū caſei recētis quies corpis ꝛ immoderata refectio vel ſaturitas. 187.

Cūꝙ ſunt ſiccitatē generātia ſenſu intellectu ve apprehēſa: ex q̇bꝰ q̄dā actu exiſtūt ſicut boreas: ꝛ q̄dā in potētia ſicut eſus ſinapis ꝛ tta fames ſeu abſtinētia ꝑ quā humiditas corpis ꝯſumat̄: ꝛ omnis motus fortis et violentus. Cōtingit etiaꝫ corporis exiccatio ex vētris ſolutione. 188.

Cauſe magnitudinis membrorum ſunt fortitudo ꝛ potentia formatiue et etiam nutrientis. 189.

Cauſe paruitatis membroruꝫ ſunt contrarie eis que magnitudinē efficiunt in eiſdem. 190.

Cauſe corruptiōis formaꝝ eſt in numero ſimilitudinū qd̄ quidē rōne m alitie ꝯplexiōis exiſtētis in matrice cōtingit: aut ꝑuitate ſpermatis: aut malo egreſſu fetus in ortu ſuo ex cuius tortura contingit peccatum in figura ꝛ forma. 191.

Ex his etiā eſt nutrix ſi deliquerit faſciādo ipſuꝫ aut eleuando vel deprimendo ipſum. 192.

Uel ſi forſan augeat̄ in eo cibꝰ: aut ad nutriēdū q̇ malꝰ exiſtat. 193.

Aut ſi puer debilitate ſua cadat, cū nō regit̄ ab alio, ꝛ ipſiꝰ tibia aut crꝰ inde frāgant̄: vel eiꝰ naſꝰ ꝑcutiat̄ taliter ꝙ inde tēſionē ꝛ ꝓſſionē patiat̄. Nō eñ pōt materia rectificari ſi moueat̄ q̇s ſpotēs ſe ſuſtinere rōne fracture oſſis nondū perfecte ꝯſolidate. 194.

Hec etiā facit multitudo humorū in leproſis ꝛ paruitas eorūdem et continuitas febres facientibus. 195.

Aut toꝛtura oꝛis et faciei cõtingẽs ex mollitie⁊relaxatiõe nerui aut
coꝛrugatione⁊tenſione nerui verſus collum declinãte. 196.
Ueſtigia apoſtematum⁊cicatrices vlceruꝫ⁊vulnerꝫ proculdubio foꝛ
mas in ſuperficie coꝛrumpunt. 197.
Sapiẽtes dederũt operã in collectiõe eoꝝq̃ ſunt de gñe claudẽtiũ et
obturãtiũ poꝛos⁊meat⁹:ex q̃b⁹ ſunt foꝛtitudo retẽtiue⁊debilitas
expulſiue:inter dum etiam frigus eſt cauſa huius. 198.
Siccitas ẽt coartat eos valde⁊ſimiliter faciũt ligature:a ꝑa ẽt angu
ſtat⁊obliquat ꝑ conſtrictionem exterius in aliquo mẽbꝛo genera
tã ſtringit etiam eos medicina ſtiptica. 199.
Hoc etiã ꝯtingit interdum cõſolidatione vulnerꝫ⁊vlcerꝫ:⁊ẽt verruca
ſeu poꝛro⁊carne innaturaliter augmentata. 200.
Hoc ẽt hũoꝛ facit aut ſanies vel ſanguis lac.coagulatũ ⁊ aqua. 201.
Hoc etiã faciũt vermes lapis⁊fex ſiccata⁊dura et aer. 202.
Causa operationis meatuum ſunt foꝛtitudo expulſiue⁊debilitas re
tentiue. 203.
Et his etiam eſt omnis medicina apertiua calida et humida neceſ
ſario. 204.
Quicquid augeẽ et excedit numero in nobis: augetur ſic ex multa
materia vt digitus ſi fuerit materia laudabilis:aut rana ſi mate
ria illaudabilis. 205.
Quicquid minuitur in nobis numero:contingit contrario eius cu
ius rememoꝛationem fecimus. 206.
Cã generãs aſperitatẽ eſt ablatio hũiditatis:q̃ interdũ ex hũoꝛe fri
gido ꝯtingit puluere ſtipticitate ciboꝝ et medicinarum. 207.
Cauſa leniens aſperitatem eſt ſicut humoꝛ viſcoſus:⁊ omne pingue
vnctuoſum. 208.
Proculdubio oẽ illõ de cui⁹ natura eſt vt ſiet ſeparatũ ab aliq̃:cũ ali
quo mõ ei vniẽ ſi cũ eodẽ coniungeẽ.Si vuln⁹ nõ debite ſolideẽ:q
res in membꝛo inopinata oſtendetur. 209.
Et hoc ẽt eſt foꝛtitudo in mutatiõe:⁊ debilitas infoꝛmatiue. 210.
Quãuis ſeꝑatio ꝯtingẽs cuilibꝫ ex eis de quoꝝ natura eſt vt ſint in
ſitu ꝯiũcta ſit de gñe⁊nũero egritudinũ ſit⁹⁊poſitiõis i mẽbꝛis oꝛ
ganicis:⁊nihilominꝰ ẽt ꝓprie de gñe ſolutiõis diuiſi ſeu ꝯtinuita
tis cui⁹ quidem ſolutionis cauſe he referunẽ. 211.
Humoꝛ q̃dẽ hñs vi⁊ꝫ q̃litatẽ vſtiuã⁊calefactiuã⁊coꝛroſiuã vel ſana
tiuã:aut hyppoſtaſis impulſa ſeu imbibita ꝯtuſionẽ inferẽs:vl ri
ſcoſitas relaxãs q̃d mouere deberet:vel ſalt⁹ ꝯtũdẽs laniãs et diſrũ
pens vel lapis offendens et contundens. 212.
Ex eis ſunt medicine coꝛroſiue⁊vſtiue: vt ferrum coꝛrodẽs⁊laniãs.
Et quãdoq̃ ventus ſcindit ratione tenſionis.Idẽ etiã agit ignis
ſicut in ceteris. 213.
Quedã accidẽtia reꝑiunẽ in oꝑatiõib⁹⁊q̃dã in q̃buſdã coꝛpi ꝯtigẽ
tib⁹:⁊q̃dã in egrediẽtibus ab eodẽ puta in fecibus:egreſſu.ſ.ſan

guinis ſudore ⁊ vrina. 214.

Egreſſus naturalis opatiōis diſpoſitiōe ſua eſt triplex.ſ.ipſiꝰ debili
tas:ipſiꝰ ablatio:⁊ ipſiꝰ immutatio ſeu corruptio: qđ in quolibet
morbo eſt etiam manifeſtum. 215.

Debilitas eſt opatiōis viſus ē cū aliqs debiliter videt:⁊ipſiꝰ ablatio
cū oino viſus pꝓhibet vel aufert:⁊ipſiꝰ corruptio ⁊ incōueniēs immu
tatio cum imaginatur ſe videre que non videt. 216.

Exēpla accidētiū ꝓportionabilia reperiunt in accidētibꝰ cōtingē
tibus alijs operationibus. 217.

Senſus viſus attingit ⁊ ꝑcipit interdū aliqđ ex accidētibꝰ qualitatū
corꝑis ꝯtingētibꝰ citrinitatē ⁊ tumorē viſu ꝑceptibilē. Et interdū at
tingit ⁊ ꝑcipit auris aliqđ ex eiſdē ſicut ſonū vētris i hydrope. Per
cipit ēt ex eis aliqđ ſenſꝰ odoratꝰ quēadmodū fetorē ꝯtingētē in vl
ceribꝰ putridis ⁊ corruptis. Ex eis ēt eſt qđ ſuo ſapore ꝑcipit ⁊ ſic cō
tingit cū acredo vł acetoſitas i ore ꝑcipit. Tactū ēt qđ ex eis cogno
ſcit:ſi eſt ꝑ tactū cognoſcit cā cri duricies. 218.

Super accidentia ab egredientibus a corpore ſumpta excitantur ſi
quidem quinqꝫ ſenſus. 219.

Sicut in vrina ſi rubea ſit vel nigra. Et ſputo ſi fuerit vel ſanguis vel
ſicut butyrū:⁊ in eo qđ qdē rōne diſſolutiōis vel reſolutiōis egredi
tur ſicut ꝯtingit ventoſitate ſternutatiōe oſcitatiōe. In vomitu ēt re
perit iterdū acetoſitas amaritudo vel ſtipticitas:⁊ cū vrina fuerit
fetida ſignificat qdē ſup veſice vlcera:⁊ ſi i ſudore ſentit ſi frigidꝰ
fuerit vel calidus tenuis vel viſcoſus. 220.

Et qdā accidētia ſunt patiētiū paſſiōes ⁊ apđ nos ſigna ⁊ demōſtra
tiōes. Et poſtqꝫ feci memorationē de his quaſi trāſitorie ⁊ in gene
rali faciā nūc rememorationē de eiſdē in ſpeciali. 221.

Omne ſignū ſicut dictū eſt rememoratiuū aut ꝓſentis īdicatiuū:vel
futuri pnoſticū. Eſt tn̄ vtile nō neceſſariū in nobis qꝫ referimꝰ ex eo
qđ preterijt ſicut humiditas terminati ſudoris. 222.

Omne illđ qđ ſignificat ſup illđ qđ iā exiſtit: neqꝫ nō ēt qđ ſignificat
ſup illđ qđ ſperamꝰ eſt qdē multū neceſſariū:cura eiꝯ ueniēs ſit a no
bis cum auxilio huius rei. 223.

Ex his qdē ſignis ſunt qdā generalia:⁊ quedā ſpālia:⁊ particularia
alicui ex mēbris de qbꝰ qdē ſpecialiꝰ faciā rememorationē in arte
ſeu parte artis curatiue. 224.

Omne ſignū gn̄ale ſumit a mēbris ꝓncipalitatē ⁊ dominiū habēti
bus:puta ab epate cerebro et corde:hec enim ſecundum veritatē
dicuntur principalia. 225.

Et cū eſt recte formatiōis ſeu imaginatiōis ⁊ rōcinatiōis ſeu cogita
tiōis ſane memorie ⁊ recordationis. 226.

Motꝰ ēt ⁊ ſenſus laudabilis ſignificat ſup capitis ſanitatē ⁊ nocumē
ta eius contingentia denotant proculdubio qꝫ morbi exiſtant in
cerebro. 227.

Cum cor incedit recte in paſſiõe ſua: tũc eius diſpoſitio eſt pacifica et tranquilla. 228.

Nequaꝗ fuerũt gñia pulſus in nũero denario: poſita niſi ab ore ſapientis. Quorum quidem prim⁹ ab eſtimatiõe dilatatiõis eſt aſſumptus: ipſe eñi ſignificat ſup dominium ⁊ fortitudinem virtutis ⁊ ipſius equalitatem. 229.

Magn⁹ aũt eſt cui⁹ dimẽſiões eminẽt ⁊ deſcẽdũt: ⁊ ſignificãt ſup fortitudinem ſm ſuam exiſtimationem. 230.

Paruus pulſus eſt contrarius in virtute: ⁊ etiam pulſus longus et breuis. 231.

Ex eo ſtrict⁹ ⁊ lat⁹ necnõ etiã eminens ⁊ ꝓfundus. 232.

Gen⁹ ei⁹ relatũ temperiei motus eſt vari⁹ ⁊ diuerſus. Ex quo eſt pulſus velox magne iactãtie: ⁊ ſignificat ꝗdẽ ſup vim ⁊ calorẽ. Ex eo ẽt pulſus eſt tard⁹ dominãs, cõgelationis vñ ſignificat ſuper debilitatem cum frigiditate. 233.

Gen⁹ ſumptũ ab exiſtimatiõe tpis ꝗetis diuidit in ſuas ſpẽs. ſ. in frequẽtẽ ſpiſſum ⁊ ſine ꝗete ſignificãtẽ ſup debilitatẽ virtutis ⁊ caloris Et in tardo ſibi contrarium qui ſuper laxitatem et frigiditatem atteſtatur. 234.

Gen⁹ ſũptũ in diſpoſitiõe ꝟtutis diuidit in fortẽ pulſantẽ ⁊ magnũ ⁊ in ſibi ꝯtrariũ debilẽ: cui⁹ pulſatio ꝓfunda eſt ⁊ exilis. 235.

Ex gñe ſumpto a corpe vene ꝑ tactũ pulſus dur⁹ ꝗ atteſtat ſup ſiccitatẽ. Et ex eo eſt ꝗ tactu mollis ⁊ hũid⁹ reperit ſignificãs ſup ſui corporis mollitiem. 236.

Gen⁹ ſumptũ a ꝓma q̃litate corpis vene ſignificat recte ſup ꝯplonẽ ſ. frigid⁹ ſuper frigidã: ⁊ calidus ſuper cõtrariã. 237.

Gen⁹ ſumptũ ab eo ꝗ replet vena declarat diſpoſitionẽ ⁊ eſſe humorum ei⁹. Plen⁹ eñi ſup humorum abundãtiã. Et vacu⁹ ſuper ipſorũ diminutionem habet atteſtari. 238.

Gen⁹ ſumptũ ex motiõib⁹ ⁊ ꝗetib⁹ pulſ⁹ detegit ꝗdẽ ad ſenſum ſpẽs eorum. Eſt aũt ex eo ſpẽs iuſti põderis: ⁊ ꝯueniẽs pulſib⁹ etatũ tẽporum anni ⁊ regiõis. Et ex eo ẽt eſt egrediẽs a debito ꝯſueto. 239

Ex eo ẽt eſt ſine põdere cõtrari⁹ ei quẽ ꝓmiſi ſine põdere. 240.

Aliud genus ei⁹ ſumit ab equalitate vniformitate aut diuerſitate ⁊ inequalitate ipſius. 241.

Qui recte incedit vniformiter ⁊ ordinate dr vnit⁹ ſiue equalis. Qui ꝟo claudicat ⁊ deuiat in hoc inequalis dr ⁊ diuerſus. 242.

In diuerſitate generis ſumpti in numero percuſſionum arterie ſunt differentie. 243.

Differẽs plurib⁹ ꝑcuſſiõib⁹ diuidit in duas ſpecies. 244.

In equalitate ⁊ diuerſitatib⁹ ordinatum: ⁊ ordine carẽtem quẽ. ſ. ala percipere nequit. 245.

Dñs hui⁹ ordinis dr reuerſiu⁹: ⁊ eſt ſz dictũ nrm ille ꝗ poſtꝗ nũe ſic ꝑcuſſit ⁊ reuertit cõſequẽter ad ꝑcutiẽdũ ſicut prius. 246.

Ex eo etiã eſt cui⁹ regreſſus minime ſunt vniformes: ⁊ talis eſt qui cauda ſoricis appellatur. 247.

Eſt etiã ex eo qui differens ſeu diuerſ⁹ in vnaquaqȝ pcuſſione reperitur cum menſura quattuor digitorum capitis. 248.

Ex bis quidem eſt pulſus intercidus et dominus coniũctionis. Ex bis etiam eſt altus humilis et depreſſus. 249.

Ex bis etiam ſunt in cuius percuſſione duo ſunt ictus: et ex eis etiã in quo ſunt plures. 250.

Eſt etiam ex eis vermicularis. Et ſerrinus. Similiter formicularis Et vndoſus. 251.

Ex his ẽt eſt ille q̃ tremul⁹ dr: ex quo eſt ſignificã s ſup etbicã. 252.

Omnis q̃dẽ pulſus ꝯtinet duas ſpẽs: eſt etiã vna cq̃lis que ex ãbab⁹ ꝯtrarijs deſcendit ſeu reponitur in gradu. 253.

Inter ſpẽs vero generalis diuerſitas non eſt equalis et media in diuerſitate. 254.

Ex pulſu tẽperati corporis cognoſces pulſũ cuiuſlibet: donec ſcias ex eo cui later⁹ equatur aut inequalis efficiatur. 255.

Omnis pulſus egrediens a diſpoſitione ꝯuenienti dicitur cõparari ad egreſſum complexionis eius 256.

Scito eſſe varias ſpecies pulſuũ in diuerſis etatib⁹ quattuor anni temporibus ⁊ diuerſis regionibus. 257.

Et etiam in diuerſis ꝯplexionibus hominum ⁊ habitudinibus maſculis et mulieribus. 258.

Pulſus velocitas cum magnitudine eſt in calido. Sicut etiam ⁊ in etate iuuentutis: et in maſculo. 259.

Talis autem eſt in regione ⁊ habitatione meridionali: macro: in⁹ p̃gnante et eſtate. 260.

In frigido eẽm eſt pulſus paruitas ⁊ tarditas: ⁊ conſilis quidem eſt in ſenibus ⁊ autũno. 261

Conſimilis quidem eſt in mulieribus: ⁊ in pingui carnem laxaȝ habenti. talis etiam eſt in ſeptentrionali. 262.

Cuiuſlibet ſicci quidem pulſus eſt durus: ⁊ cuiuſlibȝ hũidi eſt quidem pulſus mollis. 263.

Pulſus cuiuſlibet habẽtis ꝯplexionẽ equalem et temperataȝ ſimilatur quidem pulſui perfecto ipſius veris. 264.

Quartũ clima ſequiẽ ꝯplexionẽ predictaȝ. 265.

Pulſus infantis frequens eſt mollis. Pulſus autem ſenis eſt tard⁹ ⁊ durus. 266.

Pulſus cuiuſlibet corporis multũ humorem ferentis eſt valde plenus. 267.

Omne corpus vacuum a materia habet pulſum illaudabilem et vacuum. 268.

Pectus et pulmo ſunt organa anime: que ſiquidem ſana fuerint vite conſeruabũtur. 269.

Si operationes coꝝ declinãt ad aliquã maliciã:cor ſiq̃dẽ igniet ex
ſui inflammatione. 270.
Et ſputũ q̃dẽ habet ſignificare ſup pectori ↄtingentia in q̃cũq; egri
tudine eidẽ ↄtingente. 271.
Ablatio ſputi pculdubio ſup pncipiũ atteſtatur: ſignificat eñ ꝙ
materia in nullo eſt digeſta. 272.
Si aũt fuerit paũ ꝛ tenue: hẽbit ſup digeſtiõnẽ debilẽ atteſtari. 273.
Si vero fuerit mediũ ꝛ equale: in hoc q̃dẽ ſignificat ꝙ morb⁹ iã ad
mediũ augmentũ peruenerit. 274.
Si aũt fuerit multũ ſpiſſũ: tũc pculdubio ẽ morb⁹ in ſtatu. 275
Tenuitas etiam ſputi ſignificat quod humor faciens morbum le-
uis ſit ꝛ ſubtilis. 276.
Tale etiã ſignificat ꝙ morb⁹ ſit velocis ꝛ cite digeſtionis. Si vero
fuerit groſſũ ſignificabit ſupra ↄtrariũ ꝛ tardũ. 277.
Nigredo ſputi ſignificat ſup violẽtiã vſtionis. 278.
Sputum vero viridis coloris ſignificat ſuper coleram citrinam et
porrinam. 279.
Sputum habens citrinitatem claram ſignificat ſuper coleram vi-
tellinam. 280.
Sputum album ſignificat ſuper humorem flegmaticum: et rubeũ
ſuper ſanguinem et ſputum cuiuſq; fetidum eſt proculdubio pu-
trefactionis ſignificatiuuꝫ. 281.
Omne ſputũ ſine fetore ſignificat ꝙ i eo nulla ſit putrefactio 282.
Si ſputi figura rotũda ſit: ꝛ cũ hoc patiẽs febrẽ patiat: hoc erit quí
dem ꝙ in diafragmate ei⁹ ſit apoſtema. 283.
Si patiẽs non ceſſauerit tuſſire: iam quidem incidit in ptiſim. Spu
tũ autẽ egrediens ſine tuſſi ꝛ difficultate ſignificat ſuper perfectã
digeſtionem. 284.
Generatio. iiij. humorum eſt in epate ex cuius augmento augetur
humor in corpore. 285.
Omne menbrum ratione ipſius augetur: eſt nihilominus i ipſo mẽ-
bro propria operatio. 286
Ex vapore autem ipſius fit ſpiritus. 287
Ex reliquo corpore ſeu humore ei⁹ ſano fit corp⁹ ſanũ: ẽ aũt humor
ſanus cum epar ſanum fuerit. 288.
Et aq̃ quidẽ deuehunt cibũ ad ipſuꝫ: miſcẽntq; cuilibet humori ſu
per eum dominanti. 289.
Aque etiã mittũtur ab ipſo epate ad ei⁹ colatoria: ꝛ ipſe nihilomi-
nus cũ humorib⁹ ↄmiſcetur. 280.
Et ipſa quidem aq̃ fert ſecũ colores eoꝝ: necnõ etiã oẽ illõ qđ eſt ne-
ceſſariũ in declinatione ꝛ ſignificatione eius. 291.
Et proculdubio quicq̃d dixim⁹ eſt manifeſtum ſup cuius veritateꝫ
ſenſus etiam atteſtatur. Sunt eñ apud nos ex vrina ſignifican-
tes q̃lis ſit pceſſus patientis. 292.

Albus color vrine eſt ex ſignis ſuper multitudinem cibi ⁊ potus ſeu nauſeatiuã ſatietatẽ ſignificantibꝫ: aut ſuper dominium frigoris vel humiditatis flegmatice aut ſuper fluxum vrine vel oppilationis epatis. 293.

Cum autẽ vrina videtur modicũ citrina ſignificat quidẽ ſuper prauitatem colere. Sed cum eſt in colore ignea ſignificat ſuper multitudinem colere. 294.

Et color quidẽ clarus ſub rubeo ponitur: in eo tamen eſt amplior colera rubea. 295.

Ualde autem rubeus erit color eius a natura ſanguis: niſi tamen fuerit talis ex aſſumptione croci aut applicatione alicuꝫ cõ tingentis: neqꝫ ex colica. 296.

Si autẽ videaẽ nigra poſtq̃ viſa fuerit fuſca ſignificabit q̃dẽ ſuper fortẽ algorẽ. Si vero talis appareat poſtq̃ preceſſit valde rubea ſignificabit ſup fortẽ humoris vſtionẽ. 297.

Judicia autẽ ſuper morbũ ex colore vrine: niſi tñ fuerit talis ex cibo ipſam tingẽte puta oleribꝫ caſſia fiſtula ⁊ oĩ re eã breuiter tingẽte ſicut almuri ⁊ ſimilibꝫ. 298.

Tenuitas quidẽ ſubſtãtie in vrinis ſignificat ſuper paruitatem digeſtionis. 299.

Et proculdubio efficitur vrina tenuis per corruptionẽ cibi ⁊ oppilationẽ ⁊ epatis apoſtema. 300.

Urine autem groſſities ſignificat ſuper digeſtionẽ: aut ſup multitudinẽ humoris flegmatici in corpe exiſtentis. 301.

Cũ hypoſtaſis videbitur alba in colore ſignificabit quidẽ ſup ſalutẽ infirmorũ. 302.

Si autẽ color eiꝫ appeat citrinꝫ hoc erit ex acumĩe colere rubee. 303.

Si vero appeat velut ſanguis ſignificabit proculdubio ſup malitiã digeſtionis ipſiꝫ ſanguinis. 304.

Et ſi talis diſpoſitio ipſiꝫ prolongeẽ neqꝫ varietur: erit ex epate apoſtemato. 305.

Et ſi fuerit nigra poſt intenſam rubedinem ⁊ petẽs fundum poſtq̃ prius apparuerit in alto ſignificat quidẽ ꝙ iam puenit patiens ad hoc ꝙ anima ſepareẽ ab eo et potiſſime cũ caſu v̾tutis neqꝫ eſt ſpes de eo aliqua: neqꝫ poteſt ei quicq̃ proficere cũ ſit mors ppinqua ex violentia vſtionis. 306.

Et ſi appeat nigra poſt eius fuſcedinẽ: preter ꝙ morbi materia ſit acuta: et potiſſime ſi cũ tali fuſcedine aſſit aliquod ſignũ laudabile et radix morbi fuerit ex melancolia ſignificabit q̃dẽ ſup morbi conſumptionẽ: ⁊ hoc ſm plurimũ. 307.

Si appareat nubes ſupernatãs in ſuperiori parte vaſis ſignificabit ſuper cruditatem: licet ſit in ea aliquid digeſtionis q̃ ex vẽtoſitate ꝯmiſcente ſe ei impediẽ ⁊ inde ſurſum eleuaẽ. 308.

Et ſcito ꝙ ſi videaẽ pendere in medio ꝙ parua vẽtoſitas eſt in aũ

hyppoſtaſi. 309.
Et ſcito ꝙ ſi preeũte citrina fuerit alba lenis cõiũcta inferi⁹ depreſ-
ſa ⁊ talis cõtinuo appareat: ꝙ digeſtio morbi ſit ꝯpleta. 310.
Cum aũt apparet hypoſtaſis non continuata ſignificat ſuper de-
bilitatẽ virtutis. 311.
Si vero fuerint cõtenta in ea ſimilia fragmẽtis ordei: ſignificabit
qdẽ ſuper raſurã venaꝝ. Sed ſi aſſimiletur furfuri ⁊ ſine fetore ſi-
gnificabit ſup vlcera veſice. Si aũt ſimilẽ ſquamis metalloꝝ: ſi-
gnificabit ſuper vſtionẽ ⁊ laminationem continentem. 312.
Si ſanies appeat in vaſe ſignificabit ſuper apertionẽ apoſtatis. 313.
Si vero prolongetur egreſſus eius cum ſanguine corrupto ſignifi-
cabit ſuper apoſtema flegmonicuꝫ. 314.
Cum aũt hypoſtaſis petit fundum ⁊ ſpermati ſimilatꝰ: eſt quidẽ ex
humore groſſo ⁊ crudo. Et ſi cum eadem ſit harena mixta ſcito il-
lum cuius eſt eſſe calculoſum. 315.
Priuatio quidem fetoris contingit ex priuatione coctionis ⁊ dige-
ſtionis aut ex indigeſtione ratiõe cibi indigeſtibilis. 316.
Omne illud quod eſt vltimati fetoris eſt vltimate corruptio-
nis. 317.
Si autem odor eius ſit extraneus horribilis: ſcito illuꝫ cuius eſt pa-
ti morbum veſice. 318.
Jam quidem retuli genera vrine ſimplicia. Ex dictis meis poterit
quis vti in iudiciis compoſitorum ex eis. 319.
Interdum atteſtantur feces ſuper ſtomachum ⁊ interdum ſup in-
teſtina: ⁊ ipſum epar. 320.
Feces quidẽ minuũtur rõne magne trãſmutatiõis alimẽti cũ ꝯuer-
titur in mẽbris: niſi illi⁹ cui⁹ expulſiua fuerit debilis ⁊ attractiua
fortis: ⁊ rõne alicui⁹ nocumẽti cõtingẽtis. Et hoc qdẽ ſignificat
repletionẽ corporis patientis ex malis humorib⁹. 321.
Si aũt fuerint magne in quãtitate: erit quidẽ ſignũ ꝙ cib⁹ nõ pre-
beat augmẽtũ corpi: aut ꝙ attractiua ſit in eo debilis ⁊ diminu-
ta ⁊ expulſiua fortis rõne alicuius morbi vel nocumẽti. 322.
Si aũt feces fuerint albe erit oppilatio vel ſcliroſis in meatib⁹ hi-
ſtis fellis ⁊ icteritia qdẽ ex ſignificãtib⁹ ſuper hoc ſenſibiliter. Sub
hoc etiã genere eſt vrine citrinitas: niſi cũ corporib⁹ humore fleg-
matico vel mala ꝯplexio ne frigida inficiatur. 323.
Si vero appareãt rubee vel ignite ſignificant ſuper exceſſum ⁊ do-
miniũ colere rubee. 324.
Sed ſi ſimilẽtur porro aut viridi eris in colore ſignificabũt quideꝫ
morbum et malitiam magnam. 325.
Cum autem apparebunt nigre in colore: hoc quidem contingit ex
forti ⁊ antiqua frigiditate corporis cui⁹ ſunt. Et ſi tales appa-
reant in morbo acuto ſignificabunt ſuper mortem futuram in p-
pinquo. 326.

Si aūt feces fuerint dure ſignificabunt ſuper foꝛtitudinē attractiue aut ſuper caloꝛem ꝛ ventem: vel ſuper cibum ſtipticū ꝛ conſtrictiuum. 327.

Si vero fuerint feces molles ꝛ liquide nō erit foꝛtis attractiua in coꝛpoꝛe: aut in coꝛpoꝛe erit frigiditas mala aut hoc cōtingit ex mala alia diſpoſitione coꝛpoꝛis: vel ex cibo qui ſoluit ventrem et mollificat per naturam ſuam. 328.

Si differatur ꝛ tardetur egreſſus fecum poſt cibum ſumptum: hoc quidem contingit ex difficultate digeſtionis ipſarum: aut diminutione ꝛ debilitate expulſiue: aut foꝛti frigiditate: aut ex ventrē neceſſario conſtringentibus. 329.

Si autem citius debito egrediantur: hoc quidem erit ratione cibi non conſtrictiui: ſed potius per naturam ſuam mollificantis et ſoluentis: aut ratione humoꝛum ꝛ humiditatum ad eas foꝛtiter impulſarum: vel ratione meatuum ſugentium ꝛ attrahentium aut ratione nocumentoꝛum in inteſtinis contingentium vtpote apoſtematis in al'. vlceris coꝛruptionis digeſtionis ꝛ aliarū ſpecierum moꝛboꝛum eiſdem contingentium. 330.

Si egrediantur cum ſomno ſignificabunt ſuper magnam ventoſitatem. Si vero fuerint mixte ſaniei ſignificabūt ſuper apoſtema in oꝛganis cibi exiſtentia. 331.

Sed ſi appareat ſanguis cum eis ſignificabit quidem ſuper vlcera ꝛ tenaſmonem. 332.

Si aūt ſunt mltū fetide ſignificabūt ſuꝑ magnā coꝛruptiōez. Si vo velut oleū ſuꝑnatat eis ſignificabūt ſuꝑ liq̄factionē piguedis coꝛpoꝛis. Et erſit ꝓculdubio odoꝛis acetoſi ex humoꝛe acetoſo. 333.

Sudoꝛ multus in moꝛbis humidis factus quidem eſt ex accidentibus vim ꝛ naturam ipſoꝛum referentibus: neq; eſt ſicut ille ex q̄ fit iuuamentum. 334.

Suꝑfluus aūt in vltimo cū caſu ꝟtutis patiētis ꝯtingit ꝓculdubio ex laboꝛe ꝛ debilitate ꝟtutis ꝛ nature: vñ moꝛs ē in ꝓpinquo. 335.

Sed pꝰ ſudoꝛ in moꝛbis ſuꝑ oppilationē ꝛ clauſionē cutis ꝛ groſſitiem humoꝛis ꝛ debilitatem expulſiue ꝛ paruitatem digeſtionis et ventris mollitiem ꝛ fluxum. 336.

Si appareat ſudoꝛ valde albꝰ in moꝛbis ſignificabit ſuꝑ hūoꝛē flegmaticum. Si vero ſit citrinus ſignificabit ſuꝑ colerā citrinā. Et ſi niger ſuper melancholiam. Si aūt rubeus erit moꝛbꝰ ex ſanguine. Et ſilr̄ pꝛebet nobis ſigna ſuo ſapoꝛe. 337.

Sudoꝛ ſubtilis cōtingit ex ſubtilitate humoꝛū. Et groſſus ex groſſitie eoꝛundem. 338.

Si autē fuerit vniuerſalis in toto coꝛpoꝛe eſt bonus. Sz ſi particularis ꝛ ſpecialis in vno loco eſt malus ꝛ illaudabilis. 339.

Qui etiam cōtingit tēpoꝛe ſuo vna cum circuitibꝰ ꝛ paroxiſmis febrium aut in die cretica eſt quidē bonus ꝛ laudabilis. Contrarij autem bonitas longinqua eſt ꝛ remota. 340.

Pꝛonoſticatio diuidiť in referentē: ꝛ ſignificantē moꝛbū futurū ge
nerari in ſano: ꝛ in ſignificantē qđ debet cōtingere patiēti ī moꝛ
bo ſuo. 341.

Signa aūt referentia ſuper egritudinē futurā ſumūtur ex acciden
tibus ſignificantibus ſuper repletionē vel euacuationeꝫ cerebꝛi
aut reſidui coꝛpoꝛis. 342.

Significat autem ſuper repletionē quies: multitudo cibi: raritas
balnei et exercitij: ex his nāqꝫ accidentibꝰ cōtingit repletio. 343

Genus repletionis diuidiť in repletionē penes virtutē anime: que
ſi fuerit reſpectu immutatiue ꝛ digeſtiue nequaqꝫ erit appetitus
comedendi laudabilis: eritqꝫ egeſtio mollis ꝛ liquida: neqꝫ erit di
geſtio in vrina. 344.

Significatur aūt ſuper repletionē reſpectu virtutis motiue ex gra
uitate ꝛ leſione motus. 345.

Si autē ſit repletio reſpectu pulſatiue: erit quidē patēs debilitas ꝛ
pigritia pulſationis eius. 346.

Cauſa vero debilitatis animarū ſeu potētiaꝝ eſt illud qđ nequeunt
pati ex chimis: nā parū ex eis ledit ꝛ grauat eas: nō aūt ideo qꝛ
mēbroꝛum cōtinuitates ex eis repleantur. 347.

Eſt autem alia repletio a pꝛedicta penes concauitates oꝛganoꝛum
ſcꝫ cum non poterunt tolerare ex eo quod mēbroꝛum concauita-
tes replebuntur. 348.

Hoc autē genus contingit ex repletione: aut ſanguinis puri ꝛ mun
di: aut colere aut humoꝛis flegmatici. Interdū aūt anime ſue po
tētie foꝛtes ſunt nec grauant eas chimi. 349.

Cum dominatur ſanguis alijs humoꝛibus aſſunt ſomnus ꝛ doloꝛ
capitis in exceſſu cū tumoꝛe ꝛ ruboꝛe venarum. Eſtqꝫ poſſibile ꝙ
inde cogitationes mutentur cum grauitate capitis ꝛ debilitate
ꝛ fatigatione ſenſuū. Reperitur enim tactu calidus cum grauita
te humoꝛum ꝛ ſcapularū ꝛ cum oſcitatione. Et ſunt interdū gra
uia latera ꝛ hyppocundria. Et manifeſtus fluxus ſanguinis a na
ribus cum alicibus. Et etiā venter eſt laxus: non tamen cum de-
lectatione ꝛ ſuauitate vite. Et apparebunt ſomnia leticie ꝛ iocū
da cum varietate ꝛ multitudine coloꝛum. Accedet etiaꝫ pꝛuritus
in loco flobothomie cum rubedine oculi inſolita ꝛ apoſtematibꝰ
aut variolis aut puſtulis coꝛpoꝛis ꝛ opinatur ſe comedere dulcia
in ſomnis ꝛ videbitur ꝙ guſtet dulcia: ꝛ ſi pꝛius eam non comede
rit. Unde ſi hec accidentia ſint in vere aut in pꝛincipio iuuētutis
nouelle ſignificabunt quidem nobis ſuper egritudines ex ſan-
guine generandas que quidē de facto cōſequēter appebūt. 350.

Cum dominatur colera citrina aut crocea apparet quidem coloꝛ
cutis citrinus cum debilitate ꝛ caſu appetitus cibi: ꝛ reperit in q̄
dominať oꝛis amaritudinē ꝛ moꝛdicationeꝫ ex ipſa colera rubea
in ſtomacho contingentem. Acciditqꝫ ei ventris ſolutio cuꝫ qua

eſt colera rubea ⁊ inſomnietas cum profunditate oculorum ⁊ ſic-
citas oris ⁊ lingue: ⁊ eius vrina eſt in colore valde citrina. Acci-
ditq́ꝫ ei ſincopis: ⁊ riget cutis eius cum permixtione ⁊ perturba-
tione. Acciditq́ꝫ ei ſitis poſt ieiuniũ: ⁊ apparent ei in ſomno coru-
ſcationes cum ſubtilitate pulſus ⁊ calore corporis. Sunt etiam
ex his accidentibus multa ⁊ frequens balneatio in aquis calidis
⁊ ſulphureis: ⁊ motus laborioſi qui fiunt in regionibus ⁊ villis ſe
ptẽtrionalibus: ⁊ frequens ⁊ cõtinuus eſus acutorum et maxime
ſi fiat tẽpore eſtiuo.

351.
Si vero colera nigra in corpore dominet erit quidem fuſcus color
corporis cum forti ⁊ iugi meditatione ⁊ cogitatione ⁊ appetitu ci
bi forti: ⁊ reperietur in ore ſapor acetoſus.

352.
Eſt etiã cũ malitia anime intuitus fortis ⁊ affixus: ⁊ pulſus durus ẽ
et tardus.

353.
Et vrina quidẽ tenuis ⁊ cruda nec in digeſtione decoctio.

354.
Et cibus ſiccus aridus anxietas timor cõtinuus ⁊ triſtitia.

355.
Videtur etiã ꝙ interficiatur in ſomnis: apparẽtq́ꝫ in ſomno eius
omnia cum exterrentia.

356.
Etas ſenuꝫ autumnus ⁊ habitationes meridionales ⁊ corporis ma
cies.

357.
Si dominetur humor flegmaticus in corpore aggrauabiẽ caput
eiꝰ. Sõnus eius longꝰ: ⁊ fatigabiẽ iter agendo de facili: ⁊ erit eius
appetitꝰ debilis cũ repletiõe penes ꝟtutẽ ⁊ turbationẽ ſeu ꝑmixtio
nem ⁊ ſopita laxitate.

358.
Ex his etiã eſt fluxus ſaliue ⁊ ſputi ⁊ tumor vultꝰ ⁊ color patientis
albus. Et erit in pulſu eius occultatio ⁊ tarditas: ⁊ in vrina turbu
lentia ⁊ groſſities ⁊ cruditas.

359.
Nec eſt in eo ſitis: niſi fuerit flegma ſalſum aut putrefactio aſ-
fuerit.

360.
Ex his etiã accidentibus ſunt vſus omnium ciboꝝ humidorum ⁊
frigidoruꝫ: ⁊ etas ſenectutis: ⁊ tp̃s hyemale: ⁊ priuatio exercitij et
balnei: ⁊ excedẽs quantitas cibi: ⁊ habitatio hũida rõne fluminum
et apparitio mariũ in ſomnis: ⁊ q̃rimonia ex incubo facta: ⁊ impo
tentia digeſtionis chili.

361.
Cum aũt apparebunt tp̃e ſanitatis ꝯtinuo accidentia de neceſſita-
te ſuper aduentũ egritudinũ ſignificantia: eſto ſollicitus in abla-
tione eorundem.

562.
Ex ſignis pronoſticis eſt ſignificans mortẽ futurã: ⁊ ex eis eſt qđ ſi-
gnificat futurã ſanitatẽ ſeu euaſionẽ: ⁊ ꝓprie ex his eſt ſcientia ꝓ-
noſtica.

363.
Ex ſciẽtia iſtoꝝ videbit medicus ⁊ ſciet quis moriaẽ: ⁊ retrahetq́ꝫ in-
de manꝰ ſuas a cura eius: ſicut etiã videbit ex ſciẽtia eorundẽ q̃s
euadere õbeat: ⁊ curari ꝓ tãto notificabit ⁊ ꝓnoſticabit illđ. 364.
Principium huius ſcientie eſt ſcientia de tẽporibus morboꝝ ⁊ eo qđ

apparet in eis de diſpoſitione moꝛboꝝ. Eſt etiã ſcientia de longi
tudine ⁊ bꝛeuitate ⁊ foꝛtitudine ⁊ violẽtia ⁊ debilitate ſeu tranq̃l
litate egritudinum. Et etiã de indicio eius qḋ dꝫ generari ex cri
ſi in tempoꝛibus moꝛbi. 365.
In quolibet moꝛbo ſunt diuerſa tẽpoꝛa. In quoꝝ aliquo contingit
moꝛs ⁊ vita vel ſalus: ⁊ ſunt pꝛincipiũ augmentũ ſtatus. In quo-
libet poteſt moꝛs contingere. In quarto aũt qḋ declinatio appel
latur nõ ꝯtingit moꝛs niſi ꝯtingat erroꝛ vndecunq̃. 366.
Pꝛincipium aũt eſt in quo contingit nocumentum operationibus
et debilitas in negocijs aſſuetis. 367.
Et hoc quidẽ tẽpoꝛe durat: donec digeſtio appareat in hypoſtaſi
bus: ſputo: fecibus: ⁊ vrina. Et poſt ipſum apparet ⁊ cognoſcitur
augmentum ex longitudine paroxiſmoꝝ febꝛium: ⁊ operationi-
bus ⁊ accidentibus. 368.
Status vero eſt cum regimen poſt dictum perfecta digeſtio appa-
rebit: paroxiſmi moꝛboꝛum augebuntur: ⁊ accidentia in quanti
tate equabuntur. 369.
Accipit etiã moꝛbus diminutionẽ ⁊ fit interdũ criſis perfecta. Un-
de cum hoc ſignũ videbitur pnoſticet̃ pax ⁊ ſalus patientis nam
moꝛs minime accidit in declinatione: niſi erroꝛe ſup patiente cõ-
miſſo: aut aere cõplexionis male ⁊ illaudabilis: necnõ etiã omni
extrinſeco contrario eidem contingente. 370.
Scientia aũt noſtra per quã cognoſcimus terminũ pꝛincipij con-
fert quidem in ſubtiliando cibũ ⁊ dietã ſicut decet: ⁊ in mediam-
do ſubtilitatem eius in augmento. Nã hoc expedit patienti do-
nec moꝛbus ad ſtatum ꝑuenerit: tũc autẽ decet medicũ eẽ ſollici
tum ad ſubtiliãdũ ꝑfecte dietam. 371.
Omnis moꝛbus perficit̃ in mẽſura. Queſi fuerit bꝛeuis dicit̃ acu
tus. Et hic aut interficit in bꝛeui tempoꝛe: aut per criſim lauda-
bilem terminatur. 372.
Ipſe ẽt eſt cite digõnis: ⁊ bꝛeuiũ tẽpoꝝ: auſterꝰ: ⁊ periculoſus. 373.
Cognoſcitur autem ex bꝛeuitate ſui pꝛincipij: pꝛo tanto regat̃ die-
ta ꝯuenienti. 374.
Non enim ſunt multe aggrauande eius virtutes. Nec eſt auferen-
dus ⁊ pꝛohibendus ei cibus omnino a pꝛincipio: nã foꝛſitam ca-
deret virtus eius. Nec etiã eſt debilitandus ante ſtatũ ipſius: ſꝫ
eſt potius pꝛudenter in quantitate reficiendus ſufficienti ſᵐ exi
gentiam ſui itineris. 375.
Si autem videas difficultatẽ ⁊ malitiã ſignoꝝ ⁊ periculoꝝ ⁊ doloꝛes
foꝛtes ⁊ violentos cum mala diſpoſitione ⁊ caſu virtutis ⁊ rõne di
minuta ⁊ permixta ita ꝙ virtus nequeat moꝛbi malitiã tolerare
pꝛonoſtica moꝛtẽ eius futurã ante ſtatũ: qm̃ quidem ex malitia
accidentium ex moꝛbo colico cõtingentium pnoſticabis. 376.
Ex moꝛbis etiã eſt diu durãs ⁊ lõgi tꝑis q̃ chꝛonicꝰ ſeu tempoꝛalis

appellatur. Qui quidẽ minime corpus celeriter cõſumit ⁊ diſſoluit: ſed aut necat ipm cũ ptiſi ⁊ ethica egreſſu ſanguinis aut macie: aut patiẽs etiã longo tpe curabit: et morbꝰ ꝑ paulatinã diſſolutionẽ ⁊ digeſtionẽ cõſumetur. 377.

Cognoſces aũt ipſum ex leuitate ⁊ facilitate accñtiũ eiꝰ: ⁊ frigiditate cuiuſlibet ex his morbis.

Nõ cibes ipm patientẽ modico cibo: qm caderẽt virtutes eiꝰ. 378.

Inter aũt morbos ſunt alij medij quorum. ſ. tpa non ſunt abſolute breuia nec longa: tũc cibus eoꝝ in ſubtilitate medieẽ nũꝙ ſit multus neqꝫ paruus. 379.

Scito ꝙ criſis eſt velox ⁊ ſubita mutatio q̃ ſuo tpe ex difficultate ſeu malitia accñtiũ ⁊ pugna exñte inter virtutẽ ⁊ morbũ generant ut celeriter ad vitã vel mortẽ perueniat. 380.

Sex ſunt ſpẽs mutationũ in morbis ꝯtingẽtiũ. Nã aut neqꝫ tardãtur aut citãtur in eis: vnde interdũ ꝯuertit in tẽporibꝰ breuibus corpus ad bonũ ⁊ vitam. 381.

Si fuerit laudabile qđ precedit eam: ꝓnoſticabit ſic ſup ipã ſcꝫ ſuper criſim ſecurã ⁊ laudabilẽ. 382.

Eſt aũt alia mutatio velox ad predicta q̃ quidẽ ſignificat mortẽ. In hac quidẽ veloci malitia eſt anguſtꝰ ꝓceſſus medici: nam hec criſis eſt necãs ⁊ pernitioſa. 383.

Tertia ex predictis mutationibꝰ ẽ mutatio tarda inducẽs ad diſpoſitionẽ ſanitatis ⁊ curans morbũ: nõ tñ cũ criſi: ſed potiꝰ per diſſolutionẽ paulatinã in ea contingentẽ. 384

Quarta aũt ſpecies ꝑdictarum mutationũ eſt mutatio parua ducens patientem ad interitum: nec fit cum euacuatione: ſed potiꝰ cum ethica diſſoluente corpus patientis. 385.

Quinta autem ex predictis eſt inter eas media cum inducit mortẽ ⁊ malitiam vltimam. 386.

Sexta vero perducit ad vitam in medio temporum. 387.

He autem criſes ſibi inuicem dicuntur cõtrarie compoſite. 388.

Criſis q̃dẽ laudabilis accidit in ſtatu cũ perfecta digeſtiõe ⁊ xtutis fortitudine. Cõtraria xo ei puta illaudabilis fit i augmẽto. 389

Tria oportet ſcire in criſi. 390.

Scientiã vcꝫ de pronoſticatiõe eius. Et de diebus creticis. Et ſciẽtiã etiã eius qđ ſignificatur per ſigna nobis ſignificãtia in quã criſis ſpeciẽ terminet cũ perficietur criſis cuiuſlibet morbi. 391.

Omnis aũt criſis pronoſticat ex violentia accidentiũ q̃ dixímꝰ. 392

Et ſunt ꝑmixtio ſenſus ⁊ intellectus: ⁊ dolor auriũ: ⁊ capitis. 393.

Et fluxus lachryme anguſtia parua: famis ſeu caſus appetitꝰ: motus laborioſus: ⁊ vigiliarũ inſtantia: ⁊ dolor in pectore vel collo: ⁊ illaudabilis excitatio a ſomno cũ motu ⁊ rubedie oculoꝝ. 394.

Et frendere dentibus: ⁊ limatio eoꝝdem in ſomno: ⁊ eorũdẽ percuſſio: ⁊ fortis fricatio naſi patientis. 395.

Et interdū inſinuabit aliquis confuēdo cū labijs ſuis. Videbitur quod interdū ſuggere ea. 396.

Et velocitas quidē anhelit⁹ ⁊ deſideriū trahendi aerē frigidū cum anguſtia. Et velocitas pulſus ⁊ frequētia: ⁊ tuſſis cum infuſione ⁊ ſonitu ⁊ gargariſmatis. 397.

Et pulſatio cordis ꝯtinua: ⁊ ſincopis: ⁊ conatur patiēs a lecto ſuo ſurgere ⁊ recedere. 398.

Et dolor gutturis ⁊ meri cum anguſtia: q̄ ſi pſeuerauerit: ꝯtinget ei ſyncopis magna ⁊ fortis. 399.

Et pulſatio in lateribus ⁊ dorſo cū torſionib⁹ violētis ⁊ fortib⁹ ⁊ ꝯtinuo dolore ſtomachi cū querimonia ſtomachi vl' epatis: aut dolor ventris: aut circa pectē: aut etiā in renib⁹ ⁊ veſica: aut dolor fortis circa virgā: vel in virga: aut in matrice: aut in oīb⁹ iūcturis: aut q̄buſdā: aut ex eis intus vel exterius. 400.

Cū ergo videbit augmentū horꝫ accidentiū in die cretica: erit procul dubio bonū ⁊ laudabile: ⁊ potiſſime ſi prius digeſtio appuerit Si autē: erit quoddā ꝯtrariū manifeſtū. 401.

Cauſa q̄dem criſis ſi ſit eorꝫ relatio vera eſt quoniam luna variat actionē in morbis. 402.

Jam quidē peragrat ⁊ abſcindit celeriter circulū ſuum: eſt q̄dē cauſa celeris motus ⁊ mutatiōis: fortificat quidē interdū in hoc: ⁊ interdū debilitat: hoc aūt notū eſt in arte aſtronomorꝫ. 403.

Nequaq̄ eſt operatio vel actio ſue actiōis ſenſibilis in ei⁹ iuuamēto: ſicut q̄dē eſt ad ſenſum viſibilis eſt ei⁹ figura ex eo qd̄ in ea exiſtit de claritate vel lumine ſolis. 404.

Eius autem quarta relucet in quarto. Et eius medietas in ſeptima. 405.

Et morib⁹ quidē minime cōtingit niſi ex diſpoſitione qua debilitatur opus nature. Qui ſi cū auxilio pducatur curabit quidem patiēs ⁊ vita prolongabit. Sed ſi cum detrimento: morieť quidem ⁊ vita perdetur ⁊ ſeparabit. 406.

Criſes contingunt interdum in quaternis. ⁊ interdū in ſeptenis: et ille quidē bone ſunt ⁊ laudabiles quib⁹ cōiungunť digeſtio ⁊ pronoſticatio atteſtantes ſuper ipſas. 407.

Jn alijs quidē ab iſtis nequaquā circuit⁹ ⁊ periodi reperiūtur rōne turbatiōis ⁊ dubitatiōis cōtingētis in eiſdē. 408.

Jn nō hn̄tib⁹ vero digeſtionē ⁊ pronoſticationē contingit q̄dē dubiū in accidētib⁹. Nec ꝯtingit criſis in his dieb⁹ niſi cū cōtingit ꝯſequēter aliqd̄ ſiniſtrū. 409.

Cū videris morbū ſanguineū aut auſterū ⁊ violētū valde cū illaudabili ⁊ impetuoſo motu cuius ſigna patula ſint in capite ⁊ manifeſta q̄ vſq; ad oēs ſenſus extendanť cū rubore ⁊ pruritu naſi: erit pculdubio criſis ei⁹ p fluxū ſanguinis nariū. 410.

Si vero accn̄tia ipſi⁹ deorſuꝫ ⁊ in pte inferiori appareāt cum dolore

cõtinuo vmbilici ꝛ preceſſerit retẽtio menſtruoꝝ: ꝯtinget quidez criſis per fluxum mẽſtruoꝝ. 411.

Sed ſi pars ſuprema corpis incolumis fuerit ꝛ a dolore in humeris cũ dolore tamen hyppocũdrioꝝ ꝛ patiens querulolus ſit de epate ꝛ dolor vſq ad anũ extendaꝰ: nequaquã quidem committetur error ſi pronoſticetur criſis illa futura per fluxum ſanguinis emorroydarum. 412.

Si aũt morbꝰ ex colera rubea ſit in ſtatu: acciderit ꝙ apoſtema capiti: ꝛ dolor capitis ꝛ anguſtia augeanꝰ: nequaꝙ q̇dẽ eſt deſperãdũ: qm̃ ꝯtinget criſis eiꝰ ꝑ fluxũ ſanguinis nariũ. 413

Veruz ſi eius accidentia ſint in ſtomacho ꝛ cum hoc prius conqueſtus fuerit patiens de epate cum anguſtia ꝛ ſincopi valida: erit q̇dem criſis eius per vomitum. 414.

Si vero caput eiꝰ fuerit ſine dolore ꝛ cũ anguſtia vẽtris ꝛ eminẽtia vmbilici ꝛ p̃cedente vẽtris ꝯſtipatione pnoſticãda q̇dẽ erit futura criſis per fluxum ventris. 415.

Quod ſi venter eius pacẽ habuerit ꝛ digeſtionẽ laudabilẽ p̃ter ꝙ morbꝰ eiꝰ violentꝰ ſit auſterus cum aliquantulo tñ labore ꝛ vigilijs circunſcriptis accidẽtibꝰ ſudoris: morbo quidem ſic molli et lento exiſtente cum doloribus pectinis: erit ſermo meus veridicꝰ. ſ. ꝙ criſis huius patiẽtis ꝯtinget per vrinã. 416.

Verũ ſi cũ pace ꝛ q̇ete p̄dicta retineaꝰ vrina p̃ter ꝙ morbꝰ ſit in vltimo acuminis cũ apertiõe tñ pororũ ſine forti dolore ꝛ vigilijs et ſiccitate: erit quidẽ criſis eiꝰ forſitan cũ ſudore. 417

Si aũt dolor mẽbri vel iũcturarũ in acutis ꝯtinget p̄culdubio cbriſis earũ per apoſtemata. 418.

Utere laudabili regimine ex ſignis ſuꝑ mortẽ euaſionẽ ſeu q̇etẽ pacem ſignificantibus. 419.

Ex his quidẽ ſunt horror luminis ꝛ lucis ꝛ fluxus lachryme cũ rubore motu forti ꝛ vertigine. 420.

Et paruitas oculi in vno latere: ꝛ aptio oris abſq oſcitatiõe. 421.

Et cum quis iacet ꝛ dormit reſupinꝰ manibus et pedibus ſuis protenſis et relaxatis. 422.

Ex his etiã eſt ſi videaꝰ patiẽs deſcendere in lecto ſuo ꝛ manꝰ ꝛ pedes ſuos detergere. 423.

Necnon mala ꝛ illaudabilꝰ imaginatio qua videatur fila a pannis ſuis euellere. 424.

Ex his etiã eſt vltimata grauitas: aut eiꝰ manifeſta ſuſpẽſio. 425

Et ẽt frendere dentibus preter ſolitum: ꝛ apponere manꝰ ſuper caput et puluinar. 426

Aut ẽt ſi imaginetur quod veſpilionez nigri coloris capiat et velit eum interficere. 427.

Nam hoc contingente in morbo acuto mors quidem appropinquabit. 428.

Ex his etiam eſt ſi tacitus efficiatur verboſus: et mitis pacificus iurgioſus. 429
Aut ſi conqueratur de cecitate et ſurditate vel caſus virtutis ratione violentie morbi. 430.
Uel etiam ſi videatur patienti dum dormit in ſtatu quod cadat nix ſuper caput eius. 431.
Et anima quidem inquieta domina magne frigiditatis: eſt res mala et illaudabilis. 432.
Ex his ſunt vigilia nocturna et ſomnus diurnus: aut omnimoda priuatio ſomni. 433.
Necnon ſi diſpoſitio egri in ſomno et poſt ſomnum deterioretur: et cum dolore efficiatur. 434.
Si etiam medicus ordinate et recte operetur preter quod operationis intentum erit malum. 435.
Ex his aūt ſunt facies mortuorum faciebus ſimiles cū planitie ſeu extēſione tēporum ex morbo ꝯtingente et ꝯſtrictione aurium et ipſarum frigiditate et earū inuerſatiōe et oculorum profunditate. 436.
Etiam rubor vel nigredo oculorum aut eorum eminentia vel principium fuſcedinis ipſorum. 437.
Aut etiam ſi quieuerint vel ſi fuerint infrigidati aut palpebrarum tortura. 438.
Aut ſi fuerit naſus acutus cum obliqua fronte ex latere labij contracto vel marcido. 439.
Frigiditas quidem extremorum patientis cum vlcere et nigredine lingue laborioſa et ſimilia cruciantia ſunt quidem illaudabilia cum febre vrente. 440
Ex his etiam viridis rubor vnguiū et vir or in corpore cum veſtigio nigredinis. 441.
Ex his etiam eſt icteritia ſi an̄ ſeptimam diem apparet cum macie hippocundriorum. 442.
Et ſi frigiditas ſit in manifeſto et ſuperficie corporis et talis fuerit et ſit iteruꝫ Et pſerti adhuc ſit extremā ſerit ſup mēbra pncipalia. 443.
Et tumor qdē vult' cū tumore extremitatū an̄ duo ſeptenaria ē qdē terribilis: nam hui' patiētis materia velox eſt et cita: vn̄ nō videtur ꝙ ad terminū duorum ſeptenariorum valeat puenire. 444.
Aut ſi quieſcat et ceſſet febris abſ ꝙ criſi: aut ſi eius fortificatio paulam augeatur in diebus paribus. 445.
Ex his qdē eſt fex nigra vl' viridis fetida pinguis rubea et ſicut aq̄ butiroſa et alba. Hec nāq; male ſunt et illaudabiles. 446.
Necnon etiam ſi appareat diuerſorum colorum: hoc nanq; mortem ſeu criſim futuram ſignificat. 447.
Et ſi cū caſu appetit' egeſtio ſit colerica cū q̄ egrediat fruſtū ſanguinis ꝯgelatū primo et ꝯſequenter fruſtū carnis. 448.
Et etiam ſi poſt egreſſum cholere appareat ſanguis abſq; pūctiōe et

ſtimulatione. 449.

Et ſi poſt extenuationē ⁊ emacerationē corporis appareat ⁊ egrediatur fex nigra. 450.

Et cōſtipabit vēter in febre vrente: ⁊ vexabit cerebrum. 451.

Si etiam egrediatur ventoſitas cum ſono inuerecundo preter ſolitum erit malum. 452.

Et vrina q̄dē nigra tenuis ⁊ pauca ſignificat patiētis interitū. Eſtq; timēdū vt plurimū ⁊ periculoſum cū accidit ꝑmixtio ratiōis ⁊ intellectus cum tenuitate vrine. 453.

Ex his etiā ſunt vomit⁹ ⁊ flux⁹ cum nigredine. Et fetor ex putrefactione contingens. 454.

Frequens etiam tuſſis cum modico ſputo eſt ſignum malum et illaudabile. 455.

Sputū ēt diuerſoꝝ coloꝝ in pleureſi cū tuſſi laborioſa ⁊ difficili ſignificat mortis propinquitatem. 456.

Et ſudor ſoli⁹ capitis ad quē ſeu ad cuius euacuationem nō ſubſequitur quies eſt malus. 457.

Si facies eoꝝ appareāt q̄les fuerint tp̄e ſanitatis: eoꝝ quidē cura ⁊ certa euaſio erit manifeſta. 458.

Ex his ēt eſt vniformitas ⁊ equalitas caloris circūſcripta macie hypocūdrioꝝum. 459.

Ictericia poſt ſeptimā diē manifeſta ⁊ ꝑfecta ratiocinatio abſq; maliticia ⁊ vigor mot⁹ ⁊ ſenſuū oīm ꝯcomitāte facilitate ⁊ lenitate ſui corporis; ⁊ ſolit⁹ decubit⁹ ⁊ ſomni aduētus in nocte vt plurimū ſine ſono diurno cū vigore patiēti poſt ſomnū. Dis ēt ſomn⁹ tollēs dolorē ⁊ ꝑturbatiōem ſeu ꝑmixtionē rationis ⁊ mitigās egritudinē eſt laudabilis. 460.

Cerebrū quidē patit ex q̄buſdā mēbris cōpatientib⁹ ſecū in paſſiōe. Unde ſi tūc euaſerit a ꝑmixtiōe cōtinua: euadet q̄dē patiēs laudabiliter ab hoc morbo. 461.

Et ſi cū apoſtemate capitis aſſit ſternutatio. ex ſignis erit ſup ſanitatē ſignificantibus. 462.

Omnis fluxus ſanguinis etiā ab aure in morbis capitis eſt curatiuus corporis. 463.

Anhelit⁹ manifeſt⁹ nō frequēs aut tard⁹ eſt laudabilis: nec eſt verēdus ſi nō fuerit interciſus ſeparat⁹ aut orthomioſus cogēs erigere patientem. 464.

Et ſimiliter eſt laudale cū pulſus eſt virtuoſus fortis ſine anguſtia. Nec eſt anhelitus vrens nec inflāmatiuus. 465.

Ex his ēt ſunt bonitas appetit⁹ ⁊ digeſtiōis cū equalitate ⁊ laudabili ſubſtātia fecū ⁊ colore memino in citrinitate circūſcripta nigredine earum vſtiua ⁊ viriditate. 466.

Aut exit⁹ ēt hūoris cū lūbricis in die cretica: hoc q̄dē eſt ſignum vite: hoc eſt cōtingēte auferet morb⁹ cū fuerit ex illo humore. 467.

Egrediente colera rubea aufertur ſurditas tolliturq; inde nocumentum in morbo cerebri. 468.
Sanguis etiam emorroydarum curat morbum ſplenis: hoc etiã eſt laudabile in melancolia. 469.
Et fluxus quidem aque et humoris flegmatici eſt cura morbi in hydropiſi. 470.
Egreſſ⁹ q̃z colere cit rine in obtalmia feſtinat curã ei⁹. 471.
Ex his q̃dẽ ſignis eſt: vt videas vrinã ſimilẽ in colore pomo citrino cũ hyppoſtaſi alba in fundo reſidente. 472.
Et ſi ẽt videas ſudorẽ infirmi equalẽ in febre cõtinua. 473.
Et tumorem exterius apparẽtẽ in ſquinãtia: hoc enim bonum ꝛ laudabile eſt. 474.
Tumor q̃dẽ teſticuloꝝ in tuſſi cronica eſt cura corpis. 475.
Et ſimiliter aq̃a pedis in morbis pulmonis: necnõ aq̃a generatum in iunctura cruris ꝛ in inguinibus. 476.
Et puſtule narium aut labiorum in tertiana eſt ſignum ſalutis pronoſticum. 477.
Et varices quidẽ innate ſunt cura alopitie: necnon eius quod eſt in ventre ꝛ eſt ſplene. 478.
Et oxiremia quidem in lienteria inteſtini contingit ex retentione cibi. 479.
Et febre cõtingẽte in ſpaſmo vel epilepſia fit eorum cura. 480.
Si patiẽti ſingultũ cõtingat ſternutatio eſt cura eidem. 481.
Decet quidẽ vt cum volueris iudicare patientem q̃ vtaris proportione. 482.
Nam ex ſignis ſunt quorum virtus vera eſt ꝛ certa: ꝛ ex eis ſunt que per alia falſificantur. 483.
Juſta autem ſignificatio ſumitur inter membra ex eis q̃ apparent in capite. 484.
Si ergo videas aliquã ſignificationẽ iuſte ſignificãtẽ in corpe talis ſibi contrariam ſic ſignificantem. 485.
Cõtingit etiam q̃ apparens ſup contrarium corporis non ſint niſi teſtimonia debilia. 486.
Omne ſignũ nõ habẽs cõtrariũ ſignificat ratione ſuper curã ꝛ euationem. 487.
Et omne ſignum pronoſticatiõis predictis cõtrariũ ſignificat mortem et perditionem. 488.
Cum añt apparebũt tibi ſigna ꝯtraria ꝛ debilia: ſequitẽ q̃dẽ ad hoc dubiũ. Unde ſta tunc et proroga iudicium. 489.
Cũ ergo erũt equata in diſpoſitiõib⁹ ſuis ſta. Sed iudica a predominãte cũ erit contingentia in equalitate ſua ſupple. 490.

¶ Incipit ſecunda pars canticorum.

Et eſt practica.

POſtq̃ ordinaui in parte theorice medicine quod ſe-
riatim audiuiſtis: ⁊ hoc ſm qđ in mea mēte preordi-
nauerā: incipiā q̃dem nūc in practica ipſius. Jā au-
tem retuli in principio huius libri illud propter quod
eſt neceſſarium illud cuius relationem faciam in hoc
capitulo. ¶ Operatiōis autem practice ſunt duo mo-
di. ¶ Quorum vnus manualis exercetur. Alter vero
medicinis et conuenienti regimine in cibis. Eſt autē non modicū
quod per illud regimen exercetur. Hoc autē regimen in duas par
tes diuiditur. Quarū vna cōſeruatiua ſanitatis dicitur. Et altera
egritudinis curatiua. Et hoc ꝑ vitā meam in perfectione medici
ne continetur. 1.
Et cōſeruatiua q̃dem ſanitatis đr ſm veritatē de habēte eā perfecte
⁊ abſolute: necnon etiam de eo cuius ſanitas eſt imperfecta. Et
huiꝰ quidem ſunt ſm opinionē due ſpēs. Una eſt in eo cuius debi
litas permixta eſt per totā ſuā ſubſtātiā in omnibus partibꝰ ſuis
ſicut in ſene ꝯualeſcēte: ⁊ ꝑuulo in q̃bus. ſ. debilitas eſt ꝑ totū mixta
⁊ in eo in quo apparet aliqđ ſignū ꝑcedēs metū qđ appareat in eo
lapſus in aliquem morbum. 2.
Alia eſt in eo in quo apparet morbus in aliq̃ ex ꝑtibꝰ ſolū ſui corꝑis
Puta in cute eiꝰ aut carne vel oſſibꝰ eiꝰ. Et ſicut ēt eſt in hn̄te ſto
machū debilē frigidū egrū naturalr̄. Necnō etiā in habente leſio
nem ab vtero ⁊ matrice: ſicut in habēte ſextum digitum aut tumo
rem gibbum. 3.
Et in eo in quo apparet in aliq̃ etate ⁊ in aliquo ex ꝑibꝰ anni ⁊ nō in
alijs: ſicut humidꝰ in ꝯplexiōe eſt debilis in pueritia: ⁊ poſtq̃ actus
fuerit eſt ſanꝰ ⁊ fortis. Et ſiccꝰ ꝑ ꝯpſonē deſtruct viribꝰ in autūno
preter ꝙ in vere debilis efficiatur. 4.
Conſeruatio q̃dē ſanitatis eſt quoddā genꝰ generale duas ꝯpreben
dēs ſpecies ex oꝑatiōibus medicine. Ex q̃bus eſt vna ꝛt cū intēde-
tur ad ꝯſeruationē ꝯplexiōis alicuiꝰ ꝙ ordinet ⁊ cibꝰ et dieta ſiſ̄s.
Sed cū intēdet trāſlatio corꝑis eius a ſua cōplexiōe fiat huiuſmo-
di eo ꝙ cōtrariet ꝯplexiōi antedicte. Uexregimē ſani ſimpliciter
⁊ abſolute eſt ꝙ attendatur ad cōſeruandum ipſius laudabilem
diſpoſitionem. 5.
Et moretur ſeu faciat reſidētiā ſuā in aliq̃ ex ciuitatibꝰ quarti cli-
matis q̄ ſcilicet ꝑfectū aerē habeāt ⁊ vaporē: ⁊ habeāt ſpecul' & vertꝰ
heremū ⁊ ſiluā: ⁊ inſpiciant etiam verſus partem orientalē quia
ipſa eſt ſubtilior. 6.
Tempore ꝟo eſtiuo declinet ad mōtes. Sitq̃ habitationis locꝰ ap-
tus a parte ſeptentrionali. 7.
Jn noctibꝰ quoq̃ habitet ⁊ q̃eſcat in ſuꝑioribus locis ⁊ ſedibꝰ. Jn die
vero deſcendat ad inferiores. 8.
Caueat etiam ⁊ vitet pānos laneos: ⁊ de bombace: ⁊ condeſcēdat ad

C

ſubtiles lineos. 9.

Utatur ēt aromaticis frigidis:ſicut ex oleo roſaceo. 10.

Protegatq; oculos ſuos a puluere fumo vapore turbido z corrupto z a radio ſolis hora meridiei z feruoris:necnō ab occurſu fortis ca liditatis:nec ēt attētè iſpiciat figuras ꝯplexes z ſubtiliter intricatas nec litteram minutā et ſubtilem. 11.

Debeat aūt ad minus q̄libȝ comedere ſemel inter diē z noctē. Ad pl⁹ bis. Mediū aūt inter hoc eſt ſi comedat ter in duob⁹ dieb⁹. 12.

Prolonget ēt tpe refectiōis:vt fiat cibi bona digeſtio:fiāt ēt parue bucelle vt bene digerantur. 13.

Nā oē aliō qd ꝯtūdere nō poteris:erit a pōte digeſtiōis difficilis. 14.

Attēdat ēt vt oē p̄ter naturā z illaudabile curet cū cōtrario ei⁹ cōue niētis ſm cōplexionem et malitiam ipſius. 15.

Sūt aūt ꝯplures ꝯplexiōes ineq̄les cū malitia cibi rectificabiles. 16.

Utat ergo eis hō ſm vſum z cōſuetudinē ſuā. Nec ſunt appetit⁹ nec delectatio cibi omittendi. 17.

Omnis namq; cōſuetudo ſubito et ſine gradatiōe ablata:nocet et offendit illum cuius eſt. 18.

Eſt aūt hūidū z lubricū ſtiptico imponēdū. Eſtq; ſapor dulcis aceto ſo miſcēd⁹. Et ſiccū cū hūido rectificādū. Et frigidū cū calido. Et ecō trario. Qḋ ſi timeat defedatio oleaginoſi vel ei⁹ qd eſt male di geſtiōis rōne pinguedinis addat ſal eis aut aliq̄d acutū:naȝ hec iuuant ad ſubtiliandum. 19.

Poſt exercitium quoq; eſt refectio facienda:et ipſum poſtq̄ȝ exiuerit ſex ab eo. 20.

Eſt aūt q̄rēd⁹ loc⁹ trāq̄ll⁹ z frigid⁹ z a vēto euētat⁹ ad laudabilē refri gerationē faciēdā. Necnō ēt tēpus z hora frigida:vñ decet homi nē eſſe attētum in hoc regimine. 21.

Tēpore q̄dē eſtiuo eſt cibi quātitas minuēda. Eſtq; tūc ad ſubtilita tē nutriētia declinādū. Uñ vitāde ſunt tūc carnes groſſe. Et vtēdū eſt oleribus et lactis ſpeciebus. 22.

Et piſcib⁹ recētibus:hedo z agno mediocris etatis:et pullis gallina ceis et gallinis carnibus quoq; colūbarū et cotburnicuȝ. 23.

Sunt etiaȝ ex conferentibus tunc ex coriādro z agreſta compoſita z ſatabeg et ceribat. 24.

Si q̄s ergo velit a morbis euadere diuidat regimē ſuū in tria:quoȝ vnum tribuat anime:et aliud cibo:et aliud potui vel aque. 25.

Et pax q̄dem aque frigide ſatiat et ſtatim ſedat:ad hoc tamē nō ſuf ficeret multum tepide. 26.

Nō eſt aūt aq̄ pot⁹ frigide nimiū frequētād⁹:eo ꝙ neruis obſt. 27.

Non eſt etiam offerendus potus aque niuis niſi pingui ſanguineo multe carnis. 28.

Eſt et lāvitand⁹ potus aque in mēſa niſi ratione adherentie z tardi deſcenſus bucelle. 29.

Nõ eſt etiam ſumẽda aqua cũ cibo nec ingreſſu a balneo. 30.
Nec etiã poſt forte exercitiũ ⁊ coitũ:hoc.n.eſt malũ ⁊ illaudabile.31.
Si tamẽ quis ex modica tolerandi potentia ſitim vrgeat:ſumat ex ea parũ tantũ ſcilicet qð declinatio ⁊ impulſio cibi ad iferi⁹ ſtoma chi ↄpleatur:quaten⁹ ibidẽ digerat. Sumat tñ ex aquis illa que ſitim ſedet ⁊ ſatiet:aut ex vino qð ⁊ quantũ ↄgruat ⁊ ſufficiat.32
Et ſi ſumpta aqua ad ſatietatem aut vino ſufficienti accidat ſitis: vitentur potus eoꝝ:qm̃ talis ſitis eſt mendoſa. 33.
Nõ eſt curandũ de aſſũptione multi vini:debetq́ꝫ ſufficere modicũ cũ eſt in vſu:nec eſt ↄtinuand⁹ omni die pot⁹ vini:nec eſt bibend⁹ in ieiunio:nec etiam poſt ſumptionẽ cibi ſubtilis vel acuti. Eſtq́ꝫ omni tpe vite niſi ſemel in menſe ebrietas euitanda. 34.
Et bibat vinũ aromaticũ adiũcta ſibi aceto ſitate mali granati aut ſucco citonioꝝ et cucumeris:ille cui accidit ex potu vini dolor capitis ſupcalefactio et ebrietas:bibatq́ꝫ ipſuꝫ cũ aqua mixtuꝫ.35.
Et dandũ eſt in potu ei qui q̃ruloſus eſt rõne vẽtoſitatũ in corpore ſuo exiſtentium vinũ purũ et citrinũ:nã fortius ex eis ↄgruit eis. amplius expedit etiam vt cum ſalſis coniungatur. 36.
Tẽpore aũt eſtiuo ſumẽdũ eſt vinũ albũ ⁊ aq̃ſũ:eo ꝙ ſit ſubtilitati et ſimplicitati ꝓpiq̃us:cui addãt acetoſa:⁊ ſup cõedãt ſtiptica.37
Non prolongetur ſomnus:qm̃ hoc obeſt anime. Nec etiam vigilie qm̃ inde debilitantur ſenſus. 38.
Prolongatio veri ſomni congruit ei cuius cibus eſt indigeſtus: necnon ſup malitiã cibi non recipiẽtis digeſtionem. 39.
Sic nec eſt ſomn⁹ ꝓlongand⁹ in ieiunio ⁊ tpe famis. Nam repletur caput fumo et vaporibus a fecib⁹ ⁊ ſupfluitatib⁹ eleuatis. 40.
Eſt quoq́ꝫ immediate poſt cibũ vel comeſtionẽ dormiendũ accumbẽ do donec ad locum digeſtionis ꝑuenerit cibus aſſumptus. 41.
Non eſt exercitandũ exercitio magno ⁊ forti:nec eſt tñ q̃ſcendũ ꝙ omittatur omne exercitiũ:immo q̃dẽ eſt hoc vitandũ. 42.
Sũt ergo taliter mẽbra exercitãda ⁊ ꝑ exercitiũ adiuuãda ne colligatur qð timetur colligi in eis ex malis humoribus. 43.
Eundo vel clamando ſi volueris donec appareat velox et cita exſpiratio. 44.
Macer autem et extenuatus non debet exercitari ne ipſius diſſolutio amplius augeatur. 45.
Necnon debet exercitari pinguis ⁊ multe adipis aꝫungie:⁊ tamẽ accingendus ſi habuerit ventrem magnum. 46.
Tempore vero eſtiuo eſt minuendum exercitium:cum tunc diſſoluatur ⁊ ſubtilietur homo per ſudorem. 47.
Jam quidem retuli in capitulis theorice regimen eius:cuius corpus indiget euacuatione ſuperflui:aut retentione contrarij addens huic quod mihi placuit. 48.
Cõgruit q̃dẽ vſ⁹ omniũ ⁊ quorum ꝑmiſi relationẽ ſm q̃litatẽ dictã

in tꝑe eſtiuo ſupcalefacto iuueni ⁊ ciuitatib⁹ meridionalib⁹. 49.
Et tēpore quidem hyemali eſt vtendū ꝯtrarijs eis ꝗ retulim⁹ vt ob
uietur ⁊ reſiſtatur frigiditati ipſius. 50.
Uere quoqꝫ ⁊ autumno incedēdū eſt inter eſtatē ⁊ hyemem. 51.
Congruitqꝫ regimē exiccatiuū in vere. Et humectatiuū in autūno.
Unde fugienda eſt exiccatio in eodem. 52.
Eſt autem vtendum regimine conuenienti tempore eſtiuo: ⁊ in fine
veris: ⁊ in principio autumni. 53.
Uerū in principio veris ⁊ in fine autūni oꝫ regimem ꝯformari regi
mini hyemis. Uñ vtendū eſt tūc cibis calefacientib⁹. 54.
Regimen aūt ei⁹ cui⁹ relatio dicta eſt ꝯgruit habitantib⁹ ⁊ reſidē
tiam facientibus in ciuitatibus ⁊ caſtris. Uerꝫ mercatores ſunt re
gendi regimine iter agentium. 55.
Et quidem vitanda nauigatio per mare in hyeme. Et volens naui
gare oꝫ aſſumere ⁊ colligere aquam multam ⁊ multa vaſa munda
Cui preparanda ⁊ offerenda ſunt cibaria humida. Uenter ⁊ natu
ra eius eſt cum medicinis mollificanda. Unde ſi timeatur vomit⁹
colere euacuetur ꝑ ſeceſſum. Quib⁹ pactis ingrediatur nauiꝫ. Et
imponat ſecum ſuccos acetoſos ⁊ cum eis ſtipticos. 56.
Et ad vitandū defedantia ⁊ ſordes ꝓparet ſibi mundas veſtes. 57.
Cū aūt in aliquo ex iter agētib⁹ multiplicabunt pediculi: quos nō
poſſit īterficere: lana cōtrita ⁊ merſa i oleo: i ꝗ argētū viuū fuerit
extinctū appēdat veſtib⁹ ei⁹ donec videāt cadere pediculi ab eo. 58.
Iter autē agens per ſiccū regat cū regimine frigoris. 59.
Eſt ergo cauendum ne obuiet ei frigus: quoniam perdetur ratio
ne algoris ⁊ congelationis. 60.
Et reficiatur vſqꝫ ad ſaturitatem ne moriatur fame. 61.
Et ſi fuerit infrigidatus ingrediatur balneum Et vniatur cum ha
bentibus corpora pinguia ⁊ carnoſa. 62.
Et ſi caligent oculi eius: viſuſqꝫ ipſius diſgregetur ex gelu: ponat
ſuper facieꝫ eius peplum nigrum. 63.
Et ei⁹ extrema ꝓtegant a frigore: ⁊ oleo fomentent. vñ inuoluant
pedes ei⁹ multis coopertorijs poſtqꝫ ſubtelares calcientur. 64.
Unde ſi ceſſante dolore extremorꝫ nō recuperēt ſenſū ſcito ea diſſolu
ta ⁊ mortificata a frigore. Pro tāto tūc iugiter ſunt fricāda et ca
lefaciēda cū oleo de ſinapi calefacto ⁊ ꝯſequēter faſcianda. 65.
Et ſi ide pedes fuerit nigri aut liuidi: ſcarificent. Et ſi fuerit in eis
putredo mūdet. Et ſi aliqͩd diſſolutū fuerit abſcidat illud ab eis. 66.
Qui vero inde laſſitudinem incurrerit curet cū oleo. Et ſeruet regi
men ⁊ dietam ſubtilem. Fricenturqꝫ ⁊ extendantur ipſi⁹ membra
in balneo. Et requieſcat ꝯſequenter aliquibus diebus 67.
Iter agēs tꝑe eſtiuo ⁊ calido ſic eſt regēd⁹: vt. ſ. ꝓbibeat ei ne aggre
diat iter ſuū hora eſt⁹ ⁊ feruoris in meridie. Eſtqꝫ ꝓrio minuēd⁹ ne ſu
ꝑcalefaciat ex ardore itineris. Pro tāto extrahat ſanguis ab eo in

magna q̄ntitate: ꝛ ſic efficiet ſecurꝰ ab aſpate. ſ. p flobothomiā. 68

Verū ſi colera in eo dominet: educat ab eodē: ꝛ ſic ſitis malitia alleuiabit aut tollet. Eſtq; añ egreſſum itineris ſuccis ꝯuenientibꝰ extinguēda: alias verēda eſt ne calor ipſiꝰ periculo exponat. 69.

Et fiat vt comedat aliquātulū ex herbis frigidis ꝛ ſimul ſaturetur aqua. Et q̄eſcat cū poterit. Nec iraſcat fortiter aliquatenꝰ. Et moret in locis vmbroſis. Et vitet ſeu dimittat clamorē ꝛ ſermonē necnō ēt bellū ꝛ iurgiū. Nec moret in loco nimis calido. Et ſumat in potu ſirupū ex ſucco vue acerbe cū ſucco portulace ꝛ aqua. 70.

Et ſi ſitiat in meridie teneat in ore ſuo pillulā vnā ad quātitatē lupini factā ex trociſc[is] cāphore. Et ſi timeat ne facies alteret a ſolet nigreſcat eiꝰ cutis: diſſoluat ſeu liquefaciat rector eiꝰ oleū cū cera ſimul iuncta: ꝛ preſertim in mulieribꝰ. 71.

Cuſtodiatur taliter infans in vtero: ne contingat corpori eiꝰ aliqđ nocumentum. 72.

Et eligatur nutrix q̄ cibabit ꝛ potabit eum vt ſit boni nutrimenti apud eum. 73.

Talis eſt etiā apponēda intentio ſuper ſtomachū pregnātis ne ꝯtigat corruptio in deſiderijs ſeu appetitibꝰ. 74.

Rectificet etiā ſanguis eiꝰ. Et ipſiꝰ ſupfluitates educant: ne infantes ſupfluitatibꝰ offendāt. Verū ſi ſanguis excitaret in eis: minime tamē minuantur. Sed vice predicte euacuationis infrigidet ſanguis ſeu eius feruor extinguatur. 75.

Si etiā flegma in ea excitet: minime tñ euacuatur ſeceſſus: vtatur nihilominꝰ tunc cōiter ſubtiliātibꝰ. 76.

Cum aūt inſtabit tp̄s partus vtendū eſt partuꝫ facilem efficiētibꝰ. Unde fricētur in balneo ex oī parte cum oleo ilia ipſiꝰ: ꝛ qđ coniungitur vētri eius: vt ſic nerui eius ꝛ muſculi mollificent: ne partus eiꝰ laborioſus efficiatur. 77.

Unde vtat oleo in cibis eiꝰ. Et ſorbeat brodiū ſeu ius pingue. 78.

Et ꝓtegat a clamore: ſaltu: timore: pugna: ꝛ ꝑcuſſiōe. Et in agone ꝛ violētia eiꝰ offerat ei decoctio dactiloꝝ ꝛ fenugreci. 79.

Expedit etiā vt in partu habeat obſtetrix diſcreta: q̄ circūſcripta oī puſillanimitate trahat fortiter pedes eiꝰ ꝛ iprimat vētrē eiꝰ: caute tñ ꝛ diſcrete: poſtq̄ ſubito eā ſurgere fecerit. 80.

Et ſi fluat ex ea ſanguis multꝰ offerant in potu trociſci ex karabe. Si vero rōne alicuiꝰ ipedimēti nō egrediat ab ea ſanguis i ꝯueniēti quātitate ſumat in potu trociſcos de myrrha. 81.

Et vtat fumigijs diſſolutis ex myrrha hytran ſauina ſulfure ꝛ coloquintida factis ſi ſecūdina non egrediat. 82.

Eſt ergo nutrix eligēda: ſit mediocris etatis ꝛ carnoſa: nō tñ laxe carnis ꝑ ꝯplexionē ſuā: appropinquās qualitati ꝛ tēperiei: altiꝰ erecti corꝑis ꝛ magnaꝝ mamillarū: habens caput mundum ꝛ ſanum: ꝛ oculos immunes ab omni nocumēto intriſeco: ꝛ ꝙ ſit ſa

na breuiter in mẽbris ⁊ iũcturis ſuis. 83.
Et habeant multũ lac cui⁹ color ſit albus. nec ſit nimis ſubtile nec
nimis groſſum: ⁊ ſit ſapor ei⁹ dulcis ſine horrore aliquo: ſitq́ʒ cõ
iũctũ in partib⁹ ⁊ non fluidum. 84.
Cõgruit aũt vt dulcib⁹ piguib⁹ ⁊ piſcib⁹ recẽtib⁹ cũ oleo nutriat̃. 85.
Ungat̃ ⁊ liniat̃ ſtipticis cũ faſciabit̃: dõec mãifeſte ĩduret̃ cutis ei⁹ ⁊
caleſiat. Et ab hũiditatib⁹ ei⁹ mũdet̃. Et mediocri ligatura faſcie
tur. 86. Nec ẽ etiã ei lõgo tp̃e ꝓhibẽdũ: q̃ſi ſupcaleſieret ide. 87.
Suntq́ʒ tollenda ⁊ vitãda omnia ipſum ad iram excitãtia: ⁊ ipſius
ſomnũ impedientia. Si eñ velit quis ſomnũ prouocare ponatur
ſtratus eius capax ⁊ latus ſatis in loco opaco. Et imponatur pa-
pauer in c:bis ſuis: ſi ex ablatiõe ſomni ſeu vigiliaꝝ inſtantia cõ
tingeret ei aliquod nocumentũ. 88.
Utili⁹ tñ eſſet multũ magiſq́ʒ neceſſariũ ne alicui ĩfantiũ daret̃ aliq̃d
ad comedẽdũ excepto lacte ſolo donec habuerit dẽtes ſuos. 89.
Et cũ ſurget a ſomno ⁊ excitabit̃ nec exercitet̃ ad vidẽdũ lucem: tali
ter etiã ꝙ inſpiciat aſtra in celo: videat etiã in die colores varios
⁊ diuerſos: quatenus in hoc exercitetur. 90.
Et loquat̃ ſemꝑ alte quicũq́ʒ aut q̃cũq́ʒ habebit acceſſuʒ ad ipm̃ cũ
voluerit quis ipm̃ inſtruere ⁊ aſſueſcere ad loquẽdũ. 91.
Et ponat̃ mel in ore ei⁹ leniẽdo ⁊ fricãdo ex eo palatũ gingiuas ⁊ lin
guã eius. Et addat̃ cũ eo aliquãtulũ thuris ⁊ liquiritie. 92.
Et ꝓuocetur ei ſternutatio quaten⁹ ipi⁹ naſi oppilatiões apiant̃ ⁊
mũdent̃: hoc eñ rectificat ⁊ clarificat vocẽ ſuã oẽs etiã ſenſus ei⁹
⁊ cũ hoc dilatat pect⁹: ⁊ anhelitũ bonũ facit. 93.
Et vitet flobothomiã ⁊ pharmaciã donec ad etatẽ adoleſcentie per
uenerit. Nec reſiſtatur apoſtemati variole ſeu exiture eidẽ cõtin
genti cum attractione. 94.
Az cõualeſcẽtes ab egritudine ſani exiſtãt: eoꝝ tñ corpa nõ ſunt for
tia ſed debilia ſicut ſunt debiles imunes a morbo quoꝝ virtutib⁹
accidit fatigatio ⁊ ſanguinis ꝑuatio in eoꝝ corpibus. 95.
Si aũt macies ⁊ extenuatio corpoꝝ ſuoꝝ fuerit longi tp̃is ⁊ croni-
ca reducãtur paulati ad ꝯſuetudinẽ ꝓpriã: nec fiat hoc ſubito et
feſtinãter. Si vero emacerati fuerit ⁊ extenuati in tp̃e breui redu
cãtur celeriter ad ſolita: eſt nihilomin⁹ gradati regimẽ ſubtiliã-
dũ donec euaſio corpis ipſoꝝ ſit manifeſta. 96.
Detur ergo ei paꝝ ex cibo q̃ tñ laudabilis ſit virtutis ⁊ chimi. 97.
Et ſit in q̃ete ⁊ trãq̃llitate eo ꝙ eoꝝ mẽbra tenera ſint ⁊ mollia. Rectifi
cẽturq́ʒ eoꝝ aĩe bono ꝯſortio ⁊ laudabili ſede. Et miniſtrẽtur ei
aromata ⁊ oẽs flores laudabilis odoris. Et gaudeãt ⁊ letẽt̃ ipſi
ex hylarãtib⁹ rectificẽt̃ ⁊ vitet meditationẽ ⁊ triſticiã. Et ĩgrediat̃
tinas in balneo: nec tñ ibi diu ſedeat. Et vnguãt̃ ibi mẽbra eoꝝ
oleis ꝯuenĩẽtib⁹: nõ tñ cũ forti fricatiõe: nã hec efficiũt ĩ eis colorẽ
ĩnaturalẽ. 98. Uires ⁊ ꝟtutes ſenũ retrocedũt ol dierẽt minuũt̃. 99

Unde detur eis fortis cibus in parua quantitate ſumptus: que ſcʒ non aggrauet membrum. 100.

Et ſi ea euacuantur nequaꝙ̄ colera educatur: ſed potius dimittatur: cum ſit in eorum corporibus medicina. 101.

Nec prohibeatur eis totaliter flobotbomia ſi iam vſi fuerint ea: immo minuatur etiã in hoc caſu ſexagenarius ſi corpulentus fuerit ꝛ carnoſus: bis in anno: nec abducat̃ in hoc duobus annis temporibus. Prohibeat̃ tñ ei oĩno flobotbomia ex cephalica: et ſic erit eius regimen bene ordinatum. 102.

Cũ etiã peruenerit ad ſeptuageſimũ annũ minuat̃ ſemel in anno: nec ſecũdet̃ in eo etiã in corpulẽtis. Nec etiã extũc de mediana minuat̃ dus: ꝛ ſi fuit corpus eius quaſi plenũ: vnde cũ pceſſerit in etate amplius. 05. annis minuatur bis de baſilica in duobus annis. 103.

Poſt hãc aũt etatẽ ẽ ei ſolno flobotbomia phibẽda. Nã obeſt multũ ſenioribꝰ ꝛ decrepitis. Nec etiã ſunt eoꝝ apata mitigãda. Nec eſt etiã attractio in apoſtematibus eorum fortificanda. 104.

Sunt nihilominus mũdificandi cũ fricatiõe ꝛ ſudore: denturꝙ̄ eis pingues. ſ. ficus per interualla: ꝛ mũdificẽtur etiã cũ cibis mollificantibus. Deſtructio aũt eoꝝ cũ medicinis ẽ oĩno phibẽda. 105

Qui ergo patitur in aliquo tẽpore determinato: cureturprius ꝙ̄ incurrat morbum. 107.

Et curetur cum contrario eius de quo conqueritur. Et commuta tempus pro tempore. 107.

Si ergo aliquis patiatur in aliquo ex membris ſuis: attendatur et recipiatur cura eius ex his que colligã in curis morboꝝ: donec liberetur ꝛ mundetur ab illo morbo. 108.

Et ſi appareat in alicuꝰ corpore ſignũ ſignificãs ſup morbũ futurũ: phibeat̃ attẽte aduentꝰ eiꝰ: qm̃ occulta eſt cã in corpore eius Jam aũt retuli q̃d ſignificet accidẽs apparẽs in corpore: ꝛ de qua egritudine timendum ſit ex eo. Unde attente curanduʒ eſt de eo faciendo ceſſare cauſas eius ex his q̃ retulimus in. c. ſuo. 109.

Doſtꝙ̄ ſeruaui contenta ergo ſub genere conſeruatiõis ſanitatis incipiaʒ loqui de cura ipſius morbi. Et hoc quidem eſt vnum ex generibus practice. Hoc aũt fit obuiando ei cũ ſuo cõtrario. Ut ſi fuerit morbꝰ ex caliditate curet̃ cũ frigiditate: ꝛ econuerſo. Et ſi fuerit ex humiditate curetur cum ſiccitate: ꝛ econuerſo. 1.

Curetur ergo cerebri repletio cum euacuatione: ꝛ ſic fiat de mẽbris aliis: ꝛ in patiente obturationẽ ex oppilatione fiat apertio donec eius malitia fuerit rectificata: ꝛ lenitas corporis nociua exaſperetur: ꝛ ſimiliter aſperitas leniatur. 2.

Hic q̃dẽ faciã mẽtionẽ medicinaruʒ hũores educentiũ p ſeceſſuʒ. 3

Unde referam illã ſup quã dñatur aliqua cõpoſitio ꝛ habentẽ potentiã educendi aliquẽ humorem: ꝛ habentẽ vim aperitiuam aut

mollificatiuã ⁊ habentẽ potẽtiã rũpẽdi vel putrefaciẽdi claudẽdi
⁊ oppillatiuã operatiõis ⁊ attractiuã ⁊ exiccatiuã ſanatiuã carnis
generatiuã aut ſigillatiuã ⁊ bis ſiſtes in ꝟtutib⁹ ſcdis ⁊ tertijs. 4.
Educit aũt fortiter colerã rubeã ſcamonea cui⁹ doſis eſt attractio
vni⁹ darbã vſqꝫ ad vnũ kirat: hꝫ etiã potẽtiã ſup alios hũores.
Cui⁹ quidẽ rectificatio fit cũ citonijs ne ledat ſtomachũ ⁊ epar. 5.
Detur autẽ ex aloe ſolidũ vnũ ⁊ ſi fuerit neceſſe duplicetur pondus
illud in ſpeciebus cõuenientibus: ⁊ ſi detur multũ ex eo: rectificet
cum bdellio gummi ⁊ draganto. 6.
Et ex mirabolanis citrinis offeratur in potu. ℥.j. ⁊ tantũdẽ offerat
de violis. Sic etiam fiat de medulliscaſſiefiſtu. ⁊ tamarindis. Et
non amplius. 7.
Dent ad hoc dauic. 2. ex pulpa colloquintide mũde ⁊ rectificate cũ
bdellio: ⁊ ſiſr fiat cũ cucumere amaro qd̃ eſt ei ſiſe in hac operatiõe
rectificato cum pondere ſui ex conuenienti ad hoc. 8.
Detur autẽ. ℥. 5. ex ſale nitro ⁊ ſale: nam expellũt flegma. Sed dent
ex turbith darban. 2. Et cum dabitur in potu ponatur in deco-
ctione equali. 9.
Et detur ad minus ex agarico darban. i. aqua ex granis. 10.
He quidẽ medicine educũt aquã citrinã ſcꝫ pondus. 2. dauich lau
reole: ⁊ pondus vnius dauich euforbij nõ antiqui: tantũdẽ ex ti-
timalo rectificato ſicut rectificaui ipſum aloem: ⁊ etiam pot⁹ da-
rban. i. ex centaurea. 11.
Det ergo in potu ex ſene polipodio epithima mirabol. indis ⁊ etiã
ex fumo terre ⁊ bugloſſa ſm quãtitatẽ quã ex ea educere intende
ris: vñ ſi equaliter ⁊ tẽperate eã velis educere: da. ℥. v. ⁊ ex lazulo
darbã. v. ipſe tñ eſt ſignanter periculoſus ⁊ verendus. 12.
Radix aũt veridica eſſet vt ſi poſſet fieri miniſtret ſp vnica ⁊ ſimplex
medicina in oi morbo: donec ei⁹ operatio panderet. Fuit nihilo-
minus neceſſaria ea cõpoſitio ꝓpter illud quod nunc dicam. 31.
Scilicet ꝓpter morboꝝ cõpoſitionẽ adinuicẽ: ⁊ ꝓpter medicinarũ
adequationẽ: ⁊ dulcorationẽ mali ſaporis ⁊ amaritu. ipſarũ. Et
adiuuãt earũ tranſitũ ſi fuerit difficilis ⁊ tardus. Et rectificant
difficilẽ glutinationẽ ipſarũ ⁊ ventris ſolutionem. 14.
Cum ergo fueris atten⁹ in compoſitione ſolutiuarũ pone debitum
ordinem ⁊ numerum earum in compoſitione. Accipe ergo cũ pro
prijs doſibus ⁊ determinato numero medicinas ſolutiuas ſicut
volueris rectificatas: ⁊ diuide conſequenter certis portionib⁹ do
ſes earũ: ⁊ detur in potu ex ea ſm numerum cõponentium ipſam
⁊ ſic cum fiat ſic componentur quod totum compoſitum propine
tur: ⁊ ſic compoſite ſeruentur neceſſitati tpe oportuno. 15.
Huiuſmodi ſunt myrta ſumac berberis ⁊ ex frigi. mirabol. acatia
corali ⁊ emblici lutũ armenicũ vel terra ⁊ rumex ſeu arius. 16.
Et cuppe glandiũ ſanguis galli amuſ. ⁊ balauſtia cũ ſpodio mixta:

et auellana indica ⁊coriandrū ſiccum:⁊folium cum plantagine hec enim ſtiptica ſunt actione ſua. 17.
Et galle lapatium ribeos berberis ſunt frigida ⁊conſtrictiua. 18.
Scito φ calefaciētes medicine ſm φ retulerūt ⁊expertū eſt:ſunt cō diſſ:thus:piper:cardamomū:⁊piper longum. 19.
Et cartamum menta ſquinantum ⁊ cinamomum ⁊paſſe montane. i.ſtaphiſagria et capparis. 20.
Et centonica vrtica ⁊meliſſa ſtorax ⁊ambra. 21.
Et ligni aloes acborus mellilotum cuſcute ⁊zinziber. 22.
Et gentiana:baſilicon:peonia:lacca ⁊reubarbarum. 23.
Et folium laudanum ⁊bacce lauri ⁊ameos. 24.
Et anetum ⁊cataputia ⁊alcanna thus ⁊myrrha. 25.
Praſſium ſarrapinum acorus ⁊aniſum. 26.
Et carui ciminum ⁊ſemen apij campeſtris. 27.
Et ſpica capil.ve.ſatureia ⁊darſaan. 28.
Et caſſia lignea galanga celidonia ⁊aſſarum pix yſopus ⁊alchitrā piretrum et balſamus. 29.
Et maiorana ⁊papauer rub.celicerta calam⁹ aro.⁊camomilla. 30.
Et nigella aſſa fetida terebentina ⁊ſulfur amoniacum ſynapis ne ſtalleum cubebe coſtum. 31.
Omne aūt frigidū ⁊calidū erit ſiccū vel molle ſeu humidū.Et ex ſti pticitate quidē ſiccitas cognoſcet.Ex lenitate ꝟo hūiditas. 32.
Eſt aūt apō medicos nota graduū diuerſitas.Nā immutatio ⁊al teratio ſolo intellectu⁊ratione percepta eſt in primo gradu. 33.
Omne aūt cuius immutatio ſenſu percipitur ſine violentia hʒ ma nifeſtam ſignificationem quod ſit in gradu ſecundo. 34.
Omne aūt,qō ſui violēti vſtione aut ſtupefactiōe ſeu narcocitatiōe corrūpit qō immutat exiuit a tēperie vſqȝ ad.4.gradum. 35.
Scito φ in omni maturatione eſt viſcoſitas cum dolore mediocri et temperato ⁊proportionali cum calore mēbri in quo maturatio intenditur:cuiuſmodi ſunt adipes pix ⁊gummi pini ⁊oleum cum cera ſimul mixta ⁊oleum cum calida bene mixtum ⁊agitatum et frumentum in oleo coctum. 36.
Omnis medicina mollificatiua eſt fortioris caloris ꝙ ſit membrū in quo mollificatio intenditur:nō tñ eſt tante virtutis ⁊ potentie φ ſui diſſolutione ⁊ſubtiliatione manifeſtetur in corpore nocumē tum:cuiuſmodi ſunt galbanum bdelium ammoniacum ſtorax et medulla tibie ceruine. 37.
Indurantes quidem medicine ſunt ſicut ſolatrum lentigo ⁊allorū et ſimiles his. 38.
Omnis medicina oppilatiua cuȝ caliditate ⁊ſiccitate expoliata ma nifeſta:nō mordificans membrum cui coniungitur:⁊cum hoc ter reſtris eſt aut viſcoſa. 39.
Eſt autē notum φ omnis medicina aperitiua inciſiua eſt ⁊ ſubtilia

tiua:cui⁹ ſapor eſt ſalſus vel ama r⁹: cuiuſmodiſunt cepe mari nera radix lilij τ radix puinche ſal nitrū capariſτ faba lupina. 40.

Et ſtipticū quidē poteſt eſſe a peritiuū: nullo modo aperie t exterius applicatū nihilominus in potu aſſumptū oppilationem aperiet in membris exiſtentem. 41.

Medicina quidē mundificatiua τ abſterſiua eſt minoris ſubtilitatis ꝙ ſit precedens ſicut fabe. Fortius tñ eis eſt dulce ſicut mel τ dulces amigdale. 42.

In omni quidem rarificatione τ reſolutione exiſtit calor tēperatus ſicut ē oleū cataputie τ camomille τ oleum radicum feniculi. 43.

Omnis quidem medicina orificiorū venarum aperitiua τ mundificatiua eſt habens calorem mixtum cū groſſitie: cuiuſmodi ſunt allia cepe τ fella. 44.

Quicquid confert ad obturandum τ conſtringendum meatus debet eſſe ſtipticum τ mordicatione priuatum. 45.

Omnis medicina vſtiua ē magni τ fortis caloris τ in ultima te groſſitiei. 46.

Omnis medicina putrefactiua ē perfecte caliditatis τ ſubtilis ſubſtantie. 47.

Medicine autē carnis diminutiue ſunt debiliores predictis. Sed ſigillatiue vlcerū abſterſiue ſunt τ deſiccatiue. 48.

Medicina q̄ a tota ſpecie attrahit humorē ſeu humiditatē aliquā eſt bezaar τ medicine laxatiue ſeu eductiue. 49.

Omnis aūt actio medicine attrahētis rōne qualitatis note fit a calore ipſi⁹ naturali τ ſubtilitatis ſubſtantie: cuiuſmodi ſunt ammoniacū: bdelliū: āt a putrefaciēte ſicut in egeſtionib⁹ τ ſtercorib⁹. 50

Bezaar aut ꝯfert cū ſuperat: aut rōne qualitatis cōuertentis τ immutātis: aut ex ſui natura ſiue ex propria: aut eo etiā quod cōfert educēdo ꝑ modū qualitatis neceſſitatis a veneno. Uſus aūt harū hoc eſt tempore ſanitatis: ideoqꝫ qui vtitur frequenter eis incurrit inde nocumentum. 51.

Hec medicina calida eſt τ aperitiua τ mollificatiua. Ex ea etiā eſt q̄ ſtupefaciēdo cōfert ſicut opium τ cetere narcotice. 52.

Poſt relationem quidē predictorum reperietur relatio tertiarum virtutum ſuper his que contingunt τ generantur: ex quibus ē cōminutio lapidis in rhenibus: que quidem fit ex omni eo qđ diſſoluit: incidit: ſubtiliat τ mollificat: dum tamē calorem non habeat manifeſtū: cuiuſmodi ſunt radix aſparagi: τ radix arūdis τ vitrū vſtum: τ paſſe montanee. i. ſtaphiſagrie. 53.

Et ſimiles iſtis habentes ſcꝫ aliquam caliditatē τ humiditatem: faciunt egredi quod eſt in pectore per ſcreatum. 54.

Que etiam ſunt temperate caliditatis generant lac. 55.

Et omnis medicina iuuans ſcreatū ꝓuocat dum auctā habuit caliditatē preter qđ fortius exiccet. 56.

Et hec quod oēs ꝓuocant vrinā: acute tamē ſunt in hoc certiores τ

magis cõuenientes. 57.
Poſtq̃ ergo retuli vires ꝛ virtutes ꝯpoſitionũ medicinaꝝ: incipiaz
nũc referre modos medicaminũ ꝛ antidotoꝝ. Referaz ergo oẽs
modos earũ quib⁹ vtũtur medici tã in interi⁹ aſſumptis q̃ȝ in ex-
terius applicatis. Et ſunt velut decoctiões pillule ſirup⁹ loclini-
menta cerata ablutiões fomentationes fricatiões ſtuffe vel pir-
ria balnea trociſci electuaria ſuppoſitoriã licina clyſteria ſtulle
ſeu ſtillicilia iniectiões magdaleones dẽtifricia ſternutatoria ac
ciatoria ſiriga emplaſtra vnguẽta pulueres ocſoꝝ ꝛ ſinapiſma: ſunt
caputpurgia colliria naſtallia cũ colatura opiate ꝛ ſinegia ꝑ traie
ctoriũ ꝛ ſine: fricatoria ſaccellatiões iſuſiõis traȝee ꝯfectiões. 58.
Omnis morb⁹ quẽ ſum⁹ relaturi exiſtit vniuerſaliter in toto corꝑe
aut ſpecialiter in aliquo ex mẽbris ei⁹. Qui ſi fuerit ſine materia
erit q̃dẽ cũ ꝯpoſitiõi ſue ſuo ꝯtrario eius cura. 59.
Diſcernit autem morbus repleti corporis a morbo predicto ſumẽ-
do experientiã ab eo per inueſtigationẽ artificialẽ ſi. ſ. nõ aſſit cũ
eo aliqđ ex ſignis ſuꝑ repletionẽ corꝑis ſignificantib⁹. 60.
Si aũt cõtingat nocumentuȝ ex operatione in cura morbi: erit qui-
dem medicamen ſimile. ſ. morbo in compoſitione. Et recipiet iu-
uamentum ex eo: contrariatur cauſe efficienti corruptionẽ ꝛ mor
bum ſeu egritudinem. 61.
Poteſt etiã ſumi ſignificatio ſuper morbũ exceſſu tact⁹ ꝛ debilitate
operationis. 62.
Et etiam ex eo qđ apparet ex illaudabilibus ſm ſpẽs ꝛ modos ſuos
Et etiam ex eo qđ videtur de ſuperfluitatibus exeuntibus. 63.
Si ergo patiẽtis vrine fuerint ſine hypoſtaſi ꝛ reſidẽtijs: ꝛ pulſus
inequalis: nequaq̃ȝ ex repletiõe patiet: ſed morb⁹ eius reponetur
poti⁹ ſub igne morbi inaniẽtis ꝛ ꝯſumptiui. 64.
Et ſi dolor ſit in aliquo loco ſpecialiter ſignificabit ſuper paſſioneȝ
illius loci. 65.
Sumitur etiã ſignificatio ſuꝑ ip̃m ex etate ꝛ ꝯpoſitione corꝑis ꝛ ip
ſius colore ꝛ. iiij. anni tꝑibus ꝛ coꝝ ꝯſtitutionibus ꝛ ipſius ꝓpria
habitatiõe ꝛ ciuitatib⁹ eius ꝛ ex eo quod preceſſit de regimine ꝓ
prio ex his eñ fit iuuamentum ſuper cognitionem ꝛ precognitio
nem morbi. 66.
Si ergo corpus patiatur de caliditate ledet q̃dẽ ab oĩ calido. Et ta
ctu calidũ reperiet. Erit cũ eius vrina rubea. Et pulſus inquietus
cũ ſiti ꝛ labore ſeu anguſtia ꝛ vigiliaꝝ inſtantia: cũ motu inordi-
nato ꝛ habitudine extenuata: ꝛ colore citrino. Et habitatio meri
dionalis ciuitatis: ꝛ etate iuuenili: ꝛ diſcurſu eoꝝ q̃ calorẽ efficiũt
Pro tãto curetur cũ infrigidãtib⁹ febrẽ mentẽ ꝛ oĩ qđ laborẽ in
fert curantib⁹. Et ſit cibus eius ſm quãtitatẽ virtutis ꝛ quãtita
tem eius qđ apparebit ex appetitu ipſius. 67.
Si vero ex mala ꝯpõe frigida patiat: ꝯſtat q infrigidãtia oberunt ei.

Et oīa calida pderūt eidē. Eius etiā frigiditas pcipief ſenſu ta
ctus. Et color eiꝰ ſignanter albus reperief. Pulſus tardꝰ. Nec
patietur ſitim: nec vigiliaꝝ inſtantiā. Qđ ſi pateref nō tñ inde
moleſtaretur. Et ſi cum dolore albo aſſit laſſitas ꝛ mollities cor-
poris: etas ſenectutis: ꝛ locus quem inhabitat fuerit ſeptentrio-
nalis: ꝛ tempus anni hyems. ꝛ vſus fuerit in preterito infrigidā-
tibꝰ: erit quidē ſignificatio certa ſup iſto. Pro tanto ſi medicef ꝛ
curetur in aliquo curetur cum calefacientibus. Et breuiter intē
datur in cura eius ſm curam qua curaf ſpaſmus. 68.
Hic quidē duo morbi nō priuantur altero ex duobus. Vñ ſi fuerit
morbus ſiccus videbis patiētē ſiccū. Et ſi fuerit humidus vide-
bis patiētē laxū ꝛ ſpongioſum. 69.
Humidū ergo exiccetur ſubtiliter: ſiue fuerit cū caliditate: ſiue cū
frigiditate. Et ſiccū cū ſibi cōtrario rectificetur. Et in oībus ſunt
prius auferēde cauſe efficiētes ſi fiat recta curatio. 70.
Cū ergo erit morbꝰ ex replōne: nequaq̄ curabif niſi p euationē. 71.
In oī euacuatiōe ſunt .x. obſeruāda: q̄ ſi nō poſſint ſeruari: regulef
tñ quātitas ꝛ menſuref ſm exigētiā eoꝝ. Quoꝝ primū eſt lauda
bilis diſpoſitio accidentiū. Et ſcđm vt ſint de repletiōe. Et tertiū
etas a iuuentute vſq; ad ſenectutē. Et quartū conſuetudo euacuā-
di. Et quintū ꝯſiſtentia virtutis. Et ſextum tp̄s veris vel autūni.
Et ſeptimū ꝙ locꝰ quē inhabitat equalis ſit in oībꝰ ꝛ tpatꝰ. Octa
uū ſimiliter tp̄s pn̄s. Et nonū ꝙ patiētis ꝯpō ſit calida ꝛ hūida
Et decimū vt corpus bone habitudinis ſit ꝛ bene carnoſum. 72.
Cum ratione eiꝰ qđ generatū eſt in aliquo ex mēbris corpis volue-
ris ipſum trahere abinde: trahe ipꝫ per euocationē ab ipſo mē-
bro: aut per attractionē ipſiꝰ ſolū ad alia mēbra ꝯtraria: ſiue eis
equipollentia interdū fiet eius attractio ad mēbrū hn̄s colligan
tiā cū mēbro patiēte. Et ſic fiat attractio cū ventoſis poſitis ſup
mām̄illas in ꝯſtrictiōe menſtruoꝝ matricis. 73.
Jam quidē p̄miſimꝰ ſigna replōnis ꝛ medicinas eductiuas. 74.
Galenus quidē aperiebat venā ꝛ ſanguinē minuebat cū erat chimꝰ
auctus ꝛ magnificatus. 75.
Fiat igif minutio ſanguinis in corpe appētibꝰ ſignis ꝛ potiſſime cū
apate: ſeruatis ꝯditiōibꝰ iſtis. Nō aūt in alijs humoribꝰ. 76.
Fiat ergo flobothomia in his q̄ intellexit in hoc tractatu ꝛ in mor-
bis illis etiā in quibꝰ ipſe fecit eam. 77.
Inchoetur ergo a flobothomia in oī flegmone habito teſtimonio
certo ſuper ipſo. 78.
Fiat ergo ſiue ſit in capite interiꝰ vel exteriꝰ necnō etiā in tali facto
in iūcturis: fiat etiā in apate facto ſub auribꝰ ꝛ obtalmia ocloꝝ
ꝛ in apatibus lingue meri gingiuaꝝ ꝛ ſquināntie: ꝛ in apatibꝰ in-
teſtinoꝝ ꝛ crurū ꝛ ſplenis teſticuloꝝ renū ꝛ veſice: necnō in apte ma
tricis ꝛ vmbilici ꝛ iuſſarri ꝛ alijs ſpeciebꝰ rubedinis. 79.

Fiat etiã in vlcerib⁹ capitis ⁊ oculoꝝ ⁊ rubigine auriũ ſcabioſa. 80.
Eſt etiam facienda in volatilib⁹ vlceribus pulmonis et oris ⁊ raſuris ⁊ ex coꝛiationibus. 81.
Et fiat in paſſione inteſtinoꝛũ: cũ tñ ꝯſtabit de notitia ipſoꝛũ: ⁊ cum erit in eis carnis augmentum innaturale. 82.
Eſt etiam facienda in variola vbicunq̧ fiat ⁊ ſcabie humida: poſtꝙ fuerit notum ⁊ manifeſtũ ſicut in variola oris ⁊ oculoꝛũ: ⁊ ſiue in variola in hypocundrijs generata. 83.
Eſt ergo facienda in repletione venarum ⁊ egreſſu ſãguinis ab eis ſicut in fluxu ſanguinis narium: ⁊ in manante a dentibus ⁊ gingiuis: ⁊ etiam in egrediente ab auribus ⁊ ab oꝛe matricis ⁊ emoꝛroydibus ani ⁊ menſtruoꝛum ⁊ in ſanie rubicunda. 84.
Fiat etiam in doloꝛe capitis vertigine ⁊ fetoꝛe oris: necnon in doloꝛe dentium ⁊ caſu capilloꝛum ſeu allopitia. 85
Eſt etiam in membri diſſolutione et ſpermatis egreſſu vel expulſione ⁊ doloꝛe artuum et reumate. 86.
Competit etiam in epilepſia ⁊ in zebeliyngue ⁊ moꝛo: necnon etiaꝫ in caſu ⁊ ablatione appetitus. 87.
Et etiam vena eſt incidenda in paſſionibus ani ⁊ ſedis ancharum ſciatica ⁊ doloꝛe ſtomachi. 88.
Sic etiã in doloꝛe epatis pungitiuo ⁊ in oppilatiõib⁹ ei⁹. 89.
Intendatur ergo cum regimine ⁊ cura boꝛũ moꝛboꝛum ſicut in cura ⁊ regione ſinochi cum eductione colere rubee: poſt flobthomiã ⁊ vſum ciboꝛuꝫ infrigidantium ⁊ fuga calefacientium: ⁊ quod ſanguinem auget ⁊ magnificat: ⁊ quod eis affertur declinet ad ſtipticitatem: ⁊ pꝛopinentur eis acetoſa. 90.
Sumanť aũt ſigna ſup hanc paſſionẽ ſignificantia ex capitulo ſanguinis dominiũ ſignificãtũ. Et in ſumma declinare ad ifrigidationẽ ⁊ exiccationem eſt actus medici expediti ⁊ ingenioſi. 91.
Moꝛbi q̄ ex colera rubea generantur ſunt ſicut vlcera ĩ lubꝛicitate inteſtinoꝛuꝫ ꝯtingentia ⁊ permixtio rationis ſuffocatio matricis tertiana ſciatica ⁊ fluxus ſanguinis per ſeceſſum. 92.
De tertiana iam fecimus mentionem in his que pꝛeceſſerunt. Et in ſumma febꝛis eſt calor extraneus per totum coꝛpus diſperſus nocens operationibus ſuis. 93.
Et tuſſis ⁊ doloꝛ capitis ⁊ apoſtema quod ſecundum latum ⁊ longum in coꝛpoꝛe diſpergitur. 94.
Et foꝛtis ⁊ acut⁹ doloꝛ auriũ: ⁊ multitudo ſcabiei palpebꝛarũ. 95.
Et vlcera ⁊ apoſtemata in iuncturis ⁊ doloꝛ pungitiuus ⁊ moꝛdicatiuus in eiſdem: fiſſura digitoꝛum et panaricum vnguium: ⁊ macule apparentes in coꝛpoꝛe lentibus ſimiles: ⁊ moꝛbus cum citrinitate dentium ⁊ veſice doloꝛ foꝛtis. 96.
Et amoꝛ hereos ⁊ fluxus ſanguinis ⁊ apoſtema exiſtens in extremitate oculi ⁊ citrinitas cutis variola. 97.

Et macule ſubtiles ⁊ nigre et opilatioues epatis et apoſtema matricis et pleureſis et caſus et ablatio appetitus. 98.
Et vertigo et fiſſura labiorum et dolor vene ⁊ fortis fluxus ventris. 99
Et vlcus qđ dilataṫ ⁊ dubaılet ⁊ tumor exiſtens in ano. 100.
Et pruritus et variola aut formica: et heriſipila et pulmonis vlcera. 101.
In cura q̄de horum eſt ſicut in cura febris tertiane procedendum. Educaṫ ergo colera abſq; flobothomia. Et attendaṫ ad infrigidationē ipſorū ſicut in morbis ſanguineis. Nexmorbi colerici ſpecialiter humectenṫ. Nam predicti ambo morbi vinuocantur ⁊ cōueniunt in caliditate: necnon etiam in omni eo quod per eam infertur patientibus nocumentum. Sumantur aūt ſigna ſuper hos morbos ſignificantia ſignorum dominiū colere ſignificantium. 102
Omnis quidem morbus ex humore flegmatico generatus eſt apoſtema tumidum et laxum paralyſis et relaxatio dolor capitis de frigida et epilepſia. 103.
Et ſicut ſcabies magna ⁊ groſſa ipſius conſtipatio ⁊ retentio et tumores colli.i.glandule: ⁊ ſquame capitis ⁊ obliuio ⁊ dolor aurium de frigida et horat et macula alba ſeu morphea et apſtica tuſſis ſicca et tortura oris. 104.
Et ſicut elephātia pedū caſus appetitus ⁊ pediculi et tumor ani et anchar ū ⁊ aqua oculorum et ipſorum dilatatio et fetor ł aſcellarū. 105.
Ex paſſionibus vētris ſicut lubricitas inteſtinorum ⁊ ł vermes. 106.
Vermes etiam ex humore flegmatico generantur ⁊ difficultas partus et ſecundine et retentio in eodem. 107.
Et dolor renū ⁊ febris quotidiana ⁊ frigiditas ſplenis ⁊ epatis et egreſſus ſeu eminētia vmbilici ⁊ paſſio cum egeſtione laniei. 108.
Et dolor artuum et nigredo corporis ⁊ viror cutis ⁊ ſuperficiei aut ipſius fuſcedo et morbus hidropicus ſicut vterina carnoſa ⁊ tympanites. 109.
Procedendū eſt in cura huius ſpeciei ſicut proceditur in cura complexionis frigide ⁊ humide. Super cuius conplexione vtendū eſt ſignis poſitis in capitulo de ſignis dominium humoris flegmatici ſignificantibus. Eſtq; vtendū in euacuatiōe horum morborum eo qđ retulimus in cura per quā euacuaṫ flegmaticus humor. Eſtq; cōſequenter vtēdū in his corporibus his q̄ corpus calefaciūt ⁊ exiccant ⁊ cibo calido ⁊ ſubtili. Et in ſumma curenṫ calefaciētibus interius ⁊ exterius ſicut fit in paraliſi cū pillulis fetidis ⁊ ſimilibus eductis. 110.
Omnis morbus ex colera ni. generatus in corpore eſt ſicut verruca ⁊ febris quartana emorroyde epilepſia polipus ⁊ ſpaſmus. 111.
Et dolor ventris et cancer ⁊ morphea et dolor capitis et vigiliarū inſtantia. 112.
Et apa durum ⁊ lepra et quod ex cibo in corporibus corrumpitur et tuſſis ſicca ⁊ ſplenis durities et ventoſitas. 113.

Et melancolica paſſio in capite et retētio vrine in ea. 114.
Et paſſio colica allopitia et morſus canis rabidi. 115.
Ut ficus et lac coagulatū in corpore et algor epatis. 116.
Et caninꝰ appetitꝰ et rimulatio ſeu ruptura in anchis facta: et lapis factꝰ in renibꝰ et veſica: et tumor anchar dolorosus et tumor i duobꝰ laterībꝰ ſeu hyppocūdrijs factꝰ: necnō etiā tumor in capite auribus palpebris et pedibus generatus. 117.
Procedat in hac ſpecie morborū ſm qđ pcedit in cura et regimīe lepre. Accipiātur qꝫ ſigna ſup ipam ex caplo ſignorū dn̄ium melācolie ſignificātiū. Euacuenť ergo cū epithimo vel polipodio et cū alijsq̄ retuli. Si aūt vtatur ḋs calefaciētibꝰ et humectātibus pſperabunt ipſius opera in eiſdem. 118.
Oſtēſo iā pfecti pmū regimē curatiōis: incipiā nūc in operatiōe manuali. Et q̄ faciā pmū regimē in venis magnis et paruis. Et ſcđm faciā in carne. Et tertiū in oſſe. 1.
Et gn̄e venarū ſunt q̄dā quas apimus et q̄dā quas ligamꝰ. et in pte ſcindimus et ſequeſtramus. 2.
Eſt aūt mediana aperiēda in omni morbo capitis et pectoris ſicut in apoſtemate ipſius. 3.
Et cephalica ſuperior aperiēda eſt in forti dolore capitis et fluxu ſanguinis narium. 4.
Et inferior in medicatione nocumentorum pectori et pulmoni contingentium. 5.
Et q̄ dicunť almerina ab arabibꝰ i malitia morborū ſplenis et epatis. 6.
Et in abſentia baſilice debet funis brachij aperiri. 7.
Uene quoqꝫ tympanorū ſunt incōtinuo dolorū ipſorū aperiēde. 8.
Et exiſtēs poſt aures in emigranea et antiquo vlcere capitis. 9.
Sed que ſunt in ambabus oculorum extremitatibus in morbis eorum aperiantur. 10.
Et minuatur exiſtēs in ſupremo capitis in vlceribꝰ et apoſtematibus ſeu puſtulis in ſupficie et cute eius generatis. Uene aūt colli ſunt in lepra aperiende. 11.
Et vena frōtis eſt aperiēda in paſſiōibus oculi: et in ɔtinuo dolore capitis: et tinea. Aperiať ēt i pte poſteriori exiſtēs in ɔtinuo dolore capitis: et exiſtēs inter nares meatꝰ naſi ratiōe puſtule ſeu variole faciei: exiſtens ſub lingua in ſquinantia. 12.
Et aperiať vena cauille in morbis inteſtinorū ſub vmbilico exiſtētiū. Et ſaphena exiſtēs in tibijs in morbo crurium. 13.
Et minuať ſciatica in ſciatica: et vena pedis in accidētibus eius. 14.
Uene quoqꝫ pulſatiles ſunt in dolore capitis incidēde et ſequeſtrāde et in dolore oculi cū etiā tumuerit ex violētia morbi ex fluxu et deſcenſu aque ad locum. 15.
Cū etiā gn̄abiť apa: ex apertiōe eius ipſius pter qꝫ fluat ſanguis ex ipſiꝰ ſuperficie incidemꝰ et ſequeſtrabimꝰ eā vel canterizabimus

ipſam: aut ſi q̄s maluerit minuat aut oīno abſcindat: ⁊ ſiſtat fluxus ſanguinis ab ea cū ligatura vel cauterio: deīde cūret cū medicinis quib⁹ vulnera curātur: donec ſanitati fuerit reſtitutus. 16.

Ex opibus aūt in carne faciēda ſunt ſcarificatio inciſio ⁊ cauterizatio. Sūt ex ſcarificatiōib⁹ q̄dā qb⁹ fluit ſanguis a ſupficie cū vētoſis: ⁊ hoc corporibus patiētibus vlcera ⁊ variolas. 17.

Ponim⁹ aūt vētoſas ſine ſcarificatiōe in eo in q̄ intēdim⁹ ſolū euulſionem ⁊ diuerſionem materie. 18.

Et interdū cōiūgimus eas vacuas: ⁊ interdū cū toto ⁊ ēte ad cōſumēdum illius loci vētoſitates ⁊ ad rectificādum mēbrorum malitiam cum caliditate. 19.

Quod ſcinditur eſt ſicut daui ⁊ altezar. 20.

Et omne qd̄ ſupfluit ⁊ putrefit in extremitatibus· ſicut baſbeia naſi ⁊ digitus ſupfluus aut inſeparabilis coniunctus: ⁊ coniunctio palpebrarum. 21.

Et vuea eminēs: ⁊ preputiū claudēs cannalem virge. 22.

Et caro in vlcere innaturaliter aucta ⁊ putrefacta: ⁊ vlcus ex contuſione putrefactum. 23.

Eſt etiā abſcindendū quod innaturaliter augetur in lingua: ⁊ quod cadet in auribus. 24.

Eſt etiā caro incidēda ſup vitiū in mēbro fixū ⁊ pfundatū: ſpinā aut feſtucā vt inde p̄dicta extrahant; mām e ēt boim abſcindant ⁊ varices in tibijs apparentes. 25.

Et boaiſſar ⁊ nouaiſſar. 26.

Et q̄ fuerit iā denigratū ex pinguedine aut putrefactū ex carne. 27.

Et etiā omne illud de quo elongat vulua. Et omne quod augetur ſuper gingiuas. 28.

Abſcindatur ēt caro vene madan. Et omne quod nobis aures claudit et obturat. 29.

Et oē qd̄ exiſtit ſup viſum ⁊ velat ipm. Et qd̄ denigrat in nobis ex putrefactio. Et qd̄ claudit anū: ⁊ tuſſea: ⁊ ſatera: et tuffra: et nō habēs ſexū manifeſtum: et ruptura vmbilici. 30.

Et vuln⁹ qd̄ ꝯtingit ex oī eo qd̄ ſcindit vniuerſaliter: cura cū ſutura. Et omne membrum vulneratum conſolidando. 31.

Omne corp⁹ cauterizat ad ſiſtēdū emorroſagiā ſanguis a vena pulſatili aut aptiōe vene magne fatigāte medicum in ſiſtendo fluxus ſanguinis ab ea. 32.

Fit ēt in corporib⁹ humidis ad exiccādū ea ⁊ in carnib⁹ laxis ad indurādū eas ⁊ ad calefaciendū corpa infrigidata: necnō ad tollendum humiditates egredientes a natura. 33.

Utimur quacūq pforatiōe ad extrahēdū humiditatē nociuā ſicut ſaniē quā ſic extrahim⁹ ab apoſtemate: ⁊ ſāguinē alicubi corruptū ⁊ aquā ab oculo vel grādinē: ⁊ aquā a capite: ⁊ nondū. 34.

⁊ ſicut in hydrope. ⁊ hernia aquoſa ⁊ carnoſa. 35.

Quicquid fit per operationē in oſſe eſt ſicut in fractura aut diſloca tiōe ipſi⁹. Curabim⁹ aūt quācūq; fracturā cū ɔſolidatiōe ipſi⁹ re ductiōe ipſi⁹ fracture in oſſe donec inde ad ꝓpriū ſitū reducat: et ablatione cuiuſcunq; pūgentis et mordicantis ipſum: et ligatu ra manu facta que nec laborē neq; moleſtiā inferat. ſ. nō min⁹ for ti aut debili. Jncboetur autē faſciatio in medio ipſius ꝛ fortificet ſtrictura ſuper amplius et ligetur: et ſuperaddantur puluilli ꝛ de ſuper aſtelle coniunctim. 36.

Subtiliabim⁹ quoq; dietā eius a ꝑncipio et in fine ingroſſabim⁹ eā quatenus bene reſtauretur. 37.

Eſt autē cauendū a ꝑncipio ne apoſtema calidū generet diuertēdo ꝛ attrahēdo ad locū fracture qđ infunditur ex ſanguine toto poſſe: et prohibēdo fluxū eius cū oī frigido cōpetēti: et prohibēdo donec curatus fuerit motū patienti. Cura enim eius ſine longa quiete non perficitur. 38.

Cura aūt diſlocatiōis eſt cū eo qđ trahit ipſū os diſlocatū donec ip ſum ad locū proprium redire faciat. 39.

Poſtq̄ aūt reductū fuerit ſic ligetur ſtricte ꝛ ſtet ſic quāto tp̄e dice mus. Et veſcat ſtipticis medicinis. Et comedat patiēs cibos ace toſos: donec fuerit ſecurus ab apoſtemate: nec timeatur de colle ctione ſanguinis. Cōtinuetur aūt cura iſta ad min⁹ ꝑ mēſem vnū et interdū amplius ꝑ. x. dies. Jā ego, perfeci curam omnium mor borum. Et ex nunc abſcindam ſermonem meum ex quo iam perfe ci librum iſtum. 40.

Jncipit tabula Tractat⁹ Noni Almāſoris: nonagintaquinq; continens capitula.

1 De cephalea et emigranea.
2 De ſcotbomia.
3 De frenesi.
4 De apoplexia.
5 De graui dormitatione.
6 De ſtupidis qui ſemper babent oculos apertos.
7 De paraliſi graui.
8 De ſtupore ꝛ tremore.
9 De tortura oris.
10 De ſpaſmo.
11 De epilepſia.
12 De incubo.
13 De melancolia.
14 De catbarro.
15 De oculorum obtalmia.
16 De vulneribus que fiunt in oculis.
17 De bis que extrinſecus cadunt in oculos.

18 De macula oculorum.
19 De ſcabie ⁊ ſebel.
20 De pruritu qui fit in interiore angulo oculi.
21 De vngula oculi.
22 De rubedine oculorum.
23 De lachrymis.
24 De debilitate viſus.
25 De tremore palpebrarum.
26 De pilis palpebrarū qui curuati ingrediuntur oculum.
27 De aqua deſcendente in oculum.
28 De his qui poſt occaſum ſolis nihil vident.
29 De dilatatione pupille.
30 De fiſtulis que fiunt in interioribus angulis oculorum.
31 De dolore auris.
32 De vulnere auris.
33 De ſonitu ⁊ tinnitu aurium
34 De grauedine auditus.
35 De vermibus auriū vel aīalibus intrantibus aurem.
36 De his que in aurem extrinſecus cadunt: vel que eam impe-
diunt.
37 De ſanguine fluente ex naribus.
38 De vulneribus que fiunt in interioribus partib⁹ narium.
39 De polipo narium ⁊ emorroydibus ipſarum.
40 De amiſſione olfactus.
41 De dolore dentium.
42 De extractione dentiū ⁊ ipſorum confractione.
43 De ſtupore dentium.
44 De dolore dentis ex tactu rei frigide.
45 De cola.
46 De fluxu ſanguinis ex gingiuis.
47 De caſu vuule.
48 De ſanguiſugis que bibuntur.
49 De his que intrant gulam.
50 De grauedine lingue.
51 De magnitudine lingue.
52 De nodo q̄ ſub lingua naſcitur ⁊ vocatur ranula.
53 De apoſtematibus que fiunt in lingua.
54 De ſinantia.
55 De tuſſi.
56 De aſmate.
57 De pleureſi.
58 De peripleumonia.
59 De ſputo ſanguinis cum tuſſi vel vomitu vel raſcatione.
60 De ptiſi.

61 De pulſu cordis.
62 De colica paſſione.
63 De confortantibus ſtomachum.
64 De doloribus ⁊ naſcentijs ſtomachi.
65 De ſingultu.
66 De canino appetitu.
67 De dolore epatis.
68 De hycteritia.
69 De hydropiſi.
70 De dolore ſplenis.
71 De colica.
72 De fluxu ventris.
73 De difficultate mingendi.
74 De lapide.
75 De naſcentijs renum vel veſice.
76 De ardore qui fit in mictu.
77 De mictu ſanguinis vel puris.
78 De his qui non poſſunt retinere vrinam.
79 De lumbricis ⁊ vermibus qui naſcuntur in ventre et ano.
80 De emoroydibus et fiſtulis et ragadijs que fiunt in ano.
81 De exitu matricis ⁊ ani.
82 De conſtrictione menſtruorum.
83 De prouocatione menſtruorum.
84 De fiſſuris que fiunt in matrice.
85 De plaga et cancro que fiunt in matrice.
86 De naſcentijs que fiunt in matrice vel vulua.
87 De prouocatione matricis.
88 De mola.
89 De ruptura inguinis.
90 De podagra et ſciatica.
91 De gibboſitate.
92 De varicibus.
93 De elephantia.
94 De vulneribus lumborum.
95 De doloribus exteriorum menbrorum.

¶ Finis tabule tractat⁹ noni Almanſoris.

¶ Incipit tractatus nonus Almanſoris.

¶ De cephalica et emigranea. Cap. primum.

Quando rubedo ⁊ tēſio ⁊ grauedo in facie ⁊ ocu
lis cū iſtis affuerint: ⁊ tactꝰ calidꝰ ſentit: ⁊ pulſꝰ
fuerit magnꝰ: ex cephalica minutio facienda eſt
in partem qua eſt dolor: vel in qua dolor magis
infeſtat. ¶ Deinde aqua ro. ⁊ et oleum ro. ⁊ ace
tum ſumantur ⁊ ſilr mixta agitentur donec in-
ſpiſſentur: ⁊ ſuper niuem infrigidata ſuper ca-
put fundantur. ¶ Eger vero a carne abſtineat
⁊ vino: ⁊ comedat adeſſiam citrinam ⁊ tapſil ⁊ olera frigida ac fru-
ctus frigidos. ¶ Uenter aūt ſoluatur ex mirabolanis citrinis ⁊ pru
nis ac tamarindis ⁊ zuccaro albiſſimo: ꝙ ſi iſta nō ſufficiūt ſemina
maluauiſci in aceto poſita agitentur: quouſ ad ſpiſſitudinē per-
ueniāt: ex quibus emplm capiti ſupponatur: ex pſilio quoq ⁊ aceto
emplz fieri vtile ē. Si aūt cū iſtis fuerit in pulſu velocitas ⁊ in tactu
ſentit caliditas: ſz neq in facie: neq in oculis fuerit rubedo neq tē
ſio: in pncipio ſoluat vēter: deīn fiāt ea q̄ diximꝰ. Naribꝰ aūt iniicia
tur oleum viol. aut oleū cucurbite dulcis: aut nenufaris oleum: aut
oleū de floribꝰ ſalicis: quoꝝ qōlibz ſuper niuē infrigidatū: capiti
ſupfundat: et nutriat vt pdiximꝰ. Eger quoq odoret cāphoram et
aquā ro. ⁊ ſalices ⁊ violas ⁊ iis ſilia. ¶ Qđ ſi egritudo multū inuale
ſcat: ſumat opii ⁊ cāphore vniuſcuiuſ q̄tū pōderāt duo grana or
dei: q̄ diſſoluta in oleo de ſalicibꝰ mittant in nares ⁊ aures. ¶ Qđ
ſi cū ſoda nō fuerit aliqđ eorū q̄ diximꝰ de rubedie in facie: fueritq
egritudo antiqua: in prinncipio vēter cum pillulis cocbiis ſoluatur
quas ego feci. ¶ Pillule cocbie. ℞. pulueris pigre. ʒ. 2. colloquinti-
de. ʒ. iii. ⁊ tertiam: ſcamonee. ʒ. ii. ⁊. 5. turbith ſticados. an̄. ʒ. v. fiant
pillule ex iſtis: ⁊ ſunt doſes. x. ¶ Poſtq̄ vo vēter ſolutus fuerit: infū
dat caput ex oleo ſābacino ⁊ oleo de ben: ⁊ mittat in aures. ¶ Eger
quoq odoret algariā ⁊ inſufflet muſcus in naribꝰ. ¶ Qđ ſi egritu-
do multū infeſtauerit: ſumat euforbii ⁊ caſtorei amborū. an̄. ſexta
ps. ʒ. I. et diſſoluta in pauco oleo ſambacino mittantur in nares et
aures. ¶ In cephalea vero calida emplaſtrum hoc fronti et tēpori
bus eſt imponēdū. Emplm in cephalea calida. ℞. ſemis lactucarū
ſief memithe ſandalū rubeū ⁊ albū faufel roſas opiū: fiat ex eis em-
plm poſtq̄ aceto et aq̄ ro. ꝯſperſa fuerint: ⁊ frōti inponatur: ſup qđ
mittatur pannus aceto ⁊ aqua ro. infuſus. Qui cū tepefactꝰ fuerit
iterū infundatur ⁊ deſuper ponatur. ¶ Linimentum vero cephalee
frigide. ℞. caſtoreū euforbiū pip ſinapis ſtoracē rut bā marrubiū: q̄
ſiccata et puluerizata ⁊ ēt triconizata miſceāt et ꝯſpergant vino ve
teri ex qbꝰ fiāt trociſci et deſiccent. Cūq neceſſe fuerit ex vino irino
veteri: aut oleo coſtino vel camomillino diſſoluto: frons multotiēs
liniatur. Hoc enim liniimentum omni antique cephalee confert nō
ſolum ſuppoſitum: ſz etiā auri iniectū q̄ ſeqtur illo tēpꝰ poſtq̄ l aliq̄
de pdictis oleis reſolutū fuerit. Egro vo vinū vetꝰ ⁊ forte dādū eſt.

¶ Cum autē cephalea per hebdomadam vnā perſeuerauerit: eger in balneum mittendus eſt: atq; ſuper caput ipſi⁹ aqua in qua camomilla ⁊ ſanſuccus ⁊ ſticados a rabicus ⁊ nemen cocta fuerint ſimul aut ſigillatim infundēda eſt. ¶ Qđ ſi cephalea quotidie añ comeſtionē inuadat ⁊ poſt comeſtionē recedat: ſuccurrendum eſt infirmo ante horam qua venire conſueuit dando ei buccellas panis in ſucco granati: aut vue acerbe: aut horum ſimilium infuſas.

¶ Si autem cephalea contingat propter multam in ſole morā ſufficiēter ex oleo ro. ⁊ aceto infrigidatis curari poterit: q̄ tñ ſi ex hoc nō quieuerit: ex aliis infrigidātib⁹ curāda erit. ¶ Si aūt ſoda adhuc pſeuerauerit ⁊ fortior fiat: neq; vllo mō remoueat ⁊ timeatur ne eger viſum amittat ⁊ aqua ad oculos deſcendat: tempor̄ arterie ſunt incidēde ⁊ extrahēde. Hoc tñ qđ nūc loquimur eſt preter nostrā intentionē in hoc libro.

¶ De ſcothomia. Cap. 2.

Cum aliquis illud quod ante eum eſt circulariter moueri viderit: et oculi tenebreſcunt ⁊ cadere voluerit: et facies ⁊ oculi rubuerint in eadem hora: vene quoq; que ſunt poſt aures groſſe apparuerint: ex ipſius venis facienda eſt flobothomia. Et ventoſe in collo ⁊ tibiis ſunt ponende. Qđ ſi pdicte vene nō apparuerint ⁊ facies fuerit rubea: ſanguis ex baſilica erit minuendus: et ventoſe in tibiis erunt ponende.

¶ In hac preterea ſcothomie ſpecie ⁊ in ea quā ante diximus caput ex oleo ro. et aceto eſt infundendum. ¶ Eger quoq; calida cibaria vitare debet. Venter vero ex apozimate mirabol. citrinor̄ qđ in ca. de cephalea diximus ſoluendus eſt.

¶ Cū aūt neq; in facie rubedo neq; febris cū ſcothomia fuerit: attendendū eſt an ſit ſtomachi ſubuerſio ⁊ nauſea: q̄ ſi affuerint: pri⁹ vomere cogendus eſt: deinde de pillulis cochiis doſim vnā ſumat: ⁊ a frigidis abſtineat cibis. ¶ Si aūt neq; anime ſubuerſio neq; nauſea fuerint: neq; caliditatis ſigna apparuerint: venter ex pillulis cochiis multotiēs ſoluatur. Cibaria quoq; frigida omnino vitet. Et gargariſm⁹ fiat quo flegma deponatur.

¶ In naribus quoq; poſt illud ponatur aliquid de his q̄ nominauimus quo caput caleſiat.

¶ De freneſi. Cap. 3.

Quādo aliquē febris ꝯtinua inuaſerit cū forti capitis ⁊ oculorū grauedine: ⁊ in facie atq; in oculis vehemēs fuerit rubedo ⁊ capitis dolor ⁊ horror luminis affuerint ⁊ in pulſu velocitas ⁊ frequentie ſuperfluitas inueniant: ſigna freneſis certiſſima iudicabunt. Qđ ſi lingua nigra aut citrina fiat: ⁊ permiſceat intellectus: ⁊ multū fuerit alienatus: ⁊ vigilauerit multū: iam freneſis perfecta erit. ¶ Egro igitur anteq̄ predicta ꝯpleant accīntia eſt ſubueniendū ex ſanguinis detractione et vētris ſolutiōe cū ſucco fructuum. Nutrimentum vero eius ſit aqua ordei ſemel aut bis in die ſumpta

ſm ꝯſuetudinē quam in tempore ſanitatis habuit. Caput autem oxirodino infundendū erit. ¶ Qḋ ſi multe affuerint vigilie ſumatur violarū ſiccaꝝ corticū papaueris albi ordei excorticati ſeminis lactucarū radicū mādragore oīm. aā. ℞. j. Que oīa in cucuna plena aqua tādiu coquanť donec aqua rubea fiat. Deinde aqua illa dū eſt tepida ab alto ſuper caput fundatur: ⁊ ſit caput ſuper ſimiline in quo aqua colligať: que in cucuma poſita iterum ſup caput fundať. Hoc aūt oī die multotiēs fieri ꝯuenit. ¶ Caput ꝑterea ex oleo violato muliebri lacti ammixto inungēdū erit: qḋ etiaꝫ in coto poſitū eſt ſuperponēdū. ¶ Cū aūt eger in principio huiꝰ egritudis in virium fortitudine permanere inuentus fuerit: flobothomādꝰ erit niſi ſuper infirmū timueris. ¶ Poſtq̄ vero eiꝰ egritudo minui cepit nequaq̄ flobothomeť. Qḋ ſi eiꝰ iā diſſoluta eſt virtus: ex alio preſeruetur regimine donec euadat.

¶ De appoplexia. Cap. 4.

Cum aliquis quaſi dormiēs iacet ⁊ ſine ſomno ſtertit: ⁊ cū pungiť nō ſentit ⁊ tunc iā patiť appoplexiā. ¶ Eſt aūt huiꝰ egritudinis q̄titas: ſm qḋ fortiter aut debiliter ſtertit. Si tn̄ ſpuma ab ore exierit: non eſt ei medicādū. Cū aūt paꝝ ſtertit egritudo eſt leuior. ¶ Hec quidē paſſio aut cito interficit: aut in paraliſiꝫ trāſit ¶ Cum ergo iſta viſa fuerit: attēdēdū erit an patiētis facies multū rubere: aut denigrari: aut viridis fieri videať: quēadmodū ꝯtingit cū ſanguis in aliquo mēbro ex coartatiōe retineť. Tūc. n. ſanguis illico ex duabꝰ guideg extrahēdꝰ eſt: aut ex duabꝰ cephalicis. ¶ Qḋ ſi ita nō fuerit immo cū aerē attrahit audiť in pectore oregmō: ex hoc clyſteri erit clyſterizādꝰ. ¶ Quod. ℞. colloquīti de bothormariē cētauree minoris arthanithe ellebori albi oīꝫ. aā. ℞. i. Coquātur oīa in. iij. lib. aq̄ donec ad vnā redeāt. Deinde colēť. Et ex media libra huiꝰ apozimatis fiat enema: qḋ ſi cito exierit fiat iteꝝ donec humoꝝ multitudo ſiľ cū eo exeat. ¶ Naribꝰ quoq̄ cōdiſi vel leborus albus ſuauiter inſuffleť. ¶ Et eſt ingeniādū vt anacardinū cū idromelle per os ad ſtomachū multotiens deſcendere cogať quaq̄ die ſemel: ex quo vniꝰ aurei pōdꝰ in potu ſumēdū eſt. Cuius deſcriptio eſt in cap. de paralyſi. ¶ Sartago preterea ferrea calefaciēda eſt ⁊ capiti multotiēs adeo vicinādā: vt patiētis capilli adurātur. ¶ Qḋ ſi hoc modo non ſanať: in medicando plus laborabimꝰ: caput namq̄ rademus ⁊ ex ſinapi trito ⁊ caſtoreo ⁊ fortiſſimo aceto liniemus. ¶ In prima autem huius paſſionis ſpecie poſt flobothomiam ſtringemus fortiter adiutoria ligando ſuperius parum ſub coniunctione ipſorum cum ſpatulis et ſtringemus tibias ſimiliter ¶ Capiti quoq̄ ſuperfundendum eſt oleum roſeum et acetum vini: et flobothomia facienda prius in pedibus: et poſtea in naſi extremitate.

¶ De graui dormitatiōe. Cap. 5.

Cum aliquis quaſi dormiens iacet: et tamē ſentit et mouetur ſꝫ oculos ſm pl'm habet clauſos: quos tamē dum vocatur cum clamore aperit: lꝫ iterū ſtatim claudat: iā patitur ſubeth: q̄ cū clyſteribus acutis q̄ pauloante inominauim' curādus eſt. In os quoqꝫ ipſi' mittem' idromel et laborabim' vt deſcēdat. Ipſuꝫ em̄ nutrimē tū exiſtit eius. ¶ Caput p̄terea vſqꝫ ad diatritū primū oxirodino infundem'. Poſt tertiū vo diē ſternutationē puocabim' ex his q̄ nominauimus: et rademus caput et liniem' ex ſinapi: et caſtoreo: et aceto.

¶ De ſtupidis qui ſemper h̄nt oculos apertos. Ca. 6.

Cum aliquis quaſi dormiēs iacet: et non mouetur: et lꝫ oculi ſint aperti palpebras tamē non mouet: ꝯgelatus eſt ſiue rigidus ¶ Curandus vo eſt ex medicinis ſubeth: hoc tamen addito vt oleū ſambacinū ſup caput fundatur in omni libra cuius ſit vncia euforbij. Ipm quoqꝫ caput ex caſtoreo et euforbio et oleo ſambacino liniat.

¶ De paralyſi. Ca. 7.

Cum aliq̄s ſe mouere nō valet: aut vnū vel plura ex membris mouere nō poteſt: atqꝫ eoꝝ ſenſum amiſit: ipſum paralyſim illius mēbri: aut membrorū incurriſſe pronunciam'. Cuius curā incipiemus pillulas fetidas q̄s ego compoſui dādo. ℞. pulueris pigre ʒ. x. colloquint. interioris. ʒ. v. euforbij. ʒ. ij. et. ſ. caſtorei piperis aſſe ſerapini oppoponaci ſeitaragi indi ſinapis omnium. 7. añ. ʒ. ſ. centauree mino. elacterij amborum. añ. ʒ. v. gumme in ſucco rutbe diſſoluantur: et alia ex eis cōficiant et ſiāt pillule: et ſiāt ex eis decē potiones. Quarū vnā poſtq̄ eger ſumpſerit: per tres dies quieſcat. Et nutriat tūc cū aqua ciceris et oleo et ſinapi. Et deinde bibat aliā. Qd poſtq̄ ter fecerit: per aliquot dies quieſcat. Et nutriatur carne fruſtatim inciſa et in ſartagine frixa: et mutat genat: in quibus ſint ſpecies calide vt piper et his ſimilia. In potu vo ſumat idromel. Mēbra quoqꝫ eius ex oleo coſtino inungantur. Quod. ℞. coſti. ℥. j. piperis piretri euforbij: omniū triū. añ. tertiā. ℥. ſ. caſtorei. ℥. ſ. diſſoluātur omnia in. ſ. lib. olei de cheiri: aut de narciſco: et vtere eo. Diebus vero quibus quieſcit: quaqꝫ die dande ſunt due. ʒ. de anacardino: quod. ℞. ʒinʒiberis: piretri: nigelle: coſti: melanopiperis: macropiperis: oggi: oim. añ. ʒ. xx. mirrhe rutbe ſicce aſſe a riſtologie baccarum lauri caſtorei ſeitaragi indi ſinapis gētiane oim añ. ʒ. v. mellis anacardi. ʒ. v. vnguātur ex oleo nucū: et cū melle cocto ꝯficiantur Hoc enim medicamen valde confert paralyſi appoplexie torture et tremori albaras morſibus ſcorpij et omnibus paſſionibus frigidis: et ſpaſmo humido. Cum aūt ſumit illico puocat ſudorē: et infert febrem. ¶ Quod ſi ſumptum non affert ſanitatem: eger ab omni medicamine per decē dies abſtineat excepta dieta: deiñ ad ipſi' curā redeundum eſt. ¶ Quod ſi paralyſis ex percuſſione aut caſu euenerit et acciderit ſubito: taliter permanebit. Nunq̄ eniꝫ ſanabitur. Qd ſi nō repēte ex p̄dictis ſꝫ paulatiꝫ et molliter inuaſerit: loco pcuſſiōis

emplm hoc apponēdū erit:qḋ. ℞.farinā fenugreci:ſemē ben:ſemē ma alep:ſemen reſin:bdelliū:amoniacum:adipē anatis:ceram:oleū de lilio:ex his fiat emplaſtrum ⁊ ſupponatur.

¶De ſtupore ⁊ tremore. Ca.8.

Cum aliquis ſentit aliqḋ ſuoꝝ mēbroꝝ ſicut eſt diſpoſitio pe dis cū ſit ſtupidus:dicim⁹ in illo mēbro ſtuporē eſſe: quapro pter eius cura nō eſt differēda. Q̄ñ eñi ꝓlongat tp̄s huius egritu dinis ꝓducit ad paraliſim. Curat aūt hec paſſio ex aliqua pte me dicinarū paralyſis ⁊ cū dieta ⁊ vnctione ex oleo coſtino. Qḋ ſi ſuete rauerit paſſio:eger ex pillulis fetidis purgand⁹ erit:⁊ ꝯplexio equā da cū anacardino ⁊ dieta. ¶Tremor aūt ex eiſdē curat ex quibus ſanat ſtupor. Sꝫ ſi ex ſupfluī vini potu euenerit:eger ab ipſo erit ab ſtinēd⁹. Silr ſi aquā q̄ ex niue diſſoluit bibēdo hāc incurrerit paſſio nē ab ipſa abſtineat:⁊ balneū calidiſſimū ingrediat:in q̄ tā diu mo rā faciat donec ſudet:a quo cum egreſſus fuerit in ſole aſſidue mo retur.

¶De tortura oris. Ca.9.

Cum hoīs os ꝯtorquet ⁊ vnū ex oculis ſuis claudere nō vꝫ ⁊ ſi ꝑcipit ei vt ſufflet:flatus ab vna tm̄ pte exire vꝫ:ipm tūc con torſionē pati dicim⁹. Cui⁹ curā incipiem⁹ cū ſolutiōe vētris ex pillu lis fetidis. Nutrimētū vo ei⁹ atq ipſi⁹ potū ordinabim⁹:vt in.c. de paralyſi diximus. ¶Egrū ꝑterea quotidie in mane anteq̄ comedat ſinapim cū ſirupo acetoſo gargarizare faciem⁹:⁊ mittem⁹ eū in do mū obſcurā:⁊ ꝑcipiemus vt vnā nucē muſcatā in pte oris q̄ torta ē teneat. ¶Narib⁹ quoq̄ tūc inſufflabim⁹ cōdiſi vt ſternutatio pro uocet. Spōdiles qꝫ colli ei⁹ ⁊ faciē ei⁹ ⁊ frōtē ex oleo coſtino inūgere cōuenit. Et quotidie de anacardino vni⁹ aurei pōd⁹ ſumēdū. Et ſi paſſio hoc mō ſoluta nō fuerit:ad vētris ſolutionē ⁊ egri preſerua tionē redeūdū ē. De tortura vo q̄ nō repēte ſꝫ paulatiꝫ accidit non loq̄mur:ipa nāq̄ nō ꝯtingit niſi in freneſi ꝑnitioſa morte iā iminē te ⁊ eſt ex ſiccitate.

¶De ſpaſmo. Ca.10.

Cum aliquod membrum alicuius cōtrahitur ⁊ ad ſuam redit originē aut pleraq̄ ex mēbris ſic diſponunt:ipſa ſpaſmata eſſe pronūciabimus. ¶Spaſmus aūt ſubito aut paulatiꝫ inuadit. Sꝫ ſpaſmo ſubito eueniēti eadē ꝑparāda eſt cura quā ꝑalyſi con ferre diximus. In eo tm̄ fricatione manuū ⁊ inunctione ex oleo coſti no plus vtimur. ¶Spaſm⁹ vo q̄ nō repēte ſꝫ ſuauiter accidit poſt febrem:aut poſt multā vētris ſolutionē:aut multū vomitū:aut ſan guinis fluxū mal⁹ eſt ⁊ vix curabilis. Quicq̄d tm̄ accidit ei mederi incipiemus. Egro namq̄ ordei aquam ⁊ iura vnctuoſa ⁊ mollia ad miniſtrabimus:⁊ in aquam dulcem tepidam ipſum mittemus:⁊ inū gemus ex oleo vio.tepido:⁊ oleo de ſeminibus cucurbite:⁊ precipue neruoꝝ radices in quibus ſpaſmus exiſtit. In tina quoq̄ diu moret ⁊ ex oleo vio.inungatur. De vino bibat patiens parū:quod tamen multum habeat aque admixtum:⁊ cibis nutriatur humidis.

¶De epilepſia. Ca.11.

CUm aliquis cadit in terram ꝛtorquetur:ꝛcōmouetur:ꝛintel-
lectum amittit:dicimus ipſuȝ epilepticū fore. Quod ſi ſpuma
exit ꝑ os aut ſe cōmingit aut ſperma egreditur aut egeſtio: paſſio
tūc eſt grauior ꝛvehementior. Si aūt eger ante acceſſionem ſentit
quaſi aliquod ex aliquo ſuorum membroꝝ eleuari ꝛaſcendendo ca
put petere:ꝛdeinde ſincopizatur ꝛcadit: tūc opȝ in hora qua ſentit
illō anteq̄ȝ illō accidat:membrū qō ꝑdiximus a quo ꝓcedit forti-
ter ligare: ꝓhibebit nāq̄ȝ hoc acceſſionē venire. In tp̄e vō q̄etis cor
pus multotiēs erit euacuādū cū pillulis cocbijs. Et loc⁹ a quo exo
rit paſſio ex ſinapi ꝛpipere ꝛeuforbio ac melle anacardi erit epithi-
mandus: ꝛepithima dimittēdū erit donec locus veſicet ꝛveſice rū-
pantur: ꝛaqua q̄ in eis eſt collecta effluat. Ipſe quoq̄ȝ non cito ſunt
cōſolidande quinimmo dimittēde vt qō in eis colligit emanet: dein
de ꝯſolidentur. Hoc eīn olno huius egritudinis certa ſalus exiſtit.
¶ Ad vltimū ēt vētoſe cū ꝓua ſcarificatione ſupponere vtile eſt.
¶ Eger vō ſi an̄ acceſſionē nauſeā aut triſtitiā aut cordis tremorē
ſentit: ꝛdein̄ egritudinis acceſſio ſeq̄tur: cogend⁹ ē multotiēs vome
re ex aliquo vomitu. Dein̄ pigrā in potu ſepe accipere ꝯuenit. Sto
macho quoq̄ȝ emplʒm ex ſpica ꝛroſis ꝛmaſtice ꝛcortice thuris cū vi
no odorifero ponendū ē. Nutrimētū vō ei⁹ totū taliter ſtatuēdū eſt
vt pauca ꝑſit ſupfluitatū: ſicut caro frixa in ſartagine: ꝛcaro cocta
in gazolis: ꝛcib⁹ q̄ fit de aue quadā q̄ hȝ in palato dētes ꝛvocat ta-
guid ꝛcaro de volatilib⁹ ꝛedina. Qō ſi cū epilepſia ſenſuū affuerit
debilitas: nec aliq̄ de ꝑdictis ſignificatiōib⁹ inueniatur: egro pillule
cocbie multotiēs ſunt tribuende. Et eius ꝯſeruatio ſubtiliāda ꝛci-
baria q̄ dixim⁹ dāda. Gargariſm⁹ quoq̄ȝ fieri dȝ. Et ſternutatio ex
bis q̄ dixim⁹ ꝓuocāda: ac narib⁹ peonie puluis ſubtiliſſim⁹ q̄ ſit ſi
milis alcohol inſufflandus. Si q̄s aūt cū epilepſia in facie ꝛ oculis
rubedinē habuerit: ꝛvenaꝝ groſſitiē: flobotbomand⁹ erit a ſapbe-
na. Sāguis aūt ex carnoſitate tibiaꝝ cū vētoſis erit extrahendus.
Capiti ꝑterea oleū ro. ꝛacetū ſupfundat. Et abſtineat a vino ꝛa ce
pis ꝛallijs ac ſinapi ꝛporris ꝛapior fabis. Et cauebit poſtremo ab
oib⁹ fumū caput aſcēdēt ē ꝛrepletionē gn̄antib⁹. ¶ Electuariū qō oī
ſpēi epilepſie remediū affert. ℞. piretri ſiſeleos ſticados oīȝ. an̄. ʒ. x.
agarici. ʒ. v. cordumeni recētis ꝛacuti aſſe optime ariſtologie rotū
de oīum. an̄. ʒ. ſ. 5. deinde extrahat ſucc⁹ ex ſquilla mixtus cuȝ pari
quātitate mellis: coquat ꝛꝯficiat ex eo ſpēs: ꝛfiat electuariū ex quo
patiēs quotidie ſumat: ꝛcaueat ſibi a cibis groſſis. ¶ Electuarium
hoc omnibus epilepſie ſpeciebus excepta vna ſanguinea quā Gal.
nominauit: ꝛnos etiam iam fecimus mentionem: opitulatur: cui di
xit cōferre flobotbomiā ex ſaphena prius ꝛpoſtea ex baſilica: dein-
de cuius regimen ſit ex bis que ſanguinē in corpore minuūt ꝛipm̄
infrigidēt. A carne preterea ꝛvino abſtineat ꝛbibat rob acetoſorū
fructuum; capiti quoq̄ȝ ſuperponātur ea q̄ ipſum infrigidant.

¶ De incubo. Ca.12.

Cum quis in ſomno quaſi rẽ grauem aliquid ſuper ſe cadere
ſenſerit:incubũ pati denũciandus eſt. ¶ In ipſius itaq; cura
nõ eſt tardandũ:ipſe eñi epilepſie preãbulus eſt:ipſã quoq; prece-
dit. Eger ergo ſi in colore rubeus fuerit ⁊ venas habuerit plenas et
ſaphena erit minuend⁹:⁊ vẽtoſe in carnoſitate tibiaꝝ ponẽde ſunt
Eger ꝑterea a potu vini:⁊ reꝝ dulciũ comeſtiõe abſtinẽd⁹ erit:⁊ ꝑci-
pue ab oĩ re q̃ multũ generat ſanguinẽ. Qđ ſi huic cõtrariũ accide
rit:ventẽr ex pillulis cochijs multotiẽs erit ſoluẽd⁹:⁊ el⁹ regimẽ ſub-
tiliandũ:exercitio quoq; vtendũ erit:⁊ mẽbra iferiora erũt fricãda.

¶ De melancholia. Ca.13.

Cum alicui cogitatiões male ſine cã manifeſta acciderint:⁊ ti-
mor ⁊ triſtitia in eo ꝑualuerint:melãcholie ꝑncipium in eo erit.
Cũ aũt res ad hoc deuenerit:vt etiã ea q̃ cogitare cepit ore ꝓmat:
verbaq; ſua atq; act⁹ ꝓmiſceat:iã melãcholia ꝑfecta eſt. Cui ergo
he male cogitatiões ⁊ triſticia ⁊ tribulatio accidũt añq; ꝑualere in
cipiãt:ſuccurrẽdũ eſt. Qz ſi ꝑualuerint:cura erit difficilis. Qđ ſi cũ
melãcholia fuerit dolor vẽtris ⁊ inflatio:⁊ malus color ⁊ digẽſtionis cor
ruptio:⁊ vomit⁹ acetoſus:⁊ excreationũ multitudo:incipiẽda ẽ cu-
ra cũ flobothomia ex baſilica:aut ſaluatella ſiniſtre man⁹. Et ſi ſan
guis viſus fuerit niger:dimittat egredi in q̃titate multa. Subtilis
aũt ⁊ rube⁹ ſi fuerit illico reſtringẽd⁹ erit. Eger v̆o ex reb⁹ lenitib⁹
eſt nutriẽd⁹:vt ſunt aleſſidabegi q̃ fiũt ex carne hedina ⁊ arietina et
mittend⁹ eſt in balneũ in q̃ nõ diu moret. Poſt hec aũt decocti one
de epithimo quã ego ꝯpoſui vtat:⁊ hec ẽ decoctio de epithimo. Rx.
mirabol.indoꝝ.ʒ.x.polipodij.ʒ.ſ.ſene.ʒ.ix.turbith.ʒ.iiij.ſticados.
ʒ.x.paſſulaꝝ enucleataꝝ.ʒ.x.epithimi cretẽſis.ʒ.x. Oĩa excepto epi
thimo in tribus libris aq̃ coquẽda ſunt donec ad vnã librã ⁊ mediã
redeãt. Cũq; hoc factũ fuerit:addat epithimũ ⁊ illico ab igne remo
ueant ⁊ dimittãtur donec infrigidari ceperint. Cunq; infrigidata
fuerint:manib⁹ fricata colẽtur. Deiñ ſumant agarici due tertie.ʒ.
vni⁹ aloes.ʒ.ſ.ſalis indi.ʒ.ſ.ellebori nigri quarta.ʒ.ʒ.ꝯficiant cum
melle aut cũ iuleb ⁊ fiant ex eis pillule q̃ ꝑ tres horas ante decoctio-
nis acceptionẽ ſumẽde erũt. Poſtea ſumat decoctionẽ:deiñ tribus
diebus quieſcat. In his aũt dieb⁹ q̃bus q̃eſcit:nutriat ex his q̃ ꝓdi
ximus:⁊ in potu ſumat vinũ ſubtile ⁊ claꝝ ⁊ bñ odoriferũ. Poſt hec
quoq; iterũ ſoluẽd⁹ eſt vt pri⁹. Hoc v̆o ita vt ꝓdixim⁹ tertio iterã-
dum eſt. Quarta quoq; potio ei dãda eſt. Eger vero ab omnibus
que coleram generant nigram abſtinendus eſt:vt ſunt carnes ſil-
ueſtres omnes:⁊ caro vaccina:⁊ porcina:⁊ magnarum caprarum et
fabe:⁊ caro ſalita:⁊ caſeus vetus ⁊ proprie lentes ⁊ omnia olera niſi
humefacientia. Vitet preterea vinum groſſum ⁊ laborem ⁊ vigilias
neq; patiatur famẽ neq; ſitim. Vino vero ſubtili in potu vtatur.
Et precipiendũ ẽ ei vt dormiat:et ſtudendum in ſpleniſ curatione:

ex his que in ſequentibus in ca. de ſplenis curatione qui augmen-
tatur dicturi ſumus. Os quoq ſtomachi confortandum eſt: et pro-
prie ex medicinis quarum mentionē in ſequētibus facturi ſumus cum
egritudines ſtomachi nominabim⁹. ¶ Si aūt cū melācholia ea que
nominauim⁹ non fuerint: acciderit q poſt freneſim aut longā mo-
rā ſub ſole: aut percuſſionē in capite: in pñcipio ex cephalica flobo-
thomia eſt faciēda: et capiti ſtudiū adhibēdū: et reliquo regimie qd
diximus pprie. ¶ Aqua preterea tepida ab alto loco ſuper caput
fundēda eſt: deinde oleū roſeum cum aceto vini capiti infundat: et
lac muliebre deſup mulgeat. ¶ Naribus etiā oleū de ſemine cucur-
bite dulcis: et lac muliebre iniiciant. ¶ In balneū quoq ſepe mittē-
dus eſt: et multū ex aqua tepida capiti eſt ſuperfundendū. Eger etiā
om̄ia odorifera q frigida ſunt odoret. ¶ Si aūt cū melācolia nihil
fuerit eorum que diximus: in principio matrix vena dextri brachij ape
riēda erit et ſanguis erit ꝯſiderādus: et vt prediximus faciēdū: et regē
dū vt diximus. ¶ Et poſtq hoc regimē infirmo adhibueris: per ali-
quot dies quieſcere dimittēd⁹ eſt: deinde vt prius in cura eius inci
piēdū: donec ſanitatis fiat reſtitutio. ¶ Studiū vero totū qd erga
melācolicos eſt obſeruādū: eſt vt impinguent et carnoſi fiāt. Ex quo
enim pingues et carnoſi fuerit: illico ſani erunt. ¶ Cibi aūt q illis cō-
gruūt ſunt caro arietina et hedina et gallinacea et panis de ſilīa. Opi-
rus aūt panis nullo modo eſt eis ꝯgru⁹. Vinū quoq ſubtile et clarū
eis ꝯueniēs eſt. Vinū vero groſſum nō eſt eis bonū neq nigrū.
¶ Lac aūt recenter ab vberib⁹ extra ctū dū adhuc calet eis confert:
et piſces recentes et ſiſami de zuccharo facti et oleū amigdalinū.
¶ Preterea audire cātilenas et gaudere et habere ante ſe res delitio
ſas et dormire plurimū confert eis. E contrario vero cogitare: et ſol⁹
morari: et vigilare maxime nocet eis.
¶ Pillule q colerā nigrā expellūt ex quib⁹ dant his q decoctionē ſu-
mere nequeūt. ℞. epithimi cretenſis. ʒ. xx. polipodij agarici amborum
añ. ʒ. x. ellebori nigri ſalis indi amborum. añ. ʒ. v. ſticados. ʒ. vij. pulue
ris hyerepigre. ʒ. xv. bibat ex eis. ʒ. iij. ¶ In dieb⁹ vero quib⁹ quieſcit
eger debet ſumere ex electuario qd vocat letificans. qd. ℞. melliſſe
corticū citri: gariofilorum: gallie muſcate: maſtici: croci orietalis: cina
momi: nucis muſcate: cardamomi: nehcremiſch: been albi et rubei:
zedoarie: doronici: ſeminis ozimi maioris: ſemis gariofilati: oim. añ.
partes equales muſci quātū eſt decīa ptis vni⁹. Deide ſumant he
buli. xx. et embl. xx. et terāt: et in trib⁹ libris aq coquātur donec ad vnā
redeāt: et colēt. In colatura vero mittat mellis lib. i. Deide bulliāt do
nec aqua ꝯſumpta ſit. Poſt ex hoc melle ꝯficiāt pdicte ſpēs qd tm̄ in
pōdere ſit triplū ad ſpēs: de quo cū neceſſe fuerit ad magnitudinē
auellane ſumendū eſt: hoc enim medicamē leticiā et coloris pulchritu
dinē et digeſtiōis bonitatē operat et retardat canos.

¶ De catarro. Cap. 14.

Um caput alicui⁹ in egreſſiõe balnei diſcoopertũ fuerit: aut poſt exercitium: aut poſt aliud: fueritq̧ aer frigidus ⁊ ventus ſeptentrionalis: ⁊ acciderit inde narib⁹ ⁊ palato prurit⁹ ⁊ cõmotio ⁊ ſternutatio: pãn⁹ tũc calefaciẽd⁹ erit: ⁊ capiti ſuperponẽd⁹: in quo tãdiu moref donec eger calorẽ in capitis pfunditatẽ penetraſſe ſentiat. Deide nigellã odorare incipiat: ⁊ puocef ſternutatio: ⁊ caueat ne ſupin⁹ iaceat: ⁊ cõedat parũ. A vino q̃z olno abſtieat ¶ Qꝺ ſi paſſio ex appoſitiõe pãni calidi alleuiata nõ fuerit nec minuif p ipm fiat flobotbomia ex cephalica: ⁊ ſoluaf natura ex reb⁹ q̃ nõ exaſperãt ſicut hec decoctio quã in potu ſumere oz q̃ tuſſim patif ⁊ in pectore aſperitatẽ habet: ⁊ indiget ventris ſolutiõe q̃. ℞. iuiubas. xx. ſebeſtẽ. xxx. paſſularũ enucleatarũ. ʒ. x. violarũ ſiccarũ. ʒ. iiij. radicis liquiritie fricate. ʒ. v. ficus citrinas. x. coquãtur in trib⁹ libris aq̃ donec redeãt ad. i. ⁊ colenf ⁊ in colatura diſſoluanf caſſiefi. ʒ. vij. tereniabin. ʒ. x. ¶ Qꝺ ſi neq̧ flobotbomia pfuerit neq̧ vẽtris ſolutio ⁊ materia ad pectus deſcẽderit ⁊ cõmoueã tur tuſſis et febris: illico fiat flobotbomia: ⁊ patiens a carne abſtineat ⁊ vino: ⁊ in potu ſumat aquã ordei ⁊ muraba violatũ: quãdiu calor fixus pſeuerauerit ⁊ tuſſis fuerit ſicca ⁊ aſpera. ¶ Sed poſtq̧ calor q̃euerit ⁊ tuſſis mollificata fuerit: ⁊ ſcreare inceperit: hec decoctio quaq̧ die cũ muraba violato danda erit: donec pectus mũdificetur ⁊ tuſſis ſedetur: et vox clara reddaf: q̃. ℞. ficus citrinas. v. iuiubas. x. ſebeſtẽ. xx. paſſularũ alba rum ⁊ enucleatarũ. ʒ. x. liquiritie excorticate. ʒ. ſ. coquãtur vſq̧ ad diſſolutionẽ ⁊ colẽtur: ⁊ dentur ex hoc omni die vn. iij. in potu cũ muraba violato. ʒ. ſ. ¶ Si vero tuſſis inueterauerit ac din pmãſerit: tunc oſtendem⁹ qualiter curanda ſit cũ de tuſſis cura tractabim⁹. ¶ Qꝺ ſi curſus in narib⁹ diu pſeuerauerit: ⁊ non fuerit calor fluxus erit reſtringendus ſuffumigando nares p traiectoriũ ¶ Et ſi qꝺ per nares effluit ſubtile: ⁊ acutũ ac citrinũ fuerit: ſuffumigatio fiat ex ſulfure infuſo prius in aceto: ⁊ poſtea ſiccato: aut ex fabis: aut ordeo excorticatis: et in aceto prius infuſis ⁊ poſt ſiccatis: aut ex zuccaro albo ⁊ ſandalo albo. ¶ Qꝺ ſi neq̧ calor neq̧ rubedo in facie fuerint: ſuffumigatio fiat ex coſto aut thure. Hec nãq̧ ſuffumigatio fluxum reſtringit.

De obtalmia. Cap. 15.

Um ea q̃ in oculis alba ſunt: in rubedinẽ mutata fuerint: fluxerintq̧ lachryme: ⁊ in angulis oculorũ lachryma lib⁹ lippitudo collecta fuerit: dicemus tũc egrũ pati obtalmiã: ⁊ quã topl⁹ ſinthomatũ vehementia aut ipſorum affuerit minoratio: tãto erit obtalmie fortitudo aut ei⁹ debilitas. ¶ Deterior aũt obtalmia eſt cũ alba oculorũ videnf inflata ⁊ adeo eleuata vt oculorũ coperiãt nigredinẽ ⁊ palpebre inuerſenf. ¶ In principio vero curatiõis obtalmie: cephalica eſt flobothomãda: ex manu vel brachio partis cõtrarie in qua eſt oculus infirmus niſi leuis fuerit obtalmia. ¶ Et quan-

to fortior fuerit obtalmia: tãto plꝰ eſt minuẽdũ ex ſanguine. Deinde venter ex mirabolanis citrinis: et terenïabin: et ſucco fructuũ ſoluẽdus eſt. ¶ Et eger a carne et vino et a rebꝰ dulcibꝰ abſtinere debet et cibũ minuere. Qḋ ſi iſta nõ ſuffecerint: ſief albũ in lacte puellam lactãtis fricãdũ et in oculo diſtillãdũ. Et ſi lippitudinis multitudo in oculo collecta fuerit: radiꝰ coto inuoluaẽ et madefiat in aq̃: et cum eo oculꝰ ab illa lippa mundeẽ. Deinde puluis albus aſpergaẽ: et ſuꝑponendo oculis aliq̃d: ſuauiter ſuſtenteẽ: et ligeẽ: et eger in domum tenebroſã mittaẽ: et ingeniandũ eſt quantũ poſſibile eſt vt ſomnus prouocetur. Caueat tamen ne ſuper oculum infirmum dormiat: et ne caput depreſſum ſit ſed ſuperius eleuatum: neq̧ veſtimentorum capitia ſint ſtricta: neq̧ in facieꝫ ſe diu proijciat. ¶ Si aũt oculus leuior fiat: et dolor ſedeẽ ac lacbrẏme minuãtur: flobothomia iam facta et vẽtre ſoluto balneũ multo tiẽs ꝛ frequẽter igrediaẽ. Ex hoc eñ paſſiõis reliq̃e diſſoluẽtur. ¶ Qḋ ſi in oculo humoroſitas ꝛ grauedo remãſerit: puluis citrinꝰ erit immittendꝰ. ¶ Ex his aũt q̃ habẽti obtalmiam multum conferunt eſt: vt frons et palpebre ex hoc linïantur epithimate: qḋ. ℞. ſief memithe roſarũ aloes licij ſandali rubei ſaufel croci orientalis omniũ. añ ptes eq̃les: fiant ex his pillule. Cũq̧ neceſſe fuerit reſoluaẽ vna ex eis in ſucco coriãdri aut in ſucco endiuie aut cũ aqua roſata: et liniaẽ cũ eo ſi deus voluerit.

¶ Sief album. ℞. ceruſe ablute. ʒ. x. ſarcocolle groſſe. ʒ. iiij. dragagãti. ʒ. ſ. opij. ʒ. ſ. fiant ex his forme lenti ſimiles.

¶ Puluis citrinꝰ. ℞. ſarcocole. ʒ. x. aloes. ʒ. ij. croci. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. ſ. licij. ʒ. ij. ex eis optime tritis immittatur puluis cũ opus fuerit.

¶ Puluis albus. ℞. ſarcocollam albam et pinguem que mittatur in lac mulieris quod melius erit cum alicuius iuuencule fuerit: et dimittatur in vmbra donec ſiccetur: et teratur optime: et omnibus. ʒ. x. ipſius addantur de ſief memithe. ʒ. ij. que iterum optime trita reponantur: et cum opus fuerit in oculum mittantur.

¶ De vlceribus oculorum. Cap. 16.

Cum in oculo fortis dolor et punctio nociua ac pulſus ſentiũtur et lacbrẏmarũ fluit multitudo: cum palpebre eleuantur ꝛ oculi aperiũtur: loca que ſunt in albis ipſorũ inueniũtur rubea: et ſi totũ fuerit rubeũ: et vnus locus magis rubere inuenitur: aut in nigredine locus aliquis albus apparet puſtula iam in oculo exorta eſt. ¶ Ad hanc vero curandum paſſionem neceſſarius eſt medicꝰ inʼ curis oculorum valde inſtructus. Nos tñ curationis ipſius ſummas et aggregationes dicemus. ¶ Dicimus itaq̧ ꝙ vlcera que in coniunctiua naſcuntur hoc eſt in albis oculorum: non adeo ſunt timẽda vt ea que in cornea hoc eſt in oculi nigredine fiunt. Deterius vero vlcerum eſt illud quod in nigredine ſub pupilla exiſtit. Eminentia namq̧ ad iſtud eſt velocior. ¶ Horum autem vlcerum curam cum flobthomia incipere debemus: et ſanguinis extrahere multi-

tudinem ſm qđ poſſibile fuerit. Conſequenter autem vēter ſoluend⁹ ⁊ eger ſibi cauere debet a carne ⁊ vino dulci: ⁊ eſſe ꝯtentus herbis frigidis: ⁊ in potu ſola aqua vti. ¶ In oculo vero in initio ſief albū cum lacte mulieris eſt mittendū: ⁊ ſi pulſus iam alleuiari ⁊ ſedari videt̄: ſperandū eſt ꝙ egritudo ſoluet̄ ſine ſaniei collectione. ¶ Qđ ſi pulſus poſt ſanguinis extractionē ⁊ ventris ſolutionē ac ſief albi immiſſionē quieſcere nō videt̄: parua fiducia in hoc quod diximus eſt habēda. Eſt itaq̧ tunc ſief de olibano mittendū in oculū: ⁊ pila aliqua oculo ſupponenda ⁊ cum ligatura ſtringēda. Ante vero ꝙ hoc eueniat: oculus ſuauiter eſt ligand⁹: ⁊ ſine ſuperpoſitione pile. Et nō ceſſes in oculuȝ de ſief de thure ſepe diſtillare donec ſanies in pupilla videatur. Ex quo enim hoc viſum fuerit: ſief de plumbo vti neceſſe erit vſquequo profunditas fiat plana: ⁊ tota caro generetur. ¶ Ea tamen que diximus tunc ſunt facienda: cuȝ puſtula nō eſt magna. Quoniam cum magna fuerit: fueritq̧ iuxta pupillam: aut inferius ea: erit tunc neceſſe vt cum elieſcir medicetur: ne ocul⁹ emineat. Ad pile quoq̧ ſuperpoſitionem: et ligaturam erit redeundum. ¶ Eger preterea ſemper ſupinus iacere debet: ⁊ a forti motu abſtinere. Cum autem caro in loco vlcerum perfecte generata fuerit: vel vlcus apoſtematis carne repletū fuerit: remanebit ibi in oculo albedo. ¶ Qđ ſi vlcus fuerit ꝓfundū: albedo erit groſſa: ⁊ ſi in ſuperficie tantum cornee fuerit: erit ſubtilis. ¶ Ulcus quoq̧ ſi a pupilla fuerit remotum: ⁊ ſteterit ſeparatum per ſe: veſtigium illud qđ remanet nihil mali faciet. Si autem iuxta pupillā fuerit quandoq̧ poſt vlceris curationem veſtigium remanens prohibebit viſionem Quapropter tunc eſt vtendum medicinis quibus veſtigium quod diximus abſtergi et deleri poſſit.

¶ Sief de thure. ℞. armoniaci ſarcocolle amborū. ana. ʒ. v. thuris ʒ. x. croci. ʒ. ij. ꝯficiantur ex muſcillagine fenugreci: ⁊ fiāt ex eis ſief.

¶ Sief de plumbo. ℞. plumbi aduſti: antimonij: thutie ablute: calcucecaumenō gūmi arabici: dragaganti: omnium. an̄. ʒ. viij. opij. ʒ. ſ. terantur et cum panno ſericino qui ſit ſubtiliſſimus cribellentur et conſpergantur ex pluuiali: et fiant et eis ſief.

¶ Sief ex quo caro in vlcerib⁹ oculorū generat̄ ⁊ vuee egreſſio ꝓhibetur ⁊ veſtigiū ſubtiliat̄. ℞. dimie ablute thutie ablute ceruſe antimonij thuris oīȝ. an̄. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. j. ſarcocolle groſſe. ʒ. ſ. ⁊. ſ. ſāguinis draco. aloes opij oīm. an̄. ʒ. j. fiant ex eis ſief.

¶ Elieſcir quo eſt vtēdū cū timet̄ ne ex vlcere vuee ſequat̄ egreſſio ℞. antimonij ematbitis amborū. an̄. ʒ. x. acbatie. ʒ. iij. aloes. ʒ. j. terātur ⁊ fiāt ex eis ſief: ⁊ adminiſtrentur apud neceſſitatem.

¶ De his que in oculos cadunt ſiue ſit pilus: ſiue palea ſiue aliud. Cap. 17.

SUmatur reſina ideſt gumma pini: ⁊ per oculum trahatur: ⁊ extrahit illud quod in oculos cecidit.

¶ De albedine que fit in oculo. Ca.18.

Albedo q̄ in oculo ꝯtigit: eſt veſtigiũ poſt vlcerũ curationē remanens q̄n ꝯſolidanſ. Que cũ in oculis pueroꝝum fit: leuioꝛ eſt ad curãdũ q̄ cũ accidit annoſis: ad ſanãdũ foꝛtaſſe impoſſibilis exiſtit niſi ſubtiliſſima fuerit. Hec aũt paſſio ex bis medicaminibꝰ curãda ē: poſtq̄ ex balneũ egreſſus fuerit aut faciē ſup vapoꝛē aq̄ calide vſquequo rubea ſit tenuerit. Si tñ ex hoc medicamine in venis oculi rubedo ꝛ doloꝛ ꝑuenerint ꝑ aliquot dies: ab eo d̄ſcẽdũ eſt: donec oculus quieſcat: ꝛ poſt ad id redeundum.

¶ Medicamen vald' vtile ad albedinē remouẽdã et cito eradicãdã ego quoq̄ nõ vidi quod eo meliꝰ aut equale eſſet ad albedinē delẽdã ℞. maſacume ſpume maris ſtercoꝛis magni lacerti bauracb zucca ri bigeri oĩm añ. partes equales. Deinde ſumanſ acoꝛi celidonie feni amboꝝ añ. ℥. x. coquãtur in libꝛa vna aque donec ad quartã redeat: ꝛ colenſ: ꝛ ex hac aqua imbibantur ſpecies quas ꝑdiximus: ita q̄ cõficianſ ex ea: ꝛ ſiccentur in vmbꝛa: deinde interim teranſ ꝛ conſpergãtur vt pꝛius ꝛ ſiccenſ. Quod poſtq̄ quater factũ fuerit: ſiccẽtur ꝛ terãtur: ꝛ in oculo mittanſ. Hoc enim medicamẽ nulli vt pꝛedixímꝰ compar exiſtit in remotione albedinis. Remouet enim hoc medicamen groſſam albedinem etiam ex oculis animalium.

¶ De ſcabie ꝛ ſebel. Ca.19.

Cum palpebꝛa inuerſatur ꝛ interiꝰ appareat rubea ꝛ aſpera: ſcabies adeſt. Et cũ ſup alba oculoꝝ ac ſup nigredine videſ ſimilitudo ꝑãniculi ex venis rubeis ꝛ groſſis texti: adeſt paſſio q̄ vocaſ ſebel. He v̄o due paſſiones graues ſunt ꝛ cronice ꝛ vix curabiles. Patiens tamen dũ ſanꝰ eſt: flobotbomia ex bꝛachio ꝛ fronte ꝛ vẽtris ſolutione vti d3: ꝛ in comeſtiõe vitet dactilos ꝛ ſiſamos de melle ꝛ vitet ebꝛietatē. Et q̄n nõ eſt plenꝰ: ſepe ingredi balneũ eſt ei vtile: ꝛ frequẽter immittere oculo ſief rubeũ ſimiliter ꝯfert. ¶ Sief rubeũ. ℞. emathitis col cotar ꝯbuſti amboꝝ añ. ℥. iij. eris vſti. ℥. ij. myrrhe croci amboꝝ añ. ℥. ſ. piperis lõgi. ℥. ſ. ꝯſpergant ex vino veteri: ꝛ fiant ex eis ſief. ¶ Hꝛs pꝛeterea egritudinibꝰ viride ꝯfert ſief cuiꝰ deſcriptio in capitulo de vngula ꝯtineſ. Qð ſi paſſiões iſte vetuſte fiãt ſcabies fricatiõe idigebit ꝛ ſebel collectiõe. Nõ tñ mẽſure huiꝰ libꝛi ꝯgruit vt de eis tractemꝰ.

¶ De lacbꝛymalibus cum pꝛuriunt. Ca.20.

Endiuia tenera ſumatur ꝛ cõteratur ꝛ fiant ex ea magdaleones parui: ꝛ ex oleo violato inunganſ: ꝛ oculis ſupponãtur: ꝛ in hoꝛa doꝛmiendi ligentur: roſatum tamen melius eſt: ꝛ citius confert. ¶ Et ſi hoc non ſuffecerit: lentes abſq̄ coꝛticibus ꝛ ſumacb: ꝛ roſe rubee: ꝛ granati carnoſitas ſumantur: et cõtrita ex careno cõſpergãtur: et moꝛe ẽplaſtri ſuperponãtur. ¶ Qð ſi nõ ſuffecerit ex cephalica ꝑus flobotbometur patiẽs. Deinde ex vena frõtis: ꝛ ex venis que ſunt in angulis lacbꝛymalibus. Venter quoq̄ frequẽter ſoluatur: ꝛ balneũ multotiens ingrediatur.

¶ De vngula. Ca. 21.

CUm aliqđ pāniculo ſimile ex angulo q̄ eſt a parte naris oriri videt: ⁊ albū oculi cooperire ⁊ puenit vſq; ad nigredinē: gñatur paſſio q̄ vngula dr. Cuiꝰ nocumētū tūc ſolū ē peiꝰ cū puenit ad nigre dinis partē q̄ eſt iuxta pupillā. Hec igit paſſio dum ſubtilis eſt cum ſief viridi ⁊ ſief de calcātho eſt medicanda. Si aūt vetuſta ſiat ⁊ groſſa cum ferro eſt expolianda.

¶ Sief viride qđ ꝯfert ſebel ⁊ ſcabei et vngule ⁊ albedini. ℞. ziniar. ℥. iij. colcotar vſti. ℥. vj. arſenici rubei baurach ſpume maris oīm ana. ℥. I. ſalis armoniaci. ℥. ß. armoniaci. ℥. ij. armoniacum in ſucco ruthe diſſoluantur: et ſpecies ex eo conſpergantur: et fiant ex eis ſief: eſt enim mirabile.

¶ Sief de calcātho qđ ꝯfert vngule. ℞. eris vſti calcāthi ambor ā ñ. ℥. v. ziniar. ℥. ij. ſalis armoniaci baurach arſenici ſublimati oīm āñ. ℥. I. terātur et per hebdomadā vnam dimittātur: deinde fiant ex eis ſief et fricetur vngula cum eis.

¶ De macula rubea ex ꝑcuſſione, vel alia re. Ca. 22.

CUȝ in oculo ex ꝑcuſſiōe aut ex re alia pūctū rubeū fieri ꝯtingit: ſanguis q̄ ibi eſt diſſolutꝰ eſt. Poſtq̄ eſtuatio q̄euerit ſumant igit arſenici rubei olibani myrrhe armoniaci oīm ꝑtes equales ⁊ fiant ex eis ſief. Qui in ſucco coriādri fricent ⁊ in oculū diſtillent tādiu q̄diu tñ dolor ꝑſeuerat albugo oui ſumēda eſt ⁊ oleo roſaceo miſcēda: ⁊ cotū ex eis inuolutum oculo eſt ſuperponendum.

¶ De lachrymis. Ca. 23.

CUm lachrymales oculorum anguli ſemꝑ humidi videntur: patiēs quotidie ieiunus balneū ingrediat ⁊ in oculum alcobol iſtđ mittat.

¶ Iſtud aūt alcobol. ℞. thutie. ℥. x. coralli rubei mirabolani citrini fricati aloes omnium. ana. ℥. ij. piperis. ℥. ß. fiat ex eis puluis qui aſſidue mittatur.

¶ De debilitate viſus. Ca. 24.

SI cum debilitate viſus humiditatis ſigna apparuerint manifeſta in tēpore famis et exercitij parumper diſſolui videantur: pillule cochie multotiens erunt aſſidue tribuende. Nutrimentum quoq; patientis deſiccatiuum eſſe dȝ: et eger ſepe vomere cogendus eſt: pulueres etiam deſiccatiui oculis ſunt immittēdi. Qđ ſi cū p̄dicta egritudine affuerit ſiccitas ⁊ corꝑis obfuſcatio nutrimentū erit augmētādū: ⁊ vinū in potu tribuēdū: ac ſuꝑ caput ipſius aqua tepida fundēda: ⁊ incuruatio ſuꝑ eā faciēda. Balneū preterea ingrediatur: in quo tñ nō multum ſudet. ¶ Naribus quoq; oleū de amigdalis dulcibus atq; aurībꝰ eſt immittēdum. Oculis vero lac mulieris adoleſcētis quaq; die eſt inijciendum. Quod etiā frequenter fieri cōuenit. Hec quoq; debilitatis viſus ſpecies fortior fit in tēpore famis et dum venter vacuus fuerit.

¶ Cōfectio alcobol qđ valde acuit viſuȝ q̄ cū humoris debilitat. ℞.

tbutie ablute ⁊ ſiccate.ʒ.xx.deinde extrabat ſucc⁹ ſanſuci viridis ⁊ ꝑ noctē vnā reſidere dimittat ⁊ colet: ex q̄ tutbia ꝯſperſa dimittat q̄uſq; ſiccet: poſtea terant. Deinde ſumant zinziberis piperis nigri macro piperis celidonie oliu aā.ʒ.ij. ſalis armoniaci.ʒ.i. cū tutbie.ʒ.xx. poſt hec oia terantur: ⁊ ex ſucco teneri feniculi conſpergantur: et ſiccata i tēp terant: ⁊ reponātur: ⁊ cū neceſſe fuerit oculis immittat. Ad hoc ꝑterea valde confert ſief de fellibus.

¶ De tumore palpebrarum. Ca.25.

Epitbimet ex epitbimate qḋ in capl'o de obtalmia nominauim⁹.

¶ De cōuerſis pilis qui naſcunt in palpebris magis interi⁹ q̄ℜ debent et pungunt oculum. Ca.26.

Si pilus fuerit vn⁹ aut duo: aliis palpebrar pilis cū maſtice aut oleo ſceni ſunt ānectēdi: aut radicit⁹ euellant: ⁊ loca a q̄b⁹ euulſi ſunt cū ferro acuto vt ac⁹ adurāt. Si ātm l'ti fuerit neceſſe ēt vt caro palpebre incidat. Loq̄ tn̄ de hoc nr̄i libri mēſurā pretergreditur.

¶ De aqua deſcendente in oculum. Ca.27.

Quandoq; alicui videt quod ante ſe habeat cimices aut alia parua corpora ſubtilia ⁊ radioſa. ¶ Quod aliquando cauſa ſtomachi: aliq̄n ex ꝓprio nocumēto ipſi⁹ oculi ꝯtingit. Ideoq; diffe-rētia inter hoc duo ꝯſiderāda eſt: neq; ꝓ paruo eſt habēdū cū hoc accidēs euenerit. Ex eo nāq; qḋ cauſa ſtomachi accidit: nō eſt multū timendū qḋ oculo nocumētū inferat. Ex eo vero qḋ ex ꝓprio vitio oculi cōtingit valde timēdū eſt: hec aūt paſſio dū reces eſt vt in ꝑncipio: cū medicinis curabilis eſt. Sed cū iā ad ꝑfectionē deuenerit ſanari nō poteſt niſi cū inciſione: ⁊ fortaſſe ēt inciſio prodeſſe nō poterit. Qua propter differētia inter hec duo predicta diligēter eſt inueſtigāda q̄ eſt prout dicem⁹. ¶ Quādo imaginationes q̄ videtur ⁊ vtriq; apparēt oculo eſtimādū eſt cō tingere hoc ex vitio ſtomachi: ⁊ ecōuerſo. ¶ Et cū imaginatiōes in hora faſtidii ⁊ in hora male digeſtiōis plures ſolito vident: in hora aūt famis ⁊ laboris pauciores apparēt: eſtimādū eſt ēt hoc ex ſtomacho eſſe. ¶ Et ſi ex q̄ iſte imaginatiōes acciderunt duo preterierunt mēſes: aut plures: et in pupilla fuerit viſa ꝯturbatio: eſtimādū eſt etiā hoc eſſe ex ſtomacho. ¶ Quādo aūt iſte eſtimatiōes tibi aggregate fuerint: pillulas cocbias i potu tribue: ⁊ ſi paſſio olno remouetur: iam eſtimatiōes ꝑdicte certificate fuerūt. ¶ Si autē vni tm̄ oculo apparuerint: ⁊ vno modo in oib⁹ horis ꝑmāſerint eſtimādū eſt vitiū aque adeſſe: ꝑcipue cū in pupilla nō fuerit obfuſcatio. ¶ Obfuſcatio namq; ſi fuerit in pupilla o dubitatio iā tūc erit ſublata. ¶ Cum aūt paſſio hec in oculo propria fuerit prohibēdū eſt infirmo ne cum ventoſis minuat ſanguinē: neq; ex brachio: neq; comedat piſces: nec oia que humectare poſſunt. Ueter vero frequēter ſoluend⁹ eſt ex pillulis cochiis: ⁊ eger ex calefactiuis ⁊ deſiccatiuis nutriendus eſt. Idromel preterea in potu ei tribuēdum: ⁊ in oculis ſief de fellibus mittendum.

¶ Sief ȯ fellib⁹ qȯ pficit aq̄ a pncipio dilatatiȯi pupille: ꝛ eis q̇ poſt
occaſum ſolis nō vidēt: ꝛ tenebroſitati viſus q̄ eſt ex humore. ℞. fellis
gruis fellis ſabot fellis hyrcini fellis accipitris fellis aq̄le fellis ꝑdi
cis oiȝ ſiccoꝝ vnū aut plura. Sumant quoqȝ poibus. ʒ. x iſtoꝝ ſiccoꝝ
euforbij colloquintide ſerapini oim an̄. ʒ. i. trita aggregentur ex ſuc
co feni. teneri ꝛ mittantur in oculo.

¶ De noctilopis. i. q̇ poſt ſolis occaſum non vident. Ca. 28.

AD hoc vtile exiſtit epar caprinum ſcindere ꝛ ponere ſuper vnā
ſectionē piper longum: ꝛ cooperire ipſam ex alia ſectione pipe-
re lōgo in medio exiſtente: deinde ponere ipſum in furno: ꝛ dimittere
ibi donec aſſetur et nō deſiccetur: quo ꝑfecto piper longū qȯ in me-
dio erat ſumatur: ꝛ bene teratur cuȝ pauco muſco: deinde ex liquore
qui ex epate aſſato expreſſus fuerit conſpergatur ꝛ ſiccetur: ꝛ in oculū
mittatur. Aut fel caprinum cum melle mixtū in cucuma ſuꝑ ignē mi
ſceatur: deinde radius in eo illinit⁹ immittat oculo. Qȯ aūt ad hoc
magis valet: eſt vt ſief de fellib⁹ in oculo mittatur. Si aūt hoc nō ſuf
fecerit vēter ſoluatur ꝛ ſanguis ex duabus cephalicis ꝛ ex fronte mi-
nuatur: ꝛ regimen ſubtilietur.

¶ De dilatatione pupille. Ca. 29.

CUȝ pupilla hoc eſt foramē qȯ eſt in nigredīe oculi adeo dilata
ri videſ: vt vndiqȝ pertingat ad albedinem fueritqȝ poſt vehe-
mentē cephalice dolorem: parua habenda eſt fiducia in eius cura.
Sed ſi dilatatio parua fuerit: tūc aſſidua ſolutionē vētris ex cochijs
multotiēs: ꝛ ſief de fellibus in oculo mittendum. Quod ſi pupillam
poſt percuſſionem dilatari contingat: non eſt inde timendum: quia
remouebitur. Fiat itaqȝ emplaſtrum ex farina fabarum et camomil
la et euiſco cum vino et aqua.

¶ De fiſtulis q̇ in angulis lachrymalibus fiunt. Ca. 30.

CUm angulus lachrymalis reſudat: ꝛ cū premiſ ſanies ꝛ vir⁹ ab
eo egrediſ: fiſtulā pati intelligitur: q̇ cū cauterio curaſ. De hoc
tm̄ loqui plus eſt qȝ huic noſtro attinet libro. Nos tamē iā ei adiūgi
mus medicamen: qȯ ſi adhibitum fuerit: ipſam per multos menſes
adeo tardare facit vt eger ſan⁹ videaſ. ¶ Medicamen autē illud eſt
℞. aloes thuris ſacocolle ſanguis dracōis balauſtie antimonij alu
minis: omnium partes equales ȝiniar quantū eſt quinta pars vnius
fiant ex eis ſief. Cūqȝ neceſſe fuerit fiſtula intantum premaſ: vt q̇cq̇d
ſaniei in ea continetur egrediatur. Deinde infirmus ſuper latus in
quo nō eſt fiſtula iaceat de predicto. ſief aliquid diſſoluatur in aqua
de quo in angulo lachrymali tres gutte aut quattuor inquimatu
zentur: magno exiſtente interſtitio inter proiectionem vnius gut-
te et alterius. Quo facto eger per tres ſic iaceat horas. ¶ In
mane quoqȝ ſequenti die ſimiliter fiſtula bene prematur: et fiat ea-
dem cura. Quod per hebdomadam vnam fieri cōuenit: ꝛ etiā tādiu
donec nihil a fiſtula egrediatur cū premitur. Ex hac namqȝ cura: h

tus multis menſib⁹ ſiccus ꝑmanebit. ¶ De curis oculorū quātum huic loco neceſſariū eſſe putauim⁹:iā ſatis dictū eſſe credim⁹. Alia āo q̄ ſunt de curis que ꝑ ferrum exercētur dimittam⁹:q̄ multis indigent medicaminib⁹. Sunt tamē q̄dā ex eis q̄ in locis in q̄b⁹ de decoratione tractauimus ⁊ ſanitatis cuſtodia continentur.

¶ De dolore qui fit in aure. Cap.31.

SI cū dolore q̄ fit in aure fuerit in facie inflammatio ⁊ pulſatio ſāguis ex cephalica erit minuēd⁹:⁊ oleū roſeū aut oleū de flori bus ſalicis tepidū cū pauco aceto immittēdū:lac quoq̧ ita calidū vt ex mamilla egredit multotiēs diſtillādū erit. Uēter ꝑterea ex mirabolanis citrinis ⁊ ſcamē ⁊ aloe vehemēter ſoluaẜ. Qḋ hoc mō fiet mirabolanorum citrinorū.ʒ.xx. ſumanẜ ⁊ puluerizati i duab⁹ libris aq̄ coquātur donec ad duas vnius libr̄. tertias redeant ⁊ colentur Poſt hec ſumaẜ aloes.ʒ.i.ſcamē ſexta pars.ʒ.i.aggregenẜ cū rob de citonijs:⁊ fiāt ex eis pillule:q̄ ꝑ duas horas añ decoctionē ſumā tur:deīde bibaẜ decoctio. ¶ Qḋ ſi dolor nō q̄euerit:parū optīi oleo roſeo reſoluti in aurem mittatur. ¶ Et ſi pulſatio redierit ⁊ tribus dieb⁹ ꝑſeuerauerit:oleū ſiſaminū in quo anatis aut galline adeps fuerit reſolut⁹ in aurē ſepe mittaẜ. Ibi namq̧ eſt puſtula q̄ maturatione indiget. ¶ Cū aūt dolor q̄euerit putredo iā tūc collecta erit. Ideoq̧ pus ſubito ex inſperato de aure egredietur. ¶ Cū aūt dolor in aure fit poſt faſtidioſā ſatietatē:aut poſt vētos frigidos:oleū in quo ruta aut cepe cocte fuerint in aure diſtilletur. Aut oleū de lilio ſumatur:⁊ cuiq̧ vnc. ex eo ꝯmiſceatur euforbij recētis.ʒ.i.⁊⁹ caſtorei. ʒ.i. Sꝫ ſi hoc nō ſuffecerit:vēter ex pil̄.cochijs ſoluatur. Patiens quoq̧ balneū īgrediatur in quo etiā ſudet. Uinū quoq̧ vet⁹ ⁊ forte ei tribuatur. ¶ Si aūt cū dolore auris fuerint ſonit⁹ ⁊ tinitus atq̧ vētoſitas:panicū ſiue milium in ſartagine torrefactū calidum multotiēs ſupponatur. Et auris quoq̧ ſuꝑ vaporeꝫ aq̄ in q̄ ſunt cocta mētaſtrū ⁊ ſticados arabicus ⁊ ſābucus teneatur:de caſtoreo ꝑterea ⁊ euforbio in oleo ſābacino diſſolutis:quorū vnūquodq̧ quatuor grana ordei ponderet:in aurem mittatur.

¶ De vlcere qḋ fit in aure Cap.32.

CUm pus ab aure egreditur:ydromel tepidum multotiens in vna die in aure eſt diſtillandum. Deinde hoc medicamen optime faciens ad hoc eſt immittendum.quod. R̄.ſarcocollam aloem et ſanguinem draconis thus ſquammam ferri ꝫ̄iniar. Ex eo in aceto diſſoluatur:et in aurem mittatur:et licinium melle illinitum in predictis intingaẜ:⁊ ſic immittaẜ:patiens itaq̧ ex hoc medicamine ⁊ ydromelle medicetur donec ſanus ſit.

¶ De ſonitu ⁊ tinnitu. Cap.33.

HOrtaſſe q̄nq̧ ꝯtingūt ex ſubtilitate ſēſ⁹ audit⁹ ⁊ ei⁹ claritate Cui⁹ ſignū ē qḋ ī tpe famis augeẜ:⁊ ī hora ebrietatis ⁊ ſatietatis minuiẜ. Qḋ ꝓpa nō indiget cura niſi ſuꝑfluitatē obtineat. Tūc eñi

de opio diſſoluto in oleo immittendū eſt in aure quātum duo ordei grana ponderāt. ¶ Si aūt hec cū grauedine capitis ꝛ audit⁹ debilitate affuerint: oleū de ſemine raphani ꝛ oleū de amigdalis amaris ꝛ oleū roſeū in quo caſtorcū fuit reſolutū ſunt immittenda. Auris quoq; ſup vaporē aque in qua ſanſuc⁹ ſticados arabicū abſyntbiū mentaſtrū origanū cocta ſint ponēda ſunt. Et venter multotiens ex pillulis cocbijs eſt ſoluend⁹: ꝛ cibaria minuenda ꝛ vinū dimittendū

¶ De grauedine auditus. Cap. 34.

Cum in auditu ꝯtingit grauitas ꝯſiderandū eſt an ſit ibi ſordities que vocat cera q̄ fit in aure: q̄ ſi inueterauerit: mūdet: aut cū medicinis ſm qd dixim⁹: aut cū cura man⁹. ¶ Si aūt ſordes non affuerint ꝛ euenerit hoc poſt ſatietatē faſtidioſam que eam precesſit aut egritudinem acutam: auris ponenda eſt ſuper vaporem aque in qua ea que prediximus cocta fuerunt traiectorio interpoſito vl quequo vapor aſcendit. Quod hoc modo fieri conuenit. Res iſte in cucuma habente os acutū coquant: deinde traiectoriū ori cucume ſuperponatur: ꝛ ne vapor egredi poſſit: pann⁹ obuoluat: ꝛ auris ſuper os traiectorij ponat. ¶ Iſtud preterea ſief in aurem mittatur Quod. ℞. colloquintide. ʒ. i. bauracb tertiam. ʒ. i. caſtorei ariſtologie rotunde ſucci abſyntbij. omnium aā. ʒ. ſ. coſti quartam. ʒ. i. euforbij ſextam. ʒ. i. fellis vaccini quantum ſufficit ad predicta cōficiēda. Fiant ex eis ſief. Cūq; neceſſe fuerit: vnū in oleo de amigdalis amaris reſolutū auri immittat. Hoc enim valde vtile exiſtit dolori flegmatico ꝛ ventoſitati ac ſonitui ꝛ tinnitui: q̄ ex groſſo vento fuerit ꝛ ſurditati que eſt ex groſſis humoribus. ¶ Si autē debilitas auditus contingit poſt ieiunium aut vigilias: fueritq; facies extenuata: ꝛ oculi concaui: eger balneum ſepe ingrediatur: ꝛ largiori cibo ac potu vtat: ꝛ in ſomno fiat pfundior: ſup caput quoq; aquā tepidā cū oleo fundat donec ſanet. Qd ſi poſt freneſim ꝯtingat: ex medicinis primis curetur.

¶ De vermib⁹ auris ꝛ paruis aīalib⁹ ipām īgredictib⁹. Cap. 35.

Cum in aure fuerit titillatio ꝛ pruritus et dolor: deinde acciderint vermes ab aure: immittantur auri ſuccus mentaſtri. Aut de folijs perſicorum. Aut oleum de nucleis ipſorum. Aut aloes in aqua diſſoluat ꝛ immittatur. Hec enim vermes auris ꝛ parua animalia ingredientia ipſam quando erunt in aure ꝛ in vlceribus naſcuntur interficiunt.

¶ De eo quod in aure figitur ab exterioribus ingreſſum. Cap. 36.

Cum aliquid figitur in aure: oleum tepidum eſt im mittendū: et patiens balneum ingrediens ibi moram faciat donec corpus eius mollificetur. Deinde naribus inſuffletur condiſi: et teneatur anhelitus donec ſternutatio ſequatur: forſitan enim ſic egredietur. ¶ Si autem fuerit difficile et non exierit: erit neceſſe vt cum ferro auri imiſſo extrabat. ¶ Qd etiā in narib⁹ eſt faciendū ſi qd

tas ingreſſum fuerit qđ extrahi nō poſſit. ¶ Qđ ſi aqua intrauerit capite ad partē auris illius inclinato ſaliat eger: ꝛ ſi non exierit puocetur ſternutatio vt diximus: deinde tepidum multotiēs immittatur. Neqꝫ hoc p paruo eſt hñdū: ꝛ pcipue ſi res malā hñs qualitatem ingreſſa fuerit: ex ea namqꝫ grauis ſequetur doloꝛ.

¶ De ſanguine ex naribus fluente. Cap. 37.

Ex his que ſanguinis ex narib⁹ fluxum retinent: eſt ſuccus albedarugi cū camphoꝛa fuerit in eo diſſoluta narib⁹ immiſſus ¶ Confert eñ ei qui hanc paſſionē incurrere ſolitus eſt ante eā iniectus. Aut in hoꝛa egeſtiōis. Aut ſumaꝫ gipſuꝫ cinis charte de pāno galle ſanguinis dꝛaconis cabo ꝫegiꝛ puluerizata narib⁹ inſuffleꝫ. Aut liciniū in eis intinctū mittatur in nares. Aut alumē iameni puluerizatū: vt alcohol cū amilo eiuſdē quātitatis narib⁹ inſuffleꝫ. ¶ Qđ ſi adhuc vehemēter manauerint: ſuperioꝛes adiutoꝛioꝝ partes apud aſcellas cū inſtita: ꝛ coxe apud inguina ligenꝫ: ꝛ teſticuli ſimiliter ſunt ligandi. ¶ Si vero paſſio inualuerit: flobothometur cephalica eiuſdē partis de qua fluit ſanguis. ¶ Si aūt nec hoc mō ſtrict⁹ fuerit: magne ventoſe cū igne ſupponātur ventri ab ea parte de qua fluit ſanguis. ¶ Medicamē qđ vehemēter valet ad ſanguinē conſtringendū. Sumaꝫ calx alba ꝛ leuis qua vtūtur aurifices et ſepe narib⁹ inſuffleꝫ ſine interpollatione: ꝛ liciniū albumine oui illinitū ea inuoluaꝫ ꝛ naribus immittatur.

¶ De vlceribus narium. Cap. 38.

Cum in naribus fuerint eſcare cera ꝛ oleum ac adeps gallinaceus eis immittantur: ꝛ aquam calidā narib⁹ in mane multotiens per aliquot dies odoꝛet.

¶ Cunqꝫ puſtule egredi ceperint licinū aceto foꝛti infuſum in quo ſal poſitū ſit naribus immittaꝫ: ac ſuper eas ſimiliter ponaꝫ. Siccabunꝫ eñ ex hoc ꝛ non pꝛolongabitur eoꝛum moꝛa. ¶ Qđ ſi vlcera ibi affuerint: ex vnguento de ceruſa curentur.

¶ De emoꝛroydibus que naſcunꝫ in narib⁹. Cap. 39.

Cum intus in narib⁹ caro ſuperflua mollis ꝛ quaſi diſſoluta rubea aut alba exoꝛta fuerit: ꝛ nares groſſari ceperint: ac ex carue pꝛedicta repleri: cephalica pri⁹ erit flobothomāda. Deinde liciniū ex vnguēto viridi qđ in cap. de coꝛrodentibus carnē nominauimus: liniendū ꝛ naribus erit immittendū. ¶ Si vero iſtud nō ſuffecerit: medicamē acutū qđ ibi deſcripſimus apponaꝫ: donec ex toto mundificeꝫ. ¶ Hec pꝛeterea paſſio qñqꝫ cū ferro curatur radicitus olno incidēdo. ¶ Medici tamen qñqꝫ in hoc errant: nā ex eoꝝ cura eger maximū incurrit nocumentū. In hoc nāqꝫ loco cancer plerūqꝫ exoꝛiꝫ. Nec cancer qñ in hoc naſcitur loco: neqꝫ acutas tolerat medicinas neqꝫ inciſionē que fit cū ferro. Immo indiget vt ſuauiter tractetur: ꝛ medicaminib⁹ lenientibus: ꝛ flobothomia ꝛ ventris ſolutione curetur. ¶ Cognoſciꝫ aūt an illud accidens ſit cancer: qꝛ

eſt durus pertingēs q̄n̄ꝫ vſqꝫ ad palatū. Sed cū nares ſiccę ſint et dure: nec ſit in eis humiditas aliqua: ſūmmopere cauēdū eſt ne hec egritudo aūt ei ſilis ferro aut acuto medicamine tangat. Si autē qꝺ ī narib⁹ exorit caro mollis eſt ſluxeritqꝫ ex eis hūores: ⁊ cū nares ſtrigunt inueniunt molles: ⁊ cū tāgunt tact⁹ nō ſentit ſolid⁹: nō eſt timendū quin ex medicaminib⁹ acutis ⁊ ferro mederi poſſint.

¶ De amiſſione odorat⁹. Cap.40.

Cum ſenſus quo odorāda percipiūtur amiſſus fuerit: neqꝫ ī narib⁹ caro ſupflua creuerit: ⁊ aer ita leuiter vt pri⁹ attrahit: et occli ac ſenſus naturaliter exiſtūt: narib⁹ erit inſufflād⁹ puluis adeo ſubtilis vt alcohol q̄ fiat ex ꝯdiſi ⁊ artbanita ⁊ ſale armoniaco.

¶ Egro quoqꝫ precipiat vt nares vapori ex aceto calido ꝓcedenti multotiēs apponat. ¶ Si aūt hoc nō ſuffecerit: qꝺ noīa bim⁹ narib⁹ inſufflet. Cui⁹ deſcriptio hec eſt. ℞. nigelle fellis gruis colloq̄ntide ellebori albi oīꝫ ana partes eq̄les. Puluerizent ⁊ ponant in vrine camelli arabici quātitate tāta q̄ ea cooperire poſſit: ⁊ ponant ad ſolē donec ſiccent. Deīde fiāt ex eis ſief. Cumqꝫ neceſſe fuerit: vnū ex eis lētis hn̄s magnitudinē in oleo ſanſucino intinctū narib⁹ īmittat. Optimū eñi ad hoc exiſtit. ¶ Si aūt ex hoc qꝺ narib⁹ īmittit fortis ſequat dolor: oleū de ſemīe cucurbite eis īmittat: ⁊ aqua calida ſup caput fundatur: ⁊ ſorbeat calida ea q̄ humectāt vt ptiſana: ⁊ qꝺ fit de aq̄ furfuris: ⁊ de farina ⁊ ſiſia. Et hoc q̄dē eſt medicamē ad emiſſionē odorat⁹ ꝓbatiſſimū: qꝺ ſic ꝯficitur. Nigella puluerizet donec fiat vt puluis: ⁊ miſceat cū oleo veteri. Deinde eger implēs os ſuū aqua reclinet caput retro quāto plus poterit: ⁊ tūc ex ꝑdicto ī medicamine aliquāte gutte narib⁹ diſtillent. ¶ Egro quoqꝫ precipiatur vt quātū ei poſſibile eſt aerē extrinſecū interi⁹ attrahere nitatur. ¶ Qꝺ in trib⁹ dieb⁹ trib⁹ vicibus fieri ꝯuenit. Si aūt mordicatio ſupuenerit: fiat hoc qꝺ nominauimus.

¶ De dolore dentium. Cap.41.

Si gingiua cū dolore dentiū fuerit ſanguinolēta: ⁊ apoſtemoſa ⁊ rubea: fueritqꝫ apatio cū pulſatiōe: extrahatur ſanguis cū vētoſis flobothomia ex cephalica prius facta. ¶ Deinde hora'ali qua diu acetū ⁊ oleū roſeū teneat: qꝺ poſtq̄ eiecerit: idē iter facat. ¶ Poſt hoc oleū roſeū in ore teneat: ⁊ ſi ex hoc nō euaſerit: fueritqꝫ pulſatio vehemēs ⁊ cū inflāmatione: camphora ⁊ piretrū terantur ⁊ in radicibus dentiū ponātur. Cumqꝫ diſſoluta fuerint iterꝫ mittātur. Cotū quoqꝫ oleo roſeo illinitum deſuper ponat.

¶ Qꝺ ſi dolor aliquando augmentatur ⁊ vehemētior fiat opiī ſexta pars.ʒ.i. in oleo roſeo diſſoluatur. Ex quo cotū illinitū radici dolentis dētis adhibeatur. ¶ Si aūt nec dum ſedetur: loc⁹ ſcalpellād⁹ eſt: ⁊ ſanguiſuge ſuperponende ſunt.

¶ Gingiua vero ſi non fuerit ſanguinolēta neqꝫ apoſa neqꝫ dolor eſt cū palſatione: neqꝫ in facie fuerit inflāmatio aut dolor acciderit

poſt faſtidiū ⁊ ſatietatē ⁊ poſt cenā: comeditq; ex cibo frigido multū venter egri ex pillulis cochijs ſoluēdus erit: ⁊ dolentiū dētiū radices ex hoc medicamine fricāde: qḋ ſic fit. Sumat piretrum ſinapis ſceitaragi indi baurac piper zinziber: ⁊ eis pulverizatis dētiū fricētur radices. Cottū q̄z eis illinitū ſup dētium radices ponat: poſtq̄ eger os ex aceto in q̄ piretrū ⁊ mētaſtrū atq; origanū cocta fuerint colluerit. A foris pterea panicū ſiue milliū in ſartagine torrefactuz ſup maxillā ē ponendū. Aut ex piperis pulvere melli ɔmixto dens et eius radix fricent. Et ſi hoc nō ſuffecerit: in dentiū radicib⁹ hec tyriaca ponat q̄. ℞. caſtorei aſſe piperis zinziberis ſtoracis opij oīm partes equales. Cōficiat ⁊ adminiſtret. ¶ Eger preterea per aliquātulum temporis a comeſtiōe abſtineat maneatq; famelicus: ingrediatur balneum: ⁊ vitatur motu. Si autē nec ſic quieſcat: ferrū ignitum radici dentis multotiens apponatur: aut eradicetur. Si vero dens corroſus fuerit: repleatur ex medicaminibus que nominabimus: ⁊ que ſunt corroſiua: aut extrahatur.

¶ De extrahentibus dētes ⁊ cōfringentibus. Ca. 42.

Medicamē qḋ in dēte corroſo ponit ipſi⁹ ſedat dolorē: ac ipſuz cōfringit. Sumantur kebikegi ⁊ pip ⁊ trita ex alcatrano: conſpergant ⁊ impleant ex eo. Medicamē qḋ dētes debiles ac dolētes q̄ ſunt extrahēdi eradicat. Cortices radicū mori: ⁊ radicū capparis: ⁊ piretrū: ⁊ lac titimali: atq; lac anabule: ⁊ arſenicū rubeū: ⁊ radix coloquintide: ſumant: ⁊ trita ex tāto aceto qḋ eis ſufficiat cōſpergātur. Acetū q̄z p hebdomadā vnā ſemel in die vt pri⁹ addatur. Poſt hoc dētes in circuitu ſcapellent ⁊ ex predictis decies in die epithimentur: donec ad mouendū ſint faciles: ⁊ ſic extrahant. Aut fiat epithima ex fece aceti acutiſſimi per multos dies: ⁊ poſtea extrahant. Aut rane fluuiales in oleo coquant donec diſſoluant. Cūq; neceſſe fuerit: dētiū radices ſcalpellent: ⁊ ex oleo mltotiēs inūgant: donec facile moueri poſſint: poſtea cū inſtrumēto extrahendi dētes euellant.

¶ De dentium congelatione ⁊ ſtupore. Ca. 43.

Portulaca ⁊ amigdale amare maſticent: aut his ſimila. Aut fiat fricatio cum ſale ⁊ maſticetur cera.

¶ De dētibus qui dolēt cū a're frigida tanguntur. Ca. 44.

Oleum calefactum in pāno deſup eſt ponēdū. Aut vitellus oui aſſatus calidus multotiēs maſticet. Aut calidū panē multotiens mordeat. ¶ Aut fiat fricatio ex balſamo. Aut ex oleo de lilio ſilueſtri.

¶ De cola. Ca. 45.

Si puſtule fuerint rubee ſumant antere amili ſpodij lētiū excorticata ⁊ ſeminis portulace coriandri ſicci ſemis ſene de mecha oīm. aā. ptes equales cāphore parū: ex his pulverizatis ſiat fricatio ⁊ cū aceto mixta et oleo roſeo ⁊ aqua roſata in ore teneant: ⁊ ſanguinis minutio cū vētoſis fiat. ¶ Albe vo ſi fuerint puſtule: cū ſale ⁊ melle fricent: ⁊ ſirupus acetoſus in ore teneatur: aut almuri.

¶ De gingiuis ſanguinolentis. Ca.46.

CUm ex gingiuis ſanguis ſubtilis aſſidue manauerit: vtriuſq̧ arſenici ſcȝ rubei ⁊ citrini calcis gallarũ aluminis omniũ partes ſumantur equales: ex quib⁹ pulueriȝatis ⁊ cũ aceto mixtis parui formentur trociſci. Cunq̧ neceſſe fuerit ex eis pulueriȝatis ſumatur quantũ eſt ſexta pars.ȝ.j. ⁊ fricentur gingiue ex eo optime: ⁊ permaneat ſic parũ. Deinde teneat oleum roſeum in ore. Eſt enim hoc mirabile ad hanc egritudinẽ curandam ⁊ putredinem: ⁊ herpetem eſtiomenum qui eſt in ore.

¶ De caſu vuule. Ca.47.

CUm eger ſenſerit aliquid radici lingue ſue inſiſtere: aut gutturi: ⁊ cũ iubet aperire os ⁊ extrahere linguaȝ videtur vuula eius iam eſſe fluxa ⁊ elongata: ramech ⁊ ſal armoniac⁹ ſumantur: ⁊ bene pulueriȝata cũ inſtrumẽto inſufflandi ſup vuulã inſufflentur ⁊ ex eis in ſummitate predicti inſtrumenti aliqđ ponat ⁊ radici vuule cũ eo dirigat: ⁊ ipſa cũ inſtrumento parũ exterius extrahat. Aut granatũ acetoſuȝ cũ pulpa ſua terat ⁊ fiat ex eo gargariſm⁹. Quod ſi diu ꝑmanſerit taliter ⁊ elõgata fuerit: eiuſq̧ ps ſupior ſubtilia ta ⁊ caput eius rotũdũ fuerit: tũc radicit⁹ erit incidẽda. Cauẽdũ tamen eſt ne anteq̧ ita vt dixim⁹ ſit diſpoſita incidat. Ex hoc enĩ ſequitur quandoq̧ ſanguinis fluxus qui conſtringi non poteſt.

¶ De ſanguiſugis que ingrediuntur guttur. Ca.48.

CUm aliquis in gutture ſuo titillationẽ ſenſerit: ⁊ ſanguis ſubtilis inde manauerit: extimandum eſt tunc ſanguiſugam in ore eſſe: ⁊ precipue ſi aquaȝ loci in q̄ ſanguiſuge fuerint biberit. Os igitur egri eſt aperiẽdũ: ⁊ lingua extrahenda et inferius premenda ⁊ guttur in ſole eſt inſpiciendum ⁊ ſi ſanguiſuga in loco propinquo pendere viſa fuerit: cum forpicibus quibus ſagitte educuntur extrahenda erit. Quod hoc modo fiet: caput a quo pendet eſt ſtringẽdum ⁊ ſic extrahatur. Quod ſi nõ fuerit manifeſta: eger multotiẽs gargariȝet ſinapim cum aceto: q2 de loco in quo eſt mouebitur. Aut fiat gargariſmus ex aceto ⁊ aſſa: aut ex aceto ⁊ ſale. Nigella ꝓterea ⁊ ſinapis trita inſufflentur gutturi: fiat etiam gargariſmus ex ſucco cepe. Si autem poſt eius caſum remanſerit egro ſanguis reſudatio: fiat gargariſmus ex apoȝimate in quo cortices granati et balauſtie ⁊ ſumach cocta fuerint: ⁊ gutturi inſuffletur puluis de balauſtijs ⁊ thure ⁊ ſanguine draconis ⁊ amido. Si autẽ ſanguiſuga ſtomacho annexa fuerit: medicamina quibus vermes expelluntur ſumantur in potu. Ex his etiã que ſanguiſugam exire faciunt eſt vt eger balneum ingrediatur: ⁊ moretur in eo donec magnaȝ patiatur ſitim: ⁊ tunc aquam in niue infrigidatam frigidiſſimam ſꝫ licet in ore aliquandiu teneat. Cunq̧ ceperit tepefieri eam expellat ⁊ aliam ſumat. Sanguiſuga enim quandoq̧ venit ad os frigiditatem querendo.

¶ De his que guttur ingrediuntur ſiue ſint ſpi-
ne: ſiue os. Ca. 49.

CUm illud quod guttur ingreditur infigitur in eo aut merit: fue
rit bolus magnus aut eiusſimile: de his que non habẽt fruſta
ſciſſa cõtenta in eis: aut acuta ꝯfert plerũq; ꝑcutere egrum in collo.
Poſterius multotiẽs ⁊ aquã ſepe traijcere. Fortaſſe enim deſcẽdet in
ferius. Eger quoq; balneum ingrediatur: ⁊ oleum multotiens traij-
ciat: quod poſtq̃ factum fuerit magnos deglutiat bolos. Quod ſi
nõ deſcẽderit: inſtrumẽtum quo huic ſimile inferius duci conſueuit
in os mittatur. Eſt aũt inſtrumentũ illud de plumbo: quod cum ſit
reti ſimile: eſt longum gibboſitatem in ſe habens.

¶ De grauedine lingue. Ca. 50.

CUm lingua abſq; alijs mẽbris grauedinẽ paſſa fuerit: ⁊ eger
neq; febrem neq; acutam incurrerit egritudinem ſal armo-
niacũ ⁊ piper ⁊ zinziber ſinapis alba ac piretrũ ⁊ ſtaphiſagria ⁊ bau
rach atq; origanum ⁊ ſal indum ⁊ nigella ⁊ ſan ſuccus ſiccus ſuman
tur: ⁊ in aqua coquantur: ⁊ fiat ex eis gargariſmus. Caueat tñ pa-
tiens ne ex eo aliquid traijciat aut eger ieiunus multis diebus gar
gariʒet almuri nabati aut fiat gargariſmus ex aceto ⁊ piretro.
¶ Poſtq̃ vero gargariʒare ceſſauerit: ſumantur ſalis armoniacẽ
piretri piperis ſinapis omniũ partes equales: ⁊ ex eis bene pulueri-
ʒatis lingua diutiꝰ fricetur. Quod ſi cũ lingue grauedine auditus
ac reliquoꝝ ſenſuũ grauitas fortis affuerit: fiat egri curatio ſꝫ do
ctrinam qua paralyſis curat. Si aũt loquella in acutis febribꝰ ag
grauata fuerit: ⁊ videris ipſam cũ grauitate in loquella extenuataꝫ
⁊ abbreuiatã ⁊ ſpaſmatã: aqua calida ab alto ſuper ſpõdiles colli ⁊
auris principia fundat: ⁊ cũ oleo fricentur. Eger quoq; oleũ tepidũ
in ore tenere dꝫ. Et ſi diu eſt ex quo loquela minui non ceſſauerit: vẽ
etiam ſemꝑ conſiderandũ eſt an ligamentũ quo inferius lingua cõ-
nectitur maius ſit q̃ debeat. Quod ſi ita fuerit ex eo parum eſt in
cidendum ⁊ ʒegi puluerizatum immittendum.

¶ De lingua que adeo tumeſcit vt os egrediatur. Ca. 51.

CUm contingit linguam adeo inflari vt pre magnitudine os
egrediatur: fricanda eſt ex cepis aut ex citri acetoſitate: ãt cũ
ribes: aut ex granato acetoſo donec ſaliua multa ab ea profluat.
Hoc nãq; modo detumeſcet ⁊ ad primam redibit menſuram. Si
autem non ſufficit: fiat fricatio ex ſale ⁊ aceto. ¶ Et ſi necdum ſuf
ficit: fiat minutio ex vtriſq; cephalicis prius et poſtea ex venis que
ſunt ſub lingua.

¶ De glandula q̃ ſub lingua nodatur ⁊ vocatur ranula. Ca. 52.

CUm ſub lingua glãdula nociua fuerit in principio ex ſale ar-
moniaco ⁊ gallis fricanda eſt. Si aũt vetuſta fiat: ex medica-
mine gingiue ſanguinolente fricanda eſt quod eſt medicamen acu
tum. Eger autem acetum ⁊ ſalem in ore teneat.

¶De apoſtematibus accidentibus in lingua. Ca.53.

Iſta eiſdem ſunt curanda: ex quibus colas quas ſupranominauimus et ſinantia ſanantur.

¶De ſinantia. Ca.54.

Cum in glutiēdo ſentit anguſtia adeſt paſſio q̄ ſinantia vocatur. Cui⁹ grauitas vel leuitas ſm anguſtie q̄titatē deprehēdi pōt. Cūq cū traijciēdi anguſtia fuerit in facie et oculis rubedo et repletio: in principio curatiōis cephalica flobotbomet: et gargariſmus ex ſucco granati muzi cū carnoſitate ſua fiat: aut ex rob mori de ſeni. Et poſt hoc fiat gargariſmus cū aq̄ roſata in qua ſumach fuerit infuſuz. Qd poſtq̄ per tres dies ſic factū fuerit: et vēter ex ſucco fructuū ſicut pruno⁊ tamarindi caſſiefiſtule et terenia bin ſolutus fuerit: fiat gargariſm⁹ ex apozimate ficuū citrina⁊ et paſſula⁊: āt ex medulla caſſefiſtule cū ydromelle. Qd ſi paſſio ſueterauerit: ex gargariſmis et inſufflatiōe fortiū medicaminū q̄ dicturi ſum⁹ curanda erit. Si aūt in facie nō fuerit rubedo: fluxeritq ab ore ſaliue multitudo et eger fuerit humectatus: in principio ſoluatur venter ex cochijs: et fiat enema ex clyſteri acuto quod in.c. de appoplexia nominauim⁹. Cū tū paſſio ſceperit fiat gargariſm⁹ ex ſirupo acetoſo: āt cū ydromelle et pipere et oximelle et deinde ex almuri nabati. Fiat etiam gargariſmus ex ydromelle et ſinapi. De hiſpreterea q̄ male ſinantie cōferunt: eſt vt ex venis que ſunt ſub lingua fiat minutio: et vt ventoſe abſq ſcarificatione in collo ponantur: et repithimet collū ex melle anacardino donec veſice in eo generent: et fiat gargariſmus cū ſinapi et gutturi fiat inſufflatio ex hoc medicamine quod ſic fit. Sinapis ſal armoniacum piretrū nitrū aſſa piper mentaſtrū: ſumat: et ex eis cum ydromelle fiat gargariſmus.

¶De tuſſi. Ca.55.

Cum tuſſis acciderit: fueritq aſpera et ſicca: et cum rubedine et calore: egro murobaviolarū et ptiſana tribuēda erunt: fabas quoq excorticatas et ſpinachia cū oleo de amigdalis dulcib⁹ in comeſtione accipiat. In ore ꝟo ſemper tenere dz pillulas bichichias. Aque aūt quā bibit ſirup⁹ violatus eſt admiſcēdus. Cōfectio pillularu⁊ bichichiarū. ℞. ſucci liquiritie zuccbari albi ambo⁊um. ana ʒ.x. amidi dragagāti amigdalarū dulcium excorticatarū oīm. ana ʒ.v. ex eis cū mucillagine ſeminis citonij conſperſis informent pillule. ¶Quod ſi cum tuſſi multū affuerit ſputum qd cum expuendo expelli nō poteſt: nocumētū infert: ſed neq febris neq vehemēs ventris ſolutio ipſa⁊ comitant: ex ijs trociſcis dāduz erit infirmo: qui. ℞. ſeminis feniculi: ſeminis apij ſucci liqritie capilliveneris amigdala⁊ omniū partes equales: ex his cum mucillagine ſemis lini cōſperſis informent trociſci: ex q̄bus.ʒ.iij.tribuantur. ¶Decoctionē aūt qua in hac egritudie vtendum eſt: in.c. de catarro iā deſcripſimus: cui tamen.ʒ.v. capilliueneris ſunt addende. Qd ſi tuſſis anti

qua nociua fuerit adeo vt egrũ in nocte dormire nõ pmittat:pillu
le ſtoracine ſunt dãde.q. ℞.myrrhe ſtoracis opij oĩ3 ptes equales:
informẽtur ex eis pillule ad lupinorũ ſimilitudinẽ:ex qb⁹ vna aut due
patiẽti tribuãtur. In potu vero ſumat ſirupũ de papauere:ꝛ come-
dat ſemẽ albi papaueris cũ zuccharo. ¶ Qui hãc pterea patiẽ egri
tudinẽ vitet in cõeſtiõe acetoſa ſalſa põtica acria atq amara.

¶ Suffumigiũ ad antiquã tuſſim ꝛ ſputũ fetidũ:qd. ℞.ariſtologie
myrrhe ſtoracis galbani oĩ3 ptes equales:arſenici rubei ad põdus
oĩ3:oĩa puluerizata ex butyro vaccino ↄſpergãtur:ex qb⁹ magda-
leones ad pile pue ſimilitudinẽ informẽtur:ꝛ cũ neceſſe fuerit in ieiu-
nio ex vno eoꝝ per traiectoriũ ſuffumigetur.

¶ De aſmate. Cap.56.

Cum aliquis aſſidue patitur tuſſim:ꝛ aerẽ attrahit quẽadmo
dũ fit poſt curſuꝫ:aut poſt vehemẽtẽ motũ:ꝛ cũ iacet ſupin⁹ eſt
ei deteri⁹:ſed cũ ſedet eſt ei meli⁹:decoctio ei dãda eſt:q. ℞.ficuũ ci-
trinaꝝ.3.x.dactiloꝝ maiorẽ humiditatẽ habẽtiũ ſeminis apij ſemi-
nis feniculi capilliveneris liqritie yſopi praſſij oĩ3.ãñ.3.5.coquãẽ
in tribus libris aq̃ dulcis donec redeãt ad vnã ꝛ colẽtur. De hac ve
ro decoctiõe trib⁹ dieb⁹ egro in potu tribuatur cũ põdere duoꝝ au
reoꝝ hui⁹ ↄfectiõis:q. ℞.ſucci liqritie yſopi capilliueneris oĩ3.ãñ.
3.x.cordumeni piperis amigdalaꝝ amaraꝝ ariſtologie rotũde ſemi-
nis vitice oĩ3.3.5.mellis diſpumati qd ſufficit. ¶ Hec em̃ ↄfectio ſu-
perfluitates q̃ ſunt in pectore mirabiliter expellit:ꝛ eſt optima. Dã-
da eſt itaq per hebdomadã vnam continuo.

¶ Deinde eger poſtq cõederit ſinapiſm ꝛ mel:vomere cogẽd⁹ eſt:et
vẽter ex his pillulis ſoluend⁹ q̃ recipiũt agarici ordei grana.xviij.
colloquintide inferioris grana ordei.vj.elacterij grana.iiij. ſucci li
quiritie.3.5.fiãt ex eis pillule:ꝛ ſufficiũt ad doſi3 vnã. Poſt hoc quo
q iteꝝ redeat ad bibẽdũ ↄfectionẽ ꝛ decoctionẽ ſumendum:ꝛ poſtre
mo ad vomitum ꝛ ventris ſolutionẽ vt prius. Hoc faciẽdum eſt do-
nec eger ſanitati reſtituatur. Interim tamen a cibis groſſis ꝛ ſtipti-
cis ꝛ acetoſis abſtineat.

¶ De pleureſi. Cap.57.

Cum aliquis ſub coſtis ſuis dolorẽ ſentit pũgitiuũ:ꝛ pprie aũ
ſiccã patitur tuſſim:ꝛ febrit:expedit vt ſi dolor ſup ptẽ coſtaꝝ
ꝛ furculã tẽdit:fiat minutio ex baſilica ei⁹ partis in qua eſt dolor:ni
ſi totum corpus multo ſanguine repletũ fuerit:tũc em̃ ex latere cõ-
trario ſanguinis detractio faciẽda eſt. ¶ Egritudo quoq ſi iã per
aliquot dies a ſui principio infeſtauerit egrum:flobothomia ſiẽr a
parte dolente facienda eſt. ¶ Quod ſi dolor inferius ad partẽ co-
ſtaꝝ poſterioꝝ tendit:vẽter ex decoctiõe quã in capitulo de reuma-
tiſmo deſcripſimus eſt ſoluendus. Melius tñ eſt vt flobothomia
fiat:deinde aqua ordei cum zuccharo aſſidue tribuatur. ¶ Et ſi vi
deris tuſſim eius vehementis ſiccitatis:da ei in diluculo om̃i die iu

lep:deide da ei i potu aquã ordei. ¶ Et ſi eger fuerit debilis nutriaſ cũ pane et ex zuccharo. ¶ Si aũt fortis fuerit: aq̃ ordei vſq3 ad diẽ q̃r tũ ſufficiet. ¶ Cũq3 ſcreare ceperit: decoctionẽ quã in cap. de reuma tiſmo nominauim⁹ quotidie ſumat añq3 aquã ordei bibat dõec ſa netur. ¶ Si aũt febris ⁊ acuitas perſeuerẽt: ⁊ eger in excreatiõe dif ficultatẽ patiaſ: deſ decoctio quã in cap. de aſmate nolauim⁹: qð ſili ter eſt faciẽdũ cũ ſaniei ſit excreatio. ¶ Qð ſi in pricipio paſſiõis qð excreaſ nigerrimũ: aut valde citrinũ appet: ⁊ ſic permanſerit: et fe bris nõ quieuerit neq3 calor vſq3 ad diẽ ſeptimũ timoroſuz ẽ. ¶ Et ſi cũ hoc toto aeris attractio nõ alleuieſ: ⁊ in pectore fuerit oregmõ aut in maxillis rubedo: ⁊ in oculis ſtupor: morti eſt propinqu⁹. ¶ Si aũt exteri⁹ in latere appuerit rubedo aut ap̃atio: ⁊ cũ premiſ loc⁹ do let: ponaſ deſuper vẽtoſa aut emplm̃ ex ſinapi ⁊ ficub⁹: ⁊ dimittaſ ibi donec locus vlcereſ. ¶ De bis*o q̃ ex errore ſtolidoꝝ ad augmẽ tũ nocumenti accidũt: hanc egritudinẽ patiẽtib⁹ eſt: q cũ dolor in in pricipio ſentiſ ſub coſtis eſtimãt groſſam fore vẽtoſitatẽ: ideoq3 electuarium diamuſcuz aut ei ſimilia egro tribuũt eũq3 omnino in terficiunt. Hec paſſio vocaſ birſen: cuius cauſa eſt apoſtema qð ori tur interius in coſtis hyppocundrioꝝ.

¶ De peripleumonia. Cap. 58

CUm homini ſuperuenerit febris ⁊ in anhelitu tñ patiſ ↄſtri ctionẽ vt ſe prefocari putet: ⁊ in maxillis ita vehemẽs ſit rube do vt tincte videanſ: ⁊ anterior pectoris pars dolet: ⁊ tuſſis adeſt: ⁊ qð cũ excreatiõe emittiſ exiſtit ſpumoſum: ⁊ in pectore ſentiſ graui tas ſine punctiõe ⁊ ſine calore: cui oĩa hec accidũt acutũ in pulmone patiſ ap̃a: ⁊ vocaſ hec paſſio peripleumonia. In principio igitur cu rationis eius baſilica minuenda eſt: deinde eger ex eis quib⁹ medi catur pleureſis curand⁹ eſt.

¶ De ſanguinis proiectiõe cũ ſputo ſine vomitu ⁊ ſine raſcatione per os. Cap. 59.

CUm ſanguis cũ raſcatiõe aut paruo ſonitu q̃ ſit ſine tuſſi egre dit: nõ eſt egro inde timẽdũ. Poterit eñ ſanari gargarizãdo ea q̃ in cap. de ſinãtia nolauim⁹: ⁊ regimẽ ſubtiliãdo. ¶ Cũ vomitu quoq3 ſi exierit ſanguis nõ magnũ affert timorez. Curaſ nãq3 hoc flobothomãdo egrũ ⁊ ſi cõederit ſtiptica ſicut ſumach ⁊ ſucc⁹ vue acerbe. In potu p̃terea ſumat ex boli armeni gũmi arabici balauſtie ſanguinis dracõis thuris oĩz ptib⁹ equalib⁹ deñ ex eo. ʒ. iij. cũ rob ſimplici de citoniſs. ¶ Quibuſdã aũt ſolet accidere ſanguinis exi tus cũ interpollatiõe: ex quo ſentiũt nocumẽtũ imo remediũ: ideoq3 ſic eſt dimittendũ. ¶ Qð ſi cũ tuſſi ſuperueniat ſanguinis egreſſio eſt timoroſuz. Eſt tñ incipiendum in curatione egri cum flobothomia ex baſilica. Deinde ex trociſcis iſtis in potu tribuendũ que. Re. thu ris ſanguinis draconis; amboꝝ. añ. ʒ. iij. ⁊ tertiaz. charabe. ʒ. v. cera

tbitisterre ſigillate:ãboꝛũ.añ.ʒ.x. aluminis.ʒ.ij.ꝫ.ſ.balauſtie.ʒ.iij. opij.ʒ.ij.rauet ſeni.ʒ.ij.ex bis oib⁹ fiãt trociſci.x.de quib⁹ quottidie vnus in potu ſumat cũ ſucco ozimi maioꝛis aut poꝛtulace. ¶Et ſi egritudo vebemẽs fuerit:ali⁹ circa noctẽ dand⁹ eſt. ¶Adiutoꝛioꝛũ quoqꝫ ac coxarũ partes ſuperioꝛes ſunt ligãde ꝛ extremitates fricã de. ¶Pect⁹ etiaꝫ pcipue ſi in eo fuerit locus dolens ex trociſcis pre dictis cũ aceto ꝛ aq̃ epitbmet. ¶Etei⁹ preterea cibaria ſuccũ vue acerbe ꝛ ſumach ꝛ eis ſimilia admixta babeant:ꝛ patiens ſupinus iacens de terra ſigillata aliq̃d poſt aliq̃d paulatim comedat.

¶De ptiſi. Capl'm.60.

Cum aliq̃s carniũ diminutionẽ pati videt:poſt tuſſim cronica paſſione ꝛ ſputo ſãguinis aut ſaniei pcedente lac aſininũ in potu tribuat. ¶Qđ ſi iueniri nõ poterit:capꝛinũ cũ pauco zuccba ro dãdũ eſt. Cũ quo ẽtpanẽ ſepe comedat:ipſũqꝫ quãto plus poteſt: loco aq̃ in potu ſumat. Uinũ tamẽ ſubtile ꝛ tẽperatũ aliquãdo eſt tribuendũ. ¶Nutrimẽtũ auteꝫ egri ſit ex carnib⁹ auiũ et bedina. ¶Eger ṗterea añ comeſtionẽ ꝛ poſt balneũ igrediat qđ non ſit cali dũ ſed tepidũ:ꝛ in ſemicupio morã faciat. ¶Sũmopere ṽo cauẽdũ eſt ne venter ſoluat. Cui tamẽ ſi ſolut⁹ fuerit:ex bui⁹ pulueris bibi tione ſuccurendũ eſt:q̃. ℞.gummi arabici ſpodij boli armini ſemi nis m.rtini;oiꝫ.añ.ʒ.i.fiat ex eis puluis de quo in die.ʒ.iij.cũ.ſirupo de papauere albo ãt rob mirtino dent: bui⁹ quoqꝫ pulueris bibitio omnib⁹ ventris ꝯſtrictione indigentib⁹ q̃ tuſſim patiunt remedium affert. Cui plerumqꝫ adduntur xilocaracte de ſyꝛia et bdellium de mecca. ¶Quod ſi lac egro febꝛem generauerit auferendum eſt ei lac:ꝛ ptyſana quouſqꝫ febꝛis recedit danda Deinde lac ei denuo tri buendũ. Et ſi febꝛis iterũ redierit remoto lacte ptiſana eſt danda. Poſt cui⁹ receſſionẽ vt pri⁹ ad lac eſt redeũdũ. Hoc aũt ſemꝑ eſt fa ciendũ cũ neceſſitas viget:ꝛ ſummopere cuſtodiendus ne ſoluat.

¶De tremoꝛe coꝛdis. Cap.61.

Si cũ coꝛdis tremoꝛe fuerit pulſus velocitas ꝛ febꝛis:eger ex ba ſilica eſt minuend⁹:ꝛ trociſci cãphoꝛati cũ ſucco maloꝛũ aceto ſoꝛum in potu ſunt tribuendi que. ℞.ſpodij ſeminis cucumeris ci trulli endiuie lactuce poꝛtulace roſarum ſandali albi omnium par tes equales:et pꝛo vnoquoqꝫ pondere aurei vnius ex eis ſumatur cã phoꝛe trium granoꝛum oꝛdei pondus:ex quibus cum ſucco macia noꝛum confectis fiant trociſci.de quibus in potu quotidie vnius aurei pondus quaqꝫ die tribuatur quod per duas bebdomadas fieri conuenit. ¶Si autem bec non ſuffecerint:lac de quo butyꝛum ſit extractũ ad bibendum detur. Ipſe vero nutriatur ex pullis cum aceto ꝛ ſucco vue acerbe ꝛ ex acetoſo. Syꝛupum pꝛeterea acetoſum de zuccbaro factum bibat.

¶Si autem cum coꝛdis tremoꝛe non fuerit febꝛis:trociſci muſcati

in potu ſumāt.q̄. ℞.maſticis ſpice xiloaloes cinamomi gariofilo
rū gallie muſcate nucis muſcate cubebe cardamomi maioris ꝛ ibe
lobe corticis citri oīꝫ aā.pōdꝰ vniꝰ aurei:muſci ſexta.ʒ.1.ex bis oībꝰ
cū vino redolente ꝯſperſis fiant trociſci.Ʋbi aūt trociſci ꝯferunt ſin
copi ꝛ tremori cordis.¶Electuariū dyamaſcū qd̄ ad ſincopim et
triſtitiam ꝛ cordis tremorē ꝛ tediū faciēs. ℞.maſticis cinamomi
ſeminis ozimi maioris ſeminis ozimi gariofilati ſeminis meliſſe ſe
minis ſiſimbrij ſeminis ſanſuci macropiperis omniū partes eq̄les
ex quibus omnibus pulueriſatis.ʒ.x.ſumant margaritaꝝ minuta
rum coralli rubei charabe ſete crude been albi ꝛ rubei folij: oīum
aā.ʒ.x.muſci tubapirici corcontij puri.ʒ.ς.ꝯficiātur cū melle de mu
raba chebuloꝝ.Hoc ei electuariū ad frigiditatem ſtomachi ꝛ dige
ſtiue egritudinem optimū exiſtit.

¶De paſſione colerica. Cap.62.

CUm paruꝰ dolor pūctio ꝛ triſtitia alicui ſupuenerit:affuerit qꝫ
cum ea vel poſt ipſā vomitꝰ ꝛ vētris ſolutio:aq̄ calida multo
tiens ꝯtinue in potu tribuat.Et ſi adhuc pſeuerauerint vomitꝰ et
vētris fluxꝰ:aq̄ calida iterū detꝫ:ſedabit eñ paſſio.¶Cū aūt egritu
do quieuerit:eger balneū ingrediat:in quo p vniꝰ hore ſpaciū more
tur.Egreſſus autē de balneo leui alatur nutrimento:deide dormiat
¶Sed licet vomitꝰ ꝛ vētris fluxuꝫ vehemētes fuerint ꝛ ſint homa
ta terrefacientia ſupuenerint:nō tñ eſt timēdū:imo cū medicamini
bus q̄ ego nominabo ſuccurrendū. ¶In pncipio itaqꝫ trociſci de
olibano cū aq̄ ꝛ niue ꝛ rob granatorū dent ſemel q̄ itē etiā ſunt dan
di ſi vomitꝰ nō ceſſauerit.Duoqꝫ adiutoria ꝛ coxe in ſupremis par
tibꝰ ligent ꝛ aq̄ in niue infrigidata ſup crura ꝛ pedes fundat ꝛ in
ipſā etiā mittātur.¶Uenter quoqꝫ ex ſādalis roſ.cāphora gallia
aq̄ roſata ꝯſperſis epithimet ꝛ pānus aqua roſata in niue infrigi
data infuſus deſup ponat:qui poſtqꝫ tepefactꝰ fuerit eſt remouēdꝰ:
ꝛ aliꝰ vt priꝰ deſup mittēdus.¶Ad potādū aūt paulatim tribuatur
vinū vetꝰ tēperatū cum rob granatoꝝ:ꝛ quādo vomuerit iterū tri
buat.¶Panē qꝫ in ſucco granatoꝝ infuſū cogēdꝰ eſt ſumere cum
vino ꝛ comedere.Quē ſi vomuerit:iterū dādꝰ eſt donec q̄ſcat.Qd̄ ſi
ſincopis ſupuenerit muſcꝰ cū vino dare ꝯuentens eſt:vim iferēdo.Et
ſuccus carnis hedine ꝛ pulline cū pauco citonioꝝ ſucco in vino mix
tus in potu eſt tribuēdꝰ.Pulli pterea ſunt aſſandi:ꝛ añ nares ipſiꝰ
diſcerpēdi Thꝰ etiā dādū eſt vt ipſū maſticet ꝛ paulatim traijciat.
Et poſtremo bolū coraſcenū cū cāphora ꝯditū tribuat. ¶Quicq̄d
autem de huius paſſionis cura nunc vſqꝫ diximus donec vomitus
ſedetur:et ſtomachus cibum recipiat fieri conuenit.Poſtquam ve
ro ſtomachus ipſius recipere cibum poterit:nutriendus eſt eger: et
parum vini veteris bene redolentis in potu ſumat ꝛ dormire ſcipiat
Trociſci de olibano ad vomitū dicti. ℞.boli coraſceni thuris ami

borum.an̄.ʒ.x. cucube cardamomi ambo℞.an̄.ʒ.ij.ꝛ.ʒ.caphore gal lie gariofilo.oim.an̄.ſextam.ʒ j.fiant trociſci pondere aurei vnius. Hi enim vomitui multum conferunt.

¶ Rob de granatis: ſuccus granatorū acetoſo℞ ſumatur ꝑ noctē vnā aut amplius dimittatur: donec qd groſſum eſt in fundo reſideat. Deinde coquatur ꝛ diſpumetur donec iuleb ſimilitudinē habeat: in quo ab igne depoſito adhuc tn̄ calido mēte viridis ſtipites mittantur ꝛ in ipſo mane re dimittantur quouſq; infrigidetur. Cūq; infrigidatū fuerit: extrahantur Ad cuius ſimilitudinē ſirupus de cytonijs ꝛ ſirupus de malis macianis fie ri ꝯuenit. ¶ Si aūt vomitus bona aliqua nimis inualuerit ꝛ ſuperflue rit: magna vētoſa ſtomacho ſupponatur.

¶ De bis que confortant ſtomachum et cibum perficiūt digeſtionem. Ca.63.

Cum ſtomachi debilitas cū pauca ſiti: ꝛ tarda cibi a ſtomacho deſcēſione ꝛ acido ructu fuerit: fuerintq; oia accidētia hec parua: neq; fuerint vetuſta: ſtomachus cū trociſcis de roſis erit curandus. De quibus eger quotidie in mane pondus aurei vnius ꝛ.ʒ.cū vnc. j.decoctionis de ſeminibus ſumat.

¶ Decoctio aūt de ſeminibus hec eſt. ſumatur cimini nabati ꝛ ameos: et bulliāt in aqua donec aqua fiat rubea: de qua preterea cum trociſcis de roſis vt predictum eſt in potu tribuatur.

¶ Trociſci vero de roſis ſunt: qui. ℞.pulueris roſa℞ rubea℞.ʒ.iij. xiloa loes ſpice maſticis xilocaſſie ſqnāti cinamomi abſinthij oim an̄.ʒ.ſ. cōſpergantur ex vino veteri ꝛ informentur trociſci. ¶ Nutriatur vero ex his q̄ cito digeruntur ꝛ pauco℞ ſint humorū ac pauca℞ ſuperfluitatū q̄ ēt ex redolētibus ꝛ ſeminibus ſint ꝯdita ſicut ſunt calagier mutagenat. ¶ Ipſe quoq; an̄ comeſtionē multo vtatur exercitio ꝛ aquā minus ſolito bibat ꝛ poſt comeſtionē multū dormiat. ¶ De vino quoq; veteri ꝛ puro pa℞ bibat: totāq; nutricationem minuat. ¶ Qd ſi hec accidētia vetuſta fuerint electuariū diacimini: electuariū diaolibani: ambo℞.an̄.vnius aurei pondus cum vnc. vna veteris vini puri in potu ſumatur. Regimen autem eius ſit vt prediximus.

¶ Electuariū diaciminū. ℞.cimini carmeni.ʒ.c. ʒinʒiberis.ʒ.xx. piperis.ʒ.x. folio℞ rutbe hauracb panis ambo℞ an̄.ʒ.x. Hec oia cū mel le diſpumato ꝯficiantur ꝛ detur de hoc electuario ſi vēter ſtrictus fuerit. Qd ſi ſolutus fuerit vēter electuariū diaolibanū eſt dādū. Cuius deſcriptio in capitulo de vētris ſolutione continetur. Si autem non ſuffecerit ſquama ferri cum vino tribuatur.

¶ Scoria aūt ferri hec eſt. ℞.ſeminis apij ſeminis feniculi aniſi cimini ameos aniudē origani cheſim carui ſeminis coriādri melano piperis macropiperis cinamomi thuris ſpice gariofilorum nucis muſcate ciperi ʒinʒiberis omnium an̄.pondus aurei vnius ſcorie au reos.x.omnibus ſexcuplū vini addatur: ꝛ coquatur donec ad medietatem redeat et coletur: deinde eger de hoc ſirupo poſtq; colabitur pondus.ʒ.xx.quotidie bibat ꝛ nutricationē alleuiet quod per tres

hebdomadas faciēs caueat ſibi ab acetoſis ꝛ a fructib⁹ recētib⁹ ꝛ ab aqua frigida: vinum vero menſurate bibat.

¶ Emplaſtrū ſtomachum confortans ꝛ calefaciens. ℞. ſtoracē ſpicā ſquinantū abſynthium calamū aromaticum maſticem. Ex his cum vino veteri ꝛ ſucco citoniorum conſperſis: emplaſtrum ſuper ſtomachum ponatur.

¶ Ad hoc preterea confert vt ſtomachus fricando inungatur ex oleo quod fit de ſpica nardi et cipero: et/ vt lana carminata in predicto oleo calefacto inuoluta ſuper ſtomachum ponat ꝛ cū pāno ligeē Eger quoqꝫ vinum vetus bibat: aut miuam: aut idromel.

¶ Miua aūt hoc modo fiat ſuccus citonioꝝ mutorū ſumat: ꝛ p diē ꝛ noctē vt reſidere poſſit dimittat ꝛ coletur. Deinde eius qd̄ clarum eſt partes due ſumātur: zuccbari pars vna: vini veteris vna ꝛ incipiat coqui ſuauiter ꝛ diſpumari donec in iulep ſimilitudinem tranſeat: poſtea pro vna quaqꝫ libra ex toto ſumātur zinziberis ſpice, cinamomi gariofi. omnium ana. ℥.i. maſticis. ℥.ij. omnia hec pulueriƺata in panno ligentur et intus dum calidum eſt mittantur: et cum infrigidari ceperit. pannus extrahatur et exprimantur: deinde ſirupus recondatur. ¶ Quod ſi digeſtiue debilitas fuerit cum multa ſiti et paucorum ciborū appetitu ꝛ fetido ructu: ſirupus acetoſus de citonijs bibatur.

¶ Sirupus acetoſus de citonijs. ℞. ſucci citronioꝝ acetoſorū partem vnam zuccari albi partē vnā aceti clari quartā partem vnius coquanē omnia ſimul donec iſpiſſentur. Eſt aūt ſirupus iſte ſtomachi confortatiuus ꝛ ad ſuas peragendas actiones iuuatiuus ꝛ vehementiam inflāmationis et incenſiōis que in eo eſt ſed at. ¶ Egri ꝯo nutricatio ſit reſin qua ſimul ꝯgregantur acetoſitas ꝛ ſtipticitas vt eſt caro cū ſucco vue acerbe cocta ꝛ cū malis macianis ſimiliter cocta: ꝛ cū ribes ꝛ frigida ex albulem ꝛ amoſoſi ꝛ illis ſimilia ex cibis.

¶ De iſto preterea detur puluere pluries vt tranſglutiat: qui. ℞. roſarum rubearum. ℥. x. ſpodij. ℥. iij. ſeminis coriandri. ℥. v. doſis eius ℥. ij. cum ſucco granati mu ꝛ cū ſirupo acetoſo de citonijs. ¶ Si autem cum hoc quod diximus fuerit in corpe extenuatio ꝛ inflāmatio: egro lac ꝛ aqua ordei dāda ſunt. ¶ Ipſe quoqꝫ ex herbis humectantibus eſt nutriēdus vt ſunt lactuce malue cucurbite citruli carnes hedorum ꝛ agnorum lactantium ꝛ piſces recentes.

¶ Balneum preterea anteqꝫ comedat et poſtqꝫ comederit et tinam quotidie ingrediatur et vinum clarum valde temperatum bibat: et aſſidue vtatur quiete: et motum exercitium vitet: ſitqꝫ totum eius regimen vt eius qui corporis groſſitiem adipiſci deſiderat. Et ſi cum hac diſpoſitione inflammatio fuerit et incenſio vehementiſſima ſtomachus ex rebus frigidis erit liniendus ꝛ aqua ordei danda. Sitqꝫ eius regimen vt ethicam habentis.

¶ De dolore ꝛ apoſtemate ſtomachi. Ca. 64.

SI cū dolore ſtomachi adſunt tribulatio ⁊ nauſea: egro aq̄ tepi da i potu eſt tribuēda: ⁊ vt vomat ꝓpiēdū. Et ſi hoc nō ſuffecerit: vēter ex hiera pigra ſoluat: q̄. ℞. pulueris roſarū rubearū ſpice maſticis xilobalſami carpobalſami cinamomi xilocaſſie aſſari oīm an̄. ʒ. ſ. aloes ſcotrīnis duplū oīm qd̄ bn̄ tritū cū alijs miſceat medicinis tritis: ⁊ cū pāno ſericino ſubtiliſſimo cribellatis: quarū trituratio cū aloe ſecundo iteret. Cui⁹ doſis ſit a pōdere duorū aureorū vſq̄ ad. ʒ. ij. ¶ Egro quoq̄ quotidie det panis in vino ⁊ ſucco mali granati infuſus: ⁊ in ſirupo acetoſo de citonijs. ¶ Quod ſi cum dolore fuerint ructuū multitudo ⁊ extenſio atq̄ ſingult⁹: egro electuariū diaciminum ⁊ de calamento ⁊ alie confectiones que ventoſitatem diſſoluere cōſueuerunt q̄ in capitulo de colica nominabim⁹ dāde erunt. ¶ Cibaria ṽo ei⁹ ſint calagie ⁊ mutagenat cum ſeminibus: vini veteris puri parum bibat ⁊ vtatur motu ⁊ ingrediat balneū. Stomachus quoq̄ ex oleo de neriden vt diximus in panno inuoluto vaporetur.

¶ Si aūt cū dolore ſtomachi fuerit febris ⁊ apoſtema manifeſtū ⁊ cū tāgit ſentit calidus: eger prius ex baſilica flobothomet ⁊ loco dolēti duo ſupponant ſandali ⁊ roſe ⁊ cāphora cū aqua roſata ⁊ ſucco citoniorū. ¶ Nutrimētū ṽo ei⁹ nō ſit niſi ſola ordei aq̄: ⁊ cuſtodiat a carne ⁊ vino ⁊ ↄfectiōib⁹ q̄ de melle fiūt: ⁊ bibat ſuccū granatorū muzorū ⁊ robꝫ fructib⁹ frigidis. ¶ Cūq̄ caloris vehemētia ſedata fuerit: egro caſſia fiſtula in ſucco endiuie diſſoluta ⁊ bullita ac diſpumata ad bibēdū det. ¶ Cū aūt egritudinis dies elōgati fuerint: ⁊ calor oīno q̄euerit ſi remāſerit apa cū duritie: ex hoc emplaſtro epithimet loc⁹ qd̄ ℞. violarū ſiccarū. ʒ. x. roſarū rubearū. ʒ. ſ. ſpice odorifere maſticis ambo⁹ an̄. ʒ. iij. ciperi ſquināti calami aromatici omnium an̄. ʒ. ij. farine fenugreci. ʒ. xx. florum camomille: ſeminis maluauiſci albi farine ordei oīm an̄. ʒ. x. conſpergantur omnia ex mucillagine ſeminis lini. Deinde locus ex oleo de neriden tepefacto inunctus emplaſtret ex predictis ꝑ quattuor horas anteq̄ comedat. Et poſtq̄ cibus fuerit digeſtus: ⁊ ſtomachus fuerit euacuatus: ex oleo de neriden cum lana vt diximus vaporetur.

¶ Cōfectio olei nardini ſimplicis. ℞. olei de ben. lib. i. ſpice vn. ſ. maſticis coſti ciperi ſquināti calami aromatici omniū an̄. octauā vncie vni⁹. oīa hec puluerizata in ꝑdicto oleo poſita ad ſolem ꝑ hebdomadā ⁊ vnā vaſis ore clauſo dimittant: deinde colent ⁊ exprimant feces: ⁊ ſcophe que in manibus remāſerint emplaſtris admiſceant: optime enim erūt. ¶ Cum autem apoſtema in ſtomacho inueterauerit: trociſci de ſpica erunt dādi: qui. ℞. florum ſquināti xilocaſſie rauet ſeni calami aromatici ſpice oīm an̄. ʒ. iij. croci myrrhe aniſi coſti piperis omniū an̄. ʒ. i. bdelij varij. ʒ. iij. maſticis. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. i. informentur trociſci: quorum vnuſquiſq̄ vnum ponderet aureum: ex quibus vnus quotidie cum vino cocto detur.

¶ Emplaſtrum quoq̄ iſtud fiat: qd̄. ℞. bdelij mollis. ʒ. x. armoniaci

ʒ.v.ſeminis bẽ ſeminis apij ambo2 añ.ʒ.x. ſpice maſticis nigri: am bo2um añ.ʒ.v.cere.ʒ.iij.olei de neridem.ʒ.xv.gumme in vino diſſoluã tur:deinde omnia coniungantur:et fiat ex eis emplaſtrum. ¶Ad do lorem tamen ſtomachi et epatis curandum medicus valde erudi tus eſt neceſſari⁹:qui ipſo2ũ diligenter attendat diſpoſitiões. Nos tamen aggregatiões ⁊ ſummas ad hoc conferẽtes iaʒ diximus.lʒ in quantum potuimus in hoc abbreuiauimus ſermonem.

¶De ſingultu. Ca.65.

CUm ſingultus poſt groſſi cibi comeſtionem: aut vini valde tem perati bibitionem ſuperuenerit:aqua calida in qua ciminum et menta et mentaſtrum ⁊ parum thuris bullierint: multotiẽs in po tu erit ſumenda:⁊ egro vt dormiat eſt p2ecipiendum:et venter vapo randus:⁊ ieiunandum eſt ei. ¶Cum autem per multos dies a come ſtione abſtinuerit:iubendus eſt balneũ ſepe ingredi. Deinde paucis cibis deſiccantibus tamen eſt alendus ſicut ſunt calagie ⁊ mutage nat cum ſeminibus ⁊ vini puri parum in potu tribuendum. ¶Et ſi hec non ſuffecerint:trociſci iſti dandi ſunt qui dicuntur trociſci de thure:⁊. ℞.thuris.ʒ.5.enule.ʒ.iij.mentaſtri folio2um rute ſicce am bo2um añ.ʒ.ij.ſeminis nemen.ʒ.iij.⁊.5. info2mentur ex his trociſci pondere vnius aurei:ex quibus vnus in die cũ apozimate cimini tri buatur. ¶Quod ſi ſingultus poſt feb2em acciderit: fueritq̧ cuʒ eo tribulatio:aut nauſea:aut ſitis:aut in o2e ſiccitas:aqua calida egro multotiens danda erit:non tamen repente ſed paulatim.

¶Et ſi ſedatus non fuerit:aqua o2dei cum oleo de amigdalis dul cibus detur. Spondiles quoq̧ colli et do2ſi ex oleo tepido inungã tur et fricentur:et mucillago pſilij cũ iulep et ſucco granati in potu tribuatur. ¶Singultui p2eterea et ſternutationi confert retinere anhelitum.

¶De canino appetitu. Ca.66.

CUm aliq̃s fameʒ aſſidue patiť:⁊ cib⁹ poſt comeſtionẽ adeo gra uat eũ:vt aut vomere aut ꝑ inferio2ẽ regionẽ ipʒ eijcere cogať riʒi dãdũ eſt ei:qđ dũ coquiť ex liquo2e q̃ fluit ab agno q̃ in furno aſ ſatur impinguatur ⁊ cauda ⁊ ei ſimilia:necnõ ex oĩ cibo quiv nctuo ſus eſt. Et vinũ vet⁹ purũ dãdũ eſt:de quo quãtũ poterit bibat. Dein de p2ecipiẽdũ ei eſt vt euomat:⁊ hoc regimineq̧ ſeruãdus eſt donec ſa netur. ¶Quod ſi neq̧ cibus cum grauat:neq̧ ipſum euomit:neq̧ ꝑ ſeceſſum expellit:carnes vaccine ſunt dande et frumentum coctum vt pulſ ⁊ riʒi cum lacte et aquam frigidam in potu ſumat:et in ae re frigido mo2etur. ¶Hac autem egritudine labo2ans nil aceto ſum et ſtipticum neq̧ acutum comedat:ſed dulcibus ⁊ vnctuoſis ſo lum vtatur.

¶De dolo2e epatis. Ca.67.

CUm q̃s male fuerit colo2at⁹ ⁊ cũ hoc malã habuerit fo2mã:ha bueritq̧ dolo2ẽ ĩ dextro latere apõ coſtas poſterio2es:⁊ fuerit ei⁹

malus color citrin⁹: et fuerit cū hoc in ore ſiccitas: et ſitis vehemens: aqua ordei et ſucca herbarū vt endiuie et ſolatri et cuſcute cū ſirupo acetoſo ex zuccharo albo facto in potu tribuant.
¶ Emplaſtrū quoq ex duob⁹ ſandalis et roſis et cāphora et aq̄ roſa ta cū pāno lineo loco ſupponat. Qd̄ hoc modo fiat: pān⁹ ī p̄dictis in uolut⁹ ſupponat: cūq tepere cepit: remoueat: et ali⁹ loco ei⁹ apponat ¶ In potu p̄terea ſumat granatorū ſuccū et robub qui infrigidare ꝯſueuerūt. ¶ Ubi c quoq a vino et a ꝯfectionib⁹ q̄ de melle fiūt ſibi caueat et a cibis calefacientib⁹: et ſumat trociſcos de berberis: q̄. ℞. ſuc ci berberis. ʒ. ʒ. ſeminis endiuie citrulli ſeminis portulace ſeminis omnium. an̄. ʒ. iij. roſarū. ʒ. ij. rauetſeni. ʒ. I. ſpice. ʒ. ſ. Informentur trociſci pondere aurei vnius: ex quibus detur vnus cū ſirupo ace toſo de zuccharo aut cum ſucco granati. ¶ Uenter quoq ſi neceſ ſe fuerit cum ſucco fructuum ſoluatur: vt ſunt pruna et tamarin di: et zuccharo albo. ¶ Quod ſi malus color q̄ eſt cum dolore capi tis fuerit albus medius videlicet inter eum qui eſt cum fluxibilitat te et eū q̄ eſt cū tumore: fuerintq cū eo vētris ſolutio et palpebrarū atq extremitatū tumor: trociſci de rauetſeni cū ſirupo acetoſo de melle in potu dandi ſunt: qui. ℞. maſticis ſucci eupatorij ſucci ab ſynthij ſeminis feniculi: aniſi omniū ana. ʒ. ij. rauet. ʒ. x. informent trociſci pondere aurei vnius: ex q̄b⁹ vn⁹ in potu oī die tribuatur.
¶ Sumantur p̄terea ſpica maſtix ciperū ſquināti calam⁹ aromati cus croc⁹ myrrha dein̄ myrrha et maſtix i vino diſſoluta cū alijs mi ſcea nt: et ex eis emplaſtrum epati ſupponatur. ¶ Eger vero a cibis groſſis et frigidis abſtineat. ¶ Si autem hec non ſuffecerint: troci ſci de lacca cū apozimate de radicibus ſunt dandi. Trociſci aūt de lacca ſunt qui. ℞. lacce rauetſeni amborum. an̄. ʒ. iij. ſpice ſeminis apij ameos maſticis ſquināti ſeminis iuniperi amigdalarū amara rum coſti amari rubee ſucci eupatorij aſſari ariſtologie rotūde gen tiane oim. an̄. ʒ. I. et. ſ. Informētur ex his trociſci pōdere vni⁹ aurei ¶ Apozima de radicibus. ℞. corticis radicum apij feniculi āborū an̄. ʒ. x. ſeminis apij ſeminis feniculi floris ſquināti ameos omniū an̄. ʒ. ſ. roſarum rubearum ſpice odorifere amborum. an̄. ʒ. iij. co quantur in lib. I. aque donec ad tertiam redeat: et detur in potu cū predictis trociſcis. ¶ Si autem apoſtemata in epate fiant: eorum cura erit vt apoſtematum que in ſtomacho generantur.

¶ De icteritia. Cap. 68.

Si cum icteritia fuerit febris: ſuccus endiuie et ſolatri et aqua ordei egro in potu tribuatur. Ipſe quoq ex cucurbita et criſo locāna et citrulis et his ſimilibus herbis frigidati attinentibus nu triendus eſt et ſi rupum acetoſum ex fortiſſimo aceto ī potu ſumat ¶ Epati preterea emplaſtrum ex duobus ſandalis eſt ſuperponen dū: et vēter ex ſucco prunorū et zuccaro ſoluendus. Que ſi nō ſuffece rint: trociſci de cāphora cum ſucco granatorum dandi ſunt.

¶ Trociſci de cāphora. ℞.zuccari/ſpodij roſarū rubearū oīum añ ʒ.iij.ſeminis endiuie ſemis citrullorū cucurbite lactuce portulace ſeminū ex oībus ſādalis rube oīuȝ añ.ʒ.i.Informenᷓ ex his trociſci pōdere.ʒ.ij.ex q̄b⁹ quotidie vn⁹cū ſexta.ʒ.vnı⁹ de cāphora deᷓ.¶ Si aūt eger venas habuerit plenas:fueritq̧ diu ex quo minut⁹ non fuit flobothometᷓ.¶ Qḋ ſi icteritia fuerit ſine febre:vēter ex his pillulis ſoluaᷓ:q̄.℞.aloes.ʒ.i.ſcamonee quarta.ʒ.i.agarici partes duas.ʒ.vnı⁹:ſucci eupatorij tertia.ʒ.i.ex his cū ſucco endiuie ꝯfectis fiant pillule:ſufficient ad doſim vnā.Deīde dētur trociſci de lacca cū apozimate de radicib⁹.¶ Si aūt icteritia in oculis remāſerit:eger ſortiſſimū acetū paulatim olfaciat:ꝛ balneū ingrediatur.¶ Ei⁹ quoq̧ oculis q̄ icteritiā cū febre patiᷓ aq̄ roſata immittēda eſt.¶ Icteritie, ꝑterea valde ꝯfert:vt eger ꝑ tres hebdomadas ſerum bibat.

¶ De ydropiſi. Ca.69.

Cum vēter poſt epatis dolorē ꝛ febres augmētari ceperit:ꝛ qḋ eſt ab vmbilico vſq̧ ad femur exteri⁹ ꝓminuerit:ꝛ cutis q̄ ibi eſt ſubtiliari ꝛ albere viſa fuerit:ꝛ cū vēter mouetur:auditur ꝛ ſonitus q̄ſi aq̄ ī vaſe nō pleno mote.Et ſi cū his vrina fuerit rubea:parua habēda eſt fiducia:ꝛ ꝓpꝛie ſi v̄tutis nō affuerit fortitudo.His tamen ſi v̄tus fuerit fortis:ꝛ vēter vehemēter ſiccus pillule de rauet q̄ recipiūt mezeron ſunt dāde.¶ Pillule aūt de rauet ſunt q̄.℞ rauet ſeni ſucci eupatorij.ſeminis endiuie:oīum añ.ʒ.iij.agarici.ʒ.v.mezeriō.ʒ.x.fiāt ex his pillule q̄rū doſis ſit.ʒ.ij.ſ.ex q̄b⁹ quaq̧ hebdomada doſis vna ſumatur.

¶ Quod ſi v̄tus debilis fuerit: trociſci de mezeriō ſunt dādi.q̄.℞.ſeminis endiuie.ʒ.x.mezerion.ʒ.i.ꝛ duas tertias:aggarici ſucci eupatorij:ſimiliter tantundem roſarum ſeminis citrullorum amborum añ.ʒ.ij.ꝛ.ſ.ex his omnibus fiant trociſci.x.de quibus vnus in die cū ſirupo acetoſo de zuccharo dandus eſt.¶ Si autem venter fuerit ſolutus:dentur trociſci de berberis cum ſirupo acetoſo.¶ Eger quoq̧ nutriatur ex cibregi:ꝛ bibat ſirupū acetoſum de citonijs.Et ſi ventris ſolutio vehemens fuerit:citoniorum rob ſolum dandum eſt.¶ Si autem cum hac paſſione non fuerit vrina rubea neq̧ calor pillule iſte dande ſunt que.℞.mezerion ſerapini amborum.añ.ʒ.ſ.ſaliſindi ſimi columbini amborum.añ.ſextam.ʒ.i.Pillule enim iſte aquaȝ vehementer expellunt:ꝛ deſcendere faciunt.Trociſci ꝑterea de lacca cum apozimate de radicibus dandi ſunt.

¶ Emplaſtrū aſciti ꝯueniens.℞.farine ordei cyperi ſtercoris ouini veteris haurach boliarmeni omniuȝ partes equales.Ex his omnibus tritis fiat epithima ſuper ventrem.Hui⁹ namq̧ proprietas eſt aque magnam partem exiccare.¶ Quod ſi in palpebris ꝛ extremitatibus fuerit apoſtema molle:ꝛ teſticuli apoſtemātur:facieſq̧ ac totum corpus mollicie quadam teneatur:erit tūc hydropis ſpecies q̄ hypoſarcha nominaᷓ.Egro itaq̧ hac laboranti:trociſci de

laccacū apozimate de radicib⁹ ſunt tribuēdi: ⁊ vēter quaq; hebdomada ex pillulis de reubarbaro eſt ſoluend⁹: ⁊ patiēs in harena calida ſepeliend⁹. Et preterea eſt precipiēdū vt exercitio vtat: ⁊ famē ac ſitim ſepe patiat. ¶ Si ꝟo vēter inflat⁹ ac tēſus fuerit: ⁊ cū pcutiē ſonitum reddit vt tympanū: hydropiſis ſpecies adeſſe ſignificabit: q̄ tympanites dicit. Quam q̄ patitur a comeſtiōe olerū abſtinere d; atq; eoꝝ oīm que ventoſitatis ſunt generatiua. Uenter. quoq; offi die ex panico eſt vaporand⁹: ⁊ ventoſe ſuper ventrē ponende: medicamina tumorē diſſoluentia danda ſunt: vt dyaciminū electuariū de baccis lauri quod in cap. de yliaca nominabim⁹. Eger preterea exercitio orti aſſueſcat: ⁊ famem pati: ⁊ ex collirijs q̄ vētoſitatē diſſoluūt: quoꝝ faciem⁹ mētionē ſibi ſubijciat. Uenter quoq; cū mantili donec incipiat rubere fricet: ⁊ ex oleo rutaceo clyſterizetur.

¶ De dolore ſplenis. Cap. 70.

SI cum dolore ſplenis fuerit calor ⁊ vrine rubedo ⁊ febris: eger ex his trociſcis ſumat. Trociſci de agno caſto. ℞. ſemis agni caſti tamariſci ſeminis amboꝝ. aā. ʒ. x. ſeminis endiuie ſeminis portulace: amboꝝ: aā. ʒ. v. ex his fiant trociſci: de quib⁹ quotidie detur vnus cum ſirupo acetoſo de zuccharo: cui⁹ pondus ſit. ʒ. iij.

¶ Eger vero ſi replet⁹ fuerit ex ſaluatella que eſt in ſiniſtra manu flobothometur. Splen quoq; ex fruſto filtri aceto calido iſuſi ēbrocetur ⁊ obſeruetur a rebus dulcib⁹ ⁊ cibis groſſis. ¶ Qđ ſi cum predicta egritudine non fuerit calor: egro trociſci de capparis dandi ſunt q̄. ℞. corticis radicū capparis ſeminis agni caſti amboꝝ ana. ʒ. x. ſcolopendrie. ʒ. vij. ariſtologie longe folioꝝ ruthe ſeminis naſturtij acori nigelle: oīz. aā. ʒ. iij. armoniaci. ʒ. iij. armoniacū in aceto diſſoluat: ex quo cetera ꝯficiātur: ⁊ informētur ex eis trociſci pōderātes. ʒ. ij. ex quib⁹ vnus cū ſirupo acetoſo de melle: ⁊ apozimate de radicib⁹ in potu ſumatur. ¶ Si autē ſplen tenſus fuerit: ⁊ cū p̄mitur auditur ſub eo rugitus: ex predictis trociſcis cū apozimate de radicibus eſt dandū: ⁊ vinū vetus bibendū: ⁊ potus aque minoretur quantum plus poſſibile fuerit.

¶ Empl̄m ad duritiē ⁊ ventoſitatē q̄ eſt ſub ſplene. ℞. folioꝝ ruthe ʒ. x. baurach mentaſtri ſicci amboꝝ. aā. ʒ. iij. armoniaci. ʒ. viij. armoniacum veteri vino diſſoluatur: ex quo cetera ꝯficiātur: ⁊ fiat ex eis emplaſtrum quod loco ſuperponatur.

¶ De colica. Cap. 71.

SI cū dolore ventris fuerit ipſi⁹ conſtrictio ⁊ nauſea: ſed neq; calor fuerit: ea egro dāda ſunt q̄ ventrē ſine vomendi deſiderio ſoluāt: vt eſt electuariū de gallia qđ. ℞. maſticis gariofil. zinziberis melanopipis macropipis cinamomi nucis muſcate gallie oīm aā. ʒ. x. ſcamonee. ʒ. x. poſtea exprimātur cytonia acetoſa ⁊ recētia: ⁊ ſucc⁹ eoꝝ cū eiuſdē quātitatis melle miſceat ⁊ coquatur vſq; ad ſpiſ

ſitudinē paulatim: ⁊ ꝯficiat ex eo medicamē qđ tn̄ eiuſdē ſit quātita
tis cuiꝰ ſpecies ſunt: cuius doſis ſit a duabꝰ.ʒ.vſ ad.ij.ʒ.ſ.
¶ Quod ſi nauſee vehemētia nō fuerit: nec eger medicinas vomue
rit: pillule iliatice ſunt dāde.q. ℞.colloquītide: ſerapini: amboꝝ.an̄
ʒ.x.ſcamonee.ʒ.iij.⁊ tertiā. Informent pillule: de quibꝰ vnius aurei
pōdꝰ eſt dādū. Velociter em̄ paſſionē diſſoluūt iliacā. ¶ Si aūt paſſio
iliaca difficilis fuerit nec medicamina vētris ſolutiua ei ꝯtulerint:
hoc ſuppone colliriū: qđ. ℞.ſalis panis.ʒ.x.colloquintide īterioris
ſcamonee amboꝝ.an̄.ʒ.ij.⁊.ſ.fiant ex eis colliria lōga ⁊ ſupponat.
¶ Et ſi nō ꝯtulerint: ex enemate leui clyſterizet qđ. ℞.ficꝰ citrinas
quinq furfuris quātū manu vna capi pōt maluauiſci. ℳ.i.beci pā
no ligata: ⁊ ſicce folia.x.in duabus libris aque coquātur donec ad
vnā redeant deinde colet: ⁊ ponat ſuper eam baurach pōdus aurei
vniꝰ: olei ſiſamini.℥.ſ.⁊ fiat clyſtere ex eo. Si quis aūt fortiꝰ ⁊ acutiꝰ
facere voluerit: pondꝰ aurei vniꝰ de collirio qđ prius diximꝰ admi-
ſceat. ¶ Clyſtere vehementer ſoluens quo tunc vtendū eſt cū medi-
camina nō ꝯferunt: nec vēter ſoluit. ℞.colloquintide interioris.ʒ.
x.centauree.ʒ.v.buchormariem arthanite amborum.ana.ʒ.duas.
mentaſtri ruthe origani omnium ana. ℳanipulum vnum omnia
in tribus libris aque donec ad duas tertias libre vnius redeāt
coquantur ⁊ colentur: deinde diſſoluantur in ea allitran mellis am
borum: ana.ʒ.iij.caſtorei ſerapini oppoponacis collirij qđ prediximus
oīm.an̄.ʒ.ij.miſceant oīa: ⁊ dū tepidū eſt: fiat ex eo enema: ⁊ ſi
ſquibale nō exierint iteret clyſtere donec exire videant. Hoc nāq clyſtere
adminiſtrari oꝫ cū res fortiſſima eſt ⁊ peſſima: ⁊ in colica mala
⁊ eſt illa in q̄ ſit nauſea valde vehemens ⁊ inferiꝰ nihil egredit.
¶ Huic ꝑterea egritudi q̄nq fetida ſupuenit eructuatio: ⁊ plerūq
ſtercꝰ per os egredit: qđ cū hoc accidit: ſepe portendit mortē.
¶ Qđ ſi cū ventris dolore nō fuerit ipſiꝰ ſtrictura: ſed inflatio ⁊ ru-
gitus ac tenſio in vētre exiſtūt: ꝯfectio de baccis lauri dāda eſt. ℞.
folioꝝ rute ſiccoꝝ.ʒ.x.ameos cimini nigelle heiſin origani carui ale
xandrini: ſeminis amigdalaꝝ amaraꝝ melanopiperis mētaſtri dau
ci acori bacchaꝝ lauri caſtorei: oīū.an̄.ʒ.ij.ſerapi.ʒ.iiij.oppoponacis
ʒ.iij.conficiant cū melle eiuſdē ponderis cuius doſis ſit vt auellana
vna aut nabacca multis vicibus cum vncia vnā vini calefacti: aut
cū apozimate de radicibus. Huic em̄ confectiōi in remouēda ven-
toſitate ⁊ diſſoluēda nihil equiparat.
¶ Hoc preterea ſuppoſitorium ſubijciatur: quod eſt ventoſitatis
diſſolutiuum. ℞.cimini: foliorum ruthe viridis amborum.an̄.
ℳ.i.buchormariem arthanite amborum.an̄.ʒ.ij.baurach.ʒ.ſ.cō
ficiantur ex melle: ⁊ ſupponat cum ſpongia vel lana. Hoc em̄ diſſol
uit ventoſitatem ⁊ inferius expellit. Venter quoq aſſidue ex pāno
calido vaporandus eſt: ⁊ eger in tinam mittendus. ¶ Si autem

hec nõ ſuffecerint: vẽtoſa cũ igne imponẽda eſt: ꝛ loc⁹ donec rubere incipiat fricand⁹. Poſt hec vnctio fieri ꝯuenit ex oleo rut aceo: ꝛ ex alijs oleis calidis: ꝛ ex eis clyſterizãdus eſt eger poſtq̃ eis admixta fuerit: caſtorei euforbij amboꝝ. añ. ʒ. ſ. Hãc vo ſolit⁹ pati egritudinẽ: dũ ſanus eſt caueat ne vinũ aqua mixtũ bibat: nec etiã ſumat vinũ niſi purũ ꝛ forte: neq; aquã multã bibat: ꝛ abſtineat ab herbis ꝛ lacte: ꝛ omnib⁹ inflatiuis. ❡ Filoniũ faciẽs ilioſ cũ maximo coartãtur dolore: ꝛ timetur ne ſincopis egro ſupueniat: vẽtoſitatẽ carminat: ſomnũ puocat. ℞. piperis ameos folioꝝ rutbe. mẽtaſtri caſtorei baccbaꝝ lauri cimini oĩm añ. ʒ. ſ. opij mãdragore iuſq̃ami ſeminis omniũ. añ. ʒ. ſ. ꝯficiãtur cũ melle eiuſdem quantitatis: detur ex eo pond⁹ vni⁹ aurei. Huic quoq; electuario additur plerũq; ſcamonee. ʒ. tertia ꝛ fit tunc medicamẽ vẽtris ſolutiuũ. ❡ Si autẽ cum dolore etiã febris affuerit: caſſiafiſtula in ſucco endiuie bullito ꝛ diſpumato diſſoluta egro eſt dãda: ꝛ ſirupus violat⁹ in potu eſt tribuendus: ꝛ nutriẽdus eſt ex tafea cũ oleo de amigdalis dulcibus condita ꝛ ex leni clyſteri clyſterizãdus. Cũ autẽ locus doloris in vẽtre apparuerit groſſus: ꝛ apoſtema babens: eger in principio flobotbomeꝛ: deinde caſſiafiſtula cum ſucco berbaꝝ ſepe danda: ꝛ ſit cibus eius cuius hic dolor ex ꝯſuetudine accidere ſolet: tafea vnctuoſa cũ zuccbaro ꝛ oleo ſiſamino: ꝛ abſtineat a reb⁹ ſtipticis ꝛ acetoſis ꝛ cibis groſſis ꝛ ventrẽ ſtringentib⁹. Qui aut cũ hoc dolore vẽtoſitatẽ pati ſolitus eſt: cibetur cũ kalagie ꝛ mutagenat ꝯditis cũ ſeminib⁹: ꝛ abſtineat ab oleribus ꝛ lacte: ꝛ ab omnibus que inflãt. Et bibat vinũ forte ꝛ non viciatum. Aut ydromel cum ſpeciebus que pro condimẽto ponuntur: vt piper quas dicemus.

❡ Idromellis cõfectio. ℞. mellis mundi lib. ſ. aque lib. vj. miſceantur ꝛ coquãtur diu ꝛ ſpumẽtur bñ donec fiat ad ſimilitudinẽ iulep. Cunq; hoc factũ fuerit in vnaquaq; lib. ex eo mittanꝛ. ʒ. ij. piperis pulueriʒati in pãno ligati donec appropinquet finis decoctionis eius: ꝛ cum infrigidãtur extrahatur pãnus ꝛ exprimaꝛ: ꝛ cũ neceſſe fuerit propinetur. ❡ Cõfert etiã cui hec paſſio ex vẽtoſitate ꝛ groſſa ſuperfluitate accidere ſolet: oleũ de kerua recẽti cũ apoʒimate de ſeminibus ſumptũ. ❡ Apoʒima aũt de ſeminib⁹ eſt hoc. ℞. ameos cimini cbeiſ. m carui origani nigelle omnium. añ. pugillum. vnum. Iſtis admiſceanꝛ aque lib. iij. ꝛ coquãtur donec redeãt ad librã vnã ꝛ mediã. De hoc itaq; apoʒimate ſumantur. ʒ. ij. quib⁹. ʒ. iij. olei de cberua addanꝛ: ꝛ multis dieb⁹ bibãtur. Sed ſi cui dolor iſte cũ calore ſuperuenerit pruna. xx. ꝛ ficus citrine. v. ꝛ paſſularũ enucleataꝝ ʒ. v. ſumãtur ꝛ coquãtur ꝛ colenꝛ: deinde caſſiafiſtula in eo diſſoluta coletur: cui oleũ amigdalinũ admiſceatur ꝛ ſumatur: ꝛ ex apoʒimate qđ in capitulo de reumatiſmo diximus in potu tribuatur. Uenter vo ſi multũ fuerit ſicc⁹ p̃dicto apoʒimati addãtur pol: podij turbith: amboꝝ. añ. ʒ. ij. ꝛ coquantur cũ eo: ꝛ detur donec vẽter ſoluaꝛ.

¶ Cum autem ſolutus fuerit: remoueatur pollipodium ⁊ turbith.
¶ Electuariū qđ vētrem ſoluens inflationem reſoluit: ⁊ grauedinē ℞. turbith albi fricati ⁊ puluerizati. ʒ. xx. zinziberis. ʒ. x. zuccbari. ʒ. xx. buius pulueris. ʒ. iiij. ad bibendum dentur.
¶ Pillule de quibus cum quis ventrē ſoluere voluerit vnā ſumere debet: que appetitum excitant ⁊ inflationē reprimūt: ⁊ grauedinem ⁊ cibum digerūt. ℞. maſticis zinzinberis cinamomi gariofiloꝝ nez beremiſk. melanopiperis macropiperis ſcamonee violaꝝ zuccbari omnium. añ. ʒ. ſ. fiant ex eis pillule ad magnitudinē ciceris: ⁊ ſumatur vna: mouet enim ſemel aut bis.

¶ De fluxu ventris. Ca. 72.

Cum cibus in ſtomacbo more ſolito non moratur: immo citiꝰ egredit̄ non mutatꝰ niſi parū fuerit: cuʒ boc mordicatio ⁊ dolor in vētre ⁊ ſitis: cum quo etiam plerūqꝫ adeſt ventris fluxus in quo ante comeſtionē inuenitur purulentum: detur egro rob de ſucco vue acerbe aut de ſucco ribes: aut de ſucco granatorum cum ſpodij roſarum amborum. añ. ʒ. ſ.
¶ Trociſci quoqꝫ de ſpodio conſtrictiui itidem tribuantur.
¶ Nutriatur vero ex adeſſa citrina: ⁊ pullis cuʒ aceto coctis: ⁊ aſſatis: ⁊ in ſucco vue acerbe poſitis.
¶ In potu autem ſumat ſumacb cū aqua roſata: ⁊ deinde nutriat̄ ex cibo cui admiſcet̄ ſumacb: qui vocatur ſumacbia. Totūqꝫ eiꝰ regimen ad boc perducat̄ vt infrigidare poſſit ⁊ conſtringere. Quod ſi non fuerit cū eo mordicatio in ventre: neqꝫ qđ egredit̄. pus bʒ admixtuʒ ſed eſt viſcoſuʒ: ⁊ adeſt inflāmationis paucitas ⁊ pauca ſitis ⁊ ructus accidus: egro ſicda ⁊ ſinapis ⁊ piſces ſaliti tribuātur. Dein de cogatur ea vomere ſumendo ſalem ⁊ mel ⁊ anetū coctū. Que ſi non ſuffecerint: medicamē qđ expellit flegma tribuatur. Qđ. ℞. aloes. ʒ. ſ. colloquintide interioris. ʒ. iiij. ſalis indi. ʒ. iiij. turbith. ʒ. j. Ex bis fiant pillule: ⁊ ſufficiunt ad doſim vnam.
¶ Vomitu preterea ſepe vtat̄: ⁊ cibaria quibus vtit̄ in almuri per ſe intingantur: ⁊ comedat ſulcita que ſale cōdiuntur: ⁊ queꝰ acrimoniam babent: que appetitum ꝓuocare conſueuerūt. ¶ Si autē cū boc quod diximus nibil egreditur quod ſit ſuperfluum: neqꝫ qđ expellitur aliquid purulentū vel flegmaticū bʒ admixtū: egro vinuʒ purū ⁊ forte tribuendū eſt: ⁊ diaolibanū dādū. qđ. ℞. olibani. ʒ. x. piperis ameos ſpice kuſſim aniſi nigelle: omniuʒ. añ. ʒ. ij̄. balauſtie. ʒ. x. mellis deſpumati qđ ſufficit ad cōficiendū: det̄ ex boc in potu: quia ſtomacbū calefacit ⁊ vebemēter deſiccat. Apozima quoqꝫ de ſenibꝰ quod in capitulo colice paſſionis nominauimꝰ detur: ⁊ aſſueſcat in potu ſumere vinū purū. Si ꝟo cibꝰ nō egredit̄ ſed res ſubtilis ⁊ alba ⁊ aquoſa: cū qua ſunt ea q̄ epatis ſignificāt debilitatē: egro tribuatur id qđ ſit de ſcoria ⁊ diaolibanū: ⁊ trociſci calefacientes epar quos nominauimus: ⁊ electuariū diacalamētū. qđ. ℞. folioꝝ rutbe

foliozum calamēti ſiccoꝝ: ameos carui leuiſtici zinziberis cinamo-
mi macropiperis: oīm partes equales: ꝯficiant cū melle cocto ⁊ dent
alia medicamina q̄ nominauim⁹ in. c. epatis: ex his q̄ ipſum calefa
ciunt ⁊ cōfoꝛtant. ¶ Si aūt cū p̄dicta egritudine nō fuerit ſigni-
ficatio debilitatis epatis: immo qḋ egreditur cū fluxu ſubtile eſt et
album ⁊ fiat in ſtomacho grauitas: puluis de granatis ad trāſglu-
tiendū dādus eſt. ℞. oſſium granatoꝝ acetoſoꝝ aſſatoꝝ tritoꝝ vt
alcohol. ʒ. c. carui ſe. coriādri: amboꝝ aceto acerrimo īfuſoꝝ: ⁊ poſt-
ea aſſatoꝝ. añ. ʒ. xx. xilocaracte ſumach balauſtie omniū. añ. ʒ. x.
puluerizent optime ⁊ ꝯmiſceantur: ⁊ detur ex eis pulu is ad tranſglu
tiendū. ¶ Electuariū quoq̄ qḋ dicitur canzi detur: qḋ. ℞. arilloꝝ
paſſaꝝ tritoꝝ vt alcohol lib. ſ. mirtilloꝝ ſiccoꝝ pulueriza toꝝ vt al-
cohol lib. ſ. xilocaracte nabati balauſtie ſeſſi. tamariſci ameos om
nium. añ. ʒ. x. cōficiantur cū melle de cāna mellis aut cū melle apum
optime diſpumato: ⁊ ex electuario ſumat. Si autem quod egreditur
citrinum fuerit: ⁊ anū moꝛdicat: ⁊ eger ſitim patiat ⁊ febꝛē: trociſci
cōſtrictiui de ſpodio: ⁊ aqua ſauic oꝛdei dent. ¶ Trociſci ꝯſtrictiui
de ſpodio. ℞. roſaꝝ rubeaꝝ ſpodij: amboꝝ. añ. ʒ. x. ſemis acetoſe ſu-
mach balauſtie gūmi arabici: oīm. añ. ʒ. v. Infoꝛmētur trociſci pō-
dere. ʒ. ij. quoꝝ vn⁹ cū. ℥. de rob citonioꝝ ſimplici ſumat: aq̄ ⁊ o ſauic
oꝛdei. quā diximus ita fit: oꝛdeū fractū in aq̄ ipſm cooperiēte bulliat
donec aqua inſpiſſetur: deiñ coletur ⁊ bibātur ex ea. ℥. iiij. cū tribus
ʒ. ſpodij ⁊ gūmi arabici eadē quātitate. ¶ Qḋ ſi ex fluxu vētris eue
nerit excoꝛiatio puluis de bolo ad tranglutiendū detur: qui. ℞. pſi
lij. ʒ. xx. ſeminis plātagis. ʒ. x. gūmi arabici boli armeni. āboꝝ. añ. ʒ.
iij. pſiliū aſſetur ⁊ gūmi: ⁊ bolū puluerizet ⁊ cōmiſceat: ⁊ ſumātur in
potu ex eo in mane. ʒ. iij. cū rob de citonijs ⁊ circa noctē tantūdem.
¶ Cibus vero eius ſit pulmentū factū cū granis granatoꝝ ⁊ paſſis
cū aqua ⁊ aceto: ⁊ cibus factus cū ſucco vue acerbe ⁊ ſumachia ⁊ ta
fea admiſcet ſuccus ſumach ⁊ his ſimilia cibaria.

¶ Trociſci de balauſtijs qui continue ꝯferūt dyarie dandi ſunt cū
fluxus: fuerit ſuperfluus ſiue habeat ſanguinem admixtū ſiue non.
℞. gallarū ſiliquaꝝ nabati ſeminis tamariſci olibani balauſtie:
oīm partes equales opij gūmi arabici amboꝝ. añ. partē mediam.
Infoꝛment trociſci pōdere. ʒ. ij. ex q̄b⁹ vn⁹ cū vino ſumat: ſi nec ca-
loꝛ affuerit neq̄ febꝛis. Sꝫ ſi febꝛis affuerit: cū rob de cytonijs ace
toſis ſumatur: q̄ tūc dādi ſunt cū vētris fluxus ſuperfluus fuerit.

¶ Trociſci ad tenaſmon qui dandi ſunt cum caloꝛis abſentia fue
rit: ⁊ ventoſitas non erit nociua ⁊ ſonitus. ℞. ſeminis iuſquiami al
bi ſeminis aneti; ſeminis feniculi omnium. ʒ. ſ. ameos. ʒ. ij. ⁊. ſ. opij
ʒ. iij. ſeminis apij. ʒ. x. fiant trociſci de quibus pondus vnius aurei
in potu ſumatur.

¶ Confectio de ſtoꝛace q̄ anti quo vētris fluxui ꝯferēs ac tenaſmoni
cū neq̄ febꝛi ſ neq̄ caloꝛ affuerit: ſꝫ erit vētoſitas nociua: dāda eſt.

℞.caſtorei opij aſſari ſtoracis liquide myrrhe ſeminis iuſquiami nigri thuris oim partes equales: mellis qḋ ſufficit ad ſpecierũ confectionẽ: cuius doſis ſit.ʒ.ij.vſq ad tres. ¶ Si autẽ poſtq tenaſmõ decẽ tranſierit dies nõ viſa fuerint medicamina cõferre: ⁊ eger ſupra pectinẽ ſentit dolorẽ: redeundũ eſt ad clyſtere. ¶ Clyſtere ↄſtrictiuũ ℞.panici excorticati lentium excorticatarꝫ roſarum ſiccarꝫ balauſtie cupularũ glandiũ omniuꝫ añ. ℳ.ſ.oĩa in lib.iiij.aq̃ coquãtur donec ad librã.ſ.⁊.ʒ.redeãt ⁊ colenſ: deñ ſumanſ ceruſe cineris papyri babylonice: aut cineris papyri amborꝫ.añ.ʒ.ſ.boli armeni.ʒ.ʒ. vitellus oui vnius aſſati dur⁹: olei roſei.℥.ʒ. Ex his omnibus in p̄dicto apozimate fricãdo diſſolutis clyſterizetur eger ſemel aut bis ¶ Quod ſi tenaſmon fuerit longi tẽporis in quo non egrediſ ſanguis ſed raſura alba muſcillagini ſimilis: medicamẽ putredinis qḋ in.c.de cura gingiuarꝫ putridarꝫ nominauimus dãdum eſt. Ex quo in apozimate eorꝫ qḋ nominauimus fricato diſſoluto clyſtere ſemel aut bis fiat. Et ſi ex vẽtris fluxu in ventre vehemẽs mordicatio ſecuta fuerit: clyſtere fiat ex oleo roſeo tepido. ¶ Si autẽ nullo modo mordicat clyſtere fiat ex illo medicamĩe: multotiẽs addaſ donec ſanetur. ¶ Epithima de quo venter cũ fluxus ſuperfluit ⁊ virt⁹ eſt debilitata liniendus eſt. ℞.gallie acatie ciperi myrrhe gallarꝫ cypreſſi thuris omniuꝫ partes equales. Ex his omnibus vino veteri aut ſucco citoniorꝫ conſperſis liniaſ venter. Huic quoqꝫ quãdoqꝫ addi tur panis biſcoctus de ſuria. ¶ Si autem cum hac egritudine fuerit calor: epithima fieri conuenit ex duobus ſandalis ⁊ roſis ⁊ bolo armeno ⁊ ſaufel ⁊ gallis ⁊ pane biſcocto cum ſucco maciānorum. et citoniorum ⁊ myrtino.

¶ Quod ſi eger vehemẽter patiaſ tenaſmonẽ: ⁊ ſepe vadat ad ſedlẽ ⁊ tñ nihil egrediatur: colliriũ iſtud ſubijciatur. Eſt eñi mirabile ad ſedãdum tenaſmon quod. ℞.thuris litij croci gũmi arabici: olm. añ.ʒ.ſ.opij.ʒ.ij.informentur colliria ⁊ ſupponantur.

¶ De difficultate mingendi. Ca.73.

Cum vrina minuitur: aut ex toto retinetur: neqꝫ in femore apparet tumor neqꝫ grauitas: neqꝫ dolor in renib⁹ ſentiſ ſuccurrendum eſt ex medicaminibus vrine prouocatiuis que nominabimus. ¶ Quorum vnum eſt hoc quod. ℞.ſeminis apij nitri rubee tinctorum olixatri ſeminis iuniperi ſeminis aſſari ameos ſeminis feniculi ſpice amigdalarum amararũ ſeminis melonis omniũ.ana ʒ.x.cantaridarum quarum capita tale abſciſſa fuerunt.ʒ.ſ. armoniaci.ʒ.iij.armoniacum in vino diſſoluatur: ⁊ alie ſpecies ex eo conficiantur: ex q̃b⁹ fiãt forme auellanis ſiſes de q̃b⁹ ſumanſ ab.ſ.ʒ.ad iij.ʒ.hoc eñi medicamẽ valde ↄfert corpori cũ diſſolutionẽ patiſ ⁊ laxitatẽ: ⁊ hypoſarche ⁊ ad expellẽda oĩa accidẽtia cauſa quorꝫ corpus deſiccari opꝫ. Qḋ ſi ↄtigat mingẽdi difficultas ex caſu ãt pcuſſiõe in femore: ãt in ano ãt in eorꝫ circuitu: eger ex baſilica minuaſ.

Deide aqua calida loco ſepe ſupfundat:⁊ vſqꝫ ad ſpaciū mediȷ̄ diei ex oleis fricet. Egro quoqꝫ precipiat vt vrinā expellere nitatur.
¶ Si autem mingendi difficultas ꝯtingat veſica exiſtente plena:⁊ extenſa ⁊ ſit hoc poſt ſanguinis aut ſaniei mictuꝫ medicamina que trūbos ſanguinis:aut pus qđ in veſica generatur ſoluere ꝯſueue-rūt ⁊ liquare:danda ſunt.
¶ Medicamen qđ trūbos ſanguinis aut ſaniei q̄ in veſica fit diſſoluit. ℞.coꝛdumeni myrrhe rubee de qua tingitur ſeminis iuniperi armoniaci aſſe:oīm partes equales:armoniacū diſſoluatur:⁊ informent pillule ex alijs ſpeciebus ex eo confectis:de quibus quater in die ſumat cū apozimate de ſeminibꝰ qđ noīauimꝰ. ¶ Syrupꝰ etiā acetoſus ex foꝛti aceto factꝰ multotiēs detur. ¶ Per ſiringā ꝑterea immittat in veſicā aq̄ in qua diſſolutꝰ fuit ſal aut aq̄ cineris:⁊ iſta eſt ꝯfectio aque q̄ fit de cinere. ℞.cinerē de ilice.cinerē de vitibꝰ cali. calcem:his oībus admiſceatur tantū aque vt ex ea cooperiri poſſint ⁊ dimittātur ſic per tres dies:deinde coletur ⁊ per ſiringam in veſicam inijciatur.
¶ Herba quoqꝫ croci hoꝛtulanī ⁊ eſula cocta ſuperponātur.
¶ Tinaꝫ preter ea aſſidue ingrediat:in qua ſit aqua in qua cocta ſint camomilla ſticados arabicus ſanſucꝰ ſiſimbꝛiuꝫ: aut in qua extremitates cauliū ⁊ eſula ⁊ fimꝰ colūbinus cocte fuerūt. Eger ī decoctiōe eaꝝ ſedeat:⁊ ex herbis iſtis ſic coctis fiat empl̄m ſup femur ⁊ ꝑtes ei circūadiacentes. Et dū in tina moꝛatur:ſumat in potu q̄ vrine pꝛouocatiua exiſtūt. Et ſi hec oīa nō pꝛofuerint ad inſtrumē-tū cū quo vrina ꝓuocat eſt recurrendū.
¶ Si aūt mingēdi difficultas poſt lapidis ſigna affuerit:eger ſupinus iaceat ⁊ pedes eius diuerſis modis ⁊ foꝛtiter quatiēdi ſunt. Et ſi vrina nō egreſſa fuerit opoꝛtebit vt cū;inſtruīcto curet ꝑ qđ membꝛo immiſſuꝫ ſit impulſio. Cauendū tamen eſt ne virge immittatur: cū eſt ibi apoſtema. Ad difficultatem quoqꝫ valde ꝯfert ſepe ingredi tinā:⁊ vngere loca ex oleis ⁊ medicamina vrinā pꝛouocantia in potu ſumere ⁊ abſtinere a nutrientibus acetoſis ⁊ ponticis et groſſis.

¶ De lapide. Caꝑ.74.

CUm eger virgā ſepe fricat ⁊ manu tractat ipſa quoqꝫ q̄nqꝫ erigit ⁊ areſcit:⁊ vrina difficulter ⁊ cū doloꝛe egredit : in qua egritudine foꝛtaſſe etiā lōgaonē q̄nqꝫ exīt.lapis in veſica eſſe ſignificat. Si aūt eger ſentit cū difficultate mingendi vehementē doloꝛē in renibus:⁊ in emunctoꝛijs:⁊ nauſeam:⁊ vētris ꝯſtrictionē:in renibus lapis eſſe monſtrat. ¶ Lapidi vero qui eſt in veſica ꝯfectio iſta vtilis exiſtit:⁊ eſt optima ad frāgendū lapidem cum vetuſtꝰ fuerit. Ego quoqꝫ iam fregi cū eo magnum lapidem in ſpacio minoꝛe quadragita dieꝝ. Cuius ꝯfectio. ℞.carpobalſami ſeminis raphani dauci olixatri ſeminis coꝛticis radicū oppoponacis coꝛticis ra-

dicū capparis amigdalarū amararū dānococtie ſqninātī ciperi ſpi ce inde caſſielignee ſaculoſundurion barmel gētiane ariſtologie ro tūde aſſati cordumeni armoniaci ſerapini bdelij piperis acori: oīz partes equales gumme ſufficiēti balſamo diſſolute malaxenſ: ⁊ ex eis a lie ſpecies ɔficianſ: ex qb⁹ informētur pillule: ⁊ ſumaſ ex eis in die. ↄ.3. cū apozimate de ſeminib⁹. Qñqȝ etiā ſexta pars.3. vni⁹ de ci nere ſcorpionū ſimul cū eis daſ. ℭCinis vero de ſcorpionibus hoc mō fit. Scorpiōes ſumātur ⁊ in ollā nouā poſiti os habētē oppilla tū ſup lacertulū in furno mittātur: in quo nō ſit vehemēs calor: et ſint ibi ſex horarū ſpacio: deide extracti pulueriʒenſ ⁊ reponātur.
ℭEger vero nutriaſ iex aqua ciceris ⁊ caligie ⁊ mutagenat. Et ab ſtineat a lacte ⁊ caſeo ⁊ ab alijs cibis groſſis. ℭIngrediaſ tinā in qua ſit aqua in qua cocta ſint folia cauliū ⁊ eſula ⁊ berengeſiſ ⁊ mē taſtrū et ſimus colūbin⁹ ⁊ medulla ſeminis croci hortulani.
ℭFemur etiā inūgatur ex oleo de ſcorpionib⁹: ⁊ diſtilleſ ex eo in vir gam. ℭOleum de ſcorpionib⁹. ℞. ariſtologie rotunde gentiane ci peri cortices radicū capparū. oʒ.3. añ. vnc. i. Hec oia in libra vna olei de amigdalis amaris poſita ad ſolē per hebdomadā vnam di mittantur ⁊ colenſ ⁊ exprimanſ: ⁊ pro vnaquaqȝ libra ex eo adiun gātur ei ſcorpiones decem: ⁊ totū in vaſe cuius os oppillatū ſit miſ ſum ad ſolē per duas ſeptimanas moreſ: deinde coleſ ⁊ reponatur. Eſt eñ optimū ⁊ mirabile: de quo quotidie in virga guttatim fun dendu ȝ eſt poſtꝗ eger de tina egrediſ. ℭQuod ſi lapis magn⁹ fue rit: nō i uenitur aliud remediū niſi vt cū inciſione extrahatur. De hoc tamē loqui noſtri libri huius modū excedit. ℭ Cum aūt in reni bus fuerit lapis: eger frequēter tinam ingrediatur ⁊ renes ⁊ ilia ex oleis inūgantur: ⁊ ex eis que locū calefaciūt deſuper cū pāno ponā tur: vt ſunt ea que nominauimus. In potu quoqȝ ſumātur ea que la pidē frangunt.
ℭSi autē lapis ceciderit in virgā ⁊ obſtaculū fecerit: aqua calida ab alto diſtillando ei ſupfundaſ donec rubere videaſ: deide oleū te pidū guttatim ſuperiaceaſ ⁊ fricēſ: ⁊ ſi neceſſe fuerit: ad exteriora fu gaſ. Ex hoc eñ mouebiſ lapis ⁊ exibit. Sed ſi magn⁹ fuerit: ⁊ diffi cilis: neceſſe eſt vt virga inferius incidaſ ⁊ extrahatur.

ℭDe naſcentijs renum ⁊ veſice. Cap. 75.

Apoſtema qḋ fit in renib⁹ ⁊ in veſica comitaſ febris permixta q nō eſt vehemētis caloris cū qua eſt horripilatio ⁊ rigor: ⁊ fre quēs mictus ⁊ dolor in inferiorib⁹ dorſi ⁊ grauitas: ⁊ cū impelliſ vi detur egro qꝫ aliquid ibi ſuſpenſum ſit. Cū hec itaqȝ ſigna viſa fue rint: ex baſilica flobothomeſ ei⁹ ptis in qua dolorē ſentit ⁊ grauedi nē. Loco quoqȝ empl̄a infrigidātia ſuperponātur. Et ſi egritudo ſic diſſoluta fuerit: bonū erit. ℭSi aūt febris ⁊ dolor ⁊ grauitas perſe uerauerint: ⁊ vrina minutim ⁊ frequēter egreditur: ſignificat pus ibi colligi. Eſt igiſ tūc ſuper dorſum empl̄m ex camomilla ſemine li

ni furfure oleo ſiſamino ꝯſperſis ponẽdũ: ⁊ egro vt in tina ſedeat ꝑ
cipiẽdũ. ¶ Si aũt eger minxerit pus: ſemina que nominabimus in
capl̃o de ardoꝛe vꝛine ſunt dãda donec pus minuatur: deinde dẽtur
trociſci quos in capitulo de mictu ſanguinis ⁊ ſaniei nominauimꝰ.
¶ Apoſtema ṽo quod in veſica fit deberet comitari febꝛis ꝯcluſa ⁊
difficultas mingendi ⁊ diſſuria ⁊ femoꝛis et ṽge doloꝛ: ⁊ tũc eger ex
baſilica flobotbomãdꝰ eſt: ⁊ fiat egritudinis cura quẽadmodũ ꝑdi
ximꝰ. ¶ Eſt aũt qñq͂ renũ apoſtema qḋ nõ ꝑuenit ad saniẽ: imo trã
ſit in duritiẽ cũ grauitas in renibꝰ ſine febꝛe ꝑſeuerat. Eſt ergo cly-
ſterizandꝰ ex mucillagine fenugreci ⁊ ſeminis lini ⁊ apozimate camo
mille ⁊ cauliũ ⁊ mellilotiꝛ maluauiſci ac furfuris ⁊ vomat frequẽter
¶ Renibꝰ quoq͂ ſupponatur ẽplaſtrũ ex eis q̃ nominauimus. Et ſi
vꝛina minui videtur: cũ illo vꝛinã ꝓuocãtia dẽtur. Hoc quoq͂ pro
paruo nõ eſt habẽdũ: qꝛ ex eo ꝑuenitur ad ydrodiſim.

¶ De ardoꝛe qui fit in mictu. Cap̃.76.

Cum eger dũ mingit ſentit ardoꝛẽ ⁊ pũctionẽ in ṽga: a ſalſis
⁊ acetoſis ⁊ acutis abſtinẽdus eſt: ⁊ nutriẽdus eſt ex taſeis le-
uibꝰ ⁊ cibꝛe hedi ⁊ eoꝝ ſimilibꝰ. ¶ Hoc quoq͂ medicamẽ ei dãdũ eſt
qḋ recipit ſeminis melonis excoꝛticati.ʒ.xxx. ſeminis citrulli ſemi-
nis cucurbite ſeminis poꝛtulace ſemis albi papaueris omniũ.añ.ʒ
iij.ſeminis iuſquiami albi.ʒ.ij.zuccbari albiſſimi ad pōdꝰ oĩum: de
puluere hoꝝ quotidie in potu.ʒ.iij.in mane: ⁊ alie.iij.ʒ.circa noctẽ
cũ vnc.j.ſirupi violati aut iulep ſumãtur. Hec quoq͂ egritudo nõ
eſt paruipẽdẽda: qꝛ cũ ſit mãſiua ⁊ ꝑſeuerãs: ꝓueniunt ex ea in veſi
ca ⁊ in inſtrumenttis vꝛinalibus vlcera.

¶ De mictu ſanguinis ⁊ puris. Cap̃.77.

Cum aliq͂s ꝓpter caſũ aut ꝑcuſſionẽ ſãguinẽ minxerit: ex baſi-
lica flobotbometur: ⁊ trociſci q̃ dicũtur trociſci de charabe in
potu tribuãtur. ¶ Trociſci de charabe. Recipe charabe gũmi tre-
mule arboꝛis: ãboꝝ.añ.ʒ.5.balauſtie hypoq͂ſtidos: ãboꝝ.añ.ʒ.ij.⁊.
ʒ.olibani.ʒ.ij.ſeminis apij opij: ãboꝛũ.añ.ʒ.j.iformẽtur trociſci põ
dere aurei vniꝰ. Ex q̃bꝰ vnꝰ oĩ die cũ apozimate ſumach tribuatur.
¶ Ad comedẽdũ ṽo tribuatur caro cocta cũ ſumach ⁊ caro cocta
cũ ſucco vue acerbe. Abſtineat a cibis acutis, ⁊ ſalſis. Loco ṽo ꝑcuſ
ſiõis ſupponat̃ ẽplaſtrũ ex bolo armeno ⁊ acatia ⁊ aloe ⁊ licio ꝯfectis
cũ aceto ⁊ aq̃. ¶ Si aũt ſãguinis mictꝰ euenerit poſt comeſtionẽ cibo
rũ acutoꝝ aut potũ vini acuti: flobotbomet̃ eger ⁊ trociſcos de karabe
in potu ſumat ⁊ eodẽ qḋ ꝑdiximꝰ gubernet̃ regimine.
¶ Pus vero ⁊ minxit eger trociſci iſti dandi ſunt: qui. ℞.ſeminis
melonis citrulli cucurbite omniuȝ abſq͂ coꝛticibus.añ.ʒ.xx.boliar
meni gũmi arabici thuris pīguis ſanguinis dꝛaconis oĩm.añ.ʒ.x.
opij.ʒ.x.. ſeminis apij.ʒ.ij.informentur trociſci pondere ʒ.ij.ex qui-
bus omni die vnus cum ſirupi de papauere vnc.j.in potu tribuat̃.
¶ Virge quoq͂ ex iſto collirio immittatur.

¶ Colliriũ de ceruſa. ℞. ceruſe ſarcocolle olibani gũmi arabici opij ſanguinis draconis omniũ partes equales: fiant ex eis colliria ⁊ per ſiringam fiat prius iniectio idromellis: ⁊ mingat eger ⁊ poſt egreſſionẽ fiat iniectio iſtius collirij diſſoluti in lacte aſine.

¶ De his qui non poſſunt retinere vrinã. Cap. 78.

Cum eger multũ vrine emittit: ⁊ in emiſſione ardorẽ nõ ſentit aut mingit in ſomno: neq₃ patitꝰ ſitim neq₃ corporis extenuationẽ incurrit: ea que vrinam conſtringunt danda ſunt.

¶ Medicamẽ retinens vrinã. ℞. glandiũ. ℥. i. olibani. ℥. xxx. ſemis coriãdri ſicci gummi arabici boli armeni omniũ. añ. ℥. x. fiat ex eis puluis de quo in mane. ℥. iij. ⁊ circa noctẽ totidẽ ad trãſglutiendu₃ dentur. Qd ſi cũ hac egritudine ſitis fuerit validiſſima clamoſa: et aqua que bibitur cito egreditur: aqua ordei cum pſilio detur: et nutriatur cum ſucco vue acerbe ⁊ ſumach ⁊ ſimilibus horum nutrientium: et cum cibo qui fit de ſimila ordei ⁊ maſal: ⁊ raib acetoſum detur in potu: ⁊ prohibeatur laborare ⁊ cum muliere concumbere.

¶ Iſti quoq₃ trociſci in potu ſumãtur qui. ℞. ſpodij. ℥. x. lactuce ſeminis portulace ſeminis amborum. añ. ℥. x. coriandri ſicci roſarum rubearum boli armeni ominum añ. ℥. ʒ. balauſtie. ℥. ij. camphore. ℥. ʒ. ſumantur in potu cum ſucco granati acetoſi.

¶ Herbe etiam frigide terantur: ⁊ ſuper renes ponãtur. Et caueat ſibi a cibis calidis ⁊ vino: ⁊ ab omnibus que vrinam prouocant. Illud autem quod ex magno ſtolidorum errore prouenit ẽ: quia dant in hac paſſione egro medicinas calidas: vnde ilico deducunt ipſu₃ ad ptiſim.

¶ De lũbricis ⁊ vermibus qui naſcuntur in ano ⁊ in vẽtre. Cap. 79.

Qui hoc nocumento ſolitꝰ eſt ledi a cibis groſſis ⁊ vnctuoſis ſibi cauere debet: ⁊ quotidie añq̃ comedat ſumat bucellas aliq̃s cũ ſinapi. Hoc enĩ ipſos generari ꝓhibet. Si vero eos generari ꝯtingat: nõ ꝯuenit aliđ niſi vt expellanꝰ. ¶ Medicamẽ aſcarides expellens burungi excorticatiꝰ cum valde famelicus eſt eger. ℥. vij. ſumantur.

¶ Medicamẽ magnos expellens lũbricos. ℞. burungi excorticati turbith ſeminis nigelle oium partes equales lupinorũ naſturtij canabil oiu₃ añ. partẽ mediã ſumanꝰ ex eo in potu. ℥. vi. ¶ Pꝰ tamẽ bibat eger lac mox vt mulctũ fuerit p tres dies: ⁊ deĩde quaq₃ die q̃rta dietet ſe ⁊ de p̃dicto medicamĩue in lacte adhuc calido vt ĩ mulctu₃ eſt diſſoluto ⁊ aceto cum valde famelicus eſt: bibat. Uermes vero minuti qui in ano fiunt pro quibus generatur pruritus in eo: ⁊ ideo cum fricatur anus expelluntur cum cotum ex oleo abluto inuolutũ immittiꝰ: aut inuolutũ oleo de criſomillis aut ſucco mẽtaſtri Aut inuoluaꝰ ex parua quãtitate aloes ⁊ felle vaccino ⁊ ſupponaꝰ

¶ De emorroidibꝰ ⁊ fiſtulis ⁊ ragadijs q̃ in ano ſunt. Cap. 80.

DUm ſanguis recẽs ſine doloꝛe ꝑ inferioꝛẽ fluit regionẽ inter pollate tñ nõ eſt ꝯſtringẽdus niſi patiẽs ex eo debilitet. A multis eñ paſſiõibꝰ exinde liberat. ¶ Si. aũt debilitet indiget ꝯſtrictiõe trociſci de charabe cum ſucco ſumach dent. In comeſtiõe quoq; ſumat ſumachiã: ⁊ cibũ q̃ cũ ſucco vue acerbe fit ⁊ ſimilia his de illis q̃ nutriẽtia ſunt. Si vo multũ debilitet nutriat cũ ſucco carnis cui plerũq; admiſcent ſuccus citonioꝝ ⁊ vinum. Uinũ quoq; bibat ſtipticũ ⁊ ſup epar ponat emplaſtrũ de ſpica qd in capitulo de epate noſauimus. ¶ Et ſi iſta nõ ſuffecerint cõfectio de ſcoꝛia ferri detur: q̃ recipit myrabolanoꝝ nigroꝝ bellircoꝝ emblicoꝝ olm añ. ʒ. 5. ſpice ſqnãti ciperi zinziberis piperis ameos olibani oĩm añ. ʒ. ij. ſcoꝛie infuſe in aceto ꝑ hebdomadã vnã: ⁊ poſtea toꝛrefacte. ʒ. xv. cõficiant oĩa cũ melle diſpumato qd fuit coctũ cũ apozimate emblicoꝝ ſicut in capitulo de melancolia nominauimꝰ: de quo quotidie ad nucis magnitudinem ſumatur. Hoc namq; emoꝛroydarum ſanguinem et menſtruoꝛum conſtringit: fluxui quoq; ventris longiꝰ tempoꝛis remedium affert.

¶ Si aũt in ano oꝛit aliqd ꝓminẽs extra ex quo magnus prouenerit doloꝛ: nec fluit ab eo aliqd ſuccus cepe cũ pauca lana: aut fel vaccinũ ſupponat. ¶ Suppoſitoꝛium quoq; lõgũ de ciclamine ſubijciatur qd patiẽs ꝑ totã teneat noctẽ ⁊ ſi ꝯtingat egredi remittat donec ſandatur ⁊ egrediat ſanguis. Cũ aũt doloꝛ vehementiſſimꝰ fuerit et apoſtema magnũ in ano flobothomet eger: ⁊ emplaſtrũ hoc ſupponatur. Sedat eñ emoꝛroydaꝝ doloꝛẽ cũ adeſt apoſtema cũ eis quod ℞. mellilotũ camomillã q̃ tãdiu in aqua coquant donec diſſoluantur: deinde ſumantur ex aqua decoctionis eaꝝ quantum manu vna teneri poteſt: vitellꝰ oui aſſati vnꝰ croci. ʒ. j. opij. ʒ. ij. ſeminis lini tritici fenugreci maluauiſci omnium añ. manipulum. j. Conficiantur omnia ex rob in quo bdelij. ʒ. iij. diſſolute fuerunt: ⁊ folia ſuperpoſita poſtq̃ eoꝛum ſuperficies ex oleo ſiſamino in quo adeps gallinaceus fuit reſolutus aut anatis inuncta fuerit moꝛe emplaſtri ſuperponatur dum adhuc tepida ſunt. ¶ Alia confectio doloꝛem et apoſtema ſedans. Cepe albũ optime coctum terat ⁊ cuꝫ butyro vaccino miſceatur ⁊ mollefiat ⁊ tepefactum ano in quo eſt apoſtema ſuperponat: hoc enim doloꝛem vehementem ſedat.

¶ Cum vo in ano ragadias habuerit patiẽs q̃ cũ ledũt cũ ipſius võter ſiccus eſt: pillulis de bdellio ſepe vtat: que. ℞. de myrabolanis nigris chebulis ⁊ ĩdoꝝ añ. ʒ. x. ſerapini. ʒ. iij. naſturtij albi. ʒ. ij. bdellij mollis ⁊ pinguis. ʒ. xv. diſſoluatur bdellium in ſucco poꝛroꝛum ⁊ ex eo conficiant alia ⁊ infoꝛment ex eis pillule ⁊ ſumantur ex eis frequẽter ab vna. ʒ. ad. iiij. Locus vero ſi aduſtionem patiatur ex vnguento de cerusa inungatur.

¶ Si aũt non ſentit in eo aduſtio vnguat ex vnguẽto quod fit ex adi

pe qui in gibbo cameli inuenit᷑ ⁊ bdelio quod ſic fit videlicet vnguentum de ſene. ℞. cere citrine olei ſiſamini adipis anatis medulle cruris vaccini adipis q̄ eſt in gibbo cameli bdellij omniū ꝑtes equales bdellium prius in mucillagine ſeminis lini diſſoluatur: deinde oīa miſceātur: hoc enim optimū exiſtit. ¶ Si aūt eger ragadias in ano habuerit profundas a quibus fetens virus fluxerit: medicamē acutū qđ in capitulo de vlceribꝰ deſcripſimꝰ eis ſupponat᷑: quod eger per duos patiat᷑ dies. ¶ Et ſi in eis aliquid remaneat quod reſudet: medicamē iterum apponatur: quod eo vſq͡ꝫ fiat donec locus ſiccetur: et nō reſudet ſi fuerit ꝓfundū. ¶ Quod ſi ea q̄ ibi ſunt eminētia extra ⁊ ꝑpēdētia fuerint itex vt areſcāt ⁊ nigreſcāt butyrū tepidū multotiēs ſupponatur donec nigredo ab eo remoueat᷑. ¶ Si aūt reſudatio reuerſa fuerit: medicamē acutū itex ibi apponat᷑: ⁊ ſi nō reſudauerit ex vnguēto de ceruſa curet᷑. Eſt etiā quādo eminētes emorroydes extra curātur cauterizādo cum ferro. Loqui tamen de hoc plus eſt quam huius noſtri libri modus requirat.

¶ Fiſtule ꝟo generant᷑ in ano velociter quoniā figura eiꝰ facit illud eſſe neceſſariuꝫ que aut penetrātes ſunt: aut non penetrātes vtrinq͡ꝫ ¶ Cum autē ꝑforate ſunt vtrinq͡ꝫ ſtercus egredit᷑ ex eis ⁊ vētoſitas ¶ Si autem non egreditur neq͡ꝫ ſtercus: neq͡ꝫ ventoſitas non eſt penetrans ab vtraq͡ꝫ parte. Loqui vero de eius cura perfecte ei plus eſt quam hic noſter liber expetat. Sed quia fere omnes ſemper maximum incurrunt errorem in cura huius egritudinis vnde maximū ſequit᷑ nocumentum: nos excitabimus eos ad hoc quod huic egritudini ꝯgruum erit: ⁊ oſtēdemus qualiter a predicto errore ſe cuſtodiāt: ⁊ dicemus ꝙ fiſtula vtrinq͡ꝫ perforata cum ab ano remota fuerit: nullo modo ferro eſt tāgenda: ex inciſiōe enim ferri contingit ſtercus inuoluntarie egredi. ¶ Eſt etiā aliud quare fiſtula ab vtraq͡ꝫ ꝑte ꝑforata ferro tāgi nō dꝫ. Quia toto tp̄e vite eger ſic ꝑmanere poterit: nō magnū faciēs nocumētū: nec ꝓueniet ex ea aliq̄d niſi reſudatio ⁊ fluxus. ¶ Si aūt illud quod ab ea fluxerit fuerit acutum ⁊ mordicatiuum ⁊ fetidum habuerit odorem: cuius etiam quantitas quotidie augeatur: erit fiſtula putrida et cum herpete eſtiomeno cui ex medicamine acuto ex eo quod cōplet omnia ſuccurrendū eſt anteq͡ꝫ dilatetur et magnificetur.

¶ Cū aūt non reſudauerit niſi pax: neq͡ꝫ eiꝰ quātitas quotidie augetur: neq͡ꝫ malꝰ odor ibi augmētatꝰ fuerit: non eſt in ea aliq̄d qđ ſit timēdū niſi reſudatio ⁊ fluxus. Que medicari pōt donec ſiccet᷑ ⁊ detumeſcat: ⁊ nō reſudet per longū tempus. ¶ Si aūt reſudatio redierit medicamen predictū adhibeat᷑: ⁊ hoc mō poterit blandiri per totū tp̄s vite egri ⁊ non nocebit. ¶ Modꝰ adhibēdi medicamē huic egritudini ex collirio qđ in capitulo de fiſtula oculi nominauimus ſumatur: ⁊ optime teratur: ⁊ fiſtula prematur donec quicquid in ea continetur egrediatur.

¶ Et ſi radius eã ingredi poterit: inuoluatur coto: deinde ex predicto medicamine poſtq̃ mollificatũ fuerit inunct⁹ in fiſtulam mittat. ¶ Si vero minime ingredi in ea radi⁹ poterit: diſſoluat medicamẽ in aqua ꝛ ſub leuet coxa egri ſuppoſito puluinari ꝛ eo ſupino iacẽte predictũ medicamen diſtillando ſuper fiſtulã fundatur ꝛ fiat hoc in mane et circa noctem per tres dies: et ſedeat in aqua de curcuma et lauetur ex ea.

¶ De exitu matricis ꝛ ani. Ca. 81.

Cum an⁹ extra egredit apoſtemate carẽs: ꝛ ita diſponit q̃ ſi impellat ĩgredi: ceruſe balauſtie galla ꝛ aluminis antimonij omniũ partes ſumant equales. ꝛ redigant in puluerẽ: ꝛ ſup anũ ex oleo roſeo calefacto inunctũ puluerizent ꝛ anus intromittat ꝛ ſtringatur: quod tamen fieri conuenit: poſtq̃ eger a ſella reuerſus fuerit ne eũ cito ſurgere ad ſellam ſit neceſſe. ¶ Sumantur etiam galle. balauſtie cupule glandium folia myrti ꝛ coquantur in aqua donec rubea fiat ꝛ ſedeãt in ea ꝛ lauent ex ea. ¶ Quod ſi anus qui apoſtemoſus eſt ingredi minime põt: eger aquã calidã frequenter ingrediatur: ꝛ in ea ſedeat ꝛ vngat anũ ex cerato ꝛ oleo camomillino aut anetino donec ingrediatur. Cumq̃ intromiſſus fuerit: ex bis que nominauim⁹ curet. Uulua preterea ſi egreſſa fuerit: ſimiliter erit medicanda. Eſt tamen neceſſe vt fortiter ligetur: ꝛ vt egra ſemper ſupina iaceat et coxe ſupertus eleuentur.

¶ De conſtrictione menſtruorum. Ca. 82.

Pro ſuperfluis mẽſtruis cõſtringẽdis trociſci de charabe ꝑ hebdomadã vnã ſunt dãdi. Qui ſi nõ cõtulerint cõfectio de ſcoria detur: ꝛ fiat minutio ex baſilica. ¶ Uẽtoſe quoq̃ ad mãmillas apponant ꝛ in comeſtiõe ſtipticis vtat cibis ꝛ hoc medicamẽ egra ſibi ſubijciat qđ. ℞. olibani balauſtie: galla ꝛ antimonij acbatie aluminis: oĩũ partes equales. Puluis hoꝝ optime tritorum cũ pauca lana ſubijciat: femur vero ꝛ dorſum ex epithimatibus que in capitulo de fluxu ventris nominauimus epithimentur ꝛ ſedeat in aqua de curcuma. Quod ſi iſta non contulerint: ex alio peſſario acuto fiat immiſſio et maneat in vulua.

¶ De prouocatione menſtruorum. Ca. 83.

Cum ex retentione menſtruoꝝ magna ſequit paſſio trociſci de myrrha dentur.

¶ Trociſci đ myrrha. ℞. myrrhe. ʒ. iij. lupinoꝝ optie tritoꝝ. ʒ. v. foliorũ ruthe mẽtaſtri pulegij cimini rubee de qua tingit aſſe ferapini opoponaci: oĩm añ. ʒ. ij. informent trociſci põderãtes. ʒ. ij. ex quib⁹ detur vnus in die cũ aqua in qua ſemẽ iuniperi coctũ fuerit. Hoc nãq̃ medicamẽ adeo vehemẽs exiſtit in prouocãdis menſtruis: vt etiã fetum excutiat ſi qua eo ſepe vtat. ¶ Uẽtoſe quoq̃ ſub curuatura poplitis ſunt ponẽde: ꝛ flobothomia ex ſaphena facienda eſt. Poſtremo quoq̃ ventoſe femori ſunt ſuperponende.

¶ De fixuris q̃ fiunt in matrice vel vulua. Ca. 84.

Hę curãde ſunt ex medicatione ragadia xani: peſſariũ quoq ex adipe anatis & ylopo ceroto & medulla cruris cerui mixtis cũ cera diſſoluta in oleo de lilio aut narciſcino ſubijciat: ſi neq febris neq acuitas affuerit. ¶ Q̃ ſi illud fuerit cũ calore & acuitate: oleũ roſeũ adhibeat. Ex vnguẽto quoq de ceruſa ſimiliter fiat peſſariũ. ¶ Si aũt calor fuerit vehemẽtior ſumat ſucc⁹ portulace aut lactuce aut mucilago pſilij: & fiat tabula de plũbo ſimilis marmori in q̃ terũtur colores habẽs in circuitu labiũ paruum: & ponat in ea aliq̃s de p̃dictis ſuccis: & cũ piſtello plũbeo adeo ſup ip̃a moueat donec de eplũbo multũ p̃dicto liquori miſceat & inſpiſſet ſuccus: ex quo fiat peſſariũ: poſtq̃ oleum roſeum ei admixtum fuerit: & ſupponat. Hoc enim medicamen cancro vulnerato qui eſt in matrice optimum exiſtit: et alijs ei ſimilibus.

¶ De plagis & cancro q̃ fiũt in matrice vel vulua. Ca. 85.

Si cũ apoſtematib⁹ iſtis adeſt calor & febris flobotbomia ex baſilica fiat & patiẽs ex aqua ordei nutriat: & liniant renes & femur & ilia: & ſume ex epithimate apoſtematis calidi: & infrigidet loc⁹ quãtũ poſſibile eſt. ¶ Si vero poſtq̃ febris & acuitas q̃euerit: & ex apoſtemate aliq̃d remãſerit: ex iniectionib⁹ liquidis curet: & mulier in huiuſmõi liquidis ſedeat donec molleſcat & maturetur.

Peſſariũ mollificãs dura apoſtemata matricis & ↄferẽs dolorib⁹ in ea factis & paulatim eos q̃eſcere faciẽs. Recipe adipis anatis medulle cruris cerui vel vaccini bdellij mellis croci vitelli oui aſſati fecis olei de ſeminibus lini fecis olei de lilio: oĩm partes equales diſſoluantur in vino aut rob & fiat ex his peſſariũ. Eſt eñ optimũ ad ſedãdum dolorem & mollificandam duriciem matricis. ¶ Patiens preterea ſedeat in aqua in qua cocta ſint fenugrecum et ſemen lini et camomilla et mellilotum et caulium extremitates ſingulatim aut omnia ſimul.

¶ De naſcẽtijs que fiunt in matrice vel vulua. Ca. 86.

Cum a vulua fluxerit ſanies ſpiſſa aut vir⁹ tenue: ſi ex propinquo manat loco: neq fuerit ibi profunditas fetida: neq putrida: ſumẽda ſunt aloes & myrrha & ſanguis dracõis & ſarcocolla atq olibanũ & loco ſuperponenda donec conſolidetur.

¶ Si aũt ex loco manauerit remoto: ex peſſario qd̃ nominauim⁹ in capitulo de ſanguine & ſanie fiat prodixma.

¶ Si aũt qd̃ fluxerit eſt fetidum: odorẽ habẽs malũ: ex peſſario ſecũdo acuto fiat iniectio: poſtq̃ loc⁹ mũdificat⁹ fuerit: ex aqua & melle iniectis per inſtrumentum ante eam.

¶ Si vero cum hoc quod fluit affuerint punctio et dolor et apoſtema durum quod tactu diſcernitur ſummopere cauendum eſt ne ex aliquo acuto medicamine tangatur: ſed fiat inunctio ex confrica-

tione plũbi quã dixim⁹: aut ex vnguẽto de ceruſa: ⁊ flobotbomet ex baſilica. Et cuſtodiat ab omnib⁹ que coleram gignunt nigram et ſe minibus ⁊ ſpeciebusq̃ pro ↄdimento admiſcentur cibis.

¶ De prefocatione matricis. Cap. 87.

Cum menſtrua p longũ tẽporis ſpaciũ retenta fuerint: aut mu lier a ↄmixtiõe viri diu abſtinuerit: licet valde affectauerit et euenerit grauitas ⁊ dolor in inferiori parte suminis: ⁊ ſenſerit q̃ſi aliquid ſurſum trahi a parte ſuminis: fortaſſe poſt iſta ſuperueniet ei ſincopis: ⁊ quaſi mortua cadet: perpendi quoq; vix poterit quod ipſa attrahat aerẽ: vel habeat pulſũ ⁊ forſitã pfocabit ⁊ morietur: et fortaſſe ſanabit: laborioſe tamẽ. ¶ Hec itaq; paſſio illico vt euene rit curãda eſt: cui⁹ curatio eſt vt pedes fortiter fricent ⁊ ligent ⁊ vẽ toſa magna ſumini ſupponat. ¶ Obſtetrici quoq; pcipiat vt digi tum oleo bñ redolente inungat: ⁊ in circuitu oris vulue dum eſt in tus bñ ↄmoueat. ¶ Narib⁹ pterea ↄdiſi inſuffiet: ⁊ circa aures ip ſi⁹ voces clamando pferant: ⁊ nihil qđ bene redoleat olfaciat: im mo bene redolentia ⁊ algalia remoueant. ¶ Et pecten ⁊ eius ſupe riora ex eis epithimet: ⁊ narib⁹ malũ reddentia odorem applicent vt ſtercus ⁊ caſtoreũ ⁊ ſulfur. ¶ Cũ aũt ſanitati reſtituta fuerit: ex hac medicatiõe curet: ne egritudo redeat. ¶ Qđ ſi egritudo hec poſt mẽſtruoꝝ euenerit reſtrictionẽ: ea dent que mẽſtrua prouocãt. Et in pedib⁹ fiat minutio ⁊ vẽtoſe in eis apponant. ¶ Si aũt poſt longam viri diſſuetudinẽ ↄtingat: ex quo etiã ſepius accidit: inci piat viri ↄſuetudinem habere: aut obſtetrix iteret illđ ſepe qđ pdixi mus in omni pauco tpe: aut medicamina que minuũt ſperma dent que prediximus. Et dent trociſci de myrrha quos in capitulo de men ſtruis prouocandis nominauimus.

¶ De mola. Cap. 88.

Mulierib⁹ plerumq; accidit paſſio ex qua pregnantium diſpoſi tionis ſimilitudinem incurrunt. Uẽter nãq; creſcit: ⁊ diſcolo rate fiunt ⁊ retinent mẽſtrua. Motus tñ qui eſt in hac egritudine nõ eſt vt motus infantis: immo quandoq; de ſuo mouet loco cum duritie tangitur. Ad vltimum vero cum anguſtia ⁊ dolore fruſtum carnis informe ac ſi pareret emittunt. Plerũq; ỽo ſolũmodo vẽto ſitas ⁊ humorũ multitudo emittit: ⁊ deinde minuitur vẽter: ⁊ remo uent accidẽtia. ¶ Poſtq̃ ergo tẽpus pterierit in quo ſcitur puerũ debere moueri ſi adeſſet: trociſci de myrrha dãdi ſunt: ⁊ apozima de ſeminib⁹ ⁊ oleũ de cheiſim adbibendũ: peſſariũ ex ruta ⁊ mentaſtro ⁊ alia peſſaria pdicta i capitulo de alleuiatiõe part⁹ ſunt imittẽda. Doſes quoq; de pillulis fetidis frequenter tribuẽde ſunt cum hoc enim cito euadent.

¶ De ruptura inguinis. Cap. 89.

Cũ aliq̃s in mirach vẽtris habuerit eminẽtiã q̃ cũ ſupinus la cuerit: ⁊ loc⁹ digitis cũ pſſ⁹ fuerit remouet: ⁊ cũ ſederit redibit

paſſio adeſt ꝗ ruptura dicit̃. ¶ Qui hoc itaqꝫ patit̃ ſibi cauere de-
bet: ne poſt comeſtionē moueat̃: neqꝫ comedat fabas: ⁊ hoc ꝑcipue:
neqꝫ faſeolos: neqꝫ lentes: neqꝫ olera: neqꝫ aliquē cibū inflatiuum.
¶ Studere etiā debet vt ei⁹ vēter ſemꝑ mollis ſit: hoc nāqꝫ regimi-
ne poſſibile ē ipſū euadere dolorē. ¶ Loco ꝑtereą aliqđ ſupponēdū
eſt obſtaculū ⁊ ſtringēdū ⁊ ꝓprie cū ſe mouere voluerit. ¶ Groſſus
quoqꝫ ſi fuerit ⁊ vētrē habuerit grauē: nō debet vti motu niſi vēter
pri⁹ ſub vmbilico āpla cingat̃ faſcia. ¶ Emplaſtrū ad rupturā. ℞e
cipe gallarū cipreſſi. partes. ij. myrrhe ciperi ſāſuci gallaꝝ achatie
olibani gūmi arabici oīm. ān. partē vnā: gūme pri⁹ in vino reſoluā
tur ⁊ aggregent̃ cū eis reliq̄ ⁊ ſuꝑ rupturā egro ſupino iacēte ponan
tur ⁊ ſtringat̃ loc⁹ ⁊ nō ſoluat̃ vſqꝫ ad ſex aut ſeptē dies. Poſtea egro
ſupino iacente ſoluat̃: ⁊ illico reiecto de eo emplaſtro ſupponatur.
Ex hoc enim ꝓhibent̃ ampliari. ¶ In ruptura aūt teſticulorū pel-
lis augmentat̃ qđ fit: aut ꝓpter ventoſitatē: aut ꝓpter aquā ꝗ ibi
ꝯgregat̃: aut q2 inteſtina deſcendūt ad locū illū. ¶ Si vō ꝓpter de-
ſcenſū inteſtinorū ꝯtingat: erit grauis ⁊ doloroſus: ⁊ ſentiet dolorē
cū tanget̃. Taliter itaqꝫ patiens ſicut prediximus regendus eſt ⁊ em
plaſtrum predictum ſuperponendum: et locus cū ligatura aſſidue
eſt aſtringendus. Ruptura enim cum nō ſtringitur: dilatatur ⁊ aug
mentatur ſemꝑ. ¶ Si autem cauſa a qua fiat: locus apparet luci-
dus ⁊ terſus ⁊ tenſus: huic itaqꝫ ꝯfert epithimari ex epithimate qđ
in capitulo de idropiſi nominauimus. Aqua quoqꝫ in hac egritudi
ne plerūqꝫ petit inferiora ⁊ fluit inde: vnde eger per aliquod tempus
ſanus efficitur: ſed ꝑetrea redit egritudo. Poſtquam ergo aqua
fluxerit curandus eſt eger ex cauterio ⁊ medicamine. Ex hoc enim
prorſus curabitur: nec egritudo redibit. De hoc tamen loqui plus
eſt ꝙ hic noſter exigat liber. ¶ Cum aūt hec egritudo ventoſitatis
cauſa ꝯtingit locus fricandus eſt: ⁊ ex oleo ſambacino in quo caſto-
reum ⁊ euforbium diſſoluta fuerunt inūgendus: ⁊ ex eodem intus
in virgam guttatim diſtillandum.

¶ De podagra ⁊ ſciatica. Ca. 90.

CUm in iuncturis fuerit dolor ⁊ apoſtema: ⁊ loc⁹ cū tāgit̃ fue-
rit tactu calid⁹ ⁊ color rube⁹: eger ſi dolet in dextro pede ex dex
tra manu: ⁊ ſi in ſiniſtro ex ſiniſtra eſt flobothomād⁹: ⁊ locus ex hoc
medicamīe liniend⁹. ¶ Epithima. ℞. roſarū rubearū ſādali ſanſel
ſief memite boliarmeni opij oīm partes equales. Ex iſtis in aceto et
aq̄ diſſolutis fiat epithima. ¶ Pſiliū quoqꝫ aceto infuſū in carta
miſſū ſupponat̃ ⁊ cū tepuerit mutet̃: ⁊ loco ei⁹ aliđ ſupponat̃. ¶ Ve
ter ꝑterea ex apozimate mirabolanorū ⁊ hermodactilis ſoluatur.
¶ Apozima mirabolanorū cum hermodactilis. ℞. mirabolanorū
citrinorum. ʒ. xv. pulueris turbit fricati polipodij amborum. ān. ʒ.
iij. ſene ſeminis fumiterre amborum. ān. ʒ. iiij. hermodactili albi
ſeminis endiuie ſeminis apij roſarum. ān. ʒ. ij. coquant̃ in tribus li-

bis aque donec ad vnā redeāt:deinde manibꝰ fricentur ⁊ colenť ⁊ bibať cū zuccbari tabarzet.ʒ.x. ¶Si ꝗs apozima faſtidierit:pillu- las iſtas ſumat:ꝗ non valentes incedere ſurgere faciūt:⁊pedibꝰam bulare. ¶Pillule que non valentes incedere ſurgere faciunt:reci- piunt aloes.ʒ.i.ſcamonee quartā.ʒ. vnius roſaꝝ rubearū: tritarū ſextaꝫ.ʒ.i.bermodactiloꝝ alboꝝ.ʒ.ſ.informenť ex eis pillule ꝙ erūt doſis vna. ¶Eger vero nutriať ex cibis frigidis ⁊ ſtipticis:⁊ abſti- neat a vino ⁊ ↄfectiōibꝰ ꝙ ex melle ⁊ fiunt ⁊ carne.

¶Cū aūt a ꝑatis calor quieuerit ⁊ eiꝰ inflāmatio:ex bis ꝙ calidoꝝ a ꝑatū reliquias reſoluūt cureť. Quoꝝ vnū recipit cerā in oleo de li lio reſolutā: cui admiſceať mucillago fenugreci ⁊ ſeminis lini:dein de terant ſimul donec vniātur ⁊ fiat ex eis epitbima. ¶In tpe autē ſue incolumitatis:⁊ ꝑprie circa tp̄s in quo egritudo eū inuadere cō ſueuit:⁊ ꝙ maxime in vere aſſueſcat flobotbomia vti ⁊ ventris ſo- lutione:ex bis ꝙ colerā expellūt rubeā.⁊ a potu vini abſtineat:⁊ a co meſtione eoꝝ ꝙ ex melle ↄficiunť ⁊ a carne:ſint eiꝰ cibaria acetoſa et ſtiptica ⁊ bis ſimilia ex bis ꝙ infrigidāt. ¶Mēbra aūt ꝙ banc con ſueuerūt incurrere paſſionē:minus ſolito laborē pati aſſueſcāt:⁊ p̄re cipue cū tp̄s inuaſionis timeť ⁊ cū corpꝰ fuerit plenū ⁊ vene plene:⁊ fuit diu ex quo neqꝫ minutꝰ neqꝫ ſolutus fuerit.

¶Cum aūt cum dolore iuncturarum neqꝫ calor neqꝫ rub or in colo re affuerit:fueritqꝫ eger frigide complexionis ⁊ locus tactu ſentitur frigidus:in principio curationis eius pillule maiores de bermoda ctilis dande ſunt.

¶Pillule maiores de bermodactilis. ℞.bermodactiloꝝ ſatirion: meizabara:oīm.aā.ʒ.v.bierepigre.ʒ.x.colloquintide centauree mi noris amboꝝ.aā.ʒ.v.euforbij.ʒ.ij.turbitb.ʒ.x.⁊ ſeitaragi indi zinzi beris ſinapis piperis caſtorei oīm.aā.ʒ.i. Informenť ex eis pillule ex quibus a duabus.ʒ.⁊.ſ.ad tres ſumantur. He namqꝫ pillule val de ↄferunt:qꝛ non valentes ſurgere incedere faciūt.

¶Epitbima ad podagrā frigidam. ℞.ſtoracis liquide caſtorei eu forbij mirrbe aloes acbatie omnium partes equales. Ex bis omni bus vino veteri admixtis fiat epitbima. Cumqꝫ iſte dolor quieuerit ſuccurratur patienti ex diſtillatione multe aque calide ab alto:⁊ in unctio fiat ex oleo de lilio ⁊ emplaſtrum ex bdellio mollit ſtorace ac fenugreco ⁊ ſemine lini ⁊ armoniaco ſuperponatur: quod boc modo conficiatur:armoniacum bdellium in vino veteri reſoluātur ⁊ alia omnia eis admiſceantur:ex quibus fiat emplaſtrum:⁊ ſuper- ponatur:bec namqꝫ egritudinis ſpecies eſt que in lapidis duritiez tranſit:⁊ reddit membra ⁊ iūcturas fungis ſimilia. ¶Quapropter bāc babens paſſionem a faſtidio ⁊ ab aqua frigida et a cibis groſ- ſis ⁊ a frequenti ebrietate cuſtodiatur:eiqꝫ precipiendum vt dum ſanus eſt motu vtatur ⁊ coitu abſtineat:⁊ precipue cum ſatur fue rit:neqꝫ balneū ingrediať neqꝫ exerciteť poſt comeſtionem.

¶ Uinū preterea vetus ꝛ purꝫ bibat:eis quoq; vū ſanus eſt vtatur ꝙ vrinam prouocare ꝯſueuerūt.

¶ Dolor vero qui ſciaticus vocaꝭ eſt ꝙ ab ancha per coxā totā vſq; ad genu in longiudine protenditur.

¶ Quandoq; etiā in longitudine ad virge ſilitudinē extenſus per crus vſq; ad pedes deſcendit: ꝛ tūc ſi in cōplexiōe fuerit caloris dominiū ꝛ vrine tinctura ex baſilica manꝰ eiuſq; partis prius minutio facienda eſt:deinde ex ſciatica.

¶ Si aūt egri ꝯplexio frigida fuerit:ꝛ color fuſcus ſepe puocādꝰ eſt vomitꝰ ex apozimate raphani cū ſirupo acetoſo. Coxa quoq; ac pes ꝛ crus ex oleo in quo caſtoreū euforbiū ꝛ ſtorax ſint reſoluta inungantur aſſidue.

¶ Quod ſi dolor in coxa manſiuus fiat :eger ex almuri nabati et bauracb cliſterizeꝭ:ꝛ ex enemate acuto qđ in cap. de apopleria nominauimus. ¶ Colliriū quoq; ex ciclamine ꝛ colloquintida factuꝫ ſupponatur. Que eo vſq; fieri conuenit donec eger excoriationē incurrat. Ex ea eñ dum accidit plerumq; ꝯſequitur ſanitas.

¶ Si autem paſſio inueterauerit:ſinapis ſumaꝭ ꝛ cum fimo colūbino eiuſdē quātitatis teratur:ex apozimate ficuū ꝯficiātur ex quibus coxe emplaſtrum ſuperponatur : qđ tandiu dimittaꝭ donec in loco veſice aque fiant:ꝛ findantur:ꝛ effluat aqua que in eis eſt:ꝛ vaporetur locus cum aqua calida:deinde eger per aliquot dies quieſcere dimittatur:ꝛ ſi nondū ſanitati reſtitutꝰ fuerit:ad hanc eandē curam redeundū. ¶ Quod ſi egritudo valde māſiua fiat ꝛ longi tēporis ꝛ timetur ne vertebrū proſilia t aut egreſſum fuerit:locꝰ ex inſtrumento quod rote aſſimilatur cauterizandꝰ eſt:ꝛ incedatur cum coctura caput anche apud caput coxe. Huius tñ rei ſermocinatio iſtius noſtri operi metas tranſcendit. ¶ Taliter preterea patiētes in tpe ſoſpitatis vomere ꝯſueuerūt:ꝛ ſoluere ventrē ꝛ regimē ſubtiliare:ꝛ a cibis groſſis ꝛ frequenti ebrietate abſtinere.

¶ De gibboſitate. Cap. 91.

Cum gibboſitas fieri incipit:pillule maiores hermodactilorū dāde ſunt ꝛ oleum de cheiſim cū apozimate de ſeminibꝰ ſepe ſumendū . Locus quoq; ex oleo ſambacino in quo ſtorax liquida ꝛ caſtoreum ꝛ euforbium reſoluta ſint frequēter inūgēdus:ꝛ a cibis frigidis ꝛ groſſis abſtinendum.

¶ Aqua etiā calida in qua cocta ſint mentaſtrū ꝛ ſanſucꝰ ꝛ ſticados arabicus:ab alto ſuper locū diſtillāda eſt:dein de frequens fricatio ꝛ inunctio ex oleis calidis faciēda eſt. ¶ Quod ſi is qui hanc patitur egritudinē puer fuerit:balneū ſolummodo ꝛ inūctiones ex his ꝙ prediximus ſufficiūt. ¶ Si aūt cū gibboſitas incipit affuerit febris a predicto regimine oīno abſtinēdū:ſed apozima ex berberis factū cū caſſiafiſtula in potu tribuēdū: flobothomia quoq; ex baſilica facienda eſt:ꝛ emplaſtra vehemētia loco ſuperponēda.

¶ De varicibus. Ca.92.

CUm vene groſſe ⁊ plene ⁊ diuerſo mõ curuate ⁊ virides in crure apparuerint: egritudo que vitis vocatur adeſſe ſignificat: hec autem egritudo frequentius accidit his qui multum pedibus laborare conſueuerunt ⁊ qui cibaria coleram nigrã generantia frequenter ſumunt.

¶ In principio itaqꝫ curationis huius paſſiõis baſilicam minuere conuenit: ⁊ vẽtrem ex his q̃ colerã educunt nigrã ſoluere: quoꝝ mẽtionẽ fecimus in capitulo de melãcholia. Hec aũt ſepe faciẽda ſunt ⁊ ab omnibus a quibus melãcholiam patiẽtes cuſtodiũtur in hac egritudine abſtinẽda ſunt. Poſtq̃ꝫ vero hoc regimẽ diu adhibitũ fuerit: ex venis quas in crure apparuiſſe diximꝰ: minutio fiat: a quibus ſanguis tandiu fluere dimittat donec quicquid in eis eſt euacuet: deinde hmõi patiẽs colerã nigrã expellẽtibꝰ vtat: ⁊ minuat ex baſilica: ⁊ caueat ſibi ab oĩbus que coleram generant nigram.

¶ De elephantia. Ca.93.

HEc paſſio poſtq̃ꝫ manſiua fit: incurabilis eſt. Cũ autẽ incipit ſi ei ſubueniatur ⁊ vt debet medicata fuerit: aut ſanatur: aut manet ſic nihil addẽs. Cũ ergo pedis groſſities augeri videtur: ⁊ color obfuſcari: vene quoqꝫ q̃ vites vocãtur apparere ceperint: eger aſſidue cogendꝰ eſt vomere: ⁊ cuſtodiendꝰ a deãbulatiõe nimia et ſtatiõe.. Et vẽter vomitu precedente ex pillulis maioribꝰ de hermodactilis ſoluendꝰ: deiñ ad vomitũ redeũdũ poſt illõ. Hoc quoqꝫ multotiens fieri opꝫ. Eger pterea a cibis groſſis eſt abſtinendus ⁊ tibia a calcaneo incipiẽdo ſurſuꝫ vſqꝫ ad genu ſtringẽda: ante tñ cõſtrictionem epithimãda eſt ex aloe ⁊ myrrha ⁊ acatia ⁊ hypoquiſtidos ⁊ alumine cũ aceto forti diſſolutis. Ex baſilica quoqꝫ manꝰ cõtrarie partis minutio faciẽda eſt. Neqꝫ erectꝰ ſtet niſi pes priꝰ ſtricte ligatꝰ fuerit: neqꝫ epithima illo modo dimittat. Uomitu quoqꝫ frequẽter vtat. Qð ſi puuꝫ interceſſit ſpaciũ a pcedẽti vomitu: ⁊ appetit q̃eſcere: vapora ipm cũ ſeminibꝰ cauliũ ſticados arabico cinere de vitibꝰ ⁊ lupinis ⁊ nitro ⁊ ſtercore caprino ⁊ farina fenugreci ⁊ liniat ẽt ex aq̃ cineris p ſpaciũ vniꝰ diei: aut duoꝝ. Ipſa em̃ huius egritudinis maximã reſoluit partem: aut leuiorem reddit.

¶ De vulneribus lumborum. Ca.94.

CUm aliquis longo tẽpore ſupinus ſuper dorſum iacet: loca renumꝰ plerunqꝫ rubent ⁊ mala ibi fiunt vlcera. Cum ergo loca iſta rubere cum augmento viſa fuerint: milium ſiue panicum aut folia ſalicis ſub eo ſternenda ſunt: ⁊ ipſe in die multotiẽs eſt ſoluẽdus: loca. quoqꝫ q̃ rubẽt aqua roſata ſuper niuẽ infrigidata roranda ſunt ⁊ flabellãda ſunt ipſa. Qð ſi calor pſeuerauerit: iponat epithima de albubrati qð in. c. de apoſtematibꝰ nominauimꝰ. Et ſi veſicet ⁊ vlcera ibi exorta fuerint: ex vnguento de ceruſa curentur.

¶ De doloribus exteriorum membrorum. Ca.95.

CUm dolor in manu aut pede fit: eger interrogandus eſt ſi ex percuſſione hoc ei accidit. Aut ſi aliquid ſuper ipſum mēbrū cecidit. Aut ſi ſuper ipſum diu iacuit. Aut ſi cōtingit ex cauſa extri ſeca. Si aūt ab exteriori cauſa non contigerit: locus dolēs; conſide randus eſt: an ſit magis rubeus ꝙ̄ reliquū corpus: aut non. Si enim toto corpore rubicundior fuerit: ex calidi apoſtematis medicamīe curandus erit. Et ſi mēbrū neqꝫ fuerit calidū neqꝫ rubeū ſꝫ iā quoti die obfuſcat: & ſiccat: aqua calida ab alto eſt ſuper ipſum diſtillāda & ex oleo & cera reſoluta inungendum: & di mittendū ſic donec dolor ſe detur. Quod ſi locus quaſi groſſior videat: & tactu etiam frigidus ſentiatur: frequenter erit infrigidādus: & qua calida in qua ſanſuc cus & camomilla: et ſticados arabicus cocta fuerint: ab alto vt dixi mus ſuper ipſum erit diſtillanda & ex oleo de cheiri citrino inungen dus. Regimen quoqꝫ eius ſubtiliandum erit. Ipſe ꝟo multo vtatur exercitio: & in balneo ſudet. Si autem iſta non ſuffecerint venter ex his ſoluatur que humiditatem educunt. ¶ Membrum preterea ſi tactu ſentitur frigidum fricetur prius: & deinde inungatur ex oleo coſtino & ſambacino & oleo de been tepidis & ex his ſimilibus. Quod ſi iſta non ſuffecerint ex vnguētis q̄ in capitulo de paralyſi nomina uimus inungendum erit donec ſanetur.

¶ Finis Noni Libri Almanſoris.

Oſſa dentium ſunt triginta duo. Quorum quattuor primi vocan tur duales.
Et poſt iſtos ſunt quatuor alij qui dicuntur quadrupli.
Deinde ſunt quatuor canini. Et poſt iſtos ſunt ſexdecim molares.
Et quatuor vltimi vocantur arabice neguegid vel nebeguedib.
Latine vero dentes ſenſus vel ſapientie.

A Os parietale.j.
B Os coronale.j.
C Os petroſum.j.
D Oſſa paris.iiij.
Oſſa naſi.ij.
Os colatorij.ij.
Oſſa mādibule ſuperioris.xij.
Et inferioris.ij.
E Spōdiles vere & mendoſe.xxx.
F Os furcule.j.
G Os ſpatule.j.
H Os adiutorij.j.
I Os focile maius ſiue arundo maior.j.
K Oſſa raſcete.viij. vno eis addito.
L Oſſa pectinis.iiij.
M Oſſa digitorum.xv.
N Os focile minus ſiue arundo minor.j.
O Coſte ꝟe & mēdoſe xxiiij
Q Os ſcie vel anche.j.
R Os coxe.j.
S Os cul' genu ſiue ſpatu lagenu ſiue rotula genu.j.
T Minor canna.j.
V Os cabab arabice: in greco dr aſtralagus: & eſt ad modū nucis baliſte.j
X Os nauiculare ab vtra qꝫ pte cōcauū ad modum nauis.j.
Y Oſſa raſcete.iiij.
Z Oſſa digitoꝝ.xiiij

ꝛ Oſſa pectinis.v.
2 Os calcanei.j.
ꝛ Maioꝛ canna.j.
2 Tria ſunt oſſa caude q̄ ſunt de numero.xxx.ſpondilium.
a Os occipitiale vel laude.j.
b Os parietale.j.
c Os petroſum.j.
d Os baxillare.j.
e Os furcule.j.
f Os ſpatule.j.
g Os adiutoꝛij.j.
h Os focile maius.j.
i Oſſa raſcete.viij.
k Oſſa pectinis.iiij.
l Oſſa digitoꝛum.xv.
m Os focile minus.j.
n Oſſa thoꝛacis.vij. et os epiglotale.j.
nn Os cordis.j.
o Os anche.j.
p Os coxe.j.
q Rotula genu.j.
r Minoꝛ canna.j.
s Os cabab.j.
t Os naviculare.j.
v Oſſa raſcete.iiij.
x Oſſa digitoꝛum.xiiij.
y Oſſa pectinis.v.
z Os calcanei.j.
A Maioꝛ canna.j.
B Os pectinis ſeu femoꝛis,
Os ilij dictum arabice balbatafar:Et pixis ſub oſſe anche pꝛehēdunt.

Totalis numerus oſſiuꝫ abſq̧ oſſibus ſiſaminis ꝛ oſſe laude ſub lingua. 268.

Summula Jacobi de partibus per alphabetum ſuper plurimis remedijs ex ipſius Meſue libꝛis excerptis

CUm nunc tem peſtatis hominum gaudent intellectus ſub bꝛevi quadā oꝛatione:tū ea quorum noticia ſeu declaratione a pleriſq̧ confuſa indiſtincta ꝛinoꝛdinata fuere invecta:qđ id abhoꝛrem⁹. Hinc eſt qđ ad facilius bꝛevius ꝛ ſubtiliſſime ſciendum medicinarum compoſitarum pꝛopꝛietates ac iuvamenta:in antbidotbario Joan. Meſue:et apud nōnullos Jo. Chꝛiſoſtomus appellatus:contentarū videlicet cui moꝛbo mēbꝛo ꝛ quib⁹ egritudinib⁹ cōveniāt:pꝛeſens opuſculum ſub modo repertoꝛij edituꝫ a viro ſolemni medicine artis famatiſſimo magiſtro Jac. de partibus toꝛnacenſis eccleſie theſoꝛariove canonico:ad ſtudentium novelloꝛum pꝛacticantium commoditatē ve inſtructionē actū eſt. Ad ei⁹ enucleationē notare debes q̄ pꝛocedendi modus in pꝛeſenti opuſculo eſt:quod ſ̓ꝫ litteras alphabeti luciddiſſime pꝛogreditur. Unde ſi ſcire deſideras apoſtematuꝫ curas aut remedia aut aurium doloꝛes vel apoplexie curas ꝛc. reperies in littera. A. Si vero de capitis doloꝛibus cutis:aut colice:et ſic de ſimilibus curis vſq̧ ad finem alphabeti. Qđ opus non inutile viris haud clariſſimis videbitur minime.

¶ Sequitur primo de littera. A.

Apoſtemati gutturis ꝛ vuule ꝛ ad omnia genera ſuffocationum cõfert cõfectio de moris.i.dyamoron per moduȝ gargariſmi ad intra: cõfectio de ſuccis nucum vel dyanucũ: grece dyacaridon vocatur eſt ad hoc ſublime medicamen.

Apoſtemata dura ſtomachi ꝛ matricis molliũt yſopus humida: et yſopi deſcriptione Galeni cerotuȝ: maxime epatis ꝛ ſplenis ꝛ neruor duricies. Iſopi cerotũ deſcriptiõe Philiagrij yſopi cerotũ deſcriptiõe Pauli. Emplaſtrum diaquilonis communis: emplaſtrum oribaſij emplaſtrum de alleis: emplaſtrum relatum ad auriſtarium ꝛ oleum maſticinum.

Apoſtemata ſplenis ꝛ lapidoſitatem eius reſoluunt vnguentũ arthanite paruum oleum de been: ꝛ oleum philoſophorum.

Apoſtemata calida in quibus eſt inflammatio ſedat cerotum ſandalinum: ꝛ oleum violatum.

Apoſtemata diſſoluunt ꝛ maturant cerotum andromachi: ꝛ emplaſtrum de fermento.

Apoſtemata ca. reſoluunt ꝛ maturant emplaſtruȝ diaquilonis parui oleum violarum.

Apoſtemata viſcerum reſoluit emplaſtrum de alleis.

Auriũ doloribus conferunt oleum amigdalarum amararum: oleũ de griſomillis oleum perſicorum: ꝛ oleum de been.

Auriũ tinnitui vȝ oleum amigdalarum amararum: oleum de been.

Aurium dolori ventoſo confert oleum nardinum.

Artetice frigide confert oleum auellanarũ oleũ vulpinum oleuȝ de lapide agatis oleum philoſophorum.

Artetice ꝛ podagre calidis confert oleum de ranis.

Articulorum paſſiones diuturnas diſſoluit cerotum alexandri ſecunda deſcriptione.

Articulorum doloribꝰ confert oleum de nucleis ceraſorum oleũ de granis citrangulorum.

Animã dilatãt ꝛ cõfortant electuariũ de gẽmis ꝛ ꝯfectio alkermes.

Anhelitus difficultati con. cõfectio de muſco loch de pino loch de ſquilla ꝛ loch de laſmarth ꝛ loch alfeſcera.

Anhelitum confortat aromaticum nardinum.

Anhelitus ſuffocationi ꝯfert cõfectio philonij prima intẽtione.

Anhelitus conſtrictioni vȝ dyaſulphur.

Anheloſ. confert oleum philoſophorum.

Appetitũ mortuũ incitãt aromaticũ roſ. prime deſcriptiõis ꝛ Galeni cõfectio de citonijs: cõfectio alkekengi tro. de gallia magna.

Appetitũ proſtratũ cõfortant electuariũ de fructibus conditum de citro ſm acetum ſquiliticum tro. de abſynthio.

Appetitũ augẽt calidũ ſtomachi cõfortatiuũ ꝛ cõfectio ſecunda mirabolani conditi confortant ꝛ prouocant.

Appetitus caſui valent ſirupus de abſynthio ⁊ albarif conditum de bugloſſa.
Aſmati confert athanaſia magna: ⁊ locb de pino: locb ad aſma: ſirup⁹ de yſopo: ſirupus de praſſio: ſirup⁹ de calamēto: pillē de agarico ⁊ oleū philoſophorum.
Alchiti conferunt trociſci de lacca.
Aquam citrinā purgant pillule de mezereon: vnguentum arthanite magnum.
Aſperitati vz oleum amigdalarum amararum ⁊ amigdalarū dulcium ⁊ oleum de criſomilis.
Ani egritudinibus confert oleum de ſe. lini.
Ardori vrine confert oleum quattuor ſe. frigidoꝝ maioꝝ.

De littera. C.

Canos retardant electuariū de aromatibus: ⁊ confectio albarif.
Caniciem prohibent oleum coſtinū ⁊ de alcana.
Colorē efficiunt bonum electuariū de aromatibus: cōfectio de citoniis: cōfectio anacardina: cōfectio ſecunda albarif ſirupus de fumoterre minor: ⁊ oleum de croco.
Colorem clarificat trifera Saleni.
Coloratam reddūt faciē cōfectio de manna ⁊ oleū coſtinū.
Coitum excitant electuarium de aromatibus ſeca cul. cōditis ⁊ cōfectio de zinzibere.
Coitum multiplicāt cōfectio teſticuloꝝ vulpis triphera ſarra. magna: trifera muſcata: electuariū aleſchof.
Coeundi deſideriū faciūt ⁊ augmētāt cōfectio ſcda teſticuloꝝ vulpis aromaticū nardinū. trifera Sal. cōfectio alia albarif.
Cerebri egritudinibus cōferunt electuariū de gēmis: cōfectio de muſco tyriaca dyateſſeron.
Cerebrū cōfortant aromaticū roſ. maius aromaticū dyābra tro. gallie dephāgine ⁊ pillule ſtomatice.
Cerebrū purgāt cōfectio alpheſcera ⁊ pillē elephāgīe.
Cerebrū oppillatū ſanat oximel ſquilliticū compoſitū.
Cerebri egritudines melācolicas ſoluit infuſio alia hyere.
Cordis egritudinib⁹ ꝓſunt electuariū d̄gēmis ⁊ ꝯfectio de xiloaloes.
Cordis tremori ꝯferūt electuariū de gēmis aromaticū muſcatū cōfectio de acetoſis ⁊ ſirupus de pomis.
Cordis pulſuꝫ curāt cōfectio alkermes: cōfectio de xiloaloes: cōfectio de muſco: poma cōdita: ſirup⁹ acetoſus de prunis: ⁊ cōdituꝫ de citro aliō cōditū de buglo. rob de agreſta tro. de ligno aloes.
Cor ꝯfortāt cōfectio electuarij de citro aromaticū roſ. mai⁹ ⁊ min⁹ aromaticū muſcatū: aromaticū gariofilatū: dyābra: pira cōdita poma ꝯdita pſica: citra ꝯdita: zuccaꝫ: roſ. ſirup⁹ de pomis: cōditū de citro: rob de ribes: rob de citonijs: rob de piris: tro. gallie

muſcate:tro.lebellie:tro.gallie elephangine: trociſci dyarodon: tro.de gallia magna:tro.ramicſufuf de ligno aloes emplaſtruȝ ſtomachū ꝯfortans:oleum maluinum.

Cordis debilitati ꝯferunt electuarium de pomis ꝯditum de buglo. tro.de ligno aloes.

Cordis inflāmmationem reprimūt alxirocoſtum ſirupus acetoſus de ſucco fructuum.

Cor calidum ꝯfortant ſirupus de ſucco acetoſe.

Cordis ebullitionē mitigant rob de ribes,rob de berberis. rob de ſumach:rob de moris de ſceni:rob de granatis.

Cōualeſcentibꝰ myrrhe ſubuenit aromaticū roſ.maius.

Corpus releuat dyacalamentū deſcriptione. Sal.ꝛ ipſum in ſanitate ꝯſeruat ne in egritudines incidat.triphera ſarrace,magna pillule lucis maiores ꝛ minores.

Corporis totius odorem faciūt bonū triphera ſarra.magna.

Corporis colorē faciūt bonū triphera ſarra magna.acetum ſquilliticū.tro.gallie muſcate.

Corpus totū purgat hyera hermetis hyeralogondiō Ruffi,hyera ex inuētione noſtra.ꝯfectio electuarij albarif

Corpus preſeruat a putrefactiōe:ꝛ ꝯſeruat ipſum in ſanitate ſua acetum ſquilliticū.

Colice dolori ꝯfe.dyaciminū ꝯfectio. Philonij inuētione ꝑma.muſa enea.oleū de cartamo:oleū de lilio:oleū de piperibꝰ.

Cutis aſperitatē curat ꝛ eā mūdificat vnguētū alfezericū.

Cutis coloris feditatē curāt triphera muſcata :dyacurcuma maior ꝛ minor:dyamoruſion:oleū de been:oleū de nucleis ceraſorum oleū de granis citrāgulorꝫ:ꝛ eā abſtergit oleū almezereon.

Cutis egritudines purgat ꝯfectio alia hamec.

Contra morbos aduſtos cutis valet ſirupꝰ de fumoterre maior.

Cutem mundificant oleū:ſambacinū:oleū de ſerpētibꝰ oleū de ouis oleū de frumento:oleū de iuniperо:oleū de fraxino.

Capitis egritudines frigidas purgat hyerapigra Sal.hyera hermetis hyeralogodiō Ruffi.pillᷤe aggregatiue.

Capitis ventoſitates groſſas deſuꝑ dominātes purgat hyera ex inuentione noſtra.

Capitis egritudinibus frigidis ꝯfe.aqua mellis.

Capitis dolori ꝯfe.oximel ſquilliticum ꝯpoſitum infuſio de hyera. tro.de citro.oleum anetiuū.laurinū.nardinū oleum de ſanſuco; oleum de cucumere aſinino.

Caput mūdificāt infuſio de hyera:pillᷤe ſtomatice:pillᷤe aggregatiue maiores pillule ſtomatice.

Colicā humorē cauſantē purgat hyera hermetis :electuariū indū maiꝰ ꝛ minꝰ:ꝯfec.de dactilis:electuariū aleſcof.diacitonitē:aqua mellis pillᷤe aggregatiue maiores;ꝛ pillᷤe fetide maiores.

Colerã nigram purgant biera logodion Ruffi: cõfectio bamecb: decoctio epitbimi.

Coleram citrinam purgat confectio de pſilio. confectio de manna: pillule contra febres colericas.

Colerã ſine moleſtia purgat ↄfectio electuarij roſati: dyacitoniten: pillule de turbitb: pillule de colloquintida.

Colere inflamationem extinguunt zuccba. viol. ſirupus acetoſus laxatiuus.

Coleram groſſam ꝛ difficilem incidit ꝛ abſtergit ſirupus acetoſus cũ radicibus.

Colere rubee incenſionẽ ſedat ſirupus acetoſ⁹ de ſucco fructuum.

Colerã faciliter educũt ſirup⁹ acetoſ⁹ laxatiu⁹: aq̃ fructuũ: aq̃ caſei iſuſſo de ſuccis berbaꝝ: ↄfectio fumiterre ꝛ decoctio mirabolano.

Colere aduſte confert ſirupus de fumoterre minoꝛ.

Coleram nigram ex aduſtis bumoꝛib⁹ expellũt ſirup⁹ de epitbimo. acetũ ſquilliticum. ꝛ decoctio capilli veneris.

Coleram diuidit ꝛ abſtergit ſecaniabin de radicibus: ꝛ eius acuitatem ſedant trociſ. ramicb.

Colere vtriuſq; ſuperfluitates educũt pillule ſtomatice.

Coleram aduſtam purgant pillule de lapide lazuli. pilſe de lapide armenico.

Cancrũ purgant biera logodion: ꝛ confectiones bamecb.

Cancũ curãt vnguẽtũ dyaſinicon. deſcriptiõe arabica: empſm arabum: vnguentũ alpbezericon: oleũ de iunipero: oleũ de fraxino.

Cãcrũ abſcidũt ſirup⁹ de epytbimo. decoctio de epitbimo. pillule de

Colere furoꝛem reprimit aqua fructuum.

Cac etiam purgat confectio allzlengi.

Catarrum ſubtilem qui a capite ad pect⁹ ꝛ pulmonẽ defluit ↄmouẽdo tuſſim ꝛ inſomnietatẽ inducendo curant dyacodion: ꝛ ſirup⁹ de papauere: ꝛ aliquando catarrus ẽ cauſa ſuffocationis ꝓpter ſui acumen: tunc valet dyanucũ: ꝛ pillule contra catarrum.

Coꝛize confe. ſirupus conferens catarris. ſirupus de papaue. pillule ad omnes moꝛbos catarri.

Cibum facit digerere conditum de citro aliud.

Combuſtioni confert vnguentum ceruſe. vnguentum ſericinum.

Carnez additam putridam delet vnguentum alpbezericuz.

Carnes robuſtas reddit oleum de ſticbo.

Colicaz paſſionẽ ſedat empſm dyaſinicon deſcriptione Alexandri

Colon doloꝛi confert oleum de lzerus.

Capillos confoꝛtat oleum coſtinum.

De littera. D.

Digerere faciunt cibum confectio dyarodon deſcriptione cõmuni aromaticum nardinum.

Digeſtionē ꝯfortāt aromaticū roſatū electuariū de pomis hyera logodion Ruffi pil'le ſtomaticepillule dyarodon.
Digeſtionem confortant ſeu procurant aromaticum roſatū mai⁹ dyaciminum dyābra dyatritonpipereon hebuli ꝯditi ꝯditumde citro de gallia magna de citonijs trociſ.ſuſuf de ligno aloes pillule elephangine pillule de turbith.
Digeſtionis malitiei valent conditum de bugloſ.trociſ.de roſ.et trociſ.ad fetorem oris.
Digeſtionē faciunt bonā acetū ſquilliticū ſuſuf aromaticum.
Debilibus mire ſubuenit aromaticum roſarum maius.
Duritiē omnē ſoluūt dyalacca maior ꝛ minor. Durities oēs ꝛ ſiccitates mēbroꝝ leniūt oleū amigdalarū dulciū ꝛ oleū ſiſaminum.
Durities omnes mollificant yſopi cerotum empl'm dyaquilon cō mune ꝛ magnum emplaſtrum de alleis.
Dentiū dolori confe.muza enea ꝛ oleum philoſophoꝝ.
Dentes confirmat acetum ſquilliticum.
Diſſinterie conferunt trociſ.de abſynthio ꝛ oleum roſatum.
Dorſi dolorem purgant pillule aggregatiue maiores pillule de ſerapino ꝛ de oppoponaco.
Dorſi doloribꝰ ꝯfe.oleū de piperibꝰ:oleū vulpinū:oleū philoſophoꝝ
Dolores calidos ſedat vnguentum papaueris.
Doloresfrigidos ſedāt oleū de lilio ꝛ oleū maſticinū ꝛoleū ſinapinū.
Dolores aufert cerotum andromachi.
Doloribus interioribus omnibꝰ ꝯfe.empl'm relatū ad ariſtarchum
Dolores mitigāt ꝛ reſoluūt oleū roſatū ꝛ camo.aneti.ꝛ de melliloto
Dolores in quibus eſt calor extingunt oleū roſatū ꝛ de papauere.
Demoniacis confert oleū de lapide agathis.

De littera.E.

Epatis egritudinibus factis ex flegmate groſſo ꝛ ventoſitate confe.electuariū de aromatibus electuarium de gemmis confe.ð xiloaloes ꝛ diacurcuma magna.
Epatis malitiā corrigit ꝯfectio de galanga ꝛ trociſ.diamuſ.
Epatis doloribꝰ ꝛ eiꝰ puncture ꝯfe.ꝯfectio dyarodon deſcriptione cōi ꝛ athanaſia magna ſirupꝰ de abſin.decoctio de eupa.tro.et pil'le de reubar.pil'le alhehēgi.yſopi cerotū deſcriptiōe Galeni de ſcriptiōe Philagrij ꝛ ðſcriptiōe Pauli.oleū ð euforbio i cā frida.
Epatis debilitatē corrigit ꝯfectio dyarodon deſcriptione cōi aromaticū muſcatū dyalacca maior ꝛ minor ꝯfectio alchachengi ſirupus ð abſyn.ꝯditum de citro aliud:tro.de ligno aloes.
Epar ꝯfortant aromaticū nardinū electuariū de granis myrthi cōfectio de citonijs ſirupꝰ de fumoterre maior ꝛ ꝯditū de citro ꝯditum de citonijs tro.gallie elephāgine tro.de gallia magna ramich pillule aggregatiue minores oleum coſtinum.
Epatis inflāmationem extinguūt ꝯfectio de acetoſa ꝛ alkicoſti.tri

pbera ꝯſica: ſirupꝰ acetoſus de pomis deſcriptiōe nr̄a: ſirupꝰ acetoſus de tereniabin ſirupꝰ de portulaca. tro. de cāphora de ſpodio cū ſemine acetoſe de berberis trociſ. de ſandalis. vnguētū roſ. cerotū ſanda. emplaſtrum de fermento.

Epar mūdificant pillule ſtomatice ⁊ aggregatiue.

Epatis cacetie valet tyriaca dyateſſeron.

Epaticā hydropiſim ſanat tyriaca dyateſſeron ⁊ ipſiꝰ oppillatiōi valet ēt athanaſia dyacodiō ſirupꝰ de eupatorio ſecaniabin ō keiſnij tro. de roſ. ⁊ eupatorio. tro. de lacca. pillē alkekēgi ⁊ de raued ſceni.

Epatij egritudies frīdas purgat hierapigra ꝯfectio electuarij albarif

Epatis groſſitiei cōfert emplaſtrum. Oribaſij aliud.

Epatis calefactiōi cōfe. ꝯfectio de pſillio ⁊ ipſiꝰ duritiei valēt yſopi cerotū deſcriptiōe Gal. ⁊ aliō empl̄m dyaquilō cōe empl̄m andromachi empl̄m relatū ad ariſtarchū ⁊ empl̄m de melliloto.

Epatis egritudies purgat ꝯfe. alkekēgi. pillē de turbith. pil. ſebellie

Epatis debilitati ex cauſa frigida valet emplaſtrū de gallia emplaſtrum de fermento.

Epatis debilitati ex cauſa calida valet aliud emplaſtrum de gallia ⁊ emplaſtrum dyaſinicon.

Epatis opilatiōes aperiūt ſirupꝰ acetoſus cū radicibꝰ ſirupꝰ de fumoterre minor ſecaniabin de radicibꝰ decoctio de eupatorio tro. de reubarba. ⁊ tro. de abſynthio.

Epatis frigiditati cōfert ſirupus de thimo ſecaniabin de cala. ⁊ mellicratum conditum.

Epar calefac. empl̄m ſtoma. ⁊ cor confortans.

Epar oppilatum ab hu. aduſtis aperit confec. fumiterre.

Epatis apoſtemationi confe. tro. de reubarbaro. tro. de eupatorio emplaſtrum relatum.

Epilepſie ꝯfe. ꝯfectio de muſco. tyriaca dyateſſerō. ꝯfectio alfeſcera. ſirupꝰ de ſticados. acetū ſq̄lliticū. oximel ſq̄lliticū ꝯpoſitū. vnguētum de bdellio. oleū de cucumere aſinino. oleū de piperibꝰ. oleū de lapide agathis. oleum philoſophorum.

Ethicis ⁊ ꝯſumptis ꝯfe. ꝯfectio teſticulorū vulpis. loch ſanū. tro. de cāphora. oleum amig. dulcium.

Eructationi acetoſe valet confectio de galāga diaciminum oximel ſquilliticum ſimplex.

Eructationi fumoſe confe. confectio de acetoſis.

Egritudinibꝰ frigidis membrorū nutritiōis malā digeſtionē faciētibꝰ valet dyacalamētū deſcriptione Galeni communi etiā facit penetrare cibum ad epar.

Egritudinibꝰ oībꝰ frigidis ꝯueniūt oleū nardinū: ⁊ oleū benedictum.

Egritudines ex calida materia ⁊ colerica purgat electuarium roſ.

Egritudinibus melancolicis confert decoctio epithimi.

Ebrietatem remouēt cōfectio de acetoſis; ſirupus acetoſitatis citri.

ſirupus acetoſus de prunis.
Emoroidas ſanant trifera ſarra.magna.trifera muſcata.trifera
Sa.trifera minor⁊confectio alkelengi.
Emoroydarum dolores ſedant oleum de griſomillis oleum de nu-
cleis perſicorum.
Emoroydaꝝ fluxum ſtringunt confectio electuarij ex inuẽtiõe no
ſtra.pillule de bdellio maiores ⁊ minores.
Emoroydas ſoluunt pillule aggregatiue maiores⁊ eaꝝ vlceribus
valent pillule de bdellio maiores⁊minores.
Emoroydaꝝ tumores ſoluũt oleũ de groſomilis⁊de nucleis.
Emigraneam purgat biera bermetis.
Emigranee dolori cõfe.tro.de citro.oleũ laurinũ.oleũ nardinum.
oleum de cucumere aſinino.oleum de euforbio.
Emigranee confe.ozimel ſquiliticum compoſitum infuſio de biera⁊
emplaſtrum ſinapis.
Emigraneam difficilem purgant pillule albandatur.
Epilepſiam purgat biera bermetis.
Elephantiam purgat confectio aliqua bamecb.
Excoriationi confert vnguentum ſericinum.

¶De littera.F.

Faſtidiũ⁊abbominationem tollit confectio de aromatibus.
Frigidis natura valet diambra.
Flegma viſcoſum attenuat⁊ſubtiliat oleum de kerua.
Febricitãtibus calid.confert confectio de acetoſis⁊ſirupus cucurbi
te.⁊acutis fe.cerotum viol.
Febriũ ardorẽ⁊inflationẽ extingũt ꝯfectio de prunis⁊ iulep.viol.
Febribꝰ antiq̃s⁊periodicis⁊quartane ꝯfe.ꝯfectio de aſſa.diaſulfur.
cõfectio de dactilis.ſirupꝰ de eupatorio.ſecaniabin de radicibꝰ.ſe
caniabin de calamẽto.infuſio de byera.tro.diarodon.tro.de roſ.
⁊eupatorio.tro.de abſyntbio.tro.de aniſo⁊ de lacca.
Febres acutas purgãt alxiſtotem et trifera perſica⁊pillule que con-
fe.ad fe. colericas.
Febres compoſitas purgant cõfectio de dactilis.ſirupꝰ acetoſus de
ſuccis berbarum et decoctio eupatorij.
Febres difficiles⁊veniẽtes ad ſodã purgat confectio de pſillio.
Febriũ inflãmatiõibꝰ ꝯfe.iulep viol.ſirupꝰ de prunis.ſirupꝰ de gra-
natis.ſirupꝰ acetoſitatis citri.ſirupꝰ acetoſus.ſirupꝰ de portula
ca.tro.de cãphora.tro.de berberis.⁊tro. ſandalorum.
Febribꝰ colericis confert ſirupus de ſucco acetoſe⁊de agreſta.
Febri peſtilentiali conueniunt ſirupus de ſucco acetoſe.⁊ ſirupus de
acetoſitate citri.
Febribꝰ opilationũ colericis⁊flegmaticis;quaꝝ eſt difficilis eradi-
catio confe.ſirupus de biſantijs.

Febriū intēſionē ſedat ſirupus acetoſus cum ſucco fructuum.
Febrib⁹ colericis multi accn̄tis ꝑprie q̄ accidūt iuuenib⁹ in eſtate cōfe. ſirup⁹ acetoſus de pomis deſcriptiōe nr̄a. tro. de roſ. tro. de ſpodio ꝛ alij tro. de ſpodio cum ſe. acetoſe.
Febrib⁹ ſincopizātib⁹ calid. cōfe. ſirup⁹ acetoſus de tereniabin.
Febribus cōpoſitis valet ſirup⁹ diacodion. tro. de roſ. ꝛ eupatorio.
Febribus quartanis ꝛ earum rigoribus valet ſirup⁹ de thimo.
Febribus flegmaticis cōfe. decoctio de ſticados ꝛ tro. diarodon.
Febribus in quibus forma corrumpitur confe. tro. diarodon.
Febribus colericis antiquis confe. tro. de eupatorio.
Febriū rigorib⁹ valēt tro. de eupatorio. oleū anetinū. oleū de enula.
Febres antiquas purgāt pillule aggregatiue maio. ꝛ mino. pille de reubarbaro. pillule alkekengi alie ad illud.
Febres quartanas ſoluunt pillule inde.
Forme corruptiōi ꝛ defedatiōi ꝯfert trifera minor. ꝯfectio rauedſceni ꝯfectio alkekēgi. ſirup⁹ dyacodiō. ſirup⁹ de eupatorio. mellicratū de bugloſſa tro. de roſ. tro. de reubarbaro.
Faciei feditatē remouet diacurcuma maior ꝛ diamuroſion.
Flegma purgāt hieralogodiō ruffi ꝛ ſecaniabi ſublime ipꝫ educēte decoctio albaſce. decoctio mirabolanorum. pillule de euforbio. pillule de turbith.
Flegmatis vtriuſq̄ ſupfluitates purgāt pillule ſtomatice. pillule de ſarcocolla pillule de ſerapino.
Flegma groſſum ꝛ difficile incidūt ꝛ abſtergūt ſirupus acetoſus cum radicibus ꝛ ſecaniabin de keiſim.
Flegma ſalſum curat ſirupus de fumoterre maior.
Flegmaticis confert decoctio albaſce.
Flegmaticas egritudines purgant pillule de ſarcocolla ꝛ pillule de colloquintida.
Fiſtulas purgat hieralogodiō. Ruffi. ꝛ ipſas curat vnguētū diaſenicū deſcriptiōe arabica: empl'ꝫ arabū. vnguētū ō lino. vnguētū alphezericon ꝛ oleū de ouis. ꝛ ipſis cōfe. ſirupus de epithimo.
Fiſtulas antiq̄s q̄ indigēt mūdificatiōe abſtergit ꝛ mūdificat a carne mortua ꝛ putrefactiōe vnguētum egyptiacū magnum.
Fluxū colericū ſiſtūt tro. ramich. oleū roſ. ſi ꝑp medicinā accidat.

De littera. G.

Gaudium generat confectio de xiloaloes.
Gingiue laxe ꝛ putride cōfert acetum ſquilliticum.
Genuū dolores purgāt pille aggregate maiores ꝛ pillē ō oppoponaco.
Genuū doloribus confert emplaſtrum andromachi.
Gutturis aſperitatem leniūt oleum amigdarum dulciū ꝛ oleum de granis ſiſami.

De littera. H.

t

Humiditates groſſas⁊viſcoſas ſubtiliat⁊ reſoluit dialacca deſcri-
ptione Sal.
Humorum lubricitatem remouet confectio de ſeminibus.
Humores crudos purgat cōfectio de dactilis.
Humores aduſtos purgat cōfectio alia hamech⁊ acetū ſquilliticū.
Humorum groſſitiem purgat⁊ſubtiliat vt facilius educi poſſit ace-
tum ſquilliticum.
Hūores groſſos⁊viſcoſos purgāt pillule aggregate maiores pillule
fetide maiores⁊minores⁊infuſio alia hiere.
Hūores groſſos deſcēdētes ad neruos purgāt pillule de euforbio:⁊
ipſos reſoluit emplaſtrum de alleis.
Herpeti conferunt tro.de arſenico.
Heriſipile conferunt vnguentum roſ. vnguentum viol. ⁊ vnguen-
tum ceruſe.

¶De littera. J.

Jdropiſi ꝯfe.dia curcuma magna⁊minor:⁊diamoruſiō.dialacca ma
ior⁊minor.diacoſton diaſulphur.ſirupꝰ de eupatorio.tro.de ligno
aloes.tro.de roſ.de reubar.empſ͛m andromachi. empl͛z de alleis
empſ͛m relatū ad ariſtarchum.oleum almezereon.
Jdropiſim qn̄ eſt in initio purgat cōfectio de eupatorio⁊ pillule de
reubarbaro.
Jdropiſim purgāt ꝯfe.de alkelēgi.pill͛e d alchē.pill͛e raued ſceni.pil
lule ſebellie.pill͛e almezereon.vnguētū arthanita magnum.
Jctericis ꝯfert ꝯfectio rauedſceni.trifera pſica ꝯfectio de pſilio. tro.
de roſ.⁊eupatorio.tro.d reubar.tro.d cāphora.oleū d carthamo
Jcteritiā citrinā purgāt ꝯfectio electuarij roſ.ꝯfectio de eupatorio
⁊eidē ꝯfe.ſirupꝰ de fumoterre minor.⁊ ꝯfectio fumiterre.
Jcteritiam ſpleneticam ſoluunt pillule inde.
Jntellectū acuit illis q̇ ſcire deſiderāt ꝯfectio anacardina.
Jūcturaꝝ egritudines frigidas purgat hierapigra.hiera hermetis
electuariū indū maiꝰ⁊minꝰ.ꝯfectio alkelēgi.pill͛e alādhal.pill͛e her
modactilorum:pillule de oppoponaco.
Jūcturaꝝ egritudines calidas purgat ꝯfectio electuarij ſucci roſ.
Jūcturaꝝ dolorē purgāt electuariū aleſtof.pillule ſtomatice pill͛e ag
gregate maiores:pillule fetide maiores⁊minores:pillule de ſera-
pino:⁊pillule colloquintide.
Jūcturaꝝ frigiditatibꝰ ꝯfe.cerotum andromachi.
Juncturas laxas confortat oleum de ſticho.
Jūcturaꝝ egritudinibꝰ ꝯfe.aqua mellis ſermo in ſecaniabin: oleum
maſticinum:oleum de ſtorace:⁊oleum de euforbio.
Jūcturaꝝ egritudinibꝰ ⁊doloribꝰ ꝯfe.acetū ſquilliticū.yſopi cerotū
deſcriptiōe Galeni.emplaſtrū andromachi.oleū de been:oleū lau
ri. oleum de keyri oleum de cucumere aſinino; oleum de granis

citrangulorum:oleum de piperibus.
Juncturarum nodoſitates leniunt cerotum diapente et emplaſtrū filij zacharie.
Juncturarum durities lenit oleum de ſe.lini.
In iuuentute ↄſeruant ↄfectio electuarij albarif.ↄfectio alia albarif.lzebuli conditi:acetum ſquilliticum.
Impetiginem purgant confectiones bamecb et etiam ſirupus de fumoterre maior.vnguentum alſeſericum:oleum de ſerpentibus oleum de ouis:oleum de frumento.
Ippocundriorꝫ doloribus ↄfe.ſirupus de eupatorio.
Ippocundriorum ventoſitatibus confe.mellicratum conditum et decoctio albaſce.
Inflāmatiōes extinguūt rob de prunis.rob de fructibus:tro.aneti vnguentū roſ.vnguentum viol.et oleum mandragore.
Impinguat corpus ſuſuf bonum ꝛ impinguat oleum amigdalarū dulcium.oleum de nuce indica:oleum de granis ſiſami:oleum de granis papaueris.
Inteſtinorum lubricitati valet ſuſuf de granis myrthi.
Igni perſico valet vnguentum roſ.
Inflationes omnes maturat empl'm dyaquilon magnum.
Ileon dolori confe.oleum de lzerua ꝛ oleum aſſe.

¶ De littera. L.

Laterū dolori confe.ↄfectio Philonij prima intentiōe.locb de ſq̄lla locb de alſeicera.ſirupus de ysopo.oleum rutbe.
Laterum dolorem purgat electuarium alcſtof.
Lateris tumori ↄfert emplaſtrum andromacbi:ꝛ eorum intentioni ↄfert emplaſtrum relatum ad ariſtarcbum.
Lapidem frangunt dyaſulfur pillule aggre.maiores:oleum de piperibus ꝛ oleum de ſcorpionibus.
Lapidem non permittunt generari in vijs vrine aqua mellis ꝛ ſirupus de radicibus.
Lepram purgant byeralogodion Ruffi ꝛ ↄfectiones bamecb decoctio epitbimi pillule inde:pillule fetide maiores ꝛ minores.
Lepram curant ſirupus de fumoterre:ꝛ eis qui parati ſunt ad eam ſirupus epitbimi.
Lepre ↄfert oleum de iunipero:vnguentum alpbezericon.
Lentiginib⁹ cutis ↄfert vnguentū alid a ragit oleū de been oleum de nucleis ceraſorꝫ ꝛ de granis citrangulorum.
Lingue impedimentum ſoluit oleum de griſomillis.
Lacertos calefaciunt oleum de ſtorace ꝛ oleum coſtinum.
Letificat dyambra.

¶ De littera. M.

¶Matricem frigidaꝫ calefaciũt electuariũ de gemmis.oleum rutbe ꝛ oleum de piperibus.oleum lilij.

¶Matricꝭ ꝓfocatiõi ↄfe.aromaticũ muſcatũ:ꝛoleũ ꝺ lapide agathis.

¶Matricis egritudinibꝰ ↄueniũt dyambra ꝛ oleũ nardinum.

¶Matricis vẽtoſitates remouẽt trifera Salie.ꝛ muſea enea.

¶Matricis doł.ſedant confectio Philonij inuentione prima.muſea enea.yſopi cerotũ deſcriptione Philagrij ꝛ Pauli.emplaſtrũ de granis lauri:et oleum lauri.oleuꝫ rutbe et de croco et philoſophorum oleum.

¶Matricis egritudines frigidas purgat hyerapigra Sał.

¶Matricis doł.purgãt hyere hermetis ꝛ pille de ſerapino experte.

¶Matricis egritudinibus frigidis confe.oleum de enula.

¶Matricis duritiei confe.yſopi cerotum Democriti.

¶Melancolicis egritudinibus ꝛ eis qui triſtantur ſine cauſa confe. confectioꝰ de muſco.

¶Melancolie ſolutionem educit ſecaniabin.

¶Melãcolicas egritudines purgãt pillule inde.pilulle lucis maiores ꝛ minores.pillule de lapide laꝫuli.pillule ſebellie.

¶Membra nutritionis oĩa ↄfortãt aromaticũ roſ.maiꝰ dyambra. acetum ſq̃lliticũ.trociſ.gallie elephãgine:ꝛ oleum de citonijs.

¶Mẽbra nutritiua calefaciũt aroma. gariofi.dyãbra ꝛ dyaciminũ.

¶Membrorum laſſitudinem tollit trifera ſarra.magna.

¶Membroꝝ.frigidas humiditates ꝛ putrefactiões in eis generatas educũt hyerapigra Sał.ↄfe.electuarij indi maior ꝛ minor.

¶Membrũ cauterizat:excoriat ꝛ veſicari facit vnguentũ de albariel.

¶Membra nutritionis purgat confectio alhelengi ꝛ dyacitoniten:ꝛ ipſam confortant cerotum Alexandri:et emplaſtrum dyaſinicõn deſcriptione Alexandri.

¶Membroꝝ nutritionis doloribus confe.tro.de ſpodio.

¶Membroꝝ duritieꝫ ꝛ eoꝝ nodoſitatem curant yſopi cerotum deſcriptione.Alexandri:ꝛ cerotum Alexandri.

¶Membra neruoſa confortant oleum de ſticho.oleum camo.ꝛ oleũ meliloti.coſtinum ꝛ de alkãna.

¶Menſtrua prouocant dyacalamentum deſcriptione Salie.pille de ſerapino experte.

¶Menſtruorum fluxum pillule de bdellio maiores ꝛ minores.ꝛ ad eorum exuberationem valet trifera minor.

¶Malo mortuo tibiarum confe.vnguentum alfezericum:oleum de iunipero:ꝛ oleum de fraxino.

¶Mollificationi ꝛ lubricitati ꝓpter indigeſtionẽ factis ↄfert ↄfectio electuarij ex inuẽtione noſtra:ꝛ eã purgant pillule de ſerapino et de euforbio:ꝛ eidem ↄfert vnguentũ ad illud ꝛ oleũ de piperibꝰ.

¶Morſibus venenoſis confe.confectio de aſſa ꝛ dyaſulfur.

¶Memoriam ꝛ ſenſum temperat confectio anacardina.

¶Maculis cutis conſe. vnguentum de albariel.
¶Medicinam non valentibus ſumere eſt ꝓpinādum vnguentum arthanite magnum.
¶Maniā ⁊ meſiā purgāt hyeralogodiū ruffi. ⁊ ꝯfectio ſcd̄a hamech.
¶Morbos ex aduſtiōe ꝓhibent fieri trifera perſica: pillē inde: pillē fetide maiores ⁊ minores.
¶Morpheā difficilis eradicatiōis purgāt pillē colloquītide: ⁊ ei ꝯferunt vnguētū de albariel ⁊ oleum de been.
¶Materias calidas vel ⁊ frigidas ſubtiles groſſas ⁊ viſcoſas ſe adurentes digerit ſirup⁹ acetoſus ſimplex ⁊ facit alias medicinas in partes remotas penetrare.
¶Materias long: tp̄is diuidit ⁊ eas maturat ſecaniabin: vt patet in ſermone facto de eo.
¶Materias groſſas ⁊ putridas incidit ⁊ abſtergit ſecaniabin de calamento.
¶Materierum curſum ne fluant ad aliquē locum prohibent oleum camomille ⁊ melliloti.
¶Materias difficilis eradicatiōis ſubtiliat ⁊ reſoluit oleū de enula.
¶Materias calefacit ſubtiliat ⁊ reſoluit oleū de enula.
¶Mirach inflāmationē ſoluunt pillē aggregatiue maiores.

De littera. N.

Nauſeā ſedāt aromaticū roſatū: aromaticū gariofilatū: ⁊ ſirup⁹ de mēta. Neruoꝝ educit ſupfluitates groſſoꝝ hūoꝝ ⁊ viſcoſoꝝ hye. her.
Neruis conſe. confectio de alpheſcera ⁊ baucie condite.
Neruoꝝ egritudinib⁹ frigidis ꝯfe. ſirup⁹ de ſticados: aqua mellis. vnguētū de bdelio: oleū nardinū: oleū de croco: oleū đ pipib⁹: oleū de euforbio: ⁊ eoꝝ frigiditati ⁊ dolori ꝯfe. decoctio de ſticados: cerotū andromachi: ⁊ oleū de ſtorace: oleū de been: ⁊ oleū de enula.
Neruoꝝ debilitati cōfe. tro. gallie clep hāgine.
Neruoꝝ egritudines purgāt pillē albādal: ⁊ pillē de oppoponaco.
Neruoꝝ dolorib⁹ valet yſopi cerotū Sal. oleū amigdalaꝝ amaraꝝ. oleū auellanaꝝ: oleum de nuce indica: oleū lauri: oleum camomille: oleum ſambuci: oleū de keyri: oleū de melliloto: oleū maſticis et de euforbio eos liniendo.
Neruorum cōtractioni ⁊ eoꝝ frigidis paſſionibus cōferunt cerotū aliud Alexandri: ⁊ oleum nucum.
Neruoꝝ durities leniunt oleum amigdalarū amararū: oleum de ſemine lini: ⁊ oleum de croco.
Nervoꝝ tumoribus ⁊ eoꝝ puncture cōfert oleum nucū: ⁊ ipſis leſis a frigiditate valet oleum lauri.
Neruos cōfortat oleū camomille: oleum ſambacinū: oleum de melliloto: oleū maluinū: ⁊ oleū de croco.
Neruis quibus accidit laxitas ꝯfert oleū citonioꝝ.

Neruos calefaciunt oleũ coſtinũ oleũ de ſanſuco.
Naturam ſtringunt ſirup⁹ de piris ſirupus de citonijs ſirupus acetoſus de citonijs.
Nodoſitates q̃ ſunt in mẽbris ꝛ iuncturis mollificat yſopi cerotũ.
Narium fetori valet oleũ de cucumere aſinino ꝛ eaꝝ oppillatiões aperit oleũ philoſophoꝝ.

De littera. O.

Oris odorẽ faciũt bonũ electuariũ de aromatib⁹:electuariũ de gẽmis ꝯfectio de xiloaloes.ꝯfectio electuarij de citro.aromaticũ muſcatũ.aromaticũ nardinũ:trifera ſarra.magna.citraꝯdita.ſirupus de corticib⁹ citri mellicratũ ꝯditũ.ꝛ mellicratũ de citro. trogallie muſcate.ſuſuf de ligno aloes.ſuſuf aromatie.ꝛpilſe dyarodõ
Oris fetorẽ amputat electuariũ de perſicis perſica cõdita. ſirup⁹ de perſicis.tro.ad fetorẽ oris.tro.de ligno aloes.
Odorem facit bonũ oleũ coſtinum.
Oleũ philoſophoꝝ valet eis q̃ ſumpſerũt ꝑ os opiũ aut cartamum.
Oppilationes aperiunt dyaciminũ.confe.de ſeminibus:.ſirup⁹ acetoſus de ſuccis herbarũ cũ aromatib⁹.ſirupus de fumoterre maior.ſecaniabin de radicib⁹.tro.de aniſo.pillule aggregate minores.oleũ amigdalarũ amararũ.oleum perſicoꝝ.oleũ de been.oleũ coſtinũ.oleũ de piperibus.
Oculoꝝ dolores ꝛ eoꝝ ſuperfluitates purgãt ꝯfectio electuarij roſ. pillule lucis maiores ꝛ minores:ꝛ in oculis in q̃b⁹ deſcendit aqua valet oleum philoſophoꝝ.
Obliuionẽ purgat cõfectio hamech.
Obliuioni cõfert emplaſtrũ ſinapis oleũ ſinapis ꝛ philoſophorũ.
Oſſibus denudatis ꝯfe.vnguẽtũ dyaſinicon empl̃m arabũ deſcriptione arabica:ꝛ eoꝝ ſigillationẽ faciũt facilẽ.
Oſſium dolorib⁹ ex frigida cauſa cõfert emplaſtrũ ſinapis.
Oſſa corpi infixa q̃uis pfunda ſint extrahit empl̃m de fermẽto.

De littera. P.

Paralyſi pſunt cõfe.de muſco tyriaca dyateſſeron:ꝯfe.alpheſcera ſirup⁹ de ſticad.vnguẽtũ d bdelio cerotũ Alexãdri.aliud oleũ de piperibus.oleũ de lapide agathis.oleum philoſophorum.
Paralyſim purgãt hyera hermetis hyeralogodiõ Ruffi pillule de ſerapino pillule de euforbio ꝛ de oppoponaco.
Pulmoni iuuant bis in q̃b⁹ materia groſſa difficilis eradicatiõis exuberat in mẽbris anhelit⁹ reddẽs eũ facilẽ ad ſcreãdũ loch de ſquilla empl̃m filij zacharie ꝛ oleũ philoſophoꝝ.
Pulmonis egritudinib⁹ cõfert ꝯfectio de muſco.
Pulmonẽ ꝯfortat ſirupus de granis myrti.
Pulmonem mundificat ſirupus de liq̃ritia:.ꝛ oleũ de cartamo.
Pulmoni frigido ꝯfert ſirupus de thimo.
Pulmonis canne ꝯfert acetũ ſquilliticũ.

Pulmonis aſperitatem leniunt oleum amigdalarum dulciũ oleũ viol. ⁊ de nuce indica.
Ptiſicis confert confectio teſticulorum vulpis ſirupus papaueris troci. de camphora.
Pectus mundificat athanaſia magna locb bonum: aqua mellis: ſirupus de liquiri. tro. aneti.
Pectoris doloribus ꝯferũt locb de papauere: locb de ſquilla: locb alpheſcera: ſirupus de yſopo: ſufuf ad tuſſim antiquam. oleũ de keiri: ⁊ oleum de lilio.
Pectoris aſpitati ꝯfe. locb. ad caliditatẽ: locb aliud noſtrum: iulep vio. iulep iuiubarũ: ſirupus cucurbite: ſirupus de prunis papaueris: ſirupus de granatis: oleum de granis papaueris: oleũ viol.
Pectoris saniẽ expellit locb ſanum.
Pectoris pulmonis vehemẽti ſiccitati ꝯfe. locb de amigd.
Pulmonis inflationi confe. iulep. roſ.
Pectoris egritudinibus frigidis ꝯfe. ſirupus de praſſio ⁊ ſirupꝰ de thimo: ⁊ ipſi ꝯfert ſirupus de kermes.
Pectoris oppilationibus ⁊ humoribus groſſis ꝯfe. oximel ſquilitis cum cõpoſitum: ⁊ oleum de carthamo.
Pectꝰ mundificãt ab humoribꝰ groſſis ⁊ putridis pille de agarico.
Potui veneni confert dyaſulfur.
Peſtilẽtie eſtatis ⁊ antũni confert trifera perſica.
Paſſiões oẽs q̃ fiũt a colera ⁊ flegmate ſalſo purgat ꝯfe. hamech.
Pleureſi ꝯfe. locb de papauere iulep vio. iulep iuiubaꝝ ſirupus cucurbite ſirupus de prunis ſirupus de granatis ſirupus de cãnis ſirupus ꝯferens catarris ſirupus de iuiubis ſirupꝰ vio. oleũ vio.
Pãnũ delet ⁊ veſtigia nigra oleũ de cucumere aſinino.
Pregnãtiũ relaxationẽ abſcĩdit ſirupꝰ ace. de ſuccis ⁊ aq̃s fructuũ
Podagram ex flegmate purgãt pille aggregate maiores.
Podagrã frigidã purgãt pille de hermodactilis maiores ⁊ ei ꝯfe. empſin ſinapis oleum vulpinum ⁊ philoſophorum.
Podagram dorſi ⁊ genuum purgant pillule fetide maiores ⁊ minores ⁊ pillule de ſerapino.
Podagram calidã purgãt pillule hermodactiloꝝ minores ⁊ ei confert oleum de ranis ⁊ oleum ro.
Pruritum purgant pillule aggregatiue minores.
Pulſationi confert cerotum vltimum.
Plagas curat ⁊ conſolidat vnguentum aureum.

¶ De littera. R.

Renes calefaciunt electuariũ de aromatibus trifera Sal. ſecacul conditum confectio de zinzi. oleum de lilio: oleũ ruthe: ⁊ ipſos cõfortat aromaticum ro.

Renum dol.confe.dyacurcuma maior ⁊ minor dyamoruſſon confectio philonij prima inuētione:empl'm de granis lauri:oleum lauri:oleū de keyri:oleū rutbe:oleum de aſſe:oleū de piperibus:oleū vulpinum:oleum philoſophorum ⁊ nardinum.

Renum lapidē frangunt dyalacca maior ⁊ minor.⁊oleū de nucleis ceraſorum:oleū de granis citrangulorum:oleum de ſcorpionibus.

Renum egritudines frigidas purgat bierapigra Sal.biera hermetis electuarium indi maius ⁊ minus.

Renum oppilationes aperit ſirupus acetoſus cū radicibus ⁊ eos mundificat electuarium aleſcof.

Renum vlceribus confe.tro.alkekengi ⁊ eorum duritiei cōfert yſopi cerotum Democriti.

Ructus acidos curant electuarium de aromatibus ⁊ dyatriōpipereon deſcriptione Sal.

Rigori febrium confert dyacalamentum deſcriptione Sal.

Raucedini confert iulep iuiubinum.

De littera.S.

Stomachi egritudinib⁹ factis ex flegmate viſcoſo pſunt electuarium de aromatib⁹:electuariū de gēmis cōfectio de xiloaloes:oxi mel ſquiliticū ſimplex:⁊oleum nardinum.

Stomachi inflationē remouent ⁊ morbos ex ea factos curant electuarium de aromatibus ⁊ alxicoſtum tro.de ſpo.cū ſemine acetoſe vnguentū ro.⁊ cerotum ſandalinum.

Stomachum debilem confortant digeſtionemq́ bonā faciunt electuarium de aromatibus cōfectio de xiloaloes:confectio alkakengi electuarium de citro aromaticum roſatum aromaticū gario.aromaticum nardinum electuariū de granis mirthi:cōfectio de citonijs:electuariū de pſicis:electuariū de forbis trifera Sal.electuariū ex inuentione noſtra:bieralogodion Ruffi.kebuli conditi:emblici conditi:citonia ꝯdita:pira:perſica:citra oīa condita:zuccharū roſatū:ſirupus de piris:ſirupus de citonijs:ſirupus de corticibus citri:ſirupus de granis mirti:ſirupus de albela:ſirupus acetoſus de citonijs:ſirupus acetoſus de pomis:ſirupus de abſinthio ſirup⁹ de fumoterre maior:mellicratū de citro:mellicratū de bugloſſa:mellicratū ō piris:rob de citonijs:rob de pomis:rob de granatis:rob de fructibus:rob de aggreſta:decoctio albaſce.tro.ō gallia ſebellie:tro.de roſ.tro.ō gallia magna:tro.ramich:tro.de abſinthio:ſufuf de ligno aloes:ſufuf dyarodō:ſufuf aromaticū.pille elephāgine:pille aggregatiue minores:pille ſtomatice:pille dyarodō:cerotū Alexādri.empl'm ſtomaticū:emplaſtrū dyaſinico.empl'm de gallia:empl'm de fermēto:oleū de ſtichado:oleum de citonijs:oleū maluinū:oleum mirtillorū:oleū maſticinum:oleum coſtinum:oleum de ſanſucco.

Stomachi ventoſitates groſſas expellunt cōfectio electuarij de ci-

tro:cõfectio de galãga:dyaciminũ:trifera muſcata:dyacurcuma maior ⁊minor:dyamuriſon:cõfectio phylonij inuẽtione prima:ſecacul cõditũ:⁊cõfectio de zinzibere. Et ipſius malicie digõnis proſunt cõfectio de galanga tyriaca dyateſſaron.

Stomachi dolori ⁊eius pũcture a caliditate ⁊acuitate humorum proſunt cõfectio dyarodon deſcriptione Sal. acetũ ſquilliticũ:infuſio de hyeratro:dyarodon:pill'e elephangine.

Stomachi humiditatẽ ⁊mollitiẽ ⁊ipſius defectũ ⁊in quo eſt putrefactio corrũpunt ⁊corrigũt aromaticũ roſatum maius aromaticum gariofilatum:confectio de cynamomo:trifera ſarracenica magna:dyacurcuma maior ⁊minor:dyamoruſõ ꝯfe.electuarij indi maior ⁊minor:emblici cõditi.tro.dyarodon.

Stomachũ calefaciunt dyaciminũ dyatritompipereõ deſcriptiõe Sal'.cerotum ſtomaticũ.

Stomachi duritiei cõfe.yſopi cerotum deſcriptione Philagrij ⁊ Pauli ⁊oyaquilon cõe empl'm relatũ ad ariſtarchũ ⁊ de melliloto

Stomachi ardorẽ mitigant electuariũ de pſicis ꝯfectio de acetoſa cõfectio de prunis trifera pſicca iuleb roſatũ:ſirup' de pſicis:ſirupus de portulaca:tro.de cãphora:tro.de ſandalis:ſuſuf dyarodõ

Stomachi indigeſtionẽ ⁊dolorẽ tollit trifera ſarracenica magna ⁊ſi fuerit abũdantia magna flegmatis crudi vz dyaniſum. ſuſuf dyarodon:⁊ empl'm relatum ad ariſtarchum.

Stomachi dolorib' a friditate ꝯfe.ꝯfectio anacardina ꝯfectio philonij inuẽtiõe pma:muſea enea:athanaſia magna.pill'e elephãgine:yſopi cerotũ deſcriptiõe Philagrij ⁊ Pauli:oleũ:de kerua: oleum de carthamo. Stomachi egritudines purgat hyerapigra Sal.hyera hermetis:pill'e elephãgine ꝯfectio electuarij alhariſ:ꝯfectio inda maior ⁊minor pill'e aggregatiue: pil'e fetide maiores ⁊minores:pill'e ſebellie.

Stomachi iuflãmationi cõfert ſirupus de ſucco acetoſe:ſirup' de aggreſta:ſirupus aceoſus de ſucco fructuũ:ſirupus acetoſus de pomis deſcriptiõe noſtra:ſirupus acetoſus tereniabin.

Stomachum calidum ꝯfortant ſirupus de ſucco acetoſe : ſirupus acetoſus de ſuccis ⁊ aquis fructuuz.rob de berberis:⁊de ſumach ⁊ de moris ⁊ de ſceni.

Stomachũ frigidũ ꝯfortant ſirupus de mẽtha ſirup' de thimo ſecaniabin de calamento mellicratũ ꝯditum.

Stomachi oppilatiões aperiũt ſirupus de eupatorio ſecaniabin de radicib' tro.de abſynthio.

Stomachi putrefactionẽ abſtergunt acetũ ſquilliticũ tro.de roſ. ⁊ tro.ad fetorem oris.

Stomachũ mundificãt infuſio de hiera pillule ſtomatice ⁊ pillule aggregate minores ⁊ de turbith.

Stomachi inflationẽ ſoluunt pillule aggregate maiores:⁊dolori

colerico in eo facto con fert oleum lauri.
Stomachi lubricitati confert ſuſuf de granis mirti.
Sincopi confert electuariũ de gemmis:confectio de alkermes:cõ‑
fectio xiloaloes:aromaticum muſcatũ:confectio de acetoſa:po‑
ma cõdita:ſirupus de pomis:ſirupus acetoſus de prunis:tro.de
ligno aloes:rob de citonijs ⁊ de piris.
Sperma multiplicant confectio teſticulorum vulpis:oleum amig
dalarum dulcium:oleum de nuce indica:oleum de granis ſiſami
oleum de ſemine lini.
Sudoris multitudinem prohibet oleum de citonijs.
Sudoris odorem bonum facit aromaticum nardinum.
Sudorem prouocat oleum anetinum.
Senibus ⁊ frigidis natura conueniunt dyambra ſirupus de praſ
ſio ſirupus calamẽti ⁊ decoctio albaſce.
Singultui vehemẽti frigido vel acetoſo:vel ventoſo:cui difficilis ẽ
reſolutio:ꝯfe.dyacalamentũ deſcriptione Sal.ꝯfectio Philonij
inuẽtione ꝑma. Si ꝟo fuerit ſingultꝰ ſuffocatiuꝰ a repletiõe fa‑
ctus aut vẽtoſitate ꝯfe.dyaciminũ ſirupus calami ⁊ mẽthe.
Sitim ſedãt vel ſtringũt electuariũ de pſicis ꝯfe.de acetoſis alxico‑
ſtum trifera pſica ⁊ pſica ꝯdita zuccharũ vio.iulep roſ. ſirupus
de perſicis ſirupꝰ acetoſus cũ ſucco fructuũ:ſirupꝰ de acetoſitate
citri:ſirupus acetoſus de pomis:ſirupus acetoſus de citonijs:de
prunis:ſirupus de cãnis:ſirupus de portulaca aq̃ mellis rob de
ribes:rob de agreſta:rob de berberis:rob de ſumach:rob de mo
ris de ſceni:rob de granatis:tro.de cãphora:tro.de ſpodio.ſe.ac
toſe:tro.de berberis.tro.de ſandalis ⁊ vnguentum roſ.
Solutionẽ fortẽ ſedãt electuariũ de ſorbis ⁊ confe. rob de ribes.
Solutiõi colerice ꝯfe.ſirupꝰ agreſte rob de ſumach:rob de moris
de ſceni:rob de granatis. Antiq̃ ꝟo ꝯfert ſirupꝰ de granis mirti.
Siti vehemẽti laborioſe ⁊ eſtuoſe ꝯfe.ſirupꝰ de agreſta:ſirupus ace‑
toſus de pomis:ſirupus acetoſus de tereniabin.
Scrophulas reſoluũt vnguẽtũ arthanita puuz:emplꝫ dyaq̃lon cõe
emplm̃ oribaſij:oleũ de been:oleum de cucumere aſinino.
Scorpionis morſui ꝯfe. tyriaca dyateſſeron ⁊ oleum philoſopoꝝ.
Splenis egritudines eradicant dyacurcuma magna oleũ nardinũ
⁊ oleum de euforbio.
Splenis doloribus ⁊ eiꝰ oppilationibꝰ ꝯfert athanaſia:ſirupus dya
codion ſecaniabin de radicibꝰ:ſecaniabin de keiſiz:acetũ ſquilli
ticuz:tro.de eupatorio:yſopi cerotũ deſcriptiõe Sal.yſopi cero‑
tum deſcriptione Philagrij ⁊ pauli:⁊ oleum lauri.
Splenis duritiẽ reſoluũt dyaſulfur:ſecaniabin de calamẽto:troci.
de capparis:yſopi cerotũ deſcriptione Sal.⁊ Philagrij ⁊ Pau
li ⁊ Democriti:dyaquilon cõmune:emplaſtrũ andromachi: em‑
plaſtrum de mellilotho:⁊ oleum philoſophorum.

Splenis oppillatiões aperiũt ſirupꝰ acetoſus de radicibꝰ decoctio. ⁊ trociſci de eupatorio: trociſci de lacca: ⁊ ipſas pũrgãt pill'e de raued ſceni: pillule ſebellie: pill'e inde. cõfectio alẋelengi.

Spleneticis cõfert ſirupꝰ de calamento: ⁊ ſplenis a̅patibus cõferũt tro. de eupatorio.

Splenis groſſitiei cõferũt empl'm de fermẽto. empl'a oꝛibaſij: ⁊ ipſiꝰ ventoſitates reſoluunt tro. de capparis.

Sanguinẽ mundificant ⁊ clarificãt confectio anacardina: decoctio capilli veneris aqua fructuũ: ⁊ decoctio fumiterre: ⁊ purgãt ip̄m pillule ad febꝛes colericas.

Sanguis ſputo ꝯfe. athanaſia magna: ⁊ tro. de terra ſigillata.

Sanguinis furoꝛem repꝛimunt ⁊ eius ebullitionẽ ſedant aqua fructuum: alꝛicoſtũ. tro. de cãphoꝛa.

Sanguinis fluxũ de naribꝰ ⁊ alioꝝ reſtringũt ⁊ abſcindũt tro. ramich. ⁊ tro. de terra ſigillata. ⁊ tro. de karabe.

Sanguinis egeſtioni cõferũt tro. de terra ſigillata q̇ etiã reſtrigũt fluxum ſuperfluũ mẽſtruoꝛum.

Sanguinẽ diſſoluit oleum philoſophoꝝ.

Senſum: cogitationẽ ⁊ rationẽ ſubtiliãt ⁊ vigoꝛãt cõfectio ſcõa albarif. ⁊ kebuli cõditi.

Senſuuꝫ inſtrumentũ mundificãt pill'e elephãgine: pill'e ſtomatice pill'e aggregatiue: pill'e lucis maioꝛes ⁊ minoꝛes.

Superfluitates a toto coꝛpe educit electuarium aleſtof.

Scabiei cõfert oleũ nucũ: ⁊ illam q̃ fit ex ſalſo flegmate ⁊ colera purgant confectio hamech. ſirupꝰ de fumoterre maioꝛ ⁊ minoꝛ: ⁊ ſirupus de epithimo.

Scabiei ſicce cõfert vnguentũ alfeſcericum: vnguentũ ceruſe. vnguentũ alfeſcericuꝫ aliud.

Sodã calidã purgat ꝯfectio electuarij roſati: ⁊ ei ꝯfe. cerotũ vltimũ

Sodã antiquã purgãt pillule albandab. ⁊ frigide ſode cõfe. oleũ de eufoꝛbio.

Serpiginẽ curãt ſirupꝰ de fumoterre maioꝛ. oleũ de oliuis. oleũ de iunipero: oleũ de fraxino.

Spaſino cõfe. ſirupꝰ de ſticad. pillule de ſerapino. vnguẽtũ de bdelio vnguẽtũ ad illud: cerotũ dyapẽthe: oleũ de been: oleũ de ſe. lini oleũ de croco: oleũ de piperibꝰ: ⁊ oleũ de lapide agathis.

Somnum pꝛouocãt oleum anetinũ: oleũ de papauere: oleum mandragoꝛe: oleum eẋranis.

Surditati confe. oleum amigdalarũ amararũ. oleũ de been: oleum de cucumere aſinino.

Spinas coꝛpoꝛi infixas q̃uis in ꝓfundo ſint extrahit emplaſtrum de fermento.

Sciatico doꝛ. cõfe. emplaſtrum andromachi emplaſtrũ ſinapis oleũ de piperibꝰ; oleum philoſophoꝝ.

Sciaticam purgant pillule aggregatiue maiores: pillule de ſera pino ex parte.

De littera. T.

Triſtitie & ſollicitudini proſunt electuarium de gemmis confectio de alkermes.

Torture oris proſunt ꝯfectio de muſco. tyriaca dyateſſeron. ſirup⁹ de ſticados: cerotum aliud Alexandri: oleum de piperibus: & oleū philoſophorum.

Torture educunt ſuperfluitates groſſoꝝ humoꝝ & viſcoſoꝝ hiera hermetis & hyeralogodion Ruffi.

Tuſſi diuturne confe. dyaniſum & athanaſia magna.

Tuſſi antique & eis q̄ hn̄t pectus ſanioſum cōfe. dyaſulfur. loch de pino ſirup⁹ de granis myrthi. ſirupus de liquiritia. ſirup⁹ de praſſio ſirup⁹ calamenti. loch ſanum & expertū ſirupus de prunis: ſirup⁹ de granatis: ſirup⁹ de iuiubis: ſirup⁹ de yſopo.

Tuſſi calide confert loch de papauere: loch ad caliditatē: loch aliō nr̄m iulep viol. ſirup⁹ ꝯferens catarris: ſirup⁹ violaceus.

Tuſſim antiquā remouēt & ſubtiliant humores groſſos loch ad aſma ſufuf ad illud.

Tuſſi q̄ nō ſinit dormire patiētes confe. ſirupus de papauere.

Tuſſi ſicce confert ſirupus acetoſus de tereniabin: ſirup⁹ de papauere: & eā leniunt loch bonū: & loch de amigdalis.

Tuſſi humide cōfert aqua mellis.

Tuſſim antiquā purgant pillule de agarico.

Tuſſi catarrali confe. pillule q̄ ad oēs morbos catarri.

Tremori cōfert ſirupus de ſticados: oleū de piperibus: oleū de lapide agathis & philoſophoꝝ.

Tremorē purgat hyera hermetis.

Tumores ꝓfundos aufert cerotū andromachi.

Tumores a caliditate factos reſoluit & maturat emplaſtrum dyaquillon paruum.

Tethano confert oleum de lapide agathis.

De littera. V.

Vertigini cōfert cōfectio de muſco. ꝯfectio alſeſcera. ſirup⁹ acetoſitatis citri. ſirupus acetoſus de prunis acetum ſquilliticū oximel ſquilliticū ſimplex & ꝯpoſitum.

Vertiginē purgant hyera hermetis. hyeralogodion Ruffi & cōfectio hamec: illā ꝟo q̄ fit a fumis colericis purgat ꝯfectio de pſilio. confectio electuarij roſ.

Virge erectionē facit confectio teſticuloꝝ vulpis.

Viſcerum humiditatem deſiccat aromaticum roſatum.

Viſcera cōfortāt aromaticū nardinū. cōfectio electuarij ex inuentione nr̄a. zuccarū roſatū. dyacoſtum. ſirup⁹ de granis myrti. & mel

licratum de citonijs.
Uiſcerum lubricitati et eorum ſolutioni propter malitiam digeſtionis confe. electuarium. de granis myrti: dyalacca maior et minor tro. ramicb.
Uiſcerum dolorem ex ventoſitatibus factū ſedāt confectio de ſeminibus dyacoſton ex inuentione prima: et oleū lauri: et eorū putrefactionem remouet trifera ſarra. magna.
Uiſcez dolorē purgat hyera hermetis: et eā mūdificat electua. aleſof.
Uiſcerū mollificatiōi confert ſirup⁹ de abſinthio zuccaruȝ roſ.
Uiſcera frigida habentibus confert ſirupus calamenti. oleum ruthe. emplm̄ relatum ad Ariſtarchum.
Uiſcera lauat et abſtergit aqua mellis.
Uiſcerū duritiei confe. ſecaniabin de calamēto. emplm̄ de meliloto.
Uiſcerum egritudinibus confe. oximel ſquilliticum.
Uiſcerū ventoſitates diſſoluūt dyaciminiū. dyaniſum. decoctio alhaſce. Et eoz debilitati a cā frigida confe. emplm̄ de gallia primū. A cauſa vero calida emplaſtrum de gallia aliud.
Uiſcerum inflammationibus confe. emplm̄ de frumento.
Uomitū ſedāt aromaticū roſ. aromaticū gariofilatū. ſirup⁹ acetoſus de citonijs et de prunis. ſirup⁹ de mēta. mellicratū de citonijs tro. ramicb. emplaſtrū dia finicoñ. deſcriptione Alexandri.
Uomitum colericum et flegmaticum retinent confectio de citonijs citonia condita. et ſirupus de calamento.
Uomitui ex flegmate et malitie digeſtiōis confe. confectio alkalengi.
Uomitui confe. ſirupus de agreſta et de albella.
Uomitum ſanat vnguentum arthanite magnum.
Uomitū colericū ſedant rob de ribes. rob de agreſta et de berberis. rob de ſumach. rob de moris. de ſceni. et rob de granis.
Uentoſitates a toto corpore expellit electuarium aloes.
Uentoſitates attenuāt et diſſoluūt aromaticū gariofil. dyaciminū oleū nardinum. emplaſtrum relatum ad Ariſt. aromaticū nardi num. dyaniſum. trifera ſarra. magna. et trifera muſcata. alkale gi. trifera Sal. cōfectio electuarij ex inuentione noſtra. cōfectio hieralogodion Ruffi. confec. electuarij: indi maior et minor. ſuſuf. aromaticum roſ. emplaſtrum de alleis. oleum amigdalarū amararū. oleū nucū. oleum de heruа. oleum de enula.
Urinā puocāt dyacalamētū deſcriptione Sal. dyacurcuma maior et minor. dyamoruſon. dyaſulfur. ſecaniabin de radicib⁹. ſecania bin de heiſſm. tro. de lacca pille aggregatiue maiores oleū philoſophorum. Urine difficultati confe. confectio philonij inuentiōe prima muſa enea oleum aſelr.
Ubi eſt dolor qñ mīgit coctio alkelengi.
Uentris dolorē ex humiditate flegmatica multa cruda remouent et eam mundificant dyatriōpiperion deſcriptione Sal. dyacimi num. confectio anacardina et ipſis confe. emplm̄ de granis lauri.

Ventris fluxum retinent confectio de citonijs:citonia condita. ſirupus de albelacb. ſirupus de menta.

Ventris ſolutionē a fluxu colerico iuuant ⁊ ſtringūt elec. de fructibus.⁊ ſirupus acetoſus de ſuccis ⁊ aq̄s fructuū.tro.de ſpodio cū ſe.acetoſe epatico fluxui confe.et emplaſtrum diafinicon̄.

Ventris fluxū aſſiduū cum ſignificationibus frigiditatis etiam q̄ fit ꝑpter exuberantiā catarri abſcindit cōfectio electuarij ex inuentiōe nr̄a et emplaſtrū de gallia.ipſum ꝟo ſignificationib⁹ caliditatis:⁊ qn̄ venter ſoluit̄ ſuperflue ab oꝑatione catartici ſtringit elec.confoꝛtatiuū ſto.emplaſtrum de gallia.ij.

Vētris fluxui antiquo ⁊ diſſinterie ꝯfe.athanaſia magna.

Ventris fluxum ſuꝑabundantē ⁊ cronicū flegmatis ⁊ thenaſmon factum ex frigiditate confe.confectio de ſtoꝛace.

Ventris ſolutionē ſedant mellicratum de citonijs.⁊ mina citonioꝝ ſimplex ⁊ rob de fructibus tro.de berberis.

Ventrem leniunt tro.aneti ⁊ ipſum lubꝛicant zuccarū viol̄. ipſum mundificat a fecibus aqua mellis.

Veneno reſiſtunt ſirupus de agreſta ⁊ tyꝛiaca diateſſeron.

Venenis frigidis valet oleum philoſophoꝝ.

Veſice doloꝛibus confe.dyacurcuma maioꝛ ⁊ minoꝛ.dyamoꝛuſſon empl̄m ex granis lauri.oleum de keiri:oleum nardinum;oleum aſſe.oleum de piperibus.et oleum philoſophoꝛum.

Veſice lapidē frangūt dyalacca maioꝛ.⁊ minoꝛ oleū de nucleis ceraſorum oleum de granis citranguloꝛum.oleum de ſcoꝛpionibus et oleum philoſophoꝛum.

Veſice vlcerationi confe.oximel ſquilliticum ſimplex.ipſius vero vlcerationi valent tro.alkekengi.

Veſice duriciei confe.yſōpī cerotum Democriti.⁊ ipſi⁹ ardoꝛi oleū amigdalarum dulcium.

Veſicam calēfaciūt oleum de lilio et de enula.

Vlcerib⁹ malis cōfe.hieralogodiō Ruffi ⁊ pill̄e aggrega.minoꝛes

Vlcerib⁹ putridis cōfe.vnguētū nobile ⁊ relatū ad Nicodemū ⁊ vnguentum ceraſeos:⁊ in eis generant carnem ea ſigillando ⁊ preſeruant a putrefactione vlcera curant vnguentū diafinicon̄.deſcrip.arabica.empl̄m arabicum.et oleum de ouis.

Vlceribus fraudulentis confe.oleum alnezereon.oleū de iunipero ⁊ de fraxino.

Vlcera ſcoꝛiata que fiunt a colera aduſta.et flegmate ſalſo confe. vnguentum ceruſe.

Vlcerum veſtigijs confe.oleum de been.

Viſus obſcuritatem purgant pillule de hyera.

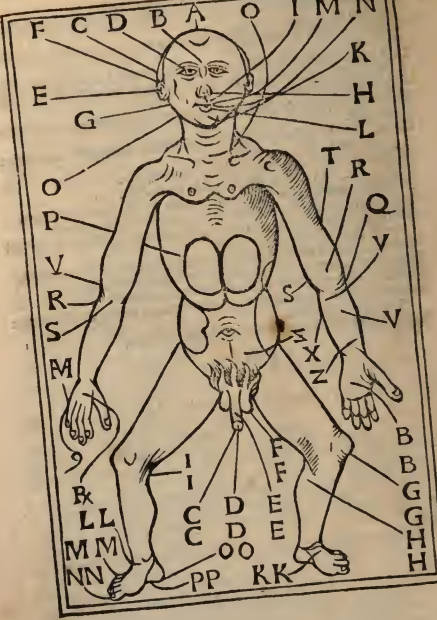
Viſū a fumis colericis deꝑditū recuperat trifera perſica.

Vocis raucedini q̄ eſt ꝑpter frigiditatē ⁊ flegma groſſū qđ ꝯtinet̄ in pectoꝛe ⁊ pulmone ꝯfert loch ſanū ⁊ expertū;ſirup⁹ de iuiubis.

Vocis lacertos corroborat acetum ſquilliticum.
Vocē clarificādo ſimiliter oleū de carthamo. oleum de nuce indica. oleum de granis ſiſami.
Vulnera fraudulenta expellunt ſirupus de epithimo et vnguentum de lino.
Vulnerib⁹ difficilis ꝯſolidationis ⁊ incarnatiōis ea mūdificādo ꝯfe. vnguētū dya finiconis deſcriptiōe arabica. emplaſtrum arabicū. vnguentum de lino.
Vulnera antiqua ⁊ recentia mundificat ⁊ incarnat vnguentum dya ceraſos.
Vulnerib⁹ neruoſis in quibus eſt calefactio mūdificat ⁊ incarnat vnguentum baſiliconis magnum.
Vulnerum tumorem ſoluit oleū de griſomillis.
Vulnera putrida curat vnguentum cericinum.
Vulneribus antiquis confe. vnguentum egyptiacum magnum.
Vulnera t: incarnat ⁊ conſolidat vnguentum triafarmacum.
Vulneribus in quib⁹ ſunt contenta ſuperflua: ſi autē ſiccare op⁹ eſt confe. emplaſtrum de fermento.
Vulnera que tarde curantur ꝑfecte curat oleum philoſophorum.
Vlcerat ⁊ cauterizat vbi opꝫ emplaſtrum Andromachi aliud.
Vulue dolori confe. oleum amigdalarum dulcium.
Vermes occidunt qui ſunt in auribus: oleum de nucleis ꝑſicorum ⁊ oleum benedictum.
Venarum orificia aperit oleum philoſophorum.

F I N I S.

Bibl. ... Vittorio Emanuele


F C D B A O I M N
K
E
H
G
L
O
T
R
Q
P
V
V
S
R
V
S
S
X
M
Z
B
B
9
Rx
I
I
B
G
D
D
F
F
E
E
C
C
G
H
L L
M M
N N
O O
P P
K K
H

Venarum que flobotbomantur quedam ſunt vene tan-
tum: et quedã ſunt arterie. Vene tñ que in capite ſunt
flobotbomãde meli⁹ eſt vt trãſuerſe flobotbomenẽ ex
cepta guidẽ cui⁹ flobotbomia fiat in latitudine et non
in longitudine.

a ¶ Uena q̃ ẽ i puppi capitis valet ſtupori mẽtis et emi
granee ac antiquo dolori capitis eius.

b ¶ Uena q̃ eſt in medio frõtis valet dolori capitis antiq̃ et ppzie il
liq̃ eſt in poſteriori pte ei⁹. a ſpatib⁹ oculorum et paſſiõib⁹ q̃ in facie ac
cidunt vt in morphea: et valet ẽt alienationi et frenemi et contra no-
uam lepram.

c ¶ Uene timporum que flexuoſe incedunt valent ↄtra dolorem au
rium et nimiam effuſionem lachrymarum et contra emigraneã: et ſecũdũ
Auic. non debent minui in quibus requiritur potentia generãdi.
quia per iſtas venas euacuãtur ſpiritus qui a natura miſſi ſunt
ad generandum.

d ¶ Uene due in angulis oculorum valẽt ad viſum et ad dolorẽ capi
tis: ad egritudines oculorum ſcilicet ad lachrymã pannum et ad
ſcabiem palpebrarum: et etiam valent obtalmie antique: et iſtis
venis non eſt flobotbomus profundandus propter tumorem fi-
ſtularum.

e ¶ Uena in concauitate aurium ex vtraq; parte valet contra tre
morem capitis et contra tinnitum aurium: etiam valet contra no-
uellam ſurditatem.

f ¶ Tres vene retro aures quarũ loc⁹ eſt poſt illũ vbi extremitas au
ris inde puenit ad capillos ſunt ex venis tñ q̃ in capite ſolẽt flobo
thomari. et vna barum trium eſt magis manifeſta de qua proprie
fit flobotbomia. et valent obtalmie oculorum et in principio aque
et cũ caput a ſtomacho recipit fumum: et ppter hoc conferũt vlce
ribus auriũ et colli et poſterioribus partibus capitis.

g ¶ Auic. xx. primi dicit Galenus quidem negat ꝙ due ſunt vene
que ſunt poſt aures: retro flobotbomantur vt qui filios igi-
gnunt: ipſos nõ continẽt id eſt ſteriles fiunt poſt auctoritate Hyp
pocratis.

h ¶ Uena in ſummitate naſi valet cõtra grauedinẽ capitis et nimiũ
fluxũ oculorum ſi timor in eis exiſtit.

i ¶ Uena iuxta nares purgat caput et iuuat auditum.

k ¶ Due vene in faucib⁹ oris q̃libet valet cõtra puſtulas faciei et cõ
tra ſcabiẽ capitis et ↄtra dolorẽ dẽtiũ et mãdibularum: et etiam valẽt cõ
tra grauedinem capitis gutturis et oris.

l ¶ Due vene ſub lingua valẽt ambe cõtra dolores dẽtiũ et gingiua
rũ et cõtra reuma capitis et cõtra apoſtemata gutturis et cõtra ſquinãtiã
et contra omnia vicia oris.

m ¶ Uene interiores labiorum quattuor ſuperiorum et inferiorum valẽt apo

ſlematib' oris gingiua dolorib' ea tr cuma ti vlcerib' et fiſtu lis que fiunt in eis.

n ¶ Uena ſub mento valet contra dolorem maxillarum et contra pruritum fetorem nariū dolores faciei contra dolores puſtu las faciei.

o ¶ Uene due q̄ ſunt i collo vocate guidegi q̄n flobotbomanē valēt in pncipio lepre: forti ſq̄nātie: coanguſtatiōi anbelit': aſmati acuto: raucedini vocis: babēti apata in pulmōe: valēt egritu dinibus ſplenis laterum.

¶ Nota q̄ oēs vene capitis poſt comeſtionē ſunt minuēde excepta vena ſub mento.

¶ Notādū eſt vlteri' q̄ ſemp in iſtis venis.ſ.a capite vſq ad collum quia ſunt tanq̄ vene particulares ſi op; q̄ flobotbomenē ſemper prius cepba. vena brachij flobotbometur anteq̄ iſte particula res flobotbomentur.

O ¶ Uena aūt furcule q̄ eſt in inferiori ſtomace.ſ.in fundo colli valet ſm Auicē. in paſſionibus ſtomachi.

¶ Due ſunt arterie retro aures q̄ flobotbomate ſecundū Aui. valēt obtalmie lacbrymis pāno noctilope antiq̄s dolorib' capitis: ſed timor exiſtit in arterijs et ſpecialiter predicta: ſed cum pilis le porisrtburetalbumine oui.ſ.cū emplaſtro Ga. eſt ſanguis reſtrin gendus ſi nimis flueret et cum aloe.

¶ Itē dicit Aui. q̄ arteria tēpo q̄nq̄ flobotbomaē: q̄nq̄ extrabi tur: et q̄nq̄ aduriē: et boc fit ppterea vt acuti reumatiſmi et ſubti les cōſtringanē qui ad oculos deſcendūt: et ppter dilatationē ſu perfluam foraminis vuee tunice.

p ¶ Uena ſub vtraq parte aſcelle inciſa facit bominē mori ridēdo et talis vena balſetes appellatur.

q ¶ Uena q̄ . ē cubitū a pte ſilueſtri ppie inueniē in brachio ſini ſtro q̄ a q̄buſdā vocaē vena circularis.i. ſplenis: valet i cardia capaē ſiōe et aſmati cōtra ptiſi empima emoptboicā paſſiōe: valet dolori pectoris pulmōis et dolori diafragmatis et difficultati an belit': et q̄n incidiē ſolet inflari: et valet ēt diſſurie: et q̄ ignota eſt ideo non vtimur ea vel raro.

q ¶ Uena cepbalica ſeu capitalis valet paſſiōib' q̄ in collo et capi te ſunt: et iō valet dolori capitis et auriū et dolori oculorū et ſquī nātie. Et nota q̄ nullius eſt timoris: quia neruum muſculū vel ar teriā non babet ſub ea.

r ¶ Uena baſilica ſeu epatica valet paſſiōib' q̄ in toto corpe ventre ſiūt: iō ſtomacbo epati pulmoni cordi pleureſi ſpleni dolori ſpatu la rad ſanguinē de narib' reſtringēdum. Et inter ceteras venas brachij eſt maioris timoris in flobotbomia; q̄ ſub ea eſt arteria et neruus et muſculus ſecundum Aui.

ſ ¶ Baſilica ſiniſtra eſt flobotbomanda in mala cōplexione cordis

calida τ in mala conplexione calida ſtomachi: vt dicit Conſtātinus lib. iij. ſue practice: τ ideo dicit Auicen. iij. can. fen. ij. circa pꝛincipium capituli ſexti. ꝙ baſilica ſiniſtra incidenda eſt in amplitudine coꝛdis.

s ¶Mediana valet doloꝛibus τ paſſionibus equaliter ſuperioꝛibus et inferioꝛibus: τ ideo confert vniuerſali repletioni coꝛpoꝛis vel quando non poteſt inueniri baſilica aut cephalica. Et ſub ea eſt neruus ſolum.

t ¶Uena que funis bꝛachij dicitur que ſupꝛa cephalicam exiſtit: τ eſt ramus cephalice tendens ſupꝛa partem ſilueſtrem: τ valet ad ea que valet cephalica.

u Uena cardiaca ſeu coꝛdialis hoc eſt vena mediana ſcidit̄ ꝓ paſſionib9 ſpirituū: τ pleni9 in manu ſiniſtra valoꝛ ei9 declaratur.

v ¶Uena purpurea ꝯtra paſſiones interioꝛum minuitur.

x ¶Uena aūt que dicitur aſcellaris poſita eſt ſub baſilica. ſ. paruꝫ τ eſt ramus baſilice: τ valet ſicut baſilica τ cū fit ligatura bꝛachij apparet: τ vocatur aſcellaris quia venit ab aſcella: τ valet paſſionibus pectoꝛis τ pulmonis.

y ¶Uena in ambobus lateribus coꝛpoꝛis dꝫ incidi cōtra puſtulas antiquas τ contra infirmitatem frigidam τ lienteriam: τ qn̄ homo non poteſt habere digeſtionem.

z ¶Uena iliaca τ titillaris aperitur ꝓ paſſionibus inferioꝝ.

τ ¶Notandū eſt ſm Auic. fen. iiij. pꝛimi ſic dicent̄. Et in venis ꝙ in coꝛpoꝛe flobothomantur ſunt due vene ſupꝛa ventrem poſite: quarum vna ſuper epar conſiſtit: τ altera ſuper ſplenem eſt poſita: illa deſup epar vꝫ hydropiſi: et ſiniſtra in egritudini9 ſplenis.

ꝯ ¶Uena inter auricularem τ anularem que dicitur ſicle ſiue ſaluatella valet dextra flobothomata in paſſionibus epatis: τ ſiniſtra in paſſionibus ſplenis: τ dꝫ poni manus in aqua calida ne ſāguis cito reſtringatur.

ꝓ ¶Uena inter pollicem τ indicem valet capiti τ paſſionibus ei9: τ valet paſſionibus oculoꝛum.

aa ¶Uena in vtraqꝫ manu ſupꝛa minimū digitū valet ꝯtra icterítiā τ cōtra oīa vitia ſplenis τ cōtra freneſim et quācūqꝫ febꝛem.

bb ¶Uena veniēs ad pollicē inciſa valet hydropicis et inflatis et etiā contra ventoſitatem.

cc ¶Uene aūt in circuitu ani ſunt. ſ. emoꝛroyde qn̄ ſcidunt̄ per ſe tēperate aut cū flobothomo: valēt oib9 egritudinib9 melancolie aduſte τ coꝛrupte ſicut mauir melācolie lep̄ τ inferioꝛib9 cutis: τ etiam quartane τ paſſionib9 ſplenis τ hydropiſi.

dd ¶Uena ſub pꝛeputio valet ꝯtra hydropiſim τ contra omnes coꝛpoꝛis tumoꝛes.

ee ¶Due vene inferioꝛes iuxta pꝛeputium valent tumoꝛibus teſticuloꝛum τ doloꝛi renum.

ff ¶ Uene q̄ dicunt ſalſores cauēde ſunt trib⁹ digitis ſupra geni⸗culos: q̄s q̄ inciderit in tibia morietur ſubito.

gg ¶ Uena ſub vtroq; genu valet ꝯtra apoſtema ⁊ dolores renū et lūboꝝ coxarū ⁊ veſice: ⁊ arteticas paſſiones mirabilr̄ curat.

hh ¶ Due vene de coxis ⁊ due de tibijs valēt contra dolorem coxa rum ⁊ tibiarum ⁊ crurium vtriuſq; pedis.

ii ¶ Uena autem poplitis. ſ. curuature valet vt euacuet ſanguis a partibus ſuperioribus ad inferiora ſicut ab epate renibus matri ce veſica ⁊ tn̄ valet ſicut ⁊ ſaphena ⁊ magis in prouocando men ſtrua in doloribus ani ⁊ emorroydibus. Sed dicit Aui. quod pro pinquior eſt matrici q̄ ſaphena ⁊ ſciatica: ⁊ valet etiam dolorib⁹ dorſi: vt dicit Aui. iij. canon̄.

kk ¶ Uene aūt q̄ ſaphene dicunt habēt eſſe ſub cauilla aut ſupra ipſā: ⁊ he a parte domeſtica ſicut ſciatice a parte ſilueſtri: iſta aūt vena valet tn̄ ſicut vena poplitis curuature eo mō quo dictū eſt ſupra. ſ. ꝙ per eā euacuat ſāguis qui eſt in epate ⁊ in mēbris cir⸗cūuicinis: ⁊ vt ſanguis a partibus ſuperioribus ad inferiores trahat: quare valet in pleureſi epatis ⁊ capitis paſſionibus ma xime in repletis ad diuertendum materiā ad oppoſitū ⁊ paſſioni⸗bus renum ⁊ veſice ⁊ matricis menſtrua prouocat fortiter: et ori ficia emorroydarū aperit ⁊ paſſionib⁹ virge ⁊ teſticuloꝝ.

ll ¶ Uena aūt ſciatica eſt ſub cauilla immediate apud calcaneū a parte ſilueſtri: ⁊ valet dolori ſcie ⁊ articuloꝝ ⁊ renum ⁊ mēbroꝝ q̄ ſunt ſituata in parte ſilueſtri melius q̄ ſaphena: ⁊ ſaphena meli⁹ attrahit a membris poſitis verſus partem domeſticam: ⁊ quare hoc fit neſcitur ſed experimento probatur.

mm ¶ Uena aūt que eſt inter duos articulos paruos eſt ram⁹ ſcia tice ⁊ inueni ꝙ valet obtalmie oculoꝝ puſtulis cruriū ⁊ paſſiōib⁹ renū ⁊ veſice: ⁊ credo ꝙ valet ad ea que ſciatica.

nn ¶ Uena que declinat ad pollicē pedis eſt ramus ſaphene: et ope ratur quantum ⁊ ſaphena ſecundum ꝙ dicit Auic.

oo ¶ Uena in vtroq; pede ſupra pedicam maiorem valet contra obtalmiā et faciei puſtulas ⁊ menſtruorum retentiones et cōtra conceptionem et contra puſtulas crurium.

pp ¶ Due vene exteriores ſub talis in vtroq; pede valent cōtra do lores ancharū ⁊ cōtra inflationes ⁊ apoſtemata teſticuloꝝ.

¶ Due etiā vene interiores ſub talis in vtroq; pede: valēt contra harenam et calculum: et valent mulieribus poſt partū nō bene purgatis: valent etiam illis que non ſunt bene diſpoſite ad cōci⸗piendum et etiā mulierib⁹ que ius ſuum non habent.

¶ Nota ꝙ omnes vene crurium ac pedum poſt comeſtionem ſunt minuende. Item dicit Auic. ꝙ: flobothomia harum venarum ſcȝ crurum ⁊ pedum plus debilitat virtutem quam flobotho⸗mia venarum manuum.

Notandũ eſt in generali ꝙ quinq; ſunt ꝓprie conſideranda in flobothomia. ſcʒ tempus: etas: cõplexio: humor: ⁊ virtus: ⁊ pre ceteris rebus virtus: vt ptʒ per Auic. qñ dicit ꝙ aliqñ poſſumus facere flobothomiã vſq; ad ſincopim ſicut in febribus ſinochis: ⁊ in principio appoplexie ⁊ in ſquinantia. et in magnis apoſtatib⁹ pernitioſis: ⁊ fortib⁹ doloribus: hoc tñ facere debemus ſi virtus ſit fortis. Alia aũt ſex neceſſaria ad bonã euacuationẽ addit predictis Aui. fen. iiij. c. iij. ⁊ qualiter ⁊ quando.

¶ Longiorẽ vitam ⁊ ſanitatem miniſtrat.

Sanguinem alienum eijcit.
Propriũ ſanguinẽ nutrit.
Triſtitiam aufert.
Memoriã prebet.
Veſicam purgat.
Cerebrum temperat.
Stimuluʒ libidinis fugat.
Auditum aperit.
Lachrymas ſtringit.
Stomachum purgat.
Digeſtionem inuitat.
Leniorem producit vocem.
Viſum acuit.
Ventrem coercet.
Somnum minuit.
Anxietatem tollit.
Ingenium acuit.
Medullas calefacit.

¶ Item flobothomia non tantum eſt vtilis: ſed neceſſaria.

¶ Deſcriptio ponderum ⁊ mẽſurarũ ex breuiario Aiſeir. i. vigilis.

Inquit. ¶ Chiſt ordei eſt vnc. xviij. ¶ Chiſt vini eſt li. lxx. ¶ Chiſt mellis eſt lib. cviij. ¶ Cho⁹ vini eſt lib. ix. ¶ Chous mellis eſt lib. xxiij. ⁊. 5. ¶ Corboni olei eſt ℥. ix. ¶ Corboni vini. ℥. x. ¶ Corboni mellis. ℥. xiij. ⁊. 3. ¶ Meſiſtrum magnũ olei eſt vnc. 3. ¶ Meſiſtruʒ magnũ vini eſt vnc. iiij. gormie. viij. ¶ Meſiſtrum mellis vnc. iiij. 5. ¶ Acſunef olei darlrimet. xvſ. ¶ Acſunef vini. vnc. ij. et quarta. darlrimet. i. ¶ Acſunef mellis vnc. iij. ⁊ quarta ⁊. viij. ¶ Choatus olei darlrimet. xij. ¶ Choatus vini vnc. i. ⁊ medietas darlrimet ⁊ tertia. ¶ Choatus mellis pon. vnc. ij. ⁊ quarta. ¶ Meſtiron olei eſt darlrimet. vſ. ¶ Meſtiron vini eſt gormie. xx. ¶ Meſtiron mellis darlrimet. vij.

¶ Deſcriptio menſurarum ⁊ ponderũ ex breuiario filij Serapionis inquit.

Exceptum eſt ab hoc ca. in hoc aggregato: qm̃ nõ dixi oẽm menſurã quã in ipſo attuli niſi q̃ cognita eſt apud eos q̃ lingua vtunt arabica in capitulis ſuis. ¶ Verum quidam coegerũt me ad transferendum querentes me tranſlationẽ el⁹ vt iuuamentũ fiat per illud in alijs ab iſto libro.

De ponderibus et menſuris.

¶ Chiſt apud gentes que lingua greca loquũtur cognitũ eſt: ſuper menſurã vero nõ conueniunt omnes: ⁊ iſtud eſt: quoniam quidam eorum vtuntur alia quam vtãtur alij. ¶ Chiſteſt apud romanos capit lib. i. ſ. ⁊ ſextam: quare eſt vn. xx. ¶ Et chiſt italicũ lib. i. ſ. ¶ Et lib. eſt. ʒ. xij. ¶ Et mina romana eſt. ʒ. xx. ¶ Et mina italica ⁊ egyptiaca eſt. ʒ. xvj. ¶ Et mina eſt ſextaria. xl. ¶ Et lib. eſt ſextaria. xx. ¶ Sextarius eſt. ʒ. vj. ⁊ dauic duo aut aur. quattuor. ¶ Et darhimet eſt aur. i. ¶ Et dorach italicũ eſt iobei octo. Et iobei eſt acſat romana ſex. ¶ Et cotila. i. ʒ. ix. ¶ Meſtron magnũ eſt. ʒ. iij. Et paruum eſt darhimet ſex. ¶ Acſuneſim eſt darhimet. xviij. ¶ Choatos eſt. ʒ. i. ſ. ¶ Sormia eſt quarta. ⁊. vſque ad duos dauicb. ¶ Aumi⁹ ⁊ andanilis eſt. ʒ. i. vnaquequeque carũ eſt aurei ſeptẽ. ¶ Adar. ʒ. i. ¶ Euib mellis lib. ij. ſ. ¶ Euib olei mina. i. ſ. ¶ Aldorach lib. iij. ¶ Chiſt mellis lib. ij. ſ. ¶ Albemen ſextaria. v. ⁊ ʒ. xxx. et antulij quattuor. ¶ Semimet mine. x. ⁊. ſ. ¶ Faba egyptiaca ſemimet quattuor. ¶ Obulus eſt dauicb. i. ſ. ſicut inuenit Alexandrinus antulij tres ¶ Auellana. i. eſt. darhimet. i. ¶ Nux. ẽ. 14. ſemimet. ¶ Alſacraiati parua eſt ſemimet ſeptẽ. ¶ Alſacraiati magna eſt ſemimet. 14. ¶ Faba greca eſt duo ſemimet aut duo oboli. ¶ Alſacraiati eſt ſextaria ſex ⁊ quarta. ¶ Cochliariũ mellis eſt. aur. quattuor. ¶ Cochliarium medicinarum eſt aur. i. ⁊. ʒ. i. ¶ Alſatil. i. eſt ſextaria duo. ¶ Darhimet eſt oboli ſex. ¶ Et oīs obolus eſt chirat tres. ¶ Et omnis chirat eſt quattuor grana ordei. ¶ Et oboli quattuor ſunt chirat. ix. ¶ Alcautus eſt vnc. i. ſ. ¶ Choati duo ſunt. ʒ. iij. ¶ Oboli octo ſunt chirat. 24.

Finis.

¶ Impreſſum lugduni per Jacobum myt impenſis honeſti viri Conſtantini fradin Anno a virginis partu. M. v^c. xix. die. quinto Menſis octobris.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google